Śrīmad Bhāgavatam

(Bhāgavata Purāṇa)

“Het Verhaal van de Fortuinlijke”

Śrī Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva

Vertaling: Anand Aadhar

Editie 15 oktober 2026

Śrīmad Bhāgavatam
(Bhāgavata Purāṇa)
“Het Verhaal van de Fortuinlijke”

Śrī Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva

Vertaling: Anand Aadhar

Editie 15 oktober 2026

Inhoud

Copyright 1
Inleiding 2
Dankwoord 7

Canto 1: Schepping 8

1.1 - Vragen van de Wijzen 9
1.2 - Goddelijkheid en Dienst aan God 12
1.3 - Kṛṣṇa is de Bron van alle Incarnaties 15
1.4 - De Verschijning van Śrī Nārada 19
1.5 - Nārada's Instructies over het Śrīmad Bhāgavatam aan Vyāsadeva 22
1.6 - Het Gesprek van Nārada met Vyāsadeva 26
1.7 - De Zoon van Drona Gestraft 30
1.8 - Parīkṣit Gered en de Gebeden van Koningin Kuntī 35
1.9 - Het Heengaan van Bhīṣmadeva in de Aanwezigheid van Kṛṣṇa 40
1.10 - Het Vertrek van Kṛṣṇa naar Dvārakā 44
1.11 - De Binnenkomst van Śrī Kṛṣṇa in Dvārakā 48
1.12 - De Geboorte van Keizer Parīkṣit 52
1.13 - Dhṛtarāṣṭra Gaat van Huis 55
1.14 - De Verdwijning van Kṛṣṇa 60
1.15 - De Pāṇḍava's Trekken Zich Terug 64
1.16 - Hoe Parīkṣit de Komst van het Kalitijdperk Onderging 69
1.17 - De Straf en het Loon van Kali 73
1.18 - Mahārāja Parīkṣit Vervloekt door een Brahmaanse Jongen 77
1.19 - De Verschijning van Śukadeva Gosvāmī 82
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 1 87

Canto 2: De Kosmische Manifestatie 90

2.1 - De Eerste Stap in de Godrealisatie 91
2.2 - De Heer in het Hart 95
2.3 - Zuivere Toegewijde Dienst - de Verandering in het Hart 100
2.4 - Het Proces van de Schepping 103
2.5 - De Oorzaak Aller Oorzaken 106
2.6 - De Lofzang op de Oorspronkelijke Persoon Bevestigd 110
2.7 - Korte Beschrijving van de Voorgaande en Komende Avatāra's 115
2.8 - Vragen Gesteld door Koning Parīkṣit 123
2.9 - Antwoorden in de Vorm van Uitspraken van de Heer 126
2.10 - Het Bhāgavatam is het Antwoord op Alle Vragen 131
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 2 136

Canto 3: De Status Quo 138

3.1 - Vragen Gesteld door Vidura 139
3.2 - Terugdenken aan Kṛṣṇa 144

3.3 - Het Spel en Vermaak van de Heer Buiten Vṛndāvana 148
3.4 - Vidura wendt zich tot Maitreya 151
3.5 - Vidura spreekt met Maitreya 155
3.6 - De Manifestatie van de Universele Gedaante.....161
3.7 - Verdere Vragen van Vidura 166
3.8 - Manifestatie van Brahmā uit Garbhodakaśāyī Viṣṇu 170
3.9 - Brahmā's gebeden voor het Creatief Vermogen.....174
3.10 - De Afdelingen van de Schepping.....179
3.11 - De Indeling van de Tijd zich Uitbreidend vanuit het Atoom 183
3.12 - De Schepping van de Kumāra's en Anderen 188
3.13 - Het Verschijnen van Heer Varāha 193
3.14 - De Bevruchting van Diti in de Avond 198
3.15 - Beschrijving van het Koninkrijk Gods.....203
3.16 - De Twee Poortwachters van Vaikuṇṭha, Vervloekt door de Wijzen.....209
3.17 - De overwinning van Hiraṇyākṣa over Alle Windstreken van het Universum .213
3.18 - De Strijd tussen Heer Zwijn en de Demon Hiraṇyākṣa.....216
3.19 - De Wezens Geschapen door Brahmā.....219
3.20 - De Wezens Geschapen door Brahmā.....223
3.21 - De Conversatie tussen Manu en Kardama 228
3.22 - Het huwelijk van Kardama Muni en Devahūti 233
3.23 - Devahūti's klacht 237
3.24 - De Verzaking van Kardama Muni 242
3.25 - De Heerlijkheden van de Toegewijde Dienst.....246
3.26 - Basisprincipes van de Materiële Natuur.....250
3.27 - Bevrijding uit de Valsheid.....256
3.28 - Kapila's Instructies over de Uitvoeringspraktijk 259
3.29 - De Uitleg van Heer Kapila over Toegewijde Dienst.....264
3.30 - Heer Kapila Beschrijft de Nadelige Gevolgen van Vruchtdragende Handelingen 269
3.31 - Heer Kapila's Instructies over de Omzwervingen van de Levende Wezens...272
3.32 - De Verstriktheid in Vruchtdragende Bezigheden 277
3.33 - De Verzaking van Devahūti.....282
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 3 286

Canto 4: De Schepping van de Vierde Orde, de Bescherming door de Heer 291

4.1 - Stamboom van de Dochters van Manu 292
4.2 - Dakṣa vervloekt Heer Śiva 297
4.3 - Het gesprek tussen Heer Śiva en Satī.....300
4.4 - Satī Verlaat haar Lichaam.....303
4.5 - Het Verhinderen van Dakṣa's offerplechtigheid.....307
4.6 - Brahmā stelt Heer Śiva tevreden.....310
4.7 - Het Offer Uitgevoerd door Dakṣa 315
4.8 - Dhruva Vertrekt van Huis naar het Woud.....322
4.9 - Dhruva Keert uit het Woud Terug naar Huis 329

4.10 - Het gevecht van Dhruva Mahārāja met de Yakṣa's 335
4.11 - Svāyambhuva Manu Raadt Dhruva Mahārāja aan met Vechten te Stoppen.338
4.12 - Dhruva Mahārāja Keert Terug naar God 342
4.13 - Beschrijving van de Afstammelingen van Dhruva Mahārāja.....347
4.14 - Het Verhaal van Koning Vena.....351
4.15 - Koning Pṛthu's Verschijnen en Kroning.....355
4.16 - Koning Pṛthu Geprezen.....358
4.17 - Pṛthu Mahārāja Wordt Kwaad op de Aarde.....361
4.19 - Koning Pṛthu's Honderd Paardoffers 365
4.18 - Pṛthu Mahārāja Melkt de Aarde.....369
4.20 - Heer Viṣṇu's Verschijnen in het Offerperk van Pṛthu Mahārāja 372
4.21 - Het Onderricht van Pṛthu Mahārāja.....376
4.22 - Pṛthu Mahārāja's Ontmoeting met de Vier Kumāra's.....383
4.23 - Pṛthu Mahārāja Keert Terug naar Huis 389
4.24 - Het Lied Gezongen door Heer Śiva.....393
4.25 - Over het Karakter van Koning Purañjana.....400
4.26 - Koning Purañjana Gaat Uit Jagen en Treft zijn Teneergeslagen Vrouw aan .405
4.27 - Caṇḍavega Valt de Stad van Koning Purañjana Aan; het Karakter van Kālakanyā 408
4.28 - Purañjana wordt een Vrouw in zijn Volgende Leven.....411
4.29 - De Conversatie van Nārada en Koning Prācīnabarhi 416
4.30 - De Activiteiten van de Pracetā's 425
4.31 - Nārada Onderricht de Pracetā's 430
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 4 434

Canto 5: De Aanzet tot de Schepping 438

5.1 - De Activiteiten van Mahārāja Priyavrata.....439
5.2 - De Activiteiten van Mahārāja Āgnīdhra.....446
5.3 - Ṛṣabhadeva's Verschijnen in de Schoot van Merudevī, de Echtgenote van Koning Nābhi 449
5.4 - De Eigenschappen van Ṛṣabhadeva 453
5.5 - Heer Ṛṣabhadeva's Onderricht aan Zijn zoons.....456
5.6 - Heer Ṛṣabhadeva's Activiteiten.....461
5.7 - De Activiteiten van Koning Bharata 464
5.8 - De Wedergeboorte van Bharata Mahārāja.....467
5.9 - Het Verheven Karakter van Jaḍa Bharata 471
5.10 - Jaḍa Bharata ontmoet Mahārāja Rahūgaṇa.....475
5.11 - Jaḍa Bharata Onderricht Koning Rahūgaṇa 479
5.12 - Het Gesprek tussen Mahārāja Rahūgaṇa en Jaḍa Bharata.....482
5.13 - Vervolg van het Gesprek tussen Mahārāja Rahūgaṇa en Jaḍa Bharata.....485
5.14 - De Materiële Wereld als het Grote Woud van Genot.....489
5.15 - De Glorie van het Nageslacht van Koning Priyavrata.....495
5.16 - Hoe de Heer als een Feitelijk Iets kan worden Verstaan.....498
5.17 - Hoe de Ganges naar Beneden Komt.....502
5.18 - Gebeden tot de Verschillende Avatāra's.....506

5.19 - De Gebeden van Hanumān en Nārada en de Glorie van Bhārata-varṣa 511
5.20 - De Structuur van de Verschillende Dvīpa's en de Gebeden van hun Verschillende Bewoners.....516
5.21 - De Werkelijkheid van de Zonnegod Sūrya 522
5.22 - De Beweging van de Planeten en hun Veronderstelde Effecten.....525
5.23 - Beschrijving van de Sterren van Śiśumāra, ons Spiraalvormig Sterrenstelsel529
5.24 - De Lagere Werelden 532
5.25 - De Heerlijkheid van Heer Ananta.....537
5.26 - De Helse Werelden of de Karmische Terugslag 540
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 5 547

Canto 6: Voorgeschreven Plichten voor de Mensheid 551

6.1 - Dharma en Adharma: het Leven van Ajāmila 552
6.2 - Ajāmila Bevrijd door de Viṣṇudūta's: de Motivatie voor de Heilige Naam....558
6.3 - Yamarāja Instrueert Zijn Boodschappers.....562
6.4 - De Haṁsa-guhya-gebeden door Prajāpati Dakṣa Opgedragen aan de Heer 566
6.5 - Nārada Muni Vervloekt door Prajāpati Dakṣa 571
6.6 - Het Nageslacht van de Dochters van Dakṣa 575
6.7 - Indra Beledigt Zijn Geestelijk Leraar, Bṛhaspati 579
6.8 - De Wapening met Mantra's die Indra Beschermde 583
6.9 - Het Verschijnen van de Demon Vṛtrāsura.....588
6.10 - De Veldslag tussen de Halfgoden en Vṛtrāsura 595
6.11 - De Bovenzinnelijke Kwaliteiten van Vṛtrāsura.....599
6.12 - Vṛtrāsura's Glorieuze Heengaan.....602
6.13 - Koning Indra Aangedaan door de Terugslag van de Zonde 606
6.14 - Koning Citraketu's Weeklagen 609
6.15 - Citraketu 614
6.16 - Koning Citraketu Ontmoet de Allerhoogste Heer.....617
6.17 - Moeder Pārvatī Vervloekt Citraketu 623
6.18 - Diti doet een Gelofte om Koning Indra te Doden 627
6.19 - De Uitvoering van het Puṁsavana Ritueel.....633
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 6 637

Canto 7: De Wetenschap van God 640

7.1 - De Opperheer is Iedereen Gelijkgezind 641
7.2 - Hiraṇyakaśipu, de Koning van de Demonen, over de Droefenis.....646
7.3 - Hiraṇyakaśipu's Plan om Onsterfelijk te Worden.....652
7.4 - Hiraṇyakaśipu Terroriseert het Universum 656
7.5 - Prahlāda Mahārāja, de Heilige Zoon van Hiraṇyakaśipu 660
7.6 - Prahlāda Instrueert Zijn Asuraschoolvriendjes.....666
7.7 - Wat Prahlāda Leerde in de Moederschoot 670
7.8 - Heer Nṛsiṁhadeva doodt de Koning van de Demonen.....676
7.9 - Prahlāda stemt Heer Nṛsiṁhadeva gunstig met Gebeden 683
7.10 - Over Prahlāda, de Beste van de Verheven Toegewijden en de Val van Tripura691
7.11 - De Volmaakte Samenleving: Over de Vier Sociale Klassen en de Vrouw.....697
7.12 - De Vier Āśrama's en Hoe het Lichaam te Verlaten 701

7.13 - Het Gedrag van een Heilige Persoon.....705
7.14 - Het Allerhoogste van het Leven als een Huishouder.....710
7.15 - Nārada's Instructies over Vegetarisch Delen, Goddeloosheid, Genezen, Yoga en Advaita 715
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 7 723

Canto 8: Terugtrekken van de Kosmische Scheppingen.....726

8.1 - De Manu's, de Bestuurders van het Universum.....727
8.2 - De Nood van de Olifant Gajendra.....731
8.3 - Gajendra's Gebeden van Overgave.....734
8.4 - Gajendra Keert Terug naar de Geestelijke Wereld 738
8.5 - De Vijfde en de Zesde Manu en de Gebeden van Brahmā met de Sura's.....741
8.6 - De Sura's en Asura's Kondigen een Wapenstilstand af 746
8.7 - Heer Śiva Drinkt het Gif Gekarnd met de Berg Mandara 750
8.8 - Meer Verschijnt door het Karnen: Moeder Lakṣmī en Dhanvantari 755
8.9 - De Heer Verschijnt als een Mooie Vrouw om de Nectar uit te Delen 760
8.10 - De Veldslag tussen de Halfgoden en de Demonen 763
8.11 - De Dānava's Vernietigd en Weer Opgewekt 767
8.12 - Heer Śiva Bidt ervoor Mohinī Mūrti te Mogen Zien, Raakt Verbijsterd en Herstelt Zich Weer 771
8.13 - Beschrijving van de Toekomstige Manu's 776
8.14 - De Wijze van Universeel Bestuur 779
8.15 - Bali Mahārāja Verovert de Hemelse Plaatsen 781
8.16 - Aditi Ingevoerd in de Payo-vrata Ceremonie, de Beste van alle Offerandes .784
8.17 - De Allerhoogste Heer Zegt Toe Aditi's Zoon te Worden 790
8.18 - Heer Vāmanadeva, de Dwergincarnatie.....793
8.19 - Heer Vāmanadeva Bedingt een Gift van Bali Mahārāja 797
8.20 - Heer Vāmanadeva Omvat Alle Werelden 801
8.21 - Bali Mahārāja Ingerekend door de Heer 805
8.22 - Bali Mahārāja Geeft Zich Geheel Over.....808
8.23 - De Halfgoden Heroveren de Hemelse Plaatsen.....812
8.24 - Matsya, de Vis-incarnatie van de Heer.....816
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 8 821

Canto 9: Bevrijding 825

9.1 - Koning Sudyumna Wordt een Vrouw 826
9.2 - De Dynastieën van Zes van de Zoons van Manu 830
9.3 - Het Huwelijk van Sukanyā en Cyavana Muni 834
9.4 - Ambarīṣa Mahārāja Aangevallen door Durvāsā Muni 837
9.5 - Durvāsā Gered: de Cakra-gebeden van Ambarīṣa.....844
9.6 - De Val van Saubhari Muni.....847
9.7 - De Nazaten van Koning Māndhātā.....852
9.8 - De Zonen van Sagara Ontmoeten Heer Kapiladeva 856
9.9 - De Dynastie van Aṁśumān 859
9.10 - Het Spel en Vermaak van Heer Rāmacandra.....864
9.11 - Heer Rāmacandra Regeert de Wereld.....870

9.12 - De Dynastie van Kuśa, de Zoon van Heer Rāmacandra 874
9.13 - Het verhaal van Nimi en de Dynastie van zijn zoon Mithila 876
9.14 - Koning Purūravā in de Ban van Urvaśī 879
9.15 - Paraśurāma, de Heer als Krijgsheer 884
9.16 - Hoe Heer Paraśurāma ertoe Kwam de Heersende Klasse Eenentwintig Keer te Vernietigen 888
9.17 - De Dynastieën van de zoons van Purūravā 892
9.18 - Koning Yayāti Herkrijgt zijn Jeugd 894
9.19 - Koning Yayāti Bereikt de Bevrijding: de Geiten van de Wellust 899
9.20 - De Dynastie van Pūru tot aan Bharata 902
9.21 - De Dynastie van Bharata: het Verhaal van Rantideva.....906
9.22 - De Nakomelingen van Ajamīḍha: de Pāṇḍava's en Kaurava's.....909
9.23 - De Dynastieën van de Zoons van Yayāti: het Verschijnen van Heer Kṛṣṇa ..914
9.24 - De Yadu- en Vṛṣṇidynastieën, Pṛthā en de Glorie van Heer Kṛṣṇa.....918
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 9 923

Canto 10: Het Hoogste Goed 926

10.1 - De Komst van Heer Kṛṣṇa: Inleiding 927
10.2 - De Gebeden van de Halfgoden tot Heer Kṛṣṇa in de Moederschoot.....934
10.3 - De Geboorte van Heer Kṛṣṇa 940
10.4 - De Wreedheden van Koning Kaṁsa 945
10.5 - Kṛṣṇa's Geboorteplechtigheid en de Ontmoeting van Nanda Mahārāja en Vasudeva 949
10.6 - Het Doden van de Demone Pūtanā.....953
10.7 - Kṛṣṇa Schopt de Kar Omver, Verslaat Tṛṇāvarta en Toont Yaśodā het Universum 957
10.8 - De Naamplechtigheid, Zijn Streken en Opnieuw het Universum in Zijn Mond962
10.9 - Moeder Yaśodā Bindt Heer Kṛṣṇa Vast.....968
10.10 - De Verlossing van de Zoons van Kuvera.....971
10.11 - Een Nieuwe Woonplaats, de Fruitverkoopster en Vatsāsura en Bakāsura Verslagen 976
10.12 - Het Einde van de Demon Aghāsura.....981
10.13 - Heer Brahmā Steelt de Jongens en Kalveren.....986
10.14 - Brahmā's Gebeden tot Heer Kṛṣṇa 993
10.15 - Het Doden van Dhenuka de Ezeldemon en Gif in de Rivier.....1000
10.16 - Kṛṣṇa Bestraft de Slang Kāliya 1005
10.17 - De Geschiedenis van Kāliya en Kṛṣṇa Slokt een Bosbrand op.....1011
10.18 - Heer Balarāma Doodt de Demon Pralamba 1014
10.19 - Kṛṣṇa Slokt Opnieuw een Bosbrand op.....1018
10.20 - Het Regenseizoen en de Herfst in Vṛndāvana.....1020
10.21 - De Gopī's Verheerlijken het Lied van Kṛṣṇa's Fluit.....1024
10.22 - Kṛṣṇa Steelt de Kleren van de Ongehuwde Gopī's.....1027
10.23 - De Echtgenotes van de Brahmanen Gezegend 1031
10.24 - Kṛṣṇa Gaat in Tegen Indra ten Gunste van de Brahmanen, de Koeien en de Heuvel Govardhana.....1036

10.25 - Heer Kṛṣṇa Tilt de Heuvel Govardhana op 1040
10.26 - Nanda Brengt de Verblufte Gopa's de Woorden van Garga in Herinnering1043
10.27 - Heer Indra en Moeder Surabhi Brengen Gebeden.....1046
10.28 - Kṛṣṇa Redt Nanda Mahārāja uit het Rijk van Varuṇa 1049
10.29 - Het Rāsa-spel: Kṛṣṇa Ontmoet 's Nachts de Gopī's en Ontsnapt.....1052
10.30 - De Gopī's op Zoek naar Kṛṣṇa die Verdween met Rādhā 1057
10.31 - De Gezangen van de Gopī's in Gescheidenheid 1062
10.32 - Kṛṣṇa Keert Terug naar de Gopī's.....1065
10.33 - De Rāsadans.....1068
10.34 - Sudarśana Verlost en Śaṅkhacūḍa Gedood 1072
10.35 - De Gopī's Zingen over Kṛṣṇa als Hij in het Woud Rondtrekt.....1075
10.36 - De Stier Ariṣṭāsura Verslagen en Akrūra Gestuurd door Kaṁsa 1078
10.37 - Keśī en Vyoma Gedood en Nārada Looft Kṛṣṇa's Toekomst.....1082
10.38 - Akrūra's Gemijmer en de Ontvangst in Gokula 1085
10.39 - Kṛṣṇa en Balarāma Vertrekken naar Mathurā.....1089
10.40 - Akrūra's Gebeden 1094
10.41 - De Aankomst van de Heren in Mathurā 1097
10.42 - Het Breken van de Offerboog 1102
10.43 - Kṛṣṇa Doodt de Olifant Kuvalayāpīḍa.....1106
10.44 - De Worstelwedstrijd en het Doden van Kaṁsa.....1110
10.45 - Kṛṣṇa Redt de Zoon van Zijn Leraar 1114
10.46 - Uddhava Brengt de Nacht in Gokula door Pratend met Nanda 1120
10.47 - De Gopī Onthult haar Emoties: Het Lied van de Bij 1124
10.48 - Kṛṣṇa Behaagt Zijn Toegewijden 1132
10.49 - Akrūra's Missie in Hastināpura.....1136
10.50 - Kṛṣṇa Gebruikt Jarāsandha en Vestigt de Stad Dvārakā 1139
10.51 - De Verlossing van Mucukunda 1144
10.52 - De Heren Springen van een Berg en Rukmiṇī's Bericht aan Heer Kṛṣṇa ...1150
10.53 - Kṛṣṇa Ontvoert Rukmiṇī.....1154
10.54 - Rukmī Verslagen en Kṛṣṇa Getrouwd.....1159
10.55 - De Geschiedenis van Pradyumna 1164
10.56 - Hoe het Syamantakajuweel Kṛṣṇa Jāmbavatī en Satyabhāmā Bracht.....1168
10.57 - Satrājit Vermoord, het Juweel Gestolen en Weer Teruggegeven.....1172
10.58 - Kṛṣṇa Huwt eveneens Kālindī, Mitravindā, Satyā, Lakṣmanā en Bhadrā* 1176
10.59 - Mura en Bhauma Gedood en de Gebeden van Bhūmi.....1181
10.60 - Heer Kṛṣṇa Plaagt Koningin Rukmiṇī 1186
10.61 - Heer Balarāma Maakt een Einde aan Rukmī op Aniruddha's Huwelijk.....1192
10.62 - Ūṣā Verliefd en Aniruddha Ingerekend 1196
10.63 - De Koorts in de Strijd en Bāṇa Verslagen.....1200
10.64 - Over het Bestelen van een Brahmaan: Koning Nṛga een Kameleon 1205
10.65 - Heer Balarāma in Vṛndāvana en de Stroom Verdeeld 1210
10.66 - De Valse Vāsudeva Pauṇḍraka en Zijn Zoon Verzengd door Hun Eigen Vuur1213
10.67 - Balarāma Maakt een Einde aan de Aap Dvivida.....1217
10.68 - Het Huwelijk van Sāmba en de Kurustad Bevend voor Zijn Woede Gesleept1220
10.69 - Nārada Muni's Visioen van Kṛṣṇa in Zijn Huishouding.....1225

10.70 - Kṛṣṇa's Routines, Moeilijkheden en Nārada Nog Eens op Bezoek.....1230
10.71 - De Heer Reist op Aanraden van Uddhava naar Indraprastha 1235
10.72 - Jarāsandha Gedood door Bhīma en de Koningen Bevrijd 1240
10.73 - Heer Kṛṣṇa Zegent de Bevrijde Koningen 1245
10.74 - De Rājasūya: Kṛṣṇa Nummer Een en Śiśupāla Gedood.....1248
10.75 - Het Afronden van de Rājasūya en Duryodhana Uitgelachen 1253
10.76 - De Veldslag tussen Śālva en de Vṛṣṇi's 1257
10.77 - Een Einde aan Śālva en het Saubhafort 1260
10.78 - Dantavakra Gedood en Romaharṣaṇa Omgebracht met een Grasspriet..1264
10.79 - Heer Balarāma Doodt Balvala en Bezoekt de Heilige Plaatsen 1268
10.80 - Een Oude Brahmaanse Vriend Bezoekt Kṛṣṇa.....1272
10.81 - De Brahmaan Geëerd - Heer Kṛṣṇa de Godheid van de Brahmanen.....1276
10.82 - Alle Koningen en de Bewoners van Vṛndāvana op Bedevaart Herenigen Zich met Kṛṣṇa.....1280
10.83 - Draupadī Ontmoet de Koninginnen van Kṛṣṇa 1285
10.84 - Vasudeva Offert voor de Wijzen die te Kurukṣetra de Weg naar het Succes Wijzen 1290
10.85 - Heer Kṛṣṇa Instrueert Vasudeva en Haalt Devakī's Zoons Terug 1297
10.86 - Arjuna Ontvoert Subhadrā, en Kṛṣṇa Instrueert Bahulaśva en Śrutadeva.1303
10.87 - Het Onderliggende Mysterie: De Gebeden van de Veda's in Eigen Persoon1309
10.88 - Heer Śiva Gered uit Handen van Vṛkāsura 1317
10.89 - Viṣṇu, de Beste van de Goden, en de Kṛṣṇa's Halen de Zoons van een Brahmaan Terug 1321
10.90 - De Koninginnen Spelen en Spreken, en Heer Kṛṣṇa's Heerlijkheid Samengevat 1327
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 10 1332

Canto 11: Kṛṣṇa's Uiteindelijke Instructies 1342

11.1 - De Vloek over de Yadudynastie.....1343
11.2 - Mahārāja Nimi Ontmoet de Negen Yogendra's 1346
11.3 - Bevrijding uit Māyā en Karma en het Kennen en Aanbidden van de Heer ..1353
11.4 - De Handelingen van Nara-Nārāyaṇa en de Andere Avatāra's Beschreven.1360
11.5 - Nārada Besluit Zijn Onderricht aan Vasudeva 1364
11.6 - Retraite op Advies van Brahmā en Uddhava Privé Toegesproken 1370
11.7 - Kṛṣṇa Spreekt over de Meesters van de Avadhūta en de Duif van de Gehechtheid 1375
11.8 - Wat Men Leert van de Natuur en het Verhaal van Piṅgalā 1381
11.9 - Onthechting van Al het Materiële 1386
11.10 - De Ziel Vrij, de Ziel Gebonden.....1390
11.11 - Gebondenheid en Bevrijding Verklaard en de Toegewijde Dienst van de Zuivere Ziel 1394
11.12 - Het Vertrouwelijke Geheim Voorbij Verzaking en Kennis.....1399
11.13 - De Haṁsa-avatāra Beantwoordt de Vragen van de Zonen van Brahmā 1402
11.14 - De Devotionele Samenhang van de Methoden en de Meditatie op Viṣṇu .1407
11.15 - Mystieke Volmaaktheid: de Siddhi's 1412

11.16 - De Volheden van de Heer 1417
11.17 - Het Varṇāśrama Systeem en de Boot van Bhakti: de Studenten en de Huishouders 1421
11.18 - Het Varṇāśramasysteem: de Teruggetrokkenen en de Wereldverzakers 1427
11.19 - De Perfectie van de Spirituele Kennis 1432
11.20 - Trikāṇḍa-Yoga: Bhakti Overtreft Kennis en Onthechting 1437
11.21 - Over het Onderscheid tussen Goed en Kwaad.....1441
11.22 - Prakṛti en Puruṣa: de Natuur en de Genieter 1447
11.23 - Afzien van: het Lied van de Avantī Brāhmaṇa.....1453
11.24 - De Analytische Kennis, Sāṅkhya, Samengevat 1459
11.25 - De Drie Geaardheden van de Natuur en Daarboven 1462
11.26 - Het Lied van Purūravā 1466
11.27 - Over het Respecteren van de Gedaante van de Heer.....1469
11.28 - Jñāna-Yoga of de Aanduiding en het Werkelijke 1475
11.29 - Bhakti-Yoga: de Meest Zegenrijke Manier om de Dood te Overwinnen.....1481
11.30 - Het Verdwijnen van de Yadudynastie 1486
11.31 - De Hemelvaart van Kṛṣṇa 1491
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 11 1495

Canto 12: Het Tijdperk van Verval.....1499

12.1 - Het Verval van de Dynastieën en de Corrupte Aard van de Heersers van Kali-yuga 1500
12.2 - Hoop en Wanhoop in het Tijdperk van de Redetwist 1504
12.3 - Het Lied van Moeder Aarde en de Remedie voor Kali-yuga 1508
12.4 - Pralaya: de Vier Soorten van Vernietiging.....1513
12.5 - De Laatste Instructies voor Mahārāja Parīkṣit.....1517
12.6 - Mahārāja Parīkṣit Bevrijd en de Veda in Vieren Doorgegeven.....1519
12.7 - De Toewijding in Saṁhitā Afdelingen en de Tien Onderwerpen van de Purāṇa's 1526
12.8 - Mārkaṇḍeya Weerstaat Alle Verleiding en Bidt tot Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi 1530
12.9 - Mārkaṇḍeya Wordt de Heer Zijn Begoochelend Vermogen Getoond 1535
12.10 - Śiva, Heer en Helper Verheerlijkt Mārkaṇḍeya Ṛṣi 1539
12.11 - Viṣṇu's Attributen en de Maandorde van Hem als de Zonnegod 1543
12.12 - De Onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam Samengevat 1548
12.13 - De Heerlijkheden van het Śrīmad Bhāgavatam.....1554
Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 12.....1558
Woordenlijst 1560

A **1560**

Abhimanyu 1560
Abhiniveśa 1560
Abhyāsa 1560
Ācārya.....1560
Acintya-bhedābheda-tattva 1560
Acyuta 1560

Adbhuta 1560
Ādhāra 1560
Adharma 1560
Adhi 1561
Ādhi 1561
Adhibhūta 1561
Adhidaiva 1561
Adhidaivika 1561
Adhikārī 1561
Adhīṣṭhāya 1562
Adhiyajña 1562
Adhokṣaja 1562
Adhvaryu 1562
Adhyātma-cetasā 1562
Ādi-śeṣa 1562
Aditi 1562
Āditya's 1562
Advaita 1562
Advaita-ācārya 1563
Agastya 1563
Agham-pāpāḥ 1563
Agni 1563
Agni-traya 1563
Āgnīdhra 1563
Agnihotra-yajña 1563
Ahaṅkāra 1564
Ahiṁsā 1564
Airāvata 1564
Aja 1564
Ajāmila 1564
Ajana 1564
Ajita 1564
Akarma 1564
Akrūra 1564
Akṣauhiṇī 1565
Ākūti 1565
Alarka 1565

Ambarīṣa Mahārāja 1565
Ambikā 1565
Amṛt 1565
Aṁśa-avatāra 1565
Ānakadundubhi 1565
Anand Aadhar 1565
Ānanda 1566
Anaṅga 1566
Ananta 1566
Anantavijaya 1566
Anartha's 1566
Anasūyā 1566
Anasūyantaḥ 1566
Aṅga Mahārāja 1566
Aṅga's 1566
Aṅgamejayatva 1567
Aṅgirā 1567
Aniruddha 1567
Añjanā 1567
Anna 1567
Anna-prāsana 1568
Anta 1568
Antardhāna 1568
Anu-ātmā 1568
Anukaraṇa 1568
Anuloma 1568
Anusarana 1568
Apahṛta-cetasām 1568
Term van Kṛṣṇa voor warhoofden 1568
Apāna-vāyu 1568
Aparā prakṛti 1568
Aparigraha 1569
Apauruṣa 1569
Apavarga 1569
Apsara's 1569
Āranyaka 1569
Ārati 1569

Arca-vigraha....1569
Arcana....1569
Arci....1569
Arjuna....1570
Āroha....1570
Artha....1570
Aruṇi....1570
Āruṇi's....1570
Aryamā....1570
Āryan....1570
Asamprajñāta-samādhi....1571
Āsana....1571
Asānga....1571
Asat....1571
Asat-kāla....1571
Asita....1571
Asmitā....1571
Āśrama....1571
Asteya....1571
Aṣṭha-siddhi's....1572
Aṣṭāṅga-yoga....1572
Asteya....1572
Aṣṭha-siddhi's....1572
Āstikyam....1572
Aśubhāt....1572
Asura....1572
Āsuram bhāvam āsṛta....1572
Āsuri....1572
Āśutoṣa....1572
Aśvamedha-yajña....1573
Aśvattha....1573
Aśvatthāmā....1573
Aśvins....1573
Ātma....1573
Ātmā....1573
Ātmā-jyoti....1574
Ātma-nivedanam....1574

Ātma-rāma 1574
Ātmānandi's 1574
Ātmatattva 1574
Atri 1574
AUM 1574
Avabhṛtha 1574
Avadhūta 1574
Avaroha-panthā 1575
Avasaḥ 1575
Avasthātraya 1575
Avatāra 1575
Avidyā 1576
Āvṛtya 1576
Avyakta 1576
Avyayam 1576
Ayodhyā 1576
Āyu 1576

B **1577**

Bādarāyaṇa 1577
Badarikāśrama 1577
Bāhuka 1577
Balarāma 1577
Bali Mahārāja 1577
Bāṇa 1577
Bāṇāsura 1577
Banyan 1578
Barhiṣat 1578
Barhiṣmān 1578
Betel 1578
Bhaga 1578
Bhagavad Gītā 1579
Bhagavān 1579
Bhāgavata 1579
Bhāgavata Purāṇa 1580
Bhāgavata-dharma 1580
Bhāgavata-saptāha 1580
Bhāgavatam 1580

Bhajan 1580
Bhajanānandi 1580
Bhakta 1580
Bhakti 1581
Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1581
Bhakti-yoga 1581
Bhaktidevī 1581
Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī 1581
Bhaktivedānta's 1582
Bhaktivinoda Ṭhākur, Śrīla 1582
Bhāra 1582
Bharadvāja 1582
Bharata 1582
Bhārata-varṣa 1582
Bhāratī 1583
Bhārgava 1583
Bhaumāsura 1583
Bhava 1583
Bhāva 1583
Bhaya 1583
Bhayānaka 1584
Bheda 1584
Bhīma 1584
Bhīṣma 1585
Bhrama 1585
Bhṛgu 1585
Bhṛgupati 1585
Bhū-mandala 1585
Bhūta's 1585
Bibatsa 1585
Bībhatsa 1585
Bilvamangala Ṭhākur 1585
Boeddhisme 1586
Brahma 1586
Brahmā 1586
Brahma-bhūta 1587
Brahmā-muhūrta 1587

Brahma-saṁhitā 1587
Brahma-sūtra 1587
Brahma-teja 1587
Brahmacārī 1587
Brahmacārya 1587
Brahmājī 1588
Brahmajyoti 1588
Brahmaloka 1588
Brahman 1588
Brāhmaṇa 1588
Brahmānanda 1589
Brahmanen 1589
Brahmaṛṣi 1589
Brahmāstra 1589
Bṛhaspati 1589
Buddha 1589
Buddhi 1589
Buddhi-nāśaḥ 1590
Buddhi-yoga 1590

C 1590

Caitanya 1590
Caitanya Mahāprabhu 1590
Caitanya-caritāmṛta 1590
Caitanya-vaiṣṇava's 1590
Caittya-goeroe 1590
Cakra 1591
Cakravākī 1591
Cakrī 1591
Cākṣuṣa Manu 1591
Campaka 1591
Cāṇakya Paṇḍita 1591
Caṇḍāla 1592
Candra 1592
Candraśekhara Ācārya 1592
Canto 1592
Cāraṇa's 1592
Cārvāka Muni 1592

Cātuḥ-hotra 1592
Catuḥ-ślokī 1592
Catuḥ-vidaṁ 1592
Catuḥ-vidhaḥ 1592
Catuḥsana 1592
Catur-vyūha 1592
Cāturmāsya 1592
Chaitya-goeroe 1593
Channa-avatāra 1593
Cintāmaṇi 1593
Cit 1593
Citi-śakti 1593
Citraketu 1593
Cupido 1593
Cyavana 1593
D **1594**
Daitya's 1594
Ḍākinī's 1594
Dakṣa 1594
Dākṣāyaṇī 1594
Dāl 1594
Dāmodara 1594
Dāna 1594
Dānava's 1594
Daṇḍa 1595
Daṇḍavat 1595
Dantavakra 1595
Darbha 1595
Daridra-nārāyaṇa 1595
Darṣan 1595
Darṣana's 1595
Dāsa 1596
Daśārha 1596
Daṣendriya's 1596
Dāsya 1596
Dattātreya 1596
Dayā 1596

Deha 1596
Demonen 1597
Deva 1597
Devahūti 1597
Devakī 1597
Devakī-nandana 1597
Devala 1597
Devarṣi 1597
Devī 1598
Dhana 1598
Dhanañjaya 1598
Dhanvantari 1598
Dhāraṇā 1598
Dharma 1598
Dharma megha samādhi 1599
Dharma-kṣetra 1599
Dharma-vyādha 1599
Dharmarāja 1599
Dhīra 1599
Dhoti 1600
Dhṛṣṭadyumna 1600
Dhṛtarāṣṭra 1600
Dhruva Mahārāja 1600
Dhyāna 1600
Digdevatā 1600
Dīkṣā 1600
Diti 1600
Diviyam śrotam 1600
Divya-tantri 1601
Draupadī 1601
Droṇācārya 1601
Drupada 1601
Duhkha 1601
Durga 1601
Durgā 1601
Durvāsā Muni 1601
Duryodhana 1601

Duṣkṛtam 1601
Dvāpara-yuga 1602
Dvārakā 1602
Dvārakādhīsa 1602
Dveṣa 1602
Dvijā 1602
Dvīpa 1602
E **1602**
Ego 1602
Ekādaśī 1603
Elementen 1603
Energie 1603
Energie, Hogere 1603
Energie, Lagere 1603
Energie, Tussen- 1604
Energieën 1604
Erfopvolging 1604
Expansie,Volkomen 1604
G **1604**
Gadādhara 1604
Gadādhara Pandita 1604
Gadāgraja 1604
Gādhi 1604
Gajendra 1604
Gana 1605
Gāna 1605
Gāṇḍhārī 1605
Gandharva's 1605
Gāṇḍīva 1605
Ganeṣa 1605
Ganges 1605
Garbādhna saṁskāra 1605
Garbhodakaśāyī Viṣṇu 1606
Garuḍa 1606
Gaudya-vaiṣṇava 1606
Gauracandra 1606
Gaurakisora dāsa Bābājī 1606

Gauranga 1606
Gaurasundar 1606
Gautama 1606
Gāyatrī 1607
Geaardheden 1607
Geest 1607
Geestelijk ego 1607
Geestelijke erfopvolging 1607
Geschriften 1608
Geweldloosheid 1608
Ghee 1608
Ghostyānandi 1608
Giriśa 1608
Go-dāsa 1608
Goedheid 1608
Goeroe 1608
Goeroe-kula 1609
Gokula 1609
Goloka 1609
Gopāla 1609
Gopī 1609
Gopī's en Gopa's 1609
Govinda Dāsa Ṭhākur 1609
Gṛhastha 1609
Gṛhastha-āśrama 1610
Gudāka 1610
Guhyaka 1610
Guṇa-avatāra's 1610
Guṇa's 1610
Guroravajñā 1610
H **1610**
Haihaya 1610
Haladhara 1611
Halāhala 1611
Halāyudha 1611
Halfgod 1611
Haṁsa 1611

Hanumān 1611
Harā 1611
Hare 1611
Hare Kṛṣṇa 1611
Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare 1612
Hari 1612
Hari-bhaktivilāsa 1612
Hari-nāma-yajña 1612
Haribol 1612
Haridāsa Ṭhākur 1612
Harijan 1612
Harinām 1612
Hariścandra 1612
Harivaṁśa parva 1613
Hartstocht 1613
Haryakṣa 1613
Hastināpura 1613
Hāsya 1613
Hatha-yoga 1613
Hayagrīva 1613
Hemelse planeten 1614
Hiraṇyagarbha 1614
Hiraṇyakaśipu 1614
Hiraṇyākṣa 1614
Hotā 1614
Hṛṣīkeśa 1614

I **1614**

Ikṣvāku 1614
Ilā 1614
Ilāvṛta-varṣa 1614
Impersonalist 1615
Indra 1615
Indriya 1615
Intelligentie 1615
Irāvatī 1615
Īśa 1615
Īśāvāsya 1615

ISKCON 1616
Īsopaniṣad 1616
Īśvara 1616
Īśvarapranidhāna 1616
Itihāsa's 1616
J **1616**
Jaḍa Bharata 1616
Jagāi en Mādhāi 1616
Jagat 1616
Jagganātha 1616
Jalpa 1616
Jamadagni 1617
Jāmbavān 1617
Janaka 1617
Janaloka 1617
Janamejaya 1617
Janārdana 1617
Janmāṣṭhamī 1617
Japa 1618
Japa-mālā 1618
Jarā 1618
Jarāsandha 1618
Jatāyu 1618
Jaya 1618
Jaya en Vijaya 1618
Jayadeva Gosvāmī 1618
Jīva 1618
Jīva Gosvāmī 1618
Jīva-śakti 1618
Jīva-tattva 1619
Jīvātmā 1619
Jñāna 1619
Jñāna-kāṇḍa 1619
Jñāna-yoga 1619
Jñānendriya's 1619
Jñānī 1619
K **1620**

Kaivalya-panthā 1620
Kalā 1620
Kāla 1620
Kālakūtha 1622
Kālī 1622
Kali-yuga 1622
Kāliya 1623
Kalki 1623
Kalpa 1623
Kalpataru 1623
Kāma 1623
Kāmadeva 1624
Kāmadhenu 1624
Kaṁsa 1624
Kaṇāda 1624
Kāṇḍa 1624
Kandarpa 1624
Kaṇḍu 1624
Kaniṣṭha 1624
Kānti 1624
Kaṇva 1625
Kapila 1625
Kāraṇa 1625
Kārana-oceaan 1625
Kāranodakaśāyī Viṣṇu 1625
Karatāla's 1625
Kardama 1625
Karma 1625
Karma-avaram 1626
Karma-kāṇḍa 1626
Karma-mīmāṁsā 1626
Karma-yoga 1626
Karmendriya's 1627
Karmi 1627
Karṇa 1627
Kārtavīryārjuna 1627
Kārtikeya 1627

Karuṇa 1627
Kaśyapa 1627
Kaṭhā 1628
Kaṭha Upaniṣad 1628
Kātyāyanī 1628
Kaunteya 1628
Kaurava's 1628
Kauravas 1628
Kaustubha 1628
Kavaca 1628
Keśava 1628
Keśī 1628
Khaga 1629
Khaṭvāṅga 1629
Ki 1629
Kimdeva's 1629
Kimpuruṣa's 1629
Kinnara's 1629
Kīrtana 1629
Kleśa 1629
Kleśa's 1630
Kośa 1630
Kratu 1631
Krodha 1631
Kṛpācārya 1631
Kṛpaṇa 1632
Kṛṣṇa 1632
Kṛṣṇa-Caitanya 1633
Kṛṣṇa-kathā 1633
Kṛṣṇabewustzijn 1633
Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī 1634
Kṛṣṇakarma 1634
Kṛṣṇaloka 1634
Kṛta 1634
Kṛyā-yoga 1634
Kṣara 1634
Kṣatriya 1634

Kṣattā 1634
Kṣetra 1634
Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu 1634
Kubjā 1635
Kulaśekhara 1635
Kumāra's 1635
Kumbhaka 1635
Kuṅkuma 1635
Kuntī 1635
Kurarī 1635
Kūrma 1635
Kurta 1635
Kuru 1636
Kuru's 1636
Kurukṣetra 1636
Kuśa 1636
Kuṣmāṇḍa's 1636
Kūṭa-yogī's 1636
Kuvera 1636

L **1636**

Lāghava 1636
Lakṣmāṇa 1636
Lakṣmī 1637
Lichaam, Geestelijk 1637
Lichaam, Stoffelijk of Materieel 1637
Līlā 1637
Līlā-avatāra's 1637
Liṅga 1637
Lobha 1638
Logica 1638
Loka 1638
Lokāyatika's 1639
Lolārka 1639
Lotusvoeten 1639

M **1639**

Mada 1639
Madana 1640

Mādana-Mohana 1640
Mādhāi 1640
Mādhava 1640
Madhu 1640
Madhusūdana 1640
Madhvācārya 1640
Madhya 1640
Madhyama 1641
Mādrī 1641
Maha 1641
Mahā-bhāva 1641
Mahā-Lakṣmī 1641
Mahā-Viṣṇu 1641
Mahā-yajña's 1641
Mahābhāgavata 1641
Mahābhārata 1641
Mahābhūta 1642
Mahādeva 1642
Mahājana's 1642
Mahāmantra 1642
Mahāmāyā 1642
Mahāprabhu 1642
Mahāprasāda 1642
Mahāpuruṣa 1642
Mahārāja 1642
Mahāratha 1643
Maharloka 1643
Mahāṛṣi 1643
Mahat-tattva 1643
Mahātmā 1643
Mahāyuga 1643
Maheśvara 1644
Maireya 1644
Maithunya āgāra 1644
Maitreya Muni 1644
Makara-dhvaja 1644
Manas 1644

Mandara 1644
Māndhātā 1644
Mandir 1644
Maṅgala-ārati 1644
Maṇimān 1644
Mantra 1645
Manu 1645
Manu-saṁhitā 1645
Manu, Svāyambhuva 1645
Manvantara 1645
Manvantara-avatāra's 1645
Māriṣā 1645
Mārkaṇḍeya Purāṇa 1646
Mārkaṇḍeya Ṛṣi 1646
Māsa 1646
Mātsarya 1646
Mātsya 1646
Māyā 1646
Māyāvādī 1646
Menakā 1647
Merudevī 1647
Mīmāṁsā 1647
Mithila 1648
Mitra 1648
Mleccha 1648
Mogha 1648
Moha 1648
Mohinī-mūrti 1648
Mokṣa 1648
Monisme 1649
Mṛda 1649
Mṛdaṅga 1649
Mṛtyu 1649
Mudgala 1649
Mūḍha 1649
Mudrā 1649
Mukti 1649

Mukti-devi....1650
Mukunda....1650
Muni....1650
Murāri....1650
Muraripu....1650
Mūrti....1650
N **1651**
Nābhi....1651
Nāga....1651
Nahuṣa....1651
Naimiṣāraṇya....1652
Naiṣkama-karma....1652
Naiṣkarma....1652
Nakula....1652
Nāma....1652
Nāmācārya....1652
Nanda en Sunanda....1652
Nanda Mahārāja....1652
Nanda-nandana....1652
Nara-Nārāyaṇa....1652
Nārada Muni....1653
Nārada-pañcarātra....1653
Narādhama....1653
Naraka....1653
Nārāyaṇa....1653
Narottama dāsa Ṭhākur....1654
Naṣṭān....1654
Natuur....1654
Nava-mūrti....1654
Nava-yogendra's....1654
Nawab Hussain Shah....1654
Neti neti....1654
Nidhana....1654
Nidhi's....1655
Niet-toegewijde....1655
Nihilisme....1655
Nimi....1655

Nimitta 1655
Nimitta-mātraṁ 1655
Nirahaṅkāra 1655
Nirāśīḥ 1655
Nirguṇa 1655
Nirguṇa-brahma 1656
Nirmamā 1656
Nirukta 1656
Nirvāṇa 1656
Niṣāda 1656
Nitya 1656
Nitya-mukta 1656
Nityānanda 1656
Nivṛtti-mārga 1657
Niyama 1657
Niyamya 1657
Nṛga 1657
Nṛsiṁha 1657
Nṛsiṁha-deva 1657
Nyāya 1657
Nyāya-śāstra 1657
Nyāyika 1658

O **1658**

Oceaan van Oorzaken 1658
Oṁ 1658
Oṁ pūrṇam 1658
Oṁ tat sat 1658
Onwetendheid 1658

P **1659**

Pāda 1659
Pāda-vibhūti 1659
Padma 1659
Pañca-bhāga 1659
Pañca-daśa 1659
Pañca-mahābhūta 1659
Pañca-tattva 1659
Pāñcajanya 1660

Pañcarātra 1660
Pāñcarātrika 1660
Pañcaśikha 1660
Pāṇḍava's 1660
Paṇḍita 1660
Pāṇḍu 1660
Pannaga.....1660
Pāpa 1660
Parā-bhakti 1660
Parā-prakṛti.....1661
Para-tattva 1661
Parābhava.....1661
Parāg-ātmā 1661
Parakīya 1661
Param 1661
Param Brahman 1661
Param-dhāma.....1661
Param-guru 1661
Paramahaṁsa.....1661
Paramahaṁsa-saṁhitā 1661
Paramātmā 1661
Parameśvara 1662
Paramparā 1662
Paramparā-guru.....1662
Paramparāmethode 1662
Parantapa 1662
Parārdha 1662
Parāśara Muni 1662
Paraśurāma 1662
Paravyoma 1662
Paria 1663
Pārijāta 1663
Parīkṣit.....1663
Pārtha-sārathi: 1663
Pārvatī 1663
Pāṣaṇḍī 1663
Paśu 1663

Paśu-pati 1663
Patañjali 1663
Paundraka 1664
Pavarga 1664
Pavitra 1664
Payo-vrata 1664
Phala-śruti 1664
Phalgu-vairāgya 1664
Phālguna 1664
Piṅgalā 1664
Pipal 1664
Piśāca's 1665
Pitā's 1665
Pitṛloka 1665
Planeten 1665
Prabhāsa 1665
Prabhu 1665
Prabhupāda 1665
Prabodhānanda Sarasvatī 1665
Pracetā's 1666
Pradhāna 1666
Pradyumna 1666
Prahasan 1666
Prahlāda 1666
Prajāpati 1666
Prajñā 1666
Prakāśa-vigraha 1666
Prākṛta 1667
Prakṛti 1667
Prakṛtiṁsvām 1667
Pralamba 1667
Pralaya 1667
Pramāda 1667
Pramāṇa 1667
Pramatha's 1668
Pramlocā 1668
Prāṇa 1668

Pranaśyati 1668
Prāṇāyāma 1668
Prasāda.....1668
Pratiloma.....1668
Pratyag-ātmā 1668
Pratyāhāra 1668
Pravṛtti-mārga.....1669
Prema 1669
Preta's.....1669
Priyavrata 1669
Pṛśnigarbha.....1669
Pṛthā.....1669
Pṛthu Mahārāja 1669
Pūjā 1669
Pulaha.....1669
Pulastya.....1670
Pundit.....1670
Pūraka 1670
Purāṇa 1670
Purāṇaḥ 1673
Purañjana.....1673
Pūrṇam 1673
Pūru: 1674
Purūravā.....1674
Puruṣa.....1674
Puruṣa-avatāra's 1674
Puruṣārtha's 1675
Pūrvacitti 1675
Pūrvataraṁ 1675
Pūtanā.....1675
R 1675
Rādhārāṇī 1675
Rāga.....1675
Rāgānuga-bhakti.....1676
Raghava's 1676
Raghu 1676
Rajas.....1676

Rājasūya-yajña 1676
Rajo-guṇa 1676
Rākṣasa's 1676
Ramā 1677
Rāma 1677
Rāmāyaṇa 1677
Rantideva 1677
Rasa 1677
Rāsa-līlā 1679
Ratha-yātrā 1679
Raudra 1679
Rāvaṇa 1679
Ṛbhu's 1679
Regulerende beginselen 1679
Rohiṇī 1680
Romaharṣaṇa 1680
Ṛṣabha 1680
Ṛṣi 1680
Ṛta 1681
Ṛtvik 1681
Rudra 1681
Rukmī 1681
Rukmiṇī 1681
Rūpa 1681
Rūpa Gosvāmī 1681
S **1682**
Śabda 1682
Śabda khe 1682
Śabda-brahman 1682
Sac-cid-ānanda 1682
Ṣaḍ-bhūja 1682
Ṣaḍ-ūrmi 1683
Sādhaka 1683
Sādhana-bhakti 1683
Sādhu 1683
Sādhya's 1683
Sagara 1683

Saguna 1683
Sahadeva 1684
Sahajiyā 1684
Sākhya 1684
Sakti 1684
Śakti 1684
Śakti-āveśa-avatāra 1684
Śālva 1685
Sāma 1685
Sāma-Veda 1685
Samādhi 1685
Samāna-vāyu 1685
Samatvam 1685
Sāmba 1686
Śambhu 1686
Saṁhitā 1686
Śamī 1686
Sampradāya 1686
Samprajñāta-samādhi 1687
Saṁsāra 1687
Saṁśaya 1687
Saṁskāra 1687
Sāṁvartaka 1687
Samvatsara 1687
Saṁvatsara 1687
Samyama 1688
Saṁyama 1688
Sanat-kumāra 1688
Sanātana 1688
Sanātana Gosvāmī 1688
Sanātana-dhāma 1688
Sanātana-dharma 1688
Sanātana-yoga 1688
Saṅgaṁ 1688
Saṅgaś 1688
Sañjaya 1688
Sankara 1688

Śaṅkara 1689
Śankarācārya 1689
Saṅkarṣaṇa 1690
Sāṅkhya 1690
Sāṅkhya-yoga 1690
Saṅkīrtan 1690
Saṅkīrtana 1690
Saṅkīrtana-yajña 1690
Sannyāsa 1690
Sannyāsī 1691
Sanskriet 1691
Santa 1691
Śanta 1692
Śānti 1692
Santosa 1692
Śaraṇya 1692
Sarasvatī 1692
Sarga 1692
Sārī 1692
Śārṅga 1692
Śarva 1692
Sarva-gataḥ 1692
Śāstra 1692
Śāśvata 1692
Sat 1693
Sat-cit-ānanda-vigraha 1693
Ṣaṭ-guṇa 1693
Sat-kāla 1693
Sat-saṅga 1693
Ṣat-ūrmi 1693
Ṣaṭ-varga 1693
Śatarūpā 1693
Satī 1693
Satrājit 1694
Sattva 1694
Sātvata 1694
Satya 1694

Satya-dharma 1695
Satya-yuga 1695
Sātyaki 1695
Satyam-śivam-sundaram 1695
Satyavatī 1695
Satyavrata 1695
Saubhari Muni 1695
Śauca 1695
Śaunaka 1695
Śauri 1696
Sāyujya 1696
Śibi 1696
Siddha's 1696
Siddhaloka 1696
Siddhānta 1696
Siddhi's 1696
Śikhā 1697
Śikṣāṣṭhaka 1697
Śila 1697
Śiśumāra-cakra 1697
Śiśupāla 1698
Śiṣya 1698
Sītā 1698
Śiva 1698
Śivānanda Sena 1699
Skanda 1699
Slag van Kurukṣetra 1699
Śloka 1699
Smaraṇam 1699
Smārta's 1699
Smṛti 1699
Soma 1699
Śraddhā 1700
Śrāddha 1700
Śrāddhadeva 1700
Śravaṇa 1700
Śravaṇaṁ kīrtanaṁ viṣṇoḥ 1700

Śrī 1700
Śrī Kṛṣṇa Caitanya 1700
Śrī Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva 1700
Śrīdhara Svāmī 1700
Śrīla A.C. Bhaktivedānta Swami Prabhupāda 1700
Śrīla Viṣvanātha Cakravarti Ṭhākura 1700
Śrīla Vyāsadeva 1700
Śrīmad Bhāgavatam 1700
Śrīmate Rādhārāṇī 1701
Śrīvatsa 1701
Śṛṅgāra 1701
Śṛṅgi 1701
Śrota 1701
Śruti 1701
Sthita-dhī-muni 1701
Sthita-prajña 1702
Strī 1702
Subhadrā 1702
Sudarśana 1702
Sudharmā 1702
Śūdra 1702
Śūdrānī 1702
Sudyumna 1703
Śuka 1703
Śukadeva 1703
Śukadeva Gosvāmī 1703
Sukha 1703
Śukrācārya 1703
Sukṛtina 1703
Sumantu Muni 1703
Suparna's 1704
Superziel 1704
Sura 1704
Sūra 1704
Surabhi 1704
Sūrya 1704
Sūrya-namaskār 1704

Sūryaloka 1704
Sūta 1704
Sūta Gosvāmī 1705
Sūtra 1705
Sva-dharma 1705
Svādhyāya 1705
Svāmī 1705
Svargaloka 1705
Svarūpa 1705
Svarūpa-siddhi 1705
Svāyambhuva Manu 1705
Svayaṁrūpa 1706
Svayaṁvara 1706
Śvetadvīpa 1706
Śvetāśvatara Upaniṣad 1706
Syamantaka 1706

T **1706**

Takṣaka 1706
Tamas 1706
Tamo-guṇa 1706
Tanmātra 1706
Tantra 1707
Tāntra 1707
Tantra-yoga 1707
Tāntrika 1707
Tapas 1707
Tārā 1707
Tārkṣya-putraḥ 1708
Tat 1708
Taṭasthā-śakti 1708
Tattva 1708
Tattva-darśinah 1708
Tattvavit 1708
Tejas 1708
Tilaka 1709
Timiṅgila 1709
Titikṣa 1709

Toegewijde 1709
Toegewijde dienst 1709
Toegewijde, Zuivere 1709
Transcendentaal 1709
Transcendentalist 1709
Tretā-yuga 1709
Tripad-vibhuti 1709
Tripura 1709
Trivakrā 1710
Tulādhāra 1710
Tulasī 1710
Tumburu 1710
Turīya 1710
Tweemaal geborene 1710
Tyāga 1710

U **1711**

Uccaiḥśravā 1711
Udāna-vāyu 1711
Uddhava 1711
Uddhava Gītā 1711
Udgātā 1711
Ugra-karma 1711
Ugrasena 1711
Umā 1711
Universum 1712
Upa- 1712
Upa-hanyām 1712
Upa-Purāṇa 1712
Upādāna 1712
Upādāna-kāraṇa 1712
Upadeva 1713
Upadharma 1713
Upaniṣads 1713
Upāsana 1713
Upāsanā-kāṇḍa 1713
Upaveda's 1713
Upendra 1713

Uraga's 1714
Ūrdhva-retaḥ 1714
Urugāya 1714
Urukrama 1714
Urvaśī 1714
Ūṣā 1714
Uttama 1714
Uttamaśloka 1714
Uttānapāda 1715
Uttarā 1715
Uttara-mīmāṁsā s 1715
V **1715**
Vāda 1715
Vaibhāṣika's 1715
Vaibhava-prakāśa 1715
Vaidarbhī 1715
Vaidhī-bhakti 1715
Vaidūrya 1715
Vaijayantī: 1715
Vaikuṇṭha 1715
Vairāgya 1716
Vaiśeṣika 1716
Vaiṣṇava 1716
Vaiṣṇava's 1716
Vaiṣṇavisme 1716
Vaiśya 1716
Vaivasvata Manu 1717
Vālakhilya's 1717
Vālmīki 1717
Vals Ego 1717
Vāmana 1717
Vaṁśa 1717
Vānaprastha dubbel 1717
Vānara's 1718
Vānī 1718
Vāntāśī 1718
Vapu 1718

Varāha 1718
Varṇa 1718
Varṇa-śankara 1719
Varṇāśrama 1719
Varṇāśrama-dharma 1719
Varṣa 1719
Varuṇa 1719
Vāruṇī 1719
Vāsādi 1720
Vāsanā 1720
Vasiṣṭha Muni 1720
Vasu 1720
Vasu's 1720
Vasudeva 1721
Vāsudeva 1721
Vāsuki 1721
Vāyu 1721
Veda 1722
Veda's 1722
Vedāṅga's 1723
Vedānta 1723
Vedisch 1724
Vena 1724
Verlossing 1724
Vermogens 1725
Verstand 1725
Vi-bhāgavit 1725
Vibhrama 1725
Vibhu-ātmā 1725
Viddhā-bhakti 1726
Vidhi 1726
Vidura 1726
Vidya 1726
Vidyā 1726
Vidyādhara 1726
Vigata-jvaraḥ 1727
Vigraha 1727

Vijñāna 1727
Vijnānam-brahman 1727
Vikāra 1727
Vikarma 1728
Vimāna 1728
Vimūḍha 1728
Vīnā 1728
Vināyaka's 1728
Vipra 1728
Vipra-lipsā 1728
Vira 1728
Virāṭ-puruṣa 1729
Virāṭ-rūpa 1729
Viriñca 1729
Virya 1729
Visarga 1729
Viṣaya 1729
Viśeṣa's 1729
Viṣṇu 1729
Viṣṇu Purāṇa 1730
Viṣṇu-jana 1730
Viṣṇu-māyā 1730
Viṣṇu-tattva 1730
Viṣṇu-tattva-avatāra 1730
Viṣṇupāda 1730
Viśva-rūpa 1730
Viśvadeva's 1730
Viśvakarma 1730
Viśvakośa 1731
Viṣvaksena 1731
Viśvāmitra 1731
Viśvanātha Cakravartī Ṭhākur 1731
Viśvāvasu 1731
Vitarka 1731
Vivasvān 1731
Viveka 1731
Vraja 1731

Vṛkāsura 1732
Vṛndāvana 1732
Vṛtrāsura 1732
Vṛtti 1732
Vyāsadeva 1732
Vyāsāsana 1732
Vyūha 1732
W **1733**
Wensboom 1733
Wezen, levend 1733
Y **1733**
Yādava's 1733
Yadṛcchayā-copapannaṁ 1733
Yadu 1733
Yajña 1734
Yajña-puruṣa 1734
Yajñabhuk 1734
Yajñeśvara 1734
Yajur Veda 1734
Yakṣa's 1734
Yama 1734
Yamadūta's 1734
Yamarāja 1734
Yamunā 1735
Yamunācārya 1735
Yantra 1735
Yaśodā 1735
Yaśodā-nandana 1735
Yātudhāna's 1735
Yavana's 1735
Yayāti 1735
Yayur 1735
Yoga 1735
Yoga-māyā 1737
Yoga-nīdra 1737
Yoga-siddhi's 1737
Yoga-sūtra 1738

Yogārūḍha 1738
Yogendra 1738
Yogī 1738
Yogīśvara 1738
Yojana 1738
Yoni 1738
Yoṣita 1738
Yudhiṣṭhira 1739
Yuga 1739
Yuga-avatāra's 1739
Yuga's 1739

Z **1739**

Zinnen 1739

Copyright

© 2020 Anand Aadhar.

Als copyright voor deze vertaling geldt de z.g. 'Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License'. Dit houdt in dat men vrij is de tekst te kopiëren en te veranderen onder voorwaarde dat 1) de naam van Anand Aadhar wordt vermeld met een verwijzing naar de website bhagavata.org, 2) de tekst niet wordt gebruikt voor commerciële doeleinden en dat 3) het resulterende werk alleen mag worden verpreid onder dezelfde of een soortgelijke licentie.

Inleiding

Dit boek verhaalt de geschiedenis van de Heer en Zijn incarnaties sedert de vroegste verslagen van de Vedische geschiedenis, de geschiedenis van de oorspronkelijke kenniscultuur van India. Het is waarlijk de Kṛṣṇabijbel van het Hindoe-universum [in het Sanskriet *saṁhitā* genoemd]. De Bhagavad Gītā verhoudt zich tot dit boek zoals in het Christendom de Bergrede van Heer Jezus in verhouding staat tot de volledige Bijbel. Het telt zo'n 18.000 verzen in 335 hoofdstukken en bestaat uit twaalf onderafdelingen van boeken die Canto's heten. Deze afdelingen vertellen samen de volledige geschiedenis van de Vedische cultuur en omvatten de essentie van de klassieke verzamelingen van verhalen genaamd de Purāṇa's. Deze specifieke verzameling Vedische verhalen beschouwt men als de belangrijkste van al de achttien grote klassieke Purāṇa's van India. Het omvat de room van de Vedische kennis verzameld uit al de Vedische literatuur, zowel als het verhaal van het leven van Heer Kṛṣṇa in zijn geheel (10e Canto). Heer Kṛṣṇa vormt een keerpunt in de geschiedenis tussen de oude Vedische

cultuur en de 'moderne' politieke cultuur van de voortdurende woordstrijd, waarin het bestuur van de staat niet langer vanzelfsprekend onder leiding staat van de geestelijkheid. Het boek vertelt over Zijn geboorte, Zijn jeugd, al Zijn wonderbaarlijke bewijzen van Zijn goddelijke aard en de bovenmenselijke prestaties van het verslaan van allerlei demonen tot aan de grote Mahābhārata oorlog te Kurukṣetra toe. In deze oorlog kwam de Vedische cultuur ten val om plaats te maken voor de verbrokkelde godsdienstigheid die we nu Hindoeïsme noemen. Deze toonaangevende Purāṇa die ook wel de 'perfecte Purāṇa' wordt genoemd, vormt een schitterend verhaal dat naar het Westen werd gebracht door Śrīla A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (1896-1977), een Caitanya-vaiṣṇava, een (devotionele) bhaktimonnik van Heer Viṣṇu [de naam voor de bovenzinnelijke gedaante van Heer Kṛṣṇa]. We zijn hem veel dank verschuldigd. Hij nam de gedurfde taak op zich om de materialistische westerlingen, de gevorderde filosofen en de theologen op de hoogte te stellen, teneinde ze te helpen de gevaren en de eenzaamheid van het impersonalisme en de filosofie van de leegte te overwinnen.

De vertegenwoordiger van Viṣṇu op aarde wordt in dit boek de Fortuinlijke genoemd. We kennen Hem in het bijzonder met de namen van Heer Rāma en Heer Kṛṣṇa. De Fortuinlijke is de Heer die gekend wordt in verschillende gedaanten of incarnaties, zogenaamde *avatāra's*, maar ook de toegewijden maken deel uit van Zijn werkelijkheid en worden *bhāgavata* genoemd als ze van zuivere toewijding zijn. Daarenboven wordt het boek *bhāgavata* genoemd. Zo hebben we dan de Heer in Zijn vele verschijningen, de toegewijde met even zovele gezichten, en het boek. Ze worden allemaal *bhāgavata* genoemd ofwel fortuinlijk. Het woord *bhāga* betekent fortuin of geluk. De term bhaga heeft betrekking op de genadevolle heer, gelukzaligheid en weelde. Vedisch fortuinlijk zijn betekent dat men 'alvervuld' is, ofwel behept is met, of leeft bij, de volheid van Gods rijkdom, schoonheid, roem, macht, kennis en verzaking.

De schrijver van dit boek heet Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva, en wordt ook wel Bādarāyana genoemd. Hij is de Heer, de Bhagavān of vererenswaardige, onder de filosofen, die in India al de heilige teksten bij elkaar heeft gebracht. Hij stelde de Veda's samen, vier basisgeschriften, die ook wel bekend staan als de *śruti*, hetgeen betekent 'dat wat wordt vernomen', waarin men de fundamentele wijsheid, de mantra's voor de rituelen, en de hymnen aantreft. De Purāṇa's behoren samen met de Itihāsa's (afzonderlijke geschiedenissen) tot de zogenaamde *smṛti*, 'dat wat men zich herinnert'. Deze kennis beschouwt men soms als een vijfde Veda. Hij schreef ook het boek de Mahābhārata. Het wordt beschouwd als het grootste epische dichtwerk van de wereld. Het beschrijft de geschiedenis (de Itihāsa) van de grote val die de Vedische cultuur ooit maakte. De Bhagavad Gītā vormt er het belangrijkste onderdeel van. Vyāsa schreef ook de rest van de achttien grote verhalenboeken (de Purāṇa's) van India, alsook de Brahma-sūtra, zijn meesterwerk over de Absolute Waarheid. Vyāsa was een grootvader van de Kurudynastie. Hij leefde heel lang. Zijn lange levensduur stelde hem in staat het

verhaal van de Fortuinlijke en al de andere boeken op te schrijven. Hij had een zoon genaamd Śukadeva die de boodschap van deze bijbel in het bijzijn van vele wijzen doorgaf aan een ander lid van de familie, Keizer Parīkṣit, die problemen had met het respecteren van de klassieke wijsheid. Deze keizer in dit boek hier, dat de klassieke Vedische wijsheid presenteert in de vorm van een raamvertelling, staat model voor ons normale mensen die hun stabiliteit in de wijsheid zoeken. Deze kennis werd door Śuka aan hem overgedragen in geestelijke erfopvolging (*paramparā*), ter wille van hen die middels het geven van het goede voorbeeld, (de *ācārya's*), de wetenschap van de toegewijde dienst onderwijzen (bhakti). Swami A. C. Bhaktivedanta Prabhupāda van deze erfopvolging bracht, met de opdracht om dit boek in het Westen te verspreiden, samen met zijn leerlingen (bekend als de Hare Kṛṣṇa's van ISKCON), een vers voor vers becommentariëerde serie van boeken tot stand die het hele Bhāgavatam omvatten. De site bhagavata.org biedt niet al deze teksten (zie daarvoor vedabase.io) maar hij biedt wel, onder het z.g. Creative Commons Copyright, een van ISKCON onafhankelijke zoals-het-is vertaling van de verzen in een aaneengeschakelde vorm, compleet met de vorige editie, de originele Sanskrietversie en een woordenboek dat de gebruikte termen in het boek dekt, een voorlezing in mp3's en 74 bhajans om het noodzakelijke alleen en samen zingen te kunnen uitvoeren. Deze tekst wordt regelmatig opgewaardeerd en onderhouden door ons. Als toegewijde ontving ik als de vertaler, ondergetekende, mijn instructies voor de toegewijde dienst in de tempels van ISKCON, en ook elders. Mijn voorganger in deze plicht in Nederland was Śrī Hayeśvar das (Hendrik van Teylingen 1938-1998), die door Prabhupāda werd geïnitieerd. Hij droeg zorg voor de meeste ISKCONvertalingen in het Nederlands.

Voor de vertaling heeft de auteur van deze internetversie gebruik gemaakt van de vertaling van C.L Goswami, M.A., Sāstrī (van de Gītā Press, Gorakhpur), de *paramparā* [geestelijke erfopvolging] versie van Śrīla Viṣvanātha Cakravarti Ṭhākura en de latere versie van dit boek van de hand van Śrīla A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda. De laatstgenoemde vertalers vertegenwoordigen, als *ācārya's* van de eeuwenoude Indiase Vaiṣṇava traditie, de reformatie van de toewijding voor God of bhakti, zoals die vanaf de zestiende eeuw in India wordt gepraktiseerd. Deze reformatie houdt staande dat het valse gezag van het kastenstelsel en enkel droge boekengeleerdheid moet worden afgewezen. Śrī Kṛṣṇa Caitanya, ook wel Caitanya Mahāprabhu genaamd (1486-1534), de avatāra [een nederdaling van de Heer] die deze reformatie inluidde, herstelde de oorspronkelijke bedoeling van het ontwikkelen van de toewijding voor de persoon van God. Hij ijverde met name voor de verspreiding van de twee belangrijkste heilige geschriften waarin die toewijding in relatie tot Kṛṣṇa als de Hoogste Persoonlijkheid van God wordt uiteengezet. Deze geschriften zijn de Bhagavad Gītā en deze Bhāgavata Purāṇa, die ook wel het Śrīmad Bhāgavatam wordt genoemd. Aan dit geschrift ontlenen al de Vaiṣṇavaleraren van het voorbeeld hun wijsheid voor het geven van onderricht en het gestalte geven aan hun voorbeeldige toewijding. De woord-voor-woord vertalingen zowel als de volledige tekst en commentaren

op dit boek werden bestudeerd zowel binnen als buiten de Hare-Kṛṣṇatempels waar het onderricht van deze cultuur plaatsvindt.

De bedoeling van de vertaling is in de eerste plaats deze glorieuze tekst voor een breder publiek via het internet bereikbaar te maken. Aangezien de Bijbel, de Koran en tal van andere heilige teksten vrij beschikbaar zijn, meende de vertaler, ondergetekende, dat dit boek niet achter kon blijven op de planken van zijn eigen boekenkast als een bewijs van materiële bezitsdrang. Toen we met deze onderneming begonnen in het jaar 2000 was er nog geen behoorlijke webpresentatie van dit boek. Kennis niet gedeeld is verloren kennis, en zeker dit soort kennis, welke de nadruk legt op de yoga van toewijding en het vrij zijn van bezitsdrang, kon niet achterblijven. De versie van Swami Prabhupāda is zeer uitgebreid en beslaat zo'n 2400 pagina's in dundruk van tekst met commentaren. En dat waren alleen nog maar de eerste tien Canto's. De resterende twee werden postuum uitgegeven door zijn leerlingen in de volheid van zijn geest.

Zo stond ik voor twee uitdagingen: de ene was de tekst aaneen te schakelen, d.w.z. een leesbaar lopend verhaal van het boek te maken dat was ontleed en becommentarieerd tot op het woord. De andere uitdaging bestond eruit het in een taal te zetten die gepast zou zijn voor de 21e eeuw met al haar moderne en postmoderne ervaring en digitale vooruitgang van de huidige culturele orde in de wereld, zonder ook maar iets van de oorspronkelijke verzen te verliezen. Aldus kwam een andere vers tot vers zoals-het-is vertaling tot stand waarin Cakravarti's, Prabhupāda's en Sāstrī's woorden werden teruggesnoeid, hertaald en aangepast aan het begrip en de realisatie van vandaag de dag. Deze realisatie kwam in mijn geval rechtstreeks van de geestelijke erfopvolging van de Vaiṣṇavalijn van *ācārya's*, zowel als van het totale bereik van de Indiase filosofie van de verlichting en yogadiscipline, zoals die naar het Westen werd gebracht door niet-Vaiṣṇava goeroes en gehandhaafd door hun leerlingen. Derhalve moet de auteur zijn dank betuigen aan al deze grote helden die het aandurfden om de koppigheid van de westerse filosofie met al haar twijfels, concretisme en scepticisme het hoofd te bieden. In het bijzonder moeten de leerlingen van Swami Prabhupāda, leden van de wereldverzakende orde (*sannyāsī's*) worden genoemd die de auteur instrueerden in de onafhankelijkheid en volwassenheid van de filosofie van de bhakti-yogi's van Heer Caitanya. De auteur was in India reeds ingewijd door een niet-Vaiṣṇava goeroe en had de naam van Swami Anand Aadhar meegekregen ('leraar van de grondvesting van de gelukzaligheid'). Die naam werd door de Kṛṣṇagemeenschap veranderd in Anand Aadhar Prabhu ('meester van de grondvesting van het geluk') zonder verdere ceremoniën van Vaiṣṇava-initiatie (op een basistraining na). Met de naam Anand Aadhar ben ik een teruggetrokken toegewijde, een zogeheten vānaprasta, die in de stilte en bescheidenheid van zijn eigen lokale aanpassingen van de filosofie en discipline zijn toegewijde dienst doet.

Doorgaans werden de woord-voor-woordvertaling en de grammaticale aanwijzingen aangehouden zoals geboden in de vertalingen van Śrīla A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda/ISKCON, Viṣvavanātha Cakravarti Ṭhākura en C.L Goswami M.A., Sāstrī, en ik heb ze gecontroleerd aan de hand van het Monier-Williams Sanskriet woordenboek [zie de file van de gebruikte woorden]. In voetnoten en tussen vierkante haakjes [ ] wordt soms in een kleine toelichting voorzien en extra informatie gegeven om het de lezer naar de zin te maken als de oorspronkelijke tekst uitgaat van een meer ervaren lezer. Cursief geschreven woorden worden verklaard in de woordenlijst (het lexicon). Op de internetsite bhagavata.org bij dit boek refereert mijn - van ISKCON onafhankelijke - versie bij ieder vers met een link rechtstreeks naar de tekst van Prabhupāda, samen met mijn eigen voorgaande versie, zodat men steeds kan nagaan wat wij, ik, deze dienaar van de Heer, en Sakhya Devi Dāsī, die me altijd trouw assisteerde voor meer dan 23 jaar, met de tekst hebben gedaan. Dit werd gerealiseerd in overeenstemming met de wetenschappelijke traditie van de Vaiṣṇava gemeenschap.

Voor de copyrights op deze vertaling en de podcast gesproken versie van het boek, geldt het z.g. Creative Commons Attribution-Noncommercial Share Alike 3.0 Unported License copyright. Dit betekent dat men vrij is te kopiëren en te bewerken onder voorwaarde dat men de naam vermeld (Anand Aadhar en linkt naar mijn website URL bhagavata.org). Verder mag het resulterende werk alleen maar worden gedistribueerd onder dezelfde of soortgelijke licentie en kan men de tekst niet gebruiken voor commerciële doeleinden. Voor alle andere gebruik zal men contact moeten opnemen (onze linkspagina).

Met liefde en toewijding,
Anand Aadhar Prabhu,
Sakhya Devi Dāsī,
Enschede, Nederland, 27 januari 2024.

Dankwoord

Met dank aan de Vaiṣṇava geestelijk leraren en toegewijden:

ŚrīlaViśvanātha Cakravartī Ṭhākura,
Śrīla Bhaktisiddhanta Sarasvatī Ṭhākura,
His Divine Grace A.C. Bhaktivedānta Swami Prabhupāda,
Bhanu Swāmī Mahārāj,
Hṛdyānanda dāsa Goswami,
Gopīparānaṇdhana dāsa Adhikārī ,
Bhumipati dāsa,
C.L. Goswami M.A. Sāstri,
Śrī Hayeśvara dāsa,
en
Sakhya Devī dāsī die altijd alles corrigeerde.

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 1: Schepping

Na de oorlog: de val van Keizer Parīkṣit

1.1 - Vragen van de Wijzen

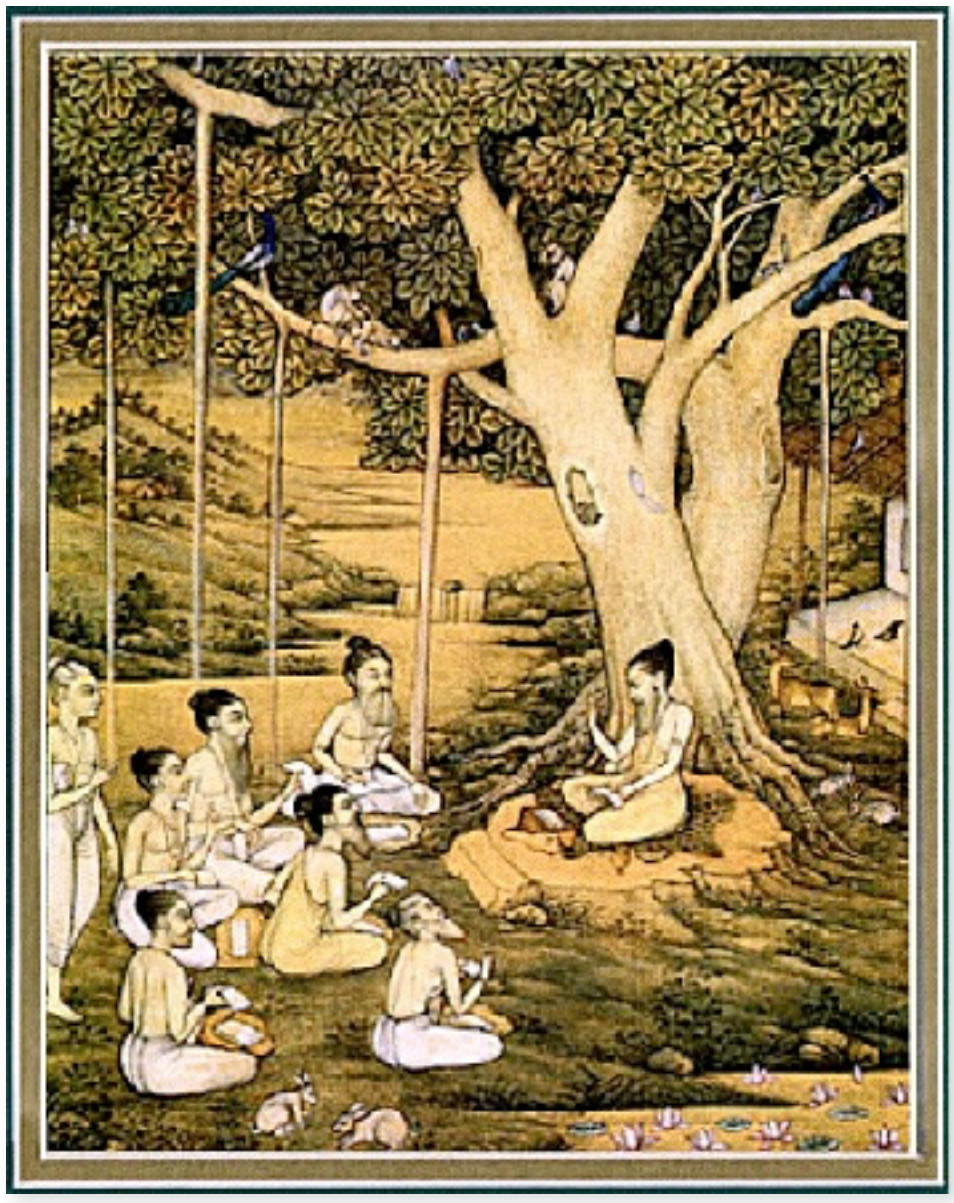

(1) **M**oge er het eerbetoon zijn voor de oorspronkelijke verschijning van Hem, Vāsudeva, de Fortuinlijke die in de materiële wereld zowel als in het voorbije aanwezig is en van wie, voor het doel van de heugenis en de volledige onafhankelijkheid, de Vedische kennis werd doorgegeven in het hart van degene die het eerst geschapen levende wezen is [Heer Brahmā]. Over Hem verkeren de verlichte [en zeker ook de gewone] zielen, zoals dat met een luchtspiegeling van water is in relatie tot [het vuur van] de zon, in een staat van begoocheling waarin, door de actie en reactie van de geaardheden van de materiële natuur, er de [schijn]zekerheid van het feitelijke is. Ik mediteer op Hem die altijd op zichzelf staat en de bovenzinnelijke [allerhoogste en absolute] waarheid is die vrij is van illusie.

(2) **I**n dit boek wordt bedrieglijke religiositeit [die van nevenmotieven is] afgewezen. Men treft er het hoogste in aan dat kan worden begrepen door onzelfzuchtige, waarheidlievende personen. Hierin wordt dat geboden wat feitelijk het welzijn inhoudt dat een einde maakt aan de drievoudige misère [zoals veroorzaakt door de persoon zelf, door anderen of door de natuur]. Waarom zou men andere verhalen nodig hebben als men hierin het prachtige verhaal aantreft

van de Fortuinlijke, zoals dat werd samengesteld door de grote wijze [Vyāsadeva] en dat, met de hulp van de vromen die volijverig van dienst zijn, terstond de Heer in het hart vestigt. (3) Het is de gerijpte vrucht van de wensboom van de Vedische literatuur die vloeiend van de lippen van Śukadeva [de zoon van Vyāsadeva] zich manifesteerde als zoete nectar die volmaakt is in ieder opzicht. O jullie die zo bedreven en gewetensvol verrukt zijn over de toewijding, geniet toch altijd de veilige haven van het Śrīmad Bhāgavatam!

(4) **I**n het woud van Naimiṣāranya, een geliefde plek van Viṣṇu, brachten wijzen onder leiding van de wijze Śaunaka een duizendjarig offer ter wille van de Heer van de hemel en de toegewijden op aarde. (5) Op een ochtend terwijl het offervuur brandde, vroegen ze met het nodige respect Śrīla Sūta Gosvāmī, die een erezetel was aangeboden, het volgende: (6) "U die vrij bent van alle zonde en op de hoogte bent van de verhalen en historische verslagen, staat bekend als zijnde goed thuis in de religieuze geschriften waaraan u ook uitleg hebt gegeven. (7) Als de oudste van de geleerden van de Veda's kent u Vyāsadeva, de Heer onder hen - en Sūta, u kent eveneens de anderen die goed thuis zijn in de fysische en metafysische kennis. (8) Eenvoudig en zuiver van aard, bent u door hun genade goed op de hoogte van al de feiten in kwestie; geestelijk leraren zullen een onderworpen discipel [immers] al de geheimen toevertrouwen die ze kennen. (9) U die daardoor gezegend bent met een lang leven, vertel ons in eenvoudige bewoordingen vanuit uw goedheid alstublieft wat u hebt kunnen vaststellen als zijnde het absolute en uiteindelijke goed dat alle mensen verdienen. (10) Over het algemeen, o achtenswaardige, zijn de mensen in deze tijd van Kali lui, misleid, ongelukkig en bovenal verstoord. (11) Er zijn zoveel geschriften met evenzoveel voorgeschreven plichten die ieder apart hun aandacht opeisen. O wijze zeg ons daarom wat hiervan naar uw beste weten, voor het heil van alle levende wezens, de essentie is die bevredigend is voor de ziel. (12) U bent gezegend Sūta, omdat u weet voor welk doel de Allerhoogste, de beschermer van de toegewijden, verscheen in de schoot van Devakī als de zoon van Vasudeva. (13) O Sūta u zou, zoals de traditie het voorschrijft, ons die er zo naar verlangen moeten vertellen over Zijn incarnatie die er is voor het heil en de bemoediging van alle levende wezens. (14) Verwikkeld in de complicaties van geboorte en dood vinden we zelfs als we er niet geheel met ons verstand bij zijn bevrijding als we de naam van de Heer respecteren die gevreesd wordt door de vrees zelve. (15) O Sūta, zij die hun toevlucht hebben genomen tot de lotusvoeten van de wijzen die zijn verzonken in toewijding vinden meteen zuivering door eenvoudigweg omgang met ze te hebben, terwijl een dergelijke zuivering met het water van de Ganges alleen maar wordt bereikt als men het cultiveert. (16) Wie die verlangt naar bevrijding zou nu niet liever willen vernemen over de Heer Zijn aanbiddelijke, deugdzame daden en glorie als degene die ons heiligt in het Tijdperk van de Onenigheid [Kali]? (17) Vertel ons, volijverige gelovigen, alstublieft over het spel en vermaak van Zijn nederdalen in de tijd. (18) O scherpzinnige, beschrijf ons daarom de zegenrijke avonturen en andere wederwaardigheden van de meervoudige incarnaties van de Hoogste Beheerser Zijn persoonlijke energieën. (19) Wij die de smaak

weten te waarderen zijn het nooit moe steeds weer te bidden en te vernemen over de avonturen van de Verheerlijkte die ons telkens weer verrukken. (20) Vermomd als een menselijk wezen deed Hij met Balarāma [Zijn oudere broer] bovenmenselijke dingen. (21) Wetend van de aanvang van het tijdperk van Kali hebben we ons voor langere tijd hier op deze plek die voor de toegewijden is bestemd verzameld, om offers te brengen en de tijd te nemen om te luisteren naar de verhalen over de Heer. (22) Door de voorzienigheid ontmoetten we uwe goedheid die ons als de kapitein van een schip door dit onoverkomelijke tijdperk van Kali kan loodsen dat zo'n bedreiging vormt voor iemands goede eigenschappen. (23) Zeg ons bij wie we nu onze toevlucht moeten zoeken, nu de Heer van de Yoga, Śrī Kṛṣṇa, de Absolute Waarheid en de beschermer van de religie, vertrokken is naar Zijn verblijfplaats."

1.2 - Goddelijkheid en Dienst aan God

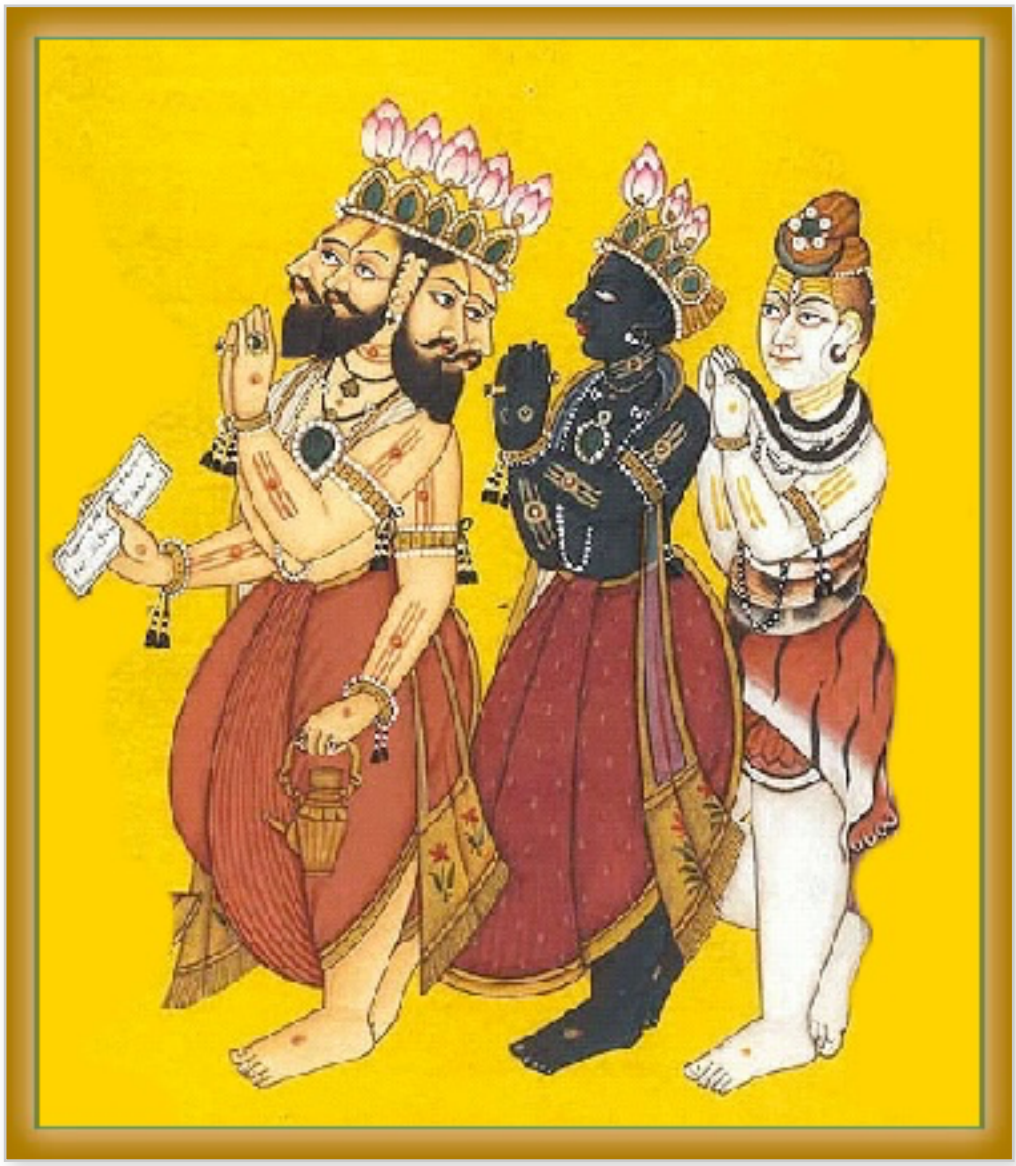

(1) **B**lij met de juiste vragen van de wijzen daar aanwezig, begon de zoon van Romaharṣaṇa [Sūta] met zijn antwoord na hen bedankt te hebben voor hun woorden. (2) Sūta zei: "Hij [Śukadeva] die wegging om te leven met de wereldverzakende orde zonder de voorgeschreven vormingsceremonie van de heilige draad, deed Vyāsadeva, die bang was voor de gescheidenheid uitroepen: 'O mijn zoon!', en al de bomen en levende wezens antwoordden sympathiserend in het hart van de wijze. (3) Laat me hem [de zoon van Vyāsa] mijn eerbetuigingen brengen, die als het enige transcendentale baken, in zijn wens de duisternis te verdrijven van het materiële bestaan van de materialistische mens, zich de essentie van de Veda's eigen maakte en vanuit zijn grondeloze genade, als de meester van de wijzen, deze zeer vertrouwelijke aanvulling op de Veda's, deze Purāṇa, overdroeg. (4) Na eerst eerbetuigingen te hebben gebracht aan Nara-Nārāyaṇa, [de Heer als] het opperste menselijke wezen, de godin van het leren [Sarasvatī] en Vyāsadeva, laat er dan de verkondiging zijn van alles [in dit boek] wat nodig is om [*māyā*, de macht van de illusie] te overwinnen.

(5) **O** wijzen, uw vragen aan mij over Kṛṣṇa zijn van belang voor het welzijn van de wereld omdat ze het ware zelf voldoening schenken. (6) Die plichtsver-

vulling is zonder twijfel voor de mensheid de hoogste, waarvan er de ononderbroken toegewijde dienst zonder nevenmotieven is aan Kṛṣṇa als de Bovenzinnelijke Ene [Viṣṇu] die leidt tot de volledige bevrediging van de ziel. (7) De praktijk van het zich verbinden in toewijding tot Vāsudeva, de Persoonlijkheid van God, leidt zeer spoedig tot de onthechting en de spirituele kennis die berust op eigen kracht. (8) Wat mensen doen overeenkomstig hun maatschappelijke posities, is zinloze arbeid die nergens toe leidt, als het niet leidt tot de boodschap van Viṣvaksena [Kṛṣṇa als het Hoogste Gezag]. (9) Iemands beroepsmatige verplichtingen zijn zeker bedoeld voor de uiteindelijke bevrijding en niet voor de zaak van het materiële gewin, noch is, overeenkomstig de wijzen, de materiële vooruitgang van de plichtsgetrouwen in toegewijde dienst bedoeld voor het realiseren van zinsbevrediging. (10) Men moet niet zozeer verlangen naar zinsbevrediging, profijt en levensonderhoud, iemands bezigheden zijn er voor geen ander doel dan het achterhalen van de Absolute Waarheid. (11) De geleerde zielen zeggen dat de werkelijkheid van de onverdeelde kennis bekend staat als Brahman, Paramātmā en Bhagavān [het onpersoonlijke, gelokaliseerde en persoonlijke aspect]. (12) Wijzen [en toegewijden] goed thuis in de kennis en de onthechting die vol van geloof zijn, zullen in hun hart en ziel [die werkelijkheid] waarnemen overeenkomstig hun begrip van wat ze hoorden [of lazen] in hun toewijding. (13) Dit is hoe de mens, o besten van de tweemaal geborenen, door de Heer te behagen de hoogste volmaaktheid bereikt met zijn eigen plichtsbetrachting overeenkomstig de verdelingen van status en roeping [*varṇāśrama*]. (14) Daarom moet men met onverdeelde aandacht voortdurend over de Opperheer, de beschermer van de toegewijden, vernemen en Hem verheerlijken, herinneren en aanbidden. (15) Wie zou geen aandacht besteden aan deze boodschap van het zich op intelligente wijze heugen van de Heer dat iemand het zwaard aanreikt om de banden van de materieel gemotiveerde arbeid [karma] door te snijden? (16) Iemand die aandachtig luistert in dienstbaarheid aan zuivere toegewijden, beste geleerden, zal van alle ondeugd gezuiverd raken en smaak ontwikkelen voor de boodschap van Vāsudeva. (17) Degenen die dit horen van Kṛṣṇa's woorden ontwikkelden zullen deugd vinden in het luisteren en zingen en zullen zeker in hun harten hun verlangen om te genieten gezuiverd zien door de begunstiger van de waarheidlievenden. (18) Door regelmatig de *bhāgavata* [de zuivere toegewijde] en het Bhāgavatam van dienst te zijn zal vrijwel al het ongunstige worden vernietigd, en zal, aldus de Opperheer van dienst zijnd met transcendentale gebeden, onherroepelijk liefdevolle dienstbaarheid tot stand komen. (19) Niet aangetast door de effecten van de hartstocht en de onwetendheid zoals lust, begeerte en wat dies meer zij, zal het bewustzijn gevestigd zijn in goedheid en op dat moment het geluk vinden. (20) De geest in samenhang met de toegewijde dienst aan de Heer aldus opgehelderd, krijgt, door de omgang bevrijd, dan greep op de kennis van de wijsheid in relatie tot de Fortuinlijke. (21) Als men ziet dat het [ware] zelf aldus de meester is, wordt de knoop in het hart doorgesneden, lossen de twijfels op en komt er een einde aan de keten van materieel gemotiveerde handelingen [karma]. (22) Daarom heeft het alle transcendentalisten altijd behaagd van Kṛṣṇa's superieure dienst te zijn - het wekt de ziel tot leven. (23) Het uiteindelij-

ke voordeel van de Transcendentale Persoonlijkheid, die zowel geassocieerd is met de goedheid, de hartstocht en de onwetendheid, als met de Handhaver Viṣṇu, de Schepper Brahmā en de Vernietiger Śiva, vindt de mens natuurlijk in de gedaante van de goedheid [Viṣṇu]. (24) Zoals we het brandhout van de offers hebben dat van de aarde afkomstig is en in vlam rook produceert, hebben we ook de hartstocht afkomstig van traagheid die leidt tot de goedheid van welke de essentiële aard wordt gerealiseerd.

(25) **D**egene die de wijzen volgt die in het verleden aldus de transcendentale Heer verheven boven de drie kwaliteiten van de natuur van dienst waren, verdient hetzelfde voordeel. (26) Dat is de reden waarom zij die bevrijding zoeken de minder aantrekkelijke gedaanten van de halfgoden afwijzen en zonder afgunst de vele gedaanten van de gelukzalige Śrī Viṣṇu [Nārāyaṇa] zijn toegewijd. (27) Zij die onwetend zijn en van de hartstocht, begeren glorie, macht en nageslacht en houden vast aan voorvaderen en andere wezens van kosmische heerschappij in dezelfde categorie van hun voorkeur. (28-29) Maar Vāsudeva is het voorwerp van de Vedische kennis, het doel van de offers en de weg van de yoga, Vāsudeva is de heerser over alle materiële activiteiten, de hoogste kennis, de strengste verzaking, de beste kwaliteit, het opperste dharma en het uiteindelijke levensdoel. (30) Vanaf het begin van de manifestatie is Hij, door Zijn innerlijk vermogen, de oorzaak en het gevolg geweest van alle vormen van de schepping en is Hij het transcendentale Absolute van de geaardheden van de natuur. (31) Hoewel Hij Zich manifesterend met de geaardheden, in hen is binnengegaan en onder de invloed van deze geaardheden schijnt te staan, is Hij de volle manifestatie van alle wijsheid. (32) Hij, als de Superziel, doordringt al de levende wezens als de ene bron van de schepping zoals vuur dat doet in hout en treedt naar buiten als verschillende levende wezens, terwijl Hij tegelijkertijd de Absolute Persoon is. (33) Die Superziel, schiep de subtiele zintuigen beïnvloed door de geaardheden van de natuur door de levende wezens in Zijn eigen schepping binnen te gaan, hen ertoe aanzettend te genieten van die geaardheden. (34) Aldus behoudt Hij hen allen in de geaardheid goedheid, Zelf in het vertoon van Zijn spel en vermaak belichaamd zijnd als de meester van al de werelden van de goddelijke, menselijke en de dierlijke wezens."

1.3 - Kṛṣṇa is de Bron van alle Incarnaties

(1) **S**ūta zei: "In het begin nam de Allerhoogste Heer, ter wille van de schepping van de werelden, de gedaante aan van de Oorspronkelijke Persoon[: de integriteit van het materiële bereik] zoals samengesteld uit de zestien elementen [van de tien waarnemende en werkende zinnen, de vijf elementen en de geest] en de kosmische intelligentie en dergelijke. (2) In Zijn meditatieve sluimer rustend, manifesteerde zich in dat water, uit de lotus die zich vanuit het meer van Zijn navel uitspreidde, Brahmā, de meester van alle stamvaders in het universum. (3) Men gaat ervan uit dat de verschillende werelden [als expansies] deel uitmaken van de gedaante van de Fortuinlijke die de uitnemendheid van het zuiverste bestaan vormt. (4) In een volmaakte [spirituele] visie ziet men Zijn gedaante als uitgerust met tal van benen, dijen, armen en gezichten, met prachtige hoofden, oren, ogen en neuzen, allen stralend met talloze bloemenslingers, oorhangers en kledingstukken. (5) Deze bron van de veelvormige incarnaties is het onvergankelijke zaadbeginsel waaruit de volkomen delen voortkomen, alsook de delen daar weer van, zoals de goden, de menselijke wezens en de dieren."

(6) "**D**e eerste positie die de godheid [Nārāyaṇa] tot stand bracht, was die van de zonen van Brahmā [de Kumāra's] die de allermoeilijkste discipline opbrachten van het onafgebroken celibaat. (7) Ten tweede nam de Hoogste Genieter, voor de welvaart van de aarde die was gezonken tot de laagste regionen, de gedaante van een everzwijn aan en tilde haar op [uit de oceaan]. (8) Ten derde aanvaardde Hij [in de gedaante van Nārada Muni] Zijn aanwezigheid onder de zieners ter wille van de ontwikkeling van de Vedische kennis betreffende het verrichten van toegewijde dienst zonder materiële motieven. (9) Ten vierde, geboren als de tweelingzoon van [Mūrti] de vrouw van koning Dharma, onderwierp Hij zich in de gedaante van Nara-Nārāyaṇa aan gestrenge boetedoeningen om de zinnen onder controle te krijgen. (10) Ten vijfde gaf Hij, onder de naam Kapila, een uiteenzetting aan de brahmaan Āsuri over de aard van de metafysica en de elementen van de schepping, aangezien in de loop van de tijd deze kennis verloren was gegaan. (11) Ten zesde als de zoon [genaamd Dattātreya] van Atri geboren uit Anasūyā die voor Hem gebeden had, onderrichtte Hij Alarka, Prahlāda en anderen over de bovenzinnelijkheid. (12) Ten zevende geboren uit Ākūti als Yajña, de zoon van Prajāpati Ruci, heerste Hij met Zijn zoon Yama en andere halfgoden gedurende de periode van Svāyambhuva Manu [en werd de Indra]. (13) Ten achtste nam de Almachtige Heer als koning Ṛṣabha geboorte uit Merudevī, de vrouw van koning Nābhi, en toonde Hij het pad van de perfectie gerespecteerd door mensen van alle levensstadia. (14) Zijn negende incarnatie accepteerde Hij in reactie op de gebeden van de wijzen, waarop Hij [als Pṛthu] over de aarde heerste ter wille van het vergaren [het 'melken'] van haar opbrengst, hetgeen haar hoogst aantrekkelijk maakte. (15) De gedaante aannemend van een vis [Mātsya] beschermde Hij Vaivasvata Manu na de periode van Cākṣuṣa Manu, door hem drijvende te houden in een boot op de wateren toen de wereld diep ondergestroomd was. (16) Ten elfde ondersteunde de machtige Heer in de gedaante van een schildpad [Kurma] de Mandarācala Heuvel van de theïsten en atheïsten die dienst deed als een draaipunt in de oceaan. (17) Ten twaalfde verscheen Hij als Dhanvantari [Heer van de medische wetenschap] en ten dertiende verscheen Hij voor de atheïsten als een bekoorlijke mooie vrouw en gaf Hij de halfgoden nectar te drinken. (18) In Zijn veertiende incarnatie verscheen Hij, half als een leeuw, als Nṛsiṁha, die met Zijn nagels op Zijn schoot de koning van de atheïsten uiteen reet zoals een timmerman bamboe splijt. (19) Ten vijftiende nam Hij de gedaante aan van Vāmana [de dwergbrahmaan] die naar het offerperk van Mahārāja Bali ging en daar om drie voetstappen land vroeg, zonder te laten merken dat Hij de drie werelden terug wilde winnen. (20) In Zijn zestiende incarnatie zag Hij [als Bhṛgupati of Paraśurāma] dat de heersende klasse de brahmanen vijandig gezind was en trad toen eenentwintig keer tegen ze op. (21) Ziend dat de gewone man minder intelligent was, incarneerde Hij, ten zeventiende, als Vyāsadeva uit Satyavatī met Parāśara Muni als Zijn vader, met de bedoeling de wensboom van de Veda in verschillende takken onder te verdelen. (22) Vervolgens toonde Hij zich bovenmenselijk met het aangenomen hebben van de gedaante van een goddelijk menselijk wezen [Rāma], door

de Indische Oceaan en zo meer te beheersen, zodat Hij kon handelen ter wille van de godsbewusten. (23) Ten negentiende alsook ten twintigste nam Bhagavān als Balarāma en Kṛṣṇa geboorte in de Vṛṣṇifamilie om zo de last van de wereld weg te nemen. (24) Daarna zal Hij, als het Kalitijdperk begint, in Gayā [Bihar] verschijnen als de zoon van [moeder] Añjanā met de naam Boeddha, met de bedoeling hen die jaloers zijn op de theïsten om de tuin te leiden [*]. (25) Als er vervolgens twee *yuga's* in elkaar overgaan [deze en de volgende], en er nauwelijks nog een leider te vinden is die niet een plunderaar is, zal de Heer van de Schepping geboorte nemen met de naam Kalki als de zoon van Viṣṇu Yaśā [**]."

(26) "**B**este brahmanen, de incarnaties van de Heer, die verschenen uit de oceaan van de goedheid, zijn zo talrijk als de duizenden stroompjes die er zijn van onuitputtelijke waterbronnen. (27) Al de machtige wijzen, de goddelijke zielen, de Manu's en hun nageslacht, alsook de Prajāpati's [de stamvaders] zijn aspecten van de Heer. (28) Ze maken allen deel uit van - of vormen een volkomen deel van - Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer [Bhagavān] in eigen persoon, die in alle tijden en werelden bescherming biedt tegen verstoringen als gevolg van de vijanden van de koning van de hemel [Indra]. (29) Iedereen die 's morgens en 's avonds zorgvuldig deze mysterieuze geboorten van de Heer reciteert, zal bevrijd raken van al de ellende van de wereld. (30) Al deze gedaanten van de Heer die door de kwaliteiten van de materiële energie werden geschapen met de ingrediënten van de kosmische intelligentie en andere elementen, ontstonden uit Zijn Zelfbewustzijn dat geen gedaante heeft. (31) Ze zijn er voor de minder intelligente waarnemer om te worden waargenomen zoals men wolken in de lucht ziet of stof in de wind. (32) Dit ongemanifesteerde Zelf in het voorbije, dat men niet kan zien of horen en dat geen gedaante heeft die onder invloed staat van de kwaliteiten van de natuur, vormt de werkelijkheid van het subtiele zelf [van de individuele ziel] die herhaaldelijk zijn geboorte neemt. (33) Zo gauw men door zelfinzicht komt tot het afwijzen van deze grofstoffelijke en subtiele vormen die zich aan de ziel opdringen op basis van onwetendheid, komt men tot inzicht in de Absolute Waarheid. (34) Als de bedrieglijke materiële energie niet meer voorop staat wordt men gezegend met de volle kennis van de verlichting, zodat men aldus bewust geworden zich zal bevinden in zijn eigen heerlijkheid. (35) Dit is hoe de geleerden ertoe kwamen de geboorten en handelingen van de Heer van het Hart te beschrijven die feitelijk ongeboren en niet-betrokken is; het is de verborgen betekenis van de Veda's. (36) Aanwezig in ieder levend wezen is Hij de almachtige meester en getuige van de zes kwaliteiten [de zes voorwerpen van de geest en de zinnen] en volheden [*bhaga*], wiens spel vlekkeloos is, die onafhankelijk is en niet aangedaan is door schepping, vernietiging en behoud. (37) Vanwege Zijn hoogst bedreven manipulaties kunnen Zijn handelingen, namen en gedaanten niet worden begrepen door de speculaties en redeneringen van lieden die het mankeert aan de nodige kennis, net zo goed als dwazen de voorstelling van een acteur niet kunnen begrijpen. (38) Alleen hij die onvoorwaardelijk, onafgebroken en welgezind dienst levert aan Zijn geurige lotusvoeten, kan kennis nemen van de transcendentale heerlijkheden van de almachtige Schepper die het

wiel van de strijdwagen in Zijn hand heeft. (39) Als men er in deze wereld in slaagt aldus van kennis te zijn in relatie tot de Hoogste Persoonlijkheid van God die al Zijn universa omspant als hun Heer en die inspireert tot de volkomenheid van de geest van de vervoering, zal men er nimmer nogmaals de akelige herhaling [van geboorten] hoeven te ervaren."

(40) "**D**it boek, genaamd het Bhāgavatam, over de handelingen van Hem die Wordt Geprezen in de Verzen [de Fortuinlijke, de Allerhoogste Heer Kṛṣṇa en Zijn toegewijden], dat als een aanvulling bij de Veda's [een Purāṇa] werd samengesteld door de wijze man van God [Vyāsadeva], is er voor het uiteindelijke goed alle mensen succes, geluk en perfectie te bezorgen. (41) Śrīla Vyāsadeva gaf het verhaal, dat hij als de room wist te verzamelen van alle Vedische geschriften en geschiedenissen, door aan zijn zoon die de meest eerbiedwaardige onder de zelfgerealiseerde zielen is. (42) Hij [Śuka] op zijn beurt vertelde het aan keizer Parīkṣit die, omringd door de grootste wijzen, aan de Ganges neerzat om te vasten tot de dood erop volgde. (43) Nu Kṛṣṇa is vertrokken naar Zijn hemelverblijf en samen met Hem ook het juiste gedrag en het spiritueel inzicht is verdwenen, is deze Purāṇa helder als de zon aan de horizon verschenen ter wille van al de mensen die in het Tijdperk van de Redetwist [Kali-yuga] geen perspectief meer hebben. (44) O brahmanen, toen het verhaal aldaar werd verteld door die machtige grote wijze, slaagde ik, volmaakt aandachtig dankzij zijn genade, er eveneens in het te begrijpen, zodat ik het nu aan u zal vertellen, precies zoals ik het vernam vrij van afwijkingen door eigen denken."

*: De *paramparā* voegt hieraan toe dat hoewel Heer Boeddha de Vedische kennis en de Allerhoogste Heer afwees, dat slechts een camouflagehandeling was waar hij toe overging vanwege degenen die jaloers waren op de toegewijden. "*Zowel Heer Boeddha als Ācārya Śaṅkara maakten de weg vrij voor het theïsme, en Vaiṣṇava ācārya's, met name Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu, leidden de mensen op het pad van de realisatie van een terugkeren naar God.*"

**: In canto 2 hoofdstuk 7 is er ook een bespreking van de *avatāra's* van de Hoogste Persoonlijkheid. In deze verkorte lijst in dit hoofdstuk wordt Vyāsadeva vermeld als de zeventiende incarnatie vóór die van Rāma, terwijl hij in 2.7 vermeld wordt na de verschijning van Kṛṣṇa. De chronologische volgorde van de positie van Vyāsa komt hier vreemd over, want, als een tijdgenoot van Kṛṣṇa, zou zijn incarnatie hebben plaatsgevonden nà die van Rāma. Maar soms worden grote persoonlijkheden als deze gepresenteerd als eeuwige persoonlijkheden die in verschillende tijden en tijdperken met dezelfde naam verschijnen.

1.4 - De Verschijning van Śrī Nārada

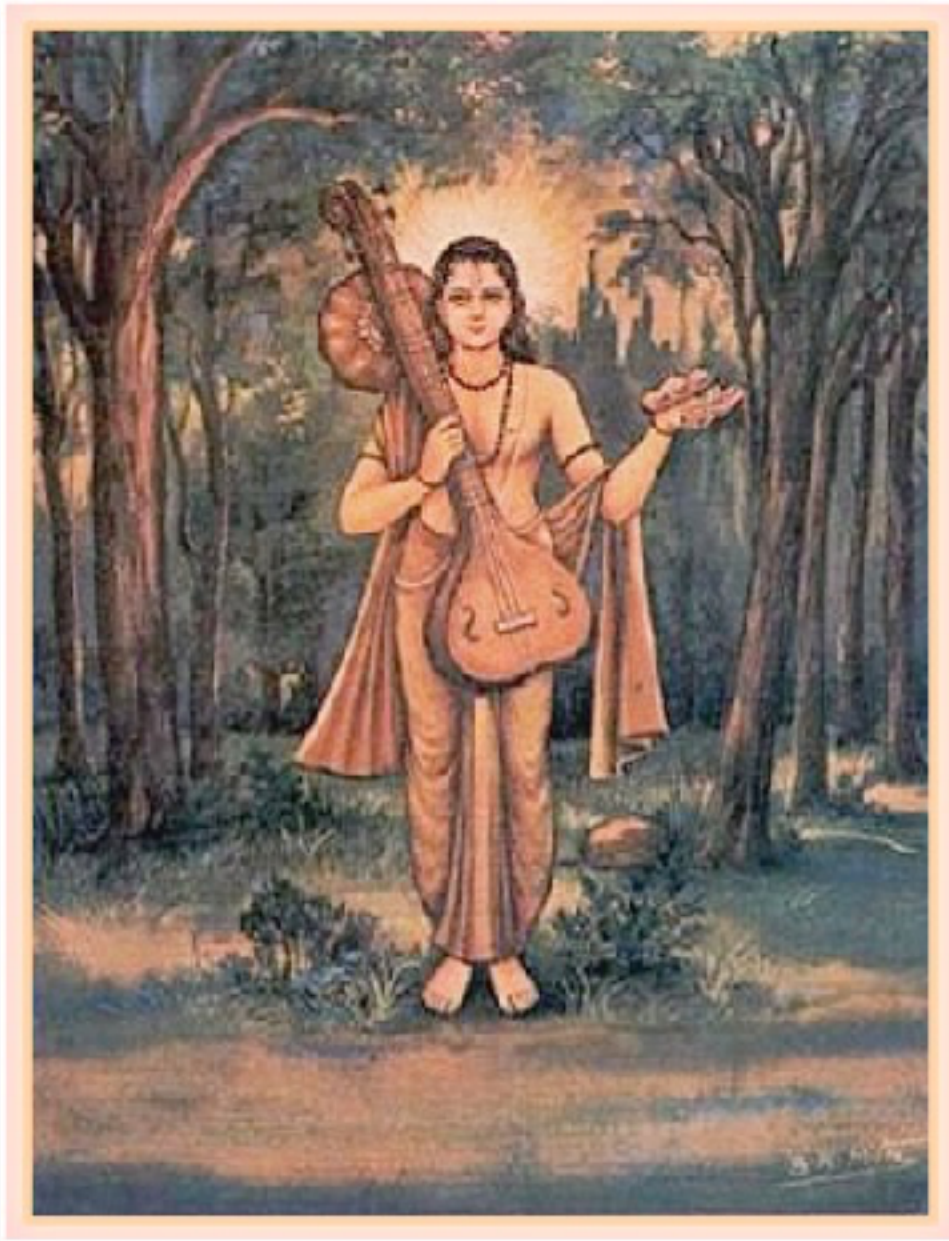

(1) **D**e oudere en geleerde Śaunaka, het hoofd van de langdurige ceremonie waar de wijzen voor verzameld waren, feliciteerde Sūta Gosvāmī en zei het volgende tot hem: (2) "O meest fortuinlijke onder hen die men respecteert als sprekers, vertel ons van de boodschap van het Bhāgavatam, zoals die werd uitgesproken door Śukadeva Gosvāmī. (3) Wanneer, waar, om welke reden en waardoor geïnspireerd kon deze literatuur worden samengesteld door de wijze Vyāsadeva? (4) Zijn zoon, die, gelijkgezind en standvastig, zijn gedachten altijd gericht had op de Ene, was een groot toegewijde en een ontwaakte ziel, maar niet bekend leek hij onwetend. (5) Naakte badende schoonheden bedekten uit verlegenheid hun lichaam toen ze de wijze Vyāsa zijn zoon gekleed achterna zagen komen, terwijl ze verbazingwekkend genoeg, toen hij ze er naar vroeg, van zijn zoon zeiden dat [ze zich niet voor hem schaamden omdat] hij ze zuiver bekeek zonder seksueel onderscheid te maken. (6) Hoe werd hij [Śuka], die een achterlijke domme gek leek toen hij rondzwierf door de Kuru-jāṅgala provincies, herkend door de inwoners van Hastināpura [nu: Delhi] op het moment dat hij de stad bereikte? (7) Hoe kon de discussie waarin deze Vedische waarheid [over Kṛṣṇa] aan de orde kwam, o beste ziel, nu plaatsvinden tussen de heilige en de

nazaat van Pāṇḍu, de wijze koning? (8) Als een pelgrim die plaatsen zegenend die hij bezocht, bleef hij niet langer bij de deur van de huishouders dan de tijd nodig om een koe te melken. (9) Vertel ons alstublieft over Parīkṣit, de zoon van Abhimanyu, van wie beweerd wordt dat hij een eersteklas toegewijde is wiens geboorte en kwaliteiten allen wonderbaarlijk zijn. (10) Om welke reden verwaarloosde de keizer, die de naam van Pāṇḍu eer aandeed, de rijkdom van zijn koninkrijk en zat hij bij de Ganges om boete te doen tot de dood erop volgde? (11) Waarom toch gaf hij, aan wiens voeten alle vijanden uit eigenbelang hun weelde overdroegen, in zijn beste levensjaren zijn zo moeilijk te verzaken leven in koninklijke welstand op? (12) Zij die de Ene Verheerlijkt in de Verzen toegewijd zijn, leven ter wille van het welzijn, de welvaart en voorspoed van alle levende wezens en niet voor zelfzuchtige doelen; om welke reden gaf hij, vrij van alle gehechtheid, dit sterfelijk lichaam op dat de toevlucht vormde voor anderen? (13) Leg ons alles duidelijk uit wat we aan u voorleggen over dit onderwerp, want we achten u volledig op de hoogte van de betekenis van al de woorden in de geschriften, met uitzondering van die van de Vedische hymnen."

(14) **S**ūta Gosvāmī zei: "Toen Dvāpara-yuga in zijn derde [laatste] fase was aangeland en het tijdperk verstreek, werd de wijze [Vyāsa], een deelaspect van de Heer, door Parāśara verwekt in de schoot van de dochter van Vasu [Satyavatī]. (15) Op een ochtend toen de schijf van de zon boven de horizon uitkwam zat hij, na zich met het water van zijn ochtendrituelen te hebben gewassen, neer aan de oever van de rivier de Sarasvatī om zich te concentreren. (16) De *ṛṣi* die het verleden en de toekomst kende, zag dat er zich geleidelijk aan onregelmatigheden ontwikkelden in het dharma van zijn tijd. Het was iets dat men wel vaker in de verschillende tijdperken op aarde ziet optreden als gevolg van niet te stuiten, ongeziene krachten. (17-18) De wijze merkte met zijn onfeilbare oog voor de kennis op dat de gewone man ongelukkig was en maar kort leefde en dat, met de traagheid van begrip en het ongeduld van ongelovige mensen die het ontbrak aan goedheid, er sprake was van een afname van het natuurlijk vermogen - van de talenten - van alle typen mensen alsook van de andere levende wezens. Daarom bezon de *muni* met zijn bovenzinnelijke visie zich op wat het welzijn zou bevorderen van alle roepingen en levensstadia. (19) Overeenkomstig het inzicht dat er vier offervuren waren voor het zuiveren van de arbeidsinzet van de mensen, verdeelde hij de ene oorspronkelijke Veda in vier gedeelten ter wille van het voortduren van de offerhandelingen. (20) Ṛg, Yajuḥ, Sāma en Atharva waren de namen van de vier afzonderlijke Veda's terwijl de Itihāsa's [de enkele geschiedenissen] en de Purāṇa's [de verzamelingen van verhalen] de vijfde Veda werden genoemd. (21) De Ṛg Veda werd daarop uitgedragen door de *ṛṣi* Paila, de Sāma Veda door de geleerde Jaimini, terwijl Vaiśampāyana de enige was, goed genoeg thuis in de materie, om de Yajur Veda hoog te houden. (22) Aṅgirā - ook wel Sumantu Muni genaamd - nam in zijn formidabele toewijding de zorg voor de Atharva Veda op zich terwijl de Itihāsa's en de Purāṇa's werden verdedigd door mijn vader Romaharṣaṇa. (23) Al deze geleerden op hun beurt verdeelden de hen toevertrouwde kennis over hun volgelingen die hetzelfde deden met hun

volgelingen die dat weer deden met hun leerlingen en aldus ontstonden de verschillende takken van navolgers van de Veda's. (24) Opdat de Veda net zo goed te volgen zou zijn voor minder belezen mensen, bekommerde Vyāsa, de Heer in dezen, zich erom hem voor de minder onderlegden gestalte te geven. (25) Ter wille van de vrouwen, de arbeidersklasse, [zie 6.9: 6 & 9] en de vrienden van de tweemaal geborenen voor wie, [als ze] minder intelligent [zijn], deze kennis niet toegankelijk is, was de wijze zo genadig om de geschiedenis van de Mahābhārata op schrift te stellen, zodat ook zij konden slagen in hun werkzaamheden."

(26) "**B**este brahmanen, aldus zich steeds inspannend voor het welzijn van alle levende wezens, was op dat moment hij niettemin op geen enkele manier in staat er in zijn hart tevreden over te zijn. (27) In afzondering gezuiverd, zich ophoudend aan de oever van de Sarasvatī, dacht hij erover na en zei hij, bekend met het dharma, daarom vanuit de onvrede in zijn hart tegen zichzelf: (28-29) 'Me streng aan mijn geloften houdend, was ik oprecht van gepast eerbetoon en respecteerde ik ook de geestelijk leraren in de uitvoering van mijn offerplechtigheden overeenkomstig de traditionele Vedische instructies. Zelfs voor vrouwen, arbeiders en anderen heb ik, door de Mahābhārata samen te stellen, naar behoren uiteengezet wat er volgens de erfopvolging over het pad van de religie moet worden gezegd. (30) Hoewel ik, naar het schijnt, volledig ben geweest met betrekking tot de glorie van de Absolute Waarheid in mijn bespreking van de Opperziel zoals die zich in het lichaam bevindt, en zelfs mijn eigen persoon heb besproken, heb ik het gevoel dat er iets aan ontbreekt. (31) Ik heb misschien niet genoeg aandacht besteed aan de toegewijde dienst die de volmaakte zielen en de Onfeilbare zo dierbaar is.'

(32) **T**erwijl Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa op deze manier spijtig zat na te denken over zijn tekortkomingen bereikte Nārada, zoals ik al zei, zijn hutje. (33) Het grote geluk daarvan inziend, stond hij snel op en betuigde hij hem alle eer zoals de goddelijken Brahmājī, de schepper, de eer betuigen."

*: Viśvanātha Cakravartī Ṭhakura merkt in zijn Sārārtha-darśinī commentaar hier op: "Al de *yuga's* zijn verdeeld in drie delen: het begindeel (*sandhyā-rūpa*), het middendeel (*yuga-rūpa*) en het einddeel (*sandhyāmśa-rūpa*)."

1.5 - Nārada's Instructies over het Śrīmad Bhāgavatam aan Vyāsadeva

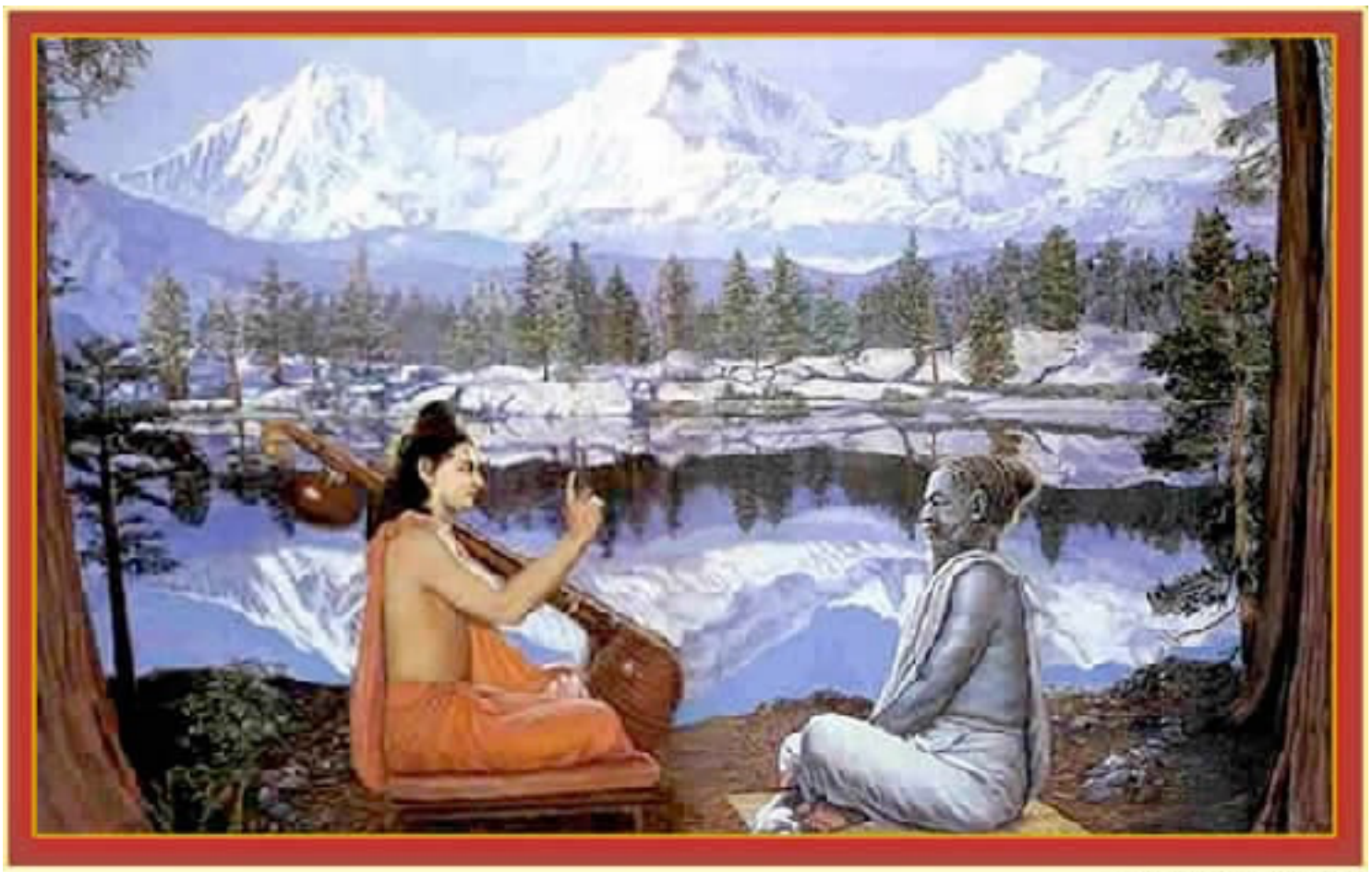

(1) **S**ūta zei: "Toen hij comfortabel naast hem zat, richtte de alom bekende *ṛṣi* van God met de *vīṇā* in zijn handen, zich met een flauwe glimlach tot de geleerde wijze. (2) Hij zei: 'O hoogst fortuinlijke zoon van Parāśara, is het zo dat u de bevrediging van uw ziel vindt door uzelf te identificeren met uw lichaam en uw geest? (3) U deed uitvoerig onderzoek en goed thuis zijnde in de materie, hebt u de grote en wonderbaarlijke Mahābhārata opgesteld waaraan u uw uitgebreide verklaringen hebt toegevoegd. (4) Ondanks uw onderzoek en de kennis die u vergaarde over het Absolute en Eeuwige, betreurt u het, beste meester, niet genoeg gedaan te hebben ter wille van de ziel.'

(5) **V**yāsa zei: 'Wat u allemaal zei is zeker waar, mijn hart heeft er nog steeds geen vrede mee gevonden. Wat is de wortel die ik gemist heb, vraag ik u die zich uit de zelfgeborene [Brahmā] heeft ontwikkeld als een man van onbeperkte kennis. (6) Als een toegewijde van de Oudste Persoon, de Heer van de geestelijke en materiële wereld die vanuit enkel Zijn geest, verheven boven de kwaliteiten van de materiële natuur, het universum schept en vernietigt, bezit u allesomvattende, vertrouwelijke kennis. (7) U reist als de zon door de drie werelden en dringt daarbij door in ieders hart als de zelfverwerkelijkte getuige, als was u de allesdoordringende ether. Kan u alstublieft uitzoeken wat er mankeert

aan mijn, met discipline en gelofte verzonken zijn in het Absolute wat betreft oorzaak en gevolg, geest en stof?'

(8) **Ś**rī Nārada zei: 'U hebt nauwelijks de glorie van de onberispelijke Fortuinlijke geprezen en ik denk niet dat Hij erg behaagd is met die mindere kijk op de zaak. (9) Hoewel u, grote wijze, herhaaldelijk hebt geschreven voor het heil van de vier deugden van de religie [*dharma, artha, kāma, mokṣa* of rechtschapenheid, economie, zinsbevrediging en bevrijding], hebt u dat niet gedaan ter wille van Vāsudeva. (10) Het zich maar amper bedienen van de bloemrijke taal die de glorie beschrijft van de Heer die het universum heiligt, wordt door de heiligen beschouwd als een onderneming voor kraaien, niet als iets wenselijks dat zwanen [zij volmaakt in de transcendentie] op prijs stellen. (11) Die creatie van woorden die de revolutie afkondigt over de zonden van de mensen en waarin, hoewel onvolkomen van samenstelling, ieder vers verwijst naar de namen en de heerlijkheden van de Heer zonder beperkingen, wordt gehoord, bezongen en aanvaard door hen die zuiver en oprecht zijn. (12) Ondanks zelfverwerkelijking vrij van materiële motieven, ziet geestelijke kennis die zuiver genoeg is maar verstoken is van liefde voor de Onfeilbare er niet goed uit. Wat voor goeds valt er te verwachten van het steeds maar weer moeizaam werken voor een resultaat als men zich niet inzet voor de Heer? Dat is ongunstig en leidt nergens toe! (13) Daarom zou u als hoogst fortuinlijke, onberispelijke en beroemde, perfecte ziener in dienst van de waarheid en verankerd in geloften, vanuit uw transcendentale positie, voor de bevrijding uit de universele gebondenheid moeten nadenken en schrijven over Hem wiens handelingen bovennatuurlijk zijn.

(14) **W**elke zienswijze men ook beschrijft die losstaat van [Hem], schiet zijn doel voorbij en zal alleen maar tot namen en vormen leiden die de geest van streek brengen, als een boot die van zijn ligplaats wordt meegevoerd door de wind. (15) Instructies ter wille van de religie zijn niet geliefd, ze zijn zeer onredelijk in verband met de neiging tot natuurlijk gedrag. Door wat u [tot nu toe in voorgaande geschriften] instrueerde over het dharma heeft men zich op andere zaken gefixeerd en denkt men niet na over wat u wil verhinderen. (16) Zij die, met het afgezien hebben van materieel geluk, zich wijs met Hem gedragen, verdienen het [echter] de onbegrensde bovenzinnelijke, almachtige Heer te kennen. Toon daarom alstublieft, o goede man, aan hen die, gevangen in de complicaties van de natuurlijke kwaliteiten vervreemd zijn van het ware zelf, de handelingen van de Heer Die Alles Kan.

(17) **I**emand die zijn beroepsmatige verplichtingen heeft verzaakt om de lotusvoeten van de Heer te dienen kan in die positie ten val komen vanwege een gebrek aan ervaring. Maar wat voor ongeluk treft iemand die als niet-toegewijde bezig is met zijn beroepsmatige verplichtingen en niets bereikt van wat zijn [ware] belang is? (18) Zij die geneigd zijn te filosoferen zouden zich om die reden enkel moeten bekommeren om dit [geestelijk geluk] dat niet zo zeer wordt gevonden door van hoog naar laag te dwalen, want materieel geluk - met de daarbij

behorende misère - vindt men hoe dan ook in de loop van de zo subtiel werkende tijd als gevolg van wat men gedaan heeft. (19) Vroeg of laat onvermijdelijk falend in een bepaald opzicht, heeft de toegewijde een ervaring anders dan anderen: eenmaal in dit materiële leven de smaak te pakken hebben gekregen, zal hij, met de voeten van de Heer van de Bevrijding die hij omhelsde in gedachten, het nooit meer willen opgeven. (20) U weet vanuit de goedheid van uw zelf dat heel deze kosmos de Heer Zelf is, ook al verschilt Hij ervan. Hij vormt het begin, het bestaan en het einde van de schepping; ik vat het alleen maar even voor u samen. (21) Geef alstublieft een natuurgetrouwe beschrijving van het spel en vermaak van Hem die de Grootste Genade is. Door het perfecte inzicht van uw eigen ziel bent u in staat de Transcendente Persoonlijkheid van de Superziel na te gaan waar u een volkomen deelaspect van bent, en voor wie u - ongeboren van aard - ter wille van het welzijn van de hele wereld geboorte hebt genomen. (22) De erkende geleerden zijn het er allen over eens dat het onmiskenbare doel van ieders versoberingen, studie, opoffering, spirituele scholing, vooruitgang van intelligentie en liefdadigheid, wordt gevonden in het volgen van de beschrijvingen van de bovenzinnelijke kwaliteiten van de Heer Geprezen in de Verzen.

(23) **O** wijze, in het voorgaande millennium nam ik geboorte uit een dienstmaagd van bepaalde aanhangers van de Veda. Nog maar een kleine jongen was ik deze yogabeoefenaren van dienst toen ik met hen samenleefde gedurende de maanden van het regenseizoen. (24) Ondanks hun onpartijdigheid jegens gelovigen waren die volgelingen van de wijsheid mij genadig, ik, een gehoorzame, goed gemanierde, zelfbeheerste en zwijgzame jongen zonder veel belangstelling voor sport en spel. (25) Toen de tweemaal geborenen het mij eens toestonden te genieten van de resten van hun maaltijd, raakte ik daardoor bevrijd van al mijn zonden en manifesteerde zich in mijn gezuiverde bewustzijn de bovenzinnelijke aantrekking tot dat dharma. (26) Daarna hoorde ik iedere dag hoe het leven van Kṛṣṇa werd beschreven. Door hun ondersteuning en achting voor mij, mijn beste Vyāsa, slaagde ik erin aandachtig te luisteren en stap voor stap mijn smaak te ontwikkelen. (27) O grote wijze, zo de smaak te pakken krijgend, vond mijn geest continuïteit met de Heer en zag ik in dat het geheel van de grofstoffelijke en subtiele begoocheling mij eigen, zijn orde vindt in de bovenzinnelijkheid van het Absolute. (28) Aldus twee seizoenen lang, de herfst en het regenseizoen, voortdurend niets anders horend dan de glorie zoals die werd bezongen door de wijzen, begon mijn toegewijde dienst vorm aan te nemen met het naar de achtergrond verdwijnen van de [invloed van de] kwaliteiten van de hartstocht en de onwetendheid. (29) Als een gehoorzame jongen vrij van zonde slaagde ik aldus, vanwege die volgelingen aan Hem gehecht, erin strikt te volgen en [mijn zinnen] te onderwerpen. (30) Toen deze toegewijden zo vol van zorg voor de geplaagde mens vertrokken, waren ze zo genadig mij te instrueren in die allervertrouwelijkste kennis rechtstreeks uitgedragen door de Heer Zelf. (31) Daardoor kon ik makkelijk begrijpen wat de invloed is van de begoochelende materiële energie

van de Hoogste Persoonlijkheid van God, Vāsudeva, de allerhoogste schepper, en hoe men Zijn toevlucht kan bereiken.

(32) **O** geleerde, men zegt dat het opdragen van je handelingen aan de persoonlijkheid van God, de Allerhoogste Heer, de remedie is tegen de drievoudige misère [de *kleśa's*] van het leven. (33) O goede ziel, is het niet zo dat de genezing van wat voor ziekte van het levend wezen ook mogelijk wordt door datgene medisch te behandelen wat de oorzaak van de ziekte is? (34) Op dezelfde manier zullen alle handelingen van de mens die zijn gericht op het teweegbrengen van een materieel [een materialistisch] bestaan aan die daden zelf een einde maken als men erin slaagt ze op te dragen aan de Transcendentie. (35) Alles wat men in deze wereld doet om de Heer te behagen, met inbegrip van de geestelijke kennis die erbij komt kijken, beschouwt men als bhakti-yoga [de yoga van de toewijding]. (36) Als men steeds zijn plichten vervult overeenkomstig de instructies van de Fortuinlijke, prijst men Zijn kwaliteiten en herinnert men zich voortdurend de namen van Śrī Kṛṣṇa. (37) 'Alle eer aan U, o Allerhoogste Heer, aan U, Vāsudeva, op wie wij mediteren, en onze eerbetuigingen voor [Uw volkomen deelaspecten] Pradyumna, Aniruddha en Saṅkarṣaṇa.' (38) Die persoon is van een volmaakt inzicht die aldus met de geluidsvorm van deze mantra de Heer Zonder een Vorm aanbidt, [Viṣṇu] de Oorspronkelijke Persoon van het Offer. (39) O brahmaan, hiermee bekend werd ik, op deze manier bezig met Zijn woorden, gezegend met spirituele kennis, met Zijn volheid en met een intieme persoonlijke liefde voor Keśava. (40) Beschrijf dan ook u met uw uitgebreide Vedische kennis, de Almachtige in wie de wijzen steeds bevrediging vonden in hun verlangen te weten. Doe dit om het aanhoudende lijden terug te dringen van de massa gewone mensen voor wie er geen andere uitweg is.' "

1.6 - Het Gesprek van Nārada met Vyāsadeva

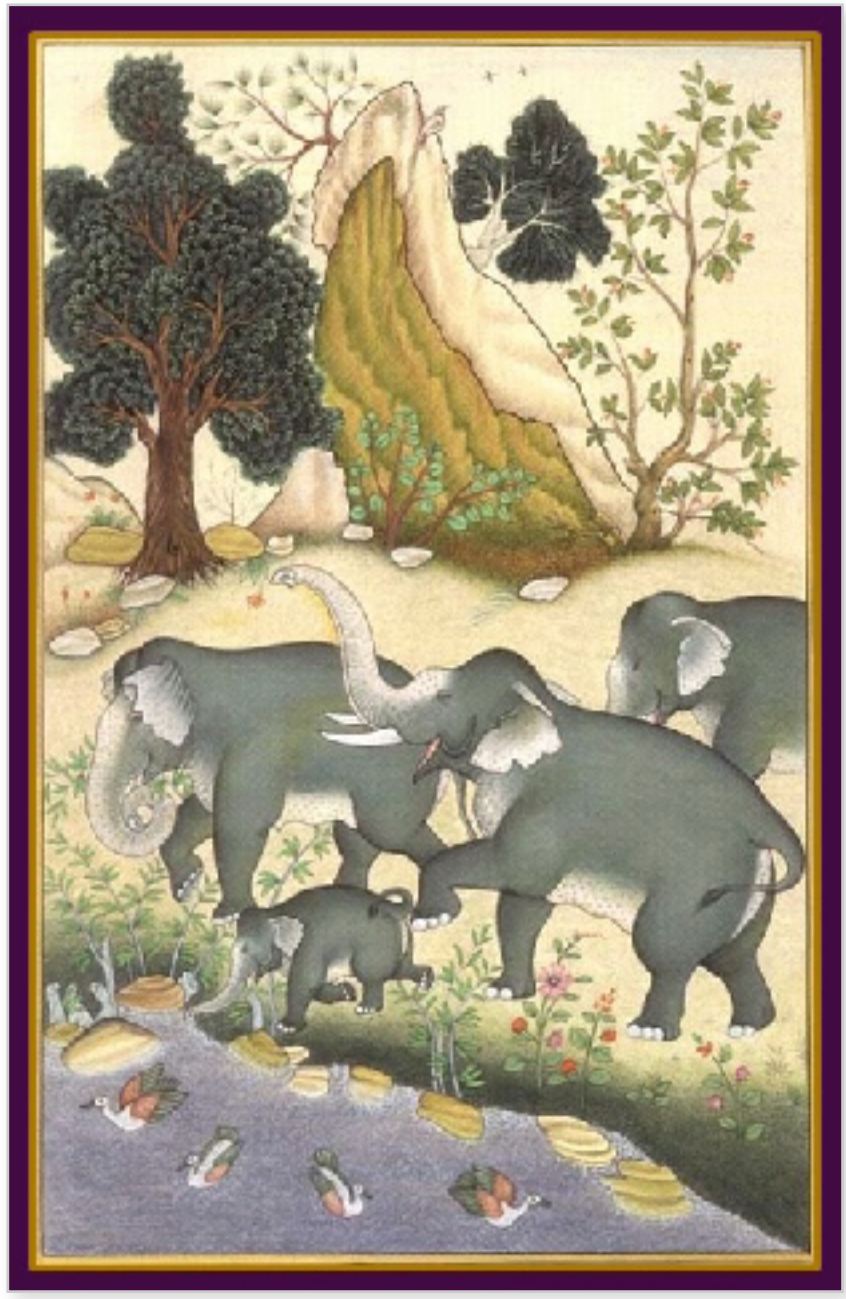

(1) **S**ūta zei: "Na aldus over de geboorte en handelingen van de grote wijze onder de goden te hebben vernomen, stelde de wijze Vyāsadeva, de zoon van Satyavatī, hem nog een vraag. (2) Vyāsa zei: 'Wat deed u nadat de bedelmonniken waren vertrokken die u instrueerden in de wijsheid voordat uw huidige leven een aanvang nam? (3) O zoon van Brahmā, onder welke levensomstandigheden verkeerde u in uw leven na deze inwijding en hoe hebt u, nadat u in de loop van de tijd uw lichaam verliet, dit lichaam verworven? (4) Hoe kon u, o grote wijze, zich dit alles uit een voorgaande periode zo gedetailleerd herinneren, is het niet zo dat de tijd op den duur aan dit alles een einde maakt?'

(5) **Ś**rī Nārada zei: 'De grote wijzen gaven me in mijn voorgaande leven de transcendentale kennis die ik op het ogenblik heb en toen ze waren vertrokken deed ik het volgende. (6) Ik was de enige zoon van mijn moeder die een eenvoudige vrouw was die werkte als dienstmaagd. Ze had niemand anders, zodat ik als haar nageslacht, volkomen werd bepaald door de emotionele band die ik met haar had. (7) Hoewel ze naar behoren voor me wilde zorgen, was ze daar niet toe

in staat omdat ze, als iedereen, zo afhankelijk was als een pop aan een touwtje. (8) Toen ik nog maar vijf jaar oud was volgde ik het onderricht van de brahmanen en leefde ik afhankelijk van haar zonder een idee te hebben van de tijd, plaats en richting. (9) Op een avond ging ze naar buiten om een koe te melken en werd ze door een slang op het pad in haar been gebeten, en zo viel mijn arme moeder de hoogmogende tijd ten offer. (10) Ik vatte het op als een zegening van de Heer die Zijn toegewijden altijd het beste wenst, en met dat in gedachten ging ik op weg naar het noorden. (11) Daar trof ik vele bloeiende grote en kleine steden en dorpen aan met boerderijen, akkers en mijnbouwgebieden in valleien met bloementuinen, moestuinen en wouden. (12) Ik zag heuvels en bergen vol met goud, zilver en koper en olifanten die takken van de bomen trokken nabij meren en vijvers vol met de lotusbloemen waar de bewoners van de hemel zo prijs op stellen - en mijn hart was blij met de vogels en het grote aantal rondvliegende bijen. (13) Geheel alleen, kwam ik door moeilijk begaanbaar struikgewas van bamboe, riet, scherp gras en onkruid, en bereikte ik diepe en gevaarlijke wouden waar slangen, uilen en jakhalzen vrij spel hadden. (14) Lichamelijk en geestelijk vermoeid, nam ik hongerig en dorstig een bad en dronk ik het water van een meer van een rivier zodat ik van mijn vermoeidheid herstelde. (15) In dat onbewoonde woud zocht ik beschutting onder een banyanboom en maakte ik mijn geest leeg, door me te concentreren op de Superziel in mezelf aanwezig, zoals ik het had geleerd van de bevrijde zielen. (16) Zo op de lotusvoeten van de Hoogste Persoonlijkheid mediterend, transformeerde al mijn denken, voelen en willen zich in bovenzinnelijke liefde. Ik was zo vol van ijver dat de tranen uit mijn ogen liepen toen ik de Heer langzaam in mijn hart zag verschijnen. (17) Volledig overmand door een overmaat aan liefde en opgaand in geluksgevoelens over mijn hele lichaam kon ik, o wijze, volledig verzonken in een oceaan van vervoering, Hem en mezelf niet meer onderscheiden. (18) Niet langer de gedaante van de Heer ziend die alle strijdigheid uit de geest bant, stond ik verstoord opeens op als iemand die iets begeerlijks kwijt is. (19) Ik wilde dat opnieuw ervaren en richtte heel mijn geest op het hart, maar ondanks mijn geduldige wachten zag ik Hem niet meer verschijnen en raakte ik, gefrustreerd, erg in de put. (20) Op die eenzame plek het steeds maar weer proberend, hoorde ik hoe van gene zijde ernstige en aangename woorden tot me werden gesproken die mijn pijn verzachtten. (21) 'Luister, zolang je leeft zal je Mij hier niet te zien krijgen, want voor iemand die niet volkomen in zijn vereniging is ben Ik vanwege de onzuiverheden moeilijk waar te nemen. (22) Die gedaante werd slechts een enkele keer getoond om je verlangen op te wekken, o deugdzame, want met het zich bij de toegewijde ontwikkelen van het verlangen naar Mij, wordt al de lust uit het hart verdreven. (23) Door slechts een paar dagen het Absolute van dienst te zijn geweest bereikte je een stabiele intelligentie jegens Mij. In je [aldus] verzaken van de onvolkomen materiële wereld ga je [van nu af aan dan] af op - en maak je deel uit van - Mijn gezelschap. (24) De intelligentie op Mij gericht zal niet falen; of het levende wezen zich nu ontwikkelt of uit beeld verdwijnt, door Mijn genade zal er heugenis zijn.'

(25) **N**a op die manier te hebben gesproken, stopte dat verbazingwekkende en wonderbaarlijke geluid van de Ongeziene Heer. Dankbaar voor Zijn genade boog ik toen mijn hoofd in eerbetoon voor Hem, zo groots en heerlijk. (26) Vrij van verbijstering de heilige naam van de Onbegrensde beoefenend en mij steeds Zijn mysterieuze en goedgunstige handelingen herinnerend, reisde ik bevrijd van verlangens rond met een gelukkige geest en wachtte ik mijn tijd af zonder enige trots en jaloezie. (27) Zonder gehecht te zijn aldus verzonken in Kṛṣṇa [*], o Vyāsadeva, kwam de dood me na verloop van tijd halen, zo natuurlijk als de bliksem vergezeld gaat van een flits. (28) Beloond met een bovenzinnelijk lichaam gepast voor een metgezel van de Heer, verliet ik, ziend dat aan mijn verworven karma een einde was gekomen, het lichaam dat is samengesteld uit de vijf elementen. (29) Aan het einde van de wereldse periode [*kalpa*] nam de Heer, die zich had neergevleid in de wateren van de vernietiging, mij, met de schepper en al, op in Zijn ademhaling. (30) Een duizend tijdperken later, toen de schepper weer werd uitgeademd, verscheen ik opnieuw tezamen met *ṛṣi's* als Marīci. (31) Me trouw houdend aan de gelofte [van de yoga] reis ik rond zowel in de drie werelden als erboven en ben ik, vanwege de genade van Mahā-Viṣṇu, er vrij in te gaan en te staan, daar en wanneer ik maar wil. (32) Ik beweeg me rond onder het voortdurend bezingen van de boodschap van de Heer, terwijl ik deze bovenzinnelijk geladen *vīṇā* bespeel die de Godheid me heeft gegeven. (33) Als ik zo zing verschijnt al snel voor mijn geestesoog, als was Hij geroepen, het aangezicht van de Heer van de lotusvoeten, over wiens handelingen men met genoegen verneemt. (34) Ik kwam tot het inzicht dat voor hen die vol van zorgen zijn in hun aanhoudend verlangen naar de voorwerpen van de zintuigen, er een boot is om de oceaan van materiële onwetendheid over te steken: het herhaaldelijk bezingen van de glorie van de Heer. (35) Het telkens weer met behulp van de yogadiscipline in zelfbeperking tegengaan van lust en verlangen, zal voor de ziel zeker niet zo bevredigend zijn als de toegewijde dienst aan de Persoonlijkheid van God. (36) Op jouw verzoek beschreef ik je, vrij van zonden als je bent, alles over de geheimen van mijn geboorte en activiteiten, ter wille van zowel de voldoening van jouw ziel als die van mij.' "

(37) **S**ūta zei: "Na aldus de machtige wijze toe te hebben gesproken nam Nārada Muni afscheid van de zoon van Satyavatī en vertrok hij, onder het beroeren van zijn bekoorlijke *vīṇā*, waarheen hij ook wilde. (38) Alle glorie en succes aan de wijze van de goden die er behagen in schept de heerlijkheden van Hem met de Śārṅga [Zijn boog] in Zijn handen te bezingen en, met behulp van zijn instrument, het lijdende universum tot leven te wekken."

*: Men kan zich afvragen hoe Kṛṣṇa hier kan worden vermeld als degene die Nārada Muni leerde te aanbidden in zijn jeugd. Hij gebruikt de naam van Kṛṣṇa hier niet enkel om te spreken over de manifestatie van Viṣṇu om het Vyāsa naar de zin te maken in het overdenken van Zijn tijd van leven, maar vanwege de alomtegenwoordigheid van Kṛṣṇa als de Allerhoogste Heer van de Schepping gedurende alle tijden en tijdperken, ook in de *kalpa* toen Nārada werd geïnstrueerd door de brahmaanse zieners.

Arjuna stelde een soortgelijke vraag in de Bhagavad Gītā 4: 4 waarop Hij antwoordde: "Er bestonden in het verleden vele geboorten van mijn karakter, net zoals van jou, mijn beste Arjuna; ik ken ze allemaal en identificeer mezelf ermee, maar jij doet dat kennelijk niet, o winnaar van de veldslag!"

1.7 - De Zoon van Drona Gestraft

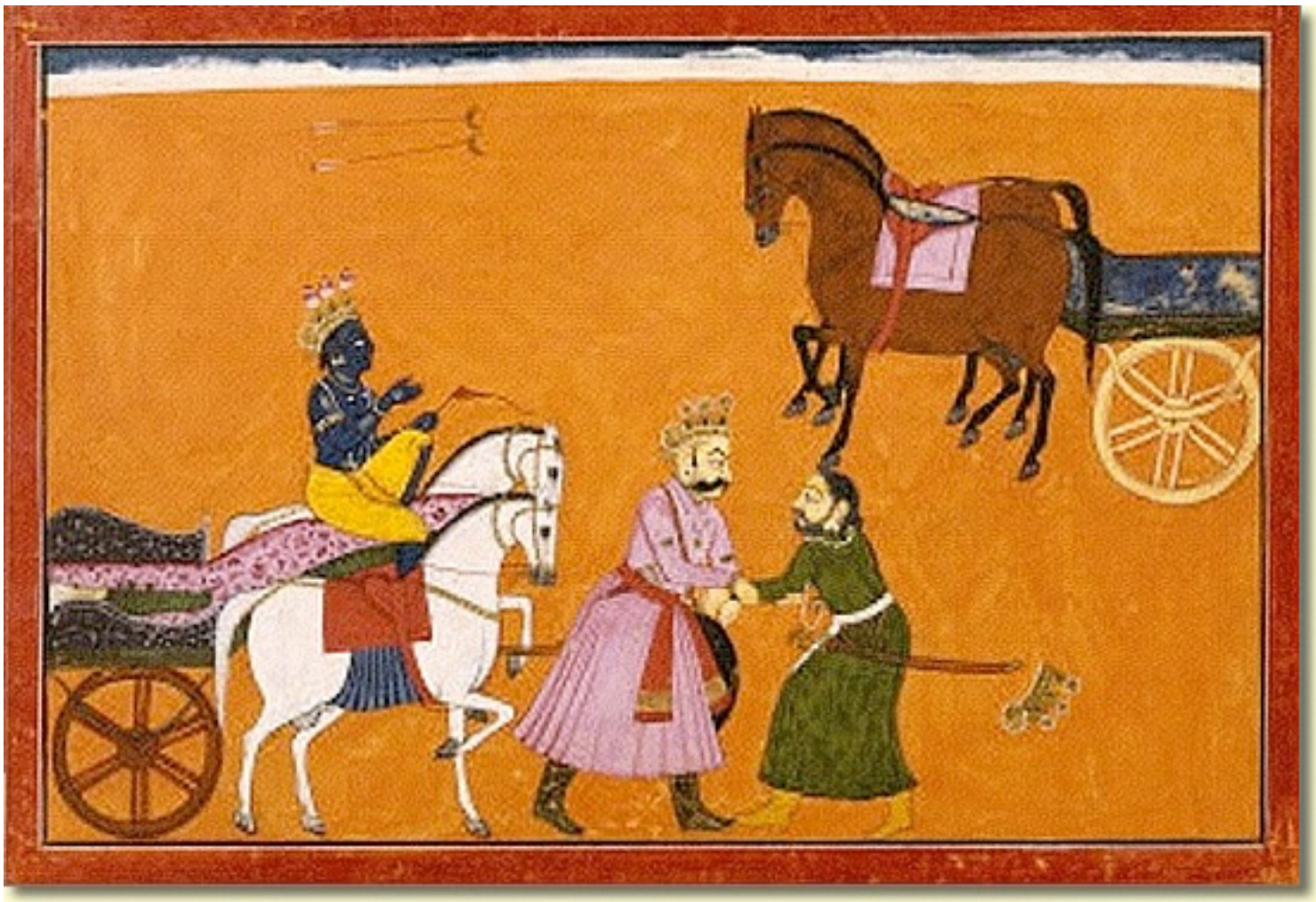

(1) **Ś**rī Śaunaka zei: "Toen Nārada Muni was vertrokken, wat deed de grote heer Vyāsadeva nadat hij van de grote wijze gehoord had wat hij wilde weten?"

(2) **S**ūta antwoordde: "Op de westelijke oever van de Sarasvatī waar de wijzen mediteren, is er bij Śamyāprāsa een *āśrama* voor de bevordering van bovenzinnelijke activiteiten. (3) Daar zat Vyāsadeva, in zijn hermitage temidden van bessenbomen, om zijn geest te concentreren nadat hij zijn wateroffer gebracht had. (4) Met zijn geest verbonden in de toewijding van de yoga zag hij, zonder materiële zorgen volmaakt gefixeerd, het geheel van de Oorspronkelijke Persoon [de Puruṣa] samen met de uitwendige energie die van Hem afhankelijk is. (5) De levende wezens begoocheld vanwege de conditionering van hun lichamen door de kwaliteiten van de natuur, nemen, ondanks hun transcendentale positie, het ongewenste voor lief en ondergaan daarvan de terugslagen. (6) Ter wille van de gewone man die zich er niet van bewust is dat men in de yoga van de toewijding tot Hem die zich in het voorbije bevindt een einde ziet komen aan het ongewenste, verzamelde de wijze, die dit inzag, [in dit boek] de verschillende verhalen met betrekking tot de Absolute Waarheid. (7) Het eenvoudig luisteren naar deze literatuur over de Allerhoogste Persoonlijkheid van Kṛṣṇa, zal iemands persoonlijke toewijding teweegbrengen die de treurnis, illusie en angst wegneemt. (8) Na het arrangeren van die verzameling verhalen over de Allerhoogste Heer, onderwees de wijze haar zijn zoon Śuka, bezig op het pad van de zelfverwerkelijking."

(9) **Ś**aunaka vroeg: "Waarom zou hij, die op het pad van de zelfverwerkelijking altijd innerlijk tevreden is met minachting voor al het overige, nu werk maken van zo'n uitgebreide studie?"

(10) **S**ūta zei: "De wonderbaarlijke kwaliteiten van de Heer zijn van dien aard, dat zelfs wijzen, vrij van alle gebondenheid en genoegen scheppend in de ziel, van zuivere toegewijde dienst zijn voor Viṣṇu, Urukrama [de Heer van de Grote Stappen]. (11) De machtige zoon van Vyāsa is geliefd onder de toegewijden omdat hij, met het op zich nemen van de regelmatige studie van deze grootse vertelling, altijd verzonken was in de bovenzinnelijke kwaliteit van de Allerhoogste Heer. (12) Ik zal u nu het verhaal vertellen over de geboorte, activiteiten en bevrijding van koning Parīkṣit, de wijze onder de koningen, alsook het verhaal over hoe de zonen van Pāṇḍu ertoe kwamen de wereld te verzaken. Deze verhalen leiden tot de verhalen over Kṛṣṇa.

(13-14) **T**oen op het slagveld van Kurukṣetra de krijgslieden van de Pāṇḍava's en de Kaurava's hun heroïsche lotsbestemming gevonden hadden en de zoon van koning Dhṛtarāṣṭra [Duryodhana] treurde over zijn gebroken dijbenen als gevolg van een klap van de knots van Bhīma, dacht de zoon van Dronācārya [Aśvatthāmā] zijn meester Duryodhana te behagen door hem bij wijze van trofee de hoofden van de slapende zonen van Draupadī te bezorgen. Maar de meester keurde zijn schandelijke daad af. (15) De moeder van de kinderen [van de Pāṇḍava's], huilde vol verdriet bittere tranen toen ze van de slachting hoorde. Arjuna [die de Pāṇḍava's aanvoerde], probeerde haar te kalmeren en zei: (16) 'Mijn liefste, ik kan alleen de tranen van je wangen wissen als het hoofd van die gevallen brahmaanse agressor er is afgeschoten door de pijlen van mijn boog Gāṇḍīva. Ik zal het je komen brengen zodat je er je voet op kan plaatsen met het nemen van een bad na de crematie van je zoons.' (17) Na haar met deze woordkeus tevreden hebben gesteld besteeg Arjuna, met de Onfeilbare als zijn vriend en menner, gewapend en in kuras zijn strijdwagen om Aśvatthāmā, de zoon van zijn leraar in de krijgskunst, te achtervolgen. (18) Toen die hem op een afstand achter zich aan zag komen, raakte de kindermoordenaar in paniek en vluchtte hij vrezend voor zijn leven met grote snelheid in zijn strijdwagen weg, zoals ooit Brahmā [en ook Sūrya] voor Śiva wegvluchtte [*]. (19) Zich onbeschermd ziend toen zijn paarden uitgeput raakten, nam de zoon van de tweemaal geborene [Aśvatthāmā] om zich te verdedigen zijn toevlucht tot het ultieme wapen [de *brahmāstra*]. (20) Met zijn leven in gevaar, beroerde hij water en concentreerde hij zich op het reciteren van de mantra's, zonder echter te weten hoe hij het proces moest stoppen. (21) Een helder licht verspreidde zich dermate fel in alle richtingen, dat bij het zien van die levensbedreiging Arjuna zich wendde tot de Heer [die zijn strijdwagen mende] en zei: (22) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, Jij bent de Almachtige die de angst van de toegewijden wegneemt, Jij alleen bent het pad van de bevrijding voor hen die lijden in hun materiële bestaan. (23) Jij bent de transcendentale oorspronkelijke genieter en directe beheerser van de materiële

energie. Jij bent degene die vanuit de gelukzaligheid en de kennis van Je Zelf, met de kracht van Je innerlijk vermogen een einde maakt aan de materiële begoocheling. (24) Vanuit die positie oefen Je, in het hart van de geconditioneerde zielen die materieel verstrikt zijn, het heil van Je invloed uit dat gekenmerkt wordt door [de regulatie van] het dharma en de andere burgerdeugden. (25) Zo neem je dan geboorte om de last van de wereld weg te nemen en Je vrienden en zuivere toegewijden tevreden te stellen als hun constante voorwerp van meditatie. (26) O Heer van Alle Heren, ik weet niet waar dit hoogst gevaarlijke, oogverblindende licht vandaan komt dat zich in alle richtingen verspreidt.'

(27) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Weet dat het veroorzaakt is door de zoon van Droṇa die, met de dood voor ogen, de *brahmāstra* lanceerde, zonder te weten hoe hij hem moet terugtrekken. (28) Niets anders kan dit wapen tegengaan dan nog zo'n wapen; je zal de immense gloed van dit wapen met je krijgskunst moeten bestrijden, door de kracht van je eigen wapen in te zetten.' "

(29) **S**ūta zei: "Na gehoord te hebben wat de Allerhoogste Heer zei, sipte de doder van de andere krijger, Arjuna, terwijl hij de Heer omliep, zelf van water en lanceerde hij zijn *brahmāstra*. (30) De gezamenlijke gloed van de twee botsende wapens bedekte daarop hemel, aarde en de ruimte ertussen, met een expanderende vuurbal zo fel als de zon. (31) Toen de bewoners van de drie werelden zagen hoe de hitte van de twee wapens hen ernstig schroeide, deed hen dat denken aan het vernietigingsvuur van de eindtijd [*sāṁvartaka*]. (32) Arjuna begreep welk een verstoring dit inhield voor de gewone man en zijn leefwerelden, en trok toen, naar de wens van Vāsudeva, beide wapens terug. (33) Arjuna nam daarop, met ogen rood als koper van de woede, de gevaarlijke zoon van Gautamī gevangen, hem vaardig vastbindend met touwen alsof hij een dier was. (34) Nadat hij de vijand met geweld had vastgebonden en hem naar het militaire kampement wilde brengen, zei de Allerhoogste Heer, die het met Zijn lotusogen gadesloeg, tegen de kwaad geworden Arjuna: (35) 'Laat deze brahmanenzoon niet lopen, straf hem meteen, want hij heeft onschuldige jongens in hun slaap gedood. (36) Iemand die de principes van de religie kent doodt geen vijanden die onoplettend zijn, onder invloed verkeren, krankzinnig zijn, slapen, nog jong zijn, vrouw zijn, dwaas zijn, een overgegeven ziel zijn, bang zijn of hun strijdwagen kwijt zijn. (37) Maar iemand die schaamteloos en wreed denkt dat hij zich in leven kan houden ten koste van de levens van anderen, verdient het zeker een halt te worden toegeroepen, zodat wordt voorkomen dat de persoon in de hel beland vanwege die fout. (38) Ik hoorde persoonlijk dat je de dochter van de koning van Pāñcāla beloofde: 'Ik zal je het hoofd brengen van hem die je ziet als de moordenaar van je zoons.' (39) Hij, die niet meer is dan de verbrande as van zijn familie, een zondaar in overtreding die verantwoordelijk is voor de moord op je zoons en zijn eigen meester mishaagde, moet daarom zijn straf ondergaan.' "

(40) **S**ūta zei: "Hoewel Arjuna, die door Kṛṣṇa werd getest op zijn plichtsbetrachting, ertoe was aangemoedigd, was hij niet van plan de zoon van zijn le-

raar te doden, ook al was hij de schandelijke moordenaar van zijn zoons. (41) Toen ze daarna zijn kampement bereikten, vertrouwde zijn dierbare vriend en wagenmenner Govinda, de moordenaar toe aan zijn beminde vrouw die weeklaagde over haar vermoorde zoons. (42) Met hem voor zich die, als een crimineel stil van zijn schandelijke daad, gelijk een dier in touwen geslagen, voor haar werd geleid, betoonde Draupadī, vanuit de schoonheid van haar aard, de zoon van de leraar meedogend het nodige respect [dat men een brahmaan schuldig is]. (43) Ze kon het in haar religiositeit niet verdragen zoals hij vastgebonden werd opgebracht en zei: 'Maak hem los, want hij als brahmaan is een leraar van ons. (44) Het is te danken aan zijn [Droṇa's] genade dat jij zelf de vertrouwelijke kennis ontving van de krijgskunst van het schieten van pijlen en het lanceren en beheersen van allerlei wapens. (45) De machtige heer Droṇa bestaat zonder twijfel voort in de gedaante van zijn zoon, zijn wederhelft Kripī [zijn vrouw] stapte immers niet uit het leven [middels *satī*], omdat er een zoon was. (46) Bezorg daarom, o meest gelukkige in het kennen van het dharma, vanuit de goedheid die in je is, die immer respectabele en vererenswaardige familie geen verdriet. (47) Doe zijn moeder, Droṇa's toegewijde echtgenote, niet huilen zoals ik, die voortdurend tranen vergiet in treurnis over een verloren kind. (48) Als het adellijk bestuur zich niet weet in te tomen in relatie tot de brahmaanse orde en ze kwaad maakt, zal dat bestuur in een oogwenk afbranden en in verdriet belanden, tezamen met haar familieleden.' "

(49) **S**ūta zei: "O hooggeleerden, de koning [van van de Pāṇḍava's, Yudhiṣṭhira] viel de uitlatingen van de koningin bij daar ze in overeenstemming waren met de principes van het dharma, rechtvaardig en genadevol waren, groots zonder dubbelhartigheid en partijdigheid. (50) Ook deden Nakula en Sahadeva dat [de jongere broers van de koning] alsook Sātyaki, Arjuna, de Allerhoogste Heer de zoon van Devakī, met inbegrip van de dames en anderen. (51) Daarop zei Bhīma verontwaardigd: 'Het staat alom bekend dat hij die zonder een goede reden, noch voor zichzelf noch voor zijn meester, slapende kinderen gedood heeft, de dood verdient.'

(52) **D**e vierarmige [Kṛṣṇa] had de woorden gesproken door Bhīma en Draupadī aangehoord en zei toen, kijkend naar het gezicht van Zijn vriend [Arjuna], met een flauwe glimlach: (53-54) 'Een familielid van een brahmaan moet men niet ter dood brengen, hoewel men een agressor wel ter dood brengt - wat Mij betreft staat vast dat de uitvoer van beiden staat voorgeschreven als we ons willen houden aan de regels. Je moet je aan de waarheid houden van de belofte die je deed toen je je vrouw genoegdoening beloofde en je moet ook je best doen om Bhīma en Mij tevreden te stellen.' "

(55) **S**ūta zei: "Meteen doorhebbend wat de Heer bedoelde, scheidde hij met behulp van zijn zwaard het kruinjuweel tezamen met het haar van het hoofd van de brahmaan. (56) Hij [Aśvatthāmā] die, naast het verlies van zijn luister als gevolg van de kindermoord ook aan kracht had ingeboet door het verlies van zijn

juweel, werd vervolgens, na te zijn losgemaakt, uit het kampement verdreven. (57) Het afsnijden van het haar, het beslag leggen op de rijkdom en verbanning zijn de soorten straffen gereserveerd voor de verwanten van brahmanen, en niet enige andere methode om fysiek met iemand af te rekenen. (58) De zonen van Pāṇḍu samen met Draupadī, voltrokken daarna, overmand door verdriet, de rituelen nodig voor het respecteren van de overleden familieleden."

*: Brahmā voelde zich eens aangetrokken tot zijn dochter. Daar werd Śiva kwaad over die hem toen aanviel met zijn drietand en Brahmā op de vlucht joeg. In een ander verhaal staat beschreven hoe de zonnegod ooit eens de demon Vidyunmālī nazat waarop Heer Śiva hem in woede aanviel met zijn drietand. De zonnegod op de vlucht geslagen struikelde te Kāśī, alwaar hij bekend raakte als Lolārka.

1.8 - Parīkṣit Gered en de Gebeden van Koningin Kuntī

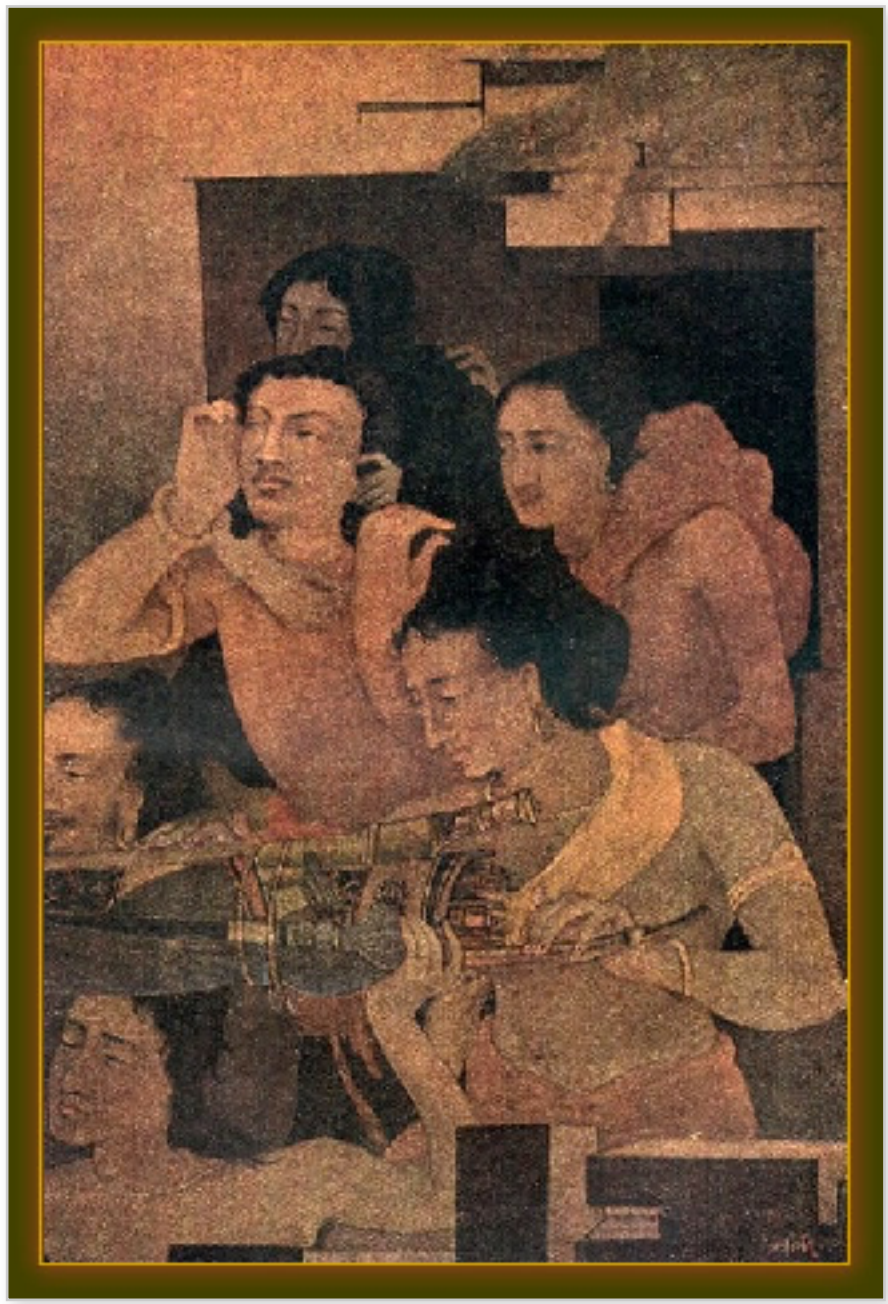

(1) **S**ūta zei: "Ze [de Pāṇḍava's] begaven zich toen samen met Draupadī en de vrouwen voorop, naar de Ganges met de wens de waterrituelen uit te voeren voor hun verwanten. (2) Nadat een ieder zijn wateroffer had gebracht en afdoende nogmaals getreurd had, namen ze wederom een bad in het water van de Ganges dat gezuiverd is door het stof van de lotusvoeten van de Heer. (3) Overweldigd door verdriet zaten daar de koning van de Kuru's [Yudhiṣṭhira] met zijn jongere broers, Dhṛtarāṣṭra en Ghāndārī, Kuntī, Draupadī en de Heer Zelve. (4) Samen met de *muni's* kalmeerde Kṛṣṇa de geschokte en geëmotioneerde familie die haar vrienden en leden had verloren, door erop te wijzen hoe een ieder is onderworpen aan de onafwendbare Tijd. (5) Omdat ze doortrapt het koninkrijk hadden gestolen van Yudhiṣṭhira [de oudste van de Pāṇḍava's] die geen vijanden had, waren zij die nergens voor terugdeinsden [Duryodhana en zijn broers] gedood die hun levensduur hadden bekort met de belediging de koningin [Draupadī] bij de haren vast te grijpen. (6) Door op gepaste wijze drie excellente paar-

doffers uit te voeren raakte hij [Yudhiṣṭhira] wijd en zijd zo bekend als Indra die dat offer een honderdtal keren had gebracht.

(7) **A**anbeden door zowel de brahmanen als door Vyāsadeva en andere wijzen, nodigde de Heer samen met Uddhava [Zijn vriend en neef] en Sātyaki [Zijn wagenmenner], [bij Zijn afscheid] in reactie op hun eerbetoon, de zoons van Pāṇḍu uit. (8) Juist toen Hij naar Dvārakā wilde vertrekken, zag Hij, gezeten op Zijn strijdwagen, dat Uttarā [de moeder in verwachting van Parīkṣit] zich angstig gespannen in Zijn richting spoedde. (9) Ze zei: 'Bescherm me, bescherm me, o Grootste van de Yogi's, Aanbedene van de Aanbedenen en Heer van het Universum. Buiten U zie ik niemand anders zonder vrees in deze wereld van dood en tegenstellingen. (10) O almachtige Heer, een gloeiende pijl van ijzer komt op me af. Laat hem mij verbranden, o Beschermer, maar redt mijn vrucht!' "

(11) **S**ūta zei: "Haar woorden afwegend begreep de Allerhoogste Heer, die steeds zorg draagt voor Zijn toegewijden, dat dit het resultaat was van een *brahmāstra*wapen van de zoon van Droṇa, die aan het bestaan van alle nazaten van de Pāṇḍava's een einde wilde maken. (12) O leider van de wijzen [Śaunaka], toen de Pāṇḍava's het laaiende wapen op zich af zagen komen grepen ze naar hun eigen vijf wapens. (13) Ziende dat ze zich, met geen andere middelen tot hun beschikking, in groot gevaar bevonden, nam de Almachtige Zijn Sudarśanawerpschijf ter hand voor de bescherming van Zijn toegewijden. (14) Vanuit Zijn positie in de ziel van alle levende wezens, schermde de Allerhoogste Heer van de Yoga, middels Zijn persoonlijke energie, de vrucht van Uttarā af om het nageslacht van de Kurudynastie te beschermen. (15) O Śaunaka, hoewel het *brahmāstra*-wapen niet door tegenmaatregelen te stuiten is, werd het, geconfronteerd met de kracht van Viṣṇu, geneutraliseerd. (16) Maar bezie dit alles, met al het mysterieuze en onfeilbare dat we van Hem kennen, niet als iets bijzonders. De ongeziene godheid schept, handhaaft en vernietigt middels de goddelijke macht van Zijn materieel vermogen.

(17) **G**ered van de straling van het wapen, richtte de kuise Kuntī zich samen met Draupadī en haar zoons tot Kṛṣṇa die op het punt stond te vertrekken. (18) Kuntī zei: 'Mijn eerbetuigingen voor Jou, de Puruṣa, de onzichtbare Oorspronkelijke Beheerser van de Kosmos in het voorbije, die zowel aanwezig is binnen als buiten al de levende wezens. (19) Verhuld door de begoochelende [materiële] sluier, ben Je onberispelijk transcendent en niet te onderscheiden voor de dwazen, als een kunstenaar verkleed als een acteur. (20) Maar hoe kunnen wij vrouwen Jou nu waarnemen, Jij, het voorwerp voor het beoefenen van de bhakti van de gevorderde transcendentalisten en filosofen die geest en stof van elkaar weten te onderscheiden? (21) Ik breng Je daarom mijn respectvolle eerbetuigingen, Kṛṣṇa, Jij, de beschermer van de koeien en de zinnen, de zoon van Vasudeva en Devakī, het kind van Nanda en de koeherders van Vṛndāvana. (22) Mijn eerbetoon is er voor Jou, met Je lotusachtige welving in Je buik, altijd gesierd met een lotusbloemenslinger en met Je blik koel als een lotusbloem, wiens voetafdruk

het merkteken van lotusbloemen draagt. (23) Jij, de meester van de zinnen, hebt Devakī [de moeder van Kṛṣṇa] bevrijd die leed omdat ze langdurig was gevangen gezet door de afgunstige [oom] Kaṁsa en hebt ook, als de beschermer van mij en mijn kinderen, o machtige, ons behoed voor een reeks van gevaren. (24) Na ons in het verleden gered te hebben van een grote brand, menseneters, een laaghartige vergadering, ontberingen door verbanning in het woud en tegen wapens in veldslagen met grote strijders, heb Jij ons nu volledig beschermd tegen het wapen van de zoon van Droṇa. (25) Hadden we maar meer van die calamiteiten, dan konden we Je telkens weer ontmoeten, o Meester van het Universum, want Jou te ontmoeten houdt in dat je niet langer wordt geconfronteerd met een werelds bestaan. (26) Degenen toenemend onder invloed van het streven naar een goede geboorte, rijkdom, roem en schoonheid, verdienen nooit en te nimmer Jouw naam op hun lippen, Jij die voor een berooid iemand makkelijk te benaderen bent. (27) Alle eer aan Jou, de rijkdom van hen die in armoede leven, Jij, die staat voor het vrij zijn van de invloed van de materiële kwaliteiten, Jij, als de in Zichzelf tevreden meest vreedzame; ik buig me voor Jou, de meester van bevrijding en emancipatie. (28) Ik beschouw Jou als de verpersoonlijking van de eeuwige Tijd, als de Heer zonder een begin en een einde, als de alles doordringende Ene die Zijn genade overal, gelijkelijk, verdeelt over de levende wezens die met elkaar in onmin leven. (29) O Heer, niemand doorgrondt Je spel en vermaak, dat zo strijdig lijkt als wat de gewone man doet. Mensen denken dat Je partijdig bent, maar Je begunstigt niemand en hebt ook aan niemand een hekel. (30) O Ziel van het Universum, hoewel Je als de Ziel ongeboren bent en niet handelt, neem Je geboorte en treedt Je op, steeds maar weer in overeenstemming met - als vertegenwoordiger van - de dieren, de mensen, de wijzen en [de wezens] in het water. (31) Toen de *gopī* [Yaśodā, het koeherderinnetje, de pleegmoeder van Kṛṣṇa] een touw pakte om Je vast te binden omdat Je ondeugend was, was Je bang en huilde Je de make-up van Je ogen, terwijl Je gevreesd wordt door de Vrees zelve. Zoiets verwart me. (32) Sommigen zeggen dat Je, uit het ongeborene geboren zoals sandelhout verschijnt in de Malaya heuvels, in de familie van de dierbare koning Yadu verscheen ter wille van de glorie van de deugdzame koningen. (33) Anderen zeggen dat Je, uit Vasudeva en Devakī die voor Je baden, geboorte nam uit het ongeborene om een einde te maken aan degenen die jaloers zijn op de godsbewusten. (34) Weer anderen beweren dat Je, in reactie op de gebeden van Heer Brahmā, als een boot op zee bent verschenen om de zware last van het werelds verdriet weg te nemen. (35) En nog weer anderen zeggen dat Je verscheen voor de zielen lijdend onder verlangen en onwetendheid in de materieel gemotiveerde wereld, zodat ze kunnen komen tot het vernemen over en het in gedachten houden en aanbidden [van Jou]. (36) Die mensen die er behagen in scheppen voortdurend te vernemen over, te zingen over en terug te denken aan Jouw handelingen, zullen beslist zeer snel Je lotusvoeten zien die een einde maken aan de stroom van wedergeboorten. (37) O Meester, met alles wat Jij voor ons gedaan hebt, laat Je, nu vertrekkend, ons achter met de koningen die met ons in vijandschap verkeren, wij, Je intieme vrienden die in afhankelijkheid van niets dan Je lotusvoeten aan Jouw genade hun leven te danken

hebben. (38) Wie zijn wij, wat is onze naam en faam als Yadu's samen met de Pāṇḍava's, zonder Jou? Met Jou afwezig zullen we zijn als de zintuigen van een lichaam dat is verlaten door zijn beheerser. (39) O Gadādhara ['hanteerder van de knots'], het land van ons koninkrijk zal er niet langer zo mooi uitzien als nu, betoverd als het is door de sporen van Je voetafdrukken. (40) Al deze steden en plaatsen bloeiden, dankzij Jouw blikken, meer en meer op met hun weelde aan kruiden, groenten, wouden, heuvels, rivieren en zeeën. (41) O Heer en Ziel van het Universum, o Persoonlijkheid van de Universele Gedaante, snijdt daarom de band door van de diepe genegenheid die ik heb voor mijn verwanten, de Pāṇḍava's en de Vṛṣṇi's. (42) Maak mijn aandacht voor Jou, o Heer van Madhu, zuiver en constant, moge ik worden geleid door het rechtstreeks tot Jou aangetrokken zijn, zoals de Ganges steeds naar zee stroomt. (43) O Kṛṣṇa, vriend van Arjuna en leider van de Vṛṣṇi's, vernietiger van de opstandige geslachten van deze aarde, met Jouw niet aflatende heldenmoed bevrijdt Je de koeien, de brahmanen en halfgoden die in nood verkeren. O nederdaling van de Heer van de Yoga, Universele Leraar en Eigenaar van Al de Weelde, Jou biedt ik mijn eerbetuigingen.' "

(44) **S**ūta zei: "Na met die keur aan woorden door Koningin Kuntī in Zijn universele glorie te zijn aanbeden, gaf de Heer een milde glimlach ten beste zo betoverend als Zijn mystiek vermogen. (45) Dat aldus aanvaardend ging Hij het paleis van Hastināpura binnen en bracht Hij de andere dames op de hoogte [van Zijn vertrek]. Toen Hij daarop naar Zijn eigen verblijfplaats wilde afreizen, werd hij liefdevol tegengehouden door de koning [Yudhiṣṭhira]. (46) De geleerden, de wijzen onder leiding van Vyāsa en Kṛṣṇa Zelf - notabene Hij van de bovennatuurlijke werken in eigen persoon - konden de koning, die van streek was, niet overtuigen, noch kon hij troost vinden in de klassieke geschiedenissen. (47) Koning Yudhiṣṭhira, de zoon van Dharma, denkend aan de vrienden die waren gedood, liet zich op basis van een materieel begrip van het zelf, o wijzen, leiden door de begoocheling van zijn emoties en zei: (48) 'Zie mij toch die, vanuit de onwetendheid in zijn hart, zich verloor in zonde toen hij, met dit lichaam dat eigenlijk bedoeld is voor de dienst aan anderen, zo veel formaties strijders doodde. (49) Ik die zoveel jongens, tweemaal geborenen, weldoeners, vrienden, ouderen, broeders en leraren heb gedood, zal zeker nimmer, in nog geen miljoen jaar, uit de hel bevrijd raken. (50) Voor een koning die vecht voor de rechtvaardige zaak van het beschermen van de burgers, is het geen zonde om in de strijd met zijn vijanden mensen te doden, maar deze woorden, bedoeld om het bestuur te behagen, gelden niet voor mij. (51) Ik kan niet verwachten dat al het kwade bloed, dat ik heb gezet bij de vrouwen van de vrienden die ik heb gedood, ongedaan kan worden gemaakt door me in te spannen voor hun materiële welzijn. (52) Zoals men geen modderwater met modder kan filteren en een wijnvlek niet met wijn kan verwijderen, kan men ook niet het doden van één enkel leven ongedaan maken met het uitvoeren van offers.' "

ॐ

1.9 - Het Heengaan van Bhīṣmadeva in de Aanwezigheid van Kṛṣṇa

(1) **S**ūta zei: "Yudhiṣṭhira, die in angst verkeerde vanwege het feit dat hij mensen gedood had ging daarna, om al de plichten te begrijpen, naar het slagveld waar de stervende Bhīṣma op de grond lag. (2) Getrokken door de beste paarden gesierd met gouden ornamenten, volgden alle broers hem daarheen, begeleid door Vyāsa, Dhaumya [de priester van de Pāṇḍava's] en andere *ṛṣi's*. (3) Ook de Allerhoogste Heer kwam mee met Arjuna op de strijdwagen, o wijzen onder de geschoolden. Aldus kwam de koning heel aristocratisch over, gelijk Kuvera [de schatbewaarder van de halfgoden] samen met zijn begeleiders. (4) Hem op de grond zien liggend als een uit de hemel gevallen halfgod, maakte hij tezamen met zijn Pāṇḍava broers en Degene met de Werpschijf [Kṛṣṇa], een buiging voor hem. (5) Al de wijzen onder de brahmanen, de godsbewusten en de adel waren daar aanwezig, enkel om de leider van de afstammelingen van Koning Bharata [de gemeenschappelijke voorouder] te zien. (6-7) Parvata Muni, Nārada, Dhaumya, Vyāsadeva, Bṛhadaśva, Bharadvāja en Paraśurāma waren er daar met hun discipelen en ook Vasiṣṭha, Indrapramada, Trita, Gṛtsamada, Asita, Kakshīvān, Gautama, Atri, Kauśika en Sudarśana waren gekomen. (8) O brahmanen, ook vele andere wijzen als Śukadeva, het werktuig van God, en andere zuivere zielen als Kaśyapa en Āṅgirasa arriveerden daar vergezeld van hun discipelen.

(9) **B**hīṣmadeva, de beste onder de Vasu's, die heel goed wist hoe hij het dharma overeenkomstig tijd en omstandigheid moest aanpassen, verwelkomde al de groten en machtigen die zich daar hadden verzameld. (10) Op de hoogte van Zijn heerlijkheid vereerde hij Kṛṣṇa, de Heer van het Universum zich bevindend in het hart die Zijn gedaante openbaart middels Zijn innerlijk vermogen. (11) Overweldigd door gevoelens van liefde over de samenkomst feliciteerde hij, met tranen in de ogen in staat van vervoering, de zoons van Pāṇḍu die in stilte aan zijn zijde zaten. (12) Hij zei: 'O hoe pijnlijk en onrechtvaardig is het geweest voor jullie goede zielen, zonen van de rechtschapenheid, om zo'n leven vol van leed te hebben gehad dat jullie echt niet verdienden onder de bescherming van de brahmanen, de religie en de Onfeilbare. (13) Na de dood van de grote veldheer Pāṇḍu, toen jullie als de kinderen van Kuntī, zijn echtgenote, nog jong waren, had ze veel te lijden vanwege jullie, en dat was ook zo toen jullie jongens waren opgegroeid. (14) Al het onaangename dat voorviel kan je denk ik aan de Tijd toeschrijven; jullie, evenzogoed als de ganse wereld met zijn heersende halfgoden, staan onder die controle, zo goed als wolken door de wind worden meegevoerd. (15) Waarom anders zou er een dergelijk ongeluk zijn met Yudhiṣṭhira, de zoon van de heerser van de religie, aanwezig, alsook Bhīma met zijn machtige strijdknots, Arjuna met de Gāṇḍīva in zijn hand, en onze weldoener Kṛṣṇa? (16) Niemand kan Zijn plan doorgronden, o Koning, het verbijstert zelfs de grote filosofen die verwikkeld zijn in uitvoerig onderzoek. (17) Derhalve, verzeker ik u, o [Yudhiṣṭhira] beste van Bharata, dat dit allemaal toe te schrijven is aan Zijn wil, Zijn voorzienigheid. O heerser, ontfermt u zich toch vooral over de hulpeloze onderdanen, o meester. (18) Hij [Kṛṣṇa] die Zich op ondoorgrondelijke wijze beweegt onder de Vṛṣṇi's, is niemand anders dan de Allerhoogste Heer, de oorspronkelijke oergenieter Nārāyaṇa die de wereld verbijstert met Zijn energieën. (19) O Koning, Heer Śiva, Nārada de goddelijke wijze en de grote Heer Kapila hebben rechtstreeks kennis van Zijn hoogst vertrouwelijke glorie [maar weten niet wat Hij van plan is]. (20) Hij is dezelfde persoon die u beschouwt als de neef van uw moeders kant, uw meest dierbare vriend, ijverige weldoener, raadgever, boodschapper, begunstiger en wagenmenner. (21) Hij die in ieders hart aanwezig is, die iedereen gelijkgezind is en die van het Absolute zijnde zich nimmer valselijk vereenzelvigt, maakt, met alles wat Hij doet, in Zijn bewustzijn nimmer, wanneer dan ook, een verschil, vrij als Hij is van welke voorkeur ook. (22) Niettemin, hoe onpartijdig Hij ook is met Zijn toegewijden, zie, o Koning, hoe Kṛṣṇa zich er in mijn stervensuur om bekommert zichtbaar aan mijn zijde aanwezig te zijn. (23) Die yoga-aanhangers die met Hem in hun geest toegewijd mediteren op Zijn heilige naam en met hun mond Zijn heerlijkheden bezingen, zullen, na hun afscheid van de materiële levensopvatting [hun lichaam], bevrijd raken van hun verlangen naar materieel gemotiveerde handelingen. (24) Moge Hij, het pad van mijn meditaties, de vierarmige God van de Goden, de Allerhoogste Heer, met Zijn bemoedigende glimlach, Zijn ogen rood als de ochtendzon en Zijn opgesierde lotusgezicht, mij opwachten op het moment dat ik dit materiële lichaam verlaat.' "

(25) **S**ūta zei: "Yudhiṣṭhira, die dit vernam van hem die neerlag op een bed van pijlen, vroeg hem, terwijl de *ṛṣi's* toehoorden, naar de verschillende religieuze verplichtingen. (26) Bhīṣma beschreef voor hem de verschillende levensstadia en de roepingen zoals bepaald door iemands karakter, alsook de manier hoe men systematisch moet omgaan met de symptomen van zowel de gehechtheid als de onthechting. (27) Hij gaf een overzicht van de plichten van liefdadigheid, leiderschap en bevrijding, met inbegrip van een meer gedetailleerde beschrijving, en besprak tevens de plichten van de vrouw en die van de toegewijde dienst. (28) Bekend met de waarheid beschreef hij, o wijzen, de [vier burgerdeugden betreffende de regulatie van] de religie, de economie, de verlangens en de bevrijding, en gaf daarbij voorbeelden uit bekende geschiedenissen. (29) In de tijd dat Bhīṣma een beschrijving gaf van de plichten, bewoog de zon zich over het noordelijk halfrond, hetgeen precies de periode is waar de wijzen de voorkeur aan geven om deze wereld te verlaten [zie B.G. 8: 24]. (30) Bhīṣmadeva, de beschermheer van duizenden wetenschappen en kunsten, viel toen stil. Met zijn denken bevrijd van alle gebondenheid vestigde hij vervolgens zijn ogen, wijd open gesperd, op Kṛṣṇa, de Vierhandige Oorspronkelijke Persoon die in het geel gekleed voor hem stond. (31) Eenvoudigweg naar Hem, de Vernietiger van het Ongunstige kijkend, zuiverde zich zijn meditatie en verdween in een oogwenk de pijn die hij had van de pijlen. En terwijl hij zijn gebeden deed voor het materiële tabernakel stopte al de activiteit van zijn zinnen en vertrok hij naar de Heerser over Alle Levende Wezens. (32) Śrī Bhīṣmadeva zei: Bevrijd van verlangens, is mijn geest nu klaar voor de Allerhoogste Heer, de Leider van de Toegewijden, de Grote In Zichzelf Tevredene die, in de realisatie van Zijn bovenzinnelijke vreugde, bij tijden [in de gedaante van een *avatāra*] er genoegen in schept deze materiële wereld te aanvaarden die constant in verandering is. (33) Hij is de meest begeerlijke persoon van de hogere, lagere en tussenwerelden. Grijsblauw als een tamālaboom draagt Hij kleding die straalt als de gouden gloed van de zon. Hij heeft een lichaam opgesierd met sandelhoutpasta en een gezicht als een lotus. Moge mijn liefde, zonder materiële bijbedoelingen, rusten in de vriend van Arjuna. (34) Laat het denken gericht zijn op Śrī Kṛṣṇa die op het slagveld, met Zijn wuivende haar dat askleurig was door het stof van de hoeven, met Zijn gezicht gesierd met transpiratie en Zijn huid doorboord door mijn scherpe pijlen, er genoegen in schiep Zijn beschermende wapenrok te dragen. (35) Na het horen van het bevel van Zijn vriend, manoeuvreerde Hij de strijdwagen tussen de tegenover elkaar opgestelde strijdkrachten en in die positie bekortte Hij de levensduur van de vijand door slechts naar hen te kijken. Moge er mijn liefde zijn voor die vriend van Arjuna. (36) De gezichten ziend van de troepen op afstand, vaagde Hij met Zijn bovenzinnelijke kennis de onwetendheid weg van hem die, vanwege een onzuivere intelligentie, weifelde zijn soortgenoten te doden. Laat er de transcendentie zijn van mijn aantrekking tot Zijn voeten.

(37) **A**fziend van Zijn eigen belofte niet te vechten en mijn eed vervullend Hem daartoe aan te zetten, kwam Hij van Zijn strijdwagen af, pakte Hij het wiel

ervan op en stormde Hij - terwijl Hij Zijn bovenkleed liet vallen - op me af als een leeuw die een olifant wil doden. (38) Gewond door de scherpe pijlen van de agressor die ik was en met Zijn wapenrusting kapot, bewoog Hij zich besmeurd met bloed in een woedende stemming in mijn richting om me te doden. Moge de Allerhoogste Heer die bevrijding schenkt mijn bestemming worden. (39) Laat me in dit stervensuur van liefde zijn voor de Persoonlijkheid van God die de paarden mennend met een zweep in Zijn rechter en de teugels in Zijn linker hand, zo elegant om te zien, alles in het werk stelde om de strijdwagen van Arjuna te beschermen. Het was door naar Hem te kijken dat zij die op deze plek stierven hun eigenlijke vorm [van dienstbaarheid] realiseerden. (40) Kijkend naar de aantrekkelijke bewegingen van Zijn allerhoogst gestemde, fascinerende handelingen en zoete, liefdevolle glimlachen, ervoeren de *gopī's* van Vrajadhāma [het dorp van Kṛṣṇa's jeugd] die Hem waanzinnig in extase nadeden, Zijn aard. (41) Toen koning Yudhiṣṭhira het [Rājasūya] grote koningsoffer bracht waarbij de grote wijzen en koningen waren verzameld, ontving Hij het respectvolle eerbetoon van de ganse elite. Ik daar aanwezig herkende Hem toen [en herinner me Hem nu nog steeds] als de [Allerhoogste] Ziel, als het voorwerp van verering. (42) Na de verzonkenheid te hebben ervaren van het bevrijd zijn van de misvattingen van de dualiteit, weet ik [sedertdien] dat Hij, hier nu aanwezig voor me, de Ongeborene is in het hart van de geconditioneerde ziel. Het is Hij die, zich als de Superziel bevindend in het hart van allen die door Hem zijn geschapen, net als de ene zon, vanuit vele gezichtshoeken verschillend wordt bekeken.' "

(43) **S**ūta zei: "Met zijn denken, spreken, zien en doen aldus op enkel Kṛṣṇa gefixeerd, werd hij stil en stopte hij met ademhalen na te zijn overgegaan in het levende wezen van de Superziel. (44) Begrijpend dat Bhīṣmadeva was opgegaan in het Allerhoogste Onbegrensde Absolute, vervielen allen in stilte zoals vogels aan het einde van de dag. (45) Daarna klonken van overal trommels geslagen door goden en mensen, met oprechte lofprijzingen van de kant van de godvruchtige, koninklijke orde en bloemenregens die uit de hemel neerdaalden. (46) O afstammeling van Bhṛgu [Śaunaka], nadat Yudhiṣṭhira de begrafenisriten voor het stoffelijk overschot volbracht had was hij een ogenblik aangedaan. (47) De wijzen die tevreden en gelukkig waren met [de ontboezeming van] het vertrouwelijke geheim van de heerlijkheden van Kṛṣṇa, keerden toen, met Hem in hun hart gesloten, terug naar hun hermitages. (48) Yudhiṣṭhira ging samen met Kṛṣṇa naar Hastināpura en troostte zijn oom [Dhṛtarāṣṭra] en ascetische tante Ghāndhārī. (49) Met de goedkeuring van zijn oom en de instemming van Vāsudeva heerste hij daarna over het koninkrijk, getrouw het dharma en de grootheid van zijn vader [Pāṇḍu] en voorvaderen."

1.10 - Het Vertrek van Kṛṣṇa naar Dvārakā

(1) **Ś**aunaka Muni vroeg: "Wat deed Yudhiṣṭhira, de grootste beschermer van het dharma, samen met zijn jongere broers, nadat hij de agressors had gedood die zich onrechtmatig de wettige nalatenschap wilden toe-eigenen; hoe ging hij te werk [met regeren] in het beperken van de geneugten van het leven?"

(2) **S**ūta zei: "Na de uitputtende bamboebrand van de Kurudynastie, was de Heer, de handhaver van de schepping, er blij mee te zien hoe de spruit van Yudhiṣṭhira's koninkrijk in ere was hersteld. (3) Yudhiṣṭhira die gehoord had wat Bhīṣma en de Onfeilbare hadden gezegd, was, doordrongen van perfecte kennis, zijn verbijstering te boven gekomen en heerste toen, gevolgd door zijn broers en beschermd door de onoverwinnelijke Heer, over de aarde en de zeeën als was hij de koning van de hemel [Indra]. (4) Alle regen die nodig was viel uit de hemel, de akkers brachten al het nodige voort en uit pure vreugde bevochtigden de koeien de weiden met hun volle uiers. (5) De rivieren, oceanen en heuvels verzekerden hem in alle seizoenen van alle noodzakelijke groenten, begroeiing en medicinale kruiden. (6) Nimmer werd, vanwege henzelf, vanwege de natuur of vanwege anderen, enig levend wezen geplaagd door angsten, ziekten of extreme

temperaturen, zoals dat altijd het geval is met een koning die geen vijanden heeft.

(7) **O**m Zijn familie tot rust te brengen en Zijn zuster [Subhadrā, die met Arjuna was getrouwd] een plezier te doen, verbleef de Heer een paar maanden in de stad Hastināpura. (8) Na met instemming Zijn vertrek te hebben aangekondigd, Zich te hebben verbogen voor de koning en hem omhelsd te hebben, besteeg Hij Zijn strijdwagen. Daarbij werd Hij op Zijn beurt door de anderen geëerd en omhelsd. (9-10) Zijn zus [Subhadrā], [de vrouw van de Pāṇḍava's] Draupadī, [hun moeder] Kuntī, [Parīkṣit's moeder] Uttarā en [de blinde grootvader] Dhṛtarāṣṭra en [zijn vrouw] Gāṇḍhārī, [hun zoon] Yuyutsu, [de Kurupriester] Kṛpācārya, [de tweelingbroers] Nakula en Sahadeva tezamen met Bhīma, en [de Pāṇḍava priester] Dhaumya, de [overige] dames van het paleis en [Vyāsa's moeder] Satyavatī, konden de scheiding van Hem met de boog Śārṅga in Zijn hand maar moeilijk verdragen en vielen bijna flauw. (11-12) Iemand die intelligent is zal, bevrijd door goed gezelschap van een materialistische omgang, er niet over peinzen het bezingen van Zijn faam op te geven, al hoorde hij maar één enkele keer dat aangename geluid. Hoe zouden dan de Pāṇḍava's, die hun geest op Hem fixeerden en Hem van aangezicht tot aangezicht zagen, Hem aanraakten, samen met Hem sliepen, zaten en aten, het kunnen verdragen van Hem gescheiden te zijn? (13) Allen, met wijd open ogen naar Hem kijkend, smolten voor Hem en bewogen zich rusteloos, bepaald door pure genegenheid. (14) De dames van de familie die uit het paleis kwamen, hadden het er moeilijk mee een vloed van tranen te beheersen, bang als ze waren dat om die reden ongunstige dingen zouden gebeuren met de zoon van Devakī. (15) Op dat moment klonken er *mṛdaṅga's* [trommels gebruikt in de toegewijde dienst], schelphoorns, hoorns, snaarinstrumenten, fluiten en nog meer trommels, pauken, bellen en andere ritme-instrumenten. (16) Om alles goed te kunnen zien klommen de dames van de Kurudynastie op het dak van het paleis, vanwaar ze met liefde en verlegen glimlachen bloemen lieten neerregenen op Kṛṣṇa. (17) Voor de Meest Geliefde van de Geliefden nam de overwinnaar van de slaap [Arjuna] een geborduurde parasol ter hand die versierd was met parels en kantwerk en een met juwelen ingelegde handgreep had. (18) Gezeten op rondgestrooide bloemen, werd de meester van Madhu die opdracht gaf te vertrekken, door Zijn halfbroer-neef Uddhava, en Zijn wagenmenner Sātyaki, koelte toegewuifd met schitterende waaiers.

(19) **V**an alle kanten kon men de woorden horen weerklinken van het waarachtige eerbetoon van de brahmanen die voor de gelegenheid noch gepast noch ongepast waren, gezien het feit dat de Absolute Waarheid daar aanwezig was in een gedaante onderworpen aan de drie geaardheden van de natuur. (20) De dames van de hoofdstad van de koning van de Kuru's, waren dusdanig met hun harten verzonken in het onderling bespreken van Hem die geprezen wordt in de geschriften, dat het aantrekkelijker klonk dan de lofzangen van de Veda's zelf: (21) 'We zullen ons Hem beslist blijven herinneren als de Persoonlijkheid van God, als de Oorspronkelijke Persoon die, materieel niet gemanifesteerd, in Zich-

zelf bestond vóór de schepping van de natuurlijke geaardheden. Hij is de Heer, de Ziel van het Universum, waar de levende wezens met hun energieën uiteindelijk in opgaan zoals ze 's nachts gaan rusten. (22) Hij die de geopenbaarde geschriften in de praktijk brengt wenst daarbij, met het tentoonspreiden van Zijn persoonlijke vermogen als Hij [in de gedaante van een *avatāra*] de illusie van de materiële natuur gestalte geeft, om Zijn - in feite onbenoembare - individuele aard telkens weer opnieuw [andere] namen en vormen toe te kennen. (23) Hij hier vormt duidelijk dezelfde toevlucht als die van de grote toegewijden die erin slaagden hun zinnen en leven onder controle te krijgen en die, bij de gratie van hun toewijding, getuige mochten zijn van de ontwikkeling van een zuivere geest. Het is enkel door deze toewijding, enkel hierdoor, dat ze een gezuiverd bestaan verdienen. (24) O vriendinnen, het is Hij die omwille van Zijn uitmuntende spel en vermaak, dat vertrouwelijk wordt beschreven in de Veda's en wordt besproken door de intieme toegewijden, wordt gerespecteerd als de enige ware Allerhoogste Beheerser en Superziel van de totale schepping, Hij die door de manifestatie van Zijn spel en vermaak schept, handhaaft en vernietigt zonder er ooit aan gehecht te raken. (25) Wanneer er ook maar heersers zijn die onwetend als beesten tegen de goddelijke principes ingaan, manifesteert Hij, beslist uit goedheid, op dat moment Zijn allerhoogste macht en positieve waarheid, genade en wonderbaarlijke activiteiten in diverse gedaanten ter wille van de handhaving [van het dharma] in verschillende perioden en tijdperken [zie ook B.G. 4: 7]. (26) O, hoe hoogst prijzenswaardig is de dynastie van koning Yadu, hoe hoogst verdienstelijk het land van Mathurā, want Hij die hier ten tonele verscheen en rondging is de allerhoogste leider van alle levende wezens alsook de echtgenoot van de godin van het geluk. (27) Hoe wonderbaarlijk is Dvārakā [het eiland waar Kṛṣṇa Zijn verblijf heeft], de plaats die, tot de meerdere deugd en glorie van de aarde, de roem van de hemelse werelden overtreft en waarvan de bewoners het gewoon zijn voortdurend de ziel van de levende wezens [Kṛṣṇa] te zien die Zijn genade schenkt met de zegening van Zijn goedlachse blik. (28) Om keer op keer te genieten van Zijn lippen zijn de vrouwen die Hij huwde ongetwijfeld met geloften, wassingen, vuuroffers en dergelijke van een volmaakte aanbidding geweest voor de Heer. O vriendinnen, vaak bezwijmden de dames in Vraja het als ze hun geesten daarop gericht hadden! (29) Van de koningin van Dvārakā [Rukmiṇī, Kṛṣṇa's eerste vrouw], die met grote moed door Hem werd ontvoerd uit de open verkiezing van de bruidegom als de prijs die moest worden betaald door de aanvallende koningen aangevoerd door Śiśupāla, en van de andere dames die op dezelfde manier werden meegenomen na het doden van Bhaumāsura en duizenden van zijn mannen, zijn er kinderen als Pradyumna, Sāmba en Amba. (30) Al deze zo heel goede vrouwen die helaas van hun individualiteit, zuiverheid en deugd waren beroofd, waren ontroerd in het hart te worden gesloten van hun lotusogige echtgenoot die hen nimmer in hun woning alleen liet.'

(31) **T**erwijl de dames van de hoofdstad zich aldus uitlieten, gunde Hij hen de genade van Zijn blik. Vervolgens groette de Heer hen met een glimlach en vertrok Hij. (32) Yudhiṣṭhira die geen vijanden had, engageerde in zijn genegen-

heid bezorgd over tegenstanders, vier divisies troepen [te paard, op olifanten, met wagens en te voet] om de vijand van Madhu te beschermen. (33) Nadat ze Hem aldus over een grote afstand begeleid hadden, haalde Śauri [Kṛṣṇa als de kleinzoon van Śūra] beleefd en vol genegenheid de vastberaden Pāṇḍava's over om terug te keren. Ze werden geheel beheerst door de gedachte aan het komende afscheid. Daarna vervolgde Hij met Zijn geliefde metgezellen Zijn weg naar Dvārakā. (34-35) Reizend door Kurujāṅgala [de provincie van Delhi], Pāñcālā [een deel van Punjab], Śūrasenā, Brahmāvarta [het noorden van Uttar Pradesh] en de districten langs de rivier de Yamunā, kwam Hij langs Kurukṣetra waar de veldslag was uitgevochten en trok Hij door de provincie Matsyā, Sārasvatān [een ander deel van Punjab] en zo verder. Toen kwam Hij door het land van de woestijnen [Rajasthan], het land waar nauwelijks water is [Madhya Pradesh], en kwam Hij, na Sauvīra [Saurastra] en Ābhīra [een deel van Gujarat] door te hebben getrokken, o Śaunaka, met Zijn door de lange reis lichtelijk vermoeid geraakte paarden, uiteindelijk in het westen aan in de provincie van Dvārakā. (36) In verschillende plaatsen gebeurde het dat de Heer werd verwelkomd en Hem diverse diensten werden aangeboden als Hij in de avond arriveerde nadat de zon de oostelijke hemel had doortrokken om onder te gaan waar de oceaan zich bevindt."

1.11 - De Binnenkomst van Śrī Kṛṣṇa in Dvārakā

(1) **S**ūta zei: "Toen Hij de grens van de welvarende streek Ānarta [het gebied van Dvārakā, Zijn hoofdstad] bereikte, liet Hij Zijn schelphoorn [de Pāñcajanya] klinken, hetgeen, zo bleek, een einde maakte aan de neerslachtigheid van de bewoners. (2) Ondanks dat hij rood kleurde door de lippen van de Grote Avonturier, zag het schitterende wit van de ronde vorm van de schelphoorn zoals hij in Zijn handen tot klinken werd gebracht, eruit als een zwaan naar beneden gedoken bij de stelen van lotusbloemen. (3) Na het horen van het geluid, dat de angst van het materieel bestaan zelf schrik aanjaagt, spoedden al de burgers zich in de richting van de aanwezigheid van hun beschermer waar ze al zo lang naar hadden uitgekeken. (4-5) Voor Hem, de volledig voldane In Zichzelf Tevredene die hen bij de genade van Zijn vermogen onophoudelijk in alles voorzag, hielden ze een welkomstceremonie met verschillende presentaties. Het was alsof men een lamp offerde aan de zon. Met opgetogen en geëmotioneerde gezichten hielden ze extatisch vreugdevolle toespraken voor de Vader, zoals vrienden en beschermelingen dat doen voor hun beschermer.

(6) **Z**e zeiden: 'We hebben altijd gebogen voor Uw lotusvoeten, o Heer, zoals men dat doet in de aanbidding van Brahmā en zijn zonen en de koning van de hemel. U immers bent voor degene die het opperste welzijn in dit leven verlangt, de Meester van de Transcendentie waarop de onvermijdelijke tijd geen vat

heeft. (7) Wees ter wille van ons welzijn de Schepper van onze wereld en ook onze moeder, weldoener, echtgenoot, vader, Heer en geestelijk leraar. In het voetspoor tredend van U als onze aanbiddelijke godheid, onze hoogst vereerde, zijn we geslaagd in ons leven. (8) O hoe gelukkig mogen we ons prijzen nu we Uw zegenrijke gedaante weer zien en mogen genieten van Uw goede Zelf, want zelfs de halfgoden krijgen Uw toegenegen, liefdevol glimlachende gezicht maar zelden te zien. (9) Telkens, o lotusogige, als U hier vandaan vertrekt om Uw vrienden en verwanten onder de Kuru's [in Hastināpura] en onder de mensen van Mathurā op te zoeken, o Onfeilbare, lijkt ons ieder moment een miljoen jaar te duren en zijn onze ogen even nutteloos als ze zouden zijn zonder de zon. (10) Hoe kunnen we, als U elders verkeert, nu leven zonder de bevrediging van Uw blik die de ellende van de wereld verdrijft; hoe kunnen we nu leven zonder dat we Uw mooie, lachende en opgesierde, aantrekkelijke gezicht zien?'

Met de klank van deze woorden van de burgers in Zijn oren ging de zorgdrager van de toegewijden, Hij die de mens het menselijke bijbrengt middels het werpen van Zijn blikken, vervolgens de stad Dvārakā binnen. (11) Zoals de stad Bhogavatī werd beschermd door de Nāga's, werd Dvārakā beschermd door de kracht van de afstammelingen van Vṛṣṇi [Kṛṣṇa's familie], Bhoja, Madhu, Daśārha, Arha, Kukura, Andhaka enz. [ofwel de Yadu's], die allen zo goed waren als Kṛṣṇa zelf. (12) In alle seizoenen was er de rijkdom van de boomgaarden en de bloementuinen, die met al hun bomen en planten en ook met de hermitages die er waren, fraaie parken vormden rondom vijvers vol met lotusbloemen die de stad extra verfraaiden. (13) De toegangspoort tot de stad zowel als de verschillende wegen waren voor de gelegenheid beschilderd met de belangrijkste symbolen en versierd met erebogen en vlaggen die hun schaduw wierpen in de zonneschijn. (14) De lanen, straten, de marktplaats en de pleinen waren grondig schoongemaakt, besprenkeld met geparfumeerd water en bestrooid met vruchten, bloemen en ongebroken zaden. (15) Bij de deur van ieder huis in de stad was er een uitstalling van yoghurt, ongebroken vruchten, suikerriet, versieringen, potten met water en artikelen voor het eerbetoon zoals wierook en lampen. (16-17) Horende dat Hij die hun het meest lief was thuiskwam, kwamen Zijn grootmoedige vader Vasudeva, Akrūra, Ugrasena, de bovenmenselijk machtige Balarāma, Pradyumna, Cārudeṣṇa en Sāmba, de zoon van Jāmbavatī, zeer verheugd in beweging vanuit hun rusten, zitten en dineren. (18) Met olifanten voorop, gelukbrengende zaken meenemend en met het weerklinken van schelphoorns en het verheerlijkend zingen van hymnen, spoedden ze zich samen met de brahmanen in blijde verwachting in Zijn richting op hun wagens. (19) Honderden courtisanes met oogverblindende oorbellen die de schoonheid van hun kaaklijn verhoogde, volgden in hun voertuigen, er hevig naar verlangend Hem te zien. (20) Er waren artiesten, dansers, zangers, geschiedkundigen, genealogen en geleerde sprekers die al de bovenmenselijke handelingen van de Heer bezongen en verheerlijkten. (21) De Allerhoogste Heer benaderde iedere vriend en burger die op Hem afkwam om Hem te verwelkomen en ontvangen, zoals het hoort met het nodige respect en eerbetoon. (22) Hij, de Almachtige, die tot aan

de laagsten aan toe Zijn begeerde zegeningen schonk, boog met de bemoediging van Zijn vluchtige glimlach Zijn hoofd en begroette hen in woorden, omhelsde ze en schudde hun handen. (23) Toen ging Hij, begeleid door de oudere verwanten en de brahmanen en hun vrouwen, de stad binnen waar Hij ook werd verwelkomd met de zegeningen en lofprijzingen van andere bewonderaars.

(24) **T**erwijl Kṛṣṇa door de straten van Dvārakā liep, klommen de dames van stand op het dak van hun huizen, beste geleerden, om van Zijn aanblik te kunnen genieten. (25) Hoewel het hun gewoonte was altijd zo naar Hem te kijken, waren de inwoners van Dvārakā het verlokkelijke schouwspel van de belichaming van de Onfeilbare, het reservoir van alle schoonheid, nimmer moe. (26) In Zijn borst huist de Godin van het Geluk, van Zijn gezicht drinken de ogen, bij Zijn armen houden de halfgoden stand, en Zijn lotusvoeten vormen de toevlucht voor de pratende en zingende toegewijden. (27) Gediend met een witte parasol, waaiers en een straat bezaaid met bloemen, zag de Heer in Zijn gele kleding en met Zijn bloemenslingers eruit als een wolk omringd door de zon, de maan, bliksemschichten en een regenboog tezamen.

(28) **T**oen Hij daarop Zijn ouderlijk huis inging werd Hij omhelsd door Zijn zeven moeders [Zijn eigen moeder, de vrouw van de priester, van de leraar en van de koning, de koe, de min, en moeder aarde] die vreugdevol werden aangevoerd door Devakī voor wie Hij diep Zijn hoofd boog ter begroeting. (29) Nadat ze Hem allen op hun schoot hadden gezet, werden hun borsten nat van hun liefde en van het vocht van de tranen die hen overweldigden. (30) Daarna ging Hij Zijn persoonlijke onovertroffen verblijven binnen die, bevolkt door Zijn vrouwen wiens aantal de zestienduizend overschreed, aan alle mogelijke verlangens beantwoordden. (31) Toen ze op een afstandje hun echtgenoot thuis zagen komen, stonden de dames, in hun geest dolblij, met een verlegen blik onmiddellijk van hun zitplaatsen op. (32) Met Hem voor ogen, stuurden zij die verlegen waren [eerst] hun goddelijke liefde [hun 'zoons' of Cupido] op Hem af door Hem in hun harten te omhelzen in een moeilijk te beheersen extase, maar niettemin schoten ze, o leider van de Bhṛgu's, vol met tranen die niet te stuiten als water uit hun ogen vloeiden. (33) Hoewel Hij hen altijd terzijde stond, zelfs als ze alleen waren, leken Zijn voeten hen iedere keer weer helemaal nieuw - wie zou zich ook kunnen losmaken van de voeten van de Eeuwige die nimmer door de Godin van het Geluk worden verlaten? (34) Hij schiep, zonder er zelf deel aan te hebben, de onderlinge vijandschap tussen de heersers die sedert de dag dat ze geboren waren een last voor de aarde waren geworden met de militaire macht die ze hadden over hun omgeving. Hij bracht verlichting door ze te doden zoals de wind dat doet met bamboestaken door met behulp van wrijving vuur te veroorzaken. (35) De Allerhoogste Heer trad, vanuit Zijn grondeloze genade, op eigen initiatief naar voren onder hen die deel uitmaken van deze menselijke wereld, en genoot van een leven met de waardigsten onder de vrouwen alsof het een gewone wereldse aangelegenheid betrof. (36) Hoewel ze onberispelijk waren en opwindend met hun bekoorlijke glimlachen, zoals ze met een ernstige gelaatsuitdruk-

king vanuit hun ooghoeken keken op een manier die zelfs Cupido in verwarring zijn boog deed opgeven, waren ze als eersteklas, verstandsverbijsterende vrouwen er nimmer toe in staat Zijn zinnen van streek te brengen met hun magie. (37) Gewone mensen die zien hoe Hij, ondanks Zijn onthechte staat, druk bezig is, beschouwen in hun onwetendheid Hem om die reden als een menselijk wezen vol van gehechtheden, als iemand die net zo onder invloed staat als zij zelf. (38) De goddelijkheid van de Persoonlijkheid van God is van dien aard dat Hij, hoewel Hij in contact staat met de materiële natuur, nooit door de kwaliteiten ervan wordt aangetast; en dat geldt ook voor de intelligentie van hen die zich steeds bevinden in de eeuwige waarheid van de Heer die hun toevlucht vormt. (39) De vrouwen gingen er in hun zwakheid en eenvoud van uit dat Hij een soort van meeloper was die wordt gedomineerd en geïsoleerd door zijn vrouw. Ze waren zich net zo weinig bewust van de heerlijkheden van hun echtgenoot als iemand die denkt dat hij zelf de hoogste genieter is."

1.12 - De Geboorte van Keizer Parīkṣit

(1) **Ś**aunaka zei: "De [vrucht in de] schoot van Uttarā, die werd geteisterd door de enorme hitte van het onoverwinnelijke wapen dat was gelanceerd door Aśvatthāmā, werd door de Heer opnieuw het leven gegund. (2) Hoe vond de geboorte plaats van hem [keizer Parīkṣit], die zo heel intelligent was, en wat deed deze grote ziel allemaal? Hoe precies kwam hij aan zijn einde en welke bestemming bereikte hij? (3) Als u het ons denkt te kunnen vertellen die dit allemaal, zo vol van geloof, graag willen weten, zeg ons dan welke bovenzinnelijke kennis door Śuka werd overgedragen."

(4) **S**ūta zei: "Koning Yudhiṣṭhira bracht welvaart zoals zijn vader dat deed, door in voortdurende dienstbaarheid aan Kṛṣṇa's voeten zonder enig nevenmotief van materieel gewin of zinsverlangen het zijn onderdanen naar de zin te maken. (5) Zijn roem wat betreft zijn rijkdom, de offers die hij bracht, waar hij voor stond, zijn koninginnen, zijn broers en zijn soevereiniteit over de planeet aarde waar we leven, drong zelfs door tot in de hemelse werelden. (6) Maar zo goed als een hongerig iemand met niets anders tevreden is dan met voedsel, kon ook hij in zijn honger als iemand die zich bewust is van de Bevrijder, Mukunda, o brahmanen, niet warmlopen voor al het begeerlijke van de aarde waar zelfs de godvrezenden op uit zijn.

(7) **T**oen Parīkṣit de grote strijder als kind in de schoot van zijn moeder te lijden had onder de hitte van het *brahmāstra*wapen, kon hij, o zoon van Bhṛgu, de *Puruṣa* [de oorspronkelijke persoon] waarnemen in een stralende gedaante. (8) In de schittering zag hij ter grootte van slechts een duim de bovenzinnelijke,

onfeilbare Heer prachtig met een donkere huid, een gouden helm en oplichtende kleding. (9) Met de rijkdom van Zijn vier armen, oorsieraden van het zuiverste goud, bloeddoorlopen ogen en een strijdknots in Zijn handen, bewoog Hij Zich rond waarbij Hij voortdurend met de knots om Zich heen zwaaide alsof het een toorts was. (10) Terwijl Hij de straling van de *brahmāstra* tegenging zoals de zon dauwdruppels verdampt, werd Hij door het kind gadegeslagen dat zich afvroeg wie Hij was. (11) Hij zag hoe de allesdoordringende Superziel, de Allerhoogste Heer en beschermer van de rechtschapenheid, de gloed wegnam. Daarna verdween de Heer die zich in alle richtingen uitstrekt plotseling uit het zicht. (12) Toen vervolgens de gunstige tekenen van een goede stand van de sterren zich geleidelijk ontwikkelden nam hij, die zichzelf zou bewijzen als net zo machtig als Pāṇḍu zelf, zijn geboorte als de troonopvolger van Pāṇḍu. (13) Koning Yudhiṣṭhira liet uiterst voldaan priesters als Dhaumya en Kṛpa het geboorterituueel uitvoeren onder de recitatie van zegenrijke hymnen. (14) Wetend waar, wanneer en hoe, beloonde hij vrijgevig bij de gelegenheid van die geboorte de brahmanen met goed voedsel en giften van goud, koeien, land, huisvesting, olifanten en paarden. (15) Blij richtten de brahmanen zich tot de koning, de leider van de Pūru's, en lieten hem weten dat ze zich zeer verplicht voelden tot de lijn van de afstammelingen van [de voorvader koning] Pūru. (16) Ze zeiden: 'Deze zoon werd u door de allesdoordringende en almachtige Heer geschonken om u genadig te zijn met het tegengaan van zijn vernietiging door het onoverwinnelijke, bovennatuurlijke wapen. (17) Daarom zal hij overal ter wereld bekend staan als Viṣṇu-rāta, 'Geschonken door Viṣṇu'. Hij zal ongetwijfeld een hoogst fortuinlijke, allerverhevenste toegewijde zijn begiftigd met alle goede kwaliteiten.'

(18) **D**e goede koning zei: 'O besten onder de waarachtigen, zal hij in de voetsporen treden van al de grote zielen van deze familie van heilige koningen? Zal hij net zo verdienstelijk en zegerijk zijn in zijn prestaties?'

(19) **D**e brahmanen antwoordden: 'O zoon van Pṛthā [Kuntī], hij zal net als koning Ikṣvāku, de zoon van Manu, de behoeder zijn van alle levende wezens, hij zal zich aan zijn beloften houden en respect tonen voor de brahmanen, zoals Rāma, de zoon van Daśaratha. (20) Hij zal zo liefdadig zijn als koning Śibi van Uśīnara en de overgegeven zielen beschermen. Hij zal zoals Bharata dat deed, de zoon van Duṣyanta die vele offers bracht, de naam en faam van zijn familie verspreiden. (21) Onder de boogschutters zal hij zo goed zijn als de twee Arjuna's [zijn grootvader en de koning van Haihaya, zie 9.5: 17-19], hij zal zo onweerstaanbaar zijn als vuur en zo onoverkomelijk als de oceaan. (22) Zo krachtig als een leeuw, en even waardig voor het zoeken van een schuilplaats als de Himalaya's, zal hij zo verdraagzaam zijn als de aarde en zo tolerant zijn als zijn ouders. (23) Met een geest zo goed als die van de oorspronkelijke vader Brahmā, zal hij zo genereus en gelijkmoedig zijn als Heer Śiva en een toevlucht vormen voor alle levende wezens zo goed als de Opperheer die de toevlucht is van de godin van het geluk. (24) Volgend in de voetsporen van Kṛṣṇa zal hij de majesteit van alle goddelijke deugden zijn, zal hij de grootheid van koning Rantideva hebben en zo

vroom zijn als Yayāti. (25) Zo geduldig als Bali Mahārāja zal dit kind zo toegewijd zijn als Prahlāda was met Kṛṣṇa, hij zal vele Aśvamedha-[paard-]offers brengen en de ouderen en ervaren zielen trouw zijn. (26) Hij zal een geslacht van wijze koningen voortbrengen, de parvenu's terechtwijzen en, als een bron van rechtschapenheid in de wereld, korte metten maken met de ruziemakers. (27) Na vernomen te hebben over de dood die hij zal sterven, zoals veroorzaakt door een slangenvogel die werd gestuurd door de zoon van een brahmaan, zal hij zich bevrijden van zijn gehechtheden en zijn toevlucht nemen tot de Heer. (28) Van de zoon van de wijze Vyāsa zijn licht hebben opgestoken over de juiste zelfkennis zal hij, o Koning, aan de oever van de rivier de Ganges zijn materiële leven opgeven en de angstvrije staat bereiken.'

(29) **T**oen de brahmanen die onderlegd waren op het gebied van de astrologie en het geboorteritueel de koning aldus op de hoogte hadden gesteld, werden ze rijkelijk beloond en keerden ze allen terug naar hun verblijfplaatsen. (30) Hij, o meester [Śaunaka], verwierf faam in deze wereld als Parīkṣit, de onderzoeker, omdat hij met Hem in gedachten die hij vóór zijn geboorte had gezien, alle mensen steeds nauwlettend zou onderzoeken. (31) Net zoals de wassende maan dag na dag toeneemt, groeide ook de kroonprins onder de hoede van zijn beschermende ouders spoedig op tot wie hij zou zijn.

(32) **K**oning Yudhiṣṭhira, die graag een paardoffer wilde brengen om de last van zich af te schudden tegen zijn familieleden te hebben gevochten, overwoog fondsen te werven daar hij slechts ontvangsten had uit belastingen en boetes. (33) Uit respect voor zijn wijze wens gingen zijn broers toen op aanraden van de Onfeilbare noordwaarts om voldoende rijkdommen in te zamelen. (34) Met het resultaat van die ingezamelde rijkdommen kon Yudhiṣṭhira, de bezorgde, godvruchtige koning, drie paardoffers brengen waarmee hij Heer Hari volmaakt aanbad. (35) De Allerhoogste Heer liet op uitnodiging van de koning de brahmanen de offerplechtigheden voor hem uitvoeren en bleef vervolgens nog een paar maanden langer om aan de verlangens van Zijn vrienden te voldoen. (36) Toen ging Hij, beste brahmanen, met de instemming van de koning, Draupadī en Zijn verwanten, terug naar Dvārakā, begeleid door Arjuna en andere leden van de Yadudynastie."

1.13 - Dhṛtarāṣṭra Gaat van Huis

(1) **S**ūta zei: "Vidura [*] rondtrekkend langs de verschillende bedevaartsoorden, had van de grote wijze Maitreya kennis ontvangen over de bestemming van het zelf. Door die kennis voldoende op de hoogte van alles wat er te weten viel, keerde hij terug naar de stad Hastināpura. (2) Na al de vragen die Vidura aan Maitreya had voorgelegd in zijn aanwezigheid, had zich in hem een onverdeelde toewijding voor Govinda ontwikkeld zodat hij afzag van verdere vragen. (3-4) Toen ze hem daar zagen arriveren, beste brahmanen, heetten Yudhiṣṭhira en zijn jongere broers, Dhṛtarāṣṭra, Sātyaki en Sañjaya, Kṛpācārya, Kuntī, Gāṇḍhārī, Draupadī, Subhadrā, Uttarā, Kripī, andere vrouwen van de familieleden van de Pāṇḍava's en andere dames met hun zonen, hem allen welkom. (5) Alsof ze uit de dood waren opgewekt kwamen ze hem opgetogen tegemoet om hem met alle respect te ontvangen met omhelzingen en eerbetuigingen. (6) In hun liefde voor hem lieten ze emotioneel hun tranen de vrije loop vanwege de doorstane angsten en het verdriet als gevolg van de scheiding. Koning Yudhiṣṭhira bood hem een zitplaats en bereidde hem vervolgens een ontvangst.

(7) **N**adat hij had gegeten, gerust had en comfortabel gezeten was, boog de koning zich nederig voorover om zich in de aanwezigheid van iedereen tot hem te richten. (8) Yudhiṣṭhira zei: 'Herinnert u zich hoe we, opgevoed onder uw beschermende vleugels, samen met onze moeder werden gered van verschillende calamiteiten als vergiftiging en brandstichting? (9) Met welke middelen voorzag u in uw levensonderhoud toen u rondtrok over het oppervlak van de aarde en in welke heilige bedevaartplaatsen bent u op deze planeet dienstbaar geweest? (10)

Toegewijden als uwe goedheid veranderen zelf in heilige plaatsen, o machtige, en met de Drager van de Knots in uw hart, verandert u dan alle plaatsen in pelgrimsoorden. (11) Beste oom, kan u zeggen wat u van onze vrienden en weldoeners gezien of vernomen hebt? Zijn de nakomelingen van Yadu, zo vol van hun dienst aan Kṛṣṇa, allen gelukkig waar ze wonen?'

(12) **A**ldus door de koning ondervraagd, beschreef hij, het ene na het andere onderwerp afhandelend, grondig alles wat hij ervaren had, maar hij sprak met geen woord over de vernietiging van de dynastie. (13) Omdat hij ze niet van streek wilde brengen was hij zo genadig het niet te hebben over dit in feite zo onverkwikkelijke en onverdraaglijke aspect van het gedrag van de mensheid. (14) De wijze, die behandeld werd als een god, bleef daarop enkele dagen te gast, zodat hij iets voor zijn oudste broer kon betekenen en iedereen gelukkig zou zijn. (15) Vanwege een vloek van Maṇḍūka Muni [die onder Yama's verantwoordelijkheid onrechtvaardig was behandeld], moest Vidura [die een incarnatie van Yama was] honderd jaar lang de rol van een *śūdra* [iemand van de arbeidende klasse] spelen. Aryamā nam zolang zijn plaats in om de straffen uit te delen die de zondaars toekwamen [**].

(16) **Y**udhiṣṭhira had gezien dat er een kleinzoon in de dynastie geschikt was om het koninkrijk te besturen dat hij weer in handen had gekregen, en genoot samen met zijn bestuurlijk bekwame broers van een leven in grote welstand. (17) Maar de onoverkomelijke, niet waarneembare Tijd overtreft op onnavolgbare wijze allen die onoplettend al te zeer hechten aan familieaangelegenheden. (18) Vidura, zich daarvan bewust, zei tegen Dhṛtarāṣṭra: 'O Koning, [beste broer] trek je alsjeblieft zonder aarzelen terug, zie toch hoe je leven door de angst wordt beheerst. (19) In deze materiële wereld, o meester, is er niets of niemand die deze angst kan afwenden, want het betreft de Allerhoogste Heer die zich voor een ieder van ons aandient in de gedaante van de eeuwige Tijd. (20) Onvermijdelijk ten prooi aan de macht van de tijd moet een persoon dit leven, dierbaar als het voor een ieder is, zomaar weer opgeven, om nog maar te zwijgen van de weelde en zo meer die hij heeft verworven. (21) Met je vader, broer, weldoeners en zoons allen dood, met je leven uitgeblust en je lichaam gebrekkig van de ouderdom, leef je bij iemand anders in huis. (22) Je bent van jongs af aan blind geweest, je hoort niet meer zo goed, je geheugen laat het afweten en recentelijk zijn je tanden los gaan zitten, bezorgt je lever je moeilijkheden en hoest je luidruchtig slijm op. (23) Ach, hoe zeer hecht het levende wezen aan het leven, zozeer zelfs dat jij daardoor, als een hond, de resten eet van de maaltijd overgelaten door Bhīma [je Pāṇḍava neef]. (24) Hoe kan je nu teren op de genade van degenen die je geprobeerd hebt te verbranden en te vergiftigen en wiens vrouw je beledigd hebt terwijl je hun koninkrijk inpalmde? (25) Of je het nu wilt of niet, je zal, hoezeer je ook aan het leven hecht, onder ogen moeten zien dat dit miserabele lichaam wegkwijnt en uiteenvalt als een oud kledingstuk. (26) Iemand is moedig en hoogstaand als hij, niet meer naar behoren beschikkend over zijn lichaam, onbezorgd en verlost van alle verplichtingen vertrekt naar een onbekende bestemming. (27) Een ieder die,

naar eigen inzicht of het geleerd hebbend van anderen, tot bewustzijn komt in afkeer van de wereld en zijn huis verlaat met de Heer verankerd in zijn hart, is voorzeker een hoogstaand mens. (28) Vertrek daarom alsjeblieft in noordelijke richting zonder dat je verwanten ervan weten, want hierna zal weldra de tijd zich aandienen waarin veel van de kwaliteiten van de mens in verval raken [Kali-yuga].' (29) Nadat hij dit hoorde brak de oude koning van de Ajamīḍhafamilie, indachtig de wijsheid van zijn jongere broer Vidura, vastberaden met de sterke familiebanden en vertrok hij in de richting die is vastgesteld voor de weg van de bevrijding. (30) Bij zijn vertrek volgde de kuise en waardige dochter van koning Subala [Gāṇḍhārī] haar echtgenoot naar de Himalaya's - de plaats die de verrukking vormt voor hen die de staf van de verzaking oppakten als waren ze vechters die een terecht pak slaag accepteren.

(31) **T**erugkerend naar het paleis wilde hij die niemand als zijn vijand beschouwde [Yudhiṣṭhira] de ouderen zijn respect betonen met eerbetuigingen, nadat hij de halfgoden had aanbeden met offerandes en de brahmanen zijn eerbetuigingen had gebracht met schenkingen van granen, land, koeien en goud, maar hij kon zijn twee ooms en tante Gāṇḍhārī niet vinden. (32) Bezorgd wendde hij zich tot Sañjaya de zoon van Gavalgaṇa [de assistent die de blinde Dhṛtarāṣṭra het verslag deed van de strijd], en zei tot hem: 'Waar is onze oude, blinde oom? (33) Waar zijn mijn weldoener Vidura en moeder Gāṇḍhārī die rouwt over het verlies van haar nakomelingen? Heeft de oude koning, vanwege het verlies van zijn zonen, vol van twijfel over mijn ondankbaarheid en overtredingen, zich in zijn verdriet samen met zijn vrouw verdronken in de Ganges? (34) Na de val van mijn vader koning Pāṇḍu, waren zij de weldoeners die ons allen beschermden die nog maar kleine kinderen waren - waarheen zijn mijn ooms vanhier vertrokken?' "

(35) **S**ūta zei: "Sañjaya die bezorgd was uit liefde voor zijn meester, kon hem niet vinden, was van streek over de gescheidenheid en kon in zijn verdriet geen woord uitbrengen. (36) Denkend aan de voeten van zijn meester veegde hij met zijn handen de tranen van zijn gezicht. Hij toomde zich in en gaf koning Yudhiṣṭhira antwoord. (37) Sañjaya zei: 'Ik weet niet wat uw ooms of Gāṇḍhārī van plan waren, o afstammeling van de Kurudynastie -, o grote Koning, ik ben door deze grote zielen op een dwaalspoor gezet.' (38) Op dat moment kwam de verheven persoonlijkheid Nārada daar aan met zijn muziekinstrument. Yudhiṣṭhira en zijn jongere broers stonden op van hun zetels en verwelkomden de wijze zoals het hoorde. Vervolgens zei de koning: (39) 'O Allerhoogste, ik weet niet in welke richting mijn ooms en mijn ascetische tante, die heel bedroefd is over het verlies van haar zoons, van hier zijn vertrokken. (40) Als een kapitein op een schip in de uitgestrekte oceaan bent u de Heer om ons naar de overkant te helpen.'

Op die manier aangesproken richtte de goddelijke persoonlijkheid Nārada, de grootste onder de wijzen, het woord tot hen: (41) 'O Koning, weeklaag nim-

mer, om welke reden dan ook, want de Allerhoogste Heer waakt over dit universum. Alle levende wezens en hun leiders houden [om die reden] steeds erediensten voor hun bescherming. Hij is degene die allen bijeenbrengt en weer van elkaar scheidt. (42) Zoals een koe met een touw door de neus wordt vastgebonden, wordt men op dezelfde manier er door de hymnen en voorschriften van de Veda aan gebonden zich te houden aan wat de Allerhoogste verlangt. (43) Zoals men in deze wereld naar believen spelbenodigdheden bij elkaar brengt en weer opbergt, vergaat het ook de mensen die, onderworpen aan het spel van de Heer, worden samengebracht en weer gescheiden. (44) Of je nu personen wel of niet als eeuwig [als een ziel] of als tijdelijk [als een lichaam] beschouwt of anders als zijnde beiden [belichaamde zielen] of als geen van beiden [vanwege de Absolute Waarheid die verheven is boven alle kenmerken], onder geen voorwaarde vormen ze een reden tot verdriet. Men is alleen maar zo omdat men emotioneel verwikkeld is geraakt of zijn verstand kwijt is. (45) O Koning, geef daarom uw bezorgdheid op die te wijten is aan een gebrek aan zelfkennis. Denk er niet langer aan hoe deze mensen, hulpeloos en ellendig, het zonder u zouden moeten redden. (46) Hoe kan dit lichaam, dat bestaat uit de vijf elementen [vuur, water, lucht, aarde en ether] en wordt beheerst door de tijd, door resultaatgericht handelen en door de materiële geaardheden van de natuur [*kāla*, karma en de *guṇa's*], nu anderen beschermen als het zelf evenzogoed gebeten wordt door die slang? (47) Het ene levende wezen voedt zich met het andere; zij [de dieren] die geen handen maar poten hebben zijn overgeleverd aan hen die wel handen hebben [de mensen], heeft het levende wezen geen ledematen [zoals gras] dan is het overgeleverd aan de vierbenigen [zoals de koeien]. De zwakkere is overgeleverd aan de sterkere. (48) Richt uw blik daarom enkel op Hem, deze Allerhoogste Persoonlijkheid, die zich bij de macht van de illusie voordoet als een verscheidenheid. Hij, o Koning, is de ene Ziel van de zelfrealisatie van alle zielen, die zich zowel in hen als buiten hen manifesteert. (49) Hij, de Vader van al het geschapene, de Allerhoogste Heer, is nu, o grote Koning, op aarde nedergedaald in de gedaante van de [dood, de alles verslindende] Tijd, om een einde te maken aan allen die de verlichte zielen vijandig gezind zijn. (50) Ter wille van hen heeft de Heer volbracht wat moest worden gedaan en nu wacht Hij de verdere loop van de gebeurtenissen af. Zo ook moeten jullie Pāṇḍava's, zolang Hij hier op aarde aanwezig is, de zaak bezien en afwachten.

(51) **D**hṛtarāṣṭra, zijn broer Vidura en zijn vrouw Gāṇḍhārī zijn vertrokken naar de zuidkant van de Himalaya's waar de wijzen hun toevlucht hebben. (52) De plaats staat bekend als Saptasrota ['zeven bronnen'] omdat de rivier van de hemel [de Svardhunī, de Ganges] zich daar, naar de voldoening van de zeven verschillende wijzen, verdeelt in de zeven stromen die we kennen als haar vertakkingen. (53) Door daar regelmatig te baden, plengoffers in het vuur te doen overeenkomstig de regulerende beginselen en te vasten op enkel water, heeft Dhṛtarāṣṭra zijn zinnen en denken geheel onderworpen en is hij aldus verlost van het gebedel om voedsel [in zijn afhankelijkheid van de familie]. (54) Met behulp van zithoudingen, adembeheersing en het naar binnen richten van de geest

weg van de zes zinnen, kan men, verzonken in de Heer, de smetten van de passie, de goedheid en de onwetendheid overwinnen. (55) Door zijn zelf in de wijsheid te laten opgaan en de wijsheid te laten opgaan in de zuivere getuigenis, heeft hij zich verenigd met het Absolute [*brahman*], het fundament van het zuivere zijn, net zoals de lucht in een pot zich verenigt met de ruimte erbuiten. (56) Als hij, niet langer gehinderd in het verzaken van alle verplichtingen, geconcentreerd neerzit zonder zich te bewegen, zullen door zijn breken met de effecten van de werking van de geaardheden, zijn zinnen en denken zich niet langer voeden en er geheel mee ophouden. (57) Ik verwacht dat hij zijn lichaam vijf dagen vanaf heden zal verlaten, o Koning, en het tot as zal laten vergaan. (58) Terwijl zij buiten toekijkt hoe het lichaam van haar man met inbegrip van zijn hut [op mystieke wijze] ontvlamt, zal zijn kuise vrouw hem bij vol bewustzijn volgen in het vuur. (59) Vidura, getuige van dat wonderlijke voorval, o zoon van de Kurudynastie, zal met gemengde gevoelens van verrukking en verdriet daarop vertrekken om heilige plaatsen te bezoeken.' (60) Nadat hij aldus de koning had toegesproken steeg Nārada samen met zijn snaarinstrument op naar de hemel. Yudhiṣṭhira die zich de instructies ter harte nam, gaf daarna al zijn weeklagen op."

*: Vidura is een jongere broer van Dhṛtarāṣṭra. Hij werd als een *śūdra*, een arbeider, geboren omdat hij door Vyāsa werd verwekt bij een dienstmaagd van de moeder van Pāṇḍu.

**: Aryamā is een zoon van Aditi en Kaśyapa, die Yamarāja, de Heer van de bestraffingen vertegenwoordigt. Vidura wordt gezien als zijn *śūdra*-incarnatie.

1.14 - De Verdwijning van Kṛṣṇa

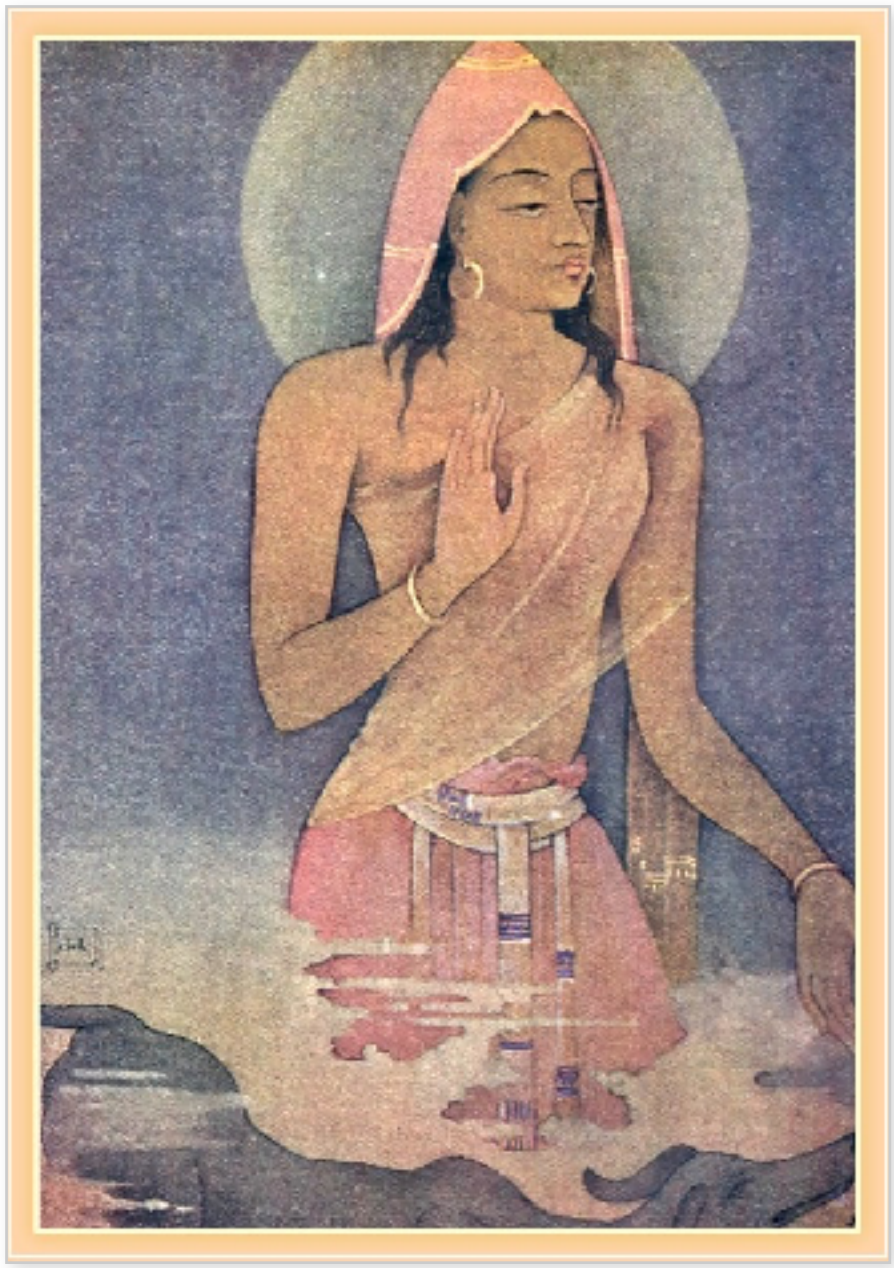

(1) **S**ūta zei: "Arjuna ging naar de stad Dvārakā om zijn vrienden en Kṛṣṇa, Hij Vereerd in de Vedische Hymnen, te zien en erachter te komen wat Zijn verdere plannen waren. (2) Toen na een paar maanden Arjuna er niet van terugkeerde, nam Yudhiṣṭhira verschillende beangstigende tekenen waar. (3) De tijd had een ongunstige wending genomen: hij bemerkte onregelmatigheden in de seizoenen en zag dat mensen zich zondig aan woede, begeerte en valsheid overgaven in de behartiging van hun burgerlijke levensonderhoud. (4) Er was bedrog in normale transacties, oneerlijkheid mengde zich in de achting voor weldoeners, vaders, moeders en broeders, terwijl er ook tussen man en vrouw strijd was te bespeuren. (5) De mensen maakten zich geleidelijk goddeloze gewoonten eigen als hebzucht en dergelijke. De koning, geplaatst voor deze ernstige zaken en slechte voortekenen, sprak er toen met zijn jongere broer over.

(6) **Y**udhiṣṭhira zei [tot Bhīma]: 'Arjuna vertrok naar Dvārakā om zijn vrienden te zien en erachter te komen wat Kṛṣṇa's plannen zijn. (7) Het is nu zeven maanden geleden dat je jongere broer vertrok, Bhīmasena, en ik snap niet

goed waarom hij niet terugkomt. (8) Kan het zijn dat, zoals Nārada ons voorhield, de Hoogste Persoonlijkheid de tijd rijp acht om deze fysieke manifestatie van Zichzelf achter Zich te laten? (9) Aan Hem hebben we onze welvaart, ons koninkrijk en onze vrouwen te danken. Door Hem is het bestaan van de dynastie en het leven van onze onderdanen mogelijk geworden en dankzij Zijn genade konden we onze vijanden verslaan en voor een betere wereld leven. (10) Zie eens, o man met de kracht van een tijger, hoe de planeten er voorstaan, hoe de zaken op aarde verlopen en wat er gebeurt met het lichaam en de geest. Al deze angstwekkende tekenen die onze intelligentie op een dwaalspoor zetten, duiden op een groot gevaar in de nabije toekomst. (11) Keer op keer beginnen mijn dijen, ogen, armen en de linker kant van mijn lichaam te trillen en heb ik hartkloppingen vanwege angst. Dit wijst allemaal op onwenselijke gebeurtenissen. (12) Zie, o Bhīma, hoe heftig de jakhals huilt bij zonsopkomst en hoe de hond naar me blaft zonder bang te zijn. (13) O tijger onder de mensen, de koeien laten me links liggen en de andere dieren draaien rondjes om me heen terwijl mijn paarden lijken te huilen. (14) De duif [lijkt] een boodschapper van de dood en de kreten van uilen en hun rivalen de kraaien doen mijn hart beven alsof ze de leegte van de kosmos wensen. (15) O Bhīma, zie hoe de rook in de lucht blijft hangen en hoe de aarde samen met de heuvels en de bergen verzucht onder luide donderslagen bij een heldere, wolkenloze hemel. (16) De wind waait guur en schept duisternis met het stof, en de regen stroomt als bloed uit de wolken alsof het een alomvattende ramp betreft. (17) De zon schijnt minder - zie hoe de sterren in de hemel op elkaar lijken te storten en hoe de levende wezens verward en van streek zijn alsof ze huilen. (18) Rivieren en hun zijarmen, de meren en de geest zijn allemaal verstoord terwijl met behulp van boter het vuur niet wil ontvlammen. Wat is dit voor een buitengewone tijd? Wat staat er te gebeuren? (19) De kalveren willen niet drinken van de spenen en de koeien willen niet gemolken, angstig kijkend alsof ze huilen, terwijl de stieren er in de weiden geen zin in hebben. (20) De beelden van de godheden lijken te huilen en te zweten alsof ze de tempel willen verlaten en ook de steden, dorpen en plaatsen, tuinen, mijnen en hermitages hebben hun schoonheid verloren, beroofd als ze zijn van alle geluk. Wat voor rampen staan ons te wachten? (21) Ik denk dat al wat zich zo voordoet, zich manifesteert uit behoefte aan de voetafdrukken van de Hoogste Persoonlijkheid - de aarde beroofd van de buitengewone merktekenen van de Allerhoogste Persoon mist dat geluk.'

(22) **O** brahmaan, terwijl de koning [Yudhiṣṭhira] aldus nadacht over de slechte voortekenen die hij zag, keerde Arjuna terug uit het koninkrijk van de Yadu's. (23) Buigend aan de voeten van de koning, was zijn verslagenheid ongekend met de tranen die uit de lotusogen liepen van zijn naar beneden gerichte gezicht. (24) Toen hij Arjuna bleek met een hart vol zorgen voor zich zag, ondervroeg de koning, die zich herinnerde wat Nārada had gezegd, hem temidden van de vrienden. (25) Yudhiṣṭhira zei: 'Gaat het onze Yaduverwanten van Madhu, Bhoja, Daśārha, Ārha, Sātvata, en Andhaka allen goed met de dagen die ze doorbrengen in Dvārakā? (26) Verkeert ook mijn achtenswaardige grootvader [van

moeders zijde] Śūrasena in goede gezondheid met het slijten van zijn laatste dagen en is alles goed met mijn oom [van moeders zijde] Vasudeva en zijn jongere broers? (27) Zijn mijn tantes - zijn vrouwen - al die zeven zusters met Devakī zelf voorop, allen gelukkig met hun zonen en schoondochters? (28-29) Is koning Ugrasena, wiens zoon zo kwaadaardig was [Kaṁsa], nog in leven? Zijn zijn jongere broer, Hṛdīka en zijn zoon Kṛtavarmā en Akrūra, Jayanta, Gada en Sāraṇā alsook Śatrujit en de rest allen gelukkig? Gaat het ook goed met Balarāma, de Hoogste Persoonlijkheid, die de beschermer van de toegewijden is? (30) Zijn de grote krijgsheer Pradyumna [een zoon van Kṛṣṇa] en alle anderen van de Vṛṣṇifamilie gelukkig - en verkeert de in ieder opzicht machtige, volkomen expansie van Kṛṣṇa Aniruddha [een kleinzoon van Kṛṣṇa] in goede doen? (31) En hoe gaat het met Suṣeṇa, Cārudeṣṇa en Sāmba, de zoon van Jāmbavatī, alsook met de andere excellente zoons van Kṛṣṇa en hun zoons zoals Ṛṣabha? (32-33) En gaat het eveneens goed met de constante metgezellen van Kṛṣṇa zoals Śrutadeva, Uddhava en anderen, alsook met Sunanda, Nanda en andere leiders en eminente bevrijde zielen? En denken allen die in vriendschap verbonden zijn onder de bescherming van Balarāma en Kṛṣṇa, er ook aan hoe het met ons gaat? (34) Beleeft de Allerhoogste Heer, die de vreugde van de koeien en de zinnen is en die altijd zorg draagt voor de toegewijden en de brahmanen, genoegen aan Zijn vergaderzaal temidden van Zijn vrienden in de stad [Dvārakā]? (35-36) Ten behoeve van de bescherming en de verheffing van alle leefwerelden verkeert de Oorspronkelijke, Allerhoogste Genieter samen met Ananta [Balarāma] in het gezelschap van de oceaan van de leden van de Yadudynastie. In Zijn stad genieten de leden van de Yadufamilie de verdiende bescherming van Zijn armen en ervaren ze daarbij hetzelfde bovenzinnelijke genoegen als de bewoners van de hemel. (37) Door het bestieren van de gemakken aan Zijn voeten voorop te stellen, zorgden de zestienduizend echtgenotes met Sathyabhāmā aan het hoofd ervoor dat de Heer de bewoners van de hemel onderwierp, zodat zij van zaken [als de Pārijātaboom] konden genieten die normaal zijn voorbehouden aan de vrouwen van [Indra,] de heer van de donder. (38) Onder de bescherming van Zijn armen zijn de grote helden van de Yadu's steeds vrij van vrees met het betreden van de Sudharmā vergaderzaal die, met geweld verkregen [van Indra], de beste halfgoden waardig was.

(39) **M**ijn beste broer, ben je wel helemaal gezond? Het lijkt me dat je je glans kwijt bent. Is het vanwege het respect dat je mist omdat je verwaarloosd werd, mijn broer, vanwege je te lange afwezigheid? (40) Heeft iemand je onvriendelijk bejegend met harde woorden, kon je niet vrijgevig zijn voor iemand die erom vroeg of een belofte nakomen? (41) O jij die benaderd wordt om de brahmanen, de kinderen, de koeien, de ouden van dagen, de zieken en de vrouwen te beschermen, mislukte je erin een van hen te beschermen die bij jou zijn toevlucht zocht? (42) Kwam je in aanraking met een twijfelachtige vrouw, heb je misschien een aanvaardbare vrouw onheus bejegend of is je goede zelf onderweg verslagen door een hogere macht of door gelijken? (43) Heb je oude mannen en jongens genegeerd die het verdienden om met je samen te eten of heb je iets on-

behoorlijks gedaan dat moeilijk te vergeven is? (44) Of is het zo, mijn broeder Arjuna, dat met betrekking tot de meest dierbare, je hartsvriend [Kṛṣṇa], je een leegte voelt omdat je Hem voortdurend moet missen? Ik kan geen andere reden bedenken waarom je zo van streek zou zijn.' "

1.15 - De Pāṇḍava's Trekken Zich Terug

(1) **S**ūta zei: "Aldus werd Arjuna, de vriend van Kṛṣṇa, die gescheiden van Kṛṣṇa erg vermagerd was, onderworpen aan de verschillende vormen van twijfel en speculatie van zijn oudere broer de koning. (2) Door zijn treurnis waren zijn mond en lotushart opgedroogd en had zijn lichaam zijn glans verloren. In beslag genomen door gedachten aan de Heer was hij niet in staat naar behoren antwoord te geven. (3) Hoe meer hij de tranen uit zijn ogen veegde en met grote moeite de kracht van zijn verdriet probeerde te beheersen omdat hij Hem niet meer zag, des te meer raakte hij in zijn gevoelens voor Hem verzonken in gedachten over Hem en des te meer raakte hij van streek. (4) Zich Hem herinnerend als de weldoener, begunstiger, vriend en wagenmenner, richtte Arjuna, overmand en zwaar ademend, het woord tot zijn oudere broer de koning. (5) Hij zei: 'O grote Koning, Heer Hari in de gedaante van mijn vriend, heeft me verlaten. Nu ben ik verstoken van de verbluffende macht die zelfs de goden versteld deed staan. (6) Ik verloor Hem van wie zelfs maar voor een enkel moment gescheiden alle universa er ongunstig en ontdaan van alle leven uit zouden zien, alsof ze allemaal dood zijn. (7) Door de kracht van Zijn genade kon ik de macht van al de wellustige prinsen bedwingen bij de verkiezing van de bruidegom in koning Drupada's paleis, waar ik Draupadī's hand verwierf door de vis die als

schietschijf fungeerde met mijn boog te doorboren. (8) Omdat Hij mij terzijde stond was ik in staat Indra en zijn goddelijke metgezellen te overwinnen en kon ik aldus de vuurgod ertoe aanzetten zijn woud in lichterlaaie te zetten. Met Zijn steun kon ik het prachtig gebouwde vergaderhuis realiseren dat werd ontworpen door Maya [uit dankbaarheid dat Hij hem redde uit de brand in het woud genaamd Khāṇḍava] waar al de prinsen voor jouw eer bijeenkwamen met geschenken uit alle windstreken. (9) Onder Zijn invloed slaagde onze jongere broer [Bhīma], die de kracht heeft van een duizend olifanten, erin ter wille van het [Rājasūya-]offer hem [Jarāsandha] te doden die werd aanbeden door de hoofden van de vele koningen die hij wilde offeren. Het was Hij die de koningen redde die door Jarāsandha [in zijn hoofdstad] waren bijeengebracht om te worden geofferd aan de heer van de geesten [Mahābhairava, Śiva]. Nadien betaalden ze je allen schatting. (10) Hij benam [door tot oorlog aan te zetten] de echtgenoten [de Kurumannen] het leven wiens vrouwen ertoe waren veroordeeld hun haar los te dragen [*] omdat het samengebonden haar van je vrouw [Draupadī], dat prachtig gekapt en gezegend was voor de grote ceremonie, werd losgemaakt. Gegrepen door de schurken [de Kuru's onder leiding van Duḥśāsana], wierp ze zich in tranen aan de Voeten. (11) Hij beschermde ons toen we in moeilijkheden belandden, bedreigd in het woud door de intrige van onze vijanden geassocieerd met Durvāsā Muni. Op het moment dat de wijze daar met zijn tienduizend discipelen langs kwam om te eten, aanvaardde Hij simpelweg voordat zij er aan toe kwamen de voedselresten en stelde zo al de drie werelden zowel als de *muni's* tevreden. Hij deed dat door hen, die op dat moment aan het baden waren, het idee te geven dat ze reeds gevoed waren. (12) Onder Zijn invloed wist ik ooit de Heer met de Drietand [Heer Śiva] en zijn vrouw, de dochter van de Himalaya, te verbazen, waardoor hij en de andere goden me beloonden met hun wapens. Dat is hoe ik in dit lichaam erin slaagde een half verheven zitplaats in het Huis van Indra te verwerven. (13) Te gast in die hemel kon ik met mijn beide armen, met behulp van mijn boog de Gāṇḍīva, Indra en al de goden bescherming bieden door de demon Nivātakavaca te doden. Ik had immers, o afstammeling van koning Ajamīḍha, van Hem, de Hoogste Persoonlijkheid van wie ik momenteel verstoken ben, de macht gekregen. (14) Door Zijn vriendschap alleen kon ik, gezeten op de strijdwagen, de onoverkomelijke oceaan van de militaire macht van de Kaurava's oversteken. Door enkel Zijn vriendschap kon ik terugkeren met de enorme weelde van de vijand, de schittering van al de juwelen die ik met geweld van hun hoofden haalde. (15) Hij was het die met de macht van Zijn blik een einde maakte aan mijn mentale onrust omtrent de levensduur van al de strijders die met de rijkdom van hun strijdwagens stonden opgesteld op het slagveld, o grote Koning. Met de immensiteit van grote koninklijke persoonlijkheden als Bhīṣma, Karṇa, Droṇa en Śalya, was Hij degene die me uit hun gelederen naar voren reed. (16) Onder Zijn bescherming konden de zeer machtige, onoverwinnelijke wapens die werden gebruikt door Droṇa, Bhīṣma, Karṇa, Bhūriśravā, koning Suśarmā, Śalya, koning Jayadratha, Bāhlika [een broer van Bhīṣma] etc., me niet raken, net zoals dat was met Prahlāda [de beroemde toegewijde van Nṛsiṁhadeva, de leeuw-incarnatie] toen hij werd bedreigd door de demonen. (17) Terwijl ik ver-

keerd over mijn Heer dacht als mijn wagenmenner, over Hem wiens lotusvoeten worden gediend door de intelligenten op zoek naar bevrijding, sloegen door Zijn genade de vijandelijke strijdwagenvechters geen acht op mij en vielen ze me niet aan als ik afsteeg voor mijn dorstige paarden. (18) O Koning, als ik er aan terugdenk hoe Hij met Zijn glimlachende gezicht grappen maakte, open met me was en me aansprak met 'zoon van Pṛthā', 'Arjuna Mijn vriend' en 'zoon van de Kurudynastie' en dergelijke, is mijn ziel door deze hartelijke woorden van Mādhava [Kṛṣṇa] overweldigd. (19) Toen ik met Hem sliep, neerzat, rondliep en at, en we elkaar de waarheid voorhielden en dergelijke, hield ik Hem foutief voor een vriend gelijk aan mij. Ondanks dat ik Hem in mijn aanmatiging voor lager hield, tolereerde Hij me, groots in Zijn glorie, zoals een vriend een vriend aanvaardt of een vader zijn kind. (20) O Keizer, zonder de Hoogste Persoonlijkheid, mijn geliefde vriend en weldoener, zijn mijn hart en ziel leeg. Pas geleden nog werd ik, als was ik een zwakke vrouw, verslagen door een stel ontrouwe koeherders toen ik Kṛṣṇa's vrouwen beschermde. (21) Met deze zelfde boog, pijlen, strijdwagen en paarden, ben ik dezelfde Arjuna en strijdwagenvechter die door alle koningen werd gerespecteerd. Maar met Hem afwezig, werd dit alles in een oogwenk zo betekenisloos als boter geofferd in de as, als geld verkregen door magie of als zaden gezaaid in onvruchtbare grond.

(22-23) **O** Koning, in antwoord op je vraag naar onze vrienden en verwanten in Dvārakā kan ik je zeggen dat ze vervloekt werden door de brahmanen en hun verstand verloren. Dronken van de rijstwijn hebben ze mekaar met stokken gedood, elkaar niet eens herkennend in hun beschonken toestand. Slechts vier of vijf van hen zijn er overgebleven. (24) Het is door de Hoogste Persoonlijkheid, onze Heer, over het algemeen zo beschikt dat de levende wezens elkaar de ene keer doden terwijl ze elkaar de andere keer beschermen. (25-26) Zoals in de oceaan de groteren de kleineren opeten en de sterkeren de zwakkeren verorberen, o Koning, nam ook de Almachtige Ene de last die werd gevormd door de Yadu's weg van de wereld door in een gevecht de sterkere Yadu de zwakkere te laten doden en de grotere Yadu de kleinere. (27) Met voor de geest de woorden gesproken door Govinda, herinner ik me hoe aantrekkelijk ze zijn en hoe, doortrokken van betekenis en aangepast aan tijd en omstandigheid, ze een einde maken aan de pijn in het hart.' "

(28) **S**ūta zei: "Aldus denkend aan de lotusvoeten van de Heer en wat Hij hem allemaal had bijgebracht in de vertrouwelijkheid van hun diepe vriendschap, kwam Arjuna tot rust met een geest bevrijd van alle materiële betrokkenheid. (29) Voortdurend zich de voeten van Vāsudeva herinnerend, nam Arjuna's toewijding snel toe zodat er een einde kwam aan zijn eindeloze gepieker. (30) Hij haalde zich opnieuw de spirituele instructie van de Hoogste Heer voor de geest die hij midden op het slagveld had ontvangen. Door terug te denken aan Zijn tijd en handelen, verdreef hij de duisternis van zijn onwetendheid en werd hij zijn zinnen de baas. (31) Vrij van treurnis, er door zijn spiritueel vermogen in slagend te breken met de twijfels die werden opgeroepen door de dualiteit van

het geïdentificeerd zijn met de materie, raakte hij, door zonder een materiële gedaante te bestaan dankzij de transcendentie, bevrijd van het verstrikt zijn in de kringloop van geboorte en dood. (32) Yudhiṣṭhira, met het aangehoord hebben van de uitweidingen over het einde van de Yadudynastie en de weg die de Opperheer gegaan was, besloot toen innerlijk onverstoord [om te vertrekken] ter wille van de weg naar de hemel. (33) Ook Koningin Kuntī, die alles had gehoord wat Arjuna vertelde over het einde van de Yadu's en het verdwijnen van de Heer, vond, verzonken in de ziel, bevrijding van haar materiële bestaan in zuivere toewijding voor de Heer die zich nu voorbij de zinnen bevond. (34) Door de last van de wereld weg te nemen gevormd door het lichaam [van de Yadudynastie], verwierp de Ongeboren Heer gelijkgezind in Zijn beheersing, zowel de doorn [van de vijandige strijdkrachten] die werd verwijderd als de doorn [van Zijn eigen familie] die Hij gebruikte om hem te verwijderen. (35) Net als met Zijn Matsya-incarnatie en andere verschijningen, gaf Hij, als een goochelaar het ene lichaam opgevend om een ander weer op te pakken, het lichaam prijs dat Hij manifesteerde om de aarde van haar last te bevrijden. (36) Toen Mukunda [de Heer van de Bevrijding], de Fortuinlijke over wie het zo goed is te vernemen, deze aarde verliet, manifesteerde van die dag af aan Kali[-yuga] zich ten volle, het tijdperk zo nadelig voor een ieder die zijn geest onwetend niet de baas is [die niet ontwaakt is].

(37) **T**oen Yudhiṣṭhira doorkreeg wat er gaande was in zijn hoofdstad, staat en thuis, alsook in het zelf, ziende hoe alles verergerde in een vicieuze cirkel van hebzucht, valsheid, oneerlijkheid, goddeloosheid, geweld en zo meer, begreep hij dat het tijd was om te vertrekken en kleedde hij zich ervoor. (38) Zijn kleinzoon [Parīkṣit], die naar behoren was getraind en in ieder opzicht zo gekwalificeerd was als hij, werd door de keizer voor de gelegenheid in de hoofdstad Hastināpura gekroond tot heer en meester over al het land dat door de zee werd begrensd. (39) Te Mathurā maakte hij Vajra [de zoon van Aniruddha] tot koning van Śūrasena, waarna hij een *prājāpatya* offer liet uitvoeren om in staat te zijn in zichzelf het vuur te vinden om zijn doel te bereiken. (40) Zijn gordel, sieraden en dat alles opgevend, raakte hij ongeïnteresseerd, onthecht in het gebroken hebben met de eindeloze gebondenheid. (41) Hij trok zijn spraak terug in zijn denken, zijn denken en zijn andere zinnen terug in zijn adem, zijn adem trok hij terug in de dood en verenigde in volledig verzaken dat weer met het lichaam samengesteld uit de vijf elementen. (42) Na die vijf elementen te hebben geofferd aan de drie kwaliteiten van de natuur, verenigde hij die in één samenstel en die combinatie in het nadenkende zelf. Vervolgens fixeerde hij dat zelf in de ziel en de ziel in het onuitputtelijke Absolute Zelf, Brahman. (43) Gescheurde kleding aanvaardend en vast voedsel weigerend, hield hij op met praten. Met zijn haar loshangend en nergens meer naar luisterend alsof hij doof was geworden, begon hij te lijken op een afgestompte waanzinnige en een onverantwoordelijke kwajongen. (44) Hij ging in de noordelijke richting, net als alle anderen het pad van zijn gewetensvolle voorvaderen volgend, en dacht daarbij in zijn hart voortdu-

rend aan de Allerhoogste in het Voorbije, zonder terug te keren van waar hij zich ook begaf.

(45) **N**et als hun vriend ziend dat het tijdperk van Kali met zijn goddeloosheid alle bewoners van de aarde in zijn greep had, namen al zijn broers de beslissing hem te volgen en vertrokken ze van huis. (46) Ze hadden alles gedaan wat een heilige waardig was en hielden, met het uiteindelijke doel van de Allerhoogste Ziel in gedachten, ononderbroken vast aan de voeten van de Heer van Vaikuṇṭha. (47-48) Dat is de bestemming van hen die, door meditatie gezuiverd, in hun toewijding bevrijding vonden door hun geest te richten op de bovenzinnelijke voeten van de Ene Nārāyaṇa. Met hun materiële besmetting weggewassen, bereikten ze, met dezelfde lichamen als waar ze mee ter wereld kwamen, de verblijfplaats die zo heel moeilijk te bereiken is voor materialisten in beslag genomen door materiële zorgen. (49) Ook Vidura vertrok naar zijn hemelverblijf [het rijk van Yama]. Met zijn bewustzijn verzonken in Kṛṣṇa, liet hij vergezeld door zijn voorvaderen zijn fysieke zelf achter te Prabhāsa. (50) En zo deed dat ook Draupadī die besefte dat haar echtgenoten zich niet meer om haar bekommerden. Ze concentreerde zich op Vāsudeva, de Hoogste Persoonlijkheid van God, en bereikte Hem aldus. (51) Een ieder die met toewijding verneemt over dit vertrek naar het uiteindelijke doel van de zoons van Pāṇḍu die de Heer zo na aan het hart liggen, zal enkel goed geluk en zuiverheid vinden, winnen in perfectie en komen tot de toegewijde dienst aan de Heer."

*: Hindoe weduwen laten hun haar ongebonden als een levenslang teken van rouw uit achting voor hun overleden echtgenoten.

1.16 - Hoe Parīkṣit de Komst van het Kalitijd-perk Onderging

(1) **S**ūta zei: "O geleerden, Parīkṣit, de grote toegewijde, regeerde daarna, onder leiding van de beste brahmanen, over de aarde met de kwaliteiten die de astrologen, die de toekomst voorspelden bij zijn geboorte, dachten dat hij zou hebben. (2) Hij trouwde met Irāvatī, de dochter van Koning Uttara, en verwekte vier zoons in haar waarvan Janamejaya de eerste was. (3) Aan de Ganges bracht hij drie paardoffers waarin de halfgoden zich lieten zien. Kṛpācārya, die hij als zijn geestelijk leraar had gekozen, werd daarvoor gepast beloond. (4) Eens, tijdens een militaire campagne, slaagde hij, de dappere held, er door zijn bekwaamheid in de meester van het Kalitijdperk te overmeesteren die zich vermomd had als een koning, maar, lager dan een *śūdra* [loonarbeider], tegen de poten van een koe en een stier aan het slaan was."

(5) **Ś**aunaka wilde weten: "Waarom onderwierp hij tijdens zijn campagne de meester van Kali die uitgedost als een koning gelijk een *śūdra* tegen de poten van een koe aan het slaan was? O fortuinlijke, beschrijf dat alstublieft voor ons, als dat verband houdt met de verhalen van Kṛṣṇa. (6) Wat voor nut hebben andere onderwerpen die illusoir geen verband houden met Zijn lotusvoeten waarvan de waarheidlievenden de nectar likken? Je zou je leven ermee verspillen! (7) O Sūta, degenen onder de sterfelijke menselijke wezens die alhier slechts kort te leven hebben maar die gerechtigheid verlangen [de waarheid, het eeuwige leven], roepen de grote heer van de dood [Yamarāja] aan om de voorbereidende riten uit te voeren. (8) De grote wijzen nodigen hem uit omdat niemand zal ster-

ven zolang hij, de grote heer die over het levenseinde heerst, hier aanwezig is. Ach! Laat daarom iedereen ter wereld drinken van de nectar van de vertellingen van het goddelijke spel en vermaak van de Allerhoogste Heer. (9) Zij immers die lui zijn, traag van geest zijn en maar kort leven, brengen hun dagen en nachten door met doelloze activiteiten en met slapen."

(10) **S**ūta zei: "Toen Parīkṣit, die in de Kuruhoofdstad verbleef, er kennis van nam dat de tekenen van Kali-yuga zijn rechtsgebied waren binnengedrongen, vond hij dat nieuws niet te verteren en nam hij zijn pijl en boog ter hand om het conflict met militair gezag tegemoet te treden. (11) Fraai uitgedost onder de bescherming van de leeuw in zijn vlag en met zwarte paarden voor zijn strijdwagen, verliet hij de hoofdstad in het gezelschap van strijdwagenvechters, ruiters, olifanten en grondtroepen om zich te verzekeren van een overwinning. (12) Bhadrāśva, Ketumāla, Bhārata, de noordelijke gebieden van Kuru en Kimpuruśa achter de Himalaya's waren de gedeelten van de aarde die hij veroverde en waar hij zijn gezag handhaafde door schattingen te heffen. (13-15) Overal waar hij kwam hoorde hij voortdurend wat voor grote zielen zijn voorvaderen waren en vond hij ook aanwijzingen van de glorieuze daden van Heer Kṛṣṇa onder de mensen die hij ontmoette. Ook vernam hij over zijn eigen bevrijding van de krachtige straling van het wapen van Aśvatthāmā en over de liefde en toewijding voor Heer Keśava [Kṛṣṇa als de doder van de demon Keśī, het dolle paard] onder de afstammelingen van Vṛṣṇi en Parthā. Zeer blij daarmee beloonde hij dankbaar, met ogen groot van vreugde, de mensen ruimhartig met kleding, halssnoeren en andere rijkdommen. (16) [Kṛṣṇa die een manifestatie is] van Viṣṇu en Zelf universeel door iedereen wordt gehoorzaamd, had, optredend als een wagenmenner, voorzittend in bijeenkomsten en handelend als een dienaar, als een vriend, als een boodschapper en als nachtwaker, met gebeden en eerbetuigingen zich gedragen zoals het de godvrezende zoons van Pāṇḍu behaagde. Dit vervulde de koning van toewijding voor Zijn lotusvoeten.

(17) **A**ldus dagelijks verzonken in gedachten over de goede kwaliteiten van zijn voorvaderen, deed zich toen niet ver bij hem vandaan een zeer opmerkelijk voorval voor. Laat me u erover vertellen. (18) Dharma [de persoonlijkheid van de religie in de gedaante van een stier] die nog maar op één poot [stevig staand] rondliep, kwam een koe tegen [moeder aarde] met tranen in haar ogen, als was ze een moeder die haar kind heeft verloren. Hij ondervroeg haar. (19) Dharma zei: 'Mevrouw, verkeert u in goede gezondheid? Zo bedroefd kijkend met een hangend gezicht lijkt het wel alsof u een ziekte onder de leden hebt, o moeder, of dat u in beslag wordt genomen door een verwant ver hier vandaan. (20) Treurt u over mijn drie verzwakte poten terwijl ik nog maar op één poot [stevig] sta, of is het omdat de vleeseters gebruik van u maken? Komt het omdat de leidende halfgoden verstoken zijn van hun offeraandeel of omdat de levende wezens in toenemende mate lijden onder schaarste, hongersnood en droogte? (21) Treurt u over de ongelukkige vrouwen en kinderen op aarde die het [door mislukkende huwelijken] moeten stellen zonder de bescherming van hun echtgenoten en va-

ders of hebt u verdriet over de manier waarop men in de families van de geschoolde zielen zich afzet tegen de godin van het leren [door niet meer gericht te zijn op de Persoon]? Of spijt het u dat de meesten van hen niet brahmaans handelen in dienst van de heersende klasse [of zelfs de handel]? (22) Is het omdat de nazaten van de adel onder invloed van het Kalitijdperk hun verstand lijken kwijt te zijn en links en rechts de staatszaken in het honderd laten lopen? Of is het vanwege de gewoonten die de samenleving heeft ontwikkeld om zich te voeden en te drinken en hoe men zich kleedt, baadt en geslachtsgemeenschap heeft? (23) Of komt het, o moeder, door uw zware last nu Hari, de Heer die uw last verlichtte, uit het zicht is verdwenen, met u denkend aan alles wat Hij deed en de verlossing die Hij vormt? (24) Breng me alstublieft op de hoogte, o bron van alle overvloed, van de reden van de droefenis die u tot een dergelijke zwakte heeft teruggebracht. Of heeft, o moeder, de almachtige Tijd die zelfs de machtigsten de baas is, u beroofd van het goede geluk geprezen door de halfgoden?'

(25) **M**oeder Aarde antwoordde: 'O Dharma ik zal mijn best doen antwoord te geven op al de vragen die u gesteld heeft, daar u met uw vier poten [de *vidhi*] in al de werelden aanwezig bent om er geluk te brengen. (26-30) Waarheidsliefde, reinheid, mededogen, zelfbeheersing, grootmoedigheid, tevredenheid, openhartigheid, concentratie, zinsbeteugeling, verantwoordelijkheid, gelijkheid, tolerantie, gelijkmoedigheid en trouw. En ook kennis, onthechting, leiderschap, ridderlijkheid, invloed, macht, plichtsbesef, onafhankelijkheid, vaardigheid, schoonheid, kalmte en goedhartigheid, zowel als vindingrijkheid, goede manieren, beleefdheid, vastberadenheid, kundigheid, behoren, genoeglijkheid, vreugde, onverzettelijkheid, geloof, roem en waardigheid - dezen en nog meer vormen de belangrijkste eeuwige kwaliteiten van de Allerhoogste Heer, de nooit of te nimmer aflatende hogere natuur, gewenst door hen die Zijn grootheid verlangen. Dankzij Hem, de bron van alle kwaliteiten en het thuis van de godin van het geluk, vorm ik nu zelf zo'n verblijfplaats, maar ik treur nu men verstoken van Hem, Kali, de bron van alle zonden, in de hele wereld aantreft. (31) Ik treur voor zowel mezelf als voor u en ook voor de besten onder de verlichte zielen, de goden en de voorvaderen in de hemel, de wijzen en de toegewijden, alsook voor al de mensen in hun statusoriëntaties in de samenleving. (32-33) Lakṣmī [de Godin van het Geluk], wiens genade werd gezocht door Brahmā en anderen die voor haar vele dagen boete deden in overgave aan de Heer, gaf zonder te aarzelen haar verblijfplaats in het woud van de lotusbloemen op in haar gehechtheid Zijn zaligmakende voeten te dienen. Met mijn lichaam gesierd met de voetafdrukken [getekend] met de lotusbloem, de bliksemschicht, de vlag en de drijfstok van de Allerhoogste Heer, de eigenaar van alle weelde, overtrof ik aldus prachtig de drie werelden. Maar, nadat mijn plaatsen [mijn leefwerelden] Zijn schittering hadden verworven, heeft Hij me, toen ik er gelukkig mee was, ten slotte verlaten. (34) Hij die me op eigen kracht heeft verlost van de last van de honderden legermachten van de ongelovige koningen, incarneerde [net zo goed] voor u in een aantrekkelijke gedaante in de Yadufamilie, omdat u, die de innerlijke kracht miste om u staande te houden, in moeilijkheden verkeerde. (35) Wie, vraag ik u,

kan het verdragen om gescheiden te zijn van de Allerhoogste Oorspronkelijke Persoon, die met Zijn liefdevolle blikken, glimlachen en hartelijkheden de sterke gehechtheid van Zijn lieve en trotse vrouwen overwon en mijn haar [mijn gras] overeind deed staan uit vreugde over Zijn voetafdrukken?'

(36) **T**erwijl de [koe van moeder] aarde en de [stier van] dharma aldus converseerden, kwam Parīkṣit, die de naam had de heilige onder de koningen te zijn, aan bij de rivier de Sarasvatī die naar het oosten stroomde."

1.17 - De Straf en het Loon van Kali

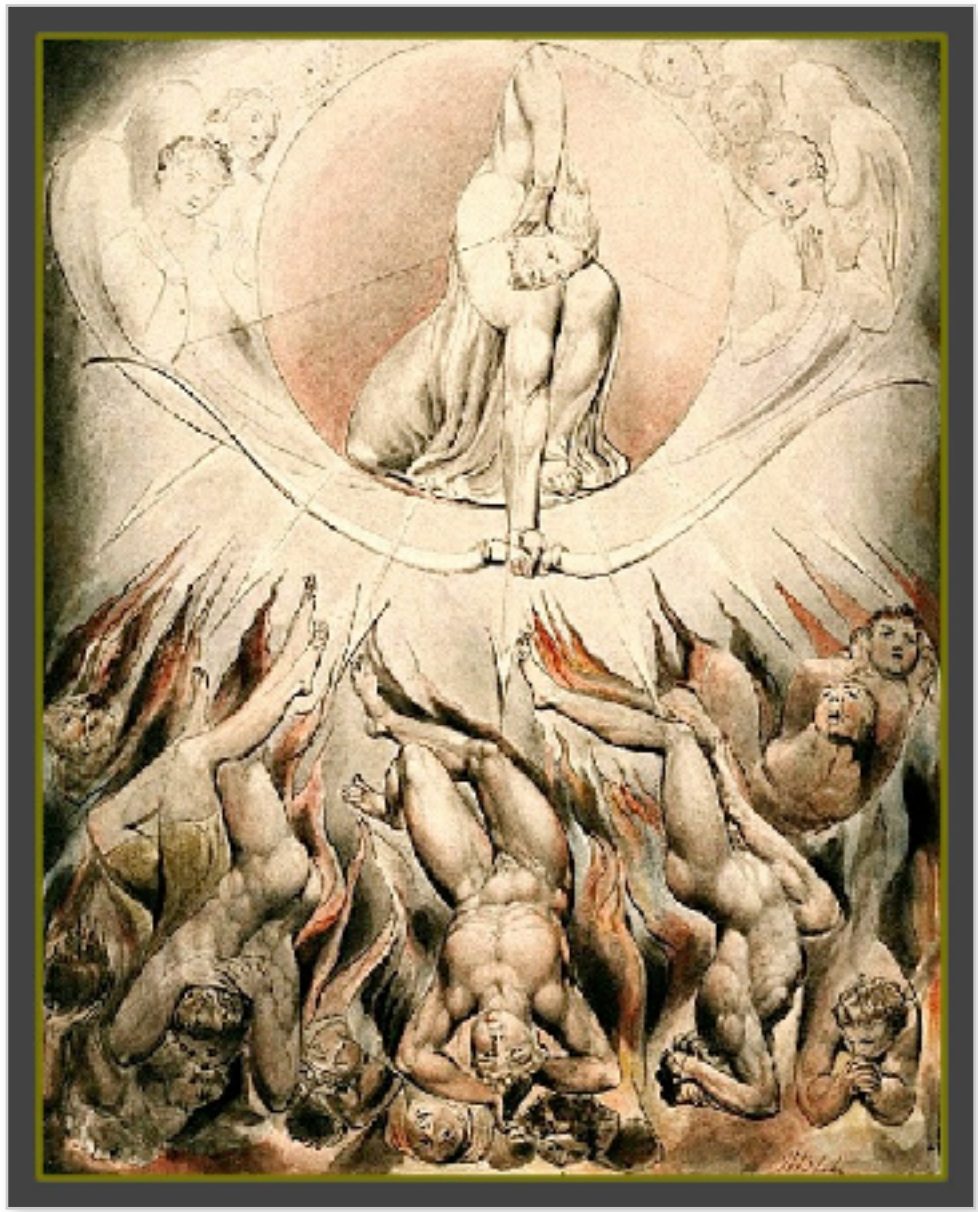

(1) **S**ūta zei: "Daar [bij de rivier de Sarasvatī] zag de koning hoe een lage, gemene kerel, die zich had uitgedost als een prins, met een knuppel een koe en een stier aan het slaan was die niemand hadden om hen te beschermen. (2) De stier, die wit was als een lotus, trilde, geslagen door de *śūdra*, van de angst en urineerde terwijl hij nog maar op één poot stond. (3) Ook de koe, op zichzelf een religieus voorbeeld maar er nu ellendig aan toe zonder een kalf en van streek vanwege de *śūdra* die tegen haar poten had geslagen, had tranen in haar ogen terwijl ze in haar zwakte verlangde naar wat gras om te eten. (4) Parīkṣit, goed uitgerust met pijl en boog, vroeg vanaf zijn met goud beslagen strijdwagen met een donderende stem: (5) 'Wie denk je wel niet dat je bent om op deze plek de hulpelozen gewelddadig te doden die onder mijn bescherming staan! Gelijk een acteur verkleed als een godsbewust man, doe je je krachtig voor, maar je gedraagt je als iemand die nog nooit het licht van de beschaving [van het tweemaal geboren zijn] heeft gezien! (6) Denk je dat, nu Heer Kṛṣṇa en de drager van de boog de Gāṇḍīva [Arjuna] uit het gezicht zijn verdwenen, je stiekem een onschuldige koe kan slaan? Als schurk verdien je het aldus gedood te worden!'

(7) '**E**n u', [zei hij zich tot de stier wendend,] 'bent u alleen maar een stier die zich, wit als een lotus, voortbeweegt op één poot en er drie kwijt is of bent u een of andere halfgod die ons verdrietig maakt in de vorm van een stier? (8) Behalve u heeft er tot nu toe nog nooit iemand onder de bescherming van het gezag [van de armen] van welke koning van de Kurudynastie ook, huilend zo'n verdriet gehad. (9) O zoon van Surabhi [de hemelse koe] ik zeg u, in mijn koninkrijk zal er geen geweeklaag zijn. Wees dus niet bang voor die gemene kerel. En moedertje koe, huil niet, zolang als ik leef als de heerser over en onderwerper van de afgunstigen, zal het u goed gaan. (10-11) O kuise ziel, hij in wiens staat allerlei verschillende levende wezens bang moeten zijn voor onverlaten, zal vanwege zijn onoplettendheid zijn faam, levensduur, fortuin en goede geboorte verliezen. Het is de hoogste plicht voor koningen zich te doen gelden om een einde te maken aan de misère van hen die te lijden hebben. Daarom zal ik deze slechte kerel doden die zo gewelddadig is met andere levende wezens. (12) Wie heeft uw drie poten afgehakt, o vierbenige zoon van Surabhi? Wat u overkwam is nog nooit eerder gebeurd in het rijk van de koningen die leven zoals Kṛṣṇa het wil. (13) O stier, ik wens u al het goede, u bent eerlijk en vrij van overtredingen, vertel me wie u verminkt heeft en de reputatie van de zonen van Pṛthā heeft bezoedeld. (14) Zij die de zondelozen doen lijden moeten me vrezen waar ze zich ook bevinden, want ik zal een einde maken aan de handelingen van de onverlaten en de voorspoed herstellen van de deugdzame zielen. (15) De parvenu die onschuldige levende wezens kwaad doet, zal ik terstond een kopje kleiner maken, of hij nu een halfgod uit de hemel is met wapenrok en sierselen of niet. (16) Het is de heilige plicht van het staatshoofd om altijd hen te beschermen die trouw hun plicht doen en ook, overeenkomstig de geschriften, diegenen terecht te wijzen die in deze wereld anders dan door tegenslag de weg kwijtraakten.'

(17) **D**e persoonlijkheid van de religie zei: 'Dat wat u zei om verlost te worden van de angst te moeten lijden, is gepast voor iemand van de Pāṇḍavadynastie, de nakomelingen van Pāṇḍu tot wiens kwaliteiten aangetrokken Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, de taak op Zich nam van boodschapper en dergelijke. (18) O grootste onder de mensen, verbijsterd als gevolg van alle [filosofische en politieke] meningsverschillen kunnen we niet zeggen welke persoon [of wat dan ook] de oorzaak zou zijn van het menselijk lijden. (19) Sommige [filosofen], zich afkerend van alle dualiteit, verklaren dat men lijdt door eigen toedoen, anderen spreken van het lot als de oorzaak, sommigen beweren dat het door karma komt, terwijl andere autoriteiten zeggen dat de materiële natuur verantwoordelijk is. (20) Sommigen ook kwamen tot de slotsom dat het een kwestie is die niet uit te leggen is en het bevattingsvermogen te boven gaat. Wie van hen in dezen gelijk heeft, o wijze onder de koningen, is aan uw eigen oordeelsvermogen overgelaten.' "

(21) **S**ūta zei: "Parīkṣit, die aandachtig volgde wat de persoonlijkheid van de religie te zeggen had, o beste onder de brahmanen, antwoordde weloverwogen. (22) De koning zei: 'U, o kenner van de plichten, o dharma in de vorm van een

stier, zegt dit omdat de status van iemand die verkeerd bezig is ook de positie zal worden van degene die op dat kwaad wijst [zoals een goeroe het karma van zijn volgeling op zich neemt]. (23) Met andere woorden, zoals de Heer in de materiële wereld te werk gaat is voor levende wezens niet te verwoorden noch te doorgronden. (24) Boetvaardigheid, reinheid, mededogen en waarheidsliefde, [*tapas, śauca, dayā, satya*] zijn uw poten die zo het tijdperk van de waarheid grondvestten [Satya-yuga], maar door goddeloosheid zijn drie ervan gebroken in hoogmoed, [het vasthouden aan] seksuele gemeenschap en de zucht zich te bedwelmen. (25) Momenteel, o persoonlijkheid van de religie, hinkt u verder op het ene been van de waarheidlievendheid terwijl de onenigheid in eigen persoon [Kali], die gedijt op misleiding, goddeloos probeert die poot ook te vernietigen. (26) Door toedoen van de Allerhoogste Heer werd moeder aarde bevrijd van de grote last die zij, deze koe, droeg, Zijn zegenrijke voetafdrukken brachten overal geluk. (27) Jammerend met tranen in haar ogen wordt de onfortuinlijke en kuise [moeder aarde] die door Hem werd verlaten, nu genoten door mensen van een laag allooi die verstoken zijn van de cultuur van het leren en zich in mijn plaats stellen als degenen die het voor het zeggen hebben.'

(28) **A**ldus werden de persoonlijkheden van de religie en moeder aarde tot rust gebracht door de grote strijder die zijn scherpe zwaard opnam om Kali, de grondoorzaak van de goddeloosheid, te doden. (29) Beseffend dat de koning hem wilde doden wierp Kali, gedreven door angst, zijn koninklijke uitdossing af en boog hij in volledige overgave zijn hoofd aan de voeten. (30) De held die de armen welgevallig was, een toevlucht voor de mensen was en het waard was te worden bezongen, zag er uit mededogen met een glimlach van af om degene te doden die hem ten voeten was gevallen en richtte zich tot hem. (31) De koning zei: 'Omdat u zich met gevouwen handen hebt overgegeven aan de handhaver van Arjuna's glorie, heeft u niets te vrezen. Maar dat wil nog niet zeggen dat u als een vriend van de goddeloosheid zomaar in mijn koninkrijk kan blijven. (32) Met u fysiek aanwezig als een god van de mensen, zal de goddeloosheid van begeerte, valsheid, roofzucht, onbeleefdheid, zonde, ongeluk, bedrog, redetwist, ijdelheid en zo meer, welig tieren onder de volkeren. (33) Derhalve, o vriend van de goddeloosheid, verdient u het niet u op te houden in Brahmāvarta, dit heilige land, waar de experts van de religie en de waarheid plichtsgetrouw en ter zake kundig in dienst aan de Heer van de Offers hun offerplechtigheden houden. (34) In dergelijke offerdiensten wordt de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, de Heer, aanbeden als de ziel van alle aanbiddelijke godheden. In die vorm verspreidt Hij welvaart omdat Hij de Superziel is doeltreffend voor alle verlangens die zowel vanbinnen als vanbuiten aanwezig is, net zoals de lucht dat is voor alles wat beweegt en niet beweegt.' "

(35) **S**ūta zei: "Aldus toegesproken door koning Parīkṣit, beefde de persoonlijkheid van Kali toen hij hem met opgeheven zwaard, sprekend als Yamarāja, de Heer van de Dood, voor zich zag staan. (36) Kali zei: 'Waar ik onder uw gezag ook moge leven, o Keizer, zie ik mij altijd geplaatst voor de heerschap-

pij van uw boog en pijlen. (37) Daarom alstublieft, o beste van de verdedigers van de religie, ken me een plaats toe waar ik permanent kan verblijven onder uw heerschappij.' "

(38) **S**ūta zei: "Aldus verzocht, verleende hij toen Kali de toestemming te verblijven in plaatsen waar de vier soorten zondige activiteiten van het gokken, drinken, de prostitutie en het slachten van dieren [*dyūtam, pānam, striyah, sūnā*] plaatsvonden. (39) Daarnaast kende de meester, op zijn aandringen, hem de plaats toe waar men het goud aantreft, want de passie voor goud vormt, vanwege de valsheid, bedwelming, lust en vijandigheid die het met zich meebrengt, de vijfde zonde. (40) En zo werden op aanwijzing van de zoon van Uttarā door Kali de vijf hem toegewezen verblijfplaatsen ingenomen waar goddeloosheid wordt aangemoedigd. (41) Om die reden dient een persoon met het oog op zijn welzijn nimmer zijn toevlucht te nemen tot welke van deze plaatsen ook, met name niet degene die zich bevindt op het pad van de bevrijding en tot de adel, de dienaren van de staat en de leraren behoort. (42) Door activiteiten aan te moedigen die de drie verloren gegane poten van versobering, reinheid en mededogen van de stier weer herstelden, werd [door koning Parīkṣit] de aarde volmaakt in ere hersteld. (43-44) Momenteel zit hij [nog steeds] op de aardse troon die werd toevertrouwd door de koning, de grootvader [Yudhiṣṭhira] toen die zich in het woud wilde terugtrekken. Door die heerschappij staat die wijze onder de koningen en leider van de Kurudynastie, heden in Hastināpura bekend als de meest fortuinlijke en befaamde keizer. (45) Vanwege het geloof van deze koning, door de heerschappij over de aarde van de zoon van Abhimanyu, kon u allen een offerplechtigheid beginnen als deze."

1.18 - Mahārāja Parīkṣit Vervloekt door een Brahmaanse Jongen

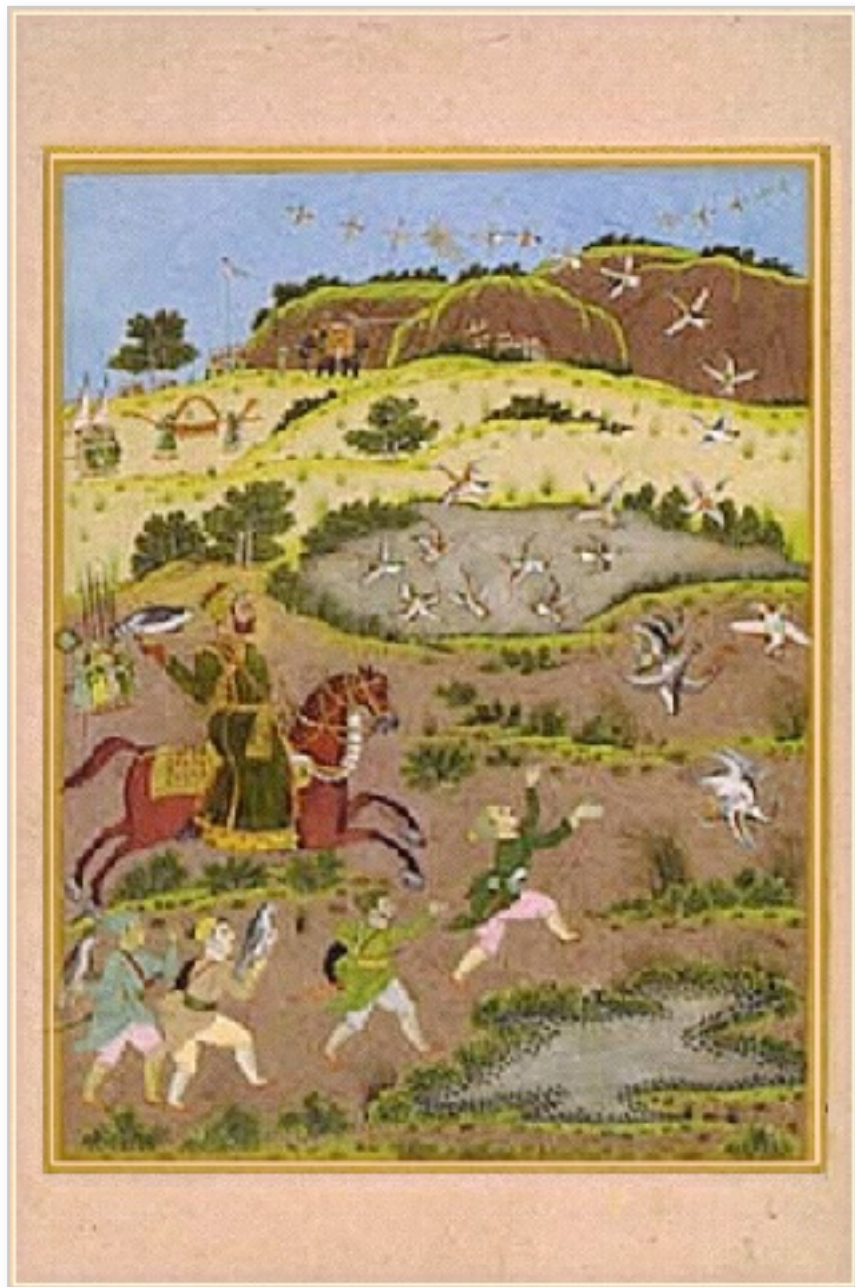

(1) **S**ūta zei: "Hij [Parīkṣit] die in de schoot van zijn moeder werd geschroeid door het wapen van de zoon van Droṇa, stierf niet dankzij de genade van de Allerhoogste Heer, Kṛṣṇa, wiens daden wonderbaarlijk zijn. (2) Door een kwade brahmaan vervloekt het leven te verlaten vanwege een slangenvogel, werd hij niet overmand door de grote angst [voor de dood] omdat hij zijn hart had gegeven aan de Allerhoogste Heer. (3) Nadat hij de feitelijke positie van de Onoverwinnelijke had begrepen en hen die hem nabij stonden had achtergelaten, gaf hij, als een discipel van de zoon van Vyāsa [Śukadeva Gosvāmī], zijn lichaam op aan de oever van de Ganges. (4) Zij die zich de voeten herinneren van de Allerhoogste Bezongen in de Verzen en waardering hebben voor - en leven met - Zijn nectargelijke verhalen, zullen in hun stervensuur niet in verwarring verkeren. (5) De persoon van Kali, hoewel overal aanwezig, kan niet gedijen zolang de machtige heerser, de zoon van Abhimanyu, de ene keizer is. (6) Vanaf het moment dat

de Allerhoogste Heer deze aarde verliet verscheen Kali, hij die de goddeloosheid bevordert, in deze wereld. (7) De keizer koesterde nimmer vijandschap jegens Kali. Als een bij uit op nectar genoot hij de essentie dat gunstige zaken snel tot perfectie leiden terwijl anders handelend dat nimmer het geval is. (8) Kali, die in de ogen van de zwakken een grote macht lijkt te zijn, is voor de zelfbeheerste ziel iemand om voor op je hoede te zijn, en zo was hij [Parīkṣit], als een tijger onder de mensen, degene die zorg droeg onder de zorgelozen. (9) Op uw verzoek heb ik u vrijwel al de verhalen verteld die er over de vrome Parīkṣit in samenhang met Vāsudeva te vertellen zijn. (10) Die personen die uit zijn op hun welzijn doen er goed aan kennis te nemen van ieder mogelijk verhaal dat ik besprak over de Allerhoogste Heer Zijn wonderen, bovenzinnelijke kwaliteiten en ongewone daden."

(11) **D**e wijzen zeiden: "O Sūta, moge u een lang, gelukkig en in het bijzonder eeuwig roemrijk leven beschoren zijn, want met uw zo fraaie spreken over Kṛṣṇa gunt u ons stervelingen de nectar van de eeuwigheid. (12) Met het brengen van dit offer waarvan de afloop onzeker is, zien we zwart van de rook, maar met het door uw goede zelf behagen van Govinda's voeten hebben we de nectar van een lotusbloem. (13) Het bereiken van hogere leefwerelden of bevrijding uit de stof, om nog maar te zwijgen van het verwerven van wereldse zegeningen door hen die onvermijdelijk op hun dood afstevenen, is niet te vergelijken met het enkel maar voor een ogenblik volmaakt in evenwicht verkeren in de omgang met een toegewijde van de Heer. (14) Als men eenmaal de smaak ervan te pakken heeft, krijgt men er nooit genoeg van de nectar te genieten van de verhalen over de grootste en enige toevlucht onder de levende wezens, over Hem wiens bovenzinnelijke kwaliteiten nimmer te overzien waren voor zelfs de grootste meesters in de mystieke vereniging als Heer Brahmā en Heer Śiva. (15) Wees zo goed, o geleerde, om voor ons die er zo naar verlangen erover te vernemen, een beschrijving te geven van Zijn onpartijdige, bovenzinnelijke activiteiten. Want Hij, Heer Hari, de enige echte toevlucht voor de grootste onder de groten, is voor uwe goedheid de leidende hoogste persoonlijkheid. (16) Duidelijk is dat Parīkṣit, die een eersteklas toegewijde was met een grote intelligentie, de lotusvoeten bereikte van Hem die Garuḍa in Zijn vaandel voert, door de kennis die hij ontving van de zoon van Vyāsa over wat men het pad van de bevrijding noemt. (17) Vertel ons daarom alstublieft de verheven en zuiverende verhalen van de zo wonderbaarlijke yoga van de toewijding. Beschrijf, zoals ze aan Parīkṣit werden uitgelegd, de handelingen van de Onbegrensde, de zuivere toegewijden zo dierbaar."

(18) **S**ūta zei: "Zie hoe wij, hoewel van gemengde komaf, door hen te dienen die gevorderd zijn in de kennis [zoals Śuka], duidelijk bevorderd zijn tot een hogere geboorte. In gesprekken verbonden met de groten [de grote toegewijden] raakt men spoedig bevrijd te moeten lijden onder een gebrek aan kwaliteit vanwege zijn geboorte. (19) En hoeveel temeer geldt dat niet voor hen die de heilige naam zingen onder leiding van niemand anders dan de grote zielen die bij Hem

horen, de Allerhoogste Heer die Ananta wordt genoemd vanwege het feit dat Hij onbegrensd is in Zijn vermogen en onmetelijk groot is in Zijn kwaliteiten? (20) Om een beschrijving te geven van Hem die onmetelijk is in Zijn hoedanigheden en Zijns gelijke niet kent, volstaat het erop te wijzen dat de Godin van het Geluk, met het afwijzen van anderen die erom verzochten, het wenste van dienst te zijn in het stof van Zijn voeten, terwijl Hij er Zelf niet om vroeg. (21) Wie anders zou de positie waard zijn van het dragen van de naam van Allerhoogste Heer dan Mukunda [Heer Kṛṣṇa als degene die bevrijding schenkt] uit wiens teennagels het water [van de Ganges] verzameld door Brahmājī voortkwam dat Heer Śiva en het hele universum zuivert? (22) Zij die zichzelf beheersen en sterk gehecht zijn aan Hem, zijn ertoe in staat van het ene moment op het andere al de gehechtheden van het grofstoffelijk lichaam en de subtiele geest achter zich te laten, en te vertrekken om hun toevlucht te nemen tot de hoogste staat van volmaaktheid [*sannyāsa*], het levensstadium gekenmerkt door geweldloosheid en verzaking. (23) Omdat u die zo sterk als de zon bent er mij om vroeg kan ik een beschrijving geven van de kennis die ik heb verworven; in dezen is het als met de vogels die vliegen zover ze maar kunnen: ik kan u op de hoogte stellen van Viṣṇu voor zover mijn realisatie dat toestaat.

(24-25) **E**ens toen Parīkṣit op herten jaagde met pijl en boog, raakte hij zeer vermoeid, hongerig en dorstig. Op zoek naar een drinkplaats ging hij de kluizenaarshut van de beroemde *ṛṣi* Śamīka binnen alwaar hij de wijze in stilte zag zitten met zijn ogen dicht. (26) Na zijn zinnen en ademhaling te hebben ingeperkt, was hij, met zijn geest en intelligentie in rust en kwalitatief gelijk aan het Allerhoogste Absolute, onaangedaan en had hij de bovenzinnelijkheid bereikt boven de drie staten van bewustzijn [waken, dromen en droomloze slaap]. (27) Hij werd bedekt door zijn lange, samengeklitte haar alsook door een hertenvel. De koning, hem met een droge mond in die staat aantreffend, vroeg om water. (28) Omdat hij niet naar behoren werd ontvangen met een zitplaats, water en gepaste woorden, voelde hij zich geminacht en werd hij daarom kwaad. (29) O brahmanen, geplaagd door honger en dorst zelf onnadenkend, was zijn woede en vijandigheid jegens de brahmaan ongekend. (30) Zijn respect verloren hebbende, raapte hij met de punt van zijn boog kwaad een levenloze slang van de grond op, en legde die over de schouder van de wijze toen hij vertrok om terug te keren naar zijn paleis. (31) [Daar vroeg hij zich af] of het nu wel of niet zo zou zijn dat deze meditatieve staat met gesloten ogen en de zinnen afgewend een voorgewende trance was volgehouden [door de wijze] omdat hij maar een lage bestuurder was.

(32) **T**oen de zoon van de wijze [genaamd Śṛṅgī], die een zeer machtige persoonlijkheid was, hoorde van het verdriet dat de koning zijn vader had bezorgd terwijl hij met wat jochies aan het spelen was, zei hij dit: (33) 'Kijk nu eens hoe goddeloos de heersende klasse is! Zich verrijkend als de kraaien, gedragen zij, de dienaren, zich als waakhonden bij de deur, slecht jegens hun meester! (34) De zonen van de heersende klasse hebben als waakhonden te waken over de brah-

maanse orde. Op basis waarvan verdient hij die verondersteld wordt voor de deur te liggen van het huis van zijn meester, het om naar binnen te gaan en uit dezelfde pot te eten? (35) Aangezien Kṛṣṇa onze beschermer, de Allerhoogste Heer en heerser over al die parvenu's, vertrokken is, zal ik ze nu zelf bestraffen, zie maar eens hoe machtig ik ben!' (36) Aldus met zijn ogen roodgloeiend van de woede tot zijn speelkameraadjes sprekend, beroerde de zoon van de wijze het water van de Kauśikarivier en ontketende hij de volgende banvloek aan woorden: (37) 'Voorwaar, over zeven dagen zal de snoodaard van de dynastie die mijn vader heeft beledigd, vanwege het breken met de etiquette, worden gebeten door een slangenvogel.' (38) Toen de jongen daarna was teruggekeerd naar de hermitage, zag hij de slang over de schouder van zijn vader en huilde hij hardop vanwege die deerlijke toestand."

(39) **O** Śaunaka, toen de *ṛṣi* zijn zoon hoorde huilen, opende hij, die was geboren in de familie van Aṅgirā, langzaam zijn ogen en zag de dode slang op zijn schouder. (40) Die terzijde werpend vroeg hij: 'Mijn beste zoon, waarom huil je? Heeft iemand je kwaad gedaan?' Aldus ertoe verzocht, vertelde de jongen hem alles. (41) Nadat hij vernam over de vloek die was uitgesproken tegen de koning, die dat als de beste onder de mensen niet verdiende, complimenteerde hij zijn zoon niet, maar jammerde hij in plaats daarvan: 'Helaas! Welk een grote zonde heb je vandaag zelf begaan in het toemeten van zo'n zware straf voor zo'n onbeduidende overtreding! (42) In feite mag niemand ooit een soeverein heerser, een god onder de mensen die bekend staat als bovenzinnelijk, op gelijke voet plaatsen met de gewone man - jouw beheersing van de intelligentie is niet volwassen... volkomen beschermd door zijn onvergelijkelijke bekwaamheid genieten zijn onderdanen alle welvaart. (43) O mijn jongen, de Heer, die het wiel van de strijdwagen draagt, wordt vertegenwoordigd door deze monarch. Als men hem de rug toekeert zal deze wereld vol van dieven zijn die direct de onbeschermde zielen bedwingen als waren ze lammeren. (44) Omdat we de monarch de rug toe hebben gekeerd, zal vanaf heden de terugslag van deze zonde zijn beslag krijgen en grote maatschappelijke wanorde veroorzaken - dieven zullen zich overal meester maken van de welvaart en onderling zal men elkaar naar het leven staan en schade toebrengen, en ook verkeerd omgaan met het geld, de vrouwen en de dieren. (45) De rechtvaardige beschaving, van de mensheid overeenkomstig de Vedische voorschriften verenigd in goed gedrag [en zich ontwikkelend] in zijn roepingen en levensstadia, zal dan systematisch teniet worden gedaan. Bijgevolg zal de economie, die dan enkel ten dienst staat van het zingenot, resulteren in een ongewenste bevolking op het niveau van apen en honden. (46) De beschermer van de religie, de koning, is een alom gewaardeerd keizer, een directe, eersteklas toegewijde van de Heer, een heilige van adel en een groot brenger van paardoffers. Als hij, hongerig en dorstig, is getroffen door vermoeidheid, verdient hij het nooit op deze manier door ons te worden vervloekt.'

(47) **D**aarop wendde de wijze zich tot de Allerhoogste, Alomtegenwoordige Heer om zich te verontschuldigen voor de grote zonde die het kind in zijn on-

volwassen intelligentie had begaan jegens een zondeloze en waardige onderworpen ziel. (48) [Hij bad:] 'Ook al worden ze door het slijk gehaald, bedrogen, vervloekt, verstoord, verwaarloosd of zelfs als een van hen wordt gedood, zullen de verdraagzame toegewijden van de Heer zich nooit wreken voor welk van deze zaken ook.' (49) De grote wijze betuigde aldus zijn spijt over de zonde van zijn zoon en dacht zeker niet dat de belediging door de koning een zonde was. (50) Over het algemeen tonen de heiligen in deze wereld zich niet verdrietig of gelukkig als ze door toedoen van anderen betrokken raken bij de dualiteit van de wereld, ze bevinden zich immers in de bovenzinnelijkheid van de ziel."

1.19 - De Verschijning van Śukadeva Gosvāmī

(1) **S**ūta zei: "De koning vond dat wat hij gedaan had iets afschuwelijks was en dacht zeer gedeprimeerd: 'Helaas, het was onbeschaafd en slecht wat ik de foutloze, ernstige en machtige brahmaan aandeed. (2) Vanwege de minachting van wat ik die goddelijke persoon heb aangedaan zal ik ongetwijfeld zeer spoedig een zeer lastige calamiteit onder ogen moeten zien. Ik hoop van harte dat dat gebeurt, zodat ik van mijn zonden zal worden verlost en nooit meer iets dergelijks zal doen. (3) Moge ik vandaag nog, met mijn koninkrijk, kracht en weelde aan rijkdommen, branden in het vuur ontstoken door de brahmaanse gemeenschap, opdat het ongeluk van zondig denken tegen de Heer, de tweemaal geborenen en de koeien me niet weer zal overkomen.' (4) Terwijl hij aldus aan het peinzen was, vernam hij van de doodsvloek van de zoon van de wijze. Die vloek in de vorm van het vuur van een slangenvogel, aanvaardde hij als goedgunstig, want die spoedige gebeurtenis zou het gevolg zijn van zijn onverschilligheid over wereldse zaken. (5) Hij besloot deze wereld op te geven alsook de wereld hierna, want hij was reeds tot het inzicht gekomen dat ze beiden inferieur waren ten opzichte van een leven van dienstverlenen aan de voeten van Kṛṣṇa dat hij als de grootste prestatie beschouwde. Dus ging hij aan de oever van de bovenzinnelijke rivier [de Ganges] zitten om te vasten. (6) Die rivier, altijd stromend vermengd met *tulsī*blaadjes [een plant gebruikt in de eredienst], bestaat uit het water dat het stof meevoert van de voeten van Heer Kṛṣṇa dat de wereld [vanbinnen en vanbuiten] heiligt en zelfs de Heer van de Vernietiging [Heer Śiva]. Welke persoon die gedoemd is te sterven zou zich niet tot die rivier wenden? (7) In een geest

niet afwijkend van de geloften van de wijzen zou hij zich vrijmaken van alle vormen van materiële gehechtheid. Met dat besluit gaf hij, de waardige nakomeling van de Pāṇḍava's, neerzittend aan de oever van de rivier stromend van de voeten van Viṣṇu, zich over aan de genade van Mukunda tot de dood erop volgde.

(8) **A**l de grote geesten en denkers die tezamen met hun leerlingen de hele wereld kunnen zuiveren, kwamen daar toen bijeen met het argument een bedevaart te maken. Het is door de persoonlijke aanwezigheid van de wijzen dat de bedevaartsoorden hun heilige status genieten. (9-10) Atri, Cyavana, Śaradvān, Ariṣṭanemi, Bhṛgu, Vasiṣṭha, Parāśara, Viśvāmitra, Aṅgirā, Paraśurāma, Uthathya, Indrapramada, Idhmavāhu, Medhātithi, Devala, Ārṣṭiseṇa, Bhāradvāja, Gautama, Pippalāda, Maitreya, Aurva, Kavaṣa, Kumbhayoni, Dvaipāyana en de grote persoonlijkheid Nārada kwamen. (11) Ook vele andere goddelijke persoonlijkheden, heilige brahmanen, de besten van de wijzen die de meest vooraanstaande adel adviseerden en vele andere wijzen als Aruṇa kwamen opdagen. Al deze leidende persoonlijkheden van de dynastieën van wijzen werden door de keizer eerbiedig verwelkomd met een buiging van zijn hoofd. (12) Toen ze allen comfortabel zaten sprak hij, na nogmaals hen zijn eerbetuigingen te hebben gebracht, nederig over zijn besluit om te vasten, met gevouwen handen voor hen staand als iemand wiens denken zich heeft losgemaakt van wereldse zaken. (13) De koning zei: 'We zijn werkelijk zeer dankbaar om de meest fortuinlijke te zijn van al de koningen getraind om open te staan voor de gunsten van de grote zielen, want aan de voeten van de brahmanen zijn de koninklijke geslachten niet meer dan afval waarvan men zich verre dient te houden vanwege hun verwerpelijke handelingen. (14) Vanwege mijn zonden, zal de Heerser over de bovenzinnelijke en de stoffelijke wereld in de vorm van die brahmaanse vloek, spoedig de oorzaak zijn van mijn onthechting van hen, ik die, almaar aan familiezaken denkend, vol van vrees was. (15) O brahmanen, aanvaard mij daarom als iemand die met de Heer in zijn hart zijn toevlucht heeft genomen tot de Ganges, de goddelijke moeder. Laat de slangenvogel of wat voor magisch iets de tweemaal geborene ook afriep, mij terstond bijten. En gaat u alstublieft door met de verhalen over Viṣṇu. (16) En, nogmaals, laat het zo zijn dat waar ik ook met betrekking tot de Allerhoogste Onbegrensde Heer en de associatie die Hij aantrekt in de materiële wereld mijn geboorte moge nemen, ik overal vriendschappelijke verhoudingen met eerbetuigingen voor de tweemaal geborenen mag aantreffen.'

(17) **E**n zo gebeurde het dat de koning, met dezelfde vasthoudendheid als hij voordien had getoond, geheel zelfbeheerst op kuśagras ging zitten dat neergelegd was naar het oosten terwijl hij naar het noorden keek vanaf de zuidelijke oever van de echtgenote van de zee [de Ganges]. Het bestuur had hij overgedragen aan zijn zoon. (18) Al de goden die vanuit de hemel hadden gezien dat de koning zou vasten tot zijn dood, bestrooiden daarop waarderend bij die gelegenheid de aarde met bloemen en sloegen daarbij blij op de hemelse trommen. (19) Al de grote wijzen die zich daar hadden verzameld waren vol lof over zijn aldus betoonde wijsheid. Instemmend vanuit hun genade voor de levende wezens, een

hartskwaliteit overeenkomstig het karakter van Hem geprezen in de geschriften, zeiden ze toen: (20) 'Het wekt totaal geen verbazing, o heilige koning, aanvoerder van ons allen die Kṛṣṇa strikt volgen, dat u gezeten op de troon gesierd met de helmen van de koningen, uw leven zo terstond als dit opgaf in uw verlangen omgang te hebben met de Fortuinlijke. (21) We zullen allen zolang hier blijven als deze vooraanstaande toegewijde nodig heeft om zijn lichaam op te geven en naar de wereld van de Allerhoogste terug te keren, waar hij volledig vrij zal zijn van alle wereldse zorgen en geweeklaag.'

(22) **N**adat hij de verzamelde wijzen aldus onpartijdig, aangenaam om te horen, ernstig en volmaakt naar waarheid had horen spreken, complimenteerde Parīkṣit ze allen met hun gepaste eerbetoon en zei hij in zijn verlangen te vernemen over de activiteiten van Viṣṇu: (23) 'U bent allen bijeengekomen uit alle windstreken als de belichamingen van de Vedische kennis gehandhaafd boven de drie werelden, met geen ander oogmerk in deze wereld of een wereld hierna dan u, geheel naar uw wezensaard, in te zetten voor het heil van anderen. (24) Daarom smeek ik u, vertrouwenswaardige Vedisch geleerden, me te vertellen welke van al de verschillende verplichtingen die er zijn voor een ieder en in het bijzonder voor hen die op het punt staan heen te gaan, u [voor mij] de juiste acht.'

(25) **O**p dat moment verscheen de machtige zoon van Vyāsa, Śukadeva Gosvāmī. Gekleed als een bedelmonnik, reisde hij tevreden in zijn zelfverwerkelijking vrij rond over de aarde, omringd door kinderen en zonder zich te onderscheiden in zijn identiteit of zich te bekommeren om materiële gemakken. (26) Hij, zestien jaar oud, had een fijngebouwd lichaam met delicate armen, benen, handen, dijen, schouders en voorhoofd. Zijn ogen waren prachtig groot in een gezicht met een hoog oplopende neus, daarbij passende oren, fijne wenkbrauwen en een nek die zo welgevormd was als een hoornschelp. (27) Met diepliggende sleutelbeenderen, een gewelfde borst en een diepe navel had hij een fraai gelijnde buik. Geheel naakt met krullend, zwart, loshangend haar en lange armen was zijn tint die van de beste onder de goden [van Kṛṣṇa; een donkere huid]. (28) Hoewel hij zijn naaktheid bedekte, herkenden de wijzen, die een goed oog hadden voor iemands lichaamsbouw, de symptomen van de zwarte, donkere huid, de eeuwige schoonheid van zijn prille leeftijd en de aantrekking voor het andere geslacht met zijn mooie glimlachen. En dus stonden ze allen op van hun zitplaatsen. (29) Om de nieuwe gast te verwelkomen, boog degene die altijd door Viṣṇu wordt beschermd [Parīkṣit], zich voor hem om hem zijn eerbetuigingen te brengen. Zijn minder ontwikkelde gevolg van jongens en vrouwen trok zich meteen terug toen hij zijn verheven zitplaats innam in ontvangst van het respect. (30) Aldaar omringd door de grootsten van de grote heiligen onder de brahmanen, edellieden en goddelijke zielen, straalde Śukadeva, gelijk de hoogste heer, zo prachtig als de maan omringd door de planeten, hemellichamen en sterren. (31) Kalm, intelligent en zelfverzekerd daar zittend, werd de wijze benaderd door de grote toegewijde, de koning, die zich op gepaste wijze

met gevouwen handen voor hem verbuigend, beleefd en vriendelijk vragen stelde.

(32) **P**arīkṣit zei: 'O brahmaan, welk een zegen is het voor ons, *kshatriya*-vrienden, om met de genade van u als onze gast, vandaag te zijn verkozen als de dienaar van de toegewijde, om met het bezoek van uw goede zelf onze weg te mogen vinden. (33) Als we denken aan uw persoon zuivert dat terstond al de plaatsen waar we wonen, om nog maar te zwijgen over wat het betekent om u te zien, u aan te raken, uw voeten te wassen en u een zetel aan te bieden! (34) Door uw aanwezigheid, o grote mysticus, worden iemands zwaarste zonden terstond weggevaagd, zoals het ongelovigen vergaat in de aanwezigheid van Viṣṇu. (35) Eindelijk is Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer die zo geliefd is bij de zoons van Pāṇḍu, tevreden over mij en heeft Hij, vanuit Zijn genegenheid voor Zijn neven, mij, hun afstammeling, [met uw komst] aanvaard als een van de hunnen. (36) Hoe zou het anders mogelijk zijn dat u, uit eigen beweging, speciaal voor iemand die op het punt staat te sterven, hier bent verschenen om ons te ontmoeten, terwijl u, volmaakt als u bent, zich normaal gesproken ongezien beweegt onder de gewone man? (37) Derhalve smeek ik u, de meest verheven geestelijk leraar van de asceten, wat voor een persoon in dit leven het pad van de perfectie inhoudt, en met name wat dat voor iemand die op het punt staat te sterven betekent. (38) Leg alstublieft uit waar iemand naar moet luisteren en waar hij op moet mediteren, o meester, wat hij moet doen, wat hij in gedachten moet houden en wat hij moet dienen, alsook wat daarmee in strijd zou zijn. (39) Dit vraag ik u omdat men, o allerhoogste toegewijde, u thuis bij de huishouders zich zelden langer ziet ophouden dan precies de tijd nodig om een koe te melken.' "

(40) **S**ūta zei: "Aldus op aangename wijze toegesproken en ondervraagd door de koning, begon de verheven zoon van Vyāsadeva, goed thuis in de kennis van iemands eigenlijke plicht, met zijn antwoord."

Aldus eindigt het eerste Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Schepping

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 1

Dankwoord
Titel: Heer Kṛṣṇa Tilt de Heuvel Govardhana op
Artiest: Onbekend
Bron: Facebook Vrindavan das

Inleiding:
Titel: Heer Kṛṣṇa
Artiest: Het is waarschijnlijk een kunstwerk van Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia Raja Ravi Varma

==========
CANTO 1

1.1
Titel: 'Sages listen to Sūta Gosvāmī in the forest of Naimiṣāraṇya'
Artiest: Hare Kṛṣṇa Gallery
Bron: harekrsna.com

1.2
Titel: Detail of a painting called: 'Brahmā, Viṣṇu, Śiva and Indra Pray to Adi Devī'
Type: Tantric Devi Series
Artiest: Kailash Raj
Bron: exoticindiaart.com

1.3
Titel: 'Yantra of Lord Viṣṇu with Twenty-four Avatāras'
Type: De afbeelding is een collage van Anand Aadhar van drie vintage plaatjes
Artiest: Anand Aadhar Prabhu
Bron: exoticindiaart.com

1.4
Titel: Ṛṣi Nārada
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Onbekend

1.5
Titel: ‘Het schilderij van Vyāsa in gesprek met Nārada’
Type: Sacred Art of India
Artiest: Dominique Amendola, gebruikt met toestemming
Bron: dominiqueamendola.com

1.6
Titel: Elephant herd
Artiest: Kailash Raj
Bron: exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming

1.7
Titel: Het schilderij van Arjuna die Aśvatthāmā arresteert, en het schilderij van hem als banneling.
Type: Originele illustraties van het Bhāgavata Purāṇa, Basoli, c. 1750
Artiest: Onbekend
Bron: Onbekend

1.8
Titel: 'House of Lac', die Koningin Kuntī en de Pāṇḍava's laat zien bij het verlaten van het huis van lak aangestoken door de Kaurava's
Artiest: Nanda Lāl Bose
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913

1.9
Titel: Kṛṣṇa staat naast Bhīṣma die op het pijlenbed ligt
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Onbekend

1.10
Titel: De afbeelding is een detail van een schilderij getiteld: "Oh, Govind! Oh, Damodar! Oh, Madhav!"
Artiest: Onbekend
Bron: exoticindiaart.com

1.11
Titel: De afbeelding is getiteld: 'The sacred town and temples of Dvārakā'.
Artiest: William Purser (1809-1837)
Bron: British Library Online Gallery. Britishmuseum.org

1.12
Titel: De afbeelding van geboortefestiviteiten is getiteld: "Scenes from the Life of Kṛṣṇa: Celebrations in Honor of Kṛṣṇa's Birth", Central India, 1680-90.
Artiest: Onbekend
Bron: Virginia Museum of Fine Arts

1.13
Titel: De afbeelding toont Gāndhārī die zichzelf blinddoekte in navolging van haar blinde echtgenoot.
Artiest: Nanda Lāl Bose - wikipedia.org
Bron: Kamat's Potpourri - Kamat.com

1.14
Titel: 'Yudhiṣṭhira'.
Artiest: Nanda Lāl Bose - wikipedia.org
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913

1.15
Titel: De eerste afbeelding heet ‘Een trieste Arjuna’, en het tweede schilderij is ‘Kṛṣṇa met de
Pāṇḍava’s als de poten van Zijn paard’.
Artiest: Vlad Holst, gebruikt met permissie.
Bron: Ten Dreams.org

1.16
Titel: Foto montage/collage van een (heilige) stier, een koe en een beeld van Bhudevi, tegen de achtergrond van een landschap geschilderd door Vrindavan das.
Artiest: Anand Aadhar Prabhu & Vrindavan das (gebruikt met toestemming)
Bron: wikimedia.org & vrindavanart.com

1.17
Titel: Het schilderij dat Parīkṣit weergeeft die Kali beheerst, getiteld: “The Rout of the Rebel Angels”.
Artiest: William Blake
Type: Illustrations to Milton's "Paradise Lost", The Thomas Set, object 7.
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

1.18
Titel: “A Prince and his Retinue Hunting Waterfowl”.
Type: Mughal (Murshibad), 1750-75
Artiest: Onbekend
Bron: Virginia Museum of Fine Arts

1.19
Titel: Śukadeva Reciting the Bhāgavata Purāṇa.
Type: (Ancient Stories of the Lord) to Savant Singh" (Reigned 1748-1757), 1750-1775
India, Rajasthan, Kishangarh, South Asia
Artiest: Onbekend
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA)

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 2: De Kosmische Manifestatie

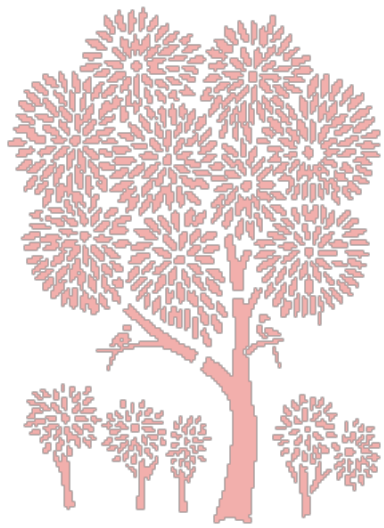

De Heer in het hart: Brahmā mediteert op zijn oorsprong

2.1 - De Eerste Stap in de Godrealisatie

(-) **M**ijn eerbetuigingen voor de Allerhoogste Heer Vāsudeva. (1) Śrī Śuka zei: 'Dit vragen stellen door u voor het heil van alle mensen is het beste dat u kan doen, want dit verheven onderwerp van studie, o Koning, draagt de goedkeuring weg van de transcendentalisten en vormt het hoogste van alles wat de aandacht waard is. (2) O Keizer, in de menselijke samenleving kan men vernemen over talloze onderwerpen die van belang zijn voor hen die, gehecht aan huis en haard, materieel vergroofd zijn en blind zijn voor de werkelijkheid van de ziel. (3) Ze brengen hun leven door met slapen en de liefde bedrijven gedurende de nacht, en met geld verdienen en het verzorgen van hun gezin overdag. (4) Al te gehecht aan de feilbare bondgenoten van het lichaam, de kinderen, de echtgenote en alles wat erbij hoort, zien ze, ondanks hun ervaring, niet de eindigheid van dat alles in. (5) Om die reden, o afstammeling van Bharata, moet Hij worden besproken, verheerlijkt en herinnerd die als de Superziel en de Hoogste Persoonlijkheid de heersende en overwinnende Heer is die hen die verlangens koesteren bevrijdt van de angst. (6) Al dit analyseren in de kennis van de yoga van iemands eigen aard en hoe een persoon na zijn geboorte tot het volle besef van het Allerhoogste zou moeten komen, komt uiteindelijk enkel neer op het zich herinneren van Nārāyaṇa [Kṛṣṇa als de Hoogste Persoonlijkheid]. (7) Het zijn doorgaans de wijzen die, vrij van de materiële geaardheden, de voorschriften en

beperkingen de baas zijn, o Koning, en er behagen in scheppen om met name de heerlijkheden van de Heer te beschrijven.

(8) **D**eze geschiedenis genaamd het Bhāgavatam bevat de essentie van de Veda's en werd aan het einde van dit Dvāparatijdperk [de *yuga* van het eren van vorsten] door mij bestudeerd onder leiding van mijn vader Dvaipāyana Vyāsa. (9) Hoewel volleerd in bovenzinnelijkheid trokken de verlichte verzen die het spel en vermaak [van de Heer] beschreven mijn aandacht, o heilige Koning, en dus bestudeerde ik ze. (10) Die zal ik aan u voordragen, daar u, o goedheid, een hoogst oprechte toegewijde bent. Zij die respectvol er hun volle aandacht aan schenken zullen zeer spoedig een onwankelbaar geloof in Mukunda verwerven [in Kṛṣṇa als de Heer die bevrijding schenkt]. (11) Zowel voor hen die begeren zonder devoot respect te oefenen, als voor alle yogabeoefenaren vrij van angst en twijfel, o Koning, vormt het, in navolging van de traditie, herhalen van de naam van de Heer de aangewezen methode. (12) Wat voor nut heeft het vele jaren als een onwetende in deze wereld door te brengen zonder [deze] ervaring op te doen? Van meer waarde is het uur dat men welbewust besteedt aan het dienen van het hogere belang. (13) De heilige koning die bekend staat als Khaṭvāṅga zette, toen hij besefte dat hem nog slechts een enkel moment restte in deze wereld, alles van zich af en ervoer de volledige geborgenheid van de Heer. (14) O lid van de Kurufamilie, daarom zou ook uw levensduur die beperkt is tot zeven dagen, u ertoe moeten inspireren om alles te volbrengen wat traditioneel hoort bij de rituelen voor een volgend leven. (15) Als men het einde van zijn leven ziet naderen moet men zich bevrijden van de angst voor de dood door, met behulp van het wapen van de onthechting, een einde te maken aan zijn begeerten en al het materiële dat er betrekking op heeft. (16) In vrome zelfbeheersing moet men zijn huis achter zich laten en zich begeven naar een heilige plaats om daar naar behoren gereinigd in afzondering plaats te nemen in een houding overeenkomstig de voorschriften. (17) Het denken moet dan worden gericht op de drie heilige letters [A-U-M]. Door het reguleren van de ademhaling moet men de geest aldus onder controle krijgen zodat de primaire oorzaak van de Geest van het Absolute [Brahman] niet wordt vergeten. (18) Met de intelligentie als de wagenmenner, moeten de [paarden van de] zinnen met behulp van de geest worden weggeleid van hun voorwerpen. De geest die uit is op resultaten moet voor dat doel bewust worden gefixeerd op de gunstige zaak [van de Heer]. (19) Men richt dan, zonder zich te laten afleiden door de buitenwereld, de geest achtereenvolgend op Zijn verschillende lichaamsdelen. Het gaat er daarbij om aan niets anders te denken dan de toevlucht [die wordt gevormd door de voeten] van de Allerhoogste Heer Viṣṇu die de geest aldus tot rust brengt. (20) Vanwege de hartstocht en traagheid van de natuur is het denken altijd aangedaan en verbijsterd, maar in de concentratie van hen die vrede vonden, in de focus die aan al de onzuiverheid een einde maakt, krijgt men dat onder controle. (21) Zij die gefixeerd in de gewoonte van een dergelijke systematische heugenis de vereniging zoeken en vasthouden aan deze toewijding zullen spoedig succes hebben in de toevlucht van de yoga die dat voorstaat.'

(22) De koning, die aandachtig had geluisterd, vroeg: 'O brahmaan, wat is in het kort het idee van de manier waarop een persoon direct een einde kan maken aan de onzuiverheden van zijn geest?'

(23) **Ś**rī Śuka zei: 'Als men beheerst neerzit, zijn adem onder controle heeft, de gehechtheid overwonnen heeft en de zinnen heeft onderworpen, moet men zijn aandacht richten op de grove materie van de uiterlijke gedaante van de Allerhoogste Heer [de *virāṭ-rūpa*]. (24) Zijn persoonlijke lichaam is deze grofstoffelijke materiële wereld waarin we al het verleden, heden en toekomstige ervaren dat deel uitmaakt van het bestaan van dit universum. (25) Dit uiterlijke omhulsel van het universum dat bekend staat als een lichaam met zeven lagen [zie *kośa's*], vormt het idee van het voorwerp van de Universele Gedaante van de Puruṣa [de Oorspronkelijke Persoon] die de Allerhoogste Heer is. (26) De lagere werelden worden door hen die het bestudeerden herkend als Zijn voetzolen [genaamd Pātāla], Rasātala worden dan Zijn hielen en tenen genoemd, Zijn enkels Mahātala, en de kuiten van de gigantische persoon heten de Talātalawerelden. (27) De twee knieën van de Universele Gedaante worden Sutala genoemd, de dijen Vitala en Atala en de heupen Mahītala, o Koning. De kosmische ruimte houdt men voor de welving van Zijn navel. (28) De hogere, verlichte werelden vormen Zijn borstkas, met daarboven de nek genaamd Mahar. Zijn mond is genaamd Jana terwijl Tapas de naam is van de werelden van het voorhoofd met Satyaloka [de wereld van de Waarheid] als de opperste van de [midden]werelden van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die duizend hoofden heeft. (29) De goden aangevoerd door Indra zijn Zijn armen, de vier windrichtingen zijn Zijn oren en geluid is Zijn hoorzin. De neusvleugels van de Allerhoogste zijn de Aśvinī-Kumāra's [een soort halfgoden], terwijl geur Zijn reukzin is en Zijn mond het laaiende vuur. (30) Het omhulsel van de atmosfeer vormt Zijn oogkassen terwijl de oogbol van de zon Zijn zien vormt. De oogleden van Viṣṇu zijn de dag en de nacht, de bewegingen van Zijn wenkbrauwen zijn het allerhoogste wezen [Brahmā en de andere halfgoden], Zijn verhemelte is de bestuurder van het water [Varuṇa] en Zijn tong is het zoete sap. (31) Ze zeggen dat de Vedische hymnen het denkproces van de Onbegrensde vormen, dat de kaken Yamarāja [de Heer van de dood] zijn, Zijn tanden Zijn genegenheid zijn en dat Zijn glimlach de hoogst bekoorlijke onoverkomelijke materiële energie [*māyā*] is. De materiële schepping is slechts het werpen van Zijn blik. (32) Bescheidenheid is Zijn bovenlip, Zijn kin staat voor de hunkering, religie vormt Zijn borst en het pad van de ongelovigheid wordt gevormd door Zijn rug. Brahmā vormt Zijn genitaliën, Zijn testikels zijn de Mitrā-varuṇa's [de vrienden], Zijn middel zijn de oceanen en Zijn verzameling botten zijn de bergen. (33) Zijn aderen zijn de rivieren en de planten en bomen zijn de haren op het lichaam van de Universele Gedaante, o Koning. De lucht is Zijn almachtige ademhaling, het verloop van de tijdperken, de Tijd, is Zijn beweging en de constante werking van de geaardheden van de materiële natuur vormt Zijn activiteit. (34) Laat me u zeggen dat de haren op het hoofd van de Allerhoogste de wolken zijn, o beste van de Kuru's, en dat de intel-

ligentie van de Almachtige geldt als de grondoorzaak van de materiële schepping. Zijn geest, de bron van alle veranderingen, staat bekend als de maan. (35) Het grote principe vormt Zijn bewustzijn terwijl Heer Śiva, zo zegt men, de innerlijke oorzaak is [Zijn ego, Zijn zelf]. Het paard, het muildier, de kameel en de olifant zijn Zijn nagels en al het andere wild en de viervoetigen zijn in de streek van Zijn gordel vertegenwoordigd. (36) Het zingen van de vogels is Zijn kunstzin, en Manu, de vader van de mens, vormt de inhoud van Zijn gedachten met de mensheid als Zijn verblijfplaats. De engelen en hemelse wezens [de Gandharva's, Vidyādhara's en Cāraṇa's] vormen Zijn muzikale ritme en de herinnering aan terroriserende soldaten vertegenwoordigt Zijn macht. (37) Met de intellectuelen [brahmanen] als het gezicht en de heersers [*kṣatriya's*] als de greep van de Universele Gedaante, zijn de handelaren [*vaiśya's*] de dijen en de arbeiders [*śūdra's*, de donkere of *'kṛṣṇa'*-klasse] Zijn voeten. Door de verschillende namen van de halfgoden wint Hij in aanzien met het verschaffen van geschikte goederen [die Hem tevredenstellen] middels het brengen van offers.

(38) **I**k heb u een uiteenzetting gegeven van al deze locaties in de Gedaante van de Heer opdat een ieder die zich concentreert op deze *virāṭ-rūpa* Universele Gedaante middels de intelligentie zijn doel kan bereiken. Buiten Hem is er in het grofstoffelijke immers niets anders te vinden. (39) Hij die als de Superziel op zoveel manieren kan worden waargenomen in allerlei gedaanten, zoals een dromer zichzelf [in verschillende situaties] kan zien, is de ene Allerhoogste Waarheid en oceaan van gelukzaligheid. Men moet zich op Hem richten en nergens anders op als men zich niet door gehechtheden verlaagd wil zien.'

2.2 - De Heer in het Hart

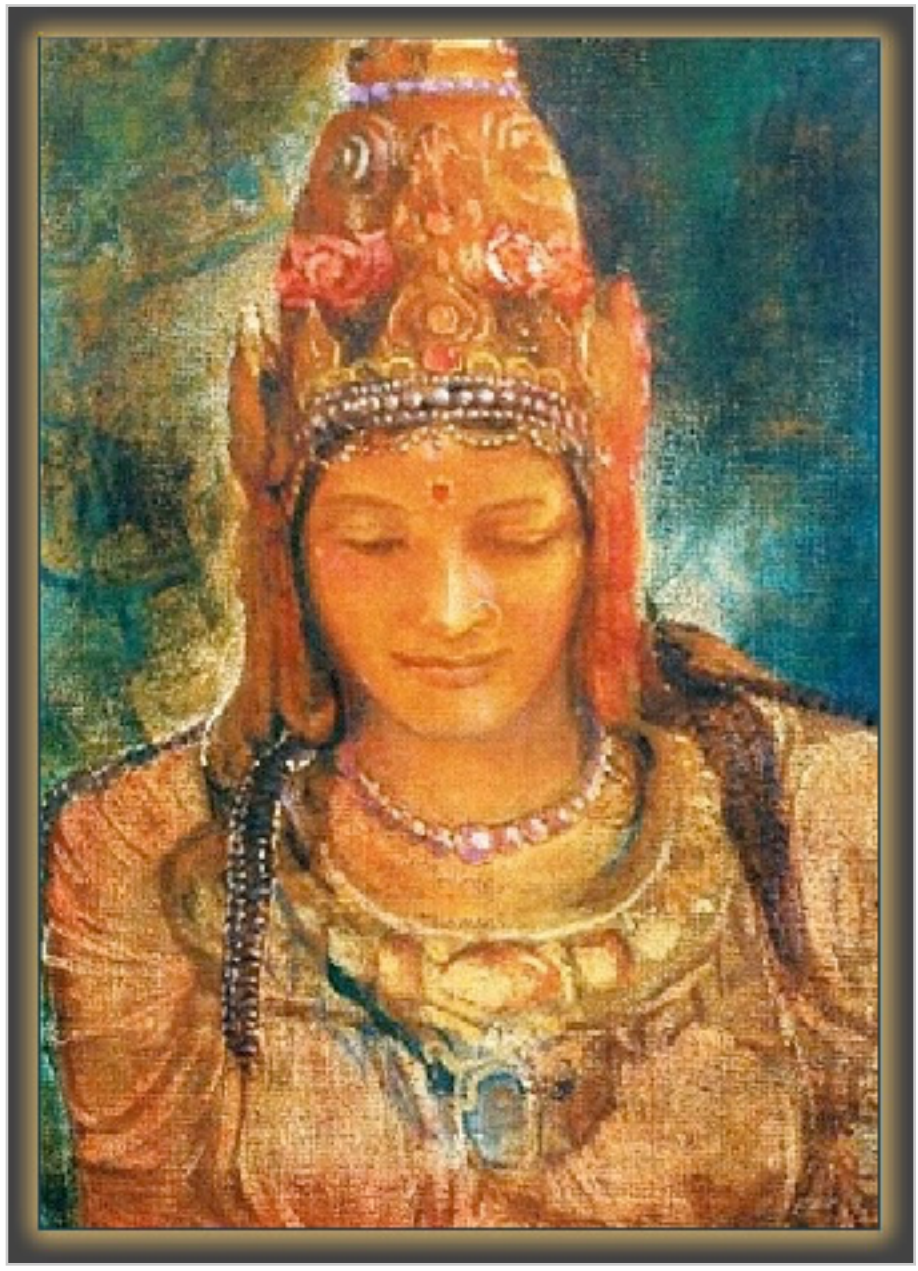

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Door je te bezinnen op het Hoogste Zelf [van de Universele Gedaante] waar je [net als Heer Brahmā] uit voortkwam, krijg je, aldus voldoening vindend [met de Oorspronkelijke Persoon], je geheugen terug dat teloor ging. Met je blik aldus helder werkt de intelligentie weer als voorheen en kan je je leven op orde krijgen. (2) Het [geestelijk] aanhangen van de klanken van de [onpersoonlijke] Absolute Waarheid, zorgt ervoor dat de intelligentie, vanwege de vele termen [die ermee gemoeid zijn], zich bezighoudt met onsamenhangende ideeën waarvan men, zonder ooit vreugde te vinden, ronddoolt in illusoire werkelijkheden - en de verschillende verlangens die erbij horen - alsof men aan het dromen is. (3) Op basis van het praktisch inzicht dat hij zich anders in zou zetten voor [zinloos] zwaar werk, moet een intelligente en oplettende persoon met zijn aandacht gefixeerd [in meditatie] om de perfectie te bereiken, zich enkel minimaal, niet meer dan noodzakelijk, betrekken op denkbeeldige [niet-spirituele] doelen. (4) Waarom zou je streven naar een bed als je op de grond kan liggen; waarom zou je je druk maken om een kussen als je armen hebt; waarom zou je je inspannen voor allerlei gerei als je met je handen kan eten en waarom zou je je

bekommeren om kleren als de bomen die verschaffen [met hun bast]? (5) Vindt je dan geen afgedankte kleding op straat; zijn er dan geen giften uit liefdadigheid; bieden de bomen niet een aalmoes met het onderhouden van anderen; zijn de rivieren opgedroogd; zijn de grotten gesloten; heeft de Almachtige Heer het opgegeven de overgegeven zielen te beschermen? Waarom zou een geleerd mens dan degenen die zich door weelde laten leiden naar de mond moeten praten? (6) Als men aldus met de zaak van Hem, de meest geliefde, eeuwige Ene Superziel die geheel aanwezig is in het hart, onthecht is van de wereld, moet men Hem, de Fortuinlijke, vereren die het permanente voordeel vormt waarmee men zonder twijfel een einde ziet komen aan de oorzaak van de materiële gebondenheid. (7) Wie anders dan de materialisten zouden, met het verwaarlozen van de bovenzinnelijke gedachten, hun toevlucht nemen tot het niet-permanente van materiële aanduidingen, waardoor zij, die de grote massa vormen die beheerst wordt door de misère van de terugslag van de baatzuchtige arbeid, zich als gevallen zien in de rivier van het lijden?

(8) **A**nderen zien in de meditatie op Hem binnenin hun eigen lichaam in de hartstreek ter grootte van twintig centimeter de persoonlijkheid van God daar verblijven met vier armen die de lotus, het wiel van de strijdwagen, de hoornschelp en de strijdknots hooghouden. (9) Met op Zijn mond de uitdrukking van geluk, Zijn ogen wijd open als een lotus, Zijn kleding geel gekleurd als een Kadambabloem, bedekt met juwelen en met gouden sieraden ingelegd met kostbare stenen, draagt Hij een stralende hoofdtooi met oorbellen. (10) Zijn voeten bevinden zich op het bloemhart van de lotusharten van grote mystici. Op Zijn borst draagt Hij het prachtig gegraveerde Kaustubha-juweel en om Zijn nek laat een bloemenslinger zijn schoonheid zien. (11) Met Zijn middel decoratief omwikkeld, kostbare ringen om Zijn vingers, enkelbelletjes, armbanden, smetteloos geolied, zwart krullend haar en Zijn prachtige, glimlachende gezicht, ziet Hij er zeer aangenaam uit. (12) Zijn grootse spel en vermaak en de gloedvolle blikken van Zijn gelaat geven uitdrukking aan de rijkdom aan zegeningen van deze bijzondere bovenzinnelijke gedaante van de Heer waarop men zich behoort te richten zolang als het denken er maar op gefixeerd kan zijn ter wille van iemands meditatie. (13) Men behoort op de ledematen stuk voor stuk te mediteren, van de voeten af aan, totdat men het glimlachen van Zijn gezicht ziet. Aldus geleidelijk de beheersing over het denken verkrijgend, vertrekt men in meditatie naar hogere en hogere sferen en zuivert men op die manier de intelligentie. (14) Zolang de materialist geen toegewijde dienst ontwikkelt voor deze gedaante van de Heer, de ziener van de materiële en bovenzinnelijke werelden, moet hij, als hij zijn voorgeschreven plichten heeft vervuld, zich met gepaste aandacht de Universele Gedaante van de Oorspronkelijke Persoon voor de geest halen.

(15) **W**anneer men ook zijn lichaam op wil geven, o Koning, behoort men als een wijze, zonder verstoord te zijn, comfortabel gezeten en met het denken onberoerd door aangelegenheden van tijd en plaats, met het beheersen van de levensadem de zinnen in te perken met behulp van de geest. (16) Met het in rela-

tie tot het levende wezen reguleren van de geest bij machte van de eigen zuivere intelligentie moet men opgaan in dit zelf. Dat zelf moet men herleiden tot de volkomen, voldane Superziel zodat men aldus, aan alle activiteiten een einde makend, de volkomen gelukzaligheid bereikt. (17) Daarin zal men niet de heerschappij van de tijd aantreffen die voorzeker de godspersonen beheerst die sturing geven aan de wereldse schepselen met hun halfgoden, noch zal men daar wereldse goedheid, hartstocht of onwetendheid aantreffen of enige andere materiële verandering of oorzakelijkheid van de grote natuur. (18) Wetende wat wel en wat niet betrekking heeft op het goddelijke van de transcendentale positie, geven zij die het goddeloze uit de weg willen gaan volledig de verwardheid op [van het argumenteren naar plaats en tijd], en plaatsen daarbij steeds in een zuiver op Hem gerichte goede wil Zijn aanbiddelijke lotusvoeten in hun hart. (19) De wijze die goed op de hoogte is van de wetenschap van het ter wille van het levensdoel naar behoren reguleren van de kracht [van de zinnen], dient zich als volgt terug te trekken: hij moet zijn aars ['het luchtgat'] blokkeren met de hiel en de levensadem naar boven richten door de zes primaire plaatsen [navel, plexus, hart, keel, wenkbrauwen en de top van de schedel] en aldus de materiële inertie te boven komen. (20) De mediterende moet, met de kracht van zijn visie van wijsheid, zijn levensadem geleidelijk van de navel naar de plexus [het 'hart'] leiden, hem dan verder naar boven naar de borst brengen om dan uit te komen bij het strottenhoofd en zo zijn materiële verlangens beëindigen. (21) De ziener die van verzaking is moet, om het Allerhoogste te bereiken, met het blokkeren van de zeven uitgangen [ogen, oren, neusgaten en mond], van tussen zijn wenkbrauwen het domein van het hoofd binnengaan om daar een poos ['een half uur'], afzijdig te verwijlen ter wille van het altijd nieuwe eeuwige.

(22) **A**ls men er echter een verlangen op nahoudt, o Koning, om te heersen over, zoals men dat zegt, het lustoord van de goden in de ether, of als men ernaar streeft de wereld van de *guṇa's* [de geaardheden van de natuur] te beheersen met de acht mystieke vermogens [de acht *siddhi's* of perfecties], dan krijgt men onvermijdelijk ook te maken met de geest en de zinnen die daarbij horen. (23) Men beweert dat de grote transcendentalisten in het bereik van het subtiele lichaam, zich op basis van hun kennis, verzaking, yoga en verzonkenheid in en buiten de drie werelden vrij kunnen bewegen, maar dat zij die hun werk doen op basis van materiële motieven nimmer die vooruitgang bereiken.

(24) **M**et het beheersen van de goddelijkheid van het vuur [Vaiśvānara, ofwel met regelmatig offeren en mediteren] bereikt men door het pad van de [*suṣumṇā,* het kanaal van het in evenwicht brengen van de] ademhaling, de verlichtende zuivere Geest van het Absolute, waarna men bevrijd van onzuiverheden zich naar boven bewegend [in achting voor de hemellichamen] de [galactische cakra-orde van de] Heer bereikt, o Koning, genaamd Śiśumāra [betekenis: dolfijn, de vorm van de Melkweg, de galactische tijd]. (25) Zich voorbij die navel van het universum, het centrum, het draaipunt van de Handhaver [Viṣṇu] begevend, wordt door enkel het individuele levende wezen dat gezuiverd werd door

het besef van zijn kleinheid [de yogi], de plaats bereikt aanbeden door hen die de Absolute Waarheid kennen. De zelfgerealiseerde zielen genieten aldaar voor de duur van een *kalpa* [een dag van Brahmā]. (26) Daarop zal hij, die vanaf het bed van Viṣṇu [Ananta] ziet hoe het universum tot as verbrandt door het vuur uit Zijn mond, vandaar naar de hoogste verblijfplaats vertrekken die, als het thuis van de gezuiverde zielen van de verheffing, voortbestaat voor de duur van twee *parārdha's* [de twee helften van Brahmā's leven]. (27) Daar zal men nooit treurnis kennen of ouderdom, dood, pijn of angsten, behalve dat men soms gevoelens van mededogen heeft als men de onwetenden ziet die onderworpen zijn aan de moeilijk te overwinnen misère van de herhaling van geboorte en dood.

(28) **N**a het achter zich gelaten hebben van de gedaanten van water en vuur en aldus hebben bereikt van het zuivere zelf dat vrij is van angst, bereikt men met het op die manier komen tot de stralende atmosfeer, na de nodige tijd via de adem van het zelf het etherische zelf, de ware grootheid van de ziel. (29) Door geuren de reuk krijgend, door de mond iets proevend, met het oog iets ziend, door fysiek contact aanraking ervarend en tenslotte door geluidstrillingen de kwaliteit van de ether ervarend, komt de yogi door middel van de activiteit van de zintuigen eveneens tot realisatie [van het meer subtiele]. (30) Nadat hij aldus op het mentale vlak in verhouding tot het grove en subtiele een neutraal punt van ik-bewustzijn heeft bereikt, overstijgt hij in de geaardheid goedheid die realisatie van zichzelf die onderhevig is aan verandering [het ego] en vordert hij, door het stoppen van de werking van de materiële geaardheden, in de richting van de werkelijkheid van de volmaakte wijsheid. (31) Door die zuivering in de richting van het zelf van de Superziel, bereikt de persoon de vrede, bevrediging en natuurlijke verrukking van het bevrijd zijn van alle onzuiverheden. Hij die deze bestemming van de toewijding bereikt zal zeker nooit opnieuw gehecht raken aan deze materiële wereld, mijn beste [Parīkṣit].

(32) **D**e [twee directe en indirecte] wegen die ik u beschreven heb, o beschermer van de mens, stemmen zoals uwe Majesteit dat verlangde zoals het hoort overeen met de Veda's. Ook stemt het geheel overeen met de eeuwige waarheid zoals die voorheen door de aanbeden Opperheer Vāsudeva werd uitgesproken voor Heer Brahmā die Hem voldoening had geschonken. (33) Voor hen die in dit leven ronddolen in het materiële universum bestaat er zeker geen methode van realisatie die gunstiger is dan de [directe] weg waarin men komt tot de toegewijde dienst [bhakti-yoga] van de Allerhoogste Persoonlijkheid Heer Vāsudeva. (34) De grote persoonlijkheid [Vyāsadeva] bestudeerde de Veda's in totaal drie keer en stelde studieus, nauwgezet onderzoek doend vast dat iemand optimaal is gefocust als hij zich aangetrokken voelt tot de ziel. (35) De Hoogste Persoonlijkheid kan worden waargenomen in alle levende wezens als de eigenlijke aard van die ziel, als de Heer die door de intelligentie van de ziener wordt herkend aan de hand van verschillende tekenen en effecten. (36) Derhalve, o Koning, behoort iedere ziel, waar hij ook is en wanneer hij ook bestaat, te vernemen over, te zingen van en terug te denken aan de Heer die verheerlijkt en herinnerd

wordt als de Hoogste Persoonlijkheid van het menselijk wezen. (37) Zij die hun oren vullen met de vertellingen over de Allerhoogste Heer die de toegewijden het dierbaarst is en van die nectar drinken, zullen hun, door het materiële plezier verontreinigde, geestesstaat gezuiverd zien en terugkeren naar de aanwezigheid van Zijn lotusvoeten."

2.3 - Zuivere Toegewijde Dienst - de Verandering in het Hart

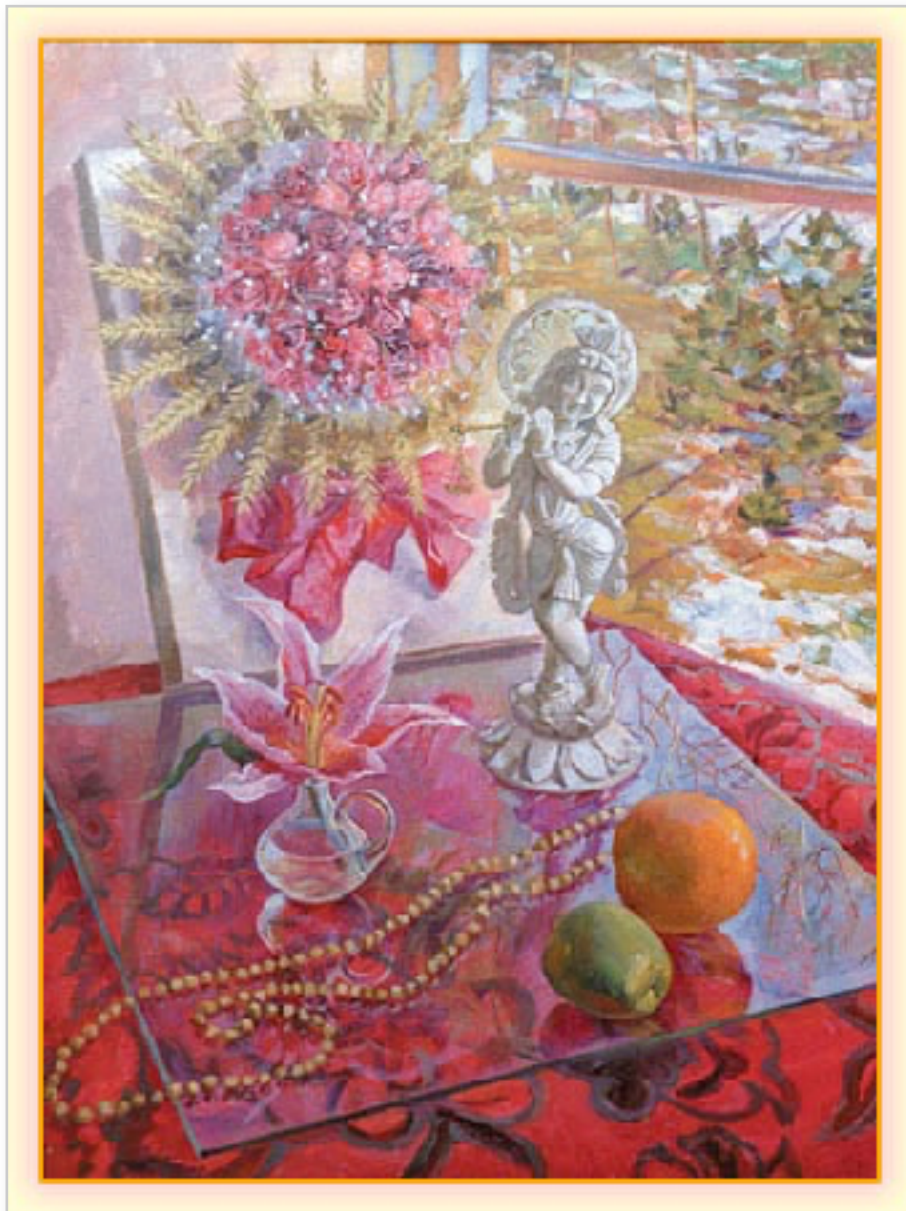

(1) **Ś**rī Śukadeva zei: 'Ter wille van de intelligenten onder de mensen, heb ik u al de antwoorden gegeven in reactie op de vragen die uw goede zelf stelde over het menselijk wezen op de drempel van de dood. (2-7) Zij die verlangen naar de luister van het Absolute aanbidden de meester van de Veda's [Bṛhaspati]; Indra, de koning van de hemel is er voor degenen die de kracht van de zinnen verlangen [seks] en de Prajāpati's [de krachtige stamvaders] zijn er voor hen die nageslacht verlangen. De godin [Durgā] is er voor hen die verlangen naar de schoonheid van de materiële wereld, de vuurgod is er voor hen die naar macht uitzien, voor de weelde zijn er de Vasu's [een type halfgod] en de incarnaties van Rudra [Heer Śiva] zijn er voor hen die kracht en heldhaftigheid wensen. Voor een goede oogst wordt de moeder van de halfgoden Aditi aanbeden, verlangend naar de hemel aanbidt men haar zonen, voor hen die koninklijke rijkdom begeren zijn er de Viśvadevahalfgoden en voor een commercieel succes zijn er de Sādhyagoden. De Aśvinī's [twee halfgodenbroers] zijn er voor het verlangen om lang te leven, voor een sterk lichaam wordt moeder aarde aanbeden en zij die hun positie wil-

len handhaven en bekendheid willen, respecteren de godinnen van de aarde en de hemelen. Schoonheid nastrevend zijn er de hemelse Gandharva's, zij die een goede vrouw willen, zoeken de meisjes van de hemelse samenleving [de Apsara's en Urvaśī's] en iedereen die wil heersen over anderen is gebonden aan de aanbidding van Brahmā, het hoofd van het universum. Yajña, de Heer van het Offer, wordt aanbeden voor tastbare roem en voor een goed banksaldo wordt Varuṇa, de schatbewaarder, gezocht. Zo ook moeten zij die verlangen om te leren, Śiva aanbidden, terwijl voor een goed huwelijk zijn kuise echtgenote Umā wordt geëerd.

(8) **V**oor geestelijke vooruitgang wordt de hoogste waarheid [Heer Viṣṇu en Zijn toegewijden] aanbeden, voor nakomelingen en hun zorg zoekt men het voorouderlijke [de bewoners van Pitṛloka], vrome personen worden gezocht door hen die bescherming zoeken, terwijl de halfgoden in het algemeen er zijn om sterk in het leven te kunnen staan. (9) De goddelijke Manu's [de vaders van de mensheid] zijn er voor hen die een koninkrijk verlangen, maar men zoekt de demonen om vijanden te verslaan. Zij die zinsbevrediging begeren zijn gebonden aan de maan [Candra], terwijl zij die vrij zijn van begeerte de Hoogste Persoonlijkheid in het voorbije aanbidden. (10) Of iemand nu vrij is van verlangen, er vol van is of naar bevrijding verlangt, iemand die goed nadenkt zal met heel zijn hart in toegewijde dienst [bhakti-yoga] van achting zijn voor de Oorspronkelijke Allerhoogste Persoonlijkheid. (11) Al deze typen van aanbidders ontwikkelen, in hun aanbidding van de hoogste zegening in dit leven, een niet aflatende spontane aantrekking tot de Allerhoogste Heer door omgang te hebben met Zijn zuivere toegewijden. (12) De kennis die leidt tot het uiterste van het zich volledig terugtrekken uit de draaikolk van de materiële geaardheden resulteert in de voldoening van de ziel. In de transcendentie van het onthecht zijn van deze geaardheden, draagt die tevredenheid de zegeningen met zich mee van het pad van de bhakti-yoga. Wie in beslag genomen door de vertellingen over de Heer, zou dan niet in actie komen door deze aantrekking?"

(13) **Ś**aunaka zei: "Wat wilde de koning, de heerser van Bharata, na dit alles gehoord te hebben, nog meer weten van de zoon van Vyāsadeva, de geleerde wijze? (14) O hooggeleerde Sūta, zet voor ons die er zo naar uitzien erover te vernemen deze onderwerpen uiteen. In een gezelschap van toegewijden zijn immers die verhalen welkom die leiden tot de vertellingen over de Heer. (15) Hij, die kleinzoon van de Pāṇḍava's, de koning, was zonder twijfel een grote toegewijde, een groot strijder die als kind al met zijn speelgoed de activiteiten van Kṛṣṇa naspeelde. (16) En dat moet ook hebben gegolden voor de zoon van Vyāsadeva die, daar in de aanwezigheid van al die toegewijden, in zijn gehechtheid aan de Opperheer Vāsudeva door zovelen verheerlijkt, blijk gaf van al de goede kwaliteiten. (17) Behalve voor degene die zijn tijd doorbrengt met de onderwerpen betreffende Hem verheerlijkt in de verzen, maakt de op- en ondergaande zon de levensduur van de mensen alleen maar korter. (18) Groeien de bomen ook niet, blazen de blaasbalgen van de smid geen lucht en eten de beesten om ons heen ook niet

en planten ze zich ook niet voort? [Moeten wij dan ook niet aan onze ware aard beantwoorden?] (19) Een persoon wiens oor nimmer de heilige naam van Hem die ons bevrijdt van alle kwaden bereikte is niet beter dan een hond, een varken, een ezel of een kameel. (20) De oren van een mens die nooit hoorden van Viṣṇu, Hij van de grote stap voorwaarts, zijn als die van slangen, en ook de tongen van hen die nooit hardop de gezangen vol van waarde zongen zijn zo nutteloos als die van kikkers. (21) Zelfs getooid met een zware zijden tulband, is het bovenste deel van het lichaam slechts een zware last, als dat lichaam nooit buigt voor Mukunda [Kṛṣṇa die bevrijding schenkt], net zoals de handen die, niet gebruikt voor de aanbidding van de Heer, zijn als die van een lijk, ook al zijn ze gesierd met schitterende gouden armbanden. (22) Gelijk de ogen op de pluimen van een pauw zijn de ogen van die mensen die de gedaanten van Viṣṇu niet zien en hun benen zijn als boomwortels als ze nimmer de heilige plaatsen van de Heer bezoeken. (23) Dood bij het leven zijn de stervelingen die nimmer het stof van de voeten van de zuivere toegewijden ontvingen en een afstammeling van Manu [een mens] is maar een ademend lijk als hij nooit de weelde van het aroma van de *tulsī*blaadjes van Viṣṇu's lotusvoeten heeft opgesnoven. (24) Voorzeker is dat hart in staal gevat dat, ondanks dat het verzonken is in het zingen van de naam van de Heer, niet in beroering komt met daarbij horende emoties van tranen in de ogen en haren die overeind staan. (25) Sūta Gosvāmī, u drukt zich zo waarheidlievend uit. Spreek daarom alstublieft over de bovenzinnelijke kennis waar die leidende grote toegewijde Śukadeva Gosvāmī zo deskundig over sprak in antwoord op de uitstekende vragen van de koning."

2.4 - Het Proces van de Schepping

(1) **S**ūta zei: "Nadat hij zich realiseerde wat Śukadeva Gosvāmī aldus zei over het zich verwittigen van de werkelijkheid van de ziel, concentreerde de kuise zoon van Uttarā [Parīkṣit] zich op Kṛṣṇa. (2) Hij [aldus mediterend] gaf [voor een ogenblik innerlijk] zijn diep gewortelde en constante zelfzucht op die samenhing met zijn lichaam, zijn echtgenote, zijn zoon, zijn schatkist en al zijn verwanten en vrienden in zijn onbetwiste koninkrijk. (3-4) Uit volle overtuiging deed de grote ziel op precies dezelfde manier hierover navraag zoals u me het nu vraagt, o grote wijzen. Op de hoogte gesteld van zijn dood verzaakte hij zijn materiële bedoelingen wat betreft de drie principes [- van de burgerdeugd: de regulatie van religieuze handelingen, economische belangen en zinsbevrediging] en alles wat erbij hoort en raakte aldus stevig verankerd in zijn liefde voor de Allerhoogste Heer Vāsudeva. (5) De koning zei: 'Wat u zei is volkomen waar, o brahmaan, vrij van smetten bezit u al de kennis en verdrijft u het duister van de onwetendheid door verhalen over de Heer te vertellen. (6) Graag zou ik nogmaals

vernemen over de Opperheer. Hoe creëert Hij middels Zijn persoonlijke energieën deze zichtbare wereld van het universum die zo ondoorgrondelijk is voor zelfs de meesters van de meditatie? (7) En alstublieft vertel me tevens over de manier waarop de machtige tot Zijn energieën komt, ze handhaaft en ze weer terugtrekt. Hoe gaat de almachtige Hoogste Persoonlijkheid te werk met Zijn expansies, hoe is Hij er zelf bij betrokken, wat doet Hij dan en waar zet Hij toe aan [zie ook S.B. 1.3]? (8) Zelfs de geleerden, beste brahmaan, schieten, ondanks dat ze zich voor Hem inzetten, tekort in het verklaren van de wonderbaarlijke, ondoorgrondelijke handelingen van de Allerhoogste Heer. (9) Hoe kan Hij, die één is maar verschillende gedaanten aanneemt, tegelijkertijd Zijn verschillende natuurlijke kwaliteiten in de materiële natuur aannemen en activiteiten aan de dag leggen in verschillende opeenvolgende persoonlijke verschijningen? (10) Alstublieft verschaf opheldering over al deze door mij gestelde vragen. U die zowel van de mondelinge traditie met de Vedische geschriften bent als volledig zelfverwerkelijkt in bovenzinnelijkheid, bent immers zo goed als de Opperheer Zelf.' "

(11) **S**ūta zei: "Na er aldus door de koning toe zijn verzocht om de bovenzinnelijke eigenschappen van Heer Hṛṣīkeśa [Kṛṣṇa als de meester van de zinnen] te beschrijven, dacht Śuka een tijdje na en begon toen te antwoorden.

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Mijn eerbetuigingen voor de Allerhoogste Persoonlijkheid, die voor zowel de handhaving als voor het terugtrekken van het volkomen geheel van de materiële schepping, middels Zijn spel en vermaak de macht van de drie geaardheden aannam terwijl Hij Zich binnen in alle lichamen ophoudt als de Ene wiens wegen ondoorgrondelijk zijn. (13) Nogmaals mijn eerbetuigingen voor Hem die de waarachtigen bevrijdt van de ellende van de controverses van hen die het onware aanhangen, mijn respect voor Hem die de vorm van de zuivere goedheid is en alles toekent waar zij naar zoeken die de status bekleden van het hoogste stadium van geestelijke perfectie [de *paramahaṁsa's*]. (14) Laat me mijn eerbetuigingen brengen voor die grootste van alle toegewijden die, zich verre houdend van werelds gekonkel, de niet-toegewijden verslaat. Ik verbuig me voor Hem die net zo groot is in het genieten van de weelde als in het genieten van Zijn verblijf in de geestelijke hemel. (15) Voor Hem van wie de verheerlijking, de heugenis, het aanschouwen, de gebeden, het luisteren en het eerbetoon alle mensen terstond van de gevolgen van hun zonde bevrijdt, voor Hem over wie men zegt dat Hij ten gunste werkt in alle opzichten, breng ik telkens weer de eerbetuigingen die ik Hem schuldig ben. (16) Zij die helder van geest zich overgeven aan Zijn lotusvoeten, geven alle gehechtheid aan een huidig of toekomstig [materieel] bestaan op en realiseren moeiteloos de vooruitgang van hun hart en ziel naar een spiritueel bestaan. Die vermaarde en in ieder opzicht gunstige persoonlijkheid breng ik telkens weer mijn eerbetuigingen. (17) Grote wijzen, helden van liefdadigheid, zich onderscheidende personen, denkers, mantrazangers [en reciteerders] en strikte volgelingen kunnen nooit tot tastbare resultaten komen als ze Hem niet toegewijd zijn. Hem over wie te ver-

nemen zo iets gunstigs is breng ik telkens weer mijn eerbetuigingen. (18) De volkeren van Oud-Bharata [India], Europa, het zuiden van India, Griekenland, Pulkaśa [een provincie], Ābhīra [deel van oud Sind], Śumbha [een andere provincie], Turkije, Mongolië en ook vele anderen verstrikt in zonde, raken terstond gezuiverd als ze hun toevlucht nemen tot Zijn toegewijden. Hem, de machtige Heer Viṣṇu, biedt ik mijn respectvolle eerbetuigingen. (19) Hij is de Superziel en Heer van de zelfverwerkelijkte zielen, de verpersoonlijking van de Veda's, de religieuze literatuur en de versobering. Moge die Allerhoogste Heer die de achting geniet van hen die boven alle pretenties verheven zijn - de Ongeboren Ene [Heer Brahmā], Heer Śiva en anderen - mij gunstig gezind zijn. (20) Moge Hij, de Allerhoogste Heer en meester van de toegewijden die de eigenaar is van alle weelde, de leider van alle offerandes, de aanvoerder van alle levende wezens, de meester van de intelligenten, de heerser over alle werelden, de hoogste instantie van de planeet aarde en de nummer één en bestemming van de [Yadu]koningen van de Sātvata's, de Andhaka's en de Vṛṣṇi's, mij genadig zijn. (21) Men beweert dat, met achting voor de autoriteiten, door steeds te denken aan Zijn lotusvoeten, men in die trance zuivering zal vinden en tot kennis zal komen van de uiteindelijke werkelijkheid van de ziel. O Mukunda, mijn Opperheer die de geleerden ertoe aanzet Hem naar eigen inzicht te beschrijven, moge Uw genade altijd met me zijn. (22) Bij aanvang van de schepping werd Sarasvatī, de godin van het leren die uit Brahmā's mond leek te zijn voortgebracht, door Hem geïnspireerd om hem, het eerste geschapen wezen, te sterken in het hart terwille van de juiste heugenis van Hemzelf. Moge Hij, de Leraar van alle Leraren, tevreden over mij zijn. (23) Hij, de Almachtige, die ten grondslag ligt aan de materiële schepping en haar wezens tot leven wekt die zijn samengesteld uit de stoffelijke elementen, onderwerpt als de Puruṣa [de oorspronkelijke persoon] allen aan de geaardheden van de natuur met haar zestien onderdelen [van bewustzijn, de vijf elementen van aarde, water, lucht, vuur en ether, de vijf organen van handelen en de vijf zintuigen]. Moge die Allerhoogste Heer mijn uitlatingen charme verlenen. (24) Mijn eerbetuigingen voor hem, de grote expansie van Vāsudeva [Vyāsadeva] die de Vedische literatuur samenstelde en uit wiens lotusmond zijn aanhangers de nectar van deze kennis dronken. (25) Het eerste levende wezen [Brahmā], mijn beste koning, gaf daartoe verzocht door Nārada, van binnenuit de Vedische kennis exact door zoals die was uitgesproken door de Heer in het hart.' "

2.5 - De Oorzaak Aller Oorzaken

(1) **N**ārada zei [tot de Schepper]: 'Ik breng u mijn eerbetuigingen, o god van de halfgoden, omdat u de eerstgeborene bent uit wie alle levende wezens zijn voortgekomen. Leg alstublieft uit welke kennis in het bijzonder tot het transcendentale leidt. (2) Wat is de vorm, de basis en de bron van deze geschapen wereld? O meester, hoe wordt ze behouden, wat beheerst haar en, alstublieft, wat is ze in feite? (3) U weet dit alles in uw goedheid, aangezien u alles kent dat tot stand kwam, tot stand zal komen en tot stand aan het komen is. Meester, u houdt dit universum in de greep van uw wetenschappelijke kennis als betrof het een walnoot. (4) Waar hebt u uw wijsheid vandaan, onder wiens bescherming en beschikking staat u en in welke hoedanigheid schept u, met behulp van de macht van de ziel, in uw eentje de levens van alle wezens met de elementen van de materie? (5) Zoals een spin zijn web maakt, manifesteert u zonder enige hulp vanuit uw eigen zielsvermogen al deze levens door wie u zich nooit laat bepalen. (6) O almachtige, ik ken in deze wereld niet één bestaansvorm met een naam, een vorm en kwaliteiten, die superieur, inferieur of gelijkwaardig is, van een tijdelijke aard of eeuwigdurend, die zijn bestaan te danken heeft aan een andere bron [dan u]. (7) Het baart ons zorgen dat uw goede zelf met een volmaakte discipline, strenge boetedoeningen op zich nam. Zo kregen we de kans eraan te twijfelen

of u wel de uiteindelijke waarheid bent [en dachten we aan een hogere bestaansvorm dan u]. (8) O, alwetende heerser over alles, verschaf alstublieft uitleg over dit alles waar ik naar vroeg zodat ik een begrip zal hebben overeenkomstig uw instructies.'

(9) **D**e schepper antwoordde: 'O vriendelijke ziel mij zo dierbaar, jij, zo aardig, hebt volkomen gelijk te twijfelen, want ik werd [door die onderwerping in boete] ertoe aangezet de heldhaftigheid, macht en glorie van de Allerhoogste Heer onder ogen te zien. (10) Mijn zoon, het is niet onterecht wat je zo-even zei in je beschrijving van mij, want zonder het Allerhoogste te kennen boven mij zal het zeker zo zijn [dat het lijkt alsof die grootheid] mij allemaal toekomt. (11) Alles van de wereld die ik schiep werd geschapen door de gloed [de *brahmajyoti*] van Zijn bestaan, net zoals dat het geval is met het vuur, de zon, de planeten en de sterren [die vanuit Zijn gloed stralen]. (12) Ik breng Hem mijn eerbetuigingen, Hij de Allerhoogste Heer Vāsudeva waarop ik mediteer. Dankzij Zijn onoverwinnelijke vermogens noemt men mij de leraar [de goeroe] van de wereld. (13) Mensen zich er niet voor schamend een prominente positie in te nemen met de begoochelende materiële energie, maken in hun staat van verbijstering een verkeerd gebruik van de taal met het bezigen van de woorden 'ik' en 'mijn'. Met dat woordgebruik wordt ik slecht begrepen. (14) De basisingrediënten van de materie in hun interactie met de Eeuwige Tijd en de natuurlijke aard van het levende wezen, maken zeker deel uit van Vāsudeva, o brahmaan, maar de waarheid is dat ieder van deze onderdelen op zichzelf geen waarde heeft. (15) De bedoeling en de oorzaak van de Veda's is Nārāyaṇa [Kṛṣṇa als de vierarmige Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God en voorwereldlijke Heer van de mensheid], de halfgoden zijn de helpende handen van Nārāyaṇa, de werelden bestaan terwille van Nārāyaṇa en alle offers zijn er om Nārāyaṇa te behagen. (16) De concentratie van het denken is er slechts om Nārāyaṇa te kennen, de versobering is er slechts om Nārāyaṇa te bereiken, de cultuur van de transcendentie is er slechts om zich bewust te worden van Nārāyaṇa en de vooruitgang op het pad van de bevrijding is er slechts om het koninkrijk van Nārāyaṇa binnen te gaan. (17) Geïnspireerd door Zijn visie en hetgeen werd geschapen door Hem, de ziener, de heerser, de stabiliteit en Superziel van allen die ook mij heeft geschapen, schep ik eveneens.

(18) **V**an de goedheid, hartstocht en traagheid [de *guṇa's*] die door de uitwendige energie werd aangenomen, zijn er de drie kwaliteiten van de transcendentie van de Almachtige [Heer van de Tijd]: handhaving, schepping en vernietiging [zie ook 2.4: 23]. (19) De eeuwige transcendentale persoon, die onder invloed staat van de basiskwaliteiten van de materiële natuur, is onderhevig aan omstandigheden van oorzaak en gevolg. Dit resulteert in de symptomen van kennis [uit goedheid], activiteiten [uit hartstocht] en goederen [uit onwetendheid]. (20) Hij, de getuige van de individuele ziel die wordt beheerst door de symptomen van de drie geaardheden, de Allerhoogste Heer in het Voorbije, de heerser over mij en iedereen, kan in Zijn voortgang niet goed worden herkend, o

brahmaan. (21) De Heer die Heerst middels het vermogen van Zijn materiële energie kwam aldus, vanuit de onafhankelijke wil van Zijn goddelijke zelf, tot verschillende verschijningen, waarbij Hij hun karma, [onderworpenheid aan de] tijd en hun bijzondere aard op Zich nam. (22) Door het toezicht van de Oorspronkelijke Persoon vond de schepping van de *mahat-tattva* plaats [de 'grotere werkelijkheid'], door de eeuwige tijd was er de omvorming van de geaardheden en uit de omvorming van de oorspronkelijke aard vonden de verschillende activiteiten hun bestaan. (23) Vanwege de transformatie van de grotere werkelijkheid domineerden echter [in het begin] de hartstocht en de goedheid, maar toen [tegenwicht biedend in reactie] vonden de materie, de materiële kennis en materiële activiteiten hun vitale bestaan. (24) Die omvorming van het materiële deel van het zelf, het ego, manifesteerde zich, zoals gezegd, overeenkomstig de drie kenmerken van de goedheid, hartstocht en onwetendheid. Aldus *prabhu*, verdeelden zich de krachten van een begeleidende intelligentie, kennis van de schepping en de materiële evolutie. (25) Van al de materiële elementen ontwikkelde zich [allereerst] de [proto-materiële, onzichtbare ether] uit de duisternis die transformatie onderging. Met de kwaliteit van het geluid als zijn subtiele vorm is het als de ziener in verhouding tot het geziene [van alle andere materie]. (26-29) Door omvorming van de ether vond de lucht zijn bestaan die gekenmerkt wordt door de kwaliteit van de beroering. Daarbij trad ook het geluid naar voren als een kenmerk dat werd overgenomen van de ether. Zo verwierf de lucht tevens een leven vol onderscheid met energie en kracht. De lucht die op haar beurt weer transformeerde onder invloed van de tijd bracht in reactie op het voorgaande uit haar natuur weer het vuurelement voort. Bij de vorm ervan was er dan evenzo de nodige tastbaarheid en geluid [als de erfelijke last of het karma van de voorgaande elementen]. Het vuur vormde zich om tot [of condenseerde uit waterstof en zuurstof als] water en zo ontstond het smaakelement hetgeen eveneens consequent gepaard ging met tastbaarheid, geluid en vorm. Maar door de veelvormigheid van die transformatie van het water vond weer daaropvolgend het geurrijke van het sap zijn bestaan dat [als het aarde-element] vorm aannam samen met de kwaliteiten van de tastbaarheid en het geluid. (30) Uit de geaardheid goedheid kwamen de [kosmische] geest en de tien goden voort die handelen in goedheid: die van de windrichtingen, de lucht [Vāyu], de zon [Sūrya], de wateren [Varuṇa], de langlevendheid [de Aśvinī-Kumāra's], het vuur [Agni], de hemel [Indra], de transcendentie [Viṣṇu in de gedaante van Upendra], de vriendschap [Mitra] en de bewaker van de schepping [Brahmā]. (31) Door de transformatie van de hartstocht van het ego ontstond de tienvoudigheid van de zinnen van het handelen en de waarneming - de mond, de handen, de voeten, het geslachtsorgaan en de anus, plus het horen, zien, voelen, proeven en ruiken - alsook de levenskracht en de intelligentie. (32) Zolang al deze categorieën van de elementen, de zinnen, de geest en de geaardheden van de natuur los van elkaar bestonden, kon het lichaam [van de mens en de mensheid] zich niet vormen, o beste in de kennis [Nārada]. (33) Toen zij [die elementen] bijeen werden gebracht door de [drijvende] kracht van de Allerhoogste en ze hun toepassing vonden, kwam dit [persoonlijke en universele bestaan] met

zowel zijn ware en illusoire als zijn geestelijke en materiële werkelijkheden [*sat/asat*] tot stand.

(34) **H**et universum werd na talloze millennia verzonken te zijn geweest in de [causale] wateren, tot zijn eigen tijd van leven opgewekt door de persoonlijke ziel [de Heer] die het levenloze leven inblies. (35) Hij als de Oorspronkelijke Persoon [de Puruṣa] kwam uit het ei van het universum tevoorschijn om Zich te verdelen over duizenden afdelingen van benen, armen, ogen, monden en hoofden. (36) De grote filosofen stellen het zich zo voor dat al de werelden in het universum er zijn als de ledematen van een lichaam [de *virāṭ-rūpa*] dat bestaat uit zeven systemen onder de gordel en zeven aan de bovenzijde. (37) De brahmanen vertegenwoordigen de mond van de Oorspronkelijke Persoon, de heersende klasse is er als Zijn armen, de handelaren vormen de bovenbenen van de Opperheer en de arbeidersklasse manifesteerde zich uit Zijn voeten. (38) De aardse [lagere] werelden [Bhūrloka's] behoren tot Zijn benen zo zegt men, de etherische werelden [Bhuvarloka's] behoren tot Zijn buik, de hemelse werelden van het hart [Svarloka's] bevinden zich in Zijn borst en de hoogste werelden van de heiligen en wijzen [Maharloka's] zijn van de Grote Ziel. (39) Boven de borst tot aan de nek treft men de wereld aan van de godmensen [de zonen van Brahmā, Janaloka] en daar weer boven in de hals vindt men de wereld van de verzaking [Tapoloka, van de asceten]. De wereld van de waarheid [Satyaloka van de zelfgerealiseerde, verlichte mensen] treft men in het hoofd aan. [Deze werelden zijn allen aan tijd gebonden,] maar de geestelijke wereld [Brahmaloka, de wereld van de ene Ziel, de Opperheer] is eeuwig. (40-41) Met op Zijn middel de eerste van de lagere werelden, op Zijn heupen de tweede, lager bij Zijn knieën de derde, de vierde op Zijn kuiten, de vijfde op Zijn enkels, de zesde op Zijn voeten en de zevende op Zijn voetzolen [vergelijk 2.1: 26-39], is het lichaam van de Heer [de *virāṭ-rūpa* of universele gedaante] geheel gevuld met al de [veertien] werelden. (42) Men stelt het zich alternatief [eenvoudig in drieën verdeeld zo] voor dat de aardse, lagere werelden zich bevinden op de benen, de etherische, middelste werelden zich bevinden in het gebied van de navel en dat de hemelse, hogere werelden vanaf de borst naar boven te vinden zijn.'

2.6 - De Lofzang op de Oorspronkelijke Persoon Bevestigd

(1) **D**e Schepper zei: 'De mond [van de Oorspronkelijke Persoon] zoals gevormd door het vuur vormt de oorsprong van de stem. De zeven bestanddelen [van Zijn lichaam: huid, vlees, zenuw, merg, been, bloed en vet] vormen het veld waar de Vedische hymnen worden ontwikkeld en de tong van de Heer is de plaats die alle vormen van voedsel en lekkernijen biedt die worden geofferd aan de voorvaderen en de goden. (2) Van het bovenzinnelijke pad van Zijn neus is er al de levensadem en de buitenlucht met de Aśvinī halfgoden [die je een lang leven bezorgen] in combinatie met al de medicinale kruiden. Zijn reukvermogen geeft het genot van geurende stoffen. (3) De ogen [van de grote gedaante] bieden de perceptie van allerlei vormen van alles wat verlicht wordt en schittert voor het oog van de zon en Zijn oren bieden de waarneming van zowel de geluiden uit alle richtingen als de [geestelijke] geluiden van alle offerplaatsen die weerklinken in de ether. (4) Zijn uiterlijke verschijning [het oppervlak van de Universele Gedaante] vormt de basis voor alle zaken en gunstige gelegenheden en het veld waar men oogst, terwijl Zijn huid van de luchtbewegingen de tastzin vormt en de plaats voor allerlei offers. (5) Zijn lichaamsbeharing is de vegetatie van de koninkrijken met behulp waarvan in het bijzonder de offerplechtigheden worden voltrokken. Daarbij vormen de wolken met hun bliksem, de stenen en het ijzererts Zijn hoofdhaar [zoals ik al zei], Zijn aangezichtshaar en Zijn nagels. (6) Zijn

armen, de besturende mensen van God, zijn hoofdzakelijk bezig met het voorzien in de behoeften en het beschermen van de burgerbevolking. (7) In de Heer Zijn toevlucht verschaffende lotusvoeten herkent men de vooruitgang van de lagere, middelste en hemelse werelden, omdat ze, in alle behoeften voorziend met het verschaffen van wat nodig is, vrijwaren van vrees en alle zegeningen inhouden. (8) Water, het zaad en het vitaliserend vermogen van regens verwijst naar de genitaliën van de Schepper, de Heer, of de plek waar het geluk ontspringt dat wordt teweeggebracht door [de noodzaak van] het voortbrengen van nageslacht [of cultuurproducten]. (9) O Nārada, het rectum van de Universele Gedaante vormt de oorsprong van Mitra en van Yama, de godheid die heerst over alles wat op zijn einde loopt. Men denkt eraan als de plaats van afgunst, ongeluk, de dood en de hel. (10) Frustratie, immoraliteit en onwetendheid ontdekt men aan Zijn rugzijde, terwijl Zijn aderen [als gezegd] de rivieren en stromen vormen en Zijn verzameling botten de bergen laten zien. (11) De ongeziene beweger [de Tijd] van de zeeën en oceanen van de tot leven komende en de ook weer [fysiek] in Zijn buik [tijdens Brahmā's nacht] vernietiging vindende levende wezens, wordt door de intelligenten gekend als het [kloppende] hart dat in het subtiele lichaam is gelokaliseerd.

(12) **D**e verdediger van het dharma, u, ikzelf, mijn zoons [de Kumāra's] en Heer Śiva, zijn allen afhankelijk van het leven en de ziel van het Opperwezen [die de veilige haven vormt] van waarheid en wijsheid. (13-16) Ik, u, Heer [Śiva], alsook de grote wijzen vóór u, de goddelijken, de demonen, de menselijke wezens en de excellenten [de Nāga's], de vogels, de beesten, de reptielen en al de hemelse wezens, alsmede de planten en de vele andere bestaansvormen op het land, in de wateren en in de lucht, tezamen met de astroïden, de sterren, kometen, planeten en manen en de donder en bliksem; al wat er was, wat er is en zal worden geschapen, dit gehele universum bij elkaar wordt [doordrongen en] omvat door de Oorspronkelijke Persoon in [het hart met] een formaat van niet meer dan zestien centimeter [zie ook 2.2: 8]. (17) Op dezelfde manier als de zon zijn stralen vanbuiten uitspreidt en al het bestaande verlicht en [vanbinnen met *prāṇa*] kracht verschaft, wekt ook de Hoogste Persoonlijkheid, met Zijn expansie van de Universele Gedaante, vanbinnen en vanbuiten tot leven. (18) Hij beheerst de onsterfelijkheid en onbevreesdheid en is verheven boven de dood en het materieel genoegen van iedereen en derhalve, o brahmaan, is de glorie van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid onbegrensd.

(19) **W**eet dat het gehele materiële bereik van al de levende wezens slechts een gedeelte vormt van de energieën van de Persoon van het geluk voorbij de materiële lagen waar geen sprake is van dood of angst. (20) Terwijl zij die gehecht zijn aan het gezinsleven en zich niet strikt houden aan de gelofte van het celibaat hun plaats hebben in de drie materiële werelden, vormt het drievoud van dat deel de plaats in het voorbije waar zij verblijven die nimmer meer geboorte zullen nemen. (21) Maar de Alomtegenwoordige Heer vormt de bestemming voor de beide wegen van materiële actie en toewijding, Hij is de toevlucht

en de Oorspronkelijke Persoon voor de twee paden van onwetendheid en kennis. (22) Hij, uit wie al de planeten en de gigantische Universele Gedaante compleet met de elementen, de zinnen en de materiële kwaliteiten van het universum ontstonden, is, boven al die werelden verheven, [inderdaad] te vergelijken met de zon die alles overziet wat hij met zijn stralen verhit.

(23) **T**oen ik geboorte nam uit de lotusbloem ontspringend aan de navel van de Grote Persoon, had ik naast de persoonlijke ledematen van de Oorspronkelijke Persoon niets om offers mee te brengen. (24) Wat er nodig is om offers te brengen zijn zaken zoals bloemen en groen, brandbaar materiaal [zoals stro], een altaar alsook een tijdskader [een kalender b.v.] om de kwaliteiten van de natuur [zoals de lente] te kunnen volgen. (25) Men heeft gebruiksvoorwerpen nodig, granen, brandstof [geklaarde boter], een zoetstof ['honing'], kapitaal ['goud'] en een vuurplaats ['aarde'], water, de geschriften ['Ṛg, Yajur en Sāma Veda'] en [ten minste] vier [voorgaande] personen, o godvruchtige. (26) Het vereist ook de aanhef van heilige namen en mantra's, beloningen, geloften en een speciaal geschrift voor het doel en het proces van de godheid in kwestie. (27) Middels mijn gebruik van de ledematen van de Allerhoogste Persoon slaagde ik erin deze ingrediënten bijeen te brengen en stap voor stap met compensaties en presentaties mijn doel te bereiken met het vereren van de halfgoden. (28) Goed toegerust gebruikmakend van al de ingrediënten was ik aldus, met de ledematen van de Oorspronkelijke Persoon en genieter van alle offers, van aanbidding voor de Allerhoogste Persoonlijkheid [Viṣṇu]. (29) En dienovereenkomstig voerden uw [gods]broeders, de negen meesters van de levende wezens [de negen scholen; de halfgoden naast Brahmā; vergelijk 5: 30], het offer met gepast ritueel uit voor de tevredenheid van zowel de geziene als ongeziene persoonlijkheden. (30) In navolging [van die scholen of halfgoden] waren ook de Manu's, de vaders van de mensheid, in de loop van de tijd van aanbidding om Hem te behagen, en zo deden dat ook de andere grote wijzen, voorvaderen, geleerden, tegenstanders [Daitya's] en de mensheid als geheel.

(31) **M**et de hele kosmos zich bevindend in Hem, Nārāyaṇa, de Persoonlijkheid van God, heeft Hij, die aan zichzelf genoeg heeft in Zijn transcendentie, terwille van schepping, behoud en vernietiging de materiële illusie aanvaard in verschillende hoogst machtige verschijningsvormen. (32) Naar Zijn wil schep ik, onder Zijn beschikking vernietigt Śiva en Hij in de vorm van de Oorspronkelijke Persoon behoudt het hele universum als de beheerser van de drie energieën.

(33) **W**at betreft dit alles wat ik op uw verzoek heb uitgelegd mijn beste, onthou dat niets waaraan je ook denkt in termen van tijdelijkheid en eeuwigheid, buiten de Allerhoogste Heer zijn bestaan heeft. (34) Omdat ik in mijn hart met grote ijver vasthield aan de Heer bleken mijn woorden, o Nārada, nimmer tevergeefs te zijn, ook was mijn geest niet doelloos of vruchteloos, noch deden mijn zinnen mij verdwalen in de tijdelijkheid. (35) Ik ben een expert in de Vedi-

sche traditie, ben geslaagd in mijn verzaking, een aanbiddelijke meester onder de voorvaderen, van resultaat in mijn yoga en doorkneed in zelfrealisatie, maar ik slaagde er niet in Hem volledig te kennen uit wie ik voortkwam. (36) Ik ben [derhalve] de gezegende voeten van de Heer van de overgegeven zielen toegewijd die de herhaling van geboorte en dood stoppen en zicht op het geluk verschaffen. Net zo min als de hemel zijn eigen begrenzing kan zien kan Hij zelf zich nog niet eens een voorstelling maken van het vermogen van Zijn eigen Persoonlijke energieën. En hoe zouden anderen dat dan wel kunnen? (37) Aangezien noch ik, noch wie van jullie zonen ook, noch de Vernietiger Zijn werkelijke positie kennen, kan je ook niet verwachten dat andere godsbewuste zielen dat kunnen. Met onze intelligentie verbijsterd door de begoochelende energie kan je het universum alleen maar kennen zover je persoonlijke vermogen reikt.

(38) **H**ij wiens incarnaties en activiteiten wij bezingen, Hij die door mensen zoals wij niet volledig kan worden gekend, is de Allerhoogste Heer die wij onze respectvolle eerbetuigingen brengen. (39) Hij, de Voorwereldlijke Oorspronkelijke Persoonlijkheid schept millennium na millennium in Zichzelf, middels Zichzelf, Zijn Zelf [het universum], handhaaft Zichzelf [voor enige tijd] en neemt [Zichzelf ook weer] op in Zichzelf. (40-41) Zonder een materiële smet, zuiver en volmaakt in de kennis en alles doordringend in Zijn volheid is Hij gevestigd in waarheid als het absolute zonder een begin en een einde, vrij van de natuurlijke kwaliteiten en eeuwig zonder Zijns gelijke. O mijn wijze, de grote denkers kunnen dit alleen maar begrijpen als hun zinnen in rust zijn en hun zelf in vrede verkeert, anders zal dit zeker aan hun oog zijn onttrokken en worden vervormd door tijdgebonden argumenten. (42) De eerste avatāra van de Heer, is de Oorspronkelijke Persoon: [Mahāviṣṇu of Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu. Hij vormt het fundament van] de ruimtetijd [*kālaḥ svabhāvaḥ*, de oorspronkelijke aard van de tijd], oorzaak, effect, de elementen, de geaardheden, alsook het ego, de zinnen en de geest. Samen vormen ze de diversiteit van het gigantische universele onafhankelijke lichaam [genaamd Garbhodakaśāyī Viṣṇu] van al het bewegende en niet bewegende van het Almachtige Allerhoogste.

(43-45) **I**kzelf [Brahmā], de Vernietiger en de Handhaver; al de vaderen van de levende wezens zoals Dakṣa [en Manu], jijzelf en de andere zonen [de Kumāra's]; de leiders van de hogere werelden, de ruimtereizigers, de aarde en de lagere werelden; de aanvoerders van de hemelbewoners [van de Gandharva, Vidyādhara en Cāraṇa werelden] alsook de leiders van de demonen [de Yakṣa's, Rākṣasa's en Uraga's] en de onderwereld; de eersten onder de wijzen, de voorvaderen, de atheïsten, de speciale talenten, de onbeschaafden en ook de doden; de boze geesten, de Jinn en Kūṣmānḍa's [andere boze geesten] met inbegrip van de grote waterdieren, beesten en vogels - met andere woorden alles en iedereen die in de wereld in een bepaalde mate machtig is of van een specifieke mentale of zintuiglijke begaafdheid of buitengewoon vermogen, vergevingsgezindheid, schoonheid, bescheidenheid, weelde, intelligentie of geslacht is, bestaat alsof hij zelf de [opperste] gedaante van [het representeren van] Zijn bovenzinnelijke

werkelijkheid zou zijn, maar in feite vormt ieder van hen slechts een onderdeel. (46) O Nārada, heb nu waardering voor de toewijding voor het spel en vermaak van de belangrijkste incarnaties van de Oorspronkelijke Hoogste Persoonlijkheid. Die toewijding zal de trage materie doen verdampen die zich in je oren heeft opgehoopt. Ik zal je deze verhalen, die stuk voor stuk een genoegen zijn om naar te luisteren, de één na de ander vertellen zoals ze zich in mijn hart bevinden.'

2.7 - Korte Beschrijving van de Voorgaande en Komende Avatāra's

(1) **D**e Schepper zei: 'Toen de Heer als de Onbegrensde in het universum voor Zijn spel en vermaak de vorm aannam van het totaal van alle offers [als de everzwijn*avatāra* Varāha], was Hij in die gedaante van plan de aarde op te heffen uit de [Garbhodaka] oceaan. In de oceaan verscheen toen de eerste demon [genaamd Hiraṇyākṣa, de 'demon van het goud'] die door Hem, als een bliksemflits die een wolkenpartij doorklieft, werd verslagen met Zijn slagtand.

(2) **U**it Ākūti ['goede bedoeling'], de vrouw van Prajāpati Ruci, werd Suyajña ['gepast offer'] geboren die met zijn vrouw Dakṣiṇā ['de beloning'] de goddelijken ter wereld bracht die werden aangevoerd door Suyama ['juiste regulatie'].

Met hen drong Hij in beduidende mate het leed van de drie werelden terug, om reden waarvan de vader van de mensheid Svāyambhuva Manu hem de nieuwe naam Hari [de Heer] gaf.

(3) **V**ervolgens nam Hij geboorte in het huis van de tweemaal geboren Kardama ['de schaduw van de Schepper'], uit de schoot van Devahūti ['de aanroeping van de Goden'] samen met negen zusters. Als Heer Kapila ['de analytische'] sprak Hij met Zijn moeder over spirituele zelfverwerkelijking, waardoor zij in dat leven verlost werd van de materiële geaardheden die de ziel overdekken en bereikte ze de bevrijding.

(4) **T**evreden over de overgave van de wijze Atri die bad voor nageslacht, zei de Heer hem: 'Ik zal je Mij geven!' en om die reden kreeg Hij de naam Datta [Dattātreya, 'hij die geschonken werd']. Het stof van Zijn lotusvoeten leidde tot de zuivering van het mystieke lichaam en bracht de rijkdom van de geestelijke en materiële werelden van Yadu [die de dynastie grondvestte], Haihaya [een afstammeling] en anderen.

(5) **O**mdat ik in het verleden sober leefde in boete voor het heil van de schepping van de onderscheiden werelden, verscheen de Heer als de vier Sana's ['van ouds', de vier celibataire zoons van Brahmā genaamd Sanat-kumāra, Sanaka, Sanandana en Sanātana]. In het tijdperk daarvoor werd de spirituele waarheid teniet gedaan toen de wereld in het water verzonk, maar met hen werd een heldere visie op de ziel mogelijk voor alle wijzen.

(6) **U**it Mūrti ['de beeltenis'], de vrouw van Dharma ['rechtschapenheid'] en de dochter van Dakṣa ['de capabele', een Prajāpati], nam Hij de gedaante aan van Nara-Nārāyaṇa ['de mens, de vooruitgang van de mens']. De Opperheer aldus [nedergedaald] stond het op basis van de kracht van [de schoonheden voortkomend uit] Zijn persoonlijke boetedoeningen nimmer toe dat Zijn geloften werden gebroken door de hemelse schoonheden die Hem met Cupido [de god van de liefde] benaderden. (7) De lust kan worden verslagen door grote voorvechters [als Heer Śiva] met een gestrenge blik van afkeer, maar die kunnen niet hun eigen intolerantie de baas worden. Met [de twee van] Hem vanbinnen aanwezig, is de lust echter te bedeesd om naar voren te treden. Hoe kan met Hem voor de geest nu ooit de lust de aandacht opeisen?

(8) **E**rtoe aangezet door de scherpe bewoordingen van een bijvrouw die ondanks de aanwezigheid van de koning [Utānapāda, 'de poolster'] werden geuit, nam zijn zoon Dhruva ['de onverzettelijke'], toen hij nog maar een jongen was, zijn toevlucht tot strenge boetedoeningen in een groot woud. De Heer [in dit verband Pṛśnigarbha genaamd, de 'veelvormige'] door zijn bidden behaagd bevestigde het doel van zijn realisatie [Dhruvaloka, de spil van de sterren] waarvoor de grote wijzen en de bewoners van de hemel sedertdien bidden, gericht naar boven en naar beneden.

(9) **T**oen de tweemaal geborenen koning Vena ['de bezorgde'] vervloekten die afdwaalde van het pad van de religie, verbrandde hem dat als een bliksemin-slag waarbij hij met al zijn grote daden en weelde in de hel belandde. Nadat er voor de Heer was gebeden werd hij bevrijd door Hem die naar de aarde kwam als zijn zoon [genaamd Pṛthu, 'de grote, wereldwijde'] en bracht daarbij tevens tot stand dat de aarde kon worden ontgonnen voor de opbrengst van allerlei ge-wassen.

(10) **A**ls de zoon van Koning Nābhi ['de spil'] werd Hij geboren als Ṛṣabha ['de beste'] uit Sudevī. Evenwichtig in de aangelegenheid van de yoga, presteer-de Hij, hoewel dwaas toeschijnend, op het hoogste niveau van de wijzen. Op dat niveau heeft men, met het aanvaarden van de spirituele essentie - van de onaf-hankelijkheid - de activiteit van de zinnen onderworpen en is men volmaakt be-vrijd van materiële invloeden.

(11) **D**e Allerhoogste Heer, de ziel van al de goden, de Persoonlijkheid van het Offer die in alle offers wordt aanbeden, verscheen in een offerande van mij met een hoofd als dat van een paard en een gouden glans [en wordt aldus Hayagrīva genoemd]. Door Zijn ademen door Zijn neusgaten kan men de geluiden van de Vedische hymnen horen.

(12) **H**ij die de Manu werd [genaamd Satyavrata, 'de waarheidsgetrouwe'] zag aan het einde van het tijdperk Heer Matsya ['de vis'] die als het behoud voor de aarde een toevlucht vormde voor alle levende wezens [in de vorm van een boot tijdens de zondvloed]. De Veda's die vanwege de grote angst voor het water voortkwamen uit mijn mond werden toen door Hem opgepikt die daar Zijn sport bedreef.

(13) **T**oen in de oceaan van melk [ofwel de kennis] de aanvoerders van de onsterfelijken en hun tegenstanders de berg [genaamd Mandara, de 'grote berg'] aan het karnen waren voor het winnen van de nectar, ondersteunde de voorwereldlijke Heer hem half slapend als een schildpad [genaamd Kurma], zodat het over Zijn rug schuurde en jeukte.

(14) **A**ls Nṛsiṁha ['de leeuw'] verscheen Hij als degene die de angst van de godsbewusten wegnam met het fronsen van Zijn wenkbrauwen en de schrikwek-kende tanden van Zijn mond, terwijl Hij zonder pardon op Zijn schoot met Zijn nagels de gevallen koning van de demonen [Hiraṇyakaśipu] doorboorde die Hem had uitgedaagd met een strijdknots in zijn handen.

(15) **D**e leider van de olifanten [Gajendra] die in de rivier bij zijn poot ge-grepen werd door een uitzonderlijk sterke krokodil, riep Hem, terwijl hij een lo-tus vasthield, in grote nood op de volgende wijze aan: 'U bent de Oorspronkelijke Persoonlijkheid en Heer van het Universum. Uit U die beroemd bent als een pel-

grimsoord komt al het goede voort als men alleen maar Uw naam hoort, de naam die het zo waard is om gezongen te worden.' (16) De Heer die hem in zijn lijden hoorde kliefde, als de Onbegrensd Machtige gezeten op de koning van de vogels [Garuḍa], de bek van de krokodil in tweeën met Zijn *cakra*wapen en bevrijdde hem in Zijn grondeloze genade door hem aan zijn slurf omhoog te trekken.

(17) **H**oewel Hij, de grootste in bovenzinnelijke kwaliteiten, [de jongste was van] al de zonen van Aditi ['de oneindige'], overtrof Hij [hen allen] door in dit universum al de werelden te omspannen en werd Hij derhalve de Heer van het Offer genoemd. Bedelend voorwendend slechts behoefte te hebben aan drie voetstappen land nam Hij zo als Heer Vāmana al het land [van Bali Mahārāja] in bezit zonder ooit in overtreding te raken met de autoriteiten onder wiens gezag men nimmer zijn bezit mag verliezen. (18) O Nārada, bij de genade van de kracht van het water dat spoelde van de voeten van de Heer, probeerde hij [Bali Mahārāja], die het op zijn hoofd hield en de heerschappij over het koninkrijk van de goddelijken had, nooit, zelfs niet als dat ten koste ging van hemzelf, aan iets anders vast te houden dan aan wat hij had beloofd omdat hij besloten had zich aan de Heer te wijden.

(19) **D**e Opperheer tevreden over de goedheid die je ontwikkelde middels je bovenzinnelijke liefde, o Nārada, gaf [zich manifesterend als de bovenzinnelijke zwaan, als de Haṁsāvatāra] heel vriendelijk gedetailleerd uitleg over het licht van de kennis van de yoga en de wetenschap van het zich verhouden tot de ziel die allen, die zich hebben overgegeven aan Vāsudeva, zo volmaakt weten te waarderen.

(20) **O**nversaagd onder alle omstandigheden heersend over de tien windrichtingen met de kracht van Zijn *cakra*-orde [Zijn schijfwapen of orde van de tijd], onderwerpt Hij de drie systemen [zie *loka*] incarnerend in de verschillende Manutijdperken [*manvantara's*] als een Manu of stamvader, een nakomeling van de Manudynastie. Aldus heersend over de onverlaten en hun koningen vestigt Hij Zijn roem tot in de hoogste wereld van de waarheid [Satyaloka].

(21) **O**nder de naam Dhanvantari daalde de Opperheer neer in het universum als de roem in eigen persoon om sturing te geven aan de kennis die men nodig heeft om een lang leven te krijgen. Hij deed dit door een aandeel te verwerven van de nectar die voortkomt uit het [Kurma karn]offer en die snel de ziekten van alle levende wezens geneest.

(22) **M**et de bedoeling het toenemende overwicht van de heersende klasse terug te dringen hielp de grote ziel [Heer Paraśurāma], de Opperste Geestelijke Waarheid in eigen persoon, al de doorns uit de wereld die waren afgedwaald van het pad en solliciteerden naar een hels bestaan. Hij hanteerde voor dat doel ontzagwekkend machtig eenentwintig keer Zijn bovenzinnelijke bijl.

(23) **V**anwege Zijn grondeloze, allesomvattende genade voor ons, daalde de Heer van Alle Vermogens [als Rāma] neer in de familie van Ikṣvāku [de dynastie van de zonne-orde]. Op het gebod van Zijn vader [Daśaratha] trok Hij het woud in met Zijn vrouw [Sītā] en broer [Lakṣmaṇa] in reactie op de tegenstand van de tienhoofdige [de demonische heerser Rāvaṇa] die groot leed veroorzaakte. (24) Op het moment dat Hij in Zijn toorn over Zijn bedroefde vriendin [de ontvoerde Sītā] op een afstand met bloedrode ogen mediteerde op de stad van de vijand [op het eiland Laṅkā], zoals Hara dat deed in zijn verlangen [het hemelrijk] plat te branden [met zijn vurige blikken], maakte de Indische oceaan die angstig zag dat haar waterdieren [haaien, zeeslangen en dergelijke] erdoor verbrandden, snel baan. (25) Toen de slurf van de olifant die Indra draagt brak op de borst van Rāvaṇa, straalde er licht in alle richtingen. Rāvaṇa paradeerde van vreugde heen en weer tussen de legers, maar binnen de kortste keren kwam aan dat lachen en de levensadem van hem die Sītā ontvoerde een einde door het zingen van de boog [van Rāma].

(26) **T**oen de hele wereld in staat van ellende verkeerde vanwege de last van de soldaten van de ongelovigen, verscheen Hij [Kṛṣṇa], met Zijn Volkomen Aspect [Balarāma], Zijn schoonheid en Zijn zwarte haar, terwille van de decimering van de atheïsten, Hij wiens pad van glorieuze daden zo moeilijk te herkennen is voor mensen in het algemeen. (27) Wie anders dan Hij kon, als een kind nog maar, een levend wezen doden dat de vorm van een gigantische demone had aangenomen [Pūtanā], of slechts drie maanden oud zijnde met Zijn beentje een hele kar omverwerpen alsook twee hoog oprijzende Arjunabomen ontwortelen? (28) Te Vṛndāvana [waar Kṛṣṇa opgroeide] wekte Hij met Zijn genadige blik de koeherdersjongens en hun dieren weer tot leven die hadden gedronken van het vergiftigde water [van de Yamunā]. Om het [water] te zuiveren van de overmaat aan het zeer krachtige gif, schiep Hij er in de rivier behagen in de slang streng te bestraffen die zich daar schuilhield met zijn giftige tong. (29) Hij met Zijn bovenmenselijke daden redde al de bewoners van Vraja [het koeiendorp] die die nacht zorgeloos lagen te slapen, van verbranding door het vuur dat laaide in het droge woud. Op die manier overtuigde Hij samen met Balarāma hen die er zeker van waren dat het met hun leven was afgelopen, van Zijn ondoorgrondelijke vermogen door ze simpelweg hun ogen te laten sluiten [en redde hen zo op dezelfde manier als Hij later de gopa's redde uit een andere bosbrand]. (30) Wat voor touw Zijn [pleeg]moeder [Yaśodā] ook probeerde om haar zoon mee vast te binden, telkens weer bleek het te kort te zijn. En dat wat ze zag toen Hij Zijn mond opendeed voor de twijfelende koeherdersvrouw [die naar aarde zocht die Hij gegeten zou hebben] waren al de werelden, hetgeen iets was dat haar op een andere manier overtuigde. (31) Nanda Mahārāja Zijn [pleeg]vader, die Hij eveneens redde - van de angst voor Varuṇa [de halfgod van de wateren] - en de koeherders die gevangen gehouden werden in de grotten door de zoon van Maya [een demon] alsook zij die [wonend in Vṛndāvana] overdag hard werkten en 's nachts sliepen, beloonde Hij allen met de hoogste wereld van de geestelijke he-

mel [Brahmaloka of Vaikuṇṭha]. (32) Toen de koeherders er [door Kṛṣṇa] van werden weerhouden om hun offers voor de koning van de hemel te brengen, veroorzaakte Indra een zware regenval. Hij [Kṛṣṇa], nog maar zeven jaar oud, wilde toen de dieren beschermen en hield in Zijn grondeloze genade zeven dagen lang met enkel één hand de heuvel Govardhana speels omhoog alsof [het een paraplu was], zonder dat Hij er moe van werd. (33) In Zijn nachtelijke avonturen in het bos verlangde Hij het om bij het zilveren licht van de maan met zoetgevooisde liedjes en melodieuze muziek te dansen en de liefdesverlangens op te wekken van de vrouwen van Vrajabhūmi en onthoofde Hij tevens hun ontvoerder [Śaṅkhacūḍa] die uit was op de rijkdom van Kuvera [de hemelse schatbewaarder]. (34-35) [Demonische] types als Pralamba, Dhenuka, Baka, Keśī, Ariṣṭa, Cāṇūra en Muṣṭika [die voor Kaṁsa worstelden], Kuvalayāpīḍa [de olifant], Kaṁsa [de demonische oom], vele koningen uit den vreemde [zoals die van Perzië], de aap Dvivida, Pauṇḍraka en anderen, alsook koningen als Śālva, Narakāsura, Balvala, Dantavakra, Saptokṣa, Śambara, Vidūratha en Rukmī en een ieder die machtig en goed bewapend was zoals Kāmboja, Matsya, Kuru [de zoons van Dhṛtarāṣṭra], Sṛñjaya en Kekaya, zouden dankzij Hem van het toneel verdwijnen en Zijn hemelverblijf bereiken, dan wel dankzij één van de andere namen verdwijnen die bij Hem horen zoals Baladeva [Kṛṣṇa's broer], Arjuna of Bhīma.

(36) **G**eboren uit Satyavatī zal Hij [als Vyāsadeva] na de nodige tijd inzien wat voor moeite de minder intelligente en maar kortlevende mensen hebben met de al te ingewikkelde en toegespitste Vedische literatuur. Aangepast aan het tijdperk zal Hij dan de gehele verzameling van deze wensboom van de Veda's in verschillende takken onderverdelen.

(37) **V**oor hen die zeer goed onderlegd raakten op de weg van de scholing maar jaloers op het goddelijke, de werelden en de ether ongezien doorkruisen met uitvindingen van Maya [ofwel met moderne technologie], zal Hij zich heel aantrekkelijk uitdossen en [als de Boeddha en zijn vertegenwoordigers] met uitvoerige verhandelingen hun geesten verbijsteren door gebruik te maken van vele termen die van de traditie afwijken.

(38) **A**ls er zelfs onder de beschaafde heren geen sprake meer is van de Heer en de tweemaal geborenen [de hogere klasse] en de regering bestaat uit hypocriete, gemene kerels die zelf nimmer met Zijn lofzangen, parafernalia, altaren en woorden begaan zijn, dan zal, aan het einde van het tijdperk van de Onenigheid, de Allerhoogste Heer [Kalki], de Heer van Alle Heren, verschijnen.

(39) In het begin is er de boete met mij en de negen stamvaders, de wijzen van de schepping. In het midden is er het religieuze offeren [de handhaving met Viṣṇu], de Manu's, de halfgoden en de koningen in hun leefwerelden. En op het eind is er de goddeloosheid en zijn er de kwaaie atheïsten en dergelijken met Śiva. Het zijn allemaal machtige [*guṇa*] vertegenwoordigers van de begoochelende energie van de Ene Oppermacht. (40) Wie kan ten volle het vermogen van

Heer Viṣṇu omschrijven? Zelfs de wetenschapper die de atomen telt kan dat niet. In één grote beweging wist Hij [als Trivikrama] opschudding te veroorzaken door met Zijn been moeiteloos het universum te bestrijken tot aan de neutrale staat boven de natuurlijke geaardheden toe [Satyaloka]. (41) Noch ik, noch al de wijzen die vóór u werden geboren zijn in staat het bereik van de Almachtige Oorspronkelijke Persoon te overzien. En wat kan men dan verwachten van anderen die nà ons geboren werden? Zelfs niet Ananta Śeṣa [het 'slangenbed' van Viṣṇu], de eerste incarnatie van de voorwereldlijke goddelijkheid die met duizenden gezichten tot op de dag van vandaag Zijn kwaliteiten bezingt, kan Zijn uiterste grens bereiken. (42) De Heer verleent Zijn onbegrensde genade alleen aan die zielen die zich in ieder opzicht hebben overgegeven. Alleen zij die dat zonder dubbelhartigheid deden kunnen de oneindige oceaan van Zijn begoochelende energieën oversteken, alleen zij die bewust niet 'ik' en 'mijn' zeggen tegen dat [lichaam] van hen wat bestemd is te worden gegeten door jakhalzen en honden. (43-45) O Nārada, weet dat we beiden behoren tot het begoochelende spel van illusies van de Allerhoogste Ene, en dat geldt ook voor de grote Heer Śiva, Prahlāda Mahārāja ['de vreugdevolle'] van de atheïstenfamilie, Śatarūpā, de vrouw van Manu, en Svāyambhuva Manu zelf met zijn kinderen, Prācīnabarhi, Ṛbhu, Aṅga [de vader van Vena], alsook Dhruva, Ikṣvāku, Aila, Mucukuṇda, Janaka, Gādhi, Raghu, Ambarīṣa, Sagara, Gaya, Nāhuṣa, en anderen als Māndhātā, Alarka, Śatadhanu, Anu, Rantideva, Bhīṣma, Bali, Amūrttaraya, Dilīpa, Saubhari, Utaṇka, Śibi, Devala, Pippalāda, Sārasvata, Uddhava, Parāśara, Bhūriṣeṇa en kampioenen als Vibhīṣaṇa, Hanumān, Śukadeva Gosvāmī, Arjuna, Ārṣṭiṣeṇa, Vidura en Śrutadeva. (46) Als ze de gedragsaanwijzingen van de bewonderenswaardige toegewijden naleven kunnen ook zij die behoren tot de vrouwen, de arbeiders, de barbaren en de uitgestotenen, ondanks dat ze een zondig leven leiden, de illusie van de goddelijke energie overwinnen en tot kennis komen. Als het zelfs mensen die worden beheerst door dierlijke gewoonten lukt, hoeveel meer zou dat dan niet opgaan voor hen die over Hem vernamen en Hem in gedachten houden? (47) Het Absolute van de Geest [Brahman] staat bekend als onbegrensd geluk dat vrij is van leed. Het is de uiteindelijke positie van de Allerhoogste Persoon, de Fortuinlijke, voor wie geplaatst de illusie wegvlucht uit schaamte. Die zuivere, onbevlekte staat vrij van onderscheidingen gaat de woorden te boven die horen bij het materieel motief van vruchtdragende handelingen, hij vormt het oorspronkelijk beginsel van de Superziel, is de oorzaak van alle oorzaak en gevolg en [vormt de basis van] het altijd vrij van angst vreedzaam ontwaken tot het Volkomen Geheel [zie ook B.G. 2: 52]. (48) In die staat van volledige onafhankelijkheid bestaat er geen behoefte aan de controle en het streven naar perfectie in zelfbeperking als van de mystici, net zo goed als Indra [de god van de regens] geen waterput hoeft te graven. (49) De Opperheer is de ene meester van alle geluk omdat Hij het succes brengt van [de spirituele realisatie met] al het goede werk dat het levende wezen verrichtte overeenkomstig zijn natuurlijke aard en materiële positie. Nadat het lichaam werd opgegeven [aan het einde van het leven] lost het op in zijn samenstellende elementen, maar, net zoals de ether nimmer verloren gaat, gaat

ook de ongeboren geestelijke ziel van de persoon niet verloren [zie ook B.G. 2: 24].

(50) **M**ijn beste, aldus heb ik in het kort uitleg gegeven over de Allerhoogste Heer die het universum heeft geschapen. Wat er ook bestaat in het fenomenale [materiële] of noumenale [geestelijke] bereik kan geen andere oorzaak hebben dan Hari, de Heer. (51) Dit verhaal over de Fortuinlijke genaamd het Śrīmad Bhāgavatam, werd aan mij doorgegeven door Hem, de Allerhoogste Heer. Het vormt de samenvatting van Zijn diverse vermogens. En alsjeblieft geef nu, vanuit je goede zelf, hier zelf verder uitleg aan. (52) Beschrijf aldus, voor het heil van de verlichting van de mensheid, met overtuiging deze wetenschap van toewijding [bhakti] voor de Allerhoogste Persoonlijkheid, de ondersteuner van alles en alle zielen. (53) Met de beschrijving van de Heer Zijn uiterlijke aangelegenheden zal het levende wezen, dat met regelmaat er aandacht aan besteed en er toegewijd waardering voor opbrengt, nimmer begoocheld raken door de illusies opgewekt door de materiële wereld.'

2.8 - Vragen Gesteld door Koning Parīkṣit

(1) **D**e koning vroeg: 'Hoe gaf Nārada, de ziener van het goddelijke die was geïnstrueerd door Heer Brahmā, o brahmaan, uitleg over de geaardheden en hun transcendentie en aan wie gaf hij die uitleg? (2) Dit zou ik graag willen begrijpen, o beste: wat is de werkelijkheid van hen die bekend zijn met de waarheid van de Heer die zo vol is van wonderbaarlijke vermogens en wiens vertellingen zo gunstig zijn voor al de werelden? (3) Spreekt u alstublieft verder, u die van het grootste geluk bent, zodat ik met mijn geest gericht op de Ziel van het Geheel, Śrī Kṛṣṇa, bevrijd van materiële gehechtheid mijn geconditioneerde lichaam kan opgeven. (4) Zij die met geloof regelmatig luisteren naar deze spirituele materie en tevens stand weten te houden in die onderneming, zullen niet lang daarna de Allerhoogste Heer in hun harten zien verschijnen. (5) Als je aldus via je oren deze klanken [van het Bhāgavatam] ontvangt zal de lotusbloem van je liefdevolle relatie met Kṛṣṇa al de onzuiverheden wegwassen, net zoals het water van de herfst de poelen zuivert. (6) Een persoon die gezuiverd raakte zal, bevrijd zijnde van al de ellende in het leven, nimmer de beschutting van Kṛṣṇa's voeten opgeven, net zoals een reiziger nimmer zijn thuis zal opgeven [zie ook B.G. 5: 17; 8: 16; 8: 21-28; 9: 3; 15: 3-4; 15: 6].

(7) **K**an u vanuit uw zelfkennis, me zeggen of het levende wezen dat zelf niet materieel is, o brahmaan, een materieel lichaam aanvaardt op basis van toeval of dat het dat doet om een of andere reden? (8) Hoe kan de Oorspronkelijke Persoon wiens positie in deze wereld wordt gedefinieerd door deze lotusbloem [dit gigantische universum] die ontsproot aan Zijn navel, nu net zo

worden gekend in de situatie van de [veel kleinere] afmeting van Zijn verschillende belichamingen? (9) Hij van de lotusbloem, [Brahmā] die niet uit de materie was voortgekomen maar uit Zijn navel, hij die het leven gestalte gaf van allen die werden geboren met een lichaam, hoe kon hij door Zijn genade Zijn Gedaante waarnemen? (10) Hoe kan de Oorspronkelijke Persoon, Hij die de materiële werelden handhaaft, schept en vernietigt, onberoerd blijven door Zijn eigen uitwendig vermogen terwijl Hij als de Heer van alle energieën rust in het hart van een ieder? (11) Voorheen hoorde ik u [in 2.5] spreken over de verschillende [planeten of leef]werelden met hun bestuurders als de verschillende delen van het lichaam van de Oorspronkelijke Persoon. Wat [kan u ons vertellen] over die bestuurders die met hun verschillende werelden Zijn verschillende delen vormen?

(12) **E**n hoe zit het met een dag van Brahmā [een *kalpa*] en de tussenliggende perioden [*vikalpa's*]? Wat kan u zeggen over de tijd waarnaar we verwijzen met de woorden verleden, heden en toekomst? En hoe zit het met de levensduur die belichaamde wezens is toebemeten? (13) O beste van de tweemaal geborenen, wanneer is de tijd begonnen en wat kan u zeggen over de aanduiding van de tijd als lang of kort zoals die verstrijkt met een bepaalde activiteit? (14) En wat is het effect van het karma dat de levende wezens als gevolg van hun verlangens verzamelen vanwege hun [zich identificeren] met de basiskwaliteiten van de natuur? (15) Beschrijf ons alstublieft hoe de aarde, de lagere regionen, de vier windstreken, de ether, de planeten, de sterren, de heuvels, de rivieren, de zeeën en de eilanden en hun bewoners zijn verschenen. (16) Wat zijn de proporties van de buitenruimte [van het universum] en de innerlijke ruimte, en wat zijn hun verdelingen? En wat is de aard en de bezigheid van de grote zielen en, alstublieft, beschrijf de verschillende roepingen en leeftijdsgroepen in de samenleving. (17) Wat zijn de verschillende tijdperken, hoe lang duren ze en wat is hun aard? En welke incarnatie van de Heer spreidt welk soort van wonderbaarlijke handelingen tentoon in ieder van de tijdperken?

(18) **W**at is het dharma van de menselijke samenleving in zijn geheel en wat zijn de specifieke plichten van de verschillende beroepen en de wijze heersende klasse? En wat zijn de verplichtingen jegens mensen in nood? (19) Hoeveel elementen telt de schepping, wat zijn hun kenmerken en hoe reageren ze op elkaar? Wat zijn de regels en bepalingen van de toegewijde dienst aan de Oorspronkelijke Persoon en voor het zich verhouden tot het innerlijke zelf in de cultuur van de yoga? (20) Wat zijn de speciale vermogens die de yogameester zich eigen maakt en waar leiden die toe? Hoe onthechten de yogi's zich van hun astrale lichaam en van welke aard is de geestelijke kennis die men aantreft in de Veda's, de aanhangende literatuur [de Upaveda], de wetboeken en de Vedische verhalen en geschiedenissen? (21) Hoe vinden de levende wezens hun bestaan, hoe vinden ze stabiliteit en hoe vinden ze hun einde? Wat zijn de procedures voor het uitvoeren van rituelen, het verrichten van goede daden en behartigen van het eigenbelang en wat zijn de regelingen voor de drie levensdoelen [de eco-

nomische, religieuze en zinnelijke belangen]? (22) Hoe kunnen alle zielen als gevolg van hun handelingen weer opnieuw geschapen worden [na hun dood], hoe komen ketters tot stand, wat betekent het voor een ziel om gebonden of bevrijd te zijn en wat houdt het in om je oorspronkelijke positie van dienst verlenen te realiseren [*svarūpa*]? (23) Hoe geniet de Opperheer als een onafhankelijke ziel nu van Zijn spel en vermaak op basis van eigen vermogen en hoe kan Hij van deze handelingen afzien als Hij, als de Almachtige, getuige blijft van Zijn uitwendige vermogen?

(24) **O**ver dit alles en meer waar ik niet naar vroeg, o fortuinlijke, heb ik mij vanaf het begin verwonderd. Doe alstublieft in overeenstemming met de waarheid, o grote wijze, verslag van wat u mij aan uw voeten gevallen, wilt vertellen. (25) Waar anderen enkel het gebruik volgen van een in het verleden geformuleerde filosofie, bent u een autoriteit op dit gebied als de zelfgeboren Brahmā. (26) Ik ben het nooit moe, o brahmaan, om in de honger van mijn vasten te drinken van de nectaroceaan van woorden over de Onfeilbare Heer.' "

(27) **S**ūta Gosvāmī zei: "Hij [Śukadeva] die aldus in de samenkomst, door de koning met dit soort vragen werd bestookt over onderwerpen betreffende de hoogste waarheid, was, als het werktuig van de Schepper, zeer blij met deze dienaar van Viṣṇu. (28) Hij zei hem dat deze Purāṇa genaamd het Bhāgavatam door de Allerhoogste Heer aan Heer Brahmā werd overgedragen bij aanvang van de eerste dag [of *kalpa*] van de schepping. (29) Hij beloofde te proberen een volledige beschrijving te geven, van het begin tot het einde, van alles wat de koning, de beste van de Yadudynastie, had gevraagd en nog meer zou vragen."

2.9 - Antwoorden in de Vorm van Uitspraken van de Heer

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Het materiële zelf van de begoochelende energie kan, o Koning, zonder het bovenzinnelijke zelf van zuiver bewustzijn, geen enkele betekenis hebben, net zoals een droom geen betekenis heeft zonder zijn dromer. (2) Met de wens op verschillende manieren genoegen te beleven aan de vele gedaanten die de uitwendige energie van *māyā* te bieden heeft is er vanwege [de werking van] haar kwaliteiten of geaardheden het idee van 'ik' en 'mijn'. (3) Zo gauw hij [de getuige, de ziel], in zijn glorie van het overstijgen van de tijd van de materiële energie, ervan geniet om vrij van begoocheling te zijn, geeft hij in die volheid het ook op met dit tweetal [van het 'ik' en 'mijn']. (4) Toen de Opperheer Zijn gedaante toonde aan de Schepper die oprecht was in zijn trouw aan de geloften, maakte Hij duidelijk dat het doel van alle zuivering eruit bestaat liefde te ontwikkelen voor de kennis van de zelfverwerkelijking [*ātma-tattva*, filognosie, het principe van de ziel]. (5) [En dus] begon hij, de eerste goddelijke persoon in het universum, de allerhoogste geestelijk leraar, vanuit zijn eigen goddelijke positie [op de lotus van de schepping] zich af te vragen waar die [lotus] vandaan kwam. Daarbij overwegende hoe hij met zijn schepping zou moeten beginnen, kon hij er echter niet achter komen wat de richtlijnen en procedures waren van hoe hij alles materieel moest samenvoegen.

(6) **T**oen hij [de Schepper] eens verdiept was in dit soort gedachten, hoorde hij dat er twee lettergrepen werden uitgesproken die de zestiende [*ta*] en de eenentwintigste [*pa*] van het *sparśa*-alfabet waren. Samengevoegd [tot *tapas*, boete] raakten die twee lettergrepen bekend als de waarde van de wereldverzakende orde, o Koning. (7) Toen hij dat hoorde, keek hij overal om zich heen om de spreker te zien, maar er was niemand te bekennen. Vanuit de positie waar hij zat bedacht hij toen dat hij maar het beste aandacht kon besteden aan het doen van boete als was opgedragen. (8) Begiftigd met een feilloze visie, beheerste hij zijn levensadem, geest en zinnen van waarnemen en handelen voor de duur van duizend godenjaren* en verlichtte aldus in het verleden al de werelden door van alle boetvaardigen degene te zijn met de strengste praktijk.

(9) **D**e Allerhoogste Heer die tevreden was over zijn boete, manifesteerde toen voor hem Zijn hoogste verblijfplaats. Dat bereik wordt geprezen door alle zelfgerealiseerde zielen zonder illusie en angst omdat het vrij is van de vijf vormen van ellende van het materiële leven [onwetendheid, zelfzucht, gehechtheid, afkeer en doodsangst]. Hoger kan men niet reiken. (10) Daar wordt de Heer aanbeden door zowel de verlichte als de onverlichte toegewijden en daar voert de geaardheid goedheid de boventoon boven de andere twee van hartstocht en traagheid, zonder ooit met hen vermengd te zijn. Ook is er daar geen sprake van de invloed van de tijd of de uitwendige energie, om nog maar te zwijgen over [de invloed van] al de andere zaken [als gehechtheid, begeerte etc]. (11) Zo blauw als de hemel en gloeiend met lotusgelijke ogen, zeer aantrekkelijk en jeugdig met geel gekleurde kledij, zijn al de bewoners daar toegerust met de vier armen [van Viṣṇu] en de luister en pracht van parels en verfijnde sieraden. (12) Sommigen stralen als koraal of diamanten, met hoofden met oorbellen en bloemenslingers bloeiend als een hemelse lotus. (13) Die plaats, die straalt met rijen hoog oprijzende, schitterende bouwwerken [speciaal ontworpen] voor de grote toegewijden en die bevolkt is met flitsende schoonheden met een hemelse teint, ziet er zo mooi uit als een hemel met wolken en bliksemflitsen. (14) De godin van het geluk [Śrī] verricht aldaar in haar persoonlijke gedaante, in verrukking met haar persoonlijke, zingende begeleidsters, met behulp van verschillende toebehoren toegewijde dienst aan de lotusvoeten van de Heer, omringd door zwarte bijen die druk meezoemen in de aantrekking van [het eeuwigdurende seizoen van] de lente. (15) Daar zag hij [Brahmā] de Heer van de hele gemeenschap van de toegewijden, de Heer van de godin, van het Universum en het offer, de Almachtige, die in bovenzinnelijke liefde gediend wordt door de meest vooraanstaande metgezellen zoals Sunanda, Nanda, Prabala en Arhaṇa. (16) De dienaren die vol van liefde hun gelaat naar Hem op hebben geheven zijn dronken van de zeer aangename blik van Zijn glimlach, Zijn rood doorlopen ogen, Zijn gezicht met Zijn helm en oorbellen, Zijn vier handen, Zijn gele kleding, Zijn borst met het merkteken en de Godin van het Geluk aan Zijn zijde. (17) Gezeten op Zijn hoogst kostbare troon geniet Hij, als de Allerhoogste Heer, volop van Zijn verblijfplaats alwaar Hij wordt omringd door de weelde van Zijn vier energieën [de principes van de materie, de oorspronkelijke persoon, het intellect en het ego], Zijn zestien

energieën [de vijf elementen, de waarnemende en werkende zintuigen en de geest], Zijn vijf energieën [de zinsobjecten van vorm, smaak, geluid, geur en aanraking], Zijn zes energieën [de volheden van de kennis, intelligentie, schoonheid, boetvaardigheid, roem en rijkdom] en de overige persoonlijke vermogens die Hij soms tentoon spreidt [de acht *siddhi's* of mystieke perfecties].

(18) **D**e Schepper van het Universum, die overweldigd was door de aanblik van dat gehoor, boog met zijn hart vol van extase en met zijn lichaam vol van goddelijke liefde, zich met tranen in zijn ogen neer voor de lotusvoeten van de Heer die het pad vormen dat gevolgd wordt door de grote bevrijde zielen. (19) Toen Hij hem voor zich aanwezig zag achtte de Heer de waardige, grote geleerde geschikt voor het gestalte geven aan de levens van alle levende wezens overeenkomstig Zijn eigen gezag. Mild glimlachend schudde Hij zeer vergenoegd Zijn partner in de goddelijke liefde de hand en richtte Hij zich in verlichte termen tot hem. (20) De Allerhoogste Heer zei: 'In tegenstelling tot de boete van hen die valselijk verenigd zijn [de '*kūṭa*yogi's'], ben Ik hoogst tevreden over de lang volgehouden boete, de boete waardoor zich in u, die het verlangde te scheppen, de Vedische kennis verzamelde. (21) Vraag Mij, de schenker van alle zegeningen, welke gunst u ook maar wilt, o Brahmā, want het ultieme succes van ieders boetedoeningen bestaat eruit Mij uiteindelijk te zien. (22) U kreeg deze benijdenswaardige blik op Mijn verblijfplaats omdat u onderworpen luisterde toen u in afzondering van de hoogste boetedoening was. (23) Ik was het die het zei [dat u boete moest doen] toen u niet wist hoe u uw plicht moest doen. Die boete is Mijn hart en Ziel; dat is wat Ik ben voor degene die erin verwikkeld is, o zondeloze. (24) Ik schep door boetedoening, Ik handhaaf de kosmos door boetedoening en Ik trek me ook weer terug op basis van boetedoening. Men vindt Mijn macht door gestrenge boetedoening.'

(25) **B**rahmā zei: 'O Allerhoogste Heer van alle levende wezens, U bent de regisseur zich bevindend in het hart die op basis van Uw superieure intelligentie, door niemand te stoppen, op de hoogte bent van alle ondernemingen. (26) Niettemin vraag ik U, o Heer, mijn wens te vervullen te mogen begrijpen hoe U, terwijl U Zelf geen gedaante heeft, enerzijds kan verblijven in het voorbije terwijl U anderzijds nederdaalt in Uw gedaante zoals wij die mogen kennen. (27) En hoe speelt U het klaar om - vanuit Uzelf middels Uzelf - door Uw eigen materiële energie te verenigen, Uw verschillende vermogens te verkrijgen wat betreft het ontwikkelen, onderhouden en vernietigen? (28) O Mādhava [meester van alle energieën], laat me alstUblieft begrijpen hoe U, net als een spin [die zijn web weeft], vastberaden onfeilbaar Uw spel speelt met het investeren van Uw energie in dat alles. (29) Het van U lerend als mijn leraar van het voorbeeld en door Uw genade optredend als Uw instrument, bid ik dat, ondanks het scheppen van de levens van de levende wezens, ik aldus nimmer verstrikt raak in materiële gehechtheden. (30) O Heer, zoals een vriend zich gedraagt met een vriend, hebt U me [met Uw handdruk] aanvaard voor het tot stand brengen van de verschillende levens van de levende wezens. O mijn Heer, ik hoop dat, vanwege allen die

[via mij] in het dienen van U ongestoord het licht van de wereld zien, ik nimmer in de greep van trots en arrogantie zal raken.'

(31) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De kennis over Mij verkregen is zeer vertrouwelijk en wordt gerealiseerd in combinatie met toegewijde dienst en de nodige parafernalia zoals Ik het u zeg. (32) Moge er door Mijn genade voor u deze feitelijke realisatie zijn van Mijn eeuwige gedaante in bovenzinnelijke zin en Mijn gedaante en handelingen met de basiskwaliteiten van de natuur. (33) Ik was het die er bestond vóór de schepping toen er nog niets anders was, toen er nog niets bestond van alle oorzaak en gevolg van het Allerhoogste. En ook ben Ik het die van alles wat werd geschapen uiteindelijk overblijft, dat is wat Ik ben. (34) Dat wat zich als waardevol voordoet, is dat niet als het niet met Mij in relatie staat - ken Mijn begoochelende energie als slechts een afschaduwing van duisternis. (35) Net zoals de elementen van het universum er in het heel klein en in het gigantisch groot zijn, geldt dat ook voor Mij zoals Ik [heel klein] in hen ben binnengegaan en [heel groot] los van hen besta. (36) De student van het Ware Zelf moet de ware aard van de dingen zowel rechtstreeks [door contact ermee] als indirect [door te vergelijken] onderzoeken, ongeacht wat het is, wanneer het er is of de omstandigheid ervan. (37) Als je je geest gefixeerd houdt op deze conclusie over het Allerhoogste, zal je nimmer in welke positie ook verbijsterd raken, niet tijdens je leven [je *kalpa*] noch aan het eind van je leven [je *vikalpa*]'.'

(38) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus alles goed te hebben uitgelegd, verdween de Ongeborene, Heer Hari, zoals Hij door de leider van de levende wezens [Brahmā] werd waargenomen in Zijn bovenzinnelijke gedaante van het Allerhoogste Zelf. (39) Nadat Hij uit het zicht was verdwenen hervatte Brahmājī, die zijn handen had gevouwen voor de Heer die het voorwerp vormt van al de zinnen [van de toegewijden], het scheppen van dit universum vol van alle levende wezens, zoals hij dat eerder deed. (40) De vader van alle levende wezens en het religieuze leven wenste het om, in het belang van zijn eigen deugd, zich naar gelofte en regel te wijden aan de kwestie van het welzijn van de levende wezens. (41) Nārada, de meest dierbare van zijn erfgenamen, was hem altijd zeer gehoorzaam in zijn bereidheid van dienst te zijn met zijn goede gedrag, zachtmoedigheid en zinsbeheersing. (42) O Koning, de grote wijze en eersteklas toegewijde behaagde zijn vader [Heer Brahmā] zeer met zijn verlangen om [meer] te weten over Viṣṇu, de Heer van alle energieën. (43) Op dezelfde manier als u mij nu ondervraagt, ondervroeg Nārada Muni hem toen hij zag dat dat naar de tevredenheid was van de overgrootvader van het hele universum. (44) Dit Verhaal van de Fortuinlijke, de Bhāgavata Purāṇa, dat met zijn tien eigenschappen [als samengevat in de vier verzen 33-36, zie verder het volgende hoofdstuk] door de Allerhoogste Heer werd uiteengezet, werd daarop door de schepper van het universum uitgelegd aan zijn zoon [Nārada]. (45) Aan de oever van de Sarasvatī onderrichtte Nārada [op zijn beurt] dit Allerhoogste van de Geest aan de grote wijze, de meditatieve Vyāsadeva die van een onbegrensd vermogen is, o Ko-

ning. (46) Al de dingen die u me vroeg wat betreft de Universele Gedaante van de Oorspronkelijke Persoon en andere aangelegenheden, zal ik u nu zeer gedetailleerd beschrijven.'

*: Een goddelijk, hemels of godenjaar staat gelijk aan 360 menselijke jaren.

2.10 - Het Bhāgavatam is het Antwoord op Alle Vragen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'In dit [boek, het Śrīmad Bhāgavatam] komen de volgende [tien onderwerpen] ter sprake: de primaire schepping [*sarga*], hoe de interacties tussen het levende en het levenloze tot stand kwamen [*visarga*], de planetaire orde [*sthāna*], het geloofsbehoud [*poṣaṇa*], de aanzet tot handelen [*ūtaya*], de bestuurlijke tijdperken [*manvantara's*], verhalen over de Heer Zijn verschijningen [*īśa-anukathā*], het afzien van een materieel leven [*nirodha*], bevrijding in toegewijde dienst [*mukti*] en de toevlucht [de veilige haven van Kṛṣṇa, *āśraya*]. (2) Grote zielen, wijzen, die redeneren vanuit Vedische teksten en hun betekenisverklaring, stellen dat de bedoeling van de eerste negen kenmerken van dit boek eruit bestaat een helder idee te verschaffen van het tiende onderwerp. (3) De [zestien elementen van de vijf] grofstoffelijke elementen, de [vijf] objecten van de zinnen en de zintuigen zelf met inbegrip van de geest vormen de manifestatie die de schepping van de schepper [*sarga*] wordt genoemd, en wat resulteerde uit hun interactie met de drie geaardheden van de natuur [de *guṇa's*] wordt de secundaire schepping [*visarga*] genoemd. (4) De stabiliteit van de werelden [*sthāna*] is de glorie van de Heer van Vaikuṇṭha en Zijn genade vormt het geloofsbehoud [*poṣaṇa*]. Het bestuur van de Manu's [in de *manvantara's*] regelt de volmaaktheid van de plichtsbetrachting die de aanzet tot handelen vormt met de karmische neigingen [*ūtaya*]. (5) De verschillende verhalen

over de Heer [*īśa-anukathā*] beschrijven de activiteiten van de *avatāra's* van de Hoogste Persoonlijkheid van God en de personen die Zijn volgelingen zijn. (6) Terugkeren naar God [*nirodha*] gaat over het berusten van de zielen in de Oorspronkelijke Persoon en Zijn energieën, terwijl bevrijding [*mukti*] het opgeven van andere vormen [van bestaan] behelst met het stabiliteit vinden in de eigen aard van dienst verlenen. (7) Hij die zowel de bron is waaruit de schepping zich manifesteert als degene naar wie alles terugkeert, wordt daarom de toevlucht, de rustplaats [de *āśraya*] van de Allerhoogste Geest, van God of de Superziel genoemd.

(8) **V**erneem nu van mij over de manier waarop de ene Heer Zijn persoonlijke vermogen verdeelde in drie aspecten: 1) de natuur in de vorm van de heersende goden [*adhidaivika*], 2) de individuele zielen als degene die worden gecontroleerd [*adhyātmika*] en 3) hun materiële lichamen [*adhibhautika*]. (9) Aangezien men zich één van deze drie niet kan voorstellen zonder de andere twee, moet worden geconcludeerd dat de ene die ze allen kent Hij is, de Oorspronkelijke Ziel die de ondersteuning vormt van Zijn eigen eenheid. (10) Toen die Allerhoogste Persoon [expanderend in de ruimtetijd] de universa scheidde, schiep Hij buiten Zichzelf getreden, op zoek naar een plek om te rusten, [daarbij] de causale wateren van de zuiverste transcendentie. (11) Een eindeloze tijd in deze wateren van Zijn eigen schepping verblijvend werd Hij bekend onder de naam Nārāyaṇa ['het volgen van de weg van Nāra'] omdat deze wateren [*nārā*] voortkwamen uit de Allerhoogste Persoon [uit Nara]. (12) De materiële elementen, het karma, de tijd en de geconditioneerde levende wezens bestaan allen bij Zijn genade en houden op te bestaan bij [Zijn] verwaarlozing. (13) Waar de Godheid lag in Zijn mystieke sluimer was Hij geheel alleen. Aldus wenste Hij zich bij machte van Zijn *māyā* te vermenigvuldigen en deelde Hij Zijn goud glanzende zaadbeginsel in drieën. (14) Laat me nu uitweiden over de drievoud waarin de Ene Heer Zijn vermogen verdeelde in die van de natuur, *adhidaiva*, die van de individuele ziel, *adhyātma* en die van de geconditioneerde levende wezens, *adhibhūta*.

(15) **V**anuit de ether in het lichaam van de Oorspronkelijke Persoon die Zijn ledematen bewoog, ontwikkelde zich het vitale vermogen, het mentale vermogen en het lichamelijke vermogen, waarna vervolgens de levensadem [de *prāṇa*] tot stand kwam als het alles en iedereen beheersende principe. (16) Net zoals het gevolg van een koning, volgen alle actieve wezens de levenskracht van de *prāṇa* en als de levenskracht niet langer actief is houdt de activiteit van de wezens op. (17) De levenskracht die werd opgewekt [vanuit de ether] wekte in de Almachtige honger en dorst op, en om die dorst te lessen en honger te stillen, opende zich toen allereerst de mond. (18) Van de mond openbaarde zich het verhemelte waarna de tong zich manifesteerde alsmede de verschillende smaken die Hij ermee kon genieten. (19) Met de behoefte om met de mond te spreken ontwikkelde zich vanuit de Allerhoogste het vermogen om klanken te vibreren, maar in het water bleef dat heel lang opgeschort. (20) Ernaar verlangend geuren te ruiken

ontwikkelde de neus zich met zijn reukzin tezamen met de neusgaten om snel de lucht te kunnen inademen die de geur meevoert. (21) Op zichzelf bestaand in de duisternis verlangde Hij het om Zichzelf en de rest van de schepping te zien. Toen splitste ter wille van Zijn waarnemen de zon zich af die de ogen het gezichtsvermogen schonk. (22) Ook de oren manifesteerden zich toen het Opperwezen het wenste de geluidstrillingen uit alle richtingen te horen, en uit dat verlangen te begrijpen vonden de zieners hun bestaan. (23) Vanuit Zijn verlangen om het harde, zachte, lichte en zware, het hete en het koude van alle materie te ervaren, verspreidde de tastzin zich over de huid samen met de lichaamsbeharing, de planten en de bomen. Die tastzin van de huid wierp zich op door de voorwerpen die vanbinnen en vanbuiten werden waargenomen.

(24) **V**anuit Zijn verlangen naar verschillende vormen van arbeid manifesteerden zich Zijn handen, maar om de kracht te verlenen aan hun manipulatie [hun godheden] vond Indra, de koning van de goden, zijn bestaan als de manifestatie van beiden. (25) Het wensend te bewegen manifesteerden zich de benen waarover de Heer van het Offer [Viṣṇu] Zelf heerst. Hij is het die de verschillende levende wezens motiveert overeenkomstig de plichten van hun arbeidsopvatting [hun karma]. (26) Verlangend de nectar van het genoegen van de voortplanting te proeven verschenen de geslachtsorganen van de man en de vrouw en vond het lustmatige zijn bestaan waar beiden zo graag hun toevlucht toe nemen [beheerst door de Prajāpati]. (27) Ernaar verlangend afvalstoffen uit te scheiden ontwikkelde zich met de uitwerpselen de opening van de anus samen met de controle over die twee genaamd Mitra, de heerser over de uitscheiding. (28) Met de wens om van het ene lichaam naar een ander lichaam te verhuizen, manifesteerde zich de navel, de plaats waar men nauw mee blijft verbonden zowel na het stoppen van de ademhaling als na de dood [met een nieuw lichaam in de baarmoeder]. (29) Uit behoefte aan voedsel en drinken ontstond de buik met de ingewanden en de aderen alsook [in het grote lichaam van moeder aarde] de rivieren en de zeeën die de bron van hun onderhoud en stofwisseling vormen. (30) Met de herhaalde bezinning op Zijn eigen energie manifesteerde zich het hart [als de zetel van het denken], waarna de geest, Candra de heerser erover [de maan] en daarmee ook de vastberadenheid en het verlangen hun bestaan vonden. (31) De zeven elementen van de nagels, de huid, het vlees en het bloed, het vet, het merg en het been zijn hoofdzakelijk van aarde, water en vuur terwijl de levensadem een product is van de ether, het water en de lucht [zie ook *kośa*].

(32) **D**e zinnen van het materiële ego zijn gehecht aan de geaardheden van de materie. Die geaardheden beïnvloeden de geest en al de gevoelens die erbij horen waardoor de intelligentie en de gerealiseerde kennis voor het individu hun vorm aannemen. (33) De Allerhoogste Heer Zijn grofstoffelijke gedaante wordt, zoals ik u dat uitlegde, onder dit alles gekend aan de hand van de acht elementen [van aarde, water, vuur, lucht, ether, geest, intelligentie en vals ego] waaruit de planeten en al het overige bestaan, die samen een onbegrensd uitgedijde, uitwendige bedekking vormen. (34) Het Allerhoogste dat fijner is dan het fijnste,

dat het ongemanifesteerde is zonder kenmerken, is aldus zonder een begin, zonder een tussenstadium en zonder een einde, is eeuwig en is transcendentaal aan de geest met zijn woorden. (35) Geen enkele geleerde die zich bewust is van deze [materiële en bovenzinnelijke] vormen van de Allerhoogste Heer zoals ik ze u beschreef, zal daarom ooit de uitwendige manifestatie als vanzelfsprekend aannemen. (36) Hij die bovenzinnelijk in feite niets doet [*akarma* is] vertoont zich [tevens] met namen, woorden en waar dat woord betrekking op heeft, als de Allerhoogste Heer in zichtbare gedaanten van de Absolute Waarheid waarin Hij Zijn avonturen aangaat. (37-40) O Koning, weet dat al het geluk en leed en hun mengvormen er is als het gevolg van handelingen in het verleden [van karma]. Dat is de ervaring van al de leden van de familie van Brahmā, de Manu's, de goddelijken, de wijzen, de bewoners van Pitṛloka [de voorvaderen] en Siddhaloka [de volmaakten], de Cāraṇa's [de eerbiedwaardigen], Gandharva's [de zangers van de hemel], Vidyādhara's [de wetenschappers], de Asura's [de onverlichten], Yakṣa's [schatbewaarders of boze geesten], Kinnara's [van de supermachten] en de engelen; de slangachtigen, de aapachtige Kimpuruṣa's, de menselijke wezens, de bewoners van Mātṛloka [de plaats van de moeder], de demonen en de Piśāca's [gele vleesetende duivels]. En dat geldt ook voor de spoken, geesten, waanzinnigen en boze geesten, duivels die bezit van mensen nemen, de vogels, de dieren die in het bos leven en de huisdieren, de reptielen, zij die in de bergen leven, de bewegende en niet bewegende levende wezens, de levende wezens geboren uit embryo's, uit eieren, uit broeiwarmte [micro-organismen] en uit zaden, en alle overigen, of ze zich nu in het water, op het land, of in de lucht bevinden.

(41) **N**aar gelang de drie geaardheden van de goedheid, hartstocht en traagheid zijn er als zodanig ook de drie [posities] van de goddelijke ziel, van het menselijke wezen en van hen die moeten lijden. Er bestaan ook andere [posities], o Koning, die het gevolg zijn van mengvormen van ieder van deze drie met de rest van hen. Afhankelijk van de relatie van één zo'n kwaliteit met de overige twee ontwikkelt zich een zekere eigen aard. (42) Duidelijk is dat als de Allerhoogste Heer, de handhaver van het universum de universa tot stand heeft gebracht Hij het dharma handhaaft [en de levende wezens verlost] door [overeenkomstig Zijn drie vermogens] de gedaanten aan te nemen van goden, mensen en lagere levensvormen. (43) In de gedaante van Rudra [Śiva of de vernietiger] zal Hij in het vuur van de eindtijd alles geheel vernietigen, zoals de wind de wolken uiteendrijft. (44) De Allerhoogste Heer wordt door de grote transcendentalisten beschreven met deze kenmerken, maar verlichte zielen verdienen niet enkel deze kwaliteiten en zijn getuige van Zijn heerlijkheid in het voorbije [*nirguṇa*]. (45) Nimmer wordt wat betreft de zaak van de schepping enzovoorts, het bovenzinnelijke Allerhoogste beschreven als zijnde de instantie die zaken bewerkstelligt, want het idee [van het bekleden van een verheven positie] is er om tegenwicht te bieden aan dat wat door de materiële energie tentoon wordt gespreid. (46) Dit [primaire maakproces of dit evolueren] van Brahmā, werd besproken ter illustratie van de orde van een dag van de schepper [een *kalpa* bestaande uit 1000 *mahāyuga's* van ieder 4.32 miljoen mensenjaren, in een 100-

jarig leven van Brahmā genaamd een *mahākalpa*], terwijl de variaties erin, de transformaties ervan [de *vikalpa's* of perioden van verandering], betrekking hebben of de secundaire schepping van organische levensvormen. (47) Ik zal u later meer vertellen over de kenmerken en tijdmaten die een dag van Brahmā vormen, maar laat me u eerst informeren over dit tijdperk [ook wel Pādma Kalpa of Varāha Kalpa genaamd].' "

(48) Śaunaka zei: "O Sūta, u was zo goed te vertellen over Vidura, die als één van de beste toegewijden, op weg ging naar de pelgrimsoorden op deze aarde en daarbij de verwanten achterliet die zo moeilijk op te geven zijn. (49-50) O zachtmoedige, vertel ons hier alstublieft over de conversatie die Vidura had met Maitreya [een beroemde *ṛṣi*] die zo vol van bovenzinnelijke kennis is. Wat vroeg hij zijne genade allemaal en welke waarheden kreeg hij toen ten antwoord? En waarom gaf Vidura eigenlijk zijn bezigheden en metgezellen op en keerde hij nadien weer terug naar huis?"

(51) **S**ūta antwoordde: "Dit was wat Koning Parīkṣit nog meer vroeg. Ik zal u vertellen wat de grote wijze daarop zei toen hij de vraag van de koning beantwoordde. Luister goed."

Aldus eindigt het tweede Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: De Kosmische Manifestatie.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 2

2.1
Titel: 'Universele Gedaante'
Artiest: Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & Ptok.se

2.2
Titel: 'Lakṣmīdevī meditating on Nārāyaṇa'
Artiest: Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & ptok.se

2.3
Titel: Het bhakti stilleven is getiteld: "Still"
Artiest: Vlad Holst, gebruikt met toestemming (let op; correctie nodig in epub in ned. taal)
Bron: Ten Dreams.org

2.4
Titel: 'Keśava'
Artiest: Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & Ptok.se

2.5
Titel: Hindoe vintage voorstelling van Heer Brahmā
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

2.6
Titel: Trimurti als de Universele Gedaante met de Natuur. Vintage Hindoe afbeelding. & 'A Coming Storm'
Artiest: Door Anand Aadhar digitaal gepositioneerd in een Amerikaans landschapsschilderij getiteld: 'A Coming Storm'
door Sanford Gifford, Amerikaan, 1823-1880.
Bron: Philadelphia Museum of Art

2.7
Titel: De twee afbeeldingen zijn de linker en rechter kant van een waterverfschilderij getiteld: 'Dasavatar'.
Artiest: Andhra Pradesh, 19e eeuw, India
Bron: Victoria and Albert Museum

2.8
Titel: Parīkṣit en de wijzen voor Śukadeva Gosvāmī

Artiest: Kishangarh schilderij van de Rajasthani school, India, ± 17e eeuw.
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

2.9
Titel: De afbeelding van de halfgoden die tot de Heer van Vaikuṇṭha bidden is getiteld: 'Śiva, Indra, Brahmā and the Earth in the Form of a Cow pray to Nārāyaṇa, requesting Him to relieve the earth's burden'.
Artiest: Kailash Raj
Bron: exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming.

2.10
1. Titel: De eerste afbeelding toont een episode van de Bhāgavata Purāṇa.
'Kṛṣṇa in the form of a young cowherd plays his flute to entice the cowgirls'.
17th century kalapustaka, a lavishly illustrated manuscript from Nepal.
Bron: Cambridge University site on sacred scripts.
2. Titel: De tweede afbeelding is getiteld: 'The Creation of the Cosmic Ocean and the Elements' (detail), folio 3 from the Śiva Purāṇa, c. 1828 (3rd paintings).
The royal collection of the Mehrangarh Museum Trust, Jodhpur. Date c. 1828
Bron: The British Museum
3. Titel: De derde afbeelding is een plaatje van de Dasāvatara Veda.
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 3: De Status Quo

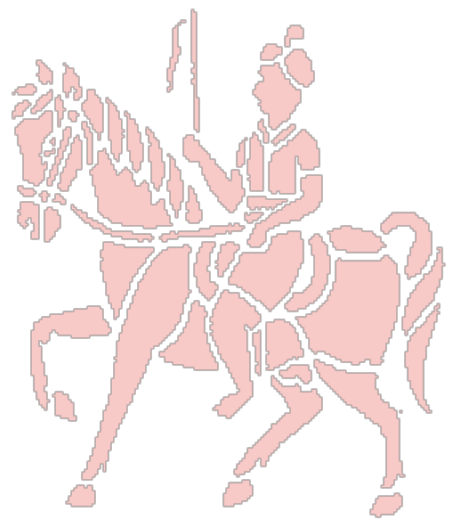

Maitreya wijdt uit over de Universele Gedaante, de Tijd
en het verschijnen van Brahmā en Zijn wijzen,
de demonen en de eerste avatāra's Varāha en Kapila.

3.1 - Vragen Gesteld door Vidura

(1) **Ś**uka zei: 'Dit is wat Vidura voorheen vroeg aan Zijne Genade Maitreya Ṛṣi nadat hij het woud was ingegaan toen hij zijn leven in welstand had verzaakt: (2) 'Wat te zeggen van het huis [van de Pāṇḍava's] waar ik mee geïdentificeerd ben? Śrī Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer en meester van allen, werd aanvaard als de gezant van de mensen ervan en had het opgegeven het huis van Duryodhana te betreden.'

(3) **D**e koning zei: 'Alstublieft zeg ons meester, waar en wanneer kwam Vidura Zijne Genade Maitreya Ṛṣi tegen om dit te bespreken? (4) De vragen die Vidura de heilige man stelde zullen zeker niet onbelangrijk zijn geweest, ze moeten vol van de hoogste bedoeling zijn geweest zoals die op prijs wordt gesteld door de zoekers van de waarheid.'

(5) **S**ūta zei: "Hij, de grote wijze Śukadeva aldus gevraagd door Koning Parīkṣit, antwoordde hem volkomen tevredengesteld, sprekend vanuit zijn grote kunde: 'Alstublieft, luister hiernaar'.

(6) **Ś**rī Śukadeva zei: 'In de tijd dat koning Dhṛtarāṣṭra zijn oneerlijke zoons aan het opvoeden was, trad hij, die zich nooit op het rechte pad bevond en zijn

gezichtsvermogen verloren had, op als de voogd voor de zoons van zijn jongere broer [de overleden Pāṇḍu, zie stamboom]. Hij liet hen het huis van schellak ingaan dat hij toen aanstak [zie Mahābhārata I 139-148]. (7) Toen in de samenkomst de echtgenote van de heilige Kuru's [Draupadī] werd beledigd door zijn zoon [Duḥśāsana] die haar bij haar haar greep, verbood de koning dit niet, ofschoon zijn schoondochter tranen huilde die de *kumkuma* van haar borsten wegspoelde [zie Mahābhārata II 58-73]. (8) Op het moment dat hij die geen vijanden heeft [Yudhiṣṭhira] met oneerlijke methoden werd verslagen in een dobbelspel en als een eerlijk man het woud inging, werd hem, toen hij na de afgesproken tijd terugkeerde, door hem die overmand was door illusie [Dhṛtarāṣṭra] nimmer zijn gerechte deel toegekend. (9) Ook Heer Kṛṣṇa, toen Hij op de smeekbede van Arjuna in de bijeenkomst voor hen verscheen als de leraar van de wereld, werd met al Zijn woorden zo goed als nectar, door de koning niet serieus genomen temidden van al de mannen wiens laatste restje vroomheid aan het verdwijnen was.

(10) **T**oen Vidura op verzoek van zijn oudere broer [Dhṛtarāṣṭra] voor consultatie naar het paleis werd geroepen en daar naar binnen ging, was het advies dat hij vervolgens met zijn aanwijzingen gaf zo uitstekend dat alle politici het er nu nog over hebben: (11) 'Geef aan hem die geen vijanden heeft [Yudhiṣṭhira] en die uw onverdraaglijke overtredingen zo geduldig droeg, nu zijn rechtmatige erfdeel terug. Voor hem en zijn jongere broers, waaronder Bhīma die als een slang zo wraakzuchtig is van woede, zou u bang moeten zijn. (12) De zoons van Pṛthā vallen nu onder de zorg van de Allerhoogste Heer van de Bevrijding die, met de ondersteuning van de brahmanen en de goddelijke zielen, zich momenteel ophoudt bij Zijn familie, de eerbiedwaardige Yadudynastie, die samen met Hem als hun Heer een ongekend aantal koningen versloeg. (13) Hij [Duryodhana], deze slechte kerel die u voor uw zoon houdt, trad in uw huishouden naar voren als een vijand van de Oorspronkelijke Persoon. U die hem ondersteunend zich aldus tegen Kṛṣṇa heeft gekeerd bent aldus verstoken van al het goede - aan dat ongeluk moet u, voor het heil van de familie, zo snel mogelijk een einde maken.'

(14) **N**adat hij deze woorden had uitgesproken werd Vidura door Duryodhana ter plekke aangesproken. Rood aangelopen van woede en met trillende lippen beledigde hij in de aanwezigheid van Karṇa, zijn jongere broers en Śakuni [een oom van moeders zijde], de respectabele man van goede kwaliteiten met het volgende: (15) 'Wie heeft hem hier uitgenodigd, deze bastaardzoon van een dienstmaagd die opgroeide terend op de zak van hen die hij verraadt als een vijandelijke spion? Gooi hem onmiddellijk het paleis uit en laat hem slechts zijn adem!' (16) Vidura op zijn beurt zette terstond zijn boog bij de deur neer en verliet het paleis van zijn broer, in het diepst van zijn hart geraakt door het geweld dat op hem afkwam. Ondanks deze voor het oor kwetsende pijlen, zat hij er niet over in want hij zag het als een grote kans die hem werd geboden.

(17) **N**adat hij de Kaurava's had verlaten en uit Hastināpura vertrok nam hij vroom zijn toevlucht tot pelgrimages en bereikte hij vele bedevaartsoorden. Met al de duizenden gedaanten van de Heer [die hij daar zag] verlangde hij enkel naar de hoogste graad van zuiverheid. (18) Hij reisde naar heilige plaatsen van toewijding alwaar de lucht, de heuvels en de boomgaarden, de wateren, rivieren en meren helder zijn en de tempels zijn opgeluisterd met de verschijningsvormen van de Oneindige. Aldus de plaatsen bezoekend trok hij geheel alleen rond door de heilige gebieden. (19) Zuiver en in de geest van het offeren rondtrekkend over de aarde, raakte hij geheiligd door de grond waar hij op sliep. Men zou hem niet herkennen, hij die zonder zijn gebruikelijke kleding was uitgedost als een bedelmonnik en te werk ging volgens de geloften die de Heer behagen. (20) Aldus door India reizend, arriveerde hij in het land van Prabhāsa, dat toen werd bestuurd door koning Yudhiṣṭhira die bij de genade van de Onoverwinnelijke Heer de wereld onder één krijgsmacht en vlag regeerde [zie 1.13]. (21) Daar hoorde hij hoe al zijn verwanten in een gewelddadige hartstocht waren omgekomen [te Kurukṣetra] zoals een bamboebos afbrandt door vlam te vatten als gevolg van de eigen wrijving. Vervolgens begaf hij, in treurnis, zich westwaarts in de richting van de rivier de Sarasvatī. (22) Aan de oever van de rivier bezocht hij de heilige plaatsen genaamd Trita, Uśanā, Manu, Pṛthu, Agni, Asita, Vāyu, Sudāsa, Go, Guha en Śrāddhadeva en was daar naar behoren van aanbidding. (23) Ook waren er andere plaatsen ingericht door de goddelijke tweemaal geboren zielen en toegewijden van de verschillende gedaanten van Heer Viṣṇu. Hij als de leidende persoonlijkheid vond zijn uitdrukking in ieder onderdeel van de tempels waarvan enkel de aanblik je al deed denken aan Kṛṣṇa. (24) Van daaruit trekkend door de welvarende koninkrijken van Surat, Sauvīra en Kurujāṅgala (het westen van India), gebeurde het dat, toen hij na een zekere tijd bij de Yamunā rivier aankwam, hij Uddhava, de Allerhoogste grootste toegewijde van de Heer tegenkwam [zie ook Canto 11].

(25) **H**ij omhelsde de sobere en vriendelijke constante metgezel van Vāsudeva die een voormalige student was van Bṛhaspati, de meester van alle rituelen, en met grote liefde en veel gevoel ondervroeg hij hem over de familie van de Allerhoogste Heer. (26) 'Hoe gaat het in het huis van Śūrasena [de vader van koningin Kuntī, tante Pṛthā] met de oorspronkelijke persoonlijkheden van God [Kṛṣṇa en Balarāma] die, op het verzoek van de Schepper die uit de lotus werd geboren, voor de verheffing en het welzijn van een ieder nederdaalden in de wereld? (27) En is onze grootste Kuru en zwager Vasudeva [de vader van Heer Kṛṣṇa] gelukkig, o Uddhava? Hij is waarlijk als een vader voor zijn zusters en, naar de tevredenheid van zijn vrouwen, vrijgevig door te voorzien in alles wat ze verlangen! (28) Alsjeblieft Uddhava, zeg hoe het met de veldheer van de Yadu's, Pradyumna, gaat. Hij was in zijn voorgaande leven de god van de liefde en is nu de grote held die als de prins van de Allerhoogste Heer uit Rukmiṇī ter wereld kwam nadat ze de brahmanen had tevredengesteld. (29) En is alles goed met Ugrasena, de koning van de Sātvata's, Vṛṣṇi's, Dāśārha's en Bhoja's? Hij moest de hoop op de troon opgeven toen hij buiten spel werd geplaatst [door oom

Kaṁsa] maar Kṛṣṇa gaf hem zijn plaats weer terug. (30) O ernstige, gaat het goed met Sāmba, de zoon van de Heer? Hij die zoveel op Hem lijkt is de meest vooraanstaande en best gemanierde van alle strijders. Geboren uit Jāmbavatī [een andere vrouw van Kṛṣṇa] die zo rijk is in haar geloften, was hij in zijn voorgaande leven de goddelijke Kārttikeya die geboren werd uit de echtgenote van Śiva. (31) En hoe is het met Yuyudhāna [Sātyaki], hij die van Arjuna leerde en zijn doel bereikte als iemand die de finesses van de krijgskunst begreep en, bovendien, door zijn dienstverlening rechtstreeks de bestemming van het Transcendentale bereikte die zelfs voor de grote verzakers zo moeilijk te bereiken is? (32) En de goed onderlegde, onberispelijke zoon van Śvaphalka, Akrūra, hoe gaat het met hem? Hij is degene die in zijn overgave aan de Heer op het pad gemerkt door de afdrukken van Kṛṣṇa's lotusvoeten, zijn kalmte verloor en, met tekenen van bovenzinnelijke extase, zich rolde in het stof. (33) Is alles in orde met de dochter van Koning Devaka-Bhoja? Precies zoals uit de Veda's de bedoeling van het offeren voortkwam en uit de moeder van de halfgoden [Aditi] de godheid ter wereld kwam, bracht zij [Devakī] Viṣṇu ter wereld. (34) En is ook Aniruddha, de Persoonlijkheid van God, helemaal gelukkig? Hij, als de vervuller van de verlangens van de toegewijden, wordt van oudsher beschouwd als het geboortekanaal voor de Ṛg-Veda, als de schepper van de geest en als de vierde transcendentale, volkomen expansie van het Werkelijkheidsprincipe [van Viṣṇu-tattva]. (35) En anderen als Hṛdīka, Cārudeṣna, Gada en de zoon van Satyabhāmā die met een absoluut geloof Zijn goddelijkheid [Kṛṣṇa] volgen als de essentie van hun zelf, o bescheiden ziel, maken ook zij het allen goed?

(36) **H**andhaaft Yudhiṣṭhira die heerst met de principes van het menszijn, de religieuze verbondenheid die beschermd wordt door de armen van Arjuna en de Onfeilbare? Het was hij die met de rijkdom van zijn koninklijke hofhouding en de dienst van Arjuna, de afgunst van Duryodhana wekte. (37) En koelde de onoverwinnelijke Bhīma, die gelijk een cobra is, zijn lang gekoesterde woede op de zondaren? Hij was niet te weerstaan zoals hij met het wonderbaarlijke spel van zijn strijdknots optrad op het slagveld. (38) Gaat het goed met Arjuna, hij die zo roemrijk is onder de strijdwagenvechters en met zijn boog de Gāṇḍīva zo vele vijanden versloeg? Eens behaagde hij Heer Śiva door hem met pijlen te bestoken toen Śiva zich onherkenbaar voordeed als een jager. (39) En zijn de tweelingzoons van Pṛthā [Nakula en Sahadeva] vrij van zorgen? Als oogleden die ogen beschermen werden ze beschermd door hun broers toen ze hun eigendommen terughaalden in het gevecht met de vijand, net zoals Garuḍa [de drager van Viṣṇu] dat deed [met de nectar] uit de mond van Indra. (40) O beminnelijke, is Pṛthā nog in leven? Ze wijdde zich aan de zorg voor de vaderloze kinderen toen ze moesten leven zonder koning Pāṇḍu, hij die in z'n eentje, als een bevelvoerend strijder, de vier windrichtingen de baas kon met enkel een tweede boog.

(41) **O** zachtmoedige, ik heb het met hem te doen [Dhṛtarāṣṭra] die ten val kwam door zich tegen zijn broer [Pāṇḍu] te keren nadat hij stierf. Door mij, die hem het beste wenste, te verdrijven uit mijn eigen huis, mat hij zich dezelfde

houding aan als zijn zoons. (42) Daarom reis ik bij de genade van Zijn [Kṛṣṇa's] voeten incognito rond door deze wereld van de Heer die voor anderen dan Hemzelf zo verbijsterend is om in verwikkeld te zijn. Ik verloor Zijn voeten nooit uit het oog omdat ik geen twijfel kende in deze aangelegenheid. (43) Hij als de Allerhoogste Heer die er op uit is het lijden van de overgegeven zielen weg te nemen, wachtte er ondanks de overtredingen van de Kuru's mee om [meteen] deze koningen te doden die van het pad afdwaalden vanwege de drie soorten van valse trots [op bezittingen, afkomst en navolgers] en voortdurend moeder aarde van streek brachten door de bewegingen van hun troepen. (44) De geboorte en handelingen van de Ongeborene, van Hem die geen verplichtingen heeft in de wereld, is er om korte metten te maken met de parvenu's en om mensen tot Hem aan te trekken. Wie anders zou, verheven boven de drie geaardheden, een lichaam aannemen en allerlei soorten van karma op zich nemen? (45) O mijn vriend, bezing de heerlijkheden en bespreek de verhalen van de Heer van alle heilige plaatsen die, vanuit Zijn ongeboren positie, geboorte nam in de familie van de Yadu's voor het heil van al de heersers van het universum die zich overgaven aan Hem en [de devotionele cultuur van] Zijn zelfbeheersing.'

3.2 - Terugdenken aan Kṛṣṇa

(1) **Ś**uka zei: 'De grote toegewijde [Uddhava] ondervraagd door Vidura over wat aangaande de Meest Dierbare kon worden gezegd, moest terugdenken aan de Heer en kon niet direct antwoorden omdat hij overweldigd werd door emoties. (2) Hij was iemand die in zijn kindertijd op vijfjarige leeftijd door zijn moeder aan het ontbijt geroepen, er niets van wilde weten omdat hij was opgegaan in een spel van dienstbaarheid [aan Heer Kṛṣṇa]. (3) Hoe zou een dergelijke dienstbaarheid van Uddhava in de loop van de jaren nu minder kunnen worden? Toen hem [dus] enkel maar gevraagd werd over Hem te vertellen, schoot hem zich alles van de Heer Zijn lotusvoeten te binnen. (4) Voor een ogenblik viel hij geheel stil als gevolg van de nectar van de voeten van de Heer. Sterk als hij was en goed gerijpt in de verbondenheid van de toewijding, raakte hij volledig in beslag genomen door het geluk van die uitnemendheid. (5) Ieder deel van zijn lichaam vertoonde de tekenen van bovenzinnelijke extase en toen hem de tranen

in de ogen sprongen omdat hij Hem zo miste, zag Vidura dat hij het voorwerp van zijn grootste liefde had bereikt. (6) Langzaam keerde Uddhava uit de wereld van de Heer weer terug naar de menselijke wereld en zijn tranen wegwissend sprak hij vol gevoel tot Vidura vanuit al die herinneringen.'

(7) **U**ddhava zei: 'Wat kan ik nu over ons welbevinden zeggen nu de zon van Kṛṣṇa is ondergegaan en het huis van mijn familie is verzwolgen door het grote serpent van het verleden? (8) Hoe onfortuinlijk is het voor deze wereld en in het bijzonder de Yadudynastie om, samenlevend met de Heer, Hem net zomin te herkennen als de vissen de maan. (9) Zijn eigen mensen, de Sātvata's, waren onverschrokken lieden met een goede mensenkennis die zich met Hem als het hoofd van de familie konden ontspannen en over Hem dachten als degene die overal achter stak. (10) De intelligentie van de zielen die zich innerlijk volledig hebben overgegeven aan de Heer, zal nooit op een dwaalspoor raken vanwege de woorden gebezigd door anderen die besmet zijn door de invloed van de verbijsterende uitwendige werkelijkheid van de Godspersoon [of de goden]. (11) Hij die iedereen in de wereld Zijn gedaante toonde, slaagde erin daar een eind aan te maken door Zichzelf aan het zicht te onttrekken van die mensen die zonder boete leefden en er geen vrede mee hadden Hem te zien. (12) De gedaante die Hij in de sterfelijke wereld toonde, leende zich perfect voor Zijn spel en vermaak waarin Hij de macht van Zijn magie van binnenuit [Zijn *yoga-māyā*] toonde. Die gedaante leidde tot de ontdekking van Zijn wonderen, Zijn opperste weelde en het ultieme ornament der ornamenten: Zijn voeten.

(13) **A**l de [bewoners van de] drie werelden die tijdens Koning Yudhiṣṭhira's Rajasūya[konings]offer Zijn alleraantrekkelijkste gedaante zagen, stonden versteld en vonden dat het vakmanschap van Brahmā's universele schepping, met Hem aanwezig in de stoffelijke wereld, was overtroffen. (14) Door Zijn lachen, speelse aard en zijdelingse blikken raakten de vrouwen van Vraja meer en meer aan Hem gehecht en volgden ze Hem met hun blikken zodat ze helemaal afgeleid afwezig zaten te dromen zonder nog aan hun huishoudelijk werk toe te komen. (15) De Ongeborene die toch geboren werd, de eindeloos genadige Heer en heerser over het spirituele en materiële bereik, verscheen ter wille van de toegewijden als de Fortuinlijke, de Heer van de Volheden, als Bhagavān die onder begeleiding van al Zijn metgezellen als een vuur is voor al de anderen die, [zoals Kaṁsa] levend volgens hun eigen materiële opvattingen, een plaag vormen.

(16) **H**et doet me pijn om te zien hoe Hij, ongeboren van aard, Zijn zo verbijsterende geboorte nam [in de gevangenis] waar Vasudeva leefde, hoe Hij thuis bij Vasudeva in Vraja leefde alsof Hij bang was voor de vijand [oom Kaṁsa] en hoe Hij, de Onbegrensd Machtige, uit de stad Mathurā vluchtte [de hoofdstad waar Kṛṣṇa verbleef na Kaṁsa verslagen te hebben]. (17) Het doet me verdriet wat Hij in Zijn respectbetoon aan de voeten van Zijn ouders zei: 'O moeder, o vader, in onze grote angst voor Kaṁsa hebben we gefaald in onze dienstverlening, wees alstublieft tevreden over ons!' (18) Hoe kan men, als men eenmaal

het stof van Zijn lotusvoeten in de neus heeft, Hem nu vergeten die met enkel het optrekken van Zijn wenkbrauwen de last van de wereld de genadeslag gaf? (19) Uwe goedheid zag toch met eigen ogen hoe tijdens Yudhiṣṭhira's koninklijke offerplechtigheid de koning van Cedi [Śiśupāla] ondanks zijn jaloezie met Kṛṣṇa de volmaaktheid bereikte, de perfectie die het hoogst begeerde doel vormt voor de yogi's die dankzij hun yoga het kunnen verdragen van Hem gescheiden te zijn. (20) En zeker hebben ook anderen in de menselijke samenleving Zijn hemelverblijf bereikt: zij die als krijgsheren Kṛṣṇa's zeer aangenaam ogende lotusgezicht en ogen zagen op het slagveld dat door Arjuna's pijlen werd gezuiverd. (21) Hij is niemand minder dan de unieke Opperheer van de drievoudige werkelijkheid door wiens onafhankelijkheid het hoogste geluk wordt bereikt en voor wiens voeten alle [koningen vol van] verlangens hun helmen buigen in aanbidding met alle toebehoren onder leiding van de eeuwige behoeders van de maatschappelijke orde. (22) Daarom doet het ons als dienaren in Zijn dienst verdriet, o Vidura, om te zien hoe Hij Zich voor Koning Ugrasena, die afwachtend op zijn troon zat, onderwierp met de woorden: 'O mijn Heer, alstublieft, bekijk het op deze manier.'

(23) **B**ij wie moet ik anders mijn heil zoeken? O, wie verzekert me van een grotere genade dan Hij die, ondanks het trouweloze van die demone [Pūtanā] die uit jaloezie haar borst vergiftigde om Hem met voeden te doden, haar de positie toekende van een moeder? (24) Ik denk dat zij die als tegenstanders vijandigheid koesteren jegens de Heer van de Drievoudigheid in feite grote toegewijden zijn omdat ze, verzonken in de gedachte aan de strijd met Hem, Hem op Zijn drager [Garuḍa] konden zien aankomen met Zijn *cakra*wapen. (25) Geboren uit de schoot van Devakī in de gevangenis van de koning van Bhoja [Kaṁsa], verscheen de Fortuinlijke op de gebeden [van de Schepper] ter wille van het welzijn van de aarde. (26) Daarna werd Hij door Zijn [pleeg]vader Nanda grootgebracht op de weidegronden, waar Hij uit angst voor Kaṁsa, tezamen met Baladeva [Balarāma] elf jaar lang [in het geheim] verbleef op de manier waarop men een vlam beschut. (27) Omringd door koeherdersjongens kalveren weidend trok de Almachtige rond langs de oevers van de Yamunā door tuinen vol van de geluiden van het getjilp van de hemelse vogels in de vele bomen aldaar. (28) Het verlokkelijke vertoon van het spel en vermaak van Zijn jeugd kon alleen worden gewaardeerd door de inwoners van Vraja, het land van Vṛndāvana, alwaar Hij, eruit ziend als een leeuwenwelpje, net als andere kinderen huilde en lachte en met verwondering geslagen was. (29) Terwijl Hij de schat aan prachtige koeien hoedde, bracht Hij, als de bron van het geluk, de koeherdersjongens in de stemming door op Zijn fluit te spelen. (30) De grote tovenaars die door de koning van Bhoja waren ingezet om iedere gedaante aan te nemen die ze wilden, werden, toen ze in de loop van Zijn spel en vermaak ten tonele verschenen, door Hem gedood die te werk ging als een kind dat met poppen speelt. (31) [Om de bewoners van Vṛndāvana te helpen die] in moeilijkheden [verkeerden] door het [door hun zonen] drinken van het vergif [van de slang Kāliya in het water van de Yamunā], onderwierp Hij de aanvoerder van de reptielen. Nadat Hij uit het water

kwam, liet Hij de koeien ervan drinken om te bewijzen dat het weer in zijn natuurlijke staat verkeerde. (32) Verlangend de weelde van Nanda, de rijkdom van de koning van de koeherders, naar behoren te gebruiken, liet Hij ze, met behulp van de brahmanen, de koeien en het land aanbidden [in plaats van Indra]. (33) Indra, boos over de belediging, liet hoogst verstoord het zwaar regenen boven Vraja. [De koeherders werden toen] door de genadevolle Heer daartegen beschermd met de [Govardhana]heuvel die in Zijn spel dienst deed als paraplu, o nuchtere Vidura. (34) Tijdens de herfst schiep Hij eens, in een nacht helder van het maanlicht, er ter vermaak van de vrouwen behagen in om als het schone aangezicht van de nacht Zelve in hun midden liederen te zingen.'

3.3 - Het Spel en Vermaak van de Heer Buiten Vṛndāvana

(1) **U**ddhava zei: 'Toen de Heer daarna naar de stad Mathurā kwam, sleurde Hij, die het welzijn van Zijn ouders [die gevangen zaten] wenste, samen met Baladeva de aanvoerder van de staatsvijandigheid [Kaṁsa] van de troon en doodde hem door hem met geweld op de grond te trekken. (2) Hij maakte zich ieder detail van de Veda's en hun aanvullende wetenschappen eigen na ze slechts één keer gehoord te hebben van Zijn leraar Sāndīpani die Hij met de zegen beloonde dat Hij zijn zoon zou terughalen uit het innerlijke domein van de overleden zielen, uit de dood [Yamaloka]. (3) Op verzoek van de dochter van koning Bhīṣmaka [Rukmiṇī] stal Heer Kṛṣṇa, precies zoals Garuḍa dat deed [met de nectar van de goden], haar als Zijn aandeel weg door allen het nakijken te geven die volgens het gebruik kandidaat waren om met haar te trouwen en waren gekomen in de hoop op een soortgelijk geluk. (4) In een open wedstrijd voor de verkiezing van de bruidegom voor Prinses Nāgnajitī onderwierp Hij zeven wilde stieren en won Hij haar hand, maar de dwazen die in hun teleurstelling haar niettemin wilden, doodde en verwondde Hij zonder Zelf schade te lijden, goed uitgerust als Hij was met alle wapens. (5) Enkel vanwege het feit dat Hij, als een gewoon levend wezen, Zijn geliefde echtgenote een plezier probeerde te doen die het wenste dat Hij voor haar de Pārijāta heester [uit de hemel] haalde, bond Indra, de Koning van de Hemel, op de kop gezeten natuurlijk door zijn eigen vrouwen, in blinde woede met Hem de strijd aan.

(6) **T**oen moeder Aarde zag hoe Narakāsura [Bhauma], haar zoon die in de slag [tegen Kṛṣṇa] fysiek vanuit de lucht een overwicht vormde [met projectielen], werd gedood door Zijn Sudarśana Cakra [werpschijf], bad ze ervoor dat Hij aan Narakāsura's zoon [Bhagadatta] zou geven wat er restte [van het koninkrijk]. Toen Hij dat deed betrad Hij Narakāsura's vesting. (7) Toen de prinsessen die daar, gekidnapt door de demon, verbleven, Hem zagen stonden ze direct voor Hem, de Vriend van de Verdrukten, klaar en aanvaardden ze Hem vreugdevol, Hem verlegen met reikhalzende blikken in hun harten sluitend [als hun echtgenoot]. (8) Hoewel ze in verschillende appartementen verbleven accepteerde Hij, in een juiste regeling, middels Zijn innerlijk vermogen de hand van al de vrouwen tegelijkertijd met een gelijk aantal geschikte gedaanten. (9) Met de wens Zijn aanwezigheid uit te breiden, verwekte Hij in ieder van hen een tiental kinderen die allen in ieder opzicht waren zoals Hij.

(10) **T**oen Kālayavana, de koning van Magadha [Jarāsandha], Koning Śālva en anderen met hun soldaten Mathurā hadden omsingeld, doodde Hij hen middels Zijn goddelijk vermogen in de vorm van de macht van Zijn mannen. (11) Van Śambara, Dvivida, Bāṇa, Mura, Balvala en anderen zoals Dantavakra en dergelijken, doodde Hij er enkele, terwijl Hij andere demonen door anderen liet doden [door Balarāma b.v.].

(12) **D**aarna werden in de slag van Kurukṣetra van de beide partijen van neven de koningen gedood die met de kracht van hun aanvallen de aarde deden schudden. (13) Hij was er niet gelukkig mee er getuige van te zijn hoe door het slechte advies van Karṇa, Duḥśāsana en Saubala, Duryodhana met al zijn macht, van zijn geluk en levensduur was beroofd en nu, samen met zijn metgezellen, met gebroken ledematen [op het slagveld] lag. (14) 'Wat is dit?', zei de Heer toen met de hulp van Bhīṣma en Droṇa [enerzijds], en Arjuna en Bhīma [anderzijds] de enorme last van de aarde van achttien *akṣauhiṇī's* [een leger bestaande uit tien *anikiṇī's*, ofwel 21.870 olifanten, 21.870 strijdwagens, 65.610 paarden, en 109.350 man voetvolk] was weggevaagd. 'Nog steeds is er de ondraaglijke last van de grote macht van Mijn verwanten, de Yadudynastie. (15) Op Mijn verdwijnen zullen ze zelf verdwijnen als, onder invloed van drank, er een onderlinge strijd uitbreekt die hun ogen zo rood als koper maakt. Dit is voor hen de enige manier om te verdwijnen.' (16) Met dat in gedachten kroonde de Allerhoogste Heer Yudhiṣṭhira tot koning waarbij Hij Zijn vrienden gelukkig maakte door het pad van de heiligen te laten zien.

(17) **D**e afstammeling van Pūru [Parīkṣit] die door de held Abhimanyu werd verwekt in de schoot van Uttarā, zou zeker verbrand zijn door het wapen van de zoon van Droṇa als de Opperheer dat niet zou hebben afgewend door hem steeds te beschermen [zie S.B. 1: 7 & 8]. (18) De Almachtige bewoog de zoon van Dharma [Yudhiṣṭhira] ertoe om ook drie paardoffers te brengen en in die onderneming bijgestaan door zijn broers, beschermde en genoot hij de aarde als een trouwe volgeling van Kṛṣṇa.

(19) **D**e Allerhoogste Heer en Superziel van het Universum die naar gebruik het pad van de Vedische beginselen volgde, genoot in de stad Dvārakā van de geneugten van het leven zonder gehecht te raken. Dat deed Hij door vast te houden aan het analytisch systeem van de yoga [Sāṅkhya]. (20) Zachtmoedig en met lieve glimlachen en woorden gelijk aan nectar, hield Hij zich daar met Zijn smetteloze karakter op in Zijn bovenzinnelijke lichaam, in het verblijf van de godin van het geluk. (21) Met name de Yadu's behagend genoot Hij van deze aarde en zeker ook van de overige werelden, terwijl Hij, op Zijn gemak gedurende de nacht, vriendschap onderhield met de vrouwen in echtelijke liefde. (22) Aldus genoot Hij voor vele, vele jaren een huishoudelijk bestaan van [zinnelijke] vereniging die de basis vormde voor Zijn onthechting. (23) Het levende wezen wordt beheerst door het lot en zo ook wordt zijn zingenot daardoor beheerst, maar welke persoon die de Heer van de Yoga van dienst is zou daar vertrouwen in stellen?

(24) **I**n de stad Dvārakā hadden de prinselijke nazaten van Yadu en Bhoja op een dag de wijzen een poets gebakken en zich zo hun woede op de hals gehaald. Bekend met het verlangen van de Allerhoogste Heer werden ze door hen vervloekt. (25) Een paar maanden later begaven de afstammelingen van Vṛṣṇi, Bhoja en anderen zoals de zonen van Andhaka, begoocheld door Kṛṣṇa, zich opgetogen met hun strijdwagens naar het pelgrimsoord genaamd Prabhāsa. (26) Daar namen ze een bad en betoonden ze met dat zelfde water hun voorvaderen, de goden en de grote wijzen hun respect. Toen schonken ze in adellijke vrijgevigheid koeien aan de brahmanen. (27) Voor hun levensonderhoud verschaften ze hen ook goud, gouden munten, beddengoed, kleding, dekkleden, dekens, paarden, strijdwagens, olifanten, meisjes en land. (28) Na de brahmanen te hebben voorzien van hoogst kostelijk voedsel dat eerst aan de Opperheer was geofferd, brachten de heldhaftige vertegenwoordigers, voor het heil van een goed leven, hun eerbetuigingen aan de koeien en de brahmanen door de grond met hun hoofden te beroeren.'

3.4 - Vidura wendt zich tot Maitreya

(1) **U**ddhava zei: 'Na met de permissie van de brahmanen te hebben gegeten van de offers dronken zij [de Yadu's] sterke drank waarmee ze hun geest bedierven, zodat ze elkaar diep kwetsten met ruwe taal. (2) Toen de zon onderging waren hun geesten dermate uit evenwicht dat ze, als gevolg van de vergissingen die de bedwelming in de hand werkte, onder ogen moesten zien hoe hun vernietiging plaatsvond zoals een bamboebos vlam vat [door eigen frictie]. (3) De Allerhoogste Heer, die vanuit Zijn innerlijk vermogen het einde had voorzien, begaf Zich naar de rivier de Sarasvatī waar Hij na te nippen van het water onder een boom ging zitten. (4) De Heer verdrijft het leed van de zielen die zich aan Hem overgeven en daarom zei Hij die de vernietiging van Zijn eigen familie wenste: 'Je moet naar Badarikāśrama gaan.' (5) Maar omdat ik het niet kon verdragen gescheiden te zijn van de lotusvoeten van de Meester, ging ik Hem achterna, ook al wist ik wat Hij wilde, o onderwerper van de vijand [Vidura]. (6) Ik zag toen mijn Beschermheer en Meester, Hij die geen toevlucht hoeft te zoeken, in gedachten alleen aan de oever van de rivier zitten, Zijn toevlucht zoekend bij de godin.

(7) **P**rachtig met Zijn donkere huidskleur, van zuivere goedheid en vreedzaam met Zijn rood doorlopen ogen, kon Hij worden herkend als degene met de vier armen en de gele zijden kleding [Viṣṇu]. (8) Met Zijn rechtervoet op Zijn dijbeen rustend tegen een jonge banyanboom zag Hij die Zijn huiselijke gemakken achter Zich had gelaten er majestueus uit.

(9) **O**p dat moment kwam [Maitreya,] een grote toegewijde en volgeling van Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa [Vyāsadeva], een weldoener en vriend die de drie werelden bereisde, op eigen gelegenheid daar [ook] op die plek aan. (10) Gehecht aan Hem boog de wijze zich voorover in een houding van eerbied en luisterde aandachtig, terwijl de Heer van de Bevrijding met vriendelijke blikken me glimlachend liet uitrusten en het woord tot me richtte. (11) De Opperheer zei: 'Ik weet van binnenuit wat je vroeger verlangde toen de welgestelden die deze wereld opbouwden hun offers aan het brengen waren. Ik schenk je nu wat voor anderen zo moeilijk te bereiken is, o fortuinlijke: de associatie met Mij waarnaar je verlangt als het uiteindelijke doel van het leven. (12) Van al je incarnaties, o oprechte ziel, vormt dit leven de vervolmaking, je hebt immers Mijn genade bereikt nu je Mij hebt gezien in deze afgezonderde positie met het verlaten van de werelden van de mensen. Dit is wat je ziet als je van een niet aflatende toewijding bent [: Vaikuṇṭha het bevrijd zijn van de dwaasheid]. (13) Lang geleden, aan het begin van de Schepping, stelde Ik Brahmā, op de lotus die uit Mijn navel kwam, op de hoogte van de sublieme kennis van Mijn transcendentale heerlijkheid: Ik legde hem uit wat de theïsten het Bhāgavatam noemen.'

(14) **M**et de gunst die Hij mij verleende door Zich aldus op mij te richten, zag ik hoe in mijn emotie mijn haren recht overeind gingen staan omdat ik voortdurend het voorwerp was van de genade van de Allerhoogste Persoon. Met mijn ogen wazig van het wissen van de tranen, zei ik met gevouwen handen stamelend: (15) 'O mijn Heer, voor hen die in eerbied voor Uw voeten leven die zo moeilijk te verwerven zijn, is het in deze wereld allemaal een kwestie van die vier levensdoelen [*dharma, artha, kāma, mokṣa*; religiositeit, economische ontwikkeling, zinsbevrediging en bevrijding], maar zelf geef ik daar niet zo veel om, o Grootheid, ik bekommer me er meer om Uw lotusvoeten te dienen. (16) Hoewel U geen verlangens heeft onderneemt U van alles; hoewel U ongeboren bent neemt U niettemin geboorte; hoewel U de heerser over de eeuwige Tijd bent, zoekt U Uw toevlucht tot de vesting uit vrees voor Uw vijanden en hoewel U behagen schept in Uzelf leidt U een huiselijk bestaan in het gezelschap van vrouwen; dit verbijstert de intelligentie van de geleerden in deze wereld. (17) Hoewel U nooit verdeeld bent en altijd fit, wendt U, in Uw eeuwige intelligentie, o Meester, zich tot mij voor advies, alsof U het niet meer zou weten. Maar dat is nooit het geval. Dat doet mij versteld staan, o Heer. (18) Als U mij er voldoende geschikt voor acht, werp dan alstUblieft een licht op Uw mysterie mijn Heer. Vertel me - om de wereldse zorgen te boven te komen - tot in detail het geheel van de allerhoogste kennis omtrent Uw Zelf, zoals U dat ook de fortuinlijke Brahmājī hebt verteld.

(19) **O**p die manier door mij aanbeden vanuit het diepst van mijn hart, instrueerde Hij, de lotusogige Opperheer van het voorbije, mij over Zijn bovenzinnelijke positie. (20) Na aldus van de aanbiddelijke Meester, de kennis van de zelfverwerkelijking te hebben geleerd en dat pad te hebben begrepen, bereikte ik, na met achting voor Zijn lotusvoeten Hem te hebben omlopen, deze plek met droefenis in mijn hart vanwege de gescheidenheid. (21) Mijn beste [Vidura], zonder het genoegen Hem te zien lijdt ik pijn. Daarom zal ik, zoals Hij me opdroeg, naar Badarikāśrama [in de Himalaya's] gaan om Zijn gezelschap te genieten. (22) Op die plek heeft de Allerhoogste Heer geïncarneerd in de gedaante van de wijzen Nārā en Nārāyaṇa, een lange tijd zware boete ondergaan ter wille van het welzijn van alle levende wezens.'

(23) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen hij van Uddhava het ondraaglijke [nieuws] vernam van de vernietiging van zijn vrienden en verwanten, bedaarde de geleerde Vidura zijn opkomende verdriet met behulp van bovenzinnelijke kennis. (24) Op het vertrek van de grote toegewijde van de Heer en beste onder de Kaurava's, legde Vidura in vertrouwen het volgende voor aan deze leidende persoonlijkheid in de toegewijde dienst aan Kṛṣṇa. (25) Vidura zei: 'De Heer van de Yoga lichtte je in over het mysterie van de bovenzinnelijke kennis van de persoonlijke ziel. Wees zo goed het nu zelf aan mij uit te leggen, zodat we Viṣṇu en Zijn dienaren die rondtrekken ter wille van anderen, eer aandoen.' (26) Uddhava zei toen: 'Wendt je tot de aanbiddelijke wijze, de zoon van Kuṣāru [Maitreya] die hier in de buurt verblijft. Hij werd rechtstreeks door de Heer geïnstrueerd toen Hij de vergankelijke wereld achter zich liet.'

(27) **Ś**rī Śuka zei: 'Vanwege de overweldigende emotie waarmee hij met Vidura de nectar van de kwaliteiten van de Heer van het Universum besprak aan de oever van de Sarasvatī rivier, vloog de nacht in een oogwenk voorbij. Daarna vervolgde de zoon van Aupagava zijn weg.'

(28) **D**e koning [Parīkṣit] vroeg: 'Hoe was het mogelijk dat na de vernietiging die de Vṛṣṇi- en Bhojadynastie onderging, de grote leider die hen voorging, de vooraanstaande Uddhava, de enige was die overbleef nadat de Heer Zijn spel en vermaak als de Meester over de drie werelden had afgerond?'

(29) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij in naam van de onfeilbare Tijd het einde had afgeroepen over Zijn talrijke familie middels de vloek van de brahmanen, overwoog Hij Zijn uiterlijke verschijning op te geven en dacht Hij bij zichzelf: (30) 'Als Ik deze wereld heb verlaten zal de kennis over Mij en Mijn toevlucht in goede handen zijn bij Uddhava. Hij is momenteel de belangrijkste toegewijde. (31) Uddhava doet in geen enkel opzicht onder voor Mij aangezien hij zich niet laat beïnvloeden door de materiële geaardheden. Hij kan blijven als de meester om de kennis over Mij in deze wereld te verspreiden.'

(32) **N**a aldus door de geestelijk leraar van de drie werelden, de bron van alle Vedische kennis, onderricht te zijn, bereikte hij [Uddhava] het bedevaartsoord Badarikāśrama, waar hij verzonken raakte in zijn toewijding voor de Heer. (33) Vidura had van Uddhava gehoord hoe Kṛṣṇa, de Superziel, voor Zijn spel en vermaak op buitengewone wijze een gedaante had aangenomen en dat Hij daarmee zegerijk te werk was gegaan. (34) Zijn aannemen van een fysiek lichaam is even zo goed voor vasthoudende, grote wijzen als voor gewone mensen, iets dat moeilijk te begrijpen is. En voor mensen met een dierlijke instelling is het helemaal iets verstandsverbijsterends. (35) Met het idee dat Kṛṣṇa, de Fortuinlijke, bij Zijn vertrek ook aan hem als toegewijde had gedacht, o beste onder de Kuru's, raakte Vidura overweldigd door liefde en barstte hij uit in tranen.

(36) **O** beste onder de Bharata's, nadat Vidura enkele dagen had doorgebracht aan de oever van de Yamunā [zie 3.1: 24], bereikte hij de heilige wateren van de Ganges waar hij de wijze Maitreya ontmoette [de zoon van Mitrā, zijn moeder].'

3.5 - Vidura spreekt met Maitreya

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Aan de bron van de hemelse rivier [de Ganges] benaderde Vidura, de beste onder de Kuru's die nader tot de Onfeilbare was gekomen, Maitreya Muni daar gezeten wiens kennis peilloos was. Met een volmaakt respect stelde hij, tevreden over zijn bovenzinnelijke kwaliteiten, hem beleefd vragen. (2) Vidura zei: 'Iedereen spant zich in deze wereld in met vruchtdragende arbeid, maar daardoor is men nooit tevreden of gelukkig, integendeel, men wordt er eerder ongelukkig van. Alstublieft, o grootste, wees zo goed ons op de hoogte te stellen over wat de juiste benadering is in dezen. (3) De grote zielen van opoffering trekken rond ter wille van de Handhaver van de Levende Wezens. Dit doen ze omdat ze zijn begaan met de gewone man die zijn gelaat heeft afgewend van Kṛṣṇa en die, onder de invloed van de materiële wereld, altijd ongelukkig is in zijn gebrek aan dharma. (4) Instrueer me daarom alstublieft, o grootste onder de heiligen, over het pad ten gunste van het volmaakt dienen van de Allerhoogste Heer die, verblijvend in het hart van de levende wezens, de zuivere toegewijde de kennis verleent van de fundamentele principes, de waarheid, waarmee die zich

de klassieke wijsheid eigen maakt [de Vedische kennis]. (5) Wat doet de onafhankelijke Allerhoogste Heer en heerser over de drie werelden allemaal als Hij, zonder Zelf ergens naar te verlangen, het aanvaardt om voor het regelen van de handhaving van het geschapen universum geïncarneerd te zijn in verschillende gedaanten? (6) En hoe kan Hij die Zich in de ether terugtrekt om Zich neer te vleien en niets te doen aan de basis van het universum, nu als de Ene Heer van de Vereniging, als de enige ware, oorspronkelijke meester, dan weer een actief bestaan hebben door er in binnen te gaan in de vorm van vele verschillende verschijningen [*avatāra's*]? (7) Waarom is het zo dat, ook al horen we steeds weer opnieuw over de gunstige, nectargelijke eigenschappen van de Heer, onze geesten nooit genoeg krijgen van het spel en vermaak dat Hij, voor het welzijn van de tweemaal geborenen, de koeien en de verlichte zielen, aan de dag legt in de bovenzinnelijke handelingen van Zijn verschillende incarnaties? (8) Wat zijn de verschillende principes op basis waarvan de Heer van alle Heren de verschillende heersers en hun hogere en lagere leefwerelden ontwikkelde, waarin, zoals men weet, alle klassen van levende wezens hun uiteenlopende bezigheden hebben? (9) En alstublieft, o eerste onder de brahmanen, beschrijf voor ons hoe de schepper van het universum Nārāyaṇa, de onafhankelijke Heer, het pad voor de mens, voorzag in de verschillende gedaanten, bezigheden en verspreide culturen van de geïncarneerde zielen.

(10) **O** Fortuinlijke, ik vernam uit de mond van Vyāsadeva herhaaldelijk over de hogere en lagere status van de beroepsmatige bezigheden, maar zonder te horen over de nectar van de verhalen over Kṛṣṇa ben ik weinig tevreden over die zaken en het geluk dat men daaraan ontleent. (11) Wie kan nu genoeg krijgen van de verhalen over Hem wiens voeten worden gevormd door de pelgrimsoorden, over Hem die in de samenleving wordt aanbeden door de grote toegewijden? Als iemands oren die verhalen opvangen verbreken ze door de liefde die ze opwekken, de banden van genegenheid die een mens voor zijn familie heeft! (12) Uw vriend de wijze Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa heeft de bovenzinnelijke kwaliteiten van de Opperheer in de Mahābhārata beschreven. Dat boek is er alleen maar om de aandacht van mensen, via hun aantrekking voor wereldse onderwerpen, te richten op de verhalen van de Heer. (13) Het gewicht van dat geloof brengt geleidelijk aan onverschilligheid teweeg voor andere zaken. Hij die zich steeds de voeten van de Heer herinnert heeft de gelukzaligheid bereikt die onverwijld alle misère uitbant. (14) Ik heb het te doen met al die beklagenswaardige arme zielen die, niet meer in contact staand met de goddelijkheid van de Tijd, in hun onwetende zondigheid, zich van de verhalen over de Heer hebben afgekeerd en hun leven verspillen met nutteloze filosofische oefeningen, denkbeeldige doelen en een diversiteit aan rituelen. (15) O Maitreya, vriend van hen die lijden, u die het geluk verleent, beschrijf daarom ter wille van ons welzijn alstublieft dat wat de essentie is van al de gespreksonderwerpen: de verhalen over de Heer die, als de nectar van bloemen, de lof vormen van alle heilige plaatsen. (16) Alstublieft, vertel me alles over de transcendentale, bovenmenselijke handelingen door de

Heer verricht in Zijn, met alle vermogens toegeruste, belichamingen ter wille van een volmaakte greep op de schepping en handhaving van Zijn universum.'

(17) **Ś**rī Śuka zei: 'De grote wijze van de Heer, Maitreya, deed aldus zoals verzocht, met het oog op ieders welzijn, Vidura de grote eer een uiteenzetting te geven [over deze zaken]. (18) Śrī Maitreya zei: 'Mijn zegen, o goedgeaarde ziel, o u wiens geest steeds is gericht op de Heer voorbij de zinnen. Uw vragen aan mij ter wille van ieders welzijn vormen een bewijs van de goedheid van uw genade om de heerlijkheden van de ziel in deze wereld te verkondigen. (19) Beste Vidura het verbaast me niet dat u, die de Allerhoogste Persoonlijkheid onze Heer hebt aanvaard, zonder af te dwalen in uw denken deze vragen hebt gesteld. U werd immers geboren uit het zaad van Vyāsa. (20) Vanwege een vloek van de machtige wijze Māṇḍavya Muni nam u, uit de dienstmaagd van de broeder [Vicitravīrya] en de zoon van Satyavatī [Vyāsadeva], geboorte als de incarnatie van Yamarāja, de heerser over de dood [zie stamboom]. (21) Uwe goedheid wordt gerekend tot de eeuwige metgezellen van de Heer. Toen Hij terugkeerde naar Zijn hemelverblijf gaf Hij mij de opdracht u te instrueren in de geestelijke kennis. (22) Daarom zal ik voor u nu systematisch een beschrijving geven van de wederwaardigheden van de Allerhoogste Heer ter wille van de handhaving, schepping en beëindiging van het universum dat zich zo enorm ontvouwt heeft door zijn wonderbaarlijke intern vermogen [*yoga-māyā*].

(23) **V**oorafgaand aan de schepping van het universum bestond de Allerhoogste Heer, het Zelf en de meester van de levende wezens, er als de enige zonder een ander. Het was [toen] Zijn wens dat de [individuele] ziel, met een eigen visie en uiterlijke kenmerken, was versmolten met Hemzelf. (24) Hij die dat alles nog niet was, kon toentertijd als ziener helemaal niets objectiefs herkennen. Als de enige heerser vond Hij, met Zijn innerlijk vermogen wel aanwezig maar met Zijn expansies en Zijn materieel vermogen afwezig, dat het was alsof Hij niet bestond. (25) Dat wat Hij als de volmaakte Ziener ziet is energie die wordt gekenmerkt door oorzaak en gevolg. O fortuinlijke, deze energie waarmee de Almachtige deze wereld heeft opgebouwd wordt *māyā* [illusoir, begoochelend] genoemd. (26) Met het effect van de Eeuwige Tijd [*kāla*] op de drie geaardheden van deze illusoire energie, wekte het Opperwezen, in het voorbije de viriliteit op [de heldenmoed, de mannelijkheid, de kracht] middels de persoon [de Puruṣa] als een volkomen deelaspect van Hemzelf. (27) Uit het ongemanifesteerde ontstond toen door de wisselwerking van de tijd het Mahat-tattva [het geheel van het Allerhoogste, de kosmische intelligentie]. Dit zelf van onderscheid zetelend in het fysieke zelf, verdrijft de onwetendheid en maakt het universum duidelijk zichtbaar. (28) Die [kosmische intelligentie] aldus deel uitmakend [onderworpen zijnd aan] *guṇa, kāla en* [*jīv*-]*ātmā* [de materiële kwaliteiten, tijd en het individuele zelf], transformeerde zich, in het blikveld van de Persoonlijkheid van God, tot de individualiteit van al de verschillende levensvormen van dit universum met hun verlangen te scheppen [en zich voort te planten ter wille van hun identificatie en karma].

(29) **H**et Mahat-tattva, zich omvormend tot de materiële werkelijkheid van het egobewustzijn, manifesteert zich in termen van oorzaak, gevolg en doener. Aldus hebben we drie soorten van ego die de weerspiegeling in de geest vormen van het persoonlijke zelf, de materiële elementen en de zintuiglijkheid: [respectievelijk] de begaafdheid [*sattva*] de onwetendheid [*tamas*] en de veranderlijkheid [*rajas*]. (30) Met het principe van de veranderlijkheid [*vaikārika*] van het ego ontstaat er een omvorming van de geest die in zijn emotionaliteit al de godsbewusten in het leven riep die de basis vormen van de materiële kennis over de wereld van de verschijnselen. (31) En in de begaafdheid [het licht] met de zintuigen [*taijasāni*] overheerst de spirituele kennis [de goedheid] met het karma. (32) In onwetendheid [*tamas*] realiseert men zich de subtiele zinsobjecten [van voorgestelde beelden en geluiden] waarin de ether [hun medium] het kenmerk vormt van de Superziel. (33) De materiële energie vormt een gedeeltelijke [lokale] vermenging van de tijd [van expanderen en contraheren]. De Heer die dit vanuit de ether overziet creëerde, aldus beroerd, de transformatie van die aanraking in de vorm van de lucht [gassen]. (34) De lucht, eveneens getransformeerd door de uiterst machtige ether, deed [in contractie] de vorm van het licht [van de zon en de sterren] ontstaan en [de bio-elektriciteit van] de zintuiglijke gewaarwording waarmee de wereld wordt waargenomen. (35) Met de interactie van lucht en licht [vuur] was er, met de blik van de Heer [van de ether] die de tijd vermengde met de uitwendige energie, een transformatie die het water schiep in combinatie met de smaak ervan. (36) Met het zich deels [lokaal] verenigen van de materiële energie met de eeuwige tijd, leidde het door het licht geproduceerde water, dat aldus werd geschapen als gevolg van de omvorming van de Allerhoogste Geest [van God] die de aarde overschouwde, tot de schepping van de kwaliteit van de geur.

(37) **O** zachtmoedige, van de ether af aan worden al de materiële elementen en het grote aantal van hun superieure en inferieure kwaliteiten, de één na de ander gekend dankzij hun associatie met de Oorspronkelijke Allerhoogste. (38) De goden die heersen over al deze materiële elementen zijn allen een deel en geheel van Heer Viṣṇu. In de aan tijd gebonden materiële energie belichaamd als deelaspecten schieten ze in hun persoonlijke verplichtingen tekort en geven ze uiting aan hun oprechte gevoelens voor de Almachtige. (39) De goden zeiden: 'Wij brengen onze eerbetuigingen aan Uw lotusvoeten, o Heer. In nood gaven we ons aan hen over omdat ze de beschermende paraplu vormen die al de grote wijzen beschutting biedt die rigoreus volledig braken met al de grote vormen van ellende van het materiële leven. (40) O Vader, vanwege het feit dat in deze materiële wereld, o Heer, de individuele zielen altijd worden gekweld door de drie vormen van ellende [voortkomend uit jezelf, anderen en de natuur], zijn ze nooit gelukkig, maar als ze Uw Ware Zelf bereiken, o Allerhoogste, vinden ze de beschutting van de schaduw van Uw lotusvoeten die alle kennis verlenen. (41) Bij iedere stap hun toevlucht nemend tot het pelgrimsoord van Uw voeten, vinden

de wijzen die op de vleugels van de Vedische hymnen met een heldere geest speuren naar Uw lotusgelijke gezicht, hun beschutting aan de beste van alle rivieren [de Ganges] die bevrijdt van de terugslagen van de zonde. (42) De meditatie die door geloof, simpelweg luisteren en toewijding het hart zuivert met de kracht van de kennis van onthechting, zal hen die aldus vrede vonden, ertoe bewegen om af te gaan op het heiligdom van Uw lotusvoeten. (43) Laten we allen de beschutting zoeken van de lotusvoeten van U die de gedaanten van de *avatāra's* aannam ter wille van de schepping, het behoud en de beëindiging van het universum. O Heer, ze vormen de toevlucht die de moed van de toegewijden met heugenis beloont. (44) Omdat de mensen verstrikt raken en aldus in het materiële lichaam verkeren in de geest van 'ik' en 'mijn', gaan ze op in een ongewenste drift. Bijgevolg zien ze zich ver van U verwijderd, ook al bent U in het lichaam aanwezig. Laat ons daarom Uw lotusvoeten aanbidden, o Heer. (45) Verkerend onder de invloed van de materiële wereld, kunnen Uw voeten niet worden gezien door hen die door hun [gehechtheid aan] zintuiglijke waarneming vervreemd zijn van het innerlijk waarnemen, o Allerhoogste. Maar, o Grootheid, voor hen die wel de [innerlijke] visie hebben is er het [zicht op het] spel en vermaak van Uw goddelijk handelen. (46) O Heer, zij die serieus betrokken zijn bereiken, eenvoudig door de nectar te drinken van de verhalen, de volle rijpheid van de toegewijde dienst. Ze bereiken de ware betekenis van de verzaking, de intelligentie waarmee ze snel de spirituele levenssfeer bereiken alwaar aan de dwaasheid en de indolentie een einde kwam [Vaikuṇṭha]. (47) Ook voor anderen die van bovenzinnelijke realisatie zijn in de yoga - de methode waarmee men de machtige materiële natuur overwint - bent U de ene, vredestichtende Oorspronkelijke Persoon om zich mee in te laten. Maar voor hen is het iets dat moeilijk te bereiken is terwijl dat niet het geval is voor hen die U van dienst zijn. (48) O Oorspronkelijke Heer, om die reden zijn we allen aan U verplicht. Aangezien we voor het heil van de schepping van de wereld de één na de ander werden geschapen en in het verleden van elkaar werden gescheiden als gevolg van wat we deden naar gelang de werking van de drie geaardheden, raakten we verstrikt in onze eigen genoegens en waren we zodoende niet in staat U saamhorig te dienen. (49) O Ongeborene, maak dat we op de juiste tijd onze offers brengen. Daardoor kunnen we samen de maaltijd delen en kunnen ook alle andere levende wezens hun eten hebben, zodat we, met het offeren van het voedsel, ongestoord onze maaltijd kunnen genieten. (50) U bent voor ons, de goden en de andere ontwikkelde levende wezens, de ene unieke en onveranderlijke oerpersoon. Ondanks Uw ongeboren aard, o Heer, vormt u de oorzaak van de *guṇa's* en het karma, als het zaad dat in de baarmoeder wordt gezaaid voor het verwekken van al de soorten. (51) O Allerhoogste Ziel, zeg ons wat wij, die allen werden geschapen vanuit en ter wille van de totaliteit van de kosmos, voor U zouden moeten doen. En gun ons in het bijzonder de visie van Uw persoonlijke plan. Schenk ons het vermogen, o Heer, te werken en te handelen overeenkomstig Uw speciale genade voor ons [in de vorm van de statusoriëntaties en hun overstijging].'

ॐ

3.6 - De Manifestatie van de Universele Gedaante

(1) **D**e wijze [Maitreya] zei: 'En zo werd de Heer geplaatst voor het feit dat de vooruitgang van wat er geschapen was in het universum tijdelijk was opgehouden bij een gebrek aan samenhang tussen Zijn verschillende vermogens [zie 3.5: 48]. (2) Toen ging Hij met Zijn oppermachtige vermogen dat bekend staat als Kālī, de godin van de kracht van de vernietiging, tegelijkertijd al de drieëntwintig elementen binnen [de vijf elementen en hun kwaliteiten, de vijf organen van handelen en de zintuigen en de drie vormen van individueel bewustzijn: geest, intelligentie en ego; vergelijk 2.4: 23]. (3) Dat later binnengaan van de Allerhoogste Heer in de vorm van de kracht van de materie, Kālī, zette ieder van de levende wezens afzonderlijk aan het werk door ze uit hun onbewuste staat op te

wekken tot hun karma. (4) Toen de drieëntwintig hoofdelementen aldus door de wil van God tot [samenhangende] actie werden opgewekt, bracht hun combinatie de manifestatie voort van Zijn volkomen expansie van de Oorspronkelijke Persoon [in de vorm van de Universele Gedaante]. (5) Op het moment dat Hij er aldus met Zijn volkomen expansie [van de materiële kracht] in binnenging, transformeerden al de elementen van de schepping, die elkaar daarin toen vonden, tot de werelden van een organisch en anorganisch bestaan. (6) Hij, de Oorspronkelijke Persoon, deze [Garbhodakaśāyī] Viṣṇu genaamd Hiraṇmaya, verbleef voor de tijd van duizend hemelse jaren [één zo'n jaar is 360 jaar voor de mens] samen met alles wat behoorde tot Zijn goedheid in het eivormige universum dat werd gedragen door de [causale] wateren.

(7) **M**et de inhoud van dat ei, het geheel van de gigantische persoon, aan het werk gezet door Zijn goddelijke Zelf vol van Zijn [vrouwelijke] kracht, verdeelde Hij aldus Zichzelf in één [bewustzijn], drie [identificaties van het zelf, zie 2.10: 14] en tien [activiteiten, zinnen van handelen en waarnemen]. (8) Deze oneindige uitgebreidheid vormt het zelf van de levende wezens, de eerste incarnatie en het volkomen deelaspect van de Superziel, waarop het geheel van hen allen tezamen floreert. (9) Het drievoudige van het gigantische hangt samen met de drie aspecten van *adhyātmika* [het zelf met zijn zintuigen en de geest], *adhidaivika* [de natuur met al haar goden] en *adhibhautika* [de anderen en wat zich meer aan de zinnen voordoet], het tienvoudige heeft betrekking op de [organen van de] levenskracht [de *prāṇa*: de handen, de voeten, de anus, de geslachtsorganen, de ogen, de neus, de oren, de tong, de huid en de mond; zie *brahma-sūtra* 2.4: 5-6] en het enkelvoudige verwijst naar het hart. (10) De Heer voorbij de zinnen, die Zich het gebed herinnerde van de godheden van het universum, verlichtte met Zijn eigen straling [aldus] de gigantische gedaante ter wille van hun begrip. (11) Luister nu naar mijn beschrijving van de vele verschillende posities van de halfgoden die zich toen vanuit Zijn overweging manifesteerden.

(12) **E**r manifesteerde zich een mond en toen dat gebeurde was het de god van het vuur die onder de bestuurders van de materiële wereld zijn plaats innam tezamen met zijn vermogen: het spraakorgaan waarmee men zich uitdrukt in woorden. (13) Er verscheen een verhemelte. Het was de verblijfplaats van Varuṇa [de god van de wateren] die in [het lichaam van] de Heer onder de bestuurders van de materiële wereld zijn positie innam tezamen met zijn vermogen: het lichaamsdeel van de tong waarmee men proeft. (14) Toen verschenen de neusvleugels, waar de twee Aśvinī Kumāra's zich ophouden met de reukzin waarmee men geur kan ervaren [zie ook 2.1: 29 en 2.5: 30]. (15) Er verschenen ogen in de gigantische gedaante die plaats boden aan Tvaṣṭhā, de god van het licht en het gezichtsvermogen waarmee vormen kunnen worden waargenomen. (16) Toen vertoonde zich de huid van de gigantische gedaante, een positie die werd ingenomen door Anila, de heerser over de lucht, die met de macht van de adem de tastzin mogelijk maakt. (17) Met het zich manifesteren van de oren van de gigantische gedaante werd die positie ingenomen door de godheden van de

windrichtingen [de Digdevatā's] met het vermogen te horen waarmee geluiden worden waargenomen. (18) Daarna manifesteerde zich van de gigantische gedaante de [beharing van de] huid voor de heersende goddelijkheid van [de kruiden en planten met] het vermogen te voelen middels de haren waarmee jeuk wordt ervaren. (19) Toen de genitaliën van de gigantische gedaante verschenen nam het eerste levende wezen [Brahmā, de Prajāpati] zijn positie in met de functie van het zaad waarmee het [seksueel] genot wordt ervaren. (20) Er vormde zich een anus in de oorspronkelijke belichaming die plaats bood aan de god Mitra met de functie van uitscheiding waarmee men zich ontlast. (21) Met de manifestatie van de handen van de Universele Gedaante nam de koning van de hemel Indra zijn positie in met het vermogen te handelen waarmee men zich in zijn levensonderhoud kan voorzien. (22) De benen die zich in de grote gedaante vormden werden bezet door Viṣṇu, de godheid van het vermogen zich te verplaatsen waarmee men zijn reisbestemming bereikt. (23) Met het zich vormen van de intelligentie van de Universele Gedaante trad de godheid Brahmā, de Heer van het gesproken woord, naar voren met de macht van het inzicht waarmee men tot begrip komt. (24) Vervolgens manifesteerde zich het hart van het Universele Wezen waarin Candra, de god van de maan, zijn positie innam met de functie van de mentale activiteit waardoor men zich verliest in gedachten. (25) Vervolgens ontwikkelde het ik-besef zich in de Universele Gedaante waarin [Heer Rudra heersend over] de vereenzelviging met het lichaam [het 'valse ego'] zijn plaats heeft met de functie van het karma waarmee men overgaat tot concrete handelingen. (26) Wat volgde was de manifestatie van de spirituele essentie van de goedheid in de gigantische gedaante. Daarin vond de volledigheid [van de *mahat-tattva*] zijn plaats met de macht van het bewustzijn waarmee men de wijsheid cultiveert.

(27) **U**it het hoofd van de kosmische gedaante kwamen de hemelse werelden voort, de aardse werelden kwamen uit Zijn benen voort en de ruimte ontstond uit Zijn buik. In die gebieden treft men de verlichte zielen en de andere levende wezens aan die zich ontwikkelden als gevolg van de werking van de drie basiskwaliteiten van de natuur. (28) Door het oneindig goede [van *sattva*] vonden de goden hun plaats in de hemelen terwijl al de menselijke wezens, die op aarde de aard van hun hartstocht [*rajas*] volgen, aan hen ondergeschikt zijn. (29) Zij die behoren tot de derde soort [de geesten en de spoken] treft men vanwege hun aard [van *tamas*] aan als de metgezellen van Rudra in het bereik van de atmosfeer - de navel van de Heer - dat zich bevindt tussen de andere twee.

(30) **D**e spirituele wijsheid ontsproot aan de mond van de Universele Gedaante, o aanvoerder van de Kurudynastie. Degenen die zich tot deze wijsheid aangetrokken voelen vormen de leiding [de belangrijkste *varṇa*] van de samenleving. Zij, de brahmanen, zijn de erkende leraren en spirituele woordvoerders [de goeroes]. (31) De macht om de burgers te beschermen manifesteerde zich uit de armen [van de gigantische gedaante]. De beoefenaars van die macht [de *kṣatriya's* of bestuurders] zijn de volgelingen [van de brahmanen] en vrijwaren, als

vertegenwoordigers van de Hoogste Persoonlijkheid, de andere klassen van de ondeugd van storende maatschappelijke elementen. (32) Ter wille van de productie en distributie van de goederen voor het levensonderhoud, manifesteerde zich uit de dijen van de Almachtige de handelsgemeenschap [de *vaiśya's*], wiens beroep eruit bestaat in de behoeften van ieder mens te voorzien. (33) Uit de benen van de Opperheer manifesteerde zich de dienstverlening die van essentieel belang is voor het vervullen van alle heilige plichten. Het is van oudsher het beroep van de arbeider [de *śūdra*] waardoor de Heer tevreden wordt gesteld [*]. (34) Om hun ziel te zuiveren aanbidden, middels hun beroepsmatige bezigheden, al deze klassen van de samenleving onder leiding van hun geestelijk leraar met geloof en toewijding de Heer uit wie ze samen met hun plichten voortkwamen.

(35) **O** Vidura, wie denkt er nu een volledige beschrijving te kunnen geven van de goddelijke aard, de werking en het persoonlijke zelf van het kosmische lichaam dat de Allerhoogste Heer manifesteerde vanuit de kracht van Zijn innerlijk vermogen [*yogamāyā*]? (36) O broeder, niettemin zal ik een beschrijving geven, voor zover mijn intelligentie dat toestaat en de kennis reikt, van wat mij ter ore kwam over de heerlijkheden van de Heer waardoor men gezuiverd raakt, want als we ons niet openlijk uitlaten [over Hem] verliezen we ons in onwaarheid. (37) Men zegt dat men Hem Die Alle Beschrijvingen Te Boven Gaat bereikt met de besprekingen over de Hoogste Persoonlijkheid die historisch vroom werden overgedragen ter wille van de verheerlijking van Zijn handelingen. Ook is het oor het best gediend met de nectar van de bovenzinnelijke boodschap zoals die [mede in geschreven vorm] werd verschaft door de geleerden. (38) Mijn zoon, kon de oorspronkelijke poëet [Brahmā] al de heerlijkheden van de Opperziel kennen toen zijn intelligentie een duizendtal hemelse jaren was gerijpt in meditatie? (39) Daarom, als zelfs zij die bedreven zijn in het creëren van illusies het niet weten omdat zij - zowel als de zelfvoldane [de Schepper] in eigen persoon - in de ban verkeren van het begoochelend vermogen van de Allerhoogste Heer, wat kan je dan verwachten van anderen? (40) Hem die buiten ons bereik ligt en die noch voor ons ego, onze geest en onze woorden, noch voor de desbetreffende goden grijpbaar is, bieden wij onze eerbetuigingen.'

*: Śastri Gosvāmī merkt in dit verband op dat de arbeider, de *śūdra*, een belangrijke plaats inneemt onder de klassen in de samenleving. Van de *puruṣārtha's,* de vier burgerdeugden, behartigt de brahmaan de *mokṣa*, de bevrijding. De *kṣatriya* behartigt de regulatie van de zinsbevrediging, *kāma,* en de *vaiṣya* is er voor de distributie van de welvaart, *artha*. Maar de arbeider maakt in feite de religiositeit, de dienst aan God van alle plichtsbetrachting mogelijk. Hij die gewoon ten dienst staat, is net zo belangrijk voor het dharma.

3.7 - Verdere Vragen van Vidura

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op die manier met Maitreya Muni pratend, formuleerde de geleerde zoon van Dvaipāyana Vyāsa, Vidura, respectvol een verzoek. (2) Vidura zei: 'O brahmaan, de Opperheer is de onveranderlijke Ene van het volkomen geheel. Hoe kan ondanks het feit dat Hij zich buiten de geaardheden van de materiële natuur bevindt Zijn spel en vermaak plaatsvinden van handelen met de basiskwaliteiten van de materiële natuur? (3) Jongens die met andere jongens willen spelen zijn geestdriftig wat betreft hun spel, maar in welk opzicht is dat anders met iemand die aan zichzelf genoeg heeft en te allen tijde onthecht is? (4) De Allerhoogste Heer bracht middels Zijn intern vermogen het universum tot stand dat uitgerust is met de drie basiskwaliteiten, de *guṇa's*. En op basis van dat innerlijk vermogen handhaaft Hij dat geheel en vernietigt Hij het ook weer. (5) Hoe kan Hij, het Zuivere Zelf wiens bewustzijn nimmer wordt versluierd door plaats of tijd, door eigen toedoen, door anderen of door wat zich manifesteerde [als de natuur], nu [in de normale positie van een levend wezen verkeren en] gevangen zijn in de materiële energie? (6) Hoe kan de Ene Opperheer die aanwezig is in ieder veld van handelen [in alle *kṣetra's* van de levens] van al de levende wezens [zie ook B.G. 13:3], nu op karmisch bepaald ongeluk en tegenstand stuiten? (7) O wijze, door de onwetendheid waaraan ik lijdt bezorgt mijn geest mij moeilijkheden. O machtige ziel, verdrijf daarom de grote onzuiverheid van mijn denken.'

(8) **Ś**rī Śuka zei: 'De wijze aldus er door Vidura's ijver toe aangezet om erachter te komen hoe het zat, deed verbaasd en gaf toen zonder aarzeling een godsbewust antwoord. (9) Maitreya zei: 'Het is met elkaar in tegenspraak om te beweren dat de Fortuinlijke enerzijds onder de invloed van de materiële illusie verkeert en dat Hij anderzijds vrij is van onvolkomenheden en gebondenheid. (10) Van een dergelijke tegenstrijdigheid omtrent de ziel raakt een mens het spoor bijster; het is alsof je van buitenaf jezelf ziet met je hoofd eraf gehakt. (11) Zoals door de kwaliteit van water de erin gespiegelde maan rimpelt, vormt de kwaliteit van het fysieke zelf een drogbeeld voor de innerlijke getuige die ervan verschilt. (12) Als je, met de genade van Vāsudeva, te werk gaat in onthechting en je in relatie tot de Fortuinlijke je bewustzijn verenigt in toewijding [in bhakti-yoga], zal, in dit bestaan, dat [begoocheld zijn] geleidelijk aan afnemen. (13) Met de zinnen aldus tevreden in het bovenzinnelijke ware zelf van de ziener, lost alle misère volkomen op in de Heer, alsof je een gezonde nachtrust hebt genoten. (14) Als men enkel al een einde kan maken aan allerlei soorten van ellende door eenvoudig te vernemen over [te mediteren op] de kwaliteiten en zo meer van Murāri [Kṛṣṇa als de vijand van Mura], wat kan je dan wel niet verwachten van het, volgens je eigen aard, van dienst zijn in het stof van Zijn lotusvoeten?'

(15) **V**idura zei: 'O machtige wijze, u hebt mijn twijfels bestreden met het wapen van uw woorden, o allergrootste, nu is mijn geest wat betreft beide [de onafhankelijke Heer en het levend wezen], tot een volmaakte eenheid gekomen. (16) Beste geleerde, u hebt volkomen gelijk als u stelt dat [redeneren vanuit] de begoochelende energie van de Heer voor de ziel niet het juiste pad vormt; het bewijst zich als betekenisloos als men te werk gaat zonder de basis van de Allerhoogste Bron waarbuiten men het eenvoudig bij het verkeerde eind heeft. (17) In deze wereld geniet zowel de onwetende dwaas als hij wiens intelligentie de bovenzinnelijke positie bereikte het geluk, terwijl de personen die zich tussen die twee posities bevinden te lijden hebben. (18) Er zeker van dat men de essentie, de ziel, mist als men zich baseert op uiterlijkheden, kan ik met het dienen van uw voeten afzien [van het verkeerde idee dat de Allerhoogste onderhevig zou zijn aan illusie]. (19) In het dienen van de Persoonlijkheid van God die de onversaagde vijand van de demon Madhu is, ontwikkelt men, in verschillende relaties [*rāsa's*] behagen scheppend in de lotusvoeten, de intensiteit [van de vervoering] die het leed verdrijft. (20) Van hen die moeite hebben met de versobering ziet men zelden dat ze zich op het pad van dienst bevinden naar Vaikuṇṭha [het uiteindelijke spirituele doel] waar de Heer onophoudelijk door de goden wordt verheerlijkt als de heerser over alle levende wezens.

(21) **N**a de schepping in het begin van de kosmische intelligentie en de overige elementen, manifesteerde zich in een geleidelijk proces van differentiatie [evolutie] daaruit de universele gedaante met inbegrip van de zintuiglijke functies waarin later de Almachtige binnenging [voor Zijn incarnaties]. (22) Hij die de oorspronkelijke persoon wordt genoemd heeft duizenden ledematen, benen en handen en herbergt al de werelden van het universum met al het leven dat

daarop zijn bestaan heeft. (23) U verklaarde hoe er drie verschillende soorten van leven zijn [overeenkomstig de geaardheden] waarin men tien soorten van levenskracht met de [vijf] zinnen en hun [vijfvoudig] belang heeft. Beschrijf alstublieft nu voor me wat de specifieke capaciteiten zijn van de maatschappelijke onderverdelingen. (24) In dezen [in deze onderverdelingen] heeft, met de zonen, kleinzonen en familieleden van de verschillende generaties, dat vermogen zich uitgespreid in verschillende vormen van bestaan. (25) Wie zijn de oorspronkelijke stamvaders [de Prajāpati's] die door hun oorspronkelijke leider [Brahmā] tot ontwikkeling werden gebracht? Wat zijn de generaties van de vaders van de mensheid en welke generaties volgden op hen? En welke Manu's heersten over de verschillende *manvantara's* [culturele tijdperken]? (26) Welke werelden bevinden zich boven de aardse werelden en welke eronder, o zoon van Mitrā? Beschrijf alstublieft wat hun posities en afmetingen zijn en ook wat de maten en verhoudingen zijn van de aardse werelden. (27) Vertel me wat de generaties en onderafdelingen zijn van de onmenselijke, menselijke en bovenmenselijke levende wezens, zoals geboren uit eieren, uit baarmoeders, uit vocht [micro-organismen] en uit de aarde [de planten]. (28) Wees zo goed de incarnaties overeenkomstig de basiskwaliteiten van de materiële natuur te beschrijven ter wille van de schepping, handhaving en vernietiging van het universum [Brahmā, Viṣṇu en Śiva], en de grootse activiteiten van de Persoonlijkheid van God die samenleeft met de Godin van het Fortuin, van Hem [Śrīnivāsa] die de uiteindelijke toevlucht vormt.

(29) **W**at zijn de verdelingen van maatschappelijke status [*varṇa*] en de geestelijke orde [*āśrama*] en wat zijn hun uiterlijke kenmerken, hoe gedragen ze zich en wat is hun wezensaard? Wat zijn de geboorten en handelingen van de wijzen en wat zijn de verdelingen van de Veda? (30) Wat, o meester, zijn al de plechtigheden van het offeren en wat zijn de verschillende wegen van de yogaperfecties, van de analytische studie van de kennis en van het zich verhouden tot de Persoonlijkheid van God met regulerende beginselen? (31) Welke wegen bewandelen de ongelovigen en wat zijn hun onvolkomenheden? Welke plaats bekleden zij die uit gemengde huwelijken voortkomen en wat is de levensbestemming van de vele verschillende soorten individuele zielen naar gelang de geaardheden die ze volgen en de soorten van arbeid die ze verrichten? (32) Hoe zijn de verschillende belangen van de religiositeit, economische ontwikkeling, zinsbevrediging en verlossing, de middelen van bestaan, de regels van de wet, de schriftuurlijke voorschriften en de verschillende regulerende beginselen met elkaar in evenwicht te brengen? (33) O brahmaan, wat zijn de regelingen voor de [Śrāddha] periodieke offerplechtigheden om de overledenen te eren en voor het respecteren wat de voorvaderen tot stand brachten? En hoe zijn de tijden ingesteld met achting voor de posities van hemellichten als de planeten en de sterren? (34) Wat mag men verwachten van liefdadigheid, boetedoening en het aanleggen van vergaarbekkens en wat zijn de plichten voorgeschreven voor iemand die van huis weg is en voor iemand die zich in gevaar bevindt? (35) Alstublieft beschrijf voor me, o zondeloze, hoe Hij die de Allerhoogste Persoon is, de Vader

van de Religie en de Heerser over Allen, volledig kan worden tevredengesteld en wie van ons zou dat dan kunnen? (36) O beste onder de brahmanen, de geestelijk leraren, die zo genadig zijn voor de behoeftigen, vertellen hun toegewijde leerlingen en zonen zelfs dat waar ze niet om vroegen. (37) O allerhoogste meester, hoeveel vernietigingen [of eindtijden] bestaan er voor de elementen van de natuur? Wie zijn zij die dan gered worden en wie zijn zij die [vol lof zijnde] Hem dan mogen dienen? En wie mag zich met Hem verenigen als Hij zich ten ruste legt? (38) En wat is de wezensaard en identiteit van zowel de individuele persoon als het Allerhoogste, wat is het leidmotief van de Vedische wijsheid en wat beweegt de goeroe en zijn leerlingen? (39) Onberispelijke toegewijden spreken van deze bron van kennis in de wereld. Hoe zou iemand nu uit zichzelf kennis kunnen hebben van de toegewijde dienst en de onthechting?

(40) **I**k stelde al deze vragen in het verlangen kennis te nemen van het spel en vermaak van de Heer. Alstublieft beantwoord ze als een vriend voor mij [en ieder ander] die in zijn onwetendheid met de uitwendige energie het zicht heeft verloren. (41) O onberispelijke wijze, de verzekering van een angstvrij bestaan die we krijgen van iemand als u is in geen enkel opzicht te vergelijken met de bevrijding geboden door al de Veda's, offers, boetedoeningen en liefdadigheid.'

(42) **Ś**rī Śuka zei: 'Met deze vragen van de voornaamste onder de Kuru's was hij [Maitreya], de eerste onder de wijzen die zo goed thuis was in de verhalen [Purāṇa's], zeer ingenomen en gaf hij, aldus aangespoord tot de onderwerpen betreffende de Heer, Vidura met een glimlach antwoord.'

3.8 - Manifestatie van Brahmā uit Garbhoda-kaśāyī Viṣṇu

(1) **Ś**rī Maitreya zei: 'De afstammelingen van Koning Pūru verdienen het respect van de wijzen omdat hun koningen in hoofdzaak de Hoogste Persoonlijkheid zijn toegewijd; en met u die ook geboren bent in deze opeenvolging van toegewijde activiteit voor de Onoverwinnelijke, wordt er stap voor stap [met iedere vraag die u stelt] steeds weer een nieuw licht op de zaak geworpen. (2) Laat me dan nu dit Bhāgavatam bespreken, dit Vedisch supplement dat oorspronkelijk door de Allerhoogste Heer persoonlijk werd uitgesproken voor de wijzen ter verzachting van het grote lijden van de mensen die zo weinig geluk ervaren.

(3) **D**e zoon van Brahmā [Sanat-kumāra] ondervroeg, als de leider van de grote wijzen [de vier kindheiligen, de Kumāra's], net als u Heer Saṅkarṣaṇa [het eerste volkomen deelaspect en de eerste metgezel van de Heer] over de waarheid aangaande de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die Zich altijd helder in de kennis ophoudt aan de basis van het universum. (4) Hij had in die positie met Hem die men met de hoogste achting Vāsudeva noemt, Zijn blik inwaarts gekeerd, maar ter aanmoediging van de hoogst geleerde wijzen opende Hij Zijn lotusgelijke

ogen een beetje. (5) Met de haren op hun hoofden nat van het water van de Ganges beroerden ze de toevlucht van Zijn lotusvoeten die door de dochters van de slangenkoning met grote toewijding en verscheidene parafernalia wordt aanbeden in het verlangen naar een goede echtgenoot. (6) Bekend met Zijn spel en vermaak verheerlijkten ze, met woorden en met veel gevoel ritmisch overeenstemmend, herhaaldelijk Zijn handelingen terwijl zich vanuit de duizenden opgeheven kragen [van Ananta, de slangenkoning] de stralende gloed verspreidde van de edelstenen op hun duizenden helmen. (7) O Vidura, naar verluid besprak Hij toen de strekking van het Bhāgavatam met Sanat-kumāra die de [yoga]gelofte van de verzaking had afgelegd en het, op verzoek, verder vertelde aan Sāṅkhyāyana die eveneens de eed had afgelegd. (8) Toen de grote wijze Sāṅkhyāyana als de belangrijkste van de transcendentalisten die dit Bhāgavatam reciteren er [daarna] uitleg aan gaf, waren zowel de geestelijk leraar Parāśara die ik volgde als Bṛhaspati erbij aanwezig. (9) Er toe aangezet door de wijze Pulastya, vertelde hij [Parāśara] mij welwillend deze allerbelangrijkste onder de Purāna's die ik op mijn beurt voor u zal uitspreken, mijn beste zoon, daar u een immer trouwe volgeling bent.

(10) **T**oen de drie werelden waren verzonken in het water lag Hij [Garbhodakaśāyī Viṣṇu] daarin inactief alleen neergevleid met vrijwel gesloten ogen op het slangenbed Ananta zonder iets anders te willen dan de voldoening van Zijn innerlijk vermogen. (11) Zoals de macht van het vuur verborgen is in hout, verbleef Hij daar op Zijn plaats in het water en behield Hij al de levende wezens in hun subtiliteit in Zijn bovenzinnelijk lichaam vanwaaruit Hij leven geeft in de vorm van de Tijd [*kāla*]. (12) Voor de duur van duizend keer vier *yuga's* [4.32 miljard jaar] sluimerde Hij met Zijn innerlijk vermogen ter wille van de verdere ontwikkeling - middels Zijn kracht genaamd *kāla* [tijd] - van de werelden van de levende wezens die afhankelijk zijn van vruchtdragende handelingen. Die rol deed Zijn lichaam er blauwkleurig uitzien [het blauw van de toevlucht van het levengevend water]. (13) Overeenkomstig de bedoeling van Zijn innerlijke aandacht voor de subtiele kwestie van het scheppen, was er na de nodige tijd, door de materiële activiteit van de basiskwaliteiten van de natuur, de agitatie [van de subtiele elementen, de wezens] die toen zeer subtiel uit Zijn buik [uit de ether] tevoorschijn brak[en]. (14) Met de Tijd die het karma in gang zette, verscheen daarmee [met die agitatie] spoedig uit het oorspronkelijke zelf [van Viṣṇu] een lotusknop die, net als een zon, de uitgestrekte wateren verlichtte middels zijn gloed.

(15) **D**ie lotusbloem van feitelijk het universum ging Viṣṇu binnen als het reservoir van alle kwaliteiten van waaruit Hij in het begin de persoonlijkheid van de Vedische wijsheid voortbracht, de heerser van het universum [Brahmā] die, zo zegt men, uit zichzelf geboren werd. (16) Hij [Brahmā] in dat water gezeten op de werveling van de lotus was niet in staat om de wereld te zien en al rondspiedend in de vier richtingen kreeg hij [aldus] zijn vier hoofden. (17) [Brahmā] gezeten op en behoed door de lotusbloem die, vanwege de stormlucht aan het

einde van de *yuga,* uit de roerige wateren was verschenen, kon in zijn verbijstering het mysterie van de schepping niet doorgronden, noch begrijpen dat hij de eerste halfgod was. (18) 'Wie ben ik die bovenop deze lotus zit? Waar kwam deze lotus vandaan? Er moet iets onder het water zitten. Hier aanwezig zijn houdt in dat dat waaruit het zijn bestaan vond er ook moet zijn!' (19) Op deze wijze zich bezinnend op de steel van de lotus, kon hij door dat kanaal in het water te volgen naar de navel [van Viṣṇu], ondanks dat hij daar binnen ging en uitvoerig over de oorsprong nadacht, de basis niet doorgronden. (20) In het duister tastend, o Vidura gebeurde het dat met zijn contemplatie aldus de enormiteit van de driedimensionale werkelijkheid van de tijd tot stand kwam [*tri-kālika*] die, als een wapen [een *cakra*], de belichaamde ongeboren ziel vrees inboezemt door zijn levensduur tot een honderdtal jaren te beperken [vergelijk 2.2: 24-25].

(21) **T**oen hij het doel dat hij zich had gesteld niet kon bereiken, gaf de godheid de onderneming op en ging hij weer op de lotus zitten om vol vertrouwen daar stap voor stap zijn adem te beheersen, zijn geest terug te trekken en zijn bewustzijn te verenigen in meditatie. (22) Met het voor de duur van zijn leven [aldus] beoefenen van yoga, ontwikkelde de zelfgeborene mettertijd het begripsvermogen en zag hij hoe zich in zijn hart vanzelf dat manifesteerde wat hij voordien niet kon waarnemen. (23) Op het bed van de volledig witte gigantische Śeṣa-nāga [slang] lotusbloem lag de Oorspronkelijke Persoon geheel alleen onder de overkapping van de slangenkraag die was bedekt met de hoofdsieraden waarvan de gloed de duisternis in het water van de vernietiging verdreef. (24) De aanblik van Zijn handen en benen, juwelen, bloemenkrans en aankleding, overtrof het panorama van het groene koraal van de avondschittering van de zon boven de grote gouden bergtoppen met hun watervallen, kruiden, bloemen en bomen. (25) Het geheel van de drie werelden in al hun diversiteit werd, met de lengte en breedte van de uitgestrektheid van Zijn bovenzinnelijke aanwezigheid, overdekt door de schoonheid van de hemelse gloed van de ornamenten die Zijn lichaam sierden.

(26) **O**vereenkomstig het verlangen van het menselijk wezen dat, in de aanbidding van Zijn iedere wens vervullende lotusvoeten, het pad van de toegewijde dienst volgt, toonde Hij in Zijn grondeloze genade, met de maangelijke glans van Zijn teen- en vingernagels, de prachtigste [bloem]verdeling. (27) Met Zijn glimlachende gelaat gesierd met de pracht van Zijn oorsieraden, met de aanblik van het licht gereflecteerd van Zijn lippen en de reactie van Zijn fraaie neus en wenkbrauwen, verdrijft Hij het leed van de wereld. (28) Beste Vidura, Zijn middel was fraai gesierd met een gordel en met stof met de saffraan kleur van kadambabloemen; er was een kostbare halsketting en op Zijn borst was er het aantrekkelijke Śrīvatsa-teken [een paar witte haren]. (29) Zoals de bomen in de wereld hun eigen bestaan hebben en met hun duizenden takken hun grote waarde [aan bloemen en vruchten] tentoonspreiden alsof ze gesierd zijn met kostbare juwelen, is ook de Heer, de heerser van Ananta, [Garbhodakaśāyī Viṣṇu] getooid

met de kragen boven Zijn schouders. (30) De Allerhoogste Heer vormt, net als een berg, de toevlucht voor alle zich rondbewegende en niet rondbewegende levende wezens. Als de vriend van Anantadeva is Hij, gelijk een berg, verzonken in het water en met Zijn duizenden gouden helmen [en juwelen] en met Zijn Kaustubha juweel manifesteert Hij Zichzelf als een bergketen van goud in de oceaan. (31) Met om Zijn nek de bloemenkrans van Zijn heerlijkheden in de vorm van de lieflijke, fraaie klanken van de Vedische wijsheid, was de Heer van de zon, de maan, de lucht en het vuur voor al de drie werelden [zo zag Brahmā toen] zeer moeilijk te bereiken omdat Hij omringd werd door Zijn persoonlijke wapens [zoals Zijn *cakra*]. (32) En zo kon het gebeuren dat de godheid van het universum, de schepper van het lot, het meer van Zijn navel kon aanschouwen, de lotusbloem, de wateren van de vernietiging, de lucht met zijn winden en de hemel, maar dat hij zijn blik niet kon werpen voorbij het geschapene van de kosmische manifestatie. (33) Met de reikwijdte van die visie raakte hij, als het zaadbeginsel van alle wereldse handelingen, toen geïnspireerd door de geaardheid hartstocht. Daarom bad hij, in overweging van de zich enthousiast voortplantende levende wezens, tot Hem om, op het bovenzinnelijk pad van de standvastige ziel, de Aanbiddelijke creatief van dienst te mogen zijn.'

3.9 - Brahmā's gebeden voor het Creatief Vermogen

(1) **B**rahmā zei: 'Vandaag, na een lange tijd [van boeten], heb ik U leren kennen en kan ik zeggen dat het heel spijtig is als de belichaamde ziel geen kennis heeft van Uw optreden als de Allerhoogste Heer. Er is niemand die U overtreft, mijn Heer, en alles wat er de schijn van heeft kan nooit het absolute zijn, want U bent [de transcendentie van] de grotere werkelijkheid voor de geaardheden van de materiële energie die zijn evenwicht verloor. (2) Die [grote] gedaante is altijd vrij van de duisternis van de materie omdat U, in het begin, ter wille van de toegewijden Uw innerlijk vermogen manifesteerde, het vermogen dat de bron is van de honderden *avatāra's* en waaruit ook ikzelf op de lotusbloem die aan Uw navel ontsproot mijn bestaan vond. (3) O mijn Heer, hier voorbij [aan deze bron] zie ik geen andere [gedaante] die superieur is aan Uw eeuwige gedaante vol van gelukzaligheid die vrij is van verandering en verlies van vermogen. U bent de enige echte Schepper van de kosmische manifestatie en de onstoffelijke Allerhoogste Ziel Zelf. Ik die zo trots ben in mijn identificatie met het lichaam en de zinnen, zoek mijn toevlucht bij U. (4) Die gedaante - of hoe U Uw aanwezigheid ook gestalte geeft - is alleszins gunstig voor het hele universum en bevorderlijk voor onze meditatie. U, Allerhoogste Heer die Zich manifesteerde voor

ons toegewijden, biedt ik mijn eerbetuigingen. Voor U volbreng ik dat wat door personen wordt verwaarloosd die, in hun voorkeur voor materiële zaken, recht op de hel afstevenen. (5) Maar zij die vasthouden aan de smaak en geur van Uw lotusvoeten die wordt meegevoerd door de geluiden van de Veda die hun oren bereiken, aanvaardden Uw bovenzinnelijke weg door hun toegewijde dienst. Voor hen die Uw toegewijden zijn is er nimmer de scheiding van U [die Zich heeft geplaatst] op de lotus van hun harten, o Heer. (6) Tot dat het geval is zal er angst zijn vanwege de weelde, het lichaam en de verwanten, en zal het weeklagen en het verlangen, alsook de begeerte en de minachting groot zijn. Zolang de mensen van de wereld niet hun toevlucht nemen tot de geborgenheid van Uw lotusvoeten, zullen ze steeds vol van zorgen zijn met het ondernemen overeenkomstig het vergankelijke idee dingen te bezitten. (7) Hoe onfortuinlijk zijn zij die het moeten stellen zonder de herinnering aan Uw onderwerpen! Met hun zinnen niet op U gericht belanden ze in allerlei ongunstige zaken en vinden ze handelend naar hun begeerten slechts kortstondig geluk. Het zijn arme stakkers wiens geesten voortdurend beheerst worden door bezitsdrang en handelingen vol van stress. (8) Het feit dat ze aanhoudend geplaagd worden door [valse] honger, dorst en hun drie afscheidingen [slijm, gal en gassen], door winter en zomer, wind en regen en door vele andere verstoringen alsook door een sterke seksuele aandrang en een onvermijdelijke boosheid, zie ik allemaal als spiritueel hoogst ondraaglijk, o Man van de Grote Stappen. Het doet me veel verdriet. (9) Zolang iemand, onder de invloed van Uw materiële illusie, o Fortuinlijke, een dienaar is van zijn zintuigen en zich geplaatst ziet voor een afgescheiden bestaan in een lichaam, zal, o Heer, zo iemand niet aan het rad van herhaalde wedergeboorten in de materiële wereld kunnen ontsnappen. Hoewel het werken voor uiterlijke resultaten feitelijk van geen betekenis is [voor de ziel], zal het onophoudelijk ellende bezorgen. (10) Gedurende de dag zijn hun zinnen druk met stressvolle arbeid en 's nachts lijden ze onder slapeloosheid vanwege al hun gepieker dat steeds hun intelligentie verstoort en slaap onderbreekt. De goddelijke orde frustreert hun plannen. Zij en zelfs de wijzen, o Heer, die zich tegen Uw onderwerpen keerden, zullen moeten blijven ronddolen in deze wereld. (11) Verenigd in toewijding voor honderd procent op U gericht en met U verblijvend op de lotus van hun harten, zien de toegewijden die zich op het pad van het luisteren bevinden, o mijn Heer, hoe U, in het hier en nu, in Uw grondeloze genade precies die bovenzinnelijke gedaante manifesteert die ze in gedachten hebben van U, door zovelen verheerlijkt. (12) U bent nooit echt tevreden met de pompeuze vertoningen met alles erop en eraan van hooggeplaatste dienaren die van aanbidding zijn met harten vol van allerlei verlangens. Want U, de zo verschillend waargenomen Ene en Unieke Weldoener, de Superziel in het hart van de levende wezens, bent er om alle levende wezens Uw grondeloze genade te tonen; U kan niet worden bereikt door hen die zich richten op wat door mensen is geschapen en tijdelijk is [*asat*]. (13) Het dharma [de juiste, onvergankelijke handelwijze] bestaat daarom uit die verschillende resultaatgerichte handelingen, vormen van liefdadigheid, zware boetedoeningen en bovenzinnelijke vormen van dienstverlening die door de mensen worden volbracht om enkel U te aanbidden, om enkel

U, de Fortuinlijke, te behagen. Nimmer zal de plicht die zo wordt verricht tevergeefs zijn.

(14) **L**aat me U, de Allerhoogste, mijn eerbetuigingen brengen die Zich altijd, door de heerlijkheden van Uw bovenzinnelijke gedaante, onderscheidt in het genieten van het spel en vermaak van Uw kosmische schepping, vernietiging en behoud. U, de Transcendentie die men zich realiseert door intelligent om te gaan met de illusoire verscheidenheid, breng ik mijn eerbetuigingen. (15) Ik neem mijn toevlucht tot de Ongeborene wiens namen, die staan voor Zijn nederdalingen, bovenzinnelijke kwaliteiten en handelingen, de weg openen voor het bereiken van Zijn eeuwige geluk. Als ze worden aangeroepen op het moment dat men dit leven verlaat, nemen ze terstond automatisch alle zonden weg die zich van vele, vele levens ophoopten. (16) Hij, de Almachtige Persoonlijkheid die om redenen van de schepping, handhaving en vernietiging [deze wereld] doordringt met drie stammen - die van mij, Śiva en Hemzelf - groeide, wortelend in de ziel, als de enige ware [samenhang] voor de vele takken [van de religie]. Hem, de Persoonlijkheid van God, deze boom van het systeem van de werelden, breng ik mijn eerbetuigingen. (17) Zolang de mensen van de wereld bezig zijn met ongewenste activiteiten en in de handelingen voor hun eigenbelang de door U gunstig verklaarde toegewijde activiteiten minachten, zal de strijd om het bestaan van deze mensen zeer hard zijn en met [het weerstaan van het gezag van] Uw Waakzaamheid [in de vorm van de Tijd] rechtstreeks op een janboel uitlopen. Moge er mijn eerbetuiging voor U zijn. (18) Zelfs ik, die besta in een plaats die twee *parārdha's* lang voortbestaat [2 x 50 jaar, waarvan één dag en nacht twee maal 4.32 miljard aardse jaren duurt: 311.04 biljoen jaar], die gerespecteerd wordt in al de werelden en die voor vele jaren zware boetedoeningen heb ondergaan voor mijn zelfrealisatie, verlang ernaar U te bereiken die ik mijn respectvolle eerbetuigingen breng, mijn Heer, o Hoogste Persoonlijkheid en genieter van alle offers. (19) In het verlangen Uw plicht te doen spreidt U bij de genade van Uw wilsbesluit, Zich projecterend in de verschillende levensvormen van de dieren, de mensen en de goden, Uw bovenzinnelijk spel en vermaak tentoon. Daarbij verkeert U, ondanks het manifesteren van Uw Goddelijke gedaante, nimmer onder de invloed van de materie. Mijn eerbetuigingen voor die Heer van de Volheden, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (20) En ook de onwetendheid [*avidya*] die zich op vijf manieren doet kennen [zie verder 3.12: 2] raakt U niet. Integendeel, temidden van de gewelddadige reeksen golven in het water op het slangenbed in contact verkerend [met Ananta Śeṣa], houdt U rust en slaapt U, in Uw buik al de levende wezens en werelden dragend ter wille van hun behoud. Zo laat U de [intelligente] mens Uw geluk zien. (21) Ik bied U mijn eerbetuigingen op het gezag van wie ik manifesteerde vanuit het lotushuis dat ontsprong aan Uw navel, met de bedoeling om, met Uw genade U, de Aanbiddelijke, bij te staan in de schepping van de drie werelden. Ik vereer U, de Aanbiddelijke, die het universum in Zijn buik heeft en wiens ogen na het beëindigen van Uw yogasluimer bloesemen als lotussen.

(22) **M**oge hij, de Heer van alle universa, die ene vriend en filosoof, de Superziel die als de Allerhoogste Heer van de zes volheden [schoonheid, intelligentie, boetvaardigheid, macht, roem en rijkdom] het geluk schenkt via de geaardheid goedheid, mij de macht van de introspectie gunnen zodat ik, als voorheen, in staat zal zijn om dit universum te creëren als een overgegeven ziel die Hem lief is. (23) Tot deze begunstiger van de overgegeven ziel die, samen met de Godin van het Fortuin [Lakṣmī], geniet van wat Hij ook maar tentoon spreidt vanuit Zijn innerlijk vermogen in het aanvaarden van Zijn incarnaties van de goedheid, bidt ik dat ik, begiftigd met Zijn almacht, van dienst mag zijn en mag scheppen en dat ik, ondanks de materiële emoties van mijn hart, er toe in staat zal zijn er ook weer mee op te houden. (24) Ik, die voor de manifestatie van de verscheidenheid van Zijn onbegrensde macht als de energie van het totale universum werd geboren uit het meer van de Allerhoogste Persoon Zijn navel, bidt ervoor dat ik niet zo onfortuinlijk zal zijn de geluidstrillingen van de Vedische waarheid kwijt te raken. (25) Moge de Allerhoogste Heer die zo eindeloos genadevol is in Zijn opperste liefde en glimlachen, Zijn lotusogen openen. Laat de kosmische schepping aldus gedijen en Zijn heerlijkheid vinden als Hij met Zijn lieve woorden, als de oudste en Oorspronkelijke Persoon, onze neerslachtigheid wegneemt.'

(26) **M**aitreya zei: 'Nadat hij de bron van Zijn verschijnen had gadegeslagen en boetvaardig, vol van kennis en met een geconcentreerde geest naar zijn beste vermogen aandacht had besteed aan de woorden van zijn gebed, viel hij stil alsof hij moe was. (27-28) Toen Madhusūdana [Kṛṣṇa als de doder van Madhu] de oprechtheid van Brahmā zag, hoe terneergeslagen hij was over de verwoestende wateren van het tijdperk en in dubio verkeerde over de toestand van de verschillende werelden, sprak Hij tot hem in diepe, betekenisvolle bewoordingen om zijn zorgen weg te nemen.'

(29) **D**e Opperheer zei: 'Begiftigd als je bent met de diepgang van alle Vedische wijsheid, wanhoop niet over de onderneming van de schepping. Dat wat je van Me vraagt, werd door Mij reeds geregeld. (30) Om zeker te zijn van Mijn ondersteuning moet je, als vanouds, boetvaardig zijn en bidden [mediteren op de mantra's]. Door die kwaliteiten zal je de hele wereld in je hart geopenbaard zien, o brahmaan. (31) Als je je verbonden in de toewijding geheel hebt verdiept in het universum, zal je zien dat Ik Mij er overal in bevindt, o Brahmā, en dat jij, met inbegrip van al de werelden en al de levensvormen, deel van Mij uitmaakt. (32) Je zal Me aanwezig zien in het universum en in alle levende wezens als vuur aanwezig in hout en je zal ongetwijfeld datzelfde moment in staat zijn de zwakheid achter je te laten. (33) Zo gauw je Mij benaderd hebt en je, met je zinnen niet meer beïnvloed door de natuurlijke geaardheden, vrij bent van het grove en subtiele zelf, zal je je zuivere essentie [*svarūpa*] zien en het koninkrijk van de hemel genieten. (34) Met je verlangen de verscheidenheid aan diensten uit te breiden en de bevolking eindeloos te doen toenemen, zal je ziel daarin nimmer bedroefd zijn omdat aan Mijn genade geen grenzen gesteld zijn. (35) Omdat je

de oorspronkelijke ziener bent, zal de verraderlijke geaardheid van de hartstocht je nooit bekruipen en zal je denken, ondanks dat je nageslacht genereert, altijd op Mij gefixeerd zijn. (36) Hoewel Ik voor de geconditioneerde ziel moeilijk te kennen ben, word Ik vandaag door jou gekend omdat je begrijpt dat Ik niet een product ben van de materie, de zinnen, de geaardheden of de verbijstering van het zelf. (37) Ik manifesteerde Mij vanbinnenuit voor jou toen je, in je overwegen van de bron van de lotus, via zijn stengel in het water Mij probeerde te ontdekken. (38) De gebeden die je voor Mij deed, o Brahmā, de verhalen over Mij die Mijn heerlijkheden opsommen en je boete verankerd in geloof, zijn allemaal [te beschouwen als] Mijn grondeloze genade. (39) Moge alle zegen op jou rusten die in je verlangen bad voor de victorie van al de werelden door zo fraai Mijn kwaliteiten en Mijn transcendentale positie te beschrijven. Je hebt Mij er zeer mee behaagd. (40) Een ieder die regelmatig deze verzen bidt zoals gesteld, zal door zijn aanbidding zeer spoedig al zijn verlangens vervuld zien, want Ik ben de Heer van alle zegening. (41) Door Mij met goede werken, boetedoeningen, offers, liefdadigheid en verzonkenheid in yoga tevreden te stellen, zal het menselijk wezen zich verzekeren van zijn uiteindelijke succes, zo luidt de mening van hen die de Absolute Waarheid kennen. (42) Omdat Ik de Superziel ben, de bepaler van alle andere zielen en de meest dierbare van al het dierbare, zou men al zijn gehechtheid aan Mij moeten opdragen. Want de liefde immers die men heeft voor zijn lichaam en andere zaken, heeft men aan Mij te danken. (43) Breng nu, met je beheersing van de Vedische kennis en je lichaam, die beiden rechtstreeks hun bestaan aan de [Super]ziel ontlenen, zoals te doen gebruikelijk de levens voort van allen die nauw met Mij verbonden zijn.'

(44) **M**aitreya zei: 'Na de schepper van het universum aldus te hebben geïnstrueerd, verdween de voorwereldlijke, oorspronkelijke Heer in Zijn persoonlijke Nārāyaṇagedaante uit het zicht.'

3.10 - De Afdelingen van de Schepping

(1) **V**idura zei: 'Hoeveel levende wezens werden door de almachtige grootvader van alle schepselen op deze planeet geschapen vanuit zijn lichaam en geest, nadat de Hoogste Persoonlijkheid was verdwenen? (2) Wees zo goed al mijn twijfels uit te bannen en beschrijf van het begin tot het einde alles dat ik u vroeg, o machtige man, o beste onder de zielen die goed thuis zijn in de kennis.' "

(3) **S**ūta zei [zie Canto 1]: "O zoon van Bhṛgu [Śaunaka], de grote wijze, de zoon van Kuṣāra [Maitreya] aldus gestimuleerd door Vidura, voelde zich tevredengesteld en gaf, sprekend vanuit zijn hart, antwoord op de vragen.

(4) **M**aitreya zei: 'Brahmā verrichtte aldus, voor het heil van de ziel, voor een honderdtal hemelse jaren boete zoals hem dat gezegd was door de Ongeboren Allerhoogste Heer. (5) Hij die op de lotus zijn bestaan gevonden had zag toen hoe de lotus waarop hij zat en het water eromheen trilden vanwege de wind die werd aangewakkerd door de kracht van de eeuwige Tijd. (6) Omdat door zijn boete, zijn bovenzinnelijke kennis en zelfbewustzijn was toegenomen, was zijn praktisch inzicht gerijpt, en met dat vermogen nam hij de wind tezamen met het water in zich op. (7) Toen hij zag hoe uitgebreid de lotus was waarop hij zich be-

vond, dacht hij bij zichzelf: 'Ik zal hiermee [met deze lotus in het Tijdbewogen water] al de werelden die voorheen in mij zijn opgegaan weer tot leven wekken.' (8) Er door de Opperheer toe aangemoedigd om tot actie over te gaan, ging hij daarop de werveling van de lotus binnen en verdeelde hij het geheel ervan in drie hoofdafdelingen die hij verder in veertien onderafdelingen verdeelde [zie ook 2.5: 42]. (9) Deze verschillende leefomstandigheden vormen samen het gevolg van de [min of meer] onzelfzuchtige plichtsvervulling [het dharma] van de individuele zielen in relatie tot de Hoogste Persoonlijkheid.'

(10) **V**idura zei: 'Toen u de keuze aan verschillende gedaanten van de Heer, de wonderbaarlijke acteur, besprak, had u het over de eeuwige tijd als één van Zijn namen. O brahmaan, kan u alstublieft beschrijven hoe de tijd zich feitelijk laat kennen, o meester, wat zijn zijn kenmerken?'

(11) **M**aitreya zei: 'Hij [de Eeuwige Tijd] vormt de bron van de verschillende [organische en anorganische] interacties van de natuurlijke geaardheden, hij is onverdeeld en onbegrensd en vormt het instrument van de Oorspronkelijke Persoon om met Zijn spel en vermaak het materiële leven van de ziel gestalte te geven. (12) Het was door middel van de tijd [*kāla*], het verborgen, onpersoonlijke aspect, dat de Heer van het Allerhoogste Absolute [van God of *brahma*] het materiële fenomeen losmaakte dat zijn plaats vond als het zinsbegoochelende materiële vermogen van Viṣṇu. (13) Zoals hij [de Eeuwige Tijd] er is in het heden, was hij er in het begin en zal hij er ook hierna zijn.

(14) **D**e conditionering [of schepping] wordt verdeeld in negen soorten. Behalve de vorming overeenkomstig de basiskwaliteiten [d.w.z. de *guṇa's* ofwel de geaardheden van de goedheid, hartstocht, en onwetendheid] is er de vorming overeenkomstig de materiële kwaliteiten van de tijd [van beweging, kennis en onbeweeglijkheid] en zijn er de drie scheppingsvormen die tot een eind komen [van de planten, de dieren en de mensen]. (15) De eerste schepping is die van de [goedheid van de] kosmische intelligentie [de *mahat-tattva*] van de Allerhoogste Heer waarin de wisselwerking van de natuurlijke kwaliteiten plaatsvindt. De tweede schepping bestaat uit [de hartstocht van] het geïdentificeerde zelf, het valse ego, op basis waarvan er kennis is van de materiële elementen die dan hun werking vinden. (16) De derde soort van materiële vorming bestaat uit die van de [onwetendheid van de] elementen die aanleiding geven tot zinswaarneming. De vierde schepping bestaat uit [de materiële beweging van] dat wat basaal leidt tot de kennisverwervende en handelende functies [van de zintuigen]. (17) De vijfde soort van schepping wordt gevormd door de wisselwerking met de geaardheid goedheid die, samen met de geest die er uit voortkomt, resulteert in de godheden [die over de zintuigen heersen]. Ten zesde is er dan de schepping van de duisternis [uit de traagheid van de materie] die van meesters dwazen maakt. (18) Dit zijn de zes primaire materiële scheppingen. Verneem nu van mij over de drie secundaire scheppingen [van plant, dier en mens voortgebracht] met het

tijdverdrijf van de almachtige incarnatie van de geaardheid hartstocht [Brahmā] die de intelligentie van de Heer heeft.

(19) **D**e zevende hoofdafdeling van de schepping betreft de zes soorten van wezens die niet uit zichzelf bewegen: bomen die vruchten dragen zonder bloemen, planten en struiken die bestaan totdat de vrucht is gerijpt, de klimplanten, de gewassen met een holle stengel, planten die opklimmen zonder steun en de bloesemende vruchtbomen. (20) Deze wezens voeden zich van bovenaf, zijn vrijwel onbewust met enkel een innerlijk voelen en bestaan uit vele soorten. (21) De achtste schepping wordt gevormd door de lagere diersoorten. Er zijn er achtentwintig verschillende en men gaat ervan uit dat ze geen kennis hebben van hun lot, buitengewoon onwetend zijn, zaken onderscheiden middels de reuk en van een gebrekkige gewetensfunctie zijn. (22) O allerzuiverste, de koe, de geit, de buffel, de antiloop, het zwijn, de *gavaya* [een soort van os], het hert, het schaap en de kameel hebben allen gespleten hoeven. (23) De ezel, het paard en het muildier, de *gaura*, de *śarabha* bison en het wilde rund hebben slechts één teen. O Vidura, laat me je nu vertellen over de dieren met vijf nagels. (24) Dat zijn de hond, de jakhals, de vos, de tijger, de kat, het konijn, het *sajāru* stekelvarken, de leeuw, de aap, de olifant, de schildpad, de iguana ['vierbenige slang'], de krokodil en anderen. (25) De reiger, de gier, de kraanvogel, de havik, de *bhāsa* [een ander soort aaseter], de *bhallūka*, de pauw, de zwaan, de *sārasa* [indische kraanvogel], de *cakravāka*, de kraai, de uil en zo meer, zijn de vogels. (26) Maar er is nog een negende soort die [ook] zijn buik vult, o Vidura. Die bestaat slechts uit één verschijningsvorm: de mensen. Bij hen staat de geaardheid hartstocht voorop. Ze hebben het heel druk met [het terugdringen van] hun misère, maar beschouwen zichzelf altijd als heel gelukkig.

(27) **D**eze drie secundaire scheppingen zijn, met inbegrip van de schepping van de halfgoden [als een extra categorie], mijn beste, in tegenstelling tot de andere scheppingen die ik beschreef, [wat betreft hun geaardheden en kwaliteiten] onderhevig aan aanpassingen [aan mutaties ofwel aan een evolutie], ofschoon de Kumāra's [de zonen van Brahmā, de brahmanen, de wijzen] van beider aard zijn [d.w.z. ze passen zich fysiek aan, maar veranderen niet in kwaliteit]. (28-29) De schepping van de halfgoden bestaat uit acht typen: (1) de zelfgerealiseerde zielen, (2) de voorvaderen, (3) de atheïsten, (4) de transcendentale wezens, de engelen en de heiligen, (5) de beschermers en de reuzen, (6) de hemelse zangers, (7) de leidgeesten voor het goede en het kwade en de hemelbewoners en (8) de bovenmenselijke wezens en dergelijken. Alle tien soorten van scheppingen die ik je beschreef, o Vidura, zijn geschapen door Brahmā, de schepper van het universum. (30) Hierna zal ik de verschillende nakomelingen van de Manu's bespreken en hoe de Schepper, bewogen door de geaardheid hartstocht, zijn scheppingswerk doet in de verschillende tijdperken en dat doet met een feilloze vastbeslotenheid vol achting voor de Allerhoogste Heer die, middels Zijn eigen energie, vanuit Zichzelf ten tonele verschijnt als Zichzelf.'

ॐ

3.11 - De Indeling van de Tijd zich Uitbreidend vanuit het Atoom

(1) **M**aitreya zei: 'Men moet weten dat de uiteindelijke aanwezigheid van dat wat zichzelf in het vele toont als het ondeelbare, bestaat uit een oneindig klein deeltje [*paramāṇu*] waarvan de combinatie [in verschillende vormen] illusie opwekt in de mens. (2) De opperste eenheid van dat deeltje dat aanwezig is in de materiële vormen behoudt zijn oorspronkelijke gedaante tot het einde der tijden, het is van een eeuwigdurende, onovertroffen uniformiteit. (3) De tijd, mijn beste, die behalve dat hij gekend wordt als de ongemanifesteerde Almachtige Heer die alle fysieke actie beheerst, kan derhalve ook worden afgemeten aan de beweging van zowel de kleinste als de grootste vormen van deeltjescombinaties. (4) De tijd van dat kleinste deeltje bestaat uit de tijd die het nodig heeft om zich uit te strekken over [of te vibreren in] een bepaalde atomaire ruimte. De allergrootste tijd is de tijd die in beslag genomen wordt door het bestaan van het geheel van alle atomen.

(5) **T**wee oneindig kleine deeltjes vormen een atoom [een *aṇu*] en drie atomen vormen een *trasareṇu* waaraan men wordt herinnerd met een straal zonlicht vallend door het latwerk van een raam waarin men iets [een stofdeeltje] in de lucht naar boven ziet bewegen. (6) De tijd in beslag genomen door de combinatie van drie *trasareṇu's* wordt een *truṭi* genoemd [1/16.875 seconde] waarvan er honderd een *vedha* worden genoemd. Drie van hen worden een enkele *lava* genoemd. (7) De tijdsduur van drie ervan staat gelijk aan één *nimeṣa* [± 0.53 seconde] en de tijd van drie van hen heet een *kṣaṇa* [± 1.6 seconde], vijf daarvan staan voor een *kāṣṭā* [± 8 seconden] en een *laghu* bestaat uit vijftien van hen [± 2 minuten]. (8) Een aantal van vijftien van die *laghu's* wordt een *nāḍikā* [of *daṇḍa* van ± 30 minuten] genoemd en twee van hen vormen één *muhūrta* [ongeveer een uur] terwijl zes tot zeven van hen een *yāma* vormen [een kwart van een lichtdag of een nacht] afhankelijk van de menselijke berekening [het seizoen of de breedtegraad]. (9) Het meetvat [de waterklok] heeft een gewicht van zes *pala's* [± 4 ons] met een vier *māṣa* [17 karaats] gouden peilstift van vier vingers lang die een gat bedekt waardoor het zich vult met water tot '*prastha*' [volledig, tot het zinkt]. (10) Vier *yāma's* beslaan de duur van zowel de dag als de nacht van het menselijk wezen en vijftien dagen [van acht *yāma's* elk] vormen één *pakṣaḥ* [periode van twee weken] welke men gemeten kent als zijnde ofwel zwart ofwel wit [afhankelijk van het feit of er een volle maan dan wel een nieuwe maan in optreedt]. (11) Het samenstel van zo een 'dag' en 'nacht' wordt een voorouderlijke [traditionele of solaire] maand genoemd waarvan een tweetal een seizoen vormt. Zes van hen [resp. 'koude' of *hemanta*, 'dauw' of *śiśira*, 'lente' of *vasanta*, 'warmte' of *grīṣma*, 'regen' of *varṣās* en 'herfst' of *śarad*, gerekend vanaf de 22e december] stroken met de beweging van de zon gaande door de noordelijke en zuidelijke hemel. (12) Deze beweging van de zon wordt gezegd één dag van de halfgoden te vormen en wordt een *vatsara* genoemd [een tropisch jaar] van twaalf maanden. De levensduur van het menselijk wezen wordt geschat op een groot aantal [een honderdtal] van dergelijke jaren [zie ook de 'volledige kalender van orde'].

(13) **D**e oneindig kleine deeltjes en hun combinaties, de planeten, de hemellichamen [zoals de maan] en de sterren, draaien allen rond in het universum om hun omloop in een jaar te volbrengen van het Almachtige [het cyclische, de sturing] van de eeuwige tijd. (14) We spreken van een omloop van de zon alsook van de omloop van een planeet, de omloop van onze sterren [in ons sterrenstelsel rond Sagittarius A in de hemel], de omloop van de maan en de omloop van de aarde, o Vidura, als zijnde één enkel [maar verschillend benoemd] jaar [resp. een sterrenjaar, een planetair jaar, een galactisch jaar, een lunatie en een tropisch jaar]. (15) Met achting voor al Zijn vijf verschillende typen van jaren moet men respect oefenen voor de Ene [Heer van de Tijd] die, verschillend van al het geschapene, Zich roert onder de naam van de Eeuwige Tijd en die, met Zijn energie op verschillende manieren de zaden van de schepping tot leven wekkend, gedurende de dag de duisternis van de levende wezens verdrijft. Door aldus offers te brengen, ontwikkelt men kwaliteit in het materieel bestaan.'

(16) **V**idura zei: 'U gaf de maat aan van de uiteindelijke levensduur van de voorvaderen, de goden en de mensen. Kan u, o grote geleerde, nu een beschrijving geven van de tijdsperioden van de levens van de verheven zielen die meer dan een millennium beslaan? (17) O machtige meester, u kent de bewegingen van de Allerhoogste Heer in de gedaante van de eeuwige tijd, want u hebt, in de beheersing van de yoga, de ogen van een zelfgerealiseerde om het gehele universum te overzien.'

(18) **M**aitreya zei: 'De vier *yuga's* [tijdperken of millennia] genaamd Satya, Tretā, Dvāpara en Kali beslaan tezamen ongeveer [één *mahāyuga* van] 12.000 godenjaren [welke ieder uit 360 *vatsara*'s bestaan]. (19) De opeenvolgende *yuga's* beginnende met Satya-yuga zijn respectievelijk ieder vier, drie, twee en één maal 1.200 halfgodenjaren lang. (20) Experts zeggen dat de overgangsperioden aan het begin en einde van iedere *yuga* verschillende honderden godenjaren beslaan. Het zijn millennia [zoals het millennium waarin we nu leven] waarin allerlei soorten van religieuze activiteiten plaatsvinden. (21) Het plichtsbesef van de mensheid wat betreft zijn vier principes van dharma [die van *satya, dayā, tapas, śauca*; waarheid, mededogen, boete en zuiverheid] werd gedurende Satya-yuga naar behoren nageleefd, maar in de andere *yuga's* namen de principes geleidelijk aan de één na de ander af [eerst boete, dan mededogen, dan zuiverheid]. (22) Naast de duizend [*mahā*-]*yuga's* die samen één dag van Brahmā [van 4.32 miljard jaar] van de drie werelden uitmaken, mijn beste [de hemelse, *svarga*; aardse, *martya* en lagere, *pātāla* werelden], is er ook een nacht die net zo lang duurt waarin de Schepper van het universum zich te rusten legt. (23) Na het einde van de nacht als een andere dag van Heer Brahmā aanbreekt, begint de schepping van de drie werelden die in totaal de levens van veertien Manu's beslaat, weer van voren af aan. (24) Iedere Manu geniet aldus een tijd van leven van iets meer dan eenenzeventig [*mahā*-]*yuga's*.

(25) **N**a iedere Manu verschijnt de volgende ten tonele met inbegrip van zijn afstammelingen, de zeven wijzen, de godsbewusten en de koning van de halfgoden [Indra] alsook allen die hen volgen. (26) Dit is Heer Brahmā's schepping van dag tot dag waarin de lagere dieren, de menselijke wezens, de voorvaderen en de halfgoden zich rondbewegen, verschijnend in de drie werelden op basis van hun karma. (27) Telkens als de ene Manu de andere opvolgt spreidt de Allerhoogste Heer Zijn goedheid tentoon in Zijn verschillende incarnaties, als de Manu Zelf en als anderen, en handhaaft Hij met het zich ontvouwen van Zijn goddelijke vermogens dit universum. (28) Aan het einde van de dag [van Brahmā] staakt de Hoogmogende Tijd zijn manifestatie en verkeren daarop, met het volkomen geheel vervallen in duisternis, alle levende wezens in diepe stilte. (29) Precies zoals dat gaat met een gewone nacht, zijn al de drie werelden die uit het zicht verdwenen, daarbij verstoken van het licht van de zon en de maan. (30) Als de drie werelden in vuur en vlam gezet zijn door de kracht van het vuur dat voortkomt uit de mond van Heer Saṅkarṣaṇa [zie 3.8: 3], bewegen Bhṛgu en an-

dere bewoners die worden geteisterd door de hitte zich van de wereld van de heiligen [Maharloka] naar de wereld van de goddelijke mensen [Janaloka, de volgende wereld van de celibataire heiligen, zie 2.5: 38]. (31) Direct na het begin van de verwoesting van de drie werelden stromen al de zeeën over met gewelddadige winden en orkanen die de golven hoog opstuwen. (32) De Heer die in Zijn mystieke sluimering met gesloten ogen ligt op het bed van Ananta in het water, wordt verheerlijkt door de bewoners van de werelden van de godsbewuste mensen.

(33) **M**et de symptomen van de dagen en nachten van de voortgang van de tijd, wordt zijn [Brahmā's] leven en worden ook onze levens beperkt tot een duur van honderd jaar, zij het dat het in zijn geval een honderdtal van zijn jaren duurt [met zijn leven bestaande uit twee parārdha's of twee maal 155.5 biljoen menselijke jaren, zie ook 3.9: 18]. (34) De eerste helft van zijn tijd van leven genaamd één *parārdha* is voorbij en nu zijn we in dit tijdperk begonnen met de tweede helft. (35) De superieure eerste helft begon met een grootse *kalpa* genaamd de Brāhma-kalpa waarin Heer Brahmā zich manifesteerde die men kent als de [bron van de] Vedische klanken. (36) Aan het einde van die enorme tijdspanne kwam wat men de Pādma-kalpa noemt tot stand waarin aan het waterbekken van de navel van de Heer de lotus van het universum ontsproot. (37) De huidige *kalpa* aan het begin van de tweede helft, o afstammeling van Bharata, wordt gevierd als die van Vārāha waarin de Heer verscheen in de gedaante van een everzwijn [zie 1.3: 7]. (38) De tijd afgemeten aan de twee helften van Brahmā's leven beslaat voor de ongeboren, onveranderlijke en onbegrensde Ziel van het universum slechts een kort moment. (39) Deze eeuwige tijd die vanaf het allerkleinste deeltje reikt tot de uiteindelijke tijdsduur van twee *parārdha's*, is nimmer bepalend voor de Allerhoogste Heer, hij is de heerser over die zielen die zich met het lichaam identificeren. (40) Als een combinatie van de basiselementen en hun transformaties heeft dit manifeste universum zich uitgebreid tot een diameter van een half miljard [*yojana's* - een dynamische kosmische maat]. (41) [De ruimte van de oneindig kleine deeltjes, de oerether, *pradhāna*] breidde zich uit tot het tienvoudige [van de omvang van de zich eruit condenserende basiselementen en hun transformaties] die verschijnend als atomen er in binnengingen om samen te clusteren tot vele andere eivormige verblijfplaatsen [of sterrenstelsels]. (42) Die oorzaak aller oorzaken [waarin men al de universa aantreft] wordt de onvergankelijke Absolute Waarheid genoemd, het bovenzinnelijk verblijf van de rechtstreekse, persoonlijke manifestatie van de Opperziel: Heer Viṣṇu.'

Zie ook de pagina: "Śrīmad Bhāgavatam & Bhagavad Gītā Tijdcitaten".

3.12 - De Schepping van de Kumāra's en Anderen

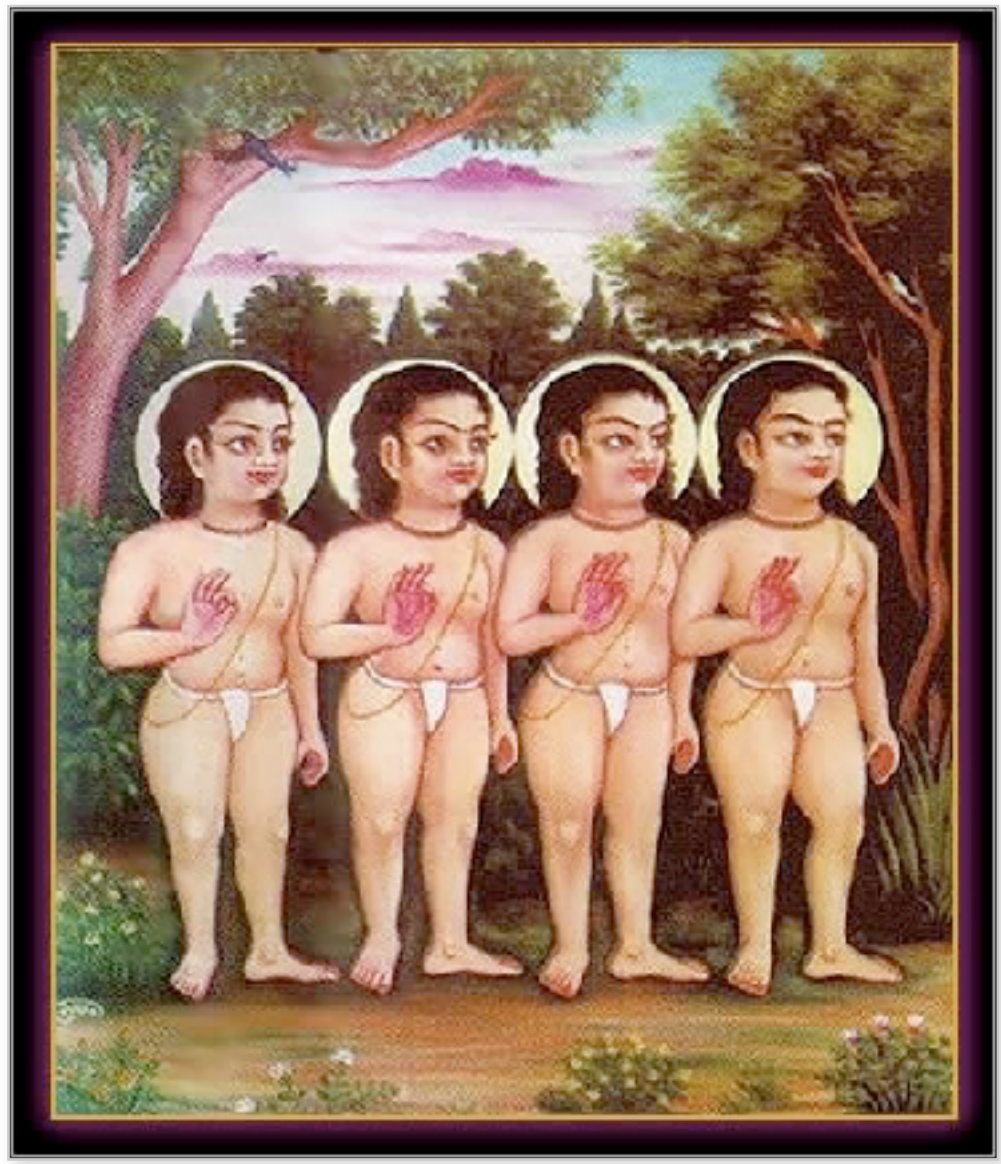

(1) **M**aitreya zei: 'Tot dusverre heb ik u de glorie van de Superziel onder de naam van *kāla,* de tijd, beschreven, o Vidura, probeer nu van me te begrijpen hoe de bron van de Veda's [Brahmā] de dingen schiep zoals ze zijn.

(2) **A**llereerst schiep hij [de vijf] vormen van onwetend bezig zijn: het idee dat men zou sterven [*andha-tāmisra*], gevolgd door verongelijktheid [*tāmisra*], de hunkering van de dwaasheid [*mahā-moha*], het begoochelende van fouten [zoals het zich met het lichaam identificeren en dergelijke, *moha*] en het duister van het tekortschieten in zelfbewustzijn [*tamas*]. (3) Toen hij [Brahmā] een dermate problematische schepping voor zich zag, had hij geen hoge dunk van wat hij gedaan had en vond hij daarop, na zich gezuiverd te hebben door te mediteren op de Allerhoogste Heer, de geest voor een andere schepping. (4) De zelfgeborene schiep toen Sanaka, Sananda, Sanātana en Sanat-kumāra, [de Kumāra's] die celibatairen zijn ['zij wiens zaad opwaarts gaat'] vrij van iedere vorm van baatzuchtig handelen. (5) Hij zei hen vanbinnen: 'O mijn zoons, plant je voort', maar ze wilden dat niet, omdat ze, in hun toewijding voor de Aller-

hoogste Heer, zich op het pad bevonden van de principes van de bevrijding. (6) Niet gerespecteerd door zijn zoons die weigerden de opdracht uit te voeren, deed hij zijn best de moeilijk te beheersen woede in te tomen die toen in hem opwelde. (7) Ondanks de meditatieve beheersing van de oorspronkelijke vader kwam er vanuit zijn woede, rechtstreeks van tussen zijn wenkbrauwen, een kind ter wereld dat een kleur had die bestond uit een combinatie van rood [staande voor hartstocht] en blauw [staande voor onwetendheid]. (8) Het kind riep luidkeels naar de vader van al de goden: 'O machtige heerser van het lot, wijs me mijn namen toe en zeg me wat mijn plaatsen zijn, o leraar van het universum.'

(9) **H**ij, de almachtige geboren uit de lotus, ging in op dat verzoek en suste het kind met de woorden: 'Schreeuw maar niet, ik zal doen wat je wil. (10) O belangrijkste van de halfgoden, omdat je als een jongen zo heftig een keel opzette, zullen de mensen je aanspreken met de naam Rudra. (11) Het hart, de zinnen, de levensadem, de ether, de lucht, vuur en water, aarde en de zon, de maan en ook de verzaking vormen samen de plaatsen die voor jou bestemd zijn. (12) Je [andere] namen zijn: Manyu, Manu, Mahinasa, Mahān, Śiva, Ṛtadhvaja, Ugraretā, Bhava, Kāla, Vāmadeva en Dhṛtavrata. (13) Dhī, Dhṛti, Rasalā, Umā, Niyut, Sarpi, Ilā, Ambikā, Irāvatī, Svadhā en Dīkṣā zijn, o Rudra, je [elf] echtgenotes [de Rudrāṇī's]. (14) Aanvaard alsjeblieft deze namen, plaatsen en vrouwen en verwek nageslacht met hen op grote schaal, want je bent de meester van de levende wezens.' (15) Aldus geïnstrueerd door zijn geestelijk leraar, bracht de machtige heer van de vermenging van blauw en rood, generaties voort die dezelfde kracht, verschijning en aard bezaten als hij. (16) Maar toen hij zag wat de zonen die door Rudra waren voortgebracht allemaal deden en hoe hun eindeloze aantallen samen het hele universum in beslag namen, werd de vader van de levende wezens bang. (17) 'O beste van de halfgoden, [zei hij,] jullie hebben genoeg van dit soort levende wezens voortgebracht. Ze verschroeien alle windrichtingen en ook mij met het laaiende vuur van hun ogen. (18) Doe [vrijwillig] boete, dat zal jullie goed doen en alle levende wezens geluk brengen. Alleen door boete te doen zal je zoals voorheen het universum tot stand kunnen brengen. (19) Enkel door boetvaardigheid kent een persoon het hoogste licht en kan hij volledig zijn in zijn respect voor de Opperheer voorbij de zinnen die in ieders hart verblijft.'

(20) **M**aitreya zei: 'Aldus geïnstrueerd door de zelfgeborene, omliep hij [Rudra] de meester van de Veda's terwijl hij 'Zo zij het' zei. Daarop begaf hij zich in het woud om boete te doen. (21) Vastbesloten tot schepping over te gaan verwekte hij [Brahmā] die door de Allerhoogste Heer ertoe in staat was gesteld, toen tien zonen teneinde de wereld te bevolken: (22) Marīci, Atri, Aṅgirā, Pulastya, Pulaha, Kratu, Bhṛgu, Vasiṣṭha, Dakṣa met als de tiende Nārada. (23) Nārada kwam voort uit zijn schoot, Dakṣa kwam uit de duim voort, uit de levensadem zag Vasiṣṭha het licht, terwijl Bhṛgu voortkwam uit zijn aanraking en de wijze Kratu uit zijn hand. (24) Pulaha kwam voort uit de navel, Pulastya uit de oren, de grote wijze Aṅgirā uit de mond, uit de ogen kwam de wijze Atri voort

en de wijze Marīci verscheen uit zijn geest. (25) Uit de rechter zijde van de borst, waar Nārāyaṇa huist, manifesteerde zich de religie terwijl de ongelovigheid, waardoor de wereld de verschrikkingen van de dood vreest, uit zijn rug verscheen. (26) Uit het hart manifesteerde zich de lust, uit de wenkbrauwen de woede, van tussen zijn lippen de hebzucht, uit de mond kwam de aandrang tot spreken voort terwijl uit zijn penis de oceanen verschenen en uit de anus, de bron van alle ondeugd, de laagste activiteiten voortkwamen. (27) Uit zijn schaduw manifesteerde zich Kardama Muni, de echtgenoot van Devahūti. Dit is hoe het geheel van dit levende universum van de schepper zich ontwikkelde uit zowel het lichaam als de geest van de meester.

(28) **O** Vidura, we hoorden dat de dochter Vāk die uit zijn lichaam werd geboren, de geest van Brahmā afleidde en verlangens bij hem opwekte, hoewel zij zelf geen lust koesterde. (29) Toen de zonen, de wijzen met Marīci aan het hoofd, zagen dat zijn geest werd bewogen door ondeugd, legden ze met het nodige respect het volgende aan hem voor: (30) 'Dat wat u nu met uw dochter aan het doen bent zonder uw seksuele verlangen te beheersen, hebt u, noch iemand anders, ooit eerder gedaan, noch zal iemand in de toekomst ooit zoiets doen, o meester. (31) O meester van het universum, een dergelijke houding is zeker niet gepast voor u, de machtigste ziel, wiens goede gedrag en karakter een voorbeeld vormt dat wordt gevolgd door de hele wereld strevend naar voorspoed. (32) Laten we de Allerhoogste Heer onze eerbetuigingen brengen die, vanuit de ziel, met de kracht van Zijn eigen luister deze manifestatie tot stand bracht. Moge Zijn plichtsbetrachting ons allen beschermen.' (33) Toen hij zijn zonen voor zich zag staan die zich aldus tot hem richtten, verliet de vader aller vaders van de mensheid hoogst beschaamd zijn lichaam. Dat lichaam werd opgenomen door de windrichtingen als een verschrikkelijke mist die bekend staat om zijn duisternis. (34) Toen de schepper zich op een goede dag afvroeg hoe hij opnieuw de drie werelden tot stand moest brengen als voorheen, manifesteerde de Vedische literatuur zich uit zijn vier monden. (35) Aldus manifesteerden zich de vier functies van het [op offeren gerichte] handelen [het offer, de offeraar, het vuur en het offeren] en de aanvullingen op de Veda met hun logische gevolgtrekkingen, alsmede de vier beginselen van de religie [waarheid, reinheid, versobering en mededogen] en de spirituele afdelingen [*āśrama's*] en de afdelingen van de roepingen [*varṇa's*].'

(36) **V**idura zei: 'Kan u, o weelde van de verzaking, alstublieft zeggen met welke mond welke Veda werd voortgebracht door de god die de heerser over de scheppers van het universum is?'

(37) **M**aitreya zei: 'De vier Veda's genaamd Ṛg-, Yajur-, Sāma- en Atharva Veda kwamen, te beginnen bij de voorkant [oost, zuid, west, noord], ieder uit één van de vier monden tevoorschijn en in dezelfde volgorde volgden de schriftuurlijke beschouwingen [de Śastra voor de Hotāpriester], de rituelen [de Ijyā voor de Adhvaryupriester], het recitatiemateriaal [de Stutistoma voor de Ud-

gātāpriester] en de bovenzinnelijke dienst van de verzoening [de Prāyaścitta voor de Brahmā *ṛtvik*]. (38) Op dezelfde manier werden te beginnen bij de voorste mond in de oostelijke richting de Vedische wetenschappen van de geneeskunde [de Āyurveda], het boogschieten [de Dhanurveda], de muziekwetenschap [de Ghandarvaveda] en de bouwkunst [de Sthāpatyaveda] voortgebracht [die samen de Upaveda's worden genoemd]. (39) De Itihāsa's - de aparte geschiedenissen - en de verzamelingen van klassieke verhalen genaamd de Purāṇa's, die samen bekend staan als de z.g. vijfde Veda, werden voortgebracht door al de monden van hem die in iedere richting kijkt. (40) Uit zijn oostelijke mond alsmede uit ieder van de andere monden bracht hij een tweetal offers voort: *ṣoḍaśī, uktha* [uit het oosten], *purīṣi, agniṣṭoma* [uit het zuiden], *āptoryāma, atirātra* [uit het westen] en *vājapeya* en *gosava* [uit het noorden]. (41) Educatie [*vidyā* of ook wel zuiverheid - *śauca* - verkregen door kennis genoemd], liefdadigheid [*dāna*], boete [*tapas*] en waarheid [*satya*] zijn de vier pijlers van de religie die in dezelfde volgorde tot stand kwamen samen met de levensorden [de studenten, gehuwden, teruggetrokken mensen en de verzakers] en de roepingen [de arbeiders, de handelaren, de bestuurders en de intellectuelen]. (42) Toen kwamen er [ter regulatie van de *brahmacārī*, de celibataire student] de geloften van Sāvitra [drie dagen van celibaat na de heilige draadceremonie], Prājāpatya [celibaat voor één jaar], Brāhma [celibaat tijdens de studie van de Veda] en Bṛhat [levenslang celibaat] en de geloften [ter regulering van het huishoudelijk leven] van Vārtā [beroepsuitoefening volgens de geschriften], Sañcaya [leiden van plechtigheden], Śālīna [leven van alles wat zonder te vragen wordt verkregen] en Śīluñcha [leven van wat er overblijft in het veld en op de marktplaats]. (43) [Ook manifesteerden zich zo de aanwijzingen voor] de [*vānaprastha's* of] teruggetrokken zielen: de *vaikhānasa's* [die leven van wat in het wild groeit], de *vālakhilya's* [zij die hun voorraad opgeven als ze nieuwe granen ontvangen], de *audumbara's* [die leven van het voedsel dat ze op hun weg vinden] en de *phenapa's* [zij die leven van vruchten die van de bomen vielen], alsmede [voor] de wereldverzakende orde [*van de sannyāsī's* die] bestaat uit de *kuṭīcaka's* [kluizenaars met een vaste plek], de *bahūdaka's* [of de *bahvoda's,* zij die de voorkeur geven aan kennis boven handelingen], de *haṁsa's* [zij die zich volledig op het pad van de bovenzinnelijke kennis bevinden] en de *niṣkriya's* of *paramahaṁsa's* [zij die de spirituele wijsheid bereikten en zich onthouden van handelingen]. (44) In dezelfde volgorde verschenen [de vier takken van kennis]: *ānvīkṣikī* [de spirituele kennis van de bevrijding], *trayī* [de kennis van de rituelen], *vārtā* [technische kennis] en *daṇḍanīti* [politieke wetenschap]. Zo ook verschenen de *vyāhṛti's* [van de eerste regel en de drie eerste woorden van de Gāyatrī mantra] tezamen met de Praṇava [de mantra Aum] die uit zijn hart opwelde. (45) Uit de haren op zijn lichaam kwam *uṣṇik* [een bepaald metrum in de poëzie] voort, uit de huid van de machtige kwam de *gāyatrī* [de drievoet] voort, *triṣṭup* [een ander metrum] kwam voort uit zijn vlees, uit de aderen kwam *anuṣṭup* voort en uit de beenderen van de vader van de levende wezens werd *jagatī* gegenereerd [twee andere metrums]. (46) Uit zijn beenmerg manifesteerde zich *paṅkti* terwijl *brihatī*, voortkwam uit de levensadem [twee vers-soorten].

(47) Zijn individuele ziel manifesteerde zich als de *sparśa* letters [de harde medeklinkers] van het Sanskriet alfabet [van *ka* tot *ma*], terwijl zijn lichaam zich uitdrukte in de Sanskriet medeklinkers [*a, ā, i, ī, u, ū, ṛ, ṛī, l, e, ai, o, au*]. Zijn zinnen worden de dubbelklanken genoemd [*śa, ṣa sa* en *ha*], zijn kracht toonde zich als de tussenklanken [*ya*, *ra*, *la* en *va*] en vanuit de innerlijke vreugde van de heer van de levende wezens manifesteerden zich de zeven muzieknoten [*]. (48) Bestaand in de vorm van het bovenzinnelijke geluid van het Oorspronkelijke Zelf, de Superziel, is hij [Brahmā] zowel manifest [als Vedische uitingen] als niet manifest [als de innerlijke klank van *oṁkāra*]. Verschijnend als het Absolute [van het volkomen geheel van *brahman*], breidde hij zich uit toegerust met vele verschillende energieën.

(49) **N**a een ander lichaam te hebben aanvaard richtte hij [wederom] zijn aandacht op de zaak van de schepping. (50) O zoon van de Kuru's, in de wetenschap dat, ondanks het grote vermogen van de wijzen, de bevolking zich niet uitbreidde, wijdde hij zijn hart opnieuw aan deze materie. Hij dacht: (51) 'Helaas, hoe is het mogelijk dat met mij altijd zo druk bezig de bevolking niet toeneemt! Er moet een bepaalde goddelijke voorbeschikking zijn die me in dezen tegenwerkt.' (52) Terwijl hij aldus zijn situatie overzag en zich erop bezon, manifesteerde zich een tweevoudige gedaante waarvan men zegt dat het zijn lichaam is [de menselijke gedaante geschapen naar zijn evenbeeld - *kāya* - 'dat wat hoort bij Ka of Brahmā']. (53) Met zijn gedaante aldus in tweeën verdeeld, ging hij daarop een seksuele relatie aan. (54) De man werd de onafhankelijke heerser, de vader van de mensheid [de Manu] genaamd Svāyambhuva en de vrouw raakte bekend als Śatarūpā. Zij was de koningin voor de grote ziel die hij was. (55) Als gevolg van de seksuele activiteit overeenkomstig de regulerende beginselen [zie vers 41], vermeerderden zich sedertdien de geslachten. (56) O beste van allen, in de loop van de tijd verwekte hij in Śatarūpā vijf kinderen: Priyavrata, Uttānapāda en de drie dochters, o zoon van Bharata, geheten Ākūti, Devahūti en Prasūti. (57) Zij die Ākūti werd genoemd huwde hij uit aan de wijze Ruci, de middelste [Devahūti] schonk hij aan de wijze Kardama en Prasūti werd aan Dakṣa gegeven. Door hen raakte de gehele wereld bevolkt.'

*: De zeven Vedische muzieknoten zijn: *ṣa, ṛ, gā, ma, pa, dha* en *ni* [respectievelijk c, d, e, f, g, a, bes] *ook wel genaamd ṣadja*, *ṛṣabha*, *gāndhāra*, *madhyama*, *pañcama*, *dhaivata* en *niṣāda*.

3.13 - Het Verschijnen van Heer Varāha

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Na te hebben geluisterd naar deze zo heilige woorden van Maitreya Muni, o Koning, stelde de beste onder de Kuru's nog meer vragen betreffende de verhalen over Vāsudeva waar hij zo van hield. (2) Vidura zei: 'O grote wijze, wat deed Svāyambhuva Manu, de koning aller koningen en beminde zoon van Brahmā, nadat hij zijn liefdevolle echtgenote had verworven? (3) Wees zo goed me te vertellen over de handelingen van deze heilige, oorspronkelijke koning, o beste van allen. Ik zou heel graag vernemen over die koning die zijn toevlucht zocht bij Viṣvaksena [de almachtige Heer Viṣṇu]. (4) Personen die standvastig zich moeite getroosten te luisteren naar dat wat uitvoerig wordt verklaard door zuivere toegewijden, zullen dankzij de uitspraken van hen die de lotusvoeten van de Heer van de Bevrijding in hun hart plaatsten, de bovenzinnelijke kwaliteit van een trouwe geest vinden.' (5) Śrī Śuka zei: 'Nadat hij, zo uiterst bescheiden, zich aldus had uitgelaten kreeg Vidura, die op zijn schoot de lotusvoeten ontving van Hem met de duizend hoofden, de complimenten alsook een

antwoord van de wijze van wie, in extase, de haren overeind stonden toen hij het woord nam met zijn verhalen over de Allerhoogste Heer.

(6) **M**aitreya zei: 'Nadat Svāyambhuva Manu samen met zijn vrouw was verschenen, richtte hij, de vader van de mensheid, met gevouwen handen en eerbetuigingen zich tot het reservoir van de Vedische wijsheid [Brahmā]: (7) 'U bent de ene, ware verwekker van alle levende wezens, de vader en bron van hun levensonderhoud, maar wij, die allen uit u werden geboren, vragen ons af hoe we u van dienst kunnen zijn. (8) Geef ons, met alle respect, o aanbiddelijke, daarvoor aanwijzingen. Wat zijn die plichten die we, voor zover dat in ons vermogen ligt, voor u moeten naleven? Wat moet men doen voor Zijn goede naam [Zijn roem] alom in deze wereld en wat moet men doen om te vorderen naar de volgende wereld?'

(9) **B**rahmā zei: 'Ik ben heel tevreden over jou, mijn zoon, moge al mijn zegen op jullie beiden rusten, o heer van de wereld, want je hebt je in je hart zonder enige terughoudendheid aan mij overgegeven vragend om mijn leiding. (10) Dit is precies de goede manier, o heer van de wereld, om de geestelijk leraar te eren. Zij die een gezond verstand hebben en hun jaloezie de baas zijn, behoren naar hun volle vermogen en met de hoogste achting, deze instructie te aanvaarden. (11) Zorg in die rol daarom bij haar voor kinderen met dezelfde eigenschappen als jij, zodat ze, eenmaal geboren, over de wereld kunnen heersen op basis van de religieuze beginselen [de *vidhi*], het brengen van offers en het aanbidden van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid. (12) Beschouw het beschermen van de levende wezens als de beste manier om mij van dienst te zijn, o heerser over de mensen. Hṛṣīkeśa, de Opperheer van de Zinnen, zal tevreden zijn als je de bewaker van hun levens bent. (13) Het werk van hen die er nooit in slaagden de Allerhoogste Heer Janārdana ['de Heer van alle levende wezens'], het voorwerp van alle offeranden, tevreden te stellen, is gegarandeerd tevergeefs, want ze respecteerden niet hun eigen ware zelf als zijnde de Allerhoogste Ziel.'

(14) **M**anu zei: 'Ik zal me houden aan wat uw machtige zelf heeft opgedragen, o doder van alle zonde, alstublieft zeg me wat mijn plaats is in deze wereld en wat de plaats is van hen die uit mij geboren zijn. (15) O god van deze planeet, de aarde, de verblijfplaats van alle wezens, is verzonken in de uitgestrekte wateren [van de Garbhodhaka-oceaan van het geschapen universum]. Wilt u haar alstublieft naar boven halen?'

(16) **M**aitreya zei: 'De persoonlijkheid van de transcendentie [Brahmā] die ook zag dat de aarde was ondergedompeld dacht: 'Hoe zal ik haar opheffen?' en mediteerde daarop er een lange tijd als volgt over: (17) 'Toen ik bezig was met haar schepping, werd de aarde overspoeld door een vloed en raakte ze diep ondergedompeld. Wat kunnen wij die verwikkeld zijn in deze kwestie van het scheppen nu het beste doen? Moge de Heer uit wiens hart ik werd geboren me hierin bijstaan!' (18) Aldus in gedachten verzonken kwam er opeens uit zijn

neusgat, o zondeloze, een klein zwijntje [Varāha] tevoorschijn dat niet groter was dan het topje van een duim. (19) Toen hij dat zag gebeuren, breidde de gedaante Zich op wonderbaarlijke wijze plotseling uit in de lucht, transformerend tot het formaat van een gigantische olifant, o zoon van Bharata. (20) Met de gedaante van die zwijnachtige verschijning voor zich begon hij toen met Manu, de brahmanen die door Marīci werden aangevoerd en de Kumāra's de zaak op verschillende manieren onder woorden te brengen: (21) 'Wie is dit uitzonderlijke wezen dat zich voordoet als een zwijn? En hoe wonderlijk dat Hij uit mijn neus tevoorschijn kwam! (22) Het ene moment is Hij slechts zo groot als de top van een duim en direct daarop is Hij zo groot als een megaliet! Zou dit de Opperheer van de offers Viṣṇu zijn? Ik sta versteld!' (23) Terwijl Brahmā aldus met zijn zoons aan het overleggen was, produceerde de Allerhoogste Heer van de Opoffering, de Oorspronkelijke Persoon, een woeste schreeuw alsof Hij wilde aanvallen. (24) Met het ongekende stemgeluid dat in alle richtingen weergalmde, verzette de almachtige Heer zowel Brahmā als de hoog verheven brahmanen in grote vreugde. (25) Met in hun oren het luide gebrul waarmee de algenadige Heer in de gedaante van een Zwijn aan het persoonlijk leed een einde maakte, hieven de bewoners van Tapoloka, Satyaloka en Janaloka [zie 2.5: 39] toen allen een lofzang aan met de heilige mantra's van de drie Veda's.

(26) **Z**ichzelf heel goed kennend als de gedaante die het resultaat is van de verbreiding van het Vedische geluid dat voortspruit uit de kennis van de autoriteiten van de Waarheid, brulde Hij nogmaals in reactie op het bovenzinnelijk eerbetoon van de wijzen en intelligenten en ging, speels als een olifant, terwille van hun het water in. (27) Met Zijn staart in de lucht zwiepend en huiverend met de scherpe en harde haren van Zijn vacht, dreef Hij de wolken met Zijn hoeven uiteen en straalde Hij met Zijn blinkend witte slagtanden als de glorie van de Opperheer en Handhaver van de wereld. (28) Met Zijn neus naar de aarde snuffelend, speurde Hij die het bovenzinnelijk lichaam van een zwijn had aangenomen, overal en toonde Hij Zijn schrikwekkende slagtanden, maar niettemin begonnen al de brahmanen te bidden toen ze zagen hoe Hij Zijn blik op hen wierp terwijl Hij het water inging. (29) De enorme berg van Zijn lichaam dreef door de kracht van de duik de oceaan uiteen in twee hoge golven waardoor die, als met twee armen behept, in nood hardop het gebed uitsprak: 'O meester van alle offers, bescherm mij alstUblieft!' (30) Hij, die als de Meester van alle Offers met Zijn vlijmscherpe hoeven het water binnendrong, vond haar tenslotte toen Hij de grenzen van de grenzeloze oceaan bereikte. Hij zag haar, de weelde van de levende wezens, daar liggen zoals ze altijd was geweest en tilde haar persoonlijk omhoog. (31) Omhoog komend uit het water verscheen Hij, die de ondergedompelde aarde ophief met Zijn slagtanden, in Zijn volle glorie. Maar toen moest Hij, gloeiend in een heftige woede, Zijn *cakra* [Zijn werpschijf of wiel] inzetten tegen de demon [Hiraṇyākṣa - 'hij die voor goud leeft'] die zich met een strijdknots in Zijn richting spoedde. (32) Niet te bedwingen doodde Hij toen vaardig zonder moeite de zich in het water tegenover Hem opgestelde vijand, zoals een olifant zich ontdoet van een leeuw. Daarbij raakten Zijn kaken en tong met bloed be-

smeurd als was Hij een olifant die heeft zitten graven in de [roodgekleurde] aarde. (33) Op het moment dat Hij blauwgekleurd als een tamālaboom, als was Hij een spelende olifant, de aarde omhoog hield op Zijn gekromde slagtanden, o Vidura, konden zij die werden aangevoerd door Brahmā Hem herkennen als de Allerhoogste Heer. Daarop brachten ze Hem met gevouwen handen gebeden uit de Vedische hymnen.

(34) **D**e wijzen zeiden: 'U zij de glorie en victorie, o Onoverwinnelijke, U die middels het brengen van offers wordt begrepen. Al onze eerbetuigingen gelden U die met Uw lichaam schudt dat bestaat uit de drie Veda's en in wiens poriën van de haren op Uw lichaam deze [Vedische waarheid] schuilt. Wij betuigen U de eer die Zich geroepen voelde de gedaante van een Zwijn aan te nemen! (35) O Heer, voor de onverlaten is deze gedaante van U maar moeilijk te zien die men middels het brengen van offers kan aanbidden: met de Gāyatrī en andere mantra's vereert men Uw huid, met het kuśagras [waarop men zit als men mediteert] vereert men de haren op Uw lichaam, met de geklaarde boter [die wordt gebruikt bij het offeren] eert men Uw ogen en met de vier functies van het offeren respecteert men Uw vier poten [zie 3.12: 35]. (36) Uw tong is het offerbord en Uw neusgaten vormen een ander bord, o Heer. In Uw buik herkennen we het bord om van te eten en de gaten van Uw oren vormen ook zo'n bord. Uw mond is het [Brahmā]bord voor het geestelijk aspect van het offeren en Uw keel is het bord voor de *soma* [een rituele drank], maar dat wat U vermaalt met Uw tanden, o Allerhoogste Heer, is wat U tot Zich neemt middels het offervuur [*agni-hotra*]. (37) De drie [*upasada iṣṭi's* of] inzegeningen vormen samen Uw nek. Uw herhaalde incarnaties vormen de inleidende offers van uitgietingen in het vuur [genaamd de *dīkṣanīya iṣṭi*], Uw slagtanden vormen samen het [*prāyaṇīya iṣṭi*] verloop en de [*udayanīya iṣṭi*] afsluiting van de inzegening. Uw tong wordt gevormd door de [*pravargya*] aanheffingen [voor de drie *upasada's*]. Uw hoofd zijn de vuren zonder offerplechtigheden [*satya*] alsook de vuren met offerplechtigheden [*āvasatya*] en Uw levensadem bestaat uit de combinatie van alle offers. (38) Uw semen is de *soma*-offerande, Uw stabiliteit respecteert men met de rituelen in de ochtend, de middag en de avond, o Heer, de verschillende lagen van Uw lichaam vormen de zeven soorten offers [zie 3.12: 40] en de gewrichten van Uw lichaam zijn de verschillende offerplechtigheden [genaamd de *satrāṇi's*] die men gedurende een periode van twaalf dagen uitvoert. U, o Heer, die Zich slechts laat binden door offers, bent het voorwerp van aanbidding van al de *soma*- en *asoma*-offers. (39) Wij bewijzen U de eer die, als de Allerhoogste Heer voor al de ingrediënten en soorten van offers, te aanbidden bent met behulp van de universele gebeden. Als men met verzaking en toewijding de geest de baas is, kan men zich U realiseren als de essentie van alle offers. U als de geestelijk leraar van dergelijke kennis, brengen we keer op keer onze eerbetuigingen. (40) O Allerhoogste Heer, met het ondersteunen van de aarde en haar bergen zo prachtig gesitueerd op de toppen van Uw vooruitstekende tanden, o Heer van de Verheffing, kwam U uit het water tevoorschijn als een statige olifant met op Zijn slagtand een lotus compleet met zijn bladeren. (41) Deze gedaante van U van de

Veda's in eigen persoon die als een zwijn de planeet aarde op Zijn slagtanden omhoog houdt, straalt met de schoonheid van grote bergtoppen die nog mooier lijken door de wolken eromheen. (42) U als de vader tilt deze moeder aarde als Uw echtgenote op, waar de zich bewegende en niet-bewegende levende wezens hun verblijf hebben. Laten we U onze eerbetuigingen brengen alsook haar in wie U Uw vermogen investeerde, zoals een offeraar araṇihout in brand steekt. (43) Wie anders dan U, o meester, kon de aarde uit haar positie in het water bevrijden? Voor U zijn zulke daden niet verwonderlijk, want het wonder van het wonderbaarlijke universum dat U op basis van Uw vermogens schiep, overtreft alle andere. (44) Toen U als de verpersoonlijking van de Veda's Uw lichaam uitschudde, werden wij als de bewoners van Janaloka, Tapoloka en Satyaloka besprenkeld met de druppels die waren achtergebleven in het haar op Uw schouders en raakten zo geheel gezuiverd, o Allerhoogste Heer. (45) Hij die de grens wil kennen die aan Uw talloze handelingen gesteld zou zijn is zijn verstand kwijt. Het hele universum dat wordt beheerst door de materiële kwaliteiten is begoocheld door de eenheid van Uw innerlijk [*yogamāyā*]vermogen. O Heer van de Volheden, schenk ons Uw genade!'

(46) **M**aitreya zei: 'Aldus geprezen door de grote wijzen en transcendentalisten plaatste Heer Zwijn, de Handhaver, de aarde op het water dat Hij beroerde met Zijn hoeven. (47) Nadat de Almachtige Persoonlijkheid van God Viṣvaksena, de Meester van Alle Levende Wezens, aldus de aarde en haar schepselen bij wijze van spel en vermaak boven water had getild, keerde de Heer terug naar Zijn hemelverblijf. (48) Over degene die met een toegewijde houding luistert naar of anderen vertelt over deze heilzame en waardevolle geschiedenis van de Heer die een einde maakt aan het materiële motief, zal de Heer aanwezig in 't hart [van een ieder] terstond tevreden zijn. (49) Wat zou er moeilijk te bereiken zijn voor iemand die de grenzeloze genade van Zijn tevredenheid geniet? Als iets buiten die genade valt ziet het er onbeduidend uit. Die toegewijden die niets anders dan Zijn genade wensen verheft Hij, die persoonlijk verblijft in het hart, tot de allerhoogste transcendentie van Zijn woning. (50) Och, ben je wel een mens te noemen als je, eenmaal vertrouwd met de essentie van de klassieke verhalen, je verzet via je oren te laven aan de nectar van de vertellingen over de Heer die een einde maakt aan de pijn van het materiële bestaan?'

3.14 - De Bevruchting van Diti in de Avond

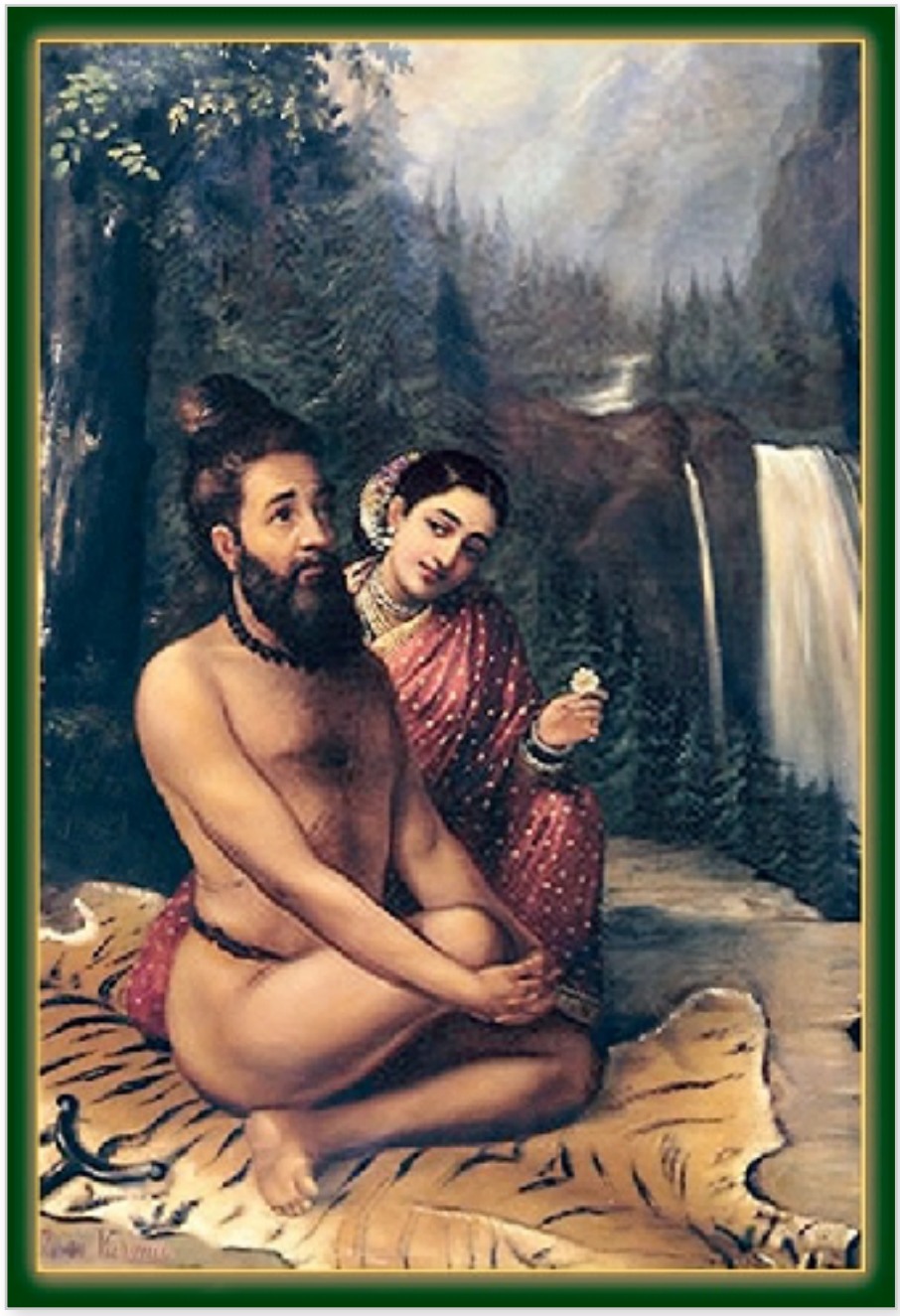

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij van de wijze Maitreya de beschrijving had gehoord van het verhaal over de Allerhoogste Persoonlijkheid die voor het opheffen van de wereld als een zwijn was verschenen, verzocht Vidura, als gezworen toegewijde, hem met gevouwen handen om meer, aangezien hij zich niet geheel voldaan voelde. (2) Vidura zei: 'O beste van de wijzen, ik hoorde van u dat de eerste onder de demonen, Hiraṇyākṣa, werd gedood door de Heer, het doel van alle offers. (3) Om welke redenen had Hij in Zijn spel en vermaak waarin Hij de aarde optilde met Zijn slagtanden, o brahmaan, een gevecht met de koning van de demonen? (4) Alstublieft vertel deze trouwe persoon, deze toegewijde, tot in detail over Zijn verschijnen, o grote wijze, want ik heb met mijn nieuwsgierige geest nog niet genoeg gehoord.'

(5) **M**aitreya zei: ‘Mijn beste toegewijde, o grote held, dat wat u me vraagt over de onderwerpen aangaande de Allerhoogste Persoonlijkheid, vormt voor hen die gedoemd zijn te sterven de bron van de bevrijding van geboorte en dood.

(6) De zoon van koning Uttānapāda [Dhruva] werd als kind door Nārada over deze onderwerpen op de hoogte gesteld en plaatste, toen hij [bij zijn dood] vertrok om op te stijgen naar het verblijf van de Heer, zijn voet op het hoofd van Mṛtyu [de god van de dood, als opstapje om in de *vimāna* van Nanda en Sunanda te stappen, zie 4.12: 30]. (7) Wat betreft deze kwestie [van het verschijnen van Heer Varāha] vernam ik van Brahmā, de god van de goden, lang geleden de nu volgende geschiedenis die hij vertelde vanwege vragen gesteld door de halfgoden.

(8) **O** Vidura, op een avond smeekte Diti, de dochter van Dakṣa, in seksuele nood verkerend haar echtgenoot Kaśyapa, de zoon van Marīci, om bij haar een kind te verwekken. (9) Na het aanbidden van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van Alle Offers met uitgietingen op Zijn tong gevormd door het offervuur, zat hij diep verzonken in de tempelkamer terwijl de zon onderging.

(10) **D**iti zei: 'O geleerde, Cupido heeft met jou op het oog al zijn pijlen op mij gericht en brengt, me daarmee opjagend als een dolle olifant die een bananenboom te lijf gaat, mijn arme zelf in verlegenheid. (11) Wees zo goed, het doet me pijn om de kinderen en de welstand te zien van je andere vrouwen. Verleen me deze gunst en maak [daarmee] ook jezelf gelukkig in ieder opzicht. (12) De roem van die echtgenoten die veel liefde hebben voor hun vrouw zal zich in de wereld verspreiden, want door de kinderen van een goede echtgenoot als jij zal de samenleving bloeien. (13) Lang geleden vroeg onze vader, de zeer vermogende Dakṣa, vol genegenheid ieder van zijn dochters: 'Aan wie geef je de voorkeur als je echtgenoot, mijn kind?' (14) Hij die zijn kinderen het beste wenste, schonk ze, indachtig hun wensen, alle dertien aan jou; en ze zijn je nu allemaal trouw. (15) Wees daarom zo aardig aan mijn verlangens tegemoet te komen, o lotusogige, de verzoeken van hen die in nood een persoon van formaat benaderen zullen, o almachtige, toch zeker niet vergeefs zijn?'

(16) **O** held, de zoon van Marīci antwoordde haar toen met kalmerende woorden want ze was, behoeftig en praatgraag, zeer van streek door de lust die bezit van haar genomen had. (17) 'Ik zal ingaan op je verzoek, ik zal doen wat je van me verlangt, mijn gekwelde lieveling! Wie zou er nu niet ingaan op de wensen van degene die garant staat voor de realisatie van zijn drie perfecties [de levensdoelen van *dharma, artha, kāma*: het regelen van de religie, de economie en de zinsbevrediging]? (18) Levend met een metgezel kan iemand die alle levensstadia doorloopt, samen met alle roepingen, de gevaarlijke oceaan van het materiële bestaan oversteken zoals men een oceaan met zeewaardige schepen oversteekt. (19) Met iemand die de wederhelft van je lichaam vormt kan je al je verlangens in goede banen leiden, o achtenswaardige ziel, en kan je met het aan de ander toevertrouwen van verantwoordelijkheden een [relatief] onbezorgd leven leiden. (20) De zinnen zijn, voor andere levensorden dan die van de huishouders, moeilijk te overwinnen vijanden. Wij die in die orde ons heil zoeken kunnen ze makkelijk de baas, net zoals een bevelhebber van een ves-

ting dat kan met binnendringende plunderaars. (21) We zullen er nimmer in slagen om voor jou te doen wat jij voor ons hebt gedaan, o koningin van het huis. Ons hele leven zal dat niet lukken, noch in een volgend leven. Ook anderen die je kwaliteiten waarderen zullen dat niet kunnen. (22) Laat mij, nu dat gezegd is, meteen werk maken van deze seksuele belangstelling van je om een kind te verwekken. Maar wacht eerst eventjes, zodat me niets te verwijten valt. (23) Deze tijd is het minst gunstige moment voor zoiets, het is de akelige tijd waarin de geesten en hun meester iemands constante gezelschap vormen. (24) Om deze tijd van de dag, o kuise vrouw, in de schemering, waart [Śiva] de Heer en weldoener van de spoken die hem omringen, rond als hun koning op de rug van de stier [Nandī]. (25) Met de schoonheid van het onberispelijk zuiver, stralende lichaam van de halfgod dat besmeurd is met het stof en de rook opgewaaid van de crematie van de doden en met zijn samengeklitte haar overdekt door as, beziet je [zuster's, d.w.z. Satī's] echtgenoot [een ieder] met zijn drievoudige blik [van zon, maan en vuur]. (26) Hij beschouwt niemand in deze wereld als zijn verwant noch wie dan ook als niet verbonden. Hij acht niemand groter noch minacht hij wie dan ook. Trouw eerbiedigen wij verplicht aan hem zijn voeten en verzekeren wij ons van de restanten van het geofferde voedsel dat hij terugstuurde. (27) Hoewel wat betreft zijn onberispelijke karakter, nageleefd door de wijzen in hun verlangen een eind te maken aan de onwetendheid van de massa, er niemand is die even zo groot is, treedt hij niettemin, ter wille van de realisatie van de toegewijden, persoonlijk op als een antagonist [naakt en besmeurd met as]. (28) De ongelukkigen die, met wat ze doen, hem uitlachen zonder zich bewust te zijn van zijn bedoeling dat men zich moet bezinnen op zijn eigen ziel, koesteren met luxe als kleding, bloemenslingers en smeersels hun lichaam als was het het ware zelf, het lichaam dat uiteindelijk dienst doet als hondenvoer. (29) Brahmā zowel als de andere goden houden zich aan de rituele gedragscode van hem, die staat voor het principe van de materiële energie van *māyā*. O, het tegendraadse optreden van dit grootse karakter is niets dan een schijnvertoning [waarin hij het karma op zich neemt]!'

(30) **M**aitreya zei: 'Ondanks dat ze hiermee door haar echtgenoot op de hoogte was gesteld, greep ze, met haar zinnen onder de druk van Cupido, de grote wijze brahmaan bij zijn kleren, als was ze een schaamteloze publieke vrouw. (31) Met begrip voor de koppigheid van zijn vrouw over de verboden daad, boog hij zich voor zijn lot en sliep hij met haar. (32) Daarna nam hij een bad en mediteerde hij, met het in gebed [met de Gāyatrī] beheersen van zijn adem en zijn stem, op het licht van de eeuwigheid met behulp van de zuivere geest van het Absolute. (33) O zoon van Bharata, Diti, beschaamd over de foute daad, benaderde de geleerde wijze met haar gezicht naar beneden gewend en sprak tot hem. (34) Diti zei: 'Laat deze zwangerschap van mij, o brahmaan, o edelste van allen, niet worden afgebroken door Rudra [Śiva], de meester van de schepselen tegen wie ik een overtreding beging. (35) Ik betuig Rudra de eer, de woeste, grote halfgod die alle verlangens vervult, de algunstige en vergevingsgezinde die je onmiddellijk woedend terecht wijst. (36) Moge hij, die grote en gena-

dige verheven persoonlijkheid, mijn zwager gehuwd met Satī ['de kuise', de zuster van Diti], tevreden over ons zijn, hij die de god van alle vrouwen is voor wie zelfs de laagsten nog sympathie koesteren.'

(37) **M**aitreya zei: 'Deze vader van de mensheid richtte zich toen tot de [van angst] trillende echtgenote die zich had onttrokken aan de regels en voorschriften voor de avond en het welzijn nastreefde van haar kinderen in de wereld. (38) Kaśyapa zei: 'Vanwege je onzuivere geest, omdat je de heiligheid van het moment schond en ook door je te grote onverschilligheid over mijn aanwijzingen, had je eveneens te weinig achting voor de goden. (39) O ongelukkige, uit je noodlottige baarmoeder zullen twee kwalijke zoons hun geboorte nemen en zij, o hartstochtelijke, zullen een voortdurende bron van verdriet vormen onder de bestuurders van de drie werelden. (40) Ze zullen arme en onschuldige levende wezens doden, vrouwen kwellen en de grote zielen kwaad maken. (41) Als dat gebeurt zal de Hoogste Persoonlijkheid en Heer van het Universum die het welzijn van de gewone man op het oog heeft, in eigen persoon nederdalen en hen beiden in grote woede doden als was Hij de gesel van de bergen met de bliksemschicht zelf [Indra].'

(42) **D**iti zei: 'Het is een grote eer om ter plekke te worden gedood door de werpschijf in handen van de Fortuinlijke. O echtgenoot, ik bid [slechts] dat mijn zonen nimmer hun einde zullen vinden als gevolg van de woede van de brahmanen. (43) Een persoon afgestraft door de vloek van een brahmaan en iemand die andere levende wezens in angst doet leven, worden niet gewaardeerd door hen die van de hel zijn, noch door de andere levensvormen waaronder een overtreder zijn geboorte kan nemen.'

(44-45) **K**aśyapa zei: 'Omdat je meteen met een juiste bekentenis blijk geeft van spijt en je je boetvaardig opstelt, omdat je grote bewondering hebt voor de Allerhoogste Persoonlijkheid, voor Heer Śiva en ook mij respecteert, zal één van de [vier] zoons [Prahlāda] van jouw zoon [Hiraṇyakaśipu] wèl de goedkeuring van de toegewijden genieten. Zijn bovenzinnelijke glorie zal de geschiedenis ingaan als gelijk aan die van de Allerhoogste Heer. (46) Zoals goud van een inferieure kwaliteit door zuivering wordt veredeld, zullen heilige personen die zuivering zoeken in hun streven naar vrijheid van vijandigheid en dergelijke, in het voetspoor treden van deze levenshouding en dit karakter. (47) Hij, de Hoogste Persoonlijkheid door wiens genade dit universum zijn geluk vindt, zal als het zelf van getuigenis [in de bijzondere zorg die Hij aan dat karakter in Zijn toegewijden besteed], zeer tevreden zijn over iemand met zo'n rotsvast geloof. (48) Hij zal zonder twijfel de beste onder de toegewijden zijn, de grootste ziel met de grootste invloed die goed gerijpt is door zijn toegewijde dienst [*]. Met een hart vol extatische liefde zal hij ongetwijfeld Vaikuṇṭha [de uiteindelijke werkelijkheid, het paradijs, de hemel] bereiken als hij deze materiële wereld verlaat. (49) Hij zal een deugdzaam en gekwalificeerd reservoir vol goede kwaliteiten zijn, hij zal zich verheugen op het geluk van anderen en van streek zijn als anderen onge-

lukkig zijn. Hij zal geen vijanden hebben en een einde maken aan alle treurnis in de wereld, zoals er een aangename maan is na een hete zomerzon. (50) Je kleinkind zal, in zichzelf en buiten zichzelf, de zuivere gedaante [van de Heer] met de lotusogen zien die de vorm aanneemt die Zijn toegewijde zich wenst en die, met een gezicht gesierd met schitterende oorhangers, de excellentie vormt van de prachtige Godin van het Geluk.'

(51) **M**aitreya zei: 'Toen ze hoorde dat haar kleinzoon een grote toegewijde zou zijn, was Diti zeer verheugd en had ze er vrede mee te weten dat haar twee zoons door Kṛṣṇa zouden worden gedood.'

*: Goed gerijpt betekent gerijpt in drie stadia: *sthāyi-bhāva*, een bepaalde emotionele relatie hebben met God; *anubhāva*, bepaalde emoties in die relaties ervaren, en *mahābhāva* of het stadium waarin men extatische gevoelens van liefde voor God ervaart.

3.15 - Beschrijving van het Koninkrijk Gods

(1) **M**aitreya zei: 'Diti was er bang voor dat ze door de macht van [het zaad van] de grote Prajāpati een eeuw lang de macht van anderen zou vernietigen en ze de godsbewuste mensen ellende zou bezorgen. (2) De wereld was door die dreiging verstoken van licht en dus raadpleegden de plaatselijke autoriteiten die hun greep zagen verslappen de schepper van het universum [Heer Brahmā] omtrent de duisternis die zich in alle richtingen uitbreidde. (3) De halfgoden zeiden: 'U, o machtige, moet op de hoogte zijn van deze duisternis waar we zo heel erg bang voor zijn. Uw goddelijkheid is vrij van de invloed van de tijd en dus is er niets wat voor u verborgen is. (4) O god van de goden die het universum in stand houdt, u als het kroonjuweel van al de bewakers van de geestelijke en materiële werelden bent op de hoogte van de beweegredenen van alle levende wezens. (5) Wij brengen u wiens kracht in de wijsheid schuilt onze eerbetuigingen. Met het verworven hebben van dit lichaam van de uitwendige energie en in aanvaarding van uw bijzondere aard [van de hartstocht] betonen wij u, o ongeziene bron, ons respect. (6) Zij die onwankelbaar zijn in hun toewijding mediteren op u die de oorsprong bent van alle schepselen, de bovenzinnelijke oorzaak van het ware en onware, en het zelf waarin al de werelden met elkaar verbonden zijn. (7) Zielen die gerijpt zijn in de praktijk van de yoga en uw genade bereikten met het beheersen van hun zinnen en geest middels hun ademhaling, zullen nimmer door wat dan ook verslagen worden. (8) Hem door wiens aanwijzingen alle levende wezens

worden geleid zoals een stier met een touw wordt geleid, hem onder wiens gezag de offers worden gebracht, hem die allerbelangrijkste persoon, u, bieden we onze eerbetuigingen aan. (9) Vanwege deze duisternis komen we niet meer toe aan onze voorgeschreven plichten. We vragen u om ten gunste van ons op te treden, o grote Heer, gun ons, overgegeven zielen, de weldaad van uw genadige blik. (10) O god, dit zaad dat Kaśyapa uitstortte in de schoot van Diti, veroorzaakt een algehele duisternis in alle richtingen zoals een vuur beladen met te veel brandhout.'

(11) **M**aitreya zei: 'O machtig gearmde, hij, de zelfgeborene die in de gebeden werd aangesproken als de Allerhoogste Heer, stelde glimlachend de halfgoden tevreden door ze in aangename bewoordingen antwoord te geven. (12) Brahmā zei: 'Zij die vóór uw tijd uit mijn geest hun geboorte namen en door Sanaka worden aangevoerd [Sanātana, Sanandana en Sanat-kumāra], reisden zonder verlangens te koesteren heen en weer tussen de bewoners van de geestelijke en materiële werelden. (13) Op een dag gingen zij die vrij zijn van alle materiële besmetting Vaikuṇṭha binnen, het eeuwige verblijf van de Hoogste Persoonlijkheid Heer Viṣṇu, een bereik waarvoor men bidt in al de werelden. (14) Alle personen die daar leven hebben dezelfde gedaante als de Heer van Vaikuṇṭha en houden er geen verlangens op na vanwege hun toegewijde dienst van onafgebroken eerbetoon aan de Hoogste Persoonlijkheid. (15) De Heer van het Fortuin, de oorspronkelijke persoon die men verstaat middels de geschriften, houdt zich daar op als de verpersoonlijking van de religieuze beginselen om tot het grote geluk van ons die bij Hem horen, in Zijn goedheid onze zuiverheid te aanvaarden. (16) Aldaar, waar alles spiritueel en persoonlijk is, zijn er bossen ter bevordering van het geluk die tegemoet komen aan alle verlangens met [wens]bomen die gedurende alle seizoenen zijn overladen met bloemen en vruchten. (17) Met hun vrouwen in paleizen wonend, bezingen de toegewijden daar vrij van alle ongunstige kwaliteiten, onophoudelijk de Allerhoogste Heer, waarbij ze zelfs kritisch zijn over de door de wind meegevoerde geestverruimende geur van de mādhavībloemen die vol nectar bloeien in het water. (18) Als de koning van de hommels luid de heerlijkheid van de Heer bezingt komt er even een einde aan het tumult van de duiven, koekoeken, kraanvogels, cakravāka's en zwanen, andere watervogels, papegaaien, patrijzen en pauwen. (19) De geurige mandāra, de kunda, de kurabaka, de utpala, de campaka, de arṇa, de punnāga, de nāgakeśara, de bakula, de lelie en de pārijāta zijn het er allemaal over eens dat de *tulsī*plant [de basilicumplant waarmee de Heer zich opsiert en] die in de vorm van een slinger [door Hem] wordt geëerd vanwege haar geur, het meest van hen allen recht doet aan de goede geest van de boete daar. (20) Door eenvoudig van eerbetoon te zijn voor de voeten van de Heer, verdienden de toegewijden de paleizen die er overal staan, gemaakt van lapis lazuli met smaragd en goud, waarvan de [vrouwelijke] bewoners brede heupen hebben en mooie glimlachende gezichten. Maar met hun vriendelijke lachen en grappenmakerij geven ze, spiritueel verzonken in Kṛṣṇa, nooit enige aanleiding tot lustmatigheid. (21) In dat huis van de Heer wordt [soms], weerspiegeld in de kristalheldere muren ingelegd met goud, de Godin van het Geluk waargenomen die vrij is van alle fou-

ten. Ze neemt dan een prachtige gedaante aan met rinkelende [enkelbanden aan haar] voeten en spelend met een lotusbloem. Die genade van haar is iets ter wille waarvan de andere dames zich met de grootste inspanning manifesteren als ware poetsvrouwen. (22) Omringd door hun dienaressen in hun tuinen op de met koraal omlijste oevers van de vijvers vol met kristalhelder, heerlijk water, offeren ze *tulsī*blaadjes aan de Heer. Daarbij stellen ze zich voor hoe met de aanblik van de mooie haarlokken van de godin gereflecteerd in het water, haar gezicht gekust wordt door de Heer. (23) Hoe onfortuinlijk zijn zij die nimmer deze Vaikuṇṭhaschepping van de Overwinnaar van Alle Zonde bereiken, maar liever vernemen over onderwerpen vervat in slechte bewoordingen die je intelligentie doden. Helaas belanden dergelijke personen die ver verwijderd zijn van de waarden van het leven, verstoken van alle toevlucht in de diepste duisternis. (24) Zij die de menselijke vorm van leven bereikten, kennis verkregen over het Absolute en van de juiste gedragswijze [dharma] zijn zoals wij [Heer Brahmā en de halfgoden] het wensen, maar niet de Allerhoogste Heer gunstig weten te stemmen, zijn helaas verbijsterd door Zijn alomtegenwoordige, begoochelende energie. (25) [Maar] tredend in het voetspoor van [mij,] de leider van de halfgoden, zullen ze naar Vaikuṇṭha gaan, het bereik dat zich boven dat van mij bevindt, zij die, aangetrokken tot elkaar in besprekingen over de Heer Zijn begeerlijke, superieure kwaliteiten en heerlijkheden, extase ondervinden, tranen in hun ogen hebben en de rillingen over hun lijf voelen lopen, en aldus Yamarāja [de heer van de dood] op een afstand houden.

(26) [**B**rahmā vervolgde:] Toen de wijzen [met Sanaka voorop] bij machte van hun spiritueel vermogen Vaikuṇṭha bereikten, ervoeren ze een bovenzinnelijk geluk dat ze nog nooit eerder hadden ervaren. Het was de plaats, stralend met de paleizen van de meest verdienstelijke en geleerde toegewijden, waar de leraar van het universum heerst die het voorwerp van aanbidding is in alle werelden. (27) Nadat ze aldaar zes poorten waren gepasseerd zonder er veel belang aan te hechten, vonden ze bij de zevende poort twee halfgoden op hun weg van gelijke leeftijd die waren uitgerust met kostbare knotsen, armbanden, oorhangers, helmen en prachtige kledij. (28) Om hun nek hadden ze, tussen hun vier blauwe armen, een slinger van woudbloemen met daaromheen bedwelmde bijen. Maar om zich heenkijkend met opgetrokken wenkbrauwen, een onrustige adem en rood doorlopen ogen, zagen ze er enigszins opgewonden uit. (29) Hen beide bij de poort zien staand, passeerden de zonen van Brahmā, zoals ze voorheen deden, zonder op of om te kijken de gouden en diamanten deuren. Zij waren immers de grote wijzen die uit eigen beweging zich overal begaven zonder te worden gecontroleerd of betwijfeld. (30) Toen ze hen zagen, vier naakte, oudere jongens die de waarheid van het zelf hadden gerealiseerd, maar er uitzagen alsof ze niet ouder dan vijf jaar oud waren, hielden de twee poortwachters in weerwil van de glorie en de etiquette, ze met een houding die de Heer onwelgevallig is onterecht tegen met hun staf. (31) Op het moment dat ze werden geplaatst voor de onbeduidende belemmering van de twee poortwachters die hen, ondanks dat ze de meest geschikten waren van de Heer, weigerden voor ogen van de bewo-

ners van Vaikuṇṭha, kleurden hun ogen, in hun verlangen hun meest geliefde persoon te ontmoeten, plots rood van woede ['het jongere broertje van de lust'].

(32) **D**e wijzen zeiden: 'Wie zijn jullie twee, dat je door je deugdzame daden in het verleden het hier schopten tot de dienst van de Opperheer? Welke toegewijde die zonder angst en vijandschap in Hem verkeert, kan nu zo vals bezig zijn als jullie? Wie houdt er nu zo'n bedrieglijke mentaliteit als jullie op na die het vertrouwen beschaamt? (33) Niemand hier is een vreemde voor de Allerhoogste Persoonlijkheid die een ieder in Zijn buik heeft. Het levende wezen heeft zijn plaats in de Superziel zoals het kleine beetje lucht dat men in zijn longen heeft deel uitmaakt van de lucht erbuiten. Je vraagt je als een nuchtere ziel af hoe, met de twee van jullie voor ogen die zijn uitgedost als bewoners van Vaikuṇṭha, die eruitzien als ontwaakte zielen die onderscheid maken tussen lichaam en ziel, er nu zo'n angst vanwege Hem kan bestaan? (34) Daarom zijn we van mening dat, met het oog op het afroepen van de genade van de Heer van Vaikuṇṭha, de gepaste maatregel voor jullie antipathieke geesten die de dingen tegengesteld zien, eruit bestaat dat jullie beiden van hier vertrekken naar de materiële wereld van tegenstellingen waar je deze drievoudige zonde vindt die de vijand van het levende wezen is [lust, woede en begeerte, zie B.G. 16: 21].'

(35) **D**e twee [poortwachters] die begrepen dat er een verschrikkelijke brahmaanse vloek over hen was uitgesproken, een vloek die met geen wapen kan worden tegengegaan, vielen terstond bevangen door vrees voor de toegewijden van de Heer ter aarde om in grote angst hun voeten vast te grijpen: (36) 'Het zij zo dat u ons vanwege onze zonden heeft bestraft. Een gebrek aan respect voor grote wijzen zoals u moet worden bestreden. Maar we bidden dat we, met een beetje van uw onbegrensd mededogen voor ons berouw, als we afdalen in de materiële wereld niet in staat van illusie de herinnering zullen verliezen aan de Allerhoogste Heer.'

(37) **D**atzelfde moment vernam de Allerhoogste Heer, uit wiens navel de lotus ontsproot, van de overtreding jegens de rechtschapen wijzen. Hij kwam toen tot hun grote vreugde daar naar toe, begeleid door Zijn geluksgodin, lopend op dezelfde voeten die worden aanbeden door de kluizenaars en wijzen. (38) Toen ze Hem samen met al Zijn toegewijden en toebehoren op hen af zagen komen, raakten de wijzen, die nu degene waar ze altijd naar hadden uitgezien voor zich zagen, in extase over de aanblik van de *cāmara's* [wuifkwasten van yakhaar] die als fraaie zwanen een koele bries gaven en de parels van Zijn witte parasol bewogen, waardoor ze eruit kwamen te zien als druppels water op een gereflecteerde maan. (39) Allen zegenend met Zijn genadige gelaat als de verlangde toevlucht, bezag Hij hen vol genegenheid en ontroerde Hij hen zich uitbreidend in hun harten. Met Zijn donkergekleurde huid en Zijn brede borst opgesierd door de geluksgodin, spreidde Hij het goede geluk tentoon als het hoogtepunt van de geestelijke werelden en de verblijfplaats van de ziel. (40) Gehuld in het geel had Hij een helder glanzende gordel rond Zijn heupen en zoemende bijen om Zijn slin-

ger van woudbloemen. Om Zijn polsen had Hij fraaie armbanden en terwijl één van Zijn handen rustte op de schouder van de zoon van Vinatā [Garuḍa], wuifde Hij een lotusbloem met een andere. (41) Helderder stralend dan de bliksem completeerde de versiering van Zijn krokodilvormige oorhangers de kaken en rechte neus van Zijn voorkomen. Hij droeg een met juwelen versierde kroon, had een bekoorlijk, hoogst waardevol halssnoer tussen Zijn sterke armen en het Kaustubha-juweel sierde Zijn hals. (42) Met Zijn prachtige uitdossing bemediteerd door zijn volledig aandachtige toegewijden, stelde Hij de glimlachen van de Godin van de Schoonheid in de schaduw. Van de aanblik van de zeer mooie gedaante aanbiddelijk voor zowel mij als voor Śiva alsook voor jullie allen, konden de wijzen niet genoeg krijgen en daarvoor bogen ze vol van vreugde hun hoofden. (43) Toen de bries, met het aroma van de *tulsī*blaadjes van de tenen van de lotusvoeten van de Heer met de Lotusogen, hun neusgaten binnendrong, ondergingen ze een innerlijke transformatie, ondanks het feit dat ze in lichaam en geest [de onpersoonlijke realisatie van] Brahman waren toegewijd. (44) Daarna opkijkend zagen ze Zijn gezicht dat leek op het hart van een blauwe lotus en zagen ze ook de nog mooiere jasmijnbloem van Zijn glimlachende lippen. Aldus hun levensdoel bereikt hebbend keken ze vervolgens weer naar beneden naar de robijnrode nagels van Zijn lotusvoeten en mediteerden ze op hun toevlucht. (45) Voor hen die in deze wereld bevrijding zoeken langs de wegen van de yoga, is Hij het voorwerp van meditatie op prijs gesteld door velen. Met het tentoonspreiden van Zijn menselijke gedaante de ogen behagend wordt Hij, eeuwig aanwezig, geprezen te zijn toegerust met de perfectie van de acht verworvenheden, een perfectie die voor anderen niet bereikbaar is [de zogeheten acht perfecties of *siddhi's* zijn: *aṇimā*: klein zijn, *mahimā*: groot zijn, *garimā*: gewicht, *laghimā*: lichtheid, *prāpti*: vrije toegang, *prākāmyaṁ*: op wens handelen, *vaśitva*: controle over de elementen en *īśitvam*: heerschappij over alles].'

(46) **D**e Kumāra's zeiden: 'Ook al bevindt U zich in het hart, toch bent U niet zichtbaar voor hen die zich ver van de ziel verwijderd hebben. Vandaag, o Onbegrensde, zien we U van aangezicht tot aangezicht, U die ons innerlijk wezen via onze oren bereikte toen we van onze vader [Brahmā] de beschrijving hoorden van de mysteriën van Uw verschijnen. (47) U, o Allerhoogste Heer, die met Uw persoonlijkheid bestaande uit zuivere goedheid allen in verrukking brengt [die zijn zoals wij], kennen we nu als de uiteindelijke werkelijkheid van de ziel. Deze werkelijkheid kan men, overeenkomstig het begrip van de wijzen die niet geïnteresseerd zijn in een materieel leven, bij Uw genade doorgronden in standvastige toegewijde dienst met een hart vrij van gehechtheden. (48) Zij [die deze praktijk volgen] bekommeren zich zelfs niet om de zegeningen van Uw onvergankelijke zaligheid [*kaivalya*, de verlichting] of om welk ander ondergeschikt geluk dan ook waarmee zij het fronsen van Uw wenkbrauwen te vrezen hebben. Zij, o Allerhoogste, nemen hun toevlucht tot Uw lotusvoeten en de verhalen over Uw zuivere heerlijkheden die het zo waard zijn om door de uiterst ter zake kundige kenners van Uw *rasa's* [de emotionele relaties die men met U kan hebben] bezongen te worden. (49) Door de valsheid van de levens die we begeerden kunnen

we van een lage geboorte zijn en geesten hebben die zo druk zijn als bijen, maar als we betrokken worden bij de toegewijde dienst aan Uw lotusvoeten en onze oren zich vullen met Uw bovenzinnelijke kwaliteiten, worden de woorden die we bezigen zo mooi als de *tulsī*blaadjes van Uw genade. (50) Het schonk ons zo enorm veel voldoening deze eeuwige gedaante die U manifesteerde te zien, o alom geprezen Heer. Laten we daarom U onze eerbetuigingen brengen, de Hoogste Persoonlijkheid van God, de Heer die door spirituele personen als wij kan worden herkend maar niet door personen die niet spiritueel zijn.'

3.16 - De Twee Poortwachters van Vaikuṇṭha, Vervloekt door de Wijzen

(1) **B**rahmā zei: 'Na de vier wijzen van het yogageweten gecomplimenteerd te hebben met hun woorden van lof, richtte de Almachtige van de verblijfplaats Vaikuṇṭha het woord tot hen. (2) De Opperheer zei: 'Deze twee dienaren van Mij genaamd Jaya en Vijaya hebben, met minachting voor Mij, zich schuldig gemaakt aan een ernstige overtreding jegens u. (3) De straf die u, die van toewijding bent, hen toebedeelde, keur Ik goed, o grote wijzen, omdat ze zich vijandig tegen u keerden. (4) Ik zoek nu uw vergeving omdat die overtreding jegens u, brahmanen, die de hoogsten van God bent, geheel de Mijne is. Ik beschouw Mezelf als degene die de overtreding beging aangezien zij die u niet respecteerden Mijn dienaren zijn. (5) Als een dienaar iets verkeerd doet, verwijt men dat over het algemeen degene in wiens naam de overtreding werd begaan. Het schaadt de reputatie van die persoon zoveel als lepra de huid schaadt. (6) De nectar van de onbezoedelde glorie [van Mijn naam en faam] die iemand ter ore komt, zuivert het ganse universum op slag, met inbegrip van de laagsten van de lagen. Ik ben die persoon van de vrijheid van nalatigheid en dwaasheid, van Vaikuṇṭha, en voor u, die de heerlijkheid van dat verheven pelgrimsoord hebt bereikt, zou Ik zelfs mijn arm afhakken als dat oord vijandig tegen u zou werken. (7) Van hen die dienen in het stof van Mijn heilige lotusvoeten worden alle zonden terstond

uitgewist. Daaraan ontleen Ik een zodanige aard dat, ondanks dat Ik niet gehecht ben aan de Godin van het Geluk, ze Me nimmer verlaat, terwijl anderen heilige geloften in acht moeten nemen om de geringste gunst van haar te verkrijgen. (8) Anderzijds geniet Ik niet zoveel van de uitgietingen in het vuur van de offeraar die de ghee, die overvloedig vermengd is met het voedsel, in die mond van Mij offert, als Ik geniet van de beetjes voedsel die de monden van de brahmanen in actie tevredenstellen die de resultaten van hun handelen aan Mij opdroegen. (9) Als Ik die met de macht van Mijn oneindig en ongehinderd inwendig vermogen en met het Gangeswater dat van Mijn voeten spoelde, waarmee Heer Śiva terstond de drie werelden heiligt, op Mijn kroon het heilige stof weet te dragen van de voeten van de brahmanen, wie zou dat dan niet [kunnen]? (10) Zij die omdat hun oordeelsvermogen door zonde is belemmerd, de besten van de tweemaal geboren zielen, de koeien en de hulpeloze schepselen die deel uitmaken van Mijn lichaam, als verschillend van Mij beschouwen, zullen door de kwade gieren van boodschappers van de meester van de straf [Yamarāja] verscheurd worden als waren ze nijdige slangen. (11) Maar Ik wordt beheerst door de brahmanen die zich met het leveren van kritiek [kunnen] uiten. Daarom zijn zij in Mij die er, als waren ze hun zonen, intelligent met verheugde harten en de nectar van hun glimlachende lotusgezichten, in slagen om hen te erkennen met waarderende en liefdevolle woorden. (12) Moge het daarom zo zijn dat de verbanning van deze twee dienaren niet te lang duurt. Niet bekend met de bedoeling van hun meester waren ze in overtreding jegens u. Daardoor moeten ze het onmiddellijke gevolg ervan onder ogen zien, zodat ze spoedig weer de gunst van Mijn nabijheid mogen genieten.'

(13) **H**eer Brahmā zei: 'Hoewel ze nu Zijn liefdevolle, goddelijke toespraak hadden gehoord die klonk als een reeks mantra's, waren hun zielen gebeten door de slang van de woede, niet bevredigd. (14) Met hun oren wijd open de uitnemende en zorgvuldig gekozen woorden van monumentaal belang aanhorend, hadden ze er moeite mee ze te begrijpen. Ze konden, diep nadenkend over hun ondoorgrondelijke wijsheid, zich geen voorstelling maken van de bedoeling van de Heer. (15) De grootse conclusie die de Allerhoogste Heer had geopenbaard vanuit Zijn innerlijk vermogen, deed de vier brahmanen met gevouwen handen spreken in de hoogste staat van verrukking met hun haren overeind. (16) De wijzen zeiden: 'O Fortuinlijke, we snappen niet wat U wilt zeggen, o Heer omdat U, ondanks dat U de heerser bent, spreekt over [het van onze kant] genade hebben met U! (17) U bent de allerhoogste leider van de geestelijke wereld en de hoogste autoriteit van de brahmanen. U, o meester van de geleerden, bent de God van de goden, de Fortuinlijke die de Ziel is, de aanbiddelijke godheid. (18) U vormt in al Uw verschillende verschijningen de bescherming van de eeuwige roeping [*sanātana dharma*]. U bent het verheven doel van de religieuze beginselen; volgens ons bent U de ene onveranderlijke werkelijkheid. (19) Omdat dankzij Uw genade de transcendentalisten die breken met alle materiële verlangens zonder moeite geboorte en dood overwinnen, kan het nooit zo zijn dat U afhankelijk zou zijn van de genade van anderen. (20) De Genade van het Fortuin [de godin

Lakṣmī], van wie anderen, in hun verlangen naar materieel voordeel, bij gelegenheid op hun hoofd het stof van haar voeten aanvaarden, staat voor U klaar, bezorgd om een plaatsje gelijk aan dat van de koning van de hommels die uit zijn op het aroma van de krans van verse *tulsī*blaadjes die door de toegewijden wordt aangeboden. (21) Hoe kan U, die als het reservoir van alle volheden zich geen zorgen maakt om haar feilloze toegewijde diensten, U, die voor de zuivere toegewijden het voorwerp van de grootste toewijding bent, worden geheiligd door het stof op het pad van de brahmanen of nu het geluk vinden aan de hand van het Śrīvatsa-teken [de paar witte haren op Uw borst]? (22) U, o Fortuinlijke, bent drievoudig [*tapas, śauca, dayā*] aanwezig in al de drie [voorgaande] *yuga's* [zie 3.11] ter bescherming van het levende en het levenloze van dit universum. Moge voor het heil van de goden en de brahmanen Uw bovenzinnelijke gedaante van zuivere goedheid de onwetendheid en de hartstocht uitbannen en ons zo al het beste brengen. (23) Als U als de beschermer van de brahmanen - de hoogste klasse - hen niet als de besten acht die alle respect verdienen en die het waard zijn in vriendelijke bewoordingen te worden aangesproken, dan zal, o God, Uw heilzame pad verloren zijn, het pad op basis waarvan de gewone man het gezag van de wijsheid zou aanvaarden. (24) En dat is niet wat U wilt. U, die als het vergaarbekken van alle goedheid het goede wenst te doen voor de mensen in het algemeen, vernietigde middels Uw vermogens de tegenstand. O Heer, U bent de Ene van de drievoud van de natuur en de handhaver van het universum en daarom heeft Uw vermogen niet [onder de rol die U nu speelt] te lijden. Die onderworpen houding is slechts [een spel voor] Uw genoegen. (25) Welke straf dan ook, o Heer, waarvan U denkt dat deze twee of zij die van een beter leven zijn [wij], hem verdienen, zullen we met heel ons hart aanvaarden. Neem welke maatregel U ook maar gepast acht; we begrijpen dat we de zondelozen hebben vervloekt.'

(26) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Deze twee zullen spoedig elders geboorte nemen uit een goddeloze moederschoot. Met de door woede versterkte focus van hun geest, zullen ze hecht met Mij verenigd zijn en snel weer naar Mijn aanwezigheid terugkeren. Weet dat uw vloek door Mij alleen is afgeroepen, o wijzen.'

(27) **B**rahmā zei: 'De wijzen hadden nu het oogstrelende, zelfverlichte bereik van Vaikuṇṭha gezien, de verblijfplaats van de onweerstaanbare Heer. (28) Ze omliepen de Allerhoogste Heer, toonden hun respect en keerden opgetogen terug, er vol van kennis gemaakt te hebben met de glorie van de Vaiṣṇava's [de dienaren van Heer Viṣṇu]. (29) De Opperheer zei toen tegen Zijn twee dienaren: 'Ga hier weg, weest onbevreesd, maar leef in saamhorigheid. Hoewel Ik in staat ben de vloek van een brahmaan te herroepen, wens Ik dat niet te doen, integendeel, Ik keur hem zelfs goed. (30) Dit vertrek werd voorzien door Lakṣmī die boos op jullie was toen jullie haar ooit eens de toegang weigerden terwijl Ik lag te rusten. (31) Als Mijn vijand verenigd in jullie bewustzijn, zullen jullie worden bevrijd van de gevolgen van het niet respecteren van de brahmanen en na slechts een korte tijd naar Mij terugkeren.'

(32) **N**a aldus de twee poortwachters te hebben toegesproken, keerde de Opperheer terug naar Zijn verblijfplaats die wordt opgesierd door reeksen paleizen vol van de weelde [van de dienstbaarheid] van de godin Lakṣmī. (33) Maar dat gold niet voor de twee excellente halfgoden die, vanwege de vloek van de brahmanen, onvermijdelijk de schoonheid en luister van Vaikuṇṭha moesten missen en versomberden. (34) Toen de twee in de hemel van de Heer van Vaikuṇṭha ten val kwamen, steeg er een luide kreet van teleurstelling op uit de excellente paleizen van de toegewijden. (35) Deze twee vooraanstaande metgezellen van de Heer kregen nu via het zeer krachtige zaad van Kaśyapa toegang tot de schoot van Diti. (36) Omdat de Allerhoogste Heer het zo wenste, zijn jullie nu geplaatst voor het vermogen van deze twee onverlichte zielen van de Heer en allen uit je doen. (37) Met Hem als de oorzaak van het handhaven, scheppen en vernietigen van het universum, kan het begoochelend *yogamāyā*-vermogen van de Alleroudste zelfs door de meesters van de yoga niet makkelijk worden doorgrond. Maar Hij is onze Opperheer en Meester over de Geaardheden en zal alles in orde brengen. Wat zou [anders] de bedoeling zijn van ons uitweiden over dit onderwerp?'

3.17 - De overwinning van Hiraṇyākṣa over Alle Windstreken van het Universum

(1) **M**aitreya zei: 'Toen de hemelbewoners de verklaring van Brahmā hoorden over de oorzaak [van de duisternis], raakten ze bevrijd van hun angst en keerden ze vervolgens allen terug naar hun hemelplaatsen. (2) De deugdzame Diti, vol van zorgen over de levenslange problemen waarover haar echtgenoot had gesproken met betrekking tot haar kinderen, bracht tweelingzonen ter wereld. (3) Toen ze werden geboren, waren er vele zeer angstwekkende, ongunstige voortekenen waar te nemen in de hemel, op aarde en in de lucht. (4) De bergen en de aarde schudden van de aardbevingen en het leek alsof er uit alle richtingen vuur kwam met vallende meteoren, bliksemschichten, kometen en ongunstige gesternten. (5) Scherpe winden bliezen die voortdurend huilden en legers van cyclonen met stofwolken als hun vaandel ontwortelden de grootste bomen. (6) Samenpakkende wolken verduisterden de hemellichten met de bliksem luidruchtig in de hemel; alles was gehuld in duisternis en men kon niets meer onderscheiden. (7) Getroffen door verdriet huilde de oceaan vol van geagiteerde schepselen met hoge golven, de drinkplaatsen en rivieren waren verstoord en de lotussen kwijnden weg. (8) Voortdurend verschenen er mistige halo's rondom de zon en de maan die verduisteringen lieten zien, men hoorde donderslagen en er kwamen ratelende geluiden van strijdwagens uit de grotten in de bergen. (9) In

de dorpen braakten angstaanjagende jakhalsteven vuur uit hun muilen en er waren de schreeuwen van uilen en het onheilspellend gehuil van jakhalzen. (10) De honden hieven hun koppen allerlei geluiden voortbrengend, soms alsof ze zongen en dan weer alsof ze huilden. (11) De ezels, o Vidura, renden in groepen rond van hot naar haar, als gekken wild balkend waarbij ze de aarde hard raakten met hun hoeven. (12) Opgeschrikt door de ezels vlogen de vogels krijsend op van hun nesten en stond het vee zich te ontlasten en te urineren in de stallen en de bossen. (13) De koeien gaven in hun angst bloed [in plaats van melk] en uit de wolken regende het pus; de beeltenissen huilden met tranen en bomen vielen om zonder een zuchtje wind. (14) De gunstigste planeten en de andere hemellichten stonden in conjunctie, beschreven retrograde banen of namen conflicterende posities in. (15) Met uitzondering van de zonen van Brahmā waren al de mensen, die meer van dit soort grote voortekenen zagen en niet op de hoogte waren van het waarom ervan, bang en dachten ze dat de wereld ten onder ging. (16) De twee van God verlaten, eerste Daitya's van de geschiedenis, groeiden snel op en ontwikkelden ongewone lichamen die hard als staal waren en zo groot als een berg. (17) Met hun schitterende armbanden om hun armen en met de schoonheid van de versierde gordels om hun middel die de zon deed verbleken, schudde de aarde bij iedere stap van hun voeten waarbij de toppen van hun helmen de hemel raakten en ze het zicht in alle richtingen blokkeerden.

(18) **P**rajāpati Kaśyapa gaf de twee hun namen: hij van de tweeling die van zijn vlees en bloed het eerst werd verwekt [en als tweede ter wereld kwam] noemde hij Hiraṇyakaśipu ['hij die op goud teert'] en degene die het eerste uit Diti ter wereld kwam [en als tweede werd verwekt] noemde hij Hiraṇyākṣa ['hij met een oog voor goud']. (19) Hiraṇyakaśipu, die vanwege een zegen van Heer Brahmā vol van verbeelding niet bang was dat ook maar iemand hem zou doden, slaagde erin de drie werelden en hun beschermheren in zijn greep te krijgen. (20) Hiraṇyākṣa, zijn geliefde jongere broer die altijd voor hem klaar stond, doorkruiste, met een knots in zijn handen klaar om te vechten, de hogere sferen op zoek naar gewapend verzet. (21) Hij had een moeilijk te weerstreven drift, rinkelende enkelbanden van goud en was versierd met een bijzonder grote bloemenkrans op zijn schouders waarop een gigantische strijdknots rustte. (22) Trots als hij was op de fysieke en mentale kracht die hij ontleende aan de zegen, vreesde hij niemand omdat niemand hem de baas was, zodat de halfgoden zich vol vrees voor hem verborgen als waren ze slangen bevreesd voor Garuḍa. (23) Toen hij ontdekte dat Indra en de halfgoden geplaatst voor zijn macht verdwenen waren en nergens meer te vinden, wond de leider van de Daitya's zich op en brulde hij luid. (24) Het machtige wezen gaf zijn zoektocht op en dook, wraaklustig als een olifant, voor de sport diep de oceaan in onder het uitstoten van een verschrikkelijk geluid.

(25) **T**oen hij de oceaan inging, raakten de dieren in het water, de verdedigers van Varuṇa, bevangen door angst door hem te pakken te worden genomen en vluchtten toen, geïntimideerd door zijn schittering, zo ver weg als ze maar

konden. (26) Jarenlang dwaalde hij rond in de oceaan en sloeg hij met zijn knots met grote kracht keer op keer op de machtige, door de wind opgestuwde, golven. Zo bereikte hij Vibhāvarī, o Vidura, de hoofdstad van Varuṇa. (27) Toen hij daar de regionen van de gewelddadige wezens [de demonen] had bereikt, verboog hij, om de spot te drijven, met een lach op zijn gezicht zich als een laaggeborene voor Varuṇa, de heer en beschermer van de waterdieren en zei: 'O grote Heer, ga de strijd met me aan! (28) U bent de beschermer van dit oord, een beroemd heerser. Door uw macht, die de trots terugdrong van de ingebeelde helden en waarmee u al de Daitya's en Dānava's [de zoons van Diti en Dakṣa's dochter Danu, beschouwd als demonen] in de wereld heb overwonnen, wist u ooit een groot koningsoffer [Rājasūya] te brengen, o meester.'

(29) **A**ldus zwaar bespot door een vijand wiens ijdelheid geen grenzen kende, werd de respectabele heer van de wateren kwaad, maar zich met gezond verstand intomend antwoordde hij: 'O mijn beste, we hebben het pad van de gewapende strijd achter ons gelaten. (30) Er schiet me niemand anders te binnen dan de Alleroudste Persoon [Heer Viṣṇu], die naar uw tevredenheid afdoende krijgsvaardig zal zijn met u in de strijd, o koning van de wereld. Benader Hem maar die zelfs door helden als u wordt gewaardeerd. (31) Als u Hem bereikt, o grote held, zal u snel van uw trots zijn genezen en op het slagveld het onderspit delven om tussen de honden te belanden. Om het kwaad uit te roeien dat u bent en om de deugdzamen Zijn genade te tonen, wenst Hij het om Zijn gedaanten aan te nemen.'

3.18 - De Strijd tussen Heer Zwijn en de Demon Hiraṇyākṣa

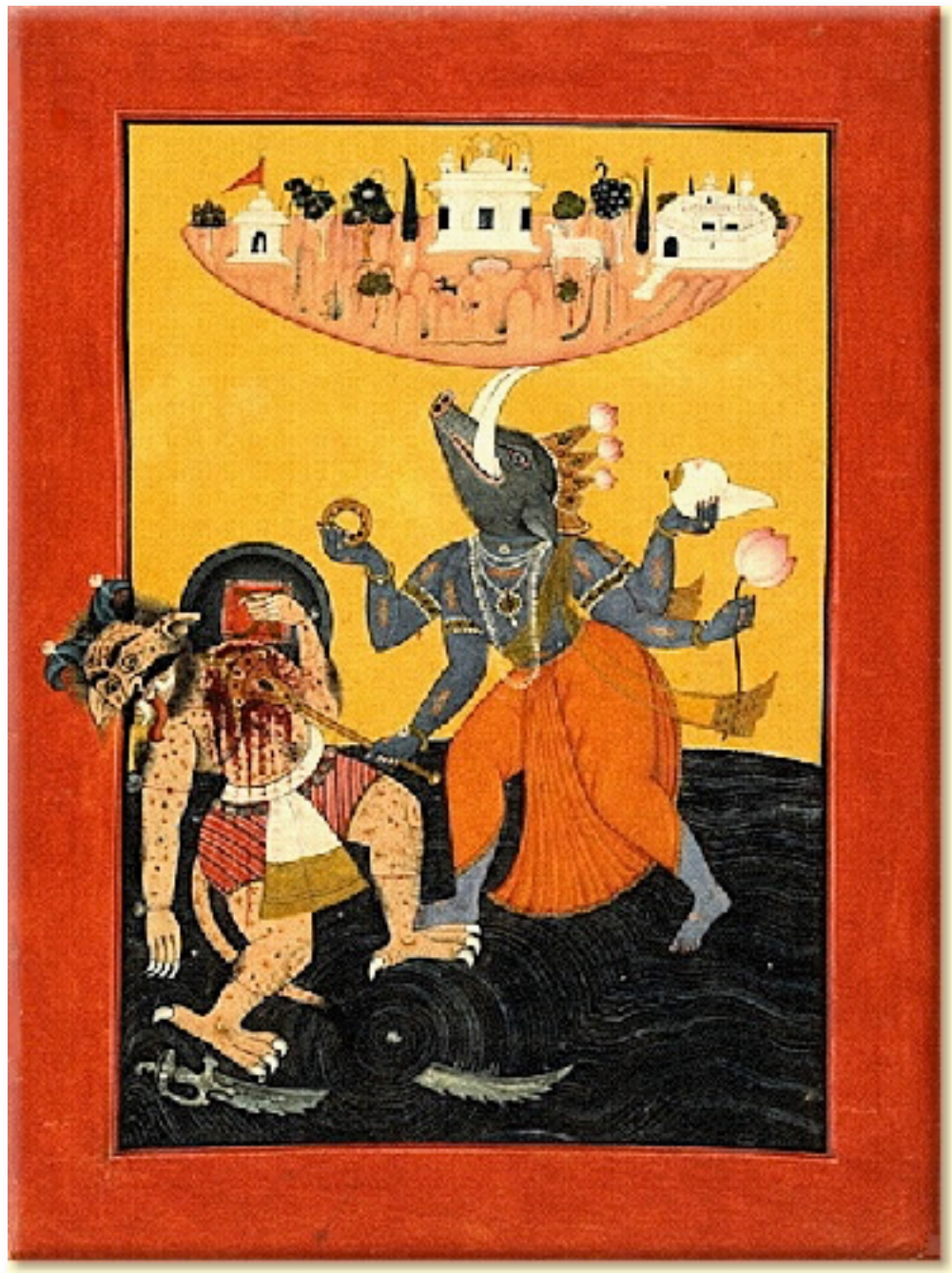

(1) **M**aitreya vervolgde: 'Nadat hij de trotse woorden van de Heer van de zeeën gehoord had, trok de hoogmoedige demon zich er weinig van aan. Hij had van Nārada gehoord waar de Heer zich ophield, o mijn beste Vidura, en begaf zich toen haastig naar de diepten van de oceaan. (2) Daar zag hij hoe de Glorieuze Heer die de aarde op de punten van Zijn slagtanden droeg hem in de schaduw stelde met Zijn stralende, rood doorlopen ogen. Hij lachte luid en zei: 'O een beest van de wildernis!' (3) Hij zei tegen de Heer: 'Kom en vecht, o dwaas, laat de wereld maar aan ons de bewoners van de lagere werelden over. De schepper van het universum vertrouwde ons deze aarde toe. Nu ik zie dat Je de gedaante van een zwijn hebt aangenomen, o laagste van de goden, zal dat Je gezondheid zeker niet ten goede komen! (4) Werd Je door onze vijanden ertoe opgeroepen ons te doden, Jij die door onzichtbaar te blijven met misleiding hen doodt die aan de wereld hechten? De macht van Je inwendig begoochelend vermogen stelt

niks voor. Ik zal de treurnis van mijn verwanten wegwissen door Jou te doden, jij schurk! (5) Als ik Jou gedood heb met je schedel verbrijzeld door de knots in mijn hand, zullen al de wijzen en godsbewusten die voor Jou hun offers brachten, bevrijd raken en automatisch ophouden te bestaan zonder Jou als basis.'

(6) **T**oen Hij, getroffen door het offensieve misbaar van woorden van de vijand, zag dat de aarde die Hij op Zijn slagtanden droeg angstig was, verdroeg Hij die pijn en kwam Hij uit het water als een olifant die in het gezelschap van zijn wijfjes wordt aangevallen door een krokodil. (7) Met Hem tevoorschijn komend uit het water, jaagde hij, met zijn gouden haren en schrikwekkende tanden, Hem op zoals een krokodil dat zou doen met een olifant. Hij brulde luid als de donder: 'Is er ook maar iets waar een vervloekte arme duivel [als Jij die voor me wegvlucht] zich voor schaamt?' (8) Terwijl de vijand toekeek plaatste Hij [Heer Zwijn] de aarde binnen Zijn gezichtsveld op het water en begiftigde haar met de macht van Zijn eigen kracht [om boven water te blijven]. [Daarvoor werd] Hij geprezen door de schepper van het universum en door de halfgoden vereerd met bloemen. (9) Hiraṇyākṣa, die met zijn weelde aan gouden sieraden, zijn enorme strijdknots en zijn prachtige gouden wapenrusting Hem dicht op de hielen zat, krenkte Hem onophoudelijk in het diepst van Zijn hart met verschrikkelijk kwade scheldwoorden. Maar Hij lachte erover en sprak tot hem. (10) De Allerhoogste Heer zei: 'Wij [everzwijnen] zijn inderdaad schepselen van de jungle die erop uit zijn honden als jij, o kwaadaardige, te doden. Helden vrij van de banden van de dood [als Wij] slaan geen acht op de loze praat van iemand [als jij] die wel gebonden is. (11) Wij stalen de bewoners weg van de lagere werelden en schamen ons er niet voor. Ondanks dat We door jouw knots worden belaagd zullen We op een of andere manier hier stand moeten houden. Waar kan je nu naar toe als je zo'n machtige tegenstander hebt uitgedaagd? (12) Als de aanvoerder van de legercommandanten moet je stappen ondernemen om Ons zonder meer direct te verslaan. Als je Ons gedood hebt wis je daarmee de tranen weg van je naaste verwanten. Is het niet zo dat hij die niet nakomt wat hij beloofd heeft geen plaats verdient in een vergadering?'

(13) **M**aitreya zei: 'De aanvaller die aldus beledigd en belachelijk gemaakt werd door de Allerhoogste van de Toewijding, raakte zodanig aangeslagen dat hij zo nijdig was als een belaagde cobra. (14) Briesend van woede en in al zijn zinnen gedreven door wraaklust, viel de Daitya Hem met grote snelheid aan en wierp hij zijn strijdknots naar de Heer. (15) De Heer echter deed een stap opzij en ontweek de klap van de knots gelanceerd door de vijand, als een volleerde yogi die aan de dood ontsnapt. (16) Na zijn knots weer te hebben opgepakt, zwaaide hij er mee heen en weer en beet de demon in zijn laaiende woede op zijn lip om zich opnieuw op de Heer te storten. (17) De Heer sloeg toen met Zijn knots de vijand op zijn rechter wenkbrauw. Maar de demon weerde, o zachtmoedige [Vidura], als een expert met de knots, de slag af met zijn eigen wapen. (18) En zo waren Hiraṇyākṣa en de Heer, die het beiden wilden winnen, elkaar verwoed met hun enorme strijdknotsen aan het bewerken. (19) Met hun licha-

men verwond door de scherpgepunte knotsen, roken de twee vechtenden het gutsende bloed, hetgeen ze er nog meer toe dreef verschillende manoeuvres uit te voeren in hun pogen het te winnen. Het zag eruit als een confrontatie tussen twee stieren die elkaar om een koe betwisten.

(20) **O** nazaat van Kuru, Brahmā, de zelfgeborene, wilde getuige zijn van het gevecht dat zich voor het heil van de wereld afspeelde en kwam begeleid door de wijzen af op de Daitya Hiraṇyākṣa en de Superziel van alle offers, die Zijn vermogen had aangewend om de gedaante van een everzwijn aan te nemen. (21) Toen hij zag welke macht de Daitya Hiraṇyākṣa had verworven en hoe hij, zonder angst, op een niet te weerstane wijze de oppositie had gekozen, richtte de achtenswaardige Brahmā, de leider van duizenden wijzen, zich tot de oorspronkelijke Heer Nārāyaṇa in Zijn zwijnengedaante. (22-23) Brahmā zei: 'Hij hier, o God van de hemel, is voor de goden, de brahmanen, de koeien, de normale levende wezens en de onschuldigen die Uw voeten verwierven, een kwaadwillige, een bron van angst die onheil sticht op basis van een gunst die ik hem verleende. Rondwarend tot overlast van iedereen heeft hij als een duivel het gehele universum afgezocht bij gebrek aan een geschikte tegenstander. (24) Speel geen onschuldig spel met hem, o god van de hemel. Eenmaal aangeslagen gaat hij tekeer als een slang vol trucs, hoogst arrogant, verwaten en doortrapt. (25) Mijn Heer, o Onfeilbare, wendt Uw mystiek vermogen aan en doodt de zondaar alstUblieft ter plekke, opdat hij niet de kans krijgt de formidabele macht die hij verwierf verder uit te bouwen. (26) Deze donkerste avondstond die ons bekruipt vernietigt de wereld, o Ziel van de Zielen, alstUblieft, schenk de godsbewusten de overwinning. (27) Dit gunstige moment genaamd *abhijit* [de achtste *muhūrta*, ongeveer 's middags] is nu bijna voorbij. Maak ter wille van het welzijn van ons, Uw vrienden, snel een eind aan deze formidabele vijand. (28) De dood van dit heerschap die gelukkig uit eigen beweging hierheen kwam, is door U voorbeschikt. Toon hem in het duel Uw macht, doodt hem en herstel de vrede van de werelden.'

3.19 - De Wezens Geschapen door Brahmā

(1) **M**aitreya zei: 'Het horen van Brahmā's oprechte, nectargelijke woorden ontlokte een hartelijke lach aan de Heer toen Hij ze aanvaardde met een blik vol liefde. (2) Toen, opspringend, bracht de Heer die uit Brahmā's neusgat was verschenen, met Zijn strijdknots zijwaarts de demonische vijand, die zich onbevreesd voor Hem bewoog, een slag toe op zijn kin. (3) Maar die klap werd door Hiraṇyākṣa zodanig met zijn knots afgeweerd, dat de knots van de Heer wonderlijk, met een verrassende gloed naar beneden wervelend, uit Zijn handen glipte. (4) Hoewel Hiraṇyākṣa zodoende een uitstekende kans kreeg, hield hij zich aan de gevechtscode dat men iemand die geen wapen heeft niet aanvalt. Dit wond de Heer op. (5) Toen Zijn strijdknots viel rees er een angstkreet op [onder de toeschouwers] maar de Almachtige Heer, geplaatst voor Hiraṇyākṣa's rechtzinnigheid, moest aan Zijn Sudarśana-*cakra* denken. (6) Spelend met de gemene zoon van Diti, deze grootste van Zijn metgezellen, liet Hij Zijn werpschijf roteren en werd toen onthaald op verschillende uitingen van ongeloof van de kant van hen

die zich onbewust [van al Zijn vermogens] in de hemel verdrongen en zeiden: 'We wensen U alle geluk, doodt hem alstUblieft.'

(7) **T**oen de Daitya Hem die ogen had gelijk de blaadjes van lotusbloemen, met Zijn schijf gewapend voor zich zag, klaar voor hem en hem aankijkend, raakte hij buiten zinnen van verontwaardiging en beet hij in grote weerzin sissend als een slang op zijn lippen. (8) Met zijn angstaanjagende, enorme tanden en starende, vuurschietende ogen viel hij Hem toen aan met zijn knots, uitroepend: 'En zo wordt Je dan verslagen!', en slingerde hem naar de Heer. (9) Hoewel die knots, o zoeker van de waarheid, de kracht had van een orkaan, werd hij door de Heer van de offers die de vorm van een everzwijn had aangenomen, voor ogen van Zijn vijand speels met Zijn linkerpoot afgeweerd.

(10) **T**oen zei Hij: 'Raap hem op en probeer het nog eens, als je het zo graag wil winnen.' De aldus uitgedaagde Hiraṇyākṣa sloeg daarop luid brullend opnieuw toe. (11) De Heer die de strijdknots op zich af zag komen zette zich schrap en ving hem op met het gemak waarmee Garuḍa een slang grijpt. (12) Met zijn bravoure aldus gefrustreerd had de grote demon, gekrenkt in zijn trots, er vernederd geen zin meer in de knots opnieuw te accepteren die de Heer hem aanbood. (13) In plaats daarvan nam hij een drietand ter hand en stoof laaiend als vuur verbeten op de Varāhagedaante van de Heer van de Offers af, gelijk iemand die met kwaad in de zin tegen een brahmaan ingaat. (14) De glanzende drietand die de machtigste onder de Daitya's met al zijn kracht naar de Heer had geworpen, lichtte in zijn vlucht helder op maar, zoals Indra Garuḍa zijn vleugel afsneed [toen hij ooit eens een pot nectar had weggegrist], werd hij in stukken gehakt door de scherpgerande *cakra*. (15) Toen hij zijn drietand in stukken gehakt zag door de Heer Zijn werpschijf, kwam hij woedend brullend naar voren en bracht met zijn vuist de brede, met het Śrīvatsa-teken gemerkte borst van de Heer, de verblijfplaats van de godin, hard een slag toe. Daarna verdween de demon uit het gezicht. (16) Door hem aldus getroffen, o Vidura, was de Allerhoogste Heer in Zijn eerste incarnatie als een zwijn niet in het minst geraakt. Hij was niet meer beroerd dan een olifant geslagen met een bos bloemen. (17) De omstanders echter zagen hoe de Heer van het inwendig vermogen daarop belaagd werd door een reeks trucs en vol van angst dachten ze dat het einde van de wereld op handen was. (18) Felle winden raasden en in alle richtingen verspreidde zich vanwege het stof duisternis, terwijl er stenen naar beneden kwamen alsof een heel leger bezig was. (19) De hemellichten verdwenen achter massa's wolken waaruit het donderde en bliksemde, terwijl het de hele tijd pus, haar, bloed, ontlasting, urine en beenderen regende. (20) O zondeloze, vanuit de bergen werden allerlei soorten wapens gelanceerd en men zag naakte duivelinnen met loshangende haren die gewapend waren met drietanden. (21) Vele woeste duivels en demonen te voet, te paard, op strijdwagens en met olifanten verschenen ten tonele die wrede, moorddadige woorden riepen. (22) Volgend op dit magisch machtsvertoon van de demon lanceerde de geliefde genieter van de drie offers [van het luisteren, de goederen en de adem, zie B.G. 4: 26-27], die een einde

aan dat alles wilde maken, het wapen van Zijn hoogst excellente aanwezigheid [de Sudarśana-*cakra*].

(23) Op dat moment doortrok plots een huivering het hart van Diti [de moeder van de demon] waarop, met het zich herinneren van de woorden van haar echtgenoot [Kaśyapa], er bloed uit haar borsten vloeide. (24) Toen zijn magische krachten verdreven waren [door de lancering van de *cakra*] doemde de demon opnieuw op voor de Opperheer. Hij omhelsde Hem vol razernij om Hem te pletten, maar ontdekte dat de Heer zich buiten zijn greep bevond. (25) Hiraṇyākṣa sloeg Heer Adhokṣaja ['Hij voorbij de controle van de zinnen'] met zijn vuist hard als een donderslag, maar kreeg van Hem een trap precies onder zijn oor, net zoals de heer van de Maruts [Indra] dat deed met de demon Vṛtra. (26) Hoewel de onoverwinnelijke Heer hem slechts terloops raakte, tolde het lichaam van de duivel in het rond met zijn ogen puilend uit hun kassen, waarop hij, met zijn armen en benen levenloos en zijn haar in wanorde, neerstortte als een gigantische boom geveld door de wind.

(27) **D**e zelfgeborene [Brahmā] en de anderen die hem op de grond zagen liggen met zijn bloed nog niet uit zijn gezicht weggetrokken en zijn schrikwekkende tanden door zijn lip, zeiden, vol bewondering naderbij komend: 'O waarachtig, wie kan er nu zo zijn eindbestemming vinden? (28) Hij op wie de yogi's, in afzondering verzonken in de vereniging van hun bewustzijn, mediteren om bevrijding te vinden uit het onwerkelijke, materiële lichaam, trof met één van Zijn poten hem, de zoon, het kroonjuweel van de Daitya's, die zijn lichaam verliet terwijl hij Hem in het gelaat staarde. (29) Beide medewerkers van de Heer zijn vervloekt om enkele levens opnieuw geboorte te nemen in goddeloze families. Daarna zullen ze weer naar hun posities terugkeren.'

(30) **D**e halfgoden zeiden: 'Alle eer aan U, o Genieter van Alle Offers die ter wille van de handhaving [van deze wereld] een gedaante van zuivere goedheid hebt aangenomen. Tot ons grote geluk hebt U een einde gemaakt aan hem hier die zo'n chaos veroorzaakte in al de werelden. Met de toewijding tot Uw voeten zijn we nu op ons gemak.'

(31) **Ś**rī Maitreya zei: 'Na aldus de zo hoogst machtige Hiraṇyākṣa te hebben gedood, werd de Heer, de oorsprong van de zwijnincarnatie, geprezen door hem die op de lotus is gezeten en de andere goden, waarop Hij terugkeerde naar Zijn hemelverblijf waar men ononderbroken [Zijn glorie] viert. (32) Ik heb u, beste vriend, uiteengezet zoals het mij werd verteld, hoe de Opperheer, door neder te dalen in een materiële gedaante, een einde maakte aan de acties van die zo heel machtige Hiraṇyākṣa die in een groots gevecht werd gedood alsof hij een speeltje was.' "

(33) **S**ūta zei: "Nadat Vidura, de grote toegewijde, aldus van de zoon van Kuṣāru [Maitreya] had vernomen over het verhaal van de Fortuinlijke, bereikte hij het opperste geluk, o brahmaan [Śaunaka]. (34) Als men al vreugde ontleent

aan het luisteren naar verhalen over deugdzame zielen van naam en faam, wat voor een vreugde geeft het dan niet om te luisteren naar een verhaal over Hem met het Śrivatsateken op de borst? (35) Toen de koning van de olifanten [Gajendra] door een krokodil werd aangevallen, mediteerde hij op de lotusvoeten terwijl zijn wijfjes jammerden en werd hij snel van het gevaar verlost [zie 8.2-4]. (36) Wie zou er niet zijn toevlucht nemen tot Hem die zo makkelijk te aanbidden is voor eerlijke en oprechte personen; welke dankbare ziel zou nu geen dienst verlenen aan degene die onmogelijk te aanbidden is voor hen die niet deugdzaam en eerlijk zijn? (37) Hij die verneemt over, zingt over en genoegen beleeft aan dit wonderlijke avontuur van de Allerhoogste, die als een zwijn de aarde ophief uit de oceaan en Hiraṇyākṣa doodde, zal terstond worden bevrijd [van de terugslagen van zijn zonden], zelfs als hij een brahmaan doodde, o tweemaal geborene. (38) Deze vertelling is hoogst stichtelijk, is zeer heilig en verschaft weelde, roem en een lang leven en zal iemand alles bezorgen wat hij nodig heeft. Wie er ook maar naar luistert zal op het slagveld er zijn levenskracht en zinnen door gesterkt zien en aan het eind van zijn leven er de toevlucht van Nārāyaṇa mee verwerven, beste Śaunaka."

3.20 - De Wezens Geschapen door Brahmā

(1) **Ś**aunaka zei: "Nadat de aarde in haar positie was teruggeplaatst [door Heer Varāha], o zoon van Romaharṣaṇa [Sūta], wat was het dat Svāyambhuva Manu [zie 2.7: 2, 3.12: 54, 3.13: 2] deed om hen die geboren zouden worden de weg te wijzen? (2) Vidura, de grote, zuivere toegewijde en intieme vriend van Heer Kṛṣṇa, verliet zijn oudere broer [Dhṛtarāṣṭra] omdat hij en zijn honderd zoons tegen Kṛṣṇa waren ingegaan. (3) Geboren uit het lichaam van Vyāsa en in geen enkel opzicht minder dan hij, nam hij met heel zijn hart zijn toevlucht tot Heer Kṛṣṇa en volgde hij de zielen die Hem zijn toegewijd. (4) Wat vroeg deze held van de zuiverheid, toen hij de heilige plaatsen bezocht, aan Maitreya, de meest vooraanstaande kenner van het geestelijk leven die hij had ontmoet te Kuśāvarta [Hardwar] waar hij toen verbleef? (5) Toen de twee hun gesprek hadden, o Sūta, resulteerde dat in de onberispelijke vertellingen die, gelijk de wateren van de Ganges, alle zonden wegvagen als men zijn toevlucht neemt tot de lotusvoeten van de Heer. (6) Moge al het goede uw deel zijn! Vertel ons de verhalen over Zijn onzelfzuchtige handelingen die het bezingen zo waard zijn. Welke toegewijde, die waardering heeft voor de emotionele relaties [*rasa's*] die men met Hem heeft, zou er ooit genoeg van hebben zich te laven aan de nectar van het spel en vermaak van de Heer?"

(7) **A**ldus verzocht door de wijzen verzameld in het Naimiṣāranyawoud, zei Sūta, die zijn denken aan de Heer had gewijd, hen toen: "Luister enkel hiernaar."

(8) **S**ūta zei: "Vidura, die had gehoord hoe de Heer het lichaam van een Zwijn had aangenomen, op eigen kracht de aarde had opgeheven van de bodem van de oceaan en op sportieve wijze achteloos Hiraṇyākṣa had gedood, was vol van vreugde en richtte zich tot de wijze. (9) Vidura zei: 'O heilige wijze, kenner van dat wat ons verstand te boven gaat, zeg ons alstublieft waar Brahmā mee begon nadat hij de Prajāpati's had voortgebracht die de mensheid schiepen. (10) Hoe leefden de geleerden onder leiding van Marīci de brahmaanse orde van Svāyambhuva Manu na en hoe brachten ze deze wereld tot ontwikkeling? (11) Schiepen ze die samen met hun vrouwen, behielden ze hun onafhankelijkheid of werkten ze allen samen toen ze dit alles voortbrachten?'

(12) **M**aitreya zei: 'Door de Bovenzinnelijke [Mahā-Viṣṇu], door de altijd waakzame [Tijd] en moeilijk te doorgronden goddelijke wil, raakte het evenwicht van de drie basiskwaliteiten van de natuur verstoord waardoor het geheel van de materiële elementen van de Fortuinlijke tot stand kwam. (13) Vanuit [de kosmische intelligentie van] de *mahat-tattva*, ontwikkelde zich met de drievoud van de goddelijke beschikking gedomineerd door de kwaliteit van de hartstocht, het oorspronkelijke grofstoffelijke lichaam [het valse ego van identificatie] in groepjes van vijf, beginnend met de [groep van de] ether enzovoorts [de vijf grofstoffelijke elementen met later de vijf subtiele elementen, werkende zinnen en waarnemende zinnen]. (14) Die elementen, welke afzonderlijk de materiële samenhang van het universum niet konden voortbrengen, produceerden in combinaties met de eenheid van het goddelijke, een bol die glansde als goud. (15) Hij lag in de wateren van de oceaan van oorzaken als een ei, in een onbewuste staat, voor de duur van [heel wat] meer dan duizend [hemelse] jaren voordat de Heer [als Garbhodakaśāyī Viṣṇu] erin binnenging. (16) Uit de navel van de Heer ontsproot toen de lotus van een duizend-en-meer zonnen met een schitterende pracht [het sterrenstelsel, zie 2.2: 24-25]. Hij vormt de verblijfplaats voor alle geconditioneerde zielen waar de zelfgeborene [Heer Brahmā, de Schepper] als eerste zijn bestaan vond. (17) Toen de Heer die in de causale wateren rust Brahmā's hart binnenging, schiep deze vanuit zijn norm, zijn aard en heerschappij, het universum zoals hij dat voorheen had gedaan.

(18) **A**llereerst schiep hij vanuit zijn schaduw de vijf soorten onwetendheid genaamd *tāmisra* [vergetelheid], *andha-tāmisra* [de illusie van de dood], *tama* [het zich niet kennen], *moha* [de illusie de materie te zijn] en *mahā-moha* [verzot zijn op de materie, de hunkering; vergelijk 3.12: 2]. (19) Ontevreden wierp Brahmā dit lichaam van onwetendheid af dat toen in de vorm van de duisternis van de nacht, die de bron vormt van honger en dorst, in bezit werd genomen door Yakṣa's [boze geesten] en Rākṣasa's [wildemannen, demonen]. (20) Beheerst door die honger en dorst gingen ze achter hem aan om hem te verslinden en zeiden in hun toestand: 'Spaar hem niet!' (21) Dat verstoorde de godheid die hen toen zei: 'Eet me niet op, maar hou me in leven, want jullie Rākṣasa's en Yakṣa's zijn mijn zoons!'

(22) **D**e halfgoden, die uitblinken met de glorie van de verlichting en het eerst werden voortgebracht, namen bezit van de stralende vorm van het daglicht dat als het voertuig van het goddelijke werd geschapen. (23) De godheid schonk toen van achteren het leven aan de goddelozen die, verzot op seks, in hun lust te copuleren toenadering zochten tot de Schepper. (24) Aanvankelijk moest de aanbiddelijke Heer erom lachen te worden gevolgd door de schaamtelozen van het duister, maar toen haastte hij zich, verschrikt en geïrriteerd, om weg te komen. (25) Hij wendde zich tot Hem wiens voeten worden gezocht en die alle gunsten verleent, de Allerhoogste Heer die het leed verdrijft en die, om de toegewijden Zijn genade te tonen, zich manifesteert in een geschikte gedaante. (26) 'Bescherm Mij, o Superziel, op Uw gezag schiep ik al die zondige levende wezens die me benaderen om seksuele gemeenschap te hebben, o Meester. (27) Alleen U kan werkelijk de mensen verlossen die gebukt gaan onder het materiële leed, alleen U kan hen die niet hun heil bij Uw voeten zoeken een halt toeroepen.'

(28) **H**ij die feilloos weet wat er in iedere ziel omgaat zei toen hij het leed van Heer Brahmā zag: 'Werp uw onzuivere lichaam af'. Met die opdracht wierp hij het af. (29) Dat lichaam [afgeworpen nam de vorm van een vrouw aan en] was betoverend met rinkelende enkelbelletjes aan aanbiddelijke voeten, overweldigende ogen en een met goud versierde, blinkende gordel om de heupen die waren gehuld in een fijne stof. (30) De borsten waren dicht op elkaar gedrukt en hoog opgeheven, de neus was welgevormd, de tanden prachtig, de glimlach lieflijk en de blik uitdagend. (31) Ze verborg zichzelf uit verlegenheid. O Vidura, kijkend naar de vlechten van haar zwarte haar waren al de goddelozen door de vrouw in beslag genomen: (32) 'O wat een schoonheid, wat een gratie; o welk een bloeiende jeugd! Dat zij zich onder ons begeeft, wij die zo naar haar verlangen, alsof ze vrij is van hartstocht!' (33) Zich verliezend in allerlei speculaties over de avondschemering die de vorm van een jonge vrouw had aangenomen, vroegen ze vol van respect verzot op haar, maar met slechte gedachten in hun hoofd: (34) 'Wie ben jij? Bij wie hoor jij, o schoonheid? Waarom ben je naar hier gekomen, o schitterende dame? Je brengt ons, ongelukkigen, het hoofd op hol met het onbetaalbare bezit van jouw schoonheid! (35) Wie je ook moge zijn, o mooi meisje, door het geluk jou te zien spelen met een bal zijn wij toeschouwers van ons verstand beroofd. (36) Rondstappend met je lotusvoeten, o prachtige vrouw, stuiter je die bal met de palm van je hand. Het gewicht van je volle borsten moet wel erg vermoeiend zijn bij die taille van je. Je ziet er wat moe uit, maak je vlechten maar los!'

(37) **D**e onverlichte geesten, aldus met hun verstand beneveld, hielden de avondschemering voor de verlokkende, begeerlijke vorm van een vrouw en grepen haar toen. (38) Met een veelbetekenende glimlach schiep de aanbiddelijke Heer daarop, vanuit het zelfbewustzijn van Zijn eigen lieflijkheid, de geledingen van de hemelse muzikanten en dansmeisjes [de Gandharva's en Apsara's]. (39) De lieftallige gedaante die in feite het schijnsel van het maanlicht was, gaf hij op en werd door de Gandharva's onder leiding van Viśvāvasu verheugd in bezit ge-

nomen. (40) Nadat Heer Brahmā uit de luiheid van het zelf de spoken en boze geesten had geschapen, zag hij hen naakt en met hun haar in de war voor zich en sloot hij zijn ogen. (41) Ze namen bezit van het lichaam dat de meester van de schepping afwierp en dat bekend staat als het gapen. Men ziet de levende wezens ermee kwijlen in hun slaap en dat is een onreine staat die [met de erbij behorende spoken en boze geesten] de verbijstering vormt waarvan men spreekt als de krankzinnigheid. (42) Zich realiserend dat hij vol van energie was, schiep de aanbiddelijke Brahmā, de meester van alle schepselen, uit zijn ongeziene vorm de geledingen van de Sādhya's en Pitā's ['zij die moeten worden gunstig gestemd' en de verscheiden zielen]. (43) Zij, de Pitā's, aanvaardden dat lichaam, de bron van hun bestaan, en het is door dat lichaam dat zij die goed thuis zijn in de rituelen, hun offerhandelingen [genaamd *śrāddha*] verrichten voor deze Sādhya's en Pitā's. (44) De Siddha's [zij die van speciale vermogens zijn] en de Vidyādhara's [de met kennis begiftigde geesten] werden geschapen uit zijn eigenschap voor het gezicht verborgen te blijven. Hij schonk hen die wonderschone vorm van zichzelf die bekend staat als Antardhāna [van het aanwezig zijn maar ongezien blijven]. (45) Door zichzelf te bewonderen toen hij zijn spiegelbeeld in het water zag, schiep de meester [Brahmā] de Kinnara's [de machtigen] en Kimpuruṣa's [de aapachtigen]. (46) Ze namen bezit van de vorm van de schaduw die hij achterliet, om reden waarvan ze iedere dageraad [tijdens de *brāhma-muhūrta*, anderhalf uur voor zonsopkomst] samenkomen met hun echtgenotes om zijn daden te bezingen. (47) Toen hij eens met zijn lichaam volledig uitgestrekt lag, zag hij tot zijn grote bezorgdheid dat het de schepping ontbrak aan vooruitgang. Daarop gaf hij uit zijn woede daarover ook dat lichaam op. (48) O Vidura, uit het haar dat uit dat kruipende lichaam viel vonden de slangen hun bestaan, de nijdige cobra's met een grote kraag aan hun nek.

(49) **T**oen hij [eens] het gevoel had alsof hij zijn levensdoel had bereikt, ontsproten aan zijn geest de Manu's [de oorspronkelijke vaders van de mensheid] die er zijn om het welzijn van de wereld te bevorderen. (50) Hen schonk hij de gedaante van zijn eigen bezielde, persoonlijke lichaam bij het zicht waarvan degenen [de halfgoden] die eerder waren geschapen de Prajāpati [de stamvader] verwelkomden met de volgende lofzang: (51) 'O Schepper van het Universum, hoe goed hebt u alles tot stand gebracht. O, hoe terdege hebt u al de rituele gebruiken ingesteld waarmee we kunnen delen in de offerhandelingen! (52) Door boete te doen, van aanbidding te zijn en door verbondenheid in de yogadiscipline bracht u, de eerste ziener, als de heerser over de zinnen, opgegaan in de fijnste verzonkenheid, de wijzen tot ontwikkeling die uw geliefde zoons zijn. (53) Ieder van hen schonk u, de ongeborene, een deel van uw lichaam dat zich kenmerkt door diepe meditatie, de eenheid van de yoga, bovennatuurlijk vermogen, boete, kennis en verzaking.'

3.21 - De Conversatie tussen Manu en Kardama

(1) **V**idura zei: 'O Allerhoogste, wees zo goed de zo zeer geachte dynastie van Svāyambhuva Manu te beschrijven, waarvan de voortplanting voor al het nageslacht zorgde. (2) Priyavrata en Uttānapāda, de twee zonen van Svāyambhuva Manu, regeerden de wereld bestaande uit de zeven continenten overeenkomstig de beginselen van de religie. (3) De dochter van die Manu genaamd Devahūti, o brahmaan, was de echtgenote van de vader van de mensheid waarover u sprak [zie 3.12: 27] als Kardama Muni, o zondeloze. (4) Kan u mij die er zo naar verlangt het verhaal vertellen over hoe het talrijke nageslacht van Kardama Muni, die in feite een grote mystieke yogi was begiftigd met de acht volmaaktheden [zie 3.15: 45], uit haar voortkwam? (5) En hoe brachten de bewonderenswaardige Ruci, o brahmaan, en Dakṣa, de zoon van Brahmā, hun nageslacht voort nadat ze de twee andere dochters van Svāyambhuva Manu als hun echtgenotes hadden verworven?'

(6) **M**aitreya zei: 'Heer Brahmā droeg de allerhoogste *muni* Kardama op kinderen te verwekken nadat hij zo'n tienduizend jaar boete had gedaan aan de oever van de rivier de Sarasvatī. (7) Verzonken in die verbondenheid was Kardama in zijn yoga van toegewijde dienst voor Hem, de Heer die de overgegeven zielen alles vergunt. (8) Behaagd toonde de Allerhoogste Heer met de lotusogen hem toen in Satya-yuga, via het proces van het luisteren, o Vidura, de ab-

solute waarheid van Zijn bovenzinnelijk lichaam. (9) Hij zag dat dat lichaam van Hem zo stralend en zuiver was als de zon met een bloemenslinger van witte waterlelies en lotussen, en een overvloed aan sluike zwart-blauwe haarlokken, een lotusgelijk gezicht en gehuld in smetteloze kleding. (10) Opgesierd met een kroon en oorsieraden dragend hield Hij, het hart betoverend met Zijn glimlachende blikken, een schelphoorn vast, een werpschijf en een strijdknots, onderwijl met een witte lelie spelend. (11) Hij zag Hem in de lucht met Zijn lotusvoeten staan op de schouders van Garuḍa, met op Zijn borst het beroemde Kaustubha-juweel dat Hij om Zijn hals had. (12) Nu het verlangen in vervulling was gegaan van hem wiens hart altijd vol van liefde was geweest, wierp hij vol van vreugde zich languit op de grond met gevouwen handen en behaagde [Hem] met gebeden.

(13) **D**e wijze zei: 'O aanbiddelijke Heer, nu zijn we dan van het volkomen succes U voor ogen te hebben, het Reservoir van Alle Goedheid. Het is een aanblik die [zelfs] wordt nagestreefd door yogi's die de volmaaktheid van de yoga bereikten door in vele geboorten geleidelijk op te klimmen. (14) O Heer, U vervult zelfs de verlangens van hen die, vanwege Uw begoochelende energie, hun intelligentie kwijtraakten en Uw lotusvoeten - die de boot vormen om de oceaan van het wereldse bestaan over te steken - aanbidden ter wille van oppervlakkige genoegens die ook in de hel te vinden zijn. (15) Ernaar verlangend een meisje te huwen van een gelijke gezindheid die in het huwelijksleven is als een koe van overvloed, heb ook ik U met lustmotieven benaderd, U die de wortel en oorsprong bent van alles en de wensboom die alle wensen in vervulling doet gaan. (16) O oorspronkelijke vader van allen, de geconditioneerde zielen in de greep van het verlangen zijn allen gebonden aan het touw van de woorden van U, als de Heer van de levende wezens. Ik, hun voorbeeld volgend, breng eveneens mijn offers voor U, o licht van de eeuwige tijd. (17) Maar zij die het opgaven hun dierlijke, aardse belangen na te jagen met inbegrip van de mensen die daar bij horen en die, door Uw kwaliteiten met elkaar te bespreken, hun toevlucht zochten onder de paraplu van Uw lotusvoeten, zetten met die bedwelmende nectar er een punt achter een dienaar [een slaaf] te zijn van hun fysieke lichamen. (18) Het wiel van het universum dat met een ontzagwekkende snelheid ronddraait rond de spil van het onvergankelijke van U [Brahman] met drie assen [zon, maan en sterren], [twaalf tot] dertien spaken [als de maanmaanden], driehonderdzestig verbindingen [als de dagen in een half godenjaar], zes randen [als de seizoenen], en ontelbare blaadjes [momenten], verkort wèl de levensduur van het universum maar niet die van de toegewijden. (19) U, o Allerhoogste Heer, als het Ene Zelf dat zijn gelijke niet kent, verlangt het om in Uzelf heersend middels Uw innerlijk *yogamāyā-vermogen*, de universa in het leven te roepen die U op eigen kracht schept, handhaaft en weer in U opneemt zoals een spin dat doet. (20) Deze materiële wereld met haar grofstoffelijke en subtiele elementen die U voor ons manifesteert, o Heer, is er niet enkel omdat U ons die [zinservaring] toewenst. Als we door Uw grondeloze genade de gedaante mogen zien van Uw Allerhoogste Persoon prachtig met de *tulsī* [van de toewijding], is ze er ook om Uw genade te

tonen ter wille van ons uiteindelijke heil [de zaligheid]. (21) Om ons, door het waarnemen van U, zover te krijgen af te zien van [vruchtdragende] handelingen, bracht U met Uw energieën, de materiële werelden voort. Steeds breng ik mijn eerbetuigingen aan de aanbiddelijke lotusvoeten die alle zegen afroepen over ons kleine zielen.'

(22) **D**e wijze [Maitreya] zei: 'Aldus oprecht geprezen gaf Heer Viṣṇu Kardama Muni antwoord met woorden zoet als nectar, terwijl Hij, stralend van genegenheid staand op de schouders van Garuḍa, hem glimlachend aankeek met Zijn expressieve wenkbrauwen. (23) De Allerhoogste Heer zei: 'Bekend met wat er in je omgaat heb ik dat geregeld waarvoor je je met Mij als de enige om te aanbidden getraind hebt. (24) De exclusieve aanbidding van Mij zoals die er is met mensen als jij die hun geest volledig op Mij gericht hebben, is nimmer zonder zin en betekenis, o leider van de levende wezens. (25) De zoon van de mensenvader [Brahmā], de keizer Svāyambhuva Manu, wiens rechtschapen handelingen alom bekend zijn, leeft in Brahmāvarta [de wereld als deel van Brahmā's lotus] waar hij heerst over de aarde met haar zeven zeeën. (26) Hij, de heilige koning, o geleerde, zal overmorgen hier naar toe komen met zijn koningin Śatarūpā, om u als expert in religieuze zaken te ontmoeten. (27) Hij is op zoek naar een echtgenoot voor zijn volwassen dochter met zwarte ogen en een karakter vol van goede kwaliteiten. Hij zal u haar hand schenken, o meester, want u bent een geschikte kandidaat. (28) Zij is degene naar wie uw hart al deze jaren heeft uitgezien, zij is uw prinses, o brahmaan, en zal het u spoedig naar de zin maken zoals u wilt. (29) Zij zal, van het zaad dat u in haar zaait, negen dochters ter wereld brengen en met die dochters zullen de wijzen al hun kinderen verwekken. (30) Als u Mijn instructies naar behoren hebt nageleefd en volledig gezuiverd bent in het opgeven van de vruchten van het handelen ter wille van Mij, zal u Mij uiteindelijk bereiken. (31) Met het tonen van mededogen en zekerheid verschaffen aan alle zielen, zal u zelfverwerkelijkt zijn en uzelf en het universum zien als zich bevindend in Mij en Mij als aanwezig in uzelf. (32) Via uw zaad zal ik [persoonlijk verschijnen] als Mijn eigen volkomen expansie, o grote wijze, en uw vrouw Devahūti onderrichten in de leer van de uiteindelijke werkelijkheid.'

(33) **M**aitreya zei: 'Na aldus tot hem te hebben gesproken, vertrok de Allerhoogste Heer, die rechtstreeks door de zinnen kon worden waargenomen, van het Bindu-sarovarmeer waar de rivier de Sarasvatī doorheen stroomt. (34) Terwijl Hij recht voor zijn ogen vertrok [naar de geestelijke wereld] via het pad van de perfectie dat wordt geprezen door alle bevrijde zielen, hoorde de wijze in de vleugelslag van de drager van de Heer [Garuḍa] de hymnen weerklinken die de Sāma Veda vormen. (35) Na Zijn vertrek bleef Kardama, de grote en machtige wijze, achter op de oever van het Bindumeer, in afwachting van wat komen zou.

(36) **S**vāyambhuva Manu klom samen met zijn vrouw in een met goud beslagen strijdwagen, plaatste zijn dochter erop en trok zo rond door de hele wereld. (37) O grote boogschutter, zoals voorspeld door de Heer, bereikte hij de

hermitage van de wijze precies op de dag dat hij klaar was met zijn geloften van verzaking. (38-39) Dat heilige, heilzame water van de Sarasvatī die door het meer stroomde, was de nectar bezocht door reeksen van grote heiligen. Het was waarlijk een meer van tranen, zoals het werd genoemd naar aanleiding van de tranen die vielen uit de ogen van de Heer toen Hij overweldigd raakte door Zijn enorme mededogen voor deze overgegeven ziel. (40) De plaats was heilig met groepjes bomen en struiken met de aangename schreeuwen van goedaardige dieren en vogels. Omlijst door de schoonheid van het geboomte, was het rijk aan vruchten en bloemen gedurende alle seizoenen. (41) Het bruiste er van het leven met allerlei kolonies vogels, doldwaze bijen die als gekken rondzoemden, trots dansende pauwen en vrolijke koekoeken die elkaar toeriepen. (42-43) Het meer werd opgeluisterd door kadamba-, campaka-, aśoka-, karañja- en bakulabloemen en āsana-, kunda-, mandāra-, kuṭajabomen en jonge mangobomen, en men hoorde er de aangename geluiden van kāraṇḍava-eenden, plava's, zwanen, visarenden, waterhoenen, kraanvogels, cakravāka- en cakoravogels. (44) Ook waren er massa's reeën, wilde zwijnen, stekelvarkens, gavaya's [wilde koeien], olifanten, bavianen, leeuwen, apen, stokstaartjes en muskusherten.

(45-47) **T**oen de eerste monarch met zijn dochter die uitgelezen plek betrad, zag hij de wijze voor zijn hut zitten, offers brengend in het vuur. Zijn lichaam straalde schitterend door zijn lang volgehouden, verschrikkelijke yogaboete en was niet erg uitgemergeld, want de Heer had Zijn liefdevolle, zijdelingse blik op Hem geworpen en hem doen luisteren naar Zijn maangelijke ambrozijnen woorden. Hij was lang met ogen als de bloembladen van een lotus, had samengeklitte haarlokken en gescheurde kleding. Hem benaderend maakte hij een vervuilde indruk als was hij een ongepolijste edelsteen. (48) De monarch die zijn stulpje had benaderd boog zich voor hem, waarop de wijze hem eervol ontving en hem verwelkomde zoals dat voor een koning gepast is. (49) Na zijn eerbetoon in ontvangst te hebben genomen, bleef hij stil zitten en was hij verrukt te horen wat de wijze, indachtig wat de Heer hem had opgedragen, toen op aangename wijze zei:

(50) '**I**k ben er zeker van, o goddelijke persoonlijkheid, dat u rondtrekt om de deugdzame zielen te beschermen en de valsaards te dwarsbomen, want u bent de persoon die het beschermend vermogen van de Heer vertegenwoordigt. (51) Terwille van Uw standhouden aanvaardt u [naar noodzaak] de verschillende [vormen van het georganiseerde respect voor de] gedaanten van de zon, de maan, het vuur [Agni], de Heer van de hemel [Indra], de wind [Vāyu], de bestraffing [Yama], de religie [Dharma] en van de wateren [Varuṇa]. Ik bied Hem, Heer Viṣṇu die U is, mijn eerbetuigingen. (52-54) Als u de strijdwagen van de overwinning die is overdekt met massa's edelstenen niet had beklommen en uw boog niet zo schrikwekkend had laten zoeven en al de schurken angst had aangejaagd met uw aanwezigheid, als onder uw leiding een leger van marcherende soldaten te voet niet de aarde had doen schudden met uw bestrijken van de aardbol als was u de schitterende zon, dan zouden zeker alle gedragsregels en

verplichtingen van de roepingen [*varṇa*] en leeftijdsgroepen [*āśrama*] zoals die door de Heer zijn ingesteld, o Koning, op betreurenswaardige wijze zijn gebroken door onverlaten. (55) Als u zou rusten, dan zou het onrecht zegevieren met het ontbreken van de greep op mensen die eenvoudigweg op het geld uit zijn. Deze wereld zou dan door die schurken in bezit worden genomen en ten ondergaan [zie ook B.G. 3: 23]. (56) Niettemin vraag ik u, o held, wat de reden is van uw bezoek, aangezien we dat zonder aarzelen met hart en ziel ten uitvoer zullen brengen.'

3.22 - Het huwelijk van Kardama Muni en Devahūti

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat de wijze op deze manier het grootse van al de deugden en handelingen van keizer Manu had beschreven viel hij stil. De keizer, in verlegenheid gebracht, richtte zich toen tot hem. (2) Manu zei: 'Jullie [brahmanen] werden in de verbondenheid van jullie boete, kennis, yoga en afkeer van zinsbevrediging, door de Schepper uit Zijn mond geschapen met de bedoeling Hem hoog te houden met lofzangen [Vedische hymnen]. (3) En de Vader met de Duizend Voeten [de Heer van de Universele Gedaante] schiep ons uit Zijn duizend armen om hen te beschermen. Aldus worden, met ons, de *kṣatriya's*, de bestuurders als Zijn armen, de brahmanen Zijn hart genoemd. (4) Omdat de godheid, Hij, de Onvergankelijke, die zowel oorzaak als gevolg is, hen beiden hooghoudt, komen de brahmanen en de *kṣatriya's* zowel op voor elkaar als voor [het belang van] de ziel. (5) Door enkel maar te zien hoe u, o allerhoogste, persoonlijk zo liefdevol uitlegde wat de plicht van een koning is jegens zijn onderdanen, zijn al mijn twijfels opgelost. (6) Tot mijn grote geluk, o machtige, mocht ik u ontmoeten die niet makkelijk te zien bent voor hen die zich niet overeenkomstig de ziel gedragen. Ik was er gelukkig toe in staat om met mijn hoofd het stof te beroeren van uw voeten die alle zegen brengen. (7) Ik heb het zeer getroffen van u instructie te mogen ontvangen. O wat een geluk is het om met gespitste oren te hebben mogen luisteren naar uw zuivere woorden! (8) O wijze, hooggeëerde, o goddelijke genade, wees nu zelf verheugd te luisteren naar de bede van deze bescheiden persoon wiens geest vol zorgen is uit liefde voor zijn dochter. (9) Deze dochter van mij, de zuster van Priyavrata en Uttānapāda, is op zoek naar een echtgenoot die geschikt is qua leeftijd, karakter en goede kwaliteiten. (10) Vanaf het moment dat ze van Nārada Muni vernam over uw nobele karakter, geleerdheid, verschijning, jeugd en deugd, zette ze haar zinnen op u. (11) Aanvaard haar derhalve alstublieft, o beste van de tweemaal geborenen, ik biedt u haar aan in de overtuiging dat ze in ieder opzicht geschikt is uw huishoudelijke taken op zich

te nemen. (12) Om iets waarnaar je verlangde en uit zichzelf op je afkwam af te slaan is niet aan te raden, zelfs niet voor iemand die vrij is van gehechtheid aan zingenot, om nog maar te zwijgen van iemand die eraan verslaafd is. (13) Hij die afwijst wat hem [genereus] wordt aangeboden maar bij een gierigaard zijn heil zoekt, gooit zijn eer te grabbel en zal zijn goede naam en faam geschaad zien. (14) O wijze man, ik hoorde dat u van plan was te trouwen en daarom niet de eed van een onafgebroken celibaat hebt afgelegd. Aanvaardt dan alstublieft mijn aanbod [*].'

(15) **D**e *ṛṣi* gaf ten antwoord: 'Ja, ik wil graag trouwen en uw dochter heeft zich aan niemand anders beloofd. Op basis hiervan zal een huwelijk van ons volgens de regels gepast zijn. (16) Laat dat verlangen van uw dochter dat wordt ondersteund door het schriftuurlijk gezag in vervulling gaan, o Koning. Wie zou uw dochter nu niet aanbidden? De luister van haar lichaam alleen al overtreft de schoonheid van haar sieraden! (17) Was het niet Viśvāvasu [een Gandharva, een hemelbewoner], die, toen hij haar met haar tinkelende enkelbelletjes en een enthousiaste blik op het dak van het paleis zag spelen met een bal, dol op haar uit zijn verheven positie [zijn 'hemelwagen'] ten val kwam met een ontregelde geest? (18) Welke man van wijsheid zou haar nu niet verwelkomen, dat sieraad van de vrouwelijkheid die op eigen gelegenheid kwam [om mijn hand te vragen] als de geliefde dochter van Manu en zuster van Uttānapāda, een vrouw die je niet te zien krijgt als je niet van dienst bent aan de voeten van de godin van het fortuin? (19) Dit is daarom mijn voorwaarde: ik zal het kuise meisje aanvaarden zo lang als ze nodig heeft om zwanger te raken van het zaad van mijn lichaam. Daarna ben ik van zins de plichten van dienstverlening op me te nemen zoals nageleefd door de besten van de volmaakten [de *paramahaṁsa's*], zij die geweldloos zijn, waar de Heer het met mij over had [in 3.21: 31]. (20) Het hoogste gezag voor mij is de Allerhoogste Onbegrensde, de Heer van de vaders van de mensheid [de Prajāpati's] uit wie deze wonderbaarlijke schepping voortkwam, Hem waarin die weer zal opgaan en degene bij wiens genade die op dit moment bestaat.'

(21) **M**aitreya zei: 'Dit, o grote strijder, was alles dat hij zei, waarop hij stil werd met zijn gedachten gericht op Viṣṇu's lotusnavel. Met een mooie glimlach op zijn gezicht wist hij toen de aandacht van Devahūti te vangen. (22) Nadat Manu zich overtuigd had van het besluit genomen door de koningin-moeder [Śatarūpā] en hij ook had nagegaan hoe zijn dochter erover dacht, schonk hij buitengewoon verheugd haar weg die met evenzovele goede kwaliteiten goed aan hem [Kardama] gewaagd was. (23) Śatarūpā, de keizerin, gaf de bruid en bruidegom liefdevol als bruidsschat waardevolle geschenken als sieraden, kleding en huishoudelijke artikelen mee. (24) De keizer bevrijd van zijn verantwoordelijkheid zijn dochter aan een geschikte persoon weg te schenken sloot haar toen in zijn armen met een overbezorgde, gekwelde geest. (25) Niet in staat afscheid van haar te nemen bleef hij maar tranen plengen en doordrenkte hij met het wa-

ter van zijn ogen het haar van zijn dochter, uitroepend: 'O mijn meisje, mijn liefste dochter!'

(26-27) **N**a toestemming gevraagd en gekregen te hebben om hem, de beste van de wijzen, te verlaten, beklom de keizer met zijn echtgenote zijn strijdwagen en vertrok hij, samen met zijn gevolg, naar zijn hoofdstad. Onderweg genoot hij van het rustgevende uitzicht op de hermitages van de kluizenaars op allebei de bekoorlijke oevers van de rivier de Sarasvatī. (28) Op de hoogte van wie er arriveerde kwamen de bewoners van Brahmāvarta hun heer ter begroeting dolblij tegemoet met gezang, lofprijzingen en instrumentale muziek. (29-30) De stad, welke alle soorten van weelde kende, droeg de naam Barhiṣmatī, naar de haren van het schuddende lichaam van Heer Zwijn die daar waren neergevallen en veranderd in het eeuwig groene kuśa- en kāśagras [grassen gebruikt voor zitplaatsen en matten] waarmee de wijzen de verstoorders van de offers aan de door hen aanbeden Viṣṇu versloegen. (31) Door dat kuśa- en kāśagras uit te spreiden, creëerde de hoogst fortuinlijke Manu een zitplaats in aanbidding van de Heer van de Offers [Viṣṇu] dankzij wie hij zijn positie op aarde had verkregen. (32) Nadat hij arriveerde in de stad Barhiṣmatī waar hij tot dan toe had geleefd, ging de machtige zijn paleis binnen dat de drievoudige misère versloeg [van eigen lichaam en geest, zoals veroorzaakt door anderen en vanwege de natuur]. (33) Tezamen met zijn echtgenote en onderdanen genoot hij, niet gestoord door anderen, van de geneugten van het leven en werd hij geprezen vanwege zijn vrome reputatie, daar het hem in zijn hart zeer aantrok met zijn vrouwen iedere ochtend te luisteren naar de hemelse muzikanten en de verhalen over de Heer. (34) Hoewel in beslag genomen door de begoochelende macht van de weelde, was Svāyambhuva Manu gelijk een heilige. Als sublieme toegewijde van de Heer konden zijn materiële genoegens hem niet op het verkeerde pad brengen. (35) Hij verspilde zijn tijd niet. Tot aan het einde van zijn leven bracht hij zijn dagen door met het luisteren naar, het zich bezinnen op en het vastleggen van en bespreken van de onderwerpen van Heer Viṣṇu. (36) Verbonden door de onderwerpen van Vāsudeva, oversteeg hij de drie levensbestemmingen [overeenkomstig de drie basiskwaliteiten, zie B.G. hoofdstuk 18] en duurde daardoor zijn tijdperk eenenzeventig *mahāyuga's*. (37) Hoe kan de misère met betrekking tot het lichaam en de geest, tot de natuurkrachten en tot andere mensen en levende wezens, o Vidura, ooit iemand tot last zijn die zijn toevlucht heeft genomen tot de Heer? (38) Op verzoek van de wijzen sprak hij [Manu], die altijd uit was op het welzijn van alle levende wezens, over de verschillende plichten van de statusoriëntaties in de samenleving [de *varṇa's* en *āśrama's*, de roepingen en leeftijdsgroepen]. (39) Dit is wat ik u kon vertellen over het wonderbaarlijke karakter van Manu, de eerste keizer die alle lof verdient. Luister nu alstublieft naar het succes van zijn dochter [Devahūti].'

*: *Naiṣṭhika-brahmacārī's* leggen een eed af op een levenslang celibaat, *upakurvāna-brahmacārī's* doen dat slechts tot aan een zekere leeftijd.

ॐ

3.23 - Devahūti's klacht

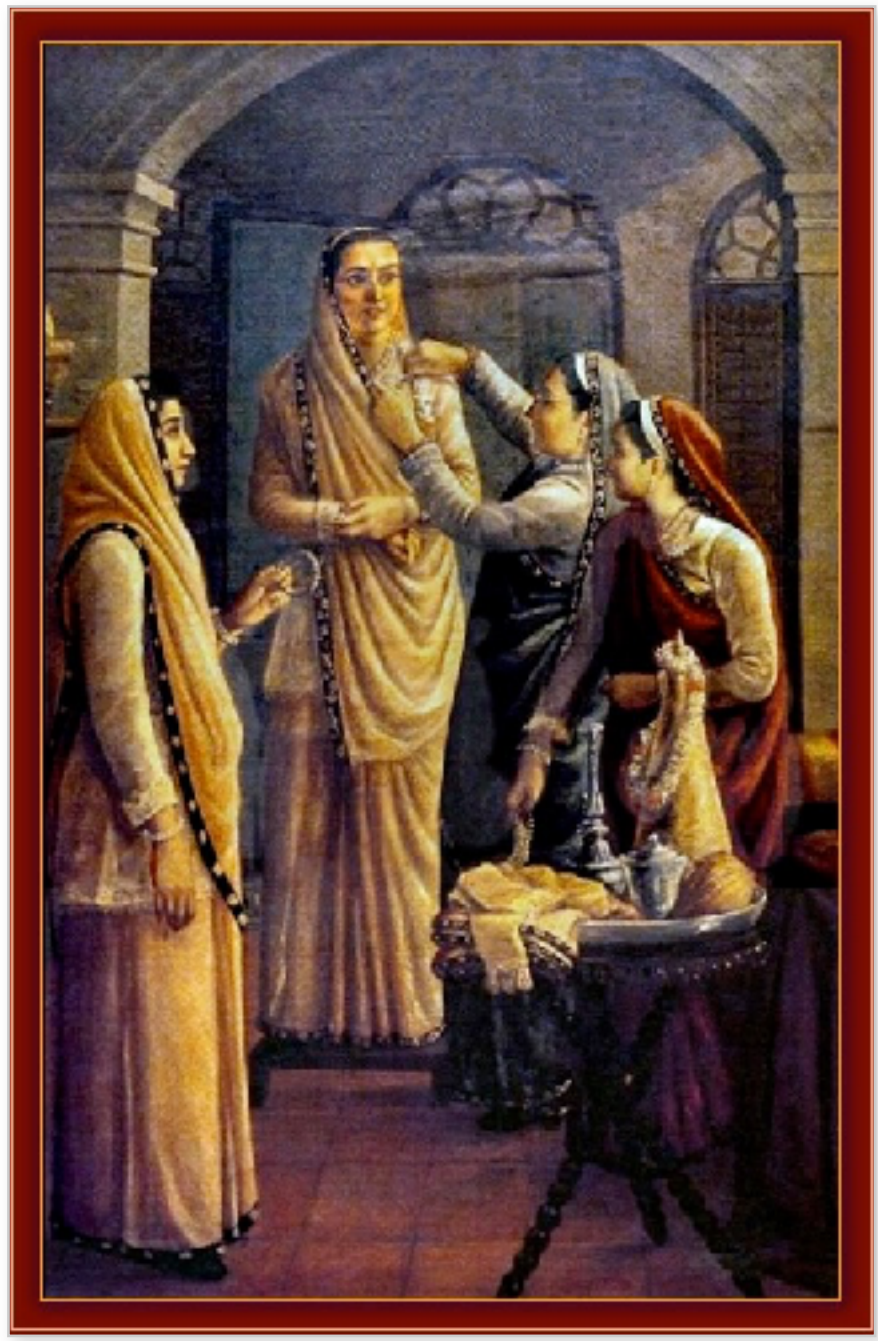

(1) **M**aitreya zei: 'Na het vertrek van de ouders diende de kuise vrouw, die begrip had voor de verlangens van haar echtgenoot, haar man steeds met een liefde zo groot als die van Pārvatī voor Śiva, haar Heer. (2) Intiem, met een zuivere ziel, een groot respect en zinsbeheersing was ze van dienst met liefde en lieve woorden, o Vidura. (3) Afziend van lust, trots, afgunst, hebzucht, zondige handelingen en ijdelheid behaagde ze haar machtige echtgenoot altijd vlijtig en met gezond verstand. (4-5) Hij, de meest vooraanstaande van alle *ṛṣi's* van God, de man van wie zij, de dochter van Manu volledig toegewijd een grotere zegen verwachtte dan van de voorzienigheid, zag dat ze zwakker werd en uitgemergeld raakte van de lang volgehouden religieuze inachtnemingen. Overmand door mededogen sprak hij tot haar met een van liefde stokkende stem. (6) Kardama zei: 'Op het ogenblik ben ik tevreden over jou, o respectvolle dochter van Manu, vanwege je zeer uitnemende, allerhoogste dienstbaarheid en toewijding. Dat lichaam van je dat deze belichaming zo uitzonderlijk dierbaar is, verzorg je echter

niet naar behoren; je put het uit in mijn dienst. (7) De zegeningen van de Heer die ik verwierf in mijn religieuze leven van volledig opgaan in versoberingen, meditatie en een op kennis gefixeerde geest, kunnen ook door jou worden verworven in je toegewijde dienst aan mij. Ik verleen je nu de bovenzinnelijke blik om die genade, die vrij van angst en weeklagen is, te kunnen zien. (8) Welke materiële verworvenheden zijn nu te vergelijken met deze genade van de Heer van het Geluk? Dat soort geneugten vinden hun vernietiging in één enkele beweging van de wenkbrauw van de Heer van de Grote Stappen. Dankzij je gewetensvolle dienstverlening kan je nu het succes genieten van de bovenzinnelijke gaven die zo lastig te verwerven zijn voor mensen die trots zijn op hun goede afkomst.' (9) Na op deze manier te hebben gesproken, vond de vrouw, die hoorde hoezeer hij uitblonk in de speciale kennis van de yoga, voldoening en sprak ze, met een stem verstikt van nederigheid en liefde, tot hem met een stralend, glimlachend gezicht en een ietwat verlegen blik.

(10) **D**evahūti zei: 'O beste van de brahmanen, o machtige echtgenoot, ik weet dat je een onfeilbare meester bent in de mystieke vermogens van de yoga. Laat dan nu de belofte die je deed in vervulling gaan dat, als we ons eenmaal lichamelijk verenigd hebben, we dan de grotere glorie van het krijgen van nageslacht mogen genieten die voor een kuise vrouw van zo'n grote waarde is. (11) Doe ter wille hiervan, dat wat overeenkomstig de geschriften moet worden gedaan en waarmee dit door een onvervulde passie en emoties geteisterde, uitgeteerde, arme lichaam voor je geschikt kan worden gemaakt. En, o Heer, denk alsjeblieft ook aan een geschikte woning.'

(12) **M**aitreya zei: 'Erop uit zijn geliefde te behagen, zette Kardama zijn yogavermogen in en bracht hij terstond een hoog oprijzend paleis voort dat haar wens in vervulling deed gaan, o Vidura. (13) Beantwoordend aan alle verlangens was het wonderschoon overdekt met allerlei juwelen, vormde een verzameling van alle soorten van luxe en had zuilen gehouwen uit het meest kostbare gesteente. (14-15) Het was uitgerust met een hemel aan gebruiksartikelen en was behaaglijk in alle jaargetijden, was versierd met wimpels en vlaggen en draperieën van uiteenlopende kleuren en stoffen, bekoorlijke zoete bloemen zoemend van de bijen, fijne linnen en zijden stoffen, en was behangen met verschillende wandkleden. (16) In verdiepingen boven elkaar waren er afzonderlijke voorzieningen met bedden, comfortabele ligbanken en gekoelde zitplaatsen. (17) Hier en daar was verschillend kunstzinnig beeldhouwwerk tentoongesteld met de buitengewone schoonheid van een vloer met smaragden, toegerust met verhogingen van koraal. (18) De toegangen hadden drempels van koraal en deuren prachtig overdekt met diamanten. De koepels van saffier waren gekroond met gouden torentjes. (19) Op de diamanten muren was er een keur aan robijnen die ze ogen leken te geven. Er was voorzien in verschillende baldakijnen en hoogst kostbare poorten van goud. (20) De vele kunstig gemaakte zwanen en groepen duiven her en der deden de echte die dachten dat ze hun eigen soort zagen, herhaaldelijk overvliegen onder het weerklinken van hun geluiden. (21)

De lusttuinen, zitkamers, slaapkamers, binnen- en buitenplaatsen ontworpen voor het comfort deden de wijze zelf versteld staan.

(22) **K**ardama, die ieders hart kon doorvorsen, zag dat Devahūti er niet zo mee was ingenomen een dergelijke woning voor zich te zien en richtte zich toen persoonlijk tot haar. (23) 'Neem alsjeblieft, voordat je opgaat in dit hemelse paleis, o jij die het angstig te moede is, een bad in het heilige meer geschapen door Heer Viṣṇu [Bindu-sarovara] dat ieder verlangen van de mens in vervulling doet gaan.' (24) Zij met de lotusogen, met haar samengeklitte haar en vuile kleren, gaf toen gehoor aan de woorden van haar echtgenoot. (25) Met haar lichaam en borsten groezelig en overdekt door vuil, ging ze toen het meer in dat de heilige wateren van de Sarasvatī bevatte. (26) In het meer zag ze een huis voor zich met een duizendtal meisjes zo geurig als lotussen in de bloei van hun jeugd. (27) Toen ze haar zagen stonden al de maagden meteen voor haar op en zeiden ze met gevouwen handen: 'We zijn uw dienstmaagden, alstublieft zeg ons wat we voor u kunnen doen.' (28) Na haar te hebben gebaad met de kostbaarste oliën, gaven de eerbiedige meisjes de deugdzame echtgenote fijne, nieuwe, smetteloze kleren. (29) Ze gaven haar ook hoogst waardevolle schitterende sieraden, allerlei spijzen van de beste kwaliteit en zoete bedwelmende drankjes. (30) Toen bekeek ze in een spiegel haar lichaam dat, gezuiverd van alle vuil en in schone kleren gestoken, door de uiterst eerbiedige dienstmaagden was opgesierd met een bloemenslinger en versierd met gelukbrengende tekens. (31) Ze was van top tot teen gewassen en opgesierd met een gouden halsketting met een hanger en armbanden, en tinkelende enkelbelletjes gemaakt van goud. (32) Om haar heupen droeg ze een gordel gemaakt van goud ingelegd met talloze edelstenen en ook was ze gesierd met een kostbare parelketting en gelukbrengende substanties [zoals saffraan, *kuṅkuma* - hetgeen geparfumeerd rood poeder voor de borsten is -, mosterdzaadolie en sandelhoutpulp]. (33) Met haar prachtige tanden, charmante wenkbrauwen, lieflijke, vochtige ogen die de schoonheid van lotusknoppen overtrof en haar blauwzwarte, gekrulde haar straalde ze van alle kanten. (34) Toen ze aan haar dierbare echtgenoot dacht, de meest vooraanstaande onder de wijzen, bevond ze zich [opeens] samen met haar dienstmaagden op de plek waar hij, de stamvader, de Prajāpati, zich bevond. (35) Die plotselinge terugkeer in de aanwezigheid van haar man, met haar duizend dienstmaagden om zich heen, deed haar versteld staan over zijn yogavermogen.

(36-37) **H**aar schoongewassen ziend, hem tegemoet stralend in haar oorspronkelijke schoonheid zonder weerga, omgord en met bekoorlijke borsten, bediend door duizend hemelse meisjes en uitstekend gekleed, leidde de wijze, aangenaam verrast door de aanblik, haar omhoog naar die verheven plaats, o vernietiger van de vijand. (38) Hoewel gehecht aan zijn geliefde die werd verzorgd door de hemelse meisjes, verloor hij niets van zijn glans. Samen met haar in zijn paleis straalde zijn persoon zo charmant als de maan in de hemel omringd door de sterren die reeksen van lelies doet opengaan in de nacht. (39) In dat paleis, in dat hemelse voertuig [*vimāna*], reikte hij tot de lusthoven van de goden in de

hemel en de dalen van Indra, de koning van de bergen, die zo prachtig zijn met het vallende water van de Ganges en de koele briesjes die de hartstocht opwekken. Hij die net als de schatbewaarder Kuvera was omringd door maagden, genoot aldus voor een lange tijd van zijn leven terwijl de zielen van perfectie, de Siddha's, het gunstige geluid lieten weerklinken van hun loftuitingen. (40) Bemind door zijn vrouw genoot hij van de tuinen van Vaiśrambhaka, Surasana, Nandana, Puṣpabhadraka, Caitrarathya en het Mānasa-sarovarameer. (41) Met dat luisterrijke en grootse paleis dat aan iedere wens beantwoordde, bewoog hij net als de lucht die tot overal reikt, zich door alle werelden en overtrof hij daarmee al de hemelse paleizen, de hemelse voertuigen, van de grootste goden. (42) Wat zou er nu moeilijk te bereiken zijn voor hen die vastberaden zijn, voor hen die hun toevlucht genomen hebben tot de lotusvoeten van de Allerhoogste Persoonlijkheid die ieder gevaar verslaan?

(43) **N**a zijn vrouw de hele sfeer van de aarde te hebben getoond met alles wat erbij hoort en haar vele wonderen, keerde de grote yogi echter nog niet terug naar zijn hermitage. (44) Om zijn vrouw te behagen, de dochter van Manu, die graag seksuele gemeenschap wilde hebben, verdeelde hij zich in negen gedaanten en genoot hij van de vele jaren met haar als in een ogenblik. (45) In het paleis liggend op een bed dat uitstekend geschikt was voor de liefde, verloor ze, in het gezelschap van haar hoogst aantrekkelijke echtgenoot, haar besef van de tijd. (46) Aldus verstreken voor het genietende paar dat opging in hun liefdesspel, dankzij de macht van de yoga een honderdtal herfsten in een oogwenk. (47) De machtige Kardama wist als kenner van de ziel van ieders verlangen. Hij beminde haar als zijn wederhelft en loosde zijn zaad in haar met zijn lichaam dat hij in negenen had verdeeld. (48) Spoedig daarna schonk Devahūti het leven aan [negen] meisjes die allen van lijf en leden even bekoorlijk waren als een geurige rode lotus. (49) Toen ze zag dat haar echtgenoot op het punt stond het huis te verlaten, hield ze zich goed met een glimlach, maar ze was innerlijk ontdaan met een hart vol leed. (50) Haar tranen bedwingend schraapte ze met de stralende, juwelen nagels van haar voet over de vloer en hield ze haar hoofd voorover gebogen terwijl ze zich langzaam uitdrukte in bekoorlijke woorden.

(51) **D**evahūti zei: 'Alles wat je me beloofd hebt, mijn Heer, is in vervulling gegaan, maar je moet een overgegeven ziel als ik ook vrijwaren van angst. (52) Mijn beste brahmaan, het is aan je dochters om een geschikte echtgenoot te vinden. Maar wie is er om mij te troosten als je naar het woud bent vertrokken? (53) Zonder acht te slaan op de kennis van de Allerhoogste Ziel hebben we zoveel tijd verdaan mijn meester, toen we ons uitputten in het behagen van onze zintuigen. (54) Bekoord door het bevredigen van onze zinnen ging mijn liefde voor jou niet samen met het onderkennen van je bovenzinnelijk bestaan. Moge die liefde me niettemin bevrijden van alle vrees. (55) Omgang met hen die druk bezig zijn hun zinnen te behagen is de oorzaak van de kringloop van geboorte en dood, terwijl dat soort van onwetend handelen in omgang met een heilige persoon tot bevrijding leidt. (56) Als men zijn werk alhier niet verricht ter wille van een hoger,

meer rechtschapen leven, als iemands rechtschapen leven niet leidt tot onthechting en als iemands onthechting niet leidt tot toegewijde dienst op de plaats waar de Lotusvoeten worden aanbeden, is men een zombie, iemand die dood is bij het leven. (57) Het lijdt geen twijfel dat ik [degene ben die] volkomen misleid was door het uitwendig materieel vermogen van de Heer, want ondanks dat ik jou, schenker van de bevrijding, verwierf, heb ik er niet naar uitgezien bevrijd te raken uit de materiële gebondenheid.'

3.24 - De Verzaking van Kardama Muni

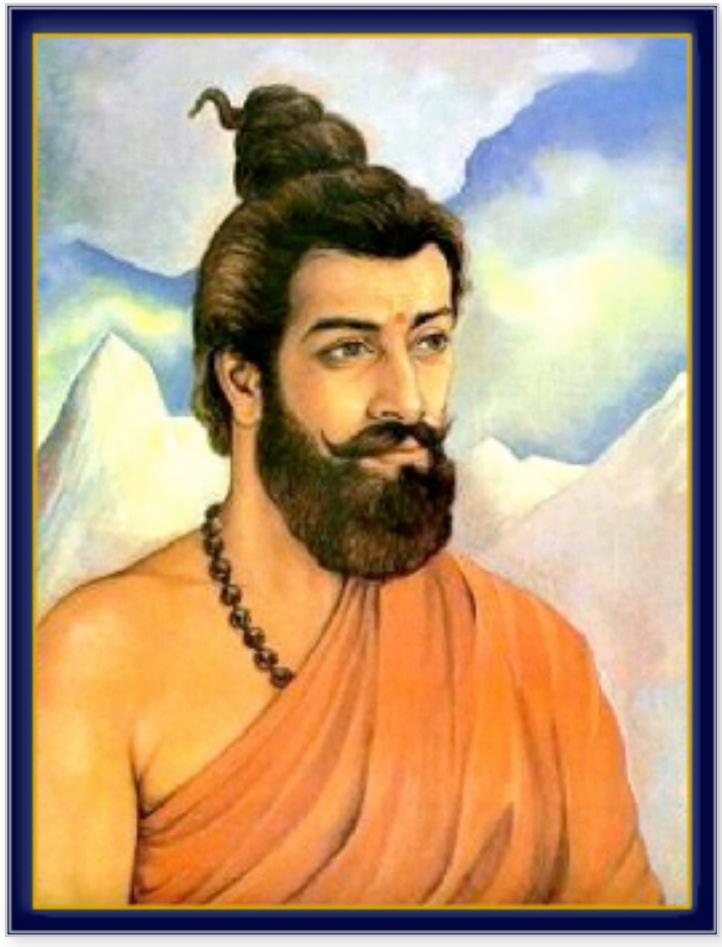

(1) **M**aitreya zei: 'De genadige wijze die aldus vanuit zijn verzaking sprak tot de prijzenswaardige dochter van Manu, antwoordde wat hij zich herinnerde dat Heer Viṣṇu gezegd had. (2) De wijze zei: 'Maak jezelf niet zulke verwijten prinses! O onberispelijke dame, de onfeilbare Opperheer zal zeer spoedig in je schoot verschijnen. (3) Wees gezegend voor het afleggen van de heilige geloften van de zinsbeteugeling, religieuze inachtneming, versoberingen en het schenken van geld in liefdadigheid, waarmee je met een vast geloof de Opperheer aanbidt. (4) Door jou aanbeden zal de Heer van de Zuivere Goedheid mijn roem verbreiden. Hij zal als je zoon, met het onderrichten van de kennis van Brahman [de Absolute Waarheid], de knoop in je hart doorsnijden.'

(5) **M**aitreya zei: 'Devahūti in haar grote respect voor de leiding die deze vader van de mensheid gaf, stelde volledig vertrouwen in hem en aanbad aldus de meest aanbiddelijke persoon, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God die aanwezig is in ieders hart. (6) Na vele, vele jaren ging de Opperheer, de doder van Madhu, het zaad van Kardama binnen en verscheen Hij zoals vuur dat doet in brandhout. (7) Er weerklonken toen muziekinstrumenten vanuit de regenwolken in de hemel, de Gandharva's bezongen Hem en de Apsara's dansten in vreugdevolle extase. (8) De goden die zich door de hemel bewegen strooiden prachtige bloemen uit en alle windstreken, alle wateren en alle geesten werden gelukkig. (9) De zelfgeborene [Brahmā] kwam daarop samen met Marīci en de andere wijzen naar Kardama's plaats waar de Sarasvatī langs stroomt. (10) O

doder van de vijand [Vidura], de onafhankelijke ongeborene [Brahmā] wist dat de Opperheer, het hoogste gezag van Brahman, als een volkomen deelaspect uit zuivere goedheid was verschenen om de filosofie van de analytische yoga [*sāṅkhya-yoga*] uiteen te zetten. (11) Na met een zuiver hart [de persoonlijkheid van] Viṣṇu te hebben aanbeden zei de ongeborene, in al zijn zinnen verheugd over Zijn plan om tot handelen over te gaan, het volgende tegen Kardama en Devahūti.

(12) **B**rahmā zei: 'Kardama, door mijn aanwijzingen ten volle te aanvaarden, o zoon, heb je mij geëerd en slaagde je erin mij te aanbidden zonder te veinzen. (13) Precies op deze manier behoort een zoon zijn vader van dienst te zijn. Met de nodige achting 'Ja dat zal ik' zeggend, moet hij de aanwijzingen van zijn geestelijk leraar [of zijn vader] opvolgen. (14) Deze volslanke, kuise dochters van jou, mijn beste zoon, zullen met hun kroost op verschillende manieren bijdragen tot deze schepping. (15) Schenk derhalve alsjeblieft vandaag je dochters weg aan de meest vooraanstaande wijzen in overeenstemming met het temperament en de voorkeur van de meisjes, en verspreid daarmee je roem in de wereld. (16) Ik weet dat de oorspronkelijke genieter, Hij die alle verlangens van de levende wezens vervuld, nederdaalde op basis van Zijn inwendig vermogen en het lichaam van Kapila Muni heeft aangenomen, o wijze. (17) Met behulp van de spirituele kennis en de wetenschap van de vereniging van het bewustzijn in de yoga, zal Hij die men herkent aan Zijn gouden haar, Zijn lotusogen en Zijn met de lotus gemerkte voeten, de wortels van de baatzuchtige arbeid [het karma] verwijderen. (18) Devahūti, weet dat de doder van de demon Kaiṭabha je schoot is binnengegaan. Hij zal over de wereld rondtrekken met het doorsnijden van de knoop van onwetendheid en twijfel. (19) Deze persoonlijkheid zal de leider zijn van de zielen van perfectie, Zijn Vedische analyse zal de goedkeuring wegdragen van de leraren van het voorbeeld [de *ācārya's*] en Hij zal, tot je meerdere eer en glorie, in de wereld bekend staan als Kapila.'

(20) **M**aitreya zei: 'Toen hij het echtpaar deze verzekering had gegeven keerde Haṁsa [een andere naam voor Brahmā die vliegt met de transcendentale zwaan], de schepper van het universum, samen met de Kumāra's [zijn zoons] en Nārada [de spreekbuis] terug naar zijn verheven positie boven de drie werelden. (21) Na het vertrek van Brahmā, o Vidura, gaf Kardama overeenkomstig de opdracht zijn dochters aan de wijzen die vervolgens de taak van het ontwikkelen van de wereldbevolking op zich namen. (22-23) Kalā gaf hij aan Marīci, Anasūyā aan Atri, Śraddhā gaf hij Aṅgirā en Havirbhū werd aan Pulastya geschonken. Gati gaf hij aan Pulaha en de deugdzame Kriyā achtte hij geschikt voor Kratu. Bhṛgu schonk hij Khyāti en Arundhatī werd weggegeven aan de wijze Vasiṣṭha. (24) Atharvā schonk hij aan Śānti dankzij wie de offers worden uitgevoerd. Dit is hoe de vooraanstaande brahmanen met hun echtgenotes trouwden. Ze werden allen door Kardama onderhouden. (25) Na aldus in het huwelijk te zijn getreden, o Vidura, namen de wijzen afscheid van Kardama en begaven ze

zich op weg naar hun hermitages, vol van vreugde over wat ze hadden verworven.

(26) **K**ardama die wist dat Hij was nedergedaald die in al de drie *yuga's* verschijnt [Viṣṇu, die in de vierde, de laatste *yuga* enkel verschijnt als een *'channa*' - of bedekte *avatāra*] als de hoogste intelligentie van de wijzen, benaderde Hem in afzondering. Hij bracht Hem zijn eerbetuigingen en sprak toen als volgt: (27) 'Ah eindelijk, na zo'n lange tijd zijn de goden van genade voor hen die zo te lijden hebben onder het verstrikt zijn in de eigen wandaden in deze wereld. (28) Na vele geboorten, proberen gerijpte yogi's, volmaakt door hun verzonkenheid in de yoga, in afzondering Uw voeten te aanschouwen. (29) Als de steun en toeverlaat van Zijn toegewijden is diezelfde Allerhoogste Persoonlijkheid vandaag in ons huis verschenen, het ons geenszins kwalijk nemend dat wij, als een gewone huishouder, Hem verwaarloosd hadden. (30) Om Uw woorden gestand te doen bent U, de Fortuinlijke, voor de meerdere eer en glorie van de toegewijden, in mijn huis nedergedaald met het verlangen de geestelijke kennis over U uit te dragen. (31) Terwijl Uw hoogsteigen gedaante niet materieel is, behaagt U hen die Uw weg volgen, o Heer, met ieder van de waarlijk geschikte gedaanten die U aanneemt. (32) De plaats waar men Uw voeten aantreft is altijd het respectvolle eerbetoon van iedere geleerde waard die ernaar verlangt de Absolute Waarheid te kennen. Ik geef me over aan U die vol bent van rijkdom, verzaking, roem, kennis, kracht en schoonheid [de zogenaamde zesvoudige weelde van de Heer]. (33) Ik geef me over aan U, Heer Kapila, die de allerhoogste, bovenzinnelijke persoonlijkheid bent, de oorsprong van de wereld, het volle bewustzijn van de tijd en de drie basiskwaliteiten van de natuur, de Handhaver van Alle Werelden en de soevereine macht die op basis van Zijn eigen vermogen de manifestaties weer in zich opneemt na hun ontbinding. (34) Vandaag wil ik U het volgende vragen, o vader van alle geschapen wezens. Aangezien U me hebt bevrijd van mijn schulden en mijn verlangens hebt vervuld, verzoek ik U me te aanvaarden als iemand die het pad volgt van een rondtrekkende bedelmonnik, zodat ik me vrij kan rondbewegen zonder weeklagen met U in mijn hart.'

(35) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Dat wat Ik vanuit de geschriften of direct vanuit Mezelf heb te zeggen vormt in feite het [geestelijk] gezag voor de mensen. Ik nam, zoals Ik heb beloofd, Mijn geboorte bij u ter wille van dat gezag, o wijze. (36) Deze geboorte van Mij in de wereld is er om, voor hen die bevrijding zoeken uit de moeilijkheden van het materiële bestaan, uitleg te verschaffen over de waarheden [van het Sāṅkhya-yogasysteem] die men zo hoog acht in de zelfverwerkelijking. (37) Alstublieft, weet dat, omdat het voor de ziel zo moeilijk te bevatten is en in de loop van de tijd verloren is gegaan, Ik dit lichaam heb aangenomen om dit pad opnieuw te introduceren. (38) Ga nu met Mijn goedkeuren heen om, zoals u dat wenst, te werk te gaan overeenkomstig de wereldverzakende orde. Houdt u, om de onoverwinnelijke dood te boven te komen, ter wille van het eeuwige leven bezig met de aan Mij gewijde dienst. (39) Met uw geest steeds op Mij gericht, de opperste, zelfvervulde ziel aanwezig in het hart van ieder le-

vend wezen, zal u me vanbinnen kunnen waarnemen en erin slagen u te bevrijden van angst en weeklagen. (40) Opdat Mijn moeder ook de vrees mag overwinnen zal Ik tevens haar op de hoogte stellen van deze kennis die leidt tot een geestelijk leven en die een einde maakt aan alle terugslagen van het handelen.'

(41) **M**aitreya zei: 'Nadat de stamvader van de menselijke samenleving aldus was toegesproken door Kapila omliep hij Hem voldaan en vertrok hij vervolgens naar het woud. (42) Uitsluitend zijn toevlucht zoekend in de ziel legde de wijze de gelofte van stilte af en reisde hij alleen rond over de aarde zonder een vaste verblijfplaats en zonder vuur te maken. (43) Hij vestigde zijn geest op het Parabrahman [de geest van het Absolute, de essentie van de Opperheer], die vrij is van de drie basiskwaliteiten van de natuur, zich manifesteert als de basiskwaliteiten en alleen maar waar te nemen is in toewijding. (44) Door zich niet met het lichaam te identificeren en geen belangstelling te koesteren voor de materie en de dualiteit, zag hij, toen hij allen gelijkgezind zich inwaarts gekeerd had, met een volmaakt beheerste geest nuchter en onverstoord zichzelf als een oceaan met de golven in rust. (45) Op basis van zijn bovenzinnelijke dienst aan Vāsudeva, de Persoonlijkheid van God, de alwetende Superziel in iedereen, was hij verankerd in zichzelf en bevrijd van materiële gebondenheid. (46) Hij zag de Hoogste Persoonlijkheid van God als de ziel zich bevindend in alle levende wezens en ook dat alle levende wezens hun bestaan hebben in de Opperziel. (47) Vrij van alle voorkeur en afkeer bereikte hij met een geest die iedereen gelijkgezind is, bevrijd in de verbondenheid van zijn toewijding voor de Allerhoogste Heer, het uiteindelijke doel van de toegewijde.'

3.25 - De Heerlijkheden van de Toegewijde Dienst

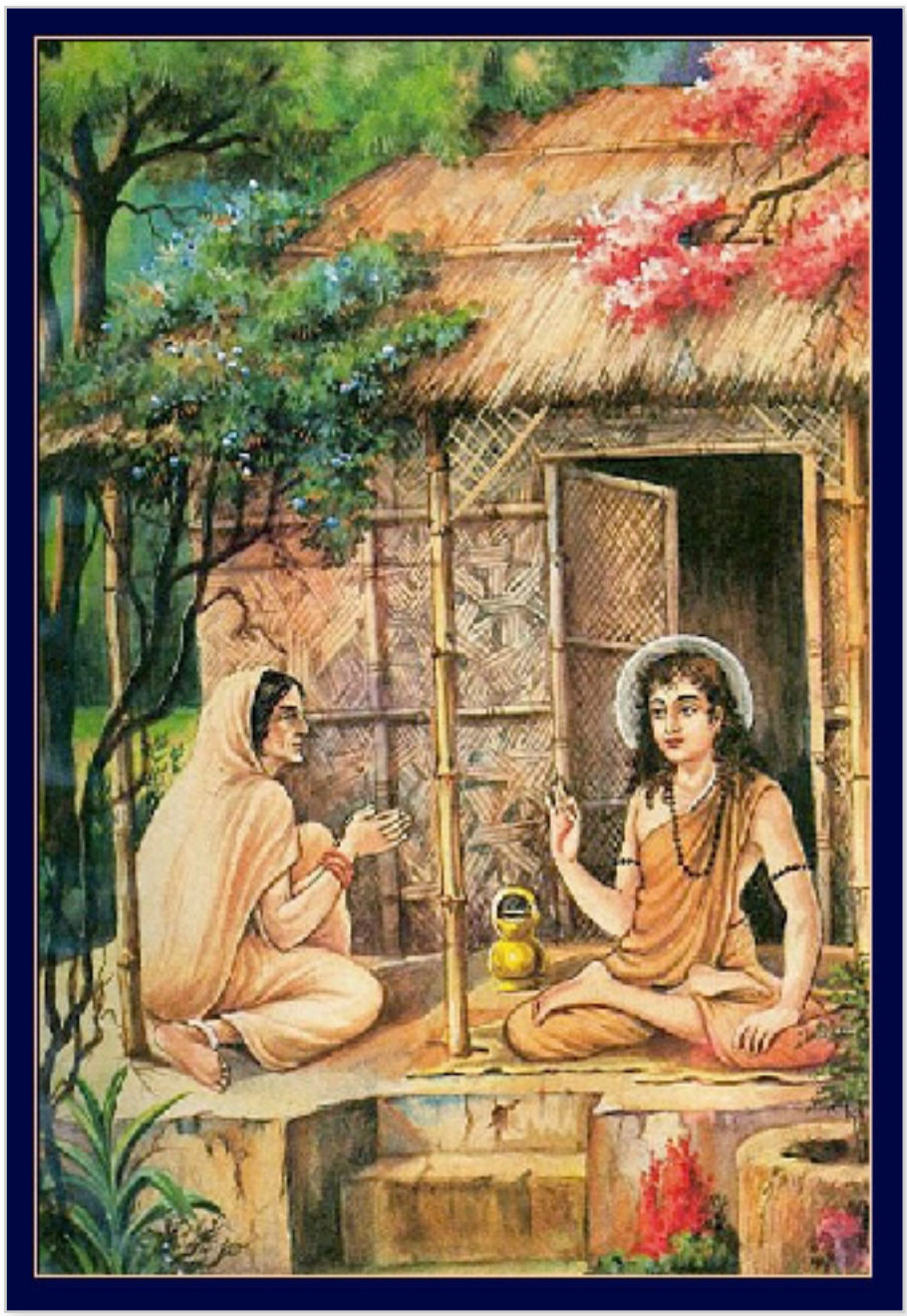

(1) **Ś**rī Śaunaka zei: "Hoewel Hij ongeboren is, nam de Allerhoogste Heer persoonlijk, vanuit Zijn eigen vermogen, geboorte als Heer Kapila, de analyticus van de uiteindelijke waarheid, teneinde voor de mensheid de bovenzinnelijke kennis te verspreiden. (2) Ondanks dat ik herhaaldelijk vernam over Hem, de meest vooraanstaande onder de yogi's en de godheid van de Veda's wiens meerdere onder de mensen niet te vinden is, ben ik in wezen onvoldaan. (3) Alstublieft, geef mij een getrouwe beschrijving van al de prijzenswaardige handelingen van de onafhankelijke Opperheer, die zo vol is van de verrukking van de ziel."

(4) **S**ūta zei: "Omdat hij er als een vriend van Vyāsadeva tevreden over was dat er gevraagd werd naar de bovenzinnelijke kennis, sprak de vererenswaardige Maitreya toen als volgt tot Vidura. (5) Maitreya zei: 'Nadat de vader

naar het woud vertrokken was, bleef Heer Kapila achter bij het Bindu-sarovarameer met het verlangen Zijn moeder een genoegen te doen. (6) Toen Hij, haar zoon, die haar het pad kon tonen naar de uiteindelijke werkelijkheid, [op een dag] comfortabel voor haar zat, herinnerde Devahūti zich wat Brahmā had gezegd en richtte ze zich tot Hem.

(7) **D**evahūti zei: 'O mijn Heer, ik ben van afschuw vervuld over de heersende onwaarheid van mijn geprikkelde zinnen waardoor ik belandde in het duister van de onwetendheid. (8) Na zo vele geboorten heb ik, dankzij Jouw genade, Jou nu bereikt als mijn bovenzinnelijke oog om de zo moeilijk te overwinnen duisternis van het niet weten te boven te komen. (9) Hij, de oorsprong, de Allerhoogste Heer van alle schepselen en de Meester van het Universum, is met Jou, gelijk de zon, verrezen voor het oog dat verblind was door de duisternis van de onbewuste staat. (10) Je betrok me in deze misvatting van het 'ik en mijn' [van het valse ego], wees nu zo goed mijn Heer om een einde te maken aan deze begoochelde staat. (11) In het verlangen kennis te nemen van Jouw materiële en persoonlijke aspect [*prakṛti* en *puruṣa*], breng ik Je mijn eerbetuigingen, Jij die de grootste bent van alle zieners van de ware natuur. Ik heb mijn toevlucht gezocht bij Je voeten omdat Jij de persoon bent die het waard is. Jij bent voor degenen die van Jouw afhankelijk zijn de bijl die de boom van een materieel bepaald bestaan velt.'

(12) **M**aitreya zei: 'Aldus vernemend over het algemeen menselijke, onschuldige verlangen van Zijn moeder om te slagen op het pad van de bevrijding, wijdde Hij met een geest vol waardering en een glimlach op Zijn prachtige gezicht uit over de weg van de transcendentalisten. (13) De Opperheer zei: 'Het uiteindelijke heil voor de mens bestaat naar mijn mening uit de yogadiscipline van het zich verhouden tot de ziel waarmee men zich volledig kan losmaken van welk plezier of leed dan ook. (14) O vrome moeder, Ik zal u nu vertellen wat Ik voorheen heb uitgelegd aan de wijzen die graag vernamen over de perfectie van het yogasysteem in ieder opzicht. (15) [De staat van] het bewustzijn van het levende wezen acht men [verantwoordelijk] voor zijn gebondenheid en bevrijding. Aangetrokken tot de drie basiskwaliteiten of geaardheden van de natuur raakt men materieel geconditioneerd, maar hecht men aan de ziel van het universum [de Oorspronkelijke Persoon] dan is men van de bevrijding. (16) Van de onzuiverheden van de lust en het begeren en dergelijke, die resulteren uit de misvatting van het 'ik en mijn', raakt men bevrijd als de geest zuiver is in gelijkmoedigheid, zonder leed en zonder plezier. (17) Het is in die staat dat de persoon, die zuiver is en ontstegen aan de materiële natuur, zichzelf niet als verschillend beschouwt maar, in zijn eigen licht staand, zichzelf kent als [tegelijkertijd] volkomen en klein. (18) Met een geest vol van geestelijke kennis, verzaking en verbondenheid in toewijding, staat men onverschillig tegenover het materiële bestaan dat dan minder van invloed is. (19) Er is geen pad van yoga dat zo gunstig is voor het ontwikkelen van een volmaakte geest als het verrichten van toegewijde dienst voor de Allerhoogste Heer, de volledigheid van de Ziel. (20) Een ieder

met kennis van zaken weet dat sterke gehechtheid de verstriktheid van de ziel vormt, maar dat diezelfde gehechtheid voor toegewijden de deur opent naar de bevrijding. (21) Tolerant zijnde, mededogend, alle levende wezens welgezind en zonder vijandschap jegens wie dan ook, vredig en zich houdend aan de geschriften is de *sādhu* [de deugdzame mens, de heilige, een ziener] gesierd met sublieme kwaliteiten. (22) Zij die in relatie tot Mij standvastig zijn in het verrichten van hun toegewijde dienst, zien onwrikbaar er ter wille van Mij van af uit begeerte te handelen en geven familiebanden en vriendschappen op. (23) Er behagen in scheppend naar de verhalen over Mij te luisteren, concentreren ze zich op Mij en zingen ze [Mijn namen], zonder dat ze daarbij in hun verschillende boetedoeningen leed veroorzaken. (24) O deugdzame moeder, probeer een band te ontwikkelen met deze toegewijden die vrij van alle gehechtheid zijn, want zij zijn het die de schadelijke effecten van het materieel verstrikt zijn tegenwicht bieden. (25) Door omgang met heilige zielen worden de verhalen over Mijn heldendom een vreugde voor het oor en het hart. Als men daarvoor kiest zal, vast overtuigd op het pad van de bevrijding de aantrekking ervarend, spoedig de toewijding volgen. (26) Iemand die in toegewijde dienst onthecht raakte van zinsgenoegens, zal, op het pad van de yoga zijn bewustzijn verenigend, voortdurend denkend aan alles waarin ik voorzag, in deze wereld [die je 'ziet'] en de volgende [wereld 'waarvan men hoort'], zich bezighouden met de zaak van het op de juiste manier beheersen van zijn geest. (27) Door niet de dienaar te zijn van de basiskwaliteiten van de natuur, door geestelijke kennis te ontwikkelen op basis van onthechting, door in yoga zich op Mij te richten en door mij toegewijd van dienst te zijn, bereikt een persoon nog in dit leven Mij, het Ware Zelf van alle zielen.'

(28) **D**evahūti zei: 'Wat is het juiste idee van toewijding voor Jou dat bij mij past en waardoor ik direct aan Jouw voeten bevrijding kan vinden? (29) O belichaming van de hemel, Je legde uit dat yoga de manier is om je te richten op de Hoogste Persoonlijkheid. Maar welke vorm van yoga bedoel Je precies, wat houdt dat in en wat komt er allemaal bij kijken om de uiteindelijke werkelijkheid te doorgronden? (30) Leg dit alsJeblieft aan mij uit, o mijn Heer, zodat ik met mijn beperkte begrip, door Jouw genade, als een vrouw met gemak kan begrijpen wat zo moeilijk te bevatten is.

(31) **M**aitreya zei: 'Kapila begreep wat Zijn moeder wilde. Omdat Hij uit haar was geboren leefde Hij met haar mee en beschreef Hij de waarheden, in geestelijke erfopvolging doorgegeven, van wat men de analytische yoga noemt, een vorm van yoga die in feite een uitbreiding, een verdere ontwikkeling betreft in de toegewijde dienst. (32) De Fortuinlijke zei: 'Het is beter de Heer belangeloos van dienst te zijn dan [ego-gericht] roem en perfectie na te streven. Het is de natuurlijke neiging van de onverdeelde geest om, overeenkomstig de geschriften, enkel het zuiver goede en ware ten dienst te staan en van de zintuigen om in hun registreren van de zinsobjecten als goden van dienst te zijn. (33) Deze [toegewijde] dienst maakt snel een einde aan de subtiele innerlijke roerselen van de materiële motivatie [het 'subtiele lichaam'], zo goed als voedsel snel wordt ver-

brand door het vuur van de spijsvertering. (34) Zuivere toegewijden die zich bezighouden met de dienst aan Mijn lotusvoeten en er naar streven om Mij te bereiken, verlangen er nooit en te nimmer naar één met Mij te zijn. Ze komen bij elkaar om samen Mijn persoonlijke handelingen te prijzen. (35) O moeder, ze zien Mijn glimlachende gezicht en ogen zo prachtig als de ochtendzon en spreken samen in gunstige termen over de zegening van Mijn bovenzinnelijke gedaanten. (36) Met hun geesten en zinnen in beslag genomen door die gedaanten, die met hun verheven spel en vermaak, glimlachende blikken en woorden zo bekoorlijk zijn in al hun leden, zijn ze dankzij hun toewijding verzekerd van een plaatsje in Mijn subtiele hemel, ook al verlangen ze daar niet naar. (37) Omdat ze niet verlangen naar Mijn weelde of het achtvoudige meesterschap over de materiële illusie [de *siddhi's* zie 3.15: 45], noch een verlangen er op nahouden naar de schittering van de Allerhoogste Goddelijkheid, genieten die toegewijden in dit leven de gelukzalige staat van Mijn bovenzinnelijkheid. (38) O moeder, Mijn toegewijden zullen nimmer, niet door de tijd of door welk vernietigingswapen ook, Mij [en Mijn weldaad] kwijtraken die door hen werd uitverkozen als hun dierbaarste zelf, zoon, vriend, leraar, begunstiger en godheid. (39-40) Aldus rondzwervend in zowel deze wereld als in de wereld van de meer subtiele voorstellingen, aanbidden zij, die in de omgang met Mijn belichaming in deze wereld [het verlangen naar] rijkdom, vee, huizen en al het overige hebben opgegeven, in onwankelbare toewijding Mij, de allesdoordringende Heer van de bevrijding, want Ik leidt ze naar de andere kant van geboorte en dood. (41) Niets of niemand anders dan Ik, de Opperheer en oorspronkelijke heerser over de stof en de persoon, de Ziel van alle zielen, kan aan de verschrikkelijke vrees [van geboorte en dood] een einde maken. (42) Uit vrees voor Mij waait de wind en schijnt de zon, uit vrees voor Mij laat Indra het regenen en brandt het vuur, en uit vrees voor Mij waart de dood rond. (43) Verbonden in spirituele kennis en verzaking, nemen yogi's vrij van angst, ter wille van het uiteindelijke heil in bhakti-yoga hun toevlucht tot Mijn voeten. (44) Mensen kunnen in deze wereld alleen de uiteindelijke perfectie van het leven bereiken als ze standvastig hun geest concentreren in een intensieve praktijk van toewijding voor Mij.'

3.26 - Basisprincipes van de Materiële Natuur

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Ik zal nu voor u de verschillende categorieën van de werkelijkheid beschrijven, met de kennis waarvan een ieder bevrijding kan vinden van [het juk van] de geaardheden van de materiële natuur. (2) Ik zal uitweiden over dat waarover men spreekt als de spirituele kennis [de *jñāna*] die de knopen [van het egoïsme] in het hart doorsnijdt en voor een persoon de uiteindelijke volmaaktheid van de zelfverwerkelijking vormt. (3) De Opperziel, de Oorspronkelijke Persoon verheven boven de materie, is zonder een begin en vrij van de basiskwaliteiten van de natuur. Hij vormt de innerlijke zelfverlichte toevlucht van de ganse schepping die Hij handhaaft. (4) Diezelfde persoon, die grootste van de groten, aanvaardde geheel uit eigen beweging voor Zijn spel en vermaak de goddelijke en subtiele materiële energie gekenmerkt door de drie geaardheden. (5) De natuur creëerde middels de geaardheden de uiteenlopende gedaanten van de levende wezens. Die gedaanten ziend waren de levensvormen in deze wereld van de eerste dag af aan begoocheld door hen omdat deze gedaanten de overdekking van hun geestelijke kennis vormen. (6) Omdat hij zich vereenzelvigt met de werking van de materiële natuur, schrijft het levende wezen de activiteiten verricht door die basiskwaliteiten aan zichzelf toe. (7) Aldus gebonden aan een geconditioneerd leven, werd de van nature vreugdevolle onafhankelijke getuige die niets doet, afhankelijk. (8) De kenners van de waarheid stellen dat het lichaam en de zintuigen waarmee je bezig bent onderhevig zijn

aan de werking van de basiskwaliteiten van de materiële natuur en dat de geestelijke ziel, die boven alle materie staat, verantwoordelijk is voor het ervaren van geluk en ongeluk daarmee [zie ook B.G. 13: 21].

(9) **D**evahūti zei: 'Wees zo goed me uit te leggen wat de kenmerken zijn van de energieën en de Oorspronkelijke Persoon [van *prakṛti* en *puruṣa*] die samen de oorzaak vormen van de manifeste en niet-manifeste werkelijkheid waaruit deze schepping bestaat.'

(10) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De ongedifferentieerde, eeuwige werkelijkheid die zich differentieerde als de materiële natuur [*prakṛti*] die een combinatie van de drie geaardheden vormt, deze oorzaak van het effect [van de materiële manifestatie] wordt de primaire natuur [de oerether of *pradhāna*] genoemd. (11) Die primaire natuur staat bekend als de basis van waaruit de vijf grofstoffelijke en vijf subtiele elementen, de tien zinnen van waarnemen en handelen, en de vier zinsafdelingen [van geest, ego, bewustzijn en intelligentie] ontstonden, die samen uitkomen op een aantal van vierentwintig [zie ook *elementen*]. (12) De vijf grofstoffelijke elementen zijn om precies te zijn: aarde, water, vuur, lucht en ether. Van de subtiele elementen zijn er, zoals Ik het zie, een gelijk aantal. Het zijn de reuk en dergelijke [smaak, kleur, aanraking en geluid]. (13) De tien zinnen zijn de organen voor het horen, aanraken, zien, proeven en ruiken [voor de waarneming], met [voor het handelen] de mond, de handen, de benen, de geslachtsorganen en de organen voor de uitscheiding als de tiende. (14) De geest, de intelligentie, het ego en het bewustzijn zijn de vier aspecten van de interne, subtiele zin die men onderscheid als men aandacht heeft voor de verschillende kenmerken van de [hersen]functies. (15) Aldus zijn met de door Mij gegeven rangschikking de materiële kwaliteiten van de Absolute Waarheid van Brahman opgesomd [*saguṇa brahman* genaamd]. Wat betreft de tijd wordt daarbij gesproken van het vijfentwintigste element.

(16) **S**ommigen stellen dat de tijdfactor de macht van de Oorspronkelijke Persoon vormt die gevreesd wordt door de doener, de individuele ziel, die begoocheld is door het valse ego van het in contact staan met de materiële natuur. (17) De [expanderende, accelererende] beweging van de materiële natuur zonder haar interactie van de geaardheden en hun specifieke kwaliteiten, o dochter van Manu, vormt de [ruimte]tijd [de vierde dimensie] waarvan we in onze wereld Hem kennen, de Opperheer. (18) Hij, de Allerhoogste Heer van alle bestaansvormen, is, als gevolg van Zijn vermogens, vanbinnen aanwezig in de vorm van de oorspronkelijke persoon [de *puruṣa*] en vanbuiten aanwezig in de vorm van de tijd [het vijfentwintigste element]. (19) Zij [de materiële natuur] van wie het evenwicht van haar basiskwaliteiten werd verstoord door de genade, de goddelijke beschikking, van de Hoogste Persoon die haar schoot bezwangerde met Zijn semen, Zijn inwendig vermogen, brengt het geheel van de kosmische intelligentie voort [de *mahat-tattva*] van Brahmā's stralende gouden werkelijkheid [die bekend staat als *hiraṇmaya*]. (20) Het universum dat deze onveranderlijke

grondoorzaak van de kosmische manifestatie in zich draagt, slokte door zijn eigen uitstraling de hechte duisternis op van het Zelf in zijn voorwereldlijke sluimertoestand. (21) De geaardheid goedheid, welke de heldere en nuchtere positie vormt om de Allerhoogste Heer te begrijpen, staat bekend onder de naam Vāsudeva; het is het bewustzijn dat de aard van het intellect vormt [zie ook S.B. 1.2: 23]. (22) De kenmerkende eigenschappen van iemands [rede in deze staat van Kṛṣṇa- of natuurlijk tijds-]bewustzijn zijn als die van de natuurlijke staat van zuiver water: helderheid, onveranderlijkheid en sereniteit.

(23-24) **U**it de kosmische intelligentie [de *mahat-tattva*] die de veranderingen ondergaat veroorzaakt door de energieën van de Allerhoogste Heer, ontsprongen de in vijf verdeelde elementen, het materiële ego [of ik-besef] en de daaruit voortspruitende geest in combinatie met de verschillende zinnen van handelen en waarnemen. Bewogen door dat actieve vermogen van de Heer manifesteerde het ego zich in de drie soorten van de goedheid, de hartstocht en de onwetendheid. (25) Bestaande uit de elementen, de zinnen en de geest, worden zij samen de persoon genoemd van de Hoogste Persoonlijkheid van Ananta met Zijn duizenden hoofden [Viṣṇu's slangenbed] die bekend staat onder de naam Saṅkarṣaṇa [de Heer Zijn eerste volkomen expansie]. (26) Het valse ego, het ik geïdentificeerd met de materie, kan aldus [overeenkomstig de drie *guṇa's*] worden gekenschetst als zowel degene die handelt, het instrument waarmee gehandeld wordt [het lichaam] als het effect van de handelingen [of dat wat er tot stand gebracht werd]. Ook kan men in dat verband spreken van het ego als zijnde sereen, actief of traag. (27) Met de transformatie [van het ego in drie vormen] ontwikkelde zich [in goedheid] uit de emoties ervan het principe van de geest, waarvan de gedachten en bespiegelingen aanleiding geven tot verlangens. (28) De naam van dat principe is Aniruddha, Hij [de persoonlijke expansie van de geest van Vāsudeva] die bekend staat als de heerser over de zinnen. Hij is zo blauw als een lotus in de herfst en wordt alleen geleidelijk aan gerealiseerd door de yogi's. (29) Vanuit de schittering van het licht van de transformatie deed zich het principe van de intelligentie [de expansie van de Heer genaamd Pradyumna] voor, o deugdzame dame, om ondersteuning te verlenen aan het zintuiglijk constateren van de voorwerpen die er waar te nemen zijn [zie ook S.B. 1.5: 37]. (30) Twijfel, misverstaan, het juiste begrip, geheugen en slaap zijn de woorden die men bezigt voor de verschillende kenmerken van de functies van de intelligentie.

(31) **V**an de krachtwerking [de passie] van het ego zijn er de zinnen om tot handelen te komen en de zinnen om kennis te verwerven. De zinnen van handelen berusten op de vitale kracht [*prāṇa*] en de zinnen van waarnemen zijn afhankelijk van de intelligentie. (32) Er door het vermogen van de Allerhoogste Heer toe aangezet, manifesteerde zich vanuit de onwetendheid van het ego in transformatie het subtiele element van het geluid. Daarop ontwikkelde zich vanuit de ether de gehoorzin om de geluiden op te vangen. (33) Geleerde personen definiëren geluid als dat wat een materieel object aanduidt, als dat wat de aanwezigheid van een spreker verraadt [die herinnerd niet noodzakelijk nog langer

aanwezig is] en als de subtiele vorm van de ether. (34) Wat betreft zijn werking en kenmerken wordt de ether beschreven als het element dat intern en extern ruimte biedt aan de levende wezens en het handelingsgebied vormt van de levensadem [*prāṇa*], de zinnen en de geest. (35) Vanuit de ether ontwikkelde, vanuit de subtiliteit van het geluid, het subtiele element van de aanraking zich onder de transformerende impuls van de tijd. Aldus treft men de lucht aan, het zinsorgaan ervoor en de feitelijke waarneming met die tastzin. (36) Zachtheid en hardheid, alsmede koude en hitte zijn van dit subtiele element van de aanraking de onderscheiden kenmerken in het zinnelijk ervaren van de lucht. (37) De belangrijkste kenmerken van de werking van de lucht zijn het bewegen en zich vermengen, het transporteren en bijeen brengen van stofdeeltjes en geluidsgolven en het stimuleren van al de zintuigen. (38) Vanuit het element van de lucht en het subtiele element van de aanraking, ontwikkelde zich de gedaante [die men heeft] naar lotsbeschikking. Daarin ontwikkelde zich met het vuur het gezichtsvermogen waarmee men kleur en vorm kan waarnemen.

(39) **O** deugdzame, de kenmerken van het vorm-element zijn de afmeting, de kwaliteit en de individualiteit van een voorwerp. Voor vuur is dit de straling. (40) De functies van het vuur bestaan eruit te verlichten, te verteren, te verdampen, de kou te verdrijven, honger en dorst op te wekken en te zorgen voor eten en drinken. (41) Van de waargenomen vorm, die door hogerhand beschikt transformeert onder invloed van het vuur, manifesteerde zich het smaakelement waarvan er met het water de tong verscheen die de smaak waarneemt. (42) Hoewel de smaak één is, raakt ze door al de verschillende substanties verdeeld in de gewaarwording van het wrange, zoete, bittere, scherpe [zoute] en zure. (43) Het typische van water is dat het bevochtigt, coaguleert, de dorst lest, het leven in stand houdt, verfrist, zacht maakt, verkoelt en in overvloed beschikbaar is. (44) Door de transformaties die het element van de smaak door het water onderging, manifesteerde zich, zoals beschikt, de reukzin voor het ruiken van de aroma's van de aarde. (45) De eenheid van de geur is, afhankelijk van de verhoudingen van de substanties, verdeeld in de afzonderlijke waarnemingen van het vermengd, pregnant, welriekend, mild, sterk en zurig zijn en zo meer. (46) De kenmerkende functie van de aarde is het gestalte geven aan vormen van het Allerhoogste Brahman, zoals huizen, opbergpotten etc., die de plaats vormen voor het bestaan van alles wat is afgescheiden in de ruimte. (47) De zintuiglijke functie die het individuele kenmerk van de lucht [het geluid] als haar object heeft wordt de gehoorzin genoemd en het zintuig dat de verschillende kenmerken van de lucht [de aanraking] als haar object heeft staat bekend als de tastzin. (48) De zintuiglijke functie die dat wat zich aftekent van het vuur [ofwel de vorm] als haar object heeft wordt het gezichtsvermogen genoemd, de specifieke waarneming van de kenmerken van water staat bekend als de smaakzin en de waarneming van het bijzondere van de aarde wordt de reukzin genoemd.

(49) **U**it de aard van het gevolg van iets kan men de kenmerken van de oorzaak afleiden. Bijgevolg kan men op basis van enkel het aarde-element [als het

laatst geschapen element] de specifieke eigenschappen van al de [voorgaande] elementen onderscheiden. (50) Toen [bij de aanvang van de schepping] de zeven primaire elementen [de vijf materiële elementen, het ego en de kosmische intelligentie - de *mahat-tattva*] zich nog niet hadden vermengd, ging [de Heer] de oorsprong van de schepping uitgerust met *kāla, karma* en *guṇa* [de tijd, de werklast en de basiskwaliteiten] het universum binnen. (51) Deze zeven principes werden toen door Hem [in de vorm van de Tijd] tot actie bewogen en in een eivorm verenigd die in een onbewuste staat verkeerde. Uit dat ei manifesteerde zich het gevierde Kosmische Wezen [of de oorspronkelijke 'gigantische' persoon, de *virāṭ puruṣa*]. (52) Dit ei noemt men *viśeṣa* ['de gedifferentieerde werkelijkheid']. Het is de uitwendige gedaante van Heer Hari, de Hoogste Persoonlijkheid, die zich uitstrekt als het geheel van de leefwerelden [zie S.B. 2.1: 24-37] die bestaan uit opeenvolgende lagen van water en de overige elementen, ieder tien keer zo dik als de vorige. Van buiten zijn ze omhuld door *pradhāna,* de ongedifferentieerde staat van de materie [de oerether]. (53) Uit het gouden [zonlicht van het] universele ei verrees, vanuit de wateren die Hij doordrong en waarin Hij lag, de grootsheid van God [Mahādeva] verdeeld in vele cellen [*kham*, etherische openingen van lichtbeheersing]. (54) Het eerste dat van Hem verscheen was een mond gevolgd door het spraakorgaan. Daarop verscheen de goddelijkheid van het vuur [Vahni, de goddelijkheid die over het vuur van de spijsvertering heerst] gevolgd door de neusvleugels en de reukzin bij de levensadem in hen [*prāṇa*]. (55) Uit de reukzin manifesteerde zich de god van de lucht [Vāyu]. Toen manifesteerde zich vanuit het gezichtsvermogen van de twee ogen de godheid van de zon [Sūrya] en kwamen [daarop] uit de gehoorzin van de twee oren de godheden heersend over de windrichtingen voort. (56) Vervolgens verscheen de huid van de universele gedaante met zijn haargroei en dergelijke, waarna de geneeskrachtige kruiden verschenen met daarop volgend de geslachtsorganen. (57) Van hen was er semen en manifesteerde zich de godheid van de wateren. Ook manifesteerde zich een anus en was er van die anus het vermogen zich te ontlasten. Daarna verscheen de [god van de] dood die de hele wereld in vrees doet leven. (58) Ook manifesteerden zich twee handen samen met het vermogen dat ze hebben en verscheen vervolgens Heer Indra ten tonele [de onafhankelijkheid]. Met daarop de manifestatie van de twee voeten, manifesteerde zich de voorwaartse beweging en verscheen ook hun Heer [Heer Viṣṇu]. (59-60) De aderen van het universele lichaam vertoonden zich samen met het erbij geproduceerde bloed. Daarmee verschenen de rivieren en manifesteerde zich een maag waarmee zich honger en dorst voordoet. Na hen verschenen de oceaan en het hart van de universele gedaante. Uit het hart manifesteerde zich toen het denken. (61) Vanuit het denken werd de maan [Candra] zichtbaar. De intelligentie verscheen toen en daaruit manifesteerde zich de Heer van de spraak [Brahmā]. Vervolgens was er het valse ego van het zich identificeren met de materie samen met de verschijning van Rudra [Śiva]. Vanuit de rede die zich toen voordeed was er de godheid die heerst over het bewustzijn [Vāsudeva].

(62) **A**l deze godheden die zich manifesteerden waren geenszins in staat de Oorspronkelijke Persoon tot leven te wekken. Daarom gingen ze, de een na de ander, weer terug naar de bron van hun bestaan [hun 'openingen'] om Hem wakker te maken. (63) De god van het vuur van de spijsvertering ging de mond weer binnen, maar mislukte erin Hem te wekken. De god van de wind ging terug naar de reukzin van de neusgaten, maar kon Hem niet wakker krijgen. (64) De zonnegod ging Zijn twee ogen binnen met het gezichtsvermogen maar kon de Grote Persoon niet op de been helpen en zo konden ook de goden van de windrichtingen Zijn Grote Gedaante niet doen opstaan. (65) De goden van de huid met zijn begroeiing en zegen aan kruiden konden Hem niet opwekken en ook slaagde de god van de wateren er niet in om de Grote Persoon in beweging te krijgen met de voortplanting uitgevoerd door de geslachtsorganen. (66) De god van de dood kon via het orgaan van de ontlasting, de anus, Hem niet in gang krijgen en zelfs de twee handen van Heer Indra met hun vermogen tot manipuleren konden de Grote Gedaante niet tot leven wekken. (67) Viṣṇu, die met de macht van de vooruitgang Zijn twee voeten binnenging, was niet in staat de Grootheid van het Geheel tot actie te bewegen en ook was de goddelijke stroom van de rivieren, die naar Zijn bloedvaten terugkeerden met het bloed en het vermogen van de circulatie, niet in staat de Gigantische Gedaante in beweging te krijgen. (68) De oceaan, die Zijn buik inging met honger en dorst, kon de Grote Persoon niet in gang zetten en de maangod, die met de geest het hart inging, slaagde er ook niet in de Grote Gedaante te wekken. (69) Ook Brahmā ging Zijn hart binnen met de intelligentie, maar wekte de Grootheid niet op. En Heer Śiva, die het ego naar Zijn hart stuurde, was er ook niet toe in staat het geheel van de Puruṣa te doen opstaan. (70) Maar, toen de godheid die over het bewustzijn heerst met de rede het hart binnenging als de kenner van het veld, rees op dat moment het Kosmisch Wezen op uit de causale wateren. (71) Het is als met een slapende man, waarvan de levensadem, de handelende en kennende zinnen, het denken en het begrijpen, hem uit eigen beweging niet in gang kunnen zetten zonder dat Hij aanwezig is. (72) Iemand die aan yoga doet moet daarom, met behulp van geestelijke kennis, onthechting en toewijding, gewetensvol de notie overwegen van Hem als de Superziel die vanbinnen aanwezig is.'

3.27 - Bevrijding uit de Valsheid

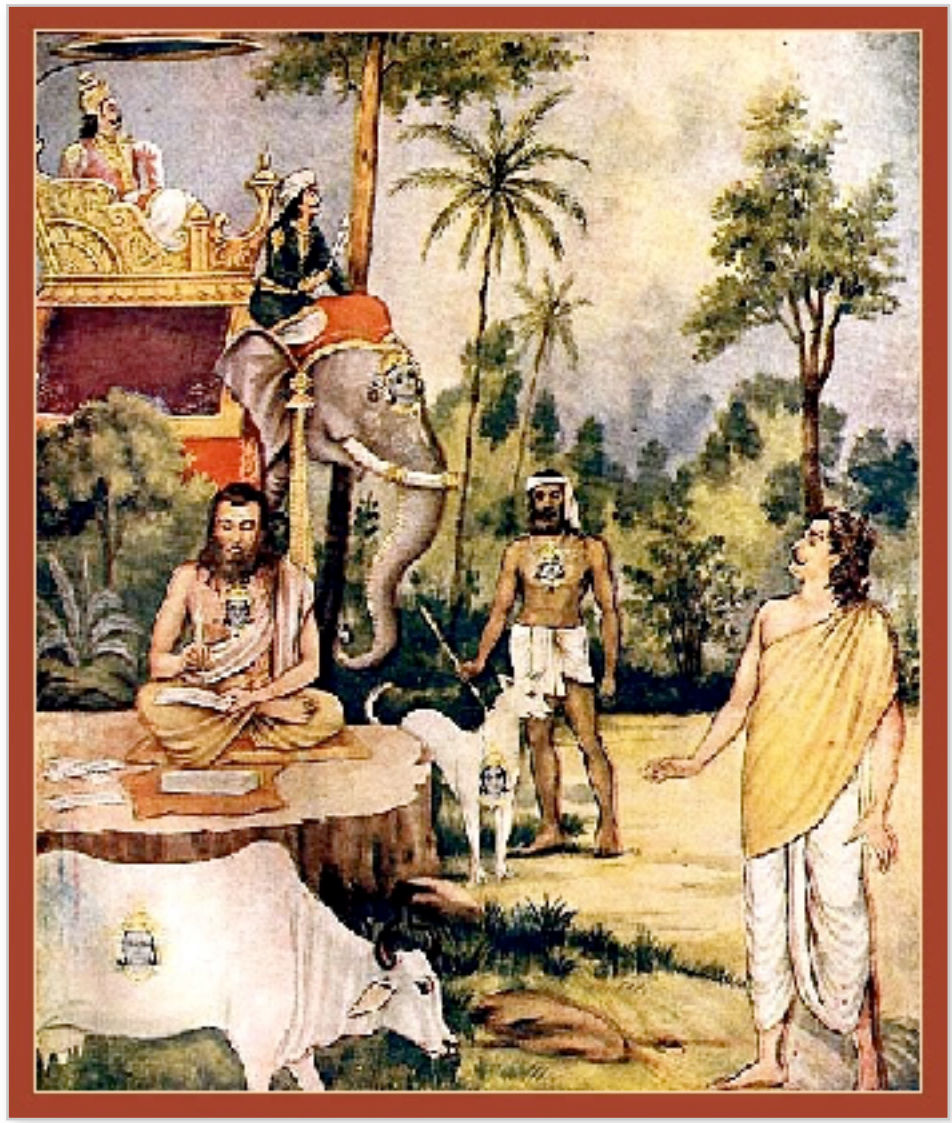

(1) **D**e Allerhoogste Heer [Kapila] zei: 'Hoewel het levend wezen zich ophoudt in een materieel lichaam, staat het niet onder de invloed van de materiële basiskwaliteiten als het geen eigendom claimt en aldus niet onderhevig is aan verandering, net zoals de zon niet beïnvloed wordt door zijn weerspiegeling in water. (2) Maar als ditzelfde levende wezen zich verliest in vals ego en aldus beheerst wordt door de geaardheden van de materiële natuur, is de individuele ziel begoocheld en denkt hij: 'Ik ben degene die handelt.' (3) Vanwege de verkeerde handelingen die voortvloeien uit een dergelijke omgang met de materiële natuur, ondergaat hij aldus in onvrede verkerend, hulpeloos het zich herhalen van geboorte en dood met geboorten uit verschillende baarmoeders [of levensvormen] afhankelijk van het feit of hij een goed of een slecht leven leidde, dan wel een combinatie van die twee. (4) Als was hij in een nachtmerrie beland waarin wat zich afspeelt niet werkelijk bestaat, komt er voor het levende wezen dat zich [enkel] bezint op wat zich voordoet aan zijn zinnen geen einde aan het geconditioneerde bestaan [van illusie]. (5) Daarom moet de geest, die hecht aan materiële genoegens, consequent, vrij van gehechtheid, op het pad van de bhakti-yoga geleidelijk aan onder controle worden gebracht. (6) Beginnende met *yama* [de grote gelofte van de yoga van geweldloosheid, waarheid, niet stelen, celibaat en een

afwezigheid van bezitsdrang in de discipline van onthechting], moet men de verschillende vormen van yoga beoefenen en, vervuld van geloof, zuivere toewijding voor Mij ontwikkelen door naar Mijn verhalen te luisteren. (7) Daarin moet men vrij zijn van vijandigheid en alle levende wezens met gelijke blik bezien, geen intieme betrekkingen onderhouden en celibatair zijn*, vrij van geklets zijn en de resultaten van zijn handelen opdragen. (8) Men behoort tevreden te zijn met wat vanzelf op je afkomt, weinig te eten, bedachtzaam te leven in afzondering en vreedzaam, aardig, meedogend en zelfgerealiseerd te zijn. (9) In relaties met anderen en met zijn eigen lichaam moet men niet zozeer het lichamelijk begrip van het leven volgen, maar meer vanuit de spirituele kennis acht slaan op de feitelijke waarheid van de materie en de persoon [tezamen]. (10) Men moet de stadia van bewustzijn [van het slapen, dromen en de diepe slaap] transcenderen en zich verre houden van andere levensopvattingen. Aldus behoort men met een gezuiverd intellect zijn ware zelf vanbinnen, de ziel van je realisatie, zo helder voor ogen te hebben als de zon [vanbuiten]. (11) Men moet komen tot de realisatie van de bovenzinnelijke ondersteuning van de materiële kwestie [de Opperziel] die zich manifesteert als een reflectie in het onware, die er is als een oog voor de illusoire aard van de materie dat alles doordringt zonder weerga. (12) Het is als met de zon die je kan zien als een weerspiegeling in het water of op een muur, maar in feite aan de hemel staat. (13) De waarheid van de ziener openbaart zich aldus als een weerspiegeling van het Absolute in de drievoudige aard van het materieel geïdentificeerde ego dat bestaat uit het lichaam, de zinnen en de geest. (14) Iemand die zich in deze materiële wereld valselijk verenigt met de materiële elementen, de voorwerpen van het materieel genoegen, de materiële zinnen, de geest, de intelligentie enzovoorts, bevindt zich in een slaaptoestand, maar eenmaal ontwaakt [in de toewijding van de yoga] is hij bevrijd van het valse ego. (15) Ook al is men niet verloren, toch denkt men [als men geestelijk ontwaakt, aanvankelijk] ten onrechte dat men verloren is, omdat men, net als iemand die van streek is omdat hij zijn rijkdom kwijt is, zich als de stille getuige bewust is van de teloorgang van zijn valse ego. (16) Als hij tot begrip hiervan komt realiseert zo'n persoon, bekend met de situatie die hij aanvaardde onder de heerschappij van het valse ego, zich [de genade van] de oorspronkelijke positie van zijn ware zelf, zijn oorspronkelijke individualiteit [*svarūpa*].'

(17) **D**evahūti zei: 'Beste brahmaan, is het niet zo dat de materiële natuur de ziel nooit los zal laten daar de twee voor altijd tot elkaar zijn veroordeeld, o Allerbeste? (18) Zoals er geen aroma zonder aarde kan zijn en smaak niet los van water kan bestaan, kan er geen sprake zijn van een intelligentie onafhankelijk van bewustzijn. (19) Hoe kan een ziel dan vrij zijn van de materiële natuur? De ziel, die passief toeziet, wordt door de basiskwaliteiten van de materie toch tot handelingen gedwongen? (20) De grote angst, die men uit de weg kan gaan door zich te bezinnen op de grondbeginselen, houdt niet op omdat de oorzaak ervan zich steeds weer aandient.'

(21) **D**e Opperheer zei: '[Men zal die vrijheid realiseren] als men, met een zuivere geest ernst met Mij makend en trouw luisterend naar Mijn verhalen in toegewijde dienst, zijn plicht weet te doen zonder de vruchten te begeren. (22) Met behulp van de spirituele kennis raakt men, met de Absolute Waarheid voor ogen, door de yoga sterk verbonden in de boetedoening, onthecht en stevig verankerd, verzonken in de ziel. (23) Gebonden aan de materiële natuur wordt een levend wezen dag na dag verteerd, zoals brandhout door vuur, geleidelijk aan verdwijnend. (24) [Maar] met de schade die hij ondervindt van zijn afhankelijkheid inziend dat het verkeerd is steeds te willen genieten, staat hij, met het [aldus] opgeven van zinsgenoegens, sterk in zijn eigen heerlijkheid. (25) De vele ongunstige zaken waarvan iemand in zijn slaap kan dromen, zullen hem geenszins imponeren als hij eenmaal wakker is. (26) Zo ook kent iemand, die zich altijd verheugt in de ziel en zijn geest richt op Mij, de Absolute Waarheid en heeft aldus van de materiële natuur niets te vrezen. (27) Als een wijs iemand aldus voor vele jaren en vele geboorten bezig is met zelfverwerkelijking, zal hij een afkeer ontwikkelen voor [het genieten van] wat dan ook, tot aan de hemel van de schepper [*brahmaloka*] toe. (28-29) Iemand Mij toegewijd die onder Mijn hoede om zijn intelligentie op te wekken, bij Mijn onbegrensde genade, gaat voor het uiteindelijke doel van zijn bestaan dat bekend staat als *kaivalya* [verlichting, emancipatie, zaligheid], zal in dit leven spoedig een stabiel zelfbewustzijn bereiken en vrij van twijfels zijn. De yogi die vertrok naar dat hemelverblijf zal, nadat hij zowel het subtiele als het grofstoffelijke lichaam achter zich heeft gelaten, nooit weer terugkeren. (30) Als de aandacht van de vervolmaakte yogi verder niet uitgaat naar de speciale verworvenheden van de yoga om de materiële begoocheling te beheersen, Mijn beste moeder, dan zal, als hij geen ander doel voor ogen heeft, zijn vorderen in Mijn richting geen grenzen kennen, omdat de macht van de dood dan wegvalt.'

*: Swami A.C. Bhaktivedanta Prabhupāda zegt in zijn commentaar hier dat intimiteit betrekking heeft op intimiteit met niet-toegewijden en dat celibaat niet een bescheiden seksueel leven uitsluit: '*Aprasaṅgataḥ* means “not to be in intimate touch with everyone.” ‘... ‘A devotee should observe the vow of celibacy. Celibacy does not necessitate that one be absolutely free from sex life; satisfaction with one’s wife is permitted also under the vow of celibacy.'

3.28 - Kapila's Instructies over de Uitvoerings-praktijk

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'O dochter van de koning, Ik zal nu de kenmerken van het yogasysteem beschrijven dat middels de regulerende beginselen [de inperking van] de geest op het oog heeft zodat men vreugdevol het pad van de Absolute Waarheid kan bewandelen. (2) Men behoort zo goed mogelijk zijn plicht te doen en dat wat die plichtsbetrachting in de weg staat te vermijden. Men dient genoegen te nemen met wat de Heer je doet toekomen en de voeten van een zelfgerealiseerde ziel [de geestelijk leraar] te vereren. (3) Men moet afzien van burgerlijke [materialistische] praktijken en behagen scheppen in een plichtsvervulling die leidt tot bevrijding. Zo ook moet men weinig en zuiver [vegetarisch] voedsel tot zich nemen, steeds in afzondering leven en de vrede van dienst zijn. (4) Geweldloos, waarheidlievend, zonder valse toe-eigening en niet meer bezittend dan men nodig heeft, behoort men celibatair, boetvaardig en rein met het bestuderen van de Veda's respect te oefenen voor de verschijning van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid. (5) Stilte in acht nemend en stabiliteit bereikend in de beheersing van yogahoudingen en de ademhaling, moet men zich geleidelijk aan terugtrekken van de voorwerpen van de zintuigen en de geest op het hart richten. (6) Men raakt in zichzelf verzonken [of in *samādhi*] door de geest en *prāṇa* te fixeren op één van de [zes] cakra's [of energieknopen*] dan wel door zich te concentreren op het spel en vermaak van [de Heer van] Vaikuṇṭha. (7) Met deze en andere [yoga]methoden intelligent aandachtig te werk gaand en de

adem beheersend, dient men de geest, die besmet raakt door materiële genoegens, geleidelijk aan te onderwerpen. (8) Met het beheersen van de yoga *āsana's* moet men dit doen door op een gewijde plek voor een zitplaats te zorgen en daar rechtop te gaan zitten in een gemakkelijke houding. (9) Om ervoor te zorgen dat de geest tot rust komt en niet afgeleid raakt, moet men de doorstroming van de levensadem of de *prāṇa* mogelijk maken door in te ademen, de adem vast te houden en weer uit te ademen - of het omgekeerde te doen. (10) De geest van de yogi die van een dergelijke zelfbeheersing is, is snel vrij van verstoringen, precies zoals goud dat, in het vuur geplaatst en met lucht aangewakkerd, snel bevrijd raakt van onzuiverheden. (11) Middels adembeheersing [*prāṇāyāma*] verdrijft men onzuiverheden, door zich naar binnen te richten [*pratyāhāra*] neemt het materieel gemotiveerde denken af, door de geest te concentreren [*dhāraṇā*] overwint men de zonde en door meditatie [*dhyāna*] stijgt men uit boven de macht van de basiskwaliteiten van de natuur.

(12) **A**ls de geest gezuiverd is en beheerst wordt door de yogapraktijk, behoort men, terwijl men kijkt naar het puntje van zijn neus, te mediteren op het doel van de Allerhoogste Heer [*kāṣṭhā*, Zijn gedaante en tijdmaat in de vorm van b.v. een mechanische of een waterklok gefixeerd op het hoogste punt van de zon met de verdeling van de tijd overeenkomstig het Bhāgavatam]. (13) Met Zijn knots, schelphoorn en werpschijf in Zijn handen, Zijn rood doorlopen ogen die eruitzien als de binnenkant van een lotus en de donkere huidskleur gelijk aan die van de bloembladen van een blauwe lotus, heeft Hij een opgewekte, lotusgelijke gelaatsuitdrukking. (14) Gekleed in zijden kleding zo geel als de meeldraden van een lotus, draagt Hij het Śrīvatsa-teken [een paar witte haren] op Zijn borst en draagt Hij het schitterende Kaustubha-juweel om Zijn nek. (15-16) Er is een slinger van woudbloemen zoemend van de dronken bijen, een halsketting van onschatbare waarde, alsmede armbanden, een kroon, polsbanden, enkelbanden en een gordel van de fijnste kwaliteit om Zijn middel. Hij die zetelt in de lotus van het hart is hoogst bekoorlijk om te zien, een lust voor het oog die van een sereniteit is die vreugde schept in de geest en het hart. (17) Hij is altijd zeer mooi om te zien, aanbiddelijk voor alle mensen overal, zo jeugdig als een jongen en begerig Zijn zegen te schenken aan degenen die Hem dienen. (18) Zijn roem die bijdraagt tot de goede naam van de toegewijden is het bezingen waard. Men moet op al de ledematen van de godheid mediteren totdat de geest niet meer afdwaalt. (19) Men moet zich de goedgunstige daden voor de geest halen van het prachtige spel en vermaak van Zijn gaan, staan, zitten en liggen dan wel verblijven in het hart. (20) Hij die zijn gedachten over Hem laat gaan moet, als hij met zijn geest gericht op de ene gedaante al Zijn ledematen onderscheidt, in zijn concentratie acht slaan op ieder onderdeel van de Heer afzonderlijk [zie ook S.B. 2.2: 13]. (21) Men moet mediteren op de lotusvoeten van de Heer die gesierd zijn met de merktekens van de bliksemschicht, de drijfstok, de banier en de lotus, alsook op de in het oog springende schitterende rode nagels met de pracht van de maansikkel die de hechte duisternis van het hart verdrijven. (22) Men moet een lange tijd op de lotusvoeten van de Heer mediteren aangezien het heilige

water van de Ganges dat van Zijn voeten wegstroomt Heer Śiva zegende die het op zijn hoofd droeg. Ze werden tot een bliksemschicht die werd weggeslingerd naar de berg van zonde aanwezig in de geest van de mediteerder.

(23) **M**en moet in het hart mediteren op de Godin van het Fortuin, Lakṣmī, de lotusogige moeder van het gehele universum geschapen door Brahmā. Zij die met haar zorgzame vingers de onderbenen masseert van de Almachtige Heer transcendentaal aan het materiële bestaan, wordt door alle godsbewuste zielen aanbeden. (24) Dan volgen Zijn twee prachtige benen die op de schouders van Garuḍa alle energie herbergen en zich naar beneden uitstrekken met de luister van de [blauw-witte] lijnzaadbloem, met om Zijn heupen de gordel over de verfijnde gele stof. (25) Vervolgens mediteert men op de uitgestrektheid van Zijn navel, welke de bestaansgrond vormt van al de werelden die zich bevinden in Zijn onderbuik. Uit die navel ontsprong de lotus, de verblijfplaats van de zelfgeborene [Heer Brahmā] die alle bestaande planetenstelsels omvat. Men moet mediteren op de twee uiterst delicate tepels van de Heer die als smaragden zijn in het witte licht van de parels van Zijn halssnoer. (26) De borst van de Heer van de Wijsheid waar Mahā-Lakṣmī zich ophoudt, verschaft de geest en de ogen van de mensen al het bovenzinnelijk genoegen. Men moet zijn geest ook richten op de meditatie van de hals van Hem door het hele universum bewonderd, die de schoonheid verhoogt van het Kaustubha-juweel. (27) Men moet ook mediteren op Zijn armen, waar de heersers van het universum hun bestaan aan ontlenen en waarvan de versieringen gepolijst zijn door het ronddraaien van de berg Mandara, alsook op de oogverblindende schittering van de Sudarṣanawerpschijf [met zijn duizend spaken] en de zwaangelijke schelphoorn in de lotushand van de Heer. (28) Men moet zich de strijdknots van de Allerhoogste Heer in gedachten nemen die de naam Kaumodakī draagt en Hem zeer dierbaar is, besmeurd als hij is met het bloed van de soldaten van de vijand. Ook moet men aandacht schenken aan de bloemenslinger die gonst van de bijen eromheen en het parelsnoer om Zijn nek dat het principe vertegenwoordigt van het zuivere levende wezen [zie B.G. 7: 7]. (29) Men moet mediteren op het lotusgelijke voorkomen van de Opperheer die Zijn verschillende gedaanten in deze wereld aannam uit mededogen voor de toegewijden en op de glinsterende, krokodilvormige oorhangers die weerspiegelend Zijn vooruitstekende neus en Zijn wangen kristalhelder belichten. (30) Vervolgens moet men aandachtig het geestesoog richten op de gratie van Zijn gezicht dat opgesierd is met veel krullend haar en op Zijn lotusogen en dansende wenkbrauwen die een lotus omringd door bijen en een paar zwemmende vissen in het niet doen verzinken. (31) Hij die een hart vol van toewijding heeft moet lang mediteren op de vele blikken van medeleven in Zijn ogen, want die blikken, vergezeld door de overdaad van Zijn liefdevolle, genadige glimlachen, verzachten de drie beangstigende vormen van ellende [die men zelf veroorzaakt, die door anderen wordt veroorzaakt en die door de materiële natuur wordt teweeggebracht]. (32) Op de hoogst weldadige glimlach van de Heer, die de oceaan van tranen doet opdrogen van alle mensen die in hun verdriet voor Hem bogen, moet men mediteren alsook op de welving van Zijn wenkbrauwen, daar die

voor alle wijzen door Zijn inwendig, creatief vermogen werden gemanifesteerd om de god van de seksualiteit te verbijsteren. (33) Gemakkelijk te mediteren is het overdadige lachen van Zijn lippen die de pracht toont van Zijn kleine tanden die gelijk een rij jasmijnknoppen zijn. Met toewijding zijn geest verankerend moet men vol van liefde voor Hem - en met niemand anders voor ogen - op Hem mediteren, Heer Viṣṇu die Zich ophoudt in het hart.

(34) **V**anwege de zuivere liefde die men aldus door toewijding heeft ontwikkeld jegens Hari, de Allerhoogste Heer, smelt iemands hart en daardoor ervaart men dan steeds hoe je de haren overeind gaan staan door het extreme genoegen en dat er een stroom van tranen is door de intense liefde. In die staat geeft het denken als [een vis] aan de haak het geleidelijk aan op. (35) Vanaf het moment dat de geest zich in de bevrijde positie bevindt, raakt hij terstond onverschillig en dooft hij uit met het loslaten van de zinsobjecten. Net als een vlam is de persoon met een dergelijke geest op dat ogenblik niet langer afgescheiden [van het 'grote vuur' van de Superziel] en ervaart hij eenheid in vrijheid van de wisselwerking van de natuurlijke geaardheden. (36) Als hij zich bevindt in zijn uiteindelijke heerlijkheid vanwege het stoppen van de op de materiële impulsen reagerende geest, ziet hij, in zijn uitstijgen boven geluk en leed, dat inderdaad de oorzaak van het plezier en de pijn gevonden wordt in de onwetendheid van het zich in ego valselijk identificeren. Daarin schreef hij aan zichzelf [de beheersing toe, ofwel dat] toe wat nu wordt gerealiseerd door de vorm en de tijdmaat [de *kāṣṭhā* dus] van de Superziel [het gelokaliseerde aspect van de Heer]. (37) En wat betreft het lichaam heeft de vervolmaakte ziel er geen notie van dat die niet zou voortbestaan, zich wel zou handhaven of geboorte zou nemen, omdat hij zijn voorbestemde ware identiteit [*svarūpa*] bereikt heeft. Net zoals het is met iemand die beschonken verblind is en niet beseft of hij nu wel of geen kleren aan zijn lijf heeft. (38) En zo komt men te staan voor de activiteiten die men met het lichaam ondernam en die op gezag van Boven voortduren zolang het moet. Men bevindt zich dan als gevolg van de yoga in verzonkenheid, de bewustzijnstoestand waarin de tot zijn wezensstaat ontwaakte ziel het lichaam, dat zijn bestaan vond als in een droom, met inbegrip van zijn zinnelijkheid en 'bijproducten' niet [langer] voorop stelt [of aanbidt]. (39) Zoals men een sterfelijk mens begrijpt als zijnde verschillend van zijn zoon en zijn weelde, ongeacht zijn natuurlijke voorliefde voor hen, zo begrijpt men ook de persoon in zijn oorspronkelijke aard als verschillend van zijn lichaam, zinnen, geest en zo meer [ongeacht zijn identificatie met hen]. (40) Het is als met een vuur dat verschilt van zijn vlammen, vonken en rook, hoewel die er van nature, er zelf door voortgebracht, nauw mee verbonden zijn. (41) De elementen, de zinnen, de geest en de primaire natuur [zie 3.26: 10] van de individuele ziel, verschillen zo ook van de [innerlijke] getuige die de Allerhoogste Heer is die men kent als de spirituele volkomenheid [Brahman]. (42) Zoals men met een gelijkgezinde geest alle schepselen herkent als deel uitmakend van één en dezelfde natuur, moet men ook de ziel als aanwezig zien in al het gemanifesteerde en al het gemanifesteerde als aanwezig in de ziel. (43) Zoals het ene vuur zich manifesteert in verschillende soorten hout, zo

ook kent de ene geestelijke ziel in haar positie in de materiële natuur verschillende geboorten onder verschillende natuurlijke omstandigheden. (44) Als men aldus deze eigen, moeilijk te doorgronden [begoochelende], goddelijke materiële energie, die zowel oorzaak als gevolg is, te boven is gekomen, bevindt men zich in de positie van zijn zelfverwerkelijking [in zijn *svarūpa*].'

*: De energieknopen in het lichaam of iemands zes *cakra's* voor de meditatie worden in het Monier Williams woordenboek beschreven als gepositioneerd boven elkaar in het lichaam als: 1 de *mūlādhāra cakra* in het gebied van de pubis, 2 de *svādhiṣṭhāna cakra* in het gebied van de navel, 3 de *manipūra cakra* in de holte van de maag, 4 de *anāhata cakra* aan de wortel van de neus, 5 de *viśuddha cakra* in de holte tussen de frontale voorhoofdsholten en 6 de *ājñākhya cakra* op de top van de schedel. De verschillende functies en goden worden verondersteld aanwezig te zijn in deze holten of cirkels. Andere teksten spreken van zeven of zelfs acht *cakra's* ietwat anders verdeeld over het lagere gebied, de plexus, het hart en de keel.

3.29 - De Uitleg van Heer Kapila over Toegewijde Dienst

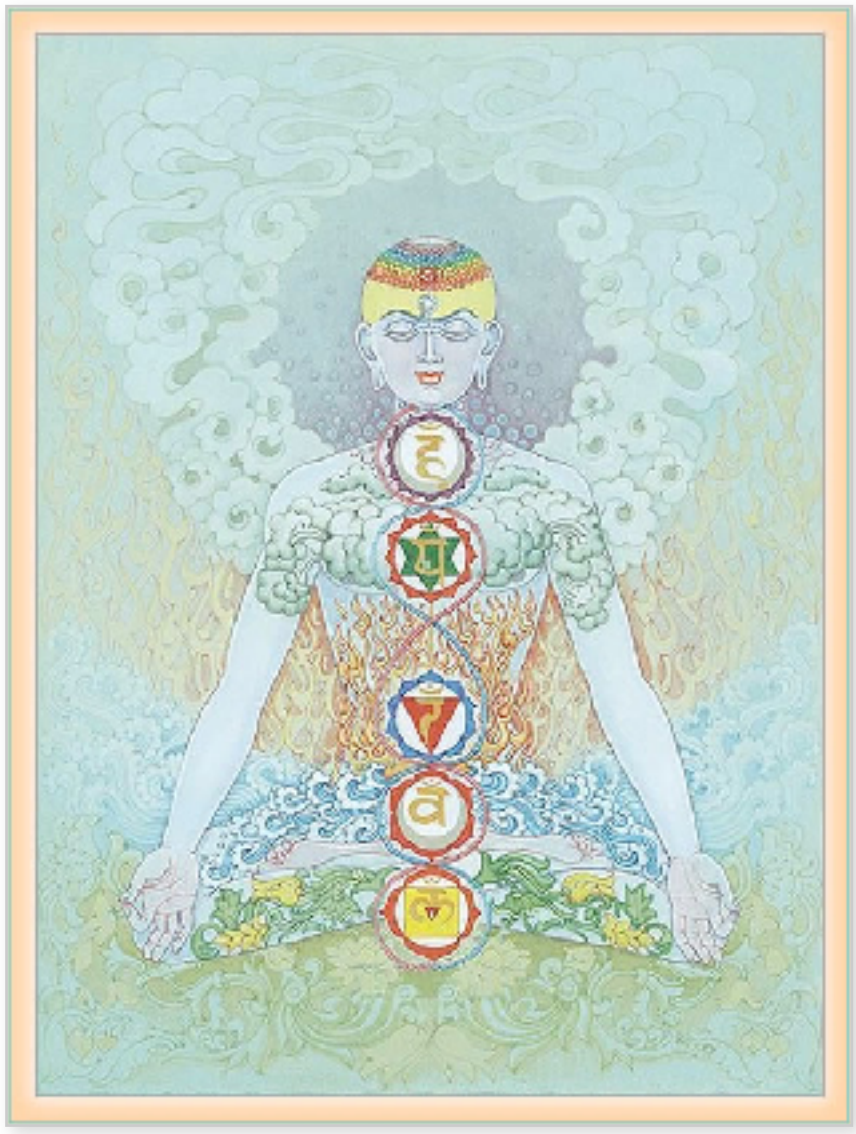

(1-2) **D**evahūti zei: 'Beste meester, Je beschreef de specifieke kenmerken van de complete werkelijkheid van de materiële en persoonlijke natuur zoals die in de analytische [Sāṅkhya]filosofie worden vermeld als zijnde de belangrijkste. Wijdt nu alsJeblieft uit over het pad van de bhakti-yoga dat men de uiteindelijke bedoeling noemt. (3) Lieve Heer, beschrijf voor mij en de mensen in het algemeen de verschillende levensstadia en vormen van materieel bestaan, want aan de hand daarvan kan iemand volledig onthecht raken. (4) En wat kan Je zeggen over de aard van de Eeuwige Tijd, [de drijvende kracht van de natuur,] de vorm van de Allerhoogste Heer, van Jou als de heerser over alle heersers, onder wiens invloed de gewone man zich vroom gedraagt? (5) Jij bent verschenen als de zon van het yogasysteem ter wille van de levende wezens gehecht aan materiële handelingen wiens intelligentie verblind is door vals ego en die, er moe van niemand te hebben tot wie ze zich kunnen wenden, voor een lange tijd in het duister tasten.'

(6) **M**aitreya zei: 'Met waardering voor de woorden van Zijn moeder, o beste van de Kuru's, zei de grote en vriendelijke wijze tevreden en bewogen door

mededogen het volgende. (7) De Allerhoogste Heer zei: 'Toewijding in de yoga zo verschillend in haar verschijningsvormen, kent vele wegen, o edele dame, manieren van doen die laten zien hoe mensen overeenkomstig hun natuurlijke kwaliteiten hun eigen weg volgen. (8) Wat men voor Mij doet in een geest van geweld, trots en afgunst of kwaadwillig doet als een fractie, beschouwt men als handelingen in de geaardheid onwetendheid. (9) Hij die Mij sektarisch aanbidt met beeltenissen en uit is op materiële zaken, roem en weelde, verkeert in de geaardheid hartstocht. (10) Iemand die er een alternatief gezichtspunt op nahoudt verkeert in goedheid als hij Mij aanbidt met het offeren van het resultaat van zijn handelen of als hij zich ter wille van de bovenzinnelijkheid wil bevrijden van karma [vruchtdragende handelingen]. (11-12) In geval van een ononderbroken stroom van gedachten in de richting van Mij die Zich in ieders hart bevindt - zoals ook het water van de Ganges voortdurend naar de oceaan stroomt - en als men slechts oren heeft naar Mijn kwaliteiten zonder zich te verliezen in nevenmotieven, is er sprake van een vertoon van zuivere toegewijde dienst, van bhakti voor de Hoogste Persoon. (13) Zonder Mij van dienst te zijn zullen zuivere toegewijden het niet aanvaarden - zelfs niet als hen dit wordt aangeboden - om te leven op dezelfde planeet, dezelfde weelde te genieten, persoonlijke omgang te hebben, dezelfde lichaamskenmerken te hebben of verenigd te zijn in eenheid [de vijf vormen van bevrijding genaamd *sālokya, sārṣṭi, sāmīpya, sārūpya* en *ekatva* of *sāyujya*]. (14) Als men door middel van deze bhakti-yoga - die het hoogste platform wordt genoemd - erin slaagt om de drie geaardheden van de natuur de baas te zijn zoals Ik dat heb uitgelegd, bereikt men Mijn bovenzinnelijke natuur. (15) Als men z'n plicht doet zonder gehechtheid aan de resultaten is men sterker [in zijn yoga] en als men zonder onnodig geweld [zonder vlees te eten b.v.] regelmatig is in het doen van zijn yoga-oefeningen zal men het geluk vinden. (16) In contact staand [met het ritueel] van het zien, respecteren, opdragen van mantra's en het positief benaderen van Mijn goedgunstigheid en verblijf, en over Mij nadenkend als zijnde aanwezig in alle levende wezens, is men van onthechting met de geaardheid goedheid. (17-19) Middels zinsbeheersing en de juiste regulering [in *yama* en *niyama*, wat men niet en wel doet in de yoga*], door het grootste respect te koesteren voor de grote zielen, door mededogend te zijn met de armen en door vriendschappelijk om te gaan met gelijkgezinden; door te vernemen over spirituele zaken, door het zingen van Mijn heilige namen, door rechtdoorzee te zijn, er beschaafd gezelschap op na te houden en door geen vals ego te koesteren, raakt het bewustzijn van een persoon die met deze kwaliteiten zijn plicht doet jegens Mij volledig gezuiverd. Ongetwijfeld zal hij door enkel maar te vernemen over Mijn uitnemendheid Mij direct bereiken. (20) Zoals de reukzin het aroma opvangt dat vanaf zijn oorsprong via de lucht wordt meegevoerd, krijgt ook het bewustzijn via de yoga lucht van de Opperziel die onveranderlijk is.

(21) **E**en sterveling die wel Mijn beeltenis aanbidt maar geen achting heeft voor Mij, die in de vorm van de Superziel zich steeds bevindt in ieder levend wezen, is niet meer dan een meeloper. (22) Iemand die met het aanbidden van

Mijn beeltenis geen respect voor Mij heeft als de Hoogste Heerser en Superziel aanwezig in alle wezens, is in zijn onwetendheid enkel offers in de as aan het brengen. (23) Hij die Mij zijn respect betoont maar afgunstig is als er anderen bij zijn, leeft met zijn ingaan tegen anderen in vijandschap en zal nooit innerlijke vrede vinden. (24) O zondeloze, Ik ben er zeker niet mee behaagd als degenen die erin geslaagd zijn Mij in de vorm van Mijn beeltenis met alles wat erbij hoort te aanbidden, geen respect hebben voor andere levende wezens. (25) Men moet de beeltenis van Mij, de Heer, aanbidden en zo meer, zolang men op zijn voordeel uit is [karma opbouwt] en niet inziet dat Ik mij ophoudt in het eigen hart en in het hart van anderen. (26) In de vorm van de dood zal Ik angst scheppen in hen die onderscheid maken met betrekking tot het fysieke lichaam van zichzelf en anderen [zij die discrimineren naar ras of sekse]. (27) Daarom moet men, met liefdadigheid, respect en in vriendschap een ieder als zijn gelijke beschouwend, Mij gunstig stemmen, het Ene Ware Zelf aanwezig in allen.

(28) **L**evende wezens zijn beter ontwikkeld dan levenloze voorwerpen, beter dan bestaansvormen met levenstekenen, o gezegende, zijn bestaansvormen met een ontwikkeld bewustzijn en beter dan zij zijn degenen die hun zintuigelijke waarneming ontwikkelden. (29) Onder hen zijn zij die smaak ontwikkelden beter dan zij die [enkel] hun tastzin ontwikkelden en beter dan zij zijn degenen waarbij de reuk zich ontwikkelde. Ten opzichte van hen zijn zij weer beter die het vermogen tot horen ontwikkelden. (30) Beter dan zij zijn degenen die vormverschillen waarnemen en nog weer beter zijn zij die tanden in hun beide kaken hebben. Van hen zijn zij die meerdere ledematen hebben de betere. Onder hen zijn de vierbenigen de beter ontwikkelden en nog weer beter dan zij zijn de tweebenigen [de menselijke wezens]. (31) Onder de mensen is een samenleving met vier klassen de betere en van die klassen zijn de brahmanen het best ontwikkeld. Onder de brahmanen is hij die kennis heeft van de Veda's de beste en van hen is degene die op de hoogte is van de bedoeling van de Veda's nog weer beter [te weten het absolute van de waarheid te kennen in drie fasen: *brahman, paramātmā* en *bhagavān*]. (32) Beter dan degene die weet heeft van de bedoeling van de Veda's is degene die aan alle twijfel een einde weet te maken en beter dan hij is de brahmaan die zijn vastgestelde plicht vervult. Beter dan hij is degene die daarin vrij is van wereldse gehechtheid en het allerbest ontwikkeld is hij die zijn rechtschapen plicht niet voor zichzelf alleen doet. (33) Daarom ken Ik geen persoon die groter is dan hij die met een toegewijde geest al zijn handelingen, rijkdom en leven zonder enige terughoudendheid aan Mij heeft opgedragen en standvastig te werk gaat zonder een ander belang te dienen. (34) Zo iemand, die de Allerhoogste Heer, de Heerser over de individuele ziel, beschouwt als binnengegaan in al deze levende wezens in de vorm van Zijn expansie van de Superziel [het Paramātmā], gaat daarom met achting en respect gewetensvol om met zijn medeschepselen. (35) O dochter van Manu, iemand kan de Oorspronkelijke Persoon bereiken door ieder van de twee paden van bhakti en mystieke yoga afzonderlijk te volgen die Ik heb beschreven. (36) Deze [oorspronkelijke] gedaante van de Opperheer van het Brahman [de Allerhoogste Geest] en Pa-

ramātmā [het gepersonaliseerde lokale aspect], is de transcendentale, etherische persoonlijkheid van de primaire werkelijkheid [*pradhāna*] de allerbelangrijkste persoon, wiens handelingen allen spiritueel zijn.

(37) **D**e [natuurlijke] tijd, die bekend staat als de goddelijke oorzaak van de verschillende verschijningsvormen van de levende wezens, vormt de reden waarom alle levende wezens die zichzelf als afzonderlijk bestaand beschouwen, van de grootste af aan, in angst leven. (38) Hij die vanbinnenuit in al de levende wezens doordringt, ieders ondersteuning vormt en [ze dan weer] vernietigt met behulp van andere levende wezens noemt men Viṣṇu, de genieter van alle offers die de tijdfactor is, de meester van alle meesters. (39) Er is niemand die Zijn voorkeur geniet, niemand is Zijn vriend of vijand. Hij draagt zorg voor hen die aandachtig zijn en van hen die onoplettend zijn is hij de vernietiger. (40-45) Hem voor wie bevreesd de wind waait en deze zon schijnt, voor wie bevreesd Indra de regens zendt en de hemellichamen aan de hemel stralen; Hem voor wie bevreesd de bomen, de klimplanten en de kruiden ieder op hun tijd bloemen dragen en vruchten voortbrengen; Hem uit angst voor wie de rivieren stromen en de oceanen niet overstromen, vanwege wie het vuur brandt en de aarde met haar bergen niet verzinkt; Hem vanwege wie de hemel lucht verschaft aan hen die ademhalen en onder wiens heerschappij het geheel van het universum uitdijt tot de volledige werkelijkheid [*mahat-tattva*] met haar zeven lagen [**]; Hem uit vrees voor wie de goden van de schepping en zo meer, die zorg dragen voor de basiskwaliteiten van de natuur, in deze wereld hun functies uitoefenen naar gelang de *yuga's* [zie 3.11] en onder wiens gezag al dit levende en levenloze staat; die oneindige, uiteindelijke heerser van de Tijd die zijn begin niet kent, is de onveranderlijke Schepper die mensen vormt uit mensen en met de dood een einde maakt aan de heerschappij van de dood.'

*: Naast de *yama*, de gelofte van de yoga over wat men niet moet doen zoals vermeld in 3.27: 6, bestaat de regulering van de discipline over wat men wel moet doen in *niyama* uit: innerlijke en uiterlijke reinheid, tevredenheid, boetvaardigheid, de studie van heilige geschriften en zich inzetten voor de Godspersoon. Zie ook Patañjali's Yoga-sūtra's II: 32.

**: De zeven *kośa's* - vijf stuks uitgebreid met soms twee extra - of ook zeven *dvīpa's* met hun bewustzijnsniveau's op het vlak van het fysieke, vitale, psychologische, intellectuele, gelukzalige, zelfbewuste en ware zelf.

3.30 - Heer Kapila Beschrijft de Nadelige Gevolgen van Vruchtdragende Handelingen

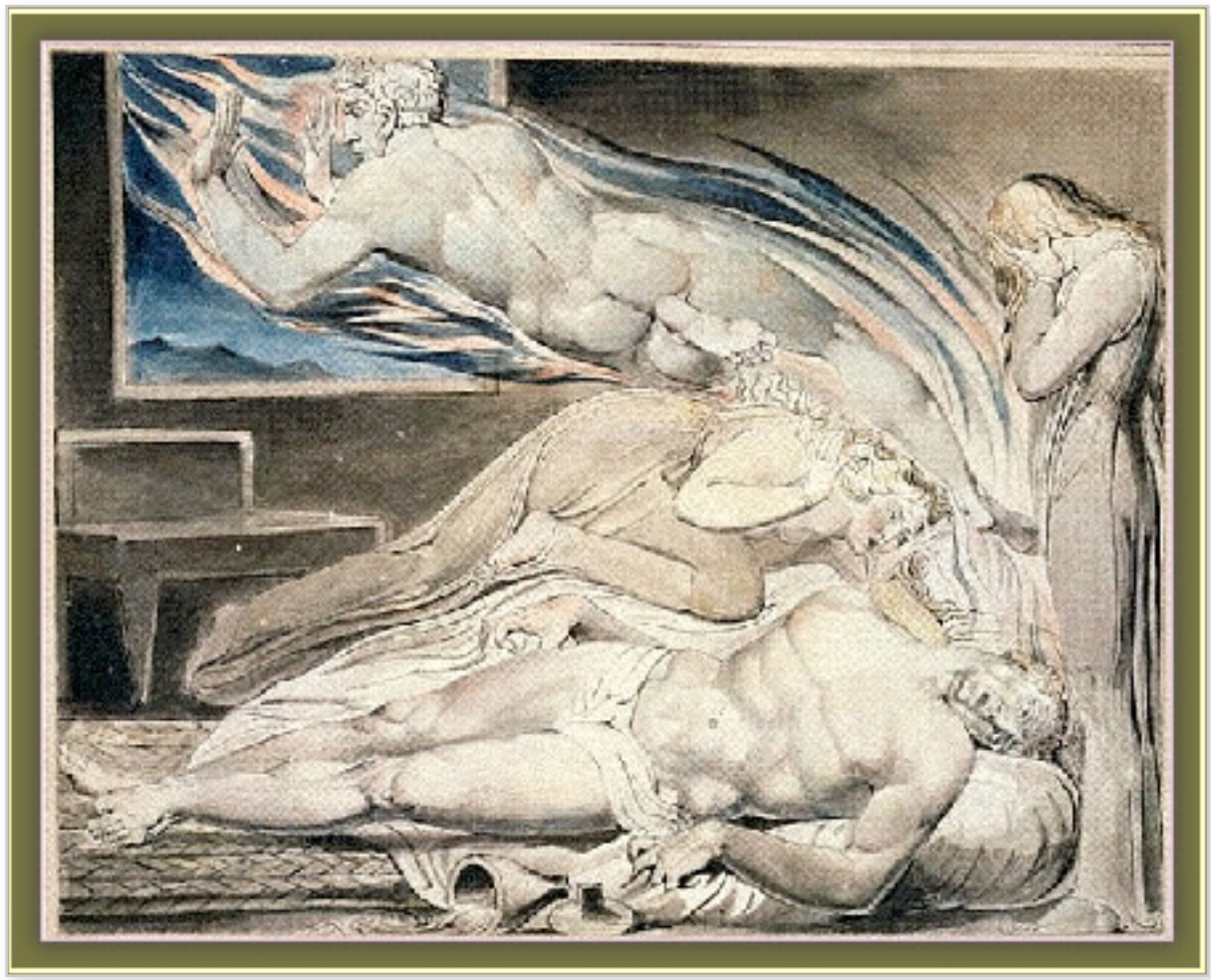

(1) **K**apila zei: 'Zoals een wolkenmassa geen weet heeft van de kracht van de wind, heeft ook een persoon geen weet van de kracht van deze tijdfactor, ook al wordt hij er door geconditioneerd. (2) Welke goederen men ook met moeite vergaarde voor zijn levensgeluk worden door de Opperheer [in de vorm van de Tijd] vernietigd en daarover treurt dan de persoon. (3) In zijn onwetendheid denkt hij dwaas dat het tijdelijke van zijn huis, zijn land en zijn weelde voor het heil van zijn lichaam, iets van blijvende waarde is. (4) Het levend wezen dat zijn bevrediging vindt in dit wereldse bestaan, zal ongeacht zijn verworven geboorte, ermee in overeenstemming verkeren. (5) Zelfs als iemand fysiek in de hel verkeert wenst hij, die in feite wordt misleid door het goddelijk begoochelend vermogen van de materie, het niet zijn helse genoegens op te geven. (6) Met zijn lichaam, huwelijkspartner, kinderen, thuis, dieren, weelde en vriendschappen diep geworteld in zijn hart, beschouwt hij zichzelf een groot succes. (7) Geplaagd door zorgen over het onderhouden van zijn dierbare familieleden, voelt hij zich nooit op z'n gemak en gedraagt hij zich met een slechte geest als een dwaas. (8) Met zijn hart en zinnen bekoord door een vrouw die hij privé treft en door het vertoon van de lieve woordjes van zijn kinderen, verkeert hij in de greep van de valsheid van de illusoire wereld [van het houden van tijdelijke zaken voor iets eeuwigs]. (9) Verwikkeld in de zogenaamde verplichtingen van zijn gezinsleven - die de oorzaak vormen van allerlei soorten van ellende -, heeft hij het er druk

mee deze misère zorgvuldig te bestrijden en denkt hij dat hem dat als huishouder gelukkig zal maken. (10) Terwijl hij er zelf maar weinig van te eten krijgt, onderhoudt hij zijn familie met behulp van de weelde die hij links en rechts met veel geweld [en slachtoffers] vergaarde, en daar gaat hij dan zelf [uiteindelijk] onderdoor. (11) Als hij, ondanks herhaalde pogingen, mislukt in zijn beroepsmatige bezigheden, zal hij, gedreven door begeerte, [afgunstig] de weelde van anderen verlangen en aldus in moeilijkheden komen. (12) Niet langer in staat zijn gezin te onderhouden, verzucht de ongelukkige man, verstoken van schoonheid en weelde, dan met een verbijsterde geest vol van verdriet over alles wat hij tevergeefs probeerde.

(13) **E**r aldus niet toe in staat zijn vrouw enzovoorts te ondersteunen, geniet hij niet meer het respect dat hij voordien genoot, net zoals een oude os niet meer gerespecteerd wordt door zijn boer. (14) Ondanks dat hij wordt gevoed door hen die hij ooit zelf onderhield, ontwikkelt hij geen afkeer [van het gezinsleven] terwijl hij, krom groeiend van de ouderdom, thuis zijn dood afwacht. (15) Zich daar ophoudend eet hij, als een huishond, wat hem achteloos wordt voorgezet, krijgt hij last van zijn spijsvertering en eet en doet hij nog maar weinig. (16) Door de druk vanbinnenuit puilen zijn ogen uit, hoest hij hard vanwege zijn met slijm verstopte luchtpijp en haalt hij met moeite adem, alleen nog maar 'uche uche' zeggend. (17) Neerliggend temidden van zijn treurende vrienden en verwanten is hij, hoewel ertoe aangezet, met de strop van de tijd om zijn nek, niet in staat te reageren op wat hem gezegd wordt. (18) Aldus geeft hij, die in beslag werd genomen door het onderhouden van zijn gezin en zijn zinnen niet onder controle had, in grote pijn de geest, met zijn verwanten in tranen. (19) Getuige van de komst van de boodschappers van de dood met hun verschrikkelijke ogen vol van wraak, laat hij, met de schrik om het hart, zijn ontlasting en urine lopen. (20) Gelijk de soldaten van de koning immobiliseren ze zijn lichaam door hem voor straf met touwen vast te binden, waarna ze hem als een misdadiger bij zijn nek met geweld over een grote afstand meeslepen. (21) Innerlijk gebroken vanwege hun bedreigende aanwezigheid, staat hij verbouwereerd te trillen op zijn benen en wordt hij gebeten door honden terwijl hij zich, in zijn ontzetting, zijn zonden herinnert. (22) Geplaagd door honger, dorst en de straling van verschroeiende bosbranden en winden op hete en zanderige wegen, voelt hij hoe hij pijnlijk met een zweep op de rug wordt geslagen, terwijl hij, niet in staat zich te bewegen, geen toevlucht of water kan vinden. (23) Nu en dan valt hij, raakt hij vermoeid en verliest hij zijn bewustzijn, om dan weer wakker te schrikken op het pad van zijn ellende waar hij spoedig voor de eeuwige heerser van de dood wordt geleid [Yamarāja]. (24) In enkele ogenblikken ziet hij zijn hele leven aan zich voorbijtrekken [hij legt een afstand van 'negenennegentigduizend *yojana's*' af] en krijgt vervolgens de straf die hij verdient. (25) Met zijn ledematen bedolven onder brandhout wordt hij gecremeerd of ziet hij soms hoe hij zijn eigen vlees opeet of dat dat door andere schepselen wordt gedaan. (26) Hij is er dan getuige van hoe op zijn laatste rustplaats honden zijn ingewanden uit zijn lijf trekken en tot zijn afschuw slangen, schorpioenen en steekvliegen hem belagen. (27) Zijn ledema-

ten worden de een na de ander van hem gescheiden door grote en kleine dieren die hem uiteenscheuren, van grote hoogten neerwerpen of hem onder water of in holen sleuren. (28) Vanwege de [ongereguleerde seksuele] omgang die men er op nahoudt moet men, of men nu een man of een vrouw is, daar de terugslag van ondergaan in de vorm van helse staten van woede, zelfvernietiging en begoocheling [*tāmisra, andha-tāmisra* en *raurava* en dergelijke, zie 5.26].

(29) **O**mdat men ook helse terugslagen kan waarnemen in deze wereld, o moeder, spreekt men hier van zowel de hemel als de hel. (30) Hij die aldus [in begeerte, gehechtheid en ontrouw] zorg droeg voor zijn gezin of enkel maar leefde voor zijn maag, zal met het achter zich laten van deze wereld in het leven hierna daarvan de gevolgen voor zichzelf en zijn familie onder ogen moeten zien. (31) Na het achterlaten van zijn huidige voertuig van de tijd zal hij moederziel alleen de duisternis ingaan en de prijs betalen voor het leed dat hij uit eigenbelang berokkende in zijn afgunst op het geluk van anderen. (32) Het is bij God beschikt dat een man die zijn gezin onderhield de helse terugslag moet ondergaan van zijn slinkse daden en moet lijden gelijk iemand die al zijn weelde is kwijtgeraakt. (33) Als een persoon in zijn ijver zijn gezin te onderhouden simpelweg goddeloos te werk gaat, stevent hij af op de donkerste regionen van de zelfvernietiging [*andha-tāmisra*]. (34) Nadat hij, vanaf de laagste positie [van een dierlijk leven] voorafgaande aan een menselijke geboorte, in de juiste volgorde al de terugslagen en zo meer heeft ondergaan, mag hij, gezuiverd, hier weer terugkeren.'

3.31 - Heer Kapila's Instructies over de Omzwervingen van de Levende Wezens

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Als gevolg van zijn karma gaat het levende wezen, onder leiding van de Heer, middels het zaaddeeltje van een man de baarmoeder van een vrouw binnen om daar te verblijven voor het verkrijgen van een lichaam. (2) In de eerste nacht versmelt de zaadcel met de eicel, met de vijfde nacht is er een blaasje en in ongeveer tien dagen is het daarna als een pruim, een klompje vlees of een ei. (3) Binnen een maand verschijnt er een hoofd en binnen twee maanden vormen zich ledematen zoals de armen en de voeten. De nagels, [het begin van] haar, beenderen, huid, voortplantingsorganen en de lichaamsopeningen verschijnen binnen drie maanden. (4) In ongeveer vier maanden scheiden de zeven ingrediënten van het lichaam zich [de lichaamssappen en andere elementen], in vijf maanden doen zich gevoelens voor als honger en dorst en in zes maanden begint de foetus zich naar rechts te bewegen in het vruchtvlies [jongetjes naar rechts, meisjes naar links zo wordt beweerd]. (5) Van de voeding en het vocht onttrokken aan de moeder, groeit het lichaam van de foetus die zich ophoudt in die onmogelijke holte waar [in de buurt] ontlasting en urine een broedplaats voor bacteriën vormen. (6) Voortdurend smachtend naar voe-

ding, wordt het, kwetsbaar als het is, geplaagd door onzuiverheden ['wormen'] en heeft het, zich daar ophoudend, over zijn hele lichaam aldus zeer te lijden terwijl het telkens weer afglijdt in een onbewuste staat. (7) Het voelt het bovenmatig bittere, hete, sterke, zoute, droge, zure etc. van het voedsel gegeten door de moeder in alle lichaamsdelen en daardoor lijdt het pijn. (8) Omsloten door het vruchtvlies ligt het aldaar omringd door de ingewanden, met een gekromde nek en rug met het hoofd gebogen in de buik. (9) Als een vogel in een kooi die geen bewegingsvrijheid heeft, herinnert het - als het geluk heeft - zich nog wat er zich allemaal heeft afgespeeld in de afgelopen honderden levens. Zich zo'n lange geschiedenis heugend, zal het verzuchten, want hoe kan het zo geestelijke rust vinden? (10) Het is vanaf de zevende maand begiftigd met bewustzijn, maar wordt, niet in staat daar nog veel langer te verblijven, tegelijkertijd door de druk van de baarmoeder naar beneden gedrongen, precies als de worm die uit dezelfde buik afkomstig is.

(11) **H**et bange levende wezen gebonden aan zijn zeven ingrediënten [nagels, huid, vet, vlees, bloed, gebeente, merg], doet dan, met gevouwen handen en haperende woorden, in gebed een beroep op de Heer die het in de baarmoeder plaatste. (12) De menselijke ziel zegt: 'Moge Hij me beschermen die het hele universum beschermt en met Zijn aannemen van verschillende gedaanten deze aarde met Zijn lotusvoeten betreedt. Laat me mijn toevlucht zoeken bij die bescherming die mijn angsten zal wegnemen, bij Hem die vond dat ik deze onware omstandigheid verdiende. (13) Ik, de zuivere ziel overdekt door het grofstoffelijke dat bestaat uit de elementen, de zinnen en het denken, ben in deze staat van begoocheling [*māyā*] beland als gevolg van mijn gebondenheid aan mijn activiteiten. Laat me mijn eerbetuigingen brengen opdat ik vast mag houden aan de volledig zuivere Onveranderlijke Ene van onbegrensde kennis die Zich ophoudt in het hart van de boetvaardige. (14) Afgescheiden als ik ben vanwege de overdekking van dit materiële lichaam dat werd gevormd uit de vijf elementen en zich baseert op zintuigen, materiële voorkeuren [*guṇa's*], belangen en vereenzelviging, biedt ik U mijn eerbetuigingen, U, de Allerhoogste Persoon verheven boven de materiële natuur en haar levende wezens, U, wiens heerlijkheden niet verhuld worden door een materieel lichaam. (15) Door de begoochelende kwaliteit van Uw uiterlijke verschijning heeft dit lichaam, dat door de natuurlijke geaardheden en zijn karma eraan gebonden is rond te dolen op het pad van herhaalde geboorte en dood, aanzienlijk te lijden met een telkens weer bedorven geheugen. Moge deze ziel tot het besef komen van zijn ware aard. Hoe zou men Uw goddelijke genade nu anders kunnen vinden? (16) Wat anders dan Uw Goddelijkheid, die zich als een deelaspect [het Paramātmā] ophoudt in zowel het levende als het levenloze, zou ons de kennis verschaffen van de drievoudigheid van de Tijd, van het verleden, het heden en de toekomst? Teneinde bevrijd te raken van de drievoudige misère [zoals veroorzaakt door onszelf, de natuur en door anderen] moeten wij als individuele zielen die het pad van vruchtdragende handelingen volgen ons aan die goddelijkheid overgeven. (17) Behept met een lichaam dat zich bevindt in de onderbuik van een ander lichaam, beland zijnde in

een poel van bloed, ontlasting en urine en sterk geschroeid door het vuur van de spijsvertering, telt [deze individuele ziel met] dit lichaam, ernaar verlangend die plaats te verlaten, zijn maanden wanneer het ellendig als het is zal worden bevrijd, o Heer. (18) U schonk mij, [nog geen] tien maanden oud, o Heer [het licht van] Uw onvergelijkelijke, allerhoogste genade. Wat kan ik anders doen dan met gevouwen handen bidden om in reactie mijn dank te betuigen voor de onvergelijkelijke en unieke gratie van U die de toevlucht bent voor hen die ten val kwamen? (19) Dit levend wezen kan, in zijn gebondenheid aan de zeven lagen van de materie [13.29: 40-45], alleen maar begrijpen wat aangenaam en onaangenaam is. Maar door U uitgerust met een ander lichaam van zelfbeheersing binnenin mezelf, ben ik werkelijk in staat om in mij U, de oorspronkelijke persoon die de innerlijke leidraad vormt, te herkennen als zich zowel ophoudend in het hart als daarbuiten. (20) O Almachtige, hoewel ik, die leven moet met al de ellende buiten deze buik, liever niet van hier vertrek om te belanden in die valkuil, zal ik, [net als iedereen] die zich in de wereld begeeft, direct in de ban van Uw *māyā* me verstrikken in de valse vereenzelviging [van het ego] die ten grondslag ligt aan de eeuwige herhaling van geboorte en dood. (21) Daarom zal ik, de ziel welgezind en nu niet langer van streek, mezelf weer snel uit die duisternis bevrijden door de voeten van Heer Viṣṇu in mijn hart te plaatsen en me zo te behoeden voor dit lot zovele baarmoeders te moeten binnengaan.'

(22) **K**apila zei: 'Aldus verlangend vanuit de baarmoeder, prijst het [nog geen] tien maanden oude levende wezen de Heer op het moment dat hij onder de druk van de baarmoeder naar beneden wordt geperst om geboorte te nemen. (23) Vanwege die druk komt het met het hoofdje naar beneden gekeerd plotseling, met de grootste moeite en beroofd van al zijn herinnering, ademloos naar buiten. (24) Als een worm op de aarde belandend beweegt het, besmeurd met bloed, zijn ledematen en huilt het hardop nu het zijn wijsheid kwijt is met het bereiken van de tegenovergestelde [materiële] positie. (25) Verzorgd door de zijnen die niet snappen wat het wil, is het in omstandigheden beland die het niet verlangde en niet kan weigeren. (26) Liggend in vervuild linnen [vuile luiers e.d.] wordt het kind geplaagd door ziektekiemen [lijdt het onder uitslag op het lichaam] die het niet van zijn ledematen weg kan krabben, want het is niet in staat om te zitten, te staan of zich rond te bewegen. (27) Vliegen, muggen, insecten en andere schepselen bijten in het tere huidje van de baby. Gelijk ongedierte wordt het gebeten door ander ongedierte. Verstoken van wijsheid, begint het dan te huilen. (28) Op deze manier de babytijd ondergaand in lijden en zelfs in zijn kindertijd, vanwege zijn onwetendheid, niet bereikend wat het wil, wordt het kwaad en verdrietig. (29) Met een groeiend lichamelijk bewustzijn ontwikkelt de door lusten gedreven persoon in zijn woede vijandschap jegens andere lustmatige personen en verliest hij zo het belang van zijn ziel uit het oog. (30) De belichaamde ziel die uit onwetendheid vasthoudt aan zaken van tijdelijke aard, baseert zich zo voortdurend op de lichamelijkheid samengesteld uit de vijf elementen en denkt aldus verdwaasd in termen van 'ik' en 'mijn'. (31) Verwikkeld in handelingen ten dienste van het lichaam, wordt hij, vanwege zijn gebondenheid

aan de duistere motieven van zijn vruchtdragende arbeid, achtervolgd door moeilijkheden [bestaande uit de zogenaamde kleśa's] en komt hij zo telkens weer tot een ander leven in de materiële wereld. (32) Is hij, terug op het materialistisch pad, dan nogmaals [enkel] uit op menselijke omgang voor de bevrediging van zijn geslachtsorganen en zijn maag, dan belandt het levende wezen opnieuw in het duister. (33) Omdat hij aldus geassocieerd is, verliest hij zijn zin voor de waarheid, zijn zuiverheid, mededogen en ernst, zijn geestelijk inzicht, voorspoed, bescheidenheid en zijn goede naam, alsmede zijn genade, de beheersing van zijn geest en zinnen en zijn geluk. (34) Men moet geen omgang zoeken met vergroofde, immorele dwazen verstoken van zelfverwerkelijking, die als deerniswekkende honden dansen naar de pijpen van de vrouwen. (35) Er is niets in de wereld dat een man zo dwaas en afhankelijk maakt als omgang met een man gehecht aan vrouwen of met een gezelschap van mannen die gek zijn op vrouwen. (36) De vader van de mensen [Brahmā], begoocheld door de aanblik van zijn eigen dochter, zat als een hert schaamteloos achter haar aan toen hij haar zag in de vorm van een hinde [vergelijk 3.12: 28]. (37) Met uitzondering van de wijze Nārāyaṇa is er werkelijk geen man te vinden onder de levende wezens geboren uit Brahmā, van wie de intelligentie niet wordt afgeleid door *māyā* in de vorm van een vrouw.

(38) **A**anschouw de kracht van Mijn *māyā* in de gedaante van een vrouw, die zelfs de veroveraars van de wereld haar op de voet doen volgen bij het optrekken van een enkele wenkbrauw. (39) Iemand die ernaar streeft de vervolmaking van de yoga te bereiken, moet ervoor waken niet gehecht te raken aan [jonge, aantrekkelijke] vrouwen. Men zegt dat, voor iemand die tot zelfverwerkelijking kwam door Mij van dienst te zijn, dat de poort naar de hel vormt. (40) De vrouw, een schepping van de Heer, is als een overwoekerde put [waar men in tuimelt als men niet oplet], ze vertegenwoordigt de zich langzaam opdringende *māyā*, de begoochelende macht van de materiële wereld, die men moet beschouwen als de dood van je zelf. (41) Als hij, als de verschaffer van weelde, nageslacht en een huis, door gehecht te zijn aan een vrouw, zelf de vrouwelijke staat heeft verworven, beschouwt zij als gevolg van illusie Mijn *māyā*, die de vorm van een man heeft aangenomen, als haar echtgenoot. (42) Zij moet [om bevijding te vinden] die *māyā*, in de vorm van haar echtgenoot, kinderen en huis, beschouwen als de lokroep van de dood door een jager, teweeggebracht op het gezag van de Heer [*]. (43) Omdat de persoon steeds behagen schept in het verrichten van baatzuchtige handelingen, dwaalt de ziel op basis van het lichaam aldus verworven van de ene wereld naar de andere. (44) Zo krijgt de ziel dan een lichaam, samengesteld uit de elementen, de zinnen en het denken, dat bij hem past. Als dat lichaam zijn einde vindt wordt het de dood genoemd maar als het zich manifesteert spreekt men van geboorte. (45-46) Als je niet in staat bent de vaste plaats van een voorwerp waar te nemen, houdt dat in dat je waarnemingszin is gestorven, en als je je lichaam beschouwt als iets dat je zelf bent, houdt dat in dat je geboorte hebt genomen [in materiële zin]. Hij die waarneemt kan niet tegelijkertijd zowel een voorwerp zien als de getuige die het ziet zelf, net zoals de

ogen ook niet in staat zijn om in één oogopslag al de verschillende onderdelen van een enkel voorwerp waar te nemen. (47) Men moet de dood niet met afschuw bezien, men moet niet bang zijn voor armoede noch zich druk maken over enig materieel voordeel; als men de ware aard van het levende wezen inziet, moet men standvastig en vrij van gehechtheid zich rond bewegen op deze planeet. (48) Als men zijn lichaam toevertrouwt aan de wereld die opgebouwd is uit *māyā*, moet men, begiftigd met de juiste visie, op basis van de rede zich daar rond bewegen in onthechting, verbonden in de wetenschap van de [drie vormen van] yoga.'

*: Vergelijk deze passage met het vers van Rūpa Gosvāmī in de Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2: 255 dat omgang van de geslachten toestaat in een devotionele setting: 'Man en vrouw behoren samen te leven als huishouders in relatie tot Kṛṣṇa, enkel voor het doel zich van plichten te kwijten in dienst aan Kṛṣṇa. Betrek de kinderen, betrek de vrouw, betrek de echtgenoot, allen in Kṛṣṇa-bewuste activiteiten, en dan zullen al deze lichamelijke of materiële gehechtheden verdwijnen. Aangezien het bemiddelend medium Kṛṣṇa is, is het bewustzijn zuiver, en bestaat er geen mogelijkheid van terugval wanneer dan ook.'

3.32 - De Verstriktheid in Vruchtdragende Bezigheden

(1) **K**apila zei: 'Welnu, de persoon die thuiswonend de plichten vervult van een huishouder, geniet keer op keer [het voordeel] van de zinsbevrediging, de economische opbrengst en de religieuze handelingen. (2) Daarenboven heeft hij, in zijn gewetensvol aanbidden van de goden en de voorvaderen met het ceremonieel vertoon van offerandes [genaamd *pravṛtti-dharma*], zich verdwaasd door de lust afgekeerd van het zich ontwikkelen in de toegewijde dienst aan de Heer [ten behoeve van het z.g. *nivṛtti-dharma*]. (3) Beheerst door een gelovige geest zal de persoon die, zwerend bij de voorvaderen en de halfgoden, met het drinken van soma [een drank die wordt gedronken door offerende brahmanen] aldus van respect was voor de orde van de maan [waarmee hij zijn offers bracht], weer [naar deze wereld] terugkeren na zijn heengaan [zie ook B.G. 8: 25]. (4) Als Heer Hari zich neervlijt op het slangenbed Ananta Śeṣa, vinden deze werelden van de gehechte huishouders hun einde. (5) Die intelligente zielen [echter] die, met het verrichten van hun persoonlijke plichten, geen misbruik maakten ter wille van de lust en het economisch gewin, maar, meer vrij van materiële gehechtheid,

hun vruchtdragende handelingen opgaven, zullen de perfectie van de vrede vinden omdat hun bewustzijn gezuiverd raakte. (6) Als men steeds [in *nivṛtti-dharma*] rechtschapen bezig is ter wille van de onthechting van het opgeven van egoïsme en eigendomsclaims, raakt men, met het verrichten van zijn persoonlijke plichten, volledig gezuiverd door de goedheid van een dergelijke mentaliteit. (7) Door het pad van de verlichting te volgen komen ze tot de Oorspronkelijke Persoon, de oorzaak van de manifestatie en beëindiging van de wereld, die zich weerspiegelt in het gelaat van een ieder als de Heerser over de geestelijke en materiële werelden. (8) Tot aan het einde van de lange tijd van twee *parārdha's,* waarin het hele leven van Brahmā zelf ten einde loopt [zie 3.11], verblijven ze in de bovenzinnelijke wereld verzonken in gedachten over de Allerhoogste. (9) Na voor de duur van twee *parārdha's* het natuurlijke zelf [van de schepping] bestaande uit de drie geaardheden te hebben ervaren, gaat de Heer van het Voorbije [Brahmā], met het verlangen een einde te maken aan de materiële omhulling samengesteld uit aarde, water, vuur, ether, het denken, de zinnen, voorwerpen, ego enzovoorts, over in de ongemanifesteerde oerstaat. (10) Die yogi's die er alles voor deden om onthecht te raken door hun adem en geest te beheersen en aldus Heer Brahmā ingingen die niet kan worden bereikt met valse zelfopvattingen, gaan vervolgens samen met hem naar de Oorspronkelijke Persoon, de belichaming van de gelukzaligheid, die de oudste, primaire werkelijkheid van de geest vormt. (11) Mijn beste moeder, zoek daarom middels toegewijde dienst uw toevlucht bij Hem, de Heer waarover u nu vernomen hebt, Hij die Zich ophoudt in het lotushart van een ieder. (12-15) [Maar bedenk wel dat] zelfs Brahmā de Schepper van het levende en levenloze die de bron van de Vedische wijsheid is, alsook de wijzen en de meesters van de yoga, de Kumāra's en andere vervolmaakte zielen en oorspronkelijke denkers van de yoga die de Oorspronkelijke Persoon van de Absolute Waarheid bereikten, de eerste van alle zielen, op basis van hun onthechte, egoloze handelen, ondanks hun onafhankelijke visie en al hun spirituele kwaliteiten, weer opnieuw geboorte nemen om hun posities in te nemen als deze manifestatie van de Heer weer opnieuw wordt geschapen door de werking van de tijd en de drie geaardheden. En dat geldt ook voor alle anderen die de goddelijke weelde genoten die voortkwam uit hun vrome daden, ook zij keren weer terug als de wisselwerking van de geaardheden zich opnieuw voordoet.

(16) **Z**ij wiens geesten in deze wereld verslaafd zijn aan vruchtdragende arbeid, doen met overtuiging hun voorgeschreven plichten in gehechtheid aan het resultaat van hun handelen en doen dat dan ook telkens weer opnieuw. (17) Volledig in beslag genomen door hun huishouding vereren ze hun voorvaderen terwijl ze, gedreven door de hartstocht, geesten hebben die - uit op zinsbevrediging - vol zijn van zorgen met hun zinnen niet onder controle. (18) [*Trai-vargika*] personen die de drie burgerdeugden [van economie, zinsbevrediging en religieuze dienstverlening] zijn toegewijd, zijn niet geïnteresseerd in het spel en vermaak van Heer Hari, de doder van de demon Madhu, wiens uitzonderlijke vermogen het bespreken zo waard is. (19) Het opgegeven hebbend met de nectar

van de verhalen over de Onfeilbare, luisteren ze liever, achtervolgd door het lot, naar materialistische verhalen, en wat dat betreft zijn ze net als uitwerpselen etende zwijnen.

(20) **A**ls de zon door het zuiden gaat, gaan ze, na hun crematie, naar hun voorvaderen, om opnieuw geboorte te nemen in hun families voor het verrichten van baatzuchtige arbeid tot het [bittere] einde [vergelijk B.G. 8: 25]. (21) Bij goddelijke voorbeschikking komen ze meteen hulpeloos ten val uit hun verheven positie om naar deze planeet terug te keren, als ze de verdienste van hun vrome handelen hebben uitgeput, o deugdzame ziel [vergelijk B.G. 9: 21].

(22) **A**anbid daarom met heel uw hart de Allerhoogste Persoon, uw toevlucht, dankzij wiens voeten uw toegewijde dienst is verbonden met de goede kwaliteiten. (23) Het verrichten van toegewijde dienst voor Vāsudeva, de Hoogste Persoonlijkheid van God, zal zeer spoedig resulteren in de onthechting en spirituele kennis die leiden tot zelfverwerkelijking. (24) Als de geest van de toegewijde in iedere omstandigheid uitgebalanceerd is met betrekking tot de activiteit van de zinnen, maakt hij als gevolg daarvan geen onderscheid meer tussen voorkeur en afkeer. (25) Hij is dan, vanwege de onthechte opmerkzaamheid van zijn ziel, in vrijheid van zin en tegenzin, van een gelijkgezinde kijk op de wereld en ziet zichzelf verheven tot de transcendentale positie. (26) Hoewel de Hoogste Persoonlijkheid het unieke geheel vormt van de bovenzinnelijke kennis, wordt Hij in filosofisch onderzoek en andere processen van begrijpen verschillend bezien als de Absolute Geest [Brahman], de Superziel [Paramātmā] en de Heer die persoonlijk aanwezig is [Bhagavān, zie ook S.B. 1.2: 11]. (27) Het enige doel dat een yogi voor ogen staat in deze wereld is het, middels de praktijk van de yoga, bereiken van de volledige onthechting van alles. (28) Voor iemand die afkerig is van spirituele kennis, doet de zuivere geest van het absolute, Brahman, die vrij is van de [wisselwerking van de] geaardheden, zich voor als een zintuiglijk waar te nemen relativiteit van vormen die verkeerd word begrepen als zijnde uitgerust met geluid en zo meer. (29) [Maar] net zoals uit het grote geheel van de *mahat-tattva* met zijn drie basiskwaliteiten en vijf basiselementen, het materiële lichaam van het levende wezen zich vormde met zijn individuele bewustzijn, elf zinnen [de vijf zinnen van handelen en waarnemen met inbegrip van de geest] en valse ego, vormde zich ook het universum uit het kosmisch ei van alle universa [en mag men dus concluderen dat er geen wezenlijk verschil bestaat tussen de lokale overdekking van de individuele ziel en de gigantische universele overdekking van de Superziel; of kort gezegd, dat men het universum dus moet zien als een persoon]. (30) Met geloof en toewijding immer standvastig zijnd in de yoga, zal hij dit begrijpen wiens geest gefixeerd is in de onthechting van het zich losmaken van de materiële betrokkenheid.

(31) **E**n zo, Mijn achtenswaardige moeder, heb Ik deze spirituele kennis beschreven die het gezichtspunt van de Ene Geest onthult waarmee men begrip heeft voor zowel de materiële als persoonlijke werkelijkheid [*prakṛti* en *puruṣa*].

(32) Beter dan door ieder van hen afzonderlijk, wordt zowel door middel van de *jñāna yoga* [de yoga van de spirituele kennis] als het in vrijheid van de geaardheden op Mij gericht zijn dat men *bhakti* noemt, het doel bereikt dat men aanduidt met het woord Bhagavān. (33) Net zoals één en hetzelfde voorwerp dat vele verschillende kwaliteiten heeft op verschillende manieren wordt waargenomen door de zintuigen, wordt ook de ene, unieke Heer van Alle Fortuin verschillend bekeken overeenkomstig de verschillende wegen die in de geschriften worden beschreven. (34-36) Door materiële handelingen, offerplechtigheden, liefdadigheid, versobering, studie van de geschriften, filosofisch onderzoek, het onderwerpen van de geest en de zinnen, alsook door verzaking en het afzien van baatzuchtige handelingen, het beoefenen van de verschillende vormen van yoga, het verrichten van toegewijde dienst en het naleven van individuele plichten - zowel in geval van een actief als een contemplatief leven [*pravṛtti- en nivṛtti-dharma*] -, zal men met consequente onthechting en kennis van de wetenschap van de zelfrealisatie, de Allerhoogste Heer zien zoals Hij werkelijk is: als zijnde aanwezig in zowel de materiële wereld als in bovenzinnelijkheid [*saguṇa* en *nirguṇa*]. (37) Ik gaf uitleg over de vier afdelingen van de persoonlijke identiteit [svarūpa] in toegewijde dienst [drie overeenkomstig de geaardheden en één volgens hun transcendentie*] en de niet waarneembare actie van de tijd [de conditionering] die de levende wezens voortdrijft. (38) Voor het levend wezen, Mijn beste moeder, zijn er vele manieren van materieel te werk gaan in onwetendheid [omtrent de eigen aard]. Ze komen allen voort uit het werken voor een materieel resultaat [karma] en hij die zich erin verstrikt is om die reden dan ook de weg kwijt.

(39) **D**at wat Ik zei is er niet voor bedoeld om kwaadwilligen en zij die zich slecht gedragen te onderrichten en moet ook niet worden overgedragen aan opstandige en offensieve types of aan wie dan ook die slechts in naam zijn plicht doet. (40) Ook moet men dit niet uitleggen aan begeertige lieden, noch aan iemand die gehecht is aan huis en haard en ook niet aan iemand die Mij niet toegewijd is of een hekel heeft aan Mijn toegewijden. (41) Het is bedoeld voor trouwe zielen, toegewijden, mensen met respect, zij die niet op anderen afgeven, zij die vriendelijk zijn en volijverig gewetensvol van dienst zijn. (42) Zeg dit tegen hen die met een geest van vrede onthechting ontwikkelden voor dat wat zich buiten hen bevindt, die niet afgunstig zijn en rein zijn en voor wie Ik de meest beminnelijke van de beminnelijken ben. (43) O moeder, hij die hier slechts een enkele keer met geloof over vernam of het voor zichzelf herhaalt met zijn aandacht op Mij gericht [*japa* doend], zal zeker Mijn hemel bereiken.'

*: De vier identiteiten met de geaardheden en hun transcendentie staan bekend als behorend tot het spel van de orde dat de mens speelt in zijn identificaties van het overeenkomstig de vier klassen [*varṇa*], de vier vormen van status [*āśrama*], de drie geaardheden [*guṇa*] en de acht niveaus van transcendentie [*aṣṭāṅga*] functioneren met een zekere graad van ervaring en positie van emancipatie.

ॐ

3.33 - De Verzaking van Devahūti

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat de beminde echtgenote van Kardama, de moeder genaamd Devahūti, aldus had geluisterd naar de woorden van Heer Kapila, bracht ze, nadat ze bevrijd was van de sluier van onwetendheid, Hem haar eerbetuigingen en droeg ze gebeden op aan de auteur betreffende de fundamentele [Sāṅkhya-yoga] waarheden die de grondslag vormen van de bevrijding. (2) Devahūti zei: 'Men zegt dat de Ongeborene [Brahmā], die voortkwam uit de lotusbloem [voortspruitend] uit Je buik, op Jouw in het water neerliggende lichaam mediteerde dat de bron vormt van de stroom van de natuurlijke geaardheden en het beginsel is dat al het gemanifesteerde van de materiële elementen, de zinnen, de zinsobjecten en het denken doordringt. (3) Als die ene persoon van het universum die door de interactie van de geaardheden de schepping en dat alles verdeelde, houdt Je stand op basis van Je heldenmoed. Jij vormt daarbij, door Je te onderscheiden als de onfeilbare die niet handelt, het verschil als de Heer van alle levende wezens wiens duizenden energieën het bevattingsvermogen te boven gaan. (4) Hoe kan het dat Jij als diezelfde persoon geboorte nam uit mijn schoot, mijn Heer, Jij die met Je onvoorstelbare vermogens het universum in Je

buik draagt, Jij die aan het einde van het millennium, Je geheel alleen neervleiend op het blad van een banyanboom, als een baby Je voet likt? (5) Jij hebt dit lichaam aangenomen om het zondig handelen terug te dringen, o mijn Heer, en instructies te verschaffen over de toewijding. Net als met nederdalingen van Je als de zwijn-incarnatie en anderen, ben Je er, met deze, om het pad van de zelfverwerkelijking te openbaren. (6) Met Jou is op welk moment dan ook zelfs de laagst geborene, met het horen zingen van Je naam, het brengen van eerbetuigingen aan Jou of zelfs maar door de enkele herinnering aan Jou, er terstond toe in staat de Vedische rituelen uit te voeren. En dan hebben ze Jou, o Fortuinlijke, nog niet eens van aangezicht tot aangezicht gezien! (7) O hoe zalig en derhalve aanbiddelijk is hij die Je heilige naam vóór op zijn tong heeft, ook al kookt hij maar hondenvlees. Ter wille van Jou deden de zielen van geestelijke ontwikkeling [de Ariërs] die de Veda's bestudeerden en Jouw heilige naam hebben aanvaard, hun boete, brachten zij vuuroffers en dompelden ze zich onder in de heilige rivieren. (8) Jou biedt ik mijn eerbetuigingen, Jij de Hoogste Geest, de Hoogste Persoonlijkheid, Heer Viṣṇu die de naam Kapila draagt en de bron van de Veda's bent, Hem naar wie ik mij inwaarts keerde, die ik voor de geest had, waarop ik mediteerde en door wiens vermogen de invloed van de geaardheden verdween.'

(9) **M**aitreya zei: 'De Allerhoogste Heer genaamd Kapila gaf aldus geprezen vol van liefde voor Zijn moeder haar antwoord met woorden van gewicht. (10) Heer Kapila zei: 'Door dit makkelijk uit te voeren pad te volgen dat Ik u uiteenzette, Mijn beste moeder, zal u zeer spoedig het hoogste doel bereiken. (11) U kan erop vertrouwen dat met deze instructie van Mij die door de transcendentalisten wordt nageleefd, u Mij vrij van angst zult bereiken, terwijl zij die hier niet van op de hoogte zijn de [herhaling van de kringloop van geboorte en] dood realiseren.'

(12) **M**aitreya zei: 'Na deze uitleg nam die eerbiedwaardige Allerhoogste Heer van het pad van de zelfverwerkelijking, Kapila, de leraar van de Absolute Waarheid met permissie afscheid van Zijn moeder en vertrok. (13) Zoals haar zoon het haar gezegd had in Zijn yoga-instructie, concentreerde ze zich om, in dat verblijf [in Kardama's paleis], dat met zijn bloemenweelde het kroonjuweel van de Sarasvatī-rivier vormde, verbonden te zijn in de wetenschap van de bewustzijnsvereniging. (14) Regelmatig een bad nemend, werd haar krullende, samengeklitte haar grijs en werd haar in oude kleren gehulde lichaam mager van de zware boetedoeningen. (15) Kardama Muni, de stamvader van de mensheid, had op basis van zijn verzaking in de yoga zijn ongeëvenaarde woning met alles wat erbij hoorde tot stand gebracht, een verblijfplaats die zelfs door de bewoners van de hemel werd benijd. (16) De ivoren bedden wit als melkschuim hadden met goud bestikte spreien en de stoelen en banken waren van goud gemaakt en hadden zachte kussens om te zitten. (17) De wanden waren vervaardigd van puur marmer en ingelegd met kostbare smaragden en de lampen straalden van de zelfde juwelen als waarmee de dames zich opsierden. (18) De tuin van het huis

was prachtig met zijn bloemen en vruchten, vele bomen met paartjes zangvogels en het gezoem van dronken bijen. (19) Als ze een bad nam in de naar lotussen geurende vijver, zongen de hemelse metgezellen voor haar over Kardama's goede zorg.

(20) [**M**aar] als ze die tuin verliet die zelfs begeerd werd door de vrouwen van Indra, had ze een treurige uitdrukking op haar gezicht omdat ze leed onder het feit dat ze gescheiden was van haar zoon. (21) Met haar echtgenoot naar het woud vertrokken en haar zoon bij haar weg werd ze, ondanks de waarheid waar ze van op de hoogte was, zo verdrietig als een zorgzame koe die haar kalf kwijt is. (22) Met haar gedachten gericht op Hem, haar goddelijke zoon Heer Kapiladeva, raakte ze zeer snel, o beste Vidura, onthecht van haar fijne woning. (23) Volgens de instructie van haar zoon mediterend op de gedaante van de Allerhoogste Heer als het voorwerp van haar spirituele bezinning, hield ze het geheel en de delen van Zijn lachende gezicht in gedachten. (24-25) Er door haar kennis van de Absolute Waarheid toe aangezet op de juiste manier haar plicht te doen, was ze voortdurend bezig in toegewijde dienst en sterk in haar verzaking. Spiritueel gezuiverd door de Grote Ziel wiens gelaat overal wordt waargenomen, zag ze toen in haar zelfrealisatie de symptomen van de natuurlijke geaardheden verdwijnen. (26) Met haar geest gevestigd op zowel Brahman, de Opperheer als de Superziel aanwezig in alle levende wezens, verdween het leed van de ongelukkige toestand van haar ziel en bereikte ze het bovenzinnelijke geluk. (27) Verheven tot de eeuwige staat van complete verzonkenheid, werd ze, vrij van de geaardheden, niet langer herinnerd aan haar materiële lichaam, zoals men ook wat men droomde vergeet als men is opgestaan. (28) Haar lichaam werd onderhouden door anderen [door haar hemelse dienstmaagden], maar, omdat ze niet onder angsten gebukt ging, vermagerde ze niet [verder]; overdekt door onzuiverheden straalde ze als een vuur gehuld in rook. (29) Met haar lichaam onderworpen aan de verzaking van de yoga, was ze, onder de goddelijke bescherming van haar opgegaan zijn in gedachten over Vāsudeva, zich er niet meer van bewust dat haar haar los hing of dat haar kleding wanordelijk was. (30) Aldus het pad volgend haar onderwezen door Kapila, bereikte ze, in de geest van de Absolute Waarheid van de Opperziel, spoedig het einde van haar materiële bestaan en [het hemelverblijf van] de Allerhoogste Heer.

(31) **D**ie allerheiligste plaats waar ze de volmaaktheid bereikte, o dappere ziel, staat in de drie werelden bekend onder de naam Siddhapada [‘de toevlucht van de perfectie’]. (32) De materiële elementen van haar lichaam dat ze met haar yogapraktijk opgaf, werden een rivier die de belangrijkste van alle rivieren is, o zachtaardige. Voor de vervulling die die rivier verleent wordt ze gezocht door allen die de volmaaktheid wensen. (33) Nadat Heer Kapila, de grote yogi en Opperheer, afscheid had genomen van Zijn moeder en uit de hermitage van Zijn vader vertrok, begaf Hij zich in noordoostelijke richting. (34) De oceaan eerde Hem met het bieden van een verblijfplaats waar hij wordt verheerlijkt door de Siddha's, Cānara's, Gandharva's, *muni's* en Apsara's.* (35) Aldaar aanbeden

door de leraren van het voorbeeld die het Sāṅkhya-yogasysteem beoefenen, verkeert Hij permanent in *samādhi* om de verlossing te verzekeren van [alle zielen in] de drie werelden. (36) Mijn beste zondeloze, dit wat ik u op uw verzoek vertelde over Kapila en Zijn conversatie met Devahūti, zuivert [degene die er naar luistert]. (37) Wie ook maar luistert naar of uitweidt over deze vertrouwelijke leringen van Kapila Muni wat betreft de eenheid van de ziel en aldus zijn geest heeft gericht op de Fortuinlijke die de vlag van Garuḍa voert, zal de lotusvoeten van de Allerhoogste Heer bereiken.'

*: Heden ten dage nog steeds bekend en aanbeden als Gaṅgā-sāgara-tīrtha, de plaats waar de Ganges de oceaan instroomt.

Aldus eindigt het derde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: De Status Quo.

ॐ

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 3

3.1
Titel: 'The Disrobing of Draupadī'.
Artiest: Toegeschreven aan Nainsukh (1710-1778). India, Punjab Hills, Basohli, ca. 1765
Bron: Website Devi Smithsonian Museum

3.2
Titel: "Kṛṣṇa as Venugopal".
Artiest: Giri Raj Sharma.
Bron: exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming

3.3
Titel: Het schilderij laat Heer Kṛṣṇa en Arjuna zien tijdens de veldslag te Kurukṣetra.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

3.4
Titel: De afbeelding is een vintage Hindoe afbeelding van Heer Viṣṇu.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

3.5
1. Titel: Het eerste schilderij stelt Hanumān voor aan de voeten van Rāma, Lakṣmaṇa en Sītā.
Artiest: K. Venkatappa.
Bron: Wikipedia
2.Titel: 'Ancient of days (God as an architect)'.
Artiest: William Blake (in 1794).
Bron: British Museum

3.6
Titel: "The Equivalence of Self and Universe".
Artiest: Moslim artiest Bulaki, Jodphur, 1824.
Bron: Mehrangarh Museum Trust

3.7
Titel: Kṛṣṇa doodt de demon Mura
Artiest: Origineel folio van een Bhāgavata Purāṇa manuscript. Pre-Mughal ca. 1550
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

3.8

Titel: “The deity Viṣṇu reclines on the coil of the great serpent Ṣeṣa, while the four-headed Brahmā springs from his navel. Lakṣmī, Viṣṇu’s consort, caresses his feet with devotion”
Artiest: Chamba, Pahari. Date ca. 1780-90.
Locatie: The National Museum, New Delhi 47.110/605
Bron: Wikipedia.org

3.9
Titel: De afbeelding is een collage door Anand Aadhar van een Brahmā afbeelding van een hanger van Exotic India Art (gebruikt met toestemming) en een achtergrond van een schilderij genaamd: ‘Brahmā honors Kṛṣṇa’. Page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa (Story of the Lord Viṣṇu), India, probably Delhi-Agra region, ca. 1525-40. Ter beschikking gesteld door Philadelphia Museum of Art.
Bronnen: exoticindiaart.com & Philadelphia Museum of Art

3.10
Titel: “Brahmā with Sarasvatī”
Artiest: Van een illustratie voor de Bhāgavata Purāṇa, circa 1793, Parijs, Manuscripts orient
Bron: Wikimedia.org

3.11
Titel: De afbeelding is een vervloeiing door Anand Aadhar van twee schilderijen.
De ene is getiteld: ‘Clock’ en is © van Vlad Holst (gebruikt met toestemming),
de andere is getiteld: ‘Gopala’ en is © van Johannes Ptok.
Artiest: Anand Aadhar Prabhu
Artiest: Vlad Holst.
Artiest: Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Ten Dreams.org, Consciousart gallery & Ptok.se

3.12
Titel: Four Kumāras
Bron: De afbeelding is ter beschikking gesteld door de Editor in Chief, Sri Vasudeva Sarana Upadhyaya, van de Sri Sarvesvara Press, Sri Nimbarkacarya Pitha, Salemabad, Rajasthan, India.
Bron: Wikipedia.org

3.13
Titel: Hedendaagse afbeelding ‘Varāha Avatāra’
Bron: exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming
3.14
Titel: ‘Viśvāmitra and Menaka’ uit 1890
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Maharaja Fateh Singh Museum, Vadodara, Gujarat & Wikipedia.org

3.15
Titel: De op fair-use gebaseerde afbeelding getiteld “Gate to Vaikuṇṭha”,
is een collage door Anand Aadhar van twee afbeeldingen.
De ene is een toeristisch kiekje van een Indiase tempel-ingang met Jaya en Vijaya als de bewakers;

de tweede is een Hubble telescoopfoto van de Tarantula Nebula.
Artiest: Anand Aadhar Prabhu
Bronnen: wikipedia.org & Alchetron.com

3.16
Titel: De digitaal verbeterde afbeelding van de Kumāra's is een muurreliëf in Mayapur, India.
Artist: Unknown
Bron: Internet

3.17
Titel: 'Karma'
Artiest: © Wim Kuenen (Prema, gebruikt met toestemming)
Bron: Prema.exto.nl

3.18
Titel: "Viṣṇu as Varāha saves the Earth"
Artiest: Himalayan foothills, Chamba, Pahari region, north India c.a. 1740
Bron: British Museum, britishmuseum.org

3.19
Titel: Heer Varāha wordt aanbeden
Artiest: © Vlad Holst, gebruikt met permissie
Bron: Ten Dreams.org

3.20
Titel: "Viṣṇu on Ananta"; omstreeks begin 19e eeuw; Indiaas manuscript
Bron: The University of Michigan Museum of Art, umma.umich.edu

3.21
Titel: 'Het schilderij van Viṣṇu op de rug van Garuḍa verschijnt in de hemel'
Type: Sacred Art of India
Artiest: © Dominique Amendola, gebruikt met toestemming
Bron: dominiqueamendola.com

3.22
Titel: De parade van de Vedische adel op reis met hun gevolg is in feite een detail van een schilderij ter illustratie van de Rāmāyaṇa. Het is getiteld:
"Vālmīki's Narration, Page from the Araṇyakāṇḍa, 3rd Book of the Rāmāyaṇa, Verses 19-34", Indian, Punjab Hills, Kangra, ca. 1830-1840
Bron: Ackland Museum of Art, ackland.org

3.23
Titel: Het schilderij verwijst naar het aankleden van Devahūti
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

3.24
Titel: De afbeelding is een portret van Heer Kapila.
Artiest: Onbekend

Bron: Internet

3.25
Titel: De illustratie is van een jonge Kapila, die met zijn moeder Devahūti praat
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Onbekend

3.26
Titel: De afbeelding is een collage van Anand Aadhar van een wielontwerp van eigen hand en gelaatsdetails van een stenen tempelreliëf, getiteld:
"Trimūrti Ellora"
Artiest: Anand Aadhar Prabhu
Bron: Wikipedia.org

3.27
Titel: De afbeelding is een vintage plaatje dat de alomtegenwoordigheid van Kṛṣṇa weergeeft in het hart van iedereen
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

3.28
Titel: De afbeelding is een klassiek schilderij van Śrī Nārāyaṇa met Lakṣmī en Brahmā
Artiest: Onbekend

3.29
Titel: De afbeelding van de mediteerder in de sfeer van de chakra's
Artiest: © Pieter Weltevrede
Type: ShareAlike Creativecommons.org
Bron: sanatansociety.com & Wikimedia.org

3.30
Titel: "Death of the Strong Wicked Man".
Type: Het is een illustratie voor Robert Bair's 'The Grave', object 8
Artiest: William Blake
Bron: wikipedia.org & blakearchive.org

3.31
Titel: De afbeelding is een collage van Anand Aadhar van een vintage plaatje van Viṣṇu
en een embryo-studietekening van Leonardo da Vinci
Artiest: Anand Aadhar
Bron: Wikimedia.org

3.32
Titel Het plaatje van de vruchtdragende arbeider is van Vlad Holst
Artiest: © Vlad Holst, gebruikt met toestemming
Bron: Ten Dreams.org3.33
Titel: Afbeelding van Devahūti die zich concentreert in de afwezigheid van haar echtgenoot
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 4: De Schepping van de Vierde Orde, de Bescherming door de Heer

Orde in de wereld: Manu, Daksha, Dhruva, Pṛthu, de allegorie van Purañjana en de Praceta's.

4.1 - Stamboom van de Dochters van Manu

(1) **Ś**rī Maitreya zei: 'Svāyambhuva Manu verwekte bij zijn vrouw Śatarūpā zowel [twee zoons als] drie dochters genaamd Ākūti, Devahūti en Prasūti, zoals u weet [zie 3.12: 56]. (2) Hoewel Ākūti broers had* werd ze aan de grote wijze Ruci uitgehuwelijkt op voorwaarde dat de koning de daaruit resulterende zoon zou krijgen. Dit kwam tot stand met de ondersteuning van religieuze riten en de instemming van zijn vrouw. (3) Ruci, de zeer machtige grote wijze die de voortplanting was toevertrouwd, verwekte een stel kinderen met haar die van de grootste spirituele en brahmaanse kracht waren. (4) Het mannelijk kind van de twee, Yajña ['Hij van het Offer'], was een directe verpersoonlijking van Viṣṇu terwijl het andere, vrouwelijke kind Dakṣiṇā Zijn onafscheidelijke volkomen deelaspect, de Godin van het Geluk [Lakṣmī] was. (5) De zeer machtige zoon die door de dochter ter wereld werd gebracht werd naar het huis van de overgelukkige Svāyambhuva Manu gebracht, terwijl Ruci Dakṣiṇā voor zichzelf hield. (6) De Heer en meester van alle offers trouwde met haar, die altijd zeer naar Hem verlangde. Heel blij als ze was om Hem als haar echtgenoot te hebben, die zelf ook zeer met haar was ingenomen, bracht ze toen twaalf zoons ter wereld. (7) De twaalf waren: Toṣa, Pratoṣa, Santoṣa, Bhadra, Sānti, Iḍaspati, Idhma, Kavi, Vibhu, Svahna, Sudeva en Rocana. (8) In het tijdperk van Svāyambhuva stonden ze bekend als de Tuṣita halfgoden. Marīci was toen de aanvoerder van de wijzen en Yajña was de koning van de halfgoden [Indra]. (9) De twee zoons van Manu, Priyavrata en Uttānapāda, waren in die periode de grootste van alle koningen en hun zonen, kleinzonen, achterkleinzonen en hun nageslacht volgden in hun voetsporen gedurende die periode van Manu. (10) Beste Vidura, over Svāyamb-

huva die zijn dochter aan Kardama overhandigde, heb je me uitgebreid horen spreken [zie 3.12: 57]. (11) De grote persoonlijkheid Svāyambhuva schonk Prasūti aan Dakṣa, de zoon van Brahmā, wiens nageslacht zich enorm over de drie werelden verspreidde. (12) Ik vertelde u reeds over de negen dochters van Kardama die de echtgenotes werden van de negen grote wijzen [zie 3.24: 21-25]. Luister nu naar mijn beschrijving van de geslachten die uit hen voortkwamen. (13) De dochter van Kardama, de vrouw van Marīci ook wel Kalā genaamd, bracht Kaśyapa en Pūrṇimā ter wereld wiens kinderen zich over heel de aarde verspreidden. (14) Pūrṇimā kreeg zoons met de namen Virajā, Viśvaga, o overwinnaar, en een dochter genaamd Devakulyā, die het water werd dat van de Heer Zijn lotusvoeten spoelde en later de hemelse rivier, de Ganges vormde. (15) De vrouw van Atri Muni, genaamd Anasūyā, baarde drie zeer beroemde zoons: Dattātreya, Durvāsā en Soma [de maangod], welke [gedeeltelijke] incarnaties zijn van respectievelijk de Superziel [Viṣṇu], Heer Śiva en Heer Brahmā.'

(16) **V**idura zei: 'O geestelijk leraar, kan u me vertellen hoe in het huis van Atri de belangrijkste halfgoden, verantwoordelijk voor de handhaving, schepping en vernietiging, konden verschijnen met het verlangen iets te doen?'

(17) **M**aitreya zei: 'Er toe aangezet door Heer Brahmā om zich voort te planten ging Atri, de belangrijkste van de geleerden in de spirituele kennis, samen met zijn vrouw naar de grote berg genaamd Ṛkṣa om daar te verblijven voor boetedoeningen. (18) Daar in het woud bevonden zich vele aśoka- en palāśabomen en bloemen, met overal het geluid van het stromende water van de rivier de Nirvindhyā. (19) Zijn geest beheersend door het reguleren van zijn ademhaling, verbleef de wijze daar een honderdtal jaren levend van de lucht terwijl hij op het ene been van de non-dualiteit stond. (20) Hij dacht: 'Door mijn heil bij Hem te zoeken heb ik me aan Hem overgegeven, moge Hij die de meester van het universum is, mij een zoon schenken die net zo is als Hij.' (21) Uit het hoofd van de wijze kwam een vuur voort gevoed door zijn adembeheersing dat, met de beoefening van zijn boete, werd opgemerkt door de drie belangrijkste goden van de drie werelden. (22) [Samen met] de Apsara's, de *muni's*, de Gandharva's, de Siddha's, de Vidyādhara's en de Nāga's kwamen [ze] naar de hermitage van hem die aldus bekend was geraakt. (23) Toen hij al deze halfgoden en grote persoonlijkheden tegelijkertijd zag verschijnen, klaarde de geest van de wijze op die op zijn ene been tot bewustzijn was gekomen. (24) Hij herkende de symbolen van hun persoonlijke attributen [trommel, kuśagras en werpschijf] alsook de stier, de zwaan en de vogel Garuḍa waarop ze zaten, en wierp zich toen met gevouwen handen recht voor hen neer om zijn eerbetuigingen te brengen. (25) Verblind door de stralende gloed van hun glimlachende gezichten en hun genadevolle tevreden blikken, sloot de wijze zijn ogen. (26-27) Met dat beeld voor ogen formuleerde hij met gevouwen handen extatisch zijn gebeden voor hen die in alle werelden hoogst gewaardeerd worden. Atri zei: 'Ik buig me neer voor U, Heer Brahmā, Heer Śiva en Heer Viṣṇu, o U die, zoals U altijd doet in de verschillende tijdperken, Uw lichamen hebt aangenomen overeenkomstig de basiskwaliteiten

van de natuur voor de schepping, handhaving en vernietiging van het universum. Wie van U heb ik feitelijk aangeroepen? (28) Wees zo genadig, verklaar voor mij die zo hevig twijfelt, hoe het zo kan zijn dat U, hoewel ver verheven boven de geesten van de belichaamde zielen, hier allen bent verschenen terwijl ik mijn geest concentreerde op de Ene Grote Heer van Al het Geluk met het doel een kind te verwekken?'

(29) **M**aitreya zei: 'O machtige ziel, nadat ze de woorden hadden gehoord van de grote wijze, gaven alle drie de hoofdgoden hem glimlachend en in vriendelijke bewoordingen antwoord. (30) De halfgoden zeiden: 'Het zal gebeuren zoals u er toe besloot en niet anders. Voor u die steeds vastberaden volhield, o beste brahmaan, zijn wij allen één en de zelfde [persoon] waar u op mediteerde. (31) Daarom zullen onze volkomen deelaspecten - de zoons die uit u zullen worden geboren - zeer vermaard in de wereld zijn, beste wijze, en tot uw grote geluk uw glorie verspreiden.'

(32) **D**e leidende halfgoden, die volmaakt aanbeden aldus hun zegeningen hadden uitgesproken, keerden voor ogen van de echtelieden vervolgens terug naar hun verblijfplaatsen. (33) Soma verscheen als een gedeeltelijke expansie van Heer Brahmā, Dattātreya als een oppermachtige yogi van Heer Viṣṇu en Durvāsā als een partiële incarnatie van Śaṅkara [Śiva]. Verneem nu over de generaties die voortkwamen uit Aṅgirā. (34) Śraddhā, de vrouw van Aṅgirā, bracht de dochters Sinīvālī, Kuhū en Rākā ter wereld met Anumati als de vierde. (35) Behalve hen verwekte hij twee zoons die zeer beroemd waren in het tijdperk van Svārociṣa Manu [de tweede Manu na Svāyambhuva]: het waren de machtige Utathya en Bṛhaspati, de meest vooraanstaande kenner van de Absolute Waarheid. (36) Pulastya bracht via zijn vrouw Havirbhū, Agastya ter wereld, die in zijn volgende leven Dahrāgni ['van het vuur van de spijsvertering'] zou zijn, en Viśravā, die groot was in verzaking. (37) De halfgod Kuvera, de koning van de Yakṣa's [zijn bovennatuurlijke bedienden], kwam door Viśravā ter wereld. Hij nam zijn geboorte uit Idavidā, terwijl de zoons Rāvaṇa, Kumbhakarṇa en Vibhīṣaṇa werden geboren uit een andere vrouw [genaamd Keśinī]. (38) Gati, de echtgenote van Pulaha, o toegewijde, bracht drie kuise zonen ter wereld [Karmaśreṣṭha, Varīyān en Sahiṣṇu] die alles van karma afwisten en zeer respectvol en tolerant waren. (39) Kriyā, de vrouw van de wijze Kratu, bracht zestigduizend wijzen voort die leefden naar de Vālakhilya [een aantal Ṛg Veda verzen over het teruggetrokken bestaan]. Zeer brilliant blonken ze uit in het brahmaanse perspectief. (40) Verwekt door de wijze Vasiṣṭha kwam uit Ūrjā [ook wel Arundhatī genoemd], o grote ziel, Citraketu ter wereld als de eerste van zeven zoons die allen grote en zuivere wijzen waren van Brahman, de Absolute Waarheid. (41) Dat waren Citraketu, Suroci, Virajā, Mitra, Ulbana, Vasubhṛdyāna en Dyumān. Ook kwamen er Śakti en andere zoons ter wereld uit een andere vrouw van hem. (42) Ook Citti [ook wel bekend als Sānti], de vrouw van Atharvā, kreeg in haar volkomen overgave aan de Dadhyañca gelofte [de gelofte van meditatie] een zoon genaamd Aśvaśirā. Verneem nu over het geslacht van Bhṛ-

gu. (43) Bhṛgu, zeer fortuinlijk, verwekte bij zijn vrouw Khyāti, de zoons Dhātā en Vidhātā en een dochter genaamd Śrī, die van grote toewijding voor de Heer was. (44) Aan deze twee zoons werden Āyati en Niyati, twee dochters van de wijze Meru, uitgehuwelijkt en daaruit kwamen Mṛkaṇda en Prāṇa voort. (45) Mārkaṇḍeya Muni werd geboren uit het zaad van Mṛkaṇda en uit Prāṇa kwam de grote wijze Vedaśirā voort wiens hoogst machtige zoon genaamd Kavi Bhārgava ook bekend stond als Uśanā [ofwel Śukrācārya]. (46-47) O Vidura, ik heb voor u gesproken over hoe, met het nageslacht van de wijze Kardama, al de grote wijzen met hun afstammelingen de drie werelden bevolkten met de kleinzoons die uit hun lendenen geboren werden. Het met geloof hierover vernemen is de beste manier om terstond de zonde uit te bannen.

Prasūti, een dochter van Manu, trouwde met de zoon van Brahmā die Dakṣa heet. (48) Met haar verwekte hij zestien lotusogige dochters. Dertien werden er uitgehuwelijkt aan Dharma en één werd er aan Agni geschonken. (49-52) Eén dochter schonk hij aan de gezamenlijke voorvaderen en één gaf hij aan Heer Śiva de verlosser van de zondaars. Śraddhā, Maitrī, Dayā, Sānti, Tuṣṭi, Puṣṭi, Kriyā, Unnati, Buddhi, Medhā, Titikṣā, Hrī en Mūrti zijn de namen van Dakṣa's dochters die aan Dharma werden geschonken. Śraddhā gaf geboorte aan Śubha, Maitrī kreeg Prasāda, Dayā kreeg Abhaya, Sānti kreeg Sukha, Tuṣṭi kreeg Muda, Puṣṭi kreeg Smaya, Kriyā kreeg Yoga, Unnati kreeg Darpa, Buddhi kreeg Artha, Medhā kreeg Smṛti, Titikṣā kreeg Kṣema en Hrī kreeg Praśraya. Mūrti, die alle goede kwaliteiten in zich had, bracht de wijzen Nara en Nārāyaṇa ter wereld. (53) Het verschijnen van Hen beiden maakte het hele universum blij en bracht ieders geest tot vrede. In alle windrichtingen werden de rivieren, de bergen en de atmosfeer aangenaam. (54-55) De halfgoden, Brahmā en anderen droegen allen vol respect hun gebeden op. Uit de hemelen weerklonken muziekinstrumenten, er werden bloemen uit de hemel gestrooid, de wijzen hieven tevreden Vedische hymnen aan, de Gandharva's en Kinnara's begonnen te zingen, de hemelse maagden dansten, en zo zag men alle goede voortekenen. (56) De goden zeiden: 'Onze eerbetuigingen voor de Allerhoogste Oorspronkelijke Persoonlijkheid die middels Zijn uitwendige energie de verscheidenheid van al het bestaande schiep dat zich in Hem bevindt zoals men wolkenmassa's in de hemel aantreft, in Hem die vandaag verschenen is in het huis van Dharma in de gedaante van deze wijzen. (57) Moge Hij die we kennen aan de hand van de Veda's en die - om een einde te maken aan het ongeluk van de geschapen wereld - ons, de halfgoden, in het leven riep vanuit de geaardheid goedheid, ons Zijn genadevolle blik gunnen die de smetteloze lotus, waarin de Godin van het Geluk huist, nog overtreft.'

(58) **O** Vidura, na aldus te zijn geprezen door de verzamelde halfgoden die de genade van Zijn blik vonden, vertrok de Allerhoogste Heer naar de Gandhamādanaheuvel. (59) Het zijn deze twee [Nara-Narāyaṇa] partiële [*aṁśa*-]incarnaties van de Allerhoogste Heer Hari die nu, om de last van de wereld te verlichten, hier verschenen zijn in de gedaante van de twee van Kṛṣṇa [Kṛṣṇa en Arjuna] die de beste zielen zijn van de Kuru- en Yadu dynastie. (60) Svāhā [de

dochter van Dakṣa en] de vrouw van Agni, de vuurgod, bracht drie zonen ter wereld: Pāvaka, Pavamāna en Śuci die zich voeden met de offergaven. (61) Zij op hun beurt brachten vijfenveertig vuurgoden voort, zodat er, alles bij elkaar, negenenveertig van hen zijn, de vaders en grootvader meegerekend. (62) Zij vormen de namen van de [49] vuren waarin de kenners van het Brahman tijdens Vedische offerplechtigheden hun kleinschalige offers [*iṣṭhi's*] voor Agni brengen. (63) De voorvaderen bestaan uit de Agniṣvātta's, Barhiṣada's, Saumya's en Ājyapa's; men benadert hen [met het brengen van plengoffers van water] met dan wel zonder vuur en Svadhā, Dakṣa's dochter, is hun echtgenote. (64) Zij schonken haar twee dochters, Vayunā en Dhāriṇī, die beiden expert waren in de kennis en de wijsheid [van de transcendentie] van de onpersoonlijke weg van Brahman. (65) De echtgenote van Bhava [een naam van Śiva] genaamd Satī, diende de halfgod trouw, maar kon geen kind op de wereld zetten met haar kwaliteiten en karakter. (66) De reden was dat haar vader [Dakṣa] zich ongunstig woedend had opgesteld tegenover de foutloze [Śiva] waardoor ze, verbonden in de yoga, haar lichaam moest opgeven, nog voordat ze de volwassenheid had bereikt.'

*: Normaal gesproken wordt als een vrouw broers heeft ze niet onder deze voorwaarden uitgehuwelijkt. De kleinzoon wordt geadopteerd om de erfenis over te nemen en zo via de mannelijke lijn de nalatenschap veilig te stellen. Dit heet *putrikā-dharma*: een zoon krijgen door een religieus ritueel. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura geeft hier als commentaar de verklaring bij dat Manu wist dat de Hoogste Persoonlijkheid als de zoon van Ākūti zou verschijnen. Zo werd Hij dan zijn zoon.

4.2 - Dakṣa vervloekt Heer Śiva

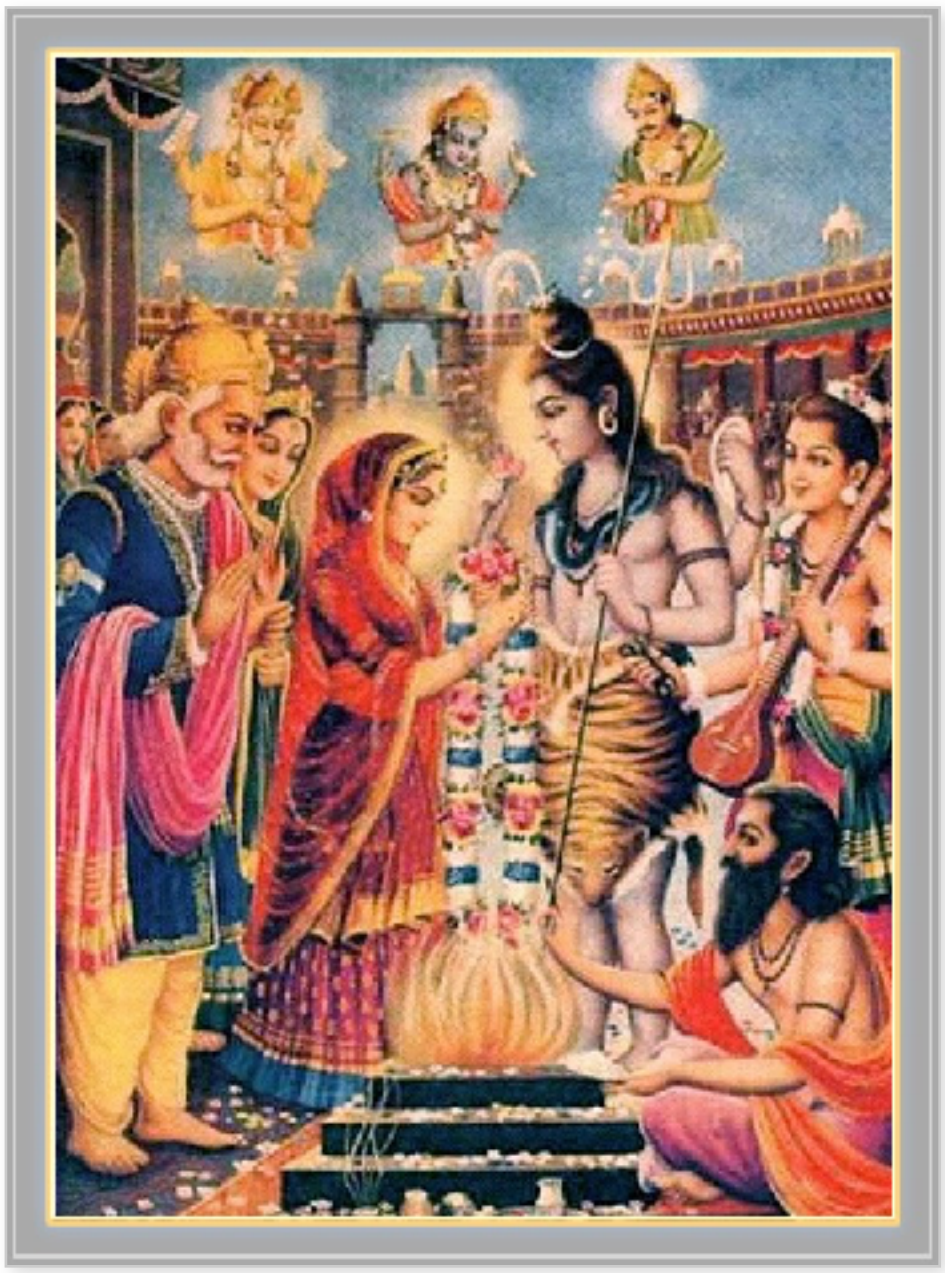

(1) **V**idura zei: 'Waarom toonde Dakṣa zich vijandig jegens Heer Śiva, de beste onder de zachtmoedigen, terwijl hij zijn dochter Satī, waar hij zoveel om gaf, verwaarloosde? (2) Hoe kon hij hem nu haten die de geestelijk leraar is van de hele wereld en die, van binnenuit tevreden met een vredelievende persoonlijkheid vrij van vijandschap, de grootste halfgod van het universum is? (3) Satī gaf het leven op dat zo moeilijk op te geven is. Zeg me daarom, o brahmaan, om welke reden de schoonvader en schoonzoon ruzie hadden.'

(4) **M**aitreya zei: 'Eens in het verleden hadden op initiatief van de heerser over de schepping [de Prajāpati], al de onsterfelijken, de wijzen, samen met de filosofen, de halfgoden en de goden van het vuuroffer en al hun volgelingen, zich verzameld ter gelegenheid van een offerplechtigheid. (5) Toen hij [Dakṣa] bij die grote vergadering binnentrad, bood dat de wijzen een aanblik van hem als zijnde iemand die, vrij van de duisternis van onwetendheid, straalde met een luister gelijk die van de zon. (6) De leden van de vergadering samen met hen die voor het vuur zorgden, stonden toen, onder de indruk van zijn luister, allen op van hun

zitplaatsen, met uitzondering van Heer Brahmā en Heer Śiva, (7) Dakṣa, de grote heer, die gepast werd verwelkomd door de leiders van de bijeenkomst, bracht de ongeborene [Brahmā], de meester van de wereld, zijn eerbetuigingen en ging op zijn aanwijzing toen zitten. (8) Voordat hij zijn plaats innam voelde hij zich echter door de zittende Heer Śiva beledigd, die geen blijk van respect gaf. Hij verloor zijn zelfbeheersing en zei met een kwade blik in zijn ogen het volgende. (9) 'Luister, o wijzen onder de brahmanen, o goddelijken en vuurgoden, naar mijn woorden over de manieren van de zachtmoedigen, en ik doe dit niet uit onwetendheid of uit jaloezie. (10) Hij [Śiva] heeft met een gebrek aan manieren schaamteloos de eer bezoedeld van de heersers van het universum en het pad bedorven van de juiste gedragswijze. (11) Zich voordoend als een eerlijk man, heeft hij [als een zoon van mij] een ondergeschikte positie aanvaard door de hand van mijn dochter te accepteren in de aanwezigheid van vuur en brahmanen. (12) Met het accepteren van de hand van haar die ogen heeft als die van een hertje en met zelf de ogen van een aap, heeft hij mij niet, zoals het hoort, geëerd met een welkomstwoord en door van zijn zitplaats op te staan. (13) Tegen mijn zin gaf ik mijn dochter weg aan iemand met minachting voor de regels en voorschriften, aan iemand die onzuiver en trots gebroken heeft met de gedragsregels, alsof ik de boodschap van de Veda's aan een *śūdra* doorgaf! (14-15) In het gezelschap van geesten en demonen dwaalt hij rond op begraafplaatsen waar lichamen worden gecremeerd en lacht en huilt hij als een waanzinnige waarbij hij, met zijn haar in de war, zich besmeurt met de as van de brandstapel. Hij draagt een slinger van schedels en is versierd met dodemansbeenderen; alleen in naam is hij Śiva of goedgunstig. In feite is hij ongunstig, waanzinnig en geliefd bij de waanzinnigen, hij is hun leider en Heer vergroofd in de geaardheid onwetendheid. (16) Aan hem, de Heer van de Spoken verstoken van alle reinheid met een hart vol van akelige zaken, heb ik helaas, op verzoek van de hoogste meester [Brahmā], Satī weggeschonken.'

(17) **M**aitreya zei: 'Na aldus Śiva beledigd te hebben die zich zelf van vijandigheden weerhield, waste Dakṣa zijn handen en mond met water en begon hij hem kwaad te vervloeken: (18) 'Het aandeel van het offer aan God dat de halfgoden samen met Indra, Upendra [de jongere broer van Indra] en de anderen toekomt, is er niet voor de laagste onder de halfgoden.' (19) Hoewel de leden van de vergadering er op aandrongen dat niet te doen, keerde Dakṣa, nadat hij Śiva had vervloekt, terug naar huis, o Vidura, want hij was zeer kwaad geworden. (20) Begrijpend dat Heer Śiva was vervloekt, liep Nandiśvara, een van zijn volgelingen, rood aan. Blind van woede veroordeelde hij scherp Dakṣa en de brahmanen die het hadden toegestaan dat de vervloeking plaatsvond.

(21) '**M**oge hij die in de fysieke aanwezigheid van hem, de niet-afgunstige Heer Śiva, afgunst koestert en aldus zijn verstand kwijt is met een dualistische visie, zijn greep op de werkelijkheid verliezen. (22) Hij die zich aangetrokken voelt tot een huishoudelijk bestaan vol van voorgewende religiositeit en in een verlangen naar materieel geluk zich overgeeft aan vruchtdragende bezigheden,

zal zijn intelligentie aangaande het Vedisch woord verloren zien gaan. (23) Hij die, met een intelligentie waarmee men het lichaam aanziet voor het zelf, de kennis van Viṣṇu heeft vergeten en als een dier gehecht is aan het seksleven, laat die onmatige Dakṣa, gauw de kop van een geit krijgen! (24) Mogen zij die hem volgen in zijn beledigingen en in de onwetendheid van hun vruchtdragende handelingen versuft hun intelligentie en kennis zijn kwijtgeraakt, telkens weer hier in de oceaan van materieel lijden belanden. (25) Mogen zij die zo afgunstig zijn op Heer Śiva en wiens geesten zo traag zijn geworden door de bekoorlijke, bloemrijke taal van de Veda's die zo doortrokken is van de geur van honing, voor altijd versuft zijn. (26) Laten de brahmanen die het zochten in scholing, verzaking en geloften met de bedoeling er financieel op vooruit te gaan en hun fysieke zinnen te bevredigen, maar van deur tot deur als bedelaars rondzwerven, wat dan ook etend!'

(27) **T**oen Bhṛgu de woorden hoorde van deze vloek tegen de klasse van de tweemaal geborenen, formuleerde hij in reactie daarop een onoverkomelijke vloek overeenkomstig de brahmaanse manier van afstraffen: (28) 'Moge een ieder die er een gelofte op aflegt Heer Śiva te behagen en dergelijke principes navolgt, een atheïst worden die afdwaalt van de schriftuurlijke bepalingen. (29) Mogen zij die zich lieten initiëren om Śiva te aanbidden en de reinheid hebben afgezworen en dwaas hun haren lang hebben, beenderen dragen en bedekt zijn met as, hun bestemming vinden in bedwelming. (30) Aangezien u [Nandiśvara], de Veda's en de brahmanen die de gevestigde orde van de samenleving hooghouden hebt belasterd, hebt u uw heil gezocht in het atheïsme. (31) In de Veda's, die in het verleden altijd strikt werden nageleefd omdat ze het eeuwige pad goedgunstig voor alle mensen vormen, vindt men het bewijs van Janārdana [de Heer als degene die iedereen het beste wenst]. (32) Met het belasteren van die verheven en zuivere geest die de eeuwige weg is van de waarheidlievenden, bent u gedoemd in atheïsme te vervallen waarin u als uw godheid de Heer van de materie en de dood [Śiva als Bhūtapati] heeft!'

(33) **M**aitreya zei: 'Nadat Śiva aldus ter sprake was gekomen met de vloek van Bhṛgu, vertrok de Allerhoogste, lichtelijk terneergeslagen, vandaar met zijn volgelingen. (34) En zo stelden de vaderen van de mensheid zich voor een duizendtal jaren in op de offerplechtigheid, o grote meester, waarin Hari, de Hoogste Persoonlijkheid, de belangrijkste van alle goden is. (35) Na hun harten te hebben gezuiverd door een ritueel, afsluitend bad te nemen op de plaats waar de Ganges en de Yamunā samenvloeien, vertrokken ze allen van daar om terug te keren naar hun eigen verblijfplaatsen.'

4.3 - Het gesprek tussen Heer Śiva en Satī

(1) **M**aitreya zei: 'En zo bleef de hartgrondige vijandschap die bestond tussen de schoonvader en de schoonzoon, een lange tijd bestaan. (2) Toen Dakṣa door Brahmā, de allerhoogste leraar, werd aangewezen als de belangrijkste van alle stamvaders van de mensheid, raakte hij zeer verwaand. (3) Śiva en zijn volgelingen negerend begon hij, na eerst een Vājapeya-offer te hebben gebracht, [het offer van 'de beker van de kracht of de veldslag'] aan het beste van alle offers genaamd het Bṛhaspati-sava-offer [het aanvangsoffer ter ere van de belangrijkste offeraar van de gebeden en gaven]. (4) Daartoe verzamelden zich alle godsbewuste zielen en geleerden van de wijsheid, de voorvaderen en de halfgoden met inbegrip van de fraai opgesierde echtgenotes die hun mannen begeleidden. (5-7) Satī, de dochter van Dakṣa en vrouw van Śiva, hoorde de hemelbewoners van boven praten over het grote festival dat door haar vader werd gehouden. Toen ze vervolgens bij haar in de buurt van alle kanten de mooie vrouwen van de godsbewusten met glinsterende ogen, in mooie jurken met gouden oorbellen en ornamenten om hun halzen, zich in hun hemelse voertuigen rond zag bewegen om daar met hun echtgenoten naar toe te gaan, richtte ze zich hoogst verontrust tot haar echtgenoot, de Heer en meester van de Bhūta's [zij die van de materie

en de doden zijn]. (8) Satī zei: 'Je schoonvader Dakṣa, is begonnen aan een grote offerplechtigheid waar alle godsbewuste zielen naar toe gaan en waar wij dus zeker ook naar toe kunnen gaan mijn liefste, als je dat wilt tenminste. (9) Ik ben er zeker van dat mijn zussen samen met hun echtgenoten er ook naar toe zullen gaan, vol van verlangen hun verwanten te treffen. Ik zou graag met jou en al de sieraden die me gegeven zijn die bijeenkomst bij willen wonen. Vind je dat goed? (10) Ik zal er mijn zussen en hun echtgenoten ontmoeten alsmede mijn lieve tantes en mijn moeder. Ik kijk er al een lange tijd naar uit hen te treffen en ook de offervanen te zien die zijn gehesen door de grote wijzen, o genadige. (11) O Ongeborene, deze manifestatie van Zijn uitwendige energie, die werd geschapen als een interactie van de drie geaardheden, is voor jou zo iets wonderbaarlijks. Maar ik ben slechts je arme vrouw die niet van de waarheid op de hoogte is en graag haar geboorteplaats weer eens wil zien, o Bhava [Śiva als de Heer van het bestaan]. (12) O nimmer geborene met je blauwe keel, alle vrouwen, opgesierd en met hun echtgenoten en vrienden, gaan er samendrommend in grote getale naar toe, zich prachtig aftekenend in de lucht met hun witte zwanen die hen hoog dragen. (13) Hoe kan ik als de dochter nu emotioneel onberoerd blijven, o beste van de halfgoden, als ik hoor over het festival dat plaatsvindt in het huis van mijn vader? Ook als je niet bent uitgenodigd kan je toch nog wel naar het huis van je vriend, je echtgenoot, je vader of je geestelijk leraar gaan, nietwaar? (14) Wees daarom zo goed voor me, o onsterfelijke, en geef gehoor aan mijn wens, o achtenswaardige meedogende Heer met je onbegrensde visie. Zie mij als je [volwaardige] fysieke wederhelft, wees alsjeblieft zo genadig in te stemmen met mijn verzoek.'

(15) **D**e wijze zei: 'De bevrijder van de berg Kailāsa [Heer Śiva] aldus aangesproken door zijn liefste, gaf, beminnelijk als hij was voor zijn verwanten, glimlachend antwoord terwijl hij zich de hartverscheurende, boosaardige woorden herinnerde die Dakṣa had uitgesproken in de aanwezigheid van de meesters van de schepping. (16) De grote Heer zei: 'Wat je zei mijn liefste schoonheid, is helemaal waar; men kan zelfs zonder te zijn uitgenodigd naar vrienden gaan, mits ze er niet op uit zijn je fouten aan te wrijven en, wat nog belangrijker is, als ze vrij van woede zijn in hun trots over de materiële verworvenheden. (17) Zij die arrogant zijn, zijn verblind in hun trots over de zes kwaliteiten van de deugd van scholing, de verzaking, de weelde, de schoonheid, de jeugd en een goede afkomst. Zonder achting voor de grote zielen raken ze daarentegen verstrikt in onwaarheid en verliezen ze hun juiste zin voor de werkelijkheid. (18) Men moet niet naar het huis van verwanten en vrienden gaan die, in hun veronderstellingen, de dingen niet zien zoals ze zijn en aldus hun gasten koeltjes onthalen door ze tegemoet te treden met geheven wenkbrauwen en woede in hun ogen. (19) De pijlen van een vijand raken iemand niet zo diep in het hart als het verdriet dat men ondervindt door de misleidende, barse woorden van verwanten, want onder zulk verdriet gaat de getroffene dag en nacht gebukt. (20) Het is duidelijk dat jij met je knappe gezicht en je goede gedrag de lieveling bent van de dochters van de Prajāpati [Dakṣa], niettemin, zal je, door je verbondenheid met mij, pijn on-

dervinden omdat je vader mij niet eert. (21) Iemand die met een brandend hart van streek is, is niet zomaar in staat om zelfs maar te tippen aan de standaard van het voorbeeldig vroom gedrag van hen wiens geesten altijd uitgaan naar de Oorspronkelijke Persoon, net zomin als demonen in hun afgunst op de Heer zich vroom kunnen gedragen. (22) O liefste jonge vrouw van me, het opstaan en elkaar verwelkomen met eerbetoon is een deugd van de wijzen die, intelligent jegens het Allerhoogste, dat doen terwille van de Oorspronkelijke Persoon die zich in het lichaam ophoudt en zeker niet terwille van degene die zich vereenzelvigt met het lichaam. (23) Het zuivere bewustzijn dat bekend staat als Vasudeva [de 'goedheid van God'] openbaart zich daarin [in het hart] omdat de persoon in die positie in goedheid verkeert en niet overdekt is [door duisternis]. De Allerhoogste Heer respecteer ik als zodanig altijd met de naam Vāsudeva [de 'God van de ziel'], omdat Hij de transcendentie is. (24) We moeten daarom niet naar je vader Dakṣa gaan en zijn Viśvasṛk volgelingen aanwezig bij de offerplechtigheid. [Bedenk wel dat] hoewel hij je jouw lichaam schonk, o Satī, hij mij afgunstig met wrede bewoordingen heeft beledigd, ik die onschuldig was. (25) Als jij mijn woorden in de wind slaat en besluit er [op eigen houtje] naartoe te gaan, zullen de zaken zich voor jou niet ten gunste keren. Met dat jij, die zo respectabel bent, door je verwant beledigd bent, zal die belediging gelijk staan aan ter plekke sterven.'

ॐ

4.4 - Satī Verlaat haar Lichaam

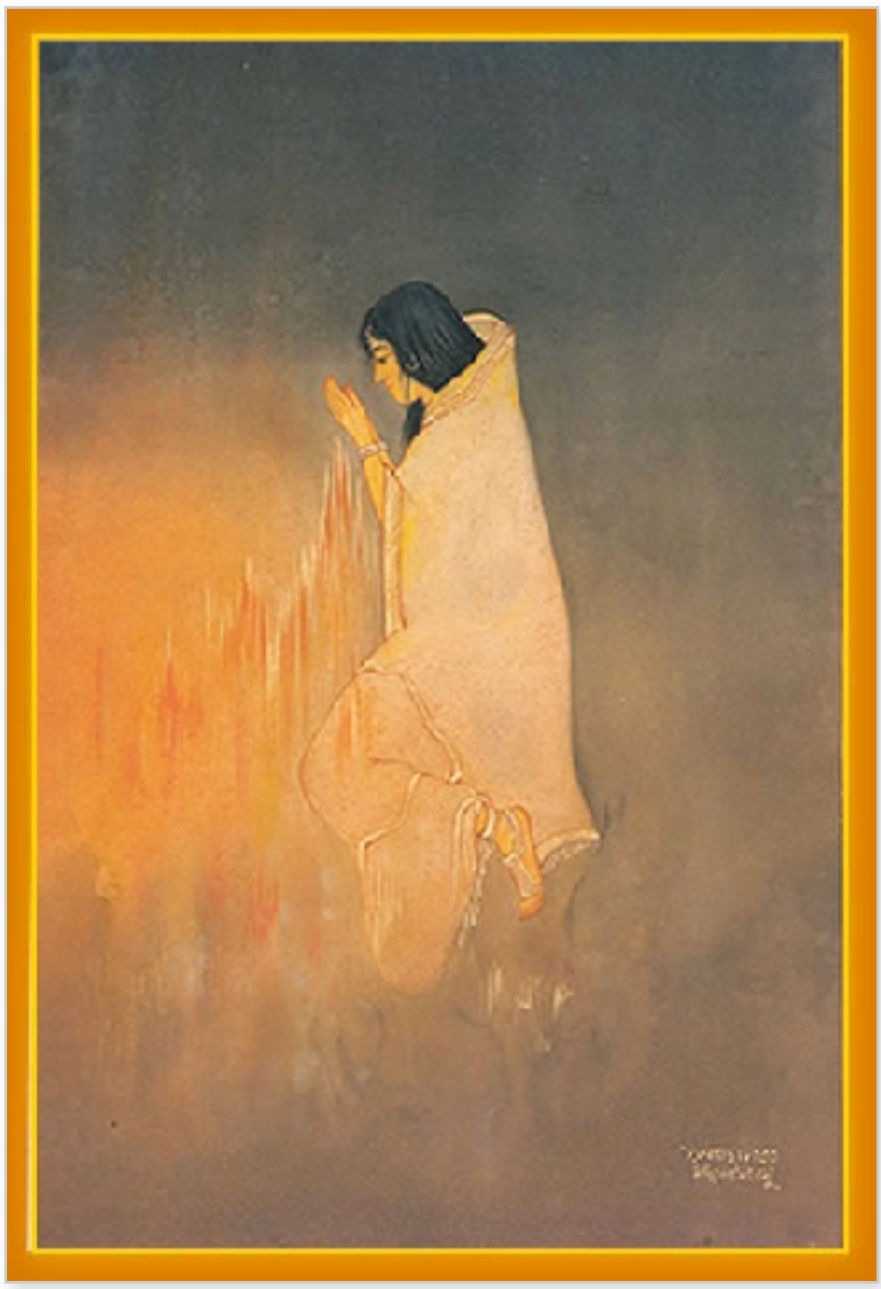

(1) **Ś**rī Maitreya zei: 'Nadat hij dit allemaal gezegd had over het [mogelijke] einde van het fysieke bestaan van zijn vrouw, viel Heer Śiva stil. Omdat ze nu dankzij Śiva begreep dat ze kon kiezen tussen er naar verlangen haar verwanten te zien en er bang voor zijn om ze te bezoeken, stond ze in dubio of ze nu wel of niet moest gaan. (2) Gefrustreerd in haar verlangen haar familieleden te treffen had ze het er moeilijk mee en liet ze geëmotioneerd haar tranen de vrije loop. Trillend keek ze boos naar haar Bhava, de ongeëvenaarde, alsof ze hem wilde verbranden. (3) Zwaar ademend liep ze weg bij hem, de heilige haar zo dierbaar die zij de helft van haar lichaam had geschonken. Van slag door de treurnis en woede in haar hart, ging ze, met haar intelligentie versluierd door haar vrouwelijke aard, toen naar het huis van haar vader. (4) Snel in haar eentje vertrekkend werd Satī terstond gevolgd door de duizenden metgezellen en Yakṣa's van de drieogige [Heer Śiva] die werden aangevoerd door Maṇimān en Mada. Niet bang [Heer Śiva alleen achter te laten] hadden ze de stier Nandī voorop geplaatst. (5) Met haar op de uitgedoste stier gezet namen ze haar lievelingsvogel, bal, spiegel,

lotusbloem, witte parasol, muskietennet, bloemenslingers en andere zaken mee onder de begeleiding van de muziek van trommels, schelphoorns en fluiten. (6) Zo betrad ze de offerplaats waar, met de offerdieren, potten, klei, hout, ijzer, goud, het gras en de huiden om op te zitten en in de aanwezigheid van de grote wijzen en gezagsdragers, de offerplechtigheid werd gehouden opgeluisterd door de geluiden van Vedische hymnen overal eromheen. (7) Maar toen ze daar aankwam werd ze, uit angst voor degene die het offer bracht [Dakṣa], door niemand met respect verwelkomd, behalve dan natuurlijk door haar eigen zussen en moeder die haar vol eerbied omhelsden met verheugde gezichten en kelen verstikt door tranen van genegenheid. (8) Satī echter, niet welkom geheten door haar vader, reageerde niet op het eerbetoon van de begroetingen van haar zusters, moeder en tantes die met gepast respect naar behoren haar op de hoogte stelden en haar geschenken en een zitplaats boden. (9) Inziend dat haar vader zonder offergaven voor Śiva uit minachting voor de godheid de machtige niet voor de bijeenkomst van het offer had uitgenodigd, werd Satī zeer kwaad met een vlammende blik als wilde ze de veertien werelden verzengen. (10) De godin begon toen goed hoorbaar in het bijzijn van allen met woorden vol van woede Śiva's tegenstanders te vervloeken die zo trots waren op hun moeizame offers, terwijl ze Śiva's Bhūta's, die klaar stonden om tot de aanval over te gaan, gebood zich afzijdig te houden. (11) De godin zei: 'Niemand in de wereld is zijn [Śiva's] rivaal, zijn vijand of hem [bijzonder] dierbaar. Wie anders dan u [o vader] zou jaloers zijn op hem, hij, het meest geliefde wezen van het universum, die vrij is van vijandigheid? (12) In tegenstelling tot u, o tweemaal geborene, zoekt hij geen fouten in de kwaliteiten van hen die de waarheid zoeken. Bij anderen bevordert hij eerder, zoveel hij kan, ieder beetje goed dat hij aantreft. En nu zit u bij hem, de grootste van alle personen, fouten te vinden. (13) Het wekt geen verbazing, dit steeds maar denigreren van glorieuze personen door hen die het vergankelijke lichaam aanzien voor het ware zelf. Het is een lelijk kwaad jaloers te zijn op grote persoonlijkheden, voorbeelden bij het stof van wiens voeten men - tot zijn geluk - zijn vuur getemperd ziet. (14) Personen die slechts een enkele keer vanuit hun hart de twee lettergrepen van zijn naam uitspreken, zien hun zondige handelen onmiddellijk verslagen. Voor die Śiva, wiens gebod nooit wordt geminacht en die van een onberispelijke reputatie is, koestert u nu vreemd genoeg haat en nijd. (15) In dienst aan zijn lotusvoeten oefenen de hogere persoonlijkheden hun bij-gelijke geesten ter wille van de nectar van de bovenzinnelijke verrukking, terwijl hij voor de gewone man degene is die men zoekt om alle wensen in vervulling te doen gaan. Dat uitgerekend u nu tegen hem moet zijn, hij de vriend van alle levende wezens in al de drie werelden! (16) Denkt u nu werkelijk dat anderen dan u, zoals Heer Brahmā en zijn brahmanen, geen weet hebben van de ongunstige roep van hem die wordt geassocieerd met de demonen en die, met zijn loshangende samengeklitte haren, is omhangen met schedels en besmeurd is met as van de begraafplaats? Niettemin nemen zij wel de bloemen op hun hoofden die van de voeten vielen van hem die goedgunstig ofwel Śiva wordt genoemd! (17) Als je wordt geplaatst voor mensen die onverantwoordelijk de heerser van de religie belasteren, zou je je oren moeten dichtstoppen en weg moeten

lopen, als het niet anders kan. En als je wel iets kan doen, zou je met geweld de tong van dergelijke kwaadsprekende godslasteraars moeten uitsnijden en vervolgens je leven moeten opgeven. Dat is de manier om dat soort zaken aan te pakken! (18) Daarom zal ik niet langer dit lichaam met me meezeulen dat ik van u, die Śiva ['met de donkere nek'] belasterde, heb ontvangen. Om je te zuiveren van het per ongeluk gegeten hebben van giftig voedsel kan je maar het beste gaan overgeven, zo zegt men. (19) Verheven transcendentalisten die behagen scheppen in hun leven, houden zich niet altijd aan de regels van de Veda's, de weg van de goden verschilt van die van de mensen. Je moet [daarom] niet iemand anders [zoals Śiva] de maat willen nemen vanuit je eigen unieke plichtsbetrachting [zie ook B.G. 18: 47]. (20) Naar waarheid wordt er in de Veda's onderscheid gemaakt tussen handelingen in gehechtheid en handelingen in onthechting [*pravṛtti* en *nivṛtti* dharma]. Op basis van die twee kenmerken van het dharma heb je aldus twee keuzen. Om van beide te zijn is strijdig en zo kan het dan zijn dat geen van deze bezigheden naar de zin is van de transcendentalist. (21) O vader, de wegen die wij volgen zijn niet de uwe, ze worden niet aangeprezen door hen die, bevredigd door het voedsel van de offers, het rituele pad volgen en zo aan hun trekken komen. Ze vormen het pad van de geheelonthouders die de niet-gemanifesteerde vorm van het offeren volgen. (22) Met uw overtredingen jegens Śiva en het ontkennen van dit lichaam dat werd voortgebracht door uw lichaam zeg ik: genoeg is genoeg! Ik schaam me ervoor dat ik voor zo'n verwerpelijke geboorte heb gekozen. Wat een schande is het om door je geboorte verwant te zijn met zo'n slechte persoon, met iemand die grote persoonlijkheden beledigt. (23) Vanwege de familieband die ik met u heb wordt ik er triest van als ik mijn grote Heer Śiva mij 'dochter van Dakṣa' hoor noemen. Al mijn vreugde en glimlachen verdwijnen dan onmiddellijk. Daarom zal ik deze zak met beenderen die door uw lichaam werd voortgebracht opgeven!'

(24) **M**aitreya zei: 'O vernietiger van de vijand, aldus in het offerperk tot Dakṣa sprekend, ging ze in stilte op de grond zitten met haar gezicht naar het noorden. Na water te hebben beroerd sloot ze, gehuld in saffraankleurige kleding, toen haar ogen om de verzonkenheid te vinden in het proces van de yoga. (25) In de beheersing van haar yogahouding bracht ze de inwaarts en uitwaarts gaande adem in evenwicht en stuurde zij die geen blaam treft haar levensadem naar boven. Met intelligentie hief ze hem geleidelijk op van de navel*cakra* naar het hart, van het hart naar de luchtpijp en van de keel naar de plek tussen haar wenkbrauwen. (26) In haar verlangen het op te geven vanwege haar woede jegens Dakṣa, concentreerde zij die keer op keer vol van respect op de schoot van de meest aanbiddelijke van alle heiligen had gezeten, zich door de oefening van haar wilskracht op de lucht en het vuur in haar lichaam. (27) Toen ze daar mediterend in haar geest niets anders voor zich zag dan de nectargelijke lotusvoeten van haar echtgenoot, de hoogste geestelijk leraar van het universum, en ze vrij was van alle smetten, stond spoedig het lichaam van Satī in lichterlaaie door het vuur dat voortkwam uit haar verzonkenheid.

(28) **V**an de kant van hen die er daar getuige van waren ontstond er een, in de hemel en op aarde luid weerklinkend, wonderbaarlijk tumult: 'Ohhh..., helaas heeft Satī, de geliefde godin van de meest respectabele halfgod, haar leven opgegeven uit woede over Dakṣa. (29) Och, zie toch hoe enorm zielloos hij is, de Prajāpati uit wie alle generaties zijn ontsproten. Met zijn gebrek aan respect heeft zij vrijwillig haar lichaam opgegeven, zij, zijn eigen dochter Satī die ons herhaalde respect volkomen waard is. (30) Hij zo hardvochtig en de brahmaanse status onwaardig, zal wijd en zijd een slechte roep verwerven in de wereld omdat hij met zijn overtredingen, als een vijand van Heer Śiva, niet wist te verhinderen dat zijn eigen dochter zich voorbereidde op de dood!' (31) Terwijl de mensen onderling zo met elkaar spraken na getuige te zijn geweest van de wonderbaarlijke dood van Satī, stonden de dienaren van Śiva met geheven wapens op met de bedoeling Dakṣa te doden. (32) Maar zo gauw hij ze zag aankomen offerde Bhṛgu snel offergaven in het zuidelijke vuur terwijl hij hymnen uit de Yajur Veda reciteerde om de vernietigers van een offer af te weren. (33) Door de gaven die werden geofferd door Bhṛgu manifesteerden zich bij duizenden de halfgoden genaamd de Ṛbhu's die, dankzij de maan [Soma] en door boetedoeningen, grote kracht hadden verworven. (34) Al de geesten en Guhyaka's [de wachters van Śiva] werden door hen aangevallen met stukken brandhout uit het vuur. Aldus door de gloed van enkel de brahmaanse macht [opgejaagd], vluchtten ze daarop weg in alle richtingen.'

4.5 - Het Verhinderen van Dakṣa's offerplechtigheid

(1) **M**aitreya zei: 'Toen Heer Śiva van Nārada vernam over de dood van Satī veroorzaakt door de schaamteloosheid die de Prajāpati aan de dag legde en dat de soldaten van zijn metgezellen verdreven waren door de Ṛbhu's die waren voortgekomen uit Dakṣa's offervuur, werd hij ongekend kwaad. (2) Zeer kwaad zijn lippen met zijn tanden op elkaar persend greep hij uit de bos haar op zijn hoofd één haar die verschrikkelijk laaide met een elektrisch vuur. Abrupt opstaand lachte Rudra met een diep geluid en smeet de haar op de grond. (3) Toen verscheen er een grote zwarte man met een huizenhoog lichaam dat straalde als drie zonnen en een duizendtal armen had die verschillende wapens omhoog hielden. Hij had schrikwekkende tanden, een rij van schedels om zijn nek en haar op zijn hoofd dat eruit zag als een brandend vuur. (4) Toen hij [genaamd Vīrabhadra] met gevouwen handen de grote Heer vroeg: 'Wat kan ik voor u doen, o Heer van de Geesten?', zei de Heer hem: 'Jij als de aanvoerder van mijn bondgenoten, o Rudra, o expert in de krijgskunst die voortkwam uit mijn lichaam, ga heen en maak een einde aan Dakṣa en zijn offerplechtigheid!'

(5) **M**et die opdracht omliep hij, als de woede van de woede van de god van de goden, de machtige Śiva. Met de niet te keren kracht die de allergrootste hem geschonken had, beschouwde hij zich als oppermachtig, mijn beste Vidura, en aldus in staat om welke kracht dan ook te trotseren. (6) Met banden om zijn en-

kels die een hard geluid maakten en een schrikwekkende drietand in zijn handen die zelfs de dood kon doden, haastte hij zich toen met een luide brul weg, daarbij gevolgd door Śiva's soldaten die [mee]brulden met een enorm lawaai. (7) Op dat moment zagen de priesters, Dakṣa de leider van de *yajña* en al de personen verzameld, vanuit het noorden de duisternis van een zandstorm opdoemen. De brahmanen en hun vrouwen begonnen toen te speculeren over waar dat stof vandaan kon komen: (8) 'Het waait niet, het kunnen geen plunderaars zijn want de oude Koning Barhi is nog steeds in leven om hen te straffen en de koeien worden ook niet opgedreven; dus waar komt dit stof vandaan? Betekent dit dat de wereld op het punt staat te vergaan?'

(9) **D**e vrouwen van Dakṣa met Prasūti aan het hoofd zeiden vol angst: 'Dit gevaar is nu het gevolg van de zonde van Dakṣa die, als Satī's heer en schepper, zijn volmaakt onschuldige dochter heeft beledigd in de aanwezigheid van haar zusters. (10) Of zou hij het zijn die, als de eindtijd is aangebroken, danst met zijn wapens als vlaggen gehesen in zijn handen en met zijn bos haar loshangend, terwijl hij de heersers met zijn puntige drietand doorboort en zijn luide lach als een donderslag in alle windrichtingen laat weerklinken? (11) Hoe kan er nu geluk zijn als je, van Brahmā zijnd, hem kwaad maakt, als je de woede opwekt van hem die nu met een ondraaglijke gloed vol van woede de hemel verduistert met de vreselijke aanblik van zijn schrikwekkende tanden en de beweging van zijn wenkbrauwen?'

(12) **T**erwijl de mensen [verzameld bij de offerplechtigheid van] Dakṣa allen zo aan het praten waren, konden ze nerveus om zich heen kijkend overal en bij herhaling talloze beangstigende voortekenen waarnemen in de lucht en op de aarde [als gevolg] van de grote Heer [zijn woede]. (13) Spoedig, o Vidura, werd het offerperk omsingeld door de volgelingen van Rudra die met allerlei opgeheven wapens overal rondrenden met hun gedrongen, geel en zwart gekleurde, op haaien lijkende lichamen en gezichten.

(14) **S**ommigen trokken de zuilen van de baldakijn omver terwijl anderen de verblijven van de vrouwen, het offerperk, de verblijfplaats van de priesters en de plaats waar gekookt werd binnendrongen. (15) Sommigen sloegen de potten stuk die voor het offeren werden gebruikt, anderen blusten de vuren die ter wille van de offerplechtigheid brandden, sommigen trokken de afscheiding omlaag die het offerperk markeerde en sommigen urineerden er. (16) Anderen blokkeerden de wijzen de doorgang en sommigen bedreigden de vrouwen en grepen de godsbewuste zielen die vlakbij zaten en vluchtten. (17) Maṇimān nam Bhṛgu Muni vast, Vīrabhadra [‘de grote’] ving Prajāpati Dakṣa, Caṇḍeśa pakte Pūṣā beet en Nandīśvara greep de halfgod Bhaga. (18) Gebukt onder een regen van stenen, stonden al de priesters, goddelijke zielen en andere deelnemers aan het offer die dit alles zagen gebeuren, doodsangsten uit en verspreidden ze zich in alle richtingen. (19) Śiva's machtige verschijning [Vīrabhadra] rukte, temidden van allen daar bijeen, de snor van Bhṛgu Muni eraf, van hem die de offerlepel

had vastgehouden waarmee de uitgietingen werden gedaan, want hij had het gewaagd om met zijn [trotse] snor Śiva uit te lachen. (20) Bhaga's ogen werden door de grote krijgsheer die hem zeer kwaad ter aarde had geworpen uitgestoken in het bijzijn van de Viśvasṛk's, daar hij door de bewegingen van zijn wenkbrauwen de vervloeking van Heer Śiva had aangemoedigd. (21) Zoals Baladeva dat deed met de koning van Kaliṅga [tijdens het gokspel bij de huwelijksplechtigheid van Aniruddha], sloeg hij [Vīrabhadra] Pūṣā de tanden uit de mond omdat die lachend zijn tanden had laten zien tijdens de vervloeking van Śiva. (22) Maar toen hij, met zijn voet op de borst van Dakṣa, met een scherpe bijl zijn hoofd van zijn romp wilde scheiden, kon de drie-ogige reus dat niet voor elkaar krijgen. (23) Noch met wapens, noch met behulp van mantra's in staat om hem enkel maar een schrammetje toe te brengen, was Vīrabhadra met stomheid geslagen en moest hij diep nadenken. (24) Toen viel zijn oog op het instrument dat werd gebruikt om de offerdieren te doden en met behulp daarvan scheidde hij het hoofd van de romp van Dakṣa, de heer die over het offer heerste maar nu zelf een offerdier was.

(25) **A**l de Bhūta's, Preta's en Piśāca's van Śiva juichten van vreugde toen ze hem dat zagen doen, terwijl de volgelingen van Dakṣa het tegengestelde ondergingen. (26) In zijn grote woede jegens Dakṣa gooide Vīrabhadra het hoofd bij wijze van offerande in het zuidelijke offervuur en stak hij al de voorzieningen van de brahmanen voor de offerplechtigheid in brand. Toen vertrokken ze in de richting van de verblijfplaats van hun meester [Kailāsa, 'daar waar de Guhyaka's verblijven'].'

4.6 - Brahmā stelt Heer Śiva tevreden

(1-2) **M**aitreya zei: 'Nadat al de halfgoden door de soldaten van Rudra waren verslagen met drietanden, speren, zwaarden, knuppels en hamers, brachten ze, over hun hele lichaam gewond, samen met al de priesters en de andere leden van de bijeenkomst in grote angst Heer Brahmā hun eerbetuigingen en deden hem toen gedetailleerd verslag van de gebeurtenissen. (3) Op voorhand wetend van de onafwendbaarheid van deze gebeurtenissen hadden de Heer geboren uit de lotusbloem [Brahmā] en Nārāyaṇa, de Superziel van het ganse universum [Viṣṇu], de offerplechtigheid van Dakṣa niet bijgewoond. (4) Toen ze hoorden over wat zich had voorgedaan zei Heer Brahmā: 'Een grote persoonlijkheid is geweld aangedaan en dat is, gegeven de wens om in vrede te leven, over het algemeen niet bevorderlijk voor het welzijn. (5) Ondanks het begaan hebben van deze overtredingen in het Heer Śiva ontzeggen van zijn aandeel van de offergaven, zal u allen snel zijn genade vinden als u, zonder enige terughoudendheid, hem tevreden stelt door uw toevlucht te zoeken bij zijn lotusvoeten. (6) Denk niet dat u door kan gaan met de offerplechtigheid als u niet terstond de god van alle werelden en hun heersers die u hebt kwaad gemaakt om vergeving vraagt; verstoken van zijn echtgenote was zijn hart zeer van streek door de onaardige woorden [die u bezigde]. (7) Noch ik, noch Indra, noch wie van u en de anderen ook die een materieel lichaam hebben, noch zelfs de wijzen die de werkelijke reikwijdte van zijn kracht en macht kennen, hebben er ook maar enig idee van

wat het betekent om iets dergelijks te wagen met hem die zich enkel op de ziel verlaat.'

(8) **N**adat hij aldus de godsbewusten had geïnstrueerd ging Heer Brahmā weg, gevolgd door de voorvaderen en de leiders van het volk die hij vanaf zijn eigen plaats leidde naar de verblijfplaats van Heer Śiva, Kailāsa, de beste van alle bergen die zo geliefd is bij de meester. (9) Die plaats, genoten door de Kinnara's, Gandharva's en Apsara's [de bewoners en zangers van de hemel en hun vrouwen], wordt bevolkt door zij die van de perfectie zijn [de Siddha's] en verschillen van andere mensen [ofwel gaven ontwikkeld hebben] op basis van hun geboorte, hun verzaking, het gebruik van kruiden of door het beoefenen van mantra's in yoga. (10) De bergketen bevolkt door verschillende soorten herten zit vol met allerlei kostbare edelgesteenten en mineralen en is begroeid met bomen, klimplanten en een verscheidenheid aan andere planten. (11) De bergtoppen met hun kristalheldere watervallen hebben verscheidene grotten, aangenaam voor de vrouwen van de mystici die zich er vermaken met hun echtgenoten. (12) Met het weerklinken van de schreeuwen van pauwen en het gezoem van bijen dol van de nectar, is er de nimmer aflatende zang van de koekoeken en het tjilpen van andere vogels. (13) Door het zich er rondbewegen van de olifanten lijkt de berg zelf in beweging te zijn, door het geluid van de watervallen is het alsof de berg zelf van zich laat horen en door de bomen die aan ieders wensen beantwoorden is het alsof de berg zijn armen uitstrekt en roept om de vogels. (14-15) De berg is verder gesierd met mandāra-, pārijāta-, sarala- (pijnbomen) en tamālabomen, śāla- en tāla-, kovidāra-, āsana- en arjunabomen, cūta's (mango), kadamba's, dhūli-kadamba's, nāga's, punnāga's en campaka's en ook ziet men er bomen als pāṭala's, aśoka's, bakula's, kunda's en kurabaka's. (16) Verder is er de pracht van goudkleurige lotussen, de kaneelboom, de mālatī, de kubja, de mallikā en de mādhavī. (17) Samen met kata-, broodvruchtbomen, julara- en banyanbomen, plakṣa's, nyagrodha's en bomen die asafoetida voortbrengen vind je er ook betelnootbomen, pūga's, rājapūga's en jambu's [zwarte bessen en soortgelijk groen]. (18) Met de verscheidenheid aan bomen als kharjūra's, āmrātaka's, āmra's en dergelijke en anderen als de priyāla's, madhuka's en iṅguda's, is hij tevens rijk aan veṇu-kīcakaiḥ en kīcaka [verschillende soorten bamboe]. (19-20) Kumuda-, utpala-, kahlāra- en śatapatralotussen bedekken de meren van de wouden die, vol van het zachte gefluister van groepen vogels, daarnaast herten, apen, zwijnen, katten, beren, śalyaka's, bergkoeien en ezels, tijgers, kleinere herten en buffels en dergelijke herbergen. (21) De verschillende soorten herten zoals de karṇāntra's, ekapada's, aśvāsya's, vṛka's en kastūrī's, genieten daar hun leven met de ook daar aanwezige groepjes bananenbomen en prachtigste lotusmeertjes met zanderige oevers. (22) De toegewijden zagen er de wateren van het Alakanandāmeer dat de geur nog droeg van Satī die daar had gebaad en ze waren met verwondering geslagen over die berg van de Heer van de Geesten. (23) Daar in Alakā ['ongewoon mooi'] zagen ze het gebied met het woud genaamd Saugandhika ['vol van geuren'], dat zo werd genoemd vanwege de soort lotusbloemen die men daar aantreft. (24) De twee rivieren de Nandā en de Alak-

anandā die in de buurt van de verblijfplaats van de meester stroomden, waren hoogst gezegend vanwege het stof van de lotusvoeten. (25) Beste bestuurder, in die twee rivieren begaven zich de hemelse schoonheden vanuit hun woningen om er na hun liefdesspel te spelen met hun echtgenoten en elkaar nat te spetteren met het water. (26) De beide stromen geel van het *kuṅkum*poeder [dat van hun borsten afspoelde] deden de olifanten en hun wijfjes die daar een bad kwamen nemen van het water drinken, ook al waren ze niet dorstig. (27) De hemelse verblijven genoten door de vrouwen van de deugdzamen waren overdekt door talloze kostbare edelstenen, parels en goud, waardoor ze eruit zagen als wolken die in de hemel oplichten door bliksemflitsen.

(28) **D**oor het Saugandhikawoud trekkend dat zo aantrekkelijk was met zijn verscheidenheid aan bomen en met zijn bloemen, vruchten en groen aan alle wensen tegemoet kwam, bereikten ze de verblijfplaats van de Heer van de Yakṣa's. (29) Daar zagen ze de schoonheid van vele roodhalzige vogels waarvan de geluiden zich mengden met het gezoem van bijen, en zagen ze ook meertjes vol lotusbloemen aantrekkelijk voor groepen zwanen. (30) De bries van de sandelhoutbomen deed de wilde olifanten samendrommen en prikkelde voortdurend de geesten van de vrouwen van de deugdzame zielen. (31) De traptreden leidend naar de baadplaatsen vol met lotussen die werden gebruikt door de getrouwen van de goddelijke persoonlijkheid [de Kimpuruṣa's], waren gemaakt van *vaidūrya* gesteente. Nadat ze hen hadden gezien zagen ze niet ver daar vandaan een banyanboom. (32) Op een hoogte van duizenden meters spreidde die boom zijn takken uit over een kwart van de voet van de berg en wierp een fijne, verkoelende schaduw. Er nestelden geen vogels in. (33) Eronder zagen de goddelijken Heer Śiva, de toevlucht van vele grote wijzen verlangend naar bevrijding, die met het hebben opgegeven van zijn gramschap, daar zat zo ernstig als de eeuwige tijd zelf. (34) Heilige, bevrijde zielen als de Kumāra's met Sanandana aan het hoofd en Kuvera, de meester van de Guhyaka's en Rākṣasa's, zaten daar vol eerbied rondom de statige en serene Heer. (35) Ze zagen hem daar als de meester van de zinnen, de kennis van de verzaking en het pad van de yoga; als de vriend van de hele wereld die met zijn totale liefde de zegen voor een ieder is. (36) Men kon hem herkennen als degene die de asceten graag zien: met as, een staf, samengeklit haar, gezeten op een antilopenhuid, met een roze gekleurd lichaam en met de sikkel van de halve maan op zijn hoofd. (37) Met onder zich een kussen van darbha-stro was hij, voor een gehoor van alle wijzen, met Nārada in gesprek over de eeuwigheid en de Absolute Waarheid. (38) Zijn linkervoet had hij geplaatst op zijn rechterdij en, met zijn rechterhand rustend op zijn knie, zijn gebedssnoer vasthoudend, gebaarde hij om zijn argument kracht bij te zetten. (39) Aldus leunend met zijn knie gefixeerd en verzonken in de trance van spirituele gelukzaligheid, ontving hij, als de eerste denker onder de wijzen aldaar, het eerbetoon van de overige wijzen en heersers van de verschillende werelden die hun handen hadden samengevouwen. (40) Maar toen Heer Śiva zag dat de zelfgeborene, Heer Brahmā, was aangekomen vergezeld door de besten onder de verlichten en niet-verlichten, stond hij wiens voeten worden aanbeden

op en boog hij, vol respect zijn hoofd, precies zoals Viṣṇu dat deed toen Hij als Vāmanadeva Kaśyapa verwelkomde. (41) Dat deden ook de andere vervolmaakte zielen en grote *ṛṣi's* die van alle zijden het voorbeeld van hun Heer volgden en hun eerbetuigingen brachten. Na dat eerbetoon voor Heer Śiva sprak Heer Brahmā met een glimlach tot hem.

(42) **B**rahmā zei: 'Ik ken u als de beheerser van de ganse manifestatie van de kosmische schepping, als het vermogen van zowel het zaad [van de vader] als de schoot [van de moeder] en als hij die goedgunstig en verheven is, onveranderlijk en immaterieel. (43) Zoals een spin dat doet met zijn web, o Fortuinlijke, schept, handhaaft en vernietigt u dit universum met de belichaming van uw goedgunstige energie. (44) Ter bescherming van het voordeel ontleend aan dharma en *artha* [de religie en de economie] machtigde u Dakṣa om [het systeem van] offeren tot stand te brengen en het respect te verzekeren voor dat wat de mensen samenbindt [het *varṇāśrama*systeem] en waar de brahmanen bij zweren met de grootste achting. (45) O goedgunstige, de daden van hem die het goede nastreeft leiden tot een hogere wereld, de hemel en het bovenzinnelijke bereik, terwijl iemand die ten ongunste bezig is een gruwelijke hel wacht. Hoe kan het dat dit voor sommigen precies omgekeerd werkt [waarbij de goeden lijden en de kwaden floreren]? (46) Bij toegewijden, die in volle overgave aan uw voeten u perfect herkennen in allerlei soorten levende wezens en die vanuit de Allerhoogste positie geen verschil maken tussen de levende wezens, treft men vrijwel nooit de woede aan die men wel aantreft bij het dierlijke type mens. (47) Zij die het hart hebben opgegeven, zij die uit zijn op resultaten en verschil maken tussen mensen, kunnen het niet hebben als het anderen goed gaat en zijn zo steeds maar boos op anderen en kwetsend met barse woorden. Ze hoeven niet door u gedood te worden daar ze reeds door de voorzienigheid zijn gedood. (48) Als materialisten op sommige plaatsen [die aan Kalī werden toegewezen, zie 1.17: 36], begoocheld zijnde door de onoverkomelijke, illusoire energie van de Grote Blauwe Heer [de Heer als Puṣkaranābha], anders tegen zaken [van goed en kwaad] aankijken, zullen heilige personen vanuit hun mededogen nooit hun krachten [tegen hen] in het geweer brengen maar in plaats daarvan genade tonen, daar alles bij het lot is geregeld. (49) O Heer, aangezien de intelligentie van u, de ziener en kenner van allen, nimmer wordt aangetast door dat grote vermogen van de materiële energie [of *māyā*] van de Allerhoogste persoon, zou u in dit geval er naar moeten streven van genade te zijn voor hen die in hun hart begoocheld zijn vanwege diezelfde begoochelende energie die hen verleidt tot karmisch handelen. (50) Heer Śiva, u die zou delen in de opbrengst van Dakṣa's nu onvoltooide offer, deed wat u moest doen toen u een einde maakte aan de offerplechtigheid van zijn slechte priesters en alles vernietigde. Omdat u niet uw deel van het offer, dat uzelf begunstigt, gegund werd hebt u het recht om te nemen wat het uwe is. (51) Laat de offeraar Dakṣa zijn leven terugkrijgen, Bhagadeva zijn ogen terugkrijgen, Bhṛgu zijn snor weer teruggroeien en laat Pūsā als voorheen zijn rij tanden weer hebben. (52) Laat de godsbewuste zielen wiens ledematen werden gebroken en de priesters die leden onder de wapens en stenen, nu

direct bij uw genade, o vertoornde, herstellen van hun verwondingen. (53) O Rudra, laat het deel van wat er ook over is van dit offer het uwe zijn, o beminde Heer, zodat die offerplechtigheid vandaag nog afgerond kan worden, o vernietiger van de *yajña*.'

4.7 - Het Offer Uitgevoerd door Dakṣa

(1) **M**aitreya zei: 'Heer Śiva, die aldus door Heer Brahmā geheel tevreden was gesteld, sprak toen voldaan met een glimlach, o machtig gearmde. (2) Mahādeva zei: 'Ik neem geen aanstoot aan hen die ik als kinderen zie, ik wil het er niet over hebben of erover denken, o Heer van de geschapen wezens, ik corrigeerde hen die begoocheld waren door de uiterlijkheid van God. (3) Laat er voor de Prajāpati wiens hoofd tot as werd verbrand de kop van een geit zijn en laat Bhaga zijn deel van het offer bekijken door de ogen van Mitra. (4) Pūṣā die de ceremonie leidde zal deeg van kikkererwten moeten eten of voedsel dat voor hem gekauwd is, maar de goddelijken die mij wel een deel van het offer gunden zullen zich volledig herstellen. (5) De twee armen van de Aśvin's [de tweeling beschermers van de medische wetenschap] en de handen van Pūṣā zijn er voor de priesters en de anderen die hun ledematen moeten missen, en Bhṛgu mag de baard van de geit hebben.'

(6) **M**aitreya zei: 'Iedereen die toen hoorde wat de beste van de begunstigers zei was volkomen tevreden, o mijn beste. Ze zeiden: 'Goed gezegd, goed gezegd!' (7) Daarop werd Heer Śiva door de goddelijken en de wijzen aangevoerd

door Bhṛgu uitgenodigd, en gingen ze, samen met de Vrijzinnige [Śiva] en hij die van de Veda is [Brahmā], voor de tweede keer op weg naar het offer dat ze voor God wilden brengen. (8) Nadat ze allen hadden volbracht wat Heer Bhava hen had opgedragen, voegden ze de kop van het offerdier samen met het lichaam van Dakṣa. (9) Zo te werk gaand onder toezicht van Rudra kwam Dakṣa onmiddellijk bij bewustzijn alsof hij had geslapen en zag hij de mededogende Heer voor zich staan. (10) Op het moment dat de Prajāpati de Heer die de stier berijdt zag, werd zijn door haat besmette hart zo rein als een [door de regens gevuld] meer in de herfst. (11) Hoewel hij tot Bhava wilde bidden, wou dat niet lukken met zijn ogen vol tranen vanwege de heftige stroom van emoties bij de herinnering aan de dood van zijn dochter. (12) Nadat hij met veel moeite zijn geest, die was overweldigd door liefde, in bedwang had gekregen, bad de Prajāpati weer bij zinnen gekomen tot de Heer met lof en welgemeende gevoelens. (13) Dakṣa zei: 'Welk een grote gunst is mij ten deel gevallen met uw straffen. Ondanks dat u mij versloeg is er, noch van uw kant, o fortuinlijke, noch van de zijde van Viṣṇu, ooit sprake van enige verwaarlozing van een ongekwalificeerde brahmaan [als ik], mijn Heer. Dus waarom zou hij die zich aan zijn geloften houdt [en offers brengt, tekortkomen]? (14) O Grootheid, de brahmanen werden als de eersten geschapen uit de mond van Brahmā met de bedoeling de leringen van zelfrealisatie, geloften en verzaking te verkondigen. Daarom beschermt u ze telkens als ze nood lijden met een stok in uw hand, net als iemand die zijn kudde beschermt. (15) U die door mij, me niet bewust van uw werkelijkheid, werd beledigd met de pijlen van [mijn] onaardige woorden, slaat daar niet werkelijk acht op. Toen u mij in de hel zag afglijden omdat ik de meest respectabele belasterde, hebt u mij uit mededogen gered. Ik zou graag zien dat u tevreden bent over wat u vanuit uw eigen genade hebt gedaan, o Heer.'

(16) **M**aitreya zei: 'Dakṣa aldus vergiffenis vindend bij Heer Śiva, begon met de permissie van Heer Brahmā opnieuw met de uitvoering van het offer samen met de priesters, de geschoolden en de anderen. (17) Om gezuiverd te raken van het contact dat ze hadden gehad met Vīrabhadra en zijn mannen en om het offer te kunnen volbrengen dat bedoeld was voor Viṣṇu, regelden de besten onder de brahmanen de offerplechtigheid genaamd *purodāśa* uitgevoerd met drie schalen. (18) O Vidura, zo gauw de leider van de Yajña [Dakṣa] aldus geheiligd in de meditatie de geklaarde boter met hymnen uit de Yajur Veda offerde, verscheen Heer Hari, de Hoogste Persoonlijkheid ten tonele. (19) De uitstraling van allen daar aanwezig raakte toen overschaduwd door de helderheid [zich verspreidend] in al de tien windrichtingen van Hem die werd gedragen door Garuḍa's [of Stotra's] enorme vleugels. (20) Met een donkere huidskleur, kleding zo geel als goud, een helm met de schittering van de zon, krullend haar zo zwart als zwarte bijen, een gelaat opgesierd met oorhangers, met een schelphoorn, een lotusbloem, een schijf en pijlen, een boog, een knots, een zwaard en schild in Zijn [acht] handen, en met Zijn vele gouden sieraden, zag Hij er uit als een boom in de bloei. (21) Omhangen met woudbloemen droeg Hij Zijn gezellin [Lakṣmī] op Zijn borst [in de vorm van Zijn Śrīvatsa-teken] en slechts een glimp van Zijn

grootmoedige, glimlachende blik volstond om de hele wereld te behagen. Aan Zijn zijde werden er op zwanen lijkende yakstaartwuifkwasten bewogen en boven Hem zag men een prachtige, maangelijke koninklijke witte baldakijn. (22) Toen ze Hem zagen arriveren, stonden al de halfgoden en de anderen onder leiding van Brahmā, Indra en de drieogige Śiva, onmiddellijk op van hun zitplaatsen en brachten ze hun eerbetuigingen. (23) Overschaduwd door de luister van Zijn uitstraling vielen ze allen stil en vol ontzag beroerden ze hun hoofden om in gebed zich te buigen voor Adhokṣaja, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. (24) Hoewel Zijn heerlijkheid het bevattingsvermogen van zelfs Brahmā en dergelijken te boven gaat, konden ze door Zijn genade nu Zijn bovenzinnelijke gedaante aanschouwen en hun gebeden brengen overeenkomstig hun verschillende capaciteiten. (25) Dakṣa, die zijn toevlucht zocht, werd aanvaard met de eervolle offerandes die hij uitvoerde voor de meester van alle offers, de allerhoogste leraar van al de stamvaders van de mensheid die door Nanda en Sunanda [de belangrijkste dienaren van Nārāyaṇa in Vaikuṇṭha] wordt bijgestaan. Hij bracht Hem toen met het grootste genoegen, met een onderworpen geest en met gevouwen handen zijn gebeden. (26) Dakṣa zei: 'Uwe Heerlijkheid hier nu volledig aanwezig, bent vanuit de zuiverheid van Uw hemelverblijf, in een volmaakte transcendentie boven alle mentale gissingen, naar hier teruggekeerd. U bent die ene zonder weerga, de heerser over alle materie vrij van angst, die ogenschijnlijk onzuiver met haar [met Māyā] in relatie bent getreden als degene die het overzicht heeft en in Zichzelf volkomen is.'

(27) **D**e priesters zeiden: 'Wij allen die niet bekend zijn met de waarheid van U die vrij bent van de invloed van de materiële wereld, wij die van een intelligentie zijn die door de vloek van Śiva een te grote gehechtheid aan vruchtdragende bezigheden inhoudt, o Allerhoogste Heer, zijn nu op de hoogte van uw naam [Yajña] die staat voor de regeling van het religieus offeren dat zich in de drie afdelingen [van de drie Veda's] beweegt en ter wille waarvan we ons bezighouden met de aanbidding van halfgoden [als de goddelijkheid van de zon en de maan].'

(28) **D**e leden van de bijeenkomst zeiden: 'Op het pad van herhaalde geboorte en dood hebben we geen plaats om te schuilen. We hebben er hevig onder te lijden gebonden te zijn aan dit machtige bolwerk van de koning van de dood [Yama] dat vol is van lelijke slangen en waarin de luchtspiegeling van het materieel geluk van een huis en een lichaam een zware last vormt. Als we moeten leven met de dubbele valkuil van verdriet en zogenaamd geluk, de angst voor wilde dieren, de bosbrand van het weeklagen over het belang van de onwetenden en het geplaagd zijn door allerlei soorten van verlangens, genieten wij, met U die toevlucht biedt, de bescherming van Uw lotusvoeten.'

(29) **R**udra zei: 'O allerhoogste begunstiger, als ik, verlangend naar bevrediging in de materiële wereld, mijn geest heb gefixeerd op Uw beminde lotusvoeten die worden verzorgd en aanbeden door de bevrijde wijzen, hecht ik er, met

een mededogen gelijk aan dat van U, geen waarde aan als onwetende mensen zich tegen mij uitlaten.'

(30) **B**hṛgu zei: 'Van Heer Brahmā tot aan alle andere belichaamde wezens is een ieder die, verkerend onder de invloed van de onoverkomelijke materiële energie, verstoken is van de kennis van zijn oorspronkelijke zelf, gehuld in de duisternis van illusie. Zij die U niet zien als zich bevindend in het zelf, kunnen de situatie van U als de absolute werkelijkheid niet begrijpen. O Heer, als de vriend van de overgegeven ziel, wees ons genadig.'

(31) **B**rahmā zei: 'Als men probeert Uw persoon te zien, kan men deze oorspronkelijke gedaante van U niet kennen met behulp van de verschillende [zintuigelijke] deugden van respect om kennis te verwerven, want U, die de basis vormt voor de kennis en objectiviteit van de materiële kwaliteiten, moet men als verschillend beschouwen van dat wat bestaat uit de materiële energie.'

(32) **I**ndra zei: 'Deze transcendentale gedaante, o Onfeilbare, die er is voor het welzijn van het universum, vormt een bron van genoegen voor de geest en het oog. U, in het bezit van de acht wapens die U omhooghoudt met Uw armen, bestraft hen [immers] die zich vijandig opstellen tegenover Uw toegewijden.'

(33) **D**e vrouwen van hen die de offerplechtigheid bijwoonden zeiden: 'Dit met offers aanbidden volgens de instructies van Brahmā werd verwoest door Heer Śiva. Moge vandaag de schoonheid van Uw lotusgelijke blik, o Heer van het offer, het offer heiligen dat door de woede jegens Dakṣa zo dood viel als de dode lichamen van offerdieren.'

(34) **D**e wijzen zeiden: 'Hoe wonderbaarlijk, o Opperheer, zijn Uw handelingen waaraan U, in het uitoefenen van Uw vermogen, nimmer gehecht bent. Noch is Uwe Heerlijkheid gehecht aan de genade van Uw welwillende dienares, de Godin van het Fortuin Lakṣmī, voor wiens genade men van aanbidding is.'

(35) **D**e vervolmaakte zielen zeiden: 'De olifant van de geest die, geschroeid door de bosbrand van de [zintuigelijke] beroering, dorstig is, herinnert zich, ondergedompeld in de rivier van de zuivere nectar van Uw avonturen, niet langer die ellende en wil er nooit meer uitkomen, net als iemand die is opgegaan in het Absolute.'

(36) **D**akṣa's vrouw zei: 'Wees tevreden, o Heer, met mijn eerbetoon voor Uw goedgunstige verschijnen, o toevlucht van de Godin. Met Lakṣmī als Uw echtgenote beschermt U ons. Ons offerperk kent geen schoonheid zonder Uw armen, o Heer, net als iemand zonder een hoofd er niet goed uitziet met alleen een romp.'

(37) **D**e plaatselijke bestuurders zeiden: 'We betwijfelen of we U wel kunnen waarnemen met onze materiële zinnen. U, die Uw eeuwige gedaante openbaart, beschouwen we als de innerlijke getuige door wiens genade de gehele illusoire wereld kan worden aanschouwd, o eigenaar van alles, want U verschijnt met de vijf elementen ten tonele als de zesde.'

(38) **D**e meesters van de yoga zeiden: 'Zij die niemand anders zo dierbaar als U achten en zichzelf beschouwen als bestaand in U en niet als los van U, de Superziel van alle wezens, o meester, zijn U zeer dierbaar. En hoeveel te meer keurt U, o liefdevolle ouder, niet absoluut het geloof van die zielen goed, o Heer, die daarmee toegewijd van aanbidding zijn? (39) We bieden Hem onze eerbetuigingen die met Zijn persoonlijke verschijning, middels Zijn materiële energie, de lotsbestemming bepaalde van de levende wezens overeenkomstig hun specifieke neigingen. We eren Hem die met de vele materiële kwaliteiten in de materiële wereld op verschillende manieren verscheen ter wille van de schepping, handhaving en vernietiging van de materiële wereld en die in Zijn absolute staat zich afkeerde van de interactie van de basiskwaliteiten van de materie.'

(40) **D**e Veda's in eigen persoon verklaarden: 'Ons respect voor U ontstegen aan de geaardheden van de natuur die de toevlucht vormt van de kwaliteit van de goedheid en de bron van de verzaking en boete bent in alle religies. Ik noch iemand anders kent U of Uw situatie werkelijk.'

(41) **A**gni, de vuurgod zei: 'Door Uw gloed straal ik zo helder als het grootste vuur en mag ik in opoffering de vijf soorten van offerandes vermengd met boter aanvaarden. Ik biedt Yajña mijn eerbetuigingen, de beschermer van de offeranden die wordt aanbeden middels de vijf soorten van hymnen uit de Veda.'

(42) **D**e halfgoden zeiden: 'Voorheen bij de verwoesting van het tijdperk [*kalpa*] toen U als de Oorspronkelijke Persoonlijkheid rustte in het water en op het slangenbed Ananta Śeṣa lag, nam U dat wat U schiep en van U vervreemd was weer op in Uw buik. U, op wie de bevrijde zielen in hun harten mediteren in filosofische speculaties, zien we nu met onze beide ogen hier voor ons aanwezig, U, bewegend op de weg van de bescherming van ons Uw dienaren.'

(43) **D**e bewoners van de hemel zeiden: 'Marīci en de grote wijzen onder leiding van Brahmā en Indra en de goddelijkheid geleid door Śiva, moeten worden gezien als deel en geheel van Uw lichaam, o Godheid. Mogen we jegens de Allerhoogste Almachtige voor wie deze hele schepping slechts iets is om mee te spelen, o Heer, altijd in eerbied verkeren en U onze eerbetuigingen aanbieden.'

(44) **D**e Vidyādhara's [zij die zich op kennis baseren] zeiden: 'Na met Uw extern vermogen het menselijk lichaam te hebben verworven en met het bewonen van dit lichaam, denkend in termen van 'ik' en 'mijn', zich er foutief mee geïdentificeerd te hebben, zoekt de onwetende persoon die het lichaam voor zich-

zelf aanziet en zich laat afleiden door materiële bezittingen, ook langs verkeerde wegen zijn geluk in zinsobjecten. Maar zich lavend aan de nectar van Uw onderwerpen kan hij verlossing vinden, zelfs al is hij daar ver van afgedwaald.'

(45) **D**e brahmanen zeiden: 'U bent het offer, het uitgieten van de geklaarde boter, het vuur in eigen persoon; U bent de mantra's, de brandstof, het *kuśa*gras [om op te zitten] en de potten; U bent de leden van de bijeenkomst, de priesters, de leider van de *Yajña* en zijn vrouw, de halfgoden en de heilige plechtigheid voor het vuur, de offers gebracht aan de voorvaderen, de somaplant, de gezuiverde boter zelf en het offerdier [zie ook B.G. 4: 24]. (46) In het verleden was U het die als de grote zwijnincarnatie [zie Canto 3.13] vanuit de wateren, met het gemak van een olifant die een lotus oppakt, de wereld ophief op Uw slagtanden. Uw geluidstrilling werd door grote wijzen als Sanaka gearrangeerd als een offerande van gebeden in de vorm van een plechtigheid, o kennis van de Veda's in eigen persoon. (47) U als diezelfde persoon vragen we tevreden te zijn over ons die, nalatig in het brengen van offers, in afwachting verkeren van Uw aanwezigheid. Door het zingen van Uw heilige namen slaagt men erin, o Heer van het offer, hindernissen te overwinnen. U brengen we onze respectvolle eerbetuigingen.'

(48) **M**aitreya zei: 'O gezegende, met Hṛṣīkeśa [Viṣṇu als de Heer van de zinnen], de beschermer van de offers, aldus verheerlijkt, trof Dakṣa, die ervan geleerd had, maatregelen om de offerplechtigheid te hervatten die door Vīrabhadra was verwoest. (49) O zondeloze, Heer Viṣṇu, de Superziel van alle wezens en genieter van alle offers, was tevreden met het ontvangen van Zijn aandeel en richtte zich tot Dakṣa. (50) De Allerhoogste Heer [Viṣṇu] zei: 'Ik, Brahmā en ook Heer Śiva, verschillen niet [wezenlijk] van elkaar en vormen de hoogste oorzaak en Superziel, de getuige en de in zichzelf tevredene van de materiële manifestatie. (51) Ik die Mijn eigen uitwendige energie ben binnengegaan die is samengesteld uit de geaardheden van de natuur, o tweemaal geborene, schep, handhaaf en vernietig [aldus] de kosmische manifestatie en heb afhankelijk van wat Ik doe een daarbij passende naam. (52) Iemand echter die hier niet van op de hoogte is denkt dat Brahmā, Śiva en de levende wezens van elkaar gescheiden bestaan en gaat daarin dan [onpersoonlijk aan Mij voorbijgaand] uit van het ene allerhoogste Zelf, het opperste Brahman dat zijns gelijke niet kent. (53) Zoals een persoon er ook nooit vanuit gaat dat zijn hoofd, handen en andere delen van zijn lichaam los van elkaar zouden bestaan, denkt Mijn toegewijde ook niet dat de levende wezens los van elkaar zouden bestaan. (54) Hij, o brahmaan, die de drie [van Ons], die de ene natuur vormen van de Superziel aanwezig in alle levende wezens, niet als los van elkaar bestaand beziet, bereikt de vrede.'

(55) **M**aitreya zei: 'De meest vooraanstaande onder de stamvaders [Dakṣa] aldus toegesproken door de Allerhoogste Heer Hari vereerde, na eerst Hem met het nodige ceremonieel te hebben aanbeden, toen de halfgoden [Brahmā en Śiva] afzonderlijk. (56) Nadat hij goed geconcentreerd Heer Śiva zijn aandeel

van de aanbidding had gegund en hij daarbij samen met de priesters, ter afronding, ook de godsbewusten en de anderen die zich hadden verzameld zijn respect had betoond, nam hij het afsluitende [*avabhṛtha*]bad. (57) Toen hij [Dakṣa] zodoende op basis van zijn eigen geloof de perfectie van de religieuze plichtbetrachting had bereikt, vertrokken deze drie dienaren van God, die aldus tot intelligentie hadden geïnspireerd, naar hun hemelverblijven. (58) Satī, de dochter van Dakṣa, werd, nadat ze haar lichaam had opgegeven, (opnieuw) geboren uit de echtgenote van Menā [of Menakā] die in de Himalaya's leeft, zo heb ik vernomen. (59) Omdat ze zich tot geen ander voelde aangetrokken, verzekerde Ambikā [Durgā of Satī] als Śiva's geliefde zich ervan om hem wederom als haar echtgenoot te aanvaarden. Voor haar was hij het ene doel, het oorspronkelijk mannelijke van de persoon dat sluimert in de uiterlijke, vrouwelijke energie [van de materie]. (60) Dit verhaal over Śambhu [Heer Śiva als de Heer van alle levende wezens] die Dakṣa's offer vernietigde, vernam ik van een grote toegewijde en discipel van Bṛhaspati: Uddhava. (61) De persoon die, na herhaaldelijk vernomen te hebben over deze zuivere handelingen van de Heer, met geloof en toewijding daar ook verslag van doet, zal roem vinden, een lang leven en, bevrijd van alle materiële smetten, de vernietiging van zijn zonden realiseren, o nazaat van Kuru.'

4.8 - Dhruva Vertrekt van Huis naar het Woud

(1) **M**aitreya zei: 'Geen van hen aangevoerd door Sanaka [de Kumāra's] noch de andere zonen van Brahmā: Nārada, Ṛbhu, Haṁsa, Aruṇi en Yati, leidden een bestaan als [getrouwde] huishouders; het waren celibatairen [*ūrdhva-retasaḥ*, die hun zaad naar boven sturen]. (2) O vernietiger van vijanden, Mṛṣā, de vrouw [en zuster] van [een andere zoon van Brahmā met de naam] Adharma [Goddeloosheid] bracht twee [kinderen] voort die Dambha [Bluf] en Māyā [Bedrog] heetten, maar ze werden meegenomen door [een demon die over het zuidoosten heerste genaamd] Nirṛti die kinderloos was. (3) Uit hen twee werden Lobha [Hebzucht] en Nikṛti [Listigheid] geboren, o grote ziel. Uit die twee waren er toen Krodha [Woede] en Hiṁsā [Geweld]. Op hun beurt werden er uit hen [in een incestueuze, goddeloze verbintenis] de twee kinderen Kali en de zus genaamd Durukti [Barse Woorden] geboren. (4) O beste van de waarachtigen, uit Durukti bracht Kali Bhaya [Angst] en Mṛtyu [Dood] voort en uit de combinatie van die twee werden Yātanā [Kwellende Pijn] en Niraya [Hel] verwekt. (5) Ik heb u aldus in het kort uiteengezet wat de oorzaak van de teloorgang is [van het in de hel belanden als gevolg van goddeloosheid]. Degene die deze beschrijving drie

keer aanhoort, o zuivere ziel, zal een kuis leven leiden en de besmetting van zijn geest weggewassen zien.

(6) **I**k zal nu de dynastie beschrijven die vermaard is om zijn deugdzaam handelen, o beste van de Kuru's. Hij ontstond uit de Manu genaamd Svāyambhuva, die deel uitmaakte van een volkomen aspect van de Persoonlijkheid van God [te weten Brahmā]. (7) Uttānapāda en Priyavrata, de twee zoons van koningin Śatārūpa en haar echtgenoot, waren er, als delen [van Brahmā's volkomen deelaspect] van de Allerhoogste Heer Vāsudeva, voor de bescherming en handhaving van de wereld. (8) Van de twee vrouwen van Uttānapāda, Sunīti ['van goed gedrag'] en Suruci ['zij die behagen schept'], was Suruci de echtgenoot dierbaarder dan de andere die een zoon had die Dhruva ['de onverzettelijke'] heette. (9) Toen op een dag de koning de zoon van Suruci genaamd Uttama ['hij die excelleert'] die hij op zijn schoot had gezet, aan het liefkozen was, stond hij afwijzend tegenover Dhruva die ook op zijn schoot probeerde te kruipen. (10) Koningin Suruci die zeer trots was [op de aandacht die ze van de koning kreeg] sprak toen jaloers tot Dhruva, het kind van de bijvrouw dat op zijn schoot probeerde te klimmen, op zo'n manier dat de koning het kon horen. (11) 'Mijn beste kind, je verdient het niet te gaan zitten waar de koning zit omdat, hoewel je geboren werd als een zoon van de koning, je niet uit mijn schoot werd geboren. (12) O kind, je snapt niet dat omdat je niet de mijne bent maar uit de schoot voortkwam van een andere vrouw, wat je verlangt buiten je bereik ligt. (13) Je kan wel op de troon van de koning plaatsnemen als je dat wilt, maar alleen als je, door boete te doen, de Oorspronkelijke Persoon van God tevreden hebt gesteld en je zo bij Zijn genade hebt verzekerd van een plaatsje in mijn schoot [om te reïncarneren].'

(14) **M**aitreya zei: 'Pijnlijk getroffen door de harde woorden van zijn stiefmoeder, ademde hij zo heftig als een slang die met een stok wordt geslagen en met zijn vader zwijgzaam toekijkend, moest hij huilen en liep hij weg naar zijn moeder. (15) Sunīti die van de anderen had gehoord wat er gebeurd was tilde haar hijgende zoon, wiens lippen trilden, op haar schoot en betreurde wat haar mede-echtgenote gezegd had. (16) Haar beheersing verliezend huilde ze vol verdriet met een vuur dat brandde als droge bladeren en daarop terugdenkend aan de dingen die waren gezegd door de andere vrouw, sprak ze door het waas van de tranen die van haar mooie lotusgezicht vielen. (17) Niet wetend hoe ze het gevaar af moest wenden raakte ze buiten adem en zei ze tegen haar zoon: 'Denk niet kwaad over anderen, mijn liefste zoon, want iemand moet zelf lijden onder het ongeluk dat hij anderen toewenst. (18) De waarheid van wat moeder Suruci je heeft gezegd over je geboorte nemen uit de schoot van mij als de onfortuinlijke, en dat je opgroeide met de melk uit mijn borst, is dat de koning zich schaamt. Hij heeft er spijt van dat hij mij als zijn vrouw heeft aanvaard. (19) Wat je stiefmoeder tegen je zei is niet onwaar. Als je net als Uttama op de troon wilt zitten, hou dan, zonder jaloers te zijn, mijn liefste zoon, je enkel bezig met het vereren van de lotusvoeten van Adhokṣaja, de Bovenzinnelijke Heer. (20) De Ongebore-

ne [je overgrootvader, Brahmā] verwierf zonder twijfel zijn verheven positie in het universum en zijn kwalificaties om te scheppen, door Hem te aanbidden die we kennen door Zijn lotusvoeten en die kan worden benaderd door hen die in zelfregulatie het denken onderwierpen. (21) Zo ook vond Manu, je achtenswaardige grootvader, zijn bevrijding en het hemelse en aardse geluk dat zo moeilijk op een andere manier te bereiken is, omdat hij, in aanbidding offers brengend, van een onwankelbare toewijding en een grote liefdadigheid was. (22) Zoek bij Hem, de Zachtmoedige Zorgdrager, mijn lieve jongen, je beschutting, want mensen die bevrijding zoeken volgen de weg van Zijn lotusvoeten. Aanbidt de Hoogste Persoonlijkheid door je Zijn beeld voor de geest te halen, nergens anders aan te denken en trouw te blijven aan je eigenlijke plichtsvervulling met Hem. (23) Ik zou niemand anders weten die je leed zou kunnen wegnemen dan de Heer met de lotusogen. Zelfs de Godin van het Geluk die door anderen wordt aanbeden, mijn liefste jongen, is altijd op zoek naar Hem met een lotusbloem in haar hand.'

(24) **M**aitreya zei: 'Toen hij aldus de bezielende woorden van de moeder had vernomen verliet hij, gewetensvol zichzelf in bedwang houdend, het huis van zijn vader. (25) Nārada die erover vernam en begreep waar hij op uit was, was verrast en met de hand die alle zonde kon verdrijven zijn hoofd beroerend riep hij uit: (26) 'O die macht van de heersers! Niet in staat om ook maar enige inbreuk op hun prestige te verdragen, heeft hij hier die nog maar een kind is, zich de onaangename woorden aangetrokken die van zijn stiefmoeder afkomstig zijn.' (27) Nārada zei toen: 'Waarom, mijn beste jongen, voel jij, als een kind dat normaal gek is op sport en spel, je beledigd als je niet gerespecteerd wordt? (28) Ook al zie je het niet anders [dan vanuit je eer], waarom anders dan dat ze begoocheld zijn zouden de mensen ontevreden zijn in deze wereld waarin men vanwege zijn karma gescheiden is van elkaar? (29) Wees daarom tevreden [met het je afkeren van illusie], mijn beste. Wat het lot een persoon ook mag brengen, wordt door een intelligent iemand herkend als een pad leidend naar het Allerhoogste. (30) Maar de yoga die je moeder je zei te doen om jezelf tot Zijn genade te verheffen, is volgens mij moeilijk op te brengen voor iemand als jij. (31) Zelfs wijzen vele levens op het pad van onthechting, gebeurt het dat ze er niet achter komen waar ze naar op zoek zijn in de verzonkenheid van hun gestrenge yogapraktijk. (32) Geef daarom je volharding op, je bereikt er niets mee. Bewaar die maar voor later, dan zal je nog voldoende kansen krijgen. (33) Iedere belichaamde ziel die vrede heeft met welk geluk of ongeluk ook hem door het lot toebedeeld, kan voorbij het duister reiken. (34) Over dat wat [of iemand die] beter is moet men verheugd zijn, voor dat wat [of iemand die] van een mindere kwaliteit is moet men mededogen koesteren en voor dat wat [of iemand die] gelijkwaardig is moet men vriendelijk zijn. Aldus geen verlangens koesterend raak je door beproevingen niet van slag.'

(35) **D**hruva zei: 'Deze evenwichtigheid van geest waar u het over heeft, o Heer, is [een kwaliteit] van mensen vol van genade voor hen die met hun geluk

en verdriet het spoor van de ziel bijster zijn, maar voor personen als wij is het heel lastig het te zien zoals u. (36) Omdat ik geboren werd als een bestuurder kan ik niet zo verdraagzaam zijn. Pijnlijk getroffen door de harde woorden van moeder Suruci kan ik niet zo genadig zijn [als u]. (37) Zeg me alstublieft wat een eerlijke manier is om mijn verlangen naar een superieure positie in de drie werelden te bevredigen, o brahmaan. Hoe verwerf ik nu een positie die zelfs niet te bereiken was voor anderen als mijn vader, grootvader en voorvaderen? (38) U als een waardige nakomeling van Heer Brahmā trekt met het bespelen van de *vīṇā*, net als de zon rond door de hele wereld ter wille van haar welzijn.'

(39) **M**aitreya zei: 'Nārada was zeer verheugd toen hij hoorde wat Dhruva zei en vol mededogen gaf hij toen antwoord om de jongen van advies te dienen. (40) Nārada zei hem: 'Dat pad waar je moeder het over had van volledig op Hem geconcentreerd dienst verlenen aan de Allerhoogste Heer Vāsudeva, vormt de hoogste levensbestemming. (41) Voor degene die de hoogste zaligheid van het zelf zoekt middels wat bekend staat als *dharma, artha, kāma* en *mokṣa* [de burgerdeugden van religieuze rechtschapenheid, economische activiteit, de regulatie van de zinsbevrediging en de bevrijding], vormt de aanbidding van de lotusvoeten van de Heer het enige motief. (42) Begeef je voor dat doel, mijn beste jongen, met mijn zegen naar de oever van de Yamunā en wees gezuiverd door de heiligheid van het Madhuvanawoud waar de Heer altijd aanwezig is. (43) Als je een bad genomen hebt in die rivier [ook wel] de Kālindī genaamd [naar de naam van de berg waar de Yamunā ontspringt] - hetgeen drie maal daags op de juiste wijze gedaan iets zeer gunstigs is - moet je plaatsnemen op een daarvoor geschikt gemaakte zitplaats. (44) Middels de drie soorten van adembeheersing [van *prāṇayāma*: het beheersen van de ingaande, de uitgaande en de uitgebalanceerde adem] moet je, stap voor stap de onzuiverheden van je denken opgevend en je levensadem en de zinnen onder controle krijgend, met een onverstoorde geest mediteren op de Allerhoogste Geestelijk Leraar. (45) Altijd bereid Zijn genade te tonen, is Hij met Zijn aangename mond, Zijn manier van kijken, Zijn rechte neus, gewelfde wenkbrauwen en intelligente voorhoofd, de schoonheid van de halfgoden. (46) Jeugdig, aantrekkelijk in al Zijn leden en met lippen en ogen zo rood als de rijzende zon, is Hij de toevlucht van de overgegeven zielen, de kracht van de mens en een oceaan van genade. (47) Gekenmerkt door de Śrīvatsa [een paar witte haren op Zijn borst] en van een diepe blauw[grijze] kleur, is Hij de Oorspronkelijke Persoonlijkheid omhangen met bloemen, die de schelphoorn, de knots, de werpschijf en de lotusbloem in Zijn vier handen laat zien. (48) Bij Zijn kleding van gele zijde draagt Hij een helm, oorhangers van paarlemoer, een halsketting, armbanden en het Kausthubajuweel. (49) Aangenaam voor zowel het oog als de geest, heeft Hij kleine gouden belletjes om Zijn middel en enkels, en is Hij van een superieure kalmte, vrede en rust. (50) Staand op de werveling van de lotus van hun harten, neemt Hij de geesten in beslag van hen die Zijn lotusvoeten aanbidden bij het licht van de glinstering van Zijn teennagels. (51) Zo moet je regelmatig je het glimlachen van de Heer voor de geest halen die zo vol van genegenheid is voor de toegewijden en aldus geheel aan-

dachtig je geest laten mediteren op de grootste van alle weldoeners. (52) Als je aldus mediteert op de zeer gunstige gedaante van de Opperheer, zal je geest, bovenzinnelijk verrijkt, zeer spoedig bevrijd raken van alle materiële invloeden en nimmer afdwalen.

(53) **A**lsjeblieft, verneem van mij nu de zeer vertrouwelijke mantra, o prins, waarop mediterend een persoon in zeven dagen kan zien wat zich in de ether beweegt [planeten, hemelwezens, gedachten]. (54) '*Om namo bhagavate vāsudevāya*' [alle eer aan de Allerhoogste Heer Vāsudeva]. Met deze mantra [genaamd de *dvādaśākṣara*-mantra] moet hij die wijs is en bekend met de verdelingen van plaats en tijd [*deśa-kāla-vibhāgavit*], respect oefenen voor de fysieke verschijning van de Heer, zoals het hoort met de verschillende hulpmiddelen. (55) Je moet van aanbidding zijn met zuiver water, slingers van bloemen uit de natuur, wortels, verschillende vruchten en groenten, vers gras, knoppen, schors en met het offeren van *tulsī*blaadjes die de Heer, je meester, zeer dierbaar zijn. (56) Je kan [in je eentje in het bos] ermee beginnen je een beeltenis te verschaffen - en te vereren - die gemaakt is van stoffelijke elementen als aarde en water [klei] en daarbij, als een wijze, van volledige zelfbeheersing zijn door in vrede je spraak onder controle te houden en karig te eten van wat het woud ook maar te bieden heeft. (57) Mediteer daarbij op de ondoorgrondelijke activiteiten van de Allerhoogste Heer van de Wijsheid in de gedaante van een *avatāra,* die Hij aan de dag legt om Zijn opperste wil en vermogens uit te oefenen. (58) In dienst van de Allerhoogste Heer moet je Hem in je hart aanbidden met de mantra's die Zijn belichaming vormen. Doe dat op de voorgeschreven manier met de toegewijde dienst van de leraren uit het verleden. (59-60) Als de Opperheer aldus, met de dienst verleend door je lichaam, geest en woorden is aanbeden overeenkomstig de regulerende beginselen van de bhakti, zal Hij de devotie van jou als oprechte en serieuze toegewijde versterken. Hij zal je belonen met dat wat je als een gebonden ziel met betrekking tot het geestelijk leven en alles wat erbij hoort verlangt [voor de vervulling van de zogenaamde *puruṣārtha's*]. (61) Vrij van gehechtheid aan zinnelijke zaken serieus werk makend van het je verenigen in toewijding tot Hem, moet je altijd vol van liefde, rechtstreeks van aanbidding zijn ter wille van de bevrijding [van jezelf en die van anderen].'

(62) **A**ldus door Nārada toegesproken, omliep de zoon van de koning hem met het brengen van zijn eerbetuigingen en ging hij naar het Madhuvanawoud dat, vol met de voetsporen van de lotusvoeten van de Heer, de voor hem geschikte plaats was. (63) Nadat Dhruva het bos was ingegaan om boete te doen, dacht de wijze er goed aan te doen de koning te bezoeken in zijn paleis. Respectvol verwelkomd en daar comfortabel gezeten, richtte hij zich tot hem. (64) Nārada zei: 'Beste Koning, u heeft uw gezicht in de rimpels, waar zit u zo diep over te peinzen? Bent u het spoor bijster met de zinsbevrediging, de religie of de economie?'

(65) **D**e koning antwoordde: 'O brahmaan, ik heb mijn zoon, mijn lieve jongen, die nog maar vijf jaar oud is en feitelijk een grote persoonlijkheid en toegewijde is, al te gehecht zijnde aan mijn vrouw en te hardvochtig, samen met zijn moeder van hier verdreven. (66) Ik maak me er zorgen over of de hulpeloze jongen met zijn gezicht als een lotus, zonder dat hij beschermd wordt in het woud, o brahmaan, niet aan het verhongeren is of vermoeid is gaan liggen en door de wolven is verslonden. (67) Och, hoe wreed was ik, overwonnen zijnde door een vrouw. Hoe enorm hardvochtig was het van me hem genegenheid te weigeren toen hij uit liefde op mijn schoot probeerde te klimmen.'

(68) **N**ārada zei: 'Wees niet, zeg ik u, wees niet bedroefd over uw zoon. Hij geniet de bescherming van de Heer, o meester van de mensen. U kent zijn glorie nog niet, die zal zich over de hele wereld verspreiden. (69) De jongen is een meester. Als hij voor elkaar heeft gekregen wat zelfs onmogelijk is voor de grootste persoonlijkheden ter wereld, zal hij, ten gunste van uw reputatie, linea recta naar u terugkeren, beste Koning.'

(70) **M**aitreya Muni zei: 'Toen de koning gehoord had wat Nārada hem zei, begon hij over zijn zoon na te denken en verwaarloosde hij zijn welvarende koninkrijk. (71) Ondertussen werd na het nemen van een bad en een nacht vasten de Oorspronkelijke Persoonlijkheid [door Dhruva], met een volmaakte aandacht aanbeden op de manier die Nārada hem had aangeraden. (72) De eerste maand dat hij de Heer aanbad at hij na iedere derde nacht, voor het hoogst noodzakelijke onderhoud van zijn lichaam, enkel vruchten en bessen in de ochtend. (73) De volgende maand ging de jongen door met zijn respect voor de Almachtige door iedere zesde dag voedsel tot zich te nemen dat bestond uit verdroogde grassen en bladeren. (74) De derde maand bracht hij, volledig verzonken in zijn respect voor de Heer van de Wijsheid, Uttamaśloka, door met het iedere negende dag enkel drinken van water. (75) De vierde maand zo verdergaand at hij, met het beheersen van zijn adem terwijl hij mediteerde in het aanbidden van de Heer, iedere twaalfde dag enkel nog lucht. (76) Met de vijfde maand zijn adem geheel beheersend stond de zoon van de koning, mediterend op de Schepper, bewegingloos als een pilaar op één been. (77) Met zijn geest volledig onder controle zich concentrerend, mediteerde hij met niets anders in gedachten dan de gedaante van de Opperheer, van Hem in zijn hart die de rustplaats is van de zinnen en hun voorwerpen. (78) Toen hij zijn aandacht gefixeerd hield op de grondslag, de kosmische intelligentie van de werkelijkheid, de Heer en Meester van de primaire ether [*pradhāna*] en de persoon, de Allerhoogste Geest, begonnen de drie werelden te beven. (79) Daar staand op zijn ene been, drukte het kind van de koning, met de ene helft [van zijn lichaam] zijn grote teen gekromd in de aarde, precies zoals de koning van de olifanten dat doet als hij als een boot links en rechts balanceert voor iedere stap. (80) Omdat hij in de volle concentratie van zijn mediteren op het geheel van de universele gedaante, zijn ademhaling had gestopt en alle lichaamsopeningen had afgesloten, verstikte hij, aldus de levens-

adem inperkend, al de werelden. Om die reden zochten toen spoedig de grote zielen van overal hun toevlucht bij de Heer.

(81) **D**e goddelijken zeiden: 'O Allerhoogste Heer, we snappen het niet, de gang van de universele adem is geblokkeerd! Daarom, o vergaarbekken van de goedheid zo vol van genade voor de behoeftigen, zoeken we allen onze toevlucht bij U om van deze calamiteit te worden bevrijd.'

(82) **D**e Allerhoogste Heer antwoordde: 'Vrees niet, dit verstikken van jullie levensadem vindt plaats vanwege de zoon van Koning Uttānapāda die diep is verzonken in gedachten over Mij. Ik zal de jongen die zo krachtig is in zijn vastbeslotenheid tot boete, vragen hiermee te stoppen. Keert u alstublieft weer terug naar uw woonplaatsen.'

4.9 - Dhruva Keert uit het Woud Terug naar Huis

(1) **M**aitreya zei: 'Aldus bevrijd van alle angst, brachten ze [de halfgoden] de Heer van de grote stappen [Urukrama, Viṣṇu] hun eerbetuigingen, waarop ze terugkeerden naar hun drie werelden. De Heer met de duizend gezichten [Sahasraśīrṣā, de oorspronkelijke Viṣṇu] begaf zich toen op de rug van Garuḍa naar het Madhuvana woud met de wens Zijn dienaar [Dhruva] te zien. (2) Dhruva, gerijpt en sterk door zijn meditatie in de yoga, zag Hem schitterend als de bliksem gemanifesteerd op de lotus van zijn hart. Opeens merkte hij dat Hij was verdwenen, maar toen hij om zich heen keek zag hij Hem recht voor zich staan in dezelfde gedaante. (3) Met Hem voor zich aanwezig wierp hij, in verwarring gebracht, zich languit als een stok op de aarde om Hem zijn eerbetuigingen te brengen. Hem aankijkend was het alsof de jongen Hem dronk met zijn ogen, alsof hij Hem kuste met zijn mond en omhelsde met zijn armen. (4) Toen Hij zag dat hij hem wilde verheerlijken maar niet goed wist hoe dat moest, beroerde de

Heer, die het gebed is in overeenstemming met de geschriften in het hart van een ieder, vol begrip voor de jongen genadevol zijn voorhoofd met Zijn schelphoorn. (5) Daarmee de inspiratie ontvangend om te kunnen zeggen wat hij wilde, kon hij, langzaam zijn gebeden doend in de liefde van zijn toewijding, begrijpen waar het met het opperste van de ziel allemaal om ging en dat hij de bekende en beroemde Dhruva zou zijn wiens wereld niet te ontkennen was.

(6) **D**hruva zei: 'Laat me U mijn eerbetuigingen brengen, o Allerhoogste Heer en Oorspronkelijke Persoon die als de Ene vanbinnen, vanuit Uw innerlijk vermogen de universele energie dirigeert en mijn woorden en adem binnengaand, mijn passieve zinnen alsook mijn armen, benen, handen en huid tot leven heeft gewekt. (7) U bent de Ene, Allerhoogste Heer, die, na middels Zijn eigen vermogen deze immense buitenwereld genaamd *māyā* geschapen te hebben - dat onbegrensd complete van de werkelijkheid met zijn geaardheden - toen als de Oorspronkelijke Persoon erin bent binnengegaan om in de tijdgebonden kwaliteiten op verschillende manieren te verschijnen zoals vuur dat doet in brandhout. (8) Hij van overgave aan U [Brahmā] kon, als een man die ontwaakt uit zijn slaap, dit hele universum overzien dankzij de kennis die U verschafte, o mijn Heer. Hoe kan iemand die op de hoogte is van Uw handelen nu Uw Lotusvoeten, die de beschutting vormen voor een ieder die naar bevrijding verlangt, buiten beschouwing laten, o vriend van hen die te lijden hebben? (9) Het lijdt geen twijfel dat U, de oorzaak van de bevrijding van geboorte en dood, als een wensboom bent voor hen die het, verkerend onder de invloed van de buitenwereld, ontbreekt aan de juiste levensopvatting en U aanbidden met nevenmotieven in hun verlangen naar de bevrediging van de zinnen van deze zak met botten, een bevrediging die zelfs beschikbaar is voor hen die in de hel verkeren. (10) De gelukzaligheid van Uw schittering, die zich voor belichaamde zielen kan voordoen als ze op Uw lotusvoeten mediteren of als ze luisteren naar de verhalen van Uw toegewijden, doet zich nimmer voor met het onpersoonlijke allerhoogste [Brahman] en is ook niet te vergelijken met dat wat men ervaart in het [persoonlijk] bezetten van verheven posities waaruit men gedoemd is ten val te komen, vernietigd door het zwaard van de tijd. (11) Laat het zo zijn dat ik, dol op het drinken van de nectar van de verhalen over Uw kwaliteiten, de intieme omgang mag genieten met hen die voortdurend bezig zijn in Uw toegewijde dienst, o Onbegrensde, met die grote toegewijden door wiens gezuiverde harten men met gemak de verschrikkelijke en enorme oceaan van gevaren kan oversteken die het materieel bestaan vormt. (12) Zij, o lieve Heer, denken nooit aan het materiële lichaam dat men zo zeer koestert in de relatie met zoons, vrienden, thuis, weelde en vrouw. Zij, o Heer van de Lotusnavel, hebben de omgang bereikt met hen die in hun harten altijd de geur dragen van Uw lotusvoeten. (13) Ik weet dat de verschillende dieren, bomen, vogels, reptielen, goden, demonen en mensen zich, op grond van Uw kosmische intelligentie dan weer zichtbaar en dan weer niet gemanifesteerd, rond bewegen in Uw grofstoffelijke gedaante, o Ongeborene, maar van deze bovenzinnelijke gedaante, o Allerhoogste, had ik geen idee. Aan al mijn argumentatie is nu een einde gekomen. (14) Aan het einde van ieder tijdperk

trekt de Allerhoogste Persoon alles van dit universum terug in Zijn buik en ligt Hij in zelfreflectie in het gezelschap van Ananta Śeṣa die Zijn bed vormt. Uit de oceaan van Zijn navel ontspringt de gouden verblijfplaats, met Brahmā op de werveling van de lotus. Hem, die Allerhoogste Heer, biedt ik mijn eerbetuigingen. (15) U bent de eeuwige bevrijde, zuivere Allerhoogste Ziel vol van kennis, de onveranderlijke, eigenlijke Oorspronkelijke Persoon, de Opperheer en heerser over de drie geaardheden, de constante intelligentie dwars door alle handelingen van het intellect heen, de bovenzinnelijke visie en getuige, de handhaver, de genieter en Hij wiens positie verschilt van alle andere. (16) U, in wiens natuur altijd de van elkaar verschillende, tegengestelde energieën van kennis en onwetendheid worden aangetroffen, U die dat continuerende Brahman bent, U, de oorzaak van de materiële manifestatie, de Oorspronkelijke en Onbeperkte Ene altijd gelukzalig, betoon ik mijn respect. (17) Vergeleken met andere zegeningen vormen Uw lotusvoeten de ware zegening, o mijn Heer, en aldus bent U als zodanig de verpersoonlijking van het levensdoel van ieder mens, o geliefde Fortuinlijke. U, vol van ijver Uw genade te doen nederdalen, draagt zoals een koe voor een kalf zorgt, zorg voor hen die minder van genade zijn zoals ik.'

(18) **M**aitreya zei: 'Na aldus ten volle te zijn aanbeden middels de fijne intelligentie van enkel zijn goede bedoelingen, sprak de Opperheer, die er altijd ten gunste van Zijn toegewijden is, tot hem, na eerst blijk te hebben gegeven van Zijn waardering. (19) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik weet waar je in je hart toe besloten hebt, o zoon van de koning. Aangezien je zweert bij het vrome, zal Ik je alle fortuin schenken, hoewel het een wens betreft die moeilijk te vervullen is. (20-21) Nog nooit eerder, Mijn beste jongen, slaagde iemand anders erin zich op zo'n helder stralende plaats als de planeet van Dhruva in te stellen waaromheen alle andere planeten en sterrenbeelden draaien zoals een groep stieren ronddraaien die vastzitten aan een paal in het midden [voor het pletten van graan]. Het is de planeet waaromheen, met hem aan hun rechterzijde, samen met de sterren draaiend, al de grote wijzen van het woud zich bewegen zoals Dharma, Agni, Kaśyapa en Śukra, wiens levens zich uitstrekken voorbij een millennium. (22) Op het moment dat je vader naar het woud vertrekt, zal de hele wereld je loon zijn. Ze zal onder jouw vrome heerschappij voor de duur van zesendertigduizend jaar ononderbroken onder de volledige controle van jouw vermogens staan. (23) Als je broer Uttama, die tijdens de jacht de dood zal vinden, in het woud wordt gezocht door zijn zeer verdrietige moeder, zal ze in een bosbrand belanden. (24) Na voor Mij, het hart van alle offers, grote offers te hebben gebracht en vele gulle giften te hebben uitgedeeld, zal je, nadat je de zegeningen van deze wereld hebt genoten, aan het eind van je leven in staat zijn Mij te herinneren. (25) Daarna zal je je op weg begeven naar Mijn verblijfplaats die op alle planeten wordt aanbeden en die zich bevindt boven die van de *ṛṣi's*. Als je die plaats hebt bereikt, zal je nooit meer terugkeren.'

(26) **M**aitreya zei: 'Na de jongen aldus te hebben verzekerd van Zijn persoonlijke bescherming [en verblijfplaats], keerde Hij, de geëerde en aanbeden

Opperheer die Garuḍa in Zijn vaandel voert, voor ogen van Dhruva terug naar Zijn hemelverblijf. (27) Hoewel Dhruva de voeten van Heer Viṣṇu had bereikt als gevolg van zijn dienstbaarheid, was hij niet erg blij met de voldoening die hij aan zijn vastberadenheid ontleende en keerde hij terug naar huis.'

(28) **V**idura zei: 'Met de zeer geconcentreerde aanbidding van Zijn lotusvoeten had hij in één enkel leven de zelden bereikte allerhoogste positie van de Heer verworven. Hoe kwam het dat hij, het eenmaal zo ver gebracht hebbend en zo wijs zijnd, zich niettemin innerlijk onvoldaan voelde?'

(29) **M**aitreya antwoordde: 'Door de kwetsende woorden van zijn stiefmoeder was hij diep in zijn hart geraakt. Ze zich allemaal herinnerend wenste hij het niet te worden bevrijd door de Heer van de Verlossing en leed hij daarom verdriet. (30) Dhruva zei tot zichzelf: 'Dat wat de vier Kumāra's, die onfeilbare celibatairen, in hun verzonkenheid nimmer in één enkele geboorte konden bereiken, bereikte ik binnen zes maanden, maar met het bereiken van de toevlucht van Zijn lotusvoeten kwam ik ten val omdat ik mijn zinnen op iets anders had gezet. (31) Kijk nu eens hoe dwaas en onfortuinlijk ik met mijn lichamelijk belang ben. Ik benaderde de lotusvoeten van Hem die alle banden kan doorbreken, maar bad voor dat wat vergankelijk is. (32) Mijn intelligentie raakte besmet door het onvermogen van de halfgoden het te kunnen verdragen weer naar een aards bestaan terug te moeten keren. Daarom kon ik, me beroerd voelend, de waarheid van Nārada's instructies niet aanvaarden. (33) Alsof ik droomde in mijn slaap, zocht ik mijn toevlucht in de begoochelende energie van de Heer en was ik vol zelfbeklag. Gevangen in dualiteit klaagde ik, onder de invloed van de buitenwereld, erover dat mijn broer mijn vijand was, ook al behoorde hij tot de tijdelijkheid. (34) Dit waar ik voor bad, is zo nutteloos als iemand die al dood is medicijnen geven. Na de Ziel van het Universum tevreden te hebben gesteld met boetedoeningen - iets dat zeer lastig te volbrengen is - bad ik in mijn ongeluk tot de Heer, met wie men met de wereld kapt, voor materiële voldoening. (35) Hem die bereid was me Zijn volledige onafhankelijkheid te schenken vroeg ik helaas uit dwaasheid om materiële voorspoed. Het is als een arme man die een grote en liefdadige keizer die onder de indruk is van zijn deugd, vraagt om een paar gebroken korrels gepelde rijst.'

(36) **M**aitreya vervolgde: 'Mijn beste Vidura, personen als jij die er behagen in scheppen dienstbaar te zijn in het stof van de lotusvoeten van de Heer van de Bevrijding, zijn niet uit op hun eigenbelang. Met wat ze er automatisch mee bereiken beschouwen ze zichzelf als heel rijk. (37) Toen hij hoorde dat zijn zoon was teruggekeerd, als was hij uit de dood opgestaan, kon koning Uttānapāda niet geloven waarom een zondaar als hij zulk een groot geluk ten deel zou vallen. (38) [Bevestigd] in zijn geloof in de woorden van *devaṛṣi* Nārada, was hij overweldigd door de tijding die de boodschapper bracht. Hoogst tevreden schonk hij hem een kostbaar parelsnoer. (39-40) Zeer begerig zijn zoon te zien, beklom hij in grote haast een met goud beslagen wagen getrokken door de fijnste paarden en verliet

toen, begeleid door het geluid van schelphoorns, pauken, fluiten en het gezang van hymnen, de stad samen met de brahmanen, de ouderen en zijn officieren, bewindslieden en vrienden. (41) Zijn beide koninginnen Sunīci en Suruci gingen, behangen met hun goud, samen met Uttama in een draagstoel zitten en voegden zich bij de optocht. (42-43) Zijn zoon in een klein bos in de buurt ontmoetend, haastte de koning zich van zijn wagen en raakte, toen hij hem benaderde, direct overmand door liefde. Zwaar ademend door zijn grote bezorgdheid omhelsde hij langdurig met zijn beide armen hem wiens gebondenheid aan de eindeloze materiële besmetting was vernietigd door de lotusvoeten van de Heer. (44) Keer op keer besnuffelde hij zijn hoofd en baadde hij, nu zijn grootste wens in vervulling was gegaan, zijn zoon met het koele water van zijn ogen. (45) Nadat hij zijn vaders voeten had gerespecteerd en hij door hem was gezegend en vereerd met vragen, boog hij, de nobelste van alle zielen, zijn hoofd voor zijn twee moeders. (46) Toen de onschuldige jongen aan haar voeten neerviel, tilde Suruci hem op, omhelsde hem en sprak ze, verstikt door de tranen, tot hem de woorden: 'Moge je lang leven.' (47) Een ieder over wiens kwaliteiten en vriendschap de Allerhoogste Persoonlijkheid, Heer Hari, tevreden is, ontvangt het respect van alle levende wezens, net [zo vanzelfsprekend] als water dat uit zichzelf naar de laagste plek stroomt. (48) Uttama en Dhruva, beiden overmand door hun emoties, omhelsden met hun haren overeind elkaar keer op keer en lieten hun tranen de vrije loop. (49) Sunīti, zijn moeder, omhelsde haar zoon die haar dierbaarder was dan haar eigen levensadem en vergat, er tevreden over zijn lichaam aan te raken, al haar verdriet. (50) Daar op dat moment, o heldhaftige ziel, werd hij nat van de niet te stuiten tranen van de ogen van de moeder van deze held en van de melk die uit haar borsten begon te vloeien. (51) De mensen om haar heen uitten hun lof voor de koningin: 'Het geluk van uw zoon zal al uw pijn verdrijven, nu dat hij, na zo'n lange tijd verloren te zijn geweest, is teruggekeerd om de aarde wijd en zijd te beschermen. (52) U moet Hem aanbeden hebben, de Heer die iemand kan vrijwaren van het grootste gevaar en op wie constant mediterend de wijzen de dood verslaan die zo heel moeilijk te overwinnen is.'

(53) **D**hruva, aldus geprezen door de mensen om hem heen, werd door de koning samen met zijn broer op de rug van een vrouwtjesolifant gezet en keerde, daarmee behaagd en gevierd, terug naar zijn hoofdstad. (54) Hier en daar waren er prachtige haaientandvormige feestbogen opgericht alsook jonge betelnootbomen en rijen bananenstammen met trossen bloemen en vruchten. (55) Bij iedere poort was er een versiering van hangende mangobladeren, stoffen, bloemenslingers en parelkettingen samen met potten gevuld met water en brandende lampen. (56) De stadspoorten met de omringende muren, de huizen en de koepels van het paleis schitterden aan alle kanten, prachtig versierd als ze waren met kostbare gouden ornamenten. (57) De kruispunten, straten en de marktplaats waren grondig gereinigd, besprenkeld met sandelhoutwater en voorzien van gelukbrengende uitstallingen van gebakken rijst, gerst, bloemen en vruchten. (58-59) Toen ze Dhruva op straat zagen strooiden de huisvrouwen hier en daar onder het roepen van liefdevolle zegeningen, wit mosterdzaad, gerst, yog-

hurt, water, vers gras, bloemen en vruchten over hem uit. Met de klanken van hun zeer aangename liederen in zijn oren betrad hij aldus het paleis van zijn vader. (60) In die fijne woning, die overdekt was met mozaïeken van kostbaar gesteente, leefde hij, die onder de voortdurende zorg van zijn vader tot de hoogste status was verheven, als een god. (61) Het paleis was uitgerust met stoelen en meubels met gouden versieringen, met zeer kostbare ivoren bedden en beddengoed zo wit als melkschuim. (62) In de muren gemaakt van marmer waren kostbare edelstenen verwerkt en de lampen die straalden van de juwelen werden omhooggehouden door beeldjes van vrouwenfiguren die eveneens van kostbaar gesteente waren vervaardigd. (63) Ook de tuinen waren zeer mooi met verschillende hemelbomen, paartjes zangvogels en het gezoem van doldwaze hommels. (64) Smaragden traptreden leidden naar vijvers vol met lelies en blauwe lotussen, zwanen en eenden, groepjes ganzen en kraanvogels die in de buurt verbleven.

(65) **T**oen de rechtschapen koning Uttānapāda vernam over en ook zag wat de hoogst bewonderenswaardige invloed was van zijn zoon, voelde hij zich zeer gelukkig over dat grote wonder. (66) Zo gauw hij zag dat Dhruva volwassen genoeg was qua leeftijd en ook werd gewaardeerd door zijn ministers en geliefd was bij zijn onderdanen, maakte hij hem heer en meester over de wereld. (67) Hij, deze koning van Viṣṇu, beschouwde zichzelf toen eveneens oud genoeg en ging voor zijn zieleheil, onthecht het woud in.'

ॐ

4.10 - Het gevecht van Dhruva Mahārāja met de Yakṣa's

(1) **M**aitreya zei: 'Dhruva ['de onverzettelijke'] trouwde met Bhrami [wat 'omwentelen' betekent], de dochter van Prajāpati Śiśumāra ['de dolfijn', 'de melkweg'] en gaf haar zoons de naam Kalpa ['tijdperk'] en Vatsara ['tropisch jaar']. (2) Bij een andere vrouw genaamd Ilā ['de troostrijke'], een dochter van Vāyu [de halfgod van de lucht], verwekte de machtige een zoon genaamd Utkala ['hij die de last draagt'] en een juweel van een meisje. (3) Uttama ['de uitnemende'] echter, Dhruva's broer die niet trouwde, werd tijdens de jacht in het Himalayagebied gedood door een zeer krachtige Yakṣa [een boze geest]. Zijn moeder [Suruci] volgde hem [spoedig]. (4) Dhruva vernemend over de dood van zijn broer zwoer in woede ontstoken vol van verdriet wraak en besteeg zijn zegerijke strijdwagen om zich naar de stad van de Yakṣa's te begeven.

(5) **R**eizend in de noordelijke richting zag de koning in een vallei van de Himalaya's bewoond door volgelingen van Heer Śiva, een stad vol van spookachtige geesten. (6) Aldaar blies de machtig-gearmde op zijn schelphoorn die in alle richtingen angstwekkend in de lucht weerklonk, o bestuurder en daardoor raakten de echtgenotes van de Yakṣa's zeer bevreesd. (7) Toen kwamen de zeer machtige soldaten van Kuvera in hun weerzin tegen het geluid van de schelphoorn naar buiten en vielen aan met allerlei soorten wapens. (8) Hij, de held en de machtige boogschutter, kon met hen allen in de aanval, vele tegenstanders tegelijk aan en doodde hen de één na de ander, onder het afschieten van drie pijlen tegelijk. (9) In de veronderstelling dat ze allen zonder mankeren zouden worden verslagen omdat die pijlen op hun vege lijf werden afgeschoten, prezen ze hem voor dat optreden. (10) Het niet kunnen verdragend door hem als adderengebroed onder de voet te worden gelopen, probeerden ze weerstand te bieden en sloegen ze terug met twee keer zo veel pijlen tegelijkertijd. (11-12) In hun ijver zijn optreden en dat van zijn wagenmenner tegen te gaan, stortten zij, 130.000 man sterk, zeer verwoed daarop een regen van allerlei soorten gevederde pijlen, knuppels, zwaarden, drietanden, scherp gepunte lansen, speren en vuurwapens over hem uit. (13) Als een berg die aan het zicht wordt onttrokken door een stortbui, verdween de krijgsheer toen achter die aanhoudende regen van wapens volledig uit het zicht.

(14) **I**n de lucht weerklonk een rumoer van teleurstelling van de kant van de volmaakten [de Siddha's] die, getuige van het gevecht, dachten dat deze kleinzoon van Manu, die als de zon was ondergegaan in de zee van Yakṣa's, gedood was. (15) De Yakṣa's claimden juichend de overwinning, maar toen kwam uit het strijdgewoel zijn wagen weer tevoorschijn zoals de zon uit de mist opdoemt. (16) Zijn trillende goddelijke boog deed zijn vijanden in treurnis verzinken toen hij met zijn pijlen de verschillende wapens uiteensloeg alsof de wind een massa wolken uiteendreef. (17) De scherpe pijlen afgeschoten met zijn boog doorboorden de schilden van de demonen en drongen hun lichamen binnen als bliksemінslagen die bergen treffen. (18-19) Het slagveld dat de geesten van de helden verbijstert, begon te glinsteren van de hoofden die er, compleet met bloemslingers en tulbanden, prachtig met oorhangers en helmen, door de pijlen waren afgeschoten en de afgesneden benen en armen die met schitterende pols- en armbanden eruitzagen als gouden palmbomen. (20) De resterende soldaten van wie de meesten gewond waren door de pijlen van de grootste aller krijgers, vluchtten weg in alle richtingen als waren ze olifanten verslagen door een leeuw.

(21) **T**oen hij op dat ogenblik zag dat geen van de soldaten van de tegenpartij nog overeind stond, wilde de beste van alle mannen hun stad bekijken, maar hij ging er niet in binnen want men kan er nooit zeker van zijn wat een mystieke vijand in zijn schild voert. (22) Terwijl hij die de beste strijdwagen had, beducht op een tegenaanval van zijn vijanden, in gesprek was met zijn wagenmenner, was er een luid geluid te horen als van de oceaan dat kon worden thuisgebracht als de wind van een stofstorm die aan alle kanten opstak. (23) In een mum van

tijd was de hemel verduisterd door een massa dichte wolken die overal glinsterden van de bliksem met een dreigend gedonder aan alle kanten. (24) O onberispelijke, er was een stortvloed van bloed, slijm, pus, uitwerpselen, urine, beendermerg en rompen van lichamen die uit de lucht voor zijn voeten neervielen. (25) Toen kon men uit de hemel van overal een stortvloed van stokken, knuppels, zwaarden, en strijdknotsen zien neerkomen samen met een regen grote stenen. (26) Slangen ademend als de donder spuwden vuur met venijnige ogen en groepen van kwaaie olifanten, leeuwen en tijgers drongen zich naar voren. (27) Alsof de dag des oordeels was aangebroken stroomde de zee van alle kanten in wilde golven over de aarde met een geweldig geluid.

(28) **D**it soort van verschijnselen wordt in het leven geroepen door demonen die door en door slecht in hun duivelse aard, eropuit zijn de minder intelligenten angst aan te jagen. (29) De grote wijzen zich bewust van de hoogst gevaarlijke mystieke macht die door de demonen tegen Dhruva werd ingezet, schaarden zich toen aaneen om hem te ondersteunen en bij te staan. (30) Ze zeiden: 'O zoon van Uttānapāda, moge de Allerhoogste Heer die de boog draagt met de naam Śārṅga de Godheid zijn die al de vijanden van de overgegeven zielen doodt zodat er een eind aan hun lijden komt. Want het is het horen over en zingen van Zijn heilige naam dat de mens terstond geheel over de onoverkomelijke dood heen helpt, o Dhruva.'

4.11 - Svāyambhuva Manu Raadt Dhruva Mahārāja aan met Vechten te Stoppen

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat hij de woorden van de wijzen had gehoord beroerde Dhruva water en legde hij een pijl die door Nārāyaṇa was gemaakt op zijn boog. (2) Zo gauw hij dit wapen van Nārāyaṇa op zijn boog had aangelegd, werden snel de illusies die waren geschapen door de Yakṣa's verdreven, o Vidura, precies zoals woede en pijn worden verdreven door het rijpen van geestelijke kennis. (3) Met het hem geschonken wapen op zijn boog sprongen daaruit gouden pijlen voort met veren als die van zwanen die, met het luide geluid van pauwen die een bos binnengaan, de vijandelijke soldaten doorboorden. (4) Over die scherpgepunte pijlen van alle kanten op het slagveld, wonden de Yakṣa's zich verschrikkelijk op zodat ze zich met opgeheven wapens woedend in zijn richting spoedden, zoals slangen met uitstaande halzen dat doen uitvallend tegen Garuḍa. (5) Met zijn pijlen doorsneed hij de armen, benen, nekken en buiken van al de Yakṣa's die in de slag op hem afkwamen. Hij zond ze allemaal naar de plaats boven de zon waarheen van oudsher zij die hun zaad opwaarts sturen [de celibatairen] zich begeven. (6) Toen hij zag hoe de Yakṣa's, die feitelijk niks misdaan hadden, massaal werden gedood door de man met de prachtige strijdwagen, was de

grootvader, de Manu, zo genadig samen met de grote wijzen de zoon van Uttānapāda te benaderen om hem te instrueren. (7) Manu zei: 'Genoeg mijn zoon, hou op met het doden van deze goede kerels die je niets hebben misdaan. Je bevindt je met een dergelijke escalatie van geweld op het pad van onwetendheid en zonde. (8) O mijn beste, deze onderneming van je om de Yakṣa's te doden die niet zondigden, is ongepast voor een lid van onze familie en is, zo zeggen de wijzen, verboden. (9) Natuurlijk, mijn beste, ben je bedroefd over de dood van de broeder waar je om geeft, maar nu heeft de overtreding van één Yakṣa geleid tot het doden van zijn vele metgezellen. (10) Zeer zeker is dit doden van levende wezens nimmer de aangewezen weg voor hen die eerlijk de weg van de Heer van de Zintuigen bewandelen. Als men het lichaam voor het zelf houdt is men als de dieren. (11) Door te mediteren op de Superziel die aanwezig is in alle levende wezens, heb je de verblijfplaats bereikt van Heer Hari die zo moeilijk gunstig te stemmen is. Je hebt door zo van aanbidding te zijn de allerhoogste positie van Viṣṇu bereikt. (12) Hoe kan jij als iemand die, met het genieten van de achting van de Heer Zijn toegewijden, door hen altijd wordt herinnerd, hoe kan jij die, als een voorbeeld voor anderen, zweert bij het heilige, je nu overgeven aan zo iets abominabels?

(13) **A**ls men verdraagzaam, vriendelijk, genadig en gelijkgezind is jegens alle levende wezens zal de Ziel van Allen, de Allerhoogste Heer, zeer tevreden zijn. (14) De Allerhoogste Heer behagend zal een persoon, bevrijd van de basiskwaliteiten van de materiële natuur en vrij van zorgen over zijn individuele bestaan, een onbegrensde geestelijke gelukzaligheid bereiken [*brahma nirvāṇa*]. (15) De man en de vrouw evolueerden [onder de dwingende kracht van de Tijd] uit de vijf elementen van de materie en uit hun seksualiteit ontstonden er in deze wereld nog meer mannen en vrouwen. (16) Aldus, o Koning, vindt, met de begoochelende energie van het Allerhoogste Zelf, de schepping, handhaving en vernietiging plaats als gevolg van de interactie van de natuurlijke basiskwaliteiten. (17) Zoals ijzer wordt bewogen [door een magneet] moet deze wereld van oorzaak en gevolg worden beschouwd als bewogen door de achterliggende oorzaak [van] de oorspronkelijke en meest verheven Persoon die vrij is van de natuurlijke basiskwaliteiten. (18) Onder de invloed van het, zonder twijfel moeilijk te doorgronden, vermogen van de Almachtige in de vorm van de kracht van de Tijd, resulteerde de interactie [of verstoring van het evenwicht] van de geaardheden van de natuur in deze verscheidenheid aan energieën. Op deze verscheidenheid oefent de Allerhoogste Persoonlijkheid Zijn invloed uit, ook al is Hij niet degene die handelt, en in die verscheidenheid voert Hij tot de dood, hoewel Hij niet degene is die doodt. (19) Hij die geen einde kent maakt in de vorm van de Tijd aan alles een eind, Hij die geen begin kent vormt van alles het begin, Hij die onuitputtelijk is roept het ene levende wezen in het leven via het andere en Hij als de dood maakt een einde aan alles wat doodt. (20) Als de dood ieders leven binnendringend is niemand Zijn bondgenoot of vijand. Al de combinaties van elementen [organisch en anorganisch] volgen hulpeloos Zijn bewegen als stofdeeltjes voortgedreven door de wind. (21) Vrij van een korte of een lange levens-

duur zoals die geldt voor wezens die geboren worden, bevindt de Almachtige zich immer in Zijn bovenzinnelijke positie en kent Hij de begeertigen de resultaten van hun handelen toe. (22) Sommigen, o Koning, verklaren dit karma [de werklast van vruchtdragende handelingen] als zijnde het gevolg van iemands eigen aard of als teweeggebracht door anderen, o beschermer van de mensen. Sommigen zeggen dat het aan de tijd te wijten is, anderen verwijzen naar het lot, terwijl nog weer anderen het toeschrijven aan de begeerte van het levend wezen. (23) Wie mijn beste kerel, kan nu ooit de bedoelingen doorgronden van Hem die onze oorsprong is, Hij van de bovenzinnelijkheid die vanuit de niet-manifeste werkelijkheid [*pradhāna*] aanleiding geeft tot de verschillende energieën en natuurkrachten?

(24) **O**p dezelfde manier, mijn zoon, zijn al deze volgelingen van Kuvera [de hemelse schatbewaarder] niet de moordenaars van je broer. Alleen God is de oorzaak van geboorte en dood van een levend wezen, mijn beste. (25) Hij schept het universum en handhaaft en vernietigt het ook. Daarenboven raakt Hij niet verstrikt door de werking van de natuurlijke geaardheden, want Hij [vrij als Hij is van vals ego] identificeert zich niet met een materieel lichaam. (26) Deze Superziel, de beheerser en handhaver van alle vormen van leven, brengt voort, koestert en verslindt, gebruikmakend van de kracht van Zijn eigen uitwendige energie. (27) Aan Hem, mijn beste zoon, de Allerhoogste van de dood en onsterfelijkheid die in alle opzichten het uiteindelijke doel van overgave vormt voor de gehele wereld, dragen alle toegewijden en belangrijke persoonlijkheden van de schepping hun offergaven op, beheerst als ze zijn door Hem zoals stieren worden beheerst met een touw door hun neus. (28) Nog maar vijf jaar oud verliet je je moeder met je hart vol verdriet over de woorden van je stiefmoeder en ging je naar het bos om de Heer te aanbidden met verstervingen. Aldus bereikte je de hoogste positie in al de drie werelden. (29) Wendt je vrij van woede door Hem in gedachten te houden, mijn beste, tot het ene onfeilbare, spirituele zelf [het Brahman] dat zich in het voorbije bevindt en probeer, met de ziel voor ogen, de onbesmette staat te ontdekken van waaruit al deze verdeeldheid wordt begrepen als valsheid [als slechts een overdekking]. (30) Als je dan bovenzinnelijke dienst verleent aan de Ziel Vanbinnen van de Allerhoogste Heer die het onbegrensde reservoir van alle genoegen is behept met alle vermogens, zal je zeer spoedig de knoop van illusie van het 'ik' en 'mijn' ontwarren en aldus stevig verankerd zijn.

(31) **B**eheers enkel je woede - de belangrijkste vijand van de goedheid - en al het goede fortuin zal je deelachtig zijn. Door consequent vast te houden aan deze les, beste Koning, zal die [richtlijn] werken als een medicinale behandeling voor een ziekte. (32) Een intelligent iemand die zijn ziel vrij van angst wil zien, moet zich nimmer door woede laten leiden, want iedereen hoedt zich voor degene die door woede wordt beheerst. (33) Door woedend de Yakṣa's te doden van wie je dacht dat ze je broer hadden gedood, heb je Kuvera, de broeder van Śiva geminacht. (34) Ga en beweeg hem onmiddellijk tot vrede, mijn zoon. Breng

hem in vriendelijke bewoordingen respectvol je eerbetuigingen, voordat de wraak van de[ze] grote zielen onze familie verslaat.'

(35) **N**adat Manu Svāyambhuva zijn kleinzoon aldus had geïnstrueerd, ontving hij van hem zijn eerbetuigingen en vertrok hij samen met de wijzen naar zijn verblijfplaats.'

4.12 - Dhruva Mahārāja Keert Terug naar God

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat hij gehoord had dat Dhruva's woede was getemperd en dat hij van het doden had afgezien, verscheen Kuvera, de meester-schatbewaarder die aanbeden wordt door de Cāraṇa's, Kinnara's [zangers en bewoners van de hemel] en Yakṣa's, toen ter plekke en sprak tot Dhruva die met gevouwen handen voor hem stond. (2) De schatbewaarder zei: 'O zoon van de heerser, ik ben zeer blij met u, o zondeloze, omdat u met de instructie van uw grootvader de vijandschap hebt opgegeven die zo moeilijk te vermijden is. (3) In feite hebt u de Yakṣa's niet gedood, noch hebben de Yakṣa's uw broer gedood; het is de Tijd die de meester van de vernietiging en opwekking van alle levende wezens is. (4) Iemands intelligentie is van onwetendheid met de misvattingen van 'ik' en 'jij'. Voor iemand die het lichamelijk begrip volgt doet het leven zich voor als in een droom; het [lichamelijke uitgangspunt] vormt de oorzaak van gebondenheid en ongeluk. (5) Ik wens u alle geluk toe, o Dhruva, wees met dat in gedachten van aanbidding voor de Allerhoogste Heer Voorbij de Zinnen van alle levende wezens en denk aan Hem in de vorm van de ene Superziel die aanwezig is in al wat leeft. (6) Wees Hem toegewijd wiens lotusvoeten het waard zijn aanbeden te worden, want zij verlossen uit het materieel bestaan en snijden de knoop van de

materiële verstriktheid door. Hoewel Hij in Zijn vermogen om over de geaardheden te heersen met hen in verband staat, staat Hij er door Zijn ondoorgrondelijk vermogen niettemin los van. (7) O Koning, vraag alstublieft zonder aarzelen van me wat u ook maar wenst, o zoon van Uttānapāda. We vernamen over uw standhouden aan de lotusvoeten van Hem uit wiens navel de lotus ontsproot, beste man, en dat u dus die zegening verdient.'

(8) **M**aitreya zei: 'Hij die van de schatbewaarder-koning van alle koningen [de heerser van de Yakṣa's] een zegening kreeg aangeboden vroeg, als een eersteklas intelligente en bedachtzame toegewijde van de Heer, om de voortdurende heugenis waarmee men zonder moeite de onoverkomelijke oceaan van onwetendheid oversteekt. (9) Kuvera, de zoon van Idavidā, die zeer ingenomen was met Dhruva's mentaliteit, verleende hem die heugenis en verdween daarna uit het zicht, waarop ook Dhruva naar zijn hoofdstad terugkeerde. (10) Daarop aanbad hij met offerplechtigheden en grote liefdadigheid met alles wat hij had, kon bewerkstelligen en aan goddelijke ondersteuning kon vinden, de Heerser van alle Offers, het doel [in het leven] dat alle resultaten waarborgt. (11) Onophoudelijk dienst verlenend aan de ene onfeilbare Ziel verheven boven alles, zag hij alle levende wezens als aanwezig in Hem en Hem Almachtig aanwezig als de ene in alle levende wezens. (12) Aldus toegerust met alle goddelijke eigenschappen beschouwde men hem, die als een goedgezinde beschermer van de beginselen van het dharma respect had voor de brahmanen en de armen, als de vader van het volk. (13) Gedurende de zesendertigduizend jaar van zijn heerschappij over de planeet Aarde putte hij middels genietingen de verdienste van zijn goede daden uit en drong hij middels versoberingen zijn tegenslagen terug. (14) Aldus bracht de grote ziel zonder dat zijn zinnen van streek raakten [leven na leven] vele, vele jaren door met de gunstige beoefening van de drie soorten burgerlijke plichten [de regulatie van de religie, de economie en de zinsbevrediging], waarna hij de troon doorgaf aan zijn zoon. (15) Hij zag in dat dit universum dat bestaat uit Zijn uitwendige energie, er als een waanvoorstelling is voor de ziel, als iets dat, net als een droom, er is als gevolg van onwetendheid. (16) Hij beschouwde al het geschapene van zijn lichaam, zijn echtgenotes, kinderen, vrienden, zijn invloed, rijkdom, de lusthoven, de voorzieningen voor zijn vrouwen en het geheel van de schoonheid van de aarde met haar oceanen, als een tijdgebonden iets en om die reden vertrok hij naar Badarikāśrama [de wouden van de Himalaya's]. (17) Aldaar zuiverde hij zijn lichaam, baadde hij in zuiver water en beheerste hij, gefixeerd in yogahoudingen, het proces van de ademhaling door zijn geest af te wenden van zijn fysieke zinnen. Zich concentrerend op de precieze vorm van de Heer die hij voortdurend in gedachten hield, raakte hij aldus mediterend volledig verzonken. (18) Voortdurend bezig met zijn toewijding voor Heer Hari, de Hoogste Persoonlijkheid Gods, was hij van een eeuwigdurende gelukzaligheid en raakte hij telkens weer overweldigd door een stroom van tranen die zijn hart deed smelten en die de haren van zijn lichaam overeind deed staan. Hij herinnerde zich niet langer dat hij in het bezit was van een lichaam en raakte zo bevrijd uit [eveneens] de [subtiele] materiële gebondenheid [*mukta-liṅga*].

(19) **D**hruva zag hoe een zeer mooi hemelvoertuig [een *vimāna*] uit de hemel nederdaalde dat hem en de tien windrichtingen verlichtte alsof de volle maan zelf ten tonele was verschenen. (20) Vanwaar hij stond zag hij daarin twee prachtige halfgoden met ieder vier armen, een donkere huid, een nogal jong voorkomen en ogen zo roze als een lotusbloem. Ze hadden strijdknotsen en waren aantrekkelijk gekleed en gesierd met helmen, armbanden, halssnoeren en oorhangers. (21) Begrijpend dat ze de twee dienaren van de Vermaarde Heer waren, stond hij op, maar in verwarring gebracht wist hij niet meer hij hoe hij hen naar behoren moest verwelkomen en bracht hij aldus vol respect zijn handen bij elkaar om zijn eer te betuigen door de namen te reciteren van de leider van deze metgezellen, de Vijand van Madhu. (22) Hij wiens hart altijd was verzonken in gedachten over de voeten van Heer Kṛṣṇa, boog zeer nederig met het vouwen van zijn handen zijn hoofd terwijl Nanda en Sunanda, de twee belangrijkste dienaren van Hem met de Lotusnavel, glimlachend naderden en hem aanspraken. (23) Nanda en Sunanda zeiden: 'O beste onder de koningen! We wensen u alle geluk. Luister aandachtig naar onze woorden. U bent degene die als vijfjarige de Heer enorm tevredenstelde door boete te doen. (24) Wij als de metgezellen van de schepper van dit ganse universum, van de Godheid die de boog genaamd Śārṅga draagt, zijn naar u toegekomen om u mee te nemen naar de verblijfplaats van de Heer. (25) U hebt de overwinning behaald en de wereld van Viṣṇu bereikt, die zo moeilijk te bereiken is dat zelfs de grootste zielen van de verlichting het niet zover brengen. Kom en bezie het allerhoogste verblijf waar de maan, de zon, de andere planeten en de sterren rechts omheen draaien. (26) Dit werd nog nooit bereikt door uw voorvaderen en ook niet door anderen, o allerbeste, kom en leef daar in die allerhoogste verblijfplaats van Heer Viṣṇu die zo aanbiddelijk is voor de bewoners van het universum. (27) O onsterfelijke ziel, u hebt het verdiend om aan boord te gaan van dit unieke hemelvoertuig dat u gezonden werd door Hem die in de Verzen wordt Geprezen, het hoofd van alle levende wezens.'

(28) **D**e wijze Maitreya zei: 'Toen hij de woorden had gehoord die als honing vloeiden van de belangrijkste metgezellen van de Heer, nam hij die Hem zo dierbaar was een zuiverend bad en voerde hij zijn dagelijkse rituelen uit. Daarna begroette hij de wijzen en nam hij hun zegeningen in ontvangst (29) Nadat hij met gebeden dat excellente hemelvoertuig had omlopen en ook de twee metgezellen zijn eerbetuigingen had gebracht, was hij er, met zijn gedaante oplichtend met een gouden gloed, klaar voor om aan boord te gaan. (30) De zoon van Uttānapāda zag toen de dood in eigen persoon op zich af komen. Hij plaatste zijn voet op zijn hoofd en besteeg zo het wonder dat zo groot was als een huis. (31) Op dat moment klonken er pauken, *mṛdaṅga's* [trommels gebruikt voor de eredienst] en kleinere trommels en dergelijke, terwijl de belangrijkste hemelzangers zongen en er een regen van bloemen neerdaalde. (32) Toen hij op het punt stond naar de hemel te vertrekken, moest Dhruva aan zijn moeder Sunīti denken en zei hij tot zichzelf: 'Hoe kan ik nu naar de moeilijk te bereiken wereld boven al de werelden vertrekken en mijn arme moeder achterlaten?' (33) Begrijpend waar

Dhruva zich zorgen over maakte, maakten de twee verheven zielen van verlichting hem duidelijk dat zij in haar goddelijkheid hem al was voorgegaan op het pad. (34) Op zijn weg overladen met bloemen die hier en daar door de halfgoden vol lof vanuit hun hemelwagens over hem werden uitgestrooid, zag hij de ene na de andere hemelse sfeer [of planeet] voorbijkomen. (35) In zijn *vimāna* uitstijgend boven de drie werelden en zelfs boven de grote wijzen, bereikte Dhruva, die het eeuwige leven had verworven, de toevlucht van Heer Viṣṇu. (36) Stralend verlicht die plaats door zijn gloed vanbinnenuit de drie werelden overal en doet ze die ook stralen. Ze wordt enkel bereikt door hen die zich steeds bezighouden met liefdadige activiteiten en niet door hen die niet van genade zijn voor andere levende wezens. (37) Vreedzaam, gelijkgezind, zuiver en alle levende wezens behagend bereiken zij, die bevriend zijn met Zijn toegewijden, met gemak het hemelverblijf van de Onfeilbare. (38) Dhruva, de zoon van Uttānapāda, die, Kṛṣṇa geheel toegewijd, zijn zuiverheid vond, werd aldus het kroonjuweel van de drie werelden. (39) De sfeer van de hemellichten [het sterrenstelsel] draait, verbonden met grote kracht en snelheid, onophoudelijk om die plaats heen, o Kaurava [Vidura's familie naam], als betrof het een kudde stieren bewegend rondom een centrale as.

(40) **T**oen de wijze en grote heer Nārada de heerlijkheid had gezien van Dhruva, hief hij spelend op zijn besnaarde instrument in het offerperk van de Pracetā's een gezang aan in [de volgende] verzen. (41) Nārada zong: 'Dankzij zijn verzaking kon deze zoon van Sunīti, die haar echtgenoot zo toegewijd diende, die positie bereiken. Zelfs niet zij die men de volgelingen van de Veda's noemt zijn, ondanks hun kennis van zaken, van zo'n succes verzekerd, om nog maar te zwijgen over de kansen van de normale leden van de mensheid. (42) Hij die op vijfjarige leeftijd, bedroefd over de harde woorden van de vrouw van zijn vader, vol pijn in zijn hart, op mijn advies het woud inging, wist de onoverwinnelijke Allerhoogste Meester voor zich te winnen, zijn doel bereikend met de kwaliteiten van Zijn toegewijden. (43) Na de Heer van Vaikuṇṭha te hebben behaagd bereikte hij, nog maar vijf of zes jaar oud, binnen de kortste keren [in zes maanden] Zijn beschutting. Welke andere persoon ook, kan zelfs nog niet na vele, vele van dat soort jaren [van verzaking] op aarde, de verheven positie verwachten te bereiken die de *kṣatriya*-zoon Dhruva bereikte.'

(44) **M**aitreya zei: 'Ik vertelde alles wat u me hier vroeg over het roemrijke grootse karakter van Dhruva, hij die door velen [die toegewijd zijn] zo zeer op prijs wordt gesteld. (45) Het [luisteren naar dit verhaal] brengt weelde en een goede naam, verlengt de levensduur en is zo heel heilig en goedgunstig dat men er zelfs Dhruva's hemel mee kan bereiken. Het is aangenaam voor de geest en zegerijk in het tegengaan van allerlei vormen van zonde. (46) Herhaaldelijk met geloof ernaar luisterend, ontwikkelt men toegewijde activiteiten die de Onfeilbare dierbaar zijn en daardoor zal er onherroepelijk de volkomen overwinning zijn op alle hindernissen. (47) Voor degene die het hoort zijn er de kwaliteiten van zijn goed gedrag en dergelijke; het verhaal vormt een krachtbron voor degenen

die naar kracht verlangen en [een voedingsbodem voor] de eer van de nadenkende mens. (48) Bezing zorgvuldig, in het gezelschap van tweemaal geboren zielen, in de ochtend en de avond de heilige roem en het grootse karakter van Dhruva. (49-50) Ten tijde van een volle of een nieuwe maan, op de dag na Ekādaśī [de twaalfde dag van een maanmaand], als de Śravaṇa-ster verschijnt, aan het einde van een *tithi* [een dag t.o.v. de maan], op een dag genaamd Vyatīpāta, aan het einde van de maand of op een rustdag [t.o.v. de zon] moet u zonder er een vergoeding voor te verwachten het verhaal voor een ontvankelijke schare toehoorders navertellen en uw toevlucht zoeken bij de Lotusvoeten van Hem die de Beschutting van de Zoekers is. Dan zal u uw geest door de ziel tot vrede gebracht zien en zal u aldus volmaakt worden. (51) Hij die deze kennis overdraagt aan zielen zich niet bewust van de oorspronkelijke werkelijkheid, bevindt zich op het pad van waarheid en onsterfelijkheid en zal gezegend worden door de goden omdat hij een welgezinde beschermer van de zoekers is. (52) O beste van de Kuru's, aldus luidt mijn beschrijving van de activiteiten, de faam en het hoogst zuivere van Dhruva die, als kind zijn speelgoed en zijn moeder verzakend, van huis wegging en de beschutting van Heer Viṣṇu vond.' "

4.13 - Beschrijving van de Afstammelingen van Dhruva Mahārāja

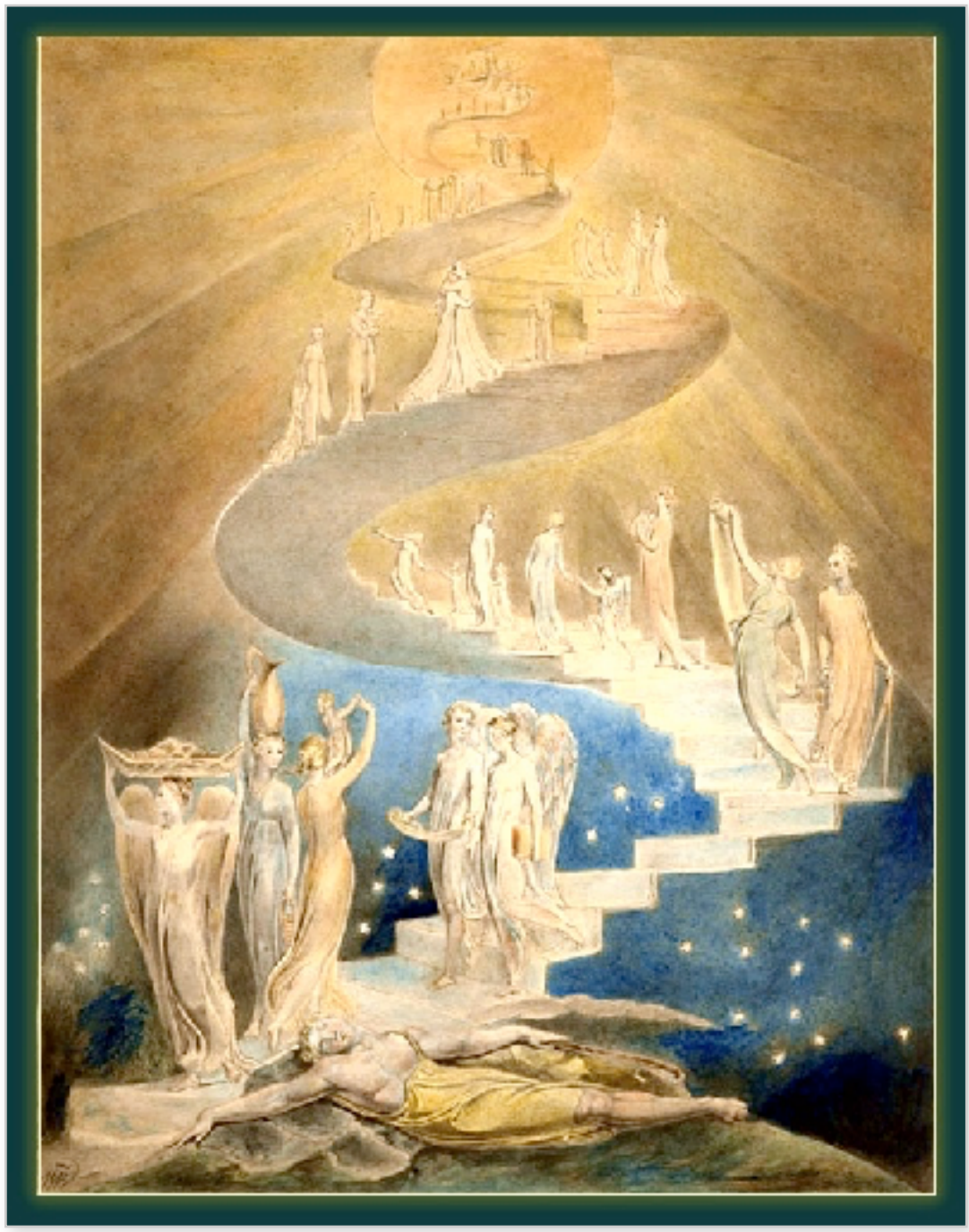

(1) **S**ūta zei [tot de *ṛṣi's* in Naimiṣāranya]: "Het aanhoren van Maitreya's beschrijving van Dhruva's hemelgang naar Vaikuṇṭha, wakkerde Vidura's liefde aan voor de Allerhoogste Heer in het voorbije en opnieuw begon hij Maitreya Muni vragen te stellen.

(2) **V**idura vroeg: 'Wie waren zij die u de Pracetā's noemde? Van welke familie waren ze bekend, wiens zonen waren zij, o beste onder de gezworenen, en waar brachten zij hun offer? (3) Ik denk dat Nārada de grootste van alle toegewijden is, hij zag God in het gelaat en beschreef de gang van zaken van het toegewijd dienen van de Heer [in *kriya-yoga* of de *pāñcarātrika*-methode]. (4) Toen deze mannen in aanbidding van de Allerhoogste Heer hun plichten vervulden, werd de Genieter van Alle Offers door Nārada vol van toewijding beschre-

ven. (5) O brahmaan, wees zo goed mij, die er zo naar uitziet, al de verhalen te vertellen over de Heer zoals ze toen aldaar door de *devaṛṣi* uit de doeken werden gedaan.'

(6) **M**aitreya zei: 'Utkala, de zoon van Dhruva, verlangde, nadat zijn vader naar het woud was vertrokken, niet de positie van de troon van de keizer, zijn vader, met al het land en de weelde die erbij hoort. (7) Vanaf de dag dat hij geboren werd, was hij een hoogst tevreden, onthechte ziel, die evenwichtig de Superziel als alomtegenwoordig in de wereld waarnam en de hele wereld als rustend in de Superziel. (8-9) In de vasthoudendheid van zijn overtuiging omtrent de geest van het Absolute, was er aan zijn gescheiden zijn van de hemel een einde gekomen in de eenheid van het Zelf. Door een consequente yogapraktijk was zijn gelukzaligheid toegenomen die als een vuur al de onzuiverheden van zijn karma uit zijn geest had weggebrand. Op die manier zijn eigenlijke positie inziend dacht hij aan niets anders meer dan aan de Ziel van Alle Zielen. (10) Op straat onder de mensen maakte hij bij de minder intelligenten de indruk een dwaas te zijn, blind, doof, stom en gek, maar in feite was zijn intelligentie meer als een vuur waarvan de vlammen getemperd zijn. (11) Ervan uitgaand dat Utkala verstoken was van intelligentie en gek was, stelden de ouderen van de familie en de ministers van staat Vatsara, de jongere zoon van Bhrami, aan als heerser over de wereld. (12) Svarvīthi, koning Vatsara's beminde echtgenote, bracht zes zonen ter wereld: Puṣpārṇa, Tigmaketu, Iṣa, Ūrja, Vasu en Jaya. (13) Puṣpārṇa had twee vrouwen, Doṣā en Prabhā. Van Prabhā waren er de zonen Prātar, Madhyandinam en Sāyam. (14) Pradoṣa, Niśitha en Vyuṣṭa waren de drie zoons van Doṣā. Vyuṣṭa verwekte bij zijn vrouw Puṣkariṇī een zoon genaamd Sarvatejā [de almachtige]. (15-16) Zijn vrouw, Ākūti, geheten, schonk het leven aan een zoon genaamd Cākṣuṣa die de [zesde] Manu was. Zijn koningin Naḍvalā, bracht voor hem [twaalf] zuivere zoons ter wereld: Puru, Kutsa, Trita, Dyumna, Satyavān, Ṛta, Vrata, Agniṣṭoma, Atīrātra, Pradyumna, Śibi en Ulmuka. (17) Ulmuka verwekte in Puṣkariṇī [die dezelfde naam had als haar voorgangster] zes uitmuntende zonen: Aṅga, Sumanā, Khyāti, Kratu, Aṅgirā en Gaya. (18) De vrouw van Aṅga, Sunīthā gaf geboorte aan Vena die zeer boosaardig was. Teleurgesteld over zijn slechte karakter verliet de wijze koning Aṅga de stad [om in het woud te gaan leven]. (19-20) Hij [Vena] werd vervloekt door de wijzen wiens vertoornde woorden hem troffen als een donderslag. Daarop stierf hij. Verstoken van een koning hadden alle burgers in de wereld het te stellen met dieven en schurken. Ze karnden toen zijn rechter arm [zijn 'hand'], waarop een deelincarnatie [*aṁśa-avatāra*] van Nārāyaṇa genaamd Pṛthu nederdaalde die de oorspronkelijke Heer van de Aarde werd.

(21) **V**idura zei: 'Als koning Aṅga zo'n toonbeeld van goed karakter was en een heilig iemand, een aanhanger van de brahmaanse cultuur en een grote ziel, hoe kon zijn zoon dan zó slecht zijn dat hij zijn belangstelling verloor en vertrok? (22) Waarom koesterden de wijzen bekend met de beginselen van de religie die Vena's fouten zagen, het verlangen om over hem de brahmaanse vloek uit te

spreken, terwijl het de koning toch gegeven was de roede van de kastijding te hanteren? (23) De koning moet nooit door de bevolking worden beledigd, hoe zondig hij ook is, omdat hij middels zijn persoonlijke invloed de macht in stand houdt van al de plaatselijke vertegenwoordigers. (24) Alstublieft beschrijf voor mij, uw trouwe dienaar, o brahmaan, alles wat er maar te zeggen valt over de activiteiten van de zoon van Sunīthā. U bent immers goed op de hoogte van [de zaken van] de hemel en de aarde.'

(25) **M**aitreya gaf ten antwoord: 'Koning Aṅga bracht eens een groot *aśvamedha*-offer, maar ter wille van die grootse plechtigheid kwamen de godsbewusten nooit opdagen, hoewel ze uitgenodigd waren door de brahmanen die de leiding hadden. (26) Daarover peinzend zeiden ze toen tot de initiatiefnemer van de offerplechtigheid: 'De godsbewuste zielen accepteren de priesters hun uitgietingen in het vuur niet. (27) O Koning, er is niets aan te merken op de offergaven die u met grote zorg hebt ingezameld, noch is er ook maar iets mis met de juiste uitvoering van de mantra's door de gekwalificeerde brahmanen. (28) We kunnen in dezen niet de geringste belediging of nalatigheid constateren jegens de goddelijke zielen, om reden waarvan de godsbewusten die de offerplechtigheid moesten bijwonen, niet hun deel zouden accepteren.'

(29) **M**aitreya zei: 'Koning Aṅga, die het offer bracht, was er zeer over terneergeslagen toen hij hoorde wat de tweemaal geborenen te zeggen hadden. Hij richtte zich toen met hun permissie tot hen om nader te worden geïnformeerd: (30) 'Ertoe uitgenodigd komen zij die van God zijn niet opdagen om [de offerplechtigheid bij te wonen en] hun deel van het geofferde in ontvangst te nemen. Mijn beste priesters, zeg me alstublieft welke overtreding ik heb begaan.'

(31) **D**e priesters die de leiding hadden zeiden: 'O god van de mensen, in dit leven hebt u ook niet maar de geringste zonde begaan, maar in uw vorige leven was er een onzuiverheid als gevolg waarvan u het in dit leven zonder een zoon moet stellen. (32) Daarom zeggen wij, u alle geluk toewensend: breng het offer ten uitvoer om een goede zoon te krijgen, o Koning, als u de Heer, de genieter van het offer, aanbidt met het verlangen een zoon te krijgen, zal Hij u er een schenken. (33) Alle mannen van God zullen daarop hun deel van de offergave aanvaarden, omdat dan, voor het doel [van het krijgen] van een zoon, duidelijk de Hoogste Persoonlijkheid is uitgenodigd. (34) Als de Heer aanbeden wordt zal Hij de persoon belonen met wat hij ook wenst; mensen plukken de vruchten van hun handelingen overeenkomstig de manier waarop ze Hem respecteerden.'

(35) **O**m de koning een zoon te bezorgen gingen de geleerden, met dat besluit, ertoe over rijstkoek te offeren in het vuur van de Heer van de Vlammen [Viṣṇu]. (36) Als gevolg daarvan verscheen er een persoon gekleed in het wit met een gouden krans en een gouden pot waarin hij rijst gekookt in melk met zich meevoerde. (37) De koning, verankerd in de geest van de adel, nam met de instemming van de geleerden de in melk gekookte rijst in zijn bijeen gebrachte

handpalmen en bood, nadat hij er met groot genoegen aan gesnoven had, het zijn vrouw aan. (38) De kinderloze koningin at van het voedsel dat haar een kind zou schenken en werd inderdaad zwanger van haar echtgenoot. Na de nodige tijd gaf ze toen geboorte aan een zoon. (39) Die jongen verscheen ten dele in navolging van de op de dood georiënteerde areligieuze grootvader van moeders kant. Hij groeide daardoor uit tot een schender van de heilige plicht. (40) Hij had de gewoonte de boog ter hand te nemen en als jager het bos in te gaan om onschuldige herten te doden. Daarom riepen alle mensen uit: 'Daar heb je die wrede Vena!' (41) Als hij buiten speelde met jongens van zijn leeftijd bracht hij ze zeer wreed gewelddadig en genadeloos ter dood alsof hij dieren afslachtte. (42) Ziend hoe wreed zijn zoon was, was de koning met verschillende strafmaatregelen niet in staat hem onder controle te krijgen en raakte daardoor zeer bedroefd. Hij dacht: (43) 'Zij die geen zoon hebben thuis moeten de Heer hebben aanbeden [in een vorig leven]. Ze hoeven niet te lijden onder het ondraaglijke leed dat zo'n slechte zoon veroorzaakt. (44) Door zijn kwade roep en het onrecht door hem begaan, zal er grote verdeeldheid zijn onder de mensen en zullen ze voortdurend in angst leven. (45) Wie wil er nu een dergelijke zogenaamde zoon? Onvermijdelijk bindt hij de ziel aan illusies; welk intelligent mens hecht nu waarde aan een zoon die je gezinsleven in de ellende stort? (46) Ik denk dat je maar beter een slechte zoon kan hebben dan een goede. Door een helse huishouding kan een sterveling zich onthechten van zijn huis als bron van verdriet.'

(47) **A**ldus onverschillig geraakt stond de koning die de slaap niet kon vatten, in het holst van de nacht van zijn bed op om zijn huishouding op te geven die vanwege de zegeningen van de grote zielen zo welvarend was. Zonder door ook maar iemand gezien te worden verliet hij Vena's moeder die diep in slaap was. (48) Toen ze doorkregen dat de koning zich niet langer om hen bekommerde en vertrokken was, zochten al de burgers, priesters en ministers, vrienden en de rest van de mensen, in grote treurnis overal naar hem, als waren ze onervaren yogi's [in de buitenwereld] op zoek naar de oorspronkelijke persoon verborgen in het hart. (49) Niet ook maar een spoor van de vader des vaderlands vindend, o Kaurava, keerden de burgers teleurgesteld naar hun stad terug en stelden ze, na hun eerbetuigingen te hebben gebracht, met tranen in de ogen de verzamelde wijzen op de hoogte van de afwezigheid van de koning.'

4.14 - Het Verhaal van Koning Vena

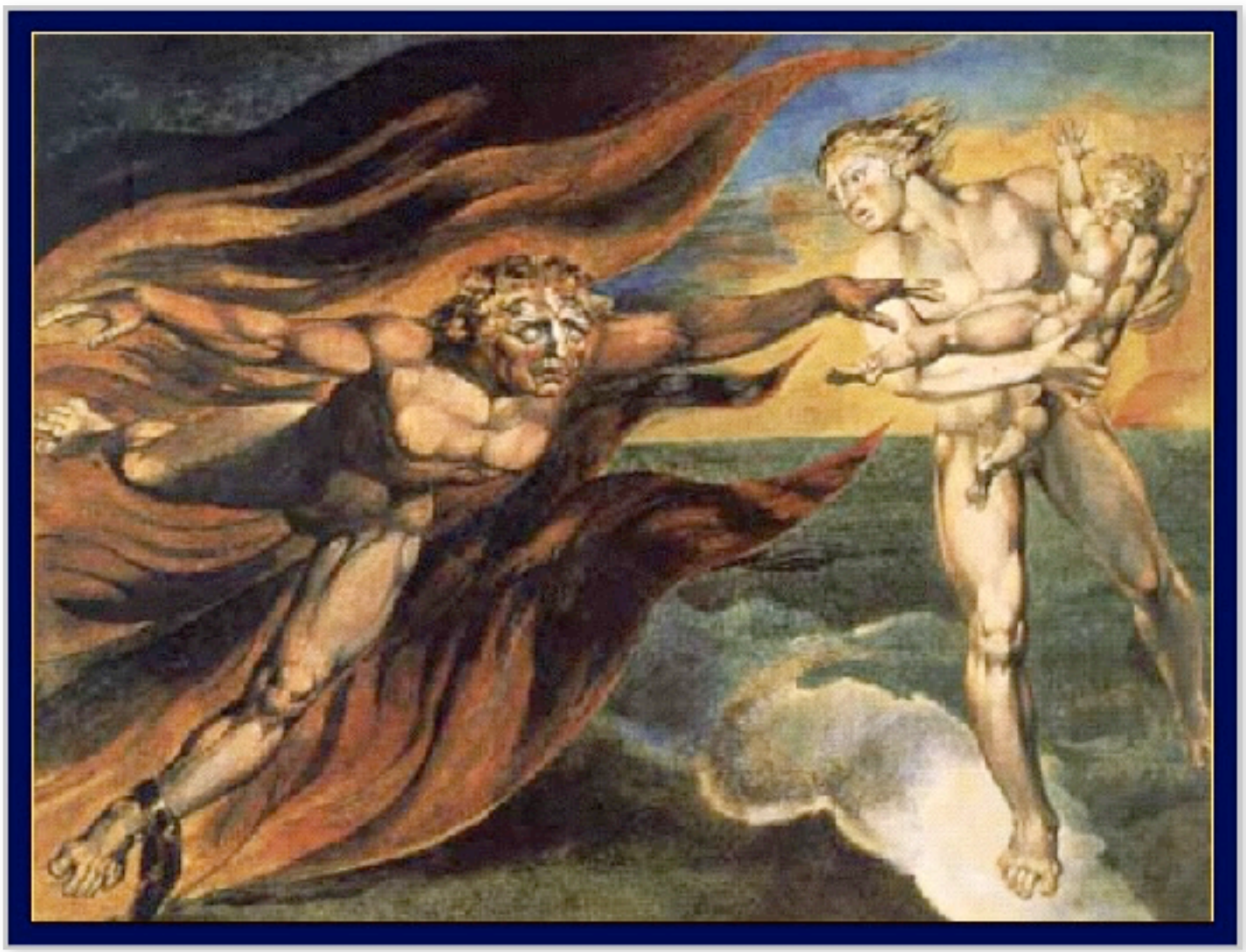

(1) **M**aitreya zei: 'De wijzen met Bhṛgu aan het hoofd die altijd uit waren op het welzijn van alle mensen begrepen dat met de afwezigheid van koning Aṅga de burgers gedoemd waren op het niveau van de dieren te leven. (2) De wijze mannen riepen Vena's moeder Sunīthā bij zich en kroonden hem [Vena] toen tot de heerser over de wereld, ook al waren de ministers het er niet mee eens. (3) Toen ze hoorden dat koning Vena de troon had bestegen verborgen de dieven, die wisten dat hij een zeer strenge bestraffer was, zich meteen als waren ze ratten bang voor een slang. (4) Koning Vena die de hoogste zitplaats had ingenomen was zeer trots op de acht vormen van weelde [*bhaga*, zie 3.24: 32] en beschouwde zichzelf als de grootste. Vol minachting begon hij de grote persoonlijkheden te beledigen. (5) Aldus verblind door de macht besteeg hij, trots als een niet beheerste olifant, een wagen en trok hij rond, hemel en aarde schrik aanjagend. (6) Het de brahmanen niet toestaand dat er enig offer werd gebracht, aan liefdadigheid werd gedaan of dat er ook maar één grammetje boter in het vuur werd geofferd, maakte hij aldus met zijn paukengeroffel overal een einde aan de religieuze rituelen. (7) Toen de wijzen, die altijd de offers hadden uitgevoerd, zagen wat de grote schurk Vena deed, beschouwden ze dat als een bedreiging voor de gewone man en raakten ze uit mededogen in gesprek. (8) 'Zoals een blok hout dat aan twee kanten in brand staat, verkeert de gewone man helaas van de beide

zijden van zowel de koning als van de dieven en schurken in groot gevaar. (9) Omdat we bang waren zonder een koning te zitten werd Vena gekroond hoewel hij er niet voor geschikt was en nu dreigt er ook van zijn kant gevaar. Hoe kunnen de levende wezens nu gelukkig zijn? (10) Zoals een slang in leven gehouden met melk zelfs degene aanvalt die hem te eten geeft, heeft Vena, geboren uit de schoot van Sunīthā, zich ontwikkeld tot een uiterst kwalijk karakter. (11) Met hem aangesteld als koning lijdt het geen twijfel dat hij erop uit is de burgers schade te berokkenen, maar om te voorkomen dat wij voor de gevolgen van zijn zonden moeten boeten zullen we proberen hem tot vrede te bewegen. (12) Hoewel we ons bewust waren van Vena's ondeugd hebben we hem tot koning uitgeroepen. Als we hem met onze woorden niet tot vrede kunnen bewegen, zal hij worden veroordeeld door het volk vanwege zijn kwaadaardig handelen en moeten branden, even zo goed als hij ook zal moeten branden op basis van onze eigen heftige tegenstand.' (13) Aldus besloten benaderden de wijzen Vena onder het verhullen van hun woede. Met vriendelijke woorden bewogen ze hem tot vrede en spraken ze met hem.'

(14) **D**e wijzen zeiden: 'O beste van de edelen! Probeer alstublieft te begrijpen, o Koning, wat we u gaan zeggen. Het zal uw levensduur verlengen, uw kracht vergroten en uw reputatie ten goede komen, o allerbeste. (15) Personen die, in woord, gedachte, lichaam en intelligentie vrij van gehechtheid zijn en handelen in overeenstemming met de religieuze beginselen, zijn de werelden vergund die vrij zijn van ellende; ze zullen bevrijding en duurzaam geluk vinden. (16) Moge u dat niet verliezen, o held van de mensen, de koning die dat verliest wat de oorzaak van voorspoed is zal zijn overwicht verliezen. (17) O Koning, het adellijk bestuur dat de mensen beschermt tegen kwalijke regenten, dieven en schurken kan op grond daarvan belastingen innen en zowel deze wereld als de wereld erna genieten. (18) Het is in die koninkrijken waar in de steden de Allerhoogste Heer, de genieter van alle offers wordt aanbeden, dat de mensen het *varṇāśrama* systeem [van roepingen en leeftijdsgroepen] volgen en handelen in overeenstemming met hun eigen aard. (19) De Fortuinlijke, de oorspronkelijke oorzaak van de kosmische manifestatie, zal tevreden zijn met die koning, o nobele ziel, die in zijn machtspositie van de Ziel is die de hele wereld bij elkaar houdt. (20) Als men Hem, de Heerser over Heersers, behaagt kan men het onmogelijke bereiken en daarom zetten de mensen zich overal, op alle mogelijke manieren, met het grootste genoegen in om, met de leiding van hun voorkeur [hun goden, beeltenissen en/of koningen], offers te brengen voor Hem. (21) Het is Hij die met al de beeltenissen die men aanbidt de ontvanger is. Hij is de slotsom van de Veda's, de eigenaar van alle middelen van aanbidding en het doel van alle verzaking. Derhalve zou u, o Koning, ter wille van de meerdere eer en glorie van u en uw eigenbelang, uw landslieden moeten opdragen tot de dienst aan God over te gaan middels de verschillende vormen van offeren. (22) Als de brahmanen in het koninkrijk zich bezighouden met de eredienst, worden alle verlichte zielen die deel uitmaken van de Heer, naar behoren gerespecteerd en zullen zij, zeer tevreden, u van het verlangde resultaat verzekeren. O held, u moet ze niet minachten.'

(23) **V**ena gaf ten antwoord: 'O hoe kinderachtig bent u allen met het voor religieus houden van irreligieuze beginselen. In feite verzaakt u de vader die u voedt en gaat u vreemd met een andere liefde. (24) Zij die onwetend zonder achting niet door hebben dat de Heer er is in de vorm van de koning, kunnen geen geluk vinden in deze wereld noch in het hiernamaals! (25) Wat is nu de naam van die genieter van het offer op wie u uw zo grote toewijding richt? Net als een slechte vrouw met haar geheime minnaar schiet u tekort in uw genegenheid voor uw [koning, uw] echtgenoot! (26-27) De schepper, de handhaver, de vernietiger, de koning van de hemel, de god van de wind en de god van de dood; de god van de zon, de god van de regens, de god van de schatkist en de god van maan; de god van de aarde, de god van het vuur en de god van de wateren; al dezen en ook andere machten in staat tot zegening en vervloeking houden zich op in het lichaam van de koning, de koning omvat al de goden. (28) Om die reden, mijn beste geleerden, behoort u mij te aanbidden in uw rituelen en niet jaloers te zijn. Zet al die middelen in ter wille van mij, er is niemand anders om te aanbidden als de hoogste genieter van het geofferde.'

(29) **M**aitreya zei: 'Met al het getoonde respect niet ingaand op het verzoek van de wijzen, raakte aldus hij verstoken van alle fortuin wiens intelligentie was bedorven en die zo heel zondig was afgedwaald van het rechte pad. (30) En zo waren al de brahmanen beledigd door hem die zichzelf zo heel onderlegd achtte. Gefrustreerd in hun beleefde verzoek, o Vidura, werden ze zeer kwaad op hem: (31) 'Breng hem ter dood, ter dood, deze koning, deze zondaar, deze verschrikkelijke kerel die de hele wereld spoedig in de as legt als we hem z'n gang laten gaan. (32) Deze man, zo vol van ondeugd, verdient de verheven troon niet als een god van de mensen. Schaamteloos beledigt hij Heer Viṣṇu, de meester van alle offers! (33) Wie anders dan die ongelukkige Vena zou nu zo godslasterlijk zijn over Hem door wiens genade men alle fortuin geniet?' (34) Met dat besluit hem te doden toonden ze hun woede en hielpen ze met het geluid van hun afwijzing ['Hum' zeggend] Vena de wereld uit, [de koning] die ten onder ging door met de Onfeilbare te spotten. (35) Nadat de wijzen waren teruggekeerd naar hun hermitages, behield de treurende Sunīthā het lichaam van haar zoon met behulp van het zingen van mantra's.

(36) **E**ens, toen de wijzen een bad namen in het water van de Sarasvatī en offergaven brachten in het vuur, gingen ze zitten aan de oever van de rivier en begonnen ze de kwestie van de waarheid te bespreken. (37) Ze vertelden elkaar toen dat ze hadden gezien dat zich onregelmatigheden ontwikkelden waar de mensen bang van werden; zouden de burgers zonder een heerser niet te lijden hebben onder het ongeluk van een wereld vol van dieven en schurken? (38) En inderdaad, op het moment dat de wijzen dit in overweging namen kon men overal waar men keek de hemel verduisterd zien door stofwolken opgeworpen door het zich uit de voeten maken van plunderende criminelen. (39-40) Ze zagen toen hun fout in: de verstoringen waar de gewone man onder leed wiens

rijkdom werd geplunderd, waren te wijten aan de dood van hun beschermer. Met het land vol dieven en moordenaars in wanorde zonder een koning, waren ze, ondanks hun kennis, niet in staat de boeven te onderwerpen. (41) Een gelijkgezinde en vreedzame brahmaan die degenen die het moeilijk hebben veronachtzaamt, verliest zijn geestkracht, zoals ook een gebroken pot zijn water verliest. (42) De familielijn van de heilige Koning Aṅga zou niet moeten worden gebroken, want het zaad van de koningen van deze familie was zo vruchtbaar dat ze de bescherming genoten van Keśava [‘Hij met de mooie krullen’]. (43) Aldus besloten de wijze mannen ertoe met veel kracht de dijen van de dode koning te karnen. Daarop kwam er een persoon genaamd Bāhuka [de dwerg] ter wereld. (44) Hij was zo zwart als een kraai, in ieder opzicht zeer kort van stuk met zeer korte benen en armen, had grote kaken, een platte neus, rood doorlopen ogen en haar zo rood als koper. (45) Onderworpen boog hij voor de wijzen en vroeg: 'Wat kan ik voor u betekenen?' 'Ga alstublieft zitten', gaven ze ten antwoord en zo, mijn beste, stond hij sedertdien bekend als Niṣāda. (46) Zijn nakomelingen werden daarop de Naiṣāda's genoemd. Ze bewoonden de heuvels en bossen omdat ze, geboren uit Vena, werden gevreesd vanwege al zijn zonden.'

4.15 - Koning Pṛthu's Verschijnen en Kroning

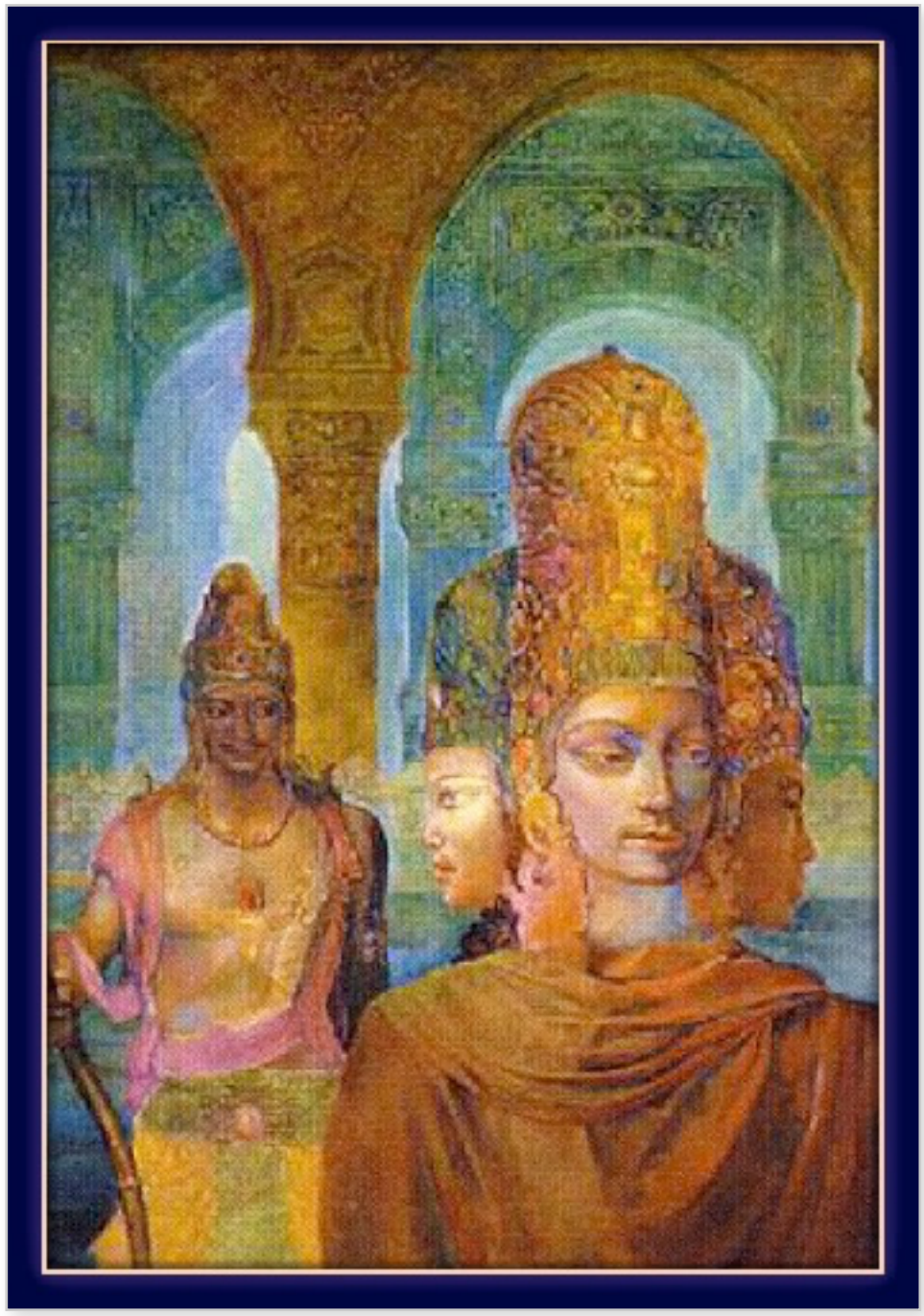

(1) **M**aitreya zei: 'Aldus karnden de brahmanen andermaal de armen van de koning die geen zoon had en daaruit kwam een kinderpaar ter wereld. (2) Over de geboorte van dat kinderpaar zeiden de wijzen die bekend waren met de Veda's, dat ze er zeer gelukkig mee waren, wetende dat het een ['*āveśa*'-]expansie van de Allerhoogste Heer betrof. (3) De wijzen zeiden: 'Deze man is een expansie van de Allerhoogste Heer, Viṣṇu, die de wereld in stand houdt en deze vrouw is Lakṣmī, de Godin van het Geluk die een onafscheidelijk deel van het geheel van de Oorspronkelijke Persoon vormt. (4) Deze man zal de eerste onder de koningen zijn en, wijd en zijd geroemd als een Grote Koning, bekendstaan onder de naam Pṛthu ['die van de aarde']. (5) Deze vrouw zal als een godin van alle goede kwaliteiten de schoonheid van haar sieraden verhogen met de pracht van haar tanden. Ze zal Arci worden genoemd en Pṛthu bekoren met haar schoonheid. (6) Hij, als een gedeeltelijke, rechtstreekse vertegenwoordiger van de Heer, kwam op aarde met het verlangen de ganse wereld te beschermen en zij

nam geboorte als de onafscheidelijke godin die zich zeer tot hem voelt aangetrokken.'

(7) **M**aitreya zei: 'De brahmanen prezen hem, de zangers van de hemel bezongen hem, de zielen van perfectie strooiden bloemen uit en de hemelse maagden dansten. (8) De lucht vullend met de trillingen van hoornschelpen, trompetten, trommels en pauken en dergelijke, kwamen aldaar al de goddelijken, de wijzen en de ouderen uit alle delen van de samenleving bijeen. (9-10) Brahmā, de meester van het universum, die tezamen met al de leiders van de verlichte wereld arriveerde begeleid door de godsbewuste zielen, ontwaarden op de rechterhand van die zoon van Vena het merkteken van Viṣṇu met de strijdknots. Zijn twee voeten vertoonden ook de lotusbloem en aldus was hij er zeker van dat hij te maken had met een gedeeltelijke verschijning van de Heer die met Zijn onoverwinnelijke werpschijf als een volkomen deelaspect het Allerhoogste Belang vertegenwoordigt. (11) De brahmaanse autoriteit bereidde zich voor op zijn kroning en dus brachten de mensen ter wille van hem van overal de verschillende middelen bijeen om de ceremonie uit te voeren. (12) De rivieren, de zeeën, de bergen, de slangen, de koeien, de vogels en de beesten; de hemel, de aarde en alle levende wezens droegen bij met verschillende soorten giften. (13) Hij werd aldus tot Mahārāja gekroond. Verfijnd gekleed en volledig opgesierd zag hij er, samen met zijn met juwelen behangen echtgenote Arci, uit als een vuur zonder weerga. (14) De bewaarder van de weelde Kuvera, schonk hem een koninklijke troon gemaakt van goud, o held en Varuṇa gaf hem een parasol zo schitterend als de maan waaruit voortdurend een mist van waterdruppeltjes neerdaalde. (15) Vāyu gaf hem op zijn beurt twee *camāra's* [wuifkwasten] gemaakt van haar, Dharma kwam met een bloemenkrans die bijdroeg tot zijn naam en faam, Indra schonk een zeer kostbare helm en Yama gaf hem een scepter om over de wereld te heersen. (16) Brahmā wapende hem met geestelijke kennis, zijn vrouw Bhāratī, de Godin van het Leren [Sarasvatī] schonk een transcendentaal halssnoer, de Allerhoogste Persoonlijkheid [Hari, Viṣṇu] gaf hem een Sudarśana-schijf en Zijn vrouw Lakṣmī schonk hem onvergankelijke weelde. (17) Heer Śiva kwam met een zwaard versierd met tien manen en Durgā gaf een soortgelijk schild dat een honderdtal manen vertoonde. De maangod schonk paarden van de beste soort en de halfgod Viśvakarmā schonk een zeer mooie wagen. (18) Agni gaf een boog gemaakt van hoorn, Sūrya gaf pijlen zo schitterend als het zonlicht, Bhūmi [de Godin van de Aarde] schonk slippers die hem de macht van mystieke eenheid gaven en de goden van de hemelse planeten strooiden dag na dag bloemen over hem uit. (19) De toneelkunst, het zingen van de fijnste liederen, het bespelen van muziekinstrumenten alsook het vermogen om dingen te laten verdwijnen en verschijnen, werd hem geschonken door hen die zich door de ether bewegen. De grote wijzen zegenden hem met onfeilbaarheid en de god van de oceaan bracht hem een schelphoorn. (20) De zeeën, bergen en rivieren verschaften hem doorgang voor zijn wagen en bekende hofzangers en voorgangers in het gebed presenteerden zichzelf voor hem, hem prijzend in verzen. (21) Toen hij hen met hun

offerandes zo bezig zag, sprak de hoogst machtige zoon van Vena, glimlachend en met een stem gewichtig als de donder van wolken, als volgt.

(22) **K**oning Pṛthu zei: 'O beste barden, mannen van gebed en lof, uw woorden jegens mij zijn misplaatst. Zoals ik hier nu in de wereld sta onderscheidt ik me niet met al deze kwaliteiten. Waarom zou je mij prijzen als de toevlucht als die woorden niet op mij van toepassing zijn? Uw woorden voor mij moeten niet tevergeefs zijn. (23) Breng die gebeden daarom maar ergens in de toekomst, als de kwaliteiten waarover u sprak zich daadwerkelijk in mij manifesteren, mijn beste reciteerders. Het bespreken van de kwaliteiten van de Opperheer bezongen in de geschriften vormt de juiste manier. Als je beschaafd bent behoor je geen gebeden op te dragen aan een lager staand mens. (24) Iemand die zich door volgelingen laat prijzen voor verheven talenten die hij als heer en meester zou kunnen hebben maar die hij niet werkelijk heeft, houdt zichzelf voor de gek en is een dwaas zich niet bewust van het feit dat de mensen hem beledigen. (25) De machtigen houden er zeker niet van om geprezen te worden. Hoewel ze zeer beroemd zijn, zijn ze bescheiden: [ze weten heel goed] dat ze, groots als ze zijn in hun heldendaden, evenzogoed verwerpelijk zijn. (26) O u mensen gaand voor loftuitingen, als we dan momenteel geen faam genieten in de wereld of prijzenswaardig zijn in ons handelen, hoe kan ik u dan betrekken in het bezingen van mijn persoon alsof u kinderen zou zijn?'

4.16 - Koning Pṛthu Geprezen

(1) **M**aitreya zei: 'Met het aanhoren van de nectargelijke woorden van de zich aldus uitlatende koning, waren de voordrachtskunstenaars ingenomen en dus prezen ze hem overeenkomstig de instructies van de wijzen: (2) 'Woorden schieten ons tekort om de heerlijkheden van u te beschrijven die als de belangrijkste godheid uit eigen genade bent nedergedaald. Hoewel u verscheen uit het lichaam van Vena, verbijstert uw glorie de geesten van de meest vooraanstaande sprekers. (3) Niettemin zullen we proberen om in overeenstemming met wat de wijzen ons gezegd hebben, de naam van Koning Pṛthu, [van u] die men roemt als een gedeeltelijke incarnatie van Heer Viṣṇu, in de zoetste bewoordingen te vervatten. Aangemoedigd in onze aandacht door de vrijzinnigheid en het prijzenswaardige van uw handelingen zullen we ons best doen uw roem te verkondigen. (4) Deze koning zal als de beste verdediger van het geloof de hele wereld ertoe aanzetten plichtsgetrouw te volgen. Behalve dat hij de beschermer van de regulerende beginselen van de menselijke natuur is, is hij ook de bestraffer van allen die tegen hen ingaan. (5) Hij is zonder twijfel de enige ware die in zichzelf al de gedaanten draagt van al de lokaal aanbeden beeltenissen. Op basis van die

rechtzinnigheid zal een ieder hoog en laag na de nodige tijd [met hem] zijn aandeel genieten en het navenant goed gaan. (6) Al de schatten die hij vergaart zal deze koning mettertijd gelijkelijk verdelen over alle levende wezens, precies zoals de almachtige zonnegod zijn stralen verdeelt [over de aarde]. (7) Hij zal als de koning de plicht op zich nemen van moeder aarde om goed te zijn voor de verdrietigen en verdraagzaam te zijn jegens de mensen die over haar oppervlak lopen. (8) Met hetzelfde gemak als waarmee Indra regen verschaft als er een tekort aan water is en de levende wezens te lijden hebben, zal die hemelse man van God, deze belichaming van de Heer, de burgers in bescherming nemen. (9) De hele wereld zal gedijen op de blikken en heldere glimlach van zijn prachtige, maangelijke aangezicht vol genegenheid. (10) De tactieken van de koning onttrekken zich aan het zicht, zijn handelingen zijn vertrouwelijk en geheim, wat hij bereikt is verborgen en zijn schatkist kent geen bodem. Zijn ziel, als het enige reservoir van alle goede eigenschappen, zal verhuld zijn net zoals dat is met [de positie van] Varuṇa, de koning van de zeeën. (11) Uit Vena geboren zoals vuur uit brandhout is hij moeilijk te benaderen en niet te verdragen [voor zijn vijanden]. Als men hem heeft benaderd, blijft hij op een afstand. Niemand is hem de baas. (12) Als de neutrale getuige overschouwt hij zowel vanbinnen als vanbuiten het reilen en zeilen van al de levende wezens, net [zo onafscheidelijk] als de levensadem is van al de belichaamde wezens. (13) Hij zal nooit iemand straffen die geen straf verdient, zelfs niet als het de zoon van zijn vijand betreft, niettemin zal hij met het volgen van de rechtschapen weg zijn eigen zoon bestraffen als die dat verdient. (14) Zoals de zonnegod die zijn licht overal laat schijnen, zal Pṛthu's invloedssfeer ongehinderd de machtigste blijven tot aan de berg Mānasa [het poolgebied] toe. (15) De hele wereld behaagd door zijn persoonlijk handelen zal hem daarom 'de Koning Aangenaam voor de Geest van de Burgerij' noemen. (16) Standvastig in zijn besluit en altijd waarheidsgetrouw is hij, ten gunste van het brahmaanse en de ouderen van dienst zijnd, degene die respectvol is en de zorgzame ouder voor de armen bij wie al de levende wezens hun beschutting zoeken. (17) Jegens andere vrouwen is Hij net zo respectvol als voor zijn moeder, voor zijn eigen vrouw is hij als de andere helft van zijn lichaam, jegens de burgers is hij gelijk een liefdevolle vader en hij is als een dienaar jegens hen die het woord van God verkondigen. (18) Ieder belichaamd wezen is hem zo dierbaar als zijn eigen zelf, hij draagt bij tot de vreugde van zijn vrienden en hij onderhoudt intieme betrekkingen met hen die vrij zijn van gehechtheid. Deze koning vormt de harde hand voor de verdorvenen. (19) Hij die onmiskenbaar de onveranderlijke Allerhoogste Heer boven de drie werelden is, daalde neder als een gedeeltelijke [*śaktyāveśa*-]expansie van de Superziel. Hij beschouwt [de valse zekerheid van vertrouwen stellen in] de veelvormigheid van de materie als iets zonder betekenis, want die notie berust op onwetendheid. (20) Vanaf het vroegste daglicht over de heuvels zal hij op unieke wijze heldhaftig de aarde beschermen als de Koning van de Wereld, de meester van al de goden van de mensen. Op zijn zegerijke wagen de boog hooghoudend zal hij vanaf het zuiden [naar het noorden] tot overal reiken zoals de zon dat doet door [ieder jaar] van het zuiden [naar het noorden] door de hemel te trekken. (21) De koningen zullen zich gegarandeerd

van overal aan hem presenteren. Met de plaatselijk aanbeden beeltenissen zullen de echtgenotes van deze koningen hem zien als de Oorspronkelijke Koning die met het hooghouden van zijn [Zijn] reputatie het wapen van zijn werpschijf hanteert. (22) Hij zal de aarde in de gedaante van een koe melken, als een buitengewone koning en stamvader [de Prajāpati] zal hij voorzien in faciliteiten voor de bevolking, en bij wijze van tijdverdrijf zal hij eenvoudigweg met de punt van zijn boog de bergen vereffenen door ze uiteen te rijten met het geschikt maken van de aarde [voor de landbouw], net zoals Indra, de koning van de hemel, dat deed [met het geselen van de bergen met zijn bliksemschicht]. (23) Als hij met het trillen van zijn hoornen boog, als een leeuw die zijn staart omhooghoudt, persoonlijk rondreist over de aarde, zal hij, onverslaanbaar in de strijd, alle oorlogszuchtigen overal tot de aftocht dwingen. (24) Op het moment dat deze koning een honderdtal *aśvamedha* [paard]offers heeft gebracht aan de bron van de rivier de Sarasvatī, zal zijn paard aldaar gedurende de laatste van de honderd offers worden weggestolen door Heer Indra. (25) Hij zal in de tuin van zijn paleis een treffen onder vier ogen hebben met de aanbiddelijke Sanat-kumāra en zal, in de toewijding van zijn aanbidding, de zuivere, transcendentale kennis bereiken waarmee men de geest van de Absolute Waarheid geniet. (26) Hij zal vernemen over de reputatie wijd en zijd van zijn ridderlijkheid als Pṛthu, de koning van de allerhoogste macht, vervat in vele woorden in de vorm van liederen en vertellingen. (27) Overal de overwinning behalend met niemand die hem de baas is zal hij, bij de genade van zijn eigen vermogen, aan alle ellende van de burgerij een einde maken. Hij zal door de leiders van de godsbewusten en de goddelozen worden verheerlijkt als zijnde de grootste ziel en de heer van de wereld worden."

4.17 - Pṛthu Mahārāja Wordt Kwaad op de Aarde

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat de zoon van Koning Vena aldus vanwege zijn kwaliteiten en handelingen was verheerlijkt als een verschijning van de Allerhoogste Heer, behaagde hij degenen die hadden gesproken met giften en bewees hij hen met loftuitingen alle eer. (2) De leiders van de brahmanen en de andere kasten, de dienaren, ministers, priesters, de burgers, al zijn onderdanen, de verschillende gemeenschappen en zijn vereerders respecteerde hij allen naar behoren.'

(3) **V**idura zei: 'Waarom nam Moeder Aarde die zoveel gedaanten heeft, de gedaante van een koe aan? En wie was er met Koning Pṛthu die haar molk dan als het kalf en wat was de melkemmer? (4) Hoe vereffende hij haar [de godin] die van nature glooit en om welke reden stal de godheid [Indra] het offerpaard? (5) O brahmaan, welke staat bereikte de heilige koning nadat hij de praktische kennis had ontvangen van de machtige Sanat-kumāra* die zo goed thuis is in de Vedische wijsheid? (6-7) Alstublieft, o goedheid, vertel deze zo heel aandachtige toegewijde al het overige betreffende de Heer die we kennen als Adhokṣaja [Hij die voorbij de zinnen is] en die als de zoon van Vena de aarde in de gedaante van die koe molk. Het is ongetwijfeld een genoegen de verhalen aan te horen over hem die vanuit de deugdzaamheid van zijn voorgaande incarnatie kwam tot zulke machtige en glorieuze daden.'

(8) **S**ūta zei: "Maitreya zeer blij met Vidura die zo geïnspireerd was door de vertellingen over Vāsudeva, prees hem daarop en gaf antwoord. (9) Maitreya zei: 'Toen koning Pṛthu door de brahmanen op de troon werd gezet, mijn beste, en werd uitgeroepen tot de beschermer van de mensen, leden de burgers onder een voedseltekort. Ze benaderden hem toen, met hun door de honger uitgemergelde lichamen, om hem, de Beschermer van het Aardoppervlak, op de hoogte te stellen.

(10-11) '**O** Koning, lijdend onder een honger die brandt gelijk een vuur in de holte van een boom, hebben we u vandaag benaderd om bij u onze toevlucht te zoeken. U bent immers de aangewezen persoon en de te raadplegen meester die de orders uitdeelt. Alstublieft, o Majesteit, probeer daarom ons, die geplaagd worden door de honger, het voedsel te verschaffen, o meester van alle heersers van de mensen. Als u niet optreedt als de beschermer van de mensen en de leider van de voedselverschaffing, zullen we omkomen!'

(12) **M**aitreya zei: 'Pṛthu die het beklag van de burgers over hun deerniswekkende toestand aanhoorde, bezon zich een lange tijd, o beste van de Kuru's, en ontdekte wat de oorzaak was. (13) Met wijsheid tot die slotsom gekomen nam hij zijn boog ter hand en richtte hij een pijl op de aarde, als was hij de woedende Heer van de drie Steden [Heer Śiva die ooit drie forten doorboorde met één pijl]. (14) Toen de aarde zag dat hij zijn pijl en boog had opgepakt, veranderde ze bevend in een koe en sloeg ze op de vlucht, zo angstig als een hert opgejaagd door een jager. (15) Met ogen rood doorlopen van de woede maakte de zoon van Vena er jacht op en legde een pijl aan op zijn boog waarheen ze ook maar vluchtte. (16) Ziend hoe de koning haar met zijn wapens geheven achtervolgde rende de godin willekeurig in alle vier de windrichtingen, her en der haar heil zoekend daar waar hemel en aarde elkaar ontmoeten. (17) Net zoals de mens niet in staat is te ontsnappen aan de dood, kon ze nergens in de wereld aan de hand van de zoon van Vena ontsnappen en keerde ze tenslotte terug, zeer bevreesd en droef in haar hart.

(18) **Z**e zei: 'Aangezien u nu de grootheid, de fortuinlijke bent, o kenner van het dharma, o toevlucht van hen die te lijden hebben, redt me alstublieft! Uwe Majesteit bent er immers om de levende wezens te beschermen. (19) Waarom wilt u nu een arm onschuldig iemand doden? Hoe kan u, die bekend staat als een kenner van de religieuze beginselen, een vrouw als ik naar het leven staan? (20) Als het zo is dat zeker niemand ooit een vrouw zou moeten slaan zelfs al is ze zondig, hoeveel temeer moet dat dan niet gelden voor een persoonlijkheid als u, o Koning, iemand die zo vol van genade en genegenheid is voor de armen? (21) Als u mij breekt, deze zo heel sterke boot die de ganse wereld draagt, hoe kan u uzelf en uw onderdanen dan boven water houden?'

(22) **K**oning Pṛthu antwoordde: 'O beste bron van welvaart, als u zich niet houdt aan mijn regels zal ik u moeten doden omdat u, die wel uw aandeel van de

offers aanvaardt, ons niet de agrarische producten verschaft. (23) U eet dagelijks het groenste gras, maar we zijn nooit zeker van de melk verschaft door uw uier. Moet een koe die aldus ongetwijfeld in overtreding is niet worden bestraft? (24) Minder intelligent mij niet gehoorzamend levert u voor ons niet de zaden voor de gewassen, de kruiden en het graan op die oorspronkelijk door de Schepper werden gevormd maar nu door u in uzelf verborgen worden gehouden. (25) Om aan de treurnis van al de getroffenen die honger lijden een einde te maken zal ik nu uw vlees aan stukken snijden met mijn pijlen. (26) Of het nu een man, een vrouw of een eunuch betreft, de koningen die hen doden die zonder mededogen voor hun medeschepselen, als de laagste van allen, enkel uit zijn op hun eigenbelang, doden niet echt. (27) U, zo dwaas en ingebeeld, doet zich kennen als een koe van illusie. Dus zal ik u met mijn pijlen aan stukken snijden zo klein als korreltjes graan. Met de macht van mijn yoga zal ik persoonlijk al deze burgers in stand houden.'

(28) **D**ermate kwaad had hij de gedaante aangenomen van de dood in eigen persoon. De overgegeven planeet aarde die over haar hele lijf moest trillen, sprak toen met gevouwen handen. (29) De aarde zei: 'Mijn achting voor de Transcendentie, de Oorspronkelijke Persoon die met de materiële energie expandeerde tot de veelheid van vormen. Die bron van kwaliteiten biedt ik mijn eerbetuigingen, mijn respect voor de ware gedaante van Hem die, met al Zijn liefde en handelen, als de doener Zelf nooit is aangedaan omdat Hij niet verbijsterd is door de golven van de oceaan van de materie. (30) Hij die mij schiep als een toevluchtsoord voor alle levende wezens, als een combinatie van de verschillende geaardheden en elementen, Hij die nu voor me staat en die, op basis van Zijn eigen inspanningen, met Zijn wapens klaar van plan is me te doden, bij wie anders zou ik mijn toevlucht moeten zoeken dan bij Hem? (31) U als Degene die in het begin al deze bewegende en niet bewegende bestaansvormen vanuit Zijn ondoorgrondelijke vermogen schiep en hen de bescherming bood van Zijn toevlucht, U die middels diezelfde *māyā* zich nu als deze koning vertoont, hoe kan U, die bescherming wil bieden als iemand die zich strikt aan de principes houdt, me nu willen doden? (32) Vanwege Zijn onoverwinnelijk vermogen is het plan van de Allerhoogste Meester nimmer duidelijk voor de menselijke wezens die altijd tekort schieten. Hij inderdaad, die bij machte van Zijn ondoorgrondelijke vermogens en heerschappij de Schepper en zijn schepping in het leven riep, is de Ene in de veelheid. (33) Ik biedt Hem mijn eerbetuigingen die de oorzaak is van de schepping, het behoud en de vernietiging van deze wereld, aan Hem die dankzij Zijn vermogens de oorzaak is van de stoffelijke elementen, de zinnen en de heersende halfgoden, de intelligentie en de vereenzelviging met de materie, aan Hem die deze energieën tentoonspreidt en inperkt en die de bovenzinnelijke Oorspronkelijke Persoonlijkheid en Oorzaak van alle Oorzaken is. (34) U was het die feitelijk deze wereld schiep die bestaat uit de elementen, de zinnen, de geest en het hart, o Almachtige. O Ongeborene, als het Oorspronkelijke Zwijn [Varāha] mij in stand houdend, tilde U mij vanuit de lagere regionen omhoog uit het water. (35) Mij bovenop het water geplaatst hebbend met de levende wezens bo-

venop mij staand als in een boot, bent U, die er werkelijk op uit bent bescherming te bieden, als een held de behoeder van de aarde geworden. En nu wilt U mij met scherpe pijlen doden vanwege de melk [die eraan ontbrak]! (36) De wegen en handelingen van Uw goddelijke incarnaties kunnen nimmer volledig worden doorgrond door levende wezens als ik of door gewone mensen wiens geesten als gevolg van Uw energie verbijsterd zijn door de geaardheden. Mijn eerbetuigingen voor alles van U, U die de helden zelf de roem bezorgd.'

*: Vandaag de dag zijn er vier belangrijke geestelijke erfopvolgingen in India: de Kumāra-, Brahmā-, Lakṣmī- en Śiva-*sampradāya's*. Deze onderhavige vertaling komt voort uit de Brahmā-*sampradāya*.

4.19 - Koning Pṛthu's Honderd Paardoffers

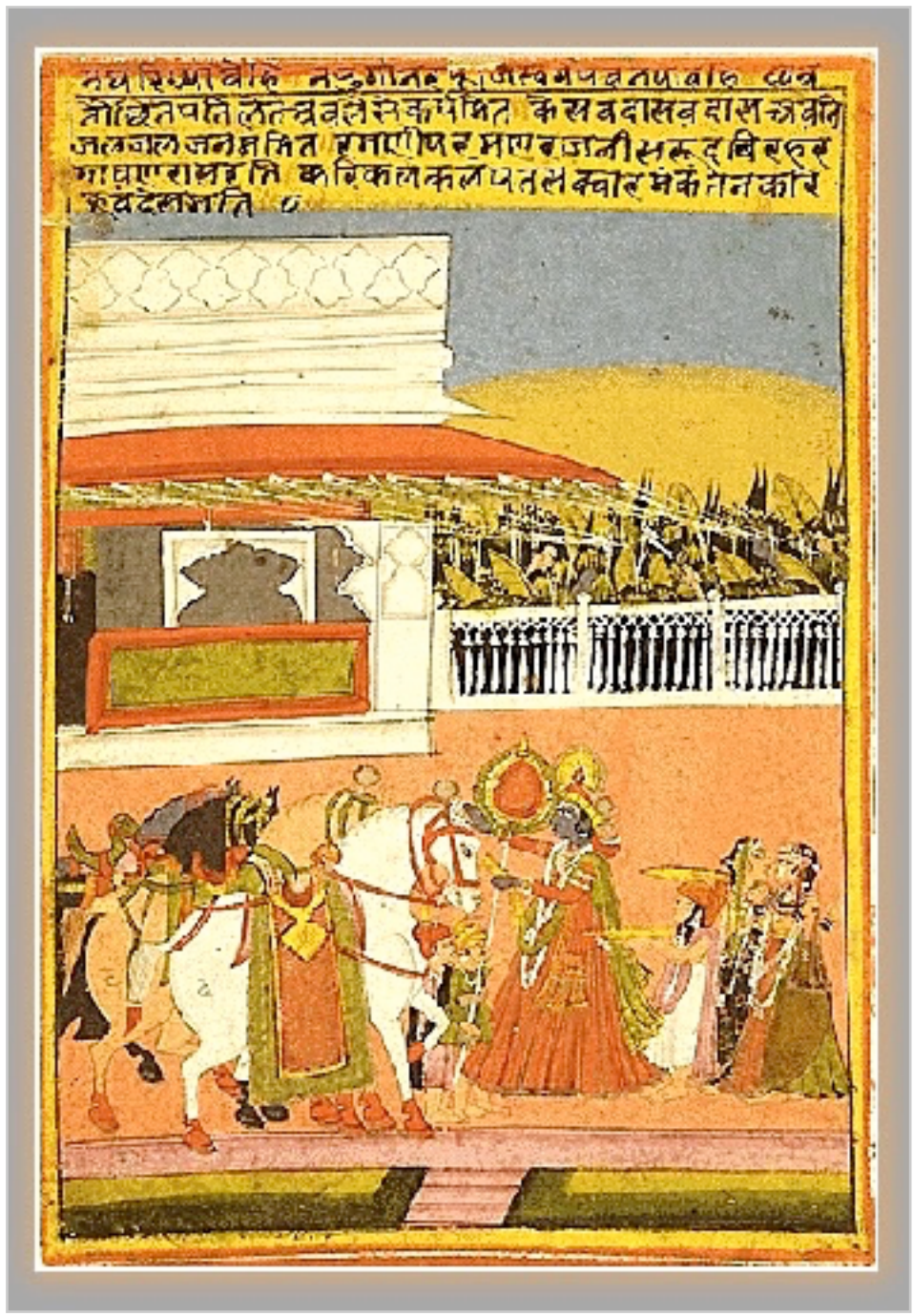

(1) **D**e wijze Maitreya zei: 'Daarna begon hij, de koning, in het land van Manu dat bekend staat als Brahmāvarta waar de Sarasvatī naar het oosten stroomt, toen met het uitvoeren van een honderdtal paardoffers. (2) Geconfronteerd met deze superieure uitnemendheid in het vruchtdragend handelen kon koning Indra, die zelf een honderd offers had gebracht, niet het groot ceremonieel vertoon verdragen van de offers van koning Pṛthu. (3) Het was daarin dat de genieter van alle offers, de Allerhoogste Heer Viṣṇu, de bovenzinnelijke beheerser, de eigenaar en de leraar van de gehele wereld en van ieders ziel, zich rechtstreeks zou laten zien. (4) Samen met Brahmā en Śiva en al de lokale grootheden met hun volgelingen, wordt Hij geprezen door de bewoners en zangers van de hemel en de wijzen. (5) De vervolmaakte zielen en degenen die zich baseren op geleerdheid, de nazaten van Diti, zij die voor het resultaat werken en de bewakers van de weelde, verschenen aldaar aangevoerd door Nanda en Sunanda, de

meest eerbiedwaardige metgezellen van de Heer. (6) Al de grote toegewijden die steeds vol van ijver de Heer dienen kwamen er: de meesters van de yoga aangevoerd door Sanaka [de Kumāra's], Kapila, Nārada en Dattātreya. (7) Beste zoon van Bharata, ter wille van die bijeenkomst beantwoordde het land aan alle wensen door, als de koe die al de melk levert, ieder gewenst ding voort te brengen dat de offeraar nodig had. (8) De rivieren leverden al het water dat er nodig was, er was melk, yoghurt en het voedsel van andere melkproducten, en de bomen met hun grote lichamen droegen vruchten en lieten de honing druipen. (9) De mensen van overal bijeenkomend met hun bestuurders presenteerden zich met een aanbod van de vier soorten voedsel [dat wat wordt gekauwd, gelikt, wordt opgezogen en gedronken] en bergen juwelen uit de heuvels en oceanen. (10) Zodoende was koning Pṛthu, die zwoer bij de Heer voorbij de Zinnen, degene met de meeste rijkdom, maar de grote Heer Indra die afgunstig was, vormde een obstakel. (11) Vol afgunst stal hij ongezien het offerdier toen de zoon van Vena bezig was met het laatste paardoffer dat de Heer van Alle Offers moest behagen. (12) Indra, die zich voordeed als een bevrijd iemand en aldus goddeloosheid op een verwarrende manier presenteerde als religiositeit, werd opgemerkt door Atri en vluchtte toen de ruimte in. (13) De zoon van koning Pṛthu, een grote held, werd door de wijze Atri aangemoedigd om hem te doden. Die werd zeer kwaad en riep: 'Wacht, wachten jij!' (14) Maar toen hij zag dat hij de kleding droeg die men als religieus beschouwt, met zijn haar samengebonden en een lichaam dat geheel besmeurd was met as, was hij niet in staat een pijl op hem af te vuren. (15) Mijn beste, de zoon van Pṛthu, die van het doden afzag, werd door de wijze Atri aangespoord er niettemin toe over te gaan aangezien de grote Indra zich tot zoiets ergs had verlaagd als het verhinderen van het uitvoeren van een *yajña*. (16) Met die opdracht begon de zoon van Pṛthu, die zo kwaad was als de koning van de gieren was op Rāvaṇa, Indra na te jagen die in de verte wegvluchtte. (17) Indra met hem achter zich aan verdween toen uit het zicht onder het achterlaten van het paard en zijn valse kledij. De grote held bracht daarop het dier van zijn vader terug naar het offerperk.

(18) **O** meester [Vidura], toen men zijn wonderbaarlijke handelingen zag vereerden de grote wijzen hem gepast met de naam Vijitāśva ['hij die het paard terugwon']. (19) Maar niet opgemerkt onder de dekking van een hechte duisternis die hij had geschapen, stal de machtige koning Indra opnieuw het paard weg van de offerplaats waar het in gouden ketenen was geslagen. (20) Toen Atri erop wees dat hij buiten wegsnelde kon de held, hem deze keer ziend met een staf in zijn hand waaraan een schedel hing, [wederom] niet doden. (21) Door Atri ertoe aangespoord hem te achtervolgen, had hij, in woede ontstoken, een pijl op zijn boog aangelegd, maar de onafhankelijke Indra die het paard en zijn uitdossing [nogmaals] opgaf, hield zich buiten schot. (22) De held die het paard zo te pakken kreeg, ging toen weer terug naar het offerperk van zijn vader. Sedertdien presenteren zij die tekortschieten in de kennis zich met een vals vertoon als dat van de heer van de hemel. (23) De gedaanten die Indra aannam met het verlangen het paard te ontvreemden vormen allen taal en teken van zondige activitei-

ten. Hiervoor gebruikt men de term 'gebrekkig' [met *khaṇḍa*, wat stuk of gebroken is, heet het *pākhaṇḍa* of *pāṣaṇḍa*, ofwel valse prediker of ketter]. (24-25) Met Indra, die in zijn verlangen het offer een halt toe te roepen het paard wegstal van de zoon van Vena en aldus de religieuze uitdossing opnam en weer liet vallen, raakte de gewone man, gek genoeg, aangetrokken tot dit zich valselijk uitdossen wat betreft de geloofsovertuiging in rode gewaden, naakt erbij lopen etc., omdat het over het algemeen zeer bedreven wordt aangepakt met een goede taalbeheersing. (26) De incarnatie van de Heer, de als almachtig gevierde koning Pṛthu, had dit door en pakte, kwaad op Indra, een pijl en hief zijn boog.

(27) **D**e priesters die zagen dat Pṛthu zich aldus opmaakte om de koning van de hemel te doden, konden de gedachtesprong van dat schrikwekkend machtsvertoon niet tolereren en brachten er tegenin: 'O grote ziel, zoals het staat vermeld in de geschriften, heeft het geen pas anderen naar het leven te staan in dit soort aangelegenheden. (28) We zullen Indra, uw vijand die in feite reeds zijn macht kwijt is als de vernietiger van uw belang, aanroepen met nog nooit eerder gebruikte mantra's en hem dan uit alle macht direct in het vuur offeren, o Koning.'

(29) **N**a dit advies aan hem die de plechtigheid leidde, o Vidura, stonden de priesters verbeten klaar met de offerlepel in hun handen om het offer te brengen, maar toen ze ermee wilden beginnen vroeg Heer Brahmā hen te stoppen: (30) 'Indra moet niet door u worden gedood want hij die u uit het leven wilt helpen offert ook zichzelf op, hij vormt een integraal onderdeel van de Allerhoogste Heer. En ook zij die van God zijn die u met het offeren wenst te behagen, maken allen deel uit van Indra! (31) O tweemaal geborenen, hoedt u daarbij voor deze grote schending van de religie begaan door Indra in zijn verlangen om de handelingen van de koning in dezen te dwarsbomen. (32) Laat het zo zijn dat er van de alom bekende koning Pṛthu de negenennegentig offers zijn die hij heeft gebracht. Het is niet nodig [o Koning] om nog meer juist gebrachte offers uit te voeren want u kent het pad van de bevrijding heel goed. (33) U zou niet uit woede tegen Heer Indra moeten handelen. Het lijdt geen twijfel dat het beter voor het welzijn en geluk van u beiden zou zijn om samen te staan voor de pluriformiteit van de Heer Gevierd in de Geschriften. (34) O grote Vorst, alstublieft, neem in overweging wat ik u met de grootste achting zeg: laat u niet - zoals u deed - leiden door de geest van het kwade vanwege een wending van het lot, want met de koning die dat overweegt belandt men in de donkerste regionen. (35) Laat er een einde komen aan dit offeren, het was door wat Indra heeft verzonnen dat onder hen die van God zijn zo vele principes van de religie werden geschonden en slechte gewoonten konden postvatten. (36) Zie toch hoe door Indra, als degene die uw offerplechtigheid doorkruiste met het wegstelen van het paard, al deze misleiding werd geïntroduceerd die dermate verlokkelijk is voor de gewone man dat hij er zich door laat leiden. (37) O Majesteit, u incarneerde overeenkomstig de tijd en omstandigheid in deze wereld ter wille van de verlossing van de mensen, want door de misdaden van koning Vena was de geloofsovertuiging bijna

verdwenen. En nu bent u er als een deel en geheel van het lichaam van Viṣṇu, o zoon van Vena. (38) Beantwoord daarom in overweging van het heil van de wereld, o heer van de mensen, aan de overtuiging van de stamvaders [u te respecteren als een expansie van de Allerhoogste] en steek een stokje voor de illusie die werd geschapen door Indra in de vorm van het gemoraliseer zonder dienstbaarheid [de pseudo-religie, de hypocrisie] dat de moeder vormt van het gevaarlijke pad van de ketterij.'

(39) **M**aitreya vervolgde: 'Aldus van advies gediend door de leraar van iedereen handelde Pṛthu, de koning en meester, overeenkomstig wat hem gezegd was en sloot hij, door sympathie bewogen, vrede met Indra. (40) Nadat hij dat had gedaan nam hij volgens het gebruik een bad en ontving hij voor zijn roemrijke daden de zegeningen van de godsbewusten die hij had behaagd met de uitvoering van zijn offerplechtigheden. (41) De geleerden, wiens zegeningen zich doen gelden, waren zeer ingenomen met het grote respect en de beloningen die ze van de oorspronkelijke koning in ontvangst mochten nemen, o edelman, en gaven hem hun zegen [en zeiden]: (42) 'O machtig gearmde, wij, de voorvaderen, de goden, de wijzen en ook de gewone mensen, kwamen allen bijeen omdat u ons daartoe uitnodigde en nu voelen we ons zeer vereerd met de giften en eerbewijzen.'

ॐ

4.18 - Pṛthu Mahārāja Melkt de Aarde

(1) **M**aitreya zei: 'Nadat moeder aarde aldus gebeden had opgedragen aan Koning Pṛthu, trilden zijn lippen nog steeds van woede. Zij, in angst, slaagde erin tot bezinning te komen en begon opnieuw te spreken: (2) 'Alstublieft geef uw woede op, o Koning, begrijp dat wat ik zei, ik heb gezegd als een intelligente persoon die, net als een hommel, de nectar overal vandaan haalt. (3) Door de grote wijzen die tot inzicht kwamen in de waarheid, werden methoden gevonden en toegepast waarmee de gewone man zowel in dit als het volgende leven een beter bestaan kan hebben. (4) Voor een ieder die geheel leeft volgens de principes zoals die traditioneel worden onderricht aan hen die het aan de nodige ervaring ontbreekt en bij de genade van hun geloof leven, is het heel makkelijk om van het leven te genieten. (5) Hij die met minachting [voor de tradities] zonder kennis van zaken eigenmachtig te werk gaat, zal zich, in het nastreven van zijn persoonlijke doelen, keer op keer zien mislukken. (6) O Koning, ik zie dat al de planten die in het verleden door Heer Brahmā werden geschapen en die door mij worden gekoesterd, nu in handen zijn van onverantwoordelijke lieden zonder achting voor de spirituele praktijk. (7) [Met mij] niet verzorgd en verwaarloosd door plaatselijke bestuurders als uwe goedheid, heb ik voor deze wereld, die is vervallen in dieverij, al de kruiden en zaden verborgen die nodig zijn voor de offers. (8) Omdat ze zo'n lange tijd in mij verborgen lagen hebben die planten, vruchten en zaden hun kracht verloren en daarom moet uwe Majesteit ze op de voorgeschreven manier weer tevoorschijn halen. (9-10) O held, zorg voor een kalf voor mij. Als u dan ook zorgt voor een melkemmer en een melker, zal ik, uit mijn liefde ervoor, al uw verlangens vervullen in de vorm van melk voor een ieder van u. Ook zal ik, o machtig gearmde, o beschermheer van de levende we-

zens, als u dat wil, voor het voedsel zorgen dat u voor uw levensonderhoud wenste. (11) Ook zal u mij, de aarde, moeten vereffenen, o Koning, zodat het water dat uit de hemel valt bij de genade van de godheid, na het regenseizoen niet is weggelopen, o machtige.'

(12) **I**ndachtig de bevredigende en goede woorden van de aarde, ging de koning met een kalf aan de slag en kreeg de vertegenwoordiger van de mensheid aldus melkend al de gewassen in handen. (13) Zo ook verworven alle anderen elders die met intelligentie begiftigd waren de weelde, door op dezelfde manier zorg te dragen [voor een kalf] waardoor ze naar behoefte Pṛthu's planeet, de aarde, konden uitmelken. (14) O goedheid, de wijzen die de godin molken met hun zinnen [als de melkemmer], leverden, met behulp van de wijze Bṛhaspati als het kalf, melk in de zuivere vorm van de Vedische hymnen. (15) Productief met Indra als het kalf, de koning van de hemel, molken de godsbewusten in een gouden emmer de nectar van de melk van de geestkracht en de kracht van het lichaam en de zinnen. (16) De zonen van Diti, de vijanden van God, produceerden met Prahlāda als het kalf, met de belangrijkste [toegewijde] onder de goddelozen, de melk van gefermenteerde en gedistilleerde drank in een ijzeren vat. (17) De zangers en bewoners van de hemel produceerden met hem die Viśvāvasu werd genoemd als het kalf, in een emmer in de vorm van een lotus, de melk van mooie muziek en schoonheid. (18) De zeer fortuinlijke halfgoden verantwoordelijk voor de begrafenisplechtigheden brachten met veel geloof, met Aryamā, vanuit het bereik van de voorvaderen de melk van de offerandes van voedsel voort in een vat van ongebakken aarde. (19) De vervolmaakte zielen en de geleerden en dergelijken [de Vidyādhara's] kozen voor Kapila als het kalf en produceerden met de ether [als de melkemmer] de kennis van het handelen naar eigen inzicht met de mystieke verworvenheden van de yoga [de siddhi's]. (20) Anderen begiftigd met magische en mystieke vermogens [de Kimpuruṣa's] produceerden met Maya [een demon] als het kalf en hun concentratie [ofwel *dhāraṇa* als de emmer], de melk van het wonderbaarlijke vermogen het lichaam onzichtbaar te maken. (21) De nazaten van Kuvera, de demonen, de geesten en de heksen [respectievelijk de Yakṣa's, Rākṣasa's, Bhūta's en Piśāca's], die allen gewend zijn vlees te eten, molken met de Rudra-incarnatie van Heer Śiva [Bhūtanātha] als het kalf, een brouwsel bereid uit bloed in een vat gemaakt van schedels. (22) Zo ook brachten de slangen met en zonder een kraag, de schorpioenen en de wurgslangen met Takṣaka als het kalf, hun leider, in de emmer van de slangenkuil de melk voort van het vergif. (23-24) De vierbenige levende wezens brachten, met de draagstier van Heer Śiva [Nandi] als het kalf, uit de groene grassen de melk voort in het vat van de wildernis. De andere beesten met scherpe tanden, de roofdieren, molken, met de leeuw als het kalf, het vlees uit van andere levende wezens. En de vogels, met Garuḍa als het kalf, produceerden in de emmer van hun eigen lichaam de melk van de bewegende [insecten en wormen] en de niet-bewegende levende wezens [de grassen en de planten]. (25) Met de banyanboom als het kalf leverden de verschillende bomen melk in de vorm van sappen, terwijl de bergen en heuvels, met de Himalaya's als het kalf, de verschillende mineralen van hun

pieken opleverden. (26) Uit de planeet aarde die door koning Pṛthu werd bestuurd, werd met de leiders als de kalveren en met ieder zijn eigen specifieke melkemmer, de melk gemolken van alles wat maar nodig was.

(27) **A**ldus, o leider van de Kuru's, de aarde melkend met de verschillende kalveren, emmers en melkers, werd door Pṛthu en de anderen die zijn voorbeeld volgden de melk verkregen van al de verschillende soorten voedsel nodig voor het levensonderhoud van de levende wezens. (28) Koning Pṛthu, die zeer ingenomen was met al het verlangde dat als melk was geproduceerd, behandelde vol van liefde de planeet aarde alsof ze zijn eigen dochter was. (29) De keizer, de machtige zoon van Vena, had met de macht van zijn boog al de bergtoppen van de hele wereld opengebroken en had haar aldus vrijwel geheel vereffend [in cultuur gebracht]. (30-31) En zo was de Opperheer die op deze aarde aanwezig was als de zoon van Vena als een vader voor de burgers met zijn werkverschaffing en met zijn op verschillende locaties voorbereiden van tal van geschikte nederzettingen naar gelang de behoefte: allerlei soorten van dorpen, steden, nederzettingen en vestingen, alsook onderkomens voor de melkers, hokken voor de levende have, kampementen, mijnen, boerendorpen en gehuchten in de bergen. (32) Vóór Pṛthu's tijd bestond er op deze aarde zeker nimmer dit soort van planning van steden en dorpen; men was gewoon overal onbeperkt naar eigen goeddunken te leven.'

4.20 - Heer Viṣṇu's Verschijnen in het Offerperk van Pṛthu Mahārāja

(1) **M**aitreya zei: 'De Hoogste Persoonlijkheid, de Heer van Vaikuṇṭha, tevreden over de offers gebracht voor Hem, de Heer van Alle Offers, verscheen tezamen met de machtige Indra en sprak als de genieter van het offer tot koning Pṛthu. (2) De Allerhoogste Heer zei: 'Deze persoon [Heer Indra] die het honderdste paardoffer dat u bracht verstoorde, biedt u zijn excuses aan, u zou het hem moeten vergeven. (3) Welwillende zielen die bereid zijn zich in te zetten voor anderen in deze wereld, o god van de mensen, behoren tot de beste mensen. Ze zullen [vanuit de ziel handelend] andere levende wezens nooit kwaadgezind zijn. De ziel is immers niet het voertuig van de tijd, het lichaam. (4) Als mensen zoals u, die standvastig zijn in hun dienstverlening aan de ouderen [de traditie, de wijzen] verbijsterd raken door de uitwendige energie van God, is vermoeidheid het enige resultaat dat men boekt. (5) Daarom wordt hij die goed op de hoogte is en weet dat men dit lichaam te danken heeft aan zijn onwetendheid, verlangens en karma, er nimmer de slaaf van. (6) Met andere woorden, welke persoon met levenservaring zou nu onthecht zich de eigenaar noemen van de weelde, het huis en de kinderen die ontspruiten aan een dergelijk lichamelijk

begrip? (7) Het ene, zuivere zelf dat verlicht is en vrij van materiële kenmerken, vormt het reservoir van alle goede eigenschappen, het is de onverdeelde getuige die alles doordringt en ontstegen aan het lichaam en de geest losstaat van de materie. (8) Een ieder die aldus op de hoogte is van de ziel die zich in dit lichaam ophoudt is, ondanks dat hij zich bevindt in de materiële natuur, als persoon nimmer aangedaan door de basiskwaliteiten van de natuur. Zo iemand bevindt zich in Mij. (9) Hij die vrij van nevenmotieven, zijn plicht steeds nakomend, Mij aanbidt met geloof en toewijding zal, o Koning, ontdekken dat zijn geest stap voor stap de hoogste voldoening vindt. (10) Vrij van de geaardheden, de basiskwaliteiten, van de natuur en met een gelijke blik voor alles, zal hij die, innerlijk vrij van smetten is, in vrede verkeert, de evenwichtigheid van Mijn geest van emancipatie bereiken. (11) Welke persoon ook die deze onveranderlijke ziel kent als zijnde eenvoudigweg de onbekommerde toezichthouder over de fysieke elementen, de kennende en werkende zintuigen en het denken, zal al het geluk vinden. (12) Zij die met Mij zijn verbonden in vriendschap en verlichting zullen nimmer verstoord raken door het geluk of ongeluk dat ze zien in samenhang met de verschillende basiskwaliteiten en de voortdurende verandering van het materiële lichaam dat bestaat uit de fysieke elementen, de actieve zinnen, de motieven die hen beheersen en het denken. (13) Gelijkmoedig in geluk en ongeluk, gelijk naar allen die meer verheven zijn, lager zijn of zich daartussen bevinden en met de zinnen en het denken onder controle, wees zo, o held, samen met de door Mij geregelde anderen [de andere bestuurders] de beschermer van alle burgers. (14) In goedheid de bevolking besturend staat het voor een koning vast dat hij in zijn volgende leven een zesde van de resultaten van al de vrome daden tegemoet kan zien. Pakt hij het anders aan, enkel maar belastingen innend, dan zal hij het zonder dat zesde deel moeten stellen en te maken krijgen met de zonden van de burgers die hij niet beschermde. (15) Aldus de beschermer van de aarde zijnd als iemand wiens hoofddoel het is onthecht te zijn in navolging van de principes zoals bevestigd en doorgegeven door de meest vooraanstaande tweemaal geboren zielen, zal u zich in korte tijd geliefd zien bij de bevolking en zullen de zielen van perfectie u persoonlijk thuis komen opzoeken. (16) Omdat u Mij geheel voor uzelf gewonnen heeft door uw uitzonderlijke kwaliteiten*, kan u Mij gerust om welke zegen vragen die u maar wenst, o belangrijkste onder de mensen. Men kan Mij zeker niet eenvoudig voor zich winnen door enkel maar offers te brengen, van verzaking te zijn of yoga te doen. Ik ben aanwezig in degene die evenwichtig van geest is.'

(17) **M**aitreya zei: 'De veroveraar van de wereld aldus geleid door de hoogste meester van allen, de Persoonlijkheid van Viṣṇu, boog zijn hoofd voor de instructies van de Heer. (18) Koning Indra beschaamd over zijn daden beroerde toen vol liefde de voeten van hem [Pṛthu] die vanzelfsprekend met een omhelzing zijn woede opgaf. (19) De Allerhoogste Heer, de Superziel, ontving vervolgens het eerbetoon met alles wat erbij hoort van Pṛthu wiens toewijding geleidelijk aan toenam nu hij zich tot de lotusvoeten had gewend. (20) Hoewel Hij klaar was om te vertrekken kon de Heer met de lotusogen, de begunstiger van alle toe-

gewijden, vanwege zijn genegenheid opgehouden, er niet toe komen hem te verlaten. (21) Hij, de eerste van de koningen, kon met zijn ogen vol tranen voor de Heer staand met samengevouwen handen, Hem niet aankijken of ook maar iets uitbrengen. Zijn stem stokte in zijn keel en in zijn hart Hem omhelzend bleef hij daar in die positie. (22) Naar Hem kijkend met hongerige ogen, sprak hij tot de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God die, met Zijn hand rustend op de hoge schouder van Garuḍa, de vijand van de slangen, met Zijn lotusvoeten amper de grond beroerde.

(23) **P**ṛthu zei: 'O Almachtige, hoe kan een onderlegd man U, de meester van alle genade, nu om zegeningen vragen die er ook zijn voor al de belichaamde levende wezens die verbijsterd zijn door de geaardheden van de natuur, zelfs als ze in de hel verkeren? Ook vraag ik niet om Uw verlichting [om eenwording met U], o Allerhoogste. (24) Zelfs daar zie ik niet naar uit, o Meester, omdat ik het dan zonder de nectar zou moeten stellen die voortkomt uit de monden van de grote toegewijden aan Uw lotusvoeten. Gun me enkel een miljoen oren voor dat wat opwelt [aan verhalen over U die voortkomen] uit het diepst van hun hart. Laat dat mijn zegening zijn. (25) Die verzachtende bries van de nectargelijke [saffraan]deeltjes van Uw Lotusvoeten, o Heer, U die wordt verheerlijkt in de geschriften zoals in mondelinge overlevering doorgegeven door de groten, herstelt van hen die van het pad van de toegewijde dienst afdwaalden, de herinnering aan de vergeten waarheid en maakt andere zegeningen overbodig. (26) Als iemand op de een of andere manier, al is het maar één enkele keer, in het gezelschap van hen die gevorderd zijn luistert naar de alleszins gunstige verheerlijking van U, o Vereerde, hoe kan iemand die Uw eigenschappen op prijs stelt, tenzij hij een beest is, dan ooit afzien van dat wat de Godin van het Geluk, in haar verlangen over U te vernemen, heeft aanvaard als zijnde Uw kwaliteit? (27) Daarom zal ik me bezighouden met de dienst aan U die de allesomvattende Allerhoogste, Oorspronkelijke Persoonlijkheid [Pūruṣottama] en het reservoir van alle goede eigenschappen bent. Laat er met mij die zo bezorgd als de godin met de lotus in haar hand wedijvert in relatie tot de Meester, er tussen haar en mij geen strijd bestaan in de vastberaden gerichtheid van te werk gaan in achting voor Uw voeten. (28) De moeder van het universum, o Heerser van de Kosmische Werkelijkheid, kan [jaloers] mijn verlangen om van haar bezigheid te zijn dwarsbomen. Maar wat kan zij nu uitrichten met U, die altijd een arme ziel gunstig gezind zijnd, als gevolg van Uw welwillendheid zelfs de meest onbetekenende dienstverlening als heel bijzonder beschouwt? (29) Heilige personen aanbidden daarom liever U die de misvattingen uitbant die worden teweeggebracht door de geaardheden van de natuur. O Allerhoogste Heer, ik kan me geen ander doel [in het leven] van toegewijden voorstellen dan het zich herinneren van Uw lotusvoeten. (30) Ik beschouw dat wat U tegen [mij] Uw toegewijde zei met de woorden 'maak je keuze', als een zinsbegoochelende, op de materiële wereld betrokken gunst. Hoe kan dat [goed uitpakken] als gewone mensen [als ik] die niet aan de leiband lopen van wat U zegt in de Vedische literatuur, zich er telkens weer toe voelen aangetrokken om over te gaan tot karmische handelingen? (31)

O Heer, de mensen zijn verdeeld over Uw begoochelende energie, waardoor ze, zonder werkelijk te weten, verlangen naar alles behalve de ware zaak van de Ziel. Verleen ons alstUblieft dat wat naar Uw idee wenselijk is, zoals een vader dat voor het welzijn van zijn kind zou doen.'

(32) **M**aitreya zei: 'Aldus aanbeden door de oorspronkelijke koning zei Hij, de ziener van het ganse universum, tot hem: 'Mijn beste Koning, laat er uw toewijding voor Mij zijn. Door het geluk van het intelligent hebben gehandeld ter wille van Mij, zal u zeker Mijn begoochelende energie te boven komen die zo moeilijk los te laten is. (33) Doe daarom zonder nalatigheid wat Ik u heb gezegd te doen, o beschermer van de burgers, wie het ook is die handelt overeenkomstig wat Ik heb opgedragen, zal alle voorspoed ten deel vallen, ongeacht waar hij is.'

(34) **M**aitreya zei: 'Aldus blijk gevend van Zijn waardering voor de woorden van de wijze koning, besloot de zoon van Vena, de Onfeilbare, na hem afdoende gezegend te hebben en door hem aanbeden te zijn, te vertrekken. (35-36) Nadat ze [door de koning] met een op de Heer gerichte intelligentie, met gevouwen handen, beleefde woorden en kostbaarheden naar behoren waren gerespecteerd in de geest van de toegewijde dienst, verlieten al de volgelingen van de Heer van Vaikuṇṭha die plek: de goddelijken, de wijzen, de voorvaderen, de kunstenaars, de vervolmaakte zielen, de hemelse zangers, de slangachtigen, de bovenmenselijke wezens, de nimfen, de aardse mensen, de vogels en al de andere levende wezens [vergelijk 3.10: 28-29]. (37) Met het in beslag hebben genomen van de geesten van de heilige koning en al zijn priesters, keerde ook de beschermer van de levende schepping, de onfeilbare Allerhoogste Heer, terug naar Zijn verblijf. (38) De koning die de Allerhoogste Ziel zijn eerbetuigingen had geboden ontving [aldus] de openbaring van de Ongemanifesteerde, de God van de Goden, en ging toen terug naar huis.'

*: De zesentwintig kwaliteiten van de toegewijde zijn: (1) Aardig voor iedereen, (2) ruziet met niemand, (3) gefixeerd in de Absolute Waarheid, (4) gelijk naar iedereen, (5) foutloos, (6) liefdadig, (7) mild, (8) rein, (9) eenvoudig, (10) goedgunstig, (11) vreedzaam, (12) volledig gehecht aan Kṛṣṇa, (13) kent geen materiële hunkering, (14) deemoedig, (15) standvastig, (16) zelfbeheerst, (17) eet niet meer dan nodig, (18) bij zinnen, (19) vol van respect, (20) bescheiden, (21) ernstig, (22) mededogend, (23) vriendelijk, (24) poëtisch, (25) deskundig, (26) stil.

4.21 - Het Onderricht van Pṛthu Mahārāja

(1) **M**aitreya zei [over koning Pṛthu die terugkeerde naar zijn hoofdstad]: 'Bij de gouden poorten en overal elders [in de stad] waren er versieringen van parels, bloemenkransen en stoffen en er was ook sterk geurende wierook. (2) De straten, de parken en de lanen die waren besprenkeld met reukwater geparfumeerd met sandelhout en aguru [een geurig kruid] waren versierd met ongebroken rijst, bloemen, vruchten nog in hun schil, kostbare gesteenten, geroosterde granen en lampen. (3) Met alles schoongemaakt en volgehangen met slingers van verschillende boombladeren zoals verse mangobladeren en de bloemen en vruchten die neerhingen van staken van bananenbomen en betelnootbomen, zag het er allemaal heel fraai uit. (4) De burgers en vele stralende maagden versierd met rinkelende oorbellen kwamen hem ter verwelkoming tegemoet, uitgerust met lampen en talloze artikelen van aanbidding. (5) Hoewel de koning toen die zijn paleis binnenging werd vereerd met het geluid van paukengeroffel, schelphoorns en de Vedische gezangen van de priesters, vervulde hem dat niet met trots. (6) Met de grote eer om aldus van alle kanten te worden verheerlijkt en geprezen door de edelen en de gewone man, wenste hij ook hen al het beste. (7) Hij was van het begin af aan zo geweest: grootmoedig in al zijn handelingen en regelmatig grootse daden verrichtend. Hij was uitgegroeid tot de grootste van de groten en aldus heersend met het succes van een vermaardheid die zich had verspreid over de ganse aarde, was hij [uiteindelijk] opgeklommen tot het Allerhoogste van de lotusvoeten'."

(8) **S**ūta zei: "O grootste van de toegewijden, o leider van de wijzen [Śaunaka], nadat Maitreya zo treffend had uitgeweid over de hoge roem van die ideale koning die zo geschikt was vanwege zijn talrijke kwaliteiten, betoonde Vidura zijn grote respect en richtte hij zich tot hem. (9) Vidura zei: 'Toen hij, Pṛthu, op de troon was gezet door de groten van de geleerdheid, verwierf hij zich de ondersteuning van de verlichte gemeenschap en kon hij zijn heerschappij uitbouwen bij de genade van Viṣṇu tot de kracht van een wet waarmee hij erin slaagde de aarde open te breken [en te exploiteren]. (10) Wie zou nu niet graag vernemen over zijn heerlijkheden, over zijn intelligentie en zijn ridderlijkheid naar het voorbeeld waarvan zo vele koningen en hun lokale autoriteiten tot op de dag van vandaag te werk gaan met het vergaren van wat ze maar wensen voor hun levensonderhoud. Alstublieft, vertel me [meer] over die goede daden.'

(11) **M**aitreya vervolgde: 'Wonend in de landstreek tussen de Ganges en de Yamunā, putte hij die ertoe was voorbestemd te genieten van het geluk van zijn goede daden zijn verdienste uit. (12) Met uitzondering van de brahmaanse cultuur en hen die in opeenvolging de Onfeilbare waren toegewijd [de Vaiṣṇava's], was een ieder in de zeven continenten onderworpen aan zijn onherroepelijk gezag als de ene leider die de scepter zwaaide. (13) Zo legde hij eens een eed af om met een grote offerplechtigheid te beginnen en daartoe vond er een grote bijeenkomst plaats van de gezagsdragers van God: de brahmaanse wijzen, de wijze koningen en de grootsten onder de toegewijden. (14) Bij die gelegenheid bood hij al die respectabele lieden zijn eerbetuigingen die het verdienden overeenkomstig de posities die ze bekleedden, in hun midden staand als de maan temidden van de sterren. (15-16) Hij was een rijzige man, goed gebouwd met sterke armen en een lotusgelijke blanke huid, ogen helder als een zonsopkomst, een rechte neus en een prachtig gezicht met een ernstige uitdrukking, hoekige schouders en tanden die blonken op de glimlach, een brede borst, een stevig middel met prachtige huidplooien in zijn buik gelijk het blad van een bananenboom, een diepe navel, dijen met een gouden glans en een hoge wreef. (17) Met fijn, krullend, glanzend zwart haar op zijn hoofd en een nek als een schelphoorn was hij gekleed in een zeer kostbare *dhotī* met over zijn bovenlichaam een omslagdoek die hij droeg als een heilige draad. (18) Hij met al de schoonheid van zijn voorkomen was de aangewezen persoon om overeenkomstig de reglementen zijn kleding op te geven. Fraai gestoken in een zwart hertenvel en met een ring van *kuśa*gras om zijn vinger ging hij toen te werk zoals vereist was. (19) Met glinsterende ogen vochtig als de dauw, overzag hij allen om zich heen en begon toen met het doel de vergadering te behagen de volgende verheffende toespraak. (20) Dat wat hij hen toen in herinnering bracht was van een groot gewicht en een enorme schoonheid, en werd bloemrijk, kristalhelder en zonder de geringste twijfel uitgesproken voor het welzijn van allen.

(21) **D**e koning zei: 'Luister goed, o grote zielen hier aanwezig naar hoe een man van onderzoek als ik zich verplicht voelt de conclusies aan u voor te leggen, o edelen, aangaande de beginselen van het dharma. (22) Ik, die als de koning

van alle burgers de scepter draag, ben bij deze wereld betrokken als de beschermer en werkgever van een ieder zoals die werd geboren in de context van zijn eigen [Vedisch] vastgelegde, afzonderlijke maatschappelijke groepering. (23) Door van Hem, de Ziener van ieders lotsbestemming, dat ten uitvoer te brengen waar de deskundigen in de Vedische kennis van spreken, verwacht ik tegemoet te kunnen komen aan al de doelen zoals die door een ieder waar dan ook worden nagestreefd. (24) Wie dan ook die als een koning belastingen van zijn burgers int zonder hen te herinneren aan hun afzonderlijke [*varṇāśrama*] verplichtingen, zal naar gelang de ondeugd van zijn burgers, tevens moeten afzien van het genot van zijn eigen fortuin. (25) Derhalve mijn beste onderdanen, lijdt het geen twijfe(1) **M**aitreya zei [over koning Pṛthu die terugkeerde naar zijn hoofdstad]: 'Bij de gouden poorten en overal elders [in de stad] waren er versieringen van parels, bloemenkransen en stoffen en was er sterk geurende wierook. (2) De straten, de parken en de lanen, die waren besprenkeld met reukwater geparfumeerd met sandelhout en aguru [een geurig kruid], waren versierd met ongebroken rijst, bloemen, vruchten nog in hun schil, kostbare gesteenten, geroosterde granen en lampen. (3) Met alles schoongemaakt en volgehangen met slingers van verschillende boombladeren zoals verse mangobladeren en de bloemen en vruchten die neerhingen van staken van bananenbomen en betelnootbomen, zag het er allemaal heel fraai uit. (4) De burgers en vele stralende maagden versierd met rinkelende oorbellen kwamen hem ter verwelkoming tegemoet, uitgerust met lampen en talloze artikelen van aanbidding. (5) Hoewel de koning toen die zijn paleis binnenging werd vereerd met het geluid van paukengeroffel, schelphoorns en de Vedische gezangen van de priesters, vervulde hem dat niet met trots. (6) Met de grote eer om aldus van alle kanten te worden verheerlijkt en geprezen door de edelen en de gewone man, wenste hij ook hen al het beste. (7) Hij was van het begin af aan zo geweest: grootmoedig in al zijn handelingen en regelmatig grootse daden verrichtend. Hij was uitgegroeid tot de grootste van de groten en aldus heersend met het succes van een vermaardheid die zich had verspreid over de ganse aarde, was hij [uiteindelijk] opgeklommen tot het Allerhoogste van de lotusvoeten.' "

(8) **S**ūta zei: "O grootste van de toegewijden, o leider van de wijzen [Śaunaka], nadat Maitreya zo treffend had uitgeweid over de hoge roem van die ideale koning die zo geschikt was vanwege zijn talrijke kwaliteiten, betoonde Vidura zijn grote respect en richtte hij zich tot hem. (9) Vidura zei: 'Toen hij, Pṛthu, op de troon was gezet door de groten van de geleerdheid, verwierf hij de ondersteuning van de verlichte gemeenschap en kon hij zijn heerschappij uitbouwen bij de genade van Viṣṇu tot de kracht van een wet waarmee hij erin slaagde de aarde open te breken [en te exploiteren]. (10) Wie zou nu niet graag vernemen over zijn heerlijkheden, over zijn intelligentie en zijn ridderlijkheid, naar het voorbeeld waarvan zo vele koningen en hun lokale autoriteiten tot op de dag van vandaag te werk gaan met het vergaren van wat ze maar wensen voor hun levensonderhoud. Alstublieft, vertel me [meer] over die goede daden.'

(11) Maitreya vervolgde: 'Wonend in de landstreek tussen de Ganges en de Yamunā, putte hij die ertoe was voorbestemd te genieten van het geluk van zijn goede daden, zijn verdienste uit. (12) Met uitzondering van de brahmaanse cultuur en de zielen die in opeenvolging de Onfeilbare waren toegewijd [de Vaiṣṇava's], was een ieder in de zeven continenten onderworpen aan het onherroepelijk gezag van hem als de ene leider die de scepter zwaaide. (13) En zo legde hij op een dag een eed af om met een grote offerplechtigheid te beginnen en daartoe vond er een grote bijeenkomst plaats van de gezagsdragers van God: de brahmaanse wijzen, de wijze koningen en de grootsten onder de toegewijden. (14) Bij die gelegenheid bood hij al de respectabele lieden zijn eerbetuigingen die het verdienden overeenkomstig de posities die ze bekleedden, in hun midden staand als de maan temidden van de sterren. (15-16) Hij was een rijzige man, goed gebouwd met sterke armen en een lotusgelijke blanke huid, ogen helder als een zonsopkomst, een rechte neus en een prachtig gezicht met een ernstige uitdrukking, hoekige schouders en tanden die blonken bij zijn glimlach. Hij had een brede borst, een stevig middel met prachtige huidplooien in zijn buik gelijk het blad van een bananenboom, een diepe navel, dijen met een gouden glans en een hoge wreef. (17) Met fijn, krullend, glanzend zwart haar op zijn hoofd en een nek als een schelphoorn, was hij gekleed in een zeer kostbare *dhotī* met over zijn bovenlichaam een omslagdoek die hij droeg als een heilige draad. (18) Met al de schoonheid van zijn voorkomen was hij de aangewezen persoon om, overeenkomstig de reglementen, zijn kleding op te geven. Fraai gestoken in een zwart hertenvel en met een ring van kuśagras om zijn vinger, ging hij toen te werk zoals dat vereist was. (19) Met glinsterende ogen vochtig als de dauw, overzag hij allen om zich heen en begon toen, met het doel de vergadering te behagen, de volgende verheffende toespraak. (20) Dat wat hij hen toen in herinnering bracht was van een groot gewicht, een enorme schoonheid en werd bloemrijk, kristalhelder en zonder de geringste twijfel uitgesproken voor het welzijn van allen.

(21) **D**e koning zei: 'Luister goed, o grote zielen hier aanwezig, naar hoe een man van onderzoek als ik zich verplicht voelt de conclusies aan u, o edelen, voor te leggen wat betreft de beginselen van het dharma. (22) Ik, die als de koning van alle burgers de scepter draag, ben bij deze wereld betrokken als de beschermer en werkgever van een ieder zoals die werd geboren in de context van zijn eigen [Vedisch] vastgelegde, afzonderlijke maatschappelijke groepering. (23) Door van Hem, de Ziener van ieders lotsbestemming, dat ten uitvoer te brengen waar de deskundigen in de Vedische kennis van spreken, verwacht ik tegemoet te kunnen komen aan al de doelen zoals die door een ieder waar dan ook worden nagestreefd. (24) Wie het ook is die als een koning belastingen van zijn burgers int zonder hen te herinneren aan hun afzonderlijke [*varṇāśrama*] verplichtingen van leeftijd en beroep, zal overeenkomstig de ondeugd van zijn burgers, zelf ook moeten afzien van het genot van zijn fortuin. (25) Daarom, mijn beste onderdanen, lijdt het geen twijfel dat alles wat u zonder te morren doet vanuit uw ware eigenbelang [volgens het *varṇāśrama*systeem] met Hem in gedachten die Zich bevindt voorbij de zinnen, een grote gunst jegens mij vormt. Dient u Zijn

belang, dan bent u mij, uw beschermer, van dienst. (26) U allen hier aanwezig als mensen trouw aan de voorvaderen, de goden, de wijzen en de zondelozen, neemt u dit alstublieft ter harte: in het hiernamaals wordt het resultaat van handelen gedeeld door degene die handelde, degene die er opdracht toe gaf en hij die ondersteuning verleende. (27) O respectabele zielen, in deze materiële wereld moet er wel iemand als Hij bestaan die men [in de geschriften] soms de Heer van de Offers noemt. Waarom anders ziet men in deze wereld en in de wereld hierna belichamingen van [grote] macht en schoonheid? (28-29) Manu, Uttānapāda [Dhruva's vader], Dhruva, en zonder twijfel de grote koning Priyavrata en mijn grootvader Aṅga, deze grote en heilige persoonlijkheden, alsook anderen die van de Ongeboren Ziel zijn zoals Prahlāda en Bali Mahārāja, vormen bewijs voor het bestaan van Hem met de Strijdknots in Zijn Handen. (30) Behalve dan bij afstammelingen als mijn vader die, zich abominabel gedragend als de dood in eigen persoon, het spoor bijster was op het pad van de religie, schrijft men zo goed als altijd het opstijgen naar hogere werelden en een hogere klasse toe aan het [in dharmisch handelen] bevrijd zijn van materiële motieven ter wille van de Ene Allerhoogste Ziel. (31) Met de zin dienst te verlenen aan de lotusvoeten vernietigen boetvaardige personen terstond het vuil van de geest dat werd vergaard in talloze geboorten. Net zoals het [Ganges]water dat ontspringt aan Zijn tenen alle vuil wegwast, zien zij dag na dag hun zuiverheid toenemen. (32) Door het met name telkens weer opnieuw verzamelen van kracht in het op, systematische wetenschappelijke wijze, toevlucht zoeken bij Zijn lotusvoeten, zal een persoon, die genoeg heeft van het eindeloze gepieker, zich zuiveren en niet nogmaals zich overgeven aan een materieel gemotiveerd bestaan vol van hindernissen. (33) Wees, o burgers, om tevreden te zijn, er zeker van toegewijd te zijn aan Zijn lotusvoeten overeenkomstig uw eigen plichtsopvatting. Wees Hem dienstbaar in uw gedachten, uw woorden en in lichamelijk opzicht, naar gelang de bijzondere kwaliteiten van uw eigen soort van arbeid en beantwoordt met een open geest en in het volle van uw overtuiging aan al wat wenselijk is, voorzover dat in uw vermogen ligt. (34) Hij die in deze wereld aanwezig is met Zijn verschillende kwaliteiten en bovenzinnelijkheid wordt aanbeden met verschillende soorten van offers. In die offers, gebracht met materiële hulpmiddelen en het praktiseren van mantra's, staan dan Zijn gedaanten en namen, als een condensatie van Zijn aard, ten doel van de wetenschap van het vrij zijn van smetten. (35) Net zoals vuur zich vertoont naar gelang de vorm en kwaliteit van het hout, manifesteert de Almachtige zich ook door handelingen en in een bewustzijn die het resultaat zijn van een zekere combinatie van de primaire ongemanifesteerde natuur [zie ook 3.26: 10], de tijd, de geestelijke instelling en het plichtsbesef. (36) O u allen, door met een vaste overtuiging onophoudelijk op deze aardbol de Allerhoogste Heer, de genieter van het offer en de geestelijk leraar, te aanbidden middels uw beroepsmatige verplichtingen, deelt u met mij uw genade. (37) Zij die vermogend zijn [de bestuurders] behoren nimmer macht uit te oefenen over de gezegende zielen die de Onoverwinnelijke [Viṣṇu] toegewijd zijn, noch over hen die tolerantie beoefenen, die boete doen en [spiritueel] ontwikkeld zijn, want zij vormen persoonlijk de heersende klasse van de tweemaal geboren zielen [de

brahmanen] in de samenleving. (38) De Oorspronkelijke Persoonlijkheid, de oudste en eeuwige Heer en godheid van de brahmaanse cultuur, verwierf de weelde van Zijn eeuwige, het ganse universum zuiverende, roem als de grote verheven leider, door respect te oefenen voor hun lotusvoeten. (39) Door hen te dienen stelt men de onbegrensde, onafhankelijke Heer van alle verlangens die Zich ophoudt in ieders hart, tevreden. Daarom zijn zij die bescheiden volgen in Zijn voetstappen altijd de klasse van de brahmanen in ieder opzicht van dienst. (40) Iemand bereikt automatisch direct de grootste vrede en de tevredenheid van zijn ziel als hij zich regelmatig met hen in verbinding stelt door dienst te leveren, want wie vormt er nu een betere mond en hand voor de ghee die wordt geofferd? (41) Ananta, de Heer van het Slangenbed, is nimmer zo tevreden om te eten van offers in het vuur, dat [op zich] verstoken is van bewustzijn, als Hij is met die offers die met geloof en het vereren van namen temidden van toegewijden worden gebracht in de monden van de kenners van het Absolute. (42) Alles wat met geloof, verzaking, goedgunstige handelingen, stilte, een verzonken geest en zinsbeheersing wordt uitgedragen door de constante, zuivere en oorspronkelijke brahmaanse cultuur, is er om de ware betekenis en bedoeling te laten zien van de Vedische visie, waarin deze wereld zo helder wordt weergegeven als in een spiegel. (43) O mensen van cultuur ik zal het stof van de lotusvoeten van hen allen op mijn helm houden tot aan het eind van mijn leven. Een ieder die steeds op die manier te werk gaat zal zeer spoedig al zijn zonde overwinnen en gezegend worden met alle kwaliteiten. (44) Hij wiens weelde bestaat uit goed gedrag en dankbaarheid, hij die zijn toevlucht zoekt bij de geleerden en al de goede kwaliteiten verwierf, zal het geluk van God verwerven. Moge de Handhaver van de drie werelden alsook Zijn toegewijden tevreden zijn over de klasse van de brahmanen, over de koeien en over mij.'

(45) **M**aitreya zei: 'De koning zich aldus uitlatend werd gefeliciteerd door al de deugdzame zielen aanwezig: de ouderen, de goddelijken en tweemaal geborenen die geestelijk voldaan en verheugd '*sādhu, sādhu*!' uitriepen [‘goed gesproken, goed gedaan!’ Ze zeiden]: (46) 'De Vedische lering, die stelt dat men de overwinning in al de werelden behaalt via zijn zoon, wordt bewaarheid nu dat hij [Pṛthu] zijn hoogst zondige vader Vena op grootse wijze heeft gered uit de duisternis [waarin hij belandde], nadat hij, vervloekt door de brahmanen, zijn leven verloor. (47) Ook Hiraṇyakaśipu die, vanwege het herhaaldelijk beledigen van de Allerhoogste Heer, in het diepste duister belandde, raakte bevrijd door wat zijn zoon Prahlāda deed. (48) Beste van de strijders, beste vader van de aarde wiens overgave aan de Onfeilbare, de ene handhaver van al de werelden, zo voorbeeldig is, moge u eeuwig leven. (49) Vandaag, o Hoogste van de Zuiverheid, verkeren we dankzij u onder het gezag van de Heer van de Bevrijding, Mukunda, van Hem, Viṣṇu, die optredend in de verhalen van de geschriften wordt verheerlijkt als de aanbiddelijke Heer van de brahmanen. (50) Het is niets bijzonders, o heer, om de kost te verdienen met het heersen over burgers. Wat zo groots is, is de aard van uw genegenheid en genade voor alle levende wezens. (51) Vandaag hebben wij, die vanwege onze daden in het verleden hun levensdoel uit het oog

verloren en door het lot bepaald ronddolen, dankzij u kennis gemaakt met de andere kant van het duistere materiële bestaan. (52) Alle eer aan u die we vereren als een persoonlijkheid bewogen door de kwaliteit van de goedheid, als iemand die op eigen kracht de brahmaanse cultuur inspireert en de [eer van de] bestuurlijke klasse handhaaft.'

4.22 - Pṛthu Mahārāja's Ontmoeting met de Vier Kumāra's

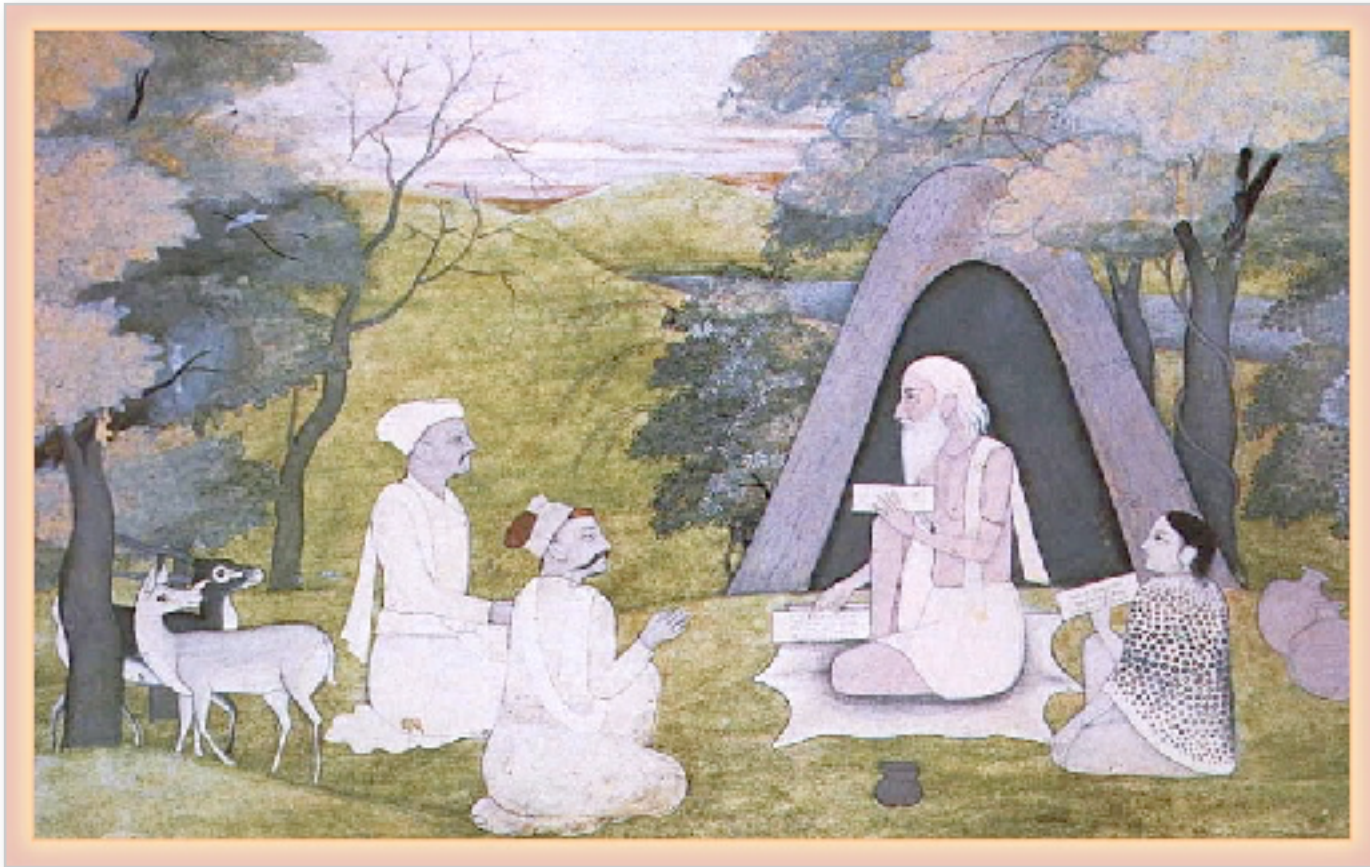

(1) **M**aitreya zei: 'Toen de burgerij aldus tot de hoge en machtige koning Pṛthu aan het bidden was, arriveerden er vier wijzen zo helder als de zon. (2) De koning en zijn gezelschap konden de meesters van de volmaaktheid in de yoga, die nederdaalden uit het etherische bereik, herkennen aan hun heldere uitstraling die van een alomvattende zondeloosheid was[: ze waren de vier Kumāra's]. (3) Toen ze het zo hevig verlangde leven van een vreedzame gedragswijze voor zich zagen, sprongen koning Pṛthu en zijn volgelingen overeind alsof ze mensen waren wiens zinnen worden beheerst door de geaardheden van de natuur. (4) Nadat ze [dat eerbetoon] in ontvangst hadden genomen en waren gaan zitten, boog de koning, nederig tegenover de hoge beschaving van hun volle glorie, zich voorover en bewees hij hun de eer met alles wat erbij hoort, zoals dat is voorgeschreven. (5) Het water van het voeten wassen sprenkelde hij op zijn haardos en aldus gedroeg hij zich zoals men dat van een respectvol man mag verwachten. (6) Gezeten op de gouden troon leken de gebroeders die ouder waren dan Śiva [zie 3.12: 4-7] op het vuur op een altaar. Blij met hen, richtte hij zich ingetogen en vol respect tot hen. (7) Pṛthu zei: 'Waaraan hebben we de genade te danken van uw aandacht, van het geluk in eigen persoon? Het is een ontmoeting die zelfs voor de grootste yogi's moeilijk te bereiken is. (8) Degene met wie de geleerden [de brahmanen en de Vaiṣṇava's] ingenomen zijn kan alles bereiken wat moeilijk te bereiken is in deze wereld of in de wereld hierna, met inbegrip van de [de gunst van de] in ieder opzicht genadevolle Heer Śiva en Heer Viṣṇu die hen bijstaan. (9) Hoewel u rondreist door al de werelden, kunnen de mensen u niet

waarnemen, net zo min als zij die aan de schepping ten grondslag liggen [Śiva en Brahmā, vergelijk 1.1: 1] de Alwetende getuige kunnen zien die zich in een ieder ophoudt. (10) Ondanks dat ze niet zo rijk zijn, kunnen die huishouders de glorie van hoogst achtenswaardige heiligen [als u] genieten, die, met hun huis, water, een plek om te zitten, dienaren, land en de heer des huizes zelf te bieden hebben. (11) Maar, die woningen, die met een overdaad aan weelde, niet [gezegend] zijn met het water dat wegspoelde van de voeten van de grote heiligen, zijn niet meer dan een boom vol giftige slangen. (12) Ik heet u welkom, o besten van de tweemaal geboren zielen, u die zich rondbewegend als kinderen en, door geloften beheerst, met een groot geloof gemotiveerd bent voor de bevrijding. (13) O meesters, kunnen personen die, beland in dit materiële bestaan, zijn getroffen door de ziekte te leven naar het dictaat van hun zinnen, op eigen gelegenheid ook maar iets van ons [soort] geluk vinden? (14) Het is niet nodig om u te vragen naar uw welzijn, aangezien uw geesten, o verheven zielen, niet in beslag worden genomen door zaken van voor- of tegenspoed. (15) Daarom ben ik ervan overtuigd dat u voor ons, die lijden onder de smarten van een materieel bestaan, de vriend bent om te vragen hoe we in deze wereld snel verlossing kunnen vinden. (16) Zich manifesterend als het hoogste levensdoel van de transcendentalisten, beweegt de Opperheer, de Ongeborene, Zich in de gedaante van vervolmaakte zielen als jullie rond over deze aarde om Zijn toegewijden Zijn genade te tonen.'

(17) **M**aitreya zei: 'Na die zo hoogst betekenisvolle, toepasselijke, bondige en innemende slotsom van Pṛthu te hebben aangehoord, gaf de Kumāra voldaan met een glimlach als volgt antwoord. (18) Sanat-kumāra zei: 'Wat een goede vraag is dat van u mijn beste Koning, o u die alle levende wezens het beste wenst. Goed onderlegt als u bent stelt u niettemin de vraag. [Dat pleit voor u] als iemand wiens intelligentie wortelt in de geest van de heiligen. (19) Een gezelschap van toegewijden waarin gediscussieerd wordt, vragen worden gesteld en antwoorden worden gegeven, wordt op prijs gesteld door de beide partijen [van sprekers en luisteraars] en waar geluk voor allen is wat er uit voort zal vloeien. (20) O Koning, kennelijk bent u gehecht aan de georganiseerde waardering voor de kwaliteiten van de Heer Zijn lotusvoeten. Zo moeilijk als dat is, bevrijdt het, gegeven een standvastige praktijk, de inwonende ziel van het vuil van de lustgevoelens. (21) In de geschriften geldt dat alleen de afwezigheid van gehechtheid aan andere zaken dan de ziel, in combinatie met een intense gehechtheid aan het Ware Zelf dat verheven is boven de geaardheden, de volmaakte overtuiging voor de bevrijding van de mens vormt. (22) Dat [realiseert men] door als een plichtsgetrouwe toegewijde met geloof en toewijding middels besprekingen en navraag doen, spiritueel verenigd te zijn in zijn overtuiging en met respect voor de Heer van de Yoga regelmatig bijeen te komen en te luisteren naar de verhalen van de godvruchtigen. (23) Terughoudend wat betreft het gezelschap van hen wiens hart uitgaat naar geld, zinsbevrediging en het vergaren van goederen, bevrijdt men zich van de bijsmaak van het geluk van het zelf dat het moet stellen zonder het drinken van de nectar van de kwaliteiten van de Heer. (24) Met geweldloosheid [als een vegetariër] volgend in de voetsporen van de leraren van het voor-

beeld, door zich de Heer van de Bevrijding te herinneren, door te getuigen van Zijn handelingen, door de nectar van het volgen van de yogaprincipes zonder een materieel motief [*yama*] en door het praktisch uitvoeren van de voorschriften [van *niyama*] zal men, als men zo zonder overtredingen is, een eenvoudig leven leiden en de materiële tegenstellingen kunnen verdragen. (25) Met steeds een oor naar de besprekingen met betrekking tot de bovenzinnelijke kwaliteiten van de Heer kan het zo zijn dat men, groeiend in zijn toewijding en bewustzijn, zonder smetten aanwezig is in de wereld die haaks staat op een spirituele vorm van begrip, want als men dat soort van luisteren heeft gerealiseerd is het makkelijk om zich te hechten aan de Geest van de Transcendentie. (26) Als de persoon met achting voor de leraar van het voorbeeld is gefixeerd in zijn gehechtheid aan het Allerhoogste Spirituele, zal door de kracht van de onthechting en de spirituele kennis de krachteloosheid van het hart [gekenmerkt door de vijf *kleśa's* of hindernissen: onwetendheid, egoïsme, gehechtheid, afkeer, angst voor de dood] dat zich bevindt in het omhulsel van de individuele ziel dat bestaat uit de vijf elementen, worden verbrand zoals brandstof door vuur wordt verteerd. (27) Nadat men met dat opbranden van de innerlijke zwakheid bevrijd is van [de dominantie van] al de ermee samenhangende materiële kwaliteiten, bestaat er niet langer een verschil, zoals dat voorheen het geval was, tussen het vanbinnen bezig zijn met de Superziel en het vanbuiten bezig zijn met het zelf. Voor zo iemand is aan dat verschil een einde gekomen zoals een droom ophoudt als men wakker wordt. (28) De persoon ziet, van zichzelf, zowel de voorwerpen van zijn zintuigen als zijn transcendentie [als getuige]. In die positie kent hij verlangens en benamingen, maar zonder die twee [innerlijk niet verdeeld] is dat niet het geval. (29) De enige reden dat men verschillen waarneemt tussen zichzelf en andere zaken [of personen], is dat er overal verschillende oorzaken werkzaam zijn [voor iedere positie], net zoals dat is als men een weerspiegeling in water heeft die verschilt van die in een ander medium [als een spiegel]. (30) Omdat de piekerende geest vanwege de zinneprikkelingen door de zinsobjecten in beroering is, gaat het [zuivere] bewustzijn [van de intelligentie] makkelijk verloren, zoals een meertje overwoekert kan raken door waterplanten. (31) Kenners van de ziel stellen dat, in de destructieve verstikking [of overwoekering] van je geheugen, de constante aandacht van je bewustzijn teniet wordt gedaan en dat de ziel, verstoken van ware kennis, aldus ontaardt [zie B.G. 2: 62-63]. (32) Er bestaat in deze wereld niets ergers dan de obstructie van het belang van de Universele Ziel, een proces waarin andere zaken zoveel interessanter lijken dan de verwerkelijking van het eigen ware zelf dat men ermee hindert. (33) Als men voortdurend denkt in het belang van rijkdom en zinsgenoegens, vernietigt men al de [vier] deugden van de menselijke samenleving [de *puruṣārtha's*]. Om die reden verstoken van kennis en toegewijde dienst, verzandt men dan in de traagheid [de onwetendheid] van de materie. (34) Zij die snel die oceaan [van onwetendheid] willen oversteken, moeten nimmer vasthouden aan de traagheid van de materie, want dat vormt het grote struikelblok voor de deugden van de religiositeit, de economische ontwikkeling, de regulatie van de zinsgenoegens en de bevrijding [dharma, *artha, kāma, mokṣa*]. (35) In dit verband is het de bevrijding die naar voren

treedt als de belangrijkste deugd, aangezien men, bezig in het belang van de andere drie wegen, zich regelmatig gevangen ziet in de eindigheid van dingen en in angst. (36) Met het volgen van deze [drie] noties van een hoger en lager leven, kan je nooit enige zekerheid krijgen, aangezien ze, afhankelijk van de wisselwerking van de materiële geaardheden, allen bij de beschikking van de Heer [van de Tijd] hun vernietiging vinden. (37) O beste van de koningen, wees daarom, net zoals ik, doordrongen van Hem, de Allerhoogste Heer die overal Zichzelf manifesteert door Zich binnenin het hart op te werpen als de Heer van het Veld. Daarin stralend tot in ieder haarzakje, is Hij er om de zelfrealisatie te overwegen, voor al de bewegende en niet bewegende levende wezens die overdekt zijn door een lichaam begiftigd met zintuigen en een levensadem. (38) Geef u over aan Hem, de grondoorzaak die Zich binnenin het onware manifesteert als de waarheid. Met die welbewuste overweging raakt men bevrijd van de illusies van een intelligentie die zich afvraagt of men te maken heeft met een slang of met een stuk touw. Zo bevindt men zich dan in de eeuwige bevrijding van de onbezoedelde, zuivere waarheid, de waarheid van de oorspronkelijke natuur die verheven is boven al de onzuiverheden van uw karmisch [vruchtdragend] handelen. (39) Wees jegens Hem, Vāsudeva, van toewijding. Net als de toegewijden die Hem, degene wiens lotustenen vreugde verschaffen, geschikt achten om hun toevlucht te zoeken. Door toegewijde dienst vernietigt men de harde knoop van het karmisch verlangen, maar dat geldt niet voor hen die dat respect niet opbrengen, hoe hard ze ook proberen de golven van zingenot te stuiten. (40) Groot is de last die niet-toegewijden in deze materiële oceaan moeten dragen met de haaien van de zes zintuigen. Ongelukkig is het heel moeilijk die oceaan vol tegenslagen, dat gevaar van een afgescheiden bestaan, over te steken en daarom zou u de aanbiddelijke lotusvoeten van de Allerhoogste Heer tot uw boot moeten maken.'

(41) **M**aitreya zei: 'Aldus volledig op de hoogte gesteld van wat geestelijke vooruitgang allemaal inhoudt door de zoon van Brahmā, de Kumāra die zo goed thuis was in de geestelijke kennis, prees de koning hem en richtte hij zich tot hem. (42) De koning zei: 'U allen, o brahmanen, o machtigen, bent naar hier gekomen ter bevestiging van wat beloofd werd door Hem [in 4.20: 15], de Heer die uit Zijn grondeloze genade zo mededogend is voor hen die in nood verkeren. (43) Met jullie die, zo compleet genadig als de Heer zelf, doen wat men kan verwachten van Zijn vertegenwoordigers, is alles wat ik te bieden heb, de resten van het voedsel geofferd aan de heiligen! Wat moet ik u van mijn kant geven? (44) Mijn leven, echtgenote en kinderen, o brahmanen, mijn woning met alles wat erbij hoort, mijn koninkrijk, macht, land en schatten, biedt ik u daarom allemaal aan. (45) De post als opperbevelhebber en heerser over het koninkrijk, de scepter van gezag en de volledige heerschappij over de planeet is zonder twijfel enkel weggelegd voor hen die bekend zijn met de strekking van de Veda's. (46) Een brahmaan geniet zijn eigen [soort] eten, draagt zijn eigen [soort] kleding en geeft wat hij heeft [- zijn kennis -] in liefdadigheid. Het is bij zijn genade dat de *kṣatriya's* [de heersers] en de andere afdelingen van de samenleving hun voedsel eten. (47) U hebt, vanuit uw soort van spiritueel begrip van vooruitgang met

de Fortuinlijke, de kennis overgedragen van de Vedische kenners van een volkomen inzicht. Moge u immer tevreden zijn met wat u doet in uw genade! Wat kan men daar nu anders voor terugdoen dan u met samengevouwen handen water aan te bieden?'

(48) **M**aitreya zei: 'Nadat de meesters van de zelfverwerkelijking waren aanbeden door de oorspronkelijke koning, prezen ze zijn karakter en verdwenen ze in de hemel, voor ogen van al de mensen. (49) De zoon van Vena, de eerste onder de grote persoonlijkheden die, overeenkomstig de leringen verzonken, tot zelfverwerkelijking was gekomen, beschouwde zichzelf als iemand die had bereikt wat hij wilde. (50) In zijn handelingen ter wille van de Absolute Waarheid ging hij zo goed als mogelijk was te werk en voor zover zijn middelen het toestonden, overeenkomstig de tijd, de omstandigheid en zijn capaciteiten. (51) Zich geheel wijdend aan de Allerhoogste Geest dacht hij, vrij van gehechtheden in zijn verzaking, steeds aan de opzichter van alle handelingen, de Superziel transcendentaal aan de materiële natuur. (52) Hoewel hij thuis leefde voelde hij zich nooit aangetrokken tot al de weelde van zijn grote koninkrijk noch raakte hij in de ban van zinnelijk genot, net als de zon [die ook niet reageert op wat hij belicht]. (53) Steeds spiritueel handelend vanwege zijn yoga, verwekte hij vijf zonen bij zijn echtgenote Arci die geheel aan zijn verwachtingen beantwoordden. (54) Ze heetten Vijitāśva, Dhūmrakeśa, Haryakṣa, Draviṇa en Vṛka. Met hen slaagde Pṛthu erin om al de kwaliteiten te omvatten van alle lokale autoriteiten. (55) In zijn persoonlijke overgave aan de Onfeilbare behaagde hij in zijn tijd, voor het behoud van de geschapen wereld, de burgerij met de kwaliteiten van zijn vriendelijke woorden en welgezinde handelingen. (56) De koning raakte aldus bekend onder de naam Koning van de Maan, terwijl hij anderzijds er was als de God van de Zon in zijn verdelen en innen van, en heersen over, de rijkdommen van de wereld. (57) In zijn machtsuitoefening was hij zo onoverwinnelijk als het vuur, hij was zo onovertroffen als de Koning van de Hemel, zo tolerant als de aarde zelf en gelijk de hemel in het vervullen van alle wensen in de menselijke samenleving. (58) Hij was het gewoon te behagen met een overvloed gelijk aan de regen die er is zoveel men maar wenst, hij was zo ondoorgrondelijk als de zee en hij nam zijn positie in gelijk de Koning van de Heuvels [de berg Meru]. (59) In zijn onderricht was hij als de Koning van de Gerechtigheid [Yamarāja], hij was als de Himalaya's in zijn weelde [vanwege de mineralen en edelstenen], hij was gelijk Kuvera in het behouden van de welvaart en gelijk Varuṇa [de heerser van de wateren] in zijn geheimhouding. (60) Hij was zo allesdoordringend als de lucht [de wind] wat betreft zijn kracht, moed en macht, en hij was zo onverbiddelijk als de allermachtigste halfgod Rudra [de Heer van de Geesten, Śiva]. (61) Hij was van een schoonheid als die van Cupido, zijn oplettendheid was als die van een leeuw, de koning van de dieren, qua zorgzaamheid was hij gelijk Svāyambhuva Manu en wat betreft het heersen over het volk evenaarde hij de Ongeboren Heer, Brahmā. (62) Hij had een begrip voor spirituele zaken als Bṛhaspati, in zijn persoonlijke zelfbeheersing was hij gelijk de Hoogste Persoonlijkheid, in zijn toewijding voor de koeien, de geestelijk leraar en de brahmanen was hij als

de Vaiṣṇava's, de volgelingen van Viṣṇu, in zijn verlegenheid was hij de vriendelijkste en in filantropische aangelegenheden was hij zo [goed] als hij voor zichzelf was. (63) In al de drie werelden verkondigde het volk luidkeels - en zeker kwam dat alle waarheidlievenden alsook de vrouwen van overal ter ore - dat zijn naam en faam zo groot was als de glorie van Rāmacandra [de Viṣṇu-avatāra].'

4.23 - Pṛthu Mahārāja Keert Terug naar Huis

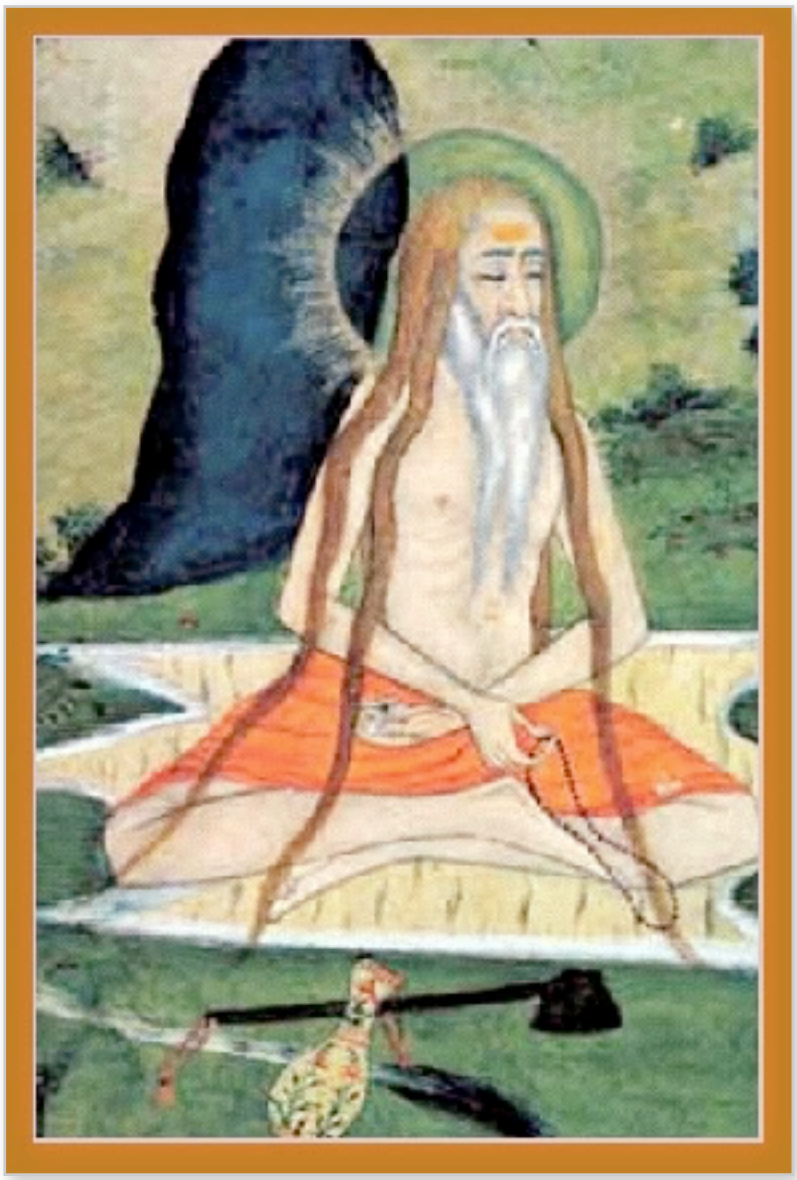

(1-3) **M**aitreya zei: 'Koning Pṛthu, die bekend was met alles van de ziel, had als de beschermer van de mensen eindeloos alles bevorderd wat hij tot stand had gebracht, maar op een dag zag hij dat hij in fysiek opzicht oud werd. Geheel in overeenstemming met de instructies van de Allerhoogste Heer had hij in deze wereld, zich houdend aan het dharma van toegewijden, voorzien in het levens-onderhoud van al de bewegende en niet-bewegende levende wezens. Hij liet de aarde aan zijn zoons over en met spijt jegens zijn bedroefde burgers, ging hij, al-leen samen met zijn vrouw, het bos in ter wille van zijn verzaking. (4) Zo goed van begrip als hij voorheen was geweest toen hij de aarde veroverde, zag hij daar [in die teruggetrokken positie] volmaakt in dat hij, overeenkomstig de regels en voorschriften van een teruggetrokken bestaan, ernst moest maken met een leven van gestrenge verzaking. (5) In het begin at hij zo nu en dan knollen, wortels, vruchten en dorre bladeren, daarna dronk hij een aantal [halve] maanden lang water en tenslotte ademde hij enkel nog lucht. (6) Zoals de grote wijzen dat doen verdroeg de held 's zomers de vijfvoudige hitte [van de zon aan de hemel en van vier vuren in iedere windrichting], in de herfst de stortvloed van regens, in de winter het tot zijn nek ondergedompeld zijn en sliep hij [het hele jaar door] op

de kale grond. (7) Eenvoudig naar Heer Kṛṣṇa verlangend verdroeg hij het om zonder woorden en zinnelijkheid te leven, niet zijn zaad te lozen en niet vrijuit te ademen, en daarmee hield hij van alle mogelijke praktijken er de beste verzaking op na. (8) Zonder onderbreking vasthoudend aan de Perfectie [van Kṛṣṇa], ontdeed hij zich aldus geleidelijk van al het vuil en de verlangens van zijn werklast, zijn karma, en brak hij, terwijl hij met zijn adembeheersing volledig zijn denken en zinnen stillegde, met alles wat hem bond. (9) [Aldus was hij,] de beste van alle levende wezens, van aanbidding voor de Hoogste Persoonlijkheid met de yoga waarover de fortuinlijke Sanat-kumāra had gesproken met betrekking tot het uiteindelijke doel van het zich verhouden tot de ziel. (10) Met hem als een toegewijde ondernemend op het pad van toegewijde dienst aan de Fortuinlijke, werd de Heer die [de oorsprong van] de Geest van het Absolute is, zijn exclusieve voorwerp van aanbidding. (11) Hij, die volmaakt oplettend was in de voortdurende heugenis van een zuiver transcendentale geest, bereikte middels deze devotionele activiteiten gewijd aan de Allerhoogste Heer, de perfectie van de wijsheid. Niet gehecht aan wat men ook zijn bezit zou kunnen noemen, raakte hij aldus bevrijd van twijfel en de materiële levensopvatting die de ziel verhult. (12) Zonder verlangens en vast overtuigd van het uiteindelijke doel van de ziel, had hij gebroken met alle overige levensopvattingen en bovenzinnelijke kennis, [want] zolang een beoefenaar van het yogasysteem zich in zijn verzaking niet wijdt aan de verhalen over de oudere broer van Gada, Kṛṣṇa [Gada was een andere zoon van Vasudeva jonger dan Kṛṣṇa], zou hij niet vrij zijn van illusies. (13) Hij, de beste van de helden die zijn geest fixeerde op de Superziel, gaf aldus na de nodige tijd, grondig spiritueel gezuiverd, zijn voertuig van de tijd op. (14) Zijn anus blokkerend met zijn enkel stuwde hij zijn levensadem geleidelijk omhoog van de navel naar het hart en vandaar naar de keel om zich tussen zijn wenkbrauwen te fixeren. (15) Op deze manier geleidelijk aan zijn levensadem in zijn hoofd vestigend verenigde hij, bevrijd van alle materiële verlangens, zijn levensadem met het geheel van de [kosmische] adem, zijn lichaam met het geheel van de aarde en zijn innerlijk vuur met het vuur van de totaliteit [van het universum]. (16) Na de verschillende lichaamsopeningen [van zijn zinnen] verenigd te hebben met de ether en zijn sappen met het water, verenigde hij de aarde met het water, het water met het vuur, het vuur met de lucht en de lucht met de hemel, en bracht hij zo alles wat verdeeld was terug tot zijn eigen bron [vergelijk 2.5: 25-29]. (17) Hij verenigde de geest met de zinnen en de zintuigen met hun voorwerpen en liet vervolgens de voorwerpen van de zinnen opgaan in de vijf elementen waaruit ze waren voortgekomen. Daarna gaf hij het materiële ego terug aan het *mahat-tattva*, het geheel van de materiële energie. (18) Op weg naar Hem, het reservoir van alle goede eigenschappen, bracht hij zijn individualiteit en de levens die erbij hoorden terug in het Reservoir van Alle Vermogens. Zo keerde hij, het levend wezen en de genieter, als de meester van de zinnen terug naar huis, terug naar zijn oorspronkelijke positie, op basis van zijn inzicht in de spirituele kennis van de zelfverwerkelijking en verzaking.

(19) **D**e koningin genaamd Arci, zijn echtgenote, volgde hem te voet het bos in, ook al had ze, met haar tere gestel, het niet verdiend dat haar voeten zo met de aarde in aanraking kwamen. (20) Hoewel haar lichaam mager zou worden had ze, uiterst vastbesloten in haar gelofte haar echtgenoot te dienen, er geen moeite mee te leven onder omstandigheden gelijk die van de grote heiligen en deed ze graag met hem mee, blij om met hem in contact te staan. (21) Toen ze zag dat het lichaam van haar man, die zo vol van genade was voor de wereld en voor haar, geen levensteken meer gaf, cremeerde de deugdzame vrouw, na een tijdje gehuild te hebben, hem boven op de top van een heuvel. (22) Na de begrafenisplechtigheden te hebben afgehandeld nam ze een bad in de rivier en goot ze, in aanbidding van de dertig miljoen halfgoden in de hemel, water uit voor haar zo vrijzinnige echtgenoot. Vervolgens liep ze drie keer om het vuur heen en ging ze, denkend aan de voeten van haar echtgenoot, zelf het vuur in.

(23) **D**e genadige goden en hun echtgenotes die zagen hoe ze haar echtgenoot tot in de dood volgde, brachten bij duizenden tegelijk hun gebeden voor de kuise vrouw van de grote krijgsheer koning Pṛthu. (24) Bovenop de Mandaraheuvel spraken ze, bloemen uitstrooiend en bij die gelegenheid hun muziekinstrumenten bespelend, als volgt met elkaar. (25) De vrouwen zeiden: 'O hoe glorieus is deze echtgenote die net als de Godin voor de Heer van het Offer [Viṣṇu] met hart en ziel van aanbidding was voor haar echtgenoot, de koning van alle koningen van de wereld. (26) Zie toch hoe ze haar deugdzame echtgenoot, de zoon van Vena, volgt in zijn gang naar de hemel en hoe zij, Arci genaamd, ons aldus voorbijstreeft in haar moeilijk te volgen handelen. (27) Onder al degenen die slechts een kort moment te leven hebben in de menselijke wereld, is er, voor hen die op het pad van de bevrijding hun best doen voor het Koninkrijk Gods, niets te moeilijk om te bereiken. (28) Hij die, bij het bereiken van de menselijke levensvorm, op het pad van de bevrijding verwikkeld raakt in de grote moeilijkheden van alles wat men voor zijn zinsbevrediging doet in deze wereld, komt, ingaand tegen zijn eigen ware zelf, zonder twijfel [vanwege zijn illusies] bedrogen uit.'

(29) **M**aitreya zei: 'Terwijl zij [Arci] aldus door de echtgenotes van de bewoners van de hemel werd verheerlijkt, bereikte de vrouw de plaats waarnaar haar echtgenoot was vertrokken. De positie die de zoon van Vena onder de hoede van de Onfeilbare had verworven was de allerhoogste van de zelfgerealiseerden. (30) Aldus heb ik u het karakter van Pṛthu, de eerste van de heren die zo hoog en almachtig was, beschreven als zijnde het beste vanwege de grootsheid van zijn daden. (31) Een ieder die met geloof en grote aandacht leest en uitleg verschaft of verneemt over die zo grote en godvruchtige persoon koning Pṛthu, zal dezelfde positie bereiken als hij. (32) De brahmaan die het leest zal spiritueel schitteren, de edelman zal de koning van de wereld zijn, de handelaar zal de specialist op zijn gebied worden en de arbeider zal voor Hem het beste bereiken. (33) Als iemand met groot respect hier drie keer naar luistert zal die persoon, of hij nu een man of een vrouw is, als hij kinderloos is worden gezegend met de

beste kinderen en als hij berooid is de rijkste worden. (34) Niet erkend zal hij roem verwerven en ongeletterd zal hij geleerd worden. Dit zo zegenrijke verhaal zal al het ongeluk van de mens verdrijven. (35) Zij die welvaart verlangen, een goede naam, een langer leven, een betere wereld [de hemel], het tenietdoen van de invloed van het Tijdperk van de Redetwist en die uit zijn op de hogere zaak van de perfectie van de vier [burgerdeugden] van de religiositeit, de economie, het zinsgenoegen en de bevrijding, moeten met het grootste respect naar deze vertelling luisteren. (36) Hiernaar luisterend zal de koning, die op zijn strijdwagen campagne voert om de overwinning te behalen, van andere koningen belastingen ontvangen zoals koning Pṛthu dat deed. (37) Met het verrichten van zuivere toegewijde dienst voor de Allerhoogste Heer, behoort men, vrij van alle overige betrokkenheid, te vernemen over het vrome karakter van de zoon van Vena, er anderen naar te laten luisteren en er ook steeds over te blijven lezen. (38) O zoon van Vicitravīrya [Vidura], ik legde u uit hoe men zijn bestemming moet bereiken en ontwaken tot de grootheid van Zijn Kosmische Intelligentie, door aldus betrokken te zijn in relatie tot deze uitzonderlijke tekst. (39) Hij die, bevrijd in de omgang met de Allerhoogste Heer, bij herhaling met de grootste eerbied verneemt over deze vertelling over Pṛthu en er ook verslag van doet, zal ten volle de gehechtheid realiseren aan Zijn voeten die de boot vormen voor [het oversteken van] de oceaan van onwetendheid.'

ॐ

4.24 - Het Lied Gezongen door Heer Śiva

(1) **M**aitreya zei: 'De zoon van Pṛthu, die vanwege zijn grote daden bekend raakte onder de naam Vijitāśva [zie 4.19: 18), werd de keizer en gaf zijn jongere broers, waar hij veel om gaf, het bestuur over de verschillende windstreken van de wereld. (2) De meester bood Haryakṣa het oostelijk deel, het zuiden gaf hij Dhūmrakeśa, het westelijk deel kende hij zijn broer genaamd Vṛka toe en de noordelijke richting was voor Draviṇa. (3) Hij die vanwege [zijn handelingen in relatie tot] Indra [eveneens] vereerd was met de naam Antardhāna ['onzichtbaar aanwezig'], verwekte bij zijn vrouw Śikhaṇḍinī drie kinderen die ieders goedkeuring konden wegdragen. (4) Ze werden Pāvaka, Pavamāna en Śuci genoemd. Ze waren in het verleden de goden van het vuur geweest, maar nu hadden ze, vanwege een vloek van de wijze Vasiṣṭha, opnieuw hun geboorte genomen om met het vorderen in de yoga hun status te herwinnen. (5) Antardhāna die Indra niet doodde ondanks het feit dat hij wist dat hij het paard [van zijn vader] had gestolen, verwekte in een [andere] echtgenote genaamd Nabhasvatī een zoon genaamd Havirdhāna ['de gewonnen offergave']. (6) Het instellen van belastingen, straffen en boetes en dergelijke, waarmee de koningen in hun levensonderhoud voorzien, hield hij steeds voor iets zeer gestrengs en daarom schafte hij ze af ten

gunste van offerplechtigheden die in het verleden waren opgegeven. (7) Ondanks het feit dat hij zich gewijd had aan de taak een einde te maken aan het leed [van anderen], bereikte hij die als een zelfverwerkelijkte ziel steeds aan zijn verzonkenheid vasthield, middels de aanbidding van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid met gemak Zijn verblijfplaats, het Allerhoogste van de Ziel. (8) Havirdhānī de vrouw van Havirdhāna, o Vidura, bracht zes zonen ter wereld genaamd Barhiṣat, Gaya, Śukla, Kṛṣṇa, Satya en Jitavrata. (9) Hij die van Havirdhāna de naam Barhiṣat kreeg was dermate fortuinlijk in zijn offerhandelingen en yogarealisatie dat men hem als de Prajāpati [de stamvader] beschouwde, o beste van de Kuru's. (10) Met deze praktijk voortdurend de goden met offerplechtigheden behagend, hield hij over de gehele wereld het *kuśa*gras [van de zitplaatsen bij het offeren] op het oosten gericht. (11) Op het advies van de god van de goden [Brahmā] huwde hij de dochter van de oceaan genaamd Śatadruti. Tot haar jeugdige verschijning, bekoorlijk in al haar leden, voelde de vuurgod Agni, op het moment dat hij haar rijkelijk behangen met juwelen rond [zijn vuur] zag lopen gedurende de huwelijksplechtigheid, zich zo sterk aangetrokken als [hij in het verleden was] tot Śukī. (12) De geleerden, zij die van het verlangen waren, zij die de hemel bevolken, de wijzen en de vervolmaakte zielen, zij die van de aarde waren en van de slangen, waren allen gefascineerd door enkel het tinkelen van de enkelbelletjes van de nieuwe bruid dat men overal kon horen. (13) Van [Prācīna]Barhi [of Barhiṣat] verschenen er tien zonen in de baarmoeder van Śatadruti die, allen gezworen volgelingen van het dharma, samen de Pracetā's werden genoemd [van *prācīna*: het op het oosten gericht zijn]. (14) Door hun vader ertoe opgedragen kinderen te verwekken ontvluchtten ze ter wille van hun boetedoening voor de tijd van tienduizend jaar hun woonplaats en aanbaden gevestigd bij een groot meer in hun *tapas* de Meester van de Boetedoening [Śrī Hari]. (15) Dat pad volgend hadden ze een ontmoeting met Heer Śiva die, zeer tevreden over de grote beheersing van hun meditatie, mantrapraktijk en aanbidding, toen tot hen sprak.'

(16) **V**idura vroeg: 'O brahmaan, maak ons alstublieft duidelijk wat er gebeurde toen de Pracetā's Heer Śiva op hun pad tegenkwamen, alsook wat de Godheid die zo tevreden over hen was heeft gezegd. (17) O beste onder de geleerden, in deze wereld gevangen in een lichaam gebeurt maar zelden dat men Heer Śiva tegenkomt. Zelfs de wijzen die, met hem als het voorwerp van hun verlangen, volledig onthecht bezig zijn [slagen er niet in]. (18) Hoewel hij in zichzelf tevreden is, gaat de grote Heer Śiva, als hij zich in deze wereld manifesteert om aan haar wensen tegemoet te komen, te werk met de verschrikking van de haar beheersende krachten [als die van Kālī, Durgā en Vīrabhadra, zie 4: 5].'

(19) **M**aitreya zei: 'De zonen van vader Prācīnabarhi die allen [in volle overgave] de woorden van hun vader gehoorzaam op hun hoofd aanvaardden waren, in hun hart ernstig besloten tot boetedoeningen, vertrokken in westelijke richting. (20) Ze kwamen aan bij een zeer grote watervlakte zo uitgestrekt als de nabij gelegen oceaan met water dat, helder als de geest van een grote ziel, een ge-

noegen vormde voor haar bewoners. (21) In dat water groeide een veelvoud aan rode en blauwe, kahlāra en indīvara [overdag en 's avonds bloeiende] lotussen, en zwanen, kraanvogels, eenden [cakravāka's] en andere vogels [zoals kāraṇḍava's] lieten er hun geluiden klinken. (22) Doldwaze hommels zoemden er vreugdevol luid met hun harige kleine lichaampjes. Het was een feest van klimplanten, bomen en lotussen waarvan het stuifmeel door de wind in alle richtingen werd verspreid. (23) Al de prinsen stonden versteld over de prachtige hemelse muziek begeleid door trommels en pauken die men daar onophoudelijk kon horen.

(24-25) **O**p dat moment waren ze er getuige van hoe de belangrijkste van alle halfgoden [Heer Śiva] in het gezelschap van een schare grote zielen die hem verheerlijkten uit het water kwam. Met voor ogen zijn gouden glans, zijn trekken, zijn blauwe keel, drie ogen en genadige, prachtige gelaat, brachten ze allen opgewonden vol bewondering hun eerbetuigingen. (26) Hij die alle gevaar verdrijft, de Grote Heer en zorgdrager van de religie, sprak toen tot hen, tevreden als hij was over de principes die ze erop nahielden, hun vriendelijke gedrag en hun goede manieren. (27) Rudra zei: 'O zonen van koning Prācīnabarhi, bekend met jullie handelingen en verlangens wens ik jullie allen het grootste geluk toe en als blijk van mijn genade gun ik jullie daarom mijn gezelschap. (28) Ieder levend wezen, iedere individuele ziel zogezegd, die zich rechtstreeks overgeeft aan Vāsudeva, de Allerhoogste Heer, de bovenzinnelijke heerser over de drie geaardheden, is mij zeer dierbaar. (29) Als iemand voor de duur van een duizendtal levens vasthoudt aan zijn plicht, verwerft hij de positie van Brahmā [Brahmaloka] en als hij het bovendien niet laat afweten met [het dienen van] de Allerhoogste Heer, kan hij erop rekenen daarna mij [Śivaloka] te bereiken. Toegewijden van Heer Viṣṇu bereiken aan het einde van de tijden een positie [Vaikuṇṭhaloka] gelijk aan die van mij en de andere halfgoden. (30) Jullie toegewijden zijn mij daarom net zo lief als de Allerhoogste Heer Zelf, net zoals er buiten Hem ook nooit iemand anders zo geliefd is bij de toegewijden als ik. (31) In het bijzonder is dat wat ik je nu ga vertellen, iets waar jullie steeds weer aandacht aan moeten besteden en voor jezelf moeten herhalen, omdat het zeer zuiver, goedgunstig, bovenzinnelijk en zegenend is.'

(32) **M**aitreya zei: 'Met een hart vol van mededogen sprak Heer Śiva, de grootste toegewijde van Nārāyaṇa, tot de prinsen die met gevouwen handen voor hem stonden. (33) Śrī Rudra zei [in aanbidding van Vāsudeva]: 'Alle eer aan U de beste van de zelfgerealiseerden die voor het welzijn van allen het geluk verschaft. Moge er mijn eerbetoon zijn voor U, want U bent de geheel volmaakte en aanbiddelijke ziel van allen, de Superziel. (34) Al mijn respect voor U Vāsudeva, uit wiens navel de lotus ontsproot. U bent de oorsprong van de zinnen en de zinsobjecten en de onveranderlijke, zelfverlichte staat die van een eeuwige vrede is. (35) Ook breng ik mijn eerbetuigingen voor [U als] Saṅkarṣaṇa [de Heer van het ego en de integratie] die, als de oorsprong van de subtiele, niet-manifeste materie, de onoverkomelijke meester bent van de desintegratie [aan

het einde van de tijden], en voor [U als] de meester van alle ontwikkeling, de bovenzinnelijke ziel Pradyumna [de meester van de intelligentie]. (36) U zij alle eer, mijn respect voor [U als] Aniruddha [de Heer van de geest, van wie de zonnegod een expansie is, zie ook 3.1: 34], de meester en bestuurder van de zinnen. Ik biedt de Allerhoogste van de volmaakte zuiverheid en volledigheid die buiten deze materiële schepping staat mijn eerbetuigingen*. (37) Ik biedt U als de hemelse verblijfplaats, het pad van de bevrijding, de toegangspoort van het eeuwige en de zuiverste van het zuivere mijn eerbetuigingen. Al mijn respect voor U, het gouden zaad, die de continuïteit bent van de Vedische offerplechtigheden [*cātur-hotra*]. (38) Alle lof voor U die kracht verleent aan de voorvaderen en de halfgoden, U de meester van de drie Veda's en de offers. U bent de leidende godheid van de maan die een ieder behaagt. Al mijn respect voor U, de Superziel aanwezig in alle levende wezens. (39) De kracht en macht van al het bestaande, het lichaam en het Bovenzinnelijke Zelf van de diversiteit van de materiële wereld [de *virāṭ-rūpa*] en de instandhouder van de drie werelden, biedt ik mijn eerbetuigingen. (40) Alle eer aan U die, als de ether, alle betekenis openbaart, U het zelf vanbinnen en vanbuiten, de allerhoogste gloed. Mijn eerbetuigingen voor U transcendentaal aan de dood die de reden bent van alle deugdzame handelingen. (41) U, de toegenegen alsook de zich afzijdig houdende god van de voorvaderen, het uiteindelijke resultaat van alle vruchtdragend handelen en de dood zelf, U, de oorzaak van alle soorten van ellende resulterend uit de goddeloosheid, biedt ik mijn respect. (42) Omdat U de allerhoogste gunstverlener bent, het meesterbrein [van alle mantra's] en het oorzakelijke zelf, biedt ik U mijn eerbetuigingen. U zij alle glorie, U de grootste van alle religiositeit, U, Kṛṣṇa, die de volmaaktheid van de intelligentie bent, U bent het oudste van het oudste, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid en de meester van de yoga-analyse [*sāṅkhya-yoga*]. (43) Het reservoir van de drie energieën [van degene die handelt, de zinsactiviteiten en de resulterende werklast, zie B.G. 18a: 18], de reden van de materiële vereenzelviging van de ziel [het egotisme] genaamd Rudra en de belichaming van de kennis, de intentie en de stem van alle machten, biedt ik mijn eerbetuigingen. (44) AlstUblieft toon ons, die verlangen naar Uw aanwezigheid, de gedaante die tot het genoegen van al de zintuigen van de toegewijden als de meest dierbare door hen wordt aanbeden. (45-46) Zo glinsterend als de regen uit het dichte wolkendek gedurende het regenseizoen, bent U het toppunt van alle schoonheid. Prachtig zijn de lichaamskenmerken van Uw vierhandige gedaante, allermooist is Uw aangename gelaat, Uw ogen zijn zo fraai als de bloemblaadjes in de werveling van de lotus en hoe mooi zijn Uw wenkbrauwen, rechte neus, schitterende tanden, hoge voorhoofd en de volledige omlijsting van Uw gezicht en de even zo fraaie oren. (47-48) De pracht van Uw genadevolle glimlach en zijdelingse blikken, Uw golvende haar en de kleding in de saffraankleur van de lotus, wordt ondersteund door de glanzende oorbellen en de blinkende helm, de armbanden, het halssnoer, de enkelbellen, de gordel, de schelphoorn, werpschijf, knots en de lotusbloem, de bloemenslinger en de besten van de parels, die U er zelfs nog mooier doen uitzien. (49) De schouders onder Uw haarlokken zijn als die van een leeuw en Uw nek, fortuinlijk van het dragen van

het juweel [genaamd Kaustubha] dat schittert op Uw borst, verlenen U een nimmer aflatende schoonheid die [de schoonheid van] iedere [streep goud op een toetssteen of] norm overtreft. (50) Uw in- en uitademen brengt prachtig de plooien in Uw buik in beweging die eruitziet als het blad van een bananenboom, en het diep wervelen van Uw navel is als de spiraal van het sterrenstelsel. (51) De donkere kleur van de huid onder Uw middel is extra aantrekkelijk met zowel de pracht van Uw kleding en de gouden gordel als met de grote symmetrische schoonheid, lager, van Uw lotusvoeten, kuiten en dijen. (52) Door de zo aangename lotusvoeten, die zijn als de blaadjes van een lotusbloem in de herfst, door de glans van Uw nagels, verdrijft U alle problemen die ons van streek brengen. Toon ons het pad van Uw lotusvoeten [eveneens begrepen als de eerste twee Canto's van dit Bhāgavatam] die de angst van het materiële bestaan terugdringen, o leraar, o geestelijk leidsman van allen die lijden onder het duister. (53) Zij die, met het doen van hun [beroepsmatige] plicht, zich willen zuiveren en zonder vrees door het leven willen gaan, moeten mediteren op deze gedaante [van U] in een yogapraktijk van toewijding [bhakti-yoga]. (54) Zo toegankelijk als U bent voor toegewijden, zo heel moeilijk bent U te bereiken voor alle overige belichaamde zielen, zelfs voor hen die horen bij de koning van de hemel Indra of voor de zelfgerealiseerden voor wie het bereiken van eenwording met U het uiteindelijke doel vormt. (55) Wat zou men zich anders wensen dan Uw lotusvoeten, als men eenmaal door zuivere toegewijde dienst van de aanbidding is geweest die zelfs voor de meest deugdzamen moeilijk te bereiken is! (56) De onoverwinnelijke tijd, waarmee U in Uw vermogen en majesteit met enkel het optrekken van Uw wenkbrauwen het hele universum vernietigt, vormt geen bedreiging voor een ziel van volkomen overgave. (57) Zelfs maar een moment de omgang genieten van een gezelschap van toegewijden is niet te vergelijken met de hemel of met eenwording, om nog maar te zwijgen van wereldse zegeningen. (58) Laat er voor ons die, om het gepieker van de zonde weg te wassen, zich onderdompelen in de Ganges en er weer uitstappen, de genade en de deugd zijn van deze omgang. Deze omgang immers overwint met de verering van Uw voeten al het ongeluk en zegent de normale levende wezens met de grootste goedheid. (59) Hij wiens hart gezuiverd werd door de zegening ontleend aan die [omgang in] *bhakti-yoga*, zal er zeer gelukkig mee zijn daarin de wijsheid van Uw weg te vinden en zal nimmer eindigen in verbijstering in de duistere put van de wereldse invloeden. (60) U bent de Absolute Geest [*brahma*], het bovenzinnelijk licht dat zich uitspreidt als de ether, in wie zich dit universum van de kosmische manifestatie vertoont. (61) U bent het die middels Zijn energie deze veelvormige manifestatie heeft geschapen, onderhoudt en ook weer vernietigt. Die eeuwige, onveranderlijke intelligentie van een toenemende complexiteit zal, zo begrijp ik, de individuele ziel hoofdbrekens bezorgen in zijn relatie tot U als het essentiële [onafhankelijke] zelf, o Allerhoogste Heer. (62) Deskundig op het gebied van de Veda's en de erbij behorende literatuur zijn die transcendentalisten die, voor hun vervolmaking, met geloof en overtuiging middels een scala aan uiteenlopende handelingen van het verschuldigde eerbetoon zijn voor U die men kent aan de hand van het geschapene, de zintuigen en het hart. (63) U bent de Ene Oor-

spronkelijke Persoon uit wiens sluimerende energie de diversiteit is voortgekomen van het geheel van de materiële energie die wordt beheerst door [de drie geaardheden van] de hartstocht, de goedheid en de onwetendheid. Het is een diversiteit die we kennen als het ego, de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde, de deugdzamen, de wijzen en al de levende wezens. (64) Dat wat U schiep vanuit Uw eigen vermogen gaat U daarna binnen in de gedaante van de vier soorten van lichamen [zoals geboren uit embryo's, eieren, zweet en zaad, zie ook 2.10: 37-40]. Met die lichamen, Uw eigen delen en gehelen, kent u de persoon dan als een genieter van de zinnen, gelijk een bij die zich laaft aan de zoete honing. (65) Men mag raden naar [het gezag en de orde van] Uw werkelijkheid [van de Tijd]. Wat we [slechts] zien is hoe U, net als de wind die de wolken uiteendrijft, met Uw zo heel grote kracht [van de Tijd] op den duur al de planetenstelsels vernietigt en hoe op dezelfde manier alle levende wezens hun einde vinden door externe oorzaken. (66) De gekken [van deze wereld] die hoogst begeertig smachten naar materiële genoegens roepen luid wat er allemaal zou moeten worden gedaan, maar in een oogwenk worden ze door U, die waakt als de Vernietiger, verzwolgen zoals een muis gegrepen wordt door de onrustige tong van een hongerige slang. (67) Welke man van studie die weet dat men, zonder achting voor U, zijn lichaam [enkel maar nutteloos] teloor ziet gaan, zou nu Uw lotusvoeten afwijzen, de voeten die door onze geestelijk leraar [Brahmā] en door de veertien Manu's [na hem, zie Canto 2: 3: 9, 6: 30, 10: 4] zonder te twijfelen of verder argumenteren werden aanbeden? (68) Daarom bent U voor ons, mannen van wijsheid, het Allerhoogste Brahman, de Ziel van de ziel, de Superziel, de bestemming alwaar men absoluut niet bang is voor de Vernietiger Rudra die wordt gevreesd door het ganse universum.'

(69) '**A**ls u zo bidt en u zich [gewetensvol] van uw taken kwijt, zal er voor u allen het geluk zijn, o gezuiverde zonen van de koning die uw geesten hebt gericht op de Allerhoogste Heer. (70) Wees van aanbidding en zing altijd voor en mediteer steeds vol van lof op de Heer, die zich als de Allerhoogste Ziel ophoudt in zowel uw harten als in de harten van alle andere levende wezens. (71) Leest u allen telkens weer deze [Yogādeśa] instructie in de yoga en sluit hem in uw hart. Houdt u aan de gelofte van de wijzen van het altijd met intelligentie [in stilte] innerlijk verzonken zijn en ga hierin met het grootste respect te werk. (72) Dit werd voor het eerst uitgesproken door de grote Heer [Brahmā], de meester van de scheppers van het universum, van de grote wijzen aangevoerd door Bhṛgu die, als zijn zonen belast met de verantwoordelijkheid voor de wereld, graag creatief wilden zijn [vergelijk 4.1: 12-15]. (73) Wij die, als de heersers over de mens, van hem de opdracht kregen ons voort te planten, raakten door deze [instructie] bevrijd van alle onwetendheid en slaagden er aldus in de verschillende soorten mensen in het leven te roepen. (74) De persoon die dit [gebed] aldus regelmatig met grote aandacht voor zichzelf herhaalt, zal, hierin verzonken, onverwijld het betere leven bereiken van toewijding tot Vāsudeva [Kṛṣṇa als de Heer van het bewustzijn]. (75) Van alle zegeningen in deze wereld vormt spirituele kennis het allerhoogste, bovenzinnelijke voordeel van geluk voor iedere persoon, omdat je met de boot van hogere kennis de onoverwinnelijke oceaan van gevaar over-

steekt. (76) Een ieder die met toewijding gehecht en met geloof regelmatig dit lied van mij bestudeert, dit gebed gericht op Hem, de Hoogste Persoonlijkheid, zal ertoe in staat zijn de Heer te behagen die zo moeilijk te loven is. (77) Degene die gefixeerd is op het lied zoals dat door mij wordt gezongen kan, door Hem die de dierbaarste is van alle zegeningen, door de Heer van Gene Zijde die erdoor wordt behaagd, alles bereiken wat hij maar wil. (78) De toegewijde die, vroeg in de ochtend, met zijn handen gevouwen in geloof en toewijding, verzonken is in dit gebed en er aldus zelf naar luistert en anderen ernaar doet luisteren, zal bevrijd raken van alle karmische gebondenheid. (79) O zoons van de koning ['de god van de mensen'], met de intelligentie van het volmaakt aandachtig bidden en zingen van dit door mij gezongen lied van de Allerhoogste Persoon die de Superziel van een ieder is, zullen jullie uiteindelijk de resultaten behalen die jullie verlangden, aangezien die praktijk gelijk staat aan de grootste verzakingen.'

*: Heer Kṛṣṇa, door zijn viervoudige expansie van Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna en Aniruddha, is de Heer van de psychische actie -- namelijk denken, voelen, willen en handelen.

4.25 - Over het Karakter van Koning Purañjana

(1) **M**aitreya zei: 'Na aldus onderricht te hebben verschaft verdween de Vernietiger onder aanbidding van de zoons van Barhiṣat vandaar recht voor ogen van de prinsen. (2) Terwijl ze bij dat water voor de duur van een eindeloos aantal jaren ascese beoefenden, reciteerden al de Pracetā's het gebed zoals dat door Heer Śiva werd gezongen. (3) O Vidura, ondertussen instrueerde Nārada als een kenner in de spirituele waarheid vol van mededogen koning Prācīnabarhi die een geest vol van gehechtheid aan baatzuchtige handelingen had: (4) 'O Koning, [zei hij,] wat voor zieleheil verwacht u van het handelen ter wille van de opbrengst? Op die manier bezig zal u het leed niet zien verdwijnen en zal de uiteindelijke zegen van het geluk buiten uw bereik liggen.'

(5) **D**e koning gaf ten antwoord: 'Ik weet het niet, o grote transcendentale ziel, mijn intelligentie wordt in beslag genomen door mijn verlangen naar de vruchten. Breng me alstublieft op de hoogte van de zuivere spirituele kennis die me van mijn werklast zal bevrijden. (6) In de oppervlakkige verplichtingen van

een gezinsleven met zoons, een echtgenote en weelde ziet men de transcendentie niet als het doel van het leven, en zo komt men dan tot de ontdekking dat men een dwaas is die ronddoolt op alle wegen van het materieel bestaan.'

(7) **N**ārada zei: 'O mijn beste Heerser van de Burgers, o Koning, mag ik u wijzen op al de duizenden dieren die u genadeloos hebt gedood in de offerplechtigheden? (8) Zich het leed herinnerend dat u hen hebt aangedaan, staan ze allen kokend van woede op u te wachten om u met ijzeren hoornen te doorboren nadat u bent gestorven. (9) In dat verband wil ik u het zeer oude verhaal vertellen over het karakter van [een koning genaamd] Purañjana ['hij die uit is op de stad die het lichaam is']. Begrijp goed wat ik u nu ga vertellen. (10) Er was er eens een koning van een grote vermaardheid die Purañjana heette, o Heerser. Hij had een vriend genaamd Avijñāta ['de onbekende'] van wie niemand wist wat hij deed. (11) Rusteloos reisde hij rond over de gehele planeet om zijn mannetje te staan [met een hoofdstad], maar toen hij [die plek voor] zichzelf op die manier niet kon vinden, raakte hij in de put. (12) Verlangend naar een hoofdstad die aan al zijn wensen beantwoordde vond hij van al de plaatsen die hij op deze aarde aantrof er geen enkele goed genoeg. (13) Toen hij zich eens ten zuiden van de Himalaya's bevond ontwaarde hij op de hellingen ervan een stad met negen poorten die hem alle gemakken bood [vergelijk B.G. 5: 13]. (14) Volgepakt met huizen en omgeven door hoge muren waren er torens, poorten, parken, kanalen, vensters en koepels gemaakt van goud, zilver en ijzer. (15) De vloeren van de paleizen waren overdekt met saffier, kristal, diamanten, parels, smaragden en robijnen die de stad een luister verleenden zo stralend als de hemelse stad genaamd Bhogavatī. (16) Er waren gemeenschapshuizen, pleinen en straten met gokhuizen, winkels en uitspanningen, die versierd waren met vlaggen, slingers en hangende tuinen. (17) In de buitenwijken van die stad zag men de mooiste bomen en klimplanten en was er een meer waar de geluiden weerklonken van tjilpende vogels en kolonies zoemende bijen. (18) Van de waterval van een bergstroom ontving de schat aan bomen aan de oever van de vijver vol lotussen een lentemist aan waterdruppeltjes op zijn takken. (19) De verschillende groepen dieren die in het bos leefden waren zo tam als de wijste wijzen en al het geroep van de koekoeken maakte dat iedere passant zich er welkom voelde. (20) Daar gebeurde het dat hij een zeer mooie vrouw op zich af zag komen omgeven door een tiental bedienden die ieder op hun beurt gevolgd werden door een honderdtal andere. (21) Jong als ze was met een welgevormd, begeerlijk lichaam keek ze uit naar een echtgenoot en werd aan alle kanten bewaakt door een vijfkoppige slang. (22) Met een fraaie neus en mooie tanden had de jonge vrouw een welgevormd voorhoofd en prachtig in harmonie met haar mooie gezicht geplaatste oren met schitterende oorbellen. (23) Ze droeg een geel kleed en had een prachtige taille met een donkere huid, een gouden gordel en aan haar voeten enkelbelletjes die rinkelden terwijl ze liep. Ze zag eruit als een hemelbewoonster. (24) Zo statig schrijdend als een olifant probeerde ze met het uiteinde van haar sārī verlegen de gelijkmatig ronde en volle borsten te bedekken die voor haar jeugd spraken. (25) Getroffen door haar seksuele aantrekkingskracht, de pijlen van haar blikken, de opwindende

liefde van haar wenkbrauwen en de grote schoonheid van haar bescheiden glimlachen, richtte de held zich op zijn aardigst tot haar.

(26) '**W**ie ben jij met die mooie lotusblaadjes van ogen? Bij wie hoor je, waar kom je vandaan en wat doe je hier in de buurt van deze stad, o kuise dame? Zeg me alsjeblieft wat je van plan bent, o verlegen meisje. (27) Wie zijn al die begeleiders van je, die elf wachters en al deze vrouwen? O jij met je mooie ogen, wat is dat voor een slang die de weg voor je vrijmaakt? (28) In je bescheidenheid ben je als de vrouw van Śiva [Umā], of eerder Sarasvatī [van Brahmā] of nog beter... de Godin van het Geluk [Lakṣmī die bij Viṣṇu hoort]! Waar is die lotusbloem die uit de palm van je hand moet zijn gevallen met het uitkijken naar je echtgenoot, jij hier zo alleen als een wijze in het bos en je voortbewegend op voeten waarvan men alles mag verwachten wat men zich maar wensen kan? (29) En als jij - aangezien je voeten de grond beroeren - geen van deze [godinnen] bent, o fortuinlijke, dan verdien jij het als iemand die zoveel lijkt op de bovenzinnelijke godin van de Genieter van Alle Offers om voor de meerdere pracht van deze stad op te trekken met deze grote held, ik die van de grootste glorie ben in de wereld! (30) Met je verlegen blikken, sympathieke glimlachen en verbijsterende wenkbrauwen heb je me van streek gebracht. Door jou wordt ik geplaagd door de almachtige Cupido. Heb daarom genade met me, mijn liefste schoonheid. (31) Je gezicht met die fraaie wenkbrauwen en warme ogen, omringd door de lokken van je blauw glanzende loshangende haar, heb je in je verlegenheid nog niet eens naar mij opgeheven om mij een blik te gunnen en je lieve woorden uit te spreken, o dame met je lieflijke glimlach.'

(32) **N**ārada zei: 'O held, de vrouw die door het ongeduldige aandringen van Purañjana was aangetrokken glimlachte en richtte zich tot de stoutmoedige: (33) 'Ik ben er niet zeker van wie me op deze wereld heeft gezet, o beste onder de mannen, noch uit welk geslacht de anderen afkomstig zijn of wat hun namen zijn. (34) Al wat ik weet is dat we allen als zielen hier vandaag aanwezig zijn. Ik weet niet, o held, wie deze stad gebouwd heeft waar alle wezens hun verblijf hebben. (35) Al deze mannen en vrouwen bij me zijn mijn vrienden en vriendinnen, o man van respect en als ik slaap blijft de slang wakker om de stad te beschermen. (36) Gelukkig bent u hier naartoe gekomen, moge u al het geluk vinden! Ik en mijn vrienden, o doder van de vijand, zullen u voorzien in al het zinsgenoegen dat u zich wenst. (37) Wees enkel zo goed, o machtige, in deze stad met de negen poorten te verblijven om voor de duur van een honderdtal jaren van de dingen van het leven te genieten die ik voor u geregeld heb. (38) Wie anders dan u zou ik het toestaan om te genieten? Zonder de zekerheid van uw wijsheid en kennis in dezen zou dat zo dwaas zijn als het is voor dieren zonder kennis van wat komt, om uit te zien naar een leven in het hiernamaals. (39) Met religieuze ceremoniën, economische ontwikkeling en geregelde genoegens kan men hier genieten van een leven waar de transcendentalisten geen idee van hebben met het hebben van nakomelingen, de nectar van de offers, een goede naam en [toegang tot hogere] werelden zonder treurnis en ziekte. (40) De voorvade-

ren, de goden, de mensen in het algemeen, alle levende wezens en iedere persoon voor zich, zullen altijd verdedigen dat een dergelijk bestaan als huishouder de [veilige en] gezegende toevlucht vormt [voor mensen] in de materiële wereld. (41) Wie mijn grote held, zou er nu niet zo een makkelijk te krijgen grootmoedige, prachtige en beroemde echtgenoot willen als u? (42) Welke vrouwengeest in deze wereld zou zich nu niet aangetrokken voelen tot uw gezonde lichaam met zijn sterke armen, o machtige man, u die enkel maar rondreist om met de hoogste inzet en met verlokkelijke glimlachen het leed te verdrijven van een arme vrouw als ik?'

(43) **N**ārada vervolgde: 'O Koning, nadat ze het aldaar eens waren geworden over de voorwaarden van hun verbintenis met elkaar, gingen ze als man en vrouw de stad in om er voor de duur van een honderdtal jaren van hun leven te genieten. (44) Als het te heet was begaf hij zich omringd door vrouwen in de rivier om zich er met hen te vermaken en de zangers zongen er hier en daar mooie liedjes over. (45) De stad had zeven poorten bovengronds en twee benedengronds die waren gebouwd om de bestuurder of wie dan ook toegang te verschaffen tot verschillende plaatsen. (46) Vijf poorten lagen op het oosten, één lag er op het zuiden, één op het noorden en twee bevonden zich aan de westelijke kant. Ik zal u hun namen beschrijven, o Koning. (47) Op één plek aan de oostkant waren er twee poorten gemaakt die Khadyotā ['gloeiworm'] en Āvirmukhī ['de toorts'] werden genoemd. De koning gebruikte die om samen met zijn vriend Dyumān ['van de zon'] naar de stad Vibhrājita ['helder zien'] te gaan. (48) Op een andere plaats aan de oostkant waren de poorten gemaakt genaamd Nalinī en Nālinī ['mystieke benamingen voor de neusgaten'] en die werden gebruikt als hij met zijn vriend Avadhūta ['hij die zich wist te ontdoen'] naar een plaats ging genaamd Saurabha ['de geur']. (49) De vijfde poort aan de oostkant genaamd Mukhyā ['van de mond'] werd door de koning van de stad samen met Rasajña ['de proever'] en Vipaṇa ['het spraakorgaan'] gebruikt om twee plaatsen genaamd Bahūdana ['vele giften'] en Āpaṇa ['de markt'] te bezoeken. (50) Gaand door de zuidelijke stadspoort genaamd Pitṛhū ['de voorvaderen aanroepen'], o Koning, bezocht Purañjana samen met zijn vriend Śrutadhara ['een goed geheugen hebben'] de zuidelijke landstreek genaamd Dakṣina-pañcāla ['de zuidelijke gebieden']. (51) De stadspoort genaamd Devahū ['op God gericht'] in het noorden gebruikte Purañjana om met Śrutadhara de noordelijke gebieden te bezoeken genaamd Uttara-pañcāla ['het vijfvoudige van het noorden']. (52) De poort aan de westkant genaamd Āsurī ['die verstoken is van licht'] werd door Purañjana gebruikt om samen met Durmada ['hij die er gek op is'] naar het lustoord genaamd Grāmaka ['een klein plaatsje'] te gaan. (53) De westelijke poort genaamd Nirriti ['de bodem, de beëindiging'] werd door Purañjana gebruikt om begeleid door zijn vriend Lubdhaka ['de begeertige'] naar de plaats genaamd Vaiśasa ['leed, slachting'] te gaan. (54) De koning die hoorde bij hen die konden zien ging door de [onderaardse poorten genaamd] Nirvāk ['sprakeloosheid'] en Peśaskṛt ['de hand'] om dingen te doen samen met twee blinde burgers. (55) Als hij naar zijn privévertrekken ging, deed hij dat onder begeleiding van Vishūcīna

['je afzonderen'] en dan genoot hij in een staat van illusie tot zijn bevrediging en geluk van zijn vrouw en kinderen. (56) Aldus sterk gehecht aan handelen in lust en dwaasheid ter wille van een bepaald resultaat, kwam hij bedrogen uit in zijn horigheid aan alles wat zijn koningin ook maar wenste dat hij zou doen. (57-61) Als zij drank tot zich nam, dronk hij ook en raakte hij beschonken. Als zij at dan at hij mee, met haar kauwend wat zij aan het kauwen was. Als zijn vrouw zong, zong hij ook en als zij bij tijden moest huilen, huilde hij ook. Als zij moest lachen, lachte hij ook; als zij over koetjes en kalfjes sprak, babbelde hij vrolijk mee. Waar zij ook heen ging voor een wandeling, volgde hij dezelfde weg, als zij stil stond stond hij stil en wanneer zij zich te ruste legde, ging hij haar navolgend ook altijd liggen. Hij had ook de gewoonte te gaan zitten als zij dat deed en luisterde steeds ook naar dat waar zij naar luisterde. Als zij iets zag, bekeek ook hij hetzelfde en als zij ergens aan rook, rook hij er meestal ook aan. Als zij iets aanraakte, raakte hij het aan en als zij klaagde volgde hij haar net zo ellendig. Hij genoot ervan als zij aan het genieten was en als zij bevredigd was, was hij dat ook naar haar voorbeeld. (62) Aldus in beslag genomen door de koningin, raakte hij het spoor van zijn eigen aard bijster en was hij, de dwaze koning die hulpeloos alles deed wat zij deed, zo zwak als een huisdier.'

4.26 - Koning Purañjana Gaat Uit Jagen en Treft zijn Teneergeslagen Vrouw aan

(1-3) **N**ārada zei: 'Op een dag ging hij [koning Purañjana] naar het woud genaamd Pañcha-prastha ['de vijf bestemmingen'] met zijn boog, gouden rusting en onuitputtelijke pijlenkoker. Hij bewoog zich op de twee wielen en de ene as van een snelle strijdwagen met gouden versieringen die getrokken werd door vijf paarden en één zitplaats had, drie vanen, vijf steunen, zeven pantserplaten en twee haken voor zijn wapenrustingen. Hij voerde vijf wapens en twee speciale pijlen met zich mee. Samen met zijn elf bevelhebbers en zijn ene wagenmenner met één stel teugels in de hand, kende hij vijf oogmerken en vijf benaderingswijzen. (4) Met het ter hand nemen van zijn boog en pijlen was hij, geïnspireerd door de kwade gedachte van de jacht, er zeer trots op dat hij zijn vrouw achter zich kon laten, want dat was iets dat bijna onmogelijk voor hem was. (5) Met een gebrek aan verlichting in zijn hart was hij overgegaan tot de verschrikkelijke praktijk van het genadeloos met scherpgepunte pijlen doden van de dieren in de bossen. (6) Zoals het Vedisch staat voorgeschreven, mag een koning in zijn begeerte [naar vlees], zoveel als nodig is de dieren in het bos doden die geschikt zijn voor de offerplechtigheden op heilige plaatsen en niet meer dan dat. (7) O Koning, een ieder die te werk gaat volgens de voorschriften zal, op basis van die geestelijke kennis, nimmer aangedaan raken door dergelijke activiteiten. (8) Of anders [niet gereguleerd] zal hij door zijn karmische handelingen verstrikt raken

in een vals idee van prestige en zo, onder de invloed geraakt van de natuurlijke geaardheden, verstoken van intelligentie ten ondergaan.

(9) **D**oor de vernietiging van de dierenlijven die waren doorboord met de pijlen, die waren voorzien van verschillende soorten veren, was er een grote droefenis, het was een leed onverdraaglijk voor meedogende zielen. (10) Hij raakte zeer vermoeid van het doden van prooidieren als konijnen, buffels, bizons, zwarte herten, stekelvarkens en verschillende anderen. (11) Er klaar mee keerde hij dorstig en uitgeput terug naar huis om een bad te nemen, een goede maaltijd te genieten en uit te rusten zodat hij weer zijn vrede kon vinden. (12) Toen hij zich [op een dag], zoals het hoort, had geparfumeerd en zijn lichaam had ingesmeerd met sandelhoutpasta, wilde hij, fraai omhangen met bloemen en in ieder opzicht prachtig versierd, aandacht besteden aan zijn koningin. (13) Voldaan, verheugd en ook heel trots, was hij vol van Cupido en was hij niet gericht op een hoger bewustzijn met zijn echtgenote die hem met haar hofhouding onderhield. (14) Mijn beste Koning, ietwat bezorgd vroeg hij de dienstmaagden van de huishouding: 'O schoonheden, is alles in orde met jullie en jullie mevrouw? (15) Alles hier thuis lijkt momenteel niet zo aantrekkelijk te zijn als voorheen. Om geen moeder of echtgenote thuis te hebben die haar echtgenoot toegewijd verwelkomt, is als een strijdwagen hebben zonder wielen. Welke man van scholing wil nu in zoiets armzaligs gaan zitten? (16) Welnu, waar is ze dan, die intelligente vrouw die me redt als ik verdrink in een oceaan van zorgen en me inspireert bij iedere stap die ik zet?'

(17) **D**e vrouwen antwoordden: 'O Koning, ga maar kijken hoe uw geliefde op de kale vloer ligt, o doder van de vijanden. We hebben er geen idee van waarom ze zich aan zo'n manier van doen heeft overgegeven!'

(18) **N**ārada zei: 'Toen hij zijn vrouw verloren op de grond zag liggen, was Purañjana, die zijn hersens pijnigde over de scène, totaal verbijsterd. (19) Haar geruststellend met lieve woorden en een hart vol van spijt, kon hij geen enkele woede bespeuren als een bewijs van liefde van zijn lieveling. (20) Geleidelijk aan eerst haar beide voeten beroerend en toen haar omhelzend op zijn schoot, begon de held, bedreven in de vleierij, haar verzoenend toe te spreken. (21) Purañjana zei: 'Als een meester bij wijze van instructie niet een van hem afhankelijke dienaar terecht wijst die in overtreding is, mijn liefste schoonheid, dan wordt die dienaar geen recht gedaan. (22) De terechtwijzing van een meester voor zijn dienaren vormt de grootste gunst die hij kan verlenen. Het is een dwaas, o slanke dame, die niet beseft dat boos zijn de plicht van een vriend is! (23) Dat gezicht van je dat, met die mooie tanden en wenkbrauwen, me vervult van gehechtheid en je nu zo mistroostig laat hangen, zou je, samen met je lieve stem, als een bij naar me op moeten heffen, stralend, lachend en oogluikend van onder het blauw glanzende haar zo prachtig bij je rechte neus. Alsjeblieft, mijn zorgzame liefje, ik ben helemaal de jouwe. (24) Tenzij hij behoort tot de leerschool van verlichte zielen op deze aarde, zal ik hem de les lezen die jou kwaad heeft gedaan, o vrouw

van deze held. Als hij niet een dienaar van Viṣṇu ['de vijand van Mura'] is, zal hij niet zonder angst en vrees kunnen leven in de drie werelden of waar dan ook! (25) Nimmer was je gelaat zonder sieraden en heb ik je zo vuil, neerslachtig, van streek en zonder je luister en genegenheid gezien. Noch zag ik ooit je fraaie borsten nat van de tranen of je lippen zonder het rood van de *kuṅkum*. (26) Mijn intiemste vriendin, wees aardig voor deze man die ziek van de hartstocht er verkeerd aan deed om op eigen gelegenheid te gaan jagen. Welke vrouw die met haar grote schoonheid greep heeft op de lustige verlangens van haar echtgenoot, zou nu niet plichtsgetrouw hem omhelzen die verloren in ongeduld getroffen is door de pijlen van Cupido?'

4.27 - Caṇḍavega Valt de Stad van Koning Purañjana Aan; het Karakter van Kālakanyā

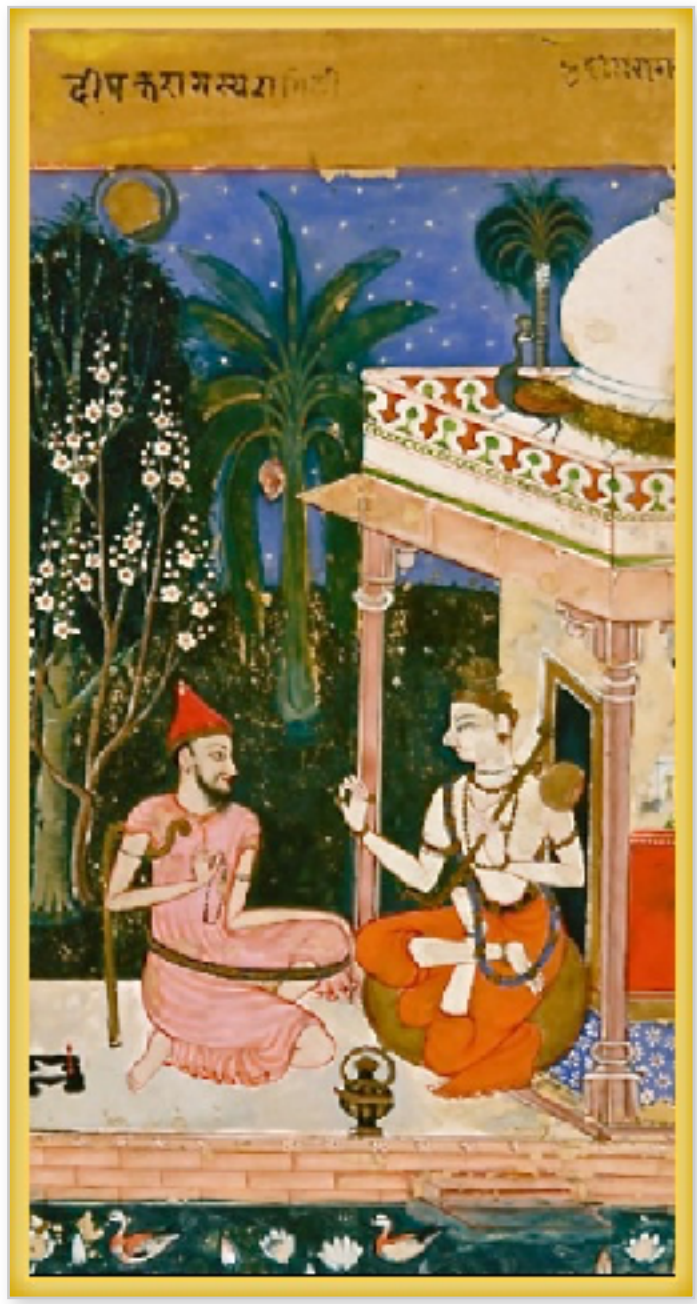

(1) **N**ārada zei: 'De echtgenote van Purañjana kreeg met dat soort liefdesspelletjes haar man volledig in haar greep, o Koning, en genoot aldus van al de bevrediging die zij haar echtgenoot schonk. (2) O heerser, de koning was er volmaakt tevreden mee om de koningin met haar aantrekkelijke gezicht op zich af te zien komen, fijn gebaad en volledig uitgedost. (3) Intiem grappenmakend, omhelsde zij hem terwijl hij haar in zijn armen hield. Aldus in beslag genomen door zijn vrouw verloor zijn geest zijn scherpte en was hij zich niet meer zo bewust van het, dag en nacht, verstrijken van de onoverkomelijke tijd. (4) Liggend op het kostbare bed van de koningin raakte de held, ook al was hij van nog zo'n hoog gehalte, met de armen van zijn vrouw als hoofdkussen, in toenemende mate in de greep van de illusie. Omdat hij overmand door onwetendheid die liefde voor zijn levensdoel hield, zag hij niet in wat zelfrealisatie en het Allerhoogste nu werkelijk inhouden. (5) O beste van de koningen, op deze wijze wel-

lustig genietend met een onzuiver hart, verstreek zijn nieuw gewonnen leven in een oogwenk. (6) Purañjana die zijn halve leven op die manier doorbracht, beste Koning, verwekte bij zijn vrouw elf zoons en honderd [kleinzoons]. (7) Hij had eveneens meer dan tien dochters en een honderdtal [kleindochters], en al die dochters van Purañjana, o stamvader, waren net zo vermaard als hun ouders vanwege hun goede gedrag, grootmoedigheid en [andere] kwaliteiten. (8) Hij [Purañjana], de koning van Pañcāla, verbond voor het voortzetten van zijn familielijn zijn zoons in de echt met de beste echtgenotes die er waren en schonk zijn dochters weg aan evenzo geschikte echtgenoten. (9) Ook de honderden zonen van de [klein]zonen brachten allen weer honderden en honderden andere nakomelingen voort, waardoor in Pañcāla Purañjana's familie enorm in omvang toenam. (10) Vanwege zijn diepgewortelde gehechtheid aan materiële genoegens werd zijn leven geheel bepaald door zijn nazaten die zijn huis en schatkist leegplunderden. (11) Hij, zo vol van verlangens, hield net als u offerplechtigheden uit respect voor de voorvaderen, de goden en de groten van de samenleving. Maar die offers waren allen even weerzinwekkend geïnspireerd op het doden van arme dieren. (12) Aldus lichtzinnig in het leven staand met een hart aan banden gelegd door familie en verwanten, brak op een goede dag de tijd [van de oude dag] aan die niet erg op prijs wordt gesteld door hen die gek zijn op vrouwen.

(13) **O** Koning, er bestaat een koning behorend tot het hemelrijk [Gandharvaloka] die Caṇḍavega ['de onstuimig stromende tijd'] wordt genoemd. Hij heeft driehonderdzestig zeer machtige andere Gandharva's onder zich [de dagen in een jaar]. (14) Zo zijn er ook van Caṇḍavega een gelijk aantal zwarte en witte vrouwelijke hemelbewoners [de lichte en donkere perioden van de maand, zie 3.11: 10]. Allen omsingelden ze de stad om de voorzieningen voor het zingenot te plunderen. (15) Toen ze de stad van Purañjana begonnen te plunderen kwamen al de volgelingen van Caṇḍavega voor de grote slang te staan die er was om haar te verdedigen [de vijf koppen van de slang staan voor de vijf soorten levensadem: *prāṇa, apāna, vyāna, udāna* en *samāna*; zie 4.25: 35 en lijst]. (16) In zijn eentje leverde hij honderd jaar lang, als de bewaker van Purañjana's stad, heldhaftig strijd met de zevenhonderdtwintig Gandharva's. (17) Verzwakkend omdat hij helemaal alleen vocht tegen zo veel strijders raakten zijn intieme vriend[, de bestuurder] van de stadstaat samen met al zijn vrienden en verwanten, zeer bezorgd en bedroefd. (18) Hij die in de stad [van de vijf zinnen] Pañcāla van de zoete liefde genoot en met zijn metgezellen de middelen daartoe inzamelde, begreep echter als pantoffelheld niet met welke angst hij nu werkelijk te maken had [de angst voor de dood].

(19) [**D**it alles speelde in de tijd dat] de dochter van de Almachtige Tijd [genaamd Kālakanyā, verwijzend naar Jarā of de ouderdom] rondreisde door de drie werelden op zoek naar iemand die haar echtgenoot wilde zijn, o Koning Prācīnabarhi, maar er was niemand die op haar aanzoek inging. (20) Daarover ongelukkig stond ze in de wereld bekend als Durbhagā ['slecht getroffen'], maar nadat ze door de wijze koning Pūru was aanvaard [een trouwe zoon van de voor-

vader Jayāti, een koning die door Śukrācārya was vervloekt tot een vroegtijdige ouderdom], was ze tevreden en verleende ze hem een gunst [hij zou het koninkrijk erven. Zie ook 9.18]. (21) Op een dag, toen ik, uit Brahmaloka naar de aarde afgedaald, rondreisde deed ze, begoocheld door de lust, mij een aanzoek, wetende dat ik een gezworen celibatair was. (22) Nadat ik haar afwees vervloekte ze zeer kwaad geworden mij, in staat van illusie zeggend: 'Nu je mijn aanzoek hebt afgewezen, jij wijze, zal het je nooit lukken op één plek te blijven.' (23) Na die frustratie van haar plannen benaderde Kālakanyā, op mijn aanwijzing, de heerser van de Yavana's [de onaanraakbaren of ook wel de *mleccha's* of vleeseters genoemd] genaamd Bhaya ['vrees'] om hem als haar echtgenoot te aanvaarden. (24) Ze zei tegen hem: 'O grote held, jou, als de beste van de onaanraakbaren, aanvaardt ik als de man van mijn dromen. Niemand zal de plannen die hij met jou heeft gemaakt ooit gedwarsboomd zien. (25) De volgende twee soorten mensen gaan gebukt onder verdriet: de onwetenden die niet het pad volgen van de liefdadigheid en de dwazen die nooit willen aanvaarden wat overeenkomstig de gebruiken en de geschriften bij Gods genade tot stand werd gebracht. (26) Aanvaard mij daarom, o goede heer, ik wil graag van dienst zijn. Wees me genadig, het is voor iedere man een kwestie van principe om begaan te zijn met mensen in nood.'

(27) **T**oen de koning van de Yavana's de dochter van de Tijd zich in deze woorden hoorde uitdrukken, was hij, met de wens de Heer te dienen, bereid zijn plicht te doen in de privésfeer en zei hij haar met een glimlach: (28) 'Je bent bij weldenkende zielen nimmer welkom omdat je, door het ongeluk waar je voor staat, voor hen niet aanvaardbaar bent. Ik heb daarover nagedacht en ben tot de conclusie gekomen dat je een echtgenoot moet hebben. (29) O jij wiens bewegingen niet kunnen worden waargenomen, geniet van deze wereld die uit karma, uit vruchtdragende bezigheden, is opgebouwd. Verzekerd van de hulp van mijn soldaten, zal je, ongehinderd, de mensen naar hun dood kunnen begeleiden. (30) Ik schenk je mijn broer Prajvāra ['de koorts van Viṣṇu'] en zo wordt je dan mijn zuster. Met jullie twee en met mijn vervaarlijke soldaten zal ik onopgemerkt in deze wereld rondwaren.'

4.28 - Purañjana wordt een Vrouw in zijn Volgende Leven

(1) **N**ārada zei: 'O Koning Prācīnabarhi, al de strijdkrachten van Bhaya, de vertegenwoordigers van de dood [die zijn als de moeilijkheden van de ouderdom], trokken samen met Prajvāra en Kālakanyā rond over deze aarde. (2) Maar toen ze op een dag vol van woede de stad van Purañjana belegerden, die zo vol van zinnelijk genot was, o Koning, ontdekten ze dat die beschermd werd door de oude slang. (3) De dochter van Kāla nam vervolgens ook deel aan het geweld om Purañjana's stad in bezit te nemen. Door haar overmeesterd, ontdekt iemand meteen hoe onbeduidend hij is. (4) Met haar aanval stroomden de Yavana's van alle kanten door de poorten naar binnen en plaatsten ze de hele stad voor grote problemen. (5) Purañjana, die als een al te ijverige huisvader bovenmatig gehecht was aan zijn gezin, werd daarop in de stad die in moeilijkheden verkeerde getroffen door allerlei soorten van ellende. (6) Omarmd door de Dochter van de Tijd verloor hij zijn schoonheid en omdat hij, in zijn verslaving aan zinsgenoegens, een ellendeling was geworden die tekort schoot in intelligentie, werd hij door de Gandharva's en Yavana's [de vleeseters] gewelddadig van zijn weelde beroofd. (7) Hij zag dat zijn stad uiteenviel in strijdende partijen, dat zijn zoons en kleinzoons, bedienden en ministers geen respect meer voor hem hadden en dat zijn vrouw onverschillig was. (8) Met Pañcāla vol van onoverko-

melijke vijanden raakte hij zeer bevreesd, maar omdat hij zelf in de greep van Kālakanyā verkeerde kon hij geen tegenmaatregelen nemen. (9) In de emotionele voorkeur voor zijn zoons en vrouw was hij de ware zin van het leven kwijtgeraakt en vanwege Kālakanyā was alles verschraald wat voor de arme man zijn lust en leven was geweest. (10) Tegen zijn zin moest de koning de stad verlaten die onder de voet werd gelopen door de Gandharva's en Yavana's en geteisterd werd door de Dochter van de Tijd. (11) Enkel om zijn oudere broer Bhaya [genaamd 'de angst'] te behagen, stak Prajvāra [als 'de koorts'], ter plekke aanwezig, de stad in brand. (12) Toen de stad met al de burgers, bedienden en volgelingen in lichterlaaie stond, hadden Purañjana, het hoofd van de grote familie, en zijn vrouw en nakomelingen te lijden onder de hitte.

(13) **M**et de stad aangevallen door de Yavana's en ingenomen door Kālakanyā alsook met de problemen veroorzaakt door Prajvāra, raakte de bewaker van de stad [de slang] zeer bedroefd. (14) Hij kon de stad niet verdedigen [tegen het vuur] en had er grote moeite mee eraan te ontkomen. Het was alsof hij moest ontsnappen uit een holle boom die in de vlammen was geworpen. (15) Door de Gandharva's en de vijandige Yavana's verslagen in zijn lichaamskracht, o Koning, schreeuwde hij het, verzwakt in al zijn leden, gefrustreerd uit. (16) Welk lot was de dochters, zoons, kleinzoons, schoondochters, schoonzoons en metgezellen nu beschoren? Wat moest er terecht komen van het rijk en het paleis met al de rijkdom en goederen?

(17) **B**ij zijn afscheid richtte de huishouder zijn aandacht op het 'ik' en 'mijn' van zijn woning en zo gebeurde het dat hij, met een geest vol van strijdige gedachten, het er wat betreft zijn vrouw moeilijk mee had: (18) 'Als ik ben vertrokken voor een ander leven, hoe moet deze vrouw zich dan redden, verstoken van een echtgenoot en in tranen met al de kinderen van de familie om haar heen? (19) Ik at nooit als zij niet at, nimmer miste ik een bad als zij een bad nam. Zij was me altijd toegewijd en hield zich angstvallig stil als ik boos was, hoe bang ze ook was als ik haar terecht wees. (20) Ze gaf me goede raad als ik dwaas deed en ze was bedroefd en vermagerde als ik weg was. Zal ze, als moeder van zulke grote helden, vast kunnen houden aan het pad van haar huishoudelijke plichten? (21) Hoe moeten mijn arme zoons en dochters, die niemand anders hebben om op te vertrouwen, nu leven als ik uit deze wereld verdwenen ben? Het zal ze vergaan als een kapotte boot midden op zee!'

(22) **T**erwijl hij aldus met een tekortschietende intelligentie zich zinloos beklaagde, kwam de koning van de Yavana's genaamd Angst op hem af om hem in te rekenen. (23) Purañjana werd door de Yavana's vastgebonden als een dier en naar hun wereld meegevoerd, gevolgd door zijn wenende getrouwen die zeer van streek waren. (24) Zo gauw de slang, die de stad had moeten prijsgeven, was ingerekend en direct achter hem aan vertrok, viel de stad uiteen en veranderde in stof. (25) Onder dwang meegevoerd door de machtige Yavana kon Purañjana, overdekt door de duisternis van zijn onwetendheid, zich niet zijn vriend

en weldoener [de Superziel vanbinnen] herinneren die van het begin af aan bij hem was geweest. (26) Al de offerdieren die hij zo alleronvriendelijkst had gedood met bijlen en vervolgens aan stukken had gesneden, herinnerden zich vol woede die zondige handelingen van hem. (27) Voor een oneindig aantal jaren was hij in het voorbije verzonken in duisternis en moest hij, beroofd van alle intelligentie, vrijwel eindeloos de ellende ervaren van een onzuiver leven gericht op vrouwen. (28) Omdat hij [tot op het laatst] haar voor de geest had gehad, werd hij na zijn dood [herboren als] een welgestelde dame [een dochter] in het huis van de hoogst machtige koning Vidarbha [zie ook B.G. 8: 5]. (29) Als die dochter van Vidarbha werd zij [hij] als beloning voor getoonde moed uitgehuwelijkt aan Malayadhvaja ['zo stevig als de berg Malaya'] die als de beste van de geschoolden [een Pāṇḍya heerser] in het gevecht vele prinsen had verslagen en de veroveraar was van hun steden. (30) In haar verwekte hij een dochter met donkere ogen alsook zeven jongere machtige zoons* die de koningen werden van de zeven provincies in het zuiden van India [Dravida]. (31) Ieder van hen, o Koning, zorgde voor miljoenen en miljoenen nazaten die over de wereld heersten voor de duur van een *manvantara* en langer [zie 3.11: 24]. (32) Agastya [de wijze; 'hij die uit een aarden pot werd geboren'] huwde de eerste dochter, die haar leven aan de Heer had gewijd, en uit haar werd een zoon geboren genaamd Dṛḍhacyuta ['de onneembare vesting'] die op zijn beurt de grote wijze Idhmavāha ['hij die het offerhout draagt'] als zoon kreeg.

(33) **N**adat hij de hele wereld onder zijn zoons had verdeeld, ging de vrome koning genaamd Malayadhvaja naar Kulācala in een verlangen Heer Kṛṣṇa te aanbidden. (34) Haar thuis, kinderen en materiële geluk achterlatend volgde de dochter van Vidarbha met haar bekoorlijke ogen haar heer van wijsheid zoals de maneschijn de maan vergezelt. (35-36) Daar reinigde hij zich dagelijks zowel vanbinnen als vanbuiten met de heilige wateren van de rivieren genaamd de Candravasā, de Tāmraparṇī en de Vaṭodakā. Hij voedde zich met bollen, zaden, wortels en vruchten, bloemen, bladeren, grassen en water, en zo vermagerde zijn lichaam geleidelijk aan met het beoefenen van zijn verzaking. (37) Gelijkmoedig overwon hij zo de dualiteiten van kou en hitte, wind en regen, honger en dorst, het aangename en het onaangename en geluk en leed. (38) Met de geloften [*yama*] en door regulatie [*niyama*] zich fixerend in zijn geestelijke [yoga]realisatie onderwierp hij zijn zinnen, leven en bewustzijn en verbrandden aldus al zijn onzuiverheden in de wetenschap van zijn verzaking [in het vuur van zijn toewijding, vergelijk 4.22: 24, 3.29: 17]. (39) Zo onbeweeglijk op één plaats zittend voor honderd godenjaren [zie 3.11: 12], wist hij, stabiel in zijn relatie tot Vāsudeva, de Opperheer, niets anders dan die aantrekking. (40) Als in een droom kon hij, met de alles doordringende Superziel, zichzelf volmaakt bewust onderscheiden: als de zelfbewuste getuige zich zeker voelend in zijn [goddelijke] onverschilligheid ['de verheugde held']. (41) Onder de rechtstreekse influistering van de Allerhoogste Heer, van de geestelijk leraar Hari [de zogenaamde *caitya guru* of de goeroe vanbinnen], o Koning, vond hij het zuivere licht van de spirituele kennis dat alle gezichtspunten verlicht [zie ook de zes *darṣana's*]. (42) Hij

die aldus in het bovenzinnelijk Absolute zichzelf zag en het Absolute Zelf in zichzelf, gaf, met dit voor ogen, zijn overwegingen op en trok zich [uit het leven] terug.

(43) **V**aidarbhī, de dochter van Vidarbha, die haar man Malayadhvaja met liefde en toewijding diende, accepteerde haar echtgenoot als haar godheid, als de allerhoogste kenner van de beginselen, en gaf haar zinsgenoegens op. (44) In oude vodden, mager, dun vanwege haar geloften en met haar haar samengeklit, straalde ze naast haar echtgenoot zo vredig als de vlam van een vuur. (45) Terwijl hij daar gefixeerd in zijn meditatiehouding zat, hield de vrouw het vol hem te dienen zoals ze dat gewend was, totdat ze, na zijn heengaan, geen levensteken meer van haar geliefde echtgenoot kon bespeuren. (46) Toen ze hem dienend niet langer de warmte van zijn voeten voelde, sloeg het haar zo angstig om het hart als een hinde gescheiden van haar partner. (47) Haar lot betreurend hoe ellendig het is om het zonder een vriend te moeten stellen, begon ze in het bos hartverscheurend luid te huilen, waarbij ze haar borsten met haar tranen overgoot. (48) 'Sta op, alsjeblieft, sta op, o wijze Koning! Je zou deze wereld die, omringd door de zee, zo heel bang is vol van schurken en valse heersers, moeten beschermen!' (49) Aldus weeklagend viel de onschuldige trouwe vrouw op die eenzame plek neer aan de voeten van haar echtgenoot en liet ze haar tranen de vrije loop. (50) Ze bouwde een brandstapel van hout voor het lichaam van haar man en legde hem erop. Na het, vol treurnis, te hebben aangestoken, concentreerde ze zich om samen met hem [*saha-maraṇa*] te sterven.

(51) **I**emand die ze daar kende, een vriend van haar, een brahmaan, een zeer geleerd iemand, bracht haar zo vol tranen heel vriendelijk tot rust, met troostende woorden op haar inpratend over haar meester. (52) De brahmaan zei: 'Wie ben jij? Bij wie hoor je en wie is deze man die daar ligt en over wie je aan het huilen bent? Herken je Me niet als de vriend die je in het verleden hebt geraadpleegd? (53) O vriend, weet je nog hoe, niet bekend met de Superziel, je Mij als je vriend hebt opgegeven? Verlangend naar geborgenheid raakte je toen gehecht aan materieel plezier. (54) Jij en Ik, o grote ziel, zijn twee zwanen, twee vrienden die voor duizenden jaren aan één stuk dezelfde weg van de geest [van toewijding] bewandelden en toen gescheiden raakten van hun veilige haven [dat Mānasa meer van de zuivere geest]. (55) Jij die Me als die zwaan verliet, o vriend, trok daarop rond over de aarde en kreeg een materialistische instelling. Je zag toen een stad die de liefde was van een bepaalde vrouw. (56) [In die verblijfplaats had je] vijf tuinen, negen poorten, één beschermer, drie voorraadkamers, zes [handels]families, vijf marktplaatsen, vijf materiële elementen en één vrouw die er de baas was. (57) De tuinen zijn de vijf zinsobjecten, de poorten beste vriend, zijn de negen openingen van de zintuigen, de drie voorraadkamers zijn het vuur, het water en het voedsel, en de families zijn de vijf zintuigen. (58) De vijf marktplaatsen vertegenwoordigen het vermogen tot handelen [de vijf zintuigen van handelen] en de vijf elementen vormen de basiselementen van de materiële natuur. De mens is een eeuwige beheerser van de krachten, maar als

hij eenmaal die stad heeft betreden, staat hij niet meer in contact met de [oorspronkelijke] intelligentie. (59) In die situatie moest je onder de invloed van uiterlijke pracht, in haar gezelschap ervan genietend, het toen stellen zonder de herinnering aan de onuitputtelijke bron [van je geestelijk bestaan]. En zo heb je een staat vol van ellende en problemen bereikt, Mijn beste. (60) In feite ben je Vidarbha's dochter niet, noch is deze held van je [Malayadhvaja] je echtgenoot en weldoener. Ook was je niet de echtgenoot van Purañjanī door wie je opgesloten raakte in het lichaam met zijn negen poorten. (61) In feite is het zo dat je door deze begoochelende energie die Ik schiep, jezelf voor een man, een vrouw of een aseksueel wezen hield, en je daarbij ons tweeën vergat als zijnde [verenigd in de zuivere geest van] de zwanen. (62) Jij en Ik verschillen niet van elkaar [in kwaliteit]. Kijk eens naar jezelf, je bent net zoals Ik Mijn vriend. Het denkbeeldige verschil tussen ons tweeën wordt door geen enkele geleerde ook maar in de geringste mate onderkend. (63) Wij twee verschillen niet meer van elkaar dan het beeld, dat je van jezelf ziet in een spiegel of in de ogen van een ander, verschilt van je eigen lichaam [vergelijk 3.28: 40]. (64) Een individuele ziel die aldus als een zwaan samenleeft in het hart, verkeert, onderricht door de andere zwaan, in zelfverwerkelijking omdat hij dan de herinnering heeft hervonden die verloren was gegaan in de gescheidenheid van Hem [in een materieel leven].'

(65) '**O** Prācīnabarhi, ik droeg deze spirituele kennis aan u over in beeldspraak, omdat de Allerhoogste Persoonlijkheid, onze Heer, de Oorzaak Aller Oorzaken, ervan houdt om mysterieus te zijn.'

*: Deze zeven zoons zouden staan voor de in de aanvang zeven processen van de *vidhi marga* toegewijde dienst van horen, zingen, heugen, aanbidden, bidden, liefdevolle toegewijde dienst leveren en dienen van de voeten van de Heer. Later werd daaraan toegevoegd de *raga marga* processen van de evenwicht-vriendschap en het overgeven van alles.

4.29 - De Conversatie van Nārada en Koning Prācīnabarhi

(1) **K**oning Prācīnabarhi zei: 'O grote wijze, we konden uw woorden niet echt goed begrijpen. De wijzen mogen doorhebben wat ze werkelijk inhouden, maar wij die gefascineerd zijn door vruchtdragende bezigheden kunnen dat niet.'

(2) **N**ārada zei: 'De persoon van Purañjana ['hij die de stad geniet die het lichaam is'] moet men zien als de schepper van zijn eigen situatie waarin hij zich ophoudt in een één- [een geest], een twee-, een drie- [als met het hebben van een stok] of een vierbenig lichaam, dan wel een lichaam met vele benen of helemaal geen benen. (3) Hij die ik beschreef als zijnde onbekend [Avijñāta, 4.25: 10] is de vriend en Heer van de persoon, omdat Hij door de levende wezens nooit [geheel] wordt begrepen aan de hand van namen, handelingen en kwaliteiten [vergelijk Adhokṣaja]. (4) Als het levende wezen volledig wil genieten van de basiskwaliteiten van de natuur, beschouwt hij [de menselijke gedaante van] het hebben van negen poorten, twee benen en twee handen, als iets goeds. (5) De

jonge vrouw [*pramadā* of Purañjanī] moet men dan zien als de intelligentie die verantwoordelijk is voor het 'ik' en 'mijn' van het toevlucht nemen tot het lichaam, waarmee dit levend wezen, sensibel met de geaardheden van de natuur, lijdt en geniet. (6) Haar vrienden vertegenwoordigen de zintuigen die tot waarnemen en handelen leiden, de vriendinnen staan voor de bezigheden van de zintuigen, terwijl de slang betrekking heeft op de levensadem in zijn vijf vormen [de opgaande (*udana*), de neergaande (*apāna*), de expanderende (*vyāna*), de balancerende (*samāna*) en de hooggehouden adem (*prāṇavāyu*)]. (7) De geest moet men zien als de o zo machtige [elfde] leider van de twee groepen van de zinnen en het koninkrijk Pañcāla als de vijf bereiken [of voorwerpen] van de zinnen temidden waarvan de stad met de negen openingen wordt aangetroffen. (8) De twee ogen, twee neusgaten, twee oren en de geslachtsorganen en het rectum zijn dienovereenkomstig de paarsgewijze poorten samen met de mond [als de negende] waar men onder begeleiding van de zinnen doorheen gaat als men zich naar buiten beweegt. (9) De twee ogen, de neusgaten en de mond begrijpt men als de vijf poorten aan de voorkant [het oosten], met het rechter oor als de poort op het zuiden en het linker oor als de poort op het noorden, terwijl beneden in het westen zich de twee poorten bevinden die men het rectum en het geslachtsdeel noemt. (10) Zij die Khadyotā en Āvirmukhī worden genoemd en op één plaats waren aangebracht, zijn de ogen waarmee de meester met zijn gezichtsvermogen de vorm genaamd Vibhrājita kan waarnemen ['dat wat duidelijk wordt gezien', zie 4.25: 47]. (11) De poorten met de namen Nalinī en Nālinī vertegenwoordigen de twee neusgaten en de plaats genaamd Saurabha vertegenwoordigt de geur. De [metgezel genaamd] Avadhūta is de reukzin, Mukhyā staat voor de mond met [als de vrienden] het spraakvermogen genaamd Vipaṇa, en de smaakzin wordt Rasajña genoemd [zie 4.25: 48-49]. (12) Āpaṇa heeft betrekking op het gebied van de tong en Bahūdana op het bereik van de verscheidenheid aan voedingsmiddelen, met [als de poorten] het rechter oor genaamd Pitṛhū en het linker oor dat Devahū wordt genoemd [zie 4.25: 49-51]. (13) Als men samen met de metgezel van het horen genaamd Śrutadhara de weg volgt naar [het zuidelijk en noordelijk deel van] Pañcāla, kan men middels de processen van het genieten van de zinnen en de onthechting zoals beschreven in de geschriften [respectievelijk] Pitṛloka en Devaloka bereiken. (14) Naast de poort van het rectum genaamd Nirṛti is er aan de onderkant het geslachtsdeel genaamd Āsurī, dat de poort vormt voor de seksualiteit van de gewone man [die in het gebied Grāmaka] zich aangetrokken voelt tot de geslachtsdaad die [de vriend] Durmada wordt genoemd [zie 4.25: 52-53]. (15) Vaiśasa is [het gebied van] de hel en [de vriend] Lubdhaka is het uitscheidingsorgaan. De blinden waar je vervolgens van mij over vernam, zijn de benen en de handen waarmee de mensen aan hun werk beginnen [zie 4.25: 53-54]. (16) De privévertrekken worden gevormd door het hart en de dienaar genaamd Viṣūcīna is het denken waarvan de materiële kwaliteit naar verluid in illusie, bevrediging of uitbundigheid resulteert. (17) Zo gauw het denken wordt geprikkeld en activeert in samenhang met de natuurlijke geaardheden, laat de individuele ziel, die [in feite] de waarnemer

is, zich door die activiteiten meeslepen [zoals Purañjana door zijn koningin werd meegesleept, zie 4.25: 56].

(18-20) **H**et lichaam is de strijdwagen die, met de zintuigen als de paarden, in feite niet vooruit komt in de loop van de jaren. De twee wielen vormen de activiteiten van het baatzuchtig handelen en de vroomheid, de vanen zijn de drie basiskwaliteiten van de natuur en de vijf steunen zijn de vijf soorten adem. De teugel is de geest, de wagenmenner is de intelligentie, de zitplaats is het hart, de twee haken voor de harnassen vormen de dualiteit, de vijf wapens zijn de zinsobjecten en de zeven pantserplaten zijn de fysieke elementen [van nagels, huid, vet, vlees, bloed, been, en merg]. De [tien] commandanten van de vijf oogmerken en vijf benaderingswijzen vormen, met [de elfde commandant van de geest] het valse verlangen van de uiterlijkheid, de militaire macht van de elf processen van de vijf zinnen [de geest en de vijf zinnen van handelen en van waarnemen] waarmee men ter wille van het zinsgenoegen in afgunst bezig is [zie nogmaals 4.26: 1-3]. (21) Het jaar dat Caṇḍavega werd genoemd staat voor [het verstrijken van] de tijd in verband waarmee de driehonderdzestig mannen en vrouwen van de hemel moeten worden begrepen als zijnde de dagen en de nachten die met hun rondbewegen de levensduur bekorten die men op deze aarde heeft [zie 4.27: 13]. (22) De dochter van de Tijd die bij niemand welkom was en die door de koning van de Yavana's ten gunste van dood en vernietiging werd aanvaard als zijn schoonzus, staat voor *jarā*, de oude dag [zie 4.27: 19-30]. (23-25) Zijn volgelingen, de Yavana-soldaten, vertegenwoordigen de verstoringen van de geest en het lichaam die, als de levende wezens in nood verkeren, snel aan de macht komen met Prajvāra in de vorm van de twee soorten van koorts [heet en koud, fysiek en mentaal conflict]. Aldus is hij die verblijft in het lichaam dat wordt bewogen door de materiële wereld, voor een honderdtal jaren onderworpen aan verschillende soorten van beproevingen teweeggebracht door de natuur, door andere levende wezens en door hemzelf. Daarin vasthoudend aan de fragmentarische aard van het zinsgenoegen, mediteert hij op het 'ik' en 'mijn' van zichzelf als degene die handelt en schrijft hij, ondanks zijn bovenzinnelijke natuur, aldus foutief de kenmerken van de levenskracht, de zinnen en de geest toe aan de ziel. (26-27) Als de persoon de Allerhoogste Ziel vergeet, de Almachtige Heer die de hoogste leraar is, geeft hij zich over aan de geaardheden van de natuur om daarin zijn geluk te vinden. Zich manifesterend met die basiskwaliteiten, begint hij aan levens passend bij zijn karma. Daarin wordt hij dan hulpeloos beheerst door het verrichten van vruchtdragende handelingen die van een witte [a-karma of dienst in goedheid], een zwarte [vi-karma of slechte daden in onwetendheid] of een rode aard zijn [regulier karma of werk met hartstocht voor het profijt; vergelijk B.G. 13: 22 en 4: 17]. (28) Afgaand op het licht van de goedheid bereikt men betere werelden, maar soms belandt men met zijn hartstocht voor het werk in de ellende en dan weer ziet men zich met een overmaat aan traagheid of duisternis in treurnis eindigen [zie B.G. 18a: 37-39]. (29) Soms is men een man en soms een vrouw en soms is men geen van beide. Dan weer is men zijn verstand kwijt en dan weer ben je een menselijk wezen, een dier of een god. Men neemt zijn ge-

boorte overeenkomstig het karma dat men heeft met de geaardheden van de natuur. (30-31) Als een zielige hond die, geplaagd door de honger, van huis tot huis rondzwerft om dan weer beloond en dan weer gestraft te worden, reikt het levend wezen, met zijn najagen van verschillende soorten van hogere en lagere verlangens, tot het hoge en lage, of bewandelt hij een middenweg en bereikt hij zo, door zijn lot bepaald, dat wat aangenaam is of niet zo aangenaam [de 'hemel' of de 'hel']. (32) Hoewel het levende wezen, geconfronteerd met de verschillende vormen van ellende zoals veroorzaakt door de natuur, door anderen of door hemzelf, zijn tegenmaatregelen neemt, is het voor hem niet mogelijk de ellende een halt toe te roepen. (33-34) Hij doet in werkelijkheid niet meer dan wat een man doet die een zware last op zijn hoofd draagt en die last naar zijn schouder verplaatst. Alles wat hij, o zondeloze, in staat van illusie denkt te kunnen doen is een droom tegengaan met een andere droom. Het bestrijden van de ene [karmische] handeling met de andere vormt geen definitieve oplossing, alleen als je beiden tegenwicht biedt is dat het geval. (35) Net zoals er geen eind komt aan de subtiele manifestatie van de reflectie, waarin de geest ronddoolt als in een droom, komt er ook geen einde aan je ronddolen in de materiële wereld, ondanks dat de zinsobjecten geen gefixeerde werkelijkheid vormen. (36-37) Om een einde te maken aan de aaneenschakeling van ongewenste zaken [herhaalde geboorten] in het materiële bestaan, is het daarom voor de ziel van essentieel belang om van zuivere toewijding te zijn voor de geestelijk leraar. Hij staat voor het beoefenen van de bhakti-yoga in relatie tot de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, Vāsudeva, waarmee het resultaat wordt verkregen van volkomen kennis en volledige onthechting. (38) Dat, o beste van de koningen, zal spoedig tot stand komen als men steeds trouw luistert naar en zich de verhalen herinnert over de Onfeilbare.

(39-40) **O**veral waar men de grote toegewijden aantreft, zuivere zielen breed van opvattingen wiens bewustzijn gericht is op het regelmatig reciteren van en vernemen over de kwaliteiten van de Allerhoogste Heer, o Koning, vloeien uit de monden van de grote [voorbeelden, de leraren] de talrijke stromen van nectar over de handelingen van de doder van Madhu. Zij die zich daar gretig aan laven krijgen er nooit genoeg van. Honger, dorst, angst, weeklagen of illusie krijgen nimmer vat op hen die weten te luisteren [vergelijk 3.25: 25]. (41) De geconditioneerde individuele ziel echter die het steeds moeilijk heeft met wat de natuur hem biedt [aan angsten, pijnen, zorgen etc.], voelt zich niet aangetrokken tot de nectar-oceaan van verhalen over de Heer. (42-44) Brahmā zelf, de vader van de stamvaders, Heer Śiva, Manu, de bestuurders van de mensheid onder leiding van Dakṣa, gestrenge celibatairen aangevoerd door Sanaka, Marīci, Atri en Aṅgirā, Pulastya, Pulaha, Kratu, Bhṛgu, Vasiṣṭha, en ikzelf tenslotte, zijn allen goed ingevoerde, gezaghebbende brahmaanse sprekers. Hoewel we inzicht hebben dankzij onze meditatie, kennis van zaken en verzakingen, kunnen we de Ziener Zelf, de Beheerser in het voorbije, niet doorgronden. (45) Bezig met het luisteren naar de onbegrensde geestelijke kennis en met het in mantra's bezingen van de heerlijkheden van de enorm uitgebreide deelvermogens [de halfgo-

den], kent men nog niet de Allerhoogste [zie voetnoot 1]. (46) Als Hij die zo vol van genade is, de Allerhoogste Heer, door een ziel wordt gerealiseerd geeft zo iemand zowel zijn wereldse gezichtspunten als zijn gehechtheid aan Vedische rituelen op [zie ook B.G. 18: 66].

(47) **O** mijn beste Prācīnabarhi, beschouw daarom nooit onwetend de schone schijn van het vruchtdragend handelen als je levensdoel. Ook al klinkt het [vergaren] nog zo mooi in je oren, het ware belang is er niet mee gediend [vergelijk B.G. 2: 42-43]. (48) Minder intelligente zielen spreken over de [vier] Veda's in het belang van rituelen en plechtigheden, maar zulke mensen weten niet [wat de ware strekking van de Veda's is], ze hebben er geen idee van waar ze de wereld van Heer Janārdana moeten zoeken [van Viṣṇu, Kṛṣṇa als de overwinnaar van de weelde]. (49) U die [met uw zonen, de Pracetā's] de ganse aarde bedekt hebt met het *kus'a*gras dat naar het oosten wijst [zie 4.24: 10], ontleent grote trots aan al het doden [van de offerdieren] en denkt van uzelf dat u zeer belangrijk bent. Maar u weet niet welk werk u te doen staat, met welke arbeid u de Allerhoogste Persoonlijkheid van God tevreden stelt, met welke kennis, welke scholing er het bewustzijn van Hem is. (50) De Allerhoogste Heer Zelf is de Superziel van allen die een materieel lichaam hebben aanvaard; Hij is de Beheerser van de materiële natuur. Zijn voeten vormen de toevlucht waarmee alle mensen in deze wereld hun geluk vinden. (51) Hij is inderdaad degene die het meest geliefd is, de Subtiele Persoon door wie er niet de geringste angst is. Alleen Hij verkeert volkomen in kennis. Enkel de persoon die dit geleerd heeft, is de geestelijk leraar die niet verschilt van de Heer.'

(52) **N**ārada zei: 'Aldus heb ik uw vragen beantwoord, o man van wijsheid. Luister nu naar de gevestigde mening [van de wijsheid] omtrent een vertrouwelijk onderwerp die ik u nu ga toevertrouwen. (53) [Stelt u zich] een hert [voor] dat veilig met zijn hinde zijn gras staat te grazen in een veld vol bloemen. Ongestoord zijn gang gaand met in zijn oren de bekoring van het lied van de hommels, is hij zich er niet goed van bewust dat zich voor hem tijgers bevinden die snel willen toeslaan en dat er zich achter hem een jager ophoudt die op zoek is naar een kans om hem met zijn pijlen te doorboren. (54) De bloemen werken precies als een vrouw die met haar zoete bloemengeur de veiligheid van het huishoudelijk leven suggereert als resultaat van een onschuldig verlangen naar het zinsgenoegen van zoiets als bloemen plukken. Zo bevredigt men [zoals het hert], zijn verlangens in het altijd met de echtgenote verzonken zijn in gedachten aan seksuele bevrediging en in de geneugten van de tong. Het geluid van de verschillende hommels dat zo aangenaam in de oren klinkt kan je vergelijken met al de o zo aantrekkelijke praatjes waarmee je vrouw allereerst en waarmee ook je kinderen je geest volledig in beslag nemen. De tijgers voor hem staan samen voor al de momenten van de dagen en de nachten die, met het genieten van het huishoudelijk bestaan, onopgemerkt iemands levensduur bekorten. En achter hem, zich ervan verzekerend niet te worden gezien, sluipt de jager als de opzichter van de dood door wiens pijl iemands hart in deze wereld wordt doorboord.

Stelt u zichzelf nu voor als degene wiens hart wordt doorboord, o Koning. (55) Verplaats u in het bewustzijn van dat grazende hert en geef de fixatie op met wat u in uw hart zo zeer koestert. Geef dat idee en die verhalen van het huishoudelijk bestaan op, dat zo abominabel vol is van seksuele beslommeringen, en wees, geleidelijk aan onthecht rakend, enkel uit op de toevlucht van de bevrijde zielen.'

(56) **D**e koning zei: 'O brahmaan, na dit machtige verhaal te hebben aangehoord en overwogen, moet ik zeggen dat de hoge heren [mijn leraren] dit niet wisten, want als dat zo was, waarom hebben ze me dit dan niet uitgelegd? (57) Maar mijn twijfels over hen, o brahmaan hebt u al pratend weggenomen. Zelfs de grootste wijzen die vrij zijn van sensuele handelingen, kan het mankeren aan bewustzijn. (58) Iemand die zijn lichaam opgeeft om een ander lichaam in een volgend leven te genieten, moet de gevolgen onder ogen zien van het karma dat hij in dit leven heeft opgebouwd. (59) Zo kent men de bewering van de Vedische geleerden die luidt: van alles wat men in het leven doet, ziet men niet direct de gevolgen in.'

(60) **N**ārada zei: 'Van het karma waar een persoon zich aan waagt, moet het gevolg in een leven erna onder ogen worden gezien, omdat [gestorven zijnd] er [in iemands onbelichaamde staat] niets verandert aan dat wat bij hem hoort: zijn bewijs van leven [het subtiele lichaam of de *liṅga*] en de geest daaromtrent. (61) Zoals een persoon in bed liggend en ademhalend, met het loslaten [van het grofstoffelijke] in zijn geest [dromend] de handelingen ondergaat waar hij zich [wakend] mee inliet, zo vergaat het hem ook in een gelijksoortig of ander [dierlijk] lichaam [of een andere wereld waarin hij reïncarneerde na zijn dood]. (62) Wat dit 'mijn' van de geest ook allemaal moge inhouden in de aanname van een 'ik', neemt het levend wezen met zich mee als de werklast die hij verwierf en met dat karma begint hij opnieuw aan een materieel bestaan. (63) Zoals iemands geestesstaat het gevolg is van wat hij zintuiglijk ervaart en wat hij [in reactie] doet, wordt men op dezelfde manier geestelijk gekenmerkt door geneigdheden die het resultaat zijn van fysieke handelingen verricht in een voorgaand leven. (64) Soms doemen willekeurige beelden op voor je geestesoog, zonder dat je die beelden ooit eerder hebt gehoord, gezien of ervaren. (65) O koning, neem van me aan als ik u zeg dat voor een levend wezen, dat geplaatst wordt voor een levenskenmerk dat zich zo opwerpt in het lichaam, zich geen enkel ding in de geest kan voordoen dat niet al eens eerder werd geprobeerd, ervaren of begrepen. (66) De geest die een mens heeft vormt een aanduiding van welke gedaanten hij heeft aanvaard in het verleden en - ik wens u al het beste toe - in een toekomstige geboorte zal aannemen, alsook of hij niet opnieuw geboorte zal nemen. (67) Wat iemand gedaan heeft in een andere tijd of op een andere plaats kan [dus] worden afgeleid van de beelden die men soms heeft in de geest van dingen die men in dit leven nog nooit eerder heeft gehoord of gezien. (68) Alles wat middels de zinnen wordt waargenomen kan zich op verschillende manieren in opeenvolging ordenend [of in diverse soorten van logica of individuele gezichtspunten] opwerpen in - en weer verdwijnen uit - het hart; ieder mens is begiftigd met een geest [vol

van indrukken uit het verleden]. (69) Met de Fortuinlijke steeds aan je zijde verkerend in een geest van zuivere goedheid [vrij van hartstocht en onwetendheid], zal de wereld om je heen, [het z.g. 'hier en nu' die met al die indrukken kan zijn] als met de donkere verschijning van de [nieuwe] maan [ook wel Rahu genaamd met een eclips], aldus verbonden zich [glashelder] aan je openbaren. (70) Van dit bewustzijn, dat aldus vrij is van 'ik' en 'mijn', is een persoon gescheiden zolang de eeuwige inwoner [in de vorm van het subtiele lichaam van de levenskenmerken, geneigdheden of impressies, de *liṅga*] een afzonderlijke structuur van materiële kwaliteiten vormt bestaande uit intelligentie, geest, zinnen en zinsobjecten. (71) Diep in slaap, als men flauw valt of als men in een shocktoestand verkeert, valt de ademhaling stil en houdt de kennis van en het denken aan een 'ik' op, en dat is ook zo als men hoge koorts heeft of doodgaat. (72) Precies zoals de maan niet wordt gezien als die nieuw is, kan men ook niet de *liṅga*, het zelf van de levenskenmerken [het subtiele lichaam of ego], van een jong iemand in de baarmoeder en in de vroege jeugd waarnemen, omdat de elf [van de zinnen en de geest] nog onvolgroeid zijn. (73) Net zoals ongewenste zaken in een droom hun beloop moeten hebben [totdat men ontwaakt], komt er voor een ziel die zich steeds op zinsgenot richt - ondanks dat de zinsobjecten geen gefixeerde werkelijkheid vormen - ook geen einde aan zijn ronddolen in een materieel bestaan [***]. (74) De individuele ziel [de *jīva*] begrijpt men als een combinatie van de levenskracht met het, door de drie geaardheden bestuurde en in zestien geëxpandeerde, [subtiele] lichaam van de levenskenmerken, de *liṅga* [geëxpandeerd in de zestien van de vijf zinsobjecten, de vijf werkende en kennende zinnen en de geest]. (75) Hiermee [met deze *liṅga*] verwerft de persoon materiële lichamen die hij ook weer achter laat en komt hij aldus lichamelijk omhuld tot plezier, weeklagen, angst, misère en geluk [vergelijk B.G. 2: 13]. (76-77) Net zoals een rups niet verdwijnt als hij zijn lichaam moet opgeven [om een vlinder te worden], verdwijnt ook een mens niet, zolang hij zich identificeert met het lichaam dat hij had, als hij sterft na het beëindigen van zijn materiële activiteiten. Omdat de geest [meegevoerd door de *liṅga*] heerst over de mens, vormt die de oorzaak van het materiële [voort]bestaan van al de geschapen belichamingen. (78) Als men uit op resultaten steeds [tot de dood erop volgt] doorgaat met handelingen ter wille van het zinsgenoegen, raakt men door de begoocheling van die daden karmisch gebonden aan een [ander] fysiek lichaam [zie B.G. 3: 9]. (79) Hou u, om dat tegen te gaan, daarom met hart en ziel bezig met het toegewijd dienen van de Heer en beschouw daarbij de kosmische manifestatie als zijnde beheerst door Hem van wie er handhaving, schepping en vernietiging is [zie voetnoot **].'

(80) **M**aitreya zei: 'Nadat Nārada, de machtigste, zuiverste en belangrijkste toegewijde, hem uitleg had verschaft over de positie van de twee zwanen [van de individuele ziel en de Opperziel die de Heer is], nam hij afscheid en vertrok hij naar de wereld van de vervolmaakte zielen [Siddhaloka]. (81) Met het achterlaten van instructies voor zijn zoons om de zorg voor de gewone man op zich te nemen, vertrok Prācīnabarhi, de wijze koning, toen ter wille van zijn verzakin-

gen naar de geestelijke verblijfplaats van Kapila [te Gangā-sāgara, daar waar de Ganges uitmondt in de baai van Bengalen, zie voor Kapila Canto 3.24-33]. (82) Aldaar met een eenpuntige geest sober levend aan de lotusvoeten van Govinda, slaagde hij, onophoudelijk Hem vererend, erin zich te bevrijden van zijn gehechtheden en middels zijn toewijding op te gaan in de Ene Werkelijkheid. (83) O zondeloze, een ieder die luistert naar of een beschrijving geeft van deze gezaghebbende, geestelijke lering zoals uiteengezet door Nārada, zal verlost raken van de lichamelijk levensopvatting [van de *liṅga*]. (84) Ontvangen uit de mond van de aanvoerder van de grote wijzen, zal deze vertelling, onder woorden gebracht, ieders hart zuiveren, omdat ze deze wereld heiligt met de roem van de Heer van de Bevrijding, Mukunda. Hij die het zingt zal terugkeren naar de geestelijke wereld en, vrij van alle gebondenheid, als een bevrijde ziel, niet langer rondwaren in deze materiële wereld. (85) Dit wonderbaarlijke spirituele mysterie [deze allegorie] waarover u van mij vernam betreffende een persoon [Purañjana] die bij zijn vrouw zijn toevlucht zocht, maakt een einde aan alle twijfels over [de kwestie van het hebben van een] leven na de dood.'

*: Volgens Vijayadhvaja Tīrtha, een beroemde commentator van het Bhāgavatam behorende tot de Madhvācārya-sampradāya, behoren de twee volgende verzen te verschijnen na vers 45 van dit hoofdstuk. "Wat zou nu het verschil zijn tussen mensen en dieren als de intelligentie van allen berust op de dierlijke handhaving van het lichaam? Na zovele geboorten alhier een menselijk leven te hebben bereikt zal de individuele geestelijke ziel op de voorgrond staan als men, het pad van de spiritualiteit volgend, heeft gebroken met die lichamelijkheid, als men het onjuiste idee heeft opgegeven dat men een grofstoffelijk of subtiel lichaam zou zijn."

**: Volgens Vijayadhvaja Tīrtha, verschijnen de twee volgende verzen na vers 79. "Als je van toewijding voor Kṛṣṇa bent, van genade bent voor anderen, en van volmaakte kennis bent wat betreft het Ware Zelf, zal bevrijding uit de gebondenheid aan een materieel bestaan het gevolg zijn. Het grote geheim van dit alles is dat het materieel bestaan van wat we [zullen] zien en niet [meer] zien allemaal oplost, net als in je slaap; met andere woorden, alles wat er gebeurde in het verleden, gebeurt in het heden en gaat gebeuren in de toekomst, is niet meer dan een droom."

***: De eerste twee regels van dit vers vormen in het Sanskriet een herhaling van de eerste twee regels van vers 35.

4.30 - De Activiteiten van de Pracetā's

(1) **V**idura zei: 'De zoons van Prācīnabarhi waar u voorheen over sprak, o brahmaan, stelden allen met succes de Heer tevreden met het lied van Heer Śiva [zie 4: 24]. Wat bereikten ze daarmee? (2) O discipel van Bṛhaspati, wat vonden de Pracetā's op hun weg nadat ze de god van de berg Kailāsa [Śiva] hadden ontmoet die de Heer van de Emancipatie en Zaligheid zo dierbaar is? Ze zullen zeker de bovenzinnelijke positie wel bereikt hebben, maar wat voor een leven verwierven ze daar ongewild mee in deze wereld of in een volgend bestaan?'

(3) **M**aitreya zei: 'De Pracetā's die bij het meer deden wat hun vader hen had opgedragen, stelden met het zingen van mantra's met hun verzaking Hem tevreden die Zich in het hart ophoudt [de Allerhoogste Heer]. (4) Na de tienduizend jaar van hun gestrenge verzaking [zie ook 4.24: 14] verscheen toen de Oorspronkelijke Persoon van de Eeuwige Werkelijkheid voor hen, die ze geruststelde en beloonde met Zijn schoonheid. (5) Zittend op de rug van de vogel waarmee Hij rondreist [Garuḍa], zag Hij eruit als een wolk rond de top van de berg Meru

en verdreef Hij, gehuld in een geel gewaad en met het juweel om Zijn nek, alle duisternis in de omtrek. (6) Glanzend van de gouden sieraden straalde Hij met Zijn helm op Zijn hoofd, Zijn verbijsterend mooie gelaat en Zijn acht wapens, terwijl een gevolg van wijzen en halfgoden Hem tot in de puntjes verzorgden en Garuḍa als was Hij een supermenselijk wezen [een Kinnara] Zijn Heerlijkheden bezong. (7) Met een bloemenslinger tussen Zijn acht stoere armen die bijna zo mooi was als de Godin van het Geluk, richtte de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God Zich met een stem zo diep als de donder tot de overgegeven zoons van Prācīnabarhi terwijl Hij ze genadevol aankeek. (8) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik ben zeer verheugd over jullie onderlinge vriendschap, over jullie bezigheid als vrienden in dezelfde plichtsopvatting, o zoons van de koning. Daarom mogen jullie Me, tot je grote geluk, om een gunst vragen. (9) Een ieder die zich iedere dag, iedere avond jullie herinnert, zal een zielsverwant zijn met zijn broeders en een vriend met alle levende wezens. (10) Zij die Mij 's ochtends en 's avonds aandachtig loven met het lied van Heer Śiva, zal Ik belonen met de vervulling van al hun verlangens en een zuiver intellect. (11) Jullie stralende heerlijkheid zal over de hele wereld bekend zijn omdat jullie zo van harte de opdracht van jullie vader hebben aanvaard. (12) Er zal een beroemde zoon zijn [van jullie] die, in kwaliteiten geenszins onderdoend voor Heer Brahmā, de drie werelden zal bevolken met zijn nakomelingen. (13) De lotusogige dochter die de wijze Kaṇḍu kreeg van [het meisje uit de hemel genaamd] Pramlocā, werd overgedragen aan de zorg van de [godheid van de] bomen, o zoons van Prācīnabarhi. (14) Toen zij, geplaagd door honger, moest huilen, goot Soma, de Koning van de Maan, met behulp van zijn wijsvinger genadig de nectar in haar mond. (15) Verwek, gehoorzaam aan de opdracht van uw vader die Mij trouw volgt, nageslacht en trouw meteen met haar, die dochter van een grote schoonheid met zo vele kwaliteiten. (16) Moge dit goedgemanierde, volslanke meisje met een karakter en plichtsbesef als dat van jullie, een volkomen toegewijde echtgenote voor jullie allen zijn. (17) Bij Mijn genade zal jullie macht miljoenen hemelse jaren [één jaar op aarde is één dag in de hemel, zie 3: 11] zonder onderbreking voortbestaan en zullen jullie alle aardse en hemelse geneugten genieten. (18) Wees daarom standvastig met Mij door toegewijde dienst; met jullie geest vrij van de smet van de geaardheden, zullen jullie, vrij van gehechtheid aan een materieel bestaan, Mijn hemel bereiken. (19) Zelfs voor personen die een huishoudelijk bestaan hebben opgebouwd, beschouwt men een dergelijk familieleven niet als een oorzaak van gebondenheid - niet als je ieder moment van je tijd besteed aan [het verrichten van] goede werken en [het luisteren naar en vertellen van] de verhalen over Mij. (20) Als men deze altijd nieuwe Kenner heeft bereikt die aanwezig is in het hart als de Hoogste Geest van God, als degene waar de kenners van de Absolute Waarheid het over hebben, staat men niet te juichen of te jammeren en is men ook niet verbijsterd.'

(21) **M**aitreya zei: 'Toen ze Hem, de Heer, Hij die alle obstakels uit de weg ruimt, aldus hoorden spreken over het hoogste levensdoel, raakten de Pracetā's in Zijn aanwezigheid verlost van de besmetting door onwetendheid en hartstocht

en brachten ze, met haperende stemmen en gevouwen handen, gebeden voor de grootste van alle vrienden. (22) De Pracetā's zeiden: 'Keer op keer brengen we onze eerbetuigingen aan de vernietiger van alle leed die Zijn naam vestigde als de grootheid van de kwaliteiten die de snelste geest en rapste tong nog te boven gaat; alle eer aan Hem wiens wegen met behulp van onze zinnen niet te doorgronden zijn. (23) De Meest Vreedzame en Zuivere betuigen wij ons respect. Als men zijn geest heeft gevestigd op dat wat het Zijne is, verliest de wereld van dualiteiten zijn betekenis. Wij brengen Hem onze eerbetuigingen die, overeenkomstig de geaardheden van de natuur, Zijn gedaanten aannam voor de handhaving, schepping en vernietiging van het universum. (24) Wij buigen voor U, de volmaakte zuiverheid van de goedheid, voor U, o Heer Hari wiens intelligentie bevrijdt. U bent de alles doordringende Heer van het bewustzijn, Vāsudeva, Kṛṣṇa, de bestaansreden van alle toegewijden. (25) Ons eerbetoon voor U, degene met de lotusnavel, de lotus-slinger, de lotusvoeten en de lotusogen. (26) We brengen Hem, de Allerhoogste Getuige, onze eerbetuigingen wiens gewaad, met de kleur van de gele saffraan van een lotusbloem, smetteloos is; onze eerbetuigingen voor Hem die de toevlucht van alle levende wezens is. (27) De gedaante die U ons die onder de materie te lijden hebben onthulde, o Heer, maakt aan talloze problemen een einde; wat voor genade kan men zich nog meer wensen? (28) U die in Uw mededogen door Uw expansies [en leraren] zichtbaar bent voor de bescheiden toegewijden, kan men zich middels zijn toegewijde dienst - met [de nodige achting voor de] tijd - steeds als zodanig herinneren [- als zijnde zo fraai belichaamd en niet zo zeer in duizenden mantra's -], o vernietiger van alle onheil. (29) Met die gedaante komen al de verlangens van de levende wezens tot rust, hoe diep ze ook gevallen mogen zijn in hun zwoegen - waarom zou U, verborgen in onze harten, onze verlangens ook niet kennen? (30) De zegen waar wij naar uitzien is dat u tevreden over ons bent, o Vader van het Universum, o Allerhoogste Heer en geestelijk leraar met wie men op het pad van de bevrijding het uiteindelijke doel bereikt. (31) Niettemin bidden we U om een gunst, o Heer van de transcendentie boven al het overige. Uw heerlijkheid is onbegrensd en zo bezingt men U als zijnde Ananta [de Onbegrensde]. (32) Een bij geheel tevreden met het bereiken van de Pārijāta-boom [de van honing druipende hemelse wensboom of *kalpa-vṛkṣa*] zoekt zijn heil niet bij een andere boom, dus waarom zouden we, met het bereiken van Uw lotusvoeten, met die grondslag van alles recht voor ogen, dan nog meer vragen? (33) Zolang we besmet zijn door Uw begoochelende energie [*māyā*], moeten we ronddolen in deze wereld al naar gelang onze werklast [ons karma]. Gun ons [daarom], zolang dat nog het geval is, het gezelschap van Uw liefdevolle toegewijden, wat voor een leven we ook mogen hebben. (34) Slechts een enkel ogenblik in het gezelschap te mogen verkeren van hen die gehecht zijn aan de Allerhoogste Heer, is niet te vergelijken met het bereiken van de hemel, noch met de liefde van het niet meer opnieuw geboren worden en al helemaal niet met de [zogenaamde] zegeningen van de sterfelijke zielen. (35) In dat gezelschap worden de zuivere verhalen besproken als gevolg waarvan alle materiële hunkering tot vrede komt en er onder de aanwezigen geen sprake is van ook maar de geringste afgunst of vrees. (36) Daar, waar Heer Nārāyaṇa, het

uiteindelijke doel van de verzakers, wordt aanbeden, is de Allerhoogste Heer persoonlijk aanwezig middels de steeds weer herhaalde gesprekken over de waarheid van hen die zich wisten te bevrijden van hun gehechtheden. (37) Hoe kan het ontmoeten van toegewijden, die zich te voet begeven naar de heilige plaatsen om er zuiverheid te brengen, nu niet een genoegen zijn voor degenen die in angst leven? (38) Wij die een ogenblik persoonlijk in het gezelschap van Heer Śiva, Uw beminde vriend verkeerden, o Heer, hebben vandaag [daarmee] de bestemming bereikt die U bent, U, de bedreven arts om ons middels Uw omgang te genezen van de dood, de moeilijkst te genezen ziekte van het materieel bestaan. (39-40) We bestudeerden de geschriften, behaagden de leraren, de brahmanen en de ouderen, we waren goed voor spiritueel gevorderde zielen [de beschaafden, de *āryan's*] en eerden, zonder enige afgunst, onze vrienden, broeders en alle levende wezens. We waren van zware boetedoening, o Heer, en onthielden ons bij het water langdurig van voedsel. We deden dat alles enkel voor de zegen U, de meest verheven Persoonlijkheid van God, tevreden te zien. (41) Manu, Brahmā, de machtige Heer Śiva alsook anderen, zuiverden hun bestaan met verzaking en kennis, maar konden niet de volle omvang van Uw heerlijkheden zien. Niettemin deden ze hun gebeden, net als wij, die dat doen zo goed we maar kunnen. (42) Wij brengen U onze eerbetuigingen, de Allerhoogste Bovenzinnelijke Persoon gelijk voor iedereen en altijd zuiver, de Allerhoogste alomtegenwoordige Heer van de eeuwige goedheid.'

(43) **M**aitreya zei: 'Aldus geprezen door de Pracetā's zei de Heer, de beschermer van de overgegeven zielen, behaagd: 'Zo zij het [mogen uw gebeden in vervulling gaan'], en vertrok naar Zijn hemelverblijf. Maar ze wilden niet dat Hij vertrok, want ze hadden nog niet genoeg gezien van Hem wiens vermogen niet te overtreffen is. (44) De Pracetā's verlieten daarop het water van het meer, maar toen ze zagen dat de wereld was overdekt door bomen die zeer hoog gegroeid waren, alsof ze de weg naar de hemel wilden versperren, werden ze kwaad. (45) Als met het vuur aan het Einde der Tijden stichtten ze toen in hun furie, o Koning [Vidura als een heerser over de zinnen], geholpen door de wind ['hun adem'] een brand om de aarde vrij te maken van bomen. (46) Toen Hij zag dat ze [vrijwel] al de bomen in de as hadden gelegd, kwam de Grote Vader [Brahmā] om de zoons van Barhiṣmān tot vrede te bewegen met behulp van de rede. (47) De resterende bomen, die zeer bevreesd waren, schonken toen, op advies van Brahmā, hun dochter aan de Pracetā's [zie vers 13]. (48) Ertoe opgedragen door Brahmā, trouwden ze vervolgens allen met haar, genaamd Māriṣā, uit wie de zoon van de Aanstichter [de zoon van Brahmā] wederom zijn geboorte nam omdat hij de Grootheid [Śiva zie 4: 2] niet had gerespecteerd. (49) Hij was niemand anders dan Dakṣa, hij die geïnspireerd door God gedurende de voorgaande *manvantara* [periode van Manu*] genaamd Cākṣuṣa [de huidige wordt Vaivasvata* genoemd] zoveel mensen op de wereld had gezet als gewenst en na verloop van tijd ten onder was gegaan. (50-51) Hij als iemand die direct na zijn geboorte met de schittering van zijn luister de schittering van ieder ander overtrof, werd vanwege zijn bedrevenheid in het vruchtdragend handelen [van het offers bren-

gen] Dakṣa genoemd ['de bedrevene']. Aangesteld door het eerste levende wezen Brahmā om al de mensen voort te brengen en in stand te houden, verzekerde hij er zich ook van al de andere stamvaders bij het proces te betrekken.'

*: De verschillende Manu's die bestaan gedurende één dag van Heer Brahmā zijn de volgende: (1) Svāyambhuva, (2) Svārociṣa, (3) Uttama, (4) Tāmasa, (5) Raivata, (6) Cākṣuṣa, (7) Vaivasvata, (8) Sāvarṇi, (9) Dakṣa-sāvarṇi, (10) Brahma-sāvarṇi, (11) Dharma-sāvarṇi, (12) Rudra-sāvarṇi, (13) Deva-sāvarṇi en (14) Indra-sāvarṇi [zie ook 3: 11].

4.31 - Nārada Onderricht de Pracetā's

(1) **M**aitreya zei: '[De Pracetā's] ontwikkelden daarop [volgend op hun huwelijk met Māriṣā] een gerijpte visie. Met in gedachten wat de Heer in het Voorbije had gezegd [over de waarde van onthechting] droegen ze spoedig de zorg voor hun echtgenote over aan hun zoon [Dakṣa] en vertrokken ze van huis. (2) Zich in westelijke richting begevend naar de kust waar de wijze Jājali verbleef, bereikten ze, als zijn leerlingen verenigd in de geest van het Absolute, de volmaaktheid van het inzicht in de ziel [die in een ieder aanwezig is]. (3) Zich de zithoudingen eigen makend, bereikten ze allen de volledige beheersing over hun ademhaling, geest, woorden en visie. Met het rechtop houden van hun lichamen hun geesten vrij houdend van onzuiverheden, zagen ze toen, tot vrede gekomen in hun betrokkenheid bij het bovenzinnelijke, Nārada verschijnen die [van oudsher] door zowel de verlichte als de onverlichte zielen wordt aanbeden. (4) Op het moment dat hij verscheen kwamen ze allen overeind, brachten ze ter verwelkoming hun eerbetuigingen en richtten ze zich met het voorgeschreven eerbetoon tot hem, nadat ze hem een comfortabele zitplaats hadden geboden. (5) De Pracetā's zeiden: 'Welkom, o wijze onder de verlichte zielen! Welk een geluk u vandaag hier aanwezig te zien; uw komst is als de beweging van de zon, o grote brahmaan, ze verdrijft alle angst. (6) Met onze bovenmatige gehechtheid aan

familiezaken, waren we bijna vergeten, o meester, wat Heer Śiva en de Heer in het Voorbije [Viṣṇu] ons voorhielden. (7) Maar wees met u nu voor ons aanwezig, zo goed om in ons de bovenzinnelijke kennis van de Absolute Waarheid [weer] tot leven te wekken waarmee we met gemak de enorme oceaan van onwetendheid kunnen oversteken.'

(8) **M**aitreya zei: 'Aldus verzocht door de Pracetā's kregen de koningen antwoord van de grote Nārada die, met zijn geest altijd verzonken in gedachten over de Heer Geprezen in de Verzen, van de grootste wijsheid was. (9) Nārada zei: 'De Hoogste Persoonlijkheid is de Heerser over die geboorte, dat leven, die vruchtdragende arbeid, die geest en die woorden van de mensen, waarmee de Ziel van Alle Werelden gediend is. (10) Of men nu handelt in overeenstemming met wat menselijk is of met wat de Veda's zeggen of dat men nu zo lang leeft als een halfgod, wat voor nut hebben de drie geboorten in deze wereld van geboren worden uit zaad, door inwijding of door de arbeid van het offeren [van *śaukra-sāvitra-yājñikaiḥ*, zonder die dienstverlening]? (11) Wat heeft een Vedische opvoeding voor zin, wat heeft men aan verzakingen of welbespraaktheid, wat heeft men nu aan mentaal speculeren, een scherp intellect, fysieke kracht en zinsbeheersing? (12) Wat heeft men aan het beoefenen van yoga, de analytische studie, het aanvaarden van de wereldverzakende orde, het lezen van de geschriften of al de andere gunstige activiteiten, als er nimmer de [ware] tevredenheid is van het Allerhoogste Zelf van de Heer? (13) Het lijdt geen twijfel dat het Allerhoogste Zelf in feite het doel vormt van alle goedgunstige activiteiten en dat de Heer de geliefde Superziel is die aan de wieg staat van de oorspronkelijke identiteit [van de zelfverwerkelijking] van alle levende wezens. (14) Zoals met het bewateren van de wortels van een boom de stam, takken en twijgen gediend zijn en men ook met behulp van voedsel het [gehele] zinsapparaat in leven houdt, eert men evenzo een ieder [de medemensen, de halfgoden] als men van aanbidding is voor de Onfeilbare. (15) Zoals de zon het water dat neerregende geleidelijk aan weer doet verdampen en alle levende, bewegende en niet bewegende wezens weer opgaan in de aarde ['tot stof vergaan'], zo vergaat het onmiskenbaar ook de voortgebrachte materiële natuur [die uiteindelijk weer opgaat] in de Heer. (16) Zoals men zonlicht ziet van de zon, zoals de krachten van de zinnen zich tonen in de slaap en zoals de geestelijke kennis naar voren treedt als men zijn meningsverschillen - in de verwarring over materiële activiteiten - te boven is gekomen, hoort deze schepping waar wij ons in bevinden bij de bovenzinnelijke Ziel van het Universum waar ze ooit uit verscheen. (17) Net zoals er het opeenvolgend bestaan en afwezig zijn van de wolken is en er het afwisselend duister en licht van de hemel is, o leiders van de aarde, is er ook het voortdurend veranderen van het opeenvolgend verschijnen en verdwijnen van de energieën van de hartstocht, de onwetendheid en de goedheid [de *guṇa's*] in het Allerhoogste Absolute [van Brahman]. (18) Houdt u daarom, allen vereend in Zijn kwaliteit, bezig met het toegewijd dienen van rechtstreeks de Bovenzinnelijke Heer die de eigenlijke oorzaak [*pradhāna*] van de Tijd is, de oorspronkelijke Persoon en de Ene Allerhoogste Ziel is van het onbeperkte aantal individuele zielen*, Hij die, op basis

van Zijn spirituele vermogen, losstaat van alles wat voortkomt uit het zelf. (19) Als men van genade is voor alle levende wezens, als men op deze of gene manier vrede heeft en als men al zijn zinnen in bedwang heeft, zal Janārdana, Hij die een ieder in beroering brengt, snel tevreden zijn. (20) In het hart geroepen van Zijn mensen die, met alle verlangens overwonnen en een ziel vrij van smetten, steeds groeien in hun toewijding, weet de Onvergankelijke [Viṣṇu], in Zijn ontvankelijkheid voor de waarheidlievenden, net zo min van wijken als de ruimte [van wijken weet wat betreft de werkelijkheid van de materie en de tijd]. (21) Hij aanvaardt nimmer wat personen met een onrein hart te bieden hebben, terwijl zij die met vertrouwen in de ziel en met gevoelens voor de Heer, offers brengen zonder uit te zijn op bezittingen, Hem dierbaar zijn. Zij [die onzuivere zielen] die prat gaan op scholing, afkomst, rijkdom en vruchtdragende arbeid, maken zich [vaak] schuldig aan overtredingen jegens de toegewijden die vrij zijn van materiële motieven [voorbij de noodzaak]. (22) Hij die aan zichzelf genoeg heeft, maakt zich nooit zorgen over de godin van het geluk die Hem volgt, over de halfgoden die om haar gunst dingen of over hen die over de mensen heersen. Want hoe kan een dankbaar persoon zich nu afkeren van Hem die steeds aan de kant staat van de dienaren op Zijn pad?'

(23) **M**aitreya zei: 'O Koning [Vidura], nadat de wijze, de zoon van Brahmā, aldus de Pracetā's had geïnformeerd over de onderwerpen betreffende de Heer, keerde hij terug naar zijn geestelijke verblijfplaats [Brahmaloka]. (24) Uit de mond van Nārada gehoord hebbend over de verheerlijking van de Heer die de zonden van de wereld wegneemt, mediteerden ze toen op de voeten van Hari en bereikten ook zij Zijn hemelverblijf. (25) In reactie op uw vragen, o Vidura, beschreef ik de heerlijkheid van de Allerhoogste Persoon. Dit is alles wat ik u te zeggen had over het gesprek van Nārada met de Pracetā's.'

(26-27) **Ś**rī Śukadeva zei: 'O beste van de koningen [Parīkṣit], verneem nu na deze getrouwe beschrijving van de dynastie van de zoon van Svāyambhuva Manu, Uttānapāda, van mij ook over de dynastie van Priyavrata [de andere zoon van Svāyambhuva, zie 3.12: 56, 4.1 en 4.8: 7]. Als iemand die van Nārada vernam over de kennis van de ziel, verdeelde hij, na keer op keer [zijn rechtschapen bestuur] te hebben genoten, de aarde onder zijn zoons en bereikte hij de bovenzinnelijke positie. (28) Toen dit alles werd beschreven door Maitreya en Vidura aldus de transcendentale boodschap vernam van de verhalen over de Onoverwinnelijke, nam zijn extase dermate toe dat hij er tranen van in zijn ogen kreeg. Overweldigd als hij was met de Heer in zijn hart, plaatste hij de voeten van de wijze op zijn hoofd.'

(29) **V**idura zei: 'Met wat u mij vandaag zo genadig liet zien over hoe je een einde aan je duisternis kan maken, o grote yogi, kunnen zij die vrij zijn van materiële motieven, de Heer bereiken.'

(30) **Ś**uka zei: 'Hem aldus de eer betuigend vroeg Vidura, die graag zijn familie wilde bezoeken, permissie om te vertrekken naar de stad Hastināpura, waarop hij vertrok, met zijn geest in vrede. (31) O Koning, een ieder die luistert naar dit verhaal over koningen die hun ziel en zaligheid aan de Heer geven, zullen het goede geluk van een lang leven, weelde, materieel vermogen en een goede naam bereiken, alsook het uiteindelijke levensdoel.'

*: De Tijd, het ingrediënt en de Schepper worden samen *tritayātmaka* genoemd, de drie oorzaken van deze materiële schepping.

**: Er zijn vier orden van de schepping: hemel, aarde, de levende wezens en hun maatschappelijke orde.

Aldus eindigt het vierde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: De Schepping van de Vierde Orde, de Bescherming door de Heer.**

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 4

4.1
Titel: De afbeelding is een schilderij getiteld 'Manu'.
Artiest: © van Wim Kuenen. (Prema, gebruikt met toestemming).
Bron: Prema.exto.nl

4.2
Titel: Het Hindu vintage plaatje laat Śiva zien geliefd door iedereen tijdens zijn huwelijk.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet.

4.3
Titel: Het schilderij is van Satī die graag haar familie wil bezoeken.
Artiest: © van Vlad Holst. Gebruikt met toestemming.
Bron: Ten Dreams.org

4.4
Titel: 'A woman goes Sati'.
Artiest: Nandalal Bose 1943.
Bron: Wikipedia.org & National Gallery of Modern Art, New Delhi, Acc. no. 4797.

4.5
Titel: 'Śiva carrying Satī on his trident'.
India, Himachal Pradesh, Kangra, ca. 1800.
Artiest: Onbekend
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

4.6
Titel: De afbeelding is een gekleurde aquatint getiteld: 'The Entrance to Kailasa'.
Artiest/Graveur: Daniell, Thomas (1749-1840) Datum: 1803.
Bron: British Library Online Gallery.

4.7
Titel: Het schilderij is getiteld: 'Kailashpati on Kailash (Meditating Shiva) with Shivalinga of Ice'
Artiest: Artiest onbekend.
Bron: Het is © van Exoticindiaart.com. Gebruikt met toestemming.

4.8
Titel: Dhruva
Artiest: Asit Kumar Haldar
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913.

4.9
Titel: Dhruva voor Viṣṇu.
Artiest: Dominique Amendola. Gebruikt met toestemming.
Bron: dominiqueamendola.com

4.10
Titel: Een wakende Yakṣa, bij de ingang van het Grand Palais te Bangkok, Thailand.
Artiest: Touristenfoto
Bron: Wikimedia.org

4.11
Titel: 'Kṛṣṇa Dancing with Gopis in Vṛndāvana'.
Artiest: Artist: Unknown. Folio from a Balagopalastuti (Praise for the young Lord of the Cowherds), India, Gujarat, South Asia ca. 1450-1475.
Bron/Ter beschikking gesteld door: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org

4.12
De afbeelding is een digitaal geproduceerde collage van Anand Aadhar en van een populaire afbeelding van Kṛṣṇa en twee klassieke westerse schilderijen getiteld:
Titel: 'The Voyage of Life Youth' door Thomas Cole (1801-1848).
Bron: National Gallery of Art
De afbeelding is geplaatst tegen het decor van de bergen van 'Der Watzmann' door:
Artiest: Caspar David Friedrich 1824-1825.
Bron: Wikimedia.org

4.13
Titel: 'Jacob's Ladder'
Artiest: William Blake.
Bron: British Museum, britishmuseum.org

4.14
Titel: 'Good and Evil'.
Artiest: William Blake.
Bron: William Blake Archive, blakearchive.org

4.15
Titel: 'The Four-Headed Brahmā Instructs Pṛthu'.
Artiest: © Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & Ptok.se

4.16
Titel: Het Hindoe vintage plaatje stelt Heer Viṣṇu en Lakṣmī voor als het goddelijk paar dat de wereld regeert.
Artiest: onbekend.
Bron: Internet.

4.17
Titel: 'Pṛthu chases the goddess earth',

van een geïllustreerd manuscript van de Bhagavata Puraṇa Indian, Pahari, ca. 1740
Artiest/Toegeschreven aan: Manaku, Indian, ca. 1700–1760.
Bron: Museum of Fine Arts, Boston, & Wikimedia.org

4.18
Titel: Het klassieke schilderij laat Kṛṣṇa zien met Zijn koeien.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet.

4.19
Titel: De klassieke afbeelding laat Kṛṣṇa zien die voor de paarden zorgt.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

4.20
Titel: Het schilderij toont het samenzijn van een Vaiṣṇava goeroe en discipel.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

4.21
Titel: Het klassieke schilderij toont een associatie van monniken aan de voeten van een goeroe van instructie.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

4.22
Titel: Het schilderij laat Valmiki zien in gesprek met volgelingen in zijn ashram.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

4.23
Titel: De afbeelding toont een yogi die mediteert om zijn lichaam te verlaten.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

4.24
Titel: Het schilderij is een vintage Hindoe afbeelding van een liefhebbende Śiva.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

4.25
Titel: Het schilderij is getiteld 'Young Woman'.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

4.26
Titel: Het schilderij is getiteld: 'Boar Hunt'.
Artiest: Kailash Raj.
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com. Gebruikt met toestemming.

4.27
Titel: Het Mughal schilderij met een uitweidende Nārada is getiteld: 'Kedar Ragini'. Het komt uit de Chunar Ragamala. Shaykh Hatim, Indian, Hara dynasty 1591.
Artiest: Onbekend
Bron: Smithsonian Freer Sackler Gallery

4.28
Titel: 'The Lover's Whirlwind'. Het illustreert Hell in Canto V van Dante's Inferno, 1824.
Artiest: William Blake
Bron: City Museum and Art Gallery, Birmingham (Museum) & wikipedia.org

4.29
Titel: 'Reïncarnatie'.
Artiest: © Wim Kuenen. Gebruikt met toestemming.
Bron: Prema.exto.nl

4.30
Titel: De eigentijdse Hindoe-afbeelding van Viṣṇu maakt deel uit van een persoonlijke collectie.
Artiest: Onbekend
Bron: saranaagathi.files.wordpress.com

4.31
Titel: Het schilderij toont Nārada die voor de Pracetā's preekt.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 5: De Aanzet tot de Schepping

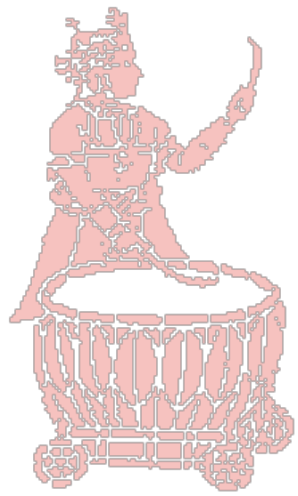

Śuka gaat verder over Priyavrata, Rishabha, Bharata
en de structuur van het Universum

5.1 - De Activiteiten van Mahārāja Priyavrata

(1) **D**e Koning [Parīkṣit] zei: 'Waarom, o wijze, was Priyavrata, de grote toegewijde tevreden met de ziel, er zo gelukkig mee thuis te verblijven, de plaats die de grondoorzaak is van de gebondenheid aan karma en de minachting [voor de wereldverzakende orde]? (2) Voor dat soort personen die vrij zijn van gehechtheden, is het toch niets om te zwelgen in familieaangelegenheden, o wijste van de tweemaal geborenen? (3) Het lijdt geen twijfel dat het bewustzijn van grote zielen zijn voldoening vindt in de schaduw van de voeten van de Heer geprezen in de verzen en niet zo zeer in de geest van gehechtheid aan huis en haard. (4) Dit is waar ik hevig aan twijfel, o brahmaan: hoe kan er [zoals met Priyavrata] op basis van de krachten van iemands huwelijkspartner, huis, kinderen enzovoorts, volmaaktheid en een feilloze vastbeslotenheid jegens Kṛṣṇa tot stand komen?'

(5) **Ś**rī Śuka zei: 'Het is volkomen juist wat u zei over de harten van de personen van bevrijding en de toegewijden die zijn verzonken in de nectargelijke honing van de verhalen aan de lotusvoeten van hun geliefde Heer geprezen in de geschriften. Ondanks de tegenslagen die ze soms ondervinden geven ze vrijwel nooit hun zo hoog verheven positie op. (6) Het staat alom bekend, o Koning, dat prins Priyavrata inderdaad een allerverhevenste toegewijde was die in zijn dienst aan Nārada's voeten zeer snel doordrongen raakte van de volledige waarheid omtrent de spirituele bedoeling die hij in toegewijd enthousiasme onophoudelijk besprak. Hoewel zijn vader hem verzocht over de aarde te heersen omdat hij zo

veel van de allerbeste kwaliteiten in zich had, kon hij er niet blij mee zijn. Hij wilde zich niet laten afleiden in zijn grote voorliefde voor het, met al zijn zinnen in al zijn handelen, in yoga verzonken zijn in de Allerhoogste Heer van de Ziel van het Universum, maar om geen enkele reden kon hij van het aanvaarden van die post afzien omdat, als hij op enige andere wijze zou afzien van het onware, dat zeker tot [cultureel] verval zou leiden. (7) En zo gebeurde het dat de eerste onder de halfgoden, Heer Brahmā, omringd door al zijn persoonlijke metgezellen en de Veda's, nederdaalde uit zijn hemelverblijf. Het is hij die altijd denkt aan het welzijn van het geheel van deze universele schepping bestaande uit de drie geaardheden. Hij is bekend met de uiteindelijke bedoeling ervan, de Allerhoogste Ziel, waaruit hij zelf voortkwam. (8) Als de maan tussen de sterren aan de hemel werd hij op zijn weg links en rechts aanbeden door de leiders van de halfgoden vanaf hun hemelse voertuigen. En zo deden dat ook, de één na de ander, groepjes vervolmaakten, hemelbewoners, verfijnden, zangers en wijzen [respectievelijk de Siddha's, de Gandharva's, de Cāraṇa's, de Sādhya's en de Muni's] toen hij aldus, als het stralend middelpunt, in de buurt van het Gandhamādana-gebergte aankwam [waar Priyavrata aan het mediteren was]. (9) Toen de *devaṛṣi* [Nārada] de zwaan herkende die de almachtige vader Heer Hiraṇyagarbha [Brahmā] droeg, stond hij samen met Priyavrata en zijn vader [Svāyambhuva Manu] daar aanwezig, onmiddellijk met gevouwen handen op om hem de eer te bewijzen met alles wat erbij hoort. (10) O zoon van Bhārata, de Heer, de oorspronkelijke persoon van het universum die aldus uit dankbaarheid voor de glorie van zijn nederdaling, zoals dat gebruikelijk was, werd geconfronteerd met de middelen van aanbidding en de lof voor zijn kwaliteiten in verheven taal, wendde zich toen tot Priyavrata, terwijl hij hem met een mededogende glimlach aankeek.

(11) **D**e grote Heer zei: 'Mijn zoon, luister naar de waarheid die ik u zeg. Wees niet jaloers op de Godheid die ons begrip te boven gaat. Wij, Heer Śiva, uw vader en deze grote Ṛṣi [Nārada] voeren allen Zijn opdracht uit en kunnen niet afwijken. (12) Geen enkel levend wezen kan met het aanvaard hebben van een materieel lichaam ontkomen aan wat door Hem werd besloten; niet door verzaking noch door scholing, niet door yoga noch op basis van de eigen kracht of intelligentie, kan men ooit Zijn wil trotseren met de weelde die men verwierf, met de deugd van zijn plichtsbetrachting, met behulp van anderen of door welke persoonlijke inspanning ook. (13) Mijn beste, op het gezag van de Ongeziene aanvaarden alle levende wezens het om verbonden te zijn met een materieel lichaam zodat ze kunnen handelen overeenkomstig hun karma en aldus zijn ze altijd gebonden aan geboorte en dood, illusie en verdriet, angst, geluk en leed. (14) Mijn zoon, in onze onvermijdelijke gebondenheid aan *guṇa* en *karm*a zijn wij, net als de vierbenige [stier] die met een touw door zijn neus gebonden is aan de tweebenige [voerman], gelijnd aan het lange touw van de Vedische instructie en gebonden aan allen die [binnen het *varṇāśrama*systeem] er toe bijdragen de Heer te behagen. (15) Als blinden geleid door iemand die kan zien moeten wij, mijn beste, [onderworpen aan Zijn Vedische touw] dan onvermijdelijk het leed en ge-

luk onder ogen zien dat hoort bij de kwaliteiten en het werk, afhankelijk van de situatie van het lichaam dat de Heer ons schonk. (16) Zelfs een bevrijde persoon moet zijn leven lang zijn lichaam in stand houden dat hij verwierf als gevolg van zijn verleden, ervan genietend zonder wanbegrip. Maar wat betreft een ander materieel lichaam [een nieuwe geboorte] zal hij, het ziend als iemand die uit zijn slaap ontwaakte, zich nooit laten bepalen door de materiële kwaliteiten ervan. (17) Iemand die daar niet voor waakt [iemand die zijn zinnen niet wil beheersen] heeft, zelfs als hij in de bossen verblijft, te vrezen vanwege de zes bijvrouwen [van de vijf zinnen en de geest]. Maar wat voor schade zou [anderzijds] een huishoudelijk leven iemand berokkenen die een in zichzelf tevreden en geleerd man is die zijn zinnen de baas is? (18) Eenmaal aan een huishoudelijk bestaan begonnen, moet een ieder die die zes tegenstanders wil overwinnen, ze eerst vanuit die stevige vesting de baas proberen te worden. Want pas als de ongereguleerde verlangens van die hevige vijanden hun kracht hebben verloren, kan men, aldus door de wol geverfd, zich vrij door het leven bewegen. (19) Als u deze zes tegenstanders hebt overwonnen en bevrijd bent van gehechtheden op gezag van deze bijzondere instructies van de Oorspronkelijke Persoon, kan u, beschermd in dit fort door de veilige haven van de lotusvoeten van Hem met de lotusgelijke navel, van al de genoegens van het leven genieten en aldus uw weg vinden.'

(20) **Ś**rī Śuka zei: 'De grote toegewijde van [Brahmā,] de machtige Heer die de geestelijk leraar is van de drie werelden, aldus volledig op de hoogte gesteld, boog als een nederige ziel met het aanvaarden van zijn opdracht zijn hoofd en zei: 'Ja dat zal ik' en bracht het met alle respect ten uitvoer. (21) Terwijl Priyavrata en Nārada in vrede er notie van namen, werd de grote Heer eveneens door Manu naar behoren gerespecteerd. Daarop vertrok hij om terug te keren naar zijn hemelverblijf, die hoog boven alles verheven plaats die alle beschrijving en verstand te boven gaat. (22) Manu die, ook door Heer Brahmā ondersteund, zijn plan ten uitvoer bracht en met de goedkeuring van Nārada zijn zoon de verantwoordelijkheid gaf voor de handhaving en bescherming van al de werelden in het universum, raakte [daarmee] persoonlijk verlost van zijn verlangens in de zo hoogst gevaarlijke, giftige oceaan van de materiële wereld. (23) [Priyavrata, de zoon van Manu die als] de keizer van het universum die, naar de opdracht van de Heer, aldus volledig in beslag werd genomen door materiële aangelegenheden, raakte door steeds te mediteren op de twee lotusvoeten van de Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon wiens bovenzinnelijke invloed alle gebondenheid tenietdoet, geheel gezuiverd met al het vuil uit zijn hart gewassen en bestuurde de materiële wereld met als enige wens de grote zielen te eren. (24) Hij trouwde daarop met Barhiṣmatī, de dochter van Viśvakarmā, een van de stamvaders, en verwekte in haar behalve een dochter, die als de jongste van zijn kinderen de naam Ūrjasvatī droeg, ook tien zoons die qua karakter, kwaliteiten, handelingen, schoonheid en moed hem in zijn grootheid evenaarden. (25) Hij gaf al zijn zoons de namen van Agni, de god van het vuur: Āgnīdhra, Idhmajihva, Yajñabāhu, Mahāvīra, Hiraṇyaretā, Ghṛtapṛṣṭha, Savana, Medhātithi, Vītihotra

en Kavi. (26) Drie van hen, Kavi, Mahāvīra en Savana waren celibataire zielen die innerlijk gemotiveerd meteen vanaf het begin van hun kindertijd leefden voor de bovenzinnelijke kennis, op basis waarvan ze, zeer goed op de hoogte van de hoogste geestelijke volmaaktheid, zich aansloten bij de wereldverzakende orde [de *paramahaṁsa-āśrama*]. (27) Deze bovenzinnelijke wijzen leefden, in de vrede van de kwaliteiten van die gevierde orde (*), voor de bescherming van de omgang van alle levende wezens die, in angst en vrees om hun materiële bestaan, de lotusvoeten van de Allerhoogste Heer Vāsudeva als hun enige toevlucht hebben. In hun voortdurende heugenis namen zij [de broeders], gezuiverd bij genade van de hoogste vorm van yoga - die van de toewijding - vrij van smetten, de Allerhoogste Heer van alle schepselen waar in hun harten. Ze zagen Hem rechtstreeks als Zich bevindend in henzelf en zagen in dat ze gelijk aan Hem waren in kwaliteit, dat ze [in dat opzicht] niet verschilden van de Heer van de Superziel. (28) Bij een andere vrouw verwekte hij [Priyavrata] nog drie zoons genaamd Uttama, Tāmasa en Raivata, die allen bestuurders werden van het Manutijdperk [dat 71 *mahāyuga's* duurt]. (29) Nadat zijn zoons getraind waren in de wereldverzakende orde werd hij [Priyavrata] aldus de heerser over het universum alwaar hij, toegerust met machtige armen van gezag, samen met hen de snaar van de boog spande die luid weerklinkend allen versloeg die tegen het dharma opstonden. Zonder onderbreking was er voor de duur van 110 miljoen jaar de heerschappij van de grote ziel die, met de dagelijks groeiende beminnelijkheid, vrouwelijkheid, bedeesdheid, lachen, blikken, wederkerigheid en liefde van zijn vrouw Barhiṣmatī, [in zijn herhaalde geboorten] een aangenaam leven had. Maar erdoor in de war gebracht en verslagen verloor hij zijn onderscheidingsvermogen. (30) Omdat hij het niet kon waarderen dat, zolang de zonnegod in zijn baan om de berg Meru heendraaide, hij de ene helft van de aarde verlichtte en de andere helft in het donker liet, zei hij die in zijn aanbidding van de Fortuinlijke van een bovennatuurlijke macht was: 'Ik zal de nacht net zo doen schitteren als de dag', en om dat kracht bij te zetten volgde hij toen in een strijdwagen de zon in zijn omloopbaan, hetgeen hij exact zeven keer en evenzo snel deed alsof hij een tweede zon was. (31) Met de wielen van zijn wagen die met hun loopvlak groeven maakten, werden door hem aldus te werk gaand de zeven oceanen voortgebracht die de aarde [Bhū-mandala] verdeelden in de zeven *dvīpa's* [de continenten of 'eilanden']. (32) Bekend als Jambū, Plakṣa, Śālmali, Kuśa, Krauñca, Śāka en Puṣkara is ieder van hen er buiten omheen voortgebracht en twee keer zo groot als de voorgaande. (33) De zeven oceanen - die [figuurlijk als een soort van lichaamssappen] bestaan uit zout water, suikerrietsap, sterke drank, geklaarde boter, melk, vloeibare yoghurt en zoet water - zijn even groot als de zeven continenten die ze, als de groeven [van zijn wagen], de één na de ander opeenvolgend geheel omsluiten. Voor ieder van de *dvīpa's* afzonderlijk stelde de echtgenoot van Barhiṣmatī, beginnende bij Jambūdvīpa, als de heerser één van zijn trouwe zoons aan genaamd Āgnīdhra, Idhmajihva, Yajñabāhu, Hiraṇyaretā, Ghṛtapṛṣṭha, Medhātithi en Vītihotra.

(34) **V**erder huwelijkte hij de dochter die Ūrjasvatī heette uit aan de grote wijze Uśanā [Śukrācārya die ook wel Kavi of Kavya werd genoemd]. Uit haar werd een dochter geboren genaamd Devayānī. (35) Voor de toegewijden van de Heer van de Grote Stappen [Urukrama, zie 1.3: 19] die, door hun toevlucht te zoeken bij het stof van Zijn voeten, in staat zijn de zes kwaliteiten te overwinnen [van het materiële bestaan: honger, dorst, weeklagen, illusie, ouderdom en de dood **], is een dergelijke [realisatie van] persoonlijke macht helemaal niet zo verbazingwekkend, want zelfs een vijfde klas persoon [een uitgestotene] zal zijn materiële gehechtheid direct opgeven als hij slechts één keer Zijn naam uitspreekt. (36) Hij [Priyavrata], die aldus ongeëvenaard was in zijn kracht en invloed, zag op een dag in dat hij, ondanks zijn overgave aan de voeten van de *devaṛṣi* [Nārada], ten val was gekomen vanwege zijn betrokkenheid bij de basiskwaliteiten van de materie waarin hij geen bevrediging vond [vergelijk 1.5: 17]. Hij zei toen in een geest van verzaking tot zichzelf: (37) 'O, wat was ik fout bezig, zo volledig in beslag genomen door het onbenul van een leven gericht op zinsgenot. De duistere put van het materieel plezier maakte me schuldig aan een hoop verdriet en maakte een dansende aap van me, onbetekenend en van geen belang in de handen van mijn vrouw. Ik ben werkelijk verdoemd en verloren!' Aldus kritiseerde hij zichzelf. (38) Met zijn zelfverwerkelijking gerealiseerd bij de genade van de Hoogste Persoonlijkheid van God in de hemel, met het aan zijn trouw volgende zoons overdragen van de aarde, met het verdelen van de nalatenschap, met het opgeven van zijn koningin waarvan hij zo genoten had, met het afzien van het doodse lichaam van de grote weelde en met zijn hart in volkomen onderwerping overgegaan tot de verzaking, was hij er zeker van weer op het goede spoor te zitten van de grote heilige Nārada en de verhalen over de Heer. (39) Op hem zijn de volgende uitspraken van toepassing: 'Wat door Priyavrata werd gedaan kon, met uitzondering van de Allerhoogste Heer, door niemand anders worden gedaan', 'Hij verdreef de duisternis en schiep de zeven oceanen met de sporen van de wielen van zijn wagen.' (40) Het was hij die, om de strijd van de naties op de verschillende continenten een halt toe te roepen, de situatie in het leven riep van het hebben van grenzen in de wereld in de vorm van rivieren, bergketens en wouden en dergelijke [vergelijk 4.14: 45-46].' (41) 'Als de meest geliefde volgeling van de Oorspronkelijke Persoon stond, wat hem betreft, alle weelde van de lagere werelden, de hemelen en de aarde, alsook dat wat verworven wordt door vruchtdragende arbeid of door yoga [de *siddhi's*], gelijk aan de hel.'***

*: Er zijn vier stadia in het aanvaarden van de wereldverzakende orde: 1) *Kuṭīcaka* men verblijft buiten het dorp in een hutje, en wat men nodig heeft, met name iemands voedsel, krijgt men van huis. 2) *Bahūdaka*: men aanvaardt niet langer meer wat dan ook van huis; in plaats daarvan vergaart men, *mādhukarī*, met "het beroep van de hommels", wat men nodig heeft, met name iemands voedsel, van verschillende plaatsen. 3) *Parivrājakācārya*: men reist over de gehele wereld rond om de heerlijkheden van Heer Vāsudeva te prediken en wat men nodig heeft, met name iemands voedsel,

vergaart men van vele plaatsen. 4) *Paramahaṁsa*: hij rondt zijn preekwerk af en gaat op één plaats zitten, strikt voor het heil van de vooruitgang in het geestelijk leven.

**: Volgens Sāstrī Goswami en Śrīla Viṣvanātha Cakravarti Ṭhākura kunnen deze 'zes kwaliteiten' ook worden begrepen als de vijf zinnen en de geest.

***: Er lijkt een grote tegenstelling te bestaan tussen de beschrijving van het universum zoals gevonden in het Bhāgavatam en de moderne wetenschappelijke, materialistische visie op het universum. Om deze reden raken veel onvoldoende geschoolde Vaiṣnava-bhaktas teleurgesteld bij het bestuderen van dit boek, vooral wanneer ze bij Canto 5 aankomen. In 5-1: 30-35 worden zeven eilanden of continenten genoemd, gescheiden door zeven concentrische oceanen. Deze zouden zijn gecreëerd door de wielen van een heerser genaamd Priyavrata, die in cirkels de zon achterna reed in een strijdwagen, omdat de zon "altijd slechts de helft van de wereld verlichtte." In dit hoofdstuk legt Vyāsa echter ook uit, in vers 29, dat deze heerser, ondanks dat hij een grote toegewijde was, zijn onderscheidingsvermogen verloor door gehecht te raken aan een leven als huisvader.

Vooral de beweringen dat deze oceanen zouden bestaan uit suikerrietsap, melk, geklaarde boter en alcoholische vloeistoffen, verbijsterden velen en zorgden ervoor dat sommigen het geloof in het Bhāgavatam (de Heer in literaire vorm!) verloren of het boek nooit meer serieus namen.

Het is belangrijk te begrijpen dat in de verschillende canto's verschillende stijlen van logica, soorten intelligentie of perspectieven worden gebruikt. In de epistemologie – de theorie van kennis – zijn dergelijke zaken bekend, en heilige boeken zoals het Bhāgavatam moeten natuurlijk blijk geven van een volledige dekking van de verschillende typen logica die behoren tot een goddelijke manier van begrijpen: een alomvattende benadering van het begrijpen en logisch redeneren over wat wij de 'werkelijkheid' noemen.

Zo moeten de verzen in het vijfde canto niet alleen worden beschouwd in de context van de discussie over de voor- en nadelen van een huiselijk leven, maar mogen ze ook niet, en kunnen ze niet, letterlijk worden genomen. Rechtstreekse materialistische interpretaties van heilige teksten vormen een klassieke misstap. Deze verzen tonen de logica van kunst en literatuur, zoals: "Hij snelde in cirkels achter de zon aan, om de duisternis van zijn schaduw te bestrijden; hij groef greppels met zijn wielen, waardoor eilanden ontstonden die mensen kennen, enz. enz." Dit is een analytische benadering, sāṅkhya genoemd, die meer geïnteresseerd is in beknopte abstracte indelingen en stijlfiguren zonder verdere uitleg, zoals men ook aantreft in sprookjes, fictieve romans en andere kunstwerken.

Wanneer Vyāsa in Canto 5 dit type literaire, kunstzinnige logica hanteert zonder verdere uitleg te geven – in tegenstelling tot bijvoorbeeld 4.27, waar hij de allegorie van Purañjana's stad met negen poorten gedetailleerd uitlegt – lijken deze oceanen vloeistoffen te vertegenwoordigen die behoren tot het sociale lichaam, waarin water, melk, ghee en alcohol overal aanwezig zijn zoals in oceanen. Het universum wordt hier gelijkgesteld aan het sociale lichaam. De materiële wereld als het lichaam van de Heer werd meerdere malen eerder benadrukt als een centraal thema in deze Purāna. Daar-

om geeft Vyāsa hier geen verdere uitleg meer; de lezer wordt verondersteld dit inmiddels te weten.
De concentrische sporen gemaakt door Priyavrata's wielen vertegenwoordigen, vanuit dit perspectief, de tijdsfactor – ook een terugkerend essentieel thema – en de continenten of eilanden staan dan voor verschillende soorten samenlevingen of culturen, die zich historisch ontwikkelen zoals concentrische cirkels in een vijver ontstaan na het gooien van een steen. Deze vinden rust door grenzen, een prestatie waarvoor Priyavrata later wordt herdacht (in vers 40).

Zo kan deze tekst logisch worden begrepen als goede, beknopte en effectieve literatuur. Laat de misvatting varen dat slechts één type logica de volledige Absolute Waarheid zou kunnen omvatten (!). India werkt duidelijk met ten minste zes soorten logica of filosofische perspectieven. Deze worden 'ṣad-darṣana' genoemd en zijn essentieel voor een allesomvattende benadering van wat ātmatattva wordt genoemd: Vedische spirituele kennis. Dit is een type epistemologische kennis dat ook kan worden vertaald met de term – zoals door mij voorgesteld – filognosie: "de liefde voor de kennis van zelfrealisatie." Lees mijn boeken (bijv. De Persoon op filognosie.nl) voor een diepgaande bespreking van dit epistemologische onderwerp.

5.2 - De Activiteiten van Mahārāja Āgnīdhra

(1) **Ś**rī Śuka zei: "Toen zijn vader aldus had gekozen voor het pad van de bevrijding en Āgnīdhra, zoals opgedragen, zijn plaats innam, beschermde hij, strikt het dharma volgend, de burgers, de bewoners van Jambūdvīpa, als waren ze zijn kinderen. (2) Op een dag wenste hij zich een vrouw uit het bereik van de goddelijken en ging hij over tot verzakingen aan de voet van de bergen waar ze zich vermaken. Nadat hij, in overeenstemming met de regels van zijn voorvaderen, alle benodigdheden voor de eredienst bijeen had gebracht, was hij vol aandacht boetvaardig van eerbetoon voor de meester, de hoogste macht van de schepping in het universum [Heer Brahmā]. (3) Met begrip [voor zijn wens] zond de machtige Heer, de eerste persoon van het universum, vanuit zijn bereik een hemels meisje, de Apsara Pūrvacitti, naar beneden. (4) Ze wandelde daar rond in de bossen bij die meditatieplek, die zeer mooi vol stond met allerlei bomen en massa's hoog reikende goudgele klimplanten gehecht aan de takken. Bij het heldere water van het meer vol lotussen weerklonk het van de aangename geluiden van communicerende paartjes landvogels en de weer op hen reagerende watervogels, zoals eenden en zwanen. (5) De prins hoorde toen in de vervoering van zijn yoga de aangename geluiden van haar enkelbelletjes die tinkelden

bij iedere stap die ze deed met haar zo bijzonder aantrekkelijke manier van speels rondbewegen. Opkijkend met zijn half open ogen die de vorm hadden van lotusknoppen, ontdekte hij haar. (6) Vlakbij als een honingbij aan de prachtige bloemen ruikend, maakte ze, met haar speelse bewegingen, verlegen blikken en bescheidenheid, met haar lieflijke stem en ledematen prachtig om te zien en aan te denken, voor zowel de normale man als de mannen van de hemel, de weg vrij voor de bloemendragende god van de liefde. De godin was verbijsterend, met het laten horen van de zoete nectar van haar stem die uit haar glimlachende en pratende mond stroomde, de aanblik van de haastige, stijlvolle, kleine bewegingen van haar voeten in reactie op de bedwelmde bijen die haar omringden, de bewegingen van haar goed gevulde borsten, het gewicht van haar heupen, de tressen van haar haar en de gordel om haar middel. De enkele aanblik van de godin bracht hem volledig onder controle van de almachtige Cupido en dus greep hij de kans haar aan te spreken.

(7) '**W**ie ben jij en wat ben je van plan op deze berghelling, o keuze van de *muni's*? Ben je een of andere geestverschijning van de Allerhoogste Heer, onze God in het voorbije? Lieve vriendin, heb je die twee bogen zonder pezen [je wenkbrauwen] bij je voor je eigen bescherming of maak je jacht op de onbezorgde beesten in dit bos? (8) Deze twee pijlen [deze ogen] van jou, o fortuinlijke dame, die veren hebben als lotusblaadjes, bezitten geen schacht en zijn vredig en zeer mooi. Wie wil je, hier rondhangend, met hun scherpe punten doorboren? Moge jouw macht het welzijn van ons allen dienen die maar traag van begrip dit niet begrijpen! (9) Al deze volgelingen om je heen [de bijen], o aanbiddelijke dame, zijn, met hun genieten van je haarlokken en de tal van bloemen die eruit vallen, met al hun onophoudelijk zingen voor de Heer, de Sāma Veda en de Upaniṣad aan het reciteren, alsof ze wijzen zijn met achting voor de verschillende afdelingen van de Veda. (10) Van het geluid gemaakt door alleen al je enkelbelletjes kan ik heel duidelijk de tittirivogeltjes horen, o brahmaan[s meisje], zonder dat ik ze kan zien. Kijkend naar je prachtige ronde heupen met hun mooie kleur van kadambabloemen met daaromheen een gordel zo rood als gloeiende kolen, vraag ik me af waar je [ascetische] berkenbastkleding zou zijn. (11) En wat, o tweemaal geborene, vult die twee hoorns, o hemelse verschijning van de schoonheid, die je bij je zo slanke middel draagt? Wat bevatten ze dat zo aantrekkelijk is voor mijn ogen? En wat is dat geurige rode poeder op hen beide waarmee jij, o boodschapper van het geluk, mijn geestelijk oord parfumeert? (12) Laat me alsjeblieft zien waar je woont, o liefste vriendin. Waar in godsnaam werd iemand zo prachtig van lijf en leden als jij geboren? Voor iemand als ik zijn de vele wonderen van jouw lieflijke woorden en uitnodigende gebaren, die zo zoet als nectar zijn voor de mond, iets heel opwindends. (13) En wat voor voedsel heb je in je mond? Ik ruik de zuivere ingrediënten van wat je kauwt mijn liefste. Je moet wel een expansie zijn van Heer Viṣṇu, met je twee wijd open ogen en rusteloze, schitterende haaivormige hangers aan je oren, je rijen blinkend witte tanden en je gezicht dat is als een meer temidden van de bijen om je heen. (14) Mijn ogen krijgen geen rust met de bal die je lotusvormige handpalm alle rich-

tingen opstuurt. Kan het je niets schelen dat je krullende haar loshangt? Bezorgt die jurk van je je geen moeilijkheden zoals die door de wind wordt opgetild, als was het een man die zich aangetrokken voelt tot een vrouw? (15) O schoonheid, o schat van de wijzen, door welke verzaking slaagde je erin op deze manier [met dit lichaam] zo feilloos de boetedoening te ontregelen van iedere teruggetrokken ziel? Je zou de verzaking samen met mij moeten beoefenen, o vriendin. Misschien ben je wel voor mij weggelegd omdat de schepper van het geschapene [Brahmā] tevreden over mij is. (16) Ik zal jou niet opgeven, mijn liefste schat die me geschonken werd door de god van de geestelijke wedergeboorte. Ik heb mijn geest en ogen op jouw gevestigd, ik zal je niet in de steek laten en je dicht bij me houden, o schoonheid met je mooie borsten. Ik ben je volgeling, leid me waarheen je maar wilt en laten je beste vriendinnen maar volgen.'

(17) **Ś**rī Śuka zei: 'Zeer bedreven in het inpalmen van vrouwen slaagde hij er aldus zo intelligent als de goden in met zijn woordkeus de gunst van het hemelse meisje te winnen. (18) Zij die zich ook van haar kant aangetrokken voelde tot de intelligentie, manieren, schoonheid, jeugd, rijkdom en de edelmoedigheid van die meester onder de helden, genoot toen voor een oneindig, talloos aantal jaren de tijd doorbrengend in gehechtheid aan hem als de koning van Jambūdvīpa, van alle aardse en hemelse geneugten. (19) Hij, Āgnīdhra, de beste van de koningen, slaagde erin in haar negen zoons te verwekken die de namen Nābhi, Kiṁpuruṣa, Harivarṣa, Ilāvṛta, Ramyaka, Hiraṇmaya, Kuru, Bhadrāśva en Ketumāla droegen. (20) Nadat ze jaar na jaar haar zoons het leven had geschonken, verliet Pūrvacitti haar huis om weer terug te keren naar de ongeboren godheid [Brahmā]. (21) De zonen van Āgnīdhra die dankzij de zorg van hun moeder sterke, goed gebouwde lichamen hadden, kregen door hun vader de verschillende en met hun eigen namen aangeduide delen van Jambūdvīpa toebedeeld om over te regeren [waarschijnlijk het Euraziatische continent]. (22) Koning Āgnīdhra dacht, onbevredigd in zijn verlangens, iedere dag meer en meer aan de hemelse vrouw en bereikte zoals de geschriften het [in bv. B.G. 8: 6] beschrijven [daarmee] de plaats in de hemel waar zij verbleef, de plaats [Pitṛloka] waar de voorvaderen in verrukking leven. (23) Na het vertrek van hun vader huwden de negen broers de negen dochters van Meru genaamd Merudevī, Pratirūpā, Ugradaṁṣṭrī, Latā, Ramyā, Śyāmā, Nārī, Bhadrā en Devavīti.

5.3 - Ṛṣabhadeva's Verschijnen in de Schoot van Merudevī, de Echtgenote van Koning Nābhi

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nābhi, de zoon van Āgnīdhra die ernaar verlangde zoons te krijgen van Merudevī die nog geen kinderen had gebaard, bracht samen met haar met veel zorg gebeden in aanbidding van de Allerhoogste Heer Viṣṇu, de genieter van alle offers. (2) Terwijl hij met groot geloof, toegewijd en met een zuivere geest met de aanbidding bezig was, manifesteerde de Allerhoogste Heer Zich vanuit Zijn liefde om aan de verlangens van Zijn toegewijden tegemoet te komen. Hij toonde Zich in Zijn mooiste, niet te overtreffen gedaante waarin Hij met Zijn betoverend fraaie ledematen zo'n genoegen is voor het oog en de geest, ondanks dat men dat [normaal gesproken] niet zomaar voor elkaar krijgt op basis van enkel de onderdelen van de inleidende *pravargya*-ceremonie waar hij

mee bezig was: de juiste plaats en tijd, de hymnen, de priesters, de giften aan de priesters en de regulerende beginselen. (3) Toen Hij zich in Zijn vierhandige gedaante zeer helder als de beste van alle levende wezens manifesteerde, in een geel zijden gewaad en met de schoonheid van het Śrīvatsa-merkteken op Zijn borst, Zijn schelphoorn, lotusbloem, werpschijf, bloemenkrans, het Kaustubha-juweel, Zijn knots en andere zaken die Hem kenmerken, wekte Hij, schitterend stralend met de helm, oorhangers, armbanden, gordel, halssnoer, armversieringen en de enkelbelletjes etc. die Zijn lichaam sierden, bij koning Nābhi, de priesters en de anderen aanwezig een gevoel op van arme mensen die een grote schat verworven hadden. Daarop bogen ze, met grote achting en alle artikelen van aanbidding, eerbiedig hun hoofden. (4-5) De priesters zeiden: 'AlstUblieft, o Meest Verhevene, aanvaard de herhaaldelijke respectbetuigingen van onze aanbidding. Door die aanbidding zijn wij, Uw dienaren, tot handelen in staat, mits we ons houden aan de instructies van hen die boven ons staan. Een ieder die zijn geest niet in bedwang heeft omdat die geheel in beslag wordt genomen door de veranderlijkheid van de natuurlijke verschijningsvormen [de *guṇa's*], kan kennis nemen van de namen, gedaanten en kwaliteiten die horen bij de positie die U inneemt in deze wereld, o Allerhoogste Heer verheven boven de zeggenschap van de materiële natuur! Maar, met het zo goedgunstig in woorden uitdrukken van de uitnemendheid van Uw bovenzinnelijke kwaliteiten die alle zondig handelen van de mensheid wegvagen, kunnen we U slechts ten dele kennen. (6) U wordt het meest behaagd, o Opperheer, door Uw toegewijden die in een staat van hevige vervoering hun gebeden doen met haperende stemmen en zich in hun aanbidding bedienen van water, verse twijgjes groen, *tulasī*-blaadjes en verse grassprieten. (7) We zien niet in wat voor nut het anders zou hebben om ter wille van U ons bezig te houden met het brengen van offers en gebruik te maken van de hulpmiddelen voor de aanbidding. (8) U als de rechtstreekse belichaming van de burgerdeugden [de *puruṣārtha*'s] bent van een eindeloze en onbegrensde constante toename, o Heer, maar ons verlangen naar deze zegen van U, kan er alleen maar zijn met de bedoeling Uw genade te verwerven. (9) Hoewel U het persoonlijk wenst om, met Uw grondeloze en onuitputtelijke genade en heerlijkheid, het pad van de bevrijding [genaamd *apavarga*] voor ons open te leggen, en voor dat doel hier naartoe bent gekomen en voor ieder gewoon mens zichtbaar aanwezig bent, schieten we tekort in ons eerbetoon jegens U. Wij, o Heer van Alle Heren, zijn immers maar dwazen die geen weet hebben van Uw uiteindelijke welzijn. (10) Dit voor ogen van Uw toegewijden verschijnen van U hier in deze offerplechtigheid van koning Nābhi, o Beste van de Begunstigers, vormt werkelijk de grootste zegen, o meest aanbiddelijke. (11) Voor die wijzen van wie in onthechting aan kracht gewonnen talloze onzuiverheden werden weggenomen door het vuur van de kennis, voor die wijzen vanbinnen tevreden die Uw kwaliteiten realiseerden door onophoudelijk Uw verhalen te herhalen en Uw vele eigenschappen te bespreken, bent U [met Uw persoonlijk aanwezig zijn] de hoogste zegen die men kan bereiken. (12) Als we dan onverhoopt struikelen en ten val komen, honger lijden, ons vervelen, in een ongemakkelijke positie verkeren en dergelijke of als we koorts hebben of op sterven liggen en dan niet in staat zijn

ons U te herinneren, laat het dan zo zijn dat Uw namen, handelingen en eigenschappen ter sprake komen die het vermogen hebben alle zonde te verdrijven. (13) Daarnaast wil deze vrome koning [Nābhi] niettemin graag door U gezegend worden met nageslacht, een zoon waarvan hij hoopt dat hij precies is als U: een allerhoogste beheerser van de zegeningen van de hemel en het pad dat daarnaar leidt. Hij die met het idee van kinderen als het hoogste levensdoel dit in aanbidding van U vraagt, gedraagt zich aldus als een arme man die een rijk iemand bereid tot liefdadigheid slechts om een greintje vraagt! (14) Wie, zonder achting voor de voeten van de grote zielen, is in deze wereld van U nu niet onderworpen aan de onoverkomelijke, begoochelende energie waardoor men zijn weg niet kan vinden? Wiens intelligentie is nu niet verbijsterd door al het materiële genoegen dat werkt als vergif? Wiens aard wordt nu niet overschaduwd door die stroom [die keten van gevolgen]? (15) AlstUblieft, vergeef het ons in Uw [goddelijke onverschilligheid van] gelijkheid tegenover alles en iedereen, dat we U hebben uitgenodigd om weer te verschijnen als de verrichter van vele wonderen. Tolereer alstUblieft ons onwetende zielen die, minder intelligent van minachting voor de goddelijkheid van U als de God van al de Goden, een materieel resultaat op het oog hebben.'

(16) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Allerhoogste Heer, de leidsman van de wijzen, met deze toespraak was aanbeden door de behouders van het rijk [de priesters van Nābhi] voorovergebogen aan Zijn voeten, richtte Hij Zich vriendelijk tot hen. (17) De Allerhoogste Heer zei: 'Helaas, tevreden als Ik ben over u wijzen - wiens woorden allemaal waar zijn -, is de zegening waar u om vroeg dat er een zoon van Nābhi mag zijn die is zoals Ik, moeilijk te verwezenlijken. Daar Ik mijn gelijke niet ken kan er buiten Mij niemand bestaan gelijk aan Mij. Maar de woorden van jullie brahmanen mogen zich [ook] niet als onwaar bewijzen, omdat de klasse van de brahmanen Mijn mond vertegenwoordigt. (18) Omdat er niemand te vinden is die gelijk aan Mij is, zal Ik, persoonlijk expanderend in een volkomen deel van Mijzelf, nederdalen in [Merudevī,] de echtgenote van Āgnīdhra's zoon.'

(19) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij aldus, in haar aanwezigheid, gesproken had tot de echtgenoot van Merudevī, verdween de Allerhoogste Heer. (20) O genade van Viṣṇu [Parīkṣit], teneinde koning Nābhi tevreden te stellen verscheen de Allerhoogste Heer, die in dit offerperk gunstig was gestemd door de besten onder de wijzen, toen in zijn echtgenote Merudevī. Hij verscheen in Zijn oorspronkelijke *avatāra*-gedaante van zuivere goedheid met de wens om de wijzen van verzaking - die zich amper kleden, een ascetisch leven leiden en zich doorlopend aan het celibaat houden - de manier te tonen waarop men het dharma [de rechtschapenheid, de religie, de ware natuur] in praktijk brengt.'

5.4 - De Eigenschappen van Ṛṣabhadeva

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Omdat Hij [de zoon van koning Nābhi, zie voorgaand hoofdstuk en 2.7: 10] vanaf de aanvang van Zijn verschijnen zich iedere dag in toenemende mate onderscheidde met de autoriteit van al de eigenschappen van de Opperheer, zoals gelijkgezindheid jegens allen, het van een volmaakte vrede en verzaking zijn en het hebben van alle invloed en vermogens, zagen de ministers, burgers, de brahmanen en de halfgoden vol verlangen uit naar de dag dat Hij over de aarde zou heersen. (2) Vanwege de in grootse verzen [door de poëten] bezongen verheven staat van Zijn goedgunstige verschijning, Zijn kracht, schoonheid, roem, invloed en heldhaftigheid, gaf zijn vader Hem de naam Ṛṣabha, de Allerbeste. (3) Koning Indra, die jaloers was op Zijn verheven status, liet het niet regenen in Bhārata-varṣa, maar de Allerhoogste Heer Ṛṣabhadeva die als de Heer van de yoga wist [hoe dat kwam], glimlachte daarover en liet toen, vanuit zijn inwendig [*yogamāyā*-]vermogen, het water uit de hemel naar beneden stromen boven Zijn woonplaats genaamd Ajanābha. (4) Koning Nābhi die zoals hij wilde de mooiste zoon had gekregen die hij zich maar wensen kon, verkeerde in staat van begoocheling over Hem, de Allerhoogste Heer en de

oudste, Oorspronkelijke Persoon, die Zich naar zijn idee gedroeg als een normaal menselijk wezen. Hem als zodanig aanvaardend zei hij, overweldigd door een overmaat aan grote vreugde, met een haperende stem in extase dingen als: 'mijn liefste zoon, mijn lieveling' en bereikte zo terwijl hij Hem opvoedde een staat van bovenzinnelijk geluk. (5) Wetend hoe populair Ṛṣabha was in Zijn dienstbaarheid aan de burgers en de staat, zette koning Nābhi, die de burgerij strikt volgens de principes wilde beschermen, zijn zoon op de troon. Hem toevertrouwend aan de brahmanen deed hij toen, met Merudevī in Badarikāśrama volledig opgegaan in de yoga, met grote voldoening en vaardigheid boetedoeningen in aanbidding van Nara-Nārāyaṇa, [een volkomen deelaspect van] de Allerhoogste Heer Vāsudeva. Op die manier bereikte hij na verloop van tijd Zijn beroemde verblijf [Vaikuṇṭha].

(6) **O** zoon van Pāṇḍu [Parīkṣit, zie stamboom], van hem doen er twee uitspraken de ronde: 'Welke persoon kan het voorbeeld volgen van de vrome koning Nābhi die door de zuiverheid van zijn activiteiten de Heer als zijn zoon kreeg?' en: (7) 'Bestaat er behalve Nābhi een betere toegewijde van de brahmanen? Door hem tevreden gesteld en geëerd waren zij er door hun vermogen toe in staat om hem in het offerperk de Heer van alle offers te tonen.'

(8) **D**e Allerhoogste Heer Ṛṣabha vormde, na het aanvaarden van Zijn koninkrijk als Zijn werkterrein, een voorbeeld door bij Zijn geestelijk leraren te wonen en ze donaties te geven na het afronden van Zijn studie. Ertoe opgedragen de plichten van een huishouder op Zich te nemen trouwde Hij met Jayantī die Hem door Indra was geschonken. Hij onderrichtte toen middels Zijn gedrag hoe men uitvoering moet geven aan de twee verschillende activiteiten zoals vermeld in de geschriften [van het hooghouden van de religie en het bestrijden van onrecht]. Hij verwekte een honderdtal zoons [bij haar en bij bijvrouwen of via zijn zonen bij schoondochters] die net zo waren als Hij. (9) Bharata, de oudste van Zijn zoons, was een groot yogabeoefenaar; hij had de beste kwaliteiten en het was vanwege hem dat de mensen dit land Bhārata-varṣa noemen. (10) Van de negenennegentig andere zoons heetten de oudsten die na Bharata ter wereld kwamen, Kuśāvarta, Ilāvarta, Brahmāvarta, Malaya, Ketu, Bhadrasena, Indraspṛk, Vidarbha en Kīkaṭa. (11-12) Van de rest waren Kavi, Havi, Antarikṣa, Prabuddha, Pippalāyana, Āvirhotra, Drumila, Camasa en Karabhājana negen zeer gevorderde toegewijden die de waarheid van dit Bhāgavatam verdedigden. Van hun goede karakters die blijk gaven van de heerlijkheden van de Heer, zal ik op latere datum [in Canto 11] een kleurrijke beschrijving geven als ik het gesprek tussen Vāsudeva en Nārada bespreek dat de geest de hoogste voldoening schenkt. (13) De eenentachtig jongste zoons van Jayantī waren, trouw aan wat hun vader hen had opgedragen, van een goede ontwikkeling, een uitstekende beheersing van de heilige schrift en waren uiterst bedreven in het brengen van offers. Zeer zuiver in hun handelingen, werden ze grote brahmanen.

(14) **D**e Allerhoogste Heer genaamd Ṛṣabha was waarlijk een onafhankelijke Heer vol van pure bovenzinnelijke verrukking, iemand die altijd ver boven de zich steeds herhalende ellende stond van het materiële bestaan [geboorte, ziekte, ouderdom en dood]. Gelijkmoedig en onverstoorbaar, voedde Hij, vriendelijk en genadig, de onwetenden op door wiens nalatigheid in het naleven van het dharma er in de loop van de tijd enkel tegendraadse karmische handelingen zijn. Ook regelde Hij voor de gewone man de religie en de economie zodat een goede naam, nageslacht, geluk in het huishoudelijk bestaan en het eeuwige leven binnen hun bereik lag [vergelijk B.G. 4: 13]. (15) Alles wat leidende persoonlijkheden doen wordt nagevolgd door de gewone man [zie ook B.G. 3: 21]. (16) Hoewel Hij volkomen op de hoogte was van de vertrouwelijke Vedische instructies die de essentie vormen van alle burgerplichten, volgde Hij niettemin [als een *kṣatriya*] het pad uitgestippeld door de brahmanen en heerste Hij over de mensen met zinsbeheersing en tolerantie en dergelijke. (17) Van aanbidding voor [Viṣṇu], voerde Hij, eveneens de verschillende goden en doeleinden respecterend en, zoals voorgeschreven, alles in overvloed verschaffend wat nodig was, met achting voor de tijd en plaats een honderdtal keren allerlei soorten van offerplechtigheden uit met priesters van de juiste leeftijd en overtuiging. (18) Beschermd door de Allerhoogste Heer Ṛṣabha koesterde niemand op de planeet, zelfs niet de gewoonste man, ook maar enig verlangen naar wat dan ook, wanneer dan ook, voor zichzelf of van een ander, net zo min men ook niet verlangt naar een luchtkasteel. Men bekommerde zich enkel om een vanbinnen immer toenemende, grote liefde voor degene die de last droeg. (19) Toen Hij, de Allerhoogste, eens rondtoerde en het heilige land van Brahmāvarta aandeed [tussen de rivieren de Sarasvatī en de Dṛiṣadvatī ten noordwesten van Hastināpura], zei Hij voor een gehoor van burgers in een bijeenkomst van vooraanstaande brahmanen het volgende tegen Zijn oplettende en welgemanierde zoons. Hij preekte tot hen ondanks het feit dat zij uitmuntten in zelfbeheersing en toewijding.'

5.5 - Heer Ṛṣabhadeva's Onderricht aan Zijn zoons

(1) **H**eer Ṛṣabha zei: 'Mijn beste zoons, dit lichaam dat jullie met je meedragen in deze materiële wereld, verdient het niet om de ellende te ondergaan van een lustbevrediging eigen aan honden en zwijnen [die weerzinwekkende zaken eten]. Het loont meer de moeite de goddelijke boetvaardigheid te ondergaan die het hart zuivert en tot duurzaam spiritueel geluk leidt. (2) Grote zielen van dienst zijn, zo zegt men, vormt het pad van de bevrijding en het gezelschap zoeken van hen die aan vrouwen gehecht zijn vormt een poort naar de duisternis. Werkelijk gevorderd zijn zij die [vanuit het spirituele bereik] allen gelijkgezind zijn, vreedzaam zijn, geen aanstoot nemen, allen het beste wensen en weten hoe ze zich moeten gedragen (3) Zij die graag met Mij in een liefdevolle relatie verkeren*, hechten niet aan mensen die enkel gemotiveerd zijn voor het fysieke levensaspect van het hebben van een huis, een partner, kinderen, weelde, vrienden en een inkomen; ze houden zich alleen maar met wereldse zaken bezig voor zover dat noodzakelijk is. (4) Het in samenhang met die materiële bevrediging vol verbijstering opgaan in ongewenste activiteiten, acht ik niet gepast voor de ziel, het gewetensvolle zelf, dat aldus tot dit tijdelijke lichaam kwam ondanks de ellende die erbij hoort. (5) Zolang je niet van de ziel wil weten zal er ellende zijn op basis van onwetendheid. Zolang je vruchtdragend bezig bent zal er de door karma beheerste geest zijn die je bindt aan dit materiële lichaam. (6) Zolang er voor Mij, Vāsudeva, geen liefde bestaat, zal een ziel, zo beheerst door

onwetendheid, een geest hebben geleid door vruchtdragend handelen en zal hij niet vrij zijn van [de ellende van] het lichaam waar hij zich mee identificeert. (7) Als men, zelfs goed geschoold zijnde, niet inziet hoe zinloos de onderneming van het [ongereguleerde] bevredigen van de zinnen is, zal men, niet goed nadenkend over zijn eigenbelang, er heel gauw dol op zijn en als een dwaas niets dan materiële narigheid ontmoeten in een huiselijk bestaan dat gebaseerd is op geslachtsgemeenschap. (8) Door de seksuele aantrekking tussen man en vrouw zijn hun harten aan elkaar gebonden en naar aanleiding daarvan roepen ze om een huis, een territorium, kinderen, welvaart en verwanten. Dit is nu de illusie van het levende wezen die bekend staat als 'ik' en 'mijn'. (9) Op het moment dat de hechte mentale knoop in het hart zich ontwart van een dergelijk iemand gebonden aan de gevolgen van zijn karma, komt de geconditioneerde ziel terug van dat [valse idee van] 'ons' en gaat hij, met het loslaten van die oorzaak [van het egoïsme], bevrijd terug naar de bovenzinnelijke wereld. (10-13) Men kan met behulp van zijn intelligentie de valse identificatie met de materiële wereld, de oorzaak van de materiële gebondenheid, opgeven. Dat bereikt men door een spiritueel gevorderde persoon te volgen, een goeroe; door toegewijde dienst aan Mij, door niet te begeren, met tolerantie voor de wereld van de tegenstellingen en door onderzoek te doen; door de waarheid in te zien van de ellende van de levende wezens overal, door verzakingen en boetvaardigheid en door zinsgenoegens op te geven; door voor Mij te werken, door te luisteren naar verhalen over Mij en ook door steeds vast te houden aan de omgang met toegewijden; door te zingen over Mijn kwaliteiten, door geen vijandschap te koesteren, door allen gelijkgezind te bejegenen, door je emoties te beteugelen, o zonen; door te proberen de vereenzelviging met je huis en je lichaam op te geven, door de yogageschriften te bestuderen; door in afzondering te leven, door de ademhaling, de zinnen en de geest geheel te beheersen, door geloof te ontwikkelen, door voortdurend het celibaat in acht te nemen, door steeds waakzaam te zijn, door je spraak te beperken; door aan Mij te denken, Mij overal te herkennen, door kennis te ontwikkelen, middels de wijsheid in de verlichting van de yogapraktijk en door zich vastbesloten op te stellen en er geduld, enthousiasme en goedheid op na te houden. (14) Als je door middel van deze yogapraktijk volledig bevrijd raakt van de hang naar resultaten en je aldus, zoals Ik zei, de knoop van de gebondenheid in het hart die voortkwam uit onwetendheid weet te ontwarren, moet je [uiteindelijk ook] afzien van deze methode van onthechten [deze yoga] zelf. (15) De koning of goeroe die Mijn hemel wil bereiken en Mij als het levensdoel beschouwt, moet, zich aldus verhoudend tot zijn zoons of leerlingen, hen instrueren en ze zeggen niet over te gaan tot vruchtdragende handelingen. Hij moet ook niet kwaad worden op ze als ze, vanwege een gebrek aan spiritueel inzicht, niettemin zo bezig willen zijn. Wat kan je [spiritueel] nu bereiken als je iemand anders aanzet tot karmische handelingen? Zo'n koning of goeroe zou er in feite de oorzaak van zijn dat deze zielen wiens visie beneveld is [door materiële motieven] ten val komen in de put [van het valse. Vergelijk B.G. 3: 26]. (16) Mensen die, geobsedeerd in hun verlangen naar materiële goederen, hun werkelijke welzijn uit het oog hebben verloren, staan met hun inspanningen voor tijdelijk geluk vijandig tegenover elkaar en be-

landen, dwaas als ze zijn, zonder er erg in te hebben, in talloze vormen van lijden [zie ook B.G. 7: 25]. (17) Welke man van studie en genade, met verstand van zaken op spiritueel gebied, zou nu, geplaatst voor iemand met zo'n belabberde intelligentie, hem dan verder tot die onwetendheid aanzetten? Dat zou gelijk staan aan een blinde man het verkeerde pad op helpen. (18) Iemand die er niet toe in staat is om degenen die van hem afhankelijk zijn te verlossen van een herhaalde [geboorte en] dood, moet zich niet ontwikkelen tot een vader, een moeder, een huwelijkspartner, een geestelijk leraar of een te aanbidden godheid (19) Ik die in deze [bovenzinnelijke] belichaming niet te doorgronden ben heb een hart van zuivere goedheid dat vervuld is van dharma [het devotionele]. Omdat Ik het *adharma* [het niet-devotionele] ver achter Me laat, noemen zij die Me trouw zijn Me waarheidlievend de beste ofwel Ṛṣabha. (20) Jullie zijn allen geboren uit Mijn hart. Probeer daarom, met een intelligentie vrij van onzuiverheden, je eerbied voor Mij te bewaren en jullie broeder Bharata van dienst te zijn die over de mensen heerst.

(21-22) **V**an de gemanifesteerde vormen van bestaan zijn de levende superieur aan de niet-levende en onder hen zijn de wezens die zich rondbewegen ver verheven boven de planten. Van hen zijn zij die intelligentie ontwikkelden beter en beter dan zij zijn de menselijke wezens. Onder hen zijn de geestelijke wezens [de mediteerders van Śiva] de besten. Beter dan zij zijn de zangers van de hemel [de Gandharva's] en superieur aan hen zijn de volmaakten [de Siddha's] boven wie de bovenmenselijke wezens [de Kinnara's] zijn geplaatst. Beter dan de onverlichte zielen [de Asura's die de eerstgenoemden de baas kunnen zijn] zijn de goden onder leiding van Indra, en daar weer boven staan de zonen van Brahmā zoals Dakṣa. Van hen is Heer Śiva de beste en boven hem staat Heer Brahmā aan wie hij ontsprong. Hij op zijn beurt is weer de toegewijde van Mij, Ik [Viṣṇu] die de god van de goden van de [geestelijke] wedergeboorte ben [de brahmanen]. (23) Geen bestaansvorm is te vergelijken met de brahmanen. Voor zover ik weet, o beste geleerden, staat er niemand boven hen. Met hen eet Ik met meer voldoening van het voedsel dat door de mensen met geloof en liefde in gepast eerbetoon werd geofferd [aan de mond van Mij en de Mijnen], dan dat Ik geniet van het voedsel dat [zonder hen] in [de mond van] het vuur werd geofferd. (24) Het zijn de brahmanen die Mijn eeuwig en stralend lichaam [in de vorm van de Veda's] in deze wereld in stand houden. In hen vindt men de kwaliteiten van de opperste goedheid [*sattva*] en zuivering [*pavitra*], de beheersing van de geest [*śama*], de beheersing van de zinnen [*dama*], de waarheidlievendheid [*satya*], de genade [*anugraha*], de boete [*tapasya]*, de tolerantie [*titikṣā*] en het begrijpen op basis van ervaring [*anubhava*, zie ook B.G. 18: 42]. (25) Zij, die hun toegewijde dienst voor Mij verrichten zonder werelds bezit te claimen, verlangen niets anders dan Mij, onbegrensd in vermogen en hoger dan de hoogste, Ik die in staat ben te verlossen en al het hemelse geluk te verschaffen. Waarom zouden ze aan iemand anders nog behoefte hebben? (26) Mijn beste zoons, heb met je blik [aldus] helder, steeds respect voor alle levende wezens, bewegend en niet bewegend, want Ik houdt me op in hen allen. Dat is hoe je Mij respecteert. (27) Wees

met je hele geest, al je woorden en de waarneming van al je actieve en ontvankelijke zinnen, rechtstreeks van aanbidding voor Mij, want zonder dat zal het een mens niet lukken zich te bevrijden van de grote illusie die je bindt aan de dood.'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'Na voor het heil van de mensheid in eigen persoon aldus Zijn zoons te hebben geïnstrueerd, ondanks dat ze al hoog ontwikkeld waren, plaatste de grote persoonlijkheid, de begunstiger en Opperheer van een ieder die bekend stond als de Beste ofwel Ṛṣabha, Bharata, de oudste van Zijn honderd zoons en grootste toegewijde en navolger van de goddelijke orde, op de troon om over de planeet te regeren. Zijn instructie voor Zijn zonen beschrijft het dharma van hen die vrij van materiële verlangens zich niet langer voor het profijt inspannen en zich als grote wijzen, als de besten onder de mensen [*paramahaṁsa's*], kenmerken door toegewijde dienst, geestelijk inzicht en onthechting. Terwijl Ṛṣabha [eerst] nog thuis verbleef, aanvaardde Hij [als voorbeeld van Zijn lering], als een halve gek met Zijn haar in de war, alleen nog zijn lichaam [als Zijn bezit]. Toen verliet Hij, gekleed in niets anders dan de lucht [naakt dus], met het Vedisch vuur dat Hij in zichzelf brandende hield, Brahmāvarta om rond te zwerven. (29) Als iemand die zich niet bekommerde om de wereld [een *avadhūta*], kwam Hij over als passief, blind, doof en stom, als was Hij een geest of een waanzinnige, want zelfs als de mensen Hem aanspraken zag Hij, die een gelofte van stilte had afgelegd, ervan af om te spreken. (30) Trekkend door steden, dorpen, delfplaatsen, landerijen, tuinen en leefgemeenschappen gelegen in valleien, door militaire kampementen, veeschuren, boerderijen, rustoorden voor pelgrims, heuvels, wouden, toevluchtsoorden enzovoorts, werd Hij hier en daar omringd door slechte mensen, als waren het vliegen, en werd Hij, net als een olifant die uit het bos komt, weggejaagd en bedreigd, bewaterd en bespuugd, met zand, stenen en ontlasting bekogeld en weggescheten en uitgescholden. Maar Hij gaf er niet om omdat Hij, vanuit Zijn begrip over hoe het lichaam zich verhoudt tot de ziel, wist dat de verblijfplaats die dit lichaam vormt en die men echt noemt, niet meer dan een illusoir omhulsel is. In ontkenning van het 'ik' en 'mijn', bleef Hij liever in Zijn persoonlijke glorie terwijl Hij onverstoorbaar en moederziel alleen rondzwierf over de aarde. (31) Met Zijn zeer delicate handen, voeten, borst, lange armen, schouders, nek en gelaat etc., met de fraaie lijn van Zijn goed geproportioneerde ledematen, Zijn natuurlijke glimlach, mooie op lotusblaadjes lijkende gracieuze mond, het wonder van Zijn rood doorlopen, wijdopen ogen en de grote schoonheid van Zijn voorhoofd, oren, halslijn, neus en expressieve lip - waardoor Zijn gezicht als een feest voor al de huisvrouwen overal Cupido in hun harten zou hebben gewekt - zorgde Hij, met Zijn overvloed aan krullend bruin haar, dat was samengeklit, smerig en wanordelijk, ervoor dat Zijn lichaam eruitzag als van iemand die door de duivel was bezeten. (32) Toen Hij, de Allerhoogste Heer, merkte dat de mensen tegen deze yogapraktijk waren gekant, ging Hij, als tegenmaatregel, ertoe over Zich abominabel te gedragen door als een python op de grond te liggen. Daarbij besmeurde Hij Zich met het voedsel dat Hij kauwde en het drinken dat Hij dronk en wentelde Hij Zich in Zijn urine en Zijn uitwerpselen. (33) De wind geparfumeerd door de lucht van

Zijn ontlasting deed de landstreek wel tien *yojana's* in de omtrek aangenaam geuren. (34) Met wat Hij deed bewegend, staand, zittend en neerliggend met de koeien, de kraaien en de herten, at, dronk en urineerde Hij, net zoals de koeien, de kraaien en de herten dat doen. (35) Op die manier de verschillende wegen van de mystieke yoga bewandelend, genoot Ṛṣabha, de Opperheer, de Meester van de Verlichting, onophoudelijk van het Allerhoogste in grote gelukzaligheid. Hij onderging de symptomen van de liefdevolle emoties voor de Allerhoogste Persoonlijkheid Vāsudeva, die Zich ophoudt in het hart van alle levende wezens, en bereikte door Zijn fundamentele onverschilligheid de volkomen perfectie in het Hoogste Zelf. Maar, o Koning Parīkṣit, de volheid van de mystieke vermogens van de yoga die Hij aldus terloops bereikte - zoals reizen door de lucht, zich met de snelheid van de bliksem bewegen, het vermogen ongezien te blijven, het vermogen het lichaam van anderen binnen te gaan, de macht om zonder moeite dingen op afstand waar te nemen en andere perfecties [ofwel de *siddhi's*, zie eveneens 2.2: 22; 2.9: 17; 3.15: 45; 3.25: 37] -, kon Hij in Zijn hart nimmer volkomen aanvaarden.'

*: De vijf belangrijkste liefdevolle relaties of *rasa's* waarin met de Heer alle hogere emoties worden ervaren, zijn de neutrale relatie (*santa*), de relatie tussen meester en dienaar (*dāsya*), de vriendschapsrelatie (*sakhya*), de ouder-kind relatie (*vātsalya*) en de liefdesrelatie (*śṛṅgāra*).

ॐ

5.6 - Heer Ṛṣabhadeva's Activiteiten

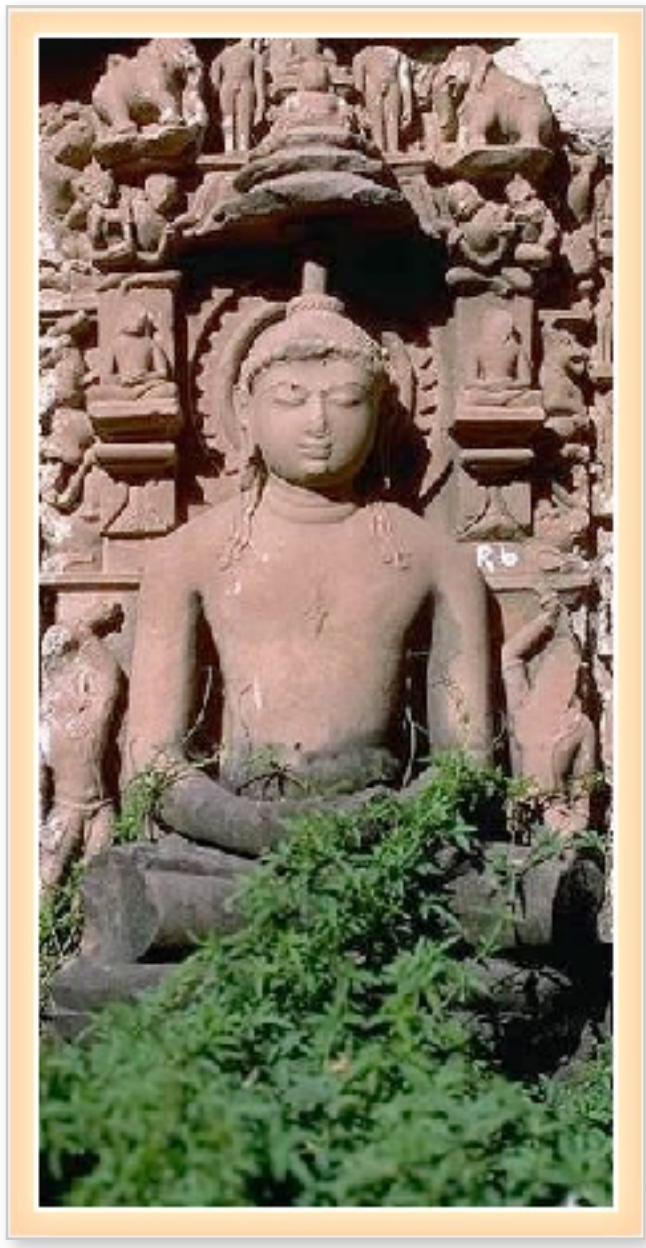

(1) **D**e koning zei: 'O Allerhoogste, in zichzelf tevreden zielen van wie het zaad van baatzuchtig handelen werd verbrand door de spirituele kennis verkregen door yogabeoefening, verwerven automatisch mystieke vermogens; hoe kunnen die *siddhi's* nu een belemmering vormen?'

(2) **D**e wijze zei: 'U hebt volkomen gelijk [als u beweert dat yoga leidt tot zekere vermogens], maar in deze wereld stelt men, net als een slimme jager, niet zomaar vertrouwen in de [speciale talenten van de] geest die [net als wild] er steeds vandoor gaat. (3) Daarom zeggen ze dat je nooit en te nimmer vriendschap moet sluiten met de onrustige geest. Zelfs de grootsten [zoals Heer Śiva of de wijze Saubhari] raakten verstoord toen ze er op vertrouwden na een lange tijd yoga te hebben beoefend. (4) Zo goed als een man met een overspelige vrouw steeds op zijn hoede moet zijn voor rivalen, moet ook de yogabeoefenaar er voor waken te vertrouwen op zijn geest die altijd ruimte biedt aan de lust en de vijanden [van de begeerte en de woede] die daarbij horen. (5) Welk verstandig mens vertrouwt nu op de [ongestuurde] geest die ten grondslag ligt aan de lust, de

woede, de trots, de hebzucht, het weeklagen, de illusie en de angst die samen iemands gebondenheid aan zijn karma vormen? (6) Hoewel Hij [Ṛṣabha] de leider was van alle koningen en bestuurders van dit universum, trad Hij, met die overtuiging, op in de uitdossing, met de taal en het karakter van een *avadhūta* [5.5: 29], alsof Hij dom was. Hij verhulde Zijn verheven heerlijkheid om de yogi's, middels het voorbeeld van Zijn eigen persoonlijke voertuig van de tijd, duidelijk te maken hoe ze van verzaking moesten zijn in de yoga. Alsof Hij een normale sterveling was die zijn fysieke lichaam probeert op te geven, hield Hij voor Zichzelf, overeenkomstig het allerhoogste gebod van de Ziel, niet gehinderd door het begoochelend vermogen van de materie, altijd vast aan de innerlijke visie van de liefde verheven boven alle ondeugd en maakte Hij aldus een einde aan Zijn materiële bestaan. (7) Met Hem, de Allerhoogste Heer Ṛṣabhadeva, vrij van vereenzelviging met Zijn materiële gedaante, waren we aldus getuige van Zijn ogenschijnlijk fysieke aanwezigheid, het handelen van Zijn lichaam in deze illusoire wereld. Hij trok geheel alleen door de landen van Zuid-India: Koṅka, Veṅka en Kuṭaka in de provincie Karṇāṭa, en bereikte een bos in die omgeving genaamd Kuṭakācala. Daar zwierf Hij, met een handvol stenen in Zijn mond, met verwarde haren naakt rond als was Hij een waanzinnige. (8) Bij een felle, van alle kanten oplaaiende bosbrand - als gevolg van de door de wind veroorzaakte onderlinge wrijving van bamboestaken - verbrandde Zijn lichaam toen in dat bos tot as.

(9) **V**ernemend over Zijn wederwaardigheden en vrijheid van alle ritueel en gebruik, ging de koning van Koṅka, Veṅka en Kuṭaka genaamd Arhat [de Jain, de eerbiedwaardige] ertoe over Hem te imiteren. Verbijsterd als gevolg van een toename van goddeloosheid die de komst van het Kali-yuga Tijdperk van de Redetwist aankondigde, gaf hij het veilige pad van de religie op dat alle vrees uitbant en nam hij een non-conformistisch verkeerd, ketters standpunt in door hoogst dwaas een eigen bedenksel te introduceren. (10) De laagsten onder de mensen in dit Kalitijdperk die, verstoken van karakter, reinheid en plichtsbesef wat betreft de regels en voorschriften, verbijsterd zijn door de uitwendige energie van God, zullen door een praktijk als deze van minachting voor de goddelijkheid, eigenwillig en met verkeerde principes vasthouden aan vreemde regels, zoals zich niet wassen, de mond niet reinigen, vuil zijn en het haar uitplukken. Met hun bewustzijn bedorven door een overmaat aan moderne-tijd *adharma* [ofwel plichtsverzaking] zullen ze vervallen in het belasteren van de Veda's, de brahmanen, rituelen zoals het brengen van offers en de Allerhoogste Persoonlijkheid van God Zelf en Zijn toegewijden. (11) Zij die, onder aanmoediging van blinde voorgangers, met een afwijkende praktijk een eigen wereldje [of sekte] opbouwden, zullen, zelf erdoor verblind geraakt, in het duister belanden [vergelijk B.G. 16: 16, 16: 23]. (12) Deze *avatāra* van de Heer was er om de mensen, die overweldigd zijn door de hartstocht, te instrueren wat betreft hun emancipatie, het pad om het eeuwige geluk te bereiken [de uiteindelijke zaligheid, *kaivalya*]. (13) In overeenstemming met deze leringen zingen de mensen de volgende verzen over Hem: 'O, van al de landen op de continenten van deze aarde met haar zeven

zeeën, is dit land [Bhārata-varṣa, India] het meest verdienstelijk, want hun bevolking bezingt de gunstige handelingen van Murāri in Zijn vele incarnaties [Kṛṣṇa als de vijand van de verdwaasde, van Mura].' (14) 'O wat kan men zeggen over de dynastie van koning Priyavrata waarin de Oorspronkelijke Persoon, de Allerhoogste Persoonlijkheid nederdaalde als een incarnatie? Hij, de Ongeëvenaarde, vervulde de religieuze plicht die een einde maakt aan de baatzuchtige arbeid [het dharma dat leidt tot *akarma*].' (15) 'Is er een andere vasthoudende en overtuigde yogi te vinden die, de perfecties verlangend die Ṛṣabha afwees als zijnde onbeduidend, zelfs maar in de geest het voorbeeld kan volgen van deze ongeboren Godheid?'

(16) **A**ldus heb ik uitleg verschaft over de zuivere handelingen van de Opperheer genaamd Ṛṣabha, die de allerhoogste leraar is van alle Vedische kennis, voor de gewone man, de godsbewusten, de brahmanen en de koeien. Hij die met een groeiend geloof en toewijding aandachtig luistert naar, voor anderen spreekt over of aandacht besteed aan deze toevlucht van Zijn grote en opperste heilzaamheid, die alle zonden van ieder levend wezen tenietdoet, zal Hem, de Allerhoogste Heer Vāsudeva, gunstig gezind zijn met een onwankelbare toewijding in zowel de positie van het luisteren als het spreken. (17) Onophoudelijk zich badend in die toewijding om niet te hoeven lijden onder de verschillende lastige condities van het materieel bestaan, genieten zij die zich spiritueel ontwikkelden het hoogste geluk. Maar ondanks dat ze die bevrijding verwierven streven ze niet naar dat meest verheven doel van alle mensen. Met het hebben aangegaan van een relatie met de Allerhoogste Persoonlijkheid bereikten ze immers al hun doelen. (18) Mijn beste Koning [Parīkṣit], Hij was zonder twijfel de handhaver en leraar, de aanbiddelijke godheid, de vriend en meester van uw Yadu-lijn en soms trad Hij zelfs op als een dienaar. Aldus, mijn beste, was hij daadwerkelijk Mukunda, de Allerhoogste Heer van de Bevrijding [*mukti*] van hen die toegewijd zijn. Maar iemand [vertrouwelijk] betrekken in Zijn toegewijde dienst [zoals Hij met Arjuna op het slagveld deed] doet Hij niet zomaar. (19) Alle eer aan Hem de Allerhoogste Heer Ṛṣabhadeva, Hij die steeds bewust van Zijn ware identiteit, in Zichzelf volkomen en zonder verlangens, zo genadig was ter wille van de ware welvaart Zijn activiteiten op het materiële vlak ten toon te spreiden en, voor de mens wiens intelligentie lang sluimerde, instructie te verschaffen over het ware zelf vrij van angst.'

5.7 - De Activiteiten van Koning Bharata

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Bharata ['in stand worden gehouden'], die een hoog ontwikkelde toegewijde was, het besluit had genomen om zoals zijn vader hem had opgedragen over de aarde te heersen, trouwde hij, bij het aanvaarden van die hoge positie, met de dochter van Viśvarūpa, Pañcajanī. (2) Zoals het zich identificeren met de materie [vals ego] leidt tot de vijf zinsobjecten [van geluid, smaak enz.], kwam Bharata tot zijn vijf zoons die hij in haar verwekte en die net zo waren als hij: Sumati, Rāṣṭrabhṛta, Sudarśana, Āvaraṇa en Dhūmraketu. (3) Sedert de aanvang van de heerschappij van Bharata wordt dit deel van de wereld, dat Ajanābha heette [slaand op koning Nābhi, zie 5:3], Bhārata-varṣa genoemd [het land van Bharata, nu India]. (4) Hij, die zeer geleerd was, was een heerser zo groot als zijn vader en grootvader. Regerend met een zorgzaam hart, hielden zowel hij als zijn burgers zich bezig met de klassieke beroepsmatige verplichtingen. (5) Daarnaast aanbad hij de Allerhoogste Heer met grote en kleine offerplechtigheden, met en zonder offerdieren. Met veel geloof werden volledig of ten dele *agni-hotra-*, *darśa-*, *pūrṇamāsa-*, *cāturmāsya-*, *paśu-* en *soma-rasa-yajña's* uitgevoerd, die, zoals dat was voorgeschreven, vrijwel altijd onder

leiding stonden van vier priesters (*). (6) Als de ter zake kundige priesters met alle bijkomende riten bezig waren met het uitvoeren van de verschillende offers, zag hij die steeds denkend aan Vāsudeva, de Allerhoogste Heer, in de geest van de Vedische hymnen bevrijd was van lust en woede, in dat al de verschillende halfgoden, zij die de resultaten in ontvangst namen, de toebehoren van de offerplechtigheden en hijzelf, de offeraar, allen deel uitmaakten van het lichaam van de Ene Oorspronkelijke Persoon. Onafhankelijk van het resultaat van de offerplechtigheid in kwestie die werd volbracht ter wille van het dharma, was Hij de genieter van al die offers, was Hij hun heerser, degene die handelde en hun oorsprong; Hij was degene die verantwoordelijk was voor het geheel van alle goden. (7) Hij [Bharata] was aldus, in de perfectie van zijn dienstverlening, van de zuiverste goedheid jegens de Superziel in het hart van het etherisch lichaam, jegens de onpersoonlijke geest van het Brahman en jegens Bhagavān, de Allerhoogste Heer, Vāsudeva, de Allerhoogste Persoon, wiens gedaante men herkent aan het Śrīvatsa-teken op de borst, het Kaustubha-juweel, de bloemenkrans, de werpschijf, de schelphoorn, de knots en andere symbolen. Als Hij eenmaal als een onuitwisbaar beeld in het hart van de toegewijde is verschenen, heeft Hij, die men op het hoogste niveau kent aan de hand van Zijn stralende persoonlijke gedaante, het vermogen dag na dag je toewijding te doen toenemen. (8) Aldus voor de duur van talloze millennia [middels deze voorbeeldige praktijk] de welvaart te hebben veiliggesteld die hij had ontvangen van zijn voorvaderen, verdeelde hij, toen het moment was aangebroken om afscheid te nemen van zijn aardse verplichtingen, op een eerlijke manier persoonlijk zijn koninkrijk onder zijn zonen en liet hij zijn voorouderlijk huis achter zich om te vertrekken naar het meditatieoord van Pulaha in Hardwar. (9) Het is in die plaats dat tot op de dag van vandaag Heer Hari, bewogen door Zijn vaderlijke liefde, Zich toont aan de aldaar verblijvende toegewijden in de gedaante van hun voorkeur. (10) Dat meditatieoord wordt aan alle kanten gezegend door het water van de hoofdrivier genaamd de Cakra-nadī [de Gaṇḍakī]. In die rivier treft men de [ronde] stenen aan met de concentrische cirkels aan de boven en de onderkant [de zwarte kiezelstenen die dienen als voorwerp van aanbidding, de zogenaamde Śālagrāma-śilā's]. (11) Daar, alleen in de velden van Pulaha's meditatieoord, aanbad hij, met offergaven van wortelen, bollen en vruchten in combinatie met water, twijgen, *tulasī*-blaadjes en allerhande bloemen, de Allerhoogste Heer en raakte hij aldus, bevrijd geraakt van alle materiële verlangens, gezuiverd in een gestage toename van bovenzinnelijke vrede die hem bevrediging schonk. (12) Door die constante praktijk van dienst aan de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van de Allerhoogste Heer, verdween, met het gewicht van de steeds toenemende gehechtheid aan Hem, de zwakheid uit zijn hart. Als gevolg van de kracht van zijn bovenzinnelijke verrukking stonden de haren van zijn lichaam daarbij overeind en sprongen door het intense verlangen tranen van liefde in zijn ogen die zijn blik vertroebelden. Aldus op de roze voeten van de Heer mediterend, was er, dankzij zijn bhakti-yoga, een toename van de hoogste en diepste spirituele gelukzaligheid, die zich door zijn hele lichaam verspreidde. Het was een gelukzaligheid van het hart waarin hij was verzonken als in een meer en waardoor hij, niettegenstaande zijn intelligen-

tie, niet langer in staat was het uitvoeren van de verering van de Heer in gedachten te houden. (13) Gekleed in een hertenvel en met zijn massa prachtig bruin, krullend en samengeklit haar nat van het drie maal daags baden, was hij aldus, met zijn gelofte de Opperheer te aanbidden, van eerbetoon voor de Oorspronkelijke Persoonlijkheid in de vorm van Zijn gouden verschijning als de zonneschijf (**). Daarbij bewees hij zijn respect voor [Hem als] de Zonnegod met het reciteren van de volgende Vedische lofzang: (14) 'Voorbij de hartstocht [in goedheid] zorgdragend voor dit geschapen universum, is er de eigen gloed die verlicht, de genade van de Heer die vervult met heilig weten. Telkens weer hier [deze wereld] binnengaand [met Uw stralende zonneschijf of als een Viṣṇu *avatāra*], waakt U over het levende wezen dat hunkert naar materiële bevrediging. Alle eer aan Hem die onder ons verblijft en allen in beweging zet!'

*: Dergelijke offers zijn in dit tijdvak onmogelijk als gevolg van een gebrek aan ter zake kundige brahmanen of *ṛtvijaḥ* die in staat zijn verantwoordelijkheid te nemen. In de afwezigheid hiervan, wordt de *saṅkīrtana-yajña* van het zingen van de heilige namen aanbevolen.

**: De godheid van de zon wordt door de gewone Hindoe heden ten dage aanbeden met behulp van de Gāyatrī-mantra, één van de belangrijkste mantra's van zuivering en bevrijding soortgelijk aan die zoals uitgedrukt door Bharata Mahārāj in dit hoofdstuk: *oṁ bhūr bhuvaḥ svaḥ tat savitur vareṇyaṁ bhargo devasya dhīmahi, dhyo yo naḥ pracodayāt*, een gebed dat betekent:

De oorspronkelijke vorm van het lichaam,
de levenskracht en de allerhoogste verblijfplaats;
die levensbron zo hoogst uitnemend,
op die goddelijke luister mediteren wij -
moge dit licht ons intellect verlichten.

5.8 - De Wedergeboorte van Bharata Mahārāja

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag ging hij [Bharata], na een bad te hebben genomen in de grote Gaṇḍakī en zijn dagelijkse rituelen te hebben volbracht, een paar minuten aan de oever van de rivier zitten om de bovenzinnelijke lettergreep [AUM] te chanten. (2) O Koning, daar zag hij toen een eenzaam hert dat, dorstig, naar de rivier was gekomen. (3) Terwijl het gretig van het water dronk, weerklonk plots van dichtbij de luide brul van een leeuw die alle levende wezens schrik aanjaagt. (4) Toen de hinde dat harde geluid hoorde, schoot ze, schichtig om zich heenkijkend, direct, zonder dat ze haar dorst had weten te lessen, verschrikt, uit angst voor de leeuw, met een grote sprong over de rivier. (5) Vanwege de kracht van de sprong die ze in grote angst maakte, verloor ze, zwanger als ze was, haar baby die uit haar schoot gleed en in het water viel. (6) Uitgeput door de miskraam als gevolg van de angst en het springen, viel het zwarte hert, gescheiden van de kudde, ergens in een spelonk en stierf. (7) Toen hij zag dat het hertenjong, gescheiden van zijn moeder, hulpeloos wegdreef in de stroom, nam de wijze koning Bharata, die het als verweesd beschouwde, het genadig als een vriend mee naar zijn *āśrama*. (8) Hij adopteerde het als zijn kind, gaf het iedere

dag te eten, beschermde het, voedde het op en koesterde het, en zo raakte hij erg aan dit hertje gehecht. Binnen de kortste keren ging op die manier, met het hebben opgegeven van de persoonlijke zorg voor zichzelf, zijn plichtplegingen en zijn gebeden voor de Oorspronkelijke Persoon, zijn hele praktijk van onthechting verloren. (9) 'Helaas! [dacht hij bij zichzelf], raakte door de Heer die het rad van de tijd beweegt, dit schepsel verstoken van zijn familie, vrienden en verwanten. Het heeft alleen maar mij als zijn toevlucht, als zijn vader, moeder, broeder en lid van de kudde. Omdat het niemand anders heeft stelt het vanzelfsprekend een groot vertrouwen in mijn persoon als steun en toeverlaat en is het volledig van mij afhankelijk om te kunnen leren en voedsel, liefde en bescherming te vinden. Ik moet dan ook toegeven dat het verkeerd is om iemand te verwaarlozen die je bescherming geniet en moet ernaar handelen zonder er spijt van te hebben. (10) Ongetwijfeld zullen alle achtenswaardige en deugdzame zielen, ook al zijn ze nog zo onthecht, hun hoogste eigenbelang nog aan de kant schuiven om, als vrienden van de armen, dat soort principes na te kunnen leven.'

(11) **M**et het jonge dier zittend, rustend, liggend, lopend, badend en zo meer, raakte zijn hart aldus gehecht geheel door genegenheid in beslag genomen. (12) Als hij het bos inging voor het verzamelen van bloemen, brandhout, *kuśa*gras, bladeren, vruchten, wortels en water, nam hij, ongerust over wolven, honden en andere roofdieren, altijd het hertje met zich mee. (13) Onderweg droeg hij, met een geest en een hart vol liefde, het zo nu en dan op zijn schouders mee, en hield hij, gesteld als hij was op het kleintje, het koesterend op zijn schoot of op zijn borst als hij sliep en ontleende hij daar een groot genoegen aan. (14) Tijdens het gebed stond de keizer, ook al was hij nog niet klaar, soms op om te zien hoe het met het hertenjong ging, en was er dan gelukkig mee het te zegenen met de woorden: 'O mijn lieve jong, ik wens je al het beste toe.' (15) Soms was hij zo bezorgd als hij het hertenjong nergens zag, dat hij, met een hart vol zorgen, geëmotioneerd van streek raakte als een zielige, vrekkige man die zijn rijkdom kwijt is. Dan bevond hij zich in een toestand waarin hij de hele tijd nergens anders aan kon denken. Zo verkeerde hij dan in de grootste illusie met het koesteren van gedachten als: (16) 'Ach! Mijn liefste kleintje, dat weeskind van een hert, moet in hoge nood verkeren. Het zal wel weer naar me terugkeren en geloof in me stellen als zijnde een volkomen zachtaardig iemand van zijn eigen soort. Het zal niet meer aan me denken als zijnde zo'n slechtgemanierde bedrieger, zo'n kwaadwillige barbaar. (17) Zal ik dat schepsel onder de hoede van de goden weer terugzien, onbekommerd zien rondlopen en gras zien eten in de tuin van mijn *āśrama*? (18) Of zou het arme ding door één van de vele troepen wolven of honden zijn verslonden of anders door een eenzaam rondzwervende tijger? (19) Helaas, de Allerhoogste Heer van het ganse universum, de Heer van de drie Veda's die er is voor het heil van een ieder, is [in de gedaante van de zon] reeds aan het ondergaan, en nog steeds is de baby die de moeder aan mij heeft toevertrouwd niet teruggekeerd! (20) Zal dat prinselijke hertje van mij nu echt terugkeren en mij plezier verschaffen, ik die zijn verschillende vrome oefeningen

opgaf? Het was zo schattig om te zien. Het te behagen op een manier gepast voor zijn soort, verdreef alle ongeluk! (21) Met me spelend als ik met gesloten ogen voorwendde te mediteren, kwam het steeds nerveus uit liefde, trillend en schuchter naar me toe om mijn lichaam te beroeren met de toppen van zijn hoorntjes zo zacht als waterdruppels. (22) Als ik het berispte omdat het de dingen op het *kuśa*gras die waren klaargelegd voor het offeren had verontreinigd, hield het doodsbenauwd direct op met spelen en ging het zitten met het volkomen inperken van zijn zinnen, net zoals de zoon van een heilige dat zou doen. (23) Och, welke boetedoening van de grootste verzakers op deze planeet ook, kan de aarde de weelde schenken van de lieve, kleine, prachtige, en hoogst gunstige, zachte hoefafdrukken van dit zo heel ongelukkige schepsel dat verdrietig is over wat het kwijtraakte! Voor mij wijzen ze de weg om de weelde te realiseren van het lichaam van haar landen die, aan alle kanten door hen opgesierd, zijn omgetoverd tot plaatsen om offers te brengen aan de goden en de brahmanen zo vol van verlangens op het pad naar de hemel! (24) Zou het zo kunnen zijn dat de hoogst machtige maan[god] die de ongelukkigen zo welgezind is, uit mededogen met het jong dat zijn moeder bevreesd voor het machtige roofdier verloor, nu dit hertenkind beschermt dat wegdwaalde van mijn beschuttende *āśrama*? (25) Of zou de god van de maan uit liefde middels zijn stralen, die zo vredig en koel van zijn gezicht stromen als nectargelijk water, mijn hart vertroosten, die rode lotusbloem waaraan het hertje zich als mijn zoon heeft overgegeven en die nu in het vuur van de gescheidenheid brandt met de vlammen van een bosbrand?'

(26) **M**et een hart bedroefd in een geest die berustte op wat hij had ondernomen in het verleden, verkeerde hij aldus in de ban van het onmogelijke verlangen een zoon te hebben die er als een hertje uitzag. Om die reden mislukte hij in zijn yoga-oefeningen, boetedoeningen en de toegewijde dienst voor de Allerhoogste Heer. Hoe kon hij, gehecht als hij was aan het lichaam van een andere levensvorm, aan het lichaam van een hertenkalfje, met zo'n hindernis nu zijn levensdoel bereiken? En dat terwijl hij voorheen zijn zoons, die hij met liefde op de wereld had gezet en die hij zo moeilijk kon opgeven, achter zich had gelaten. Koning Bharata die in beslag werd genomen door het onderhouden, het behagen, beschermen en het koesteren van het babyhertje, en die door dat obstakel werd belemmerd in de beoefening van zijn yoga, verwaarloosde zo [het belang van] zijn ziel. Ondertussen naderde met schrikwekkend rasse schreden onvermijdelijk zijn tijd, alsof het een slang betrof die een muizenholletje binnendringt. (27) Op het moment dat hij deze wereld verliet, trof hij aan zijn zijde, treurend als zijn eigen zoon, het hertje aan waaraan hij steeds had gedacht. Met zijn lichaam stervend in de aanwezigheid van het hertje, kreeg hij daarna zelf het lichaam van een hert [zie ook B.G. 8: 6]. Toen hij na zijn dood een ander lichaam kreeg, ging [echter] de herinnering aan zijn vorige leven niet verloren. (28) In die wedergeboorte zich, als gevolg van zijn toegewijde activiteiten in het verleden, voortdurend herinnerend wat de oorzaak was van het hebben gekregen van het lichaam van een hert, zei hij berouwvol: (29) 'O, wat een ellende! Ik ben van de levenswandel van de zelfgerealiseerden gevallen, ondanks dat ik mijn zoons

en thuis had opgegeven en in afzondering leefde in een heilig woud als iemand die, volmaakt in overeenstemming met de ziel, zijn toevlucht zoekt in de Superziel van alle wezens. Ondanks dat ik steeds luisterde naar en dacht aan Hem, de Allerhoogste Heer Vāsudeva en al mijn uren doorbracht verzonken in het zingen, aanbidden en mij heugen. Mettertijd verandert een geest gefixeerd in een dergelijke praktijk in een geest die volledig verankerd is in het eeuwige, maar diep gevallen uit genegenheid voor een hertenjong, ben ik daarentegen weer een grote dwaas!'

(30) **A**ldus zich stilzwijgend afkerend van de wereld, gaf [hij als] het hert zijn hertenmoeder op en keerde hij van de berg Kālañjara waar hij ter wereld kwam, weer terug naar de plaats waar hij voorheen de Allerhoogste Heer had aanbeden, de *āśrama* van Pulastya en Pulaha in de nederzetting Śālagrāma, die de grote heiligen die daar in volledige onthechting leven zo dierbaar is. (31) In dat oord etend van gevallen bladeren en kruiden, wachtte hij in het eeuwige gezelschap van de Superziel zijn tijd af. Voortdurend wakend voor slecht gezelschap, leefde hij er alleen maar voor om een einde te maken aan de oorzaak van zijn hertenlichaam. Dat lichaam gaf hij uiteindelijk op, badend in het water van de heilige plaats.'

5.9 - Het Verheven Karakter van Jaḍa Bharata

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij zijn leven in het lichaam van een hert had opgegeven verwierf Bharata, de meest verheven toegewijde en hoogst vereerde van alle heilige koningen, in zijn laatste belichaming de brahmanenstatus. Hij was de mannelijke helft van een tweelingbroer en -zus, zo wordt beweerd, die werden geboren uit de tweede echtgenote van een hoogstaande brahmaan in de lijn van de heilige Aṅgirā. Deze brahmaan, begiftigd met al de kwaliteiten, was van een volmaakte beheersing over geest en zinnen, van boetvaardigheid, Vedische studie en recitatie, van verzaking, tevredenheid, tolerantie, zachtgeaardheid, kennis, zonder afgunst en van spirituele gelukzaligheid in de wijsheid van de ziel. Bij zijn eerste vrouw had hij negen zonen die hem evenaarden qua scholing, karakter, gedrag, schoonheid en grootmoedigheid. (3) Ook in die geboorte herinnerde hij zich dankzij de speciale genade van de Heer zijn voorgaande levens. Bijgevolg was hij er zeer beducht voor niet nogmaals ten val te komen in de omgang met zijn dierbaren. Altijd bang voor hindernissen op het pad van de toegewijde dienst, hield hij zijn geest steeds strak gericht op zijn ziel. Voor dat doel dacht hij altijd aan de twee lotusvoeten van de Allerhoogste Heer en luisterde hij naar en hield hij de beschrijvingen in gedachten van Zijn kwaliteiten die de gebondenheid aan baatzuchtige arbeid overwinnen. Maar voor de mensen in zijn omgeving deed hij zich voor als iemand met het karakter van een gek, een dwaas, als iemand die blind is voor de werkelijkheid [de reden waarom hij Jaḍa werd genoemd]. (4) Zijn brahmaanse vader, die zich emotioneel verplicht voelde jegens

zijn zoon, meende dat hij, als een vader voor zijn zoon, hem erin behoorde te onderrichten dat de regulerende beginselen moesten worden nageleefd, hoewel Jaḍa daar geen oren naar had. Zodoende beoefende hij tot het einde van zijn schooljaren, opnieuw als iemand van de heilige draad, de plichten van de reinheid van het zuiveringsproces zoals voorgeschreven door de *śāstra's*. (5) Maar ook in de aanwezigheid van zijn vader deed hij alsof hij niets begreep van wat er werd onderwezen. Bij de aanvang van het regenseizoen wilde de vader hem de Vedische mantra's met inbegrip van de Gāyatrī voorafgegaan door Oṁkāra bijbrengen, maar ondanks zijn gedegen instructie, slaagde hij er niet in gedurende de vier zomermaanden hem de volledige beheersing bij te brengen. (6) Er vanuitgaand dat zijn zoon, hoewel die er geen zin in had, door hem van A tot Z moest worden onderricht in al de reinheid, de Vedische studie, geloften, principes, offers en dienstverlening aan de goeroe die hoort bij de celibataire staat [de *brahmacarya-āśrama*], handelde de brahmaan, die zijn zoon als zijn ziel en zaligheid zag, in werkelijkheid uit huishoudelijke gehechtheid. Daarom stierf hij, toen hij werd gehaald door de dood die niet zo vergeetachtig was [als hij], als een man vol van frustratie over de ongeschikte eigenzinnigheid van zijn zoon. (7) De jongste vrouw uit wiens schoot de tweeling ter wereld kwam, vertrouwde daarop de zorg voor hen toe aan de eerste echtgenote en volgde haar man toen naar zijn verblijf in het hiernamaals [Patiloka].

(8) **D**e stiefbroers van Jaḍa Bharata, die zich vastgelegd hadden op de rituele cultuur van de drie Veda's, hadden geen begrip voor de ware kennis van het Zelf. Na de dood van de vader stopten ze ermee hun halfbroer iets bij te brengen die ze, zich niet bewust van zijn capaciteiten, voor dom hielden. (9-10) Als hij door deze materialistische, [in feite] tweebenige beesten werd aangesproken als zijnde een gek, een sufferd, een doveman en een stomkop, gaf hij ook steeds in die termen antwoord. Hij deed de dingen die hem met geweld waren opgedragen. Hij at altijd welke grote of kleine hoeveelheid smakelijk of smakeloos voedsel hij ook maar kreeg, door te bedelen, door verdienste of zonder zich in te spannen. Hij leefde nooit voor het genoegen van zijn zinnen omdat hij er voor altijd mee was gestopt om te leven voor de materiële bedoeling. Uit zichzelf had hij de bovenzinnelijke, gelukzalige visie verworven van iemand in de kennis van het ware Zelf die, met de tweeledige aangelegenheid van geluk en ongeluk, zomer en winter, wind en regen, zich niet identificeerde met het lichaam. Stevig gebouwd als hij was, bedekte hij, sterk als een stier, nooit zichzelf. Hij waste zich niet als hij smerig was van het liggen op de grond en masseerde nooit zijn lichaam. Zijn lendenen waren bedekt door een vuile lap en hij droeg een door vuil zwart geworden heilige draad. Hij was in zijn spirituele schittering als een verborgen edelsteen. Hij zwierf rond onder de minachting van het onwetende volk dat hem, een brahmaan van geboorte, enkel een brahmanenvriend noemde ['*brahmabandhu*']. (11) Daar hij alleen maar omkeek naar arbeid om in ruil van anderen voedsel te krijgen, zetten zelfs zijn stiefbroers hem in de velden aan het werk met boerenarbeid - een karwei waarmee hij er geen idee van had wat zou moeten vereffend of uitgegraven of waar hij zaken diende op te stapelen. Doorgaans en-

kel gebroken rijst etend, oliekoeken, kaf, door wormen aangevreten graan of verbrande rijst die aan de pan kleefde, beschouwde hij het niettemin allemaal als nectar.

(12) **T**oen dook er op een zeker moment de leider van een roversbende op die zich een zoon wenste en op zoek was naar een dierlijke mens die hij kon gebruiken als offer voor de godin Bhadra Kālī. (13) De beestmens die hij zocht, had kans gezien te ontsnappen en zijn volgelingen die op pad waren om hem te vinden, konden in het holst van de nacht in het donker het dierlijke type niet te pakken krijgen. Door het lot voorbeschikt stuitten ze toen op de brahmanenzoon uit de lijn van Aṅgirā die vanaf een hoger gelegen positie de velden bewaakte tegen herten en wilde zwijnen en dergelijke. (14) Toen ze ontdekten dat hij er het goede karakter voor had namen ze vervolgens, met stralende gezichten begrijpend dat hij van nut was voor het werk van hun meester, hem stevig met touwen vastgebonden opgetogen met zich mee naar de tempel van de godin. (15) Om hem overeenkomstig hun gebruiken als beestmens klaar te maken voor het offer, wasten de volgelingen van de schurk hem en staken ze hem in nieuwe kleren, bedekten ze zijn lichaam met sieraden, smeerden ze hem in met sandelhoutpasta en omhingen ze hem met bloemen. Onder de klanken van liederen, gebeden, trommels en trompetten, lieten ze hem volledig uitgedost en naar behoren gevoed plaatsnemen voor de godin Kālī met wierook, lampen, bloemenslingers, geweekte granen, twijgen en jong groen, vruchten en andere artikelen voor de eredienst. (16) De priester van die leider van het boeventuig, pakte toen ter voorbereiding van het offeren van een stroom van diermensenbloed voor de beeltenis van Bhadra Kālī, een schrikwekkend, vlijmscherp zwaard dat hij inzegende met de daarvoor bestemde mantra's. (17) Deze verwerpelijke types die, van een hartstochtelijke en onwetende aard, in hun materialistische verbijstering zich lieten leiden door geesten vol van verbeelding en aldus, naar hun eigen idee bezig zijnd, zich op het verkeerde pad bevonden, waren in overtreding met de gemeenschap van de helden van de Opperheer, de brahmanen. Te werk gaand met een voorkeur voor geweld jegens anderen, traden ze allerwreedst rechtstreeks op tegen een expansie van de Heer Zelf, iemand van een brahmaanse geboorte, een zoon van spirituele wijsheid die geen vijanden had en die een ieder het beste wenste. Maar op het laatste moment brak de godin Bhadra Kālī, die zag wat er tegen de wil van God en in strijd met de wet stond te gebeuren, uit het beeld tevoorschijn met een vurige fysieke verschijning van een bovenmate felle, onverdraaglijke, spirituele gloed. (18) Hoogst verontwaardigd ging ze volkomen op in de kracht van haar woede, met geheven wenkbrauwen, een vreselijk gebit, bloeddoorlopen ogen, een afgrijselijke lach en een opgewonden beangstigend gezicht, alsof ze het hele universum wilde vernietigen. Door haar grote razernij vrijgekomen [uit het beeld], sloeg ze, van het altaar afkomend, met hetzelfde staal dat ze wilden gebruiken [voor hun offer] de hoofden eraf van al de zondige overtreders en dronk ze vervolgens samen met haar metgezellen van het bloed dat uit de nekken stroomde als een zeer hete bedwelmende drank. Onder de invloed van al dat bedwelmende drinken, zette ze het met haar volgelingen luid-

keels op een zingen en dansen, en wierpen ze voor de lol de hoofden naar elkaar als waren het ballen.

(19) **A**ls men, in zijn relatie tot grote zielen, te ver is gegaan, zoals in dit geval, zal men, door dat foute handelen, zelf altijd het gevolg van die overtreding moeten ondergaan. (20) O, Viṣṇudatta ['beschermd door Viṣṇu'; Parīkchit], voor hen die niet verbijsterd zijn, is dit niet zo'n groot wonder. Zij die zonder vijandschap in goedheid jegens allen verkeren, worden door de Allerhoogste Heer van de onoverwinnelijke Tijd die de beste van alle wapens bij zich draagt [de Sudarśana-schijf], persoonlijk geheel bevrijd van de zeer sterke, hechte knoop in het hart [als gevolg] van een lichamelijke levensopvatting. Zelfs als ze bedreigd worden met onthoofding [of met een ander levensgevaar], zijn die verloste zielen en toegewijden die, geheel overgegeven als ze zijn, beschermd worden door Zijn lotusvoeten, nimmer van slag door dit soort emotionele toestanden, ze hebben niets te vrezen.'

5.10 - Jaḍa Bharata ontmoet Mahārāja Rahūgaṇa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Zo gebeurde het dat Rahūgaṇa ['hij die helderder straalt dan de zon'], de heerser van Sindhu en Sauvīra, op reis langs de oever van de Ikṣumatī, een andere drager voor zijn draagstoel nodig had. Hij stuurde toen de leider van zijn dragers eropuit om een geschikte kandidaat te zoeken. Zijn zoektocht leidde per toeval naar de excellente brahmaan [Jaḍa Bharata] die, omdat hij zo'n stoere jongeman was, ferm van leden en zo sterk als een ezel, door hem werd uitgekozen in de veronderstelling dat hij de last wel kon dragen. Er toe gedwongen droeg de grote ziel de draagstoel, maar hij was niet geschikt voor het karwei. (2) Toen hij daarmee bezig was keek de gezegende brahmaan steeds drie stappen voor zich uit [om niet op de mieren te trappen]. Daardoor liep hij steeds uit de pas met de anderen en schudde de draagstoel heen en weer. Rahūgaṇa, die dit opmerkte zei tot de mannen die hem droegen: 'O dragers, loop alsjeblieft in de pas! Waarom wordt deze draagstoel zo ongelijkmatig gedragen?'

(3) **H**un meester zo berispend horen sprekend, stelden ze hem er angstvallig van op de hoogte dat dat te wijten was aan de vierde drager: (4) 'O, het is niet zo, o god van de mensen, dat wij, die altijd trouw uw orders uitvoeren, in gebreke blijven! We doen echt wel ons best, maar het is deze nieuwe man, die recentelijk werd aangetrokken om met ons mee te werken, door wie wij niet in staat zijn om ons werk als dragers te doen. Hij is nogal langzaam namelijk!'

(5) **H**oewel hij er door die ontboezemingen zeker van was dat het probleem zich voordeed als gevolg van een fout van één van hen, gaf koning Rahūgaṇa, die de angstige woorden van zijn dienaren hoorde, in weerwil van zijn politieke ervaring, vanuit zijn *kṣatriya*-aard toch een beetje toe aan het geweld van de woede. Tot hem, van wie men de spirituele gloed van zijn aangeboren intelligentie niet duidelijk kon onderscheiden, zei hij met een geest vol hartstocht: (6) 'Och wat een moeite is het ook mijn broeder! Helemaal alleen op zo'n lange reis ben je zeker erg vermoeid geraakt. En je hebt ook al niet veel aan die collega's van je! Noch is je gewillige, stevige lichaam erg sterk. Je moet wel last hebben van de ouderdom, mijn vriend!'

Aldus oefende hij sarcastisch hevige kritiek op hem uit, maar er kwam geen protest, vanuit een valse 'ik' en 'mijn'-overtuiging, over de lippen van hem die in stilte als voorheen de draagstoel bleef dragen. Als iemand op het spirituele vlak had hij een dergelijke bijzondere instelling wat betreft de fysieke aangelegenheden van het hebben van een, uit onwetendheid voortgekomen, eindig vehikel van de tijd, een lichaam dat bestaat uit een combinatie van de natuurlijke geaardheden, de werklast en materiële intenties. (7) Vervolgens wederom door elkaar geschud door het ongelijkmatige dragen van zijn draagstoel, werd Rahūgaṇa heel kwaad en zei: 'Dwaas! Wat is dit voor een flauwe kul! Jij, levend lijk, negeert gewoon mijn berispingen, je slaat ze gewoon in de wind! Ben je je verstand kwijt? Zoals Yamarāja dat doet met het gewone volk, zal ik je eens een lesje leren zodat je weet wat je plaats hier is!'

(8) **O**ndanks dat hij die lading onzin over zich uitgestort kreeg van de kant van hem die, woedend uit hartstocht en onwetendheid, verwijten makend dacht dat hij kon heersen als een god van de mensen, als een geleerde wijze en een bij talloze toegewijden geliefde voorvechter van de Heer, glimlachte de zelfgerealiseerde brahmaan flauwtjes zonder trots en sprak hij, met een houding van een meester in de yoga, van een vriend van alle levende wezens, als volgt tot die niet zo wijze heerser. (9) De brahmaan zei: 'Wat u zo duidelijk stelde, o grote held, is niet in strijd [met wat ik in feite ben]. Dat zou wel het geval zijn geweest als ik [werkelijk] dit lichaam van mij, die drager van de last, zou zijn. Als het verwerven van een goed doorvoed, krachtig lichaam de weg zou zijn, kan ik u zeggen dat dat geen onderwerp van belang is voor de persoon van zelfverwerkelijking aanwezig in het lichaam. (10) Om sterk en stoer te zijn of mager en zwak, lichamelijke of psychische pijn te ondervinden dan wel hongerig te zijn, dorstig, angstig, tegendraads, begerig, bejaard, slaperig of zinnelijk gemotiveerd, om van het kwade te zijn of van de valsheid, om van illusie te zijn of van weeklagen, zijn zaken die horen bij dit lichaam, bij degene die geboren werd, maar ze vormen niet de werkelijkheid van wat ik [oorspronkelijk] ben [zie ook B.G. 2: 20]. (11) Om een levende ziel te zijn gebonden aan de dood [een 'levend lijk' te zijn], is iets dat door de natuur wordt geregeld, o Koning, [het heeft net zo goed betrekking op u, want] alles heeft een begin en een eind. Maar, o hoog vereerde, als men het on-

veranderlijke ziet dat zich bevindt in de dingen die veranderen - waarmee men [zoals u dat hooghoudt] meesters en dienaren ziet - dan zegt men dat men het juiste doet in yoga. (12) Onderscheid te maken tussen personen [zoals u dat doet als u de baas speelt] getuigt van een vernauwde blik en ik zie niet in wat dat, de conventies daargelaten, voor nut zou hebben. Wie is [in deze gearrangeerde orde nu] de meester en wie is degene over wie moet worden geheerst? Niettemin, o Koning, wat kan ik [met u als mijn 'meester'] voor u betekenen? (13) Uit mijn staat van zelfverwerkelijking, o Koning, leidde u af dat ik een chaotisch, gek, stuk onbenul zou zijn. [Als dat zo zou zijn], wat zou het dan voor nut hebben door u te worden bestraft? Hoe kan men een waanzinnige, stupide persoon nu iets bijbrengen? Het is alsof je meel probeert te vermalen!'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'De grote wijze, aldus consequent ingaand op ieder woord dat was gevallen, hield het toen kalm en vredig voor gezien. Wat betreft de aangelegenheid van zaken vreemd aan de ziel, aanvaardde hij alles wat zich voordeed als een gevolg van wat hij in het verleden had gedaan, en dus ging hij, om zijn karma tot een goed einde te brengen, verder met het dragen van de koning zijn draagstoel, zoals hij dat eerder deed. (15) O beste van de Pāṇḍu-dynastie, ook hij, de heerser van Sindhu en Sauvīra, geloofde volkomen in discussies over het onderwerp van de Absolute Waarheid. Aldus goed op de hoogte horend wat de brahmaan zei over dat wat de valsheid uitroeit in het hart en wat de goedkeuring wegdraagt van alle yogapraktijk en literatuur, klom hij haastig uit [zijn voertuig] en wierp hij zich met zijn hoofd naar voren plat ter aarde voor de lotusvoeten om zich te excuseren voor zijn overtreding. Zo zijn valse claim opgevend dat hij als de koning moest worden gerespecteerd, zei hij: (16) 'Wie bent u onder de tweemaal geborenen, zich zo verholen rondbewegend in deze wereld? Ik zie dat u een heilige draad draagt. Van welke verzaker van de wereld bent u [de discipel]? Waarvandaan en om welke reden bent u hier naartoe gekomen? Bent u, als een ziel van zuivere goedheid, hier voor ons heil of juist niet? (17) Ik ben niet bang voor Indra's bliksemschicht, Śiva's drietand of de straf van Yamarāja, noch schuw ik de hitte van de zonnestralen, de maan, de wind of de wapens van de schatbewaarder van de hemel [Kuvera]. Mijn grootste vrees is in overtreding te verkeren met de klasse van de brahmanen. (18) Kan u, die als een volledig onthechte persoon, als was hij een onnozelaar, de macht van de wijsheid verhult, die zich als een volkomen onverschillig iemand rondbeweegt, alstublieft het woord tot ons richten? Want niemand van ons, o heilige, is in staat ook maar enigermate te achterhalen wat de betekenisvolle yogawoorden inhouden die u bezigde. (19) Ik vraag u, als een directe vertegenwoordiger van de Heer van de geestelijke kennis, van de meester van de yoga en allerbeste leraar van de heilige geleerden in de wetenschap van de zelfverwerkelijking, wat, als je in deze wereld bezig bent, nu de veiligste toevlucht vormt [zie 3.25]. (20) Bent u in uw goedheid misschien Hem in eigen persoon, die, zonder uw ware identiteit prijs te geven, rondtrekt over de aarde om u te verdiepen in de motieven van de mensen hier? Hoe kan iemand die gebonden is aan familiezaken en het aan de nodige intelligentie ontbreekt, nu de eindbestemming van de meesters van de yoga helder

voor ogen hebben? (21) Men kan zien dat als men lichamelijk op een bepaalde manier bezig is men vermoeid raakt. Ik neem aan dat dat ook met u het geval is in uw bewegingen als een drager. Dat is een algemeen aanvaard feit, zo zeker als het feit dat op basis van de afwezigheid van water, het niet zo kan zijn dat men het kan komen brengen en zo. (22) Vanwege de hitte onder een kookpan, wordt de melk die men erin deed heet en vanwege de verhitte melk wordt de harde kern van de rijst erin gekookt. Zo ook is er voor de persoon - die zich [als een rijstkorrel] moet schikken naar [de hitte van] de materie - de [onvermijdelijke] gebondenheid aan zijn zintuigelijke ervaring van het materiële bestaan. (23) De bestuurder, die als een menselijk heerser over de burgers zijn onderdanen het beste toewenst, moet een dienaar zijn en[, als het ware,] niet de bloem vermalen die reeds vermalen is [door zinloos zijn wil op te leggen aan ondergeschikten. Hij moet[, in plaats van zijn wil op te leggen en te straffen,] met het vervullen van zijn beroepsmatige plichten, de Onfeilbare aanbidden die je verlost van allerlei vormen van zonde als men zich voor Hem inzet. (24) Wees daarom, vanuit de waarachtigheid en goedheid van uw boetvaardige zelf, zo goed aan mij, deze gek geworden en trotse god van de mensen, uw grondeloze genade te tonen als een vriend van alle mensen in nood. Want zo kan ik dan bevrijd raken van de zonde van het minachten van een grote persoonlijkheid als u. (25) U, als een vriend van de Vriend van Allen, raakt in uw gelijkmoedigheid, als iemand die ver verwijderd is van de lichamelijke levensopvatting, in het geheel niet van uw stuk. Maar zelfs als iemand zo machtig is als Heer Śiva [Śūlapāṇi] zal hij zeker spoedig ten ondergaan, net als ik met mijn praktijk van hoogmoed in relatie tot de grootste zielen.'

5.11 - Jaḍa Bharata Onderricht Koning Rahū-gaṇa

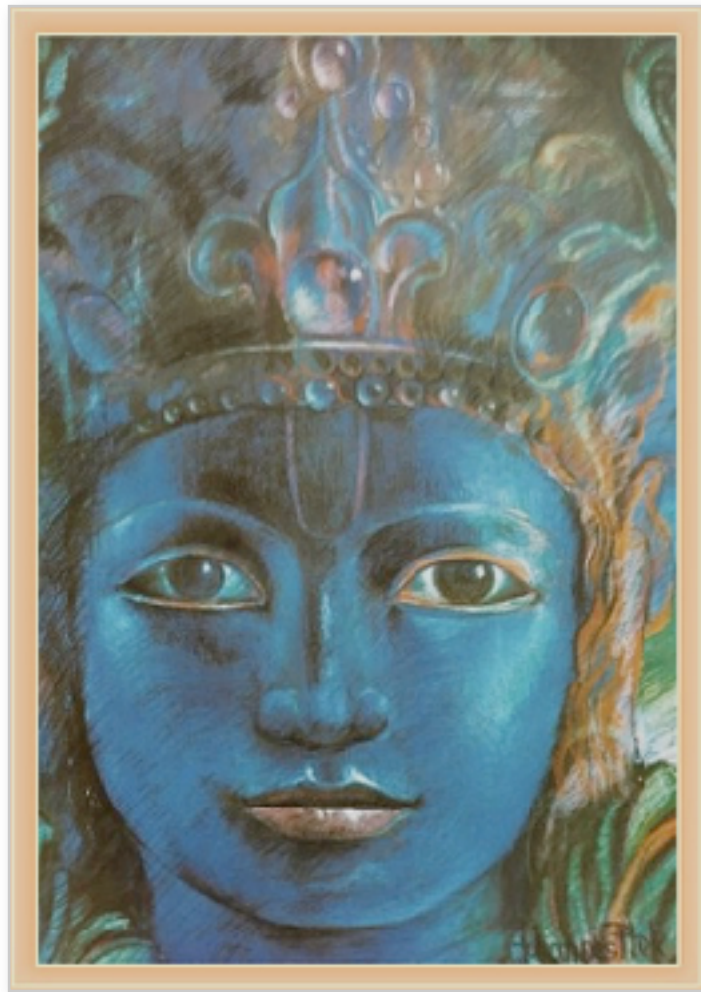

(1) **D**e brahmaan [Jaḍa Bharata] zei: 'Met een gebrek aan ervaring bedient u zich van de woorden van ervaren zielen. Daarmee bent u nog niet een leider van hen die weten! Kwesties van gedrag als deze worden door intelligente zielen nimmer besproken zonder zich gunstig uit te laten over de Absolute Waarheid. (2) O Koning, onder hen die, in combinatie met de Veda's [*veda-vādī*], veel belang hechten aan de uitgebreide kennis van de rituelen van een materiële huishouding, treft men aldus vrijwel nooit de eigenlijke spirituele wetenschap [*tattva-vāda*] aan van de wijzen die helder en zuiver, vrij zijn van materiële motieven. (3) De zeer verheven kijk op de ware bedoeling van de Veda is niet direct de hunne, hoewel ze afdoende op de hoogte zijn van de woorden. Pas later ziet men vanuit de eigen ervaring in dat men het geluk van een werelds bestaan, dat is te vergelijken met een droom, achter zich moet laten. (4) Zolang iemands geest, op grond van het [dwingend] gezag van de zinnen van waarnemen en handelen, beheerst wordt door de natuurlijke basiskwaliteiten van de hartstocht, de goedheid en de onwetendheid, zijn handelingen - gunstig of anderszins - automatisch het gevolg; net zoals dat is met een zich vrij rondbewegende olifant. (5) Ertoe gedreven door de krachten van de natuurlijke geaardheden, is die geest begaan met vele verlangens [*vāsanā's*], gehecht aan materieel geluk en transformeert ze [door emoties]. Als de belangrijkste van de zestien kenmerken typerend voor een

materieel bestaan [de materiële, de handelende en de waarnemende plus de geest], aanvaardt de dolende geest verschillende vormen van leven met afzonderlijke namen. Aldus [leidend tot verschillende geboorten] manifesteert hij zich in diverse fysieke verschijningen van een hogere en lagere kwaliteit [vergelijk[vergelijk B.G. 3: 27]. (6) Als resultaat van de begoochelende werking van de materie die het oorspronkelijke levende wezen omhult, creëert de geest voor zichzelf de vicieuze cirkel [de valse orde en rechtvaardiging] van materiële acties en reacties [karma]. Hierdoor behaalt het in de loop van de tijd het geluk, het ongeluk en het andere zeer ernstige resultaat dat verschilt van deze twee [namelijk onmatigheid]. (7) Zolang de geest er is manifesteren zich ook steeds de uiterlijke kenmerken die getuigen van [de kwaliteit van] de kenner van het veld [de individuele ziel]. Om die reden spreken de geleerden van de geest als zijnde de oorzaak van het, in lagere dan wel in hogere levensomstandigheden, [respectievelijk] verwikkeld zijn in of vrij zijn van de *guṇa's*, de basiskwaliteiten van de materiële natuur. (8) Gebonden aan de *guṇa's* raakt het levende wezen geconditioneerd, maar vrij van de geaardheden is er het hoogste voordeel [van de zaligheid]. Net als de pit van een lamp brandend rook produceert of anders juist geplaatst de geklaarde boter geniet [en helder brandt], neemt de geest gebonden aan de geaardheden zijn toevlucht tot uiteenlopende materiële handelingen of verkeert hij anders [helder functionerend] in zijn ware positie [van gericht zijn op de ziel].

(9) **I**n samenhang met de vijf zinnen van het handelen, de vijf zintuigen van het waarnemen en de trots zijn er elf bezigheden van de geest. O held, men spreekt met die elf vormen van geestelijke betrokkenheid van de gebieden, velden of levenssferen van de verschillende vormen van bezig zijn, soorten van zinsvoorwerpen en uiteenlopende plaatsen [te weten de privésfeer, openbare gelegenheden, de werkplek en de favoriete vereniging of club, zie B.G. 13: 1-4]. (10) De onderdelen van de reuk, de vorm, de tast, de smaak, en het gehoor [de kennende zinnen]; de uitscheiding, de geslachtsgemeenschap, het zich bewegen, de spraak en de handigheid [de zinnen van handelen] met het elfde van het aanvaarden van het idee van 'mijn' [identificatie], resulteren aldus in het 'ik' [of egobewustzijn] van dit lichaam, waarvan sommigen beweren dat het het twaalfde element is. (11) [Geprikkeld] door de verschillende materialen, door de natuur zelf, door de cultuur, door het karma en door de tijd worden deze elf elementen omgevormd tot de vele honderden, duizenden en miljoenen [overwegingen van iemands materiële bewustzijn]. Deze bezigheden van de geest volgen niet uit elkaar noch komen ze uit zichzelf voort, maar [worden veroorzaakt door] de kenner van het veld. (12) Al deze verschillende activiteiten van de geest van het levende wezen - die zich dan wel manifesteren [tijdens het waken] en dan weer niet [tijdens de slaap] - worden, bij een onzuivere ziel die is gebonden aan materiële activiteiten [aan karma], opgeroepen door de begoocheling van de materiële wereld [*māyā*, m.n. het lichaam waar de ziel zich mee identificeert]. Maar gezuiverd is de kenner van het veld zich hiervan bewust. (13-14) De kenner van het veld is [oorspronkelijk] de alles doordringende, alomtegenwoordige, authen-

tieke persoon, de Oudste die men ziet en over wie men verneemt als bestaande bij de gratie van Zijn eigen licht. Hij is de nimmer geboren, bovenzinnelijke Nārāyaṇa, de Allerhoogste Heer Vāsudeva. Hij is degene die, net als de lucht aanwezig in het lichaam, op basis van Zijn eigen vermogen aanwezig is in de ziel als de heerser over de bewegende en niet-bewegende levende wezens. Hij is de Superziel van expansie die binnenging [in de schepping en die ook initieerde] en aldus heerst als de Fortuinlijke in het voorbije. Hij is de toevlucht en kenner van iedereen in elk bereik of veld. Hij is de vitale kracht die verscheen in deze materiële wereld [zie ook B.G. 9: 10 & 15: 15].

(15) **Z**olang de belichaamde ziel, o Koning, niet vrij is van deze invloed van de materiële wereld, door, in vrijheid van gehechtheden, wijsheid te ontwikkelen en de zes vijanden te overwinnen [de vijf zinnen en de geest, maar ook de z.g. *ṣaṭ-ūrmi*: honger, dorst, verval, dood, verdriet en illusie], zal hij moeten rondwaren in deze materiële wereld tot dat hij weet heeft van de spirituele waarheid. (16) Zolang men deze geest heeft die, als het symptoom van de fixatie van de ziel [in de *liṅga*], voor het levend wezen de ontstaansgrond vormt voor al de wereldse misère van het weeklagen, de illusie, de ziekte, de gehechtheid, de hebzucht en de vijandigheid, heeft men te stellen met het 'ik' en 'mijn' [het egoïsme] dat er het gevolg van is. (17) Deze geest, die formidabele vijand die zich ontwikkelt door verwaarlozing [van de spirituele plicht], is zeer machtig. Hij die, vrij van illusie, het wapen [er tegen] inzet van eerbetoon aan de voeten van de geestelijk leraar en de Heer, overwint de valsheid [van het fysieke belang] dat de ziel heeft overdekt.'

5.12 - Het Gesprek tussen Mahārāja Rahūgaṇa en Jaḍa Bharata

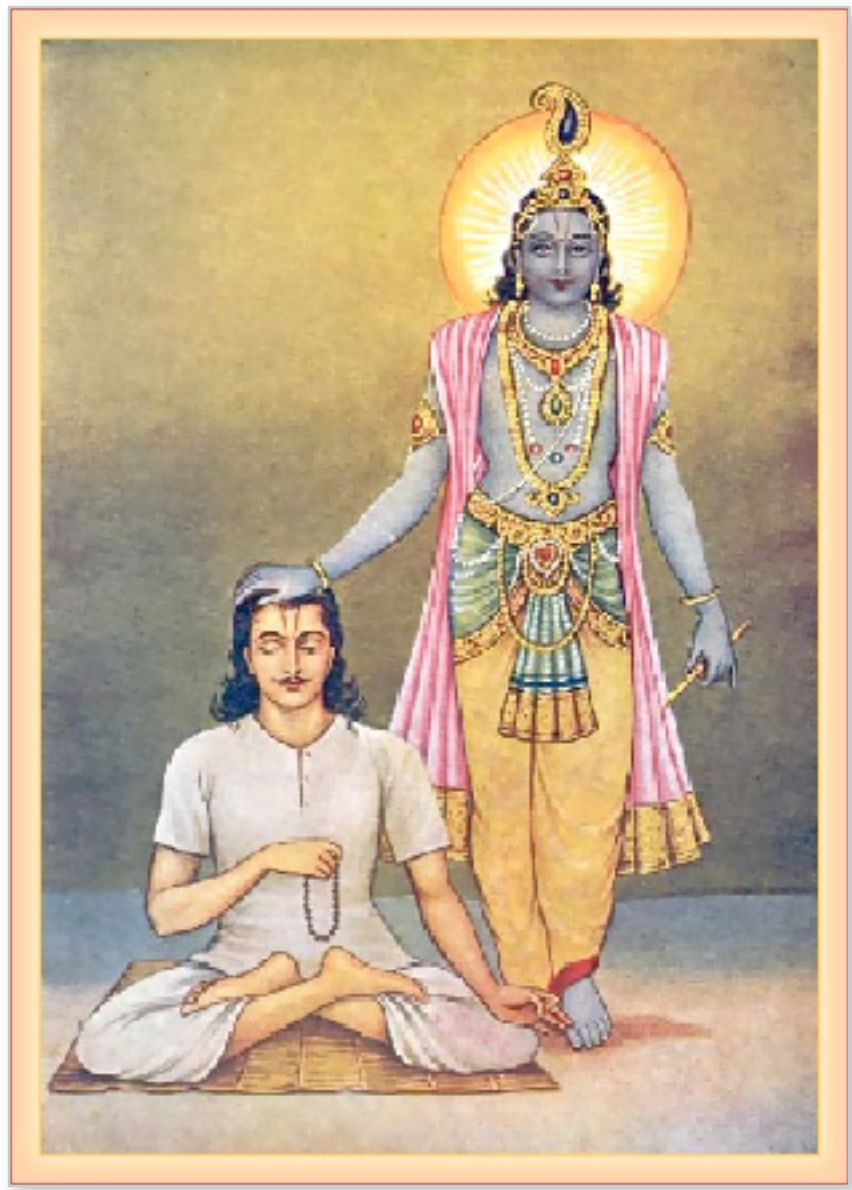

(1) **R**ahūgaṇa zei: 'Mijn respectvolle eerbetuigingen voor u die voortkwam uit de belichaming van de Oorspronkelijke Oorzaak [Ṛṣabhadeva, zie 5.4], voor u die vanuit uw zelfrealisatie een afkeer heeft van alle strijd en ruzie, voor u die als een verzaker van de wereld in de gedaante van een brahmanenvriend, zijn realisatie van de eeuwige waarheid heeft verhuld. (2) U bent als het medicijn voor een door koorts geteisterde zieke, u bent als het koele water voor iemand die geplaagd wordt door de zon en voor iemand als ik, wiens zienswijze in dit banale lichaam werd vergiftigd door de slang van de trots, o brahmaan, bent u de wonderdrank van de goden. (3) Alstublieft, leg [in eenvoudige bewoordingen] nog eens uit voor mij, brandend van nieuwsgierigheid, uw kernachtige betoog over de yoga van de zelfrealisatie, zodat ik er een helder beeld van kan krijgen. Dingen die me persoonlijk niet duidelijk zijn zal ik later aan u voorleggen. (4) U zei, o Meester van de Yoga, dat een duidelijk te herkennen resultaat van handelen [de 'vermoeidheid', zie 5.10: 21] gebaseerd is op iemands gedrag en zich niet leent voor een onderzoek naar de uiteindelijke werkelijkheid [5.11: 1]. Met die verklaring heeft uwe goedheid mijn geest in de war gebracht.'

(5-6) **D**e brahmaan zei: 'Rondbewegend over de aarde in [een lichaam] dat bestaat uit aarde herkent u, o Koning, die zelf ook een aards lichaam heeft, in mij een aardse persoon. Waarom zou uwe genade, met deze [dragers]voeten en daarboven deze enkels, kuiten, knieën, dijen, middel, nek, schouders en op die schouders de houten draagstoel waarop dan een ziel zit die men aldus erkent als de koning van Sauvīra, nu uw wil moeten opleggen op deze hooghartige manier met 'ik, de koning van Sindhu' en zou u aldus een gevangene van valse trots moeten zijn? (7) Zoals u zich boven deze arme, hulpeloze mensen plaatst door ze genadeloos met geweld van hun vrijheid te beroven en [dan ook nog eens] hoogmoedig uitroept 'Ik ben jullie beschermheer', slaat u met uw schaamteloosheid een modderfiguur in het gezelschap van de ouden en wijzen! (8) Omdat we als bewegende en niet-bewegende levensvormen bestaan uit aarde, zijn we ook bekend met de eeuwigdurende verschijning en verdwijning [van onze aardse vormen]. We verschillen slechts in naam van elkaar als we spreken van feitelijke gedragingen. Laten we er eens even bij stilstaan hoe we zaken echt goed moeten beredeneren. (9) Met de woorden die we zo gebruiken voor wereldse zaken [zoals voor verschillen tussen rassen en naties], wordt het bestaande niet waarachtig beschreven. Wat men zich in zijn denken voorstelt van de bijzondere eigenschappen, de samenvoeging en het zich weer oplossen in de samenstellende atomaire deeltjes [het weer tot 'stof' vergaan] van de materie, dekt men enkel maar een onbewust, niet-intelligent idee van het bestaan [zie B.G. 13: 23]. (10) U moet begrijpen dat mager zijn, dik, klein of groot, bestaan als een individuele levensvorm, als levenloze materie of als wat voor andere staat van een natuurlijke verschijning ook, allemaal onbestendigheid betreft onder de vlag van een zekere plaats, tijd en activiteit, een onbestendigheid [eigen] aan de werking van natuurlijke tegenstellingen. (11) Het spirituele, volkomen zuivere weten dat het uiteindelijke doel vormt, is de Eenheid zonder een binnen- of een buitenkant, de Absolute Waarheid van de Geest [Brahman], de innerlijke vrede [van de mediteerder] die in een hogere [persoonlijke] zin wordt gekend als Bhagavān, de Allerhoogste Heer [van alle fortuin] die door de geleerden Vāsudeva wordt genoemd [Onze Lieve Heer, de genadige God, Viṣṇu, of Heer Kṛṣṇa als de zoon van Vasudeva].

(12) **B**este koning Rahūgaṇa, men kan niet tot dit besef komen door [enkel] boete te doen, door beeltenissen te vereren of door een punt te zetten achter je materiële activiteiten, noch door [alleen] een huishoudelijk bestaan te leiden, door celibatair te leven en te studeren of door af te zien in relatie tot het water, het vuur of de zon. Dit wordt je niet geopenbaard tenzij je je van top tot teen inwrijft met het stof van de lotusvoeten van de grote voorbeelden! (13) Daar waar men de kwaliteiten van Hem die geprezen wordt in de geschriften ter sprake brengt, komt aan de wereldse zorgen een einde. Als men dag na dag in alle ernst luistert naar hen die de bevrijding [in toegewijde dienst] als hun doel hebben, zal de meditatie duurzaam gericht raken op Vāsudeva. (14) In een voorgaand leven stond ik bekend als een koning genaamd Bharata die door persoonlijk inzicht en omgang in aanbidding van de Allerhoogste Heer bevrijding vond. Daar altijd

mee bezig, werd ik [niettemin herboren als] een hert omdat ik, intiem samenlevend met zo'n dier, mijn plichten verwaarloosde. (15) Ondanks dat ik een hert was, o grote held, verloor ik niet de herinnering aan mijn activiteiten van eerbetoon voor Kṛṣṇa [de Heer zoals die bekend staat om Zijn donkere huid]. Om die reden houd ik mij uit angst verre van de omgang met het gewone volk en trek ik onopvallend rond. (16) Daarom is het zo dat als een mens met behulp van het zwaard van de kennis heeft gebroken met wereldse omgang, hij zelfs nog in deze wereld zich geheel los kan maken van de begoochelde staat. Door zowel te luisteren naar als te spreken over de verhalen van de handelingen van de Heer, wordt het verloren bewustzijn herwonnen en bereikt men het uiteindelijke doel van de weg [terug naar God].'

5.13 - Vervolg van het Gesprek tussen Mahārāja Rahūgaṇa en Jaḍa Bharata

(1) **D**e brahmaan zei: 'Met een karmische [baatzuchtige] visie verdeeld [afwisselend handelend] in hartstocht, goedheid en onwetendheid, doolt de geconditioneerde ziel, die zich begaf op het moeilijk begaanbare pad van een materieel leven, rond in het woud [van illusie] dat hij betrad met het oog op het verwerven van een hogere positie en welvaart, en kan [zo] geen [duurzaam] geluk vinden. (2) O god van de mensen, aldaar wordt hij die met het volgen van de verkeerde leidraad het valse najaagt, geteisterd door de zes struikrovers [van de zinnen en de geest]. Als vossen dringen ze zijn hart binnen en nemen ze de verdwaasde streber te pakken, zoals tijgers lammeren pakken. (3) In de tuinen, vol van klimplanten, grassen en struikgewas, waar hij zich dan weer [met een luchtkasteel] verbeeldt dat hij tussen de Gandharva's is beland en dan weer in een mum van tijd bezeten raakt [van een boze geest], wordt hij wreed verstoord door stekende muggen [nare gevolgen]. (4) Op dat wereldse pad zich van hot naar haar reppend om een of andere verblijfplaats, water en weelde de zijne te noemen, o Koning, is hij, het spoor bijster, zo nu en dan verblind vanwege het rokerige stof dat werd opgeworpen door een wervelstorm. (5) Geplaagd door

het rumoer van onzichtbare krekels in zijn oor, van streek in zijn geest en hart door de geluiden van uilen, en honger lijdend met het vertrouwen op bomen die geen vruchten dragen, jaagt hij soms het water van een luchtspiegeling na. (6) De ene keer afgaand op drooggevallen rivieren [niets verdienend] en voedsel [of financiële ondersteuning] vragend van anderen die ook door hun voorraad heen zijn, is hij de andere keer wanhopig over de bosbrand van het materieel bestaan en over wat er terechtkwam van de weelde die door de boeven [andere baatzuchtigen] werd ingepikt. (7) Belast door zijn besturende superieuren [de 'halfgoden'], ervaart hij soms droefenis in zijn hart en raakt hij, verbijsterd, buiten zinnen in zijn klagen en dan weer is hij, met het betreden van een [aards] hemelrijk, een korte tijd vol van vreugde alsof hij het ware geluk zou hebben gevonden. (8) Soms worden, rondzwervend, zijn voeten door doornen en steentjes gepijnigd als hij de heuvels [van sociale conventies] wil beklimmen en wordt hij neerslachtig bij iedere stap die hij doet, en soms ziet hij, met een hongerige maag [met zijn ambities], het als gezinshoofd niet meer zitten en wordt hij kwaad op zijn eigen gezinsleden. (9) Bij tijden op zichzelf aangewezen in het woud, wordt de geconditioneerde ziel verzwolgen door de python [van de indolentie] en begrijpt hij er niets meer van. Aangevallen door gifslangen en gebeten [benadeeld door egoïsten], laat hij dan soms, gevallen in een ongeziene put [bij tegenslagen], zijn hoofd hangen verblind geraakt in diepe duisternis. (10) Dan weer uit op wat honing [op zinsbevrediging] wordt hij teleurgesteld door de verontruste bijenkorf in kwestie [door instituten van sociale controle]; of anders wordt, juist als hij met veel moeite probeert aan zijn trekken te komen, vervolgens ruw het voorwerp van zijn begeerte voor zijn neus weggekaapt door een [seksuele] rivaal. (11) Soms, ook niet in staat de kou, de hitte, de wind of de regen tegen te gaan, voelt hij zich machteloos en ellendig; en dan weer, met anderen zich inspannend voor een beetje handel, haalt hij zich, zoals dat gaat, vijandigheid op de hals vanwege de misleiding ter wille van het voordeel. (12) Nu en dan berooid moet hij het stellen zonder beddengoed, een zitplaats, een huis en de gemakken van een gezin, en klopt hij noodlijdend bij anderen aan. Niet krijgend wat hij nodig heeft, begeert hij vervolgens het bezit van anderen en vervalt hij in schandelijk gedrag. (13) Als hij probeert er materieel op vooruit te gaan door te trouwen [door status op te bouwen], resulteert dat in een hoogst problematisch leven waarin zich vijandigheid ontwikkeld als gevolg van onderlinge financiële verwikkelingen. Op het pad van het materieel bestaan raakt hij dan volledig geruïneerd door tegenslagen en geldnood [door financiële crises]. (14) Aldus ronddolend ter wille van hun eigenbelang, zien alle levende wezen zich geplaatst voor de plicht hen achter zich te laten die stierven en degenen die ze het leven gunden met zich mee te nemen. O held, tot op de dag van vandaag heeft nog niemand die hier deze materiële weg bewandelt, het uiteindelijke doel van de [toegewijde dienst en de zaligheid in de] yoga weten te bereiken.

(15) **Z**ij die er slim en handig in slaagden de olifanten [de grootste helden] van de windrichtingen te verslaan, raken in deze wereld bevangen door het idee van 'mijn' en moeten, in de slag met de [daardoor] in het leven geroepen vijandigheid, allen [uiteindelijk] het onderspit delven. Ze bereiken niet de werkelijkheid van de staf van de verzaking [de vrijwillige boete, *sannyāsa*] die, vrij van

vijandigheid, wèl leidt tot vervolmaking. (16) Vasthoudend aan de toevlucht van de armen van de levenspartner, die is als een klimplant, zingt men soms een vreemd[gaand] liedje in het verlangen het gezang te horen van een andere vogel van toevlucht. En als men dan eenmaal de schrik voor de Heer van de Cakra [van de dwingende orde van de Tijd] te pakken heeft, sluit men vriendschap met de kraanvogels, de reigers en de gieren [uitbuiters en bedriegers]. (17) Door hen bedrogen zoekt men vervolgens contact met de zwanen [brahmanen, intellectuelen] maar ontevreden over hun praktijken zoekt men zijn heil bij de apen [losbandigen, predikers van zinsbevrediging] in de omgang waarmee men, hoogst bevredigd in zijn zinnelijkheid, elkaar in het gezicht staart zonder te beseffen dat men op de dood afstevent. (18) Zich vermakend in zijn [burgerlijke] boom is men, seksueel kleinzielig gehecht aan vrouw en kinders, niet in staat om los te laten, gebonden als men is aan de gevolgen van zijn handelingen. Vol van angst voor de olifant van de dood zich vastklampend aan zijn klimplant, beland men soms in een grot in de bergen waar men opgesloten raakt [een ongeneeslijke ziekte]. (19) Op de één of andere manier aan dit gevaar ontsnappend, o doder van de vijanden, pakt men opnieuw het oude leventje op, dat pad van genot dat de geconditioneerde ziel bewandelt onder de invloed van *māyā* en waarin men tot de dood erop volgt nergens wat van snapt. (20) Koning Rahūgaṇa, ook u bewandelt zeker dit [bos]pad van het materiële bestaan, maar als u eenmaal uw politieke macht hebt opgegeven en u zich vriendelijk gedraagt jegens alle levende wezens, zult u zich niet langer aangetrokken voelen tot het onware en zal u het, door middel van dienst aan de Heer, gewette zwaard van de kennis ter hand nemen om de oversteek te maken naar de allerhoogste werkelijkheid in het voorbije!'

(21) **D**e koning zei: 'Oh, een menselijke geboorte is de beste van alle geboorten! Wat voor zin heeft het om van een hogere geboorte [onder de goden] te zijn? Ik zie er de superioriteit niet van in als men in een nieuw leven niet volop kan genieten van de omgang met werkelijk grote zielen [als u], wiens harten gezuiverd zijn door de heerlijkheid van Hṛṣīkeśa [de Heer en meester van de zinnen]. (22) Het wekt geen verbazing om volledig van alle smetten bevrijd te raken door het stof van uw lotusvoeten van liefde en toewijding voor Adhokṣaja [de Heer in het Voorbije]. Door met u om te gaan werd in een oogwenk de wortel van onwetendheid van mijn verkeerde denktrant volledig vernietigd. (23) Mijn eerbetuigingen voor al de grote persoonlijkheden, of ze nu ten tonele verschijnen als jongens, jonge mannen of als oudere celibatairen. Moge dankzij deze zelfgerealiseerde zielen van de bovenzinnelijkheid die de aarde bewandelen in verschillende vormen van verzaking, er voor al de dynastieën geluk zijn!'

(24) **Ś**rī Śuka zei: 'Dankzij de kwaliteit van zijn grote zachtmoedigheid en de verhevenheid van zijn spirituele realisatie, o zoon van Uttarā [Parīkṣit], kon deze zoon van brahmaanse wijsheid, ondanks dat hij beledigd was, van instructie zijn voor de heerser van Sindhu over de werkelijkheid van de ziel. Hij wiens lotusvoeten door Rahūgaṇa zo vol van spijt werden aanbeden en die een hart

had waarin, zoals in volle zee, al de golven van [de informatie van] de zinnen volledig tot rust werden gebracht, trok [daarna verder in vrijheid] rond over deze aarde [vergelijk 3.25: 21]. (25) O Koning, de koning van Sauvīra die dankzij [de instructies van] een verheven persoonlijkheid tot een volkomen begrip kwam van de waarheid van de opperziel, slaagde er aldus in het lichamelijk begrip van het zelf geheel op te geven dat hij er in zijn onwetendheid op had nagehouden, en hield [van toen af aan] trouw vast aan het pad van de geestelijke erfopvolging die zijn aanvang nam bij de Heer.'

(26) **D**e koning [Parīkṣit] zei: 'Dat wat u, o grootste van de wijsheid hier zo ter zake kundig beeldend beschreef van het pad van de individuele ziel in het materieel bestaan, is vervat in woorden die begrijpelijk zijn voor hen die hun geest ontwikkelden, en niet zo zeer rechtstreeks voor de gewone man die minder ervaring heeft. Zou u daarom, voor het heil van een volledig begrip van deze zo moeilijk te bevatten materie, ons alstublieft in andere woorden willen vertellen wat het precies inhoudt?'

5.14 - De Materiële Wereld als het Grote Woud van Genot

(1) **D**e wijze [Śukadeva] zei: 'Zij die het lichaam voor het ware zelf houden, gaan, verschillend bezig met de geaardheid goedheid en zo, uit van het verkeerde standpunt. Zich baserend op de zes toegangspoorten van hun zinnen en hun denken, krijgen ze, afwisselend gunstig, ongunstig of half om half te werk gaand, te maken met een nimmer eindigend proces van zielsverhuizing door verschillende reeksen lichamelijke omhulsels heen, die ze telkens weer opnieuw moeten opgeven en weer oppakken. In relatie tot Viṣṇu, de Transcendentale Persoonlijkheid die de Heer is, is de gebonden ziel, die handelend onder invloed van de begoocheling van de materie *māyā* zich beweegt op dat zware pad door het moeilijk door te komen woud van het materiële bestaan, bezig als een koopman die geld wil verdienen met dingen die mensen graag willen. Hij die zijn lichaam inzet ter wille van het profijt, ervaart de materiële wereld waarin hij terechtkwam als een begraafplaats [een doodlopende weg voor zijn zelfverwerkelijking] alwaar hij veel weerstand ondervindt zolang hij er niet in slaagt te vorderen naar het volgen van het voorbeeld van de hommels, de toegewijden aan de lotusvoeten van de Heer en Zijn vertegenwoordigers, die een einde maken aan de moeilijkheid om Zijn juweel [Zijn glorie] te bereiken. (2) In dat bos krijgt hij gegarandeerd te maken met de zes zinnen en de geest die men, door hun activiteiten, zijn plunderaars mag noemen. Ze beroven de begeertige ziel, die als iemand zonder zelfbeheersing op het verkeerde pad is geraakt, van ieder beetje, met

plichtsgetrouwe inspanning, verworven weelde dat zich zo goed leent voor het brengen van offers. De verworven weelde die men, thuis uit op het bevredigen van zijn zinnen, koestert in zijn vastbeslotenheid om te kijken, aan te raken, te luisteren, te proeven en te ruiken, leidt, zo zeggen de wijzen, alleen maar tot een beter leven in het hiernamaals als men die rechtstreeks inzet voor de religieuze [*varṇāśrama*] praktijk van de principes, een praktijk die zich kenmerkt door het aanbidden van de Hoogste Persoonlijkheid. (3) In dit opzicht zijn de leden van zijn familie, beginnend bij degenen die voor zijn vrouw en kinderen doorgaan, tijgers en jakhalzen in hun handelingen; ze beroven hem, ondanks zijn verweer ertegen, van de weelde die hij vrekkig niet wil delen, net zoals een lam voor ogen van de herder midden uit de kudde wordt weggestolen [door roofdieren]. (4) Net zoals in een akker, die ieder jaar omgeploegd wordt, de zaden van de bosjes, het gras en de klimplanten die niet verbrandden, worden behouden en weer, samen met de ingezaaide planten, opschieten zoals in iedere andere tuin, verdwijnen ook in het veld van handelen van iemands gezinsleven de vruchtdragende handelingen niet. Daarom noemt men deze wereld een bewaarplaats van verlangens. (5) Verloren in dat bestaan, zich soms op deze materiële weg door het bestaan bewegend in de sferen van de weelde - zijn levensadem bij wijze van spreken, wordt hij [die het valse aanhangt] verstoord door karakters van een laag allooi, gelijk aan horzels en muggen, alsook door dieven [die zijn als] ratten, sprinkhanen en roofvogels. Op basis van een begerige geest onwetend bezig in zijn baatzuchtige motieven, heeft hij een verkeerde kijk op deze menselijke wereld waarin men nooit zijn doel bereikt: hij ziet luchtkastelen. (6) Daar [in die menselijke wereld] is hij, die soms bezig is een fata morgana na te jagen in zijn ijver te eten, te drinken en seks te hebben en dergelijke, bijgevolg een losbol, iemand die een slaaf is van zijn zinnen. (7) Soms op zoek naar goud, is hij, geobsedeerd door dat speciale soort van geelkleurige rommel - dat eveneens een onuitputtelijke bron van kwaad vormt - als iemand die [in het donker] smachtend naar vuur een dwaallicht najaagt. (8) Een persoon wordt, in dit materiële woud, bij tijden aldus volkomen in beslag genomen door het van hot naar haar rennen ter wille van de verschillende zaken, van een plaats om te leven, water en weelde, die men noodzakelijk acht voor het levensonderhoud. (9) Soms copuleert hij ook, in het holst van de nacht, gedreven door een tijdelijke werveling van hartstocht, als een bezetene, in een totaal veronachtzamen van de regels. Verblind door de kracht van die passie, verliest hij dan, in weerwil van de goddelijkheid [van de zon en de maan, van regelmaat en orde], iedere notie, overmand geraakt door een geest vol lust. (10) Zo nu en dan ontwakend ziet hij de betekenisloosheid in van het lichamelijk begrip van zijn zelf dat zijn geheugen wist en waardoor hij de zaken najaagt als ging het om het water van een luchtspiegeling. (11) Precies als met de typische doordringende, herhaalde geluiden van uilen en krekels, is er soms de irritatie die, direct of indirect, wordt opgewekt door vijanden en vertegenwoordigers van de staat, die door hun straffe optreden een kwelling vormen voor het oor en het hart. (12) Als de geconditioneerde ziel de [verdienste van] zijn goede daden in zijn voorgaande leven heeft uitgeput en op dat moment [voor financiële ondersteuning] de rijken met hun dode zielen benadert, is hij zelf vanbinnen net

zo dood, omdat ze zijn als de kāraskara, kākatuṇḍa en meer van dat soort [niet-vruchtdragende] bomen. Net als bedorven putten zijn ze niet in staat iemand ooit gelukkig te maken. (13) Bij gelegenheid omgaand met onoprechte lieden met een beperkt bevattingsvermogen, is het alsof hij in een ondiepe rivier duikt [en zijn nek breekt]; het maakt hem in beide opzichten [zowel geestelijk als lichamelijk] erg ongelukkig als hij atheïsten opzoekt. (14) Als het hem niet lukt met [het vergaren van] de weelde van anderen, bezorgt hij vervolgens zijn vader of zijn zoon moeilijkheden om ook maar het geringste dat zijn vader of zoon bezit. (15) Afgebrand met de vlammen van verdriet ervaart hij, hoogst teleurgesteld rakend, nu en dan zijn leven thuis als een bosbrand die niets goeds oplevert maar slechts steeds droeviger maakt. (16) Soms steelt een roofzuchtige regering die mettertijd corrumpeerde, de weelde die hij koesterde weg zodat hij, verstoken van heel zijn goede leventje, als een lijk achterblijft dat zijn laatste levensadem uitblies. (17) Dan weer denkend dat zijn vader, grootvader en anderen, die al lang overleden zijn, er echt weer zijn [in de vorm van een incarnatie], ervaart de geconditioneerde ziel een geluk van het soort dat men in dromen voelt. (18) Een andere keer wil hij, als een huishouder met een geest die fanatiek materiële zaken najaagt, de berg van voorschriften voor het [brengen van offers ter wille van het] vruchtdragend handelen beklimmen en vervolgens treurt hij dan [gefrustreerd rakend over alle vereisten] alsof hij een veld vol met stenen en doornen heeft betreden. (19) Nu en dan [religieus vastend maar] niet in staat het vuur van de honger en de dorst te verdragen, verliest hij zijn geduld en wordt hij kwaad op zijn gezinsleden. (20) Herhaaldelijk verzwolgen door de python van de slaap, is hij, in de greep van de onwetendheid in diepe duisternis verkerend, als een lijk dat eenzaam in het woud is achtergelaten en daar maar ligt zonder nog langer bij kennis te zijn [zie ook B.G. 6: 16 & 14: 8]. (21) Zo nu en dan met de tanden van zijn eer gebroken door [de afgunst van] zijn slangachtige vijanden, gaat hij gebukt onder slapeloosheid en beland hij in de overwoekerde put van illusie met een bewustzijn dat steeds meer verzwakt als gevolg van een [door uitputtend gepieker] verstoord hart. (22) En dan gebeurt het dat, op zoek naar de zoete, begeerlijke [honing]druppels van de vrouw en rijkdom van een ander, hij zich die toe-eigent zodat hij zwaar wordt bestraft door de regering of de betrokken verwanten en hij aldus in een onvergelijkelijk hels bestaan beland. (23) Dit is er nu de reden van dat de Vedische autoriteit stelt dat de vruchtdragende bezigheid [het karma] de oorzaak vormt voor zowel dit leven als een volgend bestaan in deze oceaan van materie. (24) Als hij erin slaagt niet te worden bestraft, maakt een handelaar zus ['Devadatta'] hem zijn geld afhandig en maakt een andere vriend van Viṣṇu zo ['Viṣṇumitra'] hem op zijn beurt dat geld afhandig, en zo verandert de rijkdom [als onderdeel van de volheid van de Heer] dan steeds van eigenaar. (25) Ook gebeurt het dat men, vanwege verschillende natuurlijke oorzaken als hitte en kou, andere levende wezens en de werking van zijn eigen lichaam en geest [resp. *adhidaivika, adhibhautika, adhyātmika kleśa's*, zie ook 2.10: 8], niet in staat is de levensomstandigheden de baas te worden, zodat men geplaagd blijft door ernstige angsten en depressies. (26) Soms, als men handel drijft met elkaar, ontstaat er om het kleinste beetje geld of kleinigheidje dat men

zich met bedrog toe-eigent, hoe onbeduidend ook, vijandschap vanwege de oneerlijkheid.

(27) **O**p het pad van het materieel bestaan krijgt men te maken met deze vormen van ellende gepaard aan [materieel] geluk en ongeluk, gehechtheid, haat, angst, vals prestige, illusie, waanzin, weeklagen, verbijstering, begeerte, afgunst, vijandschap, belediging, honger, dorst, beproevingen, ziekte, geboorte, ouderdom, de dood enzovoorts. (28) Onder de invloed van de begoochelende energie *māyā*, raakt men soms, stevig omkneld door de klimplanten van de armen van een vrouwelijke metgezel, diep in verlegenheid met een teloorgang van alle intelligentie en wijsheid. In het verlangen haar te behagen en een geschikte woning voor haar te regelen, vergrooft het hart in die zorg waarin het bewustzijn in beslag wordt genomen door de praatjes en de vertederende aanblik van de zoontjes en dochtertjes onder de hoede van moeder de vrouw. Met de regie over zichzelf kwijt wordt men dan in de eindeloze duisternis geworpen van een leven beheerst door onwetendheid.

(29) **Z**o kan het gebeuren dat, als gevolg van de *cakra* van de Beheerser, de schijf van de Tijd van de Allerhoogste Heer Viṣṇu, waarvan de invloed zich uitstrekt van de eerste uitbreiding van atomen tot de duur van het volledige leven van Brahmā, men moet lijden onder de symptomen van zijn roteren. Met die draaiing vergaan in de loop van de tijd, in een oogwenk [van de eeuwigheid], snel voor iemands ogen, alle levens van de levende wezens - van Brahmā tot de eenvoudigste grasspriet. Rechtstreeks voor Hem, de Heer, wiens persoonlijke wapen de schijf van de Tijd is, koestert men daarom vrees. Zich bijgevolg niet bekommerend om de Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon van het Offer, neemt men voor aanbiddelijk aan wat ongegrond is, met zelfverzonnen goden die, werkend als buizerds, gieren, reigers en kraaien, door de geschriften van de beschaving worden ontkend. (30) Als men als een geconditioneerde ziel door de atheïsten, die zelf bedrogen zijn, zelfs nog meer wordt bedrogen, zoekt men zijn heil bij de leerschool van de brahmanen. Maar met hen [vanwege hun eisen] geen bevrediging vindend in het goede karakter van het met de heilige draad te werk gaan overeenkomstig de beginselen en de Schrift, noch in de vertrouwde cultuur van het plichtsgetrouw aanbidden van de Allerhoogste Heer en Oorspronkelijke Persoon van Opoffering, wendt men zich tot het gezelschap van *karmi's* [karma gemotiveerde mensen of *śūdra's*], die niet gezuiverd zijn door zich te gedragen overeenkomstig de Vedische voorschriften. Met hen, in een materialistisch seksleven de familie instandhoudend, treft men zichzelf dan aan in het gezelschap van lieden die denken dat ze van de apen afstammen [in plaats van geestelijk leraren]. (31) In die toestand ongeremd, ongelimiteerd genietend [als de apen] met een ernstig tekort aan kennis en inzicht, vergeet men hoe kortstondig het bestaan is met het, naar elkaars gezicht en zo meer starende, enkel maar smachten naar bevrediging en materieel voordeel. (32) Soms, zoals een aap met zijn boom, in de weer met het verbeteren van zijn huis, brengt men zijn tijd door met het zorgen voor en plezier maken met de vrouw en kinders. (33)

Beperkt tot dit pad schikt men zich, uit angst voor de olifant van de dood, in een duisternis zo diep als van een berggrot. (34-35) In relatie tot de zinsobjecten raakt men soms, [zoals gezegd] in zijn onvermogen om de onoverkomelijke ellende tegen te gaan van de hitte en de kou van de natuur, andere levende wezens en het eigen bestaan, gevangen in droefenis vanwege [de vijandschap naar aanleiding van] welke kleine hoeveelheid weelde men ook in wederzijdse transacties toevallig wist te vergaren door middel van bedrog. (36) Nu en dan zonder geld zittend en verstoken zijnd van het genot van voorzieningen om te slapen, te zitten en te eten, moet men de minachting en zo meer verduren van de mensen die ontstond als gevolg van wat men, zo zonder succes, heeft besloten in zijn verlangen om het op een oneerlijke manier voor elkaar te krijgen. (37) Hoewel men zich, vanwege financieel bepaalde betrekkingen, meer en meer verhoudt in vijandschap, gaat men niettemin huwelijken aan die, op basis van dit verlangen [om er materieel op vooruit te gaan], consequent weer in scheidingen eindigen. (38) Op dit pad door de oceaan van materie wordt men geplaagd door de verschillende vormen van ellende van het materieel bestaan. Daarbij denkt een ieder de ene keer het gewonnen te hebben en dan weer dat hij het verloren heeft. Men ervaart dan, met het afscheid nemen van [overleden] verwanten en het verwelkomen van nieuw geborenen, in zijn gebondenheid soms een hoop verdriet, illusie en vrees waarover men dan hard huilt, terwijl men een andere keer weer zo verheugd is dat men ervan aan het zingen raakt. Met uitzondering van de heilige zielen is tot op de dag van vandaag niemand, van die ganse wereld van menselijke wezens die uit zijn op hun eigenbelang, teruggekeerd naar de ene [plaats van God] waaruit deze materiële levenswandel zijn aanvang nam en waarvan de verdedigers van de vrede beweren dat die tevens het eindpunt vormt. (39) Zij [deze materieel gemotiveerde mensen] volgen niet de instructies op van de yoga, noch bereiken ze dit [hoogste verblijf] dat met gemak wordt bereikt door de wijzen die, natuurlijk levend en in vrede verkerend, steeds hun geest en zinnen onder controle hebben. (40) Zelfs al behoort men tot de heiligste koningen, is men zegerijk in ieder opzicht en deskundig in het brengen van al de offers, men is slechts een aardse persoon die het leven weer moet verlaten, de strijd moet opgeven, het onderspit moet delven vanwege de zelf opgeroepen vijandigheid met anderen en die er mee moet ophouden om 'mijn' te zeggen tegen de dingen [vergelijk 1.2: 13]. (41) Als men zijn heil zoekt bij de klimplant van het karma [als men gelooft in vruchtdragend handelen], kan men op deze of gene manier [deugdzaam levend] bevrijd raken van het ongeluk van een helse positie [van verstrikt zijn in de materiële wereld], maar tot welke hogere wereld men dan ook bevorderd raakt, men betreedt, op die manier het werelds pad bewandelend, toch weer het veld van het [conflictueuze] menselijk eigenbelang.

(42) **E**r is niet één koning in staat om, zelfs maar in gedachten, het pad te volgen dat we hier bezongen als de weg van de grote ziel Jaḍa Bharata, de zoon van de grote heilige koning Ṛṣabhadeva, net zo min als een vlieg er toe in staat is Garuḍa, de drager van Viṣṇu te volgen. (43) Het was hij die de zo moeilijk te verloochenen weelde van een gezin, vrienden, weldoeners en een koninkrijk opgaf.

Met veel liefde voor Uttamaśloka, de Heer geprezen in de verzen, verzaakte hij die nog maar jong was dat wat hij in zijn hart had, als betrof het ontlasting. (44) Voor hen wiens geesten zijn aangetrokken tot de liefdevolle dienstverlening aan de doder van Madhu [Kṛṣṇa] verricht door de grootste zielen, is alles wat zo moeilijk op is te geven, de aarde, de kinderen, de verwanten, de rijkdom en een echtgenote, alles wat men van de godin van het geluk kan verlangen, de genadige blikken van de beste halfgoden en zelfs vrijheid van wedergeboorte (bevrijding), van nul en generlei waarde; en dat paste hem als koning. (45) 'De Genieter van alle offers, de Voorvechter van de Religie, Hij die onderricht middels de regulerende beginselen [de *vidhi*, zie 1.17: 24], de yoga in eigen persoon, de leraar van de analyse [*sāṅkhya*, zie Kapila 3.25], de Heerser over de Schepping, Nārāyaṇa, de toevlucht van alle levende wezens, Heer Hari, bied ik mijn eerbetuigingen!', was wat hij hardop zingend bad met een glimlach, zelfs toen hij zich ophield in het lichaam van een hert. (46) Hij die luistert naar of voor anderen deze door de grote toegewijden hoogst gewaardeerde, alleszins gunstige vertelling beschrijft over de wijze koning Bharata, zo zuiver in zijn kwaliteiten en handelen, zal lang leven, fortuinlijk zijn, een goede naam verwerven, de hogere werelden bereiken dan wel de zaligheid [uiteindelijke bevrijding] vinden. Het verheerlijken van de kwaliteiten van de toegewijde en de Heer zal iemand alle mogelijke zegen brengen en hem niets meer te wensen overlaten in relatie tot anderen.'

ॐ

5.15 - De Glorie van het Nageslacht van Koning Priyavrata

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De zoon van Bharata, genaamd Sumati die het pad van Ṛṣabha volgde, zal in dit Kali-tijdperk door sommige ketters die het ontbreekt aan de nodige beschaving, als een godheid worden beschouwd, overeenkomstig een eigengereid, ongegrond idee dat niet in de Veda's is terug te vinden [zie ook 5.6: 9]. (2) Uit de schoot van Sumati's vrouw Vṛddhasenā kwam een zoon ter wereld genaamd Devatājit. (3) Daarna werd uit Āsurī een zoon van Devatājit geboren genaamd Devadyumna. Uit de schoot van Devadyumna's vrouw Dhenumatī kwam de zoon Parameṣṭhī ter wereld uit wiens vrouw Suvarcalā de zoon Pratīha verscheen. (4) Hij [Pratīha] die persoonlijk de wetenschap van de zelfverwerkelijking verkondigde, was een zuivere ziel van een volmaakt begrip die zich steeds de Oorspronkelijke Persoon herinnerde. (5) Uit Pratīha's vrouw Suvarcalā werden drie zoons geboren genaamd Pratihartā, Prastotā en Udgātā, die allen bedreven waren in de Vedische rituelen. Pratihartā verwekte in Stutī twee zoons genaamd Aja en Bhūmā. (6) Bhūmā's vrouw Ṛṣikulyā bracht Udgītha ter wereld, door hem werd uit Devakulyā Prastāva geboren, en Prastāva verwekte in zijn vrouw Niyutsā de zoon Vibhu. Uit Vibhu's echtgenote Ratī werd verder Pṛthuṣeṇa geboren die in Ākūti de zoon Nakta verwekte. Van Nakta was er een zoon uit de schoot van Druti: Gaya. Hij, als een hoogst verheven wijze koning vermaard om zijn vroomheid, werd vanwege zijn kwaliteiten herkend als zijnde

een rechtstreekse expansie [*kalā*] van de Allerhoogste Ziel, Heer Viṣṇu die zijn geboorte nam met het doel de ganse wereld te beschermen. Hij gedreven door zuivere goedheid, ontwikkelde zich tot de leidende persoonlijkheid [de *mahāpuruṣa*] in de samenleving. (7) In zijn plichtsbetrachting, beschermde hij zijn onderdanen door ze te onderhouden [*poṣaṇa*], hij maakte hen in alle opzichten gelukkig [*prīṇana*], behandelde ze als waren ze zijn kinderen [*upalālana*] en wees ze als hun koning soms terecht [*anuśāsana*]. Hij voerde in ieder opzicht al de voorgeschreven religieuze plechtigheden uit voor de Allerhoogste Heer, de grote persoonlijkheid en bron van alle levende wezens die het Allerhoogste Brahman is [in eigen persoon]. Door zijn overgave, zijn vele spirituele kwaliteiten en door het dienen van de lotusvoeten van de zelfgerealiseerde zielen, slaagde hij erin de Opperheer toegewijd te dienen omdat hij, die in het zuiverste bewustzijn voortdurend in de ziel verzonken was, in zichzelf de beëindiging tot stand had gebracht van alle identificatie met zijn materiële zelf. Ondanks zijn bewustzijn van zijn verheven spirituele positie, heerste hij, zich verre houdend van valse trots [machtsvertoon], strikt volgens de Vedische beginselen over de hele wereld.

(8) **O** zoon van Pāṇḍu, om Gaya te loven zingen zij die thuis zijn in de waarheid van de Purāṇa de volgende poëtische verzen: (9) 'Wie zou kunnen doen wat koning Gaya deed? Wie anders dan iemand die integraal deel uitmaakt van de Allerhoogste Heer kan zo alom gerespecteerd zijn voor zijn Vedische kennis, voor het uitvoeren van zo veel offers, als een verdediger van rechtschapenheid met alle vormen van weelde, als het hoofd van de vergadering van waarheidlievenden en als een dienaar van de toegewijden? (10) Al de kuise en toegewijde dochters van Dakṣa, wiens zegeningen altijd uitkomen, besprenkelden met grote voldoening hem met gewijd water [bij zijn kroning]. En met moeder aarde, die is als een koe die spontaan melk druppelt, vervulde hij onzelfzuchtig al de wensen van de mensen op deze planeet. (11) [Het met al de riten] van respect zijn voor ieder onderdeel van de Veda's, bezorgde hem alles wat men zich maar wensen kan, ondanks dat hij zelf geen verlangens koesterde, en vanwege de oppositie die hij bood op het slagveld bewezen al de koningen hem de eer, zoals ook de brahmanen dat deden met een zesde van de zegeningen voor een volgend leven toen hij hen volgens de regels respecteerde. (12) Koning Indra raakte zwaar beschonken van al de *soma* die hij dronk van de offerplechtigheden [van Gaya] ter ere van de Allerhoogste Heer, het zelf van alle offers, waarvan Hij [Viṣṇu] het resultaat persoonlijk aanvaardde vanwege de zuiverheid van zijn toewijding en de standvastigheid van zijn toegewijde dienst. (13) Als men de Heer in het offerperk tevredenstelt, stemt men direct al de goden, met Heer Brahmā voorop, gunstig, alsmede het geheel van de menselijke samenleving, de lagere schepselen en de planten en de grassen. Ondanks dat Hij de tevredenheid Zelf is, ontleende de Heer grote voldoening aan Gaya!'

(14-15) **U**it zijn vrouw Gayantī werden drie zoons Citraratha, Sugati en Avarodhana geboren, uit Citraratha's vrouw Ūrṇā werd Samrāṭ geboren en van hem werd Marīci geboren uit Utkalā. Uit Marīci's vrouw Bindumatī was er een kind

genaamd Bindu [of Bindumān] en van Bindu's vrouw Saraghā was er een kind genaamd Madhu, waarop volgend er van Madhu's vrouw Sumanā er een zoon ter wereld kwam die Vīravrata heette. Uit Vīravrata's echtgenote Bhojā werden twee zoons geboren met de namen Manthu en Pramanthu en van Manthu's vrouw Satyā kwam Bhauvana ter wereld. Van hem werd er uit Dūṣaṇā een zoon geboren genaamd Tvaṣṭā en Tvaṣṭā's vrouw Virocanā gaf geboorte aan een zoon genaamd Viraja. Uit Viraja's echtgenote Viṣūcī namen een honderdtal zonen [en kleinzonen] en één dochter hun geboorte met Śatajit als de eerste.

(16) **O**ver Viraja bestaat er het volgende vers: 'Koning Viraja, die een honderdtal zoons verwekte, vormt met zijn reputatie een juweel, voor deze dynastie afstammend van Priyavrata [zie 5.1], zo groots als Heer Viṣṇu onder de halfgoden.'

5.16 - Hoe de Heer als een Feitelijk Iets kan worden Verstaan

(1) **D**e koning [Parīkṣit] zei: 'U had [in 5.1: 31-33] het over het bereik van de aarde [Bhū-maṇḍala] en zei dat die zich uitstrekt zo ver als de hitte van de zon reikt en zover als de maan en de talloze sterren te zien zijn. (2) Omdat Priyavrata in zijn wagen rondging [zie 5.1: 30-31] werden door de zeven groeven [van de wielen] de oceanen geschapen die de zeven verschillende *dvīpa's* scheidden. Dit hebt u duidelijk beschreven, o allergrootste. Wat betreft dit onderwerp van studie wil ik graag alles weten over de afmetingen en kenmerken in kwestie. (3) Met voor ogen de materiële kwaliteiten van de Allerhoogste Heer die - ondanks dat Hij Zelf vrij is van de geaardheden - de stoffelijke gedaante aannam [van het universum], is de geest er klaar voor zich te concentreren op Zijn meer subtiele gedaante in de vorm van het licht van de ziel [die staat voor] de allerhoogste geestelijke bestaansvorm. O beste leraar, zou u zo vriendelijk willen zijn te vertellen hoe Hij die bekend staat als de Grote Heer Vāsudeva, als iets aanwijsbaars [*tat*] kan worden verstaan.'

(4) **D**e *ṛṣi* zei: 'O grote Koning, er zijn eindeloos veel transformaties van de materiële kwaliteiten [de *guṇa's*] van de Allerhoogste Heer. Hoewel zelfs niet een persoon die zo lang leeft als Brahmā in staat is het in woorden uit te drukken of geheel te begrijpen, zal ik niettemin proberen om dat wat vanuit het ongemanifesteerde zich manifesteerde [als Bhūloka, onze aardse leefwereld] te verwoorden in termen van namen, vormen en verhoudingen. (5) De breedte van dit gebied rondom de aarde [ons materiële 'eiland'], deze binnenruimtelijke werveling van de [zich in de nacht ontvouwende] lotusbloem [van het sterrenstelsel] die net zo rond is als een lotusblad, bedraagt een ontzagwekkend aantal *yojana's* [of lichtjaren zoals we dat tegenwoordig zeggen*]. (6) Daarin treft men negen onderverdelingen aan [één centraal gebied en acht perifere 'gebieden gescheiden door bergen', z.g. *varṣa's*] van negen keer duizend *yojana's* die keurig zijn gescheiden door acht afgrenzingen van steen ['bergketens', 'spiraalarmen' of *giri*]. (7) Onder dezen bevindt zich een gebied in het centrum genaamd Ilāvṛta dat er helemaal goud uitziet en bekend staat als de beroemdste aller bergen, de berg Meru. Dat gebied strekt zich zo ver naar boven uit als in de breedte en vormt van dit lotusgelijk [ontvouwen] universum het zaadbeginsel dat, naar aardse maatstaven, tweeëndertigduizend *yojana's* breed is aan de basis met een top die zowel zestienduizend *yojana's* omhoog reikt als naar beneden [volgens de moderne astronomie is ons sterrenstelsel ongeveer zevenduizend lichtjaren dik].

(8) **N**aar het noorden toe en nog verder ten noorden van Ilāvṛta strekken zich [geprojecteerd op de aardbol] de een na de ander drie berggebieden uit genaamd Nīla, Śveta en Śṛṅgavān, die ieder ééntiende minder hoog zijn in hun afbakenen van de *varṣa's* Ramyaka, Hiraṇmaya en Kuru. Zij strekken zich over tweeduizend *yojana's* uit tot de Kṣāroda oceaan in de oostelijke en westelijke richting [de 'zoute']. (9) Zo ook bevinden zich ten zuiden van Ilāvṛta de Niṣadha, Hemakūṭa en Himalaya berggebieden die duizenden *yojana's* groot zijn en daarbij eenzelfde aantal *varṣa's* afbakenen die Hari, Kimpuruṣa en Bhārata worden genoemd. (10) Op dezelfde manier bevinden zich ten westen en ten oosten van Ilāvṛta de twee afscheidingen van de Mālyavān en de Gandhamādana berggebieden die zich over tweeduizend *yojana's* uitstrekken tot aan de bergen de Nīla en de Niṣadha. Ze vormen de begrenzing van de *varṣa's* genaamd Ketumāla en Bhadrāśva. (11) De bergen genaamd de Mandara, Merumandara, Supārśva en de Kumuda vormen aan vier kanten een gordel rondom Meru die zich massief voor vele, vele *yojana's* uitstrekt. (12) Op deze vier bergen treft men, er staand als vlaggenmasten, verspreid over wel duizend *yojana's*, vier soorten van de beste bomen aan: de mango, de roosappel, de kadamba en de banyan. Met hun takken bedekken ze honderden *yojana's*. (13-14) Er bevinden zich daar vier meren van het zuiverste water, melk, honing, en suikerrietsap waarvan drinkend de halfgoden [de Apsara's, Gandharva's, Cāraṇa's, Kinnara's etc.] een natuurlijke beheersing bezitten van de yogavermogens, o beste van de Bharata-dynastie. Ook zijn er vier tuinen genaamd Nandana, Caitraratha, Vaibhrājaka en Sarvatobhadra. (15) Aldaar houden de betoverde en betoverende echtgenotes van de machtige halfgoden, wiens heerlijkheden samen met die van

hun partners door de mindere goden worden bezongen, zich bezig met hun spel en vermaak. (16) Op de hellingen van de Mandara, op elfhonderd *yojana's* van de top, vallen van de mangoboom genaamd de Devacūta, de vruchten naar beneden die zoet als nectar zo groot zijn als bergtoppen. (17) Van de opengebarsten mango's vloeit in grote hoeveelheden het roodgekleurde sap dat zeer zoet en geurig is, vermengd met andere aroma's. Het komt van de top van de berg Mandara in het oosten van Ilāvṛta-varṣa naar beneden in een rivier genaamd de Aruṇodā. (18) De wind in aanraking met de ledematen van Bhavānī [de vrouw van Śiva], haar dienstmaagden en de kuise vrouwen van de Yakṣa's [Śiva's volgelingen] die dit water gebruiken, geurt daardoor wel tien *yojana's* in de wijde omtrek. (19) Zo ook vloeit het sap van de roosappelvruchten, die zo groot als olifanten met hun kleine zaden in stukken zijn gebarsten door op zo'n tienduizend *yojana's* vanaf de top van de Merumandara op de grond te vallen, naar beneden in een rivier genaamd de Jambū-nadī die stroomt door het gehele zuidelijke gebied van Ilāvṛta. (20-21) De modder van de beide oevers, die volledig doordrenkt is met dat sap, levert, opgedroogd onder de invloed van de wind en de zon, voortdurend [een soort van] goud op genaamd Jāmbū-nada. Het wordt gebruikt door de bewoners van de hemel en verschaft de eeuwig jeugdige echtgenotes van de halfgoden allerlei soorten van sieraden in de vorm van gordels, diademen, armbanden en zo meer. (22) Maar van de grote kadamba op de helling van de Supārśva berg, vloeien uit de holten vijf meters brede stromen van honing [vijf *vyāma's* van ongeveer anderhalve meter breed] die van de top van die berg naar beneden komen en de gehele westelijke kant van Ilāvṛta doordringen met hun geur. (23) Die stromen parfumeren zoet, middels de adem stammend van de monden van hen die ervan dronken, de lucht over een afstand van honderd *yojana's*. (24) Zo ook stromen van de top van de berg Kumuda, waarop een banyanboom groeit die met zijn dikke stammen de Śatavalśa ['honderdstam'] wordt genoemd, grote rivieren in de noordelijke richting van Ilāvṛta. Ze brengen geluk met het vervullen van alle verlangens door een overvloed aan melk, yoghurt, honing, geklaarde boter, stroop, graan enzovoorts met zich mee te brengen, zowel als een zekere weelde aan kledij, beddengoed, zitplaatsen, sieraden en meer van dat alles. (25) De burgers die deze zegeningen genieten hebben nooit of te nimmer te lijden onder rimpels, grijs haar, vermoeidheid, slecht ruikende transpiratie, ouderdom, ziekte, een vroegtijdige dood, kou of hitte, een afnemende luister of met welke soort van problemen of ellende ook. Hun ganse leven genieten ze niets dan een onbegrensd geluk.

(26) **G**elijk de helmdraden van een lotus wervelt zich rondom de voet van de berg Meru een schikking van twintig of meer bergpieken die namen dragen als de Kuraṅga, Kurara, Kusumbha, Vaikaṅka, Trikūṭa, Śiśira, Pataṅga, Rucaka, Niṣadha, Sinīvāsa, Kapila, Śaṅkha, Vaidūrya, Jārudhi, Haṁsa, Ṛṣabha, Nāga, Kālañjara en de Nārada. (27) De berg Meru, met zijn gouden schittering als vuur, wordt omgeven door acht bergen waarvan de twee in het oosten de Jaṭhara en de Devakūṭa, worden genoemd, de twee in het westen de Pavana en de Pāriyātra, de twee in het zuiden de Kailāsa en de Karavīra en de twee in het

noorden de Triśṛṅga en de Makara. Ieder hebben ze een omvang van tweeduizend *yojana's* en samen bestrijken ze zo'n achttienduizend vierkante *yojana's*. (28) Op de top van de berg Meru bevindt zich in het midden de thuishaven, de stad van de meest machtige, uit zichzelf geboren Heer [Brahmā], die zich naar alle zijden voor vele duizenden *yojana's* uitstrekt en waarvan de wijzen zeggen dat ze geheel van goud is [onze melkweg doet dat voor zo'n zesentwintigduizend lichtjaren naar het centrum toe met een diameter van 40 tot 60 duizend lichtjaren, vergelijk vers 7]. (29) Rondom die kern worden in iedere richting de acht steden van de heersers over de planetaire systemen aangetroffen die, vier keer zo klein, ook zo'n vorm hebben (**).'

*: De *yojana* is een Vedische maat voor een grote afstand die oorspronkelijk staat voor een lengte van kilometers die men aflegt voordat men zijn paard weer uit moet spannen. In de praktijk komt dat neer op een afstand van 3 tot 9 mijl ofwel ±5 tot 14.5 km. Maar gebruikt in verhoudingen van kosmische afstanden komt de maat soms neer op een lichtjaar.

**: De plaats van Brahmā wordt Manovatī genoemd, en die van zijn assistenten zoals Indra en Agni staan bekend als Amarāvatī, Tejovatī, Saṁyamanī, Kṛṣṇāṅganā, Śraddhāvatī, Gandhavatī, Mahodayā en Yaśovatī.

5.17 - Hoe de Ganges naar Beneden Komt

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de incarnatie van Heer Viṣṇu, die rechtstreeks de genieter van alle offers is, Zijn tweede stap nam [als Heer Vāmana, zie 2.7: 17], stootte Hij met de nagel van de grote teen van Zijn linker voet door het hemeldak van het universum. De stroom water die van buiten door het gat naar binnen kwam vernietigt, roze gekleurd door het wegwassen van het rode poeder van Zijn lotusvoeten, de zonden van de hele wereld die ermee in aanraking komt. Het daalde, na zeer lange tijd ['duizend millennia'], uit de hemel neer bovenop de hoogste leefwereld [Dhruvaloka], die ze het toevluchtsoord van Viṣṇu noemen. Omdat het rechtstreeks van de lotusvoeten van de Allerhoogste Heer afkomstig is wordt het omschreven als volkomen zuiver en krijgt het om die reden die naam [de Ganges als de Viṣṇupadī]. (2) Aldaar, op die plaats, baadt onze meest verheven en vast overtuigde toegewijde, de beroemde zoon [Dhruva, zie 4: 8] van Uttānapāda, zich in het water van de lotusvoeten van de familiegodheid. Met zijn hart diep verzonken in een intense ijver neemt zijn spontane toewijding voor de Heer voortdurend toe en laten tranen zich in zijn twee bloemgelijke, halfopen ogen zien als symptoom van de extase in zijn lichaam. Zelfs vandaag

nog aanvaardt hij met grote eerbied het voortgebrachte water op zijn hoofd dat vrij is van alle smetten. (3) Na hem [bereiken de wateren] de zeven wijzen [Marīci, Vasiṣṭha, Atri en zo verder, zie 3.12: 22]. Zij, die goed bekend zijn met deze zegening, dragen het vandaag de dag nog met de grootste eer op hun samengeklitte haar. Ze beschouwen het als de allerhoogste vervolmaking van alle boetedoeningen om in bhakti-yoga aldus van een onafgebroken, toegewijde dienst te zijn jegens de Allerhoogste, Alomtegenwoordige Heer Vāsudeva. Terwijl andere mensen een andere [*nirviśeṣa-vādi* of onpersoonlijke] bevrijding zoeken en vinden, bereiken zij hun doel door af te zien van alle andere manieren [zoals die van economische ontwikkeling, het regelen van de zinsbevrediging of van de religie]. (4) Als het water, in haar neergang in het bereik van de goden, het gebied van de maan heeft omspoeld waar het zo druk is vanwege hun duizenden en miljoenen *vimāna's* [de grote paleizen, de verschillende gezichtspunten of hemelse voertuigen], komt het vervolgens terecht op de verblijfplaats van Brahmā. (5) Daar verdeelt het zich in vier stromen, genaamd de Sītā, de Alakanandā, de Cakṣu en de Bhadrā, die in de vier windrichtingen wegstromend uitmonden in het grote vergaarbekken, de oceaan. (6) De Sītā die haar oorsprong vindt in de stad van Brahmā, stroomt van de toppen van de Kesarācala en van andere grote bergen naar beneden. Neerkomend op de top van de berg Gandhamādana mondt ze, zich in westelijke richting bewegend door de provincie Bhadrāśva, uit in de zilte oceaan. (7) Op dezelfde manier naar beneden komend van de top van de Mālyavān, stroomt het water van [de tak van de Ganges genaamd] de Cakṣu vervolgens ongehinderd in de richting van Ketumāla om aldaar in de oceaan in het westen te belanden. (8) De Bhadrā, die van de berg Meru naar beneden komt, stroomt langs de ene bergpiek na de andere [de Kumuda en de Nīla], en vanaf de Śṛṅgavān in de noordelijke richting door het hele gebied van Kuru, om vervolgens in de oceaan in het noorden te eindigen. (9) Zo ook passeert de Alakanandā [tak van de Ganges], naar beneden stromend aan de zuidelijke kant van Brahmapurī [de berg Meru], vele bergtoppen om met een groter, heftiger geweld Hemakūṭa en Himakūṭa te bereiken om [daarna] Bhārata-varṣa te doorsnijden op weg naar de oceaan in het zuiden. Voor iemand op weg om in het water te baden is het, met iedere stap die hij doet, minder moeilijk het resultaat te behalen van grote offers als de Aśvamedha en de Rājasūya. (10) De vele honderden andere rivieren en stromen die zich bewegen door ieder van de vele landstreken moet men allemaal beschouwen als dochters van de berg Meru.

(11) **V**an al deze [negen] *varṣa's* vormt het land dat bekend staat als Bhārata-varṣa [India] het veld van handelen [*kṣetra*] [waar men aan] zijn karma [werkt]. De overige andere acht *varṣa's* zijn de hemelse oorden hier op aarde bestemd voor de bewoners van de hogere leefwerelden. Ze genieten er van de geneugten des levens op basis van de verdienste die ze opbouwden met deugdzaam handelen. (12) Duizenden jaren lang genieten ze in deze landen allen van hun leven als waren ze goden, met lichamen als bliksemschichten die zo sterk zijn als duizend olifanten. Jeugdig en vol van opwinding over een ruime mate aan sek-

sueel genot en andere zinsgenoegens in verschillende samenlevingsvormen, verwekken ze, aan het eind van hun [vrije] liefdesleven, een enkel kind. Ze kennen er tijden van harmonieus samenleven zoals men die had tijdens Tretā-yuga [de periode waarin de mensen vroom leefden]. (13) In ieder van die landen schort het de godgelijke leiders dankzij hun deugdelijke staat van dienst nimmer aan achting en offergaven. Gedurende alle seizoenen zijn er bossen bloemen alsook vruchten als gevolg waarvan de takken van de bomen zwaar doorbuigen. De tuinen bij hun vele goddelijke toevluchtsoorden staan vol met de prachtigste bomen en klimplanten. Er bevinden zich ook veel meren met kristalhelder water in de dalen van de berggebieden die hun landen afbakenen. In die meren treft men allerhande geurige, frisse lelies aan met zoemende hommels, gretige grote zwanen, eenden, kraanvogels en andere watervogels. Ze genieten daar van allerlei watersporten terwijl ze lustig glimlachend met hun speelse blikken de aantrekkelijke godgelijke vrouwen het hof maken die zich er vrijelijk vermaken in de grootste vreugde, met een gretige blik en een betoverde geest. (14) De Allerhoogste Heer Narāyāṇa, de grote persoonlijkheid, toont in al deze negen *varṣa's* Zijn genade voor Zijn toegewijden door hoogst persoonlijk in verschillende gedaanten de werkelijkheid van de ziel te bevorderen [met name middels zijn vier gedaanten van Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna en Aniruddha, zie 4.24: 35-36]. Dat is hoe Hij Zich tot op de dag van vandaag ophoudt in de nabijheid van Zijn toegewijden (*).

(15) **I**n Ilāvṛta-varṣa is de Grote Heer Śiva de enige man. Iedere man anders dan hij die dat allerbeste gebied wil betreden, zal erachter komen wat tot de vloek van Bhavānī [Zijn echtgenote] leidt en hem in een vrouw doet veranderen. Daarover zal ik later uitweiden [zie 9.1]. (16) In het gezelschap van Bhavānī bevinden zich miljarden vrouwen die de in vieren geëxpandeerde Opperheer [zie 1.5: 37] steeds van dienst zijn. De vierde expansie van de Allerhoogste Heer die bekend staat als Saṅkarṣaṇa, vormt de bron voor Zijn gedaante in de geaardheid duisternis. Heer Śiva die in trance mediteert op Hem, roept Hem in zijn hart door in aanbidding het volgende te reciteren. (17) De machtige Heer zegt: 'U breng ik mijn eerbetuigingen, o Allerhoogste Heer, o grootste Oorspronkelijke Persoonlijkheid en reservoir van alle bovenzinnelijke kwaliteiten, o U die ik vereer als de onbegrensde en ongeziene in deze wereld. (18) O aanbiddelijke wiens voeten alle gevaar afwenden, U, dankzij wie we al de verschillende vormen van weelde hebben, bent de allerbeste, de uiteindelijke toevlucht van onschatbare waarde voor de toegewijden tot wiens tevredenheid U Zich manifesteert in verschillende gedaanten. Ik bezing Uw heerlijkheid, U die een einde maakt aan de herhaling van geboorte en dood, U, de Allerhoogste Heerser die de oorsprong van de schepping bent. (19) Wie van ons die niet het geweld van zijn woede de baas is en de ambitie koestert zijn zinnen te beheersen met het meesterschap van de blik die U werpt, zou nu niet van aanbidding zijn voor U? Uw visie wordt nimmer, nog niet in de geringste mate, vertroebeld door de rusteloze geest die men heeft vanwege de kwaliteiten van de begoochelende wereld. (20) Voor een persoon met een onzuivere blik lijkt U met Uw bloeddoorlopen ogen iemand te

zijn die onder de invloed van *māyā* beschonken is omdat hij teveel van de honingzoete likeur heeft gedronken. Maar [zo iemand is net zo onzuiver als b.v.] de echtgenotes van die duivel van een slang [Kāliya, zie 10.16] die U niet meer konden aanbidden uit verlegenheid over het feit dat ze sensueel opgewonden raakten door het beroeren van Uw voeten. (21) Door U, zo zeggen al de wijzen, wordt de wereld in stand gehouden, geschapen en vernietigd, terwijl U Zelf vrij van die drie [basiskwaliteiten] bent. Voor U als de Onbegrensde, zijn de universa die zich bevinden op de honderden en duizenden van Uw kragen, niet zwaarder dan een mosterdzaadje. (22-23) Uit U kwam de eerste belichaming van de *guṇa's* voort: hij die nimmer werd geboren en de machtigste is [Heer Brahmā], het reservoir van alle wijsheid, de kosmische intelligentie die staat voor de totale energie van het universum. Uit hem werd ik [Rudra] geboren die, uitgerust met de drie basiskwaliteiten, vanuit mijn materiële [*ahaṅkāra* ego]vermogen de halfgoden, de [vijf] materiële elementen en de zintuigen gestalte geef. Wij die onder Uw controle staan - de grote persoonlijkheden, ik, de halfgoden, de vijf elementen, de zinnen en de totale energie - zijn aan U gebonden als vogels aan een touw en vormen bij Uw genade allen tezamen deze materiële wereld. (24) Een persoon verbijsterd door de kwaliteiten van de schepping weet niet hoe hij moet ontkomen aan zijn gevangenschap in deze begoochelende energie die hem bij iedere gelegenheid verstrikt in karmische bezigheden. Die Allerhoogste Persoon, U in wie alles zijn begin en einde vindt, bied ik mijn respectvolle eerbetuigingen.'

*: In sommige van de *sātvata-tantra's*, vind men een beschrijving van de negen *varṣa's* wat betreft de heersende Godheid die in ieder van hen aanbeden wordt: (1) Vāsudeva, (2) Saṅkarṣaṇa, (3) Pradyumna, (4) Aniruddha, (5) Narāyāṇa, (6) Nṛsiṁha, (7) Hayagrīva, (8) Mahāvarāha, en (9) Brahmā.

5.18 - Gebeden tot de Verschillende Avatāra's

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De zoon van Dharmarāja die bekend staat als Bhadraśravā, aanbidt samen met de leidende edelen en de bewoners van Bhadrāśva-varṣa, rechtstreeks op dezelfde manier [als Heer Śiva] de Allerhoogste Heer Vāsudeva in Zijn meest geliefde gedaante als de bestuurder van alle religie: Zijn incarnatie als Hayagrīva [of Hayaśīrṣa]. Hem benaderend zingen zij, verzonken in de bovenzinnelijkheid, het volgende. (2) De heerser Bhadraśravā en de zijnen zeggen: 'Onze eerbetuigingen voor de Allerhoogste Heer die we aanbidden omdat Hij de bron van alle religieuze beginselen is en ons zuivert van alle materiële smetten. (3) Helaas! Hoe wonderlijk zijn de wegen van de Heer. Ook al is iemand er zeker van dat hij voor de dood komt te staan toch ziet hij dit niet in en denkt hij aan materieel geluk. Als hij verkeerde dingen doet probeert hij te genieten en als hij zijn vader of zijn zoons cremeert wenst hij zich het eeuwige leven. (4) De grote wijzen houden traditioneel vast aan hun standpunt dat het universum van voorbijgaande aard is en ook de filosofen en geleerden die hun ware zelf zien en kennen stellen dat. Niettemin raken ze bevangen door illusie, o Ongeborene. We brengen U, die Ongeboren Ene, onze eerbetuigingen wiens daden zo wonderbaarlijk zijn. (5) De Vedische geschriften stellen dat U afstand houdt van de acties van de schepping, handhaving en beëindiging van het ganse universum. Dat die U niet raken, wekt bij ons echter geen verbazing omdat we in U, de oorspronkelijke oorzaak van alle oorzaken, de essentie [dan wel oersubstantie] aantreffen die er in ieder opzicht los van staat. (6) Aan het einde van de *yuga* werden de vier Veda's gestolen door de onwetendheid in eigen persoon [de demon Madhu] en [die terughalend] van de laagste werelden werden ze door U, die de gedaante aannam van half een paard, half een mens [Hayagrīva], weer teruggegeven aan de allerhoogste poëet [Brahmā] toen hij naar ze vroeg. Voor Hem, U wiens besluit nimmer faalt, brengen we onze eerbetuigingen.'

(7) **D**aarnaast bevindt zich in Hari-varṣa de Allerhoogste Persoonlijkheid van de Heer in een menselijke gedaante [als Nṛsiṁhadeva]. De reden waarom hij die voor de grote persoonlijkheid van alle goede kwaliteiten Prahlāda hoogst bevredigende gedaante aannam, zal ik u later uiteenzetten [zie zevende canto]. Deze bovenste beste toegewijde door wiens verheven karakter en kwaliteiten al de Daitya's in zijn familie bevrijd raakten, is tezamen met de mensen van die *varṣa* van een ononderbroken, vastberaden toegewijde dienst en zij aanbidden Hem met deze lofprijzing: (8) 'O Allerhoogste Heer Nṛsiṁha, ik buig me voor U, ik breng de macht van alle macht die U bent mijn eerbetuigingen. AlstUblieft manifesteert U zich volledig, o U wiens nagels en tanden als bliksemschichten zijn. Neem alstUblieft het verlangen weg het onware te genieten, o Heer, wees zo goed de onwetendheid in de materiële wereld uit te bannen. Mogen we met mijn offerande vrij zijn van alle angst. Ik bidt U, o Heer, bron van mijn gebed, voor mijn geestesoog te verschijnen. (9) Moge er geluk en voorspoed zijn voor het gehele universum, moge alle ondeugd de deugd vinden, laat alle levende wezens tot bewustzijn komen in een wederkerige bedachtzaamheid en moge de geest rust vinden. Geef ons de ervaring van U als de Heer in het voorbije, verleen onze intelligentie de verzonkenheid zonder nevenmotieven. (10) Laat er niet langer de gehechtheid zijn aan het hebben van een huis, een echtgenote, kinderen, een banksaldo, vrienden en verwanten, maar laat ons omgaan met personen die de Heer koesteren, personen die genoegen nemen met het hoogst noodzakelijke en die - in tegenstelling tot hen die de zinnen koesteren - er snel in slagen tot zelfverwerkelijking te komen. (11) De ongeborene die via de oren de kern van het hart binnenging verdrijft met de macht van een constant vermogen de onzuiverheden uit het lichaam en de geest van hen die erin slaagden regelmatig met elkaar om te gaan en in contact te staan met de heilige plaatsen [tempels, heilige rivieren, bedevaartsoorden etc.]. Wie zou nu niet de Heer van de Bevrijding dienen en zijn glorieuze daden [bespreken]? (12) In hen die, zonder nevenmotieven, de Fortuinlijke van dienst zijn, manifesteren zich al de halfgoden en treft men alle goede kwaliteiten aan. Maar waar zijn de goede kwaliteiten van een persoon die de Heer niet toegewijd is en die met een drukke geest steeds gericht is op het tijdelijke van de buitenwereld? (13) Zo wenselijk als water is voor waterdieren, is de Allerhoogste Heer wenselijk als het ware zelf, als de (Super)ziel van alle belichaamde wezens. Als men het opgeeft met een grote persoonlijkheid als Hij, zal men gehecht raken aan een huishoudelijk bestaan dat van een echtpaar op latere leeftijd dan de [hele] glorie is [die werd bereikt]. (14) Het huishoudelijk bestaan vormt de grondoorzaak van angst en depressie, hartstocht, gehechtheid, teleurstelling, woede, eerzucht en de kringloop van geboorte en dood. Men moet het opgeven [op die manier gehecht te zijn] en [in plaats daarvan] van aanbidding zijn voor de voeten van Heer Nṛsiṁhadev, de toevlucht vrij van angst.'

(15) **D**e Allerhoogste Heer verblijft in Ketumāla in de gedaante van Kāmadeva [of ook wel Pradyumna, zie 4.24: 35] overeenkomstig Zijn verlangen de Godin van het Geluk te behagen alsmede de over het land heersende zonen [de dagen] en dochters [de nachten] van de stamvader [Saṁvatsara, de godheid van

het jaar], waarvan er evenzoveel zijn als er dagen en nachten zijn in een mensenleven. De foetussen van die dochters, wiens geesten van streek zijn door de straling van het grote wapen [de *cakra*] van de Hoogste Persoonlijkheid, vinden hun vernietiging en worden na een jaar uit [de baarmoeder] gedreven als miskramen. (16) Zo wonderschoon in Zijn bewegingen en vertoonde avonturen, behaagt Hij met Zijn milde glimlachen, speelse blikken, lichtelijk geheven, aantrekkelijke wenkbrauwen en de charme van Zijn lotusgelijke gezicht de Godin van het Geluk en alle zinnen. (17) Voor die hoogste gedaante van de Opperheer zo vol genegenheid voor allen, heft de Godin van de Schittering [Lakṣmīdevī], in de verzonkenheid van de yoga, gedurende het gehele jaar tijdens de nacht met de dochters van de Prajāpati en tijdens de dagen met de beschermers [zonen, echtgenoten] van aanbidding voor Hem, het volgende gebed aan: (18) 'O Heer, *hrām hrīm hrūm* [een mystieke mantra ter verzoening], met achting voor al Uw kwaliteiten en eigenschappen betuig ik U de eer, U de Allerhoogste Heer van de zinnen, U de Ziel van allen en meester van alle handelen, weten, functie en relatie; de Ene die bekend staat als het zestienvoudige [van de werkende, de kennende zinnen, de elementen en de geest]. U als de genieter van alle rituelen, de verschaffer van het voedsel, Hij die het eeuwige leven vergunt, de Allesdoordringende van de Macht, de kracht van het lichaam en de zinnen en de Allerhoogste Echtgenoot die alle verlangens vervult, geldt mijn eerbetoon - moge er altijd Uw goede geluk zijn! (19) Vrouwen in deze wereld vragen om [U als] een andere, zelfstandiger echtgenoot door Uw persoon, de Heer van de Zinnen, gunstig te stemmen met behulp van heilige geloften, omdat de afhankelijke echtgenoten niet in staat zijn het teerbeminde nageslacht, de weelde en het leven van deze vrouwen te beschermen. (20) Die man zou een echtgenoot zijn die onbevreesd en zelfvoorzienend volledig in staat is bescherming te bieden. U bent die persoon [die van niemand afhankelijk is] want anders zouden mensen bang voor elkaar zijn [in hun afhankelijkheid]. Niets wordt in deze wereld zo hoog geacht als het bereiken van U. (21) Een vrouw die, met dat idee van U voor ogen, ijverig Uw lotusvoeten aanbidt, wordt door U, ondanks al de verlangens waar ze aan verslaafd is, beloond voor enkel dat ene verlangen; maar als ze, met de wens U te aanbidden, een ander doel nastreeft, o Allerhoogste Heer, zal ze, aldus gebroken [hebbend met de oorspronkelijke bedoeling], pijn ondervinden. (22) Om de genade van mij [de Godin van het Geluk] te verwerven onderwerpen de ongeborene [Brahmā], de machtige meester [Īśa ofwel Śiva], de andere goden alsook de onverlichte zielen zich aan zware boetedoeningen, maar omdat ik U altijd mijn hart altijd heb, zal niemand met een geest ingesteld op het zintuiglijke mij kunnen verwerven, tenzij, o Onoverwinnelijke, Uw voeten zijn uiteindelijke doel vormen. (23) Ik bidt dat U, o Onfeilbare, Uw aanbiddelijke lotushand, die U legde op de hoofden van de toegewijden, ook op mijn hoofd legt. U draagt mijn merkteken op Uw borst, o Aanbiddelijke, maar dat is misleidend [dat verzekert me nog niet van Uw genade]. Wie kan nu met redeneren en argumenteren de motieven van U, de Allerhoogste Heer, doorgronden?'

(24) **I**n Ramyaka, waar [Vaivasvata] Manu heerst, werd in het verleden [aan het eind van de Cākṣuṣa-manvantara] de Allerhoogste Persoon aanbeden in zijn hoogst geliefde gedaante van Matsya, de vis-incarnatie. Zelfs vandaag de dag nog is Manu in zijn toegewijde dienst van aanbidding met het volgende gebed: (25) 'Ik bied Hem, de Allerhoogste Heer, mijn eerbetuigingen, die zuivere goedheid is, de oorsprong van het leven, de bron van vitaliteit, de oorsprong van alle geesteskracht en lichamelijke kracht, verschenen in de gedaante van de grote vis. (26) Onzichtbaar voor het oog van de leiders van de verschillende werelden, beweegt U, o Allerhoogste Heer, zich zowel vanbinnen als vanbuiten gekend aan de hand van de grootse [Vedische] klanken [de mantra's] waarmee de mens, aangesproken met zijn verschillende [*varṇāśrama*] benamingen [voor status en beroep], onder Uw controle wordt gebracht als was hij een ledenpop. (27) De leiders van de wereld lijden in de politiek onder de koorts van de afgunst. Zij die, afzonderlijk dan wel tezamen, los van U hun plannen uitvoeren, trachten ook bescherming te bieden, maar ze zijn daar niet toe in staat, ongeacht welke tweebenige, vierbenige, kruipende of niet bewegende schepselen het in deze wereld ook betreft. (28) O Godheid, toen deze aarde, die vergaarplaats van alle soorten medicinale kruiden, aan het einde van de *yuga* zich in de onstuimige golven van het water van de vernietiging bevond, was U met al Uw macht snel aanwezig voor [de redding van] haar en mij, o Ongeborene. U, de uiteindelijke bron van het leven van het ganse universum, biedt ik daarom mijn respectvolle eerbetuigingen [zie ook 8.24].'

(29) **V**erblijvend in Hiraṇmaya manifesteert de Allerhoogste Heer zich in de gedaante van een schildpad [Kurma]. Aryamā, de leider van de voorvaderen, aanbidt samen met de mensen van die landstreek, die meest geliefde belichaming van Hem met het zingen van de volgende lofzang. (30) 'Mijn Heer wij betuigen U, de Allerhoogste Heer in de gedaante van een schildpad, de eer. U bent de belichaming van alle goede kwaliteiten, keer op keer brengen wij U onze eerbetuigingen wiens positie niet te bepalen is, U de allergrootste, die tot overal reikt en de toevlucht van allen bent. (31) Deze gedaante van U van het zichtbare kosmische geheel dat U manifesteerde vanuit Uw creatieve vermogen en dat gekend wordt aan de hand van zo vele verschijningsvormen, gaat iedere voorstelling te boven en kunnen we daardoor niet waarnemen zoals hij is - voor U, wiens eigenlijke gedaante niet in woorden uit te drukken is, ons eerbetoon. (32) Wat wordt geboren uit een baarmoeder, geboren wordt uit vocht, geboren wordt uit een ei, uit de aarde wordt geboren; wat zich beweegt of niet beweegt, een god, een wijze of een voorvader; wat er is als de materiële elementen, de zinnen, de hogere werelden, de hemel, de aardse werelden, de heuvels en de bergen, de rivieren, de oceanen, de eilanden, de sterren en de planeten, zijn allemaal verschillende noties van een en dezelfde [gedaante van U]. (33) Aan U, met al Uw talloze afzonderlijke namen, vormen en eigenschappen, ontlenen de geleerden hun idee van getalsmatige verhoudingen, opsommingen en samenhangen, waarvan ze de waarheid achterhalen middels observatie. U die zich aldus analytisch laat doorgronden, biedt ik mijn eerbetuigingen [zie ook Kapila 3.28-33].'

(34) **I**n het noordelijke gebied genaamd Kuru is de Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon van het Offer, er ook, en wel in Zijn zwijnengedaante [Varāha, zie 3.13]. Hij wordt daar telkens weer aanbeden door de Godin en deze planeet aarde, tezamen met de inwoners van [Uttara-]Kuru, die constant ijveren voor Zijn toegewijde dienst. Bij die aanbidding herhaalt men de volgende versregels uit de Upaniṣad: (35) 'Wij brengen de Allerhoogste Heer onze eerbetuigingen die men begrijpt middels de verschillende mantra's voor het offeren, de rituelen en al de grote plechtigheden die deel uitmaken van Zijn lichaam. Die grote persoonlijkheid die ons zuivert van ons karma en die Zich in al de drie [voorgaande] tijdperken manifesteerde, betuigen wij de eer. (36) Voor de grote geleerden vol van wijsheid vormt de materiële natuur met haar basiskwaliteiten Uw gedaante. Precies zoals vuur zich manifesteert in hout als men met een stok ronddraait, vinden zij, die in hun geestelijke onderzoekingen speuren naar de oorzaak, U, de Zich manifesterende Ziel die wij ons respect betonen, maar die verborgen blijft als men zich inspant voor materiële resultaten. (37) Zij wiens intelligentie zich stabiliseerde, door zorgvuldig al de verschillende onderdelen van het yogasysteem in overweging te nemen, raken daardoor geheel bevrijdt van de *māyā* van Uw uiterlijke vorm, de illusie die wordt opgewekt door de voorwerpen van de zintuigen, de godheden [van de zon, de maan, het vuur etc.] die heersen over de zinnen, het lichaam, de geldende Tijd [de Heerser], degene die handelt [het ego] en de geaardheden van de natuur, die men alle waarneemt als feitelijkheden. Voor die sublieme Ziel is er ons herhaaldelijke eerbetoon. (38) U die er geen verlangens op nahoudt in het handhaven, beëindigen en scheppen van het universum, U die in het overzien van *guṇa* en *māyā* - [en aldus het universum doet bewegen] zoals ijzer zich beweegt in de richting van een magneet - graag wil [zorgen voor de zielen] maar niet verlangt naar [Uw manifestatie], U die er bent als de getuige van de handelingen en de terugslagen, betuigen wij de eer. (39) Voor Hem die in de oorspronkelijke gedaante van een everzwijn, speels als een olifant, na het doden van de meest formidabele Daityategenstander in het gevecht [Hiraṇyākṣa zie 3.19], uit het water van de Garbhodaka oceaan tevoorschijn kwam met onze aarde op de toppen van Zijn slagtanden - voor die Almachtige Heer buigen wij ons diep.'

5.19 - De Gebeden van Hanumān en Nārada en de Glorie van Bhārata-varṣa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'In het land Kimpuruṣa is de verheven en grootste toegewijde Hanumān, samen met de bewoners aldaar, altijd enthousiast bezig met het dienen van de voeten en aanbidden van de Allerhoogste Heer Rāmacandra, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die, als de oudere broer van Lakṣmaṇa, Sītā zo tevreden stemt. (2) Samen met Ārṣṭiṣeṇa [de leider van Kimpuruṣa] aandachtig luisterend naar de hoogst goedgunstige verhalen over zijn allergenadigste Heer en meester, bezongen door een gezelschap van Gandharva's, bidt hij [Hanumān] zelf het volgende: (3) 'O mijn Heer, ik breng U, de Lieve Heer waarvan men spreekt in de geschriften, mijn eerbetuigingen. Al mijn respect voor U die behept bent met al de goede kwaliteiten die men ook aantreft in de gevorderde toegewijden. Mijn trouw geldt U als de Ene die Zijn zinnen onder controle heeft en altijd herinnerd en aanbeden wordt door de mensen van alle windstreken. Mijn respectbetoon voor U als de toetssteen van kwaliteit voor iedere zoeker naar de waarheid. Ik buig me voor U, de grote persoonlijkheid en godheid van de brahmanen, de Koning van alle Koningen. (4) Laat mij Hem aanbidden, die absoluut zuivere, allerhoogste waarheid, die ene maatstaf voor het begrijpen van de we-

reld die, middels Zijn spiritueel vermogen, de invloed van de geaardheden van de natuur teniet doet. Hij is de innerlijke vrede van de wijsheid die men, voorbij aan naam en vorm, vrij van ego kan bereiken. (5) Geïncarneerd als een menselijk wezen was Hij er niet alleen maar als de Almachtige om de demon [Rāvaṇa] te doden. Hij was er ook om de sterfelijken van deze materiële wereld te onderrichten. Welke andere reden zou er anders voor al de ellende van Sītā's gescheidenheid van Hem, de Allerhoogste Heer zijn geweest, dan [de gelegenheid] om Hem te dienen die altijd innerlijk voldaan is, Hij, de oorspronkelijke geestelijke ziel? (6) Naar waarheid is Hij de Allerhoogste Ziel en beste vriend van de zelfgerealiseerde zielen, die Zich nimmer hecht aan wat dan ook in de drie werelden. Hij is de Allerhoogste Heer Vāsudeva die in feite nimmer leed onder het gescheiden zijn van Zijn vrouw Sītā, noch ooit van slag kon raken door [wat er met] Lakṣmaṇa [Zijn broer en eeuwige metgezel gebeurde]. (7) Het is niet iemands geboorte, iemands geluk, iemands welbespraaktheid, iemands gevatheid of iemands lichaamsbouw wat de voldoening teweegbrengt van de Allergrootste, want de broeder van Lakṣmaṇa accepteerde zelfs ons bosbewoners die al die kwaliteiten missen als Zijn vrienden. (8) Derhalve, of men nu verlicht is of niet, een beest of een menselijk wezen, een ieder die van de ziel is behoort Rāma te aanbidden, de allerbeste die zo makkelijk te behagen is, de Heer die als een menselijk wezen verscheen en zodoende de bewoners van Kosala [Ayodhyā, noordelijk India] terug naar de hemel leidde.'

(9) **D**e Allerhoogste Heer, eveneens aanwezig in het land Bhārata, staat aldaar tot aan het einde van het millennium [*] bekend als Nara-Nārāyaṇa. Hij wiens heerlijkheden ondoorgrondelijk zijn bewijst er Zijn grondeloze genade aan aspiranten van de zelfverwerkelijking die de verzaking beoefenen die zo bevorderlijk is voor de religie, de kennis van de spiritualiteit, de onthechting, het meesterschap van de yoga, de controle over de zinnen en de vrijheid van vals ego. (10) De praktijk van de analytische yoga over hoe men de Persoonlijkheid van God dient te begrijpen zoals geformuleerd door de Heer [Kapila, zie 3.28 & 29], werd aan Sāvarṇi Manu uitgelegd door de fortuinlijke Nārada, die tezamen met de in Bhārata [India] levende navolgers van het systeem van statusoriëntaties [het *varṇāśrama* systeem, zie B.G. 4: 13], met grote liefde in vervoering de Heer dient met de lofprijzing: (11) 'Mijn respectvolle eerbetuigingen voor U, o Heer, o meester van de zinnen en verpersoonlijking van de vrijheid van gehechtheid. Alle eer aan U die het enige bezit vormt van een [uit gelofte] arm iemand. U Nara-Nārāyaṇa, bent de meest verhevene van alle wijzen, de allerhoogste geestelijk leraar van al de *paramahaṁsa's* [de zwaan-gelijke gerealiseerde meesters] en de meester onder de zelfverwerkelijkte zielen; keer op keer bewijs ik U aldus de eer.' (12) En hij zingt daarbij: 'U bent het wakend oog werkzaam in deze kosmische schepping, Hij die er niet aan hecht de meester te zijn, noch hebt U, ondanks Uw verschijnen als een menselijk wezen, te lijden onder honger, dorst en vermoeidheid. Ook raakt U, die alles en allen overziet, in Uw visie nimmer vertroebeld door de basiskwaliteiten van de materie. Ik breng U, de onthechte en zuivere, ondoorgrondelijke getuige, mijn eerbetuigingen. (13) Als men zijn iden-

tificatie met het lichaam heeft opgegeven, moet men, aan het einde van zijn tijd [van leven], met een houding van toewijding zijn geest op U richten die verheven bent boven de materiële kwaliteiten. Dit verzaken vormt de perfectie van de yogapraktijk zoals uiteengezet door de almachtige Brahmā. (14) Een persoon gedreven door verlangen denkt in angst over het heden en de toekomst van zijn kinderen, echtgenote en weelde, maar een ieder die weet van de hopeloosheid van dit gebrekkige vehikel van de tijd, beschouwt dergelijke ondernemingen slechts als tijdverspilling omdat het lichaam uiteindelijk verloren gaat. (15) Daarom onze meester, o Heer in het voorbije, bidt ik dat we middels de [bhakti-]yoga jegens U, zeer spoedig dit idee van 'ik' en 'mijn' wat betreft dit banale voertuig van de tijd kunnen opgeven, deze begoochelende werkelijkheid van U die zo moeilijk los te laten is, zodat we onze oorspronkelijke aard kunnen verwerkelijken.'

(16) **I**n dit land Bhārata bevinden zich ook vele bergen en rivieren. Er zijn bergen als de Malaya, Maṅgala-prastha, Maināka, Trikūṭa, Ṛṣabha, Kūṭaka, Kollaka, Sahya, Devagiri, Ṛṣyamūka, Śrī-śaila, Veṅkaṭa, Mahendra, Vāridhāra, Vindhya, Śuktimān, Ṛkṣagiri, Pāriyātra, Droṇa, Citrakūṭa, Govardhana, Raivataka, Kakubha, Nīla, Gokāmukha, Indrakīla en Kāmagiri, alsook honderden en duizenden andere bergpieken van wiens hellingen talloze grote en kleine rivieren naar beneden stromen. (17-18) De bewoners van Bhārata-varṣa vinden zuivering van geest door deze wateren te beroeren [of in ze te baden] dan wel door slechts hun naam te herhalen. De grote rivieren zijn de Candravasā, Tāmraparṇī, Avaṭodā, Kṛtamālā, Vaihāyasī, Kāverī, Veṇī, Payasvinī, Śarkarāvartā, Tuṅgabhadrā, Kṛṣṇāveṇyā, Bhīmarathī, Godāvarī, Nirvindhyā, Payoṣṇī, Tāpī, Revā, Surasā, Narmadā, Carmanvatī, Sindhu [de huidige Indus], de twee hoofdrivieren de Andha en de Soṇa, de Mahānadī, Vedasmṛti, Ṛṣikulyā, Trisāmā, Kauśikī, Mandākinī, Yamunā, Sarasvatī, Dṛṣadvatī, Gomatī, Sarayū, Rodhasvatī, Saptavatī, Suṣomā, Śatadrū, Candrabhāgā, Marudvṛdhā, Vitastā, Asiknī en de Viśvā. (19) In deze landstreek leiden de mensen die er hun geboorte namen uit goedheid, hartstocht [het 'rode'] of onwetendheid, een goddelijk, menselijk of hels bestaan overeenkomstig het karma dat ze opbouwden. Zo zijn er, als gevolg van wat men in het verleden deed, voor iedere ziel vele doelen afgebakend in de zin van verschillende [*varṇāśrama*] maatschappelijke lotsbestemmingen [status-oriëntatiegroepen] die ieder [afzonderlijk] naar het pad van de bevrijding kunnen leiden. (20) Door toegewijde dienst te verrichten voor de Fortuinlijke, de Ziel van alle levende wezens - die vrij is van alle gehechtheid, niet in woorden te vangen is en nergens van afhankelijk is -, door zonder nevenmotieven de Superziel Vāsudeva te dienen en in bhakti-yoga dat te doen wat kenmerkend is voor al die verschillende bestemmingen, kan men, aldus omgaand met de personen [de toegewijden] van de Hoogste Persoonlijkheid van God, breken met de oorzaak van de band van onwetendheid.

(21) **D**it is wat de halfgoden zingen: 'O, wat voor goede daden hebben deze mensen verricht of welke zegen heeft de Heer Zelf uitgesproken in Zijn tevre-

denheid over hen, dat ze een geboorte verwierven in het land Bhārata-varṣa, een voor het dienen van Heer Mukunda gunstige geboorte die ons ideaal vormt? (22) Wat voor nut heeft het je bezig te houden met moeilijke rituelen, verzakingen, geloften, liefdadigheid of het bereiken van het koninkrijk van de hemel als je, door een onbeteugelde zinnelijkheid, de herinnering aan de lotusvoeten van Heer Nārāyaṇa kwijt bent geraakt? (23) Van grotere waarde dan het bereiken van een positie in het leven die eindeloos voortduurt en leidt tot herhaalde geboorten, is het geboren te worden in het land Bhārata voor een leven van slechts honderd jaar. Dat is zo omdat zij die, als een sterveling voor zo'n korte tijd bezig zijnde, hun geest aandachtig weten te fixeren [op Zijn voeten] in volledige onthechting, [zo werkelijk het leven op zijn waarde weten te schatten en dan] het hemelverblijf van de Heer bereiken waar geen angst bestaat [Vaikuṇṭha]. (24) Die plaatsen - zelfs die waar de goden zich ophouden - waar men niet de zoete stroom van de gesprekken over Vaikuṇṭha aantreft, noch de toegewijden aanwezig zijn die, altijd bezig in Zijn dienst, bij Hem hun beschutting vinden, noch de uitvoering plaatsvindt van die offerplechtigheden voor de Heer die ware festiviteiten zijn, zijn plaatsen die men niet regelmatig moet bezoeken. (25) Die zielen die, met het hier verworven hebben van een menselijke geboorte, geheel in kennis verkeren, in staat zijn tot handelen en de beschikking hebben over alle hulpmiddelen, maar zich ondanks deze verworvenheden niet inzetten voor de verheffing van het niet weer opnieuw geboren worden, belanden net als vogels [die bevrijd van de mens niet goed oppassen] weer in gevangenschap. (26) Door hun geloof zijn ze [de bewoners van India] verdeeld in de uitvoering van de rituelen. [Maar] met de offergaven die ze opdragen aan de godheid van hun voorkeur en het reciteren van de mantra's volgens de geijkte methode, aanvaardt de Ene God die met verschillende namen wordt aangesproken, Hij, de verlener van alle gunsten in eigen persoon, volkomen in Zichzelf, dat allergelukkigst [zie ook B.G. 7: 19-25]. (27) Hoewel Hij zeker vergunt waar de mens voor bidt, verleent Hij geen gunsten waar men telkens weer opnieuw om moet vragen [B.G. 7: 3]. Hij schenkt uit Zichzelf, ongevraagd, aan hen die Hem zijn toegewijd, de lotusbloem van Zijn voeten die een einde maken aan alle verlangens. (28) Als er alhier [na ons verblijf in de hemel] nog enige verdienste rest van ons volmaakte offeren, ons perfecte formuleren en ons goede handelen, zegen ons dan met een geboorte in Ajanābhavarṣa [de aarde onder de heerschappij van Bharata, zie 5.7: 3], de plaats waar wij Hem in gedachten kunnen houden, de Heer die het geluk van Zijn toegewijden bevordert.'

(29-30) **Ś**rī Śuka vervolgde: 'Wat betreft het continent dat bekend staat als Jambūdvīpa, o Koning [het Euraziatische continent, zie 5.1: 32], is er ook nog, zoals sommige geleerde wijzen dat beweren, sprake van acht kleinere *dvīpa's* [subsecties of provincies] die zich vormden door het omwoelen van de aarde door de zoons van Mahārāja Sagara [het Indiase deel ofwel Bhārata-varṣa], toen ze probeerden hun verloren gegane offerpaard weer terug te vinden [zie 9.8]. Ze dragen de volgende namen: Svarnaprastha, Candraśukla, Āvartana, Ramaṇaka, Mandara-hariṇa, Pāñcajanya, Siṁhala en Laṅkā. (31) Aldus heb ik u uitgelegd

wat de verdelingen van het land Jambūdvīpa zijn, o beste van de nakomelingen van Bharata, precies zoals ze aan mij werden uitgelegd.'

*: Millennium verwijst hier niet naar een periode van duizend jaar maar van duizend *mahāyuga's* van 4320 miljoen jaar elk, een periode ook wel een *kalpa* genaamd die staat voor de duur van een dag uit het leven van Brahmā dat zelf weer honderd jaar duurt.

5.20 - De Structuur van de Verschillende Dvīpa's en de Gebeden van hun Verschillende Bewoners

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Laat me nu een beschrijving geven van de afmetingen, kenmerken en vorm van de onderverdelingen van Plakṣa en de andere *dvīpa's* die men *varṣa's* noemt [of landen, zie 5.1: 32]. (2) Zoals de berg Meru wordt omsloten door de *dvīpa* Jambū wordt die *dvīpa* zelf weer [zoals gezien van binnenuit] omringd door een zilte oceaan die net zo breed is. Die oceaan wordt, als een park rondom een gracht, omsloten door de *dvīpa* Plakṣa die zich twee keer zo breed uitstrekt. Hij werd vernoemd naar de plakṣaboom die net zo groot is als de jambū maar twee keer zo breed. Onder die boom die in zijn pracht schitterend ten hemel reikt, bevindt zich een vuur dat zeven vlammen telt. De heerser over die *dvīpa* is de zoon van Priyavrata genaamd Idhmajihva. Toen hij zich terugtrok voor de yoga van de zelfrealisatie verdeelde hij zijn *dvīpa* in zeven *varṣa's* die hij de namen gaf van zijn zeven zoons. (3-4) Śiva, Yavasa, Subhadra, Śānta, Kṣema, Amṛta en Abhaya, zijn aldus de *varṣa's*. Die hebben weer zeven verschillende rivieren en bergen. De zeven bergketens die de *varṣa's* afbakenen staan bekend als de Maṇikūṭa, Vajrakūṭa, Indrasena, Jyotiṣmān, Suparṇa, Hiraṇyaṣṭhīva en Meghamāla. De hoofdrivieren zijn de Aruṇā, de Nṛmṇā, Āṅgirasī, Sāvitrī, Suptabhātā, Ṛtambharā en de Satyambharā. Het beroeren van hun water wast de hartstocht en de duisternis weg van de vier soorten van mensen die men aldaar [overeenkomstig hun levensroeping] de Haṁsa's, de Pataṅga's, de Ūrdhvāyana's

en de Satyāṅga's noemt [de zwaangelijken, de heersers, de ambitieuzen, en de getrouwen: de *varṇa's*]. Voor een duizendtal jaren leven ze daar als goden met de mooiste lichamen, krijgen er kinderen en voeren Vedische rituelen uit aan de hemelpoort. Daarbij aanbidden ze overeenkomstig de schriftuurlijke bepalingen de Allerhoogste Heer, de Superziel in de gedaante van de zonnegod als volgt: (5) 'Laten we onze toevlucht nemen tot Sūrya, de god van de zon die een manifestatie is van Heer Viṣṇu, de oorspronkelijke Ziel van de Absolute Waarheid, van de rechtschapenheid, van Brahman en van het eeuwige leven en de dood.'

(6) **O**p Plakṣa en de andere vier *dvīpa's* worden de mensen zonder uitzondering geboren met de perfecties van een lang leven, een gezond verstand, lichamelijk en geestelijk uithoudingsvermogen, lichaamskracht, intelligentie en heldhaftigheid. (7) Omringd door een oceaan van suikerrietsap die net zo breed is, bevindt zich buiten Plakṣadvīpa een andere *dvīpa* genaamd Śālmala die twee maal zo groot is en omringd wordt door een oceaan van drank [of wijn; *surā**]. (8) Die *dvīpa* ontleent zijn naam aan de śālmalīboom die net zo groot is als een plakṣaboom en daarin, zo zegt men, huist Garuḍa, de draagvogel van de Vedische gebeden voor Heer Viṣṇu. (9) De meester van die *dvīpa* is de zoon van Priyavrata genaamd Yajñabāhu. Hij verdeelde hem in zeven *varṣa*'s overeenkomstig de namen van zijn zoons: Surocana, Saumanasya, Ramaṇaka, Devavarṣa, Pāribhadra, Āpyāyana en Avijñāta. (10) De zeven bergen staan bekend onder de namen de Svarasa, Śataśṛṅga, Vāmadeva, Kunda, Mukunda, Puṣpavarṣa en de Sahasra-śruti. De zeven rivieren heten de Anumati, de Sinīvālī, de Sarasvatī, de Kuhū, de Rajanī, de Nandā en de Rākā. (11) De mensen die in die *varṣa*'s leven staan bekend als de Śrutadhara's, Vīryadhara's, Vasundhara's en Iṣandhara's [zij die luisteren, heldhaftig zijn, van de weelde zijn en gehoorzaam zijn, een andere uitdrukking voor de *varṇas*]. Goed doorkneed in de Vedische kennis, aanbidden zij de Allerhoogste Heer in de gedaante van Soma-ātmā ['het ware zelf van de offerdrank' ofwel de maangod]: (12) 'Met zijn straling verdeelt hij de tijd in de lichte en donkere periode van de maand [*śukla* en *kṛṣṇa*]. Moge hij, die goddelijkheid van de maan en het graan dat moet worden verdeeld onder de voorvaderen en de halfgoden, moge die koning van alle mensen ons goedgezind blijven.'

(13) **D**aaropvolgend is er buiten die oceaan van drank de *dvīpa* genaamd Kuśa die, zoals met de *dvīpa* ervoor, twee maal zo groot is en omringd wordt door een zee van ghee die even breed is. Het *kuśa*gras daar geschapen door God gaf die *dvīpa* zijn naam omdat door de gloed van het jonge ontspruitende gras alle windrichtingen worden verlicht als was het een ander soort vuur. (14) De zoon van Mahārāja Priyavrata genaamd Hiraṇyaretā, o Koning, verdeelde als de meester van dat eiland, toen hij zich terugtrok voor zijn boete, de *dvīpa* onder zijn zeven zoons met de namen Vasu, Vasudāna, Dṛḍharuci, Nābhigupta, Stutyavrata, Vivikta en Vāmadeva. (15) De zeven berggebieden van die *varṣa's* zijn de Cakra-, Catuḥśṛṅga-, Kapila-, Citrakūṭa-, Devānīka-, Ūrdhvaromā- en de Draviṇabergen en de zeven rivieren zijn de Ramakulyā, de Madhukulyā, de Mitra-

vindā, de Srutavindā, de Devagarbhā, de Ghṛtacyutā en de Mantramālā. (16) Aan die wateren aanbidden de bewoners van Kuśadvīpa genaamd de Kuśala's, Kovida's, Abhiyukta's en de Kulaka's [ofwel de graszitters, de ervarenen, de concurrenten en de handwerkslieden], bedreven in de rituelen de Allerhoogste Heer in de gedaante van de vuurgod Jātaveda ['hij die het loon toekent']: (17) 'Van al de halfgoden van het allerhoogste Brahman die de ledematen vormen van de Oorspronkelijke Persoon, bent u, o god van het vuur, degene die persoonlijk de offergaven van ghee en granen [aan de Heer] overdraagt. [Alstublieft aanvaard] daarom ons offer voor de Hoogste Persoonlijkheid van God.'

(18) **N**et zoals Kuśadvīpa wordt omringd door een oceaan van ghee, wordt Krauñcadvīpa daar weer buiten en twee keer zo groot, omringd door een oceaan van melk [of plantensap] van dezelfde afmeting. De *dvīpa* ontleent zijn naam aan de koning van de bergen aldaar die Krauñca heet. (19) Hoewel Guha [de zoon van Śiva, Kārttikeya] er met zijn wapens de vegetatie kapot maakte, staat hij [die berg] daar onbevreesd omdat hij zich steeds baadt in de oceaan van melk en de bescherming geniet van de machtige Varuṇa [de halfgod van de zeeën]. (20) Ghṛtapṛṣṭha, de zoon van Mahārāja Priyavrata, de heerser over die *dvīpa,* gaf de zeven secties, de *varṣa*'s, de namen van zijn zeven zoons die hij, allen net zo machtig als hij, aanstelde als hun heersers. Daarna nam hij zijn toevlucht tot de lotusvoeten van de Allerhoogste Heer Hari, de Ziel van alle zielen, wiens heerlijkheden zo zegenrijk zijn. (21) Āma, Madhuruha, Meghapṛṣṭha, Sudhāmā, Bhrājiṣṭha, Lohitārṇa en Vanaspati waren de zonen van Ghṛtapṛṣṭha en de zeven berggebieden werden gevierd als de Śukla- en de Vardhamāna-, de Bhojana-, Upabarhiṇa-, Nanda-, Nandana- en de Sarvatobhadrabergen. De zeven rivieren waren de Abhayā, de Amṛtaughā, de Āryakā, de Tīrthavatī, de Rūpavatī, de Pavitravatī en de Śuklā. (22) Geheiligd door te baden in het heldere water van al die rivieren aanbidden de bewoners van die *varṣa*'s genaamd de Puruṣa's, de Ṛṣaba's, de Dravina's en de Devaka's [of de authentieken, de superieuren, de welvarenden en de sportieven], met gevouwen handen gevuld met water [de Heer in de gedaante van Varuṇa] de godheid van het water: (23) 'O water, macht van de Oorspronkelijke Persoon, u heiligt de aarde, haar leven, haar paradijs. Moge het beroeren van dit water, dat door zijn aard de geest van het kwaad vernietigt, onze lichamen zuiveren.'

(24) **V**oorbij die melkoceaan bevindt zich de *dvīpa* Śāka die 3.2 miljoen *yojana's* breed is. Hij wordt omringd door een oceaan van wei die even breed is en heeft zijn naam te danken aan een bijzonder geurige vijgenboom die over de hele *dvīpa* te ruiken is. (25) Een andere zoon van Priyavrata genaamd Medhātithi is er de heerser. Ook hij verdeelde zijn *dvīpa* in zeven *varṣa's* die hij de namen gaf van zijn zeven zonen Purojava, Manojava, Pavamāna, Dhūmrānīka, Citrarepha, Bahurūpa en Viśvadhāra, die hij er aanstelde als hun leiders. Daarna ging hij het woud in om boete te doen met zijn geest verzonken in de oneindigheid van de Allerhoogste Heer. (26) De zeven bergen die de begrenzing vormen van de *varṣa's* zijn de Īśāna-, Uruśṛṅga-, Balabhadra,- Śatakesara-, Sahasrasrota-, De-

vapāla- en de Mahānasabergen en de zeven rivieren zijn de Anaghā, de Āyurdā, de Ubhayaspṛṣṭhi, de Aparājitā, de Pañcapadī, de Sahasra-śruti en de Nijadhṛti. (27) De mensen van die *varṣa's*, de Ṛtavrata's, Satyavrata's, Dānavrata's en Anuvrata's [de *varṇa's* van de godvrezenden, de gezworenen van de waarheid, de verschaffers en de volgzamen] zuiveren zich van hun hartstocht en onwetendheid middels de praktijk van het reguleren van de ademhaling die beheerst wordt door de halfgod Vāyu. Verzonken in het bovenzinnelijke aanbidden ze hem als de vertegenwoordiger van de Hoogste Persoonlijkheid met: (28) 'U die alle levende wezens binnengaat bent de ene Superziel vanbinnen, de rechtstreekse heerser die handhaaft middels de functies van de adem. Alstublieft leidt ons, daar u over de gehele kosmos heerst.'

(29) **Z**o ook is er buiten die oceaan van wei weer een andere *dvīpa* genaamd Puṣkara die twee keer zo groot is als de voorgaande en van buiten wordt omringd door een evenzo grote oceaan van zoet water. Daar bevindt zich een zeer grote lotusbloem die wel 100 miljoen bloembladen van puur goud heeft die zijn als de vlammen van een laaiend vuur. Die lotus houdt men voor de zetel van de almachtige Heer van de Lotus [Brahmā]. (30) Op die *dvīpa* treft men een berg[keten] aan genaamd Mānasottara die de scheiding vormt tussen de *varṣa's* aan de binnenkant en de buitenkant. Hij herbergt, met een afmeting van 10.000 *yojana's* hoog en breed, in zijn vier richtingen de woonplaatsen van de vier daar heersende halfgoden [Indra, Yama, Varuṇa en Soma]. Op zijn hoogste punt wordt de berg Meru omkruist door het voertuig van de zonnegod Sūrya in een baan die, gerekend naar de dagen en nachten van de halfgoden [**], bestaat uit een heel jaar. (31) De heerser van die *dvīpa*, ook een zoon van Priyavrata met de naam Vītihotra, vernoemde de twee *varṣa*'s daar naar zijn twee zoons Ramaṇaka en Dhātaki en stelde hen aan als hun heersers toen hij, net zoals zijn andere broers dat deden, zich beperkte tot deugdzame daden om de Opperheer te behagen. (32) De mensen van die landen vereren, voor de vervulling van hun wensen, met rituele handelingen de Allerhoogste Heer in de gedaante van Heer Brahmā en bidden het volgende: (33) 'Iemand die heilig overtuigd is van de Ene Allerhoogste moet, in de vorm van [goedgunstige] handelingen [rituelen, goede daden], van aanbidding zijn voor de verschijning van Hem [als Heer Brahmā] die, vrij van dubbelhartigheid en vreedzaam, het allerhoogste Brahman openbaart. Die almachtige Heer brengen wij onze eerbetuigingen.'

(34) **B**uiten dat gebied [voorbij de oceaan van zoet water] bevindt zich aan alle kanten eromheen een formatie genaamd Lokāloka die men omschrijft als de afgrenzing tussen de wereld van het licht en de wereld zonder licht. (35) Het gebied [genaamd Loka-varṣa tot aan die grens] is zo groot als het gebied tussen de berg Meru en de Mānasottara keten, [en gaat daarbuiten over in] een ander gebied [Aloka-varṣa, het donkere gebied] dat van goud is en zo glad is als een spiegel. Alles wat daar terecht komt kan onmogelijk weer worden teruggehaald en daarom wordt die plaats gemeden door alle levende wezens. (36) De formatie Lokāloka [die de buitenste schil van het universum vormt] bevindt zich tussen

de gebieden waarvan men spreekt als zijnde bewoond en niet bewoond. (37) Voor de stralen van al de hemellichamen aan deze kant - van de zon tot aan die van Dhruva's doel van bevrijding [het centrum van het universum, zie 4.12: 12] -, is het niet mogelijk om voorbij die buitengrens van de drie werelden te reiken die door de Heer werd geschapen. (38) De geleerden die de posities, kenmerken en situaties onderzochten van de verschillende werelden [de planeten en sterren], becijferden dat het gebied tussen het centrum en de buitenste Lokālokabegrenzing van het universum zo'n half biljoen *yojana's* beslaat, een kwart [van de diameter] van het uitspansel.

(39) **I**n de vier windrichtingen zijn bovenop [die begrenzing] door de bron van het zelf die de geestelijk leraar van het hele universum is [door Brahmā], de vier *gaja-pati's* ['de beste van de olifanten'] Ṛṣabha, Puṣkaracūda, Vāmana en Aparājita opgesteld, om te zorgen voor de stabiliteit van de verschillende leefwerelden in het universum. (40) Hij [Heer Viṣṇu] is van al Zijn lokaal heersende, persoonlijke godheden [Zijn 'olifanten'] en al de soorten van helden die expansies van Zijn vermogen vormen, de Allerhoogste Heer, de meest vooraanstaande en grootste persoonlijkheid, de grote meester van alle machten, de Ziel van alle zielen en het Ware Zelf van de zuivere goedheid gekenmerkt door religie, spirituele kennis, onthechting, alle weelde en de acht grote perfecties [zie 3.15: 45]. Uitgerust met de verschillende wapens die Hij omhooghoudt met Zijn krachtige armen en omringd door Viṣvaksena en andere vertegenwoordigers en uitmuntende metgezellen, manifesteert Hij, voor het heil van alle werelden, Zijn gedaante aan alle zijden van die grootste van alle bergen. (41) Enkel en alleen maar om het leven te handhaven in de verschillende werelden die hij ontwikkelde op basis van Zijn uitwendig vermogen, neemt de Hoogste Persoonlijkheid voor de duur van een *kalpa* deze verschijning aan. (42) Over het gebied voorbij het beschreven [onbewoonbare, donkere] gebied [Aloka-varṣa], dat zich zo breed uitstrekt buiten Lokāloka als wat zich er binnen bevindt, beweert men dat het de bestemming vormt voor hen die vrij van alle smetten het pad van de Heer van de Yoga bewandelen.

(43) **I**n het centrum van het universum treft men de zonnen aan die zich bevinden tussen de hemel en de aarde. Die zonnige bol in het midden telt een kwart miljard sterren. (44) Omdat hij de levenloze vorm van deze bol ten tijde van zijn schepping binnenging, kent men hem [Brahmā] als Mārtaṇḍa ['de god van de zonnen']. De aanduiding van Hiraṇyagarbha ['het goud van binnen' ofwel Brahmā] kwam tot stand omdat hij zijn lichaam ontving van die [gouden stralenpracht]. (45) Dankzij de zon [of de zonnegod Sūrya] zijn we in staat de windrichtingen, de ether, de planeten erboven en de werelden er beneden in te delen, alsook de hemelse verblijfplaatsen, de plaatsen voor de bevrijding en de helse plaatsen zoals Atala. (46) De zonnegod is de heerser over alle soorten van levende wezens, hij is het leven, de ziel en de visie van de goden, de lagere dieren, de menselijke wezens, de planten, de bomen en alles wat maar kruipt en rondbeweegt.'

*: Volgens een bepaalde moderne interpretatie hebben deze zeeën betrekking op de lichaamssappen, met de *dvīpa's* als secties, in de *virāṭ-rūpa,* het universele lichaam van de Heer: Lavana of de zilte zee (urine), suikerrietsap, (transpiratie), Surā of de oceaan van wijn (zinnen), Sarpi of de oceaan van ghee (zaad), Dadhi of karnemelk [wei, yoghurt] (slijm), de oceaan van melk (speeksel), en de zee van zuiver water (tranen).

**: Een dag en een nacht van de halfgoden bestaat uit een z.g. Uttarāyaṇa-gang van de zon door het noorden en een Dakṣiṇāyana-gang door het zuiden van de zon, één zonnejaar dus. Een jaar van de goden bestaat uit 360 van dergelijke etmalen.

5.21 - De Werkelijkheid van de Zonnegod Sūrya

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Dit is wat ik u kon zeggen over de afmeting en de kenmerken van de algemene opzet van het uitspansel. (2) De deskundigen op dit gebied verschaffen aan de hand van dit overzicht uitleg over de afmeting van de hemel, die ze omschrijven als de buitenruimte, bestaande uit twee gedeelten (boven en onder), die aaneensluiten als de helften van een tarwekorrel. (3) In het midden bevindt zich de machtigste meester van al de heersende hemellichamen, de brandende zon. Met zijn vuur verwarmt hij de drie werelden en verlicht ze met zijn stralen. De zonneschijf, trekkend door het noorden, door het zuiden of langs de evenaar, kent men verschillend naar gelang zijn traagheid, snelheid of gelijkmatigheid van bewegen. In zijn rijzen, ondergaan of aan de hemel staan in verschillende posities, maakt hij lange, korte of even lange dagen, als hij zich, zoals beschikt, beginnend bij het sterrenbeeld Makara [Steenbok], beweegt door de verschillende tekens van de [astrologische] dierenriem. (4) Als de zon aankomt in Meṣa en Tulā [Stier en Weegschaal, ofwel op de equinoxen], zijn de dagen en nachten even lang. Als hij vanaf het sterrenbeeld Vṛṣabha [Stier] door de volgende vijf tekens gaat lengen de dagen [zich eerst], terwijl de nachten korter

worden [in Stier en Tweelingen], en korten ze [in de maanden daaropvolgend] met een half uur per maand [afhankelijk van de breedtegraad]. (5) Als hij zich begeeft door de vijf maanden beginnend met Vṛścika [Schorpioen] verloopt het lengen en korten van de dagen en nachten omgekeerd. (6) Totdat de zon richting het zuiden gaat [de zes maanden voor de zomerwende] lengen de dagen zich en totdat hij naar het noorden gaat [in de maanden voor de winterwende] lengen zich de nachten. (7) Aldus ronddraaiend in een baan ten opzichte van de Mānasottara bergen [er omheen] die 95.1 miljoen *yojana's* lang is, zo stellen de geleerden, treft men ten oosten van Meru Devadhānī, de stad van koning Indra aan, ten zuiden ervan die van Yamarāja genaamd Samyamanī, in het westen Nimlocanī van Varuṇa en in het noorden die van de maan genaamd Vibhāvarī. Aan ieder van de vier zijden van Meru [als het energetisch draaipunt] aldus de zonsopkomst, de zonsondergang, de middag of middernacht uitmakend, geeft hij aanleiding tot de verschillende tijden waarop de levende wezens actief zijn of staken met hun activiteiten [*]. (8-9) Zij die in die plaatsen leven worden met de zon, in de positie van het midden van de dag, steeds door hem verwarmd. Hij beweegt zich, links om de berg [Meru] draaiend, van het punt waar hij opkomt [in het oosten] naar het punt [in het westen] daar recht tegenover waar hij weer ondergaat. Als men lokaal de zon niet langer aan de hemel ziet staan omdat hij onder is gegaan, is hij er verantwoordelijk voor dat de mensen gaan slapen, terwijl recht tegenover die positie men er op kan rekenen dat de mensen de zon op hebben zien komen en vanwege zijn hitte moeten zweten. (10) Als de zon zich in vijftien *ghaṭikā's* [zes uur] beweegt van de verblijfplaats van Indra naar die van Yamarāja, legt hij een afstand af van 23.775.000 *yojana's* [een kwart van de omtrek]. (11) Dan gaat hij verder naar het bereik van Varuṇa en vandaar naar de plaats van de maan om vervolgens terug te keren naar de plaats van Indra. Daarbij worden tevens de andere planeten en sterren met de maan voorop als rijzend en ondergaand aan de hemel waargenomen. (12) Aldus beweegt het voertuig van de zonnegod, dat staat voor de drie Vedische beginselen [van vereniging middels *karma-*, *jñāna-* en bhakti-yoga], zich in 3.400.800 *yojana's* per *muhūrta* [moderne wetenschap: 39.163 miljoen km/uur] door de vier verblijfplaatsen.

(13) **D**it voertuig heeft slechts één wiel met twaalf spaken [de maanden], zes segmenten [de seizoenen] en de drie gedeelten van de naaf [de kwartalen], die in hun geheel bekend staan als een zonnejaar [*een saṁvatsara*]. De as zit vast aan de top van de berg Meru met Mānasottara aan de andere kant. Het wiel van de wagen van de zonnegod aldaar gefixeerd draait ten opzichte van de bergketen Mānasottara rond als het wiel van een oliepers. (14) Aan de basis van die as zit een tweede verankerd die, net als met de as van een oliepers, een kwart zo lang is. De bovenkant daarvan zit vast aan Dhruvaloka [het midden van de sterrenhemel].

(15) **H**et voertuig is vanbinnen 3.6 miljoen *yojana's* lang en een kwart van die afstand breed. Het wordt getrokken door zeven paarden vernoemd naar de Vedische versmaten [Gāyatrī, Bṛhati, Uṣṇik, Jagatī, Triṣṭup, Anuṣṭup en Paṅkti]

die, om de zonnegod te vervoeren, door Aruṇadeva zijn ingespannen aan een dissel zo breed als het voertuig [de eigenlijke diameter van de zon zelf bedraagt 1.392 miljoen kilometer]. (16) Ofschoon Aruṇa, zich kwijtend van zijn taak als wagenmenner, vóór de zonnegod zit, kijkt hij naar achteren [om geen disrespect te tonen]. (17) Aldaar, recht voor de zonnegod, zijn de zestigduizend duimgrote wijzen die de Vālikhilya's worden genoemd, druk bezig hun gebeden welbespraakt te formuleren [zie ook 4.1: 39]. (18) Zo ook aanbidden met verschillende ceremoniën en een keur aan namen, veertien anderen, te weten de wijzen, de Gandharva's, Apsara's, Nāga's, Yakṣa's, Rākṣasa's en de halfgoden, in zeven groepjes van twee met iedere maand weer andere vertegenwoordigers, de Opperheer in de gedaante van de zonnegod Sūrya, hij die het leven van het universum is en verschillende namen draagt [**]. (19) Aldus legt de zonnegod de 95.1 miljoen *yojana's* van de omtrek van de sfeer van de aarde af met een snelheid van tweeduizend en een halve *yojana* in ongeveer een *kṣana* [± 1.6 sec; zie ook vers 12].'

*: Naar moderne metingen draait de aarde om de zon met een gemiddelde afstand van 92.960.000 mijl of 149.591.000 km. De omtrek van zijn omloopbaan bedraagt ongeveer 940 miljoen km. Daarmee rekening houdend zou deze beraming van de schijnbare geocentrische omloop van de zon t.o.v. een erachter gelegen Mānasottara massief, een *yojana* opleveren van ongeveer 9.8 km in deze context. Met Meru als het energetisch draaipunt wordt bedoeld dat alles in het sterrenstelsel om de kern heen draait waar de sterrenhoop van Brahmā's gouden bol zich bevindt. Zo wordt ook de poolster waar de sterren aan de hemel schijnbaar omheen draaien met dat punt geïdentificeerd en Meru genoemd terwijl het eigenlijke draaipunt van de sterren om ons heen - en dus ook onze zon - zich astronomisch gesproken elders bevindt, namelijk in Sagittarius A.

**: De Viṣṇu Purāṇa stelt: 'De almachtige zonnegod Sūrya aanbiddend, zingen de Gandharva's vóór hem, dansen de Apsara's vóór de wagen, volgen de Niśācara's de wagen, versieren de Pannaga's de wagen, bewaken de Yakṣa's de wagen, en wordt de zonnegod door de heiligen genaamd de Vālikhilya's omringd en aanbeden. De zeven groepen van veertien metgezellen stellen de juiste tijden in voor het regelmatig sneeuwen, opwarmen en regenen in het gehele universum [zie verder 12.11: 32].'

5.22 - De Beweging van de Planeten en hun Veronderstelde Effecten

(1) **D**e koning zei: 'Uwe goddelijkheid beschreef hoe de meest machtige god van de zon rond de berg Meru en Dhruvaloka beweegt en ze daarbij rechts van zich laat èn dat hij met de verschillende sterrenbeelden recht voor zich ze links van zich heeft. Wat moeten we daar nu van denken?'

(2) **D**aartoe zei hij [Śuka] in heldere bewoordingen: 'Net zoals het met het zich bewegen van kleine mieren op een ronddraaiende pottenbakkersschijf is gesteld die als gevolg van hun veranderende posities een verschillende oriëntatie ervaren, kan een dergelijk verschil ook worden waargenomen met de beweging in relatie tot Meru en Dhruvaloka [de centrale sterrenhoop en het middelpunt van het sterrenstelsel]. Met de sterren, die zich rond [dat centrum] bewegen, bevinden zich de twee aan de rechter kant, maar vanwege de individuele bewegingen van de planeten onder leiding van de zon óp dat ronddraaiende wiel van de tijd, bewegen de zon en de planeten die men waarneemt in andere huizen en sterrenbeelden zich duidelijk anders.

(3) **H**ij [die solaire leidraad van de tijd], deze hoogst machtige Oorspronkelijke Persoon, die Nārāyaṇa Zelve is, de Superziel van de drie Vedische beginselen die er is voor het heil en de karmische zuivering van al de werelden, is de oorzaak waar alle heiligheid en Vedisch weten naar op zoek is. Hij verdeelt naar Zijn goeddunken het jaar in zijn twaalf delen en vormt de zes seizoenen met hun verschillende kwaliteiten beginnende met de lente. (4) De mensen hier, die in

navolging leven van het drievoudige van de Vedische kennis en zich gedragen naar de hogere of meer aardse maatstaven van de verschillende statusoriëntaties [van *varṇa* en *āśrama*], bereiken moeiteloos het uiteindelijke levensdoel als zij Hem vol geloof met rituele handelingen aanbidden en zich ontwikkelen in de wetenschap van de bewustzijnsvereniging [de yoga]. (5) Hij nu, de Ziel van al de werelden, die [in de gedaante van de zon] op het wiel van de tijd een positie innam tussen hemel en aarde, passeert de twaalf verdelingen van het jaar bestaande uit de maanden die vernoemd zijn naar de tekens van de dierenriem. De geleerden onderrichten dat ze [overeenkomstig de maan] zijn verdeeld in donkere en lichte helften of [vijftiendaagse] dubbele weken en dat, volgens hun instructie, de zes delen van zijn omloopbaan, genaamd *ṛtu* of seizoen, gerekend naar de sterren, ieder twee en een kwart sterrenteken beslaan [zo is er dus sprake van twaalf of meer sterrenbeelden]. (6) Zo wordt ook de tijdspanne dat de zon zich door de helft van de buitenruimte beweegt een *ayana* genoemd. (7) De tijd die de zon er over doet om zich langzaam, snel of met gemiddelde snelheid te bewegen door zowel de hemelsfeer boven als beneden, wordt in de beschrijvingen van de geleerden besproken als een *saṁvatsara* [een zonnejaar], een *parivatsara* [een twaalfde van een omloop van Jupiter], een *iḍāvatsara* [een dag van de goden bestaande uit 360 zonnedagen] een *anuvatsara* [een maanjaar bestaande uit twaalf lunaties] en een *vatsara* [een jaar in relatie tot de ecliptica in termen van de 27 maanhuizen of *nakṣatra*'s, zie ook 3.11: 14].

(8) **D**oor de zonverlichte maan, die zich boven [de aarde] bevindt op zo'n honderdduizend *yojana's* [de astronomie: ± 385.000 km] en zich veel sneller beweegt [dan de zon], wordt in de loop van een maand ['twee vijftiendaagse perioden'] een afstand afgelegd waar de zon een heel jaar over doet, wordt in twee en een kwart dag een afstand overbrugd waar de zon een maand over doet en wordt in een dag een hemeldeel bestreken dat de zon veertien dagen kost. (9) De maan die van fase verandert wast naar het [volle] deel van de maan dat van de halfgoden is en neemt af in de richting van het [donkere] deel van de maan dat van de voorvaderen is. Zo vormt hij, als hij telkens in [ongeveer] dertig *muhūrta's* [of een etmaal] één van de maanhuizen [of *nakṣatras*] passeert, met zijn wassen en afnemen de indeling van de dagen [van de goden] en de nachten [van de voorvaderen] van al de verschillende levende wezens. Aldus beschouwt men hem als de *jīva* of de essentie van hun leven. (10) Deze maan met al zijn zestien delen [*ṣoḍaśakala*] wordt door de geleerden omschreven als de Allerhoogste Persoon, de godheid die heerst over de geest, die de krachtbron voor al het voedsel is en al de verrukking in het leven vertegenwoordigt. Hij geldt als de verfrissende, allesdoordringende levensadem [*prāṇa*] van al de halfgoden, voorvaderen, menselijke wezens en andere levensvormen zoals de zoogdieren, de vogels, de reptielen en de planten.

(11) [**M**eer dan] tweehonderdduizend *yojana's* daarachter [achter de maan], zijn er, langs Meru [draaiend] aan de rechterkant, met de vele sterren die

door de Heer aan het wiel van de tijd vastgeklonken zijn, de achtentwintig maanhuizen met inbegrip van Abhijit.

(12) **O**p een afstand van tweehonderdduizend *yojana's* daaromheen [draaiend om het centrum ofwel de zon, de astronomie: op een afstand van 107 miljoen km] is er Uśanā [Venus], de planeet die men zich voor, achter en met de zon mee kan zien bewegen en die in zijn gang net zo snel, langzaam of met een gemiddelde snelheid ronddraait als de zon. Men ziet hem als een planeet waarvan vrijwel altijd een gunstige invloed uitgaat in de vorm van regens; hij neutraliseert met zijn bewegingen de invloed van planeten die regenval tegengaan.

(13) **N**og eens tweehonderdduizend *yojana's* achter Venus [de astronomie: op 57.9 miljoen km van de zon], zo wordt uitgelegd, bevindt zich Budha [Mercurius], de zoon van de maan. Hij werkt vrijwel altijd ten gunste, maar gedurende de tijd dat hij niet met de zon meebeweegt is er bijna altijd een toename van angstwekkende voorvallen als droogten, een gesloten wolkendek en stormachtig weer.

(14) **O**ok treft men op tweehonderdduizend *yojana's* buiten onze omloopbaan Angāraka aan [Mars, de astronomie: op ongeveer 228 miljoen km van de zon]. In perioden van zes weken passeert hij, als hij geen [retrogade] boog beschrijft, de één na de ander elk van de twaalf sterrentekens. Hij is vrijwel altijd een ongunstige planeet die moeilijkheden geeft.

(15) **T**weehonderdduizend *yojana's* voorbij Mars [de astronomie: op 778.3 miljoen km van de zon] vindt men de machtige planeet Bṛhaspati [Jupiter] die, als hij geen boog beschrijft, er een jaar voor nodig heeft [*een parivatsara*] om een enkel sterrenteken te doorlopen. Voor de brahmanenfamilie blijkt hij altijd zeer gunstig te werken.

(16) **T**weehonderdduizend *yojana's* achter hem bevindt zich Śanaiścara [Saturnus, astronomie: op 1.43 biljoen km van de zon], die er een periode van dertig maanden voor nodig heeft om ieder afzonderlijk sterrenbeeld te doorlopen. Zo langzaam bewegend doet hij er een gelijk aantal jaren [30 *anuvatsara's*] over om ze allemaal langs te gaan. Hij houdt vrijwel altijd voor iedereen veel moeilijkheden in.

(17) **Z**o'n 1.1 miljoen *yojana's* achter die planeet bevinden zich de [zeven] grote wijzen [vertegenwoordigd door de zeven sterren van de Grote Beer, Ursa Major] die steeds het goede geluk beogen van de bewoners van alle werelden. Met de klok mee draaien ze om het bovenzinnelijk verblijf van Viṣṇu, de Allerhoogste Heer [het centrum van de sterren].'

ॐ

5.23 - Beschrijving van de Sterren van Śiśumāra, ons Spiraalvormig Sterrenstelsel

(1) **Ś**rī Śuka zei toen: '1.3 Miljoen *yojana's* boven hen [boven de sterren van de wijzen] treft men dat allerhoogste verblijf van Viṣṇu aan, waar de grote toegewijde Dhruva, de zoon van Uttānapāda, zich ophoudt wiens glorie van volgzame toewijding ik reeds beschreef [zie 4.9]. Het vormt voor alle levensvormen van nu tot aan het einde van de *kalpa* de bron van het leven, waaromheen Agni, de vuurgod, Indra de koning van de hemel, de stamvader die de Prajāpati is, Kaśyapa en ook Dharmarāja, zich rechtsom met veel achting eendrachtig bewegen. (2) Voor al de rusteloze hemellichten, de planeten, de sterren en de rest, vormt die plaats het door de Heer gevestigde, eeuwig oplichtende en stralende draaipunt. Men beschouwt de ondoorgrondelijke, allesomvattende macht van de Tijd als de oorzaak van hun roteren. (3) Net als drie stieren die voor het pletten van rijst [op vaste afstanden] zijn vastgemaakt aan een paal in het midden, behouden de hemellichten hun posities. In hun omloopbanen zich rondbewegend hebben ze een vaste positie ten opzichte van de binnenste en buitenste rand van het wiel van de tijd, net zoals planeten rondom de zon hun posities bewaren. Vasthoudend aan Dhruvaloka tot het einde van de schepping, draaien ze in de hemel rond als voortgedreven door de wind, net als zware wolken en grote vogels die beheerst door de lucht hun lichamen rondbewegen overeenkomstig hun afzonderlijke posities. Aldus gedragen de hemellichten zich consequent, door de gecombineerde inzet van de materiële natuur en de Oorspronkelijke Persoon, zoals ze dat altijd al deden en komen ze nooit in botsing met de aarde.

(4) **S**ommigen stellen zich dit enorme leger van hemellichten voor als een *śiśumāra* [een dolfijn] en beschrijven het, geconcentreerd in de yoga, als [dat wat zichtbaar is van] de Allerhoogste Heer Vāsudeva. (5) Met de staart wijzend

naar het einde van de band van vaste sterren aan de hemel [*dhruva*] en met zijn kop naar beneden gebogen, heeft hij zijn lijf [in een boog] gekromd. De [planeten van] Prajāpati, Agni, Indra en Dharma worden op de staart aangetroffen en aan het begin ervan zijn er [die van de halfgoden] Dhātā en Vidhātā. De zeven wijzen bevinden zich op zijn heup. Met zijn lijf naar rechts krommend zijn er aan de rechter kant van zijn lijf, als zijn afzonderlijke lichaamsdelen, de constellaties van de veertien sterren [van Abhijit tot Punarvasu] die de noordgang [van de zon] uitmaken en aan de linker kant een zelfde aantal van dat soort sterren die de zuidelijke gang uitmaken [van de zon van Puṣyā tot Uttarāṣāḍhā]. Bij elkaar zien ze eruit als het gekromde lichaam van een dolfijn. Op zijn rug ziet men de sterren genaamd Ajavīthī [*] en op zijn buik ziet men de 'Ganges van de hemel' [de band van sterren langs het hele lichaam van de Śiśumāra die we kennen als de Melkweg]. (6) Punarvasu en Puṣyā maken de lendenen uit rechts en links. Ārdrā en Aśleṣā, eveneens aanwezig ter rechter en ter linker zijde, zijn zijn vinnen. Abhijit en Uttarāṣāḍhā vormen zijn rechter en linker neusgat met daarop volgend in de rij Śravaṇā en Pūrvāṣāḍhā als de ogen links en rechts. Dhaniṣṭhā en Mūlā zijn er als het rechter en het linker oor en de acht sterren zoals Maghā, die de zuidgang vormen, moeten worden gezien als de linker ribben, terwijl het zelfde aantal sterren zoals Mṛgaśīrṣā die de noordgang aanduiden er zijn als de ribben die zich bevinden aan de andere kant rechts. Śatabhiṣā en Jyeṣṭhā moet men zien als de positie voor de rechter en linker schouder. (7) Op de bovenkaak treft men Agasti [Agastya] aan en Yamarāja op de onderkaak. Als de mond is er Mars, als de genitaliën is er Saturnus, Jupiter is er als de nek, de zon is er als de borst, in het hart treft men Heer Nārāyaṇa aan en de maan vormt zijn geest. Op de navel is er Venus, aan de twee kanten van de borst houden zich de Aśvins op, Mercurius is er voor de in- en uitgaande adem, Rāhu is de hals en de kometen treft men over het gehele lijf aan met de talloze sterren als de poriën [**].

(8) **D**eze [gedaante van Śiśumāra] is inderdaad de gedaante van de Allerhoogste Heer, van Heer Viṣṇu, Hij die bestaat uit al de halfgoden. Men moet met deze gedaante voor ogen iedere ochtend, middag en avond in alle bescheidenheid mediteren op de woorden: 'Mijn eerbetuigingen voor deze rustplaats van al de lichtende werelden, voor de meester van de halfgoden, de Allerhoogste Persoonlijkheid in de vorm van de Tijd op wie wij mediteren' [*namo jyotir-lokāya kālāyanāyānimiṣāṁ pataye mahā-puruṣāyābhidhīmahīti*, zie ook 2.2: 24]. (9) Zij die, met achting voor die leider van de halfgoden bestaande uit alle planeten en sterren, voor die vernietiger van de zonde, de mantra zoals hierboven beschreven praktiseren door drie maal daags zo hun respect te betonen of drie keer per dag aldus [in stilte] te mediteren, zullen door dat respect voor [onze Lieve Heer in de vorm van] de tijd zeer spoedig aan al hun zonden een einde zien komen.'

N.B: Zie ook de pagina's over galactische tijd over dit onderwerp.

*: Ajavīthī heeft betrekking op de sterren van het hemelpad van zon, maan en planeten door Mūlā, Pūrvāṣāḍhā en Uttarāṣāḍhā.

**: De planeten veranderen natuurlijk in hun positie t.o.v. de sterren. Als zodanig verwijst hun gefixeerde positie in het lichaam van Śiśumāra naar de dynamische aard van de dolfijn, het sterrenstelsel, zelf.

5.24 - De Lagere Werelden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Sommige mensen beweren dat er zich talloze *yojana's* ['tienduizend'] beneden de zon [de demon] Rāhu bevindt die net zo ronddraait aan de hemel als de sterren. Ik zal, o Koning, later uitweiden over de geboorte en handelingen van die laagste onder de onwetenden, [Rāhu] de zoon van Siṁhikā, die persoonlijk, dankzij de genade van de Allerhoogste Heer, die status van onsterfelijkheid en de positie van een leidende planeet verwierf, terwijl hij totaal niet geschikt was voor die positie [zie ook 6.6: 37 en 8.9: 23-26]. (2) Ze verklaren dat de zon tienduizend *yojana's* breed is, dat de maan twintigduizend *yojana's* bemeet, dat Rāhu dertienduizend *yojana's* groot is [vergelijk 5.21: 15] en dat hij bij gelegenheid, met de kwade bedoeling de invloed van de zon- en de maangod te verdringen, de stralen van het maan- en het zonlicht blokkeert. (3) De Allerhoogste Heer die er is voor de bescherming van beide [godheden] gaat te werk met het rad van de Tijd die Zijn allerhoogste aanwezigheid vormt [de Sudarśana-cakra]. Men acht die schijf als het meest gekoesterde, toegewijde en geliefde wapen dat door Zijn macht en ondraaglijke hitte er voor zorgt dat Rāhu, bang van geest met de schrik om het hart, uit die positie ver wegvlucht waarin hij bijna

een uur lang verkeert en naar aanleiding waarvan de mensen spreken van een [zons- of maans]verduistering.

(4) **O**p gelijke afstand daaronder bevinden zich [vergelijk 5.22: 8] de woonplaatsen van de volmaakten, de vererenswaardigen van de Veda en zij die zich baseren op kennis [de Siddha's, Cāraṇa's en Vidyādhara's]. (5) Daar weer onder bevinden zich de plaatsen van de zinsbevrediging van de gekken, bezetenen, de duivelse types en meer van dat soort wezens [de Yakṣa's, Rākṣasa's en Piśāca's], die zich uitstrekken zover als de wind de wolken wegblaast die men kan waarnemen in de lucht. (6) Onder de atmosfeer, die een honderdtal *yojana's* dik is en zo hoog reikt als zwanen, gieren, adelaars en andere vogels van formaat kunnen vliegen, bevindt zich deze aarde [volgens moderne metingen reikt de normale, steeds dunner wordende atmosfeer tot zo'n 100 km boven de aarde].

(7) **V**oorheen heb ik het gehad over de planeet aarde en de indeling van haar verschillende gebieden [zie 2.1: 26-27]. Lager gelegen bevinden zich zeven andere planeten van gelijke lengte en breedte genaamd Atala, Vitala, Sutala, Talātala, Mahātala, Rasātala en Pātāla, [de lagere werelden], die zich achter elkaar gerangschikt [tot aan de rand van het universum] bevinden op onderlinge afstanden van tienduizend *yojana's*. (8) In deze wereldse oorden vol van begeerte naar de hemel bestaat er een grotere lust-ervaring en fascinatie met rijkdom dan in de hemelse werelden. Uitgerust met alle denkbare luxe bieden de huizen en tuinen van de demonen, geesten en slangen die er leven, een betere gelegenheid tot zinsbevrediging. Steeds dolblij in hun gehechtheid aan vrouwen, kinderen, familie, vrienden en volgelingen, zijn de hoofden van de huishoudens, die verkeren in een denkbeeldige hemel, zelfs nog beter in staat ongehinderd hun verlangens te bevredigen dan de goddelijke zielen die van beheersing zijn. (9) Mijn beste Koning, door Maya [de architect van de Daitya's] zijn er, met een goddeloze bedrieglijkheid en een keur aan rijke versieringen, ommuurde steden met poorten gebouwd die vol staan met prima gebouwde, prachtige huizen, kantoren, evenementenhallen, scholen en publieke voorzieningen. De leiders en landeigenaren van die schijnwerelden die helder stralen van al de versieringen, bezetten er de beste huizen die bevolkt zijn door slangachtige, goddeloze stelletjes en duiven, papegaaien en myna's [oosterse spreeuwen]. (10) De tuinen en parken die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de geest en de zinnen, verschaffen veel genoegen met hun massa's bloemen en vruchten waarvan de door klimplanten omhelsde takken van de bomen fraai door de zwaartekracht diep naar beneden doorbuigen. De zinnenstreling wordt er door een schoonheid opgewekt die de pracht van de woonplaatsen van de goden overtreft: de rijke verscheidenheid aan vogels die in paren de vijvers bezoeken vol van sprankelend, helder water dat roerig is van de opspringende vissen, de lotusbloemen in die wateren, de lelies, de kuvalaya- en kahlāra bloemen, de blauwe en rode lotussen, reuzenlotussen met duizenden kelkblaadjes en het ononderbroken vrolijke geluid van de vele soorten van lieflijk zingende vogels die hun nesten in de bossen bouwden. (11) Men maakt zich er zeker niet druk om tijdsindelingen

overeenkomstig de veranderingen van de dag en de nacht [zoals waargenomen met zonnewijzers en maanstanden]. (12) Alle duisternis daar wordt verdreven door de besten van alle edelstenen die zich bevinden op de uitstaande kragen van de grote serpenten [die daar leven]. (13) Noch maken de bewoners, die er eten, drinken en zich baden in wonderbaarlijke [geneeskrachtige] kruiden, sappen en elixers, zich zorgen over ziekten, psychische problemen, oud worden en het hebben van rimpels, grijs haar, etc., of over de ellende van het inboeten aan levenskracht met een afnemende luister, slecht ruikend zweet, vermoeidheid of een gebrek aan energie. (14) Geen andere doodsoorzaak dan die van het almachtige rad van de Tijd van de Heer in de vorm van Zijn werpschijf, is in staat greep op deze welvarende lieden te krijgen. (15) Het is vrijwel altijd uit angst voor de Heer Zijn cakra-orde [de dwingende orde van de natuurlijke tijd] dat de echtgenotes van de goddelozen hun foetussen verliezen in miskramen.

(16) **W**elnu, in de wereld Atala houdt zich Bala, de goddeloze zoon van Maya op die negenenzestig soorten van illusie propageerde waarvan er sommige zelfs vandaag nog door ervaren bedriegers worden gebruikt. Uit zijn gapende mond ontstonden de *svairiṇī* [klasse-getrouwe], *kāmiṇī* [klasse-onverschillige] en *puṁścalī* [promiscue] vrouwen die vol van verlangen met oogwenken, glimlachen, praatjes, omhelzingen en het sap van een bedwelmend kruid genaamd *hāṭaka* [*cannabis indica*], ter wille van hun seksueel genoegen iedere man die de lagere werelden betreedt in de stemming brengen. Men beweert dat een man onder de invloed van dat kruid vol van trots en verbeelding over zichzelf denkt als 'Ik de heerser' en 'Ik die zo sterk ben als duizend olifanten'.

(17) **E**en wereld lager, in Vitala, houdt, omringd door zijn spookachtige metgezellen, Heer Śiva zich als Hāṭakeśvara, de meester van het goud op in seksuele vereniging met zijn vrouw Bhavānī om de bevolking van Brahmā's schepping te laten groeien. Van de sappen van hun vereniging stroomt er in die wereld de grote rivier genaamd de Hāṭakī waarvan drinkend de vuurgod, door de wind zeer krachtig en fel aangewakkerd, sissend het goud genaamd Hāṭaka uitspuwt dat dient voor de sieraden gedragen door de mannen en vrouwen die de huizen van de grote Asura's bevolken.

(18) **D**aaronder, op Sutala, bevindt zich de zeer gevierde, hoogst vrome en spiritueel ontwikkelde zoon van Virocana, Bali Mahārāja. Om koning Indra te behagen, nam de Allerhoogste Heer Zijn geboorte uit Aditi, om te verschijnen in de gedaante van een *vāmana*, een dwerg. Het was dankzij de grondeloze genade van de Allerhoogste Heer die hem de drie werelden ontfutselde, dat hij zelfs vandaag de dag nog, in zijn toegewijde dienst geen angst kent voor Hem, de meest verereenswaardige Allerhoogste Persoonlijkheid. Hij werd gezegend met het goede geluk van het herwinnen van een weelde die zelfs bij de goden van Indra's hemel niet bekend is. (19) Dit was zeker niet het onmiddellijk gevolg van het met geloof, veel achting en grote aandacht wegschenken van zijn landerijen. Het benaderen van de hoogst geplaatste, de Allerhoogste Heer die de meest eer-

biedwaardige ontvanger en het beste bedevaartsoord is, die het leven, het hart en de Superziel van de talloze levensvormen Heer Vāsudeva is, bood hem rechtstreeks toegang tot de verlossing welke hem de weelde bracht van die lagere nabootsing van de hemel. (20) De persoon die hulpeloos, hongerig, gevallen of struikelend, slechts éénmaal de heilige naam bezigt, zal geheel worden verlost van de band van het vruchtdragende handelen, het karma dat in alle andere gevallen voor mensen die proberen verlossing te vinden een onvermijdelijk struikelblok vormt. (21) Hij, de Allerhoogste Ziel, het Paramātmā vanbinnen, geeft Zich aldus aan - is van liefde voor - alle toegewijden van zelfverwerkelijking. (22) Het is derhalve niet vanwege de materiële weelde, die zich met Hem zeker ontvouwt, dat de Allerhoogste Persoonlijkheid, speciaal zo iemand [als Bali] weer Zijn genade verleende. Hij deed dat vanwege [het bestrijden van] de vormen van *māyā,* de materiële begoocheling die je van de heugenis van de Ziel berooft. (23) Naar aanleiding van wat, de moeilijk langs een andere weg waar te nemen, Allerhoogste Heer deed - namelijk het in bezit nemen van de drie werelden met Zijn truc van het bedelen [om drie stappen land] zodat Bali niets bleef behalve zijn lichaam, werd vastgebonden met Varuṇa's touwen en werd opgesloten in een berggrot - zei Bali toen: (24) 'Hoe betreurenswaardig is het dat deze zeer geleerde Indra van de hemel niet zo wijs is wat betreft zijn eigenbelang, want, met het verkozen hebben van Bṛhaspati als zijn eerste minister en ene voorganger - negeerde hij die wijze toen hij mij persoonlijk, middels de Heer in de gedaante van Upendra [Heer Vāmana], om zegeningen [om drie stappen land] verzocht. Met minachting voor de zekerheid van de eigenlijke zegeningen van het dienen van Zijn eeuwigdurende werkelijkheid, wenste hij zich de drie werelden, waarvan de waarde verloren gaat in de loop van een *manvantara* [een tijdperk van Manu]! (25) Toen zijn vader door de Allerhoogste Heer [Nṛsiṁhadev] werd gedood vroeg onze grootvader [Prahlāda] om niets anders dan Hem te mogen dienen en niet om de hem aangeboden nalatenschap van de positie van zijn vader die nergens bang voor was [het koninkrijk van Hiraṇyakaśipu]. (26) Welke persoon die als wij verstrikt is in de materiële wereld, kan nu zonder de genade van de Allerhoogste Heer hopen de weg te volgen van die grote gelovige?' (27) [Śuka zei:] Later zal ik in het verhaal over Bali [in Canto acht] uitleggen hoe de Opperheer als de meester van de drie werelden, als Nārāyaṇa in persoon, met een altijd genadevol hart jegens Zijn toegewijden bij de poort [op wacht] staat met de knots in Zijn hand, Hij, die met de grote teen van Zijn voet de tienkoppige duivel [bekend als Rāvaṇa] op honderd miljoen *yojana's* van zich aftrapte toen deze de wereld wilde veroveren.

(28) **O**nder Sutala in de wereld Talātala heerst de *dānava* [demonische] koning genaamd Maya. Zijn steden werden verbrand door de almachtige Tripurāri [Śiva], de heer van de drie steden, die verlangde naar het welzijn van de drie werelden. Maar hij, Maya, herwon als de meester en leraar van alle tovenarij dankzij zijn genade zijn koninkrijk. Beschermd door Mahādeva [de grote god die Śiva is] denkt hij dat hij niets te vrezen heeft van de Sudarśana-cakra [de aanwe-

zigheid van de Heer in de vorm van de Tijd] die men [in alle werelden] aanbidt [met klokken en kalenders].

(29) **B**eneden die wereld bevindt zich de wereld van Mahātala van de afstammelingen van Kadrū, die een naam genieten als zijnde een stelletje immer kwaaie, veelkragige, wrede slangentypes, zoals daar zijn de beruchte Kuhaka, Takṣaka, Kālya, en Suṣeṇa. Verslaafd aan allerlei zingenot verkeren ze voortdurend in angst voor de koning van alle vogels [Garuḍa], de drager van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid, die ze soms kwaad maakt als ze zich vermaken in het gezelschap van hun vrouwen, kinderen, vrienden en verwanten.

(30) **W**eer beneden die wereld treft men Rasātala aan, de leefwereld van de Daitya's en Dānava's [de kwaadaardige zoons van Diti en Danu] die men de Paṇi's noemt die zijn onderverdeeld in de Nivāta-kavaca's, Kāleya's en Hiraṇyapuravāsī's. Ze zijn zeer wrede en hoogst machtige natuurlijke vijanden van de halfgoden en worden onvermijdelijk verslagen door de macht van [het schijfwapen] van de Allerhoogste Heer Hari die zo vol van genade is voor al de werelden. Levend gelijk de slangen zijn ze bang voor de [bedreigende] Vedische mantra's geuit door de [teef] Saramayā die de Koning van de Hemel Indra ooit eens op hen afstuurde.

(31) **O**nder die planeet bevindt zich Pātāla, de wereld van de meesterslangen. Onder leiding van Vāsuki treft men er Śaṅkha aan, Kulika, Mahāśaṅkha, Śveta, Dhanañjaya, Dhṛtarāṣṭra, Śaṅkhacūḍa, Kambala, Aśvatara, Devadatta enzovoorts. Allen zeer verslingerd aan zinsgenoegens leven er allerkortst aangebonden. Ze hebben vijf, zeven, tien, een honderdtal of duizend kragen, met op hun koppen gefixeerd de kostbaarste edelstenen waarvan de gloed de hechte duisternis van de grotten van Pātāla verdrijft.'

5.25 - De Heerlijkheid van Heer Ananta

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een afstand van achtendertigduizend *yojana's* beneden de basis gevormd door Pātāla [*] houdt Hij zich op die, als een deel van de Allerhoogste Heer, betrekking heeft op de duisternis en Ananta [de eeuwige] wordt genoemd. Geleerde Vaiṣṇava's beschrijven Hem als Saṅkarṣaṇa, de heerser over het ego of het ik dat gekenmerkt wordt door zelfbewustzijn [trots, identificatie], omdat Hij de ziener en het geziene, het subject en het object 'samentrekt' ofwel verenigt [zie ook 3.26: 25 en 4.24: 35]. (2) De sterrenhemel rondom de aarde, dit universum, omhoog gehouden op slechts één van de vele duizenden slangenkragen van de Allerhoogste Heer in de gedaante van Anantadeva, beziet men als een [nietig] wit mosterdzaadje [als een enkel sterrenstelsel onder de vele, vele andere in de diepe ruimte]. (3) Op basis van Zijn verlangen om op een gegeven moment deze wereld te vernietigen, ontstaat er van tussen Zijn in woede samengetrokken, prachtige wenkbrauwen een Rudra [een incarnatie van Heer Śiva] genaamd Sāṅkarṣaṇa ['Hij geboren uit Saṅkarṣaṇa']. Hij manifesteert zich in de vorm van elf drie-ogige expansies die puntige drietanden omhooghouden. (4) Bij het schijnsel van de glinsterende oorhangers die hun kaken opsieren, zien de lei-

ders van de slangachtigen, die met de besten van de toegewijden in pure toewijding hun gebeden opzenden, hun gezichten prachtig weerspiegeld in de ronde oppervlakten van de schitterende roze, edelsteenachtige teennagels van Zijn lotusvoeten. Het verzet hun geesten in grote vreugde. (5) De huwbare prinsessen van de slangenkoningen smeren, in de hoop op Zijn zegen, met een zalf van saffraan, aloë en sandelhoutpasta de glanzende rondingen in van Zijn zegenrijke, mooie, smetteloos blanke armen die lijken op zuilen van zilver. Met hun harten sneller slaand door de extase van Cupido, kijken ze bedeesd met zeer aantrekkelijke, delicate, mooie glimlachen naar Zijn in liefde gelukzalige, rollende, rood doorlopen ogen en vriendelijk kijkende, lotusgelijke gezicht. (6) Hij, Ananta, is de Allerhoogste Heer, het reservoir van alle bovenzinnelijke kwaliteiten en de oorspronkelijke Godheid, die met het bedwingen van de kracht van Zijn intolerantie en wrake [i.v.m. zijn missie van destructie] zich ophoudt [in Zijn hemelverblijf] ter wille van het welzijn van [al de levende wezens van] al de werelden. (7) Terwijl op Hem voortdurend wordt gemediteerd door de scharen van de verlichte en onverlichte zielen, de semi-goddelijke slangachtigen, de volmaakten, de zangers van de hemel en zij die zich baseren op de kennis en de wijzen, beweegt Hij, verrukt onder de invloed, Zijn ogen heen en weer. Met de nectar van een fijne keuze aan woorden en lieflijke zang zijn Zijn metgezellen, de leiders van de verschillende groepen halfgoden, Hem aan het behagen wiens luister nimmer afneemt, Hij die immer fris is met de geur van de *tulsī*bloesems die met hun honing de bijen gek maken rondom Zijn aldus nog mooiere Vaijayantī bloemenslinger. Gekleed in het blauw met slechts één oorhanger en de schoonheid van Zijn gelukbrengende handen geplaatst op het handvat van Zijn ploeg, houdt Hij, met een gouden gordel om en zo onoverwinnelijk als de olifant van de eerste van de goden Indra, Zich bezig met Zijn bovenzinnelijke spel en vermaak. (8) Zij die de bevrijding zoeken en bij monde van de traditie [de *paramparā*] vernemen over de heerlijkheid van deze ene Heer, zullen zeer spoedig de eeuwenoude knoop van *māyā,* bestaande uit hartstocht, goedheid en onwetendheid doorsnijden, die, als gevolg van een neiging tot karmisch handelen, stevig in de kern van hun harten was gelegd.

De machtige zoon van Brahmā, Nārada met zijn [instrument of een Gandharva genaamd] Tumburu, beschrijft Hem in de samenkomst van brahmanen met een keur aan verzen. (9) 'Hoe kan men met zekerheid de weg begrijpen van Hem die één is van Ziel en divers is in Zijn manifestatie, van Hem wiens onbegrensde gedaante zijn aanvang niet kent, van Hem door wiens blik de basiskwaliteiten van de materiële natuur - met de goedheid voorop - in staat werden gesteld te fungeren als de primaire oorzaken van schepping, handhaving en vernietiging? (10) Vanuit Zijn genade voor ons spreidde Hij, volledig ontstegen aan deze manifestatie van oorzaak en gevolg, Zijn bestaan ten toon in verschillende gedaanten, Hij die, opnieuw de geesten van Zijn toegewijden voor zich opeisend, in Zijn avonturen schittert als de meest vrijzinnige en machtige meester van alle wezens, die Hij voor Zich wint door Zijn perfecte voorbeeld. (11) Welke persoon in moeilijkheden ook, welke gevallen ziel ook die per toeval vernam over Hem of,

alleen maar om mee te doen, Zijn naam herhaalde of zong, zal meteen aan de eindeloze zondigheid, eigen aan de menselijke samenleving, een einde zien komen. Bij wie anders dan bij Heer Ananta Śeṣa, de Hoogste Persoonlijkheid, zou welke zoeker naar verlossing ook zijn heil moeten zoeken? (12) Wie dan ook, hoeveel tongen hij ook heeft, kan alles opsommen waar de Opperheer toe in staat is? Zijn onmetelijke vermogens zijn onbegrensd. Dit universum met zijn bergen, bomen, oceanen en wezens is niet meer dan een atoom gefixeerd op een kop van Ananta, Hij die duizenden koppen heeft. (13) Dit is nu de majesteit van de Allerhoogste Heer Ananta: volledig zelfvoorzienend vormt Hij, aan de basis van het ganse universum, met Zijn onvergelijkelijke macht de grootheid van alle kwaliteiten en heerlijkheid die, met de aarde verwikkeld in Zijn avonturen, haar terwille van haar handhaving, ondersteunt.'

(14) **A**ldus heb ik naar waarheid, zoals het aan mij werd doorgegeven, de bestemmingen beschreven die, afhankelijk van het karma, kunnen worden bereikt door - en zijn ingericht naar de wensen van - hen die verlangen naar materiële genoegens. (15) Op uw verzoek heb ik u, o Koning, laten zien wat de verschillende soorten van hogere en lagere bestemmingen zijn die onvermijdelijk resulteren uit de neigingen en het plichtsbesef van de mensen. Wat moet ik u nog meer vertellen?'

*: Het vermelden van een afstand in samenhang met de transcendentale werkelijkheid van Ananta suggereert een fysiek correlaat in het universum dat te vergelijken is met de duisternis van de intergalactische ruimte die als een organische bestaansvorm van eeuwigheid, zuiverheid en goddelijkheid of vrijheid van een zelf, al de sterrenstelsels in de kosmos omsluit, een ieder zijn eigen 'slangen'-basis gevend in de duisternis van een ik-besef. De feitelijke, kortste, afstand tussen het centrum van ons sterrenstelsel en de buitenruimte bedraagt ongeveer 3500 lichtjaren.

5.26 - De Helse Werelden of de Karmische Terugslag

(1) **D**e koning zei: 'O grote heilige, hoe kwam deze verscheidenheid van leven in de verschillende werelden tot stand?'

(2) **D**e wijze zei: 'Vanwege de verschillende overtuigingen, waarmee de handelende persoon in relatie staat tot de drie basiskwaliteiten van de natuur, is er de verscheidenheid van al de bestemmingen, die voor iedereen meer of minder bereikbaar zijn. (3) Door de goddeloosheid van wat we kennen als verboden handelingen, zal er, afhankelijk van het soort van geloof van degene die zo bezig was, een ander gevolg bestaan in de vorm van een karmische terugslag. Laat me nu gedetailleerd uitleggen welke duizenden helse omstandigheden sedert mensenheugenis het logisch gevolg zijn van lustgemotiveerde zielen die op talloze manieren onwetend op hun voordeel uit waren.'

(4) **D**e koning zei: 'Wat men de hel noemt, o heer, is dat een zekere plaats op aarde, bevindt die zich buiten de ons bekende werelden of bestaat hij ergens tussen die werelden in?'

(5) **D**e *ṛṣi* zei: 'De hel bevindt zich tussen de drie werelden, in het zuiden onder de aarde en even boven de causale wateren [onder Pātālaloka], in de richting waar die voorvaderen leven die het offervuur verwaarloosden [de Agniṣvātta's], en die, de zegen voor hun families wensend, diep verzonken zijn in de waarheid. (6) Daar heeft hun heerser, de zoon van de zonnegod [Yamarāja], met zijn volgelingen zijn koninkrijk. De doden die daar door zijn mensen naar toe worden gebracht, worden, overeenkomstig de ernst van hun karmische fouten, er onderworpen aan bestraffingen zorgvuldig uitgevoerd om niet in overtreding te zijn met de Allerhoogste Heer. (7) Sommige [geleerden] spreken van eenentwintig hellen, o Koning, anderen tellen er achtentwintig. Hun namen, vormen en kenmerken zal ik, de een na de ander, met u bespreken. De [28] namen van de hellen of plaatsen van vergelding zijn: Tāmisra, Andhatāmisra, Raurava, Mahāraurava, Kumbhīpāka, Kālasūtra, Asipatravana, Sūkaramukha, Andhakūpa, Kṛmibhojana, Sandaṁśa, Taptasūrmi, Vajrakaṇṭaka-śālmalī, Vaitaraṇī, Pūyoda, Prāṇarodha, Viśasana, Lālābhakṣa, Sārameyādana, Avīci, Ayaḥpāna en verder nog Kṣārakardama, Rakṣogaṇa-bhojana, Śūlaprota, Dandaśūka, Avaṭa-nirodhana, Paryāvartana en Sūcīmukha.

(8) **I**emand die het geld, de vrouw of de kinderen van iemand anders afpakt kan erop rekenen [bij zijn dood] door de angstaanjagende mannen van Yamarāja in de boeien van de tijd te worden geslagen en met geweld in de hel van Tāmisra ['de duisternis'] te worden geworpen. Beland in die duistere staat moet hij hongeren, smachten naar water, wordt hij met stokken geslagen en uitgescholden en verliest hij, in wanhoop verzet, soms zijn bewustzijn als gevolg van de zware bestraffingen die hij moet ondergaan. (9) Op dezelfde manier wordt iemand die door bedrog te plegen geniet van de vrouw, het bezit etc. van een ander, met geweld in de hel geworpen die men Andha-tāmisra ['blinde duisternis'] noemt omdat de belichaamde ziel, door de constante kwelling aldaar, behalve zijn verstand ook zijn gezichtsvermogen verliest en zo blind wordt als een boom die bij zijn wortels is omgehakt. (10) Hij die in zijn leven op aarde, zijn lichaam voor zijn zelf en bezit houdend, andere levende wezens schade berokkende terwijl hij zich dag in dag uit enkel inspande voor het onderhouden van zijn eigen gezin, zal na deze wereld te hebben verlaten zich vanwege die zonde zien belanden in Raurava. (11) Met Yamarāja die hem plaatst voor de gevolgen van zijn overtredingen, zullen de wezens die in dit leven door hem kwaad werden aangedaan, in zijn leven hierna veranderen in kwaadaardige beesten die hem in dezelfde mate kwaad zullen doen. Het is vanwege deze wilde beesten [genaamd *ruru's*] die venijniger zijn dan slangen, dat de geleerden spreken van Raurava ['de hel van de monsters']. (12) Zo is er ook Mahāraurava [het 'grote monster'] waarin iemand wordt gedood en opgegeten door de *ruru*-beesten genaamd *kravyāda* zoals als hij dat, enkel voor het in stand houden van zijn lichaam, zelf deed. (13) Maar een per-

soon die in dit leven zeer wreed was jegens [land- en zee]dieren of vogels en ze levend kookte, wordt veroordeeld door zelfs de meest boosaardige menseneters. Na zijn dood wordt hij door de dienaren van Yamarāja in Kumbhīpāka ['de hel van de kookpot'] geworpen om zelf in kokende olie te worden gekookt. (14) En iedereen die in dit leven een brahmaan doodt, zal in een hel belanden genaamd Kālasūtra ['de lange spanne tijds] die bestaat uit een oppervlakte van koper met een omtrek van tienduizend *yojana's* die van boven door de zon en van onderen door vuur wordt verhit. Met zijn lichaam vanbinnen gekweld door honger en dorst en vanbuiten verschroeid, gaat hij er soms bij liggen en rolt dan heen en weer, dan springt hij weer op om daarna van hot naar haar te rennen - en dat voor de duur van net zo veel duizenden jaren als er haren zijn op het lichaam van een beest. (15) Hij die in dit leven onnodig afweek van zijn pad van zelfrealisatie en zich overgaf aan hypocrisie [of ketterij], wordt in een hel gedwongen die bekend staat als AsipatRāvaṇa ['het messcherpe woud'] waar hij wordt geslagen met een zweep zodat hij, naar links en rechts wegvluchtend, zijn lichaam snijdt aan de twee messcherpe randen van de palmbladeren. Hij die zijn eigen aard verloochende [en burgerplicht verzuimde] zal aldus het resultaat onder ogen moeten zien van het volgen van het verkeerde pad en met veel pijn, struikelend bij iedere stap, versuft denken: 'O wat heb ik mezelf aangedaan!' (16) Of ieder staatshoofd of overheidsdienaar die in dit leven onschuldigen bestraft of een brahmaan lijfelijk straft, die allergrootste zondaar zal in het leven hierna belanden in de hel Sūkaramukha ['de zwijnenbek']. Aldaar zullen de verschillende delen van zijn lichaam door de sterke dienaren [van Yamarāja] worden geplet alsof het suikerriet betrof. Net als iemand die onschuldig werd ingerekend om te worden bestraft, zal hij het dan jammerlijk uitschreeuwen en door wanhoop overmand zijn bewustzijn verliezen. (17) Sommige schepselen die door de Schepper zijn ontworpen om op anderen te parasiteren veroorzaken pijn zonder zich dat bewust te zijn, maar hij die in zijn overlevingsdrang in dit leven zelf pijn veroorzaakt terwijl hij heel goed weet wat hij andere schepselen van God aandoet, belandt in zijn leven hierna in Andhakūpa ['de overwoekerde put']. Hij zal met het kwaad dat hij de desbetreffende wezens aandeed, zelf dat kwaad ondervinden. Net als de dieren met een inferieur lichaam - het wild, de vogels, de slangen, de muggen, de luizen, de wormen en vliegen en wat dies meer zij - [zelf zo'n inferieur lichaam hebbend,] zal hij op zijn beurt overal in de duisternis worden achtervolgd, worden gekweld en verstoord en dan ronddolen zonder dat hij een rustplaats kan vinden. (18) Hij die in zijn leven eet van wat de genade Gods hem ook maar verschafte, maar het niet deelt met anderen en aldus de vijf vormen van offeren verwaarloost [het aanbieden van voedsel aan de goden, de wijzen, de voorvaderen, de behoeftigen en de dieren], is net als een kraai. Zo iemand zal in het hiernamaals terechtkomen in de allerwalgelijkste hel van Kṛmibhojana [van het 'zich met wormen voeden'] alwaar, belandend in een honderdduizend *yojana's* groot meer vol met wormen, hij zelf als een worm tot voedsel mag dienen en ook zelf mag teren op andere wormen, voor een zelfde aantal jaren als het meer groot is in *yojana's*. Dàt is de pijn die hij zichzelf bezorgt die - zonder boete te doen voor zijn zonden - voedsel eet dat niet werd gedeeld en geofferd. (19) Als

men zonder een aanwijsbare reden in dit leven middels diefstal of geweld goud, edelstenen enzovoorts afpakt van een brahmaan of van anderen, o Koning, zal men in zijn leven hierna er door de mannen van Yamarāja toe gedwongen worden roodgloeiende ijzeren ballen vast te houden en krijgt men zijn huid eraf gescheurd door tangen [om reden waarvan die hel Sandaṁśa, de 'tangenhel' wordt genoemd]. (20) Iedereen, zowel man als vrouw, die in dit leven iemand van hetzelfde of het andere geslacht benaderde voor [bij de wet] ongeoorloofde seksuele gemeenschap, zal in zijn leven erna met zwepen worden geslagen en gedwongen worden een zeer heet ijzeren beeld te omhelzen in de vorm van een man als men een vrouw was of in de vorm van een vrouw als men een man was [: Taptasūrmi, de hel van 'het roodgloeiende ijzeren beeld']. (21) Een ieder die in dit leven zonder onderscheid seksuele gemeenschap heeft [ook met dieren b.v.] zal in zijn leven hierna in de Vajrakaṇṭaka-śālmalī hel belanden ['de vlijmscherpe katoenboomdoorns'] alwaar opgehangen [aan doorns] hij naar beneden zal worden getrokkenl. (22) Zij die in dit leven behorende tot de adelstand of de overheid, ondanks hun hoge geboorte de grenzen van het dharma hebben overschreden, zullen na hun dood belanden in Vaitaranī ['de rivier van de onbeheerste hartstocht']. Gebroken hebbend met de gedragscode voor de heersende klasse worden ze in de geul rondom die hel aangevreten door de bloeddorstige dieren die hier en daar in de stroom zitten. Niet in staat zich van het lichaam los te maken door de kracht van de vitaliteit van hun zonde, worden ze dan herinnerd aan hun slechte daden terwijl ze pijn lijden in die rivier vol ontlasting, urine, pus, bloed, haar, nagels, beenderen, merg, vlees en vet. (23) Degenen die in dit leven als echtgenoten van vrouwen van een lagere klasse hun reinheid, goede gedrag en geregelde leven zijn kwijtgeraakt en zich schaamteloos als dieren gedragen, zullen na hun dood belanden in een oceaan vol pus, ontlasting, urine, slijm en speeksel en zich alleen maar met die zaken kunnen voeden die buitengewoon weerzinwekkend zijn [: de Pūyoda-hel van de 'stinkende wateren']. (24) De leiders behorende tot de hogere klassen - met inbegrip van de brahmanen - die in dit leven er honden of ezels op nahouden en er genoegen in scheppen om met ze te gaan jagen, worden, als ze anders dan is voorgeschreven de dieren doden, na hun dood zelf het doelwit van de mannen van Yamarāja die hen zullen doorboren met pijlen [: de hel Prāṇarodha, 'het smoren van de adem']. (25) Mensen die in dit leven, trots op hun weelde en positie, dieren doden voor hun prestige in het offeren, zullen in de volgende wereld belanden in de hel van Viśasana ['de slapeloosheid'], waar de helpers van Yamarāja hen laten lijden en aan stukken snijden. (26) Hij echter die in dit leven als iemand van de hogere klassen [*dvija*], verdwaasd door zijn lusten zijn echtgenote van dezelfde klasse zijn zaad doet drinken, zal door die zonde in zijn volgende leven in een rivier van sperma worden geworpen en er zelf toe worden gedwongen het te drinken [dit is de hel van Lālābhakṣa, 'sperma als voedsel']. (27) Of die koningen die met hun dienaren in deze wereld als dieven, brandstichters en gifmengers, dorpen plunderden en karavanen overvielen, zullen, na hun dood, worden verslonden door de zevenhonderd en twintig vraatzuchtige honden met grote tanden van de Yamadūta's [: de hel van Sārameyādana, 'het hondenmaal']. (28) Ook degene die in dit leven een

leugen bezigt of van valse getuigenis is in handelstransacties, met schenkingen in liefdadigheid of met andere zaken, zal, na zijn sterven, met zijn hoofd naar beneden in vrije val van de top van een honderd *yojana* hoge berg worden geworpen in de hel van Avīcimat ['verstoken zijn van water']. Daar waar het kurkdroge land uit stenen bestaat en golft als een zee, sterft hij met zijn lichaam overal gebroken niet, maar wordt hij terug naar de top gebracht om weer opnieuw naar beneden te worden gegooid. (29) In het geval een brahmaan of zijn echtgenote *soma-rasa* [een gewijde bedwelmende drank] drinkt, of als iemand van het bestuur of van de handel in dit leven in staat van illusie sterke drank tot zich neemt, terwijl ze er een gelofte op aflegden [het niet te doen], zullen ze allen naar de hel worden gebracht waar, met een voet op hun borst, witheet gesmolten ijzer in hun monden wordt gegoten [: de hel van Ayaḥpāna, 'het ijzer drinken'].

(30) **D**aarnaast moet men iedereen een levend lijk beschouwen die, laag geboren of afgezakt, in dit leven valselijk trots er niet in slaagde zich respectvol te gedragen jegens een achtenswaardiger iemand van goede geboorte, verzaking, kennis, goed gedrag en trouw aan de principes.mNa zijn heengaan zal hij, met zijn hoofd eerst, in de hel van Kṣārakardama [de 'poel van bijtende modder'] wordt gegooid om daar te lijden onder de ergste kwellingen. (31) Mannen die in dit leven andere mensen offerden in aanbidding [van Kālī] en vrouwen die die mensen opaten, dergelijke moordenaars zullen als beesten worden afgeslacht in het verblijf van Yamarāja door groepen straffende Rākṣasa's die, net zoals die menseneters dat deden, hen met zwaarden aan stukken snijden, hun bloed drinken en daarbij in extase dansen en zingen [: de hel genaamd Rakṣogaṇa-bhojana, 'voer van de duivel zijn']. (32) Personen echter die in deze wereld onschuldige schepselen, die een onderkomen zochten in het bos of in het dorp, naar zich toelokten en ze deden geloven dat ze in veiligheid verkeerden maar ze daarentegen pijn bezorgden door een spelletje met ze te spelen, ze te doorboren, of aan een leiband te leggen, dergelijke lieden kunnen er na hun dood op rekenen dat ze hun lichamen op gelijksoortige manier doorboord krijgen en dat ze, overmand door honger en dorst en dergelijke, worden gepijnigd aan alle kanten door de scherpe bekken van vogels als gieren en reigers zodat ze zich de zonden zullen herinneren die ze begingen [: de hel van Śūlaprota, 'met de piek doorboord']. (33) Ook die lieden die, gelijk slangen met een kwade inborst, in dit leven anderen pijn bezorgden zonder enige noodzaak, zullen na hun dood belanden in een hel genaamd Dandaśūka ['de knuppel als antwoord'] waar, o Koning, vijf- en zevenkoppige, gekraagde slangen zich voor hen zullen verheffen om hen op te eten alsof ze muizen waren. (34) Of zij die in dit leven levende wezens opsluiten in afgedekte putten, in graanschuren of in grotten, zullen op dezelfde manier, in hun volgende leven, in diezelfde plaatsen worden gedwongen om er te worden opgesloten met giftige dampen, vuur en rook [: de hel genaamd Avaṭa-nirodhana, 'in het duister geworpen zijn']. (35) Iemand die in dit leven, als huishouder, telkens als hij gasten of bezoekers ontving, hen met een zondige blik vol woede aankeek alsof hij ze met zijn ogen wilde verzengen, zal zeer zeker in de hel belanden bestemd voor hen die er een zondige zienswijze op nahouden, alwaar iemands

ogen door de machtige bekken van kraaien, gieren en reigers worden uitgepikt [de hel van Paryāvartana, 'de ogen uitgepikt']. (36) Ook die egoïsten die, met een afkeurende blik in de ogen, vol van achterdocht zijn jegens allen, in hun hart en gezicht verstarren bij de gedachte aan uitgaven en verlies, en als boze geesten hun weelde beschermend nimmer gelukkig zijn, zullen na hun dood, vanwege de zondige handelingen om die rijkdom te beschermen en hun inkomsten te doen toenemen, belanden in een hel genaamd Sūcīmukha ['pinnig op de eerste plaats'], alwaar de aanvoerders van Yamarāja als de beste wevers met draad en naald de ledematen van het naar geld graaiende spook en de grote zondaar zullen doorstikken.

(37) **V**oor allen waarover ik sprak die tegen het dharma handelen en ook voor hen die ik niet ter sprake bracht, zijn er, naar gelang de mate van zondigheid, al deze soorten van hellen om in te belanden. Er bestaan er vele honderden, duizenden in het bereik van Yamarāja, o Koning. Echter, voor hen die principieel en deugdzaam zijn, zijn er elders in deze wereld [of dit universum] nieuwe levens weggelegd om aan te beginnen als het einde van hun deugd danwel zonde in zicht is gekomen [vergelijk B.G. 4: 9 en 3.30: 29]. (38) In het begin beschreef ik voor u de weg van de bevrijding [in canto's drie en vier]. Daar liet ik zien hoe de Allerhoogste Heer Nārāyaṇa in de verhalen van de Purāṇa zo veel kon zijn als het universum dat als een ei is verdeeld in veertien delen. Ik beschreef Zijn grofstoffelijke gedaante, bestaande uit Zijn eigen energie en kwaliteiten, als zijnde rechtstreeks de Gigantische Persoon [de *virāṭ-rūpa*]. Hij die met achting luistert naar, zingt of uitleg verschaft over dat lied van de Allerhoogste Persoonlijkheid van de Superziel zal, ook al is het nog zo lastig te begrijpen, dankzij zijn geloof en toewijding zijn intelligentie gezuiverd zien en tot begrip komen. (39) Zowel vernemend over de grofstoffelijke als over de fijnstoffelijke gedaante van de Allerhoogste Heer, dient de toegewijde zijn geest, die in beslag wordt genomen door de grofstoffelijke gedaante, verzonken in contemplatie stap voor stap te leiden naar de fijnstoffelijke, spirituele gedaante. (40) Van deze planeet aarde heb ik u de verschillende bereiken en gebieden, de rivieren, de bergen, de hemel, de oceanen, de richting en de ligging van de lagere werelden, de helse werelden en de hogere werelden daarboven beschreven, o Koning. Hoe wonderbaarlijk is dit grofstoffelijk lichaam wel niet van de Allerhoogste Heer waarin de hele verzameling van levensvormen zijn plaats heeft!'

Aldus eindigt het vijfde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd:
De Aanzet tot de Schepping.

ॐ

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 5

5.1
Titel: De afbeelding laat Heer Brahmā zien op zijn zwaan. Murshidabad, 19e eeuw.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

5.2
Titel: Het schilderij is getiteld: 'Vasanti'.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia.org

5.3
Titel: Het schilderij is getiteld: 'Devotion to the tulsi plant, sweet basil.
A lady ascetic.' Rajput, 18e eeuw.
Artiest: Onbekend
Bron: The British Museum, britishmuseum.org

5.4
Titel: Het schilderij is getiteld: 'The anointment of King Ṛṣabha'. Blad van een
Jain Kalpasutra. Ca. 1500.
Artiest: Onbekend
Bron: Privé collectie. Indianminiaturepaintings.co.uk

5.5
Titel: Het schilderij is een Jain miniatuur getiteld: 'Layman and laywoman in worshiping posture'. Palm Leaf. Western India.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

5.6
Titel: De afbeelding is een beeld van Heer Ṛṣabhadeva uitgegraven in Khahujaro, zoals de Jains hem graag zien als hun eerste Tirthankara.
Bron: Wikipedia.org

5.7
Titel: De moderne Hindoe afbeelding toont Heer Hari staande op de lotus van het hart.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

5.8
Titel: De afbeelding van herten in een bos als de liefde van Bharata, is een detail van een schilderij getiteld: 'Ragini Todi'.

Artiest: Kailash Raj
Bron: exoticindiaart.com © Exotic India Art. Gebruikt met toestemming.

5.9
Titel: De afbeelding is een tantrische vorm van de Hindoe godin Kālī. Folio uit een Iconografieboek, 17e eeuw. Nepal, Himalaya's.
Bron: Courtesy Los Angeles County Museum of Art (LACMA). Lacma.org

5.10
Titel: De titel van de afbeelding is: 226. Long Palanquin (pp. 460-62).
Bron: De afbeelding komt uit: "A Portrait of the Hindus: Balthazar Solvyns & the European Image of India 1760-1824". Solvyns, Les Hindoûs: III.9.4.
© Van de collectie van prof. R.L. Hardgrave, University of Texas. Gebruikt met toestemming.

5.11
Titel: 'Supersoul'
Artiest: © Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & Ptok.se

5.12
Titel: De afbeelding is een antieke Gītā illustratie getiteld: "Reward of exclusive thought".
Artiest: Onbekend.
Bron Internet

5.13
Titel: Gedeprimeerde persoon.
Artiest: William Blake.
Bron: wikipedia.org & blakearchive.org

5.14
Titel eerste afbeelding: (digitale focus) van een illustratie van William Blake, horende bij Dante's Inferno: Hell XII.
Artiest: William Blake
Bron: wikipedia.org & blakearchive.org

5.15
Titel: 'A Vaishnava priest in conversation with two devotees', Bundikalam, late 18th century.
Artiest: Onbekend
Bron/Ter beschikking gesteld door: Vahini org Gallery

5.16
Titel: De afbeelding van Brahmâ als het centrum van de galactische werveling met de berg Meru
Artiest: digitale collage door Anand Aadhar.
Bron: Internet

5.17

Titel: 'The Birth of Gangā'.
Artiest: Khitindra Nāth Mazumdar.
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913.

5.18
Titel: 'Kṛṣṇa and Gopis; Kamadeva, God of Desire'. Folio from a Gita Govinda (Song of the Cowherd), circa 1585. India, Gujarat, South Asia
Bron/ter beschikking gesteld door: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

5.19
Titel: Collage van een vintage schilderij van een biddende Hanumān
Artiest: Anand Aadhar
Bron: Internet

5.20
Titel: De eerste afbeelding is getiteld: 'Jambhu Dvipa Cosmology'. Het is een diagram van de Jains over de verdeling van de ene cosmos, met in het midden het hart en de mystieke berg Meru, omringd door oceanen en rivieren (15e eeuw).
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

5.21
Hoofdstuk 21: De Werkelijkheid van de Zonnegod Sûrya
N.B. Er staat geen beschrijving voor dit plaatje, onderaan de pagina, ook niet in het Engels.

5.22
Titel: De collage op deze pagina is van Anand Aadhar
Bron: Internet

5.23
Titel: De collage op deze pagina is van Anand Aadhar
Bron: Internet

5.24
Titel: Schilderij van de lagere wereld waarin men gebonden is in illusie
Artiest: Seema Kohli (kunstenares en filosofe in New Delhi, India)
Bron: Wikimedia.org

5.25
Titel: De afbeelding vormt een detail van een Hindoe-afbeelding van Ananta Vishnu
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

5.26
Titel: "Hell (Hölle)" Hortus Deliciarum
Artiest: Herrad von Landsberg (rond 1180)
Bron: Wikimedia.org

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 6: Voorgeschreven Plichten voor de Mensheid

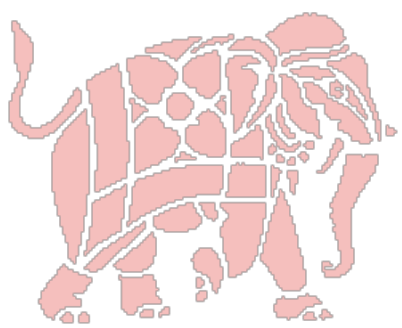

Zich verhouden tot Nārada, de Wijzen en Indra, de Koning van de Hemel

6.1 - Dharma en Adharma: het Leven van Ajāmila

(1) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'O grote toegewijde, u beschreef in het begin [in het tweede canto] hoe, als men het pad van het vinden van bevrijding door verzaking [*nivṛtti mārga*] volgt, men met de geest van het Absolute ['met Brahmā'] in het yogaproces geleidelijk aan een einde maakt aan de herhaling van geboorten. (2) Met de aandacht gericht op de drie geaardheden, o wijze, raakt men telkens weer gevangen in de materiële wereld waar er sprake is van een voortdurende vernieuwing van vormen. (3) De hellen die horen bij de verschillende soorten van ondeugd hebt u beschreven [in het vijfde canto] alsook de periode van de eerste Manu, de zoon van Brahmā, Svāyambhuva [in het vierde canto]. (4-5) U beschreef het karakter en de dynastieën van Priyavrata en Uttānapāda alsook de verschillende bereiken [*dvīpa's*], gebieden [*varṣa's*], oceanen, gebergten, rivieren, tuinen en bomen van de aardse levenssfeer en de kenmerken en afmetingen van al de hemellichten en de lagere werelden die de Almachtige schiep. (6) Als-

tublieft leg me nu uit, o man van het grote geluk, wat het menselijk wezen in deze wereld te doen staat zodat hij niet al die soorten van verschrikkelijke omstandigheden moet ondergaan van heftig lijden in de hel.'

(7) **Ś**rī Śuka zei: 'Als iemand in dit leven niet de nodige tegenmaatregelen neemt, als hij niet het juiste afdoen beoefent zal, als hij zich verkeerd heeft gedragen in zijn denken, uitlatingen en met zijn lichaam [met zijn 'handen' of in het huwelijk], die persoon ongetwijfeld na zijn dood eindigen in [één van] de verschillende soorten hellen van verschrikkelijk lijden welke ik u voorheen beschreef. (8) Voordat men komt te overlijden en voordat het lichaam er te oud en te gebrekkig voor is, moet men daarom in deze wereld zo snel mogelijk boete doen voor zijn zonden en het weer goed maken met een juiste inschatting van hun ernst, precies zoals een ervaren arts de oorzaak vaststelt om een ziekte te behandelen.'

(9) **D**e koning zei: 'Wat voor zin heeft het om boete te doen als men zichzelf niet kan beheersen, ondanks dat men erover vernam en er getuige van was en dat men weet heeft van wat men zichzelf [en anderen] met slechte daden aandoet? (10) Dan weer een einde makend aan de zonde en er dan weer opnieuw aan beginnend, lijkt me dat boete doen nogal zinloos. Het is precies als een olifant die een stofbad neemt nadat hij uit het water komt.'

(11) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Met het tegengaan van de ene [resultaatgerichte] handeling met een andere daad [met compensaties] komt er inderdaad geen einde aan dat handelen als het ontbreekt aan de nodige [zelf]kennis. Zonde heeft alleen afgedaan na [zelf]onderzoek [ook: besprekingen, biecht of psychotherapie: *vimarśana*]. (12) Zij die het juiste voedsel eten worden niet geplaagd door allerhande ziekten, zo ook zal degene die zich weet te disciplineren [in *niyama*], o Koning, steeds meer in aanmerking komen voor welzijn en geluk. (13-14) Middels vrijwillige boete en kuisheid, door gelijkmoedigheid en zinsbeheersing, door opoffering [liefdadigheid] en waarheidlievendheid, door vanbinnen en vanbuiten rein te blijven, van geweld en vloeken af te zien en zich in te perken [middels mantrameditatie b.v.], maken zij, die gewapend met geloof en kennis van het dharma kalm en standvastig zijn in hun handelingen, uitspraken en intelligentie, een einde aan allerlei zonden, hoe groot en abominabel ze ook zijn, net zoals vuur een bamboebos verteert. (15) Enkelen die op niets anders vertrouwen dan Vāsudeva volkomen toegewijd te dienen [*], slagen erin al hun slechtheid geheel te vernietigen, zoals de zon de mist verdrijft. (16) Een mens vol van zonde raakt door boete te doen en dergelijke, o Koning, zeker niet zo gezuiverd als de toegewijde die zijn leven overgaf aan Kṛṣṇa met het toegewijd dienen van de persoon [of vertegenwoordiger] van God [m.n. de *ācārya*, zie ook 5.5: 10-13]. (17) In deze wereld is het meest geschikte pad het veilige pad dat vrij van angst gevolgd wordt door zich goed gedragende toegewijden die zich volledig hebben overgegeven aan Nārāyaṇa. (18) Alle boetedoening die gewetensvol wordt opgebracht door iemand die Nārāyaṇa niet is toegewijd, zal niet zuiveren,

o Koning, net zo min als het water van alle rivieren ertoe in staat is een drankvat te reinigen. (19) Als de geest eenmaal vol van overgave is aan de twee lotusvoeten van Heer Kṛṣṇa, reken je op de juiste manier af met je zwakheden; gehecht aan Zijn kwaliteiten, zal je dan niet in deze wereld - of zelfs maar in je dromen - Yamarāja en zijn dienaren tegenkomen met de strop in hun handen [vergelijk B.G. 18: 66]. (20) In verband hiermee geeft men het voorbeeld van een zeer oude geschiedenis over een discussie tussen de dienaren van Viṣṇu en Yamarāja. Laat me u erover vertellen alstublieft.

(21) **I**n de stad Kānyakubja was er eens een brahmaan Ajāmila geheten, die, als de echtgenoot van een dienstmaagd, de weg kwijt was geraakt in de omgang met haar en zich daardoor niet meer inspande voor de waarheid. (22) Hij had zijn toevlucht genomen tot verwerpelijke praktijken als valsspelen en het aanhouden en beroven van mensen. Aldus onderhield hij zijn gezin op een hoogst zondige wijze en bezorgde hij anderen veel leed. (23) Zorgend voor haar zoons zich op die manier staande houdend, o Koning, verstreek de enorme tijdspanne van achtentachtig van zijn levensjaren. (24) Op zijn oude dag had hij tien zonen en de jongste van hen, die de vader en moeder zeer dierbaar was, werd aangesproken met de naam Nārāyaṇa. (25) Het jongetje lag hem na aan het hart. Het deed de oude man veel plezier getuige te zijn van de kinderpraat en van zijn spelletjes. (26) Als hij at en dronk en kauwde, gaf hij, beheerst door zijn liefde voor het kind, het ook iets te eten en te drinken, maar, dwaas als hij was, had hij niet door dat zijn einde nabij was. (27) Toen zijn stervensuur was aangebroken had hij, levend in onwetendheid, zodoende een geest die was gefixeerd op het jongetje dat de naam Nārāyaṇa droeg. (28-29) Hij zag hoe drie types hem benaderden met angstaanjagende gelaatstrekken, verwrongen gezichten en recht overeind staande haren, die, met de strop in hun handen, klaarstonden om hem met zich mee te nemen. Geschrokken riep hij toen met tranen in zijn ogen luid om zijn in de buurt spelende kind dat Nārāyaṇa heette. (30) Toen Viṣṇu's dienaren uit de mond van de stervende man de naam van de Heer, hun meester hoorden, o Koning, kwamen ze er meteen aan. (31) Op het moment dat de boodschappers van de dood Ajāmila wegtrokken uit het hart van de echtgenoot van de dienstmaagd, riepen de Viṣṇudūta's dat met luide stem een halt toe. (32) Gedwarsboomd reageerden de boodschappers van Yamarāja met: 'Wie denken jullie wel niet dat jullie zijn om in te gaan tegen het gezag van de Koning van het Dharma? (33) Wiens dienaren zijn jullie, waar komen jullie vandaan en waarom kwamen jullie hier naartoe? Waarom weerhouden jullie ons ervan onze gang te gaan? Zijn jullie halfgoden, mindere goden of vervolmaakte zielen? (34-36) Jullie allen, met jullie lotusgelijke ogen, gele kleding, helmen, glinsterende oorhangers en kransen van lotusbloemen; jullie, die er zo jong uitzien, allemaal even mooi met jullie vier armen, boog, pijlkoker en de pracht van een zwaard, een strijdknots, een hoornschelp, een werpschijf en een lotusbloem, jullie verdrijven de duisternis in alle richtingen met de straling van het licht dat van jullie uitgaat. Om welke reden houden jullie ons, de dienaren van de Handhaver van het Dharma, tegen?'

(37) **Ś**uka zei: 'Aldus aangesproken door de Yamadūta's gaven zij, die naar het woord van Vāsudeva leefden, hen glimlachend het volgende antwoord met stemmen die weerklonken als de rollende donder. (38) De Viṣṇudūta's zeiden: 'Als jullie allen werkelijk de gezagsdragers van de Koning van het Dharma zijn, zeg ons dan eens wat de principes van dharma en de kenmerken van *adharma* zijn. (39) Hoe en waar moeten straffen worden uitgedeeld, en zijn allen of slechts enkelen die misbruik maken van anderen strafbaar?'

(40) **D**e Yamadūta's zeiden: 'Dharma of religieuze beginselen is wat staat voorgeschreven in de Veda's en *adharma* vormt het tegenovergestelde. De Veda's zijn Nārāyaṇa Zelf en kwamen uit Hem alleen voort, zo hebben we vernomen. (41) Alles wat zich manifesteerde met zijn specifieke kwaliteiten, namen, activiteiten en gedaanten werd door Hem geschapen vanuit Zijn positie in de hemel, op basis van [de wisselwerking van] de materiële basiskwaliteiten van de hartstocht, goedheid en traagheid. (42) De zon, het vuur, de hemel, de lucht, de goden, de maan, de avond, de dag en de nacht, de windrichtingen, het water en het land getuigen allemaal van het persoonlijke dharma [de eigen aard] van het belichaamde levende wezen [zie ook B.G. 8: 4]. (43) *Adharm*a [in de zin van het tegen de natuur ingaan] met al deze [goddelijke getuigen], kent men als de vorm van gedrag die in aanmerking komt voor vergelding, voor de reactie die men van toepassing acht voor al de handelingen van de overtreders die bestraffing verdienen. (44) Zij die onder de invloed van de natuurlijke geaardheden prestatiegericht bezig zijn, kunnen van goede, vrome daden zijn alsook van handelingen die daar lijnrecht tegenover staan, o zuivere zielen, maar er is niemand met een materieel lichaam die kan bestaan zonder te handelen. (45) De mate waarin zich iemand in dit leven bezighield met goede of slechte daden, verzekert hem in zijn volgende bestaan van het genot of lijden dat er het resultaat van is [vergelijk B.G. 14: 18]. (46) Zoals men hier in dit leven onder de levenden, o beste van de halfgoden, van de verschillende effecten van de materiële basiskwaliteiten de vruchten plukt - van de drie soorten van eigenschappen [die van de kennis, beweging en traagheid] - mag men verwachten dat het elders [in een andere wereld] net zo zal gaan. (47) Precies zoals de huidige tijd de kenmerken draagt van wat was en wat komen gaat, vormt iemands huidige geboorte een aanduiding voor het dharma en *adharma* van wat men deed en nog zal doen. (48) De godheid [Yamarāja] is een grote Heer zo goed als Brahmā; in zijn hemelverblijf ziet hij voor zijn geestesoog de gedaante die men in het verleden aannam en begrijpt hij wat iemands toekomst zal zijn. (49) Net als iemand die, met wat hij zich in zijn slaap voor de geest haalt, het besef kwijt is van wat er voor en na die droom bestaat, is iemand zich ook niet bewust van een leven voor en na zijn [huidige] geboorte. (50) Met de vijf werkende en vijf waarnemende zinnen en hun vijf voorwerpen druk bezig zijn doelen na te streven, is hij zich met zijn geest als het zestiende element bewust. Maar als de ene [ziel, als een persoon] vormt hij zelf het zeventiende element in het waarderen van de drievoudige aard van de werkelijkheid [zie ook B.G. 3: 42-43]. (51) Met dat zestiendelige subtiele lichaam [die *liṅga*] als een effect van de drie krachten van de gro-

tere natuur is het [er zich mee identificerende] levende wezen onderworpen aan een [moeilijk te boven komen] herhaalde reeks van geboorten [transmigratie of *saṁsṛti*] waarin het vreugde, verdriet, angst en misère ervaart. (52) De belichaamde ziel, die het aan bewustzijn ontbreekt met het niet beheersen van zijn zinnen en geest, wordt tegen zijn wil aangezet tot handelingen ter wille van zijn materiële eigenbelang; aldus verdwaasd spint hij zich, net als een zijderups, in [de cocon van] zijn eigen karma. (53) Niemand kan ook maar een ogenblik bestaan zonder iets te doen. Door de drie geaardheden wordt iemand er vanzelf toe gedwongen de baatzuchtige arbeid te verrichten typisch voor zijn aard. (54) Op basis van de niet waargenomen, onbekende oorzaak van die, o zo machtige, eigen aard, vindt, vanuit de schoot van de moeder en het zaad van de vader, het op hen lijkend grof- en fijnstoffelijk lichaam zijn bestaan [zie ook B.G. 8: 6]. (55) Vanwege deze omgang met de materiële natuur is de positie van het levende wezen verworden tot een ongelukkige [die gekenmerkt wordt door onnadenkendheid], maar als men slechts even de omgang met de Heer weet te genieten, is dat probleem al overwonnen.

(56-57) **D**eze man [Ajāmila] goed thuis in de Veda's, van een goede inborst en van goed gedrag was [aanvankelijk] een reservoir van goede eigenschappen. Gewetensvol, zachtaardig, beheerst en waarheidlievend hield hij zich aan zijn geloften en deed hij zijn mantra's. Hij was netjes en schoon, van de hoogste achting en dienstbaar aan de goeroe, de vuurgod, zijn gasten en de leden van de huishouding en hij was vrij van vals prestige, vriendelijk jegens allen, zonder fouten, niet afgunstig en van de beste bewoordingen. (58-60) Op een dag ging deze brahmaan, in opdracht van zijn vader, naar het bos om er vruchten, bloemen, *samit* en *kuśa* [grassoorten] te verzamelen. Op de terugweg zag hij een of andere *śūdra* zeer lustig bezig met een losbandige dienstmaagd die, dronken van de *maireya* nectar [een drank gemaakt van de somabloem], bedwelmd met haar ogen heen en weer rolde. Onder de invloed was haar kleed los gaan zitten en, onbeschaamd in wangedrag vervallen, stond hij lachend en zingend dicht tegen haar aan, zich met haar vermakend. (61) Toen Ajāmila haar zag met de wellustige, met turmeric versierde arm van de *śūdra* om haar heen, viel hij aldus plots met een hart vol lust ten prooi aan de verbijstering. (62) Van binnenuit trachtend zichzelf onder controle te krijgen, herinnerde hij zichzelf eraan wat werd onderwezen, maar van streek als hij was door Cupido, slaagde hij er niet in zijn geest in te tomen. (63) Getroffen door de aanblik leek hij, die er verbijsterd wezenloos bijstond, op een planeet tijdens een verduistering. Met zijn aandacht op haar gericht gaf hij [op dat moment] zijn dharma er helemaal aan. (64) Hij nam zich voor dat hij haar zou behagen voor zover het geld dat toestond dat hij van zijn vader had. Zo kwam hij, om haar tevreden te houden, tegemoet aan ieder materieel verlangen dat in haar opkwam. (65) Zijn jonge vrouw, een brahmanendochter van goede huize waarmee hij was getrouwd, gaf hij in zijn zonde meteen op nadat hij in de ban was geraakt van de blikken van de losbandige vrouw. (66) Doend wat hij maar kon, zorgde hij in zijn zwakheid op een fatsoenlijke dan wel een onfatsoenlijke manier voor het geld dat nodig was om de fami-

lie te onderhouden die uit haar en haar vele kinderen bestond. (67) Omdat deze man zich zo onverantwoordelijk gedroeg en brak met alle regels van de *śāstra*, zo lang zondig zijn leven onzuiver doorbrengend met smerige praktijken, is hij zeer verachtenswaardig. (68) Daar hij niet van ophouden wist met zijn herhaalde overtredingen, omdat hij geen boete deed, zullen we hem meenemen naar het oord van de Heer van Bestraffing, alwaar gekastijd hij zijn zuivering zal vinden.'

*: In samenhang hiermee geeft Śrīla Jīva Gosvāmī het commentaar dat bhakti kan worden verdeeld in twee afdelingen: (1) *santatā*, toegewijde dienst die zonder ophouden voortduurt met geloof en liefde, en (2) *kādācitkī*, toegewijde dienst die niet onophoudelijk voortduurt maar somtijds opleeft. Een onophoudelijk stromende toegewijde dienst (*santatā*) kan ook in twee afdelingen worden verdeeld: (1) dienst verricht met een lichte gehechtheid en (2) spontane toegewijde dienst. Onderbroken toegewijde dienst (*kādācitkī*) kan worden verdeeld in drie afdelingen: (1) *rāgābhāsamayī*, toegewijde dienst waarin men vrijwel gehecht is, (2) *rāgābhāsa-śūnya-svarūpa-bhūtā*, toegewijde dienst waarin er geen spontane liefde is maar men sympathie koestert voor de uitgangspositie van het dienen, en (3) *ābhāsa-rūpā*, iets wat in de verte doet denken aan toegewijde dienst.

6.2 - Ajāmila Bevrijd door de Viṣṇudūta's: de Motivatie voor de Heilige Naam

(1) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'O Koning, toen de dienaren van de Allerhoogste Heer hadden gehoord wat de Yamadūta's zeiden, gaven zij antwoord als deskundigen in de leer. (2) De Viṣṇudūta's zeiden: 'Helaas, hoe pijnlijk is het om te zien hoe goddeloosheid de gemeenschap van de kenners van het dharma aantast, hoe door hen die de taak is toebedeeld, zonder noodzaak onschuldige mensen gestraft worden. (3) Tot wie moeten de burgers hun toevlucht nemen als diegenen onrechtvaardig zijn die als hun beschermers, behept met alle goede kwaliteiten en allen gelijk behandelend, de wet [willen] uitdragen? (4) Wat de betere man ook doet wordt nagedaan door de rest van de bevolking, wat hij ook doet wordt door de gewone man aanvaard als de te volgen standaard [zie ook B.G. 3: 21]. (5-6) De grote massa, die niet zo precies weet wat nu dharma of *adharma* is, heeft zijn hoofd in de schoot van de betere gelegd om daar in vrede te rusten. Hoe kan een achtenswaardig iemand die met hart voor een ieder het vertrouwen geniet van de levende wezens, nu de onwetende massa pijn doen die zich als een [kudde] dier[en] in goed vertrouwen en vriendschap aan hem overgaf? (7) Deze man hier heeft reeds afgerekend met de zonden van miljoenen geboorten omdat hij, in hulpeloze toestand, de naam van de Heer uitsprak. Dat is

de manier om het geluk van de Heer te vinden. (8) Toen hij 'O Nārāyaṇa, kom alsjeblieft' zei, slaagde hij, omdat hij aldus de vier lettergrepen [*nā-rā-ya-ṇa*] uitsprak, er in geheel af te rekenen met al de ondeugd die hij als zondaar op z'n geweten had. (9-10) Ongeacht de ernst van de zonde die men begaan heeft als een dief, een alcoholist, als iemand die een vriend verraad, iemand die een brahmaan ter dood bracht, iemand die de vrouw van zijn goeroe begeerde of als iemand die een vrouw, een koning, koeien of zijn vader van het leven beroofde, of welke andere soort van zondaar nog meer, zal de aandacht van Viṣṇu trekken vanwege zijn respect voor Zijn naam. Hij [Viṣṇu] beschouwt het zingen van de heilige naam als de perfecte vorm van boeten [*]. (11) Een zondaar raakt niet in dezelfde mate gezuiverd door de boete die hij doet met het zich houden aan geloften zoals dat brahmaans is voorgeschreven, als hij wordt door het uiten van de lettergrepen van de naam van de Heer, want het noemen van Zijn naam roept de kwaliteiten van Uttamaśloka in herinnering [Hem Geprezen in de Geschriften, vergelijk 6.1: 16]. (12) Omdat het hart, ondanks dat men boete deed, niet volledig gezuiverd raakt [zonder het zingen van Zijn naam], zal de geest zich opnieuw uitputten op het pad van tijdgebonden zaken. Zij die er oprecht in geïnteresseerd zijn een einde te maken aan hun karma [zie B.G. 4: 16], zuiveren derhalve hun bestaan door de heerlijkheid van de Heer te herhalen [vergelijk 1.2: 17]. (13) Probeer hem daarom niet met jullie mee te nemen. Omdat hij op zijn doodsbed de naam van de Allerhoogste Heer uitsprak heeft hij reeds afgerekend met al zijn zonden [zie ook B.G. 7: 27 en 8: 5]. (14) Weet dat, of men het nu met andere bedoelingen, voor de lol, bij wijze van vermaak of terloops doet, het aanwenden van de naam [van de Heer] van Vaikuṇṭha een onbegrensd vermogen in zich draagt om de zonde te neutraliseren. (15) Iemand die ten val kwam, uitgleed, zijn botten brak, werd gebeten, geplaagd werd door ziekte of anderszins getroffen werd, verdient het niet in de hel te belanden als hij daarbij onwillekeurig de [naam van de] Heer uitsprak [zie ook B.G. 8: 6]. (16) Door heiligen die goed op de hoogte zijn wordt zware en lichte boete voorgeschreven voor [respectievelijk] zware en lichte zonden. (17) Maar het naar hun woord verdrijven van al de zonde middels verzaking, liefdadigheid, geloften en dergelijke, maakt nog geen einde aan het effect van *adharma* in het hart [het hebben van materiële verlangens of geconditioneerd zijn]. Dat bereikt men [alleen maar] door de voeten van de Heer te dienen. (18) Met het bewust of onwillekeurig uitspreken van de heilige namen van Uttamaśloka, worden de zonden van een persoon tot as verbrand, zoals vuur dat doet met droog gras. (19) Een mantra die wordt uitgesproken manifesteert, net zoals een medicijn dat men inneemt, zijn vermogen, zelfs als die op de ene of andere manier op de goede manier werd gebruikt door een onwetend iemand.'

(20) **Ś**rī Śuka zei: 'Zij [de Viṣṇudūta's], aldus volkomen duidelijk makend wat dharma in de zin van toegewijde dienst inhoudt, o Koning, bevrijdden hem van de strop van Yamarāja en redden hem uit de greep van de dood. (21) O onderwerper van de vijanden, de Yamadūta's, zo van repliek gediend, gingen naar het verblijf van Yamarāja om hem gewetensvol tot in detail op de hoogte te stellen van alles wat zich had voorgedaan. (22) De brahmaan bevrijd van de strop,

nu vrij van angst, kwam weer tot zichzelf en bewees, blij de dienaren van Viṣṇu te zien, hen de eer door zijn hoofd voor hen te buigen. (23) De dienaren van de Hoogste Persoonlijkheid, o zondeloze, die begrepen dat hij iets wilde zeggen, verdwenen echter plotseling uit het zicht. (24-25) Ajāmila die door wat de dienaren van Viṣṇu en Yamarāja hadden gezegd over Heer Hari, aldus beter op de hoogte was geraakt van wat zuiverheid van dharma in relatie tot de Heer [het Bhāgavatam] inhoudt, hoe dat beschreven wordt in de Veda's en hoe iemand geconditioneerd door de natuurlijke geaardheden in zijn toewijding tot de Allerhoogste Heer direct gezuiverd raakt door te luisteren naar de verheerlijking van de naam, had grote spijt van al de slechte daden die hij zich herinnerde: (26) 'Helaas, omdat ik de beheersing over mezelf verloor toen ik kinderen verwekte met deze vrouw van laag allooi, verloor ik al mijn brahmaanse kwaliteiten en eindigde ik in de opperste misère. (27) Een eerlijk man veroordeelt hem die zijn kuise, jonge vrouw in de steek liet ter wille van een relatie met een onkuise meid die van drinken houdt. Verdoemd ben ik die in zonde vervallen zijn familie te schande maakte! (28) Mijn hulpeloze oude vader en moeder hadden, met geen andere verwant om voor hen te zorgen, het moeilijk toen ze door mij, zo ondankbaar als iemand zonder klasse, helaas in de steek werden gelaten. (29) Ik ben duidelijk gedoemd in de allerverschrikkelijkste hel te belanden waar zij, die vol van lust braken met het dharma, de vergelding van Yamarāja moeten ondergaan. (30) Heb ik het gedroomd of ben ik getuige van een wonder hier? Waar zijn zij nu allemaal gebleven die me met de strop in hun handen aan het wegslepen waren? (31) En waar zijn die vier volmaakte persoonlijkheden van uitzonderlijke schoonheid gebleven die me bevrijdden toen ik, in de boeien geslagen, naar de hel werd weggesleept? (32) Omdat ik deze verheven toegewijden zag, moesten de zaken zich voor mij, ondanks mijn ongeluk, wel ten gunste keren. (33) Hoe zou een man, onzuiver bezig als de echtgenoot van een vrouw van lagere komaf, er anders toe in staat zijn om op zijn sterfbed zijn tong de heilige naam van de Heer van Vaikuṇṭha te laten uitspreken? (34) Waar blijf ik nu, als een bedrieger, zondaar in eigen persoon en schaamteloos vernietiger van zijn eigen cultuur, met deze immer gunstige, heilige naam van Nārāyaṇa? (35) Ik die zo bezig was zal me ervoor inspannen mijn zinnen, geest en ademhaling onder controle te krijgen, zodat mijn ziel niet nogmaals ten onder gaat in het duister van de onwetendheid. (36-37) Als ik mezelf bevrijd van dit gebonden zijn aan karmische handelingen op basis van lust en onwetendheid, zal ik een zelfgerealiseerde, alleraardigste, genadige en vredige vriend van alle levende wezens zijn en zal ik mijn ziel losmaken uit de val van het verstrikt zijn in *māyā* in de gedaante van een vrouw, een vrouw die met mij, gevallen als ik was, speelde alsof ik een huisdier was. (38) Het aldus opgevend met het 'ik' en 'mijn' van het lichaam en wat dies meer zij, zal ik, zonder de valsheid, in meditatie op het doel, mijn geest richten op de Allerhoogste Heer met behulp van het zuiverende zingen van Zijn naam en dergelijke.'

(39) **B**evrijd van alle gebondenheid door enkel maar een ogenblik omgang te hebben met de heilige toegewijden, gaf hij aldus het idee van een materieel le-

ven op en begaf hij zich naar de plaats waar de Ganges de laagvlakten instroomt [te Hardvar 'de poort naar Hari']. (40) Aldaar in een oord voor het disciplineren van de geest [een ashram of tempel] keerde hij, met het doen van yoga-oefeningen, zijn geest naar binnen, weg van zijn zintuigen, en richtte hij zich op het ware zelf. (41) Geheel verzonken in dat zelf koppelde hij zichzelf vervolgens los van de [werking van de] geaardheden [van de tijd] en wijdde hij zich aan het absolute in de vorm van de Heer die zuiver bewustzijn is. (42) Zo gauw zijn geest en intelligentie hun anker hadden gevonden, zag hij de [vier goddelijke] personen voor zich die hij voordien had gezien, en boog de brahmaan eerbiedig zijn hoofd. (43) Toen hij hen daar op die heilige plaats aan de Ganges zag, gaf hij direct zijn voertuig van de tijd, zijn lichaam op, om de oorspronkelijke geestelijke gedaante [*svarūpa*] aan te nemen die past bij een metgezel van de Heer. (44) De man van kennis klom daarop, samen met de dienaren van de Heer, aan boord van een hemelvoertuig [een *vimāna*] gemaakt van goud en vertrok naar de hemel waar de echtgenoot van de Geluksgodin [Viṣṇu] zich ophoudt. (45) Hij die alle dharma had opgegeven, die was getrouwd met een laaggeboren meid, was vervallen in abominabele handelingen, al zijn geloften had gebroken en in een hels leven was beland, vond aldus terstond bevrijding toen hij de naam van de Allerhoogste Heer zong. (46) Om niet opnieuw gehecht te raken aan baatzuchtig handelen, bestaat er daarom, voor personen die graag willen ontsnappen aan de materiële gebondenheid, geen betere methode om te breken met de karmische gevolgen dan het herhaalde zingen van de naam van Hem die de toevlucht van alle heilige plaatsen vormt. Alle andere methoden leiden tot een geest besmet door hartstocht en onwetendheid. (47-48) Welke persoon ook die met geloof verneemt over of met grote toewijding deze vertrouwelijke geschiedenis navertelt die je van alle zonde bevrijdt, zal niet op het gezag van de dienaren van Yamarāja naar de hel gaan, maar worden verwelkomd in de geestelijke wereld van Viṣṇu, wat voor ongunstigs [hij] ook [deed in zijn leven]. (49) Als Ajāmila ten tijde van zijn dood door vast te houden aan de naam van de Heer naar de hemel ging, ook al doelde hij op zijn zoon, wat zou dat dan niet inhouden voor iemand die met geloof en liefde vasthoudt aan de naam?'

*: Het is dit vers dat *ācārya's* als Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura van de erfopvolging aanhalen om het argument schriftuurlijk te onderbouwen dat het zingen van de heilige naam iemand onmiddellijk zal zuiveren van alle zonden. Het is de manier waarop men de bescherming van de Heer aanroept. Het is Zijn dharma daaraan gevolg te geven. Hij zal er zelfs voor incarneren als dat nodig is zoals hij uitlegt in de Gītā (4: 7). Hij daalde om deze reden ook als Heer Caitanya neer, daartoe aangeroepen door Śrī Advaita. Op die manier stelde hij opnieuw de noodzaak aan de orde van dit Bhāgavatam en het zingen van de heilige namen ter wille van de religieuze hervorming van de mensen van onze moderne tijd.

6.3 - Yamarāja Instrueert Zijn Boodschappers

(1) **D**e koning zei: 'Wat was het antwoord van de god, de Koning van het Dharma, Yamarāja, nadat hij had gehoord wat zijn dienaren te zeggen hadden over het dwarsbomen van zijn opdracht toen ze verslagen werden door de dienaren van de Doder van Mura [Kṛṣṇa], Hij die heerst over alle mensen van de wereld? (2) O *ṛṣi*, dit doorkruisen van de opdracht van een godheid als Yamarāja was iets ongehoords. Ik ben ervan overtuigd dat niemand anders dan u, o wijze, de twijfels van de mensen op dit punt weg kan nemen.'

(3) **Ś**rī Śuka zei: 'De dienaren van de dood, o Koning, wiens plannen waren verijdeld door de mannen van de Allerhoogste Heer, stelden hun meester Yamarāja, de heerser over de stad Saṁyamanī, [als volgt] op de hoogte. (4) De Yamadūta's zeiden: 'Hoeveel heersers zijn er eigenlijk in deze materiële wereld, o meester, wie zijn er verantwoordelijk voor de gevolgen van het verrichten van de drie soorten van handelingen [*karma, akarma* en *vikarma* ofwel baatzuchtig, onbaatzuchtig en misdadig, zie B.G. 4: 17]? (5) Gegeven de vele autoriteiten in deze wereld om de zondaar wel of niet te bestraffen, voor wie is er dan de [bit-

terheid van de] dood [bij u hier] en voor wie [de nectar van de] onsterfelijkheid [in Vaikuṇṭha]? (6) Gezien de verscheidenheid aan bestuurders voor de vele *karmī's* [baatzuchtige personen] in deze wereld, moet er dan niet één centraal bestuur zijn, zoals dat met de verschillende leiders van de departementen van de staat het geval is? (7) In die zin zou u de ene allerhoogste heer en meester over alle levende wezens zijn, met inbegrip van de andere heersers; u zou de meester van bestraffing zijn die het verschil tussen goed en kwaad uitmaakt in de menselijke samenleving. (8) Maar in deze wereld is daar niets van terug te vinden, nu uw opdracht, de straf die u uitdeelde, werd aangevochten door vier van de meest schitterende en volmaakte wezens. (9) Krachtdadig sneden ze de touwen door en bevrijdden ze deze zondaar die door ons in uw opdracht werd meegevoerd naar de plaatsen van vergelding. (10) Over hen die zo snel ter plekke arriveerden en 'Vrees niet' zeiden toen het woord 'Nārāyaṇa' werd uitgesproken, zouden we graag van u vernemen, alstublieft.'

(11) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Hij, Heer Yamarāja, de heerser over alle levensvormen, gaf aldus verzocht zijn dienaren antwoord, blij als hij was te worden herinnerd aan de lotusvoeten van de Heer. (12) Yamarāja zei: 'Verheven boven mij is er een ander, een andere Heer, die als de schering en inslag van stof is voor al de bewegende en niet-bewegende levende wezens. In Hem treft men de ganse kosmos aan en van Hem zijn er de deelaspecten van handhaving [Viṣṇu], schepping [Brahmā] en vernietiging [Śiva] van dit universum. De gehele schepping staat onder Zijn controle zoals een stier wordt beheerst met een touw door zijn neus. (13) Net zoals men ossen vastmaakt aan een touw bindt Hij de mensen met verschillende basisnamen en plichten [van *varṇa* en *āśrama*] aan Zijn woord [de Vedische kennis], waarnaar ze angstvallig hun offers voor Hem brengen. (14-15) Ik, de Heer van de dood, Indra de koning van de hemel, Nirṛti van de chaos, Varuṇa van het water, Candra van de maan, Agni van het vuur, Śiva van de vernietiging, Pavana van de lucht, Brahmā van de schepping, Sūrya van de zon, Viśvāsu van de schoonheid [zie 4.18: 17], de acht Vasu's van de goedheid, de Sādhya's van de cultivering, de Marut's van de wind, de Rudra's van de woede, de Siddha's van de volkomenheid en anderen die orde scheppen in het universum, alsmede onsterfelijke bestuurders als Bṛhaspati en wijzen als Bhṛgu, hebben, ondanks dat ze beheerst worden door de goedheid en dat ze vrij zijn van de [lagere kwaliteiten van de] hartstocht en de onwetendheid, onder de invloed van Zijn begoocheling geen weet van Zijn beweegredenen. En hoeveel temeer zou dat niet gelden voor anderen dan zij? (16) Hij, de Superziel aanwezig in het hart van alle wezens, kan in feite niet worden waargenomen of gekend middels de zinnen, de geest, de adem of door middel van bedenkingen en bewoordingen, net zoals de verschillende delen van het lichaam ook de ogen niet kunnen zien die over hen waken [vergelijk B.G. 7: 26]. (17) De aantrekkelijke dienaren van de onafhankelijke, bovenzinnelijke Heer die heerst over alles, de Meester van Māyā, de Grote Ziel, bewegen zich over het algemeen rond in deze wereld met Zijn fysieke kwaliteiten en aard. (18) Viṣṇu’s dienaren, de Viṣṇudūta’s, die door de verlichte zielen worden aanbeden, hebben gedaanten die men zelden te zien krijgt

en hoogst wonderlijk zijn om te aanschouwen. Ze beschermen de stervelingen die de Heer zijn toegewijd tegen vijanden en tegen mijn mannen, zodat ze praktisch aan alle kanten bescherming genieten. (19) De grote *ṛṣi's*, de goden, de besten van perfectie en ook de demonen, de mensen alsmede zij die zich verlaten op kennis [de Vidhyādhara's] en de muzikanten van de hemel [de Cāraṇa's] en dergelijken, hebben geen weet van het [geheel van het] dharma dat door de Allerhoogste Heer persoonlijk wordt voorgeleefd. (20-21) Heer Brahmā, Nārada, Heer Śiva, de vier Kumāra's, Kapila, Manu, Prahlāda, Janaka, Bhīṣma, Bali, de zoon van Vyāsa [Śuka] en ikzelf [Yamarāja]; wij, deze twaalf [*mahājana's*], hebben kennis van het *bhāgavata-dharma* [de emancipatie in overgave aan de Heer] mijn beste dienaren, dat zeer vertrouwelijk, verheven en moeilijk te doorgronden is. Hij die het begrijpt bereikt het eeuwige leven [vergelijk 3.32: 2 en B.G. 18: 66]. (22) Wij allen erkennen dat voor de mensen levend in deze materiële wereld de yoga van toewijding tot de Allerhoogste Heer, die begint met het zingen van de heilige naam, het opperste dharma vormt. (23) Denk eraan, mijn zoons, hoe door het uitspreken van de heilige naam zelfs Ajāmila verlost werd van de strop van de dood. (24) Zelfs een zondaar als Ajāmila bereikte toen hij stierf de bevrijding door met 'Nārāyaṇa' enkel onschuldig om zijn zoon te roepen. Zoveel van het gezamenlijk bezingen van Zijn kwaliteiten, namen en handelingen is al genoeg [als bewijs van goede wil] om de zonden van de mens te verdrijven. (25) Grote persoonlijkheden hebben hiervan [van deze waarheid, deze leidraad] vrijwel geen weet, daar hun geesten verbijsterd raakten door *māyā*, de begoochelende energie van de godin, en omdat hun intelligentie in grote mate zijn scherpte verloor door de last van de baatzuchtige handelingen en de zoetheid van de bloemrijke taal van het offeren volgens de voorschriften [van de Veda's, zie ook B.G. 2: 42-43]. (26) Dit wetend gaan scherpzinnige zielen met volle overgave over tot de yoga van liefde voor de Allerhoogste en Onbegrensde Heer. Dergelijke personen verdienen het daarom niet door mij te worden bestraft. En als er al sprake zou zijn van een val van hen, dan zal ook dat teniet worden gedaan door de verheven lof waar ze uiting aan geven. (27) Zij, de toegewijden, die gelijkgezind jegens allen van overgave zijn aan de Allerhoogste Heer en wiens heilige geschiedenissen de lofzang vormen van de halfgoden en vervolmaakten, moeten nimmer door jullie worden benaderd, want ze worden volkomen beschermd door de strijdknots van de Heer. Het is niet aan ons hen te straffen, net zomin als het de tijd gegeven is [te beslissen over goed en kwaad]. (28) Gemeenschappen van bovenzinnelijke, zwaangelijke zielen, die vrij van materiële gebondenheid van zelfverwerkelijking zijn, genieten onophoudelijk de honing van de lotusvoeten. [Maar] zij die een huishoudelijk bestaan genieten vol verlangens van gehechtheid, bevinden zich op de weg naar de hel. Leidt hen aan mij voor die zich in hun valsheid tegen Mukunda, de Heer van de Bevrijding, keerden [vergelijk 2.1: 4]. (29) Zij die voor de waarheid op de vlucht zijn en tekort schieten in hun plichten jegens Heer Viṣṇu, zij wiens tongen niet de namen en kwaliteiten uitdrukken van de Allerhoogste Heer, Hem niet in hun hart dragen of Zijn lotusvoeten herinneren en niet één enkele keer hun hoofden bogen voor Kṛṣṇa [in een tempel b.v., zie B.G. 4: 4-6], leidt hen allen aan mij voor. (30)

Ik bidt dat Hij, de Allerhoogste Heer, de oorspronkelijke en oudste persoon Heer Nārāyaṇa, mij excuseert voor de grove overtreding van de minachting die mijn dienaren toonden. Wij, ik en mijn mannen, verkeerden in onwetendheid en smeken derhalve met gevouwen handen de hoogst vererenswaardige, alomtegenwoordige Persoonlijkheid Gods om vergeving.'

(31) [**Ś**rī Śuka zei:] 'Begrijp daarom, o afstammeling van Kuru, dat de verheerlijking van Heer Viṣṇu [m.n. het gezamenlijk zingen van Zijn naam; *saṅkīrtana*] de hoogste vorm van boete [of afdoen] vormt, het beste is wat men kan doen in de wereld om de zonde de baas te worden, hoe groot die ook is. (32) De harten van hen die altijd luisteren naar en zingen over de heldhaftigheid van de Heer die in staat is alle zonde weg te vagen, raken door hun toegewijde dienst, hun bhakti, zeer eenvoudig gezuiverd, terwijl dat niet zo gemakkelijk gaat als het hart uitgaat naar [enkel] geloften en rituelen. (33) Degene die vasthoudt aan de honing van Kṛṣṇa's lotusvoeten, zal niet nogmaals verlangen te genieten van de begoochelende kwaliteit van de natuur [*māyā*] die leed veroorzaakt. Ieder ander echter, die bekoord door de lust probeert iets te doen om de hartstocht uit zijn ziel te wassen, zal de hartstocht weer zien terugkeren.

(34) **D**e dienaren van Yamarāja die door de woorden van hun meester werden herinnerd aan de glorie van de Heer, stonden daarvan versteld. Van toen af aan, o Koning, vreesden ze de persoon te zien, de toegewijde, die vrij van angst is omdat die zijn toevlucht heeft genomen tot de Onfeilbare. (35) Toen de oppermachtige wijze de zoon van Kumbha [Agastya Muni] in de Malaya-bergen verbleef en de Heer aanbad, heeft hij mij deze zeer vertrouwelijke geschiedenis verteld.'

6.4 - De Haṁsa-guhya-gebeden door Prajāpati Dakṣa Opgedragen aan de Heer

(1-2) **D**e koning zei: 'U hebt me in het kort uitgelegd hoe de goden, de demonen en de menselijke wezens, de reptielen, de zoogdieren en de vogels tijdens de heerschappij van Svāyambhuva Manu [zie canto 3] ontstonden. Ik zou hier graag uitgebreid over willen vernemen, mijn heer, alsook over het vermogen van de bovenzinnelijke, Allerhoogste Heer, waarmee die tweede schepping tot stand werd gebracht.'

(3) **Ś**rī Sūta zei: "O beste van de wijzen [bijeengekomen te Naimiṣāraṇya zie canto 1.1], toen hij vernam over dit verzoek van de koning prees de grote yogi, de zoon van Vyāsa hem en gaf hij antwoord. (4) Śrī Śuka zei: 'Toen de Pracetā's, de tien zonen van koning Prācīnabarhi, terugkeerden van [hun meditaties] nabij de oceaan, zagen ze dat de ganse planeet overwoekerd was door geboomte [zie 4.24, 4.30, 4.31]. (5) Prikkelbaar door hun verzakingen werden ze kwaad over de bomen [en de landbouw die was verwaarloosd in hun afwezigheid] en wakkerden ze, met de lucht uit hun monden, een vuur aan met de bedoeling alle bossen af te branden. (6) Toen de koning van het woud, de grote Soma [de maangod], zag dat

alle bomen werden verbrand door het laaiende vuur, o zoon van Kuru, sprak hij als volgt teneinde hun woede tot bedaren te brengen.

(7) '**V**erbrand de arme bomen niet tot as, o fortuinlijke zielen! Aangezien jullie bekend staan als de beschermers van de levende wezens, is het jullie taak om te streven naar [het welzijn en] de groei van hen allen. (8) Vergeet niet dat de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Heer, de oorspronkelijke, onveranderlijke Vader en almachtige beschermer, al de bomen, de planten en de gewassen schiep om tot voedsel te dienen. (9) De niet-bewegende levende wezens dienen [met hun vruchten en bloemen] als voedsel voor hen die vleugels hebben en zij die geen ledematen hebben [zoals grassen] dienen als voedsel voor degenen met poten zonder handen of klauwen. De vierbenigen op hun beurt zijn er voor de dieren met klauwen en voor de tweebenigen [om respectievelijk met hun vlees en melk van dienst te zijn]. (10) Uw vader [Prācīnabarhi] en de God van de Goden, o zondelozen, gaven u opdracht om nageslacht te produceren. Hoe kunnen jullie dan [in God's naam] de bomen tot as verbranden [die alle levende wezens in leven houden]? (11) Volg enkel het pad van de heiligen, zoals jullie vader, grootvader en overgrootvader dat deden, en bedwing de woede die in u opkwam! (12) De heerser beschermt zijn onderdanen, zoals ouders vrienden zijn voor hun kinderen, zoals oogleden de ogen beschermen, zoals een echtgenoot zijn vrouw beschermt, zoals een huishouder voor mensen in nood zorgt en zoals de wijzen de onwetenden een warm hart toedragen. (13) De Superziel die Zich ophoudt in de lichamen van alle levende wezens is Heer en Meester over allen. Probeer die lichamen te zien als Zijn verblijfplaats [Zijn tempel] en moge Hij aldus tevreden over u zijn. (14) Een ieder die door zelfonderzoek de zo machtige woede weet te onderwerpen, die als een donderslag bij heldere hemel zomaar de kop kan opsteken, ontstijgt de geaardheden van de natuur. (15) Laat dat verbranden van die arme bomen afgelopen zijn, moge er met jullie het welzijn van de resterende bomen zijn en aanvaard alstublieft als uw echtgenote de dochter [genaamd Māriṣā, geboren uit een Apsara genaamd Pramlocā] die door hen werd opgevoed.'

(16) **O** Koning, na aldus de zoons te hebben toegesproken, schonk koning Soma hen het Apsarameisje, dat heel mooie heupen had, en keerde hij terug [naar zijn verblijf]. Ze trouwden met haar overeenkomstig het dharma. (17) In haar verwekten ze Dakṣa, de zoon van de Pracetā's, dankzij wiens voortplantingsdrift de drie werelden daarna werden bevolkt door nageslacht. (18) Luister nu aandachtig naar mijn verhaal hoe Dakṣa, die zo gek was op zijn dochters, middels zijn zaad en zeker ook middels zijn geest, al dat leven voortbracht. (19) Allereerst schiep de *prajāpati* met zijn geest de levens van al die goddelijke en goddeloze wezens, met inbegrip van al de wezens door hen beheerst die vliegen, zich over de aarde bewegen of die zwemmen. (20) Maar inziend dat deze schepping van levende wezens zich niet vermeerderde, ging Dakṣa naar de voet van het Vindhyagebergte alwaar hij de zwaarste boetedoeningen volbracht. (21) Daar op die gunstigste plaats om aan alle zonde een einde te maken, de heilige plaats genaamd Aghamarṣaṇa, stelde hij de Heer tevreden door met onthouding

regelmatig rituelen uit te voeren. (22) Ik zal u nu uitleggen hoe hij met de Haṁsa-guhya ['het geheim van de zwaan']-gebeden de Heer tevredenstelde, hoe hij Hem als de Allerhoogste Persoonlijkheid voorbij de zinnen wist te behagen. (23) Dakṣa zei: 'Mijn eerbetuigingen voor Hem, die ons doet inzien hoe we de geaardheden en de materiële energie te boven kunnen komen waaraan alle levende wezens gebonden zijn, voor Hem, de uit zichzelf geboren Heerser boven iedere maat en berekening verheven, die in Zijn verblijfplaats niet waarneembaar is voor een materieel gestuurde intelligentie. (24) Mijn respectbetoon voor de vriend waarmee men in dit lichaam samenleeft en van wiens vriendschap de persoon geen weet heeft, precies zoals de zinsobjecten geen weet hebben van het zintuig dat hen waarneemt. (25) Het levend wezen heeft kennis van dit lichaam met zijn soorten adem, zijn interne en externe zinnen, zijn elementen en zinsobjecten die [materieel als ze zijn] geen kennis hebben van zichzelf, van elkaar of van wat zich buiten hen bevindt. Maar het levende wezen dat bekend is met de natuurlijke geaardheden en al deze zaken, kent [op zijn beurt weer] niet Hij die allen kent. Ik prijs Hem, deze onbegrensde Heer. (26) Als het denken [in de vervoering van de yoga] tot staan is gebracht en daarmee een einde is gekomen aan de namen en voorstellingen van een materiële zienswijze en heugenis, zal men Hem waarnemen in Zijn unieke spirituele volkomenheid. Hem, die zwaangelijke persoonlijkheid [*] die men zich realiseert in de zuiverste staat, betoon ik mijn respect. (27-28) Precies zoals zij die bedreven zijn in het offeren het vuur dat opgesloten zit in brandhout vrijmaken met het zingen van de vijftien hymnen [de Sāmidhenī-mantra's], ontdekken zij die toegewijd zijn Hem die Zich met Zijn spirituele krachten in hun hart verbergt dat overdekt wordt door de drie geaardheden en de negen verschillende aspecten van de materie [van de materiële natuur en haar zestien elementen - *prakṛti*, de individuele ziel - de *puruṣa*, de kosmische intelligentie - de *mahat-tattva*, het valse ego - *ahaṅkāra*, en de vijf zinsobjecten - de *tanmātra's*, zie b.v. 3.26: 11]. Hem die men zich realiseert in gelukzaligheid als men passief zittend [in meditatie] zich bevrijdt van het geheel van de begoochelende verscheidenheid, Hij van alle namen, Hij, de gigantische gedaante van het universum, moge Hij, dat ondoorgrondelijke reservoir van alle kwaliteiten mij genadig zijn. (29) Wat men ook uitdrukt in woorden, vaststelt in bezinning, zintuiglijk waarneemt of in gedachten heeft, alles wat bestaat als een uitdrukking van de drie geaardheden, kan niet Zijn essentiële aard zijn. Men kent Hem naar waarheid [enkel] als de oorzaak van de schepping en vernietiging van dat wat gekenmerkt wordt door de geaardheden. (30) [Alles bevindt zich] in Hem, [alles komt] uit Hem [voort en] door Hem [wordt alles bewogen]. [Alles is] van Hem en [alles is er] voor Hem. Of Hij nu handelt of tot handelen aanzet, Hij is de alom bekende Allerhoogste Oorzaak van zowel het materiële als het spirituele bestaan. Hij is Brahman, de Oorzaak Aller Oorzaken, de onvergelijkelijke Ene buiten wie er geen andere oorzaak te vinden is. (31) Mijn eerbetuigingen voor die onbegrensde, allesdoordringende Heer van alle bovenzinnelijke eigenschappen, over wiens vele energieën discussiërend de woordvoerders van de verschillende filosofieën, van mening verschillend dan wel overeenstemmend wat betreft oorzaken, in hun creativiteit voortdurend verbijsterd zijn over het ware zelf, de Superziel. (32) Dat wat [b.v.] wordt besproken in de filosofieën van *sāṅkhya* [analyse, getallen] en yoga [bewustzijnsvereniging, devotie] leidt, met het zich bekennen tot de ene absolute

waarheid - waarin men het eens is over de goedgunstigheid van de bovenzinnelijke, volkomen oorzaak -, tot een waarnemen van verschillende, tegengestelde kenmerken van wat er wel zou zijn [het absolute heeft vorm: *sākāra*] en wat er niet zou zijn [het absolute is vormloos: *nirākāra*, vergelijk 5.26: 39]. (33) Om van genade te zijn voor de toegewijden aan Zijn lotusvoeten manifesteert Hij, de eeuwige, Allerhoogste Persoonlijkheid die niet aan enige naam of vorm gebonden is, zich met de gedaanten en heilige namen waarmee Hij geboorte neemt en tot actie overgaat. Moge Hij, de transcendentie in eigen persoon, mij genadig zijn. (34) Hij die, langs de materiële wegen van kennis, zich vanuit de kern van het hart manifesteert overeenkomstig de verlangens van ieder levend wezen, krijgt materiële kwaliteiten zoals de wind dat doet die waait over de aarde [en neemt zo de gedaanten van de halfgoden aan, zie B.G. 7: 20-23]. Moge Hij, mijn Heer, mijn wens [Hem te mogen dienen] in vervulling doen gaan.'

(35-39) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus te zijn geprezen met de opgedragen gebeden verscheen de Allerhoogste Heer, Hij die zorgt voor de toegewijden, ter plekke in Aghamarṣaṇa, o beste onder de Kuru's. Met Zijn voeten op Garuḍa's schouders hield Hij met Zijn acht lange en machtige armen, de werpschijf, de schelphoorn, het zwaard, het schild, de pijl, de boog, het touw en de knots omhoog. Zijn intens blauw-zwarte gedaante was gehuld in gele kledij, Zijn gezicht en blik waren zeer opgewekt en Zijn lichaam was gesierd met een bloemenslinger die tot Zijn enkels reikte. Gesierd met het stralende Kaustubha-juweel, het Śrīvatsa-merkteken, een grote geronde helm, glitterende haaien-oorhangers, een gordel, ringen om Zijn vingers, armbanden om Zijn polsen en bovenarmen en met Zijn enkelbelletjes, betoverde Zijn verschijning de drie werelden. Als de schittering van de drie werelden werd de Heer omringd door Zijn eeuwige metgezellen Nārada, Nanda en de leiders van de halfgoden en werd Hij met hymnen bezongen door de volmaakten en de bewoners en zangers van de hemel. (40) Die hoogst wonderbaarlijke gedaante ziend, was de *prajāpati* aanvankelijk bevreesd, maar toen wierp hij zich met de haren op zijn lichaam recht overeind [verheugd] languit voorover ter aarde om zijn respect te betuigen. (41) Vanwege het grote geluk dat zijn zinnen doortrok als rivieren die volstromen met bergstroompjes, was hij niet in staat een woord uit te brengen. (42) Toen Hij een grote toegewijde als hij voor zich uitgestrekt zag vol van verlangen naar meer leven in de wereld, richtte Janārdana, Hij die allen tot vrede beweegt en die op de hoogte is van ieders hartewens, zich als volgt tot Dakṣa. (43) De Allerhoogste Heer zei: 'O zoon van de Pracetā's, u zo hoogst fortuinlijk vervolmaakte met een groot geloof uw goede zelf door uw boetedoeningen en bereikte, met Mij als uw voorwerp van verlangen, de hoogste staat van liefde. (44) Ik ben zeer tevreden over u, o heerser over de mensen, vanwege uw boete [van fundamenteel belang] voor het floreren van de levende wezens in deze wereld. Het is Mijn wens dat ze zich vermeerderen. (45) Brahmā, Śiva, de stamvaders, de Manu's en de heersende goden [zoals de goddelijkheid van de zon en de maan] zijn allen expansies van Mijn energieën en vormen de oorzaak van het welzijn van alle levende wezens. (46) Het religieuze boeten is Mijn hart, o brahmaan, de Vedische kennis is Mijn lichaam, de spiritu-

ele activiteiten zijn de vorm die Ik aanneem, de rituelen uitgevoerd volgens het dharma vormen Mijn ledematen en de godsbewusten [die het ongeziene goede geluk van de devotionele activiteiten bevorderen] zijn Mijn geest, ziel en levensadem. (47) In het begin, vóór de schepping, was Ik de enige die er bestond, buiten Mij was er niets te vinden. De buitenwereld en al het gekende was niet gemanifesteerd, zoals het is als men diep in slaap is. (48) Toen vanuit Mijn onbegrensd vermogen in Mij, behept met een oneindig aantal kwaliteiten, het universum als een manifestatie van de basiskwaliteiten [de *guṇa's*] zijn bestaan vond, ontstond daarin het eerste levende wezen Heer Brahmā, de ongeborene. (49-50) Op het moment dat hij, de Heer van alle halfgoden, met Mijn vermogen begiftigd, de schepping tot stand probeerde te brengen, achtte hij zich daar niet toe in staat. Ik inspireerde de god er toen toe om de zwaarste boetedoening te volbrengen. En zo vonden in het begin de negen grote persoonlijkheden [de wijzen] van de schepping hun bestaan vanuit hem, zij waaruit u allen bent voortgekomen [zie 3.24: 21 en ook 3.8]. (51) O Prajāpati Mijn beste zoon, aanvaard als uw echtgenote de dochter van Prajāpati Pañcajana genaamd Asiknī. (52) Volgens de regels van de religie seksueel verenigd als man en vrouw zal u, getrouwd met deze vrouw die van een zelfde opvatting van voortplanten is, wederom [zie 4.2] al het nageslacht voortbrengen [dat u zich wenste. Zie ook B.G. 7: 11]. (53) Onder de invloed van Mijn begoochelende energie overgaand tot seksuele handelingen, zullen al de generaties na u eveneens offers aan Mij opdragen.'

(54) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus gesproken te hebben verdween de Allerhoogste Heer, de schepper van het hele universum, recht voor zijn ogen alsof Hij, de Persoonlijkheid van God, een droombeeld was geweest.'

*: Hij wordt een zwaan genoemd omdat Hij het ware van het onware kan scheiden, zoals een zwaan melk uit water kan ziften.

6.5 - Nārada Muni Vervloekt door Prajāpati Dakṣa

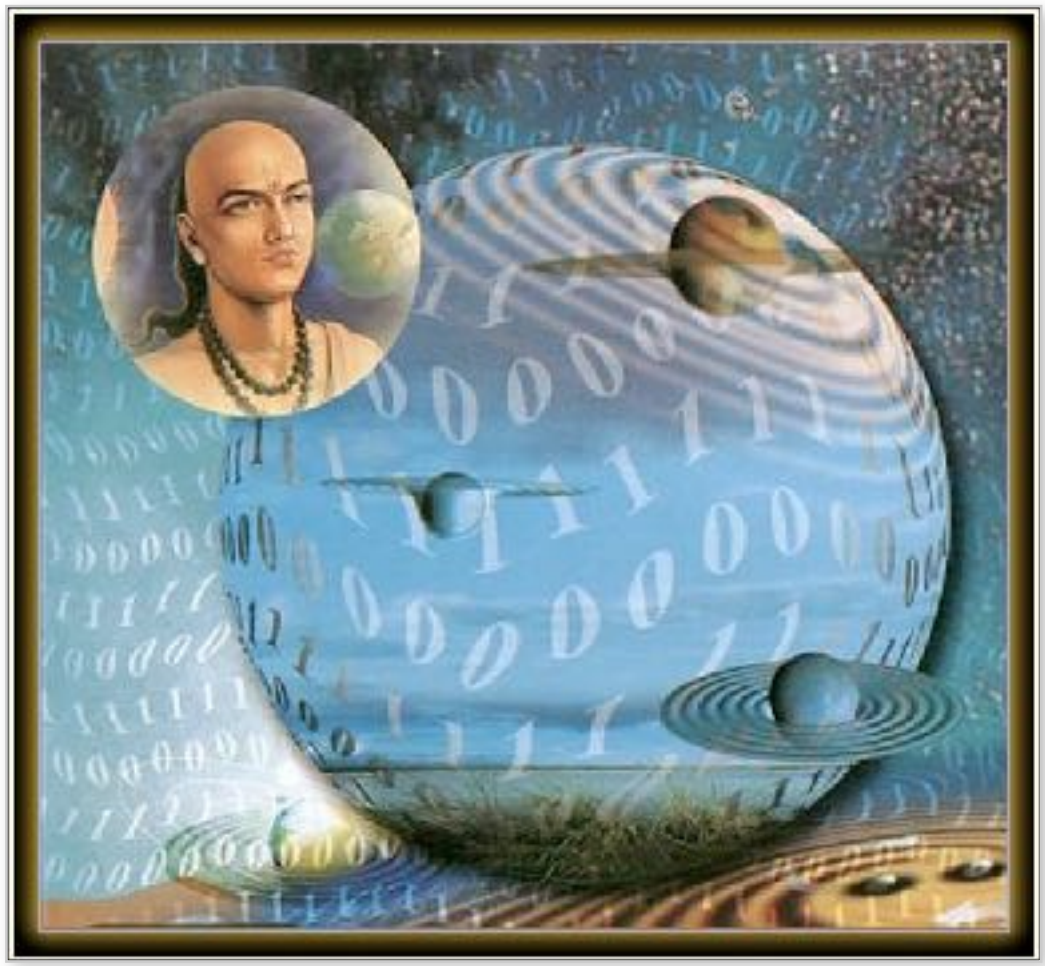

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Ertoe gedreven door Heer Viṣṇu's uitwendig vermogen [*māyā*] verwekte hij [Dakṣa] in zijn vrouw genaamd Pāñcajanī [Asiknī] een groot aantal hoogst machtige zoons die de Haryaśva's werden genoemd. (2) Met hen allen van een soortgelijk karakter en manier van rechtschapen bezig zijn, o Koning, begaven de zonen van Dakṣa, gehoorzamend aan de opdracht van hun vader om te zorgen voor nageslacht, zich in westelijke richting. (3) Er bevindt zich daar waar de Sindhu [de huidige Indus] de oceaan instroomt een meer genaamd Nārāyaṇa-saras, dat een zeer belangrijke heilige plaats vormt die wordt bezocht door de wijzen en de vervolmaakten. (4-5) Hoewel het in aanraking verkeren met dat water afdoende was om hen volledig te zuiveren van hun onzuivere gedachten, voelden ze zich sterk aangetrokken tot de praktijken van de verheven zielen [aldaar] en volbrachten ze [aldus] met overtuiging de zwaarste boetedoeningen. Toen ze er klaar voor waren om voor het doel van de groei van de bevolking hun bijdrage te leveren zoals hun vader hen dat had opgedragen, werden ze bezocht door de *devarṣi* [Nārada]. (6-8) Hij sprak tot hen als volgt: 'O Haryaśva's, ofschoon jullie de prinsen zijn die de dienst uitmaken, schieten jullie helaas tekort in ervaring. Als niemand van jullie inzicht heeft in de tijdelijkheid, de eindigheid van het aardse, hoe kunnen jullie dan ten dienste van de waarheid nageslacht verwekken? Bezie het als met een man wiens koninkrijk bestaat uit een gat in de grond vanwaaruit geen ontsnappen mogelijk is. Aan zijn zijde be-

vindt zich een promiscue vrouw die haar lichaam op allerlei manieren presenteert. Er is daar een rivier die twee kanten op stroomt bij een prachtig huis van vijfentwintig materialen waar een zwaan mooie verhalen vertelt terwijl er iets dat messcherp is hard aan het ronddraaien is. (9) Hoe kunnen jullie die hier niet van op de hoogte zijn, jullie die onwetend zijn wat betreft de schepping, nu de opdracht uitvoeren die jullie alleszins ervaren vader geschikt achtte voor jullie?'

(10) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Haryaśva's die raadselachtige woorden van de *devarṣi* hadden gehoord, namen ze hen in overweging met de volle inzet van hun intelligentie en ontwaakte hun onderscheidingsvermogen. (11) De aardse kwestie [het lichaam] was het veld van handelen, de eeuwige oorzaak die het levend wezen in beslag neemt en de basis vormt van zijn gebondenheid. Wat zou tijdgebonden arbeid nu voor nut hebben als men de eindigheid er niet van inziet? (12) Als men niet doorheeft dat er inderdaad één enkele heerser, één Allerhoogste Heer aanwezig is, die niet kan worden waargenomen, die niet geschapen [of geboren] is en die onafhankelijk als Zijn eigen toevlucht in het voorbije er als de vierde dimensie [van de Tijd] is, wat is dan de zin van tijdelijke vruchtdragende bezigheden? (13) Als iemand in zijn onwetendheid vertrokken is naar de lagere regionen [in het gat] vanwaar hij niet terugkeert, net zo min als hij terugkeert van het geestelijk bereik in het voorbije, wat voor zin hebben dan zijn tijdelijke karmische handelingen in deze wereld [vergelijk B.G. 9: 4 en 8: 15]? (14) Met de verschillende dingen die het levend wezen met zijn intelligentie probeert, bezeten van hartstocht etc., is hij als een vrije vrouw die zich op vele manieren presenteert. Wat heeft het voor zin zich in te spannen voor resultaten, als men het [transcendentale] einde van die gedaantewisselingen niet kent in deze wereld? (15) Als men aldus is onderworpen aan de materiële gang van zaken, verliest men zijn status als een zelfstandige autoriteit als gevolg waarvan de intelligentie zich onwetend beweegt als een ontrouwe echtgenote. Wat is in deze wereld dan het nut van al je tijdgebonden handelingen? (16) Het illusoire van de materie geeft aanleiding tot schepping en vernietiging, hetgeen een rivier is die [aldus twee kanten op stroomt en] voor de verdwaasde geest [te] snel stroomt aan zijn oevers [om eruit te komen]. Wat voor nut heeft het om, zonder hier kennis van te hebben, je in te spannen voor een tijdelijk voordeel? (17) Als men in dit bestaan niet op de hoogte is van de vijfentwintig manieren [de elementen, zie 3.26: 11-15] om tegen de werkelijkheid van de Oorspronkelijke Persoon aan te kijken, die wonderlijke spiegel voor de individuele persoonlijkheid, welk voordeel behaal je dan met het je uitputten voor de valsheid van materieel gewin? (18) Als men niet in staat is [gelijk een zwaan] onderscheid te maken [tussen geest en materie] wat betreft de toevlucht die men moet nemen, als men wat betreft de Heer het heeft opgegeven met de geschriften [de *śāstra's*] die informeren over de wegen van gebondenheid en bevrijding, wat voor zin heeft het dan te worstelen in gehechtheid aan tijdelijke zaken? (19) Het, o zo scherpgerande, ronddraaiende rad van de Tijd bestiert de hele wereld naar eigen maat en orde; wat voor nut heeft het in deze wereld te ondernemen in verlangen naar resultaten als men hier niet van op de hoogte is [van deze orde van de tijd]? (20)

Hoe kan men, verstrikt in de geaardheden van de natuur [zie B.G. 18: 19-29], ook maar iets op touw zetten [zoals het verwekken van kinderen], als men de aanwijzingen van de geschriften van de Vader niet begrijpt die duidelijk maken hoe men een punt moet zetten achter de materiële manier van leven?'

(21) **A**ldus overtuigd, o Koning, deelden de Haryaśva's dezelfde mening. Hem [Nārada] omlopend vertrokken ze om het pad te betreden waarvan men niet meer terugkeert [zie ook B.G. 8: 16]. (22) De *muni* reisde door al de werelden terwijl hij met spirituele klanken de Heer van de Zinnen in gedachten hield en hij zo, innerlijk niet verdeeld, zijn bewustzijn betrok op de lotusvoeten [zie de bhajan Nārada Muni]. (23) Toen Dakṣa van Nārada vernam over het verlies van zijn zoons, die qua gedrag tot de besten van de besten behoorden, had hij het vol weeklagen zwaar te verduren. Het raakte hem diep om te zien wat er van zijn fijne zoons terecht was gekomen. (24) Tot vrede gebracht door de Aanstichter [Heer Brahmā] verwekte hij wederom in Pāñcajanī een groot aantal zoons die de Savalāśva's werden genoemd. (25) Op hun beurt door hun vader ertoe opgedragen het universum te bevolken, legden ze geloften af en gingen ze naar het Nārāyaṇa-sarasmeer, de plaats waar hun oudere broers eerder naar toe waren vertrokken voor hun perfectie. (26) Daar regelmatig badend, *japa* doend en mantra's reciterend ter wille van het Allerhoogste, volbrachten ze grote boetedoeningen die hen zuiverden van al de ongerechtigheid in hun hart. (27-28) Maandenlang enkel water drinkend en lucht etend gebruikten ze deze mantra om de Meester van alle Mantra's te aanbidden: 'Onze eerbetuigingen aan Heer Nārāyaṇa, de Grote Ziel die eeuwig verwijlt in de zuiverste goedheid, de grote zwaangelijke persoonlijkheid waarop wij mediteren [*oṁ namo nārāyaṇāya puruṣāya mahātmane viśuddha-sattva-dhiṣṇyāya mahā-haṁsāya dhīmahi*'].' (29) Zij die erop mediteerden om het universum te bevolken werden, o Koning, eveneens benaderd door de wijze Nārada die zich net als voorheen uitdrukte in betekenisvolle woorden: (30) 'O zoons van Dakṣa, luister alstublieft aandachtig naar mijn raad. Volg allen het pad van uw broers, waar u zo veel om geeft. (31) Een broeder trouw aan het pad van een oudere broeder die bekend is met het dharma [zie 6.1], is een vroom geassocieerd iemand die mag genieten met de Maruts [de windgoden van de broederschap].'

(32) **N**a zoveel gezegd te hebben vertrok Nārada, met zijn voor iedereen genadige visie, vandaar en zo kwamen ze ertoe het pad van de broers die hen voorgingen te volgen, mijn waarde vriend. (33) Op de juiste manier naar binnen gekeerd begaven ze zich op het bovenzinnelijk pad en zijn ze er, net als de nachten die afscheid nemen in het westen, tot op de dag van vandaag nog niet van teruggekeerd. (34) Op datzelfde ogenblik nam de Prajāpati vele ongunstige tekenen waar toen hij vernam hoe, als voorheen, er door Nārada van zijn zoons weer niets terecht was gekomen. (35) Overweldigd in zijn treurnis over zijn kinderen, viel hij bijna flauw. Hij werd zeer kwaad op Nārada en richtte zich, toen hij de *devarṣi* ontmoette, woedend tot hem met trillende lippen. (36) Śrī Dakṣa zei: 'Jij valse prediker uitgedost als een heilige! Welk een schande heb je ons bezorgd.

Arme jongens met een gebrek aan ervaring heb je het pad van bedelaars gewezen! (37) Met hen in het geheel niet vrij van de drie schulden [aan de heiligen, de goden en de vader middels het celibaat, ceremoniën en nageslacht], heb je, met minachting voor hun plichten, hun de weg geblokkeerd naar het goede geluk op aarde en in het hiernamaals, jij zondaar! (38) Aldus heb je harteloos het verstand van die jongens bedorven. Rondtrekkend als een metgezel van de Heer, heb je Hem schaamteloos te schande gemaakt! (39) Besef goed dat de besten van de Heer altijd vol van ijver zijn om de gevallen zielen te zegenen. Maar niet jij, jij hebt werkelijk de band van vriendschap verbroken en tweedracht gezaaid onder mensen die in harmonie leven [vergelijk B.G. 18: 68-69]. (40) Met je valse leer [van enkel gericht zijn op de Absolute Waarheid], denk je dat de verzaking wordt bereikt door de banden van genegenheid te verbreken, maar zo werkt verzaking niet bij mensen. (41) Iemand kan niet de pijnlijke gevolgen ervaren van zinsgenoegens zonder genoten te hebben. Uiteindelijk zal men op een natuurlijke manier afzien van [zinsbevrediging door de eigen ervaring], niet omdat anderen je op een ander idee brachten. (42) Zij met een vrouw en kinderen die eerlijk zijn, nemen de last van Vedische verplichtingen op zich; het onverdraaglijke onrecht dat jij ons hebt aangedaan kan ik [éénmaal] vergeven. (43) Maar jij die de lijn van erfopvolgers doorbreekt mag, vanwege het kwaad dat je voor de tweede keer hebt aangericht, o dwaas, in je omzwervingen nergens in de wereld een plek, nergens een vaste verblijfplaats, vinden.'

(44) **Ś**rī Śuka zei: 'Nārada Muni, die het allemaal verdroeg zoals dat een volleerd heilige past [zie ook 3.25: 21-27 en B.G. 12: 13-20], zei enkel: 'Begrepen, het zij zo', hoewel hij zelf de man was met de touwtjes in handen.'

6.6 - Het Nageslacht van de Dochters van Dakṣa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De zoon van de Prāceta's, tot vrede bewogen door Heer Brahmā, verwekte op zijn vriendelijk verzoek [zich wederom voort te planten] daarna [nadat hij Nārada had vervloekt] bij zijn vrouw Asiknī zestig dochters die allen zeer op hun vader gesteld waren. (2) Tien van hen schonk hij weg aan koning Dharma [Yamarāja], Kaśyapa gaf hij er dertien, zevenentwintig werden er aan de maangod geschonken en Bhūta, Aṅgirā en Kṛśāśva gaf hij er ieder twee. De vier resterende dochters gaf hij eveneens aan Kaśyapa. (3) Verneem alstublieft van mij wat de verschillende namen zijn van deze vrouwen die met hun vele kinderen en afstammelingen de drie werelden bevolkten en van wie u en ik afstammen.

(4) **D**e vrouwen van Yamarāja waren Bhānu, Lambā, Kakud, Yāmi, Viśvā, Sādhyā, Marutvatī, Vasu, Muhūrtā en Saṅkalpā. Verneem nu over hun zonen. (5) Uit Bhānu werd Deva-ṛṣabha geboren en door hem kwam Indrasena ter wereld, o Koning. Vidyota ['weerlicht'] verscheen uit Lambā en van hem verschenen er

[de geesten heersend over de] wolken. (6) Uit Kakud kwam Saṅkaṭa voort en van hem was er de zoon genaamd Kīkaṭa door wie er vele beschermers van aardse vestingen ter wereld kwamen. Yāmi bracht Svarga voort door wie Nandi het licht zag. (7) De [tien] Viśvadeva's namen hun geboorte uit Viśvā, maar men zegt dat er van hen geen nageslacht was. De Sādhya's, die geboren werden uit Sādhyā, hadden één zoon: Arthasiddhi. (8) Marutvān en Jayanta namen geboorte uit Marutvatī. Jayanta was een expansie van Vāsudeva en staat ook wel bekend als Upendra. (9) Uit Muhūrtā ['achtenveertig minuten'] werd een groep van [dertig] goden, de Mauhūrtika's geboren die ter wereld kwamen om de levende wezens de vruchten van hun persoonlijke tijdgebonden handelen te presenteren. (10-11) Uit Saṅkalpā kwam Saṅkalpa [de godheid heersend over je overtuiging] ter wereld en door hem werd Kāma [de god van de liefde] geboren. Vasu gaf geboorte aan de acht Vasu's. Luister nu naar hun namen: Droṇa, Prāṇa, Dhruva, Arka, Agni, Doṣa, Vāstu en Vibhāvasu. Van Droṇa's echtgenote Abhimati waren er zoons als Harṣa, Śoka, Bhaya en zo meer. (12) Van de vrouw van Prāṇa, Ūrjasvatī, waren er Saha, Āyus en Purojava. Uit Dhruva's vrouw Dharaṇi kwamen de verschillende [goden heersend over de] steden en nederzettingen voort. (13) Van de vrouw van Arka, Vāsanā, waren er de zoons genaamd Tarṣa en zo meer en van Dhārā, de vrouw van de Vasu Agni, waren er de zoons bekend als Draviṇaka en anderen. (14) Kṛttikā, een andere vrouw van Agni, schonk het leven aan Skanda [Kārttikeya] wiens zoons werden aangevoerd door Viśākha. Uit Doṣa's vrouw Śarvarī kwam de zoon Śiśumāra ter wereld. Hij was een expansie van de Heer van de Tijd [zie 5.23]. (15) Uit Vāstu's echtgenote Aṅgirasī werd de zoon Viśvakarmā [de grote architect] geboren die de echtgenoot werd van Ākṛtī. Uit zijn lendenen kwam de Manu ter wereld die men Cākṣuṣa noemt en wiens zoons de Viśvadeva's en Sādhya's waren [zie vers 7]. (16) Ūṣā, de vrouw van Vibhāvasu, gaf geboorte aan Vyuṣṭa, Rociṣa en Ātapa. Ātapa was toen de vader van Pañcayāma ['de lengte van de dag'] die de levende wezens aanzet tot materieel handelen. (17-18) Sarūpā, de vrouw van Bhūta, gaf geboorte aan de miljoenen Rudra's aangevoerd door Raivata, Aja, Bhava, Bhīma, Vāma, Ugra, Vṛṣākapi, Ajaikapāt, Ahirbradhna, Bahurūpa en Mahān. Hun metgezellen, de nare geesten en Vināyaka's [een soort van demonen, kwaaie dwergen], kwamen voort uit zijn andere vrouw. (19) Prajāpati Aṅgirā's vrouw Svadhā aanvaardde de Pitā's als haar zoons, terwijl [zijn andere vrouw] Satī Atharvāṅgirasa als haar zoon aanvaardde die de [vierde] Veda [de Atharva Veda] in eigen persoon was. (20) De vrouw van Kriśāśva, Arcis, bracht Dhūmaketu ter wereld en die verwekte in Dhiṣaṇā de zonen Vedaśirā, Devala, Vayuna en Manu. (21-22) Kaśyapa [ofwel Tārkṣya] had vier echtgenotes: Vinatā [Suparṇā], Kadrū, Pataṅgī en Yāminī. Uit Pataṅgī ontsprongen de verschillende soorten vogels, uit Yāminī kwamen de sprinkhanen voort en daaropvolgend bracht Vinatā Garuḍa voort - hij die men beschouwt als de drager van Yajña [Viṣṇu] - en Anūru [Aruṇa], de wagenmenner van Sūrya, de god van de zon. Van Kadrū waren er verschillende soorten serpenten. (23) De vrouwen van de maangod waren de [godinnen die heersten over de zevenentwintig] maanhuizen genaamd Kṛttikā enzovoort, maar, o zoon van Bharata, omdat Dakṣa hem vervloekt had [omdat hij de voorkeur gaf aan Rohinī], werd hij ge-

plaagd door een uitputtende ziekte [tuberculose] en had hij bij geen van hen kinderen. (24-26) Hem weer tot vrede bewegend slaagde Soma er met respect voor de indeling van de tijd in om de teruggang een halt toe te roepen [door die tot de donkere helft van de maand te beperken]. Verneem nu al de namen van de vrouwen van Kaśyapa, de moeders door wie de levende wezens van het hele universum hun bestaan vonden: Aditi, Diti, Danu, Kāṣṭhā, Ariṣṭā, Surasā, Ilā, Muni, Krodhavaśā, Tāmrā, Surabhi, Saramā en Timi. Uit Timi kwamen de waterdieren voort en de roofdieren waren er als de kinderen van Saramā. (27) Uit Surabhi vond de buffel zijn bestaan alsook de koeien en de andere dieren met gespleten hoeven, o Koning. Uit Tāmrā kwamen de adelaars, de gieren en dergelijke voort en van Muni waren er de verschillende engelen. (28) De reptielen, zoals de *dandaśūka*-slangen en dergelijke, kwamen voort uit Krodhavaśā, uit Ilā kwamen al de klimplanten en de bomen voort en de kwaadwilligen [zoals de demonen en de kannibalen] waren er van Surasā. (29-31) Van Ariṣṭā waren er enkel Gandharva's en van Kāṣṭhā waren er de dieren wiens hoeven niet gespleten zijn. Uit Danu werden eenenzestig zoons geboren. De belangrijksten zijn: Dvimūrdhā, Śambara, Ariṣṭā, Hayagrīva, Vibhāvasu, Ayomukha, Śaṅkuśirā, Svarbhānu, Kapila, Aruṇa, Pulomā en Vṛṣaparvā, alsook Ekacakra, Anutāpana, Dhūmrakeśa, Virūpākṣa, Vipracitti en Durjaya. (32) Suprabhā, de dochter van Svarbhānu trouwde met Namuci, maar Vṛṣaparvā's dochter Śarmiṣṭhā ging naar Yayāti, de machtige zoon van Nahuṣa. (33-36) Van Vaiśvānara waren er vier zeer mooie dochters: Upadānavī, Hayaśirā, Pulomā en Kālakā. Hiraṇyākṣa trouwde met Upadānavī en Kratu met Hayaśirā, o Koning, maar toen op verzoek van Heer Brahmā de twee dochters van Vaiśvānara, Pulomā en Kālakā, trouwden met de o zo machtige *prajāpati* Kaśyapa, werden uit hen de Pauloma- en Kālakeya-demonen geboren die vechtlustig waren. Toen zestigduizend van hen [aangevoerd door Nivātakavaca] een grote hindernis vormden voor de offers gebracht in de hemelse plaatsen, werden ze eigenhandig door uw grootvader [Arjuna] gedood, met de bedoeling Indra te behagen, o Koning. (37) Uit Vipracitti's vrouw Siṁhikā werden honderd-en-één zoons geboren die allen een planeet voor zichzelf verwierven. Rāhu was de oudste en de honderd anderen [noemde men] de Ketu's. (38-39) Verneem nu van mij over de chronologische volgorde van de dynastie die voortkwam uit Aditi waarin Nārāyaṇa, de Almachtige Heer, in een volkomen deelaspect van Zichzelf nederdaalde [als Vāmana]. Vivasvān, Aryamā, Pūṣā, en Tvaṣṭā met daaropvolgend Savitā, Bhaga, Dhātā, Vidhātā, Varuṇa, Mitra, Śatru en Urukrama [zijn haar twaalf zoons die maand na maand achtereenvolgens de dienst uitmaken met de zon. Urukrama is de dwergincarnatie Vāmana]. (40) De zeer fortuinlijke Saṁjñā gaf, als de vrouw van Vivasvān, geboorte aan de Manu genaamd Śrāddhadeva alsook aan de tweeling de halfgod Yamarāja en zijn zuster Yamī [de rivier de Yamunā]. Zij verscheen op aarde in de gedaante van een merrie en gaf toen geboorte aan de Aśvinī-kumāra's. (41) Chāyā [een andere echtgenote van de zonnegod] kreeg van hem de zonen Śanaiścara [Saturnus] en Sāvarṇi Manu alsook een dochter genaamd Tapatī die Saṁvaraṇa als haar echtgenoot uitkoos. (42) Aryamā's vrouw Mātrikā bracht vele hooggeleerde zoons ter wereld. Het was op basis van hun [talenten] dat Heer Brahmā de

mensheid in het leven riep [zoals we die nu kennen]. (43) Pūṣā bleef kinderloos levend op enkel deeg. Hij had zijn tanden gebroken omdat hij ze had laten zien toen hij moest lachen over de woede van Dakṣa [toen die Heer Śiva beledigde, zie 4.5: 21, 4.7: 4]. (44) Uit het huwelijk van Tvaṣṭā en het meisje genaamd Racanā, die een Daityadochter was, werden de zoons Sanniveśa en de zeer machtige Viśvarūpa geboren. (45) Hoewel hij [Viśvarūpa] de zoon was van een dochter van hun vijanden, werd hij door de godsbewusten aanvaard als hun priester nadat ze door hun geestelijk leraar Bṛhaspati waren verstoten omdat ze hem niet hadden gerespecteerd.'

6.7 - Indra Beledigt Zijn Geestelijk Leraar, Bṛhaspati

(1) **D**e koning [Parīkṣit] zei: 'Alstublieft, o grote wijze, kan u uitleggen waarom de godsbewusten door hun *ācārya* [de leraar van het voorbeeld Bṛhaspati] werden afgewezen? Aan welke overtreding jegens de geestelijk leraar hadden de leerlingen zich schuldig gemaakt?'

(2-8) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Koning Indra genietend van de weelde van de drie werelden was door zijn trots afgedwaald van het pad van de waarheid. Omringd, o Koning, door de Maruts [van de glans], de Vasu's [van uitnemendheid], de Rudra's [van de woede], de Āditya's [van het onware], de Ṛbhu's [van de inventiviteit, zie ook 4.4: 33], de Viśvadeva's [van de koninklijke weelde], de Sādhya's [van de verfijning], de Aśvinī-kumāra's [van de hulpvaardigheid], de Kumāra's [van het celibaat] en gediend door de Siddha's [van de perfectie], de Cāraṇa's [van het theater], de Gandharva's [van de zang], de Muni's [van de wijsheid], de Brahmavādi's [van geleerdheid], de Vidyādhara's [van de wetenschap], Apsara's [van de hemel], de Kinnara's [van het bovenmen-

selijke], de Pataga's [van de vogels] en de Uraga's [van de slangen], werd koning Indra gediend en verheerlijkt met fraaie gezangen, o zoon van Bharata [vergelijk 2.3: 2-7]. In zijn ontvangstzaal zat hij [op een dag] op zijn troon en genoot hij de koninklijke weelde van een witte parasol zo mooi als de schijf van de maan en andere koninklijke zaken en gemakken als yakstaarten om hem koelte toe te wuiven. Stralend met zijn vrouw Śacī die de troon met hem deelde, achtte hij zich de hoogste. Maar toen de verheven leraar van het voorbeeld, de geestelijk leidsman van al de goddelijken, in de bijeenkomst verscheen, werd hij niet door hem verwelkomt. Hij stond niet op van zijn troon, bood hem geen zitplaats aan, noch groette hij de priester van de godsbewusten, de beste van de wijzen, die door de verlichte en onverlichte zielen in gelijke mate werd gerespecteerd. Ondanks dat Indra hem binnen zag komen, toonde hij geen enkel respect.

(9) **B**ṛhaspati de geleerde wijze en meester, vertrok daarop onmiddellijk om in stilte naar huis terug te keren, goed bekend als hij was met de vervreemding van het zich te veel verbeelden met de weelde. (10) Indra begreep meteen dat hij zijn goeroe had geminacht en kritiseerde zichzelf publiekelijk: (11) 'O wat een ramp, hoe onbeschoft inderdaad was het wat ik gedaan heb. Ik lijk wel gek geworden. Nu heb ik, verdwaasd door mijn welstand, temidden van deze vergadering de geestelijk leider onheus behandeld! (12) Welke man van kennis zou ook van de weelde zijn! Hoewel ik de koning verheven boven allen ben, heb ik, de leider van de halfgoden, me met die welstand nu laten leiden door een demonische mentaliteit. (13) Hij die beweert dat op de koningstroon zitten inhoudt dat men niet voor iemand anders hoeft op te staan, heeft geen idee van de hogere [betekenis] van het dharma [vergelijk 4.2]. (14) Zij die voorgaan op de verkeerde weg belanden zelf in het duister en een ieder die geloof hecht aan hun woorden, zal eveneens ten ondergaan als een boot gemaakt van steen. (15) Laat me daarom de geestelijk leider, de onberispelijke brahmaan [Bṛhaspati] wiens kennis peilloos is, gunstig stemmen en zonder valsheid zijn lotusvoeten met mijn hoofd beroeren.'

(16) **T**erwijl Indra, de machtigste van al de goden, zich aldus zorgen maakte, verdween Bṛhaspati ongezien uit zijn huis bij machte van zijn hoogst verheven staat. (17) Verwoed overal op zoek nergens een spoor van zijn goeroe bekennend, kon de machtige Indra, geholpen door zijn metgezellen en zich bezinnend op zijn wijsheid, zijn innerlijke vrede niet vinden. (18) Toen de massa van de onverlichte zielen die vasthielden aan de voorschriften van Śukrācārya hiervan hoorden namen ze, niet al te snugger, hun wapens op en verklaarden ze de godsbewusten de oorlog. (19) Met hun rompen, armen en benen getroffen door de scherpe pijlen afgeschoten, namen de goddelijken samen met Indra hun toevlucht tot Heer Brahmā en bogen ze hun hoofd voor hem. (20) Toen die zag hoezeer ze gebukt gingen onder hun ellende, sprak de godheid Brahmā, de allerhoogste ongeborene, vanuit zijn grondeloze en onbegrensde genade tot hen om hun leed te verzachten. (21) Heer Brahmā zei: 'Helaas, welk een onaangename verrassing, o verheven zielen van verlichting. Omdat jullie [te trots] met de

weelde niet naar behoren gastvrij zijn geweest hebben jullie een ernstige overtreding begaan jegens een trouwe dienaar van de Absolute Waarheid, een brahmaan van volmaakte beheersing. (22) Vanwege deze nalatigheid met de weelde die jullie genieten, hebben de anderen, jullie vijanden [die je in het verleden wist te verslaan] hoe zwak ze ook waren, het voor elkaar gekregen jullie te verslaan, o beste zielen van verlichting. (23) O heer Indra Maghavan, Eer van de Weelde, zie hoe uw vijanden, die het in het verleden zo slecht deden omdat ze hun geestelijk leider veronachtzaamden, nu hun macht hebben herwonnen door met grote toewijding hun wijze, de zoon van Bhṛgu [Śukrācārya], te respecteren. Op die manier kunnen ze zelfs mijn hemelverblijf inpalmen! (24) Als discipelen van Bhṛgu [van Śukrācārya] onverdeeld in hun besluit de instructies na te leven, maken ze zich geen zorgen over de [tegenstand van de] hemelbewoners [tot aan Heer Brahmā toe]. Zij die de brahmanen, de koeien en de Beschermer van de Koeien [Govinda, Viṣṇu] vooropstellen, hebben niets ongunstigs te vrezen, of ze nu mensen of goden zijn. (25) Wijdt u daarom terstond aan Viśvarūpa, de zoon van Tvaṣṭā. Hij is een zelfverzekerde, integere ziel van boete en verzaking. Als u begrip opbrengt voor zijn werklast [de Daitya's te ondersteunen], zal hij, zo geëerd, voor uw belangen opkomen.'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus door het advies van Heer Brahmā, o Koning, bevrijd van hun pijn, gingen ze naar de grote *ṛṣi*, de zoon van Tvaṣṭā. Ze omhelsden hem en deelden hem het volgende mee. (27) De godsbewusten zeiden: 'Wij, hier bij uw verblijfplaats gearriveerd als uw gasten, wensen u alle geluk en voorspoed en zouden graag het verlangen onder woorden willen brengen, o beste zoon, dat wat betreft de huidige situatie van ons, de ouderen van uw [spirituele] familie, het een en ander recht wordt gezet. (28) Het is de hoogste plicht van zonen naar hun beste vermogen hun ouders van dienst te zijn, ondanks dat ze zelf zonen hebben, o brahmaan, en wat te zeggen van celibataire zonen? (29-30) De leraar van het voorbeeld [de *ācārya*] verpersoonlijkt de Vedische kennis, de vader staat voor de Oorspronkelijke Vader [Brahmā], de broer vertegenwoordigt de koning van de halfgoden [Indra] en de moeder vormt de rechtstreekse belichaming van de aarde. De zus is de personificatie van de genade, de gast is er als het ware zelf van het dharma, de genodigde is er als de vertegenwoordiger van de god van het offervuur [Agni] en alle levende wezens zijn er naar het model van de Allerhoogste van de Ziel [Viṣṇu]. (31) Verdrijf daarom, met de macht van de verzaking die in u is, o beste zoon, het leed van ons, ouderen in moeilijkheden, die werden verslagen door onze vijanden. Wij zien u als iemand die deze opdracht aankan. (32) Wij hebben u gekozen als onze leidsman voor het Allerhoogste Brahman, als onze brahmaan en onze geestelijk leraar, zodat we, op basis van uw vermogen, met gemak onze rivalen kunnen verslaan. (33) Het is geenszins verboden uit eigenbelang je eerbetuigingen te brengen aan de voeten van iemand die jonger is, zoals u. Het is van belang om vol lof te zijn, o brahmaan, van een hogere leeftijd zijn telt niet echt mee in dit soort aangelegenheden [*].'

(34) **D**e achtenswaardige *ṛṣi* [Śuka] zei: 'Aldus op verzoek van de verschillende verlichte zielen het priesterschap aanvaardend als het grote voorbeeld van verzaking, richtte Viśvarūpa, verheugd over hun eerlijke woorden, het woord tot hen. (35) Viśvarūpa zei: 'Hoewel het [aanvaarden van het priesterschap] door hen die zweren bij de religieuze beginselen wordt veroordeeld als afbreuk doend aan iemands geesteskracht, kan ik, o heren, o heersers over allen, als iemand wiens eigenwaarde eruit bestaat een leerling te zijn zoals dat heet, dit verzoek niet afwijzen. (36) Personen die zich uit de wereld terugtrekken mogen rekenen op de weelde van granen die zijn overgebleven in het veld en op de marktplaats [mogen van de 'sociale zekerheid' leven; *śiloñchana*]. Op die manier bereiken de *sādhu's*, de waarheidzoekers, in alle vroomheid handelend in deze wereld, hun doel. Maar hoe afkeurenswaardig is het voor mij, o heersers over de werelden, om van de plicht van het priesterschap te zijn, een plicht ervoor ingesteld om minder intelligenten te plezieren! (37) Niettemin kan ik het kleine verzoek niet naast me neerleggen van jullie mensen zo goed als de goeroe. Ik zal het verlangen van jullie allen vervullen met de inzet van mijn hele leven en welzijn.'

(38) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Viśvarūpa, de meester van de boete, die hen aldus beloofde hun priester te zijn, vervulde zoals verzocht zijn plicht met de grootste aandacht. (39) Hoewel de rijkdommen van de vijanden van de godsbewusten werden beschermd door de wetenschap van Śukrācārya, slaagde de machtige wijze er in, middels een gebed tot Heer Viṣṇu, [genaamd Nārāyaṇa-kavaca] de weelde bijeen te brengen en te overhandigen aan de grote Indra [vergelijk B.G. 9: 31]. (40) De vrijzinnig ingestelde Viśvarūpa bracht Mahendra ['de grote Indra'] deze lofzang bij. Die beschermde de god met de duizend ogen en versloeg de militaire macht van de Asura's [de demonen], die tot een grote dreiging was uitgegroeid.'

*: Śrī Caitanya Mahāprabhu, de voorstander van dit Bhāgavatam, gaf uitdrukking aan zijn instemming in dezen toen hij zijn mening onder woorden bracht voor Rāmānanda Rāya (Cc. Madhya 8.128): *kibā vipra, kibā nyāsī, śūdra kene naya yei kṛṣṇa-tattva-vettā, sei 'guru' haya*: 'Het doet niet ter zake of men een *brāhmaṇa, śūdra, gṛhasṭa* of een *sannyāsī* is. Dit zijn allemaal materiële aanduidingen. Een spiritueel gevorderd persoon heeft niets van doen met dergelijke aanduidingen. Daarom kan men, als men gevorderd is in de wetenschap van het Kṛṣṇa-bewustzijn, ongeacht zijn positie in de samenleving een geestelijk leraar worden.'

6.8 - De Wapening met Mantra's die Indra Beschermde

(1-2) **D**e koning [Parīkṣit] zei: 'Welke bescherming genoot de koning met de duizend ogen [Indra] toen hij, de strijdkrachten van de vijand en hun rijdieren tegenspel biedend, de drie werelden veroverde en genoot van de weelde, o wijze? Leg me alstublieft uit op welke manier de wapening van Heer Nārāyaṇa's genade hem beschermde toen hij in de strijd hen versloeg die hem wilden doden.'

(3) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Luister aandachtig naar wat de zoon van Tvaṣṭā, verkozen als priester, desgevraagd de grote Indra mededeelde als zijnde de bescherming die men Nārāyaṇa[-kavaca] noemt. (4-6) Śrī Viśvarūpa zei: 'Men doet een kuras aan als angst je bekruipt. [Ter wille van Hem zich wapenend] moet men eerst zijn handen en voeten wassen en dan na het uitspreken van de voorgeschreven mantra [*ācamana* doend, drie keer] water nippen. Neerzittend met het gezicht naar het noorden gewend moet men vervolgens zich rituel zuiveren [in *pavitra 'kuśa*gras beroerend'] door zich mentaal voor te bereiden in stilte. Aldus gewijd aan de heerlijkheid van Nārāyaṇa innerlijk rein ge-

worden moet men de verdediging opnemen waarin, beginnend met het uitspreken van '*oṁ*', men Nārāyaṇa zijn eerbetuigingen brengt door twee mantra's toe te kennen aan het lichaam [in *nyāsa*], te weten [de acht lettergrepen van de mantra] '*oṁ namo nārāyaṇāya*' aan ieder van de acht delen van het lichaam waarbij men [achtereenvolgens] de eigen onderbenen, de knieën, de dijen, de buik, het hart, de borst, de mond en [de kruin van] het hoofd aanraakt, dan wel dit zelfs in omgekeerde volgorde doet [beginnend met *ya*, dit noemt men respectievelijk *utpatti-nyāsa* en *saṁhāra-nyāsa**]. (7) Vervolgens moet men de [twaalf] lettergrepen van de mantra beginnende met '*oṁ*' en eindigend met '*ya*' [*oṁ namo bhagavate vāsudevāya*] toekennen aan de vingers, beginnende met de [top van de] wijsvinger en eindigend met de vier gewrichten van de twee duimen. (8-10) [Dan de mantra '*oṁ viṣṇave namaḥ*' opzeggend, Alle eer aan Heer Viṣṇu,] moet men het hart '*oṁ*' toekennen, '*vi*' hoort vervolgens bij de bovenkant van het hoofd, '*ṣa*' komt tussen de wenkbrauwen, '*na*' op de *śikhā* [het toefje haar op het achterhoofd bij Vaiṣṇavamonniken], '*ve*' komt tussen de ogen, de lettergreep '*na*' moet worden gereserveerd voor al de gewrichten van het lichaam en '*maḥ*' moet worden gezien als een wapen in de vorm van een mantra zodat men een intelligente [vertegenwoordiger ervan wordt]. Door [tenslotte] de mantra beginnend met een *visarga* [een geaspireerde *'ha'*] en eindigend op '*phaṭ*' in alle richtingen uit te spreken [*'maḥ astrāya phaṭ*' ofwel: 'aldus roep ik mijn wapen op'], moet men in ieder opzicht gefixeerd zijn op de achting voor Heer Viṣṇu. (11) Men moet het volgende gebed reciteren dat staat voor het te mediteren Allerhoogste Zelf dat [in de gedaante van Bhagavān] is uitgerust met de zes volheden van het leren [ofwel de kennis], de macht en de verzaking [alsook de rijkdom, de schoonheid en de roem]:

(12) '**I**k bidt dat de Heer van de acht kwaliteiten, [zie 3.15: 45] Hij wiens voeten rusten op de rug van Garuḍa en die de schelphoorn, de werpschijf, het schild, het zwaard, de knots, de pijlen, de boog en de touwen in zijn acht handen houdt, mij aan alle kanten zal beschermen. (13) Moge Matsya [de vis-incarnatie van Heer Viṣṇu] me in het water beschermen tegen de roofdieren die de strop van Varuṇa vertegenwoordigen. Moge Hij als de dwergincarnatie Vāmana die de drie grote stappen nam [Trivikrama, Heer Viṣṇu als de veroveraar van de drie werelden] me op het land beschermen en moge Hij als Viśvarūpa [Hem in de gedaante van het universum] me in de hemel [de ether] beschermen. (14) Moge de Allerhoogste Meester Heer Nṛsiṁhadeva, wiens beangstigende lach weerklinkend in alle richtingen de ondergang inhield van de vijand van de leider van de demonen [Hiraṇyakaśipu] en de miskraam van zijn baby's, me beschermen in mijn gezwoeg in de wildernis en aan het front in de strijd. (15) Mogen we op straat beschermd worden door Hem die men respecteert met de rituelen, Heer Varāha die de planeet aarde met Zijn slagtanden ophief. Mogen we op de toppen van de bergen beschermd worden door Heer [Paraśu-]Rāma en mogen we in den vreemde de bescherming genieten van [Heer Rāmacandra] de oudere broer van Bharata en Zijn broeder Lakṣmana. (16) Moge Heer Nārāyaṇa me behoeden voor religieus fanatisme en me weerhouden van handelen in waanzin, moge Nara me

behoeden voor arrogantie, moge Dattātreya, de meester van de yoga[-integriteit], me ervan weerhouden af te dwalen van het pad van de yoga en moge Kapila, de Heer van alle kwaliteiten, mij behoeden voor gehechtheid aan de resultaten van mijn handelen. (17) Moge Sanat-kumāra [de volmaakte celibatair] me beschermen tegen Cupido [de lust], moge Hayagrīva [de paard-incarnatie] me van het pad weerhouden van het niet respecteren van de goddelijkheid, moge de beste onder de wijzen, de *devarṣi* Nārada, me behoeden voor overtredingen tijdens de eredienst en moge de Heer in de gedaante van Kūrma [de schildpad-incarnatie] me uit de eeuwigdurende hel houden. (18) Moge Bhagavān Dhanvantari [de arts-*avatāra*] me beschermen tegen zaken die schadelijk zijn voor de gezondheid, moge Ṛṣabhadeva, die de geest en het zelf volledig onder controle heeft [zie 5.4: 6], me ver van de dualiteit en de angst houden, moge Yajña [Viṣṇu als de Heer van de offers] me behoeden voor schande en een benarde sociale positie en moge Heer Balarāma in de gedaante van Ananta Śeṣa [de Heer van het ego, zie 5.25] me weghouden bij de nijdige serpenten. (19) Moge Bhagavān Dvaipāyana [Vyāsadeva] me behoeden voor onwetendheid en moge Heer Boeddha me beschermen tegen ketterse benden en waanzin [door nalatigheid]. Moge Kalki, de Heer die in dit meest duistere tijdperk van de twist incarneert als de allergrootste in het verdedigen van het dharma [als de *channa-* of bedekte *avatāra* van deze tijd ook], me beschermen tegen de onzuiverheden van de tijd waarin we leven [met name bedwelming, promiscuïteit, gokken en vlees eten; zie ook 1.17: 24]. (20) Moge Keśava met Zijn knots me in de ochtenduren na zonsopkomst beschermen, moge Govinda met de fluit in Zijn handen me vroeg in de ochtend beschermen, moge Nārāyaṇa de Heer van alle vermogens, me laat in de ochtend beschermen en moge Viṣṇu, de Heer met de schijf in Zijn hand, me tussen de middag beschermen [zie tevens 5.21: 10]. (21) Moge Heer Madhusūdana met de ontzagwekkende boog Śārṅga me in de voormiddag beschermen. Moge Mādhava, de Heer van Brahmā, Viṣṇu en Śiva, me in de namiddag beschermen en moge Heer Hṛṣīkeśa me bij het vallen van de nacht beschermen. Moge Heer Padmanābha [de Heer uit wiens navel het universum ontsproot] de hele avond vroeg en laat de ene beschermer zijn. (22) Moge de Heer met het Śrīvatsa-teken mij in de uren na middernacht beschermen, moge Janārdana de Heer met het zwaard in Zijn hand, mij laat in de nacht beschermen en moge Heer Dāmodara [zie ook Dāmodarāṣṭaka] me beschermen in de uren voor het ochtendgloren [met daarin de *brāhmamuhūrta,* zie**]. Moge de Heerser over het Universum, de Allerhoogste Heer in de gedaante van de tijd mij [*als de kāla-mūrti*, ook wel de klok] beschermen. (23) Laat alstublieft de scherpgerande [Sudarśana]schijf [Zijn orde van de tijd, het cyclische van de natuurlijke tijd] die, door de Heer ingezet, zich in alle richtingen vernietigend beweegt gelijk het vuur aan het einde der tijden, de vijandelijke troepen in de as leggen, net zoals droog gras door een laaiend vuur samen met zijn vriend de wind in een oogwenk in de as wordt gelegd. (24) Moge u [Kaumodakī], o knots, de onoverwinnelijke Heer zo dierbaar, wiens slag vol van vuur vonkt als de bliksem, aan gruzelementen slaan en in stukken meppen, vernietigen en verpulveren, mijn vijanden de ondeugden [Kuṣmāṇḍa's], de tovenaars [Vaināyaka's], de boze geesten [Yakṣa's], de demo-

nen [Rākṣasa's], de spoken [Bhūta's] en de gekmakers [Graha's]. (25) O schelphoorn [o Pāñcajanya], moge uw schrikwekkende geluid de harten doen sidderen van de vijandige beulen [Pramatha's], de levende doden [Preta's], de feeksen [Mātā's], de gekken [Piśāca's] en de ketters [Vipra-graha's] met hun kwade blikken. (26) O scherpste van alle zwaarden [o Nandaka], moge u in de hand van de Heer de vijandige soldaten aan mootjes, in stukken hakken. O schild opgesierd met een honderdtal stralende manen, verblindt de ogen van kwaadwilligen die zo vol van woede zijn en pluk ze hun zondige ogen uit. (27-28) Moge door de glorie van Uw naam, gedaante en attributen al de [kwalijke invloed van de ongunstige] planeten, vallende sterren, zondaars, slangen, schorpioenen, roofdieren en andere levende wezens en angstaanjagende gifmengers van onze geesten en lichamen die ons welzijn in de weg staan, geheel vernietigd worden. (29) Moge de majesteit van Garuḍa die men prijst in lofzangen, hij die de Vedische verzen belichaamt, moge die meester ons met [zijn naam en] al de namen van Viṣvaksena [de Heer wiens vermogens men in het gehele universum aantreft] beschermen tegen een eindeloos lijden. (30) Mogen Zijn heilige namen, gedaanten, strategieën ['voertuigen'] en attributen die Hem sieren als Zijn metgezellen, onze intelligentie, geest en levensadem ervoor behoeden door angst bevangen te raken.

(31) **W**e bidden ervoor dat aan alles wat onze levens [en toewijding] verstoort een eind zal komen als een logisch gevolg van het feit dat U het alleen bent, de Heer [van de tijd], die de uiteindelijke werkelijkheid bepaalt van wat er wel en wat er niet is [zoals geluk en ongeluk komt en gaat, zie B.G. 2: 14]. (32-33) Zij die uit zijn op een afwezigheid van verschillen, denken aan de eenheid van de Ziel [in de materiële verscheidenheid]. Met die gedachtegang, begrijpt men Hem naar waarheid als de [Ene bovenzinnelijke,] alwetende Allerhoogste Heer [die de illusie verslaat] met behulp van Zijn Zich uitbreidende spirituele energie in de vorm van Zijn versieringen, wapens, kenmerken en de weelde van Zijn vele vermogens en verschillende namen. Moge Hij, de alles doordringende Ene, met al Zijn gedaanten ons altijd en overal beschermen. (34) Moge de Allerhoogste Heer in alle uithoeken, in alle windrichtingen, boven en onder, van alle kanten, vanbinnen en vanbuiten, in de gedaante van Nṛsiṁhadeva met Zijn machtige gebrul [of lied, zie de Nṛsiṁha Pranāma] de wereldse angsten vernietigen. Moge Hij met Zijn uitstraling alle andere invloeden overschaduwen.'

(35) [**Ś**rī Viśvarūpa vervolgde:] 'O Koning Indra, als u met de bescherming van deze, door mij beschreven, [mystieke] wapening van respect bent voor Heer Nārāyaṇa, zal u zeer gemakkelijk de aanvoerders van de demonische horden verslaan. (36) Degene die dit [gebed] in gedachten houdt zal, ongeacht wie [of wat] hij onder ogen kreeg of tegenop liep, direct bevrijdt raken van al zijn angst en vrees. (37) Hij die dit mystieke gebed aanwendt heeft niets te vrezen, niet van de regering, niet van schurken, niet van gekmakers en dergelijken, noch van welke ziekte wanneer dan ook. (38) Dit [Nārāyaṇa-kavaca] gebed werd in het verleden aangewend door een man genaamd Kauśika, een brahmaan die, gefixeerd in de

yoga, zijn lichaam opgaf in de woestijn. (39) Zijn stoffelijke resten werden door Citraratha, de koning van de Ghandarva's van bovenaf in zijn hemelse voertuig opgemerkt toen hij op een dag, omringd door talrijke schoonheden, zich in de richting had begeven waar de tweemaal geborene was gestorven. (40) Hij tuimelde met zijn vliegende wagen, zijn *vimāna*, opeens onstuitbaar uit de hemel naar beneden. Zich daarover verbazend kreeg hij van de Vālikhilya's [de wijzen van de zonnegod] die hij toen raadpleegde het advies om de beenderen [van de brahmaan] te verzamelen, ze in de oostwaarts stromende Sarasvatī te werpen en na een bad in die rivier weer naar huis terug te keren.'

(41) **Ś**rī Śuka zei: 'Een ieder die op het juiste moment hierover [over dit gebed] verneemt en zich er zorgvuldig op concentreert, verwerft de achting van alle levende wezens en zal verlost worden van alle angst. (42) Indra, hij die honderd offers had gebracht [zie 4:9: 1], behaalde dankzij dit gebed ontvangen van Viśvarūpa, in de strijd de overwinning op de Asura's en genoot de rijkdom van de drie werelden [zie ook B.G. 4: 34].'

*: Dit is een werkelijke praktijk van Vaiṣṇava monniken die in de tempel leven. Iedere ochtend brengen ze *tilaka*, heilige klei, op de verschillende delen van hun lichaam aan, Heer Nārāyaṇa aanroepend met verschillende mantra's, aldus de angst bezwerend en het gevaar afwendend van het tegemoet treden van de materiële wereld met al zijn tegenstanders van de leer. De formele *ācamana* mantra voorafgaande aan het water nippen is als volgt: '*om apavitraḥ pavitro vā sarvāvasthāṁ gato 'pi vā/ yaḥ smaret puṇḍarīkākṣaṁ sa bahyābhyantaraḥ śuciḥ/ śrī-viṣṇu śrī-viṣṇu śrī-viṣṇu*'.

**: In het algemeen wordt Vedisch iedere dag en nacht verdeeld in zes delen van vijf *ghaṭikā's* of 24 minuten ieder. Voor ieder dagdeel van twee uur is er een andere naam van de Heer of activiteit voor God om te respecteren overeenkomstig deze verzen. De perioden betreffen de regelmatige uren (naar de stand van de zon, bezien vanaf de evenaar) na zonsopkomst ongeveer 6-8 (voor het ontbijt), de vroege ochtend 8-10, de late ochtend 10-12, tussen de middag (lunchtijd) 12-2, de voormiddag 2-4, de namiddag 4-6 en de uren van de schemering 6-8 (diner), de vroege avond 8-10, de late avond 10-12, vroeg in de nacht 12-2, laat in de nacht 2-4 en de uren voor het ochtendgloren 4-6 (met het meditatie uur tussen de vierde en de tweede *ghaṭikā* voor zonsopkomst, de *brāhmamuhūrta*).

6.9 - Het Verschijnen van de Demon Vṛtrāsura

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Viśvarūpa [zie vorige hoofdstuk], o zoon van Bharata, had drie hoofden. Eén voor het drinken van *soma* [het brengen van offers], één voor het drinken van wijn [de spirituele zaak] en één voor het eten van voedsel [de materiële zaak], zo vernam ik. (2) Hij, o heerser, bood de goden, die er als zijn vaders waren, dat wat hen toekwam door met offers in het vuur publiekelijk hardop de mantra's te reciteren. (3) Hoewel hij met zijn offers de goden hun deel toekende, bracht hij, geleid door de genegenheid voor zijn moeder [Racanā], achter hun rug om [ook] offers aan de Asura's. (4) De koning van de goden [Indra] die zag hoe door die overtreding jegens de goddelijkheid hij het dharma verraadde, sloeg uit angst [dat de demonen aan kracht zouden winnen] toen kwaad snel Viśvarūpa's hoofden eraf. (5) Het hoofd dat hij gebruikte om *soma* te drinken werd een kapiñjala [een berghazelhoen], het hoofd om wijn mee te drinken veranderde in een kalaviṅka [een spreeuw] en het hoofd dat hij gebruikte om voedsel tot zich te nemen veranderde in een tittiri [een gewone patrijs]. (6) Hoe machtig Indra ook was, voor de duur van een jaar moest hij als gevolg van het doden van een brahmaan met gevouwen handen de consequentie daarvan onder ogen zien. Teneinde zich van de zonde jegens andere levende wezens

te zuiveren verdeelde hij de last toen over de vier afdelingen van de aarde, de wateren, de bomen en de vrouwen. (7) De aarde nam een vierde van de last van het doden van een brahmaan voor haar rekening en droeg, met de zegening [door Indra] van het ontvangen van water in haar uitsparingen, de woestijnen als het zichtbare teken [van de zonde] op haar oppervlak. (8) Met de zegening dat hun takken en twijgen weer zouden groeien als ze waren weggesnoeid, namen de bomen een kwart van de schuld van het doden van de brahmaan op zich middels het sap dat van hen vloeide als het zichtbare gevolg. (9) De [jonge] vrouwen gezegend met een voortdurende behoefte aan seks namen, als hun vierde deel van de last, de maandelijkse periode op zich als het uiterlijke teken van de zonde. (10) Het water gezegend met het vermogen om de omvang te doen toenemen van het materiaal dat het doorweekt, nam een vierde van de zonde op zich met de reactie van het zichtbare bubbelen en schuimen. Daardoor moet men [verontreinigd] water weggooien [als het bubbelt] bij het verzamelen. (11) Nadat Tvaṣṭā [zie 5.15: 14-15] zijn zoon had verloren, bracht hij een offer om voor Indra een vijand in het leven te roepen met de woorden: 'O vijand van Indra, neem toe in omvang zodat u nu direct uw tegenstander kunt doden.'

(12) **D**aarop verscheen uit het *anvāhārya* vuur [het zuidelijke vuur] een hoogst angstwekkende figuur die eruitzag als de vernietiger aan het einde van de *yuga*. (13-17) Dag na dag aan alle kanten uitdijend tot zover een pijl reikt, leek hij op een berg die in brand had gestaan of op wolken die zich in de avond samenpakken met de gloeiende zon erachter. Bij zijn haren, snor en baard, die rood waren als gesmolten koper, had hij ogen laaiend als de middagzon. Dansend en de hele wereld bij elkaar schreeuwend bewoog hij zich rond en schopte hij het stof op terwijl hij het firmament hoog op zijn gloeiende drietand leek te houden. Met zijn mond diep als een grot de drie werelden verslindend, dronk hij de hemel en likte hij met zijn tong de sterren op. Keer op keer het op een geeuwen zettend met zijn massieve vervaarlijke tanden, vluchtten de mensen die hem zagen angstig weg in al de tien windrichtingen. (18) Hij, die hoogst angstwekkende verpersoonlijking van de zonde, was in werkelijkheid de gedaante die de zoon van Tvaṣṭā had aangenomen. Hij overschaduwde nu, bij [machte van de] verzaking in zijn voorgaande leven, al de drie werelden en werd zodoende Vṛtra ['hij die alles overdekt'] genoemd. (19) Indra, en de soldaten van al de voorvechters van de wijsheid, vielen hem aan met het gehele goddelijke arsenaal aan bogen, pijlen en andere wapens dat hen ter beschikking stond, maar Vṛtra slokte ze allemaal in één keer op. (20) Geplaatst voor dat feit, stonden ze versteld en verzamelden ze zich verslagen, met hun moed in de schoenen gezonken, om te bidden tot de Oorspronkelijke Persoon.

(21) **D**e goden zeiden: 'Wij, met Heer Brahmā voorop en [al de bewoners van] de drie werelden die zijn samengesteld uit lucht, vuur, ether, water en aarde, bewijzen allen bevend van de angst de vernietiger [de dood, de tijd] de eer. Maar omdat hij op zijn beurt weer bang is voor Hem [de eeuwige Oorspronkelijke Persoonlijkheid], zouden we ons moeten bekennen tot de Heer als onze toe-

vlucht. (22) Men is een dwaas als men de oceaan wil oversteken zich vastklampend aan de staart van een hond, men is een dwaas als men probeert iemand anders te benaderen dan Hem, Hij die Zich nergens over verbaast, wiens verlangens volkomen bevredigd worden door Zijn eigen vermogen, die gelijkmoedig is en van een volmaakte vrede. (23) Net als Manu [hier: koning Satyavrata] die om de vloed te overleven zijn boot, onze wereld, vastbond aan de stevige hoorn van Matsya [de vis-*avatāra*], kunnen wij die onze toevlucht zoeken er zeker van zijn [door Hem] te worden gered van onze onpeilbare angst voor de zoon van Tvaṣṭā. (24) In het verleden was de Onafhankelijke Godheid [Svayambhū of Heer Brahmā] alleen op de lotus zeer bang en ontsnapte hij dankzij Hem ternauwernood aan een val in de zo hoge golven van de wateren van de vloed opgewaaid door de razende wind [zie 3.8]. Moge die verlossing er ook voor ons zijn. (25) Hij, de ene Heerser die door Zijn bovenzinnelijk vermogen ons schiep en door wiens genade wij ook een wereld van materie [een cultuur] mogen scheppen, kan, hoewel Hij als de acteur recht tegenover ons staat, in Zijn gedaante niet door ons worden herkend omdat we onszelf zien als afzonderlijke heersers. (26-27) Als we hevig gekweld worden door tegenstanders, schiet Hij die eeuwig bestaat ons tijdperk na tijdperk vanuit Zijn materieel vermogen te hulp in verschillende *avatāra* gedaanten onder de wijzen, de mensen en de dieren, om een ieder te beschermen die Hem nabij staat. Hij, de Godheid en het Ware Zelf van ons allen en van ieder ander levend wezen, is de bovenzinnelijke, oorspronkelijke oorzaak, het primaire beginsel van de natuur [*pradhāna*], de Hoogste Genieter wiens energie men kent in de vorm van het universum waar Hij Zelf los van staat. Hij is de toevlucht waar we ons allen aan kunnen overgeven. Hij, de Grote Ziel, zal ons, Zijn toegewijden, zegenen met al het goede geluk.'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'Door dat gebed van de verlichte zielen, o Koning, werd Hij, met het Zich naar binnen richten, zichtbaar met Zijn schelphoorn, werpschijf en knots. (29-30) Hij werd omringd door zestien dienaren die, met ogen bloeiend als lotussen in de herfst, er net zo uitzagen als Hij, met uitzondering van het Kaustubha-juweel en het Śrīvatsa-teken. Toen ze Hem zagen, o Koning, wierpen ze zich allen uitgestrekt voor Hem op de grond, overweldigd als ze waren door het geluk Hem rechtstreeks te kunnen zien. Daarna stonden ze langzaam op en brachten ze Hem hun gebeden. (31) De goddelijken zeiden: 'U, o Heer van het Offer, brengen we onze eerbetuigingen, U die Zich bedient van de *cakra* [de schijf, de cyclische orde van de tijd] als wapen, bent degene die overal paal en perk aan stelt. Onze eerbetuigingen zijn er voor U die bekend staat met zovele transcendentale namen. (32) Zij die na U verschenen in de schepping, na U die heerst over de drie levensbestemmingen [van het naar de hel, de hemel of het vagevuur gaan], zijn niet in staat Uw allerhoogste verblijf [van Vaikuṇṭha] te bevatten. (33) O Heer, mogen er onze eerbetuigingen zijn aan U, o Bhagavān Nārāyaṇa, o Vāsudeva, o Oorspronkelijke Persoon, o Hoogste Persoonlijkheid, o Allerhoogste Schenker van het Inzicht, o Allergunstigste, o Bovenzinnelijke Zegening, o Grootheid van Genade, o Onveranderlijke Ondersteuner van het Universum en Enige Aanspraak op Alle Werelden, Heerser Over Allen en Echtge-

noot van Lakṣmī Devī. De besten van de volkomen verzaakten [de s*annyāsī's*] die rondtrekken over heel de wereld, duwen, dankzij hun bovenzinnelijke verzonkenheid in devotionele yoga [bhakti], geheel gezuiverd op basis van hun plichtsgetrouwe respect als *paramahaṁsa's* ['zwanen van het allerhoogste'], de deur open van het illusoire bestaan die toegang biedt tot een bewustzijn in de geestelijke wereld dat vrij is van smetten. Aldus persoonlijk de continuïteit van Uw heerlijkheid ervarend, vindt men het geluk. (34) Het is nogal moeilijk te begrijpen hoe U in avonturen met betrekking tot de bewustzijnsvereniging, zonder Zich te verlaten op iets of iemand anders, zonder een lichaam te hebben, zonder onze medewerking af te wachten, zonder Zelf te worden omgevormd door de basiskwaliteiten van de natuur, verheven kan zijn boven die geaardheden van schepping, vernietiging en behoud. (35) Daarom weten we niet zeker of U als de Heer er nu bent als een normaal mens gebonden aan handelingen in de materiële wereld, als iemand die onder invloed staat van de geaardheden en zo afhankelijk is van tijd, ruimte, activiteiten en de natuur - en daarbij noodgedwongen de goede en slechte gevolgen draagt van de eigen handelingen, of dat U er nu bent als een volledig in Uzelf tevreden [*ātmārāma*], zelfbeheerst iemand die in zijn spiritueel vermogen nimmer tekortschiet en steeds de neutrale getuige is. (36) Die twee posities vormen in U, de Fortuinlijke, zeker geen tegenstrijdigheid. Want wat is er voor U nu onmogelijk, U wiens kwaliteiten onbegrensd zijn, U die de Hoogste Heer bent ongekend in Zijn heerlijkheden? U wordt door de hedendaagse denkers betwijfeld met meningen en argumenten neergelegd in geschriften die oordelen bevatten gebaseerd op halfslachtig onderzoek en foute redeneringen. Maar U bevindt Zich buiten het bereik van de geprikkelde geesten van de[ze] obstinate theoretici die hun toevlucht nemen tot controverses. U, teruggetrokken van hen, bent aan het zicht onttrokken door Uw begoochelende materiële energie, het onvergelijkelijk en ondoorgrondelijk vermogen [waarmee u maakt en breekt]. U bent immers niet in twee naturen verdeeld. (37) Met het zien van een stuk touw ziet men niet of juist wel een slang. Zo ook concludeert men, als men [echt] intelligent is, er ook toe om [de persoon die U bent en de *ācārya*] te volgen of anders niet. (38) U bent bij nadere beschouwing de essentie van de eigenheid, de heerser over allen en alles wat spiritueel en materieel is. U bent er als de oorzaak aller oorzaken van het ganse universum die, tot in het kleinste atoom, in alles aanwezig bent met al Uw kwaliteiten. U bent [met de tijdelijkheid] van al de manifestaties de enige die er overblijft. (39) Daarom hebben die verheven toegewijden die in relatie tot U slechts een enkele keer een druppel van de nectar van Uw heerlijkheden geproefd hebben en met de niet aflatende stroom van gelukzaligheid in hun geesten de vage en beperkte weerspiegeling vergaten van het beeld en geluid van het materieel geluk, enkel geloof in U als de Allerhoogste Persoonlijkheid, de enige en meest geliefde vriend van alle levende wezens. Hoe kunnen deze toegewijden, wiens geesten van een volkomen en onafgebroken verzonkenheid zijn, o Doder van Madhu, of die, zoals gezegd, ervaringsdeskundigen zijn in het aanvaard hebben van U als de meest geliefde minnaar en vriend, het dan ooit opgeven Uw lotusvoeten te dienen die nimmer meer een terugkeer naar deze materiële oceaan toestaan? (40) O lieve Ziel en beschut-

ting, o macht en weelde, o handhaver en ziener en alleraantrekkelijkste schoonheid in de drie werelden, door Uw expansies in de materiële energie zijn we er zeker van dat, met Uw manifestaties in verschillende gedaanten als de Heer van de verlichte zielen [Vāmana], van de mensen [Rāmacandra en Kṛṣṇa], van de dieren [Varāha], van een mengvorm van hen [Nṛsiṁhadeva] en van de waterdieren [Matsya en Kūrma], al de zoons van Diti en Danu en dergelijken voor hun samenzweren de gerechte straf krijgen toebemeten naar gelang hun overtreding, o Allerhoogste Bestraffer. Moge U evenzo, indien U dat noodzakelijk acht, een einde maken aan het leven van deze [verschrikkelijke] zoon van Tvaṣṭā. (41) Met onze volledige overgave geheel vertrouwend op U, o Vader van de Vaderen, o Heer Hari, zijn onze harten geketend in liefde door de meditatie op Uw beide voeten die als twee blauwe lotussen zijn. Door de manifestatie van Uw gedaante, door Uw meedogende glimlach die zuiver is, vrede brengt en behaagt, met de druppels van de nectar van de zo heel lieve woorden die uit Uw mond komen, verdwijnen de zorgen van de zielen die U hebt aanvaard als de Uwe. U, o Allerzuiverste, geniet onze voorkeur als Degene om onze diepe pijn weg te nemen. (42) O Allerhoogste Heer, wat hebben wij, als vonken van het oorspronkelijke vuur [het 'gouden zaadbeginsel' dat U bent], U nu te zeggen, U die Zich er persoonlijk mee vermaakt met Uw goddelijke energie van schepping, behoud en vernietiging te zijn, U die Zich als de Superziel en de geest van het absolute Brahman ophoudt in de harten van al de verschillende levende wezens en er vanbuiten materieel bent naar gelang de tijd, de plaats en de lichamelijke gesteldheid, U die men zich realiseert als de oorzaak van dat wat [het bestaan en het bewustzijn van] het levende wezen uitmaakt, U als de getuige van alles wat er gaande is, als de getuigenis Zelf en als de belichaming van de eeuwigdurende heugenis van het hele universum [het z.g. *ākāśa*-geheugen]? (43) Regel alstUblieft, omdat U onze Opperheer en Meester van de Transcendentie bent, voor ons een plaatsje in de schaduw van de duizendbladige lotusbloemen die Uw voeten zijn, zodat we van de pijn verlost raken die het gevolg is van de gevaren en verlangens van dit geconditioneerde bestaan dat ons ertoe dreef U te benaderen. (44) AlstUblieft, o Heer, maak nu een einde aan deze zoon van Tvaṣṭā die de drie werelden verslindt en, o Kṛṣṇa, o zaligheid van het absolute bestaan [*, zie B.G. 4: 4-6], al onze kracht, onze pijlen en andere middelen ter verdediging heeft uitgeput. (45) U, de zwaangelijke Heer die Zich ophoudt in de kern van het hart waar U de handelingen van het individu overziet, U, die manifestatie van Kṛṣṇa wiens reputatie als verlosser zo helder straalt, U, zonder een begin die enkel door zuivere toegewijden wordt begrepen, U, de weg in deze materiële wereld, de vriend en toevlucht, U, het uiteindelijke doel van die oudere broeder om offers voor te brengen, U brengen wij onze eerbetuigingen.'

(46) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij door al de dienaren van de drie werelden op deze wijze met het nodige eerbetoon was aanbeden, o Koning, gaf de Heer, tevreden met het luisteren naar hun loftuitingen, hen antwoord. (47) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik ben zeer tevreden over u, o besten van de halfgoden, door uw betekenisvolle gebeden kunnen de mensen zich Mij herinneren en van toe-

wijding zijn voor Mij als het Oorspronkelijke Zelf van de volheden. (48) Als Ik tevreden ben gesteld kan men alles bereiken wat maar moeilijk te realiseren is. Niettemin, o besten van de intelligenten, verlangt hij die de waarheid kent, als hij eenmaal op Mij alleen zijn aandacht heeft gevestigd, naar niets anders dan Mij. (49) Een ellendig iemand [*kṛpaṇa*] die uit is op de materiële kwaliteit van de dingen, heeft geen weet van het uiteindelijk doel van de ziel en hij die aanwakkert wat zo iemand verlangt, is geen haar beter. (50) Iemand die weet van het hoogste levensdoel zal een onwetend iemand niet zeggen karma op te bouwen, precies zoals een arts met ervaring een patiënt niet het verkeerde voedsel zal geven, zelfs al zou die erom vragen. (51) O beschermheer van het offer [Maghavan; Indra], Ik wens u al het goede geluk. Ga heen en vraag zonder omhaal Dadhyañca [Dadhīci], de meest verhevene van alle heiligen, om zijn lichaam dat stevig is vanwege zijn kennis, geloften en verzaking. (52) Dadhyañca is iemand die zich de spirituele kennis van de zuiverheid eigen heeft gemaakt genaamd 'het hoofd van het paard' [Aśvaśira]. Hij gaf die kennis door aan de Aśvins die zich toen openstelden voor de onsterfelijkheid [ze werden *jivan-mukha's*, nog in dit leven bevrijde zielen**]. (53) Dadhyañca, de zoon van Atharvā gaf zijn onoverwinnelijke wapening [in mantra's], die onder Mijn controle staat, door aan Tvaṣṭā die hem doorgaf aan Viśvarūpa. U op uw beurt ontving deze [Nārāyaṇa-kavaca gebeden weer] van hem. (54) [Dadhyañca] de kenner van het dharma zal ter wille van jullie de Aśvins zijn ledematen geven als ze erom vragen. Met hen zal Viśvakarmā de machtigste van alle wapens [de bliksemschicht] vervaardigen waarmee, omdat die begiftigd is met Mijn macht, het hoofd van Vṛtrāsura's romp kan worden gescheiden. (55) Als hij gedood is zullen jullie allen je weelde, macht, pijlen en andere middelen ter verdediging terugkrijgen. Alle geluk is er voor jullie omdat jullie, Mijn toegewijden, geen kwaad kan geschieden.'

*: Het anachronistisch gebruik van de naam Kṛṣṇa in dit verband wordt etymologisch verklaard als de combinatie van de twee lettergrepen *kṛṣ* en *ṇa,* die respectievelijk verwijzen naar 'absolute existentie' en 'zaligheid' als de kenmerken van de Allerhoogste Werkelijkheid.

**: Hierbij wordt door de *ācārya's* het volgende verhaal verteld: 'De grote heilige Dadhīci had volmaakte kennis over hoe vruchtdragend te handelen en ook was hij ver gevorderd in de geestelijke kennis. Dit wetend benaderden eens de Aśvinī-kumāra's hem en smeekten hem hen te instrueren in de geesteswetenschap (*brahma-vidyā*). Dadhīci Muni gaf ten antwoord, "Ik ben nu bezig met het treffen van regelingen voor vruchtdragende activiteiten, kom later nog maar eens terug." Toen de Aśvinī-kumāra's vertrokken, benaderde Indra, de koning van de hemel, Dadhīci en zei, "Mijn beste Muni, de Aśvinī-kumāra's zijn maar dokters. Wijdt ze alsjeblieft niet in de geesteswetenschappen in, als je de geesteswetenschap aan hen doorgeeft ondanks mijn waarschuwing, zal ik je straffen door je hoofd af te hakken." Na Dadhīci aldus te hebben gewaarschuwd, keerde Indra terug naar de hemel. De Aśvinī-kumāra's die Indra's verlangens begrepen, keerden terug en smeekten Dadhīci om *brahma-vidyā*. Toen de grote heilige Dadhīci hen op de hoogte stelde van Indra's dreigement, gaven de Aśvinī-kumāra's ten antwoord, "Laat ons dan eerst uw hoofd afhakken en het vervangen

door het hoofd van een paard. U kan dan *brahma-vidyā* onderrichten met behulp van dat paardenhoofd en als Indra dan terugkeert en dat hoofd afhakt, zullen we u belonen en uw oorspronkelijke hoofd weer in orde brengen." Aangezien Dadhīci had beloofd de *brahma-vidyā* door te geven aan de Aśvinī-kumāra's, ging hij in op hun voorstel. Omdat Dadhīci de *brahma-vidyā* doorgaf met de mond van het hoofd van een paard, staat deze *brahma-vidyā* ook wel bekend als Aśvaśira.'

6.10 - De Veldslag tussen de Halfgoden en Vṛtrāsura

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Na aldus Indra te hebben geïnstrueerd verdween de Allerhoogste Heer Hari, de Oorspronkelijke Oorzaak van de kosmische manifestatie, toen uit het zicht van de toegewijde zielen. (2) Op het moment dat de zoon van Atharvā [Dadhīci], de heilige, als gezegd werd gevraagd door de goddelijken, zei de grote persoonlijkheid lichtelijk geamuseerd met een glimlach het volgende, o zoon van Bharata. (3) 'Weten jullie, zielen van God, niet dat alle belichaamde wezens, als ze dood gaan, moeten lijden onder een ondraaglijke, hevige pijn die ze van hun bewustzijn berooft? (4) Alle zielen worstelen om in leven te blijven en het lichaam dat ze verlangden in dit leven is hun zeer dierbaar. Wie zou er nu bereid zijn zijn lichaam af te staan, zelfs als Heer Viṣṇu erom zou vragen?'

(5) **D**e goden zeiden: 'Wat zou er voor personen van formaat als uwe heiligheid, u wiens deugdzaamheid door allen wordt bezongen en die vol van genade bent voor een ieder, nu te moeilijk zijn, o brahmaan? (6) Mensen uit op hun eigenbelang weten niet wat voor moeilijkheden ze anderen bezorgen. Als ze dat zouden weten zouden ze hun eisen niet stellen. Als men [wel weet heeft van de ellende van anderen en] in staat is te geven, zal men geen nee zeggen maar toegeven.'

(7) **D**e achtenswaardige heilige zei: 'Ik gaf alleen maar een reactie om van u te vernemen wat [in dit geval] het dharma zou zijn. Ik zal dit gekoesterde lichaam [echter] voor u opgeven. Vroeg of laat moet ik het toch opgeven. (8) Een ieder die met dit tijdelijk lichaam, mijne heren, niet vol van genade voor allen achtenswaardigheid en de religieuze beginselen nastreeft, is een beklagenswaardig iemand, zelfs tegenover de schepselen die zich niet kunnen bewegen [zoals de tolerante bomen, zie eveneens de Śrī Śrī Shadgosvāmī-aṣṭaka]! (9) Door hen die geroemd worden om hun verdienste wordt het volgende onderkend als zijnde het onvergankelijke dharma: dat die ziel dharmisch is die treurt over het leed van andere levende wezens en zich gelukkig voelt als zij gelukkig zijn. (10) Weg met de misère, weg met de moeilijkheid! Omdat een fysiek lichaam ieder moment ten onder kan gaan en worden opgegeten door de jakhalzen, zal het niet baten [je eraan vast te klampen], het is er niet voor jezelf - een sterveling is er met zijn lichaam [om zijn leven te geven] voor dat wat hem eigen is [waar hij voor staat] en voor degenen die hij kent [zijn verwanten en vrienden, zie ook S.B. 10.22: 35].'

(11) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Aldus besloten tot de juiste manier van handelen gaf Dadhīci, de zoon van Atharvā zijn lichaam op in opoffering voor het Allerhoogste, het hoogste Brahman, de Allerhoogste Persoonlijkheid [vergelijk 1.13: 55]. (12) De ziener van de waarheid, met zijn zinnen, levensadem, geest en intelligentie onder controle, raakte, verzonken in trance in het Allerhoogste, bevrijd van zijn gebondenheid en verliet de wereld zonder nog langer acht te slaan op zijn materiële lichaam [zie ook B.G. 8: 5]. (13-14) Koning Indra nam daarna de bliksemschicht op die was vervaardigd door Viśvakarmā, die zijn kracht ontleende aan de grote wijze [Dadhīci] en die doortrokken was van de geestkracht van de Heer. Samen met de andere halfgoden uitrijdend terwijl de *muni's* gebeden opdroegen, zat hij glorieus op de rug van Gajendra [zijn olifant] tot het duidelijk genoegen van al de drie werelden. (15) Vṛtrāsura, temidden van zijn Asuraleiders en commandanten, werd als de vijand met veel geweld aangevallen, o Koning, precies zoals het ging toen Rudra kwaad Antaka [Yamarāja] aanviel. (16) Daarop voltrok zich een grote en hoogst gewelddadige veldslag tussen de *Sura*-, de goddelijke en de Asura-, de demonische horden die plaatsvond op de oever van de [hemelse] Narmadā-rivier aan het begin van het eerste millennium [de Vaivasvata-manvantara] van Tretā-yuga. (17-18) O Koning, toen de demonen aangevoerd door Vṛtrāsura zich geplaatst zagen tegenover de schitterende weelde van zowel Indra, de Hemelkoning met de bliksemschicht, als de Rudra's, Vasu's, Āditya's, Aśvins, Pitā's, Vahni's, Maruts, Ribhu's, Sādhya's en Viśvadeva's, konden ze de aanblik niet verdragen. (19-22) Namuci, Śambara, Anarvā, Dvimūrdhā, Ṛṣabha, Asura, Hayagrīva, Śaṅkuśirā, Vipracitti, Ayomukha, Pulomā, Vṛṣaparvā, Praheti, Heti en Utkala en de honderden en duizenden overige Daitya's, Danava's, Yakṣa's, Rākṣasa's en anderen aangevoerd door Sumāli en Māli, die allen opgesierd waren met gouden ornamenten, dreven de voorhoede terug van Indra's leger dat zelfs voor de dood zelf moeilijk te benaderen was. Onbevreesd vielen ze hen, fanatiek brullend als leeuwen, aan met hun knuppels,

met ijzer beslagen knotsen, pijlen, getande lansen, strijdhamers en speren. (23) De aanvoerders van de goddelijke strijdkrachten werden van alle kanten overdekt door een regen van pijlen, speren, bijlen, zwaarden, *śataghnī's* en *bhuśundi's* [verschillende soorten wapens met ijzeren punten]. (24) Als sterren aan de hemel overdekt door wolken, kon men hen niet langer zien, volledig bedolven onder de stortvloed aan projectielen die van alle kanten in golven op hen neerdaalden. (25) De regen van pijlen en andere wapens bereikte echter de legers van de verlichte zielen niet omdat de halfgoden ze heel snel in hun vlucht in duizenden stukken hakten. (26) Toen vervolgens hun pijlen en wapens opraakten, kregen de soldaten van de Sura's een regen van bergpieken, bomen en stenen over zich heen. Die werden, als voorheen, aan stukken geslagen. (27) De troepen aangevoerd door Vṛtrāsura die zagen dat hun vijand niet in het minst te lijden had onder de massa's wapens en mantra's en dat ook de bomen, stenen en verschillende bergpieken hen niet deerden, werden bang voor Indra's soldaten. (28) Al de Daityapogingen om telkens weer opnieuw de troepen van de halfgoden aan te vallen die de bescherming van Kṛṣṇa genoten, liepen op niets uit, net zoals de grove taal niks uithaalt waar kleine lieden zich van bedienen als ze schelden op grote zielen. (29) Ziend dat al hun pogingen vruchteloos waren verlieten zij die de Heer niet toegewijd waren toen, verslagen in hun trots als strijders, het slagveld en gaven ze de strijd op die nog maar net begonnen was. Met al hun macht tot nul gereduceerd, lieten ze de leider [Vṛtrāsura] die hen had aangespoord in de steek.

(30) **V**ṛtra, die de demonen die hem volgden zag vluchtten en dat zijn leger afgeschrikt uiteenviel, sprak toen als ruimdenkende held met een brede grijns als volgt. (31) Gepast voor het moment drukte de held der helden zich uit in woorden die [zelfs] aantrekkelijk waren voor de grootste geesten: 'O Vipracitti, Namuci en Pulomā! O Maya, Anarvā en Śambara! Luister alsjeblieft naar mij. (32) Een ieder die geboren werd moet onvermijdelijk de dood onder ogen zien, ongeacht waar men zich bevindt in het universum. Er bestaat geen mogelijkheid om dat tegen te gaan in deze wereld, die je de kans biedt om een betere wereld te bereiken en te zegevieren. Wie zou er, als het onmogelijk is om de dood uit de weg te gaan, nu niet een geschikte gelegenheid om te sterven aangrijpen? (33) Er zijn twee beproefde manieren om in deze wereld eervol te sterven en ze zijn beide erg zeldzaam. De ene bestaat eruit dat men de gelegenheid krijgt het lichaam te verlaten als men, met yoga-oefeningen de geest en de zinnen beheersend, zich concentreert op het Brahman [Paramātma en Bhagavān], en de andere manier bestaat eruit de leiding te nemen op het veld van eer en daarbij nimmer [de strijd] je rug toe te keren.'

*: 10.22: 35 Het is de plicht van ieder levend wezen om met zijn leven, welvaart, intelligentie en woorden goede daden te verrichten voor het heil van anderen.

ॐ

6.11 - De Bovenzinnelijke Kwaliteiten van Vṛtrāsura

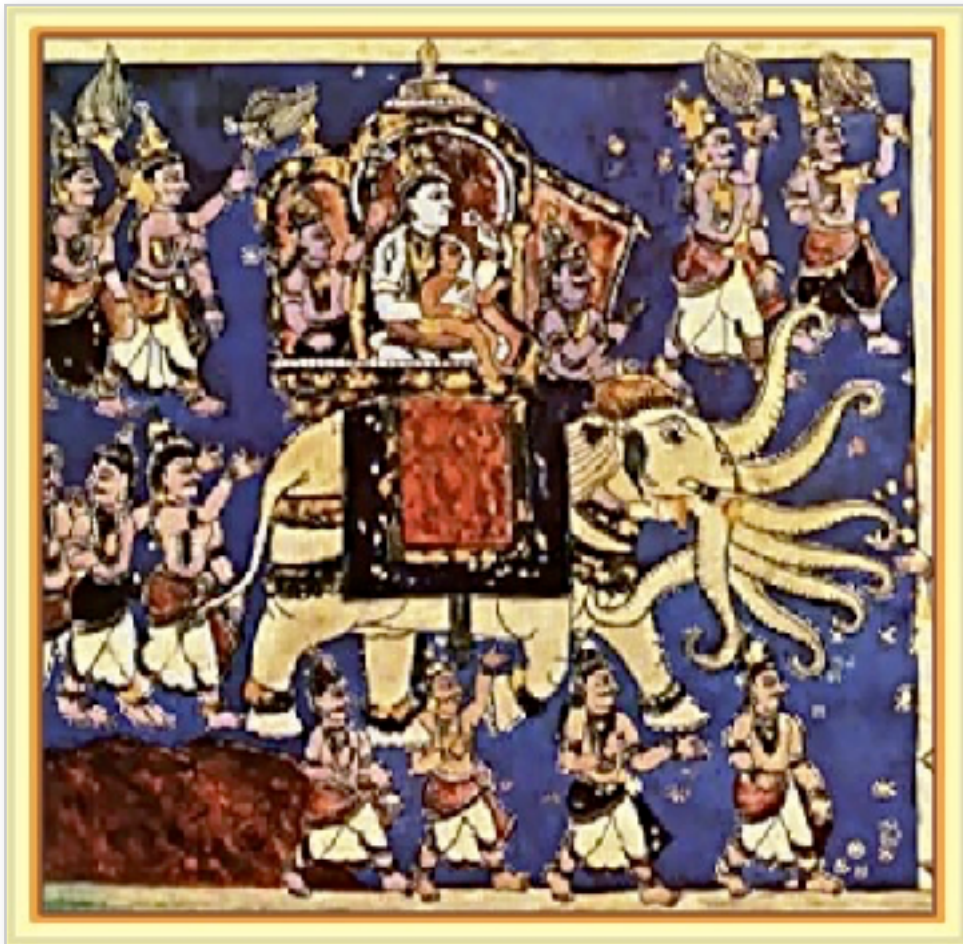

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Bang en verward als ze waren in hun voornemen te vluchten, o Koning, sloegen ze [de aanvoerders van Vṛtrāsura] geen acht op de woorden van hun meester die aldus het dharma benadrukte. (2-3) Toen de beste van de Asura's zag hoe het Asuraleger, alsof niemand hen beschermde, uiteen werd gedreven en opgejaagd door de halfgoden, nu het moment ze de kans bood, was de vijand van Indra pijnlijk getroffen. Niet in staat dat te aanvaarden hield hij de halfgoden woedend met veel geweld tegen en wees hij ze terecht met de volgende woorden, o Koning: (4) 'Wat voor belang stellen jullie in deze waardeloze moederskindjes? Er valt echt geen eer te behalen aan het van achteren aanvallen en doden van iemand die angstig op de vlucht slaat. Iemand die zo de held denkt uit te kunnen hangen, zal niet een betere wereld bereiken. (5) Als jullie in je strijd geloven, geduld in jullie harten hebben en vrij van verlangens zijn naar werelds geluk, o nietige zielen, blijf dan eens even voor me staan.'

(6) **O**p die manier brullend met zijn buitengemeen krachtige, fysieke aanwezigheid, bedreigde hij de halfgoden, zijn vijanden, en joeg hij iedereen de stuipen op het lijf. (7) Door die uitbarsting van Vṛtra zakten al de godsbewusten buiten bewustzijn op de grond alsof ze door de bliksem waren getroffen. (8) Het hele Suraleger, dat uit angst zijn ogen gesloten had, werd onder de voet gelopen. Arrogant, als een kwaaie olifant die door een bos holle bamboestaken rent,

beende hij, met zijn drietand hoog opgeheven, dermate gewelddadig rond over het veld dat de aarde ervan schudde. (9) Toen hij hem zo kwaad tekeer zag gaan, rende de drager van de bliksemschicht [Indra] verbolgen op zijn vijand af en wierp hij de machtigste van strijdknotsen naar hem. Maar de demon ving het moeilijk te weerstane wapen in zijn vlucht met het grootste gemak op met zijn linker hand. (10) Dat maakte Vṛtrāsura nog kwader. Luid brullend bracht hij daarop Indra's olifant, die zo vermaard was om zijn kracht, een slag toe op zijn kop. Dit wapenfeit dwong het respect af van al de soldaten op het slagveld, o heerser van de mensen. (11) Airāvata, getroffen door de knots in Vṛtra's hand, schudde als een berg getroffen door de bliksem en werd, in grote pijn en bloed opgevend met een gebroken kaak, samen met Indra zo'n dertien meter teruggeworpen.

(12) **D**e grote ziel [echter] zag ervan af om nogmaals de knots tegen hem te gebruiken [toen hij zag hoe] Indra, innerlijk verscheurd over wat er was gebeurd met zijn draagdier dat nog leefde, het dier dat voor hem stond van alle pijn en verwondingen verloste door hem met zijn nectargelijke hand te beroeren. (13) Toen hij Indra zo zag die, gewapend met zijn bliksemschicht, de strijd met zijn vijand wilde aanbinden, o Koning Parīkṣit, herinnerde hij zich weer dat Indra in het verleden zijn broer had gedood. Waanzinnig van verdriet over die grote en wrede zonde, richtte hij zich sarcastisch lachend tot hem. (14) Śrī Vṛtra zei: 'Wat een geluk om u, o heer, als mijn vijand tegemoet te mogen treden, u die een brahmaan hebt afgeslacht die uw goeroe en mijn broeder was [Viśvarūpa]. Wat een geluk vandaag om spoedig de schuld te kunnen inlossen aan mijn broer door mijn drietand recht door uw hart van steen te steken, o complete valsheid in persoon! (15) U die de hemel begeert, hebt met uw zwaard genadeloos de drie hoofden van onze onschuldige, oudere broer afgehouwen alsof hij een beest was. Hij was een volledig gekwalificeerde en zelfverwerkelijkte brahmaan. Hij was uw geestelijk leraar die de leiding over de offers was toevertrouwd! (16) U verstoken van alle schaamte, genade, schoonheid en glorie bent door uw optreden zelfs verachtelijk in de ogen van wezens van een lager niveau dan het menselijke [zoals de Rākṣasa's]. U zult in hevige pijn moeten sterven als ik met mijn drietand uw lichaam doorboord heb dat als een lijk niet zal worden verbrand maar zal worden verslonden door de gieren.

(17) **U**, die zich zo wreed toonde, zal ik, samen met al die anderen die u volgend zonder na te denken mij met geheven zwaarden aanvielen, met hun afgehouwen koppen op mijn puntige drietand, offeren aan [Bhairava] de aanvoerder van de boze geesten en zijn horden. (18) Maar, o heldhaftige heer van me, mocht u er met uw bliksemschicht in deze strijd in slagen mijn hoofd van mijn romp te scheiden en mijn leger te vernietigen, dan zal ik, ten prooi gevallen aan de lijkenpikkers, daarentegen bevrijd zijn van alle schuld en het stof van de voeten van de grote wijzen verwerven. (19) O meester van de halfgoden, waarom slingert u mij uw bliksemschicht niet naar het hoofd, naar uw vijand die voor u staat? Twijfel niet aan zijn trefzekerheid, de schicht kan erin slagen, in tegenstel-

ling tot de strijdknots die zo nutteloos is als een verzoek om geld aan een armoedzaaier. (20) Deze bliksemschicht van u, o Indra, die is gezegend met zowel de vermogens van Viṣṇu als met de kracht van de boete van Dadhīci, zal zeker zonder meer uw vijand doden. Alles wat door Heer Viṣṇu tot stand werd gebracht brengt de overwinning van de Heer en al Zijn weelde en kwaliteiten. (21) De kracht van uw bliksemschicht zal het koord van mijn materiële gehechtheid doorsnijden. Als ik dan deze materiële wereld opgeef met mijn geest gericht op Heer Saṅkarṣaṇa's lotusvoeten, zal ik precies zoals Hij dat zegt [zie 5.25: 8], de bestemming bereiken van de *muni's*. (22) Personen gevorderd in het spirituele leven rekent Hij tot de Zijnen. Hij zal ze niet de weelde schenken die men vindt in de goddelijke, de aardse en de helse sferen omdat die leidt tot afgunst, zorgen, stress, trots, onenigheid, leed en strijdlust. (23) O Indra, de plannen die mensen hebben ter wille van de drie levensdoelen [van een geregelde religie, economie en zinsbevrediging] worden door de Heer gedwarsboomd. Daar moet men de speciale genade van de Fortuinlijke in herkennen die [leidt tot stabiliteit, geluk en bewustzijn welke] zo makkelijk te bereiken is voor zuivere toegewijden maar zo ver buiten het bereik ligt van anderen [die altijd verstrikt raken in de gevolgen van hun handelen]. (24) [En dus bidt ik:] 'O mijn Heer, mag ik worden herboren als een dienaar van Uw dienaar wiens enige toevlucht Uw lotusvoeten is? Moge mijn geest zich Uw bovenzinnelijke kwaliteiten blijven herinneren, o Heer van mijn leven, mogen mijn woorden vol lof zijn en moge mijn lichaam voor U arbeid verrichten! (25) Ik verlang niet de hemel noch de hoogste positie [van Brahmā], niet de heerschappij over de wereld en ook niet de zeggenschap over de lagere werelden. Ik geef niet om de perfecties [de *siddhi's*] van de yoga of om bevrijd te raken van wedergeboorte, o bron van alle kansen, al wat ik verlang is niet van U gescheiden te zijn! (26) Zoals kleine vogeltjes die nog niet kunnen vliegen uitzien naar hun moeder, zoals een kalf geplaagd door honger uitziet naar de uier, zoals een geliefde terneergeslagen is over de beminde die vertrok, zo verlangt ook mijn geest ernaar U te aanschouwen, o Lotus-ogige. (27) Moge er voor mij, die vanwege zijn karma ronddoolt in deze wereld van dood en geboorte, de vriendschap zijn met Uw mensen, [met Uw toegewijden], o Heer die wordt geprezen in de geschriften, en niet zo zeer met hen wiens geest door Uw uitwendige manifestatie is gebonden aan hun lichaam, kinderen, vrouw en huis.'

6.12 - Vṛtrāsura's Glorieuze Heengaan

(1) **D**e achtenswaardige *ṛṣi* zei: 'Hij [Vṛtrāsura] die aldus gemotiveerd zijn lichaam op te geven, o heerser over mensen, dacht dat te sterven in de strijd beter was dan een overwinning, nam zijn drietand op en viel Indra de koning van de halfgoden aan, precies zoals Kaiṭabha de Hoogste Persoon aanviel toen de wereld onder water stond. (2) Als was hij het vuur aan het einde van de *yuga,* slingerde de koning van de demonen met veel kracht de scherp gepunte drietand rondtollend naar de grote Indra, terwijl hij zeer kwaad luid brulde: 'Dood ben je, jij grote zondaar!'

(3) **H**oewel de aanblik van de rondtollende drietand die op hem afvloog als een ster die uit de hemel viel moeilijk te verdragen was, jaagde dat Indra geen schrik aan. Met zijn bliksemschicht met een honderdtal haken, sneed hij hem, zowel als de arm van Vṛtra die leek op het lijf van de slangenkoning, in honderd stukken. (4) Met één arm minder het woedend opnemend tegen de bliksemschicht, ging hij met zijn ijzeren knots op Indra en zijn olifant af en sloeg hij hem op zijn kaak, zodat de bliksemschicht uit de hand van de edelmoedige gleed. (5) Die grootse en wonderbaarlijke prestatie van Vṛtra werd geprezen door de go-

den, de demonen, de zangers van de hemel en de associatie van de volmaakten, maar zich van het gevaar bewust waarin Indra verkeerde, lamenteerden ze oprecht 'Helaas, o helaas!' (6) Met Indra, zijn vijand, tegenover zich, die in verlegenheid dat zijn schicht hem uit zijn hand was gegleden het wapen niet oppakte, zei Vṛtrāsura: 'O heer, neem uw bliksemschicht op en doodt uw vijand, het is er nu niet de tijd voor om te treuren. (7) Met uitzondering van Hem van de schepping, vernietiging en handhaving, de Heer die alles weet, de Oorspronkelijke en Eeuwige Persoon, zijn de vechtlustigen die in hun afhankelijkheid elkaar soms bewapend tegemoet treden niet altijd verzekerd van een overwinning. (8) Als vogels gevangen in een net zuchten al de werelden en hun heersers machteloos onder de tijdfactor die alhier de oorzaak vormt. (9) Mensen die zich dat niet bewust zijn [die oorzaak, die Heer van de Tijd], de kracht van onze zinnen, geest, lichaam, vitaliteit, dood èn onsterfelijkheid, beschouwen hun onverschillige lichaam als de oorzaak. (10) O heer [beste Indra], begrijp alstublieft dat alle dingen aldus, o edelmoedige, precies als een poppetje [een 'vrouw van hout'] of een knuffelbeest [een 'dier van bladeren en stro'], afhankelijk zijn van Īśa [de Macht, de Heer en meester van de Tijd die hun samenhang en leven vormt]. (11) De persoon [de *puruṣa*], de materiële energie [*prakṛti*], de manifeste realiteit [*mahattattva*], het zelf [of vals ego, *ātmā* of *ahaṅkara*], de elementen [*bhūta*'s], de zinnen [van handelen en waarnemen, de *indriya's*] en wat bij hen hoort [de geest - *manas*, de intelligentie - *buddhi* en het bewustzijn - *cit*] zijn zonder Zijn genade niet in staat in dit universum ook maar iets tot stand te brengen of anderszins [zoals behoud en vernietiging]. (12) Als men geen weet heeft [van de Heer, de tijdfactor] beschouwt men zichzelf - hoewel men volledig afhankelijk is - als degene die de touwtjes in handen heeft, maar het is Hij die de wezens schept middels andere levende wezens en het is Hijzelf die ze via anderen verslindt. (13) De zegeningen van langlevendheid, weelde, roem en macht manifesteren zich voor een persoon als de tijd er rijp voor is [Zijn tijd], precies zoals zich ook, zonder dat men ervoor kiest, het tegengestelde voordoet. (14) Daarom moet men gelijkgestemd zijn wat betreft eer en schande, overwinning en nederlaag, lijden en geluk en sterven en leven [zie ook B.G. 6: 7 & 12: 17]. (15) [De geaardheden] goedheid, hartstocht en onwetendheid vindt men met de materiële natuur, het zijn niet de kwaliteiten van de geestelijke ziel. Een ieder die de ziel kent als degene in de positie van de waarnemer, zal vrij van gebondenheid zijn [vergelijk B.G. 18: 54]. (16) Kijk mij nu eens, verslagen in de strijd met mijn wapen en arm eraf gehouwen, o vijand, doe ik nog steeds mijn best u naar het leven te staan. (17) In het spel van deze strijd vormen onze levens de inzet, de pijlen zijn de dobbelstenen, onze draagdieren zijn het spelbord en het is niet bekend wie er wint en wie er verliest.'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'Koning Indra die de welgemeende, respectvolle woorden van Vṛtra aanhoorde, nam de bliksemschicht ter hand en richtte zich met een glimlach tot hem zonder zich nog langer te verwonderen [over wat hij had gezegd]. (19) Indra zei: 'O Dānava, met het bewustzijn waar je nu blijk van geeft, heb je de perfectie bereikt. Je bent een toegewijde volledig gefocust op de Super-

ziel die de grootste vriend en heerser van het universum is [zie B.G. 6: 20-23]. (20) Je bent erin geslaagd de *māyā* van Heer Viṣṇu te boven te komen die de gewone man een rad voor ogen draait. Met het opgegeven hebben van de *Asura*-mentaliteit, heb je de positie verworven van een grote persoonlijkheid [zie 2.4: 18]. (21) Het is waarlijk een groot wonder om te zien hoe jij, als iemand die gedreven wordt door de hartstocht, een sterk bewustzijn hebt, nu je verkeert in Vāsudeva, de Opperheer van de zuivere goedheid [zie ook Vṛtra's gebed 6.11: 25]! (22) Toegewijd aan de Allerhoogste Heer Hari, de schenker van de uiteindelijke zaligheid, zwem je in een oceaan van nectar. Wat zou dan het nut zijn van kleine poeltjes water [van klein materieel geluk]?'

(23) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus te hebben besproken wat het dharma allemaal inhoudt, o Koning, [hervatten] de grote legeraanvoerders Indra en Vṛtra, die volledig aan elkaar gewaagd waren, de strijd. (24) Vervaarlijk met zijn ijzeren knots zwaaiend wierp Vṛtra, [die een kans zag] om zijn vijand te onderwerpen, hem met zijn linker hand naar Indra, o beste van de koningen. (25) Maar de halfgod sneed met de Śataparvaṇā [de 'honderdhakige'] bliksemschicht de knots aan stukken alsook de hand die zo sterk was als de slurf van een olifant. (26) Getroffen door [Indra] de drager van de schicht kwam hij, hevig bloedend met de vleugels van zijn armen vanaf de wortel [van de romp] afgesneden, als een berg uit de lucht vallen. (27-29) Dankzij zijn grote levenskracht en ongewone talenten was de demon in staat zijn onderkaak op de grond te zetten en zijn bovenkaak de lucht in te steken, zodat zijn mond een gigantische opening werd. Met een tong en tanden als van een angstwekkende slang die een olifant wil pakken, leek het alsof hij, als de tijd zelf, de drie werelden met zijn groteske lichaam wilde opslokken. Stampend en de aarde schuddend bewoog hij toen zijn voeten alsof ze de Himalaya's waren, waarna hij, aldus Indra bereikend, hem compleet met bliksemschicht en draagdier verzwolg. (30) Toen ze hem door Vṛtra verzwolgen zagen weeklaagden de halfgoden, samen met de stamvaders en de grote wijzen, zeer bedroefd: 'Helaas, wat een ellende!'

(31) **H**oewel hij opgeslokt was door de koning van de demonen, ging hij niet dood in zijn buik, omdat hij, daar beland, beschermd werd door zowel de Hoogste Persoonlijkheid als door zijn eigen yogavermogen de illusie te bezweren [zie S.B. 6.8]. (32) De slachter van Bala, de machtige, kwam eruit door de onderbuik met zijn bliksemschicht te doorboren, waarna hij met veel kracht het hoofd van de vijand eraf sneed dat leek op een bergtop. (33) Maar toen de schicht, om het hoofd eraf te krijgen, in zijn geheel snel om de nek heen draaide om die door te snijden, duurde het net zoveel dagen als de hemellichten erover doen om zich over beide zijden van de evenaar te bewegen [een jaar] voordat het hoofd eraf viel. (34) Op dat moment weerklonk in de hemel het geluid van de pauken van de hemelbewoners en de vervolmaakten. Samen met de heiligen die zich hadden verzameld, vierden ze de prestatie van de winnaar [Indra] door verheugd hem te prijzen met verschillende mantra's en een bloemenregen. (35) Uit Vṛtrāsura's li-

chaam kwam het licht van zijn ziel tevoorschijn, o onderwerper van de vijanden, dat voor ogen van al de goden de allerhoogste verblijfplaats bereikte.'

6.13 - Koning Indra Aangedaan door de Terugslag van de Zonde

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Met Vṛtra gedood waren de leiders en alle anderen in de drie werelden meteen bevrijd van hun zorgen en depressies, o liefdadige, met uitzondering van de machtige Indra [Śakra] zelf. (2) Daarop gingen de halfgoden die Indra volgden, Brahmā, Śiva en de andere godsbewuste personen, de heiligen, de voorvaderen, de overige levende wezens en de demonen, allen terug naar hun woonplaatsen zonder afscheid te nemen van Indra.'

(3) **D**e koning vroeg: 'O mijn Heer, o wijze, ik zou graag willen weten waarom Indra ongelukkig was. Waarom was hij zo neerslachtig terwijl al zijn halfgoden gelukkig waren?'

(4) **Ś**rī Śuka zei: 'Al de goddelijken en de wijzen waren doodsbang voor het machtsvertoon van Vṛtrāsura, maar Indra wees hun verzoek om een eind aan hem te maken af, omdat hij er bang voor was een brahmaan te doden. (5) Indra

had gezegd: 'De last van de zonde van het doden van Viśvarūpa werd bij wijze van gunst aan mij onderling gedeeld door de vrouwen, de aarde, de bomen en het water [zie 6.9: 6-10], maar hoe raak ik nu gezuiverd van de zonde van het doden van Vṛtra?'

(6) **Ś**uka vervolgde: 'Toen de wijzen dat hoorden zeiden ze het volgende tot de grote Indra: 'We wensen u al het geluk, wees niet bang, we zullen een *aśvamedha* paardoffer voor u brengen. (7) Het *aśvamedha*-offer van aanbidding voor de Oorspronkelijke Persoon, de Superziel, de Meester die Nārāyaṇa onze Heer is, bevrijdt je zelfs van de zonde van het vernietigen van de wereld! (8-9) Iemand die een brahmaan heeft gedood of zijn vader, een koe, zijn moeder of zijn geestelijk leraar, zo'n zondaar of zelfs een klasseloze hondeneter, kan zuivering vinden in het zingen van Zijn heilige naam. Als een *aśvamedha*-offer, de hoogst aangeschreven offermethode, door ons volbracht met geloof, u beschermt tegen het doden van alle schepselen van Brahmā met inbegrip van de brahmanen, wat verwacht u dan van het doden van een demonische lastpak?'

(10) **Ś**rī Śuka zei: 'Er aldus door de geleerden toe aangemoedigd doodde Indra zijn vijand Vṛtrāsura toen die op hem afkwam. Door die handeling van het doden van een brahmaan werd hij, Vṛṣākapi de mythische koning van de goden, vervolgens gekweld door de terugslag. (11) Hoewel hij [met zijn daad] anderen een genoegen had gedaan, leed Indra onder een [diepe] ellende. Met je goede kwaliteiten kan je niet gelukkig zijn als je je schaamt en schuldig voelt. (12-13) Het achtervolgde hem in de gedaante van een verstoten oude, over heel haar lijf bevende vrouw wiens kleren waren overdekt met bloed omdat ze tuberculose had. Met haar verwarde grijze haar riep ze uit 'Wacht, wacht', waarbij haar adem een kwalijke geur van rotte vis verspreidde door de hele straat. (14) De duizendogige Indra zocht zijn heil in de hemel en in alle windrichtingen en haastte zich vervolgens in de noordoostelijke richting waar hij in het Mānasa-sarovarameer verdween, o Koning. Verstoken van al het voedsel [dat hij normaal kreeg] van de dienaar van het offervuur, leefde hij daar wel duizend jaar aan het zicht onttrokken in het netwerk van de fijne vezels van de steel van een lotus. Al die tijd peinsde hij er in zijn hart over hoe hij bevrijding kon vinden van [de zonde van] het gedood hebben van een brahmaan. (16) Voor de duur van zijn afwezigheid werd de hemel bestuurd door Nahuṣa die, gezegend met een goede opvoeding, verzaking, yoga en kracht, trots op zijn weelde en macht zijn verstand verloor. Belust op de echtgenote [Śacīdevī] van Indra was hem het lot van een slang beschoren [na te zijn vervloekt door de wijze Agastya omdat hij tegen hem aanschopte]. (17) Hij wiens overtreding bij genade van de goddelijkheid van Rudra tot nul was gereduceerd omdat hij mediteerde op de Handhaver van de Waarheid [Viṣṇu], werd, na te zijn hersteld [van de karmische terugslag], weer teruggevraagd door de brahmanen. De zonde had zijn greep op hem verloren nu hij beschermd werd door de echtgenote van Viṣṇu, de Godin van het Geluk. (18) De brahmaanse wijzen benaderden hem [bij zijn terugkeer] om hem, overeenkomstig de regels, in te zegenen voor het brengen van een *aśvamedha*-offer om de

Allerhoogste Heer Hari te behagen, o zoon van Bharata. (19-20) Door het *aśva-medha*-offer, dat door de ter zake kundige brahmanen en Indra werd uitgevoerd in aanbidding van de Oorspronkelijke Persoon, de Superziel en Handhaver van alle goddelijkheid, kwam er [formeel] een einde aan de ernstige zonde van het gedood hebben van de zoon van Tvaṣṭā, zoals de zon een einde maakt aan mist, o Koning. (21) Nadat het *aśvamedha*-offer door de priesters onder leiding van Marīci was uitgevoerd zoals voorgeschreven en Indra, de Heer van het Offer, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid had aanbeden, hervond hij, gezuiverd van de zonde, zijn grootheid.

(22-23) **D**it grootse verhaal dat de verheerlijking beschrijft van de Heer van de Heilige Plaatsen, het zich ontwikkelen in toewijding en de victorie en bevrijding van Indra, de Koning van de Hemel, zuivert iemand van talloze zonden. Deze vertelling moet dan ook, door hen die de intelligentie koesteren, telkens opnieuw worden gelezen en aangehoord en moet steeds weer aan de orde worden gesteld ter gelegenheid van grote festiviteiten. Ze scherpt de zinnen, brengt welvaart en roem en bevrijdt de mens van al zijn mislukkingen. Ze doet zegevieren over vijanden en schenkt iedereen een lang en gelukkig leven.'

6.14 - Koning Citraketu's Weeklagen

(1) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'Hoe kon Vṛtrāsura met een aard van hartstocht en onwetendheid en met een geest zo vol van zonde, o brahmaan, er nu zo'n sterke overtuiging op nahouden over Nārāyaṇa, de Allerhoogste Persoon? (2) Bij [zelfs] de goden wiens geesten vol van zuivere goedheid zijn en de wijzen die onbevlekte zielen hebben, ziet men zich slechts zelden toewijding ontwikkelen voor de lotusvoeten van Mukunda, de Heer van de Bevrijding. (3) In deze materiële wereld zijn er zoveel levende wezens als er atomen zijn, onder hen zijn er maar een paar menselijk of verwant met het menselijke en onder hen zijn er maar een paar die handelen om goed te doen. (4) O beste van de tweemaal geborenen, men zal altijd zien dat onder hen die geloven in de bevrijding er maar een paar bevrijd willen zijn en dat onder de duizenden van hen er maar een paar werkelijk bevrijd zijn, werkelijk volmaakt zijn. (5) En bij de miljoenen en miljarden [van levende wezens] treft men onder hen die bevrijding en vervolmaking vonden, o grote wijze, maar hoogst zelden iemand aan die zowel Nārāyaṇa als de Allerhoogste beschouwt en een geest heeft die volkomen vreedzaam is [vergelijk B.G. 7: 3 & 7: 26]. (6) Hoe kon, [gezien deze waarheid,] Vṛtra die zo zondig was en de oorzaak

van zo veel lijden in heel de wereld, dan in het vuur van de strijd een intelligentie aan de dag leggen die gefixeerd was op Kṛṣṇa? (7) Hierover verkeer ik in grote twijfel en ik wil heel graag van u horen, o meester, hoe hij erin slaagde de Duizendogige in de strijd te behagen met zijn bravoure en zijn kracht.' "

(8) **Ś**rī Sūta zei: "Nadat de machtige zoon van Vyāsa naar de vraag van de devote Parīkṣit had geluisterd gaf hij blijk van zijn waardering en legde hij het aan hem uit. (9) Śrī Śuka zei: 'Luister alstublieft goed, o Koning, naar het verhaal hierover zoals vernomen uit de monden van Vyāsa, Nārada Muni en Devala Ṛṣi. (10) Er was er eens een koning, een keizer heersend over heel de wereld die leefde in Śūrasena en Citraketu heette ['het licht van uitnemendheid']. Onder zijn bewind leverde de aarde alles op wat men zich maar wensen kon, o Koning. (11) Hij had duizenden en duizenden vrouwen maar van geen van hen kreeg de koning ook maar één kind, ondanks dat ze heel goed in staat waren te baren. (12) Met al zijn schoonheid, grootmoedigheid, jeugd, goede geboorte, scholing, weelde, welzijn en alle andere goede kwaliteiten die hem eigen waren, werd hij geplaagd door zorgen in zijn rol als de echtgenoot van zoveel vrouwen die geen kinderen baarden. (13) Noch zijn grote weelde, noch al zijn koninginnen met hun prachtige ogen, noch al de landen waar hij de Keizer van was konden hem gelukkig maken. (14) Op een dag echter kwam Aṅgirā, de zeer machtige wijze die overal door zijn landstreken trok, onverwacht naar het paleis. (15) Volgens de regels zijn respect tonend, stond hij op van zijn troon en bewees hij hem de eer. Na dat vertoon van gastvrijheid bood hij hem een zitplaats en ging hij met gepaste ingetogenheid bij hem zitten. (16) De grote *ṛṣi*, o Mahārāja, maakte toen zelf een buiging voor hem die in alle nederigheid vlak naast hem op de grond zat, en richtte zich tot hem met de volgende woorden.

(17) **A**ṅgirā zei: 'Is alles in orde met uw gezondheid en de materiële orde van de staat, de orde van de koning [in de vorm van priesters, ministers, territoria, onderdanen, vestingen, de schatkist, de politie en het leger] die zoveel lijkt op de zeven materiële lagen die het levende wezen beschermen [welke bestaan uit de totaliteit, het ego en de vijf zinsobjecten; *mahat-tattva, ahaṅkāra* en *tanmātra's*]? (18) De koning die zich schikt naar [de noden en vereisten] van deze onderdelen van zijn bestuur verwerft voorspoed en welvaart, o god van de mensen, en dat geldt ook voor een ieder die afhankelijk van hem bijdraagt en dienst levert. (19) Schikken uw vrouwen, burgers, secretarissen, dienaren en kooplieden alsook uw ministers, uw getrouwen, bestuurders, landeigenaren en verwanten zich allen naar uw bestuur? (20) Als het denken [van de vorst] beheerst is, zullen alle onderdanen zich voegen en zal iedereen, met inbegrip van de bestuurders, zijn bijdrage leveren zonder nalatigheid. (21) Aan de bezorgdheid van uw bleke gelaat kan ik zien dat u iets dwarszit, dat u zelf om een of andere reden niet helemaal gelukkig bent.'

(22) **H**ij [Citraketu] die graag kinderen wilde en aldus werd ondervraagd door de *muni* ondanks dat die goed op de hoogte was, o Koning, boog hoogst ne-

derig diep voor de wijze en antwoordde als volgt. (23) Koning Citraketu zei: 'O grote meester, wat van de inwendige en uitwendige zaken van de belichaamde zielen zou er nu niet worden begrepen door yogi's die dankzij hun verzaking, spirituele kennis en meditatieve verzonkenheid bevrijd zijn van alle zonden? (24) Niettemin vraagt u me, hoewel u alles weet, waar ik mee zit, o brahmaan. Laat me met uw permissie dan uitweiden over wat u vroeg. (25) In bezit van een groot keizerrijk dat zelfs voor de halfgoden te benijden is, verschaft al die welvaart en ondersteuning me geen enkel genoegen omdat ik geen zoon heb. Wat mij betreft is het allemaal alsof men zijn honger en dorst probeert te stillen met alles behalve voedsel en drinken. (26) Redt daarom mij en mijn voorvaderen ervan te verdwijnen in de duisternis, o grote wijze. Regel het voor ons dat we een zoon krijgen, zodat we die zo moeilijk te overwinnen [dreiging] de baas worden.'

(27) **Ś**rī Śuka zei: 'Na die smeekbede liet hij, die hoogst machtige en genadige zoon van Brahmā, hem een gerecht van zoete rijst klaarmaken voor Tvaṣṭā [de halfgod die de vader van Viśvarūpa was, zie 6.8], dat hij toen te zijner ere offerde. (28) Vervolgens werd door de wijze het geofferde voedsel aangeboden aan de eerste en meest volmaakte koningin van al de koning zijn koninginnen die de naam Kṛtadyuti droeg, o beste van de Bhārata's. (29) Daarop zei hij tegen de koning: 'O Vorst, er zal één enkele zoon zijn die voor u zowel een bron van vreugde als verdriet zal vormen', en daarna vertrok de zoon van Brahmā. (30) Na van het voedsel van het offer gegeten te hebben raakte Kṛtadyuti zwanger van Citraketu, net zoals de godin Kṛttikā een zoon van Agni kreeg [genaamd Skanda]. (31) Haar vrucht groeide geleidelijk aan zich stap voor stap ontwikkelend uit het zaad van de koning van Śūrasena, zoals de maan dat doet gedurende de heldere helft van de maand. (32) En zo werd er na de nodige tijd een zoon geboren die de inwoners van Śūrasena in de grootste vreugde verzette toen ze erover vernamen. (33) De koning zeer gelukkig met zijn pas geboren zoon, nam een bad, doste zich uit met sieraden en liet toen de brahmanen de geboorteplechtigheid uitvoeren met vele zegenrijke woorden. (34) De brahmanen schonk hij in liefdadigheid goud, zilver, kleding, sieraden alsook dorpen, paarden, olifanten en zestig *croren* koeien. (35) Teneinde de weelde, de reputatie en de levensduur van zijn pasgeborene te vergroten, liet hij met grote aandacht als een grote regenwolk alles neerregenen wat men zich maar kon wensen. (36) Net zoals een arme sloeber steeds meer voelt voor de rijkdom die hij met grote moeite wist te vergaren, koesterde de vrome koning, als vader, dag na dag meer liefde voor de zoon die hij met zoveel moeite had gekregen. (37) Ook de moeder koesterde onwetend een overmatige genegenheid voor de zoon hetgeen bij al de mede-bijvrouwen van Kṛtadyuti leidde tot een koortsachtig verlangen eveneens zoons te krijgen. (38) Zoals hij de hele dag aandacht had voor de zoon, raakte koning Citraketu ook buitengewoon aangetrokken tot de echtgenote die hem de zoon had geschonken en niet zo zeer tot de andere echtgenotes. (39) Omdat ze geen zoons hadden en er ongelukkig over waren te worden verwaarloosd door de koning, zetten ze het op een klagen waarbij ze zichzelf vervloekten uit jaloezie. (40) Een vrouw die het zonder een zoon moet stellen wordt thuis, door haar echtgenoot en de bijvrouwen die wel

zoons hebben, geminacht en krijgt de schuld van de zonde aangewreven. Er wordt dan op haar neergekeken als op een dienstmaagd. (41) Wat valt er te klagen voor een dienstmaagd die haar eer ontleent aan het trouw dienen van haar echtgenoot? Maar als ze er is als een dienstmaagd voor de dienstmaagden, is ze er zeer ongelukkig mee. (42) De koninginnen, die brandden [van verdriet en jaloezie] omdat de koning de rijkdom genoot van een zoon met hun rivaal Kṛtadyuti, ontwikkelden uit de gunst gevallen aldus een zeer sterke haat. (43) Met hun verstand kwijt door de vijandschap raakten de vrouwen die [de manier van doen van] de koning niet konden accepteren, uiterst verbeten en dienden ze de jongen gif toe. (44) Kṛtadyuti die door het huis liep was zich niet bewust van de zonde begaan door de bijvrouwen en dacht, kijkend naar haar zoon, dat hij diep in slaap was. (45) Toen de jongen een lange tijd in bed had gelegen gaf zij, als een verstandige vrouw, daarom de kindermeid de opdracht: 'Alsjeblieft beste vriendin, breng me mijn zoon.' (46) Naar hem omkijkend zag de dienstmaagd hem liggen met zijn ogen naar boven gedraaid en beroofd van zijn levenskracht, geest en zinnen. Op de grond zakkend riep ze toen uit: 'O verdoemd ben ik!' (47) Toen de koningin haar zichzelf met een gekwelde stem luid jammerend met beide handen op de borst hoorde slaan, haastte ook zij zich erheen en zag ze, bij haar zoon aangekomen, dat haar kind onverwachts was overleden. (48) Overmand door verdriet zakte ze bewusteloos op de grond met haar haren en kleding in de war. (49) Vervolgens, o heerser over de mensen, kwamen al de bewoners van het paleis en alle mensen, mannen en vrouwen die het luide huilen hadden gehoord eropaf en begonnen toen even bedroefd hevig te huilen, zoals ook zij dat valselijk deden die de misdaad hadden begaan. (50-51) Horend dat zijn zoon om onbekende redenen was gestorven, kon de koning niet langer nog naar behoren uit zijn ogen kijken. Gevolgd door een gezelschap van ministers en brahmanen viel en struikelde hij onderweg voortdurend. Vanwege zijn genegenheid zwol zijn gehuil aan [als een vuur] en viel hij buiten bewustzijn neer aan de voeten van de dode zoon. Zwaar ademend met zijn haar en kleding in de war kon hij [weer bijkomend] met zijn verstikte stem en de tranen die hij huilde geen woord meer uitbrengen. (52) De koningin die haar echtgenoot zo hevig zag huilen in zijn treurnis over de dood van het kind, de enige zoon van de familie, huilde mee in alle toonaarden en droeg daarmee bij tot de treurnis van allen die daar met inbegrip van de officieren en ministers waren bijeengekomen. (53) De bloemen vielen uit haar verwarde haren terwijl haar twee met *kumkum* bepoederde borsten nat werden van de tranen die naar beneden drupten vermengd met de make-up die haar ogen sierde. Ze treurde om haar zoon met een geluid dat deed denken aan de fraaie kreten van een kurarī vogel.

(54) '**H**elaas, o Schepper van mijn lot, hoezeer schiet U niet tekort in wijsheid! Met de vader nog in leven terwijl zijn nakomeling dood is, toont U zich in Uw daden als iemand die ingaat tegen Zijn eigen schepping. Zo'n tegenstrijdigheid maakt U tot een tegenstander. (55) Als er in deze wereld geen geregelde orde bestaat voor het leven en sterven van belichaamde zielen, mag het zo zijn dat de dingen zich afspelen als gevolg van iemands karma. [Maar in] dezen [mijn

zoon opeisend] vaagt U de band van liefde weg die U zelf schiep voor de groei van Uw Schepping! (56) En jij mijn dierbare zoon, moet mij niet achterlaten. Ik ben er ellendig aan toe zonder jou als mijn beschermer. Kijk eens wat voor verdriet je je papa aandoet! Met jou kunnen we makkelijk de duisternis verslaan die men zo moeilijk de baas wordt zonder een zoon. Alsjeblieft laat ons niet nog langer in de steek, vertrek niet met die genadeloze Heer van de Dood. (57) Sta op mijn lieve zoon, alle kinderen, al je speelkameraadjes roepen je om te komen spelen, o mijn prinsje. Je hebt zo lang geslapen en moet nu wel erge honger hebben. Pak alsjeblieft mijn borst beet, drink en verdrijf de smart van je verwanten. (58) Wat een ongeluk om niet langer de schattige glimlachen te zien van jij die werd geboren uit mijn vlees. Heb je, nu je de ogen van je lotusgezichtje hebt gesloten, me nu echt verlaten voor een andere wereld, een plaats waar je niet van terugkeert? Ben je meegenomen door de wrede Heer van de Dood? Ik hoor je lief gebrabbel niet meer.... .'

(59) **Ś**rī Śuka zei: 'Samen met de vrouw die aldus in verschillende jammerklachten treurde over de dood van haar zoon, huilde Citraketu hoogst verdrietig hardop. (60) Terwijl de koning en zijn echtgenote zo huilden, huilden ook al de onderdanen en waren aldus al de mannen en vrouwen van het koninkrijk buiten hun zinnen van verdriet. (61) De wijze Aṅgirā die wist dat ze door het verdriet dat ze was overkomen hun verstand er niet meer bij hadden en hulpeloos waren overgeleverd, bezocht hen toen samen met Nārada Muni.'

6.15 - Citraketu

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Hem informerend met woorden van wijsheid spraken ze [de wijzen Nārada en Aṅgirā] tot de koning die, voor dood neergevallen bij het lijk, zo heel bedroefd was. (2) 'O beste van de koningen, de persoon waar u zo verdrietig over bent, wie is dat nu eigenlijk, o heer, wie was hij in zijn vorige geboorte, wie is hij nu en wie zal hij hierna zijn? (3) Zoals korrels zand door de kracht van de golven aanspoelen en weer van de kust wegdrijven, worden de belichaamde zielen door de tijd samengebracht en weer van elkaar gescheiden [vergelijk B.G. 2: 13]. (4) Net zoals er soms graan groeit uit zaad en soms niet, brengen de levende wezens, ertoe aangezet door het materieel vermogen van de Allerhoogste Heer, soms andere levende wezens voort en soms niet. (5) Wij, u en ook de andere levende wezens die zich hier momenteel wel of niet rondbewegen, o Koning, waren geen van allen bij elkaar voor hun geboorte, noch zullen ze hierna bij elkaar zijn, ook al delen ze hetzelfde heden. (6) De Heerser over Allen schept, behoudt en vernietigt levende wezens middels andere levende wezens, zo onverschillig als een [spelende] jongen; zij die door Hem werden geschapen be-

staan niet onafhankelijk van Hem [vergelijk B.G. 3: 27]. (7) Uit het lichaam van de belichaamde ziel manifesteert zich, via een ander lichaam, een nieuw lichaam, o Koning, net zoals inderdaad uit één zaadje [via de aarde] een ander zaadje wordt voortgebracht. De [op deze manier tijdelijk] belichaamde [individuele ziel] is eeuwig, zoals ook de samenstellende elementen van de materie dat zijn [zie B.G. 8: 17-22]. (8) Dit lichaam en zijn bewoner [de Heer] bezien als los van elkaar maakt, net als het als los van elkaar bezien van het individu en de groep waartoe hij behoort, sedert jaar en dag deel uit van de onwetendheid van de mens; een dergelijke scheiding is, net als het onafhankelijk van elkaar bestaan van zielen - van de essentie -, een denkbeeldige.'

(9) **Ś**rī Śuka zei: 'Koning Citraketu, getroost door wat de tweemaal geborenen hem aldus zeiden, veegde zijn samengetrokken gezicht af met zijn hand en sprak. (10) De achtenswaardige koning zei: 'Jullie twee, die hier naartoe kwamen gehuld in de kleding van iemand die alles heeft opgegeven, zijn volleerd in de geestelijke kennis en zijn de grootsten van de groten. (11) Jullie brahmanen die de Heer dierbaar zijn [jullie Vaiṣṇava's], trekken gekleed als een stel gekken rond door de wereld met de bedoeling om hen het licht te laten zien die, zoals ik, een werelds verstand hebben. (12-15) Sanat-kumāra, Nārada, Ṛbhu, Aṅgirā, Devala, Asita, Apāntaratamā [een oude naam van Vyāsadeva], Mārkaṇḍeya en Gautama; Vasiṣṭha, Bhagavān Paraśurāma, Kapila, Śukadeva, Durvāsā, Yājñavalkya en Jātukarṇa alsook Aruṇi, Romaśa, Cyavana, Dattātreya, Āsuri, Patañjali, de wijze Dhaumya hoofd van de Veda's, en de wijzen Pañcaśikha, Hiraṇyanābha, Kauśalya, Śrutadeva en Ṛtadhvaja; al dezen en andere meesters van de volmaaktheid, zijn de rondtrekkende, spirituele opvoeders. (16) Laat me daarom mijn licht opsteken bij uw toorts van geestelijke kennis, o meesters, want ik ben slechts een dwaze dorpshond verstoken van inzicht in de duisternis [*].'

(17) **Ś**rī Aṅgirā zei: 'Ik ben [dezelfde] Aṅgirā die u de zoon gunde die u graag wilde, o Koning en deze zoon van Brahmā hier is de grote Nārada in eigen persoon. (18-19) Het uit treurnis over uw zoon op deze manier verzonken zijn in een moeilijk te overwinnen duisternis, past u niet. U wordt verondersteld zich de Allerhoogste Persoonlijkheid te heugen. Wij tweeën arriveerden hier zichtbaar voor uw ogen om u bij te staan, o Koning. U als iemand die verankerd is in het Brahman en de Heer bent toegewijd verdient het niet om zo de weg kwijt te zijn. (20) De eerste keer dat ik u thuis bezocht, had ik u de spirituele kennis van de transcendentie kunnen geven, maar, aangezien u in beslag werd genomen door andere zaken, kon ik u enkel een zoon bezorgen. (21-23) En nu ondergaat u de beproeving van iemand met een aardige vrouw en kinderen, een thuis, rijkdom, allerlei bezittingen en luxe. De voorwerpen van de zinnen die daarbij een rol spelen, zoals een koninkrijk, verschillende vormen van weelde, land en adel, macht en een schatkist met dienaren, ministers en bondgenoten, zijn allen tijdelijk. Dit alles, o Heerser over Śūrasena, vormt een beklagenswaardige illusie die aanleiding geeft tot angsten en leed, die bestaat uit drogbeelden die door de geest zelf worden opgeroepen, uit luchtkastelen in de vorm van preoccupaties. (24) Dat

waar uw hart naar uitgaat is verstoken van inhoud, dat waar u op mediteert zijn zelfverzonnen zaken die werden geboren uit uw op voordeel belust handelen. Al die soorten van karmisch handelen vinden hun oorsprong in de geest. (25) Dit lichaam van het levend wezen bestaat uit materiële elementen en zinnen van handelen en waarnemen. Van hen wordt beweerd dat ze de oorzaak zijn van de verschillende vormen van lijden en pijn van het levende wezen [zie ook B.G 15: 7-11]. (26) Pas daarom op voor wat zich in de geest afspeelt en overweeg wat uw werkelijke positie is, geef uw geloof in de dualiteit als een duurzaam iets op; zoek uw heil in de staat van vrede.'

(27) **Ś**rī Nārada zei: 'Luister goed en ontvang van mij deze mantra die het geheim van de Vedische filosofie bevat [zie 8.16: 18-25]. Als u zich er een zevental nachten op concentreert, zal die u de visie verschaffen van Heer Saṅkarṣaṇa ['Hij met de ploeg' die alles samenbrengt; zie 5.25]. (28) Alle anderen [alle andere mannen van God] die deze illusie van de dualiteit opgaven en de beschutting van Zijn lotusvoeten vonden, o Koning, bereikten in het verleden binnen de kortste keren Zijn onvergelijkelijke, onovertroffen majesteit. Ook u zal spoedig die allerhoogste positie bereiken.'

*: Voorafgaande aan lezingen bidden Vaiṣṇava's een gebed waarin ze de rol van de goeroe als volgt beschrijven:

'om ajñāna-timirāndhasya
jñānāñjana-śalākayā
cakṣur unmīlitaṁ yena
tasmai śrī-gurave namaḥ'

"Ik werd geboren in het duister van de onwetendheid en mijn geestelijk leraar opende mijn ogen met de toorts van de kennis. Hem biedt ik mijn respectvolle eerbetuigingen."

6.16 - Koning Citraketu Ontmoet de Allerhoogste Heer

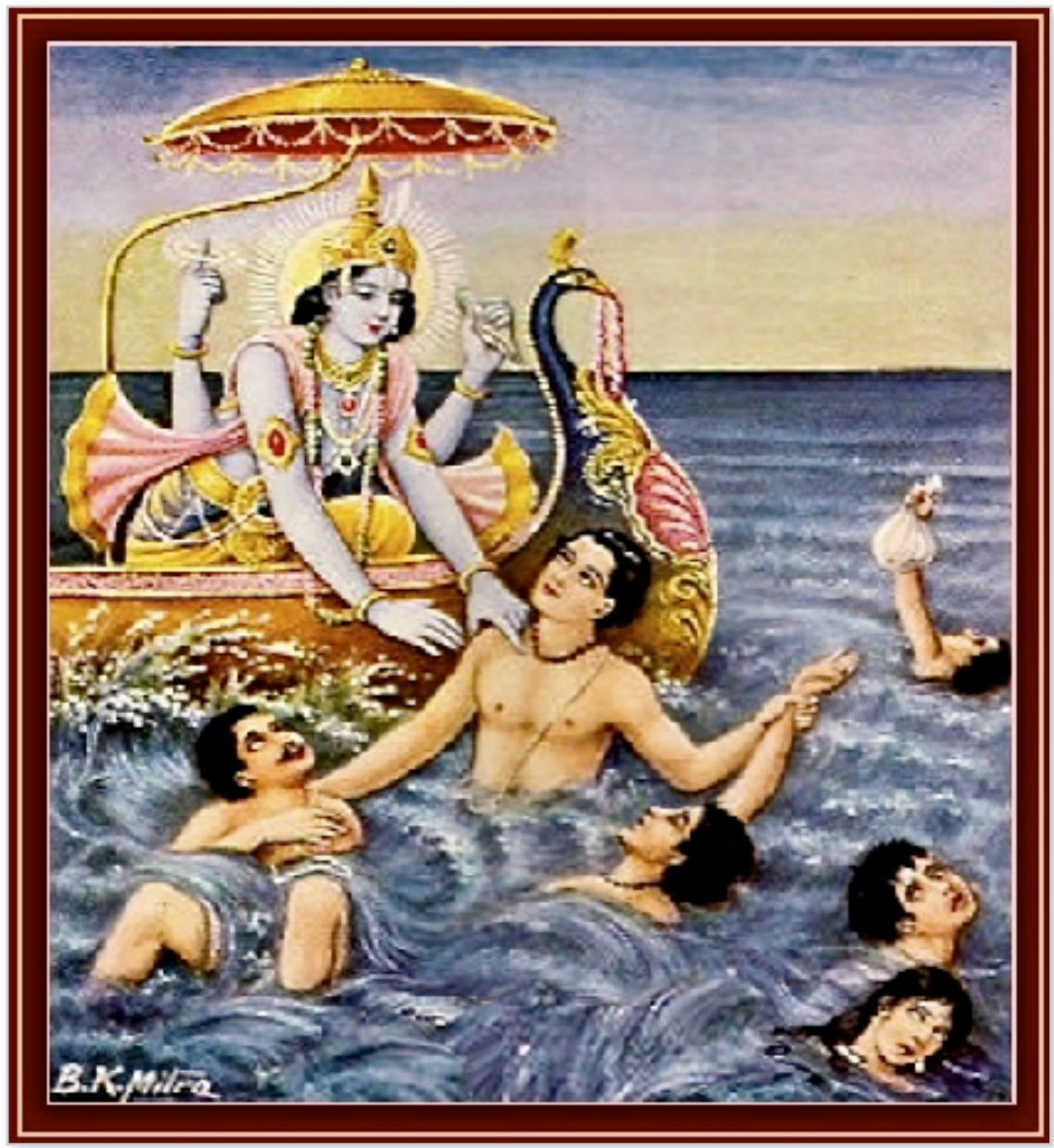

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'O Koning, de *devaṛṣi* liet daarop de gestorven zoon van de koning [die Harṣaśoka werd genoemd, ofwel 'vreugde en verdriet'] voor het geestesoog verschijnen van de treurende verwanten en richtte zich tot hem. (2) Śrī Nārada zei: 'O levende ziel, ik wens u al het goede, zie hoezeer uw moeder, vader, vrienden en verwanten te kampen hebben met hun verdriet. (3) Om uw leven af te maken mag u naar uw lichaam terugkeren en, temidden van uw familie, van uw leven genieten met het aanvaarden van de koningstroon die uw vader u naliet.'

(4) **D**e ziel zei: 'In welke van al die geboorten, waarin ik als gevolg van mijn karma heb rondgedoold onder de goden, de dieren en de mensen, waren deze mensen hier mijn vader en moeder? (5) In de loop van de tijd worden alle mensen elkaars vrienden, familieleden, vijanden, afzijdigen, weldoeners, onverschilligen of afgunstigen [vergelijk B.G. 3: 27]. (6) Net zoals ruilmiddelen als goud zich bewegen van de ene persoon naar de andere, beweegt ook de individuele

ziel zich door verschillende levensvormen via verschillende vaders [zie ook B.G. 2: 22]. (7) Je ziet altijd dat de banden die men in de menselijke samenleving heeft met bepaalde zaken [als geld of het andere geslacht] van tijdelijke aard zijn; men claimt eigenaarschap zolang men er omgang mee heeft. (8) Zo ook identificeert de eeuwige, individuele ziel zich in een bepaalde geboorte met een lichaam voor zolang de ziel zich in dat lichaam ophoudt, terwijl die ziel eigenlijk geen specifieke materiële identiteit bezit. (9) Dit levende wezen is [feitelijk] eeuwig, onvergankelijk en hoogst subtiel, het vormt het eigen licht van al de verschillende belichamingen, de meester die zichzelf middels de *guṇa's* manifesteert als deze materiële wereld [zie ook 4.29: 29]. (10) Het houdt er geen voorkeur of afkeer op na en kent geen mijn en dijn. Het is de ene getuige voor de verschillende soorten van intelligentie en verrichters van goede en slechte daden [zie ook B.G. 9: 29]. (11) De [oorspronkelijke] ziel is niet van het geluk en ongeluk dat resulteert uit vruchtdragend handelen; volmaakt neutraal zetelend in het hart is hij de Heer die oorzaak en gevolg overziet [B.G. 2: 47].'

(12) **D**e zoon van Vyāsa vervolgde: 'Nadat die levende ziel aldus had gesproken ging hij weg. Zijn verwanten, die versteld stonden [over wat hij had gezegd], verbraken toen hun band van genegenheid voor hem en gaven hun treurnis op. (13) De moeilijk te verzaken genegenheid die leidt tot weeklagen, illusie, angst en leed, werd door de familieleden van de zoon opgegeven toen ze, met het uitvoeren van de gepaste rituelen, het lichaam aflegden. (14) O koning Parīkṣit, zij die het kind hadden gedood waren, beroofd van hun luister, vol van schaamte over het vermoorden van de jongen. Denkend aan wat de brahmaan [Aṅgirā] had gezegd volbrachten ze, volgens de aanwijzingen van de priesters, bij de rivier de Yamunā de boete voor het doden van de baby. (15) Citraketu, spiritueel ontwaakt door de woorden van de twee brahmaanse zielen, raakte aldus bevrijd uit de duistere put van zijn familiale gehechtheid, zoals een olifant tevoorschijn komt uit een modderpoel. (16) Na het volgens de voorschriften nemen van een bad in de Yamunā en na het vroom uitvoeren van uitgietingen van water waarbij hij zijn geest en zinnen plechtstatig beheerste, bracht hij de twee zoons van Brahmā zijn eerbetuigingen.

(17) **B**hagavān Nārada die er zeer blij mee was dat hij zo'n overgegeven en zelfbeheerste toegewijde was, deed toen, zoals hij had beloofd, de volgende kennis [over de Heer] uit de doeken [in de vorm van een gebed]. (18-19) 'O mijn Heer, ik draag mijn eerbetuigingen op aan U, de Allerhoogste Heer Vāsudeva. Laat me mediteren op Pradyumna [de Heer van de intelligentie], Aniruddha [de Heer van de geest] en Saṅkarṣaṇa [de Heer van het ego, zie ook 4.24: 35-37]. Al mijn respect voor de volledige manifestatie van de wijsheid, de belichaming van het opperste geluk, het Zelf van verrukking en vrede, door wie men de blik afwendt van de dualiteit. (20) De golven van de oceaan van materie komen tot rust door de realisatie van Uw persoonlijke verrukking. Mijn eerbied voor de verheven Heer van de Zinnen; mijn achting voor U wiens expansies onbegrensd zijn. (21) Moge Hij, de Ene zonder Zijns gelijke die, volledig spiritueel als Hij is, niet

in woorden kan worden uitgedrukt, in een vorm kan worden gevangen of met de geest worden bevat, moge Hij die verheven is boven oorzaak en gevolg, ons beschermen. (22) Zoals alle aardewerk wordt gevormd uit aarde, bestaat uit aarde en weer terugkeert naar aarde, wordt alles geboren uit Hem, bestaat alles door Hem en verdwijnt alles in Hem. Hem, het Allerhoogste Brahman [de Absolute Waarheid], biedt ik mijn eerbetuigingen. (23) Ik buig me voor Hem die, zo weids als de hemel, zich vanbuiten en vanbinnen heeft uitgebreid en die door de geest, de intelligentie, de zinnen en de vormen van de levensadem niet kan worden beroerd of gekend. (24) Het lichaam, de zinnen, de levensadem, de geest en de intelligentie vormen allen onderdelen die worden doordrongen [door het ondersteunende, verbindende en heersende principe van Brahman]; net als ijzer dat niet [kan worden gesmeed als het niet] verhit werd door vuur, kunnen deze onderdelen zonder die ondersteuning niet in actie komen en niet de status van een [onafhankelijke] waarnemer verwerven. (25) Ik breng U, mijn Heer, mijn eerbetuigingen, o Allerhoogste Persoonlijkheid, o meest volmaakte Superziel en meester van alle mystieke vermogens wiens voeten worden omarmd en gestreeld door de talloze lotusknophanden van de allerbeste toegewijden. Al mijn respect geldt U die verkeert in de hoogste positie.'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Nārada de kennis had overgedragen aan deze volledig overgegeven toegewijde, vertrok hij samen met Aṅgirā naar het verblijf van Brahmā, o Koning. (27) Citraketu herhaalde toen, heel geconcentreerd en enkel water drinkend, een week lang het gebed zoals dat was doorgegeven door Nārada. (28) Zich strikt houdend aan de aanwijzingen bereikte hij, door dat bidden vol te houden, na die zeven dagen en nachten het meesterschap van de Vidyādhara's ['zij die zich baseren op kennis'], o heerser over de mensen. (29) Omdat hij door die spirituele oefening voor zijn geest de weg van de verlichting gevonden had, bereikte hij in slechts een paar dagen tijd, toen de toevlucht van de lotusvoeten van de God van alle goden, Heer Śeṣa [Anantadeva of Saṅkarṣaṇa, zie 5.25]. (30) Hij zag zijn Heer en Meester, met Zijn glimlachende lotusgezicht, rood doorlopen ogen en huid zo blank als het kelkblad van een lotus. Hij was gekleed in blauwe zijde met een glinsterende helm, armbanden, een gordel en polsbanden, en bevond zich temidden van Zijn meest volmaakte toegewijden. (31) Zijn aanblik vaagde al zijn zonden weg zodat hij Hem, blij en zuiver van hart, tegemoet kon treden als een volgroeide *bhakta*. Innerlijk bewogen door liefde bracht hij met tranen in zijn ogen en zijn haren overeind, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God zijn eerbetuigingen. (32) Aan de lotusvoeten van de Heer van de Verzen bevochtigde hij herhaaldelijk die rustplaats met de druppels van zijn tranen. Vanwege zijn door liefde verstikte stem, was hij een lange tijd niet in staat ook maar een enkele letter van het alfabet uit te brengen en gebeden op te zeggen. (33) Door zijn geest en zijn door de wereld geleide zinnen intelligent te beheersen, herwon hij zijn spraakvermogen, waarop deze koning zich richtte tot de verpersoonlijking van de toegewijde dienst en de geschriften, tot de leraar van een ieder.

(34) **C**itraketu zei: 'O Onoverwinnelijke, U geeft zich gewonnen voor mensen die zichzelf de baas zijn. U geeft zich in Uw ultiem mededogen aan toegewijden die, als overgegeven zielen door U overwonnen, altijd Uw heerlijkheden bezingen met geesten vrij van verlangen. (35) In een verkeerd idee van onafhankelijkheid wedijveren de scheppers van deze schepping, die [slechts] een gedeelte van een deel van U vormen, tevergeefs met elkaar over Uw heerschappij die bestaat uit de schepping, de handhaving en de voleinding van deze kosmische manifestatie, o Allerhoogste. (36) Zonder zelf een begin, een tussentijd of een einde te kennen, hebt U Uw bestaan, van de kleinste materiële eenheid tot de volledigheid van de universele manifestatie, in het begin, aan het einde en daar tussenin; dat wat constant is in het begin en aan het eind, is er ook halverwege het bestaan van alles. (37) Dit eivormige universum, bestaande uit de zeven lagen van het aarde-element en de rest - waarvan iedere laag tien keer zo groot is als de vorige [zie 3.26: 52], zinkt in het niet bij de miljarden soortgelijke universa in de kosmos. Daarom [heet] U onbegrensd. (38) Begerig te genieten als de dieren aanbidt de mens, o Heer, enkel delen van U [de halfgoden] en niet het Allerhoogste van U. De zegeningen die zij brengen zijn afgelopen als hun termijn is verstreken, net zoals dat gaat met politici [B.G. 7.20-23 S.B. 2.3: 10]. (39) Een geest die beheerst wordt door de lust leidt, net als geroosterd zaad, niet tot groei en genezing in U, o Allerhoogste. Maar in de volle kennis van Uw Hoogste Zelf wordt een persoon niet geroerd door de netwerken van dualiteit van de materiële kwaliteiten [vergelijk B.G. 4: 9]. (40) Zij die op het pad van bevrijding van aanbidding zijn, werden door U overwonnen, o Onoverwinnelijke Heer, toen U [als hun leraar] sprak over het proces van de toegewijde dienst [*bhāgavata dharma*]. Het zijn de foutloze zielen die niet hunkeren naar materieel geluk, de grote wijzen die van binnenuit gelukkig zijn [zie ook 1.2: 6]. (41) Op een andere manier bezig [zoals met halfgodenaanbidding] schiet men tekort qua bewustzijn en krijgt men in de samenleving dientengevolge te maken met het 'ik' en 'mijn' en het 'mij' en 'jou' [van het valse ego]. In benaderingen anders dan de Uwe is men vanwege de afwijkende visie onzuiver in zijn manier van doen, tijdgebonden en vol van *adharma* [vergelijk B.G. 18: 66]. (42) Wat voor nut heeft het voor jezelf, voor anderen of voor welk doel dan ook, om je in je religiositeit vijandig op te stellen tegenover jezelf [je eigen lichaam] en tegenover anderen? Een dergelijke praktijk van menselijk zelfverraad roept Uw toorn op, vormt een kwelling voor de medemens en is in strijd met het dharma [zie B.G. 16: 17, 17: 19 en S.B. 1.2: 8]. (43) Uw zienswijze, die bepalend is voor het proces van de toegewijde dienst, is vrij van tegenstrijdigheden. Als men die weg volgend zich gelijkelijk gedraagt tegenover alle levende wezens, of ze zich nu rondbewegen of niet, is men zeker een beschaafd mens [een Āryan]. (44) Deze afwezigheid van intern conflict in U, o mijn Heer, maakt een einde aan de zonden van een ieder die U [Uw toegewijden of Uw boek] voor zich ziet. Door het slechts eenmaal horen van Uw naam, raken zelfs de laagsten onder de mensen terstond bevrijd van de ellende van het materieel bestaan. (45) Door U nu hier te zien, o Allerhoogste Heer, zijn de onzuiverheden uit onze geest verdreven. En waarom zou het ook anders gaan dan de grote *ṛṣi* van de verlichting [Nārada], Uw toegewijde, het zei? (46) O Onbegrensde,

U als de Superziel van de hele wereld hebt weet van alles wat ieder levend wezen alhier doet. Wat wij weten is als het licht van vuurvliegjes vergeleken met de zon die U bent als onze leraar van de transcendentie. (47) Alle eer aan U, o Heer van het voortbestaan, het eindigen en het scheppen van het universum. De positie van U als de bovenzinnelijke zwaan, de asceet van de hoogste orde, gaat het begrip te boven van hen die zich verenigen in een vals idee, een materieel idee, van onafhankelijkheid. (48) De kennisvergarende zintuigen nemen waar in navolging van Uw waarnemen, en zij die de schepping willen bestieren doen dat in navolging van Uw ondernemen. Mogen er mijn eerbetuigingen zijn voor U, de Allerhoogste Heer met de Duizenden Kragen met wie het gigantische universum dat U op één zo'n kraag draagt, [zo nietig] lijkt als een mosterdzaadje.'

(49) **Ś**rī Śukadeva zei: 'O beste van de Kuru's, de Allerhoogste Heer Ananta Deva op deze manier aanbeden, gaf zeer verheugd over Citraketu, de koning van de Vidyādhara's, toen antwoord. (50) De Opperheer zei: 'Door Mij recht voor u te zien en door de aanbidding met het gebed dat Nārada en Aṅgirā u openbaarden, hebt u nu de perfectie gevonden, o Koning. (51) Ik, de ziel en oorzaak van alle levende wezens, [breidde Me uit] als alle levende wezens en heb Mijn bestaan in Mijn beide continue gedaanten van de spirituele klankvibraties en het Allerhoogste Brahman [vergelijk B.G. 7: 4-5]. (52) Het levende wezen breidde zich uit in de wereld en ook breidde de wereld zich uit in het levende wezen. Deze twee [de wereld en het levende wezen] worden door Mij geschapen en doordrongen. (53-54) Iemand die slaapt ziet in zijn droom de hele wereld binnen in zichzelf, maar treft bij zijn ontwaken zichzelf ergens liggend aan. Zo ook moet men de verschillende staten van bewustzijn en de levensomstandigheden van de levende wezens zien als uitingen van het *māyā* 'droom'-vermogen van het Oorspronkelijke Zelf, waarmee bekend men zich altijd hun Bovenzinnelijke Schepper en Getuige moet herinneren [zie ook de bhajan Radha Kṛṣṇa Bol]. (55) Ken Mij als die [allesdoordringende] Ziel, de Allerhoogste Geest vrij van de materiële geaardheden, dankzij wie de slapende [begoochelde] persoon dan tot inzicht kan komen wat tot de droom behoort en wat tot zijn geluk. (56) Als de persoon zichzelf [zijn geestelijke ziel, zijn *jīva*] weet te herinneren als de verbondenheid van de beide staten van bewustzijn van het slapen en waken, kan hij, voorbij deze spirituele kennis, reiken tot het Allerhoogste Brahman [het kennende beginsel] dat bovenzinnelijk is. (57) Het levend wezen, vergeetachtig wat betreft deze spirituele aard van Mijn continuïteit, leidt om die reden een materieel geconditioneerd leven in afgescheidenheid van de Superziel, als gevolg waarvan het van het ene lichaam naar het volgende doolt en van de ene dood naar de andere. (58) Slaagt men erin als een mens te worden geboren, biedt je dat, met de [ondersteuning van deze] geestelijke kennis en wijsheid, een kans om tot zelfverwerkelijking te komen, maar zij die zich niet die kennis weten eigen te maken zullen nooit en te nimmer vrede en geluk vinden. (59) Als je bedenkt wat een probleem het is om in deze wereld rond te ploeteren en het tegendeel te bereiken van wat je beoogde - en dan bedenkt hoe je vrij van angst bent

als je je afwendt, moet je, het aldus beter wetend, afzien van een dergelijk [karmisch] verlangen. (60) Man en vrouw leggen [materieel gemotiveerd] activiteiten aan de dag ter wille van hun geluk en om vrij te zijn van ellende, maar ze beëindigen hun ellende niet en bereiken geen geluk [zie ook B.G. 2: 14, 4: 20, 9: 31]. (61-62) Mensen die zichzelf heel slim vinden maar op deze manier het tegenovergestelde bereiken van wat ze wilden, vinden het buitengewoon moeilijk te begrijpen wat het betekent om met de ziel van vooruitgang te zijn en wat het betekent om [in *turya*, de meditatieve staat] los te staan van de drie staten [van slapen, waken en bewusteloosheid]. Iemand die door persoonlijke ervaring of door het proces van het luisteren naar anderen bevrijd is geraakt van de [verlokking van de] materiële wereld, kan, geheel tevreden met die kennis en wijsheid, dan Mijn toegewijde worden. (63) Alles wel beschouwd vormt de realisatie van het inzicht van [dit kwalitatieve idee van] de eenheid van de [individuele] ziel en de transcendentie [van de kwantitatieve Heer], het uiteindelijke levensdoel voor capabele en intelligente mensen die zich verenigen in de [bhakti-]yoga. (64) Als u met geloof, zonder in andere conclusies te vervallen, deze woorden van Mij aanneemt, o Koning, zal u spoedig uw perfectie vinden in de volle realisatie van de geestelijke kennis en haar wijsheid [haar praktische toepassing].'

(65) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Allerhoogste Heer, de Leraar van het Universum, aldus Citraketu had aangemoedigd, verdween Hij, Heer Hari, de Ziel van Allen, uit het zicht.'

6.17 - Moeder Pārvatī Vervloekt Citraketu

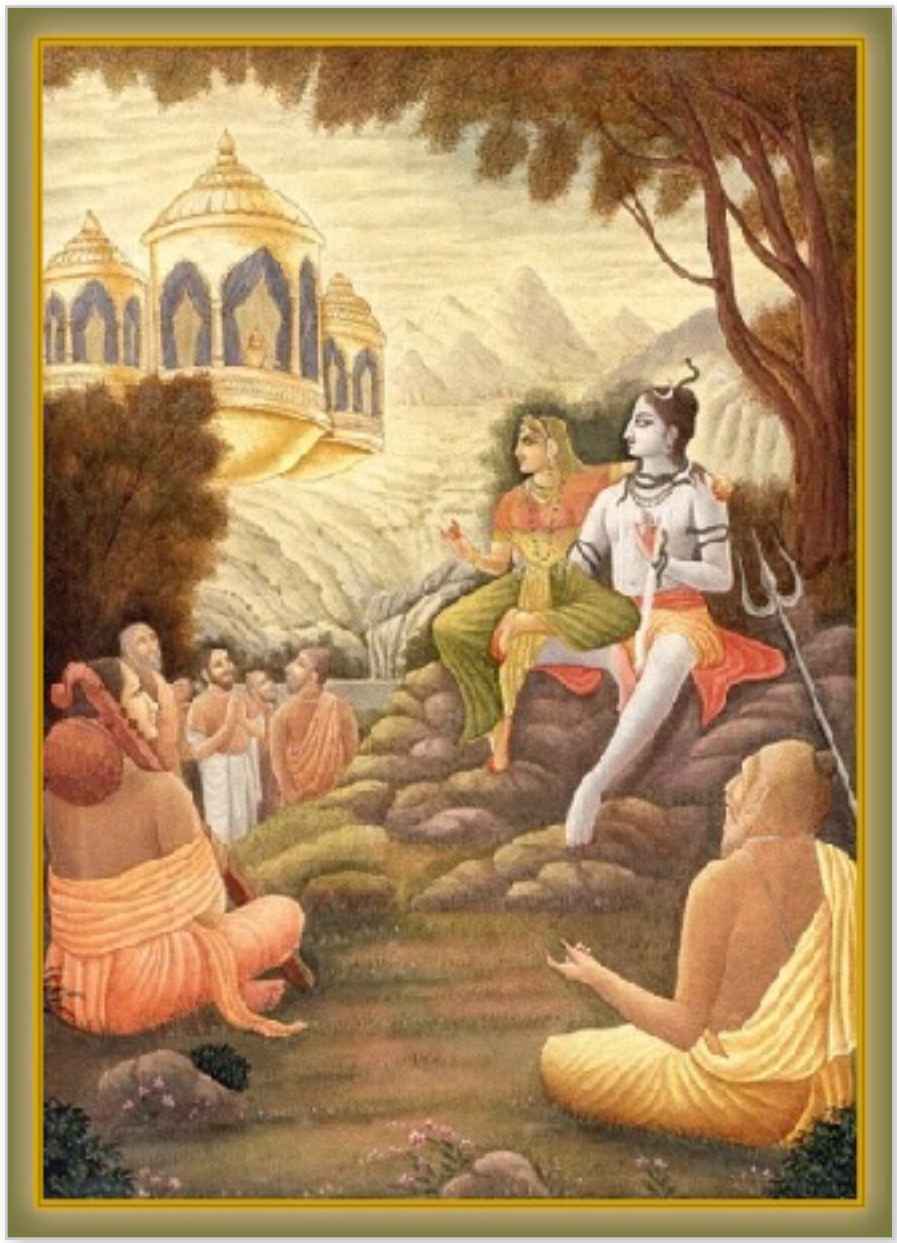

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Na het brengen van zijn eerbetuigingen in de richting waarin Heer Ananta was verdwenen begon Citraketu, de Koning van de Vidyādhara's te reizen, zich rond bewegend in de atmosfeer. (2-3) Zonder op zijn weg aan kracht en zinsbeheersing in te boeten, bezocht hij honderdduizenden mensen in duizenden plaatsen en werd hij door de wijzen, de volmaakten en de monniken geprezen als zijnde een grote yogi. Zijn hart ophalend in de dalen rondom Kulācalendra [de berg Sumeru] alwaar men zich oefent in de verschillende perfecties, schiep hij er genoegen in om de vrouwen van de Vidyādhara's ertoe over te halen van lof te zijn voor de Hoogste Persoonlijkheid, Heer Hari. (4-5) Toen hij op een dag rondtrok in zijn schitterend glanzende, hemelse voertuig dat hij van Heer Viṣṇu had gekregen, zag hij Heer Śiva omringd door de volmaakten en de zangers van de hemel. Hij had Zijn arm om de godin geslagen die bij hem op schoot zat. Citraketu moest er hard om lachen in de aanwezigheid van de wijzen en richtte zich toen tot de moeder die het hoorde. (6) Citraketu zei: 'Deze geestelijk leraar van heel de wereld, die voor al de belichaamde zielen een rechtstreekse vertegenwoordiger van het dharma is, zit hier als de leider van

een bijeenkomst zijn vrouw te omhelzen! (7) Met zijn haar samengeklit, hoogst boetvaardig, de Vedische beginselen volgend en een vergadering voorzittend, zit hij daar onbeschaamd een dame omhelzend als de eerste de beste materieel gemotiveerde persoon. (8) Normaal gesproken omhelzen zelfs geconditioneerde zielen hun vrouwen privé... Maar deze ene meester van geloften en verzaking geniet van zijn vrouw in een bijeenkomst!'

(9) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de grote Heer van onpeilbare intelligentie dat hoorde, o Koning, glimlachte hij slechts en hield hij zich stil, en zo deed iedereen dat naar zijn voorbeeld. (10) Nadat hij, zich niet bewust van de macht [van Śiva], aldus tegen alle etiquette in zich zo had uitgelaten, richtte de *devī* zich vertoornd tot de brutale ziel die dacht dat hij zichzelf zo goed in de hand had. (11) Śrī Pārvatī zei: 'En nu zou hij hier opeens de Allerhoogste Heer zijn, de meester van ingetogenheid en degene die straf uitdeelt aan ons personen als zijnde de criminelen en schaamtelozen? (12) Het is nu zeker zo dat hij die op de lotus zijn bestaan vond geen flauw benul heeft van het dharma. En dat ook Brahmā's zonen, Bhṛgu of Nārada, de vier Kumāra's, Heer Kapila of Manu er geen idee van hebben, want anders zouden ze onze Śiva er wel van weerhouden hebben de regels te breken! (13) Hij hier is de laagste van de *kṣatriya's*. Degene die door hem, die zich boven de goden plaatst, zo respectloos werd terechtgewezen, is de leraar van de hele wereld! Hij is de goedgunstigste van alle goedgunstigen in eigen persoon op wiens beide lotusvoeten men mediteert. Daarom verdient deze man het te worden bestraft. (14) Deze onbeschofte, hooghartige kerel verdient het niet om de toevlucht van de lotusvoeten van Vaikuṇṭha te mogen benaderen die door al de heiligen worden aanbeden [vergelijk: Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka]. (15) Daarom, o grootste onder de zondaars, ga heen en neem je geboorte onder de demonen, o dwaas, zodat deze wereld weer de groten toebehoort en jij, mijn zoon, geen misstappen meer begaat.'

(16) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus vervloekt kwam Citraketu van zijn hemelse wagen naar beneden om met een diepe buiging van zijn hoofd Pārvatī gunstig te stemmen, o zoon van Bharata. (17) Citraketu zei: 'Met mijn handen voor u gevouwen, o moeder, aanvaard ik uw vloek. Dat wat de goden een sterveling opleggen wordt geheel bepaald door zijn daden in het verleden. (18) Verbijsterd in zijn onwetendheid doolt het levende wezen rond in de vicieuze cirkel, het rad van wedergeboorte, van dit materiële bestaan waarin het constant onderworpen is aan geluk en ongeluk. (19) Noch de individuele ziel, noch iemand anders, kan werkelijk degene zijn die het lief en leed [de illusie en desillusie] afroept. Niettemin beschouwt een persoon tekortschietend in bewustzijn zichzelf, dan wel anderen, in dezen als de oorzaak. (20) Wat is in deze maalstroom, deze constante verandering van de basiskwaliteiten van de natuur, nu eigenlijk een vloek of een gunst - wat is nu [de betekenis van] een promotie naar de hemel, een neergang in de hel of [de eeuwige waarde van] geluk en ongeluk? (21) Hij, de ene Allerhoogste Heer, geeft middels Zijn vermogens gestalte aan het geconditioneerde bestaan van al de levende wezens alsmede aan hun bevrijding [de toegewijde dienst]. Hij

vormt de reden voor hun geluk en leed alsmede de positie waarin men [met Hem] boven de tijd is verheven. (22) Hij beschouwt niemand als zijn favoriet of vijand, als een verwant of een vriend, als een insider of een outsider. Hij is iedereen gelijkgezind, alomtegenwoordig en onberoerd door de wereld. In Zijn geluk vrij van gehechtheden, treft men in Hem geen woede aan. (23) Niettemin is er, in een herhaling van geboren worden en weer sterven, voor de belichaamde zielen het [karmisch] antwoord van een bestaan, beheerst door geluk en leed, winst en verlies, gebondenheid en bevrijding, dat uit de energie van de Heer voortkwam [als een secundaire schepping]. (24) Daarom vraag ik niet om uw genade om van de vloek bevrijd te raken, o vertoornde. Ik wil alleen maar dat u mijn excuses aanvaardt voor alles wat ik zei dat in uw ogen, o kuise dame, ongepast was.'

(25) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus de verheven persoonlijkheden te hebben gunstig gestemd, o standvastige overwinnaar van vijanden, vertrok Citraketu in zijn hemelwagen, terwijl de twee hem gadesloegen en toelachten. (26) Voor het gehoor van Nārada, de Daitya's, de Siddha's en zijn persoonlijke metgezellen, zei de grote Heer toen het volgende tot zijn vrouw. (27) Śrī Rudra zei: 'Heb je gezien, o schoonheid, hoe grootmoedig de dienaren van de dienaren zijn, de grote zielen die hun zinsbevrediging hebben opgegeven in hun omgang met de Allerhoogste Persoonlijkheid wiens werken zo wonderbaarlijk zijn? (28) Geen van de zuivere toegewijden van Nārāyaṇa is ooit bevreesd. Of ze nu in de hemel zitten, zich op het pad van bevrijding bevinden of een plaatsje in de hel hebben, maakt hen niets uit [in hun dienstverlening]. (29) Met het spel dat de Heer speelt, zijn belichaamde zielen gebonden aan de dualiteiten van het geluk en ongeluk, het sterven en geboren worden en de vervloeking en begunstiging, omdat ze zich vereenzelvigen met het lichaam. (30) Zoals men een bloemenslinger voor iets anders kan houden of van kwaliteiten en fouten spreekt in een [droom]beeld van zichzelf, zijn ook de waardebepalingen van een persoon die zijn gebaseerd op een gebrek aan inzicht bedrieglijk. (31) Zij die aanzetten tot bhakti, tot toegewijde dienst in liefde voor Vāsudeva, de Hoogste Persoonlijkheid, bezitten de kracht van geestelijke kennis en onthechting en koesteren geen belangstelling voor een andere toevlucht [zie ook 1.2: 7]. (32) Noch ik, noch Heer Brahmā, noch de Aśvinī-kumāra's, noch Nārada, noch de zonen van Brahmā, de heiligen of al de grote halfgoden, kennen de ware aard van Hem van wie wij, die onszelf zo graag zien als onafhankelijke heersers, allen slechts delen van een deelaspect vormen. (33) Niemand geniet in het bijzonder Zijn voorkeur of Zijn afkeer, Hij beschouwt niemand als de Zijne, noch sluit Hij ook maar iemand uit. De Heer als de Ziel van de ziel van alle levende wezens is Degene die iedereen het meest dierbaar is. (34-35) Deze hoogst fortuinlijke koning Citraketu is Zijn gehoorzame dienaar geliefd bij iedereen. Hij, vreedzaam en een ieder gelijkgezind, is net als ik de liefde van de Onfeilbare. Verbaast u zich er niet over dat, onder de mensen, de toegewijden van de Hoogste Persoonlijkheid de grote zielen zijn die vrede en gelijkheid brengen.'

(36) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus te hebben vernomen wat de grote heer Śiva haar te zeggen had, raakte de godin Pārvatī verlost van haar twijfel en hervond ze haar gemoedsrust, o Koning. (37) Hij, die als een grote toegewijde alleszins in staat was een tegenvloek tegen de godin uit te spreken, accepteerde gelaten de veroordeling die over hem werd uitgesproken en dat kenmerkte hem als een ware heilige. (38) Volgend op Tvaṣṭā's * *dakṣiṇāgni* offerplechtigheid nam hij daarna [vanwege de vloek], compleet met al zijn kennis en wijsheid, zijn geboorte onder de demonische levensvormen en raakte hij bekend onder de naam Vṛtrāsura [zie 6.9 en vergelijk met 1.5: 19]. (39) Dit [mijn beste Parīkṣit] is alles wat ik u uit had te leggen naar aanleiding van uw vraag over Vṛtrāsura, hij die met een verheven intelligentie op de wereld verscheen als een demon. (40) Luisterend naar deze vrome geschiedenis over de grote ziel Citraketu, welke de grootheid weerspiegelt van de toegewijden van Viṣṇu, raakt men bevrijd van de gebondenheid. (41) Een ieder die met de Heer in gedachten 's morgens vroeg opstaat en met geloof zijn stem beheerst door dit verhaal op te lezen, zal de hoogste bestemming bereiken.'

*: Tvaṣṭā is een naam afgeleid van de wortels *taṣṭa en tvakṣ*, hetgeen zoveel betekent als gepaard, gestalte gegeven, in de geest gevormd, geproduceerd of geschapen of scheppen en produceren. Er is sprake van verschillende Tvaṣṭā's in het Bhāgavatam. Een is een naam van Viśvakarmā, de halfgod architect zoals vermeld in 4.15: 17. In 3.6: 15 wordt de naam gebruikt voor de zon, de heerser van het licht als het deel van de Universele gedaante van de Heer die over het zien heerst. Een wordt er vermeld in vers 5.15: 14-15. Die was de vader van een zoon genaamd Viraja. De Tvaṣṭā vermeld in de context van dit verhaal waarin hij de vader van Viśvarupa is die veranderde in de demon Vṛtrāsura, is mogelijk dezelfde god [van de zon] als degene die wordt vermeld onder de *deva's* die over de maanden heersen, in zijn geval de maand Iṣa [september-oktober] zoals vermeld in 12.11: 43.

6.18 - Diti doet een Gelofte om Koning Indra te Doden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Uit Pṛśni, de vrouw van Savitā [de vijfde van de twaalf zoons van Aditi] kwamen er [drie dochters] Sāvitrī, Vyāhṛti en Trayī ter wereld alsook [de zoons] Agnihotra, Paśu, Soma, Cāturmāsya en de vijf Mahāyajña's. (2) Siddhi, de echtgenote van Bhaga [de zesde van de twaalf zoons van Aditi], mijn beste Koning, gaf geboorte aan [de zoons] Mahimā, Vibhu en Prabhu en aan Āśī, een zeer mooie en deugdzame dochter. (3-4) Uit Dhātā [de zevende zoon van Aditi] zijn vrouwen Kuhū, Sinīvālī, Rākā en Anumati, kwamen respectievelijk [de zoons] Sāyam, Darśa, Prātaḥ en Pūrṇamāsa ter wereld. De vuurgoden genaamd de Purīṣya's werden uit Kriyā verwekt door de volgende zoon [van Aditi: Vidhātā] en Carṣaṇī van Varuṇa [de negende zoon van Aditi] was degene uit wie Bhṛgu opnieuw geboorte nam. (5) Vālmīki, de grote yogi werd [met het zaad van Varuṇa] geboren uit een mierenheuvel [vandaar zijn naam]. Uit Mitra [de tiende zoon] en Varuṇa kwamen de twee wijzen Agastya en Vasiṣṭha voort. (6) Zij [Mitra en Varuṇa] loosden in de aanwezigheid van Urvaśī semen in een

aarden pot [en uit dat zaad werden de twee wijzen als hun gemeenschappelijke zoons geboren]. In Revatī verwekte Mitra [de drie zoons] Utsarga, Ariṣṭa en Pippala. (7) Heer Indra [de elfde zoon] verwekte naar verluid in Paulomī [ofwel Śacīdevī] drie zoons, mijn beste, genaamd Jayanta, Ṛṣabha en Mīḍhuṣa. (8) Heer Urukrama [of wel Vāmana, de twaalfde zoon] verscheen vanuit Zijn innerlijk vermogen in de vorm van een dwerg. Uit Zijn vrouw Kīrti werd de zoon Bṛhatśloka geboren die de vader was van vele andere zoons met Saubhaga als de eerste. (9) De handelingen, kwaliteiten en het vermogen van deze grote ziel en hoe Hij [de twaalfde] feitelijk uit Aditi nederdaalde als de zoon van Kaśyapa, zal ik later beschrijven.

(10) **N**u zal ik u vertellen hoe, uit het zaad van Kaśyapa, de [demonische] zoons van Diti [de Daitya's] voortkwamen [zie 3.14] en [de latere familieleden] de grootse en rijk gezegende toegewijde Prahlāda en Bali Mahārāja [die door Vāmana werd verslagen]. (11) De twee zoons van Diti die door de Daitya's en Dānava's werden vereerd, heetten Hiraṇyakaśipu en Hiraṇyākṣa. We spraken al over ze [in 3.14]. (12-13) De vrouw van Hiraṇyakaśipu genaamd Kayādhu was een dochter geboren uit Jambha en een nazaat van Danu. Zij schonk vier zoons het leven met Saṁhlāda als de eerste gevolgd door Anuhlāda, Hlāda en Prahlāda en ook een zuster genaamd Siṁhikā. Die kreeg van Vipracit de zoon Rāhu. (14) Zijn [Rāhu's] hoofd werd door de werpschijf van de Heer van zijn romp gescheiden toen hij dronk van de nectar [van de halfgoden]. Saṁhlāda's echtgenote Kṛti gaf geboorte aan [de zoon] Pañcajana. (15) Dhamani, de vrouw van Hlāda, bracht [de zoons] Vātāpi en Ilvala ter wereld. Toen Agastya op een dag Ilvala bezocht, kookte en serveerde hij zijn broer Vātāpi [in de gedaante van een ram]. (16) Van Anuhlāda's vrouw Sūryā waren er [de twee zoons] Bāṣkala en Mahiṣa. Virocana was [de zoon] van Prahlāda en uit zijn echtgenote kwam Bali ter wereld. (17) Die verwekte bij Aśanā een honderdtal zoons waarvan Bāṇa de oudste was. Ik zal zijn lovenswaardige karakter op een later tijdstip bespreken. (18) Bāṇa die Śiva vereerde werd door hem bevorderd tot het niveau van zijn belangrijkste metgezellen. Om die reden beschermt de grote Heer tot op de dag van vandaag nog zijn hoofdstad. (19) De negenenveertig Maruts, eveneens zonen van Diti, hadden zelf geen zoons en werden door Indra allen verheven tot de positie van halfgoden.'

(20) **D**e koning zei: 'Waarom, o goeroe, gaven zij de atheïstische mentaliteit op waarmee ze werden geboren? Waarom veranderde Indra ze in halfgoden? Was het vanwege hun goede daden? (21) O brahmaan, deze wijzen hier met mij bijeen, willen er allemaal graag achter komen hoe het zit, o grote ziel. Leg het ons daarom alstublieft uit.' "

(22) **Ś**rī Sūta zei: "Toen de alwetende zoon van Vyāsa die respectvolle, kort geformuleerde en betekenisvolle woorden hoorde van de dienaar van Viṣṇu, prees hij hem en gaf hij kalm en geconcentreerd een antwoord, o Śaunaka. (23) Śrī Śuka zei: 'Diti, wiens zonen werden gedood door Heer Viṣṇu die Indra onder-

steunde, was overmand door woede en dacht toen verteerd door verdriet: (24) 'Ik zal pas rusten en gelukkig zijn als er een einde is gemaakt aan deze [Indra, deze] op plezier beluste, harteloze, wrede en zondige moordenaar van de broers! (25) Kent iemand wel zijn eigenbelang als hij, aangewezen als de koning, met zijn lichaam dat voorbestemd is te eindigen bij de wormen, als uitwerpselen of als as, desondanks anderen leed berokkent in het najagen van zijn eigen geluk? Wacht zo iemand niet de straf van de hel? (26) Hij die denkt dat dit [materiële omhulsel] het eeuwige leven heeft, is zijn verstand kwijt. Kan ik nu rekenen op een zoon die deze waanzin van Indra zal bestrijden?' (27-28) Ze was toen, vervuld van dat voornemen, haar echtgenoot [Kaśyapa] voortdurend van dienst met allerlei aangename zaken, liefdevol en nederig, ingetogen en met grote toewijding, o Koning. Zijn geest wist zij, wel bekend met zijn aard, met bekoorlijke lieve woorden, glimlachen en zijdelingse blikken in haar greep te krijgen. (29) Hoewel hij een zeer bedreven en geleerd deskundige was, raakte hij aldus door de vrouw bekoord. In haar greep verkerend gaf hij daarom toe aan haar verlangens; iets dat in het geheel niet zo verrassend is [voor een man] in relatie tot een vrouw. (30) Toen God de Vader [Brahmā] aan het begin van de schepping zag dat de levende wezens ongebonden waren, schiep hij de vrouw als de andere helft van zijn lichaam en door haar wordt de mannelijke geest op hol gebracht. (31) Aldus door de vrouw op zijn wenken bediend, o mijn beste, was de machtige Kaśyapa zeer tevreden en sprak hij vol waardering met een glimlach tot Diti.

(32) **K**aśyapa zei: 'Vraag me om welke gunst dan ook, o mijn schoonheid, want ik, o onberispelijke dame, ben zeer tevreden over je. Wat zou er voor een vrouw met verlangens in deze wereld [en een volgende] moeilijk voor elkaar te krijgen zijn als haar echtgenoot het naar de zin heeft? (33-34) De echtgenoot ziet men als de aanbiddelijke godheid voor de vrouw. Vāsudeva die, aanwezig in ieders hart als de echtgenoot van de Godin van het Geluk, door de mannen wordt aanbeden als de Allerhoogste Heer middels de verschillende gedaanten en namen van de verschillende godheden, is er ook voor de vrouwen in de vorm van hun echtgenoot [zie ook B.G. 9: 23]. (35) Vrouwen die met achting voor de wil van hun echtgenoten zich een gelukkig leven wensen, o slanke dame, aanbidden daarom met toewijding hun levenspartner als [zijnde een vertegenwoordiger van] de Heer die de Superziel is. (36) Ik als zo'n persoon zal, door jou zo toegewijd aanbeden mijn liefste, tegemoet komen aan dit verlangen dat voor oneerlijke [onkuise] vrouwen niet te vervullen is.'

(37) **D**iti zei: 'Als jij voor mij degene bent die de gunsten verleent, o brahmaan, vraag ik jou in dat geval, met mijn twee zoons dood, om een onsterfelijke zoon die in staat is Indra te doden die de dood van de twee op zijn geweten heeft.'

(38) **T**oen hij haar woorden had gehoord klaagde de brahmaan bedroefd [in zichzelf]: 'Helaas, wat een goddeloosheid is mij vandaag ten deel gevallen [met het idee Indra's dood te moeten regelen]! (39) Helaas ben ik te veel aan het zin-

nelijk genot gehecht geraakt in de vorm van de vrouw hier voor mij aanwezig. In de greep beland van *māyā* zal ik met mijn geest gecorrumpeerd zeker in de hel belanden. (40) Wat is er verkeerd aan als de vrouwen in deze wereld hun natuur volgen? Maar verdoemd ben ik als ik, me niet meer bewust van wat goed voor me is, [verslaafd aan haar] mijn zinnen niet meer onder controle heb. (41) Wie kent hun wegen? Haar gezicht is als een bloeiende lotusbloem in de herfst en haar woorden zijn aangenaam voor het oor, maar het hart van de vrouw is [zo scherp] als een scheermes. (42) Een vrouw neemt nooit zomaar iemand voor lief, heel makkelijk kiezend voor niemand anders dan zichzelf, is ze er zelfs toe bereid om haar meest geliefde echtgenoot, vader en broer of zoon om zeep te helpen of te laten helpen. (43) Wat beloofd is is beloofd, ik moet me aan mijn woord houden, maar het ter dood brengen van Indra in dezen kan niet de bedoeling zijn. Ik weet wat beters.'

(44) **D**e machtige Muni die aldus zat te denken, o afstammeling van Kuru, werd er lichtelijk kwaad van. Hij vervloekte zichzelf erom en sprak toen. (45) Śrī Kaśyapa zei: 'Je zoon zal, als een vriend van de goddelozen, met Indra afrekenen, o zachtmoedige, onder voorwaarde dat je voor dat doel voor de duur van een jaar strikt een gelofte in acht neemt.'

(46) **D**iti zei: 'Zo'n gelofte neem ik van je aan beste brahmaan. Alsjeblieft zeg me wat me te doen staat en wat verboden is en ook wat er voor nodig is om de gelofte niet te breken.'

(47) **Ś**rī Kaśyapa zei: 'Doe geen levend wezen kwaad, vloek en lieg niet, knip je nagels en je haar niet en raak ook geen onreine zaken aan. (48) Ga het water niet in om een bad te nemen, maak je niet kwaad en spreek niet met slechte mensen. Draag geen vuile kleren en draag nooit een bloemenslinger die reeds gedragen is. (49) Eet geen kliekjes, noch voedsel waar vlees in zit dat werd geofferd aan Kālī. Je moet geen voedsel nuttigen dat een *śūdra* eet of voedsel verschaft door een vrouw die menstrueert en drink ook geen water uit je handen. (50) Ga 's avonds niet uit en ook niet na het eten zonder je gewassen te hebben of met je haren los, zonder sieraden, zonder dat je ernstig bent en zonder je te bedekken. (51) Ga niet naar bed zonder dat je je voeten hebt gewassen, zonder dat je je gereinigd hebt, met natte voeten, met je hoofd naar het noorden of naar het westen en leg je ook niet naakt te ruste, in het gezelschap van anderen of tijdens zonsopkomst of zonsondergang. (52) In schone kleding, altijd gewassen en opgesierd met al wat gunstig is [zoals turmeric en sandelhoutpasta], moet je vóór het ontbijt de koeien, de brahmanen, de Godin van het Geluk en de Onfeilbare de eer bewijzen. (53) Met het aanbieden van bloemenslingers, sandelhoutpasta en versieringen moet je vrouwen met een [nog levende] echtgenoot en zoon vereren en moet je je echtgenoot aanbidden met gebeden. Ook moet je mediteren op zijn aanwezigheid in je schoot [in de vorm van een kind tijdens de zwangerschap of zijn vitale energie]. (54) Als je voor de duur van een jaar zonder

overtredingen vasthoudt aan deze *puṁsavana* gelofte ['om een mannelijk kind te verwekken'], zal er voor jou een zoon zijn om Indra ter dood te brengen.'

(55) **E**rmee instemmend ontving Diti aldus, o Koning, vol vreugde het zaad van Kaśyapa en leefde ze strikt de gelofte na. (56) O beste koning van respect voor allen, Indra, die begreep wat zijn tante zich had voorgenomen, benaderde toen schrander Diti om haar van dienst te zijn tijdens haar verblijf in een *āśrama*. (57) Iedere dag bracht hij haar uit het woud bloemen, vruchten, wortels en hout voor het offervuur alsook bladeren, *kuśa*gras, jonge spruiten, aarde en water wanneer ze daar behoefte aan had. (58) O heerser over mensen, haar zo bedrieglijk dienend als een jager die zich voordoet als een hert, probeerde Indra haar op een fout te betrappen in haar plichtsgetrouwe naleving van de gelofte. (59) Maar hij kon geen enkele misser ontdekken in haar praktijk en aldus, o meester van de wereld, vroeg hij zich in zijn verlangen angstig te moede af: 'Hoe kan het mij in deze wereld nu goed gaan?' (60) Eén keer echter beroerde ze, verzwakt door de gelofte, na de maaltijd geen water, waste ze ook haar voeten niet en ging ze, in de war over de regels, naar bed toen de zon onderging. (61) Nadat hij de fout had opgemerkt ging Indra, als een meester in de yoga, met de macht van zijn mystiek vermogen de baarmoeder binnen van Diti, die zich nergens van bewust lag te slapen. (62) Met zijn bliksemschicht sneed hij de foetus, die er als goud uitzag, in zeven stukken en sneed ieder huilend stuk in nog weer zeven stukken, ze zeggend dat ze niet moesten huilen. (63) In pijn verzet zeiden ze hem met gevouwen handen: 'O heer, waarom wilt u ons doden? O Indra, we zijn uw broeders, de Maruts!'

(64) **H**ij zei toen tot die groep trouwe zielen, de Maruts: 'Jullie zijn mijn broeders, vrees niet.'

(65) **N**et zoals u [mijn beste Parīkṣit] niet doodging aan het wapen van Aśvatthāmā door de genade van Śrīnivāsa [Viṣṇu als de toevlucht van Lakṣmī], ging de vrucht van Diti niet dood, die in vele stukken was gesneden door de bliksemschicht [zie 1.8]. (66-67) Als iemand de Oorspronkelijke Persoon aanbidt krijgt hij direct greep op zijn leven [wat betreft tijd en maat]. En zo gebeurde dat ook met Diti nadat ze bijna een jaar lang de Heer had aanbeden [zie 5.18: 12]. Om de fouten van de moeder ongedaan te maken werden door de Heer de negenenveertig delen die Indra had geschapen, de Maruts, veranderd in [de vijftig] halfgoden [samen met Indra] die soma-drinkers [priesters] werden. (68) Wakker wordend zag Diti de kinderen, samen met Indra, zo helder stralen als vuur. Het was een aanblik die de godin, gezuiverd [door de boete], zeer verheugde. (69) Ze zei toen tegen Indra: 'Verlangend naar een zoon die de angst [en het einde] van de [twaalf] Āditya's [6.6: 38-39] zou vormen, hield ik mij aan deze zo moeilijk na te leven gelofte, mijn beste. (70) Ik bad slechts voor één zoon maar nu zijn het er negenenveertig. Hoe kan dat nou weer? Als je het weet, mijn beste zoon, zeg het me dan en lieg me niet voor.'

(71) **I**ndra zei: 'O moeder, toen ik begreep wat uw gelofte was begaf ik me in uw nabijheid en merkte ik een fout op. In mijn eigenbelang verloor ik het zicht op het dharma en heb ik vervolgens de foetus aan stukken gehakt. (72) De vrucht werd door mij in zevenen gehakt en die delen werden toen zeven kindjes. En hoewel ik ieder van hen ook weer in zevenen sneed, stierf er geen een. (73) Getuige van dat grote wonder, kwam ik vervolgens tot de conclusie dat het een neveneffect moest zijn van uw aanbidding van de Allerhoogste Persoonlijkheid. (74) Zij die belang hechten aan het aanbidden van de Allerhoogste Heer zonder verlangens te koesteren, bekommeren zich daarbij zelfs niet om [de bevrijding van] de bovenzinnelijke positie. Men mag hen beschouwen als experts in het [verlichte] eigenbelang [vergelijk 2.3: 10 en B.G. 9: 22]. (75) Zou een intelligent iemand verlangen naar ook nog maar enige vorm van materiële bevrediging die zelfs in de hel te vinden is, als hij van het eerbetoon is geweest waarmee Hij, de Heer van het Universum en de meest vertrouwde godheid, Zichzelf aan hem gegeven heeft [zie ook de Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka]? (76) O beste van de vrouwen, neemt u mij niet kwalijk alstublieft dat ik zo'n dwaas was met deze slechte daad van mij. O moeder, door uw goede geluk kwam het kind in u dat ik doodde, weer tot leven.'

(77) **Ś**rī Śuka zei: 'Met haar tevreden over zijn goede manieren, bewees Indra haar de eer en vertrok hij, met haar permissie, samen met de Maruts naar de hemelse werelden. (78) Ik heb u aldus alles verteld dat u mij vroeg over de gunstige geboorte van de Maruts. Wat moet ik u nog meer vertellen?'

6.19 - De Uitvoering van het Puṁsavana Ritueel

(1) **D**e koning zei: 'O brahmaan, ik zou graag vernemen over de door u besproken *puṁsavana*-gelofte waarmee men Heer Viṣṇu behaagt.'

(2-3) **Ś**rī Śuka zei: 'Een vrouw moet, met de permissie van haar man, op de eerste dag van de lichte helft van de maand Agrahāyana [november-december] een begin maken met deze gelofte die alle verlangens in vervulling doet gaan. Na een bad te hebben genomen, haar tanden te hebben gepoetst, haar sieraden te hebben aangedaan en zich gekleed te hebben, moet ze vernemen over de geboorte van de Maruts. Vervolgens moet ze, zoals de brahmanen het voorschrijven, vóór het ontbijt als volgt de Allerhoogste Heer en de godin van het geluk aanbidden: (4) 'Mogen er mijn eerbetuigingen zijn voor U, o Onafhankelijke Heer [en vervulling] van alle verlangens. U, de echtgenoot van Lakṣmī Devī, de Meester van de Perfecties, betoon ik mijn respect. (5) Omdat U de Heer van alle genade, weelde, vermogen, heerlijkheid en kracht bent, bent U de Ene Allerhoogste Meester van al de goddelijke kwaliteiten. (6) O Śrī Lakṣmī, echtgenote van Heer Viṣṇu, u bent Zijn energie en hebt al de kwaliteiten van de Allerhoogste Persoon-

lijkheid. Weest u alstublieft tevreden over mij, o Godin van het Geluk, o Moeder van de Wereld. Moge er mijn respectvolle eerbetoon voor u zijn. (7) Mijn eerbetuigingen voor de Allerhoogste Heer en Persoonlijkheid van alle Macht die de echtgenoot is van die glorie van alle weelde. Hem met Zijn metgezellen bied ik mijn offergaven.'

Met het aldus aanroepen van Heer Viṣṇu met deze mantra, behoort ze iedere dag met de grootste aandacht offergaven aan te bieden bestaande uit giften, lampen, wierook, bloemen, geuren, sieraden, kleding, een heilige draad, water om te baden en water om de handen, voeten en mond te wassen. (8) Vervolgens moet wat overgebleven is van de offerande in het vuur worden geofferd met twaalf uitgietingen, waarbij men *svāhā* [heil!] zegt met de mantra: 'O mijn Heer, al mijn respect voor U als de Ene Allerhoogste, Grootste Persoon die de echtgenoot bent van de glorie van alle weelde, de godin van het geluk [*oṁ namo bhagavate mahā-puruṣāya mahāvibhūti-pataye svāhā*].'

(9) **H**eer Viṣṇu en de godin zijn de verleners van alle gunsten en vormen tezamen de bron van alle zegeningen. Als men alle weelde verlangt moet men dagelijks van toewijding zijn met dit eerbetoon. (10) Men moet in zijn toewijding, met een geest vol overgave, languit gestrekt op de grond ['*daṇḍavat*'] zijn eerbetuigingen brengen door tien maal deze mantra op te zeggen en dan het volgende gebed doen: (11) 'Jullie twee zijn de eigenaars van het universum, de Allerhoogste Oorzaak. De uitwendige energie van de materiële wereld is lastig te doorgronden, het is de begoochelende macht die moeilijk te overwinnen is. (12) U, de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Heer van Alle Offers, bent haar rechtstreekse Meester. Zij is de [oorspronkelijke gedaante van de] uitvoering van deze aanbidding, terwijl U de genieter van de vruchten bent. (13) Deze *devī* vormt het reservoir van alle eigenschappen terwijl U deze kwaliteiten manifesteert en geniet. De godin van het geluk is het lichaam, de zinnen en de geest terwijl U de Superziel van alle levende wezens vormt. Lakṣmī is de naam en de vorm terwijl U de ondersteuning en de zekerheid bent. (14) Mogen mijn grote ambities in vervulling gaan, o Uttamaśloka, o Heer Geprezen in de Verzen. Jullie twee zijn immers de begunstigers en hoogste heersers van de drie werelden.'

(15) **D**it is de manier waarop men tot Lakṣmī en Śrīnivāsa, haar verblijfplaats en verlener van gunsten, moet bidden. Na het offeren moet men de artikelen van de plechtigheid opbergen en in aanbidding de handen en mond wassen. (16) Dan moet men, met toewijding en een geest vol eerbied, van lof zijn met gebeden, de geur opsnuiven van het resterende geofferde voedsel en wederom Heer Viṣṇu aanbidden. (17) Met die offers moet de vrouw in opperste devotie haar echtgenoot aanvaarden als was hij de Hoogste Persoonlijkheid. Hij op zijn beurt moet [daarbij] ook liefdevol al de gewone en verheven plichten van zijn vrouw ondersteunen. (18) Als de echtgenote er niet toe in staat is, moet de echtgenoot het aandachtig uitvoeren, want als slechts één van hen het doet, zullen niettemin de man en de vrouw er samen [de vruchten van plukken]. (19-20)

Men moet niet afwijken van de [voorgeschreven] beoefening van deze gelofte aan Heer Viṣṇu om welke reden dan ook. Men moet dagelijks, op een georganiseerde manier, de brahmanen en de vrouwen samen met hun kinderen en echtgenoten, de restanten van de offers gunnen die bestaan uit bloemenslingers, sandelhout, voedsel en de opsier van de Godheid. Als men met inachtneming van de regulerende beginselen Hem de offergaven heeft aangeboden en de Godheid Zijn rust heeft gegund, moet men wat overbleef van het geofferde voedsel delen met anderen en het opeten. Dat is hoe men de zuivering van zijn ziel vindt en al zijn wensen in vervulling ziet gaan. (21) Met de aldus geregelde *puja* moet, na een periode van twaalf maanden ofwel een jaar, de deugdzame vrouw dan vasten op de laatste dag [de volle maan] van Kārttika [oktober-november]. (22) De volgende ochtend water beroerend en als voorheen Heer Kṛṣṇa vererend, moet de echtgenoot volgens de voorschriften [vastgelegd in de Gṛhya-sūtra's] een offer brengen, met twaalf uitgietingen in het vuur, van zoete rijst die met ghee in melk werd gekookt. (23) Na de brahmanen te hebben behaagd met het devoot voorover gebogen brengen van zijn eerbetuigingen, moet hij, met het hebben ontvangen van hun zegen op zijn hoofd, dan met hun permissie gaan eten. (24) De stem beheersend, behoort hij allereerst met vrienden en verwanten de leraar van het voorbeeld, de *ācārya*, naar behoren te ontvangen en dan de echtgenote de restanten te geven van het offer. Dat zal hem verzekeren van goed nageslacht en weelde. (25) Als een man deze gelofte volgens de instructies naleeft, verwerft hij in dit leven nog dat wat hij van de Almachtige vroeg. Een vrouw die dit ten uitvoer brengt is dan in staat om alle geluk, weelde, nageslacht, een lang levende man, een goede reputatie en een woning te krijgen. (26-28) Als ze niet getrouwd is, kan ze [met deze gelofte, *vrata*] een echtgenoot krijgen die is behept met alle goede kwaliteiten. Als ze geen man of zoon heeft, kan ze de staat van perfectie bereiken, de hoogste bestemming. Met een gestorven kind, kan ze een kind krijgen dat blijft leven en [aldus] welvarend zijn. Onfortuinlijk zal ze het geluk vinden en onaantrekkelijk zal ze een mooi lichaam krijgen. Een man die ziek is zal [met deze gelofte] bevrijd raken van zijn ziekte en zijn volle vermogen herwinnen. Als men deze weg volgend het er goed van afbrengt, zullen de voorvaderen en de goden enorm tevreden zijn. Heer Viṣṇu, de Genieter van Alle Offers [en Zijn godin] zal, als men deze ceremonie afrondt, alles vergunnen wat men zich maar wenst. O Koning, ik heb aldus uitgebreid verklaard hoe Diti de gelofte aflegde en geboorte gaf aan de vrome Maruts.'

Aldus eindigt het zesde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Voorgeschreven Plichten voor de Mensheid.

ॐ

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 6

CANTO 6

6.1
Titel: Het schilderij is getiteld “Cheater”.
Artiest: Vlad Holst, gebruikt met permissie.
Bron: Ten Dreams.org

6.2
Titel: Het schilderij is getiteld: “The death of the good old man”.
Artiest: William Blake
Type: Object 14 van illustrations to Robert Blair's, ' The Grave’.
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

6.3
Titel: Het schilderij is getiteld: ‘The Court of Yamārāja’.
Artiest: © Dominique Amendola, gebruikt met toestemming
Bron: dominiqueamendola.com

6.4
Titel: Digitale bewerking van een vintage Hindoeposter uit Kathmandu, Nepal.
Bron: Internet

6.5
Titel: De afbeelding is een artistieke impressie van Āryabhatha, de beroemde Indiase wiskundige en astronoom die ons de kennis bijbracht van de nul, het getal phi en de rondheid van de aarde rond het jaar AD 476.
Type: De afbeelding is genomen van een boekomslag in een serie genaamd: ‘Rishi Scientists of India’. Sharelike © License.
Bron: veda.wikidot.com

6.6
Titel: De afbeelding toont een Boeddhistische mandala van Chandra (Soma), laat 14e-vroeg-15e eeuw, Nepal.
Bron: The Metropolitan Museum of Art

6.7
Titel: De afbeelding toont Brihaspati, de goddelijke wijze en leraar van de goden.
Bron: Goloka.com

6.8
Titel: Schilderij van Krishna, getiteld: ‘Raman playing the flute’.
Artiest: © Dominique Amendola, gebruikt met toestemming

Bron: dominiqueamendola.com

6.9
Titel: Schilderij van Vishnu.
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Onbekend

6.10
Titel: De afbeelding toont Indra met zijn wapens op de rug van zijn olifant.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

6.11
Titel: De afbeelding is getiteld: 'Lord Indra riding the Airavat, the eight trunked elephant'.
Artiest: Onbekend
Bron: © 1996-2004, Kamat's Potpourri - Kamat.com. Alle rechten voorbehouden

6.12
Titel: Het reliëf toont heer Indra op zijn olifant in de strijd, terwijl hij zijn bliksemschicht, wapen heft.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

6.13
Titel: De afbeelding toont Heer Caitanya die de genade demonstreert van het zingen van de heilige naam voor de dieren.
Artiest: Onbekend
Bron: Krishna Darshan Art Gallery

6.14
Titel: Het schilderij is getiteld: "The Bird Simurgh Addresses an Assembly of Animals'.
Artiest: Kailash Raj
Bron: © Exoticindia.com, gebruikt met toestemming

6.15
Titel: De afbeelding van Nārada is een detail van een schilderij getiteld: 'Shri Krishna Radha Stuti by Jaideva (Gita Govinda Series)'.
Artiest: Onbekend
Bron: © Exoticindia.com, gebruikt met toestemming

6.16
Titel: Illustratie 1 laat Krishna zien die ons redt uit de golven.
Artiest: B.K. Mitra
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

6.17
Titel: "Lord Shiva awaiting Tripura to join with each other".
Artiest: Onbekend

Bron: © Exoticindia.com, gebruikt met toestemming

6.18
Titel: reliëf in steen van een oosters paartje.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

6.19
Titel: Populaire Hindoe-afbeelding van het goddelijk paar Vishnu en Lakshmī.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 7: De Wetenschap van God

De kwade heerser, Nṛsiṁha, het ontstaan van bhakti
en het *varṇāśrama*-systeem

7.1 - De Opperheer is Iedereen Gelijkgezind

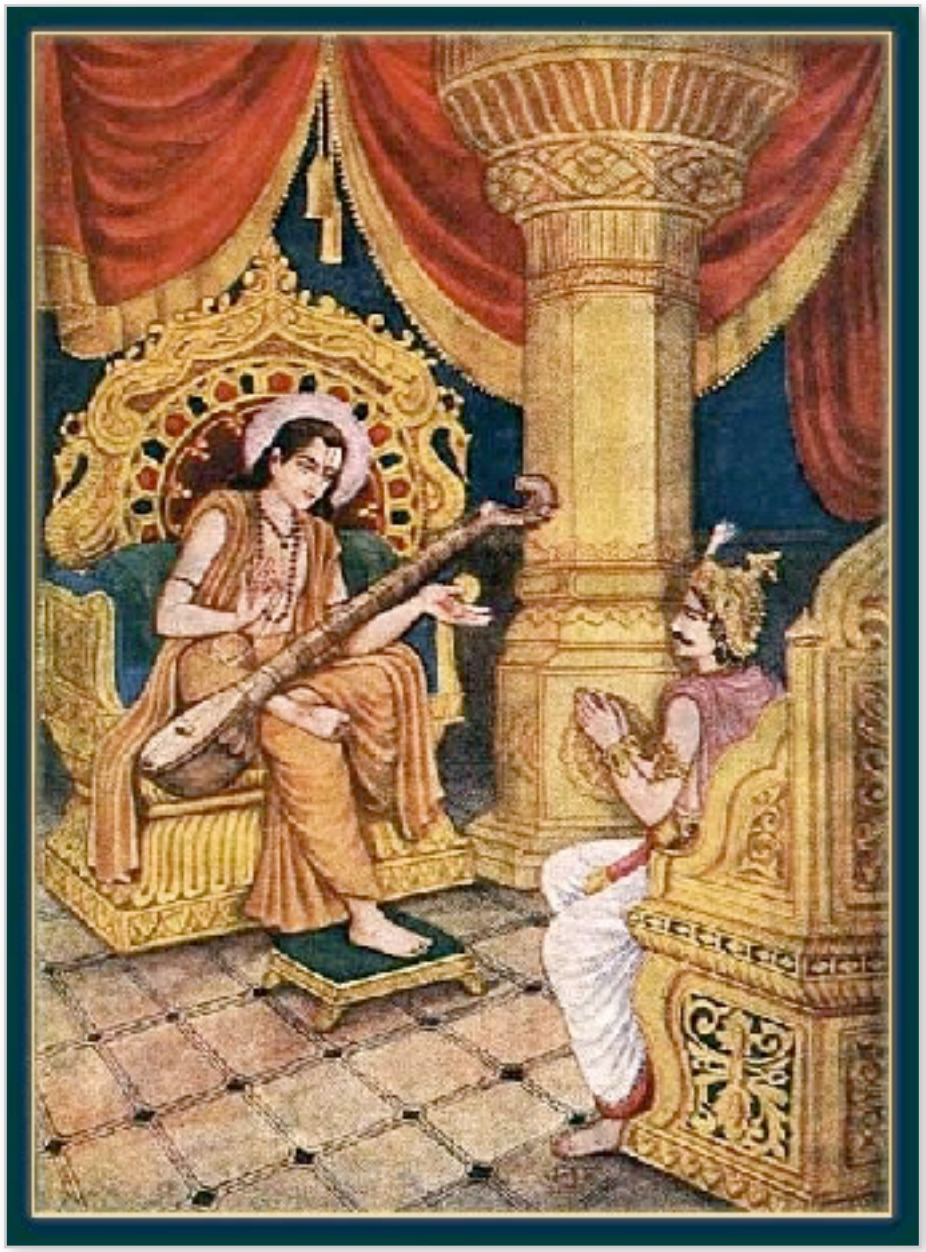

(1) **D**e koning zei: 'Hoe kon de Opperheer, die geliefd is als een vriend, die alle levende wezens gelijkgezind is, o brahmaan, met Zijn persoonlijk ondersteunen van Indra, de demonen doden alsof Hij partijdig zou zijn [zie ook B.G. 9: 29]? (2) Van de hoogste verrukking zijnde en vrij van de geaardheden, heeft Hij er absoluut geen direct persoonlijk belang bij te kiezen voor de gemeenschap van de verlichte zielen of te vrezen voor en strijd te leveren met de demonen. (3) O heerlijkheid, kan u alstublieft een einde maken aan de grote twijfel die zich daardoor in ons heeft opgeworpen omtrent de kwaliteiten van Nārāyaṇa?'

(4-5) **D**e achtenswaardige *ṛṣi* zei: 'Wat een uitstekende vraag, o grote Koning! Vanwege de wonderbaarlijke handelingen van de Heer, die worden bezongen door hen die vooropgaan in de vroomheid, de wijzen aangevoerd door Nārada, zien we meer en meer de heerlijkheid en de toewijding van Zijn toegewijden. Ik zal al de onderwerpen aangaande de Heer met u bespreken, maar laat me allereerst mijn respect betuigen voor de grote wijze van Kṛṣṇa [Vyāsa-

deva]. (6) Hoewel Hij vrij is van de geaardheden, ongeboren en niet gemanifesteerd, gaat de Allerhoogste Heer de materiële kwaliteiten van Zijn begoochelende energie binnen [in de vorm van de *guṇa-avatāra's* Brahmā, Śiva en Viṣṇu] en neemt Hij verplichtingen en verantwoordelijkheden op Zich [vergelijk B.G. 9: 11]. (7) De kwaliteiten *sattva, rajas* en *tamas* horen bij de materiële natuur en maken geen deel uit van de geestelijke ziel, o Koning. Voor het spirituele zelf bestaat er niet hun gezamenlijke overwegen of verval, het af en aan [van de wisselvalligheid die men met materiële zaken heeft]. (8) Afhankelijk van de tijd van hun overwegen vindt men met de geaardheid *sattva* [de goedheid] de *deva's* en de *ṛṣi's* [de goden en de wijzen], staat men met de geaardheid *rajas* [de hartstocht] voor de Asura's [de onverlichte zielen] en wordt men met de geaardheid *tamas* [de traagheid] geconfronteerd met Yakṣa's en Rākṣasa's [geesten en demonen, zie ook B.G. 14: 11-13]. (9) Zoals men van vuur weet dat het zich ophoudt in andere elementen [zoals hout], nemen de wijzen, de experts in de kennis, de Superziel waar als zijnde aanwezig in henzelf en dit [goddelijke zelf] is niet zichtbaar als men kijkt naar al de schijn in de buitenwereld [zie B.G. 10: 10]. (10) Als Hij het zo verlangt om materiële lichamen te scheppen voor de levende wezens, manifesteert de Allerhoogste die, op basis van Zijn creatief vermogen, in de geaardheid hartstocht. Verlangend op te treden in verschillende gedaanten is Hij van de geaardheid goedheid en als de Heer er aan toe is de zaak af te ronden, zet Hij volgens die kwaliteit [van de vernietiging] de geaardheid onwetendheid in [zie B.G. 9: 10]. (11) O heerser van de mensen, de ware oorzaak die het mannelijk principe vormt, het oorspronkelijke ongemanifesteerde fundament van de materie [*pradhāna*], is de [primaire, expanderende] beweging van de tijd [als de vierde dimensie] die de toevlucht vormt van de Heer [om op te mediteren, zie ook B.G. 11: 32]. (12) O Koning, de Allerhoogste Heer van naam en faam, die ook deze [oorspronkelijke notie van de Tijd is], doet in de geaardheid goedheid de verlichte zielen in aantal toenemen en is bijgevolg, als de vriend van de halfgoden, van vijandschap en vernietiging met de onverlichte zielen [de materialisten] die worden beheerst door hartstocht en onwetendheid. (13) Wat betreft dit [destructie/beschermingsplan] werd in het verleden op verzoek van koning Yudhiṣṭhira, de man zonder vijanden, het volgende verhaal liefdevol verteld door de grote wijze van de verlichting [Nārada] tijdens de grote offerplechtigheid. (14-15) Nadat de koning, de zoon van Pāṇḍu, gezien had hoe, bij de grote offerplechtigheid genaamd Rājasūya, de koning van Cedi [Śiśupāla] zo wonderbaarlijk in de Hoogste Persoonlijkheid Vāsudeva was opgegaan, had hij, als de heerser, met verwondering geslagen, tijdens de plechtigheid, met al de wijzen luisterend, Nārada die daar zat, de volgende vraag gesteld. (16) Yudhiṣṭhira zei: 'O hoe wonderbaarlijk en zo heel moeilijk te bereiken voor zelfs de transcendentalisten, is die realisatie van Śiśupāla, die zich zo vijandig gedroeg tegenover Vāsudeva, de Allerhoogste Absolute Waarheid. (17) We willen allen graag weten hoe dit kon gebeuren, o wijze; Vena werd door de brahmanen naar de hel gestuurd omdat Hij de Heer beledigde [zie 4.14]. (18) Die zondige zoon van Damaghoṣa koesterde vanaf zijn eerste kindergebrabbel woede jegens Govinda,

precies zoals ook de kwaadwillige Dantavakra [zijn broer] dat deed. (19) Er was bij hen op hun tongen geen witte lepra [vitiligo] te bespeuren noch belandden ze in de duisternis van de hel als gevolg van de herhaalde overtredingen jegens Heer Viṣṇu, de hoogste Persoonlijkheid van het Brahman [vergelijk B.G. 10: 12]. (20) Hoe konden zij voor ogen van iedereen zo makkelijk [in *sāyujya-mukti*] opgaan in de Opperheer, wiens verhevenheid zo moeilijk te bereiken is? (21) Wat dit betreft is mijn intelligentie zo wisselvallig als een kaarsvlam flakkerend in de wind. Alstublieft, o man van alle fortuin, vertel ons meer over de precieze oorzaak van dit grote wonder.'

(22) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Na de woorden van de koning te hebben aangehoord die hem vragen stelde temidden van de vergadering, sprak Nārada, de grootste onder de wijzen, tevreden daarover, met hem over die onderwerpen. (23) Śrī Nārada zei: 'Dit lichaam onderhevig aan beledigingen, lof, eer en oneer is het product van een gebrek aan onderscheid tussen de primaire staat van de materie [*pradhāna*] en de allerhoogste [positie van de bovenzinnelijke getuige], o Koning [zie ook B.G. 2: 14, 12: 18-19]. (24) O aardse heerser, om deze reden lijden de levende wezens in deze wereld onder de misvatting van het 'ik' en 'mijn', net zo goed als onder de verwijten en bestraffingen die ermee samenhangen. (25) Met deze valse voorstelling van zaken door het leven gaand denkt men dat de vernietiging van lichamen hetzelfde is als de vernietiging van levende wezens. De misvatting [inclusief de verwijten en de angst voor straf] is er niet vanwege Hem, [maar omdat men zonder Hem bezig is,] Hij die de Zaligheid van de onthechting en emancipatie in eigen persoon is. Hoe zou er van Zijn kant, van de kant van de Ziel van allen, de Verhevene en de Hoogste Beheersing, sprake kunnen zijn van ook maar enige vorm van [mentaal of fysiek] geweld? (26) Derhalve, of men nu van een voortdurende vijandigheid is, van toewijding, vrees, genegenheid of lustige verlangens, men moet verbonden zien te blijven en nergens anders om geven. (27) De verzonkenheid in Hem die iemand bereikt in een constante vijandigheid kan [echter] verschillen van de verzonkenheid bereikt door iemand in toegewijde dienst. (28-29) Een larve die door een bij in een raat wordt verzorgd mag vervuld zijn van angst en weerzin, maar dankzij die bij bereikt hij dezelfde vorm. Zo ook kan men [net als Śiśupāla en Dantavakra] met Kṛṣṇa, die als de Allerhoogste Heer een menselijke gedaante aannam, [zelfs] gezuiverd raken van zijn zonden door in vijandschap voortdurend aan Hem te denken. (30) Velen die in lust, weerzin, angst, genegenheid en toewijding een geest hadden die verzonken was in de Heer, hebben daardoor de zonde opgegeven en zo hun doel bereikt. (31) O Koning, dat hebben de *gopī's* gerealiseerd middels hun lustige verlangens, Kaṁsa middels zijn angst, Śiśupāla en andere koningen middels hun hatelijkheid, Kṛṣṇa's familieleden middels hun verwantschap, jullie [Pāṇḍava's] middels jullie genegenheid en wij middels onze bhakti. (32) Als je niet wilt zijn zoals Vena, die er niet in slaagde om een van deze vijf vormen van respect met betrekking tot de Oorspronkelijke Persoon op te brengen, moet je je geest op één van deze manieren op Kṛṣṇa vestigen. (33) Śiśupāla en

Dantavakra, de zonen van uw tante van moeders zijde, o Pāṇḍava, waren [incarnaties van] de twee verheven dienaren van Viṣṇu [Jaya en Vijaya, zie 3.15-16] die vanwege een vloek van de brahmanen [de Kumāra's] uit de gratie vielen.'

(34) **Ś**rī Yudhiṣṭhira zei: 'Wie vervloekte hen en wat voor een vloek was dat? Het is moeilijk te geloven dat een dienaar van de Heer zoiets kan overkomen. Hoe kan het gebeuren dat zij die uitsluitend Hem zijn toegewijd opnieuw moeten worden geboren [zie B.G. 4: 9 en 8: 16]? (35) Zij die verblijven in Vaikuṇṭha hebben niets te maken met een materieel lichaam, materiële zinnen of een materieel leven. Leg ons alstublieft uit hoe zij aan een fysiek lichaam gekoppeld konden raken.'

(36) **Ś**rī Nārada zei: 'Zo gebeurde het op een dag dat de zonen van Brahmā, Sanandana en de anderen [de Kumāra's], rondtrekkend door de drie werelden, op de plaats arriveerden waar Viṣṇu verblijft. (37) Toen zij [Jaya en Vijaya] hen zagen naderen die, hoewel ze al geboren waren voordat de ouden van het universum er waren [zie 1.3: 6], eruitzagen als jongens van een jaar of vijf, zes, dachten de twee wachters dat ze naakte kinderen waren en weigerden ze hen de toegang. (38) En zo werden ze vol van woede door hen vervloekt: 'O, jullie twee onwaardige zielen, verblijvend aan de voeten van de Slachter van Madhu is het hoogst zondig niet vrij te zijn van hartstocht en onwetendheid en derhalve, o dwazen, zullen jullie hierna spoedig geboren worden uit de schoot van een onverlichte moeder [zie 3.17].' (39) Aldus vervloekt om ten val te komen uit hun verblijfplaats, kregen ze verder nog van de genadevolle wijzen te horen: 'Moge het zo zijn dat jullie na drie geboorten weer terugkeren naar jullie verblijf.'

(40) **D**e twee kwamen daarna ter wereld als de zonen van Diti en werden door de Daitya's en Dānava's geëerd als Hiraṇyakaśipu, de oudste zoon, en Hiraṇyākṣa, de jongere. (41) Hiraṇyakaśipu werd door de Heer in de gedaante van een leeuw gedood [Heer Nṛsiṁhadeva] en Hiraṇyākṣa door Hem toen Hij in de gedaante van een everzwijn was verschenen om de wereld omhoog te tillen [Heer Varāha, zie 3.18-19]. (42) Hiraṇyakaśipu die zijn zoon Prahlāda, de geliefde toegewijde van Keśava, naar het leven stond, probeerde verschillende martelmethoden om zijn dood te bewerkstelligen. (43) Maar, omdat zijn zoon werd beschermd door de macht van de Allerhoogste Heer, Hem, de ziel in alle levende wezens die vreedzaam iedereen gelijkgezind is, slaagde hij er, met al zijn machtsvertoon, niet in hem ter dood te brengen. (44) Vervolgens namen de twee demonen als Rāvaṇa en Kumbhakarṇa, als de zoons van Viśravā, hun geboorte uit Keśinī en bezorgden ze de mensen een hoop ellende. (45) Teneinde de twee van de vloek te bevrijden manifesteerde Heer Rāmacandra zich toen en doodde hen. De avonturen van Rāma [zie 9: 10 & 11] zult u vernemen uit de mond van Mārkaṇḍeya, mijn beste. (46) In hun derde geboorte werden de twee [als Śiśupāla en Dantavakra] hier geboren als *kṣatriya* zoons uit je tante.

Ze zijn nu bevrijd van de vloek door Kṛṣṇa die met Zijn *cakra* een einde maakte aan hun zonden. (47) Door te mediteren in een band van intense haat slaagden de poortwachters van Viṣṇu er opnieuw in in de nabijheid van Hari te komen en op te gaan in de essentie van de onfeilbare Heer.'

(48) **Ś**rī Yudhiṣṭhira zei: 'Hoe kon er [bij Hiraṇyakaśipu] nu sprake zijn van haat voor die grote ziel, zijn eigen zoon? Vertel me alstublieft, o hoogste wijze, hoe Prahlāda zich zo aan Acyuta [de onfeilbare Heer] kon hechten.'

7.2 - Hiraṇyakaśipu, de Koning van de Demonen, over de Droefenis

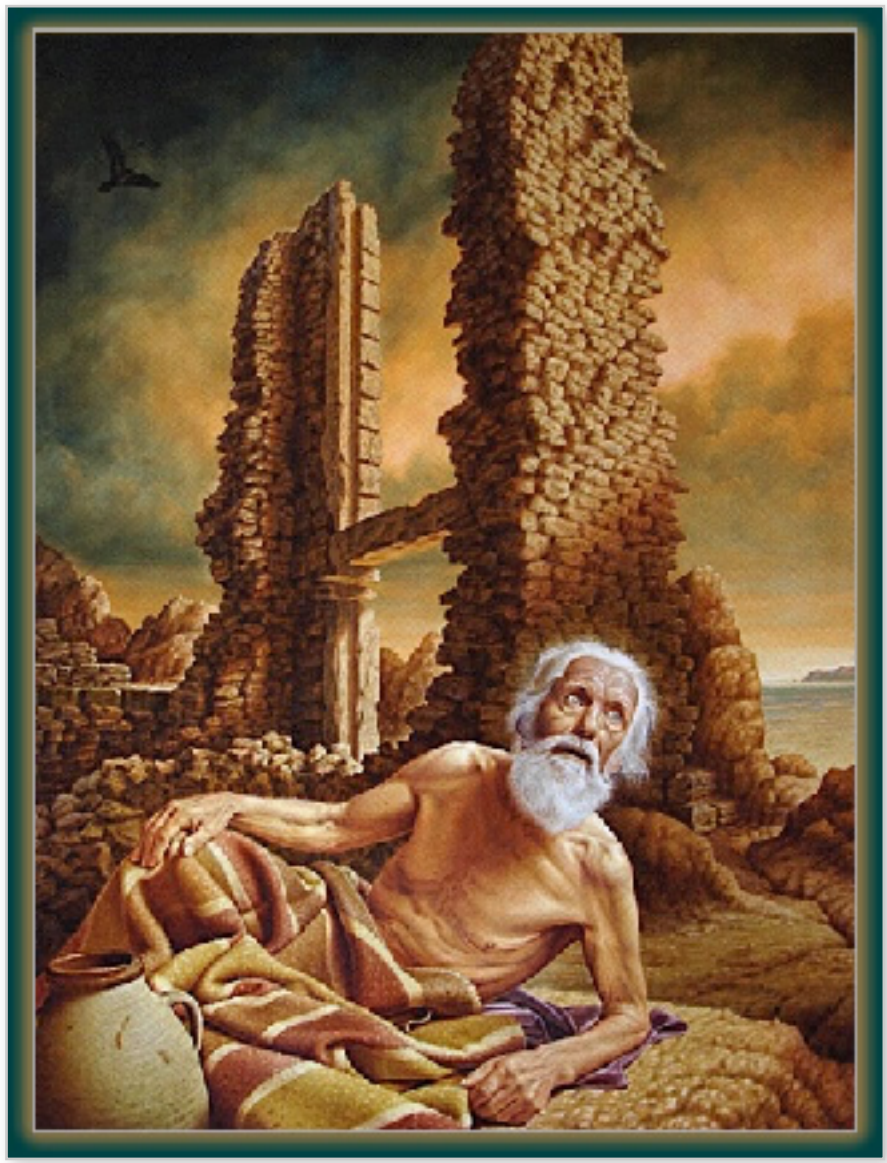

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Nadat zijn broer [Hiraṇyākṣa], zoals gezegd, door de Heer in de gedaante van een Everzwijn was gedood [zie 3.18-19], werd Hiraṇyakaśipu zeer verdrietig en kwaad, o Koning. (2) Er furieus over op zijn lippen bijtend, staarde hij met zijn ogen vuurschietend van woede voor zich uit in de grijze lucht en sprak hij. (3) Hij die er met zijn schrikwekkende tanden en verbeten blik vreselijk uitzag, hief temidden van een vergadering Dānava's zijn drietand op en zei met een grimas het volgende: (4-5) 'O Dānava's en Daitya's, Dvimūrdha ['tweehoofdige'], Tryakṣa ['met drie ogen'] Śambara en Śatabāhu ['met honderd armen']; o Hayagrīva ['met het hoofd van een paard'], Namuci, Pāka, Ilvala en Vipracitti! Puloma, Śakuna en alle overigen, luister naar wat ik jullie te zeggen heb en mogen jullie daarna allen snel, zonder treuzelen, tot daden overgaan. (6) Met die onbeduidende vijanden, de theïsten die van aanbidding zijn, achter zijn rug samenspannend, werd mijn zo zeer geliefde broer en begunstiger, gedood door Hari die ons allen gelijkgezind zou zijn. (7-8) Hij [dus niet bepaald gelijkgezind] heeft Zijn liefde voor ons opgegeven en gedraagt Zich nu abominabel in *māyā,* als was Hij een wild beest. Als een kind zo wis-

selvallig, verandert Hij van de ene in de andere gedaante, naar de zin van de Hem aanbiddende toegewijden. Ik zal mijn drietand in Zijn nek steken en Hem in Zijn bloed doen zwemmen. Door hem [Hiraṇyākṣa] een genoegen te doen die er zo dol op was het te drinken, kan ik dan mijn vrede vinden. (9) Als Hij, [Viṣṇu] die hoogst bedrieglijke vijand van allen, een kopje kleiner is gemaakt, zal het met die gasten van God die voor Viṣṇu leven ook afgelopen zijn, net zoals de takken en bladeren van een boom uitdrogen als die bij zijn wortels wordt gekapt. (10) Gaan jullie ondertussen allemaal naar de wereld die zo netjes op orde wordt gehouden door de priesters en politici en zie erop toe dat aan al die boetvaardige en opofferingsgezinde boekenwurmen die van geloften en liefdadigheid zijn een einde komt. (11) Heer Viṣṇu vindt Zijn oorsprong in hun offerhandelingen. Hij is die persoon vol van religieuze beginselen die, uitputtend aanbeden door de tweemaal geborenen, de man van het dharma is, Hij die de toevlucht vormt voor al die goden en wijzen, voorvaderen en de rest. (12) Overal waar die tweemaal geborenen hun koeien houden, hun Veda's bestuderen en zich bezighouden met hun *varṇāśrama*gedoe, steek je hun dorpen in de fik en hak je al hun bomen om.'

(13) **N**a het aanvaarden van de aanwijzingen van hun meester op hun hoofd bewezen ze hem de eer en terroriseerden ze, als experts in de vernietiging, al de mensen. (14) De steden en dorpen, weidegronden, boomgaarden en tuinen, velden, bossen en mijnen, boerderijen en plaatsen in de bergen, de plaatsen van de koeien alsook de bestuurscentra, werden allemaal door hen afgebrand. (15) Sommigen zetten met toortsen de woonplaatsen in lichterlaaie, anderen vernielden met pikhouwelen de bruggen, de omringende muren en de stadspoorten, terwijl een andere groep bijlen oppakte om de vruchtbomen om te hakken zodat het levensonderhoud vernietigd werd. (16) Toen de mensen aldus keer op keer werden verstoord door de volgelingen van de koning van de Daitya's, gaven de godsbewusten hun vaste verblijfplaats op en trokken ze rond over heel de aarde zodat ze niet meer zichtbaar waren voor de demonen. (17) Hiraṇyakaśipu, die te kampen had met het verlies van zijn broer, voerde de begrafenisriten uit en maande zijn neven tot kalmte. (18-19) Śakuni, Śambara, Dhṛṣṭi, Bhūtasantāpana, Vṛka, Kālanābha, Mahānābha, Hariśmaśru en Utkaca, alsook hun moeder Ruṣābhānu en Diti, zijn eigen moeder, sprak hij, als een goed aangepast persoon, in hoogst gepaste termen toe met het volgende, o heerser over de mensen.

(20) **H**iraṇyakaśipu zei: 'O moeder, o moeder; o schoonzus, o neven, jullie moeten niet treuren over onze held die, de vijand tegemoet tredend, de glorie van de heldendood verkoos. (21) Net als reizigers, die zich verdringen rondom een pleisterplaats en dan weer hun weg vervolgen, o mijn lieve moeder, delen de levende wezens, die door het lot worden samengebracht in deze wereld, samen één plaats [als een familie, religie of natie] waarna, naar gelang hun karma, hun wegen zich weer scheiden. (22) De eeuwige, onuitputtelijke ziel die vrij is van de smet van de materie, kan zich in alle richtingen begeven. Alles wetend

en bovenzinnelijk van aard aanvaardt die ziel het zelf van een lichaam dat onder de invloed van de materiële wereld een verscheidenheid aan kwaliteiten vertoont [zie B.G. 13: 22]. (23) Net zoals de bomen gereflecteerd in water zich lijken te bewegen, kan je ook, met het bewegen van je hoofd [je 'ogen'], de illusie hebben dat de wereld zich beweegt. (24) Zo ook brengt de geest die men heeft, in de war gebracht door de kwaliteiten van de materie, het onveranderlijke levende wezen van streek, o moeder van mij, hetgeen ertoe leidt dat het levende wezen, ondanks zijn vormeloosheid, in een lichaamsvorm begint te geloven. (25-26) De ziel, in de war over het vormeloze van zijn bestaan, heeft met het lichaam in gedachten dan geliefden en vijanden, bondgenoten en vreemdelingen in zijn karma met de materiële kwestie. Ervan uitgaand dat hij geboren wordt en dood gaat, beklaagt hij zich op verschillende manieren en heeft hij allerlei zorgen, verkeert hij in het ongewisse over wat de geschriften zeggen en is hij vergeetachtig wat betreft het juiste onderscheid. (27) In dit verband haalt men vaak een oude geschiedenis aan van Yamarāja in discussie met de vrienden van een overledene. Luister goed. (28) Er was er eens in Uśīnara een befaamde koning Suyajña genaamd, die door zijn vijanden tijdens een oorlog werd gedood. Zijn verwanten zaten om hem heen. (29-31) Met zijn kostbare wapenrusting her en der verspreid en zijn sierselen en bloemenslingers op de grond gevallen, lag hij daar in zijn eigen bloed doorboord met een pijl in zijn hart. Met zijn loshangende haar en zijn vertroebelde ogen had hij van woede doorbeten lippen, zat zijn lotusgezicht onder het stof en lagen zijn armen en wapens afgehakt op het slagveld. Toen de koninginnen zich ervan overtuigden dat de meester van Uśīnara aldus door de voorzienigheid was getroffen, stonden hun ogen vol tranen en sloegen ze zich met hun handen onophoudelijk op de borst, neergevallen aan zijn voeten, herhaaldelijk jammerend 'o, echtgenoot!' (32) Hardop huilend over hun dierbare man bevochtigden ze zijn lotusvoeten met tranen die rood waren van de *kuṅkum* van hun borsten. Met hun sieraden en haar losgeraakt, weeklaagden ze voor ieder mens hartverscheurend, zielig treurend:

(33) '**H**elaas bent u, o Heer van ons, o geliefde, door de genadeloze voorzienigheid aan ons zicht onttrokken. De staat en de bewoners van Uśīnara voorzag u altijd in hun levensonderhoud, maar nu het met u is afgelopen bent u de oorzaak van een groeiend verdriet. (34) U was voor ons allen zo'n dankbare echtgenoot, o Koning. Hoe kunnen wij, die u allen volgen, nu zonder u leven? U, die onze beste vriend bent, zeg ons waarheen zij, die uw lotusvoeten dienden, u naartoe moeten volgen nu u ons verlaten hebt.' (35) De koninginnen die aldus weeklaagden, hadden de overleden echtgenoot op hun schoot genomen en wilden niet dat het lijk werd weggehaald. Ondertussen ging de zon onder in het westen. (36) Yamarāja, die de nabestaanden van de heerser zo luidkeels hoorde weeklagen, verscheen toen persoonlijk in de gedaante van een jongen om hen toe te spreken.

(37) **Ś**rī Yamarāja zei: 'Ach, hoe kunnen jullie mensen, die ouder zijn dan ik en iedere dag van jullie leven getuige waren van de heerschappij van de natuurwet, nu zo verbijsterd zijn? Jullie zullen zelf naar dezelfde natuur terugkeren als waar deze man naar terugkeerde. Niettemin zijn jullie zinloos aan het huilen [vergelijk B.G. 2: 28]! (38) O, wat een geluk hebben we, want verlaten door onze vader en moeder, werden we, zwak als we zijn, niet verzwolgen door de wolven! Waarom zou je je zorgen maken als je weet dat Hij die ons in de moederschoot beschermde, ons ook daarna zal beschermen? (39) Och arme dames, de Allerhoogste Heer schept naar eigen wilsbesluit dit alles zonder Zelf te veranderen en het is Hij die daarnaast ook handhaaft en vernietigt. Alles wat beweegt en niet beweegt behoort, zo zegt men, tot het spel van de Heer, die te allen tijde het recht is voorbehouden iets of iemand te behouden dan wel er een eind aan te maken. (40) Iets wat je op straat verloor kan, door het lot beschermd, behouden blijven, terwijl iets wat je in huis veilig stelde, voorbestemd kan zijn verloren te gaan. Zonder bescherming kan men, onder Zijn hoede, in leven blijven, of men nu thuis is of in het woud, maar hij hier, die viel in de strijd, heeft het, goed beschermd als hij was, niet overleefd. (41) Levende wezens hebben hun eigen soort van geboorte overeenkomstig hun karma en verdwijnen na verloop van tijd ook weer als gevolg van [dit eindige] karma. Maar dit alles gaat niet op voor de ziel, ook al is die dan, met zijn positie in de materiële wereld, in uiteenlopende gedaanten gebonden aan haar verschillende basiskwaliteiten. De ziel is van een totaal andere aard [zie ook B.G. 2: 20]. (42) Dit lichaam van de persoon, dat met vuur, water en aarde uit onwetendheid werd geboren, veranderingen ondergaat en weer verdwijnt, bestaat net zo afzonderlijk van die ziel als de materie van een huis afzonderlijk bestaat van zijn bewoner. (43) Het vuur in hout kan men afzonderlijk waarnemen, net zoals men de lucht in het lichaam en [het tijdeffect van] de alles doordringende ether, die zich met niets vermengt, afzonderlijk kan waarnemen. Zo ook kan men het levende wezen apart beschouwen als verheven boven zijn materiële omhulsel van begaan zijn met de basiskwaliteiten. (44) [Het lichaam van] deze man hier [genaamd] Suyajña ziet u recht voor u en over hem, o dwaze mensen, zit u te huilen. Maar hij die met dat lichaam luisterde en sprak in deze wereld hebt u nooit waargenomen! (45) De grote heerser van het lichaam, de levensadem, is ondanks dat hij zich bevindt in dit lichaam niet de toehoorder, noch de spreker. De ziel in dit lichaam met al zijn zinsorganen is de meester verschillend van zijn levensadem. (46) Dat wat uitdijt en zich manifesteert, die macht, die machtige ziel, verwerft en verzaakt hoogwaardige en minder ontwikkelde lichamen, gekenmerkt door vijf elementen, zinnen en een geest. In die bezigheid verschilt hij [deze macht van het zelf in de vorm van de z.g. *liṅga*, het subtiele lichaam], op basis van zijn morele gehalte van de vorm die hij aanneemt [zie tevens 4.29]. (47) Men is gebonden aan karma zolang men behept is met het subtiele lichaam [bestaande uit de geest, de intelligentie en het valse ego]. Door die subtiele gebondenheid is er de omkering [van het beheerst worden door de geestelijke ziel naar het beheerst worden door het lichaam] en de misère die volgt op dat zich illusoir verenigen [B.G. 8: 6]. (48) Net zoals alles wat de zintuigen suggereren, met wat je ziet en zegt, in een

dagdroom allemaal vals is en geen houvast biedt, is het ook zinloos je vast te klampen aan de droom [van het geluk en ongeluk dat je hebt] met de materiële kwaliteiten van de natuur. (49) Daarom beklagen zij die dat begrijpen zich niet over wat blijvend en van een voorbijgaande aard is in deze wereld. Ze zouden anders, duidelijk, niets kunnen doen aan de levensgewoonten van hen die wel hun beklag doen [zie ook B.G. 2: 11]. (50) Een jager in het bos die de taak was toegewezen de vogelstand terug te dringen, spreidde een net, lokte de vogels hier en daar met voedsel en ving ze zo. (51) Toen hij een paartje kuliṅga vogels in het bos voedsel zag zoeken, slaagde de jager er vlot in het vrouwtje van de twee [in zijn net] te lokken. (52) O koninginnen, het mannetje dat zag hoe ze, in de greep van de tijd, verstrikt raakte in de touwen van het net, wist van streek niet meer wat hij moest doen, waarop het arme beestje toen emotioneel begon te jammeren over zijn wijfje: (53) 'Ach hoe wreed is de machtige Heer die mijn vrouwtje treft dat zo lief voor me was! Wat kan ik nu doen voor mijn arme vogeltje dat zo zielig om mij schreeuwt, haar arme [echtgenoot]? (54) Laat de Heer ook mijn leven nemen. Wat voor zin heeft het om mijn enkele lichaamshelft te leven? Wat voor een ellendig bestaan is het om voor de rest van je leven onder die pijn te moeten lijden? (55) Hoe ongelukkig hebben mijn kindjes het getroffen, wachtend op hun moeder in hun nest? Hoe kan ik de jongen die nog niet kunnen vliegen in leven houden, nu ze beroofd zijn van hun moeder?' (56) Terwijl de vogel met zijn ogen nat aldus op een afstandje zeer verdrietig zat te jammeren over het verlies van zijn geliefde, slaagde de vogelvanger er, als een boodschapper van de tijd, in hem te besluipen en van het leven te beroven door hem met een pijl te doorboren.

(57) **E**n dat geldt ook voor u, o onwetende dames. U ziet de eindigheid van uw bestaan niet in! Weeklagen over uw echtgenoot zal hem niet terugbrengen, in nog geen honderd jaar.'

(58) **Ś**rī Hiraṇyakaśipu zei: 'Nadat de jongen aldus had gesproken, waren de harten van al de familieleden vol van verwondering. Ze begrepen dat al het materiële slechts een tijdelijke gebrekkige verschijning was [zie ook B.G. 2: 18]. (59) Toen Yamarāja in deze gedaante uitleg had verschaft, verdween hij vandaar. De verwanten van koning Suyajña vervulden toen de plichten voor de begrafenis. (60) Treur daarom niet over uzelf of over een ander in deze materiële wereld. Men is slechts uit onwetendheid geobsedeerd door dat 'mijn' en 'dijn' van het eigenbelang en het belang van andere belichaamde zielen. Want wie is dat nu eigenlijk, die ziel van u en van de ander?'

(61) **Ś**rī Nārada zei: 'Diti en haar schoondochter [Ruṣābhānu,] die de toespraak van de koning van de Daitya's hadden gehoord, staakten prompt hun getreur over hun zoon en echtgenoot en gaven hun geesten over aan de ware kennis van het leven.'

ॐ

7.3 - Hiraṇyakaśipu's Plan om Onsterfelijk te Worden

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Hiraṇyakaśipu, o Koning, wilde graag onoverwinnelijk zijn, vrij van ouderdom en onsterfelijk, de enige echte koning zonder rivalen of tegenstanders. (2) In een vallei bij de Mandara Heuvel volbracht hij een uiterst moeilijke boetedoening waarbij hij, naar boven starend, zijn armen naar de hemel ophief en met de grote tenen van zijn voeten op de grond stond. (3) Uit het haar op zijn hoofd straalde een licht helder als een supernova dat door zijn stralen al de goden die boete deden deed terugkeren naar hun thuisbasis. (4) Teweeggebracht door zijn zware boete verhitte het al de werelden, waarbij zich rook zijwaarts, naar boven en naar beneden verspreidde. (5) De rivieren en oceanen waren in beroering, de eilanden, de bergen en de aarde schudden en de sterren met hun planeten vielen, terwijl de tien windrichtingen in lichterlaaie stonden. (6) Erdoor geschroeid gaven de halfgoden hun verblijfplaatsen op en gingen ze naar het verblijf van Heer Brahmā om hun leider te melden: 'O Meester van het Universum, we zijn allen getroffen door de boetedoening van de

Daityakoning en niet langer in staat onze positie in de hemel te behouden. (7) Alstublieft kunt u eraan denken iets te doen om hier een einde aan te maken, o Heer van de hele wereld, of anders is iedereen die voor u zijn offers brengt verloren. (8) Kijk nu eens wat hij [Hiraṇyakaśipu] zich heeft voorgenomen met zijn uitvoering van die moeilijke boetedoening. U weet er natuurlijk al van - maar niettemin willen we het graag aan u voorleggen. (9-10) [Hij overweegt dit:] 'Heer Brahmā, die, middels zijn verzaking verzonken in de yoga, de bewegende en niet-bewegende wezens schiep [zie 3.8], heeft zijn troon in al de werelden hoog en laag. Verzonken in de yoga dankzij een zelfs nog zwaardere boetedoening [dan de zijne] zal ik, vanuit het eeuwige van de tijd en de ziel, datzelfde voor mezelf bereiken. (11) Met mijn kracht zal ik deze wereld op zijn kop zetten en alles wat niet klopt anders aanpakken dan voorheen. Wat voor nut hebben alle andere praktijken? De tijd vaagt, na één dag van de schepping, al die werelden van Viṣṇu toch weer weg!' (12) We ontdekten dat hij, vanuit zijn buitensporige boete, dit van zins is. Kan u alstublieft, naar uw inzicht, de juiste maatregelen nemen, o meester van de drie werelden? (13) Het hoort bij uw positie als de allerhoogste meester van het universum, om te ijveren voor het welzijn, het geluk, de weelde en de overwinning van de tweemaal geborenen en de koeien.'

(14) **N**a aldus op de hoogte gesteld te zijn door de goddelijken, begaf de machtigste persoon, hij die zijn geboorte nam op de lotus, o Koning, zich vergezeld door Bhṛgu, Dakṣa en anderen naar de plaats waar de heer van de Daitya's zijn boete deed. (15-16) Overdekt door een mierenheuvel, gras en bamboe en met zijn vet, huid, vlees en bloed weggevreten door de mieren, kon hij niet worden opgemerkt. Maar hij die de zwaan bereed lachte vol verwondering toen hij zag hoe hij, als een zon verhuld door wolken, al de werelden verhitte met zijn boetedoening. (17) Heer Brahmā zei: 'Alstublieft kom tevoorschijn, toon uzelf, o zoon van Kaśyapa! Al het goede zij u toegewenst, die zo volmaakt bent in uw boete. Ik, de toekenner van gunsten, ben gekomen. Laat uw keuze mijn zegen voor u zijn. (18) Ik heb persoonlijk gezien hoe groot uw uithoudingsvermogen is en hoe wonderlijk het is dat iemand, wiens lichaam is weggevreten door de wormen en de mieren, erin weet te slagen zijn levensadem bij zijn gebeente te houden. (19) Nog nooit heeft een wijze zoiets gedaan, noch zal enig ander na u dat presteren. Wie kan nu meer dan honderd hemelse jaren [36.000 jaar] zijn levensadem in stand houden zonder maar een druppel water te drinken? (20) O zoon van Diti, door uw besluit deze boete te doen, die zelfs voor de grootste heiligen zeer moeilijk te volbrengen is, hebt u mij voor uzelf gewonnen. (21) Daarom zal ik al uw wensen in vervulling doen gaan, o beste van de Asura's. Als iemand die voorbestemd is te sterven een ontmoeting heeft met een onsterfelijke persoon als ik, zal dat zeker niet vruchteloos zijn.'

(22) **Ś**rī Nārada zei: 'Dat gezegd hebbende sprenkelde de oorspronkelijke godheid en het eerste levende wezen van het universum goddelijk, alvermogend water uit zijn *kamandalu* [waterpot] over het lichaam dat door de mieren was opgegeten. (23) Daarmee werd het volle vermogen van zijn geest, zin-

nen en kracht hersteld. Als vuur dat tevoorschijn springt uit brandhout kwam hij vanuit zijn mierenheuvel begroeid met bamboestaken tevoorschijn met een volledig toegerust jong lichaam zo sterk als een bliksemstraal dat een luister had van gesmolten goud. (24) Toen hij de god recht voor zich zag in de hemel op de zwaan die hem droeg, bracht hij, zeer verheugd over die ontmoeting, hem met zijn hoofd op de grond zijn eerbetuigingen [vergelijk B.G. 9: 23-24 en 2.3: 10]. (25) Nadat hij weer overeind kwam en met eigen ogen de Almachtige zag, begon hij, overweldigd door vreugde, met tranen in zijn ogen en zijn haren overeind, met gevouwen handen en een haperende stem, nederig te bidden. (26-27) Śrī Hiraṇyakaśipu zei: 'Aan het einde van een dag van zijn schepping als hij [Heer Brahmā] onder de invloed van de tijd gehuld is in de hechte duisternis van de onwetendheid, manifesteert deze kosmische schepping zich [opnieuw] bij het licht van de stralen van zijn lichaam. Deze wereld, toegerust met de drie basiskwaliteiten *rajas, sattva* en *tamas* [hartstocht, goedheid en onwetendheid], wordt door hem geschapen, gehandhaafd en vernietigd. Die bovenzinnelijke en allerhoogste Heer breng ik mijn respectvolle eerbetuigingen. (28) Het oorspronkelijke levende wezen, het zaadbeginsel van de schepping, de kennis en de wijsheid, hem, de godheid van de levenskracht, de zinnen, de geest en de intelligentie die vanuit zijn hartstocht deze schepping tot stand bracht, bied ik mijn respectvolle eerbetoon. (29) Met de levenskracht te werk gaand, vormt u de feitelijke beheersing van de bewegende en niet-bewegende schepselen. U bent de oorsprong van alle activiteiten en bent de bepalende geest en bron van inzicht voor alle levende wezens. U bent de grote Heer van de zintuigen van waarnemen en handelen, de controle over de materiële elementen, hun kwaliteiten en de geest daaromtrent [vergelijk B.G. 7: 7]. (30) Middels uw lichaam in de vorm van de drie Veda's propageert u de zeven soorten van plechtigheden [beginnend met de *agniṣṭoma-yajña*] van de vier soorten van priesters [bekend als *hotā, adhvaryu, brahma* en *udgātā*] en de kennis die er voor nodig is. U bent die ene ziel zonder een begin en een einde van alle vormen van leven, de allerhoogste inspirator en het Ware Zelf vanbinnen. (31) Nergens door beïnvloed, bent u de [verpersoonlijking van de] immer waakzame Tijd die, met ieder van zijn segmenten in de vorm van dagen, uren, minuten en zo meer, de levensduur bekort van alle wezens. U bent het levensbeginsel van deze materiële wereld, het Grote Zelf en de Allerhoogste Heerser die nimmer geboren werd. (32) Er is niets wat onafhankelijk van u bestaat, of het nu hoger ontwikkeld is of slechts lager, zich rondbeweegt of niet. De [Vedische] kennis in al haar geledingen vormt de verscheidenheid van uw lichaam. U bent dat ene gouden levensbeginsel [genaamd *hiraṇyagarbha*] die, verheven boven de drie basiskwaliteiten van het universum, groter bent dan de grootste. (33) O Almachtige, u, als de ene ziel en oudste persoon onzichtbaar in uw hemelverblijf, manifesteert de uiterlijkheid van deze kosmische schepping waarmee u de zinnen, levensadem, geest en kwaliteiten geniet [waarmee u ons hebt uitgerust]. (34) Ik biedt u mijn eerbetuigingen, die Opperheer die, uitgerust met geestelijk èn materieel vermogen, expandeerde tot de onbegrensde, onvoorstelbare, gedaante van dit volkomen geheel.

(35) **A**ls u bereid bent mij de gunst te verlenen die ik verlang, o mijn Heer, o beste van de begunstigers, zorg er dan voor dat ik door geen van de wezens die u schiep de dood zal vinden. (36) Thuis niet noch daarbuiten, gedurende de dag niet noch gedurende de nacht, niet door enig bekend wapen of met een ander ding, op de grond niet en ook niet in de lucht verkerend, noch door een mens of een dier mag ik sterven. (37-38) Levenloze dingen niet noch levensvormen, geen halfgod of demon en ook de grote serpenten mogen me niet doden. Ik moet geen rivalen hebben, ik wil het overwicht hebben in de strijd en de heerschappij over alle belichaamde zielen met inbegrip van de goden van alle leefwerelden. Mijn glorie moet gelijk zijn aan die van u en nimmer mogen de verworvenheden die ik verkreeg door mijn boete in yoga worden verslagen.'

7.4 - Hiraṇyakaśipu Terroriseert het Universum

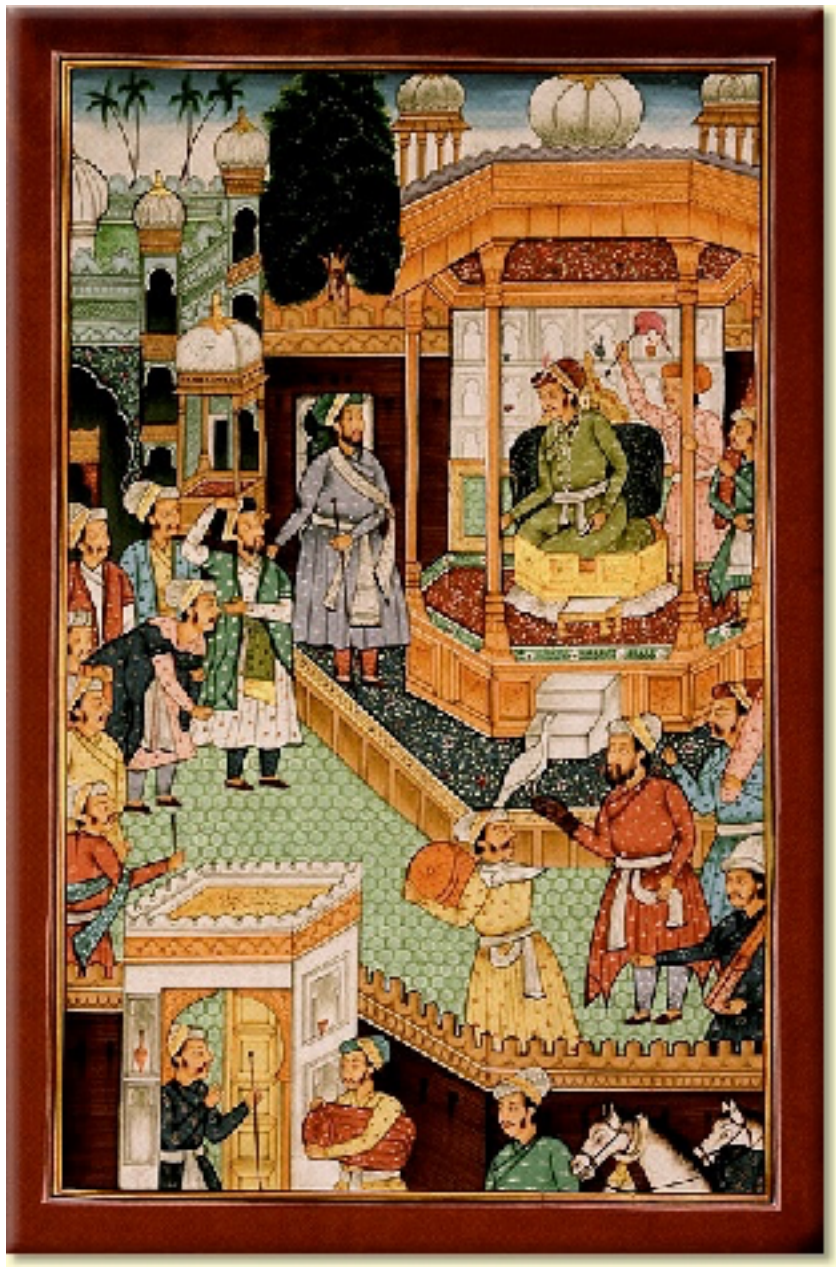

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Aldus verzocht verleende Heer Brahmā, die alle kanten opkijkt, verheugd over Hiraṇyakaśipu's boetedoeningen, de gunsten die zo moeilijk te verwerven zijn. (2) Heer Brahmā zei: 'Mijn zoon, hoewel de gunsten waar je mij om vroeg voor de mens moeilijk te verwerven zijn, zal ik je ze verlenen, mijn beste.'

(3) **D**aarop vertrok de machtige Heer wiens genade feilloos is, hij die door de meest verheven Asura werd aanbeden als de Almachtige die alle heersers van de mensheid loven. (4) De Daitya, die aldus de gunst had verworven die hij verlangde en een lichaam had verkregen dat straalde als goud, koesterde, steeds denkend aan de broer die was gedood door de Heer, haat jegens Hem. (5-7) Hij, de grootste Asura, die de drie werelden veroverde in alle windrichtingen, bracht de heersers van alle plaatsen onder zijn controle: god, demon en mens; de koningen, de muzikanten van de hemel en de vogels [de Garuḍa's]; de slangen, de vervolmaakten en de hofzangers; de wetenschappers,

de zieners en de leidende voorvaderen; de vaders van de mensheid, de schatbewaarders en de wildemannen; de kobolden, de boze geesten en de spoken. Als de veroveraar van de wereld eigende hij zich de macht toe van alle autoriteiten, waar dan ook. (8) Zich ophoudend in het lusthof van de goden met de rijkdom van alle weelde, verkeerde hij aldus in de hoogste wereld. Wonend in het paleis van de koning van de hemel zoals gebouwd door Viśvakarmā, de grote Asura-architect, domineerde hij, in het bezit van de welvaart van het hele universum, de drie werelden vanuit dat verblijf van Lakṣmī. (9-12) De traptreden daar waren van koraal, de vloeren van smaragd, de muren van kristal en de rijen pilaren waren vervaardigd uit vaidūrya[tijgeroog]gesteente. Er bevonden zich daar ook de mooiste banken en zitplaatsen overdekt met robijnen en het beddengoed, afgezoomd met parels, was zo wit als melkschuim. In de vertrekken versierd met juwelen en edelstenen, waarin ze hun mooie gezichten en tanden weerspiegeld zagen, lieten hemelse dames links en rechts het fijne geklingel van hun enkelbelletjes horen. In dat koninklijk verblijf met de grootste macht en geest buitengemeen streng heersend, genoot de alleenheerser die iedereen in zijn greep had, ervan te worden aanbeden door de gekwelde, godvrezende hofhouding aan zijn voeten. (13) O mijn beste, hij, die belichaming van alle verzaking, yoga, kracht en gezond verstand, die eerbewijzen ontving van alle belangrijke persoonlijkheden met uitzondering van de drie belangrijkste godheden, verkeerde, aldus bezig, daarbij onder de invloed van sterk geurende wijnen die zijn ogen rood als koper in hun kassen deden rollen. (14) Met al zijn macht zittend op de troon van Indra, werd hij verheerlijkt door Viśvāvasu, Tumburu [de grootste Gandharva's], door mij en door anderen, o zoon van Pāṇḍu. Steeds opnieuw werden gebeden [aan hem] opgedragen door al de zangers en meisjes van de hemel, de vervolmaakten, de heiligen en zij die zich baseren op kennis. (15) Alzo met offergaven overvloedig vereerd door alle klassen en leeftijdsgroepen, reserveerde hij, in zijn machtsuitoefening, ieder aandeel van de gebrachte offers voor zichzelf alleen. (16) Moeder aarde leverde, als de koe van overvloed, onder zijn bewind spontaan overvloedige oogsten op in al haar zeven werelddelen, terwijl in de hemel alle wonderen van het universum konden worden waargenomen. (17) De zeeën en oceanen van zout en zoet water, wijn, ghee, suikerrietsap, yoghurt en melk, alsook hun echtgenotes de rivieren, voerden allerlei soorten van kostbare gesteenten mee in hun golven. (18) De valleien tussen de bergen en heuvels waren zijn lustoorden waar gedurende alle seizoenen al het goede van plant en boom te vinden was. In zijn eentje stond hij voor al de verschillende kwaliteiten van de heersende natuurgoden. (19) Ondanks dat hij in alle windstreken alles en iedereen aan zich onderworpen had als de enige echte heerser, met het recht om uitputtend alle denkbare genoegens te mogen genieten, had hij daar geen vrede mee, want hij had de controle over zijn zinnen verloren. (20) Vervloekt door de brahmanen [de Kumāra's] raakte hij bedwelmd door de grote trots over zijn vergaarde

weelde, zodat er een lange tijd verstreek van leven in overtreding met de geschriften [zie ook B.G. 16: 23-24].

(21) **V**anwege zijn pijnlijke reprimandes waren al de werelden verstoord en was er nergens meer een veilig heenkomen voor hun leiders. Daarom zochten ze hun toevlucht bij de Onfeilbare [vergelijk B.G. 5: 29]. (22-23) Ze baden toen: 'Wij brengen onze eerbetuigingen in de richting waar men de Superziel van Hari, de Allerhoogste Heer, vindt en vanwaar de vreedzame en zuivere zielen van de wereldverzakende orde nimmer terugkeren.' Aldus met hun geesten onder controle, waakzaam en slechts van de lucht levend, bestendigden en zuiverden ze hun intelligentie in hun eerbetoon voor de Meester van de Zinnen.

(24) **T**oen weerklonk er, luid als de donder, in alle richtingen een stem zonder een gedaante, die de angst van de deugdzame zielen verdreef: (25-26) 'Vrees niet, o besten van de wijsheid, Ik heb het beste met u voor. Met Mij voor ogen kunnen levende wezens al het goede bereiken. De kwalijke handelingen van deze grote duivel zijn Me bekend en Ik zal ze een halt toeroepen, daar kan u op rekenen. (27) Als men zich vijandig opstelt tegenover de goden, de Veda's, de koeien, de brahmanen, de heiligen, het dharma en tegenover Mij, zal men snel verloren gaan. (28) Zo gauw hij [Hiraṇyakaśipu] geweld gebruikt tegen zijn vredelievende zoon, die grote ziel Prahlāda die geen vijanden heeft, zal Ik hem doden, ongeacht de zegeningen die hij ontving [van Heer Brahmā, zie ook 3.25: 21].'

(29) **Ś**rī Nārada zei: 'Na aldus te zijn toegesproken door de geestelijk leraar van alle levende wezens, brachten de godsbewuste zielen Hem hun eerbetuigingen en keerden ze terug naar hun verblijfplaatsen. Bevrijd van al hun angsten beschouwden ze de Asura zo goed als dood [2.3: 10]. (30) De Daityakoning zette vier hoogst gekwalificeerde zoons op de wereld, van wie degene die Prahlāda heette, de beste was begiftigd met al de kwaliteiten van een grote toegewijde [zie 5.18: 12]. (31-32) Hij, als een goede brahmaan met zijn zinnen en geest in bedwang, was stevig verankerd in de Absolute Waarheid en was, net als de Superziel, de meest geliefde, beste vriend van alle levende wezens. Hij zat aan de voeten van de grote zielen als een dienaar, hij was zo zorgzaam als een vader jegens de armen, voor zijns gelijken was hij als een broeder en voor de geestelijk leraren, die hij zo hoog achtte als de Allerhoogste Heer Zelf, was hij altijd vriendelijk. Hij was goed geschoold, van zingeving, schoonheid, edelmoedigheid en volkomen vrij van hoogmoed en aanmatiging [vergelijk B.G. 12: 13-19 en B.G. 18: 42]. (33) Hoewel geboren uit een Asura was hij niet demonisch van aard. In gevaarlijke situaties had hij steeds een onverstoord bewustzijn en hij had er geen behoefte aan te praten over, of zich druk te maken over, tijdgebonden zaken. Materiële kwaliteiten vond hij niet belangrijk en door zijn zinnen, levensadem, lichaam en geest te beheersen, bracht hij zijn lusten tot vrede. (34) Zijn eigenschappen worden, net als die van de Allerhoogste Persoon onze Heer, tot op de dag van vandaag onverminderd hooggehouden door de

geleerden, o Koning. (35) In bijeenkomsten van zuivere zielen, waarin de vijanden [van de demonen] deze eigenschappen bespreken, nemen ze hem als voorbeeld. Als zelfs de wijzen en geleerden dat doen, waarom zou u, of iemand anders, dat dan ook niet doen? (36) Woorden schieten tekort als men de talloze kwaliteiten wil opsommen van hem die zijn grootheid ontleende aan zijn natuurlijke aantrekking tot Vāsudeva, de Hoogste Persoonlijkheid Gods. (37) Als een kleine jongen zag hij, volkomen opgegaan in Kṛṣṇa's aantrekking, ervan af te spelen en leek het alsof hij afwezig was en geen begrip had voor wereldse aangelegenheden. (38) Als hij zat en rondliep, at en rustte, dronk en sprak, drong, omarmd door Govinda, niets van dat alles tot hem door. (39) Soms zich zorgen makend over [zijn afwezigheid in] Vaikuṇṭha huilde hij, soms lachte hij over een vreemde gedachtegang en dan weer zong hij luidkeels vol van vreugde met Hem in gedachten. (40) Soms riep hij overweldigd heel hard [Zijn naam], dan weer danste hij zonder schaamte en soms deed hij Hem na als hij, verloren in gedachten over Hem, zich in Hem inleefde. (41) Dan weer viel hij, met kippenvel en tranen in zijn halfgesloten ogen, volledig stil, overmand als hij was in de greep van de liefdevolle associatie van Zijn bovenzinnelijke verrukking. (42) Door zijn voortdurende dienst aan de lotusvoeten die worden verheerlijkt in de hymnen en door de ontwikkeling van zijn onzelfzuchtige associatie, bereikte hij de hoogste extase. Daarbij bracht hij, vanuit de geestelijke ziel, onophoudelijk de vrede voor een ieder die het [in zijn omgeving] ontbrak aan geest en omgang. (43) Jegens hem, die verheven en meest fortuinlijke, ruimhartige toegewijde die zijn eigen zoon was, o Koning, beging Hiraṇyakaśipu de grootste zonde.'

(44) **Ś**rī Yudhiṣṭhira zei: 'O *devaṛṣi* zwerend bij geloften, we zouden graag het volgende van u willen weten: waarom liet de vader zijn eigen zuivere en verheven zoon zo lijden? (45) Zonen die tegen de wil van hun vaders ingaan worden liefdevol terecht gewezen. Maar om ze een lesje te leren worden ze toch niet als een vijand afgestraft? (46) Alstublieft, o brahmaan, wat moeten we nu denken van deze vader die, zo gemeen op de dood af, hatelijk was jegens zijn gehoorzame zoon? Alstublieft neem onze twijfels weg, want hij was een grote toegewijde van het soort die zijn vader eert als zijn goeroe, o meester.'

7.5 - Prahlāda Mahārāja, de Heilige Zoon van Hiraṇyakaśipu

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'De machtige wijze Śukrācārya ['de leraar van de zuiverheid'], die door de Asura's werd uitgekozen om als hun priester op te treden, had twee zoons genaamd Ṣaṇḍa en Amarka die vlak bij het paleis van de Daityakoning woonden. (2) De koning stuurde de jongen Prahlāda, die goed kon redeneren, naar hen toe om samen met andere Asurakinderen te worden onderricht in verschillende vakken van kennis. (3) Luisterend en herhalend wat de leraren daar allemaal zeiden, vond hij dat het geen goede manier van denken betrof omdat men uitging van een idee van vijanden en bondgenoten. (4) Op een dag nam de Asuradespoot zijn zoon op zijn schoot, o zoon van Pāṇḍu en vroeg hij: 'Vertel me eens mijn zoon, wat denk je nu zelf dat het beste zou zijn?'

(5) **Ś**rī Prahlāda ['de vreugde van het begrijpen'] zei: 'Goed, o koning van de Asura's, ik denk dat iedere belichaamde ziel steeds een geest vol van zorgen heeft omdat hij is gevangen in de materiële wereld. Als men van die versluiering van de ziel, van dat aardse bestaan dat niets anders is dan een overwoekerde put, af wil komen, kan men maar beter het bos ingaan en zijn heil zoeken bij de Heer.'

(6) **Ś**rī Nārada zei: 'Toen de Daitya hoorde hoe zijn zoon, bij zijn volle verstand, met zoveel woorden de kant van de vijand koos, lachte hij over de misleide intelligentie van verkeerd voorgelichte kleine jongens [als hij]: (7) 'Dit jongetje zal [tegen dit soort ideeën] volkomen beschermd zijn op school, waar zijn geest vrij is van de invloed van op Viṣṇu georiënteerde brahmanen die zich [mogelijk] anders voordoen dan ze zijn.'

(8) **N**aar school gebracht, riepen de Daityapriesters Prahlāda bij zich om hem te ondervragen, terwijl ze hem met een zachte stem en aangename woorden geruststelden. (9) 'Lief kind, Prahlāda, we wensen je het allerbeste, vertel ons de waarheid en lieg niet. Waar haal je deze verkeerde manier van denken vandaan die we niet bij de andere kinderen aantreffen? (10) Zeg ons, is deze tegendraadse zienswijze afkomstig van kwaadwilligen of was het iets van jezelf? Wij, je leraren, willen dit heel graag weten, o beste van de familie.'

(11) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Dat praten over anderen in termen van vijanden en bondgenoten hoort bij mensen met een materiële levensopvatting. Redenerend naar wat ze zien, zijn ze begoocheld door de uiterlijkheid die door Hem geschapen werd, Hij, de Allerhoogste Heer die ik respecteer [zie ook B.G. 5: 18]. (12) Als iemand Hem is toegewijd, komt er een eind aan het dierlijk begrip van deze tijdgebonden manier van onderscheid maken tussen het 'ik' van hemzelf en het 'ik' van iemand anders. (13) Voor hen wiens intelligentie en dienstverlening bedorven raakte door te denken in termen van vriend en vijand, staat vast dat het toegewijd dienen van Hem, de Superziel, heel lastig is. Zelfs anderen die spiritueel zijn en het Vedisch pad volgen, verkeren erover in verwarring hoe ze Hem moeten dienen die mijn intelligentie heeft getransformeerd. (14) O brahmanen, zoals ijzer zich vanzelf in de richting van een magneet beweegt, is ook mijn bewustzijn veranderd op het gezag van de *cakra* in Zijn hand [van de natuurlijke orde van de Tijd, zie b.v. 5.14: 29].'

(15) **Ś**rī Nārada zei: 'Na dit alles tegen de brahmanen te hebben gezegd, viel de grote geest stil en werd hij hardvochtig terechtgewezen door de dienaren van de koning die het maar niks vonden en boos op hem waren: (16) 'O haal een stok voor hem, deze sintel van de dynastie, die ons met zijn corrupte denkwijze in diskrediet brengt. Dit vraagt om de oplossing van de vierde optie van de diplomatie, de *daṇḍa* [de roede, volgend op *sāma*, gunstig stemmen; *dāna*, wettelijk geregelde liefdadigheid en *bheda*, het verdelen van posten]. (17) In het sandelhoutbos van de Daitya's werd deze jongen geboren als een boom vol door-

nen die dient als handvat voor de bijl van Viṣṇu om ons bij de wortel om te hakken!'

(18) **A**ldus op verschillende manieren hem bedreigend met straffen en zo meer, brachten ze Prahlāda bij wat de geschriften zeiden over de [eerste] drie levensdoelen [de *purusārtha's* van *dharma, artha* en *kāma*]. (19) Toen zijn leraren ervan overtuigd waren dat hij alles wist wat er te weten viel over de vier beginselen [van de diplomatie], werd hij, na door zijn moeder te zijn gebaad en fraai aangekleed, naar de Daityaheerser gebracht. (20) Aan zijn voeten gevallen, werd de jongen aangemoedigd met zegeningen door de Asura, die er grote vreugde aan ontleende hem langdurig in zijn armen te sluiten. (21) Hij nam hem op zijn schoot, besnoof zijn hoofd en bevochtigde hem met het nat van zijn tranen. Toen zei hij, met een lach op zijn gezicht, het volgende, o Yudhiṣṭhira.

(22) **H**iraṇyakaśipu zei: 'Welnu Prahlāda mijn zoon, zeg me eens wat jij, goed onderricht als je bent, o liefde van mijn leven, het beste vindt van wat je in die tijd allemaal geleerd hebt van je leraren.'

(23-24) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Ik denk dat als iemand echt van toewijding wil zijn voor de Hoogste Persoonlijkheid, de Heer, het beste wat hij kan leren is van de negen kenmerken van de bhakti jegens Viṣṇu te zijn: luisteren, zingen, je Viṣṇu herinneren, hulp bieden aan de voeten, het brengen van offers, het doen van gebeden, van dienst zijn, een vriend zijn en je met hart en ziel overgeven.'

(25) **T**oen Hiraṇyakaśipu zijn zoon dit hoorde zeggen zei hij, met lippen trillend van woede, het volgende tegen de zoon van de goeroe [die Prahlāda's leraar was]: (26) 'Jij nepbrahmaan! Dwaas die je bent! Wat krijgen we nou? Kies je nu partij voor de vijand door zo achterbaks deze onzin te onderrichten zonder je naar behoren te bekommeren om mijn jongen? (27) Zo zie je maar weer, wat er in deze wereld toch een hoop bedriegers zijn die zich valselijk uitdossen als vrienden. Maar in de loop van de tijd ziet men hoe de zonde zich manifesteert, zoals een ziekte dat doet bij mensen met een verkeerde levensstijl.'

(28) **D**e zoon van de goeroe zei: 'Wat uw zoon hier zegt is in het geheel niet wat wij hem hebben bijgebracht, noch heeft iemand anders hem dat geleerd, o vijand van Indra. Dit is een aangeboren neiging, o Koning. Wees niet kwaad op ons, u moet ons er niet de schuld van geven.'

(29) **Ś**rī Nārada zei: 'Na aldus van de leraar een antwoord gekregen te hebben, richtte de Asura zich wederom tot zijn zoon: 'Als je dit niet vernomen hebt uit de mond van je leraar, jij ellendeling, waar komt dit kwalijke idee van jou dan vandaan?'

(30) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Personen die zweren bij een aards bestaan ontwikkelen, vanwege een gebrek aan zinsbeheersing, in hun telkens weer herkauwen van bekende zaken, een leven dat tot de hel voert. Ze voelen nooit voor Kṛṣṇa [zie B.G. 4: 4-5] op basis van wat anderen zeggen, door eigen inzicht of door een combinatie van die twee [zie ook B.G. 2: 44]. (31) Zij die denken te winnen bij de uiterlijke wereld hebben, in hun moeilijke voornemens, geen idee van het doel van het leven, Heer Viṣṇu. Hoewel ze zich laten leiden zijn ze, als blinden geleid door een blinde, gehoorzamend aan de dictaten van de materiële natuur, gebonden aan de bepalingen [de 'touwen'] van haar grote macht [*māyā*]. (32) Het overwinnen van het ongewenste - hetgeen de opzet is van al de grote zielen [de goeroes en de toegewijden] - ligt buiten het bereik van deze mensen zolang hun bewustzijn niet in contact staat met de Voeten van de Roem, zolang ze niet de heiliging aanvaarden van de orde [of het stof] van de voeten van hen die in [vrijwillige] armoede vrij van die gebondenheid zijn.'

(33) **N**a aldus gesproken te hebben hield de zoon op. Hiraṇyakaśipu blind van woede zijn verstand kwijt, wierp hem van zijn schoot op de grond. (34) Overmand door verontwaardiging zei hij furieus met bloeddoorlopen ogen: 'Mannen, o zonen van Nirṛti [een demon], maak direct een eind aan zijn leven, voer hem weg om hem te doden! (35) Hij hier is de moordenaar van mijn broer, want hij, die zo laaghartig zijn eigen weldoeners heeft opgegeven, is als een dienaar aan de voeten van Viṣṇu van aanbidding voor Hem die zijn eigen oom heeft gedood! (36) En voor Viṣṇu deugt hij ook niet met de schamele vijf jaren die hij oud is en met zijn trouweloos verzaken van de bezwaarlijk op te geven liefde van zijn ouders. (37) Zelfs geboren uit een ander vormt een kind een zegen zo groot als een geneeskrachtig kruid, maar een zoon geboren uit jezelf die niet van goede wil is moet je opgeven, net zoals je een verziekte arm of been op moet geven. Want schadelijk als hij is voor het welzijn van het lichaam, kan zijn verwijdering nog een gelukkig leven mogelijk maken. (38) In ieder geval moet hij worden gedood die met ons etend, liggend en zittend, zich voordeed als een vriend, maar net zo'n vijand voor ons is als onbeheerste zinnen zijn voor een wijze.'

(39-40) **D**e zonen van Nirṛti gehoorzamend aan de opdracht van hun leider brulden, met hun angstaanjagende tanden en gezichten, hun rode haren en snorren en de scherpe drietanden in hun handen, toen schrikwekkend: 'Ja, laten we hem in stukken hakken!' en vielen met hun spiesen de vitale delen van Prahlāda aan die daar stilletjes zat. (41) Maar net zoals lovenswaardige daden op de verkeerde manier verricht geen effect hebben, had die aanval geen effect op hem wiens geest was verzonken in het Allerhoogste Absolute van de Fortuinlijke, de Ziel van een Ieder, die voor de zinnen niet waar te nemen is. (42) O Yudhiṣṭhira, de Daityadespoot, verontrust toen hij zag hoe al de pogingen mislukten, bedacht toen vastberaden tal van manieren om hem te doden. (43-44) Hij probeerde hem te pletten met een olifant, met grote slangen aan te vallen, vloeken over hem uit te spreken, hem van grote hoogten te werpen, met truuks

te verwarren, hem op te sluiten, gif toe te dienen, hem uit te hongeren en bloot te stellen aan kou, wind, vuur en water en hem onder rotsblokken te bedelven, maar met geen van deze manieren slaagde de demon erin zijn zoon te doden. Toen zijn langdurige pogen geen succes had werd hij zeer nerveus.

(45) [**H**ij dacht:] 'Met deze overdaad aan onheilige uitingen en diverse methoden, erop gericht hem te doden, met al deze verraderlijkheden en wantoestanden, vond hij verlichting op eigen kracht! (46) Ondanks dat hij maar een kind is is hij de zaak de baas en nergens bang voor. Zo dicht in mijn buurt zal hij, net als een geslagen hond, altijd zijn staart krom houden en mijn wandaden nooit vergeten. (47) Zijn onbegrensde geloof, zijn onvergankelijkheid en zijn gebrek aan angst voor welke van deze vijandigheden ook, zal ongetwijfeld vroeg of laat tot mijn dood leiden.'

(48) **M**et dat in gedachten liet hij het hoofd hangen en verloor hij een groot deel van zijn glans. Ṣaṇḍa en Amarka, de twee zonen van Uśanā [Śukrācārya], spraken toen met hem in privé. (49) 'Al de leiders van de drie werelden, die u als enige de baas bent, beven vol van angst als u uw wenkbrauwen optrekt. U hebt van hem niets te vrezen, o meester, en we snappen niet waarom u zich druk maakt over de kwaliteiten en fouten van een of ander kind. (50) Houd hem, totdat onze goeroe Śukra er weer is, gevangen met de touwen van Varuṇa zodat hij er niet uit angst vandoor gaat. Ondersteund door mensen met meer ervaring [zoals wij], zal hij de intelligentie wel ontwikkelen als hij ouder wordt.'

(51) **A**ldus geadviseerd nam hij serieus wat de zoons van de geestelijk leraar hem zeiden en zo gebeurde het dat Prahlāda werd onderricht in de [burgerlijke] plichten van de leden van een koninklijke familie. (52) Het naleven van religieuze plichten, het economisch bestuur en het kanaliseren van verlangens werd keer op keer van a tot z aan de nederige en onderworpen Prahlāda uiteengezet, o Koning [vergelijk B.G. 14: 20 & 26]. (53) [Maar] wat de leraren hem voorhielden betreffende de drie wegen, die opvoeding die hij van deze mensen ontving die behagen schiepen in de dualiteit [van vriend en vijand], beschouwde hij [net als voorheen] helemaal niet als goed [geestelijk] onderricht [vergelijk 6.3: 20-25]. (54) Als de leraren druk waren met hun eigen huishoudelijke plichten namen de jongens van zijn leeftijd de kans waar om zich met hem af te zonderen. (55) Hij richtte zich dan glimlachend tot hen om ze in aangename bewoordingen met grote intelligentie en geleerdheid uit te leggen hoe genadevol het is om met God een beter leven te leiden. (56-57) O grote koning, al de jongens die uit respect voor zijn woorden hun speelgoed opgaven, zaten dan om hem heen met hun geesten niet [langer] gecorrumpeerd door de instructies en handelingen van hen [de leraren] die behagen schiepen in de dualiteit. Tot hen, die waren bevrijd zo gauw ze hun ogen en harten op hem richtten, sprak hij vol medeleven als een echte vriend en een groot voorbeeld van een Asura vol toewijding.'

ॐ

7.6 - Prahlāda Instrueert Zijn Asuraschool-vriendjes

(1) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Een intelligent iemand behoort, in deze maar zelden verworven menselijke geboorte, vanaf zijn vroegste jeugd het dharma te beoefenen van toegewijde dienst aan de Heer [zoals beschreven in 7.5: 23-24]; ondanks dat het maar een tijdelijke aangelegenheid betreft, wordt dit bestaan beheerst door die bedoeling. (2) Omdat Hij de meest welgezinde en geliefde van alle levende wezens is, de Meester van de Ziel, vormt het benaderen van de voeten van Viṣṇu de weg die de persoon te begaan heeft in deze wereld [zie ook 3.25: 38 en B.G. 5: 29]. (3) Door goddelijke beschikking is zinsgeluk, o Daitya's, overal voor ieder belichaamd wezen beschikbaar, net als het ongeluk waar men tegenop loopt zonder dat men erom gevraagd heeft. (4) Het is niet nodig je in te spannen voor dat [materieel geluk], je zou enkel je leven ermee verspillen omdat je er niets mee wint. Het zijn de lotusvoeten van Mukunda [de Heer van de Bevrijding] die de [duurzame] basis vormen voor vrede en geluk. (5) Een nadenkend iemand met een materieel leven in een menselijk lichaam,

moet daarom, zolang hij gezond en krachtig is en niet gebrekkig, gaan voor het ware voordeel van [Mukunda]. (6) Van de honderd jaar die men voor zijn leven heeft, besteed iemand in dienst van zijn zintuigen de helft van zijn tijd vruchteloos door, verzonken in duisternis, onwetend de nacht door te brengen met slapen. (7) In je kindertijd ben je onnozel, in je tienerjaren speel je en aldus verstrijken een twintigtal jaren, en men brengt nog eens twintig jaar door met het op hoge leeftijd niets meer doen omdat men lichamelijk niet meer in staat is. (8) De rest van je leven verspil je als een dwaas omdat je, in de greep van familieaangelegenheden, verbijsterd raakt door machtige materiële verlangens die niet te bevredigen zijn. (9) Welke persoon kan zichzelf nu bevrijden als hij gehecht aan huis en haard, gebonden aan de liefde zijn zinnen niet de baas is [zie 1.2: 6-7]? (10) Hoe kan iemand die geld verdienen belangrijker vindt dan te leven [in toewijding en dankbaarheid], dat vergaren opgeven waarvoor een handelaar, dief en wetsdienaar zijn lieve leven op het spel zet? (11-13) Hoe kan men er mee ophouden in de huiselijke sfeer omgang te hebben met, en de woorden te waarderen van, de zo beminde, liefdevolle en aantrekkelijke echtgenote? Hoe kan men afzien van de liefde voor de schattige prietpraat van de kinderen, te denken aan de zoons en dochters die men in zijn hart gesloten heeft, aan zijn broers, zussen en de zorg voor zijn gebrekkige ouders? Hoe kan men nu afzien van huishoudelijke zaken als mooie meubeltjes, een goed inkomen, huisdieren en reeksen van bedienden en dienstmeisjes? Door met het vooropstellen van het belang van de geslachtsdelen en de tong allerlei verlangens te koesteren die nooit te bevredigen zijn, is men bezig als een zijderups [die zich in zijn eigen cocon spint]. Hoe kan men nu van zo'n gigantische illusie afzien? (14) Steeds geplaagd door de drie vormen van ellende [door de natuur, door anderen en door eigen toedoen veroorzaakt, zie 2.10: 8], heeft hij geen spijt van het plezier dat hij beleeft aan zijn gezinsleden, maar materieel verdwaasd als hij is, bekort het onderhouden van zijn gezin zijn leven, zonder dat hij ooit doorkrijgt wat het doel van het leven is. Dat doel raakte hij kwijt. (15) Met een geest die steeds verlangt naar weelde, leerde hij dat het fout is om bedrog te plegen omwille van de centen. Desondanks zit hij, na gestorven te zijn, vast aan deze materiële wereld [en moet hij vanwege de rechtspraak van Yamarāja opnieuw zijn geboorte nemen]. Zonder zijn zinnen de baas te zijn maakte hij zich als kostwinner, met zijn niet te bevredigen lusten, immers schuldig aan diefstal [zie ook B.G. 16: 11-12]. (16) Ondanks dat men hier weet van heeft, o zoons van Danu, komt men, als men voor zijn familie moet zorgen, niet aan zichzelf toe, waardoor men, dan vervreemd, in het duister tast met een 'mijn' en 'dijn' begrip van het leven zoals men dat bij dieren aantreft. (17-18) Niemand zal ooit, waar of wanneer dan ook, er met een gebrek aan kennis in slagen zichzelf te bevrijden. Omdat men, als een seksueel troeteldier dat uit is op lustbevrediging, met die gehechtheid hele families tot stand brengt, moeten jullie, mijn Daityavrienden, je in dit opzicht [als je bevrijding zoekt] er verre van houden je toevlucht te zoeken bij de duivel van de verslaving aan zinsgenoegens. Richt je in plaats daarvan op Heer Nārāyaṇa, de oorspronkelijke godheid, die in de omgang met bevrijde zielen de weg van de bevrijding aangeeft waar jullie zo naar verlangen.

(19) Het kost niet veel moeite om de Onfeilbare tevreden te stellen, o Asurazonen, omdat Hij zich overal in deze wereld heeft gevestigd als de perfectie van het zelf van alle levende wezens [vergelijk B.G. 14: 3-4]. (20-23) Hij is de Ene die in alle levende wezens hoog en laag aanwezig is, van het eenvoudigste plantenleven tot aan Heer Brahmā toe. In de elementen afzonderlijk en in al hun transformaties, alsmede in het geheel van de materiële energie, in de staat van evenwicht van de geaardheden alsook in hun staat van onevenwichtigheid, is Hij de ene ware, bovenzinnelijke, oorspronkelijke bron die de Allerhoogste Persoon is, de Heer die zelf vrij is van verval. Wat betreft de oorspronkelijke positie van Zijn innerlijke aanwezigheid en Zijn uiterlijke persoonlijke manifestaties, is Hij zowel dat wat wordt doordrongen en te beschrijven is, als de alles doordringende Verheven Transcendentie die alle beschrijving te boven gaat. Hij is het onveranderlijke en onverdeelde [bewustzijn] in de vorm van gelukzaligheid en begrip; Hij is de Allerhoogste Heerser op wiens onbegrensd vermogen men zich verkijkt omdat Hij aan het zicht onttrokken wordt door de begoochelende energie die wordt beheerst door de basiskwaliteiten van de materiële natuur. (24) Toon daarom genade voor alle levende wezens. Als jullie met een vriendelijke houding de Asuramentaliteit [van vrienden versus vijanden] opgeven, zullen jullie daarmee de Heer voorbij de Zinnen tevreden stellen [zie ook B.G. 12: 13-20]. (25) Als Hij, de Eeuwige en Oorspronkelijke, tevreden is, is er niets dat men niet kan bereiken. Waarom zouden zij die aldus van dienst zijn in deze wereld die wordt beheerst door de drie basiskwaliteiten, zich moeten inspannen voor een plichtsbesef [met het reguleren van de lusten, de economie en de religie] dat vanzelf [uit die toewijding] voortvloeit? Waarom zouden we, verheven boven de drie geaardheden, verlangens koesteren als we Zijn voeten bezingen? (26) De voorgeschreven drievoud van dharma, *kāma* en *artha*, de kennis van de ziel en van de drie Veda's, van de logica, van het wettelijk gezag en van de verschillende beroepen, beschouw ik allen als de waarheid [aan de oppervlakte] die iemands lesje vormt. Maar het zich volledig overgeven aan de Allerhoogste Vriend is wat leidt tot [de diepere realisatie van de persoonlijke relatie met de] bovenzinnelijke persoon [je *svarūpa*, vergelijk 1.2: 8]. (27) Deze kennis, die vrij is van materiële smetten, is moeilijk te bereiken. Ze werd door Heer Nārāyaṇa, de vriend van alle mensen, uitgelegd aan Nārada ter wille van alle zielen die zich uitsluitend aan Hem, de Allerhoogste Heer overgeven. Een dergelijk begrip is mogelijk voor hen die niet [meer] geven om materiële bezittingen en die hun lichamen baadden in het stof van de lotusvoeten. (28) Ik ontving deze kennis over het *bhāgavata dharma* [de toegewijde dienst aan de Heer in negen onderdelen, zie 7.5: 23-34] en haar praktische toepassing van Nārada die niets van doen heeft met een materieel leven en steeds de Heer voor ogen heeft.'

(29-30) **D**e Daityazonen zeiden: 'Prahlāda, jij en wij kennen geen andere leraren dan de twee zonen van Śukrācārya, zij zijn de schoolmeesters voor ons kinderen. Maar jij, in het paleis verblijvend, kon zo'n moeilijk te krijgen omgang

hebben met een grote ziel als Nārada. Kan je onze twijfel hierover wegnemen, o beste vriend, zodat we je kunnen geloven?'

7.7 - Wat Prahlāda Leerde in de Moederschoot

(1) **N**ārada Muni zei [tot Yudhiṣṭhira, zie 7.1: 13]: 'Na er aldus toe zijn verzocht door de Daityazonen sprak hij, de Asura die zo'n grote toegewijde van de Heer was, lachend tot hen, zich herinnerend wat ik hem had gezegd. (2) Śrī Prahlāda zei: 'Toen onze vader vertrok naar Mandarācala voor zijn boetedoeningen, spanden de goddelijke zielen zich buitengewoon in voor een oorlog tegen de Dānava's. (3) De halfgoden aangevoerd door Indra zeiden: 'Gelukkig werd de zondaar, die iedereen kwelde, verteerd door zijn eigen zonden, als een slang die door de mieren wordt opgevreten [en kunnen we nu de Daitya's verslaan. Zie 7.3: 15-16].' (4-5) Toen de Asuraleiders hoorden hoe ze door het buitensporig geweld van hun aanvallers de één na de ander werden gedood, vluchtten ze angstig weg in alle richtingen. Geen van hen bekommerde zich, in zijn grote haast en verlangen om in leven te blijven, nog langer om zijn vrouw, kinderen of weelde, huis, verwanten, dieren of de zaken van zijn huishouding. (6) In de roes van hun overwinning plunderden de Sura's het paleis van de koning en daarbij nam Indra mijn moeder, de koningin, gevangen.

(7) **D**e *devaṛṣi*, die daar toevallig ter plekke arriveerde, zag hoe ze op straat weggevoerd, trillend van angst gilde als een kurarī [een havik]. (8) Hij zei: 'O Koning van de Sura's, u moet deze vrouw niet wegvoeren, ze is onschuldig. Laat haar nu meteen gaan, o grootste van het geluk, ze is de kuise echtgenote van iemand anders!'

(9) **I**ndra zei: 'Ze draagt het zaad van die onmogelijke Suravijand in haar schoot, laat ons haar gevangen houden tot ze baart. Als dat doel bereikt is zal ik haar vrijlaten.'

(10) **N**ārada zei: 'Dit kind is duidelijk onschuldig. Hij is [in feite] een heel grote toegewijde, een machtige dienaar van de Eeuwige. U kan hem niet doden.'

(11) **N**adat hij dat gezegd had, liet Indra haar vrij uit respect voor de woorden van de *devaṛṣi* en uit respect voor iemand [als ik] die geliefd is bij de Eeuwige Persoonlijkheid. Devoot omliep hij haar en keerde vervolgens terug naar zijn hemel. (12) De *ṛṣi* nam daarna mijn moeder mee naar zijn *āśrama,* haar geruststellend met de woorden: 'Blijf hier mijn kind, totdat je echtgenoot er weer is.' (13) Ze leefde toen, zoals hij had gezegd, bij de *devaṛṣi* zonder van enige zijde ook maar iets te vrezen te hebben voor zolang de hoogst gestrenge boetedoening van de Daityaleider nog niet was afgerond. (14) Ter wille van het welzijn van het kind, waarvan ze in verwachting was, was de trouwe vrouw daar in dat verblijf, waar ze het wilde baren, Nārada met grote toewijding van dienst. (15) De *ṛṣi* onderrichtte haar, en [via haar] met name mij, genadevol in zowel de beginselen van het dharma met de Heer als in de zuivere spirituele kennis [aangaande het onderscheid tussen ziel en stof, vergelijk 1.2: 7]. (16) Omdat ze een vrouw is en omdat het zo lang geleden gebeurde, vergat ze al die kennis weer, maar ik, gezegend door de wijze, deed dat niet. De herinnering eraan heeft me tot op de dag van vandaag niet verlaten [zie ook B.G. 9: 32]. (17) Als jullie geloof hechten aan mijn woorden ligt die kennis ook binnen jullie bereik. Op basis van een hecht geloof is de intelligentie van de allerbesten er net zo goed voor [zelfs] vrouwen en kleine kinderen als ze er voor mij is [zie ook B.G. 18: 55]. (18) Men ziet al de zes condities van het lichaam, beginnende met de geboorte, zoals je die ook ziet bij de vruchten van de Schepper in de gedaante van een boom [van geboren worden, materieel bestaan, groeien, transformeren, wegkwijnen en ten ondergaan], maar deze veranderingen zijn niet van toepassing op de ziel [zie ook B.G. 2: 20]. (19-20) De ziel is eeuwig, kwijnt niet weg, is zuiver, is een individu, is de kenner van het veld, vormt het oorspronkelijke vertrekpunt, is de onveranderlijke, de zelf-verlichtte, de eigenlijke oorzaak die alles doortrekt, onafhankelijk en onveranderlijk. Door [zich te bezinnen op] deze twaalf bovenzinnelijke kenmerken van de ziel, wordt een bewuste persoon er toe aangezet het valse idee van 'ik' en 'mijn' op te geven, dat afkomstig is van de illusie die kleeft aan alles wat hoort bij het hebben van een lichaam [zie ook 6.4: 24]. (21) Goud opgesloten in gesteente wordt door de goud-

delvers op verschillende manieren gewonnen in de goudmijnen en er door deskundigen met gemak uitgehaald. Zo ook kunnen, vanuit de velden gevormd door organische lichamen [zie ook B.G. 13: 1-4], de experts in het onderscheid tussen geest en stof, met behulp van spirituele methoden, de brahmaanse essentie extraheren die het doel vormt. (22) De leraren van het voorbeeld spreken van acht soorten materiële energie [B.G. 7: 4], drie basiskwaliteiten of geaardheden en zestien transformaties [de zinnen van waarnemen en handelen, de elementen en de geest, zie tevens 1.3: 1]. Het individuele levende wezen, de persoon, vormt het ene element dat al de andere verbindt. (23) Het lichaam, dat zich rondbeweegt of stil staat, combineert al deze [24] elementen en wordt aldus gekenmerkt door deze dualiteit [van geest en stof]. Daarmee behept moet men, ter wille van het [oorspronkelijke van] de persoon waar men steeds naar uitziet, 'noch dit, noch dat' [*neti neti*] zeggen. Dat is de manier waarop men kan afzien van alles wat niet de ziel is. (24) Nuchtere en bedachtzame personen zijn van een geest die is gezuiverd op basis van het onderscheiden van zowel het verbonden zijn met als het onafhankelijk zijn van de materie die bewogen wordt door schepping, behoud en vernietiging. (25) De Bovenzinnelijke Oorspronkelijke Persoon is Hij die de verschillende bewegingen van de intelligentie in de waaktoestand, droomtoestand en diepe slaap overziet. (26) Men moet zich de oorspronkelijke positie van de ziel realiseren door zich [*neti neti*] af te keren van de verdeeldheid [in de geest] die wordt voortgebracht door de verschillende bewegingen van de intelligentie verslagen door de drie basiskwaliteiten van de materiële natuur, op dezelfde manier waarop men de [aanwezigheid van] lucht opmerkt aan de hand van verschillende geuren [zie tevens B.G. 3: 42]. (27) Dit vormt de toegang [tot de bovenzinnelijkheid] in de oceaan van materie waarin men, verstoken van inzicht en betekenis, gevangen zit in de werking van de natuurlijke geaardheden, zoals men gevangen zit in een droom.

(28) **W**at jullie daarom, met het in de yoga stopzetten van de stroom van het bewustzijn, zo goed moeten zijn om te doen, is het verbranden van de zaden van al het karma van het [geconditioneerde] zelf met de geaardheden van de natuur. (29) Van al de duizenden processen [mogelijk], vormt die methode, zoals geboden door de *bhāgavata* [de Heer, de zuivere toegewijde en het boek], degene die spoedig de liefde voor de Heer, de Hoogste Persoonlijkheid, teweeg zal brengen [zie ook B.G. 18: 66, en de voetnoot *]. (30-31) Wees op de goede manier, met geloof en toewijding, een goeroe van dienst, stel alles wat je hebt vergaard ter beschikking, heb omgang met de heiligen en toegewijden en wees van aanbidding voor de Heer. Heb vertrouwen in de verhandelingen over de Heer, bezing Zijn kwaliteiten en handelingen, mediteer op de voeten en oefen respect in achting voor de beeltenissen. (32) Begrijpend dat Hari, de Allerhoogste Heer zich bevindt in alle levende wezens, moet men de hoogste achting koesteren voor alle schepselen en hun behoeften. (33) Als men aldus de zes symptomen [van zinnelijke zwakheid: lust, woede, begeerte, illusie, waanzin en jaloezie] de baas is, levert men toegewijde dienst aan de Heer, Vāsudeva, de Allerhoogste Persoonlijkheid, met wie men de liefde vindt. (34) Vernemend over

de ongebruikelijke handelingen en grote macht van Zijn optreden en Zijn kwaliteiten, zoals men die aantreft in het spel en vermaak van Zijn verschillende verschijningen, zullen de haren overeind gaan staan en zijn er tranen, een haperende stem en hardop, luidkeels zingen, roepen en dansen, vanwege de grote vreugde die daarmee gepaard gaat. (35) Alsof men door een geest bezeten is, is er soms lachen, zijn er kreten, meditatieve stemmingen, respectbetoon jegens andere levende wezens, lang volgehouden zwaar ademen en zijn er uitingen in de trant van: 'O Heer, Meester van de Wereld, Nārāyaṇa!' Aldus verzonken in gedachten over het Ware Zelf, is men vrij van schaamte. (36) Als men verzonken is in gedachten vol liefde voor Hem, raakt men bevrijd van alle obstakels op zijn weg en komen lichaam en geest in harmonie. Dit gebeurt omdat het o zo krachtige zaad van de begeerte wordt verbrand door het beoefenen van bhakti. Dat is de manier om Adhokṣaja, de Heer Voorbij de Zinnen te bereiken [**]. (37) Als je steeds contact houdt met Adhokṣaja wordt de besmette geest van een belichaamd wezen in deze wereld een halt toegeroepen en komt er een eind aan de kringloop van zijn materiële bestaan. Zij die gevorderd zijn hebben weet van die geestelijke hemel van gelukzaligheid. Wees daarom van toegewijde dienst aan de Heer van het Hart die in jullie hart aanwezig is [zie tevens B.G. 18: 54].

(38) **E**n waarom zou het aanbidden van de Heer als de ruimte [voor anderen] in je hart een probleem vormen, o Asurazonen? Waarom zou het met Hem, daar steeds aanwezig als de Ziel van je ziel en de vriend zonder beperkingen, nog nodig zijn om je in te spannen voor ordinaire zinsgenoegens [vergelijk 7.6: 19 en B.G. 9: 26]? (39) Weelde, vrouwen, je dieren, kinderen en zo meer; huizen, land, olifanten, een schatkist, luxe zaken en al het geld en de zinsbevrediging, gaat voor degene wiens leven maar kort is en onvermijdelijk komt te overlijden, weer in een oogwenk verloren. Wat voor plezier heb je nu aan zo iets tijdelijks? (40) Zo ook zijn de [hogere] werelden, die je met het brengen van grote offers bereikt, allen vergankelijk. Hoe aangenaam ze ook mogen wezen, ze zijn niet zonder gebreken en daarom is Hij die men nog nooit een fout zag of hoorde maken, de Allerhoogste Heer, degene die men voor zijn zelfverwerkelijking moet aanbidden met de bhakti die we bespraken [zie ook B.G. 8: 16]. (41) Vanwege de materiële kennis van zaken ten behoeve van de vele activiteiten waarin men is verwikkeld in deze wereld, kan men zichzelf als zeer ontwikkeld beschouwen, maar telkens weer bereikt de mens onvermijdelijk het tegengestelde resultaat [van te zijn ontaard ter wille van een materieel doel]. (42) De vastbeslotenheid van de *karmi* [de prestatiegerichte persoon] om gelukkig te zijn en vrij te zijn van ellende, is een ambitie die steeds weer tot ongeluk leidt omdat dat verlangen het [belang van het duurzaam] geluk in de schaduw plaatst dat resulteert uit een meer laconieke levenshouding [over het al dan niet behalen van materiële uitkomsten]. (43) Teneinde het begeerde te verkrijgen dat hij verlangt in zijn ambities, moet het levende wezen in deze materiële wereld een lichaam hebben. Dat vergankelijke lichaam omhult de ziel maar is, als de dienaar van andere belangen [dan die van duurzaam geluk], op iets anders gericht. (44) Wat moet je daar nu van zeggen? Uiteindelijk raakt

men gescheiden van dat waaraan men zijn [materiële] eigenwaarde ontleent: de kinderen, de vrouw, het huis, de weelde en dat alles; het rijk, de vergaarde rijkdom, de olifant, de ministers van staat, de bedienden en de verwanten. (45) Wat voor waarde heeft dit alles voor de ziel? Deze triviale zaken aangaande het vergankelijke lichaam doen zich voor als noodzakelijk, maar voor het bereiken van de nectar-oceaan van het eeuwige geluk zijn ze nutteloos.

(46) **V**raag je eens af, o Asurazonen, wat voor belang iemand erbij zou hebben om belichaamd te zijn in deze wereld en vanaf zijn conceptie, in alle levensstadia, te moeten lijden onder de gevolgen van zijn karma. (47) Een belichaamde ziel gaat over tot resultaatgericht handelen met het lichaam dat hij verkreeg als gevolg van wat hij deed in het verleden, en omdat hij deze daden in onwetendheid verricht, krijgt hij nog weer een lichaam. (48) Aanbidt daarom onzelfzuchtig de Hoogste Persoonlijkheid van God, de Heer, de Ziel van de ziel die geen verlangens koestert en van wie [de vervulling van het verlangen om] het zinsgenoegen, de religie en de economie [te regelen] afhankelijk is. (49) De Heer en Meester van al de levende wezens is de beminde, oorspronkelijke levensbron die, met de [vijf] elementen van de materiële natuur, al die afzonderlijke zielen in het leven riep als manifestaties van Zijn kosmische intelligentie. (50) Of men nu een god, een duivel, een mens, een geest of een zanger van de hemel is, een ieder die dienstbaar is aan de voeten van Mukunda, zal de vervulling vinden die wij gevonden hebben! (51-52) Een perfecte brahmaan te zijn, een fijnbesnaarde godsbewuste persoon, of een heilige, o Asuranazaten, zal niet afdoende zijn om Mukunda te behagen, noch volstaat goed gedrag of veel geleerdheid. Ook voldoen liefdadigheid of verzakingen, aanbidding, reinheid of geloften niet. De Heer wordt tevredengesteld door zuivere toegewijde dienst, de rest is maar uiterlijk vertoon [zie ook B.G. 9: 30 en 1.2: 8]. (53) O Dānavazonen, herken Hem, de Ziel en Meester van alle levende wezens, overal in een ieder als je eigenbelang en wees dan de Heer, de Hoogste Persoonlijkheid van God vol toewijding dienstbaar. (54) O Daitya's, de geesten en demonen, de vrouwen en de arbeiders, de koeherders, de vogels, de dieren en de zondaren, kunnen zonder twijfel allen komen tot, en deel uitmaken van, de kwaliteiten van Acyuta, de Onfeilbare [zie ook B.G. 4: 9]. (55) Het allerhoogste eigenbelang van de persoon in deze wereld bestaat eruit Govinda overal te herkennen en Hem met zuivere toewijding van dienst te zijn [zie ook bhajan 1 en 2].'

*: Bij dit vers bestaat een ander belangwekkend vers uit de *Śvetāśvatara Upaniṣad* 6.23:

yasya deve parā bhaktir
yathā deve tathā gurau
tasyaite kathitā hy arthāḥ
prakāśante mahātmanaḥ

'Jegens die grote zielen die er een impliciet geloof op nahouden in zowel de Heer als de geestelijk leraar, wordt de gehele strekking van de Veda's automatisch onthuld.'

**: Śrīla Madhvācārya schrijft als volgt:

tad-bhāva-bhāvaḥ tad yathā svarūpaṁ bhaktiḥ
kecid bhaktā vinṛtyanti gāyanti ca yathepsitam
kecit tuṣṇīṁ japanty eva kecit śobhaya-kāriṇaḥ

'De extatische conditie van de toegewijde dienst werd in zijn geheel door Śrī Caitanya Mahāprabhu vertoond, die somtijds danste, soms huilde, dan weer zong, zich soms stil hield, en dan weer de heilige namen van de Heer zong. Dat is het volmaakt spiritueel bestaan.'

7.8 - Heer Nṛsiṁhadeva doodt de Koning van de Demonen

(1) **N**ārada Muni zei [tot Yudhiṣṭhira]: 'Nadat ze zijn verklaringen hadden aangehoord, accepteerde het gehoor van de Daityazonen zijn woorden vanwege hun diepzinnigheid en verwierpen ze wat hun leraren hen hadden bijgebracht. (2) Toen de twee zoons van de goeroe [Śukrācārya's zoons Ṣaṇḍa en Amarka] inzagen hoe de intelligentie [van de jongens] gefixeerd was geraakt op dat ene onderwerp, namen ze angstig contact op met de koning om aan hem voor te leggen wat er gaande was. (3-4) Over zijn hele lichaam trillend van woede met een geest vastbesloten zijn zoon te doden, wees hij Prahlāda terecht. In de wreedste bewoordingen bejegende hij furieus met een kwaaie blik in zijn verdraaide, valse ogen, hem die het helemaal niet verdiende zo behandeld te worden. Hij [van zijn kant echter] hield zachtmoedig en ingetogen zijn handen gevouwen voor zich terwijl zijn vader daar aan het sissen was als een gifslang waar men op heeft getrapt.

(5) **H**iraṇyakaśipu zei: 'O jij schaamteloze dwaas, jij splijtzwam van de familie, jij uitgestotene, jij die zo obstinaat tegen mijn gezag ingaat, zal ik vandaag naar de wereld van Yamarāja sturen! (6) Als ik kwaad ben beven al de drie werelden en hun leiders voor mij. Met welk gezag treedt jij zo onbevreesd mijn heerschappij met voeten, jij praatjesmaker [vergelijk B.G. 9: 31]?'

(7) **P**rahlāda zei: 'Hij vormt niet alleen mijn kracht maar ook de uwe, o Koning, alsook de kracht van alle hogere en lagere levende wezens. Allen die zich rondbewegen en zich niet bewegen, beginnende bij Heer Brahmā, vallen onder Zijn controle. (8) De allerhoogste Heer van de Tijd, Urukrama, de Heer van de Grote Stappen [Vāmana], is de ene kracht van je geest en leven, de standvastigheid van je lichaamskracht en de kracht van je zintuigen. Hij, het Ware Zelf, is de Verheven Meester van de drie basiskwaliteiten, die middels Zijn verschillende natuurkrachten het ganse universum schept, handhaaft en weer in zich opneemt. (9) Geef alstublieft uw Asuramanier van doen op. Wees van een gelijkgezinde geest met de ziel en maak geen vijanden. Vernietig slechts de vijand van de onbeheerste geest. Die aanpak vormt de beste methode om de onbegrensde Heer te aanbidden. (10) In het verleden waren er zoveel plunderaars die, zonder de zes vijanden de baas te zijn [van de geest en de vijf zinnen], alles wegstalen. Anderen zagen zichzelf als veroveraars van de tien windrichtingen. Maar, met een heilige, met iemand die zijn zinnen wist te verslaan en alle levende wezens gelijkelijk gezind is, waar zijn dan die vijanden die voortspruiten uit de eigen verbeelding?'

(11) **Ś**rī Hiraṇyakaśipu zei: 'Klaarblijkelijk verlang jij, met je grenzeloze pretenties, naar je eigen ondergang. Het is duidelijk dat mensen die op het punt staan te sterven wartaal uitslaan, zielige idioot die je bent! (12) Jij ongelukkige ziel, je hebt het altijd over iemand anders dan ik die de heerser van het universum zou zijn, waar is die dan te vinden? Als Hij alomtegenwoordig is, waarom zie ik Hem dan niet in deze pilaar hier recht voor mij [zie tevens B.G. 7: 25]? (13) Laat de Heer, die je verkoos als je beschermer, je maar eens beschermen als ik zo dadelijk je hoofd van je romp ga scheiden, als ik een einde maak aan iemand als jij die zulke onzin uitkraamt.'

(14) **A**ldus met een stroom van verwensingen zijn zoon, die grote toegewijde, terechtwijzend, sloeg Hiraṇyakaśipu, die van zijn troon opstond en zijn zwaard ter hand nam, met zijn vuist hard tegen een pilaar. (15) Datzelfde moment weerklonk er vanbinnen de pilaar een hoogst angstwekkend geluid, alsof de schaal van het universum openbarstte. Het rumoer, beste Koning, reikte wel tot de plaats van de goddelijken van Heer Brahmā en deed hen geloven dat de vernietiging van hun werelden op handen was. (16) Hij die in zijn machtsvertoon zijn zoon wilde doden, hoorde ook het luide gerucht dat men nooit eerder had gehoord. Samen met de aanwezige vergadering stond hij stomverbaasd over het feit dat niet te achterhalen was waar het vandaan kwam. En zo raakten al die machtige kerels in angst verzet. (17) Ter bevestiging van de woorden die wer-

den uitgesproken omtrent Zijn alomtegenwoordigheid, omtrent het feit dat Hij alles en iedereen doordringt, kon men zien hoe in een pilaar in het midden van de vergaderzaal zich een hoogst wonderbaarlijke gedaante van Hem manifesteerde die dierlijk noch menselijk was. (18) De koning, die het verschijnsel van alle kanten bestudeerde, zag hoe een levend wezen vanuit het midden van de pilaar tevoorschijn kwam. Hij kon niet duidelijk zien of het een dier dan wel een mens betrof en zei versteld: 'Wat is dit voor een vorm? Het is half een mens en half een leeuw!'

(19-22) **T**erwijl hij nadacht over het wonder dat zich recht voor zijn ogen voltrok, verscheen de uitzonderlijke, hoogst beangstigende gedaante van Nṛsiṁhadeva. Hij had ogen gloeiend als gesmolten goud en dodelijke tanden in een gezicht dat zich uitstrekte in manen. Om zich heen kijkend met een verschrikkelijke grimas, bewoog Hij heen en weer met Zijn messcherpe tong. Zijn oren stonden bewegingloos recht overeind en Zijn neusgaten en mond stonden wijd open zo groot als berggrotten. Zijn enorme lichaam was kort en dik met een brede nek en borst met daaronder een smal middel. Zijn lichaam was overdekt met witte haren die leken op de stralen van de maan en honderden armen strekten zich uit in alle richtingen met moeilijk te weerstane, dodelijke nagels die dienst deden als wapens, naast Zijn overige persoonlijke wapens. Met die excellentie geconfronteerd sloegen de Daitya's en de Dānava's op de vlucht. (23) Hiraṇyakaśipu mompelend voor zichzelf zei: 'Ik veronderstel dat dit is wat de Heer zo vol van mystiek vermogen probeert te doen om me te doden, maar wat heeft dat nu voor een zin?' en dus zijn strijdknots oppakkend, wierp de Daitya zich als een olifant naar voren om de luid brullende Heer Nṛsiṁha aan te vallen. (24) Net zoals men een insect dat in het vuur gevallen is niet meer kan zien, verdween de Asura in de gloed van Nṛsiṁha. Op dat moment was dat niet zo wonderlijk omdat Hij daarvoor met de gloed van Zijn goedheid reeds de duisternis [van de hele schepping] had verzwolgen. (25) Toen die grootste onder de demonen bij Heer Nṛsiṁhadeva was aangeland, bracht hij, zijn macht tonend, Hem met grote kracht een slag toe met zijn knots. Maar de Heer, Hij die de Knots Hanteert, greep hem beet zoals de zoon van Tārkṣya [Garuḍa] een grote slang te pakken neemt. (26) O zoon van Bharata, toen Hij de Asura om een spelletje te spelen uit Zijn handen liet glippen zoals Garuḍa dat ook wel eens doet met een slang, dachten de goddelijke zielen van de verschillende werelden die uit hun posities waren verdreven, vanachter de wolken dat het verkeerd zou aflopen. (27) De demon, die dacht dat Hij hem had laten gaan uit angst voor zijn machtsvertoon, pakte, na zich hersteld te hebben, zijn zwaard en schild weer op en viel met veel geweld Nṛsiṁhadeva opnieuw aan. (28) Toen hij, snel als een havik, met zijn met maantjes beschilderde schild en zwaard, op en neer aan het manoeuvreren was, om Hem geen gelegenheid te bieden, maakte de Heer een zeer schril, hard lachend geluid dat dermate beangstigend was dat hij, toen hij z'n ogen [daardoor even] dichtkneep, door de Kampioen van alle Snelheid beet werd gegrepen. (29) In protest stribbelde hij met zijn ledematen tegen om te ontsnappen, maar de Heer legde hem, wiens huid zelfs niet door Indra's blik-

semstraal kon worden doorboord, bij de ingang van het paleis op Zijn schoot alsof hij een slang of muis was en doorboorde hem met Zijn nagels met het gemak waarmee Garuḍa een giftige adder te pakken neemt. (30) Met Zijn angstaanjagende, woedende blik was Hij moeilijk te aanschouwen. Met Zijn mond wijd open de hoeken likkend met Zijn tong en met Zijn manen en gezicht rood besmeurd met bloed, droeg Hij de ingewanden als een slinger om Zijn nek en zag Hij eruit als een leeuw die net een olifant heeft gedood. (31) Het hart had Hij er met Zijn spitse nagels geheel uitgerukt en terzijde geworpen en de duizenden ondergeschikten die met geheven wapens hun leider ter zijde stonden, doodde Hij allen met behulp van Zijn nagels en de overige wapens in Zijn talloze handen. (32) Met Zijn manen schuddend dreef Hij de wolken uiteen en met Zijn gloeiende blik deed Hij de hemellichten verbleken. De wateren en oceanen, getroffen door Zijn ademen, ziedden kolkend en bevreesd voor Zijn gebrul schreeuwden de olifanten die de windstreken bewaakten het uit. (33) Met het opwerpen van Zijn haren schoven de hemelwagens, die in de lucht samendromden, van hun plaatsen, schudde de aarde onder het zware gewicht van Zijn voeten, bracht Hij met Zijn niet te weerstane kracht de bergen en heuvels in beweging en was er door Zijn gloed geen ander schijnsel meer te zien in alle richtingen van de hemel.

(34) **D**aarna in de vergaderzaal op de hoogste zetel van de mensen zittend met een hoogst angstwekkend, vreselijk gelaat, was er niemand om Hem uit te dagen, noch iemand om Hem de eer te bewijzen. (35) Maar toen men vernam hoe hij, de Daitya die de hoofdpijn van de drie werelden was, in de strijd was gedood door de Heer, waren er kreten van vreugde, opgeluchte gezichten en eindeloze bloemenregens van de vrouwen van de halfgoden. (36) Op dat moment verduisterde de hemel door de vele hemelwagens van de halfgoden die er graag bij wilden zijn. Er werd geslagen op trommels en pauken en de grootste zangers en engelen van de hemel zongen en dansten. (37-39) Er verzamelden zich daar al de goddelijke zielen, Brahmā, Indra en Śiva, de wijzen, de voorvaderen, de volmaakten, de experts in de wetenschap en de grote slangen. Ook de stamvaders, de leiders van de mensheid, de ingezetenen van de hemel en de beste engelen kwamen erop af alsook de beroemdheden, zij die de rijkdom bewaken en de aapachtigen, o mijn beste. Tevens verschenen de spotgeesten, de supermachtigen en zij die Viṣṇu's persoonlijke metgezellen waren, zoals Sunanda en Kumuda. Met hun handen voor hun hoofden gevouwen om hun eer te betonen, benaderde ieder van hen Hem die was verschenen als half een mens, half een leeuw en daar nu op de troon Zijn gloed tentoonspreidde.

(40) **Ś**rī Brahmā zei: 'Ik buig voor U, o Ondoorgrondelijke van een onbegrensd kunnen. U staat met al Uw macht en vermogen en met de Zuiverheid van Uw handelingen voor de schepping, handhaving en vernietiging van het universum. Terwijl U in Uw goddelijk spel [*līla*] te werk gaat met de geaardheden, blijft U Zelf steeds onveranderd.'

(41) **H**eer Śiva zei: 'Het einde van de *yuga* is het juiste tijdstip voor U om in woede deze onbeduidende demon te doden; bescherm enkel zijn zoon, deze *bhakta* vol van overgave aan Uw zijde, o zorgdrager van de toegewijden.'

(42) **Ś**rī Indra zei: 'Ons aandeel van de offers werd door Uwe Heerlijkheid die ons beschermde veiliggesteld, o Allerhoogste. Woorden schieten tekort om uit te drukken hoezeer onze lotusharten getroffen waren door de Daitya, onze harten die in feite Uw verblijfplaats zijn. Helaas, o Heer, hoe onbetekenend is onze wereld in de greep van de Tijd, maar U hebt, ter wille van de toegewijden in Uw dienst, Uw licht geworpen zodat ze verlossing kunnen vinden uit hun gebondenheid. Wat anders dan het onbelangrijk vinden van de zichtbare wereld, zou nu hun weg vormen, o Nṛsiṁhadeva?'

(43) **D**e wijzen [de Ṛṣi's] zeiden: 'U vormt het lichtend voorbeeld dat ons de verzaking bijbracht. Met deze macht van U wordt de wereld, o Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God, tot stand gebracht, [in stand gehouden] en weer in U opgenomen. Die verzaking werd door deze onwijze ziel weggestolen maar is nu, o Toevlucht van de Behoeftigen, in ere hersteld dankzij de bescherming geboden door Uw belichaming.'

(44) **D**e voorvaderen [de Pitṛ's] zeiden: 'Van de duivel die met gebruik van geweld van onze *śrāddha* offers genoot die werden gebracht door onze zonen en kleinzoons, van hem die zelfs bij de heilige badplaatsen de offerandes van ons sesamwater dronk, hebt U [nu] de ingewanden met de nagels van Uw hand doorboord en bereikten deze offers [alsnog] hun juiste bestemming. Voor Hem die de universele beginselen van de religie handhaaft en verscheen als een leeuwmens, brengen wij onze eerbetuigingen.'

(45) **D**e vervolmaakten [de Siddha's] zeiden: 'Deze hoogst onbeschofte en oneerlijke persoon die de vreugde van onze vervolmaking in de yoga wegnam en die, met de macht van zijn verzaking en mysticisme, zo trots was op zijn rijkdom, werd door Uw nagels uiteengereten. Wij buigen ons voor U, o Nṛsiṁha.'

(46) **D**e specialisten van de wetenschap [de Vidyādhara's] zeiden: 'Onze vormen van kennis die elk met een andere manier van concentratie kunnen worden bereikt, werden terzijde geschoven door deze dwaas zo vol van verbeelding over zijn kracht en kunnen. Hij die hem in de strijd doodde alsof hij een dier was, Hem die verscheen als Nṛsiṁha, zijn wij, overgegeven zielen, immer verplicht.'

(47) **D**e slangenmensen [de Nāga's] zeiden: 'Door de borst te doorboren van die grootste van alle zondaren die onze juwelen en mooie vrouwen inpikte, deed u onze echtgenotes een groot plezier. Laten we U onze eerbetuigingen brengen.'

(48) **D**e oervaders [de Manu's] zeiden: 'Wij, de Manu's, zijn Uw gezagdragers maar werden geminacht door deze zoon van Diti die brak met de morele richtlijnen voor de gevestigde orde, o Heer. Vertel ons alstUblieft wat we voor U kunnen betekenen nu U deze booswicht hebt gedood, o Meester.'

(49) **D**e stamvaders [de Prajāpati's] zeiden: 'O Allerhoogste Heer, wij die de generaties voortbrachten hebben allen hun leven aan U te danken en niet aan hem die de levende wezens, die wij op deze wereld hebben gezet, een leven heeft ontzegd. En nu hebt U, door de gedaante aan te nemen van een incarnatie van Uw zuivere goedheid, voor het welzijn van de wereld de borst uiteengereten van hem die hier verslagen neerligt.'

(50) **D**e muzikanten van de hemel [de Gandharva's] zeiden: 'Wij, o Heer, zijn de dansers en zangers van de hemel, Uw artiesten die werden onderworpen aan de invloed van de macht en de kracht van hem hier die door U werd teruggebracht tot deze toestand. Wie kan er ook op het slechte pad zijn geluk vinden?'

(51) **D**e vererenswaardige zielen [de Cāraṇa's] zeiden: 'O Heer, Uw lotusvoeten vormen de toevlucht die onze bevrijding inhoudt. Wij zoeken daar ons heil omdat U een einde maakte aan deze Asura, die zich verschool in het hart van alle deugdzame mensen.'

(52) **D**e bewakers van de weelde [de Yakṣa's] zeiden: 'Wij, die U tot Uw genoegen van dienst zijn, behoren tot Uw beste volgelingen. Deze zoon van Diti dwong ons zijn draagstoel te dragen, maar hij was de oorzaak van het verdriet [de armoede] van een ieder. Daarom betuigen we U de eer, o Heer Nṛsiṁha, want U bent degene die een einde aan zijn leven maakte, o vijfentwintigste principe [dat de Tijd is, zie 3.26: 10-15].'

(53) **D**e aapachtigen [de Kimpuruṣa's] zeiden: 'We zijn twijfelachtige mensen, Kimpuruṣa's, maar U bent de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, de Heer. En deze slechte persoon werd door U omgebracht na door de heilige zielen te zijn vervloekt [zie ook B.G. 4: 7-8].'

(54) **D**e barden van de koning [de Vaitālika's] zeiden: 'Wij, die in grote bijeenkomsten en in offerperken de roem van Uw onberispelijke glorie bezingen, zijn tot het hoogste aanzien opgeklommen. Deze kwaadaardige kerel die ons in zijn macht kreeg, o Allerhoogste Heer, werd gelukkig door U ter dood gebracht, alsof hij een ziekte was.'

(55) **D**e lagere goden zeiden [de Kinnara's, zij die een mensenhoofd hebben en een dierenlichaam, zangers van de hemel]: 'O Heer, wij de Kinnara's zijn Uw trouwe dienaren. Vanwege die zoon van Diti moesten we onder dwang ons werk doen, maar de zondaar werd door U, o Heer, vernietigd, o Nṛsiṁhadeva, o Meester. Weest U er alstUblieft als ons geluk en ons welzijn.'

(56) **D**e metgezellen van Heer Viṣṇu zeiden: 'Vandaag hebben we U mogen aanschouwen in een wonderlijke mensachtige gedaante. Voor ons bent U de toevlucht en het geluk van al de werelden. Deze dienaar van de staat, o Heer, werd vervloekt door de geleerden [zie 7.1: 36] en daarom ter dood gebracht. Wij zien dat als Uw bijzondere genade.'

7.9 - Prahlāda stemt Heer Nṛsiṁhadeva gunstig met Gebeden

(1) **N**ārada Muni zei [tot Yudhiṣṭhira]: 'Geen van de Sura's aangevoerd door Brahmā en Śiva, kon naar voren treden omdat Hij, kokend van woede, zeer moeilijk te benaderen was. (2) De Godin van het Geluk die er persoonlijk door de halfgoden toe werd aangespoord, kon zich niet in Zijn richting bewegen omdat ze zeer bang was nadat ze Hem zo groots en wonderbaarlijk had waargenomen als nog nooit iemand eerder Hem gehoord of gezien had. (3) Heer Brahmā verzocht toen Prahlāda die vlak bij hem stond: 'Mijn beste zoon, zou je alsjeblieft naar de Heer toe kunnen gaan om Hem gunstig te stemmen? Hij is namelijk zeer kwaad over wat je vader heeft gedaan.'

(4) '**J**azeker' zei hij en hoewel hij maar een kleine jongen was, benaderde de grote toegewijde Hem stapje voor stapje heel langzaam, o Koning, en wierp hij zich languit op de grond terwijl hij met gevouwen handen gebeden bracht. (5) De godheid was door hem, zo'n kleine jongen neergevallen aan Zijn lotusvoeten, hoogst ontroerd en vol van genade hief Hij Zijn lotushand, plaatste die op

zijn hoofd en verdreef de angst voor de slang van de tijd uit de geesten van allen [daar aanwezig]. (6) Vanwege die aanraking werd hij schoongewassen van alle kwaad. In deze omgang met de Superziel smolt aan Zijn lotusvoeten zijn hart terstond in gelukzaligheid. Met Hem in zijn hart welden de tranen op in zijn ogen en manifesteerden zich tekenen van extase over heel zijn lichaam. (7) Met zijn geest eenpuntig hoogst geconcentreerd en met een van liefde haperende stem, begon hij, in de volle overgave van zijn hart en geest, gebeden voor de Heer op te zeggen.

(8) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Al de Sura's onder leiding van Brahmā, al de heiligen en anderen, volkomen in de geaardheid goedheid, waren eenpuntig gericht maar er, tot op heden ondanks hun kwaliteiten, niet toe in staat om U te behagen met hun woordenstroom. Hoe kan U, als deze Heer, nu tevreden zijn met mijn woorden? Ik werd geboren als een Asura. (9) Ik denk dat rijkdom, een goede geboorte, een fraai lichaam, boetvaardigheid, Vedische kennis, talent, energie, invloed, kracht, ijver, intelligentie en mystiek vermogen helemaal niet zullen bevredigen. De geest vindt zijn bevrediging door bhakti, precies zoals de Allerhoogste Heer werd behaagd door Gajendra [de olifant]. (10) Een geschoold iemand die zich, behept met deze twaalf eigenschappen [zie ook *], niet bekommert om de lotusvoeten van Hem uit wiens navel de lotus ontsproot, beschouw ik niet zo gezegend als een man van lage komaf die zijn geest, woorden, weelde, leven en alles wat hij doet, aan Hem wijdt. Hij immers zuivert daarmee zijn familie, zijn gemeenschap of zelfs zijn hele soort, in tegenstelling tot iemand die teveel met zijn verstand bezig is. (11) Welk respect een onbewust iemand ook toont voor de innerlijk altijd tevreden Allerhoogste Heer, aanvaardt Hij genadevol, niet zo zeer voor Zijn eigen heil als voor het heil van de toegewijde in kwestie, net zoals de weerkaatsing in een spiegel er is voor de heerlijkheid van iemands eigen gezicht. (12) Daarom zal ik, vrij van dat idee van ongeschikt zijn in volle overgave aan de Heer, naar mijn beste kunnen en inzicht me richten op Zijn Heerlijkheid, hoe laaggeboren ik ook ben. Als men onwetend deze wereld heeft betreden kan men, om gezuiverd te raken, het best Zijn heerlijkheid beschrijven en bezingen [zie ook B.G. 18: 55]. (13) Allen die Uw opdrachten naleven, zoals Brahmā en de andere halfgoden, verkeren natuurlijk steeds in goedheid, o Heer. Maar wij [de Asura's] zijn niet zoals zij en verkeren steeds in angst. [We zouden moeten weten] dat de incarnaties van Uwe Heerlijkheid in deze materiële wereld er zowel zijn voor het bevorderen van Uw bescherming (welzijn en voorspoed) als voor het geluk van de ziel. (14) Wees daarom niet langer vertoornd over de Asura die U vandaag doodde. Zelfs de heiligen zijn er gelukkig mee als een schorpioen of slang gedood wordt. De waarheid is dat al de werelden hersteld zijn en blij over wat er gebeurd is en dat al hun bewoners Uw gedaante zullen herinneren als degene die hun angst heeft verdreven. (15) Zelf ben ik niet bang voor Uw angstwekkende mond, tong, vuur schietende ogen en vertrokken gezicht, o Onoverwinnelijke, voor Uw sterke bloeddorstige tanden of slinger van ingewanden en bloederige manen, voor Uw gespitste oren, Uw gebrul dat zelfs de olifanten angst aanjaagt of de nagels die de vijand door-

boorden. (16) Maar ik ben wel bang, o Genadevolle, Zorgzame Vader, voor de onverdraaglijke, naargeestige herhaling van geboorte en dood, voor de ellendige omstandigheid te moeten leven tussen de roofdiermensen en voor het gebonden zijn aan de handelingen en terugslagen van het karma, o Onoverkomelijke. Wanneer roept U, tevreden over mij, me aan de basis van Uw voeten die de toevlucht vormen in deze oceaan van materie? (17) Omdat men zijn geboorte neemt is men, in zijn aangename dan wel minder aangename bestaan van verenigd zijn met de wereld, gescheiden [van U] en moet men branden in het vuur van de treurnis, ongeacht het lichaam waar men in verkeert. Bovendien heeft men net zo goed te lijden onder de remedies tegen deze misère als onder de ellende zelf van het aanzien van het lichaam voor het ware zelf. Ik, o Allergrootst Wezen, dool rond in dit bestaan. AlstUblieft zeg me hoe ik in Uw yoga dienstbaar kan zijn. (18) Door steeds weer te luisteren naar de verhalen over Uw doen en laten als de weldoener en Allerhoogste Godheid, o Nṛsiṁha, zal ik zonder moeite [de oceaan van de materie] oversteken en vrij zijn van de besmetting door de basiskwaliteiten van de natuur. In de omgang met de bevrijde zielen zal ik, met Uw twee voeten als mijn thuishaven, bevrijding vinden van alle ellende. (19) Al de zaken waar U geen belangstelling voor heeft, maar die in deze wereld gekoesterd worden door hen die in een lichaam zijn opgesloten, vormen slechts de schijn van een remedie: het ouderschap waar een klein kind zijn toevlucht in zoekt, o Nṛsiṁha, het medicijn dat een patiënt nodig heeft, de reddingboot voor een persoon die verdrinkt in de oceaan of de tegenmaatregelen die men neemt om het lijden onder een bepaalde materiële toestand te bestrijden, o Almachtige, [vormen allen slechts tijdelijke oplossingen]. (20) Welke omstandigheid het ook betreft, wat de reden ook moge zijn, welke tijd het ook moge wezen, waardoor dan ook of in verhouding tot wat dan ook, waar dan ook door veroorzaakt of ter wille waarvan dan ook, op welke manier dan ook of van welke aard ook iets mag zijn, is zeker allemaal slechts een andere verschijningsvorm van de Allerhoogste Werkelijkheid. Met andere woorden: in de natuur treft men als gevolg van allerlei veranderingen een specifieke vorm van gescheidenheid aan, maar welke vorm die ook aanneemt, het betreft altijd een manifestatie van Uw energie, o Heer. (21) Het illusoire van de materie schept een geest die de bron vormt van moeilijk te beheersen baatzuchtige handelingen [ofwel karma]. Deze handelingen zijn geconditioneerd door de Tijd, die de drie geaardheden van de natuur in beroering brengt en die door de persoon [op een bepaalde manier] wordt gerespecteerd. Aldus verslagen door de uitnodigende maar begoochelende materie, krijgt men te maken met de zestien spaken [van de waarnemende en handelende zinnen, de elementen en de geest] van het rad van wedergeboorte, o Ongeborene. Wie kan hier anders dan op Uw manier nu uitkomen [zie ook B.G. 9: 25]? (22) U bent dat ene element van de Tijd waaraan de ziel, verslagen door de basiskwaliteiten van Uw heerschappij, altijd en eeuwig is overgeleverd. Ik hier aanwezig als een vorm van materiële energie die in al zijn verzakingen en verschijningsvormen bepaald wordt door Uw cyclische controle, sta daar machteloos tegenover, o Heer en Meester. Ik wordt geplet onder het wiel met de zestien spaken. AlstUblieft redt me hieruit, o Almachtige, ik heb me geheel aan U overgegeven. (23) O

Almachtige, ik heb gezien dat mensen over het algemeen de levensduur, weelde en glorie van de vrome leiders van de hemel begeren. Maar onze vader die dit alles [voor zichzelf] wenste, werd simpelweg met de door hem uitgelokte lach van Uw expansie [als Nṛsiṁha], in een oogwenk door U naar beneden gehaald en vernietigd. (24) Daarom wil ik niet zo lang leven als Heer Brahmā of rijk en machtig zijn. Ik weet waar al die dwaze zegeningen van de zinnen van het belichaamd wezen toe leiden. Ik verlang er niet naar dat U een einde aan me maakt, die als de Meester van de Tijd zo machtig bent. Leidt me alstUblieft naar het gezelschap van Uw dienaren. (25) Hoe kan men met dit lichaam, dat aan zo vele ziekten kan lijden, nu gezegend zijn met zaken die goed klinken maar als een luchtspiegeling in de woestijn zijn? Ofschoon mensen dit heel goed weten, proberen ze het vuur van het verlangen te blussen met kleine druppeltjes moeilijk te verkrijgen honing [tijdelijk geluk], maar ze leren dat niet af. (26) In wat voor positie bevind ik me nu? Hoe kom ik het feit te boven dat ik in een familie, die ver verwijderd is van de staat van verlichting, geboren werd in het duister van een lichaam dat bewogen wordt door hartstocht? De lotushand van Uw grondeloze genade, die U mij op mijn hoofd hebt gelegd als teken van Uw goedertierenheid, zou er zelfs niet zijn voor Heer Brahmā, voor Heer Śiva of de Godin van het Geluk! (27) Van de kant van Uwe Heerlijkheid als de vriend van de hele wereld, kan er geen sprake zijn van onderscheid tussen hoger en lager geboren levende wezens. Niettemin is er van U, naar gelang de geleverde dienst, als met een wensboom, de zegening gereserveerd voor hen die U dienen, ongeacht of ze van een hoger niveau zijn of niet [zie ook 2.3: 10 en B.G. 4: 33, 9: 25]. (28) De gewone man, die in zijn materiële bestaan het voorwerp van zijn begeerte najaagt, belandt in een overwoekerde put vol slangen. Ik die door slecht gezelschap ook in die toestand terecht kwam, werd door de Surawijze [Nārada], o Allerhoogste Heer, in vertrouwen genomen en naar de waarheid van de ziel geleid. Hoe zou ik ooit kunnen afzien van de dienst verleend door Uw zuivere dienaar? (29) O Onbegrensde, door mijn leven te redden en mijn vader te doden, acht ik de woorden van Uw dienaar, de *ṛṣi,* bewaarheid. U bewees zich immers toen mijn vader, met kwaad in de zin, zijn zwaard ter hand nam en zei: 'Laat die heerser anders dan ik je maar eens redden, nu ik je hoofd eraf zal slaan.'

(30) '**D**it universum overal om ons heen vormt de Eenheid die U alleen bent. U bestaat afzonderlijk van dit universum, dat een begin, een midden en een eind kent, en dat U geschapen hebt middels de drie geaardheden van de natuur in vele variaties. Die oerkwaliteiten geven Uw uitwendig vermogen gestalte. Alles wat die verscheidenheid uitmaakt heeft zijn regeling aan U te danken, die er Zelf in bent binnengegaan [zie ook B.G. 9: 4]. (31) O Heer, U bent er als het gehele universum, dan wel als degene die er los van staat; U bent de oorzaak èn het gevolg. Het onderscheid tussen de materiële energie van Uw schepping en U als zijnde een ander Zelf, is een illusoire notie. De substantie van iets is gelijk aan die van de vorm waarin ze verschijnt; dat waaruit U bestaat is gelijk aan dat waar de manifestatie van de schepping, die wordt gehandhaafd en vernietigd, uit bestaat, net zoals het is met het zaad en de boom en met het subtiele element en

de aarde [zie 2.5: 26-29]. (32) Met het weer in U opnemen van dit universum in Uzelf, ervaart U, in de oceaan opgaand in Uzelf, de gelukzaligheid en lijkt U niets te doen. Maar als U in Uw bewustzijnsvereniging Uw ogen gesloten heeft, hebt U ook de slaap ingedronken. Zonder de materiële slaap te aanvaarden en afgekeerd van de geaardheden, verkeert U dan in de eenheid van de hoogste staat van bewustzijn [*turīya*, de vierde staat]. (33) Nadat U uit Uw sluimer op het bed van Ananta in de causale oceaan ontwaakte, verscheen de grote lotus van al de werelden uit Uw navel, zoals een bananenboom dat doet uit zijn zaad. Dat kosmische lichaam van U, dit universum aangedreven door de tijdfactor, vormt Uw manier van omgaan [in de vorm van de geaardheden en hun godheden] met de materiële kwestie [met *prakṛti*]. (34) Hij die van de kennis is [Brahmā] en die voortkwam uit die lotus, kon niemand anders ontwaren. Uwe Heerlijkheid had zich als het zaadje immers tot hem uitgebreid. Hij dook toen onder in het water voor een honderdtal halfgodenjaren, niet begrijpend hoe een zaadje eenmaal gekiemd, o mijn Heer, niet meer kan worden waargenomen [zie 3.8]. (35) Hij, enkel maar uit zichzelf geboren, was er zeer verbaasd over zich op die lotus aan te treffen. Na de nodige tijd door verschillende zware boetedoeningen te zijn gezuiverd, vond hij dan U, o Heer, die zich zeer subtiel, zoals de geur in de aarde, verspreidt ophoudt door heel het zinnelijk wezen. (36) Heer Brahmā bereikte aldus de bovenzinnelijke gelukzaligheid, want hij zag, in één oogopslag, de Allerhoogste Persoon, uitgerust met allerlei sieraden, wapens en tekenen, die Zijn volle vermogen aan hem openbaarde met duizenden gezichten, voeten, handen en dijen, neuzen, oren en ogen. (37) Met het in een incarnatie aannemen van het hoofd van een paard, doodde U twee zeer machtige demonen genaamd Madhu en Kaitabha, die de geaardheden traagheid en hartstocht vertegenwoordigden. U overhandigde aan Heer Brahmā vervolgens de *śruti* [de vier Veda's], om reden waarvan men Uw hoogst gewaardeerde gedaante [Hayagrīva geheten] eert als een belichaming van de zuivere goedheid [zie ook 5.18: 18 en B.G. 4: 7]. (38) U beschermt al de werelden aldus door, naar gelang de *yuga* in kwestie, te verschijnen in verschillende incarnaties als een menselijk wezen, een heilige, een god of een waterdier. Daarbij doodt U soms de lastpakken van de wereld ter verdediging van het dharma, o Allerhoogste Persoonlijkheid, maar omdat U in Kaliyuga verhuld [*channa*] optreedt wordt U, als men over U spreekt als één en dezelfde persoon, Triyuga genoemd [vanwege Uw herkenbaarheid in de drie andere *yuga's*, zie ook 11.5: 32]. (39) Een geest niet afgestemd op Uw bovenzinnelijke verhalen, is ver verwijderd van de Heer van Vaikuṇṭha vanwege de zonden waarmee hij sympatiseert en is onzuiver, oneerlijk en moeilijk te beheersen. Vol van verlangens en lusten is die geest, vanwege de daarmee samenhangende driften, van toppen en dalen, angsten en leed. Zeg me hoe ik, armzalig en gevallen met zo'n geest, Uw verheven bedoeling moet begrijpen. (40) De tong leidt me af in de ene richting, o Onfeilbare, en de geslachtsdelen trekken me, niet bevredigd, een andere kant op. Zo ook gaan de huid, de maag en het oor dan weer in die richting, terwijl de ogen uitkijken naar een andere. Aldus halen de ijverige, actieve zinnen gezamenlijk iemand naar beneden, net zoals bijvrouwen een huisvader naar beneden halen. (41) Omdat wij aldus met ons karma hierdoor in de

rivier de Vaitaraṇī zijn beland [voor de poort van de dood], lijden we helaas, de ene na de andere geboorte, van alles en nog wat etend, eronder dat we steeds banger zijn, er getuige van hoe het levende wezen, als de gevangene van zijn eigen lichaam en verstrikt in de omgang met andere lichamen, van vijandschap dan wel vriendschap is. O U, die ons vanaf de andere zijde van die rivier Uw genade wilt tonen, in deze wereld zijn wij momenteel niets meer dan een stel dwazen. (42) O Meester van Allen, wij, vriendelijke mensen, willen altijd graag in deze kwestie van dienst zijn. O Allerhoogste Heer, wat staat Uw grote mededogen in de weg om ervoor te zorgen dat wij, materialistische dwazen, worden gered van de oorzaak van het steeds maar weer op poten moeten zetten, moeten volhouden en weer de mist ingaan [met onze karmische ondernemingen], o Vriend van de Behoeftigen? (43) O Allerhoogste, omdat mijn geest opgaat in het bezingen en getuigen van Uw zoete oceaan van heerlijkheden, ben ik vrij van zorgen wat betreft de moeilijk over te steken Vaitaraṇī [die deze wereld is]. Ik maak me eerder zorgen over die dwazen die, verstoken van de bevrijding in het dragen van de last van hun zinsbelang, plannen maken ten gunste van vormen van schijnbaar geluk en schijnbare plichtsbetrachting [zie ook 6.17: 28]. (44) O Godheid, doorgaans trekken de heiligen, ambitieus uit op hun eigen verlossing, in stilte door afgelegen gebieden zonder bijzonder geïnteresseerd te zijn in een leven voor het heil van andere mensen. Maar ik wil, niet zoals zij dat doen, mijn medemensen die in ellende verkeren links laten liggen. Ik verlang de bevrijding niet voor mij alleen. Ik heb er geen vrede mee als ik andere mensen zie ronddolen, buiten deze toevlucht van U om. (45) Alles wat met gewoon huishoudelijk seksueel geluk te maken heeft, stelt niet meer voor dan het in je handen wrijven om van de jeuk af te komen. De miserabele persoon raakt met dit soort antijeukbevrediging van de seksuele behoeften niet verlost van zijn ongemak en onvrede en is in feite zo de dienaar van allerlei vormen van ongeluk. Pas als men dat soort [tijdelijk] imaginair geluk herkent en de jeuk weet te verdragen ['de noodzaak niet voorbij strevend', zie ook B.G. 7: 11 & 14] kan men intelligentie, stabiliteit en energie [*dhīra*] ontwikkelen [zie tevens Y.S. II: 38 & 40]. (46) Stilte, geloften, Vedische kennis, verzaking, studie, plichtmatigheid, uitleg van de geschriften, alleen wonen, mantrameditatie en verzonkenheid, horen bij het pad van bevrijding, maar vaak maken deze zaken [deze tien activiteiten om geëmancipeerd te raken] deel uit van een vorm van levensonderhoud gepraktiseerd door lieden die hun zinnen helemaal niet de baas zijn, mijn Heer. Aldus is het wat dit betreft de vraag of men niet te maken heeft met hypocrisie[: is er geen sprake van een schijnvertoning? Zie ook 6.1: 16]. (47) De twee vormen van Uw [bovenzinnelijke] oorzaak en [materiële] effect zoals uitgelegd in de Veda's, zijn als het zaadje en zijn spruit. Maar U, zonder een specifieke vorm, bent tevens niet één van deze twee vormen. Zij die zich verbinden in Uw Yoga [de bhakti-yoga toegewijden] hebben deze twee aspecten duidelijk voor ogen, zoals het hout en het vuur in het hout, en dit kan niet worden bereikt op welke andere manier ook. (48) U bent de lucht, het vuur, de aarde, de ether en het water, de zinsobjecten, de levenskracht, de zinnen, de geest, het bewustzijn en al de bijbehorende ondersteunende goddelijkheid. U bent dat alles, die unieke natuur van

de basiskwaliteiten alsook degene voorbij aan alles. O mijn Heer, wat er ook gemanifesteerd is of zich uitdrukt in de geest en in woorden, het is niemand anders dan U. (49) Noch al de basiskwaliteiten van de natuur, noch de over hen heersende goden; noch het geheel van de kosmische intelligentie, het valse ego, de stoffelijke en subtiele elementen, de zinnen en hun objecten, noch degenen die zo nadenkend zijn in de omgang met al de godsbewusten en de sterfelijke zielen die allen een begin en een einde kennen, o Heer verheerlijkt door al de heiligen, geen van hen allen is er werkelijk toe in staat dat wat allemaal het Uwe is te omvatten en daarom staken alle intelligente zielen op dit punt hun argument [en gaan ze vervolgens over tot Uw toegewijde dienst. Zie ook B.G. 2: 52].'

(50) '**D**aarom bied ik U, o Beste van de Aanbedenen, mijn eerbetuigingen en doe ik mijn gebeden in de eredienst, span ik me voor U in, herinner ik mij U, koester ik Uw lotusvoeten en luister ik altijd naar de verhalen over U. Hoe kan een persoon zonder U te vereren op al deze zes manieren, nu van bhakti zijn voor U, die het doel vormt voor de besten van de transcendentie [vergelijk 7.5: 23-24, zie voor verdere gebeden tot Heer Nṛsiṁha 5.18: 7-14]?'

(51) **Ś**rī Nārada zei: 'Tot zover heb ik de bovenzinnelijke kwaliteiten beschreven van de *bhakta* in zijn bhakti. De Heer verheven boven de geaardheden die behaagd was en Zijn woede onder controle had, richtte zich toen tot hem die zich aan Zijn voeten had overgegeven. (52) De Allerhoogste Heer zei: 'Prahlāda, Mijn lieve jongen, al het goede zij je toegewenst, Ik ben blij met jou, o beste van de Asura's. Je mag Me welke gunst vragen die je ook maar van Mij wenst, want Ik ben de vervulling van al de verlangens van een ieder. (53) Geniet een lang leven! Hij die Mij niet behaagt kan Mij moeilijk aanschouwen! Maar als iemand Mij gezien heeft, verdient hij het niet meer, zich over zijn toestand te moeten beklagen. (54) Om die reden o fortuinlijke, wensen stabiele, intelligente en energieke toegewijden, die zich weten te gedragen en het beste wensen [voor een ieder], het om Mij, de Meester van Alle Zegeningen, in ieder opzicht te behagen.'

(55) **Ś**rī Nārada zei: 'Maar ondanks dat hij verlokt werd tot wereldse zegeningen, wilde de beste van de Asura's niets van dat alles waar men zo naar verlangt, hij wilde alleen maar de Allerhoogste Heer [zie ook Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka, vers vier].'

*: De kwaliteiten van de brahmaan worden in de Sanat-sujāta als volgt beschreven:

jñānaṁ ca satyaṁ ca damaḥ śrutaṁ ca
hy amātsaryaṁ hrīs titikṣānasūyā
yajñaś ca dānaṁ ca dhṛtiḥ śamaś ca
mahā-vratā dvādaśa brāhmaṇasya

'Geestelijke kennis, waarheidsliefde, trouw aan de Schrift, niet afgunstig, verdraagzaam, van opoffering, liefdadig, gelijkgezind, en levend naar de grote gelofte [van *yama,* die naast het waarachtige reeds vermeld, de vier met zich meebrengt van het celibaat, de geweldloosheid, de vrijheid van bezitsdrang en het niet-stelen], zijn de twaalf kwaliteiten van de brahmaan.' Zie ook 5.5: 24 en B.G. 18: 42.

7.10 - Over Prahlāda, de Beste van de Verheven Toegewijden en de Val van Tripura

(1) **N**ārada Muni zei: 'Hoewel hij nog maar klein was beschouwde Prahlāda elke zegening die de bhakti-yoga met zich meebracht als een belemmering op het pad en met een glimlach maakte hij dat de Heer van de Zinnen duidelijk.

(2) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Brengt U me alstUblieft niet in de verleiding. Vanwege mijn Asurageboorte, ben ik, door al die zegeningen, gehecht aan materiële genoegens. Het was juist uit angst voor een dergelijke materiële betrokkenheid dat ik, verlangend naar bevrijding, mijn toevlucht tot U nam om volledig onthecht te raken. (3) O Heer, U stuurt Uw toegewijde dienaar de wereld van begeerte in om zijn karakter op de proef te stellen, want zinsverlangens, die er de oorzaak van zijn dat men hier ronddoolt, treft men aan in het hart van een ieder, o Meester. (4) O goeroe van de hele schepping, omdat U zo aardig bent voor Uw zielen, gaat het met U [als de Wensvervuller] niet anders. Ongeacht wie van U materieel voordeel verlangt [krijgt dat ook, maar] is [dan] niet Uw dienaar doch een koopman [zie ook B.G. 17: 20]. (5) Iemand die voor zichzelf materieel voor-

deel verwacht van zijn geestelijk leraar, is niet werkelijk een dienaar. Noch is die meester werkelijk dienstbaar die - voor zijn eigen aanzien - zijn dienaar materieel voordeel wil verschaffen [zie ook 10.88: 8-10]. (6) Er is wat mij betreft, in de volle overtuiging van mijn toewijding, geen sprake van enig verlangen en ook houdt U, als een ware meester, wat ons betreft er geen verdere motieven op na, zoals een koning die wel heeft in relatie tot zijn onderdaan. (7) En als U dan een van mijn verlangens in vervulling wil doen gaan, dan bidt ik om de zegen, o Heer van Alle Zegeningen, dat zich in mijn hart geen verlangen zal ontwikkelen naar welke vorm van materieel geluk ook [zie ook Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka vers vier]. (8) Zo gauw ze de kop opsteken worden [de functies van] de zinnen, geest, levensadem en het lichaam, de religie, het geduld, de intelligentie, verlegenheid, weelde, kracht, geheugen en waarachtigheid door hen verslagen. (9) Alleen als men al de verlangens opgeeft die men, in de omgang met zijn medemensen, aantreft in zijn hart, komt men in aanmerking voor een weelde gelijk aan die van U, o lotusogige Heer. (10) O Meester van alle Weelde, o Oorspronkelijke Persoonlijkheid, o Heer in de gedaante van Nṛsiṁha, o Allerhoogste, o Absolute Waarheid, o Grote Ziel en Ziel van alle zielen, laat me U mijn respectvolle eerbetuigingen brengen.'

(11) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Personen die, net als jij, Mij uitsluitend toegewijd zijn, verlangen niet naar zegeningen van Mij in deze wereld of in de volgende. Niettemin mag je, tot aan het einde van Manu's tijdperk, al de vormen van weelde genieten van de Daityaheerschappij in deze wereld [zie ook 2.3: 10]. (12) Wijdt je aan Mijn aangename verhalen, wees verzonken in Mij, die in je hart verblijft als de Ene aanwezig in alle levende wezens. Aanbidt, met het [in yoga] verenigen van je bewustzijn, de Heer die de genieter van alle offers is en geef je baatzuchtig handelen op. (13) Door met het genieten van je verdienste gelukkig te zijn, door middels vroom te handelen de zonde te verslaan, door met de voortsnellende tijd je lichaam op te geven en door het verspreiden van je bovenzinnelijke reputatie bezongen in zelfs de werelden van de goden, zal je, bevrijd van alle gebondenheid, naar Mij terugkeren (14) Een ieder die deze gebeden opzegt die jij aan Mij opdroeg, een ieder die zich zowel Mij als jou herinnert, zal na verloop van tijd bevrijd raken van de gebondenheid aan zijn karma [zie B.G. 4: 9, 6: 7, 9: 27-28, 12: 3-4 en zie ook 11.14: 21].'

(15-17) **Ś**rī Prahlāda zei: 'Ik bidt voor de volgende zegen van U, o Heer der Zegeningen, o Allerhoogste Heer. Mijn vader, niet bekend met Uw kracht en superioriteit, had door een hart vergiftigd door woede een verkeerd idee van U, o meester en goeroe van al de werelden. Hij hield U voor de moordenaar van Zijn broer en had U vervloekt. Zodoende was hij van de grootste zonde jegens mij, Uw toegewijde. Moge mijn vader gezuiverd worden van die allergrootste en hoogst moeilijk te overwinnen zonde, ook al raakte hij in feite direct gezuiverd toen U Uw blik op hem wierp, o Vader zo vol van genade voor de materialisten.'

(18) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Met de zuivering van je vader zijn er eenentwintig van je voorvaderen gezuiverd, o zondeloze. Omdat jij, o deugdzame jongen, uit hem je geboorte nam in deze dynastie, ben je in feite de zuiveraar van de dynastie. (19) Waar en wanneer Mijn toegewijden er ook zijn die, vol van vrede en evenwichtig, met de beste kwaliteiten, een ieder even genadig zijn, zullen allen daar aanwezig gezuiverd raken, zelfs al betreft het de slechtste samenleving. (20) Nimmer zullen zij, in welk opzicht dan ook, welk hoger of lager levend wezen ook kwaad doen, o Koning van de Daitya's, omdat zij, in hun liefde voor Mij, al hun materiële ambities hebben opgegeven. (21) Degenen die in deze wereld in jouw voetspoor treden worden Mijn zuivere toegewijden. Van al Mijn toegewijden vorm jij het beste voorbeeld [zie ook 6.3: 20-21]. (22) Mijn kind, je moet nu de begrafenisriten uitvoeren voor je vader, die door Mijn aanraking in alle opzichten werd gezuiverd en dus zal opstijgen naar de werelden van de goede mensen. (23) Aanvaard je vaders troon, Mijn beste, fixeer je geest op Mij en doe je plicht voor Mijn bovenzinnelijke zaak zoals voorgeschreven door de Vedische traditie.'

(24) **Ś**rī Nārada zei: 'Zoals hem was opgedragen door de Allerhoogste Heer, verrichtte Prahlāda al de plechtigheden in verband met de dood van zijn vader, o Koning [Yudhiṣṭhira] en werd hij door de brahmanen gekroond. (25) Brahmā, die had gezien wat er was gebeurd, bracht toen in de aanwezigheid van al de andere goden op Hem gericht, met een gezicht dat straalde omdat de Heer was tevreden gesteld, in bovenzinnelijke termen de zuiverste gebeden voor Heer Nṛsiṁha. (26) Śrī Brahmā zei: 'O God der goden, o eigenaar van het ganse universum, o liefde van de ganse schepping, o eerste onder de levende zielen, dankzij Uw besluit [de toegewijden te beschermen] werd de hoogst zondige Asura gedood die voor iedereen zo'n last vormde. (27) Ik had hem de zeldzame gunst verleend dat hij niet zou worden gedood door enig schepsel in mijn schepping noch door enige vorm van verzaking, mystieke macht of fysiek vermogen. Aldus zeer trots geworden overtrad hij alle bepalingen. (28) Gelukkig werd zijn zoon, die op jonge leeftijd al een grote heilige en verheven toegewijde was, bevrijd uit de greep van de dood en geniet hij, naar Uw wens, nu Uw bescherming. (29) Voor hen, die geplaatst voor een vijand mediteren op deze fysieke aanwezigheid van U, de Superziel, o alomtegenwoordige, almachtige Heer, bent U de beschermer tegen alle soorten van angst, zelfs tegen de angst voor de dood.'

(30) **D**e Allerhoogste Heer gaf ten antwoord: 'Verleen geen gunsten aan demonen zoals u deed, die uw geboorte nam uit de lotus. Het zegenen van mensen met een kwade, genadeloze inborst is als het geven van melk aan slangen.'

(31) **Ś**rī Nārada zei: 'Dit, o Koning, is wat de Allerhoogste Heer zei, en nadat Hari was aanbeden door de leraar van alle leraren, verdween Hij die niet door gewone levende wezens kan worden waargenomen uit het zicht. (32) Prah-

lāda bracht daarop met gebogen hoofd zijn eerbetuigingen met gebeden voor Heer Brahmā, Heer Śiva, de stamvaders en de [overige] halfgoden, die allen deel uitmaken van de Allerhoogste Heer. (33) Vervolgens stelden Heer Brahmā, Śukrācārya en andere wijzen hem aan als de heerser over al de Daitya's en Dānava's. (34) O Koning, nadat Brahmā en de anderen naar behoren waren geëerd, feliciteerden al de godsbewusten hem, wensten ze hem het beste toe en keerde iedereen terug naar zijn verblijfplaats. (35) De twee metgezellen [de poortwachters] van Viṣṇu, die de zonen waren geworden van Diti en als Zijn vijanden optraden, werden aldus gedood door Hem die Zich ophoudt in de kern van het hart [zie 7.1: 36-39]. (36) Vervloekt door de brahmanen, werden de twee opnieuw geboren als de demonen Kumbhakarṇa en de tienkoppige Rāvaṇa en nogmaals [door Hem] gedood, dankzij de speciale vermogens van Heer Rāmacandra. (37) Dood liggend op het slagveld met hun harten doorboord door de pijlen van Rāma, gaven ze hun lichamen op met hun geesten gefixeerd op Hem, precies zoals ze dat hadden gedaan in hun voorgaande leven. (38) De twee die opnieuw verschenen in deze wereld met hun geboorte als Śiśupāla en Dantavakra, waren op dezelfde manier met de Heer verbonden in vijandschap en gingen [voor de laatste keer] op in Hem in uw aanwezigheid. (39) Al de koningen die vijandschap koesterden jegens Kṛṣṇa werden, toen ze stierven en Zijn Zelf bereikten, bevrijdt van de schuldenlast uit hun voorgaande leven, net als larven die een lichaam krijgen identiek aan dat van de dar die ze bewaakte. (40) Net zoals men met het verrichten van toegewijde dienst terugkeert naar de Allerhoogste Persoonlijkheid, keerden koningen als Śiśupāla terug naar hun oorsprong en bereikten ze dezelfde verheven aard van de Heer door zich op Hem te bezinnen [in hun vijandschap, zie ook B.G. 4: 9]. (41) Dit alles beschreef ik u in antwoord op uw vraag hoe de zoon van Damaghoṣa [Śiśupāla] en ook anderen, zelfs haatdragend, dezelfde heilzame positie konden bereiken [zie 7.1: 34-35]. (42) In deze vertelling over de Superziel en de Godheid van alle brahmanen, Kṛṣṇa, verhaalde ik over Zijn zuiverende incarnaties waarin Hij onder meer een einde maakte aan de Daitya's. (43-44) Deze geschiedenis gaat over de aard van de toewijding, geestelijke kennis en verzaking van die hoogst verheven toegewijde Prahlāda. Probeer ieder van deze verhalen te doorgronden en ontdek zo wat eigen is aan de Heer, de Meester van het behoud, de schepping en de vernietiging, wat Zijn kwaliteiten en handelingen zijn, Zijn [in erfopvolging] doorgegeven wijsheid en hoe Hij, met de tijdfactor, een einde maakt aan alle hogere en lagere levende wezens en hun culturen, hoe groots ze ook zijn. (45) Aan de hand van deze vertelling, waarin de bovenzinnelijkheid volmaakt en volledig wordt beschreven, kan men de Fortuinlijke leren kennen en wat het *bhāgavata dharma* [zie 7.6: 28], de weg van de toegewijden, inhoudt. (46) Een ieder die na het horen van deze stichtelijke vertelling over de Superieure Macht van Viṣṇu, haar met geloof herhaalt of bezingt, zal worden verlost van het verstrikt zijn in baatzuchtige handelingen. (47) Hij die aandachtig leest en luistert naar dit verhaal over de handelingen van die allerbeste van de waarachtigen, deze Daityazoon en hoe de Oorspronkelijke Persoonlijkheid in de rol van koning leeuw de koning van de demonen doodde die zo sterk was als een

olifant, zal de geestelijke wereld bereiken waar men niets meer te vrezen heeft. (48) O, hoe goed hebben jullie Pāṇḍava's het in jullie mensenwereld getroffen, want de Allerhoogste van de Absolute Waarheid, Hij waar de grote heiligen die alle plaatsen zuiveren steeds naar op zoek zijn, houdt Zich op bij jullie thuis in een menselijke gedaante. (49) Hij is het Brahman van de Absolute Waarheid waar de groten naar op zoek zijn. Hij die in feite uw neef is [de zoon van uw oom aan moeders zijde], Hij uw meest geliefde weldoener, is de eenheid van het bovenzinnelijk geluk en de bron van al het leven. Hij die er tevens voor u is als de goeroe die van instructie is wat betreft het principe, is de Ene die men kan aanbidden als het geheel van [het lichaam - de wereld - en] de ziel. (50) Heer Śiva, Heer Brahmā en anderen konden zelfs niet door te mediteren Hem direct voor zich zien of een beschrijving geven van Zijn werkelijke gedaante. Moge Hij, deze grote meester van alle toegewijden, behaagd zijn met de stilte die wij in acht nemen, met onze devotie, onze kalmte en ons eerbetoon. (51) O Koning, diezelfde Allerhoogste Heer herstelde lang geleden de reputatie van de halfgod Śiva, die bedorven was door een demon genaamd Maya Dānava die, zeer bedreven op technisch gebied, een ongekende macht genoot.'

(52) **D**e Koning [Yudhiṣṭhira] zei: 'Kan u ons alstublieft vertellen om welke reden en op welke manier Heer Śiva, hij die het hele universum beheerst, werd overtroffen door Maya Dānava en hoe hij, met de hulp van Kṛṣṇa, weer zijn reputatie herstelde?'

(53) **N**ārada zei: 'Nadat de Asura's door de godsbewusten met Zijn ondersteuning waren verslagen in de strijd, zochten ze gezamenlijk hun toevlucht bij de grootste en beste van hen allen, Maya Dānava. (54-55) De demon bouwde drie grote, machtige steden van goud, zilver en ijzer. Ze bezaten het ongewone vermogen in formatie [zwevend] van plaats te kunnen veranderen en waren daardoor moeilijk te ontdekken. Aldus aan het zicht onttrokken, o heerser over de mensen, begonnen de Asura's, indachtig hun vroegere vijandschap met de drie werelden en hun leiders, de orde in de wereld te verstoren. (56) Daarop benaderden de leiders van al de werelden Heer Śiva, vielen hem ten voeten en zeiden: 'Red ons alstublieft, wij die uw volgelingen zijn, o Godheid, want we werden verwoest door de *tripura*[drie-steden]mensen.' (57) Om hen zijn genade te tonen zei de Almachtige Heer tot de Sura's: 'Vrees niet' en legde een pijl op zijn boog om zijn wapen op de steden los te laten. (58) Nadat zijn pijlen waren afgevuurd straalden die met een krans van licht zo helder als de zon, waardoor de steden niet langer te zien waren. (59) Door hen aangevallen vielen al de bewoners van de steden levenloos op de grond. De grote yogi Maya Dānava dompelde ze toen de een na de ander in een bron vol [levengevende] nectar [genaamd *Mṛta-sanjīvayitari*]. (60) In aanraking met die goddelijke nectar ontwaakten ze uit de dood en herrezen ze zo sterk als bliksemstralen die fel oplichtend de hemel doorklieven. (61) Toen Hij zag hoe teleurgesteld en ongelukkig [Śiva,] het Toonbeeld van de Heer op dat moment was, overwoog de Almachtige Heer Viṣṇu welke maatregelen moesten worden genomen. (62)

Heer Viṣṇu nam toen persoonlijk de gedaante van een koe aan, terwijl Heer Brahmā de gedaante van een kalf aannam, en samen gingen ze op klaarlichte dag Tripura binnen om al de nectar van de bron op te drinken. (63) Hoewel de Asura's het in de gaten hadden, konden ze door hun verbijstering hen er niet van weerhouden. De grote yogi Maya, op de hoogte van wat er gebeurde, dacht dat het een goddelijke voorbeschikking betrof en richtte zich toen tot degenen die de bron bewaakten. Eerst zo in hun nopjes met hun illusie [dat ze het gewonnen zouden hebben] waren ze nu hevig ontsteld. (64) 'Geen halfgod, demon, menselijk wezen of wie dan ook, kan terugdraaien wat voor iemand zelf, voor iemand anders of voor iedereen door het lot is beschikt in deze wereld.' (65-66) Daarna rustte Hij [Heer Viṣṇu] Heer Śiva uit met al het noodzakelijke, zoals een strijdwagen en wagenmenner, een vlag, paarden en olifanten, een boog met een schild en pijlen en dergelijke; allemaal zaken die hun kracht ontleenden aan de vermogens van Zijn persoonlijke dharma, geestelijke kennis, onthechting, weelde, boete, cultuur, handelingen en zo meer. Śiva, gezeten op zijn wagen, legde toen een pijl aan op zijn boog. (67) O Heerser over de Mensen, met de pijlen aangelegd op zijn boog zette Śiva aldus, als de Heer en Meester, toen de zon op zijn hoogste punt stond, de zo moeilijk te treffen steden in lichterlaaie. (68) Vanaf hun strijdwagens in de hemel lieten, ondersteund door talloze pauken, de goden en de heiligen, de voorvaderen, de volmaakten en de grote zielen een luid 'Jaya, Jaya' weerklinken, terwijl ze een regen van bloemen lieten neerdalen op zijn hoofd en ze in grote vreugde zongen en dansten met de schoonheden van de hemel. (69) O Koning, nadat de machtige Heer Śiva, die Tripura in de as had gelegd, aldus was verheerlijkt door Heer Brahmā en de anderen, keerde hij terug naar zijn verblijf. (70) Wat kan ik U nog meer vertellen over de Heer, de leraar van het universum, die met Zijn bovenzinnelijk vermogen in de wereld van de mensen verschijnt, de wereld waar Hij, als een gewoon menselijk wezen, heldendaden verricht waarover de wijzen en heiligen verslag doen in verhalen die al de werelden zuiveren?'

7.11 - De Volmaakte Samenleving: Over de Vier Sociale Klassen en de Vrouw

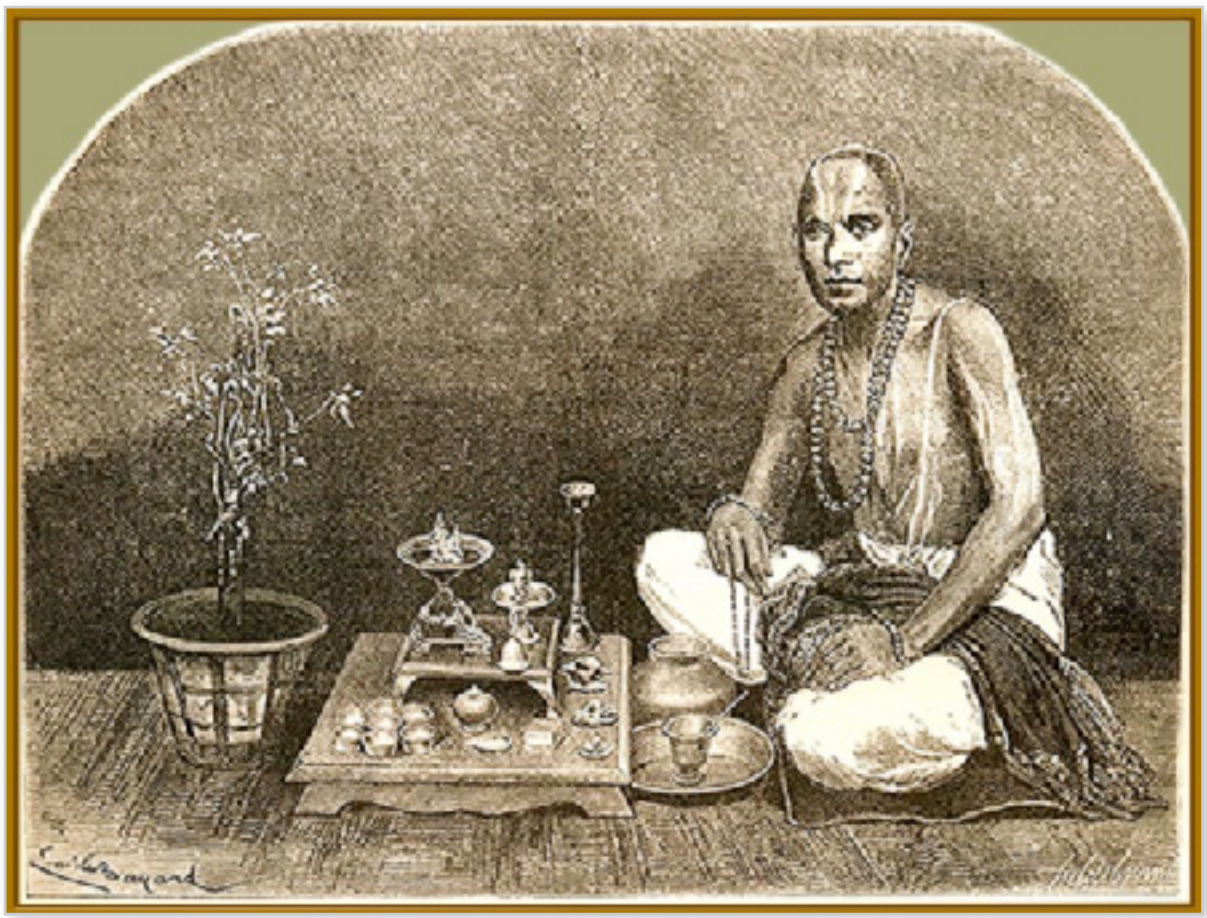

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen hij naar het verhaal had geluisterd over hem, [Prahlāda,] de grootste van alle toegewijden, over hem, de meester van de Daitya's zo trouw aan de Heer die de hele wereld in één stap omvat [Urukrama], hij die wordt besproken in de bijeenkomsten van de heiligen, stelde Yudhiṣṭhira, zeer verheugd, opnieuw vragen aan de zoon van Brahmā [Nārada]. (2) Śrī Yudhiṣṭhira zei: 'O grote Heer, ik zou graag vernemen over de *sanātana dharma* handelingen [de eeuwige, algemene plichten] van onze menselijke samenleving die horen bij de orde van de statusoriëntaties [*varṇāśrama*] waarmee de gewone man een beter leven vindt. (3) U, mijn Heer, bent rechtstreeks de zoon van onze oorspronkelijke vader, de allerhoogste persoon in dit universum [Brahmā]. Van al zijn zonen beschouwt men u als de beste in de verzaking, de yoga en de meditatie. (4) Onder hen die Nārāyaṇa toegewijd zijn bent u de wijze die weet heeft van het meest vertrouwelijke en verheven aspect van het dharma; niemand van de toegewijden is zo genadevol, verheven en vreedzaam als u.'

(5) **Ś**rī Nārada zei: 'Ik breng de Allerhoogste Ongeboren Heer, die in het hele universum het dharma verdedigt, mijn eerbetuigingen. Ik zal uitweiden over het *sanātana dharma* zoals ik erover vernam uit de mond van Nārāyaṇa. (6) Hij die, verwekt door Dharma Mahārāja in de schoot van Dakṣa's dochter [Mūrti], [als Nārāyaṇa] nederdaalde samen met een deel van Zichzelf [Nara],

volbrengt [tot op de dag van vandaag] voor het heil van alle mensen verzakingen in Badarikāśrama [de plaats van meditatie in de Himalaya's]. (7) O Koning, de geest, het lichaam en de ziel vinden hun volle bevrediging in Bhagavān, de Allerhoogste Heer, die de essentie vormt van alle Vedische kennis, de wortel van alle dharma is en de heugenis van hen die bekend zijn met dat [wat men de wetenschap van de toegewijde dienst noemt]. (8-12) Waarheidsliefde, mededogen, verzaking en reinheid [met de *vidhi*]; tolerantie, onderscheidingsvermogen, kalmte en zelfbeheersing, geweldloosheid, celibaat, vrijgevigheid en studie van de geschriften, oprechtheid, tevredenheid en dienst aan de heiligen [met *yama* en *niyama*]; het geleidelijk aan breken met het niet-noodzakelijke, het ernst betrachten met het vermijden van loze praat, zelfonderzoek, het delen van voedsel en drinken met alle levende wezens en het iedereen bovenal beschouwen als deel uitmakend van God, o Pāṇḍava; met te luisteren en te zingen zowel als met het zich heugen van Hem die de toevlucht van al de groten is, bijwonen, vereren en gunstig stemmen, een dienaar zijn, een vriend te zijn en een overgegeven ziel zijn [in *bhāgavata dharma*]; het bezitten van al de dertig eigenschappen zoals vermeld is het opperste van het dharma dat de Heer, de Ziel van Allen, behaagt, o Koning [vergelijk B.G. 12: 13-20]. (13) Zij die, op basis van langdurige herbezinning [of formeel middels het ondergaan van de z.g. zestien *saṁskāra's*] door [de geestelijke] instructies worden geleid [van de ongeboren Heer Brahmā en zijn leraren], worden tweemaal geborenen genoemd [*dvija's*] die, rein door hun geboorte en handelingen [op basis van hun opvoeding in normaal gesproken de drie hogere klassen en geïnitieerd met het toekennen van de heilige draad], van aanbidding zijn, kennis hebben van de geschriften en doen aan liefdadigheid. Van hen wordt verwacht dat ze zich gedragen overeenkomstig de status van hun [aan de leeftijd gerelateerde] geestelijke afdelingen [of *āśrama's* *]. (14) Voor de brahmanen zijn er de zes [plichten] van het bestuderen van de geschriften en dergelijke [te studeren, te vereren, het leiden van offerplechtigheden en het geven en ontvangen van liefdadigheid] en voor de rest [de overige beroepsgroepen] bestaan er diezelfde zes, minus de plicht van het aanvaarden van liefdadigheid. De middelen van bestaan van de bestuurders [de *kṣatriya's*], die de mensen onderhouden, komen uit het heffen van belastingen en dergelijke [invoerrechten, boetes] bij personen die niet behoren tot degenen die van binnenuit gemotiveerd zijn [de brahmanen]. (15) De *vaiśya's* [kooplieden] behoren zich bezig te houden met hun beroepsactiviteiten [van landbouw en handel drijven] en moeten zich houden aan wat de brahmanen onderrichten, terwijl de *śūdra's* [de arbeiders] voor hun levensonderhoud de drie soorten tweemaal geborenen boven hen als hun baas van dienst moeten zijn [zie ook B.G. 18: 41-44]. (16) Er bestaan [naast de drie methoden van lesgeven, offerplechtigheden leiden en liefdadigheid aannemen] vier verschillende soorten van bestaansonderhoud voor hen die van binnenuit gemotiveerd zijn: leven van wat men verwerft zonder te vragen [*śālīna*], van wat men krijgt door erom te vragen [*yāyāvara*], van wat er achterbleef in de velden [*śila*] en van dat wat er in de winkels en markten door anderen werd afgewezen [*uñchana*]. De laatstge-

noemde soorten zijn beter dan de eerstgenoemde. (17) Als de noodzaak daarvoor niet bestaat, moeten de lagere klassen niet in hun onderhoud [willen] voorzien zoals de hogere klassen dat doen, maar in tijden van nood mag iedereen, met uitzondering van de besturende klasse, overgaan tot het levensonderhoud van iedere andere klasse. (18-20) *Ṛta* [eerlijk of moedig] noemt men leven van wat er overbleef, *amṛta* [duurzaam of nectar] heet het leven van wat werd verkregen zonder erom te vragen, van *mṛta* [eindig bezig zijn] is sprake als men vraagt om wat men nodig heeft, terwijl het *pramṛta* [of cultiveren] wordt genoemd als men eet van zijn eigen grond. Het heet *satyānṛta* [tegelijk waar en onwaar] als men handel drijft, maar als brahmanen en *kṣatriya's* die thuis zijn in de Veda in posities ondergeschikt aan de lagere klassen moeten dienen is er sprake van *śva-vṛttih* [of honds bezig zijn], een manier van doen waar men van moet afzien omdat de wijzen staan voor al de Vedische kennis en de leiders van de staat al de goden belichamen. Met *ṛta* of *amṛta* kan men leven en zelfs met *mṛta,* met *pramṛta* of met *satyānṛta*, maar men kan zich nooit verzoenen met een honds bestaan [zie ook B.G. 4: 13]. (21) De brahmaan staat bekend om zijn beheersing van de geest en de zinnen, zijn boetvaardigheid, reinheid, voldoening, vergevingsgezindheid, zijn rechtdoorzee mentaliteit, geestelijke kennis en mededogen, de perfectie van zijn dienst aan de Heer, het Ware Zelf, en zijn waarheidsliefde. (22) Een *kṣatriya* onderscheidt zich door zijn vaardigheid in het vechten, zijn heldhaftigheid en door zijn vastberadenheid, krachtdadigheid, liefdadigheid, ingetogenheid, vergevingsgezindheid, trouw aan het brahmaanse gezag, welgezindheid en liefde voor de waarheid. (23) Een *vaiśya* kenmerkt zich door zijn toegewijde dienst aan de godsbewusten, de goeroe en de Onfeilbare, het praktiseren van de drie deugden [van dharma*, artha* en *kāma*], zijn vroomheid en zijn niet aflatende inzet en deskundigheid. (24) De *śūdra* staat bekend om zijn gehoorzaamheid, reinheid, dienst aan de baas die hem onderhoudt, ondubbelzinnigheid, offerbereidheid zonder verdere gebeden, waarheidsliefde, zijn beschermen van de koeien en de brahmanen en om de deugd niet te stelen [zie ook B.G. 18: 41-44].

(25) **E**en vrouw met een heilig respect voor haar echtgenoot zal zich kenmerken door hem steeds te volgen in zijn geloften, door haar bereidwilligheid hem van dienst te zijn, door het haar echtgenoot naar de zin te maken en door welwillend te zijn jegens zijn vrienden en verwanten [zie ook B.G. 1: 40]. (26-27) Door met schoonmaken, aandweilen en inrichten haar huishouding te bestieren en persoonlijk aantrekkelijk gekleed te gaan in altijd schone kleren, behoort een vrouw kuis en bescheiden te beantwoorden aan de grote en kleine verlangens van haar echtgenoot, haar zinnen en spraak onder controle te hebben, waarheidslievend en liefdevol te zijn en op gezette tijden blijk te geven van haar achting voor haar echtgenoot. (28) Met tevredenheid, vrij van begeerte, bedreven, goed op de hoogte van het dharma, aangenaam, de waarheid sprekend, aandachtig, zuiver en hartelijk, behoort ze de echtgenoot te eren zolang hij niet ten val is gekomen [door zich schuldig te maken aan moord, verslaving, diefstal, overspel of medeplichtigheid aan een misdaad]. (29) Als een

vrouw op haar echtgenoot mediteert als zijnde de Hoogste Persoonlijkheid is ze van dezelfde dienstverlening als de Godin van het Geluk; met haar toewijding denkend aan Hari geniet ze met haar echtgenoot Zijn hemelverblijf [Vaikuṇṭha], net als Lakṣmī. (30) Het levensonderhoud van hen die voortkwamen uit een gemengd huwelijk [van twee verschillende klassen, *pratilomaja* met een lagere man en *anulomaja* met een hogere man] en die als lager worden beschouwd [*antyaja*] of gemarginaliseerd zijn [*antevasāyī*], moet niet uit stelen of [anderszins] zondigen bestaan, maar overeenkomen met de respectievelijke familietradities.

(31) **O** Koning, als iemands beroepsmatige bezigheid [zijn dharma] overeenstemt met zijn maatschappelijke positie, wordt dat door de zieners van de Vedische kennis in ieder tijdperk [*yuga*] herkend als zijnde gunstig voor zowel iemands huidige leven als zijn volgende bestaan [zie ook B.G. 3: 25]. (32) Als men zich voor zijn levensonderhoud houdt aan de activiteiten horend bij zijn beroepsuitoefening, kan men, met het geleidelijk een einde maken aan het karma dat voortkwam uit de eigen aard, de [*nirguṇa*] staat bereiken die verheven is boven de [wisselwerking van de] natuurlijke basiskwaliteiten [zie ook B.G. 3: 35]. (33-34) [Maar...] een akker die keer op keer bebouwd wordt kan, uitgeput geraakt, braak komen te liggen en niet langer geschikt zijn voor oogsten zodat gezaaid zaad verloren gaat. Op dezelfde manier kan een geest, vol van lustige verlangens, keer op keer genieten van dat waar de verlangens naar uitgaan [maar op een zeker punt niet meer in staat zijn nog langer te genieten en aldus] onthecht raken, o Koning. Denk maar aan kleine druppeltjes geklaarde boter die verloren kunnen gaan in een [offer]vuur [maar allemaal tegelijk uitgegoten het vuur kunnen doven]. (35) [En dus,] mocht men dan constateren dat iemand zich gedraagt overeenkomstig de hiervoor besproken kenmerken van een andere klasse dan de zijne, dan moet die persoon ook dienovereenkomstig worden gerespecteerd [met andere woorden, wie zich bijvoorbeeld gedraagt als een brahmaan moet worden behandeld als een brahmaan].'

*: Dit betreft de *āśrama's* of burgerlijke statusgroepen met betrekking tot iemands leeftijd van het zijn van een celibataire student - een *brahmacarya*, een gehuwd iemand - een *gṛhasta*, iemand van middelbare leeftijd die zich heeft teruggetrokken - een *vānaprastha,* of iemand van de wereldverzakende orde - een *sannyāsī*, normaal gesproken een senior.

7.12 - De Vier Āśrama's en Hoe het Lichaam te Verlaten

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Een celibataire student [*brahmacārī*] behoort, [enkel] voor het heil van zijn leraar levend bij de goeroe in zijn school, zich als een dienaar onderworpen te gedragen en standvastig te zijn in zijn vriendschap voor zijn meester. (2) 's Avonds zowel als 's morgens behoort hij de goeroe, het [offer]vuur, de zon en de Beste van de Verlichting [Heer Viṣṇu] te vereren, opgaand in het stilletjes mompelen van zijn gebed [de Gāyatrī] tijdens die keerpunten. (3) Er door de geestelijk leraar toe opgeroepen, moet hij, ordentelijk beginnend en ook weer zo eindigend, met zijn hoofd zijn eerbetuigingen brengen aan de lotusvoeten en de mantra's bestuderen. (4) Met een strooien touw om zijn middel, kleren van hertenvel en samengeklit haar, moet hij *kuśa*gras verzamelen [om op te zitten] en een staf, een waterpot en een heilige draad bij zich hebben. (5) In de ochtend en de avond behoort hij eropuit te gaan om aalmoezen in te zamelen en alles wat hij bijeen heeft gebracht de goeroe aan te bieden. Hij moet eten als hem dat wordt toegestaan of anders incidenteel vas-

ten. (6) Hij moet zich beleefd gedragen, enkel het noodzakelijke eten, ijverig zijn, trouw blijven [en geloof hechten aan de woorden van de goeroe], zijn zinnen onder controle hebben en slechts voor zover dat nodig is omgang hebben met vrouwen en met mannen die zich door vrouwen laten bepalen [vergelijk 3.3: 5]. (7) Iedereen die niet een huishouder is [een *gṛhasta*] en de grote gelofte [van het celibaat] acht [*yama* zie Pat. II: 30], moet er van afzien vrouwen aan te spreken, omdat de prikkelende zinnen [makkelijk] de geest van een verzaakte ziel op hol doen slaan. (8) Het haar borstelen, het lichaam masseren, baden en inwrijven met olie en dergelijke, is iets wat een jonge student nimmer van de vrouw van de goeroe mag accepteren als ze jong is [zie ook 1.11: 29]. (9) Het andere geslacht is als vuur voor de pot met boter die een man is; als hij alleen woont moet hij enkel omgang hebben met vrouwen - zelfs met zijn eigen dochter - voor zover dat goed doet [goed geregeld is, nuttig is]. (10) Zolang men zich niet bewust is van deze [seksuele] dualiteit en dat men iets kan ondernemen om deze overweging de baas te zijn [van aldus geïdentificeerd zijn], kan men niet zeker zijn van zelfverwerkelijking [zie ook B.G. 5: 18]. (11) De zoeven [in vers 6] beschreven aanwijzingen van de goeroe voor een huishouder gelden evenzogoed voor een verzaakt iemand, zij het dat de huishouder gedurende een bepaalde periode seksuele omgang kan hebben [zie ook B.G. 7: 11]. (12) Zij die de gelofte van het celibaat hebben afgelegd moeten er mee ophouden hun ogen op te maken, het hoofd en het lichaam te masseren, het beeld van de vrouw te koesteren, vlees te eten, zich te bedwelmen, bloemenkransen te dragen, geuren of geparfumeerde smeersels te gebruiken en zich te sieren met juwelen. (13-14) Op deze manier levend onder het toezicht van een goeroe komen zij die met een nieuw leven zijn begonnen [een *dvija* zijn] al studerend, voor zover dat volgens hun talent mogelijk is, tot het juiste begrip van de Veda's, hun *śastrische* supplementen en hun aanhangende *upaniṣadische* filosofieën. Naar zijn wens geven ze de geestelijk leraar een vergoeding en verlaten hem dan met zijn toestemming om een huishoudelijk leven te gaan leiden [als een *gṛhasta*] dan wel het bos in te trekken [als een *vānaprastha* ofwel te leven in een teruggetrokken positie in de samenleving] of anders alles te verzaken en/of daar te blijven leven [om een *sannyāsī* te worden zoals hij]. (15) Adhokṣaja bevindt zich in het vuur, in de goeroe, in jezelf en in iedere andere bestaansvorm. Hij voorbij aan Alles moet men beschouwen als enerzijds de levende wezens te zijn binnen gegaan samen met alles wat bij Hem hoort, terwijl Hij anderzijds ook niet [daarvoor reeds bestaand] in hen is binnen gegaan [*pravistaḥ/apravistaḥ* vergelijk B.G. 9: 4]. (16) Als men op deze manier [devotioneel ingesteld] leeft als een celibataire student, als een huishouder, als een teruggetrokken ziel of in verzaking van de wereld, raakt men bekend met de wijsheid [van het *sanātana dharma*] en bereikt men de bovenzinnelijkheid van de Geest van het Absolute.

(17) **L**aat me u nu uitleggen wat de regels en regelingen zijn voor het leiden van een teruggetrokken leven [of hoe je een *vānaprastha* moet zijn] zoals die door de zieners worden goedgekeurd en met achting waarvoor een heilig

iemand zonder moeite vordert tot de wereld van de wijzen [Maharloka]. (18) Hij behoort geen granen te eten van gecultiveerde gronden noch dat wat niet rijp is van niet in cultuur gebrachte velden en hij moet ook geen granen of rijpe en rauwe zaken eten die werden gekookt. Volgens de voorschriften moet de *vānaprastha* dat eten wat op een natuurlijke manier door de zon gerijpt is. (19) Van de natuurlijk gegroeide granen en vruchten die het bos verschaft, behoort hij koeken te bereiden die kunnen worden geofferd, en als hij weer nieuwe vruchten en granen vindt, moet hij de oude voorraad opgeven. (20) Sneeuw, wind, vuur, regen en zonneschijn verdragend, dient hij slechts de beschutting van een grashut of een grot te zoeken om een [offer]vuur brandend te houden. (21) [Ook moet hij zich niet bekommeren om] het haar op zijn hoofd samengeklit in lokken, het haar op zijn lichaam, zijn nagels, zijn baardgroei en het vuil op zijn lichaam. Hij moet een waterpot hebben alsook een hertenvel, een staf, boomschors [om zich mee te bedekken] en benodigdheden voor het vuur. (22) Voor de duur van ofwel twaalf jaar, acht jaren of vier jaren dan wel twee jaar of ook slechts één jaar, moet hij in het bos verblijven, als een heilige, bedachtzame man, zodanig dat zijn verstand niet op drift raakt vanwege [al te streng doorgevoerde] verzakingen. (23) Als hij, te ziek dan wel te oud, zijn plichten niet meer kan naleven om te vorderen in de kennis en zijn geestelijk leven, moet hij er van afzien nog langer voedsel tot zich te nemen. (24) Het vuurelement binnenin zichzelf plaatsend moet hij het valse zelf opgeven, van geïdentificeerd zijn met het lichaam, en zo goed als mogelijk volledig opgaan in het geheel van de elementen waar hij uit is samengesteld. (25) [Teneinde zijn functies terug te voeren] op hun oorzaken laat hij zijn lichaamsopeningen opgaan in de ether, de verschillende vormen van zijn vitale adem in de lucht, zijn lichaamswarmte in het vuur, zijn bloed, slijm en urine in het water en de rest [van zijn harde weefsels] laat hij opgaan in de aarde [vergelijk met 1.15: 41-42 en 3.6: 12]. (26-28) De spraak en het orgaan ervoor behoren de God van het Vuur toe, de handen en hun handigheid horen bij Indra, de benen en hun vermogen zich voort te bewegen vinden in Viṣṇu hun oorsprong en de geslachtsdelen met hun seksuele verlangen behoren de Prajāpati toe. Het rectum en de ontlastingsactiviteiten zijn van Mṛtyu [de Dood] en ook behoort de gehoorzin in samenhang met de geluiden worden thuisgebracht bij de [godheden van de] windrichtingen. De tastzin en het orgaan ervoor moeten aan de windgod [Vāyu] worden toegekend. Het gezichtsvermogen met haar voorwerpen, o Koning, moet men de zon toewijzen, de tong en haar heerser zijn van het water, terwijl de reuk en de geuren aan de aarde moeten worden toegekend. (29-30) De geest en haar verlangens horen Candra toe, de intelligentie en haar voorwerp van studie hoort bij de Allerhoogste van de Educatie [Brahmā], het valse ego van het 'ik' en 'mijn' handelen met haar karma komt Rudra [Śiva] toe, het bewustzijn met haar idee van existeren is van de Kenner van het Veld [de ziel, zie B.G. 13: 1-4] en de geaardheden en hun omvormingen behoren tot het Voorbije. De [identificatie met het element] aarde [moet worden teruggeleid] tot het water, het water tot het licht van de hemellichten, die helderheid tot de lucht, de lucht tot de ether, de ether tot het materiële levensbegrip, het valse ego tot dat wat de

materiële energie uitmaakt, het geheel van de kosmische werkelijkheid [de *mahat-tattva*] en die werkelijkheid lost op in de primaire staat van de natuur [de ongemanifesteerde energie van *pradhāna*, zie 3.26: 10], die ook zijn bron heeft: de onvergankelijke [Superziel]. (31) Als men aldus inziet dat de onvergankelijke ziel, bestaand uit niets dan het bewustzijn dat overblijft [na dit opgaan], van dezelfde kwaliteit is als de Superziel, komt er een einde aan [iemands individuele, geïsoleerde bestaan] zoals brandhout ophoudt te bestaan dat werd verteerd door vuur.'

7.13 - Het Gedrag van een Heilige Persoon

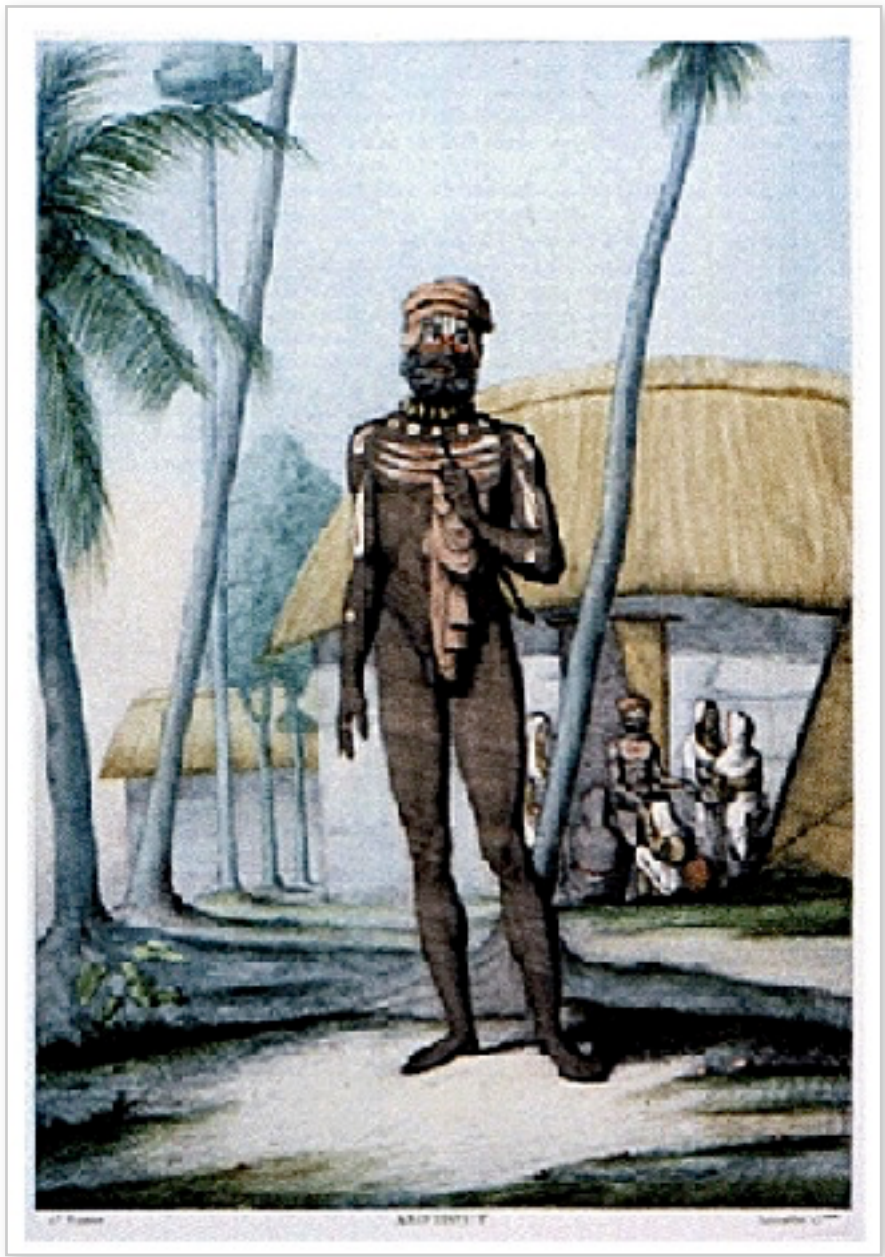

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Iemand die in staat is tot wat ik hiervoor beschreef, moet zonder enige vorm van materiële gehechtheid, met uiteindelijk enkel zijn lijf, van plaats tot plaats rondtrekken door de wereld en, zoals voorgeschreven, in geen enkel dorp langer blijven dan één dag [zie ook het verhaal van Ṛṣabha 5.5: 28]. (2) Mocht de wereldverzaker [de *sannyāsī*] nog kleding dragen, dan moet dat niet meer zijn dan een schamele bedekking van zijn lendenen. Behalve in geval van nood, moet hij niet naar zaken grijpen die hij heeft opgegeven; normaal gesproken kenmerkt hij zich niet meer dan met de tekenen van verzaking: zijn staf [*daṇḍa*] en dergelijke. (3) Zijn heil bij Nārāyaṇa zoekend en levend van enkel aalmoezen, beweegt hij, in zichzelf tevreden, alleen en zonder van iets of iemand afhankelijk te zijn, zich volmaakt in vrede rond als iemand die ieder levend wezen het beste wenst. (4) Hij moet dit universum van oorzaak en gevolg zien als bestaande binnenin het onvergankelijke Zelf in het voorbije en het Opperste Absolute zelf zien als dat wat de wereld van oorzaak en gevolg overal doordringt [vergelijk B.G 9: 4]. (5) De ziel beweegt zich van waken naar slapen naar het dromen er tussendoor [zie ook 6.16: 53-54]. Iemand

van zelfverwerkelijking beschouwt op grond daarvan de gebonden staat - de geconditioneerde staat - en de bevrijde staat als in feite niets dan een illusie. (6) Hij dient zich niet te verheugen over de zekerheid van de dood van het lichaam, noch over de onzekerheid van het leven ervan, hij dient acht te slaan op het superieure [bestuur] van de Tijd die heerst over de manifestatie en het verdwijnen van de levende wezens. (7) Hij [de wereldverzaker] moet niet hechten aan tijdgebonden literatuur, noch zich afhankelijk stellen van een carrière. Beschuldigingen en muggenzifterij moet hij opgeven en ook moet hij zijn toevlucht niet zoeken in groepsgebonden vermoedens, meningen en speculaties [politiek]. (8) Hij moet niet op zoek zijn naar volgelingen en zich ook niet bezighouden met verschillende literaire oefeningen of zulke geschriften lezen. Hij moet niet voor zijn brood lezingen geven noch een onderneming op touw zetten [met het bouwen van tempels b.v.]. (9) Een vreedzame en gelijkgezinde, verzaakte persoon, hoeft niet persé de symbolen van zijn geestelijke positie uit te dragen [de *daṇḍa* etc. van zijn *āśrama* *] en kan er, als de grote ziel die hij is, evenzogoed vanaf zien. (10) Hoewel hij uiterlijk misschien niet direct als een wereldverzaker te herkennen is, is hij duidelijk in zijn bedoeling. Zo'n heilige kan het nodig vinden zich voor de samenleving voor te doen als een rusteloze jongere of, als hij een geleerde was, zich voordoen als iemand die minder snugger is.

(11) **A**ls voorbeeld van een dergelijke verhulde identiteit haalt men in dezen [vaak] een zeer oude geschiedenis aan van een gesprek tussen Prahlāda en een heilige man die leefde als een python. (12-13) Prahlāda, de lieveling van de Allerhoogste Heer, kwam een dergelijke heilige eens tegen toen hij, vergezeld door een paar koninklijke metgezellen, door de wereld trok in een poging te doorgronden wat de mensen zoal bewoog. Hij was getuige van de zuiverheid en de diepte van de spirituele uitstraling van een man die, aan de oever van de Kāverī rivier op een helling van de berg Sahya, op de grond lag, met zijn gehele lichaam overdekt door vuil en stof. (14) Uit wat hij deed, hoe hij eruit zag, uit wat hij zei en ook aan de hand van zijn leeftijd, zijn bezigheid en andere identiteitskenmerken konden de mensen niet opmaken of die man nu iemand was die ze kenden of niet. (15) Na hem zijn respect te hebben betoond en hem te hebben vereerd door, volgens de regels, met zijn hoofd zijn lotusvoeten te hebben beroerd, stelde de grote Asuratoegewijde van de Heer, benieuwd naar hem, de volgende vraag. (16-17) 'Ik zie dat u er nogal een dik lichaam op nahoudt, als was u iemand die op geld uit is. Mensen die zich steeds druk maken over een inkomen, zijn er zeker op uit hun zinnen te bevredigen. Daarom worden zij die het breed hebben, zij die genieten van deze wereld en aan niets anders denken, [makkelijk] zo dik als inderdaad dit lichaam van u. (18) Het is duidelijk dat u, die hier neerligt zonder iets te doen, o man van de geest, geen geld hebt voor zinsgenoegens. Hoe kan, zonder dat u uw zinnen geniet, uw lichaam nu zo dik zijn, o man van kennis? Sorry dat ik het vraag, maar kan u ons dat alstublieft vertellen? (19) Ondanks dat u zo geleerd, bedreven en intelligent bent, ondanks dat u zich goed kan uitdrukken en innerlijk in evenwicht verkeert, ligt u daar maar wat te kijken hoe de mensen zich inspannen voor hun werk!'

(20) **Ś**rī Nārada zei: 'De grote heilige aldus ondervraagd door de Daityakoning, lachte hem toe en was, bekoord door de schoonheid en liefde van zijn woorden, ertoe bereid antwoord te geven. (21) De brahmaan zei: 'O beste van de Asura's, u die wordt gewaardeerd door ieder beschaafd mens, weet vanuit uw bovenzinnelijk inzicht alles van de dingen waar de mensen in hun levensloop toe geneigd zijn en weer vanaf zien. (22) Met Nārāyaṇa *deva,* onze Heer steeds aanwezig in het hart, schudt men door enkel toegewijd te zijn de onwetendheid van zich af, zoals duisternis door de zon verdreven wordt. (23) Niettemin zal ik, in overeenstemming met wat ik vernam [van de wijzen en hun geschriften], al uw vragen proberen te beantwoorden, o Koning, want u, als iemand die zijn hart wil zuiveren, verdient het te worden toegesproken. (24) Onder invloed van wereldse belangen, stond ikzelf het ene na het andere materiële verlangen ten dienst en werd daardoor tot het verrichten van handelingen gedreven die mij bonden aan verschillende vormen van geboorte. (25) Nadat ik, vanwege mijn karma, van de hemelpoort van bevrijding was afgedwaald naar lagere levensvormen, verwierf ik onverwacht weer deze [menselijke] positie [zie ook B.G. 8: 16 en **]. (26) Maar ziend hoe, in die positie steeds handelend ter vermijding van ellende en ten gunste van het plezier dat mannen en vrouwen hebben, men het tegenovergestelde bereikt, heb ik een eind gemaakt aan die activiteiten. (27) Gelukkig zijn is de natuurlijke positie van de ziel en het beëindigen van alle materiële handelingen vormt de reden van de manifestatie van dat geluk. Begrepen hebbend dat zinsgenoegens het gevolg zijn van het koesteren van verlangens, lig ik hier nu in stilte te sluimeren. (28) Iemand die zich in deze wereld bevindt, raakt door de bekoring ervan verstrikt in tegenstellingen die hem bang maken voor een [herhaald] werelds bestaan, en door deze dualiteit [van zijn materiële ego] vergeet hij het belang van zijn hart en ziel, zijn ware [gelukkige] aard. (29) Net als een dorstig dier dat, water over het hoofd ziend dat is overwoekerd door gras, dat water onwetend elders zoekt, jaagt ook iemand die dorst naar zijn materiële belang [maar het geluk van zijn ware zelf niet ziet] een luchtspiegeling [van dat geluk] na. (30) Iemand die, met zijn lichaam en wat daar bij hoort, in die zo machtige greep [van de materie] verkeert, zoekt het geluk eigen aan de ziel door te proberen zijn ellende [met materiële middelen] terug te dringen. Maar hij raakt, [zonder te mediteren op het ware geluk, volkomen machteloos] telkens weer teleurgesteld in zijn plannen en ondernemingen. (31) [En mocht hij dan soms slagen,] wat voor nut zou incidenteel succes in het bestrijden van nadelige gevolgen nu hebben voor een sterveling die niet vrij is van de drie vormen van misère, zoals veroorzaakt door hemzelf, door een ander of door de natuur? Waar leiden dat soort successen nu toe? Wat is hun waarde? (32) Ik zie de ellende van de begeertige rijken; als slachtoffer van hun zintuigen hebben ze uit angst slapeloze nachten waarin ze het gevaar van alle kanten op zich af zien komen. (33) Hij die leeft voor het geld is altijd bang voor de regering, voor dieven, voor vijanden, verwanten, dieren en vogels, voor bedelaars, voor de Tijd en voor zichzelf. (34) Een intelligent iemand moet de eigenlijke oorzaak opgeven van alle

jammerklachten, illusies, angst, woede, gehechtheid, armoede, zwoegen enzovoorts van het menselijk wezen: het verlangen naar macht en weelde [***].

(35) **D**e werkbijen en de grote slangen in deze wereld vormen in deze kwestie onze eersteklas goeroes: door wat zij ons leren vinden wij de bevrediging [van het tevreden zijn met wat je hebt] en de verzaking [van het dingen niet elders zoeken]. (36) De honingbij leerde me te onthechten van alle verlangens. Wat je gelijk nectar [als een bij] met veel moeite aan geld bijeenbracht pakt een ander weer van [jou als] de eigenaar af en doodt je soms zelfs daarbij. (37) Als een python mijn tijd doorbrengend lig ik hier dagenlang, tevreden met de ziel zonder iets te ondernemen, en niet geïnteresseerd in het vergaren van bezit. (38) Soms eet ik weinig, soms eet ik veel voedsel, dat soms vers is en dan weer oudbakken, dat soms smakelijk is en dan weer smakeloos. Soms wordt het voedsel respectvol gebracht en soms wordt het respectloos aangeboden. Aldus eet ik 's nachts of anders overdag, afhankelijk van wanneer het voor handen is. (39) Geestelijk voldaan ga ik gekleed in wat het lot me biedt, in goed van linnen, in zaken van zijde of van katoen, in een hertenvel of een lendendoek, in boombast of in wat voor materiaal dan ook. (40) Soms lig ik op de grond, dan weer op gras, soms op bladeren, op steen of op een hoop as maar soms ook, al naar gelang wat anderen me toewensen, kan ik me in een paleis neervleien op een eersteklas bed met kussens [zie ook B.G. 18: 61]. (41) Soms neem ik een fijn bad met smeersels van sandelhout voor mijn lichaam, kleed ik me netjes aan, ben ik gesierd met bloemenslingers en sieraden en zit ik op een wagen, een olifant of op de rug van een paard. En soms zwerf ik geheel naakt rond als door een geest bezeten, o machtige. (42) Ik hekel de mensen niet maar steek ook niet de loftrompet over hen, die verschillend van aard zijn. Ik bidt voor het uiteindelijke heil van allen dat bestaat uit de Eenheid van de Grotere Ziel. (43) Het idee van onderscheid moet, als een offergave, worden geofferd in het vuur van het bewustzijn, dat bewustzijn moet worden geofferd in het vuur van de geest, die de wortel van alle verwarring vormt, en de geest moet vervolgens worden geofferd in het vuur van het valse zelf. Dat variabele ego van materiële identificatie moet, dit principe volgend, worden geofferd in het geheel van de materiële energie. (44) Een bedachtzame persoon moet voor zijn zelfverwerkelijking, met de waarheid voor ogen, het geheel van zijn materiële energie opdragen als een offergave. Als hij zijn belangstelling [voor de wereld] zo dan verloren heeft, moet hij, aldus verankerd in zijn essentie - in zijn ware zelf -, zich volkomen afzijdig houden. (45) Dit relaas over mezelf leg ik nu op deze manier aan u voor in het grootste vertrouwen. Maar het kan zijn dat u, van de kant van uw goede zelf, als een man van transcendentie met de Allerhoogste Heer, het in strijd acht met de gebruikelijke uitleg van de geschriften.'

(46) **Ś**rī Nārada zei: 'Na aldus van de heilige man te hebben vernomen wat het dharma is van de *paramahaṁsa's* [zie ook 6.3: 20-21], excuseerde de Asuraheer zich zeer tevreden, nam hij met het nodige respectbetoon afscheid en keerde hij terug naar huis.'

*: De vier stadia van *sannyās* zijn: *kuthīcaka, bahūdaka, parivrājakācārya* en *paramahaṁsa* [zie verder voetnoot 5.1].

**: Swami Prabhupāda commentarieert: "Het materiële leven wordt *pavarga* genoemd omdat we hier onderworpen zijn aan vijf verschillende toestanden van lijden, gerepresenteerd door de letters *pa, pha, ba, bha* en *ma*. *Pa* betekent *pariśrama*, zeer zwaar werk. *Pha* betekent *phena*, of schuim om de mond. Bijvoorbeeld, we zien soms een paard met schuim om de mond als het zware arbeid verricht. *Ba* betekent *byarthatā*, teleurstelling. Ondanks veel hard werken, vinden we tenslotte teleurstelling. *Bha* betekent *bhaya*, of angst. In het materieel bestaan, bevindt men zich altijd in het laaiend vuur van de angst, omdat niemand weet wat hem te wachten staat. Tenslotte, betekent *ma mṛtyu*, of de dood. Als men probeert deze vijf zijnstoestanden -- *pa, pha, ba, bha* en *ma* -- van het leven tot nul terug te brengen bereikt men *apavarga*, of bevrijding van de straf van het materieel bestaan."

***: Śrīla Rūpa Gosvāmī schrijft in zijn '*Nectar van Instructie*' (2):

atyāhāraḥ prayāsaś ca
prajalpo niyamāgrahaḥ
jana-saṅgaś ca laulyaṁ ca
ṣaḍbhir bhaktir vinaśyati

"Iemands toegewijde dienst raakt bedorven als hij teveel verstrikt raakt in de volgende zes activiteiten: (1) meer eten dan noodzakelijk of meer geld inzamelen dan nodig is; (2) zich overmatig inspannen voor wereldse zaken die zeer moeilijk te verwerven zijn; (3) niet noodzakelijk praten over wereldse aangelegenheden; (4) het naleven van schriftuurlijke regels en bepalingen enkel ter wille van de horigheid eraan en niet voor het heil van de spirituele ontwikkeling, of het verwerpen van de regels en voorschriften van de geschriften en het op eigen houtje werken of met luimen; (5) omgang hebben met wereldsgezinde personen die niet in het Kṛṣṇa-bewustzijn geïnteresseerd zijn; en (6) begeertig zijn naar werelds succes."

7.14 - Het Allerhoogste van het Leven als een Huishouder

(1) **Ś**rī Yudhiṣṭhira zei: 'Kan u me alstublieft uitleggen hoe huishouders [*gṛhasta's*] zoals ik, die geen weet hebben van het doel van het leven, ook gemakkelijk deze positie van bevrijding in overeenstemming met de geschriften kunnen bereiken, o *devaṛṣi?*'

(2) **N**ārada Muni antwoordde: 'O Koning, iemand die er een huishouding op nahoudt moet in directe omgang met grote toegewijden [of wijzen] van dienst zijn door volgens hun instructies zijn handelingen op te dragen aan Vāsudeva [de *avatāra*]. (3-4) Als men op daarvoor geschikte tijden, in goed gezelschap omringd door vreedzame personen, bij herhaling luistert naar de nectar van de verhalen over de *avatāra's* van de Heer, zal men geleidelijk aan de banden zien verslappen van de omgang met zijn vrouw en kinderen, alsof men uit een droom ontwaakt [zie ook 5.5: 1 en B.G. 18: 54]. (5) Voor zover nodig zich inspannend voor het onderhoud van zijn lichaam en familie, behoort men, in dezen vrij van gehechtheid maar volledig betrokken, zich in de menselijke samenleving te bezinnen op zijn menszijn. (6) Zonder egoïstisch te zijn moet men [proberen] vrede te hebben met, te sympathiseren met, of zelfs blij te zijn met, alles wat zijn verwanten, ouders, kinderen, broers, vrienden en anderen ook maar te zeggen hebben of zich wensen. (7) Daartoe moet een intelligent iemand gebruikmaken van alles wat de Onfeilbare Heer heeft geschapen of wat men zelf

verwierf: wat het leven voortbracht [zoals vruchten], wat de aarde voorbracht [zoals mineralen] en alles wat de medemens verschafte [aan cultuur of aan donaties b.v.]. (8) De maag mag men vullen voor zover dat nodig is en niet meer, daar meer te claimen dan waar je recht op hebt je tot een dief zou maken die het verdient te worden bestraft. (9) Herten, kamelen, ezels, apen, muizen, slangen, vogels en vliegen moet men [wat dit betreft] beschouwen als je eigen kinderen. Hoe weinig verschil is er niet tussen deze dieren en kinderen? (10) Op het drievoudige pad [van dharma, *artha* en *kāma*] zich niet te begerig opstellend [niet van *ugra-karma* of schadelijk handelen zijnd] moet iemand, ook al is hij vol zorgen over zijn huishouding, naar gelang tijd en omstandigheid, enkel naar zoveel streven als de genade van God verschaft [zie ook 4.8: 54]. (11) Tot aan de hond, de gevallen ziel en uitgestotene toe, behoort men uit te delen naar behoefte; zelfs de echtgenote, die zo na aan het hart ligt, behoort men te delen opdat zij er [als een moeder] kan zijn voor alle mensen [b.v. voor gasten in het huis]. (12) Men mag de claim opgeven de echtgenote [dan wel de echtgenoot] te bezitten, een idee waarvoor men bereid was zichzelf of anderen van het leven te beroven of de ouders en geestelijk leraar in de steek te laten, want als men dat doet kan men Hem voor zich winnen die niet kan worden overwonnen [anders dan door offers te brengen]. (13) Wat is [de waarde van] de gehechtheid aan dit onbeduidende voertuig van de tijd dat is gedoemd te worden gegeten door de insecten of om tot ontlasting en tot as te vergaan? Wat is de waarde van het gehecht zijn aan het lichaam van je vrouw, vergeleken bij de waarde van je aantrekking tot de ziel die net als de ether alles doordringt? (14) Dat wat de Heer verschaft, dat wat men verwerft dankzij de offers die men brengt, moet men beschouwen als zijn middelen van bestaan. Zij die wijs zijn geven uiteindelijk, ter wille van de ziel, alle aanspraak op bezit op. Het gaat [niet om het vergaren van bezit, het gaat] erom de positie van de grote zielen te verwerven. (15) Met de middelen die men vanzelf verwierf met zijn plichtmatige bezigheden, moet men, naast de dagelijkse offers voor de goden, de samenleving, alle overige levende wezens, de voorvaderen en zichzelf, afzonderlijk de Oorspronkelijke Persoon aanbidden die aanwezig is in ieders hart. (16) Op het moment dat men [als een huishouder] alles onder controle heeft met inbegrip van zichzelf, behoort men met offers in het vuur, overeenkomstig de voorschriften zoals die zijn vastgelegd in de geschriften, van aanbidding te zijn met alles wat ter beschikking staat om de Heer te behagen [zie B.G. 4: 24-29]. (17) O Koning, de Allerhoogste Heer, de genieter van alle offers voelt zich minder aanbeden door het offeren van ghee in de mond van het vuur, dan door offers aan Hem gebracht via de monden van de geleerden [zie ook 3.16: 8]. (18) Wees daarom zo goed als je kan van aanbidding voor de kenner van het veld [de Heer, zie B.G. 13: 3] door op de eerste plaats offers te brengen voor de brahmaanse halfgoden, en daarna voor de gewone mensen en de andere levende wezens.

(19) **G**edurende [bijvoorbeeld] de donkere helft van de maand Āśvina [oktober-november] moeten de tweemaal geborenen die welvarend genoeg zijn offers brengen voor de voorvaderen, alsook gedurende de maand Bhādra [augus-

tus-september] offers brengen ter wille van hun verwanten, als ze zich dat kunnen permitteren tenminste. (20-23) Ook wordt men aangeraden zijn plechtigheden te houden bij de zonnewenden als de zon zich door het noorden en het zuiden beweegt, als hij Ram en Steenbok binnengaat [tijdens equinoxen], in de yoga [conjunctie van de zon en de maan] genaamd Vyatīpāta, op die dagen die drie maankalenderdagen bestrijken [*tithi's*], op dagen van zons- of maansverduisteringen en op de twaalfde dag van de maanmaand en als de maan het sterrenbeeld [*nakṣatra*] Śravaṇa doorloopt. Ook geschikt voor de *śrāddha* ceremonie is de dag Akṣaya-tritīyā, de negende dag van de heldere helft van de maand Kārtika, de vier *aṣthakā's* [de acht dagen] van het winterseizoen en het koele seizoen, de zevende dag van de heldere helft van de maand Māgha, de conjunctie van de Maghā-nakṣatra en de wassende maan, de dagen van de volle maan of als die nog wassende is als ze samenvallen met de *nakṣatra's* waarvan de namen van sommige maanden zijn afgeleid, iedere twaalfde dag van de maankalender in conjunctie met ieder van de *nakṣatra's* genaamd Anurādhā, Śravaṇa, Uttara-phalgunī, Uttarāṣāḍha of Uttara-bhādrapadā en de elfde maankalenderdag die samenvalt met Uttara-phalgunī, Uttarāṣādhā of Uttara-bhādrapadā, alsook de dagen die in conjunctie verkeren met de ster van iemands eigen geboorte [*janma-nakṣatra*] of de Śravaṇa-nakṣatra. (24) Het zijn deze gunstige tijden [van het regelmatig zijn met natuurlijke gebeurtenissen] die het lot van de mensen ten goede keren. Om voor de mens gedurende alle seizoenen goedgunstigheid, succes en langlevendheid te realiseren moet men daarom op die dagen allerlei plechtigheden houden [*]. (25) Het op al deze heilige tijden een heilig bad nemen, *japa* doen [de Vedische rozenkrans], offers brengen in het vuur en zich aan geloften houden, vormt een blijvend voordeel met dat wat gegeven wordt uit respect voor de Allerhoogste Heer, de tweemaal geborenen die zorg dragen voor de beeltenissen, de voorvaderen, de goddelijken, de menselijke wezens in het algemeen en de andere levende wezens. (26) O Koning, de zuiveringsrituelen, die het belang dienen van [het hebben van dagen] met de vrouw, de kinderen en jezelf, alsook het belang dienen van begrafenissen, herdenkingen en dagen voor het verrichten van vruchtdragende arbeid, moeten worden uitgevoerd op de [natuurlijke] tijden [in relatie tot de zon en maan] zoals die daarvoor bedoeld zijn.

(27-28) **L**aat me u nu een beschrijving geven van de plaatsen die het meest geschikt zijn voor religieuze praktijken. De plaats het meest geëigend voor de heilige zaak is die waar men een volgeling van de waarheid aantreft [de hermitage van een heilige, een Vaiṣṇava, een goeroe], de plaats [een tempel] waar men een afbeelding [een representatieve vorm] aantreft van de Allerhoogste Heer van al de zich bewegende en niet-bewegende wezens in het universum, of een plaats [een school, een *āśrama*] waar een gezelschap van brahmanen wordt aangetroffen die vol zijn van verzaking, scholing en genade. (29) Iedere plaats waar de gedaante van de Allerhoogste Heer wordt aanbeden vormt een alleszins gunstige toevlucht in [het bijzonder in] combinatie met een rivier als de Ganges of één van de andere beroemde rivieren vermeld in de

Purāṇa's. (30-33) Meren als Puṣkara en bekende plaatsen waar men heiligen aantreft, zoals Kurukṣetra, Gayā, Prayāga [Allahabad] en Pulaha-āśrama, Naimiṣāranya [nabij Lucknow], Phālguṇam, Setubandha [in de richting van Laṅkā], Prabhāsa, Dvārakā, Benares, Mathurā, Pampā, Bindu-sarovara, Badarikāśrama, Nandā, de plaatsen waar Sītā Devī en Heer Rāma verbleven, zoals Citrakūṭa en, o Koning, al de heuvelruggen zoals Mahendra en Malaya, behoren allen tot de heiligste plaatsen. Dezen en al de plaatsen waar de Heer en Zijn beeltenissen worden vereerd [dus ook de plaatsen buiten India], moeten door hen die het goedgunstige verlangen, telkens weer worden bezocht omdat de religieuze handelingen die een persoon daar uitvoert duizend keer effectiever zijn.

(34) **O** heerser over de aarde, de Allerhoogste Heer, in wie alles wat beweegt en onbeweeglijk is in dit universum zijn plaats heeft, is de enige persoon die het waard is om de eer in ontvangst te nemen. Dat is de conclusie van al de geleerden deskundig in het bepalen van de persoon aan wie men zijn offers zou moeten opdragen [zie tevens 4.31: 14]. (35) De zonen van Brahmā alsook de anderen trouw aan de waarheid die aanwezig waren [bij Yudhiṣṭhira's Rājasūya-offerplechtigheid], o Koning, besloten dat van de meest aanbiddelijke, heilige persoonlijkheden van God, de Onfeilbare [Kṛṣṇa] moest worden aangewezen als de beste, als de eerste onder hen die voor aanbidding in aanmerking zou moeten komen. (36) Talloze zielen bevolken dit universum dat is als een gigantische boom, en omdat Hij de wortel van die boom is, stelt de aanbidding van de Onfeilbare alle levende wezens tevreden [met andere woorden, de hele boom is tevreden met water voor de wortels]. (37) Hij vleit zich, als de Oorspronkelijke Persoon [de Puruṣa], neer onder de geschapen wezens in de vorm van hun levensbeginsel [*jīva*]. De mensen, de heiligen, de goden en de andere levende wezens die Hij een woonplaats gaf in de vorm van een lichaam, vormen Zijn verblijfplaatsen [zie ook B.G. 18: 61]. (38) O Koning, de Heer is in verschillende mate in hen aanwezig en daarom komt een persoon in aanmerking voor eerbetoon voor zover de [kwaliteit van] de ziel [in de zin van begrip en boetvaardigheid e.d.] zich toont [vergelijk B.G. 15: 15]. (39) Toen de geleerden zagen dat, sedert Tretā-yuga, er onderling een gebrek aan respect was in de menselijke samenleving, o Koning, introduceerden ze beeltenissen van de Heer om respect te oefenen [zie ook 12.3: 52]. (40) Sedertdien aanbidt men met groot geloof en alle benodigdheden de beeltenis van de Heer, ook al levert die verering in [combinatie met] minachting voor de persoon [van de medemens] geen resultaat op [alleen liefde voor de persoon doet dat, zie ook 3.29: 25 en B.G. 18: 68 & 69]. (41) O beste van de koningen, weet dat de meest waardige ontvanger van genade onder de mensen de brahmaan is omdat hij, met zijn boetvaardigheid, scholing en tevredenheid, de Vedische kennis van Hari, de Allerhoogste Heer belichaamt. (42) De brahmanen zijn [in de ogen] van Heer Kṛṣṇa, die het leven en de ziel van het universum is, o Koning, de belangrijkste en meest aanbiddelijke personen, omdat ze, bij [de genade] van het stof van hun lotusvoeten, al de drie werelden heiligen.'

*: Zie de volledige kalender van orde [met geschrikkelde zonneweken en maanfasedagen] voor het instellen van dagen naar natuurlijke gebeurtenissen.

7.15 - Nārada's Instructies over Vegetarisch Delen, Goddeloosheid, Genezen, Yoga en Advaita

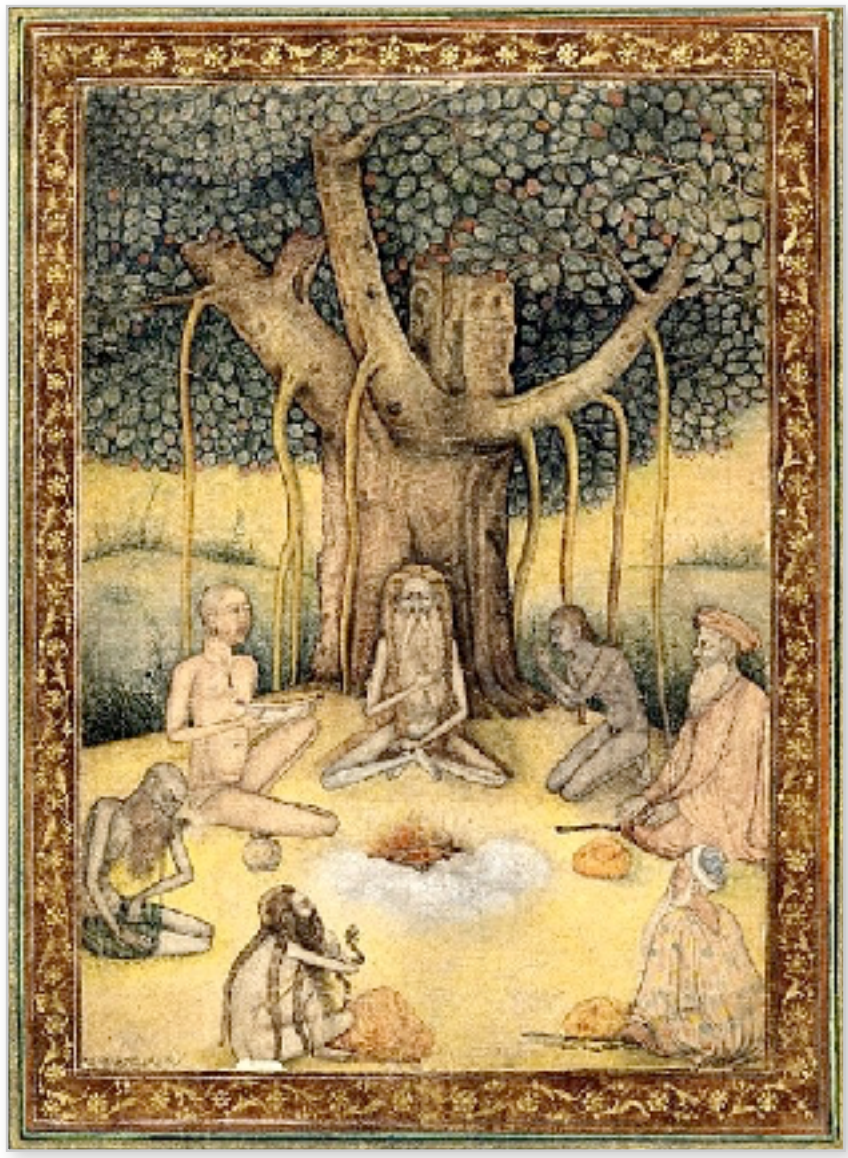

(1) **Ś**rī Nārada zei: 'Sommige van de tweemaal geborenen wijden zich aan baatzuchtige activiteiten, sommigen houden zich bezig met ontzeggingen, o heerser over de mensen, sommigen munten uit in Vedische studie terwijl anderen de retoriek beoefenen en sommigen zich ook verenigen in [het bewustzijn van] de geestelijke kennis [in bhakti en *jñāna* yoga]. (2) Een persoon die de bevrijding verlangt behoort de opbrengst van zijn offers weg te schenken aan iemand die de geestelijke kennis is toegewijd [doorgaans een brahmaan of een *jñānī*]. Mocht het zo zijn dat zo iemand niet te vinden is, moet er worden gedoneerd aan andere personen, voor zover die dat waard zijn. (3) Offerend aan de halfgoden moet men er twee te eten geven, offerend aan de voorvaderen behoort men er drie te eten te geven, of anders moet men er in ieder geval tenminste één voeden. Men moet niet een groot aantal van hen erbij betrekken, ook al heeft men er de middelen voor. (4) Met het overschrijden van dit aantal aan genodigden of familieleden [met de *śraddha*-ceremonie], zal het allemaal niet zo goed lukken wat betreft de meest geschikte plaats en tijd, de benodigdheden, de persoon die de eer toekomt en de methode aangewend. (5)

Als men het heilige voedsel, dat men verkreeg door het op de juiste plaats en tijd met liefde en toewijding volgens de regels aan de beeltenis van de Heer te offeren, aanbiedt aan de persoon die de eer verdient, vormt zo'n aanpak een bron van duurzame welvaart [zie ook B.G. 3: 10]. (6) Met het aanbieden van [gewijd] voedsel aan de godsbewusten, de heiligen, de voorvaderen, de levende wezens in het algemeen, zijn vrienden en zijn familieleden, moet men hen allen beschouwen als deel uitmakend van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God. (7) Hij die bekend is met de principes van het dharma, moet nooit vlees [vis of eieren] offeren tijdens de geloofsceremoniën, noch moet hij in zijn normale leven een vleeseter zijn. De hoogste voldoening ontleent men aan het [vegetarisch] voedsel van de wijzen en niet zo zeer aan het [voedsel verkregen door het nodeloos] doden van dieren. (8) Voor personen die ware rechtschapenheid verlangen bestaat er geen hogere religie dan dit: het in geest, woorden en handelingen opgeven van alle geweld jegens andere levende wezens.

(9) **P**ersonen die, door hun aandacht te vestigen op het ware zelf [in *saṁyama*], vrij zijn van materiële verlangens, weten heel goed wat de bedoeling is van het brengen van offers. Verlicht in de kennis van de spiritualiteit weten die transcendentalisten dat sommige offers [zoals het offeren van dieren] karmische gevolgen hebben. (10) Levende wezens die een offeraar zien worden bang als er een schepsel moet worden geofferd. Ze denken: 'Deze onwetende, onaardige persoon zal ons zeker snel ter dood brengen!' (11) Daarom wordt hij die weet wat dharma is [zie ook B.G. 18: 66] verondersteld dag in dag uit, met tevredenheid zijn reguliere en gelegenheidsplichten na te komen met het voedsel dat door de Heer geschonken wordt: het [vegetarische] voedsel van de wijzen. (12) Iemand die weet wat dharma is spreekt van vijf takken of vijf soorten van *adharma* die als vormen van slecht bezig zijn moeten worden opgegeven: *vidharma, paradharma, upadharma, ābhāsa* en *chaladharma*. (13) *Vidharma* moet [worden begrepen als] dat wat een tegenwerping vormt tegen of een benadeling vormt van het dharma [de rechtschapenheid, natuurlijkheid en religiositeit, de oorspronkelijke bedoeling van de plichtsvervulling]. *Paradharma* bestaat uit het aanzetten tot plichten die haaks staan op de eigen plicht [op iemands aard], *upadharma* is wat iemand doet die voorwendt zijn plicht te doen, iemand die een hypocriet is en *chala* heeft betrekking op het voorwenden van plichtsvervulling door met woorden te goochelen. (14) *Ābhāsa* is dat wat personen eigenwillig, eigenzinnig doen in weerwil van hun geestelijke afdeling [hun *āśrama,* hun burgerlijke status]. Waarom zou het zich gedragen overeenkomstig de eigen natuurlijke plicht geen vrede brengen? (15) Met het doen van zijn religieuze plicht moet men niet proberen te voorzien in zijn levensonderhoud [ofwel: verwacht geen inkomsten uit religieus bezig zijn, zie B.G. 2: 47 en 18: 9], noch moet men armlastig zijnde streven naar bezittingen. De begeerteloosheid van iemand die vrij is van zulk ondernemen is als die van de python [zie 7.13: 11] die leeft zonder noemenswaardige inspanning. (16) Waar zou iemand die, voortgedreven door lust en hebzucht, van hot naar haar rent voor de rijkdom, nu het geluk vinden dat

eigen is aan de tevreden persoon die, niet ondernemend voor zijn onderhoud, gelukkig is van binnenuit? (17) Voor een altijd vreedzame geest is iedere weg die hij bewandelt even gunstig, net zoals het is met iemand die met schoenen aan zijn voeten niets te vrezen heeft van steentjes en doorns. (18) O Koning, waarom zou een in zichzelf tevreden iemand niet gelukkig leven op enkel een beetje water als hij, van het moeilijke gedoe met zijn geslachtsdelen en zijn tong, een mens wordt die niet beter is dan een huishond? (19) Een geschoold maar ontevreden iemand zal vanwege zijn begeerte, geleidelijk aan zijn zinsvermogen, geleerdheid, verzaking, faam en spirituele inzicht zien afnemen en verdwijnen. (20) Voor iemand die hongerig en dorstig is eindigen de verlangens [als hij eet], men raakt bevrijd van woede door zaken anders aan te pakken, maar een persoon raakt niet verlost van zijn begeerte als hij er op uit is om alle uithoeken van de aarde te veroveren [zie ook B.G. 16: 21]. (21) O Koning, vele geleerden met een hoop kennis, vele raadslieden en vele politieke leiders belandden in de hel eenvoudigweg omdat het hen ontbrak aan [innerlijke] tevredenheid.

(22) **L**usten overwint men door vastbeslotenheid, woede wordt men de baas door af te zien van het voorwerp van begeerte, om hebzucht te verslaan moet men bedenken dat bezit tot bezetenheid leidt en angst overwint men door zich te bezinnen op het ware [zelf in meditatie]. (23) Uitweiden [over spirituele aangelegenheden] geneest je van treurnis en illusie, valse trots wordt genezen door dienst aan een grote ziel, stilte overwint de hindernissen op het pad van de yoga en gewelddadigheid [kwaad, vijandigheid] wordt verholpen door af te zien van hartstochten [zie ook B.G. 4: 10]. (24) Door begaan te zijn [genadevol te zijn, betrokken te zijn] met anderen, kan men het leed verzachten dat werd veroorzaakt door andere levende wezens en door de natuur, en door systematische meditatie in yoga bestrijdt men lijden als gevolg van de eigen [karmische] handelingen. Slaap kan worden overwonnen door de vitale adem te oefenen. (25) Door de geestelijk leraar toegewijd te dienen kan iemand in de geaardheid goedheid makkelijk al deze [symptomen van] hartstocht en onwetendheid overwinnen, alsook die van de goedheid zelf. (26) De goeroe, die het licht op het pad vormt, moet men zien als de Allerhoogste Heer in eigen persoon en degene die hem en wat hij van hem hoorde beschouwt als zijnde sterfelijk en tijdgebonden, is als een olifant die is schoongewassen [en dan een stofbad neemt]. (27) Hij [de leraar] wordt door de gewone [niet-toegewijde] man aangezien voor een normaal mens, terwijl hij de Allerhoogste Heer in eigen persoon is, Hij die de heerser is over de eigenlijke materiële oorzaak [*pradhāna*, de niet-gemanifesteerde materie] en de Oorspronkelijke Persoon, alsmede de Heer van de Yoga wiens voeten worden gezocht door de meesters van de yoga [zie ook B.G. 9: 11]! (28) Men heeft zijn tijd verspild als al de voorgeschreven activiteiten en inachtnemingen, die waren gericht op het definitief onderwerpen van de zes afdelingen [van de vijf zinnen en de geest], niet hebben geleid tot het uiteindelijke doel: de verbondenheid in de yoga [van je individuele bewustzijn met Hem].

(29) **N**et zoals beroepsmatige bezigheden gericht op het verwerven van een inkomen niet het belang van de yoga dienen, dragen ook de traditionele deugdzame publieke werken die door een materialistische persoon worden verricht niet bij [tot de nodige bewustzijnsvereniging. Vergelijk B.G. 2: 42-44]. (30) Hij die zijn denken de baas wil zijn, moet alleen, op een afgezonderde plaats, zonder de afhankelijkheid van een gezelschap van gehechte mensen [zoals een gezin], als een wereldverzaker van de bedeling leven en karig eten. (31) Op een schone, vereffende plaats, o Koning, moet hij voor zichzelf een zitplaats regelen en er stabiel, comfortabel en berustend gaan zitten, zijn lichaam rechtop houden en op die manier de *Praṇava* beoefenen [zie 1.2: 11 en B.G. 8: 11-14 en 6: 11-12]. (32-33) Hij behoort de in- en uitgaande lucht te stoppen met het vasthouden van zijn in- en uitgaande adem, en op dat moment al de verlangens die zijn geest bezighouden los te laten. Terwijl hij staart naar het puntje van zijn neus moet hij de geest, die van hier naar daar afdwaalt, afwenden van wat dan ook. Een volleerde yogi behoort in zijn hart stap voor stap een einde te maken aan het denken dat door de lust werd verstoord. (34) Degene die deze praktijk weet vol te houden, zal, [met de geest] als een vuur [dat uitgaat] zonder brandstof, er snel in slagen de zuivere staat [het *nirvāṇa*] te bereiken. (35) Niet afgeleid door de verschillende verlangens wordt de geest kalm en vreedzaam in al zijn bewegingen. [Men is dan] van een bewustzijn dat in aanraking kwam met de gelukzaligheid van het bovenzinnelijk platform, een positie waarvan men zich in feite nimmer kan losmaken [zie ook B.G. 5: 17].

(36) **A**ls iemand eerst zijn huis en haard verliet om rond te zwerven [als een *sannyāsi*], en dan weer terugkeert om te leven van het veld van zijn vroegere drievoudige praktijk van materieel georiënteerde [economische, religieuze en op de zinnen ingestelde] handelingen, kan men zo'n schaamteloze bedelaar vergelijken met iemand die zijn eigen kots opeet [een *vāntāśī*]. (37) Degenen die eerst hun lichaam zien als iets dat losstaat van de ziel, als iets dat sterfelijk is en bestemd voor uitwerpselen, wormen en as, en dan weer dat lichaam verheerlijken en zich ermee identificeren, zijn nutteloze dwazen. (38-39) Voor huishouders om hun plichten te verwaarlozen, voor celibatairen om te breken met hun geloften, voor teruggetrokken personen om zich in dienst van de gewone burger te stellen, voor verzakers om te smachten ten behoeve van de zinnen, is voor al de *āśrama's* een hoogst abominabele manier van doen die verraad inhoudt aan de geestelijke orde. Men moet onverschillig staan tegenover hen die aldus verdwaasd zijn door het uitwendig vermogen van de Heer, ze zijn meelijwekkend. (40) Als men eenmaal doorheeft wat de ziel [en Superziel] allemaal inhoudt, als men eenmaal vanuit de bovenzinnelijke positie zijn bewustzijn gezuiverd heeft met spirituele kennis, wat valt er dan nog te verlangen, waarom zou men dan nog langer een slaaf zijn van het lichaam dat men onderhoudt? (41) Men zegt dat het lichaam de strijdwagen is, dat de zinnen de paarden zijn, dat de geest - de meester van de zinnen - er als de teugel is, dat de zinsobjecten de wegen vormen die men bewandelt, dat de intelligentie [de rede] de wagenmenner is en dat het bewustzijn [goedheid, ka-

rakter] de grote band vormt die is geschapen door de Heer. (42) De spaken van het wiel [zie ook 7.9: 21] zijn de tien soorten lucht in het lichaam [genaamd *prāṇa, apāna, samāna, vyāna, udāna, nāga, kūrma, kṛkala, devadatta* en *dhanañjaya*], de binnenkant en de buitenkant van de wielen zijn de religie en de goddeloosheid, hij die vervoerd wordt is het persoonlijke zelf dat zich valselijk identificeert, de *Praṇava* is de boog en de individuele ziel is de pijl, maar de uiteindelijke gelukzaligheid vormt het doelwit. (43-44) Gehechtheid en afkeer, begeerte en weeklagen, illusie, angst, waanzin, vals prestige, belediging, fout vinden en ontgoocheling, geweld en jaloezie, onrust, verdwazing, honger en slaap zijn iemands vijanden; zij en anderen komen voort uit hartstocht en onwetendheid, maar soms komen ze voort uit [gehechtheid aan] de geaardheid goedheid. (45) Zolang men deze menselijke gedaante heeft, die als een strijdwagen met alle daarbij behorende onderdelen afhankelijk is van de wil, moet men, in dienst aan de lotusvoeten van de meest eerbiedwaardige zielen, vasthouden aan het, door de kracht van de Onfeilbare, aangescherpte zwaard van kennis totdat de vijand is verslagen. Als men aldus in zijn bovenzinnelijk geluk de bevrediging heeft gevonden, kan men dit lichaam opgeven. (46) In geval men, onachtzaam en geneigd tot het onware, dat niet doet, zullen de zinnen, die dienst doen als de paarden, de wagenmenner meevoeren op het pad van begeerte. Daar valt de wagenmenner dan in handen van rovers, de zinsobjecten [die heersen met *viṣaya*, eten, slapen en paren] en zal hij door hen, samen met de paarden en de rest, in de duistere, overwoekerde put belanden van het materieel bestaan en gebukt gaan onder de grote angst voor de dood. (47) Geneigd zijn tot en afgekeerd zijn van materiële betrokkenheid [*pravṛtti* en *nivṛtti*], zijn de twee soorten van bezig zijn die besproken worden in de Veda's [4.4: 20]. Geneigd tot materieel handelen keert men telkens weer terug [naar een werelds bestaan] terwijl men afziend van handelen de nectar van de eeuwigheid geniet [zie ook B.G. 16: 7].

(48-49) **H**et systematisch van geweld zijn [met het offeren van dieren in samenhang] met allerlei soorten van vuuroffers waar zoveel bij komt kijken, is vervuld van verlangen en vormt een bron van zorgen. Het gericht zijn op *darśa, pūrṇamāsa, cāturmāsya, paśuḥ, soma* en andere rituele plechtigheden noemt men *pravṛtti*. Evenzo moet men de vuuroffers en het aanbieden van de offergaven [*huta, prahuta*] alsmede het, voor het publiek, construeren van tempels, uitspanningen en tuinen en het slaan van putten en het voorzien in voedsel en water, als vormen van *pravṛtti* handelingen zien. (50-51) De fijne substanties [van het offer] resulteren in de rook [geassocieerd met] de goddelijkheid van de nacht, de donkere helft van de maand, de zon die door het zuiden gaat en de nieuwe maan [vergelijk B.G. 8: 25]. Met die goddelijkheid [vindt men] de granen om ons te voeden die de zaden zijn van de vegetatie op het oppervlak van de aarde, o heerser over de aarde. Aldus door de vader [van de Tijd] in het leven geroepen leiden zij [door ons te voeden via de offers] tot de ene na de andere geboorte, tot het keer op keer regelmatig aannemen van een fysieke gedaante om in deze wereld aanwezig te zijn [zie ook B.G. 9: 21]. (52) [Maar]

een tweemaal geboren ziel [een brahmaan] die, vanaf het moment van zijn bevruchting tot aan zijn begrafenis, gezuiverd wordt door verschillende rituelen, offert bij het licht van de geestelijke kennis zijn bezig zijn met offerplechtigheden in [het vuur van] zijn zintuiglijkheid [en is zo van *nivṛtti* handelingen]. (53) De zinnen doen opgaand in de geest - die wordt besmet door de woorden die zich bewegen in golven van materiële voorkeur - beperkt hij de woorden tot de verzameling van hun samenstellende delen, de letters. Die elementen worden dan beperkt tot het AUM van de *Praṇava* welke wordt beperkt tot een punt [de *bindu*, een punt tussen de ogen], dit trekt hij terug in de reflectie op het geluid [de *nādi*] welke hij offert in de levensadem [*prāṇa*] die hij doet opgaan in het geheel van de Heer [*in brahman*]. (54) [In *nivṛtti* vorderend met] het vuur, de zon, de dag, het einde van de dag, de heldere helft van de maand, de volle maan, de gang van de zon door het noorden en de Onafhankelijke Heerser [Brahmā], komt hij die van onderscheid is en zich van het grofstoffelijke bereik tot de subtiele bestemming beweegt, in een vastgestelde volgorde tot de bovenzinnelijke staat van intelligentie, de ziel [*turya*, de oorspronkelijke bewustzijnsstaat]. (55) Telkens weer opnieuw geboren wordend op deze weg van God, zoals dit [*nivṛtti* proces] wordt genoemd, [zie ook B.G. 8: 16], keert hij die ijvert voor de zelfverwerkelijking en de vrede van de ziel verlangt, niet weer terug als hij eenmaal zijn plaats heeft gevonden in het ware zelf. (56) Hij die op dit, in de Veda's aanbevolen, pad van de voorvaderen en de goden, zijn blik gericht houdt op de geschriften, heeft kennis van zaken en zal niet verdwaasd raken, ook al is hij dan een materiële persoon.

(57) **Z**owel vanbinnen als vanbuiten er altijd zijnd, van het begin tot het einde, voor alle levende wezens, is deze Heer, transcendentaal aan het grofstoffelijke, persoonlijk in deze wereld aanwezig als de kennis en het gekende, als de uitdrukking en het uitgedrukte en als het duister en het licht. (58) Hoewel afgewezen als een echte vorm, wordt de reflectie [van een vorm in de spiegel] niettemin aanvaard als zijnde echt. Op dezelfde manier aanvaardt men de werkelijkheid van wat de zintuigen je melden [als echt], ook al valt dat moeilijk te bewijzen op basis van speculaties. (59) Men is niet het gereflecteerde beeld van de voorwerpen in de wereld, die bestaan uit het aarde-element enzovoorts, noch is men een combinatie of transformatie van die elementen. Hoewel men geen bestaan heeft los van hen, is het ook een misvatting om zichzelf [en de ziel] als een deel van hen te beschouwen [zie ook B.G. 18: 16]. (60) Het lichaam bestaande uit de vijf elementen kan niet bestaan zonder de zinsobjecten die er deel van uitmaken. Het onware is gelegen in de totale vorm van dat lichaam dat, net als dat wat er deel van uitmaakt, uiteindelijk een tijdverschijnsel blijkt te zijn. (61) Het is te vergelijken met dezelfde verwarring - en het dienovereenkomstig breken met de regulerende beginselen - die men heeft met een droom: zolang men in zijn slaap door de droom gescheiden wordt van de voorwerpen van de waaktoestand, wordt men door dat deel [van zijn bestaan] op een dwaalspoor gezet. (62) Een wijze ziel verwerpt vanuit zijn zelfrealisatie en vanuit zijn verkozen eenheid van levensopvatting, handelen en materie in deze wereld, de drie vor-

men [van onwetendheid die ermee samenhangen als zijnde drie verschillende vormen] van slaap [vergelijk 1.18: 26 en B.G. 6: 16]. (63) Men spreekt van eenheid van levensopvatting [genaamd *bhāvādvaita*] als men de [bovenzinnelijke] oorzaak en [het materiële] gevolg beschouwt als zijnde één [als deel uitmakend van één en dezelfde werkelijkheid], zoals het zien van stof aan de hand van zijn draden, de schering en inslag. Ze afzonderlijk beschouwen is wat ze onwaar maakt [zie ook B.G. 18: 16]. (64) Men spreekt van eenheid van handelen [genaamd *kriyādvaita*] als men, in al de activiteiten van zijn geest, zijn woorden en het lichaam, rechtstreeks van toewijding is voor de bovenzinnelijkheid van de absolute geest [Brahman], o Yudhiṣṭhira [vergelijk B.G. 9: 27]. (65) Men spreekt van eenheid van materieel belang [*dravyādvaita*] als dat wat je voor jezelf nastreeft één en het zelfde is, gelijk is aan, wat je je echtgenote en je kinderen, andere mensen of welke levende wezens ook toewenst [dit noemt men ook wel verlicht eigenbelang of de 'gouden regel']. (66) O koning, een persoon behoort zijn plichten te vervullen overeenkomstig zijn [*varṇāśrama*] positie in de samenleving, te werk gaand met de middelen, de plaats en de tijd die niet [schriftuurlijk] verboden zijn. Hij moet dat niet anders doen, tenzij er sprake is van een noodsituatie [zie ook 7.11: 17 en B.G. 3: 35]. (67) Iedere mens die, met achting voor deze en andere beginselen beschreven in de Vedische literatuur, toegewijde dienst verricht, en zich daarbij houdt aan zijn beroepsmatige verplichtingen, kan zelfs thuis Zijn hemelrijk bereiken, o Koning [zie ook B.G. 9: 32]. (68) Het is zoals jullie allen [Pāṇḍava's], o heer van koningen, ontsnapten aan al dat onoverkomelijke gevaar. Door de voeten te dienen van jullie Meester [Kṛṣṇa] slaagden jullie erin de rituelen te volbrengen en de olifanten in alle richtingen te verslaan [de last van de onrechtvaardige koningen].

(69) **I**kzelf bestond lang, heel lang geleden, in een voorgaande *mahākalpa* [in een ander tijdperk van Brahmā], als een ingezetene van de hemel genaamd Upabarhana en was zeer gerespecteerd onder de Gandharva's. (70) Ik had een prachtig lichaam en was hoogst aantrekkelijk, ik rook lekker, was opgesierd en betoverend om te zien. Steeds door de vrouwen aangetrokken was ik in de opwinding van mijn verlangens [echter] een losbol. (71) Op een dag was er een bijeenkomst van de goden en werden voor de gelegenheid, ter verheerlijking van de Heer in gezang en dans, al de Ghandharva's en Apsara's uitgenodigd door de heersers van het universum [de Prajāpati's]. (72) Ook ik, als een expert in het bezingen [van de heerlijkheden van het goddelijk bestaan], ging erheen omringd door vrouwen. Maar kennis makend met mijn houding, vervloekten de goddelijke heersers van het universum me vervolgens uit alle macht vanwege mijn geflirt: 'Wees jij, in overtreding met de goede zeden, van nu af aan maar een *śūdra* verstoken van de schoonheid!' (73) Toen ik daarop werd geboren uit een dienstmaagd, verwierf ik desalniettemin een leven als een zoon van Brahmā omdat ik toen predikers van de spiritualiteit van dienst kon zijn [Vaiṣṇava's, zie ook 1.5: 23-31]. (74) Ik heb u uitgelegd met welk dharma een gehechte huishouder de zonde kan overwinnen en snel de positie van de wereldverzakende orde kan bereiken. (75) Jullie [Pāṇḍava's] zijn zo ge-

lukkig om in deze wereld al de heiligen die zuivering brengen bij jullie langs te zien komen omdat bij jullie thuis, hoogst vertrouwelijk, het Allerhoogste Brahman in eigen persoon te vinden is in de gedaante van een normaal mens [Kṛṣṇa, zie ook 7.10: 48]. (76) Hij is het Ene Brahman en wordt door de grote zielen gezocht om tot de verwerkelijking van hun bevrijding en de gelukzaligheid van de hemel te komen. Hij, jullie beroemde neef [Heer Kṛṣṇa], is jullie aller geliefde weldoener, meest aanbiddelijke persoon, jullie hart en ziel en [oorspronkelijke] leraar van instructie wat betreft de regulerende beginselen [de *vidhi;* zie ook 7.10: 48 en 49]. (77) Deze gedaante, die het begripsvermogen van Heer Śiva, Heer Brahmā en de anderen te boven gaat [zie ook B.G. 7: 26], kan feitelijk worden begrepen middels meditatie, stilte, bhakti en door een punt te zetten achter alle materiële betrekkingen. Moge die Ene Heer, deze zelfde persoonlijkheid, deze goeroe van instructie en het voorwerp van toewijding voor de toegewijden, tevreden over ons zijn.'

(78) **Ś**rī Śuka zei: '[Koning Yudhiṣṭhira], de beste van de Bhāratadynastie verrukt de beschrijvingen te horen van de *devaṛṣi*, vereerde, gegrepen door de vervoering van de liefde, toen zowel hem als Heer Kṛṣṇa. (79) Na het eerbetoon dat hij had ontvangen van Heer Kṛṣṇa en van Yudhiṣṭhira - die zich als de zoon van Pṛthā [zie stamboom] zeer verwonderde over het feit dat Kṛṣṇa het Parabrahman, de Allerhoogste van de Geest was - nam de *muni* afscheid van hen en vertrok. (80) Aldus gaf ik u een beschrijving van de verschillende dynastieën van de dochters van Dakṣa, waarin al de werelden ontstonden met hun bewegende en niet-bewegende levende wezens, bestaande uit goden, demonen, menselijke wezens en zo meer.'

Aldus eindigt het zevende Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: De Wetenschap van God.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 7

7.1
Titel: De afbeelding van Yudhiṣṭhira in gesprek met Nārada komt uit de Kalyana Kalpataru 1959. Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

7.2
Titel: Het schilderij met de oude man is getiteld: “Expiration”.
Artiest: © Wim Kuenen (Prema, gebruikt met toestemming)
Bron: Prema.exto.nl

7.3
Titel: De tekening is getiteld: “Satan before the Throne of God”.
Type: ‘Illustrations to the book of Job’ (Linnell set, obj. 2).
Artiest: William Blake. 1821
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

7.4
Titel: Het hedendaagse - met de kleur aangepaste - schilderij is getiteld: “Mughal Court Scene”.
Artiest: Onbekend
Bron: © Exoticindia.com, gebruikt met toestemming

7.5
Titel: “Hiranyakasipu About to Decapitate Prahlada’.
Type: Folio from a Bhagavata Purana (Ancient Stories of the Lord), India, Jammu and Kashmir, Mankot, South Asia, circa 1725
Bron/ter beschikking gesteld door: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

7.6
Titel: Vintage Hindoe voorstelling van het reïncarnatiebeginsel in relatie tot de Heer.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

7.7
Titel: Het 18e eeuws schilderij van Narada die een moeder met kind instrueert is getiteld: “Narada Muni, Mother Yashoda, Krishna and Balarama”.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

7.8

Titel: Afbeelding van een klassieke voorstelling van Nrisimhadeva die de demonische koning afslacht.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

7.9
Titel: Afbeelding van een klassieke voorstelling van Nrisimhadeva.
Artiest: Johannes Ptok (Aka Janmanalaya)
Bron: Consciousart gallery & ptok.se

7.10
Titel: Klassiek plaatje van Prahlada die Nrisimhadeva aanbidt.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

7.11
Titel: De afbeelding van een brahmaan komt uit: “A Portrait of the Hindus: Balthazar Solvyns & the European Image of India 1760-1824”.
Artiest: Onbekend
Bron: © Van de collectie van prof R.L. Hardgrave, University of Texas. Gebruikt met toestemming.

7.12
Titel: “Eight Yogis’, Number Eight of the Ishana Suit, Playing Card from a 32-Suit Dashavatara (Ten Avatars) Ganjifa Set, India, Rajasthan, Mewar, circa 1800.
Artiest: Onbekend
Bron: Ter beschikking gesteld door: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org

7.13
Titel: 141. Avadhuta (p. 325). “A Portrait of the Hindus: Balthazar Solvyns, Les Hindous: II.5.2. “Ab’dhoot, A Penitent Naked”.& the European Image of India 1760-1824”.
Artiest: Onbekend
Bron: © Van de collectie van prof R.L. Hardgrave, University of Texas. Gebruikt met toestemming.

7.14
Titel: “Ramayan Gayan”. ‘Solvyns, Les Hindous’: I.2.1. Double-plate. "Rhaumien-Gauyin. Brahmuns Chanting the Exploits of Rhaum.”
Artiest: Onbekend
Bron: © Van de collectie van prof R.L. Hardgrave, University of Texas. Gebruikt met toestemming

7.15
Titel: “Seven Hindu ascetics under a banyan tree”.
Door: ‘Ináyat. circa 1630, Mughal Style’.
Bron: The British Museum

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 8: Terugtrekken van de Kosmische Scheppingen

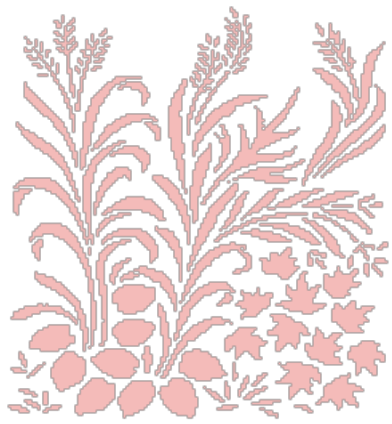

De Manu's, Gajendra, het karnen met de berg en afgunst met de Heer

8.1 - De Manu's, de Bestuurders van het Universum

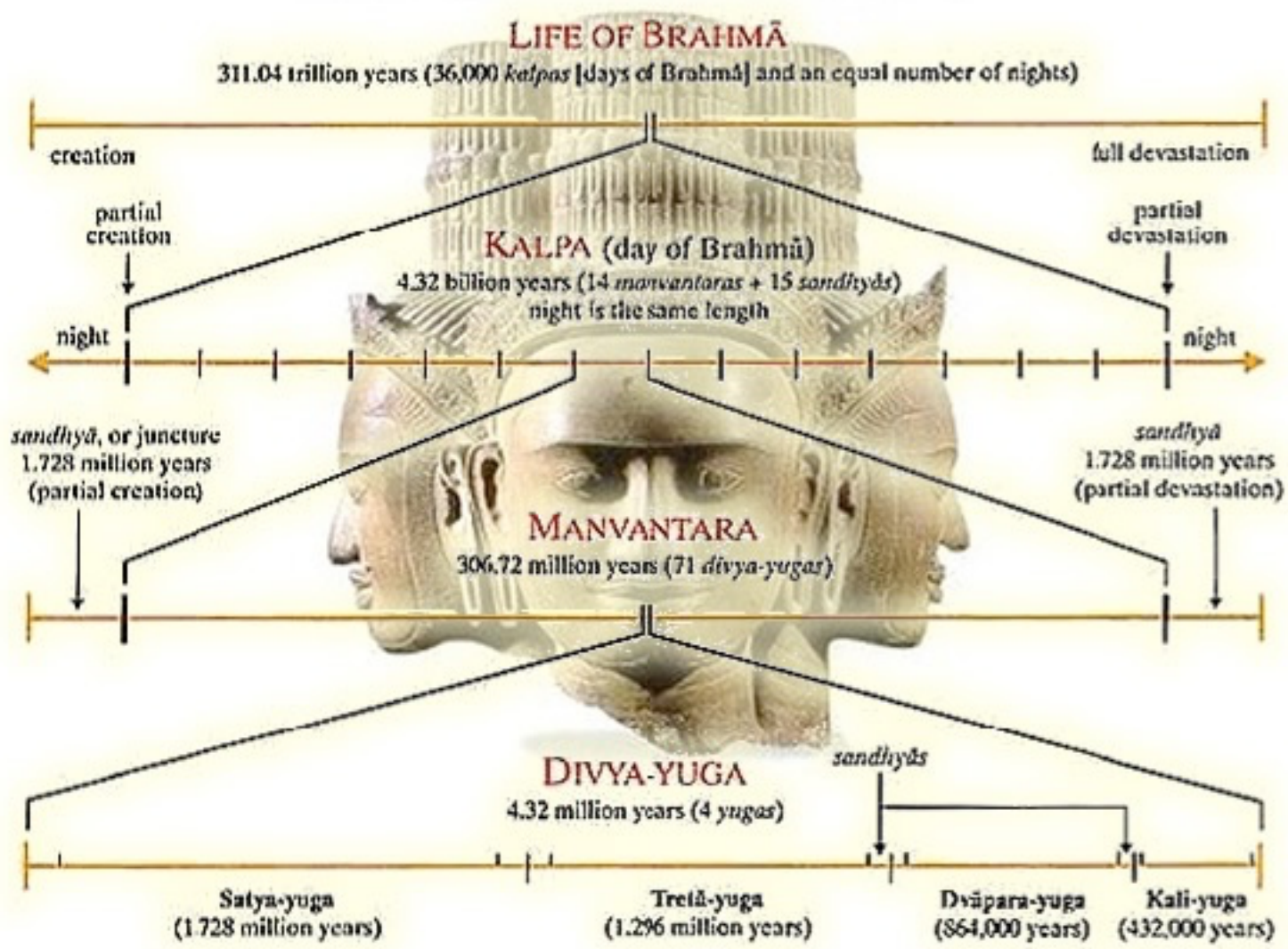

De achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'O goeroe, ik heb nu uitgebreid vernomen over de dynastie van Svāyambhuva Manu waarin de grote heersers van het universum hun bijdrage leverden tot de schepping. Wilt u voor ons alstublieft ook de andere Manu's beschrijven [zie ook 3.11: 23-28]? (2) O brahmaan, de geleerden hebben het over de verschijningen en handelingen van de Allerhoogste, Verheerlijkte Heer tijdens de *manvantara's* [de perioden van de Manu's*, zie ook 2.1: 36, 2.3: 9, 2.7: 2, 2.10: 4]. Zou u alstublieft voor ons, uw gretige luisteraars, ook over hen willen uitweiden? (3) O brahmaan, wat zijn, wat betreft verleden, heden en toekomst, voor ieder tijdperk de activiteiten waar de Allerhoogste Heer, de schepper van dit universum, Zich mee bezighield, Zich nu mee bezighoudt en Zich nog mee bezig zal houden [vergelijk B.G. 2: 12 en **]?'

(4) De grote *ṛṣi* zei: 'De huidige dag van Brahmā [*kalpa*] hebben we reeds zes Manu's gehad: Svāyambhuva en vijf anderen. De periode van de eerstgenoemde beschreef ik al voor u alsook de goddelijke persoonlijkheden die toen verschenen [zie 2.7: 43-45, 3.12: 54, 4.1 en 4.8: 6]. (5) Uit Ākūti en Devahūti, twee dochters van [Svāyambhuva] Manu, werden zoons geboren [Yajña en Kapi-

la] bekendstaande als de Allerhoogste Heer om [respectievelijk] dharma en *jñāna* [spirituele kennis] te onderrichten. (6) Kapila beschreef ik u al uitvoerig [zie Canto 3b], nu zal ik u vertellen wat Yajña[mūrti of Yajñapati] allemaal heeft gedaan, o beste van de Kuru's. (7) De meester van de wereld [Svāyambhuva Manu], de echtgenoot van Śatarūpā, ging, onthecht van het genieten van zijn zinnen, na te hebben afgezien van zijn koninkrijk, samen met zijn vrouw het woud in om zijn *tapas* te doen [zie 3.22: 31]. (8) Aan de rivier de Sunandā volbracht hij honderd jaar lang de zwaarste boetedoeningen, waarbij hij op één been in contact met de aarde [zie ook 4.8: 78-79] het volgende prevelde, o telg van Bhārata.

(9) **H**eer Manu zei: 'Hij door wie dit hele universum in beweging wordt gebracht, wordt Zelf niet bewogen door het universum. Van Hem die altijd wakker is als men in dit lichaam slaapt, van Hem die weet, heeft het levend wezen zelf geen weet [zie ook B.G. 18: 55]. (10) Men mag genieten van alles wat werd toegewezen door Hem, de Superziel die overal aanwezig is met alles en iedereen in het universum, maar men moet niet de weelde van een ander begeren. (11) Hij wiens oog alles ziet en die door het levende wezen niet wordt waargenomen, Hij die als de oorspronkelijke bron van alle levende wezens geen afname kent, is de godheid en de metgezel [zie 6.4: 24] die iedereen zou moeten aanbidden. (12) Hij kent geen begin, geen einde en geen midden. Niemand is Zijn vriend of Zijn vijand. Hij is niet [enkel] de binnenkant noch [enkel] de buitenkant van de kosmische schepping. Al deze [aspecten] van Hem en het universum dat uit Hem voortkwam vormen tezamen de Allerhoogste Werkelijkheid [*Oṁ pūrṇam*, zie ook de Śrī Īśopaniṣad en 2.1: 24]. (13) Dat samenstel van het universum bekend onder zovele namen [als *puruṣa* en *virāṭ-rūpa*] is de Allerhoogste Meester, de Uiteindelijke Waarheid van Zijn persoon, de ongeboren zelfverlichte ene die de oudste is. Middels Zijn uitwendig vermogen brengt Hij geboorte, dood en handhaving teweeg, terwijl hij afzijdig, inactief en onberoerd blijft op basis van Zijn spiritueel vermogen [vergelijk 1.7: 23]. (14) Teneinde bevrijd te raken van karma [baatzuchtige arbeid] verzoeken alle wijzen [de mensen] om, allereerst, over te gaan tot [non-profit, liefdadige, vrijwillige] activiteiten [in *karma yoga*]. Als iemand zo bezig is zal hij vrijwel altijd onverschillig worden [over werken met een winst-oogmerk, zie ook 1.5: 12, 1.2: 13 en B.G. 3: 9, 6: 3, 3: 6]. (15) Omdat Hij in Zijn eigen volkomenheid innerlijk geheel voldaan is, raakt de Allerhoogste Heer, de Meester [van de yoga], nimmer verstrikt in wat Hij doet, en daarom raken personen die Hem volgen ook nooit ontmoedigd. (16) Ik geef me over aan Hem die vrij van zelfzucht handelt ten gunste van ons welzijn, aan Hem die volkomen is in Zijn kennis, Hij die er niet op uit is te genieten, die vervuld is en Zich niet laat leiden door anderen. Ik bied die Meester van alle principes en plichten mijn eerbetuigingen die er is om de gehele mensheid te instrueren en Zijn weg te tonen.'

(17) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de Asura's zagen hoe hij [Svāyambhuva Manu] met de filosofische mantra's zijn geest concentreerde, jaagden de boze geesten hem

na met de bedoeling hem op te eten. (18) Yajña [Viṣṇu], de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Heer in ieders hart, zag echter wat ze van plan waren en doodde ze. Daarna bestuurde Hij de hemelse werelden omringd door de goden, [genaamd] de Yāma's [de gezworenen, Zijn zoons].

(19) **S**vārociṣa, de zoon van Agni, werd de tweede Manu. Uit zijn lendenen werden de zoons aangevoerd door Dyumat, Suṣeṇa en Rociṣmat geboren. (20) In die periode [van Manu] werd Rocana [de zoon van Yajña] de koning van de hemel [de Indra]. Tuṣita en anderen trouw aan de Absolute Waarheid waren de goden terwijl Ūrja, Stambha en anderen de zeven wijzen waren. (21) Door de heilige Vedaśirā, die zijn vrouw Tuṣitā bezwangerde, werd de Heer geboren die bekend staat als Vibhu. (22) Van Hem, die een celibataire *brahmacārī* bleef, ontvingen achtentachtigduizend heilige personen verankerd in die gelofte initiatie en instructie.

(23) **D**e derde Manu heette Uttama, hij was een zoon van Priyavrata [zie 5.1] en van hem waren er de zoons genaamd Pavana, Sriñjaya, Yajñahotra en anderen. (24) De zeven wijzen [van zijn tijdperk] waren de zonen van Vasiṣṭha met Pramada voorop. De Satya's, Vedaśruta's en Bhadra's waren de goden en Satyajit was de Indra. (25) [In deze *manvantara*] werd uit de schoot van Sūnṛtā en de halfgod Dharma, de Allerhoogste Heer, de Persoonlijkheid van God geboren die bekend stond onder de naam Satyasena. Hij verscheen samen met de Satyavrata's. (26) Samen met Zijn vriend Satyajit [als de Indra] doodde Hij al de Yakṣa's en Rākṣasa's, de gezworen leugenaars en kwade geesten, die met hun wangedrag steeds de levende wezens belaagden.

(27) **D**e vierde Manu was de broer van Uttama bekend onder de naam Tāmasa. Die verwekte tien zoons met voorop Pṛthu, Khyāti, Nara en Ketu. (28) De Satyaka's, de Hari's en de Vīra's waren de goden, Triśikha was de hemelkoning en de zeven wijzen tijdens de heerschappij van Tāmasa werden aangevoerd door Jyotirdhāma. (29) De [andere] goden heetten de Vaidhriti's. Ze waren de zoons van Vidhriti, o Koning, die er in slaagden op eigen kracht de Veda's te beschermen die in de loop van de tijd verloren waren gegaan. (30) In die periode verscheen de Allerhoogste Heer die werd verwekt door Harimedhā in de schoot van Hariṇī. Hij werd Hari genoemd. Door Hem werd Gajendra, de koning van van de olifanten, bevrijd uit de bek van een krokodil [voor de beschrijving van de vijfde en zesde Manu zie hoofdstuk 7.5].'

(31) **D**e achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'O zoon van Vyāsa, we willen graag van u vernemen hoe de Heer de koning van de olifanten verloste die werd aangevallen door een krokodil. (32) Daar waar er de vertellingen zijn waarin men Hari, de Allerhoogste Persoonlijkheid, Uttamaśloka [de Heer Geprezen in de Verzen] verheerlijkt, treft men grote vroomheid aan, geluk, voorspoed en deugd.' "

(33) **Ś**rī Sūta zei: "Aangespoord door de woorden van Parīkṣit, die zijn ophanden zijnde dood afwachtte, beste brahmanen, sprak de zoon van Vyāsa, na hem te hebben gecomplimenteerd, met groot genoegen tot de wijzen die zich daar verzameld hadden om naar hem te luisteren."

*: Er zijn veertien Manu's gedurende een dag van Brahmā, en het tijdperk van iedere Manu duurt eenenzeventig *yuga's* lang (zie afbeelding). Aldus zijn er duizenden Manu's tijdens het leven van Brahmā. De zes hier vermeld zijn: Svāyambhuva, Svārociṣa, Uttama, Tāmasa, Raivata en Cākṣuṣa. Een *manvantara* is een periode in de grootorde van één omwenteling van onze zon rondom de kern van ons sterrenstelsel [zie de Galactische Orde].

**: Vaak vermeld in deze samenhang is de spreuk: '*nityo nityānāṁ cetanas cetanānām*'. Zowel de Heer als de levende wezens zijn eeuwig en zintuiglijk.

8.2 - De Nood van de Olifant Gajendra

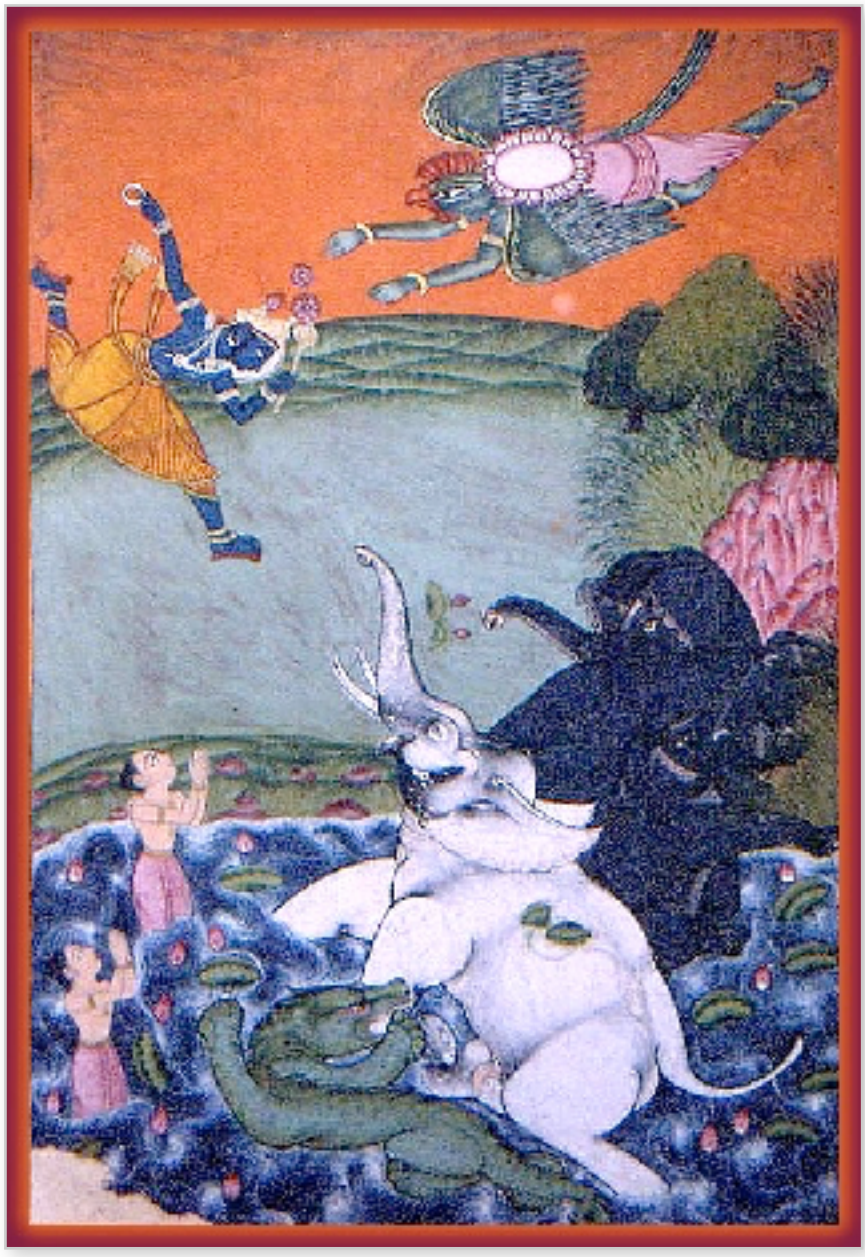

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Er was een zeer grote berg talloze kilometers hoog, o Koning, die bekend stond als Trikūṭa ['drie pieken']. Hij was omringd door een oceaan van melk [of plantensap; zie 5.20: 18]. (2-3) Met zijn drie toppen vol zilver, ijzer en goud was hij qua omvang zo breed als hij hoog was en hij tekende zich als een eiland, weelderig met bomen, klimplanten en struiken met het geluid van watervallen, in iedere richting prachtig af tegen de hemel, en overal er omheen waren er nog meer pieken met kostbaar gesteente en mineralen. (4) Aan zijn voet, die omspoeld werd door de golven van de hem omringende zee, zag de aarde groen van de groene smaragd. (5) De vervolmaakten, de aanbiddelijken, de zangers van de hemel, zij die van de kennis waren en de groten van de wereld van de slangen, zij die van een bovenmenselijke aard waren en de dansmeisjes, genoten er daar in de valleien van om zich te vermaken. (6) De grotten daar weerklonken van de geluiden van zangers, wat de stoere leeuwen jaloers deed brullen om een soortgenoot. (7) De dalen huisvestten grote aantallen van alle denkbare jungledieren en de tuinen, onderhouden door de verlichte zielen aldaar, waren prachtig opgesierd met allerlei soorten bomen en tjilpende vogels.

(8) In de rivieren en meren vol van kristalhelder water waren de schoonheden van de godsbewuste zielen aan het baden die, [het water ingaand] vanaf de met edelstenen glinsterende zandstranden, de lucht en het water verrijkten met de geur van hun lichamen. (9-13) In één vallei bevond zich een tuin genaamd Ṛtumat die van de grote ziel, de machtige persoonlijkheid Varuṇa was. Hij diende als lustoord voor de Suradames. Hij was overal, ter ere van de goddelijkheid, allerprachtigst gesierd met bloemen en vruchten, mandāra-, pārijāta-, pāthala-, aśoka- en campakabomen. Men trof er vruchten aan als cūta's, piyāla's, panasa's, mango's, āmrātaka's, kramuka's en granaatappels alsook kokos- en dadelbomen. Er stonden madhuka's, palmbomen, tamāla's, asana's, arjuna's, ariṣṭa's, udumbara's, plakṣa's, banyan's, kimśuka's en sandelhoutbomen en ook waren er picumardabloemen, kovidāra vruchten, sarala- en sura-dāru bomen, druiven, suikerriet, bananen, en jambu-, badarī-, akṣa-, abhaya- en āmalakīvruchten. (14-19) In die tuin bevond zich een zeer groot meer, vol van glanzende gouden lotussen, omringd door bilva-, kapittha-, jambīra-, bhallātaka- en andere bomen. Bij de grote pracht van de kumuda-, kahlāra-, utpala- en śatapatrabloemen waren de bijen geheel bedwelmd aan het rondzoemen onder begeleiding van de mooist klinkende vogelzang. Het was drukbevolkt met zwanen en kāraṇḍava's, cakrāvaka's, groepjes waterhoenders, koyaṣṭi's en dātyūha's die ieder hun eigen geluiden voortbrachten. Het water, omzoomd door kadamba-, vetasa-, nala-, nīpa- en vañjulakabloemen, bracht, in beroering gebracht door de bewegingen van de vissen en de schildpadden, de lotussen in beweging, zodat het stuifmeel dat uit hen viel het oppervlak bedekte. De bomen groeiend op de oevers, zoals kunda's, kurubaka's, aśoka's, śirīṣa's, kūṭaja's, iṅguda's, kubjaka's, svarṇa-yūthī's, nāga's, punnāga's, jātī's, mallikā's, śatapatra's, mādhavī-latā's, jālakā's en anderen, verfraaiden de plek [met hun bloemen en vruchten] gedurende alle seizoenen.

(20) **D**e leider van de olifanten, die in het gezelschap van zijn wijfjes in het bos leefde, zwierf op een dag daar rond op die berg en brak [op zoek naar water] door het dichte struikgewas dat vol was van doorns, klimplanten en allerlei bomen en andere planten. (21) Alleen zijn geur was al voldoende om al de leeuwen en andere roofdieren, andere olifanten, de neushoorns, grote slangen en de witte en zwarte camarīherten angstig op de vlucht te doen slaan. (22) Bij zijn genade konden dieren als de vossen, zwijnen, buffels, stekelvarkens, gopuccha's en andere herten, wolven, apen en kleine dieren als konijnen en dergelijke, zich ongehinderd rondbewegen. (23-24) Aan zijn slapen druipend en geagiteerd [in musth] deed hij, omringd door bedwelmde, drinkende bijen en gevolgd door de andere mannetjes- en vrouwtjesolifanten en de jongen in hun midden, in de gehele omgeving van de berg de aarde schudden. Van een afstand het water met het stuifmeel van de lotusbloemen ruikend dat door de bries werd meegevoerd, haastte hij, met zijn gezelschap dorstig en zijn blik vertroebeld, zich onder invloed in de richting van de oever van dat meer. (25) Het heldere frisse water ingaand dronk hij met zijn slurf zich vol met het nectargelijke mengsel van het lotusstuifmeel, nam vervolgens een goed bad en raakte aldus verlost van zijn vermoeidheid. (26) Met zijn slurf het water opzuigend en over zich heen

sproeiend, zette hij ook zijn wijfjes en jongen er toe aan een bad te nemen en te gaan drinken. Daar druk mee bezig sloeg hij, als een bezorgde huisvader die al te zeer gehecht is aan zijn gezin, beheerst door de begoochelende materie geen acht op mogelijk dreigend gevaar. (27) Het lot was hem toen beschoren dat zijn poot, o Koning, daar werd gegrepen door een vervaarlijke, kwaaie krokodil. De olifant probeerde zich vervolgens verwoed uit alle macht te bevrijden uit de gevaarlijke positie waarin hij was beland. (28) Toen de wijfjes zagen hoe hun leider plots werd aangevallen en gegrepen, begonnen ze geschokt te jammeren. Maar de andere olifanten, die hem van achteren probeerden te bevrijden, konden ook niets uitrichten. (29) Terwijl de olifant en de krokodil, aldus in gevecht, elkaar in en uit het water trokken, verstreek er een duizendtal jaren waarin ze beiden in leven bleven, o Koning. Dat werd door de onsterfelijke zielen als iets hoogst wonderbaarlijks gezien. (30) In de tijd die daarop volgde verloor Gajendra, de koning van de olifanten, door de uitputting van het jarenlang volgehouden vechten om niet in het water te worden gesleurd, meer en meer zijn kracht, terwijl daarentegen de krokodil die thuis was in het water juist fanatieker, krachtiger en machtiger werd.

(31) **T**oen Gajendra zijn leven in gevaar zag en merkte dat hij zich, door het lot beschikt, niet kon bevrijden uit die hopeloze positie, moest hij lang nadenken en kwam hij tot het volgende besluit: (32) 'Noch al deze verwanten kunnen me uit mijn lijden verlossen, noch kan ik als olifant verwachten dat mijn wijfjes me zullen bevrijden van dit lot in de greep te verkeren van de krokodil [van de hartstocht]. Ik moet, net als ieder ander, daarom mijn toevlucht zoeken bij Hem die de bovenzinnelijkheid is en de toevlucht vormt voor de meest verheven zielen [vergelijk 7.9: 18]. (33) Hij, de Heer, beschermt een ieder die zich overgeeft. Hij beschermt degenen die bang zijn voor de dood tegen de zo heel sterke wurgslang van de tijd [zie B.G. 11: 32] die je met zijn angstwekkende kracht steeds najaagt. Ik geef me over aan Hem die de toevlucht vormt en voor wie zelfs de dood op de vlucht slaat.'

8.3 - Gajendra's Gebeden van Overgave

(1) **D**e zoon van Vyāsa [Śuka] zei: 'Met dat besluit concentreerde hij [Gajendra], door zijn verstand geleid, zijn geest op het hart middels het opzeggen van een allerverhevenst gebed dat hij in een voorgaande geboorte had beoefend [zie ook B.G. 43-44]. (2) Śrī Gajendra zei: 'De Allerhoogste Godheid die dit door de materie beheerste bestaan tot bewustzijn beweegt, breng ik mijn eerbetuigingen, ik mediteer op Hem, de oorspronkelijke persoon, de Bovenzinnelijke Heer die de grondoorzaak is. (3) Het universum rust in Hem, bestaat er door Hem en ontstaat uit Hem, aan Hem, die Onafhankelijke Godheid die onze oorzaak is en boven ons verheven is, geef ik me over. (4) Hij die vanuit Zijn eigen energie deze kosmische manifestatie tentoonspreidde die dan weer zichtbaar en dan weer niet te zien is, overziet in beide gevallen alles en allen als de getuige. Die Basisziel, die Allerhoogste Transcendentie van de bovenzinnelijkheid, smeek ik mij te beschermen! (5) Als na de nodige tijd alles in deze wereld op niets is uitgelopen, als aan al de werelden en al hun handhavers en bestuurders en alles wat actief was een einde is gekomen, is er een hechte en diepe duisternis waarachter en waarboven de Almachtige straalt. (6) Als een danser danst is het moeilijk te begrijpen wat hij allemaal uitbeeldt. Op dezelfde manier kunnen de goden, de wijzen en de gewone schepselen niet doorgronden wat Hij allemaal doet of dat in woorden vatten. Moge Hij die zo moeilijk te begrijpen is mij bescherming bieden. (7) De Heer van hen die graag Zijn zegenrijke lotusvoeten willen zien, van degenen die bevrijd zijn van alle gehechtheid, van de grote wijzen die zonder fouten in het woud, hoog verheven boven de materie de geloften naleven in overeenstemming met de verschillende spirituele levensposities [de *āśrama's*], de Heer van hen die gelijk en vriendelijk jegens allen zijn, Hij vormt mijn bestemming. (8-9) Hij die zonder geboorte is, heeft geen karma, noch een naam of vorm en is vrij van [de materiële basis]kwaliteiten en van fouten. Hij die de vernietiging en schep-

ping van deze kosmische manifestatie vormt, gaat niettemin op basis van Zijn eigen vermogen bij gelegenheid tot [persoonlijke] handelingen over [als een *avatāra*]. Hem, de Bovenzinnelijke Heer die de Meester is en het Opperste Brahman van een onbegrensd vermogen, die zonder een gedaante gedaanten heeft aangenomen en zo vele wonderbaarlijke daden verrichtte, biedt ik mijn eerbetuigingen. (10) Ik bied Hem mijn eerbetuigingen die de verlichting vormt van de ziel, de getuige aanwezig in allen, het Allerhoogste Zelf, Hij die alle beschrijving, de geest en zelfs het bewustzijn te boven gaat. (11) Voor Hem die, door geschoolde zielen vrij van materiële verlangens, [in toewijding] kan worden bereikt via de geaardheid goedheid, voor de meester van emancipatie en verlossing die het geluk verleent, is er mijn respectvolle eerbetoon. (12) Ik bied de Heer van de Vrede, de Heer van het evenwicht, die vrij van de geaardheden in een vervaarlijke of dierlijke gedaante [zoals Nṛsiṁha en Varāha] de vorm van de geaardheden aanneemt, mijn eerbetuigingen. Ik draag mijn gebed op aan de Heer van de verscheidenheid van de spirituele kennis. (13) Mijn respect voor de kenner van het veld [zie B.G. 13: 1-5], voor U, de baas over allen, de getuige en de Oorspronkelijke Persoon, die de oerbron bent. U, de oorsprong van de materiële schepping, biedt ik mijn eerbetuigingen. (14) U bent het die ik respecteer omdat U de motieven van de zinnen overziet. U vormt de bron voor alle vormen van geloof omtrent de schijnbare werkelijkheid die men voor het ware aanziet omdat die een afspiegeling van U is. Met achting voor die reflectie, mijn eerbetoon aan U. (15) Ik bied U, de hoogste oorzaak zonder een oorzaak mijn eerbetuigingen. U die de wonderbaarlijke grondoorzaak bent van alles, de wetenschap van de heilige traditie en de grote oceaan, vereer ik, U die bevrijding schenkt en de toevlucht vormt van de transcendentalist. (16) Ik vereer Hem die het vuur van het bewustzijn is dat schuilgaat in het hout van de geaardheden van de natuur, Hem wiens [creatieve] geest in actie komt als de natuur uit evenwicht raakt, Hem die zich persoonlijk openbaart aan hen die de formele benadering opgaven als gevolg van hun spiritueel begrip. (17) Ik betuig Hem de eer, de perfectie van de onbegrensde genade, die een overgegeven dier als ik bevrijdt uit zijn verstriktheid. U, de Allerhoogste Onbegrensde Heer, Hij die men kent als de directe getuige vanbinnen, U, die immer aandachtig bent met een enkel deel van Uzelf [het *Paramātmā*, zie ook B.G. 10: 42], biedt ik mijn eerbetuigingen. (18) U bent moeilijk te bereiken voor iedereen die te zeer gehecht is aan zijn denken en lichaam, zijn nakomelingen en verwanten, zijn thuis, weelde en ondersteuning. Maar voor die bevrijde zielen die [verzonken in hun ziel] niet verstoord zijn door de natuurlijke geaardheden, bent u aanwezig in de kern van het hart [zie B.G. 6: 47]. U, op wie altijd wordt gemediteerd, U, het reservoir van alle spirituele kennis, U, de Allerhoogste Heer en Meester, biedt ik mijn respect. (19) Zij die *dharma, artha, kāma* en *mokṣa* [de regulatie van hun burgerdeugd] verlangen, aanbidden Hem en slagen er zo in hun beoogde doel te bereiken, om nog maar te zwijgen van andere zegeningen; Hij verleent zelfs een onvergankelijk [geestelijk] lichaam. Moge Zijn onbegrensde genade mij de verlossing brengen [zie ook 2.3: 10 en 7.9: 27]. (20-21) Zij die zich volledig hebben overgegeven aan de Allerhoogste Heer zijn, door het reciteren en vernemen over Zijn alleszins gunstige,

wonderbaarlijke handelingen, verzonken in een oceaan van bovenzinnelijke gelukzaligheid. Met niemand anders dan Hem als hun levensdoel verlangen ze niet naar enige [andere] zegening. Hij, de eeuwige en Absolute Geest van de transcendentie, de Allerhoogste Meester van al de grote persoonlijkheden, de ongeziene Ziel verheven boven alles en allen die in yoga kan worden bereikt [middels toegewijde dienst], bevindt Zich, vanwege Zijn subtiele en ongrijpbare aard, buiten het bereik van de zintuigen. Ik aanbid Hem, de onbegrensde, allesomvattende oorsprong. (22-24) Door Hem werden de verschillende bewegende en niet-bewegende levensvormen, de Vedische kennis, de goden, Brahmā en de zijnen, alsook Zijn minder belangrijke expansies, in het leven geroepen met al hun namen en vormen. Zoals vonkjes ontstaan uit, en weer opgaan in, een vuur en zonnestralen voortkomen uit de zon en er weer in opgaan, zijn er ook telkens weer de manifestaties vanuit de basiskwaliteiten van de natuur van schepselen en scheppingen van het verstand en de geest, de zinnen en [van het grove en subtiele aspect] van het lichaam, die als delen en gehelen keer op keer voortkomen uit, en weer opgaan in, Hem. Hij, [dat vuur,] is geen halfgod of demon, geen mens of een dier, Hij is niet mannelijk of vrouwelijk, noch onzijdig of een ander levend wezen. Hij is niet het vruchtdragend handelen noch de geaardheid van de natuur en evenmin het manifeste of het niet-manifeste; Hij is de slotsom van het uitsluiten [van dit of dat, *neti neti*; zie ook 7.7: 23]. Aan Hem, de Onbegrensde, alle glorie!

(25) **Z**o wil ik niet in deze wereld leven. Wat voor zin heeft het om geboren als een olifant vanbinnen en vanbuiten in gevangenschap te verkeren? Ik wil de ellende en vernietiging niet die er is als gevolg van de tijd. Ik wil worden verlost van die versluiering van mijn geestelijk bestaan [zie ook 1.2: 3 en 6.15: 16]. (26) Ik buig me voor de bovenzinnelijke toevlucht, de ongeboren Absolute Geest die het universum schiep, die het universum is en die boven dit universum staat, die de kenner van het universum is en de ziel is van het universum. (27) De toegewijden en asceten die met yoga hun karma de baas werden, zien Hem, de Heer van de Yoga, helder in hun hart. Hem breng ik mijn eerbetuigingen. (28) Keer op keer betuig ik mijn respect voor U van wie de kracht van Zijn drievoudige vermogen zo formidabel is, U, de intelligentie van de volledigheid, de Heer van alle kwaliteiten die de overgegeven zielen beschut en wiens [begoochelend] vermogen [van *māyā*] zo moeilijk te overwinnen is [zie B.G. 16: 21], U die onbereikbaar bent voor hen die zich bevinden op het pad van een slechte zinsbeheersing. (29) Ik zoek mijn toevlucht bij Hem, de Allerhoogste Heer wiens heerlijkheden onpeilbaar zijn, wiens Zelf door de gewone man niet gekend wordt en door wiens krachten en intelligentie ik ben verslagen.'

(30) **Ś**rī Śuka zei: 'Omdat hij met deze beschrijving niet was gericht op een bepaalde persoonlijke gedaante, benaderde geen van de diverse verschijningen van Brahmā's onafhankelijke halfgoden Gajendra. In plaats van die keur aan goden verscheen de Heer in eigen persoon, aangezien Hij hun volledigheid vertegenwoordigt [vergelijk B.G. 7: 20-23 en 9: 23; 4.31: 14]. (31) Toen Hij zijn gebed

hoorde kwam de Heer van alle werelden, die begreep in wat voor benarde positie hij verkeerde, zo snel als Hij maar kon, samen met de bewoners van de hemel die hun gebeden opdroegen. Gedragen door Garuḍa en uitgerust met de werpschijf en Zijn andere wapens, arriveerde Hij spoedig waar Gajendra zich bevond. (32) Zo gauw hij, die in het water zo gewelddadig was gegrepen en te lijden had, de Heer zag op de rug van Garuḍa met Zijn werpschijf geheven, stak hij zijn slurf omhoog met daarin een lotusbloem en bracht hij met moeite uit: 'O Nārāyaṇa, Leraar van de Volkomenheid, o Allerhoogste Heer, U biedt ik mijn eerbetuigingen.' (33) Toen Hij hem zo zag lijden kwam de Ongeborene, zo vol van genade, meteen naar beneden en redde Hij hem met Zijn werpschijf, voor ogen van al de goddelijken aanwezig, door de krokodil zijn bek eraf te snijden en vervolgens Gajendra uit het water te trekken.'

8.4 - Gajendra Keert Terug naar de Geestelijke Wereld

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Daarna [toen Gajendra was bevrijd] strooiden de goden, de *ṛṣi's* en de zangers van de hemel onder leiding van Brahmā en Śiva, bloemen uit in hun waardering voor dat wapenfeit van de Heer. (2) In de lucht weerklonken pauken, de Gandharva's zongen en dansten en de heiligen, de aanbiddelijken en de vervolmaakten brachten hun gebeden voor de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. (3-4) Op dat moment nam de krokodil de hoogst wonderbaarlijke gedaante aan van Hūhū, de beste van de Gandharva's die, nu hij was bevrijd van een vloek uitgesproken door de wijze Devala, met zijn hoofd voorovergebogen zijn eerbetuigingen begon te brengen aan de Allerhoogste Eeuwige Meester Geprezen in de Verzen en vervolgens de glorie bezong van Zijn bovenzinnelijke avonturen en kwaliteiten. (5) De genade van de Heer genietend, omliep hij Hem onder het betonen van zijn respect en keerde hij vervolgens, verlost van alle zonde, voor ogen van een ieder terug naar zijn verblijfplaats.

(6) **G**ajendra raakte door de aanraking van de Allerhoogste Heer terstond bevrijd van de onwetendheid van zijn gebonden staat en verwierf de gedaante van de Heer met vier armen en gele kleding [*sārūpya-mukti*, zie ook 3.29: 13]. (7) In zijn vorige leven werd hij geboren als de beste van Draviḍa-deśa, de koning van Pāṇḍya. Bekendstaande als Indradyumna zwoer hij bij Viṣṇu als zijn uiteindelijke toevlucht. (8) [In dat leven] had hij, toen de tijd voor zijn boete was aangebroken, met de grootste zorg de gelofte van stilte afgelegd en volbracht hij, met samengeklitte lokken, zijn verzakingen in Kulācala [de Malaya heuvels] waar hij zijn *āśram*a had. Op een dag was hij, verzonken in zijn liefde voor de Allerhoogste Meester, de Onfeilbare Heer aan het vereren. (9) De vermaarde Agastya, omringd door zijn discipelen, arriveerde daar toen op eigen initiatief en zag hem stil alleen zitten mediteren zonder hem behoorlijk te verwelkomen. Daar werd hij zeer kwaad over. (10) Hij vervloekte hem toen door te zeggen: 'Deze diep gezonken ziel, zo onvriendelijk en onverschillig van geest, veracht [mij als] een brahmaan. Moge hij in duisternis belanden, als een olifant die maar traag van begrip is!'

(11-12) Śrī Śuka zei: 'Na hem aldus te hebben veroordeeld vertrok de zo machtige Agastya samen met zijn metgezellen, o Koning, Indradyumna achterlatend met de gedachte dat het zijn lot was om als koning te zijn vervloekt vanwege zijn daden in het verleden. Toen hij als een olifant werd geboren ging de herinnering aan zijn identiteit verloren, maar omdat hij de Heer vereerde met gebeden, slaagde hij er in dat olifantenlijf niettemin in zijn [devotionele] verleden te herinneren. (13) Nadat de Heer van de Lotusnavel aldus de koning van de olifanten had bevrijd en Hij voor zijn wonderbaarlijke daden door de Gandharva's, de vervolmaakten en de wijzen was geprezen, keerde Hij [na een verklaring te hebben gegeven] naar Zijn hemelverblijf terug gezeten op de rug van Garuḍa, vergezeld door hem [Indradyumna] die de positie was verleend van Zijn metgezel.

(14) **W**at ik u beschreef, o grote Koning, aangaande het geloof in Heer Kṛṣṇa dat Koning Gajendra verlossing bracht, bevordert hen die erover vernemen tot de hemelse sferen en vergroot hun reputatie. Het neemt het duister van de immoraliteit van Kali-yuga weg [zie 1.17: 24-25] en maakt een einde aan akelige dromen, o beste van de Kuru's. (15) Om 's morgens na het ontwaken allereerst vrede te vinden na nare dromen, staan tweemaal geboren zielen, die gemotiveerd zijn voor deze zegening, vroeg op, reinigen zich en reciteren ze gewetensvol deze geschiedenis.

(16) **D**it is wat de Grote Heer die Alles Doordringt, tevreden gesteld in het bijzijn van iedereen tegen Gajendra zei, o beste van de Kurudynastie. (17-24) De Allerhoogste Heer zei: 'Zij raken verlost van al hun zorgen die, als de nacht ten einde loopt, opstaan en zorgvuldig geconcentreerd zich Mijn gedaanten herinneren - die van Mij en van jou, die van het meer, deze heuvel, deze grotten en tuinen, die van het riet en de bamboes, de groepjes bomen, deze bergtoppen en de verblijfplaatsen van Mij en die van Heer Brahmā en Heer Śiva; deze oceaan van

melk, dit witte eiland met zijn schitterende luister dat Mij zo dierbaar is, Mijn Śrīvatsa-teken, Kaustubha-juweel, [Vaijayantī]-bloemenslinger, Kaumodakī-knots, Sudarśana-schijf en Pāñcajanya-schelphoorn; Garuḍa, Ananta Śeṣa, Mijn subtiele, volkomen deelaspect de Godin van het Geluk, allen die van Mij afhankelijk zijn, Heer Brahmā, Nārada *ṛṣi*, Śiva en Prahlāda; Mijn Matsya incarnatie, Kūrma, Varāha, de andere *avatāra's* en Mijn talloze goedgunstige handelingen; de goddelijkheid van de zon, de maan en het vuur, de *Oṁkāra* mantra, de Absolute Waarheid en het ongemanifesteerde [van het universum]; de koeien, de brahmanen en het eeuwige dharma, de dochters van Dakṣa, de plichtsgetrouwe echtgenotes van de maangod en Kaśyapa, alsook de Ganges, de Sarasvatī, de Nandā en de Yamunā, Airāvata [Indra's olifant], Dhruva, de zeven o zo vrome wijzen en de menselijke wezens. (25) Mijn beste, zij die aldus voor Mij hun gebed doen als ze opstaan aan het einde van de nacht, zal Ik de eeuwige bestemming verlenen zo gauw ze hun laatste adem uitblazen.'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hṛṣīkeśa dit had verklaard, blies Hij, tot het genoegen van de schare halfgoden, op Zijn schelphoorn, de beste van de zee, en klom Hij op de rug van Garuḍa.'

8.5 - De Vijfde en de Zesde Manu en de Gebeden van Brahmā met de Sura's

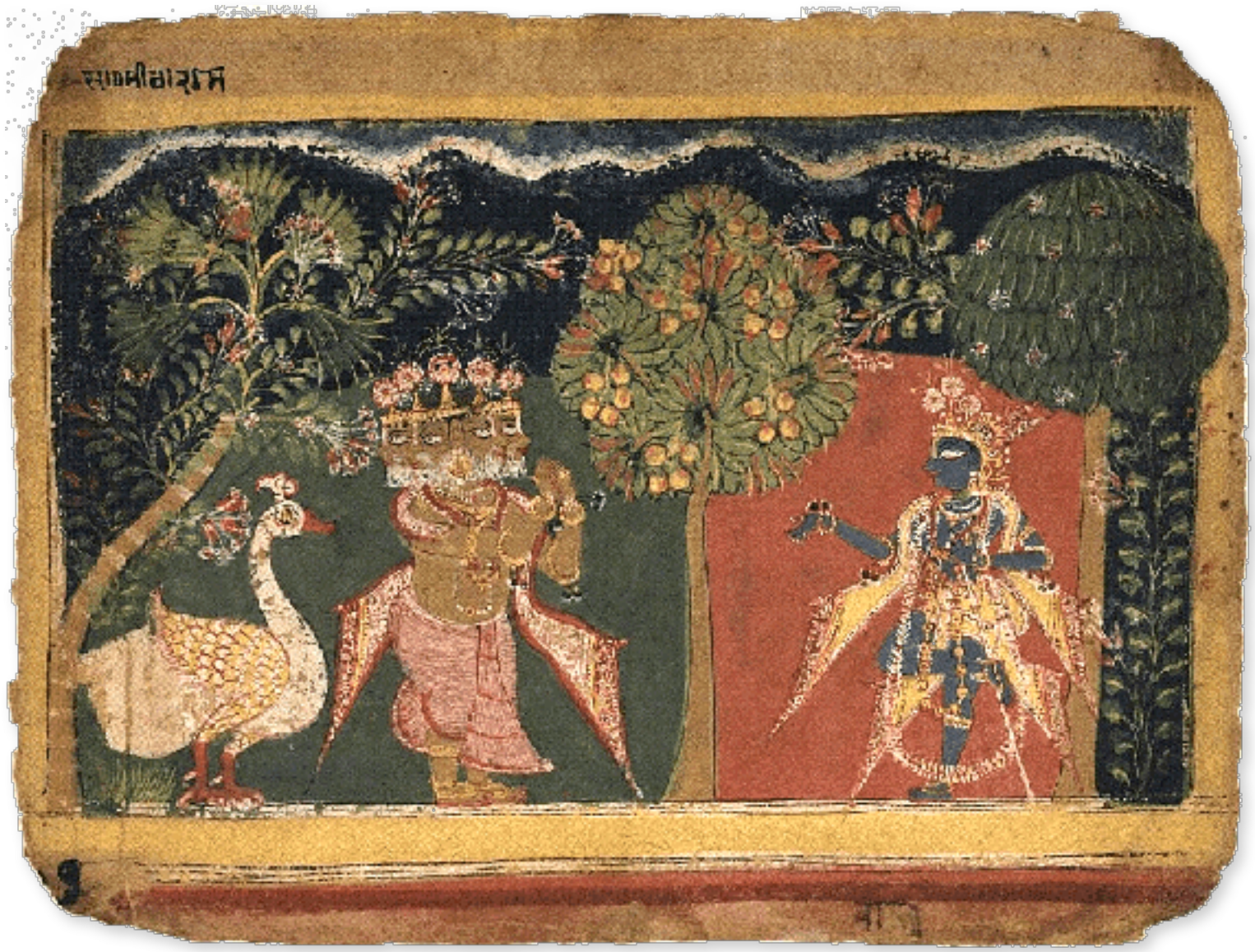

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, ik beschreef voor u dit [verhaal], dat alle onzuiverheid verdrijft over het optreden van de Heer die de vrome Gajendra verloste. Verneem nu over de tijd van Raivata Manu. (2) De vijfde Manu die bekend staat als Raivata was de broer van Tāmasa en zijn zoons waren Bali, Vindhya en anderen met Arjuna als de oudste. (3) Vibhu was de hemelkoning [de Indra], o Koning, de Bhūtaraya's en anderen waren de halfgoden en Hiraṇyaromā, Vedaśirā, Ūrdhvabāhu en anderen waren de *ṛṣis* [de zeven wijzen]. (4) Uit Śubhra en zijn echtgenote Vikuṇṭhā verscheen Vaikuṇṭha, de Allerhoogste Heer in eigen persoon, samen met de godsbewuste nalevers van de Waarheid genaamd de Vaikuṇṭha's als Zijn expansies. (5) Door Hem werd, enkel om de Godin van het Geluk te behagen, op haar verzoek en tot ieders voldoening, een wereld vrij van achteloosheid gesticht, [een tweede] Vaikuṇṭha. (6) Als iemand het zou proberen al Zijn wederwaardigheden, kwaliteiten en bovenzinnelijke heerlijkheden te beschrijven, zou hij zoveel bovenzinnelijke eigenschappen van Viṣṇu tellen als er stofdeeltjes zijn.

(7) **D**e zesde Manu was Cākṣuṣa, de zoon van Cakṣu en zijn zoons waren Pūru, Pūruṣa, Sudyumna en anderen na hen. (8) Mantradruma was de koning van de hemel in die periode, de goden waren de Āpya's en zo meer en Haviṣmān, Vīraka en anderen, waren de wijzen, o Koning. (9) Van Vairāja en zijn echtgenote Devasambhūti was er in dat tijdperk een zoon genaamd Ajita, die een gedeeltelijke incarnatie [een *aṁśa-avatāra*] was van de Heer, de Meester van het Universum. (10) Toen de oceaan [van melk] werd gekarnd bracht Hij, als Kūrma zich in het water ophoudend in de gedaante van een schildpad, met het heen en weer bewegen van de berg Mandara [op Zijn rug], de nectar voor de Sura's voort.'

(11-12) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'O brahmaan, om welke reden werd de oceaan van melk met de berg gekarnd, waarom hield Hij Zich in het water op als een schildpad en wat kwam er, behalve de nectar die de godsbewusten erdoor verkregen, nog meer tevoorschijn? Weest u alstublieft zo goed al deze zo hoogst wonderbaarlijke handelingen van de Allerhoogste Heer te beschrijven. (13) Mijn hart dat al zo lang gebukt gaat onder de ellende [van het materieel bestaan] is nog niet helemaal tevreden met uw beschrijvingen van de heerlijkheden van de Meester van Alle Toegewijden.' "

(14) **Ś**rī Sūta Gosvāmī zei: "De machtige zoon van Vyāsadeva aldus verzocht, o beste tweemaal geborenen, complimenteerde hem en begon de heldendaden van de Heer te beschrijven. (15-16) Śrī Śuka zei: 'Toen de goddelijken werden belaagd door de Asura's die hen met hun scherp geslepen wapens bevochten, waren de meesten van hen gevallen [in de strijd] en niet in staat weer op te staan. Omdat de wijze Durvāsā Indra met inbegrip van zijn drie werelden had vervloekt, o Koning [*], vervielen zij [die het hadden overleefd] in armoede en waren ze niet meer in staat de rituelen en het eerbetoon op te brengen. (17-18) De Sura's, de grote Indra, Varuṇa en de overige halfgoden die dit zagen gebeuren, traden hierover in discussie, maar konden zelf niet tot een bevredigend besluit komen. Zij begaven zich daarop naar de plaats van samenkomst van Heer Brahmā op de top van de berg Meru, brachten hem hun eerbetuigingen en stelden hem van alles op de hoogte. (19-20) Toen Heer Brahmā, de Almachtige, zag hoe Indra, Vāyu en de rest beroofd waren van hun betekenis en zeggingskracht en hoe de drie werelden gedompeld waren in ongeluk terwijl het de Asura's goed ging, concentreerde hij zijn geest door zich de Bovenzinnelijke Oorspronkelijke Persoon te heugen en sprak hij met een oplichtend gelaat tot de godsbewusten: (21) 'Ik, Heer Śiva, jullie allen, alsook de menigte demonen, de menselijke wezens, de dieren, de bomen, de planten, de insecten en de microben, kwamen allen voort uit Hem, uit Zijn gedeeltelijke incarnatie [uit mij] en uit allen die deel van mij uitmaken [de grote wijzen e.d.]. Laten we bij Hem, de Onuitputtelijke, onze toevlucht zoeken. (22) Wat Hem betreft hoeft er niemand te worden gedood of te worden beschermd, te worden veronachtzaamd of te worden gevolgd. Niettemin aanvaardt Hij, bij tijden [als een *avatāra*] partij kiezend voor de hartstocht, de goedheid of de onwetendheid, het om van schepping,

handhaving en vernietiging te zijn [zie tevens B.G. 9: 29 en 4: 8]. (23) Het is nu tijd om, voor het heil van alle levende wezens, Zijn heerschappij van handhaving in de geaardheid goedheid te vestigen. Laten we ons daarom wenden tot de beschutting van de Leraar van het Universum. Moge Hij zo vol van genegenheid voor Zijn mensen, voor ons, de Sura's, de voorspoed brengen die we zo hard nodig hebben [zie B.G. hoofdstukken 14 en 18].'

(24) **Ś**rī Śuka zei: 'De Heer van de Veda die aldus tot de Sura's sprak, o onderwerper van de vijanden, begaf zich samen met de goden rechtstreeks naar de verblijfplaats van [Viṣṇu,] de Onoverwinnelijke voorbij de wereld van de duisternis. (25) Aldaar, jegens Hem wiens ware gedaante niet kan worden waargenomen maar over wie men verneemt in de Veda, sprak de meester van de goden het hemelse gebed uit waarvan de klanken toen de heerschappij over de zinnen vestigde. (26) Śrī Brahmā zei: 'De Onveranderlijke, de Onbegrensde Waarheid, de Oorspronkelijke Oorzaak in ieders hart, de Onversaagde, Ondoorgrondelijke, Ongrijpbare, Onuitsprekelijke en Onbeschrijflijke, de Onovertroffen en hoogst wenselijke, Allergrootste Godheid, bieden wij, de goden, onze eerbetuigingen [vergelijk 6.3: 20-21 en B.G. 15: 15 en 9: 4]. (27) Ik zoek mijn toevlucht in de Allerhoogste Waarheid van de levenskracht, de geest en de intelligentie van alle levende wezens, bij Hem die immer waakzaam is met al het objectieve, de zinnen en de kennis, de onberispelijke, onpartijdige veilige haven en het licht van allen die in de duisternis verkeren, bij Hem, de onfeilbare Heer van de ether voor al de drie *yuga's* [in de vierde is Hij er als Zijn eigen toegewijde]. (28) Mogen er onze eerbetuigingen zijn voor de waarheid van Hem die men beschouwt als de as van Heer Brahmā's bliksemsnel ronddraaiende heilige rad van de Tijd met zijn vijftien spaken [de kennende en waarnemende zintuigen en de vijf soorten adem], drie naven [de geaardheden] en acht segmenten [de vijf elementen, geest, vals ego en het verstand] waarop de geest zich betrekt [vergelijk 3.21: 18, 7.9: 21, 5.21: 13 en B.G. 18: 61]. (29) Hij bekent zich tot één zaak [die van de goedheid] en is transcendentaal aan het materiële duister. Hij die niet gemanifesteerd is, niet te lokaliseren is, onbegrensd is en iedere maat te boven gaat, wordt door Garuḍa [de Vedische verzen] op zijn rug gedragen en, met het voertuig van de yoga, aanbeden door de onverstoorde en nuchtere mens [zie ook 4.3: 23]. (30) Niemand is Zijn begoochelende energie van *māyā* de baas. Mensen begrijpen over het algemeen, verbijsterd door die energie, niet wat de ware bedoeling van het leven is. We bieden Hem onze eerbetuigingen die het zelf en zijn materiële kwaliteiten [*māyā*] onder controle heeft, Hij de bovenzinnelijke meester die heerst over alle levende wezens en allen gelijkgezind is. (31) U die vanbinnen en vanbuiten aanwezig bent en die ons [de goden] die vertrouwen op een lichaam dat ontstond uit de goedheid, gunstig gezind bent, kan [zelfs] niet worden begrepen door de heiligen en wijzen vanwege de subtiele aard van de bestemming die U vormt. Hoe zouden dan de demonen en atheïsten die een andere leidraad volgen U kunnen begrijpen? (32) Deze aarde die Hij schiep met al de vier soorten van levende wezens die Hij gestalte gaf [zoals geboren uit een baarmoeder, een ei, uit vocht en uit zaad, zie ook 2.10: 37-40] vormt Zijn lotusvoeten. Moge

Hij, de Absolute Waarheid, de onafhankelijke Allerhoogste Persoonlijkheid, ons genadig zijn. (33) De drie werelden met inbegrip van al hun plaatselijke leiders, gedijen op het water dat, als Zijn zaad, zo krachtig is in het genereren van al het leven. Moge Hij die van de grootste macht is, tevreden zijn over ons. (34) Men [de geleerden] zegt dat Soma, de maan, Zijn geest is, de kracht is van de bewoners van de hemel, van de granen voor het voedsel en van de levensduur. Moge Hij, de Allerhoogste Heer die de bomen en al de andere levende wezens doet groeien, die bron van alle weelde, gelukkig zijn met ons [zie ook 2.10: 30 en 6.6: 24-26]. (35) Het vuur dat al de elementen [van het voedsel] verteert in [de maag en in] de diepten van de oceaan, verschaft, ingezet voor rituele plechtigheden, als Zijn mond alle weelde en Vedische kennis. Moge die Almachtige Heer voldaan zijn over ons [zie ook B.G. 3: 10]. (36) Hij wiens oog de godheid van de zon werd die de godsbewusten leidt op hun drievoudige Vedische pad, Hij die de poort vormt voor de realisatie van de nectar van de eeuwigheid, de Absolute Waarheid en iemands bevrijding, en die ook de oorzaak vormt van iemands dood, moge die Almachtige Heer blij zijn met ons [zie ook 2.1: 30, B.G. 7: 8, 10: 21 en 11: 19]. (37) Door Zijn levenskracht, Zijn adem in alle bewegende en niet bewegende levende wezens, door die *prāṇa,* die vitale lucht, als het basisprincipe te volgen zoals onderdanen een keizer volgen, vindt men alle kracht en vitaliteit. Moge Hij die van Alle Macht is gelukkig zijn met ons. (38) Zijn oren vormen de verschillende windrichtingen, door Zijn hart ontstonden de [negen] lichaamsopeningen en de navel van de Oorspronkelijke Persoon vormt, voor de levensadem, de zintuigen, de geest en de ademhaling van het lichaam, de toevlucht van de ether. Moge de Almachtige Heer ons genadig zijn [2.1: 27 en 29]. (39) Zijn kracht vormt de grote Indra, Zijn tevredenheid vormt Zijn dienaren in al de drie werelden, van Zijn woede is er de Meester op de Berg [Heer Śiva] en uit Zijn nuchtere verstand kwam Viriñca voort [Heer Brahmā]. Uit Zijn lichaamsopeningen komen de mantra's voort terwijl uit Zijn genitaliën de heiligen en de stamvaders zijn ontstaan. Mogen wij de goedkeuring genieten van de Heer die zo machtig is. (40) Zijn borst bracht de Godin van het Geluk voort, Zijn schaduw vormt de voorouders, de religie werd mogelijk door Zijn voorkant en de goddeloosheid vond zijn bestaan door Zijn achterkant. De hogere werelden zijn er van Zijn schedeldak en door Zijn zinsgenoegen vindt men de dansmeisjes van de hemel. Moge Hij, de Grootste van alle vermogen, tevreden over ons zijn. (41) De geleerden [de brahmanen] de Vedische literatuur en Zijn vertrouwelijke kennis zijn er van Zijn mond; de bestuurders [de *kṣatriya's*] met hun macht zijn er van Zijn armen, van Zijn dijen zijn er de handelaren [de *vaiśya's*, zie ook 2.1: 37], met inbegrip van hun vakkennis, en van Zijn voeten zijn er de arbeiders [de *śūdra's*] die zich niet bekommeren om de Veda. Moge Hij zo Allermachtigst ons welgezind zijn [zie ook 12.11: 6-8]. (42) De begeerte is er van Zijn onderlip en genegenheid van Zijn bovenlip; van Zijn neus is er de luister van het lichaam en door Zijn aanraking kon er de dierlijke liefde zijn. Van Zijn wenkbrauwen is er de Heer van de Dood [Yamarāja] maar van Zijn wimpers is er de eeuwige Tijd. Moge Hij, de Almachtige, ons gunstig gestemd zijn. (43) De geleerden stellen dat de materiële elementen, hun wever [*kāla*, de tijd], de baatzuchtige arbeid [kar-

ma], de geaardheden van de natuur [de *guṇa's*] en de verscheidenheid die tot stand is gebracht door Zijn scheppend vermogen [*yoga-māyā*], een moeilijk te doorgronden geheel vormen waarvan de grote wijzen zich afwenden [in hun afkeer van de materiële begoocheling]. Moge Hij, de Heerser over Allen en Alles, tevreden over ons zijn. (44) Mogen er onze respectvolle eerbetuigingen zijn voor Hem, de Ziel van alle zielen die, vrij van ondernemen in Zijn onafhankelijkheid van een winstmotief, van de vrede is, voor Hem die, net als de ether, zich niet hecht aan zaken van de uitwendige energie beheerst door de basiskwaliteiten die de zinnen prikkelt. (45) Wilt U Zich alstUblieft in Uw Oorspronkelijke gedaante tonen zodat we U duidelijk voor ogen hebben? Wij die ons aan U overgegeven hebben willen graag Uw lachende lotusgezicht zien. (46) O Almachtige, U die in verschillende incarnaties keer op keer persoonlijk ten tonele verschijnt in verschillende gedaanten naar Uw wens, gaat over tot ongewone handelingen om reden waarvan we U beschouwen als de Allerhoogste Heer [B.G. 4: 7]. (47) Voor belichaamde zielen die willen genieten bestaan er veel obstakels en is er weinig succes, zodat wat men doet op niets uitloopt. Maar dat geldt niet voor hen die U zijn toegewijd. (48) Zelfs niet de geringste activiteit naar behoren volbracht [ter wille van U] is tevergeefs, omdat in toewijding tot de Meester [die de Tijd is] men zich U realiseert als de Oorspronkelijke Ziel die goedgunstig iedere persoon een warm hart toedraagt. (49) Zoals men door water geven aan de wortels van een boom eveneens water geeft aan de stam en de takken, is het ook met het eerbetoon aan Viṣṇu, de Ziel van een ieder [zie ook 4.31: 14]. (50) Ik breng U mijn eerbetuigingen, o Heer van de Eeuwigheid, o wonderdoener van het hogere bestaan, o Meester van de Geaardheden nu gevestigd in goedheid.'

*: Het verhaal luidt: 'Toen Durvāsā Muni eens op weg was, zag hij Indra op de rug van zijn olifant en bood hij in zijn vreugde Indra een bloemenkrans van zijn nek. Indra, echter, al te opgeblazen, nam de bloemenkrans, en hing die zonder respect voor Durvāsā Muni, aan de slurf van zijn draagolifant. De olifant, als een dier, kon de waarde van de krans niet begrijpen en dus gooide de olifant de bloemenkrans tussen zijn poten en verpletterde die daar. Deze beledigende gang van zaken ziend vervloekte Durvāsā Muni terstond Indra tot de bedelstaf zodat hij verstoken was van alle weelde. Aldus verloren de halfgoden, van de ene kant in het nauw gedreven door de vechtende demonen en van de andere kant door de vloek van Durvāsā Muni, alle materiële weelde in de drie werelden.'

8.6 - De Sura's en Asura's Kondigen een Wapenstilstand af

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, de Allerhoogste Heer Hari, de Meester, aldus verheerlijkt door de goddelijken verscheen toen voor hen met een gloed van duizend opgaande zonnen. (2) Om die reden was op dat moment het gezichtsvermogen van de halfgoden geblokkeerd. Ze zagen elkaar niet meer, noch iets in welke richting ook, niet in de hemel of op het land, om nog maar te zwijgen van de Almachtige Zelf. (3-7) Zo gauw de Machtige Heer Viriñca [Brahmā] en Heer Śiva Zijn onberispelijke verschijning zagen die zo prachtig was als een donker juweel, met Zijn oogwit zo roze als een lotushart, Zijn geelzijden kleding met de gloed van gesmolten goud, de grote schoonheid en gratie van al Zijn ledematen, Zijn glimlach, Zijn fraaie wenkbrauwen, de kaaklijn van Zijn prachtige gezicht en de aantrekkelijke schikking van Zijn helm vol edelstenen, Zijn sieraden, het licht van Zijn oorhangers, Zijn gordel en pols- en armbanden, Zijn halssnoer en enkelbelletjes, het Kaustubha-juweel op Zijn borst die zich beweegt met Śrī Lakṣmī, Zijn bloemenslingers en Zijn *cakra*-schijf en andere wapens die Hem

eerden in hun persoonlijke vormen, wierpen al de onsterfelijken samen met de Hoogste Persoonlijkheid van de Vernietiging [Śiva] zich voor Hem ter aarde. De meester van al de goden [Brahmā] aanbad Hem toen [als volgt].

(8) **Ś**rī Brahmā zei: 'Hem die nimmer Zijn geboorte nam maar altijd ten tonele verschijnt, Hij die vrij is van de geaardheden van de natuur, die oceaan van gelukzaligheid voorbij aan al het bestaande, Hij kleiner dan het atoom wiens gedaante niet te vatten is, U de Hoogste Autoriteit betuigen wij keer op keer de eer [zie ook B.G. 4: 6]. (9) Deze gedaante van U, o Beste van alle Personen, is aanbiddelijk en goedgunstig voor allen die in hun yogapraktijk streven overeenkomstig de Vedische aanwijzingen van de Tantra's [specifieke Vedische verhandelingen]. O Allerhoogste Bestuurder, we kunnen zowel onszelf als de drie werelden zien in U die de gedaante heeft van het universum. (10) Deze omlijsting van de ziel heeft zijn begin in U, zijn midden in U en zijn einde in U. U als het begin, het midden en het einde van het universum bent als de aarde die het bepalende element is van een aarden pot. (11) Dit volkomen van U afhankelijke universum, dat U schiep middels Uw begoochelende energie, dit universum dat uit U voortkwam en waarvan U de toevlucht bent, ging U binnen. Ontwikkelde geesten thuis in de geschriften die verbonden zijn met U, zien geestelijk in dat, terwijl er [fysiek] sprake is van transformatie als gevolg van de drie basiskwaliteiten, U desondanks niet door die geaardheden bepaald wordt. (12) Mensen die door hun yogapraktijk intelligent zijn met de basiskwaliteiten van de natuur zullen, zo bevestigen de geleerden, U bereiken zoals men vuur krijgt uit hout, de nectar van melk krijgt van de koeien, granen en water krijgt van de aarde en men zijn levensonderhoud vindt door te ondernemen. (13) Nu dat we U in Uw volle glorie vandaag voor ons zien verschijnen als de Meester met de Lotusnavel waar we zo lang naar verlangden, hebben we ons doel, het hoogste geluk te zien, bereikt, als waren we olifanten die, in nood verkerend door een bosbrand, het water van de Ganges bereiken. (14) Waarvan kunnen wij U die de getuige bent van alles en allen nu op de hoogte stellen? AlstUblieft, o grote Ziel vanbinnen en vanbuiten aanwezig, kunt U voor ons, de bestuurders van het hele universum, dat doen waarvoor we Uw lotusvoeten hebben opgezocht? (15) Ik, hij die verblijft op de berg [Śiva], de verlichte zielen en allen bestuurd door stamvaders als Dakṣa, zijn als vonken in verhouding tot het vuur dat U bent. Hoe kunnen wij onafhankelijk van U nu tot begrip komen mijn Heer? Schenk ons alstUblieft het goede geluk van de mantra's voor de halfgoden en brahmanen.'

(16) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus aanbeden door de godsbewusten en Viriñca [Brahmā], gaf Hij, begrijpend wat er in hun omging, met woorden rollend als de donder hen antwoord die met gevouwen handen hun adem inhielden. (17) Hoewel de Heer zelfstandig de taak kon vervullen van al de godsbewusten tezamen, wilde Hij Zich als hun Heer en Meester vermaken met het spel van het karnen van de oceaan en sprak Hij [daarom als volgt] tot hen. (18) De Allerhoogste Heer zei: 'Luister, o Brahmā en Śiva, o goden, naar wat Ik te zeggen heb. Luister nu allen aandachtig want dat zal jullie Sura's van het uiteindelijke geluk verzekeren.

(19) Wees voorlopig, tot het jullie weer goed gaat, uit op het heil van een wapenstilstand met de Daitya's en Danava's die het momenteel voor de wind gaat. (20) O goden, als het in het belang is van de eigen plichten, moet men zelfs met zijn vijanden tot een vergelijk willen komen, zoals een slang dat zou doen met een muis al naar gelang zijn positie [*]. (21) Ga er direct toe over je in te spannen voor het produceren van de nectar, waarvan drinkend iemand die in de greep van de dood verkeert de onsterfelijkheid kan bereiken. (22-33) Werp allerlei klimplanten, grassen, groenten en kruiden in de oceaan van melk en sla vervolgens met Mijn hulp, o goden, zorgvuldig aan het karnen door Vāsuki [de slang] te gebruiken als het touw en de berg Mandara als de karnstok. Dat zal de Daitya-oppositie bezighouden, maar jullie zullen er de vruchten van plukken [de nectar]. (24) Maak je niet kwaad, want te werk gaan in vrede is de beste manier om ieder doel te bereiken. Accepteer daarom alles wat de Asura's maar van je verlangen, o Sura's. (25) Wees niet bang voor het *kālakūṭa* ['valse tijd'] gif dat uit de oceaan van melk zal verschijnen en laat je nimmer leiden door begeerte, lust en woede met het resultaat van het karnen.'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Almachtige Heer aldus de halfgoden van advies had gediend, verdween de Hoogste Persoonlijkheid, de Meester die zich onafhankelijk beweegt, uit het zicht, o Koning. (27) Na Hem, de Allerhoogste Heer, hun eerbetuigingen te hebben gebracht, keerden de Grote Vader en Heer Bhava [Śiva] terug naar hun verblijfplaatsen. De Sura's zochten toen koning Bali op. (28) De achtenswaardige leider van de Daitya's [koning Bali] zag dat, hoewel zijn kapiteins in staat van paraatheid verkeerden, de [goddelijke] vijanden niet van zins waren de strijd met hen aan te binden en dus hield hij zijn mannen tegen. Hij wist wanneer het tijd was om te vechten en wanneer het tijd was om te onderhandelen. (29) Samen benaderden ze de zoon van Virocana [Bali] die voor hen zat, hij die, goed beschermd door de Asurabevelhebbers, als de veroveraar van al de werelden was gezegend met een grote weelde. (30) De grote Indra behaagde hem met vriendelijke bewoordingen zo goed als hij kon en legde, met grote intelligentie, alles aan hem voor wat ze hadden vernomen van de Allerhoogste Persoonlijkheid. (31) Dat was [politiek gesproken] allemaal heel goed te aanvaarden voor zowel de Daityaheerser als voor de andere Asura-aanvoerders Śambara, Ariṣṭanemi en de rest van de inwoners van Tripura. (32) Nadat ze vervolgens tot het besluit waren gekomen om vriendelijk te zijn voor elkaar, begonnen Deva en Asura aan de verheven onderneming van het karnen ter wille van de nectar, o bestraffer van de vijanden. (33) Daartoe rukten ze uit alle macht, onder luid geschreeuw, de berg Mandara van zijn plaats, grepen hem stevig beet en brachten hem naar de oceaan. (34) Indra en de zoon van Virocana die over een grote afstand de lading meetorsten konden, vermoeid geraakt, de last niet langer dragen en lieten hem op de weg vallen. (35) De enorme berg van goud, die toen naar beneden kwam, verpletterde met zijn grote gewicht vele van de verlichte en onverlichte zielen. (36) De Allerhoogste Heer, gezeten op Garuḍa, verscheen toen voor hen, die zowel hun armen en benen hadden gebroken als hun moed hadden verloren. (37) Met een enkele blik geworpen op de on-

sterfelijken en de sterfelijken die waren verpletterd door de vallende berg, wekte Hij hen weer tot leven, zonder een schrammetje en vrij van verdriet. (38) Met het grootste gemak zette Hij met één hand de berg op Garuḍa, klom er ook op en bracht hem, omringd door de Sura's en de Asura's, naar de oceaan. (39) Daar aangekomen laadde Garuḍa, de grootste van alle vogels, de berg van zijn schouder, ging ermee naar de waterkant en zette hem neer. Vervolgens werd hij door de Heer weggestuurd [zodat hij Vāsuki niet zou opeten].'

*: Het idee hier is dat van een muis en een slang. De muis, met de slang gevangen in een mand, maakt een gat waardoor beiden ontsnappen waarna de slang de muis opeet.

8.7 - Heer Śiva Drinkt het Gif Gekarnd met de Berg Mandara

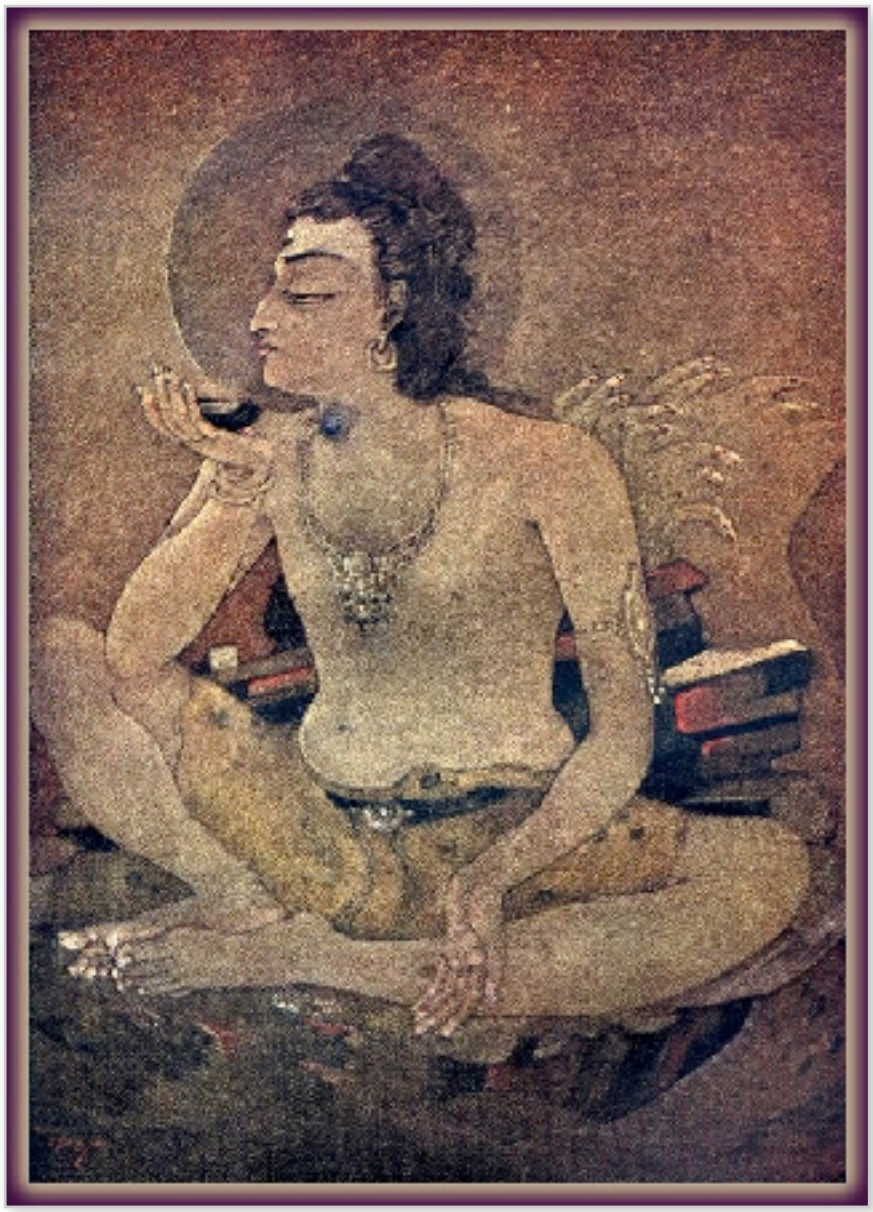

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De Sura's nodigden de koning van de slangen Vāsuki uit, beloofden hem een aandeel van de opbrengst en wonden hem om de berg als het karntouw. Daarop begonnen ze opgetogen de oceaan te karnen om de nectar te produceren, o beste van de Kuru's. (2) Heer Hari was de eerste die hem bij de kop greep, waarna de rest van de halfgoden volgde. (3) De leiders van de Daitya's zagen dat initiatief van de Hoogste Persoonlijkheid echter niet zitten en zeiden: 'We pakken de slang niet bij zijn staart vast, dat is het minderwaardige deel. Het strookt niet met de kennis van onze scholing en de eer van onze geboorte en activiteiten.' (4) Toen Hij zag dat vervolgens de Daitya's er het zwijgen toe deden, glimlachte de Allerhoogste Persoonlijkheid. Hij gaf het voorste gedeelte op en greep samen met de halfgoden de achterkant vast. (5) Na aldus te hebben bepaald waar de slang moest worden vastgepakt, sloegen de zonen van Kaśyapa [de goddelijke en de demonische] met veel enthousiasme aan het karnen om de nectar uit de oceaan van melk te krijgen. (6) Terwijl ze met de berg de oceaan aan het karnen waren, was er niets dat hem ondersteunde zodat hij, ondanks het feit dat hij werd vastgehouden door de sterke mannen, vanwege zijn gewicht in

het water zonk, o zoon van Pāṇḍu. (7) Ermee geconfronteerd hoe hun mannelijkheid door de sterkere wil van de voorzienigheid was verslagen, betrokken, zwaar teleurgesteld, hun gezichten. (8) De Onfeilbare Heer, wiens wegen en vermogens ondoorgrondelijk zijn, zag de hindernis opgeworpen door de voorzienigheid en vormde toen een expansie van Zichzelf in de wonderbaarlijke gedaante van een gigantische schildpad [Kūrma]. Daarmee ging Hij het water in en tilde Hij de berg op [zie ook Daśāvatāra-stotra vers 2]. (9) Toen de Sura's en Asura's zagen dat hij naar boven kwam besloten ze weer opnieuw met de berg Mandara te gaan karnen die, zo groot als een continent, zich wel honderdduizend *yojana's* breed uitstrekte op Zijn rug. (10) Het ronddraaien van de berg bewogen door de sterke armen van de leiders van de Sura's en Asura's, mijn beste, werd door de oerschildpad, die hem op Zijn rug droeg, ervaren als een eindeloos aangenaam gekrab. (11) Om ze aan te moedigen en hen kracht en energie te geven, ging Heer Viṣṇu daarna de Asura's binnen in de vorm van hartstocht, de Sura's binnen in de vorm van goedheid en ging Hij de koning van de serpenten [Vāsuki] binnen in de vorm van onwetendheid. (12) Op de top van de grote berg staand als een tweede berg, greep Hij, die duizenden handen heeft, de koning van de bergen met één hand vast, terwijl vanuit de hemel Heer Brahmā, Heer Śiva en Indra, de aanvoerder van de halfgoden, gebeden brachten voor Hem die met bloemen werd bestrooid. (13) Met de Heer, de Allerhoogste, aanwezig bovenop de berg, eronder, alsook in henzelf [als de drie oerkwaliteiten] en in de slang, raakten al de krokodillen in de oceaan, die met grote kracht verwoed werd gekarnd met behulp van de grote berg, geheel van streek. (14) De slangenkoning spuwde, hevig blazend met zijn duizendtal koppen, vuur en rook in alle richtingen. De Asura's, aangevoerd door Pauloma, Kāleya, Bali en Ilvala, hadden het zwaar te stellen met de hitte van zijn straling en kwamen er daardoor allen uit te zien als saralabomen verschroeid in een bosbrand. (15) Ook de luister van de goden raakte aangetast door zijn vurige adem die hun kleding doorrookte alsook hun fraaie bloemenkransen, wapenrusting en gezichten. Bij beschikking van de Allerhoogste Heer begon het toen overvloedig te regenen terwijl winden wolken van waterdamp aanvoerden afkomstig van de golven van de oceaan. (16) Toen de oceaan door de besten van de goddelijken en Asura's naar behoren was gekarnd maar er geen nectar verscheen, begon de Onoverwinnelijke zelf te karnen. (17) Zo donker als een regenwolk, in het geel gekleed, met schitterende oorhangers aan Zijn oren, met het glanzende haar op Zijn hoofd loshangend, met Zijn bloemenslinger, roze oogwit en glorieuze armen het universum vrijwarend van angst, karnde Hij, na de slang vastgegrepen te hebben, met de karnstok waar de berg toe diende en nam Hij [ook] daarbij het formaat van een berg aan. (18) Het karnen van de oceaan dat allerlei soorten vissen, haaien, slangen, schildpadden, walvissen, waterolifanten, krokodillen en *timiṅgila*'s [walvisetende walvissen] in beweging bracht, produceerde allereerst een zeer krachtig gif genaamd Hālahala [of *Kālakūṭa*, zie 8.6: 25]. (19) Het enorm krachtige, onverdraaglijke gif dat onstuitbaar zich in alle richtingen omhoog en omlaag verspreidde, joeg al de mensen zoveel angst aan dat ze, zonder de bescherming van hun Heer en Meester, hun heil bij Heer Śiva zochten. (20) Toen ze hem zagen

die voor het welzijn van de drie werelden samen met zijn echtgenote op zijn berg [Kailāsa] zit, hij, de beste van alle halfgoden gediend door de heiligen die in verzaking het pad van bevrijding bewandelen, brachten ze hem hun eerbetuigingen.

(21) **D**e meesters van de geschapen wezens [de Prajāpati's] zeiden: 'O Heer der Heerscharen, o Mahādeva, o ziel van allen, o liefde van een ieder, verlos ons, die hun toevlucht zoeken bij uw lotusvoeten, van dit vergif dat de drie werelden verbrandt. (22) U bent de ene heer en meester van gebondenheid en bevrijding in het hele universum. U, die wij aanbidden, bent de geestelijk leraar ertoe in staat om de pijn te verdrijven van de overgegeven volgelingen. (23) O machtige, o grootheid, vanuit uw materieel vermogen manifesteert u, te werk gaand met de drie geaardheden van de natuur, zich als Brahmā, Viṣṇu of Śiva terwille van de schepping, handhaving en vernietiging van deze materiële wereld. (24) U bent het Allerhoogste Brahman, het geheim van de oorzaak en het gevolg van al de levensvormen van de schepping. U bent, met al de vermogens die u tentoonspreidt, de Heer en Superziel van het universum. (25) U bent de bron van het [spirituele, Vedische] geluid, de oorsprong van het universum, de ziel, de levensadem, de zinnen en de elementen. U bent de basiskwaliteiten van de natuur en de eigen aard, de eeuwige tijd, het offer en het dharma van de waarheid [*satya*] alsook de waarachtigheid [*ṛta*]. Het is ter wille van u dat men de oorspronkelijke lettergreep van drie letters uitspreekt [A-U-M]. (26) O ziel van al de goddelijken, het vuur vormt uw mond, o Heer van al de werelden, het oppervlak van de aardbol kent men als uw lotusvoeten, o zelf van al de goden, de tijd vormt uw bewegen, de windrichtingen vormen uw oren en de heer van het water [Varuṇa] vormt uw smaak. (27) Met de ether als uw navel, de lucht als uw adem, de zonneschijf als uw ogen, het water als uw zaad, de maan als uw geest en de hogere werelden, o Heer, als uw hoofd, vormt uw zelf de beschutting van alle levende wezens hoog en laag [vergelijk 8.5: 33-43]. (28) De oceanen zijn uw buik, de bergen zijn uw gebeente, al de planten, klimranken en kruiden zijn uw haren, de [zeven soorten] mantra's [zie 5.21: 15] zijn niets minder dan uw zeven lagen [*koṣa's*], o drie Veda's [Ṛg, Yajur en Sāma] in eigen persoon, en de religies vormen de kern van uw hart [zie ook 2.1: 32]. (29) De vijf heilige teksten van de [Vedische] filosofie [genaamd Tatpuruṣa, Aghora, Sadyojāta, Vāmadeva en Īśāna] vormen uw gezichten tezamen met de verzameling van de [aan hen ontleende] achtendertig belangrijke mantra's [*] die de werkelijkheid beschrijven van de Superziel, van u, o Heer, die men in de positie van uw verlichte staat eert als Śiva. (30) De golven van goddeloosheid [lust, woede, begeerte en illusie] vormen slechts uw schaduw, de schaduw op basis waarvan er zo vele bijkomende scheppingen bestaan. Uw drie ogen staan voor de goedheid, de hartstocht en de duisternis en uw eenvoudig overschouwen [van de schepping met die ogen] bracht de analytische geschriften voort vol met verzen over de superziel, o Heer, o god van de Vedische literatuur en haar supplementen [de Purāṇa's]. (31) Geen van de bestuurders van de wereld, o Heerser op de Berg, Brahmā niet, Viṣṇu niet, noch de koning van de Sura's [Indra], kennen de reikwijdte van uw bovenzinne-

lijke gloed, de onpersoonlijke geest [van Brahman] gelijk voor iedereen, waarin men de basiskwaliteiten van de hartstocht, onwetendheid en goedheid niet aantreft. (32) In deze wereld, die uit u is voortgekomen en die ten tijde van haar ondergang door u in de as wordt gelegd met de vonken van het vuur van uw ogen, hebt u, uit genade voor de levende wezens, Tripura vernietigd [7.10: 53] alsook een einde gemaakt aan de offers uit begeerte [zie b.v. 4.5], het gif van de [valse] tijd [in deze geschiedenis] en vele andere vormen van ellende. Maar deze zaken maken geen deel uit van de lof voor u, aangezien u deze wereld uit uw geest bant. (33) Mensen niet bekend met uw hulp en vriendelijkheid kritiseren schaamteloos u, ondanks uw hoog ontwikkelde verzaking en hoewel de geestelijk leraren van voldoening met de ziel zich uw lotusvoeten herinneren, dat u een wildeman zou zijn die men altijd op begraafplaatsen aantreft [besmeurd met as] en dat u zich ophoudt in het gezelschap van uw partner Umā. (34) Vanwege uw verheven positie boven de zich bewegende en niet-bewegende levende wezens, bent u moeilijk te begrijpen. Als het zelfs niet voor Brahmā en voor hen die bij hem horen mogelijk is om uw ware aard te doorgronden, o grootheid, hoeveel te meer zou dat dan niet voor ons gelden die, levend in overeenstemming met wat geschapen werd met de schepping [die van Brahmā is], u niettemin zo goed als we kunnen proberen te aanbidden? (35) We zien hoe u zich manifesteerde voor het geluk van de wereld, maar kunnen niet de ware verhevenheid van uw bovenzinnelijkheid zien, o grote Heer wiens wegen ondoorgrondelijk zijn.'

(36) **Ś**rī Śuka zei: 'Met voor ogen hun benarde positie sprak hij, Mahādeva, de vriend van alle levende wezens, uit mededogen voor het grote leed tot zijn beminde Satī. (37) Heer Śiva zei: 'Liefste Bhavānī, zie toch hoe deerniswekkend de toestand is van al de levende wezens bedreigd door het vergif dat geproduceerd wordt met het karnen van de oceaan. (38) Me verantwoordelijk voelend voor al hun levens moet ik iets doen voor hun veiligheid; het is mijn plicht als de meester om te beschermen tegen leed. (39) Toegewijden beschermen, ten koste van hun eigen leven, andere levende wezens die, tijdgebonden en begoocheld als ze zijn door de uitwendige energie, elkaar vijandig gezind zijn. (40) De Ziel van Allen, de Heer, is behaagd als men goed is voor anderen, o zachtaardige ziel. Als de Hoogste Persoonlijkheid van de Heer tevreden is, ben ik ook gelukkig, alsmede alle andere zich al dan niet rondbewegende wezens. Moge door mijn drinken van dit gif er het welzijn van alle schepselen zijn.'

(41) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Heer Śiva de weldoener van het universum, Bhavānī aldus had toegesproken gaf ze, goed op de hoogte van zijn capaciteiten, haar toestemming, waarop hij aanstalten maakte het gif te gaan drinken. (42) Mahādeva, begaan met het welzijn van alle levende wezens, nam vervolgens het wijdverspreide Hālahala-gif in zijn hand en dronk het op. (43) Dat gif van het water toonde zijn werking door zijn hals donkerblauw te kleuren, een kenmerk dat de deugdzamen, de heiligen en de wijzen als een sieraad zien. (44) Goede en eerlijke mensen trekken zich vrijwel altijd het lijden van hun medemensen aan. Dit beschouwt men als de hoogste vorm van het aanbidden van de Oorspronkelijke

Persoon, Hij die staat voor de volledigheid van de ziel [zie ook 1.5: 17-19, B.G. 18: 68-69 en 4: 7-8]. (45) Vernemend over die daad van Śiva, de god van de goden, de genadige, werd hij hoog geprezen door al de mensen, door de dochter van Dakṣa [Satī, zie ook 4.3-4], door Brahmā en door de Heer van Vaikuṇṭha. (46) Schorpioenen, cobra's en andere giftige dieren en planten waren de levende wezens die zich ontfermden over het kleine beetje gif dat hier en daar verspreid achterbleef toen hij uit zijn handpalm dronk.'

**:* De achtendertig mantra's genaamd *mukhāni pañcopaniṣadas taveśa* zijn*:* (1) *tat puruṣāya vidmahe śāntyai,* (2) *mahā-devāya dhīmahi vidyāyai,* (3) *tan no rudraḥ pratiṣṭhāyai* (4) *pracodayāt dhṛtyai* (5) *aghorebhyas tamā* (6) *atha ghorebhyo mohā* (7) *aghorebhyo rakṣā* (8) *aghoratarebhyo nidrā* (9) *sarvebhyaḥ sarva-vyādhyai,* (10) *sarva-sarvebhyo mṛtyave* (11) *namas te 'stu kṣudhā (12) rudra-rūpebhyas tṛṣṇā* (13) *vāmadevāya rajā* (14*) jyeṣṭhāya svāhā* (15) *śreṣṭhāya ratyai* (16*) rudrāya kalyāṇyai* (17) *kālāya kāmā* (18) *kala-vikaraṇāya sandhinyai* (19) *bala-vikaraṇāya kriyā (20) balāya vṛddhyai* (21) *balacchāyā* (22) *pramathanāya dhātryai* (23) *sarva-bhūta-damanāya bhrāmaṇyai* (24) *manaḥ-śoṣiṇyai* (25*) unmanāya jvarā* (26) *sadyojātaṁ prapadyāmi siddhyai* (27) *sadyojātāya vai namaḥ ṛddhyai* (28) *bhave dityai* (29) *abhave lakṣmyai* (30) *nātibhave medhā* (31) *bhajasva māṁ kāntyai* (32) *bhava svadhā* (33) *udbhavāya prabhā* (34) *īśānaḥ sarva-vidyānāṁ śaśinyai* (35) *īśvaraḥ sarva-bhūtānām abhaya-dā* (36) *brahmādhipatir brahmaṇodhipatir brahman brahmeṣṭa-dā* (37) *śivo me astu marīcyai* (38) *sadāśivaḥ jvālinyai.*

8.8 - Meer Verschijnt door het Karnen: Moeder Lakṣmī en Dhanvantari

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen het gif door hem die de stier berijdt [Heer Śiva] was opgedronken, hervatten de onsterfelijken en Dānava's blij snel het karnen van de oceaan en verscheen daarop de koe van overvloed [genaamd Surabhi, de bron van de ghee]. (2) De wijzen bekend met de voorschriften voor de *yajña's* ontfermden zich over haar, o Koning, omdat ze vanwege haar geklaarde boter van nut was voor de heilige offerplechtigheden.

(3) **D**aaropvolgend manifesteerde zich een paard zo wit als de maan, genaamd Uccaihśravā, dat Mahārāja Bali graag wilde hebben, terwijl Indra op aanraden van de Heer ervan afzag het te claimen [zie B.G. 10: 27 en vergelijk 4.19: 23].

(4) **D**aarna werd de koning van de weerbaarheid, de olifant Airāvata voortgebracht, die met zijn vier slagtanden de glorie van de witte berg [Kailāsa] overschaduwde, de verblijfplaats van de Eerste Toegewijde [Heer Śiva, zie 6.11: 11 en nog eens B.G. 10: 27]. (5) De eerste van een achttal olifanten voor iedere wind-

richting heette Airāvaṇa. Ook verscheen er een groep van acht wijfjesolifanten die werd aangevoerd door een olifant die Abhramu heette, o Koning.

(6) **V**ervolgens werd uit de grote melkzee een waardevol lotuskleurig juweel voortgebracht dat bekend staat als het Kaustubha-juweel. Heer Hari die het graag wilde hebben siert er Zijn borst mee. Daarna werd de pārijātaboom voortgebracht die de hemelse plaatsen verfraait en die, net zoals u die graag ieders wensen vervult, iedere wens op deze planeet in vervulling doet gaan door te verschaffen wat men maar wil, o Koning.

(7) **D**aarna werden de Apsara's voortgebracht, de buitengewoon mooie en aantrekkelijke bewoners van de hemel die, verfijnd gekleed en met goud behangen, zich sierlijk rond bewegen en een ieder afleiding verschaffen.

(8) **N**adat zich dat had voorgedaan manifesteerde zich de Godin van de Schittering [Ramā of Lakṣmī] in eigen persoon. Met haar stralende luister verlichtte ze, [zo helder] als [de berg] Saudāmanī, in het gezelschap van de Heer alle richtingen [voor het omgaan met die pracht zie de 'vredesformule' in B.G. 5: 29]. (9) Iedere Sura, Asura en menselijk wezen begeerde haar, daar de grootse schoonheid van haar trekken, jeugd, uitstraling en heerlijkheden hun geesten in haar greep had. (10) De koning van de hemel bracht een glorieuze, prachtige zitplaats voor haar en al de heilige rivieren namen een persoonlijke gedaante aan door gouden vaten te vullen met zuiver water. (11) Het land bood al de kruiden die nodig zijn voor het installeren van de godheid. De koeien droegen bij met hun vijf zuivere producten [melk, yoghurt, ghee, uitwerpselen en urine] en de lentetijd leverde bloemen en vruchten. (12) De wijzen voerden de baadceremonie uit zoals voorgeschreven, de Gandharva's zongen gelukbrengende mantra's en hun echtgenotes dansten en zongen mee. (13) Vanuit de wolken klonken dubbelzijdige trommels, pauken, *muraja's* en *ānaka's* [twee andere soorten trommels] en dat vormde, in combinatie met de geluiden van trompetten, schelphoorns, fluiten en *vīṇā's*, een tumult van jewelste. (14) Terwijl de tweemaal geboren zielen hymnen aan het zingen waren, goten de olifanten vervolgens potten vol heilig water uit over de kuise godin die zo prachtig was met de lotus in haar hand [zie ook een klassieke afbeelding van Lakṣmī]. (15) De oceaan bood gele zijde om haar van top tot teen te kleden en Varuṇa leverde een grote bloemenslinger met hommels eromheen die bedwelmd waren door de zoete geur. (16) Van Prajāpati Viśvakarmā was er een keur aan sieraden, Sarasvatī [de godin van de wijsheid] gaf een halsketting, Heer Brahmā leverde een lotusbloem en de Nāga's [de excellenten] gaven oorbellen. (17) Daaropvolgend aanbeden in een rituele eredienst liep ze, een natuurlijke schoonheid uitstralend met de sier van de oorhangers langs haar wangen en een verlegen glimlach op haar gezicht, rond [door het offerperk] met de slinger van lotusbloemen in haar hand en de bijen eromheen. (18) Met haar twee symmetrische borsten, haar slanke middel in harmonie en ingewreven met sandelhoutpasta en *kuṅkuma*, zag ze, zich van hier naar daar bewegend met het zachte getinkel van haar enkel-

belletjes, eruit als een gouden klimrank. (19) Op zoek naar een onberispelijke eeuwige toevlucht kon ze, onder de bewoners van de hemel, de volmaakten, de onverlichte zielen, de hoeders van de welvaart, de eerbiedwaardigen en al de andere halfgoden, niet één ziel vinden die stabiel was met iedere goede kwaliteit.

(20) [**Z**e overwoog:] 'Als men zeker is van zijn verzakingen heeft men nog niet de woede overwonnen, geestelijke kennis hebben wil nog niet zeggen dat men vrij is van negatieve invloeden van de omgang met anderen en een grote persoonlijkheid heeft nog niet zijn materiële verlangens overwonnen. Hoe kan iemand die op deze manier beheerst wordt door iets of iemand anders nu [zijn zinnen, zichzelf] de baas zijn? (21) Iemand mag dan van dharma zijn, maar is hij vriendelijk voor alle levende wezens? Iemand kan van verzaking zijn, maar onbekend zijn met de zaak van de bevrijding. Een persoon kan macht hebben over mensen, maar nog steeds niet bevrijd zijn van de almacht van de materiële natuur [van de macht van de tijd]. Iemand kan vrij zijn van de invloed van de natuurlijke geaardheden, maar hij zal nimmer een tweede zijn [een andere Heer van Beheersing en Yoga, zie ook 1.2: 8]. (22) Iemand kan lang leven maar hoeft nog niet te weten hoe hij zich moet gedragen en gelukkig zijn, iemand mag de kunst van het leven meester zijn, maar niet weten hoe hij oud moet worden. Iemand kan van beiden op de hoogte zijn en nog steeds ongelukkig zijn in een ander opzicht. Noch is van iemand die uitblinkt op ieder terrein gezegd dat hij mij wenst [in mijn positie van toewijding tot Viṣṇu]!'

(23) **M**et deze overwegingen in gedachten wendde de Godin van de Pracht en Weelde zich tot Hem, Mukunda, het Vergaarbekken van Bovenzinnelijkheid, Hij die in ieder opzicht zo zeer geschikt en wenselijk was als de echtgenoot van haar keuze - hoewel Hij er Zelf niet naar verlangde. Hij immers was onafhankelijk van anderen en behept met buitengewone, alleszins goede, transcendentale kwaliteiten. (24) Na om Zijn schouders een schitterende krans te hebben gehangen van verse lotusbloemen die gonsde van de doldwaze hommels, hield ze zich met een bescheiden glimlach en met glinsterende ogen, aan Zijn zijde op met Zijn boezem als haar ware rustpunt. (25) Hij, de vader van de drie afdelingen van het universum, maakte Zijn hart de verblijfplaats van de moeder, de godin, de hoogste [vertegenwoordiging van] de weelde. Zij daar geïnstalleerd zorgt, met haar genadige blik toezicht houdend op de drie werelden, voor de groei van het geluk van Zijn dienaren en leiders. (26) De dienaren van de goden en hun vrouwen [de dansers en zangers van de hemel], gingen allen over tot gezang en dans begeleid door de luide klanken van muziekinstrumenten als schelphoorns, trompetten en trommels. (27) Brahmā, Śiva en al de leiders van de wereld met Aṅgirā voorop, bewezen de hoogste persoonlijkheid de eer middels het uitstrooien van bloemen en het zingen van mantra's die Zijn ware aard beschreven. (28) Met de genadevolle blik van de Godin rustend op de vrome zielen, de vaders van de mensheid en hun generaties, werden zij allen gezegend met goed gedrag en goede eigenschappen en bereikten ze de uiteindelijke voldoening.

(29) **D**e Daitya's en Dānava's echter, o Koning, die door Lakṣmī verwaarloosd werden, raakten, gedeprimeerd in hun kwellende begeerte, moedeloos en verloren al hun gevoel van schaamte. (30) Vervolgens verscheen Vāruṇī, de godin van de dronkenschap, een jong lotusogig meisje dat, met de toestemming van de Heer, door de Asura's werd aanvaard.

(31) **M**et de zoons van Kaśyapa die daarop [opnieuw] ijverig de oceaan karnden voor de nectar, verscheen er [uiteindelijk] een hoogst wonderbaarlijke manspersoon, o grote Koning. (32) Hij was lang, jeugdig, had stoere, sterke armen, een hals als een schelphoorn, een donkere huid, rood doorlopen ogen, een bloemenslinger en was behangen met allerlei sieraden. (33) In het geel gehuld, met een brede borst, met zorgvuldig gepolijste, met juwelen ingelegde oorhangers, met pols- en enkelbanden gesierd en met glanzende, krullende haarlokken, trad hij, zo krachtig als een leeuw, naar voren met een tot de rand toe gevulde pot vol nectar. (34) Hij was een gedeeltelijke verschijning van een deel van Heer Viṣṇu in eigen persoon, bekend onder de naam Dhanvantari, die, zorgend voor de medische wetenschap, één van de halfgoden was met recht op een deel van de offergaven. (35) Al de Asura's die hem zagen met het vat vol nectar, graaiden, verlangend naar de inhoud, hem onmiddellijk de pot uit zijn handen. (36) Toen de pot met nectar door de Asura's werd meegenomen, deden de halfgoden ongelukkig een beroep op de Heer. (37) Ziend hoezeer ze erover in de put zaten, zei de Allerhoogste Heer, die altijd handelt overeenkomstig de verlangens van Zijn dienaren: 'Treur niet, Ik zal er hoogst persoonlijk op toezien dat er onenigheid onder hen ontstaat zodat de nectar er voor ieder van jullie is.' (38) O meester van de mensen, ze [de Asura's] kregen ruzie met elkaar over de nectar, waarbij ze met een begeertig hart zeiden: 'Ik eerst, ik eerst, niet jij, niet jij!' (39-40) O Koning, de zonen van Diti ontzegden elkaar steeds jaloers met geweld de pot met nectar die ze in bezit namen, waarbij de zwakken zeiden: 'Als ieder van de goden een gelijk aandeel verdiende omdat die zich net zo inspande, geldt dat ook voor ons. Dit is een kwestie van traditionele verplichtingen [*sanātana dharma*]!' (41-46) Nadat dit zich had afgespeeld, nam Heer Viṣṇu, de Allerhoogste Heer en Meester die voor ieder probleem een oplossing heeft, de gedaante aan van een allerverrukkelijkste, wonderbaarlijke vrouw die voor iedereen een mysterie vormde. Ze was een lust voor het oog. Zo donker als een pas geopende lotus was ze in al haar leden van de grootste schoonheid en harmonie. Ze had een rechte neus, een fraaie kaaklijn en versierde oren. Ze had frisse, ferme, jonge maar zware borsten bij een slank middel en een gelukzalige uitdrukking op haar gezicht. Ze keek wat zorgelijk uit haar ogen vanwege de hommels om haar heen. Met de massa van haar prachtige, golvende haar en haar fraaie hals met daar omheen een mallikā [jasmijn] bloemenslinger, met de schoonheid van haar armen die waren versierd met de fijnste juwelen en banden, met de smetteloze sari over haar borst gespreid die een eiland van schoonheid was en met de gordel die ze om haar middel droeg, bewoog ze zich gracieus voort met haar enkelbelletjes. Verlegen haar blikken werpend en met haar wenkbrauwen bewegend, wekte ze diep in de harten van de Daityaleiders een aanhoudend wellustig verlangen op.'

ॐ

8.9 - De Heer Verschijnt als een Mooie Vrouw om de Nectar uit te Delen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de Asura's de nectar voor elkaars neus wegkaapten en elkaar toewierpen, werden ze zich aldus gedragend als dieven, zeer vijandig. Ze zagen toen [de Heer in de gedaante van] een vrouw [genaamd Mohinī-mūrti] op zich afkomen. (2) 'Wat een figuur, welk een gratie en jeugdigheid!' zeiden ze, zich haastend om Haar aandacht te trekken met hun harten vol van verlangen om met Haar te slapen. (3) 'Wie ben Jij met Je lotusblaadjesogen? Waar kom Je vandaan en waarom kwam Je hier? Bij wie hoor Je, o Jij met Je prachtige dijen die onze geesten op hol brengt, zeg het ons alsjeblieft! (4) Noch wij, noch enige onsterfelijke persoon, demon, vervolmaakte ziel, schepsel van de hemel, eerbiedwaardige persoon of heerser van het universum, kent Jou of heeft Je ooit aangeraakt, om nog maar te zwijgen van welk normaal mens ook. (5) De hemel zij geprezen dat ze ons Jou gestuurd hebben, o Jij met Je fraaie wenkbrauwen. Is Jouw genade er niet om dat te brengen wat de zinnen en geest van allen behaagt die van vlees en bloed zijn? (6) O verpletterende schoonheid, vorm Jij dan misschien voor ons het geluk waarmee we onze groeiende meningsverschillen uit de

wereld kunnen helpen wat betreft deze zaak [van de nectar], waarin we als familieleden, o slanke schone, almaar vijandiger tegenover elkaar komen te staan? (7) Kan Je er alsjeblieft voor zorgen dat [de nectar] rechtvaardig en onpartijdig wordt verdeeld onder ons, capabele en geschikte broeders, die nazaten zijn van Kaśyapa?'

(8) **Z**e aankijkend met een glimlach en bekoorlijke blikken, sprak de illusie van vrouwelijke schoonheid die een incarnatie van de Heer was, aldus verzocht, de volgende woorden tot de Daitya's. (9) De Allerhoogste Heer zei: 'Hoe kan het zo zijn dat jullie, nazaten van Kaśyapa, er allemaal in geloven omgang te hebben met een vrouw als Ik die achter mannen aanloopt, want dat op vrouwen gericht zijn is iets dat je bij de wijzen nooit zult aantreffen! (10) O vijanden van de Sura's, de wijzen zijn het er over eens dat jakhalzen en onkuise vrouwen, die er kortstondige relaties op nahouden, [steeds] aan een nieuwe, verse partner denken.'

(11) **Ś**rī Śuka zei: 'Zich aldus met hen vermakend, voelden de Asura's zich lachend allen op hun gemak bij Haar en overhandigden ze met een ernstig gezicht de pot met nectar. (12) Toen de Heer de pot met *amṛt* in ontvangst nam sprak Hij met een lief lachje de woorden: 'Als jullie beloven Me te accepteren ongeacht of Ik nu eerlijk of niet eerlijk te werk ga, zal Ik de nectar verdelen.' (13) Na ze Haar dat hoorden zeggen, stemden de Asuraleiders, zonder er verder bij na te denken, ermee in en zeiden ze: 'Vooruit dan maar!' (14-15) Ze begonnen te vasten, baadden zich, deden uitgietingen van ghee in het vuur, waren van liefdadigheid voor de koeien, de brahmanen en vele anderen, volbrachten plechtigheden naar brahmaans voorschrift, dosten zich uit naar hun smaak in nieuwe kleren, deden sieraden om en gingen toen gezamenlijk zitten op zitplaatsen van *kuśa*gras dat was neergelegd naar het oosten. (16-17) Toen de Sura's en Daitya's aldus [ook] met hun gezichten naar het oosten gewend, uitgedost met bloemenslingers daar zo zaten met lampen in een offerperk dat volhing met wierook, trad Zij daar binnen met het vat omhooggehouden, o heerser van de mensen. Met Haar jeugdige, rusteloze ogen, het geluid van Haar tinkelende enkelbelletjes en Haar goedgevulde borsten, schreed Ze langzaam voort met een prachtige sari om Haar volle heupen en Haar dijen die leken op olifantenslurven. (18) Kijkend naar Haar, de Opperheer die met gouden oorbellen, bekoorlijke oren, neus, wangen en gezicht Zich voordeed als de vriendin van de Godin, waren ze er allen door betoverd hoe Ze hen glimlachend aankeek terwijl Haar sari lichtjes wuifde over Haar borsten. (19) Het als een misrekening beschouwend om de nectar te geven aan de demonen die zo wreed zijn als slangen, deelde de Onfeilbare het niet aan hen uit. (20) Een verschillende rij voor iedere groep afzonderlijk regelend, liet de Meester van het Universum ieder van hen ordentelijk aan zijn eigen kant plaatsnemen. (21) Met de pot in Haar handen misleidde Ze de Daitya's met mooie woorden en liet Ze degenen die verderop zaten [tegenover hen, de Sura's] drinken van de nectar die ze zou vrijwaren van ouderdom, dood en gebrekkigheid. (22) De Asura's die het verafschuwden met een vrouw te vech-

ten, beheersten zich in hun gevoelens voor Haar zoals ze beloofd hadden, o Koning, en hielden zich gedeisd. (23) Bang de vriendschap met Haar te verbreken voelden ze zich, bewogen door het grootste respect, allen verplicht en zeiden ze niet het geringste dat Haar zou kunnen mishagen. (24) Hij die de hemellichten verduistert [Rāhu] doste zich uit als een van de halfgoden en ging tussen hen zitten om van de nectar te drinken, maar hij werd, door zon en maan [de goddelijkheid van het ego en het gevoel dat hij verduistert], snel ontdekt. (25) Zo gauw hij zich aan de nectar tegoed deed werd Rāhu's hoofd er door de Heer met Zijn messcherpe *cakra* afgesneden. Het onthoofde lichaam dat niet door de nectar werd bereikt, viel ter plekke dood neer. (26) Het hoofd had echter de onsterfelijkheid bereikt en werd door Heer Brahmā erkend als een planeet. Het is diezelfde Rāhu die tijdens verduisteringen [gedurende de veranderingen van de maan, het licht van] de zon en maan vijandig verjaagt [zie ook 5.24: 1-3, 6.6: 37 en 6.18: 12-14].

(27) **T**oen de goddelijken bijna de nectar opgedronken hadden, onthulde de Allerhoogste Heer Hari, Hij die alle werelden het beste toewenst, [nogmaals] Zijn oorspronkelijke gedaante in de aanwezigheid van al de Asura's en hun aanvoerders. (28) Hoewel de Sura's en Asura's allen deelden in dezelfde plaats, tijd, doel, oorzaak, handelingen en ambities, bereikten ze dus niet hetzelfde resultaat. De godvrezenden bereikten met gemak de nectar omdat de zegening van het saffraan van de lotusvoeten de hunne was, maar de Daitya's lukte dat niet [vergelijk B.G. 4: 11]. (29) Wat men ook doet ter wille van zijn eigen leven en welzijn, zijn menselijke activiteiten, ideeën en woorden met betrekking tot het eigen lichaam en de eigen familie die allemaal van voorbijgaande aard zijn [*asat*, 'onwaar']. Die zaken vormen allemaal je gescheidenheid. Maar hetzelfde wordt iets feitelijks en permanents als het *niet* in gescheidenheid wordt gedaan [als men niet faalt in zijn toewijding tot de Heer], want dan ontwikkelt het zich tot dat wat men het 'de wortels water geven' noemt, het bezig zijn met wat iedereen ten goede komt [zie 8.5: 49 en B.G. 3: 10].'

8.10 - De Veldslag tussen de Halfgoden en de Demonen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Omdat ze zich van Vāsudeva hadden afgekeerd [en liever Mohinī-mūrti zagen] slaagden de Dānava's en Daitya's er aldus niet in, o Heerser, om met hun gezamenlijke inspanning van het karnen de nectar te bemachtigen. (2) Nadat de *amṛt*, o Koning, was voortgebracht en te drinken was gegeven aan de Sura's die bij Hem hoorden, ging de Heer van alle levende wezens die gedragen wordt door Garuḍa weg. (3) Toen de zoons van Diti zagen hoe hun rivalen een goed leven genoten, was dit voor hen onverdraaglijk en hieven ze daarom in slagorde hun wapens tegen de halfgoden. (4) De goddelijken, die onder de bescherming van Nārāyaṇa's voeten nieuwe kracht hadden gevonden met het drinken van de nectar, namen daarop toen hun wapens ter hand om zich te verdedigen. (5) Daar [aan de oever van de oceaan van melk] vond toen een enorm verbeten gevecht plaats tussen hen die de goden en de demonen werden genoemd, o Koning, met een tumult dat je de haren te berge deed rijzen. (6) In die veldslag tegenover elkaar geplaatst als strijders, gingen ze elkaar kwaad van geest te lijf met hun zwaarden, pijlen en allerlei ander wapentuig. (7) Het geluid van de schelphoorns, trompetten, trommels, hoorns en pauken in combinatie met die van de olifanten, paarden, soldaten te voet en de strijdwagenvechters, vormde een geweldig kabaal. (8) De vijanden bevochten elkaar op het slagveld op basis van gelijkheid: strijdwagen tegen strijdwagen, infanterie tegen infanterie, cavalerie tegen cavalerie en strijdolifant tegen strijdolifant. (9) Sommigen bereden olifanten, sommigen bereden kamelen en anderen ezels. Sommigen

maakten ook gebruik van wit- en roodkoppige apen, tijgers en leeuwen. (10-12) Beide partijen strijders traden elkaar tegemoet gebruikmakend van lucht-, water- en landdieren in allerlei maten en vormen. Er waren gieren, adelaars, eenden, haviken, *bhāsa*vogels, roofwalvissen, apen, buffels, neushoorns, koeien, stieren, wild vee en rood vee, jakhalzen en ratten, konijnen, mensen en geiten, terwijl anderen in het gevecht gebruik maakten van zwarte herten, zwanen en beren [als hun 'voertuig', totemdier of vechtgeest]. (13-15) Met de mooi versierde vlaggen en baldakijnen, o Koning, met de smetteloos witte parasols, die kostbare handgrepen hadden vol met juwelen en parels, met de gewone waaiers en waaiers van pauwenveren, met hun boven- en onderkleding wapperend in de wind, met de gloed van hun sieraden en schilden en hun blinkende, scherpe en schone wapens uitbundig glinsterend in de zon, zagen de twee vaandeldragende partijen van de halfgoden- en Dānavahelden met hun bloemenslingers, er alles bij elkaar uit als twee oceanen vol waterdieren, o afstammeling van Pāṇḍu. (16-18) Bali, de zoon van Virocana, de aanvoerder van de demonen, bestuurde voor de strijd een voertuig vervaardigd door Maya genaamd Vaihāyasa ['door de lucht vliegend']. Daarmee bewoog hij zich waar hij maar wilde. Volledig uitgerust met alle noodzakelijke wapens was het onuitsprekelijk, onbeschrijflijk en hoogst wonderbaarlijk. Soms was het onzichtbaar en dan kon het weer worden gezien. Beschut door fraai versierde parasols en wuifkwasten bevond hij, in die eersteklas hemelwagen die werd omringd door al zijn commandanten, zich in een positie zo schitterend als die van een rijzende maan. (19-24) Hij werd omringd door de verschillende voertuigen van de bevelhebbers van de Asuratroepen: die van Namuci, Śambara, Bāṇa, Vipracitti; Ayomukha, Dvimūrdhā, Kālanābha en Praheti; die van Heti, Ilvala, Śakuni, Bhūtasantāpa, Vajradaṁṣṭra, en Virocana; die van Hayagrīva, Śaṅkuśirā, Kapila, Meghadundubhi, Tāraka, Cakradṛk, Śumbha, Niśumbha, Jambha en Utkala; alsook die van Ariṣṭa, Ariṣṭanemi, Maya, Tripurādhipa, en de zoons van Puloma, de Kāleya's, de Nivātakavaca's en anderen die niet hun deel van de nectar hadden gekregen. Met enkel de last te hebben gedragen [maar niet de beloning te hebben gekregen], lieten zij, die reeksen van vijanden hadden overwonnen en nu met alles wat ze hadden klaarstonden om de onsterfelijken te bestrijden, een leeuwengebrul horen en bliezen ze op hun schelphoorns met het grootste tumult. Toen [Heer Indra] Balabhit ['bevreesd voor de kracht'] zijn bloeddorstige rivalen voor zich zag, werd hij zeer kwaad.

(25) **I**ndra gezeten op Airāvata, zijn draagolifant die droop van de most, zag er zo prachtig uit als de zon die opgaat boven de watervallen van Udayagiri. (26) Rondom hem hadden al de goden met banieren en wapens posities ingenomen op hun verschillende voertuigen: al de leiders van de hogere werelden en de halfgoden van de lucht, van het vuur en van het water. (27) Elkaar tegemoet tredend beschimpten de tegenstanders elkaar recht in het gezicht waarbij ze probeerden de ander zoveel mogelijk in het hart te raken. Toen bonden ze oprukkend, man tegen man de strijd met elkaar aan. (28) Bali vocht tegen Indra, Tāraka tegen Kārttikeya, Varuṇa tegen Heti en Mitra, o Koning, vocht tegen Praheti. (29) Yamarāja vocht tegen Kālanābha, Viśvakarmā tegen Maya, Tvaṣṭā

tegen Śambara en Savitrā vocht tegen Virocana. (30-31) Aparājita vocht tegen Namuci, de twee Aśvinī-kumāra's tegen Vṛṣaparvā, de halfgod Surya tegen de honderd zoons van Bali die onder leiding stonden van Bāṇa, Soma [de maangod] vocht tegen Rāhu, Anila [de god van de lucht] tegen Puloma en de oppermachtige godin Bhadra Kālī [Durgā] vocht tegen Śumbha en Niśumbha. (32-34) Vṛṣākapi [Śiva] vocht tegen Jambha en Vibhāvasu, de vuurgod, tegen Mahiṣāsura. Ilvala en zijn broer Vātāpi vochten tegen Brahmā, o onderdrukker van de vijand, Durmarṣa vocht tegen Kāmadeva [Cupido], Utkala tegen de Mātṛkā-godinnen, Bṛhaspati tegen Śukrācārya en Śani [Saturnus] vocht tegen Narakāsura. De Maruts vochten tegen Nivātakavaca, de Vasu's tegen de Kālakeya's, de Viśvedeva's tegen de Pauloma's en de Rudra's vochten tegen de Krodhavaśa's.

(35) **D**e Sura's en Asura's gingen aldus man tegen man de strijd met elkaar aan op het slagveld. Met de overwinning op het oog vielen ze aan met grote kracht en hakten ze op elkaar in met hun scherpe pijlen, kromzwaarden en lansen. (36) Ze sloegen elkaar hun hoofden eraf gebruikmakend van vuurwapens [genaamd *bhuśundhi's*], werpschijven, knotsen, speren, drietanden, spiesen, toortsen, gekartelde projectielen, bijlen, zwaarden, lansen, ijzeren knuppels, hamers en slingers. (37) De olifanten, paarden en wagens, soldaten te voet en de verschillende soorten voertuigen en hun berijders werden aan stukken gehakt. Armen, dijen, nekken en benen werden van hun rompen gescheiden en de vaandels, bogen, bewapening en ornamenten werden aan stukken geslagen. (38) Door hun gewelddadige stampij en het geratel rees het stof van het veld in alle richtingen hoog in de lucht op tot aan de zon en regenden daarna de stofdeeltjes weer naar beneden met het bloed dat rondspatte. (39) En zo raakte het veld aldaar bezaaid met afgehakte hoofden, compleet met helmen en oorhangers, kwaaie ogen en verbeten lippen en lagen de benen en opgesierde armen er als olifantenslurven verspreid met de wapens nog in de handen. (40) Met de ogen van hun eigen daar gevallen hoofden konden de soldaten nog de rompen en armen met geheven wapens op het slagveld op zich af zien komen.

(41) **B**ali viel de grote Indra aan met tien pijlen, Airāvata, zijn draagdier met drie pijlen, zijn vier bewakers [soldaten te paard] met vier pijlen en de drijver van de olifant met één pijl. (42) Indra, bedreven als hij was, sneed meteen in een snelle reactie de pijlen die op hem afvlogen aan stukken met een ander type zeer scherpe pijlen [*bhalla's*] en glimlachte erover dat de vijand hem niet kon bereiken. (43) Toen hij zag wat voor een expert in de krijgskunst Indra was, greep Bali vertoornd naar het *śakti*-wapen, maar die toorts van laaiend vuur werd nog in zijn hand door hem vernietigd. (44) Of hij nu daarop de lans, het gekartelde projectiel, de speer of het zwaard probeerde, allemaal werden ze door de machtige ziel in stukken gehakt. (45) O meester van de mensen, toen produceerde de Asura een demonische illusie waarbij hij uit het zicht verdween en er een enorme berg boven de hoofden van de Surastrijders verscheen. (46) Om de vijandelijke troepen te vermorzelen regenden er grote bomen van naar beneden in een laaiende bosbrand, alsook stenen met scherpe punten. (47) Grote slangen,

schorpioenen en andere giftige beesten kwamen naar beneden en ook leeuwen, tijgers, beren en grote olifanten die alles verpletterden. (48) Vele honderden spiernaakte vleesetende duivelinnen en duivels, o Heerser, ieder met een drietand in de hand, krijsten 'Steek ze overhoop, snijd ze aan stukken!' en dergelijke. (49) Vervolgens waren er diep rommelende, door de wind geteisterde grote wolken te zien in de hemel waaruit, begeleid door donderslagen, gloeiende sintels vielen. (50) De Daitya schiep een gigantische vuurstorm zo schrikwekkend als *Sāmvartaka* [het vuur aan het einde der tijden] die door de wind werd voortgedreven om de halfgodenkrijgers te verbranden. (51) Daarop vertoonde zich, voor iedereen goed te zien, een zee vol ziedend water met golven die door de wind werden opgestuwd tot een gigantische draaikolk. (52) Aldus raakten de Surastrijders in de strijd ontmoedigd met de illusoire atmosfeer geschapen door de onzichtbare Daitya's, die experts in begoocheling. (53) Niet meer wetend wat ze daar nog tegen konden uitrichten, o Koning, mediteerden de volgelingen van Indra op de Allerhoogste Heer, de Schepper van het Universum, die toen daar voor hen verscheen.

(54) **M**et Zijn gele kleding en lotusblaadjesogen werd Hij, wiens voeten rusten op de schouders van Garuḍa, toen voor hen zichtbaar met al Zijn acht armen en wapens, de Godin van het Geluk en Zijn onschatbare Kaustubha-juweel, Zijn helm en Zijn oorhangers, prachtig tentoongespreid. (55) Zo gauw Hij arriveerde werden de valse werken van de Asura verdreven door de superieure macht van de grootste van alle persoonlijkheden. Zoals dat gaat met dromen als men ontwaakt, raakt men verlost van alle gevaar als men zich de Heer weet te herinneren. (56) Toen de demon Kālanemi, die werd gedragen door 'de vijand van de olifanten' [de leeuw], Hem op het slagveld zag die door Garuḍa wordt gedragen, wierp hij een rondtollende drietand op Hem af. Toen die op Garuḍa's hoofd afkwam werd hij met gemak onderschept door de Heer van de Drie Werelden en werd vervolgens de vijand tezamen met zijn draagdier met datzelfde wapen door Hem gedood. (57) De zeer machtige Mālī en Sumālī vielen in de slag. Hun hoofden werden van hun rompen gescheiden door Zijn *cakra*. Toen daarop de vijand Mālyavān met een puntige knots en brullend als een leeuw de koning van de vogels [Garuḍa] aanviel, werd ook zijn hoofd eraf gesneden door de schijf van de Oorspronkelijke Persoonlijkheid.'

8.11 - De Dānava's Vernietigd en Weer Opgewekt

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen daarop dankzij de genade van de Allerhoogste Persoonlijkheid de Sura's zich hersteld hadden, hervatten Indra, Vāyu en de anderen zonder aarzeling de strijd tegen de troepen die hen voorheen hadden teruggedrongen in de slag. (2) Op het moment dat de zo machtige Indra kwaad op de zoon van Virocana [Bali] zijn bliksemschicht opnam, riepen zijn mensen allemaal: 'Helaas, helaas!' (3) Bali, die zich oplettend en goed uitgerust over het grote slagveld bewoog, zag zich geplaatst voor hem met de bliksemschicht en kreeg toen naar zijn hoofd geslingerd: (4) 'Jij bedrieger, jij dwaas, met je magie probeer je met illusies de zaak in je greep te krijgen en te winnen; je probeert over ons, die de illusie de baas zijn, te zegevieren alsof we kleine kinderen zijn die je iets kan afpakken door hun aandacht af te leiden! (5) Zij die denken te kunnen vorderen en vrij zijn door anderen een rad voor ogen te draaien, dat soort vijanden van de goden, breng ik ten val, die dwazen ontzeg ik de posities die ze ingenomen hebben. (6) Ik ben degene die vandaag een einde zal maken aan jou en je

tovenarij door je je hoofd eraf te slaan met mijn honderd-tandige bliksemschicht. Jij kwaadaardige ziel met je maten... kom maar op!'

(7) **B**ali bracht ertegenin: 'Allen hier op dit slagveld aanwezig zijn onderworpen aan de heerschappij van de tijd en bouwen achtereenvolgens met hun handelen een reputatie op, boeken een overwinning, lijden een nederlaag en vinden dan de dood. (8) Omdat de hele wereld bewogen wordt door de tijd, juicht of klaagt een verlichte ziel die dit inziet niet. Wat dat betreft zijn jullie aardig de weg kwijt [vergelijk B.G. 2: 11]! (9) Wij, die onszelf wat dat betreft de baas zijn, hebben het niet zo op dat soort pijnlijke praatjes die de heiligen maar zielig vinden.'

(10) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij als een dappere held aldus de machtige Indra scherp terecht had gewezen, viel Bali, de onderwerper van de grootsten, hem opnieuw aan met ijzeren pijlen op zijn boog die hij in de aanval strak trok tot zijn oor. (11) De god die aldus werd geminacht door zijn welbespraakte vijand, bleef, net als een olifant die er met een roede van langs krijgt, onberoerd onder de les die hem werd geleerd. (12) Toen de meester in vernietiging [Indra] de schicht tegen hem inzette, stortte hij [Bali] getroffen neer met zijn hemelwagen als een berg die zijn vleugels heeft verloren. (13) Ziend dat zijn maat het onderspit had gedolven, trad zijn meest intieme vriend en begunstiger Jambha naar voren uit solidariteit met zijn gevallen strijdmakker. (14) Hij, supermachtig de leeuw berijdend, stelde zich op met zijn strijdknots en sloeg Indra en zijn olifant met grote kracht op de schouder. (15) Getroffen door de enorme klap zakte de olifant versuft door zijn knieën op de grond en viel bewusteloos om. (16) Toen Indra's wagenmenner Mātali daarop zijn strijdwagen bracht, die werd getrokken door een duizendtal paarden, besteeg hij de wagen en liet hij zijn olifant achter. (17) Die dienst van de wagenmenner kon [Jambhāsura,] de beste van de Dānava's wel waarderen, hij glimlachte erover en bracht hem [de menner] vervolgens in de strijd een slag toe met zijn van vuur laaiende drietand. (18) Mātali zette zich schrap en wist de uitzinnige pijn te verdragen, maar Indra onthoofde Jambha zeer woedend met zijn bliksemschicht. (19) Toen Jambhāsura's verwanten van Nārada *ṛṣi* vernamen dat hij gedood was, haastten Namuci, Bala en Pāka zich derwaarts zo snel ze maar konden. (20) In de grofste termen Indra uitscheldend om hem in het hart te treffen, bestookten ze hem met pijlen die neerregenden als een hoosbui boven een berg. (21) De duizend paarden van de hemelkoning werden door evenzovele pijlen belaagd die allen razendsnel tegelijkertijd waren afgevuurd. (22) Met de nog eens tweehonderd pijlen die daarnaast door Pāka allemaal tegelijk werden gericht en afgeschoten op Mātali en de strijdwagen met alles wat erbij hoorde, kon men aldus getuige zijn van een hoogst opmerkelijk wapenfeit in de veldslag. (23) Namuci vuurde vijftien goudgevederde oppermachtige pijlen af die door de lucht suizend een geluid op het veld voortbrachten als van een donderwolk vol regen. (24) De Asura's bedolven Indra en zijn wagenmenner van alle kanten onder een dichte pijlenregen die de zon aan het zicht onttrok zoals regenwolken dat tijdens het regenseizoen doen [zie ook 4.10:

13]. (25) Als kooplieden die midden op zee schipbreuk lijden, begon de hele verzameling halfgoden en hun gevolg, die hem niet meer konden ontwaren beroofd van hun leider te jammeren, onder de druk en intimidatie van de vijandelijke superioriteit. (26) Indra, hij die de machtigsten de baas is, slaagde er toen tot hun grote vreugde in zich los te maken van de wolk van pijlen, tezamen met zijn paarden, strijdwagen, vaandel en wagenmenner stralend, in alle windrichtingen van de hemel en de aarde, met een gloed gelijk aan die van de zon aan het einde van de nacht.

(27) **T**oen de godheid zag hoe zijn leger door de vijand werd onderworpen in de slag, nam hij briesend van woede zijn bliksemschicht ter hand om zijn tegenstanders te doden. (28) Voor ogen van hun familieleden scheidde hij toen, om vrees in te boezemen, o Koning, met behulp van de schicht de hoofden van de rompen van Bala en Pāka. (29) Namuci [een andere demon] die er getuige van was hoe de twee werden afgeslacht, treurde over hen en deed furieus een serieuze poging Indra van het leven te beroven, o heer van de mensen. (30) Met in zijn hand een ijzeren speer, behangen met bellen en opgesierd met goud, trad hij laaiend van woede naar voren tegen de koning van de goden en brulde als een leeuw: 'En nou ben je dood!' en viel toen aan. (31) De heer [van de goden, Indra], die het met grote snelheid uit de hemel naar beneden zag komen, sloeg het [in zijn vlucht] aan stukken, o Koning, terwijl de demon zelf van de ziedende meester van de hemel de bliksemschicht op zijn schouders kreeg om zijn hoofd eraf te slaan. (32) Maar de machtige schicht, hetzelfde wapen dat voorheen door de koning van de goden zo succesvol was ingezet tegen Vṛtrāsura [6.12: 25], gaf nog geen schrammetje. Die weerstand van Namuci's nek was een buitengewoon wonderbaarlijk iets. (33) Met de bliksemschicht aldus zonder effect werd Indra heel bang voor de vijand en vroeg hij zich af: 'Wat krijgen we nou? Welke oppermacht laat zoiets miraculeus op aarde gebeuren? (34) Met deze schicht heb ik voorheen de vleugels afgesneden van bergen die er mee vlogen, omdat ze de mensen doodden als ze met hun grote gewicht op aarde landden. (35) Vṛtrāsura, die zo machtig was met de boetedoeningen van Tvaṣṭā [zie 6.9: 11], vond er de dood door, net als vele andere machtige karakters die ongevoelig waren voor andere wapens. (36) En nu werd die schicht, die zo krachtig is als een *brahmāstra*, afgeweerd na te zijn ingezet tegen een relatief onbelangrijke demon. Zo nutteloos geworden als een stok kan ik hem niet langer hanteren.'

(37) **I**ndra, zich aldus beklagend, werd toen uit het niets door een stem toegesproken die zei: 'Met deze Dānava is het zo geregeld dat hij niet kan worden vernietigd door iets wat nat of droog is. (38) Hij zou niet sterven door iets nats of droogs vanwege een gunst die Ik hem verleende en daarom, o Indra, zal je andere middelen moeten overwegen om je vijand aan te pakken.'

(39) **N**adat hij die indrukwekkende stem had gehoord mediteerde Heer Indra zeer aandachtig en kwam vervolgens tot het inzicht dat schuim het middel moest zijn dat droog noch nat was. (40) Aldus greep hij Namuci's hoofd vast [en

doodde hij hem] met het wapen dat nat noch droog was [door het in zijn keel te proppen]. Daarop overlaadden al de wijzen verheugd de almachtige met bloemenslingers. (41) De twee belangrijkste zangers van de hemel Viśvāvasu en Parāvasu hieven hymnen aan, de pauken werden geslagen door de goddelijken en de dansers van de hemel dansten in de hoogste verrukking. (42) Vāyu, Agni, Varuṇa en anderen begonnen evenwel gedreven de overige vijandige Asura's ter dood te brengen, als waren ze leeuwen op de hertenjacht. (43) *Devaṛṣi* Nārada Muni werd door Heer Brahmā op de halfgoden afgestuurd, o Koning, om de machthebbers te weerhouden van de totale vernietiging van de Dānava's die hij zich zag afspelen. (44) Śrī Nārada zei: 'Beschermd door de armen en het geluk [de godin] van Nārāyaṇa verwierven jullie allen de nectar. Aangezien jullie aldus er wel bij varen moeten jullie nu een einde maken aan dit vechten!'

(45) **Ś**uka zei: 'Hun ergernis en woede bedwingend accepteerden ze wat de wijze zei en keerden ze allen, onder lofprijzingen van hun volgelingen, terug naar hun hemelse verblijven. (46) Zij die de strijd hadden overleeft raapten de levenloze Bali [en al de andere gevallenen] op en gingen met Nārada's toestemming naar de berg die Asta heette. (47) Aldaar werden zij die hun ledematen en hoofd nog hadden door Śukrācārya [4.1: 45, 6.7: 18, 7.5: 1, 7.10: 33] weer tot leven gewekt op basis van zijn kennis van het *Samjīvanī*-gebed, zijn wetenschap voor de opwekking van de doden. (48) Ook Bali werd teruggehaald door de aanraking van Uśanā, maar ondanks dat hij verslagen was beklaagde hij zich, met zijn ervaring in wereldse aangelegenheden, niet over [het herwinnen van] zijn zinnen en geheugen.'

8.12 - Heer Śiva Bidt ervoor Mohinī Mūrti te Mogen Zien, Raakt Verbijsterd en Herstelt Zich Weer

(1-2) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Toen hij die de stier berijdt [Śiva] vernam dat Heer Hari de gedaante van een vrouw had aangenomen [8.9] met het doel de Dānava's te bekoren en ervoor had gezorgd dat de Sura's de nectar te drinken kregen, besteeg hij zijn stier en begaf hij zich, tezamen met zijn godin [Umā] en omringd door zijn metgezellen, naar Madhusūdana's [Viṣṇu's] verblijf om Hem te zien. (3) De Allerhoogste Persoonlijkheid heette hem van harte welkom met al het verschuldigde respect en toen Heer Bhava en Umā beiden comfortabel gezeten waren, bracht Śiva Heer Hari zijn eerbetuigingen en zei hij met een glimlach het volgende.

(4) **Ś**rī Mahādeva zei: 'O God der Goden, o Allesdoordringende Heer en Meester van het Universum die het Universum zelf bent, voor alle vormen van bestaan bent U het Ware Zelf, de Ziel, en daarom bent U de Allerhoogste Heer.

(5) Van wat er bestaat in het begin, halverwege en aan het eind van deze schepping, van het 'ik' en van de rest [van de wereld van het 'mijn'] daarbuiten, bent U, mijn Heer, de onuitputtelijke Waarheid van Brahman, de Absolute Geest die vrij is van deze verschillen. (6) Zij die wijs zijn en vrij van persoonlijke motieven het opperste welzijn verlangen, aanbidden Uw lotusvoeten en verzaken hun gehechtheden in beide opzichten [wat betreft dit leven en een leven hierna]. (7) U als het Kosmisch Geheel van het eeuwige leven voorbij [de invloed van] de basiskwaliteiten van de natuur, U als de Ene die vrij van verdriet in eeuwige gelukzaligheid verkeert, bent onveranderlijk en bestaat los van al het bestaande, terwijl U al het bestaande bent. U als de oorzaak van het ontstaan en de handhaving van dit universum, bent het Zelf en de Meester van alle zelfbeheersing, de Onafhankelijke Ziel waarvan al de anderen afhankelijk zijn [zie tevens B.G. 9: 15]. (8) U, de Ene die er bent als zowel een tijdelijke als een eeuwige manifestatie, bent zelf vrij van die tweevoud omdat U in deze wereld niet verschilt in Uw substantie, net zomin als goud niet verschilt van het goud in de verschillende vormen die het aanneemt. Uit onwetendheid houden mensen er verschillende noties van U op na, verschillen die door de basiskwaliteiten teweeggebracht zijn, terwijl U niet afhankelijk bent van die fysieke bijkomstigheden [zie ook B.G. 7: 4-5]. (9) Sommigen denken over U als de Allerhoogste Geest, sommigen beschouwen U als het dharma, sommigen zeggen dat U de Oorspronkelijke Persoon bent, de Hoogste Heerser voorbij oorzaak en gevolg, terwijl anderen U beschouwen als de Transcendentie uitgerust met negen hoedanigheden [of *śakti's**]. Nog weer anderen denken over U als de onafhankelijke en onvergankelijke Hoogste Persoonlijkheid. (10) Noch ik, noch degene die eindeloos in het voorbije leeft [Brahmā] en ook niet de wijzen met Marīci aan het hoofd kennen werkelijk Hem [U] die dit universum heeft geschapen, ook al [weten we wel dat we] zijn ontstaan uit goedheid. En wat te zeggen van de Daitya's en de andere sterfelijke wezens, o Heer, wiens harten, voortdurend begoocheld door *māyā,* worden bewogen door het lagere [van de hartstocht en de onwetendheid, zie B.G. 2: 45]? (11) Net als de lucht die ons binnengaat en ook buiten ons aanwezig is in de atmosfeer, bent U betrokken en tegelijkertijd vrij en hebt U, met Uw aanwezigheid als Hij die alles doordringt, weet van alles wat deel uitmaakt van de schepping, handhaving en voleinding van de wereld in zijn geheel, hebt U weet van de levende wezens en hun ondernemingen en van alles wat zich rondbeweegt en niet rondbeweegt. (12) Ik was er getuige van hoe allerlei *avatāra's* van U in Uw verschillende avonturen Uw kwaliteiten tentoonspreidden. Ik, Śiva, zou graag die incarnatie van U willen zien waarin U het lichaam van een vrouw aanneemt. (13) We zijn hier naartoe gekomen om met eigen ogen de gedaante van de belichaming te zien die de aandacht van de Daitya's wist te vangen en de Sura's de nectar te drinken gaf.'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'Viṣṇu, de Allerhoogste Heer, aldus verzocht door hem met de drietand in zijn hand, lachte en gaf Giriśa ['de man van de berg'] een diepzinnig antwoord. (15) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik achtte het noodzakelijk om, in het belang van de Sura's, de Daitya's te begoochelen die het vat vol

nectar hadden afgepakt en nam daartoe de gedaante aan van een prachtige vrouw. (16) Ik zal aan jou, o beste van de verlichten, die het zo graag wil zien, nu dit voorwerp van aanbidding tonen dat zo enorm gewaardeerd wordt door hen die zich door de lust laten leiden.'

(17) **Ś**rī Śuka ging verder: 'Nadat Hij dit gezegd had verdween Heer Viṣṇu meteen uit het zicht van Zijn gezelschap, Śiva en Umā achterlatend die overal om zich heenkeken. (18) Toen zagen ze, op een mooie plek in het bos, een aantrekkelijke vrouw die, gekleed in een glanzende sari met een gordel om Haar heupen, temidden van de bomen vol roze blaadjes en allerlei bloemen, bezig was met een bal te spelen. (19) Met het stuiteren van de bal trilden haar prachtige borsten en haar bloemenkransen, die door hun gewicht meedeinden boven Haar slanke taille, met iedere stap die Ze links en rechts zette met Haar koraalrood gekleurde voeten. (20) Haar ogen volgden angstvallig de bal die zich rusteloos in alle richtingen bewoog. Ze had glinsterende oorbellen in Haar oren en blauwglanzend haar dat langs de wangen van Haar stralende gezicht naar beneden viel. (21) Terwijl Ze met Haar rechterhand tegen de bal sloeg gleed Haar haar los en probeerde ze Haar losrakende sari op zeer charmante wijze bij elkaar te houden met Haar linkerhand. Aldus betoverde het spiritueel vermogen [van de Heer] iedereen in het universum [vergelijk B.G. 7: 14]. (22) Toen hij Haar aldus met de bal zag spelen waarbij Ze een nauwelijks merkbare verlegen glimlach liet zien, raakte de god betoverd door de blikken van de stralende schoonheid. Met zijn geest in beslag genomen niet in staat zijn ogen van Haar af te houden, kon hij niet meer aan zichzelf, aan Umā aan zijn zijde of aan zijn metgezellen denken [vergelijk 5.5: 8]. (23) Op een gegeven moment sprong de bal ver van Haar hand weg en ging Ze de bal achterna. Daarbij waaide recht voor ogen van de gretig toekijkende Śiva, de fijne stof met de gordel weg die de vrouw bedekte. (24) Heel Haar welgevormde glorie zo aangenaam voor het oog zag hij voor zich. Toen Ze hem daarbij aankeek, dacht Śiva dat Ze wel zin in hem had. (25) Van slag door Haar glimlachen en bezigheid was hij beroofd van zijn gezonde verstand en ging hij schaamteloos achter Haar aan, ondanks dat Bhavānī er getuige van was. (26) De volkomen naakte vrouw die hem op Zich af zag komen, rende in grote verlegenheid met een glimlach heen en weer om Zich te verbergen achter de bomen. (27) Heer Śiva, Bhava, door zijn zinnen afgeleid, viel ten prooi aan de lust als was hij een mannetjesolifant die uit is op een wijfjesolifant. (28) Haar najagend kreeg hij Haar haarvlecht te pakken en trok hij Haar, tegen Haar wil, naar zich toe om Haar te omhelzen. (29-30) Zij, de wijfjesolifant, met Haar losgeraakte haren gevangen door de mannetjesolifant die de Heer Zijn toegewijde was, kronkelde als een slang en slaagde erin Zich te bevrijden, o Koning. Ontsnapt aan de hechte greep van de Heer van de halfgoden, holde Ze snel weg met Haar zware heupen die zo uitdrukkingsvol het begoochelend vermogen van de Heer tentoonspreidden. (31) Als zat de duivel hem op zijn hielen zette Rudra in de greep van de lust de achtervolging in van Hem wiens handelingen zich zo wonderbaarlijk voor hem afspeelden. (32) Haar nazittend als een dolle stier jagend op een wijfje, werd van hem die nimmer zijn zaad tevergeefs uitstort, het zaad

geloosd. (33) Al de plaatsen waar zijn zaad op aarde viel, o grote heerser, werden mijnen voor goud en zilver. (34) Aan de oevers van rivieren en meren, in de bergen en in de wouden, in de tuinen en waar zich ook maar de wijzen ophielden, was Heer Śiva aanwezig. (35) Met zijn zaad geloosd zag hij in dat het begoochelend vermogen van de Heer hem persoonlijk voor de gek had gehouden, o beste van de koningen, en daarom zag hij ervan af nog langer de illusie na te jagen. (36) Aldus overtuigd van zijn eigen grootheid en de grootheid van de Ziel van het Universum, die van een onbegrensd vermogen is, beschouwde hij wat zich had voorgedaan als niet erg verrassend. (37) Toen Hij zag dat hij er niet verstoord of beschaamd over was, nam Madhusūdana, daar heel tevreden over, Zijn mannelijke gedaante weer aan en sprak Hij.

(38) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Ik wens je alle geluk, o beste van de halfgoden. Hoewel je met Mijn verschijning als een vrouw spontaan bekoord was door Mijn uitwendig vermogen, blijf je hecht verankerd in jezelf. (39) Wie anders dan jij zou er toe in staat zijn om, eenmaal aangetrokken door de zinnen, Mijn *māyā* te overwinnen? Zij die hun zinnen niet de baas zijn hebben er grote moeite mee om de materiële terugslagen die hen overweldigen te boven te komen. (40) Zo gauw men zich [levend] met de tijd met al zijn verschillende elementen, met Mij in de vorm van de Eeuwige Tijd [of de zuivere Tijdgeest] verbonden heeft, zal die begoochelende energie van de geaardheden van de natuur [de godin Durgā als hun optelsom**] niet langer in staat zijn je van je verstand te beroven.'

(41) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus geprezen door de Hoogste Persoonlijkheid van God met het *Śrīvatsa*-teken op Zijn borst, o Koning, nam Śiva, Hem omlopend, afscheid van Hem en keerde hij samen met zijn metgezellen terug naar zijn verblijfplaats. (42) O afstammeling van Bharata, de machtige Heer Bhava richtte zich toen opgetogen tot zijn vrouw Bhavānī die door de grote wijzen wordt aanvaard als een integraal deel van het begoochelend vermogen van de Heer: (43) 'O, heb je gezien hoe ikzelf, tegen mijn wil, ondanks dat ik de beste van al Zijn delen ben, verbijsterd raakte door Haar, de begoochelende energie van de Ongeboren, Allerhoogste Persoon van de Halfgoden? Moet ik het dan nog hebben over anderen die volkomen afhankelijk zijn van de materiële illusie? (44) Toen ik een einde maakte aan een duizendjarige yogapraktijk kwam je bij me en vroeg je naar Hem [waarop ik mediteerde]. Hij is inderdaad degene die hier nu persoonlijk aanwezig is als de Oorspronkelijke Persoon die het begrip van de Veda's te boven gaat en waar de tijd geen vat op heeft.'

(45) **Ś**rī Śuka besloot: 'Aldus besprak ik met u, mijn beste, de almacht van *Śārṅga-dhanvā* [Viṣṇu met Zijn boog] die [als Kūrma] de grote berg op Zijn rug hield voor het karnen van de oceaan. (46) Wie dit [verhaal] reciteert of ernaar luistert, zal nooit teleurgesteld raken in wat hij onderneemt omdat de beschrijving van de kwaliteiten van Uttamaśloka, de Ene Geprezen in de Geschriften, een einde maakt aan de misère van het materieel bestaan. (47) Voor Hem die niet door de goddelozen wordt begrepen, voor de voeten die bekend zijn bij de

toegewijden die zich overgeven, voor Hem die enkel de onsterfelijken de nectar te drinken gaf die werd voortgebracht uit de oceaan, voor Hem die vermomd als een jong meisje verscheen en de vijanden van de goden voor Zich innam, voor Hem die de wensen van de toegewijden in vervulling doet gaan, buig ik mij diep [vergelijk B.G. 9: 29-34].'

*: De negen *śakti's* of vermogens van de Heer: *vimalā*, zuiverheid; *utkarṣinī*, verheven staat; *jñāna*, kennis; *kriyā*, activiteit; *yogā*, yogavermogens; *prahvī*, bescheidenheid; *satyā*, waarachtigheid; *īśānā*, souvereiniteit en a*nugrahā*, genade (vermeld in 11.27: 25-26).

**: Svāmī Prabhupāda citeert:
'*sṛṣṭi-sthiti-pralaya-sādhana-śaktir ekā chāyeva yasya bhuvanāni bibharti durgā*' [Śrī Brahma-saṁhitā Bs. 5.44]

De ganse kosmos is tot stand gebracht door Durgā in samenwerking met Heer Viṣṇu in de gedaante van *kāla*, de tijd. Dit is de versie van de Veda's (Aitareya Upaniṣad 1.1.1-2).

8.13 - Beschrijving van de Toekomstige Manu's

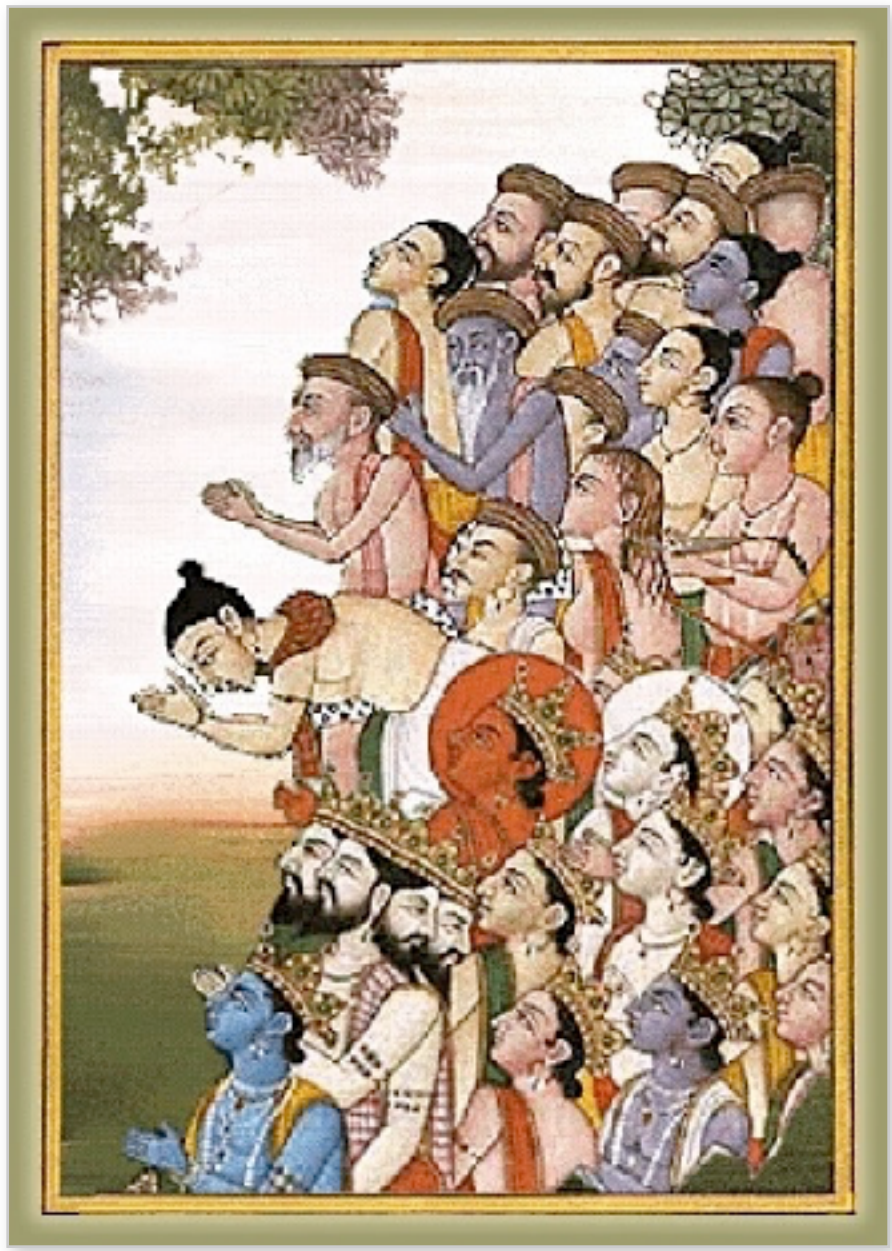

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Verneem nu van mij over de kinderen van de zoon van Vivasvān, de huidige Manu die in de wereld bekend staat als Śrāddhadeva. Hij is de zevende Manu [we verkeren nu in de achtentwintigste *yuga* van hem die ook bekend staat als Vaivasvata Manu]. (2-3) De tien zoons van Manu staan bekend onder de namen Ikṣvāku, Nabhaga, Dhṛṣṭa, Śaryāti, Nariṣyanta, Nābhāga [of Nṛga] en Diṣṭa als de zevende zoon. Dan, o bestraffer van de vijand, zijn er nog Tarūṣa [of Karūṣaka], Pṛṣadhra en Manu's tiende zoon die bekend staat als Vasumān [of Kavi, zie ook 9.1: 11-12]. (4) O Koning, de halfgoden [van dit tijdperk] zijn de Āditya's, de Vasu's, de Rudra's, de Viśvedeva's, de Maruts, de Aśvins en de Ṛbhu’s en Purandara is er als hun Indra. (5) Kaśyapa, Atri, Vasiṣṭha, Viśvāmitra, Gautama, Jamadagni en Bharadvāja staan bekend als de zeven wijzen. (6) De verschijning van de Allerhoogste Heer Viṣṇu die in deze periode plaatsvond was die van Heer Vāmana. Hij was de jongste Āditya van moeder Aditi en vader Kaśyapa Muni. (7) Ik heb beknopt de zeven perioden van de Manu's beschreven, laat me u nu ook vertellen over de zeven toekomstige Manu's die de vermogens van Viṣṇu gegeven zijn [zie 8.1 & 8.5].

(8) **S**aṁjñā en Chāyā, de twee echtgenotes van Vivasvān die de dochters waren van Viśvakarmā, o Koning, beschreef ik u voorheen [zie 6.6: 40-41]. (9) Sommigen maken melding van een derde echtgenote van Vivasvān: Vaḍavā. Van die drie kwamen er van Saṁjñā drie kinderen ter wereld, een dochter Yamī en de zoons Yama en Śrāddhadeva. Verneem nu over de kinderen van Chāyā. (10) Dat zijn Sāvarṇi [een zoon], de dochter Tapatī die later de vrouw werd van koning Saṁvaraṇa en Śanaiścara [Saturnus] die de derde was. De twee Aśvins namen hun geboorte als de zoons van Vaḍavā. (11) Als de achtste periode aanbreekt zal Sāvarṇi de Manu worden. De zoons van Sāvarṇi, o heerser van de mensen, zijn Nirmoka, Virajaska en anderen. (12) De Sutapā's, de Viraja's en de Amṛtaprabha's zullen deel uitmaken van de halfgoden en Bali, de zoon van Virocana, zal de Indra worden. (13) Na het ganse universum aan Viṣṇu geschonken te hebben die hem om drie stappen grond vroeg, zal hij [Bali] de post van Indra verwerven. Daarna van verzaking zijnd zal hij de perfectie van het leven bereiken. (14) Hem, Bali, gebonden door de Allerhoogste Heer, werd als blijk van Zijn waardering opnieuw de gunst van het koninkrijk van Sutala verleend alwaar gesitueerd hij tot op vandaag een positie bekleedt die meer welvarend is dan die van Indra in de hemel. (15-16) Gālava, Dīptimān, Paraśurāma, Aśvatthāmā, Kṛpācārya, Ṛṣyaśṛṅga en onze vader Vyāsadeva, de incarnatie van de Heer [als filosoof], zullen, op basis van hun yogapraktijk, in de achtste *manvantara* de zeven wijzen zijn. Momenteel zijn ze ieder in hun eigen hermitage bezig, o Koning. (17) Sārvabhauma, de Heer en Meester [over de wereld] die door Devaguhya zal worden verwekt in Sarasvatī, zal Purandara [Indra] met geweld zijn koninkrijk afhandig maken en het aan Bali schenken.

(18) **D**akṣa-sāvarṇi, de negende Manu, geboren als de zoon van Varuṇa, zal als zijn zonen Bhūtaketu, Dīptaketu en anderen hebben, o Koning. (19) De Pāra's, de Marīcigarbha's en dergelijken zullen de halfgoden zijn, de koning van de hemel zal bekend staan als Adbhuta en de zeven wijzen in dat tijdvak zullen onder leiding van Dyutimān staan. (20) Ṛṣabhadeva, een gedeeltelijke incarnatie van de Allerhoogste Heer, zal met Āyuṣmān als Zijn vader uit de schoot van Ambudhārā zijn geboorte nemen. Dankzij Hem zal Adbhuta al de weelde van de drie werelden genieten.

(21) **D**e tiende Manu zal Brahma-sāvarṇi, de zoon van Upaśloka zijn. Zijn zoons zijn Bhūriṣeṇa en anderen en de tweemaal geborenen zullen onder leiding staan van Haviṣmān. (22) Haviṣmān, Sukṛta, Satya, Jaya, Mūrti [en anderen] zijn in die periode de [zeven] wijzen, de Suvāsana's, de Viruddha's en anderen zullen de halfgoden zijn en Śambhu zal de heerser over de Sura's zijn [de Indra]. (23) Eén van de volkomen deelaspecten van de Allerhoogste Heer, Viṣvaksena, zal Zijn geboorte nemen uit de schoot van Viṣūcī in het huis van Viśvasraṣṭā en vriendschap sluiten met Śambhu.

(24) **D**harma-sāvarṇi zal de elfde Manu zijn die in de toekomst verschijnt. Deze zelfgerealiseerde ziel zal Satyadharma en anderen als zijn tien zoons hebben. (25) De Vihaṅgama's, Kāmagama's en Nirvāṇaruci's zijn de halfgoden dan en Vaidhṛta is hun Indra. De zeven wijzen zijn Aruṇa en anderen. (26) Een gedeeltelijke incarnatie van de Heer bekend onder de naam Dharmasetu zal dan geboorte nemen uit de schoot van Vaidhṛtā als de zoon van Āryaka en over de drie werelden heersen.

(27) **R**udra-sāvarṇi, o Koning, zal verschijnen als de twaalfde Manu en Devavān, Upadeva en Devaśreṣṭha en anderen zullen zijn zoons zijn. (28) In die periode zal Ṛtadhāmā de Indra zijn, de halfgoden zullen worden aangevoerd door de Harita's en Tapomūrti, Tapasvī, Āgnīdhraka en anderen zullen de wijzen zijn. (29) De machtige Svadhāmā, een partiële incarnatie van de Heer die door Satyasahā zal worden verwekt uit Sunṛtā, zal in die periode van Manu heersen.

(30) **D**e zelfverwerkelijkte Deva-sāvarṇi zal de dertiende Manu zijn en Citrasena, Vicitra en anderen zullen zijn zonen zijn. (31) De Sukarmā's en de Sutrāma's zullen de halfgoden zijn, Divaspati zal de Indra zijn en Nirmoka en Tattvadarśa en anderen zullen dan de wijzen zijn. (32) Yogeśvara, een gedeeltelijke incarnatie van de Heer, zal als de zoon van Devahotra uit de schoot van Bṛhatī verschijnen en zich inzetten ter wille van Divaspati [de Indra].

(33) **I**ndra-sāvarṇi zal de veertiende Manu zijn en uit zijn zaad zullen Uru, Gambhīra, Budha en anderen geboren worden. (34) De Pavitra's en Cākṣuṣa's zullen de halfgoden zijn, Śuci zal de koning van de hemel zijn en Agni, Bāhu, Śuci, Śuddha, Māgadha en anderen zullen de asceten zijn. (35) Voor dat tijdvak, o grote koning, zal de Heer in de schoot van Vitānā verschijnen als Bṛhadbhānu, de zoon van Satrāyaṇa, om allerlei geestelijke activiteiten te bevorderen.

(36) **O** Koning, de geschatte tijd van het verleden, het heden en de toekomst van deze veertien Manu's die ik voor u beschreef, beslaat een duizendtal *mahāyuga's* ofwel een *kalpa* [een dag van Brahmā, zie ook afbeelding].'

8.14 - De Wijze van Universeel Bestuur

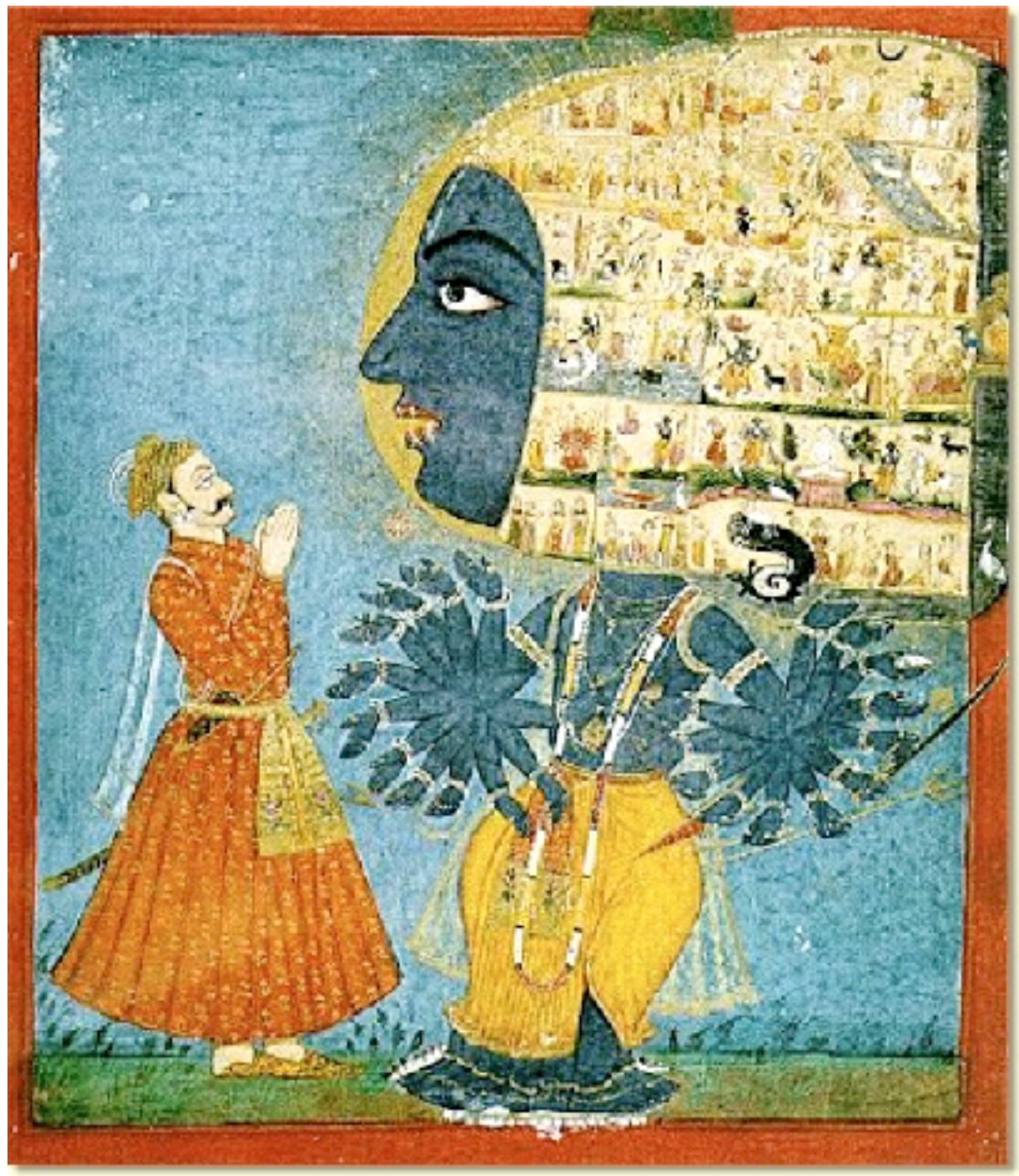

(1) De koning zei: 'O grote wijze, kan u alstublieft een beschrijving geven van de verschillende activiteiten van al deze Manu's en de anderen tijdens iedere *manvantara* en door wie ze worden aangesteld?'

(2) De *ṛṣi* zei: 'O Koning, de Manu's en al hun zoons, de wijzen, de Indra's en de goddelijken vallen zonder twijfel allen onder het gezag van de Oorspronkelijke Persoon. (3) De Heer van het Offer, Yajña, en de andere incarnaties van de Allerhoogste Persoonlijkheid die ik voorheen ter sprake bracht, o Koning, vormen de leidraad voor de Manu's en de anderen belast met de zaken van de wereld. (4) Door geen acht te slaan op de verzaking zoals [voorgeleefd] door de wijzen gaat in de loop van een *mahāyuga* de Vedische instructie verloren die het *sanātana dharma* bevordert [de traditionele burgerplichten op basis van de status en roeping, zie ook 3.12: 41]. (5) Dat indachtig zijn de Manu's, zolang ze in deze wereld aanwezig zijn, ermee bezig om naar de instructie van de Heer rechtstreeks dit vierdelige dharma te vestigen, o heerser van de mensen [zie ook B.G. 4: 1]. (6) Tot aan het einde [van het tijdperk] voeren de heersers van het universum [de nazaten van Manu] die opdracht uit zoals ook de halfgoden en de andere afdelingen van genieters van de offergaven dat doen [zie ook B.G. 4: 2]. (7) Indra onderhoudt alle plaatsen van de drie werelden door al de regen te ver-

schaffen die de wereld nodig heeft en geniet [zo] de excellente weelde van die drie afdelingen die wordt geschonken door de Allerhoogste Heer. (8) In iedere *yuga* neemt de Heer de gedaanten aan van bevrijde personen [de vervolmaakten of de Siddha's] om de bovenzinnelijke kennis uiteen te zetten, neemt Hij de gedaanten aan van grote wijzen [*ṛṣi's*] om uit te leggen wat karma inhoudt [het verrichten van rituelen] en neemt Hij de gedaanten aan van grote heren van de yoga teneinde de wetenschap van de bewustzijnsvereniging te onderrichten. (9) In de vorm van de grondleggers [de Prajāpati's] verwekt Hij nageslacht, om de gewetenloze mensen te vernietigen neemt Hij de gedaante aan van koningen en in de vorm van de tijd is Hij er om een einde te maken aan alles wat zich met [het volgen van] de basiskwaliteiten van de natuur als verschillend ontwikkelde. (10) Mensen die in de ban van *māyā* verkerend gebukt gaan onder de illusie van Zijn namen en gedaanten en [Hem benaderen met] verschillende zienswijzen [*darśana's*], zijn naar Hem op zoek maar kunnen Hem niet vinden [vergelijk B.G. 18: 66]. (11) Met al deze wisselingen [van de Manu's] die ik beschreef als zich afspelend in één dag van Brahmā [een *kalpa*] deed ik [aldus] verslag van de veertien *manvantara's* waar de geleerden van spreken.'

8.15 - Bali Mahārāja Verovert de Hemelse Plaatsen

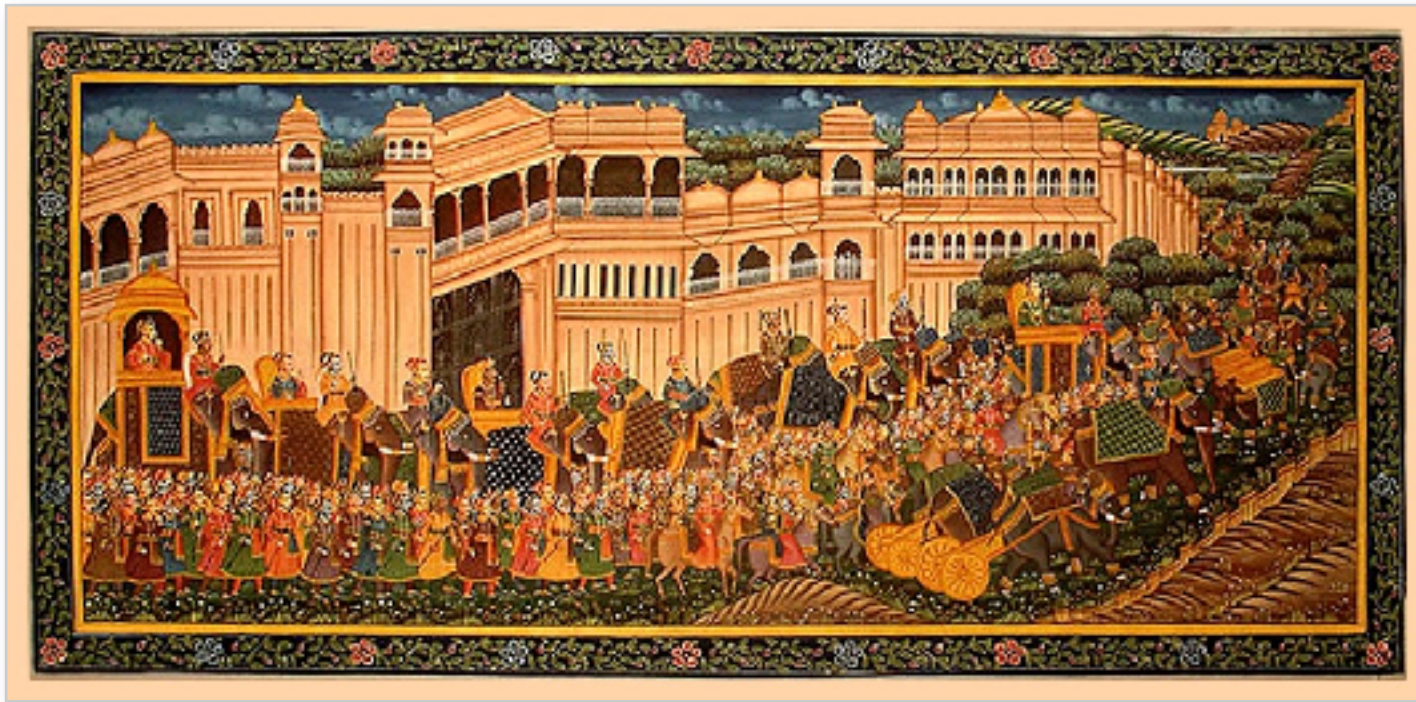

(1-2) **D**e koning zei: 'Waarom bedelde de Heer, de Heerser over alle levende wezens, als een arme bij Bali om drie stappen land en waarom sloeg Hij hem ondanks zijn donatie in de boeien? We willen heel graag de reden weten van dit bedelen van de Heer, die zo volkomen is in Zichzelf, en ook waarom Bali werd ingerekend terwijl hij onschuldig was.'

(3) **Ś**rī Śuka zei: 'Bali, die was verslagen door Indra en zijn weelde en zijn leven was kwijtgeraakt [zie 8.11], werd weer uit de dood opgewekt door de volgelingen van Bhṛgu [Śukrācārya en zijn leerlingen]. Hij, als een grote ziel en discipel, gaf [toen] blijk van zijn achting voor hen door in volle overgave alles aan te bieden wat hij bezat. (4) De brahmanen die Bhṛgu volgden en een groot gezag genoten, waren zeer met hem ingenomen en zetten hem, die de hemelse werelden [van Indra] wilde veroveren, aan tot een offerplechtigheid genaamd Viśvajit. Daartoe onderwierpen ze hem, overeenkomstig de voorschriften, eerst aan een groot zuiveringsritueel [*abhiṣeka*]. (5) Uit het laaiende vuur, dat werd vereerd met uitgietingen van ghee, verscheen een schitterende strijdwagen getrokken door paarden die een kleur hadden als die van Indra [geel]. Hij was bedekt met goud en zijde en uitgerust met een banier gesierd met een leeuw. (6) Er was een speciale vergulde boog, twee kokers met een onuitputtelijke voorraad pijlen en een hemels kuras. Zijn grootvader [Prahlāda] schonk een bloemenslinger van nimmer verwelkende bloemen en Śukrācārya gaf hem een schelphoorn. (7) Na, op het advies van de brahmanen, het ritueel te hebben uitgevoerd en aldus met hun genade de wapenrusting te hebben verworven, omliep hij de geleerde mannen, bracht hij zijn eerbetuigingen en nam hij met het nodige respect afscheid van Prahlāda Mahārāja. (8-9) Toen hij vervolgens de goddelijke wagen had be-

stegen die Śukrācārya had geschonken, pakte de grote krijgsheer, gesierd met zijn bloemenslinger, bedekt door zijn rusting en uitgerust met zijn boog, een zwaard en pijlenkoker. Met de gouden banden om zijn armen en de hangers in zijn oren die glinsterden van de saffieren, straalde hij hoog op zijn wagen als het vuur van aanbidding op een altaar. (10-11) Omringd door zijn mannen en de andere Daityaleiders gelijk aan hem qua weelde, kracht en schoonheid, leken ze de hemel te verzwelgen en alle windrichtingen te verzengen met hun blikken. Na de grootste Asurakrijgers bijeen te hebben gebracht, gingen ze op weg naar de uiterst welvarende hoofdstad van Indra en deden daarbij de aarde onder hun voeten schudden.

(12) **H**et was daar zeer aangenaam met boomgaarden en tuinen - zoals de prachtige Nandana-tuin. Het was vol van paartjes tjilpende vogels, dol zoemende bijen en eeuwige bomen met takken overladen met bladeren, vruchten en bloemen. (13) Ze waren bevolkt met groepen zwanen, kraanvogels, cakravāka-vogels, eenden, lotusbloemen en prachtige, zich er vermakende vrouwen die werden beschermd door de goddelijken. (14) De immer aanbiddelijke riviergodin omringde de stad met grachten vol Gangeswater buiten de gekanteelde verdedigingswerken met een vuurrode kleur. (15) De marmeren toegangspoorten van de stad, de met goud beslagen deuren [van de huizen] en de vele openbare, zorgvuldig aangelegde wegen, waren allemaal gebouwd door Viśvakarmā. (16) De stad telde vele openbare gelegenheden, hofjes, straten en talloze weelderige paleizen. Bij de kruispunten aangelegd met natuursteen, stonden zitbanken versierd met pilaren en koraal. (17) In die stad trof men hoogst bekoorlijke, eeuwig jeugdige vrouwen aan glinsterend als de vlammen van een vuur, die koel, warm, rondborstig en fraai opgesierd, altijd gestoken waren in smetteloos schone kleren. (18) De bries in de straten voerde de geur mee van de verse bloemen die waren los gegleden uit het haar van de halfgodenvrouwen. (19) De godenliefjes liepen op straat door de witte rook van aguru wierook die werd gebrand achter de met gouden filigrein versierde vensters. (20) Er waren baldakijnen bezaaid met parels en goud, een keur aan vlaggen die de koepels sierden van de paleizen en pauwen, duiven en bijen die hun geluiden lieten horen. Daarbij bezongen de vrouwen vanuit de hemelse gebouwen in koor hun geluk. (21) De stad in zijn schittering zo prachtig en aangenaam met de zingende Gandharva's, de solo-instrumenten, het dansen en de geluiden van de fluiten, vīṇā's, trommels, schelphoorns en pauken, allemaal in volmaakte harmonie, overtrof die van de schoonheid in eigen persoon. (22) Er waren geen goddelozen die de straten onveilig maakten, niemand was er afgunstig of was van geweld jegens andere levende wezens, niemand pleegde bedrog en niemand jaagde valse eer na, was wellustig of bezitterig. Allen die zich daar rondbewogen waren volkomen vrij van dat alles. (23) En het was die stad van God die van buitenaf aan alle kanten werd aangevallen door hem, [Bali,] de bevelhebber over de troepen verschaft door Śukrācārya, die met het luid laten klinken van zijn schelphoorn al de dames in angst verzette die door Indra beschermd werden.

(24) **I**ndra, geplaatst voor de situatie, kon Bali's gedreven strijdlust goed begrijpen en richtte zich met de volgende woorden tot de geestelijk leraar [Bṛhaspati] in het gezelschap van de goddelijken: (25) 'O mijn heer, van wie heeft Bali, onze vijand uit het verleden, die grote inzet en almacht die we, zo vrees ik, niet zullen kunnen weerstaan? (26) Er is niemand te vinden die hier tegen [deze dreiging van Bali] verzet kan bieden. Het is alsof hij, als was hij het vuur aan het einde der tijden, met zijn mond de hele wereld wil opdrinken en oplikken en met zijn blikken al de windrichtingen in vuur en vlam wil zetten. (27) Zeg ons alstublieft wat de oorzaak is van de formidabele macht van onze vijand. Waaraan ontleent hij al die energie, kracht, greep en gedrevenheid?'

(28) **B**ṛhaspati zei: 'O Indra, ik weet hoe uw vijand tegen u op kon staan. Hij ontleent zijn macht aan het feit dat hij een leerling is van de machtige brahmanen die Bhṛgu volgen. (29) Zo machtig als hij is, kan deze sterke man niet worden verslagen door iemand als u of door iemand die bij u hoort. Behalve de Hoogste Meester, de Heer, zal het niemand lukken hem uit de wereld te helpen, nu hij eenmaal de macht van een superieure spirituele kracht heeft verworven. Tegen hem ingaan is net zo zinloos als op te staan tegen de heer van de dood. (30) Daarom moeten jullie allen je verblijf in het hemelrijk opgeven, uit het zicht verdwijnen en naar elders vertrekken in afwachting van de tijd dat jullie vijand op zijn retour is. (31) Hij die nu zo oppermachtig is vanwege de genade van de brahmaanse macht die werd verleend, zal met al zijn vrienden en helpers ten onder gaan door het beledigen van diezelfde macht.'

(32) **A**ldus geadviseerd door hun geestelijk leraar over wat hen te doen stond, gaven zij, de goden die elke gedaante konden aannemen die ze maar wilden, hun hemelse koninkrijk op en vertrokken. (33) Nadat de goden waren verdwenen nam Bali, de zoon van Virocana, de stad in waar de hemelbewoners hun verblijf hadden en onderwierp hij de drie werelden aan zijn gezag. (34) Daar hij hun discipel was droegen de volgelingen van Bhṛgu, die zeer ingenomen waren met de veroveraar van het universum, hem op zich te wijden aan een honderdtal [*aśvamedha*] paardoffers. (35) Door het uitvoeren van die offers verspreidde zijn roem zich tot in alle uithoeken van de drie werelden, zodat hij straalde met een glorie als die van de maan. (36) Met het verworven hebben van de gunst van de brahmanen meende hij, genietend van een weelde en voorspoed als die van de halfgoden, dat hij het zeer goed getroffen had met alles wat hij zo groots had beraamd en gedaan.'

8.16 - Aditi Ingevoerd in de Payo-vrata Ceremonie, de Beste van alle Offerandes

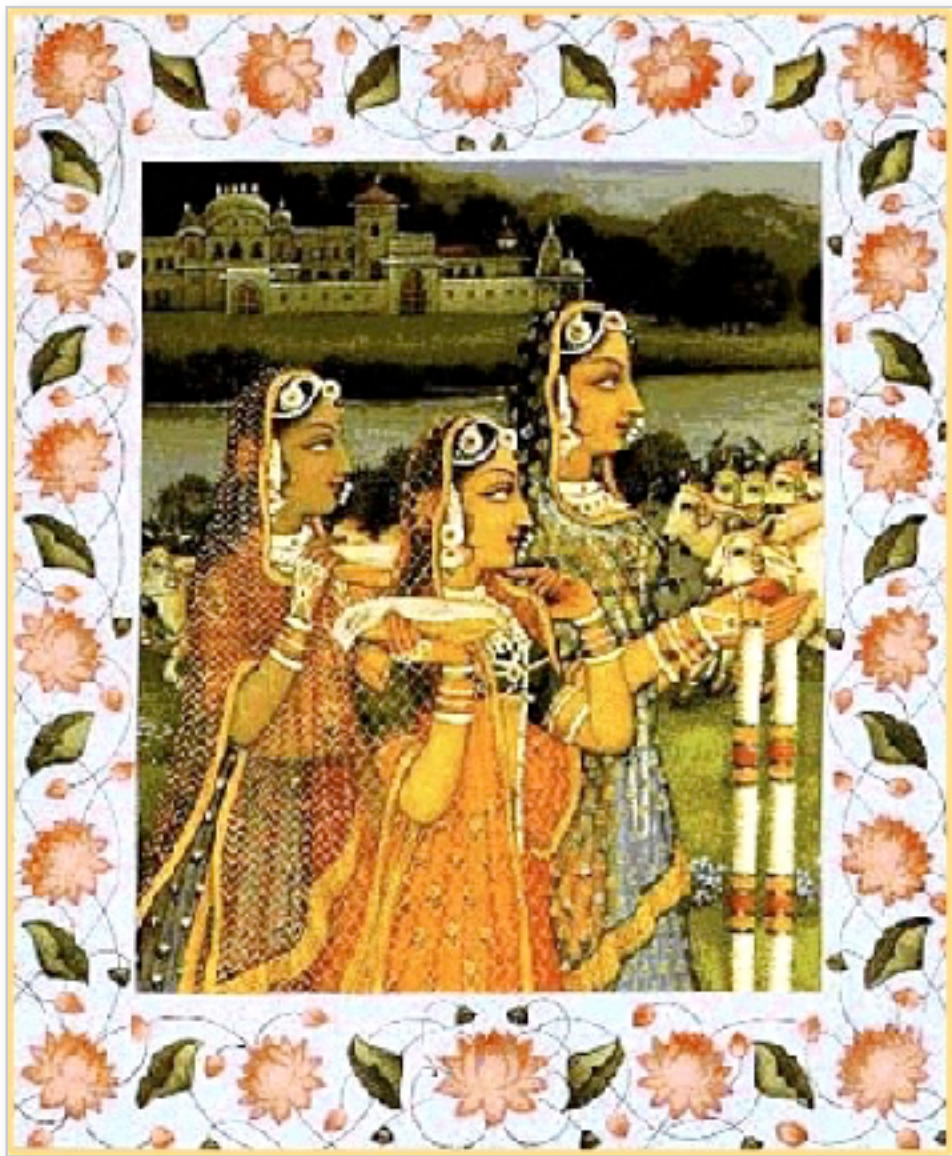

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Zo gauw haar zonen aldus waren geweken voor de Daitya's, begon hun moeder Aditi hulpeloos te treuren over het verlies van het hemelrijk. (2) Toen op een dag de machtige wijze Kaśyapa [haar echtgenoot] na een lange tijd uit zijn *samādhi* [yogatrance] kwam, begaf hij zich naar haar vertrekken die hij triest en vreugdeloos aantrof. (3) Nadat hij respectvol door haar was ontvangen en plaats had genomen, richtte hij zich, met achting voor haar depressie, als volgt tot haar, o beste van de Kuru's. (4) 'Heeft er zich iets naars voorgedaan met de brahmanen, o zachtmoedige, of wil het niet lukken met het dharma in de wereld van vandaag of met de mensen om je heen die zich moeten schikken naar de nukken van de dood? (5) Of is er, mijn liefste prinses, iets misgegaan met de religie, de financiën of de vervulling van je verlangens in de huiselijke sfeer, die zelfs hen verenigt die er niet in slagen om yoga te doen? (6) Of was je misschien al te gehecht aan je familieleden waardoor je gasten, waar je niet op had gerekend, niet naar behoren wist te ontvangen zodat ze bij je weggelopen zijn? (7) Een huishouden dat ongenode gasten zelfs niet verwelkomt met een glas water, wordt door hen de rug toegekeerd als zijnde niet meer waard dan

de schuilplaats van een jakhals. (8) Of is het zo dat je tijdens mijn afwezigheid, o allerfijnste, vanwege sombere gedachten misschien hebt verzuimd je uitgietingen van ghee in het vuur te doen, mijn lieve echtgenote? (9) Als een gehechte huishouder van aanbidding is, als hij *pūjā* doet, vindt hij de vervulling van al zijn verlangens en bereikt hij de hemel. Het zijn immers de brahmanen en het vuur die de mond vormen van Viṣṇu, van Hem die de ziel en zaligheid is van al de godsbewuste mensen [vergelijk B.G. 9: 26]. (10) Gaat het goed met al je zonen, mijn deugdzame echtgenote? Ik merk dat je je ergens zorgen over maakt.'

(11) **Ś**rī Aditi zei: 'O brahmaan, er is niks aan de hand met de tweemaal geborenen, de koeien, het dharma en de mensen om me heen. Jouw huishouding is de beste plaats voor het behartigen van de drie levensdoelen [*kāma, artha*, dharma], mijn lieve echtgenoot. (12) Het vuur, de gasten, de dienaren en de bedelaars zijn allen naar behoren behandeld. Door steeds aan jou te denken, o brahmaanse meester, werd niets over het hoofd gezien. (13) O mijn heer, welke van mijn verlangens zou nu niet worden vervuld met in mijn hart jouw goede zelf als de stamvader en de geheugensteun voor het dharma? (14) Ook al draagt de Allerhoogste Meester [met name] de toegewijden een warm hart toe, o mijn heer, toch ben je, van de Asura af aan, iedere ziel gelijkgezind die, als het product van je geest dan wel je lichaam, begiftigd is met de geaardheid goedheid, hartstocht of traagheid, o zoon van Marīci [vergelijk B.G. 4: 11 en 9: 29]. (15) Neem daarom, o heer, het welzijn van mij, uw dienares ter harte. We moeten het momenteel, o zachtmoedige, vanwege onze vijanden stellen zonder onze weelde en residentie. Bescherm ons alsjeblieft, o meester! (16) Verbannen door dezelfde machtige vijanden die al onze rijkdom, schoonheid, reputatie en huizen afpakten, verdronk ik in een zee van problemen. (17) O heilige man, beste van onze begunstigers, wees zo goed je over ons geluk te ontfermen zodat mijn nakomelingen alles weer terugkrijgen.'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'Op deze manier verzocht door Aditi zei hij glimlachend tot haar: 'O hoe machtig is de *māyā* van Viṣṇu waardoor de hele wereld in emotionele gebondenheid verkeert. (19) Wat is dit lichaam dat, gevormd uit de elementen, niet de ziel is en wat is die ziel transcendentaal aan de materiële wereld? Wie zijn dat, die echtgenoot en de kinderen [waaraan je vastzit] op basis van je begoocheling [zie B.G. 2: 13, 5.5: 1, 7.5: 31]? (20) Oefen respect voor Vāsudeva, de geestelijk leraar van de hele wereld, de Oorspronkelijke Persoon Janārdana, Hij die, verblijvend in de kern van ieders hart, alle vijanden verslaat. (21) Hij, de Heer van genade voor de armen, zal je verlangens vervullen. Ik denk dat er niets te vergelijken is met de toegewijde dienst aan de Allerhoogste Heer. Die mist zijn werking nooit [zie ook 2.3: 10].'

(22) **Ś**rī Aditi zei: 'O brahmaan, aan welke regels moet ik me houden om de Heer van het Universum te behagen zodat wat ik graag wil, met Zijn genade werkelijk in vervulling zal gaan [zie ook B.G. 7: 16]? (23) O echtgenoot, o beste van de tweemaal geborenen, onderricht mij in de *vidhi,* de regulerende beginse-

len [of de methode] voor het brengen van offers voor de Allerhoogste Heer [zie 1.17: 24 en 3.11: 21], zodat de Godheid spoedig tevreden zal zijn met mij, die nu met al haar zonen zo treurt.'

(24) **Ś**rī Kaśyapa zei: 'Ik zal je op de hoogte stellen van de praktijk die Keśava behaagt en waarover de almachtige geboren op de lotus [Brahmā] sprak toen ik, vanuit de wens kinderen te verwekken, deze vraag aan hem stelde [zie B.G. 4: 2]. (25) Gedurende de heldere helft van de maand Phālguṇa [Februari/Maart] behoort men gedurende twaalf dagen zich [tot aan Dvādaśī] te houden aan de gelofte enkel melk te drinken [*payo-vrata*] en vervuld van opperste toewijding van aanbidding te zijn voor de Lotusogige [zie ook 7.5: 23-24]. (26) Als de maan donker is moet men zich insmeren met de aarde omgewoeld door een zwijn - indien beschikbaar - en in een stroom stappen met het reciteren van deze mantra: (27) 'O goddelijke moeder [aarde], verlangend naar een stabiele verblijfplaats werd u door Heer Varāha van de bodem van de oceaan getild met Zijn slagtand [zie 3.13: 30]. Wilt u alstublieft al mijn zonden [en hun terugslagen] wegwassen? Ik breng u mijn respectvolle eerbetuigingen.' (28) Na de dagelijkse plichten te hebben vervuld behoort de godheid in de schrijnkamer te worden aanbeden met volle aandacht voor de beeltenissen, het altaar, de zon, het water, het vuur en de goeroe [zie ook 7.14: 39-40]: (29) 'Ik biedt U mijn respectvolle eerbetuigingen, o Allerhoogste Heer, o Oorspronkelijke Persoonlijkheid en Beste van Allen verblijvend in het hart van alle levende wezens, o Vāsudeva, alomtegenwoordige getuige. (30) Mijn eerbetoon voor U, de Ongeziene, de Bovenzinnelijke Persoon van de Primaire Werkelijkheid, de kenner van de vierentwintig elementen [zie woordenlijst] en de oorspronkelijke bron van de analytische orde van de yoga. (31) Mijn respect voor U, de genieter van de drie soorten van rituelen [van karma, *jñāna* en *upāsanā* of bhakti, ofwel vruchtdragende arbeid, geestelijke kennis en toegewijde dienst] met Uw twee hoofden [van *prāyaṇīya* en *udāyanīya*, het begin en het einde van de offerplechtigheden], drie benen [*savana-traya*, de drie dagelijkse uitgietingen van soma naar de zonnetijd], vier vooruitstekende hoorns [de Veda's naar de stier van dharma] en zeven handen [de *chanda's*, manieren van behagen, mantra's als de *Gāyatrī*: zie ook 5.21: 15]. Mijn eerbetuigingen voor de belichaming van alle kennis. (32) Mijn eerbetoon voor U in de gedaante van Śiva ofwel Rudra, voor U, het reservoir van alle vermogens en alle inzicht. De Allerhoogste Meester van alle levende wezens breng ik mijn eerbetuigingen. (33) Mijn eerbetoon geldt U als Hiraṇyagarbha [Brahmā], de bron van alle leven en de Superziel van het Universum. Ik buig me voor U, de belichaming van de macht en oorzaak van de vereniging van het bewustzijn in de yoga. (34) Mijn achting voor U, de Oorspronkelijke Godheid en Innerlijke Getuige van allen. Ik biedt U mijn respect die als Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi de gedaante van een menselijk wezen aannam, die Heer breng ik mijn eerbetuigingen. (35) U die er zo donker uitziet als een marakata juweel [een soort smaragd], U de Meester van Lakṣmī en de Doder van Keśī, U gekleed in het geel, bewijs ik telkens weer de eer. (36) U bent voor de levende wezens de Verlener van alle Gunsten, de Meest Aanbiddelijke en de Beste van Allen Die Zegeningen Verlenen, en om die reden vereert

een wijs mens het stof van Uw lotusvoeten als de bron van al het geluk. (37) Degene voor wie al de goden en de Godin van het Geluk, verlangend naar de geur van Zijn lotusvoeten, toegewijde dienst verrichten, moge Hij, de Allerhoogste Heer, tevreden zijn over mij.'

(38) **M**et geloof en toewijding moet men, met het reciteren van deze mantra's, de Meester van de Zinnen, Hṛṣīkeśa, aanroepen en Hem vereren met behulp van de benodigdheden voor het eerbetoon. (39) Aldus met wierook, bloemen en zo meer Hem eerbiedigend, behoort men de Almachtige met melk te baden en Hem vervolgens te kleden en van een heilige draad en versieringen te voorzien. Na het aanraken [of offeren] van het water voor het wassen van de lotusvoeten dient men [nogmaals] met geuren en rook en dergelijke, van aanbidding te zijn met de twaalflettergrepige mantra [van '*oṁ namo bhagavate vāsudevāya*' zie ook 6.8: 3 en 4.8: 53]. (40) Met in melk gekookte fijne rijst - indien voorhanden - met ghee en rietsuikerstroop geofferd voor de beeltenis, moet men aldus voor Hem uitgietingen in het vuur doen onder het reciteren van dezelfde mantra. (41) Als men aldus van aanbidding was met het offeren van ook betelnoten met kruiden voor de beeltenis, moet het voedsel van het offer [*prasāda*] door de offeraar zelf als maaltijd worden aangeboden aan een toegewijde van de Heer, samen met water om de handen en de mond te wassen. (42) Na het honderd-en-acht keer herhalen van de mantra [door *japa* te doen] moet men verschillende gebeden doen voor de Allerhoogste, Hem vervolgens omlopen en dan de eer bewijzen door zich in vreugde languit op de grond te werpen. (43) Na de overblijfselen van het offeren in acceptatie naar het voorhoofd te hebben gebracht en ze op een gewijde plek te hebben gelegd, behoren minimaal twee geleerde en verdienstelijke zielen [brahmanen] te worden gevoed met zoete rijst. (44-45) Na hen naar behoren te hebben geëerd, kan men dan met hun permissie de overblijfselen van de *prasāda* nuttigen met vrienden en verwanten. Natuurlijk behoort vanaf de nacht na de eerste dag het celibaat te worden gerespecteerd voor de duur van de *payo-vrata,* waarin men vroeg in de ochtend, na gebaad te hebben, met inachtneming van de *vidhi,* het baden [van de *mūrti*] met melk, zoals uitgelegd, moet uitvoeren. (46) Met het enkel [melk] drinken met het naleven van deze gelofte moet men met geloof en toewijding, zoals gesteld offergaven offerend in het vuur, doorgaan met de aanbidding van Viṣṇu en ook met de verplichting de brahmanen te voeden. (47) Men moet op deze manier dag na dag doorgaan met de 'gelofte van het enkel drinken', waarbij men voor de volle twaalf dagen de Heer aanbidt met vuuroffers voor de beeltenis en de tweemaal geborenen [en de verwanten] behaagt met voedsel. (48) Beginnend met de dag *pratipat* ['uit op de ontmoeting'] tot aan de dertiende dag van de heldere helft van de maand, behoort men het celibaat in acht te nemen, op de vloer te slapen en drie maal daags een bad te nemen. (49) Vertrouwend op Vāsudeva als de hoogste toevlucht moet men afzien van beduidende en onbeduidende zinnelijke genoegens, afzien van het bespreken van triviale zaken en vrij van geweld zijn jegens alle levende wezens.

(50) **V**ervolgens op de dertiende dag te werk gaand volgens de voorschriften zoals vastgelegd in de geschriften, moet de Almachtige [Viṣṇu] gebaad worden met vijf substanties [melk, yoghurt, ghee, suiker en honing]. (51-52) Door het reciteren van de vele lofzangen [of *sūkta*] voor Heer Viṣṇu die verblijft in de harten van allen, moet bij de offergaven van de melk en granen in groots eerbetoon, de miserabele mentaliteit [van het niet spenderen] worden opgegeven. Men behoort aldus met grote aandacht de Oorspronkelijke Persoonlijkheid te aanbidden met de offergaven van het voedsel dat allemaal zo zorgzaam werd bereid om Zijn Persoon te behagen. (53) Begrijp goed dat als men de Heer [aldus op de *viṣṇu-ārādhana* manier] aanbidt, men de geestelijk leraar [de *ācārya*] die zo goed thuis is in de geestelijke kennis en ook de priesters, tevreden moet stellen met kleding, sierselen en veel koeien. (54) O vrome dame, de brahmanen en allen daar bijeengekomen moeten zoveel mogelijk de *prasāda* ontvangen van het voedsel van de goedheid [B.G. 17: 8] dat zo rijkelijk werd toebereid met melk en ghee. (55) De goeroe en de priesters moeten financieel worden gecompenseerd en het voedsel moet hoe dan ook zelfs worden uitgedeeld aan de eenvoudigen van geest en de armlastigen, daar men ook hen ervoor moet belonen dat ze bijeenkwamen voor de plechtigheid. (56) Na het voeden van de armen, de blinden, de afkerigen enzovoorts, behoort men met die vorm van begrip Heer Viṣṇu behagend, samen met zijn vrienden en verwanten zelf de *prasāda* te eten. (57) Van de eerste tot de laatste dag behoort men de Allerhoogste Heer te vereren met dansen, op trommels slaan en zingen, het reciteren van de mantra's, het brengen van gebeden en [hardop] voorlezen van de verhalen.

(58) **D**eze instructie die ik nu voor je in detail heb beschreven betreffende het allerhoogste proces genaamd *payo-vrata* voor het eerbiedigen van de Oorspronkelijke Persoon, werd door mijn grootvader [Brahmā] aan mij doorgegeven. (59) O hoogst fortuinlijke dame, aanbidt nu met zelfdiscipline in een zuivere geestesstaat de Onuitputtelijke Heer Keśava door naar behoren dit proces te volgen. (60) Van al het religieuze eerbetoon wordt deze *sarva-yajña* genoemd ['het offer dat alle offers omvat']. Als men, o goede ziel, in combinatie met liefdadigheid de Heer op deze manier behaagt, beschouwt men dit offer als de essentie van alle boetedoeningen zelf [*]. (61) Van alle mogelijke regelingen staat deze die we bespraken voor de meest directe en beste manier om effectief de zinnen onder controle te krijgen, daar Adhokṣaja, Hij voorbij de Zinnen, wordt behaagd door de verzaking, de geloften en de plechtigheid [zie ook 1.2: 8]. (62) De Opperheer, tevreden over jouw gewetensvolle, volgens de regels naleven van deze gelofte, zal je daarom spoedig met alle zegeningen overladen.'

*: In het westen wordt Heer Viṣṇu in iedere tempel van de Caitanya-Vaiṣṇava's [Hare Kṛṣṇa's] aanbeden overeenkomstig het schema van vierentwintig uur lang bezig zijn met het houden van *kīrtana*, het zingen van de Hare Kṛṣṇa *Mahāmantra*, smakelijk voedsel offerend aan Heer Viṣṇu en het uitdelen van dit voedsel aan Vaiṣṇava's en anderen.

ॐ

8.17 - De Allerhoogste Heer Zegt Toe Aditi's Zoon te Worden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus van advies gediend door haar echtgenoot Kaśyapa, o Koning, leefde Aditi, trouw aan wat hij haar gezegd had, onafgebroken deze gelofte twaalf dagen lang na. (2-3) Met onverdeelde aandacht en doorzettingsvermogen gewetensvol jegens de Meester, de Allerhoogste Persoonlijkheid, met de zinnen die zo sterk zijn als paarden geheel in bedwang, met de geest als de wagenmenner van de intelligentie en met de intelligentie eenpuntig gericht op de Allerhoogste Heer [zie ook B.G. 3: 42], de Ziel van de Volkomenheid, verrichtte ze aldus in volle concentratie op Vāsudeva [de ceremonie] overeenkomstig de *payo-vrata* gelofte van het vasten. (4) De Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon verscheen toen aan haar, mijn beste, gekleed in het geel en met Zijn vier armen waarmee hij de schelp, de *cakra,* de knots [en de lotusbloem] omhoog hield. (5) Toen ze Hem voor zich zag stond ze meteen op en bood ze, met haar geest in vervoering, haar eerbetuigingen waarbij ze zich met het grootste respect voor Hem languit op de grond wierp. (6) Weer opgestaan en bereid om met ge-

vouwen handen van aanbidding te zijn, kon ze vanwege haar gelukzalige vervoering dat niet opbrengen. Overweldigd met haar haren overeind en haar hele lichaam trillend van de opperste extase Zijn aanwezigheid [Zijn *darśan*] te mogen genieten, bleef ze stil en zweeg ze met de tranen die haar ogen vulden. (7) Met een stem die voortdurend haperde vanwege de liefde die ze voelde, o beste van de Kuru's, was het alsof Aditi Devī, starend naar de Heer, via haar ogen met volle teugen dronk van de Echtgenoot van Ramā [zie 8.8: 8], de Genieter van alle Offers en de Meester van het Universum. (8) Śrī Aditi zei: 'O Heer van de Plechtigheden, Persoonlijkheid van alle Offerrituelen, o Onfeilbare naar wiens voeten wij pelgrimeren, U staat bekend als de uiteindelijke toevlucht, degene over wie het goedgunstig is te vernemen en te zingen. U bent de oorspronkelijke Ene, die is verschenen om de gevaren van het materieel bestaan van de mensen van overgave te verminderen. O Meester, o Allerhoogste Heer, wees zo goed, schenk ons het [goddelijk] geluk, U bent de toevlucht van de verdrukten. (9) U die de alles doordringende Ziel van het universum bent, de geheel Onafhankelijke Ene, biedt ik mijn eerbetuigingen, U, de Allergrootste die bij machte van de geaardheden de volle verantwoordelijkheid aanvaart voor de schepping, handhaving en vernietiging van het universum. Mijn respect voor U, de Heer die, vanuit Zijn oorspronkelijke positie, eeuwig aanzet tot de kennis van het volkomen geheel waarmee de duisternis van het zelf compleet wordt verdreven. (10) Met U tevreden gesteld, o Volkomene en Onbegrensde, wordt alles mogelijk: een leven zo lang als dat van Brahmā, een bepaald lichaam, een geliefde, onbegrensde materiële weelde in de hogere, lagere en tussenwerelden, al de [acht *siddhi*] yogakwaliteiten, de [verwezenlijking van de] drie doelen van *kāma, artha* en *dharma* [de *puruṣārtha's*] en exclusieve geestelijke kennis, om nog maar te zwijgen van zaken als het verslaan van menselijke mededingers!'

(11) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus verheerlijkt door Aditi, o Koning, gaf de Allerhoogste Heer met de lotusogen, de kenner van het veld [B.G. 13: 1-4] van alle levende wezens, het volgende antwoord, o zoon van Bharata. (12) De Allerhoogste Heer zei: 'O moeder van de goden, ik heb begrip voor uw lang volgehouden verlangen met betrekking tot uw zoons die werden verslagen door hun rivalen en verdreven uit hun verblijfplaats. (13) U verlangt ernaar die kwaaie Asura-aanvoerders, die zo trots zijn op hun kracht, in de strijd te verslaan, de glorie van uw weelde te herwinnen en herenigd te zijn met uw zoons in toegewijde dienst. (14) U zou graag de tranen zien van de treurende vrouwen van de vijanden als zij ze vinden, door uw zoons gedood in de strijd onder leiding van Indra. (15) Het herstel van de volle glorie, reputatie en weelde van uw nakomelingen, hun levensvreugde en een plaats voor hen in de hemel, is wat u graag wil zien. (16) Al die Asurakrijgsheren zo nu goed als onoverwinnelijk, o Devī [godin]. Ik ben van mening dat geen enkel gebruik van geweld u het geluk zal brengen, want ze genieten allen de bescherming van de brahmanen die Mijn gunst genieten. (17) Niettemin moet ik er iets op zien te vinden, o Devī, want ik ben zeer tevreden over de gelofte die u in acht nam. Iemand die Mij aanbidt verdient het nooit dat zijn geloof vruchteloos is, maar leidt tot het verlangde resultaat. (18) Omdat u, trouw in uw boete,

met de zoon van Marīci [Kaśyapa Muni], voor het heil van uw zoons Mij hebt aanbeden met de *payo-vrata* gelofte en zo goed u kan naar behoren gebeden hebt, zal Ik uw zoon worden met een volkomen deelaspect van Mezelf en aldus uw andere zonen beschermen. (19) O lieve vrouw, aan Mij denkend als ook aanwezig in de gedaante van uw echtgenoot, slaap met hem, de vlekkeloze Prajāpati [zie ook B.G. 9: 29]. (20) Vertel dit niet aan anderen, zelfs niet als iemand erom vraagt, o dame. Alles zal succesvol verlopen als dat wat vertrouwelijk is met de goden, geheim wordt gehouden [zie B.G. 18: 67-68].'

(21) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Allerhoogste Heer haar aldus had toegesproken verdween Hij uit het zicht. Aditi ging toen, met het moeilijk te verwerven resultaat dat de Heer uit haar zou worden geboren, overtuigd van haar succes vol toewijding meteen naar haar echtgenoot. (22) Kaśyapa in zijn yogatrance begreep vanuit zijn onfeilbare inzicht dat de Heer hem met een volkomen deel van Zichzelf was binnengegaan. (23) O Koning, zoals de wind vuur aanwakkert in brandhout, slaagde Kaśyapa er met zijn geest in staat van vervoering in het zaad dat hij in zijn boete zo lang had weten vast te houden, te lozen in Aditi [zie ook B.G. 7: 11]. (24) Hiraṇyagarbha [Heer Brahmā] die begreep dat de Allerhoogste Heer in Aditi's schoot aanwezig was, bracht toen gebeden in de vorm van Zijn mystieke namen. (25) Heer Brahmā bad: 'Alle eer aan Hem, de veel geprezen Opperheer van glorieuze daden. Ik biedt U, de Heer van de transcendentalisten, mijn eerbetuigingen. U, de Meester van de Basiskwaliteiten van de Natuur, betuig ik keer op keer mijn respect. (26) Ik zweer U mijn trouw die voorheen geboorte nam uit Pṛśni [een voorgaande incarnatie van Aditi, vergelijk 6.18: 1, de zoons van Aditi], U in wie men de Veda's aantreft, U die vol van kennis bent, U uit Wiens Navel de Drie Werelden kwamen waarboven U verheven bent en U als de Allesdoordringende die aanwezig is in de harten van alle levende wezens. (27) U als de oorspronkelijke oorzaak, het einde en de handhaving van het universum, bent het reservoir van talloze vermogens die men de Oorspronkelijke Persoon noemt. Zoals golven hun greep hebben op iemand die in het water belandde, bent U de Heer, de Heerser die de Tijd is die het ganse universum in Zijn greep heeft. (28) U inderdaad bent van allen die leven, of ze zich nu rondbewegen of niet, Degene die hen dat leven schonk. U bent de oorsprong van de stamvaders, U bent de Allerhoogste Toevlucht voor allen die het hogere leven leven, o Godheid. Voor al de godsbewusten die ten val kwamen bent U de reddingboot in hun verdrinkingsnood.'

8.18 - Heer Vāmanadeva, de Dwergincarnatie

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Het Eeuwige Wezen manifesteerde Zich vervolgens uit Aditi, in het geel gekleed met lotusblaadjesogen en uitgerust met de schelphoorn, de knots, de lotus en de werpschijf in Zijn vier handen: Hij wiens heldendaden door Heer Brahmā worden geprezen. (2) Met een zuivere, donkere huidskleur, de luister van twee oorhangers in de vorm van haaien en een allerbekoorlijkst lotusgezicht, was de Allerhoogste Persoonlijkheid met het Śrīvatsa-teken op Zijn borst gesierd met pols- en armbanden, een glimmende helm, een gordel, een heilige draad en lieftallige enkelbelletjes. (3) Terwijl een zwerm van druk naar zoet zoekende bijen om de Heer zoemde die een buitengewoon mooie bloemenslinger droeg en het Kaustubha-juweel om Zijn nek had, verdreef Hij met Zijn gloed de duisternis van Kaśyapa's huis. (4) Op dat moment was men overal vervuld van geluk; al de levende wezens in de wateren, in de bergen, in de hogere werelden, in de ruimte en op aarde. Er was de volheid van de kwaliteit van ieder seizoen, en de koeien, de tongen van het vuur en de tweemaal geborenen waren allen in hun beste doen. (5) De Heer nam Zijn geboorte op een hoogst gunstig tijdstip: al de sterren en planeten, de zon en de maan, stonden in een

gunstige positie. Het gebeurde op Dvādaśī [de twaalfde dag van de heldere maandhelft van Bhādra] tijdens het middaguur [Abhijit] op het moment dat de maan zich in het huis Śravaṇa bevond. (6) O Koning, exact dit moment waarop de Heer verscheen, op Dvādaśī met de zon boven de meridiaan, is de dag die de geleerden Vijayā noemen. (7) De luide klanken van de verschillende schelphoorns, trommels, pauken, panava's, ānaka's [andere trommels] en andere instrumenten die men bespeelde, zwol aan tot een enorm tumult. (8) De hemelse dansmeisjes dansten vol vreugde, de vooraanstaande zangers van de hemel zongen en de wijzen, de halfgoden, de vaders van de mensheid, de voorvaderen en de vuurgoden behaagden allen de Heer met gebeden. (9-10) De vervolmaakten, de wetenschappers, de aapachtigen [de krijgers van Rāma], de supermachtigen, de eerbiedwaardigen, de schatbewaarders, de welgezinden, de reciteerders [de 'broeders van Garuḍa'], de beste deskundigen [de 'slangen'] en alle volgelingen van de halfgoden, verheerlijkten en zongen hun lof, waarbij ze Aditi's woning met bloemen bedolven [vergelijk 6.7: 2-8 en 5.5: 21-22]. (11) Toen Aditi zag dat de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, verwekt in geluk, vanuit Zijn eigen geestelijk vermogen een lichaam had aangenomen en Zijn geboorte had genomen uit haar eigen schoot, was ze zeer verwonderd. Ook Kaśyapa riep daarover hoogst verwonderd uit: 'Alle glorie [jaya!]!'

(12) **H**et lichaam van de Heer, compleet met sieraden en wapens, kan niet materieel worden waargenomen, maar terwille van de goddelijkheid werd het gemanifesteerd door Hem optredend als een acteur op een toneel en kon het worden gezien in de gedaante van een dwergjongen [Vāmana]. (13) Toen ze Hem als een *brahmacārī*dwerg zagen, maakte dat de grote *ṛṣi's* zeer gelukkig en zo voerden ze, samen met de stamvader die Kaśyapa was als hun leider, al de plechtigheden uit [zoals de *jāta-karma* geboorteplechtigheid]. (14) Bij Zijn heiligedraadceremonie zong de zonnegod de Gāyatrī-mantra [zie notitie ** 5.7], overhandigde Bṛhaspati de heilige draad en bood Kaśyapa Hem een gordel [van strohalmen, als aanduiding van de tweemaal geboren status]. (15) Moeder aarde bood Hem een hertenvel, de maangod die over het bos heerst schonk Hem een staf, Aditi gaf Hem ondergoed om Zijn lichaam te bedekken en van de koning van de hemel [Indra] ontving de Meester van het Universum een parasol. (16) De Kenner Vanbinnen [Brahmā] gaf een waterpot, de zeven wijzen gaven Hem *kuśa*gras en de godin Sarasvatī schonk de Onvergankelijke Ziel een snoer *rudrākṣa*kralen, o Koning. (17) Na aldus Zijn heilige draad te hebben gekregen, leverde de Heerser van de Yakṣa's [Kuvera, de schatbewaarder van de hemel] een bedelnap en verschafte Umā, de kuise moeder van het universum, de echtgenote van Śiva, persoonlijk de aalmoezen. (18) Als *brahmacārī* aldus door iedereen verwelkomd, was Hij, met Zijn brahmaanse gloed, de beste van allen, het stralende middelpunt van de hele vergadering die de genade genoot van de grote brahmaanse wijzen. (19) Na een vuur te hebben aangelegd en ontstoken, strooide Hij, als de beste van de brahmanen, er [het *kuśa*gras] omheen en voedde Hij het vuur met hout.

(20) **Z**o gauw Hij vernam over de glorie van Bali als iemand die onder de leiding van Bhṛgubrahmanen paardoffers uitvoerde, begaf Hij Zich naar de plek waar ze plaatsvonden en met iedere stap die Hij, als de Volkomen en Volledig Toegeruste Essentie, onderweg deed, voorzag Hij de aarde daarmee van Zijn voetafdrukken. (21) Aan de noordelijke oever van de rivier de Narmadā in het gebied Bhṛgukaccha, waar al de priesters van Bhṛgu hun rituelen aan het opvoeren waren ter wille van de ultieme plechtigheid [het paardoffer], zagen ze Hem in hun aanwezigheid [stralen] als de rijzende zon. (22) De priesters en ook Bali, de aanstichter van de *yajña*, en alle anderen die daar bijeen waren gekomen, werden overschaduwd door de schittering van Heer Vāmana, o Koning, en vroegen zich af of ze nu de zon zagen opkomen, dat ze de vuurgod zagen of dat Sanatkumāra er aankwam om hun plechtigheid bij te wonen. (23) Terwijl de Bhṛgu's aldus met hun discipelen op verschillende manieren disputeerden, betrad de Allerhoogste Heer Vāmana met in Zijn handen Zijn parasol, staf en *kamandalu* gevuld met water, het perk van het Aśvamedha-offer. (24-25) Op het moment dat Vāmana, het geleerde, schijnbaar menselijke kind dat de Heer was, met Zijn *munja* gordel van stro en de heilige draad om Zijn middel, Zijn bovenkleding van hertenvel en Zijn samengeklitte haarlokken, daar aankwam en de priesters van Bhṛgu met hun discipelen Hem zagen, stonden ze allen op van hun verrichtingen voor het vuuroffer en werd Hij, die hen allen met Zijn glans in de schaduw zette, door hen op gepaste wijze verwelkomt. (26) De aanstichter van het offer, er blij mee Hem te treffen die zo prachtig was met al Zijn fraaie ledematen, bood Hem een zitplaats aan. (27) De Schoonheid van de Bevrijde Zielen werd vervolgens door Bali Mahārāja aanbeden met een welkomstwoord en daarna vereerd met het wassen van Zijn voeten. (28) Het water afkomstig van Zijn voeten wast de zonden van alle mensen weg. Bali kende het dharma en plaatste op zijn hoofd het zegenrijke water dat ook door de god der goden, Heer S'iva, die gemerkt is met het teken van de maan, in zijn opperste toewijding op zijn hoofd was aanvaard.'

(29) **Ś**rī Bali zei: 'Ik heet U van harte welkom. Mijn eerbetuigingen voor U, o brahmaan. Wat kunnen we voor U betekenen? Naar mijn mening bent U, o nobele ziel, de verzaking van de brahmaanse zieners in eigen persoon. (30) De komst van Uwe Heerlijkheid vandaag naar ons verblijf, stelt al onze voorvaderen tevreden, zuivert de ganse familie en vervolmaakt het offer dat we aan het brengen zijn! (31) Vandaag, o brahmanenzoon, worden mijn offervuren naar behoren gediend overeenkomstig de voorschriften. O, door het water dat van Uw lotusvoeten spoelde zijn al mijn zonden vernietigd en door de aanraking van Uw kleine voeten is de aarde gezuiverd. (32) Wat het ook is waar Uw hart naar uitgaat, o *brahmacārī*, mag U van mij nemen, of het nu een koe is, goud, een ingerichte woning, smakelijk eten en drinken of anders een brahmanendochter, o beste van de aanbiddelijken, of welvarende dorpen, paarden, olifanten of wagens. Wat mij betreft mag U alles hebben wat U maar wilt.'

ॐ

8.19 - Heer Vāmanadeva Bedingt een Gift van Bali Mahārāja

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Hij aldus de zeer bevredigende dharmagetrouwe woorden hoorde van de zoon van Virocana, prees de Allerhoogste Heer hem tevreden met de volgende woorden. (2) De Allerhoogste Heer zei: 'O Heer van de Mensen, wat u zegt is zeer waar, is gepast voor de dynastie, is in overeenstemming met het dharma en komt uw reputatie ten goede. Het bewijst het gezag van de Bhṛgubrahmanen en is van de vrede van uw grootvader [Prahlāda], uw oudste voorvader in het hiernamaals. (3) Niemand in deze dynastie was zo armzalig dat hij zijn beloften brak jegens de brahmanen en niet liefdadig was. (4) Door de smetteloze reputatie van Prahlāda die als een heldere maan aan de hemel is, o heerser, treft men in uw dynastie geen koningen aan die het te min was om in heilige plaatsen of op het slagveld de verzoeken in te willigen van rekestranten. (5) In die dynastie werd Hiraṇyākṣa geboren die, met de bedoeling al de windrichtingen met zijn knots te veroveren, alleen rondtrok over deze aarde maar er niet in slaagde een held te vinden [die zich met hem kon meten]. (6) Nadat

Viṣṇu [als een zwijn] de aarde had bevrijd en hem met veel moeite had verslagen, beschouwde Hij Zichzelf alleen maar als de overwinnaar als Hij Zich steeds voorhield hoe heldhaftig Hiraṇyākṣa was geweest [zie 3.17-19]. (7) Toen zijn broer Hiraṇyakaśipu hoorde dat hij gedood was, begaf hij zich zeer kwaad naar het verblijf van de Heer om een einde te maken aan Hem die zijn broer had omgebracht [zie 7.3]. (8) Hem als de dood in eigen persoon op zich af zien komend met de drietand in zijn hand, dacht de Belangrijkste van de Mystici, de Kenner van de Tijd, Heer Viṣṇu, het volgende: (9) 'Waarheen Ik ook ga zal hij hier - als was hij een ieder zijn dood - zich ook begeven. Daarom zal Ik zijn hart binnengaan, hij heeft alleen maar oog voor wat zich buiten hem bevindt.' (10) Met dat besluit ging Hij, o Koning van de Asura's, niet waarneembaar in Zijn subtiele lichaam, het lichaam van de Hem najagende vijand binnen via de ademhaling door zijn neusgat. (11) Hiraṇyakaśipu die Zijn verblijfplaats doorzocht, trof die leeg aan. Woedend omdat hij ondanks zijn macht Viṣṇu nergens kon bekennen op het oppervlak van de aarde, in de buitenruimte, in de ether, in de grotten en in de oceanen, schreeuwde hij het uit. (12) Toen hij Hem nergens kon vinden zei hij: 'Ik heb het hele universum afgezocht naar Hem die mijn broer vermoordde. Hij moet vertrokken zijn naar de plaats waar niemand van terugkeert, Hij moet gestorven zijn.' (13) Een dergelijke vijandigheid tot aan de dood treft men niet aan bij materialistische mensen die enkel maar hun woede tentoon spreiden uit onbenul of vanwege hun ego. (14) Uw vader [Virocana], de zoon van Prahlāda, gaf op verzoek van de halfgoden, zijn leven aan hen over, vanwege zijn affiniteit met de tweemaal geborenen, ook al wist hij dat ze zich hadden verkleed als brahmanen. (15) U zelf nam het dharma in acht gevolgd door de brahmaanse huishouders, uw voorvaderen, de grote helden en andere hoogst verheven en beroemde zielen. (16) Iemand als u vraag Ik om een beetje land. O Koning van de Daitya's die zo gul in zijn liefdadigheid kan zijn, Ik vraag u om drie passen land afgemeten aan de maat van Mijn voetstappen. (17) Ik verlang verder niets van u, o vrijgevige Koning, o heerser van het universum. Moge de geschoolde ziel geen gebrek lijden en zoveel aan donaties ontvangen als hij nodig heeft.'

(18) **Ś**rī Bali zei: 'Helaas, o brahmanenkind, Uw woorden klinken dan misschien goed in de oren van de geleerden en de ouderen, maar als een jongen die er niet op uit is om eisen te stellen, bent U zich niet geheel bewust van wat er bij Uw eigenbelang komt kijken. (19) Het is voor degene die met mooie woorden mij gunstig stemt, ik, de enige ware meester van de hele wereld, niet bijster intelligent om drie passen land te vragen als ik een heel continent te bieden heb! (20) Als iemand mij eenmaal benaderd heeft, verdient hij het niet om nogmaals te moeten bedelen. Neem, o kleine *brahmacārī*, daarom van mij naar wens, wat U ook maar nodig denkt te hebben.'

(21) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Al de zinsobjecten die het iemand in deze drie werelden naar de zin kunnen maken, zijn tezamen niet in staat om de persoon tevreden te stellen die zijn zinnen niet in bedwang heeft, o Koning [zie ook 5.5: 4]. (22) Hij die niet genoeg heeft aan drie passen land zal ook niet met een

heel continent van negen landen tevreden zijn, want dan verlangt hij er weer naar al de zeven continenten in zijn greep te krijgen. (23) We vernamen dat koningen als Gaya en Pṛthu, die erin slaagden over de zeven continenten te heersen, geen einde zagen komen aan hun ambities of aan hun verlangen naar weelde. (24) Met wat men per toeval verkrijgt dient men tevreden te zijn. Een ontevreden iemand die zichzelf niet in de hand heeft kan het geluk niet vinden, zelfs niet als hij de drie werelden bezit [zie ook 7.6: 3-5, 5.5: 1 en B.G. 6: 20-23]. (25) Als iemand geen vrede heeft met zijn geld en zijn zinsgenoegens, komt er geen einde aan zijn materieel bepaalde bestaan [van sterven en telkens weer opnieuw moeten beginnen]. Hij die tevreden is met wat de voorzienigheid hem in de schoot wierp daarentegen, komt in aanmerking voor de bevrijding. (26) De geestkracht en glorie van een brahmaan neemt toe als hij tevreden is over wat hij bij lotsbeschikking verwierf, maar neemt af met zijn ontevreden zijn, alsof een vuur geblust wordt door water. (27) Ik vraag daarom u die als weldoener zo goedgevig bent om drie stappen land, aangezien mijn zaak er perfect mee gediend is om niet meer te verwerven dan wat nodig is.'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus toegesproken zei Bali met een glimlach tot Heer Vāmana: 'Neem nu van mij wat U wenst' en pakte toen, om Hem het land te geven, zijn waterpot [voor de rituele bekrachtiging van zijn belofte]. (29) Śukrācārya, de beste van de kenners, had door wat Viṣṇu van plan was en richtte zich tot de Asuraheer, zijn discipel, die op het punt stond het land aan Viṣṇu weg te geven.'

(30) **Ś**rī Śukrācārya zei: 'Deze persoon, o zoon van Virocana, is de onvergankelijke Allerhoogste Heer Viṣṇu Zelf. Hij nam Zijn geboorte uit Kaśyapa en Aditi om het belang van de goddelijken te kunnen dienen. (31) Wat u beloofde is naar mijn idee in strijd met uw belangen. U beseft niet wat u hebt afgesproken, het is niet goed want het houdt een grote tegenslag in voor de Daitya's! (32) Hij die zich voordoet als een mensenkind is de Heer die u een lesje leert. Hij zal u alle materiële schoonheid en rijkdom, macht en reputatie afhandig maken om het aan uw vijand [Heer Indra, zie ook 7.10] te geven. (33) Met die drie stappen zal Hij al de werelden in bezit nemen door uit te dijen tot Zijn universele gedaante. Hoe kan u nu uw positie behouden na als een dwaas alles te hebben weggegeven aan Viṣṇu? (34) Hij zal achtereenvolgens met één stap de aarde in bezit nemen en met een tweede stap de buitenruimte bezetten. Als Hij Zich in de ether uitbreidt tot Zijn grootste formaat, waar moet Hij dan nog Zijn derde stap zetten? (35) Ik denk dat u voor eeuwig in de hel zult branden, want dat is wat een persoon overkomt die zich niet aan zijn beloften houdt. Uwe Majesteit kan zo niet beantwoorden aan de verwachtingen die u hebt gewekt. (36) De wijzen voelen niets voor liefdadigheid in strijd met het eigen levensonderhoud, want het is juist dankzij het vermogen om zichzelf in stand te houden, dat er in deze wereld offers, liefdadigheid, verzaking en productieve arbeid mogelijk zijn. (37) Opdat men gelukkig is in deze wereld en de wereld hierna, moet men zijn inkomen in vijven verdelen: één deel is er voor de religie, één deel voor zijn achtenswaardig-

heid, één deel voor zijn bezit, één deel voor zijn plezier en één voor zijn familieleden. (38) Verneem nu wat er in dit verband [wat betreft uw belofte] in vele Vedische verzen wordt gesteld, o beste van de Asura's. Dat wat waar is wordt voorafgegaan door het woord *oṁ* [AUM, 'ja', 'zo zij het'] en het gesprokene waar dat woord niet aan vooraf ging noemt men onwaar [vals of bedrieglijk, zie ook B.G 17: 24, 9: 17 en 8: 13]. (39) Begrijp de Vedische waarheid van de bloemen en de vruchten: men plukt ze van het lichaam van een boom, maar leeft een boom niet, dan is die oorzakelijkheid, die wortel, van zijn lichaam niet in orde en is plukken onmogelijk [vergelijk B.G. 8: 6]. (40) Als een boom omvalt zal hij ontworteld snel uitdrogen. Zo ook zal je materiële bestaan snel niet meer in orde zijn en eindigen [als het onderhoud ervan ontworteld raakt*], dat lijdt geen twijfel. (41) Het gebruik van de lettergreep *oṁ* houdt in dat men zich losmaakt van [zijn weelde], dat men er bevrijd van raakt; het betekent in feite dat iemand er, met alles waar hij *oṁ* bij zegt, bij inschiet. Als men met zulke uitspraken schenkingen in liefdadigheid doet aan bedelaars, raakt men daardoor zijn weelde kwijt en zal men, als gevolg van die *oṁ*-oefening, dan onvoldoende aan zijn eigen lustbevrediging en zelfverwerkelijking toekomen. (42) Kies daarom nu volledig voor uzelf. Het is een valse voorstelling van zaken, maar het is niet geheel onwaar om de zaken zo voor te stellen [ten gunste van uw eigen positie], want het bezigen van een complete leugen [zoals het ontkennen van uw eigenbelang] zou uw naam door het slijk halen en een levend lijk van u maken. (43) Een leugentje om bestwil is niet verwerpelijk als men een dame wil paaien, een grap wil vertellen, in het huwelijk wil treden, de kost wil verdienen, in tijden van gevaar, als men de koeien en de brahmaanse cultuur moet beschermen of als men moet optreden tegen geweld.'

*: Het tijdelijke lichaam is er voor eeuwige zaken. Śrīla Rupa Gosvāmī zegt: "Hij die dingen afwijst zonder kennis van hun relatie met Kṛṣṇa is onvolkomen in zijn verzaking." (Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.66)

8.20 - Heer Vāmanadeva Omvat Alle Werelden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Bali, de meester des huizes, aldus van advies gediend door de familiepriester, viel voor een ogenblik stil, o Koning en richtte zich na de nodige overpeinzingen tot zijn goeroe. (2) Śrī Bali zei: 'Dat wat uwe genade zei is waar: voor een huishouder mag het naleven van het dharma nooit een belemmering vormen voor zijn financiële belang, zingenot, reputatie en levensonderhoud. (3) Hoe kan iemand als ik, een nazaat van Prahlāda, als een ordinaire bedrieger nu, uit begeerte naar eigendom, een brahmaan weigeren te geven wat ik hem beloofd heb [*]? (4) Er is niets goddelozer dan leugenachtigheid. Net zoals moeder aarde dat ons zei: 'Ik kan alles verdragen, maar niet een persoon die anderen voorliegt.' (5) Ik ben niet zo bang voor helse omstandigheden, armoede, een oceaan van leed, ten val komen uit mijn positie of voor de dood, als ik ben voor het bedriegen van een man van God. (6) Wat is het nut van rijkdom en zo meer als men alles moet loslaten als men deze wereld achter zich laat? Moet men daarmee niet de man van God een genoegen doen [de wijze, de priester, de brahmaan etc.]? (7) Terwijl ze het welzijn van alle mensen behartigden, hebben heiligen als Dadhīci, Śibi en andere grote dienaren van God, de moeilijkste zaken op-

gegeven, tot aan hun eigen levens toe. Wat voor bezwaar bestaat er dan tegen het wegschenken van land? (8) De tijd neemt al de bezittingen weg van personen als de Daityakoningen die, in hun bereidheid hun levens te offeren, van deze wereld hebben genoten, o brahmaan. Maar de reputatie die ze verworven in deze wereld wordt niet door de tijd weggenomen. (9) O geleerde wijze, het kost geen moeite mensen te vinden die bereid zijn te vechten en hun leven te geven op het slagveld, maar mensen die bereid zijn met toewijding weg te geven wat ze vergaarden als een bezoeker van heilige plaatsen langskomt, vindt men niet zo gemakkelijk [vergelijk B.G. 17: 20]. (10) De vrijgevigen, zij die vermaard zijn om hun genade, ontlenen er hun eer aan om in armoe te vervallen met het lenigen van de behoeften van de armen, om nog maar te zwijgen wat het voor hen betekent om kenners van de spirituele bedoeling, zoals uw goede zelf, tevreden te stellen. Daarom zal ik deze celibatair alles geven wat Hij maar wil. (11) Ieder van jullie, je volkomen bewust van de Vedische manier van offeren, is, met behulp van de verschillende benodigdheden, van het grootste respect met het aanbidden van de Genieter van het Offer. Of Hij nu Viṣṇu is die kwam om te zegenen of dat Hij er nu zou zijn om me van mijn voetstuk te halen, ik zal Hem, o wijze, al het land geven dat Hij maar verlangt. (12) Ik zal zelfs niet terugslaan als Hij, zich angstig voordoend als een brahmaanse jongen, mij als een vijand misleid en me gevangen neemt ondanks mijn onschuld. (13) Als deze persoon hier Degene is die wordt geprezen in de geschriften, zal Hij nimmer Zijn eer opgeven, of Hij nu al het land in bezit neemt na me te hebben gedood of rust in vrede nadat ik Hem gedood heb.'

(14) **Ś**rī Śuka zei: '[Bali,] de hoogstaande en goddelijk geïnspireerde geest die zo gebrand was op waarachtigheid, werd daarop vervloekt door zijn goeroe omdat hij zo'n obstinate en respectloze leerling was [zie B.G. 10: 10]: (15) 'Jij, die zo eigenzinnig jezelf voor geleerd houdt terwijl je ingaat tegen mijn instructies, bewijst met de minachting die je voor mij aan de dag hebt gelegd jezelf als een schaamteloos stuk onbenul. Iemand als jij zal snel zijn weelde kwijtraken!' (16) [Ondanks] aldus [te zijn] vervloekt door zijn goeroe doneerde hij, die als een grote persoonlijkheid zijn eerlijkheid niet prijsgaf, na eerst water geofferd te hebben en van het nodige eerbetoon te zijn geweest, aan de grote persoonlijkheid Vāmanadeva [het land dat hij beloofd had]. (17) Vindhyāvali, Bali's echtgenote, trad op dat moment met een parelketting om haar nek naar voren, en bracht een gouden pot gevuld met water om de Heer Zijn voeten te wassen. (18) Hij, de aanbidder van het mooiste stel voeten, waste ze persoonlijk en nam verzet in grote vreugde het water op zijn hoofd dat het hele universum zuivert. (19) Op dat moment werd een regen van bloemen uitgestrooid door de bewoners van de hogere werelden: de goden, de zangers van de hemel, de geleerden, de zelfgerealiseerden en de vererenswaardigen. Allen prezen ze zeer tevreden over de rechtschapenheid van de Asurakoning wat hij gedaan had [vergelijk 5.18: 12]. (20) De ingezetenen van de hemel, de aapachtigen en zij die van bijzondere talenten waren lieten duizenden en duizenden trommels en trompetten keer op keer klinken en verklaarden: 'Wat hij, deze grote persoonlijkheid, heeft volbracht was iets

zeer moeilijks want hij heeft de drie werelden weggegeven aan zijn tegenstander [Viṣṇu]!'

(21) **D**aarop begon de dwergverschijning van de Onbegrensde Heer Zich hoogst wonderbaarlijk uit te breiden tot de ganse omvang van de drievoudigheid van de materie: Hij strekte Zich in iedere richting uit over al het land, de hemel, de planetenstelsels, de buitenruimte en de zeeën en de oceanen waar de vogels, de beesten, de mensen, de goden en de heiligen leefden. (22) Bali kon samen met de priesters, de leraren van het voorbeeld en de zoekers van de waarheid, in dit lichaam van Hem als de Grote Persoonlijkheid van de zes volheden, van Hem als de bron van kwaliteiten, het hele drievoudige universum zien, compleet met zijn elementen en levende wezens met hun zinnen, zinsobjecten, geest, intelligentie en vals ego. (23) De lagere wereld zag hij onder Zijn voetzolen, op de voeten zag hij de landvlakten, de bergen zag hij in de kuiten van de *virāṭ-puruṣa*, de vliegende wezens in de knieën van de gigantische gedaante en in Zijn dijen zag hij de verschillende soorten halfgoden. (24) In Zijn kleding herkende hij de avondschemering, in Zijn geslachtsdelen zag hij de stamvaders, in Zijn heupen zag hij zichzelf met zijn woordvoerders, Zijn navel was het geheel van de hemel, bij Zijn middel waren er de zeven zeeën en in het bovenste gedeelte van Urukrama ['de Heer van de grote stappen'] zag hij de sterrentekens. (25-29) In Zijn hart, o mijn beste, zag hij het dharma, in de borst van Murāri huisden aangename en waarachtige woorden en in Zijn geest zag hij de maan. De godin die altijd een lotus in haar handen heeft, bevond zich in Zijn borst en in Zijn keel trof hij al de Vedische geluidstrillingen aan. In Zijn armen herkende hij al de goden onder leiding van Indra, in Zijn oren vond hij al de windrichtingen, de hemellichten vormden de top van Zijn hoofd, de wolken waren Zijn haar, het gefluister van de wind bevond zich in Zijn neusgaten, de zon vormde Zijn ogen en in Zijn mond zag hij het [offer]vuur. In Zijn spraak hoorde hij de lofzangen, in Zijn tong zag hij de god van de wateren, Zijn wenkbrauwen waren de vermaningen en regelingen, de oogleden vormden de dag en de nacht, in het voorhoofd van de Allerhoogste Persoon zag hij de woede en de begeerte zag hij in Zijn lippen. Lust was Zijn aanraking, o Koning, water was Zijn zaad, Zijn rug was de goddeloosheid, Zijn wonderen vond hij in de offerplechtigheden, de dood zag hij in Zijn schaduwen, de begoochelende energie was aanwezig in Zijn lach en in Zijn lichaamshaar herkende hij de kruiden en planten. Met de rivieren als Zijn aderen, de stenen als Zijn nagels en Heer Brahmā, de halfgoden en de wijzen als Zijn intelligentie, herkende Bali in de zinnen van Zijn lichaam al de bewegende en niet-bewegende levensvormen [zie ook 2.1, 2.6, 3.12: 37-47 en B.G. 11].

(30-31) **T**oen de Asura's dit geheel van al de werelden en zielen zagen raakten ze van streek, o Koning. Geconfronteerd met de Sudarśana-werpschijf met zijn ondraaglijke hitte en de boog Śārṅga die weerklonk als de donder, het luide geluid van Zijn schelphoorn de Pāñcajanya en de grote kracht van Viṣṇu's knots de Kaumodakī, Zijn zwaard de Vidyādhara, het schild met de honderd manen en Zijn superieure pijlenkoker genaamd Akṣayasāyaka, vervielen ze in wanhoop.

(32-33) Zijn metgezellen met Sunanda en de andere leiders en plaatselijke godheden droegen gebeden op aan Hem die daar stond met Zijn schitterende helm, armbanden en visvormige oorhangers, Zijn Śrīvatsa-merkteken, de beste van de juwelen [de Kaustubha], Zijn gordel, gele kleding en Zijn bloemenslinger met bijen er omheen. Zich aldus vertonend, o Koning, bestreek de Allerhoogste Heer Urukrama in één enkele stap het gehele oppervlak van Bali's wereld en bestreek Hij met Zijn lichaam de hemel en met Zijn armen de windrichtingen. (34) De tweede stap strekte zich uit tot al de hemelse plaatsen en voor de derde stap bleef er toen geen enkel plekje land meer over, want Heer Urukrama was met Zijn stappen nu verder gekomen dan de verste verte voorbij Maharloka, Janaloka en Tapoloka [zie ook 5.17: 1].'

*: Prabhupāda: 'Er zijn twee soorten van hoog verheven toegewijden, genaamd *sādhana-siddha* en *kṛpā-siddha*. *Sādhana-siddha* heeft betrekking op iemand die een toegewijde is geworden door het regelmatig in de praktijk brengen van de regulerende beginselen zoals vermeld in de geschriften, de *śāstra's*, op aanwijzing en in opdracht van de geestelijk leraar. Als men met regelmaat een dergelijke toegewijde dienst ten uitvoer brengt, zal men zeker na de nodige tijd de perfectie bereiken. Maar er zijn andere toegewijden, die wellicht niet aan al de vereiste details hebben voldaan van de toegewijde dienst maar die, bij de bijzondere genade van de goeroe en Kṛṣṇa - de geestelijk leraar en de Allerhoogste Persoonlijkheid van God - direct de volmaaktheid van zuivere toegewijde dienst hebben bereikt.' Bali Mahārāja werd zo'n *kṛpā-siddha-bhakta* toegewijde.

ॐ

8.21 - Bali Mahārāja Ingerekend door de Heer

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij die op de lotus verscheen [Brahmā] zag vanuit het oord van de waarheid [vanuit Satyaloka] hoe het licht van zijn verblijf was versluierd geraakt en was afgezwakt door de gloed van de Heer Zijn teennagels en dus, o god van de mensen, benaderde hij Hem samen met gezworen *brahmacārī's*, zoals de wijzen aangevoerd door Marīci, en met Sanandana en de andere Kumāra's. (2-3) Volkomen thuis in de Veda's en hun supplementen, de regelingen en het afzien, goed onderlegd in de logica, de geschiedenis, de didactiek, de klassieke verhalen, de Vedische gevolgtrekkingen en zo meer, brachten ze daarop hun eerbetuigingen aan de voeten van Heer Viṣṇu. Dat deden ze samen met andere bezoekers van wie het vuur van de spirituele kennis was aangewakkerd door de winden van de yoga en die, vrij van vruchtdragende activiteiten, het hemelverblijf van de uit zichzelf geborene hadden bereikt door eenvoudig op hem te mediteren. Heer Brahmā, de meest gevierde Vedische autoriteit die als een persoon was verschenen op de lotus die was ontsproten aan Zijn navel, behaagde Hem toen met devote eerbewijzen na Hem eerst te hebben aanbeden met offerandes van water [zie ook 3.8]. (4) Het water van Heer Brahmā's *kamandalu*,

gezuiverd door het wassen van de voeten van Heer Urukrama, o koning van de mensen, werd de [hemelse] Svardhunī [de Ganges]. Het water dat vanuit de hemel naar beneden stroomt, zuivert de drie werelden, net zoals de faam van de Allerhoogste Heer dat doet. (5) Heer Brahmā en de anderen, zij die de heersende godheden van de verschillende werelden waren, hadden het grootste respect voor hun meester [Vāmana] en brachten met al hun volgelingen de benodigdheden bijeen voor de aanbidding van de Oppermachtige Ziel die nu was verschenen in een gereduceerd formaat. (6-7) Met water voor de voeten en voor de gasten, bloemenslingers, allerlei pasta's om zich mee in te smeren, geurige wierook en lampen, gebakken rijst, hele granen, vruchten, wortels en jonge spruiten, betoonden ze hun respect onder het uitroepen van '*Jaya, jaya*' voor de heerlijkheid van Zijn handelingen. Daarbij dansten ze, zongen ze en bespeelden ze muziekinstrumenten, zoals het laten klinken van schelphoorns en roffelen op pauken. (8) Jāmbavān, de koning van de beren, blies in staat van vervoering de signaalhoorn in iedere richting en riep op tot een groot festival voor het vieren [van Zijn overwinning]. (9) De Asura's waren zeer kwaad toen ze zagen dat al het land van hun meester die zo vastbesloten was zijn offer te brengen, verloren was gegaan na een simpel verzoek om drie stappen land: (10) 'Is deze brahmanenvriend niet in werkelijkheid Viṣṇu Zelf, de grootste aller bedriegers, die met het aannemen van de gedaante van een brahmaan ons om de tuin probeert te leiden in het belang van de goden? (11) Hij, de vijand, stal in de gedaante van een jongen die om een donatie bedelt alles weg van onze meester, die voor het ritueel zijn machtsuitoefening verzaakte. (12) De brahmanen gunstig gezind en altijd zwerend bij de waarheid is hij, [Bali,] ingewijd voor het verrichten van een *yajña,* er persoonlijk niet toe in staat om te liegen. (13) Onze meester ten dienst staand is het daarom onze plicht Hem te doden!' Aldus namen al de Asuravolgelingen van Bali hun verschillende wapens ter hand. (14) O Koning, met hun drietanden en lansen geheven stormden ze vervolgens allen, met hun kwade geesten, tegen de wil van Bali naar voren. (15) Toen ze de Daityakrijgers op zich af zagen komen namen de metgezellen van Viṣṇu, o Koning, lachend hun wapens ter hand en wierpen ze hen terug. (16-17) Nanda en Sunanda traden aan zowel als Jaya, Vijaya, Prabala, Bala, Kumuda, Kumudākṣa, Viṣvaksena, Patattrirāṭ [Garuḍa], Jayanta, Śrutadeva, Puṣpadanta en Sātvata. Samen doodden zij zo sterk als duizend olifanten de Asurasoldaten.

(18) **T**oen Bali zag dat zijn mannen werden gedood door de volgelingen van de Oorspronkelijke Persoon, herinnerde hij zich de vloek van Śukrācārya [8.20: 15] en gelaste hij zijn woedende mannen zich terug te trekken: (19) 'O Vipracitti, Rāhu en Nemi luister alsjeblieft, vecht niet, hou hier mee op. Het is nu niet de tijd om dit te beslechten. (20) O Daitya's, door menselijke inspanning kan men de Meester van Alle Levende Wezens, die Man van Beheersing die beslist over vreugde en verdriet, niet de baas worden. (21) Voorheen werkte de tijd in ons voordeel en bracht hij ons de overwinning op de goden, maar vandaag werkt de tijd, die de Grootste Macht [de Hoogste Autoriteit] in ons bestaan vormt, tegen ons. (22) Niemand is ooit de tijdfactor de baas, met geen enkele macht, raadge-

ving, slimmigheid, verdedigingswerk, toverspreuk, kruidenmengsel, diplomatie of op welke andere manier dan ook. (23) In het verleden was het lot jullie gunstig gezind en slaagden jullie erin vele volgelingen van Viṣṇu te verslaan, maar vandaag roepen zij, die wisten te gedijen, dat ze ons versloegen in de strijd [zie B.G. 18: 13-15]. (24) We zullen ze verslaan als het lot ons gunstig gezind is, daarom moeten we wachten tot de tijd weer in ons voordeel werkt.'

(25) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Daitya- en Dānavaleiders hadden gehoord wat hun meester zei, vertrokken ze naar de lagere regionen, o Koning, daarheen verdreven door de metgezellen van Viṣṇu. (26) Daarna, op de dag dat voor het offer de *soma* wordt geperst [*soma-pāna*], werd Bali op verzoek van de Meester van de Koning van de Vogels [Heer Viṣṇu] door de zoon van Tārkṣya [Garuḍa] vastgenomen en gekneveld met de touwen van Varuṇa. (27) Vanwege het feit dat de Asuraleider werd ingerekend door Viṣṇu, de machtigste die er was, rees er van alle kanten in de hogere en lagere werelden een luide kreet van teleurstelling op. (28) Beroofd van zijn luister bleef hij, die zo grootmoedig en gevierd was, o Koning, vastbesloten als altijd. De Opperheer Vāmana zei tot hem die aldus was vastgebonden met de touwen van Varuṇa: (29) 'Je hebt Mij drie stappen land gegeven, o Asura. Met twee bezette Ik de hele aarde en nu moet Ik nog een derde stap maken. (30) Zo ver als het licht van de zon, de maan en de sterren straalt en zover als de regen die uit de wolken naar beneden komt reikt, bezit u al het land. (31) Met enkel één stap besloeg Ik met Mijn lichaam de hemel in alle richtingen en omvatte Ik de gehele omtrek van de aarde [Bhūrloka] en met de tweede stap bezette Ik recht voor uw ogen de hogere werelden die u bezit. (32) Niet in staat om te geven wat u beloofde is de hel uw bestemming. Ga, omdat uw goeroe er ook zo over denkt, nu naar die plaats waar men geen geluk vindt [zie ook 6.17: 28]. (33) Een ieder die iemand met een verzoek teleurstelt door hem niet te geven wat hij hem beloofd heeft, komt ten val. Ver verwijderd van het hogere leven, zullen al zijn verlangens op niets uitlopen. (34) U hebt in uw trots op uw bezittingen Mij misleid met uw belofte. Als gevolg van die valse voorstelling van zaken zal u een aantal jaren in de hel moeten verblijven.'

8.22 - Bali Mahārāja Geeft Zich Geheel Over

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Bali, de Asurakoning die aldus met de Allerhoogste Heer in de problemen was beland, o Koning, was ondanks zijn benarde positie een onverstoorde ziel die positief antwoord gaf met de volgende woorden. (2) Śrī Bali zei: 'Als, o Heer Geprezen in de Verzen, Uwe Goedheid van mening bent dat hetgeen ik beloofde onwaar bleek te zijn, o Grootste van de Goden, laat me dan, om recht te doen in deze aangelegenheid en om niet in bedrog te zijn vervallen, U mijn hoofd bieden om de derde stap van Uw lotusvoeten op te plaatsen. (3) Voor een verblijf in de hel, een val uit mijn positie of voor het in boeien geslagen zijn, voor moeilijk te verdragen leed, voor een tekort aan middelen of te worden bestraft door U, ben ik niet zo bang als van mijn eer beroofd te worden [vergelijk B.G. 2: 34 en 6.17: 28]. (4) Ik beschouw een straf uitgedeeld door U, de aanbiddelijke Heer, als de meest verheven vorm voor de mens, als iets dat je moeder, je vader, je broeder of je vrienden je niet kunnen bieden [zie 10.14: 8]. (5) U bent van ons, Asura's, de ongeziene allerhoogste goeroe die ons de visie schonk waaraan het velen van ons ontbrak in onze blinde materialistische arrogantie. (6-7) Velen van hen die, van een andere leerschool, zich op U fixeerden in

een niet aflatende vijandigheid, bereikten de volmaaktheid, een perfectie die, zoals men weet, gelijk staat aan die van de yogi's. Hoewel ik werd bestraft door Uwe genade die zo vol van wonderen bent, schaam ik me er daarom niet voor - en heb ik er ook niet echt onder te lijden - te zijn vastgebonden met de touwen van Varuṇa. (8) Mijn grootvader [Prahlāda] die Uw toegewijden waarderen, wordt overal geroemd als een heilige, als iemand die U, de Allerhoogste, [als zijn toevlucht] had toen hij al de kwalijke zaken te verduren kreeg van zijn vader die Uw vijand was [zie 7.5]. (9) Wat heb je aan dit lichaam dat je uiteindelijk in de steek laat? Wat voor nut hebben al die profiteurs die, doorgaand voor verwanten, er vandoor gaan met de erfenis? Wat heeft men aan een echtgenote die je alleen maar verder de materie in trekt? En wat heeft het voor iemand die zeker is van zijn dood voor een zin zijn leven te verspillen met huiselijke gehechtheden [zie ook 5.5: 8 en B.G. 18: 66]? (10) Mijn grootvader, de grote toegewijde die in zijn diepe wijsheid beducht was voor wereldse omgang, was vrij van angst in zijn overgave aan de onwankelbare toevlucht van Uw lotusvoeten, o Heer, o Beste van de Besten, ook al maakte U een einde aan zijn eigen soort. (11) Ik die bij lotsbeschikking werd ingerekend en met geweld werd beroofd van al mijn weelde, ben nu [tot mijn geluk] ook onder de hoede gebracht van U, de vijand van onze familie. Het feit dat weelde een tijdelijk iets is en dat aan het leven ieder moment een einde kan komen is iets waar een enggeestig iemand niet over nadenkt [zie 7.5: 30].'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Bali aldus zijn positie besprak, manifesteerde Prahlāda, de lieveling van de Heer [zie 7.9], zichzelf ter plaatse, o beste van de Kuru's, als de maan opkomend aan de hemel. (13) Indrasena [Bali] zag zijn grootvader, de meest geliefde, daar aanwezig in zijn volle glorie: met ogen zo groot als lotusblaadjes, prachtig gebouwd, gekleed in saffraan en met een huid zo donker als oogzwart en met lange armen. (14) Gebonden met de touwen van Varuṇa kon hij hem niet als voorheen het verschuldigde respect betonen en dus bood hij, in verlegenheid met zijn gezicht naar beneden gekeerd, hem zijn eerbetuigingen met tranen in de ogen. (15) Zo gauw de grote toegewijde de Allerhoogste Meester, de Heer, zag, daar zittend aanbeden door volgelingen als Sunanda, benaderde hij Hem met gebogen hoofd en bewees hij Hem vervolgens, tot tranen bewogen in zijn vreugde, de eer door zich languit voorover op de grond te werpen. (16) Śrī Prahlāda zei: 'Uwe heerlijkheid die Bali deze zo heel hoge positie van Indra toekende, heeft dat vandaag allemaal weer teruggenomen en dat beschouw ik als iets zeer moois. U hebt, met het hem ontzeggen van zijn weelde, hem een grote dienst bewezen aangezien het dat was wat zijn zelfverwerkelijking in de weg stond. (17) Wie kan nu goed het doel van zijn ziel herkennen als zelfs een geschoold, zelfbeheerst iemand verbijsterd raakt door de weelde? Ik biedt U Nārāyaṇa, de Heer van het Universum, de alomtegenwoordige stille getuige, mijn eerbetuigingen.'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, toen richtte de machtige Hiraṇyagarbha [Brahmā] zich tot Madhusūdana [de Heer] en wel zo dat Prahlāda, die daar met

gevouwen handen stond, het kon horen. (19) Bali's kuise vrouw, die zag dat haar echtgenoot in de boeien was geslagen, o Koning, [op dat moment] echter, bood door angst bevangen met gevouwen handen Upendra [Heer Vāmana] haar eerbetuigingen en richtte zich tot Hem met haar gezicht naar beneden gewend. (20) Śrī Vindhyāvali [zijn vrouw] zei: 'U hebt dit drievoudige universum geschapen ter wille van Uw spel en vermaak. U bent er de eigenaar van, maar nu rekenen dwazen en anderen, o Heer, onwetend zichzelf opdringend, zich het eigenaarschap toe. Wat hebben deze schaamteloze lieden U nu te bieden, U de Allerhoogste Schepper, Meester en Vernietiger [vergelijk B.G. 16: 13-15 en 18: 61]?'

(21) **H**eer Brahmā zei: 'O Goedheid van Alle Levende Wezens, o Heer van een Ieder, o God van de Goden, o Allesdoordringende, stel nu alstUblieft deze persoon op vrije voeten die alles kwijt is geraakt. Iemand als hij verdient het niet te worden bestraft. (22) Hij gaf U al het land en al de werelden. Met grote vastbeslotenheid heeft hij alles wat hij ook maar bereikte in zijn vroomheid, met een intelligentie vrij van twijfel U aangeboden; alles wat hij bezat, zelfs zijn lichaam. (23) Met een oprechte geest offerde hij aan Uw voeten water, grassen en bloemknoppen. Hoe kan een dergelijke aanbidder, ondanks zijn zo verheven offerandes, ondanks zijn aanbidding, met het U zo genereus bieden van de drie werelden, de pijn verdienen die hem bezorgd werd? Niet dubbelhartig als hij is verdient hij de hoogste bestemming [B.G. 9: 26]!'

(24) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'O Brahmā, het is Mijn genade om hem zijn rijkdom af te pakken die zich daardoor laat leiden, want iemand die onder de invloed van de weelde verkeert is er trots op en kijkt neer op de hele wereld! (25) Als het levende wezen zich, afhankelijk vanwege zijn karma, van geboorte tot geboorte beweegt door verschillende levensvormen, verlangt het ernaar de menselijke levensvorm te bereiken [zie ook B.G. 13: 22]. (26) Men moet het [ook] als Mijn genade beschouwen als iemand, vanwege zijn [menselijke] geboorte, handelingen, leeftijd, lichamelijkheid, opvoeding, succes, welvaart en andere vormen van weelde, niet verhard is in deze trots. (27) Zaken als een hoge geboorte en dergelijke die de oorzaak vormen van arrogantie en verbijstering, vormen tezamen [voor een normaal iemand] hindernissen voor het bereiken van volledige zaligheid, maar nee, Mijn toegewijde raakt niet door hen verstoord [zie ook 4.8-12]. (28) Bali, deze hoogste en beroemdste toegewijde van de Dānava's en de Daitya's, overwon reeds de onoverkomelijke begoocheling van de materie. Ondanks dat hij zijn weelde verloor, raakte hij niet uit het veld geslagen. (29-30) Met al zijn rijkdom kwijt, ten val gekomen uit zijn verheven positie, door het slijk gehaald en ingerekend door zijn vijanden, in de steek gelaten door zijn familie en verwanten, allerlei moeilijkheden doorstaan hebbend en terecht gewezen en vervloekt door zijn goeroe, heeft hij, vasthoudend aan zijn gelofte, zijn waarachtigheid niet opgegeven, is hij het dharma trouw gebleven waar Ik het zo bedrieglijk terwille van de gift over had. Zich aan zijn woord houdend wist deze man van geen wijken. (31) Door Mij heeft hij een positie verworven die zelfs voor de onsterfelijken moeilijk te verwerven is; in de tijd van Sāvarṇi Manu [zie 8.13: 10-

11] zal hij de Indra worden die Mijn volledige steun en bescherming geniet. (32) Tot dan kan hij in alle vrijheid leven in Sutala [zie 5.24: 18], de plaats ontworpen door [de architect van de hemel] Viśvakarmā, waar het voor de bewoners, dankzij Mijn toezicht, onmogelijk is gemaakt dat men psychisch of fysiek gebukt gaat onder verveling, uitputting of verslagenheid. (33) O Indrasena, o Mahārāja, ga nu alstublieft, o heerser. Moge er in Sutala, de plaats zo begeerlijk voor zelfs de hemelbewoners, voor u, omringd door de uwen, al het goedgunstige zijn. (34) Geen van de grootheden in de werelden zullen ertoe in staat zijn u daar de loef af te steken, om nog maar te zwijgen van de gewone man, daar Ik er, met mijn *cakra*, persoonlijk voor zal zorgen dat al de Daitya's die tegen uw heerschappij ingaan, het af zullen leggen. (35) Ik zal u, uw metgezellen en uw eigendom beschermen en Ik zal u in ieder opzicht steeds ter zijde staan, o grote held. U zal in staat zijn Mij daar te aanschouwen! (36) Door acht te slaan op Mijn uitnemendheid zal aldaar de dwaasheid, van het in contact staan met de Asuramentaliteit van de Daitya's en de Dānava's, terstond verdwijnen.'

8.23 - De Halfgoden Heroveren de Hemelse Plaatsen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat [Bali] de grote en verheven ziel die de goedkeuring wegdroeg van al de heiligen, aldus was toegesproken door de Oorspronkelijke, Oudste Persoon, sprak hij vol van toewijding met gevouwen handen, met tranen in zijn ogen en een haperende stem. (2) Śrī Bali zei: 'O, slechts proberen mijn eerbetuigingen te brengen is al voldoende voor een resultaat als dat van overgegeven toegewijden. Wat U een gevallen Asura als ik toekende in Uw grondeloze genade, was nog niemand onder de halfgoden en de leiders van de wereld eerder gelukt.'

(3) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij dit tegen de Heer gezegd had bood Bali Hem en ook Heer Brahmā en Heer Śiva zijn eerbetuigingen. Aldus bevrijd en tevreden ging hij daarna samen met zijn metgezellen Sutala binnen. (4) Met het aldus vervullen van Aditi's wens en aan koning Indra teruggeven van zijn heerschappij over de hemelse werelden, oefende de Allerhoogste Heer Zijn gezag uit over het

hele universum [zie ook 8.16: 11-17]. (5) Prahlāda, die had gehoord hoe zijn nazaat, zijn kleinzoon Bali, Zijn genade had verworven en was verlost uit zijn boeien, sprak toen vol van toewijding als volgt [tot de Allerhoogste]. (6) Śrī Prahlāda zei: 'Met deze zegening, welke niet bereikbaar was voor Heer Brahmā, voor de Godin van het Geluk of voor Heer Śiva - om nog maar te zwijgen over anderen -, bent U voor ons Asura's de Beschermer Tegen Alle Misère geworden, Hij wiens voeten worden aanbeden door de meest gerespecteerde persoonlijkheden in het universum! (7) O Toevlucht van Allen, Heer Brahmā en anderen genieten Uw genade door de honing te proeven van het dienen van Uw lotusvoeten. Hoe konden wij, die van een slechte levenswandel en een slechte geboorte zijn, nu de positie bereiken die wordt verleend als men het pad van Uw genadige blik volgt? (8) O, hoe wonderlijk zijn al de werken van Uw onbegrensd spiritueel vermogen! In Uw spel en vermaak bent U, o Heer die al de werelden schiep, o Ziel van alle zielen bedreven op ieder terrein, allen gelijkgezind. Geen onderscheid te maken kenmerkt Uw liefde, een liefde waarin U voor de toegewijden als een wensboom bent [aangezien U voor de mensen bent wat zij voor U zijn. Zie B.G. 9: 29].'

(9) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Mijn zoon Prahlāda, Ik wens je al het goede toe, ga alsjeblieft naar de plaats Sutala en maak met een geest vol vreugde je kleinzoon, verwanten en vrienden gelukkig! (10) Je daar ophoudend zal je steeds de aanblik genieten van Mij als de drager van de knots [de lotus, de schijf en de schelphoorn]. De grote verrukking Mij in die gedaante te zien zal de banden van het karma verbreken.'

(11-12) **Ś**rī Śuka zei: 'Prahlāda, accepteerde met zijn heldere verstand met gevouwen handen instemmend de opdracht van de Allerhoogste Heer, o Koning. Nadat hij, de Meester van al de leidende Asura's, vervolgens de Oorspronkelijke Persoon had omlopen en zijn eerbetuigingen had gebracht, ging hij met Zijn permissie samen met Bali naar de lagere wereld Sutala. (13) Daarna zei Heer Nārāyaṇa tot Śukrācārya, die in de bijeenkomst van transcendentalisten vlak bij Hem zat in een groep van priesters [*brahma, hotā, udgātā* en *adhvaryu*]: (14) 'O brahmaan, beschrijf alstublieft de karmische onvolkomenheden van uw discipel Bali die het offer uitvoerde, want die karmische fouten [zie 8.20: 15] zullen onder het toeziend oog van de brahmanen worden geneutraliseerd.'

(15) **Ś**rī Śukra zei: 'Wat zou er nu verkeerd zijn aan degene die met alle achting U heeft aanbeden die de Meester van alle vruchtdragende handelingen bent, U de Heer en Genieter van alle offers [zie ook 4.31: 14, 1.2: 13 en B.G. 5: 25]? (16) Wat betreft de tijd en plaats, de persoon, de hulpmiddelen, [het bezigen van] de mantra's en het naleven van de principes, kunnen er tekortkomingen optreden, maar die worden allemaal teniet gedaan als men regelmatig gezamenlijk Uw glorie bezingt [*]. (17) Niettemin moet ik doen wat U me hebt gezegd, o Allerhoogste, want de handen te vouwen in gehoorzaamheid aan Uw wil is voor iedere persoon het meest goedgunstige en allerbeste dat hij kan doen.'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus zette Uśanā [Śukrācārya, zie 4.1: 45] de machtigste [wijze] die voor het gezag van de Heer zijn eerbetuigingen bracht, zich samen met de beste brahmanen aan de taak het gebrekkige offer dat Bali had gebracht voor de Heer te compenseren. (19) O Koning, de Heer die als een dwerg aldus van Bali het land had afgesmeekt, gaf aan Zijn godsbroeder, de grote Indra, de werelden van de goden die de anderen hadden ingenomen. (20-21) Om Kaśyapa en Aditi [de ouders van Vāmana] te behagen en voor het welzijn van alle levende wezens en werelden, maakte de meester van de stamvaders, Heer Brahmā, samen met de halfgoden, de heiligen, de voorouders, de Manu's, Dakṣa, Bhṛgu, Aṅgirā, al de grote leiders, Heer Śiva en zijn zoon [Kārttikeya], Heer Vāmana de hoogste leider van al de autoriteiten in de wereld. (22-23) Toen ze Upendra de meester maakten voor alle doeleinden, [de beschermer] van de Veda, de meester van alle goden, van alle religie, van alle roem, van alle weelde, van alle goedgunstigheid en van alle geloften, toen ze Hem als Degene beschouwden die het meest deskundig was in het bevorderen van een hoger leven, maakte dat, o heerser van de mensen, alle levende wezens buitengewoon gelukkig. (24) Indra stelde toen daarna, samen met de leiders van de wereld, met de toestemming van Heer Brahmā, Heer Vāmana voorop op het goddelijke pad dat naar de hemel leidt. (25) Onder de bescherming van Vāmanadeva herwon Indra zijn heerschappij over de drie werelden en het genoegen gezegend te zijn met de opperste weelde ervan en had hij niets meer te vrezen [van de Asura's]. (26-27) O koning, Heer Brahmā, Heer Śiva en zijn zoon, de wijzen onder leiding van Bhṛgu, de *muni's,* de voorvaderen en al de levende wezens, de vervolmaakten en de ruimtereizigers [de *vimāna*-mensen] en dergelijken, verheerlijkten al de hoogst wonderbaarlijke, lovenswaardige daden van Heer Viṣṇu, prezen ook Aditi, en vertrokken toen ieder naar hun eigen wereld.

(28) **O** vreugde van de dynastie, als men verneemt over alles van Heer Urukrama [de Heer 'van de grote stappen'] wat ik u beschreef, vaagt dit al de gevolgen van de zonde weg. (29) De grote heilige [Vasiṣṭha] stelt in zijn mantra's dat geen sterveling, onderhevig aan de dood of voorbestemd te worden herboren, in staat is zich een idee te vormen van al de heerlijkheden van Heer Urukrama, net zomin als men in staat is de atomen te tellen van de aarde [zie ook B.G. 10: 42 en **]. (30) Een ieder die verneemt over en blijft vernemen over deze God van de goden, Heer Hari, van wie al de werken verricht in al Zijn incarnaties even wonderbaarlijk zijn, zal de hoogste bestemming bereiken. (31) Als men dit [vertellen en luisteren] doet bij het uitvoeren van onverschillig welke plechtigheid, of men nu bezig is ter wille van de goden, de voorvaderen of anders voor zijn medemensen [bij een huwelijk bijvoorbeeld], zal die plechtigheid met deze [beschrijvingen] goed uitgevoerd zijn.'

*: Vaak aangehaald in dit verband is wat Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft aanbevolen:

harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā

"In dit tijdperk van de redetwist en de hypocrisie bestaat de enige manier om bevrijd te raken eruit de heilige naam van de Heer te zingen. Er is geen andere manier, er is geen andere manier, er is geen andere manier." (Bṛhan-nāradīya Purāṇa 38.126) Ook wordt hierbij vaak een deel van vers 11.5: 32 aangehaald: 'In het Kalitijdperk, houden intelligente mensen zich bezig met samenzang om de incarnatie te vereren van God die zonder ophouden de namen van Kṛṣṇa zingt.'

**: Vasiṣṭha Muni heeft een mantra nagelaten over Heer Viṣṇu: *'na te viṣṇor jāyamāno na jāto mahimnaḥ pāram anantam āpa*': 'Niemand is in staat zich een idee te vormen van de omvang van de ongebruikelijk glorieuze activiteiten van Heer Viṣṇu.'

8.24 - Matsya, de Vis-incarnatie van de Heer

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'O machtige heer, ik zou graag het verhaal horen over die eerste incarnatie van de Heer wiens daden zo wonderbaarlijk zijn, waarin Hij Zich voordoet als een vis [of Matsya, zie ook 2.7: 12, 5.18: 24-28 en 6.9: 23]. (2-3) Waarom nam de Heer de gedaante van een vis aan? Het is een vorm die zeker niet de meest gunstige is in de wereld. Om zich voor te doen in die trage geaardheid moet zo zwaar zijn als het leven van iemand die gebukt gaat onder de wetten van karma! O machtige wijze, vertel ons alstublieft, zo goed u kan, alles over de wederwaardigheden van Heer Uttamaśloka ['de Verheerlijkte'], want over Hem vernemen is wat de wereld gelukkig maakt [B.G. 4: 7].'

(4) **Ś**rī Sūta Gosvāmī zei: "De machtige zoon van Vyāsadeva vertelde aldus, door Viṣṇurāta ['door Viṣṇu gezonden'] ertoe verzocht, hem alles wat er te weten viel over de daden van Viṣṇu in de gedaante van een vis. (5) Śrī Śuka zei: 'Ter wille van de koeien, de brahmanen, de verlichte zielen, de toegewijden en ook de

Vedische literatuur, neemt de Allerhoogste Heer in Zijn incarnaties [allerlei] gedaanten aan met de bedoeling het dharma veilig te stellen. (6) Hoewel de Heer gedaanten aanneemt onder hogere of lagere levende wezens, is Hij [Zelf], net als lucht die in beweging is, daarmee niet van een hogere of lagere aard, want bedacht op de basiskwaliteiten, staat Hij boven die geaardheden. (7) Tijdens de vorige dag van Brahmā [de vorige *kalpa*], was er aan het eind een overstroming als gevolg waarvan al de bestaande werelden ondergedompeld raakten in de oceaan, o Koning. (8) Op het moment dat Brahmā zich slaperig voelde en wilde gaan liggen om te rusten, kwam de Vedische kennis heel krachtig uit zijn mond voort. Die kennis werd door Hayagrīva, die daar in de buurt was, toen weggenomen [zie 2.7: 11 en 5.18: 6]. (9) De Allerhoogste Heer Hari, de Meester, had begrip voor Hayagrīva's Dānava manier van doen en nam [daarop] de gedaante van een vis aan. (10) Toen dat gebeurde was er een wijze koning genaamd Satyavrata, een grote persoonlijkheid en toegewijde van Heer Nārāyaṇa, die in zijn boetedoeningen de ascese had ontwikkeld alleen nog maar water te drinken. (11) Tijdens deze dag van Brahmā raakte hij als een zoon van de zonnegod bekend onder de naam Śrāddhadeva. Heer Hari kende hem de positie van Manu toe [zie 6.6: 40 en 8.13: 1]. (12) Toen hij op een dag aan de Kṛtamālā rivier zat en wateroffers bracht, manifesteerde zich in zijn handpalm vol water een soort visje. (13) Satyavrata, de meester van Dravidadeśa, o zoon van Bharata, gooide het visje samen met de handvol water in de rivier. (14) Het deed een beroep op de grootmoedige koning en zei: 'Het rivierwater maakt me heel bang, o beschermer van de zwakken, waarom gooit u Mij, zo klein, voor de vraatzuchtige waterdieren, o Koning?'

(15) **E**r heel blij mee om het persoonlijk een plezier te doen besloot hij, zonder te weten dat hij de gedaante van Matsya vasthield, het visje zijn bescherming te bieden. (16) De grote leider die de meelijwekkende woorden van het visje hoorde, deed het genadig in een pot vol water en nam het mee naar huis. (17) Maar in één nacht dijde het uit in het water van die pot zodat het, er Zich ongemakkelijk in voelend, daarom tot de grote leider zei: (18) 'Ik voel me hier niet lekker, deze waterpot is een moeilijke plek voor Me, zie alstublieft om naar een wat ruimer verblijf, waar Ik prettig kan leven.'

(19) **H**ij haalde het er toen uit en deed het in een emmer water maar daarin geworpen groeide het binnen een seconde uit tot een lengte van drie el [2.10 meter]. (20) [Hij zei:] 'Deze emmer is niet geschikt voor Mij om gelukkig te leven, gun Mij, die uw beschutting zocht, alstublieft een veel ruimere plaats!'

(21) **D**e koning haalde Hem daar uit en gooide Hem in een meer dat onmiddellijk door Zijn lichaam gevuld raakte toen Hij uitgroeide tot een gigantische vis, o Koning. (22) 'Dit water waar u Me ingegooid hebt zint Me in het geheel niet, o Koning, Ik ben een groot waterdier, breng Me liever naar een watermassa die meer permanent geschikt voor Me is.'

(23) **A**ldus verzocht bracht hij Matsya naar steeds weer grote wateren, totdat hij uiteindelijk de gigant in de oceaan gooide. (24) Daarin geworpen zei Hij tot de koning: 'Er zijn hier gevaarlijke, machtige waterdieren die Mij willen verorberen, o held, breng Me alstublieft niet hiernaartoe!'

(25) **A**ldus verbijsterd door de vis die zich in bekoorlijke termen tot hem richtte zei hij: 'Wie bent U die ons in deze vissengedaante versteld doet staan? (26) Ik heb nooit eerder zo'n machtige vis als U gezien of erover gehoord: Uwe Heerlijkheid bent in één dag uitgegroeid tot honderden kilometers! (27) U moet wel de Allerhoogste Persoonlijkheid van God Zelf zijn, de onvergankelijke Heer Nārāyaṇa, die de gedaante van een zeedier heeft aangenomen om alle levende wezens Uw genade te tonen. (28) Ik biedt U, de allerverhevenste Persoonlijkheid van Handhaving, Schepping en Vernietiging, mijn eerbetuigingen. O Almachtige, voor overgegeven toegewijden als ik bent U de Allerhoogste Heer en de Hoogste Bestemming. (29) Alles wat U doet in Uw incarnaties vormt de oorzaak van het welzijn van alle levende wezens. Ik zou graag weten waarom Uwe Heerlijkheid deze gedaante heeft aangenomen. (30) In tegenstelling tot [de aanbidding van] anderen die verschillend belichaamd zijn [de halfgoden], aanbidt men Uw lotusvoeten nimmer vergeefs, o Lotusblaadjesogige. U bent namelijk de vriend, de meest geliefde en oorspronkelijke Ziel van iedereen, U die nu dat zo hoogst wonderbaarlijke lichaam hebt gemanifesteerd voor ons Uw toegewijden.'

(31) **Ś**rī Śuka zei: 'Zich aldaar op die manier uitlatend werd die meester van de mensen, Satyavrata, toegesproken door de Meester van het Universum, de Heer die, als de ene, ware liefde van de toegewijden, aan het einde van de *yuga*, ter wille van het genieten van Zijn spel en vermaak, in het water van de grote vloed de vorm van een vis had aangenomen. (32) De Allerhoogste Heer zei: 'Op de zevende dag na vandaag, o onderwerper van de vijand, zal deze drievoudige schepping van aarde, ether en hemel worden overstroomd door de alles verzwelgende oceaan. (33) Als de drie werelden zijn verzonken in de wateren van vernietiging, zal er een zeer groot schip verschijnen dat Ik u gezonden heb. (34-35) Verzamel alle hogere en lagere soorten van kruiden en zaden voordat u zich samen met de zeven wijzen en alle soorten levende wezens aan boord begeeft van die grote boot. Bevaar dan onverschrokken de oceaan van de vloed met geen ander licht dan de gloed van de *ṛṣi's*. (36) Als die boot heen en weer geslingerd wordt door de, o zo machtige wind, kan u hem met de grote slang [Vāsuki] vastbinden aan Mijn hoorn, want Ik sta u bij. (37) Ik zal u en de wijzen in het schip, o Mijn beste, met Me meetrekken door de wateren zolang de nacht van Brahmā duurt. (38) Door Mijn ondersteuning zal zich, op uw vraag, in uw hart de volle kennis openbaren van Mijn glorie die bekend staat als het Opperste Brahman [zie ook B.G. 5: 16, 10: 11].'

(39) **N**a de koning aldus te hebben geïnstrueerd verdween de Heer vandaar. De koning wachtte toen de tijd af waar de Meester van de Zinnen met hem over had gesproken. (40) De heilige koning spreidde *kuśa*gras uit met de toppen naar

het oosten en ging toen zitten, met zijn gezicht gericht op het noorden, om te mediteren op de voeten van de Heer die de gedaante van een vis had aangenomen. (41) Daarna zag hij enorme wolken in de hemel die onophoudelijk regenden. De oceaan steeg en stroomde over aan alle kanten zodat de aarde onder water kwam te staan. (42) Mediterend op wat de Heer had gezegd zag hij een boot op zich afkomen. Hij stond op, pakte de kruiden en klimplanten en ging samen met de brahmanen die de leiding hadden aan boord. (43) De wijzen waren zeer verheugd en zeiden tot hem: 'O Koning mediteer op Keśava ['de Heer met de zwarte lokken'], want Hij zal ons redden van dit gevaar en orde op zaken stellen.'

(44) **N**adat de koning had gemediteerd verscheen in de grote oceaan een grote gouden vis van een miljoen *yojana's* die één enkele hoorn had. (45) Blij dat hij, zoals de Heer dat voordien had aangeraden, de boot aan die hoorn kon vastleggen met als touw het grote serpent, prees hij de Doder van Madhu. (46) De koning zei: 'Sinds mensenheugenis is onwetendheid omtrent de kennis van de ziel de grondoorzaak geweest van de materiële gebondenheid die zoveel lijden en beproevingen met zich meebrengt. Bij de genade van het proces van de toegewijde dienst en met de hulp van hen aan Uw zijde, kan U worden benaderd, o Heer die de hoogste geestelijk leraar bent [zie 7.5: 23-24]. (47) Hij die geboren werd aanvaardt in zijn verlangen om gelukkig te zijn niet al te wijs verschillende lichamen als gevolg van zijn karma [zie 4.29 en B.G. 4: 5, 6: 45 en 16: 20], maar zijn baatzuchtige plannen brengen hem alleen maar verdriet. Die karmische kwestie lost op door Hem toegewijd te dienen, onze goeroe in de kern van het hart die de harde knoop van de onzuivere geest doorsnijdt. (48) Net zoals een brok erts in aanraking met vuur wordt gezuiverd, kan een persoon met die dienstverlening de onzuiverheid die resulteert uit zijn onwetendheid kwijtraken en kan hij zijn oorspronkelijke identiteit weer tot leven wekken [zijn roeping of *varṇa*]. Laat Hem die in dezen onuitputtelijk is onze Allerhoogste Meester zijn, de Goeroe van de Goeroes. (49) Noch de halfgoden, noch de goeroes, noch andere mensen, zijn individueel dan wel gezamenlijk in staat om ook maar één tienduizendste van Uw genade op te brengen. Ik geef me daarom over aan Hem, de Heer, aan U die de toevlucht vormt. (50) Als een blinde die zich laat leiden door een blinde, aanvaardt een onwetend iemand een onverlichte ziel, een dwaas, als zijn goeroe. Wij, die onze bestemming willen kennen, hebben Uwe heerlijkheid, wiens kennis is als de [rijzende] zon, aanvaard als onze geestelijk leraar, als de ziener van alles wat kan worden gezien. (51) Een gewoon mens die zich laat leiden door wat gewone mensen hem zeggen is van overgave aan tijdelijke zaken als het levensdoel. Hij is [aldus] van een onwetendheid die niet te vermijden is anders dan met behulp van de onvergankelijke, zuivere kennis van U, waarmee iemand heel snel de positie [van dienstverlening] bereikt die hem eigen is. (52) U bent de meest geliefde weldoener, de meester, de oorspronkelijke ziel en geestelijk leraar van al de werelden. U bent de spirituele kennis, de vervulling van alle verlangens en degene in het hart die niet kan worden gekend door mensen die, verstrikt in de lust, een wazig verstand hebben. (53) Moge door mijn overgave aan U, de Grootste van Allen die wordt aanbeden door de goden, de Allerhoogste

Meester voor het begrip van de werkelijke bedoeling van het leven, moge door mijn overgave aan het licht van Uw veelbetekenende woorden van instructie, de knopen [door illusie] gelegd in het hart doorsneden worden, o Opperheer. Vertel me alstUblieft over Uw toevlucht [zie ook B.G. 4: 34].'

(54) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon die de gedaante van een vis had aangenomen, legde aldus aangesproken de Absolute Waarheid uit aan de koning terwijl ze zich bewogen door de grote oceaan. (55) Middels de analytische [*sāṅkhya*, geest versus stof] benadering van de [bhakti-]yoga, praktisch toegepast in een verzameling oude heilige verhalen, maakte de heilige koning Satyavrata aldus kennis met de geheimen van de zelfrealisatie in al haar vormen. (56) Zich bevindend in de boot met de wijzen luisterde hij, samen met de wijzen, vrij van twijfel naar de kennis van de zelfverwerkelijking [*ātma-tattva*] en de eeuwige absolute geest [*brahma*] zoals die door de Allerhoogste Heer werd uitgelegd. (57) Toen de vloed voorbij was overhandigde de Heer, die [aldus] een einde maakte aan de duisternis die was veroorzaakt door de niet verlichte Hayagrīva, de Vedische verslagen aan Brahmā toen die ontwaakte. (58) Koning Satyavrata, verlicht in de geestelijke kennis en haar praktische wijsheid, werd bij de genade van Heer Viṣṇu met de naam Vaivasvata de Manu van dit tijdperk.

(59) **A**ls iemand dit verhaal hoort dat handelt over Satyavrata, de wijze koning, en de Matsya-incarnatie met de ene hoorn, raakt hij bevrijd van alle terugslagen van de zonde. (60) Een ieder die dagelijks het persoonlijk verschijnen van de Heer bezingt en bespreekt, zal slagen in zijn ondernemingen en terugkeren naar huis, terug naar God. (61) Ik biedt Hem mijn eerbetuigingen, de Oorzaak van de Oorzaken, Hij die, Zich voordoend als een vis, voor het heil van Satyavrata de Vedische kennis uiteenzette en een einde maakte aan de duisternis van de Daitya, Hij die de Vedische verslagen teruggaf die waren gestolen uit de monden van Heer Brahmā toen die lag te slapen in de wateren van de vloed.'

Aldus eindigt het achtste Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Terugtrekken van de Kosmische Scheppingen.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 8

8.1
Titel: Collage van Anand Aadhar tegen de achtergrond van een Brahma beeld uit Cambodja, Siemreap provincie, Phnom Bok, Bakheng stijl, eind 9e- begin 10e eeuw, Musée Guimet, Parijs.
Bron: wikimedia.org.

8.2
Titel: “Gajendra wordt gered door Vishnu’.
Bron: Internet. Additional prints of the Krishna Darshan Art Gallery.

8.3
Titel: “Vishnu Rescuing the King of the Elephants”, India, Himachal Pradesh, Chamba/Mandi, South Asia, ca. 1675.
Artiest: Onbekend
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org.

8.4
Titel: Het schilderij van Vishnu is een vintage Hindoe afbeelding.
Bron: Internet.

8.5
Titel: ‘Brahma Honors Krishna’. Page from a dispersed series of the Bhagavata Purana (Story of Lord Vishnu), India, waarschijnlijk Delhi-Agra regio, ca. 1525-40.
Bron: Internet. Philadelphia Museum of Art.

8.6
Titel: Een mandala van Vishnu. Jayateja, Pata/Paubha, dated 1420.
Artiest: Onbekend
Bron/Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org.

8.7
Titel: ‘Shiva drinking the world-poison’.
Artiest: Nanda Lāl Bose
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913.

8.8
Titel: Vintage Hindoe afbeelding van Dhanvantari
Artiest: onbekend
Bron: Internet.

8.8

Titel: Vintage Hindoe afbeelding van Dhanvantari
Artiest: onbekend
Bron: Internet.

8.9
Titel: Afbeelding van Mohini.
Artiest: S.M. Pandit. De afbeelding werd oorspronkelijk gebruikt voor een Beedi sigaretten reclame
Bron: Internet.

8.10
Titel: 'Indra Fighting Mahishasura, Vishnu Fighting Madhu and Kaitabha.'
Stijl: Folio from a Devimahatmya (Glory of the Goddess), India, Rajasthan, Sirohi, South Asia 1675-1700.
Bron/Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org.

8.11
Titel: Namuci slokt het schuim op.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet.

8.12
Titel: 'Lady with ball'.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia Raja Ravi Varma.

8.13
Titel: Het schilderij op deze pagina stelt de verschillende Manu's voor.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com.

8.14
Titel: De afbeelding illustreert hoe Krishna vele gedaanten waaronder die van de Manu's, aan kan nemen om instructie te geven.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com.

8.15
Titel: 'A military parade'.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet.

8.16
Titel: 'Mahavira Giving Away Wealth'. De afbeelding is een schilderij van gopi's die een offer brengen voor Krishna.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet (Galleries of Shri Nathji).

8.17

Titel: Digitaal bewerkte foto van een reliëf van Aditi te Garhwa, Allahabad.
Artiest fotograaf: Joseph David Beglar, 1875
Bron: British Library Online Gallery.

8.18
Titel: Digitaal verbeterd schilderij getiteld: "Vamana and Five Priests". Number Five of the Vamana Dwarf Incarnation of Vishnu) Suit.
Stijl: Playing Card from a Dashavatara (Ten Avatars) Ganjifa Set, Mid-18th century. India, Maharashtra, Sawantwadi (?).
Bron/Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collections.lacma.org.

8.19
Titel: 'Vamana receiving water from a noble and his wife'.
Stijl: Marwar, vroeg 19e eeuw
Bron: Internet © Victoria & Albert Museum.

8.20
Titel: De afbeelding stelt een grot-tempelreliëf voor van eer Trivikrama (Vamana).
Stijl: Datum 600-700 c.e., cave 2, Badami, Bagalkot District in het noordelijke deel van Karnataka, India.
Bron: Internet, Indian Temple Architecture and sculpture blog.

8.21
Titel: 'Vamana', Tiruchchirappalli, ca. 1825.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet © Victoria & Albert Museum.

8.22
Titel: De eerste afbeelding van Heer Vamana met zijn voet op Bali heeft als titel: "Dwarf Incarnation of Vishnu (Trivikrama)". Nepal, Himalayas, 19e eeuw.
Artiest: Onbekend
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA) , collections.lacma.org.

8.23
Titel: Hedendaags schilderij: "Radha Krishna Bless Chaitanya and Nityananda Mahaprabhu".
Artiest: Onbekend
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming).

8.24
Titel: Digitaal bewerkte foto van een beschilderd muurreliëf van Matsya.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet.

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 9: Bevrijding

Zich verhouden tot de Tijd en de Dynastieën van de Zon en de Maan

9.1 - Koning Sudyumna Wordt een Vrouw

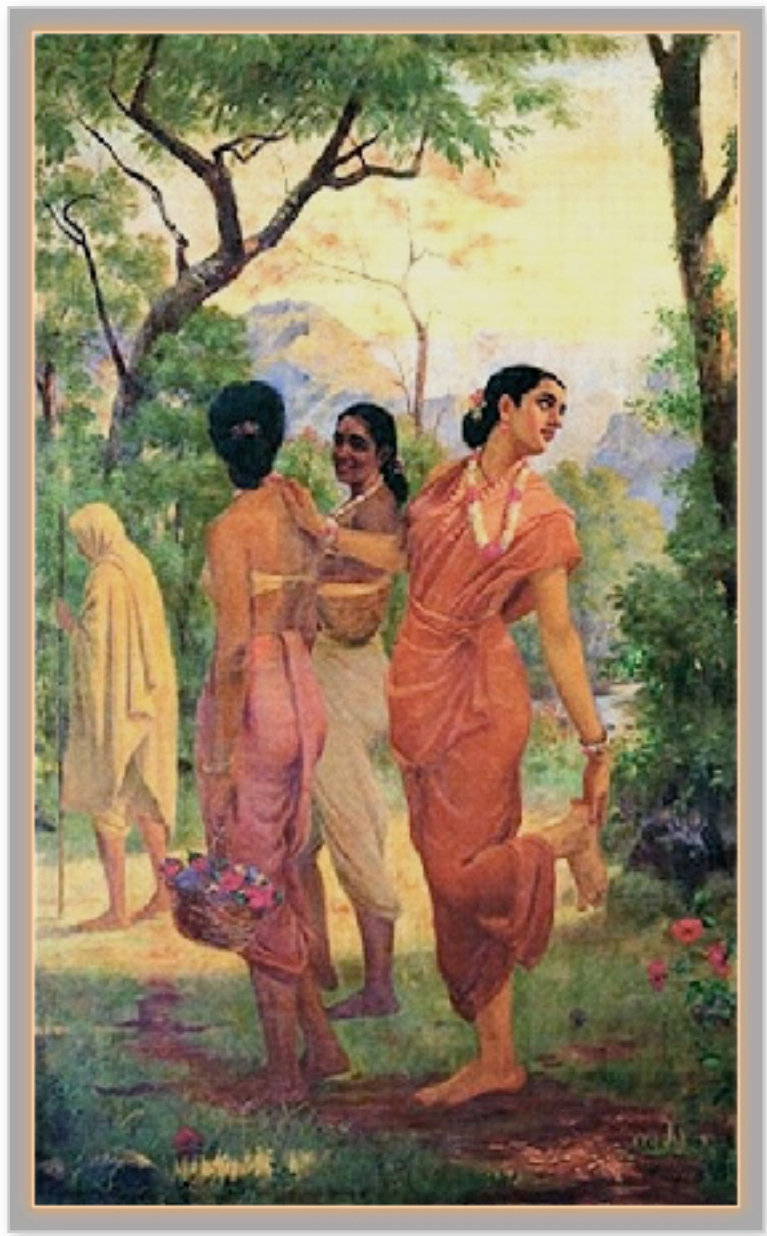

(1) **D**e koning zei: 'Ik heb geluisterd naar uw beschrijvingen van al de tijdperken van de Manu's en de wonderbaarlijke handelingen die de Heer van het Onbegrensd Vermogen tentoonspreidde in die perioden. (2-3) Hij die bekend stond onder de naam Satyavrata, de wijze koning en heerser over Draviḍadeśa, ontving aan het einde van de vorige dag van Brahmā geestelijke kennis door de Oorspronkelijke Persoon [de *Puruṣa*] van dienst te zijn. Ik vernam van u hoe hij, als een zoon van Vivasvān [de zonnegod], aldus de Manu werd. U vertelde over zijn vele zoons: de koningen onder leiding van Ikṣvāku [8.13: 1]. (4) O brahmaan, beschrijf alstublieft voor ons, die altijd graag naar uw verhalen luisteren, de dynastieën van die koningen en wat hen kenmerkte, o hoogst fortuinlijke. (5) Alstublieft vertel ons over al die vrome en gevierde zielen die er vóór ons waren, die er na ons zullen zijn en waar we nu mee leven.'

(6) **Ś**rī Sūta zei: "Nadat Parīkṣit aldus tijdens de bijeenkomst van de brahmaanse volgelingen dit had gevraagd, gaf de machtige Śuka, de grootste geleerde in het dharma, antwoord. (7) Śrī Śuka zei: 'O onderwerper van de vijand, luister

nu naar het belangrijkste over de dynastie van Manu, want men is er in nog geen honderd jaar mee klaar om dat uitvoerig te doen. (8) Toen de Superziel, de Oorspronkelijke Transcendentale Persoon van alle hogere en lagere levensvormen, Zich aan het einde van de *kalpa* bevond, bestond er buiten Hem niets van dit universum of iets anders. (9) Uit Zijn navel ontsproot een gouden lotus waarop, o Koning, de uit zichzelf geborene met zijn vier hoofden verscheen [Brahmā, zie ook 3.8]. (10) Marīci kwam uit Brahmā's geest voort en van hem was er Kaśyapa. Hij op zijn beurt verwekte in Aditi, de dochter van Dakṣa, toen een zoon: Vivasvān [zie ook 6.6: 38-39]. (11-12) Vivasvān verwekte in Saṁjñā, Manu Śrāddhadeva die, vanuit zijn zinsbeheersing, in zijn vrouw Śrāddhā tien zoons op de wereld zette die hij de volgende namen gaf: Ikṣvāku, Nṛga, Śaryāti, Diṣṭa, Dhṛṣṭa, Karūṣaka, Nariṣyanta, Pṛṣadhra, Nabhaga en Kavi de machtige. (13) Hij, de Manu, had aanvankelijk geen zoons, maar de grote persoonlijkheid, de machtige Vasiṣṭha, bracht voor de halfgoden Mitra en Varuṇa een offer dat hem zoons zou bezorgen. (14) Maar Śrāddhā, Manu's echtgenote, die zoals staat voorgeschreven met eerbetuigingen en het zich houden aan een *payo vrata* [gelofte van enkel drinken, zie 8.16] naar voren trad, smeekte de dienstdoende priester om een dochter. (15) De *ṛtvik* die de leiding had [de *adhvaryu*] zei tegen de priester die de uitgietingen deed [de *hotā*] dat hij het offer moest uitvoeren met dit in gedachten, waarop de brahmaan de ghee pakte en de mantra *vaṣaṭ* uitsprak ['voor het Levend Wezen'].

(16) **M**et die overtreding van de dienstdoende priester werd er een dochter geboren genaamd Ilā ['de uitgieting']. Toen Manu haar zag zei hij hoogst ontevreden tegen zijn goeroe: (17) 'O mijn heer, wat is dit nu? Als gevolg van wat jullie transcendentalisten hebben gedaan, is er helaas deze pijnlijke afwijking. Deze rebellie tegen de Absolute Waarheid had nooit mogen plaatsvinden! (18) Hoe konden jullie, goed thuis in de Vedische kennis, verbonden en verzaakt, van wie alle onzuiverheden zijn weggebrand, nu van je besluit afwijken? Sinds wanneer zijn de halfgoden van valse voorspiegelingen?'

(19) **T**oen hij hoorde wat hij had gezegd, de meest machtige, de Manu, sprak hun overgrootvader Vasiṣṭha, die begrip had voor de fout die de dienstdoende priester had gemaakt, tot de zoon van de zonnegod. (20) 'Dit afwijkende resultaat was het gevolg van wat uw priester verkeerd heeft gedaan. Niettemin zal ik mijn best doen om u een goede zoon te bezorgen!'

(21) **M**et dat besluit, o Koning, droeg de beroemde, machtige meester Vasiṣṭha gebeden op aan de Oorspronkelijke Persoon met de wens dat Ilā in een man zou veranderen. (22) Door hem behaagd verleende de Allerhoogste Meester Hari de verlangde gunst zodat Ilā veranderde in een mooie man met de naam Sudyumna. (23-24) Op een dag was Sudyumna op jacht in het woud, o Koning, begeleid door een reeks metgezellen. Rijdend op een paard uit Sindhupradeśa ging hij in de noordelijke richting achter de prooi aan. Voor de gelegenheid was de held uitgerust met een fraaie boog met heel speciale pijlen en een kuras. (25)

Aan de voet van de berg Meru gebeurde het dat hij het Sukumārawoud inging alwaar de machtige Heer Śiva samen met zijn vrouw Umā van het leven geniet. (26) Daar aangekomen, o heerser van de mensen, zag Sudyumna, de voortreffelijke held, zichzelf in een vrouw veranderen en zijn paard in een merrie [zie ook 5.17: 15]. (27) Ook al zijn metgezellen veranderden in het andere geslacht, en toen ze elkaar zo zagen raakten ze diep in de put.'

(28) **D**e achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'Hoe kan dat gebied een dergelijke kwaliteit bezitten? Hoe kwam dat tot stand, o machtige? Daarover zouden we u heel graag horen uitweiden.'

(29) **Ś**rī Śuka antwoordde: 'Ooit kwamen daar heiligen, die verankerd in hun geloften de duisternis in alle richtingen verdreven, naar de Heer van de Berg, Śiva, om hem te zien. (30) Ambikā [Durgā], die naakt op de schoot van haar man zat, schaamde zich diep toen ze hen zag. Ze stond snel op om haar borsten te bedekken. (31) De heiligen die zagen dat de twee seksuele gemeenschap genoten, zagen toen van hun voornemens af en vertrokken onmiddellijk naar de *āśrama* van Nara-Nārāyaṇa. (32) Naar aanleiding daarvan zei de machtige Heer, om zijn beminde te behagen: 'Een ieder die deze plaats betreedt zal ter plekke in een vrouw veranderen!' (33) Sedertdien betraden met name mannen dat bos niet meer, in de buurt waarvan zij [Sudyumna] in het gezelschap van haar metgezellen toen rondzwierf van plek tot plek. (34) Toen zij, als een hoogst opwindende vrouw, aldus omringd door andere vrouwen rondhing in de buurt van zijn *āśrama*, wilde de machtige Budha [de zoon van de maan en de godheid van Mercurius] haar genieten. (35) Ook zij verlangde ernaar om hem, de mooie zoon van koning Soma, als echtgenoot te hebben, en als gevolg daarvan bracht ze een zoon van hem ter wereld genaamd Purūravā. (36) Ik vernam dat Sudyumna die aldus, als een koning geboren uit Manu, de vrouwelijke status had bereikt, zich [toen] Vasiṣṭha, de geestelijk leraar van de familie, herinnerde. (37) De genadige wijze was zeer bedroefd toen hij hem in die toestand zag. Hij wilde Sudyumna's mannelijkheid weer terug en begon tot Heer Śankara [Śiva] te bidden. (38-39) Tevreden over hem, o wetsdienaar, zei Śiva, om zijn woord [aan Umā] gestand te doen en om de wijze zijn liefde te tonen: 'Deze discipel van uw lijn zal de ene maand een vrouw zijn en de andere maand een man. Met deze regeling kan Sudyumna dan naar eigen goeddunken de wereld regeren.' (40) Met deze regeling verkreeg hij, door de genade van de *ācārya,* de begeerde mannelijkheid en heerste hij over de wereld, hoewel de burgerij er niet helemaal gelukkig mee was. (41) Van Sudyumna kwamen er drie zoons ter wereld die luisterden naar de namen Utkala, Gaya en Vimala, o Koning. Ze werden de koningen van de zuidelijke gebieden en waren zeer religieus. (42) Daarna, toen de tijd er rijp voor was, droeg de meester van het koninkrijk die zo machtig was, de wereld over aan zijn zoon Purūravā en vertrok hij naar het woud.'

ॐ

9.2 - De Dynastieën van Zes van de Zoons van Manu

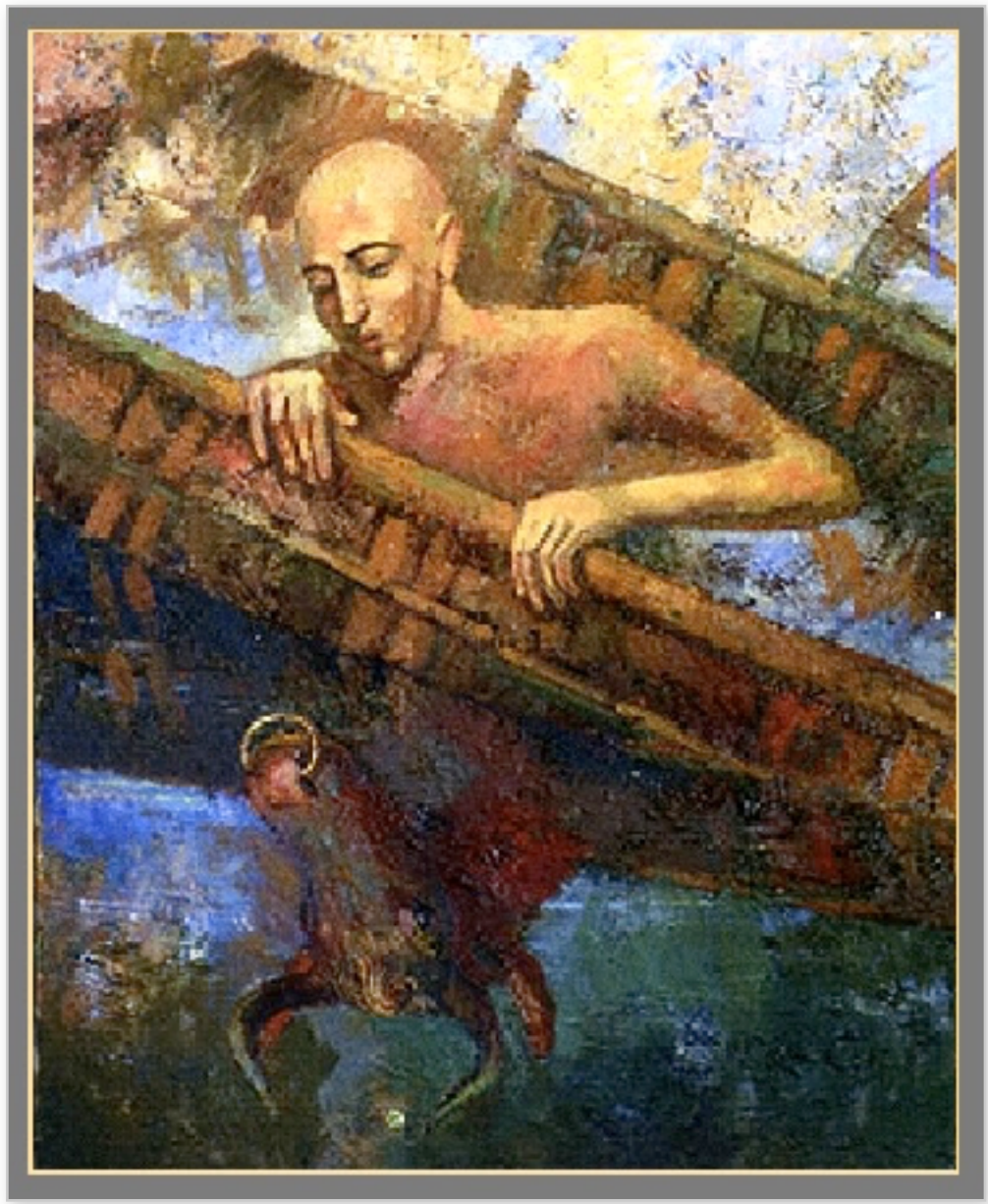

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Sudyumna aldus was verdwenen, volbracht zijn vader Vaivasvata Manu, in zijn verlangen een (andere) zoon te krijgen, voor een honderdtal jaren verzakingen aan de Yamunā. (2) Nadat hij met het oog op het verwekken van nageslacht de Godheid, Heer Hari had vereerd, kreeg Manu tien zoons die waren zoals hij en van wie de oudste de naam Ikṣvāku droeg [zie ook 8.13: 2-3]. (3) Onder de zonen van Manu kreeg Pṛṣadhra van zijn goeroe de opdracht koeien te hoeden. Daarvoor had hij de *vīrāsana* gelofte afgelegd om ze ['met een zwaard klaarstaand'] 's nachts te beschermen [zie ook 4.6: 38]. (4) Op een nacht terwijl het regende, drong een tijger het terrein van de koeienschuur binnen en stonden alle koeien die daar lagen, op uit angst en verspreidden zich overal in het veld. (5-6) Toen het sterke beest één van hen greep, begon die koe uit pijn en angst te schreeuwen. Pṛṣadhra die het geschreeuw hoorde volgde het haastig, zijn zwaard ter hand genomen hebbend, maar onder de door wolken bedekte sterren, sloeg hij, in het donker de koe voor de tijger houdend, zonder het te beseffen haar de kop af. (7) De tijger, die ook werd geraakt door het zwaard,

kreeg zijn oor eraf geslagen en ging er in grote angst vandoor, met achterlating van een bloedspoor. (8) Denkend dat hij de tijger gedood had zag Pṛṣadhra 's morgens, tot zijn verdriet, dat hij in zijn heldenmoed met het zwaard de koe had gedood. (9) De geestelijk leraar van de familie [Vasiṣṭha] vervloekte hem voor de onopzettelijke zondige daad met: 'Nu je je gedragen hebt als een *śūdra*, kan je niet langer tot de *kṣatriya's* behoren en is het, vanwege die onheilige daad, je karma dat je een *śūdra* wordt.' (10) De held aldus vervloekt door zijn goeroe, aanvaardde de woorden met gevouwen handen en legde de gelofte van het celibaat af zoals de wijzen dat willen. (11-13) Uitsluitend Hem toegewijd, Vāsudeva, de Allerhoogste Heer en Ziel van allen, de Transcendentie en Zuiverheid in eigen persoon, was hij gelijkgezind en liefdevol jegens ieder levend wezen. Bevrijd van gehechtheden, vreedzaam vanbinnen en zelfbeheerst, was hij, vrij van bezittingen, van een visie waarin hij kon aanvaarden wat er ook maar voor zijn fysieke behoeften voor handen was, zoals dat voor het heil van de ziel was beschikt door Zijn genade. Altijd met zijn geest gevestigd op het Allerhoogste Zelf vanbinnen en aldus, volledig verzonken, bevredigd in spirituele realisatie, trok hij rond door de hele wereld waarbij hij op anderen overkwam alsof hij doof, stom en blind was. (14) Na aldus bezig te zijn geweest, ging hij het woud in en bereikte hij, als een heilige, het uiteindelijke bovenzinnelijke doel toen hij aldaar, geconfronteerd met een bosbrand, het liet gebeuren dat die hem verteerde [zie ook B.G. 4: 9].

(15) **E**en andere zoon, Kavi [of Vasumān], de jongste, kende geen gehechtheid aan materiële genoegens. Nadat hij het koninkrijk van zijn vader samen met zijn vrienden had opgegeven ging hij, nog maar een jongeman, het woud in en bereikte hij de bovenzinnelijke wereld door steeds de stralende Allerhoogste Persoon in zijn hart te houden.

(16) **V**an de zoon van Manu Karūṣa [of Tarūṣa] was er een dynastie van *kṣatriya's* genaamd de Kārūṣa's die, als koningen van de noordelijke gebieden, zeer religieuze beschermers van de brahmaanse cultuur waren.

(17) **U**it Dhṛṣṭa [of Shṛṣṭa] ontstond er een kaste van *kṣatriya's* die, met het in de wereld bereiken van de brahmaanse positie, de Dhārṣṭa's werden genoemd. Van Nṛga was er een erfopvolging van eerst Sumati, toen Bhūtajyoti en daarna Vasu. (18) Vasu's zoon Pratīka bracht er een ter wereld die Oghavān heette ['de ononderbroken traditie'] die op zijn beurt weer de vader was van een andere zoon genaamd Oghavān die een dochter had die ook zo heette: Oghavatī. Zij trouwde met Sudarśana.

(19) **D**oor Nariṣyanta kwam Citrasena ter wereld, Ṛkṣa was zijn zoon en die verwekte Mīḍhvān. Mīḍhvān's zoon was Pūrṇa en Indrasena was Pūrṇa's zoon. (20) Door Indrasena was Vītihotra er, uit hem kwam Satyaśravā voort, Uruśravā was zijn zoon en Devadatta was zijn zoon. (21) Devadatta's zoon werd de hoogst machtige Agniveśya, die Agni in eigen persoon was. Hij was een *mahāṛṣi*, een

grote heilige, die ook wel bekend stond als Kānīna of Jātūkarṇya. (22) Uit Agniveśya kwam een dynastie van brahmanen voort die bekend stonden als de Āgniveśyāyana's. O Koning, ik beschreef u aldus de nakomelingen van Nariṣyanta, laat me u nu vertellen over de dynastie van Diṣṭa.

(23-24) **D**iṣṭa's zoon was Nābhāga [niet te verwarren met zijn ooms Nabhaga of de Nābhāga die ook wel Nṛga werd genoemd]. Hij, andersgezind, volgde de roeping van de *vaiśya's* [kooplieden, zie 7.11: 23]. Zijn zoon was Bhalandana en van hem was er Vatsaprīti. Zijn zoon heette Prāṁśu en Pramati was zijn zoon. Khanitra staat bekend als Pramati's opvolger. Hij werd op zijn beurt weer opgevolgd door Cākṣuṣa en Viviṁśati was zijn zoon. (25) Viviṁśati's zoon was Rambha en zijn zoon was een zeer religieus iemand genaamd Khanīnetra. Van hem was er de nazaat Karandhama, o grote Koning. (26) Avīkṣit was zijn zoon en zijn zoon Marutta werd keizer. De grote mysticus Saṁvarta, de zoon van Aṅgirā, zette hem aan tot het uitvoeren van een *yajña*. (27) Het offer van Marutta werd nooit geëvenaard daar al de gebruiksvoorwerpen van goud waren en alles van de grootste schoonheid was. (28) Indra was verrukt te drinken van de *soma-rasa,* de brahmanen kregen een royale vergoeding, de Maruts [de halfgoden van de wind] offerden allerlei voedsel, en al de goden van het universum maakten deel uit van de bijeenkomst. (29) Dama was Marutta's zoon en van hem was er een zoon die de macht had het koninkrijk uit te breiden: Rājyavardhana. Door zijn zoon Sudhṛti kwam er een zoon ter wereld die Nara heette. (30) Nara's zoon heette Kevala die Dhundhumān voortbracht. Vegavān kwam er door hem en Vegavān zette Budha op de wereld wiens zoon Tṛṇabindu was, een grote koning. (31) Alambuṣā aanvaardde hem als haar echtgenoot. Zij was een aanbiddelijke godin, een meisje uit de hemel en een reservoir van alle goede eigenschappen, die een stel zoons en een dochter genaamd Ilavilā ter wereld bracht. (32) Viśravā, die een heilige en meester in de yoga was, ontving bovenzinnelijke kennis van zijn vader en verwekte in Ilavilā, Kuvera: hij die de weelde brengt. (33) Viśāla, Śūnyabandhu en Dhūmraketu waren de zonen van Tṛṇabindu. Koning Viśāla bouwde een stad genaamd Vaiśālī en bracht een dynastie voort. (34) Zijn zoon was Hemacandra die er een op de wereld zette genaamd Dhūmrākṣa. Van zijn zoon Saṁyama waren er [twee zoons genaamd] Kṛśāśva en Devaja. (35-36) Van Kṛśāśva was er een zoon genaamd Somadatta. Door in een *aśvamedha*-offer de beste van allen, de Heer van alle Lofprijzingen, de Oorspronkelijke Persoon [Viṣṇu] te aanbidden, bereikte hij de hoogste bestemming waar al de meesters van de yoga hun toevlucht hebben. Een zoon van Somadatta genaamd Sumati verwekte daarop een zoon genaamd Janamejaya. Al deze koningen van Vaiśālī hielden de reputatie in stand van koning Tṛṇabindu.'

9.3 - Het Huwelijk van Sukanyā en Cyavana Muni

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De zoon van Manu, koning Śaryāti, was een hoog ontwikkelde brahmaan die om die reden instructies verschafte over de plechtigheden die op de tweede dag in het offerperk van de nazaten van Aṅgirā moesten worden uitgevoerd. (2) Hij had een lotusogige dochter genaamd Sukanyā, met wie hij naar het bos ging om de *āśrama* van de wijze Cyavana te bezoeken. (3) Toen ze in het gezelschap van haar vriendinnen vruchten en bloemen van de bomen aan het verzamelen was, zag ze in een mierenheuvel een tweetal soort van lichtjes schijnen [vergelijk 7.3: 15-16]. (4) Toen het jonge meisje, maar wat proberend, met een doorn in de twee oplichtende dingen prikte, stroomde er bloed naar buiten. (5) De lijfwachten stonden verschrikt als aan de grond genageld, zodat de koning, die zag wat zich had voorgedaan, zich tot zijn mannen moest richten. (6) 'Helaas, we hebben iets verkeerds gedaan met het benaderen van de verlichte wijze. We hebben met de actie van één van ons, klaarblijkelijk zijn *āśrama* geweld aangedaan!'

(7) **B**ang zei Sukanyā tot haar vader: 'Ik was het die, me niet bewust van waar ik mee bezig was, met een doorn in twee oplichtende dingen heb geprikt.'

(8) **T**oen koning Śaryāti zijn dochter dit hoorde zeggen spande hij zich er enorm voor in om de wijze tevreden te stellen die zich stilletjes in de mierenheuvel bleek op te houden. (9) Begrijpend wat er voor nodig was om alles in orde te brengen, schonk hij, om te kunnen vertrekken, met de grootste moeite zijn dochter weg aan de *muni* en keerde hij vervolgens met zijn permissie terug naar huis. (10) Nadat Sukanyā Cyavana als haar echtgenoot had gekregen, had ze begrip voor hem die nogal korzelig met haar bleef. Ze probeerde hem te behagen door zich aandachtig naar zijn wensen te schikken. (11) Toen er op deze manier enige tijd was verstreken, bereikten de twee Aśvins ['de heelmeesters van de hemel']

de *āśrama*. Na hen zijn eerbetuigingen gebracht te hebben zei de wijze: 'O meesters, alstublieft schenk mij jeugdigheid! (12) Ik weet dat u geen *soma* kan drinken, maar ik zal u een vat vol *soma-rasa* bezorgen als u me de kracht en schoonheid geeft die zo begeerlijk is voor de vrouwen.'

(13) '**Z**o zij het' zeiden de twee grote heelmeesters tegen de geleerde hem bevestigend. 'Duik maar in dit meer. Dat zal u perfect maken.'

(14) **A**ldus toegesproken werd de bejaarde met zijn grijze haar, slappe huid en zwakke lichaam, waarvan je de aderen kon zien, door de Aśvins het meer in geholpen. (15) Toen de drie weer uit het meer tevoorschijn kwamen waren ze van de grootst mogelijke schoonheid die een vrouw zich maar wensen kan: met lotusbloemenslingers, oorhangers, gelijksoortige trekken en mooie kleren. (16) Toen de jonge schoonheid ze zag kon de kuise vrouw niet uitmaken welke van hen nu haar echtgenoot was, daar ze allen evenzo mooi als de zon straalden, en dus nam ze haar toevlucht tot de Aśvins. (17) Verheugd over de kracht van haar geloof wezen ze haar echtgenoot aan en keerden ze, met de toestemming van de wijze, in hun hemelwagen terug naar het hemelrijk. (18) Koning Śaryāti, die met de wens een *yajña* uit te voeren was vertrokken richting Cyavana's *āśrama,* zag bijgevolg aan de zijde van zijn dochter een man die straalde als de zon. (19) Maar de koning gaf, nadat zijn dochter hem de eer had bewezen, haar daarop niet zijn zegen omdat hij helemaal niet tevreden met haar was: (20) 'Waar denk je nu mee bezig te zijn? Bedrieg je nu je echtgenoot, die grote wijze die geëerd wordt door alle mensen? Heb je, omdat hij gebrekkig is van ouderdom, o overspelige, en je hem niet zo aantrekkelijk vindt, het nu met hem opgegeven en deze kerel, deze bedelaar, als minnaar genomen? (21) Heb je je verstand verloren? Je bent, als een dochter uit de meest gerespecteerde familie, met het erop nahouden van deze minnaar een schandvlek voor de hele dynastie. Jij, zo schaamteloos, doet zowel je vader als je echtgenoot in het diepste duister belanden.'

(22) **Z**e lachte en zei met een glimlach tegen haar vader die haar aldus terecht wees: 'O vader, deze man hier is uw schoonzoon, de zoon van Bhṛgu!'

(23) **Z**e beschreef haar vader het hele verhaal hoe hij van leeftijd was veranderd en zijn schoonheid had verworven, waarop hij toen, uiterst verheugd en verrast, zijn dochter omhelsde. (24) Cyavana Muni stelde met zijn geestelijk vermogen de grote man er toe in staat het *soma*-offer te brengen en leverde de Aśvins het vat vol met de *soma-rasa* die ze zelf niet konden drinken. (25) Verontwaardigd nam Indra kwaad zijn bliksemstraal ter hand om hem meteen te doden, maar de man van Bhṛgu verlamde de arm van Indra die de bliksemschicht vasthield. (26) Sedertdien was er met de instemming van al [de halfgoden] een volle beker van de *soma-rasa* voor de Aśvins, die als artsen voordien waren uitgesloten van een aandeel in de *soma-yajña*.

(27) **U**ttānabarhi, Ānarta en Bhūriṣeṇa waren de zonen verwekt door Śaryāti. Ānarta zette vervolgens Revata op de wereld. (28) Nadat hij in de oceaan [op een eiland voor de kust] een stad had gebouwd genaamd Kuśasthalī [Dvārakā], leefde hij materieel gelukkig, heersend over gebieden als Ānarta en anderen, o onderwerper van vijanden. Van hem kwamen er honderd zonen ter wereld waarvan Kakudmī de oudste was. (29) Kakudmī nam zijn dochter Revatī mee naar Brahmā's verblijf voorbij de geaardheden, om te vragen om een echtgenoot voor het meisje. (30) Omdat de oorspronkelijke leraar van het universum druk bezig was te genieten van de muziek van de Gandharva's had hij geen seconde tijd voor hem, maar toen dat was afgelopen kon Kakudmī hem, na het brengen van zijn eerbetuigingen, zijn verlangen voorleggen. (31) De almachtige Heer moest lachen over wat hij te horen kreeg en zei: 'Helaas, o Koning, wie u ook in gedachten had [als echtgenoot voor uw dochter] is allang verdwenen! (32) We vernemen niet langer over hen noch over hun zoons, kleinzoons, nazaten en geslachten, omdat [terwijl u hier wachtte] een tijdsspanne van drie maal negen *mahāyuga's* is verstreken! (33) Ga daarom naar Heer Baladeva. Hij vormt een hoogst machtig deelaspect van de God der Goden [Viṣṇu]. Schenk Hem, die Uitnemendheid van de Mens, uw uitnemende dochter, o Koning. (34) De Allerhoogste Heer, de Eeuwige Weldoener die de last van de wereld wegneemt, de deugd van het luisteren en zingen in eigen persoon, is nu nedergedaald samen met dit deelaspect van Hem [zie ook 5.25].' (35) Nadat hij de Ongeborene zijn respect had betoond, keerde de koning terug naar zijn woonplaats die door [de nazaten van] zijn broers was verlaten. Bang voor geesten hadden ze zich in alle richtingen verspreid. (36) Nadat hij zijn volmaakt geschapen dochter aan de meest machtige, Heer Baladeva, had overgedragen, ging de koning naar Badarikāśrama, de plaats van Nara-Nārāyaṇa, om daar zijn boetedoeningen te doen.'

9.4 - Ambarīṣa Mahārāja Aangevallen door Durvāsā Muni

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nābhāga, de geleerde jongste zoon van Nabhaga [zie 9.1: 11-12, niet de oom die ook wel Nṛga heet, noch de Nābhāga van Diṣṭa, zie 9.2: 23], kreeg toen hij terugkeerde van een celibatair bestaan, [als zijn aandeel in het koninkrijk, de zorg voor] zijn vader toebedeeld omdat zijn oudere broers [in zijn afwezigheid] het bezit [onder elkaar al] hadden verdeeld.

(2) '**O**, mijn broeders [zei hij] 'Wat is het aandeel dat jullie voor mij gereserveerd hebben?'

'**W**e wijzen je onze vader toe als je aandeel.' [gaven ze ten antwoord].

[**H**ij zei toen tegen zijn vader:] 'O vader, mijn oudere broers hebben me niet mijn aandeel gegeven!'

[**D**e vader gaf daarop ten antwoord:] 'Mijn zoon, sla daar geen acht op! (3) De zo uiterst intelligente afstammelingen van Aṅgirā [zie 6.6: 19] brengen vandaag een offer, maar op iedere zesde dag dat ze dat doen, o geleerde zoon, zullen ze met hun baatzuchtige activiteit in illusie vervallen. (4-5) Zoek ze daarom op en reciteer voor die grote zielen twee Vedische hymnen met betrekking tot de God van het Universum [Vaiśvadeva, de Allerhoogste Heer]. Als ze weer hun ei-

gen weg vervolgen, zullen ze de weelde aan je overhandigen die ze van hun offer ontvingen.'

Hij deed wat zijn vader hem gezegd had en ze gaven hem de opbrengst van de *yajña* voordat ze naar hun hemelse plaatsen terugkeerden. (6) Toen hij zijn rijkdommen verzamelde zei een persoon met een zwart uiterlijk die uit het noorden was gekomen tegen hem: 'Al die rijkdommen die van het offer over zijn gebleven zijn van mij!'

(7) [**H**ij antwoordde:] 'Ze zijn allemaal van mij, de wijzen hebben ze aan me overgedragen!'

[**D**e zwarte man zei:] 'Laten we ons wat dit betreft wenden tot de zoon van Manu, uw vader, en het hem vragen', en zo informeerde hij bij zijn vader zoals was voorgesteld.

(8) [**V**ader Nabhaga zei:] 'Alles wat overblijft van het offeren wordt door de wijzen beschouwd als een aandeel voor Heer Śiva, zo hebben ze ooit [tijdens het offer van Dakṣa, zie 4.7] besloten. Hij is de halfgod die het allemaal toekomt.'

(9) **N**ābhāga bracht hem [Śiva] zijn eerbetuigingen en zei: 'Zoals mijn vader het zei: alles wat behoort tot het offerperk is uw eigendom, o Heer [zie 3.12: 6-14]. O heiligheid, laat me voor u mijn hoofd buigen, ik biedt u mijn verontschuldigingen aan.'

(10) [**H**eer Śiva zei:] 'Alles wat uw vader zei is waar en wat u zegt is ook de waarheid. Laat mij, de kenner van de mantra's, u de spirituele kennis verlenen die bovenzinnelijk en eeuwig is. (11) Neemt u alstublieft al de rijkdommen. Ik schenk u alles wat aan mij werd geofferd', en nadat hij dat had gezegd verdween Rudra, de grote heer en bewaker van het dharma. (12) Een ieder die zich dit 's ochtends en 's avonds aandachtig herinnert, wordt een geleerde: hij zal een kenner worden van de mantra's en de hoogste bestemming, en aldus een zelfverwerkelijkte ziel. (13) Door Nābhāga kwam de meest hoogstaande en gevierde toegewijde Ambarīṣa ter wereld. Een vloek van een brahmaan tegen hem faalde, die kon hem nooit raken.'

(14) **D**e koning [Parīkṣit] zei: 'O heer, ik zou graag over hem vernemen, die koning die zo intelligent was dat de onoverkomelijke macht van een brahmaanse maatregel geen vat op hem had.'

(15-16) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Ambarīṣa, de man van het grote geluk, op deze aarde bestaande uit de zeven continenten, een onbegrensde weelde had vergaard, was hij van mening dat alles wat door menig leider zo zelden wordt verkregen is als de rijkdom die men zich voorstelt in een droom: bij zinnen gekomen is het allemaal weer verdwenen. Het vormt de reden waarom een mens be-

landt in onwetendheid. (17) Jegens Vāsudeva, de Allerhoogste Persoonlijkheid, jegens de toegewijden alsook jegens de heiligen had hij de eerbied en toewijding bereikt in het bovenzinnelijke waarvan men dit ganse universum [met zijn weelde] houdt voor iets dat zo onbeduidend is als een stuk steen. (18-20) Hij verzekerde er zich van zijn geest te vestigen op de lotusvoeten van Kṛṣṇa, zijn woorden te gebruiken voor de beschrijving van de kwaliteiten van [de Heer van] Vaikuṇṭha, zijn handen te gebruiken voor zaken als het reinigen van de Heer Zijn tempel en zijn oren om te luisteren naar de bovenzinnelijke verhalen over de Onfeilbare. Hij gebruikte zijn ogen om de beeltenissen, de tempels en de gebouwen van Mukunda te aanschouwen, gebruikte zijn lichaam om in contact te staan met de lichamen van de toegewijden, gebruikte zijn neus om de geur op te snuiven van de *tulsī*blaadjes op de lotusbloem die wordt gevormd door Zijn voeten en gebruikte zijn tong om van het voedsel te genieten dat aan Hem werd geofferd. Door zijn benen te gebruiken om zich te bewegen naar de heilige plaatsen van de Heer, zijn hoofd te gebruiken om voorover te buigen voor de voeten van Hṛṣīkeśa en zijn zinnen in te zetten om meer een dienaar te zijn van Hem dan van de lustbevrediging, was hij als degenen die hun toevlucht zoeken in het gehecht zijn aan de Heer die wordt Verheerlijkt in de Geschriften [zoals Prahlāda b.v.]. (21) Aldus in de naleving van zijn plichten altijd offers brengend voor de Transcendentie, de Oorspronkelijke Genieter van het Offer, de Allerhoogste Heer Voorbij de Zinnen, beoefende hij al de verschillende vormen van toegewijde dienst en bestuurde hij, onder leiding van Zijn trouw toegewijde geleerden, deze planeet aarde [zie ook 5.18: 12 en B.G. 5: 29]. (22) Met paardoffers uitgevoerd door brahmanen als Vasiṣṭha, Asita en Gautama, aanbad hij, daar waar de rivier de Sarasvatī door de woestijngebieden stroomde, de Heer van het Offer, de Allerhoogste Meester, met grote weelde en met al de voorgeschreven parafernalia en vergoedingen. (23) Tijdens de offerplechtigheden voor de beeltenissen kon men de tot in de puntjes geklede deelnemers aan de bijeenkomsten, de priesters en de overige functionarissen herkennen als de eeuwig waakzame halfgoden. (24) Een hemels bestaan zoals de halfgoden dat waarderen, was niet iets dat werd nagestreefd door zijn burgerij die eraan gewend was te luisteren naar en te zingen over de heerlijkheden van Uttamaśloka, de Heer Geprezen in de Geschriften. (25) Personen die eraan gewend zijn Mukunda in hun harten te hebben, verlangen zelden naar de perfecties van de groten omdat dergelijke ambities ten koste gaan van het geluk te verkeren in je oorspronkelijke positie van dienst verlenen [zie *siddhi's*]. (26-27) Hij, de koning, die zowel van de bhakti-yoga was als van de verzaking, gaf met zijn authentieke dienst aan de Heer die al zijn verlangens bevredigde, aldus het stap voor stap op zijn geest te richten op de tijdelijkheid van het hebben van een thuis, een echtgenote, kinderen, vrienden en verwanten, een goede olifant, een mooie wagen en fijne paarden en duurzame goederen als juwelen, sieraden, een mooi stel kleren en dergelijke, en een nimmer lege schatkist. (28) Tevreden over zijn zuivere toegewijde dienst schonk de Heer hem Zijn *cakra* [schijfwapen] die de toegewijden beschermt maar degenen die tegen Hem ingaan angst inboezemt [zie tevens 7.9: 43 en B.G. 9: 31]. (29) Met de bedoeling Kṛṣṇa te vereren samen met zijn evenzo geschikte koningin, nam de

koning voor een heel jaar de gelofte van *dvādaśī* in acht [vasten op bepaalde maankalenderdagen]. (30) Aan het einde van die gelofte nam hij in de maand Kārtika [okt./nov.] voor een drietal nachten een volledig vasten [met één maaltijd overdag] in acht en aanbad hij, na een bad in de rivier de Yamunā, Heer Kṛṣṇa in Madhuvana [een deel van het Vṛndāvana gebied]. (31-32) Hij aanbad de hoogst fortuinlijke Heer Keśava en ook de brahmanen met een geest vol van liefde en toewijding terwijl hij met al de parafernalia voor het doen van *puja*, overeenkomstig de regels de beeltenis baadde en hulde in fraaie kleren en sieraden, geurige bloemenslingers en andere zaken van aanbidding [*mahābhiṣeka*]. (33-35) Nadat hij de brahmanen, de geleerden die bij hem thuis waren gearriveerd, een zestigtal croren fraai versierde, jonge en prachtige koeien had geschonken, waarvan de hoorns met goud en de hoeven met zilver bedekt waren, die volle uiers hadden en kalveren aan hun zijde, voedde hij hen eerst rijkelijk met het meest hemelse, kostelijke voedsel. Toen hij vervolgens met hun volle tevredenheid en hun instemming zelf zijn vasten beëindigde en op het punt stond de afsluitende ceremonie uit te voeren, werden ze opeens geconfronteerd met een onverwacht bezoek van de machtige wijze Durvāsā. (36) Hoewel hij onuitgenodigd kwam opdagen betoonde de koning hem zijn respect door op te staan en hem een zitplaats aan te bieden, en vroeg hij hem met alle eerbied ten voeten gevallen, of hij misschien iets wilde eten. (37) Hij ging graag op zijn verzoek in en begaf zich, om de noodzakelijke rituelen uit te voeren, naar de Yamunā om zich onder te dompelen in het zegenrijke water en te mediteren op het Allerhoogste Brahman. (38) Dat, met een halve *muhūrta* [24 minuten] over voor het einde van het in acht genomen *dvādaśī*vasten, maakte dat de koning zich met de brahmanen afvroeg wat nu het juiste idee van dharma zou zijn voor de precaire situatie waarin hij was beland: (39-40) 'Zowel het er niet in slagen de brahmaanse wijze te respecteren is een overtreding als het niet op het juiste tijdstip beëindigen van het *dvādaśī*vasten. Wat kan je nu het beste doen? Wat is nu in strijd met de religie en wat niet? Laat me daarom enkel water aanraken, zodat ik op de juiste manier mijn gelofte kan afronden, aangezien, beste geleerden, men zegt dat de daad van het drinken van water feitelijk zowel een vorm van eten is als van niet eten.'

(41) **D**e grote koning dronk water en wachtte toen, met zijn geest gericht op de Onfeilbare, tot de brahmaanse mysticus terugkwam, o beste van de Kuru's. (42) Toen Durvāsā klaar was met zijn rituelen aan de oever van de Yamunā en terugkeerde, werd hij door de koning goed ontvangen, maar hij kwam er door zijn inzicht achter wat zich had voorgedaan. (43) Trillend van woede richtte hij zich, met een verwrongen gezicht fronsend en ook hongerig, tot de overtreder die daar met gevouwen handen stond. (44) 'Helaas heeft hij hier, deze 'liefde van de mensen', in zijn zotternij met de weelde, voor het oog van iedereen gebroken met het dharma! Helemaal geen toegewijde van Viṣṇu, denkt hij dat hij de Heer Zelf is! (45) Onverwachts hier arriverend werd ik door deze man hier uitgenodigd zijn gast te zijn, maar nu heeft hij voedsel genoten zonder het met mij te delen. Ik zal u meteen laten zien wat het gevolg daarvan is!'

(46) **D**at zeggend trok hij, rood van woede, zich een bos haar uit zijn hoofd en schiep daaruit voor hem een demon die eruit zag als het vuur aan het einde der tijden. (47) Toen de demon op hem af kwam, met een drietand laaiend van vuur in zijn hand en een tred die de aarde deed schudden, bewoog de koning, die hem recht voor zich zag, zich geen centimeter van zijn plaats [vergelijk 6.17: 28]. (48) Zoals het ter bescherming van Zijn toegewijden was voorbeschikt door de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van de Superziel, verbrandde de *cakra* [die Ambarīṣa had gekregen, zie vers 28] als een vuur dat nijdige serpent van de opgeroepen duivel tot as [zie ook B.G. 18: 66]. (49) Zich realiserend dat zijn opzet had gefaald en dat de schijf achter hem aankwam, zocht Durvāsā, in grote angst verzet, overal waar hij maar kon gaan een veilig heenkomen om zijn leven te redden. (50) Toen de *muni* zag dat de werpschijf, dat wagenwiel van de Heer, hem op de hielen zat, rende hij als een slang achtervolgd door een hoog oplaaiende, ziedende bosbrand, snel naar de berg Meru om daar een grot binnen te gaan. (51) Maar in welke richting Durvāsā ook wegvluchtte - de lucht in, op het aardoppervlak, in grotten, in zeeën of naar al de werelden en hun leiders tot aan de hemel toe - zag hij zich geplaatst voor de ondraaglijke Sudarśana-*cakra* ['Zijn onmiddellijke aanwezigheid']. (52) Zonder een beschermer zocht hij overal, met de schrik om het hart, naar iemand die hem bescherming kon bieden. Tenslotte benaderde hij Heer Brahmā [en bad:] 'O mijn Heer, o Zelfgeborene, bescherm me tegen dit onoverwinnelijke vuur!'

(53-54) **H**eer Brahmā zei: 'Aan het eind van mijn leven [een *dvi-parārdha*, zie 3.11: 33], zal de Heer van de Eindtijd [Viṣṇu], het Zelf van de Tijd, als Zijn spel en vermaak is afgelopen met enkel een beweging van Zijn wenkbrauwen dit universum vernietigen, met inbegrip van mijn hemelse verblijfplaats. Ik, Heer Śiva, Dakṣa, Bhṛgu en de andere wijzen, alsook de heersers over de mensen, de levende wezens en de halfgoden, handelen allen naar Zijn wilsbesluit en buigen gezamenlijk, voor het heil van alle levende wezens, ons hoofd in overgave aan het beginsel dat ons leven beheerst.'

(55) **D**urvāsā die, verschroeid door Viṣṇu's *cakra*, werd afgewezen door Heer Brahmā, zocht [vervolgens] zijn toevlucht bij degene die altijd op Kailāsa verblijft [Heer Śiva]. (56) Śrī Śankara [Śiva] zei: 'Mijn beste, wij hebben geen macht over de Allerhoogste, de Transcendentie in eigen Persoon met wie ik, de andere levende wezens en zelfs Heer Brahmā ronddolen in de talloze universa die, samen met ons, mettertijd verschijnen en dan weer worden vernietigd. (57-59) Ik, Sanat en de andere Kumāra's, Nārada, de grote Ongeboren Heer, Kapila, Vyāsadeva, Devala [de grote wijze], Yamarāja, Āsuri [de heilige], Marīci en andere meesters volmaakt in de kennis in navolging van hem, hebben de grenzen ontdekt van alles wat er te weten valt, maar geen van ons is in staat om geheel Zijn begoochelende energie [*māyā*] en dat wat er door overdekt wordt te doorgronden. Het wapen van de Heerser van het Universum [de *cakra*] is zelfs

voor ons moeilijk om mee om te gaan, en daarom moet u uw toevlucht zoeken bij de Heer die u zeker Zijn geluk en fortuin zal verlenen.'

(60) **T**eleurgesteld ging Durvāsā daarna naar het hemelverblijf van de Allerhoogste Heer, dat bekend staat als Vaikuṇṭha en waar Hij als Śrīnivāsa, de Meester van het Verblijf, samenleeft met de godin van het geluk. (61) Verschroeid door het vuur van het onoverwinnelijke wapen viel hij, trillend over zijn gehele lijf, neer aan Zijn lotusvoeten en zei: 'O Onfeilbare en Onbegrensde, o Verlangen van de Heiligen, o Meester, bescherm mij, deze grote overtreder, o Weldoener van het Ganse Universum! (62) Niet op de hoogte van Uw ondoorgrondelijke vermogen heb ik een grote overtreding begaan aan de voeten van iemand die U dierbaar is, o Heerlijkheid. AlstUblieft, wees zo genadig alles te doen wat maar noodzakelijk is om een overtreding als deze ongedaan te maken, o Vidhāta, Heer van de Regulatie, met het uitspreken van wiens naam een persoon zelfs uit de hel kan worden bevrijd.'

(63) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Zo is het precies, o brahmaan, Ik ga niet af op Mijn eigen wil, Ik ben mijn *bhakta's* volledig toegewijd. Mijn hart wordt beheerst door toegewijden vrij van materiële verlangens. Zelfs de toegewijde van een toegewijde is mij dierbaar. (64) Ik, hun uiteindelijke bestemming, voel zonder Mijn zuivere toegewijden niets voor de gelukzalige essentie of de verhevenheid van Mijn vormen van weelde [zie *om pūrṇam*]. (65) Hoe zou Ik hen de rug kunnen toekeren die bij Mij hun toevlucht zoeken en hun vrouw, kinderen, verwanten, hun leven, weelde en verheffing naar een hogere positie hebben opgegeven? (66) Zoals een zachtaardige echtgenoot zich gedraagt naar de wens van een kuise en toegewijde vrouw, laat Ik me beheersen door zuivere en gelijkgezinde toegewijden [zie ook 7.9: 43] die, met hun harten stevig verankerd in Mij, zich bezighouden met toegewijde dienst. (67) Mij toegewijd talen ze niet naar de volkomenheid [de *pūrṇam*] van de vier vormen van bevrijding die ze vanzelf bereiken, door simpelweg van dienst te zijn. Waarom zouden ze zich overgeven aan andere zaken die mettertijd weer verloren gaan? (68) Zuivere toegewijden bevinden zich altijd in Mijn hart en Ik in hun harten. Zij kennen niets buiten Mij en Ik koester niet de geringste belangstelling buiten hen [zie ook B.G. 9: 29]. (69) Laat me u zeggen hoe u uzelf in dezen moet beschermen, o geleerde. Luister goed naar wat Ik zeg. Met wat u hebt gedaan hebt u uzelf geweld aangedaan. Verdoe nu niet langer uw tijd en begeef u terstond naar hem [Ambarīṣa] die de aanleiding vormde. Zoals u ziet: de macht ingezet tegen een toegewijde keert zich tegen degene die zich daar schuldig aan maakt. (70) Boete en kennis brengen geschoolde zielen de grootste zegen, maar in praktijk gebracht door een opstandig iemand leiden ze tot het tegenovergestelde. (71) O brahmaan, ik wens u al het geluk van de wereld, ga daarom naar de koning, de zoon van Nābhāga, om die grote persoonlijkheid tevreden te stellen. Dan zal er vrede zijn.'

ॐ

9.5 - Durvāsā Gered: de Cakra-gebeden van Ambarīṣa

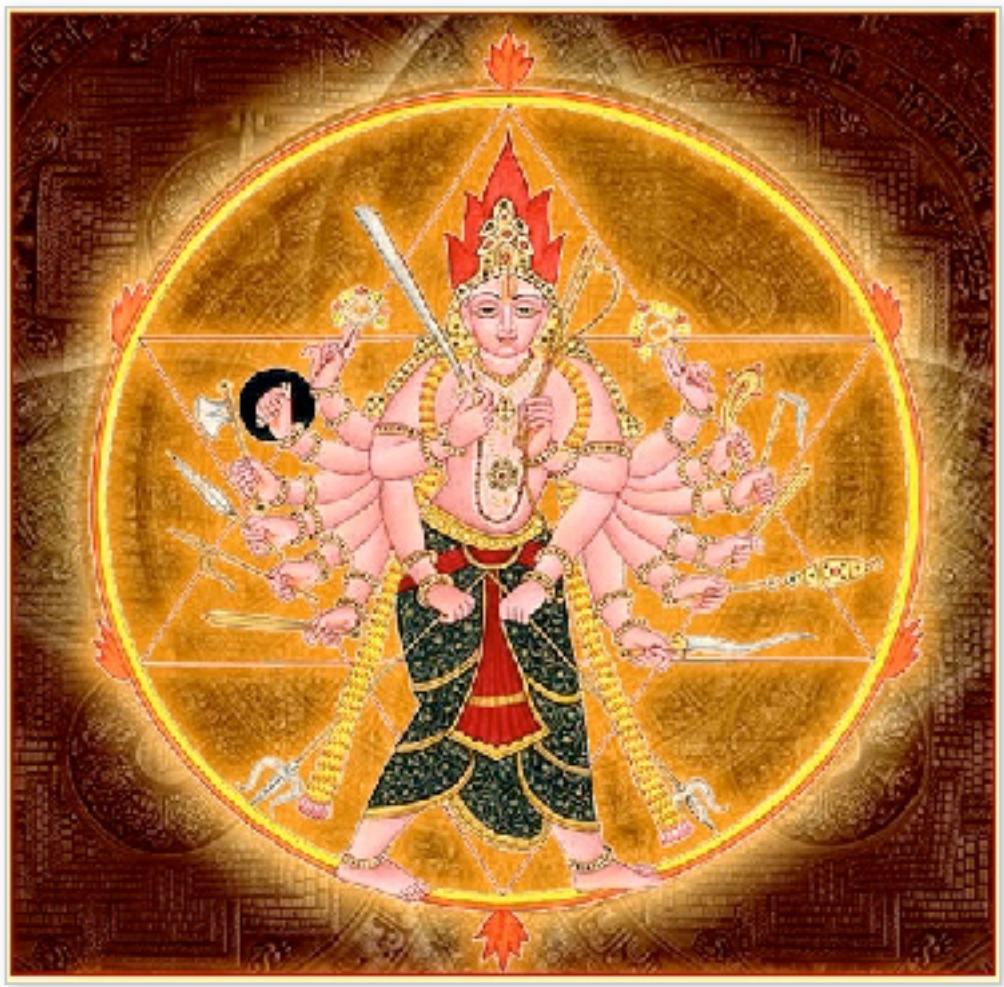

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Durvāsā ['de moeilijkheid ergens te verblijven'] die geplaagd door de *cakra* aldus van de Heer instructie ontving, benaderde Ambarīṣa en greep zwaar bedrukt zijn voeten beet. (2) Hem daarmee bezig ziend schaamde Ambarīṣa zich dat zijn voeten door hem werden aangeraakt en daarom droeg hij, zeer verlegen als hij was met zijn genade, gebeden op aan het [schijf]wapen van de Heer [zie ook 6.8: 23]. (3) Ambarīṣa zei: 'U bent het vuur, de allerhoogste macht van de zon en de maan. U bent de meester van al de hemellichten, de wateren, de aarde, de hemel, de lucht en de zinnen en hun voorwerpen. (4) O directe aanwezigheid en gunstige aanblik [ofwel Sudarśana], ik breng u met uw duizenden spaken mijn eerbetuigingen. O liefde van de Onfeilbare, u betekent de ondergang voor alle wapens, wees deze brahmaan gunstig gezind, o heerser over de wereld. (5) U bent het dharma, de oorspronkelijke natuur en de religie, u bent de werkelijkheid en de waarheid, het offer en de genieter van het offer die de werelden in stand houdt. U bent de ziel van allen en de almacht van de Transcendentale Allerhoogste Persoonlijkheid. (6) Al mijn respect is er voor u, het gelukbrengend centrum van de omwentelingen, de maat voor de ganse natuur die het vuur van de vernietiging bent voor de onverlichte zielen die het mankeert aan toegewijd handelen. U, de handhaver van de drie werelden met een wonderbaarlijke uitstraling, bent van de opperste goedheid, u die zo snel te werk gaat als de

geest die ik tracht te verwoorden. (7) Door uw kracht die alle religiositeit in zich draagt wordt de duisternis verdreven en worden alle richtingen verlicht. Uw heerlijkheden, o meester van de spraak, zijn niet te overtreffen door de grote persoonlijkheden; uw manifestatie omvat al het gemanifesteerde en niet-gemanifesteerde, het hogere en het lagere. (8) Als u door de Transcendentale Persoonlijkheid bent afgestuurd op de strijders van de Daitya's en Dānava's, o onvermoeibare, doorklieft u, zich ophoudend op het slagveld, onophoudelijk hun armen en rompen, nekken, dijen en onderbenen. (9) U, o beschermer van het universum, wordt door de almachtige Hanteerder van de Knots [Heer Viṣṇu] ingezet om de kwaadwilligen te verslaan. Alstublieft, wees zo goed en heb genade voor deze geleerde, en daarmee ook genade voor ons en onze dynastie! (10) Als er liefdadigheid is, als de verering van de beeltenis en de plichten naar behoren zijn uitgevoerd, als op onze dynastie de zegen rust van de geleerden, mag deze brahmaan er dan vrij van zijn [met u] te moeten branden? (11) Als de ene Opperheer, het reservoir van alle eigenschappen, tevreden is over ons, mag dan, vanuit Zijn liefde als het ware zelf van alle levende wezens, deze tweemaal geborene het vuur bespaard blijven?'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen het schijfwapen van Viṣṇu genaamd de Sudarśana aldus was verheerlijkt door de koning, hield het, als gevolg van zijn smeekbeden, ermee op de geleerde op alle mogelijke manieren in het nauw te drijven. (13) Durvāsā die was bevrijd van de hitte van het vuur van het wapen, prees toen zeer tevreden hem, die heerser over de aarde, met de beste wensen. (14) Hij zei: 'Vandaag heb ik de grootheid gezien van de dienaren van de Eeuwige. Ondanks het kwaad dat ik begaan heb, hebt u, o Koning, gebeden voor mijn voorspoed. (15) Wat zou er ook te moeilijk zijn of onmogelijk te verzaken, voor die heilige, grote zielen, die erin slaagden de leider Hari, de Allerhoogste Heer van de Toegewijden, te bereiken? (16) Door enkel de heilige naam te horen van Hem wiens lotusvoeten de heilige plaatsen [de tempels etc.] zijn, raakt een persoon al gezuiverd. Wat zouden toegewijden nog meer moeten doen? (17) O Koning, door wat u deed in reactie op mijn overtredingen, hebt u, door heel aardig te zijn, mij zeer gunstig behandeld en zo mijn leven gered!'

(18) **D**e Koning had gevast toen Durvāsā terugkeerde. Met de wens hem te behagen viel hij hem ten voeten en gaf hij hem uitgebreid te eten. (19) Nadat Durvāsā gegeten had van de verschillende soorten voedsel die beantwoordden aan iedere smaak en werden aangeboden met de grootste achting, zei hij, aldus geheel bevredigd, tot de koning: 'Alstublieft, eet u met me mee' en gaf zo blijk van zijn respect. (20) [Hij vervolgde:] 'Ik ben heel gelukkig met uw genade. Door u te zien, een zuivere toegewijde met zijn intelligentie verankerd in de Heer, en uw voeten te beroeren, met u te converseren en van uw gastvrijheid te genieten, ben ik u zeer verplicht. (21) De zuiverheid van de dingen die u gedaan hebt, zal voor altijd door de meisjes van de hemel worden bezongen; de wereld zal het nooit moe zijn de glorie te bezingen van uw hoogste deugd!'

(22) **Ś**rī Śuka ging verder: 'Aldus de koning verheerlijkend, nam Durvāsā, die in ieder opzicht tevreden was, afscheid om vandaar te vertrekken. Opstijgend naar de hemel bereikte hij de verblijfplaats van Brahmā waar geen nevenmotief standhoudt. (23) Toen de grote *muni* niet meer terugkeerde, verstreek er een jaar waarin de koning, die hem graag weer wilde zien, zichzelf beperkte tot het enkel drinken van water. (24) Na Durvāsā's terugkeer gaf Ambarīṣa hem het beste voedsel te eten dat er te krijgen was en geschikt zou zijn voor een brahmaan. Ziend hoe de wijze bevrijd was geraakt van het gevaar [van de schijf], begreep hij dat ook hij zijn macht te danken had aan zijn toewijding tot de Allerhoogste [zie ook B.G. 6: 47]. (25) Aldus gezegend met alle goede kwaliteiten was de koning, met de vele plichten die hij in acht nam, van toewijding tot de Superziel, de Allerhoogste Geest en Vāsudeva, handelingen waardoor men [tot het inzicht komt dat] naarmate men hoger opklimt men ook dieper ten val komt [vergelijk 6.17: 28].'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Ambarīṣa, als de wijste, verdeelde zijn koninkrijk onder zijn evenzo gekwalificeerde zoons, ging het woud in om zijn geest te richten op het Ware Zelf van Vāsudeva, en overwon zo de golven [de *guṇa's*] van de oceaan van materie. (27) Door dit vrome verhaal aan te prijzen en voor te lezen of door er regelmatig op te mediteren, wordt men een toegewijde van de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. (28) Het is de genade van Heer Viṣṇu dat iedereen die verneemt over het karakter van deze grote ziel Ambarīṣa bevrijd zal raken door zijn toewijding.'

9.6 - De Val van Saubhari Muni

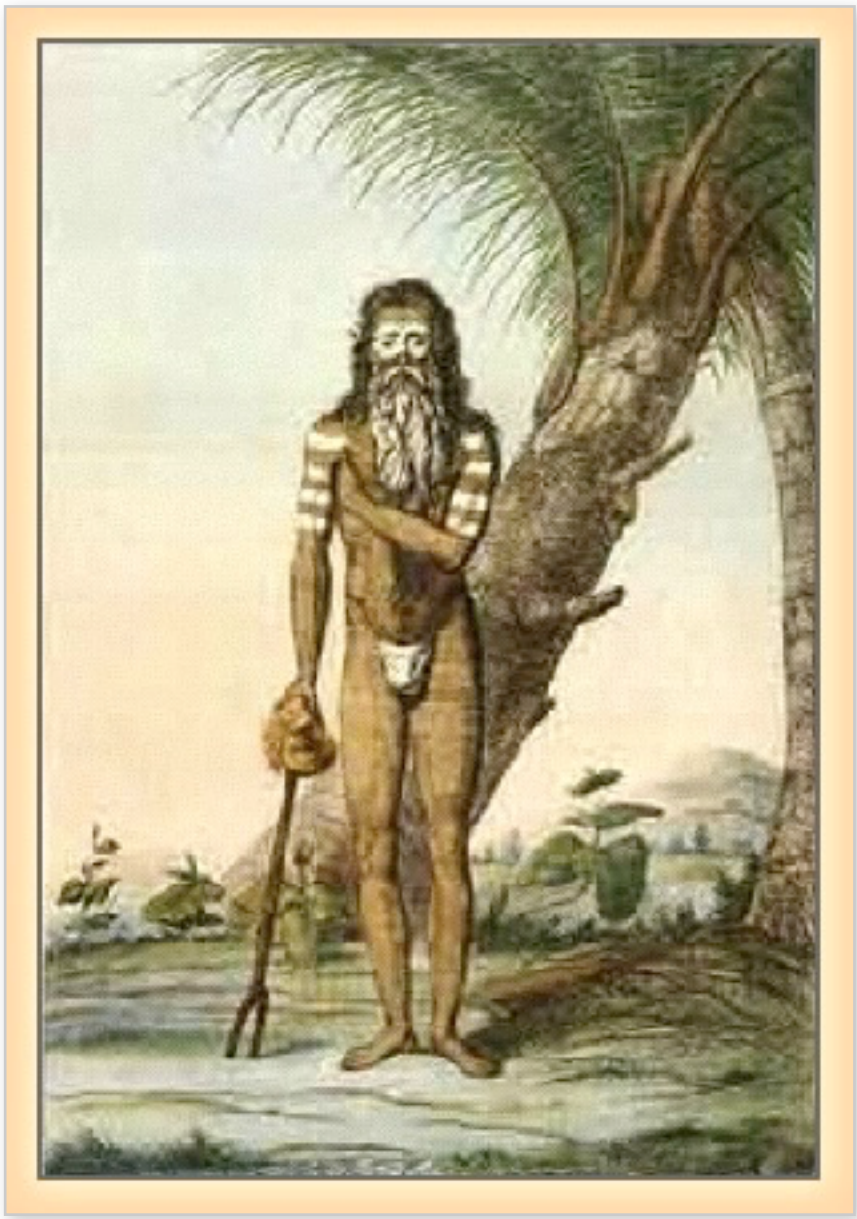

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De drie zoons van Ambarīṣa [zie voorgaande hoofdstukken] waren Virūpa, Ketumān en Śambhu. Van Virūpa was er Pṛṣadaśva en van hem was er een zoon genaamd Rathītara. (2) Rathītara had geen zoons en daarom werd [de wijze] Aṅgirā verzocht kinderen bij zijn [Rathītara's] vrouw te verwekken. Dat leidde tot de geboorte van [‘*kṣetra-jāta*'-]zonen met brahmaanse kwaliteiten. (3) Geboren uit zijn echtgenote maakten deze zoons deel uit van de familie. Zij gingen de geschiedenis in als de dynastie van Aṅgirā en waren onder de zoons van Rathītara het meest prominent omdat ze, geboren onder die omstandigheid, golden als dubbel-geboren [brahmanen van gemengde kaste]. (4) Toen Manu eens moest niezen, werd uit zijn neus de zoon Ikṣvāku geboren [zie ook 8.13]. Van de honderd zonen die hij verwekte waren Vikukṣi, Nimi en Daṇḍakā de meest vooraanstaande. (5) Vijfentwintig van hen werden koningen in het westen van Āryāvarta [in het Himalaya- en Vindhyagebergte], o Koning, en vijfentwintig anderen werden dat in het oosten. De drie [oudste zoons] heersten over het middengebied, terwijl de overige zoons heersten over andere plaatsen. (6) Hij, koning Ikṣvāku, gaf zijn zoon eens tijdens een *aṣṭakā-śrāddha* [offer aan de voorvaderen gebracht in januari, februari en maart] de opdracht:

'Breng me zuiver vlees [verkregen door de jacht], o Vikukṣi. Ga er nu meteen op uit, zonder te dralen.'

(7) **A**ldus ging hij naar het bos toe om dieren te doden die geschikt waren voor de offerandes, maar toen hij vermoeid en hongerig was at de held vergeetachtig een konijn [zonder zich te realiseren dat het vlees bestemd was voor het offer*]. (8) Wat er was overgebleven bood hij zijn vader aan die op zijn beurt hun goeroe [Vasiṣṭha] vroeg het te zuiveren. Die gaf ten antwoord: 'Dit alles is bezoedeld en niet voor gebruik geschikt.'

(9) **D**oor de geestelijk leraar aldus op de hoogte gesteld, begreep de heerser wat zijn zoon had gedaan. Er kwaad over dat hij de *vidhi* had geschonden, stuurde hij toen zijn zoon het land uit. (10) De koning had een gesprek met de geleerde. In overeenstemming met wat die hem zei gaf hij toen, levend als een yogi, zijn voertuig van de tijd [zijn lichaam] op en bereikte hij zo de allerhoogste positie. (11) Nadat zijn vader zich had teruggetrokken keerde Vikukṣi terug om over deze planeet, de aarde, te heersen. Hij aanbad de Heer met verschillende *yajña's* en raakte bekend onder de naam Saśāda ['de konijneneter']. (12) Purañjaya ['de veroveraar van de hoofdstad'] was zijn zoon. Hij stond ook wel bekend als Indravāha ['gedragen door Indra'] en Kakutstha ['hij die op de bult van een stier zit']. Verneem nu over wat hij heeft gedaan om deze namen te krijgen. (13) Er had zich een allesvernietigende oorlog voorgedaan, een strijd tussen de goden en de demonen, waarin zijn superieure ondersteuning als held werd aanvaard door de godsbewusten die waren verslagen door de Daitya's. (14) In opdracht van de God van de Goden Heer Viṣṇu, de Superziel en Meester van de Ganse Schepping, werd Indra in de gedaante van een grote stier in zijn [Purañjaya's] dienst ingezet als zijn drager. (15-16) Hij, die goed uitgerust met een eersteklas boog de scherpste pijlen ter hand nam, werd geprezen [door de halfgoden], beklom hem en nam plaats op de bult, klaar om te vechten. Begunstigd door de macht van Viṣṇu, de Oorspronkelijke Persoon en Superziel, belegerde hij, omringd door de dienaren van de hemel, de westelijke kant van de Daityahoofdstad. (17) Er vond een veldslag plaats tussen hem en de demonen die zo gewelddadig was dat het de haren te berge deed rijzen. Al de Daitya's die met hem de strijd aanbonden zond hij met zijn pijlen naar Yamarāja. (18) Geconfronteerd met zijn regen van pijlen die zo vernietigend was als het vuur aan het einde der tijden, sloegen de Daitya's, die werden afgeslacht en uiteen gedreven, op de vlucht om terug te keren naar hun woonplaatsen. (19) Over hen zegevierend droeg hij, de wijze koning, al hun weelde en vrouwen over aan de drager van de bliksemschicht [Indra]. Dat verleende hem zijn namen.

(20) **V**an Purañjaya werd een zoon geboren genaamd Anenā, zijn zoon was Pṛthu en de zoon die hij had heette Viśvagandhi die op zijn beurt weer een zoon had genaamd Candra, wiens zoon Yuvanāśva werd genoemd. (21) Śrāvasta was zijn zoon en hij bouwde een stad genaamd Śrāvastī. Door Śrāvasta werd toen Bṛhadaśva verwekt en van hem was er Kuvalayāśva. (22) Hij was van een grote

macht. Tezamen met de eenentwintigduizend zonen die hem omringden, doodde hij om de wijze Utaṅka te behagen een demon genaamd Dhundhu. (23-24) Hij stond aldus bekend als Dhundhumāra ['de doder van Dhundhu']. Op drie na werden al de zoons verbrand door het vuur uit de mond van Dhundhu. De enigen die in leven bleven waren Dṛḍhāśva, Kapilāśva en Bhadrāśva, o zoon van Bharata. Dṛḍhāśva's zoon was Haryaśva en de beroemde Nikumbha was zijn zoon. (25) Nikumbha's zoon was Bahulāśva en Kṛśāśva was zijn zoon. Senajit volgde hem op en die was de vader van Yuvanāśva. Yuvanāśva had geen zoons en trok zich [samen met zijn echtgenotes] terug in het woud. (26) Samenlevend met zijn honderd vrouwen was hij terneergeslagen zodat de wijzen vol van genade voor hem met de grootste zorg een [vruchtbaarheids-]ceremonie begonnen die bekend staat als de Indra-yajña. (27) Op een nacht ging hij, zeer dorstig, het offerperk binnen en dronk hij, toen hij zag dat al de brahmanen lagen te slapen, zelf van het ingezegende water [in plaats van het voor zijn vrouwen te bewaren]. (28) Toen ze allen [de volgende ochtend] wakker waren en vervolgens de waterpot leeg aantroffen, o *prabhu,* vroegen ze wie er verantwoordelijk was voor het drinken van het water dat bestemd was voor het krijgen van een kind. (29) Toen ze begrepen dat het bij goddelijke beschikking was opgedronken door de koning, baden ze allen tot de Allerhoogste Heer met de woorden: 'Helaas, het is de macht van God die de dienst uitmaakt!' (30) En zo, wonder boven wonder, opende zich, toen de tijd er rijp voor was, de onderbuik van koning Yuvanāśva aan de rechterzijde en kwam er een zoon ter wereld [met alle goede kenmerken van] een koning. (31) Wie moest het kind nou de borst geven? Dorstig huilde het er zo hard om dat koning Indra zei: 'Huil niet mijn kind, drink maar van mij' en bood het toen zijn wijsvinger om op te zuigen. (32) Dankzij de genade van de geleerden van God stierf de vader niet als gevolg van de baby die hij ter wereld bracht. Yuvanāśva bereikte later de volmaaktheid van het leven door zijn *tapas* te doen op diezelfde plek. (33-34) Mijn beste Koning, Indra gaf het kind de naam Trasaddasyu ['de vrees van het boeventuig']. Schurken als Rāvaṇa en dergelijken, waren bang voor hem. Yuvanāśva's zoon Māndhātā was bij de macht van de Onfeilbare er aldus toe in staat over het oppervlak van de aarde met haar zeven continenten te heersen als haar ongeëvenaarde meester. (35-36) Ook hij aanbad in het volle bewustzijn van de [Super]ziel Yajña, de Heer van de Offers, de God en Superziel verheven boven het zinnelijk vlak. Dit gebeurde in offerplechtigheden die werden bijgewoond door alle godvruchtige mensen die hij beloonde met grote donaties. Alle benodigdheden, de mantra's en de regulerende beginselen, de aanbidding en de aanbidder en de priesters met al het dharma van te werk gaan overeenkomstig de plaats en tijd, droegen er allemaal toe bij dat het belang van het ware zelf recht werd gedaan. (37) Men heeft het over al de besproken gebieden, die zich uitstrekken vanwaar de zon opkomt boven de horizon tot overal waar hij weer ondergaat, als het veld van handelen van Yuvanāśva's zoon, Māndhātā.

(38) **D**e heerser [Māndhātā] verwekte in de dochter Bindumatī van een koning genaamd Śaśabindu [de zoons] Purukutsa, Ambarīṣa en Mucukunda die

een grote yogi was. Hun vijftig zussen aanvaardden de wijze Saubhari als hun echtgenoot. (39-40) Hij [Saubhari], bezig met een ongebruikelijke vorm van verzaking diep onder water in de Yamunā rivier, zag in zijn boetedoening hoe een grote vis genoot van seksuele zaken. Aldus seksueel ontwaakt verzocht de geleerde de koning [Māndhātā] toen om een enkele dochter. De koning zei: 'U kan met een dochter van mij trouwen, o brahmaan, als het dat is waar ze voor kiest.'

(41-42) **H**ij dacht bij zichzelf: 'Vrouwen houden niet zo van mij, ik ben te oud, ik ben niet aantrekkelijk voor ze. Ik ben gerimpeld, heb grijs haar en een hoofdtremor. Ze zullen me afwijzen! Laat ik het zo aanpakken dat mijn lichaam begeerlijk is voor de schonen van de hemel, om nog maar te zwijgen van de dochters van wereldse koningen!' Zo luidde toen het besluit van de mysticus. (43) De wijze, aangekondigd door een boodschapper, werd toen toegelaten tot de van alle gemakken voorziene vertrekken van de prinsessen. Daar werd hij door al de vijftig prinsessen aanvaard als hun ene echtgenoot. (44) Ze raakten onderling in een hevige strijd verwikkeld toen ze, aangetrokken tot hem, hun vriendschap op het spel zetten door dingen te beweren als: 'Deze man past goed bij mij, niet bij jou!' (45-46) Hij, die als gevolg van zijn ascese op de hoogte was van menige mantra, genoot met zijn vrouwen van een ongekende weelde met alles wat men zich maar wensen kon: allerhande fijn gestoffeerde leefruimten en boudoirs, parken, het helderste water in vijvers temidden van geurige tuinen, kostbaar beddengoed en meubilair, kleding en ornamenten. Er waren plaatsen om te baden, smakelijke gerechten, er was sandelhoutpulp en een uitdossing met bloemenslingers en sieraden van alle mannen en vrouwen die in een voortdurende staat van verrukking verkeerden onder de begeleidende zang van vogels, hommels en artiesten. (47) De heerser over de zeven continenten [Māndhātā] stond versteld bij de aanblik van Saubhari's huishouding, zodat hij zich niet langer op de borst kon kloppen als de keizer van de wereld die is gezegend met alle weelde. (48) Saubhari, die altijd druk in de weer was met het geluk en de talrijke materiële besognes van zijn huishouden, kon echter geen voldoening beleven aan zijn plezier, net zoals een vuur dat niet kan dat men voedt met vet. (49) Op een dag, toen hij zich zat af te vragen hoe zijn afdwalen van het ware zelf plaats had kunnen vinden, zag de expert in de vele mantra's in dat het veroorzaakt was door een stel parende vissen: (50) 'Helaas, kijk nu toch hoe ik, die zo'n grote asceet was, ten val kwam. Ik, die me er zo lang mee heb bezig gehouden trouw en strikt de geloften na te leven, werd afgeleid van het spirituele leven dat ik zolang heb beoefend. Enkel en alleen door hetgeen waterdieren onder water uitspoken! (51) Hij die bevrijd wil raken moet het opgeven omgang te hebben met hen die er een vrije seksuele moraal op nahouden. Hij moet het in ieder opzicht vermijden zijn uitwendige zinnen de vrije teugel te laten. Hij moet alleen leven op een afgezonderde plek en zijn geest vestigen op de lotusvoeten van de Onbegrensde Heer. En als hij dan [intieme] omgang zoekt, dient hij om te gaan met gelijkgestemde, onthechte zielen. (52) Als een verzaker had ik, geheel alleen onder water, omgang met vissen (!) en kreeg ik aldus vijftig vrouwen, om nog maar te zwijgen van de vijfduizend [klein]kinderen die ik verwekte. Ik zie geen einde aan

al mijn verplichtingen hier en in het hiernamaals die mijn geest in beslag nemen, want onder de invloed van de basiskwaliteiten van de natuur verloor ik, uit op mijn eigenbelang, mezelf in het materieel genoegen.'

(53) **A**ldus [spijtig] thuis levend verstreek de tijd en kwam hij, onthecht, tot de wereldverzakende levensorde. Hij ging naar het woud en werd daarin gevolgd door al zijn vrouwen, aangezien hij hun voorwerp van aanbidding was. (54) Aldaar was hij in zijn boetedoening van de strengste verzaking bevorderlijk voor de zelfverwerkelijking, en hield hij, nu bekend met de vuren van het persoonlijke zelf, zich bezig met het Allerhoogste Zelf. (55) O Mahārāja, de vrouwen die zagen hoe hun echtgenoot spiritueel vorderde, slaagden er onder die invloed in hem na te volgen, precies zoals vlammen dat doen met een vuur dat uitdooft [vergelijk B.G. 9: 32].'

*: In dezen is er een citaat uit de Brahma-vaivarta Purāṇa zo stelde Śrī Caitanya Mahāprabhu:

aśvamedhaṁ gavālambhaṁ
sannyāsaṁ pala-paitṛkam
devareṇa sutotpattiṁ
kalau pañca vivarjayet

"In dit Kalitijdperk zijn vijf handelingen verboden: het offeren van een paard in een plechtigheid, het offeren van een koe in een plechtigheid, het aanvaarden van de levensorde van *sannyāsa*, het brengen van vleesoffers voor de voorvaderen, en het door een man verwekken van kinderen bij de echtgenote van zijn broer."

9.7 - De Nazaten van Koning Māndhātā

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De belangrijkste zoon van Māndhātā genaamd Ambarīṣa [naar de Ambarīṣa van Nābhāga, zie 9.4: 13], werd door zijn grootvader Yuvanāśva aangenomen als zijn zoon en hij had op zijn beurt een zoon genaamd Yauvanāśva die weer een zoon had die Hārīta heette. Deze [drie nakomelingen, Ambarīṣa, Yauvanāśva en Hārīta,] waren de meest gedenkwaardige leden van de Māndhātādynastie. (2) Purukutsa [een andere zoon van Māndhātā] werd door zijn vrouw Narmadā in opdracht van de koning van de serpenten [Vāsuki] meegevoerd naar de lagere regionen. Zij werd door haar slangenbroeders aan hem uitgehuwelijkt. (3) Hij, ertoe in staat gesteld door Heer Viṣṇu, vernietigde aldaar de Gandharva's die het verdienden te worden bestraft [vanwege hun vijandigheid]. Van de serpenten ontving hij [daarvoor] de zegen dat een ieder die zich dit voorval herinnert niets te vrezen heeft van slangen.

(4) **D**e zoon van Purukutsa genaamd Trasaddasyu [vernoemd naar de andere 9.6: 32-34] was de vader van Anaraṇya. Zijn zoon droeg de naam Haryaśva [naar 9.6: 23-24]. Van hem was er Prāruṇa en Prāruṇa's zoon was Tribandhana. (5-6) Van Tribandhana was er een zoon genaamd Satyavrata [naar de Manu, zie 8.24: 10], die, vervloekt door zijn vader [vanwege het ontvoeren van een brahmanendochter tijdens haar huwelijk], de status van een uitgestotene [een *candāla*] had verworven en om die reden Triśaṅku werd genoemd ['bevreesd voor de hemelen']. Dankzij de macht van Kauśika [de wijze Viśvāmitra] ging hij [nog steeds belichaamd] naar de hemel alwaar hij, ten val gekomen vanwege de

halfgoden, [halverwege tijdens zijn val] dankzij de almacht van de wijze een vaste positie kreeg. In die positie kan hij tot op de dag van vandaag worden waargenomen als met zijn hoofd uit de hemel naar beneden hangend [in de vorm van een sterrenbeeld]. (7) Triśaṅku's zoon was Hariścandra. Vanwege hem bestond er tussen Viśvāmitra en Vasiṣṭha een grote tweestrijd om reden waarvan de twee voor vele jaren [als twee] vogels waren [*]. (8) Hij was er zeer over terneergeslagen dat hij geen opvolger had en zocht toen op aanraden van Nārada zijn heil bij Varuṇa die hij vroeg: 'O heer, mag er een zoon van mijn lendenen zijn?'

(9) **O** Mahārāja, en toen zei hij: 'En als er dan een zoon is, ben ik zelfs bereid met hem een offer te bereiden als u dat wil'. Varuṇa aanvaardde het en zo werd er daadwerkelijk een zoon van hem geboren die Rohita ['uit het bloed'] werd genoemd.

(10) **V**aruṇa zei daarom tegen hem: 'Er werd een zoon geboren. Bent u bereid hem voor mij op te offeren?' Hariścandra antwoordde: 'Een dier wordt geofferd als er tien dagen zijn verstreken [sedert zijn geboorte]. Dan wordt het geschikt bevonden om te worden geofferd.'

(11) **T**ien dagen later verscheen hij weer en zei: 'Breng nu dan het offer!' Hariścandra zei: 'Als de tanden van een dier zijn verschenen, zal het ervoor geschikt zijn te worden geofferd!'

(12) **T**oen de tanden waren gegroeid zei Varuṇa: 'Offer nu!', waarop Hariścandra antwoordde: 'Als hij zijn [melk-]tanden kwijt is, zal hij geschikt zijn.'

(13) **'D**e tanden van het dier zijn eruit gevallen' zei Varuṇa, 'offer nu dan!' Daarop luidde het antwoord: 'Pas als de tanden van het 'offerdier' weer zijn terug gegroeid, is het zuiver!'

(14) **N**adat ze weer waren aangegroeid zei Varuṇa: 'Offert u nu!' Hariścandra zei toen: 'Als hij zich kan verdedigen als een krijger met een schild, o Koning, zal het 'offerdier' zuiver zijn.'

(15) **M**et zijn geest aldus beheerst door de genegenheid voor zijn zoon, leidde hij de god om de tuin met uitspraken over de tijd [die het zou kosten] en liet hij hem wachten. (16) Rohita, zich bewust van wat zijn vader van plan was te doen, nam in een poging zijn leven te redden, zijn boog en pijlen ter hand en ging het woud in. (17) Toen hij vernam dat zijn vader [vanwege Varuṇa] getroffen was door waterzucht en een grote opgezette buik had gekregen, wilde Rohita terugkeren naar de hoofdstad, maar Indra verbood hem erheen te gaan. (18) Indra droeg hem op door de wereld te reizen om heilige plaatsen en bedevaartsoorden te bezoeken. Daarna leefde hij een jaar lang in het woud. (19) Een tweede, een derde, een vierde en een vijfde jaar achtereen verscheen Indra steeds op-

nieuw voor hem in de gedaante van een oude brahmaan, om hem hetzelfde te zeggen. (20) Het zesde jaar dat Rohita in het bos ronddoolde, begaf hij zich naar de hoofdstad alwaar hij Ajīgarta's tweede zoon Śunaḥśepha kocht om dienst te doen als het 'offerdier'. Hij bood hem zijn vader aan onder het brengen van zijn eerbetuigingen. (21) Nadat [het wereldse leven van] de man in de *yajña* [**] was geofferd aan Varuṇa en de andere halfgoden, raakte Hariścandra bevrijdt van zijn waterzucht en werd hij beroemd als een van de grote historische persoonlijkheden. (22) Viśvāmitra deed tijdens de plechtigheid de uitgietingen [de *hotā*], de zelfverwerkelijkte Jamadagni leidde de recitaties van de [Yajur Veda] mantra's [als de *adhvaryu*], Vasiṣṭha was de brahmaan die de leiding had [de *brahmā*] en Ayāsya reciteerde de [Sāma Veda] hymnen [als de *udgātā*]. (23) Indra was zeer behaagd en bezorgde hem een gouden wagen. Over de heerlijkheden van Śunaḥśepha zal ik verslag doen als ik de zoons van Viśvāmitra beschrijf.

(24) **H**et behaagde Viśvāmitra zeer om waarachtigheid, betrouwbaarheid en verdraagzaamheid te zien in de heerser [Hariścandra] en zijn vrouw en daarom verleende hij hen de onvergankelijke kennis. (25-26) [De heerser] slaagde erin een eind te maken aan zijn onwetendheid middels een specifiek meditatieproces waarin hij zijn materiële ambities opgaf. Hij liet zijn geest opgaan in de aarde, de aarde in het water, het water in het vuur, het vuur in de lucht en de lucht in de ether. Vervolgens liet hij de ether opgaan in de oorzaak van manifestatie en dit valse ego [dit *ahaṅkāra*] in het geheel van de materie. Die volledigheid [van het *mahat-tattva*] liet hij tenslotte opgaan in de geestelijke kennis in al haar geledingen. Aldus volledig verlost van materiële gebondenheid, slaagde hij erin, middels liefdevolle zelfverwerkelijking en bevrijdende, bovenzinnelijke gelukzaligheid, bij de Ondoorgrondelijke en Onwaarneembare te blijven.'

*: Prabhupāda geeft als commentaar: 'Viśvāmitra en Vasiṣṭha waren elkaar altijd vijandig gezind. Voorheen was Viśvāmitra een *kṣatriya* en door het ondergaan van strenge boetedoeningen en verzakingen wilde hij een *brāhmaṇa* worden, maar Vasiṣṭha wilde er niet mee instemmen hem op die manier te aanvaarden. En zo was er voortdurend onenigheid tussen de twee. Later echter, aanvaardde Vasiṣṭha hem vanwege Viśvāmitra's kwaliteit van vergevingsgezindheid. Eens voerde Hariścandra een *yajña* uit waarvoor Viśvāmitra de priester was, maar Viśvāmitra, die boos was op Hariścandra, nam al zijn bezittingen in beslag, ze claimend als een *dakṣinā* bijdrage. Vasiṣṭha echter stond dit niet aan en zodoende ontstond er een vete tussen Vasiṣṭha en Viśvāmitra. Het vechten werd zo erg dat ieder van hen de ander vervloekte. Een van hen zei, "Dat je een vogel moge worden," en de ander zei, "Dat je een eend wordt!" Op die manier werden ze beiden vogels en gingen ze voor vele jaren door met hun strijd vanwege Hariścandra.'

**: Het offeren van een menselijk wezen moet hier worden beschouwd als iets geweldloos aangezien de *vidhi* mededogen en geweldloosheid voorschrijft met alle levende wezens (*dayā* of *ahiṁsā*). Het Bhāgavatam veroordeelt wis en zeker het offeren van mensenlevens zoals dat te lezen is in de geschiedenis van Jaḍa Bharata [zie 5.9: 17]. De context doet vermoeden, en uit het latere vers hierover 9.16: 31-32 blijkt het ook,

dat, omdat Hariścandra er de oorzaak van was geweest dat de wijzen Viśvāmitra en Vasiṣṭha in onenigheid verkeerden, het offeren van een menselijk wezen betekende dat iemand zijn wereldse bestaan op moest geven om de wijzen te dienen in hun verzoening. De troonopvolger, de meest waarschijnlijke kandidaat voor de opdracht, kon zijn wereldse verantwoordelijkheid niet opgeven en zo werd er toen een andere man opgetrommeld om die plicht op zich te nemen.

9.8 - De Zonen van Sagara Ontmoeten Heer Kapiladeva

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Harita was de zoon van Koning Rohita [zie voorgaand hoofdstuk] en zijn zoon Campa bouwde een stad genaamd Campāpurī. Na hem was er Sudeva die ook een zoon had genaamd Vijaya. (2) Bharuka was de zoon van Vijaya, hij had er een genaamd Vṛka en Vṛka had Bāhuka als zijn zoon, van wie al het land dat hij bezat werd ingepikt door zijn vijanden zodat de koning met zijn vrouw het bos in moest. (3) Toen hij van ouderdom stierf wilde zijn koningin samen met hem heengaan, maar de wijze Aurva, die begreep dat ze zwanger was met een jongetje in haar schoot, verbood dat. (4) De bijvrouwen die dat wisten dienden haar vergif toe via haar voedsel, maar met dat gif werd Sagara ['met vergif'] geboren, die een keizer werd van een grote vermaardheid. Zijn zonen waren verantwoordelijk voor [het leiden van de Ganges naar] de oceaan [die toen Sāgara werd genoemd]. (5-6) Hij doodde niet de asociale types [Tālajaṅgha's, of boom-mensen], noch de dwarsliggers [de Yavana's, ook: bezetters als de Moslims en de Europeanen] en ook niet de goddelozen [de Śaka's], de schurken [Haihaya's] en de barbaren [Barbara's]. In plaats daarvan stond hij het, in opdracht van de geestelijk leraar, toe dat ze verschenen in ongewone kleding, glad geschoren waren of snorren droegen. Sommigen [mochten van hem verschijnen] met loshangend haar, half geschoren, zonder ondergoed of helemaal niet gekleed. (7) Trouw aan de instructies van Aurva aanbad hij, yoga beoefenend met de Superziel, middels paardoffers de Heer die het Oorspronkelijke Zelf en de

meester is van alle Vedische kennis en al de verlichte zielen. Op een dag ontdekte hij dat het paard dat werd gebruikt voor het offer was gestolen door Purandara [Indra, zie ook 4.19: 17]. (8) De trotse zoons geboren uit Sumati [een vrouw van Sagara] zochten toen in opdracht van hun vader gezamenlijk het gehele land af naar het paard. (9-10) In de noordoostelijke richting zagen ze het paard bij de *āśrama* van Kapila. Ze zeiden: 'Nu weten we waar die paardendief met zijn ogen dicht leeft. Doodt hem, doodt die zondaar!' De zestigduizend mannen van Sagara kwamen aldus met hun wapens geheven op hem af. Op datzelfde moment opende de *muni* zijn ogen. (11) Van hun verstand beroofd [door Indra] en in overtreding met zo'n grote persoonlijkheid [als Kapila], vatten hun lichamen ter plekke spontaan vlam en veranderden ze in as. (12) Het is niet het standpunt van de wijzen te beweren dat de zonen van de keizer ter plekke tot as verbrandden vanwege de woede van de *muni,* want hoe kan zich nu in het zelf van hem [Hem] die steeds in de geaardheid goedheid verkeert en door wiens genade het ganse universum gezuiverd raakt, zich de geaardheid onwetendheid voordoen zodat er woede ontstaat? Hoe kan aards stof nu de ether vervuilen? (13) Hoe kan er bij hem die zo diepgaand de wereld analytisch verklaarde [zie 3.25-33] en die in deze wereld aanwezig is als een boot voor de zoeker om de zo moeilijk in dit sterfelijk bestaan te overwinnen oceaan van onwetendheid over te steken, hoe kan bij een dergelijke geleerde verheven in bovenzinnelijkheid, nu een idee van onderscheid bestaan tussen vriend en vijand [want zo iemand is altijd vreugdevol: *prasannātmā*]?

(14) **H**ij die werd geboren uit Keśinī [een andere echtgenote van Sagara] werd Asamañjasa genoemd. Deze prins verwekte een zoon die bekend staat als Aṁśumān. Hij deed altijd zijn best om zo goed hij kon zijn grootvader van dienst te zijn. (15-16) In een voorgaand leven was Asamañjasa een yogi geweest, zo herinnerde hij zich, die van het pad van de yoga was afgedwaald vanwege slecht gezelschap. In dit leven [geen gezelschap meer verdragend] bewees hij zich daarom persoonlijk op een hoogst storende manier. Toen hij eens met zijn verwanten sportte, gedroeg hij zich zeer vijandig door al de jongens in de rivier de Sarayū te duwen. Daardoor was hij de oorzaak van veel verdriet in zijn familie. (17) Vanwege deze daden werd hij verbannen door zijn vader die zijn liefde voor hem had opgegeven. Met de kracht van zijn yoga liet hij toen de jongens [aan hun ouders] zien en ging hij weg. (18) O Koning, al de bewoners van Ayodhyā waren stomverbaasd dat ze hun zonen weer teruggekeerd zagen. Het speet de koning dan ook oprecht [dat zijn zoon verdwenen was].

(19) **D**e koning droeg Aṁśumān [Asamañjasa's zoon] op te zoeken naar het paard [dat Indra gestolen had]. Hij ging er achteraan en volgde het pad dat zijn ooms naar verluid hadden genomen. Zo trof hij het paard aan vlakbij een hoop as. (20) Toen de grote yogi de Bovenzinnelijke Heer [de Viṣṇu *avatāra*] die bekendstond als Kapila daar zag zitten, bracht hij, languit voorover geworpen, aandachtig met gevouwen handen gebeden.

(21) **A**ṁśumān zei: 'Niemand van ons levende wezens, kan zich een voorstelling maken van U als de Transcendentale Persoon. Tot op de dag van vandaag kan zelfs Heer Brahmā U niet doorgronden. En door welk mediteren of ernaar raden ook zouden anderen dat kunnen, wij schepselen van de materiële wereld die, het lichaam aanziend voor het [ware] zelf, in het duister tasten [zie ook B.G. 7: 27]? (22) Het bewustzijn van hen die, verkerend onder de invloed van de drie geaardheden [de *guṇa's*, zie ook B.G. 14: 5], het lichaam vereren, is versluierd door de begoochelende materiële energie. Ze zien, zo zegt men, ook als ze slapen, niets anders dan die drie basiskwaliteiten. Zij die alleen maar op de uiterlijkheid letten kunnen U niet kennen die Zich binnenin het lichaam bevindt. (23) Hoe kan ik, deze dwaas van de materie, U in gedachten houden die vol bent van de geestelijke kennis, U die wordt geacht door Sanandana en andere wijzen vrij van de besmettende en verbijsterende illusie van de materiële diversiteit die wordt veroorzaakt door de *guṇa's* [zie B.G. 14: 26 & 2: 45]? (24) O Vreedzame, ik bied U, de Oorspronkelijke Persoon, mijn eerbetuigingen, U die, vrij van een specifieke naam en gedaante, transcendentaal bent aan zowel de manifeste als de niet-manifeste materiële energieën maar, teneinde de bovenzinnelijke kennis uit te dragen, een materieel lichaam hebt aangenomen dat zich kenmerkt door vruchtdragende handelingen in relatie tot de geaardheden van de natuur. (25) Zij wiens geesten verbijsterd zijn door lust, hebzucht, afgunst en illusie, dolen rond in deze wereld en houden hun huis en haard, deze producten van Uw materiële energie, voor het ware. (26) O Allerhoogste Heer, door enkel maar U te zien werd vandaag de harde en hechte knoop van onze illusie doorbroken, die begoocheling als gevolg waarvan men in zijn zintuiglijkheid, o Ziel van alle levende wezens, in de greep verkeert van lust en baatzucht.'

(27) **Ś**rī Śuka zei: 'O meester van de mensen, de grote wijze en Allerhoogste Heer Kapila die op deze manier werd verheerlijkt, zei met een geest vol van genade het volgende tegen Aṁśumān. (28) De Allerhoogste Heer zei: 'Neem dit paard Mijn zoon, het is het offerdier van uw grootvader, maar uw voorvaderen die tot as verbrandden, kunnen door niets anders worden gered dan door Gangeswater.' (29) Na Hem te hebben omlopen en zich tot Zijn voldoening voor hem te hebben verbogen, bracht hij het paard terug naar Sagara, waarop met het dier de ceremonie werd afgerond. (30) Nadat hij zijn koninkrijk had overgedragen aan Aṁśumān bereikte hij [Sagara] bevrijd van zijn materiële banden, de hoogste bestemming door het pad te volgen dat was uitgestippeld door Aurva.'

9.9 - De Dynastie van Aṁśumān

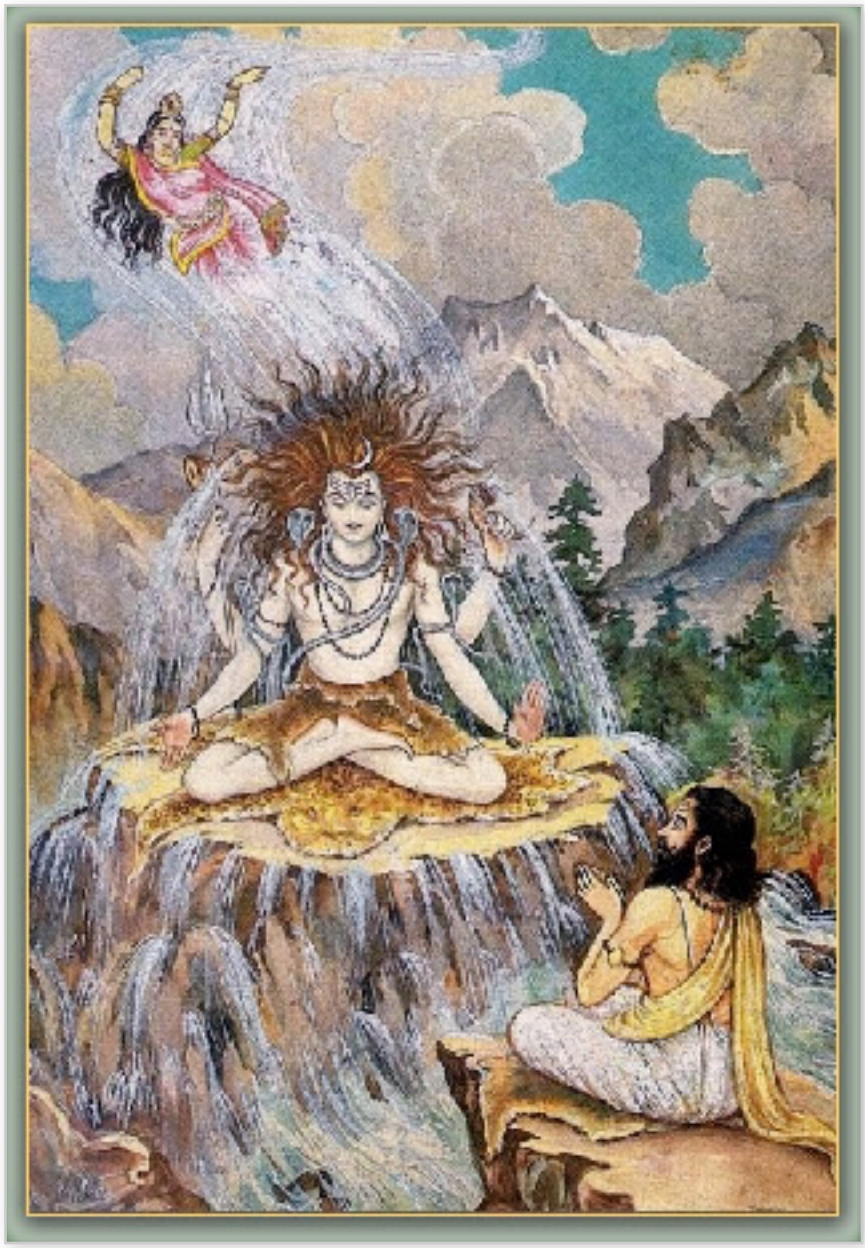

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Aṁśumān die heel lang boete deed met het verlangen om de Ganges te doen nederdalen, slaagde daar niet in en stierf na verloop van tijd. (2) Zijn zoon Dilīpa slaagde er net als zijn vader niet in en werd eveneens verslagen door de tijd. Daarop was Dilīpa's zoon Bhagīratha van de grootste verzaking. (3) De godin [moeder Ganga] verscheen voor hem en zei: 'Ik ben zeer tevreden over u en zal uw gebeden verhoren.' Met dat gezegd ziende dat zijn zaak gediend was [dat de Ganges de as zou wegwassen, zie 9.8: 28], maakte de koning een buiging.

(4) [**M**oeder Ganga vervolgde:] 'Wie is er in staat om het geweld van mijn golven te dragen als ik nederdaal naar de aarde? O meester van de mensen, als niemand mij opvangt splijt ik het oppervlak van de aarde en beland ik in Rasātala [de lagere regionen]! (5) Er is nog een andere reden dat ik me niet in de richting van de aarde kan begeven. Neemt u dit alstublieft ter harte, o Koning: als ik van de mensen die zich reinigen met mijn water de zonden moet wegwassen, tot wie moet ik mij dan wenden met die zonden?'

(6) **Ś**rī Bhagīratha zei: 'De heilige wereldverzakers die vreedzaam zijn en onderlegd in de regulerende beginselen en ook de hele wereld zuiveren, zullen de zondigheid wegnemen die zich aldus in u verzamelt. Want terwijl zij in uw water baden, dragen ze de Vernietiger van alle Zonden, de Heer, in zich [zie ook 1.13: 10 en 6.1: 15]. (7) De god van vernietiging, Rudra, zal uw kracht dragen. Hij is immers van al de belichaamde wezens het Zelf waarin [of waarmee], als met de draden van een stuk stof, de hele lengte en breedte van het universum is verweven [*].'

(8) **N**adat dit was gezegd stemde de heerser de godheid gunstig met zijn boetedoeningen. Dit duurde niet erg lang. Zeer spoedig was Heer Śiva [Āśutoṣa] tevreden over hem [Bhagīratha], o Koning [**]. (9) 'Zo zij het', zei Heer Śiva die allen steeds welgezind is. Door de koning aldus toegesproken, nam hij vervolgens met grote aandacht de last op zich van het Gangeswater dat zuiver is door de voeten van Viṣṇu [zie ook 5.17]. (10) Hij, Bhagīratha, de heilige koning, leidde haar, die het hele universum kan zuiveren, vervolgens naar de plaats waar de lichamen van zijn voorvaderen tot as waren gereduceerd. (11) Vooropgaand in een wagen waarmee hij zich met de snelheid van de wind voortbewoog, werd hij door haar gevolgd. Zo zegende ze alle landen [die ze passeerden] totdat ze over de verbrande zonen van Sagara vloeide. (12) Alhoewel de zoons van Sagara verdoemd waren vanwege het schofferen van een brahmaan, gingen ze, door enkel de aanraking van hun overblijfselen met haar water, naar de hemel. (13) Als de zoons van Sagara, wiens lichamen tot as verbrandden, de hemel konden bereiken na in aanraking te zijn gekomen [met de Ganges], hoezeer zou dat dan niet gelden voor hen die, volhardend in geloften, met geloof en toewijding die godin aanbidden? (14) Wat hier beschreven werd is niet iets heel wonderbaarlijks omdat het water van de Ganges dat ontspringt aan de lotusvoeten van Anantadeva [de 'Eeuwige Godheid'] een einde maakt aan een werelds bestaan. (15) Heilige personen die door hun geloof een geest hebben die het pad van de goedheid volgt [Viṣṇu], vinden zuivering ondanks de moeilijkheid te ontkomen aan de drie geaardheden van de natuur. Ze bereiken terstond het goddelijke Zelf.

(16-17) **V**an Bhagīratha's lendenen werd een zoon geboren genaamd Śruta, van hem was er Nābha - die verschilt van degene die ik eerder beschreef [zie 5.3] - en door Nābha werd Sindhudvīpa geboren dankzij wie later Ayutāyu werd geboren. Zijn zoon Ṛtūparṇa was een vriend van Nala. Van Nala verkreeg hij in ruil voor de geheimen van het gokken kennis van het trainen van paarden. Ṛtūparṇa had een zoon genaamd Sarvakāma. (18) Van hem was er Sudāsa wiens zoon [Saudāsa] als de echtgenoot van Damayantī de troon besteeg en naar verluid ook wel bekend stond als Mitrasaha en Kalmāṣapāda. Hij, die vanwege zijn zonden geen zoon kreeg, werd ooit eens vervloekt door Vasiṣṭha dat hij een menseneter zou worden [een Rākṣasa].'

(19) **D**e koning zei: 'Vertel me alstublieft, als het geen geheim is, wat de reden was van de vloek van de geestelijk leraar tegen deze grote ziel Saudāsa. Dat zou ik graag willen weten.'

(20-21) **Ś**rī Śuka zei: 'In het verleden trok Saudāsa er eens op uit om te jagen en doodde hij een Rākṣasa, maar zijn broer liet hij gaan. Deze broer wilde wraak nemen. Kwaadwillig deed hij zich voor als de kok van de koning en schotelde zijn geestelijk leraar [Vasiṣṭha] die kwam dineren, het vlees van een mens voor dat hij had klaargemaakt. (22) Zijn voedsel inspecterend vond de machtige meester het direct ongeschikt voor consumptie en vervloekte hij de koning zeer kwaad met: 'Hiervoor zal je in een menseneter veranderen!' (23-24) Toen de wijze ontdekte dat het de schuld was van de Rākṣasa, deed hij twaalf jaar lang boete [vanwege zijn onterecht uitgesproken vloek]. Saudāsa had een handvol water genomen om zijn goeroe te vervloeken, maar zijn vrouw Madayantī hield hem tegen. Hij morste toen het water dat potent was van de [*śapa*-]mantra over zijn benen, waarop vervolgens de koning het in alle windrichtingen, in de ether en op het oppervlak van de aarde zag krioelen van de levende wezens. (25) Nadat zich bij hem de neigingen van een Rākṣasa ontwikkelden kreeg hij een zwarte vlek op zijn been [om reden waarvan hij bekend stond als Kalmāṣapāda]. In het bos levend zag hij [op een dag] een brahmaans echtpaar de liefde bedrijven. (26-27) Omdat hij honger had greep hij toen de brahmaan waarop zijn vrouw zei: 'U moet wel zeer ongelukkig zijn, arm en hongerig, maar een Rākṣasa bent u niet! U bent in feite een grote krijgsheer van de Ikṣvākudynastie, de echtgenoot van Madayantī. O held, het is niets voor u om in strijd met het dharma te handelen. Laat alstublieft mijn man gaan, deze tweemaal geboren ziel wiens verlangen een zoon te krijgen nog niet in vervulling is gegaan. (28) O Koning, dit menselijk lichaam is er om de volledigheid van het Opperwezen van dienst te zijn. Zo bezien staat het doden van hem, o held, dan gelijk aan het vernietigen van al die deugd! (29) Deze man is een *brāhmaṇa* goed thuis in de Vedische kennis, die van verzaking zijnde, van goed gedrag en begiftigd met alle goede eigenschappen, de Absolute Waarheid wil aanbidden, de Allerhoogste Persoonlijkheid die vanwege Zijn eigenschappen bekend staat als het ware Zelf in het hart van alle levende wezens. (30) Hoe kan hij, deze brahmaan en beste van alle wijzen, het nu verdienen om door u te worden gedood, met uw kennis van het dharma, door u die de beste bent van al de heilige koningen, o meester van de staat? Het is als een vader die zijn zoon doodt! (31) Hij is een heilige vrij van zonden en een spreker van de Absolute Waarheid. Hoe kan u die wordt gewaardeerd in de hoogste kringen het wagen hem ter dood te brengen? Dat staat gelijk aan het doden van een ongeboren baby of een koe! (32) Ik weet me geen raad, zonder hem kan ik geen seconde leven. Als hij u dan tot voedsel moet dienen, eet mij dan op in zijn plaats.'

(33) **T**erwijl ze aldus deerniswekkend smeekte en jammerde als een vrouw die haar beschermer mist, verslond Saudāsa, er door de vloek toe veroordeeld, hem zoals een tijger zijn prooi opeet. (34) Op het moment dat de vrouw van de *brāhmaṇa* zag hoe de man die op het punt stond haar te bevruchten door de

Rākṣasa werd opgegeten, moest ze hard vanuit het diepst van haar wezen huilen en sprak ze kwaad een vloek uit tegen de koning. (35) 'Omdat u de echtgenoot hebt gedood van een vrouw die ernaar verlangde om geslachtsgemeenschap te hebben, zal u, o zondaar, onder de vloek lijden dat ook u de dood zal vinden als u, o verrader van de beschaving, een vrouw wil bezwangeren!'

(36) **N**adat ze op deze manier Mitrasaha ['zich te buiten gaand met vrienden' ofwel Saudāsa] had vervloekt vond ze, in haar toewijding om bij haar echtgenoot te blijven, haar bestemming door in het vuur te stappen dat oplaaide uit zijn botten. (37) Toen Saudāsa twaalf jaar later bevrijd was [van de vloek van Vasiṣṭha] en hij het probeerde om met zijn vrouw de liefde te bedrijven, werd hij tegengehouden door de koningin die hem aan de vloek van de *brāhmaṇī* herinnerde. (38) Zodoende moest hij er van toen af aan van afzien met zijn vrouw lichamelijk gelukkig te zijn en bleef hij door het lot beschikt kinderloos. Vasiṣṭha kreeg toen permissie een kind te verwekken in Madayantī, zijn vrouw. (39) Ze baarde niet en droeg het kind voor de duur van zeven jaren in haar schoot. Nadat er [door Vasiṣṭha] met een steen tegen haar buik werd geslagen, kwam er een zoon ter wereld die om die reden Aśmaka ['door een steen'] werd genoemd. (40) Door Aśmaka kwam Bālika ter wereld. Dit kind werd [tegen Heer Paraśurāma] beschermd door een menselijk schild bestaande uit vrouwen en daarnaar vernoemd [met Nārīkavaca]. Toen er nergens meer heersers waren te bekennen [omdat Heer Paraśurāma ze allen had gedood] werd hij Mūlaka genoemd ['de wortel van']. Hij bracht alle *kṣatriya's* voort. (41) Van Bālika was er een zoon genaamd Daśaratha, zijn zoon was Aiḍaviḍi en van hem was er de koning Viśvasaha die de vader werd van Khaṭvāṅga die keizer werd. (42-43) Op verzoek van de halfgoden doodde hij met veel furie de Daitya's op het slagveld en fixeerde hij, toen hij thuiskwam en wist dat hij geen seconde langer te leven had, zich in de geest door het volgende te bidden: 'Niet de aarde, noch mijn koninkrijk of mijn beminde echtgenote, niet mijn zoons en dochters, noch mijn weelde of mijn leven, zijn voor mij zo aanbiddelijk als de leden van de brahmaanse gemeenschap die de achting genieten van mijn familie [***]. (44) Zelfs als kind voelde ik me niet aangetrokken tot, of genoot ik van dat, wat in strijd was met het dharma, noch heb ik ooit iets [of iemand] anders waardevoller gevonden dan de Heer Geprezen in de Geschriften, Uttamaśloka. (45) De halfgoden verleenden mij de gunst dat ik alles kon krijgen wat ik maar wilde, maar die claim over de drie werelden kon ik niet aanvaarden. Al wat ik verlang in deze wereld is volledig verzonken te zijn in de Allerhoogste Heer [vergelijk B.G. 9: 34]. (46) De godsbewusten worden door hun zinnen en geesten afgeleid [vanwege de geaardheden] en kennen niet de Meest Geliefde Eeuwige van de Ziel, die zich altijd ophoudt in hun harten. En wat kan men dan van de rest verwachten [zie B.G. 18: 55]? (47) Laat ik me daarom aan Hem overgeven, de Ene Ziel die het universum schiep, en in liefdevolle dienst mijn gehechtheid opgeven aan zaken die werden voortgebracht door de zo machtige materiële geaardheden, zaken die te vergelijken zijn met de woonplaatsen van de Gandharva's [met luchtkastelen].'

(48) **M**et dit besluit, genomen vanuit een intelligentie die werd beheerst door Nārāyaṇa, gaf hij al zijn onwetende, op andere zaken berustende, liefde op en raakte hij aldus gevestigd in zijn oorspronkelijke positie van liefdevolle dienstverlening [zijn z.g. *svarūpa*]. (49) Dat wat bekend staat als het Allerhoogste Brahman dat alle beschrijving te boven gaat, is niet iets onpersoonlijks of leegs, zoals men zou denken. Het is de Allerhoogste Heer Vāsudeva over wie de toegewijden zingen [zie ook 1.2: 11].'

*: Śrīla Prabhupāda citeert: Heer Śiva wordt beschreven in de Brahma-saṁhitā (5.45):

kṣīraṁ yathā dadhi vikāra-viśeṣa-yogāt
sañjāyate na hi tataḥ pṛthag asti hetoḥ
yaḥ śambhutām api tathā samupaiti kāryād
govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi

"Melk verandert in yoghurt als die wordt vermengd met een yoghurt cultuur, maar eigenlijk is yoghurt in de grond niets anders dan melk. Zo ook neemt, Govinda, de Hoogste Persoonlijkheid van God, de gedaante van Heer Śiva aan voor het bijzondere doel van materiële transacties. Ik biedt de voeten van Heer Govinda mijn eerbetuigingen."

**: Heer Śiva wordt ook wel Āśutoṣa genoemd: snel behaagd.

***: De Vaiṣṇava geeft dagelijks uitdrukking aan zijn respect voor de brahmaanse cultuur met de offers die hij brengt, door de Heer te aanbidden met dit gebed:

namo brāhmaṇya-devāya
go brāhmaṇa-hitāya ca
jagad-dhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Ik biedt de Allerhoogste Absolute waarheid, Kṛṣṇa mijn eerbetuigingen aan, die de wensvervuller van de koeien en de brahmanen is zowel als van de levende wezens in het algemeen. Ik biedt telkens weer mijn eerbetuigingen aan Govinda, die de bron van vreugde is voor alle zinnen."

9.10 - Het Spel en Vermaak van Heer Rāma-candra

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Van Khaṭvāṅga was er Dīrghabāhu, hij zette de roemrijke en bedreven Raghu op de wereld wiens zoon Aja de grote koning Daśaratha verwekte. (2) Op de gebeden van de godsbewusten nam de Absolute Waarheid uit zijn lendenen vier gedaanten aan: de Allerhoogste Heer in eigen persoon en drie deelaspecten van Hem. Ze verschenen als vier zoons die bekend stonden als Rāma, Lakṣmaṇa, Bharata en Śatrughna. (3) O Koning, herhaaldelijk hebt u de beschrijvingen aangehoord door vele zieners en kenners van de waarheid van Zijn bovenzinnelijke wederwaardigheden als de echtgenoot van Sītā [*, vergelijk B.G. 4: 34]. (4-5) Gehoor gevend aan Zijn vader liet Hij het koninkrijk achter Zich en trok Hij met Zijn geliefde [Sītā] op Zijn blote lotusvoeten, die zo gevoelig waren als de palm van een hand, van woud tot woud. Dat deed Hij in het gezelschap van Hanumān en Lakṣmaṇa die de pijn van Zijn pad wegnamen. Hij werd [door Rāvaṇa] gescheiden van Zijn lieveling Sītā omdat hij Śūrpaṇakhā [de zuster van Rāvaṇa] had verminkt. Over de oceaan, die in angst verkeerde voor Zijn in woede geheven wenkbrauwen, werd een brug geslagen [naar Laṅkā, de verblijfplaats van Rāvaṇa] waarna Hij, de koning van Ayodhyā, als een bosbrand de afgunstigen verzengde. Moge de genade op ons rusten van Hem die in het offerperk van de wijze Viśvāmitra in de aanwezigheid van Lakṣmaṇa, de grote aan-

voerders van de Rākṣasa's doodde die onder leiding van Mārīca ronddoolden in het duister.

(6-7) **H**et was Hij die, van al de helden in de wereld bijeengekomen in de zaal waar Sītā haar echtgenoot zou uitkiezen, de machtige boog van Śiva oppakte die door driehonderd man gedragen moest worden. Hij spande hem op, o Koning, en brak hem in tweeën zoals een olifantje een stuk suikerriet in tweeën breekt. Met die overwinning won Hij het goddelijke meisje genaamd Sītā die qua kwaliteiten, manier van doen, leeftijd en leden een volmaakt koppel met Hem vormde, zij, de Godin van het Geluk, die een plaats op Zijn borst had verworven. Op weg naar huis met haar, ontmoette en versloeg Hij de diepgewortelde trots van Bhṛgupati [Paraśurāma] die drie keer [zeven, dus een-en-twintig keer] de aarde had bevrijd van het zaad van de [last aan onrechtvaardige] heersers [zie 9.16]. (8) Het hoofd buigend voor het gebod van Zijn vader, die in zijn gehechtheid aan zijn vrouw beloofd had dat Rāma het koninkrijk, het paleis, de weelde, Zijn verwanten en vrienden achter Zich moest laten, vertrok Hij samen met Zijn vrouw naar het woud om daar te leven als een bevrijde ziel [**]. (9) Daar levend kreeg Hij, al rondtrekkend, te maken met grote problemen. Hij verminkte het lichaam van de zuster van de Rākṣasa [Rāvaṇa] omdat ze een [door de lust] bedorven geest had. Daarop moest Hij, met Zijn onoverwinnelijke boog en pijlen in Zijn handen, de veertienduizend van haar vele vrienden met Khara, Triśira en Dūṣaṇa voorop, doden.

(10) **O** koning, toen de tienkoppige Rāvaṇa de verhalen over Sītā hoorde, bracht dat zijn hart op hol en verlustigde hij zich bij de gedachte haar te zien. [De demon] Mārīca lokte Rāma toen bij Zijn verblijfplaats weg in de gedaante van een gouden hert dat Hij met een scherpe pijl doodde, net zoals Śiva Dakṣa doodde [met een bijl 4.5: 22]. (11) Terwijl Hij en Zijn broer in het bos waren [verdwenen], werd de onbeschermde dochter van de koning van Videha [Janaka] door de inslechte Rākṣasa ontvoerd, als was hij een tijger. Daarop verder rondtrekkend en Zich voordoend als een man die, aangetrokken tot vrouwen, er ellendig aan toe is gescheiden te zijn van Zijn vrouw, gaf Hij [in deze *śṛṅgāra-rasa*] een voorbeeld van waar gehechtheid allemaal toe leidt. (12) Na de begrafenisrituelen te hebben uitgevoerd voor hem die zijn leven voor Hem had gegeven [de adelaar Jaṭāyu], doodde Hij Kabandha [een vormloos monster zonder kop] en sloot Hij vriendschap met de aanvoerders van de horden apen zodat Hij op basis van hun informatie over Sītā, haar kon bevrijden. Hij wiens voeten worden aanbeden door Brahmā en Śiva, maar Zich vertoonde als een normaal mens, bracht vervolgens Vāli ter dood [een slechte broer van Sugrīva]. Daarop begaf Hij Zich, begeleid door de apensoldaten, naar de kust van de oceaan. (13) De [god van de] oceaan, stil van angst vanwege Zijn woedende blik - waardoor alle krokodillen en haaien van streek waren -, droeg, met het aannemen van een persoonlijke gedaante, op zijn hoofd alles mee wat noodzakelijk was voor Zijn aanbidding en zei, toen hij Zijn lotusvoeten bereikte, het volgende: (14) 'Wij, die maar traag van begrip zijn, zijn er werkelijk niet toe in staat, o Allerhoogste,

U te kennen als de ene Oorspronkelijke Persoon en Allerhoogste Meester van alle Universa die Zich ophoudt in de kern van het hart. De godsbewusten immers zijn het resultaat van Uw goedheid, de heersers over de mensen het gevolg van Uw hartstocht en de heersers over de materiële elementen komen voort uit Uw geaardheid onwetendheid. Maar U, o Heer, bent de Heerser over al deze geaardheden. (15) U mag [mijn wateren] oversteken zoals U dat wilt! Versla enkel die zoon van Viśravā genaamd Rāvaṇa, die als urine is voor de drie werelden en win Uw vrouw weer terug, o held. Sla hier een brug en Uw roem zal zich verspreiden. In de toekomst zullen de grote koningen en helden uit alle windrichtingen U daarvoor loven.'

(16) **N**adat de Meester van de Raghudynastie met allerhande bergpieken compleet met bomen en planten, die met de hand werden vervoerd door de apen, een brug had gebouwd in de oceaan [***], betrad Hij, geholpen door de aanwijzingen van Vibhīṣaṇa [een deugdzame broer van Rāvaṇa], samen met de soldaten aangevoerd door Sugrīva, Nīla en Hanumān, [het eiland] Laṅkā dat kort daarvoor in brand was gestoken [door Hanumān's staart]. (17) Daar werden de huizen van plezier, graanschuren, schatkamers, paleisdeuren en stadspoorten, vergaderruimten, de torens en [zelfs de] duiventillen met geweld ingenomen en ontmanteld door de Vānara[mensapen]leiders die als een kudde olifanten de pleinen en kruispunten met al hun vlaggen en gouden waterpotten op de daken, veranderden in één kolkende rivier. (18) Toen de meester van de Rākṣasa's dat zag, beval hij Nikumbha, Kumbha, Dhūmrākṣa, Durmukha, Surāntaka en Narāntaka het gevecht aan te gaan en riep hij daarnaast ook zijn zoon Indrajit, zijn volgelingen Prahasta, Atikāya, Vikampana, en ten slotte ook Kumbhakarṇa [zijn machtige broer, zie 4.1: 37, 7.1: 44 en 7.10: 36] op tot de strijd. (19) Al de Rākṣasa soldaten met hun moeilijk te weerstane zwaarden, lansen, bogen, gekartelde projectielen en spiesen, toortsen, speren en kromzwaarden, stelden zich op tegenover Hem die omringd werd door Sugrīva, Lakṣmaṇa, Hanumān, Gandhamāda, Nīla, Aṅgada, Ṛkṣa, Panasa en anderen.

(20) **D**e commandanten van de soldaten van de Heerser van de Raghudynastie [Rāma] haastten zich samen naar voren om te vechten tegen de vijandelijke horden van Rāvaṇa's aanhang die, zich te voet en op olifanten, strijdwagens en paarden bewegend, geen geluk in de strijd had omdat ze vervloekt waren door de woede van moeder Sītā. Ze werden met bomen, bergpieken, knuppels en pijlen gedood door de [apen]krijgers aangevoerd door Aṅgada en anderen. (21) Toen de Rākṣasaleider zag dat zijn troepen waren verslagen, dirigeerde hij kokend van woede zijn voertuig in de richting van Rāma die, stralend op de schitterende strijdwagen van Indra die Mātali [zijn wagenmenner] had gebracht, Hem trof met de scherpste pijlen. (22) Rāma zei tot hem: 'Jij, schuim der aarde, aangezien jij, misdadiger, als een hond Mijn weerloze vrouw hebt ontvoerd zal Ik, als de Tijd in eigen persoon, als degene die in Zijn heldhaftigheid nimmer faalt, je persoonlijk voor die schaamteloze daad vandaag bestraffen, jij waanzinnige schurk [zie ook B.G. 16: 6-18]!'

(23) **H**em aldus terechtwijzend, vuurde Hij de pijl af die Hij op Zijn boog had aangelegd, en die pijl doorboorde zijn hart als een bliksemstraal. Bloed opgevend uit al zijn tien monden stortte hij vanuit zijn hemelwagen naar beneden. Zijn mannen riepen toen uit: 'O, wat is ons nu overkomen?', net zoals vrome mensen dat doen als ze ten val zijn gekomen [zie ook B.G. 9: 21]. (24) Daarna kwamen de vele duizenden echtgenotes van de demonen, met Mandodarī [Rāvaṇa's echtgenote] voorop, uit Laṅkā tevoorschijn en jammerden ze toen ze dichtbij kwamen [en hun dode echtgenoten zagen]. (25) Hun geliefden en vrienden omhelzend die allen door Lakṣmaṇa's pijlen waren gedood, sloegen ze zich op hun borst en huilden ze deerniswekkend, hetgeen [voor de overwinnaars] iets aangenaams was om te horen: (26) 'O helaas, nu is hij gedood die ons allen beschermde! O Rāvaṇa, oorzaak van ons verdriet, tot wie moet de staat Laṅkā, verstoken van jouw goede zelf, zich nu wenden, verslagen als ze is door de vijand? (27) O grote beschermheer, in de ban van wellustige verlangens had je niet door wat de invloed van moeder Sītā was en ben je in een situatie als deze beland. (28) Vanwege je daden, o glorie van de dynastie, moeten wij en de staat Laṅkā het nu zonder een beschermer stellen, is je lichaam er als voer voor de gieren en is je ziel tot de hel verdoemd [vergelijk B.G. 16: 19].'

(29) **Ś**rī Śuka zei: 'Met de goedkeuring van de koning van Kosala [Rāma] voerde Vibhīṣaṇa voor de familie de begrafenisriten uit die voor een overledene in acht moeten worden genomen om hem voor de hel te behoeden. (30) Vervolgens trof de Allerhoogste Heer in een Aśokabos Zijn lief aan, schuilend in een klein hutje aan de voet van een Siṁśapā-[Aśoka]boom. Er ziek van Hem niet meer te zien was ze sterk vermagerd. (31) Rāma, ziend hoe slecht Zijn teerbeminde echtgenote er aan toe was, was vervuld van medelijden. Toen zij haar geliefde zag, maakte een grote vreugde zich meester van haar lotusvormige mond. (32) De Allerhoogste Heer belastte Vibhīṣaṇa voor de duur van een *kalpa* met de heerschappij over de Rākṣasa's van Laṅkā. Hij plaatste Sītā op Zijn voertuig, stapte toen zelf in samen met Hanumān en de broers [Lakṣmaṇa en Sugrīva, de commandant] en keerde terug naar Zijn thuishaven [Ayodhyā] om een einde te maken aan de periode van Zijn gelofte [om voor veertien jaar weg te blijven]. (33) Ter ere van Zijn buitengewone optreden werd Hij onderweg door de hogere klasse bedolven onder een massa geurige bloemen en werd Hij vreugdevol geprezen door de ziener van de Absolute Waarheid [Brahmā] en zij die bij hem hoorden. (34) Hem van het Grote Mededogen speet het erg om te horen hoe Zijn broeder Bharata, met samengeklit haar neerliggend op een *kuśa*-mat, at van rijst die in koeienurine was gekookt en zichzelf hulde in boomschors. (35-38) Bharata die vernam over Zijn aankomst, nam de twee sandalen op Zijn hoofd [die Rāma op de troon had achtergelaten om Hem te vertegenwoordigen] en kwam, in gezelschap van de hele burgerij, de ministers en de priesters, Zijn oudste broer verwelkomen. Vertrekkend vanuit Zijn kamp Nandigrāma werd Hij begeleid door gezangen, de geluiden van muziekinstrumenten, een onophoudelijk reciteren van mantra's verricht door brahmanen, met goud geborduurde vlaggen op

gouden wagens die werden getrokken door de prachtigste, met goud opgetuigde paarden en door soldaten in met goud overdekte wapenrustingen. [Naderend] in processie met fraai aangeklede courtisanes en bedienden en ook met soldaten te voet en al het overige dat gepast zou zijn voor een koninklijke ontvangst, zoals de grote rijkdom van allerlei soorten juwelen, viel Hij neer aan de lotusvoeten in een extatische liefde die de kern van Zijn [ascetische] hart deed smelten en Zijn ogen vulde met tranen. (39-40) De twee slippers voor Zijn broer plaatsend stond Hij met gevouwen handen en tranen in Zijn ogen. Daarop werd Hij omhelsd door Rāma die Hem badend met Zijn tranen, een lange tijd in Zijn armen hield. Rāma, Lakṣmaṇa en Sītā boden gezamenlijk de geleerden en de andere eerbiedwaardige personen, persoonlijk hun eerbetuigingen en ontvingen die ook weer terug van al de burgers. (41) Hun Heer weer terug zien kerend na zo vele jaren, wuifden de burgers van Kosala met hun bovenkleding, boden ze bloemenslingers en begonnen ze in grote vreugde te dansen. (42-43) De sandalen werden door Bharata gedragen, de wuifkwast en de rijk versierde waaier werden gedragen door Vibhīṣaṇa en Sugrīva, een witte parasol werd gedragen door de zoon van de windgod [Hanumān] en de boog en de twee pijlenkokers werden gedragen door Śatrughna. Sītā hield de waterpot vast met water van de heilige plaatsen, Aṅgada hield het zwaard van goud vast en de koning van de Ṛkṣa's [Jāmbavān, de leider van de beren die ook aan de strijd deelnamen] hield het schild vast, o Koning. (44) Zittend op de hemelwagen van Kuvera [de 'Puṣpaka' veroverd op Rāvaṇa] zag Hij, de Allerhoogste Heer, er met de devote aanbidding door de vrouwen en de reciteerders, o Koning, zo schitterend uit als de maan gerezen tussen de planeten.

(45-46) **N**adat Hij naar behoren was verwelkomd door Zijn broer werd Hij vervolgens feestelijk ingehaald in de stad Ayodhyā. Het koninklijk paleis betredend bewees Hij daar moeder Kaikeyī, Zijn andere stiefmoeders en Zijn eigen moeder [Kauśalyā] de eer. De geestelijk leraren, vrienden van hun leeftijd en de jongeren waren allen vol aanbidding en hun welkom werd, zoals dat hoort, door Rāma, de prinses van de Videha's [Sītā] en Lakṣmaṇa geretourneerd. (47) De moeders, tot leven komend als lichamen die ontwaken uit hun slaap, maakten, met hun zonen op schoot, hen nat met een onophoudelijke stroom tranen toen ze hun verdriet de vrije loop lieten [na zo lang van hen gescheiden te zijn geweest]. (48) Overeenkomstig de *vidhi* werd door de familiepriester [Vasiṣṭha] en de ouderen van de familie het samengeklitte haar eraf geschoren, waarna met het water van de vier oceanen en andere benodigdheden een baadceremonie werd uitgevoerd naar het model van de zuivering van koning Indra [zie 6: 13]. (49) Na aldus van top tot teen te zijn gebaad, fraai aangekleed, opgesierd en met bloemen te zijn omhangen, straalde Hij helder samen met Zijn broers en Zijn echtgenote. (50) Behaagd met de overgave [van Zijn broer] aanvaarde Hij de troon die Hem werd aangeboden en sloot Hij de burgers in Zijn hart die, dienend overeenkomstig hun aard met hun statusoriëntaties [*varṇāśrama*-identiteit, zie B.G. 4: 13], allen in aanmerking kwamen voor Zijn bescherming vanwege

die kwaliteit. Rāma was daarin precies als een vader en de burgers beschouwden Hem dan ook als hun vader.

(51) **H**oewel dit alles zich afspeelde in Tretā-yuga, werd de periode gelijk aan Satya-yuga vanwege Rāma's aanwezigheid als de heersende koning die met Zijn volle inachtneming van het dharma alle levende wezens gelukkig maakte [zie ook 12.3: 15]. (52) De bossen, de rivieren, heuvels en bergen, de landen en de eilanden, de oceanen en de zeeën boden al de levende wezens alles wat ze zich maar wensen konden, o beste van de Bharata's. (53) In de periode dat Rāma, de Heer in het Voorbije, koning was, was er geen lijden [door eigen toedoen, anderen en de natuur], geen ziekte, ouderdom, treurnis, leed, weeklagen, angst en uitputting of een ongewilde dood. (54) Gezworen hebbende dat Hij niet een andere vrouw zou nemen [om principiële redenen scheidde Hij namelijk van Sītā, zie volgende hoofdstuk] vormde Hij, als een heilige koning zuiver van karakter en dharma, middels Zijn persoonlijke plichtsbetrachting een voorbeeld voor [met name] de huishouders. (55) Sītā was in haar liefdevolle dienst aan haar echtgenoot, dankzij haar goede karakter altijd bescheiden en onderworpen. Kuis en beducht [fouten te maken], nam ze verlegen en met begrip voor de positie van haar echtgenoot, Zijn geest in beslag.'

*: Dit en het volgende hoofdstuk vormen een samenvatting van Vālmīki's Rāmāyaṇa, het oorspronkelijk geschrift dat de geschiedenis van Rāma beschrijft.

**: Prabhupāda legt uit: 'Mahārāja Daśaratha had drie vrouwen. Een van hen, Kaikeyī, diende hem naar genoegen, en om die reden wilde hij haar een gunst verlenen. Kaikeyī, echter, zei dat ze om de gunst zou vragen als dat nodig was. Ten tijde van de kroning van Prins Rāmacandra, verzocht Kaikeyī haar echtgenoot om haar zoon Bharata op de troon te zetten en Rāmacandra het bos in te sturen. Mahārāja Daśaratha, die vast zat aan zijn belofte, droeg Rāmacandra op naar het woud te gaan, zoals zijn geliefde dat had bedongen.'

***: Deze brug is tot op de dag van vandaag aanwezig in de vorm van een nauwe landengte dicht aan het oceaanoppervlak tussen Laṅkā en India, die de Adamsbrug wordt genoemd en bestaat uit een aaneenschakeling van zandbanken, ongeveer 30 km lang.

9.11 - Heer Rāmacandra Regeert de Wereld

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer Rāmacandra, het hart en de ziel van al de halfgoden, accepteerde een *ācārya* en voerde offerplechtigheden uit met de grootste weelde. Aldus was Hij [in feite] Zichzelf met behulp van Zichzelf aan het aanbidden [zie ook 4.31: 14]. (2) De *hotā*priester [hij die de offergaven offert] wees Hij het gehele oosten toe, de *brahmā*priester [die de gang van zaken voor het offeren superviseert] ontving van Zijne Heerlijkheid het zuidelijke gebiedsdeel, de *adhvaryu*priester [die de Yajurmantra's reciteert ter voorbereiding van de plechtigheid] kreeg het gehele westen en het noordelijk gebied ging naar de *udgātā*priester [die de Sāma Veda hymnen zingt]. (3) Ervan uitgaand dat de brahmanen die vrij zijn van materiële verlangens het geheel van de aarde toekomt, schonk Hij de leraar van het voorbeeld, de *ācārya*, de rest van al het land dat zich tussen de gebieden in bevond. (4) Het enige dat er voor Hemzelf overbleef op deze manier waren Zijn persoonlijke sieraden en kledingstukken terwijl er voor de koningin, de dochter van de koning van Videha, slechts haar neusring overbleef. (5) Maar toen de brahmanen zagen hoe veel Hij om hen gaf als hun Heer, smolten hun harten zodat ze verguld met Hem, Hem vereerden met gebeden. Ze gaven Hem alles weer terug wat ze hadden ontvangen en zeiden: (6) 'Wat hebt U ons allemaal niet geschonken, o Allerhoogste Heer, o Meester van het universum? Nu we U in ons hart hebben gekregen verdrijft U, met Uw gloed, het duister van onze onwetendheid. (7) We brengen U onze eerbetuigingen Rāmacandra, o Heer van de Transcendentalisten, o beste van alle roemrijke perso-

nen, wiens lotusvoeten aanbeden worden door hen die geweldloos zijn, o U wiens intelligentie nimmer overschaduwd wordt door zorgen.'

(8) **B**enieuwd naar de publieke opinie ging Rāma er op een avond onopgemerkt in vermomming op uit en hoorde Hij iemand spreken die het had over Zijn echtgenote [Sītā]: (9) 'Ik kan je niet langer onderhouden aangezien je een onreine, onkuise vrouw bent die bij andere mannen thuiskomt. En ik zal je niet als een pantoffelheld weer terugnemen zoals Rāma dat deed met Sītā!' (10) Beducht voor het volk dat er van alles uitflapt, nooit tevreden is en niet goed op de hoogte is, werd ze [Sītā] door haar echtgenoot verlaten. Daarop ging ze naar de hermitage van Prācetasa [Vālmīki Muni]. (11) Omdat ze zwanger was [toen ze Rāma verliet] bracht ze daar na de nodige tijd een tweeling ter wereld, twee jongetjes die van de wijze die de geboorteplechtigheden voltrok de namen Kuśa en Lava kregen ['van het gras' en 'dat wat is afgesneden']. (12) Ook Lakṣmaṇa had twee zoons: Aṅgada en Citraketu [vernoemd naar 6.14-17]. Bharata, o grote heerser, had er twee die Takṣa en Puṣkala werden genoemd. (13-14) Subāhu en Śrutasena kwamen door Śatrughna ter wereld. Heer Bharata, die al de windstreken onderworp aan Zijn gezag, moest in Zijn veroveringstocht miljoenen Ghandarva's [opstandige rebellen] doden en droeg al hun rijkdommen over aan de koning [Rāma]. De Rākṣasa luisterend naar de naam Lavaṇa, een zoon van Madhu, werd gedood door Śatrughna in het grote woud Madhuvana, waar Hij de grootse stad genaamd Mathurā grondvestte. (15) Sītā, die weggestuurd door haar echtgenoot bleef mediteren op Rāma's voeten, vertrouwde de wijze haar zoons toe en verdween onder de grond. (16) Toen Rāma, de Allerhoogste Heer, hierover vernam kon Hij, Zich haar kwaliteiten herinnerend in de verschillende omstandigheden, Zijn verdriet niet beteugelen, hoezeer Hij ook trachtte het in meditatie uit te bannen. (17) Een dergelijke aantrekking tussen man en vrouw vormt over het algemeen een bron van zorgen. Als dat zelfs geldt voor de grote meesters, wat zou dat dan niet betekenen voor de gewone man die gefixeerd is op een huishoudelijk bestaan? (18) Nadat ze naar de hemel was gegaan nam de Heer strikt het celibaat in acht en voerde Hij een plechtigheid op, een Agnihotra [vuur-]offer, dat dertienduizend jaar lang zonder onderbreking werd voortgezet. (19) Rāma plaatste [toen Hij deze aarde verliet] Zijn lotusvoeten, die geschramd waren door de doornen van het Daṇḍakāraṇyawoud [waar Hij tijdens zijn verbanning verbleef], in de harten van hen die Hem in gedachten hielden en ging toen [het voorbije van] het Licht van de Ziel [*ātma-jyoti*, Zijn hemelverblijf Vaikuṇṭha] binnen.

(20) **D**e Heer van de Raghudynastie [Rāma], die een [spiritueel] lichaam aannam ter wille van Zijn spel en vermaak, had, met niemand aanwezig die groter of gelijk aan Hem was, [persoonlijk] geen behoefte aan al die eer van de gebeden van de godsbewusten, het doden van de Rākṣasa's, een brug bouwen over de oceaan en Zijn boog en pijlen, noch had Hij de apen nodig om Hem bij te staan in het verslaan van de vijand [vergelijk B.G. 3: 20-26]. (21) Laat ik me aan Hem overgeven, die Meester van de Raghudynastie wiens smetteloze roem van-

daag de dag nog, zo goed als het kleed dat de olifant van de victorie bedekt, wordt gevierd in koninklijke gezelschappen en door wijzen in alle windrichtingen, aan Hem wiens lotusvoeten, die een einde maken aan alle zonden, worden aanbeden door de helmen van de aardse koningen en de goden van de hemel. (22) Hij, naar wie de mensen van Kosala opzagen en die ze wilden aanraken, werd door hen allen, of ze nu met Hem aten en sliepen dan wel Hem respecteerden als een dienaar, gevolgd naar de plaats waarheen Hij vertrokken was en waar alle [bhakti-]yogabeoefenaren naar toe gaan [zie ook B.G. 4: 9]. (23) Een ieder die verneemt over de handelingen van Heer Rāma en vol van mededogen is naar anderen, o Koning, zal verlost worden uit de greep van het karma.'

(24) **D**e koning vroeg: 'Hoe verhield Hij, de Allerhoogste Heer, Rāma, Zich tot Zijn broeders die Zijn persoonlijke expansies waren, en hoe gedroegen Zij en ook Zijn mensen, Zijn onderdanen, zich jegens Hem, hun Heerser?'

(25) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Na de troon te hebben bestegen droeg Hij, de Heer van het universum, Zijn jongere broers op de wereld te veroveren [*], terwijl Hij Zelf Zijn volk audiëntie verleende, zorgdragend voor de hoofdstad samen met andere medewerkers. (26) De straten waren besprenkeld met geparfumeerd water en de musth van de olifanten. Het was de grootste en hoogste verrukking om Hem, hun Heer en Meester, aanwezig te zien in eigen persoon. (27) De paleizen, de paleispoorten, de ontmoetingsplaatsen, de podia en de tempels en zo meer, waren opgesierd met gouden waterpotten en vlaggen. (28) Men maakte er met welkomstpoorten, draperieën, bloemenslingers, betelnoot, snijbloemen en vruchten, bananenbomen, kleurige vlaggen en spiegels een feest van [als Hij verscheen]. (29) Waar Hij ook maar op bezoek kwam werd Hij, om Zijn zegen te ontvangen, benaderd door de plaatselijke bevolking die de benodigdheden voor de aanbidding met zich meedroeg en daarbij zei: 'O Heer, hou dit land in stand dat U er weer bovenop geholpen hebt als voorheen [in de gedaante van Heer Varāha]'. (30) De mannen en de vrouwen in de stad, die graag hun koning, de Heer met de lotusogen, wilden zien terugkeren na zo'n lange tijd, verlieten daarop hun huizen om op de daken van de grotere woningen te gaan zitten, hun hongerige ogen de kost te geven en Hem met bloemen te bestrooien. (31-34) Daarna betrad Hij Zijn familiewoning die door Zijn voorouders was veranderd in een ongekende schatkamer vol met de meest kostbare zaken. De deurposten waren van koraal, de pilaren in rijen langs de gepolijste marakata [smaragden] vloeren waren van *vaidūrya*gesteente en er waren schitterende marmeren muren. Allerlei soorten bloemen en vlaggen zag men er alsook een rijke stoffering, parels en de meest kostbare, stralende edelstenen. Met al de verlokkelijke schoonheid die ieders vreugde bevorderde, en met de vele bossen bloemen, de geurige wierook en de lampen, leken de mannen en vrouwen aldaar, wiens lichamen in schoonheid wedijverden met hun sieraden, wel halfgoden. (35) De Allerhoogste Heer Rāma [let.: 'vreugde'], de allerbeste genieter van toewijding, genoot aldaar persoonlijk [Zijn leven] met Zijn teerbeminde echtgenote Sītā in volle tevredenheid. (36) Met de mensen mediterend op Zijn lotusvoeten, genoot Hij

vele jaren lang zonder in strijd te verkeren met het dharma van alle geneugten van het leven op de juiste tijd.'

*: Śrī Caitanya Mahāprabhu zei over deze Rāma-missie van het veroveren van de wereld: '*pṛthivīte āche yata nagarādi grāma sarvatra pracāra haibe mora nāma'*. Een zuivere toegewijde, daarom, moet de opdracht van de Heer ten uitvoer brengen en niet zijn zinnen bevredigen door te blijven steken op één plaats, valselijk trots, denkend dat, omdat hij Vṛndāvana niet verlaat maar chant op een afgezonderde plaats, hij een grote toegewijde is geworden. Hij zei ook: '*yāre dekha, tāre kaha 'kṛṣṇa'-upadeśa*'; iedere toegewijde, derhalve, moet het Kṛṣṇabewustzijn verspreiden door te prediken, een ieder die hij ontmoet vragend om de opdracht van de Hoogste Persoonlijkheid van God te aanvaarden [Cc. Madhya 7.128].

9.12 - De Dynastie van Kuśa, de Zoon van Heer Rāmacandra

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Van Kuśa [de zoon van Heer Rāma] was er Atithi, en van hem was er Niṣadha; Niṣadha's zoon was Nabha, Pundarīka kwam na hem en Kṣemadhanvā werd zijn zoon. (2) Devānīka was de zoon van Kṣemadhanvā, zijn zoon was Anīha die Pāriyātra als zoon had. Pāriyātra's zoon was Balasthala en die had weer een zoon genaamd Vajranābha die voortkwam uit de gloed van de zonnegod. (3-4) Van Sagana [de zoon van Vajranābha] was er een zoon genaamd Vidhṛti uit wiens lendenen de zoon Hiranyanābha ter wereld kwam die een leraar in de yoga werd in de lijn van Jaimini. Yājñavalkya van Kośala bestudeerde onder zijn leiding als discipel de spirituele praktijk [*ādhyātma* yoga, zie 6.15: 12-15]: de hoogst verheven yoga waarin men een ziener wordt die in staat is de materiële knopen in het hart door te snijden. (5) Door Puṣpa, de zoon van Hiranyanābha, kwam Dhruvasandhi ter wereld die Sudarśana als zijn zoon had. Na hem was er Agnivarna wiens zoon Śīghra heette en Maru was zijn zoon. (6) Deze persoon existeert nog steeds in Kalāpa-grāma ['verzameling van gemeenschap-

pen'] als een vervolmaakte ziel van de yoga [een *siddha*]. Daar verblijvend zal hij aan het einde van Kali-yuga een [tweede] zoon verwekken opdat de verloren gegane dynastie van de zonnegod weer opnieuw tot leven komt. (7) De zoon die hij had was Prasuśruta die Sandhi verwekte en van hem kwam er een zoon ter wereld genaamd Amarṣaṇa. Amarṣaṇa's zoon Mahasvān zette Viśvabāhu op de wereld. (8) Van hem was er Prasenajit door wie Takṣaka vervolgens ter wereld kwam. Van Takṣaka was er Bṛhadbala, die door uw vader in een gevecht werd gedood.

(9) **A**l deze koningen van de Ikṣvākudynastie behoren tot het verleden, verneem nu over hen die in de toekomst hun geboorte nemen. Na Bṛhadbala zal er een zoon zijn genaamd Bṛhadraṇa. (10) Bṛhadraṇa's zoon zal Ūrukriya zijn, van hem zal Vatsavṛddha zijn geboorte nemen, Prativyoma zal zijn zoon zijn en hij zal Bhānu als zijn zoon hebben, die op zijn beurt Divāka verwekt die een grote legeraanvoerder wordt. (11) Sahadeva die uit zijn lendenen geboren wordt zal een grote held op de wereld zetten: Bṛhadaśva, die de zoon Bhānumān krijgt. De zoon van Bhānumān zal Pratīkāśva zijn die de vader wordt van Supratīka. (12) Marudeva zal daarna geboren worden en van hem zal Sunakṣatra er zijn. Vervolgens zal Puṣkara er zijn en zijn zoon Antarikṣa verwekt Sutapā, wiens zoon Amitrajit zal heten. (13) Zijn zoon Bṛhadrāja zal dan Barhi voortbrengen. Kṛtañjaya, die uit hem wordt geboren, zal een zoon genaamd Ranañjaya krijgen die Sañjaya op de wereld zal zetten. (14) Van hem zal Śākya er zijn wiens zoon de gedenkwaardige Śuddhoda zal wezen. Hij wordt de vader van Lāngala door wie Prasenajit ter wereld zal komen, die op zijn beurt de vader zal zijn van Kṣudraka. (15) Ranaka zal uit Kṣudraka voortkomen, Suratha zal daarna zijn zoon zijn en de zoon Sumitra genaamd, die uit hem voortkomt, zal het einde van de lijn van al deze koningen in de Bṛhadbaladynastie vormen. (16) Met Sumitra als de laatste koning van al deze afstammelingen van Ikṣvāku in de toekomst, komt in Kali-yuga de dynastie ten einde.'

9.13 - Het verhaal van Nimi en de Dynastie van zijn zoon Mithila

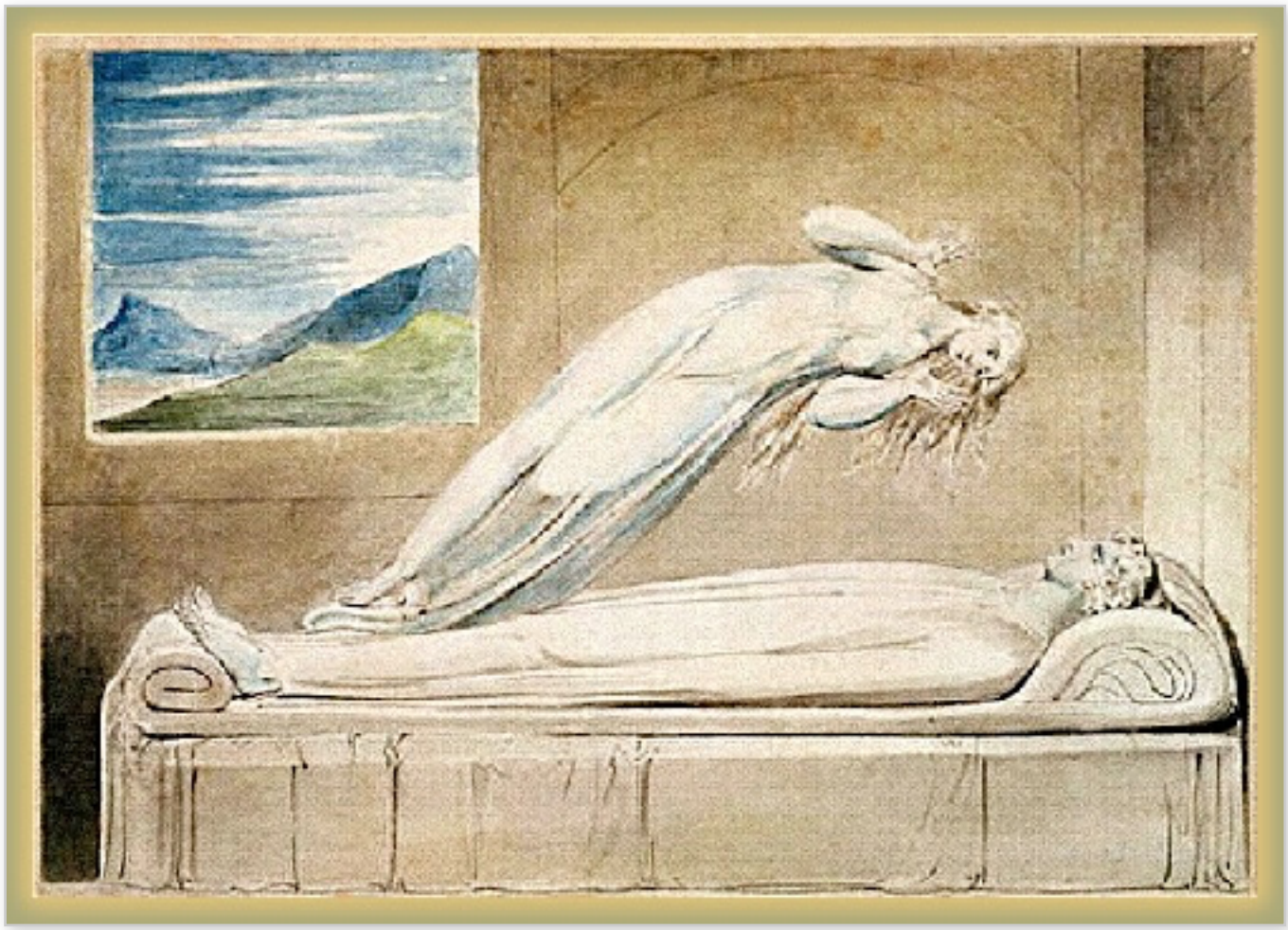

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nimi [zie 9.6: 4], de zoon van Ikṣvāku, wilde een offer brengen en benoemde Vasiṣṭha als de priester. Die zei echter: 'Ik ben al besproken door Heer Indra, o Mahārāja. (2) Als ik klaar ben met die offerplechtigheid zal ik terugkomen. Wacht zo lang op me.' Nimi zweeg en Vasiṣṭha voerde de offerplechtigheid uit voor Indra. (3) Toen de goeroe een lange tijd wegbleef dacht Nimi: 'Het leven is maar kort' en begon met de plechtigheid met behulp van een andere zelfverwerkelijkte ziel als de leidende priester.

(4) **N**a de plechtigheden te hebben afgerond ontdekte de goeroe toen hij terugkeerde dat zijn instructies waren genegeerd en daarom sprak hij een vloek uit: 'Moge de belichaming van Nimi die denkt dat hij zo'n grote pandit is, ten val komen!'

(5) **N**imi vervloekte op zijn beurt de goeroe die het rechte pad kwijt was met: 'En moge uw belichaming die zich begeertig zo slecht bewust is van het dharma, eveneens ten ten val komen!'

(6) **A**ldus moest Nimi die zo goed thuis was in de spirituele kennis, zijn lichaam opgeven. Vasiṣṭha, de grootvader [stierf eveneens maar hij] nam met [het zaad van] Mitra en Varuṇa [opnieuw] zijn geboorte via Urvaśī [de courtisane van

de hemel die ze zagen, zie ook 6.18: 5-6]. (7) De grote wijzen conserveerden Nimi's lichaam in geurige substanties en richtten zich, ter afronding van het Satra-offer [een lang durend Soma-offer, zie *sattra*], als volgt tot de vergadering van de halfgoden: (8) 'Als u tevreden over ons bent, breng dan, als u dat kan, dit lichaam van de koning tot leven!' Nadat de halfgoden daarop bevestigend hadden gereageerd zei Nimi [als een geest]: 'Bindt me niet aan een materieel lichaam! (9) Er afkerig van om valselijk verenigd te zijn, verlangen wijzen er niet naar om aldus in contact te staan. Verzonken in gedachten over de Heer zijn ze de lotusvoeten [naar hun idee al genoeg] toegewijd van dienst [zie bhajan]. (10) Ik heb er geen behoefte aan een lichaam aan te nemen dat gedoemd is weer te sterven, want zo'n lichaam vormt overal - net zoals dat is met de vissen die in het water leven - de oorzaak van leed, treurnis en angst [zie ook 1.13: 47 en B.G. 9: 3].'

(11) **D**e halfgoden zeiden: 'Leef zoals u wilt zonder een materieel lichaam en wees, met uw aanwezigheid in een geestelijk lichaam, voor ogen van de normaal belichaamde mens aldus gemanifesteerd dan wel niet-gemanifesteerd naar uw wens.'

(12) **E**r beducht voor dat er voor de gewone man chaos in het land zou ontstaan, karnden de grote zieners het verscheiden lichaam van Nimi en kwam er aldus een zoon ter wereld [vergelijk 4.14: 43 en 4.15: 1]. (13) Vanwege zijn ongewone geboorte werd hij Janaka genoemd, omdat hij uit Videha [uit Nimi die geen lichaam had] voortkwam werd hij Vaideha ['vrij van een lichaam'] genoemd, omdat hij door het karnen ter wereld kwam werd hij Mithila genoemd en om die reden stond de stad die hij grondvestte bekend als Mithilā. (14) Door hem was er een zoon genaamd Udāvasu, die verwekte op zijn beurt Nandivardhana, die had een zoon die Suketu heette en Devarāta was zijn zoon, o grote heerser. (15) Devarāta verwekte Bṛhadratha, Mahāvīrya was zijn zoon en hij werd de vader van Sudhṛti die een zoon had genaamd Dhṛṣṭaketu. Hij kreeg Haryaśva als zijn zoon die werd opgevolgd door Maru. (16) Maru's zoon was Pratīpaka en Kṛtaratha kwam door hem ter wereld. Devamīdha was zijn zoon en die had er een genaamd Viśruta die Mahādhṛti verwekte. (17) Kṛtirāta volgde hem op en Mahāromā was zijn zoon. Zijn zoon was Svarṇaromā die een zoon verwekte die Hrasvaromā heette. (18) Śīradhvaja [die eveneens Janaka heette] kwam door hem ter wereld. Voor het uitvoeren van de offers ploegde hij de aarde om met de punt van zijn ploeg [ofwel de *śīra*] en zette aldus Sītādevī op de wereld [de vrouw van Rāma, Sītā betekent 'de ploegvoor']. Dat was er de reden van dat hij Śīradhvaja werd genoemd. (19) Kuśadhvaja was Śīradhvaja's zoon en zijn zoon was koning Dharmadhvaja die twee zonen had die Kṛtadhvaja en Mitadhvaja heetten. (20-21) Kṛtadhvaja kreeg een zoon genaamd Keśidhvaja en Mitadhvaja's zoon was Khāṇḍikya, o Koning. Kṛtadhvaja's zoon was een expert in de wetenschap van de transcendentie en Khāṇḍikya was een expert in de Vedische rituelen. Khāṇḍikya sloeg op de vlucht omdat hij bang was voor Keśidhvaja. Van Bhānumān, Keśidhvaja's zoon, was er de zoon Śatadyumna. (22) Śuci was zijn

zoon en van hem kwam de zoon Sanadvāja ter wereld. Ūrjaketu, zijn zoon, verwekte Aja die de zoon Purujit kreeg. (23) Ook hij had een zoon, Ariṣṭanemi. Van zijn zoon Śrutāyu was er Supārśvaka die de vader werd van Citraratha wiens zoon Kṣemādhi de koning van Mithilā werd. (24) Zijn zoon genaamd Samaratha had er een die Satyaratha heette. Hij verwekte Upaguru die Upagupta voortbracht. Upagupta was een gedeeltelijke expansie van Agni [de vuurgod]. (25) Zijn zoon Vasvananta had er een die Yuyudha heette. Die had weer een zoon genaamd Subhāṣana en zijn zoon was Śruta. Hij kreeg Jaya en Jaya was de vader van Vijaya. Vijaya's zoon was Ṛta. (26) Van hem kwam de zoon Śunaka ter wereld, toen kwam Vītahavya en zijn zoon was Dhṛti. Dhṛti verwekte de zoon Bahulāśva en van hem was Kṛti er die een zoon had genaamd Mahāvaśī. (27) O Koning, dit zijn de afstammelingen van Mithila die bij genade van de Heer van de Yoga allen ware kenners van de ziel waren. Ze raakten allen bevrijd van de wereldse dualiteit, ook al verbleven ze thuis.'

9.14 - Koning Purūravā in de Ban van Urvaśī

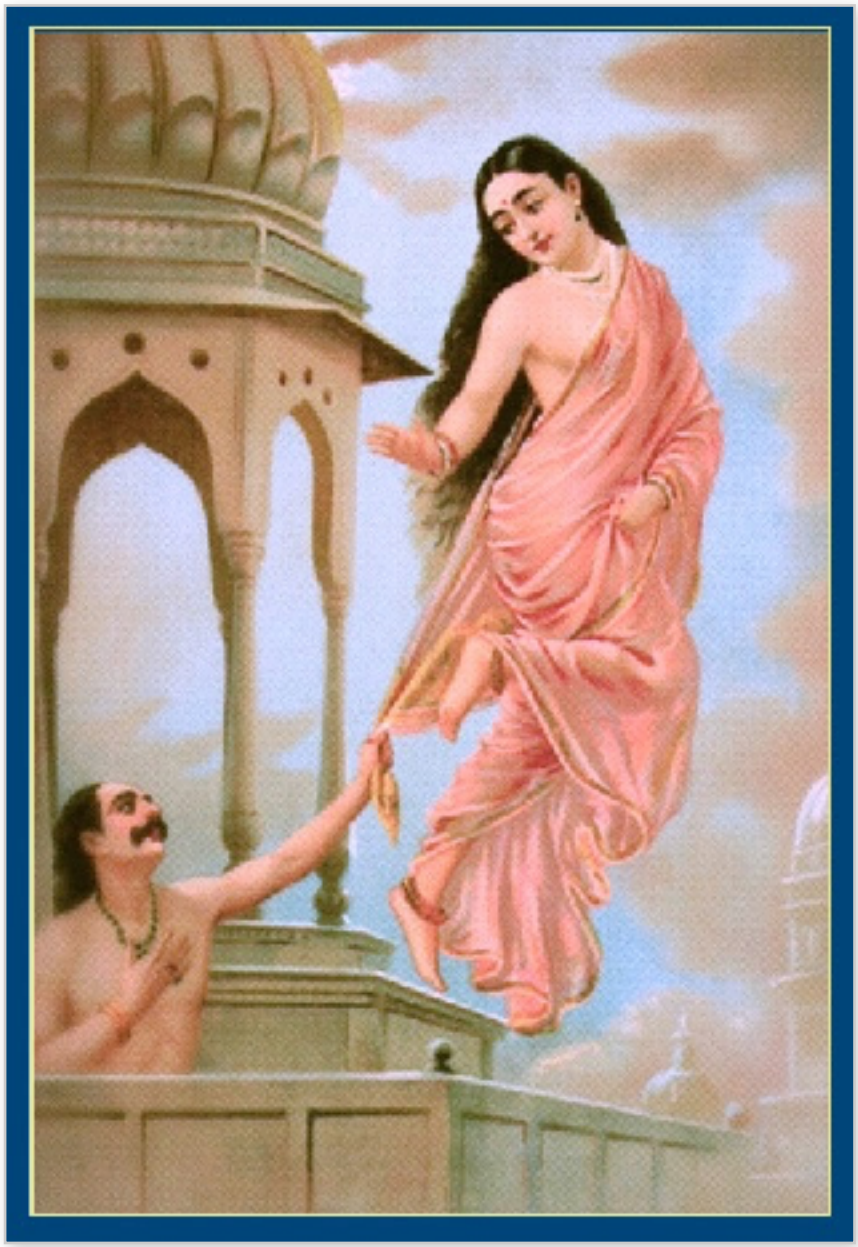

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Verneem dan nu, o Koning [na de verhalen over de dynastie van de zonnegod], over de dynastie van de maangod, want het luisteren naar de heiligende beschrijvingen van die dynastie van koningen te beginnen bij Aila [of Purūravā], is een zegenrijk iets. (2) Op de lotus die voortkwam uit de navel van Viṣṇu, Hij die duizenden hoofden heeft, verscheen Dhātu [het 'oorspronkelijke element' ofwel Heer Brahmā]. Dhātu had een zoon genaamd Atri die dezelfde kwaliteiten had als zijn vader. (3) Uit de vreugdetranen van Atri werd een zoon geboren [zie ook 4.1: 15] genaamd Soma die een belichaming van de nectar van onsterfelijkheid was. Hij werd door Brahmā aangesteld als het heersende gezag over de geleerden, de medicinale kruiden en de hemellichten [zie ook B.G. 10: 21 en 6.6: 23]. (4) Nadat hij de drie werelden had veroverd, voerde hij een Rājasūya-offer uit en ontvoerde hij in zijn arrogantie met geweld Tārā, de vrouw van Bṛhaspati. (5) Ondanks een herhaald verzoek van de geestelijk leraar van de godvruchtigen liet hij haar in zijn hoogmoed niet gaan, als gevolg waarvan er een conflict ontstond tussen de Sura's en de Dānava's. (6) Omdat Śukra ['zaad', Śukrācārya, de geestelijk leraar van de Asura's] Bṛhaspati vijandig gezind was koos

hij samen met de Asura's voor de kant van de maangod. Śiva koos echter samen met de geesten en spoken die hem volgen uit genegenheid voor [Bṛhaspati] de zoon van de geestelijk leraar [Aṅgirā, een van de zeven wijzen]. (7) De grote Indra gevolgd door al de verschillende halfgoden, sloot zich aan bij de geestelijk leraar [Bṛhaspati]. De strijd die daarop volgde - enkel en alleen vanwege Tārā [Bṛhaspati's echtgenote] - hield een grote vernietiging in voor zowel de Sura's als de Asura's. (8) Toen de schepper van het universum, Heer Brahmā, hiervan op de hoogte was gebracht door Aṅgirā, gaf hij Soma een zware uitbrander en overhandigde hij Tārā aan haar echtgenoot, die ontdekte dat ze zwanger was.

(9) [**B**ṛhaspati zei tot haar:] 'Jij dwaze vrouw, breng dat kind direct ter wereld. Baar het nu meteen vanuit die baarmoeder die mijn terrein was. Hoewel een ander je zwanger heeft gemaakt zal ik je, ontrouw als je bent, niet tot as verbranden omdat je een vrouw was die smachtte naar een kind.'

(10) **T**ārā schaamde zich diep en bracht een kind ter wereld dat een gouden gloed had. Dat wekte zowel bij Bṛhaspati als bij Soma een verlangen naar het kind. (11) 'Het is van mij en niet van jou!' riepen ze over en weer, met elkaar vechtend over het kind. De wijzen en de goden stelden Tārā vragen, maar in haar verlegenheid kon ze geen woord uitbrengen.

(12) **H**et kind werd kwaad en zei tegen zijn moeder: 'Waarom al die schaamte? Waarom zegt u niks? Zeg me onmiddellijk, o onkuise vrouw, wat u verkeerd gedaan heeft!'

(13) **H**eer Brahmā nam haar apart, stelde haar gerust en verzocht haar om nadere uitleg, waarop ze schoorvoetend toegaf: 'Dit kind behoort Soma toe'. Meteen nam Soma het toen onder zijn hoede. (14) O Koning, toen het kind vanwege zijn grote intelligentie van Heer Brahmā de naam Budha kreeg, verkeerde de god van de maan in opperste extase dat hij zo'n zoon gekregen had. (15-16) Uit zijn [Budha's] lendenen werd, zoals ik al zei [in 9.1], uit Ilā, Purūravā geboren. Toen Urvaśī [zie ook 9.13: 6] aan Indra's hof Nārada hoorde spreken over Purūravā's schoonheid, kwaliteiten, edelmoedigheid, gedrag, weelde en macht, werd de *devī* getroffen door de pijlen van Cupido en zocht ze hem op. (17-18) Vanwege de vloek van Mitra en Varuṇa was de vrouw naar de menselijke wereld afgedaald. Daar ziend dat de beste onder de mannen zo mooi was als Cupido, benaderde ze hem zelfbeheerst. Zo gauw hij, de koning, de hemelse dame zag, richtte hij zich met kippenvel van enthousiasme tot haar met lieve woorden en stralende ogen. (19) De achtenswaardige koning zei: 'Wees welkom, o schoonste der schonen, neem alsjeblieft plaats, wat kan ik voor je betekenen? Hou me gezelschap en deel mijn bed voor vele, vele jaren!'

(20) **U**rvaśī zei: 'Welke vrouw zou zich, met u voor ogen en in gedachten, niet aangetrokken voelen, o schone man, en het niet willen om de intieme liefde aan uw borst te genieten [zie ook 7.9: 45]? (21) Deze twee lammetjes, o Koning,

kwamen ten val en hebben behoefte aan uw bescherming, o achtenswaardige gastheer. In het gezelschap van een superieure echtgenoot, zo zegt men, kan een vrouw de liefde genieten. (22) O held van me, dat wat met ghee bereid is zal mijn voedsel zijn, en verder wil ik je op geen enkel ander ogenblik naakt zien dan tijdens de geslachtsgemeenschap.'

'**D**at is dan afgesproken', beloofde de grote ziel toen. (23) 'Zie toch hoe mooi je bent en wat een houding je hebt! Niemand op deze aarde is zo aantrekkelijk als jij. Wie kan er nu een godin als jij weerstaan die in eigen persoon is nedergedaald tussen de menselijke wezens?'

(24) **H**ij, de beste onder de mensen, genoot, in de meest uitgelezen plaatsen en lusthoven als Caitraratha, met haar van alles wat er naar zijn zin maar te genieten viel [zie ook 5.16: 13-14]. (25) De liefde bedrijvend met de godin genoot hij er vele dagen en nachten van om bij haar te zijn en de prikkelende lotussaffraangeur op te snuiven van haar gezicht.

(26) **T**oen Indra Urvaśī niet meer [om zich heen] zag zei hij tot de zangers van de hemel: 'Zonder Urvaśī ziet mijn hemelverblijf er niet meer zo mooi uit.' (27) Dus verzamelden zijn dienaren zich in het holst van de nacht in het donker om de twee lammetjes weg te stelen die Urvaśī als de echtgenote aan de koning had toevertrouwd. (28) Toen zij hen, die zij als haar zoons behandelde, hoorde schreeuwen toen ze werden weggevoerd, zei ze: 'Mijn leven is me weggestolen door deze slechte echtgenoot die denkt dat ie een held is maar geen echte man is! (29) Vertrouwend op hem die zich overdag laat zien als een man maar zich 's nachts bang stilhoudt als een vrouw, hebben dieven zich meester gemaakt van mijn twee zoons.'

(30) **G**etroffen door de pijlen van haar woorden nam hij, als een aangevuurde olifant, in het donker woest een zwaard ter hand en ging hij, zonder zich aan te kleden, achter ze aan. (31) Toen zij [de Gandharva's] de lammetjes prijsgaven, baadden ze de plek in een licht dat zo fel was als de bliksem. Daardoor kon Urvaśī haar echtgenoot naakt met de twee lammetjes in zijn handen zien terugkeren.... [en dus verliet ze hem]. (32) Toen Purūravā zijn vrouw niet meer in bed aantrof, raakte hij zeer terneergeslagen. Al te gehecht aan haar raakte hij van streek en begon hij jammerend als een bezetene [uitkijkend naar haar] de hele aarde af te zoeken. (33) Hij ontdekte Urvaśī in Kurukṣetra [een pelgrimsoord, zie ook B.G. 1: 1] aan de Sarasvatī samen met vijf metgezellen. Dolgelukkig sprak Purūravā één en al glimlach haar aan met de zachtste woorden: (34) 'Oh, mijn echtgenote, ga niet weg, wees niet zo wreed en blijf! Je had me niet in de steek moeten laten omdat ik je tot dusverre niet gelukkig wist te maken. Laten we er even over praten. (35) Dit goede lijf van mij, door jou zo ver weggeleid van huis, zal ter plekke dood neervallen, o *devī,* en de vossen en gieren zullen het verslinden, als het je genade niet waard is!'

(36) **U**rvaśī zei: Je bent een man, geef je leven niet op! Laat je niet door die wolven van de zinnen verslinden. Je kan niet altijd rekenen op de vriendschap van de vrouwen. Die zijn soms als de wolven in hartsaangelegenheden. (37) Pas voor ze op, vrouwen kennen geen genade[, als mannen hun plicht verzaken, zie B.G. 1: 40]. Ze zijn sluw, moeilijk te hanteren, doen waar ze maar zin in hebben en halen jou als trouwe echtgenoot en broeder naar beneden om de geringste reden, zo zegt men. (38) Ze wekken valse hoop in de niets vermoedende, keren hun weldoeners de rug toe, willen steeds maar nieuwere en nieuwere dingen, bezwijken makkelijk voor de verleiding en zijn ware kampioenen van de onafhankelijkheid [als het moet]. (39) Aan het einde van ieder jaar mag jouw goede zelf rekenen op één enkele nacht om met mij de liefde te bedrijven, mijn echtgenoot, zodat je, de één na de ander, kinderen op deze wereld zal zetten, mijn liefste [zie ook 6.18: 38-42].'

(40) **Z**iend dat Urvaśī zwanger was keerde hij naar zijn paleis terug. Aan het einde van het jaar op diezelfde plek [te Kurukṣetra] zag hij toen Urvaśī weer terug die de moeder van een held was geworden. (41) Met het verkrijgen van omgang met haar, genoot hij van haar gezelschap en herenigde hij zich opgetogen met haar. Toen de nacht was verstreken zei Urvaśī tot de arme ziel, die in de put zat bij de gedachte van haar gescheiden te zijn: (42) 'Ga en zoek je heil bij de zangers van de hemel, de Gandharva's. Als je ze tevreden stelt met gebeden zullen ze me bij je brengen.' Zijn [*agnisthālī*] vuurpot, o Koning, gaf hem toen het idee dat Urvaśī daadwerkelijk met hem door het woud trok. (43) Nadat hij terugkeerde uit het woud en de vuurpot had opgegeven, begon hij thuis de hele nacht te mediteren. In die tijd stond Tretā-yuga op het punt zijn aanvang te nemen en voor zijn geestesoog openbaarden zich de drie [*trikāṇḍa* principes van de Veda's van *upāsanā*: offeren, lied en gebed; karma: vruchtdragende arbeid en *jñāna*: spirituele kennis]. (44-45) Zich begevend naar de plek waar hij zijn vuurpot had achtergelaten, zag hij dat er een Aśvattha was opgeschoten uit het binnenste van een śamīboom. Hij gebruikte het hout om twee stokjes te vervaardigen [om vuur te maken] waarna hij, de meester van het rijk, met mantra's [*], in zijn verlangen om bij Urvaśī te zijn, op haar mediteerde als het liggende houtje, op zichzelf als het bovenste houtje en op dat wat zich tussen hen in bevond als het kind dat hij verwekt had. (46) Uit de wrijving kwam een vuur voort dat, als de zoon van de koning samen met de drielettercombinatie A, U en M [de Praṇava], in zijn drie vormen voor het geheel van de Vedische praktijk staat [van uit je vader geboren worden, met je geestelijk leraar een leven vinden en arriveren met je eigen praktijk van offeren - wat gerepresenteerd wordt door de drie bekende offervuren genaamd Āhavanīya, Gārhapatya en Dākasināgni]. (47) Op die manier aanbad hij die graag bij Urvaśī wilde zijn, de Meester van alle Offers, de Hoogste Persoonlijkheid van God voorbij de zinnen, die de Heer is en het Reservoir van alle Halfgoden [zie ook B.G. 3: 10]. (48) Vroeger [in Satya-yuga] waren alle verbale [Vedische, *atharva*] uitingen gedekt met slechts één enkele mantra, te weten het *Oṁkāra* van de Praṇava, was Nārāyaṇa de enige God, bestond er maar één vuur en bestond er maar één enkele *varṇa* [de klasse genaamd *haṁsa*

**]. (49) En zo ontstond met Purūravā bij de aanvang van Tretā-yuga het [genoemde] Vedische drietal [van geboorte door karma, *upāsana* en *jñāna*], o heerser van de mensen. Door eenvoudigweg het vuur op te wekken als zijnde zijn zoon, bereikte de koning het hemelverblijf van de Gandharva's.'

*: In deze samenhang is sprake van de mantra's: *'śamī-garbhād agnim mantha*' 'van binnen de śamī wordt het vuur opgewekt' en *'urvaśyām urasi purūravāḥ*': 'door Urvaśī het beste van Purūravā'.

**: In Satya-yuga, werd Heer Nārāyaṇa aanbeden middels meditatie (*kṛte yad dhyayāto viṣṇum*): iedereen mediteerde en behaalde succes zich bezinnend op Heer Viṣṇu, Nārāyaṇa. In de volgende *yuga*, Tretā-yuga, nam het uitvoeren van offerplechtigheden zijn aanvang (*tretāyāṁ yajato mukhaiḥ*). In Dvāpara-yuga wordt de Heer aanbeden als een koning, terwijl in Kali-yuga de Heer er is als Zijn eigen toegewijde [een bedekte of *channa-avatāra*] om leiding te geven in toewijding.

9.15 - Paraśurāma, de Heer als Krijgsheer

(1) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Uit Urvaśī's schoot kwamen zes zoons ter wereld die werden verwekt door Purūravā, o heerser over de mensen: Āyu, Śrutāyu, Satyāyu, Raya, Vijaya en Jaya. (2-3) Śrutāyu had een zoon genaamd Vasumān, Satyāyu had er ook een genaamd Śrutañjaya, van Raya was er een zoon genaamd Eka en van Jaya was er een zoon genaamd Amita. Bhīma was de zoon van Vijaya en daarna kwam Kāñcana ter wereld als zijn zoon. Van Hotraka, de zoon van Kāñcana, was er de zoon Jahnu die het water van de Ganges in één teug opdronk. (4) Puru werd verwekt door Jahnu [zie 1.12: 15 & 3.8: 1] en van hem verschenen daarna Balāka en zijn zoon Ajaka. Kuśa volgde, uit wiens lendenen de vier zoons Kuśāmbu, Tanaya, Vasu en Kuśanābha verschenen, die werden opgevolgd door Gādhi, de zoon van Kuśāmbu. (5-6) Van Gādhi was er de dochter Satyavatī die door de brahmaan Ṛcīka ten huwelijk werd gevraagd, maar toen ze hem niet geschikt achtte gaf koning Gādhi die zoon van Bhṛgu ten antwoord: 'Levert u me alstublieft als de bruidsschat voor deze dochter van de Kuśadynastie, waartoe wij behoren, duizend paarden die stralen als het licht van de maan en ieder één zwart oor hebben.' (7) Met dat gezegd zijnde begreep de

wijze wat hij in gedachten had. Hij begaf zich naar het verblijf van Varuṇa, haalde er de paarden en nam ze mee. Toen trouwde hij met de prachtige dochter. (8) De ziener werd door zijn vrouw en zijn schoonmoeder, die beiden een zoon wilden, ertoe verzocht een gerecht te bereiden dat hij hen met mantra's aanbood [voor zijn vrouw met een *brāhmaṇa*mantra en voor zijn schoonmoeder met een *kṣatriya*mantra]. Toen ging de *muni* weg om een bad te nemen. (9) In de tussentijd werd Satyavatī door haar moeder gevraagd de offergave, die voor haar bedoeld was, af te staan, omdat ze dacht dat het de beste van de twee was. Ze deed er afstand van en at zelf de offergave van haar moeder.

(10) **T**oen de wijze hier achter kwam zei hij tot zijn vrouw: 'Je hebt iets heel verkeerds gedaan! Nu zal je zoon een fanatieke, bestraffende persoonlijkheid zijn en zal je broer een geleerde in de geesteswetenschap zijn!'

(11) **S**atyavatī smeekte hem dat het niet zo zou zijn en dus zei die zoon van Bhṛgu: 'Dan zal de zoon van je zoon zo zijn!' Daarna kwam Jamadagni ter wereld.

(12-13) **Z**ij [Satyavatī] werd later de grote en heilige Kauśikī [een rivier] die de hele wereld zuivert. Jamadagni trouwde met Renukā, de dochter van Renu. Zij bracht met de ziener van Bhṛgu vele zonen ter wereld van wie Vasumān de oudste was. De alom befaamde Paraśurāma [die eveneens bekend staat als Rāma] was de jongste zoon. (14) Hij [Paraśurāma] die eenentwintig keer optrad als de vernietiger van de Haihayadynastie en zo de aarde bevrijdde van al haar *kṣatriya's*, wordt een [*aṁśa*]incarnatie van Vāsudeva genoemd. (15) Hij nam van de planeet de last weg van de ingebeelde, besturende klasse die het, beheerst door hartstocht en onwetendheid, aan respect ontbrak voor het brahmaanse gezag. Hij doodde ze ondanks het feit dat ze geen grote overtreding hadden begaan [zie ook 1.11: 34].'

(16) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Wat was de aard van de overtreding die de edelen die de controle over hun zinnen kwijt waren, begingen jegens de Allerhoogste Heer die telkens weer opnieuw de bestuurders vernietigde?'

(17-19) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'De koning van de Haihaya's, Kārtavīryārjuna, de beste van alle *kṣatriya's*, had met het hooghouden van de verering van Dattātreya, die een volkomen deelaspect is van Nārāyaṇa, een duizendtal armen ontwikkeld. Hij die de schrik van zijn vijanden was, kon niet worden verslagen, was scherpzinnig, zeer aantrekkelijk, invloedrijk, machtig, befaamd en fysiek zeer sterk. Op basis van zijn beheersing van de yoga had hij zich kwaliteiten eigen gemaakt als de perfecties van de *aṇimā-siddhi* en dergelijke, en trok hij onvermoeibaar als een wervelwind rond over de hele wereld. (20) Toen hij eens omringd door prachtige vrouwen genoot van het water van de Revā [de Narmadā], bracht hij, veel te trots op de bloemenkrans van de victorie die hem was omhangen, met zijn armen de stroming van de rivier tot stilstand. (21) De inge-

beelde held met de naam Tienhoofd [Rāvaṇa] kon die invloed niet verdragen omdat het water, dat vanwege hem stroomopwaarts bewoog, zijn kampement onder water had gezet. (22) Nadat hij hem [de koning] in het gezelschap van de vrouwen had beledigd, werd hij zonder veel moeite in hechtenis genomen en opgesloten in [hun hoofdstad] Māhiṣmatī, en toen weer vrijgelaten alsof het een aap betrof.

(23) **T**oen hij [Kārtavīryārjuna] eens, tijdens de jacht, op zichzelf wat doelloos ronddoolde door het bos, betrad hij de *āśrama* van Jamadagni *muni*. (24) De wijze kon op basis van zijn verzaking, vanwege zijn koe van overvloed [*kāmadhenu*], die god van de mensen samen met zijn soldaten, ministers en de rest van zijn gevolg, alles bieden waar maar behoefte aan was. (25) Toen de koning zag wat die weelde inhield, die zijn eigen persoonlijke verworvenheden overtrof, kon hij dat niet echt op prijs stellen en ontwikkelde zich bij hem en zijn Haihaya's een verlangen die koe van het vuuroffer te bezitten. (26) In zijn hoogmoed zette hij zijn mannen er toe aan de koe van overvloed van de wijze af te pakken en haar samen met haar kalf naar Māhiṣmatī te brengen, terwijl ze het uitschreeuwde vanwege het geweld. (27) Nadat de koning vertrokken was vernam Paraśurāma, toen die was teruggekeerd naar [zijn vader's] *āśrama*, van de schandelijke daad en werd hij zo nijdig als een slang waar men op getrapt heeft. (28) Niet in staat te accepteren wat er gebeurd was, nam hij een gruwelijke hakbijl ter hand, een koker pijlen, een boog en een schild, en ging hij achter ze aan als een leeuw die een olifant aanvalt. (29) Toen de koning de hoofdstad binnenging, zag hij de beste van de Bhṛgu's achter zich aankomen in woede verzet, met als zijn wapens een boog, pijlen en een hakbijl in zijn handen. Hij was bedekt met een zwart hertenvel, had samengeklitte lokken en straalde als het zonlicht. (30) Hij stuurde er zeventien *akṣauhiṇī's* [*] op af met olifanten, strijdwagens, paarden en voetvolk, met zwaarden, pijlen, lansen, slingers en wapens van vuur, maar Paraśurāma, de Heer en Meester, doodde hen woedend allen eigenhandig. (31) Als de meest bedrevene in het hanteren van de hakbijl doodde hij, zo snel als de wind en zo rap als de geest, de vijandelijke troepen waarvan toen her en der de afgehakte armen, benen en schouderpartijen op de grond vielen samen met de berijders van de olifanten en de paarden die gesneuveld waren. (32) Toen hij zag hoe de dode lichamen van zijn soldaten, gesneuveld door de bijl en de pijlen van Rāma, in de modder en het bloed op het slagveld verspreid lagen, met al hun bogen, schilden en vaandels, spoedde Haihaya [Kārtavīryārjuna] zich kwaad geworden herwaarts. (33) Kārtavīryārjuna legde toen met vijfhonderd van zijn armen tegelijkertijd evenzovele pijlen op evenzovele bogen aan om Rāma te doden, maar hij, als de meest bedrevene van allen die gewapend waren, schoot ze met behulp van slechts één boog met zijn pijlen allemaal aan stukken. (34) De koning viel opnieuw aan met eigenhandig uit de aarde gerukte bomen en rotsen, maar, toen hij kwam aanstormen op het slagveld, werden al zijn armen door Paraśurāma's messcherpe bijl met grote kracht er afgehakt als waren het slangenkragen. (35-36) Nadat hij was ontdaan van zijn armen werd de bergpiek die zijn hoofd was van zijn romp gescheiden. Zo gauw hun vader werd gedood vluchtten

al de tienduizend zoons weg in angst. Daarop de vuurofferkoe en het kalf halend die zwaar te lijden hadden gehad, keerde de Doder van Alle Valse Heldhaftigheid terug naar zijn vader's hermitage en droeg hij ze aan hem over. (37) Rāma beschreef zijn vader en broers wat hij allemaal gedaan had. Nadat Jamadagni het gehoord had sprak hij als volgt:

(38) '**R**āma, o Rāma, machtige held, je hebt een zonde begaan met het onnodig ter dood brengen van die god van de mensen die al de halfgoden belichaamt. (39) We zijn brahmanen, mijn beste, mensen die door hun vergevingsgezindheid een positie van respect verworven hebben. Het is deze kwaliteit waardoor de god die de geestelijk leraar van het universum is [Heer Brahmā] zijn positie als de hoogste autoriteit heeft gekregen. (40) Door vergevingsgezind te zijn straalt de voorspoed, het geluk en succes van de religieuze praktijk als de schittering van de zon. De Allerhoogste Heer Hari, onze Meester, is snel tevreden met hen die vergeven. (41) Als je een koning doodt die befaamd is als keizer, is dat erger dan het doden van een brahmaan. Was daarom die zonde van je af, mijn beste, door de heilige plaatsen te eerbiedigen in het bewustzijn van de Onfeilbare.'

*: De Mahābhārata beschrijft een *akṣauhiṇī* in de Ādi parva, hoofdstuk twee: "Eén strijdwagen, één olifant, vijf infanteriesoldaten en drie paarden worden een *patti* genoemd door hen die thuis zijn in de wetenschap. Mensen met ervaring weten ook dat een *senāmukha* drie keer is wat een *patti* is. Drie *senāmukha's* staan bekend als *gulma*, drie *gulma's* worden een *gana* genoemd, en drie *gana's* heten een *vāhinī*. Drie *vāhinī's* wordt door degenen die het weten beschouwd als een *pṛtanā*, drie *pṛtanā's* staan gelijk aan een *camū,* en drie *camū*'s komen overeen met een *anīkinī*. Zij die weten refereren aan tien *anīkinī's* als zijnde een *akṣauhiṇī*. De strijdwagens van een *akṣauhiṇī* worden door hen die goed kunnen tellen beraamd op 21.870, o beste van de twee-maal geborenen, en het aantal olifanten is hetzelfde. De hoeveelheid infanteriesoldaten bedraagt 109.350, en het aantal paarden 65.610. Dit is wat men een *akṣauhiṇī* noemt."

9.16 - Hoe Heer Paraśurāma ertoe Kwam de Heersende Klasse Eenentwintig Keer te Vernietigen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'O zoon van de Kurudynastie, Paraśurāma, die aldus door zijn vader van advies was gediend, zei: 'Zo zij het!', waarop hij een jaar lang alle heilige plaatsen afreisde. Daarna keerde hij naar de *āśrama* terug. (2) Toen Renukā [zijn moeder] zich op een dag naar de oever van de Ganges begaf, zag ze de koning van de Gandharva's [zie ook 9.14: 31] die, omhangen met een bloemenslinger van lotussen, zich vermaakte met de meisjes van de hemel, de Apsara's. (3) Ze observeerde zijn bezigheden toen ze naar de rivier ging voor wat water. Lichtelijk aangetrokken tot Citraratha, vergat ze de tijd voor het vuuroffer. (4) Toen ze zich realiseerde dat ze de tijd uit het oog verloren had was ze, teruggekeerd, bang om door de wijze te worden vervloekt en stond ze met gevouwen handen voor hem terwijl ze de waterpot voor hem had neergezet. (5) De wijze begreep dat ze had afgeweken van de regel en werd kwaad op zijn vrouw. Hij zei: 'Verwijder haar, mijn zoons, ze is vol van zonde', maar de zoons voerden zijn opdracht niet uit. (6) Rāma, die er door zijn meditatie en verzaking geheel van doordrongen was waar de wijze toe in staat was [en heilig vertrouwde op zijn gezag], maakte in reactie op de aansporing van zijn vader direct een einde aan zijn moeder en al zijn broers. (7) Toen Jamadagni, daarover tevreden, hem vroeg welke gunst hij verleend zou willen zien, zei hij: 'Geef hen die we verloren het leven weer terug en laten ze zich niets meer herinneren van hun bestraffing!' (8)

Spoedig herrezen ze springlevend en gelukkig, alsof ze ontwaakten uit een diepe slaap. Rāma was immers tot het bestraffen van zijn naasten overgegaan in het volle bewustzijn van de macht van zijn vaders verzaking.

(9) **D**e zonen van Kārtaviryārjuna [9.15: 17], o Koning, konden [ondertussen] geen vrede hebben met de voortdurende herinnering dat hun vader het onderspit moest delven vanwege de superieure macht van Paraśurāma. (10) Dus namen ze op een dag, toen Rāma en zijn broeders weg van de *āśrama* in het bos waren, de kans waar om zinnend op wraak hun verblijfplaats te benaderen. (11) Toen ze de *muni* bij de vuurplaats aantroffen waar hij volledig verzonken zat te contempleren op de Allerhoogste Geprezen in de Verzen, brachten ze vastbesloten tot het kwade hem ter dood. (12) Hoogst wreed tegenover de arme en onbeschermde moeder van Rāma die smeekte om het leven van haar echtgenoot, sloegen zij, die '*kṣatriya*'broeders, geweld- dadig zijn hoofd van zijn romp en namen het mee. (13) Renukā, de kuise vrouw treurend in tranen verzet, sloeg zich met haar handen op het lijf en riep luid uit: 'O Rāma, o Rāma, mijn liefste zoon!' (14) Toen zij [Rāma en zijn broeders] het geluid van die hoogst verdrietige schreeuw 'O Rāma!' hoorden, haastten ze zich van ver weg, terug naar de *āśrama* waar ze zagen dat hun vader was vermoord. (15) Verbijsterd door de schok treurden ze allen en zeiden ze kwaad, verslagen, triest en verontwaardigd: 'O vader, o heilige man, u die zo'n voorbeeld van dharma vormt, bent nu naar de hemel vertrokken en hebt ons achtergelaten!' (16) Aldus huilend over hun vader vertrouwde Paraśurāma het lichaam aan zijn broers toe en nam hij persoonlijk de bijl ter hand, vastbesloten om een einde te maken aan de *kṣatriya's*. (17) Rāma ging naar Māhiṣmatī [de hoofdstad] die beroofd was van alle glorie omdat een brahmaan vermoord was. Daar bouwde hij midden in de stad een grote stapel op van de hoofden die hij van hun rompen scheidde. (18-19) Hun bloed vormde een schrikwekkende rivier die al de heersers die de brahmaanse cultuur minachtten angst aanjaagde. Omdat de *kṣatriya's*, de edelen, zijn vader hadden vermoord, trad hij op in hun nadeel en vaagde hij tot eenentwintig keer toe hen allen van de aarde. In de gedaante van een krijgsheer schiep hij aldus te Samanta-pañcaka negen meren gevuld met bloed in plaats van met water [zie ook B.G. 4: 7].

(20) **H**ij voegde zijn vaders hoofd weer bij zijn romp, legde hem op kuśagras en aanbad met offerandes de Godheid, het Ware Zelf, de bezieling van de halfgoden. (21-22) Hij wees de *hotā*priester de oostelijke richting toe, de *brahmā*priester wees hij de zuidelijke richting toe, de a*dhvaryu*priester wees hij de westkant toe en de *udgātā*priester kreeg het noorden [vergelijk met 9.11: 2]. De anderen en Kaśyapa Muni wees hij de verschillende uithoeken toe en het middelste Āryāvarta gedeelte [*] schonk hij de *upadraṣṭā*priester die toezicht hield op de mantra's. De assisterende *sadasya*priesters kregen alles wat er overbleef. (23) Toen hij daarna een bad nam raakte hij, op de oever van de hoofdstroom die de Sarasvatī was, gezuiverd van alle smetten [die resteerden van het doden van de *kṣatriya's*] en straalde hij als een wolkenloze zon [zie ook B.G. 3:

9]. (24) Door Paraśurāma's eerbetoon herkreeg Jamadagni zijn lichaam met alle tekenen van bewustzijn en werd hij de zevende ziener in de constellatie van de zeven wijzen [zie 8.13: 5, gekoppeld aan de *saptarṣi-maṇḍala* sterren rond de poolster]. (25) Paraśurāma, de zoon van Jamadagni die tevens de Allerhoogste Heer met de lotusblaadjesogen is, zal in het volgende tijdperk van Manu, o Koning, een voorvechter van de Vedische kennis zijn [als één van de zeven wijzen van die periode, zie 8.13: 15-16]. (26) Hij die in vrede met de intelligentie de roede heeft opgegeven, is tot op de dag van vandaag nog aanwezig in de heuvels van Mahendra en wordt door al de vervolmaakten, de zangers van de hemel en de achtenswaardigen vereerd vanwege zijn karakter en zijn handelingen. (27) Dit is hoe de Ziel van het Universum, de Allerhoogste Heer Hari, de Meester die zich vertoonde als een incarnatie in de lijn van Bhṛgu en vele malen de heersers van de mensen ter dood bracht, de aarde bevrijdde van haar zware last.

(28) **V**an Gādhi's lendenen [zie 9.15: 4-5] kwam de hoogst machtige [Viśvāmitra] ter wereld. Hij, zo perfect als een vuur, gaf de *kṣatriya*positie op en verwierf met zijn boetedoeningen de kwaliteit van een brahmaan [zie 7.11: 35 en voetnoot op 9.7: 7]. (29) Viśvāmitra had ook zoons: honderd-en-één stuks, o heerser. Vanwege de middelste die Madhucchandā heette werden zij als groep de Madhucchandā's genoemd. (30) Hij nam Śunahśepha, de zoon van Ajīgarta, die met de naam Devarāta ['gered door de goddelijken'] verscheen in de lijn van Bhṛgu, aan als zijn zoon. Hij droeg zijn andere zoons op hem te aanvaarden als de oudste. (31) Hij was degene die werd verkocht als het 'offerdier' voor de *yajña* van Hariścandra. Door zijn gebeden tot de halfgoden onder leiding van Heer Brahmā werd hij ervan bevrijd als een beest vastgebonden te zijn [zie 9.7: 20]. (32) Afkomstig van de lijn van Bhṛgu was hij ontwikkeld in de spiritualiteit en werd hij daarom door de goddelijken die betrokken waren bij de offerplechtigheid voor de goden in bescherming genomen. Śunaśepha werd om die reden in de dynastie van Gādhi ook wel met de naam Devarāta aangeduid. (33) De vijftig oudste Madhucchandā's konden het feit [dat hij hun oudste broer zou zijn] niet goed aanvaarden en werden allen vervloekt door de *muni* die kwaad op hen werd. Hij zei: 'Mogen jullie, slechte zoons, allen *mleccha's* worden [**]!' (34) Het was Madhucchandā die toen, samen met de rest van de vijftig zoons, zei: 'We zullen ons neerleggen bij alles wat u in dezen behaagt, o vader!' (35) Ze aanvaardden hem [Devarāta], een ziener van de mantra's, als de oudste en zeiden tegen hem: 'We zullen je volgen.' Viśvāmitra zei tot de zoons: 'Jullie zonen zullen allen zonen krijgen omdat jullie voor mijn eer hebben gekozen als een vader van [waardige] zoons. (36) Hij [Devarāta] is mijn zoon, net zoals jullie dat zijn, o Kuśika's [***], gehoorzaam hem alsjeblieft.' En er waren nog vele andere zoons: Aṣṭaka, Hārīta, Jaya, Kratumān en meer. (37) Moge aldus duidelijk zijn wat, overeenkomstig de verschillende posities die de zoons van Viśvāmitra verwierven, de takken zijn van de Kauśikadynastie [zij die gehoorzamen, zij die niet gehoorzamen en zij die geadopteerd werden].'

*: Het stuk land in India tussen het Himalaya gebergte en de Vindhya heuvels wordt Āryāvarta genoemd.

**: *Mleccha's* zijn mensen die ingaan tegen de Veda's, niet-Aryan's die men ook wel kent als de vleeseters die door Heer Kalki aan het einde van Kali-yuga zullen worden omgebracht.

***: 'Een van Kauśika' is een andere naam voor Viśvāmitra en zijn zoons, zie ook 6.8: 38.

9.17 - De Dynastieën van de zoons van Purūravā

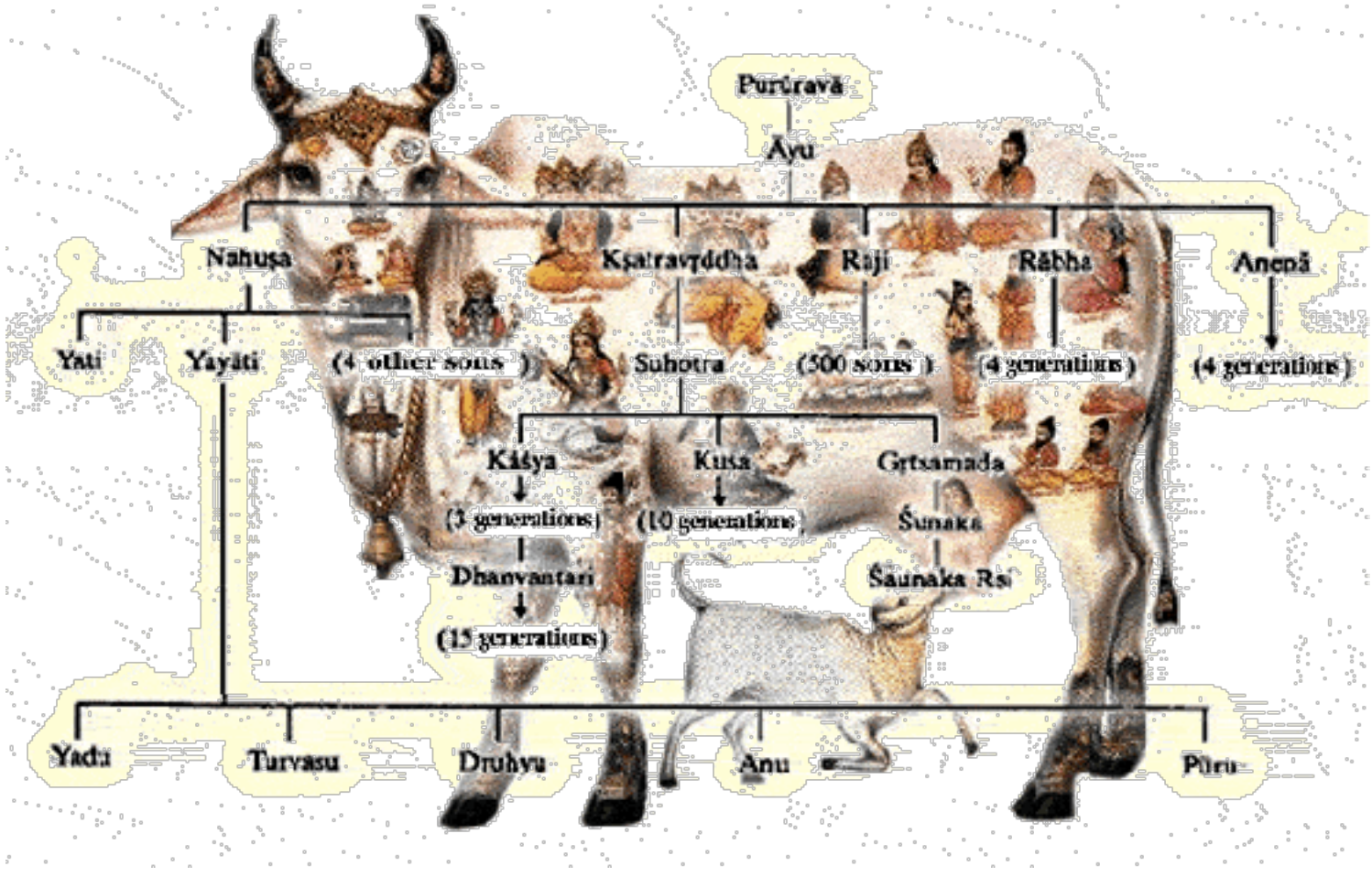

(1-3) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Van één zoon van Purūravā, Āyu [zie 9.15: 1], waren er de machtige zoons Nahuṣa, Kṣatravṛddha, Rajī, Rābha en Anenā. O adellijke heerser, verneem nu over de dynastie van Kṣatravṛddha. Van Kṣatravṛddha's zoon Suhotra waren er drie zoons: Kāśya, Kuśa en Gṛtsamada. Van Gṛtsamada was er Śunaka en van hem verscheen er Śaunaka, een *muni* die uitblonk in de gewijde [Ṛg Veda] verzen. (4) Kāśi, de zoon van Kāśya, verwekte Rāṣṭra die de vader was van Dīrghatama. Van Dīrghatama was er Dhanvantari die een incarnatie van Vāsudeva was, de Genieter van de Offers. Hij was de grondlegger van de Ayurvedische geneeskunde. Als men Hem in gedachten houdt kan men alle ziekten overwinnen [zie ook 8.8]. (5) Van zijn zoon Ketumān kwam een zoon genaamd Bhīmaratha ter wereld en van hem was er Divodāsa, wiens zoon Dyumān ook wel bekend stond als Pratardana. (6) Hij stond eveneens bekend onder de namen Śatrujit, Vatsa, Ṛtadhvaja en Kuvalayāśva. Van hem waren er Alarka en andere zoons. (7) O Koning, voor de duur van zes-en-zestigduizend jaren heerste niemand anders dan Alarka als een jonge man over de aarde. (8) Van Alarka was er Santati, door hem kwam Sunītha ter wereld, zijn zoon was Niketana en Niketana's zoon was Dharmaketu die Satyaketu op de wereld zette. (9) Dhṛṣṭaketu verwekte daarna Sukumāra die de gehele planeet regeerde. Vītihotra was zijn zoon en Bharga, die door hem ter wereld kwam, bracht een zoon voort genaamd Bhārgabhūmi, o heerser van de mensen.

(10) **A**ldus beschreef ik u al de nakomelingen die werden geboren in de dynastie van Kāśi die behoren tot de lijn van Kṣatravṛddha. Van [Kṣatravṛddha's broer] Rābha kwam de zoon Rabhasa ter wereld. Van hem kwam Gambhīra en Akriya was zijn zoon. (11) De nakomeling die dankzij hem geboren werd heette Brahmavit. Verneem nu over de nakomelingen van Anenā. Die had een zoon genaamd Śuddha door wie Śuci ter wereld kwam die Citrakṛt als zijn zoon had, en die stond ook wel bekend als Dharmasārathi. (12) Hij werd de vader van Śāntaraja die allerlei soorten Vedische rituelen uitvoerde. Hij was een zelfverwerkelijkte ziel [en met hem eindigde de lijn]. Van Rajī waren er vijfhonderd zoons die hoogst machtig waren. (13) Op verzoek van de goddelijken doodde Rajī de demonen en gaf hij het hemelrijk terug aan Indra, de hemelkoning. Maar Indra, bevreesd voor de vijandschap van Prahlāda en anderen, gaf het terug [aan de demonen] en greep Rajī's voeten beet in overgave. (14) Toen hun vader overleed verzocht de grote Indra de zoons het koninkrijk der hemelen aan hem terug te geven. Dat deden ze niet en gaven hem een aandeel van de offergaven. (15) De geestelijk leraar [Bṛhaspati] bracht offers in het vuur opdat Indra al Rajī's zoons ter dood kon brengen die van het rechte pad waren afgedwaald. Geen van hen bleef in leven. (16) Van Kuśa, Kṣatravṛddha's kleinzoon, kwam Prati ter wereld. Een zoon van hem genaamd Sañjaya had een zoon die Jaya heette die Kṛta verwekte uit wiens lendenen daarna koning Haryabala zijn geboorte nam. (17) Van Sahadeva die zijn zoon was, verscheen Hīna op de wereld. Zijn zoon Jayasena kreeg Sankṛti. Sankṛti verwekte er ook een genaamd Jaya, die een plichtsgetrouwe *kṣatriya* en machtige krijgsheer was. Dit waren al de koningen in de [Āyu-]dynastie van Kṣatravṛddha, verneem nu van mij over de nakomelingen van Nahuṣa.'

9.18 - Koning Yayāti Herkrijgt zijn Jeugd

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Net zoals een belichaamde ziel zes zintuigen heeft [met de geest als het zesde] waren er van koning Nahuṣa [een andere zoon van Purūravā's zoon Āyu] zes zoons: Yati, Yayāti, Saṁyāti, Āyati, Viyati en Kṛti. (2) De oudste zoon Yati aanvaardde het koninkrijk niet dat zijn vader hem bood, want hij wist wat het inhield. Een persoon die een dergelijke positie inneemt kan geen ernst maken met zijn zelfverwerkelijking. (3) Toen zijn vader er door de brahmanen toe werd gedwongen om afstand te doen van zijn troon, omdat hij Indra's vrouw Śacī had beledigd en hij daarom verviel tot het niveau van een python [een 'geitenverzwelger'], werd Yayāti de koning. (4) Zijn vier jongere broers liet hij de verschillende windstreken besturen. Yayāti, die aldus de wereld regeerde, huwde de dochters [Devayānī] van Śukrācārya en [Śarmiṣṭhā van] Vṛṣaparvā.'

(5) **D**e koning zei: 'De machtige ziener Śukrācārya was een brahmaan, terwijl Yayāti behoorde tot de klasse van de *kṣatriya's*. Hoe kon er tegen de gebruiken in een [*pratiloma*]huwelijk van een brahmaan[se dochter] zijn met een *kṣatriya* [*anuloma*, omgekeerd, was meer algemeen]?'

(6-7) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag was Vṛṣaparvā's dochter genaamd Śarmiṣṭhā, een onschuldig meisje met een hartstochtelijk karakter, bijeen met Devayānī, de dochter van de goeroe, en met duizenden van haar vriendinnen. Ze liepen rond in de paleistuin die vol stond met bloeiende bomen en waar zandbanken waren met lotusbloemen die gezellig zoemden van de hommels. (8) Toen de lotusogige meisjes arriveerden bij de oever van het meer aldaar, deden ze hun kleren uit en begonnen ze zich te vermaken in het water door elkaar nat te spetteren. (9) Ze zagen [opeens] Heer Śiva voorbij komen, gezeten op zijn stier samen met de godin [Pārvatī]. De jonge meisjes kwamen snel uit het water en bedekten zich vol schaamte met hun kledingstukken. (10) Zonder het in de gaten te hebben trok Śarmiṣṭhā de kleren van de dochter van de goeroe aan, als waren het haar eigen kleren, waarop Devayānī geïrriteerd dit zei: (11) 'Kijk nou eens hoe zij bezig is als een dienstmeid zonder manieren. Net als een hond uit op de ghee bedoeld voor een offerplechtigheid, heeft ze het kledingstuk aangetrokken dat voor mij bedoeld was! (12-14) Van ons afstammelingen van Bhṛgu beter dan de rest, door wiens verzaking deze gehele wereld werd geschapen, van hen die het aangezicht vormen van de Persoonlijkheid van de Transcendentie en door wiens vroomheid het licht van de juiste weg gekend wordt, van hen aan wie de meesters van de wereld, de verlichte zielen van beheersing, en zelfs de Allerhoogste Heer, de Zuiverende Superziel en Echtgenoot van de Godin, hun gebeden opdragen, heeft zij, wiens demonische vader een leerling is van onze vader, aangetrokken wat bedoeld was als onze kleding. Het is alsof een onreine śūdra de Veda's onder de knie probeert te krijgen!'

(15) **Ś**armiṣṭhā aldus terecht gewezen ademde zwaar als een slang waarop men heeft getrapt en zei, zeer kwaad op haar lip bijtend, tegen de dochter van de goeroe: (16) 'Wat een onzin, jij bedelares! Je kent je plaats niet. Ben jij het niet die buiten ons huis staat te wachten [op voedsel] zoals de kraaien dat doen?'

(17) **M**et deze barse woorden haar terecht wijzend, griste Śarmiṣṭhā woedend de kleren van de deugdzame dochter van de geestelijk leraar weg en duwde ze haar in een put. (18) Toen ze naar huis ging gebeurde het dat Yayāti, die in de buurt was vanwege een jachtpartij, op die plek arriveerde en, smachtend naar water, haar aantrof in de put. (19) Omdat ze daar geheel naakt zat, gaf de koning haar zijn bovenkleding en legde hij hoogst vriendelijk zijn hand in de hare om haar eruit te trekken. (20-21) De dochter van Uśanā [ofwel Śukrācārya, zie ook B.G. 10: 37] zei met woorden vol van liefde en genegenheid tot de held: 'O Koning nu u, o veroveraar van de steden van de vijand, mijn hand hebt vastgegrepen, hebt u mijn hand aanvaard! Moge die hand door niemand anders dan door u worden aangeraakt, want de relatie tussen u en mij die we nu hebben, werd door de voorzienigheid beschikt, o held, en niet door de mens! (22) In deze put terechtgekomen heb ik uw goedheid leren kennen. Weet dat geen gekwalificeerde brahmaan mijn echtgenoot kan worden, o sterk gearmde, omdat Kaca, de

zoon van Bṛhaspati die ik in het verleden heb vervloekt, daar een vloek tegen uitgesproken heeft [*].'

(23) **H**et stond Yayāti niet aan wat door het lot was beschikt, maar voor zichzelf denkend stemde hij, tot haar aangetrokken, in met haar voorstel. (24) Nadat de koning was vertrokken vertelde ze, weer naar huis teruggekeerd, in tranen wijselijk alles aan haar vader, verslag doend van wat Śarmiṣṭhā had gedaan en wat er daarna gebeurd was. (25) De machtige denker was er hoogst ongelukkig over. Hij vervloekte het priesterschap, prees de bezigheid van het verzamelen van granen [*uñcha-vṛtti*, zie 7.11: 16 en 7.12: 17-19] en verliet toen met zijn dochter zijn verblijfplaats. (26) Koning Vṛṣaparvā, die begreep dat zijn geestelijk leraar dat uit protest deed, stemde hem gunstig door zich op straat met zijn hoofd aan zijn voeten te werpen. (27) De machtige zoon van Bhṛgu, wiens woede niet langer duurde dan een enkel moment, zei toen tot zijn discipel: 'Ik kan haar niet negeren, kom alstublieft aan haar wensen tegemoet, o Koning!'

(28) **M**et zijn instemming om de zaak af te handelen [zoals verzocht] gaf Devayānī uitdrukking aan haar verlangen: 'Aan wie mijn vader mij ook ten huwelijk wegschenkt, moet zij [Śarmiṣṭhā] me begeleiden als mijn horige.'

(29) **Ś**armiṣṭhā, die tezamen met haar vriendinnen door de vader aan Devayānī was geschonken, zag in welk gevaar er dreigde [als de *ācārya* weg zou gaan] en wat het voordeel was van zijn achtenswaardigheid. Daarom was ze met de duizenden andere vrouwen haar van dienst als een bediende. (30) Toen hij zijn dochter [Devayānī] uithuwelijkte aan [Yayāti] de nazaat van Nahuṣa, zei Śukrācārya tot hem: 'O Koning, laat Śarmiṣṭhā nooit en te nimmer toe in uw bed!'

(31) **Ś**armiṣṭhā [echter] die [later] zag dat Uśanā's dochter leuke kinderen had, vroeg hem op een geschikt moment op een afgezonderde plaats, of hij als de echtgenoot van haar vriendin niet voor haar voelde als een trouwe echtgenote. (32) [Hoewel] zich herinnerend wat Śukra had gezegd toen hij zijn advies gaf voor een moment als dit, nam hij die door deze prinses werd verzocht kinderen met haar te hebben, vanuit zijn plichtsbesef [als een heerser] en achting voor de religieuze beginselen [die dat ondersteunen], toen het besluit om aan haar toe te geven [vergelijk B.G. 7: 11]. (33) Devayānī gaf geboorte aan Yadu en Turvasu. Śarmiṣṭhā, de dochter van Vṛṣaparvā, kreeg Druhyu, Anu en Pūru. (34) Toen Devayānī ervan op de hoogte werd gesteld dat Śarmiṣṭhā in verwachting was van haar beschermheer vertrok ze kokend van woede trots naar haar vader's huis. (35) Hij ging zijn lieveling, de lust van zijn leven, achterna en probeerde haar gunstig te stemmen met veelbetekenende woorden en het masseren van haar voeten, maar het was tevergeefs. (36) Śukra zei kwaad tegen hem: 'Jij rokkenjagende, bedrieglijke kerel, moge jij dwaas, getroffen worden door misvorming van je lichaam als gevolg van ouderdom.'

(37) **Ś**rī Yayāti zei: 'Tot nu toe is mijn lust met uw dochter nog niet bevredigd, o brahmaan!' [Śukra antwoordde:] 'Zolang u nog van de lust bent mag u uw ouderdom inwisselen voor de jeugd van iemand die bereid is daarmee in te stemmen.'

(38) **Z**o kreeg hij de kans om van plaats te wisselen met zijn oudste zoon. Hij vroeg hem: 'O Yadu, geliefde zoon, schenk me alsjeblieft je jeugd in ruil voor deze ouderdom! (39) Ik ben nog niet bevredigd in mijn zinnelijke behoeften, mijn beste zoon. Als jij nu de last van de ouderdom op je neemt die je grootvader [Śukra] me toewenste, kan ik nog een paar jaar van het leven genieten [zie ook 7.5: 30].'

(40) **Ś**rī Yadu zei: 'Het stemt me niet gelukkig uw oude dag op me te nemen terwijl u jeugdig blijft. Een persoon [als ik] zal nooit bevrijd raken van materiële verlangens zonder dat hij de ervaring van lichamelijk geluk heeft gehad [zie ook 7.12: 9-11 en B.G. 4: 13]!'

(41) **D**e vader vroeg het aan Turvasu, Druhyu en aan Anu, o zoon van Bharata, maar ze weigerden het te aanvaarden omdat ze, niet bekend met de ware aard [van de ziel], hun tijdelijkheid aanzagen voor iets permanents. (42) Hij vroeg het aan Pūru die jonger was maar meer gekwalificeerd. Hij zei: 'Mijn beste zoon, jij zou me toch niet afwijzen zoals je oudere broers dat doen, is het wel?'

(43) **Ś**rī Pūru zei: 'Wie, o Koning, o beste onder de mensen, krijgt nu in deze wereld de gelegenheid zijn vader terug te betalen voor het lichaam dat hij hem schonk? Door zijn genade kan men een hoger leven genieten. (44) Hij die handelt naar de wensen van zijn vader is de beste, hij die handelt naar wat hij hem opdraagt is maar middelmatig, en van een laag allooi is hij die handelt zonder hem te achten. Maar hij die tegen het woord van zijn vader ingaat is als zijn uitwerpselen.'

(45) **P**ūru was er aldus blij mee de last van zijn vader's ouderdom op zich te nemen, terwijl zijn vader gelukkig was met de bevrediging van de jeugdige verlangens van zijn zoon waar hij om gevraagd had, o heerser van de mensen. (46) Hij [Yayāti], als de heerser over de zeven continenten, regeerde als een vader over zijn onderdanen en genoot naar hartelust van het materiële geluk zonder zijn zinnen te moeten beteugelen. (47) Daarnaast verschafte Devayānī als zijn geliefde haar beminde echtgenoot in alle beslotenheid vierentwintig uur per dag bovenzinnelijke vreugde met haar hele lichaam, geest en woorden en met alles wat erbij kwam kijken. (48) Met verschillende rituelen Hari aanbiddend, de Persoonlijkheid van het Offer, de Godheid en het Reservoir van alle Goddelijkheid en het Voorwerp van alle Vedische Kennis, was Yayāti van een overvloedige liefdadigheid. (49) In Hem verschijnt de ganse schepping in al haar verscheidenheid - net zoals een massa wolken verschijnt in de lucht - en dan weer is er helemaal geen manifestatie, als betrof het een illusie geschapen door de geest in

een droom [zie ook B.G. 7: 24-25]. (50) Door enkel Hem in zijn hart te plaatsen, Heer Vāsudeva, de Ene Nārāyaṇa die in een ieder aanwezig is maar voor niemand zichtbaar is, aanbad hij vrij van verlangens de Allerhoogste Meester. (51) Hoewel hij op deze manier duizend jaar lang met zijn geest en vijf zintuigen te werk ging in een idee van werelds geluk, kon hij, de heerser over de hele wereld, door de bedrieglijkheid van zijn zinnen geen bevrediging vinden.'

*: Swāmi Prabhupāda verklaart: 'Kaca, de zoon van de geleerde hemelse priester Bṛhaspati, was een voormalig student van Śukrācārya, van wie hij de kunst van het weer opnieuw tot leven wekken van een voortijdig gestorven mens had geleerd. Deze kunst, genaamd *Mṛta-sañjīvanī*, werd met name in tijden van oorlog toegepast. Als er eens een oorlog was, zouden er ongetwijfeld soldaten vroegtijdig de dood vinden, maar als het lichaam van een soldaat nog intact was, kon hij weer tot leven worden gewekt middels deze *Mṛta-sañjīvanī* kunst. Deze kunst was Śukrācārya bekend en ook vele anderen, en Kaca, de zoon van Bṛhaspati, werd Śukrācārya's leerling om dit onder de knie te krijgen. Devayānī verlangde naar Kaca als haar echtgenoot, maar Kaca, uit achting voor Śukrācārya, beschouwde de dochter van de goeroe als een te respecteren hoger geplaatste en weigerde daarom met haar te trouwen. Devayānī vervloekte kwaad Kaca, hem zeggend dat hoewel hij de *Mṛta-sañjīvanī* kunst had geleerd van haar vader, het hem van geen nut zou zijn. Eenmaal zo vervloekt, sloeg Kaca terug met de vloek dat Devayānī nooit een man zou hebben die een *brāhmaṇa* was.'

9.19 - Koning Yayāti Bereikt de Bevrijding: de Geiten van de Wellust

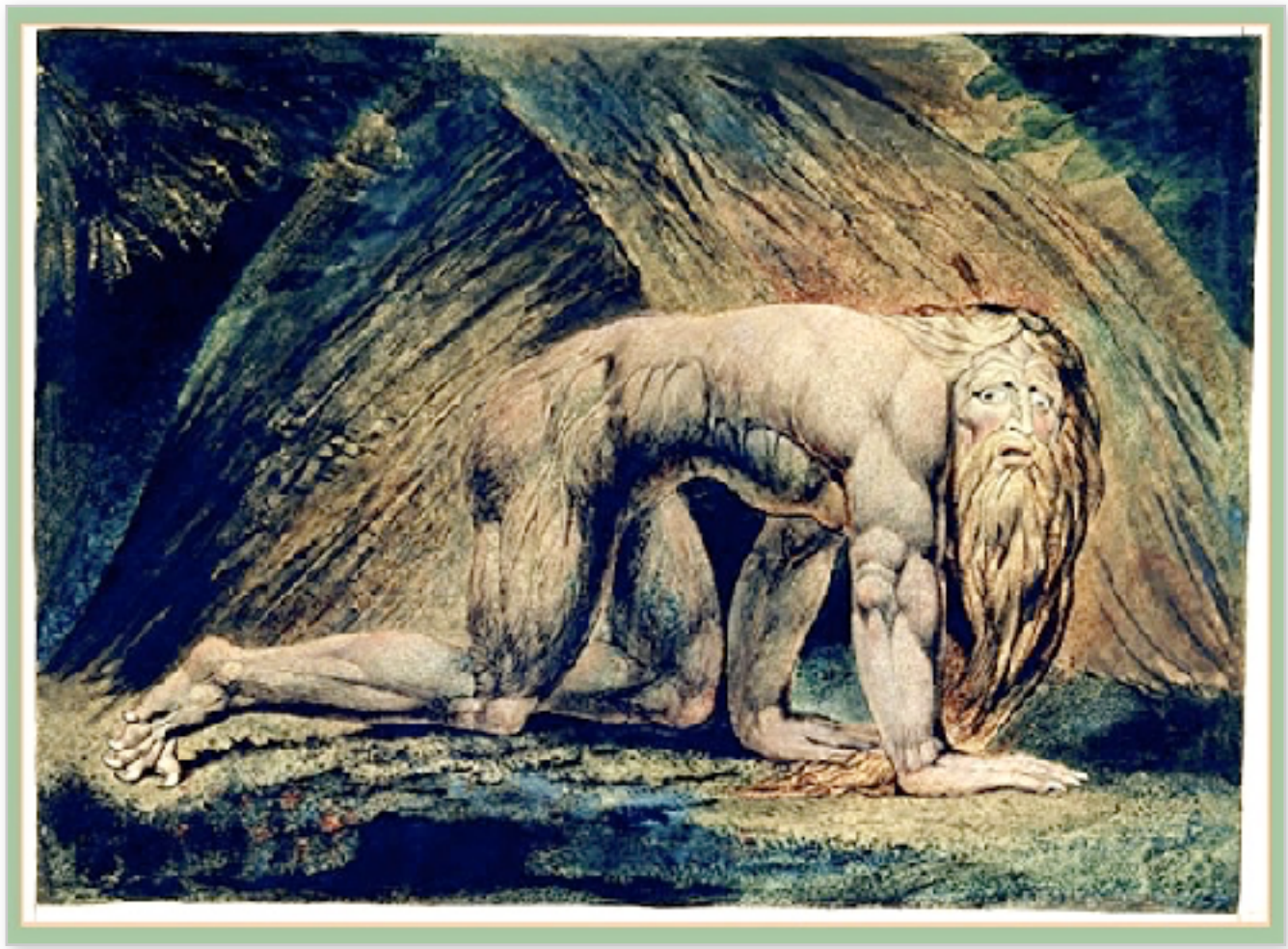

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij [Yayāti] die, door lust bewogen, beheerst werd door de vrouwen, trad er ter wille van zijn welzijn intelligent tegen op. Er vanaf ziend vertelde hij het volgende verhaal aan zijn vrouw [Devayānī].

(2) '**O** dochter van Śukra, luister alsjeblieft naar deze geschiedenis over iemand die zich gedraagt in deze wereld zoals ik, iemand die hecht aan zijn klasse en vanwege wie de nuchtere lieden van het woud [zij die zich daar terugtrokken] boetvaardig zijn. (3) Er was er eens een bok die in het bos op zoek was naar iets eetbaars voor zijn gekoesterde zelf. Het toeval wilde dat hij een geit tegenkwam die door haar eigen toedoen in een put was beland. (4) Door lust gedreven bedacht de bok een manier om haar te bevrijden. Hij begon met de punten van zijn hoorns te woelen in de aarde rondom de put. (5-6) Aldus kwam ze uit de put. De bok dacht dat ze een fraai stel heupen had en zij van haar kant voelde ook wel voor hem als sekspartner, net zoals al de andere geiten dat deden die stonden toe te kijken. Stoer met een goede baard, vergat de bok als een eersteklas zaaddonor en meesterminnaar, als de bok nummer één voor hen allen, zichzelf compleet als was hij bezeten. Als de enige man genietend van hun grote aantal was hij steeds overweldigd door zijn lusten [vergelijk 6.5: 6-20]. (7) Toen de geit die in de put was gevallen haar geliefde bezig zag te genieten van een andere geit kon ze dat niet verdragen. (8) Ze vond hem een wellustige, snode zwendelaar,

een gelegenheidsvriend die alleen maar geïnteresseerd is in de zinnelijkheid. Bedroefd gaf ze hem op en keerde ze terug naar haar vorige meester. (9) Verslingerd aan haar ging de bok toen gekweld in arren moede achter haar aan en probeerde hij haar onderweg tot vrede te bewegen met uitingen die geiten zo bezigen, maar dat was niet naar haar zin. (10) Een brahmaan, die de meester van de geit was, sneed kwaad de bungelende testikels van de bok eraf. Later werden ze er echter door de yoga-expert uit eigenbelang weer aangehecht.

(11) **O** mijn liefste echtgenote, de bok van wie de testikels hersteld waren, genoot vele, vele jaren van de geit die hij uit de put gered had, maar tot op de dag van vandaag zijn zijn wellustige verlangens niet bevredigd. (12) Ik ben net zo'n armzalige sukkelaar. In het gezelschap van jou met je mooie wenkbrauwen ben ik met handen en voeten gebonden aan de liefde en kon ik tot dusverre, begoocheld als ik ben door je uiterlijke verschijning, [daarom] niet van zelfverwerkelijking zijn [vergelijk 3.30: 6-12, 4.25: 56, 4.28: 17, 5.4: 18, 7.14 en 8.16: 9]. (13) De geest van iemand die het slachtoffer is van de lust kan geen bevrediging vinden in al de rijst, de gerst, het goud, de dieren en de vrouwen van deze wereld. (14) De lust van wellustigen zal nooit en te nimmer vrede vinden door genietingen, hij zal [alleen maar] toenemen, net als een vuur dat telkens weer gevoed wordt met boter. (15) Als iemand niemand de les wil lezen, noch ten nadele van welk levend wezen ook wil handelen, zullen voor zo'n persoon, die [een ieder] gelijkgezind is, alle wegen even gelukkig toeschijnen [zie ook B.G. 2: 56, 2: 71, & 4: 10]. (16) Het verlangen dat zo moeilijk te verzaken is voor onwetende mensen, die grondoorzaak van alle beproevingen die nog niet zo snel is overwonnen, moet worden opgegeven door degene die het geluk zoekt. (17) Je moet [zelfs] niet [zomaar] dicht tegen je eigen moeder, je zuster of je dochter aan gaan zitten, omdat de zinnen tezamen zo krachtig zijn dat ze zelfs de grootste geleerde van streek zullen brengen. (18) Hoewel ik duizend jaar lang onophoudelijk genoot van de bevrediging van mijn zinnen, ontwikkelt dat verlangen zich nog steeds constant. (19) Ik zal daarom deze verlangens opgeven en mijn geest richten op de Absolute Waarheid. Vrij van tegenstellingen en zonder me valselijk te vereenzelvigen zal ik me [aldus] rondbewegen met [de vrijheid van] de dieren in de natuur. (20) Met het waarnemen [van] en luisteren [naar verlangens], moet men ze zien als iets tijdelijks. Men moet ze verder geen aandacht schenken of ze nastreven. Hij die ervan doordrongen is dat ze leiden tot de voortzetting van een werelds bestaan en tot vergeetachtigheid omtrent het ware zelf, is een zelfgerealiseerde ziel [zie ook B.G. 2: 13].'

(21) '**N**adat de zoon van Nahuṣa dit tegen zijn vrouw had gezegd, aanvaardde hij, bevrijd van verlangens, zijn ouderdom en gaf hij Pūru zijn jeugd terug [zie 9.18: 45]. (22) Hij maakte [van zijn andere, trouwe zoons] Druhyu koning over de zuidoostelijke richting, Yadu over het zuiden, Turvasu over het westelijke gedeelte en Anu over het noorden. (23) De rijkdom en welvaart van de hele planeet plaatste hij onder het gezag van Pūru als de meest bewonderenswaardige ziel van alle burgers. Hij kroonde hem tot keizer over zijn oudere broers en vertrok

naar het woud nadat hij aldus zijn zaken had afgehandeld. (24) Hij had al die jaren zonder onderbreking van het leven genoten met zijn zes manieren van doen [met zijn zinnen en geest]. Dat gaf hij allemaal in één keer op [zie ook 2.4:18], net als een vogel die zijn nest verlaat als zijn vleugels eenmaal volgroeid zijn. (25) Door dat te doen raakte hij terstond bevrijd van al zijn gehechtheden en was hij vrij van [de invloed van] de drie geaardheden, nu hij zich baseerde op zijn oorspronkelijke zelf [zie ook 1.2: 17]. Zuiver in zijn transcendentie bereikte hij de Absolute Waarheid van Vāsudeva, zijn bestemming als een overtuigde metgezel van de Allerhoogste Heer. (26) Toen Devayānī het verhaal [over de bok en zijn geiten] hoorde dat voor de grap werd gepresenteerd in de uitwisseling van liefde tussen de twee echtelieden, zag ze in dat het betrekking had op [haar] zelfverwerkelijking. (27-28) Ze begreep dat een leven hebben met vrienden en verwanten, die allen onderworpen zijn aan de controle van de strikte wetten van de natuur [de Tijd], zoiets is als het omgaan met reizigers bij een waterplaats. Het is een product [overeenkomstig iemands karma] van het begoochelend vermogen van de Heer. De dochter van Śukrācārya gaf al haar gehechtheden in deze droomachtige wereld op, richtte haar geest geheel op Heer Kṛṣṇa en schudde de zorgen over haar zelf van zich af [over zowel haar grove als subtiele aard, de *liṅga*]. (29) Ik breng U mijn eerbetuigingen, o Allerhoogste Heer Vāsudeva, Schepper van Allen, die zich ophoudt in alle levende wezens en hemelen. Al mijn respect geldt U die, in volmaakte vrede, de Grootste van Allen bent!'

9.20 - De Dynastie van Pūru tot aan Bharata

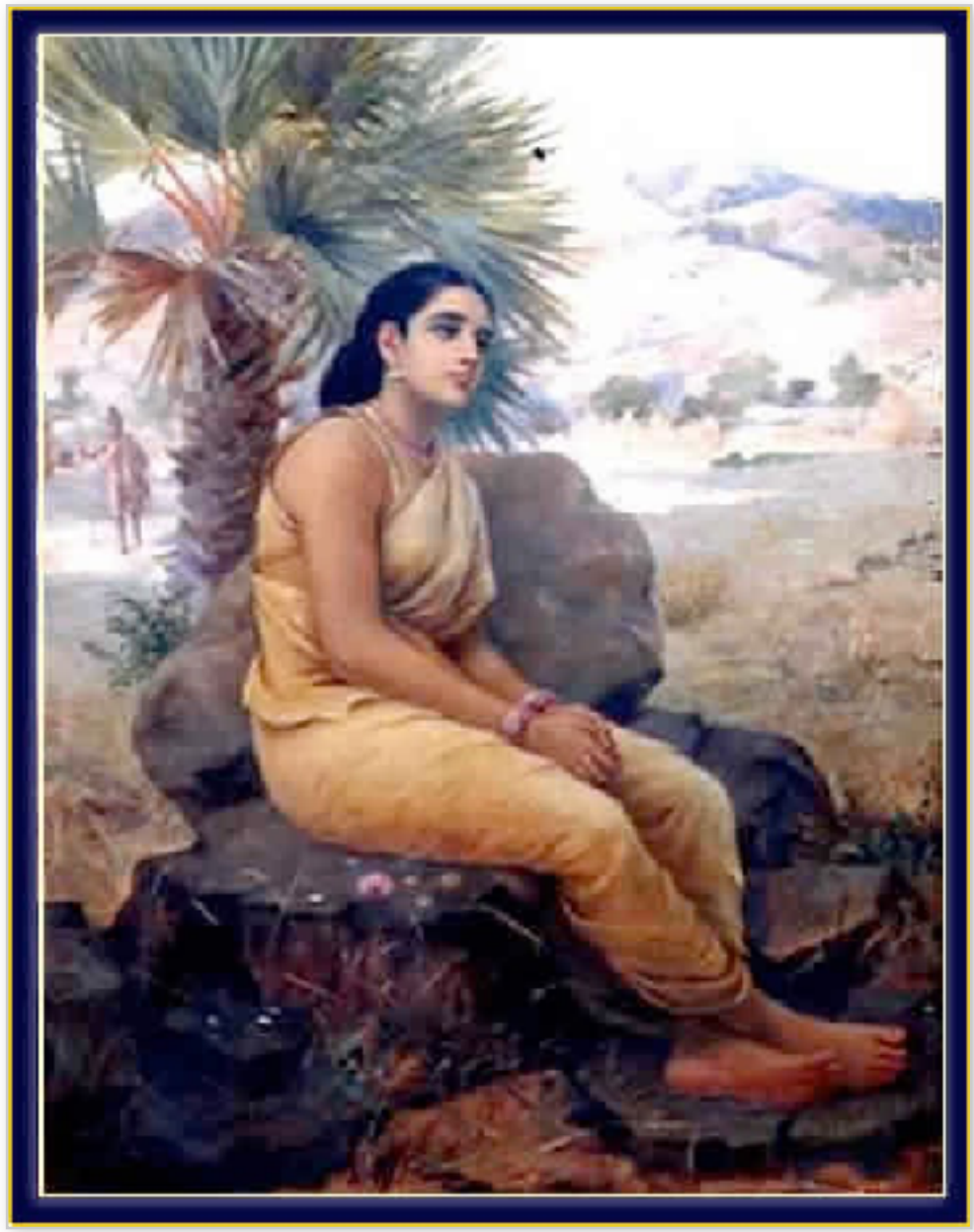

(1) De zoon van Vyāsadeva zei: 'Ik zal nu de dynastie van Pūru beschrijven waarin u werd geboren, o zoon van Bharata. Uit de heilige koningen van die dynastie kwamen veel brahmaanse geslachten voort. (2) Door Pūru kwam de zoon Janamejaya ter wereld. Pracinvān was zijn zoon en van hem kwam Pravīra ter wereld door wie vervolgens Manusyu verscheen. Hij werd de vader van Cārupada. (3) De zoon die uit hem voortkwam was Sudyu die een zoon had genaamd Bahugava. Uit Bahugava kwam Saṁyāti ter wereld die een zoon had genaamd Ahaṁyāti. Zijn zoon heette Raudrāśva. (4-5) Net zoals de tien zinnen [van waarnemen en handelen] voortkwamen uit de levenskracht van het oorspronkelijke zelf, kwamen er [met hem] uit een Apsarameisje genaamd Ghṛtācī tien zonen ter wereld: Ṛteyu, Kakṣeyu, Sthaṇḍileyu, Kṛteyuka, Jaleyu, Sannateyu, Dharmeyu, Satyeyu, Vrateyu en Vaneyu als de jongste. (6) Van Ṛteyu verscheen er een zoon genaamd Rantināva en zijn drie zoons, o heerser van de mensen, waren Sumati, Dhruva en Apratiratha. Kaṇva was Apratiratha's zoon. (7) Van hem was er Medhātithi van wie er Praskanna en anderen waren die allen tweemaal geboren zie-

len waren [brahmanen]. Van Sumati was er Rebhi wiens zoon de bekende Duṣmanta is.

(8-9) **D**uṣmanta ging op een dag uit jagen en kwam aan bij de *āśrama* van Kaṇva. Daar zag hij een vrouw zitten die straalde met een schoonheid gelijk aan die van de godin van het geluk. Haar ziend voelde hij zich meteen sterk aangetrokken tot deze goddelijke manifestatie van de vrouwelijke schoonheid. In het gezelschap van enkele van zijn soldaten richtte hij zich toen tot die beste van alle dames. (10) Opgetogen over haar aanwezigheid viel de vermoeidheid van zijn jachtpartij van hem af. Gedreven door lustige verlangens zei hij lachend in aangename woorden: (11) 'Wie ben jij, o dame met je lotusblaadjesogen? Bij wie hoor je, o schoonheid van mijn hart, en wat kom je hier doen zo alleen in het bos? (12) Je schijnt van koninklijke bloede te zijn. Reken erop dat ik, als een nazaat van Pūru, o oogverblindende schoonheid, nimmer van zins ben om buiten het dharma om wat dan ook te genieten!'

(13) **Ś**rī Śakuntalā zei: 'Ik werd geboren uit Viśvāmitra en werd door Menakā [mijn moeder] achtergelaten in dit bos. Kaṇva, de machtige heilige, weet er alles van! O mijn held, wat kan ik voor je betekenen? (14) Alsjeblieft kom naast me zitten met je lotusogen, aanvaard mijn bescheiden dienst. Eet wat van de *nīvārā*['van een maagd']rijst die ik je te bieden heb en blijf hier als je dat wilt.'

(15) **Ś**rī Duṣmanta gaf ten antwoord: 'O mooie wenkbrauwtjes, dit past bij de positie van je geboorte in de familie van Viśvāmitra. Het is inderdaad zo dat de dochters van een koninklijke familie persoonlijk een geschikte echtgenoot uitkiezen.'

(16) **D**e koning zich bewust van wat gepast was naar gelang de tijd en plaats, zei ja en trouwde toen volgens de regels van het dharma met Śakuntalā op de *gandharva*-manier [met wederzijdse instemming]. (17) Trefzeker in zijn mannelijkheid loosde de heilige koning zijn zaad in de koningin en keerde hij 's ochtends terug naar zijn verblijfplaats. Na de nodige tijd bracht zij toen een zoon ter wereld. (18) Kaṇva Muni voerde in het bos de voorgeschreven rituelen uit voor het kind. Het jongetje stond er later om bekend dat hij met grote kracht een leeuw wist te bedwingen en er mee speelde. (19) [Zijn moeder Śakuntalā,] de beste van de vrouwen, nam hem, die als een deelaspect van de Heer niet te overtreffen was in zijn kracht, met haar mee naar haar echtgenoot [Duṣmanta]. (20) Toen de koning hen, al hadden ze niets misdaan, niet erkende als zijn vrouw en zoon, was er voor iedereen een luid geluid te horen in de hemel. Een onstoffelijke stem verkondigde: (21) 'Een moeder is als een blaasbalg voor de zoon van de vader die hem verwekte. Daarom hoort hij bij de vader. Draag zorg voor uw zoon, o Duṣmanta, en beledig Śakuntalā niet! (22) O Koning, hij die het zaad loosde wordt door de zoon gered van de straf van Yamarāja [de dood]. Śakuntalā, die zei dat u de verwekker van dit kind bent, heeft de waarheid gesproken.'

(23) **N**adat zijn vader was overleden werd hij een befaamde, zegerijke keizer die bekend stond als een gedeeltelijke representatie van de Heer op aarde [zie ook B.G. 10: 41]. (24-26) Hij had het merkteken van de *cakra* op zijn rechter hand en het teken van de werveling van de lotus op zijn voetzolen. Omdat hij van aanbidding was met een grote rituele plechtigheid, verwierf hij de positie als de heer en meester over de hele wereld. Hij gebruikte vijfenvijftig paarden voor het brengen van offers vanaf de monding van de Ganges tot aan de oorsprong. Daartoe stelde hij de zoon van Mamatā aan als de priester. In diezelfde volgorde ging de meester ook te werk aan de oever van de Yamunā alwaar hij achtenzeventig paarden [de *aśvamedha* ereplaat voor]bond. Hij die Bharata heette, de zoon van Duṣmanta, bouwde zijn offervuur op de best mogelijke manier, deelde een vermogen uit in liefdadigheid en verdeelde een *badva* [13.084] koeien onder de aanwezige brahmanen. (27) De zoon van Duṣmanta, die al de koningen versteld deed staan door voor deze *yajña's* drieëndertighonderd paarden bijeen te brengen, overtrof [aldus] de weelde van de halfgoden en won [de gunst van] de geestelijk leraar [de Heer]. (28) Tijdens de offerplechtigheid te Maṣṇāra schonk hij in liefdadigheid veertien lakhs weg van de beste zwarte olifanten met de witste slagtanden, die waren overdekt met gouden sieraden. (29) Net zo goed als het onmogelijk is om de hemelse werelden met de kracht van je armen naar je toe te trekken, is het onmogelijk voor welke koning in het verleden of de toekomst dan ook om de verheven handelingen van Bharata te evenaren. (30) Toen hij al de windrichtingen veroverde, doodde hij al de barbaarse heersers over de mensen die gekant waren tegen de brahmaanse cultuur, zoals de Kirāta's [Afrikaners], de Hūṇan [de Hunnen], de Yavana's [de Grieken], de Pauṇḍra's [de wildemannen van Bihar en Bengalen], de Kaṅka's [Scandinaviërs?], de Khaśā's [de Mongolen] en de Śaka's [de Tartaren]. (31) In het verleden, toen de Asura's hadden gezegevierd over de halfgoden en ze terugkeerden naar de lagere werelden [Rasātala], werden al de vrouwen en dochters van de godsbewusten afgevoerd naar de onderwereld, maar hij bracht ze met al hun metgezellen allemaal weer terug naar hun oorspronkelijke verblijfplaatsen. (32) Met het in alle windrichtingen sturen van zijn troepen en laten circuleren van zijn instructies, verschaften hemel en aarde zevenentwintigduizend jaar lang alles wat zijn onderdanen verlangden. (33) Hij, de keizer, de heerser over alle heersers en plaatsen, die onberispelijk was met de verworvenheden van de macht, het rijk en de staatsorde, [beschouwde uiteindelijk] zijn hele leven als vals en dus stopte hij ermee ervan te genieten. (34) Hij, o meester van de mensen, had drie echtgenotes, dochters van Vidarbha die allen zeer aangenaam en geschikt waren. Maar omdat ze vreesden zijn genegenheid te verliezen, omdat hun zoons niet zo perfect waren als hun vader, brachten ze hen ter dood. (35) Aldus gefrustreerd in het voortbrengen van nageslacht voerde hij een *marut-stoma* offerplechtigheid uit om zonen te verwekken. De Maruts presenteerden hem daarop Bharadvāja.

(36) **B**ṛhaspati [de geleerde en priester van de halfgoden die zijn vader was] voelde zich [in het verleden] aangetrokken tot zijn broer's zwangere echtgenote en wilde de liefde met haar bedrijven. Maar toen de zoon in haar schoot hem

verbood daartoe over te gaan, vervloekte hij hem en loosde hij zijn zaad alsnog. (37) Voor Mamatā [de moeder], die van het kind af wilde uit angst te worden verstoten door haar echtgenoot [Utathya], werd bij zijn naamgevingsplechtigheid het volgende vers uitgesproken door de godsbewusten: (38) 'O dwaze vrouw, zorg voor dit kind dat twee vaders heeft.' [Waarop zij antwoorde:] 'O Bṛhaspati, zorg er zelf voor, ook al heeft het dan een andere vader!' Omdat beide ouders zich met het uitspreken van deze woorden ervan hadden afgekeerd, werd het kind toen Bharadvāja genoemd ['een last voor beiden']. (39) Hoewel ze er door de godsbewusten toe was aangezet het te onderhouden verstootte de moeder het kind toch, omdat ze van mening was dat het, met wat er gebeurd was, geen levensdoel had. Daarop namen de Maruts het onder hun hoede en schonken het [aan Bharata] toen de dynastie onvervuld bleef.'

9.21 - De Dynastie van Bharata: het Verhaal van Rantideva

(1) **D**e zoon van Vyāsadeva zei: 'Van Manyu, de zoon van Vitatha [de naam die Bharadvāja droeg omdat hij aan Bharata werd gegeven], waren er de zonen Bṛhatkṣatra, Jaya, Mahāvīrya, Nara en Garga. Nara had een zoon genaamd Saṅkṛti. (2) Van Saṅkṛti waren er Guru en Rantideva, o nazaat van Pāṇḍu. De heerlijkheid van Rantideva wordt bezongen in deze wereld en in de wereld hierna. (3-5) Levend van wat het lot hem toebedeelde schiep hij [Rantideva] er genoegen in ieder beetje voedsel dat hij had aan anderen uit te delen. Erg arm leefde hij met al zijn familieleden zeer sober en had hij veel te lijden. Op een ochtend, toen er achtenveertig dagen waren verstreken en hij zelfs zonder drinkwater zat, gebeurde het dat hij water en verschillende soorten voedsel, toebereid met melk en ghee mocht ontvangen. Terwijl de familie heel wankel op de benen stond vanwege de honger en de dorst die ze leden, arriveerde er op dat moment een brahmaanse gast die ook graag wilde eten. (6) Rantideva zag de Heer als zich bevindend in alles en iedereen [zie B.G. 5: 18] en dus gaf hij, vol van respect en geloof, hem zijn deel van het voedsel. Nadat de brahmaan gegeten had vertrok hij. (7) Toen hij het voedsel voor de familie had verdeeld en op het punt stond te gaan eten, arriveerde er iemand anders, een *śūdra* die hij, indachtig de Heer, het voedsel gaf dat voor hem, de koning, bestemd was. (8) Nadat de *śūdra* was vertrokken kwam er weer een andere gast langs die werd omringd door

honden. Hij zei: 'O koning, geef mij en mijn hongerige honden alstublieft te eten!'

(9) **H**ij die het gezag uitoefende respecteerde ze met zijn eerbetuigingen, en gaf met de grootste achting de honden en hun baasje al het voedsel dat er over was. (10) Na het voedsel, bleef alleen het drinkwater over, en ook dat moest een uitgestoten ziel tevreden stellen die, net toen de koning wat wilde drinken, langskwam en hem vroeg: 'Ook al ben ik maar van lage komaf, geef me alstublieft wat water!'

(11) **T**oen hij de deerniswekkende woorden van de uitgeputte man hoorde, sprak hij, diep bewogen, mededogend de volgende nectargelijke woorden: (12) 'Ik verlang niet naar de grootsheid van de acht volkomenheden [de *siddhi's*] van de Allerhoogste Meester, of naar het beëindigen van de herhaling van geboorten. Ik aanvaard alle moeilijkheden in het mij ophouden onder de belichaamde levende wezens, opdat ze verlost mogen worden van hun ongeluk. (13) Door het weggeven van mijn drinkwater om deze arme ziel te redden die vecht voor zijn leven, ben ik bevrijd van al de honger, dorst, vermoeidheid en het beven van mijn lichaam, alsook van al de armoede, het leed, het weeklagen, de neerslachtigheid en de verbijstering!' (14) Zich aldus uitdrukkend gaf die sobere, zachtaardige heerser het drinkwater aan de verstoten ziel, hoewel hij zichzelf van de dorst op het randje van de dood bevond. (15) Daarop manifesteerden voor zijn ogen de heersers over de drie werelden zich in hun ware gedaanten, de goden die, aan hen die de vruchten verlangen, alle resultaten verlenen, omdat ze [in hun voorgaande verschijningen in de gedaanten van de brahmaan, de man met de honden, de *śūdra* en de uitgestotene] allemaal creaties waren geweest van de illusoire energie van Viṣṇu. (16) Waarachtig jegens hen als iemand die er geen materiële verlangens naar enig voordeel of bezit op nahield [zie B.G. 7: 20], bood hij hen zijn eerbetuigingen terwijl hij zijn geest richtte op Vāsudeva, de Allerhoogste Heer als het uiteindelijke doel. (17) Omdat hij, niets anders willend dan van dienst zijn, zich had geconcentreerd op de Allerhoogste Heer, o Koning, was de begoocheling van de materiële kwaliteiten voor hem niet meer dan een droom [zie ook B.G. 7: 14 en 9: 34]. (18) Allen die betrokken waren bij zijn leiderschap, allen die Rantideva volgden, werden eersteklas [bhakti] yogi's die stuk voor stuk Heer Nārāyaṇa waren toegewijd [zie ook B.G. 6: 47].

(19-20) **D**oor Garga [zie vers 1] kwam Śini ter wereld en van hem verscheen Gārgya uit wie, ondanks zijn *kṣatriya*geboorte, een heel brahmanengeslacht voortkwam. Van Mahāvīrya was er Duritakṣaya wiens zonen de namen Trayyāruṇi, Kavi en Puṣkarāruṇi droegen. Zij verwierven in deze lijn allen de positie van brahmanen. Bṛhatkṣatra's zoon Hastī grondvestte de stad Hastināpura [het huidige Delhi]. (21) Ajamīḍha, Dvimīḍha en Purumīḍha werden de zoons van Hastī. Ajamīḍha's nakomelingen werden vooropgegaan door Priyamedha. Ze waren allen brahmanen. (22) Van Ajamīḍha was er Bṛhadiṣu, zijn zoon was Bṛhaddhanu, Bṛhatkāya volgde hem op en hij verwekte een zoon genaamd Jaya-

dratha. (23) Zijn zoon was Viśada die Syenajit op de wereld zette. Rucirāśva, Dṛḍhahanu, Kāśya en Vatsa waren de zoons van Syenajit. (24) Rucirāśva's zoon was Pāra en door Pāra kwamen de zoons Pṛthusena en Nīpa ter wereld. Nīpa verwekte een honderdtal zoons. (25) Hij bracht met zijn vrouw Kṛtvī, die de dochter was van Śuka [niet degene die dit Bhāgavatam spreekt], Brahmadatta voort. Hij was een yogi die in de schoot van zijn vrouw Sarasvatī een zoon verwekte genaamd Viṣvaksena. (26) Door hem [Viṣvaksena] werd, overeenkomstig de instructie van de *ṛṣi* Jaigīṣavya, een beschrijving van de yoga [een zogenaamde *tantra*] opgesteld. Hij had een zoon genaamd Udaksena die de vader werd van Bhallāṭa. Deze nakomelingen werden de Bṛhadiṣu's genoemd. (27) Yavīnara, de zoon van Dvimīḍha, had Kṛtimān als zijn zoon. Die verwekte de welbekende Satyadhṛti wiens zoon Dṛḍhanemi de vader was van Supārśva. (28-29) Supārśva had Sumati wiens zoon Sannatimān er een had genaamd Kṛtī. Hij ontving van Heer Brahmā het mystieke vermogen en onderrichtte zes *Saṁhitā's* van Prācyasāmaverzen [uit de Sāma Veda]. Van hem kon Nīpa zijn geboorte nemen die Udgrāyudha verwekte. Udgrāyudha's zoon heette Kṣemya die vervolgens Suvīra op de wereld zette. Uit Suvīra kwam Ripuñjaya voort. (30) Zijn zoon heette Bahuratha. Purumīḍha [de jongere broer van Dvimīḍha] had geen zoon. Ajamīḍha kreeg met zijn echtgenote Nalinī de zoon Nīla die daaropvolgend Śānti als zijn zoon had. (31-33) Śānti's zoon Suśānti kreeg de zoon Puruja. Arka was zijn zoon en door hem kwam Bharmyāśva ter wereld. Die had vijf zonen. Mudgala, de oudste, gevolgd door Yavīnara, Bṛhadviśva, Kāmpilla en Sañjaya. Hij zei tegen hen: 'Mijn zoons, aangezien jullie er allen het talent voor hebben, draag alsjeblieft zorg voor mijn vijf staten.' Aldus kregen ze de naam de Pañcāla's [naar de vijf staten]. Van Mudgala was er een lijn bestaande uit brahmanen die bekend staat als Maudgalya. (34) Mudgala, Bharmyāśva's zoon, werd de vader van een niet-identieke tweeling bestaande uit een zoon en een dochter. Het jongetje kreeg de naam Divodāsa en het meisje de naam Ahalyā. Uit haar huwelijk met Gautama kwam Śatānanda ter wereld [dit zijn namen die ook vermeld staan in de Ramāyana]. (35) Van hem was er een zoon genaamd Satyadhṛti, die een expert was in het boogschieten. Śaradvān, die zijn zoon was, zette een mannelijk en een vrouwelijk kind op de wereld. Door alleen maar Urvaśī te zien, was zijn zaad op een pol śaragras terecht gekomen. De twee vormden een grote zegen. (36) Tijdens de jacht ronddolend zag koning Śāntanu de tweeling. Uit mededogen nam hij ze toen met zich mee naar huis. De jongen noemde hij Kṛpa en het meisje Kṛpī. Zij werd later de vrouw van Droṇācārya.'

9.22 - De Nakomelingen van Ajamīḍha: de Pāṇḍava's en Kaurava's

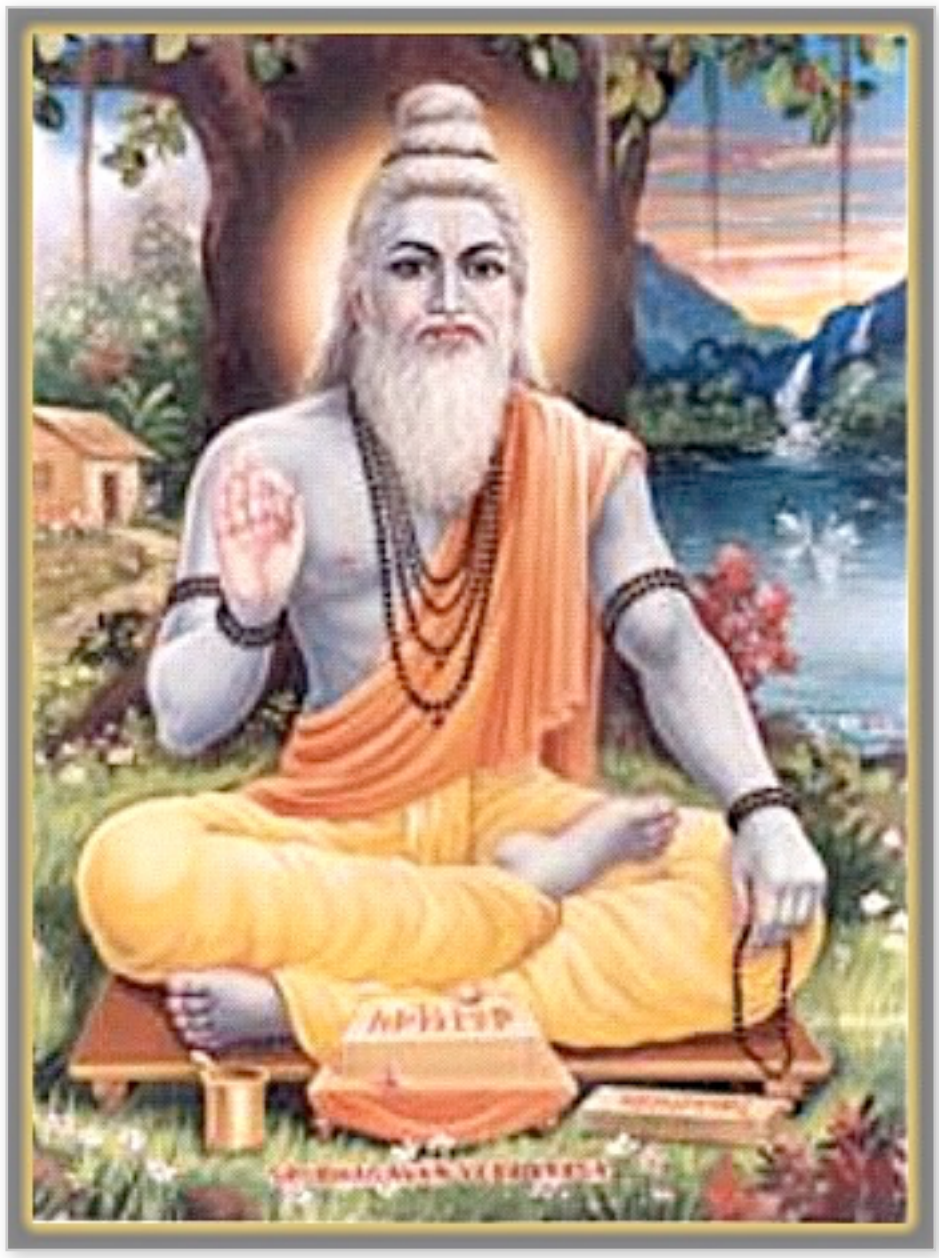

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Van Divodāsa kwam Mitrāyu ter wereld en zijn zoons, o beschermer van de mensen, waren Cyavana, Sudāsa, Sahadeva en Somaka. Somaka was daarop de vader van Jantu. (2) Van hem waren er een honderdtal zoons en Pṛṣata was de jongste van hen. Pṛṣata verwekte Drupada die in ieder opzicht van de weelde was. (3) Draupadī [de echtgenote van de Pāṇḍava's] werd verwekt door Drupada. Zijn zoons werden aangevoerd door Dhṛṣṭadyumna die Dhṛṣṭaketu op de wereld zette. Al deze nakomelingen van Bharmyāśva [9.21: 31-33] staan bekend als de Pāñcāla's.

(4-5) **Ṛ**kṣa was een andere zoon die door Ajamīḍha op de wereld werd gezet. Hij verwekte Saṁvaraṇa van wie er uit zijn vrouw Tapatī, de dochter van de zonnegod, Kuru ter wereld kwam [zie stamboom], de koning van Kurukṣetra. Parīkṣi, Sudhanu, Jahnu en Niṣadha waren Kuru's zoons. Van Sudhanu kwam Suhotra ter wereld en van hem kwam Cyavana er van wie Kṛtī er was. (6) Upari-

cara Vasu kwam ter wereld door Kṛtī en zijn zoons met Bṛhadratha voorop waren Kuśāmba, Matsya, Pratyagra, Cedipa en anderen. Zij heersten allen over de staat Cedi. (7) Kuśāgra zag van Bṛhadratha het levenslicht. Zijn zoon Ṛṣabha verwekte Satyahita die als zijn nakomeling Puṣpavān had wiens zoon Jahu was. (8) Bṛhadratha verwekte bij een andere vrouw van hem een zoon [die werd geboren] in twee helften. De moeder gooide ze naar buiten, maar ze werden door Jarā [de dochter van de Tijd, zie ook 4.27: 19] spelenderwijs verenigd terwijl ze zei: 'Kom tot leven, kom tot leven'. Aldus werd een zoon genaamd Jarāsandha ['Jarā's hermafrodiet'] geboren [die later een gezworen vijand van Heer Kṛṣṇa zou zijn]. (9) Hij zette toen Sahadeva op de wereld die Somāpi als zoon kreeg uit wie Śrutaśravā werd geboren. Parīkṣi [een andere zoon van Kuru] had geen kinderen terwijl er van Jahnu een ter wereld kwam die Suratha heette. (10) Van hem was er Vidūratha door wie Sārvabhauma ter wereld kwam. Hij kreeg Jayasena en van zijn zoon Rādhika verscheen de zoon Ayutāyu. (11) Ayutāyu werd de vader van Akrodhana die een zoon had genaamd Devātithi. Door hem kwam Ṛkṣa ter wereld die een zoon had genaamd Dilīpa en van hem was er de zoon genaamd Pratīpa. (12-13) Van hem verschenen er de zoons Devāpi, Śāntanu en Bāhlīka. Het was Devāpi, de oudste, die zijn vader's rijk afwees en naar het woud vertrok zodat Śāntanu koning werd. Hij was in een voorgaand leven de beroemde Mahābhiṣa geweest. Wie hij ook maar aanraakte met zijn handen werd jong, hoe oud die persoon ook was. (14-15) Omdat men hoofdzakelijk door de aanraking van zijn handen gezuiverd raakte stond hij bekend als Śāntanu. Toen Indra, de koning van de hemel, het twaalf jaar lang niet liet regenen in zijn koninkrijk, kreeg Śāntanu van zijn brahmanen te horen: 'U verkeert in overtreding tegenover uw oudere broer [Devāpi] door het koninkrijk te genieten vóór hij dat deed [en bent aldus een *parivettā*]. Geef ter wille van de volle ontwikkeling van uw veste en koninkrijk, onmiddellijk het rijk aan hem terug.'

(16-17) **A**ldus geadviseerd door de brahmanen verzocht hij Devāpi zorg te dragen voor het koninkrijk. Maar die liet uit zijn antwoord blijken dat hij zijn geloof in de Veda's had verloren. Dat was gebeurd omdat in het verleden de brahmanen, ertoe aangezet door Śāntanu's minister, hem woorden hadden ingefluisterd die onverenigbaar waren met de Vedische voorschriften. Toen dat was gezegd [en Śāntanu het rijk alsnog op zich nam] liet de halfgod de regens nederdalen. Devāpi zocht daarna zijn toevlucht in het stadje Kalāpa waar hij zich toelegde op de praktijk van de yoga [en hij is daar tot op de dag van vandaag nog mee bezig]. (18-19) Als de Somadynastie in Kali-yuga is verdwenen zal die [door hem] aan het begin van de volgende, te weten Satya-yuga, opnieuw worden gevestigd. Bāhlīka [Śāntanu's broer] bracht Somadatta voort en van hem waren er Bhūri, Bhūriśravā en Śala. Śāntanu verwekte in zijn vrouw Gaṅgā de zelfgerealiseerde toegewijde en geleerde Bhīṣma [zie ook 1.9], die de beste verdediger van het dharma is. (20) Door hem, de eerste onder de strijders, werd zelfs Paraśurāma - tot zijn eigen voldoening - in een gevecht verslagen [*]. In de schoot van [Satyavatī] de dochter van Dāsa [een visser **] verwekte Śāntanu de zoon Citrāṅgada. (21-24) Citrāṅgada werd door een Gandharva met dezelfde naam

gedood. Vicitravīrya was een jongere broer van hem. Samen met zijn moeder [Satyavatī] schonk de wijze Parāśara [voorafgaand aan haar huwelijk met Śāntanu] het leven aan een rechtstreekse expansie van de Heer, een grote *muni* die de Veda's beschermde: Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva [ook wel Bādarāyaṇa genoemd] door wie ik [Śukadeva] ter wereld kwam. Ik bestudeerde onder hem dit [Bhāgavatam] grondig. Hij de [gedeeltelijke] incarnatie van de Heer, wees zijn leerlingen Paila en anderen af. Maar mij, zijn zoon die zich verre hield van de zinsbevrediging, onderrichtte hij deze allerverhevenste literatuur van de vertrouwelijke kennis. Vicitravīrya trouwde later met de twee dochters van Kāśīrāja genaamd Ambikā en Ambālikā die met geweld uit het huwelijksperk van uitverkiezing werden weggekaapt. Maar omdat hij in zijn hart al te gehecht was aan beiden stierf hij aan een tuberculose-infectie. (25) Met het uitblijven van nageslacht van de halfbroer werden er door Vyāsadeva [in *devarena sutotpatti*, zie voetnoot 9.6] op verzoek van zijn moeder [Satyavatī] zoons verwekt: Dhṛtarāṣṭra, Pāṇḍu [respectievelijk bij Ambikā en Ambālikā] alsmede de zoon Vidura [die hij verwekte bij Vicitravīrya's dienstmaagd, zie ook 1.13]. (26) Uit Gāṇḍhārī de vrouw van Dhṛtarāṣṭra namen een honderdtal zoons geboorte, o beschermer van de mensen. Duryodhana was de oudste. Er was ook een dochter die Duhśalā heette.

(27-28) **P**āṇḍu moest vanwege een vloek zijn seksuele leven onderdrukken en daarom werden de [Pāṇḍava] helden, de drie zoons [Bhīma, Arjuna] met Yudhiṣṭhira voorop, verwekt uit [zijn vrouw] Kuntī door Dharma [de god van de vroomheid], Anila [de god van de wind] en Indra [gezwegen over Karṇa die door de zonnegod ter wereld kwam]. Nakula en Sahadeva werden in de schoot van Mādrī verwekt door de twee Aśvins [Nāsatya en Dasra]. Van deze vijf broers kwamen [uit Draupadī] vijf zoons ter wereld: uw ooms. (29) Yudhiṣṭhira kreeg de zoon Prativindhya, Bhīma kreeg Śrutasena, van Arjuna kwam er Śrutakīrti en van Nakula verscheen er Śatānīka. (30-31) Sahadeva, o Koning, had Śrutakarmā. Verder had Yudhiṣṭhira nog de zoon Devaka uit Pauravī en had Bhīma Ghaṭotkaca uit Hiḍimbā en Sarvagata uit Kālī. Sahadeva verwekte in Vijayā, de dochter van de Himalayakoning [Pārvatī], de zoon Suhotra. (32) Nakula had met Kareṇumatī een zoon genaamd Naramitra en Arjuna verwekte de zoon Irāvān samen met Ulupī [een Nāgadochter] en de zoon Babhruvāhana met de prinses van Maṇipura. Hoewel Babhruvāhana Arjuna's zoon was, werd hij [vanwege een gestelde huwelijksvoorwaarde] geadopteerd door de schoonvader.

(33) **U**w vader Abhimanyu werd ter wereld gebracht door Subhadrā [Kṛṣṇa's zuster getrouwd met Arjuna]. Hij was een grote held die al de *atiratha's* versloeg ['zij die een duizend strijdwagenvechters kunnen trotseren']. Door hem nam u geboorte uit Uttarā. (34) Ten tijde van de vernietiging van de Kurudynastie probeerde Aśvatthāmā u ook ter dood te brengen met de hitte van het *brahmāstra*wapen, maar door de genade van Heer Kṛṣṇa werd u dat einde bespaard [zie 1.8]. (35) Uw zoons, mijn beste, met Janamejaya voorop en dan Śrutasena, Bhīmasena en Ugrasena, zijn allen van een grote macht. (36) Als Jana-

mejaya ontdekt dat u bent gestorven als gevolg van Takṣaka, zal hij in grote woede alle slangen offeren in een vuurceremonie. (37) Nadat hij iedere uithoek van de wereld veroverd heeft, zal hij Tura, de zoon van Kalaṣa, aanstellen als zijn priester en zal hij offers brengen in *aśvamedha*-offerplechtigheden waarmee hij bekend zal staan als Turuga-medhaṣāṭ ['hij die vele paardoffers brengt']. (38) Śatānīka, zijn zoon, zal onder leiding van Yājñavalkya de drie Veda's grondig bestuderen, alsmede de manier waarop de geestelijke kennis [met rituelen] in de praktijk moet worden gebracht. Hij zal zich de militaire wetenschap [van Kṛpācārya] eigen maken en zal met Śaunaka tot realisatie van de bovenzinnelijke waarheid komen. (39) Zijn zoon Sahasrānīka, zal een zoon krijgen met de naam Aśvamedhaja en door hem zal Asīmakṛṣṇa zijn geboorte nemen die een zoon zal verwekken die Nemicakra heet. (40) Als Hastināpura onder water komt te staan vanwege de rivier [de Ganges], zal hij [Nemicakra] noodgedwongen gaan wonen in Kauśāmbī, waarna er van zijn zoon genaamd Citraratha de zoon Śuciratha zal verschijnen. (41) Ook van hem zal er een zoon zijn, Vṛṣṭimān, die vervolgens Suṣeṇa zal verwekken, een keizer. Zijn zoon Sunītha zal er een krijgen genaamd Nṛcakṣu en hij zal Sukhīnala op de wereld zetten. (42) Pariplava zal zijn zoon zijn en van Sunaya die hem opvolgt zal Medhāvī verschijnen. Nṛpañjaya zal zijn zoon zijn en hij zal Dūrva op de wereld zetten die Timi zal verwekken. (43) Van Timi zullen we Bṛhadratha zien verschijnen wiens zoon Sudāsa de zoon Śatānīka zal verwekken. Śatānīka zal een zoon krijgen genaamd Durdamana wiens zoon Mahīnara zal heten. (44-45) Daṇḍapāṇi verwekt door hem, zal Nimi het leven schenken door wie Kṣemaka ter wereld zal komen. Met Kṣemaka als de monarch die de rij sluit zal er een einde komen aan deze [maan]dynastie, deze bron van brahmanen en *kṣatriya's* die wordt gerespecteerd door de zieners en goddelijken in Kali-yuga. In de toekomst zullen er verder de koningen van Māgadha zijn. Laat me u over hen vertellen.

(46-48) **S**ahadeva [de zoon van Jarāsandha] zal de zoon Mārjāri krijgen. Śrutaśravā zal zijn zoon zijn, Yutāyu zal hem opvolgen en Niramitra die dan volgt zal Sunakṣatra op de wereld zetten. Sunakṣatra zal Bṛhatsena verwekken en zijn zoon Karmajit zal Sutañjaya krijgen wiens zoon Vipra er een ter wereld zal brengen die Śuci heet. Kṣema die door hem ter wereld komt zal Suvrata op de wereld zetten en hij zal Dharmasūtra doen verschijnen. Zijn zoon Sama zal Dyumatsena verwekken die wordt opgevolgd door Sumati uit wiens lendenen Subala geboorte zal nemen. (49) Van Sunītha [Subala's zoon] zal Satyajit er zijn en zijn zoon Viśvajit zal Ripuñjaya doen verschijnen. De lijn van Bṛhadratha, waarin deze koningen hun geboorte nemen, zal een duizendtal jaren voortduren.'

(Afbeelding: de stamboom van Kuru tot aan de Pāṇḍava's)

*: Het gevecht tussen Paraśurāma en Bhīṣmadeva betreft drie dochters van Kaśīrāja - Ambikā, Ambālikā en Ambā - die met geweld werden ontvoerd door Bhīṣmadeva ten

behoeve van zijn broer Vicitravīrya. Ambā dacht dat Bhīṣmadeva met haar zou trouwen en raakte tot hem aangetrokken, maar Bhīṣmadeva weigerde met haar te trouwen daar hij de *brahmacarya*-eed had afgelegd. Ambā benaderde daarom Bhīṣmadeva's militaire geestelijk leraar Paraśurāma die Bhīṣma opdroeg met haar te trouwen. Bhīṣmadeva weigerde en daarom vocht Paraśurāma met hem om hem ertoe te dwingen het huwelijk te accepteren. Maar Paraśurāma werd verslagen en hij was tevreden over Bhīṣma.

**: Satyavatī was eigenlijk de dochter van Uparicara Vasu uit de schoot van de vissersvrouw die bekend staat als Matsyagarbhā. Later werd Satyavatī opgevoed door een visser.

9.23 - De Dynastieën van de Zoons van Yayāti: het Verschijnen van Heer Kṛṣṇa

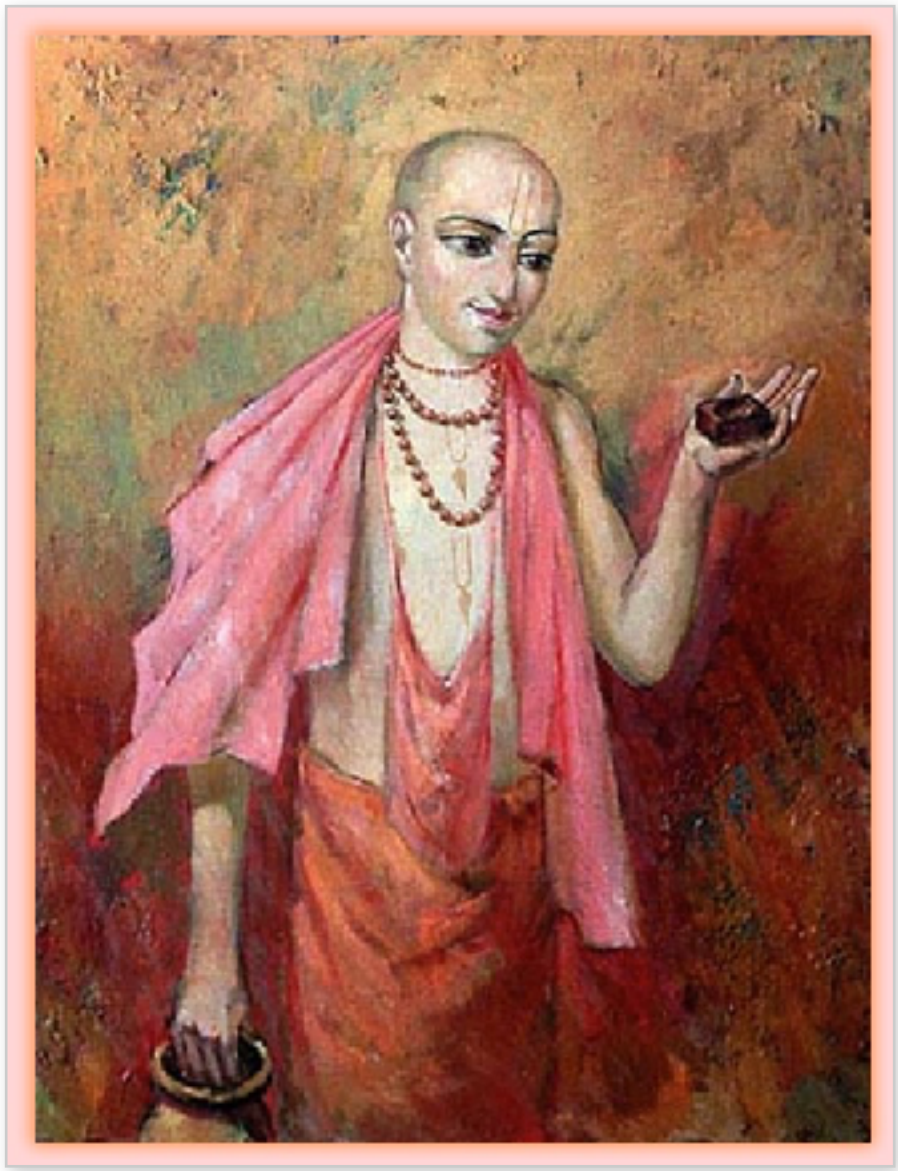

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Van Anu [de vierde zoon van Yayāti, zie 9.17, 9.18 & 9.19] waren er de drie zonen Sabhānara, Cakṣu en Pareṣṇu. Van Sabhānara kwam daarna Kālanara ter wereld waarop een zoon van hem werd geboren genaamd Sṛñjaya. (2) Van Janamejaya [die hem opvolgde] was er een zoon genaamd Mahāśāla die Mahāmanā verwekte. Uśīnara en Titikṣu waren de twee zoons van Mahāmanā. (3-4) Śibi, Vara, Kṛmi en Dakṣa waren de vier zoons die Uśīnara op de wereld zette. Vṛṣādarbha, Sudhīra, Madra en de zelfgerealiseerde Kekaya waren de vier zoons die geboorte namen uit de lendenen van Śibi. Titikṣu had er een genaamd Ruṣadratha die Homa het leven schonk, en hij verwekte op zijn beurt weer Sutapā. Bali was Sutapā's zoon. (5) Aṅga, Vaṅga, Kaliṅga, Suhma, Puṇḍra en Oḍra stonden bekend als de zoons die werden geboren uit het zaad van Dīrghatamā, die de vrouw van de grote veroveraar Bali bezwangerde. (6) Hun namen werden verleend aan de zes staten die ze creëerden in het oosten [van India]. Uit Aṅga vond Khalapāna zijn bestaan, en van hem verscheen vervolgens Diviratha ter wereld. (7-10) Van zijn zoon Dharmaratha, kwam Citraratha ter wereld die bekend stond als Romapāda. Omdat Romapāda geen zoons

had bood zijn vriend Daśaratha hem zijn dochter Śāntā [ter adoptie]. Die trouwde toen met Ṛṣyaśṛṅga [een kluizenaar die in het woud leefde, zie ook 8.13: 15-16]. Maar omdat de godheid [Indra] niet voor de nodige regen zorgde werd Ṛṣyaśṛṅga aangesteld [als priester]. Dit gebeurde met behulp van courtisanes, die dansend en zingend hem verbijsterden met muziek, omhelzingen en eerbetoon. Ter wille van koning Daśaratha, [de schoonvader] die geen zoons had, organiseerde hij [Ṛṣyaśṛṅga] toen een *marutvān* [zoonbrengende] offerplechtigheid om kinderen te krijgen [alsook regen, zie B.G. 3: 14]. Aldus kreeg hij die zonder een opvolger zat nageslacht [vier zoons]. Romapāda kreeg de zoon Caturaṅga die Pṛthulākṣa op de wereld zette. (11) Bṛhadratha, Bṛhatkarmā en Bṛhadbhānu waren zijn zoons. Van de oudste [Bṛhadratha] verscheen Bṛhanmanā ten tonele en van hem was er een zoon die de naam Jayadratha kreeg. (12) Vijaya met hem geboren uit Sambhūti had daarna Dhṛti, en van hem nam Dhṛtavrata zijn geboorte van wie Satkarmā er kwam die Adhiratha kreeg. (13) Op een dag zich vermakend aan de oever van de Ganges trof Adhiratha in een mand een baby aan. Die was achtergelaten door Kuntī omdat hij was geboren voordat ze getrouwd was. Daar hij geen zoon had adopteerde hij het kind als zijn eigen zoon [Karṇa]. (14) O meester van het universum, Vṛṣasena was Karṇa's zoon. Van Druhyu [Yayāti's derde zoon] was er een zoon genaamd Babhru die vervolgens Setu verwekte. (15) Ārabdha, die hij verwekte, kreeg de zoon Gāndhāra, en die zette Dharma op de wereld. Hij op zijn beurt had Dhṛta als zijn zoon, en van Dhṛta was er de zoon Durmada die Pracetā voortbracht die een honderdtal zonen had. (16) Die koningen [de z.g. Pracetā's] aanvaardden het gezag over het noorden, over de ongeciviliseerde gebieden van Mlecchadeśa [de barbaren]. Turvasu [Yayāti's tweede zoon] kreeg de zoon Vahni, en Vahni verwekte Bharga die Bhānumān als zijn zoon had. (17) Zijn zoon Tribhānu had er ook een. Dat was de edelmoedige Karandhama. Zijn zoon heette Maruta. Hij had geen zoons en adopteerde een Paurava [Duṣmanta, zie ook 9.20: 7] als zijn zoon. (18-19) Duṣmanta keerde terug naar zijn clan [de Puru's] omdat hij de troon ambieerde.

Van Yayāti's eerste zoon Yadu was er een dynastie, o beste van de mensen, en die zal ik u nu beschrijven. O heerser over mensen, om te vernemen over de Yadudynastie is iets zeer vrooms dat al de [terugslagen van de] zonde in de menselijke samenleving overwint. Een ieder die er enkel maar naar luistert raakt bevrijd [van de nasleep] van alle zonde. (20-21) In deze dynastie daalde de Opperheer [Kṛṣṇa] neer, de Superziel, die eruitzag als een normaal mens [zie ook 1.2: 11]. Yadu bracht vier zoons voort die de namen Sahasrajit, Kroṣṭā, Nala en Ripu droegen. Śatajit de zoon van [Sahasrajit] de oudste, had de zoons Mahāhaya, Reṇuhaya en Haihaya. (22) Dharma was de zoon van Haihaya, en zijn zoon Netra was de vader van Kunti [niet Kuntī]. Sohañji was de zoon van Kunti en hij verwekte Mahiṣmān die de zoon Bhadrasenaka had. (23) Durmada en Dhanaka waren de zoons van Bhadrasena, en Dhanaka zette de zoons Kṛtavīrya, Kṛtāgni, Kṛtavarmā en Kṛtaujā op de wereld. (24) Van Kṛtavīrya was er Arjuna [Kārtavīryārjuna] die keizer werd over de zeven continenten. Hij kreeg van Heer Dat-

tātreya, die een [*aṁśa*-]incarnatie is van de Allerhoogste Persoonlijkheid, al de grote kwaliteiten [de acht *siddhi's*] van de yoga [zie ook 9.15, 10.73 & 12.3]. (25) Niemand op aarde kon zich meten met Kārtavīrya's kwaliteiten van opoffering, liefdadigheid, verzaking, mystiek vermogen, scholing, kracht en genade. (26) Voor de duur van vijfentachtigduizend jaar werden [onder zijn heerschappij] de zes vormen van plezier [overeenkomstig de zinnen en de geest] genoten met onverminderde kracht, een voortdurende weelde en een niet aflatende herinnering. (27) In de strijd [tegen Paraśurāma] bleven er maar vijf van zijn duizenden zoons in leven: Jayadhvaja, Śūrasena, Vṛṣabha, Madhu en Ūrjita. (28) Jayadhvaja verwekte de zoon Tālajaṅgha die na hem een honderdtal zonen op de wereld zette. Die vormden een clan *kṣatriya's,* die bekend stonden als de Tālajaṅgha's, die werden vernietigd door de grote macht [die Mahārāja Sagara had] ontvangen van de wijze Aurva [zie 9.8: 3-7]. (29) Van Tālajaṅgha's oudste zoon Vītihotra was er de zoon Madhu, die [ook] een honderdtal zonen kreeg. Van de welbekende oudste van hen genaamd Vṛṣṇi, was er de dynastie [met die naam].

(30-31) **O** Koning, de Yādava-, Mādhava- en Vṛṣṇidynastieën [van Heer Kṛṣṇa's voorvaderen] ontleenden hun namen aan hun leidende persoonlijkheden. Yadu's zoon Kroṣṭā kreeg een zoon met de naam Vṛjinavān. Zijn zoon was Svāhita die daarop Viṣadgu kreeg die de vader werd van Citraratha. Citraratha zette Śaśabindu op de wereld, een grote yogi die een zeer fortuinlijke, grote persoonlijkheid werd die, ongeslagen als keizer, al de veertien soorten van grote rijkdom genoot [*]. (32) Śaśabindu had tienduizend vrouwen, en in hen verwekte hij, die zo beroemd was, tienduizend lakhs [**] zonen [en kleinzonen]. (33) Van hen kennen we slechts de zes meest vooraanstaande. Pṛthuśravā [één van hen] had een zoon met de naam Dharma. Uśanā, zijn zoon, bracht honderd *aśvamedha*-offers. (34) Uśanā's zoon Rucaka had vijf zonen genaamd Purujit, Rukma, Rukmeṣu, Pṛthu en Jyāmagha. Verneem nu alstublieft over hen. (35-36) Jyāmagha had geen zoons maar was niettemin bang om een andere vrouw te nemen vanwege zijn echtgenote Śaibyā. Hij bracht [op een dag] een sensueel meisje met zich mee uit het kamp van een vijandelijke clan. Toen Śaibyā het meisje op haar plaats op de wagen zag zitten, werd ze zeer boos en zei tegen haar echtgenoot: 'Wie is dit die je het hebt toegestaan om op mijn plaats op de wagen te gaan zitten, jij bedrieger?'

'Ze is je schoondochter' zei hij haar toen, waarop ze met een glimlach tot haar man zei:

(37) **'I**k ben onvruchtbaar en ik heb ook geen bijvrouw, hoe kan zij dan mijn schoondochter zijn?'

'Mijn Koningin', [antwoordde hij,] 'Dit meisje hier zal zeer geschikt zijn voor de zoon die je ter wereld zal brengen!'

(38) **M**et de [door Jyāmagha gunstig gestemde] halfgoden en voorouders die daarmee instemden, raakte Śaibyā zwanger zodat ze na de nodige tijd een zoon ter wereld bracht. Die zoon was de zegenrijke, welbekende Vidharba, die later met het deugdzame meisje trouwde dat werd aanvaard als de schoondochter.'

*: In de Mārkaṇḍeya Purāṇa worden de veertien juwelen van een keizer als volgt omschreven: (1) een olifant, (2) een paard, (3) een strijdwagen, (4) een echtgenote, (5) pijlen, (6) een bron van weelde, (7) een bloemenslinger, (8) kostbare kleding, (9) bomen, (10) een speer, (11) een strop, (12) juwelen, (13) een parasol, en (14) regulerende beginselen.

**: Een lakh is honderdduizend.

9.24 - De Yadu- en Vṛṣṇidynastieën, Pṛthā en de Glorie van Heer Kṛṣṇa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Vidarbha [de zoon van de Yadu Jyāmagha] verwekte in haar [het meisje dat zijn vader bracht, zie 9.23: 35-38] de twee zoons Kuśa en Kratha en een derde [eveneens, zie 9.23: 7-10] genaamd Romapāda die de favoriet van de Vidarbhadynastie was. (2) Romapāda's zoon was Babhru, van Babhru kwam Kṛti ter wereld, en van zijn zoon Uśika was er de zoon Cedi [zie ook 9.22: 6], die Damaghoṣa [de vader van Śiśupāla] en andere beschermers van de mensen op de wereld zette. (3-4) Van Kratha was er een zoon genaamd Kunti die Vṛṣṇi op de wereld zette, die vervolgens Nirvṛti verwekte. Uit zijn lendenen werd hij die de naam Daśārha droeg geboren. Hij was de vader van een zoon genaamd Vyoma, die Jīmūta verwekte. Jīmūta had Vikṛti als zijn zoon, en die stond aan de wieg van Bhīmaratha, wiens zoon Navaratha de zoon Daśaratha kreeg. (5) Śakuni [Daśaratha's zoon] was de vader van Karambhi, die een zoon verwekte genaamd Devarāta. Zijn zoon was Devakṣatra, en van hem was er Madhu, die de zoon Kuruvaśa kreeg die Anu op de wereld zette. (6-8) Van Puruhotra, de zoon van Anu, was er Ayu. Ayu had Sātvata als zijn zoon, en die verwekte zeven zonen genaamd Bhajamāna, Bhaji, Divya, Vṛṣṇi, Devāvṛdha, Andhaka en Mahābhoja, o waarde vriend. Van Bhajamāna kwamen er van één vrouw de zoons Nimloci, Kiṅkaṇa en Dhṛṣṭi ter wereld, terwijl er van een andere vrouw evenzo drie zoons genaamd Śatājit, Sahasrājit en Ayutājit werden geboren, o meester. (9) Van Devāvṛdha was er de zoon Babhru, en over die twee worden door de oudere generatie twee verzen aangehaald. 'We hoorden via via, maar zagen ook met eigen ogen, het volgende: (10-11) Babhru was de beste onder de mensen en Devāvṛdha stond gelijk aan de halfgoden.' en 'Vanwege Babhru en Devāvṛdha hebben al de veertienduizendvijfenzestig personen [die na hen verschenen] de onsterfelijkheid bereikt.' In de dynastie van Mahābhoja die een hoogst religieuze ziel was, verschenen de heersers die de koningen van Bhoja worden genoemd.

(12) **V**an Vṛṣṇi [de zoon van Sātvata] verschenen er de zoons Sumitra en Yudhājit, o onderwerper van de vijanden. Śini en Anamitra werden toen [door Yudhājit] op de wereld gezet, en van Anamitra verscheen de zoon Nighna. (13) Nighna was de vader van de zoons Satrājita en Prasena. Anamitra had een ande-

re zoon die ook Śini heette en zijn zoon was Satyaka. (14) Yuyudhāna, die er van Satyaka was, kreeg Jaya, en van hem was Kuṇi er, wiens zoon Yugandhara was. Een andere zoon van Anamitra was Vṛṣṇi. (15) Śvaphalka en Citraratha waren de zoons van Vṛṣṇi. Akrūra werd door Śvaphalka verwekt in Gāndinī. Akrūra was de oudste naast nog twaalf andere zeer gevierde zoons: (16-18) Āsaṅga, Sārameya, Mṛdura, Mṛduvit, Giri, Dharmavṛddha, Sukarmā, Kṣetropekṣa, Arimardana, Śatrughna, Gandhamāda en Pratibāhu. Naast deze twaalf zoons was er nog een dochter genaamd Sucārā. Van Akrūra waren er twee zoons genaamd Devavān en Upadeva. Citraratha had vele zonen, met Pṛthu en Vidūratha voorop, die bekend staan als de zonen van Vṛṣṇi.

(19) **K**ukura, Bhajamāna, Śuci en Kambalabarhiṣa [waren de zoons van Andhaka, zie 6-8]. Kukura had een zoon genaamd Vahni door wie Vilomā ter wereld kwam. (20) Zijn zoon Kapotaromā kreeg de zoon Anu, die een vriend had genaamd Tumburu [een beroemde Gandharva, een muzikant]. Van Andhaka [Anu's zoon] was er Dundubhi, die Avidyota het leven schonk, en die zette een zoon op de wereld die Punarvasu heette. (21-23) Van hem waren er Āhuka en Āhukī, een zoon en een dochter. Van Āhuka waren er de zoons Devaka en Ugrasena. Devaka had vier zoons: Devavān, Upadeva, Sudeva en Devavardhana. Er waren ook zeven dochters, o beschermer van de mens: Śāntidevā, Upadevā, Śrīdevā, Devarakṣitā, Sahadevā, Devakī en Dhṛtadevā, die de oudste was. Vasudeva [Kṛṣṇa's vader] trouwde met hen. (24) Kaṁsa, Sunāmā, Nyagrodha, Kaṅka, Śaṅku, Suhū, Rāṣṭrapāla, Dhṛṣṭi en Tuṣṭimān waren de zonen van Ugrasena. (25) Ugrasena's dochters Kaṁsā, Kaṁsavatī, Kaṅkā, Śūrabhū en Rāṣṭrapālikā, werden de echtgenotes van de jongere broers van Vasudeva.

(26) **V**idūratha [de zoon van Citraratha] verwekte Śūra, die een zoon had genaamd Bhajamāna uit wiens lendenen Śini zijn geboorte nam. Śini was de vader van de zoon Bhoja, wiens zoon bekend staat als Hṛdika. (27) Zijn zonen heetten Devamīḍha, Śatadhanu en Kṛtavarmā. Van Devamīḍha was er [een andere zoon genaamd] Śūra, die een vrouw had die Māriṣā heette. (28-31) In haar verwekte hij tien zoons: Vasudeva, Devabhāga, Devaśravā, Ānaka, Sṛñjaya, Śyāmaka, Kaṅka, Śamīka, Vatsaka en Vṛka. Toen Vasudeva zijn geboorte nam, heetten de godsbewusten hem welkom met het geluid van paukengeroffel. Hij wordt ook wel Ānakadundubhi ['geroffelde pauk'] genoemd omdat hij de Heer Zijn plaats van geboorte bood. Śūra's dochters Pṛthā [de moeder van Arjuna, Kṛṣṇa's neef en vriend] Śrutadevā, Śrutakīrti, Śrutaśravā en Rājādhidevī waren zijn vijf zussen. Vader Śūra gaf Pṛthā aan een kinderloze vriend genaamd Kunti [daarom staat ze ook wel bekend als Kuntī].

(32) **Z**ij ontving van Durvāsā, die ze had behaagd, de kennis om iedere halfgod aan te kunnen roepen. Om dat vermogen uit te proberen riep zij, die vrome ziel, de zonnegod aan. (33) Toen ze de godheid voor zich zag verschijnen, was ze zeer verrast en zei ze: 'Neem me niet kwalijk, o godheid, keer alstublieft weer terug. Ik deed dit alleen maar om te zien wat het zou doen!' (34) [De zonnegod gaf

ten antwoord:] 'Om niet vruchteloos te zijn in uw ontmoeting met een godheid, zal ik u een zoon in uw schoot bezorgen en het zo voor u regelen, o schone dame, dat u niet wordt onteerd.'

(35) **M**et die belofte maakte de zonnegod haar zwanger en keerde hij terug naar zijn hemelverblijf. Direct daarop werd er een kind geboren dat leek op een tweede zonnegod. (36) Bang voor wat de mensen ervan zouden denken gaf ze met grote spijt dat kind op [genaamd Karṇa: 'het oor'] door het te laten wegdrijven in het water van de rivier [in een mandje, zie ook 9.23: 13]. Uw vrome en ridderlijke overgrootvader Pāṇḍu was degene die [later] met haar trouwde.

(37) **U**it het huwelijk van Śrutadevā [Kuntī's zuster] met Vṛddhaśarmā, de koning van Karūṣa, werd Dantavakra geboren. Dantavakra was [de incarnatie van] degene die een zoon werd van Diti [genaamd Hiraṇyākṣa] nadat hij was vervloekt door de wijzen [door de Kumāra's, zie Jaya en Vijaya]. (38) Dhṛṣṭaketu, de koning van Kekaya, huwde [Kuntī's zuster] Śrutakīrti met wie hij vijf zoons had waarvan Santardana de oudste was. (39) Rājādhidevī [een andere zus van Kuntī] trouwde met Jayasena en bracht twee zonen ter wereld [genaamd Vinda en Anuvinda]. Śrutaśravā trouwde met Damaghoṣa, de koning van Cedi. (40) Haar zoon was Śiśupāla. Zijn geboorte besprak ik reeds [7.1: 46; 7.10: 38]. Devabhāga [een van Vasudeva's broers] had [de zoons] Citraketu en Bṛhadbala met de echtgenote Kamsā. (41) Devaśravā zette samen met Kaṁsavatī de zonen Suvīra en Iṣumān op de wereld. Kaṅka verwekte samen met zijn vrouw Kaṅkā de zonen Baka, Satyajit en Purujit. (42) Sṛñjaya had met Rāṣṭrapālikā zoons met Vṛṣa en Durmarṣaṇa als de oudsten. Śyāmaka zette samen met Śūrabhūmi de zonen Harikeśa en Hiraṇyākṣa op de wereld. (43) Samen met Miśrakeśī, een meisje uit de hemel, verwekte Vatsaka Vṛka en andere zoons. Vṛka schonk zijn echtgenote Durvākṣī zonen met Takṣa, Puṣkara en Śāla voorop. (44) Śamīka was getrouwd met Sudāmanī en werd de vader van zonen waarvan Sumitra en Arjunapāla de oudsten waren. Ānaka verwekte bij zijn vrouw Karṇikā de twee zoons Ṛtadhāmā en Jaya.

(45) **D**e vrouwen van Ānakadundubhi [Vasudeva, zie ook 21-23] waren allereerst Devakī en verder Pauravī, Rohiṇī, Bhadrā, Madirā, Rocanā en Ilā [zie ook 21-23]. (46) De zonen die Vasudeva verwekte in Rohiṇī waren Kṛta, de oudste zoon, en Bala, Gada, Sāraṇa, Durmada, Vipula, Dhruva en anderen. (47-48) Bhūta, de oudste zoon, Subhadra, Bhadrabāhu, Durmada en Bhadra behoorden tot de twaalf zoons die uit Pauravī geboorte namen. Nanda, Upananda, Kṛtaka, Śūra en anderen waren de zoons van Madirā, terwijl Kauśalyā [Bhadrā] slechts aan één zoon geboorte gaf die Keśī heette. (49) Vasudeva verwekte in de schoot van Rocanā Hasta, Hemāṅgada en anderen. In Ilā verwekte hij de zoons, met Uruvalka als de oudste, die de leidende persoonlijkheden waren van de Yadudynastie. (50) Ānakadundubhi verwekte in Dhṛtadevā één zoon: Vipṛṣṭha, terwijl Praśama, Prasita en anderen de zonen waren die hij had met Śāntidevā, o Koning. (51) Met Upadevā waren er tien zoons waarvan Rājanya, Kalpa en Varṣa de

oudsten waren. Vasu, Haṁsa, Suvaṁśa en anderen waren de zes zoons [die Vasudeva had] met Śrīdevā. (52) Met zijn vrouw Devarakṣitā schonk hij het leven aan negen zoons van wie Gadā de eerste was. Bij Sahadevā verwekte Vasudeva acht zoons. (53-55) Deze zonen, met Śruta en Pravara [of Pauvara] voorop, waren van hetzelfde dharma als de Vasu's [ze waren hun incarnaties]. Vasudeva verwekte in Devakī acht zeer geschikte zoons: Kīrtimān, Suṣeṇa, Bhadrasena, Ṛju, Sammardana, Bhadra en [Bhagavān] Saṅkarṣaṇa, de Heer van de serpenten [de heerser over het ego, zie 3.26: 25]. De achtste die van hen verscheen was [*svayam*] de Heer in eigen persoon [Heer Kṛṣṇa]. Subhadrā [Zijn zuster] is zoals u weet, uw zo hoogst fortuinlijke grootmoeder, o Koning.

(56) **W**anneer, waar dan ook, het dharma in verval raakt en er een toename van zondige activiteiten is, zal op dat moment de Allerhoogste Heer, de Allerhoogste Meester Hari, zich manifesteren [zie B.G. 4: 7]. (57) Het mededogen van de Heer met de gevallen zielen is de enige reden dat Hij Zijn geboorte neemt en in actie komt, o grote leider. Hij is de Oorspronkelijke Meester in het Voorbije, de Getuige die de Superziel is [zie ook B.G. 8: 4]. (58) Hij spant Zich er genadevol voor in om aan de begoochelende werking van het materiële bestaan, aan de *māyā* van het [herhaaldelijk] ontstaan, voortbestaan en weer teloorgaan van de levende wezens, een einde te maken zodat ze hun ware zelf kunnen bereiken [zodat ze terug kunnen keren naar huis, terug naar God, zie B.G. 15: 7 en 13: 20-24]. (59) Hij streeft ernaar om de grote militaire machten uit de wereld te helpen door hun demonische heersers, die zich koningen noemen, tegen zichzelf op te laten trekken [zie ook 1.11: 35, 3.3 en 7.9: 43]. (60) Zelfs voor de grootste heersende persoonlijkheden van de verlichting [Brahmā en Śiva] gaan de activiteiten die de Allerhoogste Heer, de doder van Madhu, met Saṅkarṣaṇa [Balarāma] aan de dag legde, het verstand te boven. (61) Hij vertoonde Zijn vrome activiteiten enkel om de toegewijden Zijn genade te tonen en de duisternis te verdrijven van de misère en het weeklagen van hen die hun geboorte nemen in dit Kalitijdperk. (62) Hij wiens oren zich slechts één enkele keer mochten verheugen in het met gevouwen handen luisteren naar Zijn heerlijkheden - waarmee aldus die oren de beste van alle heilige plaatsen worden -, raakt bevrijd van zijn sterke verlangen naar karmische handelingen. (63-64) Hij die steeds te werk ging met de ondersteuning van de lofwaardige Kuru's, Sṛñjaya's, Pāṇḍava's, Bhoja's, Vṛṣṇi's, Andhaka's, Madhu's, Śūrasena's en Daśārha's, behaagde de menselijke samenleving met Zijn beminnelijke glimlachen, instructies, heldhaftige, grootmoedige avonturen en Zijn persoonlijke gedaante die zo aantrekkelijk is in ieder opzicht. (65) Al de mannen en vrouwen [van Vṛndāvana] die nimmer genoeg konden krijgen van de aanblik van Zijn gezicht en voorhoofd, die schitterend waren opgesierd met de haaienvormige oorhangers aan Zijn prachtige oren, zij die zich laafden aan Zijn glimlachen vol plezier die een eeuwigdurend feest voor het oog waren, werden allen boos op hun eigen ogen als ze maar even knipperden [zie ook B.G. 7: 3]! (66) Toen Hij Zijn geboorte had genomen liet Hij het huis van Zijn vader achter Zich en bracht Hij voorspoed in Vraja [en Vṛndāvana]. Hij doodde er vele demonen, Hij aanvaardde vele duizenden van de fijnste vrouwen als Zijn echt-

genotes en verwekte honderden zoons. Hij, de Allerhoogste Persoon, was van aanbidding met vele offerplechtigheden en verbreidde, met die achting voor de Vedische rituelen, Zijn roem onder de mensen [onder de huishouders, zie ook B.G. 4: 8]. (67) Op het slagveld [van Kurukṣetra] maakte Hij een einde aan de overlast aan Kurupersoonlijkheden op deze aarde. Onder Zijn toeziend oog werden al de baatzuchtige heersers vernietigd, ter gelegenheid waarvan Hij [aan Arjuna] uitlegde wat in het leven nu de overwinning van een verovering [in de vorm van toewijding] inhoudt [zie Gītā]. Tenslotte keerde Hij, na Uddhava te hebben geïnstrueerd over de bovenzinnelijkheid [zie 3.2, 3.4: 29, elfde Canto], terug naar Zijn hemelverblijf.'

(Afbeelding: stamboom van Purūravā tot aan Kṛṣṇa)

Aldus eindigt het negende canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Bevrijding.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 9

9.1
Titel: 'Shakuntala stops to look back'.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia Raja Ravi Varma

9.2
Titel: 'Flashback'.
Artiest: © Vlad Holst, gebruikt met permissie.
Bron: Ten dreams.org

9.3
Titel: 'Sukanya en Cyavana muni'.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

9.4
Titel: 'Krishna geeft de Sudarshana-cakra'.
Artiest: Het is een collage van Anand Aadhar van een vintage plaatje waarin Shiva de Sudarshana cakra aan Vishnu geeft met op de achtergrond 'The ten syllables of the kalachakra mantra mandala'.
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming)

9.5
Titel: 'Shri Vishnu as Lord Sudarshana'.
Artiest: Het is een collage van Anand Aadhar die het beeld combineert tegen de achtergrond van 'The ten syllables of the kalachakra mantra mandala'.
Bron: Beiden zijn hedendaagse kunstwerken van © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming)

9.6
Titel: 'Gravure représentant un sadhu'.
Artiest: Frans Balthazar Solvyns (1760-1824)
Bron: CommonsWikimedia.org

9.7
Titel: 'The God Varuṇa'. India, Rajasthan, 1675-1700
Artiest: Onbekend
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA)

9.8
Titel: 'Kapila burns the 60.000 sons'
Artiest: © Pieter Weltevrede (commercieel gebruik verboden)

Bron: Internet Sanatan Society

9.9
Titel: 'Ganga descends to earth'.'
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Internet

9.10
Titel: Het schilderij toont de ontmoeting tussen Rāma en Vibhishana.
Artiest: © Vrindavan das, gebruikt met toestemming
Bron: Internet, Vrindavan Art

9.11
Titel: Vintage Hindoe-afbeelding van Sita, Kusha en Lava
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

9.12
Titel: 'Reïncarnatie'.
Artiest: © Wim Kuenen (Prema, gebruikt met toestemming)
Bron: prema.exto.nl

9.13
Titel: 'The soul hovering over the body'.
Artiest: William Blake
Type: 1805, Robert Blairs 'The Grave' als object 9
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

9.14
Titel: 'Urvashi'
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia Commons Internet

9.15
Titel: 'Parashurāma.'
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

9.16
Titel: De afbeelding laat Parashurāma zien als hij de kshatriya's decimeert.
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

9.17
Titel: Collage
Artiest: Anand Aadhar
Bron: Internet

9.18
Titel: 'Karma'.

Artiest: © Wim Kuenen (Prema, gebruikt met toestemming)
Bron: prema.exto.nl

9.19
Titel: 'Nebuchadnezzar'.
Artiest: William Blake
Type: 1795 Tate Gallery
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

9.20
Titel: 'Sakuntala'
Artiest: Raja Ravi Varma, en bevindt zich in het Rijksmuseum van Chennai
Bron: Internet, CyberKerala

9.21
Titel: 'Rantideva worships God come in the form of man and His dogs'.
Artiest: Onbekend
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming)

9.22
Titel: Het hedendaagse schilderij stelt Vyāsadeva voor.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

9.23
Titel: 'Ragunath' is de titel van dit schilderij.
Artiest: © Vlad Holst, gebruikt met permissie.
Bron: Ten Dreams.org

9.24
Titel: Zuid-Indiase tempelhoutsnede voorstellende de tien incarnaties van Vishnu (Vanaf links - Mātsya, Kurma, Varāha, Narasimha, Vāmana, Paraśurāma, Rāma, Balarāma, Krishna en Kalki)
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming).

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 10: Het Hoogste Goed

Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God

10.1 - De Komst van Heer Kṛṣṇa: Inleiding

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Uwe Heerlijkheid heeft uitgebreid zowel de dynastieën van de koningen van de zonnegod als de maangod beschreven, alsook de hoogst wonderbaarlijke handelingen van hun leden [*]. (2) Beschrijft u alstublieft Heer Viṣṇu voor ons die [samen met Zijn Volkomen expansie Saṅkarṣaṇa in de gedaante van Baladeva] verscheen als een incarnatie in [twee verschillende] delen in de lijn van de hoogst dharmagetrouwe, deugdzame Yadu's die u eveneens voor ons beschreef, o beste onder de *muni's*. (3) Wees zo goed ons alles te vertellen over wat de Allerhoogste Heer, de Ziel van het Universum, de Oorzaak van de Manifestatie, deed nadat Hij was neergedaald in de Yadudynastie. (4) Het [via de geestelijke erfopvolging of *parampara*] luisteren naar de aangename klanken van de verheerlijking van de Heer Geprezen in de Geschriften, vormt het juiste medicijn om de geest te verlossen van de materiële ziekte van zijn verlangens. Tenzij hij een doder van dieren is, kan een persoon door het luisteren naar of uitspreken van dergelijke beschrijvingen bevrijd raken [van de valsheid. Zie ook B.G. 2: 44]. (5-7) Toen in het verleden, op het slagveld, mijn grootvaders [de Pāṇḍava's] vochten met onoverwinnelijke strijders als Devavrata [Bhīṣma] en andere grote bevelhebbers, die waren als *timingila's* [haaieneters], staken ze met behulp van de boot die Hij is, de zo moeilijk te overwinnen oceaan van Kauravasoldaten net zo gemakkelijk over, als men over de hoefafdruk van een kalf heen stapt. Dit lichaam van mij, het enige zaadje dat nog over is van de Kuru's en Pāṇḍava's, werd geschroeid door Aśvatthāma's wapen toen ik me bevond in de schoot van mijn moeder, maar het werd door Hem, [Kṛṣṇa,] met de *cakra* in Zijn hand, beschermd omdat mijn moeder haar toevlucht tot Hem nam [zie 1.8: 11 en 1.12: 7]. O man van scholing, beschrijf alstublieft de glorie van de Heer die, op eigen kracht, verscheen als een normaal menselijk wezen, van Hem Die het Eeuwige Leven en de Dood Schenkt, zoals men Hem noemt,

van Hem die Zich vertoont in gedaanten gebonden aan de tijd, van Hem, de Oorspronkelijke Persoon aanwezig zowel vanbinnen als buiten al de belichaamde wezens. (8) We weten van u over Balarāma, die Saṅkarṣaṇa is, dat Hij de zoon van Rohiṇī is. Hoe kon Hij zonder een ander lichaam aan te nemen nu verbonden zijn met de schoot van Devakī? (9) Waarom verhuisde Mukunda, de Opperheer, van het huis van Zijn vader naar [het huis van Nanda in] Vraja, en waar leefde Hij, de Meester van de Toegewijden, met Zijn verwanten? (10) Wat deed Hij toen Hij in Vraja woonde en Hij in de stad Mathurā verbleef en waarom bracht Hij, de doder van Keśī, zijn oom van moeder's zijde Kaṁsa ter dood? Dat is toch iets volkomen in strijd met de geschriften! (11) Hoeveel jaar leefde Hij die een menselijk lichaam aannam, onder de Vṛṣṇi's en hoe lang woonde Hij in de stad van de Yadu's [Dvārakā]? Hoeveel vrouwen had de Meester? (12) O wijze, u bent overal van op de hoogte. U bent de aangewezen persoon om uit te wijden over de handelingen van Heer Kṛṣṇa. Beschrijf dit allemaal in detail voor mij zo vol van geloof en overgave, en alles wat er nog meer te zeggen valt. (13) Nu ik drink van de nectar van de verhandelingen over de Heer die voortkomt uit uw lotusmond, is het zelfs niet moeilijk de honger [van mijn vasten] en mijn afzien van water te verdragen.'

(14) **S**ūta [zie 1.1] zei: "O zoon van Bhṛgu [Śaunaka], nadat de machtige zoon van Vyāsa, de zuiverste van alle toegewijden, deze vragen had aangehoord, bewees de toegewijde van Viṣṇu hem de eer. Toen begon hij met de beschrijving van de onderwerpen aangaande Kṛṣṇa, die een einde maken aan de duisternis van het Kalitijdperk. (15) Śrī Śuka zei: 'O beste van de wijze koningen, omdat u zich ononderbroken aangetrokken voelt tot de verhalen over Vāsudeva [Kṛṣṇa als de zoon van Vasudeva], heeft uw intelligentie een vast besluit ontwikkeld. (16) Zoals de wereld wordt gezuiverd door [Ganges]water dat afkomstig is van Zijn tenen [5.17: 1], worden de drie personen van de spreker, de vragensteller en de toehoorder gezuiverd door vragen die worden gesteld over de verhalen over Vāsudeva. (17) Toen moeder aarde gebukt ging onder een ondraaglijke last aan ingebeelde Daityastrijdkrachten [9.24: 67] en hun zogenaamde edelen, ging ze [op een dag] naar Heer Brahmā om bij hem haar toevlucht te zoeken. (18) Met het aannemen van de gedaante van een koe verscheen ze zeer van streek deerniswekkend huilend voor de Almachtige [zie ook 1.16: 18] en legde ze hem haar klachten voor. (19) Heer Brahmā had begrip voor haar situatie en begaf zich toen samen met haar, de goddelijken en de Drie-ogige [Heer Śiva], naar de oever van de melkoceaan [waar Heer Viṣṇu verblijft, zie ook 8.7: 41]. (20) Daar aangekomen aanbaden ze, met de grootste aandacht, met behulp van de [Puruṣa-sūkta] hymnen de Oorspronkelijke Persoon, de Allerhoogste Persoonlijkheid, de God van Goden en de Meester van het Universum, die zorg draagt voor allen.

(21) **D**e heer van de Veda [Brahmā] hoorde in zijn trance woorden weerklinken in de hemel [zie ook 1.1: 1]. Hij zei tot de dienaren van de drie werelden, de halfgoden: 'Verneem verder van mij wat de Oorspronkelijke Persoon opdraagt, o onsterfelijke zielen. Geef direct gehoor aan deze instructies, stel niet

uit. (22) Voordat we hier kwamen, wist de Persoonlijkheid van God al van het leed van moeder aarde. Hij is van zins om, samen met uw goede zelf als Zijn delen, Zich te manifesteren door geboorte te nemen in de familie van de Yadu's. Hij wil dat jullie er met Hem zijn [voor de vervulling van Zijn missie] zolang Hij, de Heer der Heerscharen, zich met Zijn vermogen van de Tijd op deze aarde rondbeweegt om de last van de planeet terug te dringen. (23) De Opperheer, de oorspronkelijke bovenzinnelijke persoon, zal persoonlijk verschijnen in het huis van Vasudeva, en Hij wil graag dat [ook] al de vrouwen van de halfgoden hun geboorte nemen om Hem te behagen. (24) Voordat Heer Vāsudeva verschijnt zal eerst dat deel van Hari, dat bekend staat als de onafhankelijke Ananta met de duizenden kragen [Saṅkarṣaṇa, zie ook 5.25], ten tonele verschijnen [als Baladeva] met het verlangen [om Hem] te behagen. (25) Door de Meester ertoe opgedragen te verschijnen en Zijn aangelegenheden te behartigen zal ook [de genade van Viṣṇu die bekend staat als de vrouwelijke incarnatie van Zijn vermogen] Viṣṇu-māyā samen met al haar verschillende vermogens verschijnen, zij die zo goed is als de Opperheer Zelf en door wie al de werelden in beslag worden genomen [zie ook B.G. 9: 12 & 13].'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus moeder aarde tot kalmte te hebben bewogen met aangename woorden en de onsterfelijken op de hoogte te hebben gebracht, keerde de almachtige meester van de stamvaders naar zijn eigen hemelse woning terug. (27) In het verleden leefde Śūrasena de koning van de Yadu's [zie 9.23: 27] in de stad Mathurā van waaruit hij de verschillende districten Māthura en Śūrasena bestuurde. (28) Mathurā, de stad nauw verbonden met de Allerhoogste Heer Hari, was sedertdien de hoofdstad voor al de koningen van Yadu [zie ook de *bhajan* Sāvarana Śrī Gaura Mahimā]. (29) Het was in die woonplaats dat op een goede dag de godspersoon Vasudeva, na te zijn getrouwd met Devakī, met zijn bruid in een wagen klom om naar huis terug te keren. (30) Kaṁsa, de zoon van Ugrasena, voerde, om zijn zuster voor die gelegenheid een plezier te doen, de teugels van de paarden temidden van duizenden gouden wagens. (31-32) Toen ze het ouderlijk huis verliet gaf Koning Devaka zijn dochter waar hij dol op was, een bruidsschat mee van vierhonderd olifanten behangen met gouden slingers, tienduizend paarden met achttienhonderd wagens, en een honderdtal jonge, aantrekkelijke dienstmaagden compleet met juwelen. (33) O mijn beste Koning, bij hun vertrek schalden schelphoorns, trompetten, trommels en pauken eendrachtig om de bruid en de bruidegom al het beste toe te wensen. (34) Onderweg gebeurde het dat zich een stem uit de hemel tot Kaṁsa richtte die de teugels vasthield: 'Het achtste kind van dit meisje dat je met je meevoert, jij dwaas, zal een eind aan je leven maken!'

(35) **N**a aldus te zijn toegesproken nam hij, die [in het verleden] kwaadwillig en zondig de Bhojafamilie te schande had gemaakt, een zwaard ter hand tegen zijn zuster en greep hij haar bij haar haar met de bedoeling haar te doden. (36) Om hem tot vrede te bewegen richtte Vasudeva, die hoogst fortuinlijke ziel, zich toen tot hem die op het punt stond zo'n gruwelijke en schaamteloze mis-

daad te begaan. (37) Śrī Vasudeva zei: 'Een man van zoveel loffelijke kwaliteiten, zulk een schitterende ster onder de heldhaftige Bhoja's als jij, hoe kan jij nu je zuster ter dood brengen, een vrouw, en nog wel tijdens haar huwelijk [zie ook 1.7: 53-54]? (38) De dood, o held, is inbegrepen bij het lichaam dat geboren werd. Of men nu vandaag sterft of over honderd jaar, uiteindelijk is ieder levend wezen verzekerd van de dood [zie ook B.G. 2: 27-28]. (39) Als het lichaam terug moet keren naar de vijf elementen ontvangt zijn bewoner automatisch, overeenkomstig zijn eigen karma, een nieuw lichaam als hij het oude verlaat. (40) Zoals een persoon die loopt van het ene been overstapt op het andere en zoals een rups die bezig is op een plant [van het ene blad naar het andere gaat], moet het levende wezen de gevolgen van zijn karma ondergaan [zie ook B.G. 2: 22 en 2: 13]. (41) Net zoals men in een droom, waarin men is toegerust met de kwaliteiten van een materieel lichaam, is onderworpen aan dat wat de geest denkt en het bewustzijn volledig in beslag wordt genomen door dat wat men hoort en ziet, is men op dezelfde manier van de vergetelheid in zijn huidige lichaam [over het lichaam en karma dat werd verworven in een voorgaand leven, zie ook 4.29: 60-79 en 5.26]. (42) De geest beweegt zich, door het lot en de eigen wil er toe gedreven, van de ene positie naar de volgende, zodat de belichaamde ziel, na te zijn heengegaan, een geboorte verkrijgt en tot een [nieuw] lichaam komt dat overeenstemt met de materiële kwaliteit [en de evolutie] die hij onderging [B.G. 13: 22, 14: 14-15 en 6: 34-35]. (43) Op dezelfde manier als de reflectie van de hemellichamen, gezien in water of andere vloeistoffen, bewogen door de wind vertekeningen te zien geeft in verschillende vormen, raakt ook het levend wezen, in de situatie die hij door zijn eigen inbeelding overeenkomstig de natuurlijke geaardheden schiep [de wereld met zijn veranderende kwaliteiten], verbijsterd naar gelang zijn eigen gehechtheden [zie ook 5.5: 4 en B.G. 9: 12-13, 12: 5]. (44) Daarom moet een ieder in het belang van zijn eigen welzijn [en goede wedergeboorte], niemand kwaad doen, want degene die kwaad doet moet zelf steeds bang zijn voor anderen [de 'gouden regel']. (45) Deze onschuldige vrouw, je jongere zus, is volledig van jou afhankelijk als was ze je eigen dochter - breng haar niet ter dood. Ze heeft het beste met je voor en is je zorg en mededogen waard!'

(46) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij die geen genade kende kon, door deze pogingen tot goed advies, niet gestopt worden of tot vrede worden bewogen, o zoon van Kuru, want hij volgde de weg van de menseneters [de Rākṣasa's]. (47) Zich bewust van dat besluit dacht Vasudeva diep na over hoe hij, met de acute dreiging van de dood, hem ervan kon weerhouden en zo kwam hij uit op een alternatief. (48) [Hij dacht:] 'Iemand die intelligent is moet, zolang als hij daar mentaal en fysiek toe in staat is, de dood vermijden, maar als iemand geplaatst wordt voor de onvermijdelijkheid van de dood, gaat dit niet op. (49-50) Als ik beloof mijn zoons uit te leveren aan deze man van de dood, kan het me lukken mijn onschuldige Devakī te bevrijden. Misschien krijg ik helemaal geen zoons of sterft hij wellicht voor die tijd. Dat kan gebeuren of het tegengestelde. Wie weet wat het lot voor ons in petto heeft? Dat is lastig te zeggen. Ook al blijft de dreiging hierna dan nog bestaan, ik kan ten minste voorlopig haar dood afwenden. (51) Als een stuk

hout om een of andere reden ontsnapt aan een brand is dat aan de voorzienigheid te danken en niet aan iets anders. Op dezelfde manier kan je ook niet achterhalen waarom een levend wezen een [bepaald] lichaam verlaat of aanvaardt.' (52) Na dit alles naar zijn beste vermogen te hebben overwogen, bracht de godvrezende man de zondaar zijn eerbetuigingen en legde hij met de grootste aandacht het voorstel aan hem voor. (53) Met een brede lach op zijn gezicht maar met een hart vol angst en verdriet sprak hij toen tot de hardvochtige, schaamteloze man. (54) Śrī Vasudeva zei: 'Van Devakī heb je, volgens de stem uit de hemel, inderdaad niets te vrezen, o nuchtere geest. Haar zoons riepen die angst bij je op en die zal ik dan ook aan je uitleveren.'

(55) **Ś**rī Śuka zei: 'Kaṁsa begreep de kern van wat hij zei en was er voorlopig van weerhouden zijn zuster om te brengen. Met hem meer op zijn gemak, was Vasudeva toen blij [heelhuids] thuis te komen. (56) Daarna gaf na de nodige tijd Devakī, de moeder van alle goddelijkheid [zie 4.31: 14 en B.G. 10: 2], jaar na jaar geboorte aan inderdaad [zoals gezegd in 9.24: 53-55] acht zoons en een dochter. (57) Zeer bang zijn belofte niet na te komen gaf Ānakadundubhi [ofwel Vasudeva, zie 9.24: 28-31] met veel moeite Kīrtimān, zijn eerstgeborene, aan Kaṁsa. (58) Wat zou er voor een heilige nu te pijnlijk zijn, waar zou een wijze nu van afhankelijk zijn, wat zou er voor een slecht mens nu verboden zijn en wat zou er nu voor iemand die vasthoudt aan de ziel niet los te laten zijn? (59) O Koning, toen Kaṁsa zag dat Vasudeva gelijkmoedig, waarachtig en zeker van zichzelf was, zei hij tevreden daarover met een grijns op zijn gezicht: (60) 'Neem dit kind maar weer met je mee, mijn angst betreft niet hem, mijn dood was voorspeld met de achtste zwangerschap die jij met je vrouw hebt.'

(61) '**G**oed dan', zei Ānakadundubhi, nam zijn zoon weer terug en vertrok zonder veel waarde te hechten aan de woorden van die onwaarachtige ziel zonder zelfbeheersing. (62-63) O nazaat van Bharata, al de bewoners van Vraja, te beginnen bij Nanda [Kṛṣṇa's pleegvader], al de koeherders en hun vrouwen, alsook al de Vṛṣṇi's, te beginnen bij Vasudeva en Devakī, en de Yaduvrouwen, waren allen in werkelijkheid goden uit de hemel. En ook de verwanten, vrienden en weldoeners in het gevolg van Kaṁsa waren van die aard [zie ook vers 22 en B.G. 6: 41-42]. (64) Dit werd Kaṁsa allemaal duidelijk gemaakt door de machtige Nārada [**] die hem benaderde en zei dat al de Daitya's die een overlast voor de aarde vormden zouden worden gedood [zie vers 17 en ook 9.24: 56]. (65-66) Nadat de *ṛṣi* was vertrokken, dacht Kaṁsa dat al de Yadu's goddelijk waren, en dat dus ieder kind geboren uit Devakī, Viṣṇu zou kunnen zijn. Daarom in angst verzet over zijn eigen dood arresteerde hij Vasudeva en Devakī, zette ze thuis gevangen in boeien en doodde hij, de een na de ander, ieder van hun pasgeboren kinderen, niet wetend of het nu de 'Nimmer-geboren' Heer was of niet [***]. (67) Koningen als hij die worden voortgedreven door dierlijke genoegens en hebzucht op deze aarde, brengen doorgaans moeders, vaders, broers, vrienden of wie dan ook ter dood. (68) Hij had [van Nārada] begrepen dat hij, in een vorig leven als de grote demon Kālanemi, persoonlijk gedood was door Viṣṇu [zie 8.10: 56]. Daar-

door werd hij, toen hij opnieuw in deze wereld zijn geboorte nam, een vijand van de Yadudynastie [waarop de zegen van Viṣṇu rustte]. (69) Hij, de almachtige heerser, onderwierp Zijn eigen vader Ugrasena, de koning van de Yadu's, Bhoja's en Andhaka's [en zette hem gevangen], zodat hij in Śūrasena het rijk voor zich alleen had.'

*: Om in herinnering te brengen wat in vorige hoofdstukken is gezegd: Heer Rāma verscheen in de *sūrya-vaṁśa* van Iksvāku ofwel de zonnedynastie en Heer Kṛṣṇa verscheen in de *candra-vaṁśa* ofwel de maandynastie.

**: Een bijkomend vers in dit hoofdstuk van het Śrīmad Bhāgavatam wordt aanvaard door de Madhvācārya-sampradāya, vertegenwoordigd door Vijayadhvaja Tīrtha. Het vers luidt als volgt:

atha kaṁsam upāgamya
nārado brahma-nandanah
ekāntam upasangamya
vākyam etad uvāca ha

Woord-voor-woord:
atha: op deze manier; *kaṁsam*: jegens Kaṁsa; *upāgamya*: na te gaan; *nāradah*: de grote wijze Nārada; *brahma-nandanah*: die de zoon is van Brahmā; *ekāntam upasangamya*: nadat hij naar een zeer afgelegen plek ging; *vākyam*: de volgende instructie; *etat*: deze; *uvāca*: zei; *ha*: in het verleden.

Vertaling:
"Daarna benaderde Nārada, de geestelijke zoon van Heer Brahmā, Kaṁsa en stelde hij hem, op een zeer afgelegen plaats, op de hoogte van het volgende nieuws."

***: Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Voorheen had een Asura genaamd Kālanemi zes zoons, genaamd Haṁsa, Suvikrama, Krātha, Damana, Ripurmardana en Krodhahantā. Ze stonden bekend als de Ṣad-garbha's, of zes Garbha's, en zij waren allen even machtig en bedreven in militaire aangelegenheden. Deze Ṣad-garbha's gaven de omgang op met Hiraṇyakaśipu, hun grootvader, en ondergingen zware boetedoeningen om Heer Brahmā tevreden te stemmen, die, toen dat naar zijn genoegen was, instemde hen welke gunst ze ook maar verlangden te verlenen. Toen hen door Heer Brahmā werd gevraagd te zeggen wat ze wilden, gaven de Ṣad-garbha's ten antwoord: "Beste Heer Brahmā, als u ons een gunst wilt verlenen, schenk ons dan de zegen dat we niet zullen worden gedood door welke halfgod, Mahā-roga, Yakṣa, Gandharva-pati, Siddha, Cārana of menselijk wezen dan ook, noch door grote wijzen die volmaakt zijn in hun boetedoeningen en verzakingen." Brahmā begreep waar ze op uit waren en vervulde hun wens. Maar toen Hiraṇyakaśipu achter deze gang van zaken kwam, was hij zeer kwaad op zijn kleinzoons. "Jullie hebben de omgang met mij opgegeven en zijn vertrokken om Heer Brahmā te aanbidden", zei hij, "en daarom koester ik geen enkele genegenheid meer voor jullie. Jullie hebben geprobeerd jezelf te redden uit handen van de halfgoden, maar ik vervloek jullie op deze manier: jullie vader zal geboorte nemen als Kaṁsa. Hij zal jullie allen ter dood brengen omdat je geboorte zult nemen als de zoons van Devakī." Vanwege die vloek, moesten de kleinzoons van Hiraṇyakaśipu geboorte nemen uit de schoot van Devakī en door Kaṁsa worden omge-

bracht, hoewel hij voordien hun vader was geweest. Deze beschrijving staat vermeld in de Hari-vaṁśa, Viṣṇu-parva, tweede hoofdstuk. Overeenkomstig de commentaren van de Vaiṣṇava-toṣanī, was de zoon van Devakī, die bekend stond als Kīrtimān, de derde incarnatie. In zijn eerste incarnatie stond hij bekend als Smara en was hij de zoon van Marīci, en later werd hij de zoon van Kālanemi. Zo staat het vermeld in de geschiedenissen.'

10.2 - De Gebeden van de Halfgoden tot Heer Kṛṣṇa in de Moederschoot

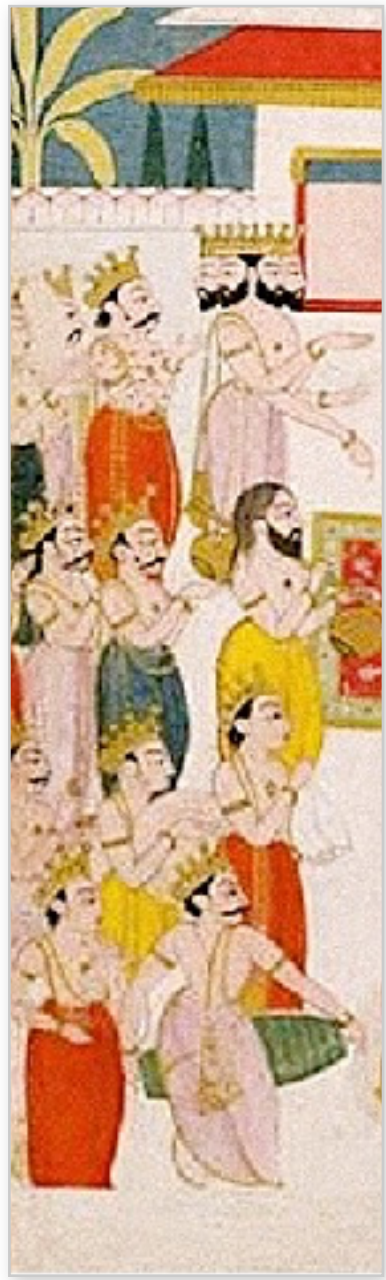

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Onder de hoede van de machtige koning van Maghada, Jarāsandha [zie 9.22: 8], vond er met de medewerking van types als Pralamba, Baka, Cāṇūra, Tṛṇāvarta, Aghāsura, Muṣṭika, Ariṣṭa, Dvivida, Pūtanā, Keśī, Dhenuka en Asurakoningen als Bāṇa, Bhaumāsura en meer van dat soort, een systematische vervolging plaats [door Kaṁsa] van de koningen van Yadu. (3) Opgejaagd zochten ze hun toevlucht in de landen van de Kuru's, de Pañcāla's, de Kekaya's, de Śālva's, de Vidharba's, de Niṣadha's, de Videha's en de Kośala's. (4-5) Sommigen van hun verwanten steunden echter de politiek van de zoon van Ugrasena [Kaṁsa]. Toen Kaṁsa zes van de kinderen had vermoord die werden geboren uit Devakī, wekte de zevende, een volkomen expansie van Viṣṇu die werd geëerd met de naam Ananta, daarom als vrucht in de schoot van Devakī zowel vreugde als verdriet. (6) Toen de Allerhoogste Heer, die tevens de Superziel is van ieder levend wezen [zie ook B.G. 10: 11], hoorde van de angst die er voor Kaṁsa bestond bij de Yadu's die Hem als hun toevlucht hadden gekozen, instrueerde Hij Zijn spiritueel vermogen [Yoga-māyā] als volgt: (7) 'O Devī zo

goed voor alle levende wezens, ga naar Vraja, de plaats die prachtig is met haar koeherders en koeien, en waar Rohiṇī en de andere vrouwen van Vasudeva, uit angst voor Kaṁsa, in afzondering leven in de koeherdersgemeenschap [de *gokula*] van Nanda. (8) In de schoot van Devakī bevindt zich de vrucht bekend als [Ananta-]Śeṣa die een volkomen expansie van Mij is. Zorg ervoor dat Hij zonder problemen van haar schoot wordt overgedragen naar de schoot van Rohiṇī [*]. (9) Op dat moment zal Ik, met al Mijn verschillende aspecten [met Mijn volle vermogen], de zoon van Devakī worden, o heil van allen. Ondertussen zal jij verschijnen als de dochter van Yaśodā, de vrouw van Nanda. (10) De mensen [de *śākta's* in tegenstelling tot de Vaiṣṇava's] zullen je, met verschillende vormen van offeren, met wierook aanbidden als zijnde de beste Godin voor alle verlangens, daar jij, met het verlenen van jouw zegeningen, iedere wens in vervulling doet gaan. (11-12) Afhankelijk van de plaats op aarde [**] zal je worden vereerd met verschillende namen zoals Durgā, Bhadrakālī, Vijayā, Vaiṣṇavī, Kumudā, Caṇḍikā, Kṛṣṇā, Mādhavī, Kanyakā [of Kanyā-kumārī], Māyā, Nārāyaṇī, Īśānī, Śāradā en Ambikā [***]. (13) Omdat Hij van moederschoot wisselt [van Devakī naar Rohiṇī] zullen de mensen in de wereld Hem aanspreken met de naam Saṅkarṣaṇa, omdat Hij de mensen [van Gokula] genoegen verschaft zal men Rāma tegen Hem zeggen, en vanwege Zijn grote fysieke kracht zal Hij Balabhadra worden genoemd.'

(14) **A**ldus geïnstrueerd door de Allerhoogste Heer, aanvaardde ze Zijn woorden met de mantra 'Om'. Vervolgens omliep ze Hem en ging weg om precies dat te doen wat haar werd opgedragen [vergelijk B.G. 16: 24]. (15) Toen Devakī's vrucht, dankzij de sluimering van de yoga [opgewekt door Yoga-māyā, zie B.G. 2: 69], werd overgedragen naar Rohiṇī, jammerde iedereen 'Helaas, de baby is verloren' [denkende dat het een miskraam was]. (16) De Allerhoogste Heer, de Ziel van Allen, die altijd een einde maakt aan de angst van Zijn toegewijden, ging toen met Zijn volle vermogen de geest van Vasudeva binnen [zie ook 3.2: 15]. (17) Met het [in zich] dragen van de stralende toevlucht van de Oorspronkelijke Persoon, schitterde Vasudeva als de zon, en daardoor was hij voor een ieder moeilijk te aanschouwen of te benaderen. (18) Hij, de Zegen van Heel het Universum, die Onfeilbaar is in al Zijn Delen, werd daarna van geest tot geest in Zijn geheel door de zoon van Śūrasena [Vasudeva] overgedragen aan zijn *devī* [Devakī], zodat ze, met het behouden van de Allerhoogste Ziel en Oorzaak van Alle Oorzaken, van puur geluk opbloeide als de oostelijke hemel. (19) Devakī, met in haar schoot de Instandhouder van Alle Universa, kon, opgesloten zittend in het Bhojahuis zoals de vlammen van een bedekt vuur of als de kennis van iemand die zich niet kan uitdrukken, zo haar licht niet vrij laten schijnen [****]. (20) Maar Kaṁsa zag dat ze straalde met de schoonheid van het in zich dragen van de Onoverwinnelijke, en dat ze heel de atmosfeer opklaarde met haar schitterende glimlachen. Hij zei tot zichzelf: 'Degene die nu de schoot van Devakī is binnengegaan moet wel haast de Heer zijn die me zal doden. Ze heeft er nog nooit eerder zo uitgezien! (21) Wat moet ik nu doen om mijn eigenbelang niet te verwaarlozen? Ik ga er van uit dat het Voorbeeld van de Deugd Zijn ma-

nier van doen niet op zal geven. Het vermoorden van een vrouw, van mijn zuster, juist nu ze zwanger is, zal voor altijd mijn reputatie en weelde aantasten, en mijn levensduur bekorten. (22) Hij die zijn leven doorbrengt met veel wreedheid is dood bij het leven. Als de tijd voor het lichaam erop zit zal iedereen hem verdoemen en zal hij, met zijn lichamelijke kijk op het leven [zie ook 7.5: 30 en 5.5: 5 en B.G. 16: 18-21], zonder twijfel in de diepste duisternis belanden [Andhatama, zie ook 3.20: 18 en 5.26: 9].'

(23) **H**et gruwelijke idee van het vermoorden [van de moeder] aldus overwegend, zag hij er van af en hield hij zich in bedwang. Volhardend in vijandigheid wachtte hij het moment af dat de Heer Zijn geboorte zou nemen. (24) Of hij nu zat of lag, waar hij ook was, hij at of hij naar toe ging, dacht hij [vol van haat] aan Hṛṣīkeśa, de Heer van de Zinnen. Hij was de hele wereld voor hem. (25) Maar Heer Brahmā en Heer Śiva kwamen daar bijeen met de wijzen, Nārada en andere goddelijke persoonlijkheden en hun gevolg, en behaagden Hem, Hij die de Sterkste Man van Allen is, gezamenlijk met hun bovenzinnelijke gebeden: (26) 'U bent de waarheid van de gelofte [zie 9.24: 56 en B.G. 9: 22], de waarheid van het Allerhoogste en de waarheid van de drievoudigheid [van b.v. verleden, heden en toekomst]. U bent de bron van alle waarheid die alle waarheden doordringt, U bent de waarheid van alles wat voor waar doorgaat, de oorspronkelijke waarheid van iedere waarheid die men ziet, en de waarheid van alles wat betrekking heeft op de Allerhoogste Ziel, van U, aan wie wij ons geheel overgeven. (27) De oorspronkelijke boom [van dit universum, van ons lichaam] met daarin twee vogels [de ziel en de Superziel], is één in zijn afhankelijkheid [van de materie], twee in zijn vruchten [van geluk en verdriet], drie in zijn wortels [de drie geaardheden], vier in zijn smaken [de *puruṣārtha's*, de burgerdeugden], vijf in zijn kennen [de vijf zinnen], zes in zijn toestanden [van weeklagen, illusie, ouderdom, dood, honger en dorst], zeven in zijn lagen ['zijn bast' of de *koṣa's*, de soorten lichamen], acht in zijn takken [de elementen, de geest, de intelligentie en het ego], negen in zijn lichaamsopeningen en tien in zijn bladerdek [ofwel de tien verschillende luchten, zie 7.15: 42]. (28) U als de Ene en Gehele, bent de Oorspronkelijke Bron van dit zichtbare universum [van deze boom]. U bent de genade [het behoud] als we aan vertwijfeling [vernietiging] zijn overgeleverd. Zij wiens intelligentie wordt overdekt door Uw *māyā* en de visie ontberen van Uw toegewijden en geleerden, kunnen U niet zien voorbij de veelvoud. (29) Ten behoeve van ieder levend wezen, bewegend of niet bewegend, waakt U over de ziel en zaligheid, met het aannemen van allerlei soorten van gedaanten bestaande uit zuivere goedheid, die de deugdzamen bovenzinnelijk geluk brengen, en die telkens weer een einde maken aan hen die niet willen deugen. (30) Geheel opgaand in een niet aflatende meditatie op U als de thuishaven van het volledige bewustzijn, o Lotusogige, klimt men, door die éénpuntigheid zoals beoefend door de grootsten, aan boord van de boot van Uw lotusvoeten die de grote oceaan van onwetendheid reduceert tot [het formaat van] de hoefafdruk van een kalf [vergelijk 1: 5-7]. (31) Als ze zelf eenmaal de weerspannige oceaan van duisternis hebben overgestoken die zo moeilijk te boven te komen is, o Licht van de Wereld, la-

ten zij [de ervaren toegewijden] die dankzij Uw genade voor de waarheidlievenden vol zijn van goede wil [om te helpen], de boot [de methode] van Uw lotusvoeten in deze wereld achter zich [zie ook B.G. 6: 44]. (32) Alle anderen die Uw lotusvoeten negeren, o Lotusogige, zitten gevangen in een illusie van bevrijd zijn, en hebben, verstoken van U, een onzuivere intelligentie. Hoewel ze succes hebben met gestrenge praktijken [van boete doen en dergelijke], vallen ze uit hun verheven positie weer terug in de materiële wereld [zie ook B.G. 8: 15-16 en 5.6: 11]. (33) In tegenstelling tot de niet-toegewijden, vallen zij die U volgen in toewijding, o Mādhava, niet weg van het pad. Omdat zij geheel en al tot U zijn aangetrokken, worden ze door U beschermd, en bewegen ze zich, zonder angst, over de hoofden van degenen die tegen hen in het geweer treden, o Meester [zie ook 1.5: 17 en B.G. 18: 78]. (34) Teneinde [Uw heerschappij] te handhaven, neemt Uwe Heerlijkheid, die bestaat voorbij de geaardheden, een gedaante aan voor het heil en welzijn van al de belichaamde zielen, zodat de menselijke samenleving, in overeenstemming met de Veda, middels [bhakti-]yoga en verzaking volledig verzonken in Uw eerbetoon, van opoffering kan zijn [zie ook B.G. 3: 9 & 18: 3]. (35) Hoe zouden we tot Uw wijsheid, die de onwetendheid verdrijft, kunnen zijn gekomen, als de zuiverheid van het bestaan, o Bron van de Wereld, niet deze constante [aanwezigheid] van U zou zijn? De onwetendheid wordt volledig weggevaagd als die kwaliteit van U tot leven wordt gewekt door Uw Heerlijkheid als U zich manifesteert, en daarvoor bestaat er geen alternatief. (36) O Heer, op het pad van de woorden en stellingen van hen die zich [enkel] op de geest beraden [het onpersoonlijk intellect], kan men zich niet verzekeren van Uw naam, gedaante, kwaliteiten en handelingen. U realiseert men zich slechts door Uw naam en gedaante [daadwerkelijk] in praktijk te brengen [met eerbetoon en gezang; zie ook 1.3: 37-38, 4.18: 5, 7.15: 58 en B.G. 6: 24 & 18: 55]. (37) Voortdurend over Uw goedgunstige namen en gedaanten vernemend, er verzen over aanhalend, ze herinnerend en ze overdenkend [zie 7.5: 23-24] is hij, die van een onverdeelde aandacht is in dienst aan Uw lotusvoeten, niet langer in staat zich nog in de wereld te verliezen [zie ook 6.17: 28-31]. (38) Met deze aarde als de plaats van Uw voeten, o Heer, is het ons geluk om te zien hoe de Asuralast [door U] wordt weggenomen. Dankzij de grondeloze genade van Uw manifestatie als de Meester over Alles en Allen, mogen wij het geluk genieten, zowel in de hemel als op de aarde getuige te zijn van de merktekenen van Uw bovenzinnelijk gesierde lotusvoeten [met de schelphoorn, de lotus, de knots en de schijf]. (39) Voor U, die onze levens stuurt, bestaat er [op zich] geen geboorte [of dood, zoals wij dat onder ogen moeten zien]. Het lijdt echter geen twijfel dat de zaak van het geboren worden niet zonder het genoegen [van Uw bevrijdende spel en vermaak] kan bestaan. U bent immers, met het geboren worden, zich handhaven en sterven van ons normale zielen - dat door de uitwendige energie wordt beschikt -, onze veilige haven voor iedere angst. (40) In de gedaante van een vis, een paard, een schildpad, een leeuw, een zwijn, een zwaan [of zelfgerealiseerde wijze], een koning en als een geleerd man onder de godvruchtigen [zoals Heer Vāmana], bent U, o Heer, ten tonele verschenen als *avatāra's*. Redt nu alstUblieft, ons en de drie werelden, o Meester, neem de last van de wereld weg, o beste van de Yadu's,

we dragen al onze gebeden aan U op [zie ook 1.3]. (41) [en tot Devakī baden ze:] Tot ons geluk, o moeder, kan de Allerhoogste Persoonlijkheid met al Zijn energieën nu worden waargenomen in uw schoot. De Opperheer is een ieder welgezind. Maakt u zich daarom nimmer zorgen over de heer van de Bhojas [Kaṁsa], die het wenst te worden gedood door Hem, de beschermer van de Yadudynastie, die uw zoon zal worden.'

(42) **Ś**rī Śuka zei: 'Na op deze manier hun gebeden te hebben gebracht voor de Oorspronkelijke Persoonlijkheid wiens gedaante bovenzinnelijk is, keerden al de halfgoden met Brahmā en Śiva voorop naar hun verblijfplaatsen terug.'

*: Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Symbolisch, zuiverde moeder Devakī's voortdurende angst voor Kaṁsa haar. Een zuivere toegewijde behoort altijd de materiële omgang te vrezen, en op die manier zullen al de Asura's van materiële associatie worden gedood, zoals de Ṣaḍ-garbhāsura's werden gedood door Kaṁsa. Het wordt gezegd dat door de geest, Marīci verschijnt. Met andere woorden, Marīci is een incarnatie van de geest. Marīci heeft zes zonen: Kāma, Krodha, Lobha, Moha, Mada en Mātsarya (lust, woede, hebzucht, illusie, waanzin en afgunst). De Allerhoogste Persoonlijkheid van God verschijnt in zuivere toegewijde dienst. Dit wordt bevestigd in de Veda's: '*bhaktir evainaṁ darśayati*'. Alleen bhakti kan iemand in contact brengen met de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. De Allerhoogste Persoonlijkheid van God verscheen uit de schoot van Devakī, en daar representeert Devakī symbolisch de bhakti, en Kaṁsa representeert symbolisch de materiële angst. Als een zuivere toegewijde altijd materiële omgang vreest, manifesteert zich zijn werkelijke positie van bhakti, en verliest hij op een natuurlijke manier zijn interesse voor materiële genoegens. Als de zes zonen van Marīci door een dergelijke angst de dood vinden en men bevrijd is van materiële besmetting, zal in de schoot van de bhakti de Allerhoogste Persoonlijkheid van God verschijnen. Aldus houdt de zevende zwangerschap van Devakī de verschijning in van de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. Nadat de zes zoons van Kāma, Krodha, Lobha, Moha, Mada en Mātsarya zijn gedood, schept de Śeṣa incarnatie een situatie geschikt voor het verschijnen van de Allerhoogste Persoonlijkheid van God. Met andere woorden, als men zijn natuurlijke Kṛṣṇa-bewustzijn opwekt, verschijnt Heer Kṛṣṇa. Dit is de verklaring gegeven door Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura.'

**: De namen waarmee Māyādevī bekend staat op verschillende plaatsen zijn als volgt opgesomd door Vallabhācārya. In Vārāṇasī staat ze bekend als Durgā, in Avantī kent men haar als Bhadrakālī, in Orissa is ze bekend als Vijayā, en in Kulahāpura kent men haar als Vaiṣṇavī of Mahālakṣmī (de vertegenwoordigers van Mahālakṣmī en Ambikā bevinden zich in Bombay). In het land bekend als Kāmarūpa kent men haar als Caṇḍikā, in Noord-India als Śāradā, en in Kaap Comorin als Kanyakā. Aldus is ze verdeeld naar de verschillende namen en plaatsen.

***: Śrīla Vijayadhvaja Tīrthapāda, heeft in zijn Pada-ratnāvalī-ṭīkā, de betekenis uiteengezet van de verschillende representaties. Māyā staat bekend als Durgā omdat ze met moeite wordt benaderd, als Bhadrā omdat ze goedgunstig is, en als Kālī omdat ze diepblauw is. Omdat ze de meest machtige energie is, staat ze bekend als Vijayā; Omdat ze een van de verschillende energieën van Viṣṇu is, staat ze bekend als Vaiṣṇavī;

en omdat ze geniet in deze wereld en gelegenheid bied voor materiële genoegens, staat ze bekend als Kumudā. Omdat ze het zeer ernstig meent met haar vijanden, de Asura's, staat ze bekend als Caṇḍikā, en omdat ze voorziet in allerhande materiële faciliteiten, wordt ze Kṛṣṇā genoemd. Op deze manier is de materiële energie verschillend benoemd en geplaatst in verschillende plaatsen op het oppervlak van de aarde.

****: Śrī Caitanya Mahāprabhu zei:

yāre dekha, tāre kaha 'kṛṣṇa'-upadeśa
āmāra ājñāya guru hañā tāra' ei deśa

"Instrueer iedereen te volgen naar de opdrachten van Heer Śrī Kṛṣṇa zoals die worden gegeven in de Bhagavad Gītā en het Śrīmad Bhāgavatam. Wordt op deze manier een geestelijk leraar en probeer een ieder in dit land te bevrijden." (Cc. Madhya 7.128)

10.3 - De Geboorte van Heer Kṛṣṇa

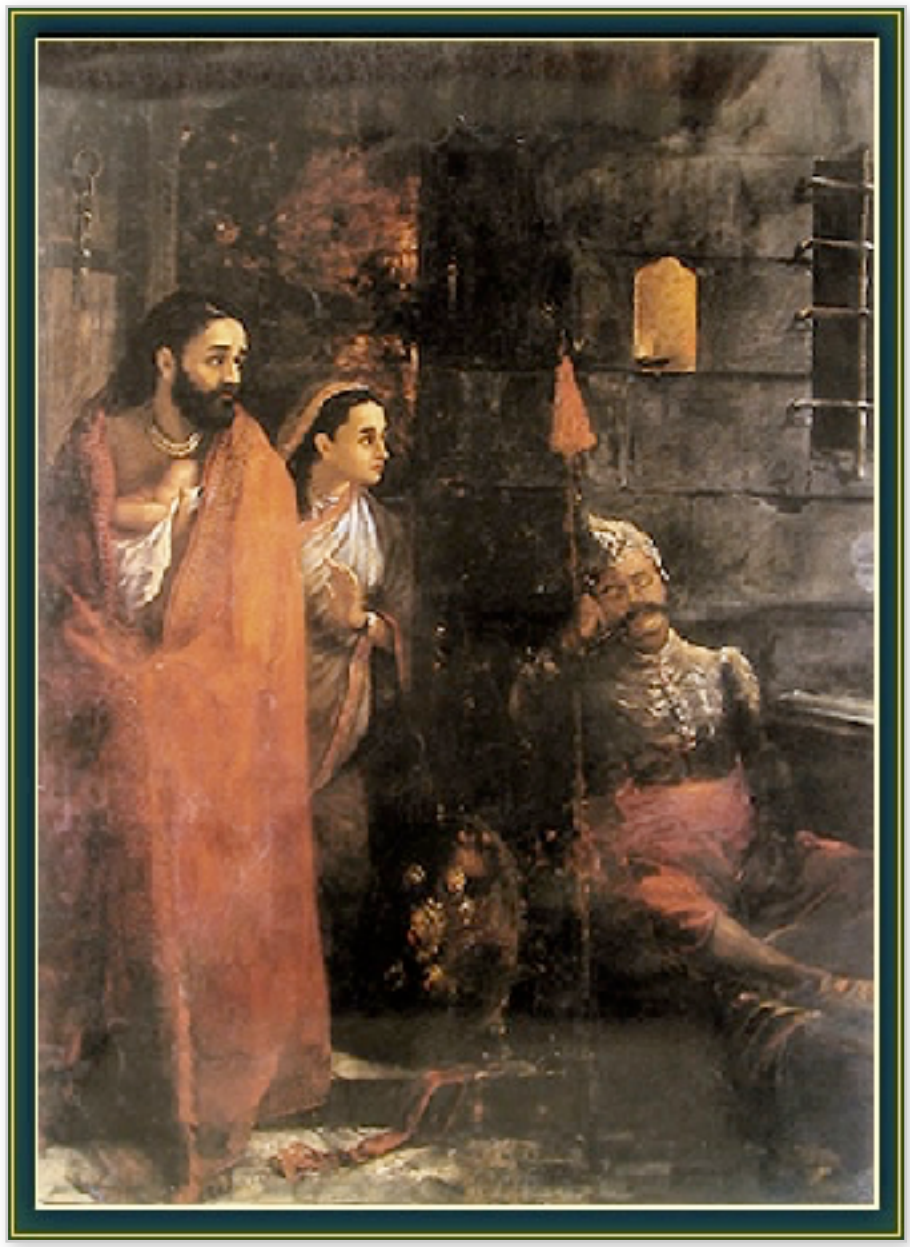

(1-5) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen was er daar het hoogst gunstige uur, in het teken van Rohiṇī rijzend, dat alle kwaliteiten in zich droeg. Al de sterren en planeten stonden in een gunstige stand. Overal was er vrede, de sterren twinkelden aan de hemel, en de steden, dorpen, weidegronden en delfplaatsen waren op hun best. Met de rivieren kristalhelder en de meren prachtig vol met lotussen, met de groepjes vogels en de zwermen bijen die lieflijk hun lof zongen in de bloeiende wouden, waaide er een geurig en stofvrij briesje met een zachte streling en brandden de vuren van de brahmanen stabiel en onverstoord. De geesten van de deugdzamen, die onderdrukt werden door de Asura [Kaṁsa en zijn mannen], klaarden op toen in die situatie de pauken gezamenlijk weerklonken om de geboorte van de Ongeborene te vieren. (6) De Kinnara's en Gandharva's [de allerbesten en de bewoners van de hemel] zongen, de Siddha's en de Cāraṇa's [de vervolmaakten en de halfgoden] brachten gebeden en de Vidyādharavrouwen [de echtgenotes van de wetenschappers] dansten in grote vreugde samen met de Apsara's [de dansmeisjes van de hemel]. (7-8) De wijzen en de halfgoden lieten verheugd de fijnste bloemen neerregenen, en de wolken rommelden zachtjes als

de golven van de oceaan, toen in het holst van de nacht Janārdana, de Weldoener van de Hele Wereld, uit de goddelijke gedaante van Devakī verscheen. Heer Viṣṇu, Hij die verblijft in ieders hart, manifesteerde zich in Zijn geheel, zoals de maan die vol opkomt in het oosten. (9-10) Dat wonderbaarlijke kind, met mooie lotusogen en vier armen die verschillende wapens [en andere zaken] omhoog hielden, zoals de schelphoorn, de knots enzovoorts, was gesierd met het Śrīvatsa-teken, had het schitterende Kaustubha-juweel om de nek, droeg gele kleding en had een huidskleur zo mooi als die van regenwolken. Vasudeva zag Hem [de Heer] fraai opgesierd sprankelen met een met *vaidūrya* [tijgeroog] bezette helm op Zijn hoofd, met hangers in Zijn oren, met weelderige, loshangende haarlokken, met een verfijnde gordel om Zijn middel, en met arm- en polsbanden om Zijn armen. (11) Ānakadundubhi stond versteld toen hij de prachtige verschijning van de Heer als zijn zoon zag. Overweldigd door grote blijdschap droomde hij in gedachten weg over het houden van een feestelijke plechtigheid ter gelegenheid van de nederdaling van Kṛṣṇa, een festiviteit waarbij hij wel tienduizend koeien zou wegschenken aan de brahmanen.

(12) **O** zoon van Bharata, begrijpend dat het kind zonder twijfel de Oorspronkelijke Persoonlijkheid was, raakte hij verlost van al zijn angsten. Tot die conclusie gekomen viel hij, in staat van vervoering over Zijn majesteit, met gevouwen handen ter aarde om tot Hem te bidden die Zijn geboorteplek in iedere richting verlichtte. (13) Vasudeva zei: 'U mijn Heer, bent de Oorspronkelijke Persoon Zelve verheven boven de materiële natuur, U bent het absolute begrip en de gelukzaligheid [*sat-cit-ānanda*] in zijn ware gedaante, U, de intelligentie die waakt over een ieder. (14) U kennen we als Hij die, na in den beginne middels Zijn persoonlijk vermogen deze wereld met haar drie geaardheden geschapen te hebben [zie B.G. 7: 4-6], erin lijkt te zijn binnengegaan [als *avatāra's*], maar in werkelijkheid is dat niet het geval [zie ook 7.12: 15 en B.G. 9: 11]. (15-17) Het is als met het idee van de materiële elementen [lucht, aarde, water, vuur en ether] die helemaal geen verandering hebben ondergaan, ondanks dat ze gevangen zijn geraakt in vele combinaties van afzonderlijke energieën [van moleculen en organismen] die tezamen het geheel van het universum vormen. Nadat ze in hun samengaan zijn verschenen, lijkt het erop dat de primaire elementen de schepping later zijn binnengegaan, maar dat in deze wereld komen kan nooit hebben plaatsgevonden omdat ze er voordien al waren. Als men op dezelfde manier redeneert op basis van ware intelligentie en soortgelijke kenmerken, wordt U, hoewel U in contact staat met de zinsobjecten en de geaardheden van de natuur, in het geheel niet door die materiële kwaliteiten bepaald. U [die het geheel vormt] wordt immers niet door hen overdekt. Omdat U de bestaansgrond vormt voor alles en iedereen, is er niet zoiets als een binnen- en een buitenkant aan U die de Superziel bent van heel het bestaan [zie ook B.G. 9: 4-6]. (18) Een ieder die zich in de positie van een herkenbaar materieel lichaam bevindt, maar volhardt in handelen alsof hij een apart bestaan voor zichzelf zou hebben, los van het oorspronkelijke zelf of de ziel, is een dwaas. Hij is een persoon die, met het aanvaarden van zijn lichaam als het ware zelf, als zijnde dom zal worden afgewe-

zen. Hij refereert immers niet aan bestaande kennis en het ontbreekt hem aan een volledig besef van 'dat' [of *tat*. Zie ook B.G. 18: 16, B.G. 7: 4-5 en *] (19) O Almachtige Heer, de geboorte, het zich handhaven en eindigen van dit alles, is er, zo concluderen de geleerden, vanwege U die vrij van voorkeuren, vrij van veranderingen, en vrij van de geaardheden bent. Dit is niet met zichzelf in strijd omdat U, die zowel de Heer bent als het Hoogste Brahman, de stabiele basis vormt voor de fundamentele kwaliteiten van de natuur [zie B.G. 9: 10]. (20) U [als die basis, als die transcendentie] neemt daarom, terwille van de handhaving van de drie werelden, met Uw energie zowel een witte gedaante aan vanuit de Ziel [in goedheid en kennis], als een rode kleur aan die hoort bij de hartstocht van de schepping [de beweging], en neemt U ook de vorm aan van de duisternis [van onwetendheid] terwille van de uiteindelijke vernietiging. (21) U hier nu aanwezig, o Almachtige, bent in mijn huis verschenen als de Volledigheid van Controle met de wens deze planeet te beschermen en de demonische mannen en hun legers te bestraffen die onverlicht met miljoenen tegelijk over de hele wereld zich voordoen als koningen en staatslieden [zie ook B.G. 4: 8]. (22) Maar hij die zo goddeloos is [Kaṁsa] en die, nadat hij vernam over Uw geboorte bij ons in huis, al de broers vermoordde die vóór U werden geboren, o Heer van de God-vruchtigen, zal door zijn gezagvoerders op de hoogte worden gesteld van Uw verschijnen, en ongetwijfeld meteen de wapens ter hand nemen.'

(23) **Ś**uka zei: 'Nadat ze zagen dat hun zoon begiftigd was met al de eigenschappen van de Allerhoogste Persoonlijkheid, bracht Devakī, die bang was geweest voor Kaṁsa maar nu zeer [vreugdevol] verrast was [met de komst van Kṛṣṇa], Hem haar gebeden. (24) Śrī Devakī zei: 'In Uw '*tat*'-gedaante [ofwel als de substantie van onze eenheid in de verscheidenheid] wordt U soms de ongeziene genoemd, de oorspronkelijke, of Brahman, het licht, de vrijheid boven de geaardheden, en zuiver bestaan [de maat van goedheid en perfectie]. U bent de onverdeelde vrij van materiële motieven, die rechtstreeks Heer Viṣṇu is, het licht van de Superziel [vergelijk B.G. 14: 27]. (25) Als, na miljoenen en miljoenen jaren, de kosmos op zijn einde loopt, de primaire elementen opgaan in hun oorspronkelijke vormen, en al het gemanifesteerde door de kracht van de Tijd in het ongemanifesteerde verandert, bent U, o Heer met de Vele Namen, de enige die overblijft. (26) Van deze zo machtige Tijdfactor, waardoor, van de kleinste tijdmaat tot aan de maat van een jaar, deze gehele schepping werkt, zegt men dat die Uw actie vormt, de beweging vormt van U, de veilige haven, de Allerhoogste Meester, die ik mijn overgave bied. (27) De sterfelijken vluchten, uit angst voor het serpent van de dood, in alle richtingen maar kunnen de vrees niet van zich afschudden. Alleen als ze het geluk hebben Uw lotusvoeten te vinden, slapen ze ongestoord en slaat de dood voor hen op de vlucht. (28) O Heer, kan U, in Uw gedaante als degene die alle vrees van Uw dienaren verdrijft, ons beschermen tegen de verschrikkelijke zoon van Ugrasena waar we zo bang voor zijn? En kan U, als deze Oorspronkelijke Persoonlijkheid waar we in meditatie op gericht zijn, er alstUblieft voor zorgen dat U niet te zien bent voor degenen die U beschouwen als zijnde belichaamd [vergelijk B.G. 11: 8]? (29) O Madhusūdana, uit evenwicht

vanwege Kaṁsa, ben ik vervuld van angst over Uw verschijnen. Moge Uw geboorte uit mijn schoot aan de aandacht ontsnappen van die grote zondaar. (30) O Allesdoordringende Heer, trek alstUblieft deze bovennatuurlijke, vierarmige gedaante van U terug, die is uitgerust met de voorwerpen van de lotus, de schelphoorn, de schijf en de knots. (31) De ganse schepping, met alles wat zich erin bevindt, wordt door U, o Heer, o transcendentale Oorspronkelijke Persoonlijkheid, met gemak geborgen en behouden binnenin Uw lichaam ten tijde van de vernietiging. Maar dat U nu met Uw gedaante mijn schoot bent binnengegaan, is iets onvoorstelbaars in de menselijke wereld, o Godheid!'

(32) **D**e Opperheer antwoordde: 'In een voorgaand tijdperk stond u bekend als Pṛśni, o kuise dame, en hij [Vasudeva] was in die tijd een Prajāpati die Sutapā heette, een onberispelijke persoon. (33) Toen Heer Brahmā jullie beiden opdroeg om nageslacht te verwekken, waren jullie daaropvolgend van zware boetedoeningen om jullie zinnen onder controle te krijgen. (34-35) De regen, de wind, de brandende zon en de strenge koude en hitte van de seizoenswisselingen verdragend, maakten jullie, met het beoefenen van onthouding, de geest vrij van smetten. Enkel gevallen bladeren en lucht etend werden jullie zuiver en vreedzaam, volbrachten jullie sereen Mijn verering en baden jullie om een gunst van Mij. (36) Terwijl jullie, met je geest op Mij gevestigd, aldus in gestrenge boetvaardigheid de moeilijkste verzakingen beoefenden, verstreken er twaalfduizend hemelse jaren. (37-38) Door deze innerlijke vastbeslotenheid en constante, trouwe dienst en boetvaardigheid, o zondelozen, verscheen Ik, uitgeroepen tot de gunstigste aller wensvervullers, zeer tevreden zijnd over jullie twee, toen in deze gedaante. Ertoe bereid om aan jullie verlangens tegemoet te komen vroeg Ik jullie na te denken over een gunst voor jezelf, waarop jullie vroegen om een zoon die was als Ik. (39) Jullie, die als man en vrouw zonder een kind, teleurgesteld op het zinnelijk vlak, zo sterk waren aangetrokken tot Mijn goddelijke energie, vroegen Mij nimmer om bevrijd te raken uit deze wereld [zie ook 4.9: 30-35]. (40) Nadat jullie de zegening hadden ontvangen en Ik was vertrokken, genoten jullie geslachtsgemeenschap, en bereikten jullie het verlangde resultaat van het krijgen van een zoon als Ik. (41) Omdat Ik niemand anders in deze wereld aantrof met jullie edelmoedige karakter en kwaliteiten, werd Ik jullie zoon, en zo sta Ik dan bekend als Pṛśnigarbha [zie ook 11.5: 26]. (42) Via Kaśyapa geboren uit Aditi, verscheen Ik nogmaals uit jullie tweeën met de naam Upendra, en werd Ik ook wel Vāmana genoemd omdat Ik een dwerg was [zie 8.17-22]. (43) Mijn woord houdend, verscheen Ik voor de derde keer op deze manier in een gedaante als deze en nam Ik wederom mijn geboorte uit jullie tweeën, o kuise dame. (44) Ik toonde jullie deze [vierhandige] gedaante om jullie te herinneren aan Mijn voorgaande verschijningen. Met de vergankelijke gedaante zou anders [bij jullie] geen spiritueel begrip van Mijn identiteit ontstaan. (45) Als jullie Me met liefde en zorg behandelen, zullen jullie, in je voortdurende bewustzijn van Mij als zijnde zowel jullie zoon als de Absolute Waarheid, aldus beiden Mijn bovenzinnelijk verblijf bereiken.'

(46) **Ś**rī Śuka zei: 'Na aldus te hebben gesproken zweeg de Persoonlijkheid van God, de Allerhoogste Heer, en nam Hij direct, voor ogen van Zijn ouders, vanuit Zijn innerlijk vermogen de gedaante van een gewoon mensenkind aan. (47) Toen daarna de zoon van Śūrasena, zoals hem was gezegd door de Opperheer, zorgzaam zijn zoon naar buiten wilde dragen, weg van de plek waar Hij was geboren, nam precies op dat moment Yogamāyā, de ongeborene [die in feite steeds bovenzinnelijk is], haar geboorte uit de echtgenote van Nanda [zie 2: 6-12]. (48-49) Onder haar invloed hadden de wachters, alsook de rest van de mensen daar, diep in slaap verkerend, het bewustzijn van al hun zinnen verloren. Zo gauw Vasudeva die Kṛṣṇa droeg naderde, zwaaiden de zware deuren en poorten, die waren vergrendeld met bouten en kettingen, uit zichzelf wijd open, zoals de duisternis wijkt voor de zon. De wolken lieten, lichtjes rommelend, hun regen stromen, maar Śeṣa Nāga volgde hen en hield de regen tegen met Zijn uitgespreide kragen. (50) Het oppervlak van het diepe water van Yamarāja's jongere zuster, de Yamunā, schuimde heftig vanwege Indra's aanhoudende regenval. Het water kolkte onrustig, maar de woeste, gewelddadige stroom week uiteen, zoals de oceaan dat in het verleden had gedaan voor de Echtgenoot van Sītā [Heer Rāma, zie 9.10: 13-15]. (51) De zoon van Śūrasena bereikte het koeiendorp van Nanda, en trof al de koeherders daar diep in slaap aan. Terwijl ze sliepen legde hij zijn zoon op Yaśodā's bed, pakte hij haar dochter op, en keerde hij terug naar huis. (52) Daar plaatste hij het meisje op Devakī's bed en legde hij zichzelf weer de ketenen aan voor zijn voeten zodat hij als voorheen weer gevangen zat. (53) Yaśodā, de vrouw van Nanda, had met het baren van haar kind er geen idee van hoe het er precies uitzag, omdat ze, overmand door slaap vanwege de zware bevalling, haar bewustzijn had verloren.'

*: Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Als we deze wereld als vals beschouwen, vallen we in de categorie van de Asura's, die zeggen dat deze wereld onwerkelijk is, geen reden van bestaan heeft noch een controlerende God kent (*asatyam apratiṣṭhaṁ te jagad āhur anīśvaram*). Zoals beschreven in het zestiende Hoofdstuk van de Bhagavad Gītā, is dit de conclusie van de demonen.'

10.4 - De Wreedheden van Koning Kaṁsa

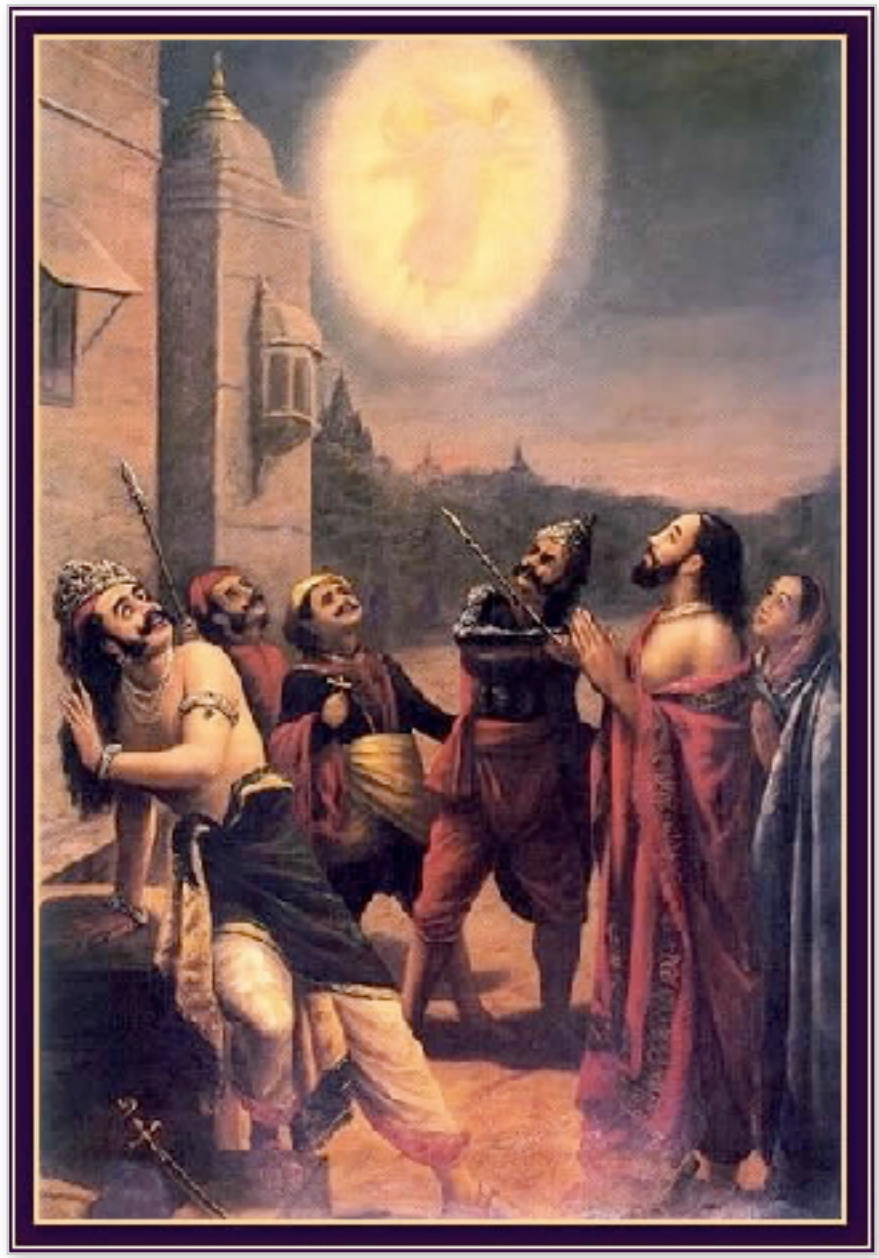

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Met al de buiten- en binnendeuren van het gebouw weer vergrendeld als voorheen, werden de wachters in de gevangenis wakker toen ze het pasgeboren kind hoorden huilen. (2) Ze haastten zich toen om dat aan de koning van Bhoja mee te delen die angstig de tijd afwachtte dat Devakī zou baren. (3) Hij kwam snel uit bed en zei: 'De Tijd is gekomen' en ging onmiddellijk verontrust, met zijn haar op zijn hoofd in de war, naar de plek van geboorte.

(4) **D**e kuise Devakī zei ellendig en vervuld van medelijden tot Kaṁsa, haar broer: 'Moge je gelukkig zijn, dit meisje is je toekomstige schoondochter. Een vrouw moet je niet doden! (5) Op aanwijzing van die stem van boven heb je reeds vele kindjes zo schitterend als het vuur ter dood gebracht. O broeder, gun me dan nu deze ene dochter. (6) Ik ben nog steeds je arme en kinderloze zusje, nietwaar? O meester, beste broer, hou je in, dit laatste kind ben je me schuldig.'

(7) **Ś**rī Śuka zei: 'In tranen haar baby omklemmend, smeekte ze hoogst deerniswekkend, maar hij rukte het allerwreedst met een snauw uit haar han-

den. (8) Al zijn familiale genegenheid uitgebannen hebbend, nam hij het kind van zijn zuster bij de beentjes en wilde hij het tegen de stenen vloer slaan. (9) Maar halverwege glipte het uit zijn handen en verscheen op datzelfde moment in de lucht als Devī [Durgā], de jongste zuster van Viṣṇu, met haar acht machtige armen compleet met wapens [zie ook 8.12: 40]. (10-11) Gesierd met sandelhoutpasta, bloemenkransen, kostbare juwelen en fraai aangekleed, hield ze een boog vast, een lans, pijlen, een schild, een zwaard, een schelphoorn, een lotus en een werpschijf. Met verschillende offergaven aanbeden door de Siddha's [de vervolmaakten], de Cāraṇa's [de eerbiedwaardigen], de Gandharva's [de zangers van de hemel], de Apsara's [de dansmeisjes], de Kinnara's [de bijzonder getalenteerden] en de Uraga's [de 'goddelijke slangen'], zei ze het volgende: (12) 'Wat heeft het voor nut mij te doden, dwaas die je bent! Hij, je oude vijand die je zal doden [zie 1.68], is reeds ter wereld gekomen [en is nu] ergens anders. Hou ermee op onnodig arme zieltjes te vermoorden.'

(13) **N**adat de Godin van de ontzagwekkende macht van *māyā* hem aldus had toegesproken, [verdween ze en] raakte ze op verschillende plaatsen op aarde bekend onder verschillende namen [zoals Annapūrnā, Durgā, Kālī en Bhadrā, zie 2: 10 & 11]. (14) Toen Kaṁsa haar woorden hoorde, was hij met stomheid geslagen en liet hij Devakī en Vasudeva meteen vrij, nederig zeggend: (15) 'Mijn beste zus en zwager, ik heb, als gevolg van mijn zonden me gedragend als een kannibaal die zijn eigen kroost opeet, helaas jullie vele zoons gedood. (16) Ik ben er werkelijk zo een die, genadeloos wreed, zijn verwanten en vrienden het leven ontzegt. Naar wat voor een wereld is nu iemand, die bezig is als was hij een brahmanenmoordenaar, op weg, hier of in het hiernamaals? (17) Niet enkel de mens, maar ook de hemel kan je misleiden. Alleen maar omdat ik geloof hechtte aan de profetie, heb ik hoogst zondig al de kinderen van mijn zus gedood! (18) O gezegende zielen, treur niet over jullie zoons, want allen die worden geboren gaan gebukt onder hun eigen daden [in een voorgaand leven, zie voetnoot 3 hoofdstuk 1]. Levende wezens hebben zich in hun lot te schikken en kunnen niet steeds op dezelfde plaats leven. (19) Alles op aarde, en alles samengesteld uit aarde [zoals dingen van klei], verschijnt en verdwijnt weer. Zo ook ondergaat dit fysieke lichaam veranderingen, maar de ziel, net als het aarde-element zelf, verandert niet [vergelijk 3: 15-17]. (20) Als men zonder kennis van dit verschil [tussen lichaam en ziel] zich niet naar behoren identificeert met het ware zelf, en men aldus, valselijk verenigd met het lichaam, van oppositie is [in zijn hart en in de samenleving], kan men niet het zich herhalen doorbreken van zijn geconditioneerde leven [oftewel: men kan zich alleen maar verenigen in het bewustzijn]. (21) Omdat iedereen, of hij het nu wil of niet, de gevolgen van zijn daden onder ogen moet zien, moet jij, mijn beste zus, niet treuren over je zoons die door mij werden gedood. (22) Zolang men zichzelf niet kent [als een ziel] en men met een verkeerd idee over zichzelf denkt als iemand die doodt of gedood wordt [ofwel als zijnde een lichaam], is men een onwetende die te maken heeft met de pijn van materiële lasten [zie ook B.G. 3: 9 & 18: 17 en *nitya-mukta*]. (23) Vergeef me alsjeblieft mijn wreedheden, jullie zijn beiden heilige, bescheiden en liefdevolle

zielen!' Dit zeggend greep hij de voeten beet van zijn zus en zijn zwager, en rolden de tranen langs zijn wangen.

(24) **M**et vertrouwen in de woorden van Durgā bevrijdde hij Vasudeva en Devakī van hun ketenen en bewees hij zijn hart voor de familie. (25) Omdat hij berouw toonde was Devakī verlost van haar woede jegens haar broer, en ook Vasudeva gaf zijn woede op. Hij zei met een glimlach tegen hem: (26) 'Je hebt gelijk met wat je zei over belichaamde zielen in de greep van onwetendheid, o man van het grote geluk, men maakt aldus een verschil tussen zijn eigen belang en dat van anderen. (27) Als mensen alles als op zichzelf bestaand beschouwen, staan ze elkaar naar het leven en zijn ze vol van treurnis, lust, angst, haat, begeerte, illusie en waanzin. Met een dergelijk onderscheid zie je niet wat je continuïteit is [de 'draad', de ziel, je verbondenheid].'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'Kaṁsa, die aldus vrij van onzuiverheden was beantwoord door de gerustgestelde Devakī en Vasudeva, nam afscheid en ging zijn paleis binnen. (29) Toen de nacht voorbij was riep Kaṁsa zijn raadslieden bijeen en stelde hij ze op de hoogte van alles wat de 'Sluimer van de Yoga', Durgā [of Yogamāyā], had gezegd. (30) Nadat ze hadden vernomen wat hun meester te zeggen had gaven de Daityategenstanders van de halfgoden, die zich aan hen stoorden en die niet zo handig waren [zie ook B.G. 9: 12], ten antwoord: (31) 'Welnu, laten we in dat geval, o Koning van Bhoja, nu meteen in iedere stad, dorp of landstreek, al de kinderen doden die ongeveer tien dagen oud zijn of jonger. (32) Wat kunnen de halfgoden nu uitrichten in hun angst om te vechten? De schrik slaat ze om het hart bij het geluid van uw boogpees! (33) Geplaatst voor uw vele toegewijde pijlen, die hen van alle kanten raakten, vluchtten ze link en rechts weg van het gevecht om hun leven te redden. (34) Sommige van die hemelbewoners, met hun haar en kleding in de war en verstoken van hun wapens, vouwden in hun ellende hun handen voor u en zeiden: 'We zijn zo bang voor u!' (35) En u doodde geen van hen als ze doodsbang waren, als ze zonder hun strijdwagens zaten, ze niet meer wisten hoe ze hun wapens moesten aanwenden, ze andere dingen wilden dan vechten, of als hun bogen gebroken waren en ze geen strijd meer leverden. (36) En wat te zeggen over de positie die de machtige goden innemen? Ver van de strijd geven ze hoog op! En van de kant van Heer Hari dan? Hij houdt zich schuil in het hart! Moeten we dan bang zijn voor Heer Śiva? Hij leeft in het woud! En Indra dan? Die is ook niet zo'n held! En Brahmā? Die zit altijd maar te mediteren! (37) Niettemin zijn we van mening dat de halfgoden vanwege hun vijandigheid niet over het hoofd moeten worden gezien. Zet ons, uw trouwe volgelingen, er daarom voor in om korte metten met ze maken! (38) Zoals een ziekte van het lichaam, die eenmaal verwaarloosd, in zijn acute fase niet meer door de mens kan worden behandeld, en zintuigen die zijn veronachtzaamd [later niet meer kunnen worden beheerst], kan men zich ook niet meer ontdoen van een grote vijand die te sterk werd. (39) Heer Viṣṇu vormt de basis van de halfgoden. Hij ligt ten grondslag aan de traditionele religieuze verplichtingen en de brahmaanse orde met zijn koeien, geleerden, boetedoeningen en offerplechtigheden

die compensatie vereisen [zie ook 7.5: 31]. (40) Daarom, o Koning, zullen we alles in het werk stellen om een eind te maken aan de brahmanen en hun brahmaanse praatjes, die boetelingen zo druk met hun offers en met hun koeien die de ghee leveren! (41) De geleerden, de koeien en de Veda's, de verzaking, de waarheidsliefde en de zinsbeheersing, de gelijkmoedigheid, het geloof, de genade en tolerantie, als ook de plechtigheden, maken allen deel uit van Hari. (42) Hij is de leider van al de Sura's. Hij is de vijand van de Asura's. Hij bevindt zich in ieders hart. Aan Zijn voeten treft men al de halfgoden aan, met inbegrip van hun meester [Śiva] en hij met de vier gezichten [Brahmā]. Werkelijk, de enige manier om Hem tegen te gaan is al Zijn wijzen, toegewijden en heiligen te vervolgen.'

(43) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus met zijn slechte raadgevers nogal dom uitweidend, dacht Kaṁsa, die als demon werd beheerst door de Heer van de Dood, dat hij maar het beste de brahmanen [en hun aanhangers] kon vervolgen. (44) Nadat hij de Dānava's, die liefhebbers van geweld en vernietiging die iedere gedaante konden aannemen die ze maar wilden, toestemming had gegeven om al de boetvaardigen ter wereld te bestrijden, verspreidden de demonen zich in alle richtingen. Kaṁsa keerde toen terug naar zijn vertrekken. (45) Vervuld van de meest duistere hartstocht gingen ze, geheel verdwaasd met de schaduw van de dood reeds over zich, over tot de vervolging van de deugdzame zielen. (46) Van iemand die zich schuldig maakt aan overtredingen jegens grote persoonlijkheden worden al de zegeningen van een lang leven, schoonheid, roem, religiositeit, talenten en een plaatsje in de hemel vernietigd.'

10.5 - Kṛṣṇa's Geboorteplechtigheid en de Ontmoeting van Nanda Mahārāja en Vasudeva

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Nanda was een man van grote toewijding. Dolblij dat er een zoon was geboren nodigde hij de geleerden thuis in de Veda uit, reinigde zichzelf middels een bad en kleedde zich netjes aan. Om de geboorte te vieren [met een *jātakarma*plechtigheid*] zoals dat was voorgeschreven, liet hij de mantra's zingen en zorgde hij er ook voor dat de voorvaderen en de halfgoden werden aanbeden. (3) Aan de brahmanen schonk hij in liefdadigheid talloze volledig opgesierde melkkoeien en zeven bergen sesamzaad, massa's juwelen en met goud bestikte stof. (4) Materiële dingen worden gezuiverd door de tijd, door ze te wassen en te baden, door riten, door te boeten, door aanbidding, door liefdadigheid en door tevredenheid, maar de ziel wordt gezuiverd door zelfrealisatie. (5) De geleerden, de verhalenvertellers, de reciteerders en de zangers bedienden zich van woorden die alles en iedereen zuiverden, terwijl de *bherī's* en *dundubhi's* [trommels] voortdurend klonken. (6) Heel Vraja werd schoongeveegd, de ingangen, binnenplaatsen en binnenkamers werden besprenkeld met water, en een keur aan slingers, en vlaggen sierden erebogen gemaakt van bloemenslingers, stukken stof en mangobladeren. (7) De koeien, stieren en kalveren

werden ingesmeerd met turmeric-olie en versierd met allerlei grondkleuren, pauwenveren, stoffen, gouden ornamenten en bloemen. (8) O Koning, de koeherders [de *gopa's*] die zich daar verzamelden, brachten allerlei geschenken mee en waren uitgedost in de meest kostbare kledingstukken, met waardevolle juwelen, overjassen en tulbanden. (9) De koeherdersvrouwen [de *gopī's*] waren er ook blij mee om te horen dat moeder Yaśodā het leven had geschonken aan een jongen, en toonden zich op hun best door te verschijnen in feestelijke kleding met hun ogen opgemaakt en juwelen om en dergelijke. (10) Met hun lotusgezichten allerprachtigst gesierd met saffraan en verse *kuṅkuma*, haastten ze zich derwaarts met offergaven in hun handen met deinende boezems en heupen. (11) De *gopī's* droegen schitterend gepolijste oorbellen bezet met edelstenen, hadden kettingen van gouden munten om hun nek en gingen gekleed in fraai bestikte kleren. Het was een lust voor het oog om ze, met hun slingerende armbanden, oorhangers, borsten en bloemenslingers, aldus gekleed op weg te zien naar het huis van Nanda, terwijl een regen van bloemen uit hun haar naar beneden viel. (12) Ze spraken allen een lange tijd zegeningen uit voor de pasgeborene, zoals '*pāhi*' ['wees beschermd'], en besprenkelden de Ongeboren Heer met turmeric-olie terwijl ze gebeden opzegden. (13) Met het verschijnen van Kṛṣṇa, de Onbegrensde Heer en Meester van het Ganse Universum, in Nanda's koeiengemeenschap, weerklonken er veel verschillende muziekinstrumenten samen in één groot feest. (14) De *gopa's* zich vermakend, gooiden yoghurt, melk en karnemelk naar elkaar en smeerden met boter. (15-16) Om zijn kind de beste vooruitzichten te bieden en om Heer Viṣṇu te behagen, vereerde Nanda, die nobele ziel, warmhartig de *gopa's* en de verhalenvertellers, de reciteerders, de zangers, en zij die met hun scholing de kost verdienden, met alles wat ze maar konden gebruiken of zich konden wensen aan kleding, sierselen en koeien [zie ook 7.14: 17]. (17) De hoogst fortuinlijke Rohiṇī [de moeder van Baladeva, zie 10.2: 7] werd gefeliciteerd door Nanda en Yaśodā, en ook zij, prachtig aangekleed en met een bloemenslinger en een halsketting om, was druk in de weer [met het ontvangen van gasten]. (18) O Koning, van die tijd af aan ontstond er in het koeiengebied van Nanda de grootste weelde met alle vormen van rijkdom, omdat het, nu het de verblijfplaats van de Heer vormde, door Zijn bovenzinnelijke kwaliteiten was getransformeerd in een plaats voor het spel en vermaak van Ramā [de Godin van het Geluk, zie 8.8: 8].

(19) **N**anda droeg daarna de bescherming van Gokula [het koeiendorp] over aan zijn koeherders en ging naar Mathurā om Kaṁsa de jaarlijkse belasting over zijn winst te overhandigen, o beste van de Kurudynastie. (20) Vasudeva, die hoorde dat zijn [jongere stief-]broer Nanda [**] was gearriveerd [in de stad] - naar bleek om de koning de eer te bewijzen, begaf zich daarop naar zijn kamp. (21) Toen Nanda hem opeens voor zich zag, stond hij verheugd op alsof zijn lichaam een nieuw leven had gevonden en omarmde hij, overmand door liefde en genegenheid, zijn dierbare vriend. (22) Hij verwelkomde hem respectvol met alle eer, wees hem een zitplaats en informeerde naar zijn gezondheid. Vervolgens vroeg Vasudeva, gehecht als hij was, naar zijn twee zoons en zei hij het volgende,

o heerser over de wereld. (23) 'Beste broeder Nanda, op leeftijd en geen zoon hebbend, verlangde je er wanhopig naar er een te krijgen. Wat een geluk dat je nu een zoon hebt gekregen! (24) En wat een geluk is het ook om jou hier vandaag te treffen; het is als een wedergeboorte. Hoe lastig is het niet om, ondanks je aanwezigheid in deze wereld van geboorte en dood, je dierbaren weer eens terug te zien! (25) Zoals dingen die drijvend in een rivier worden meegevoerd door de kracht van de golven, blijven wij, met de nauwe band die we hebben, niet [bij elkaar] op één en dezelfde plaats, omdat onze wegen zich scheiden als gevolg van ons karma. (26) Gaat alles goed met de koeienzaken? Is er genoeg water, gras, planten en zo meer, in het grote bos waar je nu leeft met je vrienden? (27) O broeder, beschouwt mijn zoon, die met Zijn moeder [Rohiṇī] bij jou in huis woont, je als Zijn vader, en is Hij een lieve jongen onder jullie liefdevolle zorg? (28) De drie in de Vedische literatuur vermelde levensdoelen van een persoon [van geregelde lusten, financiën en rituelen] vinden hun navolging en geloof in het samenzijn. Maar dat is niet zo als dat samenzijn moeilijk is geworden, dan verliezen ze hun zeggingskracht.'

(29) **Ś**rī Nanda zei: 'Kaṁsa doodde, helaas, de vele zoons die je had met Devakī, en ook het ene kind dat er overbleef, de jongste, een dochter, ging naar de hemel. (30) Het lot bepaalt het einde van alle dingen, de voorzienigheid staat boven ieder levend wezen, en het ongeziene vormt de uiteindelijke waarheid van de ziel. Hij die dat weet zal nimmer verbijsterd raken.'

(31) **Ś**rī Vasudeva zei: 'Nu dat je de koning zijn jaarlijkse penningen hebt betaald en wij elkaar ontmoet hebben, moeten we niet nog meer dagen hier samen doorbrengen. Er kan wel iets in Gokula zijn gebeurd!'

(32) **Ś**rī Śuka zei: 'Na dat advies van Vasudeva, excuseerden Nanda en de *gopa's* zich, spanden ze hun ossen voor hun ossenwagens, en vertrokken ze naar Gokula.'

*: De *jātakarma* geboorteplechtigheid, welke plaats kan vinden zo gauw de navelstreng, waarmee het kind aan de placenta vastzit, is doorgesneden, bestaat er uit dat de tong van de nieuwgeborene driemaal met ghee wordt aangestipt voorafgegaan door inleidende gebeden. De geboorteceremonie van Kṛṣṇa wordt ook wel Nandotsava genoemd. De dag dat jaarlijks Zijn geboorte wordt gevierd wordt Janmāṣṭamī genoemd [de achtste dag van de maand Bhādra of ŚRāvaṇa (Augustus-September)]

**: De paramparā verduidelijkt: 'Vasudeva en Nanda Mahārāja waren dermate nauw met elkaar verbonden dat ze leefden als broers. Verder, leren we van de notities van Śrīpāda Madhvācārya dat Vasudeva en Nanda Mahārāja stiefbroers waren. Vasudeva's vader, Śūrasena, trouwde met een *vaiśya* meisje, en uit haar nam Nanda Mahārāja zijn geboorte. Later, trouwde Nanda Mahārāja zelf met een *vaiśya* meisje, Yaśodā. Daarom wordt deze familie gerespecteerd als een *vaiśya* familie, en nam Kṛṣṇa, zich identificerend als hun zoon, de zorg op zich voor *vaiśya* zaken als de zorg voor koeien (*kṛṣi-go-rakṣya-vāṇijyaṁ*, B.G. 18: 44).'

ॐ

10.6 - Het Doden van de Demone Pūtanā

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nanda bedacht op weg naar huis dat de woorden van de zoon van Śūra [Vasudeva] niet onterecht waren en daarom nam hij, uit angst voor eventuele moeilijkheden, zijn toevlucht tot de Heer. (2) Kaṁsa [zie 4: 43] had een afgrijselijke moordenares gestuurd die in de steden, dorpen en gehuchten rondwaarde om er baby's te doden. (3) Daar waar men weet te luisteren en dat alles [in bhakti], en men zijn plicht doet, kan er vanwege de Beschermer van de Toegewijden geen sprake zijn van moordende wilden en kwade elementen. (4) Zij die Pūtanā werd genoemd en in staat was door de lucht te reizen, vloog op een dag naar het dorp van Nanda. Ze transformeerde zich daar middels haar mystiek vermogen in een mooie vrouw en drong, gaand en staand waar ze maar wilde, overal naar binnen. (5-6) Met haar haar gesierd met mallikā [jasmijn-]bloemen, met haar zeer weelderige borsten en heupen die haast te zwaar waren voor haar slanke middel, met haar fraaie kleding en de oorhangers die ze droeg, met de pracht en de grote aantrekkingskracht van haar gezicht dat omlijst werd door haar zwarte haar, en met de uitdagende blikken die ze wierp naar iedereen, trok ze als schoonheid ieders aandacht in Gokula. In de ogen van de *gopī's* leek ze, oogstrelend met een lotus in haar hand, de godin van de schoonheid te zijn die was gekomen om haar Echtgenoot te zien. (7) De baby-moordenares ging, ongehinderd, in het huis van Nanda op zoek naar kinderen en zag toen het Kind dat een Einde Maakt aan Alle Onwaarheid op bed liggen. Het onbegrensde vermogen van het kind was overdekt, precies als een vuur ver-

borgen onder de as. (8) Begrijpend dat ze eropuit was kinderen te vermoorden, sloot Hij, de Onbegrensde Ziel van al wat Leeft en Niet Leeft, Zijn ogen toen ze, zich van niets bewust, als iemand die een slapende slang aanziet voor een stuk touw, Hem - haar eigen ondergang, op haar schoot zette. (9) Met kwaad in de zin zich alleraardigst gedragend was ze als een scherp zwaard in een fraaie schede. De twee moeders [Yaśodā en Rohiṇī] die haar in de kamer zagen waren echter dermate onder de indruk van de opvallende, mooie vrouw, dat ze als aan de grond genageld stonden. (10) De verschrikkelijke vrouw nam Hem op haar schoot en duwde Hem ter plekke haar borst in de mond. Die was ingesmeerd met een sterk vergif, maar de Allerhoogste Heer greep in reactie daarop haar pijnlijk hard met Zijn beide handjes beet en zoog verwoed zowel het gif als het leven uit haar. (11) Haar geheel uitputtend schreeuwde ze, vanuit de kern van haar wezen, 'stop, stop, genoeg!', en opende hevig zwetend wijd haar ogen terwijl ze heftig tegenspartelend met haar armen en benen aldoor om zich heen sloeg. (12) Het zeer diepe en krachtige geluid dat ze voortbracht, deed de aarde met haar bergen, de buitenruimte met al zijn sterren aan het firmament, alsook de lagere werelden in alle richtingen, schudden op hun grondvesten. Mensen die de vibraties voelden, waren bang te worden getroffen door de bliksem en wierpen zich languit op de grond. (13) Aldus gekweld aan haar borsten worstelend, gaf ze de geest met haar mond wijd open en haar armen en benen en haren uitgespreid. Daarop expandeerde ze naar haar oorspronkelijke demonische gedaante en stortte ze ter aarde in de weidegronden, o Koning, net zoals Vṛtrāsura toen hij werd getroffen door de schicht van Indra [zie 6.12]. (14) Haar lichaam verpletterde in zijn val alle bomen in een straal van zo'n twintig kilometer, o Koning, daar het wonderbaarlijk gigantisch was.

(15-17) **D**e *gopa's* en de *gopī's,* die in hun harten, oren en hoofden al diep geschokt waren door het luide gekrijs, waren ontsteld dat massieve lichaam te zien. De mond had schrikwekkende tanden zo groot als een ploegschaar, de neusgaten waren zo groot als berggrotten, de borsten waren net enorme rotsblokken, het uitgespreide haar zag eruit als koper, de diepe oogkassen waren als overwoekerde putten, de dijen waren als rivieroevers, de ledematen zagen eruit als dammen, en de buik leek wel een opgedroogd meer. (18) Er bovenop zat het kind zorgeloos te spelen. Het werd direct opgepakt door de naderende *gopī's* die in hoge staat van opwinding verkeerden. (19) Samen met Yaśodā en Rohiṇī zwaaiden ze toen met een koeienstaart rondom het kind om het kind volledig te beschermen tegen alle gevaren. (20) Het kind werd grondig schoongewassen met koeienurine en verder bedekt met het stof opgeworpen door koeien. Daarna werd er voor de bescherming van het kind ook nog met koemest de Heilige Naam aangebracht op twaalf plaatsen [*]. (21) De *gopī's* namen een teugje water [*ācamana*] en na het plaatsen van de letters van de [volgende **] mantra op hun lichamen en twee handen, gingen ze verder met het kind: (22-23) 'Moge Aja Je benen beschermen, moge Maṇimān Je knieën beschermen, moge Yajña Je dijen beschermen, moge Acyuta Je boven Je middel beschermen, moge Hayagrīva Je onderbuik beschermen, moge Keśava Je hart beschermen, moge Īśa Je borst be-

schermen, moge Sūrya Je nek beschermen, moge Viṣṇu Je armen beschermen, moge Urukrama Je mond beschermen en moge Īśvara Je hoofd beschermen. Moge Cakrī Je van voren beschermen; moge de Allerhoogste Persoonlijkheid Gadādharī, die de knots draagt, Je van achteren beschermen en moge de doder van Madhu en Ajana, de drager van de boog en het zwaard, Je twee zijden beschermen. Moge Heer Urugāya, de drager van de schelphoorn, Je vanuit iedere hoek beschermen, moge Upendra Je van boven beschermen, moge [Hij die rijdt op] Garuḍa Je op de grond beschermen, en moge de Allerhoogste Persoon Haladhara Je van alle kanten beschermen. (24) Mogen Je zinnen worden beschermd door Hṛṣīkeśa, Je levensadem door Nārāyaṇa, moge de Meester van Śvetadvīpa Je geheugen beschermen, en moge Je geest worden behoed door Yogeśvara. (25-26) Moge Pṛśnigarbha Je intelligentie beschermen, moge Je ziel worden beschermd door Bhagavān, moge Govinda Je beschermen als Je speelt, en moge Mādhava Je beschermen in Je slaap. Moge de Heer van Vaikuṇṭha Je beschermen als Je loopt, de Echtgenoot van de Godin van het geluk Je beschermen als Je zit, en moge Heer Yajñabhuk, de vrees van al de kwade werelden, Je beschermen als Je van het leven geniet. (27-29) De duivelinnen, duivels en haters van kinderen die als slecht gesternte zijn, de boze geesten, kwaaie dwergen, kwelgeesten en spoken, de wildemannen, monsters en heksen als Koṭarā, Revatī, Jyeṣṭhā, Mātṛkā en Pūtanā, die mensen tot waanzin drijven, zijn degenen die het geheugen bederven en de lichamelijkheid, levensadem en vitaliteit bemoeilijken. Mogen die nachtmerrie-achtige wezens, die zowel jonge als oude mensen veel ellende bezorgen, allen hun ondergang vinden, mogen ze allen verdreven worden door het zingen van de namen van Viṣṇu.'

(30) **Ś**ri Śuka zei: 'Gebonden aan hun moederlijke genegenheid, namen de oudere *gopī's* aldus alle maatregelen om het kwaad af te wenden. Vervolgens gaf Zijn moeder Hem de borst en stopte ze haar zoon in bed. (31) De *gopa's,* met Nanda voorop, waren ondertussen teruggekomen uit Mathurā, en toen ze in Vraja Pūtanā's lichaam zagen stonden ze allen stomverbaasd [en zeiden]: (32) 'Het schijnt zo te zijn, o vrienden, dat Ānakadundubhi is uitgegroeid tot een grote yogameester. Hoe kan hij anders zo'n situatie hebben voorspeld als die we hier nu voor ons zien?' (33) De bewoners van Vraja hakten met behulp van bijlen de massa van het lichaam in stukken. Vervolgens werd het weggegooid op een afgelegen plek, met hout bedekt en verbrand. (34) Toen het lichaam werd gecremeerd, bleek de rook die vrijkwam zo sereen te geuren als *aguru* wierook. Met het zuigen van Kṛṣṇa was het terstond bevrijd van alle smetten [zie 1.2: 17]. (35-36) Als Pūtanā, die kindermoordenares en bloeddorstige duivelin, ondanks haar moordlust erin slaagde het hoogste doel te bereiken nadat ze de Heer haar borst had geboden, wat mogen zij dan verwachten die met geloof en toewijding, net als Zijn liefhebbende moeders, hun meest geliefde, Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid, boden wat [Hij nodig had]? (37-38) De Allerhoogste Heer omknelde haar borst en stapte op haar lichaam met Zijn lotusvoeten, de voeten die de toegewijden altijd in hun harten dragen en die in toewijding worden vastgehouden door degenen die alom worden geprezen [zoals Brahmā en Śiva]. Als zij, hoewel

ze een moordenares was, naar de hemel ging met het innemen van de positie van een moeder, wat zou dat dan niet betekenen voor de moederlijke koeien waaraan Kṛṣṇa zoog om de melk te genieten? (39-40) O Koning, voor allen met liefde voor het kind en van wie de melk vloeide die Hij, de Allerhoogste Heer, de Schenker van de Eenheid en Bevrijding en zoon van Devakī, naar Zijn voldoening dronk, voor al degenen die voortdurend Kṛṣṇa tot hun voorwerp van moederlijke zorg maakten [de *gopī's*], kan nooit gelden dat ze weer terug moeten keren naar de materiële oceaan waar men zich verlustigt in onwetendheid [zie ook B.G. 4: 9].

(41) **M**et het opsnuiven van de geur van de rook die vrijkwam, vroegen al de bewoners van Vrajabhūmi zich af: 'Waar komt het vandaan?' Aldus met elkaar pratend bereikten ze het koeiendorp. (42) Daar aangekomen waren ze hoogst verrast om te vernemen wat de *gopa's* allemaal te vertellen hadden over de ophef die Pūtanā had veroorzaakt, hoe ze was gestorven en wat er allemaal voor het heil van de baby was gedaan. (43) De zachtaardige Nanda nam zijn zoon op schoot alsof die uit de dood was teruggekeerd, besnoof Zijn hoofdje en bereikte de hoogste vrede, o beste van de Kuru's. (44) Welke sterveling ook die met geloof en toewijding luistert naar dit wonderbaarlijke avontuur van Kṛṣṇa over de verlossing van Pūtanā, zal gesteld raken op Govinda ['de Beschermer van de Koeien'].'

*: Het zwaaien met een koeienstaart rondom een kind is een occulte rite waarin de staart van de koe wordt beschouwd als de zetel van Lakṣmī, de Godin van het Fortuin. Dit geldt ook voor de urine, het stof, de melk en de mest van de koeien die met hun producten als heilig worden beschouwd. De urine heeft antiseptische kwaliteiten, de mest fungeert als brandstof en de melk brengt alle gezondheid en weelde.

**: Met the mantra [*aṅga-nyāsa* en *kara-nyāsa*] kent men de eerste of zaad-letter toe van de namen van de Heer vermeld in het volgende vers, gevolgd door *anusvāra* en het woord *namah*.

10.7 - Kṛṣṇa Schopt de Kar Omver, Verslaat Tṛṇāvarta en Toont Yaśodā het Universum

(1-2) **D**e achtenswaardige koning zei: 'De verschillende lotgevallen van de *avatāra's* van de Allerhoogste Persoonlijkheid die ons het beeld verschaffen van onze Heer en Heerser, zijn hoogst aangenaam voor onze oren en inspirerend voor onze geesten, o meester. Wie er ook maar over verneemt zal zijn bestaan zeer spoedig gezuiverd zien van de hang naar ontevredenheid en, als een persoon die de Heer is toegewijd, tevens vriendschap vinden met Zijn mensen [de Vaishanava's]. Spreek, zo u wilt, voor ons alstublieft over alles wat betrekking op Hem heeft. (3) Vertel ons meer over het wonderbaarlijke spel en vermaak van Kṛṣṇa die, met het nabootsen van de menselijke manier van doen, in de gedaante van een kind Zijn plaats innam op deze aarde.' [*]

(4) **Ś**ri Śuka zei: 'Op een dag, toen de maan in het sterrenteken Rohiṇī stond [na drie maanden], kon Hij Zichzelf op Zijn rug keren in Zijn wiegje. Om dat te vieren werd er een feest met een baadritueel georganiseerd door de moeders. Ze kwamen bijeen met muziek en gezang, en terwijl moeder Yaśodā de baadceremonie uitvoerde, werden er hymnen gezongen door de brahmanen. (5)

Toen Nanda's echtgenote en de andere leden van de huishouding klaar waren met het baden, werden de brahmanen die hun zegenrijke mantra's hadden uitgesproken respectvol geëerd met voedsel, kleding, bloemenslingers en koeien. Ziend dat het kind slaperig was geworden, werd het zolang apart gelegd. (6) Terwijl ze er druk mee bezig was om voor de *utthāna*[of 'omkeer']ceremonie het de gasten uit heel Vraja naar de zin te maken, hoorde ze niets van het geschreeuw van het kind dat, huilend om te worden gevoed, boos met Zijn beentjes in het rond trappelde. (7) De kar waaronder Hij was neergelegd werd geraakt door Zijn kleine voetjes die zo teer waren als een nieuw blaadje. Hij kieperde om zodat al de kommen, schalen en het zoets dat ze bevatten naar beneden kwamen, de wielen en as uit hun verband raakten en de dissel brak [**]. (8) Al de vrouwen en mannen van Vraja die op uitnodiging van Yaśodā en Nanda bijeen waren gekomen voor de *utthāna*-ceremonie, waren getuige van die wonderbaarlijke gebeurtenis en vroegen zich af hoe de kar zo maar uit zichzelf dermate in het ongerede kon zijn geraakt. (9) De kinderen vertelden de met stomheid geslagen *gopa's* en *gopī's* dat er geen twijfel over bestond dat, zo gauw het kind begon te huilen, het met één beentje de kar uit elkaar had geschopt. (10) Zich niet bewust van de ongekende macht van die kleine baby konden ze het niet geloven. De *gopa's* hielden het allemaal voor kinderpraat wat ze te horen kregen. (11) Moeder Yaśodā pakte haar huilende zoon op en gaf Hem de borst. Ervan uitgaande dat het een verkeerde planeetstand betrof, riep ze de brahmanen op een plechtigheid uit te voeren met Vedische lofzangen. (12) Nadat enkele sterke *gopa's* de kar weer in elkaar hadden gezet en de potten en zo meer er weer op hadden geplaatst, voerden de priesters met yoghurt, rijst, kuśagras en water de rituelen uit voor het vuuroffer. (13-15) De zegeningen van hen die, begiftigd met de volmaakte waarheid, vrij zijn van ongenoegen, onwaarheid, valse trots, afgunst, geweld en zelfmisleiding, zijn nooit tevergeefs [zie ook B.G. 18: 42]. Met dit in gedachten droeg Nanda zorg voor het kind door die excellente brahmanen te verzoeken om gunstige hymnen te zingen en het kind overeenkomstig de Sāma, Ṛg en Yajur Veda te zuiveren met behulp van water vermengd met kruiden. Nadat het kind gebaad was hield hij, de leider van de koeherders, een vuuroffer en vergastte hij die tweemaal geboren zielen op een uitmuntende maaltijd. (16) Om zijn zoon van al het beste te verzekeren schonk hij hen - bij de zegen die ze ook hem verleenden - in liefdadigheid de beste kwaliteit, fraai met bloemen en gouden kettinkjes opgesierde, melkkoeien. (17) De wijzen verenigd met welke woorden ze ook maar uitspreken, brengen je, als deskundigen in de mantra's, alle zegeningen, omdat de geldige woorden waar ze zich van bedienen nooit en te nimmer hun effect zullen missen.

(18) **O**p een dag [met Hem ongeveer een jaar oud] toen Yaśodā Hem knuffelde terwijl Hij op haar schoot zat, kon ze het gewicht van het kind niet langer dragen omdat Hij zo zwaar werd als een bergpiek. (19) Verbaasd over de drukkende last zette de *gopī* het kind op de grond. Vervolgens wendde ze zich tot Nārāyaṇa en wijdde ze zich aan haar wereldse taken. (20) Het zittende kind werd [echter] meegevoerd door een demon genaamd Tṛṇāvarta, een dienaar ge-

zonden door Kaṁsa die de gedaante had aangenomen van een wervelwind. (21) Met een enorm kabaal bedekte hij zwaar bulderend heel Gokula met stof dat in alle hoeken en gaten doordrong, zodat alles aan het zicht werd onttrokken. (22) Bijna een uur lang werd heel het weidegebied gehuld in duisternis door de dichte stofwolk. Yaśodā kon haar zoon niet weervinden op de plek waar ze Hem op de grond had gezet. (23) De mensen konden door het opgewaaide stof zichzelf en elkaar niet langer zien en waren verstoord en in de war. (24) De vrouw, hulpeloos omdat ze door de stofwolken van de sterke wervelwind niets meer zag, begon uit angst jammerlijk te huilen om haar zoon en viel op de grond als een koe die haar kalfje verloren heeft. (25) Toen de heftige stofstorm van de wervelwind was opgehouden en ze Nanda's zoon niet kon vinden, huilden de overige *gopī's,* met betraande gezichten vol medeleven, mee met haar huilen. (26) Nadat Tṛṇāvarta de gedaante van een wervelwind had aangenomen en aldus Kṛṣṇa met zich mee had gevoerd, kon hij met het bereiken van de bovenste regionen van de atmosfeer, niet hoger komen met Hem die almaar zwaarder en machtiger werd, en zo verloor hij zijn kracht. (27) Hem die zijn hals dichtkneep voor een ongelofelijk zware rots houdend die zijn macht te boven ging, kon hij zich niet van het wonderbaarlijke kind ontdoen. (28) Vastgegrepen bij zijn nek was de demon machteloos. Zijn ogen puilden uit terwijl hij stikte, en levenloos stortte hij samen met het kind ter aarde in Vraja. (29) De verzamelde treurende *gopī's* zagen hem neergestort uit de hemel op een stuk rots liggen met al zijn ledematen gebroken, gelijk Tripura getroffen door de pijlen van Śiva [zie 7.10]. (30) Ze waren totaal verrast toen ze Kṛṣṇa in goede gezondheid aantroffen op de borst van de mensenverslinder die Hem door de lucht had meegevoerd. Dolblij juichten de *gopī's* en *gopa's* gelukkig dat Hij uit de mond van de dood was gered en ze Hem weer terug hadden. (31) [Ze zeiden:] 'Hoe enorm wonderbaarlijk deze baby die werd meegevoerd door de wildeman en ons verliet, maar ongedeerd is teruggekeerd! Nu die akelige, gewelddadige duivel gedood is vanwege zijn zonden, zijn de onschuldige, gelijkgezinde mensen verlost van hun angsten. (32) Van welke verzaking waren wij, wat was ons eerbetoon voor Hem in het Voorbije? Van welke goede werken, publieke dienstverlening, liefdadigheid of andere goedgunstige activiteit ten behoeve van onze naaste zijn wij geweest, als gevolg waarvan het kind, dat we praktisch verloren hadden, weer hier aanwezig is tot het geluk en genoegen van al Zijn mensen?' (33) Als getuige van al deze verbazingwekkende gebeurtenissen in het grote woud, verbaasde de leider van de koeherders, Nanda, zich er keer op keer over hoe waar de woorden van Vasudeva waren geweest [zie ook 6: 32].

(34) **O**p een dag trok de moeder het kleintje op haar schoot om Hem de borst te geven, waaruit vanwege haar grote liefde de melk druppelde. (35-36) O Koning, toen Hij klaar was en moeder Yaśodā, met het geven van zachte klopjes om het te helpen, het tevreden en lachende kind in het gelaat keek, kreeg ze, toen het gaapte, het volgende visioen: ze zag de hemel, de planeten en de aarde, de hemellichten in alle richtingen, de zon en de maan. Ze zag vuur, de lucht en de zeeën met de continenten, de bergen, hun dochters de rivieren, de wouden en

alle zich wel en niet rondbewegende schepselen [zie ook B.G. 11]. (37) Met aldus opeens het hele universum voor zich, o Koning, stond ze hogelijkst verrast te staren met reeënogen en begon ze over haar hele lichaam te trillen.'

*: Aan het begin van dit hoofdstuk, doen zich soms twee extra verzen voor:

evaṁ bahūni karmāṇi
gopānāṁ śaṁ sa-yoṣitām
nandasya gehe vavṛdhe
kurvan viṣṇu-janārdanaḥ

"Op deze manier, om de demonen te straffen en te doden, legde het kind Kṛṣṇa vele activiteiten aan de dag bij Nanda Mahārāja thuis, en de inwoners van Vraja vermaakten zich met deze gebeurtenissen."

evaṁ sa vavṛdhe viṣṇur
nanda-gehe janārdanaḥ
kurvann aniśam ānandaṁ
gopālānāṁ sa-yoṣitām

"Om het bovenzinnelijk genoegen van de *gopa's* en de *gopī's* te verhogen, werd Kṛṣṇa, de doder van alle demonen, aldus opgevoed door Zijn vader en moeder, Nanda en Yaśodā."

Śrīpāda Vijayadhvaja Tīrtha voegt ook nog een ander vers toe aan dit hoofdstuk:

vistareṇeha kāruṇyāt
sarva-pāpa-praṇāśanam
vaktum arhasi dharma-jña
dayālus tvam iti prabho

"Parīkṣit Mahārāja verzocht toen Śukadeva Gosvāmī om door te gaan met het vertellen van dergelijke verhalen over de wederwaardigheden van Kṛṣṇa, zodat de koning door hen bovenzinnelijke gelukzaligheid kon genieten."

**: Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Kṛṣṇa was onder een huishoudkar neergelegd, maar deze handkar was in werkelijkheid een andere gedaante van Śakathāsura, een demon die daar was gekomen om het kind te doden. Toen nam, met de wens dat Hij wilde drinken van Zijn moeder's borst, Kṛṣṇa de kans waar de duivel om te brengen. Zo gebeurde het dat Hij Śakathāsura schopte alleen maar om hem te ontmaskeren. Hoewel Kṛṣṇa's moeder bezig was met het ontvangen van gasten, wilde Heer Kṛṣṇa haar aandacht trekken door Śakathāsura te doden, en daarom schopte Hij die demon in de vorm van een kar omver.'

10.8 - De Naamplechtigheid, Zijn Streken en Opnieuw het Universum in Zijn Mond

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Garga, de familiepriester van de Yadu's, een man van grote boetvaardigheid, o Koning, begaf zich op verzoek van Vasudeva naar Nanda's koeiengemeenschap. (2) Toen Nanda hem zag kwam hij zeer verheugd overeind om hem met gevouwen handen welkom te heten. Hem kennende als iemand die boven het zintuiglijke staat [*Adhokṣaja*], wierp hij zich uit respect ter aarde om zijn eerbetuigingen te brengen. (3) Met de grootste gastvrijheid en de vriendelijkste woorden liet hij de wijze plaatsnemen en zei hij, na het hem aldus naar de zin te hebben gemaakt: 'O brahmaan van volkomen zelfverwerkelijking, wat kan ik voor u betekenen? (4) Als grote zielen [zoals u] zich bewegen in de richting van eenvoudig ingestelde huishouders, moet men nooit denken dat dat zou gebeuren om enige andere reden dan hun eigen bestwil. (5) U bent de auteur van een boek over de bovenzinnelijke kennis van de beweging van de hemellichten, [een astrologieboek] aan de hand waarvan een ieder rechtstreeks kennis kan nemen van de reden en gevolgen van zijn lotsbestemming. (6) U, de beste van de kenners van het Brahman, bent een brahmaan die door zijn geboorte [*] een geestelijk leraar is voor de hele samenleving. Wilt u nu u hier naar mijn huis

bent gekomen alstublieft de heilige plechtigheid uitvoeren [de *saṁskāra*] voor deze twee jongens [Kṛṣṇa en Balarāma]?'

(7) **Ś**rī Garga zei: 'Iedereen weet dat ik de leraar van het voorbeeld van de Yadu's ben. In deze wereld voer ik altijd het zuiveringsritueel uit voor iedere zoon [van die familie]. Als ik voor u deze zuiveringsrite uitvoer, zou men uw zoons beschouwen als de zoons van Devakī. (8-9) Kaṁsa, die grote zondaar, is op de hoogte van uw vriendschap met Vasudeva. Ook weet hij van het feit dat het achtste kind van Devakī niet een meisje kan zijn, terwijl hij hoorde dat Devakī een dochter kreeg [Durgā 4: 12]. Hij zou om die reden kunnen overwegen deze kinderen ter dood te brengen en daarom is het voor ons niet verstandig dat te gaan doen.'

(10) **Ś**rī Nanda zei: 'Voer dan alstublieft, zonder dat hij of zelfs maar mijn verwanten er weet van hebben, nu hier ter plekke op deze afgezonderde plaats, in de koeienstal, het zuiveringsritueel uit voor de tweede geboorte door de zegenende woorden op te zeggen.'

(11) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus er dringend toe verzocht, voerde de geleerde man in geheime afzondering de naamgevingsplechtigheid voor de twee jongens uit waarvoor hij was gekomen. (12) Śrī Garga zei: 'Hij hier, de zoon van Rohiṇī, is er met Zijn bovenzinnelijke kwaliteiten voor het genoegen van al de Zijnen. Daarom zal Hij de naam Rāma dragen. Ook zal Hij vanwege Zijn buitengewone kracht bekend staan als Bala en zal Hij, omdat hij niet los van de Yadu's staat [zie ook 2: 8], tevens Saṅkarṣaṇa heten [de samenbrenger]. (13) En Hij hier [de zoon van Yaśodā] is naar gelang de *yuga* verschenen in gedaanten met een rode, een witte en een gele kleur. Nu is Hij Kṛṣṇa [donker van kleur, zie **]. (14) Dit kind kwam voorheen elders ter wereld uit de lendenen van Vasudeva, en daarom zullen zij die hiervan op de hoogte zijn over uw kind spreken als de glorieuze Vāsudeva. (15) Er zijn vele gedaanten en namen bekend van uw zoon, overeenkomstig de kwaliteiten en handelingen van Zijn verschijnen. Ik ben daarvan op de hoogte, maar de gewone man weet het niet. (16) Dit kind zal in Zijn rol als een *Nanda-Gokula* koeherder altijd doen wat voor jullie allen het beste is. Met Zijn hulp zullen jullie zonder moeite alle gevaren te boven komen [*3]. (17) O Koning van Vraja, in het verleden, toen er eens een fout regime heerste, heeft Hij de vrome zielen beschermd die werden verstoord door schurken zodat zij, met die kwade elementen verslagen, konden floreren [zie ook 1.3: 28]. (18) Net zoals zij die trouw zijn aan Viṣṇu niets te vrezen hebben van de Asura's, zullen ook zij die het geluk hebben om met dit kind om te gaan in liefde en genegenheid, niet door vijanden worden overweldigd. (19) O Nanda, draag daarom nauwgezet zorg voor de opvoeding van dit kind. Qua kwaliteiten, rijkdom, naam en faam, is deze zoon van u zo goed als Nārāyaṇa!'

(20) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Garga hen aldus volledig op de hoogte had gesteld van de Allerhoogste Ziel [zoals die zich met de twee jongens had gemanifesteerd]

en naar zijn verblijfplaats was vertrokken, beschouwde Nanda, gezegend met al het goede geluk, zichzelf een zeer gelukkig man. (21) Niet lang daarna waren Rāma en Keśava [Kṛṣṇa] op Hun handjes en knietjes in Gokula aan het rondkruipen, genietend van Hun jeugd. (22) Als slangen door de modder van die koeienplaats kruipend terwijl ze Hun voetjes achter zich aan sleepten, brachten Ze een lief geluid met Hun enkelbelletjes voort, maar als Ze, bekoord door dergelijke geluiden, enthousiast achter [de enkelbelletjes van] andere mensen aankropen, werden Ze bang en gingen Ze snel weer terug naar Hun moeders. (23) Als de moeders Hun, door de modder schattig gekleurde, lichaampjes omarmden, lieten ze Hen drinken van de melk die, vanwege de grote liefde voor ieder van hun zoontjes, uit hun borst vloeide. En als ze, terwijl ze zoogden, in Hun mondjes keken waren ze hemels gelukkig om de doorkomende tandjes te ontdekken. (24) Vanuit hun huizen de kinderen gadeslaand die buiten in Vraja aan het spelen waren, lachten ze en vergaten ze hun huishoudelijke taken, geamuseerd om te zien hoe de twee jongens de uiteinden van de staarten van de kalfjes beetgrepen en Zich door hen rond lieten slepen. (25) Als de moeders tijdens hun huishoudelijke plichten geen kans zagen Hen een halt toe te roepen als Ze in Hun onvermoeibare spel bezig waren met de koeien, met het vuur, met scherpgetande beestenmuilen [van apen en honden], met [rondslingerende] messen, water, vogels en doornen, raakten ze ongerust. (26) Binnen de kortste keren, o Koning, begonnen Rāma en Kṛṣṇa met gemak, zonder de hulp van Hun knietjes, op enkel Hun twee beentjes in Gokula rond te lopen. (27) De Allerhoogste Heer, samen met Balarāma blij spelend met de andere kinderen in Vraja, wekte aldus bij de dames van Vraja een hemelse verrukking op. (28) De *gopī's*, die met Kṛṣṇa op het oog er enkel op uit waren om telkens weer opnieuw over Zijn kinderstreken te vernemen, kwamen bijeen in de aanwezigheid van Zijn moeder en zeiden: (29) 'Hij heeft eens zonder dat het er de tijd voor was de kalveren losgelaten en zat toen te lachen over de commotie die daarover bestond. Op één of andere manier stal Hij de smakelijke yoghurt, melk en boter uit de potten, at Hij er Zelf van en gaf Hij ook iedere aap er een deel van. Als die [dan zat zijn en] niet meer willen eten, breekt Hij de pot, en als Hij niets kan vinden [om de apen te eten te geven] gaat Hij, boos op de mensen in het huis, de babytjes knijpen. (30) [Met de potten] buiten Zijn bereik opgehangen, vindt Hij er wat op door dingen op te stapelen of een stampvat om te keren, en weet dan de inhoud te bereiken door een gat te maken in de hangende pot. Hij wacht totdat de *gopī's* druk bezig zijn met hun huishoudelijke bezigheden en slaagt er dan in, met het nodige licht van de stralende juwelen op Zijn lichaam, Zijn weg te vinden in een donkere kamer! (31) Hij is zo stout dat Hij soms zomaar een plas doet op een schoon plekje in onze huizen, en die slimme, vindingrijke dief zit daar nu als een lief jongetje!' De *gopī's* daar bijeen bespraken al dit soort zaken, maar als ze Hem dan voor zich zagen zitten, bang kijkend met Zijn mooie gezichtje, waren de *gopī's* blij Hem te zien. Met hun klachten tegen Hem ingebracht konden ze echt niet boos op Hem zijn en moesten ze, zich vermakend, enkel maar glimlachen. (32) Op een dag, toen Hij wat ouder was, kwamen Balarāma en de andere kinderen uit de buurt om Zijn moeder te zeggen: 'Kṛṣṇa heeft zand gegeten!'

(33) **Y**aśodā, bezorgd over Zijn welzijn, berispte Kṛṣṇa, nam Hem bij de hand en keek bezorgd in Zijn mondje om Hem te onderzoeken. Ze zei: (34) 'Waarom heb Jij, ongehoorzame jongen, stiekem zand gegeten? Wat hoor ik nu van Je oudere broertje en Je speelkameraadjes?'

(35) '**H**elemaal niks van waar mammie, Ik heb geen modder gegeten! Als U denkt dat het waar is, kijk dan maar hier in Mijn mond!'

(36) '**D**oe Je mondje dan maar eens wijd open als dat zo iś, droeg ze Hem op en Hij, de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Heer wiens weelde onbegrensd is, opende toen, in Zijn spel als een mensenkind, Zijn mond. (37-39) In Zijn mond zag ze [voor de tweede keer, zie 7: 35-37] het hele universum met alle bewegende en niet-bewegende levensvormen, de hemel in alle richtingen, de bergen, de continenten, de oceanen, het oppervlak van de aarde, de waaiende wind, het vuur, de maan en de sterren. Ze zag de planetenstelsels, de wateren, het licht, het uitspansel met de hele buitenruimte, al de [godheden] gebonden aan verandering, de zinnen, de geest en de drie geaardheden. Met al die zaken voor ogen, samen met de tijd van leven van iedere ziel, de natuurlijke instincten, het karma, wat er zoal begeerd wordt, de verschillende subtiele lichamen, alsook Vraja en haarzelf binnenin de wijd open mond van het lichaam van haar zoontje, stond ze versteld vol ongeloof: (40) 'Is dit allemaal een droom, een waanidee van God of misschien een drogbeeld van mijn eigen intelligentie, of zou dat wat ik zie anders een of ander yogafenomeen zijn dat eigen is aan mijn kind? (41) Laat ik me daarom overgeven aan de voeten van Hem voorbij mijn gezichtsbereik die ik niet vermag te begrijpen, die ontsnapt aan mijn bewustzijn, geest, handelingen en woorden, en onder wiens controle ik leef en terug mag keren [naar huis, terug naar de goddelijke natuur]. (42) Met het idee dat ik van mezelf heb als de vrouw van deze echtgenoot met die zoon, als de koningin van Vraja die alle weelde zou bezitten en gezag zou hebben over al de *gopī's* en *gopa's* met hun koeien en kalveren, heb ik het helemaal bij het verkeerde eind, want alleen Hij vormt mijn levensdoel [zie 5.5: 8, 7.9: 19 en B.G. 5: 29].' (43) Toen moeder Yaśodā aldus dit begrip van Zijn werkelijkheid had gekregen, manifesteerde Hij, de meester van de illusie, de machtige Heer Viṣṇu, voor haar weer de magie van de liefde voor haar zoon. (44) Met de herinnering [aan het visioen] direct verdwenen, zette de *gopī* haar zoontje op haar schoot met een hart vol van [dezelfde] intense genegenheid als voorheen. (45) De Heer wordt verheerlijkt in al Zijn grootheid met behulp van de drie [Veda's], met filosofische oefeningen [de Upaniṣads], met yoga-analyses [*sāṅkhya-yoga*] en met andere toegewijde literatuur, maar zij dacht simpelweg over Hem na als zijnde haar zoon.'

(46) **D**e achtenswaardige koning zei: 'O brahmaan welke vrome handelingen [zie B.G. 7: 16] werden volbracht door Nanda en Yaśodā van wiens moedermelk de Heer dronk? Hoe bereikten ze de hoogste vervolmaking van een dergelijke zegen? (47) Zijn eigen vader en moeder konden nog niet eens genieten van

de grootse activiteiten van de kleine Kṛṣṇa die de onzuiverheid uit de wereld helpt, handelingen die zelfs vandaag de dag nog worden bezongen door de transcendentalisten!'

(48) **Ś**rī Śuka zei: 'Droṇa, de beste van de halfgoden [de Vasu's] zei, vastbesloten om de instructies van Heer Brahmā uit te voeren, samen met zijn vrouw Dharā het volgende tegen hem: (49) 'Mogen wij, als we worden geboren op aarde, van toewijding zijn voor de hoogste Godheid, de Meester van het Ganse Universum, de Heer die het uiteindelijke doel is dankzij wie men met gemak een ellendig bestaan kan vermijden.' (50) 'Het zij zo', luidde het antwoord [dat Brahmā gaf]. Droṇa nam daarop zijn geboorte in Vraja en werd de Grootheid [de Bhagavān voor Bhagavān], de hoogstaande en gevierde ziel Nanda, en zij, Dharā, verscheen als Yaśodā [vergelijk 3: 32-45 en zie *4]. (51) O zoon van Bharata, als gevolg daarvan was er van de kant van zowel de echtelieden als van al de *gopa's* en *gopī's*, de constante [liefde van de] toegewijde dienst voor Hem die was verschenen als hun zoon, de Heer die een ieder het beste toewenst. (52) Ter bevestiging van de woorden van Brahmā, verbleef Kṛṣṇa toen, samen met de almachtige [Bala-]Rāma, in Vraja om, tot ieders grote vreugde, gestalte te geven aan Zijn spel en vermaak [Zijn *'līlā'*].'

*: Het Sanskriet zegt hier 'bij geboorte', maar de *paramparā* benadrukt de *tweede geboorte* of initiatie. Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Niemand komt als een *brāhmaṇa* ter wereld; iedereen wordt geboren als een *śūdra*. Maar onder de leiding van een *brāhmaṇa* en door *saṁskāra*, kan men *dvija* worden, tweemaal geboren, en dan stap voor stap een *brāhmaṇa* worden. Brahmanisme is niet een systeem bedoeld om een monopolie te creëren voor een bepaald soort mensen. Iedereen zou er toe moeten worden opgevoed een *brāhmaṇa* te worden. Er moet ten minste een gelegenheid bestaan om het iedereen mogelijk te maken het doel van het leven te bereiken.' Naast deze tweede geboorte is er ook de derde geboorte die men heeft vanwege de offers die men brengt: men bereikt de onafhankelijkheid met het internaliseren van de goeroe (zie ook 4.31: 10, 7.11: 35).

**: Het woord Kṛṣṇa betekent behalve donker nog meer. Svāmī Prabhupāda geeft als commentaar: 'Als we het *nirukti*, of de semantische afleiding analyseren van het woord "Kṛṣṇa," ontdekken we dat *ṇa* betekent dat Hij de herhaling van geboorte en dood stopt, en dat *kṛṣ sattārtha*, ofwel "bestaan" betekent (Kṛṣṇa vormt het geheel van het bestaan.) Ook betekent *kṛṣ* "aantrekking," en betekent *ṇa ānanda*, of "gelukzaligheid." Zijn kleuren worden later in het elfde Canto besproken onder: 11.5: 21, 24, 27 en 34.

*3: Een van de mantra's die de Vaiṣṇava's gebruiken om hun voedsel te offeren voor Kṛṣṇa luidt:

brahmaṇya-devāya
go-brāhmaṇa-hitāya ca
jagad-dhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namah

'Mijn eerbetuigingen voor de godheid van de brahmanen altijd bezorgd om de koeien, de brahmanen en het ganse universum; voor Kṛṣṇa, Govinda, mijn respectvolle betoon.'

*4: Wat betreft dit verschil tussen het privilege van het zijn van de eigenlijke ouders, Vasudeva en Devakī, en het zijn van Zijn pleegouders, Nanda en Yaśodā, legt Prabhupāda uit dat er twee soorten van *siddha's*, van vervolmaakte of bevrijde zielen zijn: *nitya siddha's* en *sādhana siddha's*. Zij die eeuwig zijn bevrijd, zoals Nanda en Yaśodā, en die Kṛṣṇa's eeuwige metgezellen of expansies zijn van Kṛṣṇa's persoonlijke belichaming, en die normale levende wezens die een bijzondere positie verwerven door gedurige *sādhana*, de spirituele praktijk van het uitvoeren van vrome handelingen en het volgen van de regulerende beginselen van de toegewijde dienst.

10.9 - Moeder Yaśodā Bindt Heer Kṛṣṇa Vast

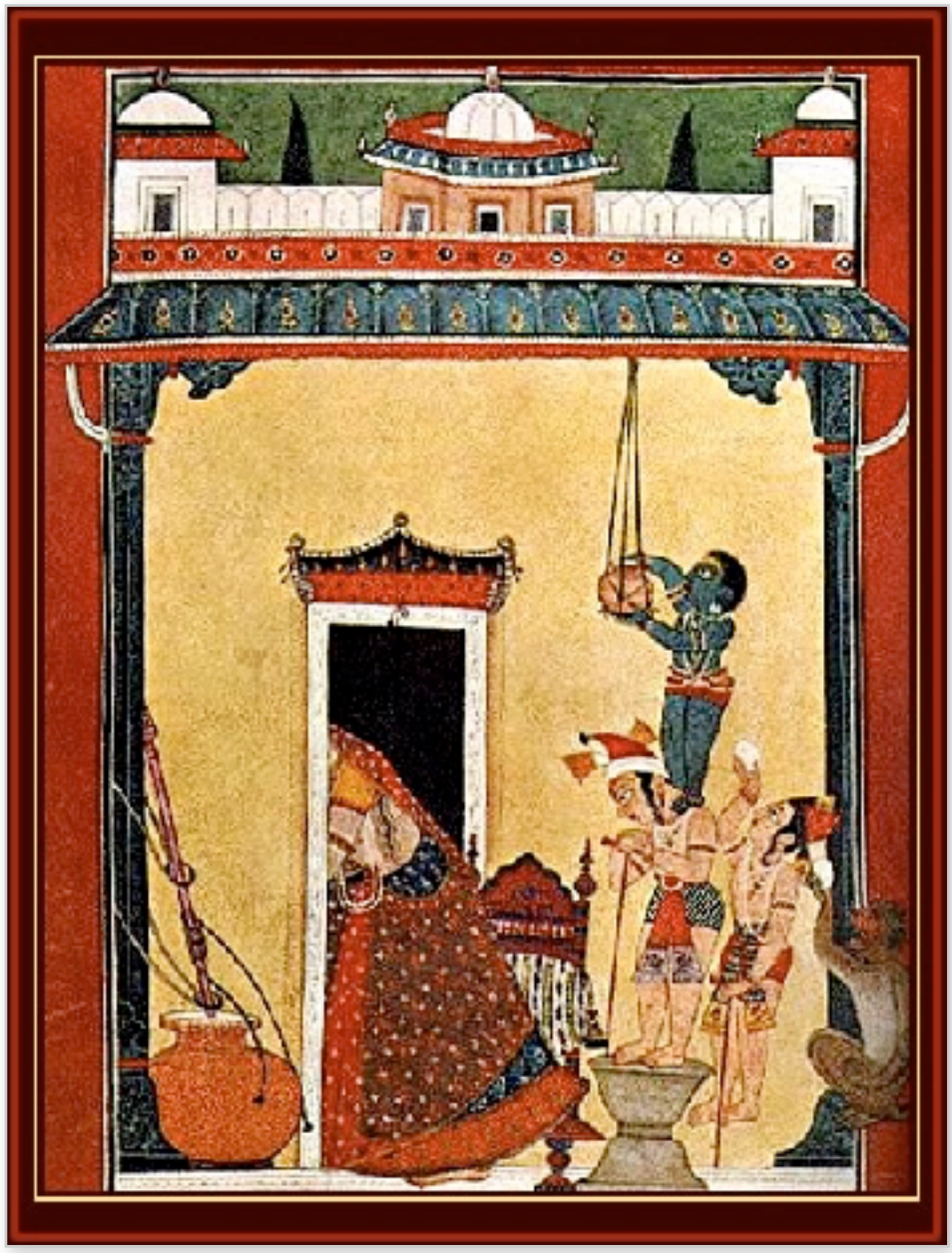

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag, toen de dienstmaagden druk bezig waren met andere zaken, was Yaśodā, Nanda's koningin, aan het karnen en maakte ze haar yoghurt. Terwijl ze aan het karnen was zong ze liedjes over wat ze zich allemaal kon herinneren van de dingen die haar zoon had gedaan. (3) Gekleed in linnen dat bijeen werd gehouden door een ceintuur om haar bewegende heupen, deinden, terwijl ze aan het karnen was, haar borsten mee die bij de tepels nat waren vanwege haar liefde voor haar zoon. En met die beweging bewogen ook de armbanden om haar polsen en haar oorhangers mee in harmonie. Ondertussen liep het zweet, vanwege het karwei van het trekken aan het touw van de karnstok, van haar gezicht en viel het naar beneden samen met de jasmijnbloemen in haar haar. (4) De Heer die graag melk wilde drinken benaderde haar tijdens het karnen en stopte, lief voor Zijn moeder, de karnstok door hem beet te pakken. (5) Zij liet Hem liefdevol op haar schoot drinken van haar van liefde overlopende borsten en keek met een glimlach toe hoe gelukkig Hij was. Toen ze zag hoe een pan met melk aan het overkoken was moest ze Hem snel naast zich neerzetten en ging ze weg, maar Hij was nog niet voldaan. (6) Boos geworden brak Hij, bij-

tend op Zijn volle, rode lippen en met waterlanders, met een steen de pot waarin de boter werd gekarnd en begon Hij, aan het zicht onttrokken in een zijkamertje, te eten van wat er allemaal was gekarnd. (7) De *gopī* redde de kokend hete melk van het fornuis en keerde naar haar werkplek terug, waar ze de karnpot gebroken aantrof. Haar kind er niet ziend kwam ze met een glimlach tot de conclusie dat Hij het moest hebben gedaan. (8) Staande op een stampvat dat Hij had omgekeerd deelde Hij, schichtig om zich heen kijkend, vanuit een neerhangende [voorraad]pot naar believen een deel van het melklekkers uit aan een aap. Van achteren deze activiteiten gadeslaand, naderde ze haar zoontje stapje voor stapje. (9) Toen Hij haar zag naderen met een stok in haar hand, klom Hij snel naar beneden en ging Hij er vandoor, alsof Hij bang was, met de *gopī* achter zich aan - Hij die zelfs niet kon worden bereikt door de grootste yogi's die boetvaardig in hun meditatie toegang tot Hem proberen te krijgen [zie ook B.G. 18: 55]. (10) Hoewel de Hem snel nazittende moeder, met de bloemen vallend uit haar haar en met haar zware borsten bij haar slanke middel, vaart moest minderen, slaagde ze er uiteindelijk toch in Hem te pakken te krijgen. (11) De deugniet bij zijn hand grijpend, wees ze Hem terecht met een dreigende houding, en zag Hem toen met angstige oogjes schuldbewust huilen en met Zijn handjes Zijn ogenzwart helemaal over Zijn gezichtje uitsmeren. (12) Haar zoon welgezind zich rekenschap gevend van Zijn angst, gooide ze de stok aan de kant en wilde ze Hem met een touw vastbinden. Maar ze had er geen idee van met wat voor macht ze te maken had.

(13-14) **H**ij die vrij is van een begin of een einde, van een binnen- of een buitenkant, is zowel het begin als het einde, zowel de binnen- als de buitenkant van de schepping. Hij vormt het geheel van de schepping. En Hij, de Ongemanifesteerde, de Ongeziene in de gedaante van een sterfelijk wezen, werd door de *gopī* voor haar zoontje gehouden en vastgebonden aan een stampvat, zoals men dat met een normaal kind doet. (15) Toen het touw dat ze gebruikte om haar ondeugende kind vast te binden een paar centimeter te kort uitviel, knoopte de *gopī* er een ander touw aan vast. (16) Maar met zelfs dat te kort uitvallend, probeerde ze het met een ander touw dat, met knopen en knopen, [wederom] een paar centimeter te kort ook niet voldeed om Hem te binden. (17) Yaśodā ging zo verder met al het touw dat er in huis was, maar daarin mislukkend, moest ze vol verwondering lachen, samen met al de *gopī's* die deelden in de pret. (18) Zijn moeder zien zwetend en moe worden, met al de bloemen vallend uit haar losgeraakte haar, was Kṛṣṇa zo genadig haar toe te staan dat ze Hem vastbond. (19) Mijn beste, hiermee liet de Heer in feite zien hoe Hij, Kṛṣṇa, ondanks dat Hij het hele universum met al zijn halfgoden beheerst, wordt beheerst door de dienaar van Zijn eigen gezag [de toegewijden, vergelijk 7.3: 14-21]. (20) Noch Heer Brahmā, noch Heer Śiva, noch de Godin van het Geluk, ook al verkeert ze aan Zijn zijde, ontving van de Schenker van de Uiteindelijke Bevrijding de genade die de *gopī* kreeg. (21) Degenen die er een lichamelijk begrip van het leven op nahouden [de *karmi's*], zowel als de *jñāni's* [de boekenwurmen, de transcendentalisten] en zij die enkel op de ziel uit zijn [de escapisten, de impersonalisten],

kunnen de Allerhoogste Heer, de Zoon van de Gopī die bevrijding geeft, niet zo makkelijk voor zich winnen, als degenen die van de bhakti overtuigd zijn [ofwel van toegewijde dienst zijn. Zie ook B.G. 11: 54 en 18: 16].

(22) **T**erwijl Zijn moeder zeer druk in de weer was met haar huishouding, zag Heer Kṛṣṇa [die was vastgebonden aan het stampvat] buiten twee arjuna-bomen staan die halfgoden waren geweest [Guhyaka's]. Ze waren ooit de zonen van hem die de weelde schenkt [Kuvera]. (23) Ze stonden destijds bekend als de zeer welvarende Nalakūvara en Manigrīva, maar ze waren vanwege hun inbeelding door Nārada vervloekt dat ze zouden veranderen in bomen.'

10.10 - De Verlossing van de Zoons van Kuvera

(1) **D**e koning zei: 'Alstublieft, o machtige, kan u de wandaad beschrijven waardoor de *devaṛṣi* boos werd en de twee [zoons van Kuvera] werden vervloekt?'

(2-3) **Ś**rī Śuka zei: 'Er zeer trots op dat ze het zover gebracht hadden als tot de associatie van Rudra, wandelden zij die geboren waren uit de Behouder van de Weelde, [op een dag] in een prachtig park aan de Mandākinīrivier [boven-Ganges] nabij Kailāsa [Śiva's berg]. In die tuin vol bloemen lieten ze zich geheel verdwaasd, met rollende ogen beschonken door het drinken van *vāruṇī,* door vrouwen liedjes toezingen. (4) Omdat ze zich wilden vermaken gingen ze in het gezelschap van de jonge meisjes de Ganges in vol bedden lotusbloemen, als waren ze twee mannetjesolifanten met hun wijfjes. (5) Het geval deed zich voor, o zoon van Kuru, dat Nārada, de oppermachtige *devaṛṣi,* ze te zien kreeg en uit de verdwaasde ogen van de halfgoden kon opmaken in welke staat ze verkeerden. (6) Toen hun aanhang [de meisjes] hem zag, waren ze beschaamd en bedekten ze uit angst te worden vervloekt snel hun naakte lichamen met hun kleding.

Maar de twee bewakers van Kuvera's schatten [de Śiva-guhyaka's] die ook naakt waren, deden dat niet. (7) Met voor ogen het dronken stel blind met hun prestige en weelde, sprak hij, om de twee zonen van het licht een lesje te leren, een vloek uit door het volgende te zeggen. (8) Nārada zei: 'Voor degene die in de modus van de hartstocht van de dingen van de wereld geniet, is er niets zo verstandsverbijsterend als de arrogantie van de weelde, een goede geboorte, [een fraai lijf, scholing, rijkdom] en dat alles, waarin men zich aangetrokken voelt tot vrouwen, wijn en gokken. (9) In die positie dieren dodend, denken mensen zonder genade die zichzelf niet meer in de hand hebben, dat dit lichaam, dat gedoemd is te vergaan, niet zou verouderen en niet zou sterven [zie ook 7.15: 7, B.G. 9: 26]. (10) Het lichaam, hoezeer ook voor goddelijk gehouden, is er na de dood voor de wormen en verandert in uitwerpselen en as. Weet iemand met zo'n zelfzuchtige houding jegens andere levende wezens wel op wat voor een hel hij afstevent [zie ook 5.26: 17]? (11) Is dit lichaam het eigendom van degene die het voedsel verschaft, van jezelf, van je verwekker, van je moeder, of behoort het toe aan je schoonvader, aan het gezag van de staat, aan een koper, aan het vuur of zelfs aan de aaseters? (12) De vraag is: wie zou aldus die kenner [die eigenaar] nou eigenlijk zijn die bij het lichaam hoort dat iedereen heeft en dat zich manifesteerde vanuit de ongemanifesteerde natuur om vervolgens weer te verdwijnen? Wie anders dan een dwaas zou het lichaam voor het ware zelf houden en [andere] levende wezens doden [zie ook 4.11: 10]? (13) Voor dwazen verblind door de trots op hun weelde is armoede de beste ogenzalf. Een arm iemand is het best in staat om andere levende wezens te zien als gelijkwaardig aan zichzelf [*]. (14) Iemand die zich prikt aan een naald wenst die pijn niet toe aan een andere, net zo belichaamde ziel, maar dat gaat niet op voor een persoon die zich nog nooit aan een naald heeft geprikt. (15) Een arm man is vrij van alle eigenwaan die hoort bij de valsheid van het zelf. De tegenslag [van de armoede] die iemand in deze wereld door het lot ten deel kan vallen, vormt voor hem de beste verzaking. (16) Altijd hongerig verliezen de zintuigen van het slanke lichaam van een arme persoon die naar voedsel verlangt [**], steeds meer hun dominantie en neemt ook het geweld af [dat de keerzijde vormt van de eetlust]. (17) De armen kunnen [in tegenstelling tot de rijken makkelijk] omgang hebben met de heiligen [die zich houden aan de gelofte van armoede] en allen gelijk gezind zijn. De [mentale] oorzaak van hun lijden alsook hun [fysieke] hunkering wordt door het ontmoeten van dergelijke oprechte mensen teruggedrongen, zodat er daardoor snel zuivering wordt gevonden [zie ook 8: 4]. (18) Waarom zou je de omgang vermijden met gelijkmoedige wereldverzakers [*sadhu's*] die Mukunda willen dienen en omgang zoeken met materialisten, die trots op hun rijkdom hun toevlucht zoeken in het onware [zie ook B.G. 7: 15]? (19) Daarom zal ik de onwetende eigenwaan wegnemen van deze rokkenjagende dronkaards, die door het drinken van de zoete likeur *vāruṇī*, arrogant en verblind met de weelde, zichzelf niet meer de baas zijn. (20-22) Omdat deze twee zonen van Kuvera, verzonken in duisternis, zich in hun trots onverschillig naar anderen toe er niet om bekommerden hun lichamen te bedekken, verdienen ze het om onbeweeglijk te worden [als twee bomen]. Dit om te voorkomen dat ze dat nog eens zullen doen. Verder is het mijn

genade dat ze zichzelf blijven herinneren en verleen ik ze de bijzondere gunst dat ze na een honderdtal godenjaren [een jaar is een dag] persoonlijke omgang krijgen met Vāsudeva. Met het herleven van hun bhakti kunnen ze dan weer hun hemelse leven oppakken.'

(23) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de *devaṛṣi* dat gezegd had ging hij weg naar Nārāyaṇa-āśrama [zijn verblijf], Nalakūvara en Manigrīva achterlatend om in een stel arjunabomen [***] te veranderen. (24) Teneinde de woorden van de ziener, die Zijn allerbeste toegewijde was, gestand te doen, bewoog de [aan het stampvat gebonden] Heer zich heel langzaam naar de plek waar deze twee arjunabomen stonden. (25) [Hij dacht:] 'De *devaṛṣi* is Mij hoogst dierbaar. Ofschoon deze twee werden geboren uit de lendenen van Kuvera [een rijkaard], zal Ik gevolg geven aan de woorden die de grote ziel heeft gesproken.' (26) Met dat besluit bewoog Kṛṣṇa zich tussen de arjuna's en kwam aldus het stampvat overdwars vast te zitten. (27) De jongen, die het houten stampvat dat aan Zijn buik was vastgebonden achter zich aan sleepte, trok met grote kracht de twee bomen omver. Door Zijn superieure macht schudden ze hevig en kwamen ze met stam, takken en bladeren, met een donderend geraas naar beneden met de wortels naar boven [*4]. (28) Ter plekke kwamen vanuit de twee bomen toen, schitterend prachtig, aan alle kanten stralend als een opvlammend vuur, twee personen tevoorschijn die Kṛṣṇa met gebogen hoofd en gevouwen handen hun eerbetuigingen brachten. Tot de Heer van de Ganse Wereld zeiden ze, vrij van hartstocht en onwetendheid, het volgende: (29) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Hoogste Meester van de Yoga! U bent de grondoorzaak, de Oorspronkelijke Persoon in het voorbije van deze wereld, van deze schepping van grofstoffelijke en subtiele materie die de brahmanen kennen als Uw gedaante. (30-31) U bent de Ene voor alle levende wezens, U bent de meester van de levenskracht, van het lichaam, van de ziel en van de zinnen. U bent de Tijd, de Allerhoogste Heer Viṣṇu, de Onvergankelijke Heerser. U, als de Grootste, die zowel de kosmische schepping bent als het subtiele, U, die bestaat uit de hartstocht, de goedheid en de traagheid, bent de Oorspronkelijke Persoonlijkheid, de Supervisor en Kenner van de rusteloze geest in alle levensbereiken. (32) Wie, die zit opgesloten in een lichaam met een geest in beroering gebracht door de geaardheden van de natuur, is in staat om U te kennen? Wie nu is U waardig, U die reeds vóór de schepping bestond, U die niet beperkt bent tot een lichaam en, nu overdekt door de geaardheden van de natuur, hier aanwezig bent? (33) Daarom bieden wij U, Vāsudeva, de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Oorsprong van de Schepping, U, wiens licht wordt overdekt door het geheel van Uw natuurlijke geaardheden, U, het Brahman [zowel de binnen- als de buitenkant], onze respectvolle eerbetuigingen. (34-35) U, die onstoffelijk bent maar wordt gekend in de verschillende verschijningsvormen van de *avatāra's,* toont daarmee een onvergelijkelijke, onbegrensde macht in activiteiten die voor normaal belichaamde personen niet te volbrengen zijn. U, diezelfde Goedheid en Meester van Alle Zegeningen, bent nu verschenen voor de verlossing en verheffing van iedereen, met al Uw vermogens en expansies! (36) Ons respect voor U, o Hoogste Deugd, o Opperste Goedgunstigheid! Voor U, o

Vāsudeva, o Vreedzame en Meester van de Yadu's, ons eerbetoon. (37) O Onbegrensde, hebben wij, de dienaren die u, o Allerhoogste, persoonlijk mochten ontmoeten door de genade van Uw volgeling, de wijze [Nārada], nu Uw toestemming [om te vertrekken]? (38) Mogen onze woorden altijd Uw avonturen betreffen, mogen onze oren Uw verhalen horen, mogen onze ledematen voor U werken, en mogen onze geesten zich steeds Uw lotusvoeten herinneren. Mogen onze hoofden zich buigen voor U die alles doordringt en mogen onze ogen steeds de waarachtigen zien [de heiligen, de Vaiṣṇava's m.n.] die Uw gedeeltelijke belichamingen zijn.'

(39) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij aldus was verheerlijkt door de twee Guhyaka's, glimlachte de Opperheer, de Meester van Gokula die met touwen was vastgebonden aan het stampvat, en sprak Hij tot hen. (40) De Allerhoogste Heer zei: 'Alles wat van dit voorval met de zo aardige Nārada, zich in het verleden voordeed, is Mij bekend. Welk een grote gunst verleende hij u toen hij u vervloekte ten val te komen omdat u blind was in uw dwaasheid met de weelde. (41) Zoals de ogen van een persoon die zich keert naar de zon [vrij zijn van duisternis], raakt men eenvoudig bevrijd van al zijn gehechtheid door in het gezelschap van heilige zielen te verkeren die allen gelijkgezind zijn, door om te gaan met personen die zich aan Mij hebben gewijd. (42) Nu jullie, rieten [*5] van Kuvera, doordrongen zijn van de liefde voor Mij, keer naar huis terug met Mij als de Hoogste Bestemming, Ik die het Opperste vorm van uw verlangen, en van wie men nimmer meer terugkeert [naar een werelds bestaan, zie ook B.G. 5: 17].'

(43) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus door Hem toegesproken, omliepen de twee Hem die was vastgebonden aan het stampvat. Ze brachten herhaaldelijk hun eerbetuigingen, namen afscheid, en vertrokken toen in de noordelijke richting [waar Kailāsa ligt].'

*: Hierbij geeft Prabhupāda het commentaar: 'Er is een verhelderend verhaal genaamd *punar mūṣiko bhava*, "Opnieuw een Muis Worden." Er was er eens een muis die zeer geplaagd werd door een kat, en daarom benaderde die muis een geheiligde persoon om te vragen of hij een kat mocht worden. Toen de muis een kat werd, werd hij geplaagd door een hond, en toen hij een hond werd, werd hij belaagd door een tijger. Maar toen hij een tijger werd staarde hij naar die heilige, en toen de gelouterde ziel hem vroeg, "Wat wil je nu?" zei de tijger, "Ik wil u opvreten." Toen vervloekte die gezuiverde persoon hem, zeggende, "Moge u weer een muis worden".'

**: In feite is systematische honger of geregeld vasten voor de toegewijden een standaardprocedure. Ze vasten geregeld voor de duur van een dag zoals met *ekādaśi*: iedere elfde dag na de nieuwe en volle maan vast de Vaiṣṇava van granen en bonen en chant hij. De moderne medische wetenschap bevestigt dat regelmatig vasten, of systematische honger, iemands levensduur verlengt. Zie ook 8.16: *payo vrata*, het vasten van vast voedsel als de beste van alle offers.

***: Arjuna bomen treft men nog steeds in de bossen aan. De bast word door cardiologen gebruikt om medicijnen te vervaardigen tegen hartaandoeningen.

*4: Het is vanwege deze *dāmodara-līlā* dat Heer Kṛṣṇa als kleuter soms Dāmodara wordt genoemd: aan de buik gebonden [zie ook de bhajan Damodarāṣṭaka].

*5: 'Rieten' heeft betrekking op het hol zijn van de overgave.

10.11 - Een Nieuwe Woonplaats, de Fruitverkoopster en Vatsāsura en Bakāsura Verslagen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De koeherders onder leiding van Nanda hoorden het tumult van de vallende bomen en begaven zich, bang dat het de donder was, naar de plek van het onheil, o beste van de Kuru's. (2) Daar ontdekten ze dat de twee arjuna's waren omgevallen en ze hadden er, stomverbaasd, geen idee van wat daar de oorzaak van kon zijn. (3) Wie zou dat gedaan kunnen hebben? Het kind, slepend met het houten stampvat waaraan Hij zat vastgebonden? Hoe kon zoiets wonderbaarlijks zich nu voordoen? Ze stonden versteld. (4) De andere kinderen zeiden: 'Hij heeft het gedaan. Met de vijzel overdwars tussen de bomen in getrokken! En er waren ook twee personen. We hebben het met eigen ogen gezien!' (5) Ze konden niet geloven wat ze zeiden. 'Dat is niet mogelijk. Hoe kan zo'n klein kind nu die bomen ontworteld hebben?' Maar sommigen van hen twijfelden [en achtten het heel goed mogelijk]. (6) Toen Nanda zag hoe zijn zoon, met een touw vastgebonden aan de grote vijzel, ermee rondsleepte, moest Nanda glimlachen en maakte hij Hem los.

(7) **D**oor de *gopī's* aangemoedigd, danste de Allerhoogste Heer soms of zong Hij voor hen, als was Hij een eenvoudig, gewoon kind dat ze als een marionet onder controle hadden. (8) Soms bracht Hij op verzoek een houten kruk, een maatbeker of een paar schoenen, waarbij Hij voor de grap voor Zijn verwanten op Zijn armen sloeg [alsof Hij een sterke kerel was]. (9) Door Zich als een kind naar ieders genoegen te gedragen, liet de Opperheer in Vraja de wereld zien hoezeer Hij Zich voor Zijn dienaren gewonnen geeft.

(10) **K**ṛṣṇa hoorde [op een dag] een fruitverkoopster uitroepen: 'O mensen, kom en haal uw fruit!' Snel greep de Onfeilbare, de Schenker van alle Vruchten, die wel fruit wilde, wat graankorrels en ging Hij erheen. (11) Wat Hij te bieden had was [onderweg] uit Zijn handjes op de grond gevallen, maar de fruitdame vulde ze [niettemin] met vruchten. Daarop vulde zich de gehele fruitmand met goud en juwelen!

(12) **N**a het voorval met de arjuna's riep Rohiṇī Devī op een dag Kṛṣṇa en Rāma, die waren verdiept in Hun spel met de andere kinderen aan de rivieroever. (13) Toen de jongens opgegaan in Hun spelletjes niet reageerden op haar oproep, stuurde Rohiṇī moeder Yaśodā om zich te bekommeren om de zoontjes. (14) Terwijl ze riep om haar zoon Kṛṣṇa en om de andere jongetjes waar Hij nog zo laat mee aan het spelen was, vloeide vanwege haar liefde de melk uit haar borsten. (15) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, mijn lotusoogje, o liefje, stop met spelen en drink wat melk. Je bent vast moe en hongerig mijn zoon! (16) O Rāma, kom nu meteen alsJeblieft samen met Je jongere broertje! O liefde van de familie, Je hebt zo genoten van Je ontbijt vanmorgen, dus wil je vast nog wel wat meer! (17) O nazaat van Dāśārha ['de dienstbaarheid waardig', de Yadu's], de koning van Vraja wil graag eten en wacht op Je. Kom hier, wees lief en laat de andere jongens naar huis gaan. (18) Je zit onder het vuil mijn zoon, kom Je wassen. Het is vandaag de dag van Je geboortester, wees schoon en dan gaan we koeien weggeven aan de brahmanen! (19) Kijk eens hoe de jongens van Jouw leeftijd, gewassen door hun moeders, allemaal netjes gekleed zijn. Ook Jij moet, met een bad, een maaltijd en opgesierd, nu plezier hebben.' (20) Moeder Yaśodā, die aldus in haar intense liefde de Hoogste van Allen als haar zoon beschouwde, o heerser over mensen, nam Kṛṣṇa en Rāma bij de hand en bracht Ze naar huis om Ze toonbaar te maken.'

(21) **Ś**rī Śuka zei: 'De oudere *gopa's* die getuige waren geweest van de ernstige onregelmatigheden in het Grote Woud, kwamen bijeen met Nanda om te bespreken wat zich in Vraja afspeelde. (22) Daar liet Upananda [Nanda's oudere broer], de oudste en wijste met de grootste ervaring, zich uit over wat ze, gezien de tijd en omstandigheid, ten gunste van Rāma en Kṛṣṇa het beste konden doen: (23) 'Wij die Gokula het beste wensen, zouden allemaal deze plek moeten verlaten. Er doen zich hier allerlei grote verstoringen voor met de kwade bedoeling de jongens te doden. (24) De reden hiervan is dat, op de een of andere manier bij de genade van de Here God, Hij, deze jongen, werd verlost uit de greep van de Rākṣasī [Pūtanā] die hier naartoe kwam om kinderen te doden, en ook vanwege het feit dat de vallende handkar Hem maar op een haartje miste. (25) En toen moest de Heer van de Sura's Hem redden van die duivel in de gedaante van een wervelwind, die Hem meevoerde in de lucht en zo gevaarlijk op de rotsige bodem neerstortte. (26) Ook ontsnapten, beschermd door de Onfeilbare, het kind en de andere kinderen aan de dood als gevolg van twee [omvallende] bomen waar Hij tussen was blijven steken. (27) Zolang dat soort ongeluk het ons moei-

lijk maakt, kunnen we niet in deze koeienplaats blijven. In het belang van de jongens moeten we met z'n allen naar elders verhuizen, voor het te laat is. (28) Er is een [ander] bos genaamd Vṛndāvana [het 'groepjesbos' *] met veel nieuw groen en serene rotsformaties, dat met zijn rijke schakering aan planten en overdaad aan grassen een zeer geschikte plek is voor *gopa, gopī* en koe [*go*]. (29) Laten we daarom onze tijd niet verspillen en meteen allemaal, vandaag nog, daarnaartoe gaan. We maken de karren klaar en gaan samen op weg met de koeien, onze rijkdom, voorop - als jullie het hier mee eens kunnen zijn tenminste.'

(30) **T**oen ze dat hoorden zeiden de *gopa's* eenstemmig: 'Dat is de juiste manier, de goede benadering', en begonnen ze de koeien samen te brengen en hun bezittingen op te laden. (31-32) Met de ouden van dagen, de vrouwen en de kinderen op de ossenkarren gezet en toen al hun bezittingen erbij, pakten de *gopa's* met de grootste zorg hun bogen en pijlen op, en vertrokken ze samen met de priesters, o Koning, waarbij ze de koeien voor zich uit dreven en ze hun hoorns en trompetten in de wijde omgeving lieten klinken. (33) De *gopī's,* fraai uitgedost met hun goud om hun nekken en met hun jeugdige borsten aantrekkelijk gesierd met verse *kuṅkum*, zongen tijdens de rit op de karren met veel plezier over Kṛṣṇa's spel en vermaak. (34) Yaśodā en Rohiṇī, prachtig met Kṛṣṇa en Balarāma tezamen gezeten op één kar, waren er zeer gelukkig mee om de verhalen te horen die ze zongen. (35) Toen ze aankwamen in Vṛndāvana, waar het gedurende alle seizoenen prettig toeven is, vormden ze een afscherming voor de koeien door de karren maanvormig in een halve cirkel te plaatsen. (36) O heerser over mensen, toen Rāma en Mādhava Vṛndāvana zagen met de heuvel Govardhana en de oevers van de Yamunā, waren Ze zeer gelukkig. (37) De twee jongens met Hun kinderspelletjes en gebroken taal brachten aldus de bewoners van de koeiengemeenschap [het nieuwe Vraja] in verrukking. Na verloop van tijd waren Ze oud genoeg om voor de kalveren te zorgen. (38) Op verschillende manieren Zich vermakend met allerlei spelletjes, hoedden Ze samen met de andere jongens de kalfjes in de omgeving van het grondgebied van Vraja. (39-40) Soms op Hun fluiten blazend, soms met een slinger gooiend [voor de vruchten], soms Hun voeten bewegend ter wille van het getinkel [van Hun enkelbelletjes], soms koetje en stiertje spelend waarbij Ze hard loeiend de dieren nadeden die met elkaar vochten en soms de geluiden van andere dieren imiterend, zwierven Ze rond als twee gewone kinderen.

(41) **T**oen Ze op een dag aan de oever van de Yamunā Hun kalveren hoedden met Hun speelkameraadjes, verscheen er een demon [genaamd Vatsāsura] met de bedoeling Kṛṣṇa en Balarāma te doden. (42) Hij had zich met het aannemen van de gedaante van een kalf gemengd onder de andere kalveren. Maar de Heer kreeg hem in de gaten en vestigde, naar Baladeva gebarend, de aandacht op hem terwijl Hij zich onopvallend langzaam in zijn richting bewoog. (43) Acyuta vatte hem samen met zijn staart bij de achterpoten, slingerde hem hard in het rond en gooide hem vervolgens levenloos bovenin een kapittha [**]. Daar

dijde het lichaam van de demon uit tot een gigantisch formaat en stortte samen met de boom ter aarde. (44) De jongens die allen dit voorval hadden gadegeslagen, waren hoogst verbaasd en prezen Hem, uitroepend: 'Goed gedaan, goed zo!', en de goden lieten tevredengesteld een regen van bloemen neerdalen. (45) Dit tweetal, de Enige Beschermers van Al de Werelden die waren veranderd in beschermers van kalveren, voltooiden die ochtend Hun ontbijt en trokken vervolgens rond met het hoeden van de jonge dieren.

(46) **M**et ieder van hen verantwoordelijk voor zijn eigen groepje kalveren, arriveerden ze op een dag verlangend hun dorst te lessen bij een waterplaats waar ze de dieren drenkten en zij daarop ook zelf dronken van het water. (47) Daar zagen de jongens een gigantische gestalte, eruitziend als een door de bliksem getroffen en naar beneden gevallen bergpiek, die hen schrik aanjaagde. (48) Hij was van een grote demon genaamd Bakāsura, die de gedaante had aangenomen van een [monsterlijke] reiger [een *baka* ***]. Plotseling met grote kracht zich verheffend verzwolg hij Kṛṣṇa met zijn scherpe snavel. (49) Toen ze zagen dat Kṛṣṇa door de reiger werd opgeslokt, waren al de jongens met Rāma voorop verbijsterd en stonden ze geheel overweldigd als aan de grond genageld te staren. (50) Hij, de zoon van een koeherder, de Meester van de Heer van het Universum [Brahmā], begon diep in zijn keel te branden als een vuur, en werd terstond weer zonder een schrammetje kwaad losgelaten. De reiger probeerde Hem toen onmiddellijk met zijn scherpe snavel opnieuw te doden. (51) Met Bakāsura opnieuw in de aanval, greep Hij met Zijn armen de snavel van die vriend van Kaṁsa beet, waarna Hij, als de Meester van de Waarachtigen, en tot het genoegen van de hemelbewoners, voor ogen van de jongens, hem uiteenreet met het gemak waarmee men een grassprietje doormidden splijt. (52) De goden van alle werelden, begeleid door trommels, schelphoorns en gebeden, strooiden op dat moment met jasmijn en andere bloemen uit Indra's paradijs [Nandana-kānana] en feliciteerden de vijand van Bakāsura. Toen ze dit zagen waren de koeherderszonen stomverbaasd. (53) Net zoals de zinnen weer tot leven komen [als men bij kennis komt], kwamen de jongens aangevoerd door Balarāma weer tot leven toen Hij verlost was uit de bek van de reiger. Bevrijd van het gevaar omhelsden ze Hem, verzamelden ze hun kalveren en keerden ze terug naar Vraja. Daar maakten ze er luidruchtig melding van [dat Kṛṣṇa weer een duivel had verslagen]. (54) De *gopa's* en de *gopī's* stonden versteld toen ze al de verhalen hoorden. Vol bewondering waren ze er hoogst verrukt niet toe in staat om hun ogen af te wenden van de jongens, die Ze gretig aanstaarden alsof Ze uit de dood waren opgestaan. (55) [Ze zeiden bij zichzelf:] 'Wat een wonder dat deze jongen, die zo vaak met de dood werd bedreigd, er nog steeds is, en dat zij die angst hebben aangejaagd, zelf de dood moesten vinden waar ze mee dreigden. (56) Hoewel ze toenadering zochten met de bedoeling deze jongen te doden, kon geen van de kwaadaardige plannenmakers die zich zo grotesk vertoonden in hun slechtheid, daarin slagen. Hem belagend vonden ze allen de dood als waren ze vliegen in het vuur. (57) Zo zie je maar weer: de woorden van de kenners van het Brahman bewijzen zich nimmer als onwaar. Dat wat door de hoogste meester [Garga] was

voorspeld heeft zich precies zo voorgedaan [zie 8: 8-9]!' (58) Op deze manier genoten Nanda's *gopa*'s ervan de verhalen over Kṛṣṇa en Balarāma te bespreken, zonder dat ze ooit tegen de pijnen van de wereld opliepen [zie ook 1.7: 6]. (59) De twee jongens brachten aldus hun jeugd in de koeiengemeenschap door met verschillende kinderspelletjes, zoals verstoppertje spelen, dammen bouwen en rondspringen alsof ze apen waren.'

*: Vṛndāvana is gelegen tussen Nandeśvara en Mahāvana.

**: De kapittha word soms *kṣatbelphala* genoemd. Het vruchtvlees is zeer smakelijk. Het is zoet-zuur en geliefd bij iedereen.

***: De reiger is een zeer slimme vogel, vol van list, bedrog en opzet, en staat zo model voor de hypocriet, de bedrieger, de schurk.

10.12 - Het Einde van de Demon Aghāsura

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag besloot de Heer te gaan picknicken in het bos. Vroeg in de ochtend opgestaan blies Hij fraai op Zijn hoorn om Zijn kameraadjes en de kalfjes te wekken. Toen vertrokken ze uit Vraja met hun groepjes kalveren voor zich uitgedreven. (2) Het bood een hoogst aantrekkelijke aanblik om te zien hoe ze allemaal blij en prachtig stralend samen met Hem eropuit trokken met hun herdersstaven, hoorns, fluiten en de vele kalveren die ze ieder hadden. Bij elkaar waren het er wel meer dan duizend stuks. (3) Met de kalfjes van Kṛṣṇa erbij inbegrepen waren ze niet meer te tellen. Opgegaan in hun jongensspelletjes, genoten ze op uiteenlopende plaatsen [in het woud].

(4) **H**oewel ze reeds met kleurige steentjes, schelpen, goud en parels waren opgesierd, maakten ze ook gebruik van vruchten, groene bladeren, bossen prachtige bloemen, pauwenveren en grondkleuren om zichzelf te verfraaien. (5) Ze gristen elkaars eigendommen weg en wierpen die dan ver weg als het ontdekt werd. Anderen gooiden ze zo weer verder weg, maar dan werden ze weer met een lach teruggegeven. (6) Als Kṛṣṇa wegliep om de schoonheid van het woud te bewonderen, hadden ze er plezier in om 'ik was 't eerst, ik was 't eerst' te roepen, terwijl ze Hem aanraakten. (7-11) Sommigen bliezen op hun fluiten, sommigen schalden hun hoorns, sommigen zoemden mee met de hommels en anderen deden de koekoeken na. Sommigen holden achter de schaduwen van de vogels aan, sommigen schreden elegant mee met de zwanen of zaten met de eenden even zo stil of dansten met de pauwen. Ze zochten naar jonge aapjes en sprongen met hen mee tussen de bomen als ze van boom tot boom slingerden. Ze sprongen samen met de kikkers, nat rakend in het water, ze lachten om hun schaduwen en dreven de spot met hun eigen echo's. Op deze manier genoten ze van de verdienste van hun voorgaande levens in vriendschap met Hem die de Allerhoogste Goddelijkheid is voor degenen die verstrikt zijn in *māyā*, Hij die het spiritueel geluk vormt voor die transcendentalisten die het aanvaardden om [als gevolg

daarvan] van dienst te zijn [zie * en 1.1: 2, 1.7: 6 en 2.1: 6]. (12) Yogi's bedreven in de zelfbeheersing kunnen nog niet eens na vele jaren van boete doen het stof van Zijn lotusvoeten bereiken. Wat een geluk hebben de bewoners van Vraja dan wel niet voor wie Hij persoonlijk aanwezig direct waarneembaar was?

(13) **E**n toen verscheen hij die Agha ['de kwaadaardige'] wordt genoemd daar ten tonele, een grote demon die de aanblik van hun gelukkige tijdverdrijf niet kon verdragen. Naar zijn levenseinde werd steeds uitgekeken door al de onsterfelijke zielen, ondanks de nectar die ze dronken. (14) Toen de door Kaṁsa gezonden Aghāsura, die de jongere broer was van Bakī [Pūtanā] en Bakāsura, de jongens zag die werden aangevoerd door Kṛṣṇa, dacht hij: 'Dit moet de moordenaar zijn van de twee die samen met mij uit dezelfde moeder ter wereld kwamen. Laat ik dan nu omwille van hen twee Hem en Zijn jongetjes om zeep helpen! (15) Als deze jongens het sesamzaad en het water zijn geworden voor de begrafenisrituelen voor mijn broer en zus, als de kracht van het leven van de bewoners van Vraja [in de vorm van hun kinderen] hen heeft verlaten, als deze levende wezens die voor hen zo dierbaar zijn als hun liefde en hun adem eenmaal weg zijn, zullen ze allemaal zo goed als dood zijn.' (16) Met dat voornemen nam hij de wonderlijke gedaante aan van een zeer, zeer grote python die zich kilometers ver uitstrekte. Daarmee versperde hij, zo hoog als een berg en met een bek wijd opengesperd als een berggrot, op dat moment zeer kwaadwillig de weg om de picknickers te verzwelgen. (17) Zijn bek wijd open houdend, rustte zijn onderlip op de aarde en raakte de bovenlip de hemel. Zijn tanden waren als bergpieken, binnen was het aardedonker, zijn tong leek op een brede weg, zijn adem was als een warme wind en zijn felle blik was als een vuur. (18) Hem ziend in die positie dachten ze allen dat het Vṛndāvana op zijn mooist was. Het was voor hen een bekend spel te doen alsof ze naar de vorm van de bek van een python keken: (19) 'Kijk eens vrienden! Daar ligt een dode python voor ons, klaar om ons allemaal op te slokken met zijn slangenbek wijd open, denk je ook niet? (20) Echt, het is zonneklaar, daarboven, die wolk, is de bovenlip en daaronder, die grote zandbank met die rossige gloed, is zijn onderlip... (21) Rechts en links, die grotten, lijken net zijn mondhoeken, en die pieken daar, zien er precies zo uit als de tanden van het beest. (22) De lengte en breedte van het grote pad is als de tong en de duisternis, daar tussen de bergen, ziet eruit als de binnenkant van zijn bek. (23) Let maar op hoezeer de wind die er waait van een bosbrand, lijkt op zijn adem en de kwalijke geur van het vlees van de verbrande lijken, stinkt als het vlees in zijn buik. (24) Zou dit beest er zijn om allen te verzwelgen die het wagen naar binnen te gaan? Als dat zo is, dan zal hij, net als de reiger, door Kṛṣṇa zonder pardon een kopje kleiner worden gemaakt!' zo zeiden ze, en wierpen daarbij een blik op het stralende gezicht van Hem, Baka's vijand, terwijl ze luid lachend, in hun handen klappend de bek inliepen.

(25) Kṛṣṇa hoorde hoe ze op verschillende manieren bezijden de waarheid aan het praten waren. Ze realiseerden zich niet waar ze mee van doen hadden. Heel goed doorhebbend dat de Rākṣasa maar al te echt was en hen voor de gek

aan het houden was, kwam Hij tot de conclusie dat Hij, de Allerhoogste Heer die zich bevindt in het hart van alle levende wezens, Zijn kameraden moest tegenhouden. (26) Ondertussen waren alle jongens en hun kalveren de buik van de demon binnengelopen. Ze werden echter niet verzwolgen. De Rākṣasa die aan zijn dode verwanten dacht, wachtte tot Baka's vijand naar binnenging. (27) Kṛṣṇa, die voor alles en iedereen de bron van onbevreesdheid is, stond versteld toen Hij dat zag en betreurde vol mededogen deze wending van het lot. Zij die niemand anders dan Hem hadden, waren nu hulpeloos buiten Zijn bereik geraakt om als strootjes te branden in het vuur van Aghāsura's buik, de dood in eigen persoon. (28) Wat moest Hij nu doen? Deze schurk zou er niet moeten zijn, noch moesten die onschuldige, trouwe zielen hun einde vinden. Hoe kon Hij nu beide zaken voor elkaar krijgen? Bij zichzelf te rade gaand wist de Heer, de Onbegrensde Ziener, wat Hem te doen stond en liep Hij de bek in. (29) Op dat ogenblik riepen al de goden bevreesd van achter de wolken uit: 'Helaas, helaas!', en stonden Kaṁsa en de andere bloeddorstige vrienden van Aghāsura te juichen. (30) Toen Hij dat hoorde maakte Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer die nimmer wordt verslagen, zich direct groot [zie *siddhi*] in de keel van de demon die probeerde de jongens en kalveren in zijn maag te pletten. (31) Met die actie blokkeerden de luchtwegen en puilden de ogen van de heftig worstelende en kronkelende gigant, uit hun kassen. De levensadem stokte in het inwendig geheel geblokkeerde lichaam en brak toen naar buiten door het schedeldak. (32) Toen alle levensadem het lichaam had verlaten en Kṛṣṇa de jongens en kalveren dood zag liggen, wekte Hij, Mukunda, de Opperheer, ze weer tot leven en kwam Hij, door hen vergezeld, weer uit de mond tevoorschijn. (33) Uit het lijf maakte zich een prachtig, helder licht los dat op eigen kracht de tien richtingen verlichtte. Het bleef in de lucht wachten totdat de Allerhoogste Persoonlijkheid naar buiten kwam en ging toen, voor ogen van al de halfgoden, Zijn lichaam binnen [*sāyujya-mukti*]. (34) Iedereen leverde vervolgens hoogst verheugd zijn specifieke dienst van aanbidding [zie ook 1.2: 13]: men liet bloemen neerregenen, de zangers van de hemel zongen, de hemelse dansmeisjes dansten, de halfgoden speelden op hun persoonlijke instrumenten en de brahmanen brachten hun gebeden. (35) De Ongeborene [Brahmā], die dicht bij in zijn hemelverblijf het wonderlijke geluid hoorde van die voor iedereen zo hoogst gunstige gebeden, lieflijke klanken, liederen en verschillende vieringen, kwam meteen en stond versteld toen hij de glorie zag van de Allerhoogste Meester.

(36) **O** Koning, nadat de huid van de python was uitgedroogd werd hij een trekpleister voor de bewoners van Vṛndāvana die nog lang, lang daarna dienst deed als een grot. (37) Deze gebeurtenis - van de dood en verlossing van de slang en de bevrijding van Hem en Zijn metgezellen - die zich afspeelde toen de Heer vijf jaar oud was [*kaumāra*], werd door de jongens in Vraja pas een jaar later [*pauganda*] doorverteld alsof het diezelfde dag nog was gebeurd. (38) Hoe ondenkbaar dat ook is voor een onzuivere ziel, wekt het geen verbazing dat zelfs Aghāsura werd bevrijd van alle smetten en [met het licht van zijn ziel] wist op te gaan in de Superziel. Hij hoefde maar even om te gaan met de Allerhoogste

Schepper van het hogere en lagere leven, toen die zich voordeed als een mensenkind. (39) Deze bestemming kent Hij zelfs degenen toe die [net als Aghāsura] slechts één enkele keer innerlijk verbonden raakten met Zijn gestalte vanwege een bepaalde geestesstaat in relatie tot Zijn goddelijkheid [zelfs op een hatelijke manier dus]. Wat zou dat dan wel niet betekenen voor hen in wie Hij immer aanwezig is als de verdrijver van de illusie, als Degene die altijd en eeuwig iedere ziel de realisatie van het bovenzinnelijk geluk gunt?' "

(40) **Ś**rī Sūta [zie 1: 12-15] zei: "Hij [Parīkṣit] die werd beschermd door de God van de Yadu's [Yādavadeva of Kṛṣṇa] en die aldus van deze wijze, o tweemaal geborenen, vernam over de zo wonderbaarlijke handelingen van zijn redder [zie 1.8], vroeg aldus gefixeerd in zijn bewustzijn aan de zoon van Vyāsa om meer [te vertellen] over deze verdienstelijke daden. (41) De achtenswaardige koning zei: 'O brahmaan hoe kon wat zich voordeed in het verleden, worden beschreven als zich hebbende afgespeeld in het heden? Hoe is dat nu mogelijk? Hoe kon wat de Heer deed toen Hij vijf was door de jongens worden beschreven als zich afspelend op Zijn zesde? (42) O grote yogi, we branden van nieuwsgierigheid. Vertel ons alstublieft over dit incident, o goeroe, we zijn er zeker van dat het uit niets anders kan zijn voortgekomen dan uit het begoochelend vermogen van de Heer [*yoga-māyā*]. (43) In deze wereld, o leraar, zijn wij als een werelds heerser het meest ermee gezegend altijd te mogen drinken van de nectar van uw heilzame verhalen over Kṛṣṇa.' "

(44) **Ś**rī Sūta zei: "Toen de man van boete aldus door hem werd ondervraagd had hij, op het moment dat hij werd herinnerd aan de Onbegrensde, volledig het contact met zijn zinnen verloren. Na met moeite langzaam zijn uitwendige visie te hebben herwonnen, gaf hij de Heer Zijn meest uitnemende, allerbeste aanhanger antwoord."

*: Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: 'Mensen zijn over het algemeen niet bekend met het geheim van het succes, en derhalve heeft Śrīla Vyāsadeva, vol van mededogen jegens de gevallen zielen in deze materiële wereld, speciaal in dit tijdperk van Kali, ons het Śrīmad Bhāgavatam gegeven. Śrīmad Bhāgavatam *purāṇam amalaṁ yad vaiṣṇavānāṁ priyam* (S.B. 12.13: 18). Voor Vaiṣṇava's die enigszins gevorderd zijn, of die zich volledig bewust zijn van de heerlijkheden en vermogens van de Heer, is het Śrīmad Bhāgavatam een geliefd Vedisch boek. Per slot van rekening moeten we van lichaam veranderen (*tathā dehāntara-prāptiḥ*). Als we ons niet bekommeren om de Bhagavad Gītā en het Śrīmad Bhāgavatam, weten we niet wat ons volgende lichaam zal zijn. Maar als men vasthoudt aan deze twee boeken - Bhagavad Gītā en Śrīmad Bhāgavatam - kan men er zeker van zijn in het volgende leven de associatie te verkrijgen (*tyaktvā dehaṁ punar janma naiti mām eti so 'rjuna* [B.G. 4: 9]). Derhalve, is de distributie van het Śrīmad Bhāgavatam over de gehele wereld een welzijnsactiviteit voor theologen, filosofen, transcendentalisten en yogi's (*yoginām api sarveṣām* [B.G. 6: 47]), zowel als voor de mensen in het algemeen'.

ॐ

10.13 - Heer Brahmā Steelt de Jongens en Kalveren

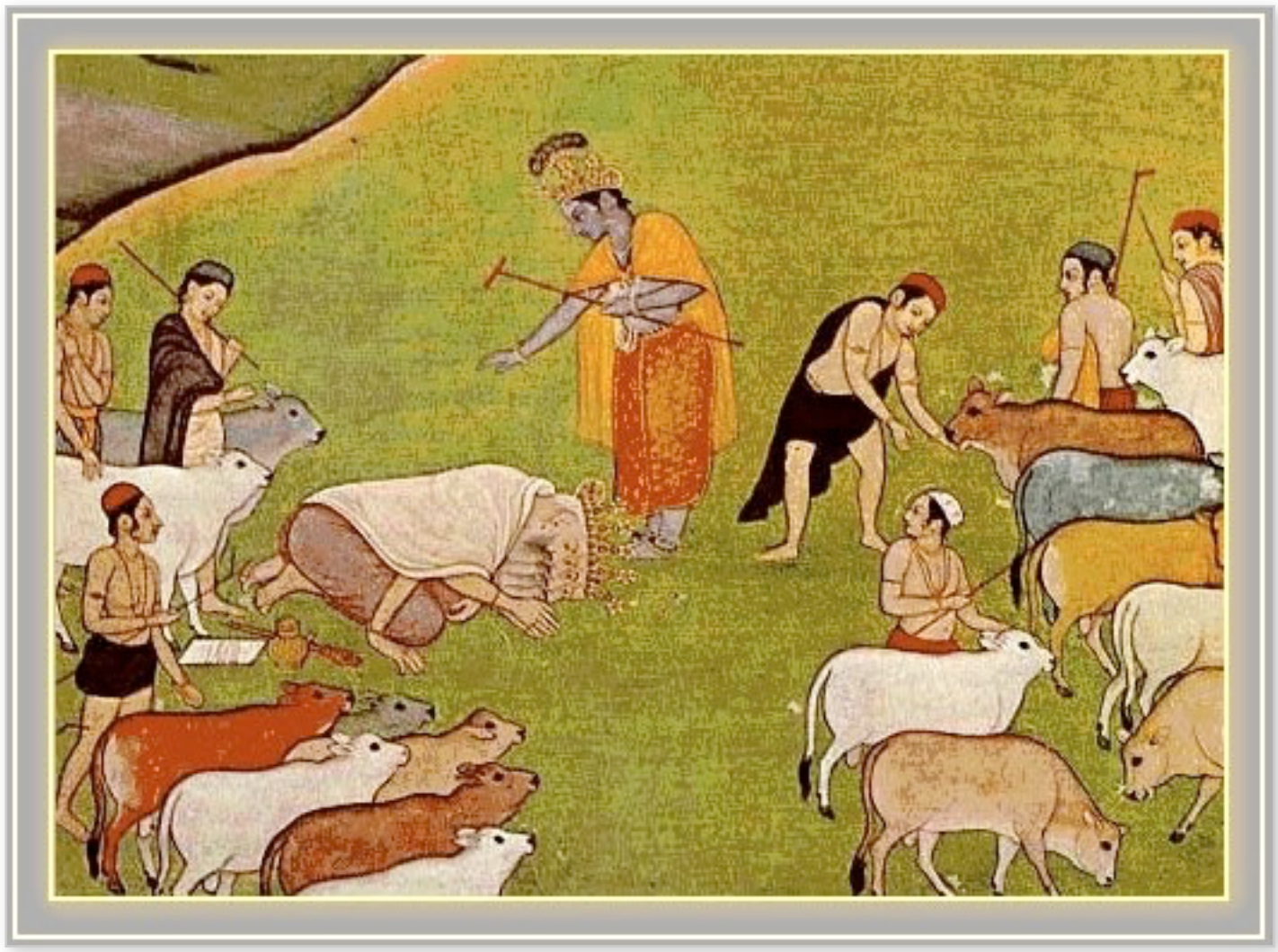

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Met het stellen van zulke goede vragen bent u een fortuinlijk mens, o beste van de toegewijden, omdat u, met uw wens de verhalen over de Heer telkens weer opnieuw te willen horen, er een nieuwe glans aan verleent. (2) Dit is wat de waarheidlievenden onderscheidt die de essentie van het leven aanvaardden: dat wat hun levensdoel is, het doel van hun verstaan is en waar hun geesten vol van zijn, doet zich, als ze naar behoren de zaken bespreken in verband met de Onfeilbare, telkens weer voor als zijnde nieuw, ondanks de herhaling, net zoals elke vrouw een rokkenjager weer nieuw toeschijnt. (3) Luister alstublieft goed, o Koning, ik zal u erover vertellen... hoewel het een vertrouwelijke aangelegenheid is. Want goeroes leggen aan een liefdevolle toegewijde zelfs verborgen zaken uit.

(4) **N**adat Hij de jongens en kalveren uit de bek van die dodelijke Agha had gered, bracht de Allerhoogste Heer ze naar de oever van de rivier en sprak Hij de volgende woorden: (5) 'O hoe prachtig is deze oever, Mijn beste vrienden! Hij biedt alle gelegenheid om te spelen, met zijn zachte schone zand, de geur van de bloeiende lotussen die de hommels aantrekt en de geluiden van de tjilpende vogels overal eromheen in de vele bomen! (6) Laten we hier eten. Het is al laat en we zijn slapjes van de honger. Nadat de kalveren water hebben gedronken, kun-

nen ze op hun gemak van het gras in de buurt eten.' (7) Ze stemden ermee in, lieten de kalveren drinken van het water en brachten ze naar het malse gras. Toen openden ze hun lunchpakketten en genoten ze er heel gelukkig van om samen te eten met de Allerhoogste Heer. (8) De jongens van Vraja groepeerden zich, in een grote kring met een gelukkig gezicht naar binnen kijkend, in rijen rondom Kṛṣṇa. Aldus in het woud gezeten zagen ze er zo prachtig uit als de bloemblaadjes en bladeren die de werveling van een lotusbloem vormen. (9) Als bord bij het eten gebruikten sommigen bloembladeren terwijl anderen zich bedienden van hoopjes bladeren, vruchten en twijgjes, [het materiaal van] hun pakketten, boomschors of een stuk steen. (10) Allemaal lieten ze de anderen proeven van hun eigen favoriete eten en zo hadden ze er veel plezier in om samen met de Heer hun middagmaal te nuttigen terwijl ze lachten en aan het lachen maakten. (11) Met Zijn fluit weggestopt in Zijn gordel en de hoorn en de staf aan Zijn linker zijde, nam Hij de yoghurtrijst en de stukjes fruit tussen Zijn vingers. Terwijl Hij zo midden in de kring van Zijn kameraadjes zat maakte Hij ze aan het lachen door grappen te vertellen. De bewoners van de hemel waren er aldus getuige van hoe de Genieter van alle Offers opging in Zijn spel en vermaak als een kind. (12) O nazaat van Bharata, terwijl de Onfeilbare op deze manier samen met de koeherdertjes zo eensgezind aan het eten was, waren de kalveren op zoek naar gras diep het bos ingelopen. (13) Toen Kṛṣṇa, de Schrik van de Vrees, dat merkte, zei Hij tot de bezorgde jongens: 'O vrienden, blijf zitten waar je zit, Ik zal de kalfjes hier weer netjes terugbrengen!' (14) Nadat Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, dit gezegd had ging Hij met een beetje eten in Zijn hand weg, om overal in de bergen, grotten, bosjes en beschutte plekken te speuren naar de kalveren van Zijn vriendjes.

(15) **H**ij die werd geboren uit de lotus en zich ophoudt in het voorbije [Heer Brahmā], was zeer bekoord door de manier waarop de Heer de jongens betoverde. Alleen maar om er meer van te zien, leidde hij toen de jongens en de kalfjes weg om ze elders te verbergen, o man van de Kuruband. Deze autoriteit van de hemel die voordien getuige was geweest van de verlossing van Aghāsura, was zeer verbaasd geraakt over de Almachtige Persoonlijkheid [zie voetnoot*]. (16) Toen Kṛṣṇa de kalveren nergens kon vinden, kon Hij ook de jongens nergens vinden toen Hij terugkeerde naar de rivieroever. Daarop zocht Hij het hele bos af naar hen beiden. (17) De kalfjes noch hun zorgdragers ook maar ergens in het woud bekennend, begreep Kṛṣṇa, Zich bewust van alles wat er gaande is in het universum, meteen dat dit het werk was van Vidhi [Heer Brahmā]. (18) Om de moeders van de jongens alsook hem [Brahmā] een plezier te doen, breidde Kṛṣṇa, de Meester die het ganse universum bestiert, Zich vervolgens uit tot de beide gedaanten [van zowel de koeherdertjes als de kalfjes]. (19) Met een volmaakte nabootsing van de koeherdersjongens en hun kwetsbare kalfjes, met dezelfde afmetingen van benen en handen, met dezelfde hoorns, fluiten, stokken en pakketten en dergelijke; met in ieder opzicht dezelfde sieraden en uitdossing; met precies hun karakter, gewoonten, trekken, kenmerken en neigingen, en met het spelen van dezelfde spelletjes en dergelijke, manifesteerde Kṛṣṇa, de Onge-

borene, Zichzelf in expansies van Viṣṇu met dezelfde stemmen en lichamen die zij hadden. (20) Persoonlijk zo op verschillende manieren genietend van het gezelschap dat Hij Zichzelf bood in de vorm van de kalveren en koeherdersjongens, ging Hij, de Ziel van Allen, toen Vraja binnen. (21) Hij bracht Zichzelf afzonderlijk in de vorm van de verschillende kalveren naar de verschillende koeienschuren en ging vervolgens, met de verschillende personen die hij was geworden de verschillende huizen binnen, o Koning. (22) Zo gauw hun moeders het geluid van hun fluiten hoorden, hielden ze op met waar ze mee bezig waren en tilden ze de jongens als veertjes op in hun armen. Ze knuffelden ze en lieten ze, nat door hun liefde, drinken van hun naar nectar smakende moedermelk. In die geest hun zonen voedend [waren ze aldus van respect voor] de Hoogste Goddelijkheid [de Allerhoogste Heer]. (23) Iedere keer dat Mādhava daarna 's avonds thuis kwam, o heerser van de mensen, klaar met wat er moest worden gedaan, waren ze er gelukkig mee Hem te verzorgen met hun handelingen van masseren, baden, insmeren, Hem opsieren, mantra's zingen voor Zijn bescherming, tekens aanbrengen met *tilaka* en [al de jongens die Hij was] goed te eten te geven. (24) Daarna riepen de koeien, die in hun schuren waren gearriveerd, meteen luid loeiend om hun kalveren. Die liepen op hen af en werden steeds weer door hen gelikt en gevoed met de melk die uit hun uiers vloeide. (25) Van koe en *gopī* was er in dezen onverminderd sprake van moederlijke liefde als voorheen, zij het dat die liefde, nu hij uit de Heer [in de vorm van de kalveren en de jongens] was afgeleid, echter zonder de begoocheling was van 'dit is mijn kind' [vrij van 'ik' en 'mijn']. (26) Nu dat de kinderen van de bewoners van Vraja, anders dan voorheen, allemaal zoals Kṛṣṇa waren gedurende een heel jaar, groeide de klimplant van de liefde voor hen [en Hem] geleidelijk aan, dag na dag, in onbeperkte mate. (27) Zich in de vorm van de kalveren aldus middels Zichzelf in de gedaante van de koeherdersjongens hoedend voor de tijd van een jaar, wenste Hij, de Superziel, het om Zijn spel [Zijn *līlā*] te spelen in de gemeenschap en het bos.

(28) **O**p een dag, toen op vijf of zes dagen na een jaar was verstreken, ging de Ongeboren Heer, samen met Balarāma zorgend voor de kalveren, het woud in. (29) In de buurt van Vraja op zoek naar gras voor hun kalfjes, werden ze toen van verre opgemerkt door de moederkoeien die graasden op de Govardhana heuvel. (30) Zo gauw ze ze zagen vergaten ze, voortgedreven door de liefde, de kudde. Ondanks het moeilijke pad braken ze weg van hun verzorgers en galoppeerden ze luid loeiend snel [de berg af] met hun nekken omhoog tegen hun bulten, hun kop en staart geheven en de melk druppelend uit hun uiers. (31) De koeien voegden zich bij hun kalveren aan de voet van de heuvel en likten, hoewel ze weer opnieuw hadden gekalfd, zorgzaam hun ledematen alsof ze ze op wilden eten en voedden hen met hun stroom melk. (32) De *gopa's,* gefrustreerd in hun pogen ze van het moeilijke en gevaarlijke pad te houden, schaamden zich er diep voor dat ze zo boos op hen waren geworden want eenmaal daar aangekomen, troffen ze hun zonen aan bij de koeien en de kalveren. (33) Met hun geesten verzonken in een staat van opperste, bovenzinnelijke liefde verdween met die grote aantrekking hun boosheid als sneeuw voor de zon. Ze tilden hun jongens op in

hun armen om ze te omhelzen, drukten hun neus in hun haar en beleefden het hoogste genoegen. (34) Daarna maakten de *gopa's*, helemaal blij van de omhelzingen, zichzelf met moeite van hen los en hadden ze de tranen in hun ogen als ze er weer aan terugdachten. (35) Toen Balarāma de overmaat aan liefde en de niet aflatende gehechtheid van al de bewoners van Vraja zag, hoezeer hun kinderen en de kalveren ook de moederborst waren ontgroeid, kon Hij niet begrijpen wat hier de reden van was en vroeg Hij Zich af: (36) 'Wat voor een wonder speelt zich hier af? De goddelijke liefde [*prema*] van Mezelf en allen hier in Vraja voor de kinderen en voor Vāsudeva, de Ziel van het Volkomen Geheel, is nog nooit zo groot geweest! (37) Wie zou hier nu achter zitten, waardoor kwam dit tot stand? Betreft het een goddelijk wezen, is het een vrouw of is het een duivelin? In ieder geval moet het de bijzondere genade [Māyā-devī] van Mijn Handhaver zijn. Wie anders zou Mij nu zo kunnen betoveren?' (38) Er aldus over nadenkend zag Hij door Zijn geestesoog dat al de kalveren tezamen met hun begeleiders [manifestaties van] de Heer van Vaikuṇṭha waren. (39) [Hij zei tegen Kṛṣṇa:] 'Deze jongens zijn geen [geïncarneerde] meesters van de verlichting, noch zijn deze kalveren grote wijzen. Jij, alleen, Jij, o Allerhoogste Meester, bent het die Zich manifesteert in al de verscheidenheid van het bestaan. Hoe kan Je nu tegelijkertijd alles zijn wat er bestaat? Zeg Me: wat is precies Je woord in dezen?' Door deze woorden uit te spreken kwam Baladeva met Zijn Heerlijkheid toen tot begrip voor de situatie [**].

(40) **D**e zelfgeborene [Brahmā] die na zo'n lange tijd terugkeerde, zag dat, hoewel het slechts een ogenblik later was naar zijn eigen idee [zie *kalpa*], een jaar later de Heer samen met Zijn expansies als voorheen aan het spelen was. (41) [Hij zei tot zichzelf:] 'Omdat de vele jongens van Gokula samen met hun kalveren, diep in slaap verzonken zich op het bed bevinden van mijn begoochelende macht, kan het niet zo zijn dat ze vandaag weer zouden zijn opgestaan. (42) Daarom vraag ik me af waar deze jongens hier vandaan zijn gekomen. Ze verschillen van degenen die verbijsterd werden door mijn begoochelend vermogen. Niettemin is eenzelfde aantal van hen daar een heel jaar met Viṣṇu samen aan het spelen!' (43) Zich aldus er een tijd lang op bezinnend wat het verschil tussen hen was, kon hij, de uit zichzelf geborene, met geen mogelijkheid uitmaken wie van hen nu de echten waren en wie niet. (44) En zo was zelfs hij, de ongeziene, in feite door zijn eigen mystieke macht begoocheld geraakt, hij die Viṣṇu in nevelen wilde hullen, Viṣṇu die, Zelf verheven boven alle misvatting, het ganse universum in raadselen hult. (45) Zo onbetekenend als de ondoorzichtigheid van mist is gedurende de nacht en het licht van een gloeiworm is gedurende de dag, zal een persoon van een geringer mystiek vermogen niets dan zijn zelfvernietiging realiseren, als hij dat vermogen probeert in te zetten tegen een grote persoonlijkheid. (46) En terwijl de zelfgeborene naar hen keek, zag hij dat al de hoeders van de kalveren zich vertoonden met een huidskleur als van een regenwolk en met kleding van gele zijde. (47-48) Ze hadden vier armen en hielden een schelphoorn, werpschijf, knots en lotus in Hun handen. Ze droegen helmen, oorhangers, halssnoeren en slingers van woudbloemen. Ze waren ge-

merkt met de *śrīvatsa,* droegen het [Kaustubha-]juweel om Hun schelpgestreepte nekken en hadden armbanden om Hun polsen. Ze hadden sieraden aan Hun voeten en banden om Hun enkels. Met Hun gordels om Hun middel en de ringen om Hun vingers zagen Ze er allerprachtigst uit. (49) Van kop tot teen waren al Hun leden bedekt door strengen verse, zachte *tulsī* [basilicum] die waren geofferd door hen [de toegewijden] die van grote verdienste zijn [zie ook 12: 7-11]. (50) Met Hun glimlachen stralend als de maneschijn en de heldere blikken van Hun rossige ogen, waren Ze, net als de [basiskwaliteiten van de witte] goedheid en [de rode] hartstocht, de scheppers en beschermers van de verlangens van Hun toegewijden [vergelijk 3: 20]. (51) Het Prijzenswaardige Oerwezen [Viṣṇu] werd door al de bewegende en niet-bewegende levensvormen, van het eerste levende wezen [Brahmā] tot aan het kleinste polletje gras, op verschillende manieren aanbeden, [zoals bijvoorbeeld] met dans en gezang. (52) De perfecties met de *aṇimā siddhi* voorop [zijn als het kleinste], de mystieke vermogens geleid door Ajā [***] en de vierentwintig elementen van de schepping aangevoerd door het geheel van Hen [de *mahat-tattva*], stonden om Hen heen [in een persoonlijke gedaante]. (53) Ze werden aanbeden door de tijdsfactor [*kāla*], de individuele aard [*svabhāva*], de reformatie van de zuivering [*samskāra*], het verlangen [*kāma*], het vruchtdragend handelen [karma], de geaardheden [*guṇa*] en andere grootheden van wie de glorie van de verschijningsvorm die ieder van Hen aannam, werd verslagen door Zijn heerlijkheid [zie ook B.G. 13: 22]. (54) Ze waren belichamingen van de volkomen ene essentie die vol is van kennis, gelukzaligheid, waarheid en eeuwigheid. In Hun heerlijkheid waren Ze van een grootsheid die zelfs buiten het bereik ligt van de zieners van de filosofie [zie ook 1.2: 12 en *4]. (55) De zelfgeboren Brahmā zag Ze allen aldus in één oogopslag als expansies van de Allerhoogste Absolute Waarheid [*para-brahman*] door wiens gloed deze hele schepping, bewegend en niet-bewegend, wordt gemanifesteerd. (56) Door Hun uitstraling gevangen in gelukzaligheid en geschokt in al zijn elf zinnen, viel de zelfgeborene vervolgens stil, zoals de pop van een kind [in het niet valt] in de aanwezigheid van een lokaal aanbeden beeltenis.

(57) **H**ij die Nimmer wordt Geboren [Kṛṣṇa] begreep dat de heer van Irā [Brahmā's wederhelft Sarasvatī] aldus in raadselen verkeerde. Omdat bij Hem die men kent in de Veda's [als het Opperste Brahman] al het overige in het niet viel, omdat die zelfgemanifesteerde [meervoudige] gelukzaligheid boven de materiële energie Brahmā's heerlijkheid overtrof en hij er geen hoogte van kon krijgen waar hij mee te maken had, rukte de Heer in één keer de sluier van Zijn *yogamāyā* weg [zie ook 7.7: 23]. (58) Toen, met zijn uitwendige bewustzijn weer tot leven gewekt, stond hij als een dode met moeite op en opende hij zijn ogen om dit [universum] met inbegrip van zichzelf te aanschouwen. (59) Op dat moment in alle richtingen kijkend zag hij recht voor zich Vṛndāvana liggen met haar vele bomen, een plaats die haar bewoners onderhoudt en aangenaam is in alle seizoenen. (60) Mens en dier, die elkaar van nature vijandig gezind zijn, leven samen in vriendschap in die verblijfplaats van de Onoverwinnelijke waar alle woede, dorst en dat alles op de vlucht is geslagen. (61) Daar zag hij die zich op-

houdt in het voorbije [Brahmā], Hem, de Absolute Waarheid zonder Zijns gelijke, de Allerhoogste Onbegrensde van een Onpeilbare Kennis, die de rol op Zich had genomen van een kind in een koeherdersgezin. Hij zag Hem zoals Hij voor die tijd was: helemaal alleen en op zoek naar Zijn kalfjes en jongens met een beetje eten in Zijn hand [*5]. (62) Toen hij dat zag kwam hij snel van zijn draagdier [de zwaan] naar beneden en wierp hij zich als een gouden staf plat op de grond. Daarbij beroerde hij met de tippen van zijn vier kronen Zijn twee voeten en volbracht hij al buigend een baadceremonie met het zuivere water van zijn vreugdetranen. (63) Telkens weer denkend aan wat hij voorheen had gezien, zeeg hij gedurende een lange tijd steeds neer en stond hij weer op aan de voeten van Kṛṣṇa, de grootheid daar aanwezig. (64) Langzaamaan toen weer overeind komend wreef hij zijn ogen uit opkijkend naar Mukunda en prees hij met zijn hoofd voorover gebogen, een trillend lijf en een haperende stem Hem nederig met gevouwen handen en een verzonken geest.'

*: Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: 'Een ieder die materieel geboren is is onderhevig aan verbijstering. Dit spel en vermaak wordt derhalve *brahma-vimohana-līlā* genoemd, het spel van het verbijsteren van Brahmā. *Mohitam nābhijānāti mām ebhyaḥ param avyayam* (B.G. 7.13). Personen van een materiële geboorte kunnen Kṛṣṇa niet helemaal begrijpen. Zelfs de halfgoden kunnen Hem niet begrijpen (*muhyanti yat sūrayah*). *Tene brahmā hṛdā ya ādi-kavaye* (S.B. 1.1.1). Iedereen, van Brahmā tot aan het kleinste insect, moet lering trekken uit Kṛṣṇa.'

**: Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: 'We moeten er goed op letten in te zien dat hoewel de allerhoogste bron één is, de emanaties van deze afzonderlijk zouden moeten worden beschouwd als inferieur en superieur [d.w.z. onbewust en bewust - red.]. Het verschil tussen de Māyāvāda en Vaiṣṇava filosofieën is dat de Vaiṣṇava filosofie dit feit onderkent. Śrī Caitanya Mahāprabhu's filosofie, derhalve, wordt *acintya-bhedābheda* genoemd - gelijktijdigheid van eenheid en verschil.' [Zie ook de tweevoudige positie ingenomen door Kṛṣṇa in de Bhagavad Gītā 7: 3-6].

***: Ajah betekent ongeboren, maar Ajā, de geit, is een bijnaam voor Zijn begoochelende macht met Māyā-devī of Durgā. Volgens Prabhupāda [de *paramparā*] betekent het woord *ajā* namelijk *māyā*, of mystieke macht: alles geheimzinnig bestaat in zijn geheel in Viṣṇu. Ajā Taulvali is, volgens het Cologne lexicon, de naam van een Muni die leefde van de melk van een geit [een *ajā*]. De term *aja* [de bok] heeft betrekking op de leider van de kudde, de bestuurder, de beweger, hij die aanzet geeft, en wordt gebruikt om Indra, Rudra, een van de Maruts, Agni, de zon, Brahmā, Viṣṇu en Śiva aan te duiden.

*4: Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: 'Hoewel Kṛṣṇa niet kan worden gezien middels de Upaniṣads, heet het elders dat Kṛṣṇa in feite op deze manier kan worden gekend. *Aupaniṣadam Puruṣam*: "Hij staat bekend middels de Upaniṣads." Dit betekent dat als men gelouterd is door Vedische kennis, iemand dan de toegang wordt verleend tot het devotionele begrijpen (*mad-bhaktim labhate parām* [B.G. 18.54]).'

*5: Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: 'Een soortgelijk incident deed zich voor toen Brahmā Kṛṣṇa ging opzoeken in Dvārakā. Toen Kṛṣṇa's wachter Heer Kṛṣṇa in-

formeerde dat Heer Brahmā was gearriveerd, reageerde Kṛṣṇa met, "Welke Brahmā? vraag hem welke Brahmā." De wachter bracht deze vraag over, en Brahmā stond versteld. "Is er dan een andere Brahmā behalve ik?" dacht hij. Toen de wachter Heer Kṛṣṇa op de hoogte stelde met, "Het is de Brahmā met de vier hoofden," zei Heer Kṛṣṇa, "O, die met de vier hoofden. Roep de anderen, laat ze hem zien".'

10.14 - Brahmā's Gebeden tot Heer Kṛṣṇa

(1) **Ś**rī Brahmā zei: 'Mijn lof voor U, o Zoon van de Koning van de Koeherders, o aanbiddelijke Heer, wiens schoonheid we mogen kennen in de vorm van een lichaam, een prachtig gezicht en zachte voeten zo donker als een regenwolk, kleding zo helder als de bliksem, guñjā[zaad] sieraden [aan Uw oren], pauwenveren, een slinger van woudbloemen, een handje voedsel [zie 13: 14], een staf, een hoorn en een fluit. (2) O Godheid zo vol van genade voor mij, zelfs met dit lichaam van U voor me, dat zich manifesteerde zoals Uw toegewijden dat verlangden maar dat anderzijds absoluut geen materieel product is, ben ik, Brahmā, met mijn naar binnen gekeerde geest niet in staat Uw grootheid rechtstreeks te doorgronden, om nog maar te zwijgen van het geluk dat U vanbinnen ervaart. (3) Hoewel U onoverwinnelijk bent in de drie werelden, geeft U Uzelf gewonnen voor hen die, met het behouden van hun materiële posities, regelmatig hun lichaam, woorden en geest oefenen en bereid zijn te luisteren naar de verhalen over U zoals die door de toegewijden worden verteld - door die waarheidlievende zielen die, eenvoudig levend, hun eerbetuigingen brengen en het niet langer proberen [los van U] intellectueel iets te bereiken. (4) Het zo hoogst gunstige pad van bhakti, o Almachtige Heer, wordt afgewezen door hen die zich uitsluitend inspannen voor het presteren in de kennis [de 'verlichting']. Hun pogingen houden echter niets dan moeilijkheden voor hen in, net zoals het lege kaf alleen maar een hindernis vormt voor hen die dorsen. (5) Lang geleden, o Almachtige, was er in deze wereld menig een yoga-aanhanger die, met het aan U hebben op-

gedragen van al zijn ondernemen, tot inzicht kwam met het doen van zijn plicht. Het is inderdaad zo dat, door het verrichten van toegewijde dienst, men met het presenteren [bezingen en voorlezen] van Uw verhalen heel makkelijk Uw Allerhoogste Bestemming kan bereiken, o Onfeilbare [zie ook 7.5: 23-24]! (6) Niettemin, o Volledigheid van het Bestaan, kan alleen die persoon Uw vermogen doorgronden als zijnde zonder materiële kwaliteiten [ofwel *nirguṇa*], die zuiver bezig is met een geest en zinnen die vrij zijn van strubbelingen. Iemand is pas werkelijk vrij van gehechtheden aan deze of gene vorm als hij Uw liefde volgt zonder een andere leidraad voor zichzelf, en niet anders. (7) Op den duur slagen grote wetenschappers er misschien in alle deeltjes te tellen die er in het universum zijn van de aarde, van de lucht, van de sneeuw en het licht van de sterren. Maar wie kan nu al de kwaliteiten opsommen van U, het Zelf van Alle Kwaliteiten [*gunātma*], die nederdaalde voor het heil van alle levende wezens [vergelijk 8.5: 6]? (8) Iemand die vurig hoopt op Uw mededogen, de gevolgen draagt van wat hij gedaan heeft en U met zijn hart, zijn woorden en met zijn lichaam zijn eerbetuigingen brengt, zal een leven leiden gericht op de positie van bevrijding, omdat hij dan de erfgenaam wordt van Uw dienstverlening [zie ook 1.5: 17, 1.19: 32, 2.1: 12, 3.33: 6, 4.20: 11, 4.29: 38 etc.]. (9) Zie toch hoe ik, o Heer, teneinde Uw vermogen op de proef te stellen, met het uitbreiden van mijn begoochelende macht mij onbeschaafd heb gedragen tegenover zelfs de Begoochelaar van Alle Begoochelaars. Wat stelt mijn wil nu voor? Vergeleken bij U, de Oorspronkelijke en Onbegrensde Superziel, ben ik als een vonkje ten opzichte van een vuur. (10) Daarom, o Onfeilbare, bied ik U mijn excuses aan, ik, de hartstocht van de wereld, die als de ongeborene dacht dat hij onafhankelijk was van U. Mijn ogen waren blind door de duisternis van onwetendheid. Verdient iemand als ik, die U aanvaardt als mijn meester, niet Uw genade? (11) Wat heb ik nu te betekenen met mijn materiële aard, met die zeven *vitasti* [± 1.55 cm] van dit lichaam, met dit geheel van de materie, het valse ego, de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde, dat me als een vat omsluit? Wat stelt dit allemaal voor vergeleken bij de onbegrensde universa die zich als atomair stof wegbewegen van de openingen en poriën van Uw lichaam, Uw grootheid [zie ook 1. 3: 3 en 3: 11]? (12) O Heer van het Voorbije, neemt een moeder het haar kind kwalijk als het met zijn beentjes schopt in de baarmoeder? Wat, dat wordt gelabeld met omschrijvingen als 'werkelijk en 'niet werkelijk', zou er nu feitelijk buiten Uw schoot bestaan? (13) Ben ik Brahmā, de 'zelfgeborene' [*aja* *5], niet uit U voortgekomen? Zijn de woorden niet waar die stellen dat, toen de drie werelden aan hun einde kwamen en U, Nārāyaṇa, in het water van de vernietiging lag, ik ben verschenen op de lotus van de stengel die groeide uit Uw buik [zie 3.8]? (14) Bent U niet Nārāyaṇa, de Ziel van alle levende wezens? U bent de Leraar Vanbinnen in het Hart, de Getuige van Alle Werelden, de Nāra-ayaṇa: de leidraad voor de mens en de bron waar de wateren aan ontsprongen. Dat is wat U werkelijk bent en niet zozeer Uw begoochelende materiële energie [*māyā*] *. (15) Als dat werkelijke bovenzinnelijke lichaam van U dat het ganse universum herbergt, zich op het water bevindt, waarom heb ik dat dan niet gezien, o Allerhoogste Heer [toen ik U zocht]? En waarom bent U, toen ik U niet duidelijk in het hart kon zien, daarentegen opeens

wel weer voor mij verschenen [zie 3.8: 22]? (16) In deze incarnatie hebt U, o Verjager van Illusie, [door Uw mond te openen] aan Uw moeder de begoochelende aard laten zien van dit uiterlijk gemanifesteerde universum, dat ook in zijn geheel bij U vanbinnen aanwezig is [zie 7: 35-36 & 8: 37-39]. (17) Zoals dit alles met inbegrip van Uzelf bij U vanbinnen te zien is, is het ook allemaal van buiten aanwezig. Dit kan alleen maar dankzij Uw ondoorgrondelijk vermogen! (18) Hebt U mij niet vandaag nog getoond hoe Hebt U mij niet vandaag nog getoond hoe deze schepping, Uw wetmatigheid, is gebaseerd op Uw begoochelend vermogen? Eerst was U er helemaal alleen en toen werd U al de jongens en de kalveren van Vraja. Vervolgens werd U zelfs een zelfde aantal vierhandige gedaanten die door allen, mij inbegrepen, werden gediend, en toen werd U een gelijk aantal universa [13: 53]. Daarop werd U weer de Ene Unieke, Onbegrensde Absolute Waarheid... (19) Voor hen die, niet bewust van Uw positie, U op een materiële manier begrijpen, verschijnt U met het vanuit Uzelf uitbreiden van Uw *māyā*, als Ikzelf ter wille van de zaken van de schepping, als Uzelf voor het belang van het handhaven en als de Drieogige [Heer Śiva] op het einde. (20) U, die [in feite] ongeboren bent, o Heer, neemt Uw geboorte onder de verlichte zielen en de zieners, alsook onder de menselijke wezens, de dieren en de wezens in het water, o Meester en Schepper, ter onderwerping van de valse trots van niet-toegewijden en om de toegewijden Uw genade te tonen [zie ook B.G. 4: 8]. (21) Wie, o Grootste Allerhoogste Heer, o Superziel en Meester van de Yoga, weet waar of hoe, in welke mate of wanneer in de drie werelden U het spel van Uw spiritueel vermogen [*yoga-māyā*] tentoonspreidt, Uw spel en vermaak? (22) Daarom is dit volkomen geheel, dat onwaar [*asat*, tijdelijk] is wat betreft zijn vorm, net als een droom waarin het bewustzijn wordt overdekt door allerlei vormen van ellende. Terwijl zich in U Uw onbegrensde gedaanten bevinden van het bewustzijn, de eeuwigheid en het geluk [*sat*, permanent, zie ook B.G. 2: 16 en **], ontstond uit de materiële energie dat wat waar lijkt [in de buitenwereld]. (23) U bent de Ene Ziel, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid, de Oudste, de Waarheid, het Licht van Binnenuit zonder een begin of een einde, het voor eeuwig, onveranderlijke, onbelemmerde geluk dat vrij van onzuiverheden is, en het Volkomene Zonder een Tweede dat onvergankelijk is en alle beschrijving te boven gaat. (24) Zij die van de zongelijke geestelijk leraar de volmaakte visie van de vertrouwelijke filosofie ontvingen, kunnen door die beschrijving U zien als de eigenlijke Ziel, de Superziel van alle zielen. Zij zijn het die gemakkelijk de oceaan oversteken van een onwaar werelds bestaan. (25) Voor hen die U niet begrijpen als zijnde de Opperziel, ontvouwt zich enkel om die reden een geheel materieel leven dat weer oplost met een spirituele visie, net zoals met de vorm van een touw [in illusie het beeld van] een slang kan verschijnen en weer verdwijnen. (26) Omschrijvingen als zijnde gebonden aan de materie of bevrijd zijn, komen voort uit onwetendheid. Als men beseft dat de twee niet los staan van elkaar, bevindt men zich in de ware kennis en het onbelemmerde bewustzijn [zoals-het-is, vrij van *māyā*] van het zuivere bovenzinnelijke zelf. [Ze verliezen dan hun betekenis] net zoals dag en nacht voor de zon zelf te betwijfelen zaken zijn. (27) O, hoe onwetend is de dwaasheid van personen die van U, de Oorspronkelijke Ziel, denken dat U iets

anders zou zijn, en het Zelf beschouwen als iets dat je op kan zoeken [als zijnde iemand] in de buitenwereld [zie B.G. 18: 16]! (28) De gerealiseerde toegewijden [de wijzen] die alles verwerpen wat niet 'dat' is [zie *neti neti* 7.7: 23], jagen U na in zichzelf, o Onbegrensde. Hoe kan zo'n persoon van onderscheid, nu de ware aard van het 'touw' dat hij voor zich ziet op prijs stellen, zonder de illusie [ervan] een 'slang' te zien af te wijzen [zie ook 6: 8, en B.G. 18: 37]? (29) Daarom is het zo, mijn Heer, dat men, slechts gezegend zijnde met een spoor van Uw lotusvoeten, al de waarheid kan begrijpen van de glorie van Uw Allerhoogste Persoonlijkheid, terwijl dat niet opgaat voor een ander, hoe lang hij ook speculeert. (30) Mag het daarom zo zijn, o Heer, dat in deze geboorte, een volgende of zelfs een ander soort van leven, er dat grootste geluk zal zijn waarin ik, door één van Uw toegewijden te worden, dan geheel van dienst ben aan de lotusknoppen van Uw voeten? (31) Hoe gelukkig zijn de koeien en de *gopī's* van Vraja wel niet van wie U, naar Uw volle bevrediging in de gedaante van de kalfjes en de jongens, de nectargelijke moedermelk hebt gedronken? O Almachtige Heer, die voldoening van U kon tot op heden door geen enkel Vedisch offer worden geëvenaard! (32) Welk een geluk, o wat een fortuin houdt het in voor Nanda, de *gopa's* en de andere bewoners van Vraja, om U als hun vriend te hebben, U, de Volledige, Absolute en Eeuwige Waarheid van de Bovenzinnelijke Gelukzaligheid. (33) En hoe groot het goede geluk van deze mensen ook moge zijn, o Onfeilbare, wij, de elf [heersende halfgoden van de zinnen ***], Śiva en de andere leidende halfgoden, zijn er zeer gelukkig mee om, keer op keer, van de bekers van de zinnen van deze toegewijden, de nectargelijke honing van Uw lotusvoeten te mogen drinken. (34) Welke geboorte ik ook maar hier in dit woud zou nemen [zelfs als dit of dat dier of als een plant], zou me het allergrootste geluk brengen, enkel en alleen maar omdat ik dan zou kunnen baden in het stof van de voeten van wie van hen ook [hier], wiens leven geheel in het teken staat van de Allerhoogste Heer Mukunda van wie het stof van Zijn voeten zelfs vandaag gezocht wordt in de Vedische mantra's [de Śruti's]. (35) Wat anders dan Uzelf, zou U, die de bron van alle zegeningen bent, o Godheid, als beloning schenken aan deze leden van de koeherdersgemeenschap? Al hun huizen, welvaart, vrienden, beminden, lichamen, kinderen, levensadem en geesten, zijn U toegewijd. Als onze geest aan ook maar iets anders denkt, vervalt die in illusie. Want regelde U, o goddelijke persoonlijkheid, het zelfs niet onbetwijfelbaar zo dat Pūtanā - die zich vermomde als een toegewijde - en ook haar familieleden [Bakā en Agha] U konden bereiken? (36) Zolang als de mensen niet de Uwe zijn, zijn hun gehechtheden en dergelijke allemaal dieven, is hun huis een gevangenis en is hun verliefdheid als een stel boeien aan hun voeten. (37) Hoewel U geheel bovenzinnelijk bent, imiteert [en weerstreeft U] op deze aarde de materiële manier van doen, o Meester, enkel om de hoeveelheid geluk van de mensen van overgave te doen toenemen. (38) Laat de mensen [die beweren weet te hebben] van Uw onbegrensde vermogen zeggen wat ze willen - waarom al die woorden? Dat is niet mijn manier, o Meester. Uw grootheid valt buiten het bereik van mijn geest, mijn lichaam en mijn woorden [zie B.G. 2: 42-44]! (39) Laat me afscheid van U nemen, o Kṛṣṇa. U weet alles, U ziet alles, U alleen bent de Meester van alle universa, ik stel U dit universum ter

beschikking. (40) Śrī Kṛṣṇa, o verschaffer van plezier van de lotus van de Vṛṣṇi-dynastie. U bent de oorzaak van de ontwikkeling van de zeeën op aarde, van de halfgoden, de brahmanen en de dieren. Als er valse doctrines heersen verdrijft U de duisternis. U bent de tegenstander van de gewelddadige en wrede demonen op aarde. Voor zolang de zon schijnt, tot het einde der tijden, breng ik U, o aanbiddelijke Allerhoogste Heer, mijn eerbetuigingen.'

(41) **Ś**rī Śuka zei: 'Met het aldus geprezen hebben van de Weelde van de Wereld, keerde de schepper van het universum terug naar zijn verblijfplaats, nadat hij een drietal keren om Hem heen had gelopen en zich had verbogen voor Zijn voeten. (42) De Allerhoogste Heer verleende degene die uit Hem was voortgekomen Zijn goedkeuring om te vertrekken en bracht toen de kalveren terug naar de rivieroever waar ze zich hadden opgehouden. Daar waren, net als voorheen, al Zijn vrienden aanwezig. (43) Hoewel er een jaar was verstreken en zij, zonder de Heer van hun levens, overdekt waren geweest door Kṛṣṇa's *māyā,* was het naar het idee van de jongens slechts een halve seconde geleden, o Koning. (44) Wat vergeten personen wel niet wiens geesten in deze wereld begoocheld zijn door *māyā*? Vanwege de illusie verkeert de hele wereld voortdurend in staat van verbijstering en vergeet ze zichzelf [haar ziel, haar oorspronkelijke identiteit]. (45) De vrienden zeiden tot Kṛṣṇa: 'Wat ben Jij weer snel terug, we hebben nog geen hap kunnen eten ondertussen, kom alsJeblieft hier en eet Je eten op zoals het hoort.' (46) Hen toelachend genoot de Heer van de Zinnen daarop van Zijn maaltijd met de koeherdersjongens die Hij, toen ze uit het bos terugkeerden naar Vraja, de huid van de python Aghāsura liet zien [zie 12]. (47) Hij wiens lichaam was opgesierd met een pauwenveer, met bloemen en kleuren uit het bos, speelde luid op Zijn bamboefluit. Hij riep naar de kalveren terwijl de jongens de hoorns lieten klinken en Zijn zegenrijke glorie bezongen. Aldus met Zijn kameraden de weidegronden [nabij Vṛndāvana] betredend was Hij een genoegen voor het oog van de *gopī's*. (48) In Vraja zongen de jongens: 'Vandaag werden we gered door de zoon van Yaśodā en Nanda, die een grote slang heeft gedood.'

(49) **D**e koning zei: 'Alstublieft, o brahmaan, hoe kon er zo ongekend veel liefde bestaan voor het kind van iemand anders, dat Kṛṣṇa was, een liefde die zelfs die [van de *gopa's* en *gopī's*] voor hun eigen kroost overtrof?'

(50) **Ś**rī Śuka zei: 'Het eigen zelf is voor ieder levend wezen het meest dierbaar, o heerser van de mensen. Al de liefde voor anderen, de kinderen, de weelde enzovoorts is erop gebaseerd. (51) Daarom, o beste van de koningen, is de liefde die belichaamde wezens voor hun eigen individuele zelf hebben niet gelijk aan de liefde die ze hebben voor wat bij hen hoort, zoals zoons, rijkdom, huizen enzovoorts. (52) Personen die spreken over het lichaam als zijnde het zelf [zie ook *ahankāra*], o beste van de koningen, koesteren hun lichaam daarom [ook] als het dierbaarste en hechten zeker geen gelijke waarde aan datgene wat [of de andere persoon die] ermee geassocieerd is [zie ook B.G. 2: 71]. (53) Als men het lichaam [echter] beschouwt als iets dat men bezit zal het bijgevolg niet zo dierbaar

zijn als de ziel [het ware zelf]. Met het ouder worden van het lichaam blijft het verlangen om in leven te blijven immers even sterk. (54) [Het zelf van] de eigen ziel is daarom alle belichaamde wezens het meest dierbaar. De ziel vormt in feite de zin van het bestaan van al de bewegende en niet-bewegende levende wezens in het universum. (55) Kṛṣṇa moet u in dezen zien als de Ziel van alle zielen [ofwel de Superziel]. Het is Hij [dat Zelf] die, op basis van Zijn eigen beheersing verschijnend als een menselijk wezen, op deze wereld aanwezig is voor het heil van het ganse universum. (56) Zij die in deze wereld Kṛṣṇa kennen zoals Hij werkelijk is, begrijpen de bewegende en niet-bewegende levende wezens [met inbegrip van de anorganische materie] als zijnde twee verschillende verschijningsvormen van de Allerhoogste Heer. Hij is het Volkomen Geheel, de essentie waarbuiten er in de wereld niets bestaat [vergelijk B.G. 7: 26]. (57) Hij vormt de oorspronkelijke oorzaak van al het bestaande, en zelfs de oorzaak van die ongemanifesteerde natuur [van de nog niet gemanifesteerde materie van *pradhāna*]. Is er ook maar iets dat los van Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer kan bestaan? (58) Zijn lotusvoeten, die als een boot zijn, de voeten die voor het hele universum [zelfs voor de grootste goden] de toevlucht van de deugd en verdienste zijn van Hem die zo beroemd is als de Vijand van Mura [de demon], vormen voor hen die daar hun heil hebben gezocht de Allerhoogste Verblijfplaats. In die plaats [Vaikuṇṭha genaamd] wordt geen enkele vorm van ellende aangetroffen. Met hen is met iedere stap genomen, de oceaan van het materiële bestaan [niet meer dan het water in] de hoefafdruk van een kalf [vergelijk 1: 5-7 en 2: 30].

(59) **A**lles wat U vroeg over wat de Heer deed op Zijn vijfde jaar, en werd uitgedragen op Zijn zesde, heb ik nu voor u beschreven. (60) De persoon die verneemt of zingt over dit spel en vermaak van Heer Murāri die Agha vernietigde, over hoe Hij met Zijn vrienden de maaltijd gebruikte op een open plek in het woud en over de bovenwereldlijke [de meervoudige Viṣṇu]gedaante die Hij aannam met de zelfgeborene, die zo uitvoerig is in zijn gebeden, zal alles wat hij zich [spiritueel] ten doel heeft gesteld bereiken.' (61) *4

*: Gebaseerd op dit vers stelt Śrīla Prabhupāda in de Caitanya-Caritāmṛta, Ādi-līlā, hoofdstuk twee, tekst 30 dat Kṛṣṇa wordt gezien als de ware bron van alle andere expansies van de Viṣṇu-gedaanten en andere halfgoden die aan hen ontsproten: 'Heer Kṛṣṇa is Nārāyaṇa, de vader van Brahmā, omdat Heer Kṛṣṇa's volkomen expansie Garbhodakaśāyī Viṣṇu, na zichzelf te hebben neergelegd in de Garbha Oceaan, Brahmā schiep uit Zijn eigen lichaam. Mahā-Viṣṇu in de causale Oceaan en Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu, de Superziel in ieders hart, zijn ook transcendentale expansies van de Allerhoogste Waarheid."

**: In zijn commentaar op de Vedanta-sūtra, haalt Śrīla Madhvācārya de volgende uitspraak aan van de Vedische *śruti*-mantra's: '*satyaṁ hy evedaṁ viśvam asṛjata'. "D*it universum, geschapen door de Heer, is werkelijk."

***: De 'elf' heeft betrekking op de halfgoden die heersen over de zintuigen van het handelen en de waarneming plus de geest: de Digdevatā's over het gehoor, de Vayu's

over de tastzin, Sūrya over het zien, Varuṇa over de smaak, de Aśvinī-kumāra's over het ruiken, Agni over de spraak, Indra over de handen, Upendra over de voeten, Mitra over de uitscheiding, de Prajāpati over het voortplantingsorgaan en Candra over de geest. Śiva is de halfgod die heerst over *ahankāra*, het valse ego.

*4: Er is een laatste vers bij dit hoofdstuk dat identiek is aan dat van hoofdstuk elf: vers 11: 59.
'De twee jongens brachten aldus hun jeugd in de koeiengemeenschap door met verschillende kinderspelletjes als verstoppertje spelen, dammen bouwen en rondspringen alsof ze apen waren.'
[vertaald door de leerlingen van Prabhupāda als]: In this way the boys spent their childhood in the land of Vṛndāvana playing hide-and-go-seek, building play bridges, jumping about like monkeys and engaging in many other such games.
Waarschijnlijk hoort dit vers, aanwezig in het oorspronkelijke Sanskriet, hier niet thuis en is het abusievelijk overgebracht van hoofdstuk 11 tijdens het met de hand kopiëren door de eeuwen heen.

*5: In dit hoofdstuk wordt Brahmā evenals Kṛṣṇa de ongeborene of *aja* genoemd, om verwarring te voorkomen is het hier vertaald met 'zelfgeborene', *svāyam-bhu*, een andere naam voor Brahmā als hij die rechtstreeks uit Nārāyaṇa voortkwam, terwijl Kṛṣṇa ondanks de schijn van Zijn nederdalen in een materiële gedaante feitelijk de nimmer geboren oerbron is [zie ook de voetnoot *** bij het vorige hoofdstuk].

10.15 - Het Doden van Dhenuka de Ezeldemon en Gif in de Rivier

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Ze [Rāma en Kṛṣṇa] in Vraja de leeftijd van jonge jongens [van zes tot tien] hadden bereikt, waren de twee die Vṛndāvana zeer aangenaam maakten met Hun voetafdrukken, oud genoeg om koeherders te zijn. Samen met Hun vrienden kregen Ze toen de opdracht de koeien te hoeden [*]. (2) Mādhava ['de Lieve Heer'] die graag wilde spelen ging, omringd door de *gopa's* die Zijn roem bezongen, Zijn fluit bespelend en samen met Balarāma de koeien voor zich uitdrijvend, het bos in dat rijk was aan bloemen en voedsel voor de koeien. (3) Het allerbekoorlijkste bos was vol van de geluiden van bijen, dieren en vogels. Het had een meer met water zo helder als de geesten van de grote wijzen en had een geur door de wind meegevoerd die afkomstig was van honderdbladige lotussen. Toen de Allerhoogste Heer dit alles voor zich zag, besloot Hij om daar te gaan spelen. (4) De Oorspronkelijke Persoonlijkheid zag overal om zich heen de schoonheid van de statige bomen die met de toppen van hun takken Zijn voeten beroerden met hun zware last aan vruchten, bloemen en roze knoppen. Hij richtte zich vreugdevol, bijna lachend, tot Zijn oudere broer. (5) De Allerhoogste Heer zei: 'O Beste van de Goden, deze bomen hier aan Jouw, door

de halfgoden aanbeden, lotusvoeten, brengen met hun hoofden buigend offers van bloemen en vruchten om de onwetendheid te verdrijven die ertoe leidde dat ze in hun gedaante werden geboren. (6) O Oorspronkelijke Persoonlijkheid, ondanks Je schuilen in het bos, laten deze bijen, die Je volgen als de meest vertrouwelijke grote wijzen onder Je toegewijden, Jou als hun persoonlijke godheid niet in de steek, o Zondeloze, terwijl ze zingen in aanbidding van Jou, het pelgrimsoord voor al de werelden! (7) Deze pauwen, o Aanbiddelijke, dansen van vreugde. Deze reeën behagen Je met hun blikken als waren ze de *gopī's,* en de koekoeken bidden een Vedisch gebed. Zij, die als de bewoners van het bos allemaal gezegend zijn met een dergelijke heilige aard, hebben allen het geluk Jou nu te zien arriveren in hun verblijfplaats. (8) Gezegend zijn vandaag deze aarde, haar grassen en de bosschages, met het verwerven van de aanraking van Je voeten. Gezegend zijn de bomen en klimplanten die worden beroerd door Je vingernagels. De rivieren, bergen, vogels en beesten zijn gezegend met de genade van Je blikken en gezegend zijn de *gopī's* in Je armen waar de Godin van het Geluk steeds naar verlangt.'

(9) Śrī Śuka zei: 'Heer Kṛṣṇa, die aldus zeer ingenomen was met al de pracht van Vṛndāvana, had er plezier in om samen met Zijn kameraden de dieren te laten grazen op de rivieroevers aan de voet van de berg [de Govardhana]. (10-12) Soms, als Zijn metgezellen samen met Balarāma onderweg Zijn faam bezongen, zong Hij mee met de zoemende bijen die blind waren onder Zijn invloed. Dan bootste Hij het gekwetter van de gebroken praat van de papegaaien na, en dan weer deed Hij het bekoorlijke gekoekoek van een koekoek na. Soms imiteerde Hij het geluid van de zwanen, en soms danste Hij vermakelijk vlak voor een pauw. Met een stem [diep rommelend] als de wolken riep Hij zo nu en dan, vol genegenheid de dieren, die waren afgedwaald, bij hun namen, en sprak Hij beminnelijk met de koeien en hun beschermers. (13) Hij schreeuwde in nabootsing van de cakora-vogels, de wulpen, de rotganzen, de veldleeuweriken en de pauwen, en deed dan weer kleinere dieren na alsof [ook] Hij bang was voor de tijgers en de leeuwen. (14) Soms, als Zijn oudere broer moe was van het spelen en Hij de schoot van een *gopa* als hoofdkussen gebruikte, bracht Hij Hem persoonlijk verlichting door Zijn voeten te masseren en andere diensten te verlenen. (15) Als de koeherdersjongens zo nu en dan dansten, zongen, zich rond bewogen en worstelden, stonden Ze hand in hand te lachen en prezen Zij hen. (16) Af en toe, als Hij moe was van het gestoei, zocht Hij uitgeput Zijn toevlucht aan de voet van een boom om daar op een bed van twijgjes en bladeren te gaan liggen, en gebruikte Hij de schoot van een *gopa* als kussen. (17) Sommigen van hen, die allen grote zielen waren, masseerden Zijn voeten terwijl anderen, vrij van alle zonden, Hem lieflijk koelte toewuifden met waaiers. (18) Anderen hieven gepast voor de gelegenheid een lied aan, o grote Koning, dat de geest van de Grote Ziel weerspiegelde, terwijl ze zich uit liefde in hun harten steeds meer overgaven. (19) Door zich in Zijn optreden voor te doen als een koeherder, verhulde Hij, middels Zijn mystiek vermogen, de volkomenheid van Zijn persoon. Hij, wiens delicate voeten worden gediend door de Geluksgodin, genoot als een dorpeling

onder de dorpelingen, ook al had Hij zich dan met Zijn wapenfeiten bewezen als zijnde de Heer en Meester.

(20) **D**e gopa Śrīdāmā, een vriend van Rāma en Keśava, zei samen met anderen als Subala en Stokakṛṣṇa [op een dag] liefdevol het volgende: (21) 'Rāma, o Rāma, o Machtig-gearmde, o Kṛṣṇa, Vernietiger van de Booswichten, niet ver van hier bevindt zich een heel groot bos vol palmbomen [genaamd Tālavana]. (22) Veel van het fruit daar aan de bomen is naar beneden gevallen, maar het wordt bewaakt door Dhenuka, de kwaadwillige. (23) O Rāma, o Kṛṣṇa, hij is een erg machtige duivel die de gedaante van een ezel heeft aangenomen, en hij wordt omringd door vele metgezellen die net zo sterk zijn als hij! (24) Hij heeft mensen gedood en opgegeten, iedereen is er bang voor daar naar toe te gaan, o Doder van de Vijanden. Allerlei soorten dieren en zwermen vogels blijven er weg. (25) Er zijn daar geurige vruchten die we nog nooit geproefd hebben. Het aroma dat ze verspreiden is overal te ruiken. (26) AlsJeblieft Kṛṣṇa, geef ze aan ons wiens harten smachten vanwege de geur. Het verlangen is zo sterk, o Rāma, laten we eropaf gaan, als Je dat een goed idee lijkt tenminste.'

(27) **N**adat Ze deze woorden van Hun vrienden hadden gehoord, lachten de twee meesters en gingen Ze, met de wens Hun kameraden een plezier te doen, naar het Tālavanabos omringd door de *gopa's* [vergelijk 3.28: 31-33]. (28) Balarāma daar aangekomen, wendde Zijn grote kracht aan en schudde als een kwaaie olifant met Zijn twee armen de bomen naar alle kanten, zodat de vruchten naar beneden vielen. (29) Toen de ezeldemon de vruchten naar beneden hoorde vallen, rende hij erop af met een denderende galop die de aarde en de bomen deed schudden. (30) Op Hem afkomend trapte de machtige demon vliegensvlug met zijn twee achterpoten tegen Balarāma's borst, en rende toen rond onder het voortbrengen van een akelig ezelgebalk. (31) Het kwade, schreeuwende beest kwam nogmaals op Hem af en sloeg kwaad met zijn achterste naar voren gekeerd, met zijn twee poten naar Balarāma, o Koning. (32) [Maar] Hij greep hem bij zijn hoeven, slingerde hem met één hand rond en gooide hem, [tegen een palmyra geslagen] met zijn leven uit hem geslingerd, boven in de top van een palmboom. (33) De grote palmboom schudde hevig met zijn grote kruin vanwege die klap en brak toen af, samen met een andere die ernaast begon te schudden. Die boom haalde op zijn beurt weer een volgende naar beneden en zo ging dat verder. (34) Als gevolg van Balarāma's spelletje ezellijk gooien, schudden al de palmbomen [van het bos] en raakten ze elkaar, alsof ze door een orkaan heen en weer werden geblazen. (35) Dit wapenfeit is in het geheel niet zo verrassend voor de Fortuinlijke, Hij is immers de Onbegrensde Ene Meester van het Universum, in wie de lengte en breedte van de wereld[en] zijn verweven als de draden [van de schering en inslag] van een stuk stof. (36) Toen, woedend over de dood van hun kameraad, vielen al de ezels die Dhenuka's trouwe vrienden waren, Kṛṣṇa en Rāma aan. (37) Maar Kṛṣṇa en Rāma aanvallend, o Koning, werd de één na de ander met gemak bij de achterpoten gegrepen en tegen de statige palmen geslagen. (38) De aarde die was bezaaid met bergen vruchten,

palmboomtoppen en de levenloze Daityalichamen, bood een aanblik zo stralend als de hemel gesierd met wolken. (39) Toen de halfgoden en andere transcendentalisten over de immense overwinning van de Twee vernamen, lieten ze bloemen neerregenen, speelden ze muziek en brachten ze gebeden. (40) Nu Dhenuka was gedood, konden de mensen die niet meer bang waren eten van de vruchten van de palmbomen, en konden de dieren grazen in het woud.

(41) **K**ṛṣṇa, de Heer met de lotusblaadjesogen over wie het zo gunstig is te vernemen en te zingen, keerde met Zijn oudere broer terug naar Vraja, verheerlijkt door de *gopa's* die Hen volgden. (42) De *gopī's*, wiens ogen ernaar dorstten Hem te zien, kwamen allen Hem tegemoet die het stof nog in Zijn haar had dat was opgeworpen door de koeien, Hij met de pauwenveer, de woudbloemen, Zijn charmante blikken en mooie glimlach, die speelde op Zijn fluit en wiens heerlijkheden werden bezongen door de *gopa's*. (43) Toen ze het koeherdersdorp binnenkwamen nam Hij hartelijk de huldeblijken van de dames van Vraja in ontvangst die verlegen, bescheiden en giechelend, als bijen uitkijkend naar de nectar, met geloken ogen het gezicht indronken van Mukunda, Hij die hun bevrijding vormde. En daarmee gaven ze het verdriet op waaronder ze die dag hadden geleden omdat ze van Hem gescheiden waren geweest. (44) Moeder Yaśodā en Rohiṇī beantwoordden, vol van liefde, aan de verlangens van hun twee zoons door Ze op de juiste tijd de meest uitgelezen offergaven voor te zetten. (45) De vermoeienissen van de tocht verdwenen met een bad en een massage en dergelijke, waarna Ze met een fraaie doek om Hun middel werden aangekleed en opgesierd met hemelse bloemenslingers en geuren. (46) Met de heerlijke spijzen die Hen werden aangeboden aten ze Hun buikje vol, en aldus in de watten gelegd door Hun moeders, vielen Ze gelukkig in slaap in Hun fijne bedden in Vraja.

(47) **O** Koning, Kṛṣṇa, de Opperheer die aldus actief was in Vṛndāvana, ging eens zonder Balarāma in het gezelschap van Zijn vrienden naar de Kālindī [de Yamunā, zie ook **]. (48) De koeien die op dat moment samen met de *gopa's* geplaagd werden door de zinderende zomerzon, dronken gekweld door de dorst van het rivierwater, maar het was vervuild, het was bedorven door vergif. (49-50) Omdat ze in aanraking kwamen met dat vergiftigde water, verloren ze hun bewustzijn en vielen ze allen levenloos neer aan de waterkant, o beste van de Kuru's. Ze in die toestand ziend wekte Heer Kṛṣṇa, de Meester van alle Yogameesters, ze toen weer tot leven door Zijn blik - die als een nectarregen is - op hen te werpen die Hem hadden aanvaard als hun meester. (51) Weer bij zinnen, kwamen ze overeind aan de waterkant en stonden ze elkaar hoogst verbaasd aan te kijken. (52) Ze kwamen tot de conclusie dat ze, na het gif te hebben gedronken en toen dood te zijn neergevallen, o Koning, dankzij de genadevolle blik van Govinda weer waren opgestaan.'

*: Het staat vermeld in het Kārttika-māhātmya gedeelte van de Padma Purāṇa:

śuklāṣṭamī kārttike tu
smṛtā gopāṣṭamī budhaiḥ
tad-dinād vāsudevo 'bhūd
gopaḥ pūrvaṁ tu vatsapaḥ

"De achtste maankalenderdag van de heldere twee weken van de maand Kārttika staat bij gezaghebbenden bekend als Gopāṣṭamī. Vanaf die dag, diende Heer Vāsudeva als koeherder, terwijl Hij voordien de kalveren hoedde."

**: De Kalinda is de naam van de berg waarop de rivier de Yamunā ontspringt.

10.16 - Kṛṣṇa Bestraft de Slang Kāliya

(1) Śrī Śuka zei: 'De Zwarte Heer [Kṛṣṇa], de Almachtige, die het zwarte water zag dat vervuild was door de zwarte slang, wilde de rivier zuiveren van het serpent dat zich daar ophield.'

(2) De koning zei: 'Hoe onderwierp de Allerhoogste Heer het serpent in dat gevaarlijke water en hoe kon het daar zo vele eeuwen verblijven, o geleerde? Leg dat alstublieft uit. (3) O brahmaan, wie kan er genoeg krijgen van het delen van de nectar van de grootse avonturen van Hem, de Allerhoogste Onbegrensde Heer, die als een koeherdersjongen handelde naar eigen inzicht.'

(4) Śrī Śuka zei: 'In de Kālindī bevond zich een bepaalde poel waar Kāliya [zoals de slang heette] in zat en door het vuur van zijn vergif kookte die poel. De vogels die er overheen vlogen vielen [dood] in het water. (5) Al het planten- en dierenleven op de oever stierf omdat het in aanraking kwam met de giftige dampen die vanaf de golven door de wind werden meegevoerd. (6) Kṛṣṇa was nedergedaald om de slechten te onderwerpen. Toen Hij zag hoezeer de rivier vervuild was geraakt door het enorm werkzame, sterke gif, klom Hij in een Kadambaboom, sloeg zich op Zijn armen, trok Zijn gordel strak en sprong in het vergiftigde water. (7) Door de kracht van de val van de Essentiële Persoon begon het water van de slangenpoel, dat sterk kolkte door het gif dat de slangen daar aanwezig spuwden, aan alle kanten te overstromen zodat haar angstwekkende golven

zo'n honderd booglengten ver [de oever op] spoelden. Wat een onmetelijke kracht was dat! (8) Mijn beste, toen de slang het rumoer hoorde dat Kṛṣṇa voortbracht terwijl Hij, spelend als een grote olifant, met Zijn machtige armen bezig was het water rond te wervelen, kwam hij erop af, niet in staat om die inbreuk op zijn territorium te verdragen. (9) Terwijl Hij zo aantrekkelijk in Zijn gele kleding en zo delicaat als een oplichtende witte wolk, met het Śrīvatsa-teken, Zijn glimlachende prachtige gezicht en met Zijn voeten, die waren als het binnenste van een lotus, zich aldus onbevreesd aan het vermaken was in het water, werd Hij door Kāliya kwaadaardig in de borst gebeten en omsloten door zijn kronkels. (10) Toen ze Hem onbeweeglijk zagen in de greep van de windingen van de slang, raakten Zijn beminde vrienden, de hoeders van de dieren, volledig van streek. Met hun verstand verbijsterd vielen ze pijnlijk getroffen, vol van spijt en angst op de grond, want ze hadden alles, zichzelf, hun relaties, hun rijkdom, hun vrouwen en de dingen waar ze aan hechtten, aan Kṛṣṇa opgedragen. (11) De koeien, de stieren en de koekalfjes schreeuwden, met hun blikken gevestigd op Kṛṣṇa, het luid uit terwijl ze angstig en geschokt jammerden in grote nood.

(12) **E**r deden zich toen zeer angstaanjagende, onheilspellende onregelmatigheden voor in Vraja. Drie soorten van tekenen die zich vertoonden aan de hemel, op aarde en in de levende wezens, kondigden naderend onheil aan. (13-15) De koeherders, geleid door Nanda, die met deze voortekenen werden geconfronteerd, waren overvallen door angst. Ze wisten dat Kṛṣṇa zonder Balarāma op pad was gegaan om de koeien te hoeden. Er niet van doordrongen waar Hij allemaal toe in staat is, waren ze overmand door pijn, verdriet en angst. Vanwege die kwade tekenen dachten ze dat er iets ergs was gebeurd en konden ze alleen nog maar aan Hem denken, hun feitelijke levensadem. De kinderen, de ouderen en de vrouwen, mijn beste, voelden zich allemaal zo ellendig als een koe zonder haar kalf, en trokken er bezorgd op uit om Kṛṣṇa te vinden. (16) Toen Balarāma, de Lieve Opperheer, ze zo van streek zag, glimlachte Hij liefdevol en zei helemaal niets, geheel op de hoogte als Hij was van de macht van Zijn jongere broer. (17) Op zoek naar hun zozeer beminde Kṛṣṇa, volgden ze het spoor gevormd door de voetafdrukken van de Heer. Het leidde naar de oever van de Yamunā. (18) Snel volgden ze de afdrukken van de lotus, de graanhalm, de olifantendrijfstok, de bliksemschicht en de vlag, van de Meester van de koeiengemeenschap, mijn beste, die ze hier en daar verspreid tussen andere voetsporen op het koeienpad zagen. (19) Toen ze van een afstand Kṛṣṇa roerloos in het water zagen, omsloten door de windingen van het slangenlijf en de koeherdersjongens buiten westen in het overgestroomde water met al de dieren er schreeuwend omheen, waren ze in hun leed aan de grootste wanhoop overgeleverd. (20) Nu dat hun lieveling was gegrepen door het serpent, werden de *gopī's,* die in hun harten zozeer gehecht waren aan Hem, de Allerhoogste, Onbegrensde Persoonlijkheid, bij de herinnering aan Zijn liefdevolle glimlachen, blikken en woorden, gekweld door het grootste verdriet. Verstoken van hun schat, ervoeren ze de drie werelden als één grote leegte [zie ook Śikṣāṣṭaka vers 7]. (21) Kṛṣṇa's moeder tegenhoudend, vergoten ze met hun ogen gefixeerd op haar zoon, net zo gepijnigd

een stroom van tranen. Er voor lijk bij staand staarden ze naar Kṛṣṇa's gezicht en brachten ze om beurten de verhalen in herinnering over de Lieveling van Vraja. (22) [Ook] Nanda en zijn mannen die Kṛṣṇa, hun hart en ziel, zo zagen, werden door de Almachtige Heer Balarāma, die heel goed wist wat de macht van Kṛṣṇa was, ervan weerhouden het meer in te gaan. (23) Met het volgen van de leidraad van de weg van de sterfelijkheid, behield Hij voor enige tijd die positie. Maar toen Hij Zijn koeherdersvolkje daar samen met de vrouwen en kinderen om Zijnentwille in de grootste wanhoop verkerend zag staan, [maakte Hij een einde aan de illusie van Zijn sterfelijkheid] en bevrijdde Hij, de enige toevlucht die ze hadden, zich uit de omknelling van het serpent. (24) Door Zijn lichaam uit te dijen moest het serpent Hem vanwege de pijn loslaten. Daarop hief Kāliya woedend zijn kragen hoog op, ademde zwaar door zijn neusgaten die als twee vaten vol kokend gif waren en staarde hij, met ogen als toortsen, de Heer strak in het gelaat. (25) Kāliya die, met zijn gespleten tong van links naar rechts tussen zijn lippen bewegend en zijn blik zo schrikwekkend vol van giftig vuur, ijverig spiedde naar een gelegenheid om aan te vallen, werd door Kṛṣṇa speels van alle kanten benaderd door om hem heen te bewegen alsof Hij de koning van de vogels was [Garuḍa]. (26) Aldus om hem heen draaiend putte Hij hem uit en dwong Hij hem om zijn hoog geheven schouders voorover te buigen. Vervolgens klom Kṛṣṇa bovenop de brede koppen en begon Hij, de Oorspronkelijke, de Eerste Geestelijk Leraar van Al de Kunsten, te dansen. Daarbij kleurden Zijn lotusvoeten in aanraking [met de slang] rood door [het licht van] de vele juwelen op de koppen. (27) Op datzelfde moment verschenen Zijn dienaren ten tonele samen met hun echtgenotes: de zangers van de hemel en de vervolmaakte zielen, de wijzen en de eerbiedwaardigen. Toen ze in de gaten kregen dat Hij aan het dansen was, waren ze allen hoogst verheugd [en gaven ze daar uiting aan] met het bespelen van dubbelzijdige kleitrommen, trommeltjes en grote trommels, met liederen, bloemen en andere vormen van eerbetoon. (28) Welke van zijn honderd-en-één koppen Kāliya ook maar weigerde te buigen, mijn beste, werd door Kṛṣṇa meteen naar beneden getrapt. De Heer, die met Zijn trappende voeten hen straft die kwaadaardig zijn, deed het serpent, dat nog bewoog maar wiens levenseinde naderde, een golf van vreselijk [giftig] bloed braken uit zijn monden en neusgaten, terwijl het de ergste pijnen onderging. (29) Het gif droop uit zijn ogen, en welke brakende kop hij ook maar hevig sissend van de woede hief, dwong Kṛṣṇa al dansend met Zijn voet tot overgave. Iedere keer dat zich dat voordeed werd Hij met bloemen vereerd als zijnde de Oorspronkelijke Persoon. (30) Hevig bloed brakend, met zijn talrijke kragen gebroken en met zijn lijf verslagen door Zijn bijzonder gedans, o heerser van de mensen, herinnerde hij zich de oudste persoon, Heer Nārāyaṇa, de geestelijk leraar van al de zich bewegende en niet bewegende levende wezens. Hij wendde zich toen in zijn geest tot Hem als zijn toevlucht. (31) Toen ze zagen dat de slang moe was van de zware last van de hakken van Heer Kṛṣṇa, in wiens onderbuik men het ganse universum aantreft, en dat zijn paraplu-achtige kragen waren verpletterd door Zijn getrap, benaderden zijn vrouwen ontdaan de Oorspronkelijke Heer met hun kleding, sieraden en haarlokken in de war. (32) Innerlijk geheel van streek toenadering zoe-

kend voor hun beschutting, legden ze hun lijven en kinderen neer op de grond voor Hem, de Heer en Toevlucht van Alle Schepselen. Ze bogen voorover, brachten hun handen heilig samen en verzochten om de verlossing van hun zondige echtgenoot.

(33) **D**e vrouwen van het serpent zeiden: 'De straf voor deze persoon die de regels overtrad heeft hij verdiend. U daalde af in deze wereld om, met een naar zonen en de vijand gelijkgezinde blik, de slechten te onderwerpen, en te straffen ter wille van een positief resultaat. (34) De bestraffing van het kwaad die U ons heeft opgelegd is eigenlijk een vorm van genade omdat het de besmetting verdreef van hem, de geconditioneerde ziel die verscheen als een slang. (35) Van wat voor een naar behoren uitgevoerde [zelfgekozen] boete moet hij wel niet in zijn voorgaande levens zijn geweest, waarmee hij vrij van trots, denkend aan anderen en religieus of anderszins van mededogen zijnd voor iedereen, U, het Goede Zelf van alle levende wezens, tevreden heeft gesteld? (36) We weten niet wat [voor soort handelingen] leidde tot dit resultaat, o Heer. Dat het iemand gegeven is het stof van Uw lotusvoeten te mogen beroeren, is iets waarvoor de Godin van het Geluk, de beste van alle vrouwen, boetedoeningen heeft gedaan, al haar verlangens heeft verzaakt door een lange tijd vast te houden aan haar gelofte. (37) Zij die het gebracht hebben tot het stof van Uw voeten verlangen niet de hemel, noch de heerschappij over allen, ze willen niet de hoogste schepper zijn, noch de baas zijn over de wereld, en streven niet naar de perfecties van de yoga, noch naar vrijheid van wedergeboorte [zie ook Śikṣāṣṭaka vers 4]. (38) Hoewel hij, de koning van de serpenten die werd geboren uit onwetendheid, o Heer, in de ban van de woede verkeerde, heeft hij dat bereikt wat voor anderen zo moeilijk te bereiken is. Voor hen die, vol van verlangens, overdekt zijn door een materieel lichaam en zich rondbewegen in de kringloop van het materieel bestaan [in verschillende levens], zal zich alle weelde manifesteren voor hun ogen vanwege dat [stof]. (39) U, de Allerhoogste Heer, de Oorspronkelijke Persoon en de Grote Ziel, U de Beschutting voor al het Bestaande, de Hoogste Voorwereldlijke Oorzaak en de Allerhoogste in het Voorbije, brengen wij onze eerbetuigingen. (40) Voor U, de Oceaan van Spirituele Kennis en Wijsheid, U, de Absolute Waarheid van een onbegrensd vermogen, voor U die vrij bent van de geaardheden en vrij bent van iedere verandering van vorm, voor U, de Oorspronkelijke Beweger, is er ons eerbetoon. (41) We bidden voor U als de Tijd, voor U als de Zekerheid met de Tijd, voor U als de Getuige van al de Tijdmaten. Onze gebeden zijn er voor U in de gedaante van het Universum, voor U als Degene die het Allemaal Overziet, voor U als de Hoogste Schepper ervan, en voor U die de Oorspronkelijke Oorzaak van het Universum bent. (42-43) Onze eerbetuigingen voor U die de ziel en toevlucht bent voor de intelligentie, de geest, de levensadem en de zintuigen, voor U die de subtiele basis vormt voor de waarneming en de materiële elementen, voor U van wie [afgekeerd] men zich valselijk identificeert met de drie geaardheden zodat het zelfbewustzijn versluierd raakt. We bidden tot U, de onbegrensde, de bovenzinnelijke die het centrum vormt van de veelvoud, U die alwetend bent en Hij die de verschillende doctrines [filosofieën ofwel *darśana's*]

aanvaard en de macht vormt van het uitdrukken van denkbeelden en woorden. (44) Keer op keer betonen wij ons respect voor de basis van alle gezaghebbende bewijsvoering, voor de auteur van de geopenbaarde geschriften, en voor de bron van de Vedische teksten die zowel inperken [*nivṛtti*] als aanzetten tot [*pravṛtti*]. (45) We buigen voor Heer Kṛṣṇa en voor Heer Rāma [Saṅkarṣaṇa], de zoons van Vasudeva, alsook voor Pradyumna en Aniruddha [de zoon en kleinzoon van Kṛṣṇa, zie 4.24: 35-36]. We bieden de Meester van de Sātvata's onze eerbetuigingen [de toegewijden van Kṛṣṇa, Satvata]. (46) Ons eerbetoon is er voor Hem, die de verschillende kwaliteiten laat zien, Hij die Zichzelf verhult middels de geaardheden maar ook dankzij het functioneren van de geaardheden kan worden herkend, Hij, die door Zijn toegewijden wordt gekend als de [onafhankelijke] getuige van die basiskwaliteiten. (47) O Meester van de Zinnen, laat er ons eerbetoon zijn voor U die zo ondoorgrondelijk bent in Uw ongemanifesteerde staat en zo perfect bent in de staat van al Uw gemanifesteerde vormen, voor U die zo stil te werk gaat met hen die van de stilte zijn. (48) Wij aanbidden Hem, de Kenner van de Hogere en Lagere Bestemmingen, Hij die Alles Bestiert, Hij die losstaat van het Universum en [niettemin] het Universum zelf is, Hij die Dat overziet en de Grondoorzaak is van alles. (49) U bent de Almachtige Heer van de Schepping, Handhaving en Vernietiging van dit universum die, zonder een begin en zonder te handelen met de geaardheden, met het vermogen van de Tijd onderneemt [tot evenwicht aanzet] in relatie tot de geaardheden. Terwijl U onberispelijk Uw spel speelt, wekt U met Uw blik de afzonderlijke sluimerende kenmerken op van ieder van hen [van ieder van deze geaardheden]. (50) Zij die van de vrede zijn, de rustelozen en zij die geboren zijn in traagheid zijn Uw materiële belichamingen [van de geaardheden] in de drie werelden. Met de wens het dharma te handhaven bent U [daarbij Zelf belichaamd] aanwezig in de wereld ter wille van de bescherming van de vredelievenden en de heiligen die U dierbaar zijn. (51) Voor één keer zou de meester de overtreding moeten tolereren die werd begaan door zijn eigen volgeling. U, o Vrede in Eigen Persoon, moet het deze dwaas [onze echtgenoot] maar vergeven die er in mislukte U te begrijpen. (52) O Allerhoogste Heer, wees genadig, het serpent verliest zijn leven. Aangezien de heiligen voor ons vrouwen mededogen koesteren, zou onze echtgenoot het leven moeten worden gegund. (53) Zeg alstUblieft ons, Uw dienstmaagden, wat we moeten doen. Door het gewetensvol naleven van Uw voorschriften zullen we ongetwijfeld verlost worden van alle angst.'

(54) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij, de Allerhoogste Heer, aldus uitvoerig geprezen door de vrouwen van de versufte slang, liet hem toen los wiens koppen waren verslagen door Zijn trappende voeten. (55) Langzaam herwon hij zijn zinnen en vitale kracht. Met moeite ademend en miserabel, sprak Kāliya onderdanig tot Kṛṣṇa. (56) Kāliya zei: 'Wij [slangen] van geboorte zo gemeen en onwetend, zijn behept met een voortdurende woede. Voor normale levende wezens is het moeilijk de neigingen af te zweren waarmee ze vasthouden aan het onware [hun lichamelijkheid], o Heer! (57) O Schepper, o Heer van de Tijd en de seizoenen, U bent het die dit universum in het leven riep vol van de verschijningsvormen van de

natuurlijke geaardheden die zijn uitgerust met de uiteenlopende persoonlijke neigingen van diverse talenten en lichamelijke vermogens, baarmoeders en vormen van zaad, en verschillende mentaliteiten en gedaanten. (58) En wij hier aanwezig in de wereld, o Opperheer, die vanwege de serpentensoort zijn behept met woede, hoe kunnen wij in onze verbijstering nu op eigen kracht van Uw onoverwinnelijke *Māyā* afkomen? (59) Laat er vanuit Uw goede zelf, als de oorzaak in dezen, als de Kenner van dit Alles, als de Meester van dit Universum, voor ons de regeling zijn die U goeddunkt, of het nu Uw genade betreft of Uw straf.'

(60) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer die te werk ging als een menselijk wezen en aldus de woorden aanhoorde, zei toen: 'U, serpent, moet hier niet langer blijven. Ga samen met uw gevolg, uw kinderen en vrouwen, direct naar de oceaan. Moge de weelde van de rivier worden genoten door de menselijke wezens en de koeien. (61) Ieder sterfelijk wezen dat zich dit gebod van Mij aan u herinnert en het reciteert aan het begin en het einde van de dag, zal niet langer bang voor u zijn. (62) Hij die, op de plek van dit spel van Mij, zich baadt en met het water de goden en anderen tevreden stelt, zal bevrijd raken van alle zonden, als hij zich Mij herinnert en van eerbetoon is en vast. (63) Uit angst voor Garuḍa verliet u het eiland Ramaṇaka en zocht u uw heil in deze poel, maar nu u getekend bent door Mijn voeten, zal hij u niet verslinden.'

(64) **D**e achtenswaardige wijze zei: 'Bevrijd door Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid wiens handelingen zo wonderbaarlijk zijn, o Koning, aanbad de slang Hem met genoegen en eerbied samen met zijn vrouwen. (65-67) Nadat de Heer van het Universum aanbeden en tevreden was gesteld met de fijnste kleding, strengen bloemen en hoogst kostbare juwelen, alsook met versieringen, hemelse geuren en smeersels en een slinger van lotusbloemen, stond Hij die Garuḍa in Zijn vaandel heeft het toe dat hij vertrok, voldaan als Hij was over het omlopen en vereren dat hij met zijn vrouwen, kroost en vrienden had volbracht. Meteen toen hij naar het eiland in zee vertrok, raakte het nectargelijke water van de Yamunā vrij van vergif bij de gratie van de Opperheer die voor Zijn spel en vermaak een menselijke gedaante had aangenomen.'

10.17 - De Geschiedenis van Kāliya en Kṛṣṇa Slokt een Bosbrand op

(1) **D**e koning zei: 'Waarom gaf Kāliya Ramaṇaka op, de verblijfplaats van de serpenten, en wat veroorzaakte de vijandigheid die Garuḍa met name voor hem koesterde?'

(2-3) **Ś**rī Śuka zei: 'De slangenmensen die hier offers brengen [in Nāgālaya] werden er in het verleden toe bewogen om maandelijks aan de voet van een boom een offer te brengen voor de serpenten, o machtig gearmde. Om zich van hun bescherming te verzekeren bood ieder van de serpenten zelf met nieuwe maan zijn deel aan Garuḍa, de grote macht die over hen heerste. (4) Ingebeeld onder de invloed van zijn gif en kracht, at Kāliya, de zoon van Kadru, in weerwil van Garuḍa die offergave zelf op. (5) Toen hem dat ter ore kwam, o Koning, ging die machtige en geliefde toegewijde van de Allerhoogste Heer met grote vaart achter Kāliya aan om hem te doden. (6) Snel aanvallend stortte Garuḍa zich op hem die, gewapend met zijn vergif en met zijn vele kragen breeduit hoog geheven, er angstaanjagend uitzag met zijn tongen en verschrikkelijke ogen. De slang

beet hem toen met zijn wapens, de giftanden. (7) De drager van Madhusūdana, de zoon van Tārkṣya [zie 6.6: 21-22], weerde met zijn formidabele macht vol van woede met grote snelheid de zoon van Kadru af en trof hem met zijn linkervleugel die gloeide als goud. (8) Verslagen door Garuḍa's vleugel ging Kāliya volkomen ontmoedigd een meer van de Kālindī in waar Garuḍa moeilijk kon komen.

(9) **S**aubhari Muni [die onder water mediteerde] had Garuḍa het recht ontzegd de waterdieren aldaar te begeren, zijn dagelijkse kost [zie 9.6], maar omdat hij honger had keerde hij zich daartegen en greep hij er een. (10) Toen hij zag hoe de vissen toen daar in staat van ellende verkeerden, hoogst ongelukkig omdat de koning van de vissen was gedood [door Garuḍa], zei Saubhari, om de zaken recht te zetten, uit mededogen ter wille van hun welzijn: (11) 'Ik zweer dat, als Garuḍa dit meer ingaat om er vis te eten, hij ter plekke zijn leven zal verliezen!' (12) Alleen Kāliya wist dat en geen ander serpent, en dus hield hij zich, beducht voor Garuḍa, schuil op die plek, de plek vanwaar hij door Kṛṣṇa werd verdreven.

(13-14) **O**p het moment dat de koeherders Heer Kṛṣṇa op zagen rijzen uit het meer, goddelijk gekleed met een bloemenslinger en met geuren, met vele prachtige juwelen en behangen met goud, leefden ze op vol vreugde zoals de zinnen [opleven bij het ontwaken]. Geëmotioneerd omhelsden ze Hem. (15) Toen Yaśodā, Rohiṇī en Nanda, de *gopī's* en de *gopa's*, o zoon van Kuru, zich herenigden met Kṛṣṇa, keerden al hun levensfuncties terug, en dat gebeurde zelfs met de uitgedroogde bomen. (16) Rāma en Acyuta, de Onfeilbare, omhelsden elkaar lachend, zich terdege bewust van Hun almacht. Balarāma trok Hem uit liefde op Zijn schoot en bewonderde Hem van alle kanten. Samen met de koeien, de stieren en de jongste koetjes, ervoeren ze aldus de grootste vreugde. (17) De geschoolde en de achtenswaardige persoonlijkheden kwamen allen met hun echtgenotes naar Nanda en zeiden: 'Uw zoon die werd gegrepen door Kāliya, is nu bij goddelijke beschikking bevrijd. (18) Doe omwille van Kṛṣṇa's veiligheid, alstublieft schenkingen aan de brahmanen', en Nanda, blij van geest, o Koning, gaf ze koeien en goud. (19) De kuise Yaśodā, die haar zoon, Hij van het Grote Geluk, was kwijtgeraakt en weer had teruggekregen, trok Hem op haar schoot en knuffelde Hem.

(20) **D**ie nacht, o beste van de koningen, verbleven de koeien en de mensen van Vraja daar aan de oever van de Kālindī, want ze waren verzwakt door de dorst, de honger en de vermoeidheid. (21) Toen laaide er, door de zomerhitte, midden in de nacht in het bos van alle kanten een grote brand op die de slapende Vrajasi's insloot en hen begon te verschroeien. (22) De mensen van Vraja werden daarop wakker. In nood verkerend dat ze zouden verbranden zochten ze hun toevlucht bij Kṛṣṇa, Hij, de Heer en Meester die zich op basis van Zijn spiritueel vermogen had gemanifesteerd als een menselijk wezen [vergelijk 8: 16]. (23) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Grootste van het Geluk! O Rāma van een Onbegrensde Macht, dit allerverschrikkelijkste vuur dreigt ons te verslinden die Jou toebeho-

ren! (24) Bescherm alsJeblieft ons, Jouw mensen, Jouw vrienden, tegen dat onoverkomelijke [dodelijke] vuur van de Tijd. O Meester, wij aan Je goedgunstige, gezegende voeten die alle vrees verdrijven, zijn niet in staat [hier weg te komen].' (25) De Heer van het Universum, de Onbegrensde in het bezit van oneindige vermogens, die Zijn mensen dermate wanhopig zag, slokte vervolgens dat verschrikkelijke vuur op.'

10.18 - Heer Balarāma Doodt de Demon Pralamba

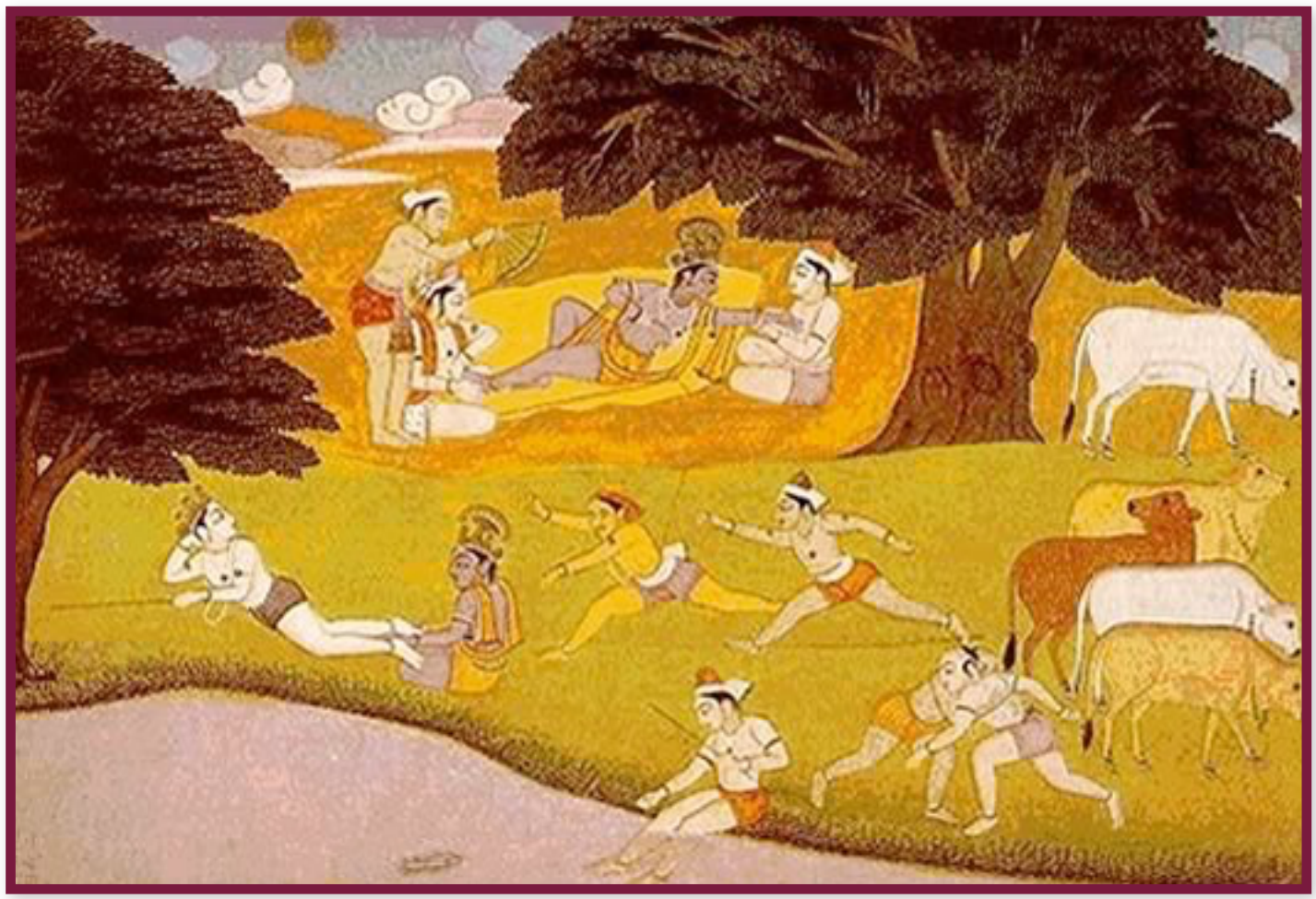

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Daarna [na de bosbrand] ging Kṛṣṇa, omringd door Zijn vrolijk geaarde volkje dat Zijn heerlijkheden bezong, Vraja binnen dat zo prachtig was met zijn kudden koeien. (2) Terwijl de twee [Heren Balarāma en Kṛṣṇa] aldus vermomd als een koeherder Hun spel speelden in Vraja, brak het zomerseizoen aan dat door de levende wezens niet zo prettig gevonden wordt. (3) Niettemin was het vanwege de [bijzondere] kwaliteiten van Vṛndāvana zo dat deze plek, waar de Allerhoogste Heer Keśava zich samen met Rāma persoonlijk ophield, kenmerken vertoonde als die van de lentetijd. (4) Het voortdurende geraas van de watervallen aldaar overstemde het geluid van de krekels, terwijl de groepjes bomen die het gebied sierden bevochtigd werden door hun waterdamp. (5) Vanaf de golven van de meren en de stromen van de rivieren voerden koele briesjes het stuifmeel mee van de kahlāra-, kañja- en utpalalotussen. Daarom was er voor de mensen die in het bos leefden niet de kwellende hitte van de zon of waren er de bosbranden van het zomerseizoen, maar was er wel een weelderige groei van gras. (6) Het water van de zeer diepe rivieren doordrenkte de oevers, hetgeen aan alle kanten zorgde voor modderige zandbanken. De felle zon die daarop brandde met zijn giftige stralen was niet in staat al het vocht van de aarde en het groen te verdrijven. (7) In het bos dat prachtig volstond met bloemen, maakten allerlei dieren hun geluiden: vogels zongen, pauwen [schreeuwden], bijen [zoemden] en koekoeken en kraanvogels koerden. (8) Terwijl Hij Zijn

fluit liet weerklinken ging Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, met het plan er te spelen, dat bosgebied binnen vergezeld door Balarāma, de *gopa's* en de koeien. (9) Met verse blaadjes, pauwenveren, bosjes kleine bloemen, bloemenslingers en kleurige steentjes versierd waren de *gopa's,* die werden aangevoerd door Kṛṣṇa en Rāma, aan het zingen, dansen en rondstoeien. (10) Terwijl Kṛṣṇa danste, zongen sommigen van hen, speelden er een paar op fluiten, schelletjes en hoorns terwijl anderen de loftrompet staken. (11) De halfgoden verkleed als het koeherdersvolkje, o Koning, bewezen [zie 1: 22] Kṛṣṇa en Rāma de eer in Hun gedaante als koeienbeschermers, net zoals professionele dansers dat doen als ze een andere danser aanmoedigen. (12) In een kringetje draaiend, een eind springend, met dingen gooiend, zich op de armen slaand en touwtrekkend, speelden ze samen en hielden ze soms, als ze worstelden, elkaar bij hun haarlokken vast. (13) Als af en toe anderen dan Zijzelf dansten, waren Zij de zangers, bespeelden Zij de instrumenten en waren Ze zelf vol van lof, o Koning, door te zeggen: 'Wat goed, wat goed is dat!' (14) Soms speelden ze met bilvavruchten en dan weer met kumbhavruchten of met handen vol met āmalakavruchten [myrobalaan]. Ze speelden tikkertje [*aspṛśya*] of blindemannetje [*netra-bandha*] en dat soort spelletjes, en soms deden ze de dieren en vogels na. (15) Dan sprongen ze als kikkers, vertelden ze allerlei grappen, en dan weer waren ze aan het schommelen of speelden ze koninkje. (16) De Twee, die aldus speelden als gewone mensenkinderen, trokken rond door de bossen, de bergen, de rivieren en dalen, de schaduwrijke plekken, de meren en de bosjes die er waren.

(17) [**O**p een dag], toen Rāma en Kṛṣṇa samen met de *gopa's* de dieren in dat bos aan het hoeden waren, verscheen daar de demon Pralamba in de gedaante van een *gopa*. Hij wilde Hen ontvoeren. (18) Omdat Hij, die van het huis Daśārha stamde, de Alwetende Opperheer was, had Hij hem door. Erop zinnend hem ter dood te brengen, aanvaardde Hij het om vriendjes met hem te zijn. (19) Kṛṣṇa, Hij die alle spelletjes kent, riep daarop de *gopa's* bijeen en zei: 'O *gopa's*, laten we spelen en ons in twee gelijke teams verdelen.' (20) Daartoe riepen de *gopa's* Rāma en Janārdana uit tot hun aanvoerders, zodat sommigen bij Kṛṣṇa's groep hoorden terwijl anderen zich aansloten bij Rāma. (21) Ze gingen over tot verschillende spelletjes hakkepak [*hariṇākrīḍanaṁ*] die werden bepaald door de regel dat de winnaars op de rug mochten klimmen van degenen die verslagen waren en dan door hen moesten worden gedragen. (22) Terwijl ze droegen en gedragen werden, hoedden ze de koeien. Onder leiding van Kṛṣṇa gingen ze naar een banyanboom die Bhāṇḍīraka werd genoemd [*]. (23) Toen Rāma's partij, bestaande uit Śrīdāmā, Vṛṣabha en anderen, de wedstrijd had gewonnen, werd ieder van hen gedragen door Kṛṣṇa en de leden van Zijn team, o Koning. (24) Omdat Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, verslagen was, droeg Hij Śrīdāmā, Bhadrasena droeg Vṛṣabha en Pralamba [de Asura] droeg de zoon van Rohiṇī [Rāma]. (25) Kṛṣṇa als onoverwinnelijk beschouwend, zette die demon nummer één het in grote vaart op een rennen om [zijn passagier Rāma] weg te dragen voorbij de finish waar moest worden afgestapt. (26) Hem hoog optillend verloor de demon echter vaart omdat Rāma zo zwaar werd als de koning van de aarde en de plane-

ten [de berg Meru]. Bijgevolg nam hij weer zijn oorspronkelijke gedaante aan die was bedekt met gouden sieraden. Hij straalde als een wolk die flitsend van de bliksem de maan draagt. (27) Toen Rāma dat lichaam zich snel door de lucht zag bewegen met vuurschietende ogen, een gefronst voorhoofd, rijen verschrikkelijke tanden, woest haar, met banden om zijn armen, met zijn kroon en met zijn oorhangers, raakte de Drager van de Ploeg, die versteld stond over de gloed, een beetje beduusd. (28) Balarāma, die werd weggedragen van Zijn gezelschap alsof Hij werd ontvoerd, kwam tot zichzelf en sloeg toen Zijn vijand onbevreesd boos hard met Zijn vuist op zijn kop. Dat ging er zo hevig aan toe als de koning van de goden [Indra] die een berg raakt met zijn bliksemschicht. (29) Getroffen spleet zijn schedel ter plekke open en stortte de demon, bloed opgevend uit zijn mond, levenloos ter aarde met een luid geluid dat weerklonk alsof er een berg getroffen werd door Indra's wapen. (30) Toen de *gopa's* zagen hoe Pralamba gedood werd door de kracht van Balarāma's machtsvertoon, waren ze zeer verrast en riepen ze uit: 'Goed zo, goed gedaan!' ['*sādhu, sādhu*']. (31) Zegeningen uitsprekend prezen ze Hem voor Zijn verdienstelijke optreden. Met hun harten overweldigd door liefde sloten ze Hem in hun armen alsof Hij uit de dood was opgestaan. (32) Nadat de zondige Pralamba was gedood bedolven de halfgoden Balarāma hoogst voldaan onder bloemenslingers en brachten ze gebeden terwijl ze 'Bravo, uitstekend!' riepen.'

*: Śrīla Sanātana Gosvāmī haalt de volgende verzen aan van de Śrī Harivaṁśa (Viṣṇu-parva 11.18 - 22), waarin de banyan wordt beschreven:

dadarśa vipulodagra-
śākhinaṁ śākhināṁ varam
sthitaṁ dharaṇyāṁ meghābhaṁ
nibiḍaṁ dala-sañcayaiḥ

gaganārdhocchritākāraṁ
parvatābhoga-dhāriṇam
nīla-citrāṅga-varṇaiś ca
sevitaṁ bahubhiḥ khagaiḥ

phalaiḥ pravālaiś ca ghanaiḥ
sendracāpa-ghanopamam
bhavanākāra-viṭapaṁ
latā-puṣpa-sumaṇḍitam

viśāla-mūlāvanataṁ
pāvanāmbhoda-dhāriṇam
ādhipatyam ivānyeṣāṁ
tasya deśasya śākhinām

kurvāṇaṁ śubha-karmāṇaṁ
nirāvarṣam anātapam
nyagrodhaṁ parvatāgrābhaṁ

bhāṇḍīraṁ nāma nāmataḥ

"Zij zagen die beste van alle bomen, welke vele lange takken had. Met zijn dichte bladerdek leek het wel een wolk die op de aarde rustte. Daadwerkelijk was hij dermate groot dat hij de halve hemel leek te beslaan. Vele vogels met bekoorlijke blauwe vleugels kwamen daar regelmatig in die grote boom waarvan de vele vruchten en bladeren hem er uit deden zien als een wolk met een regenboog ernaast of als een huis gesierd met klimop en bloemen. Hij reikte met zijn wortels naar beneden en droeg op zijn rug de geheiligde wolken. Die banyanboom was als de Hoogste Heer en Meester van alle andere bomen daar in de buurt, omdat hij zorg droeg voor de alleszins gunstige functies van het afweren van de regen en de hitte van de zon. Aldus zag de nyagrodha boom die bekend stond als Bhāṇḍīra er net zo uit als de top van een berg."

10.19 - Kṛṣṇa Slokt Opnieuw een Bosbrand op

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Terwijl de *gopa's* verdiept waren in hun spel, dwaalden hun koeien ver af en gingen ze, in hun eentje grazend, hongerig naar gras het struikgewas in. (2) De geiten, koeien en de buffels die van het ene deel van het bos naar het andere gedeelte gingen, belandden in een bamboebos alwaar ze, dorstig van de hitte, toen luid klaagden. (3) De *gopa's*, onder leiding van Kṛṣṇa en Rāma, die de dieren nergens zagen, hadden er spijt van dat ze ze niet in de gaten hadden gehouden en gingen op zoek naar het spoor van de koeien. (4) Bang voor het verlies van hun middel van bestaan, volgden ze allen de hoefafdrukken van de koeien op het pad, dat gemarkeerd werd door de grashalmen omgeknakt door de hoeven en de tanden van de koeien. (5) Hun koeien en de andere beesten die de weg kwijt waren geraakt vonden ze, moe geklaagd van de dorst, terug in het Muñjāwoud. Samen gingen ze weer terug. (6) Toen ze het geluid hoorden van hun namen die werden geroepen door de Allerhoogste Heer met een stem zo luid als de rommelende wolken, reageerden ze dolblij.

(7) **O**peens verscheen er van alle kanten een enorme, verschrikkelijke brand die met zijn tongen van vuur alle bewegende en niet-bewegende levende wezens in het woud bedreigde met een gruwelijke storm van vonken aangejaagd door hun wagenmenner, de wind. (8) Van alle kanten overvallen door de bosbrand, keken de *gopa's* en de koeien angstig om zich heen. Net als ieder ander die, in de greep van de doodsangst, zijn heil zoekt bij de Allerhoogste Persoonlijkheid, wendden ze zich toen in hun nood tot Kṛṣṇa en Zijn kracht, Balarāma. (9) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Grootste Held, o Rāma van een nimmer falende macht, redt ons, overgegeven zielen, er alsJeblieft van te worden verschroeid door de bosbrand. (10) Wij, Je vrienden, o Kṛṣṇa, kunnen met Jou, de volmaakte kenner van alle dharma, als onze Heer die wij zijn toegewijd, het zeker nooit verdienen ten onder te gaan!'

(11) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer Hari, die aldus de deerniswekkende woorden van Zijn vrienden hoorde, zei: 'Wees niet bang, doe enkel jullie ogen dicht.' (12) 'Dat doen we', zeiden ze, en met hun ogen gesloten verloste de Allerhoogste Heer, de Meester van de Yoga, hen toen van het gevaar door het verschrikkelijke vuur op te slokken. (13) Toen ze daarna hun ogen weer open deden stonden ze versteld. Ze waren samen met de koeien gered èn overgebracht naar Bhāṇḍīra [de banyanboom, zie 18: 22, naar verluid zestien kilometer verderop]. (14) Nu ze getuige waren geweest van hun verlossing uit het brandende bos, die tot stand was gebracht door de yogamacht van Kṛṣṇa's innerlijke beheersing van de begoochelende materiële energie, dachten ze dat Hij een onsterfelijke godheid was. (15) Samen met Rāma en de koeien die middag laat naar het koeherdersdorp terugkerend, liet Kṛṣṇa onderweg Zijn fluit weerklinken terwijl Hij door de *gopa's* werd geprezen. (16) De jonge koeherdersmeisjes raakten in de hoogste staat van vervoering toen ze Govinda weer terugzagen. Voor hen leek het wel honderd eeuwen te duren als ze Hem ook maar één moment moesten missen.'

10.20 - Het Regenseizoen en de Herfst in Vṛndāvana

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De koeherdersjongens beschreven voor de dames [van Gokula] de verbazingwekkende daden van de twee, door wiens toedoen ze waren verlost van de bosbrand en Pralamba ter dood was gebracht. (2) De oudere *gopa's* en ook de *gopī's* keken ervan op toen ze dat hoorden en beschouwden Kṛṣṇa en Rāma als boodschappers van God die naar Vraja waren gekomen.

(3) **T**oen begonnen, met bliksemflitsen aan de horizon en rommelende luchten, de regens te vallen die al de levende wezens het leven schenken. (4) De hemel die was volgepakt met donkere, donderende en bliksemende wolken was, met haar verstrooide licht, als de geestelijke ziel zoals die zich samen met zijn materiële kwaliteiten vertoont. (5) Acht maanden lang had de zon met zijn stralen gedronken van de weelde van de aarde die bestaat uit het water, en nu was de tijd aangebroken voor het weer vrijgeven ervan. (6) Grote wolken, oplichtend van de bliksem en voortgestuwd door woeste winden, stortten hun genade uit,

net zoals personen van genade in deze wereld hun leven geven. (7) De aarde die was uitgedroogd door de hitte herstelde zich volledig, besprenkeld door het goddelijke water, net zoals het zinnelijk gemotiveerde lichaam van een boetvaardige zich herstelt als hij de vruchten plukt van zijn praktijk. (8) Door de duisternis kon in de avondschemer de gloeiworm zijn licht laten schijnen, maar dat gold niet voor de hemellichten, precies zoals in Kali-yuga dankzij de zonden de ketterijen stralen en zeker niet de Veda's. (9) De kikkers, die er voorheen stilletjes bijzaten, lieten hun geluiden horen zo gauw ze het geluid van de regenwolken hoorden, net zoals de volgelingen van Brahmā [hun recitaties] doen na hun [stille] ochtendroutines [zie *niyama*]. (10) De rivieren die waren opgedroogd traden, na eerst onbeduidende stroompjes te zijn geweest, buiten hun oevers, net zoals de lichaamsomvang, het eigendom en de middelen van een persoon toenemen als die beheerst wordt door zijn zinnen. (11) Smaragdgroen van het pas gegroeide gras, rood van de indragopa-insecten, en de paddestoelen een plaats biedend, manifesteerde de aarde zich als een persoon die [opeens] rijk is geworden. (12) De velden rijk aan graan brachten de boeren vreugde, maar maakten anderen, [de welvarenden] die te trots voor dat werk waren, spijtig niet bij die genade Gods te leven. (13) De schepselen van het water en het land, allen herboren door het water dat ze eerden, presenteerden zich in aantrekkelijke gedaanten, net zoals mensen dat doen als ze de Heer vereren. (14) Daar waar de rivieren kolkend uitmondden in de oceaan werden de golven opgestuwd door de wind, precies zoals de door verlangens voortgedreven geest van een beginnende yogi reageert die nog te kampen heeft met materiële hartstochten. (15) De bergen belaagd door wolken die zwaar waren van de regen, stonden er onverschrokken bij onder hun aanval, net zoals dat is met de geesten van hen die de Heer in het Voorbije zijn toegewijd, als ze voor moeilijkheden komen te staan. (16) De wegen, die niet meer werden gebruikt, vervaagden overgroeid door gras, net zoals geschreven teksten onder de invloed van de tijd uiteenvallen, als ze niet bestudeerd worden door de brahmanen. (17) De bliksem in de wolken die de vrienden van de hele wereld zijn, kon, onstandvastig in zijn vriendschap, niet zijn plaats behouden, net zoals een wellustige vrouw [zelfs] niet bij verdienstelijke mannen kan blijven. (18) Toen de [regen]boog van de grote Indra onbespannen maar duidelijk afgetekend aan de hemel verscheen, was het alsof de Allerhoogste Persoonlijkheid, die Vrij is van de Geaardheden, was verschenen in de zichtbare natuur die door die basiskwaliteiten wordt bepaald. (19) De maan scheen niet omdat het licht verhuld werd door de wolken die daardoor straalden, precies zoals het valse ego van het levende wezen straalt door de luister van het levende wezen. (20) Vanwege de komst van de wolken schreeuwden de pauwen vreugdevol in een feeststemming, precies zoals zij die het moeilijk hebben in hun huishoudelijk bestaan blij worden als de toegewijden van Acyuta arriveren. (21) De bomen die middels hun voeten het water dronken, vertoonden verschillende uiterlijke kenmerken [zoals vruchten, bladeren en twijgen], net zoals [men ook tot bloei komt als] men zich, na te zijn uitgemergeld en vermoeid door verzakingen, [eindelijk] mag verheugen in het voorwerp van zijn verlangen. (22) De kraanvogels bleven zich ophouden aan de troebele oevers van de meren, mijn beste, ongeveer

zoals de burgers zich met valse verwachtingen onrustig bezighouden in hun huizen. (23) Als Indra het laat regenen breken de irrigatiedijken als gevolg van het vloedwater, net zoals de wegen uitgestippeld door de Veda's worden opgebroken door de valse theorieën van de ketters in Kali-yuga. (24) De wolken voortgedreven door de winden lieten hun nectargelijke water neerstromen over alle levende wezens, net zoals koningen, onder aanmoediging van de brahmanen, van tijd tot tijd hun schenkingen in liefdadigheid doen.

(25) **A**ldus gingen de Heer en Balarāma omringd door de koeien en de jongens voor hun plezier dat allerschitterendste woud binnen met zijn rijpe dadels en jambuvruchten. (26) De koeien bewogen zich maar langzaam vanwege hun grote en zware uiers, maar geroepen door de Heer kwamen ze snel, met hun uiers nat vanwege hun liefde. (27) Hij zag de vreugdevolle bewoners van het bos, de van zoet sap druipende bomen, en de watervallen van de berg die weergalmden in de grotten in de buurt. (28) Soms als het regende, ging de Allerhoogste Heer een holle boom of een grot binnen om te spelen en om wortels en vruchten te eten. (29) De meegenomen yoghurtrijst at Hij in het gezelschap van Saṅkarṣaṇa samen op met de jongens, de maaltijd delend op een steen bij het water.

(30-31) **D**e stieren zaten in een grasperk tevreden te herkauwen met hun ogen dicht, samen met de kalveren en de koeien die moe waren van het gewicht van hun uiers. Het schonk de Allerhoogste Heer veel plezier om de rijkdom te zien van het regenseizoen die werd gestimuleerd door Zijn innerlijk vermogen. Daarvoor betuigde Hij Zijn respect.

(32) **M**et Rāma en Keśava aldus verblijvend in Vraja brak het herfstseizoen aan in zijn volle glorie, met een wolkenloze hemel, het helderste water en een zachte bries. (33) In het najaar kwamen de lotussen weer tot leven en hervonden de wateren hun oorspronkelijke staat [van zuiverheid], net zoals de geesten van gevallen zielen zich herstellen met het beoefenen van toegewijde dienst. (34) De herfst maakte een einde aan de wolken in de hemel, de toename van de dieren, de modderige staat van de aarde en de vertroebeling van het water, net zoals het toegewijd dienen van Heer Kṛṣṇa een einde maakt aan de problemen van de leden van al de geestelijke afdelingen [de statusgroepen, de *āśrama's*]. (35) De wolken die alles gegeven hadden wat in hen was, straalden met een gloed zo zuiver als die van de wijzen die, met het verzaken van verlangens, bevrijd van zonden tot vrede zijn gekomen. (36) Het ene moment gaven de bergen hun zuivere water vrij, en op een ander moment deden ze dat niet, precies zoals de nectar van de geestelijke kennis slechts af en toe wordt vergund door de *jñāni's* [de spirituele filosofen]. (37) De levende wezens zich bewegend in ondiep water [de vissen] konden het niet waarderen dat het water steeds minder werd [na de regens], precies zoals dwaze mensen in een gezinsverband geen waardering kunnen opbrengen voor het iedere dag verder afnemen van hun tijd van leven. (38) Zich in ondiep water bewegend hadden ze het als gevolg van de herfstzon zwaar te verduren, net zoals een berooid man die in beslag wordt genomen door

zijn gezinsleven zich miserabel voelt als hij zijn zinnen niet in bedwang heeft. (39) Geleidelijk aan moest het land zijn modder prijsgeven en moesten de planten hun onrijpe staat achter zich laten [geen vruchten te dragen], net zoals zij die nuchter zijn het egoïsme en de bezitsdrang op moeten geven van het zich concentreren op het niet-spirituele van het materiële lichaam en alles wat erbij hoort. (40) Met het aanbreken van het najaar werden de wateren roerloos en kwam ook de oceaan tot rust, precies zoals een volledig verzaakte wijze afziet van handelingen en het [verder] vergaren van kennis [zie ook *avadhūta* en 7.13]. (41) De boeren damden het water van de rijstvelden in met stevige irrigatiewallen, net zoals yogi's de stroom van het bewustzijn stoppen die via de zintuigen naar buiten reikt. (42) De maan maakte een einde aan het lijden van de levende wezens als gevolg van de stralen van de najaarszon, precies zoals de wijsheid een einde maakt aan het lijden dat is gebaseerd op eigenwaan met het lichaam, en zoals [de terugkerende] Mukunda een einde maakt aan het lijden van de dames van Vraja. (43) De wolkenloze herfstlucht straalde schitterend helder vol van sterren, precies zoals een geest bewogen door goedheid straalt met het direct ervaren van de strekking van de Veda's. (44) De maan en de sterren straalden onbeperkt helder in het hemelgewelf, net zoals de meester van de Yadu's, Kṛṣṇa, dat deed op aarde omringd door de kring van de Vṛṣṇi's [zie stamboom]. (45) Door de wind te koesteren die niet te koud en niet te warm woei uit het woud dat vol bloemen stond, konden de mensen hun ontberingen vergeten, maar dat gold niet voor de *gopī's* wiens harten waren gestolen door Kṛṣṇa. (46) De koeien, de reeën, de vogelwijfjes en de vrouwen waren ontvankelijk in de herfst, net zoals de daden in dienst van de Allerhoogste Heer worden gevolgd door hun trouwe metgezellen de goede resultaten. (47) O Koning, de lotussen met uitzondering van de 's nachts bloeiende kumutlotus, bloeiden overal als de zon opkwam, net zoals de bevolking met uitzondering van de dieven, tot bloei komt onder een [rechtschapen] koning waar ze niet bang voor zijn. (48) Tijdens al de oogstrituelen, andere wereldse feesten en grote vieringen in de steden en dorpen, straalde de vruchtbare aarde, rijk als ze was aan graan, en met name met de twee [van Kṛṣṇa en Balarāma], prachtig als een expansie van de Allerhoogste Heer. (49) De koningen, de kooplieden, de wijzen en de ingewijde huishouders, die waren tegengehouden door de regens, konden er nu op uit om hun doelen te bereiken, net zoals zij die de vervolmaking van hun leven bereiken hun uiteindelijke gedaante [*svarūpa*, vorm van dienstverlening] vinden als de tijd er rijp voor is.'

10.21 - De Gopī's Verheerlijken het Lied van Kṛṣṇa's Fluit

(1) **Ś**ri Śuka zei: 'Acyuta betrad samen met de koeien en de *gopa's* die plaats aldus gekoeld door de briesjes die zoet geurden vanwege de vele lotussen aanwezig in de meren met hun heldere herfstwater. (2) Terwijl de Lieve Heer met Balarāma en de koeherdersjongens de dieren aan het hoeden was tussen de groepjes bloeiende bomen, de meren, de rivieren en de heuvels, vol van de geluiden van doldwaze bijen en zwermen vogels, was Hij verzonken in het bespelen van Zijn fluit. (3) Als de dames van Vraja het lied van de fluit hoorden, dat gedachten aan de bloei [van het gehele bestaan] opriep, vertelde ieder van hen haar hartsvriendin in vertrouwen wat haar waardering was voor Kṛṣṇa. (4) Maar als ze eenmaal met die beschrijving waren begonnen, konden ze, zich Kṛṣṇa's daden herinnerend en met hun geest in staat van vervoering opgewonden geraakt, dat niet volhouden, o heerser van de mensen. (5) [Voor hun geestesoog zagen ze hoe] Zijn heerlijkheden werden bezongen door de groep koeherders, en de gaten van Zijn fluit werden gevuld door de nectar van Zijn lippen, terwijl Hij

het Vṛndāvanawoud binnenging dat zo betoverend was door Zijn voetafdrukken. [Ze stelden zich Hem voor] met een pauwenveer op Zijn hoofd, een lichaam als dat van de beste dansers, een blauwe karṇikāra-lotus achter Zijn oren, goudgeel gekleurde kleding en de *vaijayantī* slinger om Zijn nek [de slinger 'van victorie' met bloemen in vijf verschillende kleuren]. (6) O Koning, als de vrouwen van Vraja het geluid van de fluit hoorden dat de geest van alle levende wezens in vervoering brengt, omhelsden ze in hun lof [Hem] allemaal [hun in geest].

(7) **D**e *gopī's* zeiden: 'O vriendinnen, voor ons die ogen hebben is dit het hoogste wat men bereiken kan: de liefdevolle blikken in te mogen drinken die afstralen van de gezichten van de twee zoons van de koning van Vraja terwijl Ze spelen op Hun fluiten en samen met Hun metgezellen de koeien van het ene naar het andere bos drijven. (8) Met de mangospruiten, pauwenveren, slingers van bloemknoppen, lotussen en lelies bij de kleurrijke kleding waarmee Ze zich uitdossen, en Hun zo nu en dan zingen, komen de Twee schitterend tot Hun recht temidden van de koeherdersjongens, als waren ze twee bedreven dansers op een podium. (9) O *gopī's*, hoe verdienstelijk moeten de daden wel niet zijn geweest van deze [bamboe]fluit van Kṛṣṇa om enkel voor zichzelf te mogen genieten van de smaak achtergelaten door de nectar van Zijn lippen die [eigenlijk] de *gopī's* toekomt? Zijn voorvaderen, de bamboebomen, huilen tranen van geluk, en ook de rivier [waarlangs ze groeiden] is vol van vreugderillingen. (10) Vṛndāvana dat de schat mocht ontvangen van de lotusvoeten van de zoon van Devakī, o vriendinnen, voegt toe aan de glorie van de aarde. Het geluid van Govinda's fluit doet de pauwen waanzinnig dansen en doet alle andere schepselen, die neerkijken vanaf de berghellingen, versteld staan. (11) Hoe gelukkig hebben de reeën en hun zwarte echtgenoten het getroffen die, hoe onwetend ze ook geboren werden, met het horen van het geluid van de fluit van de zo fraai uitgedoste zoon van Nanda, Hem met hun liefdevolle blikken aanbidden? (12) Voor de vrouwen is het een feest om het heldere geluid van Kṛṣṇa's fluit te horen en te kijken naar Zijn schoonheid en persoonlijkheid. Van de vrouwen van de goden in de hemel die rondvliegen in hun hemelse voertuigen, glijden, van streek en verbijsterd als ze zijn met Hem in gedachten, de ingevlochten bloemen uit hun haar en raken hun gordels los. (13) De koeien zetten hun oren recht overeind om in die bekers de nectar op te vangen van de geluiden voortgebracht door Kṛṣṇa die de fluit voor Zijn mond houdt. De kalveren, met monden vol van de melk vloeiend uit de uiers, staan er stil bij met in hun ogen en harten Govinda die hen ontroert en hun ogen vult met tranen. (14) Beste zusters, de vogels in het woud omhoog gevlogen naar de takken van de bomen prachtig met hun weelde aan klimplanten en twijgen, zitten daar als grote wijzen in hun gretigheid om Kṛṣṇa te zien. Met gesloten ogen luisteren ze naar de lieflijke klanken voortgebracht door de fluit die andere stemmen doet zwijgen. (15) Dat lied van Kṛṣṇa horend, grijpen en houden de rivieren, met hun stroming onderbroken in draaikolken vanwege hun in liefde verzonken geesten, de twee voeten van Murāri vast terwijl ze offergaven brengen van lotusbloemen in de omhelzing van hun golvende waterarmen. (16) Toen de Heer eens de dieren van Vraja aan het hoeden was samen

met Rāma en de *gopa's,* breidde een wolk die Hem aldoor luid zag spelen op Zijn fluit in de hitte van de zon, zich uit liefde boven zijn Vriend uit om van zijn lichaam een parasol te maken met grote aantallen [koele druppeltjes die naar beneden kwamen als] bloemen. (17) De oorspronkelijke vrouwelijke bewoners van Vraja, de Pulinda's, zijn gepijnigd bij de aanblik van het gras dat getekend wordt door het rode, transcendentale *kuṅkuma*poeder afkomstig van de lotusvoeten van de alom vereerde Heer. Maar nadat ze het poeder, dat eens de gezichten van de vriendinnen van deze Cupido sierde, op hun eigen gezicht en borsten hebben gesmeerd, zijn ze volkomen tevreden en vergeten ze die pijn. (18) En deze [Govardhana]heuvel, o vriendinnen, is de Heer Zijn beste dienaar omdat hij, aangeraakt door de lotusvoeten van Kṛṣṇa en Rāma, dolgelukkig zijn respect betoont met offergaven van drinkwater, mals gras en eetbare wortels voor de koeien, de kalveren en de koeherders. (19) Zij twee, die te herkennen zijn aan de touwen [*] voor het samenbinden van de achterpoten van de koeien, begeleidden samen met de koeherdersjongens in alle vrijheid de koeien naar iedere plek in het woud. Daarbij deden Ze met de trillingen van de lieflijke tonen van Hun fluiten, o vriendinnen, op wonderbaarlijke wijze de levende wezens die kunnen bewegen roerloos stilstaan en bewogen Ze de anders zo onbeweeglijke bomen tot extase.'

(20) **D**e *gopī's,* die voor elkaar een beeld schetsten van het tijdverdrijf van de Allerhoogste Heer zoals Hij rondtrok in Vṛndāvana, raakten aldus geheel in Hem verzonken.'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura verklaart dat die touwen van Kṛṣṇa en Balarāma gemaakt zijn van gele stof met groepjes parels aan beide uiteinden. Soms dragen ze deze touwen om Hun tulbanden, en worden die touwen zo prachtige versieringen.

10.22 - Kṛṣṇa Steelt de Kleren van de Ongehuwde Gopī's

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Tijdens de eerste maand van het winterseizoen [*hemanta*: nov./jan.] namen de ongetrouwde meisjes van Nanda's Vraja een gelofte in acht in aanbidding van Kātyāyanī: ze voedden zich met ongekruide *khichrī* [een mengsel van rijst en linzen]. (2-3) Bij het aanbreken van de dag namen ze een bad in het water van de Yamunā en maakten ze van klei een beeltenis van de godin. O heerser over de mensen, zowel overvloedig als eenvoudig waren ze van aanbidding met sandelhoutpasta, geurige bloemenslingers, giften [van voedsel, kleding, etc.], wierook en lampen, alsook met offergaven van verse bladeren, vruchten en betelnoten. (4) De jonge meisjes brachten hun eerbetoon onder het herhalen van een mantra met de woorden: 'O Kātyāyanī, we brengen u onze eerbetuigingen, o grote macht, grootste van alle *yoginī's*, o allerhoogste beheersing. Maak alstublieft de zoon van *gopa* Nanda mijn echtgenoot!' [*] (5) Aldus brachten de meisjes voor de duur van een maand hun gelofte in de praktijk om voor Bhadrakālī van gepast eerbetoon te zijn met: 'Moge Hij, Nanda's zoon, mijn man worden.' (6) Iedere zonsopgang riepen ze elkaars namen, hielden ze hun handen vast en gingen ze, luidkeels zingend ter ere van Kṛṣṇa, naar de Kālindī om er te baden. (7) Toen ze op een dag al zingend over Kṛṣṇa bij de rivier aankwamen,

lieten ze zoals gebruikelijk op de oever hun kleren achter en vermaakten ze zich spelend in het water.

(8) **K**ṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, die als de Meester van alle yogameesters dat op prijs stelde, ging omringd door Zijn metgezellen naar die plek om van hun onderneming een succes te maken. (9) Hij stal hun kleren weg en klom snel in een kadambaboom. Lachend met de jongens trapte Hij lol door te zeggen: (10) 'Kom dan hier meisjes, als je wilt, en pak je eigen kledingstuk. Serieus, het is geen grap, want jullie moeten uitgeput zijn door de verzaking. (11) Al deze jongens weten dat Ik nog nooit ook maar iets onwaars beweerd heb. Kom daarom, o slanke meisjes, één voor één, of anders gezamenlijk, [uit het water] om jullie te bedekken.'

(12) **M**et die streek van Hem zag Hij hoe de *gopī's*, vol van liefde voor Hem, elkaar aankeken en moesten lachen, maar in verlegenheid gebracht kwamen ze niet uit het water. (13) Govinda die aldus had gesproken, had met Zijn grappenmakerij de geesten in Zijn greep gekregen van hen die, tot hun nek bibberend in het koude water, tot Hem zeiden: (14) 'O Jij, wees nou eerlijk, we smeken Je, gedraag Je als de beminde zoon van de *gopa* Nanda die we kennen, o liefste, als Hij die beroemd is in heel Vraja. Geef ons alsJeblieft onze kleren, we hebben het koud. (15) O Śyāmasundara ['mooie donkerhuidige'] wij, als Jouw dienstmaagden, moeten alles doen wat Je ons zegt! Geef ons alsJeblieft onze kleren terug, o Kenner van het Dharma, of anders zullen we het de koning zeggen!'

(16) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Als jullie Mijn dienaressen zijn, moeten jullie dan niet doen wat Ik je zeg en met jullie onschuldige glimlachen uit het water komen om je kleren uit te zoeken? Als jullie dat niet doen krijg je ze niet, en als de koning er boos over is, wat kan hij er aan doen?' (17) Toen kwamen al de meisjes rillend van de kou tevoorschijn uit het water, hun schaamstreek bedekkend met hun handen. (18) De Allerhoogste Heer die ze verslagen zag, legde tevreden over de zuiverheid van hun liefde hun kledingstukken over Zijn schouder en zei met een liefdevolle glimlach: (19) 'Omdat jullie tijdens het naleven van een gelofte naakt in het water hebben gebaad, hebben jullie een overtreding begaan jegens Varuṇa en de andere goden. Als boete voor die zonde moeten jullie je eerbetuigingen brengen met jullie handen samengevouwen boven jullie hoofden en dan je kleren weer terugpakken.'

(20) **M**et dit uitgeduid door de Onfeilbare Heer, beschouwden de meisjes van Vraja hun naaktzwemmen als een val van hun gelofte. Omdat ze van zins waren met succes die gelofte te volbrengen, brachten ze toen hun eerbetuigingen voor de Zuiveraar van Alle Zonden, Hij die de direct waarneembare vrucht was van hun handelen en talloze andere [vrome] daden. (21) De Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, er tevreden over dat ze gebogen hadden, gaf hen daarop genadevol de kledingstukken terug. (22) Hoewel ze behoorlijk bij de neus waren genomen, er geen rekening werd gehouden met hun schaamte, ze waren uitgela-

chen en ze met hun kleren weggestolen waren gemanipuleerd alsof ze marionetten waren, koesterden ze geen vijandigheid jegens Hem, want ze waren blij in het gezelschap van hun geliefde te verkeren. (23) Toen ze hun kleren weer aanhadden waren ze, geheel in de ban van de omgang met hun geliefde, met hun geesten in beslag genomen er totaal niet toe in staat zich te bewegen en wierpen ze Hem uiterst verlegen hun blikken toe. (24) De Allerhoogste Heer begreep van ze dat ze er vast toe besloten waren de gelofte na te leven en dat ze Zijn voeten wilden beroeren. Dāmodara zei tegen de meisjes: (25) 'O vrome zielen, Ik begrijp jullie motivatie om Mij te aanbidden. Dat behaagt Me en dus moet dat in vervulling gaan. (26) Het verlangen van hen wiens bewustzijn geheel door Mij in beslag wordt genomen, zal niet leiden tot materiële lust, net zoals geroosterd en gekookt graan normaal gesproken niet in staat is tot nieuw leven te leiden [zie ook b.v. 1.6: 35, 3.15: 20, 7.7: 51-52]. (27) Beste meisjes, begeef je nu naar Vraja. Met het hebben bereikt van de hoogste staat van vervulling, zullen jullie één dezer nachten samen met Mij genieten. Dat was wat jullie in gedachten hadden met de gelofte om zuiver te zijn in jullie aanbidding van de Godin.'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus geïnstrueerd door de Allerhoogste Heer, hadden de jonge meisjes, die met hun verlangens in vervulling gegaan mediteerden op Zijn lotusvoeten, er moeite mee [zichzelf ertoe te brengen] weer terug te gaan naar het koeherdersdorp. (29) De zoon van Devakī begaf zich enige tijd daarna omringd door de *gopa's* een eind buiten Vṛndāvana om de koeien te hoeden samen met Zijn broer. (30) Ziend hoe de bomen Hem in de zinderend hete zon van het seizoen met hun schaduw als parasol van dienst waren, zei Hij tot de jongens: (31-32) 'O Stoka Kṛṣṇa en Aṁśu, Śrīdāma, Subala en Arjuna, Viśāla, Vṛṣabha en Ojasvī, Devaprastha en Varūthapa, zie toch eens deze fortuinlijke bomen die ons beschermen tegen de regen, de wind, de hitte en de sneeuw. Hun leven is er enkel om anderen van dienst te zijn! (33) Zie wat een zegen de geboorte inhoudt van deze bomen die alle levende wezens ondersteuning verlenen, zoals grote zielen dat doen. Niemand die ze nodig heeft zal ooit teleurgesteld weggaan. (34) Met hun bladeren, bloesems en vruchten, schaduw en wortels, bast en hout, hun geur, hun sap en as, pulp en spruiten bieden ze je alles wat je verlangt. (35) Om met je leven, je welvaart, intelligentie en woorden je steeds in te zetten voor het welzijn van ieder belichaamd wezen, om in deze wereld van een dergelijke geboorte te zijn, is voor ieder levend wezen de vervolmaking van het leven [zie ook de Vaiṣṇava Pranāma].'

(36) **A**ldus sprekend tussen de bomen die voorover bogen met hun overvloed aan bladeren, trossen vruchten, bloesems en twijgen, kwam Hij aan bij de Yamunā. (37) Aldaar drenkten de *gopa's* de koeien in het heldere, frisse en koele, heilzame water, o heerser, en dronken ze zichzelf ook vol met het zoetsmakende nat. (38) In een bosje langs de Yamunā waar ze de dieren vrij rond lieten lopen, o heerser van de mensen, benaderden ze [de *gopa's*] gekweld door de honger Rāma en Kṛṣṇa en zeiden ze het volgende.'

*: Het onderscheid tussen het inwendige vermogen van *yoga-māyā* en het uitwendige of illusoire vermogen van de Heer van *mahā-māyā* wordt beschreven in de Nārada-pañcarātra, in het gesprek tussen Śruti en Vidyā:

jānāty ekāparā kāntaṁ
saivā durgā tad-ātmikā
yā parā paramā śaktir
mahā-viṣṇu-svarūpiṇī

yasyā vijñāna-mātreṇa
parāṇāṁ paramātmanaḥ
mahūrtād deva-devasya
prāptir bhavati nānyathā

ekeyaṁ prema-sarvasva
svabhāvā gokuleśvarī
anayā su-labho jñeya
ādi-devo 'khileśvaraḥ

asyā āvārika-śaktir
mahā-māyākhileśvarī
yayā mugdaṁ jagat sarvaṁ
sarve dehābhimāninaḥ

"De Heer Zijn lagere vermogen, dat bekend staat als Durgā, is Zijn liefdevolle dienst toegewijd. Het vermogen van de Heer zijnde, verschilt deze lagere energie niet van Hem. Er is een andere hogere energie, waarvan de vorm zich op hetzelfde spirituele niveau bevindt als dat van God zelve. Eenvoudig door wetenschappelijk deze hogere energie te begrijpen, kan men onmiddellijk de Allerhoogste Ziel aller zielen bereiken, die de Heer aller heren is. Er bestaat geen ander proces om Hem te bereiken. Dat allerhoogste vermogen van de Heer staat bekend als Gokuleśvarī, de godin van Gokula. Het ligt in haar aard volledig verzonken te zijn in liefde voor God, en door Haar kan met gemak de voorwereldlijke God, de Heer van al wat er is worden bereikt. Dit inwendig vermogen van de Heer heeft een overdekkend vermogen, bekend als Mahā-māyā, dat de materiële wereld bestiert. In feite begoochelt ze het ganse universum, en dus identificeert iedereen in dat universum zich valselijk met het materiële lichaam." Zie ook 8.12: 40 voor Durgā.

10.23 - De Echtgenotes van de Brahmanen Gezegend

(1) **D**e *gopa's* zeiden: 'Rāma, o Rāma, o machtig-gearmde, o Kṛṣṇa vernietiger van de kwaadwilligen, we hebben last van honger, doe er alsJeblieft iets aan.'

(2) **Ś**rī Śuka zei: 'Kṛṣṇa koesterde de wens om een aantal brahmanenvrouwen die Hem toegewijd waren tevreden te stellen. Nadat Hij door de *gopa's* aldus op de hoogte was gesteld zei de Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, het volgende: (3) 'Ga alsjeblieft naar het offerperk van de brahmanen die, met het oog op een plaatsje in de hemel, in overeenstemming met de Vedische voorschriften momenteel bezig zijn met het uitvoeren van een offerplechtigheid genaamd Āṅgirasa. (4) Als jullie daarnaartoe gaan, vraag dan, beste *gopa's,* om wat voedsel en zeg ze dat jullie zijn gestuurd door Bhagavān [Balarāma], mijn oudere broer, en door Mij.'

(5) **M**et deze opdracht van de Allerhoogste Heer daarnaartoe gegaan vroegen ze wat hen gezegd was. Hun verzoek doend met gevouwen handen, wierpen ze zich als een stok plat op de grond voor de brahmanen: (6) 'O aardse goden, we wensen u het beste toe. Luister alstublieft. Weet dat wij, koeherdersjongens, door Rāma werden gestuurd en hier kwamen met een opdracht van Kṛṣṇa. (7) Rāma en Acyuta weiden Hun koeien niet ver van hier, en vragen, door de honger

geplaagd, u om Hen van wat voedsel te voorzien, o tweemaal geborenen. Dus, als u van geloof bent, doe dan een schenking, o fijnste kenners van de religie. (8) Van het begin van een offerande tot aan het eind van het offeren van het dier, o waarheidlievende zielen, is het, behalve wanneer er sprake is van een [Sautrāmaṇi-]offer voor Indra [*], zelfs niet voor een ingewijde een overtreding om van voedsel te genieten [of het uit te delen].'

(9) **A**ldus op de hoogte van het verzoek van de Allerhoogste Heer, sloegen ze er niettemin geen acht op. In het oppervlakkig najagen van hun rituele bezigheden dachten ze, omdat ze ouder waren, heel kinderachtig dat ze het beter wisten. (10-11) Hoewel de plaats en tijd, de gebruikte artikelen, de lofzangen, de rituelen, de priesters en het vuur, de halfgoden, de uitvoerder van de offerplechtigheid, het geofferde en het dharmische resultaat ervan allen deel uitmaken van de rechtstreeks zichtbare werkelijkheid van Zijn Absolute Waarheid, van Hem, de Allerhoogste Heer Voorbij de Zinnen, beschouwden ze Hem in hun geleende intelligentie laatdunkend als een gewoon iemand. (12) Nog niet eens een ja of nee van hen te horen krijgend, keerden de *gopa's*, o bestraffer van de vijand, ontmoedigd terug om Kṛṣṇa en Rāma erover te informeren. (13) Toen Ze dat hoorden moest de Allerhoogste Heer, de Heerser over het Universum, lachen en richtte Hij zich wederom tot de koeherdersjongens om hen te laten zien hoe het er aan toe gaat in de wereld: (14) 'Vertel hun echtgenotes dat Ik ben gearriveerd samen met Saṅkarṣaṇa. Zij zullen jullie al het nodige voedsel geven, want zij, met hun intelligentie steeds in Mij verkerend, zijn vol van liefde voor Mij.'

(15) **T**oen ze daarop naar het huis van de echtgenotes gingen, zagen ze ze daar bijeen zitten, fraai met sieraden omhangen. De gopa's verbogen zich voor de kuise vrouwen van de tweemaal geborenen en zeiden nederig: (16) 'Onze eerbetuigingen, o echtgenotes van de brahmanen, luister alstublieft naar onze woorden: niet ver van hier trekken we rond met Kṛṣṇa, die ons hier naartoe gestuurd heeft. (17) Met de *gopa's* en met Rāma de koeien hoedend, heeft Hij een lange weg achter de rug. Hij en Zijn metgezellen hebben honger en zouden wat voedsel moeten krijgen.'

(18) **T**oen ze hoorden dat Kṛṣṇa in de buurt was die zij, met hun geesten bekoord door de verhalen over Hem, altijd al graag hadden willen zien, gaf dat een hoop opwinding. (19) Als rivieren die naar de oceaan stromen werden de vier soorten voedsel [kauwbaar, zuigbaar, likbaar en drinkbaar] in de vorm van allerlei smakelijke gerechten bijeen gebracht en in potten en pannen naar Hem vervoerd van wie ze allen hielden. (20-21) Ondanks dat hun echtgenoten, broers, zoons en andere verwanten hen probeerden tegen te houden, begaven zij, die al zo lang over Hem gehoord en naar Hem verlangd hadden, zich naar de Allerhoogste Heer Geprezen in de Geschriften. De dames troffen Hem, samen met de *gopa's* en Zijn oudere broer rondtrekkend, aan in een stukje bos nabij de Yamunā dat volstond met bloeiende aśoka's (22) Met Zijn donkere huidskleur, goudkleurige kledingstuk en slinger van woudbloemen, met Zijn pauwenveer,

kleurige steentjes en bloesemtakken, was Hij aangekleed als een danser op een podium. Zijn hand rustte op de schouder van een vriend en met de andere hand zwaaide Hij met een lotus. Zijn lotusgezicht glimlachte, Zijn haar viel langs Zijn gezicht en Hij had lelies achter Zijn oren. (23) Na herhaaldelijk gehoord te hebben over de heerlijkheden van hun teerbeminde [Kṛṣṇa], het sieraad voor hun oren waarin hun geesten waren verzonken, omhelsden ze Hem die nu binnen hun gezichtsveld was gekomen, voor een lange tijd [in hun harten] en gaven ze hun innerlijke smart op, o vorst van de mensen, die het resultaat was van hun zich identificeren met hun lichamen. (24) Met begrip voor de staat van deze vrouwen die uit verlangen naar Hem alle materiële verlangens hadden opgegeven, richtte Hij, die ieders standpunt kent, met een glimlach op Zijn gezicht het woord tot hen. (25) 'Ik heet jullie allen van harte welkom, neem alsjeblieft plaats. Wat kan Ik voor jullie betekenen? Wat goed van jullie om hiernaartoe te komen om Mij te zien! (26) Mensen van onderscheid die zich heel goed bewust zijn van wat goed voor hen is, houden hun aandacht rechtstreeks op Mij gericht, hun meest geliefde Zelf. In dat geval zijn ze voortdurend van toegewijde dienst, een dienst die is zoals die moet zijn als die zonder enig nevenmotief wordt geleverd. (27) [Wie of] wat anders zou er aantrekkelijker zijn dan dit Zelf, in verbinding waarmee je levenskracht, intelligentie, geest, verwanten, lichaam, echtgenote, kinderen, weelde, etc., je zo dierbaar werden? (28) Begeef jullie daarom naar het offerperk zodat jullie echtgenoten, als brahmaanse huishouders, samen met jullie hun offerplechtigheden kunnen voltooien.'

(29) **D**e vrouwen antwoordden: 'Praat niet zo hardvochtig tegen ons, o Almachtige, wees trouw aan Uw [schriftuurlijke] belofte dat je met het bereikt hebben van de basis van Uw lotusvoeten en het hebben afgezien van alle relaties, je op je haar de *tulsī*-slinger mag dragen die door Uw voeten werd vrijgegeven. (30) Onze echtgenoten, vaders, zoons en broers, andere verwanten en vrienden, zullen ons niet aanvaarden! En hoe zouden andere mensen reageren? Wilt U daarom dat alstUblieft ons gunnen, wiens lichamen zijn neergevallen aan Uw voeten en voor wie er geen andere bestemming bestaat, o Bestraffer van de Vijanden?'

(31) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Jullie echtgenoten zullen niet kwaad zijn van jaloezie noch zullen jullie vaders, broers, zoons of andere mensen dat zijn. Zelfs de halfgoden zullen, op Mijn woord, jullie gunstig gezind zijn. (32) Fysieke omgang maakt de mensen in de wereld niet meer tevreden of liefdevoller. Als jullie [in plaats daarvan] je geesten op Mij fixeren, zullen jullie snel bij Me zijn. (33) Luisterend, samenkomend [voor de beeltenis of voor omgang met de toegewijden], mediterend op en zingend over Mij, zijn jullie van liefde voor Mij, niet zozeer door fysiek in Mijn nabijheid te verkeren. Keer daarom terug naar huis.'

(34) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat dit tegen de echtgenotes van de brahmanen was gezegd, gingen ze terug naar de plaats van het offer. Daar aangekomen wezen hun mannen hen niet terecht en rondden ze samen met hen de plechtigheid af.

(35) Een van hen was met geweld tegengehouden door haar echtgenoot. Toen ze van de anderen vernam over de Allerhoogste Heer, omhelsde ze Hem in haar hart en gaf ze het materiële lichaam op dat de bron vormt van de karmische gebondenheid. (36) De Allerhoogste Heer, die ook wel bekend staat als Govinda, gaf de *gopa's* te eten met de vier soorten voedsel [die de vrouwen brachten], waarna ook Hij, de Almachtige, deelnam aan de maaltijd. (37) En zo genoot Hij er in Zijn wederwaardigheden van om, met Zijn bovenzinnelijke verschijning, de menselijke manier van doen te imiteren en de koeien, de *gopa's* en de *gopī's* te behagen met Zijn schoonheid, woorden en daden. (38) De brahmanen kwamen nadien weer tot zichzelf en hadden er veel spijt van in overtreding te zijn geweest met hun arrogantie over het nederige verzoek van de Heren van het Universum die waren verschenen als menselijke wezens. (39) Toen ze zagen hoezeer de toewijding voor Kṛṣṇa als de Hoogste Persoonlijkheid bij hun echtgenotes een hoge vlucht had genomen, een toewijding die bij hen totaal ontbrak, veroordeelden ze zichzelf, verzuchtend: (40) 'Vervloekt zijn we met onze drie geboorten [biologisch, brahmaans en ritueel], onze geloften, onze uitgebreide geestelijke kennis, onze afstamming en onze deskundigheid in de rituelen, als we de Heer Voorbij de Zinnen vijandig gezind zijn. (41) M*āyā,* het begoochelend vermogen van de Allerhoogste Heer dat zelfs de grootste yogi's misleidt, is er de oorzaak van dat wij, de tweemaal geborenen, de geestelijk leraren van de samenleving, verbijsterd waren over ons werkelijke belang. (42) Zie toch eens die onbegrensde toewijding van de vrouwen voor Kṛṣṇa, de geestelijk leraar van het ganse universum, een toewijding die zelfs de banden met de dood van [hun gehechtheid aan] het familieleven wist te doorbreken. (43-44) Nimmer ondergingen ze zuiveringsriten ter wedergeboorte, ze woonden niet bij de goeroe en hielden zich niet bezig met verzakingen, noch waren ze van filosofisch onderzoek naar de ware aard van het zelf of van enige bijzondere reinheid of vroom handelen. Niettemin zijn ze, in tegenstelling tot ons die vol zijn van die zuivering, stevig verankerd in hun toegewijde dienst aan Kṛṣṇa, de Heer Geprezen in de Verzen en de Meester van alle Meesters van de Yoga. (45) Och, hoezeer heeft Hij niet, middels de woorden van de koeherdersjongens, ons herinnerd aan de uiteindelijke bestemming van alle transcendentalisten, heeft Hij ons niet geholpen die, in onze verbijstering over onze huishoudelijke belangen, inderdaad onachtzaam waren! (46) Waarom anders zou Hij, de Meester van Bevrijding en van alle andere zegeningen, die voldaan is in ieder opzicht, van deze vermomming zijn [in de gedaante van een *gopa*] met ons die onder Zijn gezag vallen? (47) De Godin van het Geluk ziet af van anderen en aanbidt zonder ophouden alleen maar Hem, in de hoop Zijn lotusvoeten te mogen aanraken en een einde te maken aan de fouten [van trots en wispelturigheid] in haar eigen wezen. Zijn verzoek [om voedsel] doet werkelijk iedereen versteld staan. (48-49) Hij vormt de tijd en plaats, de gebruikte artikelen, de hymnen, de rituelen, de priesters en het vuur, de leidende godsbewusten, de uitvoerder van het offer, de plechtigheid en het dharmische resultaat [zie vers 10-11]. Hij, de Allerhoogste Heer Viṣṇu, de Meester van alle Yogameesters, heeft rechtstreeks zichtbaar voor ons Zijn geboorte genomen onder de Yadu's, maar ondanks dat we hierover vernamen slaagden wij er dwaas genoeg niet in dat te

begrijpen. (50) De Allerhoogste Heer Kṛṣṇa, die van een onmetelijke intelligentie is en door wiens begoochelend vermogen wij met verbijsterde geesten ronddolen op de wegen van het baatzuchtig handelen, bieden we onze eerbetuigingen. (51) Hij, onze Oorspronkelijke Heer en Hoogste Persoonlijkheid van God wiens invloed we niet kunnen doorgronden omdat onze geesten verbijsterd zijn door Zijn *māyā*, moet ons onze overtreding maar vergeven.'

(52) **A**ldus nadenkend over hun overtreding van het minachten van Kṛṣṇa, wilden ze Hem gaan opzoeken, maar uit angst om Kaṁsa['s aandacht te trekken], gingen ze niet naar Vraja.'

*: Er wordt beweerd dat iedereen geheiligd door het Sautrāmaṇi offer voor Heer Indra zich onder de goden begeeft en *sarva-tanūh* geboren wordt, dat wil zeggen, met zijn gehele lichaam.

10.24 - Kṛṣṇa Gaat in Tegen Indra ten Gunste van de Brahmanen, de Koeien en de Heuvel Govardhana

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de Allerhoogste Heer zich daar [in Vraja] in het gezelschap van Baladeva ophield, zag Hij hoe de *gopa's* druk in de weer waren met het regelen van een offerplechtigheid voor Heer Indra. (2) Hoewel de Allerhoogste Heer, de Alwetende Ziel van Iedereen, er alles van wist [zie B.G. 9: 23], boog Hij nederig en deed Hij navraag bij de ouderen aangevoerd door Nanda [Zijn stiefvader]: (3) 'Vertel Me, beste vader, wat heeft al deze drukte van u te betekenen? Waar leidt dat toe, voor wie doet men het en met welke middelen wil men dit offer volbrengen? (4) Vertel Me er alstublieft over. Ik heb dit sterke verlangen erover te vernemen, o vader. Het kan toch niet zo zijn dat de handelingen van heilige mannen die, een ieder gelijkgezind in deze wereld, onverschillig zijn over mijn en dijn, en vriend en vijand neutraal beschouwen, iets zijn waar je geheimzinnig over doet, is het wel? (5) Een vreemde mag men uit de weg gaan alsof het een vijand is, maar een vriend moet men als zichzelf behandelen, zo zegt men. (6) Als de gewone man iets doet in de wereld, gebeurt dat soms op basis van kennis en soms ook niet. Met kennis van zaken behaalt men een optimaal resultaat en met onwetend handelen is dat niet zo. (7) Met dat in gedachten vraag Ik u, of deze gezamenlijke inspanning van jullie iets is dat staat voorgeschreven [in de geschriften] of gewoon een gebruik vormt. Dat moet u Me duidelijk uitleggen.'

(8) **Ś**rī Nanda zei: 'Indra is de grote heer van de regen, en de wolken zijn zijn persoonlijke vertegenwoordigers. Zij verschaffen de regen voor alle levende wezens. Regen is de voedende levenskracht, net zoals melk. (9) Vanwege het vocht dat die heer en meester van de wolken vrijgeeft, mijn beste zoon, aanbid-

den wij - en ook andere mensen - hem met vuuroffers en verschillende attributen. (10) Met wat er overblijft van die offers geven mensen op drie manieren gestalte aan hun leven [religieus, economisch en zinnelijk]. Hij is het bovenmenselijk wezen die hen de vruchten brengt die van hun menselijke handelingen een zekere opbrengst verwachten [zoals boeren]. (11) Een ieder die dit per traditie overgeleverde dharma [van offers brengen aan Indra] afwijst, is een persoon die, vanwege lust, vijandigheid, angst en hebzucht, zijn levensgeluk niet kan vinden [zie B.G. 10: 36].'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Hij had geluisterd naar wat Nanda en ook de andere ingezetenen van Vraja te zeggen hadden, sprak Heer Keśava tot Zijn vader op een manier die Heer Indra kwaad maakte. (13) De Allerhoogste Heer zei: 'Het is vanwege zijn karma dat een levend wezen geboorte neemt en het is enkel [de kracht van zijn] karma waardoor hij komt te overlijden. Geluk en ongeluk, geborgenheid en angst zijn allemaal het gevolg van iemands karma. (14) Als er dan een of andere meester zou zijn die anderen beloont met de vrucht van hun handelingen, dan is die heerser nog steeds afhankelijk van hen die tot actie overgaan. Hij kan immers niet de meester zijn van iemand die niets doet! (15) Levende wezens moeten de gevolgen ondergaan van wat ze doen, wat hebben ze met Indra te maken die niets kan veranderen aan dat wat wordt bepaald door ieders eigen aard? (16) Een persoon wordt beheerst door zijn aard - hij volgt zijn aard. Deze hele wereld met zijn goden, demonen en gewone mensen, bestaat op basis van ieders persoonlijke aard. (17) Levende wezens verwerven en verzaken als gevolg van hun handelingen hoger dan wel lager geëvolueerde lichamen. Het is enkel karma dat hun vijand, hun vriend of onpartijdige rechter is, dat hun Heer en hun leraar is [zie ook B.G. 8: 15 & 16, 4.29: 26-27 en 7.7: 46-47]. (18) Daarom behoort men, zich houdend aan zijn plichten, respect te oefenen voor het karma van zijn eigen aard [zie *varṇāśrama*]. Men leeft goed met dat karma, het is zonder twijfel iemands aanbiddelijke godheid. (19) Zoals een overspelige vrouw, haar heil zoekend bij een ander levend wezen, geen wezenlijk voordeel behaalt met haar minnaar, is het ook niet in iemands voordeel aan iets [of iemand] anders de voorkeur te geven dan aan dat waar [of degene waar] hij zijn leven op baseert. (20) De *brāhmaṇa's* leven van [het onderwijs in en de uitleg van] de Veda's, de *kṣatriya's* leven van het beschermen van het land, de *vaiśya's* leven van de handel en de *śūdra's* van het dienen van de tweemaal geborenen [de voorgaande drie klassen, zie ook 7.11: 21-24]. (21) De viervoudige beroepsmatige plicht van de *vaiśya* bestaat uit landbouwen, handel drijven, de koeien beschermen en ten vierde bankieren. Van dezen vormt de constante zorg voor de koeien de plicht waar wij ons mee bezig houden. (22) [De natuurlijke kwaliteiten van de] goedheid, hartstocht en onwetendheid zorgen voor de handhaving, schepping en vernietiging [in de wereld. Zie *guṇa*]. Vanuit de kwaliteit hartstocht kwam dit universum tot stand en door de wederzijdse [seksuele] activiteit erin is er de [biologische] verscheidenheid van de wereld. (23) De wolken storten, door die hartstocht ertoe gedreven, overal hun water uit en door dat water houden ze feitelijk de bevolking in leven. Dus wat zou Indra dan doen? (24) De

steden, de in cultuur gebrachte gebieden en de dorpen zijn niet de plaatsen waar we huizen. We zijn de mensen van het bos, beste vader, we leven altijd in de wouden en de heuvels. (25) Laten we daarom beginnen met een offerplechtigheid voor de koeien, de brahmanen en de heuvel [Govardhana], en voor dat eerbetoon de attributen gebruiken van de plechtigheid voor Indra! [zie ook voetnoot 8*3] (26) Laten we allerlei soorten van gerechten en soepen bereiden, te beginnen met zoete rijst, havermout, zoete broodjes en cakejes, en laten we allerlei melkproducten gebruiken. (27) Laat er voor de vuren naar behoren worden gebeden door brahmanen onderlegd in de Veda's die u moet voeden met goed bereide gerechten en moet belonen met koeien en andere giften. (28) Om niemand tekort te doen, moet ook gedacht worden aan anderen: gevallen zielen zoals honden en uitgestotenen. Vervolgens moet er gras aan de koeien worden gegeven waarna de offergaven aan de berg moeten worden aangeboden. (29) Na te hebben gegeten moeten we, gekleed in onze beste kleren, ingesmeerd met sandelhoutpasta en fraai opgesierd, om de koeien, de brahmanen, de vuren en de heuvel heen lopen [die steeds rechts houdend]. (30) Dit is mijn gezichtspunt, o vader, moge het zo gebeuren, als u dat goed vindt. Dit zal niet alleen de koeien, de brahmanen en de heuvel dierbaar zijn, maar ook Mij.'

(31) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Nanda en de oudere mannen deze woorden hoorden die door de Allerhoogste Heer, de Tijd in eigen persoon, werden uitgesproken om de trots van Indra te breken, aanvaardden ze die als zijnde uitstekend. (32-33) Aldus voerden ze alles uit waar Madhusūdana over had gesproken: ze droegen zorg voor de gunstige recitaties, ze betuigden de heuvel en de brahmanen gezamenlijk respectvol de eer met de genoemde attributen, de koeien, de stieren en de kalveren kregen gras aangeboden, en vervolgens liep men met de dieren voor zich uit om de heuvel heen. (34) De koeherdersvrouwen fraai opgesierd en op wagens rijdend die werden getrokken door ossen, bezongen de heerlijkheden van Śrī Kṛṣṇa terwijl de tweemaal geborenen hun heilswensen uitspraken. (35) Om de *gopa's* in hun geloof te sterken, nam Kṛṣṇa vervolgens een andere gedaante aan. Met de woorden 'Ik ben de heuvel' verzwolg Hij de overvloed aan offergaven met de enorme omvang van Zijn lichaam [zie *vapu* en de voetnoot *]. (36) Samen met het volk van Vraja bracht Hij, middels Zichzelf, Zijn eerbetuigingen aan Zichzelf: 'O zie toch, hoe deze heuvel met het aannemen van zijn gedaante, ons Zijn genade heeft verleend!'

*: Śrīla Prabhupāda schrijft hierbij (Kṛṣṇaboek ch. 24): "De identiteit van Kṛṣṇa en de heuvel Govardhana wordt nog steeds hoog gehouden, en grote toegewijden nemen stukken steen van de heuvel Govardhana mee en aanbidden ze precies zoals ze de beeltenis van Kṛṣṇa aanbidden in de tempels. Toegewijden verzamelen om die reden keien en steentjes van de heuvel Govardhana en vereren ze thuis, omdat deze aanbidding even goed is als het aanbidden van een beeltenis."

ॐ

10.25 - Heer Kṛṣṇa Tilt de Heuvel Govardhana op

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Indra, die zich realiseerde dat de aanbidding van zijn persoon was afgewezen, o Koning, werd toen kwaad op de *gopa's* geleid door Nanda, die Kṛṣṇa hadden aanvaard als hun Heer. (2) Om een eind aan dat alles te maken stuurde Indra er wolken op uit die de naam Sāṁvartaka droegen. Zichzelf valselijk houdend voor de allerhoogste meester sprak hij vertoornd de woorden: (3) 'Kijk nu eens hoe enorm verbijsterd over hun weelde deze in het bos wonende koeherders zijn. Met het zich verlaten op een sterveling als Kṛṣṇa, hebben ze een overtreding begaan jegens de goden! (4) Met het afzweren van de geestelijke kennis proberen ze de oceaan van het materieel bestaan over te steken door rituele offerplechtigheden te houden die, gericht op het profijt, ontoereikend zijn om ze als boten [op die oceaan] te dienen. (5) Door hun toevlucht te nemen tot Kṛṣṇa, dit kwebbelende, ingebeelde kind dat onwetend denkt dat Hij de wijsheid in pacht heeft, hebben de *gopa's* gehandeld tot mijn ongenoegen. (6) Breng [o wolken] de vernietiging over hun dieren en maak een einde aan hun arrogantie,

want zij, trots en dwaas vanwege Kṛṣṇa, zijn vol van verbeelding. (7) Ook ik zal, rijdend op mijn olifant Airāvata, meekomen naar Vraja. Vergezeld door de windgoden zal ik, me herwaarts begevend met grote macht, Nanda's koeherdersgemeenschap wegvagen [zie o.a. ook 6.11 & 12].'

(8) **Ś**rī Śuka zei: 'De wolken aldus op bevel van Indra ontketend uit hun posities, teisterden met al hun macht Nanda's koeherdersdorp met een enorme stortvloed aan regen. (9) Voortgedreven door de windgoden lieten ze, oplichtend van de bliksem en rollend van de donder, hagelstenen naar beneden komen. (10) Met de regen die onophoudelijk in dichte gordijnen uit de wolken neerstroomde, konden de hoger en lager gelegen delen van de aarde ondergelopen door de vloed, niet meer worden onderscheiden. (11) De *gopa's* en *gopī's,* geplaagd door de overmaat aan hemelwater en de hevige wind, namen samen met het vee, bevend van de kou, hun toevlucht tot Govinda. (12) Hun hoofden bedekkend en hun kinderen beschermend met hun lichamen, benaderden ze geteisterd door de regen, rillend de basis gevormd door de lotusvoeten van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods: (13) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Grootste Geluk. U bent Uw eigen baas, o Heer, alstUblieft bescherm de koeherdersgemeenschap tegen de godheid [Indra] die kwaad op ons is, o Beschermer van de Toegewijden! [zie ook 8: 16]'

(14) **T**oen de Allerhoogste Heer Hari hen zo wezenloos zag, belaagd als ze waren door de hagel, de regen en de hevige winden, achtte Hij de woede van Indra hier verantwoordelijk voor. (15) [Hij dacht:] 'Omdat Ik Indra's offerplechtigheid afwees zet hij, uit op vernietiging, nu alles onder water met deze voor het seizoen zo ongebruikelijk felle regens en heftige winden vol met hagelstenen. (16) Om dat afdoende tegen te gaan zal Ik, met de macht van Mijn yoga, ervoor zorgen dat de trots en onwetendheid wordt verslagen van een ieder die zich met de weelde in zijn dwaasheid Heer en Meester over de wereld waant. (17) Van de halfgoden die, als heersende heren valselijk vereenzelvigd, zeker niet bewogen zijn door goedheid, vaag ik de valse trots weg met de bedoeling ze tot vrede te bewegen [zie ook B.G. 14: 14]. (18) De koeherdersgemeenschap die zijn toevlucht tot Mij heeft genomen als hun meester, is Mijn familie. Daarom zal Ik ze beschermen met Mijn mystiek vermogen. Dat is de eed die Ik heb afgelegd [zie ook B.G. 9: 22].'

(19) **D**it [voor Zichzelf] gezegd hebbende, pakte [deze nederdaling van] Viṣṇu met één hand [Zijn linkerhand] de heuvel Govardhana op en hield Hij hem zo makkelijk omhoog als een kind een paddestoel vasthoudt. (20) De Allerhoogste Heer zei toen tegen de *gopa's*: 'O moeder, o vader, o bewoners van Vraja, kom alsjeblieft, samen met jullie koeien, naar de vrije ruimte onder deze heuvel. (21) Jullie hoeven er niet bang voor te zijn dat, vanwege de regen en de wind, de berg van Mijn hand zal vallen. Jullie zijn bang genoeg geweest, en teneinde jullie daarvan te bevrijden, heb Ik [deze oplossing] voor jullie geregeld.'

(22) **M**et hun geesten aldus door Kṛṣṇa gekalmeerd, begaven ze zich naar de ruimte onder de berg waar ze genoeg plek vonden voor hun koeien, wagens en iedereen die bij hen hoorde. (23) Zonder acht te slaan op pijn, honger, dorst en ieder idee van persoonlijk comfort, hield Hij voor ogen van de bewoners van Vraja de berg zeven dagen lang omhoog zonder zich van Zijn plaats te verroeren. (24) Toen Indra het resultaat zag van Kṛṣṇa's mystieke vermogen was hij hoogst verrast en riep hij beroofd van zijn trots en met zijn bedoeling ondermijnd, zijn wolken terug. (25) Met de hemel vrij van wolken en de zon weer te zien, nu de felle wind en regen was afgelopen, zei de Heffer van Govardhana tegen de koeherders: (26) 'Alsjeblieft, ga met jullie bezittingen, vrouwen en kinderen weg van hier. Geef jullie angst op, beste *gopa's*, de wind en de regen zijn opgehouden en het water in de rivieren staat weer laag.'

(27) **D**e *gopa's* namen ieder hun persoonlijke koeien en vertrokken, met hun bezittingen geladen op de karren en met de vrouwen, de kinderen en de ouden van dagen er langzaam achteraan. (28) En terwijl al de levende wezens toekeken, zette de Almachtige Allerhoogste Heer de heuvel met gemak weer terug waar hij had gestaan. (29) De bewoners van Vraja, overweldigd door de zuivere liefde die ze voor Hem voelden, benaderden Hem met omhelzingen en dergelijke, waarbij ieder uitdrukking gaf aan zijn persoonlijke relatie met Hem. De *gopī's* stortten vol vreugde met veel genegenheid hun fijne zegeningen over Hem uit en respecteerden Hem met gaven van yoghurt, ongebroken granen en water. (30) Yaśodā, Rohiṇī, Nanda en Balarāma, de Grootste van de Sterksten, omhelsden Kṛṣṇa en boden Hem gretig, overlopend van de emotie hun heilswensen. (31) In de hemel hieven al de halfgoden - de vervolmaakten, de heiligen, de hemelse zangers en de eerbiedwaardige zielen - lofzangen aan voor de Heer en lieten daarbij voldaan een regen van bloemen nederdalen, o aardse heerser. (32) Ze lieten in hun hemelverblijf hoornschelpen en pauken weerklinken, en de leidende Gandharva's aangevoerd door Tumburu zongen, o heerser van de mensen. (33) O Koning, Kṛṣṇa samen met Balarāma omringd door de liefdevolle hoeders van de dieren, vertrok daarop naar de plaats waar ze hun dieren lieten grazen. Ook de *gopī's* vertrokken al zingend over de glorie van Zijn heldhaftige daden, gelukkig als ze waren met Hem die hen in hun harten had geraakt.'

10.26 - Nanda Brengt de Verblufte Gopa's de Woorden van Garga in Herinnering

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De *gopa's* getuige van handelingen van Kṛṣṇa als deze [van het de heuvel optillen], hadden geen idee hoe Hij zo machtig kon zijn, en benaderden stomverbaasd Nanda zeggend: (2) 'Hoe kon de jongen, gezien Zijn buitengewone optreden, nu een geboorte onder gewone plattelandsmensen ten deel vallen, die voor Hem afkeurenswaardig zou zijn? (3) Hoe kan een jongen van zeven jaar oud nu speels met één hand [zo makkelijk] de beste van alle heuvels omhooghouden als een machtige olifant een lotusbloem omhooghoudt? (4) Als een babytje met nauwelijks de ogen open zoog Hij [de vergiftigde melk] uit de borst van de o zo machtige Pūtanā, en zoog Hij daarmee ook haar levensadem weg, net zoals de macht van de tijd de jeugd uit het lichaam wegzuigt [zie 6]. (5) Toen Hij, een paar maanden oud, lag te huilen onder een kar, duwde Hij met Zijn beentjes omhoog [trappelend] de kar omver die werd geraakt door de tip van Zijn voetje [zie 7]. (6) Toen Hij één jaar oud buiten zat werd Hij door de demon Tṛṇāvarta meegevoerd de lucht in. Hij greep hem bij zijn nek vast, liet hem lijden en doodde hem [zie 7]. (7) Op een dag bond Zijn moeder Hem aan een groot stampvat omdat Hij boter had gestolen. [Kruipend] op Zijn handjes manoeuvreerde Hij ermee tussen twee arjunabomen en veroorzaakte zo hun val [zie

10]. (8) Samen met Balarāma en de jongens de kalveren hoedend in het bos, scheurde Hij met Zijn armen de bek uiteen van de vijand Baka die Hem wilde doden [zie 11]. (9) Vatsa, [een andere demon] die Hem wilde doden, verborg zich in de vorm van een kalf onder de andere kalveren. Kṛṣṇa doodde hem en liet bij wijze van sport [het lijk in een boom gooiend] er kapitthavruchten mee naar beneden komen [zie 11]. (10) Door samen met Balarāma de ezeldemon [Dhenuka] en zijn ezelmetgezellen te doden, maakte Hij het Tālavana bos weer veilig dat vol was met rijpe vruchten [zie 15]. (11) Na te hebben geregeld dat de verschrikkelijke Pralamba zou worden gedood door de hoogst machtige Balarāma, verloste Hij Vraja's *gopa's* en hun dieren van een bosbrand [zie 18 & 19]. (12) Door bovenop de enorm giftige aanvoerder van de slangen [Kāliya] te klimmen slaagde Hij erin hem te onderwerpen, zijn trots te verslaan en hem met geweld weg te sturen uit het meer van de Yamunā waarvan het water aldus werd bevrijd van zijn gif [16 & 17]. (13) Beste Nanda, hoe kan het zo zijn dat wij, al de bewoners van Vraja, onze gevoelens van liefde voor uw zoon niet op kunnen geven, die Zich van Zijn kant net zo natuurlijk gedraagt jegens ons? (14) Het feit dat Hij als een jongen van zeven jaar oud de grote heuvel optilde, heeft bij ons, o meester van Vraja, een aantal vragen doen rijzen omtrent uw zoon.'

(15) **N**anda zei: 'Alstublieft luister naar mijn woorden, beste *gopa's*. Laat jullie twijfel omtrent de jongen varen. Dit is wat Garga me in het verleden heeft gezegd met betrekking tot dit kind [zie ook 8: 13-19 voor dezelfde verzen]: (16) 'En Hij hier [de zoon van Yaśodā] is naar gelang de *yuga* verschenen in gedaanten met een rode, een witte en een gele kleur. Nu is Hij Kṛṣṇa [donker van kleur, zie **]. (17) Dit kind kwam voorheen elders ter wereld uit de lendenen van Vasudeva, en daarom zullen zij die hiervan op de hoogte zijn over uw kind spreken als de glorieuze Vāsudeva. (18) Er zijn vele gedaanten en namen bekend van uw zoon, overeenkomstig de kwaliteiten en handelingen van Zijn verschijnen. Ik ben daarvan op de hoogte, maar de gewone man weet het niet. (19) Dit kind zal in Zijn rol als een *Nanda-Gokula* koeherder altijd doen wat voor jullie allen het beste is. Met Zijn hulp zullen jullie zonder moeite alle gevaren te boven komen [*3]. (20) O Koning van Vraja, in het verleden, toen er eens een fout regime heerste, heeft Hij de vrome zielen beschermd die werden verstoord door schurken zodat zij, met die kwade elementen verslagen, konden floreren [zie ook 1.3: 28]. (21) Net zoals zij die trouw zijn aan Viṣṇu niets te vrezen hebben van de Asura's, zullen ook zij die het geluk hebben om met dit kind om te gaan in liefde en genegenheid niet door vijanden worden overweldigd. (22) O Nanda, draag daarom nauwgezet zorg voor de opvoeding van dit kind. Qua kwaliteiten, rijkdom, naam en faam, is deze zoon van u zo goed als Nārāyaṇa!' (23) Nadat Garga mij dit had uitgelegd ging hij naar huis. Ik beschouw [sedertdien] Kṛṣṇa, die ons bevrijdt van alle obstakels, als een expansie van Nārāyaṇa.'

(24) **T**oen ze van Nanda deze woorden vernamen over wat Garga zei, aanbaden de bewoners van Vraja, door hem geïnspireerd en met hun verbijstering verdwenen, Heer Kṛṣṇa. (25) De halfgod [Indra] die de regens teweegbrengt, be-

zorgde in zijn woede over het verlies van zijn offerplechtigheid, de koeherders, de dieren en de vrouwen ellende met de inzet van zijn bliksemschichten, hagel en wind. Kṛṣṇa, die Zich als hun enige toevlucht beschouwde, glimlachte uit mededogen en pakte, om de koeherdersgemeenschap te beschermen, de heuvel op met één hand zoals een klein kind een paddestoel oppakt. Moge Hij, de Heer van de Koeien, de vernietiger van de arrogantie van de grote koning van de hemel, tevreden over ons zijn!'

*: Deze kleuren zullen later worden uiteengezet in het elfde Canto in de verzen 11.5: 21, 24, 27 en 34 van het Bhāgavatam.

10.27 - Heer Indra en Moeder Surabhi Brengen Gebeden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Na de heuvel Govardhana omhoog te hebben gehouden om Vraja te beschermen tegen de regens, kwam uit de wereld van de koeien moeder Surabhi [de hemelse koe] naar Kṛṣṇa. Ook Indra kwam naar Hem toe. (2) Indra, vol van schaamte dat hij zo vijandig was geweest, benaderde Hem op een afgezonderde plek [*] en beroerde Zijn voeten met zijn helm die straalde als de zon. (3) Met het vernomen hebben over, en getuige geweest zijn van, de macht van Heer Kṛṣṇa, wiens onbegrensde vermogen een einde had gemaakt aan zijn arrogantie dat hij de heer van de drie werelden was, sprak hij als volgt.

(4) **I**ndra zei: 'Majesteit, o verblijf van zuivere goedheid, U die van de vrede en de verlichting van de boete bent, vernietigde de hartstocht en onwetendheid die zijn gebaseerd op illusie. Deze voortdurende stroom van de materiële kwaliteiten, waaraan men gebonden is in zijn gehechtheid, treft men in U niet aan. (5) Hoe kunnen zich in U, o Heer [zoals ik veronderstelde, zie 10.25: 3], de oorzaken bevinden van het verstrikt zijn - zoals de begeerte en dergelijke - die een onwetende persoon kenmerken? U bent toch de Allerhoogste Heer die, ter verdediging van het dharma, Uw gezag uitoefent om de kwaden te bestraffen? (6) U bent de vader en de goeroe van het hele universum, de Oorspronkelijke Heer en de onoverkomelijke Tijd die, als U - door U Zelf bepaald - Uw bovenzinnelijke gedaanten aanneemt, ernaar streeft om het gezag te vormen dat een einde maakt

aan de eigenwanen van hen die denken dat zij de Heer van het Universum zijn. (7) Onwetende zielen als ik, die menen dat ze de baas over de wereld zijn, geven, als ze U onbevreesd zien [in confrontatie], snel hun verbeelding op. Dat gebeurt als ze, niet langer meer verwaand vanwege het lesje dat U de kwaden leert, enkel nog het pad van de beschaving willen volgen. (8) Ik was me niet bewust van Uw invloed en wentelde me door mijn heerschappij in hoogmoed. Mijn intelligentie raakte verdwaasd met het begaan van de overtreding. Vergeef het me daarom alstUblieft, o Meester die deze gedaante heeft aangenomen. Laat alstUblieft mijn bewustzijn nimmer meer zo verdorven raken, o Heer. (9) Uw nederdalen in deze wereld, o Heer van het Voorbije, vond plaats ter wille van het bestaan van hen die Uw lotusvoeten dienen, o Godheid, en voor het niet-bestaan van krijgsheren, die een grote overlast vormen met de vele verstoringen die ze veroorzaken. (10) Ik breng U mijn eerbetuigingen, U de Opperheer en Oorspronkelijke Persoonlijkheid, de grote Ziel Heer Kṛṣṇa, de zoon van Vasudeva. Ik betuig mijn respect voor de Meester van de Dienaren van de Absolute Waarheid. (11) Mijn eerbetuigingen zijn er voor Hem die gedaanten aanneemt in reactie op de verlangens van Zijn toegewijden, wiens gedaante zuivere spirituele kennis is, die het zaad vormt van alles en iedereen, en die de Ziel is die Zich ophoudt in alle levende wezens. (12) O Heer, toen mijn offerplechtigheid werd tegengegaan was ik, uitermate arrogant en kwaad, eropuit om met regen en wind de koeherdersgemeenschap te vernietigen, o Allerhoogste Heer. (13) U, o Meester, hebt met het tonen van Uw genade mijn halsstarrigheid gebroken en mijn pogen vruchteloos gemaakt. Ik ben naar U, het Ware Zelf en de geestelijk leraar, toegekomen om bij U mijn toevlucht te zoeken.'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'Met Kṛṣṇa op deze manier verheerlijkt door de grootmoedige Indra, glimlachte de Opperheer en sprak Hij, ernstig als de wolken, de volgende woorden tot hem. (15) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik ging ertoe over uw offerplechtigheid tegen te houden om u Mijn genade te tonen en er zeker van te zijn dat u, als de koning van de hemel die zo hoogst onder de invloed van de weelde verkeerde, Me voor altijd zou herinneren. (16) Hij die, verblind door de bedwelming van macht en rijkdom, Mij niet ziet staan met de roede in Mijn hand, zal Ik, in de wens hem vooruit te helpen, een val bereiden uit zijn welgestelde positie [zie ook B.G. 9: 22]. (17) O Indra, u mag nu gaan, Ik wens u alle geluk. Mijn opdracht nalevend mag u, vrij van valse trots, zich bezig blijven houden met uw verantwoordelijkheden.'

(18) **T**oen sprak moeder Surabhi tot Kṛṣṇa. Vreedzaam van geest betoonde ze samen met haar koeien haar respect en vroeg ze om de aandacht van de Opperheer die als een koeherdersjongen was verschenen. (19) Moeder Surabhi zei: 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Grootste Mysticus! O Ziel en Oorsprong van het Universum, met U als de baas over de wereld, hebben we onze meester gevonden, o Onfeilbare. (20) U bent onze Allerhoogste Godheid. O Heer van het Universum, wilt U, voor het welzijn van de koeien, de brahmanen en hen die goddelijk en gelouterd zijn, er alstUblieft zijn als onze Indra? (21) Om U onze Indra te maken zullen we

een baadceremonie uitvoeren volgens de aanwijzingen van Heer Brahmā, o Ziel van het Universum die is nedergedaald om de aarde van haar last te bevrijden.'

(22-23) **Ś**rī Śuka zei: 'Na dat verzoek werd Heer Kṛṣṇa door Surabhi gebaad met haar eigen melk. In opdracht van de moeders van de halfgoden [de dochters van Aditi] werd Hij vervolgens door Indra gebaad met het hemelse Gangeswater meegevoerd in Airāvata's slurf. Aldus ontving Hij, de afstammeling van Daśarha, in het gezelschap van de verlichte zielen en de zieners, de naam Govinda ['hij die de koeien vindt']. (24) Tumburu, Nārada en de anderen, de zangers van de hemel, de geleerden, de vervolmaakten en de eerbiedwaardigen, begaven zich naar die plaats en bezongen de heerlijkheden van de Heer die de onzuiverheid uit de wereld bannen. De vrouwen van de halfgoden dansten samen vol vreugde. (25) Hij, als het toonbeeld van al de goden, werd vereerd en overladen met een prachtige regen van bloemen. Allen in de drie werelden ervoeren de hoogste voldoening en de koeien doordrenkten de aarde met hun melk. (26) De rivieren stroomden over met allerlei smaken, de bomen verschaften honing, de planten kwamen tot wasdom zonder in cultuur te zijn gebracht, en de bergen gaven hun edelstenen prijs. (27) O [Parīkṣit,] lieveling van de Kurudynastie, nadat Heer Kṛṣṇa was gebaad raakten alle levende wezens, zelfs zij die gevaarlijk zijn [de roofdieren, de bedrieglijke mensen], verlost van hun vijandigheid. (28) Toen Govinda, de Meester van de Koeien en de Koeherdersgemeenschap aldus door hem was gebaad, nam Indra afscheid en keerde hij, omringd door de halfgoden en de anderen, terug naar de hemel.'

*: De "afzondering" in kwestie waar Indra Śrī Kṛṣṇa benaderde, wordt door de wijze Śrī Vaiśampāyana vermeld in de Hari-vaṁśa (Viṣṇu-parva 19.3): *sa dadarśopaviṣṭaṁ vai govardhana-śilā-tale*. "Hij zag Hem [Kṛṣṇa] neerzitten aan de voet van de heuvel Govardhana".

10.28 - Kṛṣṇa Redt Nanda Mahārāja uit het Rijk van Varuṇa

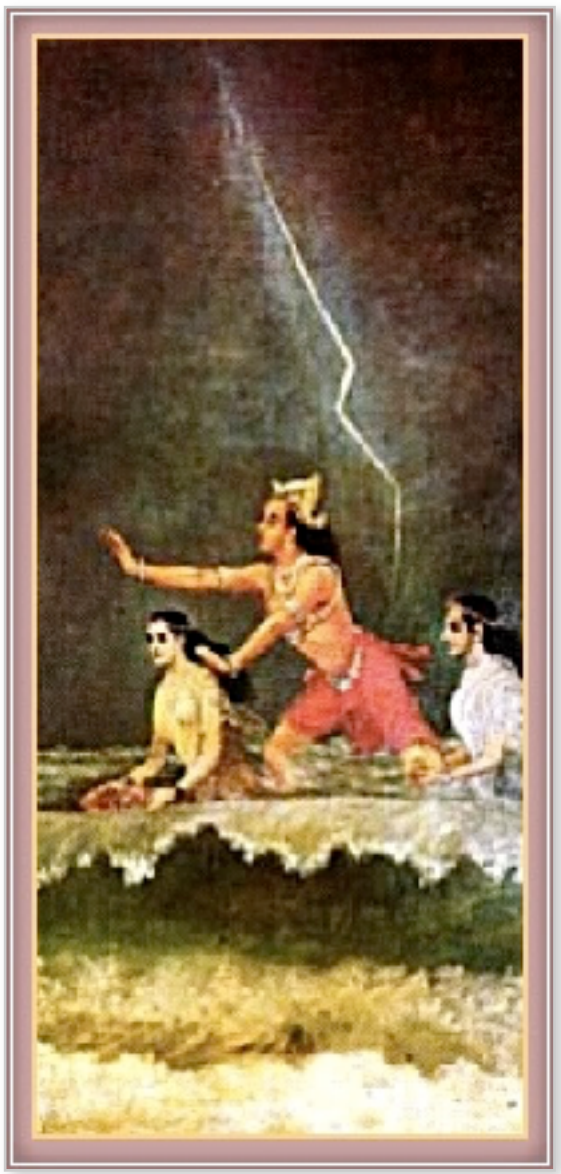

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Nadat hij de elfde dag [van een halve maanmaand, *ekādaśī*] gevast had en hij de Handhaver van Allen [Janārdana] had aanbeden, ging Nanda de twaalfde dag het water van de Yamunā in voor een bad. (2) Een duistere dienaar van Varuṇa greep hem beet en leidde hem voor zijn meester, want hij had veronachtzaamd dat 's nachts het water ingaan een ongunstig tijdstip vormde. (3) O Koning, de *gopa's* die hem niet meer zagen riepen luid: 'O Kṛṣṇa, o Rāma!', waarop de Allerhoogste Heer, de Almachtige, die Zijn mensen onbevreesd maakt, er achter kwam dat Zijn [pleeg]vader was ingerekend door Varuṇa. Hij begaf zich naar Varuṇa's plaats. (4) Zo gauw hij zag dat de Heer van de Zinnen was gearriveerd, bewees hij, de godheid die over dat bereik [van de wateren] heerste, Hem uitvoerig de eer, zeer verheugd als hij was over Zijn aanwezigheid.

(5) **Ś**rī Varuṇa zei: 'Vandaag mag ik de ware weelde genieten van het succes van mijn fysieke bestaan, o Heer, want het is zo dat zij die Uw lotusvoeten [mogen] dienen, de overstijging van hun materiële levensweg hebben bereikt. (6) Ik

breng U mijn eerbetuigingen, o Allerhoogste Persoonlijkheid van God, U die de Absolute Waarheid en de Hoogst Verheven Ziel bent op wie de begoochelende energie *māyā,* waaruit de materiële schepping is samengesteld, geen vat heeft. (7) Die onwetende dienaar van mij was een dwaas die zijn plicht niet kende [*] toen hij deze man hier inrekende die Uw vader blijkt te zijn. Neem me niet kwalijk, Uwe goedheid. (8) Wees zelfs voor mij, o Kṛṣṇa, o U die alles ziet, alstUblieft van genade. O Govinda, neem deze persoon die Uw vader is mee met U, die zo vol van zorg bent voor Uw ouders.'

(9) **Ś**rī Śuka zei: 'Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer en Heerser over alle Heersers, die aldus tevreden was gesteld, nam Zijn vader met Zich mee en ging terug naar Zijn verwanten die Hij daar heel blij mee maakte. (10) Nanda, die nooit eerder kennis had gemaakt met de grote weelde van de heer van het bereik [van de wateren], noch ooit getuige was geweest van de eerbetuigingen die zij [Varuṇa en zijn volgelingen] Kṛṣṇa brachten, sprak vol verwondering tot zijn vrienden en familieleden. (11) O Koning, de *gopa's*, opgewonden om over Hem, hun Heer, te vernemen, dachten: 'Misschien verleent de Allerhoogste Meester ons wel de gunst van Zijn bovenzinnelijke hemel!'

(12) **H**ij, de Allerhoogste Heer die alles van Zijn toegewijden ziet en begrijpt, dacht vol mededogen over de vervulling van hun verlangen: (13) 'De mensen in deze wereld dwalen, onwetend verwikkeld in hun onbezonnen handelingen, tussen hogere en lagere doelen, zonder zich bewust te zijn van hun eigenlijke bestemming.'

(14-15) **M**et deze overweging toonde de Allerhoogste Heer Hari in Zijn grote mededogen de *gopa's* Zijn verblijf voorbij de duisternis van de materie: het ware, onbegrensde, spirituele kennen dat het licht is van het eeuwige absolute, zoals dat door de wijzen wordt waargenomen als ze in trance ver verwijderd zijn van de materiële kwaliteiten. (16) Zij werden door Kṛṣṇa naar het meer van de Ene Geest [*brahma-hrada*] gebracht en erin ondergedompeld. Daaruit weer opgetild zagen ze het verblijf van de Absolute Waarheid, zoals Akrūra dat heeft gezien [3.1: 32, 38 & 40]. (17) Nanda en de anderen raakten overweldigd door een goddelijke verrukking toen ze dat zagen, en waren hoogst verrast Kṛṣṇa daar Zelf aanwezig te zien die uitvoerig werd geprezen met Vedische hymnen.'

*: Prabhupāda's leerlingen geven als commentaar op de precieze uitvoering van de zaken aangaande het *ekādaśī*-vasten en gunstige tijden om te baden: 'Natuurlijk, Varuṇa's dienaar zou zich bewust zijn geweest van deze technische details, welke bedoeld zijn voor hen die strikt de Vedische rituelen volgen.'

10.29 - Het Rāsa-spel: Kṛṣṇa Ontmoet 's Nachts de Gopī's en Ontsnapt

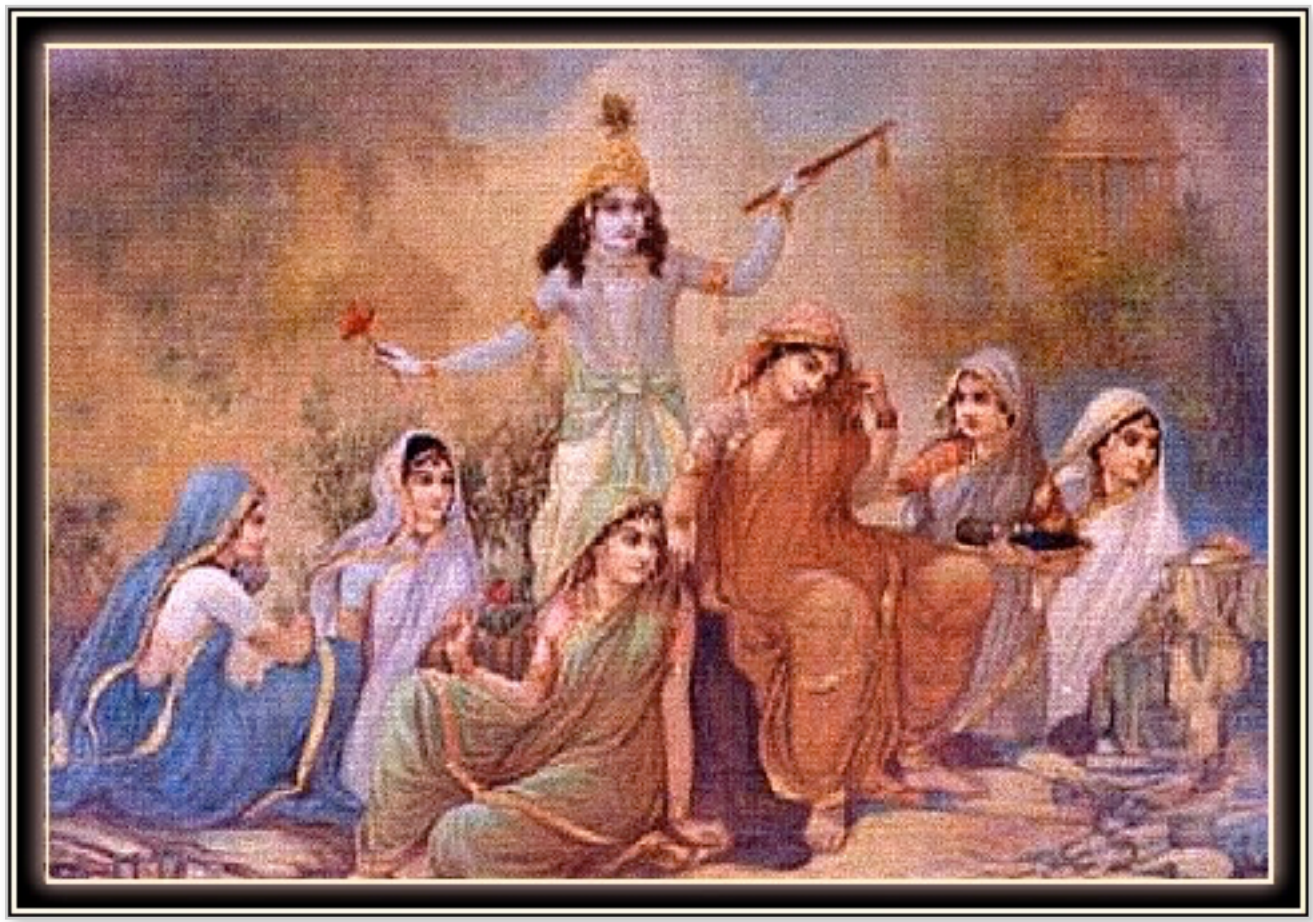

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Hoewel Kṛṣṇa de Allerhoogste Heer was, besloot Hij, vertrouwend op Zijn innerlijk vermogen [zie *yoga-māyā*], te genieten van de herfstnachten toen Hij de jasmijnbloemen zag bloeien. (2) De koning van de sterren [de maan] kleurde te dien tijde met zijn actie het aangezicht van het oosten rood, waarmee hij allen die naar hem uitkeken een genoegen deed, precies zoals een minnaar die naar zijn geliefde toekomt een einde maakt aan haar leed als hij zich na een lange tijd weer laat zien. (3) Kṛṣṇa zag hoe de kumudalotussen zich openden voor de volle maanschijf, die zo rood gloeide als de verse *kuṅkuma* op het gelaat van de godin van het geluk. Hij zag hoe het woud rood kleurde door de zachte stralen van dat licht, en speelde lieflijk op Zijn fluit die de geesten van de [*gopī's* met hun] mooie ogen bekoorde. (4) Dat lied gehoord door de vrouwen van Vraja wekte Cupido op in hun harten, zodat ieder van hen, zonder dat de anderen er weet van hadden, met haar geest in de greep van Kṛṣṇa en met van de haast zwaaiende oorhangers, zich naar de plek begaf waar Hij, haar vriendje, zich bevond. (5) Sommigen vertrokken midden onder het melken van de koeien, sommigen lieten in hun geestdrift de melk staan die op het fornuis stond, terwijl anderen vertrokken zonder de cake uit de oven te halen. (6-7) Sommigen zetten de kinderen naast zich neer die ze melk aan het geven waren, en kleedden zich om zonder nog te denken aan de dienst die ze voor hun echtgenoten zouden verrichtten. Sommigen vertrokken midden onder het eten, sommigen terwijl ze zich olieden, terwijl ze zich insmeerden of terwijl ze hun ogen opmaakten. Anderen

begaven zich naar Kṛṣṇa zonder dat hun kleren en sieraden in orde waren. (8) Ze werden tegengehouden door hun echtgenoten, vaders, broers en andere verwanten maar, bekoord door Govinda met hun harten gestolen, keerden ze niet om [voor hun huishoudelijke taken]. (9) Sommige *gopī's* die niet weg konden komen, bleven thuis en sloten hun ogen om te mediteren op hun [bovenzinnelijke] verbondenheid in de liefde met Hem [zie voetnoot* en 1: 62-63]. (10-11) De onverdraaglijke, intense kwelling gescheiden te zijn van hun Geliefde, deed al het slechte denken wijken. Maar hun materiële deugd reduceerde ook tot nul door de vreugde die ze door hun meditatie op de omhelzing met Acyuta verkregen. Hoewel Hij de Opperziel was, dachten ze over Hem als hun minnaar. Met het verkrijgen van Zijn directe omgang echter werden hun karmische banden tegengegaan zodat ze onmiddellijk hun fysieke belangstelling beheerst door de natuurlijke geaardheden opgaven.'

(12) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'Zij kenden Kṛṣṇa enkel als hun geliefde, en niet als de Absolute Waarheid, o wijze. Hoe kon er, voor hen zo vol van gedachten over de materiële kwestie, nu een einde komen aan de machtige stroom van de *guṇa's*?'

(13) **Ś**rī Śuka zei: 'Ik sprak hierover al eerder met u [in 3.2: 19 en in 7.1: 16-33]. Als de koning van Cedi [Śiśupāla] zelfs de volmaaktheid kon bereiken door de Heer van de Zinnen te haten, wat zou dat dan wel niet betekenen voor hen die de Heer in het Voorbije dierbaar zijn? (14) Het persoonlijke verschijnen van de Allerhoogste, Onvergankelijke en Ondoorgrondelijke Heer die, vrij van de geaardheden, de heerser over de geaardheden is, is er om de mensheid te leiden tot de vervolmaking van het leven, o Koning. (15) Zij die naar de Heer toe constant in lust, woede, angst, genegenheid, eenheid of vriendschap verkeren, zullen de verzonkenheid in Hem zeker bereiken. (16) U moet zich niet verbazen over dit [feit] aangaande de Ongeboren, Hoogste Persoonlijkheid, de meester van alle meesters van de yoga, Kṛṣṇa door wie deze wereld haar bevrijding vindt. (17) Toen de Opperheer de meisjes van Vraja naar Zich toe zag komen liet Hij, de beste van alle sprekers, Zich uit in bekoorlijke woorden die hen verwarden. (18) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik heet jullie allen welkom, o fortuinlijke dames. Wat kan Ik doen om jullie te behagen? Zeg Me alsjeblieft of in Vraja alles in orde is en waarom jullie hier naar toe kwamen. (19) Deze nacht is vol van lelijke, enge wezens, keer alsjeblieft terug naar Vraja, o slanke meisjes. Jullie vrouwen moeten hier niet rondhangen. (20) Zonder twijfel zijn jullie moeders, vaders, zoons, broers en echtgenoten naar jullie op zoek en kunnen ze jullie nergens vinden. Maak jullie families niet bang. (21-22) Jullie hebben Rākā [de godin van de volle maansdag] zien schitteren met haar maanlicht. Jullie hebben het woud vol bloemen gezien dat zelfs nog aangenamer is door het briesje, afkomstig van de Yamunā, dat speelt door de bladeren van de bomen. Ga nu, zonder dralen, terug naar het koeherdersdorp. Jullie moeten je echtgenoten van dienst zijn, o kuise dames, de kalfjes en de kindjes huilen ervoor dat jullie ze melk geven. (23) Of als je anders bent gekomen omdat jullie harten overliepen van liefde voor Mij, is dat zeker lofwaardig van jullie, want alle levende wezens zijn Mij toegenegen. (24)

Voor vrouwen bestaat het hoogste dharma eruit om gewetensvol haar echtgenoot van dienst te zijn, eenvoudig en eerlijk te zijn tegenover de verwanten, en goed te zorgen voor haar gezin. (25) Tenzij hij ten val kwam [met zijn geloof dan wel zijn huwelijkstrouw] moet een echtgenoot, zelfs als die slecht gemutst is, onfortuinlijk, oud, afgetakeld, ziek of arm, door vrouwen die naar de hemel willen niet worden afgewezen [zie ook 9.14: 37 en B.G. 1: 40]. (26) Het is voor een welopgevoede vrouw te allen tijde een afkeurenswaardige zwakheid om zich oneerbaar te verliezen in overspel; het roept angst op en schaadt de reputatie. (27) Door te luisteren, in Mijn aanwezigheid te verkeren [met de beeltenis en de toegewijden], door te mediteren en door verhalen te vertellen [te verkondigen en te publiceren] is men van liefde voor Mij, en niet zozeer door Mij fysiek nabij te zijn. Ga daarom allemaal terug naar huis [zie ook 23: 33].'

(28) **Ś**rī Śuka zei: 'De *gopī's* die aldus de voor hen niet zo aangename woorden van Govinda hoorden, ondervonden daarmee, vertwijfeld te zijn teleurgesteld in hun sterke verlangens, een moeilijk te overwinnen zielenpijn. (29) Verdrietig lieten ze, terwijl ze met hun voet over de grond schraapten, hun gezichten hangen en hun bimbarode lippen al zuchtend verdrogen. Met de tranenvloed die hun make-up bedierf en de *kuṅkum* op hun borsten wegwaste, droegen ze in stilte de last van hun grote leed. (30) Hun Geliefde had, in het geheel niet zo lief, hen tegengesteld toegesproken, terwijl ze te Zijnentwille hadden afgezien van al hun materiële verlangens. Ze veegden hun tranen weg en stopten met huilen en zeiden toen, met hun stemmen verstikt in gehechtheid, gekweld iets terug. (31) De mooie *gopī's* zeiden: 'O Machtige, o Goedheid, Je moet niet zo hardvochtig spreken. AlstJeblieft beantwoordt onze toewijding aan Jouw voeten, waarvoor wij van al het overige hebben afgezien. Wijs ons niet zo moeilijk-te-krijgen terug. Wees net als de Godheid, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die wederkerig is met hen die verlangen naar bevrijding. (32) O liefste, Jij als de Kenner van het Dharma sprak met ons over de plicht van vrouwen, die zou bestaan uit haar trouw aan haar echtgenoot, kinderen en verwanten. Zo zij het, maar is het niet zo dat Jij, o Heer, Jij de Godheid, de hoogst gewaardeerde, die als de Ziel voor al de belichaamde wezens de meest nabije verwant is, het ware voorwerp van deze instructie bent? (33) De deskundigen zijn steeds Jou van dienst, Jij die hen altijd bekoort als hun eigenlijke Zelf. Dus wat betekenen dan onze echtgenoten, kinderen en verwanten voor ons die ons last bezorgen? Wees ons genadig, o Allerhoogste Meester, ontneem ons, o Lotusogige, niet de door ons zo lang gekoesterde hoop op Jou. (34) Zonder moeite nam Je bezit van onze geesten die opgingen in ons huishouden, alsook van onze handen die druk bezig waren met huishoudelijk werk. Onze voeten zullen zich geen stap van Jouw voeten verwijderen. Hoe kunnen we nu teruggaan naar Vraja, wat moeten we anders doen? (35) AlstJeblieft, o Allerbeste, stort de vloed van de nectar van Je glimlachende blikken en melodieuze liederen, die [met de fluit] ontsnappen aan Je lippen, uit over het vuur in onze harten. Want anders zullen we onze lichamen aan het vuur overgeven dat brandt van de gescheidenheid, en door meditatie op Je voeten Jouw verblijf bereiken, o Vriend. (36) O Jij met Je lotusogen, voor de godin van het geluk

is het een feest telkens als ze verblijft aan de basis van Je voeten, de voeten die nu worden gekoesterd door [ons] de mensen die in het bos leven. Als we ze aanraken zullen wij, vervuld van Jouw vreugde, vanaf dat moment ons nimmer meer in de directe nabijheid van welke andere man dan ook op kunnen houden! (37) De godin van het geluk die samen met Tulasī-devī een plaats op Je borst heeft verworven, wordt door dienaren gediend, en de andere goden trachten haar blikken van waardering te verwerven. Maar zoals zelfs zij nog het stof van Je lotusvoeten begeert, hebben ook wij de toevlucht van het stof van Je voeten gezocht. (38) Wees ons daarom genadig, o Vernietiger van Alle Leed. Met het verzaken van onze huishoudens hebben we Jouw voeten benaderd in de hoop Je te kunnen aanbidden. Sta het ons alstJeblieft toe om Jou, o sieraad van alle mensen, van dienst te zijn, o Jij met Je mooie glimlachen en blikken waar onze harten in een intens verlangen naar smachten. (39) Met de aanblik van Je gezicht omlijst door Je haar, de schoonheid van Je oorhangers bij Je kaken, de nectar van Je glimlachende lippen, die blikken die iemand onbevreesd maken, Je beide machtige armen, en met het zien van Je borst, de enige bron van genoegen voor de godin, zijn we overgeleverd als Jouw dienaren. (40) Welke vrouw in de drie werelden, o teerbeminde, zou, geheel ondersteboven van de langgerekte melodieën van het lied van Je fluit, niet afwijken in haar burgerlijke gedrag bij de aanblik van deze gratie van de drie werelden, deze schitterende gedaante waardoor (zelfs) de koeien, de vogels, de bomen en de herten een huiver van vreugde vertoonden? (41) Jij hebt duidelijk Je geboorte genomen als de Godheid die de angst en het leed van de mensen van Vraja verdrijft, als niemand anders dan de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die al de goden en werelden beschermt. Wees daarom zo goed, o Vriend van Allen die in Nood Verkeren, Je lotusgelijke hand op de brandende borsten en hoofden van Je dienstmaagden te leggen.'

(42) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij de vertwijfelde woorden van de *gopī's* had aangehoord, glimlachte de Heer van alle Heren van de Yoga vol van genade, Hij die tevreden was ondanks dat Hij immer in Zichzelf tevreden is. (43) Met hen allen tezamen straalde Hij - als het gespikkelde hert - zo schitterend als de gevlekte maan omringd door de sterren. Als de Onfeilbare Heer, zo gul en groots met Zijn blikken en bewijzen van genegenheid, liet Hij hun gezichten opbloeien met Zijn brede glimlachen die Zijn jasmijngelijke tanden deden blinken. (44) Bezongen en Zelf zingend Zich bewegend als de gebieder tussen honderden vrouwen, droeg Hij de vijfkleurige [Vaijayantī]bloemenslinger waarmee Hij de schoonheid van het woud verhoogde. (45-46) Samen met de *gopī's* kwam Hij aan bij de rivieroever die, bediend door de golven, koel was met haar [vochtige] zand en aangenaam was door de geur van de lotussen die werd meegevoerd door de wind. Samen met de schoonheden van Vraja Cupido tot leven wekkend, schiep Hij er genoegen in Zijn armen om hen heen te slaan in omhelzingen. Hun haar, middel, dijen en borsten zo met Zijn handen beroerend, wierp Hij, ze uitdagend strelend met Zijn vingernagels, hun Zijn blikken toe en speelde en lachte Hij met hen. (47) Op deze manier van Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, de speciale aandacht van de Grotere Ziel krijgend, werden ze trots en beschouwden ze zichzelf als de

beste van alle vrouwen op aarde. (48) Toen Hij zag hoe ze, als gevolg van hun geluk, in een bedwelmde staat van inbeelding verkeerden, verdween Heer Keśava, bij wijze van genade, uit het zicht om dat een halt toe te roepen.'

*: De verschillende typen *gopī's* waar hier sprake van schijnt te zijn worden eveneens vermeld in de Padma Purāṇa:

gopyas tu śrutayo jñeyā
ṛṣi-jā gopa-kanyakāḥ
deva-kanyāś ca rājendra
na mānuṣyāḥ kathañcana

'Het wordt begrepen dat sommige van de *gopī's* de Vedische literatuur personifiëren (*śruti-cārī*), terwijl anderen gereïncarneerde wijzen zijn (*ṛṣi-cārī's*), dochters van koeherders (*gopa-kanyā's*), of halfgodenmaagden (*deva-kanyā's*). Maar in geen geval, mijn beste Koning, is ook maar een van hen een gewoon menselijk wezen.' Er is ook sprake van *sādhana-siddha's* en *nitya-siddha's*: zij die vervolmaakt in de geestelijke discipline zijn en zij die zo geboren zijn.

10.30 - De Gopī's op Zoek naar Kṛṣṇa die Verdween met Rādhā

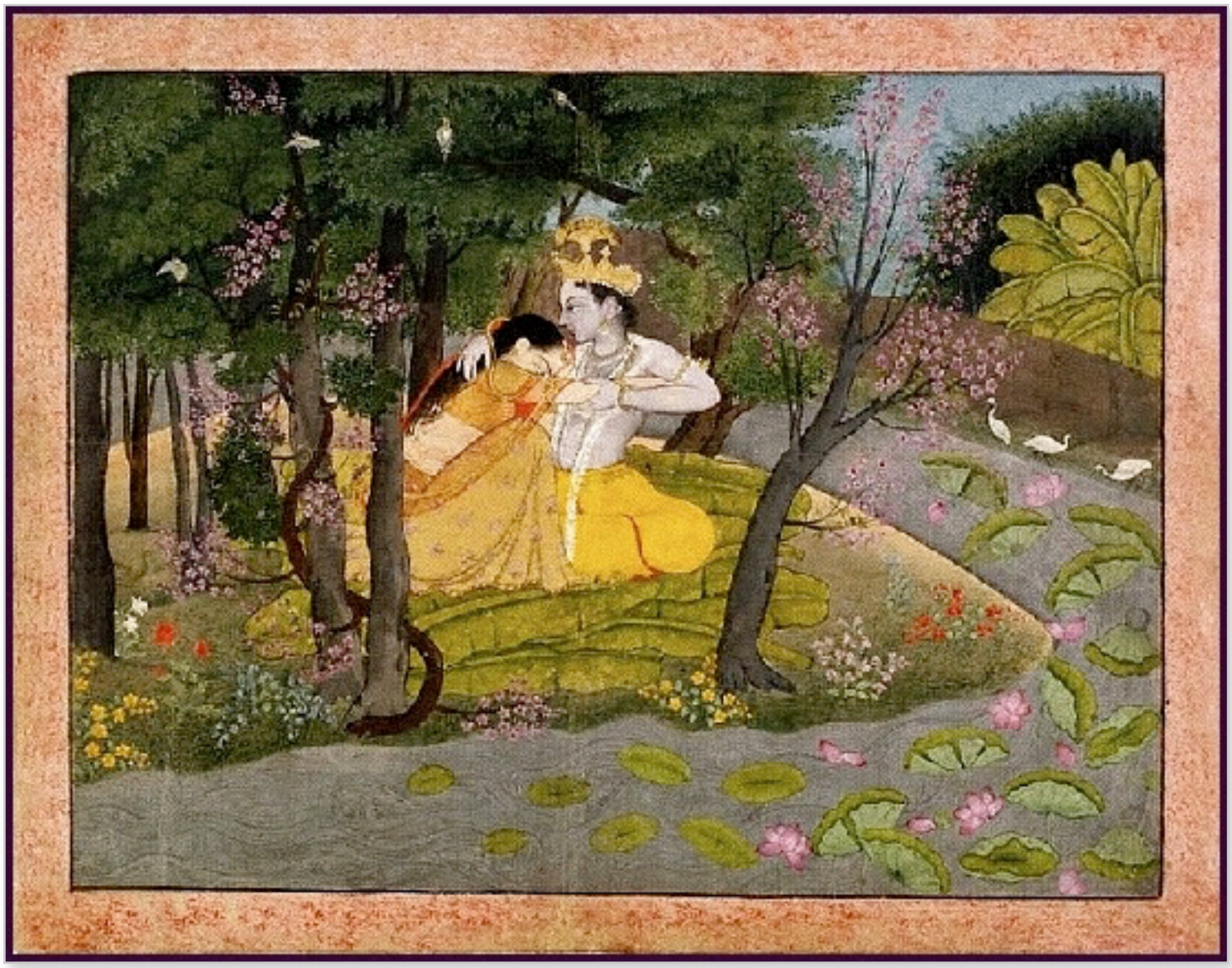

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de Allerhoogste Heer zo opeens was verdwenen, betreurden de jonge dames van Vraja het erg Hem niet meer te zien, als waren ze wijfjesolifanten die hun stier missen. (2) De dames die in hun harten waren overweldigd door de bewegingen, liefdevolle glimlachen, speelse blikken, charmante praatjes en andere gracieuze gebaren van de echtgenoot van Ramā, speelden verzonken in Hem daarop ieder van die wonderbaarlijke activiteiten na. (3) De liefjes verloren zich in het imiteren van de bewegingen, glimlachen, de blikken, het praten en zo meer, van hun Geliefde, die Zich feitelijk aldus door hun lichamen heen uitdrukte. Onder de invloed van Kṛṣṇa's manier van doen zeiden ze tegen elkaar: 'Hij is helemaal in mij!' (4) Samen zongen ze hardop over Hem en zochten ze als gekken overal in het bos, de bomen vragend naar de Oorspronkelijke Persoonlijkheid die, net als de ether, zowel vanbinnen als vanbuiten aanwezig is: (5) 'O aśvattha [heilige vijgenboom], o plakṣa [golfbladige vijgenboom], o nyagrodha [baniaan], hebben jullie de zoon van Nanda gezien die is verdwenen nadat Hij met Zijn liefdevolle glimlachen en blikken onze harten stal? (6) O kurabaka [rode amaranth], aśoka, nāga, punnāga en campaka, heb-

ben jullie de jongere broer van Balarāma voorbij zien komen die met Zijn glimlach de trots verslaat van ieder meisje dat te hooghartig is? (7) O lieve tulasī, heb jij, zo vol van liefde voor Govinda's voeten, onze allerliefste Acyuta gezien die je, met zwermen bijen om Zich heen, met Zich meedraagt? (8) O mālati-, jāti-, yūthikā- en mallikājasmijn, hebben jullie Mādhava langs zien komen die met Zijn aanrakingen jullie in blijdschap verzet? (9) O cūta [mango-klimplant], priyāla, panasa en āsana [broodvruchtbomen]; o kovidāra [berg-ebbe], jambu [houtappel], arka, bilva [belfruit], bakula [mimosa] en āmra [mangoboom]; o kadamba en nīpa, en wie nog meer van jullie die voor het heil van anderen hier aan de oever van de Yamunā leven, alsjeblieft wees zo goed om ons die van ons verstand zijn beroofd, te zeggen welk pad Kṛṣṇa heeft genomen. (10) O [moeder] aarde, welke verzaking moet u wel niet hebben volbracht dat u werd betreden door Keśava's voeten met een vreugde die het haar op uw lichaam [haar grassen en zo] overeind doet staan? Of hebt u misschien uw schoonheid eraan te danken dat u werd betreden door de voeten van Vāmanadeva [zie 8.18-22] of misschien omdat u werd omhelsd door het lichaam van Varāha [3.13]? (11) O echtgenote van het hert, o vriendin, ben je Acyuta hier met Zijn geliefde tegengekomen, Hij die met al Zijn leden een lust voor het oog is? In de lucht hangt nog de geur van de bloemenslinger van de Meester van de Gopī's die, in aanraking met de borsten van Zijn vriendin, werd gekleurd door de *kuṅkum*. (12) O bomen, toen Rāma's jongere broer langskwam met Zijn arm gelegd over de schouder van Zijn liefje, met een lotus in Zijn hand en met de tulasībloemen [om Zijn nek] gevolgd door een zwerm bijen blind van de bedwelming, merkte Hij, met Zijn liefdevolle blikken, toen op dat jullie voor Hem bogen? (13) Laten we het deze klimplanten vragen. Ondanks dat ze de armen van hun meester, deze boom, omknellen, hebben ze toch notie genomen van de aanraking van Zijn vingernagels. Zie hoe hun oppervlak zich welft van de vreugde!'

(14) **D**e *gopī's* die zich aldus dwaas uitlieten raakten, radeloos op zoek naar Kṛṣṇa, volledig verzonken in Hem toen ieder van hen een bepaald avontuur of tijdverdrijf van de Fortuinlijke ging naspelen. (15) Één van hen dronk als Kṛṣṇa bij een andere *gopī* die Pūtanā speelde, als was ze een kind aan haar borst, terwijl weer een andere zich opstelde als de kar die door de voet van een andere huilende *gopī* omver werd geschopt [zie hoofdstukken 6 en 7]. (16) Één *gopī* die Kṛṣṇa nadeed werd weggedragen door een andere *gopī* die een Daitya imiteerde [Tṛṇāvarta, zie 7], en een andere liet, rondkruipend, haar enkelbelletjes tinkelen terwijl ze haar voeten achter zich aansleepte. (17) Twee gedroegen zich als Kṛṣṇa en Rāma, samen met een stel andere die de *gopa's* nadeden, en doodden één die Vatsāsura nadeed, terwijl nog twee anderen naspeelden wat er gebeurde met Bakāsura [zie 11]. (18) Net als Kṛṣṇa roepend naar de koeien in de verte, werd één *gopī*, die speelde voor Hem en deed alsof ze de fluit liet klinken, door anderen geprezen die zeiden: 'Goed gedaan!' (19) Één van hen liep rond met een arm over de schouder gelegd [van een vriendin] en verklaarde: 'Kijk eens naar mijn gracieuze bewegingen, ik ben Hem!' en hield aldus haar geest op Hem gevestigd. (20) 'Wees niet bang voor de regen en de wind, ik zal zorgen voor jullie verlos-

sing' zo zei er één die er met één hand in slaagde haar sjaal omhoog te houden [alsof het de heuvel Govardhana was, zie 25]. (21) O meester van de mensen, één *gopī* klom bovenop een andere en verklaarde met haar voet op haar hoofd: 'O valse slang, ga weg, Ik nam Mijn geboorte als degene die de kwaden bestraft!' [zie 16] (22) Toen zei er één: 'O *gopa's*, kijk eens wat een felle bosbrand daar, doe snel jullie ogen dicht, dan zal Ik zonder moeite voor jullie bescherming zorgen!' (23) Één slanke *gopī* werd met een bloemenslinger vastgebonden door een andere *gopī* die zei: 'Nou heb ik Je te pakken, ik bind Je aan het stampvat vast, Jij pottenbreker en boterdief!' en met dat gezegd bedekte een andere haar gezicht en mooie ogen, en deed alsof ze bang was.

(24) **O**p deze manier bezig en overal in Vṛndāvana de bomen en de klimplanten vragend waar Hij was, zagen ze op een plek in het bos de voetafdrukken van de Allerhoogste Ziel: (25) 'Dit zijn duidelijk de voetafdrukken van de zoon van Nanda. Dat kan je zien aan de [merktekenen van de] vlag, de lotus, de bliksemschicht, de korenaar en de olifantendrijfstok [zie*]'. (26) De meisjes die aan de hand van de verschillende voetafdrukken Zijn spoor volgden, ontdekten tot hun grote teleurstelling dat ze de hele weg werden begeleid door de voetafdrukken van één van hen. Daarop zeiden ze: (27) 'En van wie van ons zijn deze voetafdrukken naast die van de zoon van Nanda? Over wiens schouder heeft Hij, als een stier met een wijfjesolifant, Zijn arm gelegd? (28) Hij moet volmaakt door haar vereerd zijn [*ārādhitaḥ*, zie Rādhā] als zijnde de Allerhoogste, Ene Heer en Meester, want Govinda aldus behaagd heeft ons laten zitten en haar apart genomen. (29) O meisjes, hoe heilig zijn de stofdeeltjes van Govinda's lotusvoeten wel niet die Heer Brahmā, Heer Śiva en Śrī Ramādevī [Lakṣmī] op hun hoofden nemen om de zonden te verdrijven? (30) Voor ons zijn deze voetafdrukken hoogst verontrustend, want wie van ons *gopī's* werd er nou apart genomen om in afzondering van Acyuta's lippen te genieten? Kijk, hier kunnen we haar voeten niet meer zien. De grashalmen en twijgjes hebben zeker de zolen van haar tere voeten pijn gedaan waardoor haar geliefde Zijn lieveling heeft opgetild. (31) Toen Hij Zijn liefje droeg gingen de voetafdrukken veel dieper... Kijk toch eens, o *gopī's*, hoe, gebukt onder het gewicht, ons zo intelligente voorwerp van verlangen Kṛṣṇa Zijn vriendin hier heeft neergezet om wat bloemen te plukken. (32) En zie deze halve voetafdrukken hier. Om bloemen te verzamelen voor Zijn beminde liefje maakte de Geliefde deze afdruk door op Zijn tenen te staan. (33) Bovendien ging de verliefde vriend, om haar haar te schikken, met Zijn liefhebbende meisje precies hier zitten, om voor Zijn schatje met die bloemen een krans te maken.'

(34) [**Ś**rī Śuka zei:] 'Hoewel Kṛṣṇa volmaakt tevreden, voldaan en onverdeeld was in zichzelf, genoot Hij met haar en liet Hij daarmee de begerigheid en zelfzucht zien van mannen en vrouwen die door lust worden bewogen. (35-36) Kṛṣṇa liet hiermee zien voor welke *gopī* Hij de andere vrouwen had verlaten, de *gopī's* die helemaal verdwaasd ronddoolden in het bos. En zij [op haar beurt]

dacht toen van zichzelf: 'Hij heeft mij, de beste van alle vrouwen, aanvaard als Zijn geliefde en de *gopī's* afgewezen die zich laten leiden door lust!'

(37) **O**p weg toen naar die plek in het bos werd ze trots en zei tegen Kṛṣṇa: 'Ik kan niet meer verder, draag me alsJeblieft waarheen Je maar wilt'.

(38) **A**ldus aangesproken zei Kṛṣṇa tot Zijn geliefde: 'Klim maar op Mijn rug' en toen verdween Hij. Dat speet haar enorm.

(39) '**O** Meester, o Minnaar, o Liefste, waar ben Je nou, waar zit Je? O Jij met Je machtige armen, alsJeblieft mijn vriend, laat Jezelf zien aan mij, Je treurende dienstmaagd!'

(40) **Ś**rī Śuka zei: 'De *gopī's* die het spoor van de Opperheer volgden ontdekten niet ver daar vandaan hun ongelukkige vriendin in staat van verbijstering over het feit dat ze was gescheiden van haar Geliefde. (41) Tot hun opperste verbazing hoorden ze haar zeggen dat ze Mādhava's respect had verworven maar dat Hij haar ook had laten zitten omdat ze zich slecht gedroeg. (42) Voor zover het licht van de maan dat toestond, gingen ze toen het bos in [om Hem te zoeken], maar toen ze merkten dat het [te] donker werd, zagen de vrouwen ervan af. (43) Verdiept in Hem, Hem besprekend, Hem naspelend en vervuld van Zijn aanwezigheid dachten ze, eenvoudig Zijn kwaliteiten bezingend, niet langer meer na over hun huishoudens [zie ook 7.5: 23-24]. (44) Terugkerend naar de oever van de Yamunā mediteerden ze op Kṛṣṇa, zongen ze samen en wachtten ze reikhalzend Zijn komst af.'

*: In de Skanda Purāṇa vindt men een verklaring van deze [in totaal negentien] merktekens: 'Onderaan bij Zijn grote teen op de rechtervoet, draagt de Ongeboren Heer het merkteken van de schijf, welke de zes [mentale] vijanden de pas afsnijdt. Onder aan zijn middelteen van diezelfde voet heeft Heer Acyuta een lotusbloem, welke het verlangen naar Hem doet toenemen in de geesten van de bij-achtige toegewijden die op Zijn voeten mediteren. Onderaan Zijn kleine teen is er een bliksemschicht, die de bergen van terugslagen van zonden in het verleden van de toegewijden vernietigt, en midden op Zijn hiel treft men het merkteken van de olifantendrijfstok aan, welke de olifanten van de geesten van de toegewijden onder controle brengt. Het kootje van zijn rechter grote teen draagt het kenmerk van de korenaar, die allerhande genietbare weelde vertegenwoordigt. De bliksemschicht wordt aangetroffen aan de rechter kant van Zijn rechtervoet, en de olifantendrijfstok daaronder.' Zie het Vedabasebestand van 30: 25 voor verdere informatie.

10.31 - De Gezangen van de Gopī's in Gescheidenheid

(1) **D**e *gopī's* zeiden: 'Vanwege Jouw geboorte is het land van Vraja aldoor zegerijker en verblijft de godin van het geluk daar onophoudelijk. Laat Je zien, o geliefde, Jij voor wie de toegewijden, die overal naar Je op zoek zijn, hun levensadem gaande houden. (2) Als Jij hier niet bent, o Fijnste van Genade, maak Jij, met de schoonheid van Je blik welke de voortreffelijke schoonheid van het hart van de lotus overtreft die zo volmaakt groeide in het herfstmeer, een einde aan het leven van ons, de dienstmaagden die zich aan Jou gaven zonder er iets voor terug te verwachten, o Heer van de Liefde. Is dat geen moord? (3) Telkens weer, o Grootste Persoonlijkheid, werden we door Jou beschermd tegen alles wat angst aanjaagt: tegen de ondergang door water [van Kāliya, 16], tegen de demon [Agha, 12], tegen de regens, de storm en de bliksemschichten [van Indra, 25], en tegen de stier en de zoon van Maya [de incidenten met Ariṣṭāsura en Vyomāsura die Śuka later bespreekt]. (4) O Vriend, Jij die verscheen in de dynastie van de toegewijden [de Sātvata's] bent in feite niet de zoon van de *gopī* [Yaśodā]. Jij, o Heer, bent de ziener, het innerlijk bewustzijn van al de belichaamde wezens, o Jij die verscheen op verzoek van Brahmā die bad voor de bescherming van het universum [zie ook 3.8: 16 en 14]. (5) Jij die de hand van de godin beet nam, o

beste van de Vṛṣṇi's, maakte hen onbevreesd die, in de angst om hun materiële bestaan, Jouw voeten benaderden. AlstJeblieft, o Minnaar, leg als antwoord op onze verlangens Je lotushand op onze hoofden. (6) O Jij die een einde maakte aan het lijden van de bewoners van Vraja, o Held van de vrouwen die met Zijn glimlach de valse lach van de mensen verslaat, alstJeblieft o Vriend, aanvaard ons, Je eeuwige dienstmaagden. Laat alstJeblieft Je prachtige lotusgezicht zien. (7) Jouw lotusvoeten, die de zonden wegnemen van de belichaamde zielen overgegeven aan Jou, die achter de gras etende koeien aanlopen, die het verblijf van de godin vormen en die op de kragen stonden van het serpent, plaats ze alstJeblieft op onze borsten en ban de lust uit onze harten. (8) O Jij met Je lotusogen, door Jouw lieve charmante stem en woorden, die zo aantrekkelijk zijn voor de intelligenten, raken deze dienstmaagden, o Held, in de war. AlstJeblieft wek ons weer tot leven met de nectar van Je lippen. (9) De nectar van Jouw verhalen zoals beschreven door de grote denkers, verdrijft de zonden van de individuele zielen die het moeilijk hebben [in de materiële wereld]. Beladen met spirituele macht doen ze allen goed die ze horen. O welk een zegen vormen de personen die met gezang die verhalen verspreiden over de hele wereld [*].

(10) **H**et doet ons goed om te mediteren op Je beminnelijke glimlachen vol goddelijke liefde, Je blikken en Je avonturen, maar door die intieme onderonsjes, welke ons recht in ons hart raken, o schurk, raken onze geesten van streek! (11) Als Je uit Vraja vertrekt om de dieren te hoeden, o Meester, voelt het niet goed, o Minnaar, eraan te denken hoe pijnlijk de harde grassen en opschietende planten zijn voor Je voeten, de voeten die nog prachtiger zijn dan een lotus, o Meester. (12) Als Je tegen de avond Je blauwzwarte lokken en lotusgezicht weer laat zien, dicht bedekt met stof, maak Je telkens weer Cupido wakker in onze geesten, o Held. (13) Je lotusvoeten, die de verlangens vervullen van degenen die voor hen buigen en die worden aanbeden door hem die op de lotus zijn geboorte nam [Brahmā], vormen de pracht van de aarde en het juiste voorwerp van meditatie in tijden van nood. Plaats daarom alstJeblieft, o Minnaar, o Verdrijver van de Angst, Je voeten, die de hoogste voldoening schenken, op onze borsten. (14) Door de klanken van Je fluit die, zo perfect gehanteerd [door Jou], ons de gehechtheid aan andere personen doet vergeten, houdt het verdriet op en groeit het plezier in de liefde. AlstJeblieft o Held, laat ons delen in de nectar van Je lippen! (15) Als Je overdag rondtrekt door het bos, duurt een enkel moment een eeuwigheid voor ons die Je krullende haarlokken en Je prachtige gezicht dan niet zien. Hoe dwaas is niet hij [Brahmā] die de oogleden schiep van hen die naar Je kijken! (16) Onze echtgenoten, kinderen, voorouders, broers en andere verwanten totaal verwaarlozend, zochten we Jouw aanwezigheid, o Acyuta, o Jij die op de hoogte bent van onze beweegredenen. O bedrieger, hoe kon Je nu midden in de nacht de vrouwen in de steek laten wiens geesten van slag raakten door het heldere geluid van Je fluit? (17) Door ons intiem met Je te onderhouden voelden we de lust in onze harten opkomen, door Je te zien met Je glimlachende gezicht, liefdevolle blikken en Je brede borst die het verblijf van de godin vormt, sloegen onze zo smachtende geesten, keer op keer op hol. (18) Voor de

bewoners van de bossen van Vraja vormt Jouw zo heel, voor alles en iedereen, gunstige verschijning de vernietiging van hun leed, o liefste. Gun ons een beetje van dat medicijn dat de ziekte bestrijdt in de harten van Je toegewijden hunkerend naar Jou. (19) Jouw zo tere lotusvoeten plaatsen wij, o liefde van ons, zachtjes op onze borsten, in de vrees dat het bos waar Je rondtrekt te ruig voor ze is. Wij die Jou, o Heer, als de essentie van ons leven beschouwen, maken ons met onrustige geesten er zorgen over dat ze te lijden hebben onder steentjes en dergelijke [zie verder ook de Śikṣāṣṭaka].'

*: De leerlingen van Prabhupāda refereren hier aan het volgende verhaal: 'Koning Pratāparudra reciteerde dit vers voor Śrī Caitanya Mahāprabhu tijdens het Rathayātrā festival van Heer Jagannātha. Terwijl de Heer rustte in een tuin, deed koning Pratāparudra nederig zijn intrede en begon hij Zijn benen en lotusvoeten te masseren. Toen reciteerde de koning het eenendertigste hoofdstuk van het tiende canto van het Śrīmad Bhāgavatam, de gezangen van de *gopī's*. De Caitanya-Caritāmṛta onthult dat toen Heer Caitanya dit vers hoorde, beginnende met *tava kathāmṛtam*, Hij terstond oprees in extatische liefde en koning Pratāparudra omhelsde. Het voorval wordt in detail beschreven in de Caitanya-Caritāmṛta (Madhya 14.4 - 18), en in zijn uitgave heeft Śrīla Prabhupāda er een uitgebreid commentaar bij gegeven.'

10.32 - Kṛṣṇa Keert Terug naar de Gopī's

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'En zo gingen de *gopī's*, o Koning, maar door met zingen en uitzinnig praten, vertederend hardop huilend en smachtend naar de aanwezigheid van Kṛṣṇa. (2) De zoon van Vasudeva [ofwel Śauri, 'de Zoon van de Held'], de Verdwazer van [Cupido] de Verdwazer van het verstand, verscheen toen recht voor hun ogen, glimlachend met Zijn lotusgelijke gezicht, gekleed in een geel gewaad en met een bloemenslinger om. (3) Toen ze zagen dat Hij, hun teerbeminde, bij hen was teruggekeerd, openden de meisjes vol van liefde hun ogen wijd en stonden ze allen tegelijkertijd op alsof het leven weer in hun lichamen was teruggekeerd. (4) Één van hen greep verheugd de hand van Śauri beet met gevouwen palmen terwijl een andere Zijn arm die met sandelhoutpasta was versierd, over haar schouder legde. (5) Een slanke *gopī* nam met haar handen bij elkaar de resten van de bethel over die Hij had gekauwd en een andere pakte Zijn lotusvoeten vast en plaatste ze op haar brandende borsten. (6) Weer een andere wierp met fronsende wenkbrauwen op haar lippen bijtend, buiten zichzelf in haar liefde, aangeslagen, zijdelingse blikken naar Hem alsof ze Hem wat aan wilde doen. (7) Nog weer een andere [Rādhā naar verluid] laafde zich starend aan Zijn lotusgezicht maar kon, ondanks de volle smaak, er geen genoeg van krijgen, net als heiligen geen genoeg kunnen krijgen van Zijn voeten. (8) Één van hen plaatste, via de openingen van haar ogen, Hem in haar hart en bleef Hem daar omhelzen met haar ogen dicht, terwijl ze als een yogi verzonken was

in extase met haar haren overeind [*]. (9) Allen ervoeren ze een vreugde van de hoogste orde bij de aanblik van Keśava en gaven ze hun treurnis over hun gescheidenheid op, net zoals gewone mensen dat doen als ze een verlichte ziel ontmoeten. (10) Temidden van hen die waren bevrijd van hun verdriet, schitterde Acyuta, de Opperheer, zelfs nog meer mijn beste Koning, als de Oorspronkelijke Persoonlijkheid compleet met Zijn bovenzinnelijke vermogens. (11-12) De Almachtige nam hen met Zich mee en belandde met hen aan de oever van de Yamunā. Aldaar had de zegenrijke rivier zacht zand bijeengebracht met de handen van haar golven. De kunda- en mandārabloemen bloeiden er geurig met bijen [aangetrokken] door het herfstbriesje, terwijl de maan, helder schijnend, met zijn stralen de duisternis van de nacht verdreef. (13) De pijn van het verlangen in hun hart werd verdreven door de extase Hem weer te zien. Met het arrangeren van een zitplaats voor hun beminde vriend, met behulp van hun omslagdoeken die waren besmeurd met de *kuṅkum* van hun borsten, bereikten de *gopī's* de bestemming van hun zielen, zoals [beschreven in] de geschriften [zie ook 87: 23]. (14) De Allerhoogste Heer en Meester voor wie de yogameesters een zitplaats reserveren in hun harten, aanwezig te midden van de *gopī's* zat daar in Zijn volle luister. Zo Zijn persoonlijke gedaante tonend, werd Hij aanbeden als het enige, ware reservoir van alle schoonheid en weelde in de drie werelden. (15) Hij die Cupido tot leven wekt, werd geëerd met glimlachen, met speelse blikken, met suggestieve wenkbrauwen, met het masseren van Zijn voeten en handen op hun schoten, en werd zo door hen aanbeden, maar nog steeds een beetje boos richtten ze zich tot Hem. (16) De goede *gopī's* zeiden: 'Sommigen zijn van respect voor degenen die hen respecteren, sommigen tonen hun respect zonder zelf te zijn gerespecteerd en sommigen hebben voor niemand respect. O liefste, kan je ons dat uitleggen?'

(17) **D**e Opperheer zei: 'Vrienden die alleen maar uit eigenbelang met respect reageren, zijn aldus geen echte vrienden omdat ze, met het enkel uit zijn op hun voordeel, niet het principe volgen. (18) Zij die respect hebben en aardig zijn zonder zelf gerespecteerd te zijn, zoals ouders b.v., zijn foutloos in hun plichtsbesef en van ware vriendschap, o slanke meisjes. (19) Wat betreft zij die geen respect hebben voor degenen die hen respecteren, zelfs niet de liefde beantwoordend die ze krijgen, is er sprake van ofwel [spiritueel] zelfgenoegzame zielen, van lieden wiens materiële verlangens bevredigd zijn, van ondankbare, ontevreden mensen, dan wel van personen die achtenswaardige persoonlijkheden [zoals geestelijk leraren en meerderen] vijandig gezind zijn. (20) O vriendinnen, Ik daarentegen beantwoord de liefde die Ik van andere levende wezens krijg niet [steeds], zelfs niet als Ik wordt aanbeden, omdat Ik dat respect [die neiging tot zuivere liefde] wil bevorderen. Het werkt als met iemand die arm is en wat weelde verwierf, die in zijn angst dat weer kwijt te raken, dan nergens anders meer aan kan denken [zie ook B.G. 4: 11 en 29: 27]. (21) Omdat jullie ter wille van Mij weerstand boden tegen wat de mensen, de geschriften en jullie verwanten allemaal beweren, en vanwege [Mijn verlangen om] jullie neiging tot liefde voor Mij [te doen toenemen], verdween Ik, o beste meisjes, bij wijze van antwoord, in fei-

te uit liefde, uit jullie zicht. Wees Mijn liefjes, daarom niet ontevreden over je Geliefde [**]. (22) Ik zal, zelfs niet zolang levend als een god in de hemel, er toe in staat zijn jullie terug te betalen voor jullie onbevangen aanbidding van Mij. Mogen jullie deugdzame handelingen de wederkeer vormen [de beloning zijn] voor jullie breken met de zo moeilijk te overwinnen ketenen van jullie burgerlijke levens.'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura stelt dat de zeven *gopī's* waar tot dusverre sprake van is in dit hoofdstuk de eerste zeven van de acht belangrijkste *gopī's* zijn waarvan de Śrī Vaiṣṇava-toṣaṇī in een vers de namen geeft als zijnde Candrāvalī, Śyāmalā, Śaibyā, Padmā, Śrī Rādhā, Lalitā en Viśākhā. De achtste wordt begrepen als zijnde Bhadrā. De Skanda Purāṇa verklaart dat deze acht *gopī's* de belangrijkste zijn onder de drie miljard *gopī's* en Rādhā is, zoals bevestigd door de Padma Purāṇa, Bṛhad-gautamīya-tantra en de Ṛg-pariśiṣṭa, de Heer Zijn meest geliefde.

**: In feite levert onderbroken bekrachtiging zoals zo vluchtig hier gepraktiseerd door Kṛṣṇa, de sterkste band op, zo bevestigt de moderne gedragswetenschap. En zo zijn er met al Zijn religies overal in de wereld dagen van materieel gemotiveerde arbeid waarin we Hem niet zien met Zijn verdwijnen naar de achtergrond, en dagen van gebed waarin we Hem wel tegemoet treden via Zijn vertegenwoordigers.

10.33 - De Rāsadans

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de *gopī's* deze allerbekoorlijkste woorden van de Allerhoogste Heer hoorden, gaven ze hun verdriet op over het feit dat ze in de steek waren gelaten. Met het aanraken van Zijn ledematen waren al hun verlangens in vervulling gegaan. (2) Op dat moment ging Govinda toen over tot een dans [een z.g. *rāsa,* of een spel] waaraan die trouwe juwelen van vrouwen arm in arm geslagen, vergenoegd meededen.

(3-4) **H**et feest van de dans nam zijn aanvang met de *gopī's* opgesteld in een cirkel. Kṛṣṇa, de Meester van de Mystieke Eenheid, hield, Zich telkens tussen twee van hen ophoudend, Zijn armen geslagen om de nekken van de vrouwen naast zich. Op dat moment dromden in de hemel honderden hemelse voertuigen samen van hemelbewoners met hun vrouwen wiens geesten zich door nieuwsgierigheid hadden laten meeslepen. (5) Daarop klonken er pauken en kwam er een regen van bloemen naar beneden, terwijl de belangrijkste zangers van de hemel met hun vrouwen Zijn onberispelijke heerlijkheid bezongen. (6) In de kring van de dans was er een luid rumoer van de armbanden, de enkel- en de

gordelbelletjes van de vrouwen die samen waren met hun Geliefde. (7) De Opperheer, de zoon van Devakī, daar met hen samen, zag er zo schitterend uit als een grote [blauwe] saffier temidden van gouden sieraden. (8) De manier waarop ze hun voeten neerzetten, door hun handgebaren, hun glimlachen, speelse wenkbrauwen en hun wiegende heupen, door hun onder hun kleding bewegende borsten, hun oorbellen langs hun halzen en hun transpirerende gezichten, met de vlechten van hun haar, hun strak aangetrokken gordels en hun zingen over Hem, straalden ze in de rol van Kṛṣṇa's metgezellen als bliksemflitsen tussen de wolken. (9) Zij, van wiens lied het hele universum doordrongen is, zongen hardop vanuit hun gekleurde kelen, dansten blij en waren er in hun toewijding gelukkig mee om door Kṛṣṇa te worden aangeraakt. (10) Één *gopī* die samen met Kṛṣṇa['s stem haar stem] verhief in zuivere tonen van pure harmonie, werd door Hem geprezen die verheugd uitriep: 'uitstekend, uitstekend!' En ook een andere *gopī* die daaraan meedeed met een speciaal ritmisch patroon, toonde Hij Zijn grote waardering. (11) Een bepaalde *gopī* [Rādhā waarschijnlijk], van wie de armbanden en bloemen waren los gegleden, stond vermoeid van het dansen naast de Meester van de Plechtigheid ['Hij die de knots vasthoudt'] en greep met haar arm Zijn schouder vast. (12) Ergens anders legde er een Kṛṣṇa's arm, die geurde als een blauwe lotus, over haar schouder en kuste die, terwijl ze met haar haren overeind de geur van sandelhout opsnoof. (13) Weer een andere die er prachtig uitzag met de schittering van haar oorhangers die slingerden door het dansen, vleide haar wang tegen de Zijne en ontving van Hem de betelnoot waarop Hij had gekauwd. (14) Een van hen, die met Acyuta aan haar zijde stond te dansen en zingen met tinkelende enkel- en gordelbelletjes, plaatste, zich moe voelend, Zijn zegenrijke lotushand op haar borsten. (15) Nu de *gopī's* de Onfeilbare Heer, de Exclusieve Minnaar van de Godin van het Geluk, als hun minnaar hadden verworven, genoten ze er, met Zijn armen om hun nekken, van om Hem te bezingen. (16) Met de lotusbloemen achter hun oren en de in hun haar gevlochten bloemen vallend op de grond, met de haarlokken die hun kaken sierden en hun mooie gezichten parelend van het zweet, met het ritme van de harmonieuze geluiden van hun armbanden en belletjes en de bijen er zoemend omheen, dansten de *gopī's* samen met de Allerhoogste Heer rond in de kring van de dans. (17) De Meester van de Godin van het Geluk vermaakte Zich aldus, met Zijn omhelzingen, met de aanrakingen van Zijn handen, met Zijn liefdevolle blikken en Zijn brede, speelse glimlachen, met de jongedames van Vraja, zoals een jongen zich vermaakt spelend met zijn spiegelbeeld. (18) Door het lichamelijk contact met Hem overweldigd in hun zinnen, was het voor de dames van Vraja niet makkelijk om hun haar, hun kleding en de omslagen over hun borsten afdoende netjes te houden. Hun bloemenkransen en versierselen verkeerden in wanorde, o beste van de Kuru's. (19) Toen ze Kṛṣṇa zo zagen spelen werden de godinnen die zich door de hemel bewogen gegrepen door liefdesverlangens en raakten de maan en zijn volgelingen [de sterren] verbaasd. (20) Zichzelf expanderend in evenzoveel [gedaanten] als er koeherdersvrouwen waren, genoot Hij, hoewel Hij de in zichzelf tevreden Opperheer is, ervan om Zich te vermaken met hen. (21) Met Zijn rustgevende hand wiste Hij liefdevol, vriendelijk de gezichten van de

gopī's, toen die zich moe voelden van het plezier van de romantiek, mijn beste. (22) De *gopī's*, heel blij met de aanraking van Zijn vingernagels, bezongen de avonturen van hun Held, Hem verehrend met de nectar van de schoonheid van hun glimlachen, blikken en kaken, verhoogd door de gloed van hun glanzende haarlokken en gouden oorhangers.

(23) **H**ij, met Zijn bloemenslinger geplet en besmeurd met de *kuṅkuma* van hun borsten, onder begeleiding van de snel volgende bijen die zongen als de beste Gandharva's, ging moe geworden om Zich te ontspannen toen met de *gopī's* het water in, ongeveer zoals een mannetjesolifant dat doet met zijn wijfjes nadat hij de irrigatiedijken [of de normale gedragsregels] doorbroken heeft. (24) In het water werd Hij van alle kanten nat gespetterd door de meisjes die met liefde en gelach naar Hem keken, mijn beste. Daarbij vanuit de hemelwagens [van de goden] vereerd met een regen van bloemen, vermaakte Hij, die persoonlijk steeds innerlijk voldaan is, Zich ermee op die plek [met de *gopī's*] te spelen als was Hij de koning van de olifanten [zie ook 8.3]. (25) Net als een olifant die met zijn wijfjes druipt van de bronst, bewoog Hij Zich toen, omringd door Zijn zwerm bijen en vrouwen, door een bosje vlak bij de Yamunā dat geheel was doordrongen van de - door de wind meegevoerde - geur van de bloemen in het water en op het land. (26) Aldus bracht Hij, die de Waarheid is van alle Verlangens, met Zijn vele liefhebbende vriendinnetjes de nacht door die zo helder was dankzij de stralen van de maan. Hij beheerste daarbij in Zichzelf [in die ene nacht] de romantische gevoelens die Hij wenste te eren gedurende alle herfstnachten, de nachten die zo inspireren tot poëtische beschrijvingen van spirituele stemmingen [of *rasa's*].'

(27-28) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'Teneinde het dharma te vestigen en de opstandige zielen te onderwerpen, daalde Hij, de Allerhoogste Heer, de Meester van het Universum, neer samen met Zijn volkomen deelaspect [Balarāma]. Hoe kon Hij, de oorspronkelijke woordvoerder, uitvoerder en beschermer van de morele gedragscodes, Zich zo daaraan tegengesteld gedragen, o brahmaan, door andermans vrouwen aan te raken? (29) Wat had Hij, die in Zichzelf tevreden is, in gedachten met deze zonder twijfel verwerpelijke vertoning, o verdediger van de geloften? Alstublieft verlos ons van onze twijfel hierover.'

(30) **Ś**rī Śuka zei: 'Als machtige autoriteiten, brekend met wat dharma is, zich allerlei vrijheden veroorloven, wil dat nog niet zeggen dat ze verkeerd bezig zijn. Ze zijn als een allesverterend vuur [dat hetzelfde blijft ongeacht wat het verteert]. (31) Iemand die de beheersing niet heeft [over zichzelf] moet er zelfs niet aan denken ooit zoiets te doen. Als je zo dwaas bent aldus te handelen houdt het je ondergang in, je bent niet zomaar een Rudra die het vergif van de oceaan kan opdrinken [zie 8.7]. (32) Het zijn de woorden van de [geestelijke] autoriteiten die waar zijn, hun handelingen moet men slechts incidenteel als voorbeeld nemen. Een intelligent iemand doet enkel wat met hun woorden overeenstemt [zie * en tevens B.G. b.v. 3: 6-7, 3: 42, 5: 7]. (33) Net zoals zij die egoloos handelen

geen voordeel behalen met de goede dingen die ze doen, mijn beste, zullen ze er ook geen nadeel van ondervinden als ze in tegenspraak met de deugd handelen. (34) Hoe kan je nu in termen van goed en kwaad spreken wat betreft de Heerser(s) over hen die beheerst worden - al de dieren, de menselijke wezens en de bewoners van de hemel? (35) De wijzen [Zijn vertegenwoordigers], die al de karmische gebondenheid van zich afschudden door het stof van de lotusvoeten te dienen, vinden met de macht van de yoga hun tevredenheid en handelen vrijelijk, ze raken dankzij Hem nimmer verstrikt. Daarom kan men ook nooit spreken van de gebondenheid van, of een gebonden raken met, Hem die Zijn wonderbaarlijke lichamen [terwille van de onthechting] heeft aangenomen [zie *vapu*]. (36) Hij die, bij de *gopī's* en hun echtgenoten vanbinnen, ja werkelijk bij alle belichaamde wezens vanbinnen, leeft als de Allerhoogste Getuige, neemt een gedaante aan in deze wereld om er Zijn spel te kunnen spelen. (37) Om Zijn toegewijden Zijn genade te tonen gaat Hij, met het aannemen van een menselijk lichaam, over tot dat soort [liefdes]avonturen, dat als men erover verneemt men toewijding tot Hem ontwikkelt [zie ook 1.7: 10]. (38) De koeherders van Vraja, die allen begoocheld waren door de macht van Zijn *māyā*, waren niet jaloers op Kṛṣṇa. Ze dachten allemaal dat hun vrouwen aan hun zijde verkeerden. (39) Ook al wilden de *gopī's* het niet, toch gingen de liefjes van de Allerhoogste Heer op aanraden van Kṛṣṇa weer naar huis toen die [eindeloze] nacht van Brahmā voorbij was. (40) Een ieder die met geloof luistert naar, of een beschrijving geeft van, dit spel en vermaak van Heer Viṣṇu met de koeienmeisjes van Vraja, zal de bovenzinnelijke toegewijde dienst aan de Allerhoogste Heer bereiken. Hij zal snel tot zichzelf komen en terstond de ziekte van de lust uit zijn hart verdrijven.'

*: Śrī Hayeśvar Das, de vertaler van de eerste Canto's en het Kṛṣṇaboek in het Nederlands schreef in zijn latere dichterlijke © versie '*Het Spel van Kṛṣṇa*' van het tiende Canto er dit vers van:

Wat groten leren is volmaakt;
Niet steeds voorbeeldig is hun doen:
Een schrander mens volge hen slechts
In daden met de leer verzoend.

10.34 - Sudarśana Verlost en Śaṅkhacūḍa Gedood

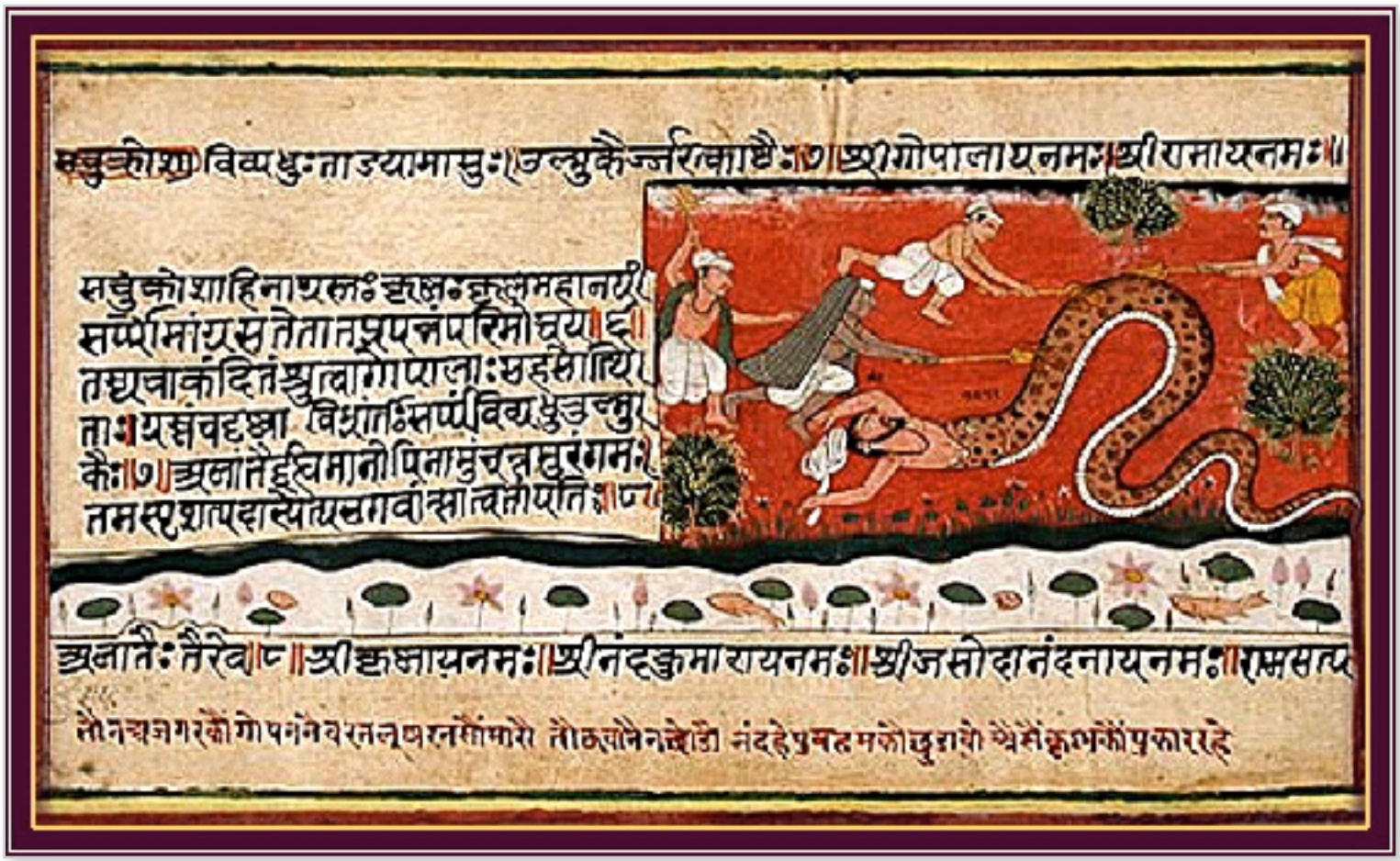

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag gingen de *gopa's,* vol van ijver voor God, met ossenkarren op reis het Ambikāwoud in. (2) Daar namen ze een bad in de Sarasvatī en vereerden ze met de nodige hulpmiddelen toegewijd de machtige halfgod Paśupati [Śiva als de heer van de dieren] en de godin Ambikā [*], o Koning. (3) Respectvol koeien, goud, kleding en zoete granen schenkend aan al de brahmanen baden ze: '*devo nah prīyatām*' ['moge de Here God behaagd zijn']. (4) Naar strikte geloften enkel water [zie 8.16] drinkend, brachten de hoogst gezegende Nanda, Sunanda [Nanda's jongere broer] en de anderen die nacht door aan de oever van de Sarasvatī. (5) Een of andere gigantische slang die erg hongerig was, bleek daar in dat bos op zijn buik rond te kronkelen en begon de slapende Nanda te verzwelgen. (6) Gegrepen door de python schreeuwde hij: 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, mijn beste jongen, red deze overgegeven ziel. Deze enorme slang is me aan het verslinden!' (7) De *gopa's* die zijn kreten hoorden stonden onmiddellijk op en namen, toen ze zagen wat er gebeurde, onthutst fakkels ter hand om de slang aan te vallen. (8) Hoewel verschroeid door de toortsen, liet de slang hem niet gaan. Maar de Allerhoogste Heer, de Meester van de Toegewijden kwam eraan en beroerde hem met Zijn voet. (9) De goddelijke aanraking door de voet van de Opperheer maakte een einde aan zijn kwaad. Hij gaf zijn slangenlijf op en nam toen een door de Vidyādhara's aanbeden gedaante aan [hij was hun leider]. (10) De Heer van de Zinnen stelde toen vragen aan de persoonlijkheid die, zijn eerbe-

tuigingen aanbiedend en met zijn lichaam opgesierd met een gouden halsketting, schitterend stralend voor Hem stond. (11) 'En wie mag u wel niet zijn die, zo mooi stralend, allerprachtigst bent om naar te kijken? Vertel Me wat tot dit akelige lot leidde van veroordeeld zijn tot het aannemen van een schrikwekkende gedaante als deze [zie ook 7.13: 11]?'

(12-13) **H**et [voormalige] serpent zei: 'Ik ben Sudarśana, een bepaalde Vidyādhara die bekend staat om zijn weelde en verschijning. Ik trok altijd overal rond met mijn hemelwagen. Omdat ik, verwaand over mijn verschijning, de wijzen die voortkwamen uit Āṅgirā heb uitgelachen, werd ik vanwege mijn zonde hen te minachten, ertoe gedwongen deze kwalijke gedaante aan te nemen. (14) Zij, zo vol van mededogen, hebben met het uitspreken van deze vloek daarbij de gunst inbegrepen dat al mijn slechtheid zou worden vernietigd als ik werd aangeraakt door de voet van de Meester van Alle Werelden. (15) Ik smeek U, diezelfde persoon die voor de overgegeven zielen de verdrijver van de angst van een materieel bestaan bent, o U die door de aanraking van Uw voet me bevrijd heeft van de vloek, om Uw toestemming [te mogen terugkeren naar mijn wereld], o Vernietiger van Alle Leed. (16) Ik heb me aan U overgegeven, o Grootste van Alle Yogi's, o Allerhoogste Persoonlijkheid, o Meester van de Waarachtigen. AlstUblieft laat me gaan, o Heer, o Meester van alle Meesters van het Universum. (17) Toen ik U zag raakte ik terstond bevrijd van de straf van de brahmanen, o Acyuta, o U wiens naam, eenmaal gezongen, ogenblikkelijk een ieder die het hoort zuivert, alsmede de zanger zelf. Hoeveel te meer zou het dan niet betekenen om te worden aangeraakt door Uw voet?'

(18) **H**em aldus omlopend met het brengen van zijn eerbetuigingen nam Sudarśana afscheid. Hij keerde naar de hemel terug en Nanda was bevrijd uit zijn benarde positie. (19) De mannen van Vraja, getuige van dat persoonlijke machtsvertoon van Kṛṣṇa, stonden versteld. Daarop rondden ze ter plekke hun religieuze plicht [jegens Śiva] af en keerden ze terug naar het koeherdersdorp, o Koning, vol eerbied [onderweg] besprekend wat zich had afgespeeld.

(20) **O**p een dag daarna [op Gaura-pūrnimā naar verluid] waren Govinda en Rāma, wiens daden zo wonderbaarlijk zijn, in het holst van de nacht in het bos aan het spelen met de meisjes van Vraja. (21) Hun roem werd charmant bezongen door het vrouwvolk in liefde verbonden met Hen, wiens leden fraai waren opgesierd en ingesmeerd, gehuld in smetteloze kleding en bloemenslingers. (22) Getweeën eerden ze [samen met hen] het vallen van de nacht met de opkomende maan en de sterren, de jasmijnknoppen die met hun geur de genietende bijen bedwelmden, en het briesje dat de geur meevoerde van de lotussen. (23) De Twee zongen terwille van het geluk van de oren en geesten van alle levende wezens, daarbij in harmonie van hoog naar laag al de klanken voortbrengend die de toonladder maar te bieden had. (24) De *gopī's* die naar hun gezang luisterden hadden in hun fascinatie niet in de gaten, o heerser over de mensen, dat hun kleren losgleden en dat hun haar en bloemen in de war raakten. (25) Terwijl de

Twee zich aldus naar hartelust vermaakten, zingend tot in het extatische, verscheen er een dienaar van Kuvera ter plekke die de naam Śaṅkhacūḍa droeg ['weeldekruin']. (26) Recht voor Hun ogen, o Koning, dreef hij brutaal de verzameling vrouwen in de richting van het noorden, terwijl ze noodkreten slaakten naar de Twee die ze tot hun Heren hadden verkozen. (27) Toen Ze zagen dat zij die bij Hen hoorden door een dief werden ingepikt als een stelletje koeien en uitriepen 'O Kṛṣṇa, o Rāma, help ons!', haastten de twee broers zich achter hen aan. (28) Roepend 'Wees niet bang!', stelden Ze hen gerust met Hun woorden. Ze bewogen Zich snel met śalaboomstammen in Hun handen en haalden spoedig die ergste van alle Yakṣa's in die er haastig vandoor was gegaan. (29) Toen hij de twee er als de Dood en de Tijd in eigen persoon aan zag komen, werd hij bang. Hij liet in zijn verwarring de vrouwen achternen rende voor zijn leven. (30) Govinda rende achter hem aan waarheen hij ook vluchtte om hem van zijn kruinjuweel te beroven, terwijl Balarāma achterbleef om de vrouwen te beschermen. (31) Hem inhalend alsof het niets was, sloeg de Almachtige Heer met Zijn vuist het kruinjuweel van de snoodaard eraf samen met zijn hoofd. (32) Na aldus Śaṅkhacūḍa te hebben gedood, bracht Hij het glanzende juweel naar Zijn oudere broer en gaf Hij het Hem tevreden voor ogen van de *gopī's*.'

*: Ambikā betekent moeder, goede vrouw, een naam schriftuurlijk verbonden met het vrouwelijke van Ūma en Pārvatī in relatie tot Skanda, Śiva of Rudra, als een term van respect. Ambikāvana vindt men in Gujarat provincie, nabij de stad Siddhapura. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura haalt hier autoriteiten aan die claimen dat Ambikāvana zich bevindt aan de oever van de rivier de Sarasvatī [die niet meer bestaat] en te vinden is ten noordwesten van Mathurā. Ambikāvana staat bekend om de beeltenissen van Śrī Śiva en zijn vrouw, de godin Ūma.

10.35 - De Gopī's Zingen over Kṛṣṇa als Hij in het Woud Rondtrekt

(1) **Ś**rī Śuka zei: Telkens als Kṛṣṇa weg was het bos in, brachten de *gopī's*, ongelukkig Hem in hun geest najagend, hun dagen door met het luidkeels bezingen van Kṛṣṇa's wederwaardigheden.

(2-3) **D**e *gopī's* zeiden [in dubbelverzen]: 'Met Zijn linkerwang gericht naar Zijn linkerarm, plaatst Hij, met Zijn wenkbrauwen in beweging, de fluit aan Zijn lippen, terwijl Hij met Zijn tedere vingers de gaten dichthoudt, o *gopī's*. Waar Mukunda aldus Zijn fluit laat klinken, reizen de vrouwen samen met de Siddha's door de hemel. In verlegenheid over de verlangens nagejaagd door hun geest, luisteren ze verwonderd naar Hem en vergeten ze het verdriet dat ze hadden, en ook hun gordels. (4-5) O meisjes, luister hoe wonderlijk Nanda's zoon, de schenker van vreugde aan mensen die in moeilijkheden verkeren, Hij, met Zijn stralende glimlach en de vaste bliksemschicht [de Śrīvatsa of de godin] op Zijn borst, Zijn fluit laat weerklinken. Groepjes stieren gehouden in de wei, herten en koeien, stoppen, met hun oren gespitst op een afstand, met hun monden vol, met

kauwen en staan roerloos, met hun geesten in de ban van Zijn spel, te dromen als betrof het een getekend plaatje. (6-7) Als Mukunda, o beste *gopī's*, eruitziend als een worstelaar met een keur aan [pauwen]veren, [grond]kleuren en blaadjes, samen met Balarāma en de *gopa's* de koeien roept, wordt de stroming van de rivieren onderbroken. De rivieren die, net als wij, tekortschieten in hun vroomheid, staan trillend van de liefde perplex met hun armen van water, al hunkerend naar het stof van de lotusvoeten dat wordt meegevoerd door de wind. (8-9) Als Hij, rondtrekkend in het woud en op de berghellingen, als de Ware Persoon met Zijn fluit de koeien roept en, voor Zijn vermogen en onuitputtelijke weelde, door Zijn gezelschap wordt geprezen in alle toonaarden, buigen de ranken en de bomen zich, zwaar met hun takken vol bloemen en vruchten, uit eigen beweging voorover. Alsof ze Viṣṇu, die in hen aanwezig is, willen laten zien, laten ze daarbij in hun liefde stromen van zoet sap naar beneden komen terwijl de begroeiing op hun lijven overeind staat van verrukking. (10-11) Op het moment dat Hij, als de meest aantrekkelijke om te zien, Zijn fluit hoog heft, met respect voor de gewenste zang van de rondom Zijn hemelse bloemenslinger druk zoemende bijenzwerm die is bedwelmd door de [subtiele] honingzoete geur van de *tulsī*bloemen, o dan komen de kraanvogels en zwanen en andere vogels in het meer, wiens geesten in de greep verkeren van de charme van het lied [van Zijn fluit], naar voren en betuigen Hem de eer met hun ogen dicht, zich stil houdend met hun geesten in bedwang. (12-13) O Vraja-*devī's*, als Hij, in het gezelschap van Balarāma, voor de grap een slinger op Zijn hoofd draagt, en Hij op de hellingen geluk brengt door Zijn fluit te laten klinken en de wereld laat genieten in vreugde, biedt het wolkendek, er bang voor zo'n grootheid te schofferen, in reactie allervriendelijkst al rommelend en regenend met bloemen voor zijn Vriend, zijn schaduw als een parasol. (14-15) O vrome dame [Yaśodā], als uw zoon, die een expert is in koeienzaken en een genie is in de verschillende speelstijlen, Zijn fluit aan Zijn bimbarode lippen plaatst om de harmonieuze klanken van Zijn muziek voort te brengen, buigen de meesters van het geestelijke gezag zoals Indra, Śiva en Brahmā, bij het horen van die klankenreeksen, geheel beduusd hun hoofden omdat ze er zelf niet toe in staat zijn de essentie ervan te doorgronden. (16-17) Als Hij Zijn beroemde fluit bespeelt en, zich bewegend met de gratie van een olifant, met Zijn lotusblaadjesvoeten de bodem van Vraja merkt met de verschillende symbolen van de vlag, bliksemflits, lotus en drijfstok, verlost Hij met Zijn lichaam de aarde van de pijn die werd veroorzaakt door de hoeven [van de koeien]. Als Hij [langs ons] loopt en Zijn speelse blikken werpt, raken we opgewonden in onze amoureuze gevoelens en staan we te staren als bomen, in onze verbijstering niet meer wetend [wat de staat zou zijn van] onze kleren en haardracht.

(18-19) Soms als Hij, met de bloemenslinger om die geurt naar de door Hem gewaardeerde *tulsī*, de koeien telt op een koord van kleurige kralen en dan, met het gooien van Zijn arm over de schouder van een geliefde metgezel, zingt, gaan de vrouwen van de zwarte herten, de reeën - net als de *gopī's* die hun burgerlijke verlangens opgaven - af op die oceaan van bovenzinnelijke kwaliteiten

om aan Zijn zijde te gaan zitten met hun harten gestolen door het geluid dat Kṛṣṇa voortbrengt met Zijn fluit. (20-21) O zondeloze dame, uw teerbeminde kind, de zoon van Nanda, beleeft er nu plezier aan om met Zijn kleding opgesierd met een slinger van jasmijnbloemen en omringd door de *gopa's* en de koeien, langs de Yamunā te spelen met Zijn metgezellen. De wind, zachtjes blazend ten gunste van Hem, eert Hem daar met een vleugje sandelhoutgeur, terwijl de mindere goden [de Upadeva's] om Hem heen, Hem giften aanbieden en Hem eren met instrumentale muziek en liederen. (22-23) Zorgend voor de koeien van Vraja en aan Zijn voeten aanbeden als de heffer van de heuvel [zie 25], verzamelde Hij aan het einde van de dag de kudde koeien. Fluitspelend met Zijn kameraden, werd Hij overal onderweg door al de volwassenen [en halfgoden] aanbeden. Deze maan, geboren uit de schoot van Devakī, die kwam met een verlangen om de wensen van Zijn vrienden te vervullen, was zelfs als Hij moe was en Zijn slinger kleurde door het stof opgeworpen door de hoeven, een feest om naar te kijken. (24-25) Zijn vrienden die Hem het beste toewensen groet Hij, terwijl Hij lichtelijk met Zijn ogen rolt alsof Hij bedwelmd is. Met Zijn slinger van woudbloemen, met Zijn gezicht zo wit als een jujube [een badarapruim], met de glooiing van Zijn kaken en met de pracht van Zijn gouden oorhangers, is Hij de Heer van de Yadu's, de Heer die Zich vermaakt zoals de heer van de olifanten. Zijn blije gezicht is als de maan, de heer van de nacht, die aan het einde van de dag de ellendige hitte verdrijft van de koeien [en de *gopī's*] van Vraja.'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, de vrouwen van Vraja genoten, met hun harten en geesten verzonken in Hem, aldus van hun dagen, bezield zingend over Kṛṣṇa's spel en vermaak.'

10.36 - De Stier Ariṣṭāsura Verslagen en Akrūra Gestuurd door Kaṁsa

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Kort daarna kwam de duivelse stier genaamd Ariṣṭa, die een enorme bult had, naar het koeherdersdorp. Met zijn lijf deed hij de aarde schudden terwijl hij met zijn hoeven de grond openspleet. (2) Zeer hard loeiend en over de grond schrapend met zijn hoeven, liet hij met zijn staart omhoog en met de punten van zijn hoorns de aarde omwoelend en kluiten opwerpend, met gloeiende ogen zijn urine en ontlasting bij kleine beetjes lopen. (3-4) Het harde geluid dat hij voortbracht en de angstwekkende aanblik van zijn scherpe hoorns en zijn bult, die wel een berg leek waaromheen de wolken zich samenpakken, jaagde de *gopa's* en *gopī's* zoveel schrik aan, dat door zijn luid weerklinkende gebrul, mijn beste, de vrouwen en de koeien uit angst voortijdig hun vruchten verloren in miskramen. (5) De dieren renden in paniek de wei uit, o Koning, terwijl al de mensen 'Kṛṣṇa Kṛṣṇa!' riepen, op zoek naar Govinda als toevlucht. (6) De Allerhoogste Heer, die de hele koeherdersgemeente radeloos in angst weg zag vluchten, kalmeerde ze met de woorden 'wees niet bang' en riep naar de stierdemon: (7) 'Jij suf, kwaadaardig beest, hoe waag je het in de aanwe-

zigheid van Mij, de bestraffer van valse onverlaten als jij, dit koeherdersvolk en hun beesten zo bang te maken?!'

(8) **A**cyuta, de Heer, Zich aldus uitlatend, sloeg Zich op de armen om Ariṣṭa kwaad te maken met het geluid van Zijn handpalmen en nam er een houding bij aan waarin Hij Zijn slangenarm over de schouder van een vriend gooide. (9) Hij slaagde er inderdaad op die manier in Ariṣṭa kwaad te maken die furieus over de aarde schraapte met zijn hoef en Kṛṣṇa met een naar de rusteloze wolken bewegende opgeheven staart aanviel. (10) Bloeddorstig vanuit zijn ooghoeken naar Hem starend, stormde hij met zijn hoorns recht naar voren op Acyuta af, als was hij een bliksemschicht ontketend door Indra. (11) De Opperheer echter greep hem bij de horens beet en wierp hem zes meter naar achteren, als was hij een olifant met een rivaal. (12) Afgeweerd viel hij, zich snel weer herstellend, opnieuw aan in blinde woede, waarbij hij, zwetend over zijn hele lijf, zwaar ademde. (13) Hem aanvallend werd hij [door de Heer] bij de hoorns gegrepen en vervolgens met Zijn voet tot struikelen gebracht, waardoor hij als een natte dweil tegen de grond klapte. Daarna hakte Hij op hem in met zijn eigen [afgebroken] hoorn totdat hij plat ging. (14) Bloed spuwend, een lading urine en ontlasting uitscheidend, en met zijn poten trappelend, vertrok hij in pijn met rollende ogen naar het bereik van de Dood. De goden strooiden daarop in aanbidding bloemen uit over Kṛṣṇa. (15) Na aldus de demon met de grote bult te hebben gedood, ging Hij, dat feest voor de ogen van de *gopī's*, samen met Balarāma, onder de loftuitingen van de tweemaal geboren zielen, het koeherdersdorp in.

(16) **M**et de demon Ariṣṭa gedood door de Wonderdoener Kṛṣṇa, richtte de machtige Nārada, die de visie van God gegeven is, zich tot Kaṁsa [zie 1.6: 25-29]: (17) 'Devakī's dochter was feitelijk het kind van Yaśodā, Balarāma was de zoon van Rohiṇī en Kṛṣṇa kwam ook ter wereld uit Devakī. Vasudeva bracht Ze uit angst onder bij zijn vriend Nanda, Zij [Kṛṣṇa en Balarāma] waren de twee die uw mannen ter dood brachten.'

(18) **T**oen hij dat hoorde greep de heer van Bhoja, buiten zinnen van woede, naar een scherp zwaard om Vasudeva te doden. (19) Nārada hield Kaṁsa tegen [door te zeggen] dat Vasudeva's twee zonen de oorzaak van zijn dood zouden zijn. Met dat in gedachten sloeg hij toen Vasudeva en zijn vrouw in ijzeren boeien [zie ook 1: 64-69]. (20) Nadat de *devaṛṣi* was vertrokken sprak Kaṁsa met de demon Keśī en droeg hij hem op: 'Jij bent degene die Rāma en Keśava moet doden.'

(21) **D**aarop riep hij Muṣṭika, Cāṇūra, Śala, Tośala en anderen bij elkaar, alsook zijn ministers en zijn olifantenverzorgers. De koning van Bhoja zei tot hen: (22-23) 'Muṣṭika en Cāṇūra, beste maten, luister alsjeblieft goed naar wat ik jullie te zeggen heb, o helden. De twee zoons van Ānakadundubhi houden zich op in het koeherdersdorp van Nanda. Voorspeld werd dat mijn dood zich door toedoen van Kṛṣṇa en Balarāma zou voltrekken. Als we Ze zo ver krijgen om hier

te komen voor een worstelwedstrijd, kunnen jullie Ze doden. (24) Bouw een ring met verschillende tribunes eromheen. Laat alle onderdanen van binnen en buiten de stad getuige zijn van een open competitie. (25) Beste olifantenverzorger, jij, mijn beste kerel, moet de olifant Kuvalayāpīḍa naar de ingang van het strijdperk brengen en daar mijn vijanden vernietigen. (26) Het moet op de veertiende [Caturdaśī] van de maand beginnen met het volgens de voorschriften houden van het boogoffer. Breng een zoenoffer voor de Heer van de Geesten [Śiva], de genadige, met de daartoe geëigende dieren.'

(27) **N**a aldus zijn opdrachten te hebben gegeven riep hij, goed thuis in de leer van het behalen van je voordeel, Akrūra ['hij die niet wreed is'], de meest eminente Yadu, bij zich. Hij nam zijn hand in de zijne en zei toen: (28) 'O beste meester van liefdadigheid, verleen me alstublieft een gunst uit respect, er is niemand onder de Bhoja's en Vṛṣṇi's te vinden die zo genadig is als u. (29) Zoals Indra, de machtige koning van de hemel zijn doelen bereikte door bij Viṣṇu zijn toevlucht te zoeken, zoek ik nu mijn toevlucht bij u, o allervriendelijkste, want u kwijt zich altijd respectvol van uw taken. (30) Ga naar Nanda's koeherdersdorp waar de twee zoons van Ānakadundubhi leven en breng Ze direct hierheen op deze wagen. (31) Zij twee zijn door de goden, en beschermd door Viṣṇu, erop uitgestuurd om mijn dood te bewerkstelligen. Breng Ze samen met de *gopa's* geleid door Nanda hier naartoe, en laat ze de nodige eerbewijzen meebrengen. (32) Als jullie Ze hierheen gebracht hebben zal ik Ze door de olifant, zo machtig als de tijd zelf, laten doden. En als Ze daaraan weten te ontkomen zullen mijn worstelaars, die zo sterk zijn als de bliksem, Ze de wereld uithelpen. (33) Na de dood van die Twee zal ik de getroffen verwanten doden, van wie Vasudeva de leider is: de Vṛṣṇi's, de Bhoja's en de Daśārha's [zie nogmaals 1: 67]. (34) En zo zal ik ook mijn oude vader Ugrasena te pakken nemen die het koninkrijk begeert, alsook zijn broer Devaka en mijn andere vijanden. (35) Aldus, o vriend, zullen de doornen van deze wereld worden vernietigd. (36) Samen met mijn oudere verwant [schoonvader] Jarāsandha en mijn vriend Dvivida, alsook met vastberaden kameraden als Śambara, Naraka en Bāṇa, zal ik deze aarde genieten en al de koningen die heulen met de halfgoden om zeep helpen. (37) Breng dan nu, met deze wetenschap, snel de jonge knapen Rāma en Kṛṣṇa hier naartoe, om de boogplechtigheid bij te wonen en de glorie van de Yaduhoofdstad [Mathurā] te respecteren.'

(38) **Ś**rī Akrūra zei: 'O Koning, er mankeert niets aan uw benadering om u te zuiveren van ongewenste elementen. Men moet handelen ongeacht slagen of falen, per slot van rekening bepaalt het lot het eindresultaat. (39) Hoewel de gewone man geplaagd wordt door het lot, handelt hij verbeten naar zijn verlangens en wordt hij ongewild geconfronteerd met geluk en leed. Niettemin zal ik handelen naar uw opdracht.'

(40) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Kaṁsa aldus Akrūra had geïnstrueerd en zijn ministers had weggestuurd, trok hij zich in zijn vertrekken terug en ging Akrūra naar huis.'

10.37 - Keśī en Vyoma Gedood en Nārada Looft Kṛṣṇa's Toekomst

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen was er Keśī gestuurd door Kaṁsa [in 36: 20]. Hij reet als een gigantisch paard met de snelheid van de geest met zijn hoeven de aarde open en joeg de wolken en de hemelwagens van de goden uiteen. Met zijn manen en gehinnik joeg hij allen grote schrik aan. De Allerhoogste Heer trad, in reactie op de onrust van de wolken teweeggebracht door zijn staart en het geluid van zijn gehinnik, dat Zijn koeherdersdorp in angst verzette, toen naar voren om te vechten. Hij daagde Keśī uit die brullend als een leeuw naar Hem op zoek was. (3) Zo gauw hij, die moeilijk was te overwinnen en te benaderen en zeer agressief met zijn mond open de lucht indronk, Hem voor zich zag, rende hij in volle vaart op de Lotusogige Heer af om Hem met zijn benen aan te vallen. (4) De Heer van het Voorbije daarop bedacht ontweek de aanval, greep hem met Zijn armen bij de benen om hem vervolgens onverschillig rond te slingeren en hem op een afstand van honderd booglengten van Zich af te werpen. Hij stond erbij als was Hij de zoon van Tārkṣya [Garuḍa] die een slang van zich afwerpt. (5) Weer bij bewustzijn komend stond hij op in bittere woede en rende hij, [met zijn mond] wijd open, in volle vaart op de Heer af. Met een glimlach stak Hij toen Zijn linker arm in Keśī's mond, als betrof het een slang in een hol. (6) Toen Keśī's tanden in aanraking kwamen met de Heer Zijn arm, vlogen zijn tanden eruit alsof ze waren geraakt door een roodgloeiende staaf. Vervolgens zwol de arm op van de Allerhoogste Ziel die zijn lichaam was binnengedrongen, zodat zijn buik uitzette als een zieke buik die uitdijt na te zijn verwaarloosd. (7) Omdat Kṛṣṇa's arm zo uit-

dijde werd zijn ademhaling geblokkeerd. Met zijn benen trappelend, zwetend over heel zijn lijf, met zijn ogen rollend en zijn ontlasting de vrije loop latend, viel hij daarop ontzield op de grond. (8) Nadat Hij met de Machtige Armen Zijn arm had teruggetrokken uit het dode lijf, dat eruit zag als een komkommer [*karkaṭikā*], werd Kṛṣṇa, er bescheiden over dat Hij Zijn vijand zonder veel moeite gedood had, vanboven door de goden vereerd met een regen van bloemen.

(9) **D**e *devaṛṣi* [Nārada], de hoogst verheven toegewijde van de Heer, o Koning, benaderde Kṛṣṇa privé en zei het volgende tot Hem die zo moeiteloos is in Zijn handelingen: (10-11) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Vāsudeva, onmetelijke Ziel, o Heer van de Yoga, o Beheerser van het Universum, o toevlucht van allen, o meester en allerbeste van de Yadu's! U alleen bent de Ziel van alle levende wezens die, als het vuur dat schuilgaat in brandhout, Zich in het hart ophoudt als de Getuige, de Heer, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (12) U als de toevlucht van de geestelijke ziel bracht allereerst, middels Uw energie, de basiskwaliteiten van de natuur voort. Middels deze geaardheden schept, vernietigt en handhaaft U, onfeilbaar in Uw bedoeling, dit universum. (13) U, deze ene [schepper] Zelf, bent nedergedaald voor de bescherming van de deugdzamen en voor de vernietiging van de demonen [Daitya's], de wildemannen [Rākṣasa's] en de kwelgeesten [Pramatha's], die de aarde van de levende wezens in hun greep hebben. (14) Tot ons grote geluk hebt U in eigen persoon deze demon sportief gedood die de gedaante van een paard aannam en met zijn gehinnik de zo waakzame goden verschrikt de hemel uitjaagde. (15-20) Overmorgen zal ik er getuige van zijn dat Cāṇūra, Muṣṭika en andere worstelaars, alsook de olifant [Kuvalayāpīḍa] en Kaṁsa, door U worden gedood, o Almachtige. Daarna zullen [de demonen] Śaṅkha, [Kāla-]yavana, Mura en Naraka volgen, zal U de pārijātabloem wegstelen en zal U Indra verslaan. Ik zal U zien trouwen met de dochters van de helden [de koningen] als beloning voor Uw heldenmoed. In Dvārakā zal U koning Nṛga bevrijden van zijn vloek, o Meester van het Universum, en zal U het juweel Syamantaka bemachtigen alsmede een echtgenote. U zal de overleden zoon van een brahmaan [Sāndīpani Muni] uit Uw bereik [van de Dood] terughalen en vervolgens zal U Pauṇḍraka doden, de stad Kāśī [Benares] platbranden en toezien op de ondergang van Dantavakra. Daarna zal U de koning van Cedi [Śiśupāla] tijdens de grote offerplechtigheid doden [zie ook 3.2: 19, 7.1: 14-15]. De dichters van deze aarde zullen zingen over deze en andere grote wapenfeiten die ik U, tijdens Uw verblijf in Dvārakā, zal zien verrichten. (21) Dan zal ik U, als de wagenmenner van Arjuna, de gedaante van de Tijd zien aannemen in het afroepen van de vernietiging over de strijdkrachten van deze wereld. (22) Laten we [U,] deze Opperheer benaderen die vol is van de zuiverste wijsheid, die volkomen vervuld is in Zijn oorspronkelijke identiteit, wiens wil in geen van Zijn ondernemingen kan worden tegengegaan, en die, bij de macht van Zijn vermogen, steeds afziet van [het zich identificeren met] de gang van zaken zich afspelend met [de interactie van] de basiskwaliteiten van de illusoire, materiële energie. (23) Voor U verbuig ik me, U, de Grootste van de Yadu's, Vṛṣṇi's en Sātvata' s, de op Zichzelf staande Meester, die, middels Uw creatieve vermogen, heeft voorzien in een

eindeloos aantal specifieke situaties waarin U direct kon optreden en waarin U de [last van de] in zichzelf verdeelde mensheid [die in gewapende strijd verkeert] op Zich heeft genomen.'

(24) **Ś**rī Śuka zei: 'De meest voortreffelijke wijze onder de toegewijden, die aldus respectvol van eerbetoon was voor Kṛṣṇa, de leidende Yadu, kreeg toestemming te vertrekken en ging weg, erover opgetogen dat hij Hem had gezien. (25) Govinda, de Opperheer die in een gevecht Keśī had gedood, hoedde nog steeds de dieren samen met de koeherdersjongens, die heel blij waren met het geluk dat Hij Vraja bracht. (26) Op een dag, toen de *gopa's* op de helling van de heuvel de dieren aan het weiden waren, begonnen ze aan het spel 'stelen en verstoppen' waarbij ze de rollen van dieven en herders speelden. (27) Daarin waren sommigen van hen de dieven, anderen waren de herders, terwijl er een stelletje, o Koning, voor de nietsvermoedende schapen speelde. (28) Een zoon van de demon Maya genaamd Vyoma ['het zwerk'], een machtige magiër, vermomde zich als een *gopa* en nam toen, spelend voor één van de vele dieven, bijna al de jongens mee die voor schaap doorgingen. (29) De grote demon gooide ze één voor één in een berggrot waarvan hij de ingang met een grote kei blokkeerde, zodat er nog maar vier of vijf van hen overbleven. (30) Toen Kṛṣṇa, Hij die al de vrome zielen bescherming biedt, ontdekte waar hij mee bezig was, nam Hij de *gopa*drager zo krachtig te pakken als een leeuw die een wolf grijpt. (31) De demon nam zijn oorspronkelijke gedaante weer aan die zo groot was als een berg. Uit alle macht probeerde hij zich te bevrijden, maar afgemat stevig in Zijn greep gehouden lukte hem dat niet. (32) Hem met Zijn armen vasthoudend drukte Acyuta, terwijl de goden in de hemel toekeken, hem tegen de grond en doodde Hij hem als betrof het een offerdier. (33) Hij brak door de geblokkeerde ingang van de grot heen en leidde de *gopa's* uit hun benarde positie, waarna Hij, geprezen door de goden en *gopa's*, terugkeerde naar Zijn koeherdersdorp.'

10.38 - Akrūra's Gemijmer en de Ontvangst in Gokula

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De verheven ziel Akrūra bracht de nacht door in de stad Mathurā [na 36: 40] en beklom toen zijn wagen om naar Nanda's koeherders-dorp te gaan. (2) Onderweg ervoer hij een buitengewoon sterke toewijding voor de allerfortuinlijkste lotusogige Persoonlijkheid van God, en daarom dacht hij als volgt: (3) 'Welke goede daden heb ik verricht, door welke ernstige boete werd ik gelouterd, of anders van welke aanbidding of liefdadigheid ben ik geweest, dat ik vandaag Keśava mag zien? (4) Mijn bereiken van de aanwezigheid van Hem die Geprezen Wordt in de Geschriften is, denk ik, voor iemand met een wereldse geest [als ik] net zo moeilijk te realiseren als het reciteren van de Veda's is voor iemand van de laagste klasse. (5) Maar genoeg daarover, zelfs voor een gevallen ziel als ik bestaat er een kans om Acyuta te zien te krijgen. Ooit zal iemand, die wordt meegesleurd door de rivier van de tijd, de andere oever bereiken! (6) Vandaag wordt mijn onzuiverheid verdreven en werpt mijn geboorte zijn vrucht af, want het zijn de lotusvoeten van de Opperheer, waarop de yogi's mediteren, die ik zal gaan respecteren. (7) Kaṁsa heeft me werkelijk een grote dienst bewezen door me er toe aan te zetten de voeten van de Heer te gaan zien die in deze wereld nederdaalde. Het is bij de gloed van Zijn geronde teennagels dat velen in het verleden zich wisten te bevrijden van de zo moeilijk te overwinnen duisternis van een materieel bestaan. (8) Op deze [voeten] die, gekleurd door de rode *kuṅkum* van de borsten van de *gopī's*, worden aanbeden door Brahmā, Śiva en de overige halfgoden, door Śrī, de godin van het geluk, de wijzen en de toegewijden, beweegt Hij zich met Zijn kameraden rond in het woud tijdens het hoeden van de koeien. (9) De herten passeren me rechts [een gunstig voorteken]! Zonder twijfel zal ik Mukunda's fraaie kaaklijn en neus te zien krijgen, Zijn glimlachen, de blikken van Zijn roodgekleurde lotusogen en het haar dat zich rondom Zijn gezicht krult. (10) Zeer zeker zal ik vandaag het genoegen smaken Viṣṇu recht voor me te zien. Het lijdt geen twijfel dat ik rechtstreeks dat toonbeeld van schoonheid zal aanschouwen die uit eigen beweging de gedaante van een menselijk wezen heeft aangenomen om de last van deze aarde te verlichten. (11) Hoe-

wel Hij [net als ik] een getuige is van het ware en onware, is Hij vrij van [vals] ego. Middels dat persoonlijk vermogen van Hem verdrijft Hij de duisternis en verbijstering van een afgescheiden bestaan [zie ook 2.5: 14, 2.10: 8-9, 3.27: 18-30 en 3: 18]. Vanbinnenuit werkzaam kan Hij, door de geschapen wezens die zich manifesteerden nadat Hij Zijn blik liet rusten op de materiële energie van Zijn schepping, in hun lichamen [slechts indirect] worden benaderd met behulp van de vitale adem, de zinnen en de intelligentie [zie ook 2.2: 35]. (12) Zijn zegenende woorden, in combinatie met de kwaliteiten, handelingen en incarnaties [van Hem en Zijn expansies], maken een einde aan al de zonden in de wereld en schenken leven, schoonheid en zuiverheid aan het ganse universum, terwijl woorden verstoken van dezen [zoveel waard] zijn als zaken die een lijk verfraaien. (13) En nu is Hij, tot het genoegen van de leidende halfgoden, nedergedaald in de dynastie van Zijn getrouwen [de Sātvata's] die de gedragscodes handhaven, Hij die Zijn roem verbreidt, middels Zijn aanwezigheid in Vraja, als de Meester wiens alleszins gunstige aard wordt bezongen door de godsbewusten. (14) Ik zal Hem vandaag zeker te zien krijgen, Hij de bestemming en de geestelijk leraar van de grote zielen, Hij de ware schoonheid van de drie werelden die een groot feest is voor allen die ogen hebben, Hij die de gedaante vertoont waar het verlangen van de Godin naar uitgaat, Hij die mijn toevlucht is, Degene door wie al mijn zonsopgangen [een teken van] Zijn gunstige aanwezigheid werden. (15) Zo gauw ik uit mijn wagen stap om de voeten te respecteren van de twee Heren, de Leidende Persoonlijkheden waar zelfs de mediterende yogi's hun intelligentie op fixeren in hun zelfverwerkelijking, zal ik zeker voor Ze buigen alsook voor de vrienden die met Hen in het bos leven. (16) En als ik dan voor de voeten ben neergevallen, zal de Almachtige op mijn hoofd die ene lotushand leggen die de angst voor het serpent van de tijd verdrijft, de slang vanwege wiens flitsende kracht de mensen verschrikt hun toevlucht zoeken. (17) Door in die hand een offergave te leggen verwierven Purandara [zie 8.13: 4] en ook Bali [zie 8.19] de heerschappij [de positie van Indra] over de drie werelden. Het is dezelfde hand die, geurig als een welriekende bloem, tijdens het spel met de dames van Vraja, door Zijn aanraking hun vermoeidheid wegwiste [zie 33]. (18) Ondanks dat ik een boodschapper ben die door Kaṁsa werd gestuurd, zal Acyuta geen vijandige houding tegenover mij aannemen. Hij, de Kenner van het veld [van het lichaam, zie B.G. 13: 3] die getuige is van alles wat zich binnen en buiten het hart afspeelt, ziet met een volmaakte blik. (19) Hij zal liefdevol lachend naar me kijken als ik met gevouwen handen mijn aandacht gevestigd heb op de basis van Zijn voeten. Met het onmiddellijke uitbannen van al mijn zonden door Zijn blik, zal ik aldus bevrijd zijn van twijfel en een intens geluk bereiken. (20) Met mij [voor Zich staand] als Zijn beste vriend en als een lid van de familie die uitsluitend Hem is toegewijd, zal Hij me omhelzen met Zijn twee grote armen. Daardoor zal mijn lichaam terstond geheiligd raken en zullen mijn karmabepaalde banden minder knellen. (21) Als ik het bereikt heb dat ik, met gebogen hoofd en gevouwen handen, fysiek met Hem in contact sta, zal Uruśrava ['de vermaarde Heer'] me aanspreken met woorden als 'O Akrūra, beste verwant...' Aldus zal vanwege de Grootste van Alle Personen mijn leven een succes zijn. Hoe betreurenswaardig is

de geboorte van degene die niet op die manier door Hem geëerd werd! (22) Niemand is Zijn favoriet of beste vriend, en ook heeft Hij aan niemand een hekel, haat Hij iemand of minacht Hij iemand [zie B.G. 9: 29]. Desalniettemin is Hij wederkerig met Zijn toegewijden [zie ook 32: 17-22] overeenkomstig hun handelingen, net zoals een [wens-]boom uit de hemel die, als men die benadert, alles schenkt wat men zich maar wenst [zie *Vaiṣṇava pranāma*]. (23) Bovendien zal Zijn oudere broer, de meest excellente Yadu [Balarāma], glimlachend naar mij die daar staat met een gebogen hoofd, me omhelzen, mijn handen beetgrijpen en me mee Zijn huis in nemen om me te ontvangen met alle achting, en dan vragen hoe het met Kaṁsa en al Zijn familieleden gaat.'

(24) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus met zijn wagen onderweg mijmerend over Kṛṣṇa, bereikte de zoon van Śvaphalka [zie 9.24: 15] het dorp Gokula op het moment dat de zon achter de berg onderging, o Koning. (25) De afdrukken van Zijn voeten, waarvan de heersers van alle werelden het zuivere stof op hun kronen houden, zag hij in de weidegronden: een prachtige versiering op de grond zich aftekenend met de lotus, de korenaar, de olifantendrijfstok en zo meer [zie ook 16: 18 en 30: 25*]. (26) Van de extase ze te zien raakte hij zeer opgewonden, gingen zijn haren overeind staan en vulden zijn ogen zich met tranen. Hij kwam van zijn wagen, rolde zich in de voetsporen, en riep uit: 'O dit is het stof van de voeten van mijn Meester!' (27) Dit is wat het levensdoel is van al de belichaamde wezens: om je trots, angst en verdriet op te geven als men de boodschap van de tekenen van de Heer voor zich ziet en erover hoort en dergelijke [zie 7.5: 23-24].

(28-33) **I**n Vraja zag hij Kṛṣṇa en Rāma die, gestoken in gele en blauwe kleding en met ogen zo mooi als herfstlotussen, op weg waren naar de plek waar de koeien gemolken worden. De twee die de toevlucht zijn van de Godin waren, blauwig donker en blank van teint, als jongens hoogst fraai om te zien met machtige armen, aantrekkelijke gezichten en een tred gelijk die van een jonge olifant. Met Hun voeten gemerkt met de vlag, de schicht, de drijfstok en de lotus, verhoogden de grote zielen vol van mededogen, samen met Hun glimlachen en blikken, de schoonheid van het weidegebied. Zij wiens avonturen zo groots en aantrekkelijk zijn, waren fris gewassen, onberispelijk gekleed, droegen bloemenslingers en halskettingen met juwelen, en hadden Hun ledematen ingesmeerd met heilzame, geurige substanties. De twee oorspronkelijke, hoogst uitzonderlijke personen, die de Oorzaak en de Meesters van het universum zijn [zie ook 5.25], waren voor het welzijn van dat universum nedergedaald in Hun afzonderlijke gedaanten van Balarāma en Keśava. O Koning, met Hun uitstraling verdreven Ze, als een berg van smaragd en een berg van zilver beiden opgesierd met goud, de duisternis in alle richtingen. (34) Snel van zijn wagen klauterend wierp Akrūra, overmand door gevoelens van liefde, zich ter aarde aan de voeten van Rāma en Kṛṣṇa. (35) Toen hij de Allerhoogste Persoonlijkheid zag kon hij, vanwege de vreugdetranen die opwelden in zijn ogen en de verrukking [van de extase] die zijn ledematen doortrok, zich in zijn vervoering niet kenbaar maken, o Koning. (36) De Allerhoogste Heer, de Zorgdrager van de Overgegeven Zielen, herkende hem, trok

hem met Zijn hand, die is gemerkt met een wagenwiel [de *cakra*], naar Zich toe, en omhelsde hem verheugd. (37-38) Vervolgens omhelsde de grootmoedige Saṅkarṣaṇa [Rāma] hem die daar met zijn hoofd gebogen stond. Hij pakte met Zijn hand zijn twee handen beet en nam hem samen met Zijn jongere broer mee het huis in. Daar informeerde Hij of zijn reis aangenaam was geweest. Hij bood hem een uitstekende zitplaats en waste zijn voeten met gezoete melk, zoals dat was voorgeschreven als een vorm van respectvol eerbetoon. (39) De Almachtige schonk een koe in liefdadigheid, gaf vol van respect de vermoeide gast een massage, en serveerde hem gewetensvol zuiver voedsel van verschillende smaken [geschikt om te offeren]. (40) Na het eten voorzag Rāma, de Allerhoogste Kenner van het Dharma, met liefde verder nog in kruiderij om de tong te dienen en in bloemenslingers en geuren om de hoogste voldoening te schenken.

(41) **N**adat hij hem aldus had geëerd vroeg Nanda: 'O nakomeling van Daśārha, hoe vergaat het u met die genadeloze Kaṁsa in leven, die baas die [met zijn onderdanen] net [zo omgaat] als een slachter [met] zijn schapen? (42) Als hij, wreed en zelfzuchtig, de baby's van zijn eigen zuster doodde tot haar grote verdriet, wat houdt dat dan wel niet in voor het welzijn van zijn onderdanen, voor u?'

(43) **A**ldus door Nanda naar behoren gerespecteerd met ware en aangename woorden, schudde Akrūra de vermoeidheid van de reis van zich af.'

10.39 - Kṛṣṇa en Balarāma Vertrekken naar Mathurā

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij aldus comfortabel gezeten op een bank zo zeer vereerd werd door Rāma en Kṛṣṇa, zag hij [Akrūra] dat alles zich had afgespeeld wat hij zich onderweg voor de geest had gehaald. (2) Wat zou er ook niet te bereiken zijn als de Allerhoogste Heer, de toevlucht van Śrī, wordt tevredengesteld? Niettemin verlangen zij die Hem toegewijd zijn nergens naar. (3) Toen het avondmaal was genoten vroeg de Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, hoe Kaṁsa Zijn vrienden en verwanten behandelde, en wat hij verder van plan was. (4) De Opperheer zei: 'O goede ziel, hebt u zich hersteld van de reis? Ik wens u al het beste! Zijn uw vrienden, verwanten en andere metgezellen allemaal gelukkig en gezond? (5) Maar waarom zou Ik informeren naar het welzijn van ons, onze verwanten en de burgers, zolang Kaṁsa, die ziekte van de familie, die slechts in naam onze oom van moederszijde is, het nog goed gaat? (6) Ah! Vanwege Mij moesten mijn nobele ouders hevig lijden: hun zonen werden gedood en zij werden gevangen gezet. (7) Gelukkig ging vandaag Mijn wens in vervulling u, Mijn nauwe verwant, te mogen zien, beste man. Alstublieft oom, vertel Me wat de reden van uw komst is.'

(8) **Ś**rī Śuka zei: 'Op verzoek van de Allerhoogste Heer beschreef de nazaat van Madhu [Akrūra, zie 9.23: 29] alles van [Kaṁsa's] vijandige houding tegenover de Yadu's en zijn moorddadigheid jegens Vasudeva. (9) Hij onthulde wat de boodschap was waarvoor hij als gezant was gestuurd en wat Nārada hem [Kaṁsa] had verteld over het feit dat Kṛṣṇa als een zoon van Ānakadundubhi ter wereld was gekomen. (10) Toen Kṛṣṇa en Balarāma, de vernietiger van alle brutaliteit in oppositie, hoorden wat Akrūra te melden had, moesten Ze beiden lachen en vertelden Ze Nanda, hun [pleeg]vader, wat de koning had opgedragen. (11-12) Nanda vaardigde toen het volgende officiële bericht uit voor de *gopa's* en de overige bewoners van Gokula: 'Verzamel al de melkproducten, pak giften en span de wagens in. Morgen zullen we samen met al de mensen naar Mathurā gaan om de koning onze producten aan te bieden en een groot feest te vieren.'

(13) **T**oen de koeherdersmeisjes hoorden dat Akrūra naar Vraja was gekomen om Rāma en Kṛṣṇa mee naar de stad te nemen, raakten ze geheel overstuur. (14) Dat bracht in de harten van sommigen van hen zo'n grote pijn teweeg, dat hun mooie gezichten wit wegtrokken van de zuchten die ze slaakten, terwijl van anderen de haarknotten, de armbanden en de kleren losschoten. (15) Van andere *gopī's* verdiept in meditatie op Hem, hielden al de zintuigelijke functies ermee op, zodat ze geen notie meer namen van de wereld, net zoals dat gaat met hen die het rijk van de zelfrealisatie zijn binnengegaan. (16) Vrouwen vielen flauw, eraan denkend hoe Śauri hen in het hart had getroffen met het delen van Zijn liefdevolle glimlachen en het Zich uitdrukken in fraaie volzinnen. (17-18) Denkend aan Mukunda's charmante manier van bewegen, Zijn activiteiten, liefdevolle glimlachen, Zijn blikken die alle ongeluk verdreven, de grappen die Hij maakte en Zijn machtige daden, kwamen ze in angst over de scheiding, hevig ontsteld, in groepen bij elkaar om diep verzonken met tranen op hun gezichten, over Acyuta te praten. (19) De fijne *gopī's* zeiden: 'O Voorzienigheid, waar is uw genade om in liefde en vriendschap de belichaamde zielen samen te brengen? Ons scheidend frustreert u onze plannen. Hoe zinloos zit u, net als een kind, met ons te sollen! (20) Met het ons getoond hebben van het gelaat van Mukunda omlijst door zwarte lokken, Zijn fraaie kaaklijn, rechte neus, en de schoonheid van Zijn bescheiden glimlach die de ellende verdrijft, doet u er helemaal geen goed aan dit alles [nu] aan ons zicht te onttrekken. (21) Onder de naam van Akrūra ['niet-wreed'] bent u welzeker wreed door, als een dwaas, helaas, de Volmaaktheid van de Ganse Schepping in één gedaante, de vijand van Madhu, van ons af te pakken die onze ogen mochten zien. (22) De zoon van Nanda breekt in een oogwenk met Zijn vriendschap. Hij heeft een nieuwe liefde opgevat en heeft helaas geen oog meer voor ons, wij die onder Zijn invloed ertoe kwamen ons thuis, onze verwanten, kinderen en echtgenoten op te geven, en Hem rechtstreeks te dienen. (23) Hoe gelukkig is het ochtendgloren na deze nacht, als onbetwijfelbaar de hoop in vervulling gaat van de vrouwen in de stad [Mathurā]? Ze nemen dan namelijk het gezicht van de meester van Vraja in zich op die daar aankomt met de nectargelijke glimlach vanuit Zijn ooghoeken. (24) Hoe gedienstig en intelligent Mukunda ook moge zijn, als Zijn geest eenmaal in de greep verkeert van

hun honingzoete woorden, o meisjes, welke kans hebben wij dan nog? Zou Hij, in de ban van de bekoring van hun bedeesde glimlachen, nog naar ons boerenluitjes terugkeren? (25) Vandaag zal voor ogen van de Dāśārha's, Bhoja's, Andhaka's, Vṛṣṇi's, Sātvata's en de anderen daar, zich zeer zeker een groot feest afspelen als ze op straat de Lieveling van de Godin zien, het reservoir van alle goddelijke kwaliteiten die de zoon van Devakī is. (26) Iemand die zo onaardig is, een persoon die zo buitengewoon wreed is als hij, zou niet '*a-krūra*' moeten heten, omdat hij, zonder zich te verontschuldigen, uit het midden van ons allerverdrietigste mensen [van Vraja] Hem wegvoert die ons dierbaarder is dan de dierbaarste. (27) Hij die zo koeltjes de wagen heeft beklommen [Kṛṣṇa], wordt door deze dwaze *gopa's* gevolgd in hun ossenwagens. En de ouderen zeggen er niets van. Vandaag is het lot ons echt niet gunstig gezind! (28) Laten we nu naar Hem toegaan en Hem tegenhouden. Wat zal dat met ons doen, de familie, de ouderen en onze verwanten, wij die nog niet een halve seconde buiten het gezelschap van Mukunda kunnen? Gescheiden door dat lot zullen onze harten breken! (29) Voor ons, die door de charme van Zijn liefdevolle genegenheid, aantrekkelijke glimlachen, intieme onderonsjes, speelse blikken en omhelzingen, naar de bijeenkomst van de *rāsa*dans werden getrokken [10.33], verstreek de nacht in een enkel moment! Hoe, o *gopī's*, kunnen we ooit de onoverkomelijke duisternis overwinnen van Zijn afwezigheid? (30) Hoe kunnen we nu door het leven gaan zonder Hem, de Vriend van Ananta [Balarāma], die tegen de avond, omringd door *gopa's* Vraja binnenkwam met Zijn haar en bloemenslinger dik onder het stof van de hoeven, Hij die, spelend op Zijn fluit, glimlachend vanuit Zijn ooghoeken, ons met Zijn blikken van ons verstand beroofde?'

(31) **Ś**rī Śuka zei: 'De dames van Vraja zich aldus in pijn over de scheiding uitlatend, vergaten, denkend aan Kṛṣṇa in hun gehechtheid, al hun schaamte en riepen luid: 'O Govinda, o Dāmodara, o Mādhava!'

(32) **T**erwijl de vrouwen aldus aan het treuren waren trok Akrūra, na zijn ochtendroutines te hebben uitgevoerd, bij zonsopkomst eropuit met zijn wagen. (33) De *gopa's,* die Hem toen onder leiding van Nanda volgden in hun karren, namen een overvloed aan offergaven en aarden potten vol met melkproducten mee. (34) Ook de *gopī's* volgden hun beminde Kṛṣṇa [enige tijd] en stonden [toen] te wachten, in de hoop op een paar liefdevolle woorden van de Heer. (35) De grootste onder de Yadu's zag ze bij Zijn vertrek staan treuren en troostte ze toen liefdevol met de boodschap: 'Ik zal Mijn best doen!' (36) In hun geesten Hem nog volgend zolang de vlag en het stof van de wagen nog konden worden gezien, stonden ze erbij als gebeeldhouwd. (37) Zonder de hoop Hem ooit nog terug te zien, keerden ze om en brachten ze vrij van treurnis hun dagen en nachten door met het bezingen van de activiteiten van hun Geliefde.

(38) **M**et de wagen zich snel als de wind verplaatsend kwam de Opperheer samen met Rāma en Akrūra, o Koning, aan bij de Yamunā, de rivier die alle zonde wegwast. (39) Na het water daar met Zijn hand te hebben aangeraakt en van

het zoete nat te hebben gedronken dat straalde als juwelen, leidde Hij de wagen naar een groepje bomen en klom er toen samen met Balarāma [weer] in. (40) Akrūra verzocht Ze op de wagen achter te blijven en ging naar een poel in de Yamunā om een bad te nemen zoals dat staat voorgeschreven. (41) Zich in dat water onderdompelend en eeuwige mantra's reciterend, zag Akrūra toen een beeld van Rāma en Kṛṣṇa voor zich. (42-43) Hij dacht: 'Hoe kunnen de twee zoons van Ānakadundubhi die op de wagen zitten nu hier zijn? Laat ik eens even kijken of Ze er nog steeds zijn...', en uit het water komend zag hij Ze zitten waar hij Ze achtergelaten had. Opnieuw alleen het water in vroeg hij zich af: 'Was mijn visioen van Hen in het water misschien een hallucinatie?' (44-45) En weer, op diezelfde plaats, zag hij de Heer van de Serpenten [Ananta of Balarāma], de godheid met de duizenden koppen, kragen en helmen, die door de vervolmaakten, de achtenswaardigen, de zangers van de hemel en zij die van de duisternis zijn met gebogen hoofden werd geprezen. Gekleed in het blauw en [met een huid] zo blank als de vezels van een lotusstengel, bevond Hij zich daar als de berg Kailāsa met zijn witte pieken. (46-48) Op Zijn schoot bevond zich vredig, als een donkere wolk, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid met de vier armen, gehuld in gele zijde. Hij had oogwit roze als de blaadjes van een lotus, een aantrekkelijk vreugdevol gezicht met een charmante, glimlachende blik, fijne wenkbrauwen, oren en een rechte neus, fraaie kaken en rode lippen. Hij had hoge schouders en een brede borst die de godin huisvest, stoere, lange armen en een nek als een schelphoorn, een diepe navel en een buik gestreept als een [banyaan-]blad. (49-50) Hij had stevige lendenen en heupen, dijen als de slurf van een olifant, twee welgevormde knieën en twee aantrekkelijke kuiten. Zijn enkels waren lang, roze was de gloed die van Zijn teennagels straalde, en de zachte tenen van Zijn lotusvoeten aan weerszijden van Zijn twee grote tenen gloeiden als bloemblaadjes. (51-52) Gesierd met een helm overdekt met grote en kostbare edelstenen, met banden om Zijn polsen en armen, een gordel om, een heilige draad, halssnoeren, enkelbelletjes en oorhangers, hield Hij een stralende lotus, een schelphoorn, een werpschijf en een strijdknots in Zijn handen, bij de Śrīvatsa op Zijn borst, het schitterende Kaustubha-juweel en een bloemenslinger. (53-55) Hij werd vergezeld door Zijn dienaren onder leiding van Nanda en Sunanda en werd, naar gelang ieder zijn eigen soort van liefdevol gedrag, geprezen in gewijde termen door Sanaka en de anderen [de Kumāra's], door de leidende halfgoden aangevoerd door Brahmā en Śiva, door de belangrijkste tweemaal geborenen [met Marīci aan het hoofd] en door de meest verheven toegewijden aangevoerd door Prahlāda, Nārada en Vasu. Hij werd bediend door Zijn [vrouwelijke] interne vermogens van geluk [Śrī], ontwikkeling [Puṣṭi of ook wel de kracht], de spraak [Gīr ofwel kennis], de schoonheid [Kānti], faam [Kīrti], de tevredenheid [Tuṣṭi of verzaking - deze eersten vormen Zijn zes volheden], comfort [Ilā, *bhūśakti*, het aarde-element of *sandhinī*] en macht [Ūrjā, zich expanderend in Tulasī]; alsook door Zijn vermogens van kennen en onwetendheid [*vidyā* en *avidyā*, leidend tot bevrijding en gebondenheid] Zijn innerlijk vermogen tot plezier [Śakti of *hlādinī*], [Zijn marginaal vermogen, *jīva-śakti*] en Zijn creatief vermogen [Māyā].

(56-57) **E**r zeer verheugd over hiervan getuige te zijn, stond hij [Akrūra] daar, enthousiast in opperste toewijding, met de haren op zijn lichaam overeind en met zijn ogen en zijn lichaam nat van zijn vervoering in de liefde. Zijn evenwicht hervindend betoonde de grote toegewijde met een verstikte stem zijn respect met gebogen hoofd. Met zijn handen bijeengebracht bad hij langzaam vol aandacht.'

10.40 - Akrūra's Gebeden

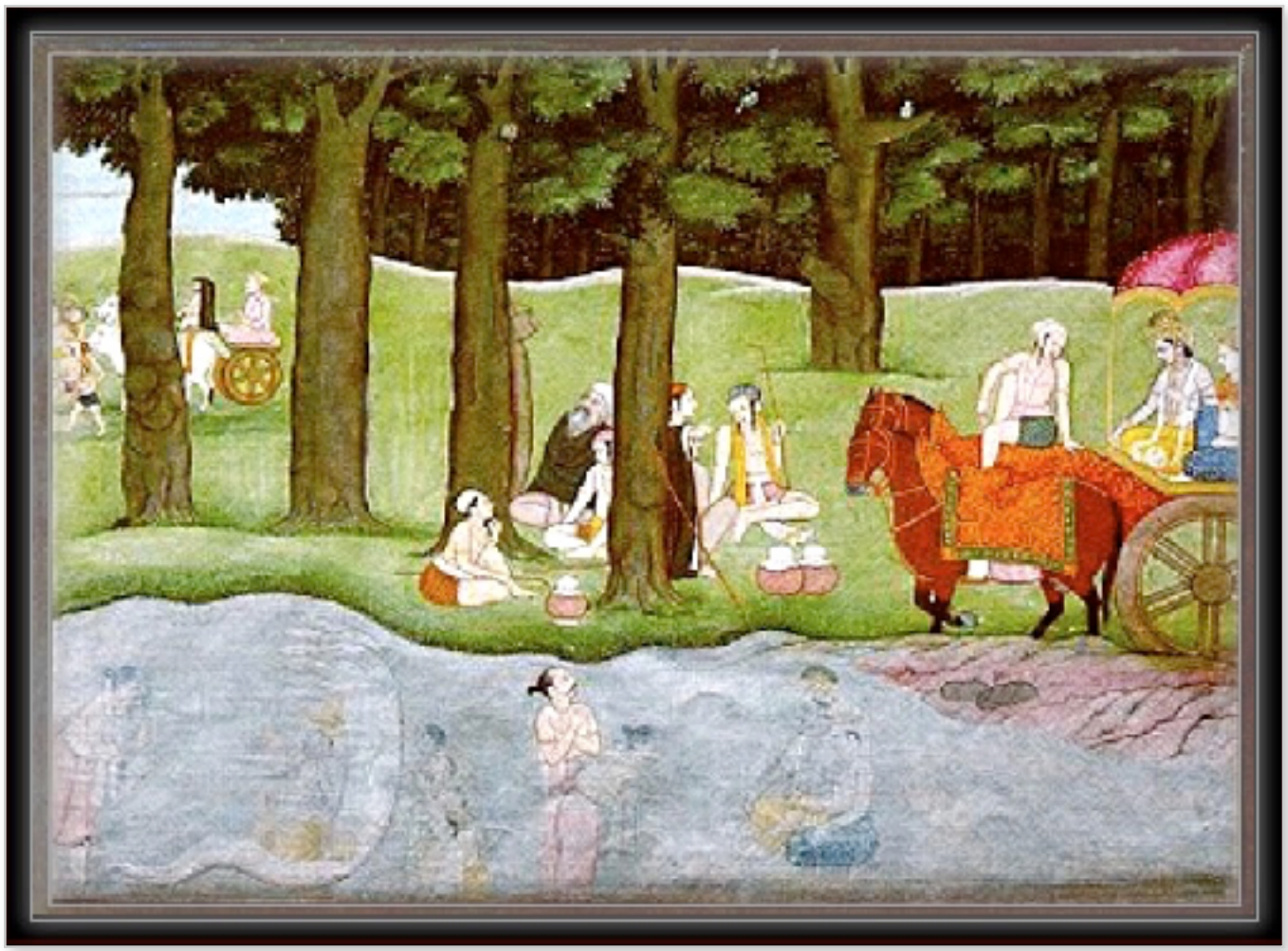

(1) **Ś**rī Akrūra zei: 'Ik buig me voor U neer, o Heer Nārāyaṇa, Oorzaak van Alle Oorzaken, o Oorspronkelijke Onuitputtelijke Persoon, o U uit wiens navel de lotus ontsproot op het hart waarvan Heer Brahmā verscheen die deze wereld voortbracht. (2) Aarde, water, vuur, lucht, de ether met inbegrip van zijn oorzaak [het valse ego]; het geheel van de materie [zie voetnoot 13: ***] en haar oorsprong [de Puruṣa]; het denken, de zinnen, de voorwerpen van al de zintuigen en de halfgoden [die erbij horen], vormen tezamen de [secundaire] oorzaken van het universum die zijn voortgekomen uit Uw [bovenzinnelijke] lichaam. (3) Dezen, die onder het [uiterlijk] bestuur van het rijk van de materie vallen, hebben vanwege die levenloosheid geen weet van de ware identiteit van het Allerhoogste Zelf, Uw Ziel. Ook de ongeborene [Brahmā] kan, gebonden aan de geaardheden van de materiële natuur, Uw gedaante transcendentaal aan deze geaardheden niet kennen [zie ook 13: 40-56]. (4) Het is ter ere van U dat de yogi's hun offers brengen, U, de Allerhoogste Persoonlijkheid en de Meester binnenin een ieder, binnenin de elementen en binnenin de heersende goden en de heiligen. (5) Sommige brahmanen aanbidden U, met respect voor de drie heilige vuren [*agni-traya*], uitvoerig met behulp van de mantra's van de drie Veda's met diverse rituelen voor godheden die verschillende namen en gedaanten hebben. (6) Sommigen die naar geestelijke kennis streven, bereiken de vrede door af te zien van alle baatzuchtige handelingen en aanbidden de belichaming van de kennis [de goeroe, de Heer] door offers te brengen op het gebied van de geeste-

lijke kennis [zie b.v. B.G. 4: 28, 17: 11-13, 18: 70]. (7) Anderen, wiens intelligentie zich zuiverde dankzij de principes [de *vidhi*] die U behelst, aanbidden U, verzonken in U, als zijnde de ene vorm die vele gedaanten aanneemt. (8) Weer anderen aanbidden U, de Opperheer, in de gedaante van Heer Śiva, door het pad te bewandelen beschreven door Heer Śiva dat op verschillende manieren wordt gepresenteerd door de vele leraren. (9) Hoewel ze als toegewijden van andere godheden hun aandacht op iets anders gericht hebben, zijn ze allen van eerbetoon voor U die, als de Meester, al de goden omvat [zie B.G. 9: 23]. (10) Net als de rivieren die, vol van de regen van alle kanten ontspringend in de bergen, de oceaan instromen, o Meester, leiden zo ook al deze wegen [van de halfgoden] uiteindelijk naar U [zie B.G. 2: 70, 9: 23-25, 10: 24 en 11: 28]. (11) Al de geconditioneerde levende wezens, van de niet bewegende tot Heer Brahmā aan toe, zitten vast aan de kwaliteiten [*guṇa's*] van het goede [*sattva*], de hartstocht [*rajas*] en de onwetendheid [*tamas*] van Uw materiële natuur [zie B.G. 14]. (12) Ik breng U, de Ziel van Allen, mijn eerbetuigingen, U, die met een onthechte visie, er bent als de getuige en het bewustzijn van iedereen, als Hij die, met deze stroom van de materiële geaardheden die werd gecreëerd door Uw lagere energie, vat heeft op de zielen die zich daarmee vereenzelvigen als goden, mensen en dieren. (13-14) Men denkt aan het vuur als Uw gezicht, aan de aarde als Uw voeten, de zon als Uw oog, de lucht als Uw navel en de windrichtingen als Uw gehoorzin. De hemel is Uw hoofd, de heersende halfgoden zijn Uw armen, de oceaan is Uw buik en de wind is Uw levensadem en fysieke kracht. De bomen en de planten zijn de haren op Uw lichaam, de wolken zijn de haren op Uw hoofd, de bergen zijn het gebeente en de nagels van Uw Allerhoogste wezen. Dag en nacht zijn het knipperen van Uw oog, de stamvader is Uw geslachtsdeel en de regen beschouwt men als Uw zaad [zie b.v. ook 2.6: 1-11]. (15) In U vonden, net zoals de waterdieren rondzwemmend in het water of de kleine insectjes in een udumbaravijg, al de werelden hun oorsprong, samen met hun heersers en de vele zielen die hen bevolken, in U, hun Onuitputtelijke Ene Persoonlijkheid die alle geest en zinnen omvat.

(16) **V**oor het heil van Uw spel en vermaak in deze wereld spreidt U verschillende gedaanten tentoon waarmee de mensen, om zich te zuiveren van hun ongeluk, vol van vreugde Uw heerlijkheden bezingen. (17-18) Mijn respect voor U, de Oorspronkelijke Oorzaak, die in de gedaante van Matsya [de vis, zie 8.24] Zich rondbewoog in de oceaan van vernietiging en voor Hayagrīva [met het paardenhoofd, zie 5.18: 6]. Mijn eerbetuigingen voor U, de doder van Madhu en Kaiṭabha, voor de enorme meesterschildpad [Kūrma, zie 8.7 & 8] die de berg Mandara ondersteunde, en alle eer aan U in de gedaante van het everzwijn [Varāha, zie 3.13] die er genoegen in schiep de aarde uit de oceaan op te tillen. (19) Mijn eerbetuigingen voor de verbazingwekkende leeuw [Nṛsiṁha, zie 7.8 & 9] die de angst verdrijft van al de rechtschapen zielen, en voor U die als de dwerg [Vāmana, zie 8.18-21] de drie werelden in één stap bedwong. (20) Alle eer aan U, de Heer van de nazaten van Bhṛgu [Paraśurāma, zie 9.15 & 16], die het woud van ingebeelde edellieden omhakte, en mijn eerbetuigingen voor U, de beste van de

Raghudynastie [Heer Rāma, zie 9.10 & 11], die een einde maakte aan Rāvaṇa. (21) Ik bewijs U, o Heer van de Sātvata's, de eer, o U die Heer Vāsudeva bent [Hij qua bewustzijn], Heer Saṅkarṣaṇa [Hij qua ego], Heer Pradyumna [Hij qua intelligentie] en Heer Aniruddha [Hij qua geest, zie verder 4.24: 35 & 36]. (22) Mijn eerbetuigingen voor Heer Boeddha [Hij als de ontwaakte], de Zuivere die de demonische nakomelingen van Diti en Dānu verbijstert. Mijn respect voor U in de gedaante van Heer Kalki [de Heer nederdalend 'voor de verdorvenen'] de vernietiger van de vleeseters [de *mleccha's*] die zich voordoen als koningen [zie ook 2.7].

(23) **O** Allerhoogste Heer, de individuele zielen in deze wereld zijn verbijsterd door Uw begoochelende materiële energie [*māyā*], en worden er, door de valse begrippen van 'ik' en 'mijn' [*asmitā*], toe gedreven rond te dolen op de wegen van het baatzuchtig handelen [karma]. (24) Wat betreft mijn eigen lichaam, kinderen, thuis, vrouw, weelde, volgelingen enzovoorts, ben ook ik verbijsterd, dwaas denkend dat dezen het ware zouden zijn, o Machtige, terwijl ze meer weg hebben van droombeelden [die komen en gaan]. (25) Aldus in het duister tastend met een mentaliteit van willen genieten in een wereld vol tegenstellingen, lukt het mij niet, met het aanzien van ellende voor het tegengestelde [het geluk] en dat wat niet het ware zelf is voor het eeuwige, om U te kennen die mijn meest gekoesterde zelf en ziel bent. (26) Gelijk een dwaas die het water niet opmerkt dat overdekt is door planten of als iemand die een luchtspiegeling najaagt, heb ik me van U afgewend. (27) Met een betreurenswaardige intelligentie vanwege materiële verlangens en handelingen, kon ik de kracht niet vinden om mijn verstoorde geest te beheersen die, door de o zo machtige gewillige zinnen, van het ene naar het andere werd afgeleid [zie B.G. 13: 1-4 en 5.11: 10].

(28) **I**n deze staat benader ik nu Uw voeten die voor iedere onzuivere persoon, zo denk ik, onmogelijk te bereiken zijn zonder Uw genade. Alleen maar door het ware van dienst te zijn [het ware van Uw toegewijden, natuur en cultuur, *sat*] kan een persoon Uw [Kṛṣṇa-]bewustzijn ontwikkelen en een einde maken aan de kringloop van wedergeboorte in deze materiële wereld, o Heer met de lotusnavel. (29) Ik bied Mijn eerbetuigingen aan U aan, de belichaming van de Wijsheid en de Bron van Alle Vormen van Kennis, aan U, de Absolute Waarheid van onbegrensde vermogens die heerst over de krachten die een [geconditioneerde] persoon beheersen. (30) Mijn eerbetoon geldt U, de zoon van Vasudeva, in wie alle levende wezens zich ophouden. Ik betoon U mijn respect, o Heer van de Zinnen, alstUblieft bescherm me in mijn overgave, o Meester.'

10.41 - De Aankomst van de Heren in Mathurā

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Terwijl hij [Akrūra] aan het bidden was trok Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, nadat Hij Zijn gedaante in het water had getoond, Zich weer terug zoals een acteur een einde maakt aan zijn voorstelling. (2) Toen hij zag dat het beeld verdwenen was, kwam hij uit het water, maakte snel zijn verschillende ochtendrituelen af en ging toen verbaasd naar de wagen. (3) Hṛṣīkeśa vroeg hem: 'Hebt u iets wonderbaarlijks gezien op aarde, in de hemel of in het water? We hebben er zo een vermoeden van!'

(4) **Ś**rī Akrūra zei: 'Wat voor wonderbaarlijks er ook moge zijn hier op aarde, in de hemel of in het water, het bevindt zich allemaal in U die alles omvat; wat zou ik als ik U zie nu niet gezien hebben? (5) Met U voor ogen, de Ene Persoon in wie al de wonderen van de aarde, de hemel en het water worden aangetroffen, o Absolute Waarheid, vraag ik me af wat me verder nog zou verbazen van wat ik zie in de wereld.'

(6) **M**et die woorden begaf de zoon van Gāndinī [Akrūra] zich met de wagen op weg om Rāma en Kṛṣṇa naar Mathurā te brengen, [waar ze] tegen het vallen van de avond [aankwamen]. (7) De mensen van de dorpen die hen hier en daar onderweg benaderden, waren blij de zoons van Vasudeva te zien, o Koning, en konden hun ogen niet van Hen afhouden. (8) Ondertussen waren Nanda, de *gopa's* en de rest van de bewoners van Vraja daar aangekomen en hielden ze zich, in afwachting van Hen, op in een park buiten de stad. (9) Zich bij hen voegend zei de Opperheer, de Meester van het Universum, tot de bescheiden Akrūra terwijl Hij met een glimlach zijn hand in de Zijne nam: (10) 'Ga maar voor Ons uit de stad in met de wagen en ga naar huis. Wij rusten hier uit en bekijken daarna wel de stad.'

(11) **Ś**rī Akrūra zei: 'Hoe kan ik nou zonder Jullie twee Mathurā binnengaan, o Meester? Laat me niet in de steek, o Heer, o Zorgdrager van de Toegewijden, ik ben Uw toegewijde! (12) Kom alstUblieft met Uw oudste broer, de *gopa's* en Uw vrienden mee naar ons huis, zodat mijn woning de genade van zijn Meester kan genieten, o Heer van het Voorbije. (13) AlstUblieft zegen met het stof van Uw voeten het huis van ons die zo gehecht zijn aan de huishoudrituelen en mogen met die zuivering mijn voorvaderen, de heilige vuren en de halfgoden tevredengesteld zijn. (14) Door die twee voeten te wassen werd de grote koning Bali zegerijk [zie 8.19] en bereikte hij een ongeëvenaarde macht, alsook de bestemming gereserveerd voor zuivere toegewijden. (15) Het gezuiverde water spoelend van Uw voeten dat Heer Śiva op zijn hoofd nam, heeft de drie werelden gezuiverd, zodat de zonen van koning Sagara [9.8] naar de hemel gingen [9.9]. (16) O God van de Goden, o Meester van het Universum over wie men vroom verneemt en zingt, o Beste van de Yadu's, o Heer Geprezen in de Verzen, o Heer Nārāyaṇa, moge er Uw eerbetoon zijn.'

(17) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Ik zal, vergezeld door Mijn oudere broer, naar uw huis komen. Na de vijand temidden van de Yadu's [Kaṁsa] te hebben gedood, zal Ik Mijn weldoeners tevreden stellen.'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Akrūra aldus was toegesproken door de Allerhoogste Heer, ging hij ietwat ontmoedigd de stad binnen. Hij stelde Kaṁsa op de hoogte van zijn inspanningen en ging daarna naar huis. (19) Later op de middag ging Kṛṣṇa samen met Saṅkarṣaṇa [Rāma] en de *gopa's* Mathurā binnen om er een kijkje te nemen. (20-23) Hij zag daar de hoge poorten en toegangen van kristal, voordeuren en immense arcades van goud, pakhuizen van koper en brons en onneembare grachten, [overal] verfraaid met bloemperken en aantrekkelijke parken. De met goud versierde kruispunten, de woningen met hun lusthoven, de vergaderruimten van de gilden en de huizen met hun door pilaren ondersteunde balkons, alsmede de omheiningen met rijk versierde panelen, waren ingelegd met vaidūryastenen, diamanten, kwartskristallen, saffieren, koraal, parels en smaragden. Er klonken de geluiden van tamme duiven en pauwen die in de openingen zaten van het lattenwerk voor de ramen en op de met edelstenen

ingelegde vloeren. De hoofdwegen, zijstraten en hoven waren met water besprenkeld en [ter verwelkoming] bestrooid met bloemenslingers, verse spruiten, geroosterde granen en rijst. De ingangen van de huizen waren fraai versierd met potten vol yoghurt besmeurd met sandelhoutpasta, linten en bloemblaadjes, reeksen lampen, bladeren, bossen bloemen, stammetjes van bananen- en betelnootbomen en vlaggen. (24) Toen de zoons van Vasudeva daar omringd door Hun vrienden arriveerden, o Koning, haastten de vrouwen van de stad, begerig een blik op te vangen, zich allen om langs de hoofdstraat te staan en op de huizen te klimmen. (25) Sommigen hadden hun kleren verkeerd om aangetrokken en één van hun twee sieraden vergeten, met één enkele oorbel in of slechts één set enkelbelletjes om. Andere dames maakten één oog op maar niet het andere. (26) Sommigen waren weggelopen tijdens de maaltijd die ze genoten of maakten in hun opwinding niet hun massage af. Ze onderbraken hun baden of kwamen, het rumoer horend, overeind zonder hun middagslaapje af te maken. Anderen zetten als moeders het kind naast zich neer dat ze melk aan het geven waren. (27) Schrijdend als een olifantenstier in de bronst, stal Hij vermetel hun harten met de blikken van Zijn lotusogen en het spel van Zijn glimlachen. Met Zijn lichaam, die bron van plezier voor de Godin van het Geluk, vergastte Hij hun ogen op een feest. (28) Hem ziend over wie ze herhaaldelijk vernomen hadden, smolten hun harten. De eer ten deel vallend te worden besprenkeld door de nectar van Zijn blikken en brede glimlachen, omhelsden ze met kippenvel via hun ogen hun idool, die belichaming van de extase, vanbinnen en gaven ze het onafgebroken leed op [Hem te missen], o onderwerper van de vijanden. (29) Met uit liefde als lotussen bloeiende gezichten, klommen de vrouwen op de daken van hun woningen en bestrooiden Balarāma en Keśava met bloemen. (30) Met yoghurt, korenaren en potten vol water, geurige substanties en andere artikelen van aanbidding werden de Twee vreugdevol bij iedere stap aanbeden door de brahmanen. (31) De vrouwen van de stad zeiden: 'O wat een enorme verzaking moeten de *gopī's* hebben opgebracht om getuige te mogen zijn van deze Twee, die voor de menselijke samenleving de grootste bron van genoegen vormen.'

(32) **K**ṛṣṇa, de oudere broer van Gada [zie 9.24: 46] zag een zekere klerenwasser, iemand die kleding verfde, eraan komen en verzocht hem om eersteklas, schone kledingstukken. (33) 'Alstublieft, beste man, geef Ons Tweeën wat geschikte kleren. Als u ze Ons schenkt, Wij die het verdienen, zal dat voor u de hoogste verdienste vormen, dat lijdt geen twijfel!'

(34) Verzocht door de Opperheer die volkomen en perfect is in ieder opzicht, zei hij, als de dienaar van de koning vol van valse trots, verontwaardigd en heel kwaad: (35) 'Is het niet onbeschaamd van Jullie die rondtrekken door de bergen en de bossen, om kleren als deze aan te trekken die van de koning zijn? (36) Scheer Je weg Jullie dwazen, zit niet zo te bedelen als Je leven Je lief is. Ik zweer het Jullie, mensen met Jullie lef worden door de mannen van de koning ingerekend, beroofd en gedood!'

(37) Hen aldus vernederend, wekte hij de toorn op van de zoon van Devakī die, met de zijkant van Zijn hand, hem het hoofd van zijn lichaam sloeg. (38) Toen zijn medewerkers in alle richtingen wegvluchtten, lieten ze de bundels kleding achter. Acyuta pakte toen de kledingstukken. (39) Kṛṣṇa en Balarāma hulden zich in een stel kleren naar Hun smaak, lieten er verschillende achter op de grond en gaven de rest aan de *gopa's*. (40) Vervolgens kwam er een wever die, vol van liefde voor Hen, op gepaste wijze Hun kleding verfraaide met stukken stof van verschillende kleuren. (41) Kṛṣṇa en Rāma met ieder Zijn eigen specifieke eersteklas uitdossing en fraaie versieringen, zagen er zo prachtig uit als een paar jonge olifanten, de een licht, de ander donker, opgetuigd voor een festival. (42) De Opperheer was tevreden over de wever en verleende hem *sārūpya*: dat hij in deze wereld [bevrijd] zou zijn met een soortgelijke gedaante en met dezelfde grote weelde, lichaamskracht, invloed, geheugen en zinsbeheersing [de genade van Zijn uiterlijke kenmerken, zie ook *mukti*].

(43) **B**eiden gingen ze vervolgens naar het huis van Sudāmā ['goedgeefs'], de slingermaker. Toen hij Ze zag stond hij op en boog hij voorover met zijn hoofd op de grond. (44) Hij zorgde voor zitplaatsen voor Hen, bracht water om Hun voeten en handen te wassen, giften en zo meer, en vereerde de Twee en Hun metgezellen met bloemenslingers, betelnoot en sandelhoutpasta. (45) Hij zei: 'Onze geboorte heeft zijn vrucht afgeworpen en de familie is gezuiverd, o Meester. Samen met mij, zijn mijn voorvaderen, de goden en de zieners er zeer tevreden over dat U hier naartoe kwam. (46) Jullie Twee, die de Uiteindelijke Oorzaak van het Universum vormen, zijn met Jullie volkomen deelaspecten naar deze wereld afgedaald voor haar bescherming en welzijn. (47) Ook al zijn Jullie wederkerig met hen die van aanbidding zijn, van Jullie kant is er geen vooringenomenheid in Jullie blik te bespeuren. Jullie als de Ziel van het Universum, zijn alle levende wezens gelijk gezind als bevriende weldoeners. (48) Jullie Twee zouden mij, Jullie dienaar, moeten opdragen wat ik voor Jullie zou moeten doen. Want dit is voor iedereen de grootste zegen: door Jullie te zijn aangesteld.'

(49) **Ś**uka zei: 'Aldus wetend wat hem te doen stond, o beste van de koningen, bood Sudāmā Hen vol van liefde bloemenslingers aan gemaakt van verse, geurige bloemen. (50) Fraai opgesierd met ze vergunden de twee weldoeners Kṛṣṇa en Rāma, die samen met Hun metgezellen zeer tevreden waren, de voorover gebogen, overgegeven ziel, iedere zegening die hij zich maar wenste. (51) Hij koos voor een onwankelbare toewijding voor Hem alleen, de Superziel van het Volkomen Geheel, voor vriendschap met de toegewijden, en voor goddelijke genade jegens alle levende wezens. (52) Hem aldus zegenend met voorspoed, een gedijende familie, kracht, een lang leven, roem en schoonheid, vertrok Hij samen met Zijn oudere broer.'

10.42 - Het Breken van de Offerboog

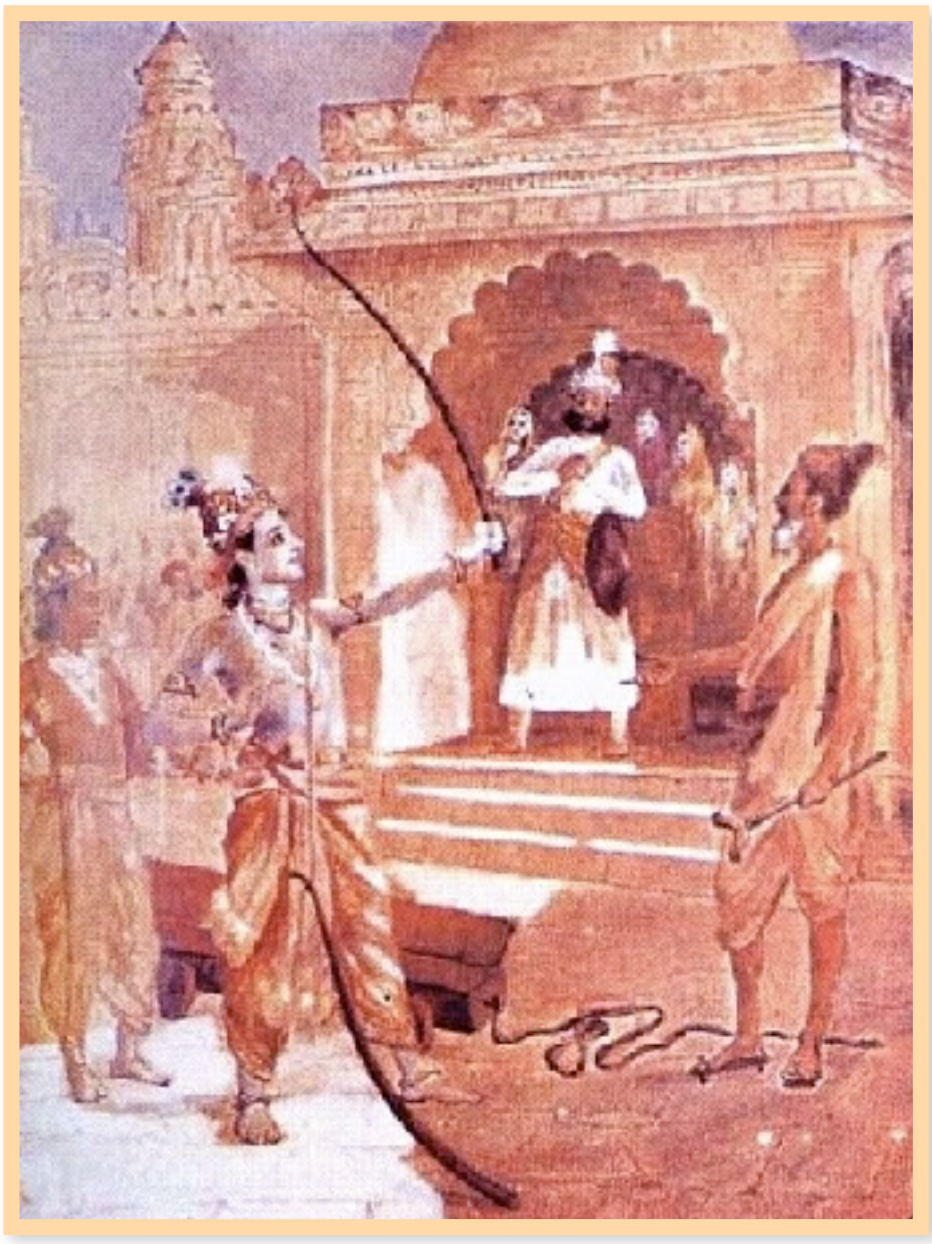

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Over de hoofdweg wandelend zag Kṛṣṇa een vrouw die een dienblad met smeersels voor het lichaam droeg. Zij was gebocheld [*], was jong en had een aantrekkelijk gezicht. De Verlener van de Essentie vroeg haar met een glimlach waar ze naar op weg was. (2) 'Wie ben jij met je mooie benen? Kijk eens wat een zalf! Alsjeblieft, zeg Ons eerlijk voor wie dit alles bestemd is. Biedt als je wilt, Ons tweeën die zalf voor het lichaam, dan zal er spoedig voor jou het hoogste voordeel zijn.'

(3) **D**e dienstmaagd zei: 'O schone man, ik ben een bediende van Kaṁsa bekend als Trivakrā ['drieknakje'] en geniet het respect inderdaad voor mijn werk met smeersels die, door mij bereid, zeer geliefd zijn bij de leider van de Bhoja's. Maar oké, wie anders dan Jullie twee zouden ze verdienen?'

(4) **G**egrepen door de schoonheid, charme en lieflijkheid van Hun woorden, glimlachen en blikken, deelde ze gul haar zalven uit. (5) Met het aanbrengen op Hun lichamen van de kleuren die afstaken tegen die van Hun huidskleur, bleken

de smeersels van de beste kwaliteit te zijn. Aldus gezalfd zagen Ze er prachtig uit. (6) Om bewijs te leveren van het voordeel dat men heeft Hem te ontmoeten, besloot de tevreden Opperheer om de kromme rug van Trivakrā, die zo'n mooi gezicht had, recht te trekken. (7) Met Zijn beide voeten haar tenen naar beneden drukkend nam Acyuta met Zijn handen haar bij haar kin vast en tilde Hij, met twee vingers naar boven, haar lichaam op. (8) Toen plotseling recht als gevolg van Mukunda's aanraking, was ze een vrouw geworden die geheel volmaakt was met goed geproportioneerde ledematen, grote heupen en borsten. (9) Aldus gezegend met schoonheid, kwaliteit en goede gevoelens, kwam het idee in haar op om met Hem te slapen. Met een glimlach richtte ze zich tot Keśava terwijl ze aan de slip van Zijn bovenkleed trok. (10) 'Kom, o held, laten we naar mijn huis gaan. Ik kan Je hier nu niet achterlaten; alstJeblieft, o Beste van Alle Mannen, heb genade met mij, het duizelt me helemaal.'

(11) **M**et dit verzoek van de vrouw wierp Kṛṣṇa een blik naar Balarāma die stond te kijken en toen naar de *gopa's*. Lachend zei Hij tegen haar: (12) 'O jij met je fraaie wenkbrauwen, Ik zal je thuis bezoeken als Ik volbracht heb waarvoor Ik gekomen ben. Daar zullen wij, reizigers onderweg ver van huis, van opknappen. Jij bent immers het beste wat men zich maar wensen kan.'

(13) **N**a haar met deze liefdevolle woorden te hebben achtergelaten, werd Hij, samen met Zijn broer Zijn weg vervolgend, door de kooplieden geëerd met verschillende offergaven van betelnoot, bloemenslingers en geurige substanties. (14) Met Hem voor ogen konden de vrouwen niet meer helder denken. Getroffen door Cupido stonden ze als aan de grond genageld met hun kleren, armbanden en haar in wanorde. (15) Na de inwoners gevraagd te hebben naar de plek van de offerboog, ging Acyuta daar naar binnen. Het was een boog zo schitterend als een regenboog, de boog van Indra. (16) De boog werd bewaakt door vele mannen en aanbeden met de grootste weelde. Kṛṣṇa wrong zich langs de bewakers die Hem tegenhielden en pakte de boog op. (17) Voor ogen van de wachters tilde Hij hem zonder moeite op met Zijn linkerhand en spande Hij in een oogwenk de pees. Urukrama ['reuzenstap'] brak hem doormidden als een olifant begerig naar een stengel suikerriet. (18) Het geluid van de brekende boog drong door in alle richtingen van de hemel en de aarde, en jaagde Kaṁsa, die het hoorde, de stuipen op het lijf. (19) In een poging Hem te pakken te krijgen, werden Hij en Zijn kameraden omsingeld door de wachters die woedend hun wapens ter hand hadden genomen en schreeuwden: 'Grijp Hem, doodt Hem!' (20) Toen Balarāma en Keśava hun kwade bedoelingen zagen, namen Ze daarop ieder een stuk van de boog ter hand en sloegen Ze hen er verwoed mee tegen de grond.

(21) **N**adat Ze ook een troepenmacht hadden verslagen die door Kaṁsa was gestuurd, wandelden de Twee de poort van het offerperk uit, er gelukkig mee om de opwindende rijkdom van de stad te aanschouwen. (22) De burgers getuige van Hun verbazingwekkende heldendaad beschouwden Hen vanwege Hun kracht, lef en schoonheid, als de besten onder de goden. (23) Naar believen

rondkijkend begon de zon onder te gaan en keerden Kṛṣṇa en Rāma, in het gezelschap van de *gopa's,* terug naar de plaats buiten de stad waar ze hun wagens hadden achtergelaten. (24) De [voorspellingen van] zegeningen in Mathurā, uitgesproken door de *gopī's* die werden gekweld door gevoelens van gescheidenheid toen Mukunda vertrok [39: 23-25], kwamen allemaal uit, want nu hadden deze mensen het volle zicht op het lichaam van dit toonbeeld van mannelijke schoonheid, van Hem, de toevlucht die dermate door de Godin van het Geluk werd begeerd dat ze anderen die haar aanbaden ervoor vergat. (25) Nadat Ze beiden Hun voeten hadden gewassen en gekookte rijst met melk hadden gegeten, brachten Ze, Zich bewust van wat Kaṁsa van plan was, de nacht daar heel comfortabel door. (26-27) Maar Kaṁsa lag nog lang wakker van het bericht over het spel dat Govinda en Rāma hadden gespeeld met het breken van de boog en het doden van zijn legertje wachters. In zijn angst zag hij met zijn slechte geest, zowel wakend als in zijn dromen, vele slechte voortekenen en boodschappers van de dood. (28-31) In de spiegel kon hij de weerkaatsing van zijn eigen hoofd niet zien en zag hij zonder enige aanleiding een dubbel beeld van de hemellichamen. In zijn schaduw zag hij een gat en hij kon het geluid van zijn ademhaling niet horen. Hij zag een gouden glans over de bomen liggen en kon zijn eigen voetafdrukken niet ontdekken. In zijn slaap werd hij omhelsd door geesten, reed hij op een ezel en slikte hij vergif. Hij zag iemand naakt rondlopen die ingesmeerd was met olie terwijl hij een slinger van naladabloemen droeg [indiase rose-paarse *nardus* bloemen, een Valeriaan-achtige]. In zijn slaap alsook wakend deze en soortgelijke voortekenen voor zich ziend, was hij doodsbang en kon hij niet meer slapen.

(32) **T**oen de nacht was verstreken, o nakomeling van Kuru, en de zon uit het water oprees, hield Kaṁsa het grote worstelfestival dat hij organiseerde. (33) De mannen van de koning lieten in het perk ceremonieel muziekinstrumenten en trommels klinken, na de tribunes met bloemenslingers, vlaggen, linten en bogen versierd te hebben. (34) De burgers en de mensen van elders, met voorop de ambtenaren van staat en de brahmanen, kwamen daarop comfortabel te zitten, terwijl de edelen speciale zitplaatsen toegewezen kregen. (35) Kaṁsa zat omringd door zijn ministers op het koninklijke ereplatform, maar zich daar bevindend temidden van zijn bestuurders, beefde zijn hart. (36) Terwijl de muziekinstrumenten ritmen speelden gepast voor het worstelen, kwamen de rijk uitgedoste worstelaars met hun instructeurs trots samen naar binnen en gingen zitten. (37) Canura, Muṣṭika, Kūṭa, Śala en Tośala namen, geestdriftig door de aangename muziek, hun plaats in op de worstelmat. (38) De *gopa* Nanda en de koeherders onder zijn leiding, werden door de koning van Bhoja [Kaṁsa] naar voren geroepen om hun offergaven aan te bieden en namen toen plaats op één van de tribunes.'

*: De leerlingen van Prabhupāda verduidelijken: 'Volgens Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, was het jonge gebochelde meisje feitelijk een gedeeltelijke expansie van Sa-

tyabhāmā, de echtgenote van de Heer. Satyabhāmā is de inwendige energie van de Heer die bekend staat als Bhū-śakti [zie 39: 53-55], en deze expansie van haar, bekend als Pṛthivī, vertegenwoordigt de aarde, zoals die gebukt ging onder de grote last van talloze slechte heersers. Heer Kṛṣṇa daalde neer om deze kwade heersers uit de weg te ruimen, en aldus staat dit voorval met Hem van het rechttrekken van de gebochelde Trivakrā, zoals verduidelijkt in deze verzen, voor Zijn corrigeren van de belaste conditie van de aarde.'

10.43 - Kṛṣṇa Doodt de Olifant Kuvalayāpīḍa

(1) **Ś**ri Śuka zei: 'Toen Kṛṣṇa en Rāma zich gewassen hadden, o bestraffer van de vijanden, hoorden Ze de klanken van de pauken voor de worstelwedstrijd en gingen Ze er kijken. (2) Zo gauw Kṛṣṇa de poort van het strijdperk bereikte, zag Hij daar de olifant Kuvalayāpīḍa staan, aangespoord door zijn verzorger. (3) Hij trok Zijn kleren strak, bond Zijn krullende lokken samen, en zei tot de olifantenhoeder, met woorden zo gewichtig als de rollende donder: (4) 'Olifantenhoeder, o olifantenhoeder, laat Ons erdoor, ga nu direct aan de kant, of anders zal Ik u met uw olifant vandaag nog naar de wereld van Yama [de heer van de dood] helpen.'

(5) **A**ldus bedreigd, werd de olifantenhoeder kwaad en stuurde hij de furieuze olifant, die als Yama, de tijd en de dood was, in de richting van Kṛṣṇa. (6) De reuzenolifant stormde op Kṛṣṇa af en greep Hem met geweld met zijn slurf beet, maar door hem een slag toe te brengen ontsnapte Kṛṣṇa aan de greep en verdween Hij tussen zijn poten. (7) Woedend dat hij Hem niet meer zag, spoorde hij Hem op met zijn reukzin en greep hij Hem beet met het uiteinde van zijn lange neus, maar Kṛṣṇa zette kracht en kwam weer vrij. (8) Kṛṣṇa greep hem bij de staart en sleurde hem, die berg van geweld, vijfentwintig booglengten ver met het gemak waarmee Garuḍa met een slang speelt. (9) Acyuta, die hem heen en weer bewoog, werd Zelf ook door hem in beweging gebracht, net zoals een kalfje dat doet met een jongetje [aan zijn staart. Zie ook 8: 24]. (10) Zo gauw ze van

aangezicht tot aangezicht kwamen te staan, sloeg Hij de olifant met Zijn hand en maakte Hij zich uit de voeten. Aldus verkocht Hij hem een klap bij iedere stap en liet Hij hem vervolgens struikelen. (11) Wegrennend deed Kṛṣṇa alsof Hij op de grond viel, maar dan stond Hij plotseling op zodat de olifant driest zijn slagtanden in de aarde stak. (12) Met zijn macht gepareerd raakte die heer van de olifanten buiten zinnen, en aangespoord door zijn verzorgers, viel hij razend Kṛṣṇa opnieuw aan. (13) De Allerhoogste Heer, de doder van Madhu, trad hem in zijn aanval tegemoet, greep hem bij zijn slurf en bracht hem ten val. (14) Met het gemak van een leeuw bovenop de gevallen kolos springend, rukte de Heer er een slagtand uit en doodde Hij daarmee de olifant alsook de verzorgers.

(15) **D**e dode olifant achter Zich latend nam Hij, besprenkeld met de druppels van het zweet en het bloed van de olifant, de slagtand op Zijn schouder en betrad Hij [het strijdperk] met Zijn lotusgezicht glimmend van de fijne druppeltjes die waren verschenen door Zijn eigen transpireren. (16) O Koning, Baladeva en Janārdana, omringd door verschillende koeherdersjongens, verschenen aldus voor het publiek met de slagtanden van de olifant als de wapens van hun keuze. (17) Voor de worstelaars was Hij als de bliksem, voor de mannen was Hij de beste, en voor de vrouwen was Hij Cupido in levende lijve. Voor de koeherders was Hij een verwant, voor de ondeugdelijke heersers was Hij een bestraffer, en voor Zijn ouders was Hij een kind. Voor de koning van Bhoja was Hij de dood, voor de dommen vormde Hij enkel een materiële gedaante, voor de yogi's was Hij de Hoogste Werkelijkheid, en voor de Vṛṣṇi's was Hij de meest aanbiddelijke godheid. Op deze verschillende manieren bekeken betrad Hij het strijdperkl samen met Zijn broer [zie * en *rasa*]. (18) Toen Kaṁsa zag dat Kuvalayāpīḍa gedood was en Zij tweeën onoverwinnelijk waren, maakte een zeer grote angst zich meester van zijn geest, o heerser van de mensen. (19) De twee machtig gearmde Heren, gestoken in ieder Zijn eigen kleding, met versieringen en bloemenslingers, zagen er in hun prachtigste kostuums uit als twee acteurs en straalden, aanwezig in het perk, met een gloed die de geesten van alle toeschouwers overweldigde. (20) De mensen die op de tribunes zaten, de burgers en de mensen van buiten, o Koning, sperden, toen ze de twee Verheven Persoonlijkheden zagen, vol verrukking hun ogen en monden wijd open, en dronken de aanblik van Hun gezichten in, nimmer genoeg van Ze krijgend. (21-22) Alsof ze Hen met hun ogen opdronken, met hun tongen oplikten, door hun neusgaten opsnoven en met hun armen omhelsden, onderhielden ze zich door elkaar te herinneren aan de schoonheid, kwaliteiten, charme en heldenmoed die ze van Hen gezien en gehoord hadden: (23) 'Deze twee die naar deze wereld afdaalden in het huis van Vasudeva, zijn vast en zeker de directe expansies van Hari, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (24) Deze hier werd geboren uit Devakī en naar Gokula overgebracht, waar Hij, opgroeiend in het huis van Nanda, al die tijd in het geheim leefde. (25) Hij maakte een einde aan Pūtanā, de wervelwinddemon en aan de twee Arjunabomen, en bracht ook anderen om zoals Śaṅkhacūḍa, Keśī en Dhenuka. (26-27) Hij redde de koeien en hun herders uit de bosbrand, Hij onderwierp de slang Kāliya en bracht Indra bescheidenheid bij door de ingezetenen

van Gokula voor de wind, de hagel en de regen te behoedden, toen Hij voor de duur van zeven dagen met één hand de beste van alle bergen omhoog hield. (28) De *gopī's* konden, met de aanblik van Zijn immer opgewekte, glimlachende gezicht en oogopslag die vrij zijn van vermoeidheid, alle soorten van ellende teboven komen en gelukkig leven. (29) Men beweert dat, dankzij Hem, deze Yadudynastie heel beroemd zal worden en, in ieder opzicht beschermd, alle rijkdom, glorie en macht zal verwerven. (30) En deze broer van Hem, de lotusogige Rāma, Hij is van het volle vermogen en doodde Pralamba, [en zo denken wij... **] Vatsāsura, Bakāsura en anderen.'

(31) **T**erwijl de mensen zich aldus uitlieten en de muziekinstrumenten weerklonken, richtte Cāṇūra zich tot Kṛṣṇa en Balarāma met de volgende woorden: (32) 'O zoon van Nanda, o Rāma, Jullie twee helden zijn alom gerespecteerd en bedreven in het worstelen; de koning vernam erover, wilde dat wel eens zien en ontbood Jullie. (33) Als de burgers in hun denken, woorden en daden te werk gaan tot het genoegen van de koning, zal geluk hen ten deel vallen, maar als ze dat niet doen bereiken ze het tegenovergestelde. (34) De *gopa's* zijn er duidelijk heel gelukkig mee hun kalveren te hoeden en te spelen en ravotten, als ze diep door de bossen rondtrekken**.** (35) Laten we daarom samen met Jullie twee doen wat de koning behaagt. Iedereen zal tevreden over ons zijn, want de koning belichaamt het belang van alle levende wezens.'

(36) **T**oen Hij dat hoorde sprak Kṛṣṇa, die de worstelpartij goed uitkwam en [dus] wenselijk achtte, woorden die gepast waren voor de tijd en plaats [zie ook 4.8: 54]: (37) 'Hoewel we rondtrekken door de bossen, zijn we nog steeds onderdanen van de Bhojakoning. We moeten dan ook steeds dat doen wat hem behaagt, want dat zal ons het hoogste voordeel brengen. (38) Wij zijn jonge jongens en moeten, zoals dat hoort, Ons meten met hen die net zo sterk zijn. De worstelwedstrijd dient zo plaats te vinden dat het verzamelde publiek in dit strijdperk niet van zijn geloof zal vallen.'

(39) **C**āṇūra zei: 'Jij die zomaar voor de sport de olifant doodde die de kracht had van een duizend olifanten, bent geen jongen meer of een jongere, noch is Balarāma dat, die de sterkste van de sterken is! (40) Daarom moeten Jullie twee de strijd aangaan met hen die sterk zijn. Daar schuilt geen onrecht in, het is Jouw kunnen tegen dat van mij, o afstammeling van Vṛṣṇi, en Balarāma moet het opnemen tegen Muṣṭika.'

*: Aldus spreekt men van tien *rasa's*, houdingen of gemoedsgesteldheden in relatie tot Kṛṣṇa: strijdlust [zoals waargenomen door de worstelaars], bewondering [door de mannen], geslachtelijke aantrekking [de vrouwen], lachen [de koeherders], ridderlijkheid [de koningen], genade [Zijn ouders], schrik [Kaṁsa], afschuw [de dommen], vredige neutraliteit [de yogi's] en liefdevolle toewijding [de Vṛṣṇi's].

**: Vatsāsura, Bakāsura werden in feite door Kṛṣṇa gedood.

ॐ

10.44 - De Worstelwedstrijd en het Doden van Kaṁsa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer Madhusūdana, aldus vastbesloten, stelde zich op tegenover Cāṇūra, en zo deed de zoon van Rohiṇī dat ook tegenover Muṣṭika. (2) Ze grepen elkaar bij de handen beet, blokkeerden elkaars benen met hun benen, en duwden en trokken toen uit alle macht om de overwinning te behalen. (3) Met elleboog tegen elleboog, knie tegen knie, hoofd tegen hoofd en borst tegen borst, sloegen ze elkaar. (4) Ronddraaiend, schuivend, plettend en neersmijtend, loslatend, naar voren en naar achteren rennend, boden ze elkaar weerstand. (5) In hun verlangen naar de overwinning deden ze elkaar pijn, tilden ze elkaar op en droegen ze elkaar, duwden ze elkaar weg en hielden ze elkaar vast.

(6) **M**eelevend met dat gevecht tussen de zwakken en de sterken kwamen de vrouwen in groepen bijeen, o Koning, en zeiden: (7) 'Helaas, wat een enorm gebrek aan verantwoordelijkheid van de kant van de mensen hier aanwezig in deze bijeenkomst van de koning. Samen met de koning willen ze een wedstrijd zien tussen de sterken en de zwakken! (8) Aan de ene kant zien we de verschijningen van deze twee bergen van meesterworstelaars met ledematen zo sterk als de bliksem, terwijl we aan de andere kant deze twee jongeren zien met tengere ledematen die de volwassenheid nog niet bereikt hebben! (9) Dit samenzijn

vormt een breuk met het dharma. Daar waar zich onrecht voordoet, behoort men zich geen moment langer op te houden! (10) Een wijs mens hoort geen bijeenkomst bij te wonen waar de deelnemers van plan zijn zich onbetamelijk te gedragen. Als een mens stilzwijgend en onbenullig uitgaat van verkeerde zaken, begaat hij een zonde. (11) Kijk nou eens hoe nat Kṛṣṇa's lotusgezicht is van de inspanning om om Zijn tegenstander te dansen. Hij lijkt wel de werveling van een lotusbloem bedekt met waterdruppeltjes. (12) Zie hoe Balarāma's gezicht er nog mooier uitziet zoals Hij, lachend en met ogen rood als koper, zich in Zijn woede concentreert op Muṣṭika. (13) Hoe verdienstelijk is niet de landstreek van Vraja waar de Oorspronkelijke Persoonlijkheid in deze vermomming van menselijke trekken, met een prachtige combinatie van woudbloemenslingers, in het gezelschap van Balarāma Zijn fluit laat klinken, Zich beweegt in allerlei avonturen en de koeien hoedt, terwijl Zijn voeten worden aanbeden door de heer op de berg [Śiva] en de godin van het geluk. (14) Van welke boetedoening zouden de *gopī's* geweest zijn dat ze met hun ogen de gedaante mochten indrinken van een dergelijke essentie van ongeëvenaarde, ongekende lieflijkheid die volmaakt is in zichzelf, steeds nieuw is en zo moeilijk te bereiken is als de enige toevlucht van roem, schoonheid en weelde? (15) De fortuinlijke dames van Vraja, met hun melken, dorsen, karnen, versmeren [van de mest], schommelen op schommels, met hun huilende baby's, hun besprenkelen, reinigen etc., zingen over Hem, met hun geesten gehecht en verstikt van de tranen, en vinden aldus hun weg dankzij hun bewustzijn van Urukrama. (16) Als ze Hem de fluit horen bespelen, als Hij samen met de koeien vroeg in de ochtend vertrekt en laat in de avond naar Vraja terugkeert, haasten de vrouwen zich in de grootste trouw naar buiten op straat om Zijn glimlachende, genadige gezicht en Zijn blikken te zien.'

(17) **T**erwijl ze zich aldus uitlieten, besloot de Opperheer, de Meester van het Mystiek Vermogen, Zijn vijand te doden, o held van de Bhārata's. (18) Toen Hun ouders [in hechtenis] van de vrouwen de bezorgde woorden over hun zoons hoorden, brandden ze, in hun liefde, vol van spijt overmand door verdriet, want ze wisten niet hoe sterk hun kinderen waren. (19) Net zoals Acyuta en Zijn tegenstander elkaar bevochten met allerlei worsteltechnieken, deden Balarāma en Muṣṭika dat ook. (20) Als gevolg van de verpletterende, bliksemharde slagen uitgedeeld door de handen en voeten van de Allerhoogste Heer, voelde Cāṇūra zich meer en meer gepijnigd en uitgeput en werd hij lichamelijk volledig gebroken. (21) Met zijn beide handen tot vuisten gebald viel hij de Allerhoogste Heer Vāsudeva aan met de snelheid van een havik en sloeg hij Hem woedend op Zijn borst. (22-23) Niet meer door zijn slagen geraakt dan een olifant geslagen met een bloemenslinger, greep de Heer Cāṇūra bij zijn armen, slingerde Hij hem een paar keer in het rond en smeet Hij hem met grote kracht op de grond. Met zijn kleren, haar en bloemenslinger in de war neersmakkend als een massieve feestzuil, gaf hij toen de geest. (24-25) Zo ook kreeg Muṣṭika, nadat hij de machtige Heer Balabhadra had getroffen met zijn vuist, een geweldige klap te verduren van Zijn handpalm zodat hij trillend en bloed opgevend, precies waar hij stond, getroffen levenloos in elkaar zakte, als een boom geveld door de wind. (26) Toen

trad Kūṭa naar voren. Nonchalant werd hij met het grootste gemak door Rāma, de beste van alle strijders, met Zijn linkervuist gedood, o Koning. (27) Vervolgens kreeg Śala een trap van Kṛṣṇa tegen zijn hoofd en werd Tośala door Hem kapot getrokken, zodat ze beiden neervielen. (28) Nadat Cāṇūra, Muṣṭika, Kūṭa, Śala en Tośala waren gedood vluchtten de overgebleven worstelaars allemaal weg in de hoop hun leven te redden. (29) Kṛṣṇa en Balarāma voegden Zich bij Hun jonge koeherdersmaten en dolden met hen, bespeelden muziekinstrumenten en dansten rond, tinkelend met Hun enkelbelletjes. (30) Met uitzondering van Kaṁsa verheugden alle mensen zich over de prestatie van Rāma en Kṛṣṇa, terwijl de leidende brahmanen en *sādhu's* uitriepen: 'Uitstekend, uitstekend!'

(31) **T**oen hij zag dat zijn beste worstelaars gedood waren of op de vlucht geslagen, stopte de koning van Bhoja zijn instrumentale muziek en sprak hij de woorden: (32) 'Verdrijf de twee zoons van Vasudeva die zich zo kwalijk hebben gedragen uit de stad, neem de rijkdom van de *gopa's* in beslag en bindt die halve gare Nanda vast! (33) En die onnozele Vasudeva, die verdomde dwaas, en mijn vader Ugrasena en zijn volgelingen, moeten, omdat ze allen heulden met de vijand, meteen worden gedood.'

(34) **T**erwijl Kaṁsa aldus uitermate kwaad te keer ging, sprong de Onoverwinnelijke Heer naar boven en klom Hij snel op het hoge koninklijke platform. (35) Hem eraan zien komend, zijn eigen dood, stond Kaṁsa, slim als hij was, direct op van zijn zetel en nam hij zijn zwaard en schild ter hand. (36) Kaṁsa bewoog zich met zijn zwaard in de hand zo snel als een havik in de lucht van links naar rechts, maar werd, bij de macht van de Heer Zijn onverzettelijke en angstwekkende kracht, gegrepen als een slang door de zoon van Tārkṣya [Garuḍa]. (37) Hij greep hem bij zijn haar en sloeg hem de kroon van zijn hoofd. De Heer met de Lotusnavel slingerde hem toen van het hoge platform in de worstelring waarna Hij, de Onafhankelijke Steun van het Ganse Universum, zich bovenop hem wierp [om hem te doden]. (38) Als een leeuw met een olifant sleepte Hij hem dood over de grond voor ogen van al de mensen van wie toen een luid 'Oh, oooh!' geluid weerklonk, o Koning van de mensen. (39) Omdat hij, onophoudelijk vervuld van angst, Hem, de Meester met de *cakra* in Zijn hand, steeds voor zich had gezien wanneer hij dronk of at, liep, sliep of ademde, verkreeg hij [eenmaal verlost] aldus dezelfde, zo heel moeilijk te verwerven gedaante [zie ook *sārūpya* 41: 42 en 29: 13]. (40) Zijn acht jongere broers Kaṅka, Nyagrodhaka en de rest, vielen toen in woede ontstoken aan om hun broer te wreken. (41) Zich aldus naar voren haastend om toe te slaan, werden ze tegen de grond geslagen door Balarāma die Zijn strijdknots hanteerde als koning leeuw heersend over de dieren. (42) Pauken weerklonken in de hemel en Brahmā, Śiva en de andere goden en expansies van de Heer, zongen verheugd hun lofprijzingen en strooiden bloemen over Hem uit, terwijl hun vrouwen dansten.

(43) **D**e echtgenotes [van Kaṁsa en zijn broers], o Keizer, kwamen treurend over de dood van hun weldoeners naar die plek met tranen in hun ogen en

zich op hun hoofd slaand. (44) Hun echtgenoten omhelzend die neerlagen op het bed van de helden, weeklaagden de vrouwen luid en lieten ze een stroom van tranen de vrije loop: (45) 'Helaas, o meester, o teerbeminde, o verdediger van de heilige plicht, o vriendelijkheid in persoon, o jij zo vol van mededogen! Op hetzelfde moment dat jullie de dood vonden hebben wij, jullie huishouding en jullie nageslacht, onze dood gevonden. (46) Deze stad verstoken van jou, zijn heerser, ziet er, net als wij, o meest heldhaftige onder de mannen, niet meer zo mooi uit nu aan al de feestelijkheid en verrukking een einde is gekomen. (47) Het verschrikkelijke geweld door jou begaan jegens onschuldige levende wezens, resulteerde in de toestand waarin je nu verkeert, o liefste. Hoe kan het met hem die andere levende wezens schade berokkent nu goed aflopen? (48) Hij die geen aandacht besteed aan Hem, degene die voorzeker de oorsprong, handhaving en verdwijning is van al de levende wezens in deze wereld, kan nimmer gedijen in voorspoed.'

(49) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, de Handhaver van Al de Werelden, troostte de vrouwen van de koning [en zijn broers] en regelde zoals dat is voorgeschreven de begrafenisplechtigheden voor de overledenen. (50) Vervolgens bevrijdden Kṛṣṇa en Balarāma Hun vader en moeder van hun boeien en bewezen Ze hen de eer door hun voeten met Hun hoofden aan te raken. (51) Devakī en Vasudeva bewezen, op hun beurt Hen erkennend als de Meesters van het Universum, Hen de eer met gevouwen handen en omhelsden - bedachtzaam - hun zonen niet.'

10.45 - Kṛṣṇa Redt de Zoon van Zijn Leraar

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Wetend dat Zijn ouders op het idee waren gekomen dat Hij de Allerhoogste Persoonlijkheid zou zijn, zei Hij tot Zichzelf: 'Dit moet niet zo zijn'. En dus spreidde Hij Zijn persoonlijk begoochelend vermogen [Zijn *yogamāyā*] tentoon dat alle mensen verbijstert. (2) Ze tezamen met Zijn oudere broer benaderend, boog Hij, de Grootste van Alle Toegewijden [de Sātvata's], bescheiden vol respect voor Zijn ouders om ze tevreden te stellen en zei: 'Beste vader en moeder! (3) O vader, vanwege Ons verkeerden jullie altijd in angst en hebben jullie nooit iets mogen meemaken van de peutertijd, kleutertijd en jongensjaren van jullie twee zoons [*]. (4) Het lot beschikte het zo dat We, verstoken van een leven in jullie aanwezigheid, niet het zo gekoesterde geluk konden ervaren van kinderen die thuis bij hun ouders wonen. (5) Een sterfelijk mens is nooit, nog niet voor een levensduur van honderd jaar, in staat om de schuld aan zijn ouders af te lossen. Uit hen nam hij zijn geboorte en door hen wordt hij onderhouden. Ze vormen de bron van het lichaam dat zich leent voor al de doeleinden van het leven [al de *puruṣārtha's*, vergelijk met 32: 22]. (6) Een zoon die, ondanks dat hij ertoe in staat is, met zijn middelen van bestaan en weelde niet voorziet in hun onderhoud, zal na zijn dood ertoe gedwongen worden zijn eigen vlees te eten [zie ook 5.26]. (7) Als men er wel toe in staat is, maar niet bereid is zijn eigen moeder en vader te onderhouden, de ouderen, zijn kuise echtgenote, zijn nog jonge kind, zijn geestelijk leraar, een [op jou aangewezen] brahmaan of wie er ook maar zijn toevlucht bij je zoekt, is men dood ondanks dat men ademt

[zie B.G. 11: 33]. (8) Vanwege Kaṁsa die altijd Onze geest verstoorde, waren Wij tweeën aldus niet bij machte u te eren en hebben We Onze [jeugd]jaren doorgebracht zonder voor u iets te kunnen betekenen. (9) Alstublieft, o vader en moeder, neem het Ons niet kwalijk dat Wij, beheerst door anderen, u van Onze kant niet van dienst konden zijn en dat de hardvochtige [Kaṁsa] u daardoor zoveel pijn kon bezorgen.'

(10) **Ś**rī Śuka zei: 'Alzo bevangen door illusie vanwege de woorden afkomstig van Hem, de Heer en Ziel van het Universum die middels Zijn *māyā* verscheen als een menselijk wezen, tilden ze Hen op hun schoten om de vreugde te kunnen ervaren Ze te omhelzen. (11) Gebonden met het touw van genegenheid plengden ze een stroom tranen en konden ze, overmand verstikt door tranen, geen woord meer uitbrengen, o Koning. (12) De Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, die aldus Zijn ouders op hun gemak stelde, stelde toen Zijn grootvader Ugrasena aan als de Koning van de Yadu's. (13) Hij zei tegen hem: 'Alstublieft, o grote Koning, neem met Ons als uw onderdanen de verantwoordelijkheid op u, omdat, vanwege de vloek van Yayāti [zie 9.18: 42], men geboren als een Yadu niet op de troon behoort te zitten. (14) Als Ik er ben als een dienaar om u te dienen, zullen de halfgoden en zo meer, zich voor u buigen om u de eer te bewijzen. En wat mag je dan verwachten van de andere bestuurders van de mensen?'

(15-16) **A**l Zijn naaste verwanten en andere relaties, de Yadu's, Vṛṣṇi's, Andhaka's, Madhu's, Dāśārha's, Kukura's en andere clans die, verstoord in hun angst voor Kaṁsa, in alle richtingen waren weggevlucht, werden geëerd en getroost, omdat te moeten leven in vreemde omgevingen zorgelijke mensen van ze gemaakt had. Hij, de Maker van het Universum, bracht ze weer terug naar hun huizen en stelde ze tevreden met kostbare geschenken. (17-18) Beschermd door de armen van Kṛṣṇa en Saṅkarṣaṇa genoten ze in hun huizen de volkomen vervulling van hun wensen omdat, nu ze dag na dag het liefdevolle, altijd opgewekte, mooie lotusgezicht van Mukunda met de genadige, glimlachende blikken konden zien, met Kṛṣṇa en Balarāma een einde was gekomen aan de koorts [van het materieel bestaan]. (19) Zelfs de ouden van dagen waren jeugdig en vol van kracht en vitaliteit, nu ze daar [in Mathurā] via hun ogen telkens weer de nectar van Mukunda's lotusgezicht in zich op konden nemen. (20) Vervolgens benaderden de Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, en Saṅkarṣaṇa Nanda, o grote Koning. Ze omhelsden hem en zeiden: (21) 'O vader, met de grote genegenheid en het geknuffel van jullie twee, hebben jullie Ons op grootse wijze gekoesterd. Het is werkelijk zo dat de liefde van de ouders voor hun kinderen die van de liefde die ze voor elkaar hebben overtreft. (22) Zij zijn vader en moeder die, als waren het hun eigen zoons, de kinderen te eten geven die in de steek werden gelaten door verwanten niet in staat ze te onderhouden en beschermen. (23) Keer alstublieft samen terug naar Vraja, beste vader, Wij zullen jullie, verwanten gefrustreerd in jullie liefde, komen opzoeken, nadat We onze vrienden [hier] gelukkig gemaakt hebben.' (24) De Allerhoogste Heer, de Onfeilbare, die aldus

Nanda en de andere mensen van Vraja gerust stelde, vereerde ze toen respectvol met kleding, sieraden en potten en dergelijke.'

(25) Aldus toegesproken, omhelsde Nanda Ze overmand door emoties met tranen in zijn ogen, en ging hij samen met de gopa's naar Vraja. (26) De zoon van Śūrasena [Vasudeva], o Koning, liet toen een priester en brahmanen zoals het hoorde de tweedegeboorte-initiatie van zijn zoons uitvoeren. (27) Hij schonk hen in eerbied, ter vergoeding, geheel opgetuigde koeien met gouden kettingen en versieringen, compleet met kalveren en linnen strikken. (28) Grootmoedig, schonk hij hen in liefdadigheid de koeien die waren weggestolen door Kaṁsa, dezelfde koeien die hij in de geest al had weggeschonken de dag dat Kṛṣṇa en Rāma werden geboren [zie 3.10: 11-12]. (29) Na initiatie in de status van het tweemaal geboren zijn, legden Zij die van de juiste geloften waren, de gelofte van het celibaat af [om een student te zijn] bij Garga, de leermeester van de Yadu's [zie ook de *gāyatrī* en *brahmacārya*]. (30-31) De Heren van het Universum die de oorsprong zijn van iedere vorm van kennis, verhulden in hun menselijke activiteiten de perfectie van hun alwetendheid die niet berust op enige kennis van buitenaf. Ze verlangden het toen [niettemin] om te verblijven in de school van de *guru* en benaderden Sāndīpani, geboren in Kāsī [Benares], die zich ophield in de stad Avantī [Ujjain]. (32) Hij die zo [het gezelschap van] die zelfbeheerste zielen verwierf, werd door Hen gerespecteerd als was hij de Heer zelf. Daarmee vormden Ze in Hun toewijding een onberispelijk voorbeeld van dienstbaarheid aan de leraar. (33) Die beste van de tweemaal geborenen, tevreden over Hun zuivere liefde en onderworpen handelen, onderrichtte Hen als Hun goeroe in de Veda's met inbegrip van hun aanhangende geschriften en filosofische verhandelingen [de Upaniṣads], [**] (34) de Dhanur-veda [militaire wetenschap, boogschieten] met inbegrip van al haar geheimen [de mantra's], het dharma [de menselijke gedragscodes, de wetten], de *nyāya* [de methoden van de logica], alsook de *ānvīkṣikīm* [de kennis van het filosofisch debat ofwel de *tarka*] en de zes aspecten van de *rāja-nītim* [de politieke wetenschap, zie ***]. (35-36) Als de besten van alle eersteklas personen en als de uitdragers van alle kennis, maakten Zij, o heerser van de mensen, eenpuntig in hun concentratie, door het enkel maar één keer te horen, zich het geheel van de vierenzestig kunsten volledig eigen in evenzovele dagen en nachten [*4], en stelden Ze Hun leermeester tevreden, o Koning, door hem een vergoeding te bieden [*gurudakṣinā*]. (37) O Koning, indachtig de verbazingwekkende grootheid van Hun bovenmenselijke intelligentie, kwam de brahmaan, na met zijn vrouw te hebben overlegd, tot het verzoek om zijn kind weer te mogen zien dat was omgekomen in de oceaan te Prabhāsa [zie ook 1.15: 49, 3.1: 20, 3.3: 25]. (38) 'Zo zij het' zeiden de twee grote krijgsheren van een onbegrensd vermogen, en klommen toen in een wagen om zich naar Prabhāsa te begeven. Daar aangekomen liepen Ze naar de kust om er even te gaan zitten. De [god van de] oceaan herkende Hen en bracht Hen een eerbewijs [vergelijk 9.10: 13]. (39) De Opperheer zei tegen hem: 'Breng Ons meteen de zoon van Onze goeroe, een jonge jongen die u hier met een machtige golf hebt gegrepen.'

(40) **D**e persoon van de oceaan zei: 'Het was niet ik die hem heeft meegenomen, o Heer, het was een machtige Daitya genaamd Pañcajana, o Kṛṣṇa, een demon die zich door het water beweegt in de gedaante van een schelp. (41) Hij, die zich hier ophoudt, is degene die hem heeft ontvoerd.' Toen Hij dat hoorde, ging de Meester snel het water in en doodde Hij hem, maar de jongen trof Hij niet in zijn maag aan. (42-44) Hij pakte de schelphoorn die was gegroeid als onderdeel van de demon, keerde terug naar de wagen en ging toen naar de geliefde stad van Yamarāja [de heer van de dood] die bekend staat als Samyamanī [*5]. [Daar aankomend] samen met de Heer die een ploeg als wapen heeft [Balarāma], blies Janārdana luid op Zijn schelphoorn [zie ook B.G. 1: 15] zodat Yamarāja, hij die de levende wezens beperkingen oplegt, het geluid kon horen. Overlopend van toewijding bewees Yamarāja Hen uitgebreid de eer en zei hij nederig zich verbuigend voor Kṛṣṇa, die zich in ieders hart ophoudt: 'Waarmee kan ik Jullie twee van dienst zijn, o Viṣṇu die, als Uw spel, bent verschenen in de gedaante van [twee] menselijke wezens?'

(45) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Breng Mij alstublieft de zoon van Mijn goeroe die hier naartoe werd gebracht vanwege zijn karmische gebondenheid, o grote Koning. Het is Mijn gebod dat voorrang moet worden verleend.'

(46) '**H**et zij zo', zei hij, en kwam toen naar voren met de zoon van de leermeester. De Besten van de Yadu's gaven hem terug aan Hun goeroe tegen wie Ze toen zeiden: 'Doe nog een wens alstublieft.'

(47) **D**e achtenswaardige goeroe zei: 'Mijn Jongens, ik ben helemaal tevreden met de vergoeding voor de goeroe die Jullie beiden hebben geboden. Wat kan een geestelijk leraar nog meer verlangen van personen als Jullie? (48) Alstublieft ga naar huis, o helden, moge Jullie faam [de hele wereld] zuiveren en mogen de mantra's [Jullie verschijningsvorm en verrukking] steeds weer nieuw zijn in dit leven en in het leven hierna [zie ook 13: 2]!'

(49) **A**ldus vertrokken met instemming van Hun goeroe, bereikten Ze Hun stad op Hun wagen, die zo snel was als de wind en zo donderde als een wolk. (50) Al de burgers die Balarāma en Janārdana zo vele dagen niet meer gezien hadden, waren blij Hen weer terug te zien, alsof ze een verloren gegane schat weer hadden teruggevonden.'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī geeft aan: 'De *kaumāra*-fase duurt tot het vijfde levensjaar, *paugaṇḍa* tot aan het tiende jaar en *kaiśora* tot het vijftiende jaar. Van dan af aan staat men bekend als een *yauvana*.' Naar deze uitspraak eindigt de *kaiśora* periode op het vijftiende jaar. Kṛṣṇa was nog maar elf jaar oud toen hij Kaṁsa doodde, indachtig Uddhava's woorden: *ekādaśa-samās tatra gūdhārcih sa-balo 'vasat*. 'Als een bedekte vlam, bleef Heer Kṛṣṇa daar incognito met Balarāma voor de duur van elf jaar' (S.B. 3.2: 26). De drie jaren en vier maanden dat Heer Kṛṣṇa in Mahāvana ver-

bleef stonden gelijk aan vijf jaren van een gewoon kind, en aldus rondde Hij Zijn *kaumāra* fase van de kindertijd af. De periode van toen af tot aan de leeftijd van zes jaar en acht maanden, gedurende welke Hij leefde in Vṛndāvana, vormt Zijn *paugaṇḍa* stadium. En de periode van de leeftijd van zes jaar en acht maanden tot in Zijn tiende jaar, de tijd waarin Hij in Nandīśvara [Nandagrāma] leefde, vormt Zijn *kaiśora* stadium. Toen, op de leeftijd van tien jaar en zeven maanden, op de elfde dag van de maan van de donkere maandhelft van de maand Caitra, ging Hij naar Mathurā, en op de veertiende dag daarna doodde Hij Kaṁsa. Aldus volbracht Hij Zijn *kaiśora* periode op tienjarige leeftijd, en blijft Hij voor eeuwig van die leeftijd. In andere woorden, moeten we begrijpen dat van dit punt af aan de Heer voor altijd een *kiśora* blijft.'

**: Dezen zijn de z.g. *aṅga's* en Upaniṣads. De zes *aṅga's* zijn: *śikśa* (uitspraak), *chanda*, (klemtoon, metrum, ritme), *vyākarana* (grammatica), *jyotiṣa* (astronomie), *kalpa* (inhoud en regels van de rituelen) en *nirukta* (herleiden van termen).

***: De zes aspecten van de politieke wetenschap zijn: (1) *sandhi*, vrede sluiten; (2) *vigraha*, oorlog voeren; (3) *yāna*, marcheren of op expeditie gaan; (4) *āsana*, recht zitten ofwel een kampement opzetten; (5) *dvaidha*, het verdelen van de krachten of het scheiden van vriend en vijand; en (6) *saṁśaya*, afhangen van geallieerden of het zoeken van de bescherming van een machtiger heerser.

*4: De Heren leerden: (1) *gītam*, zingen; (2) *vādyam*, muziekinstrumenten bespelen; (3) *nṛtyam*, dansen; (4) *nāṭyam*, toneelspelen; (5) *ālekhyam*, schilderen; (6) *viśeṣaka-cchedyam*, het gezicht en het lichaam beschilderen met gekleurde zalven en cosmetica; (7) *taṇḍula-kusuma-bali-vikārāḥ*, het maken van goedgunstige tekeningen op de vloer met rijst en bloemen; (8) *puṣpāstaraṇam*, het maken van een bloembed; (9) *daśana-vasanānga-rāgāḥ*, het kleuren van de tanden, de kleren en de ledematen; (10) *mani-bhūmikā-karma*, de vloer inleggen met edelstenen; (11) *śayyā-racanam*, een bed opmaken; (12) *udaka-vādyam*, met waterpotten muziek maken; (13) *udaka-ghātaḥ*, met water spetteren; (14) *citra-yogāḥ*, kleuren mengen; (15) *mālya-grathana-vikalpāḥ*, boeketten maken; (16) *śekharāpīḍa-yojanam*, een helm op het hoofd zetten; (17) *nepathya-yogāḥ*, zich aankleden ter voorbereiding; (18) *Karṇa-patra-bhangāḥ*, de oorlel versieren; (19) *sugandha-yuktiḥ*, geurstoffen aanbrengen; (20) *bhūṣana-yojanam*, met juwelen behangen; (21) *aindrajālam*, goochelen; (22) *kaucumāra-yogaḥ*, zich vermommen; (23) *hasta-lāghavam*, vingervlugheid; (24) *citra-śākāpūpa-bhakṣya-vikāra-kriyaḥ*, het klaarmaken van allerhande salades brood, cake en ander smakelijk voedsel; (25) *pānaka-rasa-rāgāsava-yojanam*, het klaarmaken en kleuren van smakelijke dranken; (26) *sūcī-vāya-karma*, naaldwerk en weven; (27) *sūtra-krīdā*, het maken van en spelen met poppenkastpoppen; (28) *vīṇā-damarukavādyāni*, op een luit spelen en een kleine X-vormige trommel; (29) *prahelikā*, het maken en oplossen van raadsels; (29a) *pratimālā*, verzen of gedichten vers voor vers reciteren en voordragen bij wijze van geheugenproef of vaardigheid; (30) *durvacaka-yogāḥ*, het doen van uitspraken die voor een ander moeilijk te beantwoorden zijn; (31) *pustaka-vācanam*, voordragen van boeken; en (32) *nāthikākhyāyikā-darśanam*, kleine toneelstukken opzetten en verhalen schrijven. (33) *kāvya-samasyā-pūranam*, raadselachtige verzen oplossen; (34) *paṭṭikā-vetra-bāṇa-vikalpāḥ*, het maken van een boog met een stuk stof en een stok; (35) *tarku-karma*, spinnen met een spinnewiel; (36) *takṣanam*, woning inrichten; (37) *vāstu-vidyā*, huizen bouwen; (38) *raupya-ratna-parīkṣā*, zilver en juwelen op waarde schatten; (39) *dhātu-vādaḥ*, metallurgie; (40) *maṇi-raga-jñānam*, het kleuren van juwelen in verschillende tinten; (41) *ākara-jñānam*, mineralogie; (42) *vṛkṣāyur-veda-yogāḥ*, kruidenge-

neeskunde; (43) *meṣa-kukkuṭa-lāvaka-yuddha-vidhiḥ*, de kunst van het trainen en hanteren van rammen, hanen en kwartels om bij wijze van sport met elkaar te vechten; (44) *śuka-śārikā-pralāpanam*, kennis over hoe wijfjes en mannetjes papegaaien te leren spreken en vragen van mensen te beantwoorden; (45) *utsādanam*, het genezen van mensen met smeersels; (46) *keśa-mārjana-kauśalam*, haar knippen en kapsels maken; (47) *akṣara-muṣṭikā-kathanam*, zeggen wat er in een boek staat zonder het gezien te hebben, en raden wat erin de vuist van een ander verborgen zit; (48) *mlecchita-kutarka-vikalpāḥ*, navertellen van verhalen van barbaren uit den vreemde; (49) *deśa-bhāṣā-jñānam*, kennis van provinciaalse dialecten; (50) *puṣpa-śakaṭikā-nirmiti-jñānam*, kennis over hoe feestkarren te maken met bloemen; (51) *yantra-mātṛkā*, samenstellen van magische vierkanten, waarbij de nummers naar boven en beneden op hetzelfde getal uitkomen; (52) *dhāraṇa-mātṛkā*, het gebruik van amuletten; (53) *samvācyam*, conversatie; (54) *mānasī-kāvya-kriyā*, in gedachten gedichten maken; (55) *kriyā-vikalpāḥ*, een literair meesterwerk bedenken of een geneesmethode; (56) *chalitaka-yogāḥ*, het bouwen van schrijnen; (57) *abhidhāna-koṣa-cchando-jñānam*, kennis van woordenlijsten en dichtvormen; (58) *vastra-gopanam*, een stuk stof er laten uitzien alsof het een andere kwaliteit heeft; (59) *dyūta-viśeṣam*, kennis van de verschillende vormen van gokken; (60) *ākarṣa-krīda*, dobbelen; (61) *bālaka-krīḍanakam*, spelen met speelgoed; (62) *vaināyikī vidyā*, doen van bezweringen; (63) *vaijayikī vidyā*, de overwinning behalen; en (64) *vaitālikī vidyā*, de leraar met muziek wekken bij het ochtendgloren [zie ook het Kṛṣṇaboek Hoofdstuk 45].

*5: *Samyama* betekent, zelfbeheersing, inperking, de zaken bijeen houden, het integreren van de concentratie [*dhāranā*], de meditatie [*dhyāna*] en de verzonkenheid [*samādhi*] in de yoga.

ॐ

10.46 - Uddhava Brengt de Nacht in Gokula door Pratend met Nanda

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De beste raadgever van de Vṛṣṇi's was Kṛṣṇa's geliefde vriend Uddhava [zie ook 3.2], een directe leerling van Bṛhaspati en een man van de hoogste intelligentie. (2) Op een dag greep de Allerhoogste Heer Hari, die het leed wegneemt van de overgegeven zielen, zijn hand vast en sprak Hij tot hem, Zijn meest geliefde en trouwste toegewijde. (3) 'Alsjeblieft Uddhava, o zachtaardige ziel, ga, voor het genoegen van Mijn ouders, naar Vraja en bevrijd de *gopī's,* middels Mijn boodschap, van hun innerlijke pijn van Mij gescheiden te zijn. (4) Met hun geesten op Mij gevestigd, hebben ze, verzonken in Mij, Mij tot hun levensdoel gemaakt en afgezien van al hun materiële banden [met hun echtgenoot, thuis en kinderen, zie 29: 4]. Met begrip voor hen die te Mijnentwille deze wereld en haar morele verplichtingen achter zich hebben gelaten, onderhoud Ik hen die enkel Mij als hun geliefde en meest beminde Zelf hebben. (5) Mijn beste, als de vrouwen van Gokula aan Mij terugdenken, hun gekoesterde voorwerp van de liefde zo ver van hen vandaan, verliezen ze overweldigd door de zorg van hun gescheidenheid, hun verstand [zie ook B.G. 2: 62-64]. (6) Met Mijn beloften weer terug te keren, houden de koeherdersvrouwen die Mij volledig toegewijd zijn, het met grote moeite uit en houden ze hun levens op een of andere manier enigszins gaande.'

(7) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij dat gezegd had, o Koning, aanvaardde Uddhava vol van respect de boodschap van zijn Handhaver, klom hij in zijn wagen, en ver-

trok hij naar het koeherdersdorp van Nanda. (8) Op het moment dat de zon aan het ondergaan was bereikte de gelukkige ziel Nanda's weidegronden, alwaar hij onopgemerkt passeerde vanwege het stof van de hoeven van de dieren die thuis kwamen. (9-13) Met de geluiden van de stieren die bronstig elkaar om de vruchtbare koeien bestreden, met de koeien die met volle uiers achter hun kalveren aanzaten, met de sier van witte kalfjes die her en der ronddartelden en met het melken en de luide klanken van de fluiten, waren de fijntjes gesierde *gopī's* en *gopa's*, goedgunstig zingend over de daden van Balarāma en Kṛṣṇa, schitterend om te zien. Het was allemaal hoogst aantrekkelijk met de huizen van de *gopa's* vol van de wierook, lampen en bloemenslingers voor het eerbetoon voor het vuur, de zon, de gasten, de koeien, de brahmanen, de voorvaderen en de goden [zie ook 24: 25]. Het bos, overal eromheen bloeiend, weerklonk van de zwermen bijen, de zangvogels, de kāraṇḍava-eenden en de zwanen die zich verzamelden rond de lotusbedden die het geheel opluisterden. (14) Nadat hij daar was aangekomen benaderde Nanda de geliefde volgeling van Kṛṣṇa en omhelsde hij hem, er gelukkig mee om, met Heer Vāsudeva in gedachten, zijn respect te betonen. (15) Hij zette hem de fijnste spijzen voor, liet hem toen plaatsnemen op een comfortabele sofa om van zijn vermoeidheid te bekomen en liet zijn voeten masseren en zo meer. Toen vroeg hij: (16) 'O beste en hoogst gelukkige man, gaat het goed met de zoon van Śūra [Vasudeva] die zijn weldoeners zo toegewijd is, nu hij is vrijgekomen en werd herenigd met zijn kinderen? (17) Wat een geluk dat die kwaaie Kaṁsa, die voortdurend de immer rechtschapen en deugdzame Yadu's haatte, samen met zijn volgelingen ter dood is gebracht vanwege zijn zonden! (18) Denkt Kṛṣṇa nog aan ons, Zijn moeder, Zijn weldoeners en vrienden, de *gopa's* van Vraja van wie Hij de meester is, de koeien, het bos Vṛndāvana en de berg? (19) Komt Govinda nog een keer terug om Zijn verwanten te ontmoeten, zodat we een blik kunnen werpen op Zijn gelaat, Zijn prachtige neus, Zijn vriendelijke glimlach en Zijn ogen? (20) Kṛṣṇa, die zo heel grote Ziel, beschermde ons tegen onoverkomelijke doodsbedreigingen als een bosbrand, de wind en de regen, alsook tegen een stier en een serpent. (21) De herinnering aan Kṛṣṇa's heldendaden, speelse zijdelingse blikken, glimlachen en woorden, mijn beste, deed ons allen onze materiële zorgen vergeten. (22) In Hem vind de geest van hen die de locaties zien waar Hij speelde, de rivieren, de heuvels en de verschillende delen van het woud die door Zijn voet[afdrukk]en werden opgesierd, zijn volledige verzonkenheid. (23) Ik denk dat Kṛṣṇa en Rāma die op deze planeet arriveerden voor een grote en heilige zaak van de goden, zoals beaamd door Garga [zie 8: 12], van al de halfgoden de twee meest hoogstaande zielen zijn. (24) Kaṁsa, die zo sterk was als tienduizend olifanten, de worstelaars, en de koning van de olifanten, werden immers op speelse wijze door Hen beiden gedood, zo makkelijk als dieren door koning leeuw. (25) Een massieve boog van wel drie *tāla's* [boomlengten] lang werd door Hem, zo koninklijk als een olifant, gebroken als was het een stokje, en voor de duur van zeven dagen hield Hij met één hand een berg omhoog! (26) Pralamba, Dhenuka, Ariṣṭa, Tṛṇāvarta, Baka en andere demonen die zowel Sura als Asura de baas waren, werden door Hen hier met gemak gedood.'

(27) **Ś**rī Śuka zei: 'Nanda die aldus volledig verzonken in Kṛṣṇa zich keer op keer Hem herinnerde, raakte uiterst van streek en viel toen stil, overweldigd door de kracht van de liefde. (28) Ook Moeder Yaśodā, die de beschrijvingen aanhoorde van de activiteiten van haar zoon, liet in haar liefde met haar borsten vochtig haar tranen de vrije loop. (29) Toen Uddhava hen twee in hun liefde voor de Allerhoogste Heer, in deze toestand van opperste aantrekking zag, sprak hij, vol van vreugde, tot Nanda. (30) Śrī Uddhava zei: 'O respectvolle zielen, met het hebben ontwikkeld van een mentaliteit als deze voor Nārāyaṇa die de geestelijk leraar is van iedereen, zijn jullie twee zonder twijfel de meest lovenswaardige van alle belichaamde wezens op de planeet. (31) Mukunda en Balarāma vormen samen het zaad en de baarmoeder van het universum. Ze zijn het Oorspronkelijke Mannelijk Beginsel [*puruṣa*] en Zijn Creatieve Oervermogen [*pradhāna*], die voor Hun kennis en beheersing worden gevolgd door de verwarde levende wezens. (32-33) De persoon die, als hij afscheid neemt van zijn leven, slechts een ogenblik zijn onzuivere geest laat opgaan [in Hem], maakt op dat moment terstond een einde aan al de sporen van zijn karma en bevindt zich dan op weg naar de hoogste bestemming in een geestelijke gedaante met de luister van de zon. Met jullie goede zielen die Hem, Nārāyaṇa, de grote Ziel en Oorzaak van Al het Bestaande, de zuiverste en meest buitengewone liefde geven, wat voor andere goede daden zouden er dan nog voor jullie te volbrengen zijn? (34) Acyuta, [als] de Opperheer, de Meester en Beschermer van de Toegewijden, zal spoedig Zijn ouders tevreden stellen en terugkeren naar Vraja. (35) Nu Hij Kaṁsa, de vijand van alle Yadu's, heeft gedood in het worstelperk, zal Kṛṣṇa Zijn belofte nakomen dat Hij weer terug zal keren. (36) Alstublieft laat de moed niet zakken, o hoogst fortuinlijke zielen, jullie zullen Kṛṣṇa in de nabije toekomst terugzien. Hij is aanwezig in de harten van alle levende wezens zoals vuur dat is in brandhout. (37) Niemand is Hem dierbaar of niet dierbaar, noch beschouwt Hij, die vrij van valse trots is, wie dan ook als superieur of inferieur. Hij acht een ieder in gelijke mate [vergelijk de Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka en B.G. 9: 29]. (38) Voor Hem is er geen vader en moeder, geen echtgenote, geen kinderen enzovoorts. Niemand is Zijn verwant, noch is iemand Hem vreemd en ook is er met Hem geen sprake van een [materieel] lichaam of een geboorte [vergelijk B.G. 10: 3]. (39) Voor Hem bestaat er geen karma in deze wereld om te moeten verschijnen in moederschoten die zuiver, onzuiver of een mengvorm zijn. Niettemin verschijnt Hij voor Zijn spel [en vermaak] ter verlossing van Zijn deugdzame toegewijden [zie B.G. 3: 22; 4: 7; 13: 22]. (40) Hoewel Hij transcendentaal is aan de geaardheden genaamd de goedheid, de hartstocht en de onwetendheid, aanvaardt Hij het om het spel met de geaardheden te spelen. Aldus is Hij, de Ongeborene, van schepping, handhaving en vernietiging. (41) Net zoals de grond lijkt rond te draaien als men zelf ronddraait, schijnt het een persoon toe die denkt het lichaam te zijn, dat hij zelf de doener is, terwijl het de geest is die bezig is [*, vergelijk B.G. 3: 27]. (42) Hij is niet alleen de zoon van jullie twee, Hij is de Allerhoogste Heer Hari, de Heer en Meester die de Zoon, de Ziel, de Vader en de Moeder is van iedereen. (43) Alles wat men ziet of hoort, wat zich in het heden, het verleden of in de toe-

komst bevindt, wat onbeweeglijk is, zich rondbeweegt, groot is of klein is, kan absoluut niet worden beschouwd als iets dat losstaat van Acyuta. Hij, de Superziel, vormt de werkelijkheid en het welzijn van alles en allen.'

(44) **T**erwijl Nanda en Kṛṣṇa's boodschapper zich aldus onderhielden, liep de nacht ten einde, o Koning, en ontstaken de *gopī's* die waren opgestaan, de lampen in huis voor de eredienst en begonnen ze de boter de karnen. (45) De vrouwen die met draaiende heupen en meebewegende borsten aan de touwen trokken, straalden daarbij in het lamplicht, met de rijen armbanden om hun armen, met hun juwelen en met hun gezichten rood van de *kuṅkum* opgloeiend bij hun oorhangers en halssnoeren. (46) Al het ongunstige werd in iedere richting verdreven met het luide zingen van de lotusogige vrouwen van Vraja wiens klanken de lucht vulden, zich vermengend met de geluiden van het boter karnen. (47) Toen de almachtige zon opkwam, zagen de inwoners van Gokula de gouden wagen bij Nanda voor de deur staan en vroegen ze zich af: 'Wiens wagen is dit? (48) Misschien is Akrūra gekomen, die knecht van Kaṁsa's verlangens die onze lotusogige Kṛṣṇa naar de stad Mathurā heeft gebracht. (49) Zou hij, met zijn meester tevreden, dan nu hier zijn om met ons de begrafenisriten uit te voeren?' Terwijl de vrouwen zich aldus uitlieten, kwam Uddhava eraan die klaar was met zijn ochtendroutines.'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī biedt een soortgelijk idee: Hoewel ons geluk en leed worden veroorzaakt door onze eigen omgang met de materiële kwaliteiten, denken we dat de Heer er de oorzaak van is.

10.47 - De Gopī Onthult haar Emoties: Het Lied van de Bij

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de vrouwen van Vraja hem zagen, de dienaar van Kṛṣṇa, met zijn lange armen, met zijn lotusogen, in een geel gewaad en met een lotusslinger om, met zijn stralende lotusgezicht en gepolijste oorhangers, vroegen ze zich nogal verbluft af waar die knappe, jeugdige verschijning vandaan was gekomen en bij wie hij dan wel niet hoorde, hij die kleren als die van Kṛṣṇa aan had en ook zo was opgesierd. Zo pratend dromden zich allen benieuwd om hem heen die de bescherming genoot van de lotusvoeten van Uttamaśloka ['de Heer Geprezen in de Geschriften']. (3) Met gepast respect nederig voor hem buigend en verlegen glimlachend met hun blikken, lieve woorden en dat alles, vroegen ze het hem, nadat ze eerst hem apart hadden genomen en een zitplaats hadden geboden, want ze hadden begrepen dat hij een boodschapper was van de Echtgenoot van de Godin van het Fortuin. (4) 'We weten dat u naar hier gekomen bent als de persoonlijke metgezel van de leider van de Yadu's die, als uw Meester, u hierheen gestuurd heeft om Zijn ouders een genoegen te doen. (5) We zouden echt niet weten waarom Hij anders aandacht zou schenken aan dit koeiengebied.

Zelfs voor een wijze zijn de banden van genegenheid voor iemands verwanten nog moeilijk te verzaken. (6) De belangstelling die men uit eigenbelang toont voor anderen bewijst zich als vriendschap voor zolang het duurt. Het is een pretentie zoveel waard als de interesse die bijen tonen voor bloemen of die mannen tonen voor vrouwen. (7) Publieke vrouwen keren zich af van een berooid man, burgers wijzen een incompetente koning af, afgestudeerden verlaten hun leraar, en priesters vertrekken nadat ze schadeloos zijn gesteld [door de aanwezigen]. (8) Vogels verlaten een boom die zijn vruchten kwijt is en gasten het huis waar ze aten. Dieren vertrekken uit het bos dat afbrandde en zo verlaat de minnaar ook de vrouw waarmee hij omgang genoot.'

(9-10) **N**u Uddhava, de boodschapper van Kṛṣṇa naar hen toe was gekomen, zetten de *gopī's,* die aldus met hun praten, hun lichamen en hun geesten gericht waren op Kṛṣṇa, hun wereldse zorgen van zich af. Zonder schroom zongen en huilden ze in het zich constant herinneren van wat hun Lieveling allemaal in Zijn kinder- en jeugdjaren had gedaan. (11) Een *gopī* [aangemerkt als Rādhā, zie ook *] die een honingbij zag tijdens haar mediteren op de omgang met Kṛṣṇa, stelde zich die voor als een boodschapper gestuurd door haar Geliefde en sprak als volgt. (12) Ze zei: 'O honingbij, jij vriend van een bedrieger, raak mijn voeten niet aan met je haartjes waaraan de *kuṅkum* nog kleeft van Zijn bloemenslinger, het poeder dat afkomstig is van de borsten van een rivaliserende minnares. Iemand die een boodschapper als jij eropuit stuurt wordt niet hoog geacht in de vergadering van de Yadu's. Laat de Heer van Madhu [in plaats daarvan Zelf] van genade zijn voor de vrouwen [*prajalpa* **]! (13) Eén keer liet Hij ons drinken van de nectar van Zijn verstandsverbijsterende lippen en toen verliet Hij ons opeens alsof we maar wat bloemetjes zijn. Ik vraag me af waarom de godin van het geluk [Padmā] Zijn lotusvoeten dient zoals jij dat doet [o bij]. Dat is zeker omdat ze, helaas, van haar verstand werd beroofd door Kṛṣṇa's praatjes [*parijalpa* ***]! (14) O meneertje zespoot, beste bij, waarom zing je zo druk voor ons over de Meester van de Yadu's, voor ons die de oude vriendinnen van deze Vriend van Vijaya [Arjuna] zijn en die hun thuis achter zich lieten? Zijn wederwaardigheden kan je maar beter bezingen voor Zijn [nieuwe] vriendinnen, van wie Hij [nu] de pijn in hun borsten heeft weggenomen. Zijn liefjes zullen je het soelaas bieden dat je zoekt [*vijalpa* *4]. (15) Welke vrouwen in de hemel, op aarde of lager zouden nu niet klaar staan voor Hem die, zo onbereikbaar, je kan misleiden met Zijn charmante glimlachen en Zijn wenkbrauwbogen? Als de echtgenote van de Fortuinlijke van aanbidding is in het stof van Zijn voeten, wat is dan nog onze waarde? Gelukkig is er voor hen die zich er slecht bij voelen de geluidsklank 'Uttamaśloka' [om te chanten, *ujjalpa* *5]. (16) Hou je koppetje weg van mijn voet! Ik ken je wel, jij expert die als een boodschapper van Mukunda de diplomatie van de vleierij leerde! Waarom zou ik me met Hem verzoenen die ons zo ondankbaar heeft verlaten, wij die ter wille van Hem in dit leven hun kinderen, echtgenoten, en al het overige hebben opgegeven [*sañjalpa* *6]? (17) Tegen alle regels in schoot Hij [als Rāma, zie 9.10 & 11] zo wreed als een jager de koning van de apen neer [Vālī], liet Hij zich inpalmen door een vrouw [Sītā], verminkte

Hij een door lust geplaagde vrouw [Śūrpanakhā, de zuster van Rāvaṇa] en bond Hij, na Zijn eerbewijzen te hebben genoten [als Vāmana], Bali vast als was hij een kraai [zie 8.21]. Daarom, geen vriendschappelijkheid meer met die Zwarte Knaap die je onmogelijk op kan geven als je maar door blijft praten over Zijn verhalen [*avajalpa* *7]. (18) Die oren raken bevrijd van alle zonde, die slechts maar een enkele keer een druppel genoten van de nectar van het spel en vermaak dat Hij voortdurend aan de dag legde. Zo iemand raakt geheel verlost van de dualiteit waardoor er terstond een einde komt aan ieder [persoonlijk, materieel] plichtsbesef. Om die reden zijn vele mensen hier [in Vṛndāvana], met het daarmee afwijzen van hun armzalige huisjes en families, er ellendig aan toe en houden ze er, net als vogels, het levensonderhoud op na van het bedelen [*abhijalpa* *8]. (19) Wij, die Zijn misleidende woorden voor waar houden, hebben, als de dwaze wijfjes van het zwarte hert die vertrouwen stellen in de lokroep van de jager, bij herhaling deze scherpe pijn van de lust ervaren die werd teweeggebracht door de aanraking van Zijn vingernagels. O boodschapper, ik smeek je, heb het ergens anders over [*ājalpa* *9]! (20) O lief vriendje, ben je door mijn Geliefde weer hierheen teruggestuurd? Alsjeblieft vraag me wat je wilt, je verdient alle achting, mijn beste. Waarom wek je hier in ons deze [liefdes]gevoelens voor Hem op die zo onmogelijk op te geven zijn? Want is, o aardig beestje, Zijn metgezellin, de godin van het geluk Śrī, niet altijd bij Hem aanwezig op Zijn borst [*pratijalpa* *10]? (21) Wat jammer dat de zoon van Nanda zich nu in Mathurā ophoudt! Denkt Hij af en toe nog wel eens aan de zaken van Zijn vaders huishouden, Zijn vrienden en de koeherdersjongens, o grote ziel? Of heeft Hij het anders in Zijn gesprekken nog over ons, Zijn dienstmaagden? Wanneer zal Hij Zijn naar aguru ruikende hand op onze hoofden leggen [*sujalpa* *11]?'

(22) **Ś**rī Śuka zei: 'Uddhava, die hoorde hoezeer de koeherdersmeisjes ernaar verlangden om Kṛṣṇa te zien, sprak om ze tot vrede te bewegen toen over de boodschap van hun Lieveling. (23) Śrī Uddhava zei: 'Jullie hebben je geesten gewijd aan de Allerhoogste Heer Vāsudeva en zijn zo voor alle mensen vereerenswaardig omdat jullie, o goede zielen, daarmee aan jullie levensdoel hebben beantwoord [van het gestalte geven aan de emoties van het omgaan met Hem]. (24) Door schenkingen te doen, zich aan geloften te houden [van armoe, celibaat en vasten], offers te brengen, het bidsnoer te hanteren [*japa*], door studie en door je naar binnen te keren, je te concentreren en te mediteren, en ook door allerlei andere goedgunstige praktijken [zie ook *yama, niyama, vidhi* en *bhāgavata dharma*], brengt men bhakti, toegewijde dienst aan Kṛṣṇa, tot stand. (25) De onovertroffen [standaard van] toewijding voor de Allerhoogste Heer Uttamaśloka, die door jullie goede zielen gelukkigerwijze werd gerealiseerd, is zelfs voor de wijzen moeilijk te bereiken. (26) Tot jullie geluk kozen jullie ervoor om jullie zonen, echtgenoten, materiële gemakken, verwanten en huizen achter te laten ter wille van die superieure, mannelijke persoonlijkheid genaamd Kṛṣṇa. (27) Met de welgemeende liefde die jullie beheerste in jullie gescheidenheid van Adhokṣaja [de Bovenzinnelijke Heer], o glorieuze dames, hebben jullie mij [de Heer en iedereen] een grote dienst bewezen. (28) Alsjeblieft, goede dames, luister naar

het bericht dat ik ter wille van jullie geluk, als een trouwe dienaar van mijn Meester, van je Geliefde kom brengen.

(29) **D**e Opperheer heeft gezegd: 'Jullie vrouwen zijn feitelijk nimmer gescheiden van Mij, die er altijd is als de Ziel van Allen. Net zoals al de elementen, de ether, het vuur, de lucht, het water en de aarde deel uitmaken van alle levende wezens, ben Ik er als de eenheid van de elementen van de geest, de levensadem, de zinnen en de natuurlijke geaardheden. (30) Middels Mijzelf schep, vernietig en onderhoudt Ik Mijzelf in Mijzelf, met behulp van de macht van Mijn begoochelend vermogen dat bestaat uit de materiële elementen, de zinnen en de natuurlijke geaardheden. (31) De ziel vol van zuiver geestelijke kennis, die los van de associatie van de geaardheden afzonderlijk bestaat, wordt waargenomen [als de constante getuige] in de werking van de diepe slaap, de droomslaap en het waakbewustzijn. (32) De geest waarmee men zich bezint op de voorwerpen van de zintuigen, vormt een drogbeeld, zoals een droom een drogbeeld vormt als men wakker wordt. Waakzaam blijvend behoort men datgene onder controle te brengen wat zich via de zinnen verzamelt [in de geest, vergelijk B.G. 2: 68 en 6: 35-36]. (33) Net zoals de oceaan het eindpunt vormt voor al de rivieren, vormt dit [inzicht] de slotconclusie van al de Vedische literatuur, van al de analyse en yoga, van iedere intelligente persoon, verzaking, boete, zinsbeheersing en waarheidlievendheid [vergelijk B.G. 2: 70]. (34) Het feit dan dat Ik, voor jullie ogen zo dierbaar, Me zo ver van jullie vandaan bevindt, komt overeen met Mijn wens dat jullie geest - die onderhevig is aan aantrekking - op Mij mediteert. (35) De geest van een vrouw is meer verzonken als haar geliefde ver weg is, dan wanneer ze hem recht voor zich ziet. (36) Omdat in het voortdurend aan Mij denken jullie geesten volledig in Mij zijn opgegaan en vrij zijn van alle onrust, zullen jullie Mij spoedig bij je hebben. (37) Zij die hier in Vraja bleven terwijl Ik Me 's nachts vermaakte in het bos [zie 29: 9], en zodoende de *rāsa*dans niet meebeleefden, hadden het geluk Mij te bereiken door te denken aan Mijn luister.'

(38) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de vrouwen van Vraja de aldus overgebrachte aanwijzingen van hun Geliefde hoorden, waren ze blij dat hun geheugen was opgefrist door het bericht en richtten ze zich vervolgens tot Uddhava. (39) De *gopī's* zeiden: 'Kaṁsa, de vijand van de Yadu's, de oorzaak van het lijden, werd gelukkig samen met zijn volgelingen gedood. Wat een zegen dat het Acyuta nu goed gaat levend bij degenen die Hem welgezind zijn en die [daarmee] alles bereikten wat ze zich maar wensten. (40) O achtenswaardige man, misschien schenkt de oudere broer van Gada [Kṛṣṇa, zie 9.24: 46] de vrouwen in de stad, die vol genegenheid Hem verlegen vereren met uitnodigende glimlachen en blikken, wel de liefde die ons toebehoort. (41) Hoe kan onze Lieveling, zo goed thuis in al de zaken van de liefde, nu niet in de ban raken van de zinsbegoochelende gebaren en woorden van de vrouwen in de stad die, net als wij, ook constant van aanbidding zijn? (42) En..., o vrome ziel, herinnert Kṛṣṇa zich ons nog? Brengt Hij ons dorpsmeisjes ooit ter sprake als Hij vrijuit praat in het gezelschap van de vrouwen van de stad? (43) Herinnert Hij zich die nachten nog waarin Hij zich ver-

maakte in Vṛndāvana, die plaats zo betoverend door de lotus, de jasmijn en de maan? Hij danste toen met tinkelende enkelbelletjes daar samen met ons, Zijn geliefde vriendinnen, die vol lof waren vanwege Zijn aantrekkelijke verhalen. (44) Zal die nazaat van Daśārha terugkeren naar deze plek en met Zijn aanraking ons weer tot leven wekken, die geplaagd worden door het verdriet waar Hij Zelf aanleiding toe gaf? Zal Hij dat doen zoals Indra met zijn wolken een bos zou [doordrenken]? (45) Maar waarom zou Kṛṣṇa hierheen komen, nu dat Hij, omringd door al Zijn aanhangers, er gelukkig mee is dat Hij een koninkrijk heeft verworven, dat Hij Zijn vijanden heeft gedood en dat Hij getrouwd is met de dochters van koningen? (46) Welke taak blijft er voor ons, vrouwen van het bos of voor welke andere vrouwen ook, nu over om Hem van dienst te kunnen zijn, Hij de grote Ziel en echtgenoot van de godin van het geluk, van Wie iedere wens al in vervulling is gegaan? Hij is volkomen in Zichzelf! (47) Het grootste geluk vindt men in het niet verwachten, zo stelde zelfs de onkuise Piṅgalā dat [een courtisane, zie 11.8]. Voor ons gebrand op Kṛṣṇa die dat heel goed weten, is het niettemin erg moeilijk om geen hoop te koesteren. (48) Wie is er toe in staat de intieme gesprekken met Uttamaśloka uit zijn hoofd te zetten, Hij van wiens zijde de godin nimmer wijkt, ondanks dat Hij haar niet begeert? (49) In het gezelschap van Saṅkarṣaṇa, o *prabhu,* trok Kṛṣṇa met de koeien en de geluiden van de fluit door de verschillende plaatsen in het bos, langs de rivieren en de heuvels. (50) Ah, telkens weer doen die plaatsen, gesierd met de glorie van Zijn voetafdrukken, ons weer denken aan de zoon van Nanda die we nooit meer kunnen vergeten. (51) O, hoe kunnen wij Hem nu ooit vergeten met onze harten gestolen door Zijn fraaie gang, Zijn speelse blikken, Zijn gulle glimlachen en nectargelijke woorden? (52) O Meester, Meester van de Godin en Meester van Vraja; o Vernietiger van het Lijden, o Govinda, hef Gokula op uit de oceaan van de misère waarin ze is ondergedompeld!'

(53) **Ś**rī Śuka zei: 'Met de koorts van hun gescheidenheid verdreven door Kṛṣṇa's boodschappen, aanbaden ze vervolgens hem, Uddhava, omdat ze hem als Adhokṣaja Zelf herkenden. (54) Daar nog een paar maanden verblijvend, al zingend over de onderwerpen van Kṛṣṇa's spel en vermaak, bracht hij Gokula grote vreugde met het verdrijven van het verdriet van de *gopī's*. (55) Al de dagen dat Uddhava zich ophield in Nanda's koeherdersdorp, verstreken voor de bewoners van Vraja in een oogwenk, omdat ze gevuld waren met gesprekken over Kṛṣṇa. (56) Met de aanblik van de rivieren, de bossen, de bergen, de valleien en de bloesemende bomen, schiep de dienaar van de Heer er genoegen in de mensen van Vraja te herinneren aan Kṛṣṇa. (57) Met voor ogen hoe de *gopī's* in hun verzonkenheid in Kṛṣṇa in verwarring verkeerden en zo meer, was Uddhava buitenmate verheugd en betuigde hij hun alle respect terwijl hij het volgende zong: (58) 'Hier op aarde zijn deze vrouwen de enigen [die werkelijk succesvol zijn] in het verwerven van een lichaam, want zij bereikten de perfectie van een exclusieve liefde voor Govinda, de Ziel van Allen - een liefde begeerd door de wijzen, onszelf en door hen beducht voor een materieel bestaan. Wat voor een nut zouden de [drie] brahmaanse geboorten ook hebben [van je bestaan ontlenen aan je

ouders, je goeroe en de offers die je brengt] voor iemand die de smaak te pakken heeft van de verhalen over de Onbegrensde Heer? (59) Wat is men nu vergeleken met deze vrouwen die, onzuiver in hun gedrag jegens Kṛṣṇa, rondtrekken door de bossen? Wat is nu iemands positie vergeleken met dit stadium van volmaakte liefde voor de Allerhoogste Ziel? Degene die voortdurend van aanbidding is, zelfs al is hij niet zo geschoold, vergunt de Heer direct het hoogste goed, het goede dat, in zich opgenomen, werkt als de koning van alle medicijnen [d.w.z. ongeacht de persoon]. (60) De zegen die de dames van Vraja tijdens de *rāsadans* was vergund met de omhelzing van Uttamaśloka, was er niet voor de godin op Zijn borst die zo intiem met Hem verbonden is, was er niet voor de hemelse meisjes met de geur en luister van een lotusbloem, noch werd hij enige andere vrouw gegeven [33]. (61) O, laat mij het stof van de lotusvoeten van de *gopī's* in Vṛndāvana toegewijd zijn! Laat mij één van de struiken, klimplanten of kruiden daar zijn [in relatie] tot hen, tot die vrouwen, die in aanbidding van de voeten van Mukunda, naar wie men op zoek is met behulp van de Veda's, het pad van de burgerlijke correctheid verlieten en de verwanten achter zich lieten die zo moeilijk te verlaten zijn. (62) De voeten van de Opperheer, waar de godin, Heer Brahmā en de andere goden met al hun verlangens vervuld, zelfs als volleerde meesters in de yoga, alleen maar van kunnen dromen, werden door Kṛṣṇa in de bijeenkomst van de *rāsa*dans op hun borsten geplaatst, zodat, door hen te omhelzen, ze hun nood de baas konden. (63) Keer op keer breng ik mijn eerbetuigingen aan het stof van de voeten van de vrouwen van Nanda's koeherdersdorp, wiens luide bezingen van Kṛṣṇa's heerlijkheid de drie werelden zuivert.'

(64) **Ś**rī Śuka zei: '[Uddhava,] de nazaat van Daśārha nam daarop afscheid van Yaśodā, Nanda, de *gopa's* en de *gopī's*, klom in zijn wagen en wilde vertrekken. (65) Maar bij zijn vertrek benaderden Nanda en de anderen hem met verschillende artikelen van aanbidding in hun handen en zeiden, vol genegenheid en met tranen in hun ogen: (66) 'Mogen onze geestelijke activiteiten berusten op Kṛṣṇa's lotusvoeten, mogen onze woorden uitdrukking geven aan Zijn namen en mogen onze lichamen als ze zich voorover buigen en zo meer, dat doen te Zijnentwille. (67) Moge er waar we ook door de Heer beschikt moeten rondtrekken voor ons werk, en moge er met wat we ook doen en wegschenken in liefdadigheid, de gehechtheid zijn aan Kṛṣṇa, onze Heer.'

(68) **N**adat de *gopa's* hem aldus hadden geëerd met Kṛṣṇa-bhakti, o eerste onder de mensen, keerde Uddhava terug naar de stad Mathurā die zich [nu] onder Kṛṣṇa's hoede bevond. (69) Nadat hij Kṛṣṇa zijn eerbetuigingen had gebracht, vertelde hij Hem over de intense toewijding van de bewoners van Vraja, en overhandigde hij aan Vasudeva, Balarāma en de koning [Ugrasena], de geschenken die voor hen waren meegegeven.'

*: Om de claim kracht bij te zetten dat het hier om Rādhā handelt, citeert Śrīla Jīva Gosvāmī de volgende verzen uit de Agni Purāṇa: "Bij het ochtendgloren deden de

gopī's navraag bij de dienaar van Kṛṣṇa, Uddhava, over de Heer Zijn tijdverdrijf en wederwaardigheden. Alleen Śrīmatī Rādhārāṇī, verzonken in gedachten over Kṛṣṇa, zag af van haar belang in de gesprekken. Toen sprak Rādhā, die wordt aanbeden door de bewoners van Haar Vṛndāvana dorp, zich uit temidden van Haar vriendinnen. Haar woorden waren vol van zuivere transcendentale kennis en gaven uitdrukking aan het allerbeste gedeelte van de Veda's."

**: Śrīla Viśvanātha Cakravartī geeft aan dat deze en de volgende negen verzen een voorbeeld vormen van de tien soorten van impulsieve spraak [*citra-jalpa* of vreemde praatjes] geuit door een geliefde als uitdrukkingen van hemelse gekte of goddelijke waanzin [*divyonmāda*]. Śrīla Rūpa Gosvāmī in de Ujjvala-nīlamaṇi (14.182) zegt over deze uitdrukking: "*Prajalpa* is de spraak die de tactloosheid van iemands geliefde aan de kaak stelt met uitdrukkingen van disrespect. Het wordt uitgesproken in een jaloerse en trotse gesteldheid."

***: Ujjvala-nīlamaṇi (14.184): '*Parijalpa* is die spraak welke, met verschillende middelen, bewijs levert van de eigen slimheid door te wijzen op de genadeloosheid, dubbelhartigheid, onbetrouwbaarheid enzovoorts van iemands Heer van aanbidding.'

*4: *Ujjvala-nīlamaṇi* (14.186): "Volgens de geschoolde autoriteiten, is *vijalpa* sarcastische spraak die gericht is op de doder van Agha en die openlijk uitdrukking geeft aan de jaloezie terwijl tegelijkertijd de aandacht wordt gevestigd op de eigen kwaaie trots."

*5: Ujjvala-nīlamaṇi (14.188): "De verklaring van Heer Hari's dubbelhartige natuur in een verwijtende toon geboren uit trots, tezamen met jaloers uitgesproken beledigingen tegen Hem gericht, is door de wijzen met *ujjalpa* aangeduid."

*6: Ujjvala-nīlamaṇi (14.190): "De geschoolden beschrijven *sañjalpa* als die spraak welke zich met diepe ironie en beledigende gebaren beklaagt over de ondankbaarheid enzovoorts van de geliefde."

*7: Ujjvala-nīlamaṇi (14.192): "Geheiligde personen hebben geconcludeerd dat als een minnares, gedreven door jaloezie en vrees, verklaart dat Heer Hari haar gehechtheid niet waard is vanwege zijn wreedheid, lustmatigheid en oneerlijkheid, dat dergelijke spraak dan *avajalpa* heet."

*8: Ujjvala-nīlamaṇi (14.194): "Als een minnares indirect met grote spijt stelt dat haar geliefde in aanmerking komt de bons te krijgen, dat dergelijke spraak, geuit als het klagelijke schreeuwen van een vogel, *abhijalpa* wordt genoemd."

*9: Ujjvala-nīlamaṇi (14.196): "Een uitlating vol van weerzin, die beschrijft hoezeer de minnaar vol van bedrog is en iemand ellende brengt, en eveneens in zich sluit dat Hij anderen geluk brengt, staat bekend als *ājalpa*."

*10: Ujjvala-nīlamaṇi (14.198): "Als de minnares nederig stelt dat hoewel ze het niet waard is haar geliefde te bereiken ze de hoop op een liefdesrelatie met Hem niet op kan geven, worden dergelijke woorden, uitgesproken met respect voor de boodschap van haar geliefde, *pratijalpa* genoemd."

Śrīla Viśvanātha Cakravartī verklaart dat de godin van het geluk, Śrī, de macht heeft om vele verschillende gedaanten aan te nemen. Dus als Kṛṣṇa andere vrouwen geniet, blijft ze op Zijn borst aanwezig in de vorm van een gouden lijn. Als Hij zich niet ophoudt met andere vrouwen, legt ze deze gedaante af en schenkt ze hem plezier in haar natuurlijke, mooie gedaante van een jonge vrouw.

*11: Ujjvala-nīlamaṇi (14.200): "Als, eerlijk en oprecht, een minnares Śrī Hari op een ernstige wijze, nederig, wijfelachtig en gretig betwijfelt, staat een dergelijke spraak bekend als *sujalpa*."

10.48 - Kṛṣṇa Behaagt Zijn Toegewijden

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, de Ziel van Allen die Alles Ziet, wenste met begrip [voor Uddhava's verslag over smachtende vrouwen] het om het dienstbare meisje [Trivakrā] te behagen [zoals Hij had beloofd 42: 12], en begaf Zich naar het huis van de vrouw die zo geplaagd werd door de lust [zie 42: 10]. (2) Het was rijkelijk voorzien van dure spullen, herbergde veel zinnenprikkelende voorwerpen en werd verfraaid door strengen parels en baldakijnen, bedden en zetels, alsook door wierook, olielampen, bloemenslingers en sandelhout. (3) Toen ze Hem bij haar thuis zag arriveren, kwam ze onmiddellijk overeind en haastte ze zich, samen met haar vriendinnen, om Acyuta naar behoren te ontvangen door Hem respectvol te verwelkomen met een prima zitplaats en zo meer. (4) Uddhava werd eveneens geëerd, maar, correct als hij was, beroerde hij zijn zetel en ging hij op de vloer zitten. Kṛṣṇa, trouw aan de gang van zaken in de menselijke samenleving, vleide Zichzelf zonder aarzelen neer op een luxueus bed [in de kamers erachter]. (5) Ze bereidde zich voor door zich te baden, haar lichaam in te smeren en zich aan te kleden met sieraden en bloemenslingers, en door parfum, betelnoot en geurig mondwater en zo meer te gebruiken, waarop

ze verlegen met speelse glimlachen Mādhava benaderde met verleidelijke blikken. (6) De lieftallige vrouw bij Zich roepend die, bevreesd voor het nieuwe contact, verlegen was, greep Hij haar twee, met armbanden gesierde, handen vast en zette Hij de schoonheid op bed om samen met haar te genieten, zij wiens enige bewijs van vroomheid eruit bestond dat ze Hem zalf had aangeboden. (7) Door aan de voeten van de Onbegrensde Heer te ruiken en door tussen haar borsten Hem, haar Minnaar, de Verpersoonlijking van Alle Extase, in haar armen te sluiten, werd de pijn weggevaagd die vanwege Cupido brandde in haar borsten, haar binnenste en haar ogen. Zo slaagde ze erin de nood die haar zo lang had geplaagd kwijt te raken. (8) Omdat zij Hem, de Meester van de Verlichting, smeersels had aangeboden voor het lichaam, had ze de Heer voor zich gewonnen die zo moeilijk te winnen is. Maar ongelukkigerwijze [vergelijk 4.9: 31] smeekte ze toen om het volgende: (9) 'AlstJeblieft blijf hier een paar dagen samen met mij, o Geliefde! Geniet ervan, ik kan het niet verdragen om het zonder Je gezelschap te moeten stellen, o Lotusbloemenogen.'

(10) **H**ij die van Respect is voor Anderen, gaf uit achting voor haar, gehoor aan de gunst die ze verlangde [in de vorm van een belofte], waarop de Heer van Een Ieder, samen met Uddhava, terugkeerde naar Zijn eigen hoogst weelderige verblijf. (11) Degene die in de volle aanbidding van Viṣṇu, de Heer der Heerscharen die zo moeilijk [anders dan door zuivere toewijding] te vereren is, voor een geestelijk gemakzuchtige zegening kiest, is met die oppervlakkigheid niet bijster intelligent bezig [zie ook 7.15: 36].

(12) **K**ṛṣṇa, de Meester, die [ook] Akrūra een plezier wilde doen en iets met hem wilde regelen, ging samen met Uddhava en Balarāma naar zijn huis. (13-14) Toen hij Hen eraan zag komen, de grootsten onder de luisterrijke persoonlijkheden die zijn verwanten waren, stond hij verheugd op om Hen ter verwelkoming te begroeten en omhelzen. Buigend voor Kṛṣṇa en Rāma werd hij ook door Hen begroet, waarop hij, nadat ze Hun zitplaatsen hadden ingenomen, van eerbetoon was volgens de voorschriften. (15-16) Het water dat hij had gebruikt om Hun voeten te wassen sprenkelde hij over zijn hoofd, o Koning, waarna hij Hen geschenken aanbood: de fijnste kleding, sandelhout, bloemenslingers en de fraaiste sieraden. Met zijn hoofd naar beneden gebogen plaatste hij uit eerbetoon Kṛṣṇa's voeten op zijn schoot om ze te masseren, en richtte hij zich in alle bescheidenheid, met zijn blik naar beneden gewend, als volgt tot Kṛṣṇa en Rāma: (17) 'Tot ons grote geluk hebben Jullie twee de zondige Kaṁsa en zijn broers en volgelingen gedood. Aldus werd Uw dynastie bevrijd van eindeloze moeilijkheden en hebben Jullie hem voorspoed gebracht. (18) Jullie twee zijn de *pradhāna* en *puruṣa* [materiële en efficiënte] oorzaken van het universum die één zijn met het universum. Los van Jullie is er geen sprake van wat voor oorzaak of gevolg ook [*para-apara*]. (19) Dit universum dat U uit Uw energieën schiep, ging U vervolgens binnen. Zo kan U worden waargenomen in de vele [gedaanten], o Absolute Waarheid, waarvan we weet hebben door zowel te luisteren naar de geschriften als door directe ervaring. (20) Zoals het element aarde en de andere

elementen zich verschillend manifesteren in levensvormen die rondbewegen en zich niet rondbewegen, manifesteert U, het Ene Op Zichzelf Berustende Zelf, de Superziel, zich ook als een veelvoud [aan zielen] in die verschillende levensvormen. (21) U schept, behoudt en dan vernietigt U het universum weer, maar bent met de kwaliteiten van Uw vermogens - [respectievelijk] de hartstocht, de goedheid en de onwetendheid [de *guṇa's*], niet aan die acties of hun geaardheden gebonden. Want wat zou voor U, die de Ziel van de Kennis bent, nu een oorzaak van gebondenheid kunnen vormen? (22) Omdat nimmer is aangetoond dat U bepaald wordt door fysieke zaken en dergelijke, is er met U, de Superziel, geen sprake van een letterlijk geboren worden of van materiële tegenstellingen. Daarom bestaat er voor U geen gebondenheid, noch in feite enige bevrijding [vergelijk 10.14: 26]. En als dat dan naar Uw wilsbeschikking zo lijkt te zijn [zie b.v. 10.11: 7], is dat het gevolg van onze verkeerde notie van U [zoals in 10.23: 10-11]. (23) Voor het heil van dit universum draagt U het klassieke pad van de Veda uit en neemt U gedaanten aan in de geaardheid goedheid als kwaadwilligen op het pad van de goddeloosheid dat blokkeren. (24) U als diezelfde persoon, o Meester, bent nu nedergedaald in het huis van Vasudeva tesamen met Uw volkomen deelaspect [Balarāma]. Dat deed U om de roem te verspreiden van de [Yadu]dynastie en om van deze aarde de last weg te nemen van de honderden legers daar aanwezig, door de koningen te doden [zie ook 1.11: 34], die horen bij de tegenstanders van de godvrezenden [zie b.v. 7.1: 40-46]. (25) Vandaag, o Heer, is onze woning met Uw komst bijzonder gezegend. U, Adhokṣaja, de Geestelijk Leraar van het Universum die de belichaming vormt van al de goden, voorvaderen, levende wezens en mensen, U van wiens voeten het water [van de Ganges, zie 5.17] spoelt dat de drie werelden zuivert. (26) Welke andere geleerde bestaat er nu voor ons? Tot wie anders moeten wij ons voor onze toevlucht wenden dan tot U, de weldoener wiens woorden van liefde voor Zijn toegewijden altijd oprecht zijn? Want de ondersteuners dankbaar die U aanbidden, schenkt U alles wat ze verlangen, zelfs Uzelf bij wie er nimmer sprake is van enige toename of vermindering [zie ook B.G. 2: 40]. (27) Tot ons geluk bent U hier voor ons te zien, U die zelfs voor de meesters van de yoga en de prominenten van de verlichting een moeilijk te bereiken doel vormt. AlstUblieft, doorbreek snel de banden van ons waanbestaan die het gevolg zijn van Uw materiële energie: onze kinderen, echtgenote, weelde, gewaardeerde vrienden, ons thuis, ons lichaam, enzovoorts.'

(28) **A**ldus uitvoerig aanbeden door Zijn toegewijde, glimlachte Kṛṣṇa, de Opperheer, naar Akrūra en sprak Hij tot hem met woorden waar hij diep van onder de indruk raakte. (29) De Allerhoogste Heer zei: 'U, Onze oom van vaders zijde en lovenswaardige vriend, bent Onze geestelijk leraar. Wij zijn steeds degenen die van u afhankelijk zijn en die [als uw zonen] door u moeten worden beschermd, onderhouden en begenadigd. (30) Iemand als u behoort tot de meest hoogstaande onder de vererenswaardigen en verdient het te worden gediend door een ieder die het heiligste en hoogste goed verlangt. Halfgoden zijn altijd uit op hun eigenbelang, maar zuivere toegewijden zijn dat niet. (31) Niet om iets af te doen aan de heilige plaatsen die bestaan uit water [rivieren] of aan de beel-

tenissen die zijn gemaakt van klei en steen - ze zuiveren op de lange duur, maar de heiligen [zelf] geven al zuivering als men ze één enkele keer ontmoet. (32) U bent ongetwijfeld de allerbeste van al Onze weldoeners. Ik zou graag willen dat u voor Ons naar de stad gaat die is vernoemd naar de olifant [Hastināpura] om erachter te komen wat er in het belang van het welzijn van de Pāṇḍava's zou moeten gebeuren. (33) Toen hun vader stierf waren ze er als jonge jongens samen met hun moeder ellendig aan toe. De koning [Dhṛtarāṣṭra] bracht ze naar zijn hoofdstad, waar ze zich sedertdien ophouden, zo heb ik vernomen. (34) De koning, de zoon van Ambikā [zie 9.22: 25], was blind en was, onder controle van zijn boosaardige zoons [een honderdtal aangevoerd door Duryodhana, 9.22: 26], zwak van geest, zodat hij de zoons van zijn broer [Pāṇḍu] zeker niet gelijk behandelde. (35) Ga en zoek uit of hij momenteel goed of slecht bezig is, zodat We met die kennis iets kunnen regelen ten gunste van onze beste vrienden.'

(36) **N**a Akrūra met deze woorden volledig te hebben geïnstrueerd, ging de Fortuinlijke, Heer Hari, samen met Uddhava en Saṅkarṣaṇa terug naar Zijn verblijfplaats.'

10.49 - Akrūra's Missie in Hastināpura

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij [Akrūra] ging naar Hastināpura, de stad gekenmerkt door de glorie van de koningen van de Pūrudynastie [zie stamboom], en zag daar de zoon van Ambikā [Dhṛtarāṣṭra, zie 9.22: 25] samen met Bhīṣma, Vidura en Pṛthā [Kuntī], alsook Bāhlika en zijn zoon [Somadatta], Droṇācārya en Kṛpācārya, Karṇa, Duryodhana, de zoon van Droṇa [Aśvatthāma], de Pāṇḍava's en andere vrienden. (3) Nadat de zoon van Gāndinī [Akrūra, zie 9.24: 15] zijn verwanten en vrienden had begroet zoals het hoort, vroegen ze hem wat voor nieuws er was over hun naasten, waarop hij op zijn beurt informeerde hoe het hun verging. (4) Hij bleef daar een paar maanden om erachter te komen wat de koning, die zijn stem niet tegen zijn slechte zoons kon verheffen, alzo deed gehoor gevend aan de wensen van kwaadwillige personen [als Karṇa]. (5-6) Zowel Vidura als Kuntī vertelden hem alles over het wangedrag - zoals het toedienen van gif - waaraan de zoons van Dhṛtarāṣṭra zich schuldig hadden gemaakt in hun onverdraagzaamheid wat betreft de invloed, de vaardigheid, de kracht, heldenmoed enzovoorts van de zoons van Pṛthā, voor wiens hoogstaande kwaliteiten de burgerij een grote sympathie koesterde. (7) Nu dat Pṛthā haar [Vṛṣṇi-]broeder Akrūra voor zich zag, richtte ze zich, terugdenkend aan haar geboorteplaats [Mathurā], tot hem en zei ze met tranen in haar ogen: (8) 'O zachtmoedige ziel, denken onze ouders en broers, mijn zussen, neven en de vrouwen van de familie alsook mijn [oude jeugd]vriendinnen nog steeds aan ons? (9) Denkt de zoon van mijn broer, Kṛṣṇa, de Almachtige Heer, de zorgzame toevlucht van de toegewij-

den, en Balarāma met Zijn lotusblaadjesogen, nog aan de zoons van de zus van Zijn vader? (10) En... zal Hij me met Zijn woorden komen troosten, ik die met jonge jongens verstoken van hun vader temidden van de vijanden zit te treuren als een hert tussen de wolven? (11) Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Grootste Yogi, o Ziel en Beschermer van het Universum, alsJeblieft waak over deze overgegeven ziel die samen met haar kinderen verdrinkt in verdriet, o Govinda [zie ook 1.8: 17-43]! (12) Voor de mensheid die bang is voor dood en wedergeboorte, zie ik geen andere toevlucht dan Jouw lotusvoeten, o Heer en Meester die de bevrijding schenkt. (13) Mijn eerbetuigingen voor Jou, Kṛṣṇa, de zuivere Absolute Waarheid en Superziel, de Heer van de Yoga en Vereniger van het Bewustzijn; Jou benader ik voor mijn toevlucht.'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, uw eigen overgrootmoeder, die zich aldus haar verwanten en Kṛṣṇa, de Meester van het Universum, voor de geest haalde, begon toen hardop te huilen over haar ongeluk. (15) Akrūra, gelijkmoedig in vreugde en verdriet, en de luisterrijke Vidura, troostten Kuntī door haar te herinneren aan hen [de goden] die haar zoons verwekten [zie stamboom]. (16) Toen het tijd werd om te vertrekken maakte hij zijn opwachting bij de koning temidden van zijn aanhangers, die zich geheel liet leiden door zijn zoons [en door zijn pleegzoons] die hij niet gelijk behandelde. Hij wilde hem duidelijk maken wat in vriendschap was meegedeeld door zijn goedbedoelende verwanten [Kṛṣṇa en Rāma]. (17) Akrūra zei: 'O beste, geliefde zoon van Vicitravīrya [9.22: 21-25], jij hebt tot de meerdere eer en glorie van de Kuru's, na het overlijden van je broer Pāṇḍu, nu de troon bestegen. (18) Plichtsbewust de aarde en de burgers beschermend, de mensen vreugde verschaffend met je goede karakter, en je verwanten gelijk behandelend, zal je de perfectie bereiken en roem verwerven. (19) Maar als je daarmee in strijd handelt, zal je worden vervloekt in deze wereld en in duisternis belanden. Behandel daarom de Pāṇḍava's en je eigen zoons altijd gelijk. (20) Niemand op deze wereld, o Koning, is een voortdurende omgang gegeven met wie dan ook. Zelfs niet met je eigen lichaam houdt de relatie stand. En wat verwacht je dan van een vrouw, kinderen, enzovoorts? (21) Een levend wezen wordt alleen geboren en sterft weer alleen. Alleen geniet je van de goede gevolgen [van je handelingen] en alleen sta je ook voor de slechte gevolgen. (22) De weelde die werd vergaard door een onintelligent iemand zonder achting voor het dharma, wordt ingepalmd door anderen die zich voordoen als afhankelijke mensen [zoals familieleden], net zoals het water van een vis [in beslag wordt genomen door zijn eigen kroost]. (23) Zij die, het aan wijsheid ontbrekend, hun leven leiden, hun weelde verwerven en hun kinderen voeden met minachting voor dharmische zaken en denken 'Ik ben de eigenaar', eindigen berooid en verlaten, gefrustreerd in hun plannen [zie 4.31 6.15: 21-23 en 7.15]. (24) Blind voor de eigen dharmische verplichtingen door hen in de steek gelaten moet hij, niet bekend met de zin van het bestaan en met zijn doelen niet bereikt, zijn last [alleen] dragen en belandt hij in de diepste duisternis [zie ook 3.30; 5: 26; 6.1: 40]. (25) Breng daarom, o Koning, deze wereld beziend als een droom, als iets magisch,

als iets van het denken, de geest met intelligentie onder controle en vindt zo uw evenwicht en vrede, *prabhu*.'

(26) **D**hṛtarāṣṭra zei: 'Ik kan geen genoeg krijgen van de gunstige woorden die je spreekt, o meester van liefdadigheid, ze zijn voor mij, een sterveling, als de nectar van onsterfelijkheid! (27) Maar hoe aangenaam ze ook mogen zijn, o zachtaardige ziel, ze zijn, net als bliksem in de wolken, niet verankerd in mijn onstandvastige hart, omdat ik partijdig ben in de gehechtheid aan mijn zoons. (28) Welke persoon kan nu ingaan tegen wat beschikt is door de Heer nedergedaald in de Yadufamilie om de last van de aarde weg te nemen [zie B.G. 9: 8]? (29) Hij wiens pad ondoorgrondelijk is, schept dit universum middels Zijn eigen creatieve vermogen, verdeelt de geaardheden en gaat er in binnen. Mijn eerbetuigingen voor Hem wiens handelingen onvoorstelbaar zijn, de Allerhoogste Heer met wie we bevrijding vinden uit de kringloop van geboorte en dood.'

(30) **Ś**rī Śuka zei: 'De nazaat van Yadu [Akrūra] die aldus op de hoogte raakte van de mentaliteit van de koning, nam toen afscheid van zijn weldoeners en ging terug naar de hoofdstad van de Yadu's. (31) Beantwoordend aan de bedoeling van zijn missie, o nazaat van Kuru, deed hij verslag aan Rāma en Kṛṣṇa over hoe Dhṛtarāṣṭra zich gedroeg tegenover de Pāṇḍava's.'

10.50 - Kṛṣṇa Gebruikt Jarāsandha en Vestigt de Stad Dvārakā

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Asti en Prāpti, de twee koninginnen van Kaṁsa, o held van de Bhārata's, waren er ongelukkig over dat hun echtgenoot gedood was en gingen vol verdriet naar het huis van hun vader. (2) Ze vertelden hun vader, de koning van Magadha genaamd Jarāsandha [zie 1.15: 9, 9.22: 8, 2: 1-2, 36: 36], alles over de oorzaak van hun weduwschap. (3) Toen hij dat slechte nieuws hoorde, waagde hij vol van leed en wrok, o Koning, zich aan het extreme plan de Yādava's van de aarde weg te vagen. (4) Met drieëntwintig *akṣauhiṇī's* stelde hij zich rondom Mathurā op om de hoofdstad van de Yadu's aan alle kanten te belegeren. (5-6) Toen Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer Hari, zag hoe zijn troepenmacht, als een oceaan die buiten zijn oevers was getreden, Zijn stad belegerde en Zijn burgers vervulde van angst, overdacht Hij, als de Uiteindelijke Oorzaak in een Menselijke Gedaante, wat Hij, met het doel van Zijn nederdaling in deze wereld, het beste kon doen gezien de tijd en plaats. (7-8) 'Ik zal zeker zijn leger vernietigen, deze last van de aarde bijeengebracht door de koning van Magadha, waarin hij allen verzameld heeft die, onderworpen aan hem, de leiding op zich namen en

nu kunnen worden geteld in *akṣauhiṇī's* infanterie, cavalerie, strijdwagens en vechtolifanten. Jarāsandha moet Ik echter sparen, zodat hij het opnieuw zal proberen een leger bijeen te brengen. (9) Met deze bedoeling ben Ik nedergedaald: om de last van deze aarde weg te nemen, de deugdzamen te beschermen en een einde te maken aan de rest [die niet wil deugen]. (10) Teneinde het dharma te verdedigen neem ik, zo gauw na een zekere tijd het onrecht overheerst, eveneens andere lichamen aan [zie ook 2.7, en B.G. 4: 7].'

(11) **T**erwijl Hij zo dacht, verschenen er opeens twee strijdwagens aan de hemel [uit Vaikuṇṭha] met een gloed als die van de zon, compleet met wagenmenners en een uitrusting. (12) Ook verschenen uit zichzelf de klassieke goddelijke wapens van de Heer. Toen Hij ze zag zei de Heer van de Zinnen tot Saṅkarṣaṇa: (13-14) 'O Gerespecteerde Ziel, sla alsJeblieft acht op deze acute dreiging voor de Yadu's die door Jou worden beschermd, *Prabhu*. Dit is Jouw strijdwagen die is gearriveerd met Je favoriete wapens. Wij kwamen inderdaad ter wereld met dit doel: om te handelen ten gunste van de zuivere zielen, o Heer. Wees daarom zo goed de last van deze drieëntwintig legers van de aarde weg te nemen.'

(15) **N**a Hem aldus ertoe te hebben uitgenodigd, reden de twee nazaten van Daśārha in wapenrusting, schitterend met Hun wapens, de stad uit in Hun strijdwagens, vergezeld door een heel kleine troepenmacht. (16) Toen de Allerhoogste Persoonlijkheid met Dāruka aan de teugels [uit de stad] tevoorschijn kwam, blies Hij op Zijn schelphoorn zodat de harten van de vijandige soldaten beefden van schrik. (17) Jarāsandha wierp een blik op Hen beiden en zei: 'Kṛṣṇa, Jij slechtste van alle personen, ik wil niet met Je vechten. Het is schandelijk tegen iemand te vechten die nog maar een jongen is, een dwaas als Jij, die Zich schuilhoudt! Scheer Je weg, Jij moordenaar van Je verwanten! (18) En als Jij, Rāma, het lef hebt te vechten, raap dan Je moed maar bijeen. Je delft ofwel doorkliefd door mijn pijlen het onderspit en gaat naar de hemel, of Je brengt mij ter dood!'

(19) **D**e Allerhoogste Heer zei: "Waarlijk, helden hoeven niet zo op te snijden, ze geven simpel blijk van hun kunnen. Hoe kunnen Wij, o Koning, nu de woorden serieus nemen van een man die, met de dood voor ogen, aan het ijlen is?'

(20) **Ś**rī Śuka zei: 'De zoon van Jarā, marcheerde met zijn gigantische overmacht aan troepen toen voorwaarts op de twee afstammelingen van Madhu af, die vervolgens werden omringd door de soldaten, strijdwagens, vlaggen, paarden en wagenmenners, zoals de wind de zon verhuld met wolken of een vuur met stof. (21) Toen de twee strijdwagenvaandels van Hari en Rāma, die gemerkt waren met de palmboom en met Garuḍa, niet meer te zien waren in het strijdgewoel, vielen de vrouwen van de stad die zich hadden opgesteld op de wachttorens, de paleizen en de doorgangen, in zwijm, getroffen door verdriet.

(22) De Heer, er getuige van hoe Zijn leger werd belaagd door de zeer angstwekkende wolken pijlen die de vijandige strijdkrachten onophoudelijk op hen neer lieten regenen, liet daarop Zijn hoogst uitnemende boog de Śārṅga vibreren die door verlicht en onverlicht wordt geëerd (23) Vanuit Zijn pijlenkoker legde Hij toen aan, spande Hij en vuurde Hij een stortvloed aan scherpe pijlen af waarmee Hij, ronddraaiend als een brandende toorts, onophoudelijk de strijdwagens, olifanten, paarden en soldaten te voet trof. (24) Olifanten stortten neer met hun koppen opengespleten, van vele paarden werd de hals doorgesneden, strijdwagens met inbegrip van hun paarden en vaandels werden vernietigd, en de armen, benen en schouders van de strijdwagenmenners, hun meesters en het voetvolk werden doorkliefd. (25-28) Van de afgesneden ledematen van de tweebenige mensen, de olifanten en de paarden, vloeide het bloed in honderden stromen die vol lagen met armen die eruit zagen als slangen, mensenhoofden die eruit zagen als schildpadden, dode olifanten die leken op eilanden en dode paarden die leken op krokodillen. Handen en bovenbenen waren er als vissen, mensenhaar was er als waterplanten, bogen waren gelijk golven, en wapens waren gelijk losse struiken. De gutsende stromen, beangstigend voor de schuchteren en inspirerend voor de intelligenten, lagen vol wagenwielen, die eruit zagen als schrikwekkende draaikolken, en vele kostbare edelstenen en fraaie juwelen eruit ziend als stenen en grind. Saṅkarṣaṇa met Zijn onbegrensde vermogen, maaide met Zijn ploeg Zijn furieuze vijanden de een na de ander neer. Die troepenmacht, mijn beste Koning, geleid door de koning van Magadha ter wille van de vernietiging, en die zo onafzienbaar, beangstigend en onoverkomelijk was als de grenzeloze oceaan, vormde voor de Heren van het Universum, de twee zoons van Vasudeva, niet meer dan een spelletje. (29) Ondanks het feit dat men [in reactie op filosofen die Zijn afzijdigheid verkondigen] van Hem beweert dat Hij Zijn spel speelt in navolging van de menselijke manier van doen, wekt het geen verbazing dat Hij, die met Zijn onbegrensde kwaliteiten de handhaving, schepping en vernietiging van de drie werelden bewerkstelligt, een vijandige partij onderwerpt. (30) De zo heel sterke Jarāsandha wiens leger was vernietigd en die, verstoken van zijn strijdwagen, alleen nog maar zijn adem restte, werd door Balarāma zo gewelddadig gegrepen als een leeuw die een andere leeuw te pakken neemt. (31) Maar, terwijl Hij hem, die zo vele tegenstanders had gedood, aan het knevelen was met de touwen van Varuṇa [vergelijk 5.24: 23] en van normale mensen, werd Hij tegengehouden door Govinda, want Hij had Jarāsandha nodig voor een ander doel.

(32-33) **H**ij [Jarāsandha], geëerd door helden, schaamde zich ervoor vrijgelaten te worden door de twee Heren van het Universum en overwoog zich te onderwerpen aan boetedoeningen. Maar hij werd op die weg tegengehouden door de rest van de edellieden die hem in klare termen, met betekenisvolle woorden en praktische argumenten duidelijk maakten: 'Dat u werd verslagen door de Yadu's is gebeurd als gevolg van uw karmische gebondenheid.' (34) De zoon van Bṛhadratha, met al zijn soldaten gedood en achtergelaten door de Opperheer, kwam toen zwaar terneergeslagen terug in Magadha.

(35-36) **M**ukunda, die de oceaan van de vijandelijke troepen te boven was gekomen zonder Zijn strijdmacht te verliezen, werd door de dienaren van de drie werelden vol lof bestrooid met bloemen. Daarna ontmoette hij de burgers van Mathurā die, bevrijd van hun koorts, erg blij waren, terwijl Zijn glorie werd bezongen door hofzangers, boodschappers en lofredenaars. (37-38) Toen Hij de stad binnenkwam met zijn besprenkelde straten, vele vaandels en feestelijk versierde bogen, weerklonken schelphoorns, pauken, trommels en hoorns samen met vīṇā's, fluiten en *mṛdaṅga's* [tweezijdige trommels voor de toewijding], en reciteerden de uitgelaten burgers luidkeels Vedische verzen. (39) De vrouwen staarden Hem met wijdopen ogen vol van liefde emotioneel aan en overlaadden Hem met bloemenslingers, yoghurt, geroosterde rijst en spruiten. (40) De talloze kostbaarheden, bestaande uit de sieraden van de helden die in de slag gevallen waren, werden door de Heer allemaal aan de koning van de Yadu's [Ugrasena] gepresenteerd. (41) En zo deed zich het zeventien keer voor dat de koning van Magadha met zijn *akṣauhiṇī's* de Yadu's bevocht die werden beschermd door Kṛṣṇa's militaire kracht. (42) De Vṛṣṇi's vernietigden met behulp van Kṛṣṇa's macht al de legers van de koning. En iedere keer dat zijn soldaten dood neerlagen, werd hij verlaten en ging hij weer weg. (43) Op het moment dat de achttiende veldslag zou plaatsvinden verscheen er uit het buitenland een strijder [Kālayavana] die was gestuurd door Nārada. (44) Hij had over de Vṛṣṇi's gehoord en arriveerde met drie croren [dertig miljoen] barbaren [*mleccha's*] om Mathurā te belegeren, want hij had onder de mensen niemand gevonden die zich met hem kon meten. (45) Toen Hij hem zag dacht Kṛṣṇa samen met Saṅkarṣaṇa [Balarāma]: 'Ah, [een aanval] van twee kanten. Nu staan de Yadu's voor een groot probleem! (46) Deze Yavana die vandaag tegenover Ons staat opgesteld, heeft dezelfde grote macht als Jarāsandha, die ook hier ofwel vandaag, morgen of overmorgen zal arriveren. (47) Terwijl Wij beiden met hem in gevecht zijn, zal de zoon van Jarā, als hij komt, onze verwanten doden of ze anders met zich meenemen naar zijn eigen vesting. (48) Laten we daarom vandaag een voor mensen ondoordringbaar bolwerk bouwen om onze getrouwen te herbergen en dan de barbaar doden.'

(49) **N**a overleg, voorzag de Opperheer in een vesting van twaalf *yojana's* [in omtrek] dat in zee lag en waar Hij een stad liet bouwen [genaamd Dvārakā of 'veel-poortig', zie ook 1: 11] die allerlei wonderbaarlijke voorzieningen had. (50-53) De wetenschap van de architectuur van Tvaṣṭā [Viśvakarmā] kon daar worden bewonderd, die met zijn kennis van zaken de hoofdwegen, de hoven en de bedieningswegen had aangelegd bij de grondstukken. De stad herbergde vele prachtige tuinen en parken met daarin de bomen en struiken van de goden, en doorgangen van kwarts met een bovenbouw die met zijn torentjes van goud de hemel raakte. De dienstgebouwen uitgerust met zilver en brons waren opgesierd met gouden vaten en hadden daken met edelstenen. Hij had huizen met vloeren die waren ingelegd met kostbare smaragden en werden bevolkt door mensen van de vier *varṇa's*, had uitkijktorens en tempels die de heersende goden huisvest-

ten en schitterde met de paleizen van de Heer van de Yadu's. (54) Heer Indra leverde de Heer de pārijāta[koraal]boom en de Sudharmāhal ['de goede wet'], waarin zich ophoudend een sterveling niet onderhevig is aan de wetten van de sterfelijkheid. (55) Varuṇa leverde paarden die zo snel waren als de wind en een witte dan wel exclusief donkergrijze kleur hadden. De schatbewaarder van de goden [Kuvera] leverde de acht mystieke schatten [zie *nidhi*] en de lokale heersers droegen bij met ieder hun eigen weelde. (56) Nu Hij op aarde was verschenen, werden welke machten van beheersing de Allerhoogste Heer hen ook had geschonken voor hun eigen perfectie, allemaal aan Kṛṣṇa teruggegeven. (57) Nadat Kṛṣṇa, middels de macht van Zijn yoga al Zijn onderdanen daar naartoe had overgebracht [*], pleegde Hij overleg met Balarāma, de beschermer van de burgers, en ging toen ongewapend de stadspoort uit met een slinger van lotusbloemen om.'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī haalt hierbij de volgende verzen aan uit de Śrī Padma Purāṇa, Uttara-khanda: "*In het holst van de nacht, toen de burgers van Mathurā sliepen, haalde Heer Janārdana ze plotseling weg uit die stad en plaatste hij ze in Dvārakā. Toen de mannen wakker werden, stonden ze allen versteld dat ze zich met hun kinderen en vrouwen bevonden in paleizen gemaakt van goud.*"

10.51 - De Verlossing van Mucukunda

(1-6) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen hij [Kālayavana] Hem naar buiten zag komen [uit de stad, zie 50: 57] als de rijzende maan, zeer mooi om te zien, met een donkere huidskleur, een geel zijden gewaad, de Śrīvatsa op Zijn borst, het schitterende Kaustubha-juweel dat Zijn hals sierde, Zijn machtige, vier lange armen en ogen zo roze als pas gegroeide lotussen, Zijn altijd stralende, reine, vreugdevolle glimlach bij Zijn fraaie kaaklijn, Zijn lotusgelijke gezicht en de aanblik van Zijn haaivormige oorhangers, dacht hij: 'Deze persoon inderdaad met de Śrīvatsa, de vier armen, de lotusogen, woudbloemen dragend en van een grote schoonheid, moet Vāsudeva zijn. Gezien de kentekenen waar Nārada het over had kan Hij, die zich daar te voet zonder wapens begeeft, niemand anders zijn. Ik zal Hem zonder wapens bestrijden!' De Yavana aldus overtuigd, probeerde Hem die Zijn gezicht had afgewend en wegvluchtte, achtervolgend in te halen, Hij, die zelfs voor de mystieke yogi's onbereikbaar is. (7) Met iedere stap binnen zijn bereik lijkend te komen, leidde de Heer de leider van de Yavana's over een grote afstand naar een berggrot. (8) In zijn achtervolging beledigde hij Hem met opmerkingen als 'Vluchten is ongepast voor iemand als Jij die lid bent van de Yadudynastie!' Maar hij aan wiens ondeugd [nog] geen einde was gekomen, slaagde er niet in Hem te pakken te krijgen. (9) Hoewel Hij aldus was beledigd, ging de Allerhoogste Heer de berggrot binnen. De Yavana volgde Hem, maar zag daar een andere man liggen. (10) 'En nu, na me over zo'n grote afstand te hebben meegevoerd, ligt Hij hier als een heilige!' Aldus in de waan dat het Acyuta betrof, gaf hij hem

uit alle macht een schop. (11) De man werd wakker na een lange periode van slaap en opende langzaam zijn ogen. Om zich heen kijkend in alle richtingen zag hij hem naast zich staan. (12) O afstammeling van Bharata, met de blik die de kwaad geworden man op hem wierp, werd hij in een oogwenk tot as verbrand door een vuur dat ontstond vanuit zijn eigen lichaam [*].'

(13) **D**e edele koning [Parīkṣit] zei: 'Wie precies was die persoon, o brahmaan? Van welke familie was hij en waar was hij allemaal toe in staat? Waarom was hij een grot ingegaan om te slapen, en uit wiens zaad werd die vernietiger van de Yavana geboren?'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij staat bekend als Mucukunda. Hij werd geboren in de Ikṣvākudynastie als de zoon van Māndhātā [zie 9.6: 38 en 9.7]. Hij was een grote persoonlijkheid die de brahmaanse orde was toegewijd en iemand die zich in de strijd trouw hield aan zijn gelofte. (15) Op een verzoek om hulp van de goden aangevoerd door Indra, die doodsbang waren voor de Asura's, was hij hun een lange tijd van dienst om ze te beschermen. (16) Nadat ze Guha ['van de grot'; Skanda of Kārttikeya] voor zich gewonnen hadden als hun bewaker van de hemel, zeiden ze tot Mucukunda: 'O Koning, zie alstublieft af van de zware taak ons te beschermen. (17) Met het verwaarlozen van uw persoonlijke verlangens hebt u, o held, met het achter u laten van een koninkrijk in de wereld van de mensen, die [*asura*-]doorns uit de weg geruimd ter wille van onze bescherming. (18) Uw kinderen, uw koninginnen en andere verwanten, ministers, adviseurs en onderdanen, zijn nu niet meer in leven. De tijd heeft ze weggevaagd. (19) De Allerhoogste, Onuitputtelijke Heer van Beheersing is de Tijd zelf, machtiger dan de machtigste, die, een spel spelend van herder en kudde, de sterfelijke wezens in gang zet. (20) We wensen u het allerbeste toe, vraag ons alstublieft vandaag om welke gunst u maar wilt, behalve dan de zegen van bevrijding die alleen maar door de Allerhoogste, Onuitputtelijke Heer Śrī Viṣṇu kan worden verleend.'

(21) **H**ij, die vanwege zijn grote roem aldus werd toegesproken door de halfgoden, groette hen vol respect en ging een grot binnen om de slaap te genieten die de goden hem vergund hadden [**]. (22) Nadat de barbaar in de as was gelegd onthulde de Opperheer, de grote held van de Sātvata's, Zich aan de wijze Mucukunda. (23-26) Hij, zo donker als een wolk, was gestoken in geel zijden kleding, had de Śrīvatsa op Zijn borst en het schitterende Kaustubha-juweel om dat straalde. Met Zijn vier armen en de Vaijayantī-bloemenslinger die Zijn schoonheid verhoogde, met Zijn aantrekkelijke, kalme gezicht en glinsterende, haaivormige oorhangers, met Zijn liefdevolle glimlach die zo aantrekkelijk is voor de hele mensheid en Zijn blik, met Zijn jeugdige, knappe verschijning, Zijn nobele gang en Zijn vuur dat was als van een leeuw, vormde Hij een aanblik van een overweldigende uitstraling. Tegenover deze niet te weerstane schittering geplaatst, stelde hij die zeer intelligent was, vol ontzag aarzelend een vraag. (27) Śrī Mucukunda zei: 'Wie bent U die zich hier in de wildernis bij me voegt in een berggrot, terwijl U met Uw voeten, die zijn als de blaadjes van een lotus, hier

over de doornige bodem loopt? (28) Misschien bent U wel de Allerhoogste Heer, de oorsprong die alle wezens het leven heeft geschonken, of anders de vuurgod, de zonnegod, de maangod, de koning van de hemel of misschien een heerser van een andere planeet. (29) Ik denk dat U de leidende godheid [Viṣṇu] onder de drie voornaamste halfgodenpersoonlijkheden bent [Brahmā, Śiva en Viṣṇu], de Allergrootste, want U verdrijft de duisternis van deze grot ['het hart'] als een lamp met zijn licht. (30) O Meest Uitmuntende Onder Alle Mensen, beschrijf alstUblieft naar waarheid voor ons die het graag willen horen, Uw geboorte, handelingen en afstamming. (31) Wij van onze kant, o tijger onder de mensen, zijn nakomelingen van Ikṣvāku, een familie van *kṣatriya's*. Ikzelf werd geboren uit de zoon van Yuvanāśva en heet Mucukunda, o Heer. (32) Omdat ik een lange tijd niet had geslapen en mijn vermoeide zinnen werden overmand door slaap, ben ik voor mijn gemak hier op deze afgezonderde plaats gaan liggen. En toen werd ik door iemand wakker gemaakt. (33) Die persoon verbrandde vanwege zijn zondige mentaliteit tot as. Direct daarna zag ik toen Uw zo glorieuze goede Zelf, o Bestraffer van de Vijanden. (34) Door Uw ondraaglijke gloed zijn we, beperkt in onze vermogens, niet in staat U te aanschouwen, o Hoogste Genade; U verdient het te worden geëerd door al de belichaamde wezens!'

(35) **A**ldus toegesproken door de koning, gaf de Allerhoogste Heer en Oorsprong van de Ganse Schepping, breed glimlachend met woorden diep als de rommelende wolken antwoord. (36) De Opperheer zei: 'Er zijn duizenden geboorten, handelingen en namen van Mij, Mijn beste, onbegrensd als ze zijn kunnen ze zelfs door Mij niet worden opgesomd! (37) Ooit kan men, na vele levens, erin slagen al de stofdeeltjes van de aarde te tellen, maar met Mijn kwaliteiten, handelingen, namen en geboorten zal dat nimmer lukken. (38) Zelfs de grootste wijzen die Mijn geboorten en handelingen opsommen, welke zich afspelen met betrekking tot de drie aspecten van de tijd [verleden, heden, toekomst], o Koning, kunnen dat niet volbrengen [vergelijk 8.5: 6 en 8.23: 29]. (39-40) Niettemin, o vriend, luister naar wat Ik u te vertellen heb over Mijn huidige geboorte. In het verleden werd Ik er door Heer Brahmā [zie 3.9 en ook 14] toe verzocht het dharma veilig te stellen en de demonen te vernietigen die een overlast voor de aarde vormden. Aldus daalde Ik neer in de Yadudynastie in het huis van Vasudeva, en noemen de mensen Mij vanwege dat feit Vāsudeva, de zoon van Vasudeva. (41) Ik doodde Kālanemi [zie 8: 56] en Kaṁsa [44], Pralamba [18] en anderen die de deugdzame zielen vijandig gezind waren. Deze Yavana, o Koning, werd verbrand door uw verzengende blik. (42) Ik, de ene persoon die zorgt voor de toegewijden, begaf Me naar deze grot met de bedoeling u een gunst te verlenen, want u hebt daar in het verleden vaak om gebeden. (43) Zeg Me welke zegen u van Me wilt, o heilige Koning, Ik zal u alles geven wat u verlangt. Welke persoon Mij ook tevreden stelt, zal nimmer meer hoeven te treuren.'

(44) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus toegesproken boog Mucukunda voor Hem en sprak hij. In de wetenschap dat Hij Nārāyaṇa was, de [oorspronkelijke] Godheid, herinnerde hij vervuld van vreugde zich de woorden van Garga [***]. (45) Śrī Mu-

cukunda zei: 'De mens bedrogen door Uw begoochelend materieel vermogen *māyā*, o Heer, is niet van aanbidding voor U. De ware zin van het leven niet inziend raakt hij - of hij nu een man of een vrouw is - met het najagen van zijn geluk verstrikt in huishoudelijke aangelegenheden die hem ongelukkig maken. (46) De persoon die op de één of andere manier in deze wereld de zelden verworven, hoog ontwikkelde menselijke levensvorm bereikt en niet een doelloze [dierlijke] gedaante, o zondeloze, zal, met een onzuivere geest, niet van eerbetoon zijn aan Uw lotusvoeten, en als een dier gevallen zijn in de overwoekerde put van zijn thuis. (47) O Onoverwinnelijke, ik heb mijn tijd verspild door zo een koninkrijk op te bouwen en weelde te verwerven, hetgeen nu allemaal verdwenen is. Bedwelmd als een aards heerser die zijn sterfelijk lichaam voor zichzelf aanziet, ging ik gebukt onder eindeloze zorgen; ik was gehecht geraakt aan kinderen, echtgenotes, rijkdommen en land. (48) Me bekommerend om dit lichaam, dat je omsluit als een pot of een muur, dacht ik aldus over mezelf als zijnde een god onder de mensen. Omringd door strijdwagens, olifanten, paarden, voetvolk en generaals trok ik rond over de aarde, maar nimmer sloeg ik, in mijn grote trots, serieus acht op U. (49) Onverschillig over wat er zou moeten worden gedaan, verlangend naar zinsobjecten en constant piekerend met een immer groeiende begeerte, wordt men plotseling voor U geplaatst, die zo aandachtig bent als een hongerige slang die zijn giftanden likt om een muis te doden. (50) Hetzelfde voertuig van de tijd, het lichaam, dat eerst 'de koning' heet, rijdend in wagens beslagen met goud of op machtige olifanten, wordt onvermijdelijk mettertijd aangeduid als 'ontlasting', 'wormen' en 'as' [zie ook 16.4: 2-6]. (51) Alom de richtingen veroverd hebbend, zonder verdere conflicten, en gezeten op een troon onder de lofprijzingen van soortgelijke heersers, loopt de persoon in zijn huis rond als een huisdier aan de leiband, terwijl hij zijn geluk ontleent aan de geslachtelijke omgang met vrouwen, o Heer. (52) In die situatie reikend naar meer dan een ander bezit, verricht hij, strikt pleziertjes vermijdend, boetvaardig zijn plicht, maar over zichzelf denkend als 'Ik ben machtiger, ik ben mijn eigen baas', kan hij wiens driften zo uitgesproken zijn, het geluk niet bereiken. (53) Als voor de dolende persoon zich het levenseinde aandient, kan hij, o Onfeilbare, omgang vinden met hen die goed en eerlijk zijn [de *sat-sanga*]. Met die goede associatie zal zich dan de toewijding voor Hem ontwikkelen die, als de Heer van het Hogere [de oorzaken] en het Lagere [de gevolgen], het enige doel vormt voor de deugdzamen. (54) O Heer, ik denk dat met het spontane verdwijnen van de gehechtheid aan mijn koninkrijk, U mij Uw genade hebt getoond. Dat is namelijk waar de gelouterde heersers over eindeloze stukken land voor bidden, als ze het bos ingaan om zich af te zonderen. (55) Ik verlang naar niets anders dan het dienen van Uw voeten, want ze vormen, voor hen die zich geen materieel leven wensen, het voorwerp van verlangen, de gunst waarnaar werd gezocht, o Almachtige. Welke trouwe ziel van aanbidding voor U die het Pad van Persoonlijke Ontwikkeling toont, o Heer, zou als een gunst voor dat kiezen wat zijn gebondenheid veroorzaakt? (56) Daarom o Heer, de wereldse zegeningen geheel naast mij neerleggend waardoor men verstrikt raakt in de geaardheden van de hartstocht, de onwetendheid en de goedheid, benader ik U, de Oorspron-

kelijke Persoon van de Zuivere Kennis, die, vrij van wereldse betrekkingen en dualiteit, transcendentaal bent aan de materiële kwaliteiten. (57) Geplaagd door verstoringen had ik, een lange tijd, veel zorgen en moest ik lijden in de wereld. Met mijn zes vijanden [de zinnen en de geest] nimmer tevreden, kon ik met geen mogelijkheid de vrede vinden, o Verlener van de Toevlucht. AlstUblieft, o Heer, bescherm mij die, geplaatst voor deze gevaren, o Allerhoogste Ziel, Uw lotusvoeten heeft benaderd, de waarheid die vrij is van angst en leed.'

(58) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'O grote Koning, keizer van allen, u hebt een zuivere en krachtige geest, want ondanks dat u werd verleid met zegeningen, raakte u niet bedorven door begeerten. (59) Alstublieft, weet dat Ik u verleidde met zegeningen om na te gaan of u vrij bent van begoocheling. Nimmer laat de exclusieve [Mij enkel toegewijde] intelligentie van de *bhakta's* zich leiden door materiële zegeningen. (60) Zij die, Mij niet toegewijd zijnde, zich bezighouden met ademhalingsoefeningen en dergelijke, hebben hun materiële verlangens niet weten terug te dringen [de *vāsanā's*], o Koning, zodat men ziet dat hun geest zich weer opnieuw [materieel] doet gelden. (61) Trek naar believen rond in deze wereld, en moge er, met uw geest op Mij gevestigd, voor u aldus steeds een onafgebroken toewijding voor Mij bestaan. (62) Zich aan het dharma houdend van de heersende klasse, hebt u levende wezens gedood tijdens de jacht of bij andere gelegenheden. Door geheel op te gaan in boetedoeningen met Mij als uw toevlucht, moet u die zonde nu uitwissen. (63) In uw geboorte volgend op deze, o Koning, zal u, zich ontwikkelend tot een superieure weldoener voor alle levende wezens, een uitstekende brahmaan zijn en Mij zeker bereiken [zie ook B.G. 5: 29].'

*: Mucukunda, de slapende man, vocht zoals hierna uitgelegd voor een lange tijd ten behoeve van de halfgoden en koos uiteindelijk als zijn zegening het recht om ongestoord te mogen slapen. De *parampara* haalt bij monde van Śrīla Viśvanātha Cakravartī de Hari-vaṁśa aan die verklaart dat hij verder nog de gunst bedong dat hij in staat zou zijn een ieder te vernietigen die hem zou storen in zijn slaap. Hij maakt verder duidelijk dat Mucukunda dit nogal morbide verzoek deed om heer Indra af te schrikken, die, zo dacht Mucukunda, hem anders misschien bij herhaling zou wakker maken met een verzoek om zijn hulp bij het bestrijden van Indra's kosmische vijanden. Indra's instemmen met Mucukunda's verzoek wordt als volgt beschreven in de Śrī Viṣṇu Purāṇa: "De halfgoden verklaarden, 'Wie u ook uit uw slaap haalt zal ter plekke tot as verbranden door een vuur voortgebracht uit zijn eigen lichaam' ".

**: Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura geeft de volgende regels uit een alternatieve lezing van dit hoofdstuk. Deze regels moeten worden ingevoegd tussen de twee helften van dit vers:

nidrām eva tato vavre
sa rājā śrama-karṣitaḥ
yaḥ kaścin mama nidrāyā
bhaṅgaṁ kuryād surottamāḥ
sa hi bhasmī-bhaved āśu

tathoktaś ca surais tadā
svāpaṁ yātaṁ yo madhye tu
bodhayet tvām acetanaḥ
sa tvayā dṛṣṭa-mātras tu
bhasmī-bhavatu tat-kṣaṇāt

"De Koning, uitgeput door zijn arbeid, koos toen voor de slaap als zijn zegening. Hij stelde verder, 'O beste van de halfgoden, moge wie dan ook die mij in mijn slaap verstoord direct tot as verbranden.' De halfgoden antwoordden, 'zo zij het,' en zeiden tegen hem, 'Die botte persoon die u midden in uw slaap wekt, zal eenvoudig direct tot as verbranden door de blik die u op hem werpt.' "

***: De *paramparā* stelt: 'Śrīla Śrīdhara Svāmī zegt ons dat Mucukunda zich bewust was van de voorspelling van de klassieke wijze Garga dat in het achtentwintigste millennium de Allerhoogste Heer zou nederdalen. Volgens Ācārya Viśvanātha, stelde Garga Muni Mucukunda er verder van op de hoogte dat hij persoonlijk de Heer zou ontmoeten. En nu gebeurde dat allemaal.'

10.52 - De Heren Springen van een Berg en Rukmiṇī's Bericht aan Heer Kṛṣṇa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus gezegend door Kṛṣṇa, mijn beste, liep [Mucukunda] de nazaat van Ikṣvāku al buigend om Hem heen en vertrok hij door de opening van de grot. (2) Hij merkte dat de menselijke wezens, de dieren, de planten en bomen er slecht aan toe waren [klein waren] en concludeerde dat het Tijdperk [de *yuga*] van Kali was aangebroken. Daarop begaf hij zich in de noordelijke richting [vergelijk 1.15: 44]. (3) Hij had vertrouwen in het proces van de boetedoening, was zelfbeheerst en vrij van gehechtheden. Met zijn geest aldus verzonken in Kṛṣṇa betrad hij het gebied van de berg Gandhamādana ['de prettige geur']. (4) Badarikāśrama [zie b.v. 3.4: 4; 4.12: 16; 5.4: 5; 7.11: 6] bereikend, de verblijfplaats van Nara-Nārāyaṇa, aanbad hij, die met het overwinnen van alle dualiteit in zijn verzaking de vrede vond, de Heer.

(5) **D**e Allerhoogste Heer keerde terug naar Zijn stad Mathurā die was omsingeld door de Yavana's, doodde het barbarenleger en bracht hun schatten naar Dvārakā. (6) Terwijl Acyuta met os en man bezig was de rijkdommen te verzamelen, arriveerde Jarāsandha ter plekke aan het hoofd van een drieëntwintigtal legers. (7) Toen Ze de machtige golven soldaten van de vijandelijke legers zagen,

renden de twee Mādhava's, voor een menselijke manier van doen kiezend, snel weg, o Koning. (8) De lading rijkdommen achterlatend legden Ze, zich angstig voordoend maar in feite onbevreesd, op Hun lotusblaadjesvoeten vele *yojana's* af. (9) De machtige heerser van Magadha moest hard lachen toen hij de Twee zag wegvluchten en achtervolgde de Heren met wagenmenners en soldaten, zonder zich helemaal bewust te zijn van Hun bijzondere aard. (10) Uitgeput na een lange afstand in volle vaart gerend te hebben, beklommen ze een zeer hoge berg bekendstaande als Pravarṣaṇa ['waar het regent'] alwaar de machtige Heer [Indra] het altijd laat regenen. (11) Wetende dat Ze zich op de berg schuilhielden, maar niet precies waar, o Koning, zette hij [Jarāsandha] de berg in lichterlaaie door met brandhout aan alle kanten vuren aan te steken. (12) Snel van die elf *yojana's* hoge, overal brandende berg afspringend, vielen Ze naar beneden. (13) Niet opgemerkt door Hun tegenstander of zijn helpers, keerden de twee beste Yadu's terug naar hun stad die de oceaan als zijn gracht had, o Koning. (14) De koning van de Magadha's ging er abusievelijk vanuit dat Balarāma en Keśava waren verbrand in het vuur, trok zijn immense troepenmacht terug en keerde om naar Magadha. (15) Zoals ik al zei huwelijkte de heerser van Ānarta, genaamd Raivata, op last van Brahmā zijn dochter Raivatī uit aan Balarāma [9.3: 33-36]. (16-17) De Allerhoogste Heer Govinda, trouwde, o held onder de Kuru's, met Vaidarbhī [Rukmiṇī], de dochter van Bhīṣmaka, op haar eigen verzoek. Zij was een volkomen deelaspect van de Godin van het Geluk. Met geweld zette Hij Śālva en de andere koningen die Śiśupāla steunden buiten spel. Dat speelde Hij klaar [door haar weg te kapen] voor ogen van iedereen, precies zoals de zoon van Tārkṣya [Garuḍa] de nectar van de hemel [wegstal].'

(18) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Op de manier van de Rākṣasa [dus door ontvoering] naar ik vernam, huwde de Opperheer aldus Rukmiṇī, de dochter van Bhīṣmaka met het bekoorlijke gezicht. (19) O heer, ik zou graag willen weten hoe Kṛṣṇa, Hij met Zijn onbegrensde vermogen, Zijn bruid wegstal en [daarbij] koningen als Jarāsandha en Śālva versloeg. (20) Welk intelligent mens, o brahmaan, kan er ooit genoeg van krijgen om te luisteren naar de rechtschapen, betoverende, en altijd nieuwe verhalen [zie 45: 48] die men hoort over Kṛṣṇa en die de wereldse besmetting verdrijven?'

(21) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Er was een koning genaamd Bhīṣmaka, de grote heerser van Vidarbha, die vijf zoons had en één dochter met een buitengewoon knap gezicht. (22) Rukmī was de eerstgeboren zoon, gevolgd door Rukmaratha, Rukmabāhu, Rukmakeśa en Rukmamālī. Rukmiṇī was hun kuise zus [*rukma* betekent: 'wat helder en stralend is'']. (23) Toen ze, van degenen die Mukunda bij haar thuis kwamen bezingen, vernam over Zijn schoonheid, capaciteiten, karakter en weelde, achtte ze Hem een geschikte echtgenoot. (24) Kṛṣṇa, die haar kende als een toonbeeld van intelligentie, gunstige lichaamskenmerken, grootmoedigheid, schoonheid, goed gedrag en andere kwaliteiten, vond haar evenzo een geschikte echtgenote, en besloot met haar te trouwen. (25) Maar Rukmī, die Kṛṣṇa haatte, verhinderde dat, ook al wilde zijn familie zijn zus wel

aan Kṛṣṇa geven, o Koning. Hij dacht aan Śiśupāla. (26) De prinses van Vidarbha met haar donkere ogen, was ongelukkig met die wetenschap. Ze zat er diep over in en zond met spoed een zekere brahmaan die ze kon vertrouwen naar Kṛṣṇa. (27) Toen hij in Dvārakā aankwam werd hij door de poortwachters binnengelaten en zag hij de Oorspronkelijke Persoonlijkheid op een gouden troon zitten. (28) De Heer die goed is voor de brahmanen, kwam, toen Hij hem zag, van Zijn troon af, liet hem plaatsnemen en bewees hem de eer op dezelfde manier als de bewoners van de hemel Hem de eer bewijzen. (29) Nadat hij was uitgerust en gegeten had, kwam Hij die de bestemming vormt van de toegewijden naar hem toe om persoonlijk zijn voeten te masseren. Geduldig vroeg Hij hem: (30) 'O Mijn beste, verlopen de religieuze activiteiten zoals voorgestaan door uw eersteklas, tweemaal geboren senioren, voorspoedig, zonder al te veel moeilijkheden, en bent u steeds innerlijk voldaan? (31) Als een brahmaan tevreden blijft ongeacht wat [zijn pad kruist] en hij niet tekortschiet in zijn religieuze plicht, zal hem dat alles brengen wat hij verlangt. (32) Ontevreden zal hij, zelfs als een meester van verlichte zielen, zich van wereld naar wereld blijven bewegen, terwijl hij tevreden, ook al bezit hij niets, goed zal slapen met al zijn leden [en geest] vrij van ellende. (33) Ik buig Mijn hoofd keer op keer voor die brahmanen die tevreden zijn met wat ze krijgen, want zij, vredig en vrij van vals ego, zijn de beste weldoeners van de levende wezens [zie ook B.G. 2: 71, 12: 13-14]. (34) Gaat het u goed, o brahmaan, als onderdaan van uw koning? Hij in wiens rijk de mensen beschermd een gelukkig leven leiden, is Mij zeer dierbaar. (35) Waar komt u vandaan, met het oversteken van de [oceaan van] moeilijkheden, en met welke bedoeling kwam u hier? Vertel het Ons alstublieft allemaal, als het geen geheim is. Wat precies kunnen We voor u betekenen?'

(36) **N**adat de Allerhoogste, die ter wille van Zijn spel en vermaak Zijn lichamen aanneemt, aldus deze vragen had gesteld, vertelde de brahmaan Hem alles. (37) 'Śrī Rukmiṇī heeft me gezegd: 'O Allermooiste van Al de Werelden, ik vernam over Jouw kwaliteiten. Bij allen die luisteren en tot wie Jij, via de gehoorgangen, bent doorgedrongen, verdrijf Je aldus de pijn in hun lichamen. Voor hen die ogen hebben vormt de aanblik van Jouw schoonheid de volkomen vervulling van hun levensdoel. Daarom heb ik zonder schaamte mijn geest op Jou gericht Acyuta! (38) Wie, o Mukunda, kan zich meten met Jouw grootheid: je afstamming, karakter, schoonheid, kennis, jeugd, bezittingen en invloed? Welk nuchter en huwbaar meisje van goede huize zou, als ze volwassen wordt, nu niet voor Jou kiezen als haar echtgenoot, o leeuw onder de mensen, o Jij die de geesten van iedereen in de samenleving in vreugde verzet? (39) Ik heb daarom Jouw goede Zelf, o lieve Heer, verkozen als echtgenoot. Ik biedt me hierbij aan als Je vrouw, o Almachtige. Aanvaard me alsJeblieft! Moge de koning van Cedi [Śiśupāla], die net als een jakhals er vandoor wil met de portie die de koning van de dieren toebehoort, nimmer dat in handen krijgen wat aan de [ware] held is voorbehouden. (40) Als ik de Hoogste Persoonlijkheid van God, de Heer in voldoende mate heb geëerd door het doen van goede werken, brengen van offers, verrichten van liefdadigheid, met inachtnemingen en geloften en met het

vereren van de goden, de goeroes en de brahmanen, en met andere activiteiten, mag dan [alsJeblieft Kṛṣṇa] de oudere broer van Gada [9.24: 46] komen om mijn hand te nemen, en niet de zoon van Damaghoṣa of iemand anders? (41) Kom morgen als het huwelijk plaatsvindt ongezien naar Vidarbha, o Onoverwinnelijke. Vecht, omringd door Je officieren, er dan voor om het gewapende verzet weg te vagen van de koningen van Caidya en Magadha, en trouw, als de beloning voor Je heldenmoed, vervolgens met Mij op de *Rākṣasa*manier [door me mee te nemen]. (42) Je kan Je afvragen hoe Je mij, me ophoudend in de vertrekken van het paleis, met Je mee moet nemen zonder mijn verwanten te doden. Laat het me Je uitleggen: op de dag ervoor wordt een grote feestelijke processie gehouden buiten [het paleis] ter ere van de heersende godheid van de familie. In die plechtigheid begeeft de nieuwe bruid zich naar de [tempel van de] godin Girijā [Ambikā]. (43) Grote zielen als [Śiva] de echtgenoot van Ūma, verlangen, om hun eigen onwetendheid te overwinnen, ernaar om te baden in het stof van Jouw lotusvoeten. Als ik, o Lotusogige, Jouw genade niet kan verwerven, behoor ik, verzwakt door geloften, mijn leven op te geven om Jou [pas] honderden geboorten later te bereiken.' (44) De brahmaan eindigde met: 'Dit is het vertrouwelijke bericht dat ik voor U heb, o Heer van de Yadu's, overweeg alstUblieft wat er nu direct in dezen moet gebeuren.'

10.53 - Kṛṣṇa Ontvoert Rukmiṇī

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen [Kṛṣṇa] de nazaat van Yadu het vertrouwelijke bericht hoorde van de prinses van Vidarbha, nam Hij de hand van de boodschapper in de Zijne en richtte Hij Zich glimlachend tot hem. (2) De Allerhoogste Heer zei: 'Ook Ik moet op dezelfde manier steeds weer aan haar denken en kan 's nachts de slaap niet vatten; Ik weet dat Rukmī in zijn vijandigheid er tegen is dat Ik met haar trouw. (3) Ik zal haar, die onbetwistbare schoonheid die Mij de beste acht, hiernaartoe halen en in de strijd korte metten maken met die halfwas edellieden, zoals men een vuur ontsteekt met brandhout!'

(4) **Ś**rī Śuka zei: 'Bekend met de precieze [astronomische] tijd van Rukmiṇī's huwelijk zei Madhusūdana tegen Zijn wagenmenner: 'Dāruka, maak onmiddellijk de wagen klaar.' (5) Hij bracht de wagen met daarvoor gespannen de paarden Śaibya, Sugrīva, Meghapuṣpa en Balāhaka [*], en stond met gevouwen handen voor Hem klaar. (6) Śauri klom samen met de brahmaan in Zijn wagen en reed in vliegende vaart met Zijn paarden in één enkele nacht naar het Vidarbha koninkrijk. (7) Koning Bhīṣmaka die uit genegenheid voor zijn zoon [Rukmī] zich schikte naar zijn greep, stond op het punt zijn dochter weg te schenken aan Śiśupāla en zag erop toe dat de nodige verplichtingen werden afgehandeld. (8-9) De stad werd grondig gereinigd en haar lanen, straten en kruispunten werden overvloedig besprenkeld met water. Ze werd versierd met vaandels op vlaggenmasten en met erebogen. De vrouwen en mannen van de stad wiens weelderige huizen geurden van de aguru, stonden opgesteld in smetteloze kleding, met hun juwelen om, ingesmeerd met geurige substanties en gesierd met bloemen en ander fraais. (10) Hij [Bhīṣmaka] zag erop toe dat volgens

de regels de voorvaderen, de halfgoden en de brahmanen werden vereerd, o Koning, dat ze naar behoren te eten kregen en dat er gunstige mantra's werden gereciteerd. (11) De bruid baadde zich naar behoren, reinigde haar tanden, deed de gelukbrengende huwelijkshalsketting om, stak zich in een gloednieuw stel kleren en sierde zich met de fraaiste juwelen. (12) Voor de bescherming van de bruid werden, door de besten onder de brahmanen, mantra's gezongen uit de Sāma, Ṛg en Yajur Veda, en de priesters, bedreven in de Atharvamantra's, deden uitgietingen van ghee terwille van de vrede van de heersende planeten. (13) De koning, zeer goed bekend met de *vidhi,* doneerde goud, zilver, kleding en sesamzaad vermengd met ruwe suiker aan de brahmanen. (14) Zo ook regelde koning Damaghoṣa, de heer van Cedi, dat de kenners van de mantra's voor zijn zoon [de bruidegom] alles uitvoerden wat zijn voorspoed bevorderde. (15) Hij reisde naar Kuṇḍina [Bhīṣmaka's hoofdstad] vergezeld door een menigte olifanten druipend van de bronst, met bloemenslingers versierde gouden strijdwagens en vele regimenten voetsoldaten en paarden. (16) De meester van Vidarbha kwam hem halverwege tegemoet om hem de eer te bewijzen, en bracht hem met genoegen onder in een speciaal gebouwde verblijfplaats. (17) Śālva, Jarāsandha, Dantavakra en Vidūratha die aan Śiśupāla's kant stonden, kwamen samen met Pauṇḍraka en duizenden anderen. (18-19) Zij die Kṛṣṇa en Rāma vijandig gezind waren, hadden het volgende besluit genomen: 'Als Kṛṣṇa vergezeld door Rāma en de andere Yadu's komt om Śiśupāla's bruid weg te kapen, zullen we voor haar beveiliging gezamenlijk de strijd met Hem aanbinden.' Al de koningen waren daarom gearriveerd met een volledig contingent aan troepen en voertuigen.

(20-21) **T**oen Heer Balarāma vernam over deze voorbereidingen van de vijandige koningen en hoorde dat Kṛṣṇa er in Zijn eentje op uit was gegaan om de bruid te stelen, ging Hij, bang dat het vechten zou worden, vol liefde voor Zijn broer snel naar Kuṇḍina met een machtig leger aan olifanten, paarden, strijdwagens en soldaten te voet. (22) De dochter van Bhīṣmaka met haar fraaie heupen die op Kṛṣṇa zat te wachten, zag de brahmaan niet terugkeren en vroeg zich toen af: (23) 'Helaas er resten nog maar drie *yama's* [negen uur] voordat ik zal trouwen. Tot mijn ongeluk komt de Lotusogige niet opdagen en weet ik niet waarom. En de brahmaan die mijn boodschap bracht is ook nog niet teruggekeerd. (24) Misschien zag Hij die Foutloos is van Geest en Lichaam, ondanks Zijn aanvankelijke bereidheid iets afkeurenswaardigs in mij, zodat Hij niet komt om mijn hand te nemen. (25) Wat een ongeluk! De schepper is me niet gunstig gezind, noch is de grote Heer Śiva dat... of misschien heeft Devī zich tegen mij gekeerd, zijn gezellin [die bekend staat als] Gaurī, Rudrāṇī, Girijā of Satī.'

(26) **A**ldus piekerend deed het jonge meisje, wiens hart door Kṛṣṇa was gestolen, haar ogen dicht die vol stonden met tranen, zich bewust van de tijd [die nog restte]. (27) Terwijl de bruid zo in afwachting verkeerde van Govinda's aankomst, o Koning, trilde haar linkerdij, arm en oog als voorbode van iets wenselijks. (28) Op dat moment verscheen de zuiverste onder de brahmanen ten tonele, in opdracht van Kṛṣṇa, om de goddelijke prinses te zien die zich ophield in

het binnenste van het paleis. (29) Toen ze zijn opgetogen gezicht zag en de ontspannen bewegingen van zijn lichaam, deed ze, bedreven in het herkennen van tekenen, navraag met een zuivere lach. (30) Hij informeerde haar over de aankomst van Yadunandana [het 'Kind van de Yadu's] en bracht aan haar de woorden over die Hij had gesproken om haar te verzekeren dat Hij met haar zou trouwen. (31) Beseffend dat Hij was gekomen, monterde Vaidarbhī's geest op, waarop ze blij geen beter antwoord wist dan zich voor de beminde brahmaan te verbuigen. (32) Horend dat Rāma en Kṛṣṇa waren gearriveerd om getuige te zijn van zijn dochter's huwelijk, kwam hij [de koning] begeleid door de klanken van muziekinstrumenten Hen tegemoet met gulle offergaven. (33) Zoals voorgeschreven was hij van eerbetoon met wenselijke zaken als honingmelk [*madhuparka*], en bracht hij nieuwe kleren. (34) Genereus voorziend in een luxe verblijf bood hij Hen, Hun soldaten en metgezellen, de juiste gastvrijheid. (35) Aldus was hij, naar gelang ieder zijn macht, leeftijd, kracht en weelde, met alles wat wenselijk was van respect voor de koningen die waren samengekomen. (36) De bewoners van Vidarbha-pura die hoorden dat Kṛṣṇa was gearriveerd, kwamen allen om met de gevouwen handpalmen van hun ogen Zijn lotusgezicht in te drinken [en zeiden]: (37) 'Hij die net zo'n perfect lichaam heeft, is de enige die Rukmiṇī als echtgenote verdient. Hij is de meest geschikte echtgenoot voor prinses Bhaiṣmī! (38) Moge Acyuta, de Oorzaak van de Drie Werelden, tevreden zijn met welke van onze goede daden ook, en zo genadig zijn de hand te aanvaarden van Rukmiṇī.' Dit is wat de burgers gebonden aan hun groeiende zuivere liefde zeiden.

(39) **D**e bruid verliet beschermd door bewakers de binnenruimten van het paleis en ging naar de tempel van Ambikā [zie ook 52: 42]. (40-41) Te voet eropuit om de lotusvoeten van Bhavānī te zien, hield ze zich, volledig opgegaan in het mediteren op Kṛṣṇa's lotusvoeten, stil temidden van haar moeders en vrouwelijke metgezellen. Ze werd bewaakt door de kloeke, gewapende soldaten van de koning, en terwijl die met hun wapens geheven klaarstonden, werd er op cimbalen en *mṛdaṅga's*, schelphoorns, hoorns en andere blaasinstrumenten gespeeld. (42-43) De bruid werd vergezeld door de fraai uitgedoste echtgenotes van de brahmanen, door duizenden prominente courtisanes die verschillende artikelen van aanbidding en cadeaus droegen, bloemenslingers, geuren, kleding en sieraden, alsook door zangers die zongen en gebeden opdroegen, door muzikanten en hofzangers, en door geschiedschrijvers en herauten. (44) Bij de tempel van de godin aangekomen, waste ze haar voeten en lotusgelijke handen, sipte ze water ter zuivering en betrad ze, geheiligd en vredig, de plaats waar Ambikā zich ophield. (45) De oudere vrouwen van de brahmanen die goed op de hoogte waren van de bepalingen, begeleidden het zo heel jonge meisje in haar eerbetoon voor Bhavānī, de vrouw van Heer Bhava [Śiva]. (46) [Ze bad:] 'Keer op keer biedt ik u, o Ambikā, en ook uw kinderen [Ganeśa and Kārtikeya] mijn eerbetuigingen. Alstublieft, sta het toe dat Kṛṣṇa, de Opperheer, mijn echtgenoot wordt.'

(47-48) **M**et verscheidene offerandes van water, geurige substanties en ongebroken granen, offergaven van wierook, kleding, bloemenslingers, halskettingen en sierselen, en een reeks lampen, was ze van aanbidding, zoals ook de vrouwen van de brahmanen dat waren met lekkernijen, gebak, toebereide betelnoot, heilige draden, vruchten en suikerriet. (49) De vrouwen gaven haar wat er van het offer over was gebleven alsook hun zegen, waarop de bruid voor hen en voor de beeltenis boog en wat van het geofferde voedsel at. (50) Toen beëindigde ze haar gelofte van stilte en verliet ze de tempel van Ambikā, waarbij ze met haar hand, gesierd met een ring met een edelsteen, een dienstmaagd vasthield. (51-55) Met haar bevallige middel, de oorhangers die haar gezicht sierden, haar zuivere schoonheid, de met edelstenen bezette gordel om haar heupen en haar ontluikende borsten, was ze gelijk het begoochelend vermogen van de Heer dat zelfs de nuchteren verbijstert [Māyādevī, zie ook 8.12: 38-40; 2***]. Toen ze haar zuivere glimlach zagen, haar bimbarode lippen weerspiegeld in haar jasmijnknoptanden, haar tred gelijk die van een koninklijke zwaan terwijl ze zich op haar voeten verplaatste die tinkelden en verfraaid werden door de gloed van haar fijntjes uitgevoerde enkelbelletjes, raakten de verzamelde en achtenswaardige helden verbijsterd en verontrust door de lust die ze opriep. Omdat ze, met het excuus van de processie, haar schoonheid voor Kṛṣṇa uitdroeg, raakten de geesten van de koningen die haar brede glimlachen en verlegen blikken zagen, in vervoering en lieten ze hun wapens op de grond glijden, terwijl ze in zwijm van de paarden, olifanten en wagens vielen waarop ze zaten. Langzaam voortschrijdend, liep ze met de twee wervels van haar lotusbloemvoeten voet voor voet, terwijl ze vol verlangen uitzag naar de komst van de Hoogste Persoonlijkheid. Haar haar naar achteren werpend met de nagels van haar hand ontwaarde ze, bedeesd naar de aanwezige koningen kijkend, vanuit haar ooghoeken op dat moment Acyuta. Recht voor ogen van Zijn vijanden, greep Kṛṣṇa toen de dochter van de koning beet die klaarstond om in Zijn wagen te stappen. (56) Hij tilde haar in Zijn strijdwagen die was gemerkt met [de vlag van] Garuḍa, dreef de kring van edelen terug, en verliet zo geleidelijk aan, met Balarāma voor Zich uit, die plek zoals een leeuw temidden van de jakhalzen dat zou doen met het wegslepen van zijn prooi. (57) De tegenstanders met Jarāsandha aan het hoofd konden, ingebeeld als ze waren, in hun eer aangetast, de nederlaag niet verkroppen: 'Vervloekt zijn wij boogschutters met onze eer gestolen door die koeherders die, als een stelletje onderkruipers, ons, de leeuwen, voor aap zetten!'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī haalt de volgende tekst aan van de Padma Purāṇa die een omschrijving geeft van Heer Kṛṣṇa's paarden: "Śaibya was zo groen als de vleugels van een papegaai, Sugrīva goudgeel, Meghapuṣpa had de kleur van een wolk, en Balāhaka was wit."

10.54 - Rukmī Verslagen en Kṛṣṇa Getrouwd

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus [beseffend dat ze bestolen waren] bestegen ze allen in grote woede in kuras hun voertuigen en gingen ze, met ieder omringd door zijn eigen troepen en hun bogen klaar, achter Hen aan. (2) Toen het Yādavaleger merkte dat ze achtervolgd werden, stopten de bevelhebbers om de confrontatie aan te gaan, o Koning, en lieten ze hun bogen vibreren. (3) Vanaf hun paarden, vanaf de ruggen van de olifanten en vanuit hun posities in hun wagens schoten de [vijandige] wapenmeesters een regen van pijlen af zoals wolken water laten regenen in de bergen. (4) Toen het volslanke meisje zag dat het leger van haar Heer werd belaagd door zware stortbuien pijlen, keek ze Hem in verlegenheid aan met ogen vol angst. (5) De Opperheer zei lachend: 'Wees niet bang, o jij met je mooie ogen, jouw troepen zullen deze vijandelijke strijdmacht nu meteen vernietigen.' (6) De helden Gada [Kṛṣṇa's jongere halfbroer], Saṅkarṣaṇa en de anderen, konden het machtsvertoon van de vijandelijke troepen niet tolereren, en dus schoten ze met pijlen van ijzer hun paarden en olifanten dood en hun wagens kapot. (7) De hoofden van hen die op de wagens, de paarden en de olifanten zaten vielen bij duizenden op de grond, compleet met oorringen, helmen en tulbanden. (8) Je zag er koppen van paarden, ezels, muildieren, olifanten en kamelen zowel als [losse] mensenhoofden, knotsen en bogen, handen met de zwaarden nog vast, handen zonder vingers, dijen en hele benen. (9) De koningen aangevoerd door Jarāsandha die gretig uit op de overwinning zagen dat hun troepen door de Vṛṣṇi's werden vernietigd, verloren de moed en maakten rechtsomkeert.

(10) Ze gingen praten met Śiśupāla die, met de vrouw van zijn keuze weggestolen, ontgoocheld en verstoord zijn gezicht liet hangen met alle kleur eruit verdwenen. (11) [Jarāsandha zei:] 'O heer, tijger onder de mensen, laat alstublieft deze zwaarmoedigheid varen, voor de belichaamden bestaat er geen duurzaamheid van het gewenste of ongewenste. (12) Zoals een vrouw vervaardigd uit hout danst naar het verlangen van een poppenspeler, staat deze wereld, die is begaan met vreugde en verdriet, onder controle van de Heer. (13) Ikzelf verloor met drieëntwintig legers zeventien veldslagen met Śauri [Kṛṣṇa]. Ik won er slechts één. (14) Niettemin beklaag of verheug ik mij nooit, want ik weet dat de wereld wordt bestierd door de Voorzienigheid in combinatie met de Tijd. (15) Ook nu weer zijn wij allen, leiders van de aanvoerders van de helden, verslagen door Yadu's met een gering gevolg die de bescherming van Kṛṣṇa genieten. (16) Onze vijanden hebben het, met de tijd in hun voordeel, nu gewonnen, maar dan weer, als onze tijd gekomen is, zullen wij het winnen.'

(17) **Ś**rī Śuka zei: 'Śiśupāla, aldus omgepraat door zijn vrienden, ging met zijn gezelschap terug naar zijn stad, en zo ook keerde ieder van de nog levende koningen terug naar zijn eigen woonplaats. (18) De machtige Rukmī echter, die Kṛṣṇa haatte en het niet kon verkroppen dat zijn zus was getrouwd op de *Rākṣasa*manier, achtervolgde Kṛṣṇa omringd door een complete *akṣauhiṇī*. (19-20) Rukmī, machtig bewapend met zijn boog en wapenrusting, zwoor allerkwaadst vervuld van weerzin in het bijzijn van alle koningen: 'Laat me jullie dit zeggen: ik beloof dat ik niet naar Kuṇḍina zal terugkeren zonder dat ik Kṛṣṇa in de strijd heb gedood en Rukmiṇī heb teruggewonnen.' (21) Na zich aldus te hebben uitgelaten beklom hij zijn wagen en zei hij tot zijn wagenmenner: 'Snel, leidt de paarden naar de plek waar Kṛṣṇa zich ophoudt, er moet een gevecht plaatsvinden tussen Hem en mij. (22) Vandaag zal ik met mijn scherpe pijlen de trots van die schurk van een Koeherder breken die zo gewelddadig mijn zuster ontvoerde!'

(23) **A**ldus dwaas snoevend kwam hij, zonder zich te realiseren waar de Heer allemaal toe in staat was, vervolgens met één enkele strijdwagen naar voren en riep hij naar Kṛṣṇa: 'Sta stil, stop!' (24) Zijn boog spannend trof hij Kṛṣṇa krachtig met drie pijlen en zei hij: 'Wacht eens even, Jij bederver van de Yadudynastie! (25) Waar moet dat heen, mijn zus wegstelend alsof je een kraai bent die de offerboter steelt? Ik zal vandaag nog een eind maken aan die valse trots van Je, Jij dwaze bedrieger, Jij slinkse strijder!! (26) Als Je niet wilt dat mijn pijlen Je doden, laat het er dan bij zitten en laat het meisje gaan.' Maar Kṛṣṇa glimlachte en trof Rukmī met zes pijlen waarmee Hij zijn boog aan stukken schoot. (27) Nadat Kṛṣṇa acht pijlen had afgevuurd op zijn vier paarden, twee op zijn wagenmenner en drie op zijn vlag, pakte hij een andere boog en trof hij Kṛṣṇa met vijf pijlen. (28) Hoewel Hij door al deze pijlen werd getroffen, brak Kṛṣṇa zijn boog opnieuw, en toen Rukmī er nog een pakte, brak Acyuta ook die aan stukken. (29) De gepunte knots, de drietand, de lans, het schild en het zwaard, de piek, de speer, of welk wapen hij ook ter hand nam, werden door Hem, de

Heer, allemaal in stukken gebroken. (30) Daarop sprong hij van zijn wagen en rende hij, met het zwaard in de hand zo furieus als een vogel in de wind, naar voren met de bedoeling Kṛṣṇa te doden. (31) Met Zijn pijlen brak Kṛṣṇa het zwaard en het schild van Zijn aanvaller en nam toen, klaar om Rukmī om te brengen, Zijn eigen scherpe zwaard ter hand. (32) Toen ze zag dat Hij haar broer wilde doden, viel de vrome Rukmiṇī doodsbang haar echtgenoot ten voeten en sprak ze klagelijk.

(33) **Ś**rī Rukmiṇī zei: 'O Heer van de Yoga, o Ondoorgrondelijke Ziel, o God van de Goden, o Meester van het Universum, o Goedgunstige, breng mijn broer alsJeblieft niet om het leven, o Machtig Gearmde.'

(34) **Ś**rī Śuka zei: 'En terwijl ze met trillende ledematen van de angst, haar mond droog van verdriet, haar keel verstikt en haar gouden halsketting in de war van de opwinding, Zijn voeten vasthield, zag Hij er uit medelijden van af. (35) Hij bond de booswicht vast met een stuk stof en schoor hem, er een janboel van makend met slechts wat plukken van zijn haar en snor overgelaten. Ondertussen verpletterde het uitzonderlijke leger van de Yaduhelden zijn tegenstanders zoals olifanten een lotusbloem plattrappen [vergelijk 1.7]. (36) Toen de Yadusoldaten Kṛṣṇa naderden troffen ze Rukmī voor dood aan in een jammerlijke toestand. De almachtige Opperheer Saṅkarṣaṇa bevrijdde, door medelijden bewogen, daarop de gevangene en zei tot Kṛṣṇa: (37) 'O Kṛṣṇa, wat een vreselijk slecht scheerwerk heb Je hier geleverd met zijn snor en haar! Een familielid zo toetakelen staat gelijk aan hem doden!'

(38) [**T**ot Rukmiṇī:] 'O deugdzame dame, wees er in je zorg niet boos over dat We je broer zo toegetakeld hebben. Voor je geluk en ongeluk kan je niemand anders verantwoordelijk stellen. Een mens plukt immers de vruchten van zijn eigen handelen.' [*]

(39) [**E**n weer tot Kṛṣṇa:] 'Hoewel een verwant het vanwege zijn wandaden kan verdienen te worden gedood, moet hij niet door een familielid ter dood worden gebracht, maar in plaats daarvan worden uitgebannen [uit de familie]. Waarom zou hij die door zijn eigen wandaden de dood [van zijn eer] vond, voor een tweede keer gedood moeten worden?'

(40) [**T**ot Rukmiṇī:] 'De gedragscode voor krijgsheren, zoals ingesteld door de oervader [Brahmā], is dat een broeder er niet voor moet terugdeinzen om zelfs zijn eigen broeder te doden. En dat is echt iets heel verschrikkelijks.'

(41) [**E**n weer terug tot Kṛṣṇa:] 'Verblind als ze zijn in hun dwaasheid met de weelde, begaan zij die prat gaan op een koninkrijk, land, rijkdommen, vrouwen, eer, macht of iets anders [dan de ziel], daarom overtredingen.'

(42) [**E**n weer tot Rukmiṇī:] 'Met deze houding van jou jegens alle levende wezens, waarin je je vijanden steeds het kwade toewenst en je vrienden [en familie] steeds het goede, ben je net zo partijdig als een onwetend iemand. (43) Vanwege het begoochelend vermogen van de Heer verkeren de mensen in verwarring over het Ware Zelf [de ziel]. [In *māyā*] het lichaam voor de ziel houdend, spreken ze in termen van het hebben van een vriend, een vijand of een neutraal iemand. (44) In staat van begoocheling neemt men de Ene Ware Opperziel van Alle Zaken en Belichaamde Wezens waar als een veelvoud, precies zoals men veel hemellichten ziet [in plaats van één stralend vuur] of de lucht [verschillend acht in een afgesloten ruimte, zie ook B.G. 18: 20-21 en 1.2: 32]. (45) Het fysieke lichaam dat een begin en een einde kent is samengesteld uit de materiële elementen, de zinnen en de basiskwaliteiten van de natuur. In staat van onwetendheid is het iets dat [door conditionering] is opgelegd aan de ziel en dat de [ervaring van de] kringloop van dood en geboorte teweegbrengt. (46) Voor de ziel [die weet] bestaat er [echter] geen eenheid met of gescheidenheid van wat voor materieels in de manifeste wereld ook, o kuise dame, aangezien materie wordt veroorzaakt en gearrangeerd door de ziel. Het is als het waarnemen en het waargenomene met de zon [die niet los kan staan van of één kan zijn met de manifeste wereld]. (47) Geboren worden en zo meer zijn enkel transformaties van het lichaam en niet van de ziel, net zoals de schijngestalten van de maan niet inhouden dat die is doodgegaan op de dag van de nieuwe maan [zie B.G. 2: 20]. (48) De onintelligente persoon ervaart zijn materiële bestaan zoals een slapende persoon, ter wille van het onwerkelijke [van een droom], zichzelf, de voorwerpen van zijn zintuigen en de resultaten van zijn handelen ervaart [zie ook 6.16: 55-56]. (49) O jij met je zuivere lach, wees daarom alsjeblieft weer jezelf [als de godin van het geluk] en verdrijf, met de kennis van de essentie, de droefenis ontstaan uit onwetendheid die je uitputte en verwarde.'

(50) **Ś**rī Śuka zei: 'De volslanke Rukmiṇī aldus ingelicht door de Opperheer Balarāma, gaf haar gelatenheid op en kreeg zichzelf met intelligentie weer in de hand. (51) Met slechts zijn levensadem nog over, uitgestoten door zijn vijanden en beroofd van zijn kracht en luister, moest hij [Rukmī] steeds terugdenken aan de manier waarop hij was toegetakeld. Gefrustreerd in zijn persoonlijke verlangens bouwde hij toen een residentie, een stad genaamd Bhojakaṭa ['de eed ondergaan hebben']. (52) Omdat hij gezegd had: 'Ik keer niet terug naar Kuṇḍina zonder die schurk Kṛṣṇa te hebben gedood en mijn zuster te hebben teruggebracht', woonde hij in zijn woede op diezelfde plek [waar hij was vernederd]. (53) De Allerhoogste Heer, die aldus de aardse heersers versloeg, nam de dochter van Bhīṣmaka mee naar Zijn hoofdstad en trouwde met haar overeenkomstig de *vidhi*, o beschermer van de Kuru's. (54) Die gelegenheid ging gepaard met een grote feestvreugde van de burgers in iedere woning van de Yadustad, o Koning, waar niemand anders dan Kṛṣṇa, de leider van de Yadu's, de grote liefde was. (55) De mannen en vrouwen boden, vol vreugde, met glimmende juwelen en oorhangers, respectvol huwelijksgeschenken aan het bruidspaar dat prachtig was uitgedost. (56) De stad van de Vṛṣṇi's zag er prachtig uit met de feestzuilen

die waren opgericht, de keur aan bloemenslingers, de vaandels, de edelstenen, de bogen en bij iedere voordeur een schikking van zegenrijke zaken zoals potten vol water, *aguru* wierook en lampen. (57) Haar straten werden besprenkeld en de ingangen werden verfraaid met plataan- en betelnootstammen, geplaatst door olifanten druipend van de bronst die toebehoorden aan de populaire persoonlijkheden die waren uitgenodigd. (58) De leden van de Kuru-, Sṛñjaya-, Kaikeya-, Vidarbha-, Yadu- en Kuntifamilies genoten ervan elkaar bij die gelegenheid te ontmoeten temidden van het volk dat opgewonden druk in de weer was. (59) Toen ze vernamen over de ontvoering van Rukmiṇī die alom werd bezongen, raakten de koningen en hun dochters hoogst onder de indruk. (60) O Koning, al de burgers van Dvārakā waren dolblij te zien dat Kṛṣṇa, de Meester van Alle Weelde, zich in de echt had verbonden met Rukmiṇī, de godin van het geluk.'

*: Dit hier houdt niet in dat men geen mededogen zou moeten hebben met vormen van lijden zoals veroorzaakt door iemand zelf, door anderen of door natuurlijke gebeurtenissen, zoals met parasitaire ziekten, overstromingen en aardbevingen. Natuurlijk vormt dit 'karmabeschuldigen', iemand beschuldigen van zijn lot, dat vaak wordt gezien als een Hindoezwakheid, een fundamentele filosofische kwestie, aangezien, enerzijds, alles en iedereen in de volwassen wereld verantwoordelijk is voor zijn eigen handelingen en de gevolgen ervan, terwijl, anderzijds, iemand anders of de natuur onschuldigen ook een hoop verdriet kan bezorgen. Alle drie de gevallen vormen in feite in de Vedische filosofie hindernissen, zogenaamde *kleśa's*, die leiden tot een lot dat men te boven moet komen met yogadiscipline en toegewijde dienst. Dit vers doelt duidelijk op de volwassen verantwoordelijkheid voor je eigen handelingen. Ook laat het zien, aan de hand van Kṛṣṇa's scheerprestatie en ook andere daden van Zijn vergeving, dat, waar mogelijk, zelfs voor moorddadige plannen mededogen moet worden beoefend en niet direct een oog-om-oog vergelding.

10.55 - De Geschiedenis van Pradyumna

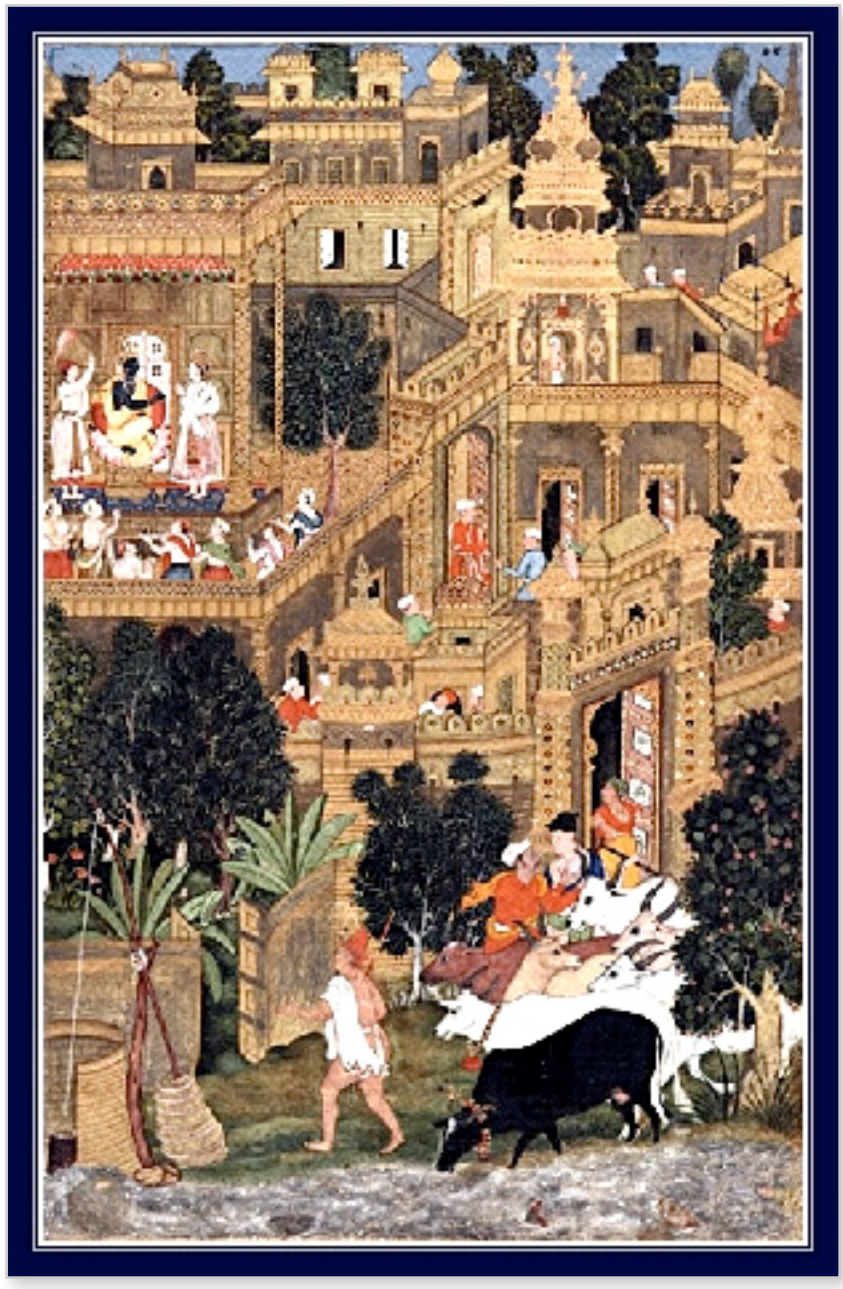

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Cupido [Kāmadeva], een expansie van Vāsudeva die voorheen door de woede van Rudra werd verbrand, keerde naar Hem terug met de bedoeling opnieuw een lichaam te krijgen [zie ook 3.1: 28 en 8.10: 32-34 en B.G. 28]. (2) Verwekt uit het zaad van Kṛṣṇa in de dochter van de koning van Vidarbha [Rukmiṇī], stond Hij aldus bekend als Pradyumna ['de machtige boven alle anderen', zie ook *vyūha*]. In geen enkel opzicht deed Hij onder voor Zijn Vader. (3) Śambara ['de goochelaar' zie 7.2: 4-5, 36: 36], die iedere gedaante aan kon nemen die hij wilde, ging er vandoor met het kind dat nog geen tien dagen oud was. Hem herkennend als zijn vijand, gooide hij Hem in zee en keerde hij naar huis terug. (4) Pradyumna werd opgeslokt door een grote vis die, samen met anderen gevangen in een groot net, werd meegenomen door vissers. (5) De vissers presenteerden hem aan Śambara, die het geschenk naar de koks stuurde. Die sneden hem in de keuken open met een mes. (6) Het kind dat ze in de buik aantroffen werd aan Māyāvatī gegeven, die versteld stond. Van Nārada vernam ze over de geboorte van het kind en hoe het was beland in de buik van de vis. (7-8)

Ze was door Śambara aangesteld om rijst en groenten klaar te maken, maar in feite was ze Cupido's beroemde vrouw genaamd Rati. Zij [na bij Heer Śiva te hebben gesmeekt en naar Śambara te zijn gestuurd] wachtte erop dat haar verbrande echtgenoot een nieuw lichaam zou verwerven. Met het inzicht dat het kind Kāmadeva was, ontwikkelde ze genegenheid voor het kind. (9) Hij, de zoon van Kṛṣṇa, groeide spoedig uit tot een jongeling die zeer bekoorlijk was voor de vrouwen die hem zagen. (10) Beste Koning, Rati benaderde vol van liefde, met een bedeesde glimlach, geheven wenkbrauwen en blikken en gebaren van huwelijkse aantrekking, Hem, haar echtgenoot, die met Zijn lange armen en ogen in de vorm van een lotusblaadje de mooiste was die je in de samenleving kon vinden. (11) De Heer in de gedaante van Zijn eigen zoon zei tot haar: 'O moeder, u stelt zich in uw houding als een vriendin afwijkend op; daarmee overschrijdt u de [normen voor de] gemoedsgesteldheid van moederlijke genegenheid.'

(12) **R**ati gaf ten antwoord: 'Jij bent de zoon van Nārāyaṇa die van thuis werd weggestolen door Śambara en ik ben Je wettige echtgenote Rati, o Cupido, mijn meester! (13) Nog geen tien dagen oud werd Je door die demon Śambara in de oceaan geworpen, waar een vis Je verslond uit de buik waarvan we Jou toen hier ontvingen, o meester! (14) AlsJeblieft, maak een eind aan die moeilijk te benaderen en lastig te verslane vijand van Je die honderden toverformules kent. Dit kan Je bereiken met behulp van verbijsterende magie en zo meer! (15) Je moeder, met haar zoon verdwenen, is van streek als een koe zonder haar kalf. Overweldigd door liefde voor haar kind is ze zielig aan het huilen als een visarend.'

(16) **Z**ich aldus uitlatend droeg Māyāvatī aan de grote ziel Pradyumna de mystieke kennis over genaamd Mahāmāyā ['de grote verbijsterende macht'], die een einde maakt aan alle toverspreuken. (17) Daarop benaderde Hij Śambara om hem op te roepen tot de strijd. Hij beschimpte hem met ondraaglijke beledigingen en lokte zo een gevecht uit. (18) Beledigd door de harde woorden kwam hij, met ogen rood als koper, zo kwaad als een slang die werd geraakt door een voet, op Hem af met een knots in zijn hand. (19) Hard ronddraaiend met zijn strijdknots wierp hij die naar Pradyumna, de Grote Ziel, daarmee een geluid voortbrengend zo hard als een blikseminslag. (20) Het wapen werd in zijn vlucht door de Opperheer weggeslagen met Zijn knots, o Koning. Kwaad geworden slingerde Hij toen Zijn knots naar de vijand. (21) De demon nam zijn toevlucht tot de Daityamagie die hij had geleerd van Maya Dānava en stortte, zich door de lucht bewegend, een vloed van wapens uit over de zoon van Kṛṣṇa [vergelijk 3.19: 20]. (22) Geteisterd door de regen van wapens zette de machtige strijder, de zoon van Rukmiṇī, de grote bezweringsformule in die, wortelend in goedheid, alle magie overtreft. (23) De demon zette toen honderden wapens in die behoorden tot Kuvera's schatbewaarders [Guhyaka's], de zangers van de hemel [Gandharva's], de reuzen [Piśāca's], de hemelslangen [Uraga's] en de menseneters [Rākṣasa's], maar de zoon van Kṛṣṇa haalde ze allen naar beneden. (24) Hij trok Zijn scherp geslepen zwaard en scheidde met één gewelddadige slag Śambara's hoofd, com-

pleet met helm, oorringen en zijn rode snor, van zijn romp. (25) Terwijl de goden hem vol lof vanuit de hemel bestrooiden met een regen bloemen, werd Hij door Zijn vrouw, die zich door de hemel verplaatste, door de lucht naar de stad [Dvārakā] gebracht. (26) Samen met Zijn vrouw kwam Hij, als een wolk met bliksem, vanuit de hemel aan in de binnenruimten van het weelderige paleis, o Koning, dat werd bevolkt door honderden vrouwen. (27-28) Toen ze Hem zagen, donker als een regenwolk, gekleed in gele zijde, met lange armen, roze oogwit, een aangename glimlach, Zijn charmante voorkomen, Zijn fraai opgesierde lotusgelijke gezicht en Zijn blauwzwarte krullende lokken, gingen de vrouwen, die dachten dat Hij Kṛṣṇa was, er verlegen vandoor om zich her en der te verbergen. (29) Geleidelijk aan merkten de dames kleine verschillen op in Zijn uiterlijk en benaderden ze verrukt en zeer verrast Hem en [Rati,] dat juweel onder de vrouwen. (30) Toen de zoetgevooisde en donkerogige Rukmiṇī Hem daar zo zag, herinnerde ze zich haar verloren zoon en werden haar borsten nat uit genegenheid.

(31) [**Z**e dacht:] 'Wie zou dit sieraad onder de mannen wel niet zijn, wiens zoon is Hij, welke lotusogige vrouw heeft Hem in haar schoot gedragen, en daarenboven, wie is deze vrouw die Hij voor Zich won? (32) Als de zoon die ik verloor, weggehaald uit de kinderkamer, nog ergens in leven was, zou Hij van dezelfde leeftijd en verschijning zijn! (33) Hoe kan Hij nu hetzelfde voorkomen hebben, dezelfde gang, leden, stem, glimlach en blik hebben als Hij die de Śārṅga hanteert [Kṛṣṇa's boog]? (34) Gezien mijn grote genegenheid voor Hem en het trillen in mijn linker arm, moet Hij het zijn - Hij is zonder twijfel het kind dat ik in mijn schoot gedragen heb!'

(35) **T**erwijl de dochter van de koning van Vidarbha zich dit afvroeg, arriveerde de Heer Geprezen in de Geschriften ter plekke samen met Devakī en Ānakadundubhi. (36) Hoewel de Allerhoogste Heer van de zaak op de hoogte was, hield Hij, Janārdana, Zich stil. Het was Nārada die verslag deed van alles, beginnende met de ontvoering door Śambara. (37) Toen de vrouwen van Kṛṣṇa's paleis over dat grote wonder vernamen, juichten ze in extase om Hem te verwelkomen die zo vele jaren verloren was gewaand, als betrof het iemand die uit de dood was opgestaan. (38) Devakī, Vasudeva, Kṛṣṇa, Balarāma, alsook de vrouwen [van het paleis] en Rukmiṇī, omhelsden het paar en vierden feest. (39) Toen ze vernamen dat Pradyumna, die verloren was gegaan, was teruggekomen, verklaarden de burgers van Dvārakā: 'Ah, de voorzienigheid heeft ons het kind teruggebracht dat we dood waanden!'

(40) **H**et was niet zo verwonderlijk dat zij, die steeds moesten denken aan de gelijkenis met Zijn Vader, hun meester, in het volle van hun aantrekking zich, als Zijn moeders, terughielden in hun verering van Hem. Als zij dat al voelden toen ze Hem voor ogen hadden als het evenbeeld van de gedaante van de Toevlucht van de Godin van het Fortuin, als de god van de liefde Cupido in eigen persoon, wat zou dat dan wel niet voor andere vrouwen betekend hebben?'

10.56 - Hoe het Syamantakajuweel Kṛṣṇa Jāmbavatī en Satyabhāmā Bracht

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Satrājit ['altijd zegevierend', zie 9.24: 13], die te ver was gegaan met Heer Kṛṣṇa, deed zijn best voor Hem en gaf Hem zijn dochter en het juweel Syamantaka.'

(2) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Welke overtreding beging Satrājit tegen Kṛṣṇa, o brahmaan? Waar kwam de Syamantaka vandaan en waarom schonk hij zijn dochter aan de Heer?'

(3) **Ś**rī Śuka zei: 'Satrājit was een toegewijde van de zonnegod. Die was zeer tevreden over hem en gaf hem, zijn beste vriend, uit genegenheid toen het Syamantakajuweel. (4) Hij, die het juweel dat zo helder straalde als de zon om zijn nek droeg, werd toen hij in Dvārakā arriveerde, door de gloed ervan niet herkend, o Koning. (5) De mensen verblind door de schittering dachten, toen ze hem op een afstand zagen, dat hij Sūrya was, en rapporteerden dat aan de Allerhoogste Heer die druk aan het dobbelen was. (6) 'O Nārāyaṇa, onze eerbetuigingen voor U, o Drager van de Schelphoorn, de Werpschijf en de Knots, o Dāmodara, o Lotusogige, o Govinda, o Kind van de Yadu's! (7) Savitā ['de stralende'], hij die met de intense straling van zijn lichtende schijf de mensen het zicht ontneemt, is gearriveerd om U te zien, o Heer van het Universum. (8) Ervan op de hoogte dat U zich momenteel schuilhoudt onder de Yadu's, zijn de leiders van de

halfgoden naarstig naar U op zoek in de drie werelden. En nu is de ongeborene [Sūrya] hier naartoe gekomen om U te zien, o Meester!'

(9) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Hij met de Lotusogen deze onschuldige woorden hoorde, zei Hij glimlachend: 'Hij hier is Ravideva niet, het is Satrājit die zo straalt door zijn juweel.'

(10) **I**n zijn eigen luxueuze woning aangeland voerde Satrājit feestelijk gunstige rituelen uit in de tempelkamer, alwaar hij, met de hulp van geleerden, het juweel installeerde. (11) Dag na dag leverde hem dat acht *bhāra's* [van ongeveer 9.7 kg] aan goud op, o *prabhu*, en niets ongunstigs, zoals voedselschaarste, een voortijdige dood, rampen, slangenbeten, geestelijke en lichamelijke aandoeningen en bedriegers, deed zich daar in de aanwezigheid van het op gepaste wijze aanbeden sieraad voor. (12) Ooit eens vroeg Śauri [Kṛṣṇa] uit naam van de koning van de Yadu's [Ugrasena] om het kleinnood, maar Satrājit, begerig uit op de weelde, zag er geen kwaad in het niet over te dragen.

(13) **P**rasena [Satrājit's broer] hing op een dag het intens stralende juweel om zijn nek, besteeg een paard en ging uit jagen in het bos. (14) Een leeuw doodde toen Prasena en zijn paard en nam het juweel mee een grot in, maar werd op zijn beurt gedood door Jāmbavān ['hij van de Jambubomen', de koning van de beren] die het pronkjuweel wilde hebben. (15) In de grot gaf hij het juweel aan zijn jong als iets om mee te spelen. Ondertussen begon Satrājit, die zijn broer nergens zag, zich ernstig zorgen te maken. (16) Hij zei: 'Mijn broer, die in het bos verdween met het juweel om zijn nek, is waarschijnlijk door Kṛṣṇa gedood.' De mensen, die erover vernamen, fluisterden het elkaar toen in het oor. (17) Toen de Opperheer daar achter kwam, volgde Hij, om Zich van alle blaam te zuiveren, samen met wat burgers de weg die Prasena had gekozen. (18) In het bos troffen ze hem en zijn paard aan, gedood door een leeuw, en ontdekten ze verder op een berghelling, dat de leeuw op zijn beurt was gedood door Ṛkṣa [Jāmbavān]. (19) De Allerhoogste Heer stelde Zijn mannen op buiten de angstaanjagende grot van de koning van de *ṛkṣa's* [de beren], en betrad toen in Zijn eentje het diepe duister waarin die plek gehuld was. (20) Toen Hij zag dat het meest kostbare van alle juwelen werd gebruikt als speelgoed, besloot Hij het terug te halen en stapte Hij op het kind af. (21) Toen het kindermeisje de vreemdeling zag, schreeuwde ze het uit van de angst zodat Jāmbavān, de sterkste van alle sterken, het hoorde en in woede ontstoken eropaf rende. (22) Zich niet bewust wie hij voor zich had, hield hij Hem voor een wereldse persoon en vocht hij kwaad tegen Hem, de Allerhoogste Heer, zijn eigen Meester [vergelijk 5.6: 10-11 en B.G. 16: 18]. (23) Er volgde een zeer verbeten gevecht tussen hen twee, waarbij ieder het probeerde te winnen met behulp van stenen, bomen, hun armen en met wapens, als waren ze twee haviken die vechten om wat vlees. (24) Achtentwintig dagen lang vochten ze zonder ophouden dag en nacht, waarbij ze, vuist tegen vuist, slagen uitdeelden zo fel als de bliksem. (25) Jāmbavān met de spieren van zijn enorme lijf bewerkt door de vuisten van Kṛṣṇa, zweette het uit en

richtte zich toen hoogst verbaasd uitgeput tot Hem: (26) 'Ik ken U, U bent de levensadem, de fysieke kracht en de geesteskracht van alle levende wezens, Heer Viṣṇu, de Oerpersoon, de Almachtige, Allerhoogste Meester. (27) U bent de Eeuwige Schepper van Alle Scheppers en Geschapenen van het Universum, de Onderwerper van de onderwerpers, de Heer, de Opperziel van al de Zielen [vergelijk 3.25: 41-42]. (28) U bent degene door wiens dwingende blikken, blijk gevend van enige toorn, de krokodillen en walviseters [*timingila's*] in beroering raakten en de oceaan werd opgedragen vrij baan te maken. U bent degene voor wiens glorie een brug werd gebouwd, Laṅkā in vuur en vlam werd gezet en door wiens pijlen de hoofden van de Rākṣasa [Rāvaṇa] werden afgesneden en op de grond rolden [zie 9: 10].'

(29-30) **O** Koning, Acyuta, de Lotusogige Opperheer, de zoon van Devakī, richtte Zich toen, vanuit Zijn grote mededogen voor Zijn toegewijden, tot de koning van de beren die de waarheid begrepen had. Hij beroerde hem met de hand die alle zegen verleent en zei met een stem zo diep als de [rommelende] wolken: (31) 'O heer van de beren, We kwamen hier naar de grot vanwege het juweel. We willen de valse aantijging weerleggen die men in verband met dit juweel tegen Ons aanvoert.' (32) Nadat hij [Jāmbavān] aldus was toegesproken bood hij Kṛṣṇa gelukkig, als een respectvolle offergave, zijn maagdelijke dochter Jāmbavatī aan samen met het juweel.

(33) **T**oen ze Śauri die de grot was ingegaan niet naar buiten zagen komen, keerden Zijn mensen na twaalf dagen te hebben gewacht doodongelukkig terug naar hun stad. (34) Devakī, Rukmiṇī devī, Vasudeva en al Zijn vrienden en verwanten, treurden toen ze hoorden dat Kṛṣṇa niet uit de grot tevoorschijn was gekomen. (35) De bewoners van Dvārakā vervloekten vol van verdriet Satrājit en aanbaden toen Candrabhāgā ['het geluk van de maan'], Durgā, om Kṛṣṇa te laten terugkeren. (36) Na de godin aanbeden te hebben verleende ze de verlangde zegening. Tot hun grote vreugde verscheen de Heer, die Zijn doel bereikt had, terstond ten tonele met Zijn [nieuwe] echtgenote. (37) Er zeer over opgewonden om te ontdekken dat Hṛṣīkeśa zowel met een vrouw als met het juweel om Zijn nek was gearriveerd, stonden ze allen te juichen alsof er iemand uit de dood was opgestaan. (38) Satrājit, door de Allerhoogste Heer ontboden in een bijeenkomst van de edelen, werd in de aanwezigheid van de koning op de hoogte gesteld van het terughalen van het juweel, dat toen aan hem werd gepresenteerd. (39) Uiterst beschaamd nam hij, met zijn gezicht naar beneden, het juweel in ontvangst en ging toen huiswaarts, vol van wroeging over zijn zondige gedrag. (40-42) Zich bezinnend op zijn overtreding [van het voor zichzelf hebben gehouden en Kṛṣṇa hebben beschuldigd] dacht hij, beducht voor een conflict met hen aan de macht: 'Hoe kan ik mezelf nu zuiveren van de smet en hoe kan ik Acyuta tevreden stellen? Wat voor goeds moet ik doen, opdat de mensen me niet zullen vervloeken als zijnde enggeestig, armzalig, verdwaasd en belust op weelde? Ik zal Kṛṣṇa het [Syamantaka]juweel schenken alsmede mijn dochter, dat juweel onder de vrou-

wen. Dat is de manier waarop ik het weer goed zal maken met Hem en niet anders!'

(43) **A**ldus intelligent tot een besluit gekomen, zette Satrājit zich ertoe en bood hij Kṛṣṇa zowel zijn mooie dochter als het juweel aan. (44) Satyabhāmā, die gewild was bij vele mannen vanwege haar kwaliteiten, haar fijne karakter, haar schoonheid en de edelmoedigheid waarmee ze gezegend was, trouwde met de Heer overeenkomstig de gebruiken. (45) De Allerhoogste Heer zei: 'We willen het juweel niet terug, o Koning. U bent een toegewijde van de godheid [Sūrya], hou het in uw bezit zodat ook Wij de genieters van de vruchten kunnen zijn.'

10.57 - Satrājit Vermoord, het Juweel Gestolen en Weer Teruggegeven

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Toen Kṛṣṇa vernam [over het gerucht] dat de zoons van Pāṇḍu en koningin Kuntī in een brand waren omgekomen [in het huis van lak], ging Hij, die heel goed wist wat zich had afgespeeld, samen met Balarāma naar het Kurukoninkrijk om aan Zijn familieverplichtingen te voldoen. (2) Toen Ze Bhīṣma, Kṛpa, Vidura, Gāṇḍhārī en Droṇa ontmoetten, zeiden Ze net zo treurig: 'Ach hoe pijnlijk is dit!'

(3) **A**krūra en [de Bhoja] Kṛtavarmā [ondertussen in afwezigheid van Kṛṣṇa in Dvārakā] zagen een kans, o Koning, en zeiden tot Śatadhanvā ['honderdboog', een booswicht]: 'Waarom zouden we het juweel niet bemachtigen? (4) Satrājit beloofde ons zijn juweel van een dochter, maar hij ging aan ons voorbij en schonk haar aan Kṛṣṇa. Waarom zou hij zijn broer dan niet moeten volgen [in de dood, zie 56: 13 en *]?' (5) Aldus beïnvloed door de twee doodde die booswicht, die met zijn zondigheid zijn eigen levensduur bekortte, uit begeerte Satrājit in zijn slaap [vergelijk 1.17: 39]. (6) Terwijl de vrouwen [in Satrājit's verblijf] hulpe-

loos huilend om hulp riepen, nadat hij hem had gedood zoals een slager dieren doodt, pakte hij het juweel en ging hij er vandoor.

(7) **T**oen Satyabhāmā zag dat haar vader was gedood, jammerde ze, verdrinkend in de tranen: 'O vader, helaas, o vader, met u gedood ben ik gedood!' en viel toen flauw. (8) Ze legde het lijk in een groot vat met olie en ging naar Hastināpura naar Kṛṣṇa, die [reeds] doorhad hoe het er voorstond, en vertelde verdrietig over de moord op haar vader. (9) Op het moment dat de Hoge Heren dat hoorden, o Koning, treurden Ze net zo, in navolging van de menselijke manier van doen, met ogen vol tranen: 'Och welk een tragedie heeft ons getroffen!'

(10) **D**e Allerhoogste Heer ging daarop samen met Zijn vrouw en oudere broer terug naar Zijn hoofdstad, bereid om Śatadhanvā te doden en hem het juweel afhandig te maken. (11) Toen hem dat ter ore kwam nam hij bevreesd maatregelen om zijn leven te redden en verzocht hij Kṛtavarmā om bijstand. Maar deze zei tegen hem: (12-13) 'Ik kan echt niet zo'n overtreding begaan tegen de Heren Rāma en Kṛṣṇa. Hoe kan iemand die Hen moeilijkheden bezorgt nu het geluk vinden? Kaṁsa en zijn volgelingen verloren hun weelde en levens omdat ze Hen haatten, en Jarāsandha raakte door zeventien veldslagen [zelfs] zijn strijdwagen kwijt!'

(14) Door hem afgewezen, smeekte hij vervolgens Akrūra om hulp, maar ook hij zei: 'Wie, bekend met de macht van de Heren, is nu in staat het tegen Hen op te nemen? (15-17) Hij die dit universum handhaaft, schept en vernietigt bij wijze van spel, Hij wiens bedoeling zelfs niet bekend is aan de nevengeschikte scheppers [met Brahmā aan het hoofd] die verbijsterd zijn door Zijn onoverwinnelijke [*māyā*]vermogen, Hij die spelend als een kind van zeven jaar oud een berg lostrok die Hij omhoog hield met één hand zoals een jongen een paddenstoel omhoog houdt [zie 25], Hem, Kṛṣṇa de Allerhoogste Heer aan wiens wondere daden geen einde komt, aanbid ik. Ik biedt Hem mijn eerbetuigingen die als de bron van het gehele bestaan, de Superziel, het onveranderlijke centrum is.'

(18) **Ś**atadhanvā, ook door hem afgewezen, liet het kostbare kleinood bij hem achter, besteeg een paard dat een honderd *yojana's* kon afleggen en ging er vandoor. (19) Kṛṣṇa en Rāma beklommen Hun wagen gesierd met de vaandel van Garuḍa en gingen met de snelste paarden, o Koning, achter de moordenaar aan van hun gerespecteerde senior. (20) In een park aan de rand van Mithilā bezweek Śatadhanvā's paard. Hij liet het achter en ging vol schrik te voet verder, met een furieuze Kṛṣṇa achter zich aan die ook rende. (21) Met hem op de vlucht scheidde de Heer, te voet, met Zijn scherpgerande schijf zijn hoofd van zijn romp. Vervolgens doorzocht Hij zijn boven- en onderkleding op zoek naar het juweel. (22) De steen niet vindend benaderde Kṛṣṇa Zijn oudere broer en zei: 'We hebben Śatadhanvā voor niets gedood, hij had het juweel niet bij zich.'

(23) **B**alarāma zei toen: 'Śatadhanvā moet de steen bij iemand hebben achtergelaten, ga daarom terug naar de stad [Dvārakā] en zoek uit waar hij zit. (24) Ikzelf wil graag de koning van Videha [de latere Janaka, zie 9.10: 11] die Me zeer dierbaar is, een bezoekje brengen.' Dat gezegd hebbende ging de nazaat van Yadu, o Koning, Mithilā binnen [de hoofdstad van Videha]. (25) Toen de koning van Mithilā Hem zag, stond hij meteen op met een geest vervuld van liefde en vereerde hij Hem die zo aanbiddelijk was met alle beschikbare middelen, zoals was voorgeschreven. (26) Hij, de Machtige, vereerd door de toegenegen grote ziel Janaka, verbleef verscheidene jaren daar in Mithilā. In die tijd leerde Hij Dhṛtarāṣṭra's zoon Duryodhana de kunst van het knotsvechten.

(27) **T**oen Keśava, de Almachtige Heer, in Dvārakā aankwam, stelde Hij om Zijn geliefde [de treurende Satyabhāmā] te troosten, haar op de hoogte van de dood van Śatadhanvā en de mislukking het juweel te bemachtigen. (28) Hij, de Opperheer, zag er toen samen met al Zijn vrienden op toe dat de noodzakelijke rituele plichten voor de begrafenis van de overleden verwant [Satrājit] werden uitgevoerd. (29) Zo gauw de verantwoordelijken, Akrūra en Kṛtavarmā, hoorden dat Śatadhanvā was gedood, doken ze uit angst onder, ergens buiten Dvārakā. (30) Met Akrūra ondergedoken deden zich kwade tekenen voor aan de bewoners van Dvārakā. Ze ondervonden aanhoudend lichamelijke en geestelijke moeilijkheden, en hadden problemen met andere levende wezens en met hogere machten [natuurrampen inbegrepen, vergelijk 1.14; 1.17: 19 **]. (31) Sommige burgers, mijn beste, gaven zich aldus over aan gissingen, helemaal vergetend wat voorheen werd beweerd van Hem, de toevlucht van alle wijzen. Hoe kan zich in Zijn aanwezigheid nu enige rampspoed voltrekken? (32) [Ze zeiden:] 'Toen Indra de regens tegenhield gaf de koning van Benares [Kāśī, zie ook 9.17: 4] zijn dochter Gāndinī aan Śvaphalka [Akrūra's vader, 9.24: 15] die hem kwam bezoeken. Daarna begon het te regenen in Kāśī. (33) Overal waar zijn zoon Akrūra zich ophoudt, die begiftigd is met zijn [vader's] vermogens, zal heer Indra het laten regenen en zullen er zich geen pijnlijke verstoringen of vroegtijdige sterfgevallen voordoen.'

(34) **V**an de ouderen deze woorden vernemend gebood Janārdana, ervan overtuigd dat dit [Akrura's afwezigheid] niet de enige oorzaak van de slechte tekenen was [***], dat Akrūra moest worden teruggehaald. (35-36) Hem met respect en eerbetoon tegemoet tredend, en aangenaam van alles met hem besprekend, glimlachte Hij, Zich volledig bewust van alles wat in zijn hart omging, en zei: 'Natuurlijk zijn Wij, o meester van liefdadigheid, reeds bekend met het feit dat u momenteel het machtige Syamantakajuweel bezit dat Śatadhanvā aan u toevertrouwde. (37) Aangezien Satrājit geen zoons had is het aan de zoons van zijn dochter [haar èn haar zoons] om zijn nalatenschap in ontvangst te nemen, na het aanbieden van water, offergaven en het hebben vereffend van zijn openstaande schulden. (38-39) Niettemin dient het juweel in uw bezit te blijven omdat het onmogelijk kan worden beheerd door iemand anders, o vertrouwenswaardige nalever van de geloften. Mijn broer echter, gelooft Me niet helemaal

wat betreft het sieraad. Alstublieft, breng Mijn verwanten tot vrede, toon het Ons nu, o hoogst fortuinlijke ziel die met uw altaren van goud onafgebroken doorgaat met uw offerplechtigheden.' (40) Er door de verzoenende woorden toe overgehaald, nam de zoon van Śvaphalka het kleinnood dat hij had verborgen in zijn kleding tevoorschijn en overhandigde hij het sieraad dat zo helder straalde als de zon. (41) Na het Syamantakajuweel aan Zijn verwanten te hebben getoond, en [aldus] een einde te hebben gemaakt aan de emoties [van de beschuldigingen] tegen Hem, gaf de Heer het weer aan hem terug. (42) Een ieder die over dit voorval verneemt, erover vertelt of zich dit verhaal vol van het kunnen van de Allerhoogste Heer Viṣṇu herinnert dat, hoogst gunstig, alle leed verdrijft, zal de vrede vinden en erin slagen zijn zonden en slechte roep uit te bannen.'

*: Als zuivere toegewijden konden ze feitelijk niet ongelukkig zijn over deze partnerkeuze, noch konden ze zich ontwikkelen tot jaloerse rivalen van de Heer. Daarom hielden ze er een nevenmotief op na met het zich gedragen als Zijn rivalen. Aldus doen er zich in de *paramparā* speculaties voor over Akrūra die vervloekt zou zijn omdat hij Kṛṣṇa uit Gokula zou hebben weggeleid [zie 39] of vanwege het feit dat Kṛtavarmā een lid was van Kaṁsa's familie, of dat de twee kwaad zouden zijn geweest op het slachtoffer vanwege het bezoedelen van Kṛṣṇa's goede naam middels de kwaadsprekerij dat Hij zijn broer gedood zou hebben.

**: Volgens Śrīla Śrīdhara Svāmī, redenerend naar vers 32 en 35-36, nam Akrūra de Syamantakasteen en sloeg hij zijn kamp op in de stad Benares, alwaar hij bekend raakte als Dānapati, "de meester van liefdadigheid." Daar bracht hij uitgebreid vuuroffers op gouden altaren met grote scharen brahmaanse priesters.

***: Wat betreft de reden waarom zich deze moeilijkheden voordeden ondanks de genadige aanwezigheid van de Heer, doen ook hierover speculaties de ronde. Sommigen suggereren dat Kṛṣṇa die moeilijke tijd zou bezorgen omdat Hij in verlegenheid zou zijn gebracht door Akrūra die het juweel naar elders overbracht in wedijver met Zijn heerschappij. Anderzijds is het niet ongebruikelijk dat moord in een leefgemeenschap, naar de regel van God en Kṛṣṇa, die gemeenschap een slechte tijd bezorgt, zoals men dat ook vaak kan zien gebeuren na grote oorlogen, wat is aangetoond in het Bhāgavatam met de beschrijving van de moeilijke tijd toen Kṛṣṇa na afloop van de grote Kuruoorlog Zelf naar Zijn hemelverblijf vertrok [1.14].

10.58 - Kṛṣṇa Huwt eveneens Kālindī, Mitravindā, Satyā, Lakṣmanā en Bhadrā*

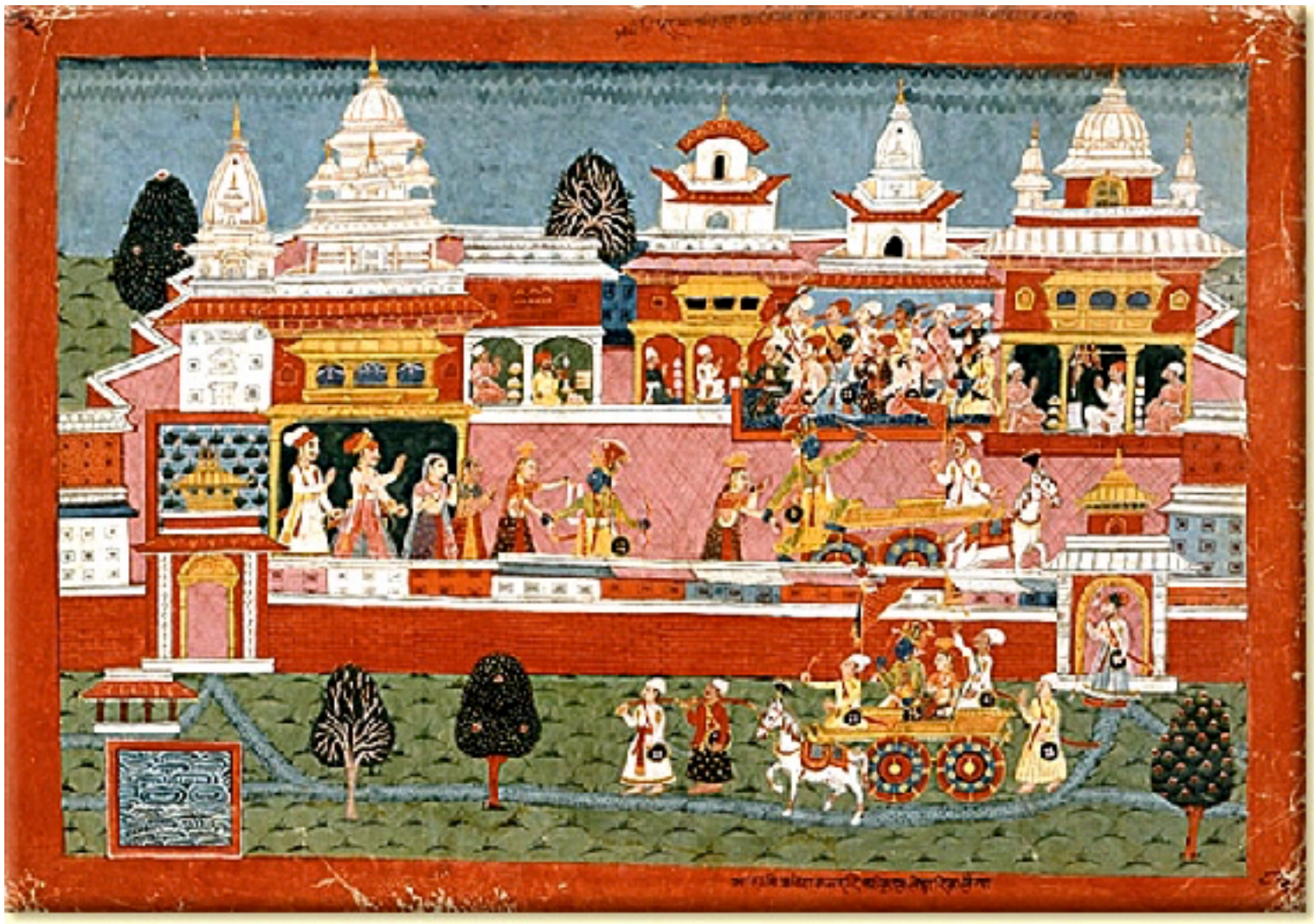

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Op een dag ging de Allerhoogste Persoonlijkheid, de Eigenaar van alle Weelde, vergezeld door Yuyudhāna [Sātyaki, Zijn wagenmenner] en anderen, naar Indraprastha om de zoons van Pāṇḍu te bezoeken die weer waren opgedoken [na de brand in het huis van schellak]. (2) Toen ze Hem, Mukunda, de Heer van het Ganse Universum, daar zagen aankomen, stonden de helden allen terstond op alsof de meester van hun zinnen, hun levensadem, was teruggekeerd. (3) De helden die Acyuta omhelsden raakten door het contact met Zijn lichaam bevrijd van al hun zonden, en ervoeren de vreugde van het aanschouwen van Zijn liefdevol glimlachende gelaat. (4) Nadat Kṛṣṇa eerst aan de voeten van Yudhiṣṭhira en Bhīma Zijn eerbetuigingen had gebracht [daar ze ouder waren] en Hij Phālguṇa [ofwel Arjuna, die slechts acht dagen ouder was] stevig had omhelsd, begroette Hij respectvol de tweelingbroers [Nakula en Sahadeva, die jonger waren]. (5) Gezeten op een verheven zetel werd Kṛṣṇa een beetje verlegen, voetje voor voetje benaderd door de pas [met de Pāṇḍava's] getrouwde, onberispelijke Draupadī, om haar eerbetuigingen te brengen. (6) Sātyaki werd door de zoons van Pṛthā op dezelfde manier verwelkomd, geëerd en een plaats toegewezen, zoals dat ook gebeurde met de anderen die om Hem heen een zitplaats vonden. (7) Hij stapte toen op Koningin Kuntī [Zijn tante] af om Zijn eerbetui-

gingen te brengen en werd door haar, met ogen nat van haar buitengewoon intense liefde, omhelsd [zie ook 1.8: 18-43]. Hij informeerde naar het welzijn van haar en haar schoondochter [Draupadī], waarop zij, als de zus van Zijn vader [Vasudeva], op haar beurt tot in detail navraag deed over Zijn verwanten. (8) Met tranen in haar ogen en met haar keel dichtgesnoerd door de emotie zei ze, in haar liefde voor Hem die Zichzelf vertoont om het leed te verdrijven, zich de vele beproevingen en tegenslagen herinnerend: (9) 'Het ging pas beter met ons toen Jij, o Kṛṣṇa, aan ons denkend, ons, Je verwanten, beschermde door mijn broer [Akrūra] te sturen [zie 49]. (10) Voor Jou, de Weldoener en Ziel van het Universum, bestaat er nooit het wanbegrip van 'het onze' en 'het hunne.' Niettemin maak Je, Je bevindend in het hart, een einde aan het lijden van hen die zich [Jou] voortdurend herinneren [zie ook B.G. 9: 29].'

(11) **Y**udhiṣṭhira zei: 'Ik weet niet welke goede daden wij, die van een armzalige intelligentie zijn, hebben verricht om Jou te [mogen] zien, o Allerhoogste Heer die maar zelden door [zelfs de] meesters van de yoga wordt waargenomen.'

(12) **O**p het verzoek van de koning om te blijven logeren, verbleef Hij, de Almachtige, gelukkig aldaar gedurende de maanden van het regenseizoen [zie ook 20], en aldus vormde Hij daarmee, voor de ogen van de bewoners van Indraprastha, een bron van vreugde. (13-14) Op een dag [**] beklom Arjuna in kuras zijn wagen met de apenvlag [van Hanumān], met zijn [boog] Gāṇḍīva in de hand en met zijn twee onuitputtelijke kokers met pijlen bij zich, en ging hij, de doder van machtige vijanden, voor zijn plezier samen met Kṛṣṇa een groot woud in dat vol zat met prooidieren [zie tevens B.G. 1]. (15) Daar doorboorde hij met zijn pijlen tijgers, beren, wilde buffels, *ruru's* [een soort antilopen], *śarabha's* [een soort herten], *gavaya's* [een soort runderen], neushoorns, zwarte herten, konijnen en stekelvarkens [zie ook 4.28: 26 en 5.26: 13]. (16) Dienaren brachten de dieren naar de koning [naar Yudhiṣṭhira] om te worden geofferd tijdens een speciale gelegenheid [anders zou de jacht verboden zijn geweest, zie 9.6: 7-8]. Vermoeid begaf hij, Bibhatsa ['de schrikaanjager', Arjuna], zich overmand door dorst naar de Yamunā. (17) Terwijl de twee grote strijdwagenvechters een bad namen en van het heldere water dronken, zagen de twee Kṛṣṇa's [zie B.G. 10: 37] daar een maagd lopen die er bekoorlijk uitzag. (18) Eropaf gestuurd door zijn Vriend, benaderde Phālguṇa de verfijnde dame die fraaie heupen en tanden had, en een aantrekkelijk gezicht. Hij vroeg: (19) 'Wie ben jij, bij wie hoor je, o meisje met je slanke taille, waar kom je vandaan en wat ben je van plan? Ik denk dat je op zoek bent naar een echtgenoot. Vertel me er alles over, o schoonheid!'

(20) **Ś**rī Kālindī zei: 'Ik ben de dochter van de halfgod Savitā [de zonnegod]. Ik wil Viṣṇu, de allerbeste van alle gunstverleners, graag als mijn echtgenoot en ben hier bezig met zware boetedoeningen [zie ook Gāyatrī]. (21) Ik accepteer geen andere echtgenoot dan Hij, de Verblijfplaats van Śrī [de godin]. Moge Hij, de Allerhoogste Heer Mukunda, de toevlucht van de hulpelozen, tevreden over mij zijn. (22) Totdat ik Acyuta tegenkom, leef ik in een huis dat door mijn vader

werd gebouwd in de wateren van de Yamunā en draag ik aldus de naam Kālindī [zie ook bhajan vers 2 en 15: 47-52].' (23) Gudākeśa [Arjuna 'met het volle haar'] vertelde dit aan Vāsudeva, die reeds op de hoogte was. Hij tilde haar in Zijn wagen en reed samen met haar terug naar koning Dharma [Yudhiṣṭhira].

(24) **K**ṛṣṇa liet [in het verleden], op verzoek van de zoons van Pṛthā, door Viśvakarmā een hoogst opmerkelijke, kleurrijke stad voor hen bouwen [Indraprastha]. (25) De Allerhoogste Heer verbleef daar voor het genoegen van Zijn toegewijden. [Voordat die stad was gebouwd] wilde Hij het Khāṇḍavabos [te Kurukṣetra] aan Agni schenken, en werd zo Arjuna's wagenmenner. (26) Daarover verheugd, o Koning, gaf Agni Arjuna een boog en een strijdwagen met witte paarden, twee onuitputtelijke kokers met pijlen, en een wapenrusting die met geen enkele vorm van gewapende weerstand te doorboren was. (27) Maya [de demon die werd] gered uit het vuur, bood [uit dankbaarheid] zijn vriend [Arjuna] een vergaderzaal aan, waarin Duryodhana water aanzag voor een stevige vloer [zodat hij erin viel, zie 75]. (28) Nadat Hij [Kṛṣṇa] van hem [Arjuna] en Zijn weldoeners toestemming kreeg om te vertrekken, keerde Hij terug naar Dvārakā in het gezelschap van Sātyaki en de rest van Zijn gevolg [zie ook 1: 10]. (29) Hij die zo heel verdienstelijk was, trouwde toen met Kālindī op een dag waarop de seizoenen, de sterren en de andere hemellichten het gunstigst stonden voor het verspreiden van het grootste geluk onder Zijn mensen.

(30) **V**indya en Anuvindya, twee koningen uit Avantī [Ujjain] die Duryodhana ondersteunden, verboden het hun zuster [Mitravindā] die zich aangetrokken voelde tot Kṛṣṇa, [om voor Hem te kiezen] tijdens haar *svayaṁvara* [plechtigheid voor het selecteren van een echtgenoot]. (31) Mitravindā, de dochter van Rājādhidevī, de zuster van Zijn vader [9.24: 28-31], o Koning, werd door Kṛṣṇa met geweld voor ogen van de koningen ontvoerd [vergelijk 53].

(32) **V**an Nagnajit, de hoogst godvruchtige heerser van Kauśalya [Ayodhyā, zie 9.10: 32], was er een goddelijke dochter Satyā geheten, die ook wel Nāgnajitī werd genoemd, o Koning. (33) Geen van de koningen zou met haar kunnen trouwen als hij niet zeven onbeheersbare, kwaadaardige stieren met de scherpste horens kon verslaan, die de geur van krijgers niet konden verdragen. (34) Toen de Opperheer vernam dat ze beschikbaar was voor degene die de stieren wist te bedwingen, begaf de Meester van de Sātvata's, omringd door een grote legermacht, zich naar de hoofdstad van Kauśalya. (35) De heer van Kośala kwam verheugd overeind [toen Hij arriveerde] en wees Hem een plaats toe met niet onaanzienlijke offergaven en dergelijke, en in reactie daarop werd hij op zijn beurt begroet. (36) Zo gauw de dochter van de koning zag dat de huwelijkskandidaat van haar keuze was gearriveerd uitte ze de wens: 'Moge Hij, de Echtgenoot van Ramā, mijn echtgenoot worden! Als ik me aan mijn geloften heb gehouden, laat het [offer]vuur dan mijn wens in vervulling doen gaan. (37) De Godin van het Geluk, hij die op de lotus zit [Brahmā] en de meester op de berg [Śiva] houden, samen met de verschillende heersers over de wereld, het stof van Zijn lotusvoe-

ten op hun hoofden. Hoe kan Hij door mij behaagd worden, die Opperheer, Hij die voor Zijn spel en vermaak een lichaam aanneemt met het verlangen de regels van het dharma hoog te houden, de richtlijnen die Hij Zelf heeft ingesteld iedere keer [dat Hij nederdaalt]?'

(38) **H**ij [Nagnajit] zei tot de Aanbedene verder nog het volgende: 'O Nārāyaṇa, o Heer van het Universum, wat kan ik, die zo onbeduidend ben, doen voor U die vervuld bent van het geluk van de Ziel?'

(39) **Ś**rī Śuka zei: 'O kind van de Kuru's, de Allerhoogste Heer nam tevreden plaats en sprak glimlachend tot hem met een stem zo diep als een [rommelende] wolk. (40) De Opperheer zei: 'O heerser over de mensen, smeken is voor een lid van de bestuurlijke klasse die zijn dharma naleeft, veroordeeld door de geestelijkheid. Niettemin vraag Ik u om uw vriendschap. Dit met het oog op uw dochter, voor wie Wij echter niets in ruil bieden.'

(41) **D**e Koning zei: 'Wie anders dan U, o Hoog Verheven Heer, zou in deze wereld nu een begerenswaardige bruidegom voor mijn dochter kunnen zijn? U, op wiens lichaam de Godin zich ophoudt en van wiens zijde ze nimmer wijkt, bent de Enige die de kwaliteiten daarvoor bezit! (42) Om ons te verzekeren van een [geschikte] echtgenoot voor mijn dochter, o beste van de Sātvata's, is er echter door ons in het verleden een voorwaarde gesteld om het kunnen van de huwelijkskandidaten op de proef te stellen. (43) Deze zeven wilde stieren, o held, zijn ontembaar. Een groot aantal prinsen braken hun ledematen toen ze het tegen hen aflegden. (44) Als U erin slaagt ze te onderwerpen, o nazaat van Yadu, hebt U mijn permissie als de bruidegom voor mijn dochter, o Echtgenoot van Śrī.'

(45) **V**ernemend over deze voorwaarde, trok de Heer Zijn kleren strak, verdeelde Hij Zich in zevenen en onderwierp Hij de stieren alsof het een spelletje betrof. (46) Śauri bond ze met touwen vast en sleepte ze, in hun trots en kracht gebroken, achter Zich aan als was Hij een jongetje met een houten speeltje. (47) De koning stond versteld en schonk tevreden Kṛṣṇa zijn geschikte dochter. De Allerhoogste Heer, de Meester, aanvaardde haar toen overeenkomstig de Vedische voorschriften. (48) De koninginnen [van koning Nagnajit] waren hoogst verheugd toen ze Kṛṣṇa als de beminde echtgenoot voor de prinses verwierven, en dat leidde tot een grote festiviteit. (49) Schelphoorns, hoorns en trommels weerklonken samen met liederen en instrumentale muziek. De tweemaal geborenen formuleerden heilswensen, en verheugde mannen en vrouwen in hun beste kleren sierden zich met bloemslingers. (50-51) De machtige koning schonk als huwelijkscadeau tienduizend koeien weg, met inbegrip van drieduizend uitstekend geklede dienstmaagden met gouden sieraden om hun halzen, negenduizend olifanten, honderd keer zoveel wagens met honderd keer zoveel paarden, met daarenboven nog eens honderd keer meer mannen. (52) De koning van Kośala plaatste het paar in een wagen en, met zijn hart overweldigd door emo-

ties, zond ze heen omringd door een grote troepenmacht. (53) Toen de [rivaliserende] koningen hierover vernamen, konden ze dat niet verkroppen. In hun kracht net zo gebroken door de Yadu's als voorheen door de stieren, blokkeerden ze de weg waarlangs Hij Zijn bruid meevoerde. (54) Ze schoten een regen van pijlen op hen af, maar werden, als waren ze ongedierte, teruggedreven door Arjuna, die zich met zijn Gāṇḍīva als een leeuw ervoor inspande om zijn Vriend te behagen. (55) De zoon van Devakī, de Allerhoogste Heer en leider van de Yadu's, nam de bruidsschat met Zich mee, kwam aan in Dvārakā en leefde daar gelukkig met Satyā.

(56) **B**hadrā was een prinses van Kaikeya. Ze was de dochter van Śrutakīrti, een tante van Zijn vaders zijde. Ze werd door haar broers onder leiding van Santardana [zie 9.24: 38] uitgehuwelijkt aan Kṛṣṇa.

(57) **D**e Heer trouwde tevens met Lakṣmanā, de dochter van de koning van Madra. Ze was een toonbeeld van alle goede eigenschappen en werd eigenhandig door Kṛṣṇa tijdens haar *svayaṁvara*ceremonie weggekaapt, precies zoals de nectar van de halfgoden ooit eens door Garuḍa werd gestolen [zie ook 83: 17-39].

(58) **N**adat Kṛṣṇa Bhaumāsura [***] gedood had werden duizenden, evenzo prachtige vrouwen die door de demon gevangen waren genomen, eveneens Zijn echtgenotes.'

*: In totaal trouwde Kṛṣṇa met 16.008 vrouwen: 1 Rukmiṇī, 2 Jāmbavatī, 3 Satyabhāmā, 4 Kālindī, 5 Mitravindā, 6 Satyā (Nāgnajitī), 7 Bhadrā, 8 Lakṣmanā, besproken in 10.83: 17, en de 16.000 vrouwen gevangen gehouden door Bhaumāsura.

**: Een latere datum dan het afbranden van het Khāṇḍavawoud waaraan gerefereerd wordt in vers 25.

***: Een demon, die volgens de Viṣṇu-Purāṇa, ter wereld kwam als gevolg van het aanraken van moeder aarde door Heer Varāha toen hij haar uit de oceaan ophief [zie 3.13: 31].

10.59 - Mura en Bhauma Gedood en de Gebeden van Bhūmi

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Hoe werd Bhaumāsura [de demon Naraka], die deze vrouwen gevangen zette, gedood door de Allerhoogste Heer? Alstublieft, vertel me over dit avontuur van Hem die de Śārṅga hanteert [Kṛṣṇa].'

(2-3) **Ś**rī Śuka zei: 'Bhauma stal Indra's Varuṇaparasol, alsook de oorbellen van zijn verwant [zijn moeder Aditi, zie 8.17] en een bepaalde locatie [genaamd Maṇi-parvata] op de berg van de goden [de heuvel Mandara, zie 8.6: 22-23]. Heer Indra bracht Hem [Kṛṣṇa] op de hoogte van wat Bhaumāsura allemaal had gedaan. Daarop begaf Hij Zich, samen met Zijn vrouw [Satyabhāmā zie *] gezeten op Garuḍa, naar de stad Prāgjyotiṣa [Bhauma's hoofdstad, nu Tejpur in Assam], die beschut lag omringd door bergen en wapensystemen, vuur, water en wind. De plaats was versterkt met een [*mura-pāśa*] hekwerk bestaande uit tienduizenden harde, vervaarlijke draden aan alle kanten. (4) Hij brak met Zijn knots door de opgeworpen barricades van rotsblokken, met Zijn pijlen versloeg Hij de wapensystemen, met Zijn schijf baande Hij Zich een weg door het vuur,

het water en de windverdediging, en met Zijn zwaard sloeg Hij Zich verder door de afrastering. (5) Met het weerklinken van Zijn schelphoorn brak Hij de zegels [van de vesting] alsmede de harten van de moedige strijders, en met Zijn zware strijdknots sloeg Gadādhara Zich door de verdedigingswerken. (6) Toen hij het geluid hoorde van de Heer Zijn Pāñcajanya, dat klonk als de donder aan het einde der tijden, verhief zich de vijfkoppige demon Mura die lag te slapen in het water [van de gracht]. (7) Met zijn drietand opgeheven en met een gloed zo verschrikkelijk als het vuur van de zon moeilijk te aanschouwen, ging hij, als wilde hij met zijn vijf monden de drie werelden verzwelgen, over tot de aanval zoals de zoon van Tārkṣya [Garuḍa] een slang aanvalt. (8) Zwaaiend met zijn drietand wierp hij hem uit alle macht naar Garuḍa met een dermate kolossaal gebrul uit zijn vijf monden, dat de aarde, de hemel en de buitenruimte van het eivormige omhulsel van het universum ervan galmde. (9) Heer Kṛṣṇa brak toen met twee pijlen de drietand die op Garuḍa afvloog in drie stukken en trof met grote kracht zijn gezichten met meer pijlen. Woedend slingerde de duivel zijn knots op Hem af. (10) De knots, die op het slagveld op Hem afvloog, werd door Gadāgraja [Kṛṣṇa als de Oudere Broer van Gada] in duizend stukken gebroken met Zijn eigen knots. Maar toen de demon vervolgens zijn armen ophief en op Hem afstormde, sneed de Onoverwinnelijke moeiteloos zijn hoofden eraf met Zijn werpschijf. (11) Levenloos viel hij met zijn hoofden eraf in het water, alsof Indra met zijn kracht een bergpiek had afgesplitst. Vertoornd kwamen zijn zeven zoons, die zich hoogst ellendig voelden over hun vader's dood, daarop in actie om hem te wreken.

(12) **E**rtoe aangezet door Bhaumāsura traden Tāmra, Antarikṣa, Śravaṇa, Vibhāvasu, Vasu, Nabhasvān en de zevende zoon Aruṇa, met hun wapens op het slagveld naar voren onder leiding van hun generaal Pīṭha. (13) In hun aanval zetten ze verwoed hun zwaarden, knotsen, speren, lansen en drietanden in tegen de Onoverwinnelijke, maar de Allerhoogste Heer van een Onfeilbare Macht schoot met Zijn pijlen hun hele berg wapens aan gruzelementen. (14) Hun hoofden, armen, dijen, benen en wapenrusting stukschietend, stuurde Hij degenen die door Pīṭha werden aangevoerd allemaal naar Yamarāja. Bhauma, de zoon van moeder aarde, die zag hoe zijn leger en aanvoerders bezweken onder de pijlen en de werpschijf van Kṛṣṇa, kon dat niet accepteren en rukte op met bronstige olifanten die waren geboren uit de melkoceaan. (15) Toen hij Heer Kṛṣṇa en Zijn vrouw op Garuḍa zag zitten als een wolk met bliksem boven de zon, wierp hij zijn Śataghnī [een projectiel met vele punten] op Hem af terwijl tegelijkertijd al zijn soldaten aanvielen. (16) De Allerhoogste Heer, de Oudere Broer van Gada, veranderde hun lichamen en ook de lijven van de paarden en de olifanten van Bhaumāsura's leger, met verschillend gevederde scherpe pijlen in een verzameling afgeschoten armen, dijbenen en nekken. (17-19) Ieder van de puntige en stakige wapens die de strijders inzetten, o held van de Kuru's, werd door Kṛṣṇa telkens met drie pijlen aan stukken geschoten. Garuḍa, die Hem droeg, deelde met zijn twee grote vleugels klappen uit en versloeg daarmee de olifanten. Door zijn vleugels, bek en klauwen belaagd trokken ze zich terug in de stad terwijl Na-

raka ['hel' ofwel Bhauma] doorging met de veldslag. (20) Bhauma, getergd te zien hoe zijn leger door Garuḍa terug werd gedreven, viel hem aan met een speer die [ooit] de bliksemschicht [van Indra] weerstond. Maar die deerde hem niet meer dan een olifant die wordt geslagen met een bloemslinger. (21) Gefrustreerd in zijn pogingen nam Bhauma zijn drietand ter hand om Acyuta, de Onfeilbare, te doden, maar voordat hij hem zelfs maar kon lanceren, sneed de Heer met de scherpgerande schijf van Zijn cakra Naraka's hoofd eraf terwijl die op zijn olifant zat. (22) Schitterend en glimmend gesierd met oorhangers en een fraaie helm, viel dat hoofd op de grond. 'Helaas, helaas en 'Bravo, bravo!' [werd er geroepen] terwijl de wijzen en de heersende halfgoden Heer Kṛṣṇa aanbaden en bedolven onder bloemslingers.

(23) **M**oeder aarde benaderde daarop Kṛṣṇa en bood Hem gouden oorhangers aan, die gloeiden van de glimmende edelstenen, en een Vaijayantī slinger van woudbloemen. Ze gaf Hem de parasol van Varuṇa en het Grote Juweel [de bergtop van Mandara]. (24) O Koning, de godin vouwde met een geest vervuld van toewijding toen haar handen, boog, en prees de Heer van het Universum die wordt aanbeden door de besten onder de halfgoden. (25) Bhūmi zei: 'Ik breng U mijn eerbetuigingen o God van de Goden, o Heer die de schelp, de schijf en de knots vasthoudt, U die, overeenkomstig het verlangen van de toegewijden, Uw verschillende gedaanten heeft aangenomen, o Allerhoogste Ziel. Laat er de lof voor U zijn. (26) Mijn eerbetoon geldt Hem met het lotusvormige kuiltje in Zijn buik, mijn eerbied geldt Hem met de slinger van lotussen om, mijn respect is er voor Hem wiens blik koel is als een lotus, mijn lofprijzing geldt U die voeten heeft als lotussen [zoals in 1.8: 22]. (27) Mijn eerbetuiging is er voor U, de Allerhoogste Heer, Vāsudeva, Viṣṇu, de Oorspronkelijke Persoon, het Oerzaad en het Geheel van de Kennis; voor U mijn respectbetoon. (28) Laat er de verering zijn van U, de Ongeboren Verwekker, het Absolute van onbegrensde energieën, de Ziel van de hogere en lagere energieën, de Ziel van de schepping, de Superziel! (29) Verlangend te scheppen, o Meester, doet U Zich kennen als zijnde Ongeboren [als Brahmā], neemt U voor de vernietiging de onwetendheid op U [als Śiva], en bent U voor het behoud [gemanifesteerd als] de goedheid [met de Viṣṇu-*avatāra's*] van het universum. [Maar niettemin bent U] niet overdekt [door deze basiskwaliteiten], o Heer van Jagat [van het Levende Wezen dat het Universum is]. Hoewel U Kāla [de tijd], Pradhāna [de ongemanifesteerde staat van de materie, de oerether] en de Puruṣa [de oorspronkelijke Persoon] bent, bestaat U er niettemin onafhankelijk van. (30) Dit zelf van mij [de aarde], het water, het vuur, de lucht en de ether, de zinsobjecten, de halfgoden, de geest, de zintuigen en degene die handelt, het geheel van de materiële energie - kortom alles wat zich rondbeweegt of niet rondbeweegt, vormt de verbijstering [als men denkt dat het onafhankelijk van U bestaat], o Allerhoogste Heer. Alles bevindt zich immers in U, de Ene Zonder Zijns Gelijke [zie ook *siddhānta*]! (31) Deze zoon van hem [genaamd Bhagadatta, Bhauma's zoon, de kleinzoon van Bhūmi] heeft in zijn angst de lotusvoeten benaderd van U die het leed wegneemt van hen die hun toevlucht zoe-

ken. AlstUblieft, neem hem in bescherming en plaats op zijn hoofd Uw lotushand die alle zonde wegvaagt.'

(32) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, door Bhūmi met deze woorden aanbeden in toewijding en nederigheid, nam zijn angst weg en betrad de verblijven van Bhauma die van alle gemakken waren voorzien. (33) Aldaar trof de Heer zestienduizend [**] maagden van adel aan, die door Bhaumāsura met geweld waren weggehaald bij de koningen. (34) Toen de vrouwen Hem zagen binnenkomen, de meest uitzonderlijke van alle mannen, kozen ze bekoord voor Hem, die door het lot in hun schoot was geworpen, als de echtgenoot van hun dromen. (35) In Kṛṣṇa opgaand dachten ze: 'Moge de voorzienigheid maken dat Hij mijn echtgenoot wordt.' Aldus mijmerend sloten ze stuk voor stuk Hem allen in hun hart. (36) Nadat ze waren schoongewassen en smetteloos gekleed, stuurde Hij hen in draagstoelen naar Dvārakā, samen met de enorme [buitgemaakte] schat aan strijdwagens, paarden en een groot aantal andere kostbaarheden. (37) Keśava stuurde ook vierenzestig snelle witte olifanten mee met vier slagtanden, die van Airāvata afstamden [Indra's olifant]. (38-39) Daarop begaf Hij zich naar de verblijfplaats van de koning van de goden en overhandigde Hij Aditi haar oorhangers. Vervolgens werd Hij tezamen met Zijn geliefde [Satyabhāmā] aanbeden door Indra, de leider van de dertig [belangrijkste] halfgoden, en door de echtgenote van de grote koning. Er door Zijn eigen vrouw toe aangezet trok hij de pārijāta [een hemelboom] uit de grond en plaatste hem op Garuḍa. Hij versloeg de halfgoden met inbegrip van Indra [die dat wilden verhinderen] en bracht hem naar Zijn stad. (40) Helemaal vanuit de hemel gevolgd door de bijen die de zoete geur en het sap begeerden, sierde de boom de tuin van Satyabhāmā's verblijf nadat hij daar geplant was. (41) [Indra], die grote ziel onder de halfgoden, had zich voorover gebogen, met de punten van zijn kroon Acyuta's voeten beroerd, en gesmeekt zijn verlangens te beantwoorden, maar, nu hij zijn doel [de Heer] had bereikt, ging hij niettemin de strijd met Hem aan [over de pārijāta]. Vervloekt zij hun weelde, wat een onbenul [zie ook 3.3: 5]! (42) De Opperheer trouwde toen zoals het hoort met al die vrouwen en leefde tegelijkertijd met hen in verschillende verblijven. Voor dat doel nam de Onvergankelijke evenzovele gedaanten aan [zie 58: 45, 69: 19-45 en B.G. 9: 15; 13: 31]. (43) Aangenaam bezig met de vrouwen die Hem graag wilden behagen, verliet Hij die de meest onvoorstelbare dingen doet, nimmer hun onovertroffen, allerprachtigste paleizen. Hoewel Hij genoeg heeft aan Zijn eigen voldoening, vervulde Hij daarbij Zijn plichten als huishouder en genoot Hij net als iedere andere man van het leven [zie ook 1.11: 37-39]. (44) De vrouwen deelden, in een steeds groeiend geluk, de altijd weer nieuwe, liefdevolle aantrekking van de omgang met Hem in glimlachen en blikken, intieme gesprekken en bedeesdheid. Zo de echtgenoot van Ramā verworven hebbend slaagden ze er in Hem te bereiken op een manier, die zelfs niet voor Brahmā en de andere goden beschikbaar is. (45) Hoewel ze honderden dienstmeisjes hadden, waren ze [persoonlijk] de Almachtige Heer van dienst door Hem te benaderen om een zitplaats te bieden, om van eersteklas toewijding te zijn en Zijn voeten te wassen, alsook om Hem van betelnoot te voorzien, Hem te

masseren en koelte toe te wuiven, samen met geuren, bloemslingers en het verzorgen van Zijn haar, met het verzorgen van Zijn bed, met baden en met het geven van cadeautjes.'

*: De *ācārya's* leggen uit dat Satyabhāmā Kṛṣṇa zou vergezellen om toestemming te verlenen om Bhauma te doden, ondanks de belofte die Hij ooit deed aan Bhūmi, de godin van de aarde, haar zoon Bhauma zonder haar toestemming geen geweld aan te doen. Ook zou ze zijn meegekomen om de pārijāta bloemenboom mee te nemen die Kṛṣṇa haar had beloofd nadat Hij voor Rukmiṇī zo'n bloem had meegebracht [zie ook 50: 54 en 3.3: 5].

**: Wat betreft het precieze aantal van Kṛṣṇa's koninginnen bestaat er geen absolute enigheid. Hier staat geschreven 16000. De Viṣṇu Purāṇa V.19 - 9.31 maakt melding van 16100 dames, terwijl nog weer anderen spreken van 16001 van hen. Het vers 10.90: 29 niet meegerekend, dat ook melding maakt van meer dan 16100 stuks, zouden er, zuiver redenerend vanuit de Bhāgavatamverhalen alleen, 16008 koninginnen zijn [zie ook voorgaande voetnoot *].

10.60 - Heer Kṛṣṇa Plaagt Koningin Rukmiṇī

(1) **D**e zoon van Bādarāyaṇa [van Vyāsa] zei: Hij, de Geestelijk Leraar van het Universum, op een dag Zich comfortabel op Rukmiṇī's bed bevindend, werd bediend door haar die samen met haar vrouwelijke metgezellen Hem, haar Echtgenoot, koelte toewuifde. (2) De Ongeboren Heer, de Allerhoogste Meester die het universum in het leven roept, beschermt en verzwelgt, had nu onder de Yadu's Zijn geboorte genomen om Zijn spel te spelen en Zijn heerschappij te verdedigen [*, zie ook 6.3: 19]. (3-6) Dat privégedeelte van het paleis was schitterend behangen met strengen parels en prachtig met een baldakijn, met lampen gemaakt van edelstenen en met jasmijnbloemenslingers omzwermd door zoemende bijen. Het licht van de zuivere maan werd gefilterd door de openingen van het lattenwerk voor de ramen, de wind voerde de geur mee van de groepjes pārijātabomen en bracht zo de atmosfeer uit de tuin over, en de opwindende geur van *aguru*wierook ontsnapte er uit de openingen van het lattenwerk voor de ramen, o Koning. Daar bediende ze haar Echtgenoot, de Heer van Alle Werelden, die comfortabel was gezeten op een prima kussen op het bed dat zo wit straalde als melkschuim. (7) De godin pakte uit de hand van een dienstmaagd

een waaier van yakhaar aan met een, met juwelen ingelegd, handvat en wuifde er in eerbetoon voor haar Meester, Hem er koelte mee toe. (8) Naast Kṛṣṇa staand geluid makend met haar met edelstenen versierde enkelbelletjes, zag ze er prachtig uit met haar ringen, armbanden en waaier in haar handen, met haar kleding die met één punt haar borsten rood van de *kuṅkum* verhulde, met de gloed van haar halssnoer en met de kostbare gordel die ze om haar heupen droeg. (9) Bij de aanblik van haar genoeglijke glimlachen, haar lokken, oorhangers en de sieraden om haar hals, haar heldere, gelukkige gezicht en lieve lippen, herkende Hij haar als een verschijning van de godin van het geluk die, met geen ander doel in haar leven, ter wille van Zijn spel en vermaak, met Hem overeenstemt in belichamingen passend bij de gedaanten die Hij aanneemt [**]. Toen sprak de Heer.

(10) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'O prinses, je werd begeerd door koningen, wereldheersers van schoonheid, kracht en vrijgevigheid, die rijkelijk toegerust waren met grote macht, invloed en weelde. (11) Met je afwijzen van beschikbare aanbidders als Śiśupāla en anderen, die gek van Cupido door je broer en vader werden aangereikt, vraag Ik Me af waarom je voor Ons hebt gekozen terwijl Ik zo heel anders ben. (12) Bang voor de koningen, o mooie wenkbrauwtjes, en verhuisd naar de oceaan voor onze toevlucht [naar Dvārakā], hebben Wij, vijandig tegenover hen die aan de macht zijn, de troon vrijwel opgegeven. (13) O fraaie wenkbrauwtjes, vrouwen die zich bekommeren om mannen wiens gedrag onzeker is, hebben het gewoonlijk zwaar. Ze volgen een pad dat niet aanvaardbaar is voor de normale samenleving. (14) Wij, die niets bezitten, zijn geliefd onder hen die zelf niets hebben, en daarom zijn We in de regel niet zo gewild bij de rijken die Me [dan ook] zelden hun respect betonen, o slanke dame. (15) Huwelijk en vriendschap is er tussen twee mensen gelijk qua rijkdom, geboorte, invloed, lichaam en vooruitzichten, en nooit en te nimmer tussen een hoger en een lager iemand [in dezen]! (16) O prinses van Vidarbha, je hebt dit niet zien aankomen, je had er geen weet van toen je koos voor Ons die het zo ontbreekt aan goede kwaliteiten, Wij, die worden geprezen door bedelaars die hun verstand kwijt zijn! (17) Aanvaard nu alsjeblieft voor jezelf een echtgenoot die geschikt is, een eersteklas edelman die al je wensen in dit en het volgende leven kan vervullen. (18) Śiśupāla, Śālva, Jarāsandha, Dantavakra en andere koningen kunnen Me geen van allen uitstaan, o jij met je mooie benen, en ook je oudere broer Rukmī ziet Me niet zitten. (19) Ik nam je met Me mee, o goede dame, om de trots en arrogantie te breken van hen die verblind zijn door de bedwelming van hun macht. We wilden de kracht beteugelen van de verdorvenen [zie ook B.G. 4: 7]. (20) Onverschillig over een thuis en een lichaam geven Wij niet echt om echtgenotes, kinderen en rijkdommen; afzijdig van welk ondernemen ook zijn Wij volkomen in Onszelf tevreden als een licht dat verder niets doet.'

(21) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de Allerhoogste Heer dit gezegd had als de vernietiger van de trots van zij die, zich als Zijn geliefde, onafscheidelijk achtte, stopte Hij. (22) Van de Meester van de heren van de drie werelden, van haar Geliefde,

had zij, de godin, nog nooit zoiets onaangenaams te horen gekregen. Met de schrik die haar om het hart sloeg begon ze toen trillend, in de greep van een verschrikkelijke angst, te huilen [zie Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka vers 6 & 7]. (23) Met haar, o zo delicate voet die rood opgloeide door haar nagels schraapte ze over de vloer en, terwijl ze met haar tranen de make-up van haar ogen deed uitlopen en ze het rode *kuṅkuma*poeder op haar borsten nat sprenkelde, stond ze daar roerloos, verstikt in haar grote verdriet met haar gezicht naar beneden, niet in staat om ook maar een woord uit te brengen. (24) Door haar grote treurnis, vrees en benauwdheid niet langer meer helder denkend, gleden haar armbanden af en viel haar waaier uit haar handen. Met haar geest ontregeld viel ze plotseling flauw. Haar lichaam viel op de grond met haar haar wijd uitgespreid, als was ze een plataan geveld door de wind [zie *rasa*]. (25) Toen Hij inzag wat het volle gewicht van Zijn, niet door haar begrepen, grappenmakerij inhield voor de band van goddelijke liefde met Zijn geliefde, kreeg de Allerhoogste Heer, de genadige Kṛṣṇa, medelijden met haar. (26) Snel van het bed afkomend tilde Hij haar met Zijn vier armen op en wiste Hij, haar haar bijeen zamelend, haar gezicht schoon met Zijn lotushand. (27-28) Met het schoonvegen van haar met tranen gevulde ogen en haar besmeurde borsten, o Koning, sloeg Hij Zijn arm om haar heen die, kuis als ze was, geen ander voorwerp van verlangen kende. De Meester, de Expert in Het Tot Vrede Bewegen, troostte vol medeleven haar die zo zielig in de war was door Zijn slimme grappenmakerij. Met Hem, het Doel van Alle Zuivere Zielen [voor ogen], had ze dit niet verdiend. (29) De Opperheer zei: 'O Vaidarbhī, wees niet ongelukkig met Me, Ik weet dat je Me volledig toegewijd bent, Mijn liefste. Ik deed het voor de grap om te horen wat je zou zeggen. (30) Zo wilde Ik het gezicht van de liefde zien: met lippen trillend van de emotie, blikken geworpen uit de hoeken van rood doorlopen ogen, en prachtige, samengeknepen wenkbrauwen. (31) Om grappen te maken met degene van wie hij houdt is, voor een gewone huishouder, het hoogste dat hij in het gezinsleven kan bereiken, o verlegen meisje vol temperament.'

(32) **Ś**rī Śuka zei: 'Vaidarbhī, o Koning, aldus geheel gerustgesteld door de Allerhoogste Heer, begreep dat Zijn woorden speels bedoeld waren en gaf haar angst op te zijn afgewezen door haar Geliefde. (33) Bedeesd, met een charmante glimlach de Opperheer in het gelaat ziend, richtte ze zich met liefdevolle blikken tot de Beste van Alle Mannen, o afstammeling van Bharata. (34) Śrī Rukmiṇī zei: 'Goed, zo zij het, het is zoals Je het zegt, o Lotusogige. Ik verschil van Jou, Jij bent de Allerhoogste Heer. Wie ben ik nu vergeleken met de Almachtige die behagen schept in Zijn eigen heerlijkheid? Wie ben ik, als iemand aan wiens voeten de dwazen zich vastklampen vanwege haar materiële kwaliteiten, vergeleken met de Meester, de Opperheer van de Drie [belangrijkste godheden]? (35) Het is waar, Jij, o Urukrama ['Heer van de Grotere Orde'], vleide Je neer in de oceaan alsof Je de geaardheden zou vrezen. Jij vecht altijd, in het zuivere bewustzijn van de Opperziel, tegen de slechtheid van de materiële zinnen, en Jij hebt, met Je dienaren, een positie als koning afgewezen omdat dat blinde onwetendheid inhoudt [zie ook Śrī Śrī Ṣadgosvāmī-aṣṭaka vers 4 en de Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka vers 4].

(36) Voor wijzen die de honing waarderen van Je lotusvoeten, is Jouw pad niet zo duidelijk, terwijl het onmogelijk te doorgronden is voor dieren in een menselijke gedaante [voor materialisten]. Want zo ongewoon als de activiteiten van Jou, de Allerhoogste Heerser zijn, o Almachtige, zo ongebruikelijk zijn ook de handelingen van hen die Je volgen. (37) Jij kent geen bezittingen, want voorbij aan Jou is er niets te vinden. Zelfs de genieters van offergaven als Brahmā en anderen brengen Je eerbewijzen. Personen die materieel niets te klagen hebben kennen Je, verblind door hun status niet, maar Je bent voor de grote genieters [de goden] het meest dierbaar, net zoals zij Jou het dierbaarst zijn [zie ook tekst 14 en 1.7: 10]. (38) Jij bent het uiteindelijke doel dat alle doelen van het menselijk bestaan omvat, Jij bent het eigenlijke Zelf waarnaar verlangend intelligente personen overal van afzien. Zij zijn degenen die behagen scheppen in Jouw omgang, o Almachtige, en niet de man en vrouw die in hun wederzijdse aantrekking [hun lust] geluk en ongeluk ervaren. (39) Jij bent de Opperziel van Al de Werelden die Zichzelf wegschenkt en over wiens kunnen de wijzen spreken die de staf opgaven [van het rondtrekken en Paramahaṁsa's worden, zie 5.1*]. Daarom werd Jij door mij uitverkozen en wijs ik die meesters van de hemel af - Hij die geboren werd op de lotus [Brahmā] en Hij die het bestaan beheerst [Śiva]. Wat voor belang zou ik hebben bij anderen wiens ambities teniet worden gedaan door de kracht van de Tijd opgewekt door Je wenkbrauwen? (40) Hoe dwaas waren die woorden van Je dat Jij uit angst in de oceaan Je toevlucht zou hebben gezocht, o Gadāgraja, o Jij die door het schieten met Je Śārṅga de koningen terugdrong toen Je mij, Jouw verdiende huldeblijk, ontvoerde zoals een leeuw zijn deel weghaalt bij de dieren [zie ook *jalpa* 10.47: 12-21]. (41) De koningen Aṅga [vader van Vena, 4.13: 47], Vainya [Pṛthu, 4.23], Jāyanta [Bharata, 6.7: 11], Nāhuṣa [Yayāti, 9.19], Gaya [5.15: 6-7] en anderen, hebben uit behoefte aan Jou, afstand gedaan van hun kroon, hun soevereine macht over hun koninkrijken, en zijn het bos ingegaan, o Lotusogige. Hebben zij, gefixeerd op Jouw pad, het nu zwaar gehad in deze wereld [zie vers 13]? (42) Welke vrouw zou haar toevlucht tot een andere man nemen, als ze eenmaal het door de wijzen beschreven aroma opgesnoven heeft van Jouw lotusvoeten, de voeten waar Lakṣmī zich ophoudt en die alle mensen de bevrijding schenken? Welke sterfelijke dame met het inzicht om uit te maken wat het beste voor haar is, zou geen ernst maken met Jou als de Hemel van Alle Kwaliteiten, en zou iemand willen die steeds in grote angst verkeert [door zijn valse ego]? (43) Ik heb gekozen voor Hem, voor Jou, de Uiteindelijke Meester en Superziel van Alle Werelden, als degene die geschikt is om mijn wensen in vervulling te doen gaan in dit leven en in het volgende [zie laatste vers Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka]. Moge er voor mij die ronddoolde op verschillende wegen [en in geboorten] er de toevlucht zijn van Jouw voeten die, als ze op hun aanbidder afstappen, bevrijding van al het valse schenken. (44) Laat de koningen waar Je het over had [in vers 10], o Acyuta, over aan die vrouwen bij wie in huis ze zijn als ezels, ossen, honden, katten en slaven, omdat die dames hun oren nimmer te luisteren legden bij de kern die Jij als de plaag van Je vijanden bent, o Jij die bezongen en besproken wordt in de hooggeleerde samenkomsten van Mṛḍa ['de genadige' ofwel Śiva] en Viriñca [de 'zuivere voorbij de hartstocht' of-

wel Brahmā]. (45) De vrouw die niet de honing ruikt van Jouw lotusvoeten, houdt er een totaal verdwaasd idee op na. Zij aanbidt als haar partner een levend lijk bestaande uit vlees, botten, bloed, wormen, ontlasting, slijm, gal en lucht, dat overdekt is met een huid, snorharen, lichaamsbeharing, nagels en hoofdhaar. (46) O Lotusoog, laat er mijn liefde zijn voor de voeten van Jij die meer behagen schept in het Ware Zelf dan in mij. Op het moment dat Jij ter wille van de expansie van dit universum een alles overheersende hartstocht aanneemt en Mij [als *prakṛti*] met Je blik aanschouwt, toon Je ons de grootste genade [zie ook 10.53: 2]. (47) Ik denk dat het niet geheel onwaar is wat Je zei, o Doder van Madhu, een ongetrouwd meisje kan zich op een gegeven moment aangetrokken voelen [tot een ander], zoals in het geval van Ambā [dochter van de koning van Kāśī die zich aangetrokken voelde tot Śālva, zie Mahābhārata en noot 9.22: 20*]. (48) Een promiscue vrouw voelt zich zelfs als ze is getrouwd nog aangetrokken tot weer een andere man. Als men intelligent is moet men zo'n ontrouwe vrouw niet houden, want als men gehecht blijft aan haar, is men tweeërlei ten val gekomen [in dit leven en in een leven hierna, zie ook 9.14: 36].'

(49) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Al wat je antwoordde is juist. Dat wat Ik zei toen Ik je voor de gek hield, o prinses, deed Ik vanuit de behoefte jou hierover te horen spreken, o deugdzame dame! (50) O rechtschapen dame, je zal altijd op welke zegeningen ook kunnen rekenen die je van Mij verlangt om je van de lust te bevrijden, o genadige, o jij die enkel Mij toegewijd bent. (51) O zondeloze, Ik begreep je zuivere liefde en trouw aan je echtgenoot in geloften, want van streek geraakt door Mijn woorden, liet je geest gehecht aan Mij, zich niet afleiden. (52) Degenen die met lust in hun harten vallen voor burgerlijke status en Mij aanbidden met boetedoeningen en het naleven van geloften, zijn verbijsterd door de begoochelende energie van Mij, de Heer van de Uiteindelijke Gelukzaligheid [zie ook B.G. 2: 42-44]. (53) Lieve schat, ongelukkig zijn zij die met het verwerven van Mij, de Meester van zowel Emancipatie als Rijkdom, van Mij enkel materiële verworvenheden verlangen. Die zijn er zelfs voor personen die in de hel verkeren, en daarom is voor hen die bezeten zijn van de zinsbevrediging, de hel de meest geschikte plek [zie ook 3.3: 32 en 7.5: 32]. (54) Gelukkig, o vrouwe van het huis, was je Mij steeds trouw van dienst, hetgeen bevrijding uit het materieel bestaan schenkt. Die dienst is zeer moeilijk op te brengen voor hatelijke types, met name voor vrouwen met kwade bedoelingen die zich enkel bekommeren om hun eigen levensadem en zich vergenoegen in het verbreken [van relaties]. (55) O respectvolle dame, in Mijn paleizen kan Ik geen vrouw vinden zo liefdevol als jij, jij die tijdens haar huwelijk afzag van de koningen die waren gearriveerd, jij die Mij, toen je de verhalen hoorde over Mijn waarheid, een brahmaanse boodschapper stuurde met een vertrouwelijk bericht. (56) Toen je broer, die werd verslagen in de strijd en werd toegetakeld [54], op de dag van de huwelijksplechtigheid [van Aniruddha, haar oudste zoon, zie volgende hoofdstuk] werd gedood tijdens een gokspelletje, kreeg je een ondraaglijk leed te verduren, maar omdat je er bang voor was van Ons gescheiden te raken, repte je er met geen woord over en heb je Ons op die manier voor je gewonnen. (57) Toen Ik niet kwam op-

dagen nadat je een boodschapper had gestuurd met het hoogst vertrouwelijke verzoek om Mijn persoon te krijgen, beschouwde je deze wereld als volkomen leeg en wilde je dit lichaam opgeven dat voor niemand anders bestemd zou zijn [zie 10.53: 22-25]. Moge je altijd zo [van die standvastigheid] zijn en mogen Wij ons daar steeds over verheugen.'

(58) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus in intieme conversaties de weg van de menselijke wereld volgend, schiep de Allerhoogste Heer en Meester van het Universum er genoegen in Zich met Ramā te vermaken. (59) In de paleizen van de andere koninginnen gedroeg Hij, de Almachtige Heer en Geestelijk Leraar van Al de Werelden, Zich dienovereenkomstig en vervulde Hij de plichten van een gezinshoofd.'

*: Het Sanskriet woord hier gebruikt is *setu*: dat betekent brug, dam, grens, limiet, dus in deze context Zijn leiding, religie, regel en wet.

**: Gesproken door Śrī Parāśara in de Viṣṇu Purāṇa is er, zo brengt Śrīla Śrīdhara Svāmī ons in herinnering, een vers in bevestiging van dit vers:

devatve deva-deheyam
manuṣayatve ca mānuṣī
viṣṇor dehānurūpām vai
karoty eṣātmanas tanum

"Als de Heer verschijnt als een halfgod, neemt zij [de godin van het geluk] de gedaante aan van een godin, en als Hij verschijnt als een menselijk wezen, neemt ze een menselijke gedaante aan. Op die manier is het lichaam dat ze aanneemt in overeenstemming met het lichaam aangenomen door Heer Viṣṇu."

10.61 - Heer Balarāma Maakt een Einde aan Rukmī op Aniruddha's Huwelijk

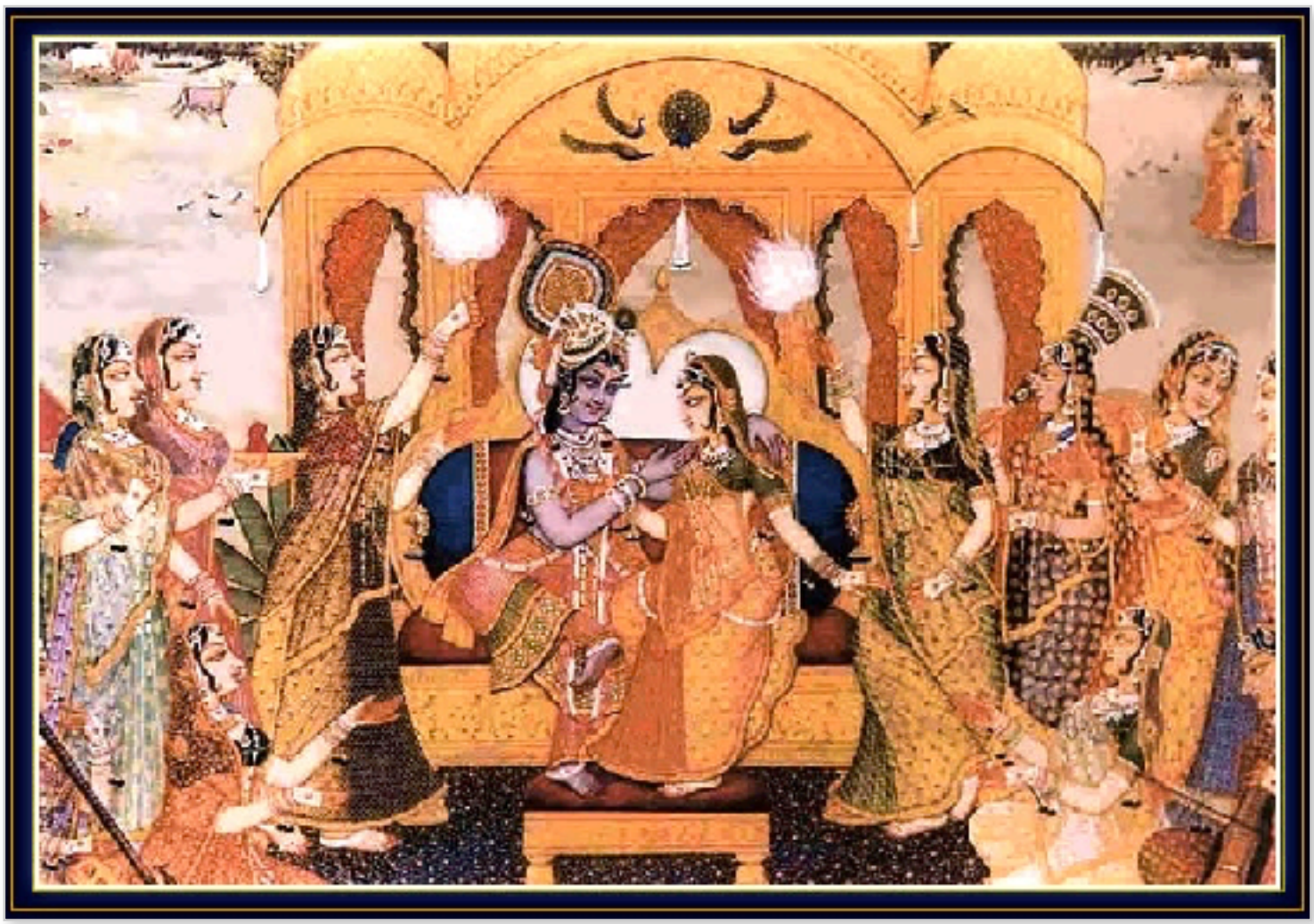

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Ieder van de vrouwen van Kṛṣṇa gaf geboorte aan tien zoons die in geen enkel opzicht onderdeden voor hun Vader's persoonlijke rijkdom. (2) Aangezien ze Acyuta nimmer hun paleizen zagen verlaten beschouwde ieder van de prinsessen zichzelf als de meest geliefde. De vrouwen hadden geen notie van Zijn waarheid. (3) Volledig in de ban van de Allerhoogste Heer Zijn gezicht, zo prachtig als de werveling van een lotus, Zijn lange armen, Zijn ogen en liefdevolle blikken, gevatte benadering en charmante verhalen konden de vrouwen, met hun aantrekking, geen greep krijgen op de geest van de Almachtige. (4) Ondanks de romantische signalen die ze uitzonden met hun geheven wenkbrauwen, hun verholen blikken en de bedeesde glimlachen waarmee ze zo bekoorlijk blijk gaven van hun bedoelingen, waren de zestienduizend vrouwen niet in staat de zinnen [van Kṛṣṇa] in beroering te brengen met hun pijlen van Cupido en andere methoden. (5) Deze vrouwen, die de Heer van Ramā als hun man kregen en zodoende iets bereikten dat zelfs Heer Brahmā en de andere goden niet kunnen bereiken, keken vooral gretig uit naar Zijn altijd weer nieuwe, intieme omgang, en wisselden met plezier, onophoudelijk en in toenemende mate liefdevol aangetrokken, glimlachen en blikken met Hem [zoals in 59: 44]. (6) Hoewel ze [zoals gezegd] honderden dienstmaagden hadden benaderden ze Hem [persoonlijk] en boden ze Hem een zitplaats aan, waren ze van eersteklas eerbetoon, wasten ze

Zijn voeten en gaven ze Hem betelnoot. Ze gaven massages, wuifden Hem koelte toe en waren de Almachtige Heer van dienst met geuren, bloemenslingers, het verzorgen van Zijn haar, het verzorgen van Zijn bed, met baden en met het aanbieden van geschenken [zoals in 59: 45]. (7) Onder deze [16008 *] vrouwen van Kṛṣṇa, die ieder tien zonen hadden, bevonden zich, zoals ik reeds zei, acht vrouwen die de belangrijkste koninginnen waren. Ik zal een opsomming geven van hun zoons met allereerst Pradyumna.

(8-9) **H**ij werd door de Heer verwekt in Rukmiṇī [zie 54: 60] en deed in geen enkel opzicht voor Hem onder, zoals dat ook het geval was met de zonen Cārudeṣṇa, Sudeṣṇa en de machtige Cārudeha, Sucāru, Cārugupta, Bhadracāru en nog een zoon genaamd Cārucandra, alsook Vicāru en Cāru, de tiende zoon. (10-12) De tien zoons van Satyabhāmā [56: 44] waren Bhānu, Subhānu, Svarbhānu, Prabhānu, Bhānumān en Candrabhānu, Bṛhadbhānu en de achtste zoon Atibhānu gevolgd door Śrībhānu en Pratibhānu [*bhānu* betekent luister, schittering]. Sāmba, Sumitra, Purujit, Śatajit, Sahasrajit, Vijaya en Citraketu, Vasumān, Draviḍa en Kratu waren de zoons van Jāmbavatī [56: 32]. Het waren deze zoons met Sāmba voorop die de voorkeur van hun Vader genoten [zie ook 7.1: 2 & 12]. (13) Vīra, Candra en Aśvasena, Citragu, Vegavān, Vṛṣa, Āma, Śaṅku, Vasu en de machtige Kunti, waren de zoons van Nāgnajitī [ofwel Satyā, zie 58: 55]. (14) Śruta, Kavi, Vṛṣa, Vīra, Subāhu, hij die Bhadra heette, Śānti, Darśa, Pūrṇamāsa en Somaka, de jongste, waren de zoons van Kālindī [58: 23]. (15) Praghoṣa, Gātravān, Siṁha, Bala, Prabala en Ūrdhaga waren samen met Mahāśakti, Saha, Oja en Aparājita, de zoons van Mādrā [zie **]. (16) Vṛka, Harṣa, Anila, Gṛdhra, Vardhana, Unnāda, Mahāṁsa, Pāvana, Vahni en Kṣudhi waren de zoons van Mitravindā [58: 31]. (17) De zonen van Bhadrā heetten Saṅgrāmajit, Bṛhatsena, Śūra, Praharana en Arijit, Jaya, Subhadra, Vāma, Āyur en Satyaka [58: 56]. (18) Dīptimān, Tāmratapta en anderen waren de zoons van Heer Kṛṣṇa en Rohiṇī [*]. O Koning, Pradyumna die zich ophield in de stad Bhojakaṭa [Rukmī's domein], verwekte in Rukmavatī, de dochter van Rukmī, de hoogst machtige Aniruddha [zie ook 4.24: 35-36]. (19) Van deze zoons en kleinzoons van de zestienduizend moeders, kwamen tientallen miljoenen nakomelingen van Kṛṣṇa ter wereld, o Koning.'

(20) **D**e koning zei: 'Hoe kon Rukmī zijn dochter uithuwelijken aan de zoon van zijn Vijand? Verslagen door Kṛṣṇa in de slag wachtte hij op een gelegenheid om Hem te doden. Alstublieft, o geleerde, leg me uit hoe dit huwelijk tussen de twee vijanden kon worden gearrangeerd. (21) Yogi's [als u] zijn er perfect toe in staat om het verleden, het heden alsook wat zich nog niet heeft voorgedaan te zien, zowel als zaken ver weg, zaken verhuld door obstakels en zaken voorbij aan de zinnen.'

(22) **Ś**rī Śuka zei: 'Tijdens haar *svayaṁvara*ceremonie verkoos zij [Rukmavatī] de voor haar tastbare Cupido [Pradyumna] die er met haar vandoor ging nadat Hij, met een enkele wagen, in de strijd de verzamelde koningen had ver-

slagen. (23) Om zijn zus [Rukmiṇī] een plezier te doen gunde Rukmī zijn dochter zijn neef, ondanks dat hij zich steeds de vijandschap herinnerde met Kṛṣṇa die hem had beledigd [54: 35]. (24) O Koning, de jonge dochter van Rukmiṇī [*], Cārumatī, die grote amandelogen had, trouwde met Balī, de zoon van Kṛtavarmā. (25) Ondanks dat hij in vijandschap gebonden was aan de Heer, gaf Rukmī zijn kleindochter genaamd Rocanā weg aan Aniruddha, hij die de zoon van zijn dochter was. Zich ervan bewust dat het huwelijk indruiste tegen het dharma [niet te heulen met de vijand], gaf hij, in zijn vrijheid beperkt door de banden van genegenheid, er de voorkeur aan zijn zuster te behagen met dat huwelijk. (26) Ter gelegenheid van die gelukkige gebeurtenis, o Koning, begaven Rukmiṇī, Balarāma en Keśava [Kṛṣṇa], Sāmba, Pradyumna en anderen zich naar de stad Bhojakaṭa.

(27-28) **N**a de plechtigheid zeiden een paar arrogante koningen aangevoerd door de heerser van Kaliṇga tot Rukmī: 'U moet Balarāma met dobbelen verslaan. O koning, hij is er echt niet zo goed in, maar wordt er niettemin hoogst door gefascineerd.' Aldus aangesproken nodigde Rukmī Balarāma uit om een partijtje met hem te dobbelen. (29) In die weddenschap accepteerde Balarāma een inzet van eerst honderd, toen duizend en daarna tienduizend [gouden munten]. Maar het was Rukmī die won. De heer van Kaliṇga moest luidkeels om Balarāma lachen en liet daarbij zijn tanden vrijuit zien. Dit kon de Drager van de Ploeg niet tolereren. (30) Toen Rukmī daarop een inzet van zo'n honderdduizend munten aanging die door Balarāma werd gewonnen, nam Rukmī zijn toevlucht tot bedrog en zei: 'Ik heb het gewonnen!'

(31) **M**et een geest zo onstuimig als de oceaan tijdens volle maan, aanvaardde de knappe Balarāma, wiens van nature roze ogen brandden van woede, een weddenschap om honderd miljoen munten. (32) Balarāma won ook dat spel eerlijk, maar Rukmī zocht opnieuw zijn heil in misleiding en zei: 'Het is door mij gewonnen. Mogen deze getuigen dat bevestigen!'

(33) **T**oen sprak er een stem uit de hemel die zei: 'Het was Balarāma die de weddenschap eerlijk won, wat Rukmī zei is een leugen!'

(34) **G**een acht slaand op die stem zei de prins van Vidarbha, door de kwade koningen zijn dood ingestuurd, spottend tot Saṅkarṣaṇa: (35) 'Jullie koeherders die rondtrekken in het woud, zijn niet bedreven in het dobbelen. Dobbelen en pijlen afschieten is iets voor koningen, niet voor jullie slag!'

(36) **A**ldus door Rukmī beledigd en uitgelachen door de koningen aanwezig in deze bijeenkomst van machtige mannen, hief Hij woedend Zijn knots en sloeg Hij hem dood. (37) Razendsnel nam Hij de wegvluchtende koning van Kaliṇga te pakken op zijn tiende stap, en sloeg Hij in Zijn toorn de tanden eruit die hij lachend had ontbloot [zie ook 4.5: 21]. (38) Geteisterd door Balarāma's knots sloegen de [andere] koningen in doodsangst op de vlucht, doordrenkt van het

bloed, met gebroken armen, benen en schedels. (39) Het feit dat Zijn zwager, Rukmī, was gedood, o Koning, werd door de Heer toegejuicht noch afgekeurd, uit angst de band van genegenheid met Rukmiṇī en Balarāma te verbreken. (40) De nakomelingen van Daśārha wiens doelen onder de hoede van Madhusūdana allen waren bereikt, plaatsten toen de bruidegom, Aniruddha, samen met Zijn bruid op een wagen en verlieten onder leiding van Balarāma Bhojakaṭa om zich naar Kuśasthalī te begeven [een andere naam voor Dvārakā].'

*: Deze die Mādrā heet is de achtste van de hoofdvrouwen van Kṛṣṇa die nog niet eerder werd vermeld; ze is de dochter van de heerser van Madra, genaamd Bṛhatsena, en staat ook bekend als Lakṣmaṇā. Van het Bhāgavatam haar verhaal kennend zoals verteld in 10.83: 16, is het duidelijk dat ze behoorde tot de acht koninginnen die Hij voordien huwde. Aldus waren er 16008 van hen. Rohiṇī [niet te verwarren met Balarāma's moeder die dezelfde naam draagt], niet beschouwend als een hoofdvrouw van Kṛṣṇa, schijnt degene te zijn geweest die aan het hoofd van de zestienduizend prinsessen stond. Aldus Mādrā als de reden aannemend voor het spreken van 16001 vrouwen in plaats van 16000, hebben we alles bij elkaar: 1 Rukmiṇī, 2 Jāmbavatī, 3 Satyabhāmā, 4 Kālindī, 5 Mitravindā, 6 Satyā (Nāgnajitī), 7 Bhadrā en 8 Mādrā (Lakṣmaṇā) en dan de zestienduizend vrouwen met Rohiṇī voorop die op de tweede plaats stonden [zie ook voetnoot 59** en 10.83].

**: Śrīla Śrīdhara Svāmī legt uit dat elke koningin van de Heer een dochter had.

10.62 - Ūṣā Verliefd en Aniruddha Ingerekend

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Bāṇa's dochter Ūṣā ['ochtendgloren'] geheten, trouwde met de beste van de Yadu's [Aniruddha]. Vanwege dat huwelijk vond er een enorme, verschrikkelijke veldslag plaats tussen de Heer en Śaṅkara [Śiva als 'de goedgunstige']. O grote yogi, het is aan u dit alles te verklaren.'

(2) **Ś**rī Śuka zei: 'Bāṇa ['pijl'], de oudste zoon van de honderd zoons geboren uit het zaad van Bali ['gift'] - de grote ziel die de aarde wegschonk aan de Heer die was verschenen in de gedaante van Vāmana [zie 8.19-22] -, was respectabel, grootmoedig, intelligent en waarachtig in zijn geloften, en altijd standvastig in zijn toewijding voor Heer Śiva. In de fraaie stad die bekend staat als Śoṇita ['hars'] stichtte hij zijn koninkrijk, alwaar de onsterfelijken hem van dienst waren alsof ze zijn bedienden waren. Dat deden ze omdat Śambhu ['de weldoener' ofwel Śiva] in het verleden door hem tevreden was gesteld toen hij, met duizend armen uitgerust, muziekinstrumenten had bespeeld terwijl Mrida [Śiva als 'de genadige'] aan het dansen was. (3) Hij, de grote heer en meester van alle geschapen wezens, de mededogende die zijn toegewijden toevlucht biedt, beloonde hem met een zegen naar zijn keuze. Bāṇa koos toen voor hem [Śiva] als de beschermer van zijn stad. (4) Begoocheld door zijn kracht zei Bāṇa, op een dag aanwezig aan Giriśa's [Śiva als de heer van de berg] zijde, tot hem terwijl hij zijn voeten beroerde met een helm op zo helder als de zon: (5) 'Ik buig me voor u neer, o Mahādeva ['grote god'], o heerser over en geestelijk leraar van de werelden, die, als een boom uit de hemel, alle wensen vervult van de mensen die on-

voldaan zijn. (6) Het duizendtal armen dat u me gaf is me enkel tot last geworden. Behalve u kan ik in de drie werelden geen gelijkwaardige tegenstander vinden. (7) Met een jeuk in mijn armen om bergen te verpulveren, ging ik op pad om strijd te leveren tegen de olifanten uit alle windrichtingen, o heer van de oorsprong, maar verschrikt sloegen ze allen voor mij op de vlucht.'

(8) **T**oen hij dat hoorde zei de grote heer kwaad: 'Je vaandel zal worden gebroken als je trots, o dwaas, ten ondergaat in een gevecht van je met iemand als ik.' (9) Aldus toegesproken ging de dwaze geest opgetogen naar huis, o koning, om aldaar nogal dom de ondergang van zijn heldhaftigheid af te wachten zoals die door Giriśa was voorspeld [vergelijk 2.1: 4].

(10) **Z**ijn maagdelijke dochter genaamd Ūṣā had in een droom een romantische ontmoeting met de zoon van Pradyumna, een minnaar die ze aldus had gevonden zonder hem ooit eerder te hebben gezien of van te hebben gehoord [zie *]. (11) Toen zij hem in haar droom niet meer zag, kwam ze - zich bevindend temidden van haar vriendinnen - verstoord overeind en hoorde ze zich tot haar grote schaamte zeggen: 'Waar ben je mijn liefste?' (12) De dochter Citralekhā ['de prima portrettiste'] van een minister van Bāṇa genaamd Kumbhāṇḍa, hoorde toen hoogst nieuwsgierig Ūṣā, haar vriendin en metgezel, uit. (13) 'Wie is dat naar wie je verlangt, o mooie wenkbrauwtjes, en wat verwacht je van hem, want tot dusverre hebben we nog niemand je hand zien veroveren, o prinses.'

(14) '**I**n mijn droom zag ik een zekere man met een donkere huidskleur, lotusblaadjesogen, gele kleren en machtige armen - een van de soort die een vrouw het hart op hol doet slaan. (15) Dat is degene die ik zoek. Die minnaar liet me de honing van zijn lippen drinken, vertrok naar elders en liet mij hunkerend naar hem achter, geworpen in een zee van ellende.'

(16) **C**itralekhā zei: 'Ik zal je verlossen van je ellende! Als hij ergens in de drie werelden te vinden is, zal ik hem naar je toe brengen, die echtgenoot [in spé], die dief van je hart. Zeg me alsjeblieft hoe hij eruit ziet.'

(17) **T**oen ze dit had gezegd tekende ze natuurgetrouw voor haar de halfgod en de zanger van de hemel, de vervolmaakte, de achtenswaardige ziel en de laagbij-de-grondse slang, de demon, de magiër, het bovennatuurlijke wezen en de mens. (18-19) Van de mensen tekende ze Vṛṣṇi's als Śūrasena, Vasudeva, Balarāma en Kṛṣṇa, maar toen ze Pradyumna zag raakte Ūṣā bedeesd en met het tekenen van Aniruddha boog ze haar hoofd in verlegenheid, o grote heer, en zei ze glimlachend: 'Dat is Hem, Hij hier!' (20) Citralekhā, de *yoginī*, met Hem, Kṛṣṇa's kleinzoon, [Aniruddha] herkend, begaf zich, o Koning, daarop via de hogere sferen [op een mystieke manier] naar Dvārakā, de stad onder de hoede van Kṛṣṇa. (21) Gebruikmakend van haar yogakrachten nam ze Pradyumna's zoon, die op een prima bed lag te slapen, met zich mee naar Śoṇitapura en toonde haar vriendin haar Geliefde. (22) Toen ze Hem zag, die allermooiste man, klaarde

haar gezicht op en genoot ze samen met de zoon van Pradyumna in haar privé-vertrekken die door mannen niet mochten worden gezien. (23-24) Ze aanbad Hem in gewetensvolle dienstverlening met de kostbaarste kledingstukken, bloemenslingers, geuren, lampen, zitplaatsen en zo meer, met dranken, vloeibaar en vast voedsel, en met woorden. Hem aldus verborgen houdend in de maagdenverblijven wist Hij, door Ūṣā's sterk toenemende genegenheid, met Zijn zinnen in beslag genomen, niet meer welke dag het was. (25-26) Aldus genoten door de Yaduheld kon ze, met het breken van haar gelofte [van kuisheid], de symptomen van haar zinderende geluk niet verhullen. Ze werden opgemerkt door haar gouvernantes die er verslag van deden [aan Bāṇa, haar vader]: 'O Koning, we hebben gemerkt dat uw dochter zich onbetamelijk gedraagt voor een ongetrouwd meisje, ze bezoedelt de familie ermee. (27) Ze werd goed door ons in de gaten gehouden in het paleis en is er nimmer tussenuit geweest, o meester. We hebben er dan ook geen idee van hoe zij, verborgen voor de blikken van mannen, kon worden geschonden.'

(28) **T**oen Bāṇa hoorde dat zijn dochter was onteerd, begaf hij zich hoogst verstoord terstond naar de maagdenvertrekken. Daar aangekomen trof hij er de meest excellente van de Yadu's aan. (29-30) Hij stond versteld toen hij die zoon van Cupido recht voor haar zag zitten. Die meest uitzonderlijke schoonheid van al de werelden, donker van huid gehuld in gele kleren, met Zijn lotusogen, machtige armen, oorsieraden en haarlokken, zat daar met een gezicht oplichtend door de gloed van Zijn sieraden en Zijn glimlachende blikken. Hij was druk aan het dobbelen met Zijn hoogst genadige lieveling, waarvan het rode *kuṅkuma* van haar borsten kleefde aan de, door haar vervaardigde, slinger van lentejasmijn die tussen Zijn armen hing. (31) Toen Hij hem zag binnenkomen omringd door vele gewapende wachters, hief de Lieve Heer Zijn strijdknots van *muru* [een soort ijzer] en zette Zich schrap klaar om toe te slaan, als was Hij de dood in eigen persoon met de roede van bestraffing. (32) Toen ze Hem van alle kanten insloten om Hem in te rekenen, viel Hij hen aan als een dominant zwijn belaagd door een roedel honden, zodat ze met hun hoofden, armen en benen kapotgeslagen allen getroffen zich uit de voeten maakten om uit het paleis weg te komen. (33) Maar op het moment dat Hij de wachters tegen de grond sloeg, nam de zoon van Bali Hem woedend zelf gevangen met de [mystieke] slangenkoorden [van Varuṇa, zie ook 8.21: 28]. Ūṣā, compleet verslagen en ontmoedigd, werd overweldigd door verdriet toen ze zag dat Hij werd ingerekend en weende bittere tranen.'

*: Hier haalt Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura de volgende verzen aan uit de Viṣṇu Purāṇa (V.32), die uitleg verschaffen over Ūṣā's droom: 'O brāhmaṇa, toen Ūṣā, de dochter van Bāṇa, toevallig Pārvatī zag spelen met haar echtgenoot, Heer Śambhu, verlangde Ūṣā er hevig naar dezelfde gevoelens te ondergaan. Op dat ogenblik zei de Godin Gaurī [Pārvatī], die ieders hart kent, tegen het gevoelige jonge meisje: 'Wees er niet door verstoord! Je zal de kans krijgen te genieten samen met je echtgenoot.' Dit horend, dacht Ūṣā bij zichzelf: 'Maar wanneer dan? En wie zal mijn echtgenoot zijn?' In reactie hierop, richtte Pārvatī nogmaals het woord tot haar: 'De man die je bena-

dert in je droom op de twaalfde dag van de heldere maandhelft van de maand Vaiśākha zal je echtgenoot worden, o prinses.'

10.63 - De Koorts in de Strijd en Bāṇa Verslagen

(1) **Ś**rī Śuka said: 'Not seeing Aniruddha any longer, oh son of Bharata, His relatives passed the four months of the rainy season in sadness. (2) Hearing from Nārada the news of what He had done and that He had been captured, the Vṛṣṇis, who had Kṛṣṇa as their worshipable deity, went to Śoṇitapura. (3-4) The best of the Sātvatas, knowing Pradyumna, Yuyudhāna [Sātyaki], Gada, Sāmba and Sāraṇa, Nanda, Upananda, Bhadra and others, being led by Balarāma and Kṛṣṇa assembled with twelve *akṣauhiṇīs* and besieged on all sides Bāṇa's city completely. (5) Seeing the city gardens, the city walls and watchtowers ravaged he, fuming with anger, came out to meet them with an army equally big. (6) Bhagavān Śiva appeared together with his son [Kārtikeya, his general] from the city on the back of Nandi, his bull, in order to fight, accompanied by the Pramathas [his different mystic attendants], at the side of Bāṇa against Rāma and Kṛṣṇa. (7) Oh King, a most tumultuous, astonishing and hair-raising fight took place of Kṛṣṇa against Śaṅkara and Pradyumna against Kārtikeya. (8) Balarāma fought against Kumbhāṇḍa and Kūpakarṇa, Sāmba fought against Bāṇa's son and Sātyaki fought against Bāṇa himself. (9) To be a witness, the leaders of the godly souls headed by Lord Brahmā came in their celestial vehicles, as also the

sages, the perfected souls and the venerable personalities, the singers and dancing girls of heaven, and the spirits. (10-11) Discharging sharp-pointed arrows from His bow, the Śārṅga, Śauri [Kṛṣṇa] drove away the Bhūtas [spirits of the dead], the Pramathas [mystic spirits], the Guhyakas [the wealth keepers of Kuvera], the Ḍākinīs [female imps of Kālī] the Yātudhānas [practitioners of black magic], the Vetālas [vampires], the Vināyakas [demons of education, distracters, humiliaters], the Pretas [ghosts, hobgoblins], the Mātās [demoniac mothers], the Piśācas [child demons], the Kuṣmāṇḍas [meditation disturbers, diseasing demons] and the Brahma-rākṣasas [fallen brahmins as in 9.9: 25] who all followed Śaṅkara . (12) The holder of the trident [Piṇākī or Śiva] using different types of weapons against the Wielder of the Śārṅga, saw them all neutralized with befitting counter weapons. They could not daunt the Carrier of the Śārṅga. (13) He used a *brahmāstra* against a *brahmāstra*, a mountain weapon against a wind weapon, a rain weapon against a fire weapon and His *nārāyaṇāstra* [His personal weapon] against Śiva's [personal] *pāśupatāstra* [the 'beast strap' weapon]. (14) After Śauri next had bewildered Lord Śiva by making him yawn with a yawning weapon, He attacked Bāṇa's army with His sword, club and arrows. (15) Kārtikeya, distressed by Pradyumna's arrows raining down from all sides, with blood streaming from his limbs fled from the battlefield on his peacock carrier. (16) Kumbhāṇḍa and Kūpakarṇa tormented by the club [of Balarāma] fell, and their armies, whose leaders were killed, fled in all directions.

(17) **B**āṇa seeing his troops torn apart, left aside Sātyaki whom he was fighting, crossed with his chariot the battlefield and most furiously attacked Kṛṣṇa. (18) Bāṇa, in a frenzy because of the fighting, fixed two arrows on each of his bows and simultaneously pulled back all five hundred of them. (19) These bows were by Bhagavān all split at the same time, and after He had hit the chariot, the horses and the charioteer, He blew His conch shell. (20) [then] Hoping to save her son's life, his [Bāṇa's] mother, named Koṭarā, positioned herself naked, with her hair loosened, in front of Kṛṣṇa. (21) When Lord Gadāgraja thereupon turned His face away not to look at the naked woman, Bāṇa, without his chariot and with his bow broken, took the opportunity to escape into the city. (22) But after Śiva's followers had been driven away, Jvara, the [personification of Śiva's hot] fever with three heads and three feet, attacked the descendant of Dāśarha like he wanted to set fire to the ten directions [*]. (23) Seeing him, Lord Nārāyaṇa thereupon released His own fever [of extreme cold], so that the two Jvaras of Māheśvara and Viṣṇu came to fight each other. (24) The one of Māheśvara, tormented by the force of Viṣṇu's fever, cried out in pain. Not finding a safe refuge anywhere Māheśvara's Jvara, thirsting for protection, thereupon with folded hands devout began to praise Hṛṣīkeśa. (25) The Jvara said: 'I bow down to You, the Supreme Lord Unlimited in His Potencies, the Soul of All Pure Consciousness, the Cause of the totality of the creation, dissolution and maintenance of the universe, down to You, the Absolute Truth of Perfect Peace to whom the Vedas indirectly refer. (26) I approach You for being the negation of this *māyā*, this material bewilderment of time, fate, karma, the individual propensities, the

subtle elements, the field [that is the body], the life force [*prāṇa*], the self, the transformations [the eleven senses] and the aggregate of all of this [in the form of the subtle body called the liṅga]. That illusory reality constitutes a never ending flow [like that] of seeds and sprouts. (27) With various intentions you engage in divine missions [*līlās*] in order to maintain the pious souls, the sages, and the codes of conduct in the world and put an end to those who abandoned the path and turned to violence. This incarnation of Yours is there to remove the burden from this earth [see also B.G. 9: 29 and 4: 8]. (28) I am tormented by this most terrible fever of Your power, which is unbearably cold but, nevertheless, is burning, for indeed, as long as the embodied souls are caught in their desires and do not serve the soles of Your feet, they must suffer continually.'

(29) **T**he Supreme Lord said: 'Oh three-headed one, I am satisfied with you, may your fear, raised by My fever, leave you. For anyone who remembers our conversation there will be no reason to be afraid of you.'

(30) **T**hus being addressed, the fever weapon of Māheśvara bowed down to Acyuta and went away, but Bāṇa, riding his chariot, came forward with the intent to fight Janārdana. (31) Thereupon, oh King, the demon with his thousand arms carrying numerous weapons, fuming with anger, released arrows at Him who Carries the Cakra. (32) As he again and again was hurling weapons, the Supreme Lord with the razor-sharp edge of His disc cut off his arms like they were the branches of a tree. (33) While Bāṇa's arms were being severed, the great Lord Bhava [- of existence, Śiva] approached out of compassion for his devotee and spoke to the Wielder of the Disc. (34) Śrī Rudra said: 'You alone are the Absolute Truth, the Light of the Supreme hidden in the language of the Absolute [of the Veda]. They whose hearts are spotless can see You being as pure as the blue sky. (35-36) The atmosphere is Your navel, the fire Your face, the water Your semen, heaven Your head, and the directions are Your sense of hearing. The earth is Your foot, the moon Your mind and the sun Your sight. I am Your awareness of Self, the ocean is Your abdomen and Indra is Your arm. Your good self, with the plants as the hair on Your body, the clouds as the hair on Your head, with Viriñca as Your intelligence, with the Prajāpati as Your genitals and the religion as Your heart, are the Puruṣa from whom all the worlds originated. (37) You, oh unbounded glory, are present with this descent in order to defend the dharma in favor of the Complete of the Living Being [the universe], and we [demigods], enlightened and authorized by You, jointly manifest and develop the seven worlds [see *dvīp*a]. (38) You are the Original Supreme Person without a second, the Transcendental, Self-manifesting Cause without a prior cause, the Lord. Yet You, for the sake of the full manifestation of Your qualities, come back as an apparition of Your illusory potency [in different lifeforms, gods and *avatāras*]. (39) Just as the sun in its own shade [behind the clouds], hidden from sight, illumines the visible forms, You, Almighty One, similarly self-luminous, are covered by the basic qualities of nature [by false ego] and illumine the reality of the modes, as also the beings who have these qualities. (40) Those who are

fully entangled in their respect for their children, wife, a home and so on, are in their intelligence bewildered by *māyā*, and [like drowning persons first] rise to the surface [of the ocean of misery] and [then] sink [to the bottom. See B.G. 9: 21]. (41) Pitiful is the person who by the grace of God has attained this human world, but not in control of his senses fails to honor Your feet, for he is someone fooling himself. (42) The mortal being who, opposing [politically e.g.] because of the sense objects [material interests], rejects You, his True Self and dear most Guide, is eating the poison and avoiding the nectar. (43) I, Brahmā, as also the demigods and the sages, with a pure consciousness have surrendered themselves wholeheartedly to You, the Master, the dearmost Self. (44) Let us worship You, the Godhead, the cause of the rise, the maintenance and the demise of the Living Being that is the Universe [*jagat*], You who, perfectly in peace equipoised, as the unique, unequalled Friend, True Self and worshipable Lord of all the worlds and all the souls, constitute the shelter to find liberation from one's material existence. (45) This person [Bāṇa] is my favorite, my dearest follower whom I awarded with fearlessness, oh Lord. Please, grant him therefore Your grace, the way You were also of mercy for the master of the Daityas [Prahlāda].'

(46) **T**he Supreme Lord said: 'We shall do what you told us you would like, oh great Lord, I fully agree with your conclusion. (47) This [grand]son of Virocana [**] will be spared by Me, for I granted Prahlāda the benediction that his descendants would not be killed by Me [see 7.10: 21]. (48) His arms were severed by Me in order to subdue his pride, and I destroyed his huge military force because it had become a burden to the earth. (49) The Asura who left with four of his arms, will become your principal associate, he will not age and be immortal, he has nothing to fear on any account.'

(50) **T**he Asura thus attaining freedom from fear, bowed his head down to Kṛṣṇa, brought the son of Pradyumna and His wife, and placed them on a chariot. (51) Putting Him and His wife, ornamented and with fine clothes, in front, He [Kṛṣṇa] with the permission of Śiva left, being surrounded by an *akṣauhiṇī* [a military division]. (52) When He entered His capital, which was fully decorated with flags, arches of victory and with its streets and crossroads sprinkled, He was respectfully welcomed by the people of the city, His relatives and the twice-born souls, with the sounds of conch shells, side drums and kettledrums. (53) For the person who rises at dawn and remembers this victory of Kṛṣṇa in the battle with Śaṅkara , there will be no defeat.'

*: Here Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura quotes the following description of the Śiva-jvara: "The terrible Śiva-jvara had three legs, three heads, six arms and nine eyes. Showering ashes, he resembled Yamarāja at the time of universal annihilation."

**: Bāṇa was in fact a grandson of Virocana. First there was Prahlāda, then Virocana, then Bali, then Bāṇa.

ॐ

10.64 - Over het Bestelen van een Brahmaan: Koning Nṛga een Kameleon

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Op een dag [in hun jeugd], o Koning, gingen de Yadujongens Sāmba, Pradyumna, Cāru, Bhānu, Gada en anderen naar een bosje om er te spelen. (2) Na daar een lange tijd gespeeld te hebben waren ze dorstig op zoek naar water en ontdekten ze een verbazingwekkend schepsel in een droge put. (3) Ze zagen er een kameleon die zo groot was als een berg, en met een geest vol van verwondering probeerden ze, bewogen door mededogen, het uit de put te tillen. (4) Met leren riemen en in elkaar gedraaid touw aan hem vastgemaakt, slaagden de jongens er niet in het schepsel eruit te krijgen en dus deden ze er opgewonden verslag van aan Kṛṣṇa. (5) De lotusogige Opperheer, de Handhaver van het Universum, ging een kijkje nemen, zag het, en haalde het met Zijn linker hand met gemak naar boven. (6) Aangeraakt door de hand van Uttamaśloka, werd de kameleongedaante terstond opgegeven voor die van een prachtig hemels wezen met een gelaatskleur als van gesmolten goud, wonderschone sieraden, kleren en bloemenslingers. (7) Hoewel Hij zich terdege bewust was van wat

tot deze situatie had geleid, vroeg Mukunda, opdat [ook] de gewone man het kon weten: 'Wie bent u, o fortuinlijke ziel? Gezien uw excellente voorkomen durf Ik te beweren dat u een hoog verheven halfgod bent! (8) Door welke actie bent u in deze toestand, die u zeker niet verdiend heeft, beland, o goede ziel? Alstublieft vertel Ons, die het graag willen weten, alles over uzelf - tenminste, als u dit de juiste plek acht om er over te spreken.'

(9) **Ś**rī Śuka zei: 'De koning die aldus ondervraagd werd door Kṛṣṇa, wiens gedaanten onbegrensd zijn, boog met zijn helm zo schitterend als de zon voor Mādhava en richtte zich tot Hem. (10) Nṛga zei: 'Ik, de heerser over mensen genaamd Nṛga [zie 9.1: 11-12, 9.2: 17], ben een [klein-]zoon van Ikṣvāku, o Meester. Misschien kwam het U ter ore dat men mij rekent onder de mannen van liefdadigheid. (11) Wat zou U ook niet bekend zijn, o Meester, o Getuige van de Geest van Alle Wezens wiens visie niet belemmerd wordt door de tijd? Niettemin zal ik spreken naar Uw wens. (12) Ik heb zoveel koeien weggeschonken als er zandkorrels op aarde zijn, als er sterren aan de hemel staan of als er regendruppels in een regenbui zitten. (13) Ik gaf melkkoeien weg die eerlijk verworven werden, nog jong, goed van karakter en goed van uiterlijk waren, bruin, schoon en rijk aan vele andere kwaliteiten, samen met hun kalveren en met gouden sieraden aan hun hoorns, zilver aan hun hoeven en met fijne stoffen en bloemenslingers versierd. (14-15) Ik, van vrome werken en van aanbidding met vuuroffers, was liefdadig en schonk sieraden weg aan jonge getalenteerde waarachtige brahmanen met behoeftige families, die bekend stonden om hun verzaking en grote kennis van de Veda's, en die goede kwaliteiten en een goed karakter hadden. Ik gaf ze koeien, land, goud, huizen, paarden en olifanten, huwbare meisjes met dienstmaagden, sesamzaad, zilver, beddengoed en kleding, juwelen, meubels en wagens. (16) Zonder me dat bewust te zijn schonk ik een koe, die het eigendom was van een bepaalde eersteklas *dvija* [een brahmaan die geen gaven meer aanneemt, zie 7.11], weg aan een andere tweemaal geboren ziel. Afgedwaald had de koe zich bij mijn kudde gevoegd. (17) Terwijl ze weggeleid werd, werd die koe opgemerkt door haar baas die zei: 'Ze is van mij!' Maar hij die de gift had aangenomen zei daarop toen: 'Deze heeft Nṛga aan mij gegeven!'

(18) **D**e twee geschoolde zielen, verwikkeld in een strijd om hun eigenbelang, zeiden tegen me: 'U mijnheer, bent als de schenker een dief geweest!' Toen ik dit hoorde, was ik met stomheid geslagen.

(19-20) **A**ldus in verlegenheid wat betreft mijn religieuze plicht, smeekte ik de beide geleerde mannen: 'Alstublieft geef me deze ene koe, en ik zal u er een honderdduizend van de beste kwaliteit voor teruggeven! Hebt beiden alstublieft genade met uw dienaar. Ik wist niet wat ik deed. Red me van het gevaar te belanden in een smerige hel!'

(21) '**I**k heb daar helemaal geen behoefte aan, o Koning!' zei de eigenaar en verdween.

'**I**k ben niet geïnteresseerd in al die andere koeien', zei de ander en vertrok.

(22) **N**adat zich dit had voorgedaan werd ik door de boodschappers van Yamarāja meegevoerd naar zijn verblijf en werd mij daar, o God van de Goden, o Meester van het Universum, door de Heer van de Dood en Vergelding de volgende vraag gesteld [zie ook 5.26: 6, 6.1: 31 en 6.3]: (23) 'Wilt u eerst de gevolgen ondergaan van uw slechte daden, o Koning, of die van uw goede daden? Wat betreft uw grenzeloze religieuze liefdadigheid, zie ik een stralend mooie wereld.'

(24) **D**aarom zei ik: 'Laat me eerst de gevolgen van mijn slechte daden ondergaan, o Godheid.' Hij zei daarop: 'Val dan!' en terwijl ik viel, o Meester, zag ik mezelf als een kameleon! (25) Als Uw dienaar vrijgevig jegens de brahmanen en verlangend naar Uw gezelschap, o Keśava, heeft de herinnering aan U me tot op de dag van vandaag niet verlaten [zie ook 5.8: 28]. (26) O Almachtige, hoe kan U in eigen persoon nu voor mij zichtbaar zijn, U, de Allerhoogste Ziel op wie de meesters van de yoga in hun zuivere harten mediteren middels het oog van de geschriften! Hoe, o Adhokṣaja, kan ik, wiens intelligentie werd verblind door ernstige moeilijkheden, U nu aanschouwen? Is dat niet weggelegd voor hen wiens materiële leven alhier ten einde kwam? (27-28) O, God van de Goden, Meester van het Universum, Heer van de Koeien, en Allerhoogste Persoonlijkheid! O Pad Uitgestippeld voor de Mens, Meester van de Zinnen, Genade van de Verzen, o U Onfeilbaar en Niet Afnemend! AlstUblieft sta het me toe te vertrekken naar de wereld van de goden, o Kṛṣṇa, o Meester; moge, waar ik me ook bevind, ik me bewust zijn van de beschutting van Uw voeten! (29) Mijn eerbetuigingen voor U, de Oorsprong van Alle Wezens, het Absolute van de Waarheid en de Eigenaar van Onbegrensde Vermogens. Ik bied U, Kṛṣṇa [*], zoon van Vasudeva, Heer van al de vormen van yoga, mijn respect.'

(30) **N**adat hij aldus had gesproken en om Hem heen had gelopen, kreeg hij, na het beroeren van Kṛṣṇa's voeten met zijn kroon, toestemming om te vertrekken en klom hij, voor ogen van alle mensen, aan boord van een wonderschone hemelwagen. (31) Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, de God en Ziel van het Dharma die de brahmanen is toegewijd, richtte Zich tot Zijn persoonlijke metgezellen en was als volgt van instructie voor de edelen: (32) 'Als zelfs voor iemand, die nog krachtiger is dan een vuur, het kleinste beetje bezit van een brahmaan dat hij zich toe-eigent [dat hij wegsteelt of hem ontzegt], moeilijk te genieten is, hoeveel temeer moet dat dan niet gelden voor koningen die denken dat ze de Heer zelf zijn? (33) Het *hālāhala*vergif [dat werd gekarnd met Mandāra] beschouw Ik niet als echt vergif, omdat er een remedie voor bestaat [Śiva namelijk, zie 8.7]. Dat wat een brahmaan toebehoort echter, noem Ik werkelijk vergif [als het eenmaal is ontvreemd], want voor zoiets bestaat er in de wereld geen tegengif. (34) Vergif richt degene die het inneemt te gronde, en vuur wordt uitgedoofd met water, maar het vuur dat brandt met het brandhout van de bezittingen van een brahmaan, brandt iemands gemeenschap af tot de grond.

(35) Als men van het bezit van een brahmaan geniet zonder zijn toestemming, richt dat drie van je generaties te gronde [zie **]. Maar als men het met geweld via een externe macht geniet [zoals via de regering of bedrijfsbelangen], raakt dat tien voorgaande en tien volgende generaties [met een verlies aan eer, zie ook 9.8]. (36) Leden van de adelstand zien, verblind door hun koninklijke weelde [zie ook B.G. 1: 44], niet hun eigen neergang in de hel op zich afkomen als ze kinderachtig het rechtmatig eigendom van een brahmaan begeren. (37-38) Die koningen en andere leden van de koninklijke familie die, de zaak niet in de hand hebbend, zich het aandeel van een brahmaan toe-eigenden, zullen net zoveel jaren worden gekookt in de hel genaamd Kumbhīpāka [5.26: 13], als er stofdeeltjes werden aangeraakt door de tranen geplengd door de vrijgevige brahmanen die, ter wille van hun beminden, moesten huilen over de middelen van bestaan die hen afhandig werden gemaakt. (39) Of het nu een gift van jezelf of van iemand anders betreft, Hij die een brahmaan berooft van zijn levensonderhoud zal zestigduizend jaar lang geboren worden als een worm in de uitwerpselen. (40) Moge Ik nimmer de weelde verwerven die het eigendom van een brahmaan is. Zij die zoiets begeren is een kort leven beschoren en worden verslagen. Ze raken hun koninkrijk kwijt en veranderen in schrikwekkende slangen. (41) Beste volgelingen, koester geen vijandschap jegens een man van scholing, zelfs niet als hij een zonde begaan heeft. Zelfs als hij je fysiek keer op keer raakt en je vervloekt, behoor je hem altijd te eerbiedigen. (42) Net zoals Ik Mij er steeds voor inspan om Me te verbuigen voor de geschoolden, behoren jullie ook allen van datzelfde respect te zijn. Hij die dat anders aanpakt, komt er voor in aanmerking door Mij te worden gestraft. (43) Het bezit dat van een brahmaan wordt afgepakt, leidt tot de ondergang van degene die dat deed, zelfs al gebeurde het onbewust. Net zoals het ook de persoon van Nṛga overkwam met de koe van de brahmaan.'

(44) **N**adat Hij de ingezetenen van Dvārakā dat op het hart had gebonden, ging de Allerhoogste Heer Mukunda, de Louteraar van Alle Werelden, Zijn paleis binnen.'

*: In de Mahābhārata (Udyoga-parva 71.4) wordt gezegd met betrekking tot Kṛṣṇa: "Het woord '*kṛṣ*' is het aspect van aantrekking van de Heer Zijn bestaan, en '*ṇa*' betekent 'geestelijk genoegen'. Als men het werkwoord '*kṛṣ*' toevoegt aan '*ṇa*', wordt het *Kṛṣṇa*, wat dan de aanduiding van de Absolute Waarheid vormt."

**: Overeenkomstig Śrīla Śrīdhara Svāmī, heeft *tri-pūruṣa*, het Sanskriet woord hier gebruikt, betrekking op iemand zelf, zijn zoons en zijn kleinzoons.

10.65 - Heer Balarāma in Vṛndāvana en de Stroom Verdeeld

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'O beste van de Kuru's, de Allerhoogste Heer Balarāma klom [op een dag] in Zijn wagen ernaar verlangend Zijn vrienden te zien, en reisde af naar Nanda's koeherdersdorp. (2) Rāma werd omhelsd door de *gopa's* en de *gopī's*, die Hem inderdaad al een lange tijd hadden gemist. Nadat Hij Zijn ouders Zijn eerbetuigingen had gebracht begroetten ze Hem blij met het brengen van gebeden: (3) 'O afstammeling van Daśārha, Heer van het Universum, bescherm ons alsJeblieft altijd samen met Je jongere broer [Kṛṣṇa].' Dit gezegd hebbende trokken ze Hem dicht naar zich toe op hun schoten en omhelsden ze Hem, waarbij ze Hem bevochtigden met het vocht van hun tranen. (4-6) Zoals was voorgeschreven begaf Hij Zich naar de oudere *gopa's,* waarna Hij werd verwelkomd door de jongere. Daarna benaderde Hij de koeherders die Hij, naar gelang ieders leeftijd, vriendschaps- en familierelatie, tegemoet trad met glimlachen en het beetgrijpen van hun handen. Na Hem een comfortabele zitplaats te hebben geboden, zodat Hij wat kon uitrusten en dergelijke, verzamelden zij, die alles in dienst hadden gesteld van de lotusogige Kṛṣṇa, zich rondom Hem en stelden ze, met stemmen verstikt van de liefde, vragen met betrekking tot het welzijn van hun dierbaren [in Dvārakā]: (7) 'O Balarāma gaat het goed met al onze verwanten? Herinneren Je vrouwen en kinderen zich ons nog allemaal, o Rāma? (8) Gelukkig werd die zondaar van een Kaṁsa gedood en werden onze

verwanten bevrijd. Goddank vonden zij beschutting in een fort [Dvārakā] en slaagden ze erin onze vijanden te doden en te verslaan!' (9) Vereerd om Balarāma in hun midden te zien vroegen de *gopī's* met een glimlach: 'Geniet Kṛṣṇa, de lieveling van de dames in de stad, een gelukkig leven? (10) Denkt Hij nog wel aan Zijn mensen, zijn [pleeg]vader en moeder; zal Hij er ooit nog eens toe komen in eigen persoon Zijn moeder weer te zien, en herinnert Hij met Zijn machtige armen Zich onze onwankelbare dienst nog? (11-12) Ter wille van Hem hebben wij, o Heer, ons onthecht van degenen waar men zich maar moeilijk van los kan maken: onze moeders, vaders, echtgenoten, kinderen en zusters, o afstammeling van Daśārha. Toen Hij ons opeens afwees en vertrok, brak Hij met de vriendschap, maar welke vrouw zou Hem nu niet op Zijn woord geloven [dat Hij terug zou keren]? (13) Hoe kunnen die schrandere dames uit de stad, die afgaan op Zijn welbespraaktheid, fraaie glimlachen en de lust die Hij bij ze opwekt, nu vertrouwen op de woorden van Hem die zo ondankbaar Zijn hart makkelijk elders heeft en het contact afbreekt? (14) Maar waarom zouden we nog langer over Hem uitweiden, o *gopī's*? Laten we het alsjeblieft over wat anders hebben. Als Hij Zijn tijd zonder ons doorbrengt, laten wij dan hetzelfde doen [en proberen het zonder Zijn aanwezigheid te redden. Zie ook 10.47: 47].'

(15) **A**ldus samen sprekend herinnerden de vrouwen zich Śauri's lachen, gesprekken, aantrekkelijke blikken, manier van lopen en liefdevolle omhelzing, en daarvan moesten ze huilen. (16) Saṅkarṣaṇa, de Opperheer, die bedreven was in verschillende manieren van steun verlenen, troostte hen met Kṛṣṇa's vertrouwelijke boodschappen die hen in hun harten raakten. (17) Balarāma verbleef daar gedurende de twee maanden Madhu en Mādhava [de eerste twee na de lente-equinox] en bracht ook 's nachts de *gopī's* in [amoureuze] verrukking [zie ook 10.15: 8]. (18) In een stukje bos nabij de Yamunā [bekend als Śrīrāma-ghaṭṭa] waar de wind de geur van ['s nachts bloeiende] kumudalotussen meevoerde en de volle maan de plek baadde in haar licht, genoot Hij ervan bediend te worden in het gezelschap van de vele vrouwen. (19) Uit de holte van een boom vloeide de goddelijke [bedwelmende drank] vāruṇī, die door Varuṇa werd gebracht en die met zijn aroma het hele bos zelfs nog meer deed geuren. (20) Balarāma, die de geur opsnoof van die honingstroom meegevoerd door de wind, ging eropaf en dronk ervan samen met de vrouwen. (21) En terwijl de zangers van de hemel Zijn heerlijkheid bezongen, genoot Hij, die er in de kring van jonge vrouwen nog mooier uitzag, van de jonge vrouwen als was Hij Indra's olifantenstier met een kudde wijfjes. (22) Pauken weerklonken in de hemel, de Gandharva's lieten vol vreugde bloemen neerregenen en de wijzen prezen Balarāma voor Zijn heldendaden. (23) Terwijl Zijn avonturen werden bezongen door de vrouwen zwierf Halāyudha [Balarāma als 'gewapend met de ploeg'], beschonken, met ogen zwaar van de bedwelming, door het bos.

(24-25) **H**ij met Zijn bloemen, met een enkele oorhanger, dwaas van het plezier, met Zijn Vaijayantī bloemenslinger om en met Zijn lachende, lotusgelijke gezicht overdekt door zweetdruppeltjes als waren het sneeuwvlokken, riep

toen om de Yamunā met het voornemen in het water te spelen. Maar toen de rivier Zijn dronken woorden daarop negeerde en niet kwam, werd ze door Hem kwaad met de punt van Zijn ploeg erbij gesleept: (26) 'Door Mij opgeroepen kom je niet, o zondige. Omdat je buiten Mij om je beweegt naar eigen goeddunken, zal Ik je hier brengen met de punt van Mijn ploeg verdeeld in honderden stroompjes!'

(27) **D**e [godin van de] Yamunā aldus berispt, viel Hem bevreesd ten voeten, o Koning en sprak bevend de volgende woorden tot de nazaat van Yadu [*]: (28) 'Rāma, Balarāma, o machtig gearmde, wat weet ik nu van Uw macht, o Meester van het Universum die met een enkel deelaspect van U [dat van Śeṣa] de aarde draagt? (29) AlstUblieft, o Allerhoogste Heer, laat me gaan, ik geef me aan U over. Ik was me niet bewust van Uw status, o Allerhoogste Persoonlijkheid, o Ziel van het Universum die zorgt voor de toegewijden!'

(30) **B**alarāma, de Allerhoogste Heer, schonk op die smeekbede van de Yamunā haar toen de vrijheid en ging met de vrouwen het water in, als was hij de koning van de olifanten met zijn wijfjes. (31) Na Zich naar hartelust te hebben uitgeleefd kwam Hij uit het water en bood Kānti ['de vrouwelijke schoonheid, de helderheid van de maan', een naam van Lakṣmī] Hem een blauw stel kleren aan, hoogst kostbare sieraden en een prachtige halsketting. (32) Hij hulde Zich in de blauwe kledingstukken en deed de gouden halsketting om. Schitterend uitgedost en ingesmeerd, zag Hij er zo magnifiek uit als de olifant van de grote Heer Indra. (33) O Koning, tot op de dag van vandaag worden de stromen van de Yamunā, zoals ze werden getrokken door de onbegrensd machtige Balarāma, beschouwd als een bewijs van Zijn kunnen. (34) En zo genoot Balarāma, met Zijn geest in de ban van de charme en liefde van de vrouwen van de koeherdersgemeenschap, van Zijn nachten in Vraja als betrof het één enkele nacht.'

*: De *paramparā* geeft als commentaar: 'Volgens Śrīla Jīva Gosvāmī, is de godin die verscheen voor Heer Balarāma een expansie van Śrīmatī Kālindī, één van Heer Kṛṣṇa's koninginnen in Dvārakā. Śrīla Jīva Gosvāmī noemt haar een 'schaduw' van Kālindī, en Śrīla Viśvanātha Cakravartī bevestigt dat ze een expansie is van Kālindī, niet Kālindī zelf. Śrīla Jīva Gosvāmī levert ook bewijs met de Śrī Hari-vaṁśa uitspraak - *pratyuvācārṇava-vadhūm* - dat de Godin van de Yamunā de echtgenote van de oceaan is. De Hari-vaṁśa refereert derhalve ook wel aan haar als Sāgarāṅganā.'

10.66 - De Valse Vāsudeva Pauṇḍraka en Zijn Zoon Verzengd door Hun Eigen Vuur

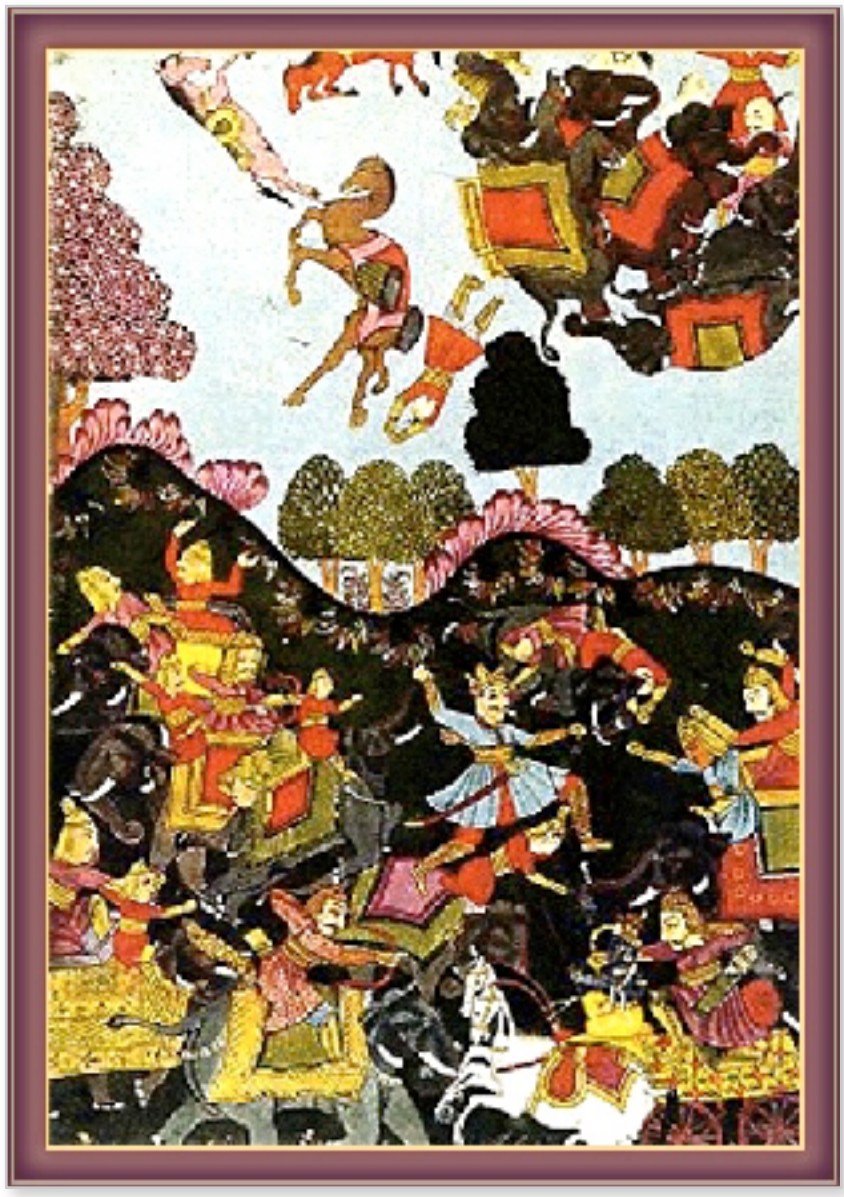

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Balarāma was vertrokken naar Nanda's koeherdersdorp, o Koning, stuurde de heerser van Karūṣa [genaamd Pauṇḍraka] dwaas denkend 'Ik ben Vāsudeva', een boodschapper naar Kṛṣṇa. (2) Mensen hadden hem kinderachtig ingefluisterd: 'Je bent Vāsudeva, de Allerhoogste Heer nedergedaald als de Meester van het Universum!', en zodoende dacht hij over zichzelf als de Onfeilbare. (3) Als een jongetje van een gering bevattingsvermogen dat door kinderen tot koning werd uitgeroepen, stuurde hij onzinnig een boodschapper naar Kṛṣṇa die Zich ophield in Dvārakā, naar Hem wiens wegen ondoorgrondelijk zijn. (4) De afgezant in Dvārakā aangekomen, bracht in de koninklijke vergadering aan Kṛṣṇa Almachtig met de Lotusblaadjesogen het bericht over van zijn koning: (5) 'Ik ben de enige ware Vāsudeva en niemand anders. Ik ben in deze wereld nedergedaald met de bedoeling van genade te zijn voor de levende wezens. U echter, moet de valse aanspraak op die titel opgeven! (6) O Sātvata, geef mijn symbolen op die U uit onwetendheid voert. U kunt maar beter bij mij Uw toevlucht zoeken! Zo niet, ga dan met mij de strijd aan.'

(7) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen ze die opsnijderij van de domme Pauṇḍraka hoorden, brulden de leden van de vergadering die werd voorgezeten door Ugrasena van het lachen. (8) Nadat iedereen was uitgegierd zei de Allerhoogste Heer tot de boodschapper: '[Zeg hem:] Ik zal de symbolen waar je zo over opschept, jij dwaas, gegarandeerd naar je hoofd slingeren! (9) Je zal de toevlucht voor honden zijn, jij onbenul, voor lijk liggend met dat gezicht van je overdekt door samendrommende gieren, reigers en *vaṭa's*.'

(10) **A**ldus toegesproken bracht de boodschapper dat beledigende antwoord gedetailleerd over aan zijn meester. Kṛṣṇa reed met Zijn strijdwagen naar de omgeving van Kāśī [Vārāṇasī]. (11) Zo gauw de machtige krijgsheer Pauṇḍraka Zijn voorbereidingen opmerkte, kwam hij uit de stad tevoorschijn vergezeld door twee *akṣauhiṇī's*. (12-14) Hij werd gevolgd door zijn vriend, de meester van Kāśī, die met drie *akṣauhiṇī's* zijn rug dekte. O Koning, Kṛṣṇa zag Pauṇḍraka compleet met een schelphoorn, een werpschijf, een zwaard en een knots, een Śārṅga, een Śrīvatsa-teken en andere symbolen, met inbegrip van een Kaustubha-juweel en versierd met een slinger van woudbloemen. Met een stel fijne geelzijden kleren aan en met Garuḍa in zijn vaandel, droeg hij een kostbare kroon en had hij zich verfraaid met glanzende, haaivormige oorhangers. (15) De aanblik van hem uitgedost als Zijn evenbeeld, als was hij een acteur op het toneel, deed de Heer hartelijk lachen. (16) De vijanden vielen de Heer aan met drietanden, knotsen en knuppels, spiesen, messen, projectielen met weerhaken, lansen, zwaarden, bijlen en pijlen. (17) Kṛṣṇa echter, met Zijn strijdknots, zwaard, werpschijf en pijlen, teisterde die militaire macht van olifanten, wagens, paarden en voetsoldaten van Pauṇḍraka en de koning van Kāśī hevig, als was Hij het vuur aan het einde der tijden voor de verschillende levende wezens. (18) Het slagveld, bezaaid met de door Zijn schijf aan stukken gesneden wagens, paarden, muilezels, olifanten, tweebenigen en kamelen, straalde als het verschrikkelijke schouwtoneel van de Heer van de Geesten [Bhūtapati, of Śiva], die de wijzen daarmee een plezier doet. (19) Śauri zei toen tot Pauṇḍraka: 'Die wapens waar je het bij monde van je boodschapper over had, zal Ik nu op je loslaten. (20) Ik zal je dwingen afstand te doen van Mijn naam en alles wat erbij hoort dat door jou valselijk werd aangenomen, o dwaas! En Ik zal vandaag [zoals je het wilde] Mijn toevlucht tot je nemen, zo Ik de strijd niet wil aangaan.'

(21) **A**ldus de spot met hem drijvend, verdreef Hij met Zijn scherpe pijlen Pauṇḍraka uit zijn wagen en scheidde Hij met Zijn werpschijf het hoofd van zijn romp, net zoals Indra met zijn bliksemstraal een bergtop klieft. (22) Zo ook sneed Hij met Zijn pijlen het hoofd van de romp van de koning van Kāśī, dat Hij vliegend door de lucht Kāśī-puri injoeg als was het een bloemkelk van een lotus die door de wind wordt meegevoerd. (23) Na aldus zowel de jaloerse Pauṇḍraka als zijn vriend te hebben gedood, ging de Heer Dvārakā binnen, ter gelegenheid waarvan de Siddha's [de vervolmaakten] Hem vereerden door Zijn nectargelijke verhalen te reciteren. (24) Door de persoonlijke gedaante van de Heer aan te

nemen en [zo] steeds op Hem te mediteren, o Koning, vernietigde hij [Pauṇḍraka] al zijn materiële banden en raakte hij volledig verzonken in Hem [Kṛṣṇabewust, zie ook *sārūpya*]. (25) Toen zij het hoofd zagen met de oorhangers dat bij de paleispoort was terecht gekomen, vroegen de mensen zich af: 'Wiens hoofd zou dat nu zijn?' (26) Het herkennend als het hoofd van de koning, de heerser van Kāśī, begonnen zijn koninginnen, zijn zoons, zijn overige verwanten en de burgers hardop te huilen, uitroepend: 'Helaas meester, o meester, o Koning, we zijn gedood!' (27-28) Zijn zoon genaamd Sudakṣiṇa voerde de begrafenisrituelen voor zijn vader uit, ging bij zichzelf te rade en besloot: 'Om mijn vader te wreken zal ik de moordenaar van mijn vader doden.' En zo bad 'de kampioen van de liefdadigheid' met grote aandacht samen met de priesters tot Maheśvara [Heer Śiva]. (29) In [de heilige plaats] Avimukta bood de grote heer, tevredengesteld, hem een zegen naar eigen keuze. Hij vroeg de machtige halfgod om de gunst van een middel om degene te verslaan die zijn vader had gedood. (30-31) [Śiva zei:] 'Houdt samen met de brahmanen en de leidende priester een dienst voor het *dakṣiṇa*[zuidelijke]vuur volgens een *abhicāra*['schade berokkenend']ritueel. Het is een ritueel gericht tegen een vijand van de brahmanen. Dat rituele vuur zal samen met de Pramatha's [Śiva's dienaren, zie ook 10.63: 6] uw wens in vervulling doen gaan.' Aldus geïnstrueerd nam hij de geloften in acht met de bedoeling Kṛṣṇa kwaad te doen. (32-33) Daarop verrees uit het vuur van de offerplaats een imponerende, schrikwekkende gestalte die een haarknot, baard en snor rood als gesmolten koper had, roodgloeiende kolen van ogen, verschrikkelijke tanden en een ruw gezicht met opgetrokken, samengeknepen wenkbrauwen. Met zijn tong zijn mondhoeken likkend, zwaaide hij naakt met een laaiende drietand [zie ook 4.5: 3 en 6.9: 12]. (34) Met benen die zo massief waren als palmbomen deed hij de aarde schudden terwijl hij, vergezeld door geesten, naar Dvārakā rende en alle windrichtingen in lichterlaaie zette. (35) Toen ze [het schepsel dat was voortgekomen uit] het *abhicāra*vuur op zich af zagen komen, werden al de ingezetenen van Dvārakā, net als dieren geplaatst voor een grote bosbrand, heel bang. (36) In de greep van de angst begaven ze zich naar de Hoogste Persoonlijkheid van God, die aan het hof een potje aan het dobbelen was [en zeiden]: 'Redt ons, o Heer van de Drie Werelden, redt ons van het vuur dat de stad verzengt!'

(37) **T**oen Hij hoorde over de wanhoop van de mensen en zag hoezeer Zijn eigen mannen van streek waren, lachte Śaraṇya, de Beschermheer, hardop en zei Hij: 'Wees hier niet bang voor, Ik zal jullie beschermen!'

(38) **D**e Almachtige Heer, ieders Getuige vanbinnen en vanbuiten, begreep dat het schepsel van Maheśvara afkomstig was en stuurde toen, om een einde aan hem te maken, de *cakra* op hem af die Hij altijd bij Zich heeft. (39) Dit wapen van Kṛṣṇa, de Sudarśana-*cakra*, dat zo fel als een miljoen zonnen laaide met een gloed gelijk het vuur aan het einde der tijden, teisterde met zijn hitte zowel de lucht, de hemelen, de aarde in alle tien de richtingen, als het vuur [van de demon; zie ook 9.4: 46]. (40) Gefrustreerd door de macht van het wapen dat

door Hem met de Cakra in Zijn Hand werd ingezet, maakte het [schepsel van] vuur dat was opgeroepen rechtsomkeert, o Koning. In zijn geweld belaagde het Vārāṇasī aan alle kanten en verbrandde het Sudakṣiṇa en al zijn priesters. De man werd [uiteindelijk] verteerd door het *abhicāra*[vuur] dat hij zelf in het leven had geroepen. (41) De *cakra* van Viṣṇu drong in achtervolging direct daarop Vārāṇasī binnen met zijn toegangspoorten, wachttorens en zijn vele hoge veranda's, vergaderzalen, marktplaatsen, warenhuizen en gebouwen die plaats boden aan de olifanten, paarden, wagens en granen. (42) Na heel Vārāṇasī in de as te hebben gelegd, keerde Viṣṇu's Sudarśana-schijf terug naar de zijde van Kṛṣṇa, Hij wiens handelingen moeiteloos zijn. (43) Iedere sterveling die met volle aandacht vertelt over of luistert naar dit heldhaftige avontuur van de Allerhoogste Heer Geprezen in de Verzen, zal worden verlost van al zijn zonden.'

10.67 - Balarāma Maakt een Einde aan de Aap Dvivida

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Ik zou graag nog meer horen over Balarāma, de Onbegrensde en Onpeilbare Heer wiens handelingen zo verbazingwekkend zijn. Wat deed Hij nog meer?'

(2) **Ś**rī Śuka zei: 'Er was een zekere aap genaamd Dvivida ['de dubbelhartige'], een vriend van Naraka [ofwel Bhaumāsura, zie 10.59]. Hij was de machtige broer van Mainda en een raadsheer van Sugrīva [de aanvoerder van de apen, zie ook 9.10: 32, *]. (3) Teneinde zijn vriend te wreken [die door Kṛṣṇa was gedood] richtte deze aap schade aan door de steden, dorpen, mijnen en koeherdersgemeenschappen in het koninkrijk in brand te steken. (4) Soms trok hij rotsblokken los en verwoestte daarmee al de landstreken, met name de provincie Ānarta waar de Heer die zijn vriend had gedood Zich ophield [Dvārakā]. (5) De andere dag stond hij aan de kust midden in de oceaan, om met een kracht van duizend olifanten het zeewater te doen kolken met zijn armen, en zette hij zo de kustge-

bieden onder water. (6) In de *āśrama's* van de verheven zieners brak hij kwaadaardig de bomen af en bevuilde hij de offervuren met urine en uitwerpselen. (7) In een dal wierp hij, als een wesp die een insect verbergt, bruut mannen en vrouwen in grotten die hij afsloot met grote rotsblokken. (8) Aldus de regio's terroriserend en [zelfs] vrouwen van stand onterend, hoorde hij [op een dag] heel mooi gezang uit de richting van de berg genaamd Raivataka en ging er naartoe. (9-10) Daar trof hij Balarāma aan, de Heer van de Yadu's, die, hoogst aantrekkelijk in al Zijn leden en met een lotusbloemenslinger om, Zich bevond temidden van een verzameling vrouwen. Bedwelmd door het drinken van *vāruṇī* rolde Hij met Zijn ogen en was Hij aan het zingen [zie ook 65: 19], terwijl Zijn lichaam zo magnifiek straalde als een olifant in de bronst. (11) De kwalijke boombewoner klom op een tak en presenteerde zich door met de boom te schudden en fanatiek er op los te schreeuwen. (12) Geplaatst voor zijn onbeschaamdheid moest Baladeva's vrouwelijke gezelschap luidkeels lachen. De vrouwen dol op een pretje, zagen er niet direct kwaad in. (13) De aap dreef de spot met hen met rare bewegingen van zijn wenkbrauwen en dergelijke, en toonde, terwijl Rāma toekeek, recht voor hun neus zijn achterwerk. (14-15) Balarāma, een eersteklas werper, wierp kwaad een steen naar hem, maar de zotte aap speelde een spelletje met Hem, dook ervoor weg, greep de kruik met drank beet en maakte Hem nog kwader. Vals lachend sloeg hij de pot aan stukken en trok hij aan de kleren van de dames. Vol van valse trots over zijn macht, schoffeerde hij aldus met zijn beledigingen de Sterke Man. (16) Geplaatst voor de grofheden en de chaos die deze terreur overal veroorzaakte, pakte Hij vertoornd Zijn knots en ploeg, vastbesloten de vijand te doden. (17) Dat deed ook de machtige Dvivida. Hij ontwortelde met één hand een śālaboom, rende op Balarāma af en sloeg Hem ermee op Zijn hoofd. (18) Maar terwijl die op Zijn hoofd neerkwam greep Saṅkarṣaṇa, onverzettelijk als een berg, hem beet met Zijn grote kracht en sloeg Hij terug met Zijn Sunanda [Zijn knots]. (19-21) Door de knots op zijn schedel getroffen, zag de aap er, met de resulterende stroom bloed, zo fraai uit als een berg die rood is van de ijzeroxide. De klap negerend, viel hij vervolgens op zijn beurt, gewelddadig aan met het ontwortelen en kaal strippen van een andere boom. Maar Balarāma, die Zich [nu echt] kwaad begon te maken, sloeg hem aan duizend stukken, zoals Hij dat ook deed met nog een andere boom die door de aap in grote woede werd opgepakt. (22) Telkens weer geslagen door de Opperheer, ontdeed hij, aldus tekeergaand met het overal ontwortelen, het bos van al zijn bomen. (23) Gefrustreerd daarover, stortte hij daarop een regen van stenen uit over Baladeva, maar de Hanteerder van de Knots verpulverde ze allen met gemak. (24) Met zijn beide armen zo groot als palmbomen viel de kampioen van de apen, met zijn vuisten gebald, de Zoon van Rohiṇī aan en sloeg hij Hem ermee op Zijn borst. (25) De Grote Heer van de Yadu's wierp daarop Zijn ploeg en knots terzijde en beukte met Zijn beide handen vertoornd op Dvivida's sleutelbeen zodat hij bloed spuwde en neer ging. (26) Door de val die hij maakte, stond de hele berg met al zijn steile wanden en bomen te schudden, o tijger onder de Kuru's, als betrof het een boot die door de wind heen en weer wordt geschud in het water. (27) 'Jaya!',

'Alle eer!' en 'Uitstekend!' lieten de verlichte zielen, de vervolmaakten en de grote wijzen die in de hemel zaten horen, en strooiden een regen van bloemen uit.

(28) **N**a aldus een einde te hebben gemaakt aan Dvivida die de wereld op zijn kop zette, werd de Allerhoogste Heer toen Hij de stad in kwam, door de mensen verheerlijkt met lofzangen.'

*: Volgens Śrīla Jīva Gosvāmī, zijn de Mainda en Dvivida vermeld in dit vers gevolmachtigde expansies van deze Ramāyana godheden, die als ingezetenen van Heer Rāmacandra's Vaikuṇṭha domein ten val kwamen vanwege een overtreding met Lakṣmāṇa. Śrīla Viśvanātha Cakravartī vergelijkt de val door slecht gezelschap met Naraka, gemaakt door Dvivida en Mainda - die hij ziet als eeuwig bevrijde toegewijden - met die van Jaya en Vijaya.

10.68 - Het Huwelijk van Sāmba en de Kurustad Bevend voor Zijn Woede Gesleept

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, de dochter van Duryodhana genaamd Lakṣmaṇā werd door Sāmba ['met de moeder'], de zoon van Jāmbavatī die altijd zegevierde in de strijd, ontvoerd tijdens haar *svayaṁvara*. (2) De Kaurava's werden kwaad en zeiden: 'Wat een wangedrag van deze jongen, ons zo te beledigen met het tegen haar wil gewelddadig ontvoeren van de maagd. (3) Neem hem die zo ongedisciplineerd is gevangen. Wat kunnen de Vṛṣṇi's daar nu tegen uitrichten? Door onze genade genieten ze het land dat we ze gaven! (4) Als de Vṛṣṇi's erachter komen dat hun zoon is ingerekend zullen ze hier naartoe komen. We zullen dan hun trots breken zodat ze de vrede vinden, net zoals de zinnen dat doen als ze naar behoren onder controle worden gebracht.'

(5) **N**a dit gezegd te hebben gingen Karṇa, Śala, Bhūri, Yajñaketu [of Bhūriśravā] en Duryodhana, met toestemming van de oudste Kuru [Bhīṣma], eropuit om de strijd met Sāmba aan te binden. (6) Zo gauw de grote strijder Sāmba de volgelingen van Dhṛtarāṣṭra op zich af zag komen, nam hij zijn schitterende boog ter hand en stond hij in zijn eentje zijn mannetje als was hij een leeuw. (7) Vastbesloten hem gevangen te nemen zeiden zij die door Karṇa werden aangevoerd vol van woede: 'Jij daar, stop, blijf staan en vecht!', waarop de boogschutters zich voor hem opstelden en hem bestookten met pijlen. (8) Hij, de

zoon van de Yadu's, o beste van de Kuru's, onrechtmatig [met zijn allen tegen één] aangevallen door de Kuru's, kon dat, als een nazaat van de Ondoorgrondelijke [Kṛṣṇa], net zo min toelaten als een leeuw een aanval van lagere dieren zou tolereren. (9-10) Schietend met zijn prachtige boog doorboorde de held helemaal in zijn eentje, in één vloeiende beweging, een zestal krijgers van Karṇa met even zoveel pijlen voor hun strijdwagens. Vier pijlen zette hij in tegen ieder span van vier paarden en één pijl tegen zijn menner en zijn krijgsheer. Voor dat wapenfeit werd hem alle lof toegezwaaid door de grote boogschutters. (11) Maar toen troffen vier van hen zijn paarden, één trof zijn wagenmenner en één spleet zijn boog. Zo dreven ze hem uit zijn strijdwagen. (12) Nu ze in de strijd de jonge jongen uit zijn wagen hadden gekregen, bonden de Kuru's hem met moeite vast en keerden ze, met hun meisje, zegevierend terug naar hun stad.

(13) **T**oen de Yadu's hierover vernamen van Nārada Muni, o Koning, werden ze zeer kwaad op de Kuru's [zie ook 49: 27], en bereidden ze zich voor om te gaan vechten aangespoord door Ugrasena. (14-15) Maar Rāma, Hij die het Tijdperk van de Redetwist [Kali-yuga] zuivert, bewoog de Vṛṣṇihelden tot kalmte die zich al in hun kuras gestoken hadden, want Hij zag liever geen onderlinge strijd ontstaan tussen de Vṛṣṇi's en de Kuru's. Op Zijn strijdwagen die straalde als de zon, Zich naar Hastināpura begevend omringd door de brahmanen en de ouderen van de familie, zag Hij eruit als de maan omringd door de zeven planeten [die toentertijd bekend waren, zie ook 5.22]. (16) Na in Hastināpura te zijn aangekomen hield Balarāma Zich buiten de stad op in een park en stuurde Hij Uddhava vooruit om uit te zoeken wat Dhṛtarāṣṭra zich had voorgenomen. (17) Na het volgens de regels betonen van zijn respect voor de zoon van Ambikā [Dhṛtarāṣṭra], Bhīṣma en Droṇa, Bāhlika en Duryodhana, stelde hij hen ervan op de hoogte dat Rāma was gearriveerd. (18) Buitengewoon verheugd te horen dat Hij, Balarāma, hun Innigste Vriend, was meegekomen, gingen ze toen allen, na Uddhava het verschuldigde respect te hebben betoond, Hem tegemoet met zegenrijke offergaven in hun handen. (19) Toen ze Balarāma ontmoetten presenteerden ze, zoals dat hoorde, koeien en water om Hem te verwelkomen. Zij die wisten van zijn [ware] macht bogen hun hoofden voor Hem. (20) Ze vroegen elkaar of het hun verwanten allemaal goed ging en of ze gezond waren, waarna Rāma recht uit Zijn hart de woorden sprak: (21) 'Na met jullie volle aandacht te hebben kennisgenomen van dat wat onze meester Ugrasena, de heerser over de heersers van de aarde, van jullie vraagt, moeten jullie onverwijld dienovereenkomstig handelen. [Hij zei:] (22) Tot dusverre heb ik het getolereerd dat jullie in strijd met de regels, met zijn allen één enkele man hebben verslagen en gekneveld die zich wel aan de regels [van de krijg] hield, want ik wil graag de eenheid onder mijn verwanten bewaren... .'

(23) **T**oen ze Baladeva's woorden hoorden die, passend voor Zijn macht, de lading droegen van Zijn vermogen, heldenmoed en kracht, gaven de Kaurava's kwaad ten antwoord: (24) 'Kijk eens hoe wonderlijk de onvermijdelijke Tijd verloopt. Nu wil dat wat een schoen is, treden op een hoofd dat gesierd wordt door

een kroon! (25) Deze Vṛṣṇi's die door huwelijksbanden met ons zijn verbonden, delen onze bedden, zetels en maaltijden met ons. We gingen met ze om op voet van gelijkheid en ze kregen van ons hun tronen. (26) Omdat wij een andere kant op keken, konden zij de yakstaartenwaaier, de schelphoorn, de witte parasol, de kroon, de troon en het koninklijk bed genieten [vergelijk 60: 10-20]. (27) Het moet de Yadu's niet langer toegestaan worden de goddelijke eretekenen van koningen te dragen. Die eretekenen werken voor de gever [die wij zijn] zo nadelig als het geven van nectar aan een slang! De Yadu's die nu de bevelen uitdelen, wisten bij onze genade te gedijen. Ze hebben alle schaamte verloren! (28) Hoe zou zelfs ook maar Indra het wagen zich dat toe te eigenen wat hem niet verleend is door Bhīṣma, Droṇa, Arjuna of de andere Kuru's? Het is als een schaap die de buit van een leeuw opeist!'

(29) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'O beste onder de Bharata's, de laag-bij-de-grondse kerels die, verkerend onder de invloed van hun geboorte, relaties en de weelde die hen groot had gemaakt, aldus zich van deze barse woorden bedienden tegen Balarāma, gingen vervolgens hun stad in. (30) Geplaatst voor het slechte karakter van de Kuru's en hun onwelvoeglijke woorden horend, werd de Onfeilbare Heer kwaad en zei toen, herhaaldelijk in de lach schietend en zonder Zich mooi voor te doen: (31) 'Gezien de grote mond die deze arrogante mislukkelingen hebben met hun verschillende hartstochten, zijn ze duidelijk niet uit op vrede. Ze moeten blijkbaar met een pak slaag de les gelezen krijgen, zoals dieren die met een stok moeten worden geslagen! (32-33) O, vrede zoekend met deze mensen, kwam Ik hier naartoe, nadat Ik met beleid de Yadu's die kookten van woede, alsook Kṛṣṇa die boos was, tot bedaren had gebracht. Diezelfde lieden, verdwaasd van geest verslaafd aan gekissebis, wagen het vol van verbeelding, slecht als ze zijn in hun minachting voor Hem - voor Mij dus -, om zich te bedienen van barse bewoordingen!! (34) En Ugrasena zou geheel ongeschikt zijn leiding geven aan de Bhoja's, de Vṛṣṇi's en de Andhaka's, terwijl Śakra ['de machtige' ofwel Indra] en andere heersers zijn bevelen opvolgen?? (35) En Hij [Kṛṣṇa], gezeten in de Sudharmā [de hemelse raadszaal], dankzij wie de hemelse pārijātaboom wordt genoten die vanuit het bereik van de onsterfelijken naar beneden werd gebracht [zie 59: 38-39], zelfs Hij zou niet een verheven zitplaats verdienen??? (36) Hij, de Heerser over het Volkomen Geheel, wiens twee voeten door de Godin van het Geluk zelf worden aanbeden, Hij, waarlijk de Heer van Śrī, zou niet eens dat wat bij een mensenkoning hoort waard zijn?!?! (37) Hij van wiens lotusvoeten al de hooggeplaatste heersers van de wereld het stof op hun helmen houden, de voeten die de plaats van aanbidding vormen van al de heilige plaatsen en van wie Brahmā, Śiva en ook Ik, naast de godin, als delen van een deel, eveneens constant met zorg het stof dragen... waar zou Zijn koningstroon staan?????! (38) De Vṛṣṇi's mogen genieten van ieder klein stukje grond dat hen gegund wordt door de Kuru's en... Wij zouden zogenaamd de schoenen wezen, terwijl de Kuru's het hoofd zijn?!!!? (39) Ah, die trotse gekken beneveld door hun heerschappij van schone schijn..., welke man van gezag kan nu hun onsamenhangende, ellendige geleuter verdragen? (40) Vandaag nog zal Ik de aarde

bevrijden van de Kaurava's!', en aldus Zich kwaad uitsprekend nam Hij Zijn ploeg ter hand en rees op als wou Hij de drie werelden verzengen.

(41) **M**et de punt van Zijn ploeg trok Hij woedend de stad Hastināpura naar boven en sleurde haar mee met de bedoeling haar in de Ganges te werpen. (42-43) Toen de Kaurava's zagen hoe de stad die in de Ganges dreigde te belanden, terwijl ze werd meegesleept heen en weer schudde als een vlot, raakten ze in paniek en zochten ze, om hun leven te redden, samen met hun families hun heil bij de Meester. Onder leiding van Lakṣmaṇā en Sāmba vouwden ze daarbij hun handen: (44) 'Rāma, o Balarāma, o Grondvesting van Alles [Akhilādhāra], wij, de verdwaasden die slecht van begrip geen weet hebben van Uw Majesteit, smeken U ons onze overtreding te vergeven. (45) Van het opwekken, het voortduren en het weer herenigen [van het universum] bent U alleen de unieke, oorspronkelijke oorzaak. O Heer, men zegt dat de werelden het speelgoed zijn waarmee U speelt. (46) U alleen, o Onbegrensde, draagt de aardbol speels op Uw hoofd, o Duizendkoppige [zie ook 5.25], en als de schepping ten einde komt, trekt U, de Ene Zonder Zijn Gelijke, het universum terug in Uw lichaam, blijft dan alleen en gaat liggen [zie ook 6.16: 29-64]. (47) Uw woede is er voor iedereen om van te leren, o Bhagavān, Instandhouder van de Geaardheid Goedheid. Die is er niet uit hatelijkheid of afgunst, maar is er voor het doel van de handhaving en bescherming van het levende wezen. (48) Wij buigen ons voor U, o Ziel van Alle Wezens, o Drager van [de symbolen van] Alle Energieën, o Onuitputtelijke en Maker van het Universum, onze eerbetuigingen voor U bij wie wij onze toevlucht zochten.'

(49) **Ś**rī Śuka zei: 'Heer Bala gunstig gestemd door de overgegeven zielen die in hoge nood verkeerden door het schudden van hun woonplaats, verloste hen toen tevreden gesteld van hun angst met de woorden: 'Wees maar niet bang.' (50-51) Als bruidsschat voor zijn dochter deed Duryodhana als liefdevolle vader een schenking van twaalfhonderd zestig jaar oude olifanten en honderdtwintigduizend paarden, zestigduizend gouden wagens gloeiend als de zon en duizend dienstmaagden met juwelen halskettingen om. (52) De Allerhoogste Heer, de leider van de Sātvata's, aanvaardde dat alles en vertrok, uitgewuifd door Zijn weldoeners, toen samen met Zijn zoon en schoondochter. (53) Na in Zijn stad te zijn aangekomen en de verwanten te hebben ontmoet die Hem, de Hanteerder van de Ploeg, in hun harten droegen, bracht Hij, temidden van de vergadering van de Yaduleiders, verslag uit over alles wat zich had afgespeeld tussen Hem en de Kuru's. (54) En werkelijk, zelfs vandaag nog vertoont deze stad de tekenen van Balarāma's macht. Dat kan men zien waar ze opvallend aan haar zuidkant omhoogsteekt bij de Ganges.'

10.69 - Nārada Muni's Visioen van Kṛṣṇa in Zijn Huishouding

(1-6) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen hij hoorde dat Heer Kṛṣṇa Naraka ter dood had gebracht [zie 10.59] en dat Hij alleen was getrouwd met zo vele vrouwen, wilde Nārada dat wel eens met eigen ogen zien [en dacht]: 'Hoe wonderlijk is het dat Hij met één enkel lichaam met zo vele vrouwen getrouwd is en dan tegelijkertijd in zestienduizend afzonderlijke woningen alleen is met hen.' Er benieuwd naar kwam de wijze van de goden aldus naar Dvārakā, de plaats zo bloemrijk met zijn parken en lusthoven die weerklonken van de groepjes vogels en zwermen bijen. Bloeiende blauwe lotussen [indīvara's], overdag bloeiende exemplaren [ambhoja's], witte eetbare lotussen [kahlāra's], bij maanlicht bloeiende lotussen [kumuda's] en waterlelies [utpala's] vulden de vijvers waar men de geluiden van de zwanen en kraanvogels hoorde. Er waren negenhonderdduizend paleiselijke woningen versierd met kristalglas, zilver en grote smaragden, die weelderig waren ingericht met goud en juwelen. De stad was planmatig aangelegd met vele lanen, wegen, kruispunten en pleinen, ontmoetingsplaatsen en bekoorlijke tempels voor de goden. Haar paden en hoven, winkelstraten en veranda's waren allen besprenkeld met water, terwijl de zon werd tegengehouden door de vaandels die aan de vlaggenmasten wapperden. (7-8) In de stad bevond zich een luxueuze wijk die geacht werd door al de plaatselijke autoriteiten. Tvaṣṭā [de architect

Viśvakarmā] had daar voor de Heer [die er woonde] zijn talenten ten volle tentoongespreid door de zestienduizend woningen van Śauri's echtgenotes zo mooi mogelijk te maken. Nārada ging één van de grote paleizen binnen. (9-12) Het gebouw steunde op zuilen van koraal die zeer fraai waren versierd met vaidūrya ['kattenoog' edelgesteente]. De muren waren bedekt met saffieren en de brandschone vloeren glansden overal. Het was voorzien van baldakijnen die door Tvaṣṭā waren gebouwd met parels die neerhingen van de randen, en kende zitplaatsen en bedden gemaakt van ivoor die versierd waren met de fijnste juwelen. Er waren daar goed aangeklede dienstmaagden met sieraden om en hangers om hun nekken, alsook goed geklede mannen met tulbanden en wapenrusting, juwelen en oorhangers. Vele met edelstenen ingelegde lampen verdreven met hun licht het duister, en op de met reliëfs versierde dakranden, mijn beste, dansten de pauwen, die luidkeels schreeuwden omdat ze de *agurur*ook, die ze zagen opkringelen uit het lattenwerk van de ramen, voor een wolk hielden. (13) Binnen zag de wijze man de Heer van de Sātvata's samen met Zijn vrouw die Hem koelte toewuifde met een yakstaartenwuifkwast met een gouden handvat. Zij op haar beurt had op ieder moment de beschikking over een duizendtal dienstmeisjes die qua persoonlijke kwaliteiten, schoonheid, jeugd en kledingkeuze haar gelijke waren. (14) De Allerhoogste Heer, de beste verdediger van alle dharma, stond toen Hij hem zag meteen op van Śrī's sofa en bood hem, buigend met samengebrachte handpalmen, Zijn eigen zitplaats. (15) Ondanks dat Hij de Allerhoogste goeroe van het levende wezen is, waste Hij zijn voeten en nam Hij dat water op Zijn hoofd. Hij, als de meester van alle heiligen, draagt met recht de bovenzinnelijke naam van 'de Begunstiger van de Brahmanen' [Brāhmanya deva], omdat men het aan het heiligdom van Zijn voeten te danken heeft dat men algehele zuivering vindt [zie ook de verhalen over de Ganges die van Zijn voeten stroomt 5.17 & 9.9]. (16) Na van volle aanbidding te zijn geweest voor de *devaṛṣi* zoals voorgeschreven door de geschriften, ging Hij, de Grootste Wijze, de Oorspronkelijke Nārāyaṇa, de vriend van Nara, een gesprek met hem aan in afgemeten woorden die zo zoet waren als nectar en vroeg: 'O Meester, o Fortuinlijke, wat mogen Wij voor u betekenen?'

(17) **Ś**rī Nārada zei: 'Het wekt geen verbazing dat U vriendschap toont voor alle mensen, o Almachtige Heerser over Al de Werelden die de afgunstigen onderwerpt. We weten heel goed dat U, die alom wordt geprezen, uit eigen beweging bent nedergedaald voor het hoogste goed van de continuering en de bescherming van het Levende Wezen [*]. (18) Na het gezien hebben van Uw twee voeten, die voor Uw toegewijden de weg van de bevrijding vormen waarop Heer Brahmā en de andere goden van onpeilbare intelligentie in het hart mediteren en die voor hen, die gevallen zijn in de put van een materieel bestaan, de toevlucht voor hun verlossing vormen, vraag ik om Uw zegen U te mogen herinneren zodat ik tijdens mijn reizen voortdurend aan U kan denken.'

(19) **V**ervolgens ging Nārada, mijn beste, een ander paleis van een vrouw van Kṛṣṇa binnen, met het verlangen de mystieke macht van de illusie [*yo-*

gamāyā] van de Meester van Alle Yogameesters te leren kennen. (20-22) En daar zag hij Hem eveneens. Hij was met Zijn geliefde en Uddhava een potje aan het dobbelen. Hij stond voor hem op, was van eerbetoon met bovenzinnelijke toewijding en liet hem plaatsnemen en zo meer, terwijl Hij hem vroeg - alsof Hij er geen weet van had: 'Wanneer is uw goede zelf hier aangekomen? Hoe kunnen zij [de huishouders] die behoeftig zijn zoals Wij, doen wat men behoort te doen voor hen [de *sannyāsī's*] die wel geheel [in zichzelf] voldaan zijn? Hoe dan ook, alstublieft vertel Ons, o brahmaan, hoe we van deze geboorte een succes kunnen maken.' Maar Nārada was verbluft, stond op en ging zonder iets te zeggen naar een ander paleis. (23) En daar zag hij hoe Govinda Zijn kleine kindjes knuffelde. Vervolgens zag hij in een ander paleis dat Hij Zich voorbereidde op een bad. (24) Op de ene plek zag hij Hem offers brengen, op de andere zag hij Hem de vijf offervuren vereren [zie *mahā-yajña's*] met de gebruikelijke rituelen, dan weer gaf Hij brahmanen te eten, en ergens anders was Hij de overblijfselen [van offerplechtigheden] aan het eten. (25) Ergens was Hij bezig met zonsondergangaanbidding en beheerste Hij Zijn spraak met het reciteren van de mantra [ervoor, zie *Gāyatrī* en *japa*], en weer elders bewoog Hij zich rond op oefenterreinen met Zijn zwaard en schild. (26) Hier bereed de Oudere broer van Gada, paarden, olifanten en wagens en daar lag Hij op Zijn sofa terwijl Hij werd bezongen door barden. (27) Op deze plek hield Hij ruggespraak met Zijn adviseurs, Uddhava en anderen en op die plek vermaakte Hij Zich in het water omringd door dansmeisjes en andere vrouwen. (28) Ergens anders schonk Hij excellente, fraai opgesierde koeien weg aan brahmanen, en elders luisterde Hij naar de zegenrijke klassieke verhalen [de Purāṇa's] en historische geschiedenissen [de Itihāsa's]. (29) Lachend en grappen makend met Zijn geliefde in deze woning, beoefende Hij ergens anders de religie [dharma], de economie [*artha*] en de [regulatie van] fysieke lusten [*kāma*, zie ook de *puruṣārtha's*]. (30) Op één plaats alleen neerzittend om te mediteren op de Oorspronkelijke Persoon Verheven Boven de Materiële Natuur, verrichtte Hij op een andere plaats klusjes voor de ouderen, ze aandachtig van dienst zijnd met dingen die ze op prijs stelden. (31) Samen met een paar mensen plannen makend voor oorlog hier, en daar weer vrede sluitend, zetten Keśava en Balarāma Zich ergens anders in voor het welzijn van de vromen. (32) [Hij zag hoe Hij] groots opgezette huwelijken arrangeerde voor dochters en zoons overeenkomstig de *vidhi,* op het juiste tijdstip, met echtgenotes en echtgenoten die bij hen pasten. (33) [Hij was er getuige van hoe] tot verbazing van de mensen met groot ceremonieel de kinderen van de Meester van de Yogameesters van huis werden weggezonden en [aangetrouwden] in de familie werden opgenomen. (34) Druk in de weer op de ene plaats met uitvoerige offerandes in aanbidding van al de goden, was Hij op een andere plaats van het dharma door in publieke dienstverlening te voorzien in putten, parken en kloosters en dergelijke. (35) Voor een jachtpartij beklom Hij hier een paard afkomstig uit Sindhī, terwijl Hij daar, omringd door de meest ondernemende Yadu's, de dieren doodde die bestemd waren voor de offers [zie **]. (36) De Yogameester bewoog Zich op een andere plaats in vermomming rond in de stad en in andere woningen, om er achter te komen wat de opvattingen van de verschillende men-

sen waren. (37) Nārada moest bijna lachen over wat zich allemaal van Zijn *yogamāyā,* van het aannemen van de menselijke rol, voor hem ontvouwd had, en zei daarop tot Hṛṣīkeśa: (38) 'Door Uw voeten te dienen, kan men Uw mystieke vermogens kennen, vermogens die zelfs voor de grote mystici moeilijk voorstelbaar zijn, o Heer van de Yoga, o Allerhoogste Ziel. (39) Sta me toe U in nederigheid te volgen, o Godheid, ik zal rondtrekken langs Uw plaatsen die overstromen van Uw glorie en luidkeels Uw spel en vermaak bezingen dat al de werelden zuivert.'

(40) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'O brahmaan, Ik ben zowel de woordvoerder van het dharma als de uitvoerder ervan. Ook ben Ik degene die de sancties stelt, als Ik deze wereld het dharma bijbreng. Wees niet verbijsterd als je er getuige van bent, mijn zoon [als Ik een voorbeeld stel].'

(41) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij [Nārada] zag aldus [zoals niemand anders dat kon zien ***] Hem aanwezig in één en dezelfde gedaante in al de paleizen waar Hij de spirituele beginselen van het dharma in de praktijk bracht die de huishouders zuiveren. (42) Na herhaaldelijk getuige te zijn geweest van Kṛṣṇa's onbegrensde vermogen in de uitgebreide manifestatie van Zijn *yogamāyā*, stond de ziener vol van verwondering verbaasd te kijken. (43) Met [zijn getuige zijn van] de *artha, kāma* en dharma [burgerplichten van het huishoudelijk leven, zie ook 7.14], die aldus door Heer Kṛṣṇa's trouwe hart grondig werden gerespecteerd, begaf hij zich tevreden op weg met Hem steeds in gedachten. (44) Nārāyaṇa, die Zijn vermogens tentoongespreid had ter wille van ieders welzijn, mijn beste, genoot met het aldus volgen van de weg van het menselijk bestaan, van de verlegen toegenegen blikken en het tevreden lachen van Zijn zestienduizend allerfijnste echtgenotes. (45) Een ieder, o beste Koning, die zingt, luistert of waardering opbrengt [om te lezen over] de ongeëvenaarde activiteiten door de Heer aan de dag gelegd in deze wereld, door Hem die de oorzaak is van het totstandkomen, instandhouden en beëindigen van het universum, zal toewijding ontwikkelen voor de Allerhoogste Heer die het pad van de bevrijding vormt.'

*: De *paramparā* voegt hieraan toe: 'Zoals aangegeven door Śrīla Viśvanātha Cakravartī, zijn alle levende wezens in feite dienaren van de Heer. De *ācārya* haalt ter verduidelijking er het volgende vers uit de Padma Purāṇa bij aan:

a-kāreṇocyate viṣṇuḥ
śrīr u-kāreṇa kathyate
ma-kāras tu tayor dāsaḥ
pañca-viṁśaḥ prakīrtitaḥ

"[In de mantra AUM] betekent de letter a Heer Viṣṇu, de letter u betekent de godin Śrī, en de letter m heeft betrekking op hun dienaar, die het vijfentwintigste element is." Het vijfentwintigste element is de *jīva*, het levende wezen. Ieder levend wezen is een dienaar van de Heer, en de Heer is de ware vriend van ieder levend wezen. Zelfs dus als de Heer afgunstigen als Jarāsandha de les leest, leidt die afstraffing tot ware

vriendschap, aangezien zowel de Heer Zijn bestraffing als Zijn zegen er zijn voor het heil van het levend wezen.'

**: Hoewel deze activiteit verboden is voor de gewone man en voor de brahmanen, met de *vidhi*-regel van *dayā*, om fundamenteel mededogen te hebben voor alle levende wezens, is het in bepaalde gevallen toegestaan in de Vedische samenleving dieren te doden. Śrīla Prabhupāda geeft als commentaar: "Overeenkomstig de Vedische voorschriften, is het de *kṣatriya's* toegestaan bij bepaalde gelegenheden dieren te doden, dan wel om de vrede in de bossen te handhaven, dan wel om dieren te offeren in het offervuur. *Kṣatriya's* wordt het toegestaan de kunst van het doden te beoefenen omdat ze genadeloos vijanden moeten kunnen doden om de vrede in de samenleving te handhaven." [Zie ook b.v. 4: 26, 7: 15, 10.1: 4, 10.56: 13 en 10.58: 13-16].

***: De *paramparā* voegt hieraan toe: 'Zoals gesteld in tekst 2 van dit hoofdstuk, werden al de handelingen in de vele paleizen van de Heer uitgevoerd door de Heer Zijn enkele geestelijke gedaante (*ekena vapuṣā*), welke zich op vele plaatsen tegelijk manifesteerde. Dit visioen werd Nārada vergund vanwege zijn verlangen het te aanschouwen en de Heer Zijn verlangen het hem te tonen. Śrīla Viśvanātha Cakravartī duidt uit dat de andere ingezetenen van Dvārakā Kṛṣṇa alleen maar konden zien in dat deel van de stad waar ze zelf zaten, en niet ergens anders, zelfs al gingen ze soms naar een andere wijk voor zaken. Aldus gunde de Heer Zijn geliefde toegewijde Nārada Muni een bijzondere kijk op Zijn spel en vermaak.'

10.70 - Kṛṣṇa's Routines, Moeilijkheden en Nārada Nog Eens op Bezoek

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Bij het aanbreken van de dag werden de kraaiende hanen verwenst door de vrouwen van de Lieve Heer die, met de armen van hun echtgenoot [de Ene YogamāyāHeer in Velen] om hun nek, verstoord waren over de [onvermijdelijke] scheiding. (2) De vogels, die door de bijen in de bries van de pārijātabomen ontwaakten uit hun slaap, wekten Kṛṣṇa met hun luidruchtig gezang, als waren ze de dichters aan het hof. (3) Maar Vaidarbhī [Rukmiṇī] hield niet van die zo gunstige tijd van de dag omdat ze dan de omhelzing van haar geliefde [Kṛṣṇa] zou moeten missen. (4-5) Mādhava stond op tijdens de *brāhmamuhūrta* [het uur voor zonsopgang], beroerde water en maakte Zijn geest vrij om te mediteren op het ongeëvenaarde, enige, zelfverlichtende Zelf voorbij al de traagheid van de materie. Dat Ware Zelf verdrijft, onfeilbaar als het is, overeenkomstig zijn [Zijn] eigen aard onophoudelijk de onzuiverheid en geeft aanleiding tot de vreugde van het bestaan. Men kent het als het Brahman dat, met zijn [Zijn] energieën, de oorzaak vormt van de schepping en vernietiging van dit universum [zie ook 3.29: 31 & 36-37, B.G. 7: 5 & 6 en *]. (6) Toen Hij overeenkom-

stig de *vidhi* een bad had genomen in zuiver water, volbracht Hij, de Meest Waarachtige, na Zich eerst in onder- en bovenkleding te hebben gestoken, de hele routine van het eerbetoon bij het ochtendgloren, en chantte vervolgens, na uitgietingen te hebben gedaan in het vuur, rustig Zijn spraak beheersend, de Vedische mantra [de Gāyatrī, zie ook **]. (7-9) Trouw aan Zijn eigen aard stemde Hij Zijn eigen expansies gunstig met eerbetoon voor de opkomende zon. Met het verschuldigde respect voor de goden, de wijzen en de voorvaderen, alsmede voor de senioren en de geleerden, schonk Hij dag na dag vele, vele gehoorzame koeien weg met goud op hun horens, zilver op hun hoeven en paarlen halssnoeren om hun nekken, koeien die rijk waren aan melk en nog maar één kalf ter wereld hadden gebracht. Fraai opgetuigd werden ze aan de geschoolde brahmanen aangeboden samen met linnen, hertenvellen, sesamzaad en sieraden [zie ook ***]. (10) Met het tonen van respect voor de koeien, de mannen van scholing, de goddelijken, de ouderen, de geestelijk leraren en alle levende wezens die enkel maar expansies van Hemzelf waren, legde Hij [*darṣan* verlenend] Zijn hand op alle [personen en] goedgunstige artikelen. (11) Hij, het sieraad van de samenleving Zelve, sierde Zich met de kleren, de goddelijke bloemenslingers, de geurige smeersels en de juwelen die bij Hem pasten. (12) Hij droeg zowel zorg voor de ghee [gebruikt in de offers] als voor de spiegel, en bekommerde Zich om de koeien, de stieren, de tweemaal geborenen, de goden en de voorwerpen van begeerte. Hij voorzag in giften naar de voldoening van alle maatschappelijke groeperingen die in de stad en het paleis leefden, en kwam Zijn ministers tegemoet met het ten volle lenigen van al hun noden. (13) Na eerst bloemenslingers, betelnoot en sandelhoutpasta uitgedeeld te hebben aan de geschoolden, [en dan aan] Zijn vrienden, Zijn ministers en Zijn vrouwen, nam Hij vervolgens Zelf Zijn deel. (14) Zijn menner, die tegen die tijd Zijn allerprachtigste strijdwagen had gebracht met daarvoor gespannen de paarden Sugrīva enzovoorts [zie 53: 5], stond buigend voor Hem klaar. (15) De handen van de wagenmenner beetpakkend klom Hij toen vergezeld door Sātyaki en Uddhava op de wagen, als was Hij de zon die opkomt boven de heuvels in het oosten. (16) Met moeite Zich losmakend van de vrouwen in het paleis die Hem aankeken met verlegen en liefdevolle blikken, vertrok Hij met het tonen van een glimlach die hun geesten in beslag nam. (17) Opgewacht door al de Vṛṣṇi's betrad Hij, mijn beste, de zaal genaamd Sudharmā [zie ook 50: 54] die, voor hen die er binnengaan, de zes golven [van het materieel bestaan] bestrijdt [zie *ṣaṭ-ūrmi*]. (18) De Almachtige, de Beste van de Yadu's, aldaar hoog op Zijn troon gezeten temidden van de Yadu's die de leeuwen onder de mensen waren, verlichtte alle richtingen met Zijn gloed, stralend als de maan aan de hemel omringd door de sterren. (19) Er waren hofnarren, o Koning, die de Almachtige met verschillende vormen van amusement dienden, beroepsentertainers [zoals goochelaars] en vrouwen die energiek dansend van dienst waren. (20) Zij dansten op de geluiden van *vīṇā's, mṛdaṅga's* en *muraja*trommels, fluiten, cymbalen en schelphoorns, terwijl de hofzangers, verhalenvertellers en lofprijzers zongen en de loftrompet staken. (21) Enkele brahmanen reciteerden, daar zittend, doorlopend Vedische mantra's, terwijl anderen verhalen vertelden over koningen uit het verleden die beroemd waren om hun vroomheid.

(22) **O**p een dag kwam er een persoon, o Koning, die daar nog nooit eerder gezien was. Via de wachters bij de deur aangekondigd kreeg hij toegang tot de Fortuinlijke. (23) Na zich voor Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heerlijkheid, te hebben verbogen, legde hij aan Hem voor dat [een zeker aantal] koningen te lijden had omdat ze gevangen werden gehouden door Jarāsandha. (24) Tijdens een campagne van hem om al de windrichtingen te veroveren, waren die koningen gevangen genomen die hem niet in volmaakte onderwerping hadden aanvaard. Zij - zo'n twintigduizend - werden met geweld vastgezet in de vesting Girivraja. (25) De koningen stuurden het bericht: 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o onmetelijke Ziel, o U die de angst wegneemt van de overgegeven zielen. Wij, zo verschillend van mentaliteit, hebben het moeilijk in ons materiële bestaan en komen naar U voor onze toevlucht! (26) De hele wereld die behagen schept in een verkeerde manier van doen, is verbijsterd over de plichten alhier om van het eigen eerbetoon te zijn voor U overeenkomstig Uw [*varṇāśrama*] woord. Mogen er de eerbetuigingen zijn voor U, de Altijd Waakzame ['het open oog van de Tijd'], die plotseling [ten tijde van iemands stervensuur] een einde maakt aan die koppige hoop op een lang leven in dit bestaan. (27) U, de heersende autoriteit van dit universum, bent samen met Uw expansie [Balarāma] nedergedaald om de deugdzamen te beschermen en de kwaadwilligen te onderwerpen. We kunnen niet begrijpen, o Heer, hoe iemand in overtreding met Uw wet [zoals Jarāsandha] zo'n gezag kon verwerven, noch hoe iemand anders [zoals wij, mits hij bij U zijn toevlucht zoekt] de vrucht moet plukken [van tegenslagen]. (28) Met de last van dit sterfelijke lichaam die we altijd vol van angst dragen, is ons geluk als het voorwaardelijke geluk van koningen, o Heer, dat [zo vluchtig] is als een droom. Als wij het geluk van de ziel afwijzen dat wordt verworven door onzelfzuchtige dienstverlening aan U, krijgen we de grootste ellende te verduren met Uw verstandsverbijsterende werkelijkheid van *māyā* alhier. (29) Derhalve, o Goedheid wiens twee voeten het leed verdrijven, verlos alstUblieft ons overgegeven zielen van de boeien van het karma gevormd door de koning van Magadha. Zoals de koning van de dieren schapen te pakken neemt, zette hij, in zijn eentje het gezag uitoefenend van een tienduizendtal kwaaie olifanten, ons gevangen in zijn paleis. (30) Achttien keer [tegenover hem staand] hebt U [zeventien keer] Uw *cakra* geheven en hem verpletterd. Slechts één enkele keer slaagde hij erin U te verslaan in de slag, toen U, vertrouwend op Uw onbegrensde macht, in beslag werd genomen door menselijke aangelegenheden [zie 50: 41 & 52: 7]. En nu, kwelt hij vol van trots ons, Uw onderdanen, o Onoverwinnelijke. Zet dat alstUblieft recht!' (31) De boodschapper zei: 'En zo smachten degenen die gevangen worden gehouden door Jarāsandha, ernaar Uw aanblik te mogen genieten in hun overgave aan de basis van Uw voeten. Laat deze arme zielen alstUblieft delen in Uw welvaart!'

(32) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat de boodschapper van de koningen dat had gezegd, verscheen de allerhoogste *ṛṣi* [Nārada] ten tonele die met zijn geel gekleurde, samengeklitte lokken een uitstraling had als die van de zon. (33) Zo gauw de Allerhoogste Heer Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heerser van de heersers van alle werel-

den, hem zag, kwam Hij samen met Zijn volgelingen en de leden van de vergadering verheugd overeind en bewees Hij hem de eer met gebogen hoofd. (34) Nadat de *muni* een zitplaats had aanvaard, stelde Hij hem tevreden met eerbetoon overeenkomstig de regels en sprak Hij vervolgens de waarachtige, en aangename woorden: (35) 'Het is een feit dat vandaag de drie werelden volledig zijn bevrijd van alle angst, want dat is de kwaliteit van een grote en fortuinlijke ziel als u, die rondtrekt door de werelden. (36) In de drie werelden geschapen door de Heer is er niets dat u niet bekend is, laten we daarom van u vernemen wat de plannen van de Pāṇḍava's zijn.'

(37) **Ś**rī Nārada zei: 'Ik was vaak getuige van [de vele gedaanten van] Uw ondoorgrondelijke *māyā*, o Almachtige, o U die [zelfs] de Schepper van het Universum verbijstert [zie 14]. Het verbaast me niet, o Alomvattende Ene, dat U, verhuld door Uw eigen energieën, Zich rondbeweegt onder de geschapen wezens als een vuur waarvan het licht is afgedekt. (38) Wie is er toe in staat zich een juist begrip te vormen van de bedoeling van U, die middels Uw materiële energie dit universum tot stand brengt en ook weer opheft, dat zich [voor de levende wezens] manifesteert om met U in relatie te kunnen staan [om de essentie te ervaren]. Alle eer aan U wiens aard niet te doorgronden is. (39) Voor de individuele ziel in *samsāra*, die geen bevrijding kent uit de problemen die het materiële lichaam met zich meebrengt, ontsteekt Hij Zijn toorts van roem middels het spel en vermaak van Zijn *avatāra's*. U, die Heer, benader ik voor mijn toevlucht. (40) Ik zal U niettemin, o Hoogste Waarheid die de menselijke manier van doen imiteert, vertellen wat Uw toegewijde, de koning [Yudhiṣṭhira], de zoon van Uw vaders zuster, zich heeft voorgenomen. (41) De koning, de zoon van Pāṇḍu, wenst de soevereiniteit en wil ter wille van U de grootste offerplechtigheid houden die bekend staat als de Rājasūya. Kan U hier alstUblieft Uw zegen aan geven? (42) O Heer, op die beste van alle offerplechtigheden zullen alle verlichte en aanverwante zielen afkomen die U graag willen zien, alsook al de koningen van zege en glorie. (43) Als mensen aan de onderkant van de samenleving al zuivering vinden door te luisteren naar, te zingen over, en te mediteren op U, de Volle Manifestatie van het Absolute, wat zou dat dan niet betekenen voor hen die U daadwerkelijk zien en aanraken? (44) De smetteloze reputatie van U, welke zich in alle richtingen verspreidt, wordt verkondigd in de hemel, in de lagere regionen en op aarde, o Brenger van Al het Geluk voor Al de Werelden. In de vorm van het water dat van Uw voeten spoelt en zo het hele universum zuivert, wordt die genade de Mandākinī [een rivier] genoemd in het goddelijke bereik, de Bhogavatī in de lagere leefwerelden, en de Ganges hier op aarde.'

(45) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Zijn aanhangers [de Yādu's] niet met dit voorstel [voor een Rājasūya] instemden, omdat ze de overwinning [op Jarāsandha] verlangden, richtte Keśava met een bekoorlijke woordkeuze Zich glimlachend tot Zijn dienaar Uddhava. (46) De Fortuinlijke zei: 'Jij, als Onze oogappel en welgezinde vriend, weet om die reden perfect welke uitdrukking van toepassing zou

zijn in dit verband. Zeg Ons alsjeblieft wat er moet worden gedaan, We stellen volkomen vertrouwen in je en zullen doen wat je zegt.'

(47) **M**et dat verzoek van zijn Behouder die deed alsof Hij, de Alwetende, het niet meer wist, gaf Uddhava, die nederig de opdracht op zijn hoofd aanvaardde, een antwoord.'

*: Wat betreft de aangelegenheid van het Brahman in relatie tot de persoon van Kṛṣṇa voegt de *paramparā* toe: 'Iemand die de gunst geniet van de Heer Zijn inwendige vermogen kan de aard doorgronden van de Absolute Waarheid [of het Brahman]; dit begrip wordt het Kṛṣṇa bewustzijn genoemd'.

**: Volgens Śrīdhara Svāmī zou Heer Kṛṣṇa met het in dezen voor zonsopgang eerst brengen van offers en het dan pas doen van de mantra, de erfopvolging volgen van Kaṇva Muni [vermeld in 9.20].

***: Met de bevestiging in het M.W. woordenboek van de term *badva* hier gebruikt in de zin van 'een groot aantal' haalt Śrīdhara Svāmī verschillende Vedische geschriften aan om aan te tonen dat in de context van het Vedisch ritueel, een *badva* hier betrekking heeft op 13.084 koeien, en geeft hij er verder bewijs van dat het de gebruikelijke praktijk van grote geheiligde koningen in voorgaande tijdperken was om 107 van zulke *badva*, of groepen van 13.084 koeien weg te schenken. Aldus kan het totaal aantal koeien weggegeven in dit offer, bekend als Mañcāra, hebben opgelopen tot 14 lakhs, ofwel 1.400.000.

10.71 - De Heer Reist op Aanraden van Uddhava naar Indraprastha

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de begaafde Uddhava de woorden hoorde aldus uitgesproken door de *devaṛṣi*, sprak hij met begrip voor het standpunt ingenomen door Kṛṣṇa en de koninklijke vergadering. (2) Śrī Uddhava zei: 'O Heer, U zou moeten doen wat de *ṛṣi* zegt en Uw neef bijstaan die de offerplechtigheid wil houden. Ook zou U hen [de koningen] die hun toevlucht zoeken moeten beschermen. (3) Aangezien het Rājasūya-offer moet worden uitgevoerd door iemand die in alle windrichtingen de overhand heeft gekregen, o Almachtige, dient U volgens mij, als U het wint van de zoon van Jarā, beide doeleinden [van het offer èn de bescherming]. (4) Als U aldus de koningen bevrijdt, zal dat voor ons heel gunstig zijn, en ook U tot eer strekken. (5) Hij [Jarāsandha] is een koning die zo sterk is als duizend olifanten. Hij kan niet worden verslagen door andere machthebbers, behalve dan door Bhīma die net zo sterk is. (6) Alleen in een wagen-tot-wagen gevecht kan hij worden verslagen, niet als hij samen is met honderd *akṣauhiṇī's*. Ook zal hij, met zijn toewijding voor het brahmaanse, nimmer weigeren wat de geschoolden van hem vragen. (7) Bhīma moet aangekleed als een brahmaan bij hem langs gaan, bedelen om liefdadigheid en hem dan zonder

aarzeling in een man-tot-man gevecht doden waar U bij bent. (8) Hiraṇyagarbha ['hij van het gouden licht' ofwel Brahmā] en Śarva ['hij die met de pijl doodt', te weten Śiva, zie 7.10: 67] zijn enkel maar instrumenten, van schepping en vernietiging, van de Heer van het Universum, van U in de vorm van de vormloze Tijd. (9) In hun huizen zingen de godsbewuste vrouwen van de [gevangengenomen] koningen over Uw onberispelijke daden. Ze zingen erover dat U hun vijand zal doden en hen zal bevrijden. Ze bezingen U zoals de *gopī's* dat doen [als ze U missen, zie 10.31] en de heer van de olifanten [Gajendra dat deed toen hij was vastgegrepen, zie 8.3], net zoals de dochter van Janaka [Sītā] het deed [voor Rāmacandra, zie 9.10] en Uw ouders [in Kaṁsa's gevangenis om Uw genade baden, zie 10.3], net zoals de wijzen [dat doen] als ze Uw beschutting hebben verworven [zie b.v. 9.5] en zoals ook wij U nu ook bezingen. (10) Het doden van Jarāsandha, o Kṛṣṇa, zal ons zeker een immens voordeel opleveren, namelijk de uitnemendheid [van de koningen] die er dan zal zijn, alsook het offer waar U zo prijs op stelt.'

(11) **Ś**rī Śuka zei: 'De woorden die Uddhava aldus sprak, in ieder opzicht goedgunstig en feilloos, o Koning, werden in reactie zowel geprezen door de *devaṛṣi*, de Yadu-ouderen als door Kṛṣṇa. (12) De Almachtige Allerhoogste Heer, de zoon van Devakī, nam afscheid van degenen die Hij respect verschuldigd was [met achting voor de menselijke gang van zaken]. Vervolgens droeg Hij Zijn dienaren Dāruka, Jaitra en anderen op om zich klaar te maken voor Zijn vertrek. (13) Hij bracht Zijn vrouwen, zoons en bagage bijeen, nam afscheid van Saṅkarṣaṇa [Balarāma] en de Yadukoning [Ugrasena], o doder van de vijanden, en klom vervolgens in Zijn wagen gebracht door Zijn menner, waarop de vlag van Garuḍa wapperde. (14) Toen, omringd door Zijn aanvoerders en krachtige garde, wagens, olifanten, infanterie, en cavalerie - Zijn persoonlijke leger - trok Hij eropuit, met van alle kanten het weerklinken van de geluiden van *mṛdaṅga's, bherī*-hoorns, *gomukha*-hoorns, pauken en schelphoorns. (15) In gouden draagstoelen gedragen door sterke mannen, volgden Acyuta's vrouwen hun Echtgenoot samen met hun kinderen, goed bewaakt door soldaten met schilden en zwaarden in hun handen, gekleed in mooie kleren, met sieraden om, met bloemenslingers en met geparfumeerde olie. (16) Daarna kwamen de fraai opgesierde dames van de huishouding en de courtisanes mee op menselijke dragers, kamelen, stieren, buffels, ezels, muildieren, ossenwagens en wijfjesolifanten, die [verder] waren volgeladen met grashutten, dekens, kleding en meer van dat soort zaken. (17) Het enorme leger, dat een keur aan grote vlaggenstokken, banieren, luxe parasols, yakstaartenwaaiers, wapens, juwelen, helmen en wapenuitrustingen meevoerde, verscheen die dag schitterend en glanzend in de stralen van de zon. Met het gedruis van zijn geluiden klonk het als een woelige oceaan met *timiṅgila's* en golven. (18) Nadat hij van Zijn plan had vernomen en het had goedgekeurd, verboog de *muni* [Nārada] zich voor Hem. Vereerd door de Heer van de Yadu's en gelukkig met de ontmoeting die hij met Mukunda had gehad, plaatste hij Hem in zijn hart en vertrok hij door de lucht. (19) Hem behagend met Zijn woord, kreeg de boodschapper van de koningen het volgende te horen

van de Allerhoogste Heer: 'Vrees niet, o gezant, ik wens u [en de uwen] alle geluk. Ik zal er voor zorgen dat de koning van Māgadha wordt gedood.'

(20) **A**ldus toegesproken vertrok de boodschapper en stelde de koningen tot in detail op de hoogte. Verlangend naar hun bevrijding wachtten ze toen het moment af dat ze Śauri zouden ontmoeten. (21) De Heer reizend door Ānarta [het gebied van Dvārakā], Sauvīra [oostelijk Gujarat], Marudeśa [de woestijn van Rajasthan] en Vinaśana [het Kurukṣetra district], trok onderweg door [vele] heuvels, rivieren, steden, dorpen, graslanden en delfplaatsen. (22) Na eerst de rivier de Dṛṣadvatī te hebben overgestoken, stak Mukunda vervolgens de Sarasvatī over, trok toen door de provincies Pañcāla en Matsya, en bereikte tenslotte Indraprastha. (23) Toen hij hoorde dat Hij, die zich zo zelden vertoont onder de mensen, was aangekomen, kwam degene wiens vijand nog geboren moest worden [koning Yudhiṣṭhira, om Hem te verwelkomen] verheugd zijn stad uit, omringd door priesters en verwanten. (24) Met een veelheid aan geluiden van gezangen en instrumentale muziek, en met het weerklinken van hymnen, stapte hij op Hṛṣīkeśa af, vervuld van een eerbied zo groot als die van de zinnen ingesteld op het leven. (25) Toen hij Heer Kṛṣṇa na zo een lange tijd weer zag, smolt het hart van de Pāṇḍava door zijn liefde voor Hem, waarna hij Hem, zijn innigste vriend, keer op keer omhelsde. (26) De heerser over mensen die het lichaam van Mukunda in zijn armen sloot, het stralende verblijf van Ramā, zag al zijn ongeluk vernietigd en bereikte de hoogste verrukking. Daarbij vergat hij in zijn vreugde, met tranen in zijn ogen, de illusoire aangelegenheid van het belichaamd zijn in de materiële wereld. (27) Bhīma omhelsde vervuld van vreugde Hem, zijn neef van moeder's zijde, en lachte het uit van de liefde met ogen overstromend van de tranen. En ook uit de ogen van de tweeling [Nakula en Sahadeva] en van Kirītī ['hij met de helm' ofwel Arjuna] vloeiden rijkelijk de tranen toen ze met vreugde Acyuta, hun innigste vriend, omhelsden. (28) Na te zijn omarmd door Arjuna en van de tweeling eerbetuigingen te hebben ontvangen, boog Hij, zoals de etiquette dat voorschreef, voor de brahmanen en de ouderen, en eerde Hij [de rest van] de achtenswaardige Kuru's, Sriñjaya's en Kaikaya's. (29) De barden, de geschiedschrijvers, de hemelse zangers, de lofsprekers en de grappenmakers, gebruikmakend van *mṛdaṅga's*, schelpen, pauken, *vīṇā's*, trommeltjes en *gomukha* hoorns, zongen, dansten en verheerlijkten allen met lofzangen de Lotusogige, zoals ook de brahmanen dat deden. (30) De Allerhoogste Heer, het Kroonjuweel van Alle Vermaarde Zielen van Vroomheid, ging aldus verheerlijkt door Zijn weldoeners om Hem heen, de versierde stad binnen. (31-32) In de stad van de koning van de Kuru's zag Hij, in de straten die waren besprenkeld met water en geurden van de mada [het bronstvocht] van de olifanten, kleurige vlaggen, doorgangen versierd met gouden potten vol water, en jonge mannen en vrouwen die allen waren gestoken in nieuwe kleren met sieraden om, bloemenslingers en sandelhout op hun lichamen. In elk huis waren lampen aangestoken en offergaven als eerbewijs uitgestald. Wierookwolken kringelden door het lattenwerk voor de ramen en wimpels wapperden vanaf de daken die waren gesierd met gouden koepels met een brede zilveren onderbouw. (33) Vernemend over de

aankomst van Hem die voor de ogen van de mens een reservoir vormt om van te drinken, gingen de jonge vrouwen, om dat met eigen ogen te aanschouwen, de hoofdstraat van de koning op. Ze lieten daarbij zonder meer hun huishoudingen - of echtgenoten in bed - achter, waarbij in hun geestdrift [soms] de knopen in hun haar en hun kleding waren losgeschoten. (34) Daar, temidden van de drukte van olifanten, paarden, wagens en soldaten te voet, kregen ze Kṛṣṇa met Zijn vrouwen in de gaten. En terwijl ze Hem in hun harten omhelsden, strooiden de vrouwen die [vanwege de drukte] op de daken waren geklommen, bloemen over Hem uit en bereidden ze Hem een hartelijk welkom met breed glimlachende blikken. (35) Toen ze Mukunda's vrouwen op straat zagen als sterren rondom de maan, riepen de dames uit: 'Wat hebben zij gedaan dat de Beste van Alle Mannen, met enkel het geringe aandeel van Zijn blikken en speelse glimlachen, hun de eer gunt van de [grootste] vreugde?' (36) De burgers benaderden Hem op verschillende plaatsen met zegenrijke gaven in hun handen, en de meesters van de gilden, die hun zonden hadden uitgebannen, waren vol van aanbidding voor Kṛṣṇa. (37) Met het betreden van het paleis van de koning, haastten de leden van de koninklijke huishouding zich om vervuld van liefde met stralende ogen Mukunda te begroeten. (38) Zo gauw Pṛthā [koningin Kuntī] de Zoon van haar broer zag, Kṛṣṇa, de Heerser over de drie Werelden, kwam ze samen met haar schoondochter [Draupadī] met een hart vol van liefde overeind van haar bank om Hem te omhelzen. (39) De koning bracht Govinda, de Allerhoogste God van de Goden, naar Zijn vertrekken maar wist, overweldigd door zijn grote vreugde, niet meer precies wat hij allemaal moest doen om Hem eerbiedig te vereren. (40) Kṛṣṇa, o Koning, bracht Zijn eerbetuigingen aan Zijn tante en aan de oudere vrouwen, waarop Zijn zuster [Subhadrā] en Kṛṣṇā [Draupadī] zich voor Hem bogen. (41-42) Op aandringen van haar schoonmoeder [Kuntī] vereerde Kṛṣṇā [Draupadī] al Kṛṣṇa's vrouwen met kleding, bloemenslingers en juwelen en zo meer: Rukmiṇī, Satyabhāmā, Bhadrā, Jāmbavatī, Kālindī, Mitravindā - de nakomelinge van Śibi, de kuise Nāgnajitī, alsook de anderen die waren gekomen. (43) De koning van het dharma [Yudhiṣṭhira] maakte het Janārdana, Zijn leger, Zijn dienaren, ministers en Zijn vrouwen naar de zin, en zag erop toe dat hen niets ontbrak. (44-45) Hij verbleef daar enkele maanden, omdat Hij de koning een plezier wilde doen, en ging, sportief met Arjuna en omringd door lijfwachten, uit rijden met Zijn wagen. Samen met Arjuna stelde Hij de vuurgod tevreden door hem het Khāṇḍavawoud te bieden. Maya [Dānava, de demon] die Hij toen redde, bouwde voor de koning daarop een hemelse vergaderzaal [in Hastināpura].'

10.72 - Jarāsandha Gedood door Bhīma en de Koningen Bevrijd

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Yudhiṣṭhira zat op een dag aan zijn hof temidden van de wijzen, de edelen, de populaire persoonlijkheden, de zakenlieden en zijn broers. Met al de *ācārya's*, de ouderen van de familie, zijn bloedverwanten, aangetrouwden en vrienden om zich heen luisterend, zei hij tegen Kṛṣṇa het volgende. (3) Śrī Yudhiṣṭhira zei: 'O Govinda, ik zou graag Uw verschillende heldendaden willen eren met de zuiverende ereplechtigheid die de koning is van alle vuuroffers genaamd Rājasūya. AlstUblieft, o Meester sta het ons toe dat offer uit te voeren. (4) Zij vinden zuivering, die steeds, in volledige dienstbaarheid, mediteren op en van verheerlijking zijn voor Uw slippers, welke de vernietiging afroepen over alles wat ongunstig is. Zij en niet andere personen, o U wiens navel als een lotus is, slagen er met hun gebeden in een einde te maken aan hun materiële bestaan, of krijgen anders, voor zover ze iets verlangen, de dingen voor elkaar die ze willen. (5) Derhalve, o God van de Goden, toon de mensen de macht van het dienen van Uw lotusvoeten. AlstUblieft, o Almachtige, laat de status zien van zowel de Kuru's en Sṛñjaya's die van aanbidding zijn, als die van hen die niet van aanbidding zijn. (6) In Uw geest van Absolute Waarheid kan er geen verschil bestaan tussen 'mijn en dijn', daar U de Ziel van Alle Levende Wezens bent die, een ieder gelijkgezind, het geluk binnenin Uzelf ervaart. Degenen die U naar behoren van dienst zijn gunt U, als de wensboom, de verlangde resultaten al naar gelang de geleverde dienst, en hierin [in dit beantwoorden aan verlangens] schuilt geen tegenspraak.'

(7) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Er mankeert niets aan uw voornemen, o Koning, hiermee zal de hele wereld getuige zijn van uw zegenrijke roem, o kweller van de vijand! (8) Voor de wijzen, de voorvaderen, de goden en de vrienden, o

meester van Ons, alsook voor alle levende wezens, is [het uitvoeren van] deze koning van alle offers [wat de letterlijke betekenis is van Rājasūja] wenselijk. (9) Breng de aarde onder controle door al de koningen te verslaan, verzamel al de benodigdheden [voor de plechtigheid] en voer [vervolgens] het grote offer uit. (10) Deze broers van u, o Koning, werden geboren als deelaspecten van de halfgoden die over de werelden heersen [zie stamboom], en Ik, die niet te overwinnen ben voor hen die zichzelf niet in de hand hebben, geef Me gewonnen voor u die wel van zelfbeheersing bent. (11) Geen persoon, zelfs niet een halfgod - om nog maar te zwijgen van een aardse heerser -, kan middels zijn kracht, schoonheid, roem of rijkdom in deze wereld iemand aan zich onderwerpen die Mij is toegewijd.'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Met een gezicht bloeiend als een lotus, was de koning blij het lied [de Gītā] van de Allerhoogste Heer te horen. Gesterkt door het vermogen van Viṣṇu, betrok hij zijn broers bij de verovering van de windrichtingen. (13) Hij stuurde Sahadeva met de Sṛñjaya's naar het zuiden, Nakula met de Matsya's in westelijke richting, Arjuna met de Kekaya's naar het noorden en Bhīma met de Madraka's naar het oosten. (14) De helden onderwierpen met hun persoonlijke kracht vele koningen en brachten hem van heinde en verre een overvloed aan rijkdommen, want van hem, die van plan was zijn offerplechtigheid uit te voeren, moest de vijand nog geboren worden, o Koning. (15) De koning kwam ter ore dat Jarāsandha niet was verslagen en bezon zich daarop. De Heer, de Oorspronkelijke Persoon, stelde hem toen op de hoogte van de werkwijze zoals die door Uddhava was voorgesteld [in 71: 2-10]. (16) En zo gingen Bhīmasena, Arjuna en Kṛṣṇa uitgedost in de kleding van brahmanen gedrieën naar Girivraja, mijn beste, alwaar de zoon van Bṛhadratha [Jarāsandha] zich ophield. (17) Op het uur bestemd voor de ontvangst van [ongenode] gasten kwamen de edelen naar hem toe en bedelden, zich voordoend als brahmanen, bij de religieuze huishouder van respect voor de brahmaanse cultuur: (18) 'O Koning, ken ons als gasten in nood die van verre gekomen zijn. We wensen u al het beste toe. Alstublieft geef ons wat we graag willen. (19) Wat kan een geduldig iemand allemaal niet verdragen, waar zou een goddeloze allemaal niet toe in staat zijn, wat kan een vrijgevige allemaal niet wegschenken, en wie kan nu iemand buitensluiten die een ieder gelijkgezind beziet? (20) Hij is laakbaar en zielig die, terwijl hij er heel goed toe in staat is, erin mislukt om met het tijdelijke lichaam de eeuwige roem te verwerven die door de heiligen wordt bezongen. (21) Vele zielen zoals Hariścandra, Rantideva, Uñchavṛtti Mudgala, Śibi, Bali en de legendarische duif met zijn jager [zie*] bereikten het eeuwige [de Ziel] door het tijdelijke [te verzaken].

(22) **Ś**rī Śuka zei: 'Echter, aan hun stemmen, hun fysieke voorkomen en zelfs aan de sporen van de boogpees op hun armen, kon hij [Jarāsandha] hen herkennen als edelen, als leden van de familie die hij bij nadere beschouwing al eens eerder had gezien. (23) [Hij dacht:] 'Deze verwanten van de adelstand met de kentekenen van brahmanen, moet ik geven wat ze ook maar vragen, zelfs iets

zo moeilijk om op te geven als mijn eigen lichaam. (24-25) Staat Bali niet bekend als iemand wiens vlekkeloze roem zich wijd en zijd verbreidde, ook al werd hij ten val gebracht door Heer Viṣṇu [Vāmana] die in de gedaante van een tweemaal geborene, een brahmaan, Indra's rijkdom wilde inpalmen? Willens en wetens schonk hij de ganse aarde weg, ook al werd dat de Daityakoning [Bali] afgeraden [door zijn goeroe, zie 8.19]. (26) Wat voor zin heeft het voor iemand uit een *kṣatriya*milieu, om in leven te zijn maar, met zijn vergankelijke lichaam, zich niet in te zetten ten gunste van de meerdere eer en glorie van de brahmanen?' (27) Met die mentaliteit zei de genereuze ziel tot Kṛṣṇa, Arjuna en Vṛkodara ['wolvenbuik' ofwel Bhīma]: 'O geleerden, ik zal u geven wat u maar wilt, zelfs als u vraagt om mijn eigen hoofd!'

(28) **D**e Opperheer zei: 'Alstublieft, hoogmogende Koning, als dat u zint, neem dan de uitdaging aan strijd te leveren met ons in een man-tot-man gevecht. Wij, leden van de adelstand, zijn hier naartoe gekomen met de wens te vechten en verlangen niets anders. (29) Hij daar is Bhīma, de zoon van Pṛthā, deze andere hier is zijn broer Arjuna, en weet dat Ik Kṛṣṇa ben, hun neef van moederszijde, uw vijand [zie 10.50].'

(30) **A**ldus uitgedaagd lachte de koning van Magadha hard en zei hij vol minachting: 'In dat geval, zal ik de strijd met jullie aanbinden, jullie dwazen! (31) Maar met Jou ga ik het gevecht niet aan. Laf verliet Je, tijdens de strijd in kracht tekortschietend, Je stad Mathurā en vertrok Je naar een veilig plekje in de oceaan. (32) En wat hem betreft hier, Arjuna, hij is niet oud genoeg en ook niet zo sterk, hij is geen partij voor mij en moet niet mijn tegenstander zijn. Bhīma is degene die zo sterk is als ik.'

(33) **D**at gezegd hebbende gaf hij Bhīma een grote knots en begaf hij zich buiten de stad, zelf een andere ter hand nemend. (34) Tegenover elkaar in het strijdperk, sloegen de twee helden vervolgens op elkaar in met hun bliksemschichtgelijke strijdknotsen. Het gevecht dreef hen tot dolle woede. (35) Vaardig naar links en rechts om elkaar heen bewegend, leek het gevecht zo prachtig als van een stel acteurs op een toneel. (36) De klap van de tegen elkaar geslagen knotsen, o Koning, leek wel het geluid van een blikseminslag of het gekletter van olifantenslagtanden. (37) Verwoed hevig vechtend als een paar olifanten, werden hun knotsen, die door de snelheid en kracht van hun armen hard tegen elkaars schouders, heupen, voeten, handen, dijen en sleutelbeenderen werden geslagen, in het contact aan stukken geslagen als waren het een stel arkatakken. (38) Met hun strijdknotsen aldus aan gruzelementen, bewerkten de twee grote helden onder de mensen elkaar kwaad met hun ijzerharde vuisten. [En ook] het geluid voortgebracht door de klappen van hun handen leek op dat van tegen elkaar opbotsende olifanten of van luide donderslagen. (39) Het gevecht tussen de twee mannen die elkaar sloegen maar qua training, kracht en uithoudingsvermogen elkaars gelijke waren, bleef aldus onbeslist en hield onverminderd aan, o Koning [**]. (40) Kṛṣṇa, die kennis had van de geboorte en dood van de vijand en hoe

hij door Jarā tot leven was gewekt [zie 9.22: 8 en ***], deelde de macht van Zijn denkvermogen toen met [Bhīma,] de zoon van Pṛthā. (41) Hij wiens Visie Onfeilbaar is had vastgesteld wat de manier was om hun vijand te doden, en liet dat aan Bhīma zien door bij wijze van teken een twijg in tweeën te splijten. (42) Dat teken begrijpend greep de immens sterke Bhīma, de beste van alle vechters, zijn vijand bij de voeten beet en gooide hij hem op de grond. (43) Met zijn voet boven op één been staand, greep hij met beide handen het andere vast en, net als een olifant met een boomtak, reet hij hem van zijn anus naar boven uiteen. (44) Zijn onderdanen zagen hem toen in twee stukken gespleten, met ieder één been, één dij, één zaadbal, één heup, één rugdeel, één schouder, één arm, één oog, één wenkbrauw en één oor. (45) Nadat de heer van Magadha gedood was, steeg er een luide jammerklacht op, terwijl Arjuna en Acyuta beiden Bhīma feliciteerden en omhelsden. (46) De Ondoorgrondelijke Ene Allerhoogste Heer en Handhaver van Alle Levende Wezens bevrijdde toen de koningen die door de koning van Magadha gevangen waren genomen en kroonde zijn zoon Sahadeva tot heer en meester over de Magadha's.'

*: Het verhaal luidt dat de duif en zijn partner hun eigen vlees aan een jager gaven als bewijs van hun gastvrijheid en zo naar de hemel werden overgebracht in een hemels voertuig. Toen de jager hun positie vanuit de geaardheid goedheid doorgrondde, raakte hij ook verzaakt, en gaf hij aldus het jagen op en vertrok hij om boete te doen. Omdat hij bevrijd was van alle zonde werd hij, nadat zijn lichaam in een bosbrand verbrandde, tot de hemel bevorderd.

**: Sommige *ācārya's* nemen de volgende twee verzen mee in de tekst van dit hoofdstuk, en Śrīla Prabhupāda vertaalde ze ook in *'Kṛṣṇa'*:

evam tayor mahā-rāja
yudhyatoḥ sapta-vimśatiḥ
dināni niragams tatra
suhṛd-van niśi tiṣṭhatoḥ

ekadā mātuleyam vai
prāha rājan vṛkodaraḥ
na śakto 'ham jarāsandham
nirjetum yudhi mādhava

"Aldus, o Koning, gingen ze tweeënzeventig dagen door met vechten. Aan het eind van iedere dag vechten, leefden beiden 's nachts als vrienden in Jarāsandha's paleis. Toen op de achtentwintigste dag, o Koning, zei Vṛkodara [Bhīma] zijn neef van moeders zijde, 'Mādhava, ik kan Jarāsandha niet in de strijd verslaan.' "

***: Śrīla Prabhupāda schrijft "Jarāsandha werd in twee verschillende delen geboren uit twee verschillende moeders. Toen zijn vader zag dat de baby geen nut had, wierp hij de twee delen in het woud, waar ze later werden gevonden door een heks met een zwart hart genaamd Jarā. Zij slaagde erin de twee delen van de baby van top tot teen samen te voegen. Hiermee bekend, wist Heer Kṛṣṇa daarom ook hoe hem te doden."

ॐ

10.73 - Heer Kṛṣṇa Zegent de Bevrijde Koningen

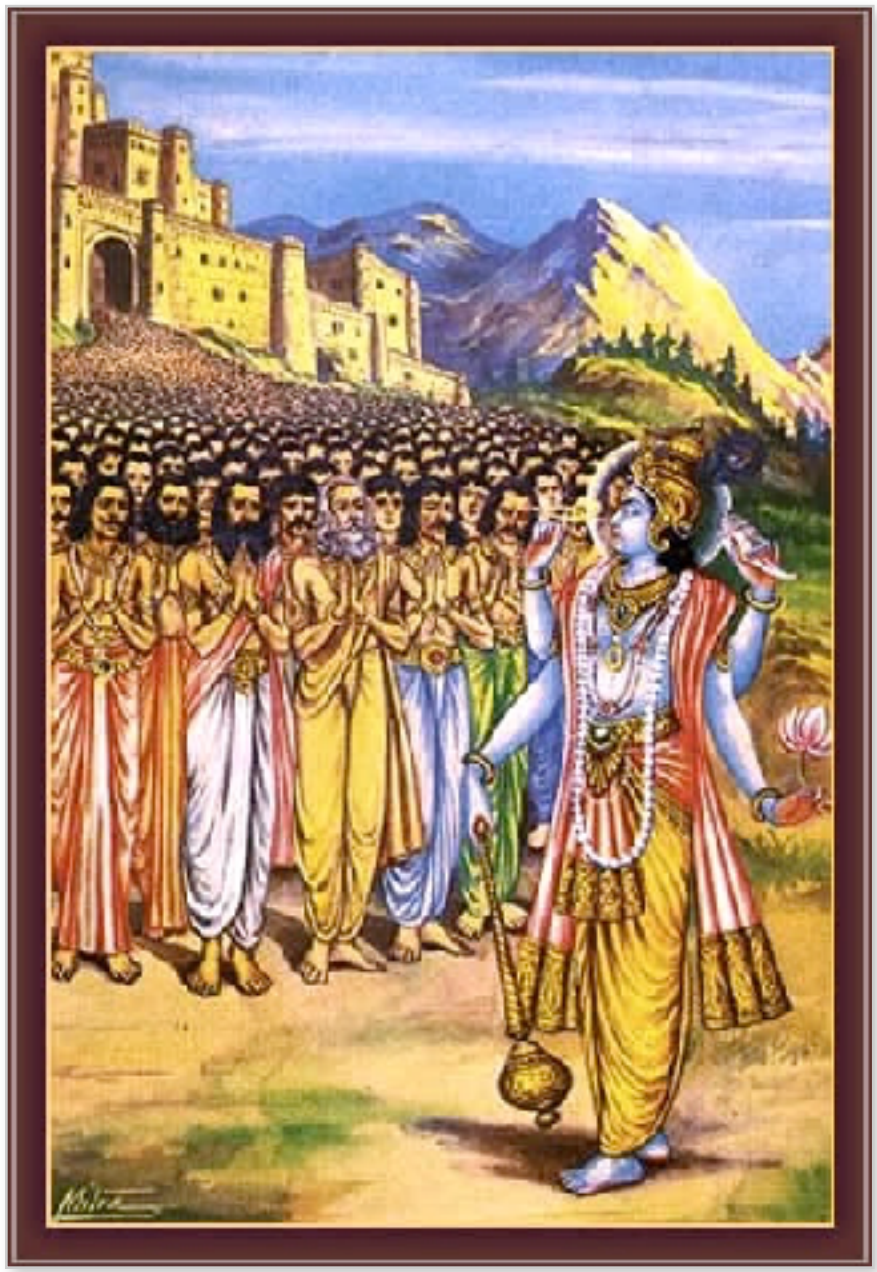

(1-6) **Ś**rī Śuka zei: 'De twintigduizend achthonderd [koningen] die in de strijd [door Jarāsandha] waren verslagen kwamen vies en met smerige kleren tevoorschijn uit het fort Giridroṇī [de hoofdstad]. Uitgemergeld van de honger, met ingevallen gezichten en door hun gevangenschap ernstig verzwakt, dronken ze Hem in met hun ogen en was het alsof ze Hem met hun tongen aan het oplikken waren, alsof ze met hun neusgaten Hem op wilden snuiven en Hem in hun armen wilden sluiten. Voor Hem, donkergrijs als een regenwolk, in gele kleding, gemerkt met het Śrīvatsa-teken, met Zijn vier armen, bekoorlijke ogen roze als de werveling van een lotus, aangename gezicht en glimmende makara [zeemonstervormige] oorhangers; voor Hem met een lotus, een knots, een schelphoorn en een werpschijf in Zijn handen, gesierd met een helm, een halssnoer, gouden polsbanden, een gordel, armbanden en met het schitterend mooie juweel en een woudbloemenslinger om Zijn nek, voor Hem bogen zij wiens zonden waren verdreven, hun hoofden aan Zijn voeten. (7) De koningen prezen met samenge-

brachte handen de Meester van de Zinnen met hun woorden, en door de extase van het ontmoeten van Kṛṣṇa werd de zwaarmoedigheid van hun gevangenschap verdreven.

(8) **D**e koningen zeiden: 'Wij brengen U onze eerbetuigingen, o God van de Goden, o Heer van de Overgegeven Zielen en Verdrijver van het Leed. O Onuitputtelijke, alstUblieft, Kṛṣṇa, redt ons die uit wanhoop over dit verschrikkelijke materiële bestaan bij U onze toevlucht zochten. (9) O Madhusūdana, we willen de heerser van Magadha niet de schuld geven, want door Uw genade, o Almachtige, komen de koninkrijken van de heersers van de mensen [die zich tegen U keerden] ten val. (10) Ertoe gedreven met de heerschappij en weelde zijn stem te verheffen, slaagt een koning, verbijsterd door Uw *māyā* denkend dat de tijdelijke verworvenheden iets permanents zijn, er niet in het ware voordeel te behalen. (11) Net zoals een kind een luchtspiegeling aanziet voor een plas water, houden zij die het ontbreekt aan onderscheidingsvermogen de illusoire kwestie, die onderhevig is aan verandering, voor iets substantieels. (12-13) Wij die in het verleden, met het ons verlustigen over de weelde, verblind raakten en ruzieden met elkaar over de heerschappij over deze aarde, belaagden zeer genadeloos onze burgers, o Meester, en hebben met [U in de gedaante van] de dood recht voor ogen, hoogmoedig van U afgezien. Wij, o Kṛṣṇa, werden ertoe gedwongen om afstand te doen van onze weelde en werden in onze trots gekrenkt door Uw genade die, in de vorm van de onweerstaanbare macht van de Tijd, zich zo geheimzinnig beweegt. Wij bidden U of we alstUblieft mogen leven in de herinnering aan Uw voeten. (14) We smachten van nu af aan niet langer naar een koninkrijk dat, zich manifesterend als een luchtspiegeling, we steeds moeten dienen met het materiële lichaam onderhevig aan verval dat een bron van ziekte vormt. Noch, o Almachtige, verlangen we naar de vrucht van vrome arbeid in een hiernamaals dat ons zo aantrekkelijk in de oren klinkt [vergelijk B.G. 1: 32-35]. (15) Vertel ons alstUblieft hoe we Uw lotusvoeten in gedachten mogen houden, ook al kunnen we er niet mee ophouden telkens weer naar deze wereld terug te keren [zie B.G. 8: 14]. (16) Keer op keer brengen we onze eerbetuigingen aan Kṛṣṇa, de zoon van Vasudeva, de Heer en Superziel van hen die zich weten over te geven, aan Govinda, de Vernietiger van het Leed.'

(17) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, de Verlener van de Toevlucht, aldus geprezen door de koningen die waren bevrijd uit hun gebondenheid, beste Koning, richtte Zich genadig tot hen in aangename bewoordingen. (18) 'O Koningen, Ik verzeker jullie, van nu af aan zal, naar jullie wens, zich bij jullie een gedegen toewijding ontwikkelen voor Mij, het Zelf en de Heer van Allen. (19) Jullie besluit is een gelukkig besluit, o heersers, want Ik zie dat jullie naar waarheid spreken over de schaamteloze verdwazing met de weelde en de macht die de mensheid tot waanzin drijft. (20) Haihaya [of Kārtavīryārjuna 9.15: 25], Nahuṣa [9.18: 1-3], Veṇa [zie 4.14], Rāvaṇa [9.10], Naraka [of Bhauma 59: 2-3] en anderen kwamen ten val uit hun posities als goden, demonen en mensen, omdat ze bezeten raakten van de weelde. (21) Met in gedachten dat dit materiële li-

chaam, en wat er bij komt kijken, een begin en een eind heeft, hebben jullie de taak om, verbonden met Mij met gebeden en [Vedische] offers, jullie burgers te beschermen overeenkomstig het dharma. (22) Ermee bezig generaties nageslacht te verwekken en geplaatst voor lief en leed, geboorte en dood, moeten jullie je geest op Mij richten. (23) Neutraal met betrekking tot het lichaam en alles wat erbij hoort, en standvastig in de geloften innerlijk tevreden, zullen jullie, als je je geheel op Mij concentreert, uiteindelijk Mij, het Absolute van de Waarheid, bereiken [vergelijk B.G. 4: 9; 8: 7; 9: 28; 12: 3-4].'

(24) **Ś**rī Śuka zei: 'Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer en Meester van al de Werelden, na op die manier de koningen te hebben geïnstrueerd, zette vervolgens mannelijke en vrouwelijke bedienden aan het werk om ze een bad te geven. (25) O afstammeling van Bharata, Hij zorgde ervoor dat Sahadeva [Jarāsandha's zoon] hen voorzag van kleding, versieringen, bloemenslingers en sandelhoutpasta, zoals die bij hen pasten. (26) Naar behoren gebaad en goed uitgedost werden ze voorzien van uitstekend voedsel en bedacht met verschillende genoegens koningen waardig, zoals betelnoot en dergelijke. (27) Geëerd door Mukunda, straalden de koningen verlost van hun ellende prachtig met hun glimmende oorhangers, als waren ze de planeten aan het eind van het regenseizoen. (28) Na hen wagens versierd met goud en edelstenen en getrokken door fijne paarden te hebben toegewezen, stuurde Hij hen, ze behagend met aangename woorden, weg naar hun koninkrijken. (29) Zij die aldus door Kṛṣṇa, de grootste van alle persoonlijkheden, waren bevrijd van hun misère, gingen weg, aan niets anders denkend dan de daden van Hem, de Heer van [het Levende Wezen dat] het Universum [is]. (30) Met hun ministers en overige medewerkers bespraken ze wat de Hoogste Persoonlijkheid had gedaan, en voerden toen oplettend uit wat de Heer had opgedragen. (31) Na Jarāsandha door Bhīmasena te hebben laten doden, liet Keśava zich vereren door Sahadeva en vertrok toen vergezeld door de twee zoons van Pṛthā. (32) Arriverend in Indraprastha bliezen ze op de schelphoorns die voorheen de vijanden ongeluk hadden gebracht die ze versloegen, maar nu hun weldoeners vreugde verschaften. (33) De bewoners van Indraprastha waren in hun harten blij dat geluid te horen. Ze begrepen dat Jarāsandha het had afgelegd en dat de koning [Yudhiṣṭhira] zijn doel had bereikt. (34) Na de koning hun eerbetuigingen te hebben gebracht, vertelden Arjuna, Bhīma en Janārdana wat ze allemaal gedaan hadden. (35) De koning van het dharma kon geen woord uitbrengen toen hij dat hoorde. In extase door Kṛṣṇa's genade liet hij uit liefde zijn tranen de vrije loop.'

10.74 - De Rājasūya: Kṛṣṇa Nummer Een en Śiśupāla Gedood

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Koning Yudhiṣṭhira, die aldus vernam over de dood van Jarāsandha en het machtsvertoon van de almachtige Kṛṣṇa, was daar blij over en richtte zich tot Hem. (2) Śrī Yudhiṣṭhira zei: 'Al de geestelijk leraren, de bewoners en de grote heersers in de drie werelden, dragen de moeilijk te verwerven opdracht [van U] op hun hoofden. (3) Dat Uzelf, de Lotusogige Heer, instructies aanvaardt van bij de dag levende mensen [zoals wij] die denken dat ze heersers zijn, is, o Allesdoordringende, een enorme schijnvertoning [van U die ons imiteert]. (4) Zoals dat met de bewegingen van de zon gaat, neemt met [Zijn] handelingen de macht van de Ene Zonder Zijns Gelijke, de Absolute Waarheid, de Superziel, niet af noch toe [zie B.G. 2: 40]. (5) O Mādhava, de geperverteerde dierlijke mentaliteit van onderscheid maken tussen 'ik en mijn' en 'jij en het jouwe', is waarlijk niet de Uwe, o Onoverwinnelijke, noch die van Uw *bhakta's*.'

(6) Śrī Śuka zei: 'Nadat de zoon van Pṛthā dat gezegd had, koos hij met de toestemming van Kṛṣṇa, op een voor de offerplechtigheid geëigend tijdstip, de geschikte priesters uit, brahmanen die Vedische experts waren: (7-9) Dvaipāyana [Vyāsa], Bharadvāja, Sumantu, Gotama, Asita, Vasiṣṭha, Cyavana, Kaṇva, Maitreya, Kavaṣa, Trita, Viśvāmitra, Vāmadeva, Sumati, Jaimini, Kratu, Paila, Parāśara, Garga, Vaiśampāyana, alsook Atharvā, Kaśyapa, Dhaumya, Rāma van

de Bhārgava's [Pāraśurāma], Āsuri, Vītihotra, Madhucchandā, Vīrasena en Akritavraṇa. (10-11) Ook anderen waren uitgenodigd, zoals Droṇa, Bhīṣma, Kṛpa, Dhṛtarāṣṭra met zijn zoons en de hoogst intelligente Vidura. Koningen met hun koninklijk gevolg, brahmanen, *kṣatriya's, vaiśya's* en *śūdra's,* die graag het offer wilden bijwonen, kwamen allen, o Koning. (12) De brahmanen trokken toen met gouden ploegscharen voren op de plaats voor het aanbidden van de goden, en wijdden er de koning in overeenkomstig de voorschriften. (13-15) De gebruiksvoorwerpen waren van goud, zoals dat in het verleden met het offer van Varuṇa ook het geval was geweest [vergelijk 9.2: 27]. De heersers van de werelden met Indra voorop, met inbegrip van Brahmā en Śiva, de vervolmaakten en de hemelse zangers met hun gevolg, de geleerden, de grote serpenten [v.i.p.'s, ego's], de wijzen, de behoeders van de rijkdom en de wildemannen, de vogels van de hemel [zie *khaga*], de machtigen, de achtenswaardigen en de aardse koningen, alsook de vrouwen van de koningen die waren uitgenodigd, kwamen van overal naar het Rājasūya-offer dat zij, in het geheel niet verrast [over al die weelde], voor een toegewijde van Kṛṣṇa heel gepast vonden. (16) De priesters die zo machtig waren als de goden voerden voor de grote koning volgens de Vedische voorschriften het Rājasūya-offer uit, precies zoals de halfgoden dat hadden gedaan voor Varuṇa. (17) Op de dag vastgesteld voor het onttrekken van het somasap, vereerde de koning zoals het hoorde, heel aandachtig de offeraars en de meest verheven persoonlijkheden van de bijeenkomst. (18) De leden van de vergadering bezonnen zich op wie van hen als eerste diende te worden vereerd, maar konden niet tot een besluit komen, daar er velen waren [die ervoor in aanmerking kwamen]. Toen nam Sahadeva [de Pāṇḍava] het woord: (19) 'Het is Acyuta die de allerhoogste positie verdient, Hij is de Opperheer, de leider van de Sātvata's. Hij staat voor al de halfgoden zowel als voor de plaats, de tijd en de benodigdheden, en dergelijke. (20-21) Dit universum zowel als de grote offerplechtigheden, het offervuur, de offergaven en de bezweringen zijn op Hem gebaseerd. De analytische zienswijze en de wetenschap van de yoga doelen op Hem. Hij is de Ene zonder Zijns gelijke waarop het levende wezen [het universum] berust, o leden van de vergadering. Hij is de Ongeborene die, enkel op Zichzelf vertrouwend, schept, handhaaft en vernietigt. (22) Zijn genade brengt de verschillende handelingen alhier teweeg, en vanwege Zijn genade spant de hele wereld zich in voor de idealen gekenmerkt door religiositeit en dergelijke [de *puruṣartha's*]. (23) Daarom moeten we Kṛṣṇa, de Allerhoogste, de grootste eer toekennen. Als we dat doen, doen we alle levende wezens eer aan, onszelf inbegrepen. (24) Het moet Kṛṣṇa worden gegund, de Ziel die alle levende wezens omvat en die niemand als losstaand van Hemzelf beziet, de Ene van de Vrede die Volmaakt en Volkomen is, en die voor een ieder die Zijn liefde graag beantwoord ziet het Onbegrensde vormt [van een Eeuwige Wederkerigheid].'

(25) **N**adat Sahadeva, wel bekend met Kṛṣṇa's waardigheid, zich aldus had uitgelaten, viel hij stil, waarop alle goede en waarachtige lieden die dit hoorden, vervuld van geluk zeiden: 'Dit is uitstekend, heel goed!'

(26) **T**oen de koning de tweemaal geboren zielen dit hoorde zeggen, aanbad hij, blij te weten wat er in de leden van de bijeenkomst omging, overweldigd door liefde Hṛṣīkeśa ten volle. (27-28) Hij waste Zijn voeten en nam het water dat de wereld zuivert op zijn hoofd. Vervolgens bracht hij het vreugdevol naar zijn vrouw, zijn broers, zijn ministers en familie. En terwijl hij Hem vereerde met kostbare zijden kledingstukken en juwelen, was hij door de tranen in zijn ogen niet in staat Hem recht aan te kijken. (29) Toen ze Hem aldus vereerd zagen riepen al de mensen met samengebrachte handpalmen uit: 'Onze eerbetuigingen aan U, U zij de glorie!' en terwijl ze dit zeiden bogen ze voor Hem en lieten ze een regen van bloemen neerdalen.

(30) **D**e zoon van Damaghoṣa [Śiśupāla, zie 10.53] die dit hoorde, kwam, geïrriteerd door de beschrijvingen van Kṛṣṇa's kwaliteiten, kwaad met zijn armen zwaaiend van zijn zitplaats overeind en zei, zich verontwaardigd in ruwe taal tot de Fortuinlijke richtend, het volgende temidden van de bijeenkomst: (31) 'Het Vedische woord van waarheid dat de Tijd de onvermijdelijke heerser is, is hiermee bewezen, want zelfs de intelligentie van de ouderen kon door de woorden van een jongen op een dwaalspoor worden gezet! (32) Jullie weten best wie er de meest prijzenswaardige is! Alstublieft, o leiders van de vergadering, besteed geen aandacht aan de uitspraken van de jongen dat Kṛṣṇa zou moeten worden verkozen om te worden geëerd. (33-34) U gaat voorbij aan de leiders in de vergadering die de besten onder de wijzen zijn, aan hen die de Absolute Waarheid zijn toegewijd en door de heersers over de wereld worden vereerd. Het zijn mensen die door spiritueel begrip, verzaking, Vedische kennis en het naleven van geloften hun onzuiverheden hebben uitgebannen. Hoe kan een koeherder die een schande voor Zijn familie vormt, het nu verdienen te worden aanbeden? Hij verdient het net zo min als een kraai de heilige rijstcake verdient! (35) Hoe kan Hij die, op eigen gezag handelend, de perken te buiten gaat van alle dharmische verplichtingen en het ontbreekt aan *kula* [de juiste opvoeding] *varṇa* [beroepsmatig behoren] en *āśrama* [plichtsbesef naar leeftijd], aldus de kwaliteiten missend, het nu verdienen te worden vereerd? (36) Met de dynastie [van de Yadu's] vervloekt door Yayāti [zie 9.18: 40-44], uitgestoten door personen van goed gedrag [zie 10.52: 9] en begeertig verslaafd aan de drank [b.v. 10.67: 9-10], hoe kan zo iemand de aanbidding waard zijn? (37) Met het achter zich laten van de gronden [van Mathurā] gezegend door de brahmaanse wijzen, namen Hij en de Zijnen hun toevlucht tot een vesting in zee [10.50: 49] alwaar de brahmaanse orde niet wordt nageleefd [10.57: 30] en bezorgen ze als dieven de mensen veel moeilijkheden [b.v. 10.61].'

(38) **D**e Allerhoogste Heer zei geen stom woord tegen hem die zich bediende van dergelijke en nog meer grove bewoordingen en wiens kansen zich daardoor hadden gekeerd. Hij was zo stil als een leeuw tegenover het gehuil van een jakhals. (39) Toen de leden van de vergadering die onverdragelijke kritiek hoorden, bedekten ze hun oren en liepen ze weg terwijl ze de koning van Cedi kwaad vervloekten. (40) Een persoon die niet de plaats verlaat waar men de Opperheer

of Zijn toegewijde kritiseert, verspeelt zijn moreel tegoed en zal ten val komen. (41) Toen stonden de zoons van Pāṇḍu, alsook de Matsya's, Kaikaya's en Sṛñjaya's, kwaad op, met geheven wapens klaar om Śiśupāla te doden. (42) Daarop, o nazaat van Bharata, nam Śiśupāla, geenszins onder de indruk, zijn zwaard en schild ter hand, en daagde met beledigingen de koningen in de bijeenkomst uit die voorstanders van Kṛṣṇa waren. (43) Op dat moment stond de Opperheer op en hield Zijn toegewijden tegen. Misnoegd viel Hij Zijn vijand aan met Zijn scherpgerande schijf en scheidde Hij zijn hoofd van zijn romp. (44) Met Śiśupāla gedood ontstond er een enorm tumult onder de aanwezigen. De koningen die aan zijn kant stonden vreesden voor hun leven en sloegen op de vlucht. (45) Recht voor ogen van al de levenden, rees uit het lichaam van Śiśupāla een licht op dat Kṛṣṇa binnenging als was het een meteoor die vanuit de hemel op de aarde viel [zie 10.12: 33]. (46) Zich uitstrekkend over drie geboorten was hij door die geest [van vijandigheid] bezeten geweest, en aldus mediterend bereikte hij [nu uiteindelijk] Eenwording met Hem [B.G. 4: 9]. Het is inderdaad zo dat iemands levenshouding de oorzaak is van zijn wedergeboorte [zie B.G. 8: 6 & Jaya en Vijaya]. (47) De keizer beloonde de priesters en de leden van de bijeenkomst overvloedig met geschenken, ze allen naar behoren respecterend zoals de geschriften dat voorschreven, en voerde vervolgens de *avabhṛtha*ceremonie uit [van het wassen van zichzelf en de gebruiksartikelen om het offer af te sluiten]. (48) Kṛṣṇa, de Meester van de Meesters van de Yoga, zag erop toe dat de grote offerplechtigheid van de koning werd afgerond, en bleef op het verzoek van Zijn weldoeners nog een paar maanden [in Indraprastha]. (49) De zoon van Devakī, Īśvara, nam toen afscheid van de koning - die daar helemaal geen zin in had - en keerde met Zijn vrouwen en Zijn ministers terug naar Zijn stad. (50) Het verhaal over de twee ingezetenen van Vaikuṇṭha die, als gevolg van een vloek van de wijzen [de Kumāra's], herhaaldelijk geboorte moesten nemen, heb ik u gedetailleerd uiteengezet [zie 3.16]. (51) Toen koning Yudhiṣṭhira zich baadde met de *avabhṛtha* van de Rājasūja, straalde hij, temidden van de brahmanen en *kṣatriya's,* zo schitterend als de koning van de halfgoden. (52) Al de goden, mensen en hemelreizigers [de mindere goden, de Pramatha's] keerden, geëerd door de koning, gelukkig terug naar hun verblijfplaatsen, vol van lof over Kṛṣṇa en de offerplechtigheid. (53) [Allen waren gelukkig], met uitzondering van de zondige Duryodhana, die de plaag van de Kurudynastie was en de verpersoonlijking vormde van het Tijdperk van de Redetwist. De confrontatie met de bloei van de weelde van de Pāṇḍava's was iets dat hij niet kon verdragen.

(54) **H**ij die de woorden reciteert betreffende deze handelingen van Heer Viṣṇu, het bevrijden van de koningen, de offerplechtigheid en het doden van de koning van Cedi en dergelijke, raakt verlost van alle zonde.'

10.75 - Het Afronden van de Rājasūya en Duryodhana Uitgelachen

(1-2) De achtenswaardige koning zei: 'Al de mensen van God, o brahmaan, die bijeenkwamen voor het Rājasūya-offer van Ajātaśatru [‘hij wiens vijand nog geboren moest worden’, ofwel Yudhiṣṭhira], waren verrukt over de grote feestelijkheid die ze zagen: al de koningen, de wijzen en verlichte zielen, zo vernam ik, mijn heer, behalve dan Duryodhana. Alstublieft vertel ons wat de reden hiervan was.'

(3) De zoon van Vyāsa zei: 'Bij het Rājasūya-offer van de grote ziel die je grootvader is, waren de familieleden, die waren verbonden in goddelijke liefde, er in alle bescheidenheid mee bezig zijn zaak te dienen. (4-7) Bhīma was belast met de keuken, Duryodhana zag toe op de financiën, Sahadeva regelde de ontvangst en Nakula bracht de benodigdheden bij elkaar. Arjuna was de leermeesters van dienst, Kṛṣṇa waste de voeten, de dochter van Drupada diende het voedsel op en de edelmoedige Karṇa deelde de giften uit. Yuyudhāna, Vikarṇa,

Hārdikya, Vidura en anderen, zoals de zonen van Bāhlīka met Bhūriśravā voorop en Santardana, waren, ijverig de koning te behagen, ertoe bereid zich tijdens de uitvoerige offerplechtigheid in te zetten voor de verschillende plichten, o beste van de koningen. (8) De priesters, de prominente voorgangers, de hooggeleerden en allen die goed en welgezind waren, en die op gepaste wijze waren vereerd met aangename woorden, zegenrijke gaven en geschenken uit dankbaarheid, voerden het *avabhṛtha*ritueel uit in de rivier [de Yamunā], nadat de koning van Cedi in de voeten van de meester van de Sātvata's was opgegaan. (9) Tijdens de *avabhṛtha*viering weerklonk de muziek van een keur aan *gomukha* hoorns, pauken, grote trommen, *mṛdaṅga's*, kleinere trommels en schelphoorns. (10) Dansmeisjes dansten en zangers zongen vreugdevol in groepen, terwijl de luide klanken van hun *vīṇā's*, fluiten en handcymbalen tot de hemel reikten. (11) De koningen begaven zich met ketenen van goud om op weg samen met voetvolk, fraaie vlaggen en banieren van verschillende kleuren en fijn opgetuigde majestueuze olifanten en paarden en wagens. (12) De Yadu's, Sṛñjaya's, Kāmboja's, Kuru's, Kekaya's en Kośala's, met hun legers aangevoerd door [de koning,] de uitvoerder van het offer, deden de aarde schudden. (13) De voorgangers, de priesters en deskundige brahmanen lieten luid Vedische mantra's weerklinken, terwijl de halfgoden en de wijzen, de voorvaderen en de zangers van de hemel lofzangen zongen en bloemen lieten neerregenen. (14) Mannen en vrouwen die fraai waren opgesierd met sandelhoutpasta, bloemenslingers, juwelen en kleding, besmeurden en besprenkelden elkaar, spelend met verschillende vloeistoffen. (15) De courtisanes werden door de mannen speels met olie, yoghurt en geparfumeerd water vol turmeric- en vermiljoenpoeder ondergesmeerd, en zij besmeurden hen op hun beurt [*]. (16) Bewaakt door de soldaten gingen de koninginnen eropaf om dit met eigen ogen te zien, net zoals de vrouwen van de goden dat deden in hun hemelwagens in de lucht. Door hun neven en vrienden op hun beurt natgespoten, zagen ze er prachtig uit met hun bloeiende gezichten en bedeesde glimlachen. (17) Terwijl ze hun zwagers, hun vrienden enzovoorts natspoten met spuiten, raakten in hun opwinding hun armen, borsten, dijen en middel ontbloot, omdat hun kleren doorweekt en uit hun verband raakten en de bloemen die ze in hun haar hadden gevlochten losschoten. Aldus brachten ze met hun bekoorlijke spel hen van streek die onrein van geest waren. (18) De keizer klom in zijn wagen ingespannen met de beste paarden, en straalde, met goud omhangen, in alle richtingen met zijn vrouwen, als was hij de koning van de offers, de Rājasūya met al zijn rituelen, in eigen persoon. (19) Nadat de priesters hem begeleid hadden in de *patnī-saṁyāja-* [**] en *avabhṛtha*plechtigheden, lieten ze hem de *ācamana* uitvoeren van het sippen van water ter zuivering, en hem samen met Draupadī een bad nemen in de Ganges. (20) De pauken van de goden weerklonken tezamen met die van de mensen, terwijl de halfgoden, de wijzen, de voorvaderen en de mensen een stortvloed van bloemen lieten neerregenen. (21) Hierna namen de mensen van alle rangen en standen een bad op die plaats waar zelfs de grootste zondaar op slag kan worden bevrijd van alle smetten. (22) Daarop trok de koning een nieuw stel zijden kleren aan en vereerde hij fraai opgesierd de priesters, de voorgangers en de brahmanen met juwelen en

kleding. (23) De koning, Nārāyaṇa toegewijd, putte zich op verschillende manieren uit in respectbetoon voor de koningen, zijn vrienden, weldoeners, naaste verwanten en aangetrouwde familie, alsook voor anderen. (24) Al de mannen met hun juwelen en oorhangers, bloemen en tulbanden, jasjes en zijden kleding alsook met de meest kostbare parelkettingen om, straalden als de halfgoden. De vrouwen schitterden tevens prachtig met de schoonheid van hun gezichten opgesierd door paren oorhangers en hun haarlokken en met een gouden gordel om. (25-26) O koning, de hoog gekwalificeerde priesters, de voorgangers, de Vedische experts, de brahmanen, de *kṣatriya's,* de *vaiśya's,* de *śūdra's* en de koningen die waren gekomen, en samen met hun gevolg, de planetaire heersers, de geesten, de voorvaderen en de halfgoden waren vereerd, keerden toen, met zijn permissie, allen terug naar hun verblijfplaatsen. (27) Net als sterfelijke mensen die *amṛta* drinken, konden ze er geen genoeg van krijgen zich lovend uit te laten over de grote viering van het Rājasūya-offer georganiseerd door de wijze koning, de dienaar van de Heer. (28) Door liefde gedreven hield hij zijn familieleden, vrienden en verwanten toen tegen. Koning Yudhiṣṭhira had het er moeilijk mee dat hij van Kṛṣṇa zou worden gescheiden. (29) Mijn beste, om hem een plezier te doen bleef de Allerhoogste Heer daar toen. De Yaduhelden die door Sāmba werden aangevoerd stuurde Hij weg naar Dvārakā. (30) De koning, de zoon van Dharma [van Yamarāja ofwel Dharma, de heer van de plichten] door Kṛṣṇa bevrijd van zijn koortsige toestand [zie ook 63: 23], slaagde er aldus in met succes de zo moeilijk te overwinnen oceaan van zijn grote ambities over te steken.

(31) **T**oen Duryodhana op een dag de weelde in het paleis zag, stoorde hij zich aan de grandeur van zowel de Rājasūya als van hem [Yudhiṣṭhira] wiens hart en ziel Acyuta toebehoorde. (32) In dat paleis was de uiteenlopende weelde te zien van de koningen van de mensen, de demonen en de goden. Met die weelde, verschaft door de kosmische architect [Maya Dānava], was de dochter van koning Drupada haar echtgenoten [de Pāṇḍava's] dienstbaar. De Kuruprins treurde omdat zijn hart op haar gefixeerd was. (33) De duizenden koninginnen van de Heer van Mathurā waren er op dat moment ook, zich hoogst aantrekkelijk met hun tailles en volle heupen er langzaam rondbewegend op hun voeten die charmant tinkelden, met hun paarlen halskettingen om, die rood waren van de *kuṅkum* van hun borsten, en met hun mooie gezichten die rijk versierd waren met oorbellen en haarlokken. (34-35) In de ontvangstzaal gebouwd door Maya gebeurde het dat de zoon van Dharma, de keizer in eigen persoon, in het gezelschap van zijn metgezellen, zijn familie en ook Kṛṣṇa - die zijn alziend oog was - was gezeten op een troon van goud en uitgerust met de rijkdom van het hoogste leiderschap, terwijl hij werd geprezen door de hofdichters alsof hij Indra was. (36) Daar, o Koning, kwam toen Duryodhana binnen omringd door zijn broers. Zo trots als een pauw een kroon dragend en een halsketting, was hij met een zwaard in zijn hand kwaad aan het fulmineren [tegen de deurwachters]. (37) Begoocheld door de toverkunsten van Maya zag hij de harde vloer aan voor water en hield hij het einde van zijn kleed omhoog, maar even verderop tuimelde hij in water dat hij aanzag voor een vaste vloer. (38) Bhīma die het zag schaterde het

uit zoals ook de vrouwen, de koningen en de rest mijn beste. Ondanks dat de koning hen de wacht aanzegde, kon het de goedkeuring van Kṛṣṇa wegdragen. (39) Laaiend van woede vertrok hij [Duryodhana] daarop, beschaamd met zijn gezicht naar beneden, innerlijk ontdaan naar Hastināpura, waarop er onder de vromen een zeer luidruchtig 'helaas, helaas!' oprees. Ajātaśatru [de koning] zag het somber in en de Opperheer, uit wiens blik de verbijstering was voortgekomen, hield Zich stil. Hij was bereid de last van de aarde weg te nemen [zie ook 1.15: 25-26, 2: 38 en 63: 27].

(40) **O** Koning, dit is wat ik u te zeggen heb naar aanleiding van uw vraag over de kwade zin van Duryodhana gedurende het grote Rājasūya-offer.'

*: In het huidige India kent men de traditie van het Holifeest, of kleurenfeest, eens per jaar op de ochtend na volle maan begin Maart, waarbij men dit spel speelt. Men viert er het begin van de lente mee en de dood van de demone Holika. Holika was de zuster van Hiraṇyakaśipu die, met het bestrijden van Prahlāda, er maar niet in slaagt hem te doden [zie 7.5]. Zij, tegen vuur bestand zo heette het, zittend met hem in een vuur kan hem echter zo niet deren. Hij blijft ongedeerd, maar zij gaat in vlammen op. Zo worden er met Holi de nacht tevoren ook grote vreugdevuren ontstoken ter nagedachtenis aan dit verhaal. Hoewel Holi over het gehele noorden van India wordt gevierd, is er speciale aandacht en vreugde voor in Mathurā, Vṛndāvana, Nandgaon, en Barsnar (de plaatsen waar Heer Kṛṣṇa en Śrī Rādhā opgroeiden). Heer Kṛṣṇa, toen Hij opgroeide in Vraja, maakte het feest populair met Zijn inventieve streken. De *gopī's* van Vraja reageerden met een gepast enthousiasme, en de festiviteiten zijn sedertdien volgehouden. Rolomdraaiing met travestie, feminisme etc. zijn aanvaarde gebruiken gedurende dit festival. Mannen en vrouwen in Vraja vechten met elkaar in een kleurig vertoon van een nepgevecht tussen de seksen. Een in de natuur gevonden roodoranje kleurstof, kesudo, wordt gebruikt om alle deelnemers te besmeuren en doordrenken.

**: Het *patnī-samyāja*ritueel is het ritueel dat uitgevoerd wordt door de sponsor van het offer en zijn vrouw; het bestaat uit uitgietingen voor Soma, Tvaṣṭā, de vrouwen van bepaalde halfgoden, en Agni.

10.76 - De Veldslag tussen Śālva en de Vṛṣṇi's

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Alstublieft, o Koning, luister nu hoe Kṛṣṇa, in Zijn lichaam voor mens spelend, met nog weer een andere wonderbaarlijke heldendaad de heer van Saubha ter dood bracht. (2) Hij die Śālva werd genoemd, was een vriend van Śiśupāla. Hij kwam naar Rukmiṇī's huwelijk en werd, tezamen met Jarāsandha en anderen, door de Yadu's verslagen in de strijd [zie 10.54 en ook 10.50]. (3) Voor een gehoor van al de koningen zwoer hij: 'Wacht maar, ik zal met al wat in me is de aarde van de Yādava's bevrijden!'

(4) **D**e dwaze koning at met die eed slechts eenmaal daags een handje stof, terwijl hij als zijn meester de Heer aanbad die de dierlijke mens beschermt [Paśupati ofwel Śiva *]. (5) Nadat een jaar was verstreken verleende Āśutoṣa [Śiva, hij die snel te behagen is], de meester van Umā, Śālva, die bij hem zijn toevlucht had gezocht, een gunst naar zijn keuze. (6) Hij koos voor een voertuig dat een verschrikking vormde voor de Vṛṣṇi's. Daarmee kon hij naar believen reizen en het kon niet worden vernietigd door de goden, de demonen, de mensen, de zangers van de hemel, de serpenten of de wildemannen. (7) Giriśa zei 'zo

zij het' en gaf vervolgens Maya Dānava, die er was om de steden van de vijanden te verslaan [zie 7.10: 53], de opdracht een [vliegend] fort van ijzer te bouwen genaamd Saubha en dat aan Śālva aan te bieden. (8) Het voertuig vol van duisternis bewoog zich naar believen en was ongenaakbaar. Toen Śālva het kreeg ging hij, terugdenkend aan de vijandschap die de Vṛṣṇi's hadden getoond, ermee naar Dvārakā. (9-11) O beste van de Bharata's, Śālva belegerde de stad met een grote strijdmacht en vernielde de parken, de tuinen en de torens, de stadspoorten, de woningen, de buitenmuren, de uitkijkposten en de omliggende recreatiegebieden. Vanaf zijn superieure *vimāna* kwam er een stortvloed aan wapens naar beneden vergezeld door stenen, bomen, bliksemschichten, slangen en hagelstenen. Er stak een heftige wervelwind op die alle richtingen overdekte met een laag stof. (12) De stad van Kṛṣṇa, die aldus verschrikkelijk werd geteisterd door Saubha, o Koning, kon geen vrede vinden, net zoals de aarde dat niet kon met [haar belegering door het vliegende drievoudige fort] Tripura [zie 7.10: 56].

(13) **T**oen de Grote Heer Pradyumna zag hoe Zijn onderdanen werden belaagd, zei Hij tot hen: 'Wees niet bang!', waarna de grote held, die van een ongekende glorie was, in Zijn strijdwagen klom. (14-15) Eminente aanvoerders onder de strijdwagenhelden, zoals Sātyaki, Cārudeṣṇa, Sāmba, Akrūra en zijn jongere broers, Hārdikya, Bhānuvinda, alsook Gada, Śuka, Sāraṇa en andere boogschutters, kwamen in kuras gestoken [uit de stad] tevoorschijn, beschermd door strijdwagens, olifanten, cavalerie en infanterie. (16) Daarop nam tussen de Yadu's en de volgelingen van Śālva een huiveringwekkende strijd zijn aanvang, die zo heftig was als de strijd tussen de demonen en de halfgoden [zie 8.10]. (17) Zoals de duisternis van de nacht wordt verdreven door de warme stralen van de zon, werden door de zoon van Rukmiṇī met Zijn door God gezegende wapens in een oogwenk de toverkunsten van de meester van Saubha vernietigd. (18-19) Met vijfentwintig ijzer gepunte, in hun knopen perfect vereffende pijlen met gouden schachten, trof Hij Śālva's opperbevelhebber [Dyumān]. Met een honderdtal trof Hij Śālva en met één pijl trof Hij ieder van zijn soldaten, met tien pijlen doorboorde Hij ieder van zijn wagenmenners en met drie pijlen trof Hij ieder van zijn draagdieren [olifanten, paarden]. (20) Getuige van dat verbazingwekkende, machtige wapenfeit van Pradyumna, de grote persoonlijkheid, bewezen al Zijn troepen, zowel als de soldaten van de vijand, Hem de eer. (21) De magische illusie geschapen door Maya, die dan weer werd waargenomen in vele vormen, dan weer als een enkele vorm werd gezien en dan weer helemaal niet te zien was, vormde een veranderlijkheid die het de tegenstander onmogelijk maakte hem te lokaliseren. (22) Zich her en der bewegend als een wervelende toorts, bleef het luchtschip van Saubha nooit op één plaats; van het ene op het andere moment zag men het op de aarde, in de lucht, op een bergtop of in het water. (23) Overal waar Śālva met zijn Saubhaschip opdook met zijn soldaten, richtten de legerbevelhebbers van de Yadu's hun pijlen. (24) Śālva verloor zijn greep als gevolg van de vijand, want zijn leger en fort hadden te lijden onder de afgevuurde pijlen die, als vuur en de zon hun doel treffend, zo ondragelijk waren als slangengif. (25) Ondanks dat de Vṛṣṇihelden, begerig naar de overwin-

ning hier en in het hiernamaals, heftig geteisterd werden door de stortvloed aan wapens van Śālva's bevelhebbers, gaven ze hun stellingen niet op. (26) Śālva's metgezel genaamd Dyumān, die voordien gewond was geraakt door Pradyumna, stelde zich toen op met een strijdknots van *maura*-ijzer en sloeg Hem met een machtige brul. (27) Pradyumna, de onderwerper van de vijanden, werd vol in de borst getroffen. Zijn wagenmenner, de zoon van Dāruka, wist wat hem te doen stond en voerde Hem van het slagveld af.

(28) **D**e zoon van Kṛṣṇa kwam snel weer bij bewustzijn en zei tot Zijn wagenmenner: 'Het is niet goed voor Mij, o wagenmenner, om van het slagveld te zijn verwijderd! (29) Buiten Mij, was nog nooit van iemand geboren in het huis van Yadu bekend dat hij het slagveld verliet. Nu is Mijn eer bezoedeld door een wagenmenner die denkt als een eunuch! (30) Wat moet Ik, weggevlucht van het slagveld, nu zeggen als Ik Mijn vaders Rāma en Kṛṣṇa onder ogen kom? Hoe moet Ik Me desgevraagd nu excuseren? (31) Mijn schoonzussen zullen ongetwijfeld de spot met Me drijven en zeggen: 'O held, hoe is het Je vijanden nu gelukt om van Jou zo'n lafaard in de strijd te maken?'

(32) **D**e wagenmenner zei: 'O Langlevende, wat ik deed heb ik gedaan in het volle besef van mijn voorgeschreven plicht, o Heer. Een wagenmenner behoort zijn meester te beschermen als hij gevaar loopt, net zoals de meester zijn menner moet beschermen. (33) Met dat in gedachten heb ik U van het slagveld afgevoerd. Toen ik zag dat U door de knots van de vijand buiten westen was geslagen, dacht ik dat U gewond was geraakt!'

*: Het Monier-Williams woordenboek stelt: "Volgens een legende achtte iedere godheid zich als niet meer waard dan een *paśu* of een dier toen ze Śiva verzochten om de Asura Tri-pura te vernietigen."

10.77 - Een Einde aan Śālva en het Saubhafort

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Na het beroeren van water, aandoen van Zijn kuras en het oppakken van Zijn boog, zei Hij [Pradyumna] tot Zijn wagenmenner: 'Breng Me naar de krijger Dyumān.' (2) Dyumān had [in Zijn afwezigheid] huisgehouden onder Zijn troepen, maar nu sloeg Rukmiṇī's zoon in de tegenaanval glimlachend terug met acht *nārāca*pijlen [van ijzer]. (3) Met vier van hen trof Hij de vier paarden, met één de menner, met twee de boog en vlag, en met één zijn hoofd. (4) Gada, Sātyaki, Sāmba en anderen maakten een einde aan het leger van de meester van Saubha. Allen die in de Saubha zaten vielen met hun halzen doorgesneden in de oceaan. (5) Zevenentwintig dagen en nachten lang hield toen de tumultueuze en angstwekkende strijd aan tussen de elkaar aanvallende Yadu's en de volgelingen van Śālva. (6-7) Kṛṣṇa, die was weggeroepen door de zoon van Dharma [Yudhiṣṭhira], bevond Zich in Indraprastha [zie 10.71] en nam daar, nadat de Rājasūya was afgelopen en Śiśupāla ter dood was gebracht, zeer slechte voortekenen waar. Hij nam afscheid van de Kuru-ouderen, de wijzen en Pṛthā en haar zoons, en begaf Zich naar Dvārakā. (8) Hij zei tot Zichzelf: 'Nu Ik hier naartoe gekomen ben vergezeld door Mijn achtenswaardige oudere broer, zouden de koningen die samenspannen met Śiśupāla wel eens Mijn stad aan het belegeren kunnen zijn.'

(9) **T**oen Hij koning Śālva's Saubha zag en de vernietiging van al het Zijne, nam Keśava maatregelen om de stad te beschermen en zei Hij tot Dāruka: (10) 'Haal Mijn strijdwagen, o menner, en breng Me snel in de buurt van Śālva; en

pas op, laat je niet in de luren leggen door deze heer van Saubha, hij is een groot magiër.'

(11) **M**et die opdracht de teugels beetpakkend reed Dāruka de wagen ernaartoe, zodat, met Hem daar arriverend, al Zijn troepen en die van de tegenpartij [het embleem van] Garuḍa ['de jongere broer van Aruṇa'] konden zien. (12) Śālva, die als de aanvoerder van een vrijwel geheel vernietigde strijdmacht Heer Kṛṣṇa op het slagveld zag, smeet zijn speer, die een angstwekkend geluid voortbracht, in de richting van Kṛṣṇa's wagenmenner. (13) In zijn vlucht verlichtte die alle richtingen als was het een grote meteoor, maar hij werd door Kṛṣṇa snel in de lucht in honderd stukken gebroken. (14) Als was Hij de zon stralend aan de hemel, doorboorde Hij hem met zes pijlen en trof Hij met een stortvloed aan pijlen het rond bewegende Saubhafort. (15) Maar toen Śālva Śauri's linkerarm trof, de arm met Zijn boog, viel, hoogst verbazingwekkend, de Śārṅga uit Śārṅgadhanvā's handen. (16) Van allen aanwezig rees een grote schreeuw van teleurstelling op. De heer van Saubha brulde luid en zei het volgende tot Janārdana: (17-18) 'Omdat Jij, o dwaas, recht onder onze ogen de bruid van onze broeder en vriend [Śiśupāla] wegstal [10.53], en hij in een onbewaakt ogenblik door Jou middenin de bijeenkomst werd gedood [10.74], zal Jij, die zo overtuigd bent van Je onoverwinnelijkheid, nu vandaag Zelf door mijn scherpe pijlen naar een andere wereld worden gestuurd, als Je het lef hebt tenminste Je tegenover mij op te stellen!'

(19) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Jij, sufkop, staat te snoeven zonder door te hebben dat je dood nabij is. Helden staan niet te ratelen, maar laten liever zien waar ze toe in staat zijn!'

(20) **D**at gezegd hebbende sloeg de Allerhoogste Heer, vertoornd met een schrikwekkende kracht en snelheid, hem met Zijn knots bovenop het sleutelbeen, zodat hij wankelde op zijn benen en bloed moest spuwen. (21) Maar toen Hij Zijn knots weer ophief was Śālva verdwenen en verscheen er een ogenblik later voor Kṛṣṇa een man die met gebogen hoofd jammerend de woorden sprak: 'Moeder Devakī heeft me gestuurd! (22) Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o Machtig Gearmde vol van liefde voor Uw ouders, Uw vader is gevangen genomen en meegevoerd door Śālva, als was hij een tam beest dat door een slachter wordt weggeleid.'

(23) **D**eze verontrustende woorden horend, zei Kṛṣṇa, die de menselijke aard had aangenomen, uit liefde ontgoocheld en met mededogen alsof Hij een gewoon mens was: (24) 'Hoe kan die zielige Śālva nu Mijn vader ontvoeren en Balarāma verslaan die niet van Zijn stuk te brengen is, noch door Sura of Asura kan worden verslagen? Het lot is werkelijk machtig!'

(25) **N**adat Govinda dit gezegd had kwam de meester van Saubha op Kṛṣṇa af alsof hij Vasudeva vooruit duwde en zei hij het volgende: (26) 'Hij hier is de-

gene die Jou verwekte en voor wie Je leeft in deze wereld. Ik zal hem hier recht voor je neus doden. Redt hem maar als Je kan, stuk onbenul!'

(27) **N**adat de magiër aldus zijn minachting had getoond, sloeg hij het hoofd van de 'Ānakadundubhi' eraf, nam het beet en stapte in het Saubhavoertuig dat in de lucht zweefde. (28) Ondanks Zijn grote kennis en onderscheidingsvermogen, bleef Hij, uit liefde voor degenen die Hem dierbaar waren, voor een ogenblik verzonken in Zijn normale menselijkheid. Maar toen drong het tot Hem door dat Śālva zich van een demonische goocheltruc had bediend die was ontworpen door Maya Dānava. (29) Gealarmeerd op het slagveld, ontwakend als uit een droom, zag Hij nergens de boodschapper noch het lichaam van Zijn vader. Toen Hij merkte dat Zijn vijand boven Zijn hoofd in zijn Saubha rondzweefde, besloot Acyuta hem te doden. (30) Dit is hoe sommige wijzen, die het niet goed beredeneren, het onder woorden brengen, o ziener onder de koningen. Zeker verkeren ze dan in tegenspraak met de uitlatingen die ze zelf deden maar weer hebben vergeten [vergelijk b.v. 10.3: 15-17; 10.11: 7; 10.12: 27; 10.31: *; 10.33: 37; 10.37: 23; 10.38: 10; 10.50: 29; 10.52: 7 en 10.60: 58]. (31) Hoe kan het weeklagen, de verbijstering, de emotie of de angst die allemaal voortkomt uit onwetendheid, van toepassing zijn op de Oneindige bij wie men daarentegen de onverdeelde volledigheid aantreft van de wijsheid, de geestelijke kennis en de weelde? (32) Zij die, gesterkt door het in zelfverwerkelijking dienst verlenen aan Zijn voeten, het lichamelijk levensbegrip uitbannen dat van oudsher de mens verbijstert, bereiken de eeuwige glorie in een persoonlijke relatie met Hem [*svarūpa*] - hoe kan er dan sprake zijn van wat voor verbijstering ook bij de Hoogste Bestemming van de Waarachtigen? (33) En terwijl Śālva met veel geweld Hem aanviel met een stortvloed aan wapens, doorboorde Heer Kṛṣṇa wiens vermogen nimmer faalt, met Zijn pijlen zijn kuras, boog en kroonjuweel en sloeg Hij met Zijn knots het Saubhavoertuig van Zijn vijand stuk. (34) In duizenden stukken uiteen geslagen door de knots in Kṛṣṇa's handen, stortte het in het water. Śālva kroop eruit, nam een positie in en stormde toen met zijn knots in de hand op Kṛṣṇa af. (35) Terwijl hij op Hem afkwam met een geheven knots scheidde Kṛṣṇa met een *bhalla* snijpijl zijn arm van zijn romp. Om Śālva te doden hief Hij vervolgens Zijn wapenschijf. Eruitziend als een berg met daarboven een rijzende zon straalde Hij met een schittering gelijk het licht aan het einde der tijden. (36) De Heer scheidde ermee het hoofd van de romp van die meester van de toverkunsten, compleet met oorhangers en kroon, net zoals heer Indra Vṛtrāsura onthoofdde met zijn bliksemschicht [zie 6.12]. Van de kant van zijn mannen weerklonk er toen een luid geroepen 'helaas, helaas!'

(37) **N**adat de zondaar was gevallen en het Saubhafort door de knots was vernietigd, klonken er pauken in de hemel bespeeld door een schare halfgoden, o Koning. En toen... was het Dantavakra die om zijn vrienden te wreken woedend naar voren stormde.'

10.78 - Dantavakra Gedood en Romaharṣaṇa Omgebracht met een Grasspriet

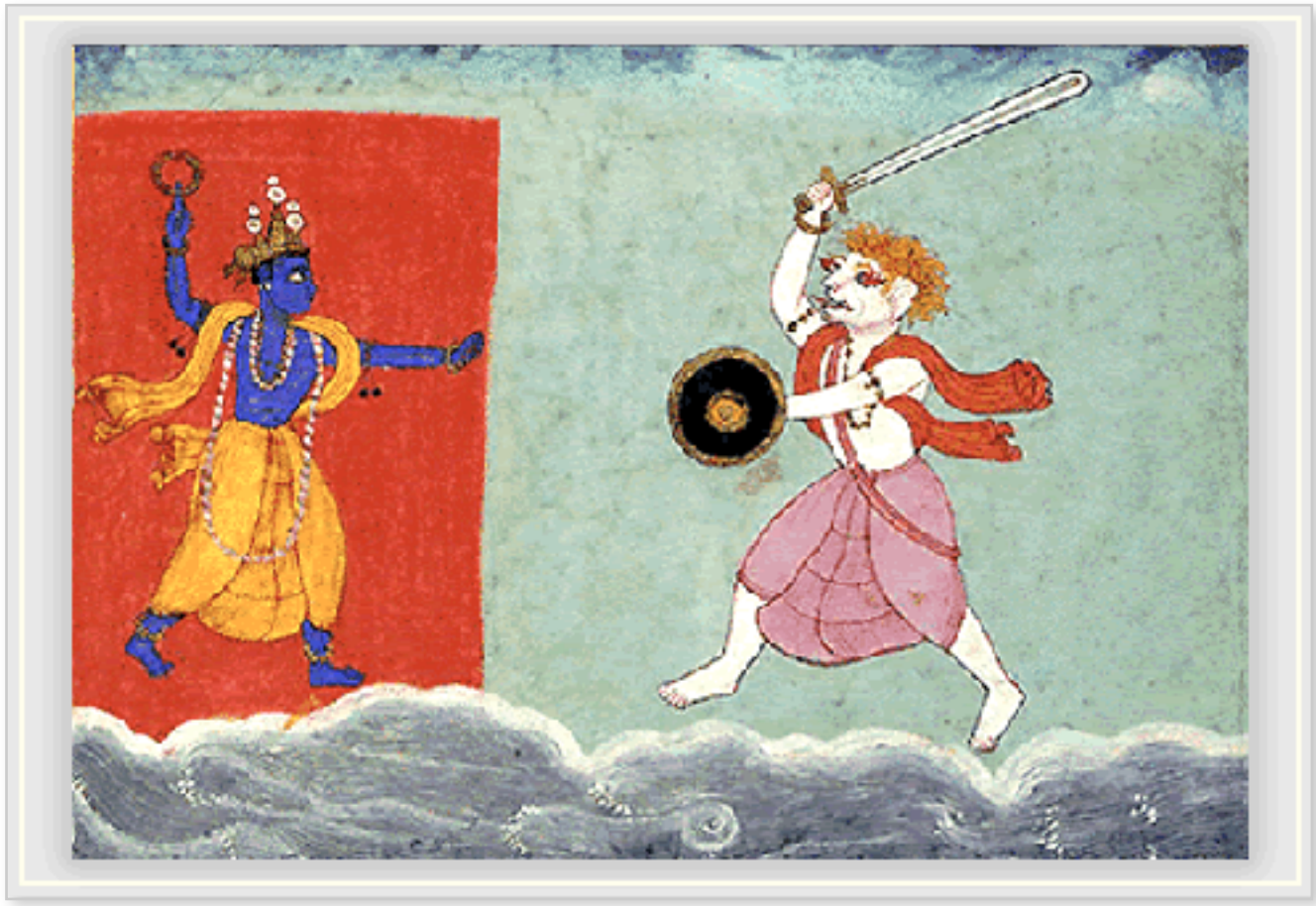

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Uit vriendschap voor de afwezige Śiśupāla, Śālva en Pauṇḍraka, die allen naar een andere wereld waren geholpen, vertoonde zich de booswicht [Dantavakra, zie 9.24: 37], die geheel in zijn eentje, te voet en met een knots in zijn hand, o grote Koning, furieus de aarde met zijn fysieke macht deed schudden onder zijn voeten. (3) Toen Hij hem op Zich af zag komen, nam Heer Kṛṣṇa snel Zijn knots ter hand, sprong van Zijn wagen en bracht Hij hem tot stilstand zoals de kust dat doet met de zee. (4) De koning van Karūṣa hief zijn strijdknots en zei arrogant tegen Mukunda: 'Wat een geluk, wat een geluk heb ik vandaag om Jou op mijn weg te vinden. (5) Jij, o Kṛṣṇa, die als onze neef van moeders zijde gewelddadig tekeer bent gegaan tegen mijn vrienden, wil mij doden. Daarom zal ik Jou, o dwaas, doden met mijn bliksemknots. (6) Alleen dan, Jij onbenul, zal ik, die om zijn vrienden geeft, met het doden van de vijand in de gedaante van een familielid die is als een ziekte in je lichaam, mijn schuld aan mijn vrienden hebben ingelost.'

(7) **A**ldus met grove taal Kṛṣṇa rakend zoals men een olifant met stokken port, brulde hij als een leeuw en sloeg hij Hem met zijn strijdknots op het hoofd. (8) Kṛṣṇa, de verlosser van de Yadu's, week, hoewel Hij door de knots was geraakt, geen centimeter van het slagveld en sloeg hem met Zijn Kaumodakī [Zijn knots] zwaar midden op zijn borst. (9) Met zijn hart verpletterd door de knots spuwde hij bloed en stortte hij levenloos neer met zijn haar, armen en benen

wijd uitgespreid. (10) Toen, o koning, ging voor ogen van alle levende wezens, een zeer subtiel, wonderbaarlijk licht Heer Kṛṣṇa binnen, net zoals dat gebeurde bij Śiśupāla [zie 10.74: 45]. (11) Maar toen trad zijn broer Vidūratha, in treurnis verzonken over zijn verwant, met zwaard en schild naar voren, zwaar ademend in zijn verlangen Hem te doden. (12) Zo gauw hij Hem aanviel, o Koning van koningen, sneed Kṛṣṇa met de messcherpe rand van Zijn *cakra* zijn hoofd eraf, compleet met zijn helm en oorhangers. (13-15) Na aldus de, voor anderen onoverkomelijke, Śālva met zijn Saubhafort, alsook Dantavakra en zijn jongere broer Vidūratha te hebben gedood, werd Hij geprezen door de goden en de mensen, de wijzen en vervolmaakten. De zangers van de hemel en de wetenschappers, de excellenten en de dansmeisjes, de voorvaderen en de hoeders van de weelde, zowel als de achtenswaardigen en de machtigen, bezongen allen onder het uitstrooien van bloemen Zijn heerlijkheid op het moment dat Hij temidden van de meest eminente Vṛṣṇi's Zijn versierde hoofdstad binnenkwam. (16) Dit is hoe de Heer van de Yoga, Kṛṣṇa de Allerhoogste Heer en Meester van het Levende Wezen zegeviert. Het is in de ogen van hen die er een dierlijke zienswijze op nahouden dat Hij onder nederlagen gebukt lijkt te gaan [*].

(17) **T**oen Heer Balarāma hoorde dat de Kuru's en de Pāṇḍava's zich op oorlog aan het voorbereiden waren, vertrok Hij, die neutraal was, onder het voorwendsel dat Hij wilde baden in heilige plaatsen. (18) Na te Prabhāsa hebben gebaad en [er] de halfgoden en wijzen, de voorvaderen en menselijke wezens te hebben vereerd, ging Hij, omringd door brahmanen, naar de Sarasvatī [waar] die in de westelijke richting naar de zee stroomt. (19-20) O zoon van Bharata, Hij bezocht de grote watervlakte van Bindu-saras, Tritakūpa, Sudarśana, Viśāla en Brahma-tīrtha, Cakra-tīrtha, de Sarasvatī waar ze naar het oosten stroomt en al [de heilige plaatsen] langs de Yamunā en de Ganges. Ook ging Hij naar het Naimiṣā[ranya] woud waar de *ṛṣi's* bezig waren met het uitvoeren van een uitgebreide offerplechtigheid [zie ook 1.1: 4]. (21) Zij die al heel lang met het offer bezig waren, herkenden Hem bij Zijn aankomst en begroetten Hem door netjes eerbiedig op te staan en zich te verbuigen. (22) Nadat Hij samen met Zijn metgezellen was vereerd en een zitplaats had ingenomen, merkte Hij op dat de leerling [Romaharṣaṇa, zie tevens 1.4: 22] van de grootste onder de wijzen [Vyāsa] was blijven zitten. (23) Toen Hij zag dat de *sūta* [een zoon uit een gemengd huwelijk van een brahmaanse vader en een *kṣatriya* moeder] die zich niet had verbogen of zijn handen had samengebracht, hoger zat dan de rest van de geleerden, raakte de lieve Heer vertoornd: (24) 'Omdat hij, geboren als een *pratiloma*, hoger gezeten is dan deze brahmanen en ook hoger dan Ik, de Beschermer van de Religie, verdient hij het, arrogant als hij is, om te sterven. (25-26) Als een leerling van de Heer onder de wijzen [Vyāsa dus] heeft hij ten volle de vele Itihāsa's, Purāṇa's en Śāstra's over de religie bestudeerd, maar dit heeft niet geleid tot goede kwaliteiten. Zichzelf niet in de hand hebbend, houdt hij, ijdel de nederigheid missend en niet zijn geest onderworpen hebbend, zichzelf voor een geleerde autoriteit en is hij aldus bezig als een acteur. (27) Het is inderdaad voor dit doel

dat Ik nederdaalde in deze wereld: om een einde te maken aan hen die zich voordoen als religieus maar in feite het meest zondig zijn.'

(28) **H**oewel Hij op bedevaart was en er dus mee was opgehouden de ongelovigen te doden, deed de Opperheer nadat Hij dit gezegd had, dat wat onvermijdelijk was geworden. De Heer maakte een einde aan hem met de punt van een grasspriet die Hij in Zijn hand hield. (29) 'Ohhh, ohhh', riepen al de wijzen uit, en zeiden verstoord tot Saṅkarṣaṇa deva: 'U hebt Zich schuldig gemaakt aan een goddeloze daad, o Meester. (30) O Lieveling van de Yadu's, we hebben hem de zitplaats van de meester vergund voor de duur van de offerplechtigheid, alsook een lang leven en vrijheid van materiële zorgen. (31-32) Hoewel voor U, Meester van Mystieke Macht, schriftuurlijke voorschriften natuurlijk niet de dienst uitmaken, hebt U zonder het te weten een brahmaan gedood. Maar als U boete doet voor Uw doden van een brahmaan, o Zuiveraar van de Wereld, zal de gewone man, die zich aan niemand anders spiegelt, zijn voordeel doen met Uw voorbeeld.'

(33) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Ik wil mededogen hebben voor de gewone man en zal de boete opbrengen voor dit doden. Alstublieft schroom niet te zeggen wat het voorgeschreven ritueel is dat allereerst zou moeten worden uitgevoerd. (34) Alstublieft, zegt het Me maar, en Ik zal met Mijn mystiek vermogen het lange leven, de kracht en het zinvermogen tot stand brengen dat u hem beloofde.'

(35) **D**e wijzen zeiden: 'AlstUblieft, o Balarāma, regel het zo dat zowel Uw vermogen te doden met dat [gras]wapen als hetgeen wij gezegd hebben, zal worden gehandhaafd.'

(36) **D**e Opperheer zei: 'De Veda's zeggen ons dat het kind dat je op de wereld zet, waarlijk je eigen zelf is. Daarom moet zijn zoon [Sūta Gosvāmī, zie 1.2: 1] de spreker worden [van de Purāṇa, die is begiftigd] met een lang leven, sterke zinnen en fysiek vermogen [zie ook **]. (37) O besten van de wijzen, zeg Me alstublieft wat u wilt. Ik zal het doen, en nogmaals, bedenk alstublieft, o intelligente zielen, wat de juiste vorm van boete zou zijn, want Ik heb er geen idee van.'

(38) **D**e *ṛṣi's* zeiden: 'De angstaanjagende duivel Balvala, de zoon van Ilvala, komt hier iedere nieuwe maan en bederft onze offerplechtigheid. (39) Het beste wat U voor ons kan doen is die zondaar, die pus, bloed, uitwerpselen, urine, wijn en vlees over ons uitstort, te verslaan, o afstammeling van Daśārha. (40) Vervolgens moet U, voor de duur van twaalf maanden, boete doen door sereen rond te trekken door het land van Bhārata [India] en U zuiveren door te baden in de heilige plaatsen.'

*: In deze verzen van het Bhāgavatam staat beschreven dat men denkt als een beest als men veronderstelt dat de Heer ooit ten onder zou gaan zoals dat het geval leek te zijn toen Kṛṣṇa wegvluchtte voor Jarāsandha [10.52], toen Kṛṣṇa deed alsof Hij onder de indruk was van Śālva's trucs [10.77: 27-32], toen de Boeddha bezweek aan voedselvergiftiging of toen Jezus Christus werd gekruisigd. Uiteindelijk is er met Zijn neiging tot verdwijnen de victorie, de verlichting, de wederopstanding en de tweede geboorte in het aanvaarden van de leringen.

**: Om het principe te verduidelijken dat hier wordt verkondigd door Heer Balarāma, wordt door de *paramparā* in de persoon van Śrīla Śrīdhara Svāmī het volgende Vedische vers aangehaald, dat zowel te vinden is in de Śatapatha Brāhmaṇa (14.9.8.4) als in de Bṛhad-āraṇyaka Upaniṣad (6.4.8):

aṅgād aṅgāt sambhavasi
hṛdayād abhijāyase
ātmā vai putra-nāmāsi
sañjīva śaradaḥ śatam

"U bent geboren uit mijn verschillende ledematen en bent ontsprongen aan mijn eigen hart. U bent mijn eigen zelf in de gedaante van mijn zoon. Moge een honderd herfsten uw deel zijn."

10.79 - Heer Balarāma Doodt Balvala en Bezoekt de Heilige Plaatsen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen, op de dag van de nieuwe maan, stak er een hevige, angstaanjagende wind op die het stof deed opwaaien, o Koning, met overal de geur van pus. (2) Daarop daalde er in het offerperk een regen van abominabele zaken neer teweeggebracht door Balvala, waarna hij zelf ten tonele verscheen met een opgeheven drietand. (3-4) De aanblik van dat immense lichaam dat er uitzag als een berg houtskool met een haarknot en een baard van vlammend koper, zijn angstaanjagende tanden en zijn gezicht met samengeknepen wenkbrauwen, deed Rāma denken aan Zijn knots, die vijandige legers neerslaat, en Zijn ploeg, die de Daitya's onderwerpt. De wapens presenteerden zich beiden terstond aan Zijn zijde. (5) Met de punt van Zijn ploeg trok Balarāma Balvala, die zich door de lucht bewoog, dichter naar Zich toe en verkocht toen met Zijn knots de plaaggeest van de brahmanen kwaad een dreun op zijn hoofd. (6) Hij slaakte een noodkreet en stortte, met zijn voorhoofd opengebarsten, stromend van het bloed ter aarde als een roodaarden berg getroffen door een bliksemin-

slag. (7) De wijzen staken gezamenlijk de loftrompet en beloonden Rāma met praktische zegeningen, waarbij ze Hem ceremonieel besprenkelden met water, net zoals de grote zielen dat deden met [Indra] de doder van Vṛtrāsura [zie 6.13]. (8) Ze gaven Rāma een Vaijayantī bloemenslinger van nimmer verwelkende lotussen waarin Śrī huisde, en een goddelijk stel kleren samen met hemelse sieraden.

(9) **N**a afscheid van hen genomen te hebben ging Hij samen met [een groep] brahmanen naar de Kauśikī rivier waar Hij een bad nam. Vandaar ging Hij verder naar het meer waar de Sarayū zijn oorsprong heeft. (10) De loop van de Sarayū volgend kwam Hij aan in Prayāga waar Hij een bad nam om de halfgoden en andere levende wezens gunstig te stemmen. Vervolgens begaf Hij Zich naar de hermitage van Pulaha Ṛṣi [zie ook 5.7: 8-9]. (11-15) Na Zich te hebben ondergedompeld in de Gomatī, de Gaṇḍakī, de Śoṇa en de Vipāśā rivier, ging Hij naar Gayā om Zijn voorvaderen te aanbidden en naar de monding van de Ganges om rituele wassingen uit te voeren. Op de berg Mahendra zag Hij Heer Paraśurāma. Na Hem daar Zijn eerbetuigingen te hebben gebracht nam Hij vervolgens een bad waar de zeven takken van de Godāvarī samenvloeien met de rivieren de Veṇā, de Pampā en de Bhīmarathī. Na Heer Skanda [Kārttikeya] te hebben vereerd met een bezoek, ging Balarāma naar Śrī-śaila, de verblijfplaats van Heer Giriśa [Śiva], en zag Hij de Meester in Draviḍa-deśa [de zuidelijke provincies], de berg die het heiligst is, de Veṅkaṭa [van Bālajī]. Na daarop de steden Kāmakoṣṇī en Kāñcī te hebben bezocht, ging Hij naar de rivier de Kāverī en naar de grootste van hen allen, de allerheiligste Śrī-raṅga, alwaar de Heer Zich manifesteerde [als Raṅganātha]. Hij bezocht de berg van de Heer de Ṛṣabha, ging naar zuidelijk Mathurā [Madurai waar de godin Mīnākṣī verblijft] en vervolgens naar Setubandha [Kaap Comorin], waar men zelfs van de zwaarste zonden verlost raakt. (16-17) Daar schonk de Hanteerder van de Ploeg, Halāyudha, een groot aantal koeien weg aan de brahmanen. Toen begaf Hij Zich naar de rivieren de Kṛtamālā en de Tāmraparṇī, alsmede naar de Malaya bergketen, alwaar Hij Zich verboog om Agastya Muni de eer te bewijzen die, gezeten in meditatie, Hem zijn zegen gaf. Met zijn toestemming reisde Hij verder naar de zuidelijke oceaan waar Hij de godin Durgā zag die bekend staat als Kanyā. (18) Toen Phālguṇa bereikend nam Hij een bad in het heilige meer van de vijf Apsara's alwaar Heer Viṣṇu Zich vertoonde, en schonk Hij nogmaals een talloos aantal koeien weg. (19-21) Vervolgens reisde de Opperheer door Kerala en Trigarta waarna Hij in Gokarṇa [noordelijk Karṇataka] aankwam, een plaats heilig vanwege de manifestatie van Dhūrjathi ['hij met de massa samengeklitte lokken'], Śiva. Na een bezoek aan de vereerde godin [Pārvatī] die verblijft op een eiland voor de kust, ging Balarāma naar Śūrpāraka om Zich onder te dompelen in de wateren van de Tāpī, de Payoṣṇī en de Nirvindhyā. Toen betrad Hij het Daṇḍakawoud en ging Hij naar de Revā, waar zich de stad Māhiṣmatī bevindt. Daar beroerde Hij het water van de Manu-tīrtha en keerde Hij terug naar Prabhāsa.

(22) **V**an de brahmanen [aldaar] vernam Hij over de vernietiging van al de koningen in een veldslag [te Kurukṣetra] tussen de Kuru's en de Pāṇḍava's. Hij concludeerde dat de aarde verlost werd van haar last [zie ook b.v. 10.50: 9]. (23) Hij, de geliefde Zoon van de Yadu's, ging toen naar de strijd, alwaar Hij Bhīma en Duryodhana probeerde te stoppen die elkaar op het slagveld bestreden met knotsen [zie ook 10.57: 26]. (24) Maar toen Yudhiṣṭhira, de tweeling Nakula en Sahadeva, Kṛṣṇa en Arjuna, Hem zagen, waren ze stil terwijl ze hun eerbetuigingen brachten met de brandende vraag: 'Wat wil Hij met Zijn komst hier ons nu vertellen?' (25) Hij zag hoe de twee met knotsen in hun handen zich vaardig in cirkels bewogen en verwoed streefden naar de overwinning. Hij zei: (26) 'O Koning, o Grote Eter, jullie twee krijgsheren zijn ongeveer even sterk. De een heeft denk Ik een grotere lichaamskracht, terwijl de ander technisch beter getraind is. (27) Ik zie niet in hoe van wie van jullie twee, die volkomen aan elkaar zijn gewaagd, nu een zege of verlies kan worden verwacht. Stop daarom met dit zinloze gevecht.'

(28) **H**oewel ze beiden goed bij hun verstand waren, sloegen de twee, die verbeten in hun vijandigheid steeds elkaars beledigingen en misdragingen in gedachten hielden, geen acht op Zijn woorden, o Koning. (29) Balarāma besloot dat het hun lot was en begaf Zich naar Dvārakā, waar Hij werd begroet door een opgetogen familie onder leiding van Ugrasena. (30) Toen Hij [een tijd later] weer terugkeerde naar Naimiṣāranya, betrokken de wijzen Hem, de Verpersoonlijking van Alle Offers die van iedere vorm van oorlog had afgezien, met genoegen bij al de verschillende soorten rituelen [*]. (31) De Allerhoogste Heer, de Almachtige, verleende hen de volmaakt zuivere, geestelijke kennis waarmee ze toen dit universum konden waarnemen als zich in Hem bevindend, en ook Hemzelf als alomtegenwoordig in de schepping. (32) Nadat Hij tezamen met Zijn vrouw [Revatī, zie 9.3: 29-33] het afsluitende rituele *avabhṛtha*bad had uitgevoerd kwam Hij, goed gekleed, fraai opgesierd en omringd door Zijn familie en andere verwanten en vrienden, zo schitterend voor de dag als de maan in haar volle glorie [vol en met de sterren eromheen].

(33) **E**r bestaat nog veel meer van dit soort [spel en vermaak] van de machtige, onbegrensde en ondoorgrondelijke Balarāma, die Zich middels Zijn begoochelende vermogen vertoont als een menselijk wezen. (34) Wie ook regelmatig, bij zonsopkomst en zonsondergang, zich de handelingen van de onbegrensde Balarāma herinnert, die allen even verbazingwekkend zijn, zal Heer Viṣṇu dierbaar zijn.'

*: Śrīla Prabhupāda schrijft hier: 'Feitelijk heeft Heer Balarāma niets van doen met het houden van offerplechtigheden die voor de gewone man zijn weggelegd. Hij is de Hoogste Persoonlijkheid van God en daarom is Hij de genieter van al dat soort offers. Als zodanig was Zijn voorbeeldige handelen met het uitvoeren van de offers er alleen maar om de gewone man te laten zien hoe men zich aan voorschriften van de Veda's moet houden.'

ॐ

10.80 - Een Oude Brahmaanse Vriend Bezoekt Kṛṣṇa

(1) **D**e achtenswaardige koning zei: 'O heer, ik zou graag vernemen, o meester, welke heldendaden er nog meer zijn van Heer Kṛṣṇa, de Opperziel van Onbegrensde Macht. (2) Wie ook, die moe is van het najagen van materiële verlangens en weet heeft van de essentie, o brahmaan, is ertoe in staat om van die bovenzinnelijke onderwerpen van de Heer Geprezen in de Geschriften af te zien, als hij er bij herhaling kennis van heeft genomen? (3) De eigenlijke macht van het woord is de macht die Zijn kwaliteiten beschrijft, de handen die feitelijk werken zijn degene die Zijn werk doen, de ware geest is de geest die zich Hem herinnert als verblijvend in zowel hen die zich rond bewegen als zij die zich niet rond bewegen, en het oor dat echt luistert is het oor dat is gespitst naar Zijn heiligende onderwerpen [vergelijk 2.3: 20-24]. (4) Het gaat om het hoofd dat buigt voor Zijn beide manifestaties [onder de bewegende en niet bewegende wezens], om het oog dat enkel Hem ziet en om de ledematen die regelmatig het water eren dat de voeten waste van Viṣṇu of Zijn toegewijden.' "

(5) **S**ūta [1.2: 1] zei: "Nadat Viṣṇurāta [Parīkṣit als zijnde door Viṣṇu gezonden] deze vraag gesteld had, nam de machtige wijze, de zoon van Vyāsa wiens hart volledig was verzonken in Vāsudeva, het woord. (6) Śrī Śuka zei: 'Er was een zekere vriend van Kṛṣṇa [genaamd Sudāmā, niet dezelfde als vermeld in 41: 43],

een brahmaan goed thuis in de Veda's, die, vreedzaam van geest en met zijn zinnen in bedwang, onthecht was van de zinsobjecten. (7) Als een huishouder leefde hij van alles wat zonder moeite voor handen was. Zijn vrouw was, net als hij, armzalig gekleed en uitgemergeld van de honger. (8) Gebukt onder de armoede benaderde ze met een ingevallen gezicht en trillend op haar benen, trouw als ze was, haar echtgenoot en zei: (9) 'Is het niet zo, o brahmaan, o meester van de toewijding, dat de Echtgenoot van Śrī je vriend is, en dat die beste van de Sātvata's vervuld is van mededogen voor de brahmanen en bereid is hen bescherming te bieden? (10) Benader Hem alsjeblieft, o genadige man, want dan zal Hij, de Uiteindelijke Toevlucht van de Gelouterde Zielen, jou weelde verschaffen in overvloed omdat je het zo moeilijk hebt met het onderhouden van je gezin. (11) Als de Heer van de Bhoja's, Vṛṣṇi's en Andhaka's die nu aanwezig is in Dvārakā, Zich zelfs wegschenkt aan iemand die zich [enkel maar] Zijn lotusvoeten herinnert, wat zou de Geestelijk Leraar van het Universum dan wel niet doen voor personen die van aanbidding zijn en niet zozeer verlangen naar economisch succes en zinsbevrediging?'

(12-13) **D**e brahmaan, die aldus herhaaldelijk, op verschillende manieren door zijn vrouw ertoe was verzocht, dacht toen: 'De aanblik van Uttamaśloka is waarlijk het hoogste dat men kan bereiken.' Hij besloot om Hem te bezoeken en vroeg aan haar: 'Als we iets in huis hebben wat als een gift kan dienen, mijn beste vrouw, geef het me dan alsjeblieft!' (14) Ze bedelde bij andere brahmanen vier handen vol gepelde en geroosterde rijst bij elkaar, wikkelde het in een stuk stof en gaf het aan haar man mee om als gift te dienen.

(15) **H**ij, de beste onder de geleerden, nam het mee en dacht op weg naar Dvārakā: 'Hoe krijg ik nu een ontmoeting met Kṛṣṇa voor elkaar?' (16-17) Samen met een aantal lokale brahmanen passeerde de geleerde man drie poorten en drie wachtposten, en liep toen tussen de huizen van Acyuta's trouwe volgelingen, de Andhaka's en de Vṛṣṇi's. Daar kon men zich normaal niet begeven en dus voelde hij zich alsof hij de gelukzaligheid van de Zuivere Geest had bereikt. Hij betrad vervolgens een van de zestienduizend weelderige verblijven van de koninginnen van de Heer [*]. (18) Acyuta, die op het bed van Zijn gemalin zat, zag hem van verre aankomen, kwam onmiddellijk overeind en trad naar voren om hem verheugd in Zijn armen te sluiten. (19) De Lotusogige, in aanraking met het lichaam van Zijn beminde vriend, de wijze brahmaan, liet in opperste staat van vervoering een paar tranen de vrije loop. (20-22) Hij liet hem plaatsnemen op het bed en haalde wat zaken om Zijn vriend te eren en zijn voeten te wassen. De Opperheer van Alle Werelden nam het water op Zijn hoofd, o Koning. Daarna smeerde de Zuiveraar hem in met goddelijk geurende sandel- en aloëhout[lignaloes of aguru]pasta en *kuṅkuma*. Verheugd vereerde Hij Zijn vriend met geurige wierook en reeksen lampen, en bood Hij hem betelnoot en een koe aan. Vervolgens heette Hij hem welkom. (23) De godin [Rukmiṇī] was persoonlijk van dienst door zorgvuldig de vuile en schamel geklede, uitgehongerde tweemaal geboren ziel, van wie je de aderen kon zien, koelte toe te wuiven met een yakstaart.

(24) De mensen in het paleis die Kṛṣṇa zo onberispelijk in Zijn reputatie bezig zagen, verbaasden zich over de intense liefde waarmee de sjofele ziel [de *avadhūta*] werd geëerd: (25-26) 'Welke vrome daden heeft deze onverzorgde, verstoten en onaanzienlijke bedelaar, verstoken van alle weelde in de wereld, wel niet verricht? Hoe kan hij met eerbied worden bediend door de Geestelijk Leraar van de Drie Werelden die het verblijf vormt van Śrī? Hij liet de godin op haar bed zitten en omhelsde hem als een oudere broer!'

(27) **E**lkaars handen vastgrijpend, o Koning, bespraken ze de bekoorlijke onderwerpen uit het verleden toen ze samenleefden in de school van hun geestelijk leraar [zie 10.45: 31-32]. (28) De Allerhoogste Heer zei: 'O brahmaan, nadat de goeroe zijn vergoeding van jou ontving en je weer terugkeerde [naar huis], o kenner van het dharma, ben je toen met een geschikte vrouw getrouwd of niet? (29) Met je geest in beslag genomen door huishoudelijke zaken, liet je je niet leiden door begeerten, en Ik ben er ook van op de hoogte, o wijze ziel, dat je niet veel behagen schept in het najagen van materieel geluk. (30) Sommige mensen kwijten zich van hun wereldse verplichtingen zonder dat hun geesten verstoord zijn door begeerten. Handelend om een voorbeeld te vormen zoals Ik, schudden ze de materiële neigingen van zich af die zich van nature opwerpen. (31) Kan jij, o brahmaan, je nog herinneren dat we leefden in de *gurukula*? Het is daar dat een tweemaal geboren persoon begrip ontwikkelt voor wat moet worden geweten en hij zo zijn onwetendheid te boven komt. (32) Men wordt tweemaal geboren, mijn vriend: na eerst materieel ter wereld te zijn gekomen manifesteert men [zich ten tweede] via een geestelijk leraar, iemand die je de geestelijke kennis bijbrengt zoals Ikzelf, iemand die je leert wat de plichten zijn voor alle afdelingen van het geestelijk leven [of de levensstadia, zie *āśrama* en 7.12]. (33) Van hen die deel uitmaken van het *varṇāśramasysteem*[zie ook B.G. 4: 13] in deze wereld, zijn zij [die aldus tweemaal geboren werden] de kennisexperts van de ware welvaart, o brahmaan, omdat ze de oceaan van het materieel bestaan oversteken met behulp van de woorden die van Mij in de vorm van de geestelijk leraar afkomstig zijn. (34) Ik, de Ziel van Alle Levenden, ben niet zo tevreden met rituele aanbidding, een nieuw leven, verzaking of zelfbeheersing, als Ik ben met dienstverlening aan de geestelijk leraar [vergelijk 7.14: 17]. (35-36) O brahmaan, herinner je je nog wat we deden, terwijl we bij onze geestelijk leraar leefden, toen we eens door de vrouw van onze goeroe eropuit werden gestuurd voor sprokkelhout? Na een groot bos te zijn ingelopen stak er, o tweemaal geboren ziel, geheel tegen het seizoen in, een felle, zwaar bulderende wind op met regen. (37) Met de zon reeds onder konden we, overvallen door de duisternis en met al het water om ons heen, onze richting niet meer bepalen of hoog en laag gebied onderscheiden. (38) Onophoudelijk zwaar geteisterd door de hevige wind en het water in die stortvloed, wisten we de weg niet meer en hielden we dwalend door het bos in onze nood elkaar bij de handen vast. (39) Onze goeroe Sāndīpani wist wat er aan de hand was en ging bij zonsopkomst eropuit om ons, zijn leerlingen, te zoeken. De *ācārya* trof ons toen aan in diepe ellende. (40) 'O kinderen, ter wille van mij hebben jullie het zwaar te verduren! In jullie toewijding voor mij

hebben jullie afgezien van dat wat alle levende wezens het dierbaarst is: je lichaam[sgemak]! (41) Welnu, dit is wat echte leerlingen te doen staat om de schuld aan hun goeroe in te lossen: volkomen zuiver in hun liefde, moeten ze bereid zijn zichzelf en hun bezittingen aan de geestelijk leraar toe te vertrouwen. (42) Ik ben tevreden over jullie, mijn beste jongens, o besten van de brahmanen. Mogen jullie verlangens in vervulling gaan en mogen in deze wereld en de wereld hierna jullie woorden, jullie mantra's, nimmer hun aantrekking verliezen ['hun nieuwwaarde', vergelijk 10.45: 48 en 1.7: 10].' (43) Er deden zich vele dingen als deze voor toen we bij onze goeroe in huis woonden. Het is enkel door de genade van de geestelijk leraar dat een persoon [geestelijk] vervuld raakt en de vrede bereikt.'

(44) **D**e brahmaan zei: 'Wat valt er voor mij nog meer te bereiken in dit leven, o God van de Goden, o Goeroe van het Universum, dan bij onze geestelijk leraar thuis te hebben geleefd met Jou, de persoon van wie alle verlangens in vervulling gaan? (45) O Almachtige, Jouw lichaam, dat de vruchtbare akker vormt voor alle welstand, omvat de Absolute Waarheid van de lof [van de Veda's]. Jouw wonen bij geestelijk leraren is niets anders dan een buitengewoon rollenspel [zie ook b.v. 10.69: 44 en 10.77: 30]!'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī citeert uit de Padma Purāṇa, Uttara-khaṇḍa, die zegt dat de brahmaan in feite het paleis van Rukmiṇī betrad: *'sa tu rukmiṇy-antaḥ-pura-dvāri kṣaṇaṁ tūṣṇīṁ sthitaḥ'*; 'Voor een ogenblik stond hij in stilte bij de ingang van koningin Rukmiṇī's paleis'.

10.81 - De Brahmaan Geëerd - Heer Kṛṣṇa de Godheid van de Brahmanen

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij, Bhagavān Kṛṣṇa, het Ware Doel van de Toegewijden, de Heer Volkomen op de Hoogte van wat er Omgaat in Alle Levende Wezens, aldus in gesprek met deze beste ziel onder de brahmanen, lachte en sprak, in Zijn toewijding voor de geschoolden, met een glimlach en een liefdevolle blik tot Zijn beminde vriend. (3) De Allerhoogste Heer zei: 'Wat voor een gift heb je voor Mij van huis meegebracht, o brahmaan? Zelfs het geringste in zuivere liefde geofferd door toegewijden verandert in iets enorms voor Mij, terwijl zelfs niet het grootste gepresenteerd door niet-toegewijden Mij tevreden stelt. (4) Wie Mij ook een blad, een bloem, een vrucht en water met toewijding aanbiedt, dat offer vanuit het hart gebracht door een ziel van goede gewoonten, aanvaardt Ik [hetzelfde als in B.G. 9: 26].'

(5) **M**aar de aldus aangesproken tweemaal geboren ziel schaamde zich te veel voor Hem, de Echtgenoot van de Godin van het Geluk, boog zijn hoofd voorover en bood niet de paar handjes rijstkorrels aan, o Koning. (6-7) Als de rechtstreekse getuige in het hart van alle levende wezens er volledig van op de hoogte waarom hij was gekomen bedacht Hij toen: 'Hij aanbad Me in het verleden en begeerde nimmer weelde. Maar aangezien hij, Mijn vriend, om zijn kuise en dienstbare echtgenote tevreden te houden, nu naar Mij toe is gekomen, zal Ik hem een rijkdom schenken die [zelfs] voor de onsterfelijken niet te bereiken is [zie ook B.G. 9: 22].' (8) Met dit in gedachten griste Hij Zelf de in een lap gewik-

kelde rijstkorrels weg van onder de kleding van de tweemaal geborene, en zei toen: 'Wat is dit? (9) Heb je dit voor Mij meegebracht Mijn beste vriend? Dat stemt me uiterst tevreden! Deze rijstkorrels verzadigen Mij en het hele universum [dat Ik ben]!'

(10) **D**at gezegd hebbende nam Hij een handjevol om te eten en toen nog een handje, waarop Śrī [Rukmiṇī devī] Hem, de Allerhoogste, toegewijd, Zijn hand beetgreep [daar de gepelde rijstkorrels moeilijk te verteren waren]. (11) 'Dat, o Ziel van Alles en Allen, volstaat om iemand, die Jou tevreden wil stellen, te laten gedijen in deze wereld en de volgende met alle weelde die er bestaat.'

(12) **N**a tot zijn voldoening te hebben gegeten en gedronken, bracht de brahmaan vervolgens die nacht door in Acyuta's paleis. Hij dacht dat hij in de hemel was beland. (13) De dag daarop, beste Koning, toen hij terugkeerde naar zijn woonplaats, werd hij geëerd door Hem, de In Zichzelf Voldane Handhaver van het Universum, die hem blij maakte terwijl hij zijn weg vervolgde. (14) Hoewel hij geen rijkdommen van Kṛṣṇa had ontvangen en er uit verlegenheid zelf ook niet om gevraagd had, was hij op weg naar huis vervuld van blijdschap over de ontmoeting die hij met de Grote Ziel had gehad. (15) 'Ah, wat een voorrecht om te hebben mogen ervaren hoezeer Hij, de Godheid van de tweemaal geborenen, van toewijding is voor de brahmanen. Hij die Lakṣmī in Zijn borst draagt omhelsde de armste sloeber! (16) Wie ben ik nou? Een berooide zondaar! En wie is Kṛṣṇa? De tempel van Śrī! En Hij, deze brahmanenvriend, sloot mij zomaar in Zijn armen! (17) Als een broeder liet Hij me plaats nemen op het bed van Zijn geliefde. Vermoeid als ik was wuifde Zijn koningin mij koelte toe met een [yakstaarten] haarwaaier in haar hand. (18) Van harte bediend met een voetmassage en zo meer, werd ik als een halfgod vereerd door de God van de Goden, de Godheid van de Geleerden! (19) De verering van Zijn voeten vormt de grondslag van al de perfecties en rijkdom die de mens in zijn emanciperen kan verwerven in de hemel, op aarde en in de lagere regionen. (20) 'Als deze armoedzaaier rijkdom verwerft zal hij, genietend in overvloed, zich Mij niet herinneren', zo moet Hij gedacht hebben in Zijn genade, en dus gunde Hij me niet de geringste weelde.'

(21-23) **A**ldus in gedachten verzonken kwam hij in de buurt van zijn huis. Daar kwam hij te staan voor hoog oprijzende paleizen die wedijverden met de zon, het vuur en de maan. Aan alle kanten waren ze omringd door wonderschone hoven en tuinen vol van hordes tjilpende vogels, vijvers vol met lelies en 's nachts en overdag bloeiende witte lotussen. Er waren rijkelijk uitgedoste en met sieraden behangen mannen en vrouwen met ogen als die van reeën. 'Wat is dit nu, wie is hier de eigenaar van, hoe kon dit hier ontstaan?' (24) Op die manier zijn geest pijnigend, werd hij welkom geheten door de mannen en vrouwen die de luister hadden van halfgoden en die hoogst fortuinlijk luidkeels zongen bij instrumentale muziek. (25) Toen zijn vrouw hoorde dat haar echtgenoot was gearriveerd, kwam ze uiterst opgetogen snel, opgewonden het huis uit als was ze de godin van het geluk die zich manifesteerde vanuit haar hemelverblijf. (26) Met

de echtgenoot voor ogen die ze zo toegewijd was, boog ze plechtig haar hoofd voorover, hem in haar hart omhelzend met ogen vol tranen gesloten door haar aandrang en liefde. (27) Hij stond versteld bij de aanblik van zijn vrouw die, stralend temidden van dienstmaagden met gouden hangers om hun halzen, schitterde als een godin in een *vimāna*. (28) Verheugd ging hij samen met haar zijn huis in dat, met zijn honderden met edelstenen ingelegde zuilen, leek op het paleis van de grote Indra. (29-32) Er waren ivoren bedden versierd met goud [met beddengoed] wit als schuim en sofa's met gouden poten, yakstaartwaaiers, gouden zetels met zachte kussens en baldakijnen waarvan strengen parels neerhingen. Toen hij de sprankelend heldere muren van kwarts ingelegd met kostbare smaragden zag alsook de stralende lampen met edelstenen en de vrouwen behangen met juwelen, overdacht de brahmaan, nu vrij van zorgen met al die extravagante weelde, waar hij al die onverwachte voorspoed aan te danken had: (33) 'Deze voorspoed hier, van mij altijd zo onfortuinlijk en armoedig, moet het gevolg zijn van de blik die Hij, de Beste van de Yadu's die van de Grootste Volkomenheid is, op me geworpen heeft. (34) Het is zonder twijfel mijn vriend, de meest verhevene onder de Daśarha's en Genieter van een Onbegrensde Weelde, die, zonder iets te zeggen, me als een wolk [die regen geeft] deze rijkdom heeft geschonken toen Hij, met mij bij Zich, merkte dat ik kwam bedelen. (35) Met genoegen accepteerde de grote Ziel de handvol geroosterde rijst die ik bracht. [Zo] maakt Hij van de schamele gift van een vriend [als ik] iets aanzienlijks en van de grote gift die Hij geeft iets onbeduidends. (36) Moge er leven na leven, herhaaldelijk mijn liefde [*sauhṛda*], vriendschap [*sakhya*], sympathie [*maitrī*] en dienstbaarheid [*dāsya*] zijn voor Hem, het Hoogst Genadige Reservoir van Bovenzinnelijke Eigenschappen, alsook mijn vasthouden aan de intieme omgang met Zijn toegewijden. (37) De nimmer geboren Opperheer verleent Zijn toegewijde niet de wonderbaarlijke volheden van een koninkrijk en materiële voordelen, als die [niet ingewijd of tweemaal geboren, zie 80: 32] tekortschiet in begrip. Hij ziet in Zijn wijsheid hoe zich opwerpende valse trots [de arrogantie, de verbeelding met de welvaart, ofwel de *mada*] leidt tot de val van de welgestelden.'

(38) **O**p deze manier hecht verankerd in intelligentie was hij [Sudāmā] Janārdana hoogst toegewijd en genoot hij vrij van intens verlangen [naar weelde of winst] samen met zijn vrouw. Daarbij hield hij in gedachten dat hij zich [vroeg of laat] zou moeten losmaken van de voorwerpen van zijn zintuigen. (39) De brahmanen zijn zelfs de meester van Hem, de God van de Goden, Hari, de Heer en Meester van het Offer. Er bestaat geen hogere aanbiddelijke god[delijk]heid dan zij [zie ook 7.11: 14, 7.14: 17-18, 24: 25, 45: 32]. (40) Met het aldus herkennen van de Onoverwinnelijke als zijnde overwonnen door Zijn eigen dienaren [zie ook 9.4: 63 en 9: 19], raakte hij, de geschoolde vriend van de Opperheer, verlost uit zijn gebondenheid aan het [materiële] zelf. Door de kracht van zijn mediteren op Hem bereikte hij spoedig Zijn hemelverblijf, de eindbestemming van de waarachtigen. (41) Een mens die kennis neemt van deze sympathie voor de brahmanen van de Godheid van de brahmanen, zal liefde opvatten voor de

Allerhoogste Heer en bevrijd raken van de gebondenheid aan [baatzuchtige] arbeid [karma, zie ook 7.11: 35].'

10.82 - Alle Koningen en de Bewoners van Vṛndāvana op Bedevaart Herenigen Zich met Kṛṣṇa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Balarāma en Kṛṣṇa in Dvārakā woonden was er op een dag [*] een zonsverduistering zo volledig dat het wel het einde leek van de *kalpa* [een dag van Brahmā]. (2) De mensen die dat van tevoren reeds wisten, o Koning, kwamen van overal naar het veld van Samanta-pañcaka ['de vijf meren' te Kurukṣetra] in de hoop dat dat gunstig zou werken. (3-6) Het is de plaats waar Heer Paraśurāma, de grootste held onder de krijgers, de aarde verloste van haar [tirannieke] koningen en met de stromen van hun bloed de grote meren schiep [zie 9.16: 18-19]. Hoewel karmische terugslagen geen vat op hem hadden was Bhagavān Heer Paraśurāma er, als voorbeeld voor de gewone man, van aanbidding als een gewoon iemand die de zonde van zich af wil schudden. En zo kwam bij die gelegenheid, o zoon van Bharata, een groot aantal mensen uit Bhārata daar naartoe op een heilige bedevaart. Vṛṣṇi's als Gada, Pradyumna, Sāmba en anderen, alsook (de ouderen onder hen) Akrūra, Vasudeva, en Āhuka [Ugrasena] die allen een punt wilden zetten achter hun zonden, begaven zich naar die heilige plaats. Aniruddha bleef samen met Sucandra, Śuka, Sāraṇa en de leger-

aanvoerder Kṛtavarmā achter om de wacht te houden. (7-8) Zo stralend als Vidyādhara's bewogen ze zich, in wagens die leken op hemelvoertuigen, voort in grote golven paarden, trompetterende olifanten en massa's voetvolk. Schitterend met hun vrouwen, met gouden halskettingen, bloemenslingers, uitdossing en kuras, zagen ze er tijdens hun reis zo verheven goddelijk en majesteitelijk uit als [halfgoddelijke] hemelreizigers. (9) De zeer vrome Yādava's die daar baadden en vastten, zagen er nauwlettend op toe dat de brahmanen koeien, kledingstukken, bloemenslingers, goud en halskettingen werden geschonken. (10) Na nogmaals volgens de voorschriften in de meren van Paraśurāma [de volgende dag ter afsluiting van het vasten] een bad te hebben genomen, voorzagen ze de brahmanen die de leiding hadden van de fijnste spijzen en baden daarbij: 'Moge er onze toewijding voor Kṛṣṇa zijn.' (11) Daarop gingen de Vṛṣṇi's met de toestemming van Kṛṣṇa, hun enige echte godheid, in de koele schaduw van de bomen zitten om te eten. (12-13) Ter plekke aangekomen ontmoetten ze er hun bevriende en verwante koningen van de Matsya's, Uśīnara's, Kauśalya's, Vidarbha's, Kuru's, Sṛñjaya's, Kāmboja's, Kaikaya's, Madra's, Kuntī's, Ānarta's en Kerala's. Ze zagen er ook honderden anderen, zowel medestanders als tegenstanders, o Koning. Verder troffen ze er hun vrienden de *gopa's* en *gopī's* aangevoerd door Nanda, die er al zo lang naar uitzagen [om hen te zien]. (14) Elkaar weer treffend, met hun harten en gezichten door de emoties zo prachtig opbloeiend als lotussen, omhelsden ze elkaar krachtig en ervoeren ze de hoogste staat van vervoering met stromen tranen, kippenvel en een verstikte stem. (15) De vrouwen keken elkaar aan, glimlachten met grote ogen gevuld met tranen van pure liefde, en sloten elkaar met de grootste vriendschap in hun armen, borsten tegen borsten drukkend die waren ingesmeerd met *kuṅkuma*pasta. (16) Vervolgens bewezen ze de ouderen de eer en namen ze de eerbetuigingen van jongere verwanten in ontvangst. Na elkaar te hebben gevraagd naar hun welzijn en het gemak van hun reis [te hebben besproken], begonnen ze met elkaar te praten over Kṛṣṇa.

(17) **K**untī zag haar broers en zusters met hun kinderen, haar ouders, haar schoonzussen en Mukunda, en vergat haar verdriet terwijl ze met hen sprak. (18) Koningin Kuntī zei: 'O achtenswaardige broer, ik voel me zeer ongelukkig in mijn gebeden omdat jullie, die zo heel goed zijn, vergeten hebben wat me allemaal is overkomen in mijn tegenspoed [zie ook 1.8: 24]! (19) Vrienden, verwanten, zoons, broers en zelfs ouders, vergeten makkelijk degene [onder hen] die door tegenslagen wordt getroffen.'

(20) **Ś**rī Vasudeva zei: 'Mijn beste zus, wees niet boos op ons, de mens is een speelbal van het lot. Of iemand nu op eigen houtje bezig is of handelt in opdracht, hij valt altijd onder het gezag van de Heer. (21) Zwaar belaagd door Kaṁsa hebben we ons in alle richtingen verspreid [zie 10.2: 7 en 10.4]. Pas nu keerden we, bij Goddelijke Voorbeschikking, terug naar onze plaatsen, mijn zuster.'

(22) **Ś**rī Śuka zei: 'Al de koningen die daar geëerd werden door Vasudeva, Ugrasena en de andere Yādava's, vonden vrede in het opperste geluk Acyuta te zien. (23-26) Bhīṣma, Droṇa, de zoon van Ambikā [Dhṛtarāṣṭra], Gāṇḍhārī met haar zoons, alsook de Pāṇḍava's en hun echtgenotes, Kuntī, Sañjaya, Vidura en Kṛpa; Kuntībhoja, Virāṭa, Bhīṣmaka, de grote Nagnajit, Purujit, Drupada, Śalya, Dhṛṣṭaketu en de koning van Kāśi; Damaghoṣa, Viśālākṣa, de koningen van Maithila, Madra en Kekaya, Yudhāmanyu, Suśarmā, Bāhlika en anderen met hun zoons, alsook, o beste van de koningen, vele andere koningen ressorterend onder Yudhiṣṭhira, waren allen vol van verwondering om de persoonlijke gedaante van Śāuri, [Kṛṣṇa] het verblijf van Śrī, daar samen met Zijn vrouwen te zien. (27) Na van zowel Balarāma als Kṛṣṇa zoals het hoort de eerbewijzen in ontvangst te hebben genomen, prezen de koningen op hun beurt, vervuld van vreugde, enthousiast de Vṛṣṇi's, de persoonlijke metgezellen van Kṛṣṇa: (28) 'O meester van de Bhoja's [Ugrasena], u hebt voor een lovenswaardige geboorte gekozen onder de mensen in deze wereld, daar u Kṛṣṇa steeds ziet, Hij die zelfs door de yogi's maar zelden wordt gezien. (29-30) Zijn faam zoals geprezen in de Veda's, het water dat van Zijn voeten afspoelt en de woorden van de geopenbaarde geschriften zuiveren dit universum grondig [zie ook B.G. 15: 15]. Ondanks dat haar weelde door de Tijd werd verwoest, is de vitaliteit van de aarde ontwaakt door de aanraking van Zijn lotusvoeten en vervult ze al onze verlangens als een overvloedige regen. Door Hem in eigen persoon te zien, door Hem aan te raken en met Hem rond te lopen, te converseren, neer te liggen, te zitten en te eten, door via een huwelijk met Hem verbonden te zijn en Hem als bloedverwant te hebben, hebt u, die [normaal gesproken] het helse pad van het gezinsleven bewandelt, nu Viṣṇu gevonden, de hemel en bevrijding [in eigen persoon] die het einde vormt [van iemands zoeken. Zie ook 5.14 en 7.14 en B.G. 11: 41-42].'

(31) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Nanda erachter kwam dat de Yadu's onder leiding van Kṛṣṇa daar waren aangekomen, ging hij erop uit om Hem te ontmoeten, vergezeld door de *gopa's* met hun bezittingen op hun wagens. (32) In hun blijdschap opgewonden Hem na zo een lange tijd voor zich te zien, leefden de Vṛṣṇi's helemaal op, als ontwaakten ze uit de dood, en omhelsden ze Hem stevig. (33) Toen Vasudeva, door de liefde buiten zichzelf van vreugde, Hem omhelsde, herinnerde hij zich de moeilijkheden die Kaṁsa had veroorzaakt en om reden waarvan hij zijn zoons in Gokula had moeten achterlaten [zie 10.3 & 10.5]. (34) Kṛṣṇa en Rāma omhelsden Hun [pleeg]ouders en bewezen hen de eer, maar konden, met kelen vol van tranen door de liefde, geen woord uitbrengen, o grootste held van de Kuru's. (35) Het zo fortuinlijke koppel, Nanda en Yaśodā, hees op hun beurt Hen op hun schoten, sloot Hen in hun armen en gaven hun verdriet op [zo lang van Hen gescheiden te zijn geweest]. (36) Daarop omhelsden Rohiṇī en Devakī de koningin van Vraja en spraken tot haar met kelen vol tranen, terugdenkend aan wat ze allemaal [voor hen] gedaan had uit vriendschap: (37) 'Welke vrouw kan jullie aanhoudende vriendschap nu vergeten, o koningin van Vraja? Zelfs niet het verwerven van de rijkdom van Indra is afdoende om dat te vergoe-

den! (38) Toen deze Twee [jongens] Hun [ware] ouders nog niet hadden ontmoet, kregen Ze, wonend bij jullie als Hun [stief]ouders, Hun opvoeding en genegenheid, voeding en bescherming. Beste dame, onder de vleugels van jullie, deugdzame zielen die voor niemand een vreemde zijn en zo goed beschermen als oogleden de ogen, hadden Ze niets te vrezen.'

(39) **Ś**rī Śuka zei: 'De *gopī's* die na zo'n lange tijd Kṛṣṇa, het voorwerp van hun verlangen, weer terugzagen, Hij voor wiens aanblik ze de schepper van hun oogleden wel konden verwensen [zie 31: 15], sloten allen, via hun ogen, Hem in hun harten. Daar omhelsden ze Hem naar hartelust en bereikten ze zo de extatische vervoering die, zelfs voor zielen die constant verenigd zijn [met Hem in meditatie], moeilijk te bereiken is. (40) De Allerhoogste Heer benaderde ze meer privé, omhelsde ze, vroeg hen naar hun gezondheid en zei lachend het volgende: (41) 'Beste vriendinnen, herinneren jullie je Ons nog, Wij die, van plan de vijandelijke partij te vernietigen, voor dat doel zo lang wegbleven? (42) Misschien denken jullie wel slecht over Ons, bang dat We jullie uit ons hoofd zouden hebben gezet. maar in feite is het de Opperheer die de levende wezens samenbrengt en scheidt. (43) Zoals de wind massa's wolken, gras, zaadpluizen en stof samenbrengt en weer verstrooit, zo ook verenigt en verstrooit de Schepper van de levenden Zijn wezens [vergelijk 10.5: 24-25]. (44) Door de liefde die zich gelukkigerwijze bij jullie voor Mij ontwikkelde hebben jullie Mij verworven; het is inderdaad de toewijding voor Mij die de levende wezens tot onsterfelijkheid leidt [vergelijk B.G. 9: 33]. (45) O dames, zowel aanwezig vanbinnen als vanbuiten, vorm ik zowel het begin als het einde van alle levende wezens, net zoals dat met ether, water, aarde, lucht en vuur geldt voor alle materiële dingen [zie ook b.v. 10.9: 13-14]. (46) Deze materiële levensvormen, die aldus [enerzijds] bestaan temidden van de elementen van de schepping alsook [anderzijds] overeenkomstig hun oorspronkelijke aard die elementen doordringen in de vorm van het *ātmā* [de Ziel, het zelf en de persoon], moeten jullie beiderlei zien als zich bevindend in Mij, in de Onvergankelijke, Opperste Waarheid [zie ook b.v. 1.3: 1, 3.26: 51, 10.59: 29, B.G. 9: 15 en *siddhānta*].'

(47) **Ś**rī Śuka zei: 'De *gopī's,* aldus onderricht door Kṛṣṇa's instructie over het *ātmā*, overwonnen hun materiële zelf [zie *liṅga*, 7.2: 47 en 4.29] door steeds op Hem te mediteren, en raakten zo vervuld van Hem. (48) Ze zeiden: 'Met dat wat Je zei, o Heer met de Lotusnavel, wensen we dat onze geesten, hoezeer ook in beslag genomen door het huishouden, immer waakzaam zijn aan Jouw Lotusvoeten, de voeten die de grote yogi's en hoog geleerde filosofen in gedachten houden voor hun meditaties, aangezien ze, voor hen die belandden in de duistere put van een materieel bestaan, de enige toevlucht voor bevrijding vormen [zie ook 7.5: 5, 10.51: 46, 7.9: 28, 7.15: 46].'

*: Volgens Śrīla Sanātana Gosvāmī in zijn Vaiṣṇava-toṣanī commentaar zou deze gebeurtenis, beschreven in terugblik, zich hebben voorgedaan na Balarāma's bezoek aan

Vraja (10.65) en voor Mahārāja Yudhiṣṭhira's Rājasūya-offerplechtigheid (in 10.74) daar direct na de plechtigheid de vijandschap binnen de Kurufamilie, de verbanning van de Pāṇḍava's en de daaruit volgende oorlog te Kurukṣetra zich voordeed.

10.83 - Draupadī Ontmoet de Koninginnen van Kṛṣṇa

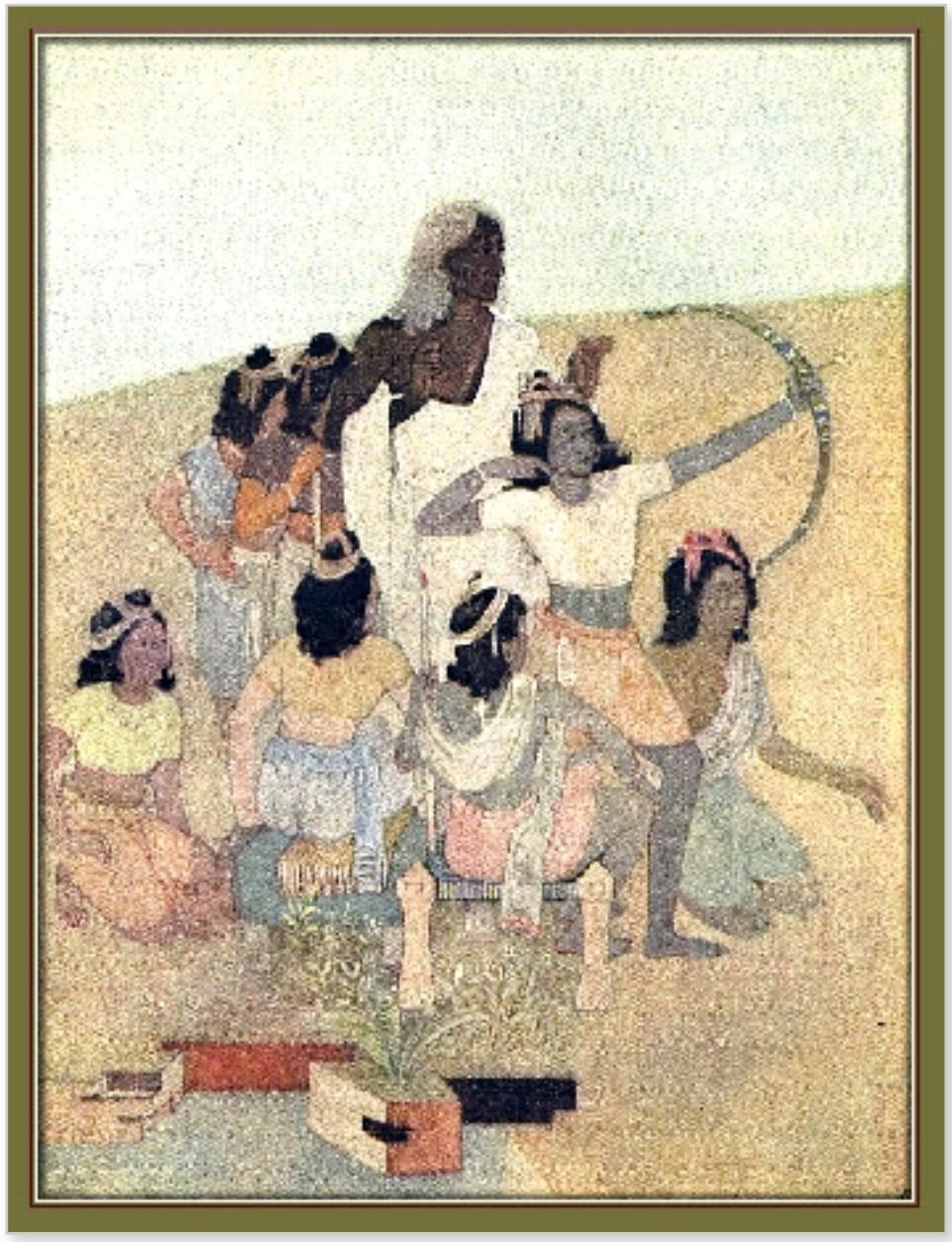

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De Allerhoogste Heer, de geestelijk leraar en het doel van de *gopī's* die aldus blijk gaf van Zijn genade, vroeg vervolgens aan Yudhiṣṭhira en de rest van Zijn goedhartige verwanten hoe het met hen ging. (2) Zij, die bij de aanblik van Zijn voeten hun zonden van zich af zagen vallen, voelden zich zeer vereerd aldus te worden ondervraagd door de Heer van de Wereld en gaven blij ten antwoord: (3) 'Hoe kunnen zij nu ongelukkig zijn die ooit de bedwelmende nectar van Uw lotusvoeten dronken die wordt uitgegoten door de geesten en monden van de grote zielen? Hoe kunnen zij die zich voldronken middels de drinkbekers van hun oren nu niet het geluk ervaren, o Meester, o vernietiger van de vergeetachtigheid van de belichaamden wat betreft de Schepper die ze hun fysieke bestaan schonk? (4) Waarlijk raken we bij het licht van Uw persoonlijke gedaante verlost van de banden van de drie [staten] van het materieel bewustzijn [die van waken, dromen en slapen]. Volledig verzonken daarin, zijn we van spiritueel geluk met het ons hebben verbogen voor U, het doel van de vervol-

maakte heiligen [de *paramahaṁsa's*], die met de macht van Uw begoochelende vermogen deze gedaante heeft aangenomen voor de bescherming van de onbegrensde en altijd nieuwe Vedische kennis, die wordt bedreigd door de tijd.'

(5) **D**e grote wijze zei: 'Terwijl het kroonjuweel van alle persoonlijkheden die wordt geprezen in de geschriften aldus door Zijn mensen werd verheerlijkt, kwamen de vrouwen van de Andhaka- en Kauravaclans bijeen om samen de verhalen over Govinda te bespreken waarover in de drie werelden wordt gezongen. Luister alstublieft naar de beschrijving die ik u geef. (6-7) Śrī Draupadī zei: 'O Vaidarbhī [Rukmiṇī], Bhadrā, Jāmbavatī en Kauśalā [Nāgnajitī]; o Satyabhāmā, Kālindī, Śaibyā [Mitravindā], Rohiṇī [zie * en 10.61*] en Lakṣmanā [Mādrā] en andere vrouwen van Kṛṣṇa, vertel ons alsjeblieft hoe het kon gebeuren dat Acyuta, de Allerhoogste Heer Zelf, op basis van Zijn mystiek vermogen leefde zoals men in de wereld leeft en met jullie getrouwd raakte?'

(8) **Ś**rī Rukmiṇī zei: 'Als een leeuw die zijn deel opeist van een kudde geiten of schapen, nam Hij, die het stof van Zijn voeten plaatst op de hoofden van onoverwinnelijke strijders, me mee toen de koningen met hun bogen op het punt stonden me weg te geven aan Śiśupāla. Moge de voeten van Hem, de verblijfplaats van Śrī, mijn voorwerp van aanbidding zijn [zie 10.52-54].'

(9) **Ś**rī Satyabhāmā zei: 'Beschuldigd als Hij was [door mijn vader Koning Śatrājit] versloeg Hij, om Zijn naam te zuiveren, de koning van de beren [Jāmbavān] en bracht Hij het juweel terug naar mijn vader wiens hart treurde over de dood van zijn broer [Prasena]. Bevreesd [over deze beschuldiging] bood hij mij aan de Heer aan, hoewel er reeds aanspraak op mij gemaakt was [zie 10.56].'

(10) **Ś**rī Jāmbavatī zei: 'De schepper van mijn lichaam, niet beseffend dat Hij, de Echtgenoot van Sītā, zijn meester en aanbiddelijke godheid was, vocht zevenentwintig dagen lang met Hem. Nadat hij Hem herkende kwam hij weer bij zinnen, greep Zijn voeten beet en presenteerde me aan Hem samen met het juweel. Ik ben Zijn dienstmaagd [zie ook 10.56].'

(11) **Ś**rī Kālindī zei: 'In de wetenschap dat ik met boetedoeningen bezig was in het verlangen Zijn voeten te beroeren, kwam Hij samen met Zijn vriend [Arjuna] en nam Hij mijn hand. Ik ben degene die Zijn verblijf schoonmaakt [10.58: 12-23].'

(12) **Ś**rī Mitravindā zei: 'Tijdens mijn *svayaṁvara* trad Hij naar voren en kaapte me weg zoals de vijand van de olifanten [een leeuw] zijn deel opeist temidden van een troep honden. Na de koningen en mijn broers, die Hem beledigden, te hebben verslagen, nam Hij me mee naar Zijn hoofdstad waar Śrī zich ophoudt. Moge ik Hem daar, leven na leven, dienen met het wassen van Zijn voeten [10.58: 31].'

(13-14) **Ś**rī Satyā zei: 'Zeven grote, oersterke, vitale stieren met scherpe hoorns, die door mijn vader waren geregeld om de koningen op de proef te stellen, versloegen de trots van de helden. Maar ze werden door Hem vlot onderworpen en vastgebonden met het gemak van een kind dat met een geitje speelt. Op deze wijze voor mij betalend met Zijn heldenmoed, versloeg Hij onderweg, met een leger van vier divisies, de koningen en nam Hij mij, onder de hoede van dienstmaagden, met Zich mee. Moge er mijn dienstbaarheid aan Hem zijn [10.58: 32-55].'

(15-16) **Ś**rī Bhadrā zei: 'Met mij verliefd op Hem, o Kṛṣṇā [Draupadī], nodigde mijn vader op eigen gelegenheid mijn neef van moederszijde, Kṛṣṇa, uit en schonk hij mij weg aan Hem, tezamen met een gevolg aan vrouwelijke metgezellen en een militaire escorte bestaande uit een *akṣauhiṇī*. Laat er voor mij, leven na leven ronddolend vanwege mijn karma, er die verbetering van mezelf zijn met het aanraken van Zijn voeten [10.58: 56].'

(17) **Ś**rī Lakṣmanā zei: 'O Koningin, omdat ik telkens weer de verheerlijking door Nārada hoorde van Acyuta's geboorten en handelingen, raakte mijn hart gefixeerd op Mukunda, Hij die na rijp beraad, het afwijzen van de [halfgoden]heersers van de wereld, werd uitverkozen door zij [de godin Śrī] met de lotus in haar hand. (18) Mijn vader, die ook wel bekend staat als Bṛhatsena, o vrome dame, was op de hoogte van mijn geestesgesteldheid en trof, uit liefde voor zijn dochter, maatregelen om dit doel [trouwen met Kṛṣṇa] te bereiken. (19) Net zoals met jouw *svayaṁvara*, o Koningin, er een vis werd gebruikt die [opgehangen als doelwit] door Arjuna moest worden geraakt, was er in mijn geval ook zo'n doelwit. Maar de vis was aan het zicht onttrokken en kon alleen maar als een weerspiegeling in water worden gezien [in een vat eronder]. (20) Toen ze hierover vernamen kwamen al de koningen bedreven in de boogschietkunst en het hanteren van andere wapens, samen met hun duizenden leermeesters van heinde en verre naar mijn vaders stad. (21) Mijn vader eerde hen allen met groot respect voor ieders kracht en leeftijd. Daarop namen zij die hun zinnen op mij hadden gezet, de boog en de pijlen ter hand om [het doelwit] te doorboren in de bijeenkomst. (22) Sommigen van hen waren na het heffen [van de boog] niet in staat die te spannen en gaven het op, terwijl anderen, die de boogpees gespannen hadden, op de grond vielen omdat ze er door werden geraakt. (23) Andere helden zoals de koningen van Magadha [Jarāsandha], Cedi [Śiśupāla] en Ambaṣṭha alsook Bhīma, Duryodhana en Karṇa, slaagden erin de boog te spannen maar slaagden er niet in uit te maken waar het doelwit zich bevond. (24) Arjuna, die er wel in slaagde het te herkennen, waagde, zorgvuldig mikkend terwijl hij in de weerspiegeling naar de vis keek, een schot, maar de pijl trof zijn doel niet, het was een schampschot. (25-26) Nadat de koningen in hun trots waren gekrenkt en het opgegeven hadden, nam de Opperheer speels de boog ter hand en slaagde Hij erin hem te spannen. Op het moment dat de zon in Abhijit stond [in 'victorie', of midhemel], legde Hij een pijl aan en doorboorde Hij, met een enkele blik in het water, de vis met Zijn pijl zodat die op de grond viel. (27) Pauken

weerklonken in de hemel en op aarde hoorde men de geluiden van *'jaya',* terwijl de halfgoden, overweldigd door vreugde, stromen bloemen lieten neerregenen. (28) Vervolgens betrad ik, met een verlegen glimlach op mijn gezicht en met in mijn haar gevlochten bloemen, het offerperk met zachtjes tinkelende belletjes aan mijn voeten, een gouden halsketting met schitterende edelstenen om en met een stel fijn zijden, nieuwe kleren aan, bijeengehouden door een ceintuur. (29) Ik hief mijn gezicht op, met de vele haarlokken eromheen en mijn wangen in de gloed van de oorhangers, en keek overal om me heen naar de koningen. Met een koele glimlach zijdelings blikken werpend plaatste ik langzaam mijn halsketting om de hals van Murāri die mijn hart had gestolen. (30) Op dat moment weerklonken er schelphoorns, *mṛdaṅga's*, trommeltjes, pauken, oorlogstrommen, en meer van dat soort instrumenten, terwijl de zangers zongen en de dansers en danseressen dansten. (31) De koningen die de leiding hadden konden de keus niet accepteren die ik aldus maakte voor de Allerhoogste Heer als zijnde mijn meester, o Draupadī. Van streek begonnen ze vol van verwensingen ruzie te zoeken. (32) Geplaatst voor die situatie tilde Hij me op de strijdwagen met zijn vier uitmuntende paarden. Hij zette Zijn Śārṅga gereed, trok Zijn kuras aan en stond klaar om slag te leveren met Zijn vier armen [ten volle gemanifesteerd]. (33) Dāruka reed de met goud afgewerkte wagen, o Koningin, terwijl de koningen toekeken als waren het [verschrikte] dieren die koning leeuw zagen. (34) Als een stelletje dorpshonden met een leeuw gingen de koningen Hem achterna. Daarbij probeerden sommigen Hem de weg te versperren door hun bogen tegen Hem op te heffen. (35) Door de ladingen pijlen afgeschoten met de Śārṅga, vielen sommigen met hun armen, benen en nekken doorkliefd, terwijl anderen het opgaven en er vandoor gingen. (36) Als de zonnegod die zijn thuishaven bereikt [ofwel de westelijke horizon] kwam de Heer van de Yadu's vervolgens Dvārakā binnen, Zijn stad bezongen in de hemel en op aarde, die uitgebreid versierd was met prachtige erebogen en banieren aan vlaggenmasten die het zonlicht tegenhielden. (37) Mijn vader vereerde zijn vrienden, naaste verwanten en andere familieleden met de meest kostbare kleding en juwelen, met bedden, zetels en met ander meubilair. (38) In zijn toewijding schonk hij de meest kostbare wapens aan de Heer van de Volledigheid [Pūrṇasya], alsook dienstmaagden die van alle rijkdommen waren voorzien, voetsoldaten, strijders op olifanten, strijders in strijdwagens en strijders te paard. (39) Door abrupt onze materiële banden te verbreken en van verzaking te zijn, werden we allen dienstmaagden bij Hem thuis, bij Hem die Volkomen in Zichzelf Tevreden is.'

(40) **D**e andere koninginnen zeiden [bij monde van Rohiṇī]: 'Nadat Hij in de strijd de demon Bhauma en zijn aanhangers had gedood, ontdekte Hij dat wij, de dochters van de koningen die de demon versloeg tijdens zijn campagne om de aarde te veroveren, door hem gevangen waren gezet. Omdat we ons steeds Zijn lotusvoeten hadden herinnerd als de bron van de bevrijding uit een materieel bestaan is Hij, van Wie Alle Wensen in Vervulling gaan, met ons getrouwd na onze bevrijding. (41-42) O heilige dame, we verlangen niet naar de heerschappij over de aarde, een hemels koninkrijk, onbeperkt genot of mystieke macht. Noch

streven we naar de allerhoogste goddelijkheid, naar onsterfelijkheid of de verblijfplaats van Hari. We willen [enkel] op onze hoofden het stof dragen van de goddelijke voeten van Hem die de Knots Hanteert, het stof dat verrijkt is door de geur van de *kuṅkuma* van de boezem van Śrī [zie ook 10.47: 60, ** en de Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka vers 4]. (43) Wij verlangen hetzelfde als waar de Pulindavrouwen [de *gopī's*] naar verlangen, hetzelfde als waar het gras, de planten, de grazende koeien en de *gopa's* van Vraja naar verlangen: te worden aangeraakt door de voeten van de Allerhoogste Ziel.'

*: Zij die hier Rohiṇī heet is niet Rohiṇī, de moeder van Balarāma, maar de ene koningin die de 16.000 koninginnen vertegenwoordigt waarmee Kṛṣṇa trouwde naast Zijn acht hoofdkoninginnen.

**: De *paramparā* geeft aan dat de Śrī waar hier naar verwezen wordt de allerhoogste godin van het geluk is zoals herkend in de *'Bṛhad-gautamīya-tantra'*:

devī kṛṣṇa-mayī proktā
rādhikā para-devatā
sarva-lakṣmī-mayī sarva
kāntiḥ sammohinī parā

"De bovenzinnelijke godin Śrīmatī Rādhārāṇī is de rechtstreekse tegenhanger van Heer Śrī Kṛṣṇa. Ze is de centrale figuur voor al de godinnen van het geluk. Haar is het vermogen verleend om de al-aantrekkelijke Persoonlijkheid van God aan te trekken. Zij is het voorwereldlijk innerlijk vermogen van de Heer."

10.84 - Vasudeva Offert voor de Wijzen die te Kurukṣetra de Weg naar het Succes Wijzen

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen Pṛthā, de dochter van de koning van Subala [Gāṇḍhārī], Draupadī, Subhadrā en de vrouwen van de koningen, alsook Zijn *gopī's*, vernamen over de liefdevolle gehechtheid [van de echtgenotes] aan Kṛṣṇa, Heer Hari, de Ziel van Allen, waren ze allen zeer verwonderd met tranen in hun ogen. (2-5) Terwijl de vrouwen zich aldus onderhielden met de vrouwen en de mannen met de mannen, arriveerden er wijzen ter plekke die graag Kṛṣṇa en Rāma wilden zien: Dvaipāyana, Nārada, Cyavana, Devala en Asita; Viśvāmitra, Śatānanda, Bharadvāja en Gautama; Heer Paraśurāma en zijn discipelen, Vasiṣṭha, Gālava, Bhṛgu, Pulastya en Kaśyapa; Atri, Mārkaṇḍeya en Bṛhaspati; Dvita, Trita, Ekata en de zonen van Brahmā [de vier Kumāra's], alsook Āṅgirā, Agastya, Yājñavalkya, wijzen als Vāmadeva en anderen. (6) Toen ze hen zagen, stonden de Pāṇḍava's, Kṛṣṇa, Balarāma, de koningen en anderen die gezeten waren, meteen op om te buigen voor de zielen die door het ganse universum worden geëerd. (7) Met inbegrip van Rāma en Acyuta, bewezen ze hen allen gepast de eer met begroetingen, zitplaatsen, water om hun voeten te wassen, water

om te drinken, bloemenslingers, wierook en sandelhoutpasta. (8) Toen de wijzen comfortabel zaten, richtte de Allerhoogste Heer, die in Zijn belichaming het dharma verdedigt, Zich tot die met stille aandacht luisterende vergadering van grote zielen. (9) De Opperheer zei: 'Wij die deze geboorte verwierven, plukken er nu allen de vrucht van: de aanwezigheid van de yogameesters welke zelfs door de halfgoden maar zelden wordt verkregen. (10) Hoe is het mogelijk dat mensen, die pover in hun verzaking zijn en God zien in de vorm van een beeld in de tempel, nu in uw gezelschap mogen verkeren, en u aan mogen raken, vragen mogen stellen, zich mogen verbuigen en aan uw voeten van eerbetoon mogen zijn en zo meer? (11) Door slechts u, de heiligen, te aanschouwen, raakt men meteen gezuiverd, terwijl dat niet zo is met de heilige plaatsen bestaande uit water of de beeltenissen vervaardigd uit klei en steen, die dat slechts na een lange tijd bewerkstelligen [1.13: 10]. (12) Niet het vuur, noch de zon, de maan of het firmament, niet de aarde, noch het water, de ether, de adem, de spraak of de geest nemen, als men ze aanbidt, de zonden weg van hen die verstrikt zijn in materiële tegenstellingen. Maar ze worden weggevaagd door slechts een enkel moment een man van [brahmaanse] scholing van dienst te zijn. (13) Met het idee van zichzelf als zijnde het lichaam, dat zo kan stinken met zijn drie elementen [van slijm, gal en lucht], met de notie van een echtgenote en zo meer als zijnde zijn eigendom, met zijn benadering van klei als iets aanbiddelijks, met de gedachte van water als zijnde een bedevaartsoord, is hij [de gewone man afgaande op uiterlijkheden] niet [van respect] voor mannen van wijsheid. Wat dat betreft is hij [niet veel beter dan] een koe of een ezel.'

(14) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen ze dit vernamen uit de mond van Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer die van een Onbegrensde Wijsheid is, waren de geleerde mannen stil, onthutst over de woorden die ze maar moeilijk verteren konden. (15) De wijzen peinsden een tijdje over de Heer en de ondergeschikte positie [die Hij in had genomen], en concludeerden dat wat Hij gezegd had was bedoeld om de mensen een licht op te steken. Dus richtten ze zich met een glimlach tot Hem, de Geestelijk Leraar van het Universum. (16) De achtenswaardige wijzen zeiden: 'Zie toch hoe wij, de beste kenners van de waarheid en belangrijkste scheppers van het universum, zijn begoocheld door de macht van de materiële illusie teweeggebracht door de handelingen van de Opperheer die, zo verbazingwekkend verdekt in Zijn praktijken, doet alsof Hij degene is die beheerst wordt. (17) Moeiteloos schept Hij, geheel op eigen kracht, de veelvoud van dit universum en handhaaft Hij en vernietigt Hij dat zonder Zelf verstrikt te raken. Hij is in Zijn handelingen net als het element aarde met de vele namen en vormen van zijn transformaties. Wat een acteur [imitator] is de Almachtige met alles wat Hij doet [zie ook 8.6: 10]! (18) Uw goede Zelf, de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van de Ziel, neemt niettemin mettertijd de geaardheid goedheid aan, zodat U Uw mensen kan beschermen en de slechten kan bestraffen; aldus handhaaft U het eeuwige Vedische pad van de *varṇāśrama*verdelingen [in status/beroeps oriëntaties] door middel van Uw spel en vermaak [zie ook *sanātana* dharma]. (19) De Geest van het Absolute [zoals gekend middels de Veda's] vormt Uw zuivere hart waarin

men zich het manifeste, niet-manifeste en de tijdloze transcendentale positie realiseert met behulp van verzakingen, studie en het zich geconcentreerd in meditatie naar binnen keren [zie ook B.G. 7: 5]. (20) O Absolute Waarheid, U toont Uw respect voor de gemeenschap van de brahmanen omdat men, door die perfecte vertegenwoordigers, Uw geopenbaarde geschriften kan begrijpen. Bijgevolg bent U de leider van allen die de brahmaanse cultuur achten. (21) Heden bereiken we de vervulling van onze geboorte, opleiding, verzakingen en visie, omdat het vinden van omgang met U, die de Volkomenheid van Alle Welvaart bent, het doel vormt van de deugdzame zielen. (22) We brengen [U, o] Kṛṣṇa onze eerbetuigingen, U, de Allerhoogste Heer wiens wijsheid altijd nieuw is, de Superziel die Zijn glorie verhult met Zijn *yogamāyā*. (23) Geen van deze koningen die Uw gezelschap genieten, noch de Vṛṣṇi's, kennen U, die schuilgaat achter het gordijn van *māyā*, als de Allerhoogste Ziel, de Tijd en de Heer [B.G. 6: 26]. (24-25) Zoals iemand in slaap zichzelf een alternatieve werkelijkheid voorstelt met de namen en gedaanten die hij zich voor de geest haalt, en daarmee geen weet heeft van een aparte werkelijkheid die daar los van staat, heeft men, op dezelfde manier met de benamingen en vormen van alles om ons heen, geen idee van U, omdat de herinnering [aan het ware zelf, aan U] is verstoord door de drukke zinnen die het bewustzijn verbijsteren met Uw *māyā* [vergelijk B.G. 4: 5 en 4.29: 1, 1: 41 en 7.7: 25]. (26) Vandaag hebben we Uw voeten mogen aanschouwen die de oorsprong vormen van de Ganges welke de overmaat aan zonden wegwast. Als men [met hen] goed in het hart gevestigd in zijn yogapraktijk is gerijpt en de toegewijde dienst zich volledig heeft ontwikkeld, wordt de materiële mentaliteit die de individuele zielen versluiert, vernietigt en bereikt men Uw bestemming - dus alstUblieft, toon Uw toegewijden Uw genade.'

(27) **Ś**uka zei: 'Nadat de wijzen dit gezegd hadden, namen ze afscheid van Daśārha [Kṛṣṇa], Dhṛtarāṣṭra en Yudhiṣṭhira, o wijze onder de koningen, en troffen ze voorbereidingen om terug te keren naar hun hermitages. (28) Toen de alom geroemde Vasudeva [de vader van Kṛṣṇa] dit zag, benaderde hij hen, greep ze buigend bij hun voeten beet en zei hij het volgende in zorgvuldig gekozen termen. (29) Śrī Vasudeva zei: 'Mijn eerbetuigingen voor u die al de goden [vertegenwoordigt *]. O zieners, luister alstublieft, zeg ons dit: hoe kunnen we van ons karma verlost raken door het verrichten van arbeid?'

(30) **Ś**rī Nārada zei: 'Beste geleerden, deze vraag, die Vasudeva zo leergierig stelde wat betreft zijn hoogste levensdoel, is niet zo verrassend gezien het feit dat hij over Kṛṣṇa denkt als was Hij een kind [van hem, zijn zoon]. (31) Als iemand in de nabijheid verkeert vormt dat makkelijk een aanleiding tot verontachtzaming, net zoals dat bijvoorbeeld het geval is met iemand die aan de oever van de Ganges woont maar elders zijn heil zoekt om zuivering te vinden. (32-33) De kwaliteit van [de Heer] Zijn bewustzijn wordt nimmer verstoord door tijdafhankelijke zaken als de schepping, vernietiging en zo meer van dit universum, niet door zijn eigen werking en ook niet als gevolg van een invloed van buitenaf [zie B.G. 4: 14 en 10: 30]. Het bewustzijn van Hem, de Ene Heer die Zijn gelijke niet kent, wordt niet

beïnvloed door hindernissen, materiële handelingen en hun terugslagen, en de basiskwaliteiten van de natuur met hun stroom van veranderingen [*kleśa,* karma en *guṇa*]. Een [onwetende] buitenstaander kan Hem [echter] zien als zijnde overdekt door Zijn eigen expansies van *prāṇa* en andere elementen van de natuur, precies zoals de zon schuil gaat achter wolken, sneeuw of verduisteringen.'

(34) **T**erwijl al de koningen samen met Acyuta en Rāma toehoorden, o Koning, richtten de wijzen zich vervolgens tot Vasudeva en zeiden: (35) 'Vastgesteld als zijnde juist is dat het karma wordt tegengegaan door dit [soort] werk: het met geloof en met feestelijke offerplechtigheden vereren van Viṣṇu, de Heer van Alle Offers. (36) De geleerden toonden vanuit het gezichtspunt van de Śāstra's aan dat deze religiositeit van verbonden zijn [in de yoga] de makkelijkste manier is om de geest tot vrede te bewegen; het brengt het hart vreugde. (37) Het thuis gewetensvol te werk gaan terwille van de Persoonlijkheid van God middels offers uitgevoerd met onberispelijk [rechtschapen] verkregen bezittingen, vormt voor de tweemaal geboren ziel het pad dat naar succes leidt [**]. (38) Iemand die intelligent is behoort het verlangen naar rijkdom te verzaken door offers te brengen en liefdadig te zijn. Het verlangen naar een vrouw en kinderen behoort hij op te geven door zich bezig te houden met tempelzaken. Met behulp van de [*cakra*-orde van de] Tijd [de Tijd die eveneens de vernietiger van alle werelden is, zie ook 9.5 en B.G. 3: 16] moet hij afzien van het verlangen naar een wereld voor zichzelf, o Vasudeva. Alle wijzen verzaakten hun [drie soorten van] verlangens naar [de weelde van, het gezin van, en de zeggenschap over] een huiselijk bestaan en begaven zich voor boetedoeningen het bos in [zie ook B.G. 2: 13]. (39) Prabhu, een tweemaal geboren ziel wordt geboren met drie schulden: een schuld aan de goden, een schuld aan de wijzen en een schuld aan de voorvaderen. Als hij die niet inlost door [respectievelijk] offers te brengen, de geschriften te bestuderen en door kinderen te verwekken [of middels leerlingen dan wel geesteskinderen zoals boeken, zie ***] zal hij, bij het verlaten van het lichaam, ten val komen [terug in de materiële wereld]. (40) Momenteel bent u [Vasudeva] bevrijd van twee van die schulden, de schuld aan de wijzen en de schuld aan de voorvaderen, o grootmoedige ziel. Maak uzelf nu vrij van uw schuld aan de goden door huis en haard achter te laten. (41) O Vasudeva, uw goede zelf moet [in een voorgaand leven] wel veel van aanbidding zijn geweest met toewijding voor de Allerhoogste Heer van het Universum, aangezien Hij de rol van uw zoon op Zich heeft genomen [zie ook 3: 32-45 en 11.5: 41].'

(42) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de liefdadige Vasudeva gehoord had wat ze hadden te zeggen, koos hij voor de wijzen als zijn priesters en stemde hij ze gunstig door zijn hoofd te buigen. (43) De *ṛṣi's*, o Koning, betrokken de vrome ziel desgevraagd toen in vuuroffers die strikt volgens de religieuze voorschriften met excellente voorzieningen werden uitgevoerd op het heilige veld [van Kurukṣetra]. (44-45) Toen hij zou worden ingewijd, kwamen de Vṛṣṇi's gebaad en goed gekleed, met lotusbloemenslingers om en rijkelijk opgesierd, verheugd naar de offertent. Ze kwamen samen met de andere koningen wiens koninginnen, met de

artikelen voor de aanbidding in hun handen, in de fijnste kleren waren gestoken met gouden hangers om hun nekken, en die waren ingesmeerd met sandelhoutpasta, o Koning. (46) Tweezijdige kleitrommels, kleine trommeltjes, pauken en drums, schelphoorns en andere muziekinstrumenten weerklonken, dansers en danseressen dansten, en de hofzangers en lofprijzers zongen zoetgevooisd mee met de zangeressen uit de hemel en hun echtgenoten. (47) Door de priesters [voor zijn inwijding] besprenkeld met gewijd water zoals staat voorgeschreven, zag Vasudeva, met zijn ogen zwart opgemaakt en zijn lichaam gezalfd, er met zijn achttien vrouwen [zie 9.24: 21-23 & 45] uit als koning maan omringd door de sterren. (48) Met hen, allen allerfijnst opgesierd en met zijden *sārī's* aan, met armbanden om, halskettingen, enkelbelletjes en oorbellen, straalde hij, geïnitieerd en gehuld in een hertenvel, prachtig. (49) O grote Koning, zijn functionarissen en priesters schitterden, met hun juwelen en kledingstukken van zijde, als bevonden ze zich in het offerperk van de doder van Vṛtra [Indra, zie 6.11]. (50) Op dat moment traden ook de twee Heren Rāma en Kṛṣṇa naar voren. Met ieder van Hen begeleid door Hun vrouwen, zonen en familieleden als expansies van Hun glorie, straalden Ze net zo prachtig. (51) Vasudeva oefende, volgens de regels, respect voor de Heer van de Rituelen, Mantra's en Benodigdheden, door [alle twee de soorten] offers te brengen, en zo meer, die men verschillend omschrijft als 'oorspronkelijk' [of primair, verschillende prototypes zoals omschreven in de *śruti*] en 'veranderd' [of secundair, offers volgens aangepaste procedures, zie *4]. (52) Vervolgens compenseerde hij zoals voorgeschreven, op het juiste moment, de priesters, die reeds rijkelijk opgesierd waren, met giften uit dankbaarheid die hen er nog fraaier deden uitzien, alsook met huwbare meisjes, koeien en land van grote waarde. (53) Nadat de grote wijzen de plechtigheid hadden uitgevoerd met uitgietingen door de sponsor en zijn vrouw [*patnī-saṁyāja*], alsook die van het afsluitende ritueel [*avabhṛthya*], baadden de brahmanen, vooropgegaan door [Vasudeva] het hoofd van de *yajña*, in het meer van Heer Paraśurāma [9.16: 18-19]. (54) Volgend op dat bad schonk hij samen met de vrouwen hun sieraden en kleding weg aan de hofzangers en vereerde hij vervolgens, in zijn mooiste kleren, al de klassen van mensen, en zelfs de honden, met voedsel. (55-56) Zijn verwanten, hun vrouwen en kinderen, de leiders van de Vidarbha's, Kośala's, Kuru's, Kāśī's, Kekaya's en Sṛñjaya's, de functionarissen, de priesters, de verschillende soorten van verlichte zielen, de gewone mensen, de paranormalen ['de geesten'], de voorvaderen en de achtenswaardigen, bedacht hij rijkelijk met giften. Toen namen ze afscheid van Kṛṣṇa, het Verblijf van Śrī, en vertrokken ze, vol van lof over het offer dat was gebracht. (57-58) De naaste familieleden Dhṛtarāṣṭra en zijn jongere broer [Vidura], Pṛthā en haar zoons [Arjuna, Bhīma en Yudhiṣṭhira], Bhīṣma, Droṇa, de tweelingen [Nakula en Sahadeva], Nārada, Bhagavān Vyāsadeva en andere verwanten, omhelsden hun vrienden en verwanten, de Yadu's, en keerden, in hun hart bewogen over de scheiding, met moeite terug naar hun respectievelijke woonplaatsen, zoals ook de rest van de gasten dat deed. (59) Uit genegenheid voor zijn verwanten bleef Nanda samen met de koeherders [nog wat langer]. Ze werden door Kṛṣṇa, Balarāma, Ugrasena en de rest vereerd met een extra rijke eredienst. (60) Vasu-

deva, die met gemak de oceaan van zijn grote ambitie had overgestoken [zie ook 10.3: 11-12], was er zeer voldaan over. Omringd door zijn weldoeners greep hij Nanda's hand vast en sprak hij tot hem.

(61) **Ś**rī Vasudeva zei: 'De door God gesmede band van de mens die genegenheid wordt genoemd is, zo meen ik, zelfs voor helden en yogi's moeilijk op te geven. (62) Ook al werd de vriendschap die jullie zo heilig boden door ons niet beantwoord in onze vergeetachtigheid over wat jullie deden, zal die nimmer ophouden daar ze alles overtreft. (63) Voorheen [toen we in Kaṁsa's gevangenis zaten] konden we ons niet om jullie bekommeren, en nu het ons goed gaat, o broeder, zien we zelfs met jullie recht voor ons, jullie niet werkelijk staan omdat onze ogen verblind zijn onder de invloed van de weelde. (64) Moge iemand die uit is op het ware voordeel in het leven nimmer de rijkdom van koningen ten deel vallen, o jullie vol van respect, want met zijn blik aldus verduisterd ziet hij zelfs zijn eigen familie en vrienden niet meer staan [vergelijk 10.10: 8].'

(65) **Ś**rī Śuka zei: 'Zich aldus met tranen in de ogen herinnerend wat hij [Nanda] allemaal gedaan had uit vriendschap, moest Ānakadundubhi, met zijn hart in beroering door de intimiteit, huilen. (66) Uit liefde voor zijn vriend die zijn genegenheid toonde en voor Kṛṣṇa en Rāma zei Nanda toen: 'Ik ga wel later, ik ga morgen wel', maar bleef nog drie maanden langer bij de Yadu's die hem eerden. (67-68) Tevredengesteld met begerenswaardige zaken, zoals de meest kostbare sieraden, het fijnste linnen en verschillende meubelstukken van onschatbare waarde, accepteerden ze de geschenken gegeven door Vasudeva, Ugrasena, Kṛṣṇa, Uddhava en anderen. Uitgewuifd door de Yadu's vertrok hij toen samen met de bewoners van Vraja en zijn familie. (69) Toen Nanda, de *gopa's* en de *gopī's* naar Mathurā vertrokken, waren ze niet in staat Govinda's lotusvoeten uit hun hoofd te zetten en keken ze bijgevolg [heel wat keren] achterom. (70) Met hun verwanten vertrokken, merkten de Vṛṣṇi's, die Kṛṣṇa als hun godheid hadden, dat het regenseizoen zich aandiende en keerden daarom terug naar Dvārakā. (71) Aan de mensen [thuis] deden ze verslag van de grote festiviteit en van alles wat zich had afgespeeld in relatie tot de heer van de Yadu's [Vasudeva] en de weldoeners die ze tijdens hun bedevaart hadden ontmoet [zie 10.82].'

*: Deze uitspraak, zo brengt ons de *paramparā* in herinnering, wordt ondersteund in de gezaghebbende *śruti*mantra's, die verklaren *'yāvatīr vai devatās tāḥ sarvā vedavidi brāhmaṇe vasanti'*: "Welke halfgoden er ook bestaan, ze houden zich allen in een *brāhmaṇa* op die de Veda kent."

**: De *paramparā* voegt toe: 'Zowel Śrīdhara Svāmī als Śrī Jīva Gosvāmī zijn het op dit punt eens dat het rituele karma van Vedische offers met name is bedoeld voor gehechte huishouders. Zij die reeds gelouterd zijn in Kṛṣṇabewustzijn, zoals Vasudeva zelf, hoeven alleen maar hun geloof te cultiveren in de Heer Zijn toegewijden, de beeltenis die men van Hem heeft, Zijn naam, de overblijfselen van Zijn maaltijd en Zijn leringen, zoals geboden in de Bhagavad Gītā en het Śrīmad Bhāgavatam.'

***: Het woord *putra* hier gebruikt heeft gewoonlijk betrekking op een kind, maar betekent ook een pop of enig kunstmatig iets om zorg voor te dragen, zoals een huis, of kunstwerken, een boek of een ander bijproduct, zoals Prabhupāda en zijn leerlingen het hebben genoemd in b.v. 3.28: 38 en 11.20: 27-28. Letterlijk betekent het: 'het redden uit de hel genaamd Put', de plaats waar zij die kinderloos zijn verblijven.'

*4: De *paramparā* verklaart: 'Het Brāhmaṇa gedeelte van de Vedische *śruti* specificeert de volledige stap-voor-stap procedure van enkel maar een paar prototypische offerplechtigheden, zoals het Jyotiṣṭoma en het Darśa-pūrṇamāsa. Dezen worden de *prākṛta*, of de oorspronkelijke, *yajña's* genoemd; de details van andere *yajña's* moeten worden afgeleid uit de patronen van deze *prākṛta* voorschriften overeenkomstig de strenge regels van de Mīmāṁsā-śāstra. Aangezien andere *yajña's* dus bekend staan door afleiding uit de prototypische offers worden ze *vaikṛta*, of "veranderd" genoemd.'

10.85 - Heer Kṛṣṇa Instrueert Vasudeva en Haalt Devakī's Zoons Terug

(1) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Op een dag bezochten Saṅkarṣaṇa en Acyuta, de twee zoons van Vasudeva, Hun vader die, nadat Ze zijn voeten hadden geëerd, Hen liefdevol begroette en Hen toesprak. (2) Nadat hij de woorden van de wijzen had gehoord met betrekking tot de bovenmenselijke kwaliteiten van zijn twee zoons, was hij overtuigd geraakt van Hun heldendaden. Hij sprak Ze aan bij Hun naam en zei: (3) 'Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa, o grootste yogi, o eeuwige Saṅkarṣaṇa, ik weet dat Jullie twee de rechtstreekse [vertegenwoordigers] zijn van de primaire natuur [of *pradhāna*] en het allerhoogste principe [de *puruṣa* of persoon] van dit universum. (4) Jullie zijn rechtstreeks de Allerhoogste Heer, de meesters van de oorspronkelijke substantie en de persoon. Wat er ook, wanneer dan ook, zijn bestaan vindt om welke reden ook, is van Jullie afkomstig, werd door Jullie geschapen en bestaat in Jullie, is er ter wille van Jullie en behoort Jullie toe. (5) O Heer van het Voorbije, dit gevarieerde universum dat Je uit Jezelf schiep, ga Je binnen, o Ongeborene, en wordt tevens gehandhaafd door Jou, de Superziel [het Paramātma], als het levensbeginsel van vitaliteit [de *prāṇa*] en individualiteit [de *jīva*]. (6) Van beide [levende en niet-levende] bestaansvormen, die van elkaar verschillend allen behoren tot het Allerhoogste en dus afhankelijk zijn, ben Jij de Ene die het creatieve vermogen vormt, dat actief is in de levensadem en in de overige krachten van het universum [zie ook 2.5: 32-33]. (7) De gloed, de schittering, de helderheid en het afzonderlijke bestaan van de maan, het vuur, de zon, de sterren en de bliksem [B.G. 15: 12], het voortbestaan van de bergen, en

de geur en ondersteunende kracht van de aarde, zijn allen Jou in feite. (8) Het dorstlessende en levengevende vermogen van water alsook het water zelf en haar smaak ben Jij, o Heer. O Meester, op basis van Jouw lucht [de zuurstof...] is er de lichaamswarmte, de levenskracht op lichamelijk en geestelijk gebied, de ondernemingszin en het zich bewegen [zie ook B.G. 11: 39]. (9) Jij bent de windrichtingen en de ruimten die ze beschrijven, de alomtegenwoordige ether en het elementaire geluid dat erbij hoort. Jij bent de [oer]klank die de lettergreep AUM vormt en de differentiatie ervan in afzonderlijke vormen [van taal, zie ook B.G. 7: 8]. (10) Jij bent de macht van de zinswaarneming, Je bent hun goden [zie ook 3.12: 26] en van hen ben Je de genade. Jij bent van de intelligentie de besluitvaardigheid en van het levend wezen ben Je het vermogen zich de dingen te herinneren zoals ze zijn [B.G. 7: 10 & 15: 15]. (11) Jij, de voorwereldlijke Oorzaak van alle Oorzaken [de niet-manifeste oersubstantie *pradhāna*], bent de bron van [het valse ego geassocieerd met] de stoffelijke elementen [*tamas*], de hartstochten van de zinnen [*rajas*] en de stroom van bewustzijn van de scheppende halfgoden [*sattva*, zie ook B.G. 14]. (12) Onder de bestaansvormen onderworpen aan vernietiging in deze wereld, ben Jij het onvergankelijk wezen, net zoals de grondstof van iets wordt waargenomen [en niet verloren gaat] met haar transformaties. (13) De geaardheden van de goedheid, hartstocht en onwetendheid, en hun functies, worden op deze [onvergankelijke] manier geregeld in Jou, de Allerhoogste Absolute Waarheid, door Jouw inwendig vermogen [de *yogamāyā* van Je spel en vermaak]. (14) Op grond daarvan is er in Jou [Zelf] geen sprake van deze modificaties. Wanneer ze ook maar worden geconditioneerd door Jou [en in Jou] als voortbrengselen van de schepping, hebben ze Jou in zich aanwezig, Jij die anderszins niet materieel bent [eeuwig vrij of *nitya-mukta*, zie ook B.G. 2: 12, 9: 4-5 & 8: 19]. (15) In deze wereld zijn zij onwetend die, er door hun karma toe gedreven worden zich [eeuwig gebonden, *nitya-bandha*] rond te bewegen in het rad van wedergeboorte; ze falen ermee de bovenzinnelijke bestemming te doorgronden die de Ziel van het Geheel is. (16) Ik had het geluk met dit leven deze moeilijk te bereiken, hoogst geschikte menselijke bestaansvorm te verwerven, maar heb door Jouw begoochelende macht [*māyā*] mijn hele leven doorgebracht in verwarring over wat je eigen levensdoel is. (17) Met Jij, die allen in deze wereld samenbindt met de touwen van genegenheid, is er, met het lichaam en het nageslacht en andere relaties, het 'dit ben ik' en 'dezen zijn van mij' dat erbij komt kijken [zie ook b.v. 2.9: 2, 4.28: 17, 4.29: 5, 5.5: 8 en 6.16: 41]. (18) Jullie twee zijn niet onze zoons maar duidelijk de Heren van *pradhāna* en *puruṣa* die nederdaalden om de last aan heersers weg te nemen van de aarde, zoals Jullie dat zeiden [10.50: 7-10]. (19) Daarom zoek ik vandaag de toevlucht van Je lotusvoeten die, van hen die zich overgaven, van hen die te lijden hebben, de angst wegnemen van het verstrikt zijn [in de materiële wereld], o Vriend, en dat is alles. Genoeg, genoeg heb ik van het gesmacht naar zinsbevrediging dat me bindt aan mijn sterfelijkheid en me over Jou, de Allerhoogste, doet nadenken als zijnde mijn kind. (20) In de kraamkamer zei Je inderdaad [zie 3: 44] dat Jij de Ongeboren Ziel was die, tijdperk na tijdperk geboorte uit ons genomen hebbend, aldus optreedt om Je dharma te verdedigen en daarbij, net als een wolk

[van vorm veranderend], verschillende lichamen aanneemt en weer opgeeft [zie B.G. 4: 8]. O, wie kan het mystiek vermogen en de machtige expansies doorgronden van Jou, de alles doordringende en alom gevierde Heer?'

(21) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Hij de uitlatingen van Zijn vader had gehoord, boog de Allerhoogste Heer, de beste van de Sātvata's, nederig en gaf Hij breed glimlachend op een vriendelijke toon antwoord. (22) De Opperheer zei: 'Ik beschouw deze betekenisvolle woorden van u als zeer toepasselijk vader, omdat met het verwijzen naar Ons, uw Zoons, u het volledige van de werkelijkheid onder woorden hebt gebracht. (23) Ik, u, Hij, Mijn broer, en deze bewoners van Dvārakā, moeten, allen tezamen met alles wat rondbeweegt en niet rondbeweegt, op dezelfde manier worden bekeken [als zijnde expansies van Mij], o beste van de Yadu's [B.G. 9: 5 & 15 en de *siddhānta*]. (24) De Allerhoogste Ziel, die waarlijk één, zelfverlicht, eeuwig en onderscheiden is van de rest, heeft vanuit Zichzelf, met behulp van de basiskwaliteiten, de materiële verschijningsvormen die bij die geaardheden horen geschapen. Terwijl Hij vrij is van de geaardheden ziet men Hem aldus als veelvormig. (25) Het is als met de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde die, als een enkel element, afhankelijk van hun posities, in hun manifeste en niet-manifeste, kleine en grote voortbrengselen, zich vertonen als een veelvoud [zie ook B.G. 13: 31].'

(26) **Ś**rī Śuka zei: 'Vasudeva, aldus toegesproken door de Allerhoogste Heer, o Koning, werd verlost van zijn denken in tegenstellingen en viel, innerlijk voldaan, stil. (27-28) Toen, op die plaats, o beste van de Kuru's, vroeg Devakī, de aanbiddelijke godin van een ieder die tot haar grote verbazing had vernomen van [het terughalen van] de zoon van Hun goeroe [45], aan Kṛṣṇa en Rāma duidelijk en helder of Ze haar eigen zoons terug wilden brengen die door Kaṁsa waren vermoord. Terugblikkend met dat in gedachten, sprak ze verdrietig en innerlijk verscheurd met tranen in haar ogen. (29) Śrī Devakī zei: 'Rāma, o Rāma, o Onpeilbare Ziel; o Kṛṣṇa, Leraar van de Yogaleraren, ik weet dat Jullie twee de Oorspronkelijke Persoonlijkheden zijn, de Meesters van de Scheppers van het Universum [zie ook *catur-vyūha*]. (30) Uit mij geboren, zijn Jullie nu nedergedaald vanwege de koningen die, levend in weerwil van de geschriften en met hun goede eigenschappen vernietigd door de tijd [van Kali-yuga], een overlast voor de wereld werden. (31) O Ziel van Alles Wat Er Is, vandaag kwam ik om mijn toevlucht te zoeken bij Jou, die, middels een gedeeltelijke expansie [de geaardheden] van een expansie [de materiële energie] van een expansie [Nārāyaṇa] van Jezelf, aanleiding geeft tot het voortbrengen, gedijen en weer teloorgaan van het universum [zie ook 2.5]. (32-33) Er word beweerd dat Jullie, die van Je goeroe de opdracht kregen om zijn reeds lang geleden gestorven zoon terug te halen, hem vanuit het bereik van de voorvaderen hebben gebracht als een gift uit dankbaarheid voor Jullie geestelijk leraar. AlsJeblieft, o Jullie twee Meesters van de Yogameesters, vervul zo ook mijn verlangen. Ik zou graag mijn zoons teruggebracht zien die door Kaṁsa werden gedood [zie 10.4].'

(34) **D**e *ṛṣi* [Śuka] zei: 'Aldus ertoe verzocht door Hun moeder, o afstammeling van Bharata, gingen Rāma en Kṛṣṇa, met gebruik van Hun inwendig vermogen, de lagere wereld van Sutala binnen [zie 5.24: 18]. (35) De Daityakoning [Bali], die Ze binnen zag komen, stond meteen op om zich samen met zijn hofhouding voor Hen te verbuigen. Hij was overmand door vreugde Hen te zien, de Opperziel en Het Zelf van het Universum, die zijn favoriete goddelijkheid van aanbidding waren. (36) Hij haalde koninklijke zetels, waarop Ze tevreden aldaar plaats namen, en waste de voeten van de twee Grote Zielen. Vervolgens nam hij samen met zijn gevolg het water [op hun hoofden] dat [iedereen] zuivert, tot aan Brahmā toe. (37) Hij aanbad Ze met het presenteren van al de weelde die hij en zijn familie bezaten: de meest kostbare rijkdommen, kleding, sierselen, geurige smeersels, betelnoot, lampen, zalig voedsel en zo meer [*]. (38) Hij die Indra had overwonnen [zie 8.15], greep herhaaldelijk de voeten van de Opperheer vast. Met een hart smeltend van liefde, met tranen van geluk in zijn ogen en met zijn haren overeind, o Koning, sprak hij met een verstikte stem. (39) Bali zei: 'Mijn eerbetuigingen voor Ananta, het Grootste Wezen, en voor Kṛṣṇa, de Absolute Waarheid, de Superziel, de Verbreider en Schepper van de analytische kennis [*sāṅkhya*, zie 3.25-32] en de [wetenschap van bhakti-]yoga. (40) U voor ogen hebben is inderdaad iets dat zelden door de levende wezens wordt bereikt. Maar [als U zich inspant om ons] op Uw eigen initiatief [te bereiken], ligt het zelfs binnen het bereik van mensen als wij, die van nature in hartstocht en onwetendheid verkeren [zie B.G. 3: 21-23]. (41-43) De zonen van Diti en Dānu, de zangers van de hemel, de vervolmaakte zielen, de wetenschappers, de eerbiedwaardigen, de schatbewaarders, de wilden, de vleeseters en de paranormalen, de mystici, de politici, wij en anderen zoals zij, verbijten ons steeds in een zekere rancune tegen de fysieke aanwezigheid van Jou, de rechtstreekse belichaming van de geopenbaarde geschriften die van zuivere goedheid bent. Sommigen zijn opstandig met hatelijkheid, en sommigen zijn van toewijding met een zekere lust [nevenmotieven], terwijl de verlichte zielen die worden beheerst door de geaardheid goedheid, zich niet zo aangetrokken voelen [vergelijk: het *ātmārāma*-vers 1.7: 10]. (44) O Meester van de Yogameesters, als zelfs bedreven yogi's Uw begoochelende macht niet kennen die hoofdzakelijk wordt gekenmerkt door dit soort termen [van het *svarūpa* en *viśeṣa,* op eigenheid en op uiterlijke verschillen gebaseerde, identiteitsspel], wat betekent dat dan wel niet voor ons? (45) Heb daarom genade met me en leidt me weg vanuit de donkere put van een huishoudersbestaan naar die andere toevlucht van Uw lotusvoeten, die wordt gezocht door de onzelfzuchtigen. Aldus kan ik me alleen overal naartoe begeven, of anders onder de bescherming van hen [de heiligen, toegewijden, Vaiṣṇava's, wensbomen] die iedereen in de wereld behulpzaam willen zijn, zij aan wiens voeten men vrede vindt en krijgt wat men in het leven nodig heeft [de *'vṛtti'*]. (46) Geef ons alstUblieft leiding, o beheerser van hen die [zelf-]beheerst zijn, maak ons zondeloos, o Meester, maak van ons een persoon die met geloof te werk gaat en aldus bevrijd is van [schriftuurlijke, rituele] fixaties.'

(47) **D**e Opperheer zei: 'Eens, ten tijde van de eerste Manu, kwamen er van Marīci zes zonen ter wereld uit Ūrnā. Het waren halfgoden die lachten toen ze zagen dat de liefdevolle [*'kam'*, of Brahmā in dit geval] wilde copuleren met zijn dochter [genaamd Vāk, zie 3.12: 28-35, vergelijk 3.20: 23]. (48-49) Vanwege die overtreding belandden ze prompt in een baarmoeder waarin ze door Hiraṇya-kaśipu verwekt waren. Ze werden vervolgens door Yogamāyā overgebracht om geboorte te nemen uit de schoot van Devakī, o Koning. Ze werden door Kaṁsa vermoord. Zij weeklaagt over hen als zijnde haar zoons. Deze zelfde zoons leven hier nu bij u [zie ook ** en 10.2*]. (50) We willen ze graag hier weghalen om een einde te maken aan de treurnis van hun moeder. Als daarna de vloek is opgeheven zullen ze, bevrijd van de ellende, naar hun eigen [hemelse] wereld terugkomen. (51) Bij Mijn genade zullen deze zes, Smara [Kīrtimān, zie 1: 57], Udgītha, Pariṣvaṅga, Pataṅga, Kṣudrabhṛt en Ghṛnī, terugkeren naar de bestemming van de heilige zielen.'

(52) **N**a aldus te hebben gesproken, namen Ze, na beiden geëerd te zijn door Bali, de zoons mee terug naar Dvārakā en presenteerden Ze ze aan hun moeder. (53) Toen de godin de jongens weer terugzag, deed de liefde voor haar zoons haar borsten vloeien. Ze nam ze op haar schoot en omhelsde ze, waarbij ze keer op keer hun hoofden besnuffelde. (54) Verbijsterd door de begoochelende energie van Viṣṇu waardoor de schepping zijn bestaan vindt, liet ze liefdevol haar zoons van haar borsten drinken die nat waren toen ze ze aanraakten. (55-56) Nadat ze hadden gedronken van haar nectargelijke melk, die nog over was van de melk die de hanteerder van de Knots dronk [voordat Vasudeva Hem naar Gokula droeg], herkregen ze, omdat ze in aanraking kwamen met het lichaam van Nārāyaṇa, het bewustzijn van hun oorspronkelijke zelven. Buigend voor Govinda, Devakī, hun vader en Balarāma, gingen ze, voor ogen van iedereen, naar [de hemel] de plaats waar de goden zich ophouden. (57) Met het aanschouwen van dit terugkeren en weer vertrekken van de doden[, haar zonen], dacht de goddelijke Devakī in grote verwondering na over de magie die door Kṛṣṇa was beschikt, o Koning. (58) O nazaat van Bharata, van Kṛṣṇa, de Opperziel van een onbegrensde heldenmoed, bestaan talloze heldendaden als deze.'

(59) **Ś**rī Sūta zei [te Naimiṣāranya, 1.1: 4]: "Wie ook die devoot luistert naar of vertelt over de manier waarop deze wederwaardigheid van Murāri, aan wiens glorie geen grenzen gesteld zijn, werd beschreven door Vyāsa's gerespecteerde zoon, zal, door aldus zijn geest te richten op de Allerhoogste Heer, naar Zijn aan alle zegeningen rijke hemelse verblijfplaats gaan, want deze ware verrukking voor de oren van Zijn toegewijden maakt volledig een einde aan de zonden van het levende wezen."

*: De *paramparā* voegt hieraan toe dat er negen standaardprocessen van toegewijde dienst zijn zoals Prahlāda dat aangeeft in 7.5: 23-24, en dat de laatste, *ātma-samarpanam*, het overdragen van je rijkdom zoals voorgeleefd door Bali Mahārāja ter wille

van de *ātma-nivedanam* van zelfcommunicatie met de Heer, de culminatie is waar ieder ondernemen op uit zou moeten zijn. Als men poogt de Heer onder de indruk te brengen met rijkdom, macht, intelligentie enzovoorts, maar er niet in slaagt zichzelf nederig te begrijpen als zijnde Zijn dienaar, is iemands zogenaamde toewijding slechts een aanmatigende vertoning. De *paramparā* waarschuwt hier aldus tegen de valse religie van pompeuze ceremoniën zonder achting voor het zich terugtrekken in de yoga, als met Dakṣa in 4.2 (zie ook B.G. 2: 42-43).

: De *paramparā* legt met de *ācārya's* Śrīdhara Svāmī en Viśvanātha Cakravartī uit dat, na het van Hiraṇyakaśipu wegnemen van Marīci's zes zoons, Heer Kṛṣṇa's Yogamāyā ze eerst deed belanden in nog een extra leven als de kinderen van een andere grote demon, Kālanemi [de voorgaande incarnatie van Kaṁsa, zie 1: 68], en toen bracht ze ze tenslotte over naar de schoot van Devakī. Zie voor het volledige verhaal voetnoot 10.1*.

10.86 - Arjuna Ontvoert Subhadrā, en Kṛṣṇa Instrueert Bahulaśva en Śrutadeva

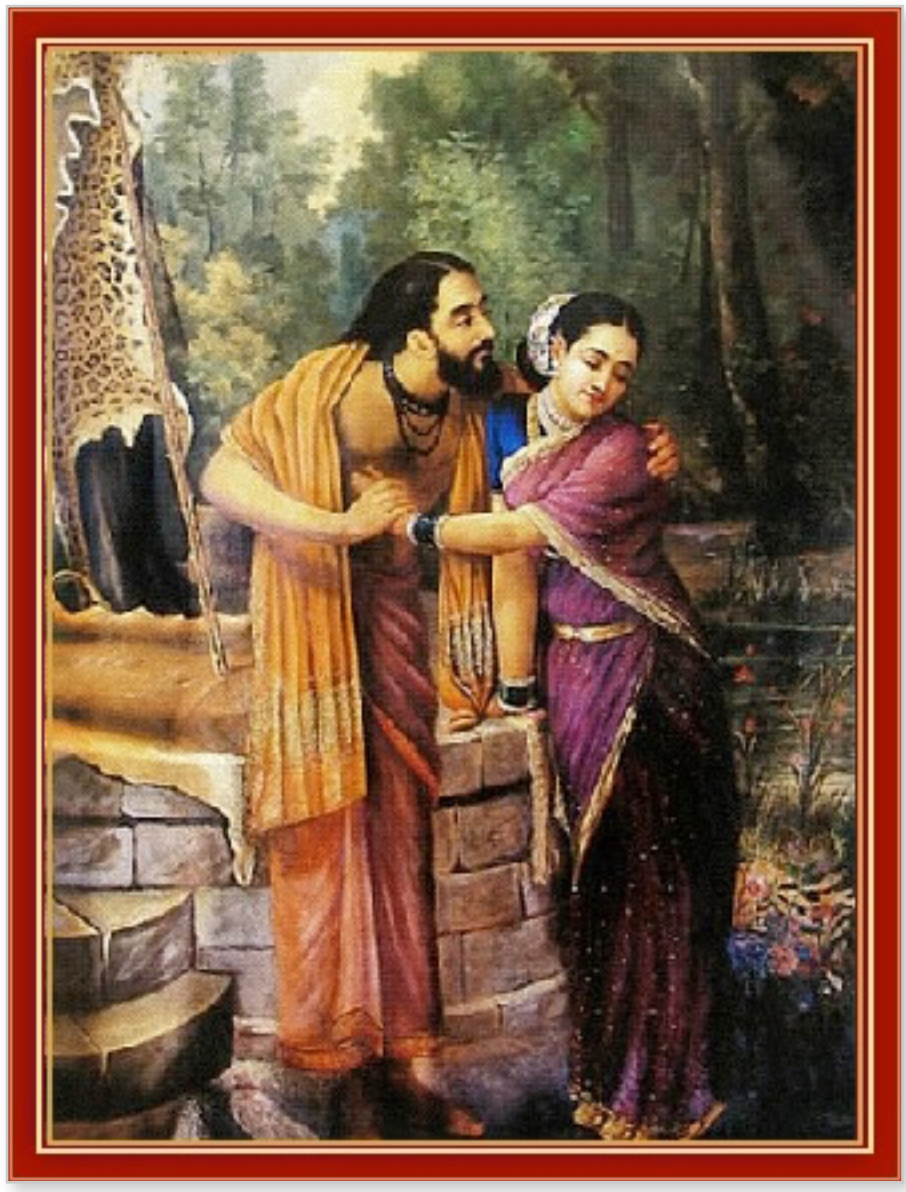

(1) **D**e achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'O brahmaan, we willen graag weten hoe zij die mijn grootmoeder is, de zuster van Kṛṣṇa en Rāma [Subhadrā, zie 9.24: 53-55], getrouwd raakte met Arjuna.'

(2-3) **Ś**rī Śuka zei: 'Arjuna, de grote heer, die op bedevaart rondtrok over de aarde, hoorde aankomend in Prabhāsa dat Balarāma van plan was Zijn nicht van moeders zijde weg te schenken aan Duryodhana en aan niemand anders. Haar begerend ging hij daarom naar Dvārakā vermomd als een asceet met een *tri-daṇḍa* [*]. (4) Vastberaden zijn doel te bereiken, verbleef hij daar gedurende de maanden van het regenseizoen en werd hij door Balarāma en de burgers steeds geëerd [zoals de gebruiken dat voorschreven] zonder dat ze zich er bewust van waren wie hij was. (5) Op een dag werd hij uitgenodigd als gast en naar het huis van Balarāma gebracht, die hem gewetensvol een maaltijd voorzette die hij toen opat. (6) Met ogen oplichtend van geluk, zag hij daar vervolgens het wonder-schone meisje dat helden het hoofd op hol bracht. Hevig verliefd zette hij zijn zinnen op haar. (7) Toen ze hem zag die iedere vrouw het hart stal, begeerde zij

hem ook. Ze richtte haar hart en ogen op hem terwijl ze vol van verlangen hem een bedeesde glimlach en blikken toewierp. (8) Aan niets anders dan aan haar denkend, wachtte Arjuna het juiste ogenblik af. Zijn hart beefde van het hevigste verlangen en hij kon geen rust vinden. (9) Toen ze tijdens een belangrijke feestdag vanuit de vesting wegreed in een wagen, greep de machtige krijgsheer de kans het meisje te ontvoeren dat zijn hart had gestolen. Dat gebeurde met de instemming van haar ouders [zie 10.1: 56] en Kṛṣṇa. (10) Staand op zijn wagen met zijn boog geheven dreef hij, als de koning van de dieren die zijn deel opeist, de helden en wachters terug die hem probeerden tegen te houden terwijl haar verwanten woedende kreten slaakten. (11) Toen Balarāma hierover vernam, raakte Hij zo van streek als de oceaan tijdens volle maan. Hij moest door Heer Kṛṣṇa en Zijn familie respectvol bij Zijn voeten worden gegrepen om tot vrede te worden bewogen. (12) Met genoegen stuurde Hij toen cadeaus van grote waarde, olifanten, paarden en mannelijke en vrouwelijke bedienden, als huwelijkscadeau voor de bruid en bruidegom.

(13) **Ś**rī Śuka vervolgde: 'Onder Kṛṣṇa's brahmanen bevond er zich een die Śrutadeva heette. Uitsluitend Kṛṣṇa toegewijd was hij een van de besten. Hij stond bekend om de volkomenheid van zijn realisatie - zijn sereniteit en geleerdheid, en was vrij van zinsbevrediging. (14) Als een huishouder woonachtig in Mithilā in het koninkrijk Videha, deed hij zijn plicht zonder zich te bekommeren om wat hij ontving voor zijn levensonderhoud. (15) Hij deed iedere dag wat hij moest doen, en was tevreden met slechts dat - en niets meer dan dat, wat hem bij lotsbeschikking werd toebedeeld voor zijn karige levensonderhoud. (16) De heerser van dat koninkrijk, stammend van de lijn van Koning Mithilā [Janaka], stond bekend als Bahulāśva. Hij was net zo onzelfzuchtig van aard als hij, mijn beste Koning. Ze waren Acyuta beiden even lief. (17) Tevreden als Hij was over hen twee, klom de Opperheer in Zijn wagen die door Dāruka werd voorgereden. De Meester ging samen met een groep wijzen op reis naar Videha. (18) Hij werd vergezeld door Nārada, Vāmadeva, Atri, Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa, Paraśurāma, Asita, Aruṇi, ikzelf [Śuka], Bṛhaspati, Kaṇva, Maitreya, Cyavana en anderen. (19) Overal waar Hij kwam naderden de burgers en dorpelingen met *arghya* [wateroffers] om Hem te begroeten, als was Hij de rijzende zon omringd door de planeten. (20) In Ānarta [waar zich Dvārakā bevind], Dhanva [het woestijngebied], Kuru-jāṅgala [Thaneswar en Kurukṣetra], Kaṅka, Matsya [Jaipur en Aloyar], Pañcāla [het gebied van de Ganges], Kunti, Madhu, Kekaya [noordoost Punjab], Kośala [van Kāśī tot aan de Himalaya's], Arṇa [ten oosten van Mithilā] en in vele andere koninkrijken, dronken de mannen en vrouwen, met hun ogen, de vriendelijke glimlachen en liefdevolle blikken van Zijn lotusgezicht, o Koning. (21) Door hen [zo] de onbevreesdheid van de spirituele visie te verlenen, maakte de Geestelijk Leraar van de Drie Werelden een einde aan de blindheid van hun ogen. Op deze manier geleidelijk aan Videha bereikend, hoorde Hij hoe Zijn heerlijkheden werden bezongen door de godsbewuste zielen en de gewone mensen, de heerlijkheden die alle ongeluk verdrijven en iedere uithoek van het universum zuiveren. (22) Zo gauw de dorpelingen en stadsbewoners hoorden dat

Acyuta was gearriveerd, o Koning, kwamen ze verheugd op Hem af om Hem te begroeten met offergaven in hun handen. (23) Hem die Geprezen Wordt in de Verzen voor zich ziend bogen ze, met hun gezichten en hun harten bloeiend van de liefde en met hun handpalmen bijeen gehouden bij hun hoofden, zich voorover voor Hem en de wijzen die ze tot dusverre enkel kenden van horen zeggen. (24) De koning van Mithilā en Śrutadeva wierpen zich beiden ter aarde aan Zijn voeten met ieder van hen de gedachte in zijn hoofd dat de Geestelijk Leraar van het Universum speciaal voor hem was gekomen om van genade te zijn. (25) Bahulāśva en Śrutadeva nodigden toen, beiden met hun handen samengebracht, tegelijkertijd de Nakomeling van Daśārha en de brahmanen uit hun gasten te zijn. (26) De Allerhoogste Heer wilde graag beiden een plezier doen, en aanvaardde hun aanbod door ieders huis [tegelijkertijd] binnen te gaan zonder dat dat [*vaibhava-prakāśa*wonder] voor hen te zien was. (27-29) De nazaat van Janaka [Bahulaśva] die ze later die dag, van verre, vermoeid naar zijn huis zag komen, droeg zorgzaam voor hen fijne zetels naar buiten, zodat ze comfortabel konden zitten. Met een hart vol vreugde, met intense toewijding en ogen wazig van de tranen, boog hij zich voorover om de voeten te wassen waarvan het water de hele wereld kan zuiveren. Samen met zijn familie nam hij het op zijn hoofd en vereerde hij de Heren [en de wijzen] met sandelhoutpasta, bloemenslingers, kleding, sieraden, wierook, lampen, *arghya*, koeien en stieren. (30) Toen ze klaar waren met eten zei hij, terwijl hij gelukkig de voeten van Viṣṇu op zijn schoot masseerde, om ze te behagen, langzaam op een vriendelijke toon het volgende.

(31) **Ś**rī Bahulāśva zei: 'U, o Almachtige, de Zelfverlichte Getuige en Ziel van Alle Geschapen Wezens, bent nu zichtbaar geworden voor ons, wij die Uw voeten in gedachten houden. (32) Om de uitspraak kracht bij te zetten die U deed: 'Niemand, zelfs niet Ananta, Śrī of de Ongeboren Brahmā is Mij zo dierbaar als de zuivere toegewijde', hebt U Zich voor onze ogen gemanifesteerd [zie ook 7.7: 51-52, 9: 20-21, 10.47: 58-63]. (33) Welke persoon die hiervan weet zou zich van Uw lotusvoeten afwenden, als U Zich geeft aan vreedzame wijzen vrij van bezitsdrang? (34) Nederdalend in de Yadudynastie ter wille van hen die verstrikt zijn in het rad van wedergeboorte [*samsāra*] hebt U, om dat een halt toe te roepen, Uw faam verbreid die een einde maakt aan de zonden van de drie werelden. (35) Alle eer aan U, o Kṛṣṇa, o Allerhoogste Heer van een onbegrensde intelligentie, o Nara-Nārāyaṇa die volmaakt vreedzaam in Uw verzaking bent. (36) AlstUblieft, o Alomtegenwoordige, verblijf samen met de brahmanen een paar dagen bij ons thuis en zegen deze dynastie van Nimi met het stof van Uw voeten.'

(37) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus door de koning uitgenodigd, bleef de Opperheer en Handhaver van de Ganse Wereld daar, en maakte er de mannen en vrouwen van Mithilā gelukkig mee. (38) Śrutadeva, die net als Bahulaśva Kṛṣṇa bij hem thuis ontving, boog zich voor de wijzen en danste [toen] hoogst verheugd met wapperende kleren. (39) Hij liet ze plaatsnemen op matten van darbhagras die hij bracht, hij begroette hen met woorden om ze te verwelkomen, en waste toen sa-

men met zijn vrouw met plezier hun voeten. (40) Dolblij dat al zijn wensen in vervulling waren gegaan, besprenkelde hij allervroomst met het water zichzelf, zijn huis en zijn familie. (41) Met offers van vruchten, geurige wortel [*uśīra*], zuiver hemels zoet water, aromatische klei, *tulsī*blaadjes, kuśagras en lotusbloemen, vereerde hij hen met alle middelen van aanbidding die hem ter beschikking stonden, alsmede met voedsel bevorderlijk voor een geest van goedheid [zie B.G. 17: 8]. (42) Hij vroeg zich af: 'Hoe kon het gebeuren dat ik, die belandde in de overwoekerde put van het gezinsleven, nu de vreugde mag genieten omgang te hebben met Kṛṣṇa en deze goddelijke mensen waarin Hij zich ophoudt? Het is het stof van hun voeten dat de waardigheid vormt van alle heilige plaatsen.' (43) Na zijn gastvrijheid te hebben getoond ging Śrutadeva, met hen comfortabel gezeten, dicht bij hen zitten samen met zijn vrouw, verwanten en kinderen, en nam hij het woord terwijl hij [de Heer] Zijn voeten masseerde.

(44) **Ś**rutadeva zei: 'Het is niet alleen vandaag dat we de Allerhoogste Persoonlijkheid voor ons aanwezig zien. We genieten in feite Zijn aanwezigheid al sedert Hij dit universum middels Zijn energieën schiep en er [als een *avatāra*] in binnenging in Zijn eigen [bovenzinnelijke] staat. (45) Hij gaat deze wereld binnen en verschijnt er zoals een slapende persoon, alleen met zijn geest, een afzonderlijke wereld creëert in zijn eigen voorstellingsvermogen. (46) U verschijnt in het hart van die personen die, met een zuivere [door meditatie vreedzame] geest, steeds weer over U vernemen en over U spreken, U verheerlijken, U aanbidden en over U converseren. (47) Ook al bevindt U zich in het hart, U houdt zich verre van geesten die zich opwinden over materiële zaken. Hoewel men [aldus] op eigen kracht geen vat op U kan krijgen, staat U hen bij die waardering hebben voor Uw kwaliteiten [zie ook B.G. 7: 25]. (48) Mogen er mijn eerbetuigingen zijn voor U, die de Superziel bent voor de kenners van de Allerhoogste Geest, voor U die [in de vorm van de Tijd **] de dood van de geconditioneerde ziel teweeg brengt, voor U, degene die zowel de gedaanten van het gevolg als de gedaanten van de oorzaak aanneemt, voor U wiens visie niet wordt vertroebeld door Uw begoochelend vermogen maar die voor onze blikken wel bent verhuld. (49) U als die Superziel, gebiedt alstUblieft ons, Uw dienaren. Wat, o Heer, moeten we doen? O, het voor ogen hebben van Uw goede Zelf is wat een einde maakt aan de moeilijkheden van de mensheid!'

(50) **Ś**rī Śuka zei: 'Na gehoord te hebben wat hij aldus tot Hem zei, richtte de Opperheer, de vernietiger van het leed van de overgegeven zielen, Zich tot hem en nam Hij daarbij met een brede glimlach zijn hand in de Zijne. (51) De Opperheer zei: 'O brahmaan, u moet weten dat deze wijzen meekwamen met de bedoeling u te zegenen. Rondtrekkend samen met Mij, zuiveren ze alle werelden met het stof van hun voeten. (52) De beeltenissen, bedevaartsoorden en heilige rivieren bezocht, aangeraakt en aanbeden, zuiveren geleidelijk aan, maar men bereikt datzelfde [in een keer] door de blik van hen [de wijzen] die het meest aanbiddelijk zijn [zie ook 4.30: 37, 7.9: 44, 9: 21, 10.84: 11]. (53) Een brahmaan is van geboorte de beste van alle levende wezens, en nog meer als hij, als een ex-

pansie van Mij, begiftigd is met verzaking, geleerdheid en tevredenheid. (54) [Zelfs] deze vierarmige persoonlijke gedaante is Me niet zo dierbaar als een brahmaan. Een [brahmaanse] geleerde omvat al de Veda's, zoals Ik al de goden omvat [zie ook 10.84: 12]. (55) Zij wiens intelligentie verdorven is en er niet in slagen het aldus te begrijpen, ontbreekt het aan achting en zijn afgunstig. Terwijl ze de zichtbare vorm van een godsbeeld wel het aanbidden waard vinden, blijven ze in gebreke jegens hun goeroe, de [brahmaanse] geleerde, die in feite Mij is, hun eigenlijke Zelf. (56) De geleerde met achting voor Mij, houdt het bewegende en niet-bewegende deel van dit universum, zowel als de elementaire categorieën die daaraan ten grondslag liggen, in gedachten als zijnde vormen van Mij [zie ook B.G. 5: 18]. (57) Aanbidt daarom, o brahmaan, enkel deze brahmaanse zieners met hetzelfde geloof als je in Mij stelt. Je zal aldus rechtstreeks voor Mij van aanbidding zijn, en niet op enige andere wijze zoals met [b.v. het opofferen van] grote rijkdom [en dergelijke].'

(58) **Ś**rī Śūka zei: 'Hij [Śrutadeva] zowel als de koning van Mithilā, die op deze manier instructie ontvingen van de Heer, bereikten door hun enkelvoudige toewijding tot Kṛṣṇa en Zijn gezelschap van hoogst verheven brahmanen, de bovenzinnelijke bestemming. (59) De Opperheer, die van toewijding is voor Zijn Eigen toegewijden, verbleef bij de twee toegewijden, onderrichtte het pad van de waarachtige ziel [***], o Koning, en keerde weer terug naar Dvārakā.'

*: De *tridaṇḍa* is een staf meegevoerd door de *Vaiṣṇava sannayāsī's* die het drievoudige symboliseert van de verzaking in gedachten, spraak en handelen. In al deze drie heeft de verzaker de gelofte afgelegd Viṣṇu te dienen. De staf bestaat uit drie stokken gewikkeld in saffraankleurige stof met een klein stokje extra erbij gewikkeld aan de bovenkant.

**: De Tijd is de Heer Zijn onpersoonlijke aspect. De *paramparā* zegt: 'Men begrijpt van de Vedische wetenschap van de epistemologie, de 'Nyāya-śāstra', dat kennis van een object (*prameya*) afhangt van een valide, ofwel geldige, methode van kennen (*pramāṇa*)' (pp 86: 54). Zo zou het kennen van Kṛṣṇa in de vorm van de Tijd zoals-Hij-is (Ik ben de Tijd, het licht van de zon en de maan, zoals Hij in de Gītā zegt) - door middel van z.g. vereffeningsklokken valide lopend naar Zijn natuur, de zon, zoals met een zonnewijzer, en kalenders geldig ingesteld naar Zijn orde, de maan, zoals met de maanfasen - de juiste brahmaanse gedragswijze vormen. Met weken ingesteld op de maan en klokken ingesteld op de zon, zou de standaardtijd, met de doodsheid van de gemiddelde tijd, de willekeurige valse eenheid van de zonetijd en de instabiliteit van de zomertijd, dan de tijd van onwetendheid zijn in ontkenning van Kṛṣṇa, de vader van de Tijd, hoewel Kṛṣṇa de aanbidding van het pragmatische en dus karmische dictaat van de standaardtijd wel erkent, maar niettemin die halfgodenaanbidding verkeerd en minder aantrekkelijk noemt [in 1.2: 26]. [zie ook *cakra*, *kāla* en B.G. 9: 23, 10: 21, 30 & 33, 7: 8 en Bhāgavatam tijdcitaten]

***: Prabhupāda voegt hieraan toe: "De les die we leren uit dit verhaal is dat koning Bahulāśva en Śrutadeva de *brāhmaṇa,* door de Heer werden geaccepteerd op hetzelf-

de niveau omdat ze beiden zuivere toegewijden waren. Dit is de ware kwalificatie om erkend te worden door de Allerhoogste Persoonlijkheid van God."

10.87 - Het Onderliggende Mysterie: De Gebeden van de Veda's in Eigen Persoon

(1) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'O brahmaan, hoe kunnen de heilige geschriften [de *śruti*, de Veda's], die de verschillende basiskwaliteiten van de natuur behandelen, zich nu uitspreken over de onuitsprekelijke [*] Absolute Waarheid die verheven is boven oorzaak [het subtiele] en gevolg [het grofstoffelijke]?'

(2) **Ś**rī Śuka zei: 'De intelligentie, de zinnen, de geest en de levenskracht van de levende wezens werden door hun Heer en Meester tot ontwikkeling gebracht ter wille van [het omgaan met, het bevrediging vinden met] de elementaire materie, voor het verwerven van een leven en voor het doel van [de emancipatie van] de ziel en haar uiteindelijke bevrijding. (3) De voorgangers [zoals de Kumāra's] van onze voorgangers [zoals Nārada] waren gefixeerd op ditzelfde onderliggende mysterie [*upaniṣad*] wat betreft de Absolute Waarheid. Een ieder die er met geloof aan vasthoudt, zal vrij zijn van materiële gehechtheid en vrede en geluk bereiken [zie ook 8.24: 38]. (4) Ik zal hier nu verslag doen van een relaas aangaande Heer Nārāyaṇa. Het betreft een gesprek tussen Nārāyaṇa Ṛṣi en Nārada Muni.

(5) **O**p een dag ging de Opperheer Zijn geliefde Nārada, die rondreisde door de werelden, naar de *āśrama* van de Eeuwige Ziener, Nārāyaṇa. (6) Vanaf het begin van de dag van Brahmā heeft Hij [Nārāyaṇa Ṛṣi], enkel voor het welzijn van de menselijke wezens het dharma handhavend in dit en het volgende leven,

zich in Bhārata-varṣa beziggehouden met verzakingen, geestelijke kennis en vreedzaamheid [zie *kalpa*]. (7) Daar [aangekomen] boog hij [Nārada] voor Hem die daar zat omringd door wijzen van Kalāpa - het dorp waar Hij zich ophield - en stelde deze zelfde vraag, o beste van de Kuru's. (8) Terwijl de zieners luisterden, deed de Allerhoogste Heer verslag van het volgende klassieke gesprek over de Absolute Waarheid dat werd gevoerd door de bewoners van Janaloka [de wereld van de celibataire heiligen]. (9) De Allerhoogste Heer zei: 'O zoon van de Uit Zichzelf Geboren Heer [Brahmā], lang geleden vond er in Janaloka een offerplechtigheid plaats gehouden door de [*ūrdhva-retah*] celibataire wijzen daar die hun leven hadden gevonden in Brahmā. (10) U [Nārada] was vertrokken naar Śvetadvīpa om de Heer [Aniruddha] daar te treffen. Er volgde toen over Hem [Viṣṇu in de rol van Aniruddha] in wie de Veda's ten ruste liggen [na de vernietiging van de materiële wereld], een levendige discussie [tussen de wijzen in Janaloka] die de vraag opwierp die u Mij nu weer stelt. (11) Hoewel ze gelijk gekwalificeerd waren wat betreft hun boetedoening en studie van de *śruti,* alsook gelijkgestemd waren jegens vrienden, vijanden en onpartijdigen, stelden ze één van hen aan als hun spreker terwijl de rest gretig luisterde.'

(12-13) **Ś**rī Sanandana zei: 'Toen Hij [Mahā-Viṣṇu], na dit universum geschapen te hebben, zich in verband met de beëindiging ervan terugtrok en lag te slapen, wekten de Veda's in eigen persoon de Allerhoogste met beschrijvingen van Zijn kenmerken, net zoals een slapende koning door zijn hofdichters wordt gewekt als ze hem als zijn dienaren bij het ochtendgloren benaderen met [het bezingen] van zijn heroïsche daden. (14) De Veda's zeiden: 'Alle eer, o alle eer aan U! AlstUblieft, Onoverwinnelijke, versla de eeuwige illusie die de vorm van de natuurlijke geaardheden aannam en de [menselijke] zwakheid vormt. Omdat U, die in Uw oorspronkelijke staat volkomen bent met alle weelde, bij tijden met de inzet van Uw spirituele en materiële energieën de krachten opwekt van de bewegende en niet-bewegende belichaamde wezens [ze tot bewustzijn wekt], kunnen wij, de Veda's, U ondersteunen [**]. (15) De wereld die wij waarnemen wordt door de zieners begrepen als een voortbrengsel van een groter geheel [van *brahman*], een groter geheel dat net zomin als klei [als grondstof] aan enige verandering onderhevig is als het wordt getransformeerd tot vormen die weer verloren gaan. Daarom hebben de zieners hun geesten, woorden en handelingen gewijd aan U. Waar kunnen de voetstappen van mensen nu anders worden gezet dan op de aarde die ze betreden [zie ook 6.16: 22, 11.24: 18 en B.G. 7: 20-25]? (16) Daarom duiken Uw verlichte zielen, o Meester van Al de Drie Werelden, in de nectaroceaan van de vertellingen [over U, de *kathā*], die de onzuiverheid verdrijven en een einde maken aan hun moeilijkheden. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat zij, die door de macht van hun eigen geesten de [ongewenste] kwaliteiten van het [geïdentificeerd zijn met het] tijdelijke verdreven, o Allerhoogste, het ononderbroken geluk van Uw beschutting ervaren in hun aanbidding. (17) Zij die als een blaasbalg maar wat lucht verplaatsen als ze ademen [zie B.G. 18: 61] zijn [enkel] vol vitaliteit als ze Uw trouwe volgelingen zijn, [want] U, die boven oorzaak en gevolg bent verheven, vormt de onderliggende werkelijk-

heid uit wiens genade het universele ei van het materiële geheel, het individuele bestaan [het ego] en de andere aspecten [van de schepping] werden voortgebracht [zie 3.26: 51-53]. Aangepast aan de specifieke gedaanten van het levend wezen, verschijnt U hier dan onder de uiteenlopende grof- en fijnstoffelijke omhulsels [de *kośa's* en B.G. 18: 54] als hun Ultieme Gedaante [de *avatāra* ***]. (18) Onder hen die zich houden aan de leefregels van de zieners, zijn zij die er een grofstoffelijke zienswijze op nahouden van aanbidding voor de onderbuik [de lagere centra], maar de Āruni's [de superieure yogi's] richten allereerst hun aandacht op de *prāṇa*knoop van de subtiele energieën [zie *cakra*] van het hart. Daarna verleggen ze, o Onbegrensde, hun aandacht naar het hoofd, dat Uw verblijfplaats is, en gaan ze dan door naar de hoogste bestemming vanwaar ze, als ze hem bereikt hebben, nimmer weer terug zullen vallen in de mond van de dood [zie ook B.G. 8: 16]. (19) Op een bepaalde manier binnengaand in de, door U verschillend geschapen, levensvormen als hun motivatie, wordt U zichtbaar, afhankelijk van de hogere of lagere vorm van Uw eigen geschapen wezens, zoals vuur zich vertoont [afhankelijk van de vorm in vlammen gezet]. U die zich aldus onder hen bevindt als het 'ware' temidden van het 'onware', wordt begrepen als zijnde één onveranderlijke, zuivere, centrale toevlucht, door hen die, vrij van materiële verstriktheid, zuivere geesten hebben [zie ook B.G. 2: 12]. (20) De persoon, zich ophoudend in de lichamen die hij te danken heeft aan zijn karma, is, als een expansie van U die de eigenaar bent van alle energieën, zoals wordt gesteld [door de Veda's], in feite niet van het uiterlijke [het grofstoffelijke lichaam, de *deha*], noch van het innerlijke [het subtiele lichaam, de *liṅga*], maar wordt [door deze lichamen] omsloten. Als zij die geschoold zijn in de geschriften geloof ontwikkeld hebben met het zich verzekeren van de status van het levende wezen als zijnde van die manifestatie [als een expansie of deel en geheel van U, een persoon], aanbidden ze Uw voeten als de bron van bevrijding op aarde en het veld waarin alle offers worden gezaaid. (21) Door diep te duiken in de uitgestrekte nectaroceaan van de avonturen van de gedaanten die U aannam om het moeilijk te vatten principe van de ziel uit te dragen, wensen de weinige zielen die de vermoeienis [van een materieel leven] van zich af wisten te schudden, het zelfs niet om van deze wereld verlost te raken, o Heer. Dit is zo omdat ze na het achter zich laten van hun huizen omgang kregen met de gemeenschap van de zwanen [de bovenzinnelijke personen] aan Uw lotusvoeten [zie b.v. 4.24: 58, 4.30: 33, 5.12: 16, 5.13: 21, 7.6: 17-18, 7.14: 3-4]. (22) Dit lichaam dat nuttig is om U van dienst te zijn, fungeert als iemands zelf, iemands vriend en geliefde. Zij echter, die er helaas niet in slagen genoegen in U te scheppen, lopen daarentegen op tegen een verminderende waarde van het lichamelijk omhulsel [in opeenvolgende geboorten], ondanks dat U hen als hun eigenlijke Zelf welgezind, behulpzaam en toegenegen bent. Niet wetend waar ze het moeten zoeken in hun grote [existentiële] angst, houden ze [namelijk] vast aan materiële verlangens en zijn ze [zo] zelfdestructief ['zieldodend'] bezig in hun aanbidding van het onware [zie ook B.G. 16: 19]. (23) Dat wat door wijzen, met hun ademen, hun geest en zinnen onder controle gebracht, in standvastige yoga wordt aanbeden in het hart, wordt ook bereikt door hen die zich U herinneren in vijandschap [zie ook 3.2: 24 en

10.74: 46]. Zo ook zullen wij [de *śruti's*] U bereiken en, gelijk bezien door U, de nectar van de lotusvoeten genieten, gelijk de vrouwen die genieten [de *gopī's*, Uw echtgenotes] wiens geesten zijn aangetrokken tot Uw armen die zo sterk zijn als machtige slangenlijven. (24) Ach, wie alhier, die nog maar pas werd geboren en al spoedig weer zal sterven, heeft een idee van Degene Die Er Het Eerste Was, uit wie de [leidende] ziener zijn bestaan vond [Brahmā], op wie de twee groepen van halfgoden volgden [die de zinnen en de principes beheersen, zie B.G. 7: 26]? Als Hij neerligt om Zich terug te trekken blijft er op dat moment niets over van het grofstoffelijke en het subtiele, noch van dat wat uit hen is samengesteld [de lichamen], en zijn ook het verloop van de Tijd en de Śāstra's er niet meer [B.G. 9: 7]. (25) Zij die, met gezag onderricht gevend, verklaren dat leven uit dode materie voortkomt, dat het eeuwige vernietiging zou vinden [zie B.G. 2: 16], dat de ziel niet één zou zijn [zie 14: 9] en dat handel drijven de werkelijkheid uitmaakt [zie B.G. 7: 28]; zij die stellen dat het levende wezen aldus zou zijn voortgebracht door de drie geaardheden, houden vast aan een uit onwetendheid geboren dualistische opvatting [zie B.G. 14: 19 en 13: 28]. Zoiets kan er in Uw bovenzinnelijkheid niet bestaan, in U, die de essentie van de Volledige Waarneming bent [zie ook 5.6: 9-11]. (26) De drievoudigheid en haar verschijningsvormen tot aan die van de menselijke wezens, doet zich in de geest voor als iets echts, maar wordt in U als iets onechts gezien [als tijdelijk]. Het geheel van deze wereld met haar vormen wordt [echter] door de kenners van het Zelf niet verworpen als zijnde verschillend van het Zelf. Omdat de vormen [en ook personen] geschapen door Hem transformaties zijn die niet verschillen van Hem, zoals vormen van goud allemaal goud zijn, beschouwen ze deze schepping, welke Hij binnenging, als Hem in eigen persoon [zie ook 6.16: 22]. (27) Zij die U aanbidden als de toevlucht van alle geschapen wezens, zetten simpelweg hun voeten op het hoofd van de Dood en kijken van hem weg. U legt met Uw woorden zelfs de [zogenaamde] geleerden [onder de niet-toegewijden] aan banden, zoals men dieren vastbindt. Degenen [onder hen] die zich tot Uw vrienden rekenen komen [zo] tot zuivering maar niet zij die zich van U afwendden. (28) U bent de zelfverlichte Ene zonder een oorzaak [vrij van de zintuigen] die het vermogen van de zintuigelijke functies handhaaft van al de schepsels. De halfgoden nemen samen met de ongeboren Heer Brahmā deel aan het respectbetoon voor U en eten mee van de gebrachte offers, net zoals de lokale autoriteiten in een koninkrijk, samen met de vorst die over het ganse land heerst, [voor U] hun respect betonen en hun deel genieten. Dat is hoe zij, die de leiding werd vergund, in vrees voor U hun taken verrichten. (29) Door Uw materiële energie worden de levensvormen, die zich manifesteren als zijnde onbeweeglijk en bewegend, aangezet tot gemotiveerd handelen. Maar dat kan alleen maar gebeuren als U, die overal los van staat, o Eeuwig Bevrijdde, Uw blik daar kort ‘afwachtend’] op werpt [met het aannemen van Uw gedaanten] voor Uw spel en vermaak in de materiële wereld. Voor [U] de Allerhoogste kan feitelijk niemand een vreemde of een vriend zijn, precies zoals de ether geen waarneembare kwaliteiten kan hebben. Wat dat betreft bent U als de lege ruimte. (30) Als de talloze belichamingen van de levende wezens eeuwig zouden zijn, zou de alomtegenwoordige [Tijd] niet zo'n soevereine macht

vormen, o Onveranderlijke. Maar het is niet anders. Omdat men de substantie niet los kan zien van dat waaruit zij werd voortgebracht [- *pradhāna*, de oerether -] moet [U] de Regulator [die de Tijd bent, B.G. 10: 30] worden gekend als zijnde overal, in gelijke mate aanwezig [als de 'vierde dimensie']. Als men denkt dat men [U materieel] kent, heeft men het mis in de valsheid van een mening [over de lokale orde, zie 6.5: 19]. (31) De materiële natuur [*prakṛti*] en de persoon [de *puruṣa*] vinden hun bestaan niet op een bepaald tijdstip. Niet [uit de één of de ander] ontstaand als zodanig, is het te danken aan de combinatie van die twee [ongeboren elementen] dat levende lichamen in U hun bestaan vinden, zoals bubbels hun bestaan vinden als een combinatie van water en lucht. En net zoals rivieren in de zee uitmonden en alle smaken [van bloemennectar] zich samenvoegen in de honing, gaan de levende wezens met al hun verschillende namen en kwaliteiten [uiteindelijk ook weer] op in [U,] het Allerhoogste [zie ook B.G. 9: 7]. (32) Zij die wijs zijn, zijn ervan doordrongen hoezeer Uw *māyā* de menselijke wezens begoochelt, en zijn U regelmatig met traditionele toewijding van dienst, U die de bron van bevrijding vormt. Hoe kan er voor hen die U trouw aanhangen, ook maar iets van angst bestaan voor een materieel leven, een angst die door het driegerande [wiel van de Tijd - van verleden, heden en toekomst] - door Uw fronsende wenkbrauwen - steeds weer wordt opgeroepen in hen die niet bij U hun heil zoeken [zie ook B.G. 4: 10, 7: 14 & 14: 26]? (33) De geest, in de ban van de zinnen en de ademhaling, is als een paard dat men niet in bedwang heeft [B.G. 2: 60 en 5.11: 10]. Zij die in deze wereld naar regulatie streven maar van de voeten van de goeroe hebben afgezien, vinden, hoogst onstandvastig met de verschillende controlemethoden, vol leed honderden obstakels op hun weg, o Ongeborene. Ze zijn als kooplieden die [voor een bootreis] op zee geen stuurman in de arm genomen hebben [zie 10.51: 60 & B.G. 4: 34]. (34) Wat hebben dienaren, kinderen, een lichaam, een echtgenote, geld, een huis, land, vitaliteit en voertuigen nu te betekenen voor mensen voor wie U het eigenlijke Zelf werd, de Belichaming van Alle Genoegen? En wat zou allemaal voor hen, die er niet in slagen de waarheid [van U] te waarderen en vasthouden aan hun verlustiging in seksuele zaken, nu geluk brengen in deze [materiële] wereld onderhevig aan vernietiging die, op zich, betekenisloos is [zie ook B.G. 13: 8-12]? (35) De zieners vrij van valse trots, die met de grootste vroomheid op deze aarde zich richten op de pelgrimsoorden en plaatsen van Zijn spel en vermaak, hebben Uw voeten in hun hart geïnstalleerd en maken met het water dat hun voeten wast een einde aan alle zonden. Zij die maar één keer hun geest richtten op U, de Oorspronkelijke Ziel van het Eeuwig Geluk, zullen zich nimmer meer wijden aan de huiselijke aangelegenheid [van een gezinsleven] die een persoon berooft van zijn essentiële kwaliteiten. (36) Als iemand zegt 'Vanuit het ware [van God] verscheen het ware [van de schepping]', kan dat zeker in twijfel worden getrokken en weerlegd [*4]. De combinatie is onsamenhangend, want het is waar in een aantal gevallen, terwijl het een illusie is niet waar zijnde in andere gevallen. Voor wereldse doeleinden willen reeksen mensen met een duistere opvatting het graag anders bezien en verbijsteren hen, die niet hun verstand gebruiken bij de rituele loftuitingen, met andere betekenissen en gevolgen van Uw talrijke woorden van wijsheid.

(37) Omdat dit universum er in het begin niet was en na zijn vernietiging er ook niet meer zal zijn, kan worden geconcludeerd dat dat wat zich tussentijds in U, het enige voorwerp van de liefde, voordoet, een nutteloze vertoning is [een valse weergave]. We begrijpen dit universum aldus als een [illusoire, begoochelende] combinatie van verschillende categorieën van de [werkelijke] oersubstantie [zie tekst 26], terwijl de minder intelligenten die neigen tot het valse, voor waar houden wat de geest ervan maakt [zie B.G. 6: 8]. (38) Vanwege de [onoverkomelijke aanwezigheid van de] materiële natuur, legt hij [het levende wezen] zich neer bij die onontwikkelde staat en neemt, met het zich eigen maken van haar kwaliteiten [de *guṇa's*], dienovereenkomstig gedaanten aan. Aan die gedaanten gebonden is hij verstoken van spirituele kwaliteiten en wordt hij geconfronteerd met [de feiten van het geboren worden en] de dood. Uzelf, daarentegen, laat haar links liggen als een slang die zijn huid afwerpt en wordt in Uw achtvoudige grootsheid [zie *siddhi's*] verheerlijkt als Degene Onbegrensd in Zijn Heerlijkheid die uitgerust is met alle spirituele kwaliteiten. (39) Als zij die zich inperken niet de wortels van het verlangen uit hun hart bannen, kunnen ze, onzuiver als ze zijn, U niet bereiken die hun harten bent binnengegaan. Ze zijn als iemand die het juweel is vergeten dat hij om zijn nek heeft gehangen. Yogabeoefenaren die tevreden zijn met een dierlijk leven zullen in beide [werelden hier en hierna] ongelukkig zijn: [hier met] de dood waar ze niet aan ontsnappen en hierna met U wiens koninkrijk ze niet bereiken [zie ook B.G. 6: 41-42]. (40) Iemand die U heeft begrepen, maakt zich geen zorgen over het gunstige of ongunstige, over het goede of kwade verbonden met het lichaam dat hij heeft aangenomen en ook niet over wat anderen zeggen. O U van Alle Kwaliteiten, dag na dag vult hij zijn oren met het lied dat er in ieder tijdperk is via de geestelijke erfopvolging. Om die reden beschouwen de kinderen van Manu [de mensen, zie 3.22: 34-39 en 5.13: 25], U als het uiteindelijke doel van de bevrijding. (41) Noch de meesters van de hemel, noch zelfs U kunnen het einde bekennen van Uw heerlijkheid, o Onbegrensde, o U in wie de vele universa door de Tijd voortgedreven, ieder in hun eigen omhulling, worden rondgeblazen in de hemel als waren het stofdeeltjes. De *śruti's* die vrucht dragen door [*neti neti*] dat te elimineren wat niet Uw Absolute Waarheid is, vinden in U hun uiteindelijke conclusie [zie *siddhānta*].'

(42) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Na deze instructie te hebben aangehoord over het Ware Zelf, begrepen de zoons van Brahmā wat hun eindbestemming was en aanbaden ze vervolgens, volmaakt tevreden, de wijze Sanandana. (43) Dit is hoe in het verleden de nectar van het onderliggende mysterie van al de Veda's en Purāṇa's [de filosofie van de Upaniṣads] werd gedestilleerd door de grote zielen [de klassieke wijzen] die in deze wereld verschenen om zich in hogere sferen te bewegen. (44) O erfgenaam van Brahmā [Nārada], trek rond door de wereld zoals u dat wenst, met geloof mediterend op deze instructie over de Ziel die de begeerten van de mens tot as verbrandt.'

(45) **Ś**rī Śuka zei: 'De *ṛṣi*, de kalmte zelve, die aldus van de wijze de opdracht had ontvangen, aanvaardde die trouw, o Koning. Nu volledig van succes

dacht hij, die zo standvastig in zijn gelofte was als een *kṣatriya*, er even over na en nam het woord. (46) Śrī Nārada zei: 'Mijn eerbetuigingen voor Hem, de Allerhoogste Heer Kṛṣṇa onberispelijk in Zijn roep, die Zijn aantrekkelijke expansies manifesteert voor de bevrijding van alle levende wezens [1.3: 28].'

(47) **N**a aldus te hebben gesproken, boog Nārada voor de Oorspronkelijke Ṛṣi [Nārāyaṇa] en voor de grote zielen die Zijn leerlingen waren. Vervolgens begaf hij zich vandaar naar de hermitage van mijn fysieke vader, Dvaipāyana Vedavyāsa. (48) De grote toegewijde [Vyāsa] bewees hem de eer en bood hem een zitplaats, waarop Nārada ging zitten en hem beschreef wat hij vernomen had uit de mond van Śrī Nārāyaṇa. (49) Zo gaf ik antwoord op uw vraag, o Koning, over hoe de geest zich kan bezighouden met de Absolute Waarheid [- de werkelijkheid] zonder materiële kwaliteiten die niet onder woorden te brengen is. (50) Hij die waakt over dit universum in den beginne, in het midden en op het eind, Hij die de Meester is van de ongemanifesteerde materie [*pradhāna*] en de individuele ziel [*jīva*], Hij die dit universum in het bestaan riep, erin binnenging samen met de individuele ziener en lichamen [met hem] producerend ze reguleert, Hij, dankzij wie men zich overgevend, de materiële energie die men omarmt achter zich laat zoals een slaper zijn lichaam achterlaat, Hij, bij de genade van wiens zaligheid men voor een materiële geboorte wordt behoed, is de Allerhoogste Heer op wie men zonder ophouden dient te mediteren om vrij van angst te zijn [zie B.G. 16: 11-12, 1.9: 39 en de bhajan Sarvasva Tomāra Carana].'

*: Śrīla Śrīdhara Svāmī analyseert dit probleem, van het beschrijven van de onuitsprekelijke waarheid in te definiëren termen, uitvoerig met behulp van de traditionele discipline van de Sanskriet poëtica die stelt dat woorden drie soorten van expressief vermogen hebben, genaamd *śabda-vṛtti's*. Dit zijn de verschillende manieren waarop een woord betrekking heeft op zijn betekenis, onderscheiden als *mukhya-vṛtti* - letterlijke betekenis (verdeeld in *rudhi*, conventioneel gebruik en yoga, het gebruik ontleend als in de etymologie), *lakṣanā-vṛtti* - metaforische betekenis, en de nauw verwante *gauna-vṛtti*, - een vergelijkende betekenis; bijvoorbeeld: het woord leeuw kent de drie expressieve vormen van: het is een leeuw - letterlijk, hij is een leeuw - metaforisch en hij is als een leeuw - vergelijkend qua betekenis. Dus is het in feite de vraag hoe de Absolute Waarheid kan worden gedekt in termen van letterlijke betekenis, in metaforen en in vergelijkingen.

**: Volgens Śrīla Jīva Gosvāmī, vertegenwoordigen de zevenentwintig verzen van de gebeden van de Veda's in eigen persoon (teksten 14 - 41) de meningen van ieder van de achtentwintig belangrijkste *śruti's*. Deze hoofd-Upaniṣads en andere *śruti's* handelen over de verschillende benaderingen van de Absolute Waarheid. Zie de betekenisverklaringen p.p. 10.87 van dit hoofdstuk van de *paramparā* voor specifieke citaten.

***: De *Kaṭha Upaniṣad* (2.2.13) stelt:

nityo nityānāṁ cetanaś cetanānām
eko bahūnāṁ yo vidadhāti kāmān
taṁ pīṭha-gaṁ ye 'nupaśyanti dhīrās

teṣāṁ śāntiḥ śāśvatī netareṣām

"Onder al de eeuwige, bewuste wezens is er één die in de behoeften voorziet van al de overigen. Wijze zielen die Hem aanbidden in Zijn hemelverblijf verwerven de eeuwige vrede. Anderen slagen daar niet in."

*4: De *paramparā* schrijft hier: "Volgens Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, leren de Upaniṣads dat deze geschapen wereld werkelijk is maar tijdelijk."

10.88 - Heer Śiva Gered uit Handen van Vṛkāsura

(1) **K**oning [Parīkṣit] zei: 'De halfgoden, demonen en mensen die de ascetische Heer Śiva aanbidden, zijn gewoonlijk rijk en genieten van het leven, in tegenstelling tot degenen die Lakṣmī en haar Echtgenoot, de Heer Hari vereren. (2) We hebben daar grote twijfel over en zouden graag de kwestie doorgronden van de lotsbestemmingen van de aanbidders van de twee Heren, die zo tegengesteld zijn qua karakter.'

(3) **Ś**rī Śuka zei: 'Śiva, die altijd verenigd is met zijn *śakti*, omvat de basiskwaliteiten van de natuur met de drie kenmerken van zijn emotie [zijn *sattva*], zijn autoriteit [zijn *rajas*] en zijn duisternis [zijn *tamas*]. Aldus vormt hij [de belichaming van] het drievoudige principe van het [valse] ego. (4) Van hen hebben zich de zestien transformaties [*liṅga's*] gemanifesteerd [van de geest, de tien zinnen en de vijf elementen]. Als iemand op een van [de heersende manifestaties van Śiva over] hen een beroep doet, zal hij al de verschillende vormen van [overeenkomstige] materiële weelde genieten [zie onder Śiva]. (5) Heer Hari, de Oorspronkelijke Persoon, is echter ontstegen aan de materiële natuur en volkomen onberoerd door de geaardheden. Hij is de [innerlijke] getuige die alles ziet. Door Hem te aanbidden raakt men bevrijd van de [werking van de] *guṇa's*. (6) Dit is wat uw grootvader koning [Yudiṣṭhira] aan Acyuta vroeg toen hij, na het afronden van zijn paardoffers, van Hem vernam over het dharma. (7) De Opperheer,

zijn Meester, die ter wille van het uiteindelijk heil van alle mensen was nedergedaald in de Yadufamilie, was er toen blij mee Zich tot hem te richten die gretig luisterde. (8) De Allerhoogste Heer zei: 'Van degene die Ik begunstig neem Ik geleidelijk de rijkdom weg. Armlastig, zal hij de ene na de andere tegenspoed ondergaan en in de steek gelaten worden door zijn vrienden en verwanten [zie ook 7.15: 15, 9.21: 12, 10.81: 14 & 20, 10.87: 40, B.G. 9: 22]. (9) Als hij, mislukkend in zijn pogingen zich in te spannen voor geld, gefrustreerd raakt en vriendschap sluit met Mijn toegewijden, zal Ik hem Mijn genade tonen. (10) Als men intelligent met de wijsheid begrijpt dat de subtiele, zuivere, eeuwige geest van het Opperste Oneindige Brahman iemands ware zelf vormt, raakt men bevrijd uit *samsāra*. (11) Mij buiten beschouwing latend omdat Ik degene ben die het moeilijkst te aanbidden ben, aanbidden mensen anderen, die snel tevreden zijn. Met het van hen verkrijgen van koninklijke rijkdom, worden ze arrogant en trots, en veronachtzamen en beledigen ze, verrassend genoeg, vervolgens hen aan wie ze de zegeningen te danken hebben [zie ook B.G. 2.42-44; 4: 12; 7: 20-25; 17: 22, 18: 28].'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Brahmā, Viṣṇu, Śiva en anderen, zijn er toe in staat vloeken uit te spreken en gunsten te verlenen. Brahmā en Śiva zijn snel met hun veroordelingen en zegeningen, Mijn beste Koning, maar de Onfeilbare [Heer Viṣṇu] is niet zo. (13) In dit verband wordt als voorbeeld de volgende oude geschiedenis verteld van Giriśa [Śiva], die in gevaar kwam omdat hij de demon Vṛkāsura de keuze van een gunst bood. (14) De demon, genaamd Vṛka, was een zoon van Śakuni [zie 9.24: 5]. Hij kwam op een dag onderweg Nārada tegen en vroeg hem doortrapt welke van de drie Heren het snelst te behagen was. (15) Hij zei: 'Voor een snel resultaat kan je maar beter Śiva aanbidden. Die is net zo gauw tevreden over je kwaliteiten, als dat ie zich kwaad maakt over je fouten. (16) Tevreden over Tienkop [Rāvaṇa] en over Bāṇa, die als minstrelen zijn heerlijkheden bezongen, raakte hij [echter] in grote moeilijkheden toen hij hen een ongehoorde macht gaf.'

(17) **A**ldus op de hoogte gesteld, aanbad de Asura hem [Heer Śiva] te Kedāra [in de Himalaya's] door met het vlees van zijn eigen ledematen offers te brengen in het vuur dat de mond van Śiva is. (18-19) Gefrustreerd omdat hij de Heer niet te zien kreeg, maakte hij op de zevende dag, met zijn haar nat van het water van die heilige plaats, aanstalten om met een bijl zijn eigen hoofd eraf te hakken. Maar op dat moment rees Śiva allergenadigst op vanuit het vuur eruitziend als Agni. Hij hield hem tegen door zijn armen te grijpen precies zoals wij dat zouden doen. Door die aanraking herstelde zijn lichaam zich in zijn oorspronkelijke volkomen staat. (20) Hij zei hem: 'Genoeg, genoeg, beste kerel, luister alsjeblieft. Vraag me om een zegen, ik zal iedere gunst inwilligen die je verlangt. O, het door jou zo enorm kwellen van je lichaam heeft geen zin, want ik ben [al] tevreden met mensen die me voor hun beschutting met wat water benaderen [zie ook B.G. 17: 5-6]!'

(21) **D**e zondaar vroeg daarop aan de god om een gunst die alle levende wezens schrik aanjaagde: 'Moge een ieder sterven die ik mijn hand op het hoofd leg!'

(22) **O** zoon van Bharata, toen Rudra dit hoorde, liet hij misnoegd *om* weerklinken ter bevestiging en willigde hij het verzoek in met een gedwongen glimlach, alsof hij melk aan een slang gaf [zie ook 10.16: 37]. (23) Om de gunst uit te proberen, trachtte de demon toen zijn hand op het hoofd van Heer Śambu, Śiva te leggen, die toen bang werd voor wat hij zelf teweeg had gebracht. (24) Trillend van de angst achtervolgd door hem, vluchtte hij vanuit het noorden [van zijn verblijfplaats] weg in alle richtingen, tot aan de grenzen van de hemel en de aarde. (25-26) De belangrijkste halfgoden wisten niet hoe ze er tegen op moesten treden en hielden zich stil. Hij [Śiva] ging toen naar Vaikuṇṭha, de plaats vol licht verheven boven alle duisternis, alwaar Nārāyaṇa, de Hoogste Bestemming, persoonlijk aanwezig is. Die plaats vormt de bestemming vanwaar de verzakers niet meer terugkeren die met het geweld [tegen andere levende wezens] stopten en vrede vonden [zie ook Śvetadvīpa]. (27-28) De Allerhoogste Heer, de Verdrijver van Alle Leed, die van een afstand het gevaar aan zag komen, veranderde Zich middels Zijn *yogamāyā* in een jonge brahmaanse student en kwam naar hem toe. Compleet met een gordel, een hertenvel, een staf en een bidsnoer, had Hij een uitstraling die gloeide als vuur. Respectvol begroette Hij hem nederig met *kuśa*gras in Zijn handen. (29) De Allerhoogste Heer zei: 'O beste zoon van Śakuni, u lijkt vermoeid te zijn. Waarom kwam u van zo verre? Alstublieft rust wat uit, moeten we geen gehoor geven aan al de verlangens van dit persoonlijke lichaam? (30) Als we erover mogen vernemen, o machtige, zeg Ons dan alstublieft wat u in gedachten hebt. Men bereikt doorgaans zijn doel met behulp van anderen, nietwaar?'

(31) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus ondervraagd door de Opperheer met woorden die neerregenden als nectar, verdween al zijn vermoeidheid en vertelde hij Hem wat hij gedaan had. (32) De Allerhoogste Heer zei [toen tot Vṛka]: 'Als dat het geval is, kunnen We geen geloof hechten aan zijn uitlatingen, want Śiva werd door Dakṣa vervloekt tot een demonische staat als de koning van geesten en demonen [zie 4.2: 9-16]. (33) Als u, o Koning van de Dānava's, vertrouwen stelt in hem als de 'geestelijk leraar van het universum', kijk dan meteen maar eens wat er gebeurt als u uw hand op uw eigen hoofd legt! (34) Als Śambhu's woorden aldus of anderszins onwaar blijken te zijn, o beste van de Dānava's, doodt dan hem alstublieft die u zo om de tuin leidt, opdat hij nooit meer zal liegen.'

(35) **H**ij raakte zodoende dermate verbijsterd door de zo heel slimme, uitstekende woorden van de Allerhoogste Heer, dat hij er verder niet meer over nadacht en dwaas zijn hand op zijn eigen hoofd legde. (36) Als door de bliksem getroffen spatte zijn hoofd terstond uiteen. Hij viel neer, waarna er vanuit de hemel de geluiden klonken van 'Gewonnen!', 'Heil!' en 'Goed gedaan!' (37) Nu dat, met de dood van de zondige Asura Vṛka, Śiva was bevrijd van het gevaar, lieten

de goddelijke zieners, de voorvaderen en de zangers van de hemel een regen van bloemen neerdalen. (38-39) Bhagavān, de Allerhoogste Persoonlijkheid, richtte zich toen tot de verloste Giriśa: 'O beste Mahādeva, zie hoe deze zondaar werd gedood door zijn eigen zondigheid! Wat voor geluk, o meester, bestaat er voor een levend wezen in overtreding met de verheven heiligen, om nog maar te zwijgen van het in overtreding verkeren met de Heer van het Universum, de Geestelijk Leraar van het levende Wezen [zie ook 1.18: 42, 7.4: 20 en B.G. 16: 23]? (40) Een ieder die verneemt of spreekt over deze redding van Śiva door de Heer van de Superziel, de Ondoorgrondelijke Persoonlijke Manifestatie van de Oceaan van Alle Energieën, zal bevrijd worden van zijn vijanden en van de herhaling van geboorte en dood.'

10.89 - Viṣṇu, de Beste van de Goden, en de Kṛṣṇa's Halen de Zoons van een Brahmaan Terug

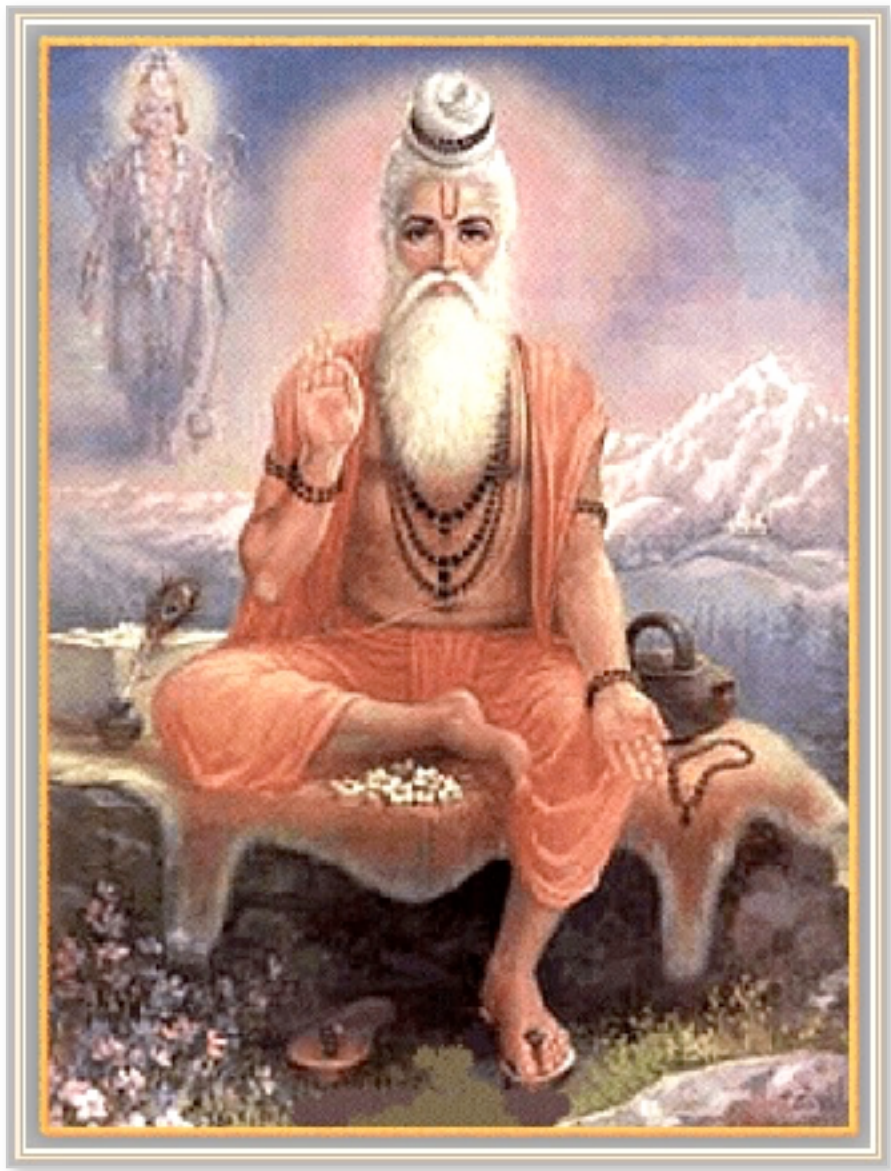

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Onder wijzen die een offerplechtigheid hielden aan de oever van de Sarasvatī, o Koning, ontstond een meningsverschil over wie van de drie [Heren] die er vanaf het begin waren, de grootste zou zijn. (2) Omdat ze dit wilden weten stuurden ze de zoon van Brahmā genaamd Bhṛgu eropuit om dit uit te zoeken, o Koning. Hij begaf zich naar het hof van Brahmā. (3) Om zijn goedheid op de proef te stellen boog hij niet voor hem en sprak hij ook geen gebed uit. Dat wekte de hartstocht van de grote Heer, die toen kwaad werd. (4) Ondanks de woede die opwelde in zijn hart jegens zijn zoon, slaagde de zelfgeborene erin zich in te tomen, net zoals een vuur wordt gedoofd door zijn eigen [evolutionaire] product [water, zie ook 3.12: 6-10]. (5) Vervolgens ging hij naar de berg Kailāsa alwaar Śiva, blij hem te zien, opstond om hem te omhelzen. (6-7) Toen Bhṛgu dit echter afwees en zei: 'Je bent iemand die van het pad afwijkt', werd hij boos en hief hij, bereid hem te doden, zijn drietand tegen hem op met ogen die vuur schoten. De godin [Pārvatī] viel hem ten voeten en bewoog hem

met woorden tot vrede. Bhṛgu ging toen naar Vaikuṇṭha alwaar Heer Janārdana verblijft. (8-9) De Allerhoogste Heer, de Bestemming van de Toegewijden, lag met Zijn hoofd op de schoot van de godin van het geluk. Hij schopte Hem tegen de borst, waarop de Heer toen samen met Lakṣmī overeind kwam. Hij stond op van het bed, boog Zijn hoofd voor de wijze en zei: 'Wees welkom, o brahmaan, gaat u zitten, neem het Ons niet kwalijk alstublieft, o meester, We hadden even niet in de gaten dat u was gearriveerd! (10-11) Alstublieft zuiver Mij, Mijn wereld en de heersers van alle werelden die Mij toegewijd zijn, met het water, spoelend van de voeten van uw goede zelf, dat de heiligheid schept van de pelgrimsoorden. Vandaag, o Mijn heer, ben Ik de enig zaligmakende toevlucht geworden voor de godin van het geluk, omdat met het door uw voet bevrijden van Mijn borst van alle zonde, ze bereid zal zijn daar te verblijven!'

(12) **Ś**rī Śuka zei: 'Bhṛgu, verrukt over en behaagd door de plechtstatige woorden die de Heer van Vaikuṇṭha aldus sprak, viel overweldigd door toewijding stil met tranen in zijn ogen. (13) O Koning, Bhṛgu keerde terug naar de offerplechtigheid van de wijzen die de Veda hooghouden, en beschreef uitvoerig wat hij persoonlijk had ervaren. (14-17) Toen ze dit hoorden stonden de wijzen versteld, want door geloof te hechten aan Heer Viṣṇu als zijnde de grootste die vrede en onbevreesdheid brengt, waren ze van hun onzekerheden verlost. Het rechtstreekse bewijs van Zijn dharma, spirituele kennis, onthechting, realisatie [van *tat*], de acht mystieke vermogens [*siddhi's*] en faam, verdrijft de onzuiverheden van de geest. Men beschouwt Hem als de Allerhoogste Bestemming van de onzelfzuchtige en heilige wijzen die, met geesten die gelijkmoedig en vreedzaam zijn, het geweld hebben opgegeven [van het heersen met hartstocht]. Zijn favoriete belichaming is die van de geaardheid goedheid en de brahmanen zijn Zijn aanbiddelijke godheden, zij die vreedzame personen van een ontwikkeld intellect zijn die Hem vereren zonder nevenmotieven [zie 1.2: 7; 3.25: 37 en 10.81]. (18) Overeenkomstig de *guṇa's* zijn er de drie soorten van geconditioneerde wezens die door Zijn materiële energie hun bestaan vinden: de wilden [van *tamas*, de Rākṣasa's], de onverlichte zielen [van *rajas*, de Asura's] en de goddelijken [van *sattva*, de Sura's]. Van deze drie wezens zijn het degenen in de geaardheid goedheid [de Sura's] die de weg wijzen [zie B.G. 14: 6 & 14: 14].'

(19) **Ś**rī Śuka zei: 'De geleerden [verzameld] aan de Sarasvatī met de bedoeling de twijfel van de gewone man weg te nemen, dienden aldus [met deze conclusie] de lotusvoeten van de Allerhoogste Persoonlijkheid [van Zuivere Goedheid] en bereikten Zijn bestemming.' "

(20) **Ś**rī Sūta [te Naimiṣāraṇya] zei: "En zo stroomde deze nectar met de geur van een lotus voort uit de mond van de zoon van de wijze [Vyāsa]. Die nectar, handelend over de Allerhoogste Persoonlijkheid, vernietigt de angst voor een materieel bestaan en zorgt ervoor dat de reiziger op de [wereldse] weg, zich via de openingen van zijn oren voortdurend laaft aan de fijne verzen, en dat hij de vermoeidheid van zijn omzwervingen vergeet. (21) Śuka zei: 'Eens, in Dvārakā,

gebeurde het dat het kind geboren uit de vrouw van een brahmaan kwam te overlijden op het moment dat het, zoals men dat zegt, de grond raakte, o nazaat van Bharata. (22) De brahmaan bracht het lijk naar de poort van de koning [Ugrasena] en zei, het presenterend, in zijn ellende van streek weeklagend toen het volgende: (23) 'Omdat deze ongekwalificeerde, inhalige *kṣatriya* die verslaafd is aan zingenot, met een misleidende geest en vijandig jegens de brahmanen, zijn werk niet goed deed, moest mijn zoon de dood vinden. (24) Burgers die een slechte volksheer van dienst zijn die, met zijn zinnen niet in bedwang, behagen schept in geweld, zullen steeds gebukt gaan onder armoede en ongelukkig zijn.'

(25) **E**n zo gebeurde het een tweede en een derde keer dat de wijze brahmaan op dezelfde manier [een dood kind] bij de poort neerlegde en dezelfde klaagzang aanhief. (26-27) Arjuna die op een dag vanwege Keśava in de buurt was, vernam er toevallig over toen de brahmaan een negende kind ontviel. Hij zei: 'O brahmaan, is er hier niet iemand die bij u thuis de boog kan hanteren? Waarlijk, deze leden van de adelstand gedragen zich alsof ze brahmanen zijn die een offerplechtigheid bijwonen! (28) Daar waar brahmanen moeten treuren over verloren echtgenotes, kinderen en weelde, zijn degenen die zich uitdossen als koningen enkel maar acteurs die zich om hun eigen hachje bekommeren. (29) O grote heer, ik zal de nakomelingen beschermen van jullie twee die er zo ellendig aan toe zijn in dezen. En als ik er niet in slaag mijn belofte waar te maken, zal ik het vuur ingaan om een einde te maken aan mijn zonden [vergelijk B.G. 2: 34].'

(30-31) **D**e brahmaan zei: 'Saṅkarṣaṇa, Vāsudeva, Pradyumna de grootste boogschutter en ook Aniruddha de onvergelijkelijke strijdwagenvechter, slaagden er niet in ze [mijn zoons] te redden. Waarom probeert u dan zo naïef dat te doen wat de [*catur-vyūha*] Heren van het Universum onmogelijk voor elkaar konden krijgen? Daarom geloven we er niet in.'

(32) **Ś**rī Arjuna zei: 'Ik ben Saṅkarṣaṇa niet, o brahmaan, noch Kṛṣṇa, noch een nazaat. Men noemt mij Arjuna, wiens boog de Gāṇḍīva is! (33) O brahmaan, onderschat mijn kunnen niet! De drie-ogige [Śiva] was er tevreden over. Ik zal in de strijd de Dood verslaan en uw kinderen terugbrengen, o meester!'

(34) **O** kweller van de vijand [koning Parīkṣit], de geleerde die aldus overtuigd was door Arjuna, ging naar huis, tevreden met wat hij gehoord had over de macht van de zoon van Pṛthā. (35) Toen zijn vrouw op het punt stond nogmaals te bevallen, zei de hoogst verheven brahmaan mismoedig tot Arjuna: 'Redt, alstublieft redt mijn kind van de dood!'

(36) **H**ij beroerde zuiver water, bracht de machtige Heer [Śiva] zijn eerbetuigingen, herinnerde zich [de mantra's voor] zijn wapens en spande de boogpees van de Gāṇḍīva. (37) Naar boven, naar beneden en opzij schiep hij met pijlen die waren geladen met de mantra's een kooi van pijlen en schermde hij aldus het barenshuis af. (38) Het kind van de brahmanenvrouw dat vervolgens gebo-

ren werd, huilde enige tijd maar verdween toen plotseling de lucht in met lichaam en al. (39) De brahmaan zei toen in het bijzijn van Kṛṣṇa vol minachting tot Arjuna: 'Kijk hoe dwaas ik ben, ik die vertrouwen stelde in de opschepperij van een eunuch! (40) Als noch Arjuna, Aniruddha, Balarāma of Keśava hen kunnen redden, wie zou er dan bescherming kunnen bieden in een situatie als deze? (41) Weg met die Arjuna met zijn valse praatjes, weg met de boog van die snoever die zo dom en ingebeeld dacht dat hij hen kon terugbrengen die het lot heeft weggenomen!'

(42) **T**erwijl de wijze brahmaan hem aldus vervloekte, nam Arjuna zijn toevlucht tot een mystieke bezweringsformule en ging hij rechtstreeks naar de hemelstad Saṁyamanī alwaar de grote Yamarāja zich ophoudt. (43-44) Het brahmanenkind niet aantreffend ging hij, met zijn wapens gereed, van daar naar de steden van Indra, Agni, Nirṛti [de god van de dood ondergeschikt aan Yamarāja], Soma [de maangod], Vāyu en Varuṇa en toen naar andere gebieden van de onderwereld tot aan het hoogste punt van de hemel. Er niet in slagend om van hen de zoon van de tweemaal geborene terug te krijgen, vond hij, toen hij zoals beloofd op het punt stond het vuur in te gaan, Kṛṣṇa tegenover zich die hem probeerde tegen te houden. (45) 'Ik zal je de zoons van de brahmaan tonen, alsjeblieft veracht jezelf niet! Mannen als deze [zo kritisch met ons] zullen ons twee de onbetwiste roem brengen.'

(46) **N**a deze uitspraak klom de Allerhoogste Heer, de Goddelijke Meester, met Arjuna in Zijn wagen en vertrok Hij in westelijke richting. (47) Hij trok langs de zeven continenten met hun zeven zeeën en zeven bergketens, stak de [*lokāloka*]grens over die de werelden scheidt van de buitenruimte en ging de diepe duisternis in [zie ook 5.1: 31-33]. (48-49) Daar in de duisternis raakten de paarden Śaibya, Sugrīva, Meghapushpa en Balāhaka [zie ook 10.53*] de weg kwijt, o beste van de Bharata's. Gezien hun toestand zond de Opperheer, de Grote Meester van Alle Yogameesters, toen Zijn persoonlijke *cakra,* die straalt als een duizendtal zonnen, voor de wagen uit. (50) De Sudarśana-schijf, die met zijn extreem intense gloed zich zo snel als de geest vooruit spoedde, baande zich een weg door de immens diepe en angstwekkende duisternis van de manifestatie, als een pijl van Heer Rāmacandra's boog afgeschoten op een [demonen]leger. (51) Arjuna volgde het pad van de *cakra* tot voorbij die duisternis en aanschouwde het allesdoordringende, zich eindeloos uitbreidende, bovenzinnelijke licht [de *brahma-jyoti*], dat zo pijn deed aan zijn ogen dat hij ze ervoor sloot [zie ook 10.28: 14-15]. (52) Vandaar gingen ze een watermassa binnen die door een machtige wind werd bewogen tot een schittering van enorme golven. In het water bevond zich een wonderbaarlijke verblijfplaats die baadde in een goddelijke gloed, met zuilen die helder straalden met duizenden ingelegde edelstenen. (53) Het enorme serpent Ananta hield zich daar op. Verbazingwekkend met Zijn duizenden koppen, die straalden van de juwelen op de kragen en Zijn dubbele aantal schrikwekkende ogen, zag Hij er, met Zijn donkerblauwe nekken en tongen, uit als de witte berg [Kailāsa]. (54-56) Op dat serpent zag hij de Almachtige,

Hoogste Autoriteit van de Persoonlijkheid Verheven Boven Alle Persoonlijkheden van God, comfortabel zitten, eruitziend als een grijze wolk, met prachtige gele kleding, een aangenaam aantrekkelijk gezicht en grote ogen. Zijn duizenden loshangende haarlokken baadden in de schittering van Zijn oorhangers en de reeksen van grote juwelen in Zijn kroon. Omlijst door een bloemenslinger van woudbloemen, werd Hij met Zijn acht fraaie lange armen, Kaustubha-juweel en Śrīvatsa-teken, als de Belangrijkste van de Heersers van het Universum, bediend door Zijn persoonlijke metgezellen aangevoerd door Nanda en Sunanda, alsook door Zijn *cakra*, Zijn andere wapens, die zich manifesteerden in hun persoonlijke gedaanten, [zijn vrouwelijke metgezellen, te weten] Zijn energieën van de welvaart, schoonheid, roem en materiële schepping [resp. Puṣṭi, Śrī, Kīrti en Ajā], en Zijn complete mystieke vermogens [*siddhi's*]. (57) Acyuta bewees Zichzelf, in Zijn Onbegrensde Gedaante, de eer zoals ook Arjuna dat deed die hoogst verbaasd was bij de aanblik [van Mahā-Viṣṇu]. Daarop richtte de Almachtige Heer en Meester van Alle Heersers van het Universum, Zich met een glimlach en een inspirerende stem tot hen beiden die hun handen hadden samengebracht. (58) 'Ik bracht de zoons van de brahmaan naar hier met het verlangen jullie twee te zien die als Mijn expansies zijn nedergedaald om het dharma te verdedigen. Keer snel terug naar Mijn aanwezigheid nadat jullie hen hebben gedood die van de duisternis zijn en een overlast vormen voor de aarde [zie 2.2: 24-27 en 2.6: 26]. (59) Ofschoon van jullie beiden de verlangens in vervulling zijn gegaan, o besten van alle personen, moeten jullie, net zoals de wijzen Nara en Nārāyaṇa dat deden, je inzetten om het dharma te handhaven voor het heil van de gewone man.'

(60-61) **D**e twee Kṛṣṇa's [zie ook B.G. 10: 37] aldus geïnstrueerd door de Opperheer van het Hoogste Verblijf, zeiden '*om*' terwijl ze bogen voor de Almachtige. Ze namen de zonen van de tweemaal geborene met zich mee en keerden uitgelaten terug naar hun woonplaats [Dvārakā], op dezelfde manier als ze gekomen waren. Daar droegen ze de zoons, die nog dezelfde lichamen en dezelfde leeftijd hadden [als toen ze verloren waren gegaan], over aan de brahmaan. (62) Arjuna was diep onder de indruk van de verblijfplaats van Viṣṇu die hij had gezien. Hij concludeerde dat welke vermogens mensen ook mogen hebben, het allemaal manifestaties zijn van Kṛṣṇa's genade. (63) Hij [Kṛṣṇa] verrichtte vele heldendaden als deze in de wereld, genoot de normale zinnelijke genoegens [zie ook 1.11: 35-39] en was van aanbidding met de meest belangrijke offerplechtigheden [b.v. in 10.24 en 10.74 & 75]. (64) Net zoals Indra op het juiste moment zijn regen laat vallen, liet de Allerhoogste Heer met de uitoefening van Zijn Heerschappij, alles neerregenen wat Zijn getrouwen maar wensten, te beginnen bij Zijn brahmanen. (65) Door al de koningen die zich tegen het dharma keerden te doden en daarbij Arjuna en anderen te betrekken, effende Hij voor de zoon van het Dharma [Yudhiṣṭhira] de weg om de principes van de religie in praktijk brengen [zie ook 1.14 & 15].'

ॐ

10.90 - De Koninginnen Spelen en Spreken, en Heer Kṛṣṇa's Heerlijkheid Samengevat

(1-7) **Ś**rī Śuka zei: 'De Meester van de godin van het geluk woonde gelukkig in Dvārakā. Zijn stad, die rijk was in alle opzichten, werd bevolkt door de meest vooraanstaande Vṛṣṇi's en hun excellent in het nieuw geklede vrouwen, die straalden als de bliksem als ze met hun jeugdige schoonheid met ballen en ander speelgoed op de daken speelden. De straten waren altijd druk bevolkt met fraai opgetuigde en vereerde olifanten die dropen van de bronst, met soldaten te voet en met paarden en wagens schitterend van het goud. De stad was rijkelijk voorzien van tuinen en parken met reeksen bloeiende bomen, waar van alle kanten de geluiden klonken van de bijen en de vogels die er af en aan vlogen. Hij [Kṛṣṇa] genoot er met Zijn zestienduizend vrouwen, voor wie Hij, die hun enige ware liefde was, Zich in hun weelderig ingerichte verblijven had uitgebreid in evenzovele gedaanten [zie ook 10.69: 41]. Er waren kristalheldere vijvers waaromheen het tjilpte van de zwermen vogels en het geurde van het stuifmeel van de 's nachts en overdag bloeiende lotussen en waterlelies. De Grote Verschijning vermaakte Zich er door in het water van de riviertjes te duiken, waarbij Zijn li-

chaam, omhelsd door Zijn vrouwen, besmeurd raakte door de *kuṅkuma* van hun borsten. (8-9) Bezongen door de zangers van de hemel die speelden op tweezijdige trommels, pauken en kleine trommeltjes, alsook door vrouwelijke en mannelijke lofzangers die speelden op *vīṇā's*, sproeiden Acyuta's vrouwen Hem lachend nat met waterspuiten. Hen weer natspuitend op Zijn beurt, vermaakte Hij Zich zoals de heer van de schatbewaarders [Kuvera] met zijn nimfen. (10) Met hun kleren nat hun dijen en borsten zien latend, zagen ze er prachtig uit terwijl ze, met de bloemen van hun grote haarwrongen overal rondgestrooid en met bloeiende gezichten die straalden met brede glimlachen, Zijn waterspuit probeerden te bemachtigen en in de ban van Cupido hun Echtgenoot omhelsden. (11) Gelijk de koning van de olifanten omringd door zijn wijfjesolifanten, genoot Kṛṣṇa van het natgespoten worden door en natspuiten van de vrouwen, terwijl de *kuṅkuma* van hun borsten aan Zijn bloemenslinger kleefde en de schikking van Zijn haardos in de war was geraakt door het spel. (12) Klaar met spelen schonk Kṛṣṇa de mannelijke en vrouwelijke artiesten, die de kost verdienden met zingen en muziek maken, de sieraden en kledingstukken van Hem en Zijn vrouwen. (13) Kṛṣṇa aldus sportief bezig, stal de harten van Zijn vrouwen met Zijn bewegingen, woorden, blikken en glimlachen, met Zijn grappen, liefdeblijken en omhelzingen. (14) In hun enkel op Mukunda gericht zijn van hun geesten, spraken ze in trance alsof ze gek waren. Luister nu naar mijn verslag van de woorden die ze denkend aan de Lotusogige gebruikten.

(15) **D**e koninginnen zeiden [zie ook 10.47: 12-21, 10.83: 8-40]: 'O kurari je treurt! Verstoken van slaap kan je geen rust vinden terwijl de Meester ergens in de wereld vannacht op een onbekende plaats aan het slapen is. Kan het zijn dat jij, net als wij, o vriend, diep in je hart bent geraakt door de glimlachende, gulle, speelse blik van Zijn lotusogen? (16) O cakravākī, na het sluiten van je ogen voor de nacht, schreeuw je niettemin deerniswekkend om je vriend die je niet ziet. Of verlang je er misschien net als wij naar om, met het gerealiseerd hebben van de dienstbaarheid, in je gevlochten haar de bloemenslinger te dragen die het respect van Acyuta's voeten genoot? (17) O beste, beste oceaan, je maakt altijd zo'n lawaai en komt nooit aan slapen toe. Lijd je aan slapeloosheid? Of werd je misschien door Mukunda beroofd van je persoonlijke kwaliteiten, zodat ook jij in die zo moeilijk te helen [ziekelijke] toestand belandde? (18) O maan, ben jij, in de greep van de verwoestende ziekte van de tering, dermate uitgemergeld dat je de duisternis niet weet te verdrijven met je stralen? Of ben je misschien met stomheid geslagen, mijn beste, omdat je, net als wij, je niet meer kan herinneren wat Mukunda allemaal zei? (19) O wind uit de Malayabergen, wat hebben we gedaan dat je zo griefde dat onze harten zich door Cupido [Kāmadeva] laten leiden, harten die reeds verscheurd waren door Govinda's zijdelingse blikken? (20) Zeer vereerde wolk, je bent werkelijk een vriend die zeer geliefd is bij de Aanvoerder van de Yādava's met de Śrīvatsa op Zijn borst. Wij zijn in onze meditatie op de zuivere liefde net zo aan Hem gebonden als jouw goede zelf dat is. Je buitenmate gedreven hart is net zo verscheurd als het onze. Net als jij denken we keer op keer weer aan Hem. En dat heeft bij jou regen tot gevolg, zo goed als dat het bij

ons telkens weer de tranen doet stromen. Met Hem omgaan kan zoveel pijn doen! (21) O zoetgevooisde koekoek, zeg me alsjeblieft wat ik moet doen om jou te behagen die Zijn zo zeer geliefde geluiden laat weerklinken, met dat stemgeluid van je dat in staat is om doden weer tot leven te wekken. (22) O berg zo breed van opvattingen, je beweegt je niet noch spreek je. Wordt je in beslag genomen door gewichtige zaken, of verlang je er net als wij misschien naar om de voeten van de beminde zoon van Vasudeva op je borsten te houden? (23) O [rivieren,] echtgenotes van de oceaan, jullie meren zijn helaas hun rijkdom aan lotussen kwijtgeraakt die verwelkten nu ze uitgedroogd zijn, net zoals wij sterk vermagerden vanwege het niet verwerven van onze geliefde echtgenoot, de Heer van Madhu, die zo vaak onze harten stal [zie ook 10.47: 41 en 10.48: 11]. (24) O zwaan, wees welkom en ga zitten, drink alsjeblieft wat melk. Vertel ons het nieuws, o beste, we weten immers dat je een boodschapper van Śauri bent. Is alles in orde met de Onoverwinnelijke? Herinnert Hij, die zo grillig is in Zijn vriendschap, het zich nog dat Hij lang geleden met ons sprak? Waarom zouden we [achter Hem aan moeten lopen om] van aanbidding te zijn, o dienaar van de campaka? Zeg Hem die de begeerte zo opwekt, dat Hij naar ons toe moet komen zonder de godin van het geluk. Waarom zou die vrouw het alleenrecht van toewijding hebben?'

(25) **Ś**rī Śuka zei: 'Sprekend en handelend met een dergelijke extatische liefde voor Kṛṣṇa, de Meester van Yogameesters, bereikten de vrouwen van Heer Mādhava het uiteindelijke doel. (26) Hij, die in talrijke liederen wordt bezongen op vele manieren, trekt met grote kracht de geest aan van welke vrouw ook die enkel maar over Hem vernam. En hoeveel temeer zou dat niet gelden voor hen die Hem rechtstreeks voor zich zien? (27) Hoe kunnen ooit de offers worden beschreven van de vrouwen die, met het idee de Geestelijk Leraar van het Universum als hun echtgenoot te hebben, met zuivere liefde Zijn voeten volmaakt dienden met massages en dergelijke? (28) Aldus te werk gaand volgens het dharma zoals uitgedragen door de Veda's, liet Hij, het Doel van alle Heilige Zielen, zien hoe iemand thuis tot regulatie kan komen van de religiositeit, de economische ontwikkeling en de zinsbevrediging [de *puruṣārtha's*]. (29) Met Kṛṣṇa beantwoordend aan de hoogste norm van het huishoudelijk bestaan waren er meer dan zestienduizend-één-honderd koninginnen [zie ook 10.59** en 7.14]. (30) Onder hen bevonden zich acht juwelen van vrouwen met Rukmiṇī voorop die ik, samen met hun zoons, voor u reeds de één na de ander heb beschreven, o Koning [zie 10.83 en 10.61: 8-19]. (31) Kṛṣṇa, de Allerhoogste Heer die Nimmer Zijn Doel Mist, verwekte bij ieder van Zijn vele vrouwen tien zonen [en één dochter]. (32) Onder dezen bevonden zich achttien *mahāratha's* van een onbegrensd kunnen, wiens faam zich wijd verspreidde. Verneem nu hun namen van mij. (33-34) Dat waren Pradyumna en [Zijn zoon] Aniruddha; Dīptimān en Bhānu; alsook Sāmba, Madhu en Bṛhadbhānu; Citrabhānu, Vṛka en Aruṇa; Puṣkara en Vedabāhu; Śrutadeva en Sunandana; Citrabāhu en Virūpa; Kavi en Nyagrodha. (35) O beste van de koningen, Pradyumna, de zoon van Rukmiṇī, was van deze zoons van Kṛṣṇa, de vijand van Madhu, de meest vooraanstaande. Hij

was net als Zijn Vader. (36) Hij, de grote strijdwagenvechter, huwde de dochter van Rukmī [genaamd Rukmavatī], uit wie toen Aniruddha werd geboren die begiftigd was met de kracht van een tienduizend olifanten [zie 10.61]. (37) Zoals u weet, nam Hij, Aniruddha, Rukmī's kleindochter [Rocana] tot Zijn vrouw, en uit haar werd toen Zijn zoon Vajra geboren, een van de weinigen die de veldslag met de stokken overleefde [zie 3.4: 1 & 2]. (38) Pratibāhu was zijn zoon, die vervolgens Subāhu op de wereld zette, wiens zoon Śāntasena, de zoon Śatasena verwekte. (39) Niemand in deze familie geboren ontbrak het aan weelde of had weinig kinderen, noch was er iemand van hen die maar kort leefde, tekortschoot in zijn kunnen of het geestelijk belang verwaarloosde.

(40) **D**e roemrijke daden van de mannen geboren in de Yadudynastie zijn niet op te sommen, o Koning, nog niet in tienduizend jaar. (41) Ik hoorde dat er voor de kinderen van de Yadufamilie wel achtendertig miljoen achthonderdduizend leraren waren. (42) Wie kan met de Yādava's de tel bijhouden, als onder haar grote persoonlijkheden alleen al Ugrasena zich liet bijstaan door tienduizend keer tienduizend, honderdduizenden mannen [*]? (43) De meest genadeloze Daitya's die [in het verleden] in oorlogen tussen de goden en demonen waren gedood, namen hun geboorte onder de menselijke wezens en bezorgden arrogant de bevolking moeilijkheden. (44) Om hen te onderwerpen kregen de *deva's* van de Heer de opdracht neer te dalen in de honderd-en-één clans van de familie, o Koning [zie 10.1: 62-63]. (45) Vanwege Zijn meesterschap vertegenwoordigde Kṛṣṇa, voor al de Yādava's die Zijn trouwe volgelingen waren, het gezag van Heer Hari en daarom ging het hun goed. (46) Omdat de Vṛṣṇi's Kṛṣṇa steeds in gedachten hadden, vergaten ze, in hun activiteiten van slapen, zitten, rondlopen, converseren, spelen, baden enzovoorts, de aanwezigheid van hun eigen lichamen [en waren ze onbevreesd, zie ook 10.89: 14-17]. (47) O Koning, toen Kṛṣṇa Zijn geboorte nam onder de Yadu's stelde Hij het pelgrimsoord van de hemelse rivier [de Ganges] die van Zijn voeten spoelt in de schaduw. Door Zijn belichaming bereikten vriend en vijand hun doel [7.1: 46-47]. De onovertroffen en hoogst volmaakte godin Śrī, voor wie alle anderen zich in bochten wringen, is de Zijne. Zijn naam, gehoord of gezongen, is wat het ongunstige vernietigt. Door Hem werd het dharma ingesteld voor de lijnen van de [geestelijke] erfopvolging [de leerscholen van de wijzen]. Met Heer Kṛṣṇa, die het wiel van de Tijd [Zijn *cakra*] als Zijn wapen hanteert, wekt het geen verbazing dat de last van de aarde werd weggenomen [zie ook 3.2: 7-12]. (48) Hij zegeviert als de Uiteindelijke Verblijfplaats en staat bekend als de zoon van Devakī. Hij is de toewijding van de Yadu-edelen die, met Zijn armen [of toegewijden], een einde maakt aan de onrechtvaardigen. Hij is de Vernietiger van het Leed van de bewegende en niet-bewegende levende wezens. Hij is de Ene die altijd glimlacht met Zijn prachtige gezicht en zo bij de dames van Vraja Cupido opwekt [zie 10.30-33, 10.35, 10.47]. (49) Aldus te werk gaand met de wens Zijn bovenzinnelijk pad [van toegewijde dienst] veilig te stellen, nam Hij voor Zijn *līlā* verschillende persoonlijke gedaanten aan. Door met hen de [menselijke] manier van doen te imiteren, heeft Hij [de last van] het [daarbij behorende] karma vernietigd. Als men Zijn voeten wil

volgen zal men moeten luisteren naar de verhalen over deze Beste onder de Yadu's. (50) Door bij iedere offerplechtigheid te vernemen over, te zingen over en te mediteren op de schitterende onderwerpen aangaande Mukunda, begeeft een sterveling zich van zijn huis op weg naar Zijn hemelverblijf, de plaats waar de onvermijdelijke gang van de dood een halt wordt toegeroepen. Zelfs zij die de scepter zwaaiden over de aarde [zoals Dhruva en Priyavrata] gingen voor dit doel het woud in.'

*: De *paramparā* voegt hieraan toe dat overeenkomstig de regels van de Mīmāṁsā interpretatie het getal drie wordt genomen als het uitgangsnummer als geen specifiek nummer is opgegeven. Zo zou letterlijk naar de regels hier dan gezegd zijn dat Ugrasena 30 trillioen mensen om zich heen verzameld zou hebben.

Aldus eindigt het tiende Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Het Hoogste Goed

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 10

(t/m hoofdstuk 68)

10.1
Titel: 'The Story of Krishna's birth', page from the tenth book of the Bhāgavata Purāṇa.
Bron: Ackland Museum of Art, ackland.org

10.2
Titel: De twee afbeeldingen links (en rechts) zijn details van een schilderij genaamd: 'The Gods in Vishnu's heaven with Vishnu sitting enthroned on a heap of lotus petals', Punjab Hills (India), 1745-1754.
Bron: © Victoria & Albert Museum

10.3
Titel: (met de computer verbeterde) Afbeelding van Vasudeva met Krishna die uit de gevangenis ontsnapt
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

10.4
Titel: "Kamsa māyā"
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: wikipedia.org

10.5
Titel: "Rao Ram Singh I of Kota Plays Nanda".
Stijl: Possibly a page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa (Story of Lord Vishnu). Made in Kota ca. 1700, Rajasthan, India.
Bron: Internet. Philadelphia Museum of Art

10.6
Titel: Het (met de computer verbeterde) schilderij van Pūtanā is een Rajasthani schilderij. India, Punjab Hills, Kangra or Guler(?), 18e eeuw.
Bron: Ackland Museum of Art, ackland.org

10.7
Titel: "Krishna Kills the Tornado Demon Trinavarta".
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord), India, Gujarat, c. 1625-1650.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.8

Titel: Detail “Maharao Shatru Sal I of Kota and Courtiers Celebrate Krishna’s Birthday”.
Stijl: Made in Kota, Rajasthan, India, 1764.
Bron: Internet. Philadelphia Museum of Art.

10.9
Titel: Rajasthani schilderij van Krishna Lila
Bron: Internet. geocities.com

10.10
Titel: “Krishna Splits the Double Arjuna Tree”.
Stijl: Page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa, made in Surat, Gujarat, India, ca. 1720,
Bron: Internet

10.11
Titel: Fruitverkoopster
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Collectie van Gita Press, Gorakhpur

10.12
Titel: “Krishna Destroys the Demon Agha”.
Stijl: Page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa. Kota, Rajasthan, India ca. 1740-50.
Bron: Internet, Philadelphia Museum of Art

10.13
Titel: Schilderij van Brahmā die de jongens terugbrengt en voor Krishna buigt
Stijl: Pahari
Bron: Internet, Gallery of Pahari Paintings, geocities.com

10.14
Titel: "Brahmā Offers Homage to Krishna”.
Stijl: Page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa (Story of the Lord Vishnu), India. ca. 1570-75
Bron: Internet, Philadelphia Museum of Art

10.15
Titel: (detail) “Balarāma Kills Dhenukasura”, toegeschreven aan Basawan.
Stijl: Folio from a Harivamsha (Lineage of Hari [Vishnu]), India, ca. 1585-1590.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.16
Titel: “Krishna conquers the serpent Kāliya”
Stijl: Page from a dispersed Bhāgavata Purāṇa
Bron: Internet, Brooklyn Museum

10.17
Titel: “Krishna consuming the all-consuming forest fire in Mujavana”
Stijl: Vroeg Rajasthani

Bron: Internet, geocities.com (Rajasthani Paintings of Krishna Lila).

10.18
Titel: “Krishna en Balarāma uitrustend met de gopa’s”
Stijl: Pahari
Bron: Internet, geocities.com

10.19
Titel: “The Cowherds Beg Krishna to Rescue Them from a Forest Fire”
Stijl: Page from a dispersed series of the Bhāgavata Purāṇa, Gujarat, India, ca. 1720
Bron: Internet, Philadelphia Museum of Art

10.20
Titel: "Krishna and Radha under a tree in a storm”.
Stijl: Opaque watercolor and gold on paper, ca. 1790 - vroeg 19e eeuw
Bron: Internet. Brooklyn Museum

10.21
Titel: “S'ri Krishna met de fluit”.
Stijl: Guler/Kangra region, India, ca. 1790-1800 Rajput.
Bron: Internet, Smithsonian National (Freer) Museum of Asian Art.

10.22
Titel: "Gopis Beseech Krishna to Return Their Clothing"
Stijl: Internet, Page from the Dispersed 'Isarda' Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of Lord Vishnu), [India, probably Delhi-Agra area] (1972.260). In Heilbrunn Timeline of Art History.
Bron: New York: The Metropolitan Museum of Art, 2000 (October 2006).

10.23
Titel: The painting is a page from a dispersed Bhāgavata Purāṇa Series. Rajasthan, India, ca. 1680.
Bron: Internet, Brooklyn Museum

10.24
Titel: Onbekend
Bron: Internet

10.25
Titel: “Krishna Holding Mount Govardhan” ca. 1790.
Stijl: Toegeschreven aan Mola Ram (1760-1833)
Bron: Internet, Smithsonian National Museum of Asian Art, Sackler Gallery.

10.26
Titel: “Krishna and Balarama Play with Gopas”
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa. India, Delhi region or Rajasthan, South Asia 1525-1550.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.27
Titel: “Indra paying homage to Krishna”
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa, India Andhra Pradesh, ca 1840.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org/

10.28
Titel: Detail van een schilderij “Rama-Varuṇa”
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: wikipedia.org

10.29
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: wikipedia.org

10.30
Stijl: Kangra uit de Punjab Hills (India). 1775 - 1784 India.
Bron: Internet © Victoria & Albert Museum

10.31
Titel: 'Gopis searching for Krishna’.
Stijl: Bhāgavata Purāṇa, c. 1780, Guler-Kangra region, India.
Bron: Internet, Smithsonian National Freer Museum of Asian Art, Sackler Gallery.

10.32
Titel: ‘Krishna keert terug naar de gopi’s’.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

10.33
Titel: ‘Rāsadans’
Bron: © Victoria & Albert Museum.

10.34
Titel: ‘The Python Swallows Nanda (Recto), Singeing of the Python (Verso)’.
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord). India, Rajasthan, Mewar, South Asia, circa 1600-1650.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.35
Titel: 'Krishna and Radha’. India, begin 18e eeuw.
Bron: Internet. Ter beschikking gesteld door Berkeley Art Museum/Pacific Film Archive

10.36
Titel: 'Krishna Slays Arishta, the Bull Demon'.
Stijl: Page from a dispersed series of the Rasikapriya (Connoisseur's Delights) of Keshavadasa, Madhya Pradesh, India c. 1640.
Bron: Internet, Philadelphia Museum of Art

10.37
Titel: Krishna doodt de Kes'i demon
Artiest: Onbekend
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

10.38
Titel: Krishna en Balarama in Vraja
Artiest: © Vrindavan das, gebruikt met toestemming
Bron: Internet, Vrindavan Art

10.39
Titel: 'Akrura invites Krishna and Balarama to Mathura'.
Stijl: Pre-Mughal period, Delhi-Agra, India, ca. 1525-40.
Bron: Internet, Smithsonian National Freer Museum of Asian Art, Sackler Gallery.

10.40
Titel: 'Akrura is amazed by his visions of the Lord Vishnu being one and the same as Krishna and Balarama', 18e eeuw.
Stijl: Pahari (Himalaya)
Bron: Internet. Shri Nathji's Galleries

10.41
Titel: 'Krishna and the Cowherds Receiving Garlands in Mathura'
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord). India, Gujarat, Surat (?), South Asia, circa 1625-1650.
Bron: Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.42
Titel: 'Krishna Breekt de Offerboog'.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

10.43
Titel: Krishna and Balarama killing Kuvalayapida
Artiest: Kailash Raj
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming

10.44
Titel: Krishna en Balarama doden Kamsa
Artiest: Kailash Raj
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com, gebruikt met toestemming

10.45
Titel: 'Krishna Receives the Sacred Thread and Returns his Preceptor Sandipani's Son'.
Stijl: India, Madhya Pradesh, Malwa, South Asia, folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord), circa 1640.

Bron: Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.46
Titel: Detail van een grote pichhwai (hangkleed voor een Krishna schrijn)
Stijl: Waarschijnlijk Nathadwara in Rajasthan, vroeg 19e eeuw
Bron: Bron: © Victoria & Albert Museum

10.47
Titel: Klassiek Rajasthani afbeelding van Radha en de Gopi's in gescheidenheid
Bron: Internet. Sri Nathji Galleries

10.48
Titel: "Kubja invites Krishna", Rajasthan, India
Bron: Internet

10.49
Titel: De Pāṇḍava's
Artiest: Nandalal Bose
Bron: Internet. Kamat.org

10.50
Titel: 'Jarasandha, the King of Magadha, Besieges Mathura for the First Time'.
Stijl: Leaf from a Series Illustrating the 10th Book of the Bhāgavata Purāṇa
Bron: Ackland Museum of Art, ackland.org

10.51
Titel: 'Kalayavana surrounds Mathura'.
Stijl: Page from a Dispersed Bhāgavata Purāṇa Series.
Bron: Internet. Brooklyn Museum

10.52
Titel: 'Jarasandha's army besieges Mathura'.
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa. India, ca. 1775-1800
Bron: Smithsonian Free Sackler Gallery

10.53
Titel: 'Krishna abducts Princes Rukmini'.
Stijl: folio van een Rukmini-Harana (Abduction of Rukmini) India, Himachal Pradesh, Guler, South Asia, circa 1800
Bron: Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.54
Titel: 'Marriage of Krishna and Rukmini'.
Stijl: Folio van een Rukmini-Harana (Abduction of Rukmini) India, Himachal Pradesh, Guler, South Asia, circa 1800
Bron: Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.55
Titel: “Dvaraka”, ca. 1600, Mughal dynasty, Reign of Emperor Akbar.
Bron: Smithsonian Free Sackler Gallery

10.56
Titel: 'Story of the Syamantaka gem’, India 1780 - 1800.
Artiest/Stijl: Onbekend
Bron: Ter beschikking gesteld door Berkeley Art Museum/Pacific Film Archive

10.57
Titel: 'Akrura presenting the jewel Syamantaka to Krishna’, 1520-1540 (painted).
Bron: © Victoria & Albert Museum.

10.58
Titel: 'Krishna Abducts Mitravinda’.
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord) Nepal, Himalayas, 1775-1800
Bron: Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.59
Titel: 'Krishna Battles the Armies of the Demon Naraka’.
Stijl: Page from a Dispersed Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of Lord Vishnu), Deli-Agra area, India, ca. 1520-30.
Bron: Internet. The Metropolitan Museum of Art

10.60
Titel: ‘Radha and Krishna’. Made in Kishangarh, Rajasthan, India c. 1750.
Bron: Internet. Philadelphia Museum of Art.

10.61
Titel: Onbekend
Bron: Internet

10.62
Titel: 'Usha's dream’.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

10.63
Titel: Krishna bevrijdt Bāna van zijn vele armen
Stijl: Scène uit de Aniruddha Usha Sectie van Krishna Lila, c. 1840. India, Pahari, mogelijk Garhwal, 19e eeuw.
Bron: Internet, Cleveland Museum of Art

10.64
Titel: Collage van een afbeelding van Vishnu met een kameleon
Artiest: Anand Aadhar
Bron: Internet

10.65
Titel: Balarāma Diverting the course of the Yamuna River with his plough, ca. 1760-1765
Stijl: Opaque water color and gold on paper
Bron: Internet. Brooklyn Museum

10.66
Titel: Veldslag
Bron: Internet. Onbekend

10.67
Titel: 'Dvivida'.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet. Smithsonian Sackler Gallery

10.68
Titel: 'Balarama pulling Hastinapur toward the Ganges'.
Stijl: Page from a Bhāgavata Dasamskanda series. Midden 17e eeuw.
Bron: Internet. Brooklyn Museum

10.69
Titel: Onbekend
Bron: Internet

10.70
Titel: Afbeelding van de kleine Krishna met achter Zich Zijn Vishnu-gedaante.
Stijl: Traditionele Hindoe-afbeelding
Bron: Internet

10.71
Titel: Afbeelding toont Krishna genietend temidden van Zijn vrouwen
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

10.72
Titel: Afbeelding toont een reliëf waarop te zien is hoe Bhīma Jarāsandha in tweeën scheurt.
Bron: Internet

10.73
Titel: Heer Krishna zegent de bevrijde koningen.
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Collectie van Gita Press, Gorakhpur

10.74
Titel: Onbekend
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

10.75

Titel: Afbeelding toont Krishna die het Holi-feest viert.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

10.76
Titel: Hindoe vintage-afbeelding van Paśupati ofwel Śiva, afgebeeld met Śālva als een jongen biddend samen met Yama.
Bron: Internet

10.77
Titel: "Krishna kills an enemy".
Bron: Internet. Ter beschikking gesteld door Berkeley Art Museum/Pacific Film Archive

10.78
Titel: Afbeelding toont Krishna aangevallen door Vidūratha.
Bron. Onbekend. Internet

10.79
Titel: 'Crowned god Balarāma'. Vroeg 18e eeuw.
Stijl: Paneel van een tempelwandkleed; opaque waterverf, goud, en papier applique op katoen.
Tirupati, India.
Bron: Internet, Smithsonian National (Freer) Museum of Asian Art, Sackler Gallery.

10.80
Titel: 'Sudāmā's wife urges him to seek Krishna's help', ca. 1775 - ca. 1790
Bron: © Victoria & Albert Museum

10.81
Titel: Afbeelding toont Sudāmā die een gouden paleis aantreft bij thuiskomst
Stijl: Punjab Hills (Pahari), ca. 1775-1790
Bron: Internet. V&A Collections

10.82
Titel: "Krishna and Balarama Arrive in the Forest"
Stijl: Folio from a Bhāgavata Purāṇa (Ancient Stories of the Lord), India, Orissa, South Asia circa 1800-1825
Bron: Ter beschikking gesteld door Los Angeles County Museum of Art (Courtesy LACMA), collectionsonline.lacma.org

10.83
Titel: 'The Trial of the Princess'
Artiest: Nandalal Bose
Bron: Internet. Wikipedia.org

10.84
Titel: Onbekend
Bron: Internet

10.85
Titel: “Krishna brengt Devakī’s zoons terug”
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Collectie van Gita Press, Gorakhpur

10.86
Titel: “Arjuna en Subhadrā”
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikipedia.org

10.87
Titel: Collage with Viśvāmitra
Artiesten: Raja Ravi Varma & Anand Aadhar
Bron: wikipedia.org

10.88
Titel: “Brahmā, Vishnu and Shiva seated on lotuses with their consorts, Sarasvati, Lakshmi and Paravati”, ca. 1770, Guler, India
Bron: Victoria and Albert Museum, UK. Wikipedia.org

10.89
Titel: Traditionele vintage afbeelding van de wijze Bhrigu
Bron: Internet

10.90
Titel: Traditionele Hindoe afbeelding
Bron: Internet

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 11: Kṛṣṇa's Uiteindelijke Instructies

Het einde van de dynastie, koning Nimi en de Yogendra's
en Heer Kṛṣṇa instrueert Uddhava

11.1 - De Vloek over de Yadudynastie

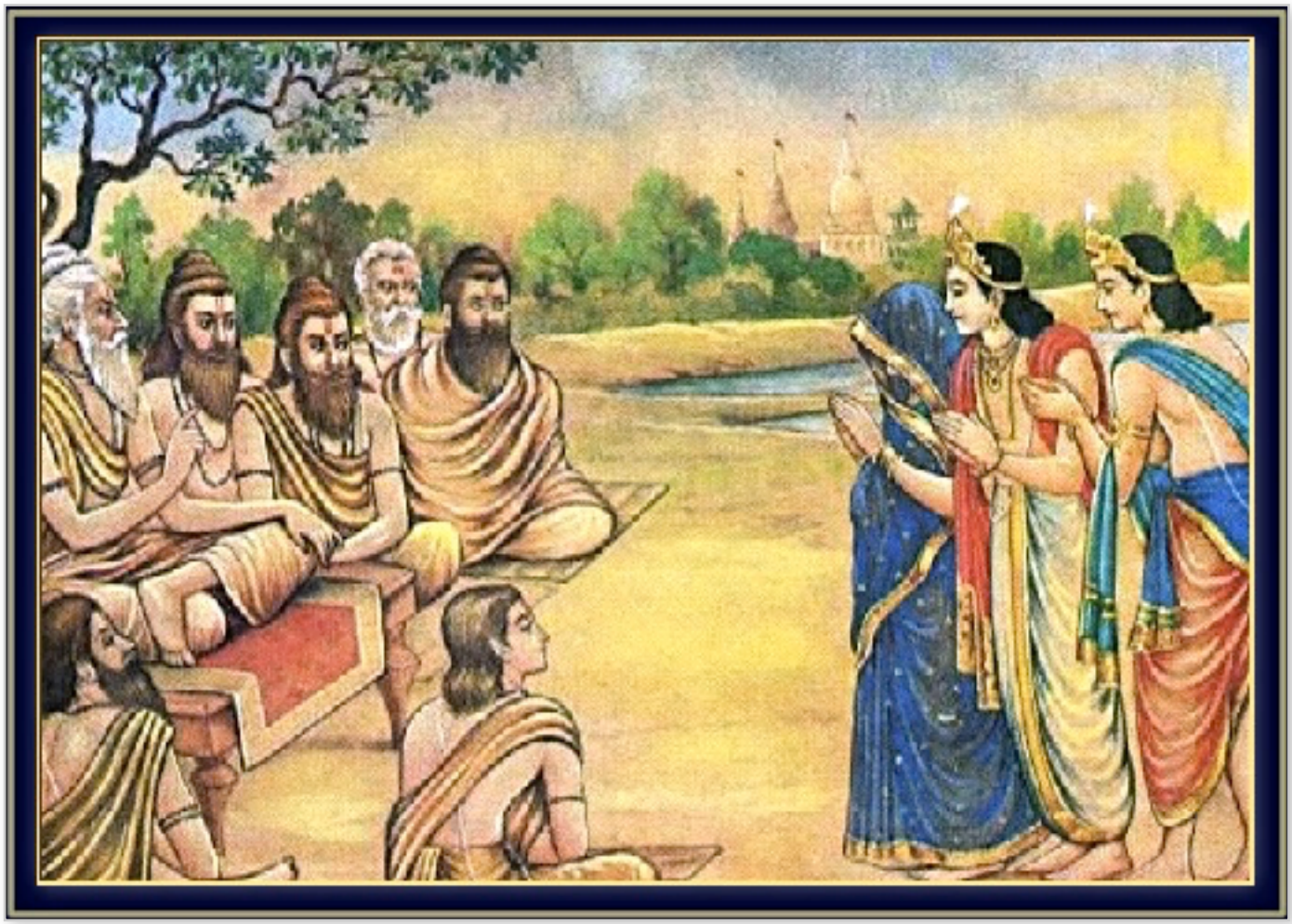

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat Heer Kṛṣṇa, samen met Balarāma en omringd door de Yadu's, de uitroeiing van de Daitya's had bewerkstelligd en de last van de aarde had verminderd, deed zich zeer spoedig een conflict voor [tussen de Kaurava's en de Pāṇḍava's]. (2) Zij [de Pāṇḍava's] die steeds maar tot woede gedreven werden door het valse gokken, de beledigingen, het aan de haren [van Draupadī] trekken en de andere overtredingen van hun vijanden [hun neven, de Kaurava's], vormden voor de Allerhoogste Heer de directe aanleiding [met de historische dynastieke strijd, zie ook Yayāti en 10.49 & 10.68] om de aarde [verder] van haar last te verlossen en [ook] al de koningen te doden die zich verzamelden [te Kurukṣetra] om zich tegenover elkaar op te stellen. (3) En nadat de Yadu's, onder Zijn leiding, de koningen en hun legers die een last voor de aarde vormden hadden uitgeschakeld, zei de Ondoorgrondelijke tot Zichzelf: 'Men kan wel beweren dat de aarde van haar last is bevrijd, maar Ik denk niet dat die lading is verdwenen. De onverdraaglijke last houdt [helaas] aan in de vorm van de Yadudynastie zelf [zie ook 4.16: 13]. (4) Zij, die in alle opzichten bij Mij hun toevlucht zochten, werden nimmer teleurgesteld in de uitoefening van hun macht. Aangezien er voor hen vanuit geen enkele andere hoek een nederlaag te vrezen valt, zal Ik voor een ruzie zorgen binnen de Yadudynastie, als betrof het een brand in een bamboebos [door de wind gegenereerd middels onderlinge frictie]. Zo zal Ik Mijn [doel: Mijn] hemelse vrede bereiken [zie ook 3.3: 14 en 8.8: 37].'

(5) **M**et dat voornemen, o Koning, trok de Heer, de Almachtige die alles wat Hij wil gedaan krijgt, Zijn familie terug met behulp van een vloek die door de brahmanen over hen werd uitgesproken. (6-7) Nadat Hij met Zijn gedaante, de schoonheid van alle werelden, de ogen van de mensen had bevrijd, met Zijn woorden de geesten had bekoord van allen die ze zich herinnerden, en met Zijn voeten de [verkeerde] handelingen had afgewend van een ieder die hen zagen, bereikte de Heer, die Zijn glorie moeiteloos op aarde verspreidde, die in de mooiste verzen wordt bezongen, en waarmee men de oceaan van onwetendheid oversteekt, Zijn [verlangde] positie [van vrede en gelukzaligheid, zie ook 7.5: 23-24].'

(8) **D**e Koning zei: 'Hoe kwam het tot deze vloek van de geleerden tegen de Vṛṣṇi's? Geheel verzonken in Kṛṣṇa waren ze altijd liefdadig en respectvol jegens de brahmanen en dienden ze de ouderen. (9) Wat leidde tot die vloek en wat was het voor een vloek, o zuiverste onder de tweemaalgeborenen? Alstublieft vertel me hoe er deze tweedracht [kon ontstaan] onder hen die dezelfde ziel [van Kṛṣṇa] delen.'

(10) **D**e zoon van Vyāsa zei: 'Belichaamd in een gedaante waarin alles wat mooi was samenviel, op aarde de meest gunstige handelingen verrichtend, en Zich ophoudend in Zijn verblijfplaats [Dvārakā] genietend naar Zijn volle tevredenheid, wilde Hij, zo hoog geprezen, [nu] Zijn dynastie vernietigen. Dat was het enige wat Hem nog te doen stond. (11-12) Na thuis bij de heer van de Yadu's [Vasudeva] hoogst zegenrijke rituelen te hebben uitgevoerd, om vroomheid af te roepen en de onzuiverheden van Kali-yuga weg te nemen, werden de wijzen Viśvāmitra, Asita, Kaṇva, Durvāsā, Bhṛgu, Aṅgirā, Kaśyapa, Vāmadeva, Atri, Vasiṣṭha, Nārada en anderen, door de Ziel van de Tijd [Heer Kṛṣṇa] erop uitgestuurd zich naar Piṇḍāraka te begeven [een pelgrimsoord]. (13-15) [Daar aangekomen] werden ze door jonge knapen van de Yadudynastie benaderd in een spel waarin Sāmba, de zoon van Jāmbavatī [zie ook 10.68], zich had uitgedost in vrouwenkleren. Nederigheid veinzend grepen ze hun voeten beet en vroegen ze onbeschaamd: 'Deze zwartogige zwangere vrouw wil u wat vragen, maar ze is te verlegen om het zelf te doen. Kan u wiens blik altijd helder is, zeggen of zij, die op het punt staat te bevallen en graag een zoon wil, er een zal krijgen?'

(16) **O** Koning, de wijzen, aldus voor de gek gehouden, zeiden kwaad tot hen: 'Zij, o dwazen, zal een knots baren die de dynastie zal vernietigen!'

(17) **H**evig geschrokken dat te horen, haastten ze zich de buik van Sāmba vrij te maken, waar inderdaad een knots gemaakt van ijzer was te zien. (18) 'Wat hebben we gedaan? Wat zal de familie wel niet zeggen? Wat een ramp!' zeiden ze van streek, pakten de knots en gingen naar huis. (19) Met de schoonheid uit hun gezichten verdwenen, namen ze de knots mee naar een vergadering van de koning [Ugrasena] en vertelden in aanwezigheid van alle Yadu's wat er gebeurd was. (20) Toen ze de knots zagen en hoorden over de onfeilbare vloek van de ge-

leerde zielen, o Koning, waren de bewoners van Dvārakā ontsteld en werden ze verscheurd door angst. (21) Āhuka [Ugrasena], de Yadukoning, liet de knots tot gruis vermalen en wierp vervolgens het ijzer, samen met de resterende stukken van de knots, in zee. (22) Een of andere vis slokte het ijzer op, terwijl het gruis door de golven werd meegevoerd en aan de kust aanspoelde om daar uit te groeien tot rietstengels met scherpe bladranden [genaamd *eraka*]. (23) De vis werd, samen met andere vissen in zee, door een visser opgevist met een net. Het stuk ijzer, dat de vis in zijn maag had, werd door een jager [genaamd Jarā] op een schacht bevestigd [als pijlpunt]. (24) Hoewel de Opperheer heel goed wist wat dat allemaal te betekenen had, wilde Hij de vloek van de geleerden niet terugdraaien, en dus legde Hij, in Zijn Tijdgedaante, Zich erbij neer.'

11.2 - Mahārāja Nimi Ontmoet de Negen Yogendra's

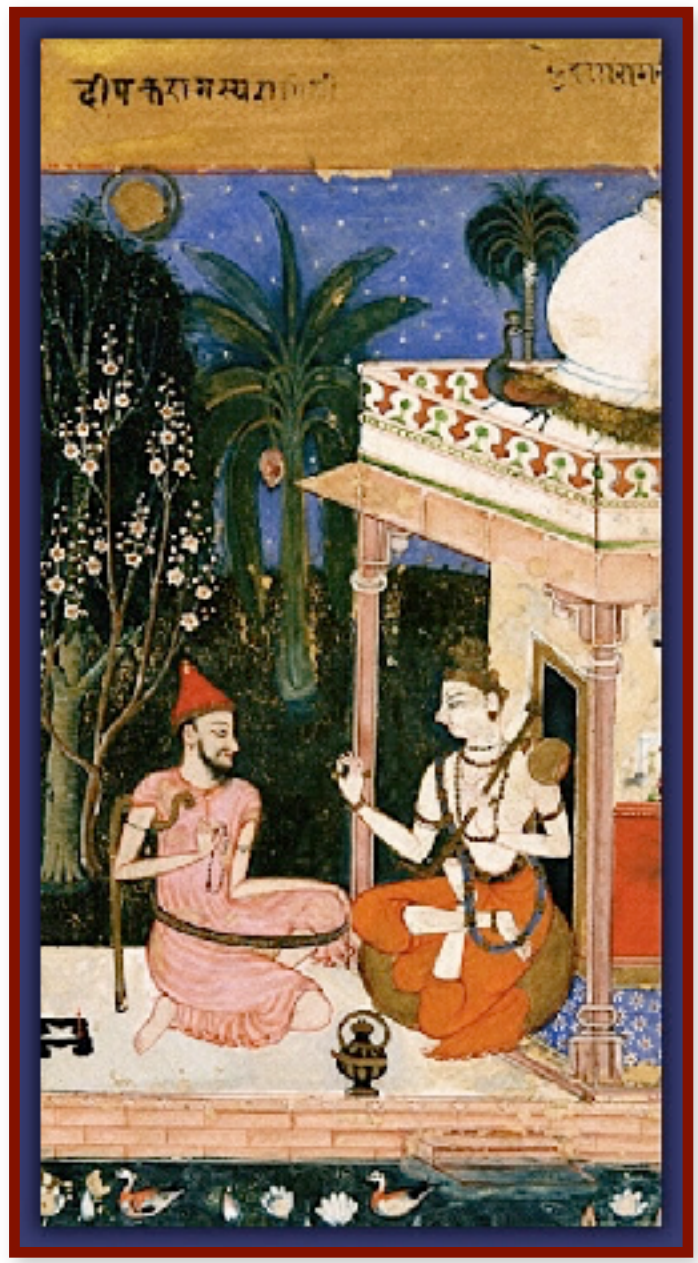

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Met het verlangen Kṛṣṇa te aanbidden, o beste van de Kuru's, bleef Nārada langer in Dvārakā, de hoofdstad beschermd door de armen van Govinda [zie ook 6.5: 43 & 10.69]. (2) Welk zinnig mens geplaatst voor de dood die van alle kanten komt, o Koning, zou nu niet van aanbidding zijn voor de lotusvoeten van Mukunda die zo aanbiddelijk is voor zelfs de besten onder de onsterfelijken? (3) Op een dag zei Vasudeva het volgende tot de *devaṛṣi,* die bij hem was langsgekomen, respectvol was verwelkomd en was vereerd met de nodige hulpmiddelen en een comfortabele zitplaats. (4) Śrī Vasudeva zei: 'O grote heer, dit bezoek van u is als de komst van een goede vader, want u, die er voor zowel de miserabelen als voor een ieder op het pad van Uttamaśloka bent, verschijnt voor het heil van alle belichaamde zielen. (5) Wat de goden doen houdt zowel misère als geluk in voor de levende wezens, maar wat heiligen als u doen die de Onfeilbare als hun eigenlijke ziel hebben aanvaard, resulteert enkel in geluk [zie ook 1.2: 25-26, 3.25: 21]. (6) De goden gedragen zich als je schaduw. Ze

zijn hun aanbidders van dienst naar gelang het respect dat men voor ze koestert en het karma dat men heeft. Maar de heiligen zijn van genade voor de gevallen zielen [ongeacht wat ze deden. Zie ook B.G. 1.3: 12, 1.4: 12, 1.7: 20-23]. (7) O brahmaan, niettemin wil ik u vragen [uit te weiden] over de religieuze plichten om de Allerhoogste Heer te behagen, [want] als een sterveling met geloof over hen verneemt zal hij bevrijd raken van al zijn angst [vergelijk 10.2: 30-33]. (8) Lang geleden [in een voorgaand leven] aanbad ik, begoocheld door Zijn *māyā,* Ananta, de Heer die Bevrijding Schenkt, omdat ik een kind op de wereld wilde zetten en niet omdat ik bevrijd wilde raken [zie ook 10.3: 32-45 en 4.1: 20]. (9) Instrueer ons daarom alstublieft, o u die trouw bent aan de gelofte, zodat we zonder veel moeite, dankzij u, bevrijding mogen vinden uit deze wereld vol van gevaren die ons steeds weer in angst verzet.'

(10) **Ś**rī Śuka zei: 'O koning, met dat verzoek van de intelligente Vasudeva, was de *devaṛṣi* blij zich tot hem te kunnen richten, want zijn kwaliteiten deden hem denken aan de Heer. (11) Śrī Nārada zei: 'Deze vraag die u stelde wat betreft het *bhāgavata-dharma* is de juiste, o beste van de Sātvata's, want het hele universum wordt door dat dharma gezuiverd. (12) Door erover te vernemen of erover te praten, door erop te mediteren, het met eerbied te aanvaarden of het van anderen te waarderen, zuivert die plichtsbetrachting met het ware, terstond zelfs hen die zich negatief opstellen tegenover de goden en de hele wereld. (13) Vandaag deed u mij terugdenken aan de Allerhoogste Heer, de Persoonlijkheid van God Nārāyaṇa [zie ook 10.87: 5], over wie te zingen en te horen men hemels gelukkig en vroom wordt. (14) In dit verband haalt men vaak als voorbeeld de volgende oude geschiedenis aan van een gesprek tussen de zonen van Ṛṣabha en de koning van Videha, die een ruimdenkende ziel was. (15) De zoon van Svāyambhuva Manu, genaamd Priyavrata, had een zoon die Āgnīdhra heette. Van hem was er Nābhi en zijn zoon herinnert men zich als Ṛṣabhadeva [zie ook 5.3]. (16) Hij verscheen in deze wereld met het verlangen om het dharma van het vinden van bevrijding te onderrichten, en wordt beschouwd als een volkomen expansie van Vāsudeva. Van Hem waren er honderd zoons die de Absolute Waarheid perfect in acht namen. (17) De oudste heette Bharata [zie 5.7] en was Heer Nārāyaṇa volkomen toegewijd. Het is vanwege zijn naam dat dit wonderschone deel van de aarde Bhārata-varṣa [of India] wordt genoemd. (18) Toen er een einde kwam aan zijn aardse genoegens en hij zijn materiële bestaan afzwoer, verliet hij huis en haard en bereikte hij, in drie opeenvolgende geboorten, Zijn bestemming middels verzakingen in aanbidding van Heer Hari. (19) Negen van Zijn [Ṛṣabha's] zoons werden de heersers over de negen afzonderlijke delen [*nava-dvīpa*] van dit subcontinent, terwijl eenentachtig andere zonen van Hem tweemaal geboren brahmanen werden die het geheel introduceerden van het [*karma-kāṇḍa*] pad van vruchtdragende Vedische offerplechtigheden [zie 5.2: 19-21]. (20-21) De negen overige zoons, Kavi, Havir, Antarīkṣa, Prabuddha, Pippalāyana, Āvirhotra, Drumila, Camasa en Karabhājana, waren zeer fortuinlijke wijzen die zich bezighielden met het uitleggen van de [Vedische] bedoeling. Het waren strenge asceten geleerd in de geesteswetenschap, die naakt rondtrokken ['slechts gekleed

door de wind']. (22) Rondtrekkend over de aarde beschouwden zij [genaamd de *nava-yogendra's*] het ganse universum, bestaande uit het grofstoffelijke en subtiele, als één en dezelfde gedaante van de Allerhoogste Heer en als niet-verschillend van het Zelf [zie ook 1.5: 20 en B.G. 13: 14 & 15: 7]. (23) Ongehinderd naar believen gaand waar ze maar willen, reizen ze aldus vrijelijk door de werelden van de verlichte zielen, de vervolmaakten, zij die je gunstig moet stemmen, de zangers van de hemel, de schatbewaarders, de [gewone] mensen, de bovennatuurlijk begaafden en de slangachtigen, en bezoeken ze de wijzen, de engelen, de geesten die Śiva volgen, de wetenschappers, de tweemaal-geborenen en de koeien. (24) Eens in Ajanābha [zoals India voorheen heette], arriveerden ze tijdens de soma-offerplechtigheid van de grote ziel Nimi [zie ook 9.13], die werd uitgevoerd zoals de zieners het wensten. (25) Toen ze de zuivere toegewijden zagen, die in hun schittering wedijverden met de zon, o Koning, kwamen de uitvoerder van de offerplechtigheid, de brahmanen, iedereen, nee zelfs de vuren, overeind uit respect. (26) De heerser van Videha [Nimi] die ze herkende als toegewijden van Nārāyaṇa, liet ze blij plaatsnemen en vereerde ze met al het respect dat ze verdienden. (27) Nederig zich voor de negen verbuigend, die oplichtten met een gloed als de zonen van Brahmā [zie 4.22: 6], stelde de koning, in opperste staat van bovenzinnelijke verrukking, hen vragen. (28) Śrī Videha [Nimi] zei: 'Ik beschouw u als directe metgezellen van de Allerhoogste Heer, de vijand van Madhu, als dienaren van Viṣṇu die rondtrekken ter wille van de zuivering van al de werelden. (29) Ik denk dat het bereiken van omgang met hen die de Heer van Vaikuṇṭha dierbaar zijn, net zo moeilijk is als het voor belichaamde wezens is om een menselijk lichaam te verwerven dat men ieder moment weer kan verliezen [zie ook B.G. 8: 16 & 16: 19-20]. (30) Daarom vraag ik u, o zondelozen, wat het hoogste goed zou zijn in deze materiële oceaan, waar, voor menselijke wezens, de grootste schat eruit bestaat slechts een enkel moment het gezelschap te genieten van de toegewijden. (31) Spreek alstublieft over de wetenschap van de toegewijde dienst, als u ons er tenminste geschikt voor acht erover te vernemen. Tevreden met die dienst zal Hij, de Ongeboren Heer, zelfs Zich persoonlijk geven aan degene die Zijn toevlucht zocht.'

(32) **Ś**rī Nārada zei: 'Zij, de grootsten van de groten, o Vasudeva, richtten zich aldus op verzoek van Nimi op hun beurt vol genegenheid eerbiedig tot de koning in aanwezigheid van de priesters en de deelnemers aan de offerplechtigheid. (33) Śrī Kavi zei: 'Ik zie het zo dat iemand wiens intelligentie in deze wereld voortdurend wordt verstoord omdat hij zijn tijdelijke [lichaam] aanziet voor het ware zelf, [alleen maar] vrij van angst kan zijn als hij de lotusvoeten van de Onfeilbare aanbidt, de Ziel van het Universum, in wie alle angst ophoudt [zie 3.9: 6 en b.v. B.G. 2: 56, 2: 71, 4: 10, 12: 13-14]. (34) De methode daarvoor wordt besproken door de Allerhoogste Heer en staat bekend als het *bhāgavata dharma* waarmee mensen, die gebukt gaan onder onwetendheid, met gemak inzicht kunnen krijgen in de Allerhoogste Ziel. (35) De persoon die dat dharma aanvaardt, o Koning, zal nimmer in de greep van illusies verkeren, noch zal hij struikelen of ten val komen, zelfs niet als hij rent met zijn ogen dicht [zie ook de

catuḥ-ślokī van B.G. 10: 8-11 en vers 5: 17]. (36) Wat men ook naar gelang zijn eigen aard fysiek, verbaal, mentaal of sensueel, met intelligentie of met een gezuiverd bewustzijn doet, behoort men allemaal op te dragen aan het Allerhoogste met de gedachte: 'Dit doe ik voor Nārāyaṇa' ['*nārāyaṇāya iti*', vergelijk B.G. 3: 9 en 9: 27]. (37) Voor degenen die, aan de leiband van de begoochelende energie en vergeetachtig wat betreft Hem, zich van de Opperheer hebben afgekeerd in het zich valselijk identificeren [met het lichaam], zal zich angst opwerpen, omdat ze verzonken zijn in zaken die Hem op de tweede plaats stellen. Om die reden behoort een intelligent iemand de Heer volledig en zuiver toegewijd te aanbidden, en zijn geestelijk leraar te beschouwen als zijn ziel en zaligheid [zie ook B.G. 4: 34, 1.5: 12 en B.G. 7: 14, 15: 7]. (38) Hoewel het [objectieve dat men zich voorstelt] niet [noodzakelijk] werkelijk aanwezig is, kan voor de geest van degene die iets ervaart de dualiteit [van de materiële wereld] zich manifesteren als in een droom die wordt bewogen door verlangen en angst [door 'zijn twee mentale strijdwagens]. Iemand die intelligent is moet daarom de geest onder controle brengen die, vanwege zijn [betrokkenheid op] materiële activiteiten, is begaan met positieve en negatieve emoties. Dat is hoe men tot onbevreesdheid komt [zie ook B.G. 6: 35]. (39) Vernemend over de in ieder opzicht gunstige verschijningen en handelingen van Hem met het Wiel in Zijn Hand [zie 1.9: 37], van Wie de met hen samenhangende namen worden bezongen in deze wereld, moet men, zingend zonder de materiële gebondenheid [van een vrouw, een huis en kinderen], zich vrijelijk en zonder schaamte in alle richtingen bewegen. (40) Als men daarbij zweert, ontwikkelt men, door het herhalen ['chanten'] van Zijn zo dierbare, heilige naam, de gehechtheid van een geest opgegaan in luidkeels lachen en hardop huilen, en in het als een waanzinnige opgewonden raken in zang en dans, zonder zich te bekommeren om wat buitenstaanders ervan denken [*]. (41) Men moet zich verbuigen voor de ether, de lucht, het vuur, het water, de aarde en de hemellichten, voor alle levende wezens, de windrichtingen, de bomen en andere niet bewegende wezens, de rivieren en oceanen, en wat er ook moge bestaan in het lichaam van de schepping van de Allerhoogste Heer, terwijl men daarbij niets als losstaand [van de Ziel] beschouwt [**]. (42) Toewijding, de aanwezigheid ervaren van de Allerhoogste Heer en onthechting van al het overige, zijn de drie [kenmerken] die zich tegelijkertijd bij iemand voordoen die [bij Hem] zijn toevlucht heeft gezocht - ongeveer zoals dat gaat met iemand die, bezig met eten, de bevrediging vindt met de voeding die hij krijgt en met de honger die hij met iedere hap terugdringt. (43) Voor de toegewijde die aldus in navolging [van de geestelijke erfopvolging] de voeten van Acyuta vereert, zal toewijding, onthechting en kennis van de Opperheer zich manifesteren, o koning Nimi, en als gevolg daarvan zal hij dan direct de bovenzinnelijke vrede bereiken [zie B.G. 2: 71].'

(44) **D**e koning zei: 'Alstublieft vertel me hierna over de toegewijde van de Fortuinlijke. Wat zijn zijn plichten, wat is zijn aard, hoe gedraagt hij zich onder de mensen, wat zegt hij en dankzij welke kenmerken is hij de Heer dierbaar?'

(45) **Ś**rī Havir zei: 'Degene die deze Ziel [dit basisprincipe van het gehele bestaan,] ziet in alle bestaansvormen [van de materie en de geest,] en [ook de Allerhoogste Geestelijke Ziel,] de Heer toegewijd van dienst is, met het idee dat alle bestaansvormen zich bevinden in de [gigantische universele gedaante van de] Allerhoogste Heer, behoort tot Zijn meest gevorderde toegewijden [een *uttama adhikārī*, zie ook B.G. 6: 29 & 30]. (46) In het stadium hiervoor, op het middelste platform, is hij [de zogenaamde *madhyama adhikārī*] van liefde voor de Allerhoogste Heer, van vriendschap voor gevorderde personen, van genade voor nieuwkomers, en onverschillig over [afgunstige,] vijandige zielen [zie ook 4.24: 57, 7.9: 43, B.G. 4: 8 & 15: 7 en ***]. (47) Hij die in zijn toewijding voor de Heer gewetensvol in de weer is met de beeltenis [de *mūrti*] maar niet respectvol is jegens toegewijden noch jegens anderen, is een materialistische toegewijde [een *prākṛta* of een beginner, een *kaniṣṭha adhikārī*, zie ook B.G. 7: 20 en 3.29: 24-25 7.14: 40]. (48) Hij die, ondanks de activiteit van zijn zintuigen met hun voorwerpen, afkeer noch vreugde koestert en dit universum ziet als de begoochelende materiële energie van Heer Viṣṇu, is zeker een eersteklas toegewijde [zie ook B.G. 5: 3]. (49) Hij die, omdat hij de Heer in gedachten houdt [zie ook 6.2: 14], niet begoocheld is door de [onvermijdelijke] aard van het materiële leven bestaande uit geboorte, verval, honger, angst, dorst, de zintuigelijke functies, de levensadem, de geest en de intelligentie, is de meest vooraanstaande toegewijde [zie ook B.G. 2: 56-57]. (50) In de geest van iemand die enkel in Vāsudeva zijn toevlucht zoekt, zullen zich geen lust [zie B.G. 3: 37-43], karma of [de daaruit volgende] materiële verlangens ontwikkelen [zie ook B.G. 6: 4]. Zo iemand is waarlijk een eersteklas toegewijde. (51) Een persoon die niet gehecht is aan het egobepaalde sentiment van een lichamelijke levensopvatting - in de zin van een goede geboorte, verdienstelijke daden en het horen bij een bepaalde *varṇāśrama* statusoriëntatie, kaste of ras - is iemand die de Heer lief is [zie B.G. 2: 71 & 12: 13-14]. (52) Hij die niet in tegenstellingen denkt in de zin van 'mijn' en 'dijn' wat betreft bezittingen of het lichaam, iemand die van gelijkheid en vrede is met alle levende wezens, behoort zonder twijfel tot de beste toegewijden [zie B.G. 13: 28-31 & 14: 22-25]. (53) Hij die zich niet laat verleiden door de weelde die men in de drie werelden aantreft, noch, nog niet een ogenblik, een seconde of een onderdeel van een seconde, zich verwijdert van de lotusvoeten van de Allerhoogste Heer die de toevlucht vormen voor de verlichte zielen en anderen, hij die niet gestoord in zijn heugenis de Onoverwinnelijke als zijn eigen ziel beschouwt, is de grootste Vaiṣṇava [zie ook B.G. 18: 66]. (54) Nogmaals: hoe kan van de tenen van de Allerhoogste Heer Zijn voeten, de voeten van al die grootste heldendaden, hoe kan er van het maanlicht stralend van zijn juweelgelijke nagels die de pijn in de harten wegneemt, er ook maar enige pijn van betekenis bestaan bij hen die van aanbidding zijn? Kan de brandende hitte van de zon enige werking hebben als de maan is opgekomen [zie ook 10.14: 58]? (55) Hij verlaat nimmer het hart van degene die men beschouwt als Zijn meest vooraanstaande toegewijde, ook al riep die maar per toeval [middels Zijn namen] Hem rechtstreeks aan, Hij die, gebonden door de banden van de liefde, de zonden vernietigt, ongeacht hun aantal [zie ook B.G. 4: 36 en *4].'

*: Śrī Caitanya Mahāprabhu benadrukte dit ook citerend: '*harer nāma harer nāma harer nāmaiva kevalam kalau nāsty eva nāsty eva nāsty eva gatir anyathā* [Adi 17.21]': 'In dit tijdperk van Kali bestaat er geen alternatief, er is geen alternatief, er is geen alternatief voor de geestelijke vooruitgang anders dan de heilige naam, de heilige naam, de heilige naam van de Heer.' Ook Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura beveelt hierbij aan dat men het volgende vers bestudeert: '*parivadatu jano yathā tathā vā nanu mukharo na vayaṁ vicārayāmaḥ hari-rasa-madirā-madāti-mattā bhuvi viluṭhāmo naṭāmo nirviśāmaḥ*': 'Laat de praatzieke bevolking zeggen wat ze maar wil; we zullen geen acht op ze slaan. Tot in de kern gek van de extase van de bedwelmende drank van de liefde voor Kṛṣṇa, zullen we van het leven genieten door rond te rennen, over de grond te rollen en te dansen in extase.' (Padyāvalī 73) Dit is wat het Kṛṣṇabewustzijn definieert.

**: Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft ons gewaarschuwd dat als we niet alles zien als een manifestatie van de Hoogste Persoonlijkheid van God, we het slachtoffer zullen worden van *phalgu-vairāgya*, of onvolwassen verzaking.

***: De *paramparā* voegt hier toe: 'Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft een fraai voorbeeld gegeven van het verschil tussen *arcana* en *bhajana*. *Arcana* heeft betrekking op het platform van de *sādhana-bhakti*, waarin men de Heer dient om gevolg te geven aan de regels en voorschriften van het proces. Iemand die de toevlucht van de Heer Zijn heilige namen heeft bereikt en geheel opgaat in de poging de Heer te dienen moet worden geacht te verkeren op het *bhajana* platform, ook al mogen zijn uiterlijke handelingen somtijds minder strikt zijn dan die van de nieuwkomer bezig met *arcana*. Dit klaarblijkelijke gebrek aan striktheid echter, heeft geen betrekking op laksheid in de basisprincipes of een verstandige gedragswijze en verzaking van zinsbevrediging, maar eerder in de details van de Vaiṣṇavaceremoniën.'

*4: Nimi, de koning van Videha, stelde, zo helpt ons de *paramparā,* de volgende negen vragen aan de negen Yogendra's, de heilige zonen van Ṛṣabha. (1) Wat is het hoogste goed? (11.2: 30); (2) Wat zijn de religieuze beginselen (dharma), de natuurlijke geneigdheden (*svabhāva*), het gedrag (*ācāra*), de spraak (*vākya*) en de uiterlijke kenmerken (*lakṣana*) van een *bhāgavata*, een Vaiṣṇava toegewijde van de Heer? (11.2: 44); (3) Wat is de uitwendige energie van Viṣṇu, de Opperheer? (11.3: 1); (4) hoe kan men zich losmaken van deze *māyā*? (11.3: 17); (5) Wat is de ware identiteit van Brahman? (11.3: 34); (6) Wat zijn de drie soorten van karma, namelijk karma gebaseerd op het genieten van de vruchten van de arbeid, karma opgedragen aan de Allerhoogste Heer, en *naiṣkarmya*? (11.3: 41); (7) Wat zijn de verschillende vormen van spel en vermaak van de verschillende incarnaties van God? (11.4: 1); (8) Wat is het doel of de bestemming van iemand die tegen de Opperheer is en het ontbreekt aan bhakti (of in andere woorden, een niet-toegewijde)? (11.5: 1); en (9) Wat zijn de respectievelijke kleuren, gedaanten en namen van de vier *yugāvatāra's*, de vier incarnaties van de Allerhoogste Heer die verschijnt in de vier tijdperken, en wat is het proces van het aanbidden van ieder van Hen (11.5: 19)?

De bovenzinnelijke antwoorden op deze vragen werden gegeven door de grote toegewijden Kavi, Havir, Antarīkṣa, Prabuddha, Pippalāyana, Āvirhotra, Drumila, Camasa en Karabhājana. Deze negen *paramahaṁsa's* beantwoordden de negen vragen, ieder

op zijn beurt, in de volgende verzen: (1) 11.2: 33-43; (2) 11.2: 45-55; (3) 11.3: 3-16; (4) 11.3: 18-33; (5) 11.3: 35-40; (6) 11.3: 43-55; (7) 11.4: 2-23; (8) 11.5: 2-18; en (9) 11.5: 20-42.

11.3 - Bevrijding uit Māyā en Karma en het Kennen en Aanbidden van de Heer

(1) **D**e achtenswaardige koning [Nimi] zei: 'Mijne heren vertel ons alstublieft over het begoochelend vermogen [ofwel de *māyā*, zie ook 11.2: 48] van de Allerhoogste Heer Viṣṇu. We willen graag dat doorgronden, wat zelfs de grote mystici verbijstert. (2) We genieten van de nectar van uw verhalen over Heer Hari, maar we zijn nog niet verzadigd door dat tegengif tegen de pijn die een sterveling ervaart die wordt geplaagd door de ellende van *saṁsāra*.'

(3) **Ś**rī Antarīkṣa zei: 'De Ziel van Alle Levende Wezens ontwikkelde met behulp van de elementen van de gigantische schepping al de schepselen hoog en laag [zie B.G. 13: 22 & 14: 18], o machtig gearmde, zodat zij [de delen en gehelen] die de Oorspronkelijke Persoon toebehoren, succesvol konden zijn met [de keuze tussen] de zinsobjecten en het ware zelf, de Ziel [zie ook 10.87: 2]. (4) Na

de levende wezens te zijn binnengegaan die aldus werden geschapen met behulp van de vijf grofstoffelijke elementen en na Zich verdeeld te hebben als de ene [getuige] voor de tien [zinnen van waarnemen en handelen], schiep Hij er genoegen in ze in gang te zetten met de drie basiskwaliteiten van de natuur. (5) Het levende wezen, dat door de Opperziel tot leven werd gewekt met de geaardheden, geniet van die kwaliteiten en houdt zodoende dit geschapen lichaam voor het ware zelf - alsook zichzelf voor de baas, en raakt aldus verstrikt [zie ook B.G. 15: 8, vergelijk 11.2: 37]. (6) Door de zintuiglijk gestuurde handelingen houdt de eigenaar van het lichaam zich, op basis van verlangens, bezig met verschillende karmische - baatzuchtige - activiteiten en plukt hij daar de verschillende vruchten van. En zo beweegt hij zich dan zowel in een staat van geluk door deze wereld als in het tegendeel daarvan [zie B.G. 2: 62]. (7) Op deze manier door zijn karma bestemmingen bereikend die hem veel zaken brengen die niet zo goed zijn, ondergaat het levende wezen tot aan het einde der tijden hulpeloos geboorte en dood. (8) Als de ontbinding van de materiële elementen op handen is, trekt de [Heer in de gedaante van de] Tijd, die geen begin of einde kent, het gemanifesteerde universum, dat bestaat uit de grofstoffelijke objecten en subtiele geaardheden, terug in het niet-gemanifesteerde [zie ook 3.29: 40-45, 3.26: 51]. (9) Er zal zich een verschrikkelijke droogte op aarde voordoen die een honderdtal jaren aanhoudt, zodat de drie werelden in die tijd, door de oplopende hitte van de zon, ernstig zullen verschroeien. (10) Beginnend vanuit de lagere regionen [Pātāla], zal het vuur dat uit de mond van Saṅkarṣaṇa omhoogschiet, aangewakkerd door de winden, alle windrichtingen in lichterlaaie zetten. (11) Grote massa's *saṁvartaka*['eindtijd']wolken zullen honderd jaar lang regenen, in stromen zo lang als olifantenslurven, en daardoor zal alles onder water komen te staan. (12) O Koning, het universum zal vervolgens, als een vuur dat zonder brandstof komt te zitten, door de Persoonlijkheid van de Universele Gedaante worden verlaten, als Hij [in de gedaante van Brahmā] het subtiele bereik van het ongeziene [*pradhāna*] binnengaat [zie ook B.G. 8: 19, 3.32: 12-15]. (13) De aarde, door de wind verstoken van haar aroma, verandert [terug] in water en het water door hetzelfde proces [van de wind] verstoken van zijn smaak, gaat [weer, zie *] over in vuur. (14) Vuur, door het duister ontdaan van zijn [kwaliteit, zijn] vorm, verandert in lucht en de lucht, die [de kwaliteit] van zijn aanraking kwijtraakt, lost op in de ether. Als de ruimte [de ether] door de Opperziel van de Tijd wordt ontdaan van zijn kwaliteit [het geluid], gaat hij over in het ego [van het niet-weten]. (15) De zinnen, de geest en de intelligentie, o Koning, gaan tezamen met de goden [die de emoties vertegenwoordigen] op in het ego-element, en het ik-bewustzijn gaat samen met al zijn *guṇa*kwaliteiten op in het Allerhoogste Zelf [zie ook 3.6 en 3.26: 21-48]. (16) Na aldus voor u deze begoochelende energie bestaande uit drie afdelingen te hebben beschreven, deze instantie van handhaving, schepping en vernietiging van de Allerhoogste Heer [gekenmerkt door goedheid, hartstocht en onwetendheid], wat zou u graag nog meer van ons willen horen?'

(17) **D**e achtenswaardige koning zei: 'O grote wijze, zeg ons alstublieft hoe [zelfs] materialistische personen met gemak deze begoochelende energie van de Heer te boven kunnen komen die zo onoverkomelijk is voor degenen die het ontbreekt aan zelfbeheersing.'

(18) **Ś**rī Prabuddha zei: 'Begrijp dat mensen die leven als man en vrouw, met hun inspanningen om het lijden terug te dringen en het geluk af te roepen, het tegenovergestelde resultaat bereiken. (19) Wat voor geluk valt er te verwachten van de veranderlijkheid van het hebben van een huis, kinderen, verwanten, huisdieren en de zo lastig te vergaren weelde welke altijd leed bezorgt, die de dood van de ziel inhouden? (20) Weet dat de gedroomde wereld waar men zich aldus op instelt, berust op baatzuchtige arbeid, niet duurzaam is en wordt gekenmerkt door zaken als een verlies aan omgangsvormen in groepen gelijkgestemden alsook met superieuren [B.G. 8: 16]. (21) Iemand die graag alles wil weten over het hoogste goed, behoort daarom zijn toevlucht te zoeken bij een geestelijk leraar, die zowel verblijft in de opperste vrede van de Absolute Waarheid als goed thuis is in de Vedische conclusies [zie b.v. 5.5: 10-13, 7.11: 13, 7.12: 1-16, 7.15: 25-26, 10.86: 57 en B.G. 4: 34]. (22) Met de goeroe als je ziel en aanbiddelijke godheid, moet men de wetenschap van de toegewijde dienst leren [het *bhāgavata dharma* of emancipatieproces, zie ook 11.2: 34] waarmee, vrij van illusie trouw van dienst zijnd, de Opperziel kan worden tevredengesteld die je Zijn eigen Zelf vergunt [**]. (23) Ten eerste moet de geest zich van alles onthechten en moet men zoals het hoort met genade, vriendschap en eerbied voor alle levende wezens, omgang ontwikkelen met toegewijden [vergelijk 11.2: 46]. (24) [Dat houdt in: Innerlijke en uiterlijke] reinheid, verzaking, tolerantie en stilte, studie van de heilige geschriften, eenvoud, celibaat, geweldloosheid en gelijkmoedigheid wat betreft de bekende tegenstellingen [zie ook *yama* & *niyama* en B.G. 12: 13-20]. (25) In afzondering, zonder [gehechtheid aan] een vaste verblijfplaats, met oude vodden aan je lijf en tevreden met wat dan ook, behoort men met de Heer voortdurend in gedachten te mediteren op het alomtegenwoordige Ware Zelf [zie ook 2.2: 5, 7.13: 1-10]. (26) Met geloof in de geschriften over de Allerhoogste Heer en zonder te spotten met andere geschriften, behoort men, met achting voor de waarheid en met zijn geest, woorden en handelingen strikt onder controle, innerlijk vreedzaam zijn zinnen te beheersen [zie ook B.G. 15: 15]. (27-28) Luisterend naar, zingend over en mediterend op de incarnaties, wederwaardigheden en kwaliteiten van de Heer wiens handelingen allen even wonderbaarlijk zijn, moet men alles doen te Zijnentwille. Van welke aanbidding, liefdadigheid, boetedoening, *japa* of vroomheid men ook is, je moet alles wat je dierbaar is, de echtgenote, de zoons, het huis en de eigen levensadem, opdragen aan het Allerhoogste [zie ook B.G. 9: 27]. (29) Met het van dienst zijn voor beiden [de bewegende en niet-bewegende wezens] moet men vriendschap koesteren voor zowel de gewone man als voor de toegewijden, de grote zielen die Kṛṣṇa accepteerden als de Heer van hun hart. (30) Door de glorie van de Heer kan men in gezamenlijke besprekingen, in het tot elkaar aangetrokken zijn, in het elkaar tevreden stellen en in het gezamenlijk een einde maken aan materiële activitei-

ten, zuivering vinden van [de relatie die men heeft met] de ziel [zie ook B.G. 3: 38]. (31) Zich [Hem] herinnerend en elkaar helpen herinneren, leidt de bhakti voor de Heer die een einde maakt aan de aaneenschakeling van zonden, dankzij die toewijding, tot een ontwaken waarbij het lichaam reageert met kippenvel [zie ook 11.2: 40]. (32) Soms huilt men bij de gedachte aan Acyuta, soms lacht men, soms schept men er groot genoegen in of spreekt men, handelt men wonderlijk, danst men en zingt men, en soms raakt men, met het volgen van het voorbeeld van de Ongeborene, bevrijd van het leed en valt men stil terwijl men het Allerhoogste bereikt [zie ook 10.35]. (33) Aldus bekend rakend met het *bhāgavata dharma* en lering trekkend uit de resulterende bhakti, zal iemand gericht op Nārāyaṇa, makkelijk de *māyā* te boven komen die zo moeilijk te verslaan is [zie ook 1.1: 2].'

(34) **D**e achtenswaardige koning [Nimi] zei: 'Alstublieft, u allen experts in de kennis van het Allerhoogste, wees zo goed ons te vertellen over de bovenzinnelijke positie van de Superziel van de Absolute Waarheid, die is geassocieerd met de naam van Nārāyaṇa [zie ook 1.2: 11].'

(35) **Ś**rī Pippalāyana zei: 'O Koning, weet dat het Allerhoogste het leven schenkt, het is dat op basis waarvan zich de zintuigen, de levensadem en geesten van de lichamen van de levende wezens bewegen. Het vormt de oorzaak zonder een oorzaak van de schepping, vernietiging en het behoud van dit universum, die zowel bestaat in de droomtoestand, de waaktoestand en de onbewuste toestand, alsook buiten deze [bewustzijns]toestanden om. (36) Dit kan niet worden omvat door de geest, de spraak, het zien, de intelligentie, de levensadem of door de zinnen, zo goed als een vuur niet kan worden omvat door zijn vonken. Zelfs het Vedisch woord kan er geen uitdrukking aan geven, de Veda's ontkennen immers dat het Allerhoogste Zelf in woorden kan worden uitgedrukt. Het kan slechts worden uitgedrukt in indirecte bewoordingen, in woorden die verwijzen naar datgene zonder welk de schriftuurlijke ontzeggingen doelloos zouden zijn [vergelijk 10.87]. (37) In den beginne Eén zijnd raakte het daarna bekend als de drievoudigheid van goedheid, hartstocht en onwetendheid [van de *guṇa's*], die samengaat met de macht van het handelen, van het bewustzijn en van het ik-besef, dat men het individuele levende wezen noemt [de *jīva*, de individuele ziel]. Met het aannemen van de vormen van de geestelijke kennis [de goden], van de handelingen [van de zinnen] en hun voorwerpen, en van de [goede en slechte] resultaten, is het levende wezen aldus behept met een veelvoud aan energieën. Het is enkel het Allerhoogste dat [als de Absolute Waarheid of het Brahman] is gemanifesteerd voorbij zowel [het relatieve van] het grofstoffelijke als het subtiele [zie ook *mahat-tattva, pradhāna*, 4.29: 79, B.G. 10: 42, 13: 13 & 7: 14]. (38) Deze Ziel, nimmer geboren en nimmer stervend, groeit noch vergaat. Hij is de kenner van de levensstadia van de levende wezens die onderhevig zijn aan verandering. Die Ziel, alomtegenwoordig en onvergankelijk, welke zuiver bewustzijn is, werd een verscheidenheid [aan zielen], op dezelfde manier als de [ene] levensadem [*prāṇa*] met de macht van de zinnen resulteerde in een veelheid

[aan vitale levensvormen, zie ook B.G. 2: 23-30 en ***]. (39) [Met wezens ontstaan] uit eieren, met embryo's, met planten en met wat moeilijk te onderscheiden is in het vochtige [micro-organismen], begeleidt het vitale beginsel van de adem de [zelfde] individuele ziel [zie ook *liṅga*] van de ene [levensvorm] naar de andere, zo goed als het zelf, los van het denken, onveranderlijk hetzelfde blijft als het geheugen zich herstelt ontwakend uit een diepe slaap waarin het ego en de zinnen waren opgegaan [zie B.G. 2: 22]. (40) Wenst men zich [enkel] de voeten van Hem met de Lotusnavel, dan wordt het vuil in het hart dat zich ontwikkelde met de geaardheden van de natuur en het baatzuchtig handelen, weggezuiverd door de macht van de bhakti. Als men aldus volledig gezuiverd is, wordt de waarheid van de ziel direct ingezien, net zoals de opkomende zon voor het blote oog zichtbaar wordt [B.G. 2: 55 en 6: 20-23 en *nyāyika*].'

(41) **D**e achtenswaardige koning zei: 'Alstublieft leg ons de *karma-yoga* uit waardoor gezuiverd een persoon in dit leven snel van zijn vruchtdragende handelingen afkomt en, bevrijd van karmische terugslagen, het Allerhoogste bereikt [zie ook B.G. 1-6 of 3: 5]. (42) In mijn vaders bijzijn [Ikṣvāku, zie 9.6: 4] stelde ik in het verleden de wijzen [de Kumāra's] een soortgelijke vraag, maar de zoons van Brahmā gaven geen antwoord. Kan u uitleggen wat de reden daarvan is?'

(43) **Ś**rī Āvirhotra gaf ten antwoord: 'Juist handelen, niet handelen en verkeerd handelen [karma, *akarma* en *vikarma*] is een Vedisch onderwerp, niet een werelds onderwerp, en aangezien de Vedische kennis zijn oorsprong vindt in de Heer Zelf, raken [zelfs dat soort grote] verlichte zielen over deze kwestie [makkelijk] in de war [zie ook B.G. 4: 16-17 en 4.29: 26-27]. (44) De onwetende mens begeleiding biedend, schrijven de Veda's in bedekte termen materiële handelingen [plichten] voor om bevrijd te raken van karma, zoals men ook een medicijn voorschrijft [zie ook B.G. 3: 26, 5.5: 17 en 10.24: 17-18]. (45) Een onwetend iemand die zijn zinnen niet onder controle heeft en er niet in slaagt te doen wat de Veda's zeggen, zal, door zijn gebrek aan dharma de verkeerde gedragswijze volgend [*vikarma*], telkens weer de dood vinden [zie ook B.G. 3: 8, 16: 23-24, 17: 5-6, 18: 7]. (46) Als men, handelend naar wat de Veda's voorschrijven, zonder gehechtheid te werk gaat en offert terwille van de Heer, zal men zeker de perfectie bereiken die, om belangstelling te wekken, is geformuleerd in termen van tastbare resultaten [*karma-kāṇḍa* en B.G. 4: 17-23]. (47) Iemand die snel de knoop [van gehechtheid] in het hart door wil snijden die de ziel aan het lichaam bindt, moet, met [achting voor] de regulerende beginselen [de *vidhi*], Heer Keśava aanbidden, en tevens de goddelijkheid bestuderen zoals die wordt beschreven in de aanvullende Vedische literatuur [de *tantra's*, zie ook B.G. 12: 6-7]. (48) Met het hebben verworven van de genade [de initiatie] van de leraar van het voorbeeld [de *ācārya*], die hem laat zien wat per traditie werd overgeleverd, moet de toegewijde de gedaante van de Hoogste Persoonlijkheid aanbidden waar hij de voorkeur aan geeft [zie ook B.G. 3: 35, 7: 20]. (49) Schoon gewassen, recht voor [de beeltenis] zittend, geconcentreerd de adem beheersend en zo meer [zie *aṣṭaṅga-yoga*] en het lichaam zuiverend met het in verzaking

aanroepen van Zijn bescherming [door de verschillende delen van zijn lichaam aan Hem toe te wijzen door ze met mantra's te markeren], moet hij de Heer aanbidden [zie ook B.G. 5: 27-28 en 6.8: 4-6]. (50-51) Met alle beschikbare ingrediënten bereidt hij zich [daartoe] in hart en ziel voor. Hij zet de beeltenis en alles wat erbij hoort klaar, alsook de zaken die moeten worden geofferd, en besprenkelt de vloer en de zitplaats. Hij zet het water klaar voor de offerplechtigheid en zet aandachtig de beeltenis op de daartoe geëigende plaats. De beeltenis voorziet hij van heilige merktekens op Zijn hart en andere delen van Zijn lichaam. Vervolgens is hij van aanbidding met de daartoe bestemde mantra [4*]. (52-53) Met de mantra's die bij Hem horen moet hij van aanbidding zijn voor iedere afzonderlijke beeltenis en de ledematen ervan, Zijn speciale kenmerken [zoals zijn *cakra*] en Zijn metgezellen [zoals de *pañca-tattva*, zie b.v. de Śiśumāra-mantra of de Ambariśa gebeden voor de *cakra* vermeld in 5.23: 8 en in 9.5]. De aanbidding in ieder opzicht zoals voorgeschreven presenterend met water voor Zijn voeten, reukwater ter verwelkoming, water voor de mond en het baden enzovoorts, met kleding, ornamenten, geuren, halssnoeren, ongebroken gerstekorrels [bedoeld voor het aanbrengen van *tilaka*], en met bloemenslingers, wierook, lampen en dergelijke offergaven, moet hij zich met eerbetoon en gebed buigen voor de Heer. (54) In die bezigheid opgaand [als een dienaar en zich niet valselijk identificerend] moet hij, aldus mediterend, volledig van aanbidding zijn voor de *mūrti* van de Heer. Vervolgens dient hij de overblijfselen van de aanbidding naar zijn hoofd te brengen [ter aanvaarding], en Hem weer respectvol terugzetten waar Hij thuishoort. (55) Hij die aldus de Heer, de Opperziel, aanbidt die aanwezig is in het vuur, de zon, het water enzovoorts, alsook in de gast en in het eigen hart [zie ook 2.2: 8], zal snel bevrijd raken.'

*: Als een kwaliteit word weggenomen verdwijnt het verschil tussen een element en dat element dat er vroeger in de evolutie van het universum aan voorafging, het verandert dan erin, of lost erin op: aldus vindt de vernietiging van het universum plaats.

**: Śrīla Rūpa Gosvāmī formuleerde vier vereisten waaraan men moet voldoen om vooruit te komen in dezen: '[1] Het aanvaarden van de toevlucht van een bonafide geestelijk leraar, [2] het worden ingewijd door de geestelijk leraar en het van hem leren om van toegewijde dienst te zijn, [3] het met geloof en toewijding opvolgen van de opdrachten van de geestelijk leraar, en [4] het volgen in de voetsporen van de grote *ācārya's* [leraren] onder leiding van de geestelijk leraar.' (Bhakti-rasāmṛta-sindhu 1.2.74)

***: Śrīla Madhvācārya citeert hierbij, uit de Mokṣa-dharma sectie van Vyāsadeva's Mahābhārata, de Heer die zegt:

ahaṁ hi jīva-saṁjño vai
mayi jīvaḥ sanātanaḥ
maivaṁ tvayānumantavyaṁ
dṛṣṭo jīvo mayeti ha
ahaṁ śreyo vidhāsyāmi

yathādhikāram īśvaraḥ

'Het levende wezen, bekend als de *jīva*, verschilt niet van Mij, daar hij mijn expansie is. Aldus is het levende wezen eeuwig, zoals Ik, en bestaat het altijd in Mij. Maar je moet niet gekunsteld denken, 'nu heb ik de ziel aanschouwd.' Het is eerder zo dat Ik, als de Hoogste Persoonlijkheid van God, je deze zegen zal vergunnen als jij er werkelijk voor in aanmerking komt.'

*4: Zoals iedere *prākṛta*, of onpersoonlijke, materialistische toegewijde, de Heer als zijnde de godheid van zijn voorkeur aanbidt in Zijn gedaante van de Tijd met behulp van pragmatisch verdraaide klokken, niet-geschrikkelde weekindelingen [zie de Orde van de Tijd en *kāla* om dit recht te zetten] en mantra's als 'wees op tijd' en 'tijd is geld', zo aanbidt ook de klassieke bhakti met de *kaniṣṭha* of beginnende, personalistische toegewijde, met meer achting voor de Vedische autoriteit, de persoonlijke gedaante van de Heer in de vorm van een [Kṛṣṇa]beeltenis waarbij hij '*oṁ namo bhagavate vāsudevāya*' [4.8: 54], de Gāyatrī, de Mahāmantra en andere mantra's uitspreekt. In al deze gevallen moet worden gedacht aan wat Vyāsa in 11.2: 47 zegt over *mūrti*-aanbidding in het algemeen.

11.4 - De Handelingen van Nara-Nārāyaṇa en de Andere Avatāra's Beschreven

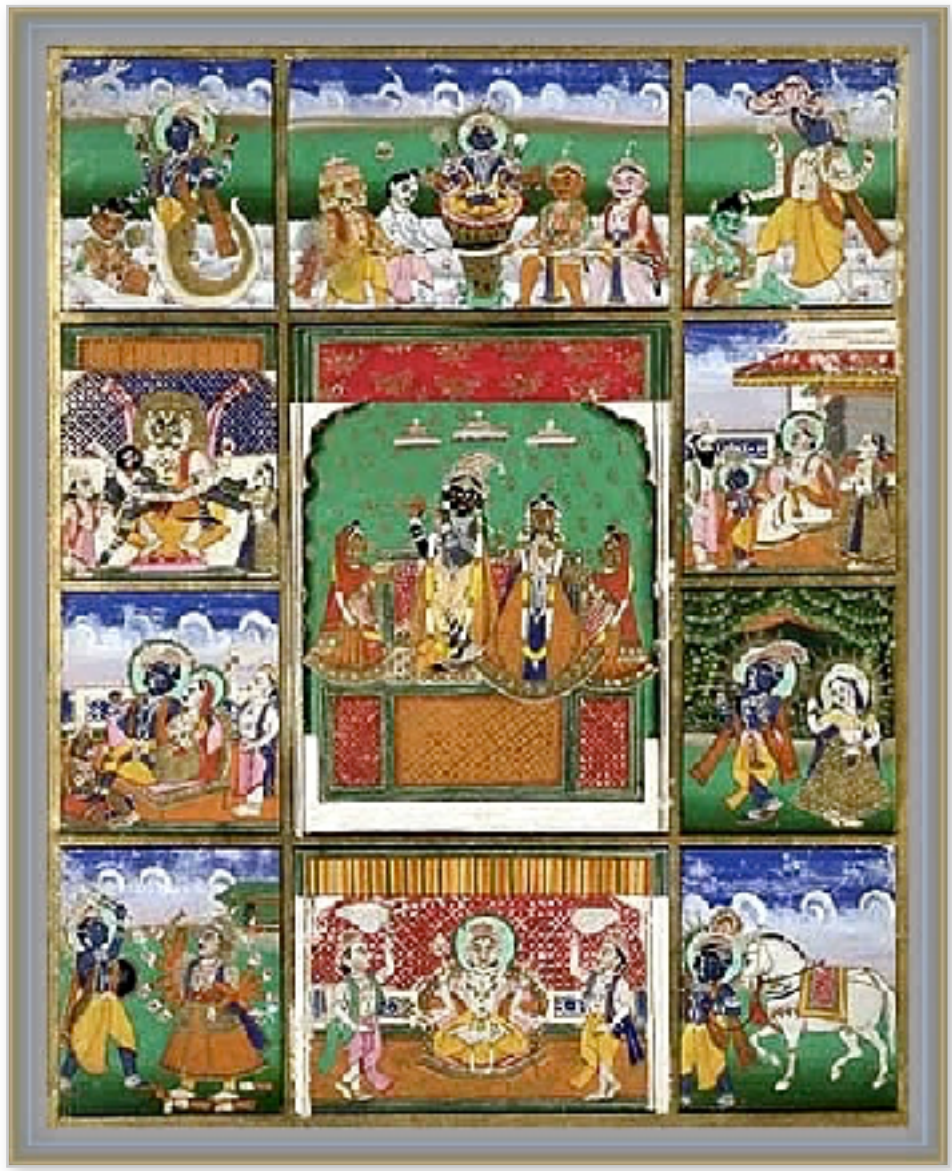

(1) **D**e achtenswaardige koning [Nimi] zei: 'Vertel ons alstublieft over de handelingen van ieder van deze zelfgekozen verschijningen waarmee de Heer optrad, heeft opgetreden en zal optreden in deze wereld [zie ook 2.7].'

(2) **Ś**rī Drumila zei: 'Waarlijk, hij die tracht de onbegrensde, bovenzinnelijke kwaliteiten van de Onbegrensde op te sommen, is een persoon met de intelligentie van een kind. Men kan er op de een of andere manier, na de nodige tijd, in slagen het aantal stofdeeltjes op aarde te tellen, maar de kwaliteiten van het Reservoir van alle Vermogens zijn ontelbaar [zie ook 10.14: 7, 10.51: 38]. (3) Toen de Oorspronkelijke Persoonlijkheid van God Nārāyaṇa het, vanuit Hemzelf gegenereerde, lichaam van het universum aannam dat werd geschapen uit de vijf materiële elementen, en er in Zijn volkomen deelaspect in binnenging, raakte Hij aldus bekend als de Puruṣa [zie ook 1.3: 1]. (4) In de uitgebreidheid van dit driewereldenlichaam ontstonden er, uit Zijn zinnen, de twee soorten zinnen van waarnemen en handelen van de belichaamde wezens, ontstonden er uit Zijn wil de geestelijke kennis, en uit Zijn ademen kracht, vermogen en ondernemingszin.

Hij is de oerbeweger van schepping, vernietiging en behoud in hartstocht, onwetendheid en goedheid [zie B.G. 3: 27, 13: 30 en S.B. 6.17: 19, 3.26: 7, 3.27: 2, 3.32: 12-15, 10.46: 41, 10.83: 3]. (5) In den beginne werd Hij met de geaardheid hartstocht voor de schepping van dit universum Śata-dhṛti [Heer Brahmā], voor de handhaving van het dharma en bescherming van de brahmanen werd Hij Viṣṇu, de Heer van de offers, en voor de vernietiging in onwetendheid nam de Oorspronkelijke Persoon de gedaante aan van Rudra [Śiva]; aldus is Hij voor de geschapen wezens altijd van schepping, handhaving en vernietiging [zie ook 2.10: 41-46, 4.29: 79, 4.30: 23].

(6) **H**ij werd als Nara en Nārāyaṇa, de besten van de wijzen volmaakt van vrede, geboren uit Mūrti, de dochter van Dakṣa en echtgenote van Dharma [*]. Ze pleitten voor het naleven van de plicht die zich kenmerkt door het beëindigen van materiële activiteiten, en leven zelfs vandaag de dag nog gediend door de grootste wijzen aan Hun voeten [zie B.G. 9: 27 en ook 2.7: 6, 4.1: 49-57, 5.19: 9]. (7) Heer Indra was bang en dacht: 'Hij [Nārāyaṇa] wil mijn koninkrijk inpalmen.' Hij zette Cupido in die zich samen met zijn metgezellen de Apsara's naar Badarikāśrama begaf. Niet bekend met Zijn grootheid probeerde hij daar samen met de zachte bries van de lente Hem met zijn pijlen, [bestaande uit] de blikken van de vrouwen, te raken. (8) De Oorspronkelijke Godheid die begrip had voor de overtreding van Indra, sprak vrij van trots glimlachend tot hen die op hun benen stonden te trillen: 'Wees alstublieft niet bang, o machtige Madana [Heer van de Liefde], o god van de wind en echtgenotes van de halfgoden, alstublieft aanvaard deze gaven van Ons en zegen deze *āśrama* met uw aanwezigheid.'

(9) **O** god van de mensen [Nimi], nadat de Verlener van Onbevreesdheid aldus had gesproken, bogen de goden zich beschaamd voor Hem en zeiden, smekend om mededogen, met hun hoofden naar beneden: 'O Almachtige, dit [soort van respect] is met U, de Allerhoogste Onveranderlijke, niet zo verrassend, niet met U aan wiens voeten in groten getale zij zich verbuigen die zelfbeheerst en innerlijk tevreden zijn [zie ook 1.7: 10]. (10) Voor hen die U van dienst zijn om hun materiële werelden te overstijgen en het Allerhoogste te bereiken, bestaan er vele hindernissen [verleidingen] opgeworpen door de verlichte zielen [of de halfgoden]. Maar als men die zielen middels offerplechtigheden met het brengen van offers hun aandeel toekent, bestaan er, voor dit soort van andere toegewijden, niet zulke belemmeringen. Vanwege U als zijnde de Beschermer kan hij dan die obstakels te boven komen [zie ook 9.4: 8 en 10.2: 33]. (11) Sommige mensen met ons [bezig] in de vorm van [boetedoeningen als] honger, dorst, de drie tijdgebonden kwaliteiten [hitte, kou en regen], de wind, de tong en de geslachtsorganen, vallen ten prooi aan woede als ze merken dat het niets oplevert en zien dan af van die moeilijke ontzeggingen als zijnde nutteloos. Met het overgestoken hebben van grenzeloze oceanen [van beproevingen] verdrinken ze dan [met hun woede zogezegd] in [het water] van de hoefafdruk van een kalf [zie B.G. 17: 5-6, 6.1: 16 en vergelijk 5.8: 23 en 10.12: 12].'

(12) **T**erwijl ze Hem [Nārāyaṇa] aldus prezen, toonde Hij recht voor hun ogen [een aantal] vrouwen die er hoogst wonderbaarlijk uitzagen, fraai waren aangekleed en de Almachtige van dienst waren [zie ook 2.7: 6]. (13) Toen ze deze vrouwen voor zich zagen, die leken op de Godin van het Geluk zelf, raakten de volgelingen van de god [van de liefde] verbijsterd door de fantastische schoonheid en geur, die hun eigen pracht deed verbleken. (14) De Heer der Heerscharen zei met een flauwe glimlach tot hen die zich voor Hem bogen: 'Alstublieft, kies uit deze dames er een die u geschikt acht als een sieraad van de hemel.'

(15) **D**e dienaren van de halfgoden brachten instemmend, met het laten weerklinken van de lettergreep *'om'*, Hem hun eerbetuigingen, kozen Urvaśī, de beste van de Apsara's, en keerden vervolgens met haar voorop terug naar de hemel. (16) Buigend voor heer Indra in zijn vergadering vertelden ze, voor een gehoor van alle bewoners van de drie hemelen, over de kracht van Nārāyaṇa. Hij stond versteld. (17) De Onfeilbare Heer, Viṣṇu die met Zijn expansies nederdaalt in deze wereld voor het heil van het ganse universum, sprak over zelfverwerkelijking met het aannemen van de gedaanten van de [bovenzinnelijke] zwaan [Haṁsa], Dattātreya, de Kumāra's en onze vader, de Allerhoogste Heer Ṛṣabha [B.G. 14: 4]. De oorspronkelijke teksten van de Veda's werden door Hem, de doder van Madhu, teruggehaald in Zijn paardincarnatie [Hayagrīva]. (18) In Zijn visincarnatie [Matsya] beschermde Hij Vaivasvata Manu [Satyavrata], de planeet aarde en de kruiden tijdens de grote vloed. In Zijn zwijnincarnatie [Varāha] bevrijdde Hij de aarde uit de wateren en doodde Hij de demonische zoon van Diti [Hiraṇyākṣa]. In de gedaante van een schildpad [Kurma] hield Hij de berg [Mandara] op Zijn rug waarmee de nectar werd gekarnd. Hij bevrijdde [in Zijn bovenzinnelijke gedaante, Viṣṇu] de koning van de olifanten [Gajendra] die zich aan Hem overgaf toen hij vanwege de krokodil in nood verkeerde. (19) Hij verloste de biddende ascetische wijzen [de kleine Vālakhilya's] die ten val waren gekomen [in het water van de hoefafdruk van een koe]. Hij verloste Indra van de ban van duisternis nadat hij Vṛtrāsura gedood had. Hij verloste de echtgenotes van de halfgoden die hulpeloos [door Bhaumāsura] gevangen waren gezet in het Asurapaleis. In de gedaante van Nṛsiṁhadeva doodde Hij Hiraṇykaśipu, de Asurakoning, om de vrome toegewijden van hun angst te bevrijden. (20) Verder pakte Hij als Heer Vāmana, onder het voorwendsel van liefdadigheid, de aarde van Bali af en gaf Hij haar aan de zoons van Aditi. Middels Zijn verschillende verschijningen beschermt Hij tijdens de heerschappij van iedere Manu de werelden. Voor het heil van de godvrezenden, doodde Hij [gezeten op Garuḍa zo ook] al de Daityaleiders in een strijd tussen de goden en demonen [zie 8.10]. (21) Als Heer Paraśurāma bevrijdde Hij de aarde van de leden van de heersende klasse en vernietigde Hij, als het vuur dat Hij als een afstammeling van Bhṛgu was, zevenentwintig keer de dynastie van Haihaya. Als de echtgenoot van Sītā [Rāmacandra] onderwierp Hij de oceaan en doodde Hij op Laṅkā Tienkop [Rāvaṇa] met inbegrip van zijn soldaten. Het vertellen van de verhalen over de heerlijkheden van Hem die altijd zegerijk is, maakt een einde aan de onzuiverheid van de

hele wereld. (22) De Ongeboren Heer zal [als Kṛṣṇa] Zijn geboorte nemen in de Yadudynastie en zal, om de overlast van de aarde terug te dringen, daden verrichten die zelfs voor de halfgoden moeilijk op te brengen zijn. Hij zal [daarna als de Boeddha] met argumenten van speculatieve aard hen verbijsteren die los van Hem [of de tradities] hun offers brengen. Aan het einde van Kali-yuga zal Hij [als Heer Kalki] tenslotte een einde maken aan al de heersers van twijfelachtig allooi. (23) Er bestaan van de zo heel glorieuze Heer van het Levend Wezen [de Heer van het Universum Jagadīśvara] die we aldus bespraken, o machtig gearmde, ontelbare verschijningen en handelingen precies als deze.'

*: Volgens de Matsya Purāṇa (3.10), werd Dharma, de vader van Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi, geboren uit de rechterborst van Brahmā en trouwde hij later met dertien van de dochters van Prajāpati Dakṣa.

11.5 - Nārada Besluit Zijn Onderricht aan Vasudeva

(1) **D**e achtenswaardige koning [Nimi] zei: 'O u volmaakt in de kennis van de ziel, wat is de bestemming van hen die zo goed als nooit Hari, de Allerhoogste Persoonlijkheid, aanbidden [zie ook 11.3: *4] en, niet in vrede verkerend met hun lusten, de controle over zichzelf kwijt zijn?'

(2) **Ś**rī Camasa zei: 'Uit het gezicht, de armen, de dijbenen en de voeten van de Oorspronkelijke Persoon ontstonden, met de verschillende [combinaties van de drie *] basiskwaliteiten van de natuur, de vier geestelijke afdelingen [of *āśrama's*] en roepingen vooropgegaan door de brahmanen [of *varṇa's,* zie ook B.G. 4: 13]. (3) Als welk lid van deze [orden] ook, niet van aanbidding is voor de Allerhoogste Heer, of Hem minacht die de bron van zijn eigen zelf vormt, zal hij, van zijn positie afgedwaald, ten val komen [zie B.G. 16: 23]. (4) Velen zien geen kans zich bezig te houden met de verhandelingen over de Heer en denken nimmer aan de glorie van Acyuta. Voor [met name] vrouwen [vergelijk 5.17: 15], voor *śūdra's* en anderen [die aldus de weg kwijt zijn], moeten persoonlijkheden

als u van genade zijn. (5) Zelfs intellectuelen, edelen en kooplieden die [door initiatie] toegang kregen tot de lotusvoeten van de Heer, raken het spoor bijster in hun betrokkenheid bij de [meest uiteenlopende] levensopvattingen [zie ook 5.6: 11, B.G. 2: 42-43]. (6) Onwetend over karmische zaken drukken zij, die feitelijk tekortschieten in ervaring maar trots zichzelf heel geleerd achten, zich verrukt over de schoonheid van de [Vedische] taal uit in [voor de halfgoden] vlijende verhandelingen waarmee ze zichzelf op een dwaalspoor brengen [zie ook B.G. 9: 3]. (7) Vol van hartstocht, met kwalijke verlangens en wellustig, zijn ze zo kwaad als slangen, bedrieglijk en ingebeeld, en drijven ze zondig de spot met hen die Acyuta dierbaar zijn. (8) In hun huizen ingericht ter wille van de seksualiteit, spreken ze met elkaar over de zegeningen van het aanbidden van vrouwen. Dieren dodend zonder oog voor de gevolgen brengen ze offers met enkel hun eigen belang voor ogen, zonder voedsel uit te delen en schenkingen te doen uit dankbaarheid [voor de spirituele/geestelijke leiders en hun volgelingen, zie ook B.G. 16]. (9) Met hun intelligentie verblind door trots over hun weelde, speciale talenten, afkomst, scholing, verzaking, schoonheid, kracht en het uitvoeren van rituelen, koesteren ze harteloos minachting voor de vrome zielen die de Heer dierbaar zijn en hebben ze ook geen achting voor de Meester Zelf [zie ook b.v. 1.8: 26, 4.2: 24, 4.31: 21, 5.1: 12, 7.15: 19, 8.22: 26 en B.G. 2: 42-43]. (10) Minder intelligente personen vernemen [bij voorkeur] niet over de hoogst aanbiddelijke Heer verheerlijkt in de Veda's, de Opperziel die, zo [onafhankelijk] als de ether, Zich altijd in alle belichaamde wezens bevindt. Ze hebben het liever over de [materialistische] ideeën die hen bezig houden. (11) In de materiële wereld laat de geconditioneerde ziel zich steeds leiden door geslachtsverkeer, vlees eten en bedwelming [door alcohol en drugs] buiten de voorschriften om. Deze zaken zijn [echter] geregeld in [respectievelijk] het huwelijk, met offerandes en in ritueel gebruik met het doel ze een halt toe te roepen [zie ook 1.17: 38-39]. (12) Men heeft enkel voordeel van de vrucht van het dharma, want daarmee is er zowel de kennis als de wijsheid die tot bevrijding leidt. Maar in hun huizen hebben ze [de materialisten] geen oog voor de onoverkomelijke greep van de dood op het lichaam waar ze zich mee identificeren [zie ook 3.30: 7, 7.6: 8, 4.29: 52-55 maar ook 4.22: 10]. (13) Het staat voorgeschreven dat wijn moet worden geaccepteerd door eraan te ruiken en dat evenzo een beest volgens de voorschriften moet worden gedood en niet door het pijn te doen [op de verkeerde 'gewelddadige' manier]. Op dezelfde manier is seksuele gemeenschap er om kinderen te verwekken en niet zozeer voor het zinnelijk genot [B.G. 7: 11]. Voor deze allerzuiverste plichtsbetrachting volgens de regels, hebben zij [de minder intelligenten] geen begrip [zie ook 7.15]. (14) Zij die geen weet hebben van deze feiten en zeer onheilig ingebeeld zichzelf als vroom beschouwen, doen onschuldige trouwe dieren kwaad. Nadat ze hun lichamen hebben verlaten zullen die dieren hen opeten [vergelijk 5.26: 11-13 en 4.25: 7-8]. (15) Afgunstig op hun ware Zelf, hun Heer en Meester die leeft [in hun lichaam en] in de lichamen van anderen, komen ze ten val, in hun affectie gebonden aan hun eigen sterfelijke omhulsel en de relaties ervan. (16) Zij die niet de zaligheid bereikten maar er wel in slaagden hun onwetendheid te boven te komen, zullen [niettemin] met het volgen van het drievou-

dige pad [van de drie doelen van het vrome leven: het ritueel, een inkomen en gereguleerde verlangens, zie ook de *puruṣārtha's,* 10.2: 32] hun leven verpesten als ze [zonder bezinning en meditatie] zich geen vrije tijd gunnen [ofwel te hard werken]. (17) Allen die hun ziel doden [door zonder meditatie zich af te beulen] en die het ontbreekt aan vrede, denken in hun onwetendheid kennis van zaken te hebben, maar ze lijden mettertijd onder de vernietiging van al hun hoop en dromen als ze er niet in slagen hun [spirituele] plichten te vervullen. (18) Zij die hun gezichten afkeerden van Vāsudeva belanden onbedoeld in het duister, zoals beschikt door de begoochelende energie van de Allerhoogste Ziel, als ze [aan het einde van hun leven] hun huizen, kinderen, vrienden en echtgenotes achter zich laten.'

(19) **D**e achtenswaardige koning zei: 'In welke tijd had de Heer welke kleur en welke gedaante, en met welke namen en welke methoden wordt Hij door de mens aanbeden? Alstublieft verschaf ons hier duidelijkheid over.'

(20) **Ś**rī Karabhājana gaf ten antwoord: 'Heer Keśava [Kṛṣṇa] heeft in de [*yuga's*] genaamd Kṛta [of Satya], Tretā, Dvāpara en Kali verschillende huidskleuren [zie ook 10.26: 16], namen en gedaanten, en wordt dienovereenkomstig op verschillende manieren aanbeden. (21) In Satya-yuga is Hij blank, heeft Hij vier armen en samengeklit haar, en draagt Hij kleding van boombast, een zwart hertenvel, een heilige draad, akshazaad gebedskralen, een staf en een waterpot. (22) De menselijke wezens zijn in die tijd vreedzaam, vrij van afgunst, een ieder welgezind, gelijkmoedig, en van aanbidding voor de Heer middels zowel boetedoeningen als door het beheersen van hun geest en zinnen. (23) Hij wordt aldus bezongen als Haṁsa ['de Zwaan'], Suparṇa ['Mooie Vleugels'], Vaikuṇṭha ['de Heer van het Hemelrijk'], Dharma ['de Handhaver van de Religie'], Yogeśvara ['de Heer van de Yoga'], Amala ['de Onberispelijke'], Īśvara ['de Allerhoogste Heer'], Puruṣa ['de Oorspronkelijke Persoon'], Avyakta ['de Ongeziene'] en Paramātmā ['de Superziel']. (24) In Tretā-yuga heeft Hij een rode huidskleur, blonde lokken en vier armen, en draagt Hij drie gordels [overeenkomstig de initiaties van de eerste drie *varṇa's*], terwijl Hij, als de verpersoonlijking van de drie Veda's, offerlepels [**] en zo meer bij Zich heeft als Zijn symbolen. (25) De menselijke wezens, die als zoekers van de Absolute Waarheid gefixeerd zijn in de religiositeit, aanbidden in die tijd Hem, Hari die al de goden omvat, met offerrituelen van de drie Veda's [zie ook 1.16: 20]. (26) Men noemt Hem [in Tretā-yuga] Viṣṇu ['de Al-doordringende'], Yajña ['de Heer van het Offer'], Pṛśnigarbha ['de zoon van Pṛśni', 10.3: 32], Sarvadeva ['de God van Alle Goden'], Urukrama ['de Heer van de Grote Stappen'], Vṛṣākapi ['de Heer als de gedenkwaardige die beloont en het leed verdrijft'], Jayanta ['Hij die Alles Overwint'] en Urugāya ['Hij die men het Meest Verheerlijkt']. (27) In Dvāpara-yuga is de Allerhoogste Heer grijsblauw, draagt Hij gele kleren en onderscheidt Hij zich door Zijn attributen [de werpschijf, knots, lotus en schelphoorn] en Zijn fysieke kenmerken zoals de Śrīvatsa, [de pauwenveer en het Kaustubha-juweel]. (28) O Koning, sterfelijke mensen die kennis willen verwerven over het Allerhoogste, aan-

bidden Hem, de Oorspronkelijke Persoon, in dat tijdperk in de rol van een grote koning, overeenkomstig de Veda's en Tantra's [zoals b.v. in 1.10: 16-18 en 10.74: 17-24 en ***] als volgt. (29-30) 'Wij brengen Saṅkarṣaṇa, Pradyumna, Aniruddha en U, Vāsudeva, onze eerbetuigingen, U, Nārāyaṇa Ṛṣi, de Oorspronkelijke en Allerhoogste Persoonlijkheid van God, de Grote Ziel, de Heer van de Schepping, de Gedaante van het Universum Zelf en het Ware Zelf van alle levende wezens [zie *catur-vyūha*].' (31) O Koning, aldus prijst men in Dvāpara-yuga de Heer van het Universum. Alstublieft verneem ook op welke manier men overeenkomstig de schriftuurlijke voorschriften van aanbidding is in Kali-yuga [zie ook 7.9: 38]. (32) Mensen die het goed begrijpen aanbidden [in Kali-yuga], middels offerplechtigheden die hoofdzakelijk bestaan uit samenzang, de Heer met een donkere huidskleur en een heldere uitstraling [Kṛṣṇa en Kṛṣṇa-Caitanya], begeleid door Zijn medestanders, toegewijden, wapens en metgezellen [zie ook *Pañca-tattva*] als volgt. (33) 'O Allerhoogste Persoonlijkheid, laat mij Uw voeten aanbidden. Men mediteert steeds op hen omdat ze een einde maken aan de vernedering [door de macht van de materie]. Beantwoordend aan [al] het verlangen [van de ziel], vormen ze het gezag en het pelgrimsoord waarvoor Śiva en Brahmā zich verbuigen. Ze nemen het leed weg van Uw dienaren, zijn de meest achtenswaardige toevlucht, o beschermer van allen die zich aan U overgeven, en vormen de boot voor de oceaan van geboorte en dood. (34) O Allerhoogste Persoonlijkheid, laat me Uw lotusvoeten vereren, want U, gefixeerd in het dharma, zag in reactie op de woorden van een brahmaan [als Akrūra, Śrī Advaita] af van de zo moeilijk te verzaken en door de halfgoden fel begeerde weelde van Śrī, o U die, [als Rāma, Kṛṣṇa, de Boeddha, Caitanya etc.] van genade zijnd voor degenen gevangen in de dierlijke aard, Zich begaf naar het afgelegen gebied [India, de wildernis, het woud, de woestijn, met *sannyāsa*] om Uw verlangde doel na te jagen [Uw missie, Uw dharma, Uw aanwezigheid als de Heer van de toegewijden, 4*].'

(35) **O** Koning, dit is hoe de Allerhoogste Heer Hari, de Heer van Alle Zegeningen, door de mensen van iedere *yuga* wordt aanbeden met de [namen en] gedaanten passend bij dat tijdperk. (36) Respectabele zielen die bekend zijn met de waarde van het tijdperk, prijzen Kali-yuga door erop te wijzen dat de essentie ervan bestaat uit de zegen dat door enkel gezamenlijk [Zijn namen] te zingen, men al zijn doelen kan bereiken. (37) Voor de belichaamde ziel die ronddoolt in dit universum bestaat er geen grotere winst dan dit [*saṅkīrtana*zingen] waardoor de herhaling van geboorte en dood wordt doorbroken en [Zijn] Opperste Vrede wordt bereikt [zie ook 2.1: 11, 3.33: 7, 8.23: 16 en 8.23*]. (38-40) Zij die leven in Satya-yuga en de andere *yuga's*, o Koning, willen hun geboorte in Kali-yuga nemen omdat men in dat tijdperk, o grote monarch, overal toegewijden van Nārāyaṇa kan aantreffen. Men vindt ze met name in groten getale in de provincies van Zuid-India. De mensen die daar drinken van het water van de rivieren de Tāmraparṇī, de Kṛtamālā, de Payasvinī, de, o zo heilige Kāverī, de Mahānadī en de Pratīcī, o heer van de mensen, zijn grotendeels toegewijden die met een zuiver hart de Allerhoogste Heer Vāsudeva van dienst zijn. (41) O Koning, als iemand zijn materiële verplichtingen verzaakt en de beschutting van Mukunda

zoekt, Hij Die de Toevlucht Verleent, is hij niet de dienaar noch de schuldenaar van de goden, de wijzen, normale levende wezens, vrienden en verwanten, de samenleving of van de voorvaderen [zie ook B.G. 3: 9]. (42) Iemand die de toevlucht van Zijn voeten is toegewijd en zijn voorkeur voor anderen heeft opgegeven, is de Allerhoogste Heer Hari zeer dierbaar. Welk verkeerd handelen [*vikarma*] Zich op de een of andere manier ook voordeed, zal worden weggenomen door Hem die Zich in ieders hart bevindt [zie 8.23: 16 en B.G. 9: 22, 9: 30, 18: 56].'

(43) **Ś**rī Nārada zei: 'Nadat hij aldus had vernomen over de wetenschap van de toegewijde dienst was [koning Nimi,] de heer van Mithilā zeer tevreden en sprak hij samen met de priesters gebeden uit voor de wijze zonen van Jayantī [de Yogendra's 5.4: 8]. (44) Toen verdwenen de volmaakte zielen voor ogen van allen aanwezig. De koning leefde trouw dit dharma na en bereikte de allerhoogste bestemming. (45) Ook u [Vasudeva], o hoogst fortuinlijke ziel, zal het Allerhoogste bereiken als u, met geloof in deze religieuze plichten, van de toegewijde dienst bent waar u over vernam en zich hebt vrijgemaakt van uw materiële zorgen. (46) Omdat de Allerhoogste Heer en Meester Hari, de positie innam van uw zoon, raakte de aarde vervuld van jullie heerlijkheden als man en vrouw. (47) Met het tonen van jullie liefde voor Kṛṣṇa als je zoon, raakten door jullie kijken, omhelzen, praten, slapen, zitten en eten met Hem, jullie harten gezuiverd. (48) Koningen als Śiśupāla, Paundraka en Śālva, die in afgunst wedijverend zich betrokken op Zijn bewegingen, blikken enzovoorts, en aldus mediterend hun geesten op Hem fixeerden terwijl ze lagen, zaten enzomeer, bereikten een soortgelijke [spirituele] positie. Wat [voor zegeningen zijn er] dan [wel niet weggelegd] voor hen die Hem gunstig gezind zijn [zie *mukti* en ook Jaya & Vijaya]? (49) Denk niet van Kṛṣṇa dat Hij uw zoon zou zijn. Hij is de Opperziel en Heer van Allen, die bij de macht van Zijn illusie verscheen als een normaal menselijk wezen en Zijn volheid als de Allerhoogste Onfeilbare verhulde [zie ook B.G. 4: 6]. (50) De faam van Hem die nederdaalde voor de bevrijding verspreidde zich wijd in de wereld, omdat Hij er zowel voor het doden van de *asura*leden van de adelstand was die de aarde belastten, als voor de bescherming van de transcendentalisten die Hem toegewijd waren [zie ook B.G. 4: 7].'

(51) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen ze dit hadden gehoord waren de hoogst fortuinlijke Vasudeva en Devakī zeer verrast en gaven ze de illusie op die ze koesterden [dat Kṛṣṇa hun zoon zou zijn]. (52) Hij die eenpuntig van aandacht mediteert op deze vrome, historische vertelling, zal nog in dit leven zijn [materiële] besmetting van zich afschudden en de spirituele volmaaktheid bereiken.'

*: Met de Ṛk-saṁhitā (8.4: 19), de Śukla-yajur Veda (34: 11) en de Atharva Veda (19: 66) die allemaal zeggen 'De brahmaan verscheen als Zijn gezicht, de koning als Zijn armen, de *vaiśya* als Zijn dijen, en de *śūdra* werd geboren uit Zijn voeten' worden, volgens Śrīdhara Svāmī, de brahmanen geacht geboren te zijn uit de geaardheid goedheid, de *kṣatriya's* uit een combinatie van goedheid en hartstocht, de *vaiśya's* uit

een combinatie van hartstocht en onwetendheid en de *śūdra's* uit de geaardheid onwetendheid.

**: Hier vermeld worden de *vikaṅkata* houten *sruk* en de *khadira* houten *sruvā* die de *sruk* bediend voor het gieten van ghee in het vuur.

***: De *paramparā*, om ons te helpen herinneren aan de neergang van de toewijding in de loop van de *yuga's* [zie ook 1.16: 20] verduidelijkt: 'De mensen levend in Satya-yuga werden omschreven als *śāntāḥ, nirvairāḥ, suhṛdaḥ en samāḥ*, of vreedzaam, vrij van afgunst, de weldoeners van ieder levend wezen, en gefixeerd op het spiritueel platform voorbij de geaardheden van de materiële natuur. Zo ook werden de mensen levend in Tretā-yuga omschreven als *dharmiṣṭhāḥ* en *brahma-vādinaḥ*, of diep-religieus, en deskundige navolgers van de Vedische voorschriften. In het voorliggende vers, wordt van de mensen levend in Dvāpara-yuga gezegd dat ze eenvoudig *jijñāsavaḥ* zijn, ofwel begerig zijn om de Absolute Waarheid te kennen. Anderszins worden ze omschreven als *martyāḥ*, of onderhevig aan de zwakheid van sterfelijke wezens.' Het ene na het andere tijdperk is men dus van aanbidding met meditatie, het brengen van offers, tempelaanbidding en het gezamenlijk zingen.

4*: De *paramparā* voegt hieraan toe: 'Bevestiging leverend voor de verklaring van dit vers, aanbidden de volgelingen van Caitanya Mahāprabhu Hem ook in Zijn zesarmige gedaante van de *ṣaḍ-bhuja*. Twee armen dragen de waterpot en de *daṇḍa* van de *sannyāsī* Caitanya Mahāprabhu, twee armen dragen de fluit van Heer Kṛṣṇa, en twee armen dragen de pijl en de boog van Śrī Rāmacandra. Deze *ṣaḍ-bhuja* gedaante is de eigenlijke strekking van dit vers van het Śrīmad Bhāgavatam'.

11.6 - Retraite op Advies van Brahmā en Uddhava Privé Toegesproken

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen arriveerde Heer Brahmā [in Dvārakā] omringd door zijn zoons, de goden en de heersers van de mensen. Ook Heer Bhava [Śiva] kwam, de voor alle levende wezens goedgunstige Heer, die werd vergezeld door een schare van spookachtige wezens. (2-4) Indra, de oppermachtige heerser, en zijn goden [de Maruts] kwamen ook, de zoons van Aditi, de goedgeaarde zielen helder van geest [de Vasu's], de beschermers van de gezondheid [de Aśvins], de kunstenaars [de Ṛbhu's], de afstammelingen van Aṅgirā, de expansies van Śiva [de Rudra's], de halfgoden van het intellect [de Viśvedeva's], van de handel [de Sādhya's], en andere halfgoden, de zangers en dansmeisjes van de hemel [Ghandarva's en Apsara's], zij die excelleren [de Nāga's], de vervolmaakten [de Siddha's] en de eerbiedwaardige zielen [de Cāraṇa's], de schatbewaarders [de Guhyaka's], de zieners [de Ṛṣi's], de voorvaderen [de Pita's], de wetenschappers [de Vidyādhara's], en zij die bijzondere talenten hebben [de Kinnara's], kwamen allen bijeen in Dvārakā met het verlangen Kṛṣṇa te zien, de Allerhoogste Heer die overal in het universum de onzuiverheden verdrijft, die met Zijn bovenzinnelijke gedaante de ganse menselijke samenleving betovert, en Zijn faam verspreidt in alle werelden. (5) In die schitterende stad vol van een enorme overvloed, zagen ze met hun hongerige ogen Heer Kṛṣṇa die zo prachtig is om te zien.

(6) **N**a de beste van de Yadu's overladen te hebben met bloemenslingers meegebracht uit de tuinen van de hemel, prezen ze Hem, de Heer van het Le-

vende Wezen, en drukten ze zich uit in allerlei verheven denkbeelden en woorden. (7) De goden zeiden: 'Wij met al onze intelligentie, zinnen, levensadem, geest en woorden buigen ons aan Uw lotusvoeten, o Heer, de voeten waarop zij in hun hart mediteren die verbonden zijn in de liefde van het streven naar bevrijding uit de machtige greep van karmische gevolgen. (8) U, die door [het inzetten van] de materiële energie bestaande uit de drie basiskwaliteiten, de ondoorgrondelijke kosmische manifestatie in Uzelf schept, beschermt en vernietigt, doet dat terwijl U zich temidden van die geaardheden bevindt. [Niettemin] raakt U door hen in het geheel niet verstrikt in karmische activiteiten, o Onoverwinnelijke, omdat U, de Onbetwijfelbare Heer, altijd verzonken bent in Uw onbeperkte gelukzaligheid [zie ook B.G. 3: 22]. (9) O Aanbiddelijke, de loutering van die personen die een besmet bewustzijn hebben wordt niet zozeer tot stand gebracht door bezweringen, het respecteren van voorschriften, het bestuderen van de geschriften, door liefdadigheid, boetedoeningen en rituelen, als wel door te luisteren naar die zielen die zich in zuivere goedheid bevinden en een volledig gerijpt en bovenzinnelijk geloof in Uw heerlijkheden hebben [zie ook 4.29: 36-38]. (10) Mogen er voor ons Uw lotusvoeten zijn, het vuur dat onze ongunstige mentaliteit verteert en dat door de wijzen die uit zijn op het ware voordeel wordt gedragen in hun tot vrede gebrachte harten, het vuur van Uw vier gedaanten [van ziel, ego, geest en intelligentie, de *catur-vyūha*] dat driemaal daags door de zelfbeheerste toegewijden wordt aanbeden om te reiken voorbij de [materiële] hemelen [zie ook 11.5: 34] en een weelde [*bhaga*] te verwerven als die van U. (11) Op hen [Uw voeten] mediteren zij die, met het samengevouwen hebben van hun handen, de ghee die ze namen in het offervuur plengen in het [*nirukta*]proces van begrip krijgen voor de drie Veda's. Op hen mediteren de yogabeoefenaren die, met het verwerven van kennis omtrent Uw [*yoga-*]*māyā,* verenigd zijn in het zich realiseren van het Ware Zelf. [Maar] ze worden [enkel] geheel bereikt door de meest verheven toegewijden [zie *uttama* en 11.2: 45-47]. (12) Met de verwelkte bloemenslinger die we U aanbieden, o Almachtige, voelt Śrī, Uw gezellin, zich zo uitgedaagd als een jaloerse bijvrouw, want U aanvaardt onze offergave als zijnde juist uitgevoerd [zie ook B.G. 9: 26]. Mogen er altijd Uw lotusvoeten zijn, het vuur dat onze onzuivere verlangens verteert! (13) Uw voeten, die als vlaggen die vlaggenmasten sieren, met drie machtige stappen [de bezitsdrang verslaan en het water van de Ganges doen] neerkomen in ieder van de drie werelden [zie 8.20], creëren angst onder de strijdkrachten van de demonen en onbevreesdheid onder de manschappen van de godsbewuste mensen. Voor de deugdzamen zijn ze er om de hemel te bereiken en voor de boosaardigen zijn ze er voor precies het tegenovergestelde, o Meest Machtige. Mogen deze voeten, o Opperheer, ons Uw aanbidders bevrijden van onze zonden. (14) Brahmā en al de andere belichaamde wezens hebben hun bestaan gelijk ossen met een touw door hun neus. Beheerst door de Tijd maken ze elkaar het leven moeilijk. Mogen de lotusvoeten van U, de Allerhoogste Persoonlijkheid verheven boven zowel de materiële natuur als de individuele persoon, ons het bovenzinnelijk geluk brengen [vergelijk 1.13: 42, 6.3: 12]. (15) U bent de oorzaak van de schepping, handhaving en vernietiging van dit [universum]. U bent de oorzaak van het ongezie-

ne, van de individuele ziel en van het grote geheel van de manifeste werkelijkheid. Men zegt dat U, deze zelfde persoonlijkheid, de alles beheersende tijdfactor bent die zich doet gelden als een rad dat bestaat uit drie delen [zomer, winter en herfst/lente]. Men beweert dat U de Allerhoogste Persoonlijkheid bent die in de gedaante van de Tijd onafgebroken in Uw voortgang het verval van alles bewerkstelligt [*]. (16) Het levend wezen [te beginnen met Mahā-Viṣṇu] ontleent zijn kracht [potentie] aan dat [tijdsaspect] van U. U vestigt de uitgebreidheid van de materie ermee [*mahat-tattva*]. Verenigd met diezelfde natuur genereert U, die Uw kracht nimmer verspilt, vanuit Uzelf - zoals een gewone foetus wordt voortgebracht - van daaruit het gouden voorwereldlijke ei van het universum uitgerust met zijn [zevenvoudige] gelaagdheid [zie *kośa*]. (17) Daarmee bent U van alles wat beweegt en op zijn plaats blijft staan de Oorspronkelijke Heer. U verkeert in Uw bezigheden immers Zelf, o Meester van de Zinnen, nimmer onder de invloed van de verandering van de zinsobjecten die zich door de werking van de natuurlijke geaardheden voordoet. Anderen daarentegen, die op eigen houtje bezig zijn [met verzakingen], verkeren ervan afgewend in angst [zie ook B.G. 16: 23-24]. (18) Uw zestienduizend vrouwen waren betoverend iedere keer dat ze de pijlen van Cupido op U afvuurden met het tonen van hun gevoelens middels hun wenkbrauwen, glimlachen en blikken. Maar ze waren met al hun methoden niet in staat Uw zinnen te verstoren met de berichten en avances van echtelijke liefde [zie ook 1.11: 36]. (19) De stromen nectar van Uw verhalen en de heilige waterstromen afkomstig van het baden van Uw voeten, zijn in staat alle onzuiverheid van de drie werelden teniet te doen. Zij die streven naar zuivering en omgang zoeken, benaderen [U daarom] op twee plaatsen: door [in de tempels] hun oren te laten luisteren naar de verhalen van de traditie en door [in rivieren] hun lichaam in contact te brengen met het water dat van Uw voeten afkomstig is.'

(20) **D**e eerbiedwaardige zoon van Vyāsa [Śuka] zei: 'Nadat hij die honderden [wijzen] onder zijn gezag heeft [Brahmā] samen met Śiva en de halfgoden aldus Govinda, de Heer, geprezen hadden, richtte hij zich vanuit zijn positie in de hemel tot Hem met het brengen van zijn eerbetuigingen. (21) Śrī Brahmā zei: 'O Heer, we verzochten U voorheen om de last van de aarde terug te dringen. O Onbegrensde ziel, U hebt dat verzoek ingewilligd zoals we het wilden. (22) Met het gevestigd hebben van de principes van het dharma onder zowel de vrome zielen als de zoekers naar de waarheid, is het waarlijk Uw glorie, die U in alle richtingen verspreidde, die de onzuiverheid van al de werelden wegneemt. (23) Door voor het heil van het universum een gedaante aan te nemen en neder te dalen in de Yadudynastie, hebt U met grootmoedige daden activiteiten zonder weerga aan de dag gelegd. (24) O Heer, de vrome mensen die in het Kalitijdperk luisteren naar en zingen over Uw handelingen, zijn degenen die met gemak de duisternis te boven zullen komen [zie ook 10.14]. (25) O Allerhoogste Persoonlijkheid, sedert Uw nederdalen in de Yadu-vaṁśa zijn er honderdvijfentwintig herfsten verstreken, o Meester. (26-27) Voor U, o Grondvesting van Alles, bestaat er geen verplichting meer jegens de godsbewusten, en het resterende deel van de dynastie is feitelijk vernietigd door deze vloek van de brahmanen [zie

11.1]. Daarom vragen wij U of U van zins bent naar Uw hemelverblijf te vertrekken, en of U alstUblieft ons, de dienaren van Vaikuṇṭha en de bewakers van alle werelden en hun bewoners, wilt beschermen.'

(28) **D**e Opperheer zei: 'Ik heb begrepen wat u zei, o heerser van de halfgoden. Al het werk is volbracht ter wille van u; de last van de aarde is weggenomen. (29) Deze zelfde Yadufamilie die [met Mijn verschijnen] zijn macht, moed en weelde uitbreidde, dreigde de hele wereld te verzwelgen en werd door Mij daarom een halt toegeroepen, zoals de kust de oceaan een halt toeroept. (30) Als Ik de enorme dynastie van al te trotse Yadu's niet terug zou trekken, zou de hele wereld door die vloed worden vernietigd. (31) Op dit moment is, vanwege de brahmanenvloek, de vernietiging van de familie begonnen. Als dat heeft plaatsgevonden zal Ik, o zondeloze Brahmā, een bezoek afleggen aan uw verblijfplaats.'

(32) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus toegesproken door de Heer van de Wereld viel de zelfgeborene neer aan Zijn voeten om Hem zijn eerbetuigingen te brengen. Daarna keerde de godheid terug naar zijn verblijfplaats. (33) De Opperheer zag toen dat er zich in de stad Dvārakā allerlei kwade voortekenen ontwikkelden. Hij sprak tot de verzamelde Yadu-ouderen. (34) De Allerhoogste Heer zei: 'Deze zeer grote verstoringen die zich overal voordoen zijn het gevolg van de vloek die de brahmanen tegen ons uitspraken, hij is onmogelijk tegen te gaan. (35) We moeten hier niet langer blijven als we ons leven voort willen zetten, laten we niet treuzelen, o eerbiedwaardigen, en vandaag nog naar dat zo heilige oord Prabhāsa vertrekken [**]. (36) De koning van de sterren [de maangod] die werd getroffen door de tering vanwege een vloek van Dakṣa, nam er eens een bad, raakte terstond bevrijd van zijn overtreding en hervatte toen het wassen van zijn fasen. (37-38) Als ook wij daar een bad nemen naar de tevredenheid van de voorvaderen, er verschillende soorten voedsel offeren aan de halfgoden en de achtenswaardige geleerden, en tevens giften uitdelen met geloof in hen als zijnde de liefdadigheid waard, zullen we dankzij onze goedgeefsheid erin slagen het enorme gevaar te bezweren, net zoals men met boten erin slaagt de oceaan over te steken.'

(39) **Ś**rī Śuka zei: 'O kind van de Kuru's, de Yādava's die aldus door de Fortuinlijke waren geïnstrueerd, besloten, na nodig overleg, om naar de heilige plaats te gaan en spanden hun paarden voor hun wagens. (40-41) O Koning, Uddhava [zie ook 3.2 en 10.46 & 47] was, als een immer trouwe volgeling van Kṛṣṇa, ter ore gekomen wat door de Heer was gezegd. Met voor ogen de angstwekkende, slechte voortekenen [zie ook 1.14: 2-5], benaderde hij de Heer der heerscharen van het universum privé, en richtte zich met gebogen hoofd aan Zijn voeten tot Hem met gevouwen handen. (42) Śrī Uddhava zei: 'O Heer en God van de Goden, o Meester van de Yoga, o Vroomheid van het Luisteren en Zingen, U staat nu op het punt deze familie terug te trekken en deze wereld op te geven. Hoewel U als de Opperheer het heel goed kan, bent U niet bereid de vloek van de brahmanen tegen te gaan! (43) Ik kan het zelfs niet voor een onderdeel

van een seconde verdragen om Uw lotusvoeten te verlaten, o Keśava; alstUblieft neem ook mij mee naar Uw verblijfplaats, o Meester [zie ook 3.29: 13]. (44) Uw spel en vermaak is hoogst goedgunstig, o Kṛṣṇa, het is nectar voor het menselijk oor. Als mensen eenmaal de smaak ervan te pakken hebben, geven ze al hun verlangen op naar andere dingen. (45) Hoe kunnen wij, die U steeds toegewijd waren als we lagen, zaten, liepen, stonden, baadden, recreëerden en aten, en zo meer, nu U, ons allerliefste Zelf, ooit vaarwel zeggen? (46) Etend van het overgebleven voedsel en gesierd met de bloemenslingers, geuren, kleding en sierselen die U heeft genoten, zullen wij, Uw dienaren, zonder twijfel de begoochelende energie overwinnen. (47) De slechts in lucht geklede zondeloze, vreedzame leden van de wereldverzakende orde, die als wijzen van strikte naleving steeds hun zaad opwaarts sturen, gaan naar de verblijfplaats bekend als Brahman [zie *ūrdhva retaḥ* en ook 10.2: 32]. (48-49) Wij daarentegen, o Grootste van Alle Yogi's, die door deze wereld bewegen langs de wegen van de baatzuchtige arbeid, zullen samen met Uw toegewijden de moeilijk te overwinnen duisternis te boven komen, door de onderwerpen te bespreken die ons Uw daden, woorden, bewegingen, brede glimlachen, blikken en liefdesavonturen in navolging van de menselijke wereld, doen herinneren en verheerlijken.'

(50) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus op de hoogte gesteld, o Koning, sprak de Opperheer, de zoon van Devakī, uitvoerig onder vier ogen met Zijn geliefde dienaar Uddhava.'

*: Tijd in drieën kan worden beschouwd als de drie soorten seizoenen, zomer, winter en voorjaar/herfst of als de drie naar de cyclische orde, de *cakra*, van de zon, de maan en de sterren, in de zin van verleden, heden en toekomst, en als de tijd van de natuur, de cultuur en het psychologisch ervaren [zie ook *trikālika*, 5.22: 2, tijdcitaten en de B.G. 10: 30 & 33, 11: 32].

**: Prabhāsa is een beroemde heilige plaats zich bevindend in de buurt van het Veraval treinstation, in de streek van Junagarah. Aan de voet van dezelfde pippalaboom waaronder Heer Kṛṣṇa werd beweerd te hebben neergelegen bevindt zich nu een tempel. Een mijl verderop van de boom vandaan, aan de kust, is er de Vīra-prabhañjana Maṭha, en men zegt dat vanaf dat punt de jager Jarā de pijl afschoot welke het einde markeerde van Zijn aardse bestaan [zoals beschreven in de laatste twee hoofdstukken van dit Canto].

11.7 - Kṛṣṇa Spreekt over de Meesters van de Avadhūta en de Duif van de Gehechtheid

(1) De Allerhoogste Heer zei: 'Dat wat je Me zei, o hoogst fortuinlijke [Uddhava], is inderdaad wat Ik van plan ben [de dynastie terugtrekken]. Brahmā, Bhava en de leiders van de werelden willen graag dat Ik terugkeer naar Mijn hemelverblijf [zie 11.6: 26-27]. (2) Ik heb hier Mijn taak ter wille van de godsbewusten afgerond [om de last van de aarde te verminderen], waarvoor Ik, nadat Brahmā ervoor bad, nederdaalde samen met Mijn deelaspect [Balarāma]. (3) Door de vloek [van de brahmanen] zal deze familie zeker haar einde vinden. Ze zal worden vernietigd in een onderlinge twist, en op de zevende dag [na heden] zal deze stad [Dvārakā] verzwolgen worden door de oceaan. (4) O man van deugd, als Ik deze wereld verlaten heb, zal ze snel ten prooi vallen aan Kali en verstoken zijn van alle vroomheid [zie ook 1.16 & 17]. (5) Als Ik ben vertrokken moet je hier zeker niet blijven Mijn beste, want in Kali's tijd zullen de mensen behagen scheppen in wangedrag. (6) Met je geest geheel op Mij gevestigd, moet je in feite afzien van alle emotionele banden met je vrienden en verwanten, en gelijkgezind jegens allen je rondbewegen in deze wereld [zie B.G. 6: 9, 6: 29, 14: 22-25]. (7) Deze wereld die je in gedachten hebt, bespreekt, ziet, hoort en zo

meer, moet je bezien als een voorbijgaande voorstelling van zaken, een schimmenspel waar je geest mee op de loop gaat [zie ook 10.40: 25]. (8) Iemand die niet [spiritueel] verbonden is, verkeert in verwarring over vele waarden en veronderstelt dat zaken juist of verkeerd zijn. Aldus goed en kwaad overwegend maakt hij een onderscheid tussen juist handelen, geen handelen en verkeerd handelen [hij oordeelt, zie verder B.G. 4: 16]. (9) Bezie daarom, met je zinnen beheerst en je geest verbonden, deze wereld als zich bevindend in het Zelf dat zich overal heeft uitgebreid, en dat Zelf als rustend in Mij, de Allerhoogste Heer. (10) Volledig toegerust met kennis en wijsheid, in de geest tevreden en van begrip met het Zelf dat voor iedere belichaamde ziel het voorwerp van de liefde vormt, raakt men nimmer ontmoedigd door hindernissen. (11) Ontstegen aan de twee van [goed en] fout, keert hij zich niet af van wat verboden is, denkend dat het kwaad is, noch gaat hij over tot wat is voorgeschreven denkend dat dat goed zou zijn - net als een kind oordeelt hij niet. (12) Als men stevig verankerd in kennis en wijsheid het universum beziet als doordrongen van Mij en vreedzaam als een weldoener handelt jegens alle levende wezens, zal men nimmer meer in [het] ongeluk belanden [van herhaalde geboorten].'

(13) **Ś**rī Śuka zei: 'O Koning, na aldus door de Opperheer te zijn onderricht, boog de verheven en fortuinlijke Uddhava, die graag het hoogste principe wilde leren kennen, voor de Onfeilbare om zijn eerbetuigingen te brengen en sprak hij. (14) Śrī Uddhava zei: 'O Heer van de Yoga, o Eenheid die ons bijeen houdt, o Essentie van de vereniging van het bewustzijn en Bron van de mystieke macht, U sprak tot mijn voordeel over de verzaking zoals men die kent in de wereldverzakende orde [*sannyāsa*]. (15) Deze verzaking, o Heer, is moeilijk op te brengen als men leeft voor [de ongeregelde liefde van je] lust en zinsbevrediging, met name als men U niet is toegewijd, zo denk ik [vergelijk B.G. 6: 33-34]. (16) Met mijn bewustzijn versmolten met het lichaam en zijn relaties, zoals beschikt door Uw *māyā*, ben ik aldus dwaas [gevangen in het idee] van 'ik' en 'mijn'. Onderricht mij daarom, zodat Uw dienaar zonder moeite kan handelen overeenkomstig het proces dat U onderwijst. (17) Wie is er buiten U, die van de Waarheid bent en Zich voor mij persoonlijk onthult? Wie anders dan mijn Heer, de Allerhoogste Ziel, komt hiervoor in aanmerking? Zelfs niet onder degenen die ontwaakten zie ik zo iemand. Een ieder tot aan degenen geleid door Brahmā toe, is in zijn bewustzijn een belichaamde ziel die, als hij de zichtbare wereld voor wezenlijk houdt, verbijsterd is door Uw *māyā*. (18) Ik die met mijn geest, in verzaking gebukt ga onder leed, benader U daarom voor mijn toevlucht Nārāyaṇa, o Vriend van de Mens, o U volmaakte, onbegrensde en alwetende Heer die altijd weer nieuw bent in Uw verblijf Vaikuṇṭha.'

(19) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Mensen goed bekend met de stand van zaken in deze wereld, bevrijden over het algemeen zichzelf, met behulp van hun eigen intelligentie, van de ongunstige geneigdheid [van het 'ik' en 'mijn' perspectief]. (20) Een persoon vormt in zekere zin zijn eigen goeroe omdat hij, met behulp van zijn redeneren en direct waarnemen [zijn zelfinstructie], zijn [ware]

voordeel kan ontdekken. (21) Zij die wijs en ervaren zijn met de orde van de [*sāṅkhya*-, de analytische] yoga, kunnen Mij in hun menselijk bestaan helder gemanifesteerd zien in Mijn volle glorie, met al Mijn energieën [zie ook Kapila]. (22) Er ontwikkelden zich vele soorten lichamen met één, twee, drie, vier en meer benen, of met geen één. Van dezen is de menselijke gedaante Mij het dierbaarst [zie ook 3.29: 30, 6.4: 9]. (23) Zich in deze wereld ophoudend in een dergelijk lichaam kan men naar Mij zoeken, de Allerhoogste Heer, door af te gaan op directe tekenen [in bhakti luisterend en mediterend] met behulp van je kwaliteiten van waarnemen [zoals de intelligentie, geest en zinnen]. [Maar in enkel *jñāna*] met logisch redeneren afgaand op indirecte aanwijzingen [- die van Mijn schepping -] kan Ik niet worden waargenomen [als een persoon en wordt Ik zelfs afgewezen, zie ook 2.2: 35, 2.9: 36]. (24) Dienaangaande haalt men de volgende oude geschiedenis aan over een gesprek tussen de, o zo machtige koning Yadu en een *avadhūta*.

(25) **Y**adu, die zeer goed thuis was in het dharma, zag eens een jonge brahmaanse bedelmonnik die zonder enige angst voor wat dan ook rondtrok en nam toen de kans waar hem vragen te stellen [zie ook 7.13]. (26) Śrī Yadu zei: 'Hoe verwierf u deze buitengewone intelligentie, o brahmaan? Hoe kan u, bij uw volle verstand zich met geen enkele arbeid bezighoudend, door de wereld reizen met het vertrouwen van een kind? (27) Mensen die religieus zijn, uit zijn op een inkomen, hun zinnen bevredigen en op kennis jagen, spannen zich normaal gesproken in voor welstand, een goede naam en een lang leven. (28) U echter capabel, geschoold, ervaren, knap en welbespraakt, bent niet iemand van daden en verlangt helemaal niets, als was u een stompzinnige gek geworden spookverschijning. (29) Een ieder brandt in de bosbrand van lust en begeerte, maar u staat, om vrij van het vuur te zijn, als een olifant in de Ganges en wordt niet verbrand. (30) We vragen u, o brahmaan, ons alstublieft te vertellen wat de oorzaak is van het innerlijk geluk dat u, geheel op uzelf verkerend, geniet terwijl u verstoken bent van ieder materieel genoegen.'

(31) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De brahmaan aldus verzocht en geëerd door de hoogst fortuinlijke en intelligente Yadu, die met respect voor de brahmanen nederig zijn hoofd boog, sprak toen. (32) De achtenswaardige brahmaan zei: 'Er zijn vele geestelijk leraren waar ik verstandelijk mijn toevlucht toe heb genomen, o Koning. Door hen heb ik leren begrijpen en trek ik nu, bevrijd, rond door deze wereld. Alstublieft luister naar hun beschrijving. (33-35) De aarde, de lucht, de ether, het water, het vuur, de maan en de zon, de duif, de python, de zee, de mot, de honingbij en de olifant, de honingdief, het hert, de vis, de prostituée [Piṅgalā], de visarend en het kind, het meisje, de pijlenmaker, het serpent, de spin en de wesp, zijn mijn vierentwintig geestelijk leraren, o Koning. Door te bestuderen wat zij deden heb ik in dit leven alles omtrent het Zelf geleerd. (36) Luister, o zoon van Nāhuṣa [of Yayāti], o tijger onder de mensen, ik zal u vertellen wat ik van ieder van hen afzonderlijk geleerd heb.

(37) **V**an de aarde leerde ik de regel dat hij die onderlegd is niet van het pad moet afwijken en standvastig moet blijven, hoezeer hij ook wordt geplaagd door andere levende wezens die zich eenvoudig laten leiden door wat het lot beschikt. (38) Van de berg moet men leren altijd voor anderen klaar te staan, dat men al zijn handelingen voor het welzijn van anderen moet verrichten. Naar het voorbeeld van de boom [zie Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka-3] anderen toegewijd te zijn, vormt voor een vroom iemand de enige reden van bestaan [zie ook 10.22: 31-35 en B.G. 17: 20-22].

(39) **E**en wijze moet tevreden zijn met het enkel bewegen van zijn levensadem en niet zo zeer zijn voldoening zoeken in zinsbevrediging. Zo zal zijn spiritueel weten niet verloren gaan en zijn geest en spraak niet worden afgeleid. (40) Een yogi vrij van zelfzucht dient, net als de wind, niet verstrikt te raken in de omgang met de zinsobjecten en al hun verschillende gunstige en nadelige kwaliteiten. (41) Als een zelfgerealiseerde ziel verschillende lichamen bestaande uit aarde[elementen] is binnengegaan in deze wereld en is uitgerust met hun eigenschappen, zal hij, goed van zichzelf bewust, zich niet verbinden met deze kwaliteiten, net zoals de lucht dat niet doet met verschillende geuren.

(42) **E**en wijze moet zich bezinnen op de ziel die zich uitstrekt in alle bewegende en niet bewegende wezens, en zich daarbij, met zijn verschillende contacten [belichamingen], zien als een zuivere geest, gelijk aan de ether die zich overal uitbreidt [zie ook B.G. 2: 24, 3: 15, 6: 29-30, 9: 6, 11: 17, 12: 3-4 en 13: 14]. (43) Net zoals het bereik van de ether niet wordt beroerd door de winden die de wolken voortblazen, wordt een persoon [in zijn ware zelf] niet geraakt door zijn lichamen bestaande uit vuur, water en aarde, voortbewogen door de basiskwaliteiten van de natuur gevormd door de Tijd.

(44) **N**et als water heiligt een wijze, die van nature een zuiver, zachtaardig, liefdevol en vriendelijk bedevaartsoord vormt voor de mensen, hen die bijeenkomen [de vrienden] door zich te laten zien, aanraken en vereren [zie ook *sākhya*].

(45) **S**chitterend, gloeiend en onverzettelijk in zijn verzaking is hij, die niet meer eet dan nodig is, verbonden in de ziel. Zelfs als hij die van verzaking is alles eet [en dus wel de noodzaak voorbijstreeft], verliest hij niet zijn zuiverheid, zoals dat ook is met een vuur [ongeacht wat het verteert]. (46) Soms [als een vuur onder de as] verborgen, soms gemanifesteerd en aanbiddelijk voor hen die het ware voordeel wensen, geniet hij [de wijze, als hij als goeroe van dienst is] altijd hun offers en verbrandt hij zowel hun ongeluk uit het verleden als het erop volgende [huidige] ongeluk [zie ook 10.81: 4 en B.G. 3: 14]. (47) De Almachtige neemt de identiteit aan van een ieder nadat, zoals vuur verschijnend in brandhout, Hij de verschillende soorten van hogere en lagere levensvormen is binnengegaan die Hij vanuit Zijn vermogen schiep [de 'ware' en 'onware', god of dier].

(48) **D**e staat van het lichaam [die je ondergaat] vanaf je geboorte tot aan je dood, verandert in de loop van de Tijd die zelf niet kan worden waargenomen; het is het lichaam dat verandert, niet de ziel, net zoals de fasen van de maan [veranderen, maar niet de maan zelf, B.G. 2: 13, 2: 20]. (49) Net zoals met vlammen [die men niet los kan zien] van een vuur men individuele zielen niet los kan zien van de lichamen die steeds weer sterven en worden geboren, kan men de [absolute] Tijd zelf niet waarnemen, ondanks [de relativiteit van] zijn voortsnellende, dwingende stroom [*].

(50) **V**ia zijn zinnen aanvaardt en verzaakt een yogi voorwerpen naar gelang het moment [naar gelang de *cakra*-orde] en hecht hij zich niet aan hen, net zoals de zon, met zijn stralen bezig met [het verdampen en weer laten neerregenen van] hoeveelheden water, zich daar niet door laat bepalen. (51) Als de zon uiteen lijkt te zijn gevallen in zijn reflecties, beschouwt men, tenzij men stompzinnig is, zijn oorspronkelijke vorm nog niet als verschillend. Zo ook wordt de ziel niet als verschillend gezien, ondanks dat die binnen lijkt te zijn gegaan in reflecties [van verschillende zelven].

(52) **M**en moet zich nimmer verliezen in te veel genegenheid of intieme omgang met wie dan ook, omdat men daarin zwelgend groot leed zal ondervinden, net zoals een domme duif [zie ook 7.2: 50-56]. (53) Een zekere duif bouwde eens in het bos zijn nest in een boom en hield zich daar een aantal jaren op met een vrouwelijke metgezel. (54) De duiven leidden, met hun harten vervuld van liefde, een huishoudelijk bestaan waarbij hun blikken, lichamen en geesten aan elkaar waren gebonden [als met touwen]. (55) Op elkaar vertrouwend de liefde bedrijvend, waren ze druk in de bomen bezig met uitrusten, zitten, lopen, staan, communiceren, spelen, eten, enzovoorts. (56) Wat zij ook maar wenste, o Koning, was wat hij, die het haar naar de zin wou maken, deed. Hij beantwoordde aan al haar verlangens, zelfs als dat moeilijk was, en was zijn zinnen niet de baas. (57) De kuise wijfjesduif raakte voor het eerst zwanger en bracht, toen de tijd er rijp voor was, in het nest haar eitjes ter wereld in de aanwezigheid van haar echtgenoot. (58) Uit hen verschenen op de juiste tijd de kleintjes, met de tere leden en veertjes die waren voortgebracht door de onvoorstelbare vermogens van de Heer. (59) Het paartje zorgde toen dolblij voor hun nageslacht, waarbij ze vol liefde luisterden naar de onbeholpen geluidjes van de piepende kindjes die hen omringden. (60) De aanblik van de kleintjes, gelukkig met hun pluizige vleugeltjes, hun aantrekkelijke gepiep en hun pogingen op te springen om te vliegen, vervulde de ouders van vreugde. (61) Met hun harten verbonden door de genegenheid voedden ze zonder verder na te denken, volledig in de ban van het begoochelend vermogen van Heer Viṣṇu, hun kinderen, hun nageslacht. (62) Op een dag gingen de twee gezinshoofden eropuit om voedsel voor de kinderen te halen en dwaalden ze ver weg, vol zorg speurend in het hele bos. (63) Een of andere jager die toevallig door het bos trok, zag hoe de jongen zich rondbewogen in de buurt van hun nest en ving ze toen met een net dat hij had uitgespreid. (64) Het mannetje en vrouwtje, die er altijd ijverig mee bezig waren om

voor hun kindjes te zorgen, keerden toen terug naar hun nest om ze het voedsel te brengen. (65) De vrouwtjesduif zag dat de kleintjes die uit haar waren geboren, haar kindjes, gevangen waren in het net en vloog in grote paniek schreeuwend op hen af, die ook aan het schreeuwen waren. (66) Steeds gebonden aan haar liefde had ze omgezien naar haar kinderen zonder veel aandacht voor zichzelf, en aldus vergat ze, verdwaasd door de *māyā* van de Ongeborene, zichzelf en raakte zij ook gevangen in het net. (67) De ongelukkige mannetjesduif betreurde heel ellendig dat zijn kinderen en zijn wijfje, dat zo veel op hem leek, gevangen waren. Ze waren hem dierbaarder dan zijn eigen leven: (68) 'Helaas, zie nu toch hoe ik, zo dom en van weinig verdienste, tenonderga. Onvoldaan slaagde ik niet in mijn levensdoel en heb ik mijn gezinsleven, het drievoudig pad [van de *puruṣārta's*], te gronde gericht! (69) Zij geschikt en trouw, die me aanvaardde als haar echtgenoot, haar god, is vertrokken naar de hemel met haar heilige kinderen, me achterlatend in een leeg huis. (70) Wat is de zin van mijn bestaan nu mijn wijfje en mijn kinderen dood zijn? Waar moet ik nu voor leven, miserabel en ellendig, eenzaam in een leeg nest?' (71) Ze gevangen ziend in het net, verkerend in de greep van de dood, zat hij roerloos vol van leed zonder nog na te denken, en belandde hij ook in het net. (72) De meedogenloze jager, die zijn doel bereikt had, pakte het gezinshoofd, de kindjes en de wijfjesduif, en begaf zich toen naar huis.

(73) **E**en gezinshoofd die in onvrede met zijn ziel, [zonder zich te bezinnen] behagen schept in materiële tegenstellingen [als die van man en vrouw], krijgt het zwaar te verduren met zijn verwanten, net als deze vogel die er zo ellendig aan toe was met de handhaving van zijn gezin. (74) Iemand die de menselijke positie heeft verworven, maar met de poort van de bevrijding wijd open, net als deze vogel gehecht is aan familiezaken, mag, ook al is ie nog zo hoog geklommen, als gevallen worden beschouwd [zie ook 3.30, 3.32: 1-3, 4.28: 17, 5.26: 35, 7.14, 7.15: 38-39, 7.15: 67, 8.16: 9 en 10.69: 40].'

*: Deze analytische methode, van het in dit geval terugkeren naar het onderwerp van het vuur na het reeds geïntroduceerd hebben van het volgende onderwerp van de maan, wordt *siṁhāvalokana* genoemd, of 'de blik van de leeuw', waarmee men tegelijkertijd voortgaat en achteruit kijkt om te zien of er iets over het hoofd werd gezien.

11.8 - Wat Men Leert van de Natuur en het Verhaal van Piṅgalā

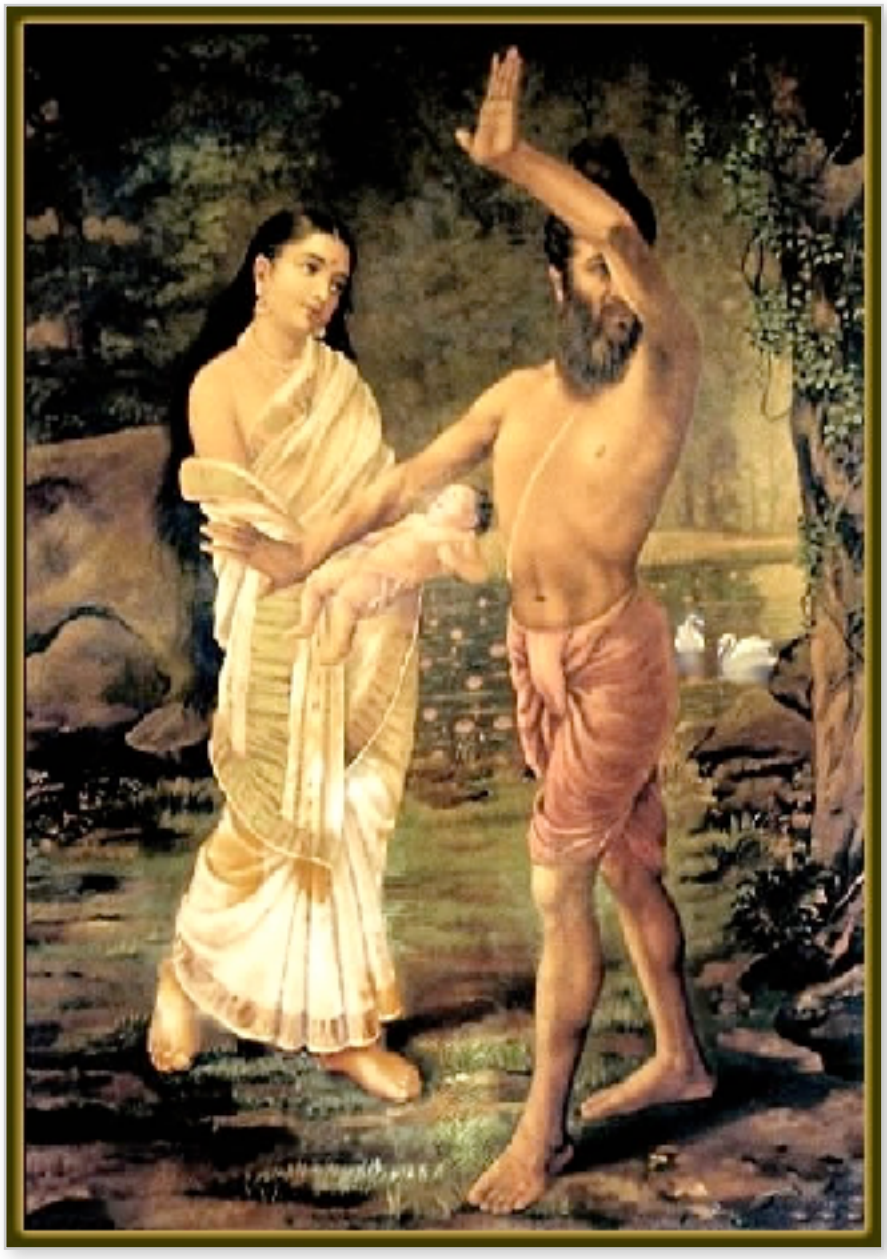

(1) **D**e achtenswaardige brahmaan zei: 'Aangezien zinnelijk geluk, o Koning, er zowel in de hemel is als in de hel, en er ook ongeluksgevoelens bestaan voor alle belichaamde wezens [als hun tegenhanger], behoort een intelligent iemand dat soort geluk niet te verlangen [zie ook B.G. 2: 14].

(2) **H**ij moet, zo passief als een python, eten wat bij toeval wordt verkregen, of het nu veel of weinig, smakeloos of zuiver en zalig voedsel is [7.13: 37-38]. (3) Als er geen voedsel op hem afkomt moet hij, net als een grote python die eet wat het lot hem toebedeelt, niets ondernemen, gaan liggen en vele dagen vasten [7.15: 15]. (4) Zowel geestelijk als fysiek sterk, moet hij, hoewel hij beschikt over zijn zinnen, vrij van verlangens blijven en, rustend [maar] helder van geest, zijn lichaam met zich meedragen zonder tot handelen over te gaan.

(5) **E**en wijze is aangenaam, ernstig, ondoorgrondelijk, onbegrensd, niet te overtreffen [in zijn weten] en nimmer verstoord, net als de kalme wateren van de oceaan [zie ook B.G. 12: 15]. (6) Een wijs iemand die Nārāyaṇa aanvaardt als de Allerhoogste, loopt niet vol of leeg, zoals de oceaan met haar rivieren, of hij nu gedijt naar wens of berooid is [B.G. 2: 70].

(7) **A**ls iemand die zijn zinnen niet de baas is een vrouw ziet, belandt hij, in de ban van die verleidelijke, bedrieglijke energie van de Heer, in de duisternis zoals een mot in het vuur. (8) Ziet iemand zonder onderscheidingsvermogen de door *māyā* geschapen kleding, gouden sieraden en zo meer van de vrouwen, dan zal hij, met zijn hang naar zinsbevrediging, geprikkeld worden door lustige verlangens en, net zoals een mot zijn vernietiging vindt, ongetwijfeld zijn geestelijke orde verloren zien gaan [B.G. 2: 62-63].

(9) **E**en wijze moet de bezigheid van een honingbij beoefenen door, zonder lastig te zijn, langs de deuren te gaan en slechts kleine beetjes voedsel te nuttigen, genoeg om het lichaam in leven te houden [5.5: 3, 7.2: 11-13, 7.12: 6. 7.14: 5, 7.15: 15 en B.G. 4: 21]. (10) Precies zoals een honingbij zijn nectar haalt bij grote en kleine bloemen, moet een goed onderlegde persoon de [Vedische] essentie ontlenen aan zowel de kleinste als de grootste religieuze geschriften [11.7: 23, B.G. 15: 15]. (11) Met de buik als zijn bergplaats en de hand als zijn bord behoort hij, geen verzamelaar zijnd zoals een honingbij, voedsel te aanvaarden dat werd geschonken in liefdadigheid en niets te bewaren voor de nacht of de dag erna. (12) Een bedelmonnik moet niet verzamelen voor de avond of de volgende dag omdat hij, net zoals een honingbij [steeds meer verzamelt], zich daarbij verliezen zal [in overdaad].

(13) **E**en bedelmonnik behoort een meisje niet aan te raken, zelfs niet met zijn voet, noch een van hout, omdat hij anders door de aanraking in de ban raakt, net zoals een olifant in de greep komt van een wijfjesolifant. (14) Een man van onderscheid moet nooit proberen een vrouw te krijgen, omdat hij anders [als gevolg van een rivaal] de dood kan vinden, net zoals een olifant ten onder zal gaan door andere olifanten die sterker zijn.

(15) **R**ijkdom die met grote moeite werd vergaard door een begerig iemand die er zelf niet van geniet en het ook niet met anderen deelt, zal eerder worden genoten door een ander die het wegsteelt, net zoals de honingverzamelaar dat doet als die honing vindt [zie 5.13: 10]. (16) Zoals een honingdief als eerste van de honing geniet die met moeite werd verzameld, geniet ook de asceet als eerste van de fel begeerde zegening van de welvaart die met veel problemen werd verworven door huishouders [zie b.v. 1.19: 39 en 7.14: 17].

(17) **E**en asceet die zich door het bos beweegt moet niet luisteren naar wereldse liedjes; hij moet lering trekken uit het hert dat werd gevangen omdat het bedrogen werd door de lokroep van de jager [zie de *bhajans*]. (18) Plezier bele-

vend aan gewoon dansen, muzikaal vermaak en liedjes, raakte Ṛṣyaśṛṅga, de zoon van Mṛgī ['hert'], in de ban van de vrouwen als was hij hun speelgoed [zie *, 5.8 en 5.25: 11].

(19) **Z**oals een vis die zonder verstand op zijn smaak afgaat aan de haak wordt geslagen en de dood vindt, kan ook een persoon, hoogst geplaagd begoocheld door wat zijn tong hem dicteert, tegen beter weten in zijn leven vergooien. (20) Wijzen [zelfs] die zich inperken beteugelen snel de materiële zinnen, met uitzondering van de tong, waarvan het verlangen toeneemt met het vasten [zie het *prasādam*gebed]. (21) Van een mens die zijn tong niet heeft verslagen kan men niet zeggen dat hij zichzelf meester is, ook al heeft hij alle overige zinnen verslagen. Maar heeft iemand zijn tong in bedwang, dan is hij ze allemaal de baas [zie ook 8: 16 en B.G. 2: 59].

(22) **I**n de stad Videha leefde eens een prostituee genaamd Piṅgalā. O zoon van koningen, leer nu van mij iets wat ik van haar heb geleerd. (23) Op een avond stond ze als dame van plezier voor haar deur haar mooie figuur te etaleren om een klant haar huis in te krijgen. (24) O beste onder de mannen, daar op straat de mannen bekijkend die langs kwamen dacht ze, verlangend naar geld: 'O deze minnaar kan wel betalen, die is rijk genoeg.' (25-26) Aldus met hun komen en gaan levend van het verkopen van haar liefde, dacht ze: 'Misschien dat een kerel met genoeg op zak me benadert voor de liefde en me een smak geld bezorgt...' Deze ijdele hoop koesterend, terwijl ze in de deuropening leunde en haar slaap bedierf, de straat op en neer liep en weer terugkeerde naar huis, werd het middernacht. (27) Terwijl ze triest haar gezicht liet hangen in haar verlangen naar geld, begonnen haar zorgen plaats te maken voor een allerverhevenste onthechting die haar geluksgevoelens bezorgde. (28) Luister alstublieft naar het lied dat ze zong na deze weerzin van haar denken, een onthechting die is als een zwaard voor de banden van iemands hoop en verlangen. (29) Beste Koning, iemand die geen onthechting heeft ontwikkeld is niet bereid zijn fysieke banden op te geven, net zo min als iemand verstoken van wijsheid bereid is zijn [claims op] eigendom op te geven. (30) Piṅgalā zei: 'Zie toch hoe verschrikkelijk fout ik zit! Ik lijk wel gek, mezelf belachelijk makend in mijn lust om zinloos plezier te verwachten van een minnaar. (31) Onwetend een zeer onbeduidende en onbevredigende lust toegewijd die alleen maar leidt tot illusie, verdriet, leed, ellende en angst, zag ik af van de liefde van Hem, de Eeuwige, die welvaart brengt en mij het liefst en meest nabij is. (32) O, zinloos heb ik mijn ziel gekweld, bezig als een publieke vrouw, het meest verwerpelijke van alle beroepen. Verlangend naar geld en seksueel genot, verkocht ik mijn lichaam aan begeertige, wellustige en beklagenswaardige rokkenjagers. (33) Welke andere vrouw wijdt zich nu [zo] aan dit huis met negen deuren, vol van ontlasting en druipend van de urine, dat is opgetrokken uit de beenderen van een ruggengraat, de ribben, handen en benen, en is bedekt met een huid en met haar en nagels [vergelijk B.G. 5: 13 en 4.25-28]? (34) Van al de bewoners van Videha ben ik degene wiens verstand dermate verdwaasd is dat ik, zeer ontrouw belust, me een andere man wens dan

Hij die ons de Ziel geeft, Acyuta. (35) Als ik de prijs betaal mezelf aan Hem te geven, de meest geliefde weldoener, de Heer en Ziel van ieder belichaamd wezen, zal ik met Hem genieten, net als [de godin] Ramā. (36) Hoe weinig geluk brachten mij het zingenot en de mannen die mijn zinnen streelden! Het hebben van een man of [zelfs de genade van] de goden heeft, verdeeld over de tijd, allemaal zijn begin en eind. (37) Ik die zo koppig vasthield aan mijn plezier, moet daarom met mijn weerzin op een of andere manier de Allerhoogste hebben behaagd, Heer Viṣṇu, die het geluk brengt dat ik nu ervaar! (38) Als het me tegen had gezeten, zou er niet deze ellende zijn geweest die tot weerzin leidt, deze hekel die ervoor zorgt dat iemand zijn gebondenheid opgeeft en de [ware] vrede vindt [vergelijk 1.8: 25]. (39) Nu ik ermee opgehouden ben ijdele hoop te koesteren in mijn verslaving aan zinsgenoegens, zoek ik mijn toevlucht bij Hem en aanvaardt ik toegewijd de grote hulp die Hij, de Oorspronkelijke Heer, mij biedt. (40) Geheel tevreden ervan overtuigd dat ik aldus overweg kan met alles wat zich op mijn pad bevindt, zal ik erin slagen me enkel te vermaken en te leven met Hem, het Zelf van de liefde en het Geluk dat zeker is. (41) Als men is gevallen in de put van het materieel bestaan, door zinsgenoegens is beroofd van zijn inzicht en in de greep verkeert van de slang van de Tijd, wie anders dan de Oorspronkelijke Heer zou je ziel dan bevrijden [zie ook 10.34]? (42) Op het moment dat een ziel het universum oplettend beziet als verkerend in de greep van de slang van de Tijd, raakt hij, ontnuchterd, onthecht van al het materiële en is hij geschikt om te dienen als zijn eigen beschermer.'

(43) **D**e achtenswaardige brahmaan zei: 'Aldus vastbesloten een einde te maken aan de wanhoop veroorzaakt door haar verlangen naar minnaars, zat ze neer op haar bed, met haar innerlijk in vrede. (44) Het grootste ongeluk berust op materiële verlangens en het grootste geluk op de afwezigheid ervan. Daarmee een einde makend aan haar hoop op een minnaar sliep Piṅgalā [tenslotte] gelukkig.'

*: Ṛṣyaśṛṅga, dat 'hoorn van een hert' betekent naar het hert dat muzikaal is aangetrokken, was de jonge zoon van de wijze Mṛgī, met opzet door zijn vader grootgebracht in een atmosfeer van complete onschuld. Mṛgī Ṛṣi dacht dat als hij zijn zoon nooit blootstelde aan de aanblik van vrouwen, hij altijd en eeuwig een volmaakte *brahmacārī* zou blijven. Maar per toeval ontvingen de bewoners van het naburige koninkrijk, die te lijden hadden onder een langdurige droogte, het advies van boven dat de regen alleen maar naar hun koninkrijk zou terugkeren nadat de brahmaan genaamd Ṛṣyaśṛṅga er zijn voet in gezet had. Om die reden zonden ze prachtige vrouwen naar de hermitage van Mṛgī om Ṛṣyaśṛṅga te verleiden en hem met zich mee te voeren. Daar Ṛṣyaśṛṅga nog nooit van vrouwen had gehoord, liep hij zonder problemen in hun val [geciteerd van pp. 11.8: 18].

ॐ

11.9 - Onthechting van Al het Materiële

(1) **D**e achtenswaardige brahmaan zei: 'Als men ernaar streeft al die zaken die door de mens op prijs worden gesteld te bezitten [zoals een huis, een vrouw, goederen etc.], vormt dat een bron van ongeluk. Een ieder die dat weet en van onthechting is, bereikt een onbegrensd geluk.

(2) **E**en grote havik [de visarend] die prooi had, werd aangevallen door anderen die heel sterk waren en die zonder vlees zaten. Op het moment dat hij zijn [verlangen naar] prooi opgaf, bereikte hij het geluk.

(3) **I**k maak me niet druk over eer of oneer, noch ken ik de zorgen van mensen met een huis en kinderen. Ik trek rond door de wereld als was ik een kind, me vermakend met en genietend van niets anders dan de ziel. (4) Er zijn twee soorten mensen die vrij zijn van zorgen en opgaan in groot geluk: degenen die kinderachtig en dwaas zijn, en zij die [de Heer] voorbij de geaardheden bereikten.

(5) **E**r kwamen eens bij een jong meisje thuis, van wie al haar verwanten [die dag] naar elders waren vertrokken, een paar mannen op bezoek die met haar wilden trouwen. Ze ontving ze met grote gastvrijheid. (6) Alleen thuis, sloeg ze, om haar gasten te eten te geven, het kaf van de rijst en daardoor maakten de schelpen armbanden om haar polsen veel lawaai. (7) Verlegen dacht ze, vol schaamte, over dat [dienstmeiden]geluid en brak toen schrander, één voor één de schelpen armbanden van haar armen, er slechts twee overlatend aan iedere pols. (8) Van die twee was er nog steeds geluid natuurlijk terwijl ze de rijst aan het pellen was, maar toen ze daarop van ieder paar schelpsieraden er nog één verwijderde, bleef er nog maar één over en was er geen geluid meer te horen. (9) O onderwerper van de vijand, in mijn verlangen naar de waarheid omtrent de wereld trek ik rond door alle streken en leerde ik aldus de volgende les van dit meisje. (10) In een plaats waar zich veel mensen bevinden zullen zich onenigheden voordoen; zelfs onder enkel twee mensen wordt er geargumenteerd. Daarom moet men alleen leven zoals de armband van het jonge meisje. (11) De geest moet worden beheerst met onthechting en een geregelde yogapraktijk [*vairāgya* en *abhyāsa*], waarin men de ademhaling de baas wordt in zithoudingen en zich zorgvuldig op één punt concentreert [het ware zelf, zie ook B.G. 6: 10-15 en 6: 46-47]. (12) Als de geest aldus stabiel is, komt men stap voor stap los van zijn karmabesmetting, wordt de kwaliteit van de goedheid krachtiger en raakt men zijn hartstocht en onwetendheid kwijt. Zonder brandstof [voor het karma] bereikt men de zaligheid [het *nirvāṇa*, zie ook B.G. 6: 26 en 14: 6-8].

(13) **A**ls men aldus gefixeerd is in de ziel, heeft men geen enkele weet meer van wat zich binnenin of buiten zichzelf afspeelt, net als de pijlenmaker die verdiept in zijn pijl de koning niet opmerkte die naast hem stond [zie B.G. 7: 27-28].

(14) **E**en wijze moet alleen rondtrekken zonder een vaste verblijfplaats [of tempel], heel oplettend zich terughoudend opstellen en niet opvallen met wat hij doet. Zonder gezelschap spreekt hij maar weinig. (15) Een huis bouwen voor je tijdelijke zelf is een ijdele, moeizame aangelegenheid. Een slang is er gelukkig mee een huis te betrekken dat door een ander werd gemaakt [zie B.G. 4: 18].

(16) **H**et ene Zelf, de Ene Heer zonder Zijns gelijke, die de Grondvesting en het Reservoir van Allen werd, is Nārāyaṇa, de Godheid die in den beginne bij de gratie van Zijn eigen vermogen dit universum schiep en middels Zijn vermogen van de Tijd aan het einde van de *kalpa* deze schepping weer terugtrekt in Zichzelf. (17-18) Als de materiële machten van *sattva* en zo meer, in evenwicht zijn gebracht door de tijdfactor die het vermogen vormt van het Ware Zelf [de Ziel, de Heer], vindt men de Oorspronkelijke Persoonlijkheid, de *puruṣa* als de Allerhoogste Heer, de Meester over zowel de primaire natuur [*pradhāna*] als de persoon. Hij, het voorwerp van aanbidding van al de geconditioneerde en bovenzinnelijke zielen, heeft Zijn bestaan in de zuiverste ervaring die men omschrijft als *kaivalya* [emancipatie of zaligheid], de volheid van de gelukzalige staat zon-

der [*guṇa*]kwaliteiten [zie ook B.G. 7: 5 *]. (19) Middels het zuivere vermogen van Zijn Zelf, Zijn eigen begoochelende energie die bestaat uit de drie basiskwaliteiten, veroorzaakt Hij, o onderwerper van de vijanden, bij de aanvang van de schepping beweging [met de Tijd], en manifesteert Hij het plan van de materie [de *sūtra,* de draad, de regel dan wel de directie van de *mahat-tattva*, zie ook 3.26: 19]. (20) Dit universum waarin het levende wezen zijn bestaan [van herhaalde geboorten] vindt, is geregen en gebonden aan dat [plan, die draad,] wat zich manifesteerde als de veroorzaker van de drie basiskwaliteiten, die [op hun beurt weer] de verschillende categorieën van de manifestatie tot stand brengen, zo beweert men [zie ook B.G. 7: 7]. (21) Zoals een spin te werk gaat die zijn draad uit zichzelf voortbrengt, met die draad middels zijn bek [van zijn maal] geniet en die draad weer inslikt, gaat ook de Opperheer te werk.

(22) **O**f een geconditioneerde ziel nu uit liefde, afgunst of angst, zijn geest met intelligentie concentreert op een bepaalde vorm van bestaan, zal dat bestaan door hem worden bereikt [zie B.G. 8: 6]. (23) O Koning, een wespenlarve die mediteert op de volwassen wesp die hem in het nest plaatste, zal, zonder zijn voorgaande gedaante op te geven [door te transformeren] dezelfde staat van zijn bereiken als hij volgroeid is.

(24) **D**it is wat ik weet door lering te trekken uit al deze goeroes. Alstublieft, o Koning, verneem nu van mij wat ik te zeggen heb over de kennis die ik verwierf door te leren van mijn eigen lichaam. (25) Met het lichaam heeft men altijd te lijden onder de last van het onderhoud en zijn toekomstige ondergang. Ik bezin me ermee op de waarheden van de wereld en als zodanig vormt het lichaam, ook al is het er om anderen van dienst te zijn, voor mij een leraar van verzaking en onderscheid die mij ervan overtuigt dat ik onthecht in het leven moet staan. (26) Als men het plezier wil verschaffen, moet men zijn zorg verdelen over de verschillende afdelingen van de vrouw, de kinderen, de dieren, de bedienden, het huis en de verwanten. Zoals in de natuur een boom het zaad dat werd voortgebracht laat vallen en sterft, moet ook dit lichaam, als het sterft, de weelde loslaten die met veel moeite werd verzameld. (27) De ene keer leidt de tong soms het gekoesterde lichaam af of doet de dorst dat, de andere keer leiden de geslachtsdelen af, vraagt de tastzin om aandacht, laat de maag van zich horen, leiden de oren af naar elders, wijst een geur in een richting of dwalen de rusteloze ogen af. De werkende krachten van het lichaam worden zo in vele richtingen gestuurd, net zoals het gaat met het hoofd van een huishouding die zich door vele bijvrouwen laat leiden. (28) Nadat Hij vanuit Zijn krachten de vele soorten lichaamsvormen had geschapen van de kruipende dieren [de insecten], zoogdieren, vogels, slangen en zo meer, schiep de Heer, er in Zijn hart niet tevreden over, de menselijke levensvorm die Hij begiftigde met een intelligentie die geschikt is om zich een voorstelling te maken van de Absolute Waarheid, en dat bracht Hem blijdschap. (29) Na vele geboorten het tot deze zo moeilijk te verwerven menselijke gedaante te hebben gebracht die, hoewel niet eeuwig, een grote waarde heeft, moet iemand die zichzelf in de hand heeft maar gedoemd is te sterven, zo-

lang hij niet zijn einde heeft gevonden, zich in deze wereld onverwijld inspannen voor de uiteindelijke bevrijding [de uitweg]; zinsbevrediging is immers mogelijk in alle levensvormen.

(30) **A**ldus [met deze vierentwintig plus één meesters] ongebonden ontwaakt met wijsheid [de wereld] bekijkend vanuit de Ziel, trek ik vrij van gehechtheid en vals ego rond over deze aarde. (31) De kennis verkregen van één enkele leraar kan niet erg solide of volledig zijn [zie 11.3: 21]. De Absolute Waarheid, die zijns gelijke niet kent, wordt door de wijzen op vele manieren bezongen.'

(32) **D**e Opperheer zei: 'Nadat de zo heel intelligente brahmaan [die in feite Heer Dattātreya was, zie 2.7: 4 en **] aldus tot koning Yadu had gesproken en naar behoren met respectbetuigingen door de koning was geëerd, nam hij afscheid en ging hij weg, net zo tevreden als hij was gekomen. (33) Met het hebben vernomen van de woorden van de *avadhūta* raakte Yadu, de voorvader van onze voorvaderen, bevrijdt van al zijn gehechtheid in een allen gelijkgezind bewustzijn.'

*: Vers 3.25: 34 in aanmerking genomen waarin gesteld wordt dat toegewijden gezelschap zoeken om associatie met Kṛṣṇa te hebben, zeggen de *ācārya's* bij dit vers dat het enkel op de Heer gericht zijn zonder als een *jñānī* te speculeren, hetzelfde is als alleen zijn om ruzies te voorkomen [zie pp. 11.9: 10].

**: De *paramparā* [pp. 11.9: 32] bevestigt: 'Dit vers [2.7: 4] vermeldt dat Yadu gezuiverd raakte door in contact te verkeren met de lotusvoeten van Dattātreya, en dienovereenkomstig stelt het huidige vers, *vandito sv-arcito rājñā* - dat Koning Yadu de lotusvoeten van de *brāhmaṇa* aanbad. Aldus, is volgens Śrīla Śrīdhara Svāmī, de *avadhūta brāhmaṇa* de Persoonlijkheid van God zelve, en Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura bevestigt dit nog eens.'

11.10 - De Ziel Vrij, de Ziel Gebonden

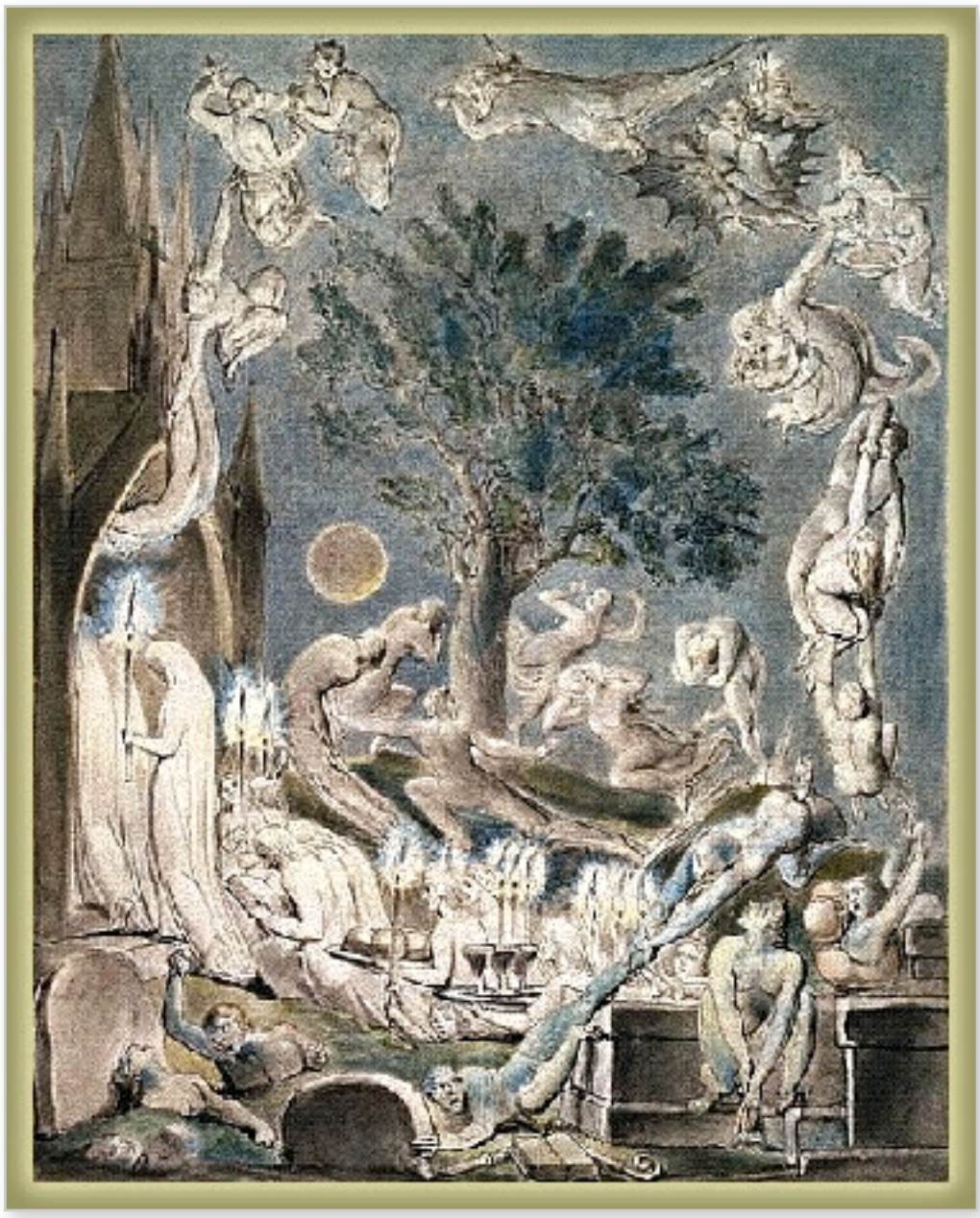

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Een ziel vrij van verlangen die Mijn toevlucht aanvaardt, moet, met het gewetensvol vervullen van de persoonlijke plichten waar Ik het over had [zie ook in b.v. 10.60: 52 en B.G. 3: 35], het *varṇāśrama*-systeem praktiseren van zich gedragen in de samenleving [B.G. 4: 13]. (2) Een gezuiverde ziel moet inzien dat alle pogingen van belichaamde zielen die, gericht op zinsbevrediging, de materiële kwaliteiten voor het ware houden, gedoemd zijn te mislukken [zie ook B.G. 13: 32]. (3) Net zoals de zinnelijke zaken, die de mediteerder ziet in het bereik van de slaap of in zijn fantasie, hem niet verder helpen vanwege hun grote diversiteit, is ook de intelligentie vruchteloos bezig als die zich laat leiden door de zinnen gericht op een verscheidenheid aan uiterlijkheden [B.G. 2: 41 & 9: 15]. (4) Mij toegewijd geeft men zijn actieve [materiële] leven op [*pravṛtti*] en gaat men over op een contemplatief bestaan [*nivṛtti*]; als men geheel opgaat in [zelf]onderzoek, is men niet langer gebonden aan de voorschriften voor het verrichten van materiële arbeid [karma, zie 7.15: 47]. (5) Mij toegewijd moet men te allen tijde zo goed mogelijk de gelofte van de yoga [*yama*, de *vidhi*] en de gereguleerde praktijk ervan [*niyama*] in acht nemen,

alsook een goeroe respecteren die bekend is met Mijn gedaante en vreedzaam is onder Mijn gezag [zie ook 7.14: 41-42]. (6) Wees zonder valse trots en jaloezie, arbeidzaam [in toewijding], vrij van bezitsdrang, verankerd in vriendschap, zonder haast, geïnteresseerd in navraag doen en vrij van ergernis en loze praat. (7) Zich neutraal opstellend met een gelijke blik jegens de echtgenote, de kinderen, de woning, het land, de verwanten en het banksaldo en dergelijke, moet men zijn eigenbelang herkennen in dat van een ander [zie B.G. 5: 18].

(8) **D**e ziel is de zelfverlichte ziener die verschilt van het grofstoffelijke en subtiele lichaam, precies zoals het vuur, dat licht geeft terwijl het brandt, verschilt van het brandhout [zie ook B.G. 2: 16-24]. (9) Zoals de verschillende kwaliteiten van sluimeren, zich manifesteren, groot of klein er zijn [van het vuur], zijn er ook de kwaliteiten van het lichaam die door het hogere zelf, dat erin binnenging, worden aangenomen [zie ook 3.24: 6, 4.9: 7, 10.37: 10-11, 10.46: 36]. (10) Dit lichaam, dat werd gevormd door de natuurlijke basiskwaliteiten [die zich uitbreidden] vanuit de Oorspronkelijke Persoon [zie B.G. 8: 4], bindt het levende wezen aan een materieel bestaan [aan *saṁsāra*], waarvan het wegbreekt middels de kennis van de Ziel. (11) Met moet daarom, door het cultiveren van kennis, in contact treden met de zuivere, bovenzinnelijke [Opper]Ziel die zich in het eigen zelf bevindt [2.2 en B.G. 9: 5] en het geleidelijk aan opgeven zich te bezinnen op de materiële kwestie. (12) De *ācārya* kan men beschouwen als het onderste deel van het aanmaakhout [van een vuurstapel], de discipel als het bovenste deel en de instructies als de spaander die ertussen komt [om het vuur aan te steken], terwijl de kennis die geluk brengt er is als het vuur [dat licht brengt, vergelijk 9.14: 44-46]. (13) Deze zuiverste intelligentie van de zielen met ervaring [de *ācārya's*], verdrijft de illusie die werd voortgebracht door de *guṇa's*. Vervolgens komt die intelligentie, die zich opwierp vanwege die kwaliteiten, dan zelf tot rust zoals een vuur uitgebrand raakt dat zonder brandstof komt te zitten [zie ook 11.3: 12].

(14-16) Voor degenen die heersen met en genieten van hun karma, van vruchtdragende arbeid, is er natuurlijk de eeuwige dualiteit van geluk en ongeluk, tijd en plaats, hebben en zijn. Als je alles wat materieel is voor eeuwig en volkomen houdt, wordt je intelligentie beheerst door al de verschillende vormen en veranderingen die daarbij horen. Alle levende wezens die op die manier denken, o Uddhava, zullen zich keer op keer weer geboren zien [ziek worden en sterven, zie 3.11]. Verenigd met een lichaam zit men immers vast aan de [conditionerende] geledingen van de tijd [van zon en maan, dag en nacht, etc.]. (17) In dezen kan men duidelijk het gebrek aan onafhankelijkheid zien van de karmische heerser, alsook het geluk en ongeluk van zo'n genieter. Wat is iemand [zo] hulpeloos nu waard [zie B.G. 9: 3 en 11.9: 1]? (18) Onder de belichaamden is de dwaas soms ongelukkig en zo ook is zelfs de wijze niet altijd gelukkig. Altijd gelukkig willen zijn is een zinloos streven en iets heel egoïstisch [zie ook B.G. 2: 15 en 11.9: 4]. (19) Zelfs als men erin slaagt het geluk te bereiken en de ellende uit de weg te gaan, heeft men nog niet direct een idee van het [yoga]proces waarmee

de dood zijn macht verliest [vergelijk B.G. 10: 34]. (20) Welke garantie op materieel geluk kan een materieel voorwerp of de lust de persoon nu bieden? Met de nimmer aangename dood zo heel nabij verschaft zoiets geen voldoening, zoals met een veroordeelde die naar zijn plaats van terechtstelling wordt geleid. (21) Wat we vernamen over [de hemel] alsook wat ons uit eigen ervaring bekend is [op aarde], wordt verpest door rivaliteit, foutvinden, afglijden en verval. Net zoals in de landbouw vele obstakels [een volkomen bevredigend resultaat] in de weg staan, is het zinloos om te streven naar [volmaakt] materieel geluk [zie ook 11.3: 20]. (22) Als men zijn rechtschapenheid [dharma] zonder last van obstakels perfect in praktijk weet te brengen, zal zelfs de status die men zo verwerft niet eeuwig standhouden. Luister daarom alsjeblieft naar het volgende [zie ook B.G. 2: 14].

(23) **M**et het op aarde aanbeden hebben van de goden met offerplechtigheden gaat de offeraar naar de hemelse werelden alwaar hij als een god mag genieten van de goddelijke genoegens die hij verwierf [zie B.G. 3: 11 en 4: 12]. (24) Als gevolg van zijn opgebouwde verdienste straalt hij in de tempel [de 'vimāna'] en geniet hij temidden van bevallig geklede godinnen, terwijl hij [bij het achter zich laten van deze aarde] wordt bezongen door de zangers van de hemel. (25) Omringd door belgeklingel vergaat het hem naar wens met hemelse dames, maar zich comfortabel ontspannend in de lusthoven van de goden, is hij zich in zijn genieten niet bewust van zijn neergang [zie b.v. 7.15: 69-73]. (26) Na lang van de hemelen te hebben genoten tot zijn vrome tegoed verbruikt was, verliest hij met zijn deugd uitgeput tegen zijn wil zijn plaats in de hemel, [zonder een vaste routine] door de tijd uit zijn positie gedrongen [vergelijk B.G. 9: 20-22]. (27-29) Als hij, als gevolg van zijn materiële betrokkenheid, bezig is met handelingen in strijd met het dharma of als hij, omdat hij zijn zinnen niet de baas is, wellustig leeft als een ellendige, begeertige rokkenjager, van geweld is jegens andere levende wezens, dieren doodt tegen de regels en reeksen van geesten en spoken aanbidt [vergelijk 7.12: 12], zal een menselijk wezen, na te zijn heengegaan, daarop hulpeloos belanden in de diepste duisternis van de helse werelden. Hij zal vanwege zijn daden opnieuw een materieel lichaam moeten aanvaarden om handelingen te verrichten die hem in de toekomst [opnieuw] veel ongeluk zullen bezorgen. Welk geluk vindt men nu in het zweren bij activiteiten die steeds weer tot de dood leiden [zie ook 5.26: 37 en B.G. 16: 19-21]? (30) In al de werelden bestaat er onder al hun leiders vrees voor Mij [in de vorm van de Tijd]; de individuele zielen die een *kalpa* lang leven vrezen Mij en zelfs de allerhoogste, Brahmā, die voor de duur van twee *parārdha*'s leeft, vreest Mij [zie ook 1.13: 17-20, 3.8: 20, 3.11: 33, 3.25: 42, 3.26: 16, 3.29: 37, 3.29: 40-45, 5.24: 15, 5.24: 28]. (31) De materiële zinnen geprikkeld door de kwaliteiten van de natuur zetten aan tot handelingen, en de individuele ziel, de *jīva*, die geheel opgaat in de activiteit van de materieel georiënteerde zinnen en de *guṇa's*, ondergaat er de verschillende karmische gevolgen van [zie ook 3.32 en B.G. 3: 27]. (32) Zolang er de differentiatie van de natuurlijke geaardheden is, zullen er de verschillende bestaansvormen van de ziel zijn, en zolang er deze verschillende staten van de ziel

zijn, zal er [karmische] afhankelijkheid bestaan [zie ook B.G. 17: 2]. (33) Zolang men niet vrij is van deze afhankelijkheid zal er vrees bestaan voor de Heer en Heerser [die de Tijd is]. Zij [dan] die dit [deze karmische band] genieten, zullen verdwaasd raken en steeds vol van verdriet zijn. (34) Met het bestaan van de op elkaar reagerende [of de werkende] basiskwaliteiten, noemt men Mij aldus verschillend de Tijd, de Ziel, de Vedische Kennis, de Wereld, de [eigenlijke aard of de grote] Natuur, alsmede het Dharma.'

(35) **Ś**rī Uddhava zei: 'Hoewel de belichaamde ziel zich bevindt temidden van de natuurlijke geaardheden, hoeft hij nog niet gebonden te raken aan dat [het geluk en het leed] wat onophoudelijk op hem inwerkt vanuit het lichaam. Ofwel, hoe kan het gebeuren dat men, als een vrije ziel, in de greep raakt van die basiskwaliteiten, o Almachtige? (36-37) Waar staat hij, hoe geniet hij, of waaraan kan men hem herkennen? Wat zou hij eten of hoe zou hij zich ontlasten, neerliggen of zitten [vergelijk B.G. 14: 21]? Legt U alstUblieft uit wat ik U vraag, o Onfeilbare, o Beste Beantwoorder van Vragen. Dit tegelijkertijd eeuwig gebonden en eeuwig bevrijd zijn is iets dat me in de war brengt.'

*: Deze filosofie, weet men, wordt uitgedragen door de volgelingen van Jaimini Kavi die het *pravṛtti mārga* pad van de gereguleerde zinsbevrediging uitdragen boven dat van de *nivṛtti-mārga* van handelingen in verzaking; iets waartegen de *paramparā* die dit boek aanbiedt, met dit vers, ernstig bezwaar aantekent, erop wijzend dat men aldus voor altijd, *nitya-baddha*, vastzit in, of gebonden is aan, herhaalde geboorte, dood, ziekte etc.

11.11 - Gebondenheid en Bevrijding Verklaard en de Toegewijde Dienst van de Zuivere Ziel

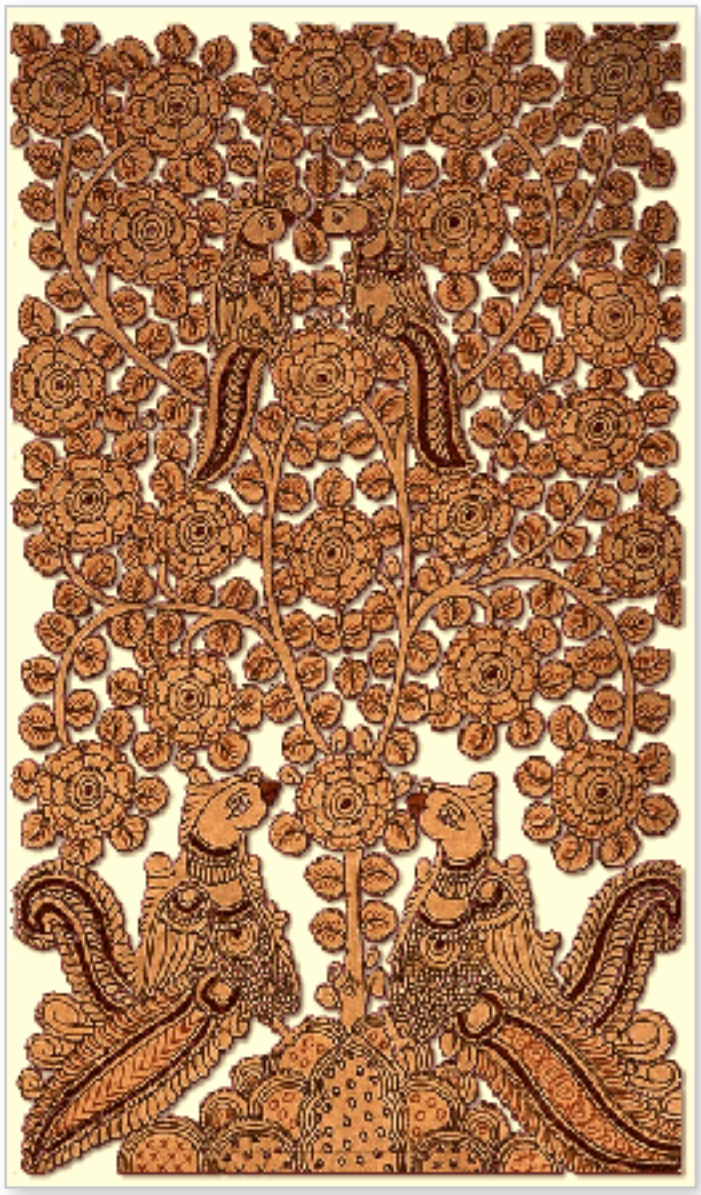

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Men kan niet echt beweren dat men alhier gebonden of bevrijd is als gevolg van Mijn geaardheden. Mijn begoochelende energie is er niet de oorzaak van dat men in de greep verkeert van de kwaliteiten van de natuur of daar vrij van is [*]. (2) Weeklagen, verdwazing, geluk, leed en het aanvaarden van een materieel lichaam is er als gevolg van illusie. Het materiële leven met zijn opeenvolgende stadia is [slechts] een denkbeeld van de ziel dat net zo min echt is als een droom. (3) Alsjeblieft Uddhava, begrijp dat kennis en onwetendheid twee vormen van Mezelf zijn die, als uitvloeisel van Mijn oorspronkelijk vermogen, aanleiding geven tot [respectievelijk] de bevrijding en gebondenheid van de levende wezens. (4) De gebondenheid van het levende wezen is er, als deel en geheel van Mijn Eenheid, o grote intelligentie, sedert mensenheugenis vanwege onwetendheid, en het tegendeel [van de bevrijding] is er vanwege de kennis. (5) Laat Me nu, Mijn beste, uitweiden over de verschillende kenmerken van de tegengestelde aard van het geconditioneerd zijn en het bevrijd zijn, een tegenstelling die je aantreft in eenzelfde praktijk. (6) Twee vogels

gelijk aan elkaar en vrienden, maken op een dag samen een nest in een boom. De ene vogel eet van de vruchten van de boom en de andere niet, hoewel hij de sterkste van de twee is [zie ook 6.4: 24]. (7) Hij die niet van de vruchten van de boom eet, is bewust en kent zowel zichzelf als de ander, terwijl de etende vogel van niets weet. De laatste is eeuwig gebonden, maar degene die vol van kennis is, is eeuwig bevrijd [zie ook B.G. 4: 5]. (8) Hoewel bezig met een lichaam houdt een verlichte persoon niet vast aan het lichaam, alsof hij uit een droom is ontwaakt. Een dwaze persoon echter houdt vast aan het lichaam ook al is hij niet het lichaam zelf, alsof hij een droom ziet [zie B.G. 16: 18]. (9) Onveranderlijk is hij die niet verlicht is verplicht tot het valse ego, dat denkt in overeenstemming met de door de *guṇa's* gestuurde zintuigen en met de door de *guṇa's* teweeggebrachte zinsobjecten [zie B.G. 3: 28]. (10) De onwetende ziel die aldus, door het lot beschikt, alhier gevangen raakte in dit lichaam vanwege zijn door de *guṇa's* afgeroepen karmische activiteiten, denkt: 'Ik ben de doener' [zie ook B.G. 3: 27]. (11) Een intelligent iemand is [echter] niet op die manier gebonden. Waar hij ook gaat, rust, zit, loopt, baadt, ziet, aanraakt, ruikt, eet, luistert enzovoorts, blijft hij onthecht van de kwaliteiten die hij ervaart. (12-13) Ondanks dat hij zich in de materiële wereld bevindt, kapt hij volkomen met alle twijfels, afgekeerd van de er heersende machten en ondersteund door de meest ervaren en in onthechting aangescherpte zienswijze. Net zoals de ether, de zon en de wind zich niet hechten, hecht ook hij niet aan de verscheidenheid van de dingen [de dualiteit van de wereld], als was hij ontwaakt uit een droom. (14) De persoon wiens functies van de levensadem, de zinnen, de geest en de intelligentie vrij zijn van verlangens, is verlost, ook al bevindt hij zich in een lichaam [dat] door de natuurlijke geaardheden [wordt geregeerd]. (15) Soms wordt je lichaam om een of andere reden aangevallen door dieren of destructieve mensen, en soms wordt je aanbeden [door geliefden of toegewijden]. Een intelligent iemand raakt daar nooit echt door van zijn stuk [zie B.G. 14: 22-25]. (16) Met een gelijkgezinde blik ontstegen aan het idee van goed en kwaad zal een wijze nimmer degenen die zich uitstekend gedragen en goed uitdrukken prijzen, noch zal hij in woord en daad anderen kritiseren die het er slecht van afbrengen en zich zwak uitdrukken [zie ook B.G. 5: 18]. (17) Iemand die in zichzelf tevreden is behoort te leven zonder te handelen, zonder ook maar iets te zeggen en zonder afwegingen te maken van goed of kwaad, en zich zo rond te bewegen als was hij dom [zie ook 5.9]. (18) Als iemand die volledig op de hoogte is van de Vedische geschriften zich niet verdiept in het Allerhoogste [niet mediteert of toegewijd van dienst is], zal de vrucht van zijn inspanning, zijn arbeid, zijn als die van iemand die voor een koe zorgt die geen melk geeft. (19) O Uddhava, hij die zorgt voor een koe die geen melk meer geeft, voor een onkuise vrouw, voor een lichaam dat geheel afhankelijk is van anderen, voor kinderen die niet dienstbaar zijn, voor weelde die verkeerd wordt aangewend en [over de Vedische kennis] spreekt zonder het [ooit] over Mij te hebben [zie ook 10.14: 4 en 5.6: 11], heeft de ene ellende na de andere te verduren. (20) Iemand die wijs is, Mijn beste Uddhava, zal niet die woorden [teksten] aanvaarden die niet handelen over Mijn zuiverende activiteiten en gewenste verschijnen als *līlā-avatāra's* ter wille van het handhaven, scheppen en

vernietigen van de wereld. (21) Als men verlangend naar kennis aldus de waanvoorstelling van een [los] van de ziel bestaande [materiële] verscheidenheid [**] opgeeft, behoort men een punt te zetten achter zijn materialistische bestaan en zijn gezuiverde geest op Mij te fixeren, de Allesdoordringende [zie ook B.G. 7: 19, B.G. 18: 55]. (22) In het geval je er niet toe in staat bent je geest te bestendigen op het spirituele vlak, draag dan, zonder [van de regulerende beginselen] af te wijken, al je handelingen aan Mij op zonder er iets voor terug te verlangen [B.G. 12: 11, 10: 10, 18: 54]. (23-24) Als men met geloof luistert naar, zingt over en steeds terugdenkt aan de verhalen over Mijn geboorte en handelingen die de hele wereld zuiveren, en ze ook dramatisch uitbeeldt, en daarnaast, ter wille van Mij, onder Mijn hoede zijn religiositeit, lusten en geldzaken op orde brengt [de *puruṣārta's*], zal men een onversaagde toewijding voor Mij, de Eeuwige, ontwikkelen, o Uddhava. (25) Door de toewijding verkregen dankzij de [*sat-saṅga*] omgang met Mijn toegewijden, zal iemand zonder moeite Mijn toevlucht kunnen bereiken welke die zuivere zielen hem ongetwijfeld zullen laten zien.'

(26-27) **Ś**rī Uddhava zei: 'Wat voor iemand zou naar Jouw mening, o Uttamaśloka, nu een zuivere ziel zijn, en welke vorm van aanbidding wordt door Jouw gewaardeerde trouwe volgelingen op prijs gesteld? Spreek hier alsJeblieft over tegen mij, Jouw overgegeven toegewijde die van Je houdt als zijn enige toevlucht, o Meester van het Universum, Jij die Waakt over de Wereld, o Gebieder van de Persoon. (28) Jij, de Allerhoogste Waarheid en Geest [zo onthecht] als de ether, de Oorspronkelijke Persoon transcendentaal aan de materiële natuur, bent de Opperheer die, nederdalend naar de wens van Je toegewijden, een verscheidenheid aan gedaanten heeft aangenomen.'

(29-32) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Als iemand genadig is, geen leed berokkent, tolerant is jegens alle levende wezens, stevig verankerd is in de waarheid, een ziel is die niets te verwijten valt, een ieder gelijkgezind is en allen behulpzaam is; als iemand van een intelligentie is die niet verstoord wordt door materiële verlangens, ingetogen, zachtgeaard, zuiver van hart, niet bezitterig, niet werelds is, weinig eet en vreedzaam is, Mij als zijn toevlucht heeft en bedachtzaam is; als iemand waakzaam is, innerlijk bezonken, vast van overtuiging is, de *ṣaṭ-guṇa* [de zes verschillende vormen van materiële ellende] overwonnen heeft, bescheiden is, van eerbetoon is, inspireert, vriendelijk, medelevend en onderlegd is; als iemand bekend is met de kwaliteiten en tekortkomingen zoals door Mij onderricht en, Mij aanbiddend, zelfs bereid is al zijn religieuze voorkeuren op te geven [zie ook B.G. 18: 66], behoort hij tot de besten onder de waarheidlievenden [zie ook 5.18: 12, B.G. 12: 13-20]. (33) Of iemand nu wel of niet weet wat Ik ben, wie Ik ben of hoe Ik besta, als hij niemand anders dan Mij toegewijd is, reken Ik hem tot de beste toegewijden. (34-41) Mij ziend, Mij aanrakend en Mijn verschijning in deze wereld aanbiddend brengen Mijn toegewijden, in hun persoonlijke dienstverlening gebeden die Mij verheerlijken en vereren, en zingen ze regelmatig over Mijn kwaliteiten en handelingen. Luisterend naar de onderwerpen over Mij mediteren ze steeds met geloof op Mij, o Uddhava, en offeren ze als

dienaren in volledige overgave alles wat ze verwerven. Met het bespreken van Mijn verschijnen en handelen beleven ze het grootste genoegen met muziekinstrumenten, liederen en dansen, en met besprekingen en vieringen in Mijn godshuizen. Met alle vieringen en jaarlijkse feestelijkheden zoals vermeld in de Vedische geschriften en hun *tantra's* brengen ze offers, nemen ze geloften in acht en zijn ze van initiatie in relatie tot Mij. Met het vol geloof installeren van Mijn beeltenis, ondernemen ze, voor zichzelf zowel als voor anderen, door zich in te spannen voor bloementuinen, boomgaarden, recreatiegebieden, steden en tempels. Eenvoudig als dienaren zijn ze Mij dienstbaar door het huis [de tempel] grondig te reinigen en af te stoffen, het met water [en koeienmest, zie ook 10.6: 20*] schoon te wassen, het met reukwater te besprenkelen en door mandala's te maken. Bescheiden zonder trots en zonder met hun diensten te koop te lopen, gebruiken ze zelfs niet het licht van een lamp aan Mij geofferd voor zichzelf en offeren ze Mij dat wat hen als persoon het meest lief is of het meest begeerlijk is in de materiële wereld. Met dat soort van offeren komt men in aanmerking voor de onsterfelijkheid.

(42) **D**e zon, het vuur, de brahmanen, de koeien, de Vaiṣṇava's, de ether, de wind, het water, de aarde, het zelf en alle levende wezens, Mijn beste, vormen de plaatsen van Mijn aanbidding. (43-45) In de zon kan men Mij vinden door verzen uit de drie Veda's op te dragen [zie ook de Gāyatrī en de Sūrya-namaskār]. In het vuur vindt men Mij met uitgietingen van ghee. Men kan Mij vinden als de beste onder de geleerden als men Mij aanbidt door hen gastvrijheid te bieden. Met de koeien, Mijn beste, bereikt men Mij door offergaven van gras en dergelijke zaken. Men treft Mij aan in de Vaiṣṇava's door ze te eren met liefdevolle vriendschap. In de ether [van de innerlijke ruimte] treft men Mij aan door zich in meditatie te concentreren in het hart. In lucht vindt men Mij door die te beschouwen als het belangrijkste [levengevend beginsel van de *prāṇa*, door *prāṇāyāma* zie B.G. 4: 29]. In water kan men Mij vinden door hulpmiddelen voor het offeren samen te gebruiken met water [zie B.G. 9: 26]. In de aarde [vindt men Mij] middels vertrouwelijke mantra's en in het zelf treft men Mij aan door voedsel te offeren aan de belichaamde ziel [zie b.v. Prasāda Sevāya en de Bhoga-ārati]. Men kan Me aanbidden als de kenner van het veld in alle levende wezens [zie Paramātmā en B.G. 13: 3] door Me te bezien als overal gelijkelijk aanwezig [zie *niyama*]. (46) Vreedzaam in Mij verzonken aldus mediterend op al deze plaatsen, moet men van aanbidding zijn voor Mijn bovenzinnelijke gedaante die is uitgerust met de schelphoorn, de werpschijf, de knots en de lotusbloem. (47) Iemand die met zijn geest op Mij gevestigd Mij aldus aanbidt met offerplechtigheden en vrome werken [als vermeld], komt tot liefdevolle dienst aan Mij en heeft Mijn heugenis [van gerealiseerde kennis] dankzij zijn uitmuntende dienstverlening [zie ook B.G. 5: 29].

(48) **O** Uddhava, buiten de bhakti-yoga gerealiseerd in omgang met Mijn toegewijden, bestaan er geen andere methoden die echt werken. Voor hen die van de deugd zijn ben Ik immers de levensweg, de toevlucht [zie ook 4.31: 12].

(49) En nu, o kind van de Yadu's, zal Ik tot jou, die er oren naar hebt, spreken over zelfs het hoogst vertrouwelijke opperste geheim [van de intieme omgang met Mij], aangezien je Mijn dienaar bent, Mijn weldoener en vriend [vergelijk B.G. 18: 63 & 68].'

*: De *paramparā* voegt toe: 'De Allerhoogste Persoonlijkheid van God verschilt niet van Zijn vermogens, niettemin is Hij altijd boven hen verheven als de hoogste heerser.... Bevrijding houdt in dat het levende wezen zichzelf moet overbrengen in het spirituele vermogen van de Heer, welk kan worden verdeeld in drie categorieën - *hlādinī*, het vermogen van de verrukking; *sandhinī*, het vermogen van het eeuwigdurend bestaan; en *saṁvit*, het vermogen van de alwetendheid.' Dit is een andere formulering van de goddelijkheid in de termen van *sat-cit-ānanda*; Kṛṣṇa als zijnde eeuwigheid, bewustzijn en gelukzaligheid.

**: Citerend uit de Viveka, stelt Śrīla Madhvācārya dat *nānātva-bhramam*, de fout die men maakt met de materiële verscheidenheid, wijst op de volgende illusies: denken dat het levende wezen het Allerhoogste is; denken dat alle levende wezens uiteindelijk één wezen zijn zonder een afzonderlijke identiteit; denken dat er vele Goden zijn [onafhankelijk van elkaar, zie 5.18: 12]; denken dat Kṛṣṇa God niet is [d.w.z. niet zowel persoonlijk als onpersoonlijk het volkomen geheel is, *vāsudevaḥ sarvam iti*, B.G. 7: 19]; en denken dat het materiële universum [de onpersoonlijke natuur] de uiteindelijke werkelijkheid is [zie ook 1.2: 11]. Al deze illusies worden tezamen bestreden door twee uur per dag de Mahāmantra te zingen, te mediteren, of door even zo lang aandacht te besteden aan de andere bhajans.

11.12 - Het Vertrouwelijke Geheim Voorbij Verzaking en Kennis

(1-2) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Men klimt niet naar Mij op met mysticisme of analyse, algemene vroomheid of met de studie van geschriften, met boetedoeningen, verzaking, vrome werken of liefdadigheid, met het naleven van geloften, plechtigheden, Vedische hymnen, pelgrimeren, algemene discipline of de basisregels. Men sluit Mij meer in het hart middels de *sat-saṅga* met Mijn toegewijden [zie 11.11: 25] die alle gehechtheid aan zinsbevrediging verdrijft. (3-6) Door om te gaan met Mijn toegewijden bereikten vele levende wezens in ieder tijdperk Mijn toevlucht, zoals de zoons van Diti, de kwaadaardigen, de dieren, de vogels, de zangers en dansers van de hemel, de excellenten en vervolmaakten, de eerbiedwaardigen en de schatbewaarders, de wetenschappers onder de mensen en de handelaren, de arbeiders en de vrouwen, de ongeciviliseerden en zij die van de hartstocht en de traagheid zijn. En zo lukte dat ook Vṛtrāsura, de zoon van Kayādhu [Prahlāda, zie 6.18: 12-13] en anderen zoals zij, Vṛṣhaparvā [zie 9.18: 26], Bali, Bāṇa, Maya alsook Vibhīṣaṇa [de broer van Rāvaṇa], Sugrīva [de leider van de Vānara's] en Hanumān, Jāmbavān, Gajendra, Jaṭāyu, Tulādhāra, Dharma-vyādha, Kubjā en de *gopī's* in Vraja, alsook de vrouwen van de brahmanen [zie 10.23] en anderen. (7) Zonder de heilige schriften te hebben bestudeerd, noch de grote heiligen te hebben aanbeden, bereikten ze allen, zonder geloften te doen en zonder boetedoeningen, Mij door Mijn gezelschap. (8-9) Enkel door inderdaad zuivere liefde slaagden de *gopī's*, en ook anderen van een geringere intelligentie zoals de koeien, de onbeweeglijke schepselen, slangen [als Kāliya] en meer dieren, erin de perfectie en zonder veel moeite Mij te bereiken, Ik die zelfs

niet kan worden bereikt door groots te ondernemen in de yoga, in analyses of in liefdadigheid, met geloften, boetepraktijken, rituele offerplechtigheden, exegese, persoonlijke studie of door zich aan te sluiten bij de wereldverzakende orde. (10) Toen Akrūra Mij en Balarāma naar Mathurā bracht hadden zij, [de bewoners van Vṛndāvana] wiens harten zeer aan Mij gehecht waren met de grootste liefde, het zwaar te verduren vanwege de scheiding, want ze zagen niemand anders die hen gelukkig kon maken [zie 10: 39]. (11) Al de nachten die ze in Vṛndāvana met Mij, hun allerliefste Beminde, doorbrachten, o Uddhava, leken hen slechts een moment te duren, maar weer verstoken van Mij werden ze zo lang als een *kalpa*. (12) Net zoals wijzen volledig verzonken het bewustzijn verliezen van namen en vormen - als waren ze rivieren die het water van de oceaan instromen - waren ook zij die in hun bewustzijn intiem met Mij waren verbonden zich niet meer bewust van hun lichamen, hun heden of hun toekomst [zie B.G. 2: 70]. (13) Al die honderden, duizenden [vrouwen] die Mij begeerden als hun vriend en minnaar, hadden geen idee van Mijn eigenlijke positie en bereikten Mij door om te gaan met Mij, de Allerhoogste Absolute Waarheid. (14-15) Breek daarom, o Uddhava, met de [religieuze] geboden en verboden, ontzeggingen en routines, en met waar je naar zou moeten luisteren en naar hebt geluisterd. Kies enkel voor Mij, de eigenlijke beschutting van de Ziel die zich bevindt in al de belichaamde wezens. Met die eenduidige toewijding zul je Mijn genade genieten en heb je niets te vrezen van welke zijde ook [vergelijk B.G. 18: 66].'

(16) **Ś**rī Uddhava zei: 'Het luisteren naar Je woorden, o meester van alle yogameesters, heeft niet de twijfel in mijn hart verdreven die mijn geest verwart.'

(17) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Hij, het levende wezen Zelf [de Heer], is samen met de *prāṇa* vanbinnen aanwezig. Hij immers ging het hart binnen en heeft Zijn plaats in de subtiele geluidsvibratie die de geest in beslag neemt met [klanken van woorden, die] de grovere vorm [zijn] van verschillende intonaties van korte en langere klinkers en medeklinkers. (18) Precies zoals vuur opgesloten in hout, met behulp van lucht, door wrijving ontstoken heel klein wordt geboren en aangroeit met ghee, manifesteer Ik Mij dienovereenkomstig in deze [Vedische, innerlijke] stem. (19) De spraak, de functie van de handen en de benen, de geslachtsdelen en de anus [de *karmendriya's*], de reuk, de smaak, het zien, de tastzin en het horen [de *jñānendriya's*], en de functies van iemands overtuiging, wijsheid en eigenbelang [ofwel de 'geest, de intelligentie en het valse ego'], zowel als de primaire oorzaak van de materie [de *pradhāna* of de 'draad', zie 11.9: 19] en [de *guṇa's*] *rajas, tamas* en *sattva*, zijn aldus [te begrijpen als] transformaties [van Mijn natuur]. (20) Dit levende wezen, één en ongemanifesteerd, dat begaan is met de [*guṇa*]drievoudigheid, vormt de bron van de lotus van de schepping. Hij die eeuwig is deelde [daarbij] Zijn vermogens in de loop van de tijd op in vele verdelingen, net zoals zaden dat doen nadat ze in vruchtbare aarde vielen. (21) Het geheel van dit universum, dat zich lang en breed uitbreidt zoals stof zich uitstrekt langs de schering en inslag van zijn draden, bevindt zich in Hem [op Zijn draad, zie ook 6.3: 12 en B.G. 7: 7]. Sinds mensen-

heugenis is er de boom van dit materiële bestaan [*saṁsāra*] die, bloesemend en vruchten voortbrengend, is geneigd tot vruchtdragende arbeid [ofwel karma]. (22-23) Van deze boom die zich uitstrekt in de zon zijn er twee zaden [zonde en deugd], honderden van wortels [de levende wezens], drie lagere stammen [de geaardheden], vijf hogere stammen [de elementen], vijf geproduceerde sappen [geluid, vorm, aanraking, smaak en geur], elf vertakkingen [de geest en de tien *indriya's*], twee vogels die er hun nest hebben [de *jīva* en de *ātmā*], drie soorten van bast [de lucht, de gal en het slijm] en twee vruchten [het geluk en het ongeluk]. Zij die hevig verlangend een huishoudelijk bestaan leven [de 'gieren'], genieten van één vrucht van de boom [de zonde], terwijl de andere vrucht wordt genoten door de zwaangelijke [wijzen] die in het woud leven. Hij die, met de hulp van de aanbiddelijke zielen [de toegewijden, de goeroes], de Eenheid van Hem kent die bij machte van Zijn *māyā* verschijnt in vele gedaanten, kent de [eigenlijke betekenis van de] Veda's. (24) De nuchtere ziel die, aldus zuiver toegewijd, de geestelijk leraar vereert en met de scherpe bijl van de kennis kapt met het subtiele lichaam van gehechtheid dat de individuele ziel erop nahoudt, bereikt met de grootste zorg [spiritueel levend] de Allerhoogste Ziel, en ziet dan af van de middelen [waarmee hij zijn doel bereikte, zie ook B.G. 15: 3-4].'

11.13 - De Haṁsa-avatāra Beantwoordt de Vragen van de Zonen van Brahmā

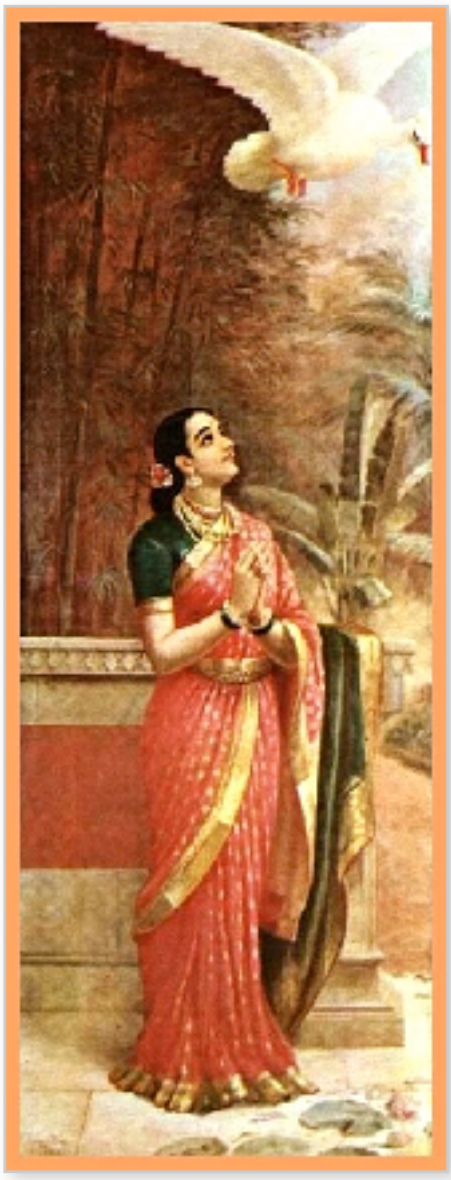

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De goedheid, hartstocht en onwetendheid die we kennen van de *guṇa's* zijn zaken van de geest en niet van de ziel; middels de goedheid kan men de andere twee tegenspel bieden terwijl de goedheid zelf door karakter en gezond verstand wordt beheerst [*]. (2) De goedheid van iemand leidt tot - en versterkt - het dharma dat zich kenmerkt door toegewijde dienst aan Mij. Dat wat behoort tot de geaardheid goedheid [als aard, bewustzijn, moed en wijsheid] resulteert in [*bhāgavata*-]dharma als men op een bezonnen wijze de innerlijke kracht [ervan] cultiveert. (3) Als de goedheid toeneemt en domineert, maakt het dharma een einde aan de hartstocht en de onwetendheid. Als ze worden overtroffen wordt de goddeloosheid [*adharma*] die aan hen ten grondslag ligt, snel overwonnen. (4) De [aangehangen] doctrine, [zoals men met] water [omgaat], de mensen [waar men mee omgaat], iemands leefomgeving en [hoe men zich gedraagt met] de tijd, de [beroepsmatige] activiteiten, iemands geboorte [of milieu] alsook de meditaties, mantra's en zuiveringsrituelen [die men erop nahoudt], zijn de tien factoren die bepalen welke geaardheid [overheerst]. (5) Dat wat van deze zaken tot de geaardheid goedheid behoort stellen

de klassieke wijzen op prijs, dat wat tot de geaardheid onwetendheid behoort wordt door hen bekritiseerd, en over dat wat tot de geaardheid hartstocht behoort zijn ze neutraal. (6) Zolang er geen zelfverwerkelijking [zelfherinnering] is die [de invloed van de basiskwaliteiten] compenseert, moet iemand de geaardheid goedheid cultiveren, zodat het karakter zich ontwikkelt waaruit de religiositeit ontstaat die tot geestelijk inzicht leidt. (7) Net zoals vuur, dat in een bamboebos werd opgewekt door wrijving van de staken, tot rust komt na te hebben gebrand [zie ook 1.10: 2, 3.1: 21], zal ook de activiteit van het materiële lichaam [en de geest] tot rust komen die werd opgewekt door de interactie van de natuurlijke geaardheden.'

(8) **Ś**rī Uddhava zei: 'Stervelingen zijn over het algemeen goed op de hoogte van het feit dat zinsbevrediging een bron van moeilijkheden vormt, o Kṛṣṇa, maar niettemin gaan ze zich eraan te buiten. Hoe komt het dat men zich willens en wetens gedraagt als honden, ezels en geiten?'

(9-10) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Dat komt omdat een dwaas in zijn ik-besef een andere intelligentie heeft. Geen aandacht bestedend [aan zijn dharma] werpt zich in zijn hart een verschrikkelijke hartstocht op die zijn geest op een dwaalspoor zet. Gebonden aan de passie verbeeldt de geest in die overtuiging zich van alles en nog wat. Met zijn focus op de kwaliteiten van de natuur [de *guṇa's*] raakt hij dan opgezadeld met verlangens die zijn leven ondraaglijk maken. (11) Met de zinnen niet onder controle gaat iemand, begoocheld door de kracht van de hartstocht en beheerst door verlangens, over tot baatzuchtige handelingen, ook al is hij zich heel goed bewust van het resulterende ongeluk. (12) Hoewel [ook] de intelligentie van een geschoold iemand versluierd raakt door onwetendheid en hartstocht, ontwikkelt zich bij hem geen gehechtheid omdat hij, zich wel bewust van die besmetting, de geest zorgvuldig weer op het goede spoor zet. (13) Als men het proces van het ademen [*prāṇāyāma*] de baas is en de zithoudingen [*āsana*] onder de knie heeft, behoort men aandachtig, stap voor stap, zonder nalatigheid zijn geest op orde te brengen door op gezette tijden zich op Mij te concentreren [overeenkomstig de posities van de zon en de maan, zie B.G. 7: 8 en 5: 26-28]. (14) De yoga zoals onderricht door Mijn leerlingen onder leiding van Sanaka [de Kumāra's] komt op het volgende neer: keer de geest af van alles en verdiep je zonder omwegen in Mij zoals het hoort [met mantra's, zie ook 8.3: 22-24].'

(15) **Ś**rī Uddhava zei: 'Wanneer en in welke vorm, beste Keśava, heb Je Sanaka en de anderen in deze yoga onderricht? Dat zou ik graag willen weten.'

(16) **D**e Opperheer zei: 'De zonen onder leiding van Sanaka die hun geboorte namen uit de geest van hem die uit het gouden ei voortkwam [Hiraṇyagarbha of Brahmā], deden bij hun vader navraag over het zo hoogst subtiele, allerhoogste doel van de wetenschap van de yoga. (17) Sanaka en de anderen zeiden tegen hem: 'De geest is gericht op de *guṇa's*, de kwaliteiten van de natuur, en de

guṇa's nemen de geest in beslag. O Meester wat is voor iemand die bevrijd wil raken, voor iemand die deze materiële oceaan wil oversteken, de aangewezen methode om zich aan dat wederzijds effect te ontworstelen [zie ook B.G. 2: 62-63]?'

(18) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De grote, uit zichzelf geboren godheid, de schepper van alle levende wezens, aldus verzocht, overdacht ernstig wat gevraagd was maar slaagde er niet in de essentiële waarheid onder woorden te brengen daar zijn geest verbijsterd was vanwege zijn creatieve arbeid [zie ook 2.6: 34, 2.9: 32-37 en 10: 13]. (19) Met het verlangen het tot een goed einde te brengen herinnerde hij zich Mij, de oorspronkelijke godheid [waaraan hij was ontsproten, zie 3.8], en op dat moment werd Ik zichtbaar in Mijn Haṁsagedaante [de Zwaan **]. (20) Toen ze Me zagen kwamen ze naar Me toe met Brahmā voorop, brachten ze hun eerbetuigingen aan Mijn lotusvoeten en vroegen ze: 'Wie bent U?' (21) Aldus er door de wijzen geïnteresseerd in de uiteindelijke waarheid toe verzocht sprak Ik tot hen. Alsjeblieft Uddhava, verneem nu van Mij wat Ik hen toen zei. (22) 'O brahmanen, als u met die vraag wil zeggen dat er, in verband met de ene ware essentie, tussen onze individuele zielen geen verschil zou bestaan, hoe zouden jullie dan een dergelijke vraag kunnen stellen, o geleerden, of hoe zou Ik als spreker dan gezag kunnen uitoefenen [of een toevlucht kunnen vormen]? (23) Ook als jullie daarbij denken aan de vijf elementen waaruit onze lichamen gelijkelijk zijn samengesteld, zou jullie vraag naar wie Ik ben in feite een betekenisloos gebaar van woorden zijn. (24) Dat wat door de geest, de spraak, het zien en door de overige zinnen wordt begrepen, ben Ik allemaal. Er is werkelijk niets dat buiten Mij bestaat. Dat is wat jullie goed moeten begrijpen. (25) De geest is gericht op de *guṇa's* en de *guṇa's* nemen de geest in beslag, beste mannen, maar voor het levende wezen waarvan Ik de Ziel ben, zijn zowel de geest als de *guṇa's* uiterlijke verschijningsvormen. (26) Met de geest gericht op de natuurlijke kwaliteiten en de kwaliteiten die, met zinnenprikkeling zich opdringend, constant de geest aan het werk zetten, moet degene die [van realisatie] is met Mijn bovenzinnelijke [Haṁsa-]gedaante, [door te mediteren] zowel de geest als de [werking van de] *guṇa's* opgeven [zie ook *vṛtti* en *neti neti*]. (27) Waken, dromen en diepe slaap zijn de transformaties van de geest als gevolg van de natuurlijke basiskwaliteiten. De individuele ziel staat, met kenmerken die van hen verschillen, bekend als hun getuige [zie ook 7.7: 25 en B.G. 7: 5]. (28) De materieel gemotiveerde intelligentie vormt de gebondenheid die de ziel bezighoudt met de natuurlijke geaardheden, maar als men zich in Mij, in de vierde staat van bewustzijn [*turīya*], bevindt, kan men op dat moment loskomen van zowel het denken als de zinsobjecten [zie 11.3: 35]. (29) De gebondenheid van de ziel die het gevolg is van het zich identificeren met het lichaam [het valse ego] vormt het tegengestelde doel. De ziel van kennis die onthecht in *saṁsāra* zich bevindt in de vierde staat, laat de bezorgdheid [over die egokwesties] varen. (30) Zolang een persoon zijn aandacht verdeelt over verschillende doeleinden en hij niet afziet [van die bezigheid] door middel van meditatie, is hij, ook al is hij wakker, met zijn ogen open aan het dromen en net zo onbewust bezig als iemand

die iets ziet in een droom [zie ook B.G. 2: 41]. (31) De staten van zijn apart van de Opperziel zijn vanwege de gescheidenheid die ze in het leven roepen, niet van wezenlijk belang; voor de ziener die vol is van motieven en doelstellingen zijn ze net zo begoochelend als wat men ervaart in een droom. (32) In de waaktoestand geniet hij de kwaliteiten van de externe zaken op dat moment. In zijn dromen ondergaat hij met al zijn zinnen een soortgelijke ervaring in de geest. Diep in slaap trekt hij zich helemaal terug. Maar één in zijn herinnering [in *turīya*] wordt hij, als getuige van het functioneren van de drie opeenvolgende bewustzijnsstaten, heer en meester over zijn zinnen [zie ook 4.29: 60-79 en B.G. 15: 7-8]. (33) Na de drie staten van bewustzijn te hebben overwogen die voortkomen uit de basiskwaliteiten van Mijn natuur, Mijn begoochelend vermogen, wees dan vastbesloten over het doel [Mij te realiseren als de vierde staat] en kap in je hart met de oorzaak van alle twijfels [het *ahaṅkāra*] middels het zwaard van onderscheid aangescherpt met de logica en de instructies omtrent de waarheid. (34) Beschouw deze bedrieglijke staat van de geest, die [een voorstelling biedt die] zich vandaag voordoet en morgen weer verdwenen is, als de hoogst onrustige omtrek van een fakkel. De ene geestelijke ziel verschijnt misleidend in vele verdelingen als een illusie, als een drievoudige droom van variaties gestuurd door de *guṇa*schepping [zie ook B.G. 9: 15, 15: 16, *liṇga* en *siddhānta*]. (35) Als men zijn blik daarvan afwendt en stil wordt met zijn verlangens ten einde, moet men, [in meditatie] waarnemend zonder te handelen, komen tot de realisatie van het eigen[lijke] geluk. En in geval men wel [vol] van [gedachten over] deze aarde is, moet men inzien dat dat niet van wezenlijk belang is. Dat wat je opgaf blijft je bij tot je levenseinde en zal je niet meer verwarren. (36) Net zoals iemand versuft door de drank onverschillig is over wat voor kleren hij aantrok, maakt het hem die van de perfectie is niets uit of zijn vergankelijke lichaam nu zit of staat, of hij nu door het lot beschikt het leven verlaat of [een nieuw lichaam] verwerft, want hij bereikte zijn oorspronkelijke positie [van dienst, zijn *svarūpa*]. (37) Het lichaam zal zolang als zijn karma, zijn reeks van vruchtdragende handelingen, duurt, doorgaan met het ademen waar het door het lot beschikt mee begon. Maar ontwaakt in zijn oorspronkelijke positie zal iemand die hoog is opgeklommen in de verzonkenheid van de yoga niet langer een dergelijke vorm van [ego bepaald] dromen cultiveren of zich als zodanig manifesteren. (38) O geleerden, begrijp met deze uitleg van de vertrouwelijke, analytische kennis van de yoga, de wetenschap van de bewustzijnsvereniging, alstublieft dat Ik hier als Yajña [Viṣṇu, de Heer van het Offer] naartoe kwam met de bedoeling het dharma uiteen te zetten van personen als u. (39) Beste van de tweemaal geborenen, Ik ben de Hoogste Weg van de yoga, van de analyse, van de waarheid en de heilige wet, alsook het [uiteindelijke] pad van [alle] schoonheid, roem en zelfbeheersing. (40) Losstaand van de basiskwaliteiten behoort alle uitnemendheid, zoals het transcendentaal zijn, vrij zijn van verwachtingen, de Weldoener zijn, de Meest Geliefde, het Ware Zelf, Hij die Gelijk is, de onthechting enzovoorts, tot Mijn eer.

(41) [**K**ṛṣṇa zei tot Uddhava:] Aldus maakte Ik een einde aan al de twijfels van de wijzen aangevoerd door Sanaka. Mij vererend met bovenzinnelijke toe-

wijding bezongen ze Mijn heerlijkheden in prachtige lofzangen. (42) Volmaakt aanbeden en verheerlijkt door de grootsten onder de wijzen keerde Ik vervolgens, voor ogen van Brahmā, terug naar Mijn verblijfplaats.'

*: In het Sanskriet is de term *sattva*, behalve dat dat goedheid, innerlijke kracht, verstandig zijn en ware aard betekent, een ander woord voor karakter. Karakter, zedelijke ruggengraat, wordt ook omschreven als *śila* of *svarūpa*; 'vorm, vroomheid, moraliteit, gewoonte of gebruik' of 'de eigen vorm, je ware aard' of de constitutionele positie in de omgang met Kṛṣṇa zoals Swami Prabhupāda dat het liefst noemde.

**: Het *paramparā* commentaar hier luidt: "Haṁsa betekent 'zwaan', en het specifieke vermogen van de zwaan bestaat eruit dat hij in staat is een mengsel van water en melk te scheiden, dat hij het rijke, melkachtige deel eruit kan halen. Zo ook verscheen Heer Kṛṣṇa als Haṁsa, of de zwaan, teneinde het zuivere bewustzijn van Heer Brahmā te scheiden van de natuurlijke geaardheden."

11.14 - De Devotionele Samenhang van de Methoden en de Meditatie op Viṣṇu

(1) **Ś**rī Uddhava zei: 'Kṛṣṇa, de verdedigers van de Absolute Waarheid maken melding van vele processen voor de geestelijke vooruitgang, zijn die superieur als je ze combineert of geldt één van hen als de belangrijkste? (2) Je maakte duidelijk, o Meester, dat de yoga van de toewijding waarmee de geest op Jou gefixeerd raakt, zonder verlangens gepraktiseerd, alle materiële gehechtheid verdrijft.'

(3) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Deze boodschap die bekend staat als de Veda's en die handelt over het dharma dat op Mij is gebaseerd, ging verloren ten tijde van de universele vernietiging [*pralaya*], maar werd door Mij in het begin [van een nieuw tijdperk] uitgelegd aan Brahmā [zie ook 3.9: 29-43]. (4) Brahmā vertelde het aan zijn oudste zoon Manu, en de zeven grote wijzen aangevoerd door Bhṛgu aanvaardden het op hun beurt van Manu [zie 8.1 & 8.13 en B.G. 4: 1-3]. (5-7) Van deze voorvaderen waren er de volgende nakomelingen: de goddelijke en de demonische karakters, de Śivavolgelingen, de menselijke wezens, de vervolmaakten, de zangers van de hemel, de wetenschappers en de achtens-

waardigen. Uit [verschillende combinaties van] *rajas*, *tamas* en *sattva* [de *guṇa's*] ontsprongen de vele verschillende naturen van de verschillende humanoïden [Kimdeva's], de halfmensen [Kinnara's], de slangentypes [Nāga's], de wildemannen [Rākṣasa's] en de aapachtigen [Kimpuruṣa's]. Uit de levende wezens, die vanwege hun geneigdheden verdeeld zijn in evenzovele soorten en evenzovele leiders, vloeide [als rivieren van een berg] de veelvoud voort aan rituelen en mantra's. (8) Vanwege deze grote verscheidenheid aan naturen verdeelden zich aldus de levensovertuigingen onder de menselijke wezens. Sommige filosofieën vormen daarin geestelijke erfopvolgingen terwijl anderen van een ketterse aard zijn [*pāṣaṇḍa*]. (9) De mensen wiens intelligentie is verbijsterd door Mijn begoochelend vermogen, o beste van alle personen, laten zich op talloze manieren uit over wat overeenkomstig hun karma en smaak beter zou zijn. (10) Sommige mensen spreken ten gunste van vrome activiteiten terwijl anderen het hebben over roem, zinsbevrediging, waarachtigheid, zelfbeheersing en vreedzaamheid. De één staat het eigenbelang voor, politieke invloed, verzaking of consumptie, terwijl anderen pleiten voor opoffering, boetedoening, liefdadigheid, geloften en allerlei regelingen van wat wel en wat niet zou moeten [*yamaniyama*]. (11) Met onvermijdelijk een begin en einde aan de schamele doelen die men bereikt met zijn karma, is er het vooruitzicht van de ellende die daaruit resulteert; zich bevindend in onwetendheid is men gedoemd tot een miserabel bestaan vol van geklaag. (12) Iemand die zijn bewustzijn op Mij gevestigd heeft, o man van studie, en die in alle opzichten vrij is van materiële verlangens, is het geluk deelachtig van Mijn spirituele Zelf. Hoe kan een dergelijk geluk nu bereikt worden door hen die gehecht zijn aan wereldse zaken [zie 4.31: 12]? (13) Hij die niet begeert, die in vrede verkeert en zijn zinnen onder controle heeft, wiens bewustzijn gelijkmoedig is onder alle omstandigheden en die een geest heeft die met Mij volkomen tevreden is, is vervuld van geluk waar hij ook gaat of staat. (14) Een ziel gefixeerd op Mij, wil Mij en niets anders. Hij begeert niet de positie van Brahmā, noch de positie van Indra. Ook wil hij geen koninkrijk op aarde of de heerschappij over de lagere werelden, hij verlangt niet naar de perfecties [de *siddhi's*] van de yoga of naar een tweede geboorte [zie b.v. 5.1: 6]. (15) Noch hij die geboren werd uit Mijn lichaam [Brahmā], noch Śankara [Śiva], Saṅkarṣaṇa [Balarāma], de Godin van het Geluk [Śrī] of zelfs Mijn eigen Zelf is Mij zo dierbaar als jij [zie ook B.G 12: 20]. (16) De wijze [de toegewijde] die zonder persoonlijk verlangen vreedzaam is, niet vijandig is jegens wie dan ook en een ieder gelijk beziet, volg Ik altijd op de voet zodat er zuivering is met het stof van de lotusvoeten [zie ook 7.14: 17]. (17) De grote zielen die niet uit op zinsbevrediging van een geest zijn die steeds aan Mij is gehecht, die innerlijke vrede hebben en zich inzetten voor alle individuele zielen en wiens bewustzijn niet beheerst wordt door lustmatigheid, ervaren Mijn geluk dat enkel kan worden gekend in volledige onafhankelijkheid [in onthechting]. (18) Ook al wordt hij geplaagd door zinnelijke verlangens, dan nog wordt een toegewijde van Mij die zijn vaak sterke zinnen niet de baas werd, dankzij zijn toewijding niet door hen verslagen [zie ook 1.5: 17, 8.7: 44, 11.13: 12 en B.G. 9: 30, 2: 62-64]. (19) Zoals brandhout door de laaiende vlammen van een vuur verandert in as, worden met Mij als het

voorwerp van toewijding de [gevolgen van de] zonden volledig verbrand, o Uddhava. (20) Het yogasysteem, analytische filosofie, vrome handelingen, Vedische studie, boete en verzaking, o Uddhava, houden Mij niet zo tevreden als goed ontwikkelde toegewijde dienst aan Mij. (21) Men verwerft Mij door standvastige toewijding met geloof in de Opperziel, het voorwerp van de liefde van de toegewijden. Toegewijde dienst die op Mij is gericht zal zelfs iemand die honden heeft gegeten zuiveren. (22) Noch dharma vergezeld van waarachtigheid en genade, noch kennis gekoppeld aan verzaking, zuivert het bewustzijn volledig indien verstoken van toegewijde dienst aan Mij. (23) Hoe kan je nu zonder bhakti kippenvel krijgen, hoe kan nu zonder liefdevolle toewijding je hart smelten en kunnen zonder devotie de tranen vloeien, kan er de verrukking zijn en kan het hart gezuiverd raken? (24) Het universum raakt gezuiverd door degene wiens stem stokt in de keel, wiens hart vertedert, die telkens huilt, soms lacht, zich schaamt, luidkeels zingt en danst in de verbondenheid van Mijn bhakti [zie ook Śrī Śrī Śikshāṣṭaka en 11.2: 40]. (25) Zoals goud dat gesmolten in het vuur zijn onzuiverheden prijsgeeft en terugkeert naar zijn oorspronkelijke staat, wordt de geestelijke ziel gezuiverd van de smet van het karma als men Mij aanbidt verenigd in Mijn liefdevolle dienst. (26) Zo goed als het gezichtsvermogen zich herstelt nadat het oog behandeld is met zalf, ziet de geestelijke ziel weer de Ene Subtiele Essentie als hij gezuiverd werd door het luisteren naar en het bezingen van Mijn vrome verhalen. (27) Zo goed als de intelligentie van degene die mediteert op de zinsobjecten verstrikt raakt in de zinservaring [zie B.G. 2: 62-63], lost ook het denken zich op in Mij als men aan Mij blijft denken. (28) Daarom zijn de materiële overwegingen die men heeft zoals de drogbeelden die men heeft in een droom; [als men] in Mij verzonken [ontwaakt is] geeft men ze op. De geest raakt gezuiverd als men geheel opgaat in Mijn liefde. (29) Het opgevend [intiem] omgang te hebben met vrouwen en zich verre houdend van hen die vrouwen nalopen, moet men [aldus vrij van fysieke identificatie] kalm en op zijn gemak neerzitten in afzondering en zich met grote zorg op Mij concentreren [zie ook 11.8: 13-14 *]. (30) Geen andere gehechtheid bezorgt een man zo veel ellende en gebondenheid als de gehechtheid aan vrouwen en de omgang met hen die gehecht zijn aan vrouwen [zie ook 1.4: 25, 5.5: 2, 5.13: 16, 6.9: 9, 7.12: 9, 9.14: 36, 9.19: 17, 10.10: 8, 10.51: 51, 10.60: 44-45 & 48].'

(31) **Ś**rī Uddhava zei: 'O Lotusogige, hoe moet iemand op Jou mediteren als hij bevrijd wil raken, op welke manier en op welke gedaante? Wil Je alsJeblieft uitweiden over meditatie?'

(32-33) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Rechtop en comfortabel zittend op het niveau van de vloer, behoort men de handen in de schoot te leggen en de ogen te richten op het puntje van de neus. Vervolgens moet men de weg van de *prāṇa*, de vitale adem, vrijmaken door stap voor stap te oefenen met inademen, vasthouden, uitademen en omgekeerd - terwijl men zijn zinnen in bedwang houdt [**, zie *prāṇāyāma*, en B.G. 4: 29]. (34) Met behulp van de levensadem [*prāṇa*] moet men het geluid AUM opwaarts stuwen naar het hart, als door de vezels in

een lotusstengel, om het daar luid als een klok continu te laten vibreren zodat de [15 na]klanken van de recitatie [in de neus, *anusvāra* ***] weer tot eenheid worden gebracht. (35) De levensadem aldus verbonden met de Praṇava [zie ook 9.14: 46] moet tien keer worden uitgeoefend, bij zonsopkomst, in de middag en bij zonsondergang. Na een maand heeft men dan de vitale lucht onder controle [*4]. (36-42) Met de ogen half gesloten moet men, alert en met een geheven gezicht, zich concentreren op de lotus in het hart die naar boven is gericht. In de werveling van haar acht kelkbladeren stelt men vervolgens de één na de ander zich de zon, de maan en het vuur voor. In het vuur moet men zich Mijn harmonieuze vorm voorstellen, zo bevorderlijk voor de meditatie, die zachtaardig en vriendelijk is en uitgerust met vier fraaie armen. Bekoorlijk is de schoonheid van de nek en het voorhoofd, de zuivere glimlach alsook de oren met de stralende, haaienvormige oorhangers. Men moet mediteren op de goudkleurige kleding, de huid met de kleur van regenwolken, de krul op de borst die de schuilplaats vormt voor de godin, de schelphoorn, de werpschijf, de knots en de lotus, alsook op de sier van de woudbloemenslinger. Men moet tevens mediteren op al de prachtige en bekoorlijke delen van Mijn lichaam: de voeten met de glanzende belletjes, het prachtig gloeiende Kaustubha-juweel, de stralende kroon en de polsbanden, de gordel en de armbanden, het genadige glimlachen en de subtiele oogopslag. Door de geest af te wenden van de zinnen en hun voorwerpen, moet men aldus intelligent de wagenmenner van het denken [de ziel, de meester van de intelligentie], sober en ernstig, [met liefde] leiden in de richting van Mijn volkomenheid. (43) Het bewustzijn uitgespreid over dit alles dient men vervolgens terug te trekken op één punt door zich te concentreren op de prachtige glimlach van het gezicht, en zich niet langer op andere onderdelen te richten. (44) Aldus gevestigd dient men het bewustzijn verder terug te trekken door op de ether te mediteren. Ook dat weer opgevend moet men dan naar Mij opstijgen en aan helemaal nergens anders meer denken. (45) Met het bewustzijn aldus volledig verzonken ziet de individuele ziel Mij in het zelf en al de zelven in Mij, net zoals de stralen van de zon zijn verenigd in de zon [zie ook B.G. 9; 29]. (46) De begoochelde staat van het zichzelf houden voor de eigenaar, de kenner en de doener, zal in zijn geheel snel zijn oplossing vinden in de geest van de yogi die, hoogst geconcentreerd, de meditatie zoals besproken beoefent [vergelijk 2.2: 8-14].'

*: Om dit vers niet verkeerd te interpreteren met het Sanskriet woord *saṅgam* dat men de omgang met vrouwen zou moeten schuwen in plaats van de gehechtheid aan hen te schuwen, werd door Svāmī Prabhupāda benadrukt - in tegenspraak met de Indiase traditie - dat vrouwen en mannen heel goed in de cultuur van het Kṛṣṇabewustzijn omgang kunnen hebben als ze samenleven in een tempel of in een huishouden. Dit was een van de grote wapenfeiten van hervorming naar aanleiding van een traditionele tempelroutine die negatief was over het samenleven met vrouwen. Ook moet uit dit vers niet worden geconcludeerd dat men niet intiem zou moeten zijn met vrouwen, want de voortplanting zou dan ophouden en de menselijke soort zou eindigen. Het gaat er allemaal om niet op die manier gehecht te raken door de juiste regulatie van *kāma* als een basis burgerdeugd of *puruṣārtha*. Men behoort er, bij voorkeur ge-

trouwd, steeds toe bereid te zijn de intimiteit met elkaar - bij tijden - op te geven en het celibaat te omarmen, net zo goed als men er steeds toe bereid moet zijn die - bij tijden - aan te gaan en elkaar te omhelzen in Kṛṣṇa's liefde voor en van de vrouwen.

**: De omkeertechniek van *prāṇāyāma* zoals hier beschreven zou praktisch kunnen inhouden dat men halverwege pauzeert met het in- en uitademen, d.w.z. dat men halverwege begint met inademen en dan halverwege terug tegengesteld gaat uitademen. Normaal gesproken inhaleert, pauzeert en exhaleert men volgens de natuurlijke gang van het ademen, maar in dit geval concentreert men zich op halverwege deze vloeiende ademgang voor een evenwicht tussen het in- en uitademen.

***: *Anusvāra* heeft betrekking op een nasale vibratie uitgedrukt na de 15 Sanskriet klinkers. Als men cultureel niet van een geregelde praktijk van mantrarecitatie is met het Sanskriet en men dus geen *anusvāra*, nasale vibratie heeft ter integratie, luidt het advies voor dit Tijdperk van de Redetwist om de Mahāmantra te beoefenen om de ongedurige geest van de moderne tijd tot vrede te bewegen: hare Kṛṣṇa, hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, hare hare; hare Rāma, hare Rāma, Rāma Rāma, hare hare.

*4: Gezien een sterk variërende daglengte over de gehele wereld is het gebruikelijk dit te doen op de vaste tijden van de regelmatige uren van een [meditatie]klok bij voorkeur met de zon gelijk gezet op twaalf uur als de zon in het zuiden staat [zie ook *cakra*].

11.15 - Mystieke Volmaaktheid: de Siddhi's

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Een yogi die zich verbonden heeft [in de Absolute Waarheid], die zijn zinnen en ademen de baas is, en die zijn aandacht op Mij vestigt, krijgt de beschikking over de mystieke perfecties van de yoga.'

(2) **U**ddhava zei: 'O Jij die alle yogi's de volmaaktheid schenkt, zeg me alsJeblieft welke methode men moet volgen om zich te concentreren en hoe die mystieke perfecties precies werken. En, Acyuta, hoeveel volmaaktheden zijn er?'

(3) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De meesters van de yoga spreken van achttien mystieke perfecties [*siddhi's*] en meditaties [die tot hen leiden], waarbij acht van hen [primair zijn en] in Mij vooropstaan en tien van hen [secundair zijn en] voortkomen uit de kwaliteit [van de goedheid]. (4-5) O zachtmoedige, de acht mystieke volmaaktheden bestaan uit het vermogen de kleinste [*aṇimā*], de grootste [*mahimā*] of de lichtste [*laghimā* in verhouding tot *garimā*, de zwaarste] gedaante te worden, het vermogen om welk materieel voorwerp dan ook te verwerven [*prāpti*], het vermogen om zintuiglijk te genieten wat er maar te zien

en te horen is [*prākāmya*], het vermogen om de overhand te hebben in het aanwenden van de krachten [*īśitā* of *īśitvā*], het vermogen om ongehinderd door de geaardheden op magische wijze de controle te hebben [*vaśitā*] en het vermogen om aan ieder verlangen te beantwoorden dat [Zijn] genade zoekt [*kāmāvasāyitā*]. Weet dat zij degenen zijn die in Mij vooropstaan. (6-7) [De tien secundaire *siddhi's* bestaan uit het vermogen] om in dit lichaam niet te worden geplaagd door honger en dorst en dergelijke, om dingen ver weg te zien, om zaken ver weg te horen, om zich met de snelheid van de geest te verplaatsen, om naar believen iedere willekeurige vorm aan te nemen, om de lichamen van anderen binnen te gaan, om te sterven bij wilsbesluit, om getuige te zijn van het spel [van de meisjes van de hemel] met de goden, om naar eigen besluit van volmaakt succes te zijn en om zijn wilsuiting ongehinderd nageleefd te krijgen. (8-9) Om kennis te hebben van het verleden, het heden en de toekomst, om vrij te zijn van de dualiteiten, weet te hebben van wat anderen denken, om de werking van het vuur, de zon, het water, vergif enzovoorts te stoppen, en het vermogen niet door anderen overweldigd te worden, zijn voorbeelden van de perfecties die worden beschreven als zijnde het resultaat van het zich concentreren in de yoga. Verneem alsjeblieft nu van Mij met behulp van welke meditatiemethoden zich welke volmaaktheden voordoen.

(10) **M**ijn aanbidder die zijn geest, begaan met de subtiele elementen van de waarneming [*tanmātra*], concentreert op Mij als het Zelf van die zinselementen en niets anders, verwerft de *aṇimā*perfectie [het vermogen om het kleinste binnen te gaan]. (11) Als men zijn geest concentreert op de waarheid van het geheel [het *mahat-tattva*] met Mij als de inwonende ziel, verwerft men de *mahimā*perfectie [om het grootste binnen te gaan] alsmede greep op ieder element afzonderlijk. (12) De yogi kan *laghimā* [lichtheid] verwerven door zijn bewustzijn te hechten aan Mij als het allerhoogste [element] van de kleinste elementen [de atomen], de subtiele eigenschap van de Tijd [zie ook *cakra*]. (13) Hij die met zijn geest op Mij gefixeerd zijn denken geheel concentreert in de emotionaliteit van het Ik-beginsel, verkrijgt de *siddhi* van de *prāpti* [het mystiek verwerven] waarmee hij de eigenaar wordt van de zinnen van alle levende wezens. (14) Om van Mij, wiens verschijning de zintuiglijke waarneming te boven gaat, de buitengewoon bijzondere *siddhi* van de *prākāmya* te verkrijgen [om van wat dan ook wanneer dan ook te genieten], moet men zijn geestelijke activiteit richten op Mij als de Superziel die de draad vormt die door de enorme werkelijkheid van de materie heenloopt [zie ook *sūtra*]. (15) Als men zijn bewustzijn richt op Viṣṇu, de Oorspronkelijke Heerser over de Drie [*guṇa's*, zie ook B.G. 7: 13] die de beweger is in de gedaante van de Tijd, zal men de *siddhi* van *īśitvā* [de oppermacht] verwerven waarmee men het geconditioneerde lichaam [het veld] en zijn kenner kan beheersen [*]. (16) De yogi die zijn geest richt op Mij, Nārāyaṇa, de vierde staat [*turīya*] die wordt omschreven met het woord fortuinlijk [*bhagavat* **], verwerft, begiftigd met Mijn natuur, de *vaśita* perfectie [te kunnen onderwerpen met magie]. (17) Als men zijn geest, die in Mij zuiver is, concentreert op het onpersoonlijke absolute [*brahman*] dat vrij is van materiële kwaliteiten [of-

wel bovenzinnelijk], verwerft men het opperste geluk waarin iemands verlangen zijn volledige bevrediging vindt [*kāmāvasāyitā*].

(18) **A**ls een mens zich op Mij concentreert als de Heer van Śvetadvīpa, de personificatie van de goedheid, de optelsom van alle dharma, verwerft hij een zuiver bestaan vrij van de zes golven [van materiële verstoring: honger, dorst, verbijstering, verdriet, verval en dood, zie ook *ṣaṭ-ūrmi*]. (19) Als men in de geest het bovenzinnelijk geluid wegleidt dat aanwezig is in de *prāṇa* [zie 11.14: 35] in Mij, de verpersoonlijking van de ether, neemt men daarin de Zwaan waar [Heer Haṁsa of de heilige persoon, zie 11.13: 19] en hoort men de woorden die worden uitgesproken door alle levende wezens [*dūra-śravaṇa*, zie ook *divyam śrotam*]. (20) Als men zijn ogen verenigt met de zon en de zon met zijn ogen [dat bovenzinnelijk doend en niet fysiek erin starend] kan men, met zijn geest in meditatie op Mij, daarin alles zien wat ver weg is [*dūra-darśana*, zie ook 2.1: 30]. (21) Als gevolg van het zich volledig in Mij verenigen van je geest, je lichaam en je adem die je geest volgt, beweegt het zelf zich daar waar de geest naar uitgaat [*manojava*]. (22) Omdat het in de macht van Mijn yoga ligt [om in verschillende gedaanten te verschijnen], zal, als Ik de toevlucht ben, voor een geest die het zich voorneemt een zekere gedaante aan te nemen, precies die gedaante verschijnen die hij in gedachten had [*kāmarūpa*]. (23) Als een volleerd yogi [een *siddha*] het lichaam van een ander wil binnengaan, moet hij zijn eigen lichaam loslaten en zichzelf in dat lichaam projecteren. Dat moet hij doen door er, als was hij de lucht, in binnen te gaan via de vitale adem, gelijk een bij die van bloem verwisselt [*para-kāya-praveśanam*]. (24) Als [een yogi gaat sterven en] hij het lichaam op wil geven, blokkeert hij zijn anus met zijn hiel en brengt hij zijn *prāṇa* van het hart omhoog naar de borst en van daar naar de keel om verder te gaan naar het hoofd, vanwaar hij, opstijgend naar de zetel van de geest bovenop de schedel [de *brahma-randhreṇa*], zichzelf naar de geestelijke wereld leidt [*svacchanda-mṛityu*, zie ook 2.2: 19-21]. (25) Als men de lusthoven van de halfgoden wenst te genieten, moet men mediteren op de geaardheid goedheid die men in Mij aantreft, zodat men de door goedheid bewogen vrouwen van de halfgoden ziet arriveren in hun voertuigen [hun *vimāna's, devānāṁ saha-krīḍānudarśanam*]. (26) Als iemand middels de rede overtuigd is geraakt van Mijn waarheid, dan wel door de toewijding tot Mij overtuigd raakte, zal hij met zijn geest aldus verzonken, als gevolg daarvan zijn doel bereiken [*yathā-saṅkalpa-saṁsiddhi*]. (27) Degene die tot de realisatie kwam van Mijn aard, oppermacht en heerschappij, is iemand die geen strobreed in de weg kan worden gelegd, want zijn wilsbesluit en gezag zijn zo goed als de Mijne [*ājñāpratihatā gatiḥ*, zie ook B.G. 9: 31].

(28) **E**en yogi die, zuiver van karakter, zich door zijn toewijding tot Mij weet te concentreren [*dhāranā*], krijgt inzicht in de drie fasen van de tijd [verleden, heden en toekomst] met inbegrip van kennis over geboorte en dood [zie *trikālika*]. (29) Van een wijze onderlegd in de bewustzijnsvereniging wiens geest tot vrede kwam in Mijn yoga kan het lichaam geen schade oplopen als gevolg van

vuur en zo meer, net zoals waterdieren geen schade ondervinden van water [zie ook 7.5: 33-50]. (30) Hij [mijn toegewijde] wordt onoverwinnelijk als hij mediteert op Mijn expansies die zijn gesierd met de Śrīvatsa en de wapens, vlaggen, ceremoniële parasols en verschillende waaiers [zie ook B.G. 11: 32].

(31) **D**e man van wijsheid die Mij middels het proces van het zich concentreren in yoga aldus aanbidt, zal in ieder opzicht worden bijgestaan door de mystieke volmaaktheden als beschreven. (32) Welke perfectie zou er nou moeilijk te verwerven zijn voor een wijze die, geconcentreerd door meditatie op Mij, zijn zintuigen, zijn ademen en zijn geest de baas werd? (33) Men zegt [echter] dat ze [deze *siddhi's*] voor degene die de hoogste vorm van yoga beoefent - de [bhakti-]yoga waarmee men al het denkbare in het leven van Mij krijgt - een belemmering vormen waarmee men zijn tijd verspilt. (34) De perfecties die men in deze wereld mag verwerven op basis van geboorte, kruiden, verzakingen en door mantra's kan men allemaal verwerven door [bhakti-]yoga te beoefenen. Vooruitgang in het zich verenigen in zijn bewustzijn kan met geen enkele andere methode worden bereikt [***]. (35) Ik ben de oorzaak en beschermer van alle perfecties. Ik ben de Heer van de Yoga [de uiteindelijke vereniging], de Heer van de analyse, van het dharma en van de [Vedische] leraren, voorstanders en aanhangers. (36) Net zoals de materiële elementen binnenin en buiten de levende wezens hun bestaan hebben, besta Ik Zelf, de Ziel, die niet te omvatten is, zowel vanbinnen als vanbuiten al de belichaamde wezens [zie ook B.G. 2: 29-30].'

*: Vers 15 heeft betrekking op het realiseren van de spirituele volmaaktheid door te mediteren op het persoonlijke, transcendentale aspect van de tijd van Viṣṇu, in tegenstelling tot het mediteren van de tijd zoals vermeld in vers 12, dat meer betrekking heeft op het onpersoonlijk aspect van de natuurlijke orde eigen aan de elementen, van de *cakra*, welke het wapen van Viṣṇu is.

**: Behalve de drie *guṇa's* in relatie tot Heer Nārāyaṇa en de drie bewustzijnsstaten van waken, dromen en de droomloze slaap, is er ook sprake van de drie vlakken van bestaan van het fysieke grove van het grote van het universum bestaande uit de vijf elementen; het astrale, subtiele, van de tien werkende en waarnemende zintuigen en hun voorwerpen, de geest en de intelligentie, en het causale vlak van het bewustzijn en de kenner; ofwel kort gezegd: de wereld, het zinnelijk lijf en de individuele kenner, waarbij er dan de Oorspronkelijke Persoon van God is als de vierde instantie [zie ook B.G. 13: 19].

***: De eigenlijke perfectie van de yoga wordt, indachtig vers 35 erop volgend, Kṛṣṇa-bewustzijn genoemd door de Vaiṣṇava's die het Bhāgavatam in het Westen verdedigen.

11.16 - De Volheden van de Heer

(1) **Ś**rī Uddhava zei: 'Jij bent de Allerhoogste Geest in eigen persoon, waaraan geen grenzen zijn gesteld, zonder een begin en zonder een eind. Je bent de [ware] beschermer en de handhaving, vernietiging en schepping van alles wat bestaat. (2) O Allerhoogste Heer, terwijl Je voor hen die zich niet de baas zijn moeilijk te begrijpen bent, aanbidden brahmaanse kenners Je aanwezigheid in zowel de hogere als lagere levensvormen van de schepping. (3) De grote wijzen bereiken de volmaaktheid door Je te aanbidden met toewijding voor deze of gene gedaante. Spreek alsJeblieft voor me over die gedaanten. (4) O Handhaver van Alle Wezens, aan het oog onttrokken ben Je bezig als de Eigenlijke Ziel van de levende wezens. Jij slaat hen gade terwijl zij, begoocheld door Jou(w uiterlijkheid), Jou niet zien. (5) En alsJeblieft, o grootste Macht, leg me uit wat al Je vermogens zijn die Je manifesteert in alle richtingen op aarde, in de hemel en in de hel. Mijn eerbetuigingen aan Jouw lotusvoeten, die de toevlucht vormen van alle heilige plaatsen.'

(6) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Ditzelfde, o beste van alle vragenstellers, vroeg Arjuna Mij ten tijde van de vernietiging toen hij met zijn rivalen de strijd wilde aanbinden [te Kurukṣetra, zie B.G. 2: 54, 13: 1-2, 14: 21, 18: 1]. (7) Zich bewust van het feit dat het doden van zijn verwanten ter wille van de heerschappij een goddeloze, abominabele daad was, zag hij er van af en zei hij met een wereldse geest: 'Met hen gedood zou ik het zijn die hen doodde' [B.G. 1: 37-45, vergelijk 2: 19]. (8) Die tijger onder de mensen, stelde Mij bij aanvang van de veldslag vragen zoals jij en werd toen door Mij wat betreft de kwestie voorgelicht met de nodige argumenten.

(9) **I**k ben de Superziel van al deze levensvormen, o Uddhava, hun Begunstiger en Heer en Meester; Ik ben de handhaving, schepping en vernietiging van alle levende wezens. (10) Ik ben het doel van hen die naar vooruitgang streven, de Tijd van hen die controle uitoefenen, Ik ben het evenwicht van de basiskwaliteiten van de natuur, alsook de deugd van degenen met goede eigenschappen. (11) Ik ben de draad [de regel, *sūtra*] voor alles wat is samengesteld uit de *guṇa's*, Ik ben de totaliteit van alles wat groot is, onder de subtiele dingen ben Ik de geestelijke ziel, en van alles wat moeilijk te overwinnen is ben Ik de geest. (12) Ik ben Hiraṇyagarbha [Brahmā, de oorspronkelijke leraar] van de Veda's, onder de mantra's ben Ik de drie-letterige Oṁkāra, van de letters ben Ik de eerste [de 'a'] en van de heilige versvoeten ben Ik de drievoetige [Gāyatrī-mantra]. (13) Onder de goden ben Ik Indra, onder de Vasu's ben Ik Agni, onder de zoons van Aditi ben Ik Viṣṇu [Vāmana] en onder de Rudra's ben Ik Nīla-Lohita [hij die rood-blauw gekleurd is, Śiva. Zie ook 3.12: 7]. (14) Ik ben Bhṛgu onder de brahmaanse wijzen, Ik ben Manu onder de wijze koningen, onder de goddelijke wijzen ben Ik Nārada en onder de koeien ben Ik Kāmadhenu [de koe van overvloed]. (15) Onder degenen volmaakt van beheersing ben Ik Kapila, Garuḍa ben Ik onder de vogels, Dakṣa onder de stamvaders, en Aryamā onder de voorvaderen. (16) O Uddhava, ken Mij onder de zoons van Diti als Prahlāda, de heer van de onverlichte zielen, ken Mij als de [orde van de] maan voor de sterren en de kruiden, en als Kuvera, de heer van de rijkdom onder de Yakṣa's en Rākṣasa's. (17) Ik ben Airāvata onder de statige olifanten, ik ben Varuṇa, de meester van de waterwezens, van alles wat verhit en licht geeft ben Ik de zon, en onder de menselijke wezens ben Ik de heerser over het rijk [de koning]. (18) Uccaihśravā ben Ik onder de paarden, van de metalen ben Ik het goud, Yamarāja ben Ik onder degenen die controle uitoefenen en onder de serpenten ben Ik Vāsuki. (19) Onder de gekraagde slangen ben Ik Anantadeva, onder de beesten met tanden en hoorns ben Ik de leeuw, van de maatschappelijke afdelingen [de statusgroepen, de *āśrama's*] ben Ik de vierde orde [de *sannyāsī's*], en onder de roepingen [de *varṇa's*] ben Ik de eerste roeping [van de brahmanen], o zondeloze. (20) Onder de heilige rivieren ben Ik de Ganges, onder de watervlakten ben Ik de oceaan, Ik ben de boog onder de wapens, en onder hen die de boog hanteren ben Ik de vernietiger van Tripura [Śiva]. (21) Meru ben Ik onder de bergen, onder de onbegaanbare plaatsen ben Ik de Himalaya's, van de bomen de *aśvattha*, en onder de planten ben Ik de planten die graankorrels hebben. (22) Onder de priesters ben

Ik Vasiṣṭha, onder hen die zweren bij de Veda ben Ik Bṛhaspati, Kārtikeya [Skanda] ben Ik onder de legeraanvoerders en onder de meest vooraanstaanden [van geestelijk leiderschap] ben Ik de ongeboren, allerhoogste Heer [Brahmā, de Schepper]. (23) Van de offers ben Ik de studie van de Veda, van de geloften ben Ik de gelofte van geweldloosheid [vegetarisme], en onder de zuiveraars vuur, wind, zon, water, spraak en ziel ben Ik de zuiverste [de Superziel]. (24) Van het [achtvoudig] yogaproces ben Ik de volledige terughoudendheid met de ziel [het eindstadium *samādhi*], voor hen die de overwinning verlangen ben Ik behoedzaam advies, van alle onderscheidingsvermogen ben Ik de [metafysische] logica [betreffende het onderscheiden van geest en stof], en voor de speculatieve filosofen ben Ik de diversiteit aan gezichtspunten [*ṣad-darśana*]. (25) Onder de dames ben Ik Śatarūpā [de vrouw van Manu, zie 3.12: 54] en onder de mannen ben Ik Svāyambhuva Manu. Ik ben de wijze Nārāyaṇa [zie 10.87: 4] onder de wijzen en onder de celibatairen ben Ik Sanat-kumāra. (26) Onder de religieuze beginselen ben Ik de verzaking, van alle zaken van fundamenteel belang ben Ik het innerlijk besef, van de geheimhouding ben Ik de vriendelijkheid en de stilte, en van de seksuele paren ben Ik de ongeborene [Brahmā, de oorspronkelijke vader, zie 3.12: 53-54]. (27) Van wat een stabiele visie vormt ben Ik het zonnejaar, van de seizoenen ben Ik het voorjaar, van de maanden ben Ik Mārgaśīrṣa [November-December], en van de huizen van de maan [de zevenentwintig *nakṣatra's*] ben Ik Abhijit. (28) Onder de *yuga's* ben Ik Satya-yuga, onder de standvastigen ben Ik Devala en Asita, van de bewerkers van de Veda ben Ik Dvaipāyana [Vyāsadeva], en onder de geleerden thuis in de spiritualiteit ben Ik Śukrācārya. (29) Onder hen die men Bhagavān noemt [de Allerhoogste Heer] ben Ik Vāsudeva, onder Mijn toegewijden ben Ik jou inderdaad [Uddhava], onder de aapachtigen ben Ik Hanumān, en onder de wetenschappers ben Ik Sudarśana. (30) Ik ben de robijn onder de juwelen, van alles wat mooi is ben Ik de lotuskelk, van alle grassoorten ben Ik het kuśagras, en van de rituele uitgietingen ben Ik de ghee van de koe. (31) Ik ben het fortuin van hen die zaken doen, van de bedriegers ben Ik het gokken, Ik ben de vergevingsgezindheid van de toleranten en Ik ben het karakter van hen die van de geaardheid goedheid zijn. (32) Ik ben de geestelijke en lichamelijke kracht van de sterken. Alsjeblieft, weet dat Ik de verrichte [toegewijde] arbeid ben van de toegewijden en dat van Mijn negen gedaanten [de *nava mūrti*] waarmee deze Sātvata's Mij aanbidden, Ik de Opperste Oorspronkelijke Gedaante ben [Vāsudeva]. (33) Onder de zangers van de hemel ben Ik Viśvāvasu en onder de hemelse dansmeisjes ben Ik Pūrvacitti. Ik ben de onverzettelijkheid van de bergen en de pure geur van de aarde. (34) Ik ben de verheven smaak van water en van het meest schitterende ben Ik de zon. Ik ben het schijnsel van de maan, de sterren en de zon, en Ik ben de bovenzinnelijke geluidsvibratie in de ether [zie ook 11.15: 19]. (35) Onder hen die de brahmaanse cultuur zijn toegewijd ben Ik Bali, van de helden ben Ik Arjuna, en Ik ben de ontwikkeling, stabiliteit en teloorgang van alle levende wezens. (36) Van al de zinnen ben Ik het het vermogen te lopen, spreken, uitscheiden, hanteren en genieten [de *karmendriya's*], alsmede die van het aanraken, zien, proeven, horen en ruiken [de *jñānendriya's*].

(37) **D**it alles wat Ik opsomde - aarde, lucht, ether, water en vuur, het ego, het grote [principe, het intellect], de [verdere elf] transformaties [de tien *indriya's* en de geest], de persoon, het ongemanifesteerde en de geaardheden *rajas, tamas* en *sattva* - staat, met inbegrip van de geestelijke kennis en de vaste overtuiging [ermee], voor Mij, Ik, de Allerhoogste. (38) Ik, de Opperheer, het levende wezen, de [goede] kwaliteiten en de eigenaar van die kwaliteiten, ben de Ziel van allen; Ik ben inderdaad alles, degene buiten wie er niets dan ook bestaat. (39) Ik die de universa creëer met miljoenen tegelijk kan na de nodige tijd de atomen ervan tellen, maar dat lukt Me niet met Mijn volheden [vergelijk 10.14: 7]. (40) Welke macht, schoonheid, roem, heerschappij [zie 11.15], bescheidenheid, verzaking, plezier, fortuin, kracht, tolerantie of wijsheid men ook aantreft, vormt allemaal een integraal onderdeel van Mij. (41) Al deze geestelijke vermogens die Ik kort voor je opsomde [zie ook B.G. 7, 9 en 10] zijn transformaties die door de geest in toepasselijke termen worden vervat [in de geschriften, in de leringen]. (42) Beheers [daarom] je geest, beheers je spraak, beheers je adem en je zinnen. Beheers [middels meditatie] jezelf vanuit de ziel, zodat je nimmer weer zult struikelen op het pad van het materieel bestaan. (43) Van een transcendentalist die niet door meditatie zijn spraak en geest geheel beheerst, zullen zijn geloften, boetedoening en liefdadigheid wegsijpelen als water uit een ongebakken pot. (44) Iemand die Mij is toegewijd, moet daarom zijn woorden, geest en levensadem beheersen. Met die intelligentie aldus verbonden in toewijding tot Mij, bereikt hij dan zijn levensdoel.'

11.17 - Het Varṇāśrama Systeem en de Boot van Bhakti: de Studenten en de Huishouders

(1-2) **Ś**rī Uddhava zei: 'O Lotusogige, voorheen beschreef Je de religieuze beginselen van het Jou toegewijd zijn die worden gerespecteerd door alle *varṇāśrama* aanhangers en zelfs door hen die dat systeem niet volgen. Leg me dan nu uit hoe mensen door gewetensvol hun beroepsmatige plichten te vervullen kunnen komen tot toegewijde dienst aan Jou. (3-4) Beste Mādhava, o Machtig Gearmde, in het verleden benaderde Je, in de gedaante van Heer Haṁsa, Brahmā over de religieuze beginselen waarmee men het allerhoogste geluk vindt [zie 11.13]. Na zolang gegolden te hebben, o Onderwerper van de Vijanden, zullen die beginselen zoals Jij ze vandaag onderwees, niet langer gebruikelijk zijn in de menselijke samenleving [zie ook 5.6: 10 en 11.5: 36 en Kali-yuga]. (5-6) Beste Acyuta, er is geen andere spreker, schepper en beschermer van het dharma behalve Jij; niet op aarde en zelfs niet in de vergadering van Brahmā waar Je aanwezig bent in een ondersteunende manifestatie van Jezelf [te weten de Veda's, zie ook 10: 87]. Als de aarde door Jouw heerlijkheid is verlaten, o Madhusūdana, o Schepper, Beschermer en Spreker, wie, o Heer, zal dan spreken over [de kennis die] verloren [ging]? (7) Beschrijf daarom voor ons alsJeblieft, o Meester, o

Kenner van Alle Dharma, wie in aanmerking komt voor de plichten die zich kenmerken door toewijding voor Jou, en hoe men die moet uitvoeren.'

(8) **Ś**rī Śuka zei: 'Hij, de Allerhoogste Heer Hari, aldus verzocht door de beste van Zijn toegewijden, was daarmee ingenomen en sprak toen, voor het heil van het welzijn van alle geconditioneerde zielen, over de eeuwige plichten van het dharma. (9) De Allerhoogste Heer zei: 'Deze vraag van jou is een dharmagetrouwe, hij voert de mens tot zaligheid. Alsjeblieft, Uddhava, verneem van Mij over deze vormen van goed [*varṇāśrama*]gedrag wat betreft de maatschappelijke status [*āśrama*] en roeping [*varṇa*]. (10) In het begin, in Satya-yuga, was er [enkel] één klasse van mensen en zij werden *haṁsa* [zwaan] genoemd. De burgers van die tijd waren van hun geboorte af aan goed op de hoogte van de uit te voeren plichten - daarom kennen de geleerden dat tijdperk als Kṛta-yuga, het tijdperk van de plichtsbetrachting. (11) Men gaf toen met de Praṇava uitdrukking aan de [niet in vieren verdeelde] Veda en kende Mij als de religieuze plicht in de gedaante van de stier van de religie [zie 1.16: 18 en 1.17: 24]. Verankerd in verzaking vrij van zonden aanbad men Mij als Heer Haṁsa. (12) Aan het begin van Tretā-yuga, o hoogst fortuinlijke, ontstond in Mijn hart vanuit de *prāṇa* de drievoud van het kennen [de drie Veda's Ṛg, Sāma en Yajur], waardoor Ik verscheen in de drie vormen van offeren [vandaar de naam Tretā, zie *ṛtvik*]. (13) Uit de Oorspronkelijke Persoonlijkheid kwamen de intellectuelen, de bestuurders, de kooplieden en de arbeiders voort [de *varṇa's*] wiens individuele handelingen te herkennen zijn als [respectievelijk] die van de mond, de armen, de dijen en de voeten [benen] van de universele gedaante [vergelijk 2.1: 37]. (14) De celibataire studenten kwamen voort uit Mijn hart, de huishouders zijn er van mijn lendenen, in Mijn borst vonden zij die in het woud leven [de teruggetrokkenen] hun bestaan en de wereldverzakende orde treft men aan in Mijn hoofd [zie *āśrama's*]. (15) De aard van de mensen van de verschillende maatschappelijke klassen [*varṇa's*] en statusvormen [*āśrama's*] ontwikkelde zich naar gelang de situatie van hun geboorte [in Mijn lichaam]: in een lagere positie ontwikkelde zich de inferieure aard en in een hogere positie ontstond de superieure. (16) Gelijkmoedigheid, zinsbeheersing, verzaking, reinheid, tevredenheid, vergevingsgezindheid, oprechtheid, toewijding voor Mij, mededogen en waarachtigheid zijn de natuurlijke kwaliteiten van de brahmanen [in de hoogste positie, het hoofd, vergelijk 7.11: 21 en B.G. 18: 42]. (17) IJver, lichaamskracht, vastberadenheid, heldhaftigheid, tolerantie, vrijgevigheid, ondernemingszin, standvastigheid, aandacht hebben voor de brahmaanse cultuur en leiderschap vormen de natuurlijke eigenschappen van de *kṣatriya's* [Zijn armen, vergelijk 7.11: 22 en B.G. 18: 43]. (18) Geloof, de liefdadigheid toegewijd, recht door zee, de brahmanen van dienst en altijd bezig met het vergaren van geld, vormen de natuurlijke eigenschappen van de *vaiśya's* [Mijn armen, vergelijk 7.11: 23 en B.G. 18: 44]. (19) Vrij van misleiding gehoorzaam zijn jegens de tweemaalgeboren zielen [de drie hogere *varṇa's*], de koeien en de godspersonen dienstbaar zijn, alsook volmaakt tevreden zijn met de beloning aldus verkregen, vormen de natuurlijke kwaliteiten van de *śūdra's* [Zijn voeten of benen, vergelijk 7.11: 24 en B.G. 18:

44]. (20) Onrein zijn, achterbaks, diefachtig, ongelovig, ruziezoekerig, wellustig, licht ontvlambaar zijn en steeds maar smachten naar, vormt de aard van hen die zich in de laagste positie bevinden [de uitgestotenen]. (21) Het is de plicht van alle leden van de samenleving om geweldloos, waarheidlievend en eerlijk te zijn, vrij te zijn van lust, woede en begeerte en het welzijn en geluk na te streven van alle levende wezens.

(22) **E**en tweemaal geborene die een tweede geboorte onderging met zuiveringsrituelen [middels *saṁskāra's*, een heilige draad ontvangend] en [worden ingewijd in] de Gāyatrīmantra, behoort te wonen in het verblijf [de school] van de goeroe en moet, met zijn zinnen in bedwang, op zijn verzoek de heilige boeken bestuderen [zie ook B.G. 16: 24]. (23) Een gordel dragend, een hertenvel, een staf, gebedskralen, een brahmaanse draad, een waterpot, en samengeklit haar, gebruikt hij [de *brahmacārī*], zonder zijn tanden en kleren te verwaarlozen [*], kuśagras [om op te zitten] en [verlangt hij] niet een aangename zetel. (24) Het zich baden en het eten, de offerplechtigheden bijwonen, het bidsnoer hanteren en het zich ontdoen van ontlasting en urine doet hij in stilte [Vaiṣṇava's mompelen met hun *japa*]. Hij behoort niet [in zijn geheel] zijn nagels of haar te knippen, ook niet het haar onder zijn armen en het schaamhaar [zie ook *śikhā*]. (25) Onder de gelofte van het celibaat, behoort hij nimmer zijn zaad te verspillen en, als het uit zichzelf wegvloeide, moet hij een bad nemen, zijn adem beheersen en de Gāyatrī opzeggen [zie ook *ūrdhva-retāḥ*]. (26) Gezuiverd met zijn bewustzijn gefixeerd, aan het begin en het eind van de dag zijn *japa* in stilte uitvoerend, behoort hij de vuurgod, de zon [zie *cakra*], de *ācārya*, de koe, de brahmaan, de leraar, de oudere en de godvrezende ziel van dienst te zijn [vergelijk 11.14: 35]. (27) Hij moet Mij in de leraar van het voorbeeld [de *ācārya*] herkennen. De *ācārya* moet hij nooit en te nimmer afgunstig het respect niet gunnen met het idee dat hij maar een gewone sterveling zou zijn, want de geestelijk leraar vertegenwoordigt al de goden [zie ook de vuistregel en vergelijk b.v. 7.14: 17, 10.81: 39, 10.45: 32 en 11.15: 27]. (28) 's Avonds en 's morgens moet hij hem het voedsel brengen dat werd ingezameld en het hem samen met andere zaken aanbieden. Ingetogen aanvaardt hij wat hij toestaat [als zijn aandeel]. (29) Hij behoort zich steeds bescheiden bezig te houden met het dienen van de *ācārya*, hem op de voet volgend met gevouwen handen waar hij ook gaat, staat, rust of zit. (30) Aldus te werk gaand moet hij [de *upakurvāṇa brahmacārī*], vrij van [ongeregulleerde] zinsbevrediging en zonder met de eed [van het celibaat] te breken, leven in de school van de goeroe totdat de opleiding is voltooid [zie ook Kumāra's]. (31) Als hij [*naiṣṭhika,* d.w.z. trouw voor de rest van zijn leven] op wil klimmen naar de wereld van de verzen [Maharloka], de hemel van Brahmā, moet hij, ter wille van zijn Vedische studies, zijn lichaam overgeven aan de goeroe met de grote gelofte [van het permanente celibaat, zie *yama*]. (32) Actief geestelijk betrokken en vrij van zonde, moet hij Mij aanbidden als de Allerhoogste Onverdeelde Intelligentie aanwezig in het vuur, in de geestelijk leraar, in zichzelf en in alle levende wezens [zie ook B.G. 5: 18, *siddhānta* en *advaita*]. (33) Het eerste waar [een seksueel rijp maar op de geestelijkheid gericht] iemand die er geen ei-

gen huishouding op nahoudt van behoort af te zien, is met [seksueel ontvankelijke] vrouwen of andere seksueel actieve levende wezens, blikken uit te wisselen, ze aan te raken, zich ermee te onderhouden en zich te vermaken en zo meer [zie 11.14: 29 en 6.1: 56-68]. (34-35) Reinheid, de handen wassen, baden, 's morgens, ‘s middags en 's avonds van religieus dienstbetoon zijn, Mij aanbidden, heilige plaatsen bezoeken, het bidsnoer hanteren, het vermijden van dingen die men niet aan moet raken, dingen die niet geschikt zijn voor consumptie en dingen waar men niet over behoort te spreken - dit alles, o Uddhava, vormt de vrijwillige boete voor het intomen van de geest, de woorden en het lichaam, die met Mij, Ik die Zich ophoudt in alle levende wezens, is voorgeschreven voor alle geestelijke afdelingen [alle *āśrama's*]. (36) Een brahmaan die zich houdt aan de grote gelofte, wordt zo helder als vuur. Aldus verbrandt hij zijn karmische mentaliteit door de intensiteit van zijn boete en wordt hij een onberispelijke toegewijde van Mij. (37) Als hij [de *brahmacārī*] na zich aldus naar behoren de Vedische kennis te hebben eigen gemaakt de wens koestert [een gezin te stichten], moet hij de geestelijk leraar schadeloos stellen en zich met zijn toestemming baden, [zich netjes kleden en vertrekken **].

(38) **T**enzij hij Mijn toegewijde is, moet een ware *dvija* [een persoon van de drie hogere klassen] ofwel een gezinsleven beginnen [*gṛhastha*], of het bos ingaan [*vānaprastha*] of een monnik, een bedelmonnik ['*samniyāsin*' of *sannyāsī*] worden; hij moet zich van de ene erkende maatschappelijke positie [*āśrama*] naar de andere bewegen en niet iets anders doen. (39) Als men een gezinsleven wil moet men een onbesproken vrouw trouwen met gelijksoortige kwaliteiten die jonger is. Als de eerste echtgenote dezelfde levensroeping heeft mag er een andere volgen [van een lagere klasse - *varṇa* - of een onderafdeling ervan, de kaste - *jati*]. (40) Offerplechtigheden, studie van de geschriften en liefdadigheid vormen de praktijk van alle tweemaal geborenen, maar alleen de brahmanen houden zich bezig met het accepteren van liefdadigheid, het geven van [Vedisch] onderricht en het voor anderen uitvoeren van offerplechtigheden [vergelijk 7.11: 14]. (41) Als een brahmaan het aanvaarden van liefdadigheid als nadelig ziet voor zijn boetvaardigheid, geestelijke zeggingskracht en glorie, moet hij leven van de andere twee [van onderricht en offerplechtigheid], en als hij ook deze twee niet kan verenigen met zijn spiritualiteit, moet hij leven van het vergaren van achtergebleven korenaren in het veld ['van de stenen' leven, zie ook 6.7: 36, 7.15: 30 en B.G. 9: 22]. (42) Het lichaam van een brahmaan is er niet voor oppervlakkige zinsgenoegens [en de daarbij horende onvrijwillige vormen van boete van oorlog, ziekte en opsluiting], het is er ter wille van lastige [vrijwillige] boetedoeningen in deze wereld en een onbegrensd geluk in de wereld hierna [zie ook 11.6: 9 en B.G. 17: 14-19]. (43) Met zijn bewustzijn geheel tevreden met de bezigheid van het vergaren van graankorrels en het grootmoedig, zonder hartstocht cultiveren van het dharma, kan iemand die zijn geest op Mij vestigde - en aldus niet zo gehecht is - zelfs als hij als een huishouder leeft de bevrijding bereiken [vergelijk B.G. 3: 22 en 10.69]. (44) Wie een aan Mij overgegeven brahmaan [dan wel een ervaren toegewijde] verlost uit een [armoedig] bestaan vol

lijden, zal Ik zeer spoedig, als een boot op de oceaan, verlossen van alle ellende. (45) Een koning verlost zichzelf door als een vader zijn volk voor moeilijkheden te behoeden, net zoals een olifantenstier zonder vrees voor zichzelf zichzelf en andere olifanten beschermt [zie ook 4.20: 14]. (46) Een heerser over mensen die op die manier op aarde alle zonden verdrijft, zal daarom de hemel genieten, samen met de koning van de hemel [Indra] zich verplaatsend in een hemelwagen zo schitterend als de zon. (47) Een [Vedisch] geschoold iemand die [armoe] lijdt kan zich als een koopman bezighouden met zaken doen, of getroffen door ongeluk moet hij het zwaard ter hand nemen [de politiek ingaan]. In geen geval kan hij als hij nood lijdt zich als een hond gaan gedragen [lager gezag gaan volgen]. (48) Een koning mag in geval van nood zich in zijn levensonderhoud voorzien door te werken als een koopman, door te gaan jagen of door naar voren te treden als een man van kennis. Hij kan zich echter nooit [volgzaam] als een hond gaan opstellen. (49) Een *vaiśya* kan het werk doen van een *śūdra* en een *śūdra* kan het werk verrichten van een ambachtsman en manden en matten vervaardigen, maar eenmaal bevrijd van de ellende moet iemand niet langer aan de kost willen komen door beneden zijn stand werk te verrichten [zie ook 7.11: 17]. (50) Men moet [als huishouder] dagelijks van aanbidding zijn voor de halfgoden, de wijzen, de voorvaderen en alle levende wezens als zijnde Mijn vermogens, door de Vedische kennis te bestuderen, door mantra's als *svadhā* ['gezegend zij'] en *svāhā* ['alle heil'] op te zeggen, en door voedsel en dergelijke te offeren naar gelang de voorspoed die men geniet [zie ook 11.5: 41]. (51) Of men zijn geld nu verkreeg zonder er moeite voor te doen of verwierf door zuivere plichtsbetrachting, men behoort zonder een last te vormen voor hen die van je afhankelijk zijn, van gepast respect te zijn met behulp van Vedische rituelen. (52) Men moet zich niet fixeren op zijn familieleden, noch moet men zich door hen van het verstand laten beroven [door ze te willen controleren]; als men wijs is ziet men in dat wat in het verschiet ligt net zo tijdelijk is als wat men achter de rug heeft. (53) Het samenzijn met je kinderen, vrouw, verwanten en vrienden is als het samenzijn met reizigers; men wordt van ze gescheiden in een volgend lichaam, net zoals een droom verdwijnt die men heeft in zijn slaap [zie ook 7.2: 21, 9.19: 27-28]. (54) Daarvan overtuigd zal een bevrijde ziel die zich niet met het lichaam identificeert en onzelfzuchtig thuis leeft als was hij te gast, niet verstrikt raken in huiselijke aangelegenheden. (55) Als men met de activiteiten van een gezinsleven Mij aanbidt, mag men als toegewijde thuis blijven of het woud ingaan, of ook, als nazaten de verantwoordelijkheid over kunnen nemen, de wereldverzakende orde oppakken. (56) Iemand echter wiens bewustzijn wordt verstoord door zijn verlangen naar een thuis, kinderen en geld, verkeert in gebondenheid en denkt - bij haar onder de plak - met een miserabele mentaliteit onintelligent in termen van ik en mijn. (57) 'Och mijn arme oude vader en moeder. Och mijn vrouw met een baby in haar armen en, o mijn kleine, weerloze kindjes! Hoe moeten zij nu leven als ze ellendig omdat ik er niet ben het zwaar te verduren hebben' [zie b.v. ook 11.7: 52-57]? (58) Zo iemand wiens geest in zijn huiselijke situatie aldus wordt overspoeld door gedachten en emoties, zal vanwege zijn verdwaasde verstand

dat steeds naar zijn familie uitgaat, geen voldoening vinden en in duisternis belanden als hij sterft.'

*: De term *adhauta* hier gebruikt betekent, volgens het Monier Williams woordenboek, het negatieve van *dhauta*, hetgeen wit, gewassen en gezuiverd betekent alsook verwijderd en vernietigd. Met betrekking tot tanden en kleren zou dit zowel niet gepoetste tanden en ongewassen kleren kunnen betekenen als tanden die niet zijn gebroken, verwaarloosd of verrot en kleren die naar behoren het lichaam bedekken. Aldus hangt het van de context van de andere waarden van de verzaking af om uit te maken welke betekenis van toepassing zou zijn. Aangezien *adhauta* in de eerste zin in tegenspraak zou verkeren met de waarde van de reinheid, *śaucam* [zie b.v. vers 20 van dit hoofdstuk en 1.17: 24], is er, in tegenstelling tot voorgaande interpretaties gekozen voor de tweede zin van verzorgde tanden en kleren die naar behoren het lichaam bedekken, hetgeen meer in overeenstemming is met de normale gang van zaken bij *brahmacārī* Vaiṣṇava toegewijden in aanvaarding van een geestelijk leraar [zie ook 11.17: 23].

**: Dit proces van 'in orde brengen' wordt de *samāvartana-saṁskāra* genoemd die de voltooiing van de studie markeert en de terugkeer naar huis na met de goeroe te hebben geleefd.

11.18 - Het Varṇāśramasysteem: de Terugge-trokkenen en de Wereldverzakers

(1) De Allerhoogste Heer zei: 'Als men in de derde levensfase zich in het woud wil terugtrekken, moet men, om daar in vrede te verkeren, de echtgenote aan zijn zoons toevertrouwen of anders samen met haar in het bos verblijven. (2) Men moet zorgen voor een zuiver [*] levensonderhoud op basis van de knollen, wortels en vruchten van het woud, en zich kleden in boombast, gras, bladeren of dierenhuiden. (3) [In het bos] behoort men zijn hoofdhaar en lichaamshaar, aangezichtshaar en nagels te laten [groeien], alsook het lichaamsvuil, de tanden niet [uitgebreid] te reinigen, [maar] zich drie maal daags te baden en ['s nachts] op de grond te slapen. (4) Aldus te werk gaand moet men boete doen door in de zomer ascetisch de vijf vuren te tolereren [de offervuren in de vier windrichtingen en de zon daarboven], de stortregens tijdens het regenseizoen, en de winterkou als men tot zijn nek toe in het water staat [zie ook 4.23: 6]. (5) Men eet wat ofwel werd bereid op een vuur, wat rijpte mettertijd of wat verpulverd werd met een vijzel, met een steen of vermalen werd met de tanden. (6) Men moet persoonlijk alles bijeenbrengen wat voor het levensonderhoud nodig is naar gelang de plaats, de tijd en de energie die men heeft, en goed begrijpen dat [levend in

het bos] men niets moet opslaan voor een later tijdstip [zie ook 7.12: 19]. (7) Een *vānaprastha* kan kiezen voor offerandes [van rijst, gerst en dāl], kan rijstkoeken offeren of vruchten naar gelang het seizoen, maar hij mag Mij nimmer aanbidden met het offeren van dieren [ook al staat dat] vermeld in de geschriften. (8) Zoals hij dat voorheen deed [toen hij een *gṛhastha* was] behoort hij de vuurplechtigheid, de plechtigheid op de dag van een nieuwe maan en van een volle maan, alsook de viermaandelijkse offerplechtigheid [van *cāturmāsya*] uit te voeren die door de Vedische experts worden voorgeschreven. (9) Als hij Mij met die ascetische praktijk aanbeden heeft zal de wijze [*vānaprastha*], vel over been vanuit de wereld van de zieners Mij bereiken, het Doel van Alle Boete [zie ook *maharloka*]. (10) Bestaat er een grotere dwaas dan iemand, die voor langere tijd van deze zware maar zegenrijke boete is die tot bevrijding leidt, maar die ascese beoefent met het oog op oppervlakkige zinsbevrediging [zie ook *vāntāśī*]? (11) Als hij door ouderdom met zijn lichaam trillend niet langer in staat is zijn gereguleerde activiteiten vol te houden, moet hij het offervuur in zijn hart plaatsen, zich op Mij concentreren en het vuur ingaan [zie ook 7.12: 23-25]. (12) Indien zich echter bij hem volledige onthechting heeft ontwikkeld van alle resultaatgericht handelen en [het verwerven van] een hogere leefwereld voor hem niets meer betekent dan de hel, mag hij het [*vānaprastha*] offervuur opgeven en zich aansluiten bij de wereldverzakende orde [zie ook B.G. 18: 2 en **].

(13) **N**a volgens de voorschriften Mij te hebben aanbeden en alles wat hij had aan de priester te hebben gegeven, moet hij [de *vānaprastha*] het offervuur in zijn levensadem [in zichzelf] opnemen en vrij van verlangens onbezorgd rond gaan trekken [als een *sannyāsī*, zie ook 9.6*]. (14) De halfgoden werpen om te beginnen hindernissen voor hem op in de gedaante van zijn vrouw [en later andere verleidingen]; dezen moet hij te boven komen en overstijgen [zie ook B.G. 6: 25, 1.19: 2-3, 5.6: 4, 11.4: 7]. (15) Als een wijze het wenst kleding te dragen gebruikt hij een andere doek om zijn lendendoek [of *kaupīna*] te bedekken. Al het overige geeft hij op, [hij aanvaardt] behalve een staf en een waterpot zonder noodzaak nooit iets anders. (16) Hij moet zijn voet plaatsen op een vrije plek [vrij van levende wezens], met zijn doek het water zuiveren dat hij wil drinken, de waarheid spreken in heldere bewoordingen en tot actie overgaan met een zuivere geest. (17) Zwijgzaamheid, terughoudendheid en adembeheersing vormen de strikte disciplines voor de stem, het lichaam en de geest. Degene bij wie men dezen niet aantreft, Mijn beste, kan men, ondanks zijn bamboestaken, niet als een echte *sannyāsī* beschouwen [zie ook *tridaṇḍa*]. (18) Als hij uit gaat bedelen bij de vier *varṇa's* moet hij willekeurig zeven verschillende huizen benaderen, de onreine [zondige, vervuilde] huishoudens uit de weg gaan en tevreden zijn met wat hij kreeg [zie ook *cakra*, vergelijk 1.4: 8]. (19) Dan moet hij ergens buitenaf zich naar een waterbekken begeven, zich er wassen en dan zonder iets te zeggen het gebedelde en schoongemaakte voedsel uitdelen. Vervolgens moet hij wat ervan overbleef in zijn geheel verorberen. (20) Hij moet zich vrij van gehechtheid en alleen over deze aarde rondbewegen met zijn zinnen volledig onder controle, en tevreden en vergenoegd met het Ware Zelf, stabiel op het spirituele vlak, van

een gelijkgezinde blik zijn [B.G. 5: 18, zie bhajan Ohe! Vaiṣṇava Ṭhākura]. (21) Op een afgelegen, veilige plek, moet de wijze met zijn bewustzijn gezuiverd in liefde voor Mij, zich concentreren op enkel de ziel als niet-verschillend van Mij. (22) Door zich te fixeren in de kennis moet hij zicht krijgen op de gebonden en bevrijde staat van het zelf. Gebonden is hij als de zinnen zijn afgeleid en bevrijd is hij als hij ze onder controle heeft [als hij - Mij toegewijd - zich concentreert, mediteert en zo verzonken raakt, zie ook 11.10]. (23) De wijze met zijn zes zinnen [de fysieke zinnen en de geest] volledig onder controle in zijn bewustzijn van Mij, moet met het ervaren hebben van het grotere geluk van de ziel, derhalve leven in onthechting van oppervlakkige materiële verlangens. (24) Hij behoort te reizen naar de zuivere plaatsen op aarde met bossen, rivieren en bergen. Steden, dorpen en weidegronden moet hij alleen maar ingaan om bij hen die voor de materie werken om aalmoezen te bedelen. (25) In de teruggetrokken levenspositie moet hij steeds gaan voor aalmoezen, omdat door aldus te bedelen om voedsel [en niet door het verrichten van baatzuchtige arbeid, karma] hij bevrijdt raakt van illusie en hij snel de geestelijke perfectie bereikt. (26) Hij moet nimmer de vergankelijke zaken die hij voor ogen heeft aanzien voor de uiteindelijke werkelijkheid; met een bewustzijn vrij van gehechtheid behoort hij zich af te keren van alle motieven voor [materiële vooruitgang in] deze wereld of een toekomstig bestaan. (27) Gefixeerd op het [ware] zelf moet hij niet langer het universum in gedachten houden en zo redenerend [als voorheen] al die begoochelende energie opgeven die in het zelf de geest, de spraak en de levensadem samenbindt [zie *ahaṅkāra*]. (28) Of hij nu in onthechting de kennis is toegewijd dan wel als Mijn toegewijde zelfs niet de bevrijding verlangt, hij moet [uiteindelijk] de *āśrama*plichten en hun rituelen achter zich laten, en zich buiten het bereik van de regels en voorschriften begeven [zie ook 10.78: 31-32, 3.29: 25 en 5.1*]. (29) Ondanks zijn intelligentie behoort hij [de onthechte ziel, een *sannyāsī*] te spelen als een kind, ondanks zijn kunde behoort hij te handelen als was hij incompetent, ondanks zijn scholing behoort hij zich uit te laten als was hij verstrooid en ondanks zijn kennis van de voorschriften moet hij zich vrij gedragen ['ronddolen als een koe']. (30) Hij moet nimmer hechten aan de [*karma-kāṇḍa*] Vedische filosofie [van het offeren ter wille van de opbrengst], noch behoort hij daar ketters tegen in te gaan; hij moet zich onthouden van scepticisme en loze praat, noch in [politieke] argumenten partij kiezen. (31) Een wijs iemand moet zich nooit aan anderen storen noch moet hij anderen storen. Hij behoort grove taal te verdragen, nimmer iemand respectloos te behandelen en nooit - als een dier voor het lichamelijk belang - zich tegenover wie dan ook vijandig op te stellen [zie ook B.G. 12: 15]. (32) De Ene Allerhoogste Ziel bevindt zich in alle levende wezens alsook in het eigen lichaam. Net zoals de maan in verschillende waterbekkens wordt weerspiegeld, zijn alle materiële lichamen samengesteld uit de energie van de Ene [Heer, zie ook B.G. 6: 29 & 13: 34]. (33) Hij [de *sannyāsī*] moet er niet over inzitten als er geen [of niet het juiste] voedsel voorhanden is, noch moet hij zich verheugen als er op andere momenten genoeg van is; hij moet er vast van overtuigd zijn dat beide zaken [van overvloed en schaarste] door het lot [de Heer] zijn bepaald. (34) Hij moet zich ervoor inspannen om te eten en naar behoren

zijn persoonlijke levenskracht op peil te houden, met die kracht immers bezint hij zich op de spirituele waarheid die, begrepen, tot bevrijding leidt [zie B.G. 6: 16]. (35) Voedsel dat hij zonder moeite verkreeg moet hij nuttigen, of het nu eersteklas is of van een inferieure kwaliteit. Zo ook moet de wijze zijn kleding en slaapplaats aanvaarden zoals hem toevalt [zie ook 7.13]. (36) Algemene reinheid, het wassen van de handen, het nemen van een bad en andere reguliere plichten moeten door een persoon van spiritueel inzicht zonder enige dwangmatigheid worden uitgevoerd, net zoals Ik, de Heer, handel naar gelang het spel dat Ik speel. (37) Het waarnemen van zaken [als bestaande] los van Mij is voor hem afgelopen, want met Mij voor ogen wordt een dergelijke visie vernietigd. Soms houdt zo'n idee stand totdat het lichaam sterft, maar hij zal Mij dan bereiken. (38) Hij die geen idee heeft van Mijn dharma, maar in zijn wens tot spirituele volmaaktheid onthechting ontwikkelde van het lustmatig zingenot dat tot ongeluk leidt, dient een wijze [bonafide] geestelijk leraar te benaderen [van gepaste referentie, een goeroe, zie ook B.G. 16: 23-24, 4: 34 & 17: 14]. (39) De toegewijde moet de geestelijk leraar die Mij belichaamt, met veel geloof en zonder afgunst en overtredingen net zo lang dienen totdat hij een helder inzicht in de Absolute Waarheid heeft gekregen [zie ook 11.17: 27]. (40-41) Hij echter die de zes vormen [van ondeugd, de *anartha's*] niet de baas is, de wagenmenner van het lichaam laat leiden door de wilde zinnen, verstoken is van kennis en onthechting, en slechts wil leven [en niet wil leren] van de driestokkenstaf, ontkent Mij, zichzelf en de godspersonen in zichzelf aanwezig en doet het dharma schade; niet hebben afgerekend met de besmetting van deze wereld zal hij ook in de wereld hierna verloren en verlaten zijn.

(42) **G**eweldloosheid en gelijkmoedigheid vormt het dharma van de bedelmonnik [de *sannyāsī*], onderscheid [maken tussen lichaam en ziel] en verzaking is het dharma van degene die in het woud leeft [de *vānaprastha*], het beschermen van alle levende wezens en offers brengen vormt het dharma van de huishouder [de *gṛhastha*], en het dienen van de leraar van het voorbeeld [de *ācārya*] is het dharma van de celibataire student [de *brahmacārī*]. (43) Van allen die Mij aanbidden met celibaat, verzaking, reinheid, tevredenheid en vriendelijkheid jegens alle levende wezens, is het de huishouder die zijn vrouw mag benaderen voor seksuele gemeenschap als de tijd er rijp voor is. (44) Iemand die aldus overeenkomstig zijn dharma Mij aanbidt, die niets anders toegewijd is en beseft dat Ik aanwezig ben in alle levende wezens, zal een standvastige toewijding voor Mij verwerven. (45) O Uddhava, hij komt tot Mij door bhakti, door liefdevolle toegewijde dienst aan Mij, de Allerhoogste Heer van Al de Werelden, de Absolute Waarheid en oorzaak, de bron en ontbinding van al het bestaande. (46) Als men door zijn dharma zijn bestaan gezuiverd heeft, geheel doordrongen is van Mijn verheven positie en begiftigd is met geestelijke kennis en wijsheid, zal men Mij zeer spoedig bereiken. (47) De volgers van het *varṇāśrama dharma* kenmerken zich door deze [traditionele] gedragscode. Dit plichtsbesef gecombineerd met Mijn bhakti geeft de hoogste volmaaktheid van het leven. (48) O vrome ziel, dit wat ik je op jouw verzoek heb uitgelegd, vormt de manier waarop

men zich als een toegewijde volmaakt kan inzetten voor zijn plicht, en zo tot Mij, de Allerhoogste, kan komen.'

*: Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākur citerend uit de Manu-saṁhitā wijst erop dat het woord *medhyaiḥ* ofwel 'zuiver' in deze context betekent dat terwijl hij verblijft in het woud een wijze geen dranken gebaseerd op honing moet aanvaarden, noch het vlees van dieren, schimmels, paddestoelen, mieriks wortel of welke hallucinogene of bedwelmende kruiden dan ook, ook niet onder het voorwendsel van medicinaal gebruik.

**: Shastri C.L. Goswami geeft hier als commentaar bij zijn vertaling van het boek: 'De *śruti* stelt vast dat een *brāhmaṇa* ongeacht het levensstadium waarin hij zich bevindt, een kluizenaar kan blijken te zijn wanneer zich ook maar ware *vairāgya*, ware onthechting in hem voordoet.'

11.19 - De Perfectie van de Spirituele Kennis

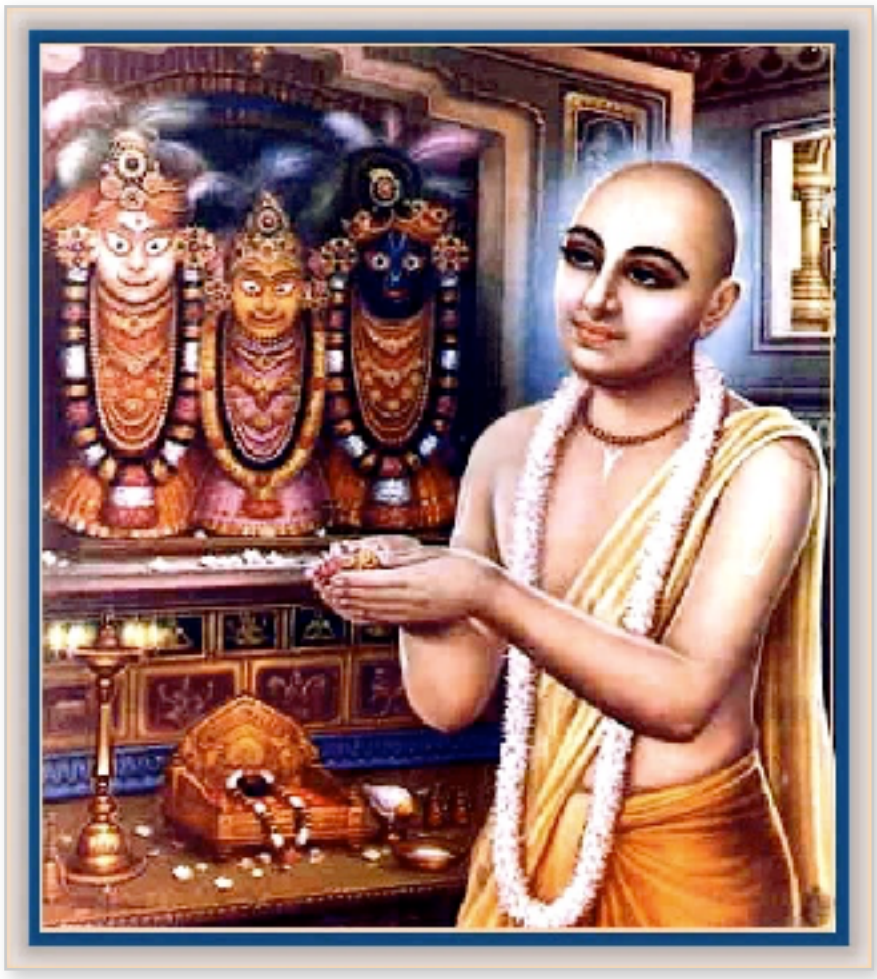

(1) De Allerhoogste Heer zei: 'Iemand die, toegerust met kennis in overeenstemming met de mondelinge overlevering, van zelfrealisatie is en zich niet verliest in gissingen [over wat ware kennis zou zijn], moet, bekend met het feit dat dit universum een en al illusie is, zowel ter wille van Mij als de geestelijke kennis zijn wereldse betrokkenheid opgeven. (2) Voor een persoon van spirituele kennis ben Ik het voorwerp van aanbidding, het doel, het motief en de slotconclusie. Buiten Mij als zijn favoriet, licht en zaligheid, kent hij geen ander doel. (3) Zij die in ieder opzicht volkomen zijn in de kennis en de wijsheid, kennen Mijn lotusvoeten als het allergunstigste. Daarom is de geleerde transcendentalist die vanuit zijn spirituele kennis aan Mij vasthoudt, Mij het meest dierbaar [zie ook B.G. 7: 17-18]. (4) Het uitvoeren van verzakingen, het bezoeken van heilige plaatsen, het doen van *japa*, het beoefenen van liefdadigheid of het verrichten van andere vrome daden kan niet de perfectie verschaffen die slechts een fractie van deze spirituele kennis geeft [vergelijk 10.46: 32-33]. (5) Wees daarom, o Uddhava, met het kennen van je ware zelf in combinatie met dit spiritueel onderscheidingsvermogen dat je bereikte middels intelligentie en bewustzijn, van jouw persoonlijke manier [*svarūpa*] van Mij toegewijd dienen. (6) De wijzen bereikten de hoogste volmaaktheid door met het offer van de Vedische kennis en wijsheid Mij, de Heer van Alle Offers, te aanbidden die de Opperziel is aanwezig in henzelf. (7) De verandering van de drie afdelingen [van de natuur, de *guṇa's*] die jouw omgeeft, o Uddhava, vormt een illusie zich voordoend in het heden [van de

begoochelende materie] die er niet is in het begin noch aan het eind [van het universum]. In welke zin kunnen het geboren worden enzo van je materiële lichaam, dat er eerst niet was, nadien er ook niet meer is, maar slechts halverwege bestaat, nu betrekking hebben op jou[w essentie, je ware zelf, je ziel]?'

(8) **Ś**rī Uddhava zei: 'O Heer van het Universum, o Jij in de Gedaante van het Universum, verklaar alsJeblieft de yoga van de toewijding voor Jou waar ook de groten naar streven. Deze toewijding omvat de uitgebreide, volmaakt zuivere kennis begaan met onthechting en wijsheid, die de goedkeuring wegdraagt van de gevestigde [verhalen]traditie. (9) O Heer, voor degene die, gekweld op het materiële pad, wordt overweldigd door de drievoudige misère [zie 1.17: 19], zie ik geen andere beschutting dan het bladerdak van Jouw twee lotusvoeten die de nectar doen neerregenen. (10) AlsJeblieft verhef deze persoon die, zo erg smachtend naar wat onbeduidend geluk, gebeten door de slang van de tijd, hopeloos ten val kwam in dit donkere gat [van het materieel bestaan]. O Grote Autoriteit, stort Je woorden van genade uit die tot bevrijding leiden!'

(11) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Deze vraag werd in het verleden door [Yudhiṣṭhira,] de koning die niemand als zijn vijand beschouwt, gesteld aan Bhīṣma, de beste onder de verdedigers van het dharma, terwijl wij allen aandachtig luisterden [zie 1.9: 25-42]. (12) Nadat de oorlog tussen de nazaten van Bharata was afgelopen, vroeg hij, overmand door de vernietiging van zijn vrienden en verwanten, na te hebben vernomen over de vele religieuze beginselen, tenslotte wat bevrijding [*mokṣa*] inhoudt. (13) Ik zal je beschrijven wat werd vernomen uit de mond van die aan de goddelijkheid gezworen ziel [Bhīṣma] ten gunste van hogere kennis, onthechting, zelfverwerkelijking, geloof en toegewijde dienst. (14) Die kennis aan de hand waarvan men het ene element [van de Geest van het Absolute, de Superziel, de Heer, zie 1.2: 11] herkent in de negen, elf, vijf en drie elementen van al de levende wezens, wordt door Mij gewaardeerd als zijnde hogere kennis [*jñāna*]. (15) Als men niet in die zin gericht is op al de elementen samengesteld uit de drie basiskwaliteiten, maar meer, zoals het moet, de Ene ziet die dit universum doet ontstaan, bestaan en vergaan, is er op dat moment sprake van zelfverwerkelijking [*vijñāna*]. (16) Dat wat aanwezig is in den beginne, er halverwege bij is van de ene schepping tot de andere, en zich nog steeds handhaaft als alles zijn vernietiging vindt, is wat men als eeuwig en waar beschouwt. (17) Vedische kennis [*śruti*], directe ervaring [*pratyakṣa*], traditionele instructie [*aitihya* of *smṛti*] en logische gevolgtrekking [*anumāna*] zijn de vier vormen van juist waarnemen met de wisselvallige natuur voor ogen, waarmee een persoon de materiële verscheidenheid de baas wordt [er van onthecht raakt, zie *pramāṇa*]. (18) Ongeluk treft men aan tot in de hemel van Viriñca [Brahmā] omdat alle materiële routines [rituelen inbegrepen] aan verandering onderhevig zijn. Een intelligent persoon moet begrijpen dat, net als met de dingen die hij voor ogen heeft, alles wat hij nog onder ogen zal krijgen van voorbijgaande aard is [zie tevens *ṣaḍ-ūrmi*, 11.3: 20 en B.G. 8: 16].

(19) **O**mdat je van Me houdt sprak Ik voorheen met je over bhakti-yoga, o zondeloze. Laat Me nu ook uitweiden over het verheven proces van toegewijde dienst aan Mij. (20-24) Geloof in de nectar van de vertellingen over Mij, steeds Mijn heerlijkheden reciteren [bezingen], gefixeerd zijn op ceremoniële aanbidding, zich met lofzangen en gebed tot Mij verhouden; hoge achting hebben voor Mijn toegewijde dienst, eerbetuigingen brengen met al zijn ledematen, van eersteklas verering zijn voor Mijn toegewijden, denken aan Mij als zijnde aanwezig in alle levende wezens, alles wat men normaal doet aan Mij opdragen, Mijn kwaliteiten met woorden beschrijven, zijn geest aan Mij opdragen en alle materiële verlangens afwijzen; te Mijnentwille weelde opgeven, afzien van zinnelijk genot en materieel geluk, van opoffering zijn met liefdadigheid en het brengen van offers, *japa* doen en zich aan geloften en verzakingen houden ter wille van Mij, zijn voor mensen van overgave de verschillende vormen van religiositeit waaruit, o Uddhava, zich de liefdevolle dienst aan Mij ontwikkelt - welk ander doel zou er voor Mijn toegewijde nog overblijven [om te bereiken]? (25) Als in vrede verkerend het bewustzijn is verzonken in de [allerhoogste] ziel, bereikt men, gesterkt door de geaardheid goedheid, religiositeit, spirituele kennis, onthechting en volheid. (26) Maar als men, gefixeerd op de materiële verscheidenheid, zijn zinnen najaagt in alle richtingen en zo een gevangene wordt van zijn hartstocht, moet je weten dat, met dat [materialistische] bewustzijn gewijd aan zaken van voorbijgaande aard, men het tegenovergestelde bereikt. (27) Van dharma zegt men dat het leidt tot Mijn toegewijde dienst en van spirituele kennis [*jñāna*] dat die leidt tot het getuige zijn van de aanwezigheid van de Superziel. Onthechting [*vairagya*] heeft het verlies van belangstelling voor de voorwerpen van het zinsgenoegen tot gevolg, en de volheid [*aiśvarya*] culmineert in de mystieke perfecties van *aṇimā* en zo meer [perfecties en vermogens zie 11.15 & 11.16 en *bhaga*].'

(28-32) **Ś**rī Uddhava zei: 'Van hoeveel soorten van onthoudingen [*yama*] en inachtnemingen [*niyama*] is er sprake, o Onderwerper van de Vijand, wat is evenwicht, wat is zelfbeheersing, beste Kṛṣṇa, wat is tolerantie en wat heet stabiliteit, mijn Heer? Wat is liefdadigheid, wat is boete, wat is heldhaftigheid, wat zegt men over waarheid en werkelijkheid, wat is verzaking en weelde, wat is wenselijk, wat een offer en wat is een religieuze vergoeding? Wat denk Je dat de kracht van een persoon is, o Fortuinlijke, de volheid en de winst, o Keśava, wat heet scholing, wat is bescheidenheid, wat is superieur, wat is schoonheid, en wat is geluk en ook ongeluk? Wie heet geschoold, wie is een dwaas, wat is de ware weg en wat de dwaalweg, wat is de hemel en wat is de hel, en wie noem Je een vriend en wat heet een thuis? Wie is welvarend, wie is arm, wie is een ellendeling en wie een meester? AlsJeblieft praat met me over al deze zaken alsook over de tegengestelde kwaliteiten, o Heer van de Waarachtigen.'

(33-35) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Geweldloosheid, waarheidliefde, het niet begeren of toe-eigenen van het bezit van anderen, onthechting, bescheidenheid, vrij zijn van bezitsdrang, vertrouwen koesteren, celibatair zijn, stil zijn, standvastigheid, vergevingsgezindheid en onbevreesdheid zijn de twaalf soorten van

onthoudingen [van *yama*]. Reinheid [vanbinnen en vanbuiten], *japa* doen, boete doen, offeren, geloof, gastvrij zijn, Mij aanbidden, heilige plaatsen bezoeken, zorgdragen voor het welzijn van anderen in deze wereld, tevreden zijn en het dienen van de geestelijk leraar zijn de twaalf inachtnemingen [van *niyama*]. Deze twee keer twaalf soorten principes en plichten die mensen zich heugen en achten, Mijn beste, leveren resultaat op [zoals zaligheid of voorspoed] naar gelang ieders verlangen [*]. (36-39) Mentaal evenwicht houdt de verzonkenheid van de intelligentie in Mij in [zie ook 11.16: 10] en zelfbeheersing betekent het disciplineren van de zinnen. Tolerantie houdt in dat men ongeluk moet verdragen en stabiliteit betekent het overwinnen van de tong en de geslachtsdelen. De hoogste liefdadigheid houdt in dat men de roede opgeeft [anderen te bestraffen] en bij het opgeven van de lust denkt men aan boete doen. Men is een held als men zijn neiging tot materieel genieten overwint en er is werkelijkheidszin als men [de Ene, de Heer] gelijkelijk aanwezig ziet. Vervolgens vind men [de waarheid] in de waarachtige en aangename woorden zoals verkondigd door de wijzen. Men spreekt van reinheid als men onthecht is van het verrichten van productieve arbeid [zie ook b.v. 1.1: 2 en B.G. 18: 6] en in geval van verzaking spreekt men van *sannyāsa* [de wereldverzakende orde]. Voor mensen vormt religiositeit de na te streven weelde, en IkZelf, de Meest Fortuinlijke, de Allerhoogste Heer, ben het offer. Het loon van de geestelijkheid volgt op wijs onderricht en de beheersing van de adem vormt de grootste kracht. (40-45) Volheid is Mijn goddelijke aard [zie 11.16 en *bhaga*], winst is Mijn bhakti, scholing is het teniet doen van de verdeeldheid van het zelf [zie *siddhānta* en *advaita*] en bescheidenheid [schaamtegevoel] is de weerzin tegen onjuist handelen [zonde]. Schoonheid houdt het hebben van goede eigenschappen in - zoals het onthecht zijn van materieel verlangen en zo, geluk houdt in dat men boven zowel materieel geluk als leed staat, ongeluk bestaat uit vertrouwen op het [lichamelijk] geluk van de lust, en een wijs iemand is iemand die onderscheid kan maken tussen bevrijding en gebondenheid. Een dwaas is iemand die zich identificeert met zijn lichaam en zo meer [het denken etc.], de juiste weg is de weg die tot Mij leidt, de dwaalweg moet worden begrepen als de weg die leidt tot verstandsverbijstering, en de hemel moet men zien als het overwicht van de geaardheid goedheid. Hel is het domineren van de geaardheid onwetendheid, de ware vriend is de geestelijk leraar die Ik ben, Mijn beste vriend, en het menselijk lichaam is je thuis. Iemand rijk aan goede kwaliteiten wordt rijk genoemd terwijl iemand die ontevreden is een arm iemand is. Een ellendige persoon is iemand die zijn zintuigen niet de baas is, een meester is iemand wiens intelligentie zich niet hecht aan materiële kwesties, en iemand die gehecht is aan zinsbevrediging is van het tegengestelde [soort kwaliteiten, een slaaf]. Dit Uddhava, zijn de onderwerpen waar je naar vroeg die Ik allemaal keurig heb toegelicht. Maar waarom zou je uitvoerig de kenmerken beschrijven van goede en slechte kwaliteiten als het denken over goed en kwaad nog steeds de fout inhoudt dat men de [ware] kwaliteit [van de transcendentie] niet ziet die losstaat van die twee [vergelijk met 3.10: 28-29, 6.16: 10-11, 11.7: 8, 11.11: 16 en B.G. 7: 5].'

*: Patañjali formuleert in zijn Yoga-Sūtra's II: 30-32, de onthoudingen en inachtnemingen van de yoga-aanhanger als volgt: "Geweldloosheid, waarheidliefde, niet stelen, het celibaat en geen bezit nastreven vormen de verzaking. Dit is de grote universele gelofte die geldt ongeacht de plaats, de tijd, de omstandigheid en iemands geboorte [*yama*]. Reinheid, tevredenheid, boetvaardigheid, consideratie en overgave aan de persoon van God vormen de regulatie [*niyama*]."

11.20 - Trikāṇḍa-Yoga: Bhakti Overtreft Kennis en Onthechting

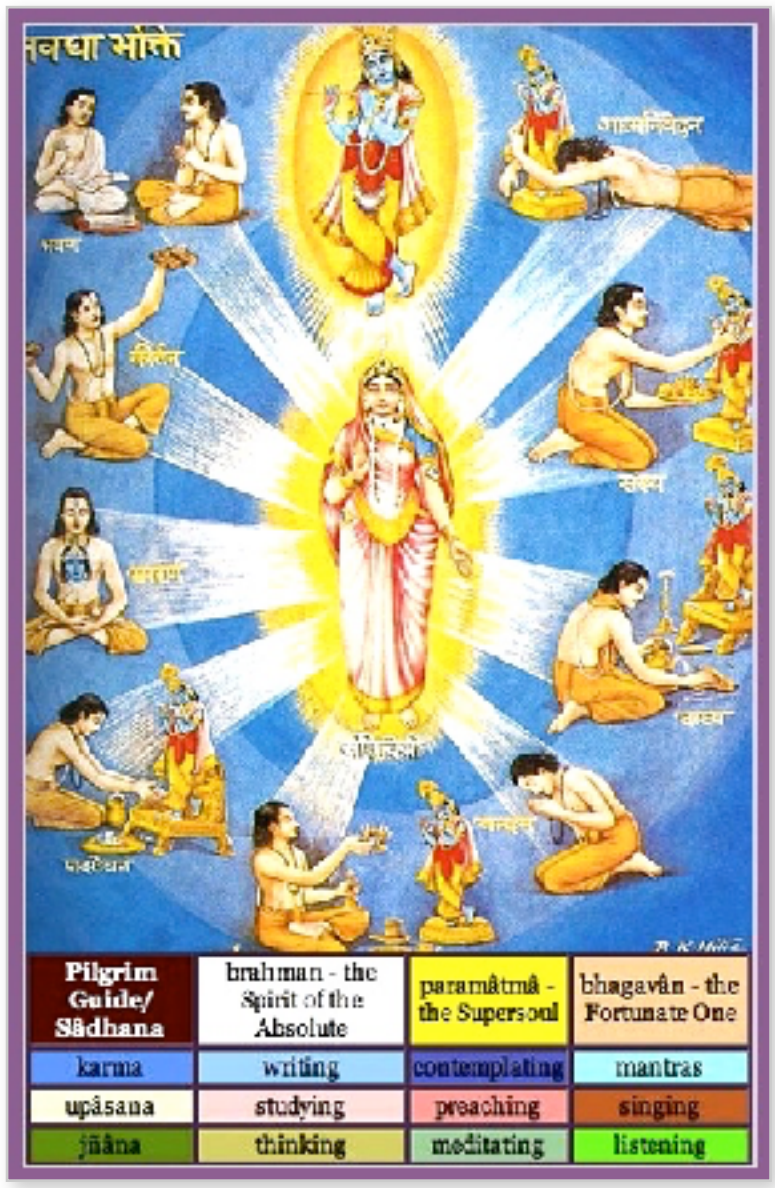

(1) **Ś**rī Uddhava zei: 'De Vedische literatuur van Jou, de Heer, o Lotusogige, die aandacht besteedt aan voorschriften betreffende handelingen en ontzeggingen, hebben het over de goede en slechte kanten van het karma [*akarma* en *vikarma*]. (2) Ze handelen ook over de verschillen binnen het *varṇāśrama*systeem waarin de vader van een hogere [*anuloma*] dan wel een lagere klasse [*pratiloma*] kan zijn dan de moeder, ze gaan over hemel en hel en behandelen de onderwerpen van het hebben van bezittingen, de leeftijd, de plaats en de tijd [zie ook 4.8: 54 en *]. (3) Hoe kunnen mensen zonder Jouw verbodsbepalende en regulerende woord wat betreft de uiteindelijke zaligheid, nu onderscheid maken tussen deugd en ondeugd [vergelijk 11.19: 40-45]? (4) De Vedische kennis die uit Jou voortvloeit biedt zowel de voorvaderen, de goden als de menselijke wezens een superieur oog op de - niet zomaar voor iedereen duidelijke - zin van het leven, wat het doel is, en hoe we dat moeten bereiken. (5) Het verschil tussen deugd en ondeugd ziet men met behulp van Jouw Vedische kennis en dat inzicht ontstaat niet zomaar uit zichzelf, maar de Veda's vlakken een dergelijk verschil ook weer uit en stichten dus duidelijk verwarring...'

(6) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De drie wegen van de yoga die Ik beschreef in Mijn verlangen om menselijke wezens de volmaaktheid te schenken, zijn het pad van de filosofie [*jñāna*], het pad van de arbeid [karma] en het pad van de devotie [bhakti]; er zijn geen andere manieren te vinden [om zich te emanciperen. Zie ook B.G. inhoud en *trikāṇḍa*]. (7) Voor degenen die afkerig van prestatiegerichte arbeid [of offers] zich onthouden van dat soort handelingen is er de yoga van de spirituele kennis, en voor hen die zich daar welbewust niet van afkeren en wèl voelen voor materieel geluk, is er het pad van de karma-yoga. (8) Mocht het zich voordoen dat in een persoon die, niet afkerig noch al te gehecht, zich geloof in mijn verhalen en zo meer ontwikkelt, zal het pad van de bhakti-yoga de volmaaktheid brengen. (9) Voor zolang men het [materiële leven] niet zat is en zich geen geloof ontwikkelde in Mijn verhalen en het luisteren etc. [7.5: 23-24], moet men doorgaan met zijn vruchtdragende arbeid [zie ook 1.2: 7, 11.5: 41]. (10) Iemand zal niet naar de hemel gaan of in de hel belanden, o Uddhava, als hij zonder af te wijken aan zijn voorgeschreven plicht vasthoudt en, vrij van nevenmotieven, van aanbidding is met het brengen van offers [zie ook B.G. 8: 16]. (11) Als men, levend in deze wereld, vrij van zonde zich houdt aan zijn plichten en zuiver is [in zijn motieven], verwerft men bovenzinnelijke kennis en eventueel Mijn bhakti [vergelijk 1.5: 23-31]. (12) Net als de bewoners van de hel, verlangen zelfs de bewoners van de hemel naar deze planeet aarde die zo bevorderlijk is voor de spirituele kennis en de toegewijde dienst, die noch in de hemel noch in de hel effectief zijn. (13) Een verstandig mens zou niet naar de hemel of de hel moeten streven noch naar deze planeet aarde, omdat men door het aanvaarden van een lichaam begoocheld raakt. (14) Hoewel [het lichaam is] onderworpen aan de dood, brengt het [materieel bestaan] de volmaaktheid van de levensbestemming binnen bereik. Iemand die dit weet moet [daarom], voor hij doodgaat, zich aandachtig inzetten voor de transcendentie. (15) Zonder gehechtheid bereikt een vogel het geluk als hij het nest verlaat dat hij bouwde in een boom die werd omgezaagd door een paar boodschappers van de dood. (16) In het besef dat je levensduur met iedere dag en nacht [evenzo] bekort wordt, verkeert men in de greep van de angst, vrij van gehechtheid [echter] bereikt men, met de intelligentie van de bovenzinnelijkheid zonder verlangens zijnde, de volmaakte vrede. (17) Een persoon is de moordenaar van zijn eigen ziel als hij, in deze zeer geschikte boot van het zo zelden maar natuurlijk verworven menselijk lichaam, niet de oceaan van het materieel bestaan oversteekt, voortgestuwd door de gunstige winden die Ik vorm, en met de geestelijk leraar als de kapitein. (18) Als een yogi, afgekeerd van materiële aangelegenheden, onthecht zijn zinnen geheel in bedwang heeft, moet hij zijn geest concentreren om die met zelfdiscipline stabiel te krijgen. (19) De geest ingeperkt tot het spirituele vlak moet, als die opeens afgeleid niet standvastig is, zorgvuldig - volgens de regels van de kunst - onder controle van het zelf worden gebracht [zie ook B.G. 6: 26]. (20) Als men zijn adem en zijn zinnen onderwerpt, moet men niet vergeten wat de eigenlijke zin van het denken is. Met de intelligentie perfect in goedheid, moet de geest steeds worden teruggeleid onder toezicht van de ziel [om die te dienen, zie B.G. 3: 42]. (21) Dit

intomen van de geest met de intieme vertrouwdheid waarmee men ook voortdurend een paard in de gaten houdt dat men wil temmen, is wat bekend staat als de meest verheven yogapraktijk [zie ook B.G. 6: 33-34]. (22) Door te analyseren hoe de verschillende elementen [van de materie en de beginselen en velden van de geestelijke kennis] samenhangen en in strijd verkeren, hoe ze ontstaan en verloren gaan, moet men de geest aandachtig houden totdat hij [spiritueel] voldaan is. (23) De geest van iemand die, geleid door de instructies [van de geestelijk leraar], in zijn weerzin is onthecht geraakt, geeft door analyse van en meditatie op het waargenomene, zijn valse vereenzelviging [met de materie en het lichaam] op. (24) Men moet de geest op geen andere praktijk richten dan op de onthoudingen en procedures van de [achtvoudige] yogamethode, op logische analyses en spirituele kennis, of op oefeningen van respect voor Mijn gedaante [aldus op de *trikāṇḍa*, drievoudige yoga: karma-, *jñāna*- of bhakti-yoga]. (25) Als een yogi door nalatigheid een verwerpelijke daad begaat, moet hij die zonde wegbranden met enkel de yogamethode; nooit en te nimmer moet hij het op een andere manier proberen [vergelijk 1.5: 17, B.G. 4: 19, 9: 30]. (26) Als een ieder stevig verankerd is in zijn positie spreekt men van deugdzaamheid, maar vanwege de aard van het resultaatgericht handelen [karma] is men onzuiver bezig. Gedreven door het verlangen een eind te maken aan die [onzuiverheden of destabiliserende] gehechtheden, komt men aan de hand van deze regel van deugd en ondeugd [met Mij] dan tot [de nodige *niyama*] regelingen. (27-28) Als bij iemand geloof in Mijn vertellingen en afkeer van al het karma is ontwaakt, weet hij [de *ātmānandi bhakta*] dat zijn lusten aan de basis liggen van zijn ellende, ook al is hij niet in staat ze [geheel] te verzaken. Ondanks dat hij er soms mee bezig is, moet hij gelukkig blijven en vastbesloten in dat geloof met overtuiging Mij vereren, met spijt over de zinsbevrediging die tot ongeluk leidt. (29) Al de lusten die een toegewijde in zijn hart heeft, worden vernietigd als hij zijn hart stevig in Mij heeft verankerd door Mij voortdurend te vereren in de bhakti-yoga zoals beschreven [zie *sthita-prajña*]. (30) De knopen in het hart worden doorgesneden, alle twijfels gaan aan flarden en de keten van baatzuchtige handelingen komt ten einde, als men Mij ziet als de Opperziel van Allen. (31) Voor een yogi die verbonden in Mijn bhakti zijn geest op Mij vestigde, vormt daarom doorgaans noch het pad van de kennis, noch het pad van de onthechting [van baatzuchtig handelen] de manier om gelukkig te worden in deze wereld. (32-33) Mocht het gebeuren dat men naar de hemel verlangt, naar de uiteindelijke zaligheid of Mijn verblijf, is het zo dat hetgeen men verkrijgt door baatzuchtig handelen, boete doen, kennis te cultiveren en onthechting, dat wat men bereikt met mystieke yoga, liefdadigheid, religieuze inachtnemingen, gunstige handelingen en andere methoden, met gemak door Mijn toegewijde wordt bereikt als hij zich bezighoudt met Mijn bhakti. (34) Heilige personen die goed op de hoogte zijn en vaardig, toegewijden die Mij geheel zijn toegewijd, verlangen niets anders dan Mij, Ik die hen de zaligheid schenk en vrijheid van geboorte en dood. (35) Men stelt dat men maar beter niets kan begeren, opdat bij degene die niet uit is op enig persoonlijk voordeel, bij iemand die geheel onafhankelijk is, de bhakti voor Mij kan ontstaan die het hoogste geluk verleent [zie ook 2.3: 10]. (36) Met Mij kunnen zich in zuivere

toegewijden de ongunstige kwaliteiten van de natuurlijke geaardheden [zoals verdwazing, traagheid en rusteloosheid] nimmer [weer] opwerpen, omdat ze, vrij van begeerte, onder alle omstandigheden stabiel zijn in hun bewustzijn. Ze behoren nu tot degenen die zich hebben bewogen voorbij dat wat met een materieel ingesteld verstand kan worden begrepen [zie ook B.G. 9: 30].

(37) **Z**ij die deze methoden volgen zoals Ik ze nu heb onderricht, bereiken de geborgenheid van Mijn verblijf in de directe waarneming van dat wat de Absolute Waarheid is.'

*: De *vaidehaka's* bestaan uit degenen geboren uit een *śūdra* vader en een *brāhmaṇa* moeder, de *sūta's* zijn zij die geboren zijn uit een *kṣatriya* vader en een *brāhmaṇa* moeder of van een *śūdra* vader en een *kṣatriya* moeder. De *mūrdhāvasikta's* zijn zij geboren uit een *brāhmaṇa* vader en een *kṣatriya* moeder. *Ambaṣṭha's* zijn zij die geboren zijn uit een *brāhmaṇa* vader en een *vaiśya* moeder [dezen werken vaak in de gezondheidszorg]. *Karaṇa* is de naam voor hen die geboren zijn uit een *vaiśya* vader en een *śūdra* moeder of een *kṣatriya* vader en een *vaiśya* moeder.

11.21 - Over het Onderscheid tussen Goed en Kwaad

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Zij die Mijn wegen van *jñāna*, karma en bhakti opgeven, zullen met het cultiveren van hun onbeduidende lusten en wisselvallige zinnen, een zich herhalen van geboorte en dood moeten ondergaan. (2) Als men zich weet te handhaven in zijn positie noemt men dat deugdzaam terwijl het tegengestelde als ondeugd wordt gezien; dit is de conclusie wat betreft die twee [zie ook B.G. 2: 16]. (3) Wat zuiver of onzuiver zou zijn wat betreft de religie, wat deugd of ondeugd zou zijn in het normale leven en wat gunstig of ongunstig zou zijn voor het fysieke voortbestaan, zijn zaken [van goed en kwaad] die men moet beoordelen vanuit dezelfde categorie van elementen, o zondeloze [wat goed is voor het lichaam bijvoorbeeld hoeft nog niet goed te zijn in religieus opzicht]. (4) Ik stel deze kijk op de zaak aan de orde ter wille van hen die gebukt gaan onder de last van religieuze beginselen. (5) Aarde, water, vuur, lucht en ether zijn de vijf basiselementen die, van heer Brahmā tot aan de niet-bewegende schepselen, ten grondslag liggen aan de lichamen van de levende wezens die

allen verbonden zijn in de Opperziel. (6) Hoewel ze bestaan uit dezelfde elementen en in die zin gelijk aan elkaar zijn, kennen de Veda's verschillende namen en vormen aan hen toe ter behartiging van hun eigenbelang, Uddhava [zie *varṇāśrama*].

(7) **W**at goed en kwaad zou zijn wat betreft de plaats, de tijd, materiële zaken en wat dies meer zij, is door Mij ingesteld, o Uddhava, met de bedoeling om materieel gemotiveerde handelingen aan banden te leggen. (8) Van alle plaatsen zijn die plaatsen onzuiver waar er geen respect bestaat voor de brahmaanse cultuur en waar er geen gevlekte antilopen te vinden zijn, waar heilige en beschaafde mannen niet te vinden zijn ook al zijn er gevlekte antilopen, waar het onrein is als in Kīkaṭa [een plek van mensen van laag allooi, zie *mleccha* en *], plaatsen die niet gewijd en voorbereid zijn, en plaatsen waar de aarde onbegroeid is. (9) De tijd die ofwel door zijn natuurlijke aard [positie van de zon, maanfase] dan wel door zijn voorwerpen [afspraak per kalender en zonnewijzer] geschikt is voor het naleven van voorgeschreven plichten, wordt als goed beschouwd. De tijd die de plichtsvervulling belemmert of ongeschikt is ['s nachts of tijden van andere verplichtingen] beschouwt men als slecht [zie ook B.G. 7: 8, 11.20: 26, *kāla* en *kālakūṭa* **]. (10) De zuiverheid en onzuiverheid van een ding [of van een substantie] stelt men vast [valideert men] aan de hand van een ander ding, aan de hand van wat men erover zegt, aan de hand van een [zuiverings]ritueel, aan de hand van de tijd of overeenkomstig de relatieve maat [zie ***]. (11) Of het [- te weten de kwaliteit van iets -] bij een persoon tot een zondige [dan wel deugdzame] reactie leidt, hangt af van de macht dan wel onmacht, intelligentie, weelde, toestand en plaats van die persoon. (12) Door een combinatie van de [factoren] tijd, lucht, vuur, aarde en water, of door ieder van hen afzonderlijk [worden zaken gezuiverd, zoals] granen, zaken van been, klei of hout, draad, huiden en vloeistoffen en zaken gewonnen uit het vuur. (13) Als iets in aanraking met dat wat onzuiver is een kwalijke geur of vuil wegneemt en zo de oorspronkelijke staat van een voorwerp herstelt, spreekt men van zuivering. (14) Een tweemaal geboren ziel moet zuiver zijn in zijn handelingen door zichzelf schoon te houden, met Mij in gedachten, met behulp van baden, liefdadigheid en verzaking, alsook met het verrichten van zijn plichten en zuiveringsrituelen overeenkomstig zijn leeftijd en persoonlijke capaciteit. (15) De zuivering ontleend aan een mantra is het gevolg van het hebben van de juiste kennis ervan. De zuivering ontleend aan een bepaalde handeling is het gevolg van de toewijding die men voor Mij heeft. Dharma [religiositeit] floreert bij [de zuiverheid van] de zes factoren [zoals vermeld: de plaats, de tijd, de substantie, de mantra's, de doener en de toegewijde handeling], terwijl goddeloosheid [*adharma*] door het tegenovergestelde wordt voortgebracht.

(16) **S**oms echter blijkt een deugd een ondeugd te zijn en een ondeugd - bij de voorzienigheid [of bij Vedische instructie] - een deugd. Met het inachtnemen van de regulerende beginselen komt men zo te staan voor het feit dat het onderscheid tussen wat goed en kwaad is in feite door hen wordt vervaagd [4*]. (17)

Eenzelfde praktijk van karma waardoor de ene persoon ten val komt is voor een ander niet de oorzaak van een val. Iemand die gevallen is [voor de liefde b.v.] valt niet verder; voor zo iemand verandert de natuurlijke gehechtheid in een deugd. (18) Waar men ook van afziet raakt men van bevrijd - dit vormt voor menselijke wezens de grondslag van het religieuze [natuurlijke, vrome] leven dat het lijden, de angst en de begoocheling wegneemt. (19) Als iemand ervan uitgaat dat de voorwerpen die de zinnen prikkelen goed zijn, ontwikkelt zich als gevolg daarvan gehechtheid, uit die gehechtheid ontstaat lust en vanwege de lust [te genieten wanneer hij wil] is er strijd onder de mensen. (20) Vanwege de strijd is er een moeilijk te beheersen woede en als gevolg van de woede is er onwetendheid; en zo raakt iemands ruime bewustzijn snel overweldigd door duisternis [een vernauwd bewustzijn]. (21) O heilige ziel, een levend wezen aldus verstoken [van een helder verstand] wordt leeghoofdig zodat, vanwege het uit het oog verliezen van de levensdoelen, zo'n persoon - net als de trage materie - zo goed als dood is [vergelijk B.G. 2: 62-63]. (22) Vasthoudend aan de zinnelijke zaak, zinledig het leven levend van een boom, ken je jezelf niet noch de ander en is je ademen niet meer dan gepomp. (23) De beloningen in het vooruitzicht gesteld door de [*karma-kāṇḍa* afdeling van de] geschriften, vormen voor de mens niet het hoogste goed; het zijn slechts aansporingen om de smaak voor het uiteindelijke [*upāsana-kāṇḍa*] goed te pakken te krijgen, gelijk aan wat men zegt om iemand een medicijn te laten innemen. (24) Vanaf hun geboorte ontwikkelen stervelingen een geest van gehechtheid aan hun familieleden, hun levensfuncties en de voorwerpen van hun verlangen, waardoor ze het belang van hun ziel uit het oog verliezen. (25) Waarom zouden zij die intelligent zijn [het Vedisch gezag] zielen ertoe aanzetten zich verder nog bezig te houden met dat soort [gehechtheden], waardoor ze, op het pad van rampspoed blind voor hun ware belang, onderworpen [aan karmisch handelen] in het duister belanden [zie ook 5.5: 17]? (26) Sommigen, die aldus met een geperverteerde intelligentie de bedoeling [in Kṛṣṇa vervulling te vinden] niet begrijpen, spreken in bloemrijke [*karma-mīmāṁsā*] taal over [het brengen van offers ter wille van het] materieel voordeel; iets waar hij die de Veda's werkelijk kent niet over rept [zie ook B.G. 2: 42-44]. (27) Zij die lustmatig, vrekkig en hebberig zijn zien de bloemen [van karmische offers] aan voor de vrucht [van realisatie], begoocheld door het vuur stikken ze in de rook en beseffen ze hun positie niet [hun ware identiteit dat ze een individuele ziel zijn in plaats van een lichaam]. (28) Gewapend met hun uitdrukkingen, Mijn beste, kennen ze Mij niet, Ik die Zich in hun hart bevindt en uit wie dit universum ontstond dat Ik ook ben. In hun genotzucht zijn ze als mensen die in de mist staren. (29-30) Zonder begrip voor Mijn vertrouwelijke conclusie [zie ook 10.87 en B.G. 9] zijn ze, verzonken in hun zinnelijkheid, [als vleeseters] gehecht aan het geweld [jegens dieren] dat kan voorkomen naar omstandigheid [in de natuur], maar dat zeker nimmer wordt aangemoedigd voor het offeren. In werkelijkheid scheppen ze behagen in hun [niet noodzakelijk] geweld jegens de dieren die voor hun zingenot werden afgeslacht. Met hun rituele aanbidding van de goden, de voorvaderen en de leidende geesten, zijn ze kwalijke mensen. (31) In hun harten stellen ze zich allemaal voor - als waren ze za-

kenlieden die hun geld investeren - het te maken in een wereld die in woorden leuk klinkt, maar die zo onwerkelijk is als een droom. (32) Zich bevindend in de geaardheid hartstocht, goedheid of onwetendheid, aanbidden ze de goden en anderen geleid door Indra die zich net zo verheugen in de hartstocht, de goedheid en de onwetendheid; Mij echter aanbidden ze [zo] niet op de goede manier [zie ook B.G. 9: 23 en 10: 24 & 25]. (33-34) [Ze denken:] 'Als we hier de halfgoden vereren met onze offers, zullen we genieten in de hemel en, als dat is afgelopen, naar de aarde terugkeren in een mooi huis en een goede familie.' Met hun geesten aldus verbijsterd door de bloemrijke taal [van de Veda's] voelen ze zich niettemin, als trotse en hoogst begeertige mensen, niet aangetrokken tot Mijn verhandelingen.

(35) **D**e *trikāṇḍa* verdeelde Veda's hebben het spirituele begrip van het ware zelf, de ziel, als hun onderwerp, maar ook de zich esoterisch meer indirect uitdrukkende zieners [de 'andere goeroes'], zijn Mij dierbaar. (36) Het bovenzinnelijk [Vedisch] geluid [het *śabda-brahman*] dat zich [op verschillende niveau's] manifesteert in de *prāṇa*, de zinnen en de geest [van de zuivere, zelfverwerkelijkte, verlichte persoon], is heel moeilijk te begrijpen; het is onbegrensd en zo onmetelijk diep als de oceaan [zie ook 11.12: 17-18]. (37) Het onpeilbare, onveranderlijke Absolute van oneindige vermogens dat Ik uitdraag [als zijnde Mijn natuur, zie *Oṁkāra*], wordt in de levende wezens vertegenwoordigd in de vorm van geluidsvibraties, net zoals er in een lotusstengel een enkele vezel is te zien [zie ook 11.18: 32 en 6.13: 15]. (38-40) Zoals een spin zijn web weeft vanuit het hart via zijn lichaamsopening, manifesteert de adem van de Heer [de *prāṇa*] vanuit de ether de geluidsvibratie via de geest in de vorm van de verschillende klankeenheden. Vol van nectar al de vormen omvattend die uitwaaieren in duizenden richtingen, heeft de Meester, met de sier van medeklinkers, klinkers, halfklinkers en sisklanken, Zich uitgebreid vanuit de lettergreep *oṁ*. Met de ontwikkelde diversiteit aan uitdrukkingen en metrische schikkingen - die ieder weer vier extra lettergrepen hebben -, schept Hijzelf de enorme, onbegrensde uitgebreidheid [van de Vedische klankmanifestatie] en trekt Hij die ook weer terug [zie ook B.G. 15: 15]. (41) De versmaten Gāyatrī, Uṣṇik en Anuṣṭup, Bṛhatī en Paṅkti alsook Triṣṭup, Jagatī, Aticchanda, Atyaṣṭi, Atijagatī en Ativirāṭ bijvoorbeeld [hebben ieder in deze volgorde telkens vier extra lettergrepen]. (42) De [vertrouwelijke] kern van de zaak van wat deze literatuur [*karma-kāṇḍa*] voorschrijft [wat men zou moeten doen], waar zij [*upāsana-kāṇḍa*] op duidt [als zijnde het voorwerp van aanbidding], welke aspecten ze beschrijft of welke alternatieven zij aldus [*jñāna-kāṇḍa*] literair biedt [als filosofie], is in deze wereld aan niemand anders bekend dan aan Mij [vergelijk 11.20, B.G. 4: 5, 7: 26, 10: 41]. (43) Ik ben degene die wordt voorgeschreven, Ik ben het voorwerp van aanbidding, Ik ben het geboden alternatief [de filosofische aanname] en de Ene die wordt wegverklaard [*5]. De bovenzinnelijke geluidsvibratie van de Veda's vestigt de aandacht op Mij als zijnde hun betekenis, en beschrijft uitvoerig de materiële dualiteit als de afdeling van de begoochelende energie die moet worden ontkracht om uiteindelijk gelukkig te worden.'

*: Śrīla Madhvācārya citeert als volgt uit de Skanda: 'Religieuze personen behoren zich op te houden binnen een straal van dertien kilometer van rivieren, oceanen, bergen, hermitages, bossen, spirituele gemeenschappen of plaatsen waar de *śālagrāma-śīlā* [een zwarte ovale riviersteen geschikt om te aanbidden] wordt aangetroffen. Alle andere plaatsen moeten als *kīkaṭa* worden beschouwd, ofwel als besmet. Maar zelfs als men in zulke besmette plaatsen zwarte en gevlekte antilopen aantreft, mag men zich daar ophouden zo lang als er geen zondige personen aanwezig zijn. Zelfs als er zondige personen aanwezig zijn mag men zich daar ophouden, mits het burgerlijk gezag in handen is van respectabele autoriteiten. Zo ook mag men zich daar ophouden waar de Beeltenis van Viṣṇu naar behoren is geïnstalleerd en wordt aanbeden.'

**: De *paramparā* voegt hier toe: 'Politieke, sociale of economische verstoringen die iemand belemmeren in de uitvoering van zijn religieuze plichten worden beschouwd als tijden die ongunstig zijn.' Derhalve is de - vorm van, de soort van - tijd waarmee men de omgang met de Opperheer of de Heer Zijn zuivere toegewijde bereikt, de tijd die gunstig heet, terwijl de vorm van tijd die politiek, economisch of sociaal bepaald wordt en waarmee men die omgang verliest, een tijd is die hoogst ongelukkig wordt genoemd. Religieuze timing - overeenkomstig de zon en de maan b.v. - is *sat kāla*, of ware timing en juiste conditionering, terwijl menselijk bepaalde timing zoals de standaardtijd *asat kāla* is, ofwel een tijdconditionering inhoudt die is gebaseerd op vals gezag, een karmagemotiveerde tijd gedreven door nevenmotieven. Wetenschappelijk betreft het een biologisch conflict op het niveau van het zenuwstelsel tussen de natuurlijke prikkels van de tijd, zoals de regelmaat van het daglicht met de biologische of interne klok, en de culturele prikkels van de tijd die hier met lineaire en gegeneraliseerde tijdsbegrippen als de gemiddelde tijd en de zonetijd, haaks op staan. De tijdzin van de moderne mens is daardoor gestoord, hij lijdt onder de psychologische tijd, een instabiel gevoel van de tijd dat fundamenteel is voor de cultuurneurose, het als problematisch ervaren van de cultuur.

***: Een voorbeeld ter illustratie bij deze nogal abstracte formulering wordt gevormd door de klok: de klok is zuiver of onzuiver naar gelang het object van meting: de tijd van de natuur als een ander 'ding' van de tijd. Dit wordt het criterium van de wetenschappelijke validatie genoemd ofwel het bepalen van het nulpunt van de meting. Maar ook erover sprekend in een wetenschappelijk betoog en uitleggen dat de gemiddelde tijd, de klok die afwijkt van de natuur, is afgeleid uit en refereert aan de natuur zelf middels een wetenschappelijke formule die uitdrukking geeft aan de zogenaamde tijdvereffening, is een manier om een klaarblijkelijk afwijkende klok te heiligen ofwel er op een politieke manier de waarheid van te verklaren. Verder is er ook het religieuze ritueel dat het kruis presenteert van Jezus Christus bijvoorbeeld, of de Mahāmantra van Heer Caitanya, naar aanleiding van de aangehangen standaard van de tijd, ter vergeving van de zonde van het pragmatisch afwijken van Kṛṣṇa's natuur en de wetenschappelijke rationalisatie erover. Vervolgens kunnen we eenvoudig de klok instellen op de tijd van de natuur, op de tijd van Kṛṣṇa, om in overeenstemming te verkeren met het religieuze inzicht [zie kalender van orde]. En tenslotte, inziend dat de vertrouwelijkheid van Kṛṣṇa's tijd politiek gezien niet kan worden opgelegd, is er de zuiverheid afgemeten aan de relatieve maat, zoals dit vers stelt, die men met de moderne complexiteit van het tijdbewustzijn kan respecteren met een dubbele tijdsaanduiding die door sommige klokken wordt geboden of door twee klokken die men tegelijk gebruikt: één tijdsaanduiding ingesteld naar de natuur en een andere naar de politiek

van de pragmatische manier van omgaan met de tijd. Aldus kunnen we met dit vers de onzuiverheid tolereren van de baatzuchtig gemotiveerde, karmische tijdmanipulaties, en nog steeds als toegewijden met zuiverheid te werk gaan [Prabhupāda die enerzijds uitdrukkelijk verzocht om punctualiteit, verzocht zijn toegewijden verder het onderwerp van de tijd te bestuderen. 'Alle dagen en uren zijn mij hetzelfde. Ik laat die aangelegenheid aan jullie over', vertrouwde hij toe in 'A Transcendental Diary' door Hari Śauri Dāsa].

4*: De *parampara* geeft een voorbeeld: 'Iemand die zijn vrouw en kinderen verlaat is zeker een onnadenkend en onverantwoordelijk iemand. Als men echter *sannyāsa* neemt, en verankerd blijft op een hoger spiritueel niveau, beschouwt men hem als de heiligste persoon. Trouw en zonde derhalve hangen af van specifieke omstandigheden en zijn bij tijden moeilijk van elkaar te onderscheiden.' Volgens Śrīla Madhvācārya, worden personen boven de veertien jaar in staat geacht onderscheid te maken tussen goed en kwaad en zijn ze aldus verantwoordelijk voor hun vrome dan wel zondige activiteiten.

5*: Het 'wegverklaren' van Hem als een absolute norm hangt samen met de relatie tussen vorm en inhoud. In de bhakti staat men voor Zijn vorm, die van de *ācārya* en die van de medetoegewijden als de toegangspoort tot de Vedische kennis. Is men eenmaal door die poort naar binnen, dan speelt de poort waar de Heer met Zijn gedaante voor staat minder een rol dan de inhoud die de *jñāna* dan voor zijn rekening neemt. Dringt men door tot de inhoud, dan is de vorm aldus net zo overbodig als de verpakking van een product dat men wil gebruiken nadat het gekocht is. Maar Heer Kṛṣṇa is natuurlijk zowel de vorm als de inhoud. In die zin vindt men Hem juist op de weg naar binnen. Het wegverklaren geldt de vorm dus. Een en ander toont de noodzaak van de *trikāṇḍa* drieledigheid van de yoga aan: karma yoga vormt de weg, bhakti-yoga vormt de winkel en de *jñāna-yoga* toont de spirituele boodschappen die men daar kan halen.

11.22 - Prakṛti en Puruṣa: de Natuur en de Genieter

(1-3) **Ś**rī Uddhava zei: 'O Heer van het Universum, hoeveel basiselementen [*tattva's*] van de schepping zijn er opgesomd door de zieners? O Meester, ik hoorde Je spreken over achtentwintig basiselementen [zie ook 11.19: 14]. Sommigen zeggen dat het er zesentwintig zijn, anderen spreken van vijfentwintig of van zeven, sommigen hebben het over negen, sommigen over vier en anderen over elf elementen, terwijl weer anderen melding maken van zestien, zeventien of dertien elementen. O Eeuwige Allerhoogste, zou Je ons alsJeblieft kunnen uitleggen wat de wijzen, die zich zo verschillend uitdrukken met de berekeningen van hun indelingen, daarmee voor ogen hebben?'

(4) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Met hen [die elementen] alomtegenwoordig, spreken de brahmanen zoals het ze uitkomt, wat zou er per slot van rekening voor degenen die [de sluier van] Mijn *māyā* hebben opgeheven, nu moeilijk te beweren zijn? (5) 'Het is niet zoals jij het zegt, het is zoals ik het zeg': dat is wat mijn onoverkomelijke [begoochelende] energieën doen met hen die argumenteren over oorzaken [zie *darśana's* en 6.4: 31]. (6) Omdat Mijn energieën op elkaar inwerken ontstaan er meningsverschillen onder hen die dit onderwerp [van de oorzakelijkheid] bespreken, maar als men vrede vindt in het beheersen van zijn zinnen, komt er een einde aan het meningsverschil en houdt het argumente-

ren op [men bereikt de ware aard van de Allerhoogste Geest, *ātmatattva*]. (7) Omdat de verschillende [subtiele en grofstoffelijke] elementen elkaar wederzijds doordringen, o beste onder de mannen, wil een spreker een gepaste beschrijving geven met een opsomming van oorzaken en gevolgen. (8) Met ieder van die indelingen verwijst elk element naar de andere elementen; of het er nu is als een oorzaak of gevolg, als je één element ziet [zoals de ether] zie je ook al de andere elementen waar dat element deel van uitmaakt [*]. (9) Onderscheid zoals vernomen uit de mond van een ieder die zich wil bezinnen wat betreft oorzaak en gevolg, aanvaarden we [als gezaghebbend], als dat verschil tot stand kwam op basis van een samenhangende redenering. (10) Een persoon zit vast aan een eeuwige onwetendheid en kan niet uit zichzelf weten wat zelfverwerkelijking inhoudt. Die kennis ontleent hij aan iemand anders bekend met de Absolute Waarheid [vergelijk 11.21: 10]. (11) Er bestaat in deze kennis, die hoort bij de kwaliteit goedheid van de materiële natuur, niet het geringste verschil tussen *puruṣa* - het Opperwezen, de Ziel, de eigenlijke persoon - en *Īśvara*, de Heer. Dat dat anders zou zijn is een zinloos hersenspinsel [zie B.G. 18: 20 en 9: 15 en **]. (12) De basiskwaliteiten van goedheid, hartstocht en onwetendheid, als [respectievelijk] de oorzaken van behoud, schepping en vernietiging, houden elkaar in evenwicht in de materiële natuur [*prakṛti*] maar [heersen] niet [over] de ziel [zie ook B.G. 3: 27]. (13) In deze wereld is de geaardheid goedheid van kennis [licht], de geaardheid hartstocht van vruchtdragende arbeid [karma] en de geaardheid onwetendheid is van een gebrek aan wijsheid; de interactie van de geaardheden wordt de Tijd genoemd en [de combinatie van] hun natuurlijke aard [*svabhāva*], vormt de draad [de leidraad, symbolisch gedragen door de eerste drie *varṇas*, zie ook 11.12: 19-21].

(14) **D**e oorspronkelijke persoon [*puruṣa*], de primaire substantie [*prakṛti,* de elementaire natuur], de zichtbare manifestatie [*mahat-tattva, het* 'grote principe'], de vereenzelviging met de vorm [*ahaṅkāra,* vals ego], de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde vormen aldus de negen elementen van de schepping waar Ik naar verwees [in vers 1]. (15) Horen, aanraken, zien, ruiken en proeven zijn de vijf [zintuigen] waarmee kennis wordt vergaard; het spraakorgaan, de handen, de geslachtsdelen, de anus en de benen staan voor hun werking, o Mijn beste, en de geest is er voor hen beiden. (16) Geluiden, tactiele kwaliteiten, smaken, geuren en vormen [of kleuren] zijn de categorieën van de zinsobjecten [zie *viṣaya*] en de spraak, het vervaardigen, het uitscheiden [via anus en genitaliën] en het voortbewegen zijn de functies die door hen gedekt worden. (17) In het begin van de schepping is de *puruṣa* onbetrokken getuige van de materiële natuur van dit universum, het universum dat door de werking van *sattva* en de andere geaardheden de vorm aanneemt van de grofstoffelijke manifestaties en meer subtiele oorzaken [zie ook 2.10: 10]. (18) Al de elementen van de zichtbare manifestatie [van het *mahat-tattva*] en wat erbij hoort, die hun vermogens verwierven omdat de blik van de Heer [de Oorspronkelijke Persoon] op hen rustte, ondergaan transformatie en vormen, vermengd dankzij de kracht van de natuur, het eivormig universum [zie ook 2.5: 35, 3.20: 14-15, 3.26: 51-53,

3.32: 29, 5.26: 38, 11.6: 16]. (19) Met de vijf materiële elementen beginnend met de ether enerzijds en de individuele kenner [de *jīva*] en de Opperziel [het *Paramātmā*] anderzijds, spreken we van zeven samenstellende elementen als de grondslag voor [de vorming van] het lichaam, de zinnen en de levensadem. (20) Uitgaande van zes elementen spreekt men van de Bovenzinnelijke Persoon als het zesde element verbonden met de vijf materiële elementen, de elementen die Hij eerst projecteerde als Zijn schepping en er vervolgens in binnenging. (21) Als men het heeft over vier elementen, ontstaan het vuur, het water en de aarde uit het Oorspronkelijke Zelf; door deze elementen is er dan het zichtbare resultaat van deze kosmos. (22) Er zeventien tellend is er de overweging van de vijf grofstoffelijke elementen, de vijf zinnen en hun vijf voorwerpen samen met de ene geest en de ziel als het zeventiende element. (23) Op dezelfde manier rekenend met zestien elementen stelt men de ziel gelijk aan de geest. Met dertien elementen zijn er de vijf grofstoffelijke elementen, de vijf zinnen, de geest en de [individuele en allerhoogste] ziel. (24) Tel je er elf dan heeft men het over de ziel, de grofstoffelijke elementen en de zinnen. Met de acht natuurlijke elementen [de vijf grofstoffelijke, de geest, de intelligentie en het valse ego] en de *puruṣa,* de Oorspronkelijke Persoon, heeft men er vervolgens negen. (25) Aldus werden de verschillende opsommingen van de *tattva*-elementen bedacht door de zieners, allen logisch onderbouwd met rationele argumenten; bij de wijzen is er geen gebrek aan helderheid.'

(26) **Ś**rī Uddhava zei: 'Omdat zowel de natuur als de genieter [*prakṛti* en *puruṣa*], ondanks dat ze fundamenteel verschillend zijn, elkaar wederzijds omvatten, o Kṛṣṇa, lijkt er geen verschil tussen hen te bestaan: men ziet de ziel in de materiële natuur en de natuur in de ziel [zie ook B.G. 18: 16]. (27) AlsJeblieft, o Lotusogige, Alwetende en Eigenlijke Expert in het Redeneren, maak met Je woorden een einde aan de grote twijfel in mijn hart. (28) De levende wezens ontvangen van Jou de kennis die ze door de macht van Jouw uitwendige illusie [weer] kwijtraken. Alleen Jij begrijpt de ware aard van Jouw begoochelend vermogen en niemand anders [zie ook B.G. 15: 15].'

(29) **D**e Allerhoogste Heer zei: '*Prakṛti* en *puruṣa* [de natuur en de genieter] verschillen volkomen van elkaar, o beste van alle personen. Deze schepping [*prakṛti*] is onderhevig aan transformatie als gevolg van de interactie van de *guṇa's*. (30) Mijn beste, de begoochelende energie bestaande uit de drie geaardheden zorgt middels die basiskwaliteiten voor een veelvoud aan combinaties en mentaliteiten. Deze veranderlijke natuur gebaseerd op de *guṇa's* is er in drie soorten: één heet *adhyātma*, de volgende *adhidaiva* en een andere *adhibhūta* [zie ook *kleśa*'s en 1.17: 19]. (31) In deze wereld scheppen je gezichtsvermogen [*adhyātma*, zoals veroorzaakt door jezelf], dat wat je ziet [*adhibhūta*, zoals veroorzaakt door anderen] en het licht erop [*adhidaiva*, zoals veroorzaakt door de natuur], elkaars perfectie met de zon onafhankelijk in de hemel. [Zo ook] treedt de [Super]ziel, de oorspronkelijke oorzaak los van deze drie aspecten, vanuit zijn eigen bewuste ervaring op als de perfectie van alles wat tot stand kwam. (32)

Behalve voor de ogen geldt datzelfde [drievoudige] ook voor de tastzin en wat men daarmee ervaart, het gehoor en wat men hoort, de tong en waar die mee bezig is, de neus en wat er te ruiken valt en het bewustzijn samen met wat daar zo bij hoort. (33) De onrust van de geaardheden vindt plaats op basis van de oerether en leidt tot veranderingen [ofwel *pradhāna* vormt de oorzaak van tijdverschijnselen]. Het principe van het intellect [*mahat-tattva*, zie ook ***] wekt daardoor een [vals] ik-besef op dat de oorzaak is van drie verschillende vormen van begoocheling: emotie [*vaikārika*], onwetendheid [*tāmasa*] en zinsgenot [*aindriya*]. (34) De volle kennis van de Superziel ontberend zegt men dingen als 'dit is werkelijk en dat niet' met de discussie gericht op materiële dualiteiten. Hoewel zinloos zullen dergelijke [speculaties] niet ophouden zolang personen hun aandacht hebben afgekeerd van Mij, hun ware toevlucht.'

(35-36) **Ś**rī Uddhava zei: 'Hoe nemen zij wiens geesten zijn afgeleid van Jou door de baatzuchtige handelingen die ze verrichten, o Meester, hogere en lagere materiële lichamen aan en geven ze die weer op? AlsJeblieft Govinda, leg me uit wat voor hen die niet zo spiritueel zijn, lastig te begrijpen is omdat ze, hoofdzakelijk met de kennis van deze wereld, misleid werden.'

(37) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'De geest van de mens bepaald door zijn baatzuchtig handelen, is gebonden aan de vijf zintuigen. Reizend van de ene wereld naar de volgende, volgt de ziel, die een afzonderlijk bestaan heeft, die geest [zie ook *liṅga*, *vāsanā* en B.G. 2: 22]. (38) De geest die zich naar gelang het karma steeds bezint, komt tot stand op basis van wat via de zinnen wordt gezien of gehoord, maar bewegingloos [wegstervend van die zinsobjecten] gaat dan de herinnering [aan dat leven] verloren. (39) Deze complete vergeetachtigheid van het levende wezen waarin het zich niet meer een zelf herinnert dat om een of andere reden in beslag werd genomen door de voorwerpen van de zintuigen, is wat men de dood noemt. (40) O man van liefdadigheid, wat men een geboorte noemt is de volledige identificatie van een persoon met het lichaam dat hij aannam, zoals wat men in een droom doet of als men fantaseert. (41) En net zoals men in een droom of een fantasie zich niet een voorgaande droom of fantasie herinnert, denkt men ook niet dat men een voorgaand bestaan zou hebben gehad [*4 en B.G. 4: 5]. (42) Vanwege de schepping van deze zinstoevlucht, dit lichaam, doet zich een drievoudig idee voor [dat men van een hoge, middelmatige of lage geboorte zou zijn] wat betreft de aangenomen gedaante. Dit brengt de persoon ertoe te geloven in een uitwendige dualiteit die ook innerlijk wordt aangetroffen, alsof men het leven schenkt aan slecht nageslacht. (43) Mijn beste, geschapen lichamen vinden voortdurend hun bestaan en einde als gevolg van de Tijd, de onzichtbare stroom niet te zien vanwege haar subtiliteit. (44) De levensduur, de omstandigheden en zo meer van alle geschapen wezens worden erdoor bepaald, net zoals de vlam van een kaars, de stroom van een rivier of de vruchten van een boom dat zijn. (45) Men heeft het bij het verkeerde eind als men zegt 'dit licht staat gelijk aan de lamp' en 'deze stroom water staat gelijk aan de rivier'. Zo is het ook fout om te zeggen 'dit menselijke [lichaam] staat gelijk aan de persoon'.

Het is een manier van redeneren waarmee mensen hun leven vergooien [zie ook 6.16: 58, 7.6: 1-2]! (46) In feite neemt deze persoon niet zijn geboorte uit het zaad van zijn eigen handelingen, noch komt hij te sterven. Hij is onsterfelijk en is enkel door illusie verenigd [met dit lichaam], zoals vuur dat is met hout [zie B.G. 2: 24]. (47) Bevruchting, ontwikkeling in de baarmoeder, geboorte, kleutertijd, kindertijd, jeugd, middelbare leeftijd, ouderdom en dood vormen de negen stadia van het lichaam. (48) Deze superieure of inferieure lichamelijke condities - die men te danken heeft aan zijn motieven [van karmische wedergeboorte] -, aanvaardt een ziel [als hem eigen] vanwege zijn gebondenheid aan de geaardheden, maar soms slaagt hij erin [bij de genade van de Heer, met de nodige inspanning in de yoga] afstand van ze te nemen. (49) Door de geboorte van zijn nageslacht en de dood van zijn voorvaderen kan iemand de waarheid gaan inzien [van zijn eigen leven]. Hij die de kenmerken van deze tweeledigheid goed begrijpt [en weet dat hij de continuerende ziel is] is niet langer ontvankelijk voor dit ontstaan en vergaan van de dingen. (50) Iemand bekend met het zaad en de wasdom van een boom, is de getuige die losstaat van de geboorte en dood van die boom. Op dezelfde manier is men de getuige los van [de geboorte en dood van] het fysieke lichaam. (51) De onintelligente persoon die er niet in slaagt aldus ziel en materie te onderscheiden en in aanraking met de materie de uiterlijkheid voor het ware houdt, belandt geheel verbijsterd in de kringloop van geboorte en dood [zie ook B.G. 9: 21-22 en 1.7: 5]. (52) Ronddolend op basis van zijn karma gaat hij, als hij de geaardheid goedheid volgt, naar de wijzen en de goden. Als hij de leidraad van de hartstocht volgt zal hij zich onder de mensen begeven of raakt hij in de [demonische] greep van het duister, en met de geaardheid onwetendheid belandt hij tussen de geesten en de spoken of bereikt hij het dierenrijk [zie ook B.G. 6: 41-42, 9: 25; 17: 4]. (53) Als men personen ziet dansen en zingen, is men geneigd ze na te doen. Zo ook raakt men, al is men [als een stille getuige] dan niet zo bezig, in de ban van een materiële denkwijze als men geconfronteerd wordt met de kwaliteiten van de materie [zie ook 11.21: 19-21]. (54-55) Net zoals bomen lijken te bewegen als men ze in bewegend water ziet en de wereld lijkt rond te draaien als je ogen ronddraaien, zijn ook de mentale indrukken die men heeft van ervaren zinsobjecten niet werkelijk. Net zoals de dingen die men in een droom ziet drogbeelden zijn, is ook de voorstelling die een ziel heeft van een leven van geboorte en dood maar een waan. (56) Voor iemand die mediteert op de zinsobjecten houdt het materiële leven niet op ondanks dat het een illusoire aangelegenheid is, net zoals het zich voordoen van nare dingen in een droom [zich kan herhalen *5]. (57) Schep daarom Uddhava, geen behagen in de zinsobjecten die een spelletje spelen met de zintuigen. Bedenk hoe op basis van de illusie van de materiële dualiteit gerezen in het zelf men faalt in de realisatie van de ziel. (58-59) Als men beledigd, verwaarloosd, belachelijk gemaakt of benijd wordt door slechte mensen, of als anderszins je de middelen van bestaan ontzegd worden, men bestraft wordt of opgesloten, of als men bij herhaling wordt bespuugt of ondergeplast door onwetende mensen, behoort iemand die het Allerhoogste voor ogen heeft en aldus geschokt in moeilijkheden verkeert, zichzelf te redden door zijn toevlucht te nemen tot zijn essentie [zie ook 5.5: 30].'

(60) **Ś**rī Uddhava zei: 'Hoe leer ik dat? AlsJeblieft, o Beste van Alle Sprekers, zeg ons dat. (61) De overtredingen van andere mensen tegen jezelf is wat ik het allermoeilijkst vindt om te verdragen. Zelfs voor geleerden is het moeilijk, o Ziel van het Universum. Behalve voor hen die gefixeerd in Jouw dharma vreedzaam verblijven aan Jouw lotusvoeten, vormt de materiële natuur zonder twijfel de grootste last.'

*: Twee voorbeelden. Een pot maakt deel uit van het element aarde en aarde maakt deel uit van een pot. Alle materie maakt deel uit van de ether [substantiële ruimte] en de ether maakt deel uit van al de elementen.

**: De *paramparā* voegt hier toe: 'Śrī Caitanya Mahāprabhu beschreef de eigenlijke situatie als *acintya-bhedābheda-tattva* - de hoogste genieter en de beheerste levende wezens zijn gelijktijdig één en verschillend. In de materiële geaardheid goedheid wordt de eenheid waargenomen. Als men dan vordert, tot het stadium *viśuddha-sattva*, of gezuiverde spirituele goedheid, vindt men geestelijke verscheidenheid in de kwalitatieve eenheid, waarmee men zijn kennis van de Absolute Waarheid vervolmaakt' [zie ook *siddhānta*].

***: Om de basistermen die in dit hoofdstuk worden gebruikt van elkaar te onderscheiden: *Prakṛti* is de materiële natuur met haar levende wezens en *guṇa's*, *pradhāna* is de voorwereldlijke, ongedifferentieerde staat van de materie zonder de specifieke schepselen en *guṇa's* en de *mahat-tattva* vormt de totaliteit van de grotere werkelijkheid van dat alles, die ook wel bekend staat als het principe van het intellect of de kosmische intelligentie. De *puruṣa* is de oorspronkelijke persoon die de genieter is: de Heer en de levende wezens die kwalitatief gelijk aan elkaar zijn.

*4: Overeenkomstig de welbekende uitzondering die de regel bevestigt stelt Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura hier dat met de mystieke macht van *jāti-smara* men zich zijn voorgaande geboorte kan herinneren. Patañjali in de Yoga-sūtra III.18 zegt: 'Indrukken die, meegedragen in het zelf, naar de oppervlakte komen, geven inzicht in voorgaande levensstaten'.

*5: Het klassieke filosofische standpunt hier verdedigd is: 'Als men een lichaam heeft is men een ziel, als men een lichaam is is men een varken', waar het varken hier de gevallen ziel is die telkens weer terugkeert naar een materialistisch bestaan.

11.23 - Afzien van: het Lied van de Avantī Brāhmaṇa

(1) De zoon van Vyāsa zei: 'Nadat Uddhava, de grootste van de toegewijden, dit tegen Hem had gezegd prees de leider van de Dāśārha's wiens heldenmoed het zo waard is te worden besproken, Zijn dienaar voor zijn woorden en gaf Hij antwoord. (2) De Allerhoogste Heer zei: 'O discipel van Bṛhaspati, in deze wereld is er vrijwel geen deugdzame ziel te vinden die zijn geest in bedwang kan houden als die verstoord wordt door de beledigende woorden van een onbeschaafd iemand. (3) Een persoon wordt niet zo pijnlijk getroffen door pijlen die een gevoelig deel van zijn lichaam doorboren als door de pijnlijke pijlen van de ruwe woorden van onbeschaafde mensen die vast komen te zitten in zijn hart. (4) Wat dit betreft Uddhava, wordt er een allerstichtelijkst verhaal verteld. Luister alsjeblieft goed, Ik zal je het nu vertellen. (5) Het verhaal stamt van een bedelmonnik die, nadat hij werd beledigd door slechte mensen, zijn kalmte bewaarde door zichzelf voor te houden dat het plaats vond als gevolg van zijn daden in het verleden. (6) In Avantī [in het district Malwa] leefde eens een zekere brahmaan die het zeer goed had met veel rijkdom door zijn brood te verdienen met zaken doen; maar hij was een miserabel mens vol lust en hebzucht, die heel makkelijk in woede verviel [zie ook B.G. 2: 49]. (7) Hij had geen achting voor zijn verwan-

ten en gasten, zelfs niet in woorden, noch bekommerde hij zich, met zijn gebrek aan religiositeit, op tijd om zijn eigen voldoening. (8) Zijn zoons, aangetrouwde familie, zijn vrouw, dochters en bedienden keerden zich tegen de ellendeling met zijn slechte karakter en onthielden hem in weerzin hun genegenheid. (9) Aldus tekortschietend in zowel dharma als plezier, werden de vijf eisers van het offer [de godheden, zie *pañca-bhāga*] boos op die obsessieve schatbewaarder die voor beide werelden [deze en de volgende] verstek liet gaan. (10) Door hen te verwaarlozen verloor hij al zijn krediet, o grootmoedige, en ging al de weelde waar hij zich met zo veel moeite voor had ingespannen verloren. (11) O Uddhava, een deel van de weelde van deze zogenaamde brahmaan werd ingepalmd door zijn verwanten, een deel door dieven, een deel door de voorzienigheid, een deel door de tijd, een deel door de gewone man en een deel door hoger geplaatst gezag [zie ook 10.49: 22]. (12) Toen hij zijn bezit was kwijtgeraakt ontwikkelde zich bij hem, die verstoken van religiositeit en plezier, door zijn verwanten werd verwaarloosd, zich zo een moeilijk te dragen zorgelijkheid. (13) Aldus verzonken in gepeins, treurde hij verstikt door tranen een lange tijd vol pijn over zijn verloren rijkdom, waarop hij door een grote afkeer werd overvallen voor alle wereldse zaken.

(14) **H**ij hield zichzelf toen voor: 'Hoe pijnlijk is het om mezelf zo zinloos te kwellen met al dit gezwoeg voor het geld dat me noch genoegen verschafte, noch het dharma ten goede kwam. (15) Over het algemeen resulteert de rijkdom van schrapers nooit en te nimmer in enig geluk: in dit leven leidt het tot zelfkwelling en als ze dood gaan belanden ze ermee in de hel. (16) Hoe zuiver de roep ook is die beroemdheden mogen genieten of hoe lofwaardig de kwaliteiten van deugdzamen ook zijn, het gaat allemaal teloor met slechts een beetje hebzucht, net als wat witte lepra [vitiligo] doet met een bekoorlijke, lichamelijke schoonheid. (17) Met het opbouwen, realiseren, doen toenemen, beschermen, spenderen, verliezen van en zich verheugen over kapitaal, moet de mens zwoegen, vrezen, zich zorgen maken en in onzekerheid verkeren. (18-19) Diefstal, geweld, leugens, dubbelhartigheid, lust, woede, verbijstering, trots, onenigheid, vijandschap, een gebrek aan geloof, wedijver en [de drie] gevaren [van bedwelming, promiscuïteit en gokken, zie ook 1.17: 24], zijn de vijftien ongewenste zaken die bij de mens bekend staan als het gevolg van het koesteren van rijkdom. Daarom moet hij die het uiteindelijke voordeel in het leven wil behalen zich verre houden van het onwenselijke dat voor weelde doorgaat. (20) Je broeders, echtgenote, ouders en vrienden die één zijn in de liefde, veranderen allen, van het ene op het andere moment in vijanden vanwege een enkele rooie cent. (21) Voor het kleinste beetje geld ontsteken ze van streek in woede en vergeten ze heel snel, als een tegenstander uit op vernietiging, hun welgezindheid en wijzen ze je af in een oogwenk. (22) Zij die er geen waardering voor hebben dat ze als mens een geboorte hebben verworven waar de onsterfelijken voor bidden, met daarnaast [zelfs de mogelijkheid van] een superieure tweede geboorte, vernietigen hun eigenbelang en stevenen af op een naar lot [zie ook B.G. 16: 19-20]. (23) Welke persoon die het tot dit menselijke bestaan heeft gebracht, deze toegangspoort naar de hemel en

de bevrijding, hecht zich nu aan eigendom, een zinledig bereik waar men onderworpen is aan de dood? (24) Als men niet deelt met hen die een aandeel verdienen - de grotere familie van de goden, de zieners, de voorvaderen, de verwanten, de levende wezens en zichzelf - komt men ten val als een geldbeluste Yakṣa. (25) Wat moet je als een oude man nu beginnen als je, verdwaasd door je jeugd, kracht en weelde - de middelen waar een slim mens zich van bedient om alles voor elkaar te krijgen - je leven hebt verspild met het najagen van geld [en status e.d., zie B.G. 3: 35]? (26) Hoe kan [zelfs] een intelligent mens ten prooi vallen aan een nimmer eindigende, hopeloze jacht op rijkdom? De hele wereld verkeert hoogst verbijsterd in de ban van een of andere onvermijdelijke begoochelende macht! (27) Wat hebben de goederen of zij die ze verschaffen voor nut of wat voor zin hebben de zinsobjecten of de mensen die je proberen te behagen? Oftewel, wat voor zin heeft het voor iemand die verkeert in de greep van de dood, om zich bezig te houden met baatzuchtige handelingen die hem alleen maar nog weer een volgende geboorte opleveren? (28) De Allerhoogste Heer, de Hoogste Persoonlijkheid die al de goden omvat en die tevreden over mij, me leidde tot deze staat van onthechting, vormt de boot voor de ziel [om de materiële oceaan over te steken, zie ook 11.17: 44]. (29) Met de tijd die me nog rest [in mijn leven] zal ik, vrij van verwarring over mijn ware eigenbelang, mijn lichaam de nodige beperkingen opleggen en de vrede in mezelf vinden [zie ook 2.2: 3, 7.12: 6]. (30) Mogen de goden, de heersers over de drie werelden, met mij hier blij mee zijn. Was het niet Khaṭvānga [zie 9.9: 41-47] die in een mum van tijd de geestelijke wereld bereikte?'

(31) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Aldus tot een besluit gekomen, ontwarde de zeer vrome brahmaan van Avantī de knopen [van verlangen] in zijn hart en werd hij een vreedzame en stille bedelmonnik. (32) Hij trok alleen en onopvallend rond door deze wereld en ging, met zijn zelf, zijn zinnen en levensadem onder controle [zie *tridaṇḍa*], haar steden en dorpen binnen om te leven van de liefdadigheid. (33) Toen ze hem zagen als een oude vieze bedelaar, onteerden mensen van lagere komaf hem met vele beledigingen, o gezegende ziel. (34) Sommigen beroofden hem van zijn drievoudige staf, zijn bedelnap, zijn waterpot en zijn zitplaats, en anderen namen zijn gebedskralen en zijn gescheurde vodden weg. Die lieten ze hem dan zien, boden ze hem opnieuw aan en pakten ze dan weer van de wijze af. (35) Als hij aan de rivieroever zijn deel van het voedsel wilde genieten dat hij met bedelen had vergaard, plasten de grote zondaars erop en spuugden ze op zijn hoofd. (36) Hij die naar zijn gelofte van stilte niet sprak, daagden ze uit te spreken, hem afranselend als hij zich stil hield. Sommigen zeiden: 'Deze hier is een dief' en bonden hem vast met een touw terwijl anderen riepen: 'Bindt hem vast, knevel hem!' (37) Sommigen maakten hem met minachting verwijten als: 'Deze hier is een religieuze hypocriet, een bedrieger die zijn rijkdom verloor, door zijn familie werd uitgestoten en zich nu maar hierop heeft toegelegd.' (38-39) 'Zie toch hoe deze persoon, die in stilte zijn doel zo machtig en standvastig nastreeft als de koning van de bergen, zo vastbesloten is als een [bedrieglijke] kraanvogel.' Sommigen dreven met dergelijke opmerkingen de

spot met hem, terwijl anderen een kwalijke lucht lieten waaien en de brahmaan vastketenden en gevangen hielden als een huisdier. (40) Aldus onderworpen aan [de drie vormen van] opleggingen zoals je aangedaan door anderen, door hogere machten en door je eigen natuur [zie *kleśa*], begreep hij dat wat hem ook overkwam hem door het lot werd toebedeeld. (41) Beledigd door laag-bij-de-grondse mensen die hem uit zijn tent probeerden te lokken, zong hij, vastbesloten tot het goede zich strak aan zijn plichten houdend, het volgende lied [zie ook B.G. 18: 33].

(42) **D**e brahmaan zei: 'Deze mensen zijn niet de oorzaak van mijn geluk of ongeluk, noch is het te wijten aan de halfgoden, mijn lichaam, de planeten, mijn karma of de tijd. Het is, zoals het heersend gezag dat stelt [de *śruti*], niets dan de geest die er de oorzaak van is dat men ronddraait in de kringloop van het materiële leven. (43) De geest die de kwaliteiten van de geaardheden verwerft, wordt heel sterk als gevolg van hen en geeft aldus aanleiding tot de verschillende soorten van witte [goede], rode [hartstochtelijke] en zwarte [onwetende] handelingen, die leiden tot de condities [de maatschappelijke klassen] corresponderend met die kleuren. (44) De niet-betrokken Superziel van bovenzinnelijke verlichting heeft als een vriend zijn bestaan naast - en is getuige van - de worstelende geest, die, met het beeld dat hij van de wereld draagt, de zinsobjecten omarmt. Het is in de betrokkenheid bij de geaardheden van de natuur dat de individuele ziel [verbijsterd door die geest] verstrikt raakt in de gehechtheid [zie ook B.G. 3.42: 43]. (45) Liefdadigheid, je voorgeschreven plicht, *niyama*, *yama*, het luisteren naar [de geschriften], vrome werken en de zuivering door geloften houden allen het onderwerpen van de geest in, en hebben de verzonkenheid van de geest [*samādhi*] ten doel die het allerhoogste [de zelfverwerkelijking] van de yoga vormt. (46) Wat voor nut hebben schenkingsrituelen en dergelijke voor iemand wiens geest tot rust kwam door perfect [in Hem] verankerd te zijn? Of waarom zou je daarnaast, je met deze processen van distributie en zo meer bezig houden als je de weg kwijt bent met een geest die je niet onder controle hebt? (47) Andere goden [en de zinnen waar ze voor staan], hebben altijd onder controle gestaan van de geest die zichzelf nimmer beheersen laat door iets [of iemand] anders. Hij vormt een angstwekkende god sterker dan de sterksten en daarom is Degene die [in de vorm van Zijn mantra's] hem onder controle weet te krijgen de God van de goden [zie ook B.G. 6: 35-36, *]. (48) Sommigen die deze moeilijk te verslane vijand [zie ook B.G. 6: 6] met zijn onbedwingbare neigingen die het hart kwellen, niet weten te beteugelen, maken zinloos ruzie met andere stervelingen in deze wereld en spreken dan verdwaasd van vrienden, neutralen en vijanden. (49) Mensen die met heel hun geest verkeren in de greep van hun lichaam, denken in termen van 'ik' en 'mijn' en zijn daardoor verblind in hun intelligentie. Vanwege deze moeilijk te overwinnen illusie van 'dit ben ik' en 'dat is iemand anders', dwalen ze rond in het duister. (50) Als je zegt dat [*adhibhautika*] een ander mens de oorzaak van je geluk of leed is, kan je je afvragen wat dit inhoudt voor de ziel; geluk en leed zijn [zo bezien] aardse zaken [niet eigen aan de ziel die zijn geluk vindt op basis van zelfverwerkelijking]. Op wie moet je

kwaad zijn over de pijn als je tong toevallig wordt gebeten door je eigen tanden? (51) Als je zegt dat [*adhidaivika*] de goden verantwoordelijk zijn voor je lijden, hoe houdt dat dan verband met je ziel? Dat lijden heeft betrekking op de veranderlijkheid [van de zinnen en hun heersers, waar je ziel los van staat]. Op wie moet een levend wezen nu kwaad zijn als het ene lichaamsdeel het andere pijn doet? (52) Beweer je dat de ziel zelf [*adhyātmika*] de oorzaak zou zijn van je geluk en leed, dan maakt zo'n verschil deel uit van je eigen aard. Maar hoe kan je nu een schuldige aanwijzen als er alleen de ziel is en niets daarbuiten - ook geen geluk of leed? Dat verschil zou dan immers onwerkelijk zijn [zie B.G. 2: 14]. (53) Als de planeten de directe oorzaak zouden zijn van je geluk en leed, hoe kan dat dan verband houden met de ziel die niet geboren wordt? De hemellichamen hebben betrekking op dat wat geboren werd. Een planeet verkeert enkel in moeilijkheden door andere planeten, zeggen ze [de astrologen], dus op wie moet de persoon onderscheiden van zijn lichaam [en zijn planeetstanden], nu kwaad worden? (54) Als je ervan uitgaat dat je karma de oorzaak is van je geluk en leed, wat heeft dat karma dan voor je ziel te betekenen? Duidelijk is dat de levengevende persoon enerzijds en dit tot leven gewekte lichaam anderzijds, dat toegerust is met bewustzijn en [op zichzelf] niet leeft, geen van beiden de grondoorzaak van het karma vormen. Wat blijft er dan nog over om je druk over te maken? (55) En als we zeggen dat de tijd de oorzaak van ons geluk en het leed zou zijn, hoe zit het dan met de ziel in dat idee? De ziel is niet gelijk aan de tijd[verschijnselen], zoals een vuur niet gelijk is aan zijn hitte en sneeuw niet gelijk is [aan de kou]. Op wie moet je nu kwaad worden als er geen dualiteit bestaat in de bovenzinnelijke positie [zie ook B.G. 18: 16 en tijdcitaten]? (56) Voor hem, [de geestelijke ziel] superieur in bovenzinnelijkheid, bestaat er niet van wie dan ook, van welke kant dan ook of op welke manier dan ook de invloed van de dualiteit [van geluk en leed], de invloed van de wereld van tegenstellingen zoals je die ziet met het zich opwerpende valse ego [van de geest die in de greep verkeert] dat gestalte geeft aan het materiële bestaan. Hij die tot dit inzicht komt heeft niets te vrezen van de materiële schepping [met al haar levende wezens]. (57) Door Mukunda's voeten te vereren zal ik de zo moeilijk te overwinnen oceaan van materiële onwetendheid over kunnen steken. Ik ben hier zeker van dankzij de genade van de grote zieners uit het verleden [of de *ācārya's*] die stevig verankerd waren in de aanbidding van de Allerhoogste Ziel [zie ook B.G. 6: 1-2].'

(58) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Terwijl zijn rijkdom verloren was gegaan en hij onthecht was geraakt, terwijl hij zijn huis achter zich had gelaten en hij zonder neerslachtigheid over de aarde rondtrok, gaf de wijze, ondanks dat hij beledigd werd door schurken, zijn plichtsbetrachting niet op en sprak hij dit lied. (59) Er bestaat geen andere oorzaak van geluk en leed dan de verbijstering van iemands geest die in het materiële bestaan uit onwetendheid, vrienden, neutralen en vijanden in het leven riep [zie ook 10.32: 17-22 en B.G. 9: 29]. (60) Daarom, Mijn beste, breng in ieder opzicht met een intelligentie die in Mij is verzonken, de geest onder controle en [bereik] aldus verbonden de essentie van de wetenschap van de yoga [zie ook Śrī Śrī Śikṣāṣṭaka vers 1]. (61) Wie dan ook die

met volle aandacht mediteert op, anderen doet luisteren of zelf luistert naar dit [lied] gebaseerd op de kennis van het Absolute zoals gezongen door de bedelmonnik, zal zeker nimmer [weer] overweldigd worden door de dualiteiten [van geluk en verdriet].'

*: Sommigen denken dat de essentie van de yoga eruit bestaat de geest helemaal te stoppen, maar Kṛṣṇa benadrukt in dit hoofdstuk duidelijk dat het om de controle gaat, niet zo zeer het stoppen. Dat stoppen is een impersonalistische *māyāvāda*-boeddhistische techniek om je op je essentie te concentreren en vormt een bewust gecreëerde illusie [zie Boeddhisme]. *Neti-neti* zeggend zoals Prahlāda b.v., zal de geest zich inderdaad concentreren op de essentie hetgeen nou juist de geest uitbouwt, bevordert, in die richting. Aldus neemt met het stoppen van het op de wereld betrokken denken, de ware bezigheid van de geest in gebeden en filosofie zijn aanvang. Niet op de *siddhi's* afgaand, de mystieke perfecties, moet de geest zo ingezet worden voor de Fortuinlijke, voor Kṛṣṇa, middels het zich concentreren op Zijn namen, mantra's en verhalen. Door *śravaṇam, kīrtanam* etc. moet men leren te luisteren, te zingen en te volgen naar de schrift, de goeroe en de medegelovigen. De eerste twee yoga sūtra's I.1 & 2 *atha yogānuśāsanam, yogaḥ citta vṛtti nirodaḥ*, moeten worden vertaald met 'nu, als de les van de yoga, ga het gepieker tegen van de geest over wereldse zaken' en niet met 'de yogales nu bestaat eruit de werking van de geest te stoppen'. Natuurlijk moet je je verstand gebruiken, je geest inzetten in gehoorzaamheid aan de Heilige Geest, naar de stem van God; de geest is per slot van rekening een aspect van het goddelijke bestuurd door Aniruddha in de *catur vyūha* (zie ook *vṛtti* en *siddhi*).

11.24 - De Analytische Kennis, Sāṅkhya, Samengevat

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Nu zal Ik de analytische kennis met je bespreken die werd ontwikkeld door de klassieke autoriteiten. Daarmee bekend kan een persoon direct de verwarring gebaseerd op de materiële dualiteit opgeven. (2) In het eerste tijdperk van plichtmatigheid [Kṛta], in het begin toen er [enkel] ontwikkelde personen van [spiritueel] onderscheid waren, zowel als gedurende de tijd daarvoor [tijdens de periode van vernietiging], was de Kenner eenvoudigweg één en hetzelfde als het gekende [universum, zie ook 11.22: 29]. (3) Die Ene Grote Ongedifferentieerde Waarheid waar de spraak en de geest geen toegang toe hebben [Brahman], veranderde in de twee vormen van enerzijds de materiële natuur en anderzijds het genieten [door de genieter van dat resultaat, zie 11.22]. (4) De ene wezenshelft, de materiële natuur [*prakṛti*], is zij [de 'moeder'], die dualistisch van aard is, terwijl het andere wezen hij, de kenner, de *puruṣa* [de genietende persoon of het mannelijke principe] wordt genoemd. (5) Door Mijn beroering van de elementaire materie [in de vorm van de tijd, van *kāla*], manifesteerden zich de geaardheden *tamas, rajas* en *sattva* [de *guṇa's*] als antwoord op de verlangens van het levende wezen. (6) Uit hen ontwikkelde zich de draad [het activerend beginsel van de *sūtra*], samen met het principe van de intelligentie [*mahat*]. Vanuit de transformatie van *mahat* kwam het valse ego tot stand [van de *ahaṅkāra* van de *puruṣa* die zich identificeert met het voorwerp van waarneming] dat de oorzaak is van verbijstering. (7) Dat ik-bewustzijn

is aldus van de drie [*guṇa*]categorieën en [maakt dienovereenkomstig afwisselend] begaan met helderheid, emotie en onwetendheid [gebruik van] de zinsobjecten [*tanmātra*], de zintuigen [*indriya*'s] en de geest [*manas*]. Zo vormt het [geïdentificeerde zelf] de oorzaak van het begrijpen en niet begrijpen [het zogenaamde bewuste en onbewuste]. (8) De traagheid van het valse ego gaf aanleiding tot de subtiele gevoelens [of waarnemingen] met de grove materie, de emotie ervan bracht de zintuigen tot leven en de helderheid van het geïdentificeerde zelf wekte de elf goden op [zie *deva*]. (9) Omdat al de elementen in combinatie hun functie vonden onder Mijn invloed, brachten ze het ei van het universum tot stand dat dienst doet als Mijn verheven verblijf [zie vanaf 11.22: 18].

(10) **I**k verscheen [als Nārāyaṇa] in het ei dat zich bevond in het water van de oceaan van oorzaken, en uit Mijn navel rees een lotus op die bekend staat als het universum. Op die lotus vond de uit zichzelf geborene zijn bestaan [Brahmā, zie 3.8]. (11) Hij, de ziel van het universum gedreven door de passie, schiep door zijn boete bij Mijn genade de drie verschillende werelden genaamd de aarde, de atmosfeer [de ether] en de hemel [*bhūḥ, bhuvaḥ* en *svaḥ*], met inbegrip van hun heersers [zie Gāyatrī en *loka*]. (12) De hemel werd de verblijfplaats voor de goden, de atmosfeer die voor de geestverschijningen, de aardse plaatsen boden onderdak aan de mensen en de andere levende wezens en de plaats voorbij deze drie is er voor de Siddha's, zij die van de volmaaktheid zijn [*siddhaloka*]. (13) De plaatsen van de onderwereld werden door de meester geschapen als het verblijf voor de *asura's* ['onverlichte zielen' of demonen] en zij die perfect zijn in het ego [de 'slangen', de Nāga's]. Al de bestemmingen van de drie werelden ontlenen hun bestaan aan de vruchtbare activiteit eigen aan de geaardheden [zie B.G. 4: 17, 10.1: 42-43]. (14) Door boete, yoga en door verzaking [in *sannyāsa*] is men van de smetteloze bestemmingen *mahar*, *janas, tapas* en *satya,* maar Mijn bestemming [Vaikuṇṭha] is er met het verrichten van toegewijde dienst. (15) Zoals beschikt door Mij, de Ondersteuner, de Ziel [de energie] van de Tijd, ontworstelt men zich aan of verdrinkt men in de machtige stroom van de geaardheden van deze wereld waarin men gebonden is aan het verrichten van baatzuchtige arbeid. (16) Wat ook het kleine, het grote, het dunne of het massieve van de manifestatie mag zijn, is allemaal het product van de tweevoudige combinatie van de materiële natuur en haar genieter [zie ook B.G. 18: 19]. (17) Dat wat de oorzaak vormt van iets - alledaagse zaken zoals dingen van goud en dingen van klei - is er zowel in het begin, tijdens het leven als aan het einde van dat wat werd voortgebracht en wat aan verandering onderhevig is [en qua vorm dus illusoir is, vergelijk 6.16: 22, 10.87: 15, 11.22: 8]. (18) Iets dat dienst doet als een voorafgaand ingrediënt van een ding dat - als iets anders - een verandering van de vorm van dat ingrediënt voorstelt, wordt het ware van iets genoemd mits het aanwezig is van het begin tot het einde [vergelijk B.G. 2: 13, 2: 16]. (19) De materiële natuur [*prakṛti*] waarvan de basis het oorzakelijke [het getransformeerde] ingrediënt van de Allerhoogste Persoon [de *puruṣa*] is, vormt samen met dat wat in beroering brengt, te weten de Tijd [*kāla*], het drietal van de Absolute Waarheid [Brahman] die Ik ben. (20) Zolang als Ik haar handhaaf met Mijn blik zal de grootse schep-

ping voor het doel van de verscheidenheid van haar kwaliteiten, ononderbroken generatie na generatie blijven voortbestaan tot aan haar voleinding [zie ook B.G. 3: 24]. (21) Als de vorm van het universum die van Mij is doordrongen de volle planetaire verscheidenheid tentoon heeft gespreid van zijn tijdperken [van schepping, handhaving en verval], komt [omdat het einde van de synergie is bereikt] deze verscheidenheid met zijn verschillende werelden uit op [het weer oplossen in] haar vijf samenstellende grofstoffelijke elementen [zie *yuga's* en *manvantara's*, en B.G. 11: 13]. (22-27) Het sterfelijk omhulsel gaat [ten tijde van de vernietiging] op in het voedsel, het voedsel in het graan, het graan in de aarde en de aarde in de geur. De geur lost op in het water, het water in de kwaliteit van de smaak, de smaak in het vuur en het vuur in de vorm. De vorm gaat op in de lucht, de lucht in aanraking en die lost op in de ether. De ether lost op in het subtiele voorwerp van het geluid en de zinnen [van dat geluid etc.] gaan op in hun bronnen [de goden van de zon en de maan etc.]. De bronnen, Mijn beste Uddhava, gaan op in de geest van het ego van goedheid, de beheerser van het geluid, die oplost in de oorspronkelijke staat van de elementen [het ego van traagheid]. Die almachtige elementaire oernatuur versmelt dan met de kosmische intelligentie [*mahat*]. Dat grote principe van de natuur gaat over in zijn eigen basiskwaliteiten en zij op hun beurt gaan over in hun uiteindelijke verblijfplaats, de ongemanifesteerde staat van de natuur die opgaat in de onfeilbare Tijd. De Tijd lost op in de individualiteit [de *jīva*] van het Allerhoogste dat het illusoir vermogen stuurt en die individualiteit gaat op in Mij, het Allerhoogste Ongeboren Zelf [*ātmā*], die, gekenmerkt door schepping en vernietiging, volmaakt in Zichzelf verwijlt en alleen blijft [zie ook 3.11: 28, 4.23: 15-18, 11.3: 12-15]. (28) Hoe kan, net als met de duisternis als de zon oprijst aan de hemel, de verbijstering van de geest van dualiteit zich handhaven in het hart van degene die dit nauwlettend bestudeert? (29) Dit is wat Ik, die zowel de Geestelijke als de Materiële Wereld overzie, te zeggen had wat betreft deze *sāṅkhya* instructie van analyse [zie ook 3.25 - 3.33] die de band van twijfels doorbreekt van de mensen die zowel meeleven met als ingaan tegen de natuur.'

11.25 - De Drie Geaardheden van de Natuur en Daarboven

(1) **D**e Opperheer zei: 'O beste van alle personen, probeer te begrijpen wat Ik je nu ga zeggen over de manier waarop iemand wordt beïnvloed door een bepaalde geaardheid van Mijn materiële natuur [*]. (2-5) Met de basiskwaliteit goedheid vindt men gelijkmoedigheid, zinsbeheersing, tolerantie, onderscheidingsvermogen, boetvaardigheid, waarachtigheid, mededogen, heugenis, tevredenheid, verzaking, begeerteloosheid, gelovigheid, bescheidenheid en innerlijke tevredenheid. Met de geaardheid hartstocht loopt men op tegen lusten, ondernemingszin, zelfmisleiding, ongenoegen, hoogmoed, een verlangen naar zegeningen, partijdigheid, zinsbevrediging, overhaast te werk gaan, behoefte aan erkenning, hoon, machtsvertoon en straffen met harde hand. Met de natuurlijke kwaliteit onwetendheid is er intolerantie, hebzucht, bedrieglijkheid, geweld, aandacht zoeken, huichelarij, lusteloosheid, ruzie, weeklagen, begoocheling, het lijden onder depressiviteit, laksheid, valse hoop, angst en indolentie. Dezen, de een na de ander door Mij beschreven, vormen het grootste deel van de effecten van de natuurlijke geaardheden. Verneem nu over hun combinaties [zie ook B.G. 14]. (6) O Uddhava, het idee van 'zo ben ik nu eenmaal' en 'dat is een eigenschap van mij' dat de mensen erop nahouden [in relatie tot deze kwaliteiten] als ze bezig zijn met hun geest, zinnen, zinsobjecten en hun levensadem, weerspiegelt een combinatie van de geaardheden [zie ook 11.23: 49, 11.24: 7, 11.24: 13]. (7) In geval een persoon zich baseert op religiositeit, economische ontwikkeling en zins-

bevrediging is het resulterende geloof, de welvaart en het zinsgenoegen [eveneens] een uiting van de wisselwerking van de geaardheden. (8) Als iemand in het gezinsleven van een toewijding is gekenmerkt door zinsbevrediging en vervolgens zijn religieuze plichten vervult, is er sprake van een combinatie van de geaardheden. (9) Uit iemands zelfbeheersing en dergelijke kan men afleiden dat hij bewogen wordt door goedheid, iemands lust en zo meer duidt op de geaardheid hartstocht en uit zijn woede enzovoorts kan men opmaken dat hij in de greep van onwetendheid verkeert. (10) Als iemand Mij vereert met toewijding zonder zich er druk over te maken of zijn arbeid wat oplevert, moet men ervan uitgaan dat zo iemand uit goedheid handelt, onverschillig of het nu een man of een vrouw betreft. (11) Als men Mij in zijn plichtsvervulling aanbidt in de hoop op zegeningen, moet men dat begrijpen als zijnde van de geaardheid hartstocht, en als men het doet met geweld op het oog behoort zoiets tot de onwetendheid [zie ook B.G. 17: 20-22]. (12) De geaardheden *sattva*, *tamas* en *rajas* zijn van invloed op het [geconditioneerde] individu maar niet op Mij; men is aan hen gebonden omdat ze zich in de geest opwerpen en leiden tot gehechtheid aan levensvormen en zinsobjecten [zie ook B.G. 4: 14]. (13) Als de geaardheid goedheid - welke zuiver is, stralend en goedgunstig - heerst over de andere twee, zal iemand gezegend worden met geluk, religiositeit, kennis en andere goede eigenschappen [zie ook B.G. 14: 11, 18: 37]. (14) Als de hartstocht het wint van goedheid en traagheid raakt men gehecht, wil men zich onderscheiden en is men uit op verandering, waardoor men dan ongelukkig wordt vanwege baatzuchtig handelen en het streven naar een goede naam en welvaart [zie ook B.G. 14: 12, 18: 38]. (15) Als onwetendheid hartstocht en goedheid overvleugelt, raakt men zijn onderscheidingsvermogen kwijt, wordt het bewustzijn versluierd, verliest men zijn initiatief en belandt men in verbijstering en geklaag, met te veel slapen, geweld en valse verwachtingen [zie ook B.G. 14: 13, 18: 39]. (16) Als het bewustzijn helder wordt en de zinnen niet worden afgeleid, krijgt men lichamelijk zelfvertrouwen en is men van een onthechte geest; weet dat dat de goedheid van Mijn toevlucht is. (17) Als de intelligentie wordt verstoord door te veel drukte, men zich niet van het zintuiglijke los kan maken, men zich niet op zijn gemak voelt met zijn lichaam en de geest wispelturig is, moet je dat herkennen als de symptomen van hartstocht. (18) Falen in de hogere functies van het bewustzijn, versuffen, je niet kunnen concentreren, onaandachtig zijn, dingen niet begrijpen en neerslachtig zijn, moet je herkennen als de geaardheid onwetendheid. (19) Neemt de geaardheid goedheid toe, dan winnen de goden aan kracht, neemt de hartstocht toe dan winnen de demonen aan kracht, en als de geaardheid onwetendheid toeneemt, Uddhava, treden de wildemannen naar voren. (20) Weet dat men waakzaam is met de geaardheid goedheid, men slaperig is met de hartstocht, men onbewust is met de onwetende aard van het levende wezen en dat de [bovenzinnelijke] vierde staat [*turīya*] deze drie doordringt [zie ook 7.7: 25 en B.G. 6: 16]. (21) In de geaardheid goedheid klimmen spirituele [Vedische] mensen hoger en hoger, in de geaardheid onwetendheid zakt men met het hoofd naar beneden [met iedere geboorte] steeds verder af, en in de geaardheid hartstocht blijft men halverwege steken [in gehechtheid, zie ook B.G. 6: 45, 16: 19].

(22) Zij die sterven in de geaardheid goedheid gaan naar de hemel, zij die heengaan in hartstocht gaan naar de wereld van de mensen en zij die dood gaan in onwetendheid gaan naar de hel. Maar zij die vrij zijn van de geaardheden komen naar Mij [zie ook B.G. 9: 25, 14: 18]. (23) Werk plichtmatig gedaan als een offer aan Mij zonder de vruchten te verlangen, is van de geaardheid goedheid, werk gedaan met een winstoogmerk is van de geaardheid hartstocht en werk verricht met geweld en dwang en dergelijke, is van de geaardheid onwetendheid [B.G. 17: 20-22]. (24) De geestelijke kennis van onthechting is van de geaardheid goedheid, het erop nahouden van meningen is van de geaardheid hartstocht, en een materialistische overtuiging behoort tot de geaardheid onwetendheid. Spirituele kennis [daarentegen] die op Mij is gericht, beschouwt men als vrij van de geaardheden [zie ook 6.14: 2]. (25) In het woud verblijven is van de geaardheid goedheid, in een stad verblijven is van de geaardheid hartstocht, zo zegt men, in een gokhuis verblijven is van de geaardheid onwetendheid, maar Mijn verblijf is verheven boven de geaardheden. [zie ook 7.12: 22, 11.18: 25]. (26) Een werker vrij van gehechtheid is van de geaardheid goedheid, verblind door persoonlijke verlangens is men van de hartstocht, met je geheugen kwijt verkeert men in de geaardheid onwetendheid [zie 11.22: 38-39] maar als men bij Mij zijn toevlucht heeft gezocht is men vrij van de geaardheden. (27) In de geaardheid goedheid gelooft men in spirituele zaken, in de geaardheid hartstocht gelooft men in vruchtdragend handelen, in de geaardheid onwetendheid is men areligieus, maar transcendentaal aan de geaardheden gelooft men in Mijn toegewijde dienst. (28) Voedsel dat zonder moeite verkregen wordt, volwaardig en zuiver is, acht men als zijnde van de geaardheid goedheid, [sterk] appellerend aan de zintuigen is het van de geaardheid hartstocht, en onzuivere voeding die iemand doet lijden is van de onwetendheid [zie ook B.G. 17: 7-10]. (29) Geluk ontleend aan de ziel is van de geaardheid goedheid, opgewekt door zinsobjecten is het van de hartstocht, ontleend aan misvatting en ontaarding is geluk van de geaardheid onwetendheid, maar vrij van de geaardheden vindt men het geluk in Mij [zie 11.15: 17 & B.G. 5: 21, maar ook 6: 7].

(30) **D**e materiële substantie, de plaats, de vrucht van het handelen, tijd, kennis, het handelen, degene die handelt, geloof, de staat van bewustzijn, en de bestaansvormen en levensbestemmingen behoren allen aldus tot de drie *guṇa's*. (31) O beste onder de mannen, alles wat bestaat, wat wordt gezien, gehoord of voor de geest wordt gehaald, vormt een samenstelling van de drie basiskwaliteiten die tot stand werd gebracht door de ongeziene [Oorspronkelijke] Genieter. (32) Deze bestaansvormen [en levensstadia] van het [herhaaldelijk incarnerende] levende wezen, zijn gebonden aan de werking van de geaardheden. O zachtmoedige, de individuele ziel die, Mij toegewijd in bhakti-yoga, deze zich in de geest manifesterende natuurlijke kwaliteiten overwint, komt in aanmerking voor Mijn bovenzinnelijke liefde. (33) Daarom moeten zij die dit menselijk lichaam verwierven waarin men kennis opdoet en wijsheid ontwikkelt, zo slim zijn zich los te maken van hun gehechtheid aan de natuurlijke geaardheden en Mij aanbidden. (34) Een ontwikkeld mens moet Me vrij van materiële gehechtheid aanbid-

den; na aandachtig zijn zinnen te hebben onderworpen behoort een wijze zich tot de geaardheid goedheid te wenden en de geaardheden van de hartstocht en de onwetendheid te overwinnen. (35) Met zijn intelligentie tot vrede gebracht moet hij, verbonden [in bhakti] zonder enige [andere] afhankelijkheid, ook de geaardheid goedheid overwinnen. De belichaamde ziel die [aldus] bevrijd van de geaardheden de oorzaak van zijn conditionering opgeeft, bereikt Mij. (36) Het levende wezen, dat als een individuele ziel door Mij aldus is bevrijd van de basiskwaliteiten van de natuur die zich in zijn geest nestelden, vindt zo, door de werking van de Absolute Waarheid, volkomen vervulling en zal, vanbinnen noch vanbuiten, niet langer ronddolen.

*: Het woord natuur kan letterlijk worden genomen als de geaardheden in de zin van de seizoenen en hun bijbehorende primaire godheden. Kṛṣṇa zegt dat Viṣṇu, die de oorspronkelijke heerser boven de geaardheden is, de beste van alle goden is [10.89: 14-17], van de goedheid is [11.15: 15], de zuiverste geaardheid [B.G. 14: 6], die leidt tot de goddelijkheid die Hij is [B.G. 14: 14], en dat van de seizoenen Hij het lenteseizoen is [B.G. 10: 35]. Als zodanig is de lente/herfst Zijn seizoen van evenwicht en de geaardheid goedheid. Op dezelfde manier is de onbeweeglijkheid van de koude representatief voor de geaardheid onwetendheid die beheerst wordt door Śiva, en is de hyperactiviteit en hitte van de zomer een vertoon van de geaardheid hartstocht waarover Brahmā heerst.

11.26 - Het Lied van Purūravā

(1) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Met het hebben verworven van dit menselijk lichaam dat Mijn kenmerk is, bereikt men, gefixeerd in Mijn dharma, Mij, de Opperziel van het Spiritueel Geluk die Zich bevindt in het hart. (2) Iemand die, verankerd in geestelijke kennis, bevrijd raakte van de oorzaak van het materiële leven gebaseerd op wat de geaardheden voortbrachten, raakt niet verstrikt in hun begoochelende kwaliteiten ondanks dat ze hem omringen; hoewel hij ze voor ogen heeft betekenen ze weinig en zijn ze niets dan illusie voor hem. (3) Men moet nooit en te nimmer het gezelschap zoeken van materialisten gericht op het bevredigen van hun geslachtsorganen en magen, omdat iemand die dergelijke mensen volgt in de donkerste put beland, zoals een blinde die een andere blinde volgt. (4) De nakomeling van Ilā [geheten Aila ofwel Purūravā, zie ook 9.14: 15-16], de welbekende grote keizer, zong het volgende machtige lied toen hij gescheiden van Urvaśī verbijsterd geraakt, er zich bij neerlegde en erin slaagde zijn verdriet in te tomen. (5) Op het moment dat ze hem verliet rende hij als een waanzinnige naakt huilend achter haar aan uitroepend: 'O mijn echtgenote, jij vreselijke vrouw, stop alsjeblieft!' (6) Met zijn geest bezeten van Urvaśī was

hij, na jaren van onbeduidende lustbevrediging, niet voldaan en bemerkte hij niet het komen en gaan van de nachten.'

(7) **P**urūravā zei: 'Zie toch hoe begoocheld ik raakte! Met mijn bewustzijn onzuiver door de lust was ik, in de omarming van deze godin, me niet bewust van het verstrijken van mijn leven. (8) In de ban van haar had ik niet door of de zon nu opkwam of onderging en heb zo helaas, vele jaren lang, mijn dagen doorgebracht. (9) O hoe jammer die totale verbijstering van mij waardoor het lichaam van deze machtige keizer, dit kroonjuweel van koningen, een knuffeldier werd voor de vrouwen! (10) Toen ze mij, de machtige heerser, samen met mijn hele koninkrijk achterliet als was ik een grasspriet, holde ik huilend als een waanzinnige naakt achter de vrouw aan. (11) Waar is nu de invloed, kracht en macht van de persoon die ik ben? Ik rende achter deze vrouw aan die wegliep, net als een ezel voor straf getrapt met de hoef! (12) Wat voor nut hebben kennis, verzaking, boete, de geschriften, of afzondering en stilte, voor degene wiens geest in beslag genomen wordt door vrouwen? (13) Naar de hel met de dwaas die ik ben zich niet bewust van wat goed voor hem is; ik die dacht een geleerde te zijn met het bereiken van een oppermachtige positie maar, als een os of een ezel, in de greep van de vrouwen belandde! (14) Met al die jaren van trouwe dienst aan Urvaśī's lippen, kreeg ik, met de lust die aan mijn geest ontsproot, nimmer genoeg van de nectar, net als een vuur dat men nimmer tevreden kan stellen met offergaven. (15) Wie anders dan de Innerlijk Voldane Heer van de Wijzen, de Opperheer Verheven Boven het Zintuiglijke, kan nu iemand bevrijden die zijn verstand verloor met een dame van plezier? (16) Met mezelf niet in de hand zag ik, traag van begrip, geen einde komen aan mijn verwarring, ook al werd ik door de godin (Urvaśī') welbespraakt met adviezen bijgestaan [zie 9.14: 20-22]. (17) Wat voor een kwaad zou zij nu een 'ziener' als ik hebben aangedaan, die, een stuk touw voor een slang houdend, niet beseft wat zijn eigenlijke aard [zijn *svarūpa*] is? Ik ben toch zeker degene die zijn zinnen niet de baas was? (18) Wat heeft dit vuile lijf nu te bieden, onrein en vol van kwalijke luchten; wat stellen die 'verheugende [vrouwelijke] kwaliteiten' enzovoorts nu helemaal voor? Ze vormen een invloed die wortelt in onwetendheid! (19-20) Het valt niet uit te maken of dit lichaam nu toebehoort aan je ouders, echtgenote of werkgever, bestemd is voor het vuur, de honden en jakhalzen of toekomt aan de [inwonende] ziel of je vrienden. Aan die onheilige materie raakt men gehecht en men prijst het, als het om een vrouw gaat, vanwege een lief neusje, een mooie glimlach en een mooi gezicht, maar men stevent ermee af op de laagste bestemming [van verval]. (21) In welk opzicht verschilt men nu van wormen als men geniet van dat wat is samengesteld uit huid, vlees, bloed, spieren, vet, beenmerg en been, urine, ontlasting en pus? (22) Een man die doorheeft wat het beste voor hem is, zit niet achter de vrouwen aan en gaat niet om met mannen die dat doen, om de enkele reden dat de geest, verenigd met de zinnen, reikt naar de zinsobjecten en zo in beroering raakt [vergelijk 5.5: 2, 7.12: 9, 9.19: 17, 9.14: 36]. (23) [Omdat] iets wat je niet hoort of ziet niet leidt tot mentale beroering, zal de geest van iemand die zijn zintuigen niet inzet tot rust komen. (24) Als zelfs de wijzen geen

vertrouwen kunnen stellen in de zes vijanden [begeerte, lust, woede, verbijstering, bedwelming en afgunst; de *ṣaṭ-varga*], hoezeer geldt dat dan niet voor mij? Daarom moet men zich zintuiglijk niet hechten aan vrouwen of mannen die aan vrouwen gehecht zijn [zie ook *yoṣita*].'

(25) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Hij, de aanbiddelijke heer van de goden en de mensen, die aldus zijn [klaag]lied zong, gaf toen de wereld van Urvaśī op. Zich Mij realiserend, de Superziel in zijn hart, vond hij door de bovenzinnelijke kennis vrede in zichzelf en kwam er een einde aan zijn illusie. (26) Een intelligent iemand die slecht gezelschap heeft afgezworen moet zich daarom richten op toegewijden, want enkel door hun woorden kan hij breken met de diepe gehechtheid van zijn geest. (27) Toegewijden met hun geesten op Mij gericht zijn niet afhankelijk [van lusten] en zijn met een gelijkgezinde blik volkomen vreedzaam, vrij van bezitsdrang, vals ego, tegenstellingen en begeerte. (28) O allerfortuinlijkste ziel, deze hoogst fortuinlijke zielen bespreken voortdurend Mijn verhalen die het vermogen hebben om een ieder die er voor kiest volkomen te zuiveren van zijn zonden. (29) Zij die trouw aan Mij toegewijd luisteren, zingen en ze [Mijn verhalen] respectvol ter harte nemen, zullen Mijn bhakti bereiken. (30) Wat zou er voor een toegewijde nog overblijven [om te bereiken] als die eenmaal de toegewijde dienst aan Mij heeft bereikt, Ik, de Absolute Waarheid met de Talloze Kwaliteiten, die de ervaring van het geestelijk geluk omvat? (31) Net zoals kou, angst en duisternis zullen oplossen voor iemand die zich wendt tot de allerhoogste zegening van het vuur [Agni], wordt ook de traagheid van begrip, het gevoel van onveiligheid en de onwetendheid verdreven van degene die toegewijden van dienst is. (32) Voor hen die kopje onder gaan en weer naar boven komen in de angstwekkende oceaan van het materieel bestaan, vormen de vrome toegewijden, vreedzaam in hun begrip van het Absolute, een hoogst verheven toevlucht zo goed als een reddingssloep voor mensen die verdrinken in het water [vergelijk 11.23: 28 en 11.17: 44]. (33) Zo goed als voedsel er is om de levende wezens te laten leven, Ik er ben om noodlijdenden toevlucht te verlenen en dharma er is als de weelde voor hen die kwamen te overlijden, vormen toegewijden de toevlucht voor hen die vrezen af te glijden. (34) De toegewijden schenken je de [goddelijke] ogen terwijl de zon je [slechts] de wereld laat zien nadat hij opging; zij zijn degenen die aanbiddelijk zijn, je [ware] familie, zij zijn je eigenlijke zelf en Mij eveneens [zie ook b.v. 1.1: 15, 3.5: 47, 3.6: 28, 11.2: 6]. (35) Hij [Purūravā] die daarom niet meer verlangde naar de wereld van Urvaśī, trok aldus bevrijd van alle gehechtheid innerlijk voldaan rond over deze aarde.'

11.27 - Over het Respecteren van de Gedaante van de Heer

(1) **Ś**rī Uddhava zei: 'Kan Je alsJeblieft de yoga van de riten [*kriyā-yoga*] uitleggen, de yoga van het dienen van Jou in de vorm van een beeltenis, o Meester? Wie is van die aanbidding, welke gedaante respecteert men in die aanbidding en op welke manier aanbidt men Je dan, o Meester van de Sātvata's [zie ook *mūrti* en 11.3: 48-55]? (2) De wijzen Nārada, Bhagavān Vyāsa en mijn leermeester de zoon van Aṅgirā [Bṛhaspati] zeggen herhaaldelijk dat er voor het welzijn van de mens niets zo bevorderlijk is. (3-4) De woorden hierover afkomstig uit Jouw lotusmond werden uitgesproken door de grote ongeboren Heer [Brahmā] voor zijn zoons met Bhṛgu aan het hoofd, en ook door de grote Heer Śiva voor de godin [Pārvatī, zie B.G. 3: 9-10]. Dit [dienen van Jouw beeltenis] wordt gewaardeerd door alle klassen en geestelijke orden van de samenleving en is, denk ik, het meest bevorderlijk voor vrouwen en de werkende klasse, o Grootmoedige. (5) O Heer met de Lotusogen, alsJeblieft, o Heerser over Alle Heersers in het

Universum, spreek tot Je toegewijde bhakta over deze manier van bevrijd raken van de karmische gebondenheid.'

(6) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Het aantal [*karma-kāṇḍa*] voorschriften voor het aanbidden van beeltenissen [zie b.v. B.G. 1-6] is onafzienbaar Uddhava, Ik zal het in het kort netjes, stap voor stap uitleggen. (7) Men moet Me naar wens aanbidden volgens één van de drie soorten van eerbetoon in overeenstemming met de Veda's, de verklarende literatuur [*tantra's* als de Pañcarātra] of een combinatie van dezen. (8) Verneem nu van Mij hoe een persoon, die volgens de voor hem specifieke Vedische voorschriften [*] zijn status van een tweede geboorte verwierf, Mij met geloof en toewijding moet aanbidden. (9) Hij moet, verbonden in de bhakti, vrij van nevenmotieven ['eerlijk'] Mij, zijn aanbiddelijke goeroe, met de noodzakelijke hulpmiddelen vereren als zijnde aanwezig in een beeltenis, in een offerplaats, een vuur, in de [stand van de] zon, in water of in het tweemaal geboren hart zelf [**]. (10) Ter zuivering moet hij allereerst een bad nemen en zijn tanden poetsen, en zich vervolgens zuiveren met beide soorten [Vedische en tantrische] mantra's onder toepassing van klei en zo meer [zie *tilaka, kavaca* en 6.8: 3-10]. (11) Teneinde zijn karma af te schudden behoort hij volmaakt overtuigd over te gaan tot Mijn rituele aanbidding [*pūjā*] en daarmee de plichten, in de Veda's voorgeschreven, na te leven [zie ook 11.14: 35] met eerbetoon [als het uitspreken van de Gāyatrīmantra] en dergelijke, tijdens de drie overgangen van de dag [zonsop- en ondergang en middag].

(12) **M**en spreekt van acht soorten beeltenissen: zij die bestaan uit steen, hout, metaal, een smeerbare substantie [zoals klei], een schildering, uit zand, uit edelsteen en uit een in gedachten gehouden beeld. (13) Van de twee soorten persoonlijke tempelgedaanten die wel en niet worden bewogen, wordt de geïnstalleerde beeltenis, o Uddhava, voor Zijn aanbidding niet opgeborgen [*udvāsa*] of weer tevoorschijn gehaald [*āvāhane*]. (14) Niet geïnstalleerd heeft men deze opties, maar met het toewijzen van een vaste plaats doen zich de volgende twee mogelijkheden voor: als de gedaante niet uit een smeerbare substantie bestaat [of geschilderd is of van hout is] wordt Hij gewassen, in alle andere gevallen wordt Hij gereinigd zonder water. (15) Er is de aanbidding van de verschillende beeltenissen van Mij met hulpmiddelen van de beste kwaliteit, er is de aanbidding door een toegewijde vrij van materiële verlangens met gebruik van wat makkelijk voorhanden is, en er is de aanbidding in het hart in mentaal opzicht [met enkel liefde en meditatie].

(16-17) **M**et een beeltenis [in de tempel] geniet baden en opsieren de voorkeur Uddhava, voor een heilige plaats is dat een oefening van respect in mantra's [*tattva-vinyāsa*] en voor het vuur worden offergaven [van sesam, granen e.d.] die zijn verzadigd van ghee het beste geacht. Voor de zon is dat een oefening van respect [m.b.v. een zonnewijzer, zie Sūrya-namaskar] en voor het water zijn offers van water en dergelijke [Mij] het meest geschikt. Een offer respectvol gebracht door een toegewijde van Mij is Mij het liefst, zelfs al is het maar wat wa-

ter. (18) En hoeveel temeer zou dat niet gelden voor voedsel, bloemen, lampen, geuren en wierook [geofferd door toegewijden]? Een offer, al is het nog zo rijk, dat wordt gebracht door een niet-toegewijde, zal Mij [daarentegen] niet tevreden stellen [zie ook B.G. 16]. (19) Hij moet dan schoongewassen van eerbetoon zijn met de noodzakelijke hulpmiddelen bijeen gebracht, de zitplaats geregeld met de halmen [van het *kuśa*gras] naar het oosten gericht en neerzittend met het gezicht naar het oosten of het noorden, of anders met de beeltenis recht voor zich [vergelijk 1.19: 17, 4.24: 10, 8.9: 14-15]. (20) Na aan het eigen lichaam mantra's te hebben toegewezen en dat ook met Mijn gedaante te hebben gedaan, moet hij Mijn beeltenis met de hand schoonvegen en de sprenkelpot en het heilig vat naar behoren voorbereiden. (21) Met het water van het vat de plek besprenkelend van de beeltenis, de gebruiksartikelen en zijn eigen lichaam, moet hij vervolgens drie vaten met water klaarzetten samen met de nodige goedgunstige artikelen, voor zover die beschikbaar zijn [zoals bloemen, granen, grashalmen, sesamzaad, etc., zie ***]. (22) Met de mantra's voor het hart [*hṛdayāya namaḥ*], het hoofd [*śīrase svāhā*] en de pluk haar [*śikhāyai vaṣaṭ*] moet de aanbidder dan de drie vaten zuiveren met het water voor Zijn voeten [*pādya*], Zijn handen [*arghya*], en Zijn mond [*ācamana*], en hetzelfde doen met de Gāyatrī. (23) Hij behoort te mediteren op de Oorspronkelijke Individualiteit van alle Expansies, de hoogst subtiele, bovenzinnelijke gedaante van Mij die, in dit lichaam dat volledig gezuiverd werd door de lucht en het vuur, zich bevindt op de lotus van het hart en door de perfecte zielen wordt ervaren in de naklank van de Praṇava [zie ook 2.2]. (24) Met die [bemediteerde gedaante] vanuit zijn eigen realisatie begrepen als zijn lichaam doordringend, moet hij, van aanbidding zijnde en geheel verzonken in gedachten aan Mij, Mij uitnodigen in de beeltenis - en alles wat ermee samenhangt - door Mijn ledematen te beroeren met mantra's [*nyasta*] en vervolgens Mij [extern] eren [door *pūjā* uit te voeren]. (25-26) Na zich eerst Mijn zetel te hebben voorgesteld, als opgetuigd met de negen *śakti's* en [de beeltenissen van] het dharma etc. [*4] als een stralende achtbladige lotus met saffranen meeldraden in de werveling, moet hij Mij het *pādya-, arghya-* en *ācamana*water aanbieden samen met andere artikelen van aanbidding, teneinde in achting voor zowel de Veda's als de *tantra's* de perfectie te bereiken met de twee [van plezier en bevrijding]. (27) De een na de ander moet hij vervolgens Mijn schijfwapen [de Sudarśana] eren, de schelphoorn [de Pāñcajanya], knots [de Kaumodakī] en pijlen en boog [de Śarnga], Mijn [Balarāma-voorwerpen van de] ploeg en het kaakbeen [*hala* en *muṣala*], Mijn juweel [de Kaustubha], bloemenslinger [de Vaijayantī] en krul met witte haren op Mijn borst [de Śrīvatsa]. (28) [Ook vereert hij] Garuḍa, Nanda, Sunanda, Pracaṇḍa, Caṇḍa, Mahābala, Bala, Kumuda en Kumudekṣaṇa [Mijn draagvogel en acht metgezellen]. (29) Durgā, Vināyaka [Ganeśa], Vyāsa, Viṣvaksena [zie 6.8: 29, 9.21: 25-26], de geestelijk leraren en de halfgoden behoren - ieder op hun eigen plaats tegenover de beeltenis - te worden aanbeden met het sprenkelen van water en andere rituelen [*5]. (30-31) Iedere dag moet [de beeltenis] worden gebaad, voor zover de middelen het toestaan, met verschillende soorten water geparfumeerd met sandelhout, *uśīra*wortel, kamfer, *kuṅkuma* en *aguru*. Ook moeten er hymnen worden aangeheven, zoals

die van een sectie van de Veda's bekend als Svarṇa-gharma, de aanhef genaamd Mahāpuruṣa, de Puruṣa-sūkta [uit de Ṛg Veda] en gezangen uit de Sāma Veda, zoals de Rājana en dergelijke. (32) Mijn toegewijde moet Me liefdevol sieren met kleding, een heilige draad, sieraden, tilakatekens, bloemenslingers en [Me inwrijven met] geurige oliën, op de voorgeschreven manier. (33) Hij die van aanbidding is moet met geloof Mij *pādya*- en *ācamana*water aanbieden alsook geuren en bloemen, ongebroken granen, wierook, lampen en andere artikelen. (34) Naar gelang zijn draagkracht moet hij offers brengen van voedsel zoals suikerwerk, zoete rijst, rijstmeelcake met ghee [*śaṣkulī*], fijn gebak [*āpūpa*], zoete rijstmeelballen met kokosnoot [*modaka*], hartigzoete tarwecake met ghee en melk [*saṁyāva*], yoghurt en groentesoepen. (35) Op speciale dagen, of anders iedere dag, moet hij de beeltenis een massage met zalf bieden, een spiegel, een eucalyptusstokje om de tanden te reinigen, een bad, voedsel om te kauwen en voedsel dat niet moet worden gekauwd, alsook zang en dans. (36) In een offerperk opgezet volgens de voorschriften moet hij, met een gordel om, met een vuurplaats en een verheffing om op te offeren, met de hand een vuur aanleggen en aansteken dat gelijkmatig is opgebouwd. (37) Met het uitspreiden [van *kuśa*-gras matten] en het vervolgens besprenkelen en ceremonieel [*anvādhāna*] volgens de regels plaatsen van hout in het vuur, dient hij, met het hebben voorzien in het *ācamana*water, de artikelen om te offeren te besprenkelen en op Mij te mediteren als Me bevindend in het vuur. (38-41) Mediterend in het aanbidden van Mij als zijnde schitterend, met een kleur van gesmolten goud, met Mijn schelphoorn, schijf, knots en lotus, met Mijn vier armen en Mijn vreedzaamheid; met Mijn kledingstuk in de kleur van de meeldraden van een lotus, glanzende helm, armbanden, gordel, de sieraden aan Mijn armen, met de Śrīvatsa op Mijn borst, de stralende Kaustubha en met een bloemenslinger; ondertussen stukken hout gedrenkt in ghee in het vuur werpend en in de loop van het *arghya*ritueel de twee offers verrichtend van het sprenkelen van de ghee [op twee manieren genaamd *āghāras*] en het doen van [twee verschillende] uitgietingen van ghee in het vuur [genaamd *ājyabhāgas*], behoort een geschoold iemand, met basismantra's en de [zestien regels van de] Puruṣa-sūktalofzang, de offers voor Yamarāja en de andere halfgoden genaamd Sviṣṭikṛt te brengen, met voor ieder op zijn beurt een gepaste mantra [zie ook 11.14: 36-42, 11.19: 20-24, 11.21: 15]. (42) Na aldus van aanbidding te zijn geweest moet hij met buigen Mijn metgezellen zijn eerbetuigingen brengen en vervolgens offers brengen met het zingen van de mantra voor de beeltenis in kwestie, daarbij in gedachten houdend dat Nārāyaṇa het Oorspronkelijke Zelf van de Absolute Waarheid is. (43) Nadat hij het *ācamana*water heeft aangeboden en aan Viṣvaksena de resten van het voedsel heeft gegeven, moet hij Me toebereide betelnoot aanbieden met geurige substanties voor de mond [zie ook 11.3: 48-53, 11.25: 28]. (44) Hij moet zich [dan] voor een zekere tijd [zie *kāla*, 11.21: 9] verliezen in Mijn viering, door zelf te luisteren - en anderen te doen luisteren - naar Mijn verhalen, door Mijn bovenzinnelijke handelingen uit te beelden, door luidkeels te prijzen, door met elkaar mee te zingen en door te dansen [zie ook b.v. 11.5: 36-37, 11.14: 23-24]. (45) Met gebeden uit de Purāṇa's, met lange of korte gebeden uit andere oude geschriften, met gebeden

geschreven door anderen [zie bhajans] of gebeden afkomstig uit meer algemene bronnen, moet hij zich ter aarde werpen, zijn eer betuigen en zeggen: 'O Heer, alstUblieft schenk mij Uw genade [*prasīda bhagavan*].' (46) Met het hoofd naar Mijn voeten gebracht en met de handpalmen bijeen [kan hij een gebed doen als:] 'O Heer, alstUblieft, bescherm deze overgegeven ziel die in deze materiële oceaan er bang voor is door de dood te worden verzwolgen [*prapannam pāhi mām īśa, bhītam mṛtyu-grahārṇavat*, vergelijk B.G. 11: 19].' (47) Aldus biddend moet hij de offerrestanten van Mijn genade naar zijn hoofd heffen en dit gebed nogmaals doen - als hij respectvol afscheid moet nemen van de beeltenis - om het licht [van de beeltenis] een plaats te geven in het licht [van zijn hart *6].

(48) **T**elkens wanneer men geloof in Mij ontwikkelt, in de vorm van welke beeltenis of andere manifestatie ook, moet men die gedaante ook aanbidden, want Ik, de Oorspronkelijke Ziel van Allen, bevind Me zowel in Mijn eigen gedaante als in alle levende wezens [zie ook B.G. 6: 31 en *7]. (49) Door aldus van eerbetoon te zijn met de [rituele] processen van handelen in yoga zoals beschreven in de Veda's en de meer toegespitste teksten, zal iemand bij Mijn genade, zowel in dit leven als het volgende, de perfectie bereiken die hij zich wenste. (50) Teneinde Mijn beeltenis naar behoren een plaats te geven, moet de toegewijde een solide tempel bouwen en fraaie bloementuinen aanleggen [die bloemen verschaffen] voor de dagelijkse *pūjā*, feestelijke bijeenkomsten en jaarlijkse evenementen. (51) Hij die land, winkels, steden en dorpen ter beschikking stelt, teneinde de continuïteit te verzekeren van de dagelijkse aanbidding en de jaarlijkse feestdagen, verwerft een weelde gelijk aan die van Mij. (52) Met het installeren van een beeltenis bereikt men de gehele aarde, met het bouwen van een tempel bereikt men de drie werelden, en met het uitvoeren van de *pūjā* en andere soortgelijke diensten bereikt iemand de hemel van Brahmā, maar doet men alle drie, dan zal men een kwaliteit [een bovenzinnelijke integriteit] bereiken gelijk aan die van Mij. (53) Hij die vrij van nevenmotieven Mij aldus aanbidt, zal door bhakti-yoga zijn bewustzijn verenigen in toewijding en Mij bereiken [zie ook 5.5: 14, 11.12: 24 en B.G. 6: 44]. (54) Hij die het eigendom [en/of de dienst] steelt [of vernield] die, door hemzelf dan wel door anderen, werd geleverd aan de goden en de brahmanen, zal honderdmiljoen jaar lang zijn geboorte moeten nemen als een worm in de ontlasting [vergelijk 10.64: 39]. (55) Zowel de dader als zijn medeplichtige, alsook degene die er toe aanzette en degene die dat goedkeurde, zullen allen, telkens weer opnieuw, moeten delen in de karmische gevolgen in het leven dat erop volgt [naar gelang de grootte van de berokkende schade].'

*: De *paramparā* stelt hier dat leden van de drie hogere klassen van de samenleving allen de status van tweemaal geboren bereiken door inwijding in de Gāyatrī mantra. Naar de traditie mogen *brāhmaṇa* jongens na de nodige voorbereiding worden geïnitieerd op hun achtste, *kṣatriya* jongens als ze elf jaar oud zijn en *vaiśya* jongens als ze twaalf zijn.

**: De materialistische toegewijde - bijna iedereen dus - is van toewijding met behulp van een beeld van God in de vorm van een tijdtabel, met de offerplaats in de vorm van zijn bureau op kantoor, met het vuur in het fornuis waarop hij regelmatig zijn maaltijden gekookt krijgt, met de zon met de datum op de zonnekalender die hij respecteert en met de klok die hij pragmatisch manipuleert, met het water met de dagelijkse douche die hij neemt en met de afwas die hij doet, en met het tweemaal geboren hart met de dagelijkse contemplaties overeenkomstig de wijsheid die hij verwierf als een volwassene uit de persoonlijke ervaring en van zijn leraren. Aldus is iedereen, min of meer van toegewijde dienst naar de praktijken van de devotie hier vermeld, zij het op een onbewust, materialistisch en nogal onpersoonlijk niveau (zie *prākṛta*).

***: 'Śrīla Śrīdhara Svāmī geeft citaten uit de Vedische literatuur die stellen dat water bestemd voor het wassen van de voeten moet worden gecombineerd met gierstzaden, *dūrvā*gras vermengd met water, *Viṣṇukrānta*bloemen en andere zaken. Het water gebruikt voor *arghya* behoort met de acht volgende zaken samen te gaan - geurige olie, bloemen, ongebroken graankorrels, gepelde graankorrels, de tippen van *kuśa*gras, sesamzaad, mosterdzaad en *dūrvā*gras. Het water voor het sippen moet jasmijnbloemen bevatten, gemalen kruidnagel en kakkolabessen' (p.p. 11.27: 21).

*4: De zetel van dharma stelt men zich hier voor als bestaande uit rechtschapenheid, wijsheid, onthechting en heerschappij als de poten, het tegengestelde ervan als de zijkanten en de drie *guṇa's* als de drie planken voor de bodem.

*5: Volgens Śrīla Jīva Gosvāmī zijn de persoonlijkheden hier vermeld eeuwig bevrijde zielen van de Heer die zich ophouden in de geestelijke hemel voorbij de materiële manifestatie. Niet zo zeer de Ganeśa die hier in de wereld, als de zoon van heer Śiva, beroemd is voor het schenken van financieel succes, en de godin Durgā, de vrouw van Heer Śiva, die beroemd is als het uitwendige, begoochelend vermogen van de Opperheer (p.p. 11.27: 29).

*6: Toegewijden accepteren bloemen, voedsel of vuur dat van de beeltenis komt naar gebruik met het eerst naar hun hoofd toebrengen ervan als een teken van respect.

*7: De *parampara* voegt hier aan toe: 'Door geregeld, trouw aanbidden begrijpt men geleidelijk aan dat de beeltenis volledig identiek is aan de Allerhoogste Heer Zelve. In dat stadium, rijst men, bij de kracht van de *mūrti*verering, op tot het tweedeklas platform van de toegewijde dienst. In dit meer ontwikkelde stadium verlangt men er meer naar vriendschap te sluiten met andere toegewijden van de Heer en geeft men het materiële leven volledig op terwijl men stevig gevestigd raakt in de gemeenschap van de Vaiṣṇava's, zodat men geleidelijk aan zijn volmaaktheid vindt in het Kṛṣṇabewustzijn' (p.p. 11.27: 48).

11.28 - Jñāna-Yoga of de Aanduiding en het Werkelijke

De Allerhoogste Heer zei: 'Als men de kosmos, deze combinatie van materie en persoon, beziet als bestaande uit één enkel Zelf [als de Absolute Waarheid], moet men ervan afzien de aard en handelwijze van iemand anders te prijzen of te kritiseren. (2) Hij die de aard en handelingen van iemand anders prijst of kritiseert zal snel zijn [ware] eigenbelang [van zelfverwerkelijking] uit het oog verliezen, omdat hij daarmee vasthoudt aan het onware [van de wereld van tegenstellingen]. (3) Iemand die zich bewust is van de objectieve verscheidenheid is [zich net zomin bewust van de ene werkelijkheid] als een belichaamde ziel wiens zinnen, overweldigd door de slaap, het illusoire ervaren [van een droom] of de doodse staat van een toestand van bewusteloosheid. (4) Wat is nu goed of wat is nu kwaad in deze onwerkelijke, misleidende materiële dualiteit die, door de geest overwogen en onder woorden gebracht, een valse [ontoereikende] voorstelling van zaken oplevert? [*] (5) Hoewel schaduwen, echo's en drogbeelden enkel maar suggestie vormen, geven ze aanleiding tot motieven [in de mens]; zo

ook geeft het lichaam en wat erbij hoort aanleiding tot materiële voorstellingen [identificaties] die tot op de dag dat men sterft angst inboezemen [omdat ze geen houvast bieden]. (6-7) De Meester, de Heer, de Ziel alleen, manifesteert dit universum en Zichzelf, beschermt al het bestaande en Zichzelf, en trekt zowel de schepping terug als Zichzelf. Buiten de Ziel, buiten Hem, kan er dan ook geen afzonderlijk levend wezen worden aangetroffen, net zoals er geen andere basis te vinden is voor deze in het Zelf waargenomen drievoudige schittering van de *guṇa's*, die je moet kennen als de drievoud voortgebracht door de begoochelende energie *māyā* [zie ook B.G. 14: 19]. (8) Iemand die, perfect op de hoogte en ervaren, zich bewust is van wat Ik nu beschreef, verwijt of prijst niet [denkend aan een andere oorzaak] en beweegt zich door de wereld zo vrij als de zon [zie B.G. 2: 57, 13: 13, 13: 32, 14: 22-25]. (9) Als men door directe waarneming, logische afleiding, schriftuurlijke waarheid en de eigen zelfverwerkelijking er weet van heeft dat dat wat niet-essentieel is een begin en een einde heeft, behoort men zich vrij van gehechtheid in deze wereld te bewegen [zie ook B.G. 2: 16].'

(10) **Ś**rī Uddhava zei: 'Het materieel bestaan is niet de ervaring van de ziener die een ziel is van zelfrealisatie en ook niet de ervaring van het niet-geestelijke lichaam dat het geziene vormt. Van wie, o Heer mag die ervaring dan zijn? (11) De onuitputtelijke ziel, vrij van de geaardheden, is net als een vuur zuiver, zelfverlicht en onbedekt, terwijl het materiële lichaam is als brandhout dat van niets weet. Wie van de twee is nu de ervaring eigen van een materieel leven in deze wereld?'

(12) **D**e Opperheer zei: 'Zolang de ziel zich aangetrokken voelt tot het lichaam, de zinnen en de levenskracht, zal het materiële bestaan blijven floreren, ook al is het dan betekenisloos voor de onwetende. (13) Ondanks dat het niet een eigen doel heeft, houdt de gang door de materie [het 'rad'] niet op te bestaan en blijft men als in een droom [gevangen] denken over de voorwerpen van de zinnen en de zinloosheid die dat met zich meebrengt [vergelijk 3.27: 4, 4.29: 35 & 73, 11.22: 56 en B.G. 2: 14]. (14) Maar dat [dromen], wat iemand die niet wakker is vele ongewenste ervaringen bezorgt in zijn slaap, zal iemand die ontwaakt is geenszins in de war brengen. (15) Treurnis, uitgelatenheid, angst, vrees, begeerte, verwarring en gesmacht en dergelijke, neemt men waar met de geboorte en dood van het valse ego [*ahaṅkāra*] en ziet men niet met de ziel [die geen geboorte neemt of sterft, zie 11.22: 12, 11.23: 50-56, 11.25: 30]. (16) Met de aandacht gericht op het lichaam, de zinnen, de levenskracht en de geest, neemt de [zich identificerende] individuele ziel, naar gelang de *guṇa's* en het karma, zijn gedaante aan in het [grote universele] Zelf. Met de leidraad [de *sūtra*] van de totale natuur aldus heel verschillend aangeduid [als hond, aap of mens], beweegt hij dan zich, beheerst door de tijd, rond in het materieel bestaan. (17) Een nuchtere wijze die zich zonder verlangens over de aarde rondbeweegt zal, met behulp van het in aanbidding aangescherpte zwaard van bovenzinnelijke kennis, kappen met dit, zonder een vaste basis, [in vals ego] in vele gedaanten vertegenwoordigd zijn van de geest, de spraak, de levenskracht en de lichaamsfuncties. (18) Spirituele ken-

nis [*jñāna*, impliceert] het onderscheiden [van geest en stof en wordt gevoed door] de Schrift en boetedoening, persoonlijke ervaring, historische verslagen en logische afleidingen. [Zij is gebaseerd op] dat wat er is in het begin, hetzelfde blijft er tussenin en wat uiteindelijk als enige overblijft van dit [scheppingsgebeuren], te weten de Tijd en de Uiteindelijke Oorzaak [van *brahman*, de Absolute Waarheid, zie ook B.G. 10: 30 & 33, 11: 32 en *kāla*]. (19) Net zoals er enkel goud is voordat het wordt verwerkt, er goud is als het wordt verwerkt en er goud is in het eindproduct van het verwerken, ben Ik aanwezig in verschillende vermommingen [van het met de *guṇa's* verwerken] van deze schepping [zie ook *guṇa-avatāra's*]. (20) Mijn beste, deze geest van wijsheid [deze bovenzinnelijke intelligentie] bestaand in de drie staten [van waken, slapen en droomloze slaap], vormt, met het zich manifesteren met betrekking tot de natuurlijke basiskwaliteiten als het veroorzaken [van *rajas*], het veroorzaakte [van *tamas*] en de veroorzaker [van *sattva*, vergelijk 11.22: 30], de vierde factor [het 'goud' of *turīya*] die als een onafhankelijke grootheid staat voor de enkelvoudige [Absolute] Waarheid van ieder van hen]. (21) Dat wat er voorheen niet was, er nadien is en ook halverwege niet is [als iets onafhankelijks], vormt enkel een aanduiding, een referentie. Wat er ook geschapen werd en wordt gekend aan de hand van iets anders, vormt feitelijk alleen maar [een verwijzing naar] dat andere iets - dat is hoe Ik het zie. (22) Hoewel deze schepping, die verschijnt met de omvormingen van de geaardheid hartstocht, niet werkelijk bestaat, doet hij zich aldus stralend voor als [een verwijzing naar] de Absolute Waarheid die staat in zijn eigen licht, als het Brahman [de onpersoonlijke gedaante van God] van de verscheidenheid van zinnen, hun voorwerpen, het zelf en de transformaties [van de vijf elementen, zie ook *siddhānta*]. (23) Als men door aldus onderscheid te maken duidelijkheid heeft verkregen over het Absolute van de Spirituele Waarheid, moet men zich wijselijk uitspreken tegen het tegengestelde [van het zich valselijk identificeren], kappen met de twijfel omtrent de Ziel, en in de voldoening van het eigen geestelijke geluk afzien van alle lustmatige [ongereguleerde] zaken [zie B.G. 3: 34]. (24) Het lichaam gevormd uit de aarde is niet het ware zelf, noch zijn dat de zinnen, hun goden of de levensadem, de buitenlucht, het water, het vuur of een geest die enkel maar uit is op de materie ['voedsel']; noch is de intelligentie het ware zelf, of het materiële bewustzijn, het ik dat zichzelf voor de doener houdt, de ether, de aarde, materiële zaken of de inperking [de universele oerstaat van evenwicht]. (25) Wat zou de verdienste zijn van iemand die met het meditatief beheersen van de zinnen - die manifestaties zijn van de *guṇa's* -, Mijn hemelverblijf [of persoonlijke identiteit] goed heeft onderscheiden? Of wie zou hij verwijten maken als de zinnen van streek raken? Wat kan het de zon schelen of de wolken zich nu samenpakken of verspreiden? (26) Zo goed als de hemel zelf niet anders wordt van de verschijnende en verdwijnende kwaliteiten van de atmosfeer, het vuur, het water en de aarde, of van de kwaliteiten van de seizoenen [de hitte en de kou], blijft zo ook de Onvergankelijke Allerhoogste vrij van de smetten van *sattva, rajas* en *tamas*, de geaardheden die de grondslag vormen van het ik-begrip van het materieel bestaan [zie ook 1.3: 36, 3.27: 1, B.G. 7: 13]. (27) Niettemin moet men, door standvastige bhakti-yoga jegens Mij al de onzuiver-

heid van de hartstocht uit zijn geest bannen, totdat de besmetting door de geaardheden die werd voortgebracht door de begoochelende materiële energie is overwonnen [zie B.G. 7: 1 & 14 en **]. (28) Op dezelfde manier als een ziekte die niet goed werd behandeld telkens weer terugkeert en de mens ellende bezorgt, zal ook een geest die niet gezuiverd is van zijn karmische besmetting een onervaren yogi kwellen die er nog allerlei gehechtheden op nahoudt. (29) Onvolkomen yogi's die zich laten leiden door beperkingen in de vorm van de mensen [familieleden, volgelingen etc., zie o.a. Śrī Śrī Śikṣāṣthaka-4] die door de dertig goden op hen af werden gestuurd [zie *tridaśa*], zullen, vanwege hun vasthoudendheid in hun voorgaande leven, hun yogapraktijk [in een nieuw leven] weer oppakken, maar nimmer meer in de ban raken van baatzuchtige arbeid [zie ook 11.18: 14, B.G. 6: 41-42]. (30) Een normaal levend wezen aangedaan door het werk dat hij doet, zijn karma, voortgedreven door dan weer deze en dan weer die impuls, blijft in die positie totdat hij sterft. Maar een intelligent iemand is, ondanks dat hij zich in de materiële positie bevindt, niet zo [wisselvallig], omdat hij, met de ervaring van het geluk dat hij vond, zijn materiële verlangens opgaf. (31) Iemand wiens bewustzijn is verankerd in het Ware Zelf staat er geen moment bij stil of hij nu staat, zit, loopt of neerligt, urineert, voedsel tot zich neemt of wat hij nog meer doet dat voortkomt uit zijn geconditioneerde aard. (32) Als men intelligent is houdt men niets anders [dan de ziel] voor essentieel. Telkens als zo iemand de niet werkelijk [onafhankelijk] bestaande zaken van de zintuigen voor zich ziet, ontkent hij vanuit zijn logica dat ze een afzonderlijk bestaan zouden hebben, zodat ze zijn als de zaken van een droom die verdwijnen als men wakker wordt. (33) De ziel is niet iets dat men aanneemt of verwerpt [dat komt en gaat], maar het niet-weten [resulterend in een materieel lichaam], dat je in vele vormen onder de invloed van de *guṇa's* en het karma aanvaardde als een onlosmakelijk deel van jezelf, Mijn beste, lost [uiteindelijk] weer op in simpel die [spirituele] visie. (34) Net zoals de opkomende zon een einde maakt aan het duister van het menselijk oog, zonder dat hij het bestaande zelf creëert, maakt ook een scherpzinnig en gedegen onderzoek naar Mijn zuivere waarheid een einde aan de duisternis van iemands intelligentie. (35) Deze zelfverlichte, ongeboren, onmetelijke Grootheid van Verstaan die zich van alles bewust is, is de Ene Zonder Zijns Gelijke in wie woorden hun conclusie vinden en door wiens drijvende kracht de spraak en de adem zich bewegen. (36) Welk idee van dualiteit men ook heeft van de [Opper]Ziel is niets meer dan een hersenschim; voor zo'n idee bestaat er geen andere grond dan het eigen [geïdentificeerde] zelf [vergelijk 7.13: 7]. (37) De verklaringen [in termen van goed en kwaad, zie ook 11.21: 16] die de zogenaamde geleerden bieden van de betekenis van deze, in namen en vormen waarneembare, dualiteit welke onmiskenbaar is samengesteld uit de vijf elementen, zijn [geheel] tevergeefs [zie ook 5.6: 11].

(38) **H**et lichaam van een yogi die met een gebrek aan ervaring overgaat tot de yogapraktijk, kan ten prooi vallen aan zich opwerpende verstoringen. In dat geval is de volgende gedragswijze voorgeschreven. (39) Sommige verstoringen kunnen worden overwonnen door meditatiehoudingen [*āsana's*] samen met

concentratie-oefeningen [*dhāraṇā*], terwijl men andere de baas wordt met boetedoeningen [*tapas* ***], mantra's en geneeskrachtige kruiden. (40) Bepaalde nadelige zaken kan men stap voor stap te boven komen door voortdurend aan Mij te denken [Viṣṇu-*smarana*], door [hardop of in stilte] Mijn namen te eren en dergelijke [*japa, saṅkīrtana*], en door in het voetspoor te treden van de meesters van de yoga [zie ook B.G. 6: 25]. (41) Enkelen [onder de yogi's] houden dit lichaam onder controle en maken het geschikt door zich met behulp van verschillende methoden te richten op de gezondheid, en doen oefeningen ter wille van een materiële perfectie [*siddhi's*]. (42) Vanzelfsprekend moet zo'n goede gezondheid niet worden aanbeden in geval een dergelijke inspanning zinloos is [als men b.v. heel oud is]; wat betreft het lichamelijke is men immers, net als een vrucht aan de boom, onderhevig aan verval [zie ook 11.15: 33]. (43) Hoewel het materiële lichaam van iemand die regelmatig aan yoga doet een goede conditie zal krijgen, hecht een toegewijde van Mij er geen geloof aan en geeft hij dat soort yoga [eventueel] op [*4]. (44) De yogi die, vrij van verlangens, bij Mij zijn toevlucht zoekt en dit yogaproces beoefent, ervaart het innerlijk geluk [van de ziel] en laat zich niet verslaan door verstoringen.'

*: In tegenstelling tot het populaire inzicht dat het medium de boodschap zou zijn, wordt hier duidelijk gesteld dat het medium dus niet de boodschap is. De woorden en de ideeën, en ook de z.g. vaste vorm van dingen, zijn allen vals in verhouding tot de oorspronkelijke waarheid, het bericht, de essentie. Dat wat uitgedrukt wordt is de essentie, niet de uitdrukking zelf. Zo is het ene levende wezen van de persoon en de levende materiële natuur met haar Tijd als het mannelijk aspect de essentie, en zijn alle ideeën, gefixeerde dingen ervan en woorden erover in feite vals. Aldus hebben we de paradox van de in zichzelf valse uitdrukking in dingen, woorden en ideeën, deze zin voor u als lezer b.v., van wat op zich waar is als de heelheid van het leven. Zo zijn er dan beelden van Kṛṣṇa die worden vereerd met de waarschuwing ze beslist niet als materieel te mogen zien. Aldus zijn kritiek en lof, goed en kwaad, noties die de plank misslaan van wat objectief de waardevrije werkelijkheid is van *brahman*, de Absolute Waarheid van de werkelijkheid die gelijkelijk aanwezig vanbinnen zowel als vanbuiten vrij is van illusie. Of zoals men dat heden ten dage zegt: wetenschap is waardevrij.

**: De strekking van dit vers is dat, ook al is de materiële natuur, als Zijn gigantische *virāṭ-rūpa* gedaante, niet verschillend van de Opperheer (zoals uitvoerig beschreven in dit en andere hoofdstukken), degene die het materiële verlangen nog moet overwinnen niet kunstmatig zijn heil moet zoeken in materiële zaken, met de verklaring dat ze toch niet van de Heer zouden verschillen [zie p.p. 11.28: 27].

***: Met betrekking tot boete zij de beginner eraan herinnerd dat vrijwillige boete, vrijwillig lijden en afzien, beter is dan opgelegde boete in de vorm van een ziekte, vervolging door de wet, nood lijden en calamiteiten e.d. Zoals het is met de Joden in Exodus die er klaar voor waren om Egypte te verlaten moet men klaar staan voor de komst van de Heer [zie ook 11.17: 42 en B.G. 2: 40, 12: 16].

*4: Men zij er hier aan herinnerd dat types als Rāvaṇa en Hiraṇyakaśipu eveneens aan yoga deden en de geschiktheid verwierven; het verwerven van perfecties op die ma-

nier kan evenzogoed een demonisch iets zijn en vormt dus geen geloofsartikel zoals dat hier wordt gesteld. Het gaat meer om het motief dat de yogi de Heer bereikt. Beheersing, gezondheid en orde is een schone zaak om te realiseren, maar zonder de Heer is het evenzogoed iets demonisch.

11.29 - Bhakti-Yoga: de Meest Zegenrijke Manier om de Dood te Overwinnen

(1) **Ś**rī Uddhava zei: 'Dit yogaproces is, zo denk ik, erg moeilijk in de praktijk te brengen voor iemand die niet spiritueel is. AlsJeblieft, o Acyuta, zeg me in eenvoudige bewoordingen hoe iemand er met gemak in kan slagen [zie ook B.G. 6: 33-34]. (2) Over het algemeen, o Lotusogige, raken [beginnende] yogabeoefenaren gefrustreerd als ze hun geest willen verenigen en worden ze het moe hun gedachten te temmen als het ze niet lukt de verzonkenheid te bereiken. (3) Om die reden, o Lotusogige Heer van het Universum, zijn de zwaangelijken [de toegewijden] er gelukkig mee hun toevlucht te zoeken bij Jouw lotusvoeten, terwijl zij die prat gaan op de resultaten van hun yoga dat niet doen en worden verslagen door Jouw materiële energie. (4) Het wekt geen verbazing Acyuta, dat Jij als een vriend voor alle dienaren zonder een andere toevlucht, met Hen intiem verbonden bent [dat Je Je door hen laat leiden], Jij die [als Rāma] vol genegenheid was voor de diergelijken [de Vānara's] op het moment dat de randen van Je voetenbankje werden bedekt door de stralende helmen van grote heersers [als Brahmā]. (5) Wie, bekend met het voordeel dat Jij biedt, o Allerhoogste Ziel, Verlener van Alle Volmaaktheden en meest geliefde Heer onder hen die hun toevlucht zoeken, zou Jou nu van de hand wijzen of ooit iets anders toegewijd zijn en [Je] vergeten voor wat weelde? Wat is er niet weggelegd voor hen die het stof van Jouw voeten dienen [zie ook 10.44: 15, 10.47: 46]? (6) De geleerden zouden - al hun werk ten spijt - zelfs niet met een leven zo lang als dat van Brahmā er toe in staat zijn uiting te geven aan de dankbaarheid [die we Jou verschuldigd

zijn], o Heer. Want om ons te herinneren aan de grotere [spirituele] vreugde die de treurnis van het belichaamd zijn verdrijft, toon Jij Je weg op twee manieren: in de vorm van dat wat mentaal vanbinnen wordt begrepen als het *caittya*gezag [van de Superziel] en dat wat men vanbuiten begrijpt op gezag van de *ācārya* [de *paramparā*goeroe van de traditie].'

(7) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus ertoe verzocht door Uddhava die zeer aan Hem was verknocht, sprak de Heer liefdevol met een bekoorlijke glimlach, Hij die - met het universum als Zijn speeltje - middels Zijn energieën Zijn drie [hoofd]gedaanten [van de *guṇa-avatāra's*] aannam.' (8) De Allerhoogste Heer zei: 'Ik zal je Mijn meest zegenrijke dharma uitleggen waarmee, met geloof uitgevoerd, een sterveling de onoverwinnelijke dood kan verslaan. (9) Degene wiens geest wordt aangetrokken tot Mijn toegewijde dienst en zijn hart en intelligentie aan Mij heeft opgedragen, moet in gedachten houden, stap voor stap, al zijn voorgeschreven plichten aan Mij op te dragen. (10) Men moet zijn toevlucht zoeken in de heilige plaatsen bezocht door Mijn vrome toegewijden en [voorbeeld nemen aan] de gedragswijze van Mijn toegewijden onder de halfgoden, de mensen en de demonen. (11) Alleen dan wel gezamenlijk behoort men overeenkomstig de stand van de maan [o.a.], bij speciale gelegenheden en met feestdagen, zich bezig te houden met zang en dans en zo meer, met pracht en praal [en gulle gaven]. (12) Met een zuiver hart moet men Mij, de Superziel zo vrij als de ether, als aanwezig zien in en buiten zichzelf en alle levende wezens [zie ook B.G. 13: 16 en 1.7: 10]. (13-14) O heldere geest, als men met Mijn liefde aldus van respect is voor alle levende wezens, heeft men met zo'n benadering zijn toevlucht genomen tot de hoogst mogelijke kennis, de absolute eenheid van de geest. Op deze manier de brahmaan en de uitgestotene, de dief en degene die trouw is aan de brahmaanse cultuur, de zon en de vonk, de zachtgeaarde en de wreedaard met gelijke blik beziend, wordt men een wijs mens genoemd [zie B.G. 5: 18]. (15) Van de persoon die voortdurend op Mijn aanwezigheid in alle mensen mediteert, zal snel de rivaliteit, de afgunst, het neerkijken op anderen en het valse ego verdwijnen. (16) Er onverschillig over uitgelachen te worden door vrienden en zonder schaamte voor uiterlijkheden, moet men zich [feitelijk] als een stok languit op de grond werpen en zijn eerbetuigingen brengen aan [allen,] zelfs [aan] honden, uitgestotenen, koeien en ezels [zie ook de Śrī Śrī Śikṣāṣṭhaka-3]. (17) Met de functies van het spreken, denken en doen moet men aldus van aanbidding zijn zolang men niet de visie heeft ontwikkeld van Mij als zijnde aanwezig in alle levende wezens [zie ook *tridaṇḍa*]. (18) Voor degene die door kennis en realisatie overal de Superziel ziet, is alles gebaseerd op de Absolute Waarheid. Aldus vrij van twijfel ziet hij af van [handelingen zodat hij zich innerlijk kan verenigen]. (19) Ik beschouw dit - met de functies van je woorden, geest en handelingen herkennen van Mij in alle levende wezens - als de meest geëigende van alle processen. (20) Mijn beste, omdat deze door Mij op volmaakte wijze ingestelde methode vrij is van de geaardheden en geen nevenmotieven kent, is er, als men Mij aldus van dienst tracht te zijn, Uddhava, niet het geringste verlies [zie ook B.G. 2: 40]. (21) O beste onder de vromen, als men in staat is zijn plicht vrij van nevenmotieven

voor Mij, de Allerhoogste, te verrichten, zullen door dat ondernemen [emoties] als angst en zo meer, niets te betekenen hebben [zie ook B.G. 18: 6]. (22) Het in dit leven op deze manier via [het afzien van] het bedrieglijke en sterfelijke bereiken van Mij, de Onsterfelijke, vormt de schranderheid van de schranderen en de intelligentie van de intelligenten.

(23) **D**it overzicht, dat Ik aldus zowel in het kort als uitgebreid voor jou heb beschreven, vormt de volledige wetenschap van de Absolute Waarheid, die zelfs voor de halfgoden moeilijk toegankelijk is. (24) Met gebruik van heldere argumenten heb Ik steeds weer de spirituele kennis voor je uiteengezet; goed begrepen zal dit een einde maken aan de twijfels die een persoon kan hebben, en hem bevrijden. (25) Hij die zich concentreert op deze vraag van jou alsook op Mijn helder antwoord erop, bereikt het eeuwige geheim van de Veda's, de Allerhoogste, Absolute Waarheid. (26) Ik zal Mezelf geven aan degene die deze traditionele instructie van Mij, deze kennis van de Absolute Waarheid, zonder voorbehoud doorgeeft aan toegewijden. (27) Hij die [voor anderen] dit Allerhoogste [van de Kennis] herhaalt dat zo heiligend en helder is, onthult Mijn aanwezigheid met de lamp van kennis en zal alle dagen zuivering vinden. (28) De persoon die aandachtig met geloof hier regelmatig naar luistert en Mij bovenzinnelijk toegewijd is [een *bhakta* is], zal niet verstrikt raken in karmische handelingen [zie ook B.G. 3: 9]. (29) Uddhava, o vriend, heb je het spirituele nu duidelijk voor de geest, en heeft het weeklagen en de illusie die in je geest opkwam nu het veld geruimd [zie 11.6: 42-49 en ook B.G. 18: 72]? (30) Deel dit niet met een schijnheilig iemand, een atheïst of een bedrieger, en deel het ook niet met iemand die niet wil luisteren, een niet-toegewijde of een opstandig iemand [vergelijk met B.G. 18: 67]. (31) Deel dit met een persoon die vrij is van deze slechte eigenschappen, met iemand die deugdzaam en zuiver is, die vriendelijk is en het welzijn van de brahmanen voor ogen heeft, zowel als met arbeiders en vrouwen als ze van toewijding zijn [vergelijk B.G. 9: 32]. (32) Voor de onderzoekende geest die dit geheel begrijpt, valt er verder niets meer te kennen; als men eenmaal heeft gedronken van de nectar van deze ambrozijnen drank, zal er niets meer overblijven. (33) Alles wat mensen van succes met de vier levensdoelen [*catuḥ-vidhaḥ*] vinden in de kennis, in vruchtdragende arbeid, in mystieke yoga, in alledaagse bezigheden of in het politiek bestuur, kan je in gelijke mate in Mij vinden, Mijn beste [zie ook B.G. 18: 66]. (34) Als een sterveling zich aan Mij overgeeft en al zijn baatzuchtige arbeid verzaakt in zijn verlangen om van dienst te zijn, bereikt hij op dat moment vrijheid van geboorte en dood en komt hij ervoor in aanmerking te delen in Mijn natuur.'

(35) **Ś**rī Śuka zei: 'Nadat hij de woorden van Uttamaśloka had aangehoord en hem aldus het pad van de yoga was getoond, zei Uddhava met zijn handen samengevouwen niets, want zijn keel was dichtgesnoerd door de liefde en zijn ogen stonden vol met tranen. (36) Zichzelf intomend om zijn geest in evenwicht te krijgen die was overweldigd door liefde, o Koning, voelde hij zich hoogst dankbaar. Hij beroerde met gevouwen handen de lotusvoeten van de Held van

de Yadu's met zijn hoofd en richtte zich tot Hem. (37) Śrī Uddhava zei: 'De grote duisternis van de misvatting die ik koesterde, o Ongeboren Oorspronkelijke Persoon, werd verdreven door Jouw aanwezigheid. Welke kou, duisternis en vrees heeft nu macht over iemand die de zon benaderde? (38) Jij die in Je goedheid zo genadig bent bood mij, Je dienaar, als antwoord de fakkel die bestaat uit Jouw wijsheid. Wie vervuld van dankbaarheid kan nu afzien van de basis van Jouw voeten en elders zijn heil zoeken? (39) Het vanwege Jouw *māyā* stevig bindende touw van mijn genegenheid voor de Dāśārha's, Vṛṣṇi's, Andhaka's en Sātvata's, door Jouw in het leven geroepen voor de productie van nageslacht, werd doorgesneden met het zwaard van de juiste kennis omtrent de ziel. (40) Laat me Jou mijn eerbetuigingen brengen, o Grootste Yogi, leg me alsJeblieft uit hoe ik, die me overgaf, standvastig kan zijn in de aantrekking van Jouw lotusvoeten.'

(41-44) **D**e Allerhoogste Heer zei: 'Alsjeblieft Uddhava, aanvaard Mijn advies om naar Mijn hermitage genaamd Badārika te gaan. Zuiver je aan de oevers aldaar met het water wegstromend van Mijn voeten door er in te baden en het te beroeren [zie 5.17]. Wees met je ogen gericht op de Alakanandā [een zijrivier van de Ganges] gezuiverd van alle smetten en kleed je met boombast, Mijn beste, leef van wat het bos je biedt en vindt vrij van begeerte het geluk. Oefen met je intelligentie, spirituele kennis en wijsheid, verdraagzaamheid met alle dualiteiten, houdt heilig vast aan je principes, beteugel je zinnen, en verkeer in vrede en verzonkenheid. Hecht geloof aan en mediteer op dat wat je van Mij leerde te onderscheiden. Als je met je woorden en geest in Mij verzonken je aldus wijdt aan Mijn dharma, zal je, met die discipline reikend voorbij de drie bestemmingen [de drie werelden], vervolgens Mij bereiken.'

(45) **Ś**rī Śuka zei: 'Aldus toegesproken door de Heer Vol van Begrip, omliep Uddhava Hem rechtsom, en ondanks dat hij op het moment van zijn vertrek vrij was van de invloed van materiële tegenstellingen, liet hij, met een brekend hart, met zijn hoofd voorover zijn tranen de vrije loop aan Zijn voeten. (46) Het er moeilijk mee hebbend Zijn liefde los te laten, werd hij vanwege het afscheid overweldigd door emoties en was hij niet in staat Hem te verlaten. Vervuld van pijn bracht hij keer op keer zijn eerbetuigingen en nam hij de slippers van Zijn Handhaver op zijn hoofd. Toen vertrok hij [*]. (47) De grote toegewijde gaf Hem daarop een vaste plaats in zijn hart en ging naar het luisterrijke pelgrimsoord [dat als zodanig ook wel Viśālā wordt genoemd] waar de Ene Vriend van het Universum het over had. Daar bereikte hij, nadat hij gewetensvol zijn boetedoeningen had volbracht, de bestemming van de Heer [Vaikuṇṭha]. (48) Een ieder die oprecht gelovig vol van aandacht is voor [luistert naar, vertelt over en praktiseert] deze oceaan van vervoering, deze nectarzee van spirituele kennis [van de bhakti-yoga] die door Kṛṣṇa, wiens voeten worden gediend door de meesters van de Yoga, voor Zijn toegewijde werd bijeengebracht, zal [zichzelf en daarmee] de hele wereld bevrijden. (49) Ik buig me voor de eerste en grootste van alle levende wezens, de persoonlijkheid genaamd Kṛṣṇa, die maakt dat Zijn vele toegewijden de nectar van de [melk]oceaan drinken welke de essentie van de Veda's is,

de essentie van de spirituele kennis en wijsheid die Hij, als de auteur van de Veda's, gelijk een bij heeft geleverd teneinde de angst van het materieel bestaan weg te nemen.'

*: De *paramparā* voegt hier toe: 'Volgens het Śrīmad Bhāgavatam [3.4: 5], vernam Uddhava toen hij onderweg was naar Badarikāśrama over de reis van de Heer naar Prabhāsa. Terugkerend en Heer Kṛṣṇa achterna komend, trof hij de Heer alleen, vlak na het zich terugtrekken van de Yadudynastie. Na opnieuw genadevol geïnstrueerd te zijn door de Persoonlijkheid van God (tezamen met Maitreya, die juist was aangekomen), voelde Uddhava dat zijn kennis van de waarheid nieuw leven was ingeblazen, en begaf hij zich toen, op last van de Heer, op weg.'

11.30 - Het Verdwijnen van de Yadudynastie

(1) **D**e achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'Wat deed de Opperheer en Beschermer van Alle Levende Wezens in Dvārakā nadat Uddhava, de grote toegewijde, naar het woud was vertrokken? (2) Vertel alstublieft hoe Hij, de Leider van de Yadu's, Zijn lichaam meest geliefd in ieders ogen, opgaf toen Zijn familie de vernietiging vond na door de brahmanen vervloekt te zijn [zie 11.1]. (3) Gehecht aan Zijn gedaante konden de vrouwen hun ogen niet van Hem afwenden en, doorgedrongen tot de oren van de wijzen, wilde Zijn gedaante, die hun geesten in beslag nam, niet meer verdwijnen. En welk een aantrekkingskracht ging er niet uit van de woorden die de ambitieuze dichters gebruikten om uitdrukking te geven aan Zijn schoonheid? En wat te zeggen van hen op het slagveld die, toen ze Zijn gedaante zagen op Arjuna's strijdwagen, een soortgelijke status [van bevrijd zijn] verwierven?'

(4) **D**e machtige *ṛṣi* [Śuka] zei: 'Met voor ogen de grote verstoringen die zich vertoonden in de hemel, op aarde en in het uitspansel, richtte Kṛṣṇa zich als volgt tot de Yadu's die bijeen zaten in de Sudharmāhal [zie 10.50: 54 en ook 1.14]. (5) De Allerhoogste Heer zei: 'O besten van de Yadu's, gezien deze angstwekkende, grote en onheilspellende voortekenen, die zijn als de vaandels van de koning van de dood, moeten we geen moment langer in Dvārakā blijven. (6) De vrouwen, de kinderen en de bejaarden moeten van hier naar Śaṅkhoddhāra vertrekken [halverwege Dvārakā en Prabhāsa] en wij zullen naar Prabhāsa gaan, alwaar de Sarasvatī westwaarts stroomt. (7) Daar moeten we ons zuiveren door

te baden, vasten en onze geesten concentreren, en zullen dan de goden [de beeltenissen] aanbidden met verschillende offerandes, wassingen en *ālepa* [insmeren met sandelhout]. (8) Als de brahmanen vol van genade de plechtigheden hebben uitgevoerd, zullen we ze koeien, land, goud, kleding, olifanten, paarden, wagens en huizen schenken [zie ook 3.3: 26-28]. (9) Dit is hoe we te werk moeten gaan als we het onheil willen afwenden en het geluk willen afroepen, want als je de besten onder de levende wezens eer aandoet - de goden, de brahmanen en de koeien - roept dat de hoogste perfectie af [vergelijk met 10.24: 25].' (10) Toen ze allen aldus naar de Vijand van Madhu hadden geluisterd, zeiden de ouderen onder de Yadu's: 'Zo zij het!' en staken ze per boot over [naar het vaste land] om zich in wagens op weg te begeven naar Prabhāsa. (11) Aldaar volbrachten de Yadu's, met bovenzinnelijke toewijding en alles wat hen nog meer kracht zou verlenen, al de gunstige offerrituelen conform de instructies van de Heer van de Yadu's, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (12) Toen, als voorbeschikt [zie 11.1: 4], verloren ze hun verstand door te drinken van een grote hoeveelheid zoetsmakende *maireya* [honingdrank], die door zijn ingrediënten hun geest benevelde [zie ook 6.1: 58-60]. (13) Onder de helden, die waren verbijsterd als gevolg van Kṛṣṇa's begoochelend vermogen, deed zich een verschrikkelijke ruzie voor omdat ze, beschonken van het overmatig drankgebruik, arrogant werden. (14) In woede ontstoken pakten ze daar aan de kust hun wapens op - hun bogen, zwaarden, bhallapijlen [pijlen met een speciale pijlpunt], knotsen, lansen en speren - en vochten ze. (15) Aanvallend met pijlen traden ze elkaar hoogst kwaad tegemoet met wapperende vlaggen in hun wagens rijdend, op olifanten en andere draagdieren - ezels, kamelen, stieren, buffels, muildieren en zelfs mensen -, als waren ze olifanten die elkaar in het bos met hun slagtanden te lijf gaan. (16) Met hun vijandschap gewekt vocht Pradyumna in de slag verwoed tegen Sāmba, Akrūra tegen Bhoja, Aniruddha tegen Sātyaki, Subhadra tegen Saṅgrāmajit, Sumitra tegen Suratha en de twee Gada's [de broer en een zoon van Kṛṣṇa] tegen elkaar. (17) Ook anderen zoals Niśaṭha, Ulmuka en meer van hen onder leiding van Sahasrajit, Śatajit en Bhānu, traden tegen elkaar in het geweer en doodden elkaar, verblind als ze waren door de bedwelming en compleet in de war door Mukunda. (18) Hun vriendschap totaal vergetend slachtten de Kunti's, de Kukura's, de Visarjana's, de Madhu's en Arbuda's, Vṛṣṇi's en Andhaka's, de Bhoja's, de Sātvata's, de Dāśārha's en de bewoners van Māthura en Śūrasena elkaar af. (19) In staat van begoocheling doodden verwanten verwanten en vrienden vrienden; zoons vochten tegen hun vaders en hun broers, neven tegen ooms, ooms van vaders zijde tegen ooms van moeders zijde en weldoeners vochten tegen weldoeners. (20) Toen hun pijlen opraakten, hun bogen gebroken waren en hun projectielen opgebruikt, namen ze bamboestaken [*eraka*, zie 11.1: 22] ter hand. (21) Die staken vastgeklemd in hun vuisten veranderden in ijzeren staven zo sterk als bliksemstralen toen ze hun vijanden ermee te lijf gingen, en hoewel Kṛṣṇa ze probeerde te stoppen, vielen ze Hem ook aan. (22) In de war met hun geesten vol moord en doodslag, zagen ze Balarāma voor een vijand aan, o Koning, en hieven ze hun wapens ook tegen Hem op. (23) Zij Twee [Balarāma en Kṛṣṇa] mengden Zich toen ook allerverwoedst in de strijd, o zoon van de Kuru's,

en gingen over tot doden, de staken in Hun vuisten als knuppels hanterend terwijl Ze Zich rondbewogen in de strijd. (24) De furie van hun wedijver leidde, overweldigd door de vloek van de brahmanen met hun geesten beneveld door Kṛṣṇa's *māyā*, tot hun vernietiging, zoals een vuur van bamboestaken een bos in de as legt.

(25) **T**oen al Zijn clans aldus waren vernietigd, concludeerde Kṛṣṇa dat, [zoals was gepland, 11.1: 1-4], de resterende last van de aarde was weggenomen. (26) Balarāma ging aan de kust van de oceaan over tot meditatie op de Oorspronkelijke Persoon en liet toen, Zichzelf in Zichzelf doen opgaand, de wereld van de mensen achter Zich. (27) Toen Hij zag dat Balarāma was heengegaan vond de Allerhoogste Heer, de Zoon van Devakī, een *pippala*boom en ging Hij er rustig onder zitten [zie ook 3.4]. (28-32) Hij toonde Zijn vierarmige gedaante en verdreef met Zijn schitterende gloed, als een vuur zonder rook, de duisternis in alle richtingen. Bij Zijn Śrīvatsa-teken droeg Hij, met Zijn wolkengrijsblauwe kleur, een hemels stel zijden kledingstukken en straalde daarbij [met Zijn sieraden] als gesmolten goud. Zijn gezicht dat was als een blauwe lotus en prachtig glimlachte met Zijn bekoorlijke lotusogen, werd opgesierd door Zijn haarlokken en glanzende haaienvormige oorhangers. Magnifiek met een gordel, een heilige draad, een helm en armbanden, armversieringen, halssnoeren, enkelbelletjes en andere koninklijke tekenen, was er ook het Kaustubha-sieraad. En zo zat Hij daar met Zijn rechtervoet roze als een lotus op Zijn dijbeen geplaatst, met de vormen van Zijn persoonlijke wapens in Zijn handen en met een slinger van woudbloemen om Zijn nek. (33) Zijn voet die de vorm had van de kop van een hert werd [toen] getroffen door de pijl van een jager genaamd Jarā die dacht dat hij een hert zag. De pijl was vervaardigd uit een fragment dat was overgebleven van het ijzer [van de door de brahmanen vervloekte knots die werd vernietigd 11.1: 23]. (34) Toen hij de vierarmige persoonlijkheid zag viel hij, bang dat hij een overtreding had begaan, met zijn hoofd neer aan de voeten van de Vijand van de Asura's. (35) 'Deze zondige persoon handelde uit onwetendheid, o Madhusūdana, alstUblieft vergeef deze zondaar zijn daad, o Uttamaśloka, o Zondeloze. (36) O Meester, wat ik uit minachting voor U, Viṣṇu, heb gedaan, was verkeerd, o U, wiens voortdurende herinnering, zo beweert men, de duisternis van de onwetendheid van alle mensen vernietigt. (37) Doodt me daarom alstUblieft nu meteen, o Heer van Vaikuṇṭha, zodat ik, een zondige hertenjager, niet nogmaals een dergelijke overtreding zal begaan jegens de heiligen [*]. (38) Wat kan ik, onzuiver van geboorte, nu over Hem, over U [en de vernietiging van de Yadu's] zeggen? De werking van Uw mystieke macht wordt [zelfs] niet doorgrond door Viriñca, Rudra en de andere meesters en zoons van het Vedisch woord, omdat hun blik wordt verduisterd door Uw begoochelend vermogen!'

(39) **Ś**rī Bhagavān zei: 'Vrees niet, o Jarā, alsjeblieft sta op, want je handelde naar Mijn verlangen; je hebt Mijn permissie om naar de hemel te gaan, de plaats voor hen die het goede doen.'

(40) **N**a aldus te zijn geïnstrueerd door Kṛṣṇa, de Fortuinlijke die Zijn eigen belichaming voortbracht, omliep hij Hem drie keer en vertrok hij, zich voor Hem verbuigend, met een *vimāna* [een hemelvoertuig, ook wel: een 'verheven geest'] naar de hemel. (41) Dāruka die probeerde te ontdekken waar Kṛṣṇa was gebleven, ving, toen hij bij Hem in de buurt kwam, de geur van tulasī op en begaf zich in die richting. (42) Hij trof Hem daar schitterend en gloeiend aan, omringd door Zijn wapens en rustend aan de voet van de aśvattha. Met zijn hart overweldigd door emoties haastte hij zich van de wagen en viel hij met zijn ogen vol tranen neer aan Zijn voeten. (43) 'O Meester, Uw lotusvoeten niet ziend ben ik mijn visie kwijt en heb ik geen weet van de windrichtingen, noch kan ik de vrede vinden; net zoals het is als men met een nieuwe maan 's nachts in de duisternis beland.'

(44) **E**n terwijl hij dat zei rees, recht voor ogen van de wagenmenner, de wagen samen met de paarden en de vlag van Garuḍa die hem sierde, hoog op in de lucht, o koning van koningen. (45) En terwijl Viṣṇu's goddelijke wapens volgden, sprak Janārdana tot de menner die stomverbaasd was over wat zich voordeed. (46) 'O menner, ga naar Dvārakā en stel Onze familieleden op de hoogte van de wederzijdse vernietiging van hun naaste verwanten, van Mijn toestand en van het heengaan van Saṅkarṣaṇa. (47) Jij en je verwanten moeten niet langer in Dvārakā blijven. Nu de Yaduhoofdstad door Mij is verlaten, zal hij door de oceaan worden overstroomd. (48) Jullie moeten ieder je eigen familie alsook Onze ouders meenemen, en onder de hoede van Arjuna naar Indraprastha gaan. (49) [Ik verwacht van] jou echter dat je standhoudt in Mijn toegewijde dienst met onverschilligheid [over materiële zaken] gefocust op de geestelijke kennis. Begrijp dit [alles] als een creatie van Mijn *māyā,* en verkrijg aldus innerlijke vrede.'

(50) **N**adat hij [Dāruka] door Hem was toegesproken omliep hij Hem met het keer op keer brengen van zijn eerbetuigingen. Hij legde zijn hoofd op Zijn lotusvoeten en ging toen met een droef hart naar de stad.'

: Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura vraagt zich af, aangezien herten van nature angstig en timide zijn, hoe zich welk hert dan ook ooit kon ophouden op het schouwtoneel van die grote veldslag, en hoe een jager kalmpjes zijn gang kon gaan temidden van al dat vergoten bloed. Daarom waren het zich terugtrekken van de Yadudynastie en Heer Kṛṣṇa's eigen verdwijnen van deze aarde geen materiële historische gebeurtenissen; ze vormen daarentegen meer een vertoon van de Heer Zijn innerlijk vermogen voor het doel van het afronden van Zijn aardse spel en vermaak [p.p. 11.30: 37]. Ook vormt de naam van de jager, Jarā, wat oude dag betekent, aanduiding van de metaforische strekking van deze gebeurtenis [zie ook voetnoot 10.87:]. In de Mahābhārata-tātparya-nirnaya schreef Śrī Madhvācārya-pāda dat de Heer voor Zijn missie weliswaar een lichaam van materiële energie had geschapen waarin de pijl werd geschoten, maar dat de eigenlijke vierarmige gedaante nimmer werd geraakt door de pijl van Jarā, die feitelijk een incarnatie van de Heer Zijn toegewijde Bhṛgu Ṛṣi is. In een voorgaand leven had Bhṛgu Muni offensief zijn voet geplaatst op de borst van Heer Viṣṇu.

ॐ

11.31 - De Hemelvaart van Kṛṣṇa

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen arriveerden daar [in Prabhāsa] Brahmā samen met Śiva en zijn gemalin, de halfgoden onder leiding van Indra, de wijzen en de meesters van de mensheid. (2-3) De voorvaderen, de vervolmaakte zielen en de zangers van de hemel, de wetenschappers en de kampioenen, de eerbiedwaardigen, de schatbewaarders en de wildemannen, zij van bijzondere vermogens, de dansmeisjes van de hemel en allen horend bij Garuḍa [de *dvijā's*], die graag getuige wilden zijn van het heengaan van de Allerhoogste Heer, bezongen en prezen vol enthousiasme de geboorte en handelingen van Heer Śauri [Kṛṣṇa]. (4) Samendrommend in de hemel in een groot aantal *vimāna's*, o Koning, strooiden ze bloemen verenigd in bovenzinnelijke toewijding. (5) Toen de Opperheer de grote vader [Brahmā] en zijn machtige expansies [de halfgoden] zag, sloot de Almachtige Zijn lotusogen en concentreerde Hij Zich in Zichzelf. (6) Zonder in een mystieke trance in meditatie op het vuur het voorwerp te verbranden zo gunstig voor alle concentratie en meditatie, te weten Zijn lichaam hoogst aantrekkelijk voor al de werelden, ging Hij Zijn hemelverblijf binnen [vergelijk 4.4].

(7) **E**n terwijl in de hemel pauken weerklonken en er bloemen neerregenden, volgden Waarheid, Rechtschapenheid, Bestendigheid, Roem en Schoonheid Hem toen Hij de aarde verliet [*, zie ook 10.39: 53-55]. (8) De halfgoden en anderen met Brahmā aan het hoofd, onbekend met de weg die Kṛṣṇa volgde, zagen Hem niet allemaal Zijn verblijf binnengaan, maar zij die dat wel deden waren hoogst verbaasd. (9) Net zoals stervelingen niet kunnen uitmaken welke weg de bliksem vanuit de wolken in de hemel aflegt, konden ook de halfgoden niet uitmaken welke weg Kṛṣṇa volgde. (10) Maar Brahmā, Śiva en de anderen die het wel zagen, verheerlijkten verwonderd het yogavermogen van de Heer. Daarna keerde ieder van hen terug naar zijn eigen wereld. (11) O Koning, begrijp het verschijnen en verdwijnen van de Allerhoogste onder de levende wezens als een valse vertoning gelijk aan die van een acteur, bewerkstelligd door Zijn begoochelend vermogen. Dit universum tot stand brengend, erin optredend in avonturen en tenslotte er een eind aan makend, houdt Hij op [met deze functies] en verwijlt Hij in de grootsheid van het Allerhoogste Zelf. (12) Hij die de zoon van Zijn goeroe in hetzelfde lichaam weer terugbracht nadat hij was meegenomen naar de wereld van Yamarāja [10.45], Hij die u ervoor behoedde dat u verbrandde als gevolg van het oppermachtige wapen [1.12], Hij die zelfs Heer Śiva overwon die de dood vormt van de boodschappers van de dood [10.63], waarom zou Hij die de hertenjager [Jarā] compleet met zijn lichaam naar de geestelijke wereld overbracht, er niet toe in staat zijn Zichzelf te behouden? (13) Ondanks het feit dat Hij in het bezit van onbegrensde vermogens, de enige oorzaak vormt van de handhaving, schepping en vernietiging van alle geschapen wezens, wenste Hij het niet Zijn lichamelijkheid hier in de sterfelijke wereld voort te zetten. Waarom zou Hij, die de bestemming vormt voor hen die op Hem gefixeerd zijn, vasthouden aan uiterlijkheden [zie ook 3.2: 10-11]? (14) Een ieder die, 's morgens vroeg opstaand, aandachtig met toewijding deze allerhoogste bestemming van Kṛṣṇa verheerlijkt, zal ongetwijfeld die onovertroffen positie bereiken [zie ook B.G. 8: 6].

(15) **T**oen Dāruka in Dvārakā aankwam, wierp hij zich aan de voeten van Vasudeva en Ugrasena, die hij natmaakte met zijn tranen omdat hij Kṛṣṇa miste. (16-17) Hij vertelde het verhaal van de volledige vernietiging van de Vṛṣṇi's, o heerser van de mensen. Toen ze dat hoorden raakten de mensen, met hun harten van streek, buiten zinnen van verdriet. Overweldigd door de scheiding van Kṛṣṇa sloegen ze zich op hun gezicht en haastten ze zich naar de plaats waar hun levenloze verwanten lagen. (18) Devakī, Rohiṇī en Vasudeva konden daarop hun zoons Kṛṣṇa en Balarāma niet vinden, en verloren hun bewustzijn door de pijn van hun treurnis. (19) Gekweld door hun scheiding van de Allerhoogste Heer gaven ze toen ter plekke hun levens op, Mijn beste. Vervolgens klommen de [Yādava] echtgenotes op de brandstapel en omhelsden hun [dode] echtgenoten. (20) De vrouwen van Balarāma gingen het vuur in en omhelsden Zijn lichaam, en zo deden dat tevens de echtgenotes van Vasudeva en de schoondochters van de Heer voor Pradyumna en de anderen. Ook Kṛṣṇa's vrouwen gingen, met Rukmiṇī de eerste koningin voorop, volkomen in Hem verzonken het vuur in. (21)

Arjuna, van streek vanwege de scheiding van Kṛṣṇa, zijn geliefde vriend, troostte zich met de bovenzinnelijke woorden van Kṛṣṇa's lied [zoals 2: 11-12 , 2: 20-21, 2: 27, 4: 7, 4: 6, 7: 25 en 14: 27 van de Bhagavad Gītā]. (22) Arjuna zag erop toe dat voor de verwanten, die waren gestorven en waarvan er geen familieleden meer over waren, de begrafenisrituelen werden voltrokken naar de orde van de leeftijd van de overledenen, zoals dat was voorgeschreven. (23) Direct nadat Dvārakā was verlaten door de Heer, raakte het overstroomd door de oceaan, met uitzondering van, o Koning, de residentie van de Hoogste Persoonlijkheid van God [zie archeologische afbeeldingen 1, 2 & 3 van de plaats]. (24) Op die plaats is Madhusūdana, de Allerhoogste Heer, eeuwig aanwezig; als de goedgunstige van alle goedgunstige plaatsen, neemt alleen al de herinnering eraan al het ongunstige weg. (25) Arjuna verhuisde de overlevenden - de vrouwen, de kinderen en de bejaarden van de gestorvenen - naar Indraprastha en plaatste daar Vajra [Aniruddha's zoon] op de troon. (26) Nadat uw grootvaders van Arjuna vernamen over de dood van hun Vriend, o Koning, vertrokken ze allen om de grote reis te maken, maar niet nadat ze eerst u hadden aangesteld als de handhaver van de dynastie [ze gingen noordwaarts, zie ook 1.15: 34-51]. (27) Welke sterveling ook die met geloof zingt over de geboorte en handelingen van Viṣṇu, de God van de Goden, zal verlost raken van alle zonden [zie Śrī Daśāvatāra Stotra]. (28) Aldus werden de aantrekkelijke en allergunstigste heldendaden en kindertijdwederwaardigheden van de incarnatie van de Allerhoogste Heer Hari [met al Zijn expansies, zie 10.1: 62-63] hier [in dit verhaal van de Fortuinlijke] beschreven alsook elders [in andere geschriften]. Een ieder die uitdrukking geeft aan hen zal de bestemming bereiken van de bovenzinnelijke toegewijde dienst die het doel vormt van de volmaakte wijzen [de *paramahaṁsa's*].'

*: Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura commentariëert hier: 'Waarheid en andere kwaliteiten vertrokken zodat verschillende slechte eigenschappen op de voorgrond konden treden in Kali-yuga.'

Aldus eindigt het elfde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Kṛṣṇa's Uiteindelijke Instructies.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 11

11.1
Artiest: B.K. Mitra
Bron: Collectie van Gita Press, Gorakhpur

11.2
Titel: Nārada op bezoek: 'Redar Raini from the Chunar Ragamala', 1591 Shaykh Hatim (Indian, Hara Dynasty), Chunar, India
Bron: Internet, Smithsonian National (Freer) Museum of Asian Art, Sackler Gallery.

11.3
Titel: Heer Chaitanya Mahaprabhu
Stijl: Vintage Hindoe afbeelding
Bron: Internet

11.4
Titel: Afbeelding van de tien Vishnu avatara's, 19e eeuw, Jaipur, India
Bron: Victoria and Albert Museum

11.5
Titel: Het eerste schilderij met de bedoeling Narada voor te stellen is getiteld "Victory of the Buddha".
Artiest: Abanindranath Tagore, Wikipedia
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913
11.6
Titel: De afbeelding toont Krishna pratend met Uddhava
Bron: Internet

11.7
Titel: "Buddha as a mendicant".
Artiest: Abanindranath Tagore, Wikipedia
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913

11.8
Titel: "Vishwamitra and Menaka"
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia Commons Internet

11.9
Titel: Onbekend
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia Commons Internet

11.10
Titel: "The gambols of ghosts".
Artiest: William Blake bij Robert Blairs 'The grave'.
Bron: William Blake Archive. blakearchive.org

11.11
Titel: "Tree of life with two peacock pairs”.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.12
Titel: De afbeelding is een beeldje van de Pañca-tattva: Heer Krishna-Caitanya Mahaprabhu zingend met Zijn naaste metgezellen.
Bron: Internet

11.13
Titel: ‘Princess Damayanthi, sending the Royal Swan as messenger to Nalan'.
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia Commons Internet

11.14
Titel: De traditionele afbeelding toont Vishnu met Zijn attributen en Ananta
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.15
Titel: De traditionele afbeelding laat Krishna zien die Arjuna Zijn universele gedaante toont op het slagveld.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.16
Titel: De afbeelding toont de Universele Gedaante van Heer Viṣṇu
Bron: Internet

11.17
Titel: Het schilderij toont de godin Gāyatrī
Artiest: Raja Ravi Varma
Bron: Wikimedia Commons Internet

11.18
Titel: Solvyns, Les Hindoūs: II.4.2. "Purrum-hungse, Penitent”.
Style: A Collection of Two Hundred and Fifty Coloured Etchings (1799), Sec. VII, No. 6. “A Soonassey”.
Bron: Internet. © Van de collectie van prof R.L. Hardgrave, University of Texas. Gebruikt met toestemming.

11.19
Titel: De traditionele afbeelding toont Heer Caitanya offerend voor de mūrti's van Heer Jagannātha.

Bron: Internet

11.20
Titel: Collage van Bhāgavata-dharma
Artiest: B.K. Mitra & Anand Aadhar
Bron: Collectie van Gita Press, Gorakhpur & Wikipedia (Game Wiki)

11.21
Titel: “Saguna”.
Artiest: © Wim Kuenen. Gebruikt met toestemming.
Bron: Prema.exto.nl

11.22
Titel: “Toegewijde”.
Artiest: © Wim Kuenen. Gebruikt met toestemming.
Bron: Prema.exto.nl

11.23
Titel: "A Brahmin Approaches Shiva, Vishnu, and Brahma".
Stijl: From the Story of the Sages Markandeya and Bhavana India, Andhra Pradesh, South Asia, circa 1850-1900
Bron/ter beschikking gesteld door: Los Angeles County Museum of Art (LACMA), collectionsonline.lacma.org

11.24
Titel: ‘Drieluik’ (middenpaneel)
Artiest: © Wim Kuenen. Gebruikt met toestemming.
Bron: Prema.exto.nl

11.25
Titel: 'Brahmā, Vishnu and Shiva seated on lotuses with their consorts, Sarasvati, Lakshmi and Parvati respectively.’ Ca. 1770, Guler, India
Bron: Internet. Victoria and Albert Museum

11.26
Titel: ‘Het Lied van Purūravā’
Artiest: Khitindra Nath Mazumdar
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913.

11.27
Titel: Het klassieke Hindoe-plaatje beeldt de afweging uit tussen wereldse rijkdom en de toegewijde dienst aan Krishna
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.28
Titel: 'Michael Binding Satan'
Artiest: William Blake.
Bron: wikipedia.org & blakearchive.org

11.29
Titel: De afbeelding toont Uddhava aan de voeten van Krishna
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.30
Titel: De traditionele afbeelding laat Krishna zien als de wagenmenner voor Arjuna.
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

11.31
Titel: 'Final Release'
Artiest: Abanindranath Tagore, Wikipedia
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913

Śrīmad Bhāgavatam

Canto 12: Het Tijdperk van Verval

Het einde van keizer Parīkṣit, Mārkaṇḍeya Ṛṣi
en Kali-yuga beschreven

12.1 - Het Verval van de Dynastieën en de Corrupte Aard van de Heersers van Kali-yuga

(0) **Ś**rī Parīkṣit zei: 'Alstublieft, o wijze, kan u me vertellen wiens dynastie over de aarde heerste nadat Kṛṣṇa, het juweel van de Yadudynastie, was vertrokken naar Zijn hemelverblijf [*]?'

(1-2) **Ś**rī Śuka zei: 'Als laatste nazaat van Bṛhadratha in de toekomst [zie 9.22: 49] werd Purañjaya genoemd [niet die in 9.6: 12]. Zijn minister Śunaka zal zijn meester vermoorden om zijn eigen zoon genaamd Pradyota [historisch: Bimbisāra] tot koning uit te roepen. Zijn zoon Pālaka zal Viśākhayūpa als zijn zoon hebben en Rājaka zal hem opvolgen. (3) Zijn zoon zal Nandivardhana zijn. Deze vijf Pradyotanakoningen zullen de aarde honderdachtendertig jaar genieten. (4) Dan zal Śiśunāga geboorte nemen en zal Kākavarṇa zijn zoon zijn, van wiens zoon Kṣemadharmā, Kṣetrajña zal worden geboren. (5) De zoon Vidhisāra [van Kṣetrajña], zal Ajātaśatru op de wereld zetten en Darbhaka, zijn zoon, zal Ajaya als zijn opvolger hebben. (6-8) Van Ajaya zal er [een andere] Nandivardhana zijn wiens zoon Mahānandi is. Deze tien Śiśunāgakoningen, o beste van de Kuru's, zullen in het Kalitijdperk driehonderdzestig jaar over de aarde heersen.

O Koning, de zoon van Mahānandi, een zekere Nanda, zal zijn geboorte nemen uit de schoot van een vrouw uit de arbeidersklasse en zal, als een machtige heerser over miljoenen, de vernietiging van de heersende klasse vormen. De koningen zullen goddeloos worden en niet beter zijn dan *śūdra's*. (9) Hij [Mahāpadmānanda], die heerser over miljoenen, zal als een tweede Paraśurāma de ganse aarde onder één bewind brengen en een onbetwiste autoriteit vormen [zie 9.15 & 16]. (10) Van hem zullen acht zoons met Sumālya voorop ter wereld komen en honderd jaar lang als koningen deze aarde genieten. (11) Een zekere brahmaan [genaamd Cāṇakya] die het vertrouwen geniet van de negen Nanda's zal hen omverwerpen, waarna als zij verdwenen zijn de Maurya's in Kali-yuga over de aarde zullen heersen [**]. (12) De brahmaan zal Candragupta op de troon zetten en zijn zoon Vārisāra zal op zijn beurt weer door Aśokavardhana worden opgevolgd. (13) Suyaśā [Daśaratha Maurya] zal door hem ter wereld komen, Saṅgata [Samprati], zijn zoon, zal Śāliśūka ter wereld brengen van wie er vervolgens de zoon Somaśarmā [Devavarman] zal zijn die aan de wieg zal staan van Śatadhanvā uit wiens lendenen Bṛhadratha zijn geboorte zal nemen. (14) Deze tien Mauryakoningen, o voortreffelijke held van de Kurudynastie, zullen in Kali-yuga voor de duur van honderdzevenendertig jaar over de aarde heersen. (15-17) Van Agnimitra [de zoon van de eerste Śuṅgakoning genaamd Puṣpamitra, een generaal die Bṛhadratha zal vermoorden] zal Sujyeṣṭha [Vasujyeṣtha] het levenslicht zien die de vader zal zijn van Vasumitra wiens zoon Bhadraka [Andhraka] zal worden opgevolgd door Pulinda [Pulindaka]. Zijn zoon Ghoṣa zal een zoon krijgen genaamd Vajramitra. Zijn zoon Bhāgavata [Bhagabhadra] zal Devabhūti verwekken, o eminente Kuru. Deze tien Śuṅgakoningen zullen de aarde meer dan honderd [109] jaar genieten. Daarna zal de aarde geregeerd worden door de Kāṇvadynastie arm aan kwaliteiten, o heerser van de mensen. (18) Vasudeva, een hoogst intelligente minister van de Kāṇvafamilie, zal [met de hulp van een slavin] de wellustige Śuṅgakoning Devabhūti doden en dan zelf het bestuur op zich nemen. (19) Zijn zoon zal Bhūmitra zijn en zijn zoon Nārāyaṇa. Deze Kāṇvakoningen zullen in Kali-yuga nog weer driehonderdvijfenveertig jaar over de aarde heersen. (20) Een diep gezonken man van lage afkomst van het Andhraras genaamd Balī, zal als een bediende Suśarmā doden, de [laatste] Kāṇvakoning en enige tijd over de aarde heersen. (21-26) Zijn broer genaamd Kṛṣṇa, zal de volgende heerser over de aarde zijn. Zijn zoon Śāntakarṇa, zal Paurṇamāsa als opvolger hebben. Diens zoon Lambodara, zal de koning Cibilaka verwekken. Door Cibilaka zal Meghasvāti ter wereld komen die op zijn beurt Aṭamāna verwekt, die wordt opgevolgd door Aniṣṭakarmā. Hāleya, zijn zoon, zal Talaka verwekken wiens zoon Purīṣabhīru dan Sunandana zal krijgen die de volgende koning zal zijn. Cakora [zijn zoon] zal worden opgevolgd door de acht Bahu's, van wie Śivasvāti een grote onderwerper van de vijand zal zijn. Van Gomatī, zijn zoon, zal Purīmān ter wereld komen wiens zoon Medaśirā zal heten. Śivaskanda, uit zijn lendenen geboren, zal Yajñaśrī als zijn zoon hebben en zijn nakomeling Vijaya zal de zoons Candravijña en Lomadhi krijgen. Deze dertig koningen zullen vierhonderdvijfenzestig jaar over de wereld heersen, o zoon van de Kuru's [***]. (27) Uit de stad Avabhṛti zullen dan zeven Ābhīrakoningen volgen, tien Gardabhī's en

zestien Kaṅkakoningen, aardse heersers die zeer inhalig zullen zijn. (28) Vervolgens zullen er acht Yavana's zijn, veertien Turuṣka's en verder nog tien Guruṇḍa's en elf koningen van de Mauladynastie. (29-31) De elf Maula's zullen driehonderd jaar heersen nadat deze [voorgaande drie dynastieën] duizendnegenennegentig jaar over de aarde hebben geheerst, mijn beste. Als zij allemaal dood en begraven zijn zullen in de stad Kilakilā de koningen Bhūtananda, Vaṅgiri, Śiśunandi, zijn broer Yaśonandi en dan Pravīraka, honderdzes jaar regeren. (32-33) Van hen [de Kilakilā's] zullen er dertien zoons zijn genaamd de Bāhlika's. Daarna zullen de koningen Puṣpamitra, zijn zoon Durmitra, alsook zeven Andhra's, zeven Kauśala's en de koningen van Vidūra en Niṣadha tegelijkertijd heersen [over verschillende gebieden]. (34) Voor de provincie Māgadha zal er een koning genaamd Viśvasphūrji aan de macht komen, die als een andere Purañjaya de mensen van alle klassen zal veranderen in inferieure Pulinda's, Yadu's en Madraka's [onbeschaafde mensen, mensen van een lager allooi, zie *4]. (35) Deze onintelligente koning, die vanuit de beschutting van de stad Padmavatī van de bron van de Ganges tot aan Prayāga over de aarde zal heersen, zal zich ten opzichte van de burgers overwegend gedragen in strijd met de brahmaanse orde en de machtige klasse van de *kṣatriya's* te gronde richten. (36) De tweemaal geboren zielen levend in de provincies Śaurāṣṭra, Avantī, Ābhīra, Śūra, Arbuda en Mālava zullen [te dien tijde] van hun geloften vallen terwijl zij die de vooraanstaande posities bekleden onder de mensen [de koningen] niet beter zullen zijn dan *śūdra's*. (37) De landen aan de rivier de Sindhu, zowel als de districten Candrabhāgā, Kauntī en Kāśmīra, zullen worden geregeerd door onbeschaafde lieden [*mleccha's*], *śūdra's* en anderen die, geestkracht missend, afwijken van de standaard.

(38) **O** Koning, deze doorgaans onbeschaafde, aardse zorgdragers [politici] die, tegelijkertijd heersend, zich wijden aan goddeloze en onrealistische praktijken zullen, [wedijverend om de heerschappij] met een heetgebakerd gemoed hun burgers weinig vrijheid gunnen [in economisch opzicht]. (39) Ze richten de levens van vrouwen, kinderen, koeien en intellectuelen te gronde, en smachten naar geld en de vrouwen van andere mannen. Tekortschietend in kracht hebben ze doorgaans korte, instabiele carrières van slagen en mislukken, en leiden ze korte levens. Niet ingewijd en verstoken van regulerende beginselen zullen deze barbaren die zich gedragen als koningen, in de greep van onwetendheid en hartstocht, als het ware de burgers verslinden. (40) De mensen in de steden zullen, in navolging van het karakter, gedrag en de manier van spreken van deze lieden, geplaagd door die heersers en door elkaar, aldus ten onder gaan [in oorlogen, economische rampspoed en natuurrampen, zie ook *kleśa*, Kali-yuga en B.G. 16: 6-12].'

*: De *paramparā* van ISKCON liet deze eerste regel van de vragenstellende Parīkṣit weg, waar andere bronnen zoals Śastri C.L. Gosvāmī dit hoofdstuk er wel mee beginnen.

**: De *paramparā* voegt toe: 'De grote historische vertelling het Śrīmad Bhāgavatam, welke begint met de gebeurtenissen voorafgaande aan de kosmische manifestatie, strekt zich nu uit tot in het domein van de moderne geschreven geschiedenis. Moderne geschiedkundigen erkennen zowel de Mauryadynastie als Candragupta, de koning vermeld in het volgende vers [p.p. 12.1.11].'

***: Volgens een academische vertaler van het Bhāgavatam, Ganesh Vasudeo Tagare [1989, Morilal Banarsidass], zou deze periode in de geschiedenis zich afspelen kort voor de aanvang van de Christelijke jaartelling. Met het analyseren van deze tekst met betrekking tot historische bronnen concludeert hij eveneens, stellend dat er vele discrepanties zijn met de culturele [gemanipuleerde?] verslagen, dat historisch gezien de Kāṇvadynastie slechts voor vijfenveertig jaar zou hebben geheerst van 75 tot 30 B.C., en niet voor de driehonderdvijfenveertig jaar zoals de Sanskriet tekst hier stelt. Volgens hem zou dit deel van het Bhāgavatam van een latere datum zijn en bestaan uit een allegaartje van historische kennis uit de tweede hand, hetgeen een stellingname is aangevochten door de *paramparā* natuurlijk, daar het waarschijnlijker is dat men zich vergist in de strijdigheid van het wereldse belang dan in de harmonie van het bewustzijn gemotiveerd door een spirituele discipline.

*4: De totale tijdspanne van de generaties die hier behandeld zijn van de eerste Purañjaya af aan tot aan de laatste in de lijn van het verval van Kali-yuga, zou zich zo hebben uitgestrekt van ongeveer 2000 v. Chr. tot ongeveer de twaalfde eeuw n. Chr.

12.2 - Hoop en Wanhoop in het Tijdperk van de Redetwist

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'En dan, o Koning, zullen onder de sterke invloed van de tijd [van Kali-yuga] religiositeit, waarheidliefde, reinheid tolerantie en genade, alsook de levenskwaliteit, de lichaamskracht en het geheugen, dag na dag afnemen [zie ook 1.16]. (2) Onder de mensen in het Kalitijdperk zal weelde alles zijn wat men bereikt met een goede geboorte, goed gedrag en goede kwaliteiten, terwijl materiële macht de enige factor zal zijn die bepaalt wat rechtvaardig en redelijk is. (3) Relaties tussen mannen en vrouwen zullen gebaseerd zijn op zinsgenoegen, zakelijk zal misleiding de boventoon voeren, mannelijkheid en vrouwelijkheid zijn er voor de seksuele aantrekking, en een heilige draad is genoeg om voor geleerd door te gaan. (4) Iemands geestelijke positie en ontwikkeling in dat opzicht zullen enkel worden beoordeeld aan de hand van uiterlijke kenmerken, men wordt betwijfeld als men niet bemiddeld is en geleerdheid zal bestaan uit gegoochel met woorden. (5) Armoede zal eenvoudigweg als een gebrek aan deugd worden gezien, terwijl hypocrisie en misleiding de standaard vormen voor wat zou deugen. Mondelinge overeenkomst volstaat voor een huwelijk en een bad nemen is genoeg om aan de dag te beginnen. (6) Een heilige plaats is niets meer dan een waterbekken ergens ver weg, schoonheid hangt af van je kapsel, het doel van het leven bestaat eruit je maag te vullen, brutaliteit gaat door voor eerlijkheid, als men een gezin kan onderhouden is men een deskundige, en reli-

gieuze beginselen worden nageleefd ter wille van een goede naam. (7) Met de aarde vol van burgers die aldus zijn gecorrumpeerd, zal een ieder die de sterkste is onder de intellectuelen, bestuurders, kooplieden en werkende klasse, tot koning [of president] worden uitgeroepen. (8) De burgers, wiens vrouwen en eigendommen worden weggestolen door een genadeloze, hebzuchtige heersende klasse zich gedragend als een stel ordinaire dieven, zullen de bergen en de wouden in vluchten. (9) Geplaagd door droogten, hongersnoden en belastingen, raken ze geruïneerd en houden ze zich in leven met bladeren, wortelen, vlees, honing, vruchten, bloemen en zaden [zie ook 1.16: 20, 4.20: 14, 4.21: 24, B.G. 3: 14]. (10) In grote moeilijkheden door koude, wind, hitte, regen en sneeuw, alsook door ruzies, honger, dorst en ziekten, gaan ze gebukt onder veel leed en zorgen. (11) In Kali-yuga kunnen mensen niet langer dan vijftig jaar een fatsoenlijk [gezins]leven leiden. (12-16) Als de lichamen van alle levende wezens door de besmetting van Kali-yuga in verval verkeren, het plichtsbesef van de leden van alle statusoriëntaties is verloren gegaan, als de Vedische weg voor alle mensen is veranderd in een overwegend atheïstische plichtsopvatting, als de koningen [dan wel bestuurders] hoofdzakelijk uit dieven bestaan en de mensen van verschillende beroepen misdadig, leugenachtig en van onnodig geweld zijn [m.n. jegens dieren], als de maatschappelijke klassen vrijwel allemaal op betaalde arbeid gericht zijn, de koeien niet meer waard zijn dan geiten, de geestelijke toevluchtsoorden nauwelijks verschillen van materialistische huishoudens, de familiebanden niet verder reiken dan de banden van het huwelijk, als de planten en kruiden overwegend klein van formaat zijn, en alle bomen als śamī-bomen zijn, als het altijd bliksemt in de wolken en in de huizen de eenzaamheid regeert [het onpersoonlijke en de filosofie van de leegte, zie Pranāti], als Kali-yuga op zijn einde loopt en de mensen zich als ezels gedragen, zal de Opperheer nederdalen in de geaardheid van zuivere goedheid om het dharma veilig te stellen.

(17) **D**e geestelijk leraar van al de bewegende en de niet bewegende levende wezens, Heer Viṣṇu, de Hoogste Persoonlijkheid en Heerser over Allen, neemt Zijn geboorte voor de bescherming van de religie en om een einde te maken aan het karma van de deugdzame zielen. (18) In de plaats Śambhala zal Heer Kalki verschijnen in het huis van de grote ziel, de eminente brahmaan Viṣṇuyaśā ['de glorie van Viṣṇu']. (19-20) Zijn snelle paard Devadatta bestijgend, zal de Heer van het Universum uitgerust met Zijn zwaard, bovenzinnelijke eigenschappen en acht mystieke volheden [*siddhi's*], de onverlaten onderwerpen. In grote vaart over de aarde rondbewegend op zijn paard zal Hij, ongeëvenaard in Zijn schittering, de dieven die zich uitdossen als koningen neersabelen. (21) Als de rovers zijn gedood, zullen de geesten van al de stedelingen en plattelanders ophelderen die in aanraking zijn gekomen met de bries die de hoogst gewijde geur meevoert van het [met sandelhoutpasta] opgesierde lichaam van Heer Vāsudeva. (22) Als Vāsudeva, de Allerhoogste Heer, Zich in de bovenzinnelijke gedaante van Zijn goedheid in hun harten bevindt, zal de productie van nageslacht overvloedig zijn. (23) Nadat de Allerhoogste Heer Kalki, de Heer en Meester van het Dharma, is geïncarneerd zal Satya-yuga zijn aanvang nemen en nageslacht in de ge-

aardheid goedheid worden voortgebracht [zie *yuga*]. (24) Op het moment dat de zon en de maan samen met Jupiter [Bṛhaspatī] in hetzelfde sterrenteken [Karkaṭa ofwel Kreeft] in het maanhuis Tiṣyā komen te staan [d.w.z. Puṣyā, 3° 20´ tot 16° 40´, zie zodiak], zal [Kṛta- of] Satya-yuga beginnen.

(25) **I**k heb kort al de verleden, huidige en toekomstige koningen beschreven behorend tot de dynastieën van de zon en de maan [zie ook *vaṁśa*]. (26) Van de geboorte van uw goede zelf tot aan de kroning van koning Nanda [zie 12.1: 12] zullen elfhonderdvijftig jaren verstrijken [*]. (27-28) Op de [noordwest] lijn tussen de twee sterren [Pulaha en Kratu] die men als eerste ziet rijzen in het sterrenbeeld van de zeven wijzen [Ursa Major, de Grote Beer], ziet men in de nachtelijke hemel hun [heersende] maanhuis. De wijzen [de sterren] in dat maanhuis zullen er voor een honderdtal menselijke jaren mee verbonden blijven. Nu, in uw tijd, bevinden ze zich in de *nakṣatra* genaamd Maghā. (29) Toen Viṣṇu de Opperheer, de zon die bekend staat als Kṛṣṇa, weer terugkeerde naar de hemel, ging deze wereld het Kalitijdperk binnen waarin de mensen behagen scheppen in zonde. (30) Zolang Hij, de Echtgenoot van Ramā, de aarde beroerde met Zijn lotusvoeten, kon Kali zich niet op aarde doen gelden. (31) Kali-yuga begint op het tijdstip dat [het sterrenbeeld van] de zeven goddelijke wijzen Maghā ingaan [ingaat]. Dat tijdperk beslaat twaalfhonderd [goden-]jaren [ofwel 432.000 menselijke jaren, zie ook *kāla*]. (32) Als de zeven wijzen van Maghā doorlopen naar het maanhuis Pūrvāsāḍhā, zal dit Kalitijdperk zijn volle wasdom bereiken beginnend met de tijd van koning [Mahāpadma] Nanda en zijn nageslacht. (33) De geschiedkundigen zeggen dat het Kalitijdperk begon op dezelfde dag dat Śrī Kṛṣṇa naar de geestelijke wereld vertrok. (34) Aan het einde van de duizend hemelse jaren van het vierde [Kali]tijdperk, zal Satya-yuga weer opnieuw beginnen, de tijd dat de geesten van de mensen zelfverlicht zullen zijn.

(35) **A**ldus werd deze dynastie van [Vaivasvata] Manu opgesomd zoals die bekend is op aarde. De posities van de geleerden, de handelaren en de arbeiders in ieder tijdperk kunnen op dezelfde manier worden begrepen. (36) Van deze persoonlijkheden, deze grote zielen, herinnert men zich alleen maar hun namen; alles wat er van hun roem overblijft op deze aarde zijn hun verhalen. (37) Devāpi, de broer van Śāntanu [9.22: 12-17] en Maru [9.12: 5-6] geboren in de Ikṣvāku dynastie, zijn begiftigd met grote mystieke macht en leven beide [vandaag nog] in Kalāpa. (38) Aan het einde van het Kalitijdperk zullen ze terugkeren naar de menselijke samenleving en het *varṇāśrama-dharma* uitdragen zoals dat vroeger was, zich baserend op de instructies die ze ontvingen van Vāsudeva [Kṛṣṇa]. (39) De vier tijdperken van Kṛta [Satya], Tretā, Dvāpara en Kali die de levende wezens in deze wereld doorlopen, herhalen zich telkens weer opnieuw in deze volgorde [zie ook *mahāyuga*]. (40) O Koning, deze koningen, deze goden onder de mensen en de anderen die ik beschreef, die op aarde verschijnend hun bezitsdrang uitoefenen, moeten uiteindelijk allemaal deze wereld opgeven en hun ondergang onder ogen zien. (41) Ook al draagt iemands lichaam de naam van koning is het niettemin voorbestemd te worden gekend als ontlasting, wor-

men of as. Ter wille van dat lichaam stond hij andere levende wezens naar het leven en eindigt hij daarom in de hel. Wat weet zo iemand nu van zijn eigenbelang [vergelijk 6.18: 25, 7.15: 37, 10.10: 10, 10.51: 50]? (42) [Een koning kan denken:] 'Hoe kan deze zelfde wereld zoals beheerst door mijn voorgangers en nu onder mijn controle, in handen blijven van mijn zoon, kleinzoon en andere nakomelingen?' (43) Als men dit lichaam dat bestaat uit aarde, water en vuur aanvaardt met een idee van 'ik' en als men tegen deze aarde 'mijn' zegt, schiet men tekort in intelligentie, want uiteindelijk moet men met het bereiken van zijn eigen afwezigheid zowel dit lichaam als deze aarde opgeven [zie ook 4.9: 34-35]. (44) O Koning, van alles wat koningen met hun macht ook genieten in de wereld laat de Tijd niets meer over dan wat verslagen en verhalen [vergelijk met 2.9: 33, 5.19: 28, 11.19: 16, 11.28: 21].'

*: Uit deze uitspraak kan worden afgeleid dat de Candragupta die na Nanda door Cānakya op de troon werd gezet een andere Candragupta moet zijn geweest dan degene waarvan beweerd wordt dat hij 1500 jaar later Alexander de Grote versloeg in de vierde eeuw voor Chr. De *paramparā* voegt hier wat betreft de discrepantie van zo'n drie eeuwen verder nog aan toe: 'Hoewel Śukadeva Gosvāmī voorheen ongeveer vijftienhonderd jaar aan koninklijke dynastieën heeft beschreven, wordt begrepen dat er sprake is van enige overlapping tussen de koningen onderling.'

12.3 - Het Lied van Moeder Aarde en de Remedie voor Kali-yuga

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'Toen de aarde zag hoe druk de koningen ermee bezig waren haar te veroveren, lachte ze en zei: 'Ach, zie hoe deze koningen, deze speeltjes van de dood, mij wensen te veroveren! (2) Deze lust van de heersers over de mensen en zelfs van de wijzen, is gedoemd te mislukken; die koningen vertrouwen geheel op een aardkloot die te vergelijken is met een waterbubbel.' (3-4) 'Laten we eerst de zesvoud [van de zinnen en de geest] de baas zijn, dan zullen we de ministers onderwerpen die de leiding hebben en dan verslaan we de adviseurs. Vervolgens onderwerpen we de burgers, de vrienden, de olifantenhoeders en de doornen [het boeventuig]. Zo zullen we stap voor stap de aarde veroveren met inbegrip van haar gordel van zeeën', maar zo denkend met hun harten gevangen in verwachtingen, realiseren ze zich niet de eindigheid van hun bestaan [vergelijk B.G 16: 13-18]. (5) Nadat ze de landen aan zee hebben veroverd, bevaren ze, met al hun macht, de zeeën. Wat voor zin heeft een dergelijke overwinning van het zelf? Spirituele bevrijding is de vrucht van zelfoverwinning!

(6) **D**e Manu's en hun zonen, o zoon van de Kuru's, gaven het allemaal op [over mij] te heersen en vertrokken [naar het woud] zoals ze kwamen, maar zij die tekortschieten in intelligentie proberen mij te veroveren door oorlog te voeren. (7) Vanwege mij ontstaat er tussen materialistische personen een conflict tussen vaders en zoons, en tussen broeders, want hun harten worden geregeerd door het hebben van macht. (8) Zeggend: 'Dit hele land is van mij en niet van jou, jij dwaas', ruziën de heersers met elkaar, en doden ze terwille van mij elkaar en worden ze gedood [vergelijk b.v. 2.5: 13, 2.7: 42, 4.29: 5, 5.5: 8, 6.16: 41, 7.8: 7-10, 9.4: 2-12]. (9-13) Pṛthu, Purūravā, Gādhi, Nahuṣa, Bharata, Kārtavīryārjuna, Māndhātā, Sagara, Rāma [*], Khaṭvāṅga, Dhundhuhā [ofwel] Kuvalayāśva [9.6: 23-24], Raghu [9.10: 1], Tṛṇabindu [9.2: 30], Yayāti, Śaryāti [9.3: 1], Śantanu [9.22: 12-13], Gaya [5.15: 6-13], Bhagīratha [9.9: 2-17], Kakutstha [9.6: 12], Naiṣadha [Nala, 9.9: 16-17, 9.23: 20-21, van de nakomelingen van Niṣadha, 9.12: 1], Nṛga [Nābhāga, 10.64: 10], Hiraṇyakaśipu, Vṛtra, Rāvaṇa, die de hele wereld deed weeklagen, Namuci [8.11: 29-49], Śambara [10.36: 36], Bhauma, Hiraṇyākṣa en Tāraka [8.10: 19-24], zowel als vele andere demonen en vorsten die veel macht hadden over anderen, waren stuk voor stuk helden die, goed van alles op de hoogte, niet te overwinnen waren en allen onderwierpen. Voor mij levend, o machtige, gaven ze blijk van een grote bezitsdrang, maar, omdat ze in de greep van de Tijd onderworpen waren aan de dood, bereikten ze niet hun doel; er bleven alleen maar historische verhandelingen van hen over [zie ook B.G. 4: 7].

(14) [**Ś**uka ging verder:] Deze verhalen die ik u vertelde over grote koningen wiens roem zich in al de werelden verspreidde en die weer vertrokken, drukken niet het hoogste levensdoel uit, o machtige. Ze vormen niet meer dan een weldaad aan woorden [een decor] om uit te kunnen weiden over verzaking en wijsheid. (15) Het is meer het herhaaldelijk bespreken en bezingen van de kwaliteiten van de Heer Geprezen in de Verzen, dat een einde maakt aan alles wat ongunstig is. Hij die Heer Kṛṣṇa's zuivere toegewijde dienst wenst moet dit [omgang zoeken] daarom regelmatig doen en telkens weer [over Hem] vernemen.'

(16) **D**e achtenswaardige koning [Parīkṣit] zei: 'Welke methoden, mijn Heer, staan de mensen levend in Kali-yuga ter beschikking om de fouten die zich als gevolg van dat tijdperk ophopen te bestrijden? Alstublieft leg me dat uit. (17) Hoe zit het met de *yuga's*, de plichten die bij hen horen, de tijd die ze beslaan en wanneer ze eindigen, alsook de Tijd zelf die de beweging van de Meester vertegenwoordigt, van Heer Viṣṇu, de Opperziel [zie ook tijdcitatenpagina].'

(18) **Ś**rī Śuka zei: 'De religie van de mensen in Satya-yuga, o Koning, wordt door de mensen van die tijd gehandhaafd met al haar vier poten, de machtige poten van waarheid [*satya*], mededogen [*dayā*], verzaking [of boete, *tapas*] en liefdadigheid [*dāna*, of ook wel *śauca*, zuivering [**], vergelijk 1.17: 24, 3.11: 21 en zie *niyama*]. (19) De [*haṁsa*]mensen [van dat tijdperk] zijn tevreden, genadig, vriendelijk, vreedzaam, zelfbeheerst, tolerant, innerlijk voldaan, gelijkgezind en overwegend ascetisch [zie ook 3.13: 35 en 11.17: 10]. (20) In Tretā-

yuga gaat geleidelijk aan een kwart van [de kracht van ieder van] de poten van het dharma verloren als gevolg van de pilaren van het *adharma* ofwel de goddeloosheid: onwaarheid, gewelddadigheid, ontevredenheid en onenigheid [vergelijk 1.17: 25]. (21) Gedurende dat tijdperk zijn de mensen van toewijding met rituelen en verzakingen, zonder een overmaat aan geweld of lustige verlangens. Gedijend in hun achting voor de drie Veda's volgen ze de drie wegen [van het reguleren van de religie, de economie en de zinsbevrediging] terwijl de vier klassen overwegend brahmaans georiënteerd zijn, o Koning. (22) De dharmische kwaliteiten van verzaking, mededogen, waarheidliefde en liefdadigheid zijn in Dvāpara-yuga teruggedrongen tot de helft [van hun kracht] vanwege de *adharmische* kenmerken van geweld, misnoegen, leugens en hatelijkheid. (23) Men is [in dat tijdperk] van een hoog moreel gehalte, men houdt van glorie en van Vedische studie. Men is vermogend met grote families en vreugdevol, waarbij van de vier klassen de brahmanen en edelen in aantal overwegen. (24) Door de voortdurende toename van de principes van de goddeloosheid, nemen in Kali-yuga de poten van de religiositeit verder af tot een kwart [van hun sterkte, vergelijk 1.17: 25] tot ze uiteindelijk zijn vernietigd. (25) In die tijd zullen de mensen hebzuchtig zijn, ongemanierd, weinig mededogend, geneigd tot zinloos geruzie, onfortuinlijk en geobsedeerd door materiële verlangens terwijl de mensen overwegend zullen bestaan uit arbeiders en minder beschaafde lieden. (26) De kwaliteiten van de goedheid, hartstocht en onwetendheid die men aldus [afhankelijk van het tijdperk] waarneemt bij een persoon, zijn - onder de druk van de [werking van de] Tijd - in de geest aan verandering onderhevig [***]. (27) De tijd waarin de geest, de intelligentie en de zinnen floreren in de geaardheid goedheid, moet worden begrepen als Satya-yuga, het tijdperk waarin men behagen schept in kennis en verzaking. (28) O man van intelligentie, als de geconditioneerde zielen toegewijd tot hun plicht er nevenmotieven op nahouden en op hun eer uit zijn, moet een dergelijk overwegen van de hartstocht worden beschouwd als het Tretātijdperk. (29) Als begeerte en ongenoegen, valse trots, afgunst en hypocrisie overal de dienst uitmaken en de handelingen worden beheerst door zelfzucht, spreekt men van Dvāpara-yuga, het tijdperk van de hartstocht in combinatie met onwetendheid.

(30) **K**ali-yuga staat bekend als het tijdperk van onwetendheid, waarin er sprake is van misleiding, valse getuigenis, luiheid en lethargie, geweld, neerslachtigheid, gejammer, begoocheling, angst en armoede. (31) Als gevolg daarvan zullen de stervelingen kortzichtig zijn, onfortuinlijk, te veel eten, wellustig zijn, gebrek lijden en zullen de vrouwen naar eigen inzicht handelen en onkuis zijn. (32) In de bevolkte gebieden zullen onbeschaafde lieden hoge posities innemen [en zich gedragen als dieven], valse doctrines [ketters] zullen afbreuk doen aan de Vedische geschriften, de politieke leiders zullen de mensen voor zich opeisen [ze 'verslinden'] en de tweemaal geboren zielen zullen hun magen en geslachtsdelen zijn toegewijd. (33) De jongeren [de studenten] zullen zich niet storen aan geloften en onzuiver bezig zijn, de huishouders zullen [met wat ze claimen] zich als bedelaars gedragen, de teruggetrokken zielen [van middel-

bare leeftijd, zonder een vrije natuur om zich in terug te trekken] zullen in de steden wonen en de wereldverzakende orde zal zich begeertig inspannen voor weelde [aan 'reli-business' doen]. (34) Kleiner van postuur, vraatzuchtig en met vele kinderen aan hun rokken [zullen de vrouwen] hun bedeesdheid hebben afgeschud, zich voortdurend ongevoelig uitlaten met een grote brutaliteit en zo bedrieglijk zijn als dieven. (35) De kooplieden zullen vol van bedrog zijn zodat hun zakelijke overeenkomsten doortrapt zullen zijn terwijl de mensen onnodig ieder verachtelijk beroep [zoals in de seksindustrie en het gokwezen] als een goede baan beschouwen. (36) Dienaren zullen een meester in de steek laten die zijn weelde verloor - zelfs al is hij de beste die er is, meesters zullen een gehandicapte dienaar in de steek laten - zelfs als hij al generaties lang bij de familie hoorde, en men ontdoet zich van koeien [en doodt ze] als ze ophouden melk te geven. (37) Beheerst door vrouwen zijn de mannen in Kali-yuga er ellendig aan toe en keren ze zich af van hun vaders, broers, vrienden en verwanten, terwijl ze regelmatig omgang hebben met hun zwagers en schoonzussen in een idee van vriendschap gebaseerd op seksuele banden. (38) Werklustigen uitgedost als bedelmonniken van verzaking, zullen religieuze liefdadigheid accepteren om aan de kost te komen en op een hoge zetel klimmen om te spreken over religieuze zaken zonder enige kennis van de beginselen van het dharma. (39-40) Met hun geesten voortdurend vol stress, uitgemergeld door hongersnood en belastingen in tijden van schaarste met droogten die de aarde teisteren, zullen de mensen in Kali-yuga worden geplaagd door talloze zorgen en in angst leven. Met een tekort aan kleding, voedsel, drinken, rust, seksuele liefde [*vyavāya*], zich baden en persoonlijke sieraden, zullen ze lijken op geestverschijningen. (41) In het Kali-tijdperk wordt men zelfs al vijanden vanwege een enkele rooie cent [5.14 en 5.14: 26], wijst men vriendschappelijke relaties af, doodt men zichzelf [suïcide] en doodt men zelfs familieleden [huiselijk geweld]. (42) Enkel uit op het armzalige dienen van de maag en de geslachtsdelen, zal men, zelfs als men uit een fatsoenlijke familie afkomstig is, niet de bejaarde ouders, de echtgenote en de kinderen beschermen. (43) O Koning, met hun geest afgeleid door atheïsme zullen de stervelingen in Kali-yuga doorgaans niet de Onfeilbare aanbidden, de Persoonlijkheid van God die de Allerhoogste Geestelijk Leraar is van de drie werelden aan wiens voeten de verschillende meesters zich verbuigen. (44) In Kali-yuga zijn de mensen niet van aanbidding voor Hem, ook al is Hij degene door wie een persoon, die op sterven ligt en in zijn leed instortend met een haperende stem hulpeloos Zijn naam herhaalt, bevrijd raakt van de ketenen van het karma en de hoogste bestemming bereikt [zie ook B.G. 8: 10 en 6.2]. (45) De voorwerpen [en het voedsel], de plaatsen en de individuele aard van de mensen zijn, als gevolg van Kali-yuga, allen besmet [verziekt, vol van fouten], maar als men Bhagavān, de Allerhoogste Persoon in zijn hart toelaat, neemt Hij al die onzuiverheid weg.

(46) **V**an mensen die zelfs maar hoorden, de lof bezongen, mediteerden, baden tot, of de Opperheer verheerlijkten, wordt het ongeluk dat zich van duizenden geboorten in hun harten ophoopte weggezuiverd. (47) Net zoals de verkleuring die men als gevolg van andere metalen aantreft in goud teniet wordt

gedaan door vuur, worden van yogabeoefenaren de onzuiverheden van de geest teniet gedaan als Heer Viṣṇu in hun hart is gekomen. (48) Scholing, boete, het beheersen van de adem, vriendschap, het baden in heilige wateren, geloften, liefdadigheid en het bidden met een bidsnoer, realiseren niet zo volledig de zuivering van de geest als de aanwezigheid van Hem, de Onbegrensde Persoonlijkheid van God, in het hart. (49) O Koning, doe daarom uw uiterste best Heer Keśava in uw hart een plaats te geven; als u sterft [hier na deze week], zal u, met uw aandacht op Hem gericht, de hoogste bestemming bereiken. (50) De Persoonlijkheid van God, de Opperheer, de Ziel en Toevlucht van Iedereen, zal hen die op sterven liggen en op Hem mediteren, naar hun ware identiteit leiden, mijn beste. (51) In de oceaan van fouten van Kali-yuga, o Koning, bestaat er gelukkig één heel goede kwaliteit: door enkel het bezingen van [en mediteren op] Kṛṣṇa['s naam, zie *bhajans*] kan men bevrijd raken van materiële gebondenheid en de zaligheid bereiken [zie ook *bhāgavata dharma* en *kīrtana*]. (52) Hetzelfde resultaat dat men in Satya-yuga bereikt door te mediteren op Viṣṇu, dat men in Tretā-yuga bereikt door te aanbidden met offerplechtigheden en dat men in Dvāpara-yuga bereikt door het dienen van de lotusvoeten [van Hem in de gedaante van een koning], bereikt men in Kali-yuga door het bezingen van [en mediteren op de namen van] de Heer [zie ook 11.5: 38-40].'

*: Volgens Śrīla Śrīdhara Svāmī, en zoals bevestigd door Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, is de koning Rāma hier vermeld niet de incarnatie van God Rāmacandra. Dit wordt ondersteund door het M.W. woordenboek dat melding maakt van de halfgod Varuṇa, schrijvers, leraren en andere grote persoonlijkheden met die naam. Waarschijnlijk wordt Bhārgava bedoeld, die ook wel bekend staat als Uśanā, die hoogst machtig een dynastie vormde afstammend van de wijzen Bhṛgu en Mārkaṇḍeya [zie 9.16: 32 en 4.1: 45].

**: In het M.W. woordenboek worden drie betekenissen gegeven voor het woord *dāna*: 1. doneren, het doen van schenkingen 2. delen of communiceren en 3. zuivering. De laatste betekenis bevestigt het gebruik van de term *śauca* in het Eerste Canto van het Śrīmad-Bhāgavatam als de vierde poot van de stier van de religie. Deze alternatieve definitie van het woord *dānam* wordt bevestigd door Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura.

***: De *paramparā* voegt hieraan toe: 'Het tijdperk in kwestie vertegenwoordigd door de goedheid (Satya), de hartstocht (Tretā), de hartstocht en onwetendheid (Dvāpara) of de onwetendheid (Kali) is in ieder van de andere tijdperken aanwezig als een subfactor.'

12.4 - Pralaya: de Vier Soorten van Vernietiging

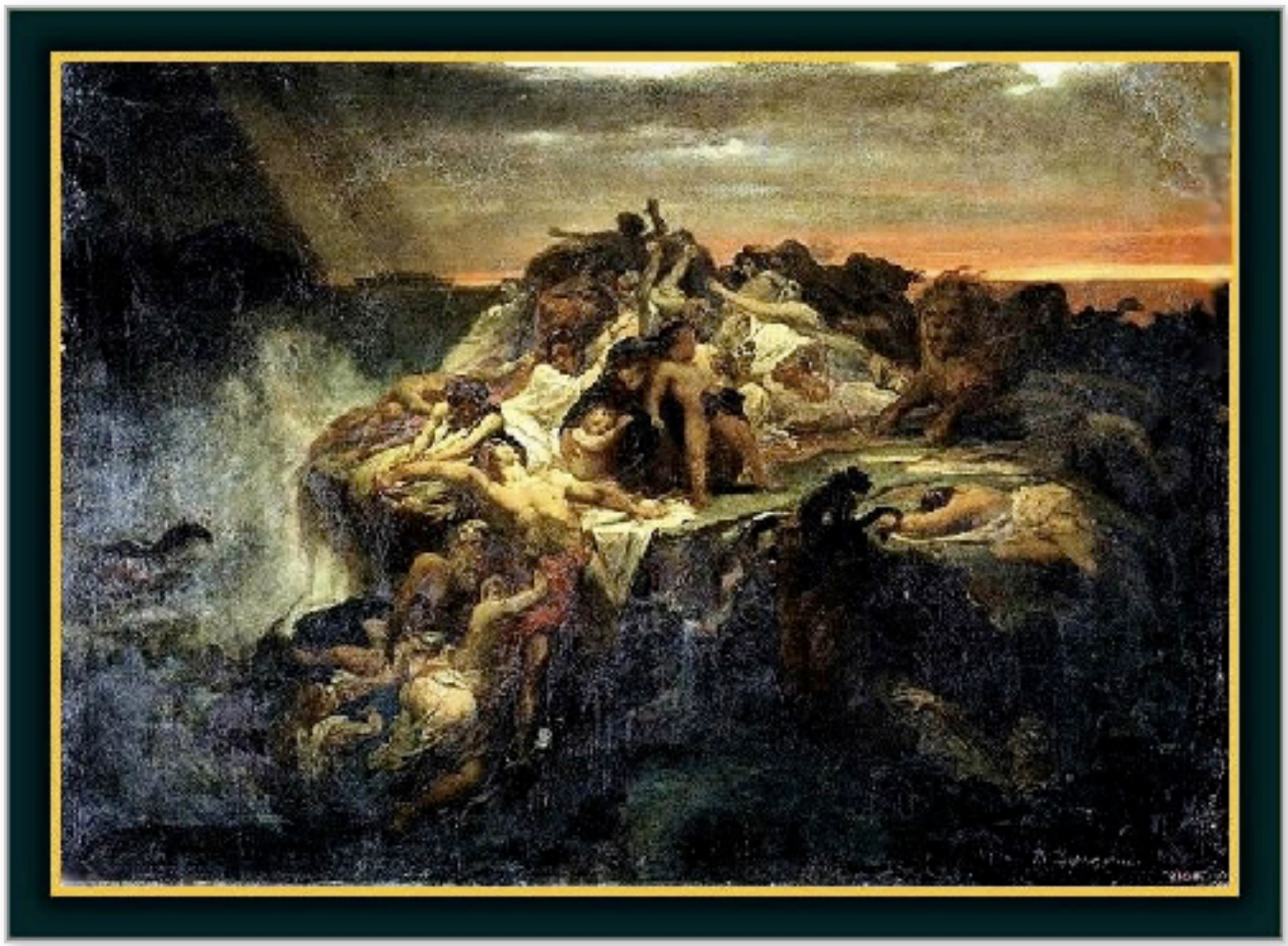

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'De tijd, beginnend met de kleinste eenheid van het atoom en culminerend in de twee helften [of *parārdha's* van het leven van Brahmā], o Koning, werd beschreven [in 3.11] tezamen met de duur van de *yuga's*. Verneem nu over de vernietiging van een *kalpa*. (2) Duizend cycli van vier *yuga's* heet een *kalpa*, een dag van Brahmā, waarin er veertien oervaders van de mensheid zijn [Manu's], o heerser over de burgers. (3) Als zij zijn afgelopen is er een periode van verval van dezelfde duur die wordt omschreven als de nacht van Brahmā. Gedurende die tijd zijn de drie werelden onderhevig aan vernietiging. (4) Dit wordt de periodieke vernietiging genoemd [of *naimittika pralaya*] waarin [Nārāyaṇa] de schepper van het universum zich te ruste legt op Zijn slangenbed Ananta om het universum met inbegrip van Heer Brahmā in Zich op te nemen. (5) Na het verstrijken van twee *parārdha's* [de twee helften van het totale leven] van het hoogst geplaatste levende wezen, Heer Brahmā, zijn de zeven elementen [*mahat, ahaṅkāra* en de vijf *tanmātra's*] onderhevig aan vernietiging. (6) Deze [gebeurtenis], o Koning, waarmee voor dit universele ei, dit samenstel [van deze zeven universele aspecten], de tijd aanbreekt voor zijn beëindiging en het uiteenvalt, vormt de elementaire [*prākṛtika*] vernietiging. (7) Honderd jaar lang zullen, o Koning, de wolken geen regen laten vallen op aarde. De mensen verward door die tijd zullen dan, als gevolg van de honger die ze lijden met het daarop volgende voedselgebrek, [zelfs] elkaar gaan eten en stap voor stap hun ondergang vinden. (8) De zon zal met zijn verschrikkelijke stralen alle vocht van

de aarde, de oceaan en de levende lichamen doen verdampen, en niet het geringste [aan neerslag] teruggeven [3.11: 30, 8.5: 35]. (9) Vervolgens zal uit de mond van Heer Saṅkarṣaṇa het vuur van de vernietiging ontstaan, dat, aangewakkerd door de kracht van de wind, alle niveau's van bestaan op aarde [en de andere planeten] zal verbranden [3.11: 30, 8.5: 35]. (10) Het ei van het universum zal aan alle kanten brandend met de vlammen van het vuur beneden en de zon erboven, gloeien als een bal koeienmest. (11) Daarna zal er meer dan honderd jaar de verschrikkelijke wind van de uiteindelijke vernietiging waaien [*sāṁvartaka*] en zal de hemel grijs worden van het stof. (12) Samengepakte veelkleurige wolken, beste Koning, zullen het dan honderd jaar lang laten regenen met enorme donderslagen. (13) Het omhulsel van het universum zal dan vollopen en één enkele [kosmische] zee van water vormen. (14) Op het moment dat het water van de vloed de kwaliteit van de geur wegneemt zal het aarde-element, verstoken van haar geur, zich oplossen [zie ook 3.26: 49-61, 11.3: 9, 11.24: 22-27].

(15-19) **V**uur neemt dan de smaak van het water weg, waarna het, verstoken van haar unieke kwaliteit, oplost. Dan volgt het vuur dat door de lucht verstoken raakt van zijn vorm omdat het zijn kwaliteit [van aanraking] wegneemt, waarna de lucht de ether binnengaat die die kwaliteit weer wegneemt. Dan, o Koning, lost de ether op in het oorspronkelijke element van de natuur [*ādi*, vals ego in onwetendheid] dat zijn kwaliteit van het geluid wegneemt. Vervolgens worden de zinnen gegrepen door de vitale macht van het universum [*tejas* of vals ego in hartstocht], mijn beste, terwijl de goden worden geabsorbeerd door de universele omvorming [*vikara*, het valse ego van de goedheid]. De kosmische intelligentie [*mahat*] grijpt het valse ego met al zijn functies, waarna *mahat* wordt geabsorbeerd, door de geaardheden van de natuur van *sattva,* enzovoorts. Deze drie hoedanigheden, o Koning, worden dan, onder aandrang van de Tijd, overvleugeld door de onuitputtelijke doener [de oorspronkelijke ongemanifesteerde gedaante van de natuur]. De oorspronkelijke doener is niet onderhevig aan omvorming in tijdverdelingen [*ṣaḍ-ūrmi*] en dergelijke kwaliteiten; niet gemanifesteerd zonder een begin en een einde, vormt het [of Hij] de onfeilbare eeuwige oorzaak. (20-21) Daarin [in Zijn oerstaat] vindt men niet de spraak, de geest, of de geaardheid goedheid, hartstocht of onwetendheid. Ook de elementen van het grote geheel - de levensadem, de intelligentie, de zinnen en zo meer - treft men er niet aan, noch zijn er daar de goden of de orde van de schikking van de verschillende soorten leefwerelden. Er is daar niet het slapen, het waken of de diepe slaap, geen water, lucht, ether, vuur, aarde of zon. Dat wat is als een leegte of als iemand die diep in slaap is, gaat iedere verklaring te boven en vormt de [oer]substantie die dienst doet als de wortel [de *pradhāna*], zo stellen de autoriteiten. (22) Dit [deze staat] vormt de [*prākṛtika pralaya*] vernietiging waarin al de materiële elementen van de natuur en de energieën van de ongeziene Oorspronkelijke Persoon door de Tijd volledig worden ontmanteld en reddeloos samenvloeien.

(23) **H**et is [niets dan] de spirituele kennis [het bewustzijn, de Absolute Waarheid] wat de basis vormt die zich manifesteert in de vorm van deze elementen van de intelligentie, de zinnen en de zinsobjecten. Wat men ook waarneemt als hebbende een begin en een eind is inessentieel, want het heeft geen bestaan dat los staat van zijn oorzaak [het vormt er slechts een aanduiding van, vergelijk 11.28: 21]. (24) Een lamp, een oog dat waarneemt en de vorm die wordt waargenomen staan niet los van het licht [dat door hen behandeld wordt]. Op dezelfde manier staat de intelligentie, staan de zintuigen en de zintuigelijke waarnemingen ook niet los van de [ene Allerhoogste] werkelijkheid [van de Absolute Waarheid] die compleet anders is [zie ook *siddhānta* en B.G. 9.15]. (25) Het waken, de slaap en de diepe slaap die bij de intelligentie horen noemt men daarom een begoocheling van de zinnen [ten opzichte van de vierde staat van de meditatie genaamd *turīya*]. Dit, o Koning, is de dualiteit die de ziel ervaart [11.13: 27-34]. (26) Net zoals wolken wel en niet in de lucht aanwezig zijn, is evenzo dit ganse universum met de verschillende onderdelen die zich ontwikkelden en verdwenen, wel en niet aanwezig in het Absolute van de Waarheid. (27) De samenstellende oorzaak, mijn beste, van welke samengestelde bestaansvorm in deze wereld dan ook, is [waarneembaar als] een werkelijk iets zo wordt gesteld [in de Vedānta-sūtra], precies zoals de draden van een stuk stof los kunnen worden waargenomen van de lap die ze vormen [zie ook 6.3: 12, 11.12: 21]. (28) Wat men ook ervaart als hebbende een algemene oorzaak en een bepaald gevolg, is een vorm van illusie, fout of vergissing; alles wat een begin heeft en een einde is niet wezenlijk vanwege die onderlinge afhankelijkheid [van oorzaak en gevolg]. (29) Hoewel de veranderlijkheid [van de wereld van verschijnselen of] van zelfs maar één enkel atoom voor ons kenbaar is, kan ze op geen enkele manier worden verklaard zonder [- als losstaande van -] het Zelf vanbinnen [van de Tijd, de Heer, de expansie van het universum, de 'vierde dimensie'], want als dat zo zou zijn [als er niet zo'n Zelf zou zijn] zou het, gelijk zijnde aan het bewustzijn, moeten blijven zoals het is. (30) In de Absolute Waarheid is er geen dualiteit of tegenstelling; als een onwetende persoon denkt in termen van tegenstellingen is dat als het hebben van twee hemelen, twee daglichten of twee levensadems. (31) Net zoals goud zich voor mensen voordoet in vele vormen naar gelang het wordt gebruikt, wordt de Allerhoogste Heer Adhokṣaja die zintuiglijk niet te doorgronden is, omschreven in verschillende termen door een wereldse persoon en door een persoon van Vedische kennis. (32) Een wolk teweeggebracht door de zon wordt zichtbaar gemaakt door de zon maar houdt duisternis in voor de ogen die een gedeeltelijke expansie van de zon vormen. Zo ook vormt het ego, iemands ik-besef, een kwaliteit van het Absolute zichtbaar gemaakt door het Absolute, maar als een gedeeltelijke expansie van het Absolute houdt dat ego duisternis [valsheid] in voor de individuele ziel die gebonden is aan het materiële zelf. (33) Als een wolk voortgebracht door de zon uiteengedreven wordt ziet het oog de vorm van de zon. Als op dezelfde manier het valse ego dat de geestelijke ziel overdekt wordt vernietigd door spiritueel [zelf]onderzoek, zal heugenis [van het Oorspronkelijke Zelf] het resultaat zijn. (34) Als men aldus middels dit zwaard van onderscheid het valse ego voortgebracht door illusie heeft weggesneden dat de

ziel bindt en men een gedegen realisatie heeft ontwikkeld van de Onfeilbare Allerhoogste Ziel, spreekt men van de volkomen vernietiging [van je materieel bepaalde leven, *ātyantika pralaya*], beste Koning.

(35) **O** onderwerper van de vijanden, sommige deskundigen van de subtiele alomtegenwoordige geest stellen dat de schepping en vernietiging van al de levende wezens beginnende bij Brahmā, een nimmer eindigend proces [*nitya*] vormen. (36) De [min of meer gunstige levens]omstandigheden van alle levende wezens die onderhevig zijn aan verandering, worden snel en voortdurend weggevaagd door de machtige kracht van de stroom van de Tijd en vormen de oorzaken van hun geboorte en dood. (37) Deze staten van zijn geschapen door de Tijd, de gedaante van de Heer zonder een begin en een eind, worden niet [direct] waargenomen, net zoals [de bewegingen van] de planeten in de hemel niet [direct] worden gezien [zie ook 3.10: 10-14]. (38) Vernietiging in de zin van een voortdurende [*nitya*], periodieke [*naimittika*], natuurlijke [elementaire of *prākṛtika*] en volkomen [*ātyantika*] teloorgang werd beschreven. Dit is hoe de Tijd [*kāla*] zijn werk doet.

(39) **D**eze vertellingen over de *līlā* van de schepper van het universum, Nārāyaṇa, het reservoir van alle bestaansvormen, werden kort en helder voor u uiteengezet, o beste van de Kuru's. Zelfs niet de Ongeborene [Heer Brahmā] zou in staat zijn ze volledig op te sommen. (40) Voor een persoon lijdend onder het vuur van de ellende van het leven en de verlangens om de moeilijk te bevaren oceaan van het materieel bestaan over te steken, gaat er niets boven de boot van het toegewijd zijn met een voorkeur voor de vertellingen over de avonturen van de Fortuinlijke, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (41) De onfeilbare Heer Nara-Nārāyaṇa onderwees lang geleden dit essentiële compendium van al de klassieke verhalen aan Nārada, die het doorgaf aan Kṛṣṇa Dvaipāyana [Vyāsa, de auteur; zie 5.19: 10-15]. (42) Hij, die machtige Heer Bādarāyaṇa, schiep er daarop genoegen in mij dit Bhāgavatam bij te brengen, o Mahārāja, deze bloemlezing die een status geniet gelijk aan die van de vier Veda's. (43) Sūta Gosvāmī, die hier bij ons zit, o beste van de Kuru's, zal het [op zijn beurt] doorvertellen als hij wordt ondervraagd door wijzen aangevoerd door Śaunaka tijdens een langdurige offerplechtigheid in het Naimiṣāraṇyawoud [zie 1.1].'

12.5 - De Laatste Instructies voor Mahārāja Parīkṣit

(1) **Ś**rī Śuka zei: 'In deze [vertelling] ben ik uitgebreid ingegaan op de Allerhoogste Heer Hari, de Ziel van het Universum, door wiens genade Heer Brahmā werd geboren [3.8] uit wiens woede Heer Śiva [3.12: 7] geboorte nam. (2) O Koning, u die denkt 'Ik ga sterven', moet deze dierlijke mentaliteit opgeven; het is niet zo dat u - net als het lichaam - [als een ziel] werd geboren terwijl u er voorheen niet was. Zo ook zal u vandaag niet sterven [zie ook B.G. 2: 12 & 2: 20]. (3) U zal niet opnieuw een leven krijgen als een kind van u of in de gedaante van een kleinkind, zoals een plant uit zijn eigen zaad voortspruit; u verschilt net zo van het lichaam en dat wat erbij hoort als een vuur [verschilt van het hout dat het verbrandt *]. (4) Zoals je in een droom erbij kan zijn dat je eigen hoofd wordt afgehakt [terwijl je gewoon verder leeft] ben je ook getuige van het fysieke lichaam dat is samengesteld uit de vijf elementen en zo meer. Om die reden is de ziel van het lichaam ongeboren en onsterfelijk van aard [zie ook B.G. 2: 22]. (5) Als er een pot wordt gebroken zal de lucht in de pot weer zijn als de lucht voordien; zo ook hervindt het individu zijn oorspronkelijke geestelijke staat als het lichaam dood is. (6) De materiële lichamen, kwaliteiten en handelingen van de geestelijke ziel worden voortgebracht door een materieel georiënteerde geest; en het is *māyā*, het begoochelend vermogen van de Heer, dat de materiële geest en het erbij behorende [herhaalde] materiële bestaan van het individuele levende we-

zen in het leven roept [middels het *ahaṅkāra*, zie ook 2.5: 25, 3.26: 31-32, 3.27: 2-5]. (7) De combinatie van olie, een houder, een pit en vuur is wat men samen ziet met het branden van een lamp. Zo ook ziet men hoe het materieel bestaan van het lichaam zich ontwikkelt en vernietiging vindt, door de wisselwerking van de geaardheden hartstocht, goedheid en onwetendheid. (8) De ziel die verschilt van het grofstoffelijke [*deha*-] en het subtiele [*liṅga*]lichaam, is zelfverlicht en vormt, omdat hij zo onveranderlijk is als de ether, de basis [*ādhāra*] die eeuwig is en alle beschrijving te boven gaat. (9) O *prabhu*, door aldus uw verstand met logische gevolgtrekkingen aan het werk te zetten in meditatie op Heer Vāsudeva, moet u zorgvuldig uw essentie, uw ware zelf, in overweging nemen die door het stoffelijk omhulsel wordt omsloten. (10) Takṣaka [de slangenvogel] die werd afgeroepen door de woorden van de brahmaan [1.18] zal u niet verbranden; de boodschappers van de dood kunnen u [uw ziel] niet overtreffen die deze oorzaken van de dood en de dood zelf [nu] de baas bent [zie ook 11.31: 12]. (11-12) Met de overweging 'Ik ben de Oorspronkelijke, Allerhoogste Geest, de Verblijfplaats van het Absolute en de Hoogste Bestemming' moet u zichzelf plaatsen in het Allerhoogste Zelf dat vrij is van materiële aanduidingen. U zal [als u dat gedaan hebt] met de ganse wereld aldus onderscheiden van het zelf, zelfs geen weet hebben van Takṣaka of uw eigen lichaam als hij, zijn lippen likkend en met zijn bek vol gif, in uw voet bijt. (13) Beste ziel, is er verder nog iets wat u wilt weten, o Koning, na alles wat ik u in antwoord op uw vragen vertelde over de handelingen van de Heer?'

*: In de *śruti*-mantra wordt gezegd: *pitā putreṇa pitṛmān yoni-yonau*: "Een vader heeft een vader aan zijn zoon, omdat hij geboorte kan nemen als zijn eigen kleinzoon."

12.6 - Mahārāja Parīkṣit Bevrijd en de Veda in Vieren Doorgegeven

(1) **Ś**rī Sūta zei: "Nadat Mahārāja Parīkṣit, hij die door Viṣṇu beschermd wordt, had vernomen wat gezegd werd door de wijze, de gelijkmoedige ziener van de Opperziel, de zoon van Vyāsa, naderde hij zijn lotusvoeten, boog hij zijn hoofd en zei hij met gevouwen handen het volgende tot hem. (2) De koning zei: 'Met de grote genade getoond door uwe goedheid vol van mededogen, heb ik de perfectie bereikt omdat u rechtstreeks voor mij de Heer Zonder een Begin en Einde hebt beschreven. (3) Het is geenszins verrassend voor grote zielen verzonken in de Onfeilbare om van genade te zijn voor onwetende geconditioneerde zielen die worden gekweld door leed. (4) Wij vernamen [aldus] van u deze verzameling van klassieke verhalen waarin de Allerhoogste Heer Uttamaśloka wordt beschreven [*]. (5) Mijn heer, ik vrees Takṣaka niet of enig ander levend wezen, noch ben ik bang voor een herhaald sterven; ik ben de Geest van het Absolute binnengegaan die u onthulde als [*nirvāṇa*, als] losstaand van al het materiële, en [ben nu] vrij van angst. (6) Sta het me alstublieft toe, o brahmaan, dat ik mijn spraak [en andere zintuiglijke functies] overgeef aan Adhokṣaja, zodat ik, met het in een verzonken geest verzaakt hebben van alle zinnelijke verlangens,

mijn leven op kan geven. (7) Met behulp van u die de alleszins gunstige, allerhoogste toevlucht toonde van de Opperheer, heb ik me kunnen concentreren op de onstoffelijke kennis en wijsheid, en is mijn onwetendheid uitgebannen.' "

(8) **S**ūta zei: "Aldus toegesproken, verleende de machtige heilige, de zoon van Vyāsa, hem de toestemming. Nadat de koning, die god onder de mensen, vervolgens samen met de verzaakte wijzen hem zijn eerbetuigingen had gebracht, vertrok de wijze. (9-10) Parīkṣit, de heilige koning, richtte met de macht van de rede daarop zijn geest op zijn ziel, mediteerde op de Allerhoogste Waarheid en stopte met ademen. Aan de oever van de Ganges zittend op darbhagras dat naar het oosten was gelegd, brak de grote yogi, met zijn gezicht naar het noorden gericht, met alle twijfels in het volmaakte besef van de Absolute Geest en werd zo bewegingloos als een boom. (11) Beste geleerden, toen Takṣaka, ertoe aangezet door de kwaad geworden zoon van de brahmaanse wijze [Samika], op weg was om de koning te doden, kwam hij Kaśyapa Muni tegen [zie 1.18]. (12) Die was een deskundige op het gebied van het bestrijden van vergif, maar werd door Takṣaka tevreden gesteld met kostbaarheden en ertoe overgehaald naar huis terug te keren. Vervolgens vermomde hij, die elke gewenste gedaante kon aannemen, zich als een brahmaan en beet de koning. (13) Voor ogen van al de belichaamde zielen werd het lichaam van de volledig zelfverwerkelijkte heilige onder de koningen verteerd door het vuur van het slangengif en veranderde het terstond in as. (14) Uit iedere richting van de aarde en de hemel klonk er een luide jammerkreet van ontzetting van al de halfgoden, demonen, menselijke wezens en andere schepselen. (15) De pauken van de halfgoden weerklonken, de Gandharva's en Apsara's zongen, en de zelfgerealiseerde zielen spraken lovende woorden en lieten een regen van bloemen neerdalen. (16) Toen Janamejaya hoorde dat zijn vader door Takṣaka was gebeten, ontstak hij in woede en offerde hij dienovereenkomstig samen met de brahmanen al de slangen [van de wereld] als offergaven in een offerplechtigheid. (17) Takṣaka, die zag hoe de grote serpenten werden verbrand in het laaiende vuur van het slangenoffer, ging, door zijn angst totaal van streek, naar Indra om bij hem zijn toevlucht te zoeken. (18) Koning Janamejaya, die Takṣaka er niet bij zag, zei tot de brahmanen: 'Waarom is Takṣaka, de laagste van alle serpenten, niet verbrand?'

(19) [**Z**e antwoordden:] 'O beste van de koningen, hij houdt zich schuil, hij nam zijn toevlucht tot Indra. De slang wordt door hem beschermd en belandde daarom niet in het vuur.

(20) **N**adat de hoogst intelligente zoon van Parīkṣit deze woorden hoorde, zei hij tegen de priesters: 'Beste geleerden, waarom zorgen we er niet voor dat Takṣaka samen met Indra in het vuur belandt?'

(21) **T**oen ze dat hoorden voerden de priesters het ritueel uit om Takṣaka samen met Indra te offeren. [Ze baden:] 'O Takṣaka, moge je spoedig hier in het vuur belanden samen met Indra en zijn verzameling halfgoden.' (22) Indra, die

samen met Takṣaka en zijn *vimāna* uit zijn positie werd gestoten door de beledigende woorden van de brahmanen, raakte er zeer door verstoord. (23) Bṛhaspati, de zoon van Aṅgirā, die hem in zijn *vimāna samen* met Takṣaka uit de hemel zag vallen, richtte zich tot de koning: (24) 'Deze slangenvogel verdient het niet door u te worden gedood, o heerser over de mensen. Hij, deze koning van de slangen, dronk van de nectar [van de goden] en is daarom zonder twijfel vrij van veroudering en onsterfelijk! (25) Het leven en de dood van een levend wezen en zijn bestemming [in een volgend leven], o Koning, zijn enkel het resultaat van zijn karma, zijn eigen handelingen; geen andere instantie is verantwoordelijk voor zijn geluk en ongeluk. (26) Een levend wezen dat sterft vanwege slangen, dieven, vuur en bliksem, honger, dorst, ziekte en andere instanties, o Koning, ondergaat dat vanwege het karma dat hij opbouwde. (27) Daarom, o Koning, moet worden gestopt met dit offer dat wordt uitgevoerd om anderen te schaden. Mensen die onschuldige slangen verbranden zullen zelf dat lot moeten ondergaan [zie ook de Mahābhārata 1.43].' "

(28) **S**ūta zei: "Aldus toegesproken zei hij: 'Zo zij het!', en met achting voor de woorden van de grote wijze maakte hij een einde aan het slangenoffer en vereerde hij die meester van de spraakkunst [Bṛhaspati]. (29) Het is deze moeilijk op te merken grote materiële begoocheling [*mahāmāyā*] eigen aan Viṣṇu die ongeluk brengt als gevolg van de wisselwerking van de basiskwaliteiten [de *guṇa's*] van de materiële natuur. De zielen die deel en geheel van Hem uitmaken worden erdoor verbijsterd omdat die begoocheling onvermijdelijk problemen veroorzaakt, en raken daardoor gevangen in materiële lichamen. (30-31) De direct zichtbare begoochelende energie, waarin men verkerend en de vrede ontberend denkt in termen van bedrog [door anderen de schuld te geven], zal [echter] niet [overwegen] als men steeds onderzoekt wat er in de ziel omgaat. Dit is zo omdat men in dat waarvan de transcendentalisten spreken niet de materialistische argumenten heeft die zo vele vormen aannemen, en men ook niet de geest heeft vol van beslissingen en twijfels die daaruit voortvloeit. Daarin [in dat bovenzinnelijk bewustzijn] is het levende wezen niet van wereldse zaken of dat wat daartoe leidt en ook niet van de voordelen die men door hen behaalt, noch van het ik-besef dat zo sterk is in het verbonden zijn met de basiskwaliteiten. Deze zaken vallen daarbuiten. Een wijs iemand behoort er behagen in te scheppen zich verre te houden van de golven van de wereldse conditioneringen alsmede van een ieder die aldus verstrikt is [zie ook b.v. 6.4: 31-32]. (32) De allerhoogste toevlucht van Heer Viṣṇu wordt, door hen die ernaar verlangen alles op te geven wat niet essentieel is, omschreven als dat wat 'noch dit, noch dat' is [zie ook *neti neti*]. Het immorele [materialisme] afwijzend en met hun emoties nergens anders op gericht, omarmen ze in hun harten het 'niet-dat' [van de Ziel, van Hem] waaraan ze vasthouden, diep verzonken in meditatie [in *samādhi*]. (33) Zij voor wie er niet de corruptie is van het 'ik' en 'mijn' dat is gebaseerd op het hebben van een huis en een lijf, komen er op die manier dan achter wat de allerhoogste toevlucht van Viṣṇu is. (34) Beledigende woorden moet men verdragen en nimmer moet men iemand minachten, noch moet men zich identificeren met dit

materiële lichaam of wrok koesteren jegens wie dan ook. (35) Ik biedt Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid Śrī Kṛṣṇa, mijn eerbetuigingen, Hij wiens kennis altijd nieuw is en op wiens lotusvoeten mediterend ik mij deze verzameling wijsheden [*saṁhitā*] eigen heb gemaakt'."

(35) **Ś**rī Śaunaka zei: "Alstublieft, o beminnelijke ziel [Sūta], zeg ons dit: hoe spraken Paila en de andere hoogst intelligente discipelen van Vyāsa die het Vedisch gezag vormen, over de Veda's, en hoe hebben ze die verdeeld?"

(37) **S**ūta zei: "O brahmaan, Heer Brahmā, het meest verheven levende wezen, had zijn geest volmaakt in bedwang en hoorde in zijn hart het subtiele bovenzinnelijke geluid [van *ta-pa,* 2.9: 6] dat oprees vanuit de ether. Men kan dat geluid horen als men zijn oren sluit [voor geluiden van buitenaf. Zie ook *śabda*]. (38) Door dat geluid te aanbidden, o brahmaan, zuiveren yogi's hun harten van de besmetting van wat men de substantie, de handeling en de doener [**] noemt, en raken ze bevrijd van wedergeboorte. (39) In die activiteit vond de drieledige *Oṁkāra* [A-U-M] zijn bestaan die, zich ongezien manifesterend, de representatie vormt van de Opperheer [Bhagavān], de Absolute Waarheid [Brahman] en de Superziel [Paramātmā, zie ook 1.2: 11, B.G. 7: 8]. (40-41) Men neemt dit [eeuwige, zich ongezien voordoende] geluid waar buiten de fysieke gehoorzin en het visueel vermogen om. Het geheel aan Vedisch geluid waar men zich van bedient is een uitwerking van de zich vanuit de ziel in de ether manifesterende *Oṁkāra*. Hij vormt de rechtstreekse uitdrukking van de zichzelf genererende Absolute Waarheid en de Superziel, hij vormt het eeuwige zaad van de Veda's en vormt het geheim van alle mantra's [zie ook 7.15: 31, 9.14: 48, 11.14: 34-35, 11.21: 36-40]. (42) O eminentie van Bhṛgu, de drie klanken van het alfabet beginnende met de A die hun bestaan vonden [de klanken A, U, en M], liggen ten grondslag aan [al] de drievoudige vormen van materieel bestaan: de geaardheden [de *guṇa's*], de namen [van de drie Veda's], de bestemmingen [de drie soorten *loka's*] en de staten van bewustzijn [*avasthātraya*]. (43) De machtige ongeboren Heer [Brahmā] schiep daaruit [uit die drieklank] de verschillende geluiden die het geheel vormen van klinkers, sisklanken, halfklinkers en medeklinkers, zoals men ze kent in hun lange en korte vormen. (44) Met de bedoeling uitleg te verschaffen over de vier offerplechtigheden [zie *ṛtvik*] schiep de almachtige met al deze klanken vanuit zijn vier gezichten de vier Veda's, samen met de *Oṁkāra* en *vyāhṛti* aanheffingen [van de namen van de zeven *loka's*]. (45) Hij onderwees ze [als een geheel] aan zijn zoons, de grote *ṛṣi's* onder de brahmanen hoogst bedreven in de kunst van de Vedische recitatie, en zij op hun beurt gaven ze als leraren van het dharma [*ācārya's*] door aan hun zoons. (46) Gedurende de vier *yuga's* ontving generatie na generatie, de ene na de andere discipel standvastig in zijn geloften, ze [deze Veda's] in geestelijke erfopvolging [*paramparā*]. Ze werden aan het einde van Dvāpara-yuga verdeeld onder de vooraanstaande wijzen. (47) De brahmaanse wijzen, geïnspireerd door de Onfeilbare Heer in hun hart, kwamen tot dat onder elkaar verdelen van de Veda toen ze zagen dat onder de invloed van de tijd de intelligentie [van de mensen] afnam, de levensduur korter

werd en de kracht verminderde [zie ook 1.4: 16-18]. (48-49) O brahmaan, in deze periode [van Manu] verzochten Brahmā, Śiva en andere heersers over de werelden de Allerhoogste Heer, de Handhaver van het Universum, de principes van de religie te beschermen. O hoogst fortuinlijke ziel, de Heer [in de gedaante van Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa] daalde toen, door Parāśara verwekt in de schoot van Satyavatī, neder als een deelaspect van Zijn volkomen expansie [Saṅkarṣaṇa], en verdeelde de Veda in vieren. (50) Als iemand die juwelen sorteert, deelde hij de groep mantra's op in vier categorieën verzamelingen [of *saṁhitā's*]: de Ṛg, Atharva, Yajur en Sāma Veda [zie Veda's]. (51) De hoogst intelligente en machtige wijze, riep vier van zijn leerlingen de een na de ander bij zich, o brahmaan, om aan ieder van hen een van de [vier] verzamelingen over te dragen. (52-53) Hij bracht Paila de eerste verzameling [de Ṛg Veda] bij genaamd Bahvṛca ['vele verzen'], voor Vaiśampāyana sprak hij de verzameling van de Yajur-mantra's die Nigada heet ['het gereciteerde'], de Sāmamantra's getiteld Chandoga ['de zanger van het metrum'] leerde hij Jaimini, en de [Atharva]mantra's van [de wijzen] Atharva en Aṅgirā vertrouwde hij zijn geliefde leerling Sumantu toe [zie ook 4.21: 22]. (54-56) Paila vertelde zijn Saṁhitā [die hij in tweeën deelde] aan Indrapramiti en Bāṣkala. De laatstgenoemde, o zoon van Bhṛgu [Śaunaka], verdeelde zijn verzameling in vier stukken die hij doorgaf aan zijn discipelen Bodhya, Yājñavalkya, Parāśara en Agnimitra. De zelfbeheerste wijze Indrapramiti onderwees zijn verzameling aan de geschoolde ziener [zijn zoon] Māndūkeya, en zijn discipel Devamitra droeg hem over aan Saubhari en anderen. (57) Śākalya, zijn zoon, verdeelde zijn verzameling in vijf stukken die hij doorgaf aan Vātsya, Mudgala, Śālīya, Gokhalya en Śiśira. (58) De wijze Jātūkarnya, ook een leerling van hem, voegde aan de collectie die hij ontving een woordenlijst toe en gaf hem door aan Balāka, Paila, Jābāla en Viraja. (59) Bāṣkali [de zoon van Bāṣkala] stelde uit de verschillende afdelingen [van de Ṛg Veda] de verzameling genaamd de Vālakhilya-saṁhitā samen die door [de Daityazonen] Vālāyani, Bhajya en Kāśāra in ontvangst werd genomen. (60) Dit is hoe die vele verzamelingen van de Ṛg Veda [in erfopvolging] werden hoog gehouden door deze brahmaanse zieners. Een ieder die verneemt over de verdeling van deze heilige verzen raakt bevrijd van alle zonden.

(61) [**S**ommige] leerlingen van Vaiśampāyana stonden bekend als de Caraka's ['de gezworenen'] omdat ze voor hun goeroe een gelofte naleefden om te boeten voor de zonde van het doden van een brahmaan. Zij werden autoriteiten op het gebied van de Atharva Veda. (62) Yājñavalkya, een andere discipel, zei: 'O meester, wat zijn de pogingen van deze zwakke broeders nu waard? Ik zal een heel lastige boetedoening uitvoeren!'

(63) **A**ldus toegesproken werd zijn geestelijk leraar kwaad en zei: 'Ga weg, genoeg heb ik van jou, een discipel die geleerden beledigd; geef onmiddellijk alles op wat ik je heb bijgebracht!'

(64-65) **D**e zoon van Devarāta hoestte toen de verzamelde Yajurmantra's op. Toen hij was vertrokken keken de wijzen begeertig naar deze Yajurmantra's en veranderden ze in patrijzen die ze oppikten. Aldus raakten deze gedeelten van de Yajur Veda bekend als de wonderschone Taittirīya-saṁhitā ['de patrijzenverzameling']. (66) O brahmaan, Yājñavalkya, op zoek naar extra mantra's die zijn geestelijk leraar niet kende, aanbad daarop aandachtig de Heer van de zon.

(67) **Ś**rī Yājñavalkya zei: 'Mijn eerbetuigingen voor de Hoogste Persoonlijkheid van God die, verschijnend als de zon en net als de ether, in de vorm van de Superziel vanbinnen en de Tijd vanbuiten, aanwezig is in de harten van de vier soorten levende wezens van Brahmā tot aan de grassprieten [als geboren uit eieren, baarmoeders, vocht en zaad, zie ook 2.10: 37-40]. U die niet in materiële termen te vatten bent, volbrengt geheel alleen, met de stroom van de jaren die bestaat uit de kleine fragmenten van de *kṣana's, lava's* en *nimeṣa's* [zie 3.11: 7], de handhaving van dit universum middels het wegnemen en weer retourneren van haar water [in de vorm van regen]. (68) O Heer van de Zon, o Stralende, o Beste onder de Ontwaakten, met de regels van de heilige traditie mediteer ik dagelijks, tijdens de [drie] keerpunten van de dag, met volle aandacht op Uw gloeiende schijf, op U de machtige heerser, die van een ieder die gebeden opdraagt al de zonden verbrandt, alsook het resulterende lijden en wat tot hen leidde [zie ook 11.14: 35 en de Gāyatrī]. (69) U, die in deze wereld de Heer bent wonend in de harten van al de van Uw beschutting afhankelijke bewegende en niet-bewegende levende wezens, wekt hun onbewuste, materiële geest, zinnen en verschillende soorten vitale adem [de *vāyu's*] tot leven. (70) Deze wereld werd gegrepen en verzwolgen door de schrikwekkende bek van de python die bekend staat als de duisternis, en verviel daardoor in het onbewuste als ging ze dood. U alleen, die met het grootste mededogen genadevol Uw blik werpt, wekt [de slapende geesten] op met het schenken van inzicht. Aan het begin, halverwege en aan het eind van de dag betrekt U zo, dag na dag, [de vromen] in het heil dat bekend staat als de eigen aard van dienstverlenen in een spiritueel bestaan [*svadharma*]. (71) Gelijk een aardse koning trekt U rond [in de gedaante van de zon] overal angst wekkend bij de zondaren, terwijl de goden van de windrichtingen met lotusbloemen in hun handen, met hun handpalmen bijeen hun eer betuigen. (72) Hopend op Yajurmantra's onbekend bij anderen, benader ik daarom met gebed, o Heer, Uw twee lotusvoeten die worden vereerd door de geestelijk leraren van de drie werelden [de *loka's*, en zie 5.23: 8].' "

(73) **S**ūta zei: "Hij, de Allerhoogste Heer van de Zon, aldus verheerlijkt tevreden gesteld, nam de gedaante van een paard aan en presenteerde aan de wijze de Yajurmantra's nimmer eerder gekend door een andere sterveling [zie ook 5.18: 6]. (74) De machtige wijze verdeelde de honderden Yajurmantra's in vijftien afdelingen die werden ontvangen door de discipelen Kāṇva, Mādhyandina en anderen onder de naam Vājasaneyi: 'stammend van de manen van het paard.' (75) Van Jaimini Ṛṣi, de beheerder van de Sāma Veda, was er een zoon Sumantu alsook een kleinzoon Sutvān. Aan ieder van hen vertelde hij een helft van de ver-

zameling. (76-77) Sukarmā, een andere leerling [van Jaimini] en een groot denker, verdeelde de boom van de Sāma Veda in een duizendtal verzamelingen van Sāmamantra's waarna, o brahmaan, de discipelen Hiraṇyanābha - de zoon van Kuśala - Pauṣyañji en een andere genaamd Āvantya met een hoog ontwikkeld spiritueel inzicht, de zorg voor hen op zich namen. (78) Van Pauṣyañji en Āvantya bestonden er vijfhonderd discipelen die de Sāma Vedazangers van het noorden worden genoemd, of ook wel [in latere tijden, sommigen van hen] die van het oosten. (79) Laugākṣi, Māngali, Kulya, Kuśīda en Kukṣi, [vijf] andere leerlingen van Pauṣyañji, namen ieder de zorg op zich voor een honderdtal mantraverzamelingen. (80) Kṛta, een discipel van Hiraṇyanābha, droeg vierentwintig *saṁhitā's* over aan zijn leerlingen en de resterende *saṁhitā's* werden doorverteld door de zelfverwerkelijkte wijze Āvantya."

*: Het Śrīmad Bhāgavatam staat ook bekend onder de naam '*Paramahaṁsa-saṁhitā*': de verzameling van verhalen over de Allerhoogste Zwaangelijke Heer.

**: De substantie, de handeling en de doener als onzuiverheden worden begrepen als manifestaties van de tot ego inspirerende geaardheden van de onwetendheid van de inerte materie, de hartstocht van de beweging en de goedheid van de kennis, ook wel bekend als de *adhibhautika* hindernis van het lichaam, de *adhyātmika* hindernis van de organen van handelen en de *adhidaivika* hindernis van de waarnemende zinnen [zie *kleśa*].

12.7 - De Toewijding in Saṁhitā Afdelingen en de Tien Onderwerpen van de Purāṇa's

(1) **Ś**rī Sūta zei: "Sumantu Ṛṣi, de kenner van de Atharva Veda onderrichtte [zie 12.6: 52-53] zijn mantraverzameling aan zijn leerling [Kabandha], die hem [in tweeën deelde en] vertelde aan Pathya en Vedadarśa. (2) Alstublieft luister: Śauklāyani, Brahmabali, Modoṣa en Pippalāyani, de discipelen van Vedadarśa en de discipelen Kumuda, Śunaka en Jājali van Pathya, mijn beste brahmaan, waren ook allemaal autoriteiten op het gebied van de Atharva Veda. (3) Vervolgens leerden Babhru en Saindhavāyana, twee discipelen van Śunaka [Aṅgirā], op dezelfde manier twee Saṁhitā's, en leerden andere discipelen met Sāvarṇa voorop ze [weer van hen] op hun beurt. (4) Ook Nakṣatrakalpa, Śāntikalpa, Kaśyapa en Āṅgirasa en anderen behoren tot deze *ācārya's* van de Atharva Veda. Verneem nu, o wijze, over de autoriteiten van de Purāṇa's.

(5) **T**rayyāruṇi, Kaśyapa, Sāvarṇi, Akṛtavraṇa, Vaiśampāyana en Hārīta vormen de zes meesters van de Purāṇa's. (6) Ieder van hen nam kennis van één verzameling uit de mond van Vyāsa's leerling, mijn vader [Romaharṣaṇa], en ik, als een discipel van [al] deze [meesters], raakte goed onderlegd in al [de verzamelingen]. (7) Kaśyapa, ik, Sāvarṇi en Akṛtavraṇa, die een leerling is van Rāma [Pāraśurāma, zie ook 10.74: 7-9], leerden vier basisverzamelingen van [Romaharṣaṇa,] de leerling van Vyāsa. (8) O brahmaan, luister alstublieft aandachtig naar wat de kenmerken zijn van een Purāṇa, zoals vastgesteld door de intelli-

gentste brahmaanse zieners in overeenstemming met de Vedische geschriften. (9-10) De schepping [van dit universum, *sarga*], de daaropvolgende schepping [van verschillende werelden en wezens, *visarga*], de handhaving [het onderhoud, de *vṛtti* of *sthāna*] en de bescherming [de *rakṣā* of *poṣaṇa* van de levende wezens], de tijdperken van heersen [van de verschillende Manu's], de dynastieën [de *vaṁśa's*], de vertellingen over hen [*vaṁśa-anucaritam*], de vernietiging [van verschillende aard, *pralaya* of *saṁsthā*], de reden [het individuele levende wezen of *hetu*] en de allerhoogste toevlucht [van de Fortuinlijke of *apāśraya*], o brahmaan, vormen de tien onderwerpen van een Purāṇa zoals begrepen door de autoriteiten op dit gebied. Sommigen stellen dat in verhouding tot de grotere, de kleinere Purāṇa's over slechts vijf van deze onderwerpen handelen [zie ook Śuka hierover 2.10: 1-7 en *].

(11) **S**chepping [*sarga*] is wat men het genereren uit de oerstaat noemt. Uit die staat wekte de onrust van de geaardheden de kosmische intelligentie op [het grote principe of *mahat-tattva*], waaruit de identificatie met de materie zich voordeed die is verdeeld in drie aspecten [of soorten van wezens overeenkomstig de geaardheden]. Dit leidde verder tot de manifestatie van de subtiele vormen van waarnemen, de zintuigen en de voorwerpen van de zintuiglijke waarneming [formatie door de conditionering van en identificatie met de Tijd, vergelijk 2.10: 3].

(12) **D**e secundaire schepping [*visarga*] bestaat uit de verzameling van ideeën [indrukken, verlangens, verwachtingen, de *vāsanā's*] van de bewegende en niet-bewegende levende wezens. Deze geneigdheden worden, bij genade van de Oorspronkelijke Persoon [de *puruṣa*], op dezelfde manier voortgebracht als zaad dat [nog meer] zaad voortbrengt.

(13) **L**evende wezens houden zich in leven met levende wezens die zich rondbewegen dan wel zich niet rondbewegen. Voor menselijke wezens in het bijzonder houdt dit [deze *vṛtti*] in dat men in dezen handelt in overeenstemming met de persoonlijke aard, met zijn lust of met schriftuurlijke regelingen.

(14) ***R**akṣā* [of bescherming] betreft de [activiteiten van] de incarnaties van de Onfeilbare die hier, tijdperk na tijdperk, aanwezig zijn onder de dieren, de stervelingen, de zieners en de halfgoden van dit universum, en de vijanden van de drievoudige Veda doden [zie ook B.G. 4: 7].

(15) **I**n ieder tijdperk waarin een Manu heerst spreekt men van de Heer in zesvoud [gemanifesteerd]: de Manu, de halfgoden, de zonen van Manu, de verschillende heersers over de verlichte zielen [de Indra's], de zieners [of *ṛṣi's*] en de gedeeltelijke incarnaties [van de Heer, de *aṁśa-avatāra's*].

(16) **D**ynastieën [*vaṁśa's*] stammend van Brahmā strekken zich als series van koningen uit in verleden heden en toekomst [*trikālika*], en hun geschiede-

nissen [*vaṁśa-anucaritam*] beschrijven de handelingen van de elkaar opvolgende vooraanstaande leden.

(17) **D**e periodieke, natuurlijke, voortdurende en volkomen vernietiging die als gevolg van Zijn vermogen plaatsvindt, vormt de vier aspecten van wat de geleerden omschrijven als het zich oplossen van dit universum [de *saṁsthā* of de *pralaya*, zie ook 12.4].

(18) **D**e reden [*hetu*] van [het bestaan van] de schepping [*sarga*] en alles wat erbij hoort [de handhaving en vernietiging] van dit [universum], wordt gevormd door de individuele levende ziel [de spirituele en persoonlijke *jīva*], die uit onwetendheid resultaat gericht handelt [*karma* verzamelt], iemand waarvan anderen spreken als het ongemanifesteerde [onpersoonlijke en geconditioneerde] zelf.

(19) **D**e Absolute Waarheid ['God', *brahma*, *devadeva*] als de allerhoogste toevlucht [*apāśraya*] bestaat zowel afzonderlijk van als verbonden met [of in] het waken, slapen en de droomloze slaap, de vormen voorgesteld door de begoochelende energie en de individuele [morele] gedragswijze. (20) Net zoals de basissubstantie van materiële voorwerpen bestaat zowel afzonderlijk van als verbonden met bestaande dingen met een naam en vorm, bestaat het [de Absolute Waarheid] door de verschillende fasen van een fysiek bestaan heen, verbonden met en losstaand van het zaad in het begin tot aan de vijf elementen [waarnaar men terugkeert] op het eind [vergelijk 8.6: 10]. (21) Als de geest uit zichzelf stopt door het loslaten van de drie bewustzijnsfuncties [*vṛtti-traya*] of door het beoefenen van [bhakti-]yoga, kent men de Opperziel en geeft men het op nog materieel te ondernemen [zie ook 3.25: 32-33].

(22) **D**e wijzen thuis in de antieke verhalen, zeggen dat, aldus onderscheiden in hun kenmerken, er achttien grote en [achttien] kleine Purāṇa's zijn [van 9.000 tot aan 81.000 verzen, zie ook Upa-Purāṇa]. (23-24) Zij [de groten] staan bekend als de drie keer zes Purāṇa's [overeenkomstig iedere *guṇa-avatāra*] genaamd Brahmā, Padma, Viṣṇu, Śiva, Liṅga, Garuḍa, Nārada, Bhāgavata, Agni, Skanda, Bhaviṣya, Brahma-vaivarta, Mārkaṇḍeya, Vāmana, Varāha, Matsya, Kūrma en Brahmāṇḍa [zie Purāṇa's]. (25) O brahmaan, ik beschreef aldus grondig de takken [van Vedische kennis] bevorderlijk voor het spiritueel vermogen, zoals die werden opgedeeld door de wijze [Vyāsadeva], zijn discipelen en de discipelen van zijn discipelen."

*: Het Vedische vers (in de *Amarkhasa,* Hoofdstuk 12, Puranic Literatures) betreffende deze secundaire status van een Purāṇa stelt: *sargaś ca pratisargaś ca vaṁśo manvantarāṇi ca vaṁśānucaritaṁ ceti purāṇaṁ pañca-lakṣaṇam*; "Schepping, secundaire schepping, de dynastieën van de koningen, hun handelingen en de regeerperioden van de Manu's zijn de vijf kenmerken van een Purāṇa."

Śrīla Jīva Gosvāmī heeft hierbij duidelijk gemaakt dat de tien belangrijkste onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam terug te vinden zijn in ieder van de twaalf canto's. Men moet niet proberen ieder van de tien toe te wijzen aan één canto apart. Noch moet het Śrīmad Bhāgavatam kunstmatig worden uitgelegd om te bewijzen dat het in opeenvolging die onderwerpen behandelt. Het is eenvoudigweg zo dat alle aspecten van kennis belangrijk voor menselijke wezens, samengevat in de tien categorieën hierboven vermeld, worden besproken met wisselende graden van nadruk en analyse door het hele Śrīmad Bhāgavatam heen [pp. 12.7: 9-10].

12.8 - Mārkaṇḍeya Weerstaat Alle Verleiding en Bidt tot Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi

(1) **Ś**rī Śaunaka zei: "O Sūta, heilige man, moge u lang leven. O beste van de sprekers, spreekt u alstublieft tot ons, want u bent voor een mensheid die in eindeloze duisternis ronddoolt de ziener van het tegendeel [het licht]. (2-5) Mensen zeggen dat de zoon van Mṛkaṇḍu, een ziener [genaamd Mārkaṇḍeya], gezegend was met een buitengewoon lange levensduur en de enige was die overbleef aan het einde van de *kalpa* toen dit ganse universum werd overspoeld. Hij, de meest vooraanstaande afstammeling van Bhṛgu, nam deze *kalpa* zijn geboorte in mijn eigen familie. Tot nu toe hebben we in ons tijdperk nog niet zo'n grote zondvloed zien plaatsvinden die de hele schepping omvat. Toen hij geheel alleen in deze grote oceaan [van vernietiging] ronddoolde trof hij, zo gaat het verhaal, er één enkele wonderbaarlijke persoonlijkheid aan, een babyjongetje dat in de vouw van een banyanblad lag. Hierover verkeren wij in grote twijfel. Alstublieft, o yogi die door iedereen beschouwd wordt als zijnde de grootste autoriteit op het gebied van de Purāṇa's, maak voor ons die er zo graag over willen vernemen, een einde aan die twijfel."

(6) **S**ūta zei: "O grote wijze, het effect van uw vraag is dat hij de verwarring van de ganse wereld zal wegnemen, want hij leidt tot de bespreking van het verhaal van Nārāyaṇa dat het vuil van Kali-yuga verwijdert. (7-11) Nadat Mārkaṇḍeya van zijn vader de brahmaanse initiatierituelen had ontvangen en ordelijk de Vedische lofzangen en religieuze beginselen had bestudeerd, had hij zich het verzaken en reciteren eigen gemaakt. Zich houdend aan de grote gelofte [van een levenslang celibaat, zie *yama*] was hij vreedzaam met samengeklit haar en boombastkleding, en droeg hij een waterpot, bedelstaf, heilige draad en celibataire gordel. Met de huid van een zwart hert en gebedskralen van lotuszaden aanbad hij, ter wille van zijn geregelde praktijk [zie *niyama*], bij de opkomst en ondergang van de zon de Heer in de gedaante van het vuur, de zon, de goeroe, de geleerden en de Allerhoogste Ziel. 's Ochtends en 's avonds bracht hij hetgeen hij had ingezameld met bedelen naar zijn geestelijk leraar en at hij mee in stilte als hij daartoe was uitgenodigd, of anders, als hij niet was gevraagd, vastte hij [zie ook 7.12: 5 en 7.14: 17]. Toen hij aldus boetvaardig en studieus voor een eindeloos aantal [miljoenen] jaren de Meester van de Zinnen had aanbeden, had hij dat overwonnen wat onmogelijk te overwinnen was: de dood. (12) Brahmā, Bhṛgu, Śiva, Dakṣa, de zoons van Brahmā en anderen onder de mensen, halfgoden, voorvaderen en geesteswezens, stonden allen versteld over die prestatie. (13) Door op deze manier zich middels zijn verzakingen, recitaties en beteugeling te houden aan de grote gelofte van het celibaat, verloste de yogi, met zijn geest inwaarts gekeerd mediterend op de Heer in het Voorbije, zich van alle hindernissen. (14) En terwijl hij aldus zijn geest concentreerde met de machtige yogapraktijk, verstreek de enorme tijdspanne van zes *manvantara's* [van 71 *mahāyuga's* ieder]. (15) In de zevende periode van Manu vernam Purandara [Indra] over de verzakingen, werd er bang van, o brahmaan en besloot ze te dwarsbomen. (16) Hij stuurde hemelse zangers en dansmeisjes op de wijze af, alsook Cupido, het lenteseizoen, de [naar sandelhout geurende] Malayabries, het kind van de hartstocht [de begeerte] en het kind van de bedwelming. (17) O machtige, zij begaven zich allen naar zijn hermitage, gelegen aan de noordzijde van de Himalaya's, waar men de rivier de Puṣpabhadrā en de bergtop Citrā aantreft. (18-20) De fijne plek van de *āśrama* werd bevolkt door vele tweemaal geboren zielen, werd omlijst door fraaie bomen en klimplanten, en kende overal bekkens vol kristalhelder water. Zoemend van de doldwaze bijen was er een drukte van allerlei vogelfamilies - opgewonden roepende koekoeken en druk dansende, trotse pauwen. De winden die er waaiden voerden de verkoelende mistdruppels van de watervallen met zich mee en vormden, omarmd door de bekoring van bloemen, een uitnodiging voor de god van de liefde. (21) Met de maan, die in de nacht rijzend zijn gezicht toonde, deed zich daar de lente voor in reeksen van nieuwe spruiten en bloesems met de veelvoud aan klimplanten die innig verstrengeld waren met de bomen. (22) De god van de liefde, de meester van hordes hemelse vrouwen, liet zich er zien met zijn boog en pijlen in zijn hand, daarbij gevolgd door groepen zingende en muziekinstrumenten bespelende Gandharva's. (23) De dienaren van Indra zagen hem er zitten mediteren nadat hij zijn vuuroffers had gebracht, met gesloten ogen zo onoverwinnelijk als het vuur zelf. (24) De vrouwen

dansten recht voor hem en de zangers van de hemel zongen, mooie muziek makend met trommels, cimbalen en vīṇā's. (25) En terwijl de dienaren van Indra, het kind van de lente en het kind van de begeerte poogden de geest van de wijze af te leiden, legde Cupido zijn vijfpuntige pijl [wat betreft het zien, horen, ruiken, voelen en proeven] aan op zijn boog. (26-27) De bloemenkrans viel uit het haar van Puñjikasthalī [een Apsara] die, met haar middel zeer belast door haar zware borsten, aan het spelen was met een aantal ballen. Achter de ballen aanhollend met haar ogen van links naar rechts dwalend, gleed de gordel van haar dunne kleed los en tilde de wind de fijne stof op [zie ook 3.20: 35-36, 3.22: 17, 5.2: 14, 8.12: 17-24]. (28) Cupido, denkend dat hij hem verslagen had, schoot toen zijn pijl op hem af, maar al deze acties gericht op de wijze waren even nutteloos als de pogingen van iemand die niet gelooft. (29) O wijze, op deze manier trachtend de wijze in verlegenheid te brengen, voelden ze hoe ze zich brandden aan zijn macht en zagen ze er dus van af, als waren ze kinderen die een slang verstoorden. (30) O brahmaan, ondanks dat de volgelingen van Indra de grote *muni* belaagden, gaf hij geen strobreed toe aan de sentimenten van het ego. En dat is voor een grote ziel helemaal niet zo verrassend.

(31) **T**oen hij zag en hoorde hoe, door de kracht van de brahmaanse ziener, Kāmadeva samen met zijn metgezellen machteloos stonden, was de machtige koning van de hemel hoogst verbaasd. (32) Teneinde de wijze Zijn genade te tonen die aldus zijn geest had geconcentreerd in verzaking, recitatie en ingetogenheid, manifesteerde de Heer Zich in de gedaanten van Nara en Nārāyaṇa. (33-34) Één van Hen was blank en de ander zwart. Hun ogen waren als bloeiende lotussen, Ze hadden vier armen, hadden kleding van boombast en zwart hertenvel, Ze droegen een waterpot en een rechte staf van bamboe in Hun hoogst zuiverende handen en Hun heilige draad bestond uit drie draden. Met gebedskralen van lotuszaden en met de Veda's die alle menselijke wezens zuiveren [in de vorm van bundels darbha] straalden Ze, aanbeden door de belangrijkste halfgoden, geel van kleur en lang van stuk, gelijk de bliksem als de verzaking in eigen persoon. (35) Toen hij de wijzen Nara en Nārāyaṇa zag, de gedaanten van de Hoogste Persoonlijkheid van God, stond hij op om met het grootste respect zijn eer te betonen en zich plat voorover te werpen. (36) Vanwege het geluk Hen te zien, stonden met het [totale] lichamelijk, geestelijk en zintuiglijk genoegen de haren op zijn lichaam overeind en was hij, met zijn ogen vol tranen, niet goed in staat Hen te bekijken. (37) Deemoedig voor Hen staand met gevouwen handen, richtte hij zich vol verlangen tot Hen als wilde hij Hen omarmen en uitte hij verstikt tegenover de twee Heren de lettergrepen '*na-ma-ha, na-ma-ha*' (mijn eerbetuigingen, mijn eerbetuigingen). (38) Hij bood Hen zitplaatsen, waste Hun voeten, en aanbad Ze met wierook en bloemenslingers terwijl hij Ze insmeerde met sandelhout en andere geurige substanties. (39) Toen Ze comfortabel zaten op Hun zitplaatsen en er klaar voor waren om Hun genade te tonen zei hij, opnieuw voor Hun voeten neerbuigend, het volgende tot de hoogst aanbiddelijke persoonlijkheden.

(40) **Ś**rī Mārkaṇḍeya zei: 'O Almachtige hoe kan ik U onder woorden brengen die de vitale adem beweegt van alle belichaamde levende wezens met inbegrip van Brahmā, Śiva en mijzelf, en die, daaraan gekoppeld, het spraakvermogen, de geest en de zinnen in gang zet. Niettemin wordt U [ondanks deze fysieke dwang] de liefdevolle vriend van hen die van aanbidding zijn. (41) Deze persoonlijke gedaanten van de Fortuinlijke, o Opperheer, toont U voor het uiteindelijke heil van het beëindigen van de materiële ellende en het overwinnen van de dood. En terwijl U, ter bescherming, verschillende andere vormen manifesteert, verzwelgt U - net als een spin [met zijn web] - als U eenmaal dit universum hebt geschapen, het weer in zijn geheel. (42) Vanwege U, de Beschermer, de Allerhoogste Heer van de zich wel en niet rondbewegende levende wezens, raakt degene die zich bevindt aan Uw voetzolen nimmer in de greep van de emoties van *karma, guṇa* en *kāla*. Om U te kunnen bereiken buigen de wijzen, met de Veda in hun hart, zich ieder moment voor U vol lof ter verering en meditatie. (43) We weten van niets anders dan het bereiken van Uw voeten, de eigenlijke vorm van de bevrijding, o Heer, die het heil vormt voor de persoon die van alle kanten te vrezen heeft. Brahmā, wiens tijd twee *parārdha's* beslaat, is op grond hiervan hoogst bevreesd omdat U de Tijd bent. En hoezeer geldt dat dan niet voor de wereldse levensvormen die door hem zijn geschapen [zie 10.13: 56]? (44) Laat me daarom, met het verzaakt hebben van de versluiering van mijn ziel, de basis van Uw voeten aanbidden, van U die de intelligentie van het ware en de leraar van de ziel bent die de Absolute Waarheid is. Het materiële lichaam en alles wat erbij hoort is maar tijdelijk van aard, men herinnert het zich slechts voor een ogenblik en het heeft zonder zijn essentie geen betekenis. Men moet U bereiken en zo al zijn verlangde doeleinden in vervulling zien gaan. (45) O Heer, o Vriend van de Ziel, hoewel al de producten van Uw begoochelend vermogen genaamd *sattva, rajas* en *tamas*, er zijn als een vorm van [Uw] spel ter wille van de handhaving, vernietiging en schepping van dit universum, is het de geaardheid goedheid, *sattva*, die bestaat voor onze bevrijding en niet een van de twee andere [basiskwaliteiten van de hartstocht en de onwetendheid] die de mens gevaar, verbijstering en angst bezorgen [zie ook *guṇa-avatāra's* en 10.89: 18]. (46) Omdat de onbevreesdheid, het geluk van de ziel en de geestelijke wereld worden bereikt via de geaardheid van goedheid, zijn de Sātvata's, Uw toegewijden, van die overtuiging en nimmer van enige andere [geaardheid of] vorm van de Oorspronkelijke Persoon. Om die reden vereren de geestelijke autoriteiten in deze wereld Uw transcendentale persoonlijke gedaante [Viṣṇu] als de meest dierbare, alsmede de gedaante van hen die enkel U voor ogen hebben [de Vaiṣṇava's], o Allerhoogste Heer [zie ook 1.2: 26]. (47) De Allesdoordringende, Alomvattende Manifestatie en Meester van het Universum, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, bied ik mijn eerbetuigingen, want Hij is zowel de hoogst aanbiddelijke godheid Nārāyaṇa, de wijze van volmaakte zuiverheid, als Nara, die de beste van de mensen is en de meester van de Vedische geschriften die Zijn spraak beheerst [zie *haṁsa*]. (48) Hij die door het misleidende gezag van zijn ogen met zijn intelligentie op een dwaalspoor raakt en er in mislukt [Uw aanwezigheid] te herkennen in zijn eigen zinnen, zijn hart en zelfs in waargenomen voorwerpen, kan, hoewel zijn

begrip werd versluierd door Uw *māyā*, er toch in slagen [tot realisatie te komen] als hij de Vedische kennis rechtstreeks van de bron, van U, de Geestelijk Leraar van Allen, verkrijgt. (49) De visie van de Opperziel, het mysterie onthuld door de Vedische teksten, is waar de grote geleerden met de Ongeboren Heer [Brahmā] voorop verbijsterd over raken als ze, met allerlei filosofieën, proberen de kwestie van Uw persoon aan hun manier van leven aan te passen. Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid die het begrip van de [materieel geconditioneerde] geestelijke ziel te boven gaat, biedt ik mijn eerbetuigingen [vergelijk 1.3: 37, 4.31: 11, 4.18: 5, 5.6: 11, 5.14: 1, 7.15: 58, 11.19: 1, 11.20: 7 en B.G. 16: 23-24]."

12.9 - Mārkaṇḍeya Wordt de Heer Zijn Begoochelend Vermogen Getoond

(1) **Ś**rī Sūta zei: "De Allerhoogste Heer Nārāyaṇa, de Vriend van Nara, die aldus door Mārkaṇḍeya, de intelligente wijze, naar behoren was gerespecteerd, sprak daarop voldaan tot de eminente navolger van Bhṛgu. (2) De Opperheer zei: 'O beste man volmaakt verzonken in de ziel, u bent de beste van alle brahmaanse zieners want door uw verzakingen, recitaties en concentratie wijkt u niet af in uw toegewijde dienst aan Mij. (3) We zijn volkomen tevreden over uw gedurige vasthouden aan de grote gelofte. Ik wens u het beste. Doe alstublieft een wens naar keuze. Ik ben de Verlener van Alle Zegeningen die u wenst.'

(4) **D**e achtenswaardige *ṛṣi* zei: 'U, o Heer van Heerscharen, o Onfeilbare, zegeviert als de Verdrijver van Al het Leed van de Overgegeven Ziel. We hebben genoeg aan de zegening Uw goede Zelf te hebben mogen aanschouwen. (5) Brahmā en anderen kregen met een geest gerijpt in de yoga allen het zicht op Uw almachtige lotusvoeten en nu bent U in eigen persoon waarneembaar voor mijn ogen. (6) Niettemin zou ik, o Lotusogige, Kroonjuweel van de Roem, graag getuige willen zijn van het begoochelende vermogen waardoor de ganse wereld, met inbegrip van haar leiders, de Absolute Waarheid als een materiële verscheidenheid kent [vergelijk B.G. 11: 3-4].'

(7) **S**ūta zei: 'O wijze [Śaunaka], de Opperheer die met deze woorden van de *ṛṣi* naar wens was verheerlijkt en aanbeden, zei met een glimlach tot hem 'Zo zij het'. Daarna vertrok de Heer naar Badarikāśrama. (8-9) De *ṛṣi* bleef enkel aan dat doel denkend [van het getuige zijn van de energie van de Heer] achter in zijn hermitage, en vereerde en bemediteerde onder alle omstandigheden de Heer zo goed hij kon [als aanwezig] in het vuur, de zon, de maan, het water, de aarde, de wind, de bliksem alsook in zijn hart. Verzonken in de stroom van zuivere liefde [*prema*], vergat hij dan soms zijn eerbetoon. (10) O beste van Bhṛgu, toen de wijze op een dag met zijn avondritueel bezig was aan de oever van de Puṣpabhadrā, stak er een hevige wind op, o brahmaan. (11) Die gaf een verschrikkelijk rumoer gevolgd door het verschijnen van dreigende wolken zo compact als wagenwielen die luid rommelden met blikseminslagen en overal striemende regenbuien. (12) Toen verschenen van alle kanten de vier oceanen die het aardoppervlak verzwolgen met hoog door de wind opgestuwde golven waarin, samen met onheilspellende geluiden, zich angstwekkende draaikolken en verschrikkelijke zeemonsters bevonden. (13) Verbijsterd sloeg de wijze de schrik om het hart toen hij zag hoe de aarde onderstroomde en al de vier soorten bewoners van het universum [zoals geboren uit vocht, zaad, embryo's en eieren], met inbegrip van hemzelf, vanbinnen en vanbuiten werden geteisterd door de felle winden, de bliksemschichten en de golven water die hoger reikten dan de hemel. (14) Voor zijn ogen werd het water van de grote oceaan door orkanen tot kolken gebracht met angstwekkende golven, terwijl het aanzwol door de regen uit de wolken, en de ganse aarde met zijn continenten, eilanden en bergen overdekte. (15) Met de drie werelden, de aarde, de ruimte, de hemellichamen en hemelse oorden overstroomd aan alle kanten, zwierf de wijze, met zijn samengeklitte haar in wanorde, rond als de enige overgebleven ziel, als was hij een blinde zonder verstand. (16) Honger en dorst lijdend, aangevallen door monsterachtige krokodillen en walviseters, en geplaagd door de winden doolde hij, gekweld door de golven en overmand door vermoeidheid, door het eindeloze duister waarin hij was beland, niet meer wetend in welke richting van de hemel of de aarde hij zich begaf. (17-18) Soms verdrinkend in een grote draaikolk en dan weer gegeseld door de golven, werd hij belaagd door monsters die hem het ene moment wilden opeten en het volgende moment elkaar aanvielen. In nood voelde hij zich soms ziek en leed hij pijnen met bij gelegenheid depressies, verbijstering, geluk en ongeluk, en vreesde hij dan weer voor zijn leven. (19) Talloze en talloze, honderden en duizenden jaren verstreken met hem verbijsterd ronddolend in die *māyā*, die begoochelende materiële energie van Viṣṇu.

(20) **O**p een dag, toen hij daar zo rondzwierf, ontdekte de tweemaal geboren ziel op een hoger gelegen stukje aarde een prachtige, jonge banyanboom met vruchten en bloesems. (21) Op een tak ervan in noordoostelijke richting zag hij in de vouw van een blad een baby jongetje liggen dat met Zijn uitstraling de duisternis opslokte [zie ook 3.33: 4]. (22-25) Verbaasd laafde die koning onder de geleerden zich met zijn ogen aan de aanblik van Zijn huidskleur die zo blauw was als een grote edelsteen, Zijn mooie lotusgezichtje, Zijn als een schelphoorn

gestreepte nek, Zijn brede borst, fijne neusje en prachtige wenkbrauwtjes. Zijn mooie haartjes trilden mee met Zijn ademhaling, Zijn fraaie schelpvormige oortjes leken op de bloemen van een granaatappel, Zijn lippen van koraal kleurden met hun gloed de nectargelijke bekoorlijke glimlach op Zijn gezicht rood en Zijn ooghoeken waren zo roze als de werveling van een lotus. Zijn ademen bewoog de plooien in Zijn buikje diep doorsneden door zijn naveltje dat leek op een blaadje en ... hij zag hoe het kindje met de genadige vingertjes van Zijn twee handjes een van Zijn lotusvoetjes beetgreep en die in Zijn mondje stak [*]. (26) Toen hij dat zag, was zijn matheid bij toverslag verdwenen en spreidden zich van vreugde de lotus van zijn hart en zijn lotusogen wijd open. Met zijn haren te berge vroeg hij zich af wie die wonderlijke verschijning zou kunnen zijn, en ging hij recht op het kindje af om een antwoord te vinden. (27) Precies op dat moment werd de man van Bhṛgu, met de adem van de baby, als een mug in Zijn lichaam gezogen en stond hij hoogst verrast versteld toen hij vanuit die positie het ganse universum weer zag in zijn oorspronkelijke staat [van voor de vernietiging]. (28-29) Hij overzag het ganse uitspansel van al de sterren, de bergen en de oceanen, de richtingen van de grote eilanden en de continenten. Hij zag de verlichte en onverlichte zielen, de bossen, de landen, de rivieren, steden en mijnen, de boerengehuchten, de weilanden en de verschillende bezigheden van de *varṇāśrama* samenleving. In dit als echt gemanifesteerde universum nam hij de basiselementen van de natuur waar en al hun grofstoffelijke manifestaties, alsook de Tijd zelf in de vorm van de verschillende *yuga's* en *kalpa's,* en elk ander voorwerp van nut in het materieel bestaan. (30) Toen hij met het universum voor zich de Himalaya's zag, de Puṣpabhadrārivier en zijn hermitage waar hij de *ṛṣi's* had ontmoet [Nara en Nārāyaṇa], werd hij via de adem van de baby weer naar buiten gestoten en viel hij terug in de oceaan van vernietiging. (31-32) En daar, op het hoge stuk grond in het water waar de banyan groeide, was er het kind weer liggend in de vouw van zijn blad, dat hem met een nectargelijke blik vol liefde aankeek vanuit Zijn ooghoeken. De aanblik van de baby in zijn hart plaatsend haastte hij zich hoogst opgewonden naar de Heer van het Voorbije om Hem in zijn armen te sluiten. (33) Datzelfde moment werd Hij, de Allerhoogste Heer, de meester van de yoga in eigen persoon die schuilt in het hart van alle levende wezens, opeens onzichtbaar voor de *ṛṣi*, net zoals zaken, die door een incompetent iemand zijn vervaardigd, het plots kunnen laten afweten. (34) O brahmaan, Hem volgend, verdwenen daarop meteen ook de banyan en de wateren van vernietiging van de wereld en trof hij zichzelf als voorheen aan recht voor zijn *āśrama*."

*: Het kindje dat Zijn voetje in Zijn mondje stak werd door Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura geïnterpreteerd als zijnde de Heer die zegt, 'zie hoe lieflijk mijn voeten zijn naar de smaak van de toegewijde'.

ॐ

12.10 - Śiva, Heer en Helper Verheerlijkt Mārkaṇḍeya Ṛṣi

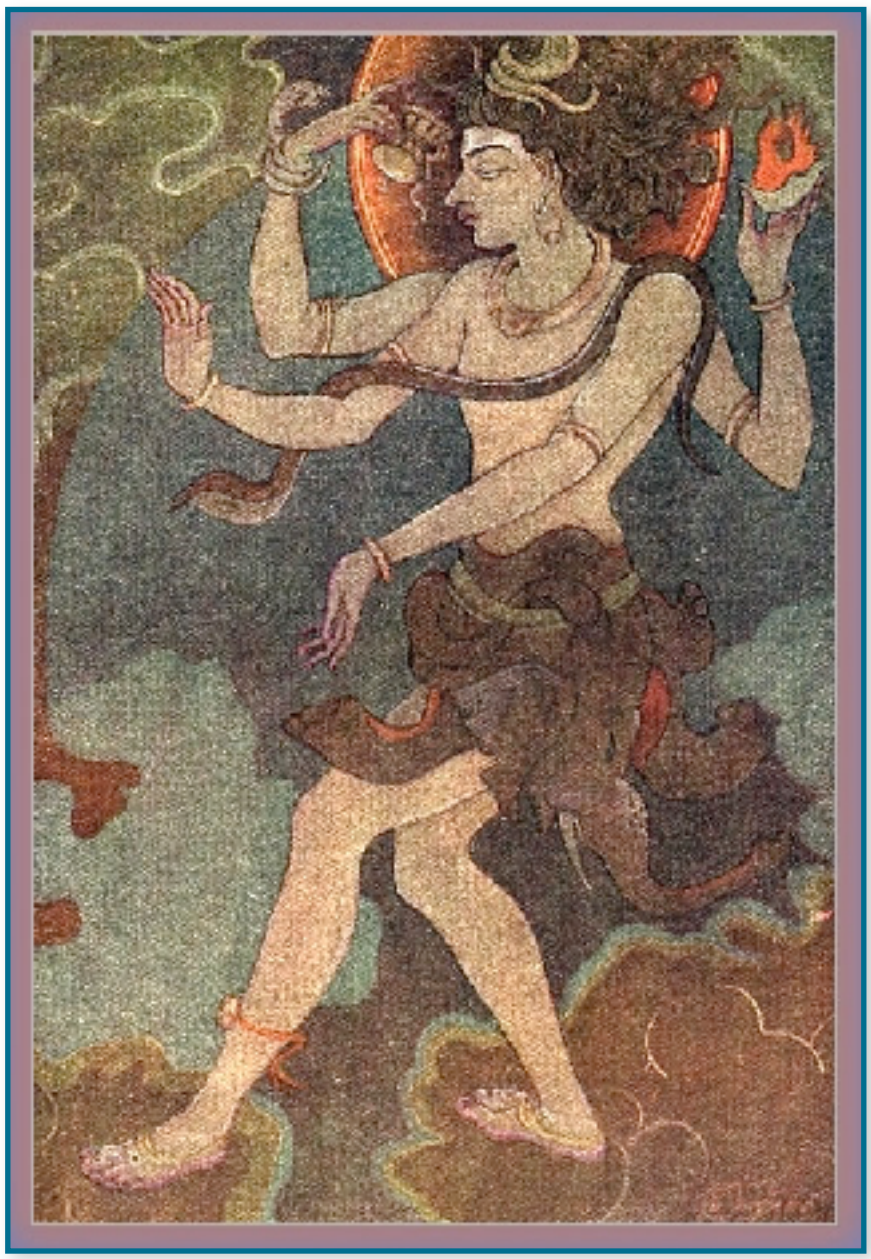

(1) **Ś**rī Sūta zei: "Hij die op deze manier de macht ervoer van de *yoga-māyā* zoals beschikt door Nārāyaṇa, nam zijn toevlucht bij Hem. (2) Śrī Mārkaṇḍeya zei: 'Ik val aan de voetzolen van U die de angst wegneemt van hen die U benaderen, o Heer die met Uw begoochelende macht in de vorm van de kennis zelfs de geleerden verbijstert.' "

(3) **S**ūta zei: "De grote Heer Rudra [Śiva] die vergezeld door Rudrāṇī [Umā] en omringd door zijn gevolg, door de hemel reisde op zijn stier, zag hoe hij aldus verzonken was in meditatie. (4-5) Toen Umā de ziener gadesloeg zei ze tot Giriśa: 'Zie deze man van scholing, die met zijn lichaam, zinnen en geest roerloos zo rustig is als het water en de scholen vissen van de oceaan als de wind is gaan liggen. Alsjeblieft, o jij die de verlener ervan bent, schenk hem de perfectie van zijn boetedoeningen.'

(6) **D**e machtige Heer zei: 'Ik ben er zeker van dat de brahmaanse ziener op geen enkel terrein welke zegening dan ook verlangt, zelfs niet de bevrijding, hij heeft immers de bovenzinnelijke toegewijde dienst bereikt aan de Allerhoogste Heer, de Onuitputtelijke Oorspronkelijke Persoon. (7) Laten we niettemin gaan praten met deze zuivere toegewijde, Bhavānī. Omgang te krijgen met de heilige zielen is immers het hoogste dat de mens kan bereiken.' "

(8) **S**ūta zei: "Na dat gezegd te hebben ging hij, de meester van alle kennis, de meester van al de belichaamden en de grote Heer en toevlucht van de rechtschapen zielen, naar hem toe. (9) Met het stoppen van de functies van zijn denken, had hij [de wijze] noch weet van zichzelf of van de wereld om hem heen, noch van de aankomst van de twee over het universum heersende machten in eigen persoon. (10) Dat begrijpend drong Giriśa, de meester, de grote Heer, de etherische beslotenheid van Mārkaṇḍeya's hart binnen middels zijn mystiek vermogen, zoals de wind door een opening waait. (11-13) Śiva verscheen bij hem vanbinnen met haarlokken helder als de bliksem, in het bezit van drie ogen en tien armen, en zo hoog oprijzend als de zon. Samen met een tijgervel als kledingstuk, toonde hij zijn boog en drietand, pijlen en zwaard, schild, gebedskralen, damaru (een klein trommeltje), een bijl en een schedel. Toen hij hem zich plotseling voor zijn geestesoog zag manifesteren, zag de wijze af van zijn staat van vervoering en vroeg hij zich verwonderd af: 'Wie is dit en waar komt hij vandaan?'

(14) **Z**ijn ogen openend en ziend dat Heer Rudra was gearriveerd met zijn metgezellen en met Umā, bracht de wijze met zijn hoofd zijn eerbetuigingen voor de ene goeroe van de drie werelden. (15) Hij vereerde hem samen met zijn gezelschap en Umā met woorden ter verwelkoming, zitplaatsen, water voor de voeten, water om te drinken, geparfumeerde olie, bloemenslingers, wierook en lampen. (16) Hij zei: 'O machtige, wat kan ik voor u betekenen, o Heer die het universum tot vrede beweegt middels de complete voldoening van uw extatische ervaring? (17) Ik betuig u de eer die behagen schept in de geaardheid onwetendheid, u die, de hartstocht toegewijd, schrikwekkend bent en u die plezier verschaft in de geaardheid goedheid.' "

(18) **S**ūta Gosvāmī zei: "Geprezen met deze woorden richtte hij, de machtige Heer, de belangrijkste van de halfgoden en de toevlucht voor de waarachtige ziel, volmaakt tevredengesteld met een gelukkige geest glimlachend het woord tot hem. (19) De grote Heer zei: 'Alstublieft, doe een wens naar uw keuze, want van al de [halfgoden] wensvervullers zijn wij drieën de [*guṇa-avatāra*] Heren door de aanblik van wie een sterfelijk wezen er altijd in slaagt de onsterfelijkheid te vinden. (20-21) De plaatselijke heersers en bewoners van alle werelden, ik, de grote Heer Brahmā en Heer Hari, verheerlijken, aanbidden en staan hen bij die zowel vroom, vredig als vrij van gehechtheid zijn, die zorg dragen voor alle levende wezens en, vrij van vijandigheid en iedereen gelijkgezind, doelbewust onze toegewijde is. (22) Zij [deze toegewijden] maken zelfs niet het geringste

onderscheid tussen mij, de Onfeilbare en de ongeborene, noch tussen henzelf en andere mensen, en daarom prijzen wij u. (23) Watervlakten zijn op zich nog geen heilige oorden en beeltenissen zijn op zich levenloos; zij zuiveren de ziel pas na een lange tijd, maar u doet dat door enkel gezien te worden [zie ook 10.48: 31]. (24) Wij bewijzen de brahmanen de eer die onze gedaanten, zoals vertegenwoordigd door de drie Veda's, bij zich dragen en die, door boetedoeningen, studie en concentratie in yoga [*saṁyama*], verzonken zijn in het Ware Zelf. (25) Zelfs de grootste zondaars en uitgestotenen vinden zuivering als ze u zien en over u vernemen, en wat houdt dat wel niet in als men rechtstreeks met u spreekt [zie ook 7.14: 17, 10.64: 41-42]?' "

(26) **S**ūta Gosvāmī zei: "Aldus met zijn oren drinkend van het nectarreservoir van woorden vol van het geheim van het dharma van de-met-de-maan-gesierde (Śiva), had de wijze nog niet genoeg. (27) Hij die vanwege Viṣṇu's *māyā* zo lang ronddolend enorm was uitgeput, was door Śiva's nectargelijke woorden bevrijd van een berg moeilijkheden en sprak tot hem. (28) Śrī Mārkaṇḍeya zei: 'Ach, hoe ondoorgrondelijk voor de belichaamden is dit spel van de grote heren: ze bieden hun eerbetuigingen aan zielen die onder hun controle staan en die hen vereren als de heersers van het universum! (29) Doorgaans zetten de gezaghebbende sprekers zich [met voorschrift en voorbeeld] in voor het aanvaarden van de religie, en geven ze, voor dat doel, uiting aan hun medeleven en waardering voor hen die dat doen. (30) Die houding van de Fortuinlijke [en Zijn metgezellen] doet niets af aan de macht van Zijn activiteiten gevormd door Zijn begoochelende energie *māyā*, net zoals de vaardigheden van een goochelaar niets afdoen aan zijn trucs. (31-32) Hij die als de Superziel vanuit Zijn geest [middels Zichzelf in de vorm van de Tijd] dit universum schiep en er vervolgens in binnenging [als *avatāra's*], manifesteert Zich als zijnde de doener middels de werkende geaardheden van de natuur, net als iemand getuige van een droom. Laat me mijn eerbetuigingen brengen voor Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid die, optredend met behulp van de drie *guṇa's*, het ware Zelf is dat over hen heerst. Hij is de zuivere ongeëvenaarde geestelijk leraar die de oorspronkelijke gedaante van de Absolute Waarheid is [zie B.G. 4: 13, 13: 30, 14: 19]. (33) Met u voor ogen kan een persoon alles bereiken wat hij zich maar wenst, ongeacht wat. Maar welke andere zegening moet ik nu van u verlangen, o alles doorvarende Heer wiens aanwezigheid zelf het hoogste is [dat men kan bereiken]? (34) Niettemin vraag ik u die staat voor het Volkomene dat de vervulling van alle wensen inhoudt, om één zegening: de niet aflatende toegewijde dienst aan zowel de Allerhoogste Persoonlijkheid van God als aan u twee, alsook aan de zielen Hem toegewijd.' "

(35) **S**ūta Gosvāmī zei: "Aldus aanbeden en verheerlijkt met de goed geformuleerde woorden van de wijze, zei Śarva, de grote Heer, daartoe aangemoedigd door zijn wederhelft: (36) 'O grote wijze vol devotie voor Adhokṣaja, moge alles wat u verlangt in vervulling gaan. En ook wens ik u tot het einde van de *kalpa* roem, vroomheid en vrijheid van ouderdom en dood toe. (37) Moge u kennis

hebben van de drievoudige aard van de tijd [*tri-kālika*], o brahmaan, alsmede wijsheid in combinatie met een vrij hart. Moge er voor u die met brahmaanse macht gezegend bent, de status zijn van leraar van de Purāṇa.' "

(38) **S**ūta Gosvāmī zei: "Nadat hij de wijze deze zegeningen had toegekend ging hij, de Heer met de drie ogen, weg, waarbij hij de godin [Pārvatī] vertelde wat hij [Mārkaṇḍeya] in het verleden had volbracht en ondervonden. (39) Hij, die beste ziel van Bhṛgu, die in de yoga de glorie van de hoogste perfectie had bereikt, reist zelfs vandaag de dag nog rond, zijn weg volgend van het dienen van de Heer in doelbewuste toewijding. (40) Dit is wat ik u kon beschrijven van het verbazingwekkende vermogen van de begoochelende energie van de Hoogste Persoonlijkheid, zoals ervaren door de intelligente Mārkaṇḍeya. (41) Sommigen beweren dat dit ongekende leven [van de wijze] staat voor het herhaaldelijk geboren worden van de mens in de begoochelende schepping van de Allerhoogste Ziel, maar ze hebben er geen idee van waar ze het over hebben. (42) O beste van Bhṛgu [Śaunaka], het verhaal dat ik beschreef is doortrokken van de macht van de Heer met het Wagenwiel in Zijn Hand [Kṛṣṇa, de Heer van de Tijd]; voor een ieder die het hoort, dan wel een ander er naar doet luisteren, zal er nimmer een herhaling zijn van geboorten gebaseerd op karma, een werelds geconditioneerd bestaan. "

12.11 - Viṣṇu's Attributen en de Maandorde van Hem als de Zonnegod

(1) **Ś**rī Śaunaka zei: "O grote toegewijde van de Allerhoogste Heer welbekend met de essentie. U, o beste kenner die zo veel weet, vragen wij nu over deze kwestie van de uiteindelijke conclusie van al de aanvullende geschriften [de *tantra's*]. (2-3) We wensen u alle geluk! Beschrijf alstublieft voor ons die het graag willen weten, de *kriyā-yoga* methode van te werk gaan met Zijn gedaante, waarmee, deskundig uitgevoerd, een sterfelijk iemand de onsterfelijkheid kan bereiken. Hoe halen de volgers van de tantrische voorschriften [de *tāntrika's*] in hun gebruikelijke aanbidding zich de ledematen, metgezellen, wapens en ornamenten voor de geest van de Meester van de Godin van het Geluk die het zuivere bewustzijn is in eigen persoon?"

(4) **S**ūta zei: "Mijn eerbetuigingen voor de goeroes! Ik zal spreken over de volheden van Heer Viṣṇu die door de gevestigde autoriteiten, beginnende bij Padmaja [Heer Brahmā geboren op de lotus], worden beschreven in de Veda's en *tantra's*. (5) Hij, de universele gedaante [het complete universum, de *virāṭ-rūpa*], bestaat uit de negen elementen van de schepping [de *tattva's*] beginnen-

de met *māyā* [of *prakṛti*] en hun [zestien] transformaties [*vikāra's*]. In dat bewuste bestaan worden de drie voortgebrachte werelden [*loka's*] waargenomen [zie ook 11.22: 4-25]. (6-8) Deze gedaante van de Puruṣa heeft de aarde als Zijn voeten, de hemel als Zijn hoofd, de [interplanetaire] ruimte als Zijn navel, de zon als Zijn ogen, de lucht als Zijn neusgaten en de windrichtingen als Zijn oren. De Meester, de Heer heeft de Prajāpati als Zijn geslachtsdeel en de dood als Zijn anus. De Absolute Heerser heeft de plaatselijke heersers [de halfgoden] als Zijn vele armen, de maan als Zijn geest, *yama* [of Yama] als Zijn wenkbrauwen, de schaamte als Zijn bovenlip en begeerte als Zijn onderlip. Het maanlicht vormt de tanden, begoocheling vormt de glimlach, de bomen vormen de haren op het lichaam van de Almachtige Heer en de wolken zijn het haar op het hoofd van de Puruṣa [zie ook b.v. 2.6: 1-11, 2.10: 24-32, 10.40: 13-14, 11.12: 18-20]. (9) Net zoals men de afmetingen van een normaal individu kan bepalen door de spreiding van zijn ledematen te meten, kan men de afmetingen van Hem, de Gigantische Persoon, vaststellen aan de hand van de spreiding van zonnestelsels [zie ook 5.20-24]. (10) Het Kaustubha-juweel dat de Ongeborene draagt vertegenwoordigt het geestelijk licht van de individuele ziel. Het Śrīvatsa-teken op de borst van de Almachtige vertegenwoordigt de zich uitbreidende gloed daarvan [van dat juweel/van de ziel]. (11-12) Zijn materiële energie, bestaande uit verschillende combinaties van de natuurlijke geaardheden, wordt vertegenwoordigd door Zijn bloemenslinger. Het gele gewaad dat Hij draagt staat voor de Vedische versmaten en Zijn heilige draad staat voor het drie letters tellende AUM. Het proces van *sāṅkhya* en yoga draagt de Godheid in de vorm van Zijn *makara* ['zeemonster'] oorhangers, en Zijn kroon, die al de werelden bevrijdt van angst, vertegenwoordigt de superieure [bovenzinnelijke] positie. (13) De zitplaats waarop Hij zich bevindt wordt Ananta genoemd [het slangenbed] - het is de niet-geëvolueerde materie [*pradhāna*, de oerether]. De lotus [de troon van de Heer] daarop is de goedheid geassocieerd met dharma, spirituele kennis en zo meer. (14-15) De knots die Hij draagt vormt het hoofdelement [de *prāṇa* of vitale adem] met betrekking tot het zinsvermogen, de lichaamskracht en de geesteskracht. Zijn excellente schelphoorn staat voor het waterelement en Zijn Sudarśana-schijf is het principe van *tejas* [het vitaal vermogen, de waardigheid, het vuur in de strijd]. Zijn zwaard is, [zuiver] als de atmosfeer, het etherelement, Zijn schild bestaat uit de geaardheid onwetendheid, Zijn boog Śārṅga is de specifieke orde [of geest, de *rūpa*] van de tijd, en Zijn pijlenkoker bestaat uit het karma [de arbeid van de *karmendriya's*]. (16) Zijn pijlen, zo zegt men, staan voor de zinnen, Zijn strijdwagen vormt de aanzet tot actie [de geest], Zijn uiterlijke verschijning vormt de voorwerpen van waarneming [de *tanmātra's*], en Zijn gebaren [*mudrā's*] representeren de essentie van het doelbewust handelen. (17) De cyclische orde [van de tijd, te weten de zon en de maan] vormt de grondslag voor het oefenen van respect voor de Godheid, spirituele initiatie [*dīkṣā*] vormt het zuiveringsproces van de geestelijke ziel, en toegewijde dienst voor de Fortuinlijke is hoe men een einde maakt aan een slechte gang van zaken [zonde]. (18) De verheven lotus van Bhagavān verwijst naar de betekenis van het woord *bhaga* [Zijn volheden], en de waaier en de wuifkwast die de Opperheer heeft aanvaard

voor Zijn aanbidding, zijn de religie en de roem. (19) Beste brahmanen, Zijn parasol is Vaikuṇṭha, de plaats vrij van dwaasheid, en hij die Suparṇa heet [Garuḍa] en de drager is van de Persoonlijkheid van het Offer [Viṣṇu of Yajña], verpersoonlijkt de drievoudige Veda [zie voetnoot]. (20) De van de Heer onafscheidelijke godin Śrī vormt Zijn waarneembaar innerlijk vermogen [*], Viṣvaksena staat bekend als de verpersoonlijking van de *tantra*geschriften en de acht wachters met Nanda aan het hoofd [**] staan voor de Heer Zijn kwaliteiten van *aṇimā* en dergelijke [*siddhi's*]. (21) Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna en Aniruddha zijn, zoals u weet, de namen van de manifeste gedaanten [de *vyūha*-expansies] van de Oorspronkelijke Persoon Zelf, o brahmaan [Śaunaka]. (22) Bhagavān, de Allerhoogste Heer, kan worden besproken in termen van [de staten van bewustzijn betreffende] het gehele universum [*viśva*], het gepassioneerde ego [*taijasa*], het individuele leren [*prājnã*] en de transcendentie [*turīya*], die staan voor [respectievelijk Zijn] functies van [het alomtegenwoordige waarnemen van] de uiterlijke voorwerpen [zoals belichaamd door de expansie van Zijn geest Pradyumna], van de waarnemingszin zelf [van de kracht, door de expansie van Zijn ego Saṅkarṣaṇa], van degene die waarneemt [van de expansie van Zijn persoonlijke intelligentie Aniruddha], en van de spirituele zelfrealisatie [de bovenzinnelijke zaligheid van Hem, Vāsudeva]. (23) In Zijn vier persoonlijke gedaanten [Zijn expansies] handhaaft Bhaga-vān [Hij in het bezit van de volheden], de Heer en Beheerser, deze vier staten met Zijn grotere [armen; zoals in vers 14-15] en kleinere ledematen [Zijn toegevoegde leden, Zijn wachters], Zijn wapens en Zijn sierselen. (24) O beste van de brahmanen, Hij alleen is de zelfverlichte bron van de Absolute Waarheid [de Veda's] die, volmaakt in Zijn eigen grootheid en volledigheid, middels Zijn eigen materiële energie dit universum schept, handhaaft en terugtrekt. In die hoedanigheid [als de uitvoerder van verschillende materiële functies] wordt Hij, die niet versluierd wordt in Zijn transcendentale bewustzijn, [soms] beschreven als zijnde materieel ontvouwd [als verdeeld]. [Maar] door hen die Hem zijn toegewijd kan Hij worden gerealiseerd als hun ene ware zelf, hun eigen Ziel. (25) Śrī Kṛṣṇa, vriend van Arjuna, leider van de Vṛṣṇi's, Vernietiger van de Opstandige Adellijke Geslachten wiens kunnen nimmer vergaat, o Govinda, bedevaartsoord wiens heerlijkheden, die het heil brengen door er enkel maar over te vernemen, worden bezongen door Vraja's koeherdersmannen en -vrouwen en zij die van hen afhankelijk zijn, alstUblieft bescherm Uw dienaren! (26) Een ieder die 's morgens vroeg opstaat en met zijn geest in Hem [in *tat*] verzonken mediterend deze kenmerken van de Allerhoogste Oorspronkelijke Persoon prevelt, komt tot de realisatie van de Absolute Waarheid aanwezig in zijn hart."

(27-28) **Ś**rī Śaunaka zei: "De grote wijze Śuka beschreef voor de luisterende koning Parīkṣit ['de genade van Viṣṇu'] de zeven [paren van] begeleiders van de zonnegod die iedere maand een verschillende positie innemen. Spreek alstublieft voor ons zo trouw, over de namen en bewegingen van deze expansies van de Heer Zijn manifestatie als Sūrya, en de godheden die erbij betrokken zijn [zie ook 5.21: 18]."

(29) **S**ūta zei: "Deze regulator van al de planeten [de zon] die in hun midden ronddraait [rondom de berg Meru, zie 5.22: 2] werd [door de Heer in de gedaante van de Tijd] geschapen uit de [proto]materiële oerenergie [*pradhāna*] van Viṣṇu, de Opperziel van alle belichaamde wezens. (30) De zon als de enige echte [zoals de] Heer, de oorspronkelijke schepper en het zelf, van al de [planetaire] werelden, vormt de basis voor alle rituele activiteiten van de Veda's die door de wijzen verschillend worden omschreven. (31) O brahmaan, de materiële energie van de Heer wordt aldus in negenen beschreven: de tijd, de plaats, de onderneming, de uitvoerder, het instrument, het specifieke ritueel, de schrift, de hulpmiddelen en het resultaat [vergelijk B.G. 18: 13-15].

(32) **D**e Opperheer is er, met het aannemen van de gedaante van de Tijd, voor de [regulatie van de] planetaire beweging overeenkomstig de regel van twaalf [maanden of *māsa's*, zie ook B.G. 10: 21], beginnende met Madhu. In ieder van de twaalf beweegt Hij zich [als de begeleider van de zonnegod] verschillend met Zijn [zes] metgezellen [Hij als een bepaalde Deva met een zekere Apsara, Rākṣasa, Nāga, Yakṣa, wijze en Gandharva]. (33) Dhātā [als de Sūrya Deva], Kṛtasthalī [als de Apsara], Heti [als de Rākṣasa], Vāsuki [als de Nāga], Rathakṛt [als de Yakṣa], Pulastya [als de wijze] en Tumburu [als de Gandharva] zijn degenen die heersen over de maand Madhu [of Caitra bij de lente-equinox, maart/april]. (34) Aryamā, Puñjikasthalī, Praheti, Kacchanīra, Athaujā, Pulaha en Nārada zijn [op dezelfde manier zo respectievelijk] degenen die heersen over de maand Mādhava [Vaiśākha, april/mei]. (35) Mitra, Menakā, Pauruṣeya, Takṣaka, Rathasvana, Atri en Hāhā zijn degenen die heersen over de maand Śukra [Jyaiṣṭha of Jeṣṭha, mei/juni]. (36) Varuṇa, Rambhā, Citrasvana, Śukra, Sahajanya, Vasiṣṭha en Hūhū zijn degenen die heersen over de maand Śuci [Āṣāḍha, juni/juli]. (37) Indra, Pramlocā, Varya, Elāpatra, Śrotā, Aṅgirā en Viśvāvasu zijn degenen die heersen over de maand Nabhas [Śrāvaṇa, juli/augustus]. (38) Vivasvān, Anumlocā, Vyāghra, Śaṅkhapāla, Āsāraṇa, Bhṛgu en Ugrasena zijn degenen die heersen over de maand Nabhasya [Bhādrapada, augustus/september ***]. (39) Pūṣā, Ghṛtācī, Vāta, Dhanañjaya, Suruci, Gautama en Suṣeṇa zijn degenen die heersen over de maand Tapas [Māgha, januari/februari]. (40) Parjanya, Senajit, Varcā, Airāvata, Ṛtu, Bharadvāja en Viśva zijn degenen die heersen over de maand Tapasya [Phālguṇa, februari/maart]. (41) Aṁśu, Urvaśī, Vidyucchatru, Mahāśaṅkha, Tārkṣya, Kaśyapa en Ṛtasena zijn degenen die heersen over de maand Sahas [Mārgaśīrṣa, november/december]. (42) Bhaga, Pūrvacitti, Sphūrja, Karkoṭaka, Ūrṇa, Āyu en Ariṣṭanemi zijn degenen die heersen over de maand Puṣya [Pauṣa, december/januari]. (43) Tvaṣṭā, Tilottamā, Brahmāpeta, Kambalāśva, Śatajit, Jamadagni de zoon van Ṛcīka en Dhṛtarāṣṭra als de Gandharva zijn degenen die heersen over de maand Iṣa [Āśvina, september/oktober]. (44) En Viṣṇu, Rambhā, Makhāpeta, Aśvatara, Satyajit, Viśvāmitra en Sūryavarcā zijn degenen die heersen over de maand Ūrja [Kārttika, oktober/november].

(45) **A**l dezen [deze persoonlijkheden] vormen de heerlijkheden van Viṣṇu, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God in de gedaante van de zonnegod; zij nemen van een ieder die dag na dag, 's morgens en 's avonds aan hen denkt, de terugslagen van de zonde weg. (46) De Heer die zich [als de Deva] met zijn metgezellen aldus in alle richtingen door dit universum beweegt, verspreidt daarmee in ieder van de twaalf maanden een zuiver bewustzijn voor zijn bewoners in dit en een volgend leven. (47-48) Terwijl de wijzen Hem verheerlijken met de Sāma-, Ṛg- en Yajurhymnen die Zijn identiteit openbaren, zingen de Gandharva's hardop over Hem, dansen de Apsara's recht voor Hem, maken de Nāga's de wagen klaar, spannen de Yakṣa's de paarden in en duwen de sterke Rākṣasa's hem vooruit. (49) Voor de wagen uit gaan de zestigduizend zuivere Vālakhilya brahmaanse wijzen, van eerbetoon met gebeden voor de Almachtige [zie ook 4.1: 39]. (50) De Ongeboren Heer Hari, de Hoogste Meester, Hij van alle vermogens die Zijn begin en einde niet kent, beschermt de werelden door zich aldus in iedere *kalpa* in [al deze] verschillende gedaanten uit te breiden."

-: Drievoudige Veda: De Ṛg- Yajur- en SāmaVeda zijn de drie Veda's van de belangrijkste oorspronkelijke verdeling van de Vedische verzen die ook wel *trayī vidyā* wordt genoemd. Ze gaan over het reciteren van hymnen (Ṛg), het uitvoeren van offers (Yajur) en het zingen van liederen (Sāma). De Atharva Veda is een latere toevoeging die handelt over de zogenaamde *ātharvanas*, de procedures voor het dagelijks leven.

*: Volgens de Skanda Purāṇa in de verzen beginnend met '*aparaṁ tv akṣaram yā sā*' zijn er aldus drie onfeilbare energieën: de uitwendige materiële energie van *māyā*, het inwendig vermogen van Śrī en de Allerhoogste energie van de Puruṣa, de Heer Zelf.

**: De Padma Purāṇa (256.9-21) somt achttien bewakers of begeleiders van de Heer op: Nanda, Sunanda, Jaya, Vijaya, Caṇḍa, Pracaṇḍa, Bhadra, Subhadra, Dhātā, Vidhātā, Kumuda, Kumudākṣa, Pundarīkṣa, Vāmana, Śaṅkukarṇa, Sarvanetra, Sumukha en Supratiṣṭhita.

***: Vanaf dit punt is gebroken met de reguliere orde van de maanden. De verschillende vertalers zijn het niet eens over de oorzaak van deze volgorde en sommigen hebben het voorstel gedaan om de volgorde van de verzen aan te passen om dit recht te zetten.

12.12 - De Onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam Samengevat

(1) **S**ūta zei: "Met mijn eerbetuigingen voor Heer Kṛṣṇa, voor de schepper, voor de brahmanen en voor het allerhoogste van het dharma, zal ik nu de eeuwige beginselen van het dharma [het *sanātana-dharma*] bespreken [in termen van de onderwerpen besproken in het Bhāgavatam]. (2) O wijzen, ik vertelde u op uw verzoek over de wonderbaarlijke wederwaardigheden van Heer Viṣṇu, die zich bij uitstek lenen voor mensen met respect voor de persoon. (3) In dit [verhaal] gaat het zonder meer om de verheerlijking van de Heer, Hij Die Alle Zonden Wegneemt, Nārāyaṇa, de Heer van de Zinnen, de Allerhoogste Persoonlijkheid en Meester van de Sātvata's. (4) Hierin wordt de schepping en vernietiging van dit universum besproken, alsmede de vertrouwelijke kennis van de Ene Opzichzelf-bestaande Allerhoogste Geest, met inbegrip van het zuivere waarnemen en hoe die [zelf]realisatie moet worden gecultiveerd.

(5-6) **B**hakti yoga en de verzaking die erbij hoort wordt uitvoerig besproken [in 1.2, 7.5-10 en 11.29], evenals de geschiedenis van Nārada [1.4-6] en het verhaal van Parīkṣit dat beschrijft hoe de wijze onder de koningen vast tot de dood erop volgt vanwege een vloek van [de zoon van] een wijze, waarbij hij een gesprek had met Śuka, de beste van de brahmanen [zie 1.8-18]. (7) Wat volgt is een bespreking van hoe men geconcentreerd in de yoga kan heengaan [2.2.15-21], een gesprek tussen Nārada en Brahmā [2.5], de reeks van *avatāra's* [1.3 en 2.7] en hoe het evolutieproces zich voltrekt vanuit de primaire natuur [de *pradhāna*, 3.26.10-72]. (8) Vervolgens is er het gesprek dat Vidura voerde met Uddhava [3.1: 25 - 3.4], het gesprek dat Vidura had met Maitreya [3.5 - 4.31], [voorafgegaan door] wat een Purāṇa inhoudt [in algemene zin, zie 2.10: 1 en 12.7: 9-10], waarop een bespreking volgt van het onderwerp van het weer in Zich opnemen van de schepping door de Mahāpuruṣa [2.10: 6, 3.11: 30, 8.5: 35, 11.3: 8-15, 12.4]. (9) Wat volgt is de schepping zoals die plaatsvindt vanuit de [geaardheden van de] materiële natuur, de totstandkoming van de zeven afgeleiden [van *mahat, ahaṅkāra* en de *tanmātra's*, zie 3.20: 12-17], en de evolutie van het ei van het universum waaruit zich de universele gedaante van de Heer ontwikkelt [3.6]. (10) De grove en subtiele bewegingen van de tijd [3.11, komen eveneens aan bod, alsook] hoe de lotus tot stand komt [3.8] en het doden van Hiraṇyākṣa om de aarde te bevrijden uit de oceaan [3.17-19]. (11) [Dan is er een bespreking van] de schepping van de hogere wezens, de dieren en de lagere schepselen [3.12: 37-48], de geboorte van Rudra [3.12] en het verschijnen van Svāyambhuva Manu vanuit de man/vrouw verdeling van de Heer [zie 3.12: 49-53, 4.1]. (12-13) [Besproken zijn] de nakomelingen van de eerste vrouw, Śatarūpā, de uitnemende gemalin [van Manu], het nageslacht van [de negen dochters van Devahūti] de vrome echtgenote van de stamvader Kardama [zie 3.24: 20-25 en 4.1], het nederdalen van de Opperziel, de Allerhoogste Persoon Heer Kapila en de conversatie die de geleerde Kapila had met Devahūti [Zijn moeder, 3.25-33]. (14-15) De verhalen over de nakomelingen van de negen brahmanen [die met Kardama's dochters trouwden, 4.1], de vernietiging van Dakṣa's offerplechtigheid [4.2-7] en de geschiedenis van Dhruva [4.8-13] worden dan gevolgd door die over Pṛthu [4.15-23] en Prācīnabarhi [4.24-29], zijn gesprek met Nārada [4.29] en de verhalen over Priyavrata [5.1], Nābhi [5.3] en het leven van Ṛṣabha [5.3-6] en Bharata Mahārāja, o brahmanen [5.7-13]. (16) De continenten, subcontinenten en de oceanen, de bergen en rivieren worden in detail beschreven [5.19-20], alsmede het geheel van het uitspansel [5.21-23] en de situatie van de lagere werelden en de hel [5.24-26]. (17) [Er zijn dan de beschrijvingen van] Dakṣa's [weder]geboorte als de zoon van de Pracetā's [6.4] en de nakomelingen van zijn dochters die de halfgoden, de demonen en de menselijke wezens vormen, de [zoog]dieren, de serpenten, de vogels en andere diersoorten [6.6]. (18) [Ook is er melding van] de geboorte en dood van [Vṛtra, 6.9-12,] de zoon van Tvaṣṭā, en de twee zoons van Diti, Hiraṇyākṣa [3.14-19] en Hiraṇyakaśipu, o brahmanen, alsmede de geschiedenis van de grote ziel Prahlāda, de heer van de Daitya's [7.2-8]. (19-20) De regeerperioden van de Manu's worden tot in detail beschreven [8.1], de verlossing van de koning van de olifanten [Gajendra, 8.2-4] en de *avatāra's* van Heer

Viṣṇu voor iedere periode van Manu [8.5 en 13], zoals Hayaśīrṣa [8.24: 8 en 57; 5.18: 1], Nṛsiṁha [7.9-10], Vāmana [8.18-22], Mātsya [8.24] en de nederdaling van Kūrma om het karnen van de nectar uit de melkoceaan door de bewoners van de hemel [te ondersteunen, 8.7-8]. (21) [Dan is er een verslag van] de grote oorlog tussen de demonen en de goden [8.10], alsook van de opeenvolging van de dynastieën van de koningen [9.2, 7, 9, 12, 13, 17, 20-24], van de grote ziel Sudyumna [9.1] en van de geboorte van Ikṣvāku en zijn dynastie [9.6]. (22) In dit boek worden de verhalen over Ilā [9.1: 16-27] en Tārā [9.14: 4-13] besproken, met inbegrip van een relaas over de afstammelingen van de Sūrya-vaṁśa, zoals Śaśāda [Vikukṣi, 9.6: 6-11] en Nṛga [9.1: 11-12, 9.2: 17 en 10: 64]. (23) Dan zijn er de verhalen over Sukanyā [9.3], [de dochter van] Śaryāti, de intelligente Kakutstha [Purañjaya, 9.6: 12-19], Māndhātā [9.6: 33-37 en 9.7], Saubhari [9.6], Sagara [9.8] en Khaṭvāṅga [9.9: 41-47]. (24) De handelingen van Heer Rāmacandra, de koning van Kośala, die alle zonde verdrijven [komen aan de orde, 9.10 en 11], Nimi, die zijn materiële lichaam opgaf [9.13], en ook het verschijnen van de nakomelingen van koning Janaka [ofwel Śīradhvaja, wordt besproken 9.13: 18-27]. (25-26) De uitroeiing van de heersende klasse door Heer Paraśurāma, de grootste navolger van Bhṛgu [wordt besproken, 9.15 en 16], alsmede Aila [Purūravā, 9.14 en 15], Nahuṣa [9.18: 1], Yayāti [9.18 en 19], Duṣmanta's zoon Bharata [9.20], Śāntanu [9.22: 12-13] en Śāntanu's zoon Bhīṣma [9.22: 18-19] van de Candra-vaṁśa, en de beroemde dynastie van Yadu, de oudste zoon van Yayāti [9.23: 18-29]. (27) [Het is] de dynastie waarin de Opperheer die we kennen als Kṛṣṇa, de Meester van het Universum, nederdaalde in het huis van Vasudeva. Vervolgens wordt Zijn geboorte [10.3] beschreven en hoe Hij opgroeide in Gokula [10.4-10]. (28-30) Daarop worden Zijn talloze wapenfeiten verheerlijkt: hoe Hij de melk samen met de levensadem wegzoog uit Pūtanā [10.6], hoe Hij als een kind de kar kapot maakte en Tṛṇāvarta eronder kreeg [10.7], Hij Baka, Vatsa [10.11] en Agha doodde [10.12], [en hoe Hij te werk ging met] Brahmā die de kalveren en jongens had verborgen [10.13 en 14], hoe Hij met Zijn kameraden een eind maakte aan Dhenuka [10.15] en Pralamba [10.18], en hoe Hij ze [de *gopa's*] redde uit een bosbrand die hen had ingesloten [10.17 en 19]. (31-33) Er is [het verhaal over] het temmen van de slang Kāliya [10.16-17], de tevredenheid van de Onfeilbare over de geloften in acht genomen door de jonge *gopī's* [10.21 en 22], de genade voor de spijtige vrouwen van de brahmanen die een offer brachten [10.23], het optillen van de berg Govardhana [10.25], de aanbidding en het rituele baden daarop uitgevoerd door Indra en Surabhi [10.27], Kṛṣṇa's nachtelijke spel en vermaak met de *gopī's* [10.29-33], het redden van Nanda Mahārāja [uit de bek] van een groot serpent [10.34], en het doden van de dwaze Śaṅkhacūḍa [10.34], Ariṣṭa [10.36] en Keśī [10.37]. (34) [Er is de beschrijving van] Akrūra [10.38] die arriveert en het erop volgende vertrek van Rāma en Kṛṣṇa, de treurnis van de vrouwen van Vraja [10.39] en de rondgang [van de Heren] in Mathurā [10.41]. (35) Het doden van de olifant Kuvalayāpīḍa [10.43], van de worstelaars Muṣṭika en Cāṇūra, en van Kaṁsa en anderen [10.44] wordt besproken, als ook het weer terughalen van de zoon van Sāndīpani, de goeroe [10.45]. (36) Verblijvend in Mathurā in het gezelschap van

Uddhava en Balarāma, o brahmanen, was er het spel en vermaak van de Heer om de kring van de Yadu's te behagen [10.48]. (37) [Daarop volgen de verhalen over] de vele malen herhaalde vernietiging van de troepen die door Jarasāndha werden bijeengebracht [10.50], de grondvesting van Dvārakā en het doden van de koning van de barbaren [Kālayavana, 10.51]. (38) [Dezen worden gevolgd door beschrijvingen van] de ontvoering van Rukmiṇī, waarbij de Heer Zijn rivalen in de strijd versloeg [10.53], en het verwerven van de pārijātaboom en de Sudharmāzaal uit de hemel van de halfgoden [van Indra, 10.50: 54]. (39) Het doden van de meester van Prāgjyotiṣapura [Bhauma ofwel Naraka] en het wegbrengen van de jonge maagden [komt ter sprake in 10.59], met daarop volgend het afgedwongen gapen van Śiva in de slag met Bāṇa en het afsnijden van Bāṇa's armen [10.63]. (40-41) Het [Bhāgavatam bespreekt tevens] de macht en de dood van Pañcajana [10.45: 40-41], Śambara [10.55], Pīṭha [10.59], Mura [10.59], Dvivida [10.67], de koning van Cedi [10.74], Śālva [10.76-77], de dwaze Dantavakra [10.78] en anderen, hoe de Pāṇḍava's [voor Kṛṣṇa] de directe aanleiding vormden om de last van de aarde weg te nemen [10.49] en hoe het afbranden van Vārānasī tot stand kwam [10.66]. (42-43) [Er is het verhaal van] het terugtrekken van Zijn eigen familie [11.30] onder het voorwendsel van de vloek van de brahmanen [11.1] en de schitterende conversatie die Vasudeva's Zoon had met Uddhava waarin de wetenschap van het ware zelf zijn volle uitdrukking vond met het vaststellen van het dharma [hoe men met Kṛṣṇa moet leven als Hij fysiek niet meer aanwezig is, zie 11.6-29]. Vervolgens [wordt] Zijn verzaken van de wereld van de sterfelijke zielen bij machte van Zijn eigen mystieke vermogen [besproken, 11.31]. (44) [Ook besproken zijn] de kenmerken van de verschillende *yuga's* en de met hen samenhangende gedragingen [11.17 en 12.3], de verstoordheid van de mensen in Kali-yuga [12.1-3], de vier typen van vernietiging en drie [*guṇa*]soorten van schepping [12.4]. (45) [Ten slotte is er een verslag over] Viṣṇurata [Parīkṣit], de intelligente vrome koning die zijn lichaam moest opgeven [12.6-7], het verhaal over hoe de ziener [Vyāsa en anderen] de verschillende takken van de Veda overdroeg [12.6-7], de vrome geschiedenis van Mārkaṇḍeya [12.8-10], een beschrijving van de samenstelling van de [universele gedaante van de] Mahāpuruṣa en de regeling [van de tijd] in relatie tot de zon, het zelf van het universum [12.11].

(46) **A**ldus werd door mij, o beste van de brahmanen, hier alles besproken waar u om vroeg. Daarmee heb ik het geheel van de handelingen geprezen van de *līlā-avatāra's* van de Heer. (47) Als men valt, struikelt, zich bezeert of niest en dan spontaan hardop uitroept *'haraye namah*' [eerbetuigingen aan Hari], raakt men bevrijd van alle [terugslagen van de] zonde. (48) Van personen die de Allerhoogste Heer prijzen en vernemen over de macht van de Onbegrensde, wordt al de kwaadheid die het hart binnendringt geheel weggewassen, precies zoals de zon de duisternis wegneemt of een sterke wind de wolken verdrijft. (49) Valse, zinledige, loze woorden zijn al die discussies waarin niet de Allerhoogste Heer in het Voorbije wordt besproken. Alleen die verhalen zijn waar, zijn gunstig en verdienstelijk die de kwaliteiten van de Fortuinlijke als conclusie hebben.

(50) Die woorden zijn aangenaam, aantrekkelijk en steeds weer nieuw die de heerlijkheden bezingen van Uttamaśloka, Hij die Geprezen Wordt in de Verzen; voor de geest houden ze een onophoudelijke grote viering in die voor iedereen de zee van ellende doet opdrogen. (51) Een gebruik van kleurrijke woorden die nimmer de heerlijkheden van de Heer beschrijven die het ganse universum heiligen, is te vergelijken met een bedevaartsoord voor kraaien en wordt nimmer gevolgd door de zwaangelijke, zuivere heilige toegewijden die enkel aan Acyuta denken [als in 1.5: 10]. (52) Die creatie van woorden die de revolutie afkondigt over de zonden van de mensen en waarin, hoewel onvolkomen van samenstelling, ieder vers verwijst naar de namen en de heerlijkheden van de Heer zonder beperkingen, wordt gehoord, bezongen en aanvaard door hen die gezuiverd en oprecht zijn [identiek aan 1.5: 11]. (53) Zelfs als men vrij van materiële motieven onderneemt, ziet geestelijke kennis die is verstoken van de liefde van de Onfeilbare er eigenlijk niet goed uit. Wat voor zin heeft altijd stressvolle vruchtdragende arbeid - zelfs perfect uitgevoerd - als die niet wordt opgedragen aan de Heer [als in 1.5: 11]? (54) De grote inspanning met het boetvaardig en schriftgetrouw verrichten van plichten en zo meer in het *varṇāśrama*systeem, leidt slechts tot een goede naam en weelde. Maar als men luistert en respect oefent met het bezingen van Zijn kwaliteiten, verkrijgt men de heugenis van de lotusvoeten van de Handhaver van de Godin van het Geluk. (55) De heugenis van Heer Kṛṣṇa's lotusvoeten doet al het ongunstige teniet en leidt tot het grootste geluk. Verbonden in kennis, wijsheid en onthechting komt men met toewijding voor de Opperziel tot zuivering van het hart. (56) U allen, o hoogst eminente brahmanen, bent zo gelukkig uw stabiliteit gevonden te hebben met in uw hart een vaste plaats voor Nārāyaṇa, de Oorspronkelijke Ziel en Godheid van allen. Wees met die liefde voor de Heer van de Hemel Voorbij Wie er Geen Andere te Vinden is, onophoudelijk van aanbidding! (57) Ook ik werd herinnerd aan deze wetenschap van de Ziel toen ik die in het gezelschap van de aandachtig luisterende grote wijzen vernam uit de mond van Śuka, de meest verheven wijze, toen koning Parīkṣit vastte tot de dood erop volgde. (58) O brahmanen, dit wat ik u vertelde over de glorie van Vāsudeva wiens grootse handelingen zo beschrijvenswaardig zijn, maakt volledig een eind aan al het ongunstige. (59) Iemand die met constante aandacht iedere *yāma* [periode van drie uur] en iedere *kṣaṇa* [een moment of 1.6 seconde] met geloof anderen doet luisteren of zelf trouw luistert naar slechts een enkel vers of zelfs maar een half vers, een enkele versregel of zelfs maar een halve regel, zuivert [daarmee] zeker zijn ziel. (60) Als men, afziend van eten, nauwlettend reciteert uit of luistert naar [het Bhāgavatam] op de elfde dan wel de twaalfde dag [Ekādaśī of Dvādaśī van een vijftiendaagse halve maanmaand, zie 3.11: 10], zal men een hoge leeftijd bereiken en verlost worden van alles wat tot een val leidt. (61) Als men zelfbeheerst en vastend deze verzameling van verzen bestudeert in [de heilige plaatsen] Puṣkara, Mathurā of Dvārakā, raakt men bevrijd van de angst [voor de tijd, of voor een materieel leven, zie ook 1.13: 19]. (62) De halfgoden en de wijzen, de vervolmaakte zielen en de voorvaderen, de stamvaders en de koningen, zullen alles schenken wat men verlangt, als men deze verzen looft door ze uit te dragen of ernaar te luisteren. (63) Een tweemaal

geboren ziel die ze bestudeert krijgt als resultaat dezelfde rivieren van honing, ghee en melk die men verwerft met het bestuderen van de Ṛg-, Yajur- en Sāma-verzen. (64) IJverig deze essentiële verzameling van klassieke verhalen bestuderend, zal een tweemaal geborene die allerhoogste positie bereiken waar de Fortuinlijke over sprak. (65) Een man van scholing die ze bestudeert verwerft kennis van zaken, een koning verwerft het domein omringd door de oceanen, een zakenman verwerft de zeggenschap over schatten en een werknemer ontdoet zich ermee van alles wat hem ten val brengt. (66) Terwijl de Fortuinlijke in Zijn talloze gedaanten uitvoerig in de vorm van verhalen wordt beschreven in ieder van deze verzen, wordt Heer Hari, de Heer van een ieder die al de smetten van Kali-yuga vernietigt, daarentegen elders [in andere geschriften] niet aanhoudend verheerlijkt. (67) Ik buig me voor Hem, het Ongeboren, Onbegrensde, Ware Zelf dankzij wiens energieën er de schepping, handhaving en vernietiging van het universum is, voor Hem, de Onfeilbare Heer, wiens heerlijkheid moeilijk te begrijpen valt voor [zelfs] de meesters van de hemel geleid door de ongeziene [Aja of Brahmā], de machtige [Śakra of Indra] en de goedgunstige [Śaṅkara of Śiva]. (68) Mijn eerbetuigingen voor de Eeuwige Heer, de beste van Al de Goden, voor de Fortuinlijke wiens Manifestatie Zuiver Bewustzijn is en die, middels Zijn verzameling van negen machten [*śakti's* of vermogens], voorzag in Zijn eigen Zelf als de toevlucht voor de zich bewegende en niet bewegende levende wezens.

(69) **I**k buig me voor hem, de zoon van Vyāsa die al het ongunstige verslaat, hij die, aangetrokken in zijn hart door de aangename wederwaardigheden van de Onoverwinnelijke Heer, in ontkenning echter van ieder ander soort van bewustzijn, zo genadevol was zijn solitaire geluk op te geven en de [Bhāgavata] Purāṇa, het licht van de werkelijkheid, betreffende Zijn handelingen te openbaren."

12.13 - De Heerlijkheden van het Śrīmad Bhāgavatam

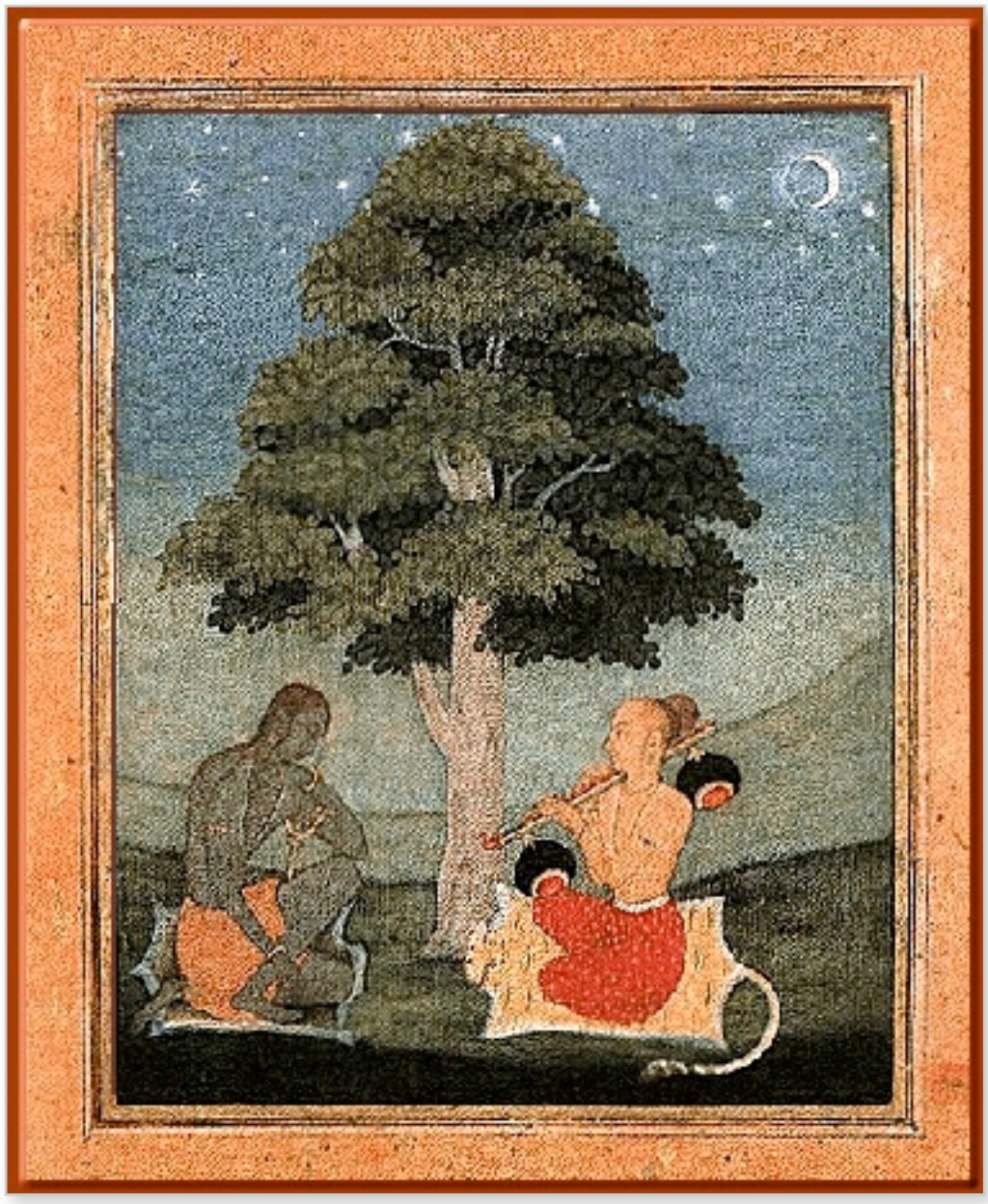

(1) **S**ūta zei: "Ik biedt Hem mijn eerbetuigingen, de Godheid die met bovenzinnelijke gebeden bestaande uit arrangementen van mantra's uit de Veda's, hun takken [de *aṅga's*] en de Upaniṣads wordt geprezen door Brahmā, Indra, Rudra en de kinderen van de hemel [de Maruts], de Godheid waar de Sāma Vedazangers over zingen, de Godheid waar de yogi's die Hem in hun geest zien zich in meditatie op concentreren, Hem wiens einde niet gekend wordt door welke verlichte of onverlichte ziel ook. (2) De Hoogste Persoonlijkheid van God in de gedaante van een schildpad [Kūrma] werd slaperig van de schurende randen van de stenen van de berg Mandara die allerzwaarst op Zijn rug roteerde. Mogen jullie allen beschermd worden door de winden die de sporen vormen achtergelaten door het ademen van de Heer en door de immer actieve getijden van eb en vloed van het water dat tot op de dag van vandaag het voorbeeld van Zijn in- en uitademen volgt. (3) Luister alstublieft nu naar een opsomming van het aantal [verzen] van de Purāṇa's, wat de onderhavige verhandeling beoogt, hoe dit boek

moet worden geschonken, wat de glorie van een dergelijk schenken is en wat de zegen is van het voorlezen en zo meer van deze tekst.

(4-9) **D**e Brahmā Purāṇa heeft tienduizend verzen, de Padma Purāṇa telt er vijfenvijftigduizend, de Śrī Viṣṇu Purāṇa drieëntwintigduizend en de Śiva Purāṇa vierentwintigduizend. Het Śrīmad Bhāgavatam telt er achttienduizend, de Nārada Purāṇa heeft er vijfentwintigduizend, de Mārkaṇḍeya Purāṇa negenduizend en de Agni Purāṇa vijftienduizend-vierhonderd. De Bhaviṣya Purāṇa heeft veertienduizend-vijfhonderd verzen, de Brahma-vaivarta Purāṇa heeft er achttienduizend en de Liṅga Purāṇa elfduizend. De Varāha Purāṇa telt vierentwintigduizend verzen, de Skanda Purāṇa eenentachtigduizend-eenhonderd verzen en de Vāmaṇa Purāṇa wordt beschreven in tienduizend verzen. Van de Kūrma Purāṇa zegt men dat het er zeventienduizend zijn, de Matsya Purāṇa heeft er veertienduizend, verder zijn er de Garuḍa Purāṇa met negentienduizend verzen en de Brahmāṇḍa Purāṇa met twaalfduizend. In totaal worden de Purāṇa's uitgedrukt in zo'n vierhonderdduizend verzen [*]. Achttienduizend van hen, zoals gezegd, vormen het Bhāgavatam [zie verder onder Purāṇa].

(10) **D**it [relaas van wijsheid] werd door de Allerhoogste Persoonlijkheid van God [Narāyāṇa, zie 3.8-10] genadig voor het eerst in zijn geheel geopenbaard aan Brahmā die, beducht voor een materieel bestaan, op de lotus zat die groeide uit Zijn navel [zie ook 1.1: 1]. (11-12) Van het begin tot het einde vol van verslagen over verzaking brengt het de heilige en goddelijke zielen in verrukking met de nectar van zijn vele vertellingen over het spel en vermaak van de Heer. Met de zaligheid [of het eeuwige geluk door emancipatie in toegewijde dienst] als het ene uiteindelijke doel, heeft het als zijn belangrijkste onderwerp de Ene Werkelijkheid die Zijns Gelijke Niet Kent - de essentie van alle Vedānta filosofie - die wordt gekenmerkt door het niet verschillen van de Absolute [onpersoonlijke] Waarheid [*brahman*] en de Ene [persoonlijke] Ziel [*ātma*, **]. (13) Hij die het Bhāgavatam als geschenk cadeau doet op de dag van de volle maan in de maand Bhādra [augustus/september, in zijn volle glorie als de koning van alle literatuur] gezeten 'op een gouden troon' [in het sterrenbeeld leeuw], bereikt de hoogste bestemming. (14) Andere klassieke verzamelingen van verhalen [andere bijbels, Purāṇa's, of heilige geschriften] staan in de samenkomst van vrome zielen enkel op de voorgrond zolang de grote oceaan van nectar, die het Bhāgavatam is, niet wordt gehoord. (15) Het Śrīmad Bhāgavatam vormt de essentie van alle Vedānta filosofie zo zegt men, iemand die bevrediging vond door de smaak van die nectar, zal zich nimmer aangetrokken voelen tot iets anders [tot andere heilige boeken]. (16) Van alle Purāṇa's komt deze overeen met wat de Ganges betekent in relatie tot al de rivieren die naar de zee stromen, wat Acyuta, de Onfeilbare, betekent in relatie tot al de godheden en wat Śambhu [Śiva] betekent in relatie tot al de Vaiṣṇava's. (17) Net zo onovertroffen als Kāśī [Benares] is onder al de heilige plaatsen, kent het Śrīmad Bhāgavatam zijns gelijke niet onder de Purāṇa's, o brahmanen. (18) Het Śrīmad Bhāgavatam is de onberispelijke en onder de Vaiṣṇava's meest geliefde Purāṇa waarin de volmaakt zuivere en aller-

hoogste spirituele, geestelijke kennis wordt bezongen van niemand minder dan de allerbeste toegewijden. Daarin wordt de vrijheid van alle vruchtdragende arbeid geopenbaard, in combinatie met de [daarmee samenhangende] kennis, onthechting en toewijding, welke de persoon zal verlossen die, in overweging van de bovenzinnelijkheid, met zijn toegewijde dienst erin slaagt te luisteren en de mantra's te beoefenen zoals het hoort.

(19) **I**k mediteer op het onvergelijkelijke licht van de toorts van de Onvergankelijke Smetteloos Zuivere Allerhoogste Waarheid Vrij van Zorgen die, lang geleden, deze transcendentale kennis openbaarde aan de godheid ['Ka' ofwel Brahmā], die haar overdroeg aan Nārada, de grote wijze, die haar in de gedaante van zijn persoon doorgaf aan Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa, die vervolgens de koning van de yogi's [Śukadeva] van haar op de hoogte stelde, die op zijn beurt haar toen uit mededogen doorvertelde aan [Parīkṣit], de genade van de Fortuinlijke. (20) Ik breng Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, Heer Vāsudeva, mijn eerbetuigingen, de Opperste Getuige die dit [verhaal, deze wetenschap] genadevol overdroeg aan [Brahmā] de godheid die verlangde naar bevrijding. (21) Ik breng hem, de koning van de yogi's, Śukadeva Gosvāmī mijn eerbetuigingen, de persoonlijke manifestatie van de Absolute Waarheid die [Parīkṣit] de genade van Viṣṇu bevrijdde die werd gebeten door de slang van het materieel bestaan. (22) O Heer van Alle Heren, U bent onze Meester, zorg er daarom alstUblieft voor dat wij leven na leven in toewijding mogen opstaan aan Uw voeten. (23) Ik breng Hem, de Allerhoogste Heer mijn eerbetuigingen, wiens gezamenlijke zingen van de heilige naam alle zonde vernietigt en voor wie buigend aan alle ellende een einde komt."

*: Vervolgens, zo bevestigt de Matsya Purāṇa, zijn er naast de Purāṇa ook nog eens de honderdduizend verzen die men vindt in de Itihāsa (het afzonderlijke verhaal) van Vyāsa's Mahābhārata en zo'n vijfentwintigduizend van de Itihāsa van Vālmīki's Ramāyaṇa. Aldus bedraagt het totale aantal verzen van de volledige verzameling van klassieke verhalen vijfhonderdvijfentwintigduizend [de kleinere Upa-Purāṇa's niet meegerekend].

**: Dit herinnert aan het thema van Kṛṣṇa als zijnde de Tijd, Kāla, en Kṛṣṇa als zijnde de persoon, de Opperziel, de Oorspronkelijke Persoon manifest voor onze ogen en aanwezig in het voorbije. De wereld lijkt verdeeld te zijn in impersonalistische wetenschap, filosofie en regeren enerzijds en personalistische religie van onthechting en persoonlijk sentiment in burgerlijke gehechtheid anderzijds. Maar als men met het zoals-het-hoort respecteren van de Tijd [van de natuur] de persoon vindt en met het respecteren van de persoon [in Kṛṣṇabewustzijn] zoals het hoort de oorspronkelijke Tijd vindt, is het probleem opgelost wetende dat de eenheid van de persoonlijke/onpersoonlijke tegenstelling onze gelijkgezinde vriend en begeleidende vader in het voorbije Heer Kṛṣṇa is. Als Zijn laatste woord bij deze tweevoudige zaak van respect voor Zijn werkelijkheid voegt Hij daar aan toe: (in B.G. 18: 6) 'Maar met al deze handelingen moet zonder twijfel, ze verrichtend uit plichtsbesef, de associatie met hun re-

sultaten worden opgegeven; dat, o zoon van Pṛthā, is Mijn laatste en beste woord erover.' Daarom zijn we van emancipatie in toegewijde dienst, vrij van nevenmotieven.

Aldus eindigt het twaalfde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Het Tijdperk van Verval.

Met dit laatste Canto eindigt het Verhaal van de Fortuinlijke, de Bhāgavata Purāṇa, ook wel bekend als het Śrīmad Bhāgavatam en de Paramahaṁsa Saṁhitā. Alle eer aan de Brahmā-Mādhva-Gaudiyā Sampradāya paramparā van de voorgaande Vaiṣṇava ācārya's met Heer Gauranga, Śrī Kṛṣṇa Caitanya Mahāprabhu voorop, die door hun commentaren, vertalingen, bhajans en lezingen deze presentatie mogelijk maakten en het geheel van de Vaiṣṇavacultuur naar de nederige dienaar van Kṛṣṇa, Anand Aadhar Prabhu, hebben gebracht die in waarheid nimmer klaar is met zijn werk.

Titel, Artiest en Bron Afbeeldingen Canto 12

Titel: De afbeelding toont de adviseur Canākya in gesprek met keizer Maurya.
Artiest: Onbekend
Bron/Ter beschikking gesteld door: Vahini.org

12.2
Titel: De afbeelding van de Avātar Kalki is een detail van een rol-schilderij genaamd 'Dasavatar',
Andhra Pradesh, 19e eeuw, India
Bron: V&A Museum, Wikimedia.org

12.3
Titel: De traditionele afbeelding toont Heer Caitanya dansend voor Kṛṣṇa
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

12.4
Titel: 'Zondvloed'.
Artiest: Wassilij Petrovich Wereschtschagin (1835 - 1909).
Bron: Internet - Art Catalog Ru

12.5
Titel: De afbeelding stelt een ziel voor die naar de hemel wordt geleid door twee engelen
Artiest: William Bouguereau
Bron: Ocean's Bridge - Share the Art

12.6
Titel: De afbeelding van Parīkṣit voor Śukadeva is een detail van de afbeelding gebruikt in Canto 2.8. Het is een Kishangarh schilderij van de Rajasthani school. India, ± 17e eeuw.
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com
De tweede afbeelding is een collage van Anand Aadhar tegen de achtergrond van een schilderij, genaamd: "Yantra of Lord Viṣṇu with twenty-four Avatāras".
Artiest: Vidya Devi en Dhirendra Jha.
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming)

12.7
Titel: De afbeelding betreft een aantal pagina's uit een oud Śrīmad Bhāgavatam manuscript.
Bron: Internet

12.8

Titel: De afbeelding is een detail van een schilderij getiteld: 'Sage Mārkaṇḍeya's Ashram and the
Milky Ocean', folio from the Durga Charit. Attributed to the "Durga Master", Jodhpur, ca. 1780-90.
Bron: Meharangarh Museum Trust.

12.9
Titel: De vintage afbeelding toont baby Kṛṣṇa die Zijn voet vasthoudt
Artiest: Onbekend
Bron: Internet

12.10
Titel: 'Dance of Śiva'
Artiest: Kithindra Nāth Mazumdar
Bron: 'Myths of the Hindus and Buddhists', Ballantine Press, Oct. 1913

12.11
Titel: De eerste afbeelding stelt de universele gedaante van Kṛṣṇa voor zoals Hij die toonde aan Arjuna.
Titel: De tweede afbeelding is een impressie van de kunstenaar die Kṛṣṇa laat zien als het licht in het hart van heel moeder natuur.
Bron: Internet

12.12
Titel: De eerste afbeelding is een vintage weergave van de Dasāvatāra gedaanten.
Titel: 'Kṛṣṇa and Balarama Swing with Friends'.
Bron: © Exotic India, exoticindiaart.com (gebruikt met toestemming).
Titel: De derde afbeelding van Rādhā en Kṛṣṇa privé, is een detail van een klassiek Bhāgavata Purāṇa blad.
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

12.13
Titel: 'Nārada Muni and Vyāsadev'. Kedar Ragini from Ragmala. Rajasthan Bikaner, c. 1690.
Bron: The Hare Kṛṣṇas, harekrsna.com

Woordenlijst

A

Abhimanyu

De zoon geboren uit het huwelijk tussen Subhadrā, Kṛṣṇa's zuster, en Arjuna, een van de Pāṇḍavas. Met zijn vrouw Uttarā, verwekte hij Parīkṣit, de keizer voor wie het Bhāgavatam werd uitgesproken.

Abhiniveśa

Eén van de vijf kleśa's, de hindernissen op het pad van de zelfrealisatie: de gehechtheid aan het leven.

Abhyāsa

Standvastigheid, gestadigheid, volhouden, doorzetten, discipline, geregelde praktijk, herhaling, herhaald lezen, studie; gebruik, gewoonte, zede, de poging van de geest om te verwijlen in zijn onveranderde conditie van zuiverheid (sattva).

Ācārya

Een bonafide, zelfgerealiseerde, geestelijk leraar (goeroe) die onderricht door voorbeeld te geven en de leer van de paramparā vertegenwoordigt en wiens uitspraken na te gaan zijn in de geschriften.

Acintya-bhedābheda-tattva

Kṛṣṇa is de ondoorgrondelijke eenheid in de verscheidenheid (zie ook siddhānta).

- De heuristiek, de vuistregel van de Caitanya-Vaiṣṇava die stelt: Hij is Mij, maar ik niet Hem; Hij is de eenheid in de veelheid van de slechts kwalitatief aan Hem gelijke delen en gehelen; Hij de Godspersoon die het universum is, waar ik slechts een deel kalā van ben (ekatvena pṛthaktvena bahudhā B.G. 9.15).

Acyuta

(Letterlijk: iemand die nooit ten val komt). Onfeilbare, gezegd van Kṛṣṇa.

Adbhuta

Verwondering, verbazing of verbijstering als indirecte rasa.

Ādhāra

Basis, fundament, grondvesting (tapas - is de ādhāra, de basis van de leer van Kṛṣṇa, zie S.B. 11.6: 26-27).

Adharma

Goddeloosheid, plichtsverzaking, tegennatuurlijkheid, onrecht (zie ook dharma).

- Vidharma, paradharma, upadharma, ābhāsa en chala-dharma zijn de vijf verschillende vormen van goddeloosheid die door degenen trouw aan de schrift worden beschouwd als het adharma dat moet worden opgegeven. De oorspronkelijke bedoeling in de weg staan is vidharma (ook onwettig genoemd); doen alsof (ofwel verkeerd opgevat) is het paradharma en ketters of bekokstooft als iets anders is het upadharma; het is (ābhāsa, pretentieus of hypocriet) valse trots en met chala, bedrog, verdraait men de betekenis (S.B. 7.15: 12-13).

- De goddeloze tegenhangers van de religie: leugenachtigheid, geweld, ongenoegen en onenigheid (S.B. 12.3: 20).

- Zie ook Māyāvādī.

Adhi

Een voorzetsel voor werkwoorden en zelfstandige naamwoorden, uitdrukking gevend aan erboven staan, hoog boven, ernaast.

Ādhi

Plaats, situatie, (zie loka).

Adhibhūta

De stoffelijke natuur.

- De spirituele of fijne ondergrond van materiële of grove objecten.

- De alles doordringende invloed van de Allerhoogste Geest; de Allerhoogste Geest zelf.

Adhidaiva

De universele gedaante van de Heer genaamd adhidaiva (B.G. 8.4).

Adhidaivika

Adhidaivika, adhyātmika, adhibhautika kleśa's: hindernissen opgeworpen door resp. de natuur, door iemand zelf en door anderen; zie verder onder kleśa's.

Adhikārī

Toegewijde.

- Term voor overgegeven toegewijden in de tempel. Drie soorten:

1) Kaniṣṭha: beginners (bhakta's), op dit niveau ontwikkelt men:
- śraddhā, geloof;
- sadhu-saṅga, omgang met toegewijden;
- bhajana-kriya: de reguliere spirituele praktijk van het alleen en tezamen zingen van de namen, het lezen van de geschriften en dergelijke; dit stadium overbrugt naar het volgende niveau via dīkṣā.

2) Madhyama: gevorderden (geïnitieerden), op dit niveau ontwikkelt men:
- anārtha nivṛtti: zonden verdwijnen geleidelijk: het hart raakt gezuiverd;
- niṣṭha; vastbeslotenheid; duurzame overgave.

- ruci, een hogere smaak;
- aśakti: verdieping in de relatie met Kṛṣṇa; het individuele karakter met een rasa.
3) Uttama: zuivere toegewijden die stabiel zijn in bovenzinnelijkheid (zie ook S.B. 11.2: 45-47 en bhakta); op dit niveau ontwikkelt men:
- bhāva: een sterke emotionele ervaring, een staat van vervoering, in het omgaan met Kṛṣṇa.
- prema: zuivere liefde voor God in zijn volle omvang.

Adhīṣṭhāya

In die omstandigheid, telkens weer (neemt Hij geboorte).

Adhiyajña

De Superziel, volkomen deel-aspect van de Heer in het hart van ieder levend wezen.

Adhokṣaja

Naam voor de Hoogste Persoonlijkheid, Viṣṇu of de Viṣṇu-avatāra, als Zich bevindend boven en voorbij het zintuiglijke.

Adhvaryu

De priester die de yayur-mantra's zingt om het offer in te leiden (zie ook Ṛtvik).

Adhyātma-cetasā

Iemand die zich uitsluitend afhankelijk stelt van Kṛṣṇa.

Ādi-śeṣa

('het secundaire vanaf het begin') Ook wel Śeṣa-nāga of Ananta-śeṣa: het slangenbed van Garbhodakaśāyī Viṣṇu. Vertegenwoordigt het bijkomend materiële van de dienst aan Kṛṣṇa. Deelaspect van Saṅkarṣaṇa en wordt soms ook zo genoemd (zie ook Ananta, Saṅkarṣaṇa en S.B. 5.25).

Aditi

De moeder van de twaalf halfgoden Vivasvān, Aryamā, Pūṣā en Tvaṣṭhā, Savitā, Bhaga, Dhātā, Vidhātā, Varuṇa, Mitra, Śatru en Urukrama (S.B. 6.6: 38-39).

- Één van de vrouwen van de wijze Kaśyapa (zie S.B. 8.16 & 8.17).

Āditya's

De twaalf halfgodzoons van Aditi.

Advaita

Zonder dualiteit, hetgeen met betrekking tot de Heer wil zeggen dat er geen verschil bestaat tussen Zijn lichaam en Hemzelf.

- S.B. 7.15: 63-65 (63) Men spreekt van eenheid van levensopvatting [genaamd *bhāvādvaita*] als men de [bovenzinnelijke] oorzaak en [het materiële] gevolg beschouwt als zijnde één [als deel uitmakend van één en dezelfde werkelijkheid], zoals het zien van stof aan de hand van zijn draden, de schering en in-

slag. Ze afzonderlijk beschouwen is wat ze onwaar maakt [zie ook B.G. 18: 16]. (64) Men spreekt van eenheid van handelen [genaamd *kriyādvaita*] als men, in al de activiteiten van zijn geest, zijn woorden en het lichaam, rechtstreeks van toewijding is voor de bovenzinnelijkheid van de absolute geest [Brahman], o Yudhiṣṭhira [vergelijk B.G. 9: 27]. (65) Men spreekt van eenheid van materieel belang [*dravyādvaita*] als dat wat je voor jezelf nastreeft één en het zelfde is, gelijk is aan, wat je je echtgenote en je kinderen, andere mensen of welke levende wezens ook toewenst [dit noemt men ook wel verlicht eigenbelang of de 'gouden regel'].

Advaita-ācārya

(Advaita Prabhu): Pañca-tattva-incarnatie van Mahā-Viṣṇu. De oudste metgezel van Heer Caitanya die verantwoordelijk is voor het afroepen van Zijn nederdaling in de stof.

Agastya

'Hij wiens zinnen niet onafhankelijk zijn': een grote wijze, een ziener, de zoon van Kumbha, de pot. Verblijvend in de Malaya heuvels aanbad hij de Heer (6.3: 35). Kwam met Vasiṣṭha voort uit het zaad dat Mitra en Varuṇa deponeerden in een aarden pot toen ze Urvaśī zagen. Hij huwde met de eerste dochter van Malayadhvaja en uit haar werd een zoon geboren genaamd Dṛḍhacyuta (4.28: 32). Hij vervloekte de koning van Pāṇḍya een olifant te worden omdat hij hem niet naar behoren ontving toen hij met zijn discipelen rondtrekkend in het Malaya gebergte onverwacht opzocht. Die olifant staat bekend als Gajendra.

- Een zoon door Pulastya verwekt bij Havirbhū die in zijn volgende leven Dahrāgni heette, 'hij van het vuur van de spijsvertering', en Viśravā, die groot was in (4.1: 36).

- Een naam van Śiva.

Agham-pāpāḥ

Ernstige zonde.

Agni

De halfgod die het vuur regeert.

Agni-traya

Naam van de drie heilige vuren, respectievelijk genaamd:
- *garhapatya*: het vuur van waaruit de offervuren worden aangestoken;
- *ahavaniya*: het vuur aangemaakt om de offers te ontvangen; met name het oostelijke van de drie vuren brandend bij een plechtigheid;
- *dakṣiṇa*: het zuidelijke vuur, het vuur van het bijeenzamelen, waar gekookt wordt.

Āgnīdhra

De zoon van Priyavrata en kleinzoon van Manu. Hij wenste zich een vrouw uit de hemel en won aldus de hand van de apsara Pūrvacitti. Zo kreeg hij goed nageslacht zoals koning Nābhi, de vader van avatāra Ṛṣabha (zie S.B. 5.2).

Agnihotra-yajña

Brandoffer. Het ceremoniële vuuroffer opgevoerd in Vedische rituelen.

Ahaṅkāra

Ook: ahaṁkāra. Vals ego berustend op identificatie met het lichaam vormt de zetel van de angst. In de psychologie vaak neurotisch, d.w.z. geestelijk ineffectief, genoemd vanwege de vervreemding van het Ware Zelf of het zelfideaal (Kṛṣṇa, zie ook Asmitā). Ook wel gewoon ego genoemd. Van de neurose van de valse identificatie geneest men door de prioriteit van de regulerende beginselen die de menselijkheid definiëren (zie Vidhi) te herstellen oftewel door het gezag van Kṛṣṇa en Zijn vertegenwoordigers te aanvaarden (zie Ācārya, Paramparā, Goeroe, Māyāvādī). Weigert men dit, dan komt men met anartha's (ondeugden) en kleśa's (hindernissen) te zitten ofwel met symptomen van psychisch disfunctioneren: verdringing (repressie, onwetendheid, onbewust zijn, zie avidyā), projectie (dveṣa), angst (fobieën, bhaya), en dwangmatigheid (tegennatuurlijkheid, hysterie, perversie, valse religie ofwel adharma).

- De illusie van 'ik' en 'mijn' zoals besproken in b.v. S.B. 2.9: 2, 4.28: 17, 4.29: 5, 5.5: 8, 6.16: 41, 10.85: 17 en 11.28: 15.

Ahiṁsā

Geweldloosheid, niets verwonden, onschadelijk zijn, veiligheid, zekerheid (zie b.v. S.B. 11.8: 9).

Airāvata

Indra's olifant.

Aja

(de Ongeborene), naam van Kṛṣṇa verwijzend naar Zijn eeuwige transcendentale natuur.

- Naam van de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, “Hij de ongeboren Heer”.

Ajāmila

Een gevallen brahmaan die van de hel gered werd door het onopzettelijk chanten van de naam van de Heer in zijn stervensuur (zie S.B. 6.1 & 6.2).

Ajana

'Ongeboren zijn', naam van de Heer als de Ongeborene.

Ajita

Naam voor Kṛṣṇa als de Onoverwinnelijke.

Akarma

'Niet-werken', vrijheid van terugslagen, onbaatzuchtige activiteit, toegewijde dienst, activiteit die leidt tot zelfverwerkelijking (zie Naiṣkama-karma).

Akrūra

'Niet wreed, zachtgeaard'; naam van Kṛṣṇa's vertrouwde oom van vaders zijde die naar Vraja werd gestuurd doorKaṁsa om Kṛṣṇa en Balarāma uit te nodigen voor een worstelwedstrijd (zie S.B. 10.36).

Akṣauhiṇī

Legereenheid bestaande uit 21.870 strijdwagens, 21.870 olifanten, 109.350 infanteristen en 65.610 cavaleristen ofwel tien anikini's (zie ook gana).

Ākūti

Één van Svāyambhuva Manu's drie dochters en de vrouw van Ruci (zie S.B. 4.1).

Alarka

Pratardana, een edelman behorende tot de dynastie van Purūravā, die eveneens bekend stond onder de namen Śatrujit, Vatsa, Ṛtadhvaja en Kuvalayāśva, verwekte een aantal zonen met Alarka als de oudste. Alarka staat bekend als iemand die, samen met Prahlāda en anderen, onderricht kreeg in de transcendentie van de avatāra Dattātreya. Men herinnert zich hem als de enige die voor de duur van zesenzestig duizend jaar over de aarde heerste als een jonge man. Zijn opvolger heette Santati (S.B. 9.17: 7).

Ambarīṣa Mahārāja

Grote koning en toegewijde, die alle negen methoden van toegewijde dienst volmaakt toepaste (zie Bhāgavata dharma, zie S.B. 9.4 & 9.5).

Ambikā

Betekent moeder, goede vrouw, een naam schriftuurlijk verbonden met het vrouwelijke van Umā en Pārvatī in relatie tot Skanda, Śiva of Rudra, als een term van respect. Samen met Paśupati aanbeden door de gopa's in S.B. 10.34.

Amṛt

Nectar, de nectar van de Goden. Een substantie gewonnen uit het karnen van de melk-oceaan (zie S.B. 8.7, 8.8, 8.9 en 8.10).

Aṁśa-avatāra

De Heer incarneert om het innerlijk leven te inspireren, maar dan voor enkel één bepaald doel (zie ook channa en avatāra).

Ānakadundubhi

Een andere naam voor Vasudeva, de vader van Heer Kṛṣṇa, als degene die Heer Kṛṣṇa Zijn plaats van geboorte gaf (zie S.B. 9.24: 28-31).

Anand Aadhar

‘Basisgeluk’ De vertaler, of beter gezegd, hertaler van dit boek. Geboren in Breda, Nederland 23-9-1954, studeerde hij, na een HBS-B opleiding te hebben afgerond, Klinische Psychologie aan de R.U.G. te Groningen (1972-1978). Hij slaagde voor zijn doctoraal met een scriptie over echtparentherapie, en werd na een persoonlijke crisis in 1981/1982 eerstelijns psycholoog/psychotherapeut in Rotterdam. Maar daar bekeerde hij zich, als gevolg van een transcendente openbaring, tot de yogafilosofie in 1985. Hij vertrok naar India en sloot zich daarna in december 1987 aan bij de Caitanya Vaiṣṇava’s, de Hare Kṛṣṇa’s van I.S.K.C.O.N. in Amsterdam. Hij diende in tempels te Petit Somme (België), Amsterdam, London, New York en Philadelphia, waar hij liefde opvatte voor Kṛṣṇa en kennismaakte met de discipline van de bhakti-yoga. Van de paramparā kreeg hij de opdracht zich te bekwamen in de boekdistributie. Hij bleef echter slechts 9 maanden en vertrok eind 1988 uit de tempel in Am-

sterdam. Hij werd er weggestuurd omdat hij zich in zijn prediking niet kon beperken tot enkel het gedachtegoed van A.C. Swami Bhaktivedanta Prabhupāda (1896-1977), de oorspronkelijke geestelijk leider. Hij ontving in september 1989 in India zijn geestelijke naam Swami Anand Aadhar, die 'grondvesting van het spiritueel geluk' betekent, van de roemruchte goeroe Osho in Poonah, vlak voor zijn heengaan. Hij bezocht ook drie keer de āśrama van de avatār en mystieke bhaktigoeroe Śrī Sathya Sai Baba, die hem zijn zegen verleende. Sedertdien leeft hij als een teruggetrokken toegewijde, een vānaprastha, in Enschede, in het oosten van Nederland, waar hij de internetsite bhagavata.org heeft gebouwd en samen onderhoudt met Sakhya Devī Dāsī (1956), zijn levensgezel (LAT). Daardoor kan o.a. voor de hele wereld dit boek, het Bhāgavatam, worden gedownload onder het Creative Commons Copyright.

Ānanda

Hemels geluk, zie ook Sat-cit-ānanda-vigraha, eeuwigheid, bewustzijn en gelukzaligheid als de fundamentele kwaliteiten van het Godsbewustzijn.

Anaṅga

'Hij zonder lichaam'; naam van Kāmadeva of Cupido, de God van de Liefde, zo genoemd omdat hij het zonder een lichaam moest stellen door een flits van het oog van Śiva, daar hij hem had verstoord in zijn leven van verzaking door hem te vervullen van liefde voor Pārvatī, zijn gezellin.

- De ether (*akaśa*), de lucht, de hemel; de geest; dat wat niet aṅga is.

Ananta

Ook: Ananta Śeṣa en Anantadeva: naam van de goddelijke slang met de ontelbare koppen waarop hij de universa draagt; het slangenbed waarop Viṣṇu neerligt (zie ook Saṅkarṣaṇa en S.B. 5.25).

Anantavijaya

De naam van Koning Yudhiṣṭhira's schelphoorn.

Anartha's

(Niet-doelen), ongewenste eigenschappen, in zes verdeeld: kāma: lust, krodha: woede, lobha: bezitsdrang, mada: trots, mātsarya: jalouzie en moha: misvatting.

Anasūyā

Een dochter van de wijze Kardama die de vrouw werd van Atri Muni en moeder van de avatāra Dattātreya, voor wie ze had gebeden (S.B. 1.3: 11). Ze gaf ook geboorte aan twee andere zeer beroemde zonen; Durvāsā en Soma [de maangod], die [gedeeltelijke] incarnaties van Heer Śiva en Heer Brahmā zijn (S.B. 4.1: 15).

Anasūyantaḥ

Leven zonder afgunst.

Aṅga Mahārāja

De vader van koning Vena.

Aṅga's

Leden, delen, de bijkomende zaken van de Veda, te weten śīkṣā (fonetiek; hoe uitgeproken klanken weer te geven met tekens en geschreven letters), kalpa (de rituelen, voorschriften van regels voor ceremonieën en offerplechtigheden), vyākaraṇa (grammatica; de taalregels), chanda's (prosodie: accenten op lettergrepen; de wetten van de versmaat of metrische compositie), jyotiṣa (astronomie), nirukta (etymologie; herleiden van enkelvoudige en samengestelde termen).

Aṅgamejayatva

Instabiliteit van het lichaam.

Aṅgirā

Een van de zeven grote wijzen (zie S.B. 8.13) die rechtstreeks voortkwamen uit Heer Brahmā. Schreef hymnen, een wetboek en een astronomische verhandeling.

- Beroemde wijze en stamvader of prajāpati die koning Citraketu onderrichtte (zie S.B. 6.14 & 15, S.B. 4.1: 33).

- Een van de tien zoons van Brahmā die voortgebracht werd uit zijn mond (S.B. 3.12: 20-24).

- Verre nazaat van Bharata (S.B. 5.9: 1).

- Wijze gehuwd met twee dochters van Dakṣa (S.B. 6.6: 2).

- Wijze gehuwd met Śraddha een dochter van Kardama (S.B. 4.13: 17).

- Wordt ook wel (een) Sumantu Muni genoemd omdat hij strikt de Atharva mantra's naleefde (S.B. 1.4: 22).

Aniruddha

(Ongehinderd, niet te overheersen, eigenwillig), een van de vier oorspronkelijke expansies van Heer Kṛṣṇa in de geestelijke wereld heersend over de geest (zie ook Vyūhas, Saṅkarṣaṇa - van het ego, Pradyumna - van de intelligentie en Vāsudeva van het bewustzijn, zie ook S.B. 4.24: 35-37 en pañca-tattva).

- Aniruddha, de zoon van Pradyumna die een zoon van Kṛṣṇa was, werd door de dochter van Bāṇāsura verleid tot buitenechtelijke sex, waarop een oorlog volgde waarin Bāṇa werd verslagen (zie S.B. 10.62).

- Een nazaat van Vṛṣṇi.

- Het touw om vee mee vast te binden.

Añjanā

Moeder van Buddha, de avatāra van Viṣṇu voor het doel van het begoochelen van de zielen die jaloers zijn op de theïsten.

Anna

Voedsel in vier typen: carvya, cūṣya, lehya en pehya - resp. voedsel dat wordt gekauwd, opgezogen (of zonder kauwen doorgeslikt), opgelikt en gedronken (vermeld in S.B. 4.19: 9, zie ook prasādam).

Anna-prāsana

Ritueel waarbij een kind voor het eerst vast voedsel te eten wordt gegeven. Een van de tien saṁskāra's.

Anta

Einde (zie vedānta en siddhānta).

Antardhāna

('Verdwijning'), Vijitāśva ofwel 'hij die het paard won', de zoon van Pṛthu die het paard terugbracht dat Indra weggestolen had van het Aśvamedha offer gehouden door Atri na de neergang van koning Vena (zie S.B. 4.24: 3).

Anu-ātmā

De atomisch kleine ziel welke volkomen deel van Kṛṣṇa is (zie ook vibhu-ātmā en jīva-ātmā).

Anukaraṇa

Imitatie, blind volgen, derde klas toewijding (zie kaniṣṭha).

Anuloma

De vader is van een hogere klasse dan de moeder in tegenstelling tot de pratiloma, waarbij het omgekeerde waar is (zie S.B. 11.20: 2). Andere verdelingen zijn:

- De vaidehaka's bestaan uit hen geboren uit een śūdra vader en een brāhmaṇa moeder,
- De sūta's zijn zij die geboren zijn uit een kṣatriya vader en een brāhmaṇa moeder of van een śūdra vader en een kṣatriya moeder.
- De mūrdhāvasikta's zijn zij geboren uit een brāhmaṇa vader en een kṣatriya moeder.
- Ambaṣṭha's zijn zij die geboren zijn uit een brāhmaṇa vader en een vaiśya moeder (dezen werken vaak in de gezondheidszorg).
- Karana, naam voor hen die geboren zijn uit een vaiśya vader en een śūdra moeder of een kṣatriya vader en een vaiśya moeder.

Anusarana

Volgen, naar eigen aard toegewijde dienst doen in overleg; met eigen inbreng. Tweede en eerste klas toewijding (zie madhyama en uttama).

Apahṛta-cetasām

Term van Kṛṣṇa voor warhoofden.

Apāna-vāyu

Een van de inwendige lichamelijke luchtbewegingen, welke door het aṣṭāṅga-yogasysteem onder bedwang kunnen worden gekregen. De apāna-vāyu gaat omlaag.

Aparā prakṛti

De lagere, stoffelijke energie van de Heer.

Aparigraha

Zonder bezit(sdrang) zijn, niet aannemen van giften (zie yama en niyama).

Apauruṣa

'Niet door een materieel persoon gesproken' (zie śruti).

Apavarga

De weg naar de verlossing door Kṛṣṇa geopenbaard (zie ook kaivalya-panthā). Er zijn vier stadia van ontwikkeling: van karma, jñāna, aṣṭāṅga tot bhakti-yoga (zie ook trikāṇḍa).

- Hemel, bevrijding, vervolmaking, einde.

- De emancipatie van de ziel vanuit zijn lichamelijk bestaan, vrijwaring van verdere transmigratie; uiteindelijke zaligheid.

- Gift, donatie, restrictie.

Apsara's

Hemelse dansmeisjes, bewoners van de hemel. Echtgenotes van de Gandharva's.

- Pūrvacitti is de naam van de apsara waar de Heer zich toe bekent (zie S.B. 11.16: 33).

Āranyaka

Naam voor een afdeling van religieuze en filosofische geschriften nauw verwant aan de brāhmaṇa's en zo genaamd omdat ze dan wel samengesteld werden in de bossen of aldaar bestudeerd werden. De Upaniṣad's worden gezien als hun aanhangsels (zie ook Veda's).

Ārati

Lichtoffer; ritueel waarbij voor de beeltenis, Zijn arcāgedaante (zie Mūrti), bloemen, water, wierook en licht wordt geofferd.

- Een van de negen activiteiten van de toegewijde dienst (zie bhāgavata dharma).

- Ceremonie met een lamp voor het begroeten of afscheid nemen van de Heer.

Arca-vigraha

De incarnatie van de Heer in een ogenschijnlijk van materie vervaardigde vorm, bedoeld om het nieuwe toegewijden gemakkelijk te maken, Hem te aanbidden (zie Mūrti).

Arcana

De lof, het respecteren, de eer bewijzen, het aanbidden, het vereren van de mūrti of het verbinden van de zinnen in 's Heren dienst (zie ook bhāgavata dharma).

Arci

De vrouw van koning Pṛthu (S.B. 4.23: 19-28).

Arjuna

Zoon van koningin Kuntī (Pṛthā) en koning Pāṇḍu. Vriend en neef van Kṛṣṇa. Degene tot wie de Gītā wordt gesproken (zie ook Pāṇḍava's en stamboom, Gudakeśa en Parantapa).

Āroha

Inductie, veralgemenen, generaliseren van een onpersoonlijke, materiële noemer; de 'opstijgende' methode van kennisverwerving. Kenmerk van upādāna-kāraṇa.

Artha

Economische activiteit, economische ontwikkeling, gewin. Een van de vier hoofddoelen van het materiële leven (zie puruṣārtha's).

Aruṇi

Een wijze, niet te verwarren met Āruṇi - zie hiervoor-, vermeld in S.B. 4.8: 1 en S.B. 6.15: 12-15.

Āruṇi's

Geheiligde personen aangevoerd door Āruṇi, ook wel Uddālaka genaamd, een bekende brahmaanse leraar, zoon van Aruṇa Aupaveśi en vader van Śveta-ketu (S.B. 10.87: 18).

- Superieure yogī's.

- Aryamā
De halfgod belast met Pitṛloka, de wereld van de voorvaderen. Een van de twaalf zoons van Aditi (S.B. 6.6: 38-39) en Kaśyapa.

- Van de verbintenis van Aryamā met zijn vrouw Mātrikā kwamen vele hoog-geleerde zoons ter wereld van wie Heer Brahmā, een soort van mens de wereld in hielp die daadwerkelijk gelijk hen was met een geneigdheid tot zelfonder-zoek (S.B. 6.6: 42).

- Zolang Vidura de rol van śūdra speelde, deelde Aryamā optredend voor Ya-marāja, de straf uit die de zondaars verdienden (S.B. 1.13: 15).

Aryamā

De halfgod belast met Pitṛloka, de wereld van de voorvaderen. Een van de twaalf zoons van Aditi (6.6: 38-39) en Kaśyapa.

- Van de verbintenis van Aryamā met zijn vrouw Mātrikā kwamen vele hoog-geleerde zoons ter wereld van wie Heer Brahmā een soort van mens de wereld in hielp die daadwerkelijk gelijk hen was met een geneigdheid tot zelfonder-zoek (6.6: 42).

- Zolang Vidura de rol van śūdra speelde, deelde Aryamā optredend voor Ya-marāja, de straf uit die de zondaars verdienden (S.B. 1.13: 15).

Āryan

De beschaafde, progressieve, cultuurminnende mens van geestelijke realisatie (verbasterd: ariër).

Asamprajñāta-samādhi

Niet opzettelijke, natuurlijke verzonkenheid in Kṛṣṇa, negatief noch positief, zonder vals ego (zie samādhi en dharma megha-samādhi).

Āsana

Lichaamshoudingen (zie aṣṭāṅga-yoga).

Asānga

Zich losmaken van het stoffelijk bewustzijn.

Asat

Van voorbijgaande aard, tijdelijke materiële vorm, het onware, de materiële oorzaak (zie ook sat en upādāna-kāraṇa).

Asat-kāla

Tijd die een vorm aanneemt en daarmee onwaar of vals wordt (b.v. de standaardtijd). Deze term komt in de oude geschriften niet rechtstreeks voor maar wordt gebruikt voor de moderne prediking om twee essentiële termen met elkaar te verbinden. Wel is er sprake van het kāla-kūṭa ('valse tijd' ook wel halāhala genoemd) gif dat voortkwam uit het karnen van de oceaan en dat door Heer Śiva werd opgedronken (zie kāla, S.B. 8.7: 18 en 8.6: 25).

Asita

Een klassieke autoriteit in de Vedische kennis. Een van de meesters van de volmaaktheid die de rondtrekkende spirituele opvoeders zijn (S.B. 6.15: 12).

Asmitā

Ik-mijn-illusie. Identificatie met de materie en het idee van eigenaarschap. Staat tegenover ziel en delen (zie kleśa, jīvātmā, nirmama en ahaṅkāra).

Āśrama

Toevluchtsoord voor geestelijk zoekenden.

- Afdeling van het geestelijk leven. Vier soorten:
- Brahmacārī: vrijgezel, celibatair, continent student van bonafide geestelijk leraar.
- Gṛhastha: gehuwd.
- Vānaprastha: teruggetrokken.
- Sannyāsa: onthecht (zie varṇāśrama).

Het doorlopen van deze stadia maakt het mogelijk om tot volkomen zelfrealisatie te komen voordat men het lichaam verlaat. Zodoende keert men dan niet terug naar de materiële wereld en is men bevrijd uit het rad van wedergeboorte (zie ook samsāra, mukti).

- Afgelegen hut die tot meditatie-plek dient.

- Plaats of ruimte waar men gemeenschappelijk naar zelfverwerkelijking streeft, hermitage.

Asteya

Niet stelen, vrij van onrechtmatig toeëigenen (zie yama).

Aṣtha-siddhi's

De acht mystieke volmaaktheden, perfecties, verworven door yogabeoefening (zie siddhi).

Aṣṭāṅga-yoga

Het achtvoudig pad van de yoga. Zelfrealisatie in acht opeenvolgende fasen: onthoudingen (yama), inachtnemingen (niyama), zithoudingen (āsana), adembeheersing (prāṇayāma), verinnerlijking (pratyāhāra), concentratie (dhāraṇā), meditatie (dhyāna), absorptie, verzonkenheid (samādhi).

Asteya

Niet stelen, vrij van onrechtmatig toeëigenen (zie yama).

Aṣtha-siddhi's

De acht mystieke volmaaktheden, perfecties, verworven door yogabeoefening (zie siddhi).

Āstikyam

Religieuze verbondenheid, trouwhartigheid, geloof in de religieuze beginselen, vroomheid.

Aśubhāt

Kwaad lot dat men vermijdt door kennis van handelen (zie karma en B.G. 4.16 & 9.1).

Asura

(Lett.: niet van Surya, de zonnegod of sura, het licht, de verlichting) goddeloze, een demon, iemand die tegen de regels ingaat, iemand van de duisternis, een atheïst, een onverlichte begeertige persoon gedreven door lust en woede (zie ook sura en rākṣasa's).

- Een ieder die zich niet aan de regels van de Schriften houdt en wiens enige levensdoel eruit bestaat om voortdurend van werelds vermaak te genieten.

- Zuiver demonisch wezen dat zich openlijk tegen de beginselen van de godsdienst verzet.

- Kwaadaardig monster van het soort dat tijdens Kṛṣṇa's verblijf op aarde de strijd met Hem aanbond.

Āsuram bhāvam āsṛta

Ronduit atheïstische personen.

Āsuri

Een brahmaan die van Kapila een uiteenzetting kreeg over de aard van de metafysica en de elementen van de schepping, omdat die kennis in de loop van de tijd verloren was gegaan (S.B. 1.3: 10).

Āśutoṣa

Naam voor Heer Śiva als hij die snel te behagen is (zie b.v. S.B. 9.9: 8).

Aśvamedha-yajña

Paardoffer. Aan het eind van het leven of een periode van bestuur van een koning wordt een paard met een plaquette om de hals het koninkrijk ingestuurd met in het gevolg een leger. Iedereen die de eer van de koning aanvecht wordt dan bestreden.

- Methode om afscheid te nemen van wereldse gehechtheid en status.

- De zoons van Sagara werden tot as verbrand toen het paard van hun aśvamedha-offer werd aangetroffen in de āśrama van de wijze Kapila die ze om die reden onheus bejegenden (zie S.B. 9.8).

Aśvattha

De heilige vijgenboom of bodhi of pippala, of een zonder bijzondere eigenschappen, ook vaak een banyan genoemd; vermeld in de Gītā (B.G. 10: 26) en in het Bhāgavatam (S.B. 11.16: 21 en 11.30).

Aśvatthāmā

De kwaadaardige zoon van de grote militaire leider Droṇācārya die de kinderen van de Pāṇḍava's vermoordde.

Aśvins

Aśvinī-kumāra's: tweelinggoden, geboren uit Vivasvān en zijn vrouw Vadavā; ze zijn verantwoordelijk voor de geneeskunde en de kruiden. Ze schonken de wijze Cyavana zijn jeugd en verwierven aldus een aandeel in de soma-rasa die hen voordien ontzegd was. Ze verkregen het schild van mantra's dat hen onsterfelijk maakte van Dadhyañca (zie S.B. 4.7: 5, 5.23: 7, 6.9: 52, 8.13: 10, 9.23: 11).

- De tweelingen Sahadeva en Nakula van de Pāṇḍava's ziet men als incarnaties van hen.

Ātma

In hen zelf, van de ziel of het zelf, zelfgerealiseerd, van het levend wezen, het eigene, het lichaam, wat persoonlijk is, wat van het zelf is.

Ātmā

Ziel, het zelf, maar ook: lichaam, hart, geest of zinnen.

- De ziel is eeuwig, kwijnt niet weg, is zuiver, het individuele, de kenner van het veld, het oorspronkelijke vertrekpunt, het onveranderlijke, zelf-verlichtte, de eigenlijke oorzaak, de alles doorvarende, onafhankelijke en onbeweeglijke. Door deze twaalf levenstekenen van de ziel wordt een bewust persoon er toe aangezet het valse begrip van 'Ik 'en 'Mijn' op te geven dat zijn oorsprong heeft in de illusie van alles wat hoort bij het hebben van een lichaam (S.B. 7.7: 19-20).

- Wezen van God en de mens.

- Zelfherinnering in verbondenheid met Kṛṣṇa.

- Einde van de ik-illusie (zie ahaṅkāra).

Ātmā-jyoti

'Het licht van de ziel'. Geestelijke kennis (zie ook vidyā, ātmā-tattva en Brahma-jyoti).

Ātma-nivedanam

Volledige overgave aan Kṛṣṇa. Eindpunt van het negenvoudig proces van toegewijde dienst (zie bhāgavata-dharma). Overgave aan Kṛṣṇa van binnenuit (zie ook chaitya).

Ātma-rāma

De Heer tevreden in Zichzelf aantrekkelijk voor een ieder zoals verklaard door het gelijknamige vers uit het Bhāgavatam (S.B. 1.7: 10).

Ātmānandi's

Toegewijden die in afzondering met Kṛṣṇa alleen blijven willen en niet prediken.

Ātmatattva

Aanduiding van essentiële kennis omtrent het verschil tussen lichaam en ziel.

- Volmaakte kennis van de ziel zelf.

- De werkelijkheid van de ziel onder gezag van regulatie (zie niyama).

Atri

Atri Muni: een van de tien mahāṛṣi's geboren uit Brahmā. Ontving van Kardama zijn dochter Anasūyā ten huwelijk (S.B. 3.24: 22).

- Mediteerde voor een honderdtal jaren op de berg genaamd Ṛkṣa en bereikte de zegen van de halfgoden dat ze uit hem geboorte zouden nemen (S.B. 4.1: 17-28).

- De vrouw van Atri Muni, genaamd Anasūyā, baarde drie zeer beroemde zoons: Dattātreya, Durvāsā en Soma (de maangod), welke (gedeeltelijke) incarnaties van respectievelijk de Superziel (Viṣṇu) zijn, heer Śiva en heer Brahmā (S.B. 4.1: 15 en S.B. 9.14: 2).

- De wijze die betrokken was bij een conflict tussen Indra en Pṛthu over het stelen van een paard (zie S.B. 4.19).

AUM

Zie oṁkāra.

Avabhṛtha

Een afsluitende plechtigheid in Vedische offeranden waarin men zichzelf en de gebruiksvoorwerpen van het offer schoonwast.

Avadhūta

Een heilig iemand van volledige verzaking, iemand die zich niet bezorgt om dingen van de wereld als kleding of zelfs maar schoon zijn (zie b.v. Ṛṣabha).

- Wordt besproken door Kṛṣṇa als hebbende 24 leermeesters (in S.B. 11.7, 8 & 9).

- Wordt ondervraagd door Parīkṣit in S.B. 7.13.

Avaroha-panthā

De materialist wil alles begrijpen middels de āroha-panthā - het pad van de rede en argument - maar bovenzinnelijke zaken kunnen niet op deze manier worden begrepen. In plaats daarvan moet men de avaroha-panthā volgen, het proces van nedergedaalde kennis, het pad van de overgave aan de paramparā en het aanvaarden van spirituele, geestelijke kennis.

Avasaḥ

Hulpeloosheid (van materialisten b.v.).

Avasthātraya

De drie staten van bewustzijn (zie ook vṛtti-traya): waken, jāgrat, slapen svapna en diepe slaap suṣupti die de functies van de intelligentie vormen naar de geaardheden of basiskwaliteiten van de natuur; met kenmerken verschillend met die van hen stelt men de individuele ziel vast als zijnde de getuige (zie S.B. 1.18: 26, 4.29: 71, 6.16: 61-62, 7.7: 25, 10.47: 31, 10.84: 24-25, 11.13: 27, 11.25: 20 en 11.28: 20).

- Boven deze drie die filosofisch ook wel worden aangeduid als de viśva (wakker zijn voor externe voorwerpen), taijasa (de geest voor zichzelf dromend) en prajñā (latentie van het denken) staat van de Heer, bevindt zich de staat van turīya (het superbewustzijn of de staat van de ziel, zie S.B. 12.11: 22).

Avatāra

Nederdaling van de Opperheer. Er zijn er in beginsel twee soorten: vibhūti- en aveśa/sākṣad-avatāra's: resp. gevolmachtigde levende wezens en incarnaties en expansies met het volle vermogen. Van deze laatsten bestaan er zes soorten: Puruṣa, Līlā, Guṇa, Manvantara, Yuga en Śakti-āveśa avatāra's (zie onder). Ze worden ook wel ingedeeld in vaibhāva tijdelijke, minder bekende tweehandige gedaanten (zoals de Mohinī, Vyāsa en Haṁsa gedaante) en prabhāva eeuwige incarnaties van de vierhandige soort (zoals de universele gedaante die Kṛṣṇa toonde op het slagveld). Vaibhāva zijn ook incarnaties als Kūrma, Matsya, Nara-Nārāyaṇa, Varāha en Hayagrīva (zie verder purport C.C. adi 2.97). Er bestaan vierentwintig van deze vaibhāva incarnaties. Een ander verschil tussen avatāra's is wat wordt genoemd het vīlāsa (expansies) en het prakaśa aspect (Zijn eigen gedaante).

- Een volkomen expansie van de Heer.

- De gevolmachtigde toegewijde van de Heer.

- Deductief proces van het nederdalen van de (Super)ziel in de stof.

- Betekenisverklaring C.C. madhya 20,246 : 'Van de Guṇa-avatāra's zijn er drie Heer Brahmā, Heer Śiva en Heer Viṣṇu.

- Van de Līlā en Viṣṇu-avatāra's zijn er talloze.

- Van de Puruṣa-avatāra's zijn er ook drie, de drie Viṣṇu's.

- Van de avatāra's die verschijnen gedurende de regeerperioden van de Manu, bekend als de Manvantara-avatāra's of ook wel vaibhāva-avatāra's, zijn er bijgevolg veertien.

- Yajña en Vāmana worden ook wel gerekend onder de Līlā-avatāra's.

- De vier Yuga-avatāra's zijn: (1) sukla (wit) in Satya-yuga (S.B. 11.5: 21), (2) rakta (rood) in Tretā-yuga (S.B. 11.5: 24), (3) āyāma (donkerblauw) in Dvāpara-yuga (S.B. 11.5: 27) en (4) over het algemeen kṛṣṇa (zwart) maar in speciale gevallen pīta (geel) zoals Caitanya Mahāprabhu in Kali-yuga (S.B. 11.5: 32 en 10.8: 13).

- De Śaktyāveśa-avatāra's worden ingedeeld in (1) gedaanten van goddelijke verzonkenheid (bhagavad-āveśa), zoals Kapiladeva of Ṛṣabhadeva, en (2) goddelijk gevolmachtigde (śaktyāveśa), van wie er zeven meest vooraanstaand zijn. (zie verder channa, svayamrūpa, viṣṇu-tattva-avatāra, guṇa-avatāra, yuga-avatāra, aṁśa-avatāra, puruṣa-avatāra, līlā-avatāra, manvantara-avatāra, śakti-aveśa-avatāra en S.B. 2.7 voor een beschrijving van Viṣṇu-avatāra's).

Avidyā

Onwetendheid ontstaan uit de schaduw van Brahmā, onbenul. In vijf soorten:

1. vals ego als traagheid in onwetendheid (tamas),
2. lust als woede in jaloezie (tāmisra),
3. trots als vals eigenaarschap in materialisme (mahā-moha),
4. klagen als zin voor de dood in dood-illusie (andha-tamisra),
5. twijfel als zelfmisleiding in misvatting (moha) (S.B. 3.20: 18).

- Voor het eerst vermeld in S.B. 3.12: 2: 'Allereerst ontstond er [als de vijf soorten van onwetendheid:] het idee dat men zou sterven [andha-tāmisra], de verongelijktheid [tāmisra], de hunkering van de verzotheid [mahā-moha], de begoocheling met fouten [zoals het zich met het lichaam identificeren, etc., moha] alsmede het duister van de onwetendheid aangaande wat men zelf doet [tamas].

- Als geaardheid of basiskwaliteit natuur (zie guṇa): tamas of traagheid.

- Eén van de vijf kleśa's.

Āvṛtya

Verhulling (van de ziel door stoffelijkheid).

Avyakta

Niet-geopenbaard, voor onze beperkte blik niet zichtbaar.

Avyayam

Onveranderlijk. Eigenschap van de ziel.

Ayodhyā

Stad van Heer Rāma en de koningen van de Sūrya-vaṁśa.

Āyu

(Āyus of Āyur): de zoon van Purūravā en Urvaśī, de wijze heersend over de maand Puṣya of Pauṣa, December/Januari (zie S.B. 12.11: 42).

B

Bādarāyaṇa

Naam van de vader van Śukadeva, Vyāsadeva naar zijn mediteren in Badarikāśrama.

Badarikāśrama

Het toevluchtsoord in de Himalaya's waar velen zich terugtrekken aan het eind van hun leven om te mediteren tot de dood erop volgt.

- Vermeld in S.B. 3.4: 4, 5.4: 5, 4.12: 16, 7.11: 6, 7.14: 30-33, 9.3: 36, 10.52: 4, 11.4: 7 en 11.29: 41-44

- Badarikā betekent de vrucht of de bes van de jujube. Het is de naam van één van de bronnen van de Ganges en de naburige hermitage van Nara-Nārāyaṇa.

- Als het pelgrimsoord bij uitstek ook wel Viśālā genaamd.

Bāhuka

Gekarnd uit de benen van koning Veṇa werd Bāhuka (de dwerg) geboren met haar zo rood als koper, die als 'Wat kan ik voor u betekenen?' ofwel Niṣāda bekend stond. De Naiṣāda's, van hem zo geheten bewoonden de heuvels en bossen, en waren gevreesd omdat ze de last van de zonden van Veṇa op zich hadden genomen.

Balarāma

('Kracht van vreugde'), Kṛṣṇa's eerste volkomen deelaspect, optredend als Zijn oudere broer. Ook wel Baladeva genoemd en Rāma. Is de beschermer en leraar van de toegewijden. Wordt eveneens Bhagavān genoemd (zie ook Saṅkarṣaṇa).

Bali Mahārāja

(Bali betekent: offergave), een koning die een grote toegewijde werd door alles over te geven aan Heer Vāmanadeva, de Heer die verscheen als een dwergbrahmaan (zie S.B. 8.19).

Bāṇa

'Pijl', zie Bāṇāsura.

Bāṇāsura

Een asura beschermd door Heer Śiva die wel duizend armen had en ook wel Bāṇāsura wordt genoemd. Zijn dochter Ūṣā haalde Aniruddha naar zich toe, Kṛṣṇa's kleinzoon. Met Aniruddha gevangen gezet volgde toen een verschrikkelijke veldslag tussen Kṛṣṇa en Śiva en zijn volgelingen (zie S.B. 10.62-63).

Banyan

(Ficus benghalensis); aziatische heilige boom, met luchtwortels en vele stammen die zich wijd uitspreiden. Begint zijn leven als een parasiet (zie ook pippala en aśvattha).

Barhiṣat

Zie Prācīnabarhi.

Barhiṣmān

Zie Prācīnabarhi.

Betel

Smakelijke noot die gekauwd het speeksel rood kleurt. Een activiteit gekoesterd door Kṛṣṇa en populair in India.

Betelnoot is een zeer harde noot die groeit aan een tot 20 meter hoge palmboom. Deze boom komt voor op neerslagrijke plaatsen in Azië, Oost-Afrika en Polynesië. Zoals wij in het Westen koffie drinken, zo gebruikt men betel in Azië. Voor miljoenen Aziaten is het kauwen van betel één van de meest populaire vormen van tijdverdrijf.

Werkzame stof: 0,3 tot 0,6% alkaloïden voornamelijk arecoline, 14 tot 18% vette olie, 15 tot 25% looistof (arekarood).

Effect: Opwekkend middel, stimuleert het centrale zenuwstelsel, doet de ademhaling toenemen en bevordert de gemoedsgesteldheid. Het geeft een euforisch en erotisch gevoel. Het kauwen van betel geeft een vrolijke ontspanning en een prettig gevoel in de mond dat via de slapen naar de hersenen trekt.

Gebruik: Een theelepeltje verpoederde betel kun je in de koffie mengen of met water innemen, maar het beste effect wordt verkregen door er wat kalk aan toe te voegen en er enige tijd op te kauwen. Voor de smaak kun je stukjes citroen erbij eten of andere specerijen toevoegen. De werkzame stoffen worden via de mond in het bloed opgenomen, en het speeksel en de gekauwde resten kunnen uitgespuugd worden. In combinatie met andere kruiden zoals Kava Kava en Yogi thee wordt het effect nog versterkt.

Bhaga

De volheid van de Heer: intelligentie (of kennis), roem, macht, rijkdom, schoonheid en verzaking (Vedabase S.B. 3.24: 32).

- Naar een traditioneel vers: (Viṣṇu Purāṇa 6.5.47)

'aiśvaryasya samagrasya dharmasya yaśasaḥ śriyaḥ
jñāna-vairāgyayoś caiva ṣaṇṇāṁ bhaga itīṅganā.'

"Heerschappij, religiositeit of rechtschapenheid, glorie, rijkdom, spirituele kennis en niet gehecht zijn, zijn de volheden waarmee het Genoegen van de Inzet, de strijd (die Hij levert), triomfeert."

- In Kṛṣṇa's eigen woorden: macht, kracht en heerschappij; schoonheid; roem; verzaking; fortuin en genoegen; en wijsheid, bescheidenheid en tolerantie (S.B. 11.16: 40).

- De zes kenmerken van heerlijkheid (macht), vroomheid (verzaking), glorie (roem), overvloed (rijkdom), wijsheid (intelligentie) en kalmte (kennis door objectiviteit, 'cool') (Śastri C.L. Gosvāmī).

- De genadige Heer, de schutspatroon; de zon en de maan; fortuin, geluk, welzijn, voorspoed; liefde, genegenheid, seksuele hartstocht, liefdesgenot, vrijerij (MW-woordenboek).

- De volheden zijn te koppelen aan de zes darṣana's: intelligentie en kennis (nyāyā); (wetenschappelijke) macht (vaiṣeśika); schoonheid (samkhya); verzaking (yoga); roem (mīmāṁsā) en rijkdom (vedanta).

Bhagavad Gītā

Het Lied van God. Het verhaal van Kṛṣṇa over toewijding en yoga genomen uit het epos de Mahābhārata (zie ook de Bhagavad Gītā van Orde en de Uddhava Gītā).

- Het Lied van de Heer, een naderhand door de avatāra Vyāsadeva geboekstaafde tweespraak tussen Kṛṣṇa en Zijn toegewijde vriend Arjuna. Ze behandelt de kennis aangaande de Absolute Waarheid, de natuurlijke en eeuwige wezensstaat van alle levende wezens, de stoffelijke natuur, de tijd en activiteit. Ze vormt de kern van alle Vedische teksten en de voorbereiding op de bestudering van het Śrīmad-Bhāgavatam (zie verder inleiding in de Bhagavad Gītā).

- Verhaal van Kṛṣṇa over wat Yoga inhoudt. Het is verdeeld in drie gedeelten: karma, bhakti en jñāna-yoga, ofwel vereniging van bewustzijn door het doen van arbeid, door belangeloze toegewijde dienst in aanbidding en door middel van spirituele kennis.

Bhagavān

(Bhaga - volheid; van - bezittend); de welvervulde, de fortuinlijke, de aanbiddelijke, de gelukkige, de Allerhoogste Heer gekenmerkt door zes volheden: rijkdom, schoonheid, kracht, roem, kennis en verzaking.

- Eretitel voor de Hoogste Persoonlijkheid. Naast de Viṣṇu-avatāra ook wel gebruikt voor Śiva, Vyāsa en Brahmā om uitdrukking te geven aan hun bijzondere grootheid.

- Hoogste niveau van zelfrealisatie na brahman en paramātmā (S.B. 1.2: 11).

- Zijn ānanda-aspect (zie sat-cit-ānanda).

- De naam Bhagavān wordt ook gebruikt voor anderen, maar van allen die in aanmerking komen voor die naam is Hij op de eerste plaats Vāsudeva (S.B. 11.16: 29).

Bhāgavata

Aanduiding voor alles en iedereen wat de Heer dient met inbegrip van de Heer zelf (zie Bhagavān).

- De personalistische school, waartoe degenen behoren die in God geloven als zijnde de Allerhoogste Persoon en Hem derhalve toegewijd dienen, zulks in tegenstelling tot de māyāvādī's.

- Het boek bhāgavata: Het Śrīmad-Bhāgavatam.

- De persoon bhāgavata, of de toegewijde die zijn hele leven door het boek bhāgavata laat inrichten.

- De Heer als de bhāgavata: met name Kṛṣṇa-Caitanya als de Heer in de gedaante van Zijn eigen toegewijde.

Bhāgavata Purāṇa

Een andere naam voor het Śrīmad Bhāgavatam, dit boek. (zie ook purāṇa en saṁhitā).

Bhāgavata-dharma

Toegewijde dienst in negen onderdelen: śravaṇam (luisteren), kīrtanam (zingen), Viṣṇu-smaranam (heugen), pāda-sevanam (bezoeken, helpen), arcanam (eerbetoon voor de beeltenis), vandanam (bidden, japa), dāsyam (dienstverlenen), sakhyam (vriendschap), ātma-nivedanam (overgave) (zie S.B. 7.5: 23-24).

- Ook in zessen: 'Daarom biedt ik U, o Beste van de Aanbedenen, met gebeden mijn eerbetuigingen en volbreng ik de aanbidding, span ik me voor U in, herinner ik mij U, houdt ik het bij Uw toevlucht en luister ik altijd naar de verhalen over U; hoe kan zonder een dergelijke toegewijde dienst jegens U in al deze zes vormen een persoon de bhakti bereiken die er is voor de besten van de transcendentie?' (S.B. 7.9: 50).

Bhāgavata-saptāha

Openbare voorlezing uit het Śrīmad Bhāgavatam gedurende een week, naar het voorbeeld van Śukadeva Gosvāmī die dat deed voor koning Parīkṣit.

Bhāgavatam

Zie Śrīmad Bhāgavatam.

Bhajan

Heilige liederen in bhakti-yoga, toegewijde zang, doorgaans naar aanleiding van één of meerdere heilige namen (zie ook de Kṛṣṇa bhajans).

Bhajanānandi

Bhakta's die niet prediken, maar wel zingen.

Bhakta

Toegewijde (zie ook adhikārī), beoefenaar van bhakti-yoga, in drie soorten:

- Ātmānandi's - zij die met Kṛṣṇa alleen willen zijn en niet prediken.

- Bhajanānandi's - zij die wel zingen en samen willen zijn, maar niet prediken.

- Ghostyānandi's - overgegeven toegewijden die samen leven en het risico van de prediking dragen willen (zie ook vaiṣṇava, yogī).

- Toegewijde van Heer Kṛṣṇa, ook aanduiding voor een beginner (zie ook uttama).

- Ook wel in twee soorten: sakama en akama: resp. zij die nog gehechtheden hebben en daar de gevolgen van ondervinden en zij die onthecht en zonder nevenmotieven dienen (Prabhupāda betekenisverklaring S.B. 6.9: 40).

Bhakti

Toewijding tot Heer Kṛṣṇa, liefde voor God. In negen emancipatiefasen (zie bhāgavata dharma, sādhana-bhakti en kevala-bhakti). Zie ook S.B. 7.9: 9 voor haar unieke kwaliteit (zie S.B. 11.27).

- 'Bhakti kan men beschouwen in drie fasen, genaamd gunī-bhūta, pradhānī-bhūta en kevala, en overeenkomstig deze stadia zijn er drie verdelingen welke jñāna, jñānamayī en rati, of premā worden genoemd, d.w.z., eenvoudige kennis, liefde vermengd met kennis, en zuivere kennis. Door enkele kennis, kan men bovenzinnelijke gelukzaligheid zien zonder enige variëteit. Deze waarneming heet māna-bhūti. Als men tot het stadium komt van jñānamayī, realiseert men zich de bovenzinnelijke vormen van weelde van de Persoonlijkheid van God. Maar als men zuivere liefde bereikt, realiseert men zich de transcendentale gedaante van de Heer als Heer Kṛṣṇa of Heer Rāma.' (Prabhupāda, 10.3: 32 betekenisverklaring).

Bhakti-rasāmṛta-sindhu

('De nectar-zee van zuivere liefde'); de gezaghebbende uitleg, het meesterwerk geschreven in de zestiende eeuw, van Śrīla Rūpa Gosvāmī, waarin hij de wetenschap van de beoefening van de toegewijde dienst, de bhakti, in detail uiteenzet.

Bhakti-yoga

Wetenschap van de bewustzijnsvereniging door toewijding tot de Hoogste Persoon van God Heer Kṛṣṇa en Zijn expansies (deelaspecten en volkomen deelaspecten).

- Wetenschap van de bewustzijnsvereniging door toewijding tot Hem (de Hoogste Persoon van God) die aanwezig is in het hart en in het hart van alle levende wezens (waardoor bhakti dus als naastenliefde, mededogen of karuna werkt). Ook buddhi-yoga genaamd.

- De weg van het ontwikkelen van bhakti, liefde tot God, in zuivere vorm, dus zonder enige baatzuchtige bijbedoeling (karma) en zonder speculatief getheoretiseer (jñāna).

- De laatste yogafase volgens het onderricht van de Bhagavad Gītā en bestaat uit zelf-overgave aan de Opperheer, Śrī Kṛṣṇa, volgens de negen vormen van toegewijde activiteit en onder leiding van een ācārya (zie bhāgavata dharma).

- Zich verbinden met de Heer door toegewijde dienst.

Bhaktidevī

De goddelijke vrouwelijke verpersoonlijking van de toegewijde dienst.

Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī

Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Mahārāja Prabhupāda (Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākur): de geestelijk leraar van Śrī Śrīmad A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (zie ook paramparā).

Bhaktivedānta's

Spiritualisten die door het verrichten van toegewijde dienst de conclusie van de Veda's volkomen hebben gerealiseerd (zie ook vedānta en siddhānta).

Bhaktivinoda Ṭhākur, Śrīla

(Geb. 1838-1914); de geestelijk leraar van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākur (zie ook paramparā). Een groot ācārya, leraar van de leraar van Swami Prabhupāda, schrijver van vele boeken en liederen over Kṛṣṇa. Hij herstelde het aanzien van Navadvīpa (in Bengalen), als de geboorteplaats van Heer Caitanya en wordt vaak aangetroffen op de altaren van de Vaiṣṇava's als de grondlegger van de moderne methode van aanpassing aan de vernieuwingen van de samenleving en het opwaarderen van de toegewijde dienst.

Bhāra

Een maat goud of zilver. Vier graankorrels noemt men een guñjā; vijf guñjā's, zijn een pana; acht pana's een karṣa; vier karṣa's een pala en honderd pala's zijn een tulā. Twintig tulā's vormen een bhāra. Aangezien er ongeveer 3.700 rijstkorrels gaan in een 'ounce' van 28.348 gram, is de bhāra ongeveer een gewicht van 9.7 kilo.

Bharadvāja

Een van de zeven wijzen van deze manvantara (zie ṛṣi en S.B. 8.13: 5).

- Van Bharata, de zoon van Duṣmanta (zie onder), werden door zijn drie vrouwen alle zoons geboren uit angst voor hun mogelijke inferioriteit gedood, zodat met hem gefrustreerd de Maruts hem Bharadvāja leverden. Hij werd zo genoemd ('een last voor beiden') omdat hij in de geslachtsdaad bezwaar had aangetekend tegen zijn beide ouders, Mamatā en Bṛhaspati, voor het schenken van leven uit een illegitieme daad. Zijn ouders keerden zich toen beiden van hem af (zie S.B. 9.20: 35-39).

Bharata

- De oudste zoon van koning Daśaratha en oudere broer van Heer Rāma die Zijn plaats op de troon waarnam; Rāma die was verbannen moest Rāvaṇa verslaan om Sītā te bevrijden (S.B. 9: 10 & 11).

- De Bharata geboren uit de apsara Śakuntalā en koning Duṣmanta werd een keizer van grote roem en glorie die gevierd werd als een gedeeltelijke representatie van de Heer op deze aarde in de dynastie van Pūru. Gefrustreerd in het verwekken van nageslacht, daar zijn vrouwen zijn zoons ter dood hadden gebracht uit angst voor hun onvolkomenheden, voerde hij een marut-stoma offerplechtigheid uit om zonen te krijgen, waarop de Maruts hem Bharadvāja presenteerden (zie S.B. 9: 20 & 21).

- De zoon van Mahārāja Duṣmanta, die al op jonge leeftijd zijn koninkrijk en familie verzaakte. Hij maakte zeer veel vooruitgang op het geestelijk pad, maar raakte later gehecht aan een tam hertje. Hij moest nog tweemaal geboren worden voordat hij bevrijd werd (zie S.B. 5.7-14).

Bhārata-varṣa

('Het land van Bharata') de naam van het gebied met de berg Meru centraal gelegen in Ilāvṛta-varṣa, het materiële en spirituele midden van alle varṣa's of leefgebieden.

- Het gebied geregeerd door Keizer Bharata zo genoemd sedert zijn heerschappij. Door sommigen als naam voor de planeet aarde beschouwd omdat de Vedische cultuur voor Kṛṣṇa over de gehele aarde heette te heersen (zie S.B. 5.7: 13).

- Naam voor het land dat we nu India noemen.

Bhāratī

Zie Sarasvatī.

Bhārgava

Met betrekking tot of stammend van Bhṛgu.

- Er is een Kavi Bhārgava: een andere naam voor Śukrācārya (zie S.B. 4.1: 45) .

Bhaumāsura

Zoon van de godin van de aarde, ook wel Naraka genoemd. Hij was de demon die de 16.000 prinsessen gevangen hield in Prāgyotiṣa-pura die werden bevrijd en in de echt verbonden met Kṛṣṇa (zie S.B. 10.59).

- Volgens de Viṣṇu-Purāṇa kwam hij ter wereld als gevolg van het aanraken van moeder aarde door Heer Varāha toen hij haar uit de oceaan ophief (zie S.B. 3.13: 31).

Bhava

Śiva als de heer van het bestaan (zie b.v. S.B. 3.4).

Bhāva

Genegenheid en liefde voor Kṛṣṇa. Volgt op śraddhā.

- De fase voorafgaand aan de bovenzinnelijke liefde voor de Heer.

- Goed gerijpt zijn in bhakti betekent gerijpt zijn in drie stadia van emotioneel zijn met Kṛṣṇa:

- Sthāyi-bhāva of primaire liefde, het soort van emoties van het hebben van een liefdevolle relatie met de Heer, de directe rasa’s genaamd. Ze worden uitgelokt door vibhāva: emoties opgewekt door toegewijden, Kṛṣṇa Zelve en door bepaalde voorwerpen in verband met Hem.

- Anubhāva of de erop volgende liefde, dat wat volgt in de relatie in de zin van het hebben van specifieke emoties als lachen, huilen en zingen. Er zijn ook opwellende emoties die komen en gaan en vyabhicāri-bhāva worden genoemd: opwinding, verlegenheid, en jubelstemmingen. Dit zijn de emoties die ook wel tot de indirecte rasa's worden gerekend.

- Mahābhāva or sattva-bhāva is de extatische liefde; emoties die zich voordoen zonder enige bewuste opzet als men overweldigd wordt door gelukzalige liefde. Symptomen: verbijsterd zijn, flauw vallen, en het haperen van de stem.

Bhaya

Angst, alarm, schrik, bedachtzaamheid; verschrikking, ontgoocheling, gevaar, risico, leed; gevaar door of voor; ziekte, onbehagen.

- Heer Kapila: 'Door niemand anders dan door Mij, de Opperheer en heerser als de oorspronkelijke persoon, de Ziel aller zielen, kan de verschrikkelijke vrees [van geboorte en dood] worden losgelaten (S.B. 3.25: 41). Bij hen die discrimineren tussen zichzelf en een ander, er een andere kijk op nahoudend wat betreft het lichaam, zal Ik, als de dood, grote angst veroorzaken (zie ahaṅkāra en S.B. 3.29: 26).'

- Vasudeva tot Nārada: 'O brahmaan, niettemin doe ik navraag bij u over het dharma van het zich verhouden tot de Allerhoogste Heer, waarover met geloof te vernemen hij die gedoemd is te sterven bevrijd raakt van alle angst (S.B. 11.2: 7).'

- Heer Brahmā: '(12) Geen enkele bestaansvorm kan met het aanvaard hebben van een materieel lichaam ontsnappen aan zijn opdracht; niet door verzaking en scholing, niet door yoga, met behulp van de eigen kracht, intelligentie en voorzeker ook nooit door de weelde verworven, de deugd van de plichtsbetrachting, door een macht van buiten of door welk persoonlijk ijveren ook. (13) Gestuurd door het ongeziene, aanvaarden de levende wezens het gebonden te zijn aan een materieel lichaam, voor hun geboorte, dood, hun droefenis, illusie, voortdurend vrezen, hun geluk en leed en voor alles wat hen te doen staat met hun karma (zie S.B. 5.1: 12-13).'

- Heer Kṛṣṇa: 'Die wil waarmee men het slapen, vrezen, weeklagen, het laten afhangen en zeker ook het veronderstellen nooit opgeeft, is van een onintelligente houding in de geaardheid onwetendheid, o zoon van Pṛthā (B.G. 18.35).' 'Intelligentie, kennis, kalmte, vergevingsgezindheid, waarheidlievendheid, beheersing over de zinnen en de geest, geluk, leed, geboorte, dood, vrees en onbevreesdheid eveneens, geweldloosheid, evenwichtigheid, tevredenheid, versobering, roem en schande zijn de verschillende aspecten van het levend wezen die door Mij worden gearrangeerd (B.G. 10.4-5).'

- Swami Prabhupāda's voornaam was oorspronkelijk Abhaya: de onbevreesde.

- De Heer als de beschermer van de toegewijden wordt de zekere toevlucht van de vrijheid van angst genoemd (zie Prahlāda en b.v. S.B. 5.24: 25).

- De angst in eigen persoon als een Vasu, een zoon van Nirṛti of Nikṛti, een prins van de Yavana's en echtgenoot van de dochter van de Tijd.

- De bloesem van de Trapa Bispinosa.

- Een dochter van de Tijd, Kāla of Vaivasvata, en vrouw van de Rākṣasa Heti.

Bhayānaka

Gruwel als indirecte rasa.

Bheda

Breken, verdelen, scheiden, scheiding, expanderen, afdeling, deel; b.v. Vasudeva's voorstelling van angst in twee situaties: in dit leven en het volgende wordt bheda genoemd (addendum Prabhupāda S.B. 10.1: 37-45).

Bhīma

Ook wel Bhīmasena: ('schrikwekkend, geweldig, enorm') één van de vijf zoons van Pāṇḍu.

- Ook wel Vṛkodara 'wolven-buik' genoemd vanwege zijn enorme eetlust.

Bhīṣma

('De angstwekkende'): ook wel Bhīṣmadeva genaamd; een groot toegewijde en een van de oudere leden van de dynastie van de Kuru's. De grootvader. Bleef celibatair uit gelofte. Streed mee tegen Kṛṣṇa en Arjuna in het kamp van Duryodhana (zie S.B. 1.9).

Bhrama

Fouten. Eén van de vier zwakheden van de materieel geconditioneerde mens (zie ook illusies, bedrog en foutieve waarneming: pramāda, vipra-lipsa, karaṇāpātava, C.C. Ādi 2.86).

Bhṛgu

De leider van de (zeven of tien grootste) wijzen in het universum. Wijzen worden soms de 'zoons van Bhṛgu' genoemd (zie ook mahāṛṣi).

- Bhṛgu kwam voort uit de tastzin (S.B. 3.12: 23) van Heer Śiva. Bhṛgu verwekte bij zijn vrouw Khyāti de zoons Dhātā en Vidhātā en een dochter genaamd Śrī, die van grote toewijding voor de Heer was (S.B. 4.1: 43).

- Identiteit van Kṛṣṇa als de wijze onder de brahmaanse wijzen (S.B. 11.16: 14).

- Trouwde met Khyāti, dochter van de wijze Kardama (S.B. 3.24: 22-23).

Bhṛgupati

Een andere naam van Paraśurāma.

Bhū-mandala

De sfeer van de ganse aarde die is verdeeld in zeven toevluchtsoorden of continenten, zie S.B. 3.13: 41, 5.1: 31, 5.16: 1, 4.12.16.

- Het universum in zijn geheel, SB 6.16: 48.

- 'Aarde-cirkel', orbis terrarum, de aardbol, de omtrek of omloopbaan van de aarde.

Bhūta's

(Levende wezens), de geesten, de doden, toegehorigen van heer Śiva.

Bibatsa

Schrik als indirecte rasa.

Bībhatsa

'De schrikaanjager', een naam voor Arjuna als hij die op de vlucht jaagt, de vijand tot de aftocht dwingt.

Bilvamangala Ṭhākur

Grote toegewijde die boeken schreef met beschrijvingen van het vertrouwelijke spel en vermaak van Heer Kṛṣṇa.

Boeddhisme

De leer van heer Boeddha welke voor de vaiṣṇava's te onpersoonlijk is in haar voorstelling van zaken van de wereld en dus van de andere persoon als zijnde een illusie (zie ook māyāvāda).

- De leer, maar niet de Heer, hoofdzakelijk afgekeurd in het Bhāgavatam als zijnde māyāvāda.

- 'Als (de Boeddha) zal Hij met argumenten van speculatieve aard degenen verbijsteren die niet geschikt zijn de Vedische offers te brengen' (S.B. 11.4: 22).

- 'Die de demonische nakomelingen van Diti en Dānu van het verstand berooft' (S.B. 10.40: 22).

- 'Voor hen, goed op weg op het pad van de Veda's, die afgunstig op het goddelijke de werelden doorkruisen met uitvindingen van Maya (een demon) en met de verbijsterde geest destructief zijn, deed Hij zich aantrekkelijk voor (als de Boeddha) in hoofdzaak sprekend over morele richtlijnen' (S.B. 2.7: 37).

- 'Om diegenen die afgunstig zijn op de atheïsten te misleiden' (S.B. 1.3: 24).

- 'Die leiding geeft aan hen die in de illusie zijn gevangen' (S.B. 6.8: 19).

Brahma

De onpersoonlijke geest, het onafhankelijk spirituele, het absolute, de Veda, het Vedisch geluid, het Wezen, het Allerhoogste, het Brahman, het brahmaanse, de Absolute Waarheid, de werkelijkheid van Brahmā, God.

Brahmā

Ook wel Brahmājī: de Schepper. Halfgod (zie deva). Er bestaan meerdere Brahmā's. Eerste levende wezen ontsproten uit Viṣṇu's navel (zie ook Śiśumāra Cakra). Zit op de lotus die de schepping is, m.n. op de berg Meru.

- Deelaspect van Viṣṇu. Oorsprong van heer Śiva.

- De verpersoonlijking van het creatief aspect van God; God als de Schepper.

- De creatieve persoonlijkheid in toewijding tot Kṛṣṇa; schept een eigen wereld.

- Vader van de Kumāra's (zie ūrdhva-retāḥ) en alle overige levende wezens.

- Het eerste schepsel van het universum. Hij ontvangt van de Opperheer het vermogen om in het universum, waarvan hij de voornaamste bestuurder is, alles te scheppen. Hij maakt deel uit van de groep van twaalf mahājana's. Voorts is hij de god die de hartstocht (rajo-guṇa) regeert.

- De Ongeborene of uit zichzelf geborene. Deze naam heeft heer Brahmā met Kṛṣṇa gemeen (zie Aja).

- Het eerste geschapen levend wezen en de secundaire schepper van het materiële universum.

- Een van de vier priesters tijdens een offerplechtigheid, de brahmaan die de leiding heeft (zie ook ṛtvik).

- Op de eerste plaats werd met zijn schaduw de onwetendheid geschapen in vijf soorten genaamd tāmisra (vergetelheid), andha tāmisra (de illusie van de dood), tama (het zichzelf niet kennen), moha (de illusie de materie te zijn) en mahā-moha (verzot zijn op de materie, de hunkering) (S.B. 3.20: 18, vergelijk S.B. 3.12: 2). Zie ook Brahma.

Brahma-bhūta

Toestand waarin men bevrijd is van de stoffelijke besmetting. Wie zich in deze toestand bevindt is bovenzinnelijk gelukkig en stelt zich in dienst van de Opperheer (zie ook koṣa).

Brahma-jijñāsā

Geestelijk onderzoek naar de aard van je identiteit.

Brahmā-muhūrta

Periode van één à anderhalf uur vóór de (gemiddelde) zonsopgang. Meest geschikte tijd voor meditatie (zie japa).

Brahma-saṁhitā

Een zeer oude Schrift in het Sanskriet, die de gebeden van Brahmā aan Govinda bevat; door Heer Caitanya bemachtigd in een tempel in Zuid-India (zie de bhajan Govindam).

Brahma-sūtra

Geschrift van Vyāsadeva over de onpersoonlijke aard van God. Omdat het onpersoonlijke hem niet bevredigde stimuleerde Nārada hem tot het schrijven van het Śrīmad Bhāgavatam. Zie ook Vedānta-sūtra.

Brahma-teja

De vermogens van de brahmanen.

Brahmacārī

Vrijgezel, celibatair, student van een ācārya. Twee soorten: naiṣṭhaika, voor het leven en upakurvāṇa, voor een beperkte periode (tot men trouwt).

- Gehuwde man die zich aan de Vedische huwelijksnormen houdt.
- Leerling die het celibaat beoefent onder de hoede van een bonafide geestelijk leraar.

Brahmacārya

Onthouding, matigheid, zelfbeheersing, celibaat (zie ook kumāra, ūrdhva-retāḥ).

- Eerste āśrama van het geestelijk leven.
- Periode van celibatair leven, zelfbeheersing en studie onder toezicht van een bevoegde geestelijk leraar.

- Studenten-fase, eerste 20-25 levensjaren.

Brahmājī

Zie Brahmā.

Brahmajyoti

Het licht van de schepper, onpersoonlijke geestelijke sfeer, de verlichting die door de bhakta als doel in zich wordt afgeslagen. Verblindende schittering van het onpersoonlijke (zie ook ātmā-jyoti, zie ook S.B. 2.5: 11).

- De lichaamsgloed van de Allerhoogste Heer, die de bron is van het stralende licht van de geestelijke hemel (zie S.B. 10.28: 15).

Brahmaloka

De woning van Heer Brahmā (zie ook Ilāvṛta-varṣa en Meru).

Brahman

Kṛṣṇa's onpersoonlijke sat-aspect. Wordt onderscheiden in parā en apara-brahman betrekking hebbend op resp. het ongeziene en geziene van de schepping. Het is prakṛti, puruṣa en kāla als een geheel (S.B. 11.24: 19).

- De alomtegenwoordige uitstraling die in zowel de materiële als in de geestelijke ruimte wordt gekend als licht (zie brahma-jyoti).

- Het volledige van de geest, van het spirituele, in tweeën: saguṇa-brahman; de door de guṇa's bepaalde wereld en nirguṇa-brahman, het geestelijke vrij van de invloed van de geaardheden.

- Het geestelijke, het spirituele, de geestelijke ziel (zie vijñānam brahman) in onpersoonlijke zin.

- Als Absolute Waarheid het Absolute of Allerhoogste.

- Ook wel aanduiding van de Veda's (zie śabda-brahman).

- Eerste realisatieniveau voorafgaande aan paramātmā (S.B. 1.2: 11).

- Aanduiding voor de gehele stoffelijkheid (mahā-brahman, maha-tattva).

- Het Vedisch aforisme 'sarvaṁ khalv idaṁ brahma' zegt: 'Alles is Brahman'.

Brāhmaṇa

Ook wel brahma-jñāna: brahmaan, geestelijke, wijze, intellectueel. De hoogste klasse in de Vedische samenleving (zie ook varṇa).

- Iemand die door zijn kennis van de Veda's de samenleving leiden kan; lid van de eerste levensorde.

- De acht brahmaanse kwaliteiten van de brahmaan zijn: de aard van de opperste goedheid (sattva), de zuivering (pavitra), de beheersing over de geest (sama) en de zinnen (dama), de waarheidlievendheid (satya), de genade (anugraha), de boete (tapasya) en de tolerantie (titikṣa), daarin vind men de verwezenlijking van God (zie S.B. 5.5: 24, maar ook S.B. 7.9: 10, voetnoot).

- Instructie voor de brahmanen voor het verrichten van de zeer uitvoerige rituele offerplechtigheden, verklaringen van gewijde kennis ofwel de leer; het brāhmaṇa gedeelte van de Veda van proza gehecht aan de Saṁhitā's, als onderscheiden van het deel van de mantra's en upaniṣad's, die regels omvatten aangaande het aanwenden van de mantra's of de hymnen bij de verschillende plechtigheden, met gedetailleerde beschrijvingen van hun oorsprong en betekenis en de talrijke oude legenden; ze bestaan (volgens Sāyana) uit twee gedeelten:

1. vidhi, regels of aanwijzingen voor riten en
2. artha-vāda, verklarende opmerkingen.

Iedere Veda heeft zijn eigen Brāhmaṇa.

Brahmānanda

De vreugde welke Brahman-realisatie schenkt.

Brahmanen

Zie brāhmaṇa.

Brahmaṛṣi

Titel met de betekenis 'wijze onder de brahmanen'.

Brahmāstra

Wapen uit de Vedische tijd, afgevuurd met het uitspreken van een mantra en qua kracht vergelijkbaar met de hedendaagse kernwapens.

- Soort van atoomwapen, maar dan Vedisch.

- Een soort atoomwapen dat een fel wit licht voortbrengt en alles verschroeit ontketend met mantra's na het beroeren van water. Zeer vernietigend gebruikt als een laatste redmiddel in de Vedische oorlogsvoering. Het ultieme wapen in de Vedische tijd (zie S.B. 1.7: 19, 1.8: 11 en 10.63: 13).

Bṛhaspati

De geestelijk leraar van koning Indra en de opperpriester van de hemelse planeten (zie ook B.G. 10: 24). Personificatie van de vroomheid en religie; de leidende offeraar van gebeden en offerandes, en derhalve voorgesteld als het type van de priesterorde, en de Purohita (de meest vooraanstaande priester) van de goden met wie hij voor de mens bemiddelt; in latere tijden is hij de god van de wijsheid en welbespraaktheid, aan wie verschillende werken worden toegeschreven; men ziet hem als de zoon van Aṅgirā (zie ook S.B. 9.14: 4-7), echtgenoot van Tārā en vader van Kaca, en wordt soms vereenzelvigd met Vyāsa; in de astronomie is hij de bestuurder van Jupiter en wordt vaak met die planeet geïdentificeerd.

Buddha

(Boeddha): een Viṣṇu-avatāra uit het begin van Kali-yuga, die verscheen om de mensheid geweldloosheid te leren en een eind te maken aan het doden van dieren en zo de weg naar de bevrijding te vereffenen (zie S.B. 1.3:24 en 2.7.37).

Buddhi

De intelligentie, het verstand; een product van een dynamische veelzijdige overtuiging, zelfrealisatie en kennis van de ziel.

- Spiritueel de ontvankelijkheid voor saamhorigheid, gezag en heiligheid.

Buddhi-nāśaḥ

Intelligentieverlies door verwarring in lust.

Buddhi-yoga

Verbondenheid met God door intelligentie. Naast karma-yoga als synoniem voor de bhakti-yoga gebruikt.

C

Caitanya

(Levenskracht) naam van de incarnatie van Kṛṣṇa als Kṛṣṇa-bhakta in 1486 in Navadvīpa, West-Bengalen. Ook genaamd Mahāprabhu Kṛṣṇa-Caitanya en Gauranga. Uitgesproken: Tsjétanja.

- Een avatāra die ± 500 jaar geleden in India verscheen om de mensheid te onderrichten in het yuga-dharma (de realisatiemethode die geldt voor een bepaald tijdvak of yuga) van onze tijd, te weten het chanten van de heilige namen van God, en te strijden tegen de verslechterende invloed van Kali-yuga. Hoewel Hij Kṛṣṇa Zelf was, speelde hij de rol van Kṛṣṇa's toegewijde, om ons te tonen hoe we onze liefde voor Hem tot leven kunnen wekken.

- Hervormer van de Vedische cultuur ter bestrijding van het valse gezag van droge boekenwijsheid en het kastenstelsel. In het westen ingezet tegen het impersonalisme en de filosofie van de leegte.

- De incarnatie van de Heer die in deze wereld neerdaalde om door middel van de saṅkīrtana-beweging te onderwijzen hoe men God lief moet hebben.

Caitanya Mahāprabhu

See Caitanya.

Caitanya-caritāmṛta

Het boek van Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī over het leven en de leer van Heer Caitanya, de Heer van de Vedische Reformatie. 'Het Nieuwe Testament' van de Caitanya-vaiṣṇava geschreven in de zestiende eeuw.

Caitanya-vaiṣṇava's

School van toegewijden van Heer Viṣṇu die Heer Caitanya volgen. Gebaseerd op de Vedische conclusie: Caitanya is de ondoorgrondelijke eenheid in verscheidenheid (acinthya-bhedābheda-tattva).

Caittya-goeroe

(Van caitta - dat wat tot het denken behoort, de voorgestelde, de mentale) de geïnternaliseerde goeroe, de Superziel vanbinnen, ter sprake gebracht door

Kṛṣṇa in S.B. 11.29: 6 in verhouding tot de ācārya, de goeroe naar de traditie van buitenaf onderwezen.

Cakra

Term in de bhakti gebruikt voor de totaliteit van de sterrenhemel, of de schijf van sterren die onze melkweg is, die als een wiel of schijf schijnbaar om de poolster maar in werkelijkheid om het centrum van de melkweg draait (zie Śiśumāra).

- Het cyclische, het cyclische naar de zon, de maan en de sterren, dat tezamen met de lineaire (klokken- en weekordetijd) en psychologische tijd, het verleden, het heden en de toekomst het drievoudige, de tri-kālika, van de tijd vormt (zie ook Kāla).

- Ook de werpschijf van Kṛṣṇa, het acute van Zijn aanwezigheid of allerhoogste aanblik van Hem; tijd als het wapen van Viṣṇu: een breuk met de orde van de tijd of de cakra betekent een val, is verraad aan niyama, of regulatie. Consequentie: een 'straf' van het vuur van de ongebonden energie die vrijkomt van de cakra-orde, de gebroken orde is de lust die leidt tot woede en uiteindelijk waanzin: het hoofd wordt er door de cakra afgesneden als men blijft volharden tegen Kṛṣṇa in (zie Śiśupala en Kāla, zie S.B. 6.8: 23 en 9.5; zie ook de Cakra-orde).

- Knopen van subtiele prāṇā-energieën of nādi's, zich bevindend hoger en lager in het lichaam. Zij, verdeeld in zeven, dienen de mediteerder, in opeenvolging zich openend, de weg naar de hogere bestemming. De lagere centra zijn: de mūlādhāra-cakra, aan de basis van de ruggengraat, de svādhiṣṭhāna-cakra, in het gebied van de navel, en de maṇipūra-cakra, in de maagstreek of de plexus. De hogere centra zijn genaamd de anāhata-cakra in het hart, de viśuddha-cakra in de keel, de ajnākhya-cakra tussen de wenkbrauwen en de sahasāra-cakra bovenop de schedel (zie S.B. 10.87:18 en B.G. 6: 13-14). (Het M.W. lexicon biedt een zesdeling met een ietwat andere omschrijving).

Cakravākī

Populaire vogel, de wijfjeskraanvogel.

Cakrī

Naam van de Heer als degene die de cakra, de werpschijf hanteert.

Cākṣuṣa Manu

De zesde Manu die, vrij van hartstocht, via zijn koningin Naḍvalā de wereld de zoon Ṛta schonk, een van twaalf zoons (S.B. 4.13: 15-16).

Campaka

De Michelia-Campaka, een zeer geurige soort magnoliaboom met gele bloemen.

Cāṇakya Paṇḍita

De brāhmaṇa-raadsman van koning Candragupta die mogelijk een andere Candragupta is dan degene die verantwoordelijk was voor het tegenhouden van de invasie van Alexander de Grote in India in de vierde eeuw voor Christus. Beroemd voor zijn boeken over politiek en moraal (S.B. 12.1: 12).

Caṇḍāla

'Hondenvleeseter'. Laagste mensensoort, uitgestotenen. Vaiṣṇavaterm voor uitschot (zie ook paria).

- Man van de laagste en meest verachte soort van gemengde afstamming (geboren uit een śūdra vader en een brahmaanse moeder).

Candra

De halfgod die staat voor de orde van de maan (zie ook Soma).

Candraśekhara Ācārya

Een grote huishoudertoegewijde van Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Canto

Afgeleide van kāṇḍa: deel of gedeelte, sectie, hoofdstuk, boek. Benaming van de boeken van het Bhāgavatam, de secties waarin deze purāṇa is verdeeld.

Cāraṇa's

Zij die vererenswaardig zijn, zij die behoren tot een bepaalde Vedische school en hetzelfde geschrift lezen, zij van goed en moreel correct gedrag, zij die rondtrekken als zangers en acteurs, zij van achting die handel drijven en besturen. Ook hemelse zangers en zij die vee weiden en hoeden.

Cārvāka Muni

De geestelijk vader van de hedonistische filosofie.

Cātuḥ-hotra

Van de vier soorten van offers, zie Ṛtvik.

Catuḥ-ślokī

De vier essentiële verzen in de Bhagavad Gītā en in het Śrīmad Bhāgavatam die de leringen samenvatten. In the Gītā worden de verzen gevonden in hoofdstuk 10: 8 - 11. Voor het Bhāgavatam zijn deze verzen S.B. 2.9: 33-36.

Catuḥ-vidaṁ

De vier soorten voedsel; carvya (dat wat gekauwd wordt), lehya (dat wat je oplikt), cūṣya (dat wat je opzuigt) en peya (dat wat je opdrinkt).

Catuḥ-vidhaḥ

De viervoudige doelen van de mens, kāma, artha, dharma, mokṣa, zie puruṣartha's.

Catuḥsana

'De vier sana's'. De Līlā-avatāra van de Heer in de vorm van de vier Kumāra's

Catur-vyūha

Zie Vyūha.

Cāturmāsya

Boetvaardigheidsgelofte voor een bepaalde periode (van ongeveer half juli tot half november) van vier maanden binnen één jaar gedurende de regentijd in India. Voor die periode wordt men aangeraden speciale geloften af te leggen ter persoonlijke zuivering.

- Naam voor het begin van een kwartaal; of de naam voor de drie offerplechtigheden van vaiśvadevam, varu varuṇa-praghāsāḥ en sākam-edhāḥ uitgevoerd aan het begin van een kwartaal.

Chaitya-goeroe

Zie Caittya-goeroe.

Channa-avatāra

Naam voor de bedekte nederdalingen van Kṛṣṇa in Kali-yuga: in tegenstelling tot Zijn tri-yugastatus.

- Kṛṣṇa als Zijn eigen toegewijde: Zoon, Profeet, Sannyāsī (zie ook S.B. 7.9: 38).

- Voorbeeld van een typische channa-incarnatie is Dattatreya verschijnend als de avadhūta in de eerste hoofdstukken van de Uddhava-gītā bij het bespreken van al de goeroe's waar men van kan leren (zie S.B. 11.7-8).

Cintāmaṇi

'Toetssteen' met mystieke kracht, waarover gesproken wordt in de Vedische geschriften (zie ook Kṛṣṇa-loka).

Cit

Bewustzijn. Eén van de drie hoofdkenmerken van Kṛṣṇa (zie Sat-cit-ānanda).

Citi-śakti

(Citi - kennis; śakti - vermogen). Innerlijk of verlichtend vermogen van de Heer.

Citraketu

('Het licht van de uitnemendheid') een goede koning, een keizer voor allen, een koning van de Vidyādara's levend in Śūrasena, van wie er van de aarde alles was wat men zich maar wensen kon (zie S.B. 6.14: 10). Ontving instructie na zijn weeklagen over een overleden zoon van Nārada en Aṅgirā en werd gezegend door de Heer (in S.B. 6.15), maar kwam later weer ten val vervloekt te worden herboren onder de demonen vanwege een onbeschaamdheid tegenover moeder Pārvatī (in S.B. 6.17).

Cupido

(Kandarpa, Kāmadeva): de halfgod die lustige gevoelens opwekt in de harten van de geconditioneerde levende wezens.

Cyavana

Een wijze, een heremiet, die in zijn meditatie werd verstoord door Sukanyā, de dochter van Manu's' zoon Śaryāti, die, om het weer goed te maken, haar dwong met hem te trouwen ook al was hij dan een oude man. De Aśvins

schonken hem toen een hernieuwde jeugd om een goede echtgenoot te zijn (zie S.B. 9.3).

D

Daitya's

De kwaadaardige zoons van Diti (zie Hiraṇyakaśipu en Hiraṇyākṣa).

Ḍākinī's

Vrouwelijke toegehorigen van Kāli, metgezellen van Heer Śiva.

Dakṣa

('de expert') stamvader of prajāpati. Zoon van Brahmā die door Heer Śiva werd vervloekt omdat hij zijn respect voor hem verloren had. Hij kreeg een geitenkop van Śiva toen hij uit de dood herrees waar hij eigenlijk toe veroordeeld was (zie S.B. 4.5-7). Dakṣa op zijn beurt vervloekte Nārada omdat die zijn zonen teveel aan het celibaat zou binden waardoor de lijn in gevaar kwam. Daardoor kan Nārada, en dus ook zuivere toegewijden buiten de āśrama, niet langer dan drie dagen op één plek blijven (zie S.B. 6.4-5).

Dākṣāyaṇī

Dakṣa's dochter, Satī, die bewust tot zelfverbranding overging nadat ze terugkeerde naar haar vader die haar echtgenoot Heer Śiva had geminacht (zie Satī).

Dāl

Linzenpap. Hoort bij iedere Vedische (feest)maaltijd als extra bij de rijst (plus de groenten, vruchten en melkproducten) om zo de nodige plantaardige eiwitten te combineren zodat geen vlees hoeft te worden gegeten. Men kan in combinatie met melkproducten voor de B12-vitamine ook soyabonen (tofu) of bruine bonen gebruiken als vleesvervanger als men verder goed brood en/of rijst eet.

Dāmodara

(Gebonden buik), naam voor peuter Kṛṣṇa die de boter wegstal.

Dāna

Onbaatzuchtigheid, liefdadigheid (zie Niyama). Dhana betekent welvaart of rijkdom.

- doneren, giften doen.

- delen of communiceren.

- zuivering (zie Śauca).

Dānava's

Reuzen, een soort demonen, zonen van Dānu, een andere vrouw van Kaśyapa; vaak vermeld in samenhang met de Daitya's, de kwaadaardige zoons van Diti.

Daṇḍa

Staf, discipline, controle (zie ook Tri-daṇḍa).

- Periode van ongeveer dertig minuten ook wel een nāḍikā genoemd (S.B. 3.11: 8).

Daṇḍavat

Uitgestrekt op de grond eerbetuigingen brengen voor de mūrti's en/of de geestelijk leraar.

Dantavakra

Demonisch familielid van Kṛṣṇa (S.B. 9.24: 27) die zich in zijn woede over de dood van zijn maten Śalva en Śiśupāla tegen Kṛṣṇa keerde en de dood vond (zie S.B. 10.78).

Darbha

Grassoort verschillend van het platte kuśa gras, eveneens gebruikt voor matten om op te zitten. Naam: Saccharum cylindricum.

Daridra-nārāyaṇa

Dwaalleer welke stelt dat mensen 'arme' openbaringen van God (Nārāyaṇa) zijn.

Darṣan

('Het zien') de aanwezigheid van de goeroe; de gunst aan volgelingen van heiligen en grote wijzen om hun aanwezigheid te mogen genieten.

Darṣana's

('Gezichtspunten, zienswijzen, visie's). De zes systemen van Indiase filosofie, syncretisch beschouwd als zijnde meer complementair dan in strijd met elkaar, ondanks de uiteenlopende en somtijds tegenstrijdige aard in het neerzetten van de uitgangspunten met de begrippen van ātmā en brahma (zie ook S.B. 12.13: 11-12). Deze orthodoxe zienswijzen delen, samen met de heterodoxe religiositeit van de Boeddhisten, Jains en Śankaristen waartegen zij in het geweer kwamen ten tijde van de opkomst van het Christendom, a) de upaniṣadische notie van de cyclische tijd in yuga's en reïncarnaties en b) het begrip mokṣa of bevrijding van die wedergeboorte middels emancipatie en overstijging. De zes worden vaak samengenomen in drie dualiteiten van filosofie: de eenheids/methodische (wetenschappelijke), de analytisch/verbondene (spirituele) en de rituele/exegetische (religieuze) benaderingen. Er is ook een suggestie van progressie in de emancipatie van laag naar hoog in deze volgorde.

A: Wetenschappelijk.
- 1 Vaiśeṣika, de atomistische visie van de werkelijkheid.
- 2 De Nyāyavisie van de methodische benadering.

B: Spiritueel.
- 3 De Sāṅkhyavisie van analyse in tattva's in tegenstelling met de puruṣa.
- 4 De Yogavisie van overstijging door meditatie in acht 'leden' of aṅga's.

C: Religieus.
- 5 De Mīmāṁsānotie van geregelde plechtigheden en rituele diensten.

- 6 De Vedāntavisie van de samenvattende en naar tijd en plaats zich aanpassende bovenzinnelijke commentaren op de purāṇa, itihāsa en upaniṣadische literatuur.

- De Nyāya en Vaiśeṣika visies zijn deel van de wetenschap, de karma-mīmāṁsā is terug te vinden in de zienswijze van de burgerlijke Hindoe met zijn mandirs en pundits, de Yoga is de populaire versie van de geestelijke discipline van het zich verbinden met het Absolute, en het analytische van de Sāṅkhya visie is opgenomen in de vedāntische uttara-mīmāṁsā benadering die we in het Westen kennen als de Hare Kṛṣṇa's (zie ook Kapila en Yoga).

Dāsa

(Dienaar) instrument van de wil van God, Kṛṣṇa.

Daśārha

('De dienstbaarheid waardig'), een gemeenschappelijke voorvader van de Vṛṣṇi's, Kṛṣṇa's familienaam, beschreven in S.B. 9.24: 3-4 (zie ook Yādava's).

Daṣendriya's

De tien zintuigen bestaande uit de zintuigen van waarneming (de jñānendriya's) en de zintuigen van actie (de karmendriya's) resp. oor, oog, tong, neus, huid en de handen, benen, spraakorgaan, aars en geslachtsdelen.

Dāsya

Een rasa, de dienaar/Heer-relatie.

Dattātreya

('Hij die geschonken werd'), de zoon van Atri, een machtige yogī van Heer Viṣṇu, die men beschouwt als een partiële incarnatie van Hem (S.B. 4.1: 15 & 33). Men bidt tot hem om zich te beschermen tegen ontrouwe vereniging (niet-yoga, zie S.B. 6.8: 16).

- De paramparā neemt de positie in dat de brahmaan waar Kṛṣṇa over spreekt, als Hij het heeft over de vierentwintig goeroe's van de avadhūta (in S.B. 11.7-8 & 9), Dattātreya zou zijn geweest.

- Van hem, ook wel bekend als Datta, zegt men dat Hij de essentie van Brahmā, Viṣṇu en Śiva in zich draagt. Hij groeide uit tot een mystieke bedelmonnik, rondtrekkend door de wereld met zijn koe en vier honden. Hij beheerste de vier Veda's en de Tantra's; vele sādhu's, sannyāsī's, asceten, yogī's, kluizenaars en wijzen als Gorakhnath en Matsyendranath werden zijn leerlingen. Hij werd ook de grote leider van de kanphota-nathpanthi, de mystici met 'gespleten oren' die de antinomische weg volgen van het zich keren tegen de gefixeerde betekenis of universele toepasbaarheid van de morele wet.

Dayā

Mededogen als indirecte rasa.

- Eén van de vier basiswaarden van de religiositeit (zie Dharma).

Deha

Het fysieke lichaam.

Demonen

Zie Rākṣasa en Asura.

Deva

Halfgod; grote persoonlijkheid in toewijding tot Kṛṣṇa, zelfgerealiseerd tot bestuurlijke onafhankelijkheid.

- Levend wezen dat door de Heer begiftigd is met de macht om een onderdeel van het universum te besturen, zoals zon, regen, vuur enz., en tevens te waken over het welzijn van alle levende wezens.

- Deugdzaam wezen, dienaar van God. Goddelijk iemand, halfgod. Godsbewust persoon.

- In drie soorten: Aditya's de zonen van Aditi, de Vasu's en de Rudra's. De deugdzamen, de goeden en de zuiveraars.

- De Bṛhadaranyak Upaniṣad zegt dat er in hoofdzaak drieëndertig goden zijn van belang in de geestelijke wereld, in de zin van het uitvoeren van de Vedische rituelen en de yajña's. Andere goden van de hemel zijn ermee verbonden. Het zijn de acht Vasu's, elf Rudra's, twaalf Aditya's (gedaanten van de zonnegod), Indra en Prajāpati.

- In S.B. 11.24: 8 is er sprake van elf goden die heersen over de werkende en waarnemende zintuigen en de geest: dat zijn één, de godheden heersend over de windrichtingen, twee Vāyu, drie Surya, vier Varuṇa, vijf de Aśvinī-kumāra's, zes Agni, zeven Indra, acht Viṣṇu, negen Mitra, tien Prajāpati en elf Candra.

- In S.B. 3.6: 12-23 is er sprake van: Agni en de Veda (naar het gesproken woord), Varuṇa, de Aśvins, Sūrya, Candra, Anila (naar de lucht, de aanraking), Brahmā (als de eerste Prajāpati), Mitra, Indra, Śiva, Viṣṇu en de heersers over de windrichtingen (naar de oren).

Devahūti

De moeder van de incarnatie van de Heer als Kapila (S.B. 3.33).

Devakī

De moeder van Heer Kṛṣṇa. Wanneer Kṛṣṇa in de stoffelijke wereld verschijnt, stuurt Hij sommige toegewijden vooruit die Hem tot vader, moeder enz. moeten dienen (zie ook Yaśodā).

Devakī-nandana

Kṛṣṇa, het kind van Devakī.

Devala

Een klassieke Vedische autoriteit. Zijn naam is verbonden met het verhaal van Gajendra, de olifant die gevangen was door een krokodil. Die krokodil was Hūhū, een zanger van de hemel die door een vloek van de wijze Devala, in zo'n dier was veranderd (S.B. 8.4: 3-4).

Devarṣi

Grote wijze, wijze onder de goden, eretitel (van b.v. Nārada Muni).

Devī

Godin, eretitel voor vrouwelijke toegewijden, net als mātājī, moeder, of prabhu, meester, voor de mannen.

Dhana

Weelde, eigendom, rijkdom, geld.

Dhanañjaya

'Overwinnaar van de weelde', naam voor Arjuna betrekking hebbend op zijn vrijgevigheid.

Dhanvantari

('zich in een boog bewegend') avatāra van Viṣṇu die verscheen uit het karnen van de oceaan, staat voor de integriteit van de (ayurvedische) geneeskunst (S.B. 8.8).

Dhāraṇā

Concentratie, vasthouden, begrip, stevigheid, onthouden, dragen, bijeenrapen, ondersteunen.

- Deel van aṣṭāṅga yoga dat komt vóór de meditatie en waarin men zich concentreert op het voorwerp waarmee men mediteert; gewoonlijk met een mantra.
- Zie ook de verschillende manieren van zich concentreren ter wille van de verschillende perfecties, of siddhi's van de yoga (S.B. 11.15: 10-30).

- Het eerste gedeelte van het proces van de yoga integratie, het zich inperken en de zelfbeheersing genaamd saṁyama.

Dharma

(Sanātana-): die religieuze plichtsbetrachting die een binding met Kṛṣṇa en de eeuwige waarden satya, dayā, tapah, (of dāna) oplevert: waarheidsliefde, mededogen, soberheid en reinheid (stier van dharma, zie Kali-yuga en ook Svadharma en Vidhi, S.B. 1.17, 3.13: 35, 11.17:10, 12.3: 18).

- Dharma-rāja of ook wel Dharma: naam van Yudhiṣṭhira.

- Dharma: als naam gebruikt voor de zoon van Dharma ofwel de zoon van Yamarāja, de koning van de religieuze verplichtingen.

- Nara-Nārāyaṇa, de beste van de wijzen volmaakt van vrede, werd geboren uit Mūrti, de dochter van Dakṣa en echtgenote van Dharma (S.B. 11.4: 6), en volgens de Matsya Purāṇa (3.10), werd Dharma, de vader van Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi, geboren uit de rechterborst van Brahmā en trouwde hij later met dertien van de dochters van Prajāpati Dakṣa.

- Religiositeit.

- Universele en absolute religie (zie ook Adharma, Bhāgavata-dharma en Varṇāśrama-dharma).

- De natuurlijke aard. De eigen aard van iets.

- Andere naam voor de verschillende religieuze, maatschappelijke en 'persoonlijke' plichten (sva-dharma's) van de mens.

- Datgene wat in de Veda wordt voorgestaan; leven naar schriftuurlijk voorschrift (S.B. 6.1).

- In twee soorten: plichtmatig handelen in gehechtheid, pravṛtti dharma; en plichtmatig handelen in onthechting, nivṛtti dharma (zie S.B. 3.32: 2-5 & 43-36, 4.4: 20 en 11.10: 4).

- Tegengestelde van adharma.

- Wat de oorspronkelijke bedoeling van de eigen plichtsvervulling in de weg staat is vidharma, verkeerd begrepen of vreemd aan het eigene is het paradharma, aanwijzingen die haaks staan op iemands levensbestemming zijn upadharma en men spreekt van chala als door een tegenstander de woorden van de geschriften worden verdraaid met een valse voorstelling van zaken. Dat wat personen naar eigen nukken als een slap aftreksel doen in weerwil van de bedoeling van de eigen levensorde [de āśrama] is ābhāsa; [men moet zich met dit alles afvragen:] in welk opzicht zou dat wat, naar de eigen aard als zijnde het geëigende dharma, is geregeld, nou niet de vrede brengen (S.B. 7.15: 12-13)?

- De Heer zijn zetel van dharma stelt men zich voor als bestaande uit de rechtschapenheid, de wijsheid, de onthechting en de heerschappij als de poten, het tegengestelde daarvan als de zijkanten, en de drie guṇa's als de drie planken voor de basis (vermeld in S.B. 11.27: 25-26).

Dharma megha samādhi

'Zaadloze' verzonkenheid in contemplatie van deugd en gerechtigheid. Toestand van verlichting (zie ook Kaivalya).

- Oplossen in het Ene. Als doelstelling door de Vaiṣṇava afgewezen.

Dharma-kṣetra

('Veld van rechtschapenheid') heilige bedevaartsplaats, term gebruikt voor Kurukṣetra, het slagveld van de grote oorlog.

Dharma-vyādha

Een geweldloze jager beschreven in de Varāha Purāṇa. Aangehaald in S.B. 11.12: 3-6, om het belang te illustreren van omgang met toegewijden. In een voorgaand leven werd hij op de een of andere manier een brahma-rākṣasa of een brahmanenspook, maar werd gered na verloop van tijd daar hij in een voorgaande Kali-yuga omgang had met een Vaiṣṇava-koning genaamd Vāsu.

Dharmarāja

Andere naam van Yamarāja.

Dhīra

Onaangedaan, nuchter persoon.

- Iemand die niet in de war gebracht wordt door de stoffelijke energie.

Dhoti

Lange doek die om het middel wordt gewikkeld. Standaardkleding van de mannelijke tempeltoegewijden.

Dhṛṣṭadyumna

De zoon van Drupada die de slagorde van de Pāṇḍava's opstelde op het Slagveld van Kurukṣetra.

Dhṛtarāṣṭra

De vader van de Kuru's. De Bhagavad-gītā werd hem, zoals ze op het slagveld van Kurukṣetra gesproken werd, verhaald door zijn secretaris Sañjaya.

- De oom van de Pāṇḍava's, wiens poging om hun koninkrijk in bezit te nemen voor zijn eigen zoons, tot de oorlog van Kurukṣetra leidde.

Dhruva Mahārāja

(Dhruva betekent: permanent, eeuwig, constant) grote toegewijde die op zijn vijfde jaar zware boetedoeningen onderging en de Allerhoogste Godspersoon realiseerde (S.B. 4.8-13).

Dhyāna

Zevende fase van de acht fasen van aṣṭāṅga-yoga, bestaande uit de beoefening van meditatie.

- Beoefening van meditatie op de Allerhoogste Heer, die in het hart verblijft als de Superziel.

Digdevatā

(Of dikpati) een bestuurder of een bewaker van een hoek of windrichting van de hemel.

Dīkṣā

Initiatie, introductie, voorbereiding, is voor de geestelijke ziel de manier om zuivering te vinden (S.B. 12.11: 17).

- Het proces van het verkrijgen van een geestelijke naam met Kṛṣṇa door śraddha, geloof; sādhu-saṅga, omgang met toegewijden en bhajana kriya: de reguliere spirituele praktijk van het zingen van de namen alleen en tezamen en het lezen van de geschriften en dergelijke, en bijgevolg het verwerven van een geestelijke naam na een zekere periode van consolidatie (normaal gesproken een jaar).

- Er zijn dīkṣāgoeroe’s en śiṣyagoeroe's, goeroe's voor de initiatie en goeroe's van instructie.

Diti

De echtgenote van Kaśyapa Muni en de moeder van de demonen Hiraṇyākṣa en Hiraṇyakaśipu (S.B. 3.14).

Diviyam śrotam

In de yoga behoort het luisteren naar etherische geluiden tot de speciale verworvenheden; Patañjali beschrijft: śrota ākāsayohsam bandha saṁyamāt di-

viyam śrotam, ('door saṁyama op de relatie tussen ruimte en geluid is er het goddelijk vermogen van het horen'). Yoga-sutra's III.42 en ook Kṛṣṇa bespreekt deze secundaire siddhi (zie S.B. 11.15: 19 en ook Śrota en Apauruṣa).

Divya-tantri

(Divya: goddelijk) een yogī die alleen overgaat tot seksueel gedrag voor het krijgen van een kind, en voor de rest zijn seksualiteit subliminaal brengt tot een staat van absorptie in God (Kṛṣṇa)-bewustzijn.

Draupadī

Dochter van koning Drupada en echtgenote van de Pāṇḍava's.

Droṇācārya

De leraar in de krijgskunde van Arjuna en de andere Pāṇḍava's. Hij was de aanvoerder van de Kuru's op het slagveld van Kurukṣetra.

- Aśvatthāmā, zijn kwaadaardige zoon, vermoordde de kinderen van de Pāṇḍava's.

Drupada

Een krijger die voor de Pāṇḍava's vocht op het slagveld van Kurukṣetra.

Duhkha

Ongeluk, tegenslag, ellende, misère. Wisselt af met materieel geluk of vreugde: sukha.

Durga

Moeilijk te benaderen, lastig te bereiken, gevaar, ellende.

Durgā

Halfgodin. Behartigt de strijd van de materiële belangen van mahāmāyā.

- De verpersoonlijking van de materiële energie en de echtgenote van Heer Śiva.

- Zie S.B. 8.12: 40 (ook voor een plaatje). 'Als men zich eenmaal verbonden heeft met Mij in de vorm van de eeuwige tijd, zal die illusiewekkende energie bestaande uit de geaardheden van de natuur, met al haar verschillende elementen (als optelsom er als de godin Durgā) niet langer in staat zijn je van je verstand te beroven.'

Durvāsā Muni

Machtige, mystieke yogī, die geducht was om zijn verschrikkelijke vervloekingen. Raakte in conflict met Ambarīṣa Mahārāja over de orde van de tijd en moest uiteindelijk zijn toevlucht zoeken bij Ambarīṣa die toen de cakragebeden opzei om de orde en onderlinge vrede te herstellen (S.B. 9.4 & 5).

Duryodhana

Kaurava, neef van Arjuna, die als de oudste de vijandige legers aanvoerde samen met zijn andere honderd broers, de zonen van de blinde oom Dṛtharāṣṭra.

Duṣkṛtam

('Van de zonde') onverlaten, criminelen, zondaars die zich niet aan Kṛṣṇa overgeven.

Dvāpara-yuga

Het derde tijdperk voorafgaande aan Kali-yuga, twee maal zo lang durende (zie Kali-yuga). Maakte deel uit van een kringloop van vier yuga's (mahā-yuga); duurt 864.000 jaar (zie ook S.B. 2.1: 8, 11.5: 27-30).

Dvārakā

(Veelpoortig; voor alle gezindten). De stad in zee waar Kṛṣṇa Zich met zijn getrouwen terugtrok na Zijn verblijf in Mathūra, de hoofdstad van Zijn geboortestreek (zie S.B. 10.50).

- De stad waar Heer Kṛṣṇa's spel en vermaak als staatshoofd, welvarende edelman, vader en minnaar plaatsvond.

Dvārakādhīsa

Naam van de Allerhoogste Godspersoon als de Heer van de stad Dvārakā.

Dveṣa

Hekel, ongeluk, afkeer, hatelijkheid, samenhangend met de irrationaliteit van de materiële logica. Behoort tot de kleśa's.

Dvijā

(-Jana): tweemaal geborene: iemand die het geestelijk leven aanvaard heeft, een geestelijk leraar heeft aanvaard en geïnitieerd is.

- Iedereen van de drie hogere klassen in de Vedische samenleving (zie Varṇa).

- De tweemaal geborenen, zij die er van Garuḍa zijn, de 'grote vogels'.

Dvīpa

'Afgescheiden gebied, eiland of continent'. Er zijn zeven dvīpa's. Ook Brahmā's lotus, het sterrenstelsel, word als een dvīpa beschreven. Het Eur-Aziatische continent staat bekend als Jambhūdvīpa (zie ook varṣa en S.B. 5.1: 33, S.B. 5.20 en S.B. 10.63: 37).

- Er is ook een verdeling in negen dvīpa's, nava-dvīpa, vernoemd naar de zonen van Āgnīdhra: Nābhi, Kimpuruṣa, Harivarṣa, Ilāvṛta, Ramyaka, Hiraṇmaya, Kuru, Bhadrāśva en Ketumāla. Dezen vormen de verschillende delen van India of Bhārata-varṣa later geregeerd door negen van de honderd zoons van Ṛṣabha. Navadvīpa is ook de naam van de geboorteplaats van Heer Caitanya. (zie S.B. 5.2: 19-21 en 11.2: 19).

E

Ego

Geestelijk: werkelijke identiteit van het levend wezen, andere naam voor ziel (zie Jīva, Ātmā, Ahaṅkāra).

Ekādaśī

Dag van bezinning voor de Vaiṣṇava's, vastendag van granen en bonen op de elfde dag na volle en nieuwe maan. Extra japa (9 ronden) en lezen is voor de Vaiṣṇava de activiteit op zo'n dag.

Elementen

(dhātavaḥ): de essentiële onderdelen van het bestaan; water, vuur, aarde, lucht en ether. Ook de zeven essentiële ingrediënten van het lichaam zijn dhātava: huid, vlees, zenuw, merg, been, bloed en vet [vermeld in S.B. 2.6: 1]. In ruimere zin spreekt men ook wel van 16 elementen samen met het verstand en de 10 werkende en de waarnemende zinnen. Ook zijn er indelingen met 24 of 25 elementen: de grofstoffelijke elementen, de fijnstoffelijke elementen (de vijf objecten van de zinnen: geur, kleur, smaak, aanraking en geluid), de tien zinnen van waarnemen en handelen, geest, intelligentie, ego en bewustzijn met het element van de tijd als het vijfentwintigste element. Er zijn ook de negen tattva's (zie ook Pradhāna en S.B. 3.26: 11-15 en 6.1: 50).

- Śrīla Prabhupāda, betekenis verklaring S.B. 10.13: 52: 'De vierentwintig elementen zijn de vijf werkende zinnen (pañca-karmendriya), de vijf zinnen voor het verkrijgen van kennis (pañca-jñānendriya), de vijf elementen van de grove materie (pañca-mahābhūta), de vijf zinsobjecten (pañca-tanmātra), de geest (manas), het valse ego (ahaṅkāra), de mahat-tattva, en de materiële natuur (prakṛti). Alle deze vierentwintig elementen zijn betrokken bij de manifestatie van deze materiële wereld'.

- Kṛṣṇa geeft Zijn goedkeuring eraan als volgt in achtentwintig te bezien: de negen van de materiële natuur (prakṛti), het levende wezen (puruṣa), de cosmische intelligentie (mahat-tattva), het valse ego (ahaṅkāra) en de vijf voorwerpen van de zinnen (de tanmātrā's) van het geluid, de aanraking, de vorm, de smaak, en het aroma; de elf van het coördinerende zesde zintuig van de geest (manas) in combinatie met de vijf werkende zinnen (karmendriya's) van de stem, de handen, de benen, de anus en het geslachtsdeel plus de vijf kennisverwervende of waarnemende zinnen van (jñānendriya's) de oren, de huid, de ogen, de tong en de neusgaten; de drie van de geaardheden van de natuur (de guṇa's) van hartstocht, goedheid en onwetendheid en de vijf van de grofstoffelijke elementen (de mahā-bhūta's) van het vuur, het water, de aarde, de lucht en de ether (zie ook S.B. 11.19: 14 en 11.22).

Energie

- begoochelende: zie Māyā.

Energie, Hogere

Hogere of innerlijke, geestelijke energie (parā-prakṛti of parā-śakti): een van de drie belangrijkste energieën van de Heer (geestelijke, tussen- en stoffelijke energie). Ze is de openbaring van het innerlijk vermogen van de Heer; ze omvat de geestelijke wereld. In tegenstelling tot de stoffelijke energie bestaat ze geheel uit eeuwigheid, kennis en gelukzaligheid (sac-cid-ānanda). Heet driekwart van de werkelijkheid te beslaan.

Energie, Lagere

Lagere of uitwendige of stoffelijke of materiële energie (aparā-prakṛti, aparā-śakti of mahā-brahman): Een van de drie belangrijkste energieën van de Heer (geestelijke, tussen- en stoffelijke energie). Ze is de openbaring van het uitwendig vermogen van de Heer, dat de vierentwintig stoffelijke elementen om-

vat en het universum vormt waarin wij leven. De wisselwerkingen tussen deze elementen voltrekken zich onder invloed van de tijd en door aanraking met de geestelijke energie van de Heer, waarvan ze verschilt in die zin dat ze nu eens geopenbaard is en dan weer niet. Is als een ijsberg zichtbaar slechts voor een kwart van de totale werkelijkheid.

Energie, Tussen-

(jīva-śakti of taṭasthā-śakti); een van de drie belangrijkste energieën van de Heer (geestelijke, tussen- en stoffelijke energie). Ze omvat de levende wezens, de uiterst kleine deeltjes van God, die, hoewel ze in wezen geestelijk zijn, als gevolg van hun beperkte macht ten prooi kunnen vallen aan de begoocheling van de lagere energie.

Energieën

De Heer Zijn energieën van voeding, schoonheid, reputatie en materiële schepping (resp. Puṣthi, Śrī, Kīrti en Ajā, zie S.B. 10.89: 54-56).

Erfopvolging

- geestelijke (paramparā); opvolging van geestelijk leraren die het geestelijk onderricht van de Heer tot op de huidige dag onveranderd hebben doorgegeven.

Expansie,Volkomen

(Viṣṇu-tattva); openbaring van God, Kṛṣṇa, door middel van een persoonlijke gedaante die van Zijn oorspronkelijke gedaante verschilt, maar dezelfde absolute almacht bezit.

G

Gadādhara

Naam van de Allerhoogste Heer als de drager van de knots.

Gadādhara Pandita

Pañca-tattva-incarnatie van Śrīmate Rādhārāṇī; meest intieme metgezel van Heer Caitanya. Leraar van Mādhava Upadhyāya. Sannyāsī.

Gadāgraja

Kṛṣṇa als de oudere broer van Gada (zie S.B. 9.24: 46).

Gādhi

Een koning die verscheen als de zoon van Kuśāmbu. Van Gādhi was er de dochter Satyavatī die door de brahmaan Ṛcīka gevraagd werd zijn vrouw te zijn. Maar hem niet geschikt achtend gaf Koning Gādhi die zoon van Bhṛgu ten antwoord: 'Levert u me alstublieft als bruidsschat voor deze dochter van de Kuśadynastie waartoe we behoren, duizend paarden zo stralend als het licht van de maan met ieder één zwart oor... (zie verder S.B. 9.15: 4).

Gajendra

De olifant, staande voor de gehechtheid aan familiale zaken, die werd gevangen door een krokodil als vertegenwoordiger van de greep van māyā. De gebeden van Gajendra staan model voor het gebed van de gehechte mens in moeilijkheden (S.B. 8.2-3).

Gana

(kudde, troep, veelvoud, aantal, stam, serie), klasse van levende wezens: meestal is er sprake van de bewegende en niet bewegende levende wezens, de flora en de fauna (zie ook Vasu's).

- Toegehorige van Heer Śiva.

- Een gezelschap, iedere verzameling of associatie van mensen opgezet voor het bereiken van een gelijkluidend doel.

- Een sekte.

- Een kleine troepeneenheid bestaande uit 3 gulma's ofwel 27 strijdwagens met even zovele olifanten, 81 paarden, en 135 voetsoldaten (zie ook akṣauhiṇī).

- Een reeks sterrentekens of maanhuizen onder drie hoofden geplaatst: die van de goden, de mensen en de Rākṣasa's.

Gāna

Zingen, gezang.

Gāndhārī

De trouwe echtgenote van koning Dhṛtarāṣṭra en de moeder van honderd zonen. Deed zichzelf ook een blinddoek om uit medeleven met haar man (zie S.B. 1.13.).

Gandharva's

De verheven zangers van de hemel (soms bestraft voor hun demonische neiging om te gokken, zie S.B. 9.7: 3) (zie upadeva, apsara en Tumburu).

Gāṇḍīva

Naam van de boog van Arjuna, de grote boogschutter.

Ganeṣa

De halfgod met de kop van een olifant belast met de materiële welvaart en het vrij zijn van tegenslagen. Speelt geen rol in het Bhāgavatam en behoort als zoon van Heer Śiva tot die cultuur.

Ganges

De heilige rivier die vanaf de lotus-voeten van Viṣṇu door het gehele universum stroomt. Het wordt aanbevolen zich in de Ganges te baden om zich te louteren (zie ook S.B. 5.17).

Garbādhna saṁskāra

Zuiveringsritueel voor de voortplanting bij Vaiṣṇava's: extra ronden japa (50).

- Eerste louteringsrite (saṁskāra) van de tien welke het hele leven van de Vedische mens afpalen. Ze dient ertoe om iemand in een geestelijke sfeer geboren te laten worden.

Garbhodakaśāyī Viṣṇu

Tweede puruṣa-avatāra; de gedaante waarin Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu in ieder universum binnengaat om er alle verscheidenheid te doen ontstaan.

Garuḍa

Een reusachtige adelaar die Heer Viṣṇu overal heen draagt.

- Symbool voor het gezag van de Schriftuurlijke Waarheid, als zodanig ook wel Stotra genoemd. 'Op de vleugelen van de hymnen' (S.B. 3.21: 34).

- Ook genoemd de zoon van Tārkṣya, de zoon van Kaśyapa (zie S.B. 6.6: 21-22).

Gaudya-vaiṣṇava

Andere naam voor Caitanya-vaiṣṇava's naar de streek van herkomst.

- Toegewijden van Heer Kṛṣṇa in de geestelijke erfopvolging vanaf Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu (zie ook sampradāya)

Gauracandra

(Van gaura - goud en Candra - maan): andere naam voor Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Gaurakisora dāsa Bābājī

De geestelijk leraar van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura (zie ook paramparā).

Gauranga

Naam van Heer Caitanya betrekking hebbend op Zijn 'gouden' kleur (‘gaur').

Gaurasundar

('De gouden schoonheid') een andere naam voor Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Gautama

Een van de zeven wijzen van deze manvantara (zie ṛṣi en S.B. 8.13: 5).

- Naam met betrekking tot Gotama, de grondlegger van de Nyāyafilosofie.

- Naam vermeld in het Bhāgavatam in opsommingen van wijzen (zie o.a. S.B. 1.19: 9-10, 6.15: 12-15 en 9.4: 22).

- Vernoemd als zijnde aangetrouwd in de Mudgalatak van de nakomelingen van Pūru (waaronder ook Kuru, de voorvader van de Pāṇḍava's) met Ahalyā uit wie door hem Śatānanda werd verwekt (S.B. 9.21: 34, en zie stamboom).

- Naam ook wel geassocieerd met Kripācārya.

Gāyatrī

Mantra die de relatie met God en de Heer herstelt. Door de Vaiṣṇava's voor initiatie geheim gehouden, maar in de māyāvādabhakti en bij de gewone Hindoe bekend in de vorm van: om Bhūr, Bhuvaḥ, Svaḥ, Tat Savitur Varenyam, Bhargo Devasya Dhīmahi, Dhiyo Yo Naḥ Prachodayāt, hetgeen zoveel betekent als:

'De oorspronkelijke vorm van het lichaam,
de levenskracht en de allerhoogste verblijfplaats;
die levensbron zo hoogst uitnemend,
op die goddelijke luister mediteren wij -
moge dit licht ons intellect verlichten.' .

- Drievoetig metrum. De Gāyatrī als een vier maal drievoetig metrum luidt vanaf het begin met om als volgt:

bhūr bhuvaḥ svaḥ
tat savitur varenyām
bhargo devasya dhīmahi
dhiyo yo naḥ prachodayāt

Geaardheden

Ook wel basiskwaliteiten genoemd van de stoffelijke natuur (guṇa's): drie in getal: sattva-guṇa (goedheid), rajo-guṇa (hartstocht) en tamo-guṇa (onwetendheid). Het zijn de verschillende invloeden die de begoochelende stoffelijke energie uitoefent op de levende wezens en dingen. Ze bepalen onder andere hoe de ziel, die door hen gebonden of geconditioneerd wordt, is, denkt en handelt (zie ook māyā).

Geest

Fijnstoffelijk element, veelal 'de zesde zin' of 'het zesde zintuig' genoemd, in de betekenis dat hij de prikkels welke via de vijf zinnen binnenkomen ontleedt, toelaat of afstoot.

- Zowel gebruikt als aanduiding voor het denken, de hersenactiviteit, als voor een bepaalde integriteit ervan.

- In het Engels zowel als mind en als spirit gebruikt.

- In het Sanskriet gerelateerd aan de termen manas en buddhi, waarbij de laatste term meer betrekking heeft op de hogere intelligentie (zie Zinnen).

Geestelijk ego

De werkelijke identiteit van het levend wezen; een andere benaming dus voor het woord ziel (zie svarūpa, svadharma, ātmā en ahaṅkāra).

- Geestelijke identiteit, zoals bevestigd door initiatie (zie śiṣya-goeroe).

Geestelijke erfopvolging

Zie paramparā.

Geschriften

Geopenbaarde Schriften, ook wel śāstra; de Vedische Schriften in het algemeen (śruti; de Veda's en Upaniṣads) of elke andere Schrift welke gezag heeft op het gebied van de geestelijke wetenschap (smṛti; de Itihāsa's, Purāṇa's e.d.), indien deze langs de weg van de paramparā) uiteenzet wat het wezen is van de Absolute Waarheid, of het Opperwezen, van de individuele ziel en haar eeuwige band welke hen met elkaar verbindt (zie ook Veda en Purāṇa).

Geweldloosheid

Echte geweldloosheid houdt in dat men niets doet waardoor enig ander levend wezen, hetzij mens, dier of plant, nodeloos leed of angst ervaart, of waardoor men zijn geestelijke vooruitgang bemoeilijkt (zie ahiṁsā).

Ghee

Geklaarde boter. Standaard in de Vedische keuken en veel gebruikt bij uitgietingen in het offervuur.

Ghostyānandi

Zich opofferende, tussen toegewijden levende en predikende toegewijde.

Giriśa

Van giri ofwel berg; refereert aan de Heer van de Berg Kailāsa ofwel Śiva.

Go-dāsa

Dienaar van de zintuigen (zie ook go-svāmī).

Goedheid

Een van de drie geaardheden van de stoffelijke natuur. Onder haar invloed komt degeen over wie ze zich uitstrekt tot kennis, geluk, zuiverheid, zelfbeheersing, kalmte, nederigheid en bescheidenheid. Ze wordt bestuurd door Viṣṇu (zie sattva-guṇa).

Goeroe

Goeroe, leraar; geestelijk leraar: zelfgerealiseerde ziel die in staat is de mensen voor te gaan op de weg van de zelfverwerkelijking en ze zo te bevrijden uit de kringloop van geboorte en dood.

- Geestelijk leraar of meester ookwel swamī genoemd (zie gosvāmī, ācārya en Māyāvādī)

- In twee soorten: dīkṣā- en śiṣyagoeroe's: resp. initiatie en instructiegoeroe's.

- In twee categoriën: māyāvada- en paramparāgoeroe's: resp. niet en wel vanuit een bepaalde traditie predikend. Māyāvāda neigt meer tot filosofie, enkel jñāna, en paramparā meer tot priesterschap. De laatsten worden ook wel ācārya's genoemd, geestelijk leraren van het voorbeeld, terwijl de eerstgenoemden minder navolgbaar zijn of gelijkheid nastreven of voorleven in de toewijding.

- Een derde tweetal wordt gevormd door de caittya-goeroe en de ācārya: de goeroe's van binnen en van buiten (zie S.B. 11.29: 6).

Goeroe-kula

De āśrama of school van de geestelijk leraar, waar het gezinshoofd zijn kinderen naar toe stuurt wanneer ze vijf jaar zijn geworden.

- Gemeenschap van toegewijden rondom een geestelijk leraar.

Gokula

(Koeiendorp), dorp waar Kṛṣṇa direct na Zijn geboorte in de gevangenis van de kwaadwillige oomKaṁsa door Zijn vader Vasudeva naar toe werd gebracht. Later verhuisde de hele gemeenschap op de vlucht voor Kaṁsa naar Vraja in Vṛndāvana.

Goloka

Naam van Kṛṣṇa's planeet, Kṛṣṇa's verblijfplaats. Kṛṣṇa's wereld.

- Ook wel: Kṛṣṇaloka: de leefwereld waar Kṛṣṇa in gezelschap van Zijn zuivere toegewijden eeuwig verblijft; het is de meest verheven van alle zowel stoffelijke als geestelijke leefwerelden.

- Zijn persoonlijke verblijfplaatsen, Dvārakā, Mathurā en Vṛndāvana.

Gopāla

Kṛṣṇa als koeherder, 'Hij die de koeien hoedt'.

Gopī

Koeherdersvrouw of -meisje (zie Gopī's en Gopa's).

Gopī's en Gopa's

Koeherdersmeisjes en -jongens; de jeugdige metgezellen van Kṛṣṇa tijdens Zijn jeugd in Vṛndāvana, de plaats waar Kṛṣṇa opgroeide. In hun zuivere liefde voor Hem belichamen ze de allerhoogste toewijding voor de Heer.

Govinda Dāsa Ṭhākur

Een auteur van een aantal belangrijke Vaiṣṇavaliederen.

Gṛhastha

Āśrama van de gehuwden.

- Geestelijke afdeling betreffende het leven als huishouder overeenkomstig de schrift.

- Tweede orde of fase van het geestelijk leven; de periode van het gezins- en maatschappelijk leven overeenkomstig schriftuurlijke regels en bepalingen.

- Iemand die volgens de normen van deze āśrama leeft.

- 'De vijf dagelijkse offers bepaald voor een huishouder zijn (1) het offer gebracht voor het Brahman door de bestudering van de Veda's, (2) het offer gebracht voor de voorvaderen door aan hen offergaven op te dragen, (3) het offer aan alle schepselen gebracht door een deel van de maaltijd te reserveren, (4) het offer voor medemensen door gastvrijheid te verlenen, (5) het offer voor de halfgoden door vuuroffers en dergelijke uit te voeren.' (zie ook S.B. 7.14).

- Als een negatieve toestand van gehechtheid en neergang gekritiseerd door Kṛṣṇa in S.B. 10.60: 52-53.

Gṛhastha-āśrama

Andere naam voor de afdeling van gṛhastha, of de huishouders.

Gudāka

(Gudākeśa): bijnaam van Arjuna: hij die de slaap overwonnen heeft.

Guhyaka

De bewakers van Kuvera's schatten; term gebruikt voor volgelingen van Śiva (zie b.v. S.B.10.10: 6, zie ook Yakṣa's).

-Naam voor een klasse van halfgoden die als de Yakṣa's de dienaren van Kuvera (de god van de weelde) zijn en zijn schatten bewaken.

Guṇa-avatāra's

De drie incarnaties die de drie geaardheden van de stoffelijke natuur besturen. Brahmā regeert de hartstocht, Viṣṇu de goedheid en Śiva de onwetendheid (zie ook avatāra, S.B. 10.89: 18 en 12.8: 45).

Guṇa's

De geaardheden of basiskwaliteiten van de materiële natuur: tamo-, rajo- en sattva-guṇa: onwetendheid, hartstocht en goedheid; kenmerk (resp.): materie (traagheid), beweging, kennis. Beheerst door: (resp.) Śiva, Brahmā en Viṣṇu (zie ook avidyā en māyā en B.G. 18.a).

Guroravajñā

Overtreding van het bespotten van de Vedische literatuur en de literatuur in navolging ervan.

H

Haihaya

(Of Kārtavīryārjuna), de hooghartige koning van de Haihaya's en aanbidder van Dattātreya: een Yadu-afstammeling bekend om de val die hij maakte vanuit zijn positie als koning, afgunstig de koe van Jamadagni-muni wegstelend (S.B. 9.15: 25).

- Van Yadu waren er vier zoons gevierd als Sahasrajit, Kroṣṭhā, Nala en Ripu, en van hen kreeg Śatajit, geboren uit de eerste van hen, als zijn zoons toen Mahāhaya, Renuhaya en Haihaya. Dharma werd vervolgens Haihaya's zoon (S.B. 9.8: 5-6).

- Woord voor schurk (S.B. 9.8: 5-6).

- Naam van een ras waarvan men zegt dat ze nakomelingen van Yadu zijn; in de Purāṇa's beschreven als verdeeld in vijf groepen, te weten de Tālajangha's,

de Vītihotra's, de Āvantya's, de Tundikera's en de Jāta's; men beweert dat ze delen van India onder de voet hebben gelopen samen met de Śaka's of de stammen van de Scythen.

Haladhara

Naam van Balarāma, de Heer als Hij die de ploeg hanteert, Saṅkarṣaṇa.

Halāhala

Gif voortgebracht bij het karnen van de oceaan en opgedronken door Śiva hetgeen het blauwe van zijn nek veroorzaakte (zie S.B. 8.7 en kalākūtha).

Halāyudha

'De hanteerder van de ploeg', naam voor Balarāma vermeld in S.B. 10.79: 16-17 (zie ook Saṅkarṣaṇa).

Halfgod

Goddelijke, godbewuste, toegewijde persoon (zie bhakta, deva, adhikāri).

- Levend wezen in goedheid, dienaar van God.

- Wezen door God begiftigd met de macht om een deel van de kosmische huishouding te besturen, zoals zon, regen, vuur, en ook om erop toe te zien dat het alle wezens nergens aan ontbreekt.

- Bewoner van de hemelse planeten.

Haṁsa

Kṛṣṇa in de gedaante van een bovenzinnelijke zwaan die heer Brahmā van advies dient. Deze was n.l. niet in staat de waarheid te achterhalen toen hem door de Kumāra's werd gevraagd hoe men zich los moet maken van de relatie tussen de geest en de zinsobjecten (zie S.B. 11.13).

- De zwaan staat spiritueel model voor het onderscheidingsvermogen vanwege zijn vermogen met zijn snavel melk van water te scheiden (zie ook paramahaṁsa).

- De naam van de mensen in satya-yuga waarin ze slechts één roeping kennen (zie S.B. 11.17: 10).

Hanumān

Aapgod die Heer Rāma's vānara's (aapachtige bosbewoners) leidde in de strijd tegen de demon Rāvaṇa. Hij staat in Arjuna's vaandel als teken van overwinning (zie ook gebed van Hanumān S.B. 5.19 en de S.B. Rāma-hoofdstukken 9: 10 & 11).

Harā

Zie Rādhārāṇī.

Hare

De energie van, de liefde van, des Heren, van de Heer.

Hare Kṛṣṇa

('Van Heer Kṛṣṇa'): populaire naam voor de beweging van de Caitanya-vaiṣṇava's van Swami Prabhupāda, de Viṣṇumonniken van de missie uit Bengalen van Kṛṣṇa-Caitanya, die als een bhaktivedanta bhāgavata, of ācārya, of paramparā goeroe, het Indiase Vedāntische Vaiṣṇavisme naar het Westen bracht en de Internationale Gemeenschap voor Kṛṣṇa Bewustzijn oprichtte genaamd ISKCON. Hoewel sectarisch van indruk met hun fanatiek aanhangen van hun goeroe, vertegenwoordigen ze een reguliere vorm van Viṣṇu-aanbidding die inderdaad van een cultuur van groot respect voor de geestelijke leiders is. De naam is ontleend aan de Mahāmantra, de grote mantra van bevrijding, die ze altijd bezigen samen op straat en met het bidsnoer, de Japa-māla.

Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare

De Mahāmantra of grote verlossingsspreuk. Kṛṣṇa en Rāma zijn namen van de Heer, en met Hare spreekt men de innerlijke energie van de Heer aan. Het zingen van deze namen wordt in het bijzonder aanbevolen voor deze tijd (zie ook Mahāmantra bhajan).

Hari

Vaak vertaald met gewoon de Heer, de Hoogste Persoonlijkheid, naam voor Kṛṣṇa als Degene die alle ongunstige zaken van zonde en kwaad wegneemt, alle obstakels voor de geestelijke vooruitgang.

Hari-bhaktivilāsa

Sanātana Gosvāmī's boek over de regels en bepalingen van het vaiṣṇavaleven.

Hari-nāma-yajña

Het gemeenschappelijk zingen van de heilige namen van de Heer in het openbaar; het is het enige offer dat de Veda's voor het huidige tijdvak voorschrijven (zie yajña).

Haribol

Letterlijk: zing de namen. Uitroep van vreugde (zie ook Jaya).

Haridāsa Ṭhākur

Een groot toegewijde, door Heer Caitanya uitgeroepen tot nāmācārya (leraar in het chanten van de heilige naam).

- Hij zong driehonderdduizend keer per dag de heilige namen van God.

Harijan

Kind van God, aanduiding voor klasselozen in India (zie paria en candāla).

Harinām

Het gezamenlijke zingen van de namen buiten op straat. Soms met een mūrti van Heer Kṛṣṇa als Jagganātha, de Heer van het Universum: Ratha Yatra (zie ook saṅkīrtan).

Hariścandra

Een koning met wie er tussen Viśvāmitra en Vasiṣṭha een grote ruzie bestond om reden waarvan de twee waren als vogels (S.B. 9.7: 7). Hij werd beroemd

(S.B. 9.7: 21) vanwege zijn pretentie van het met Varuṇa offeren van de zoon Rohita die hij kreeg op Varuṇa's zegen, welke hij liet vertegenwoordigen door het (wereldse leven van) een man te offeren om de wijzen tot vrede te bewegen. Daarna was hij, door Varuṇa vervloekt met waterzucht vanwege de truuk, ervan bevrijd.

- Śrīla Śrīdhara Svāmī vat zijn verhaal als volgt kort samen: "Om zijn schuld in te lossen aan Viśvāmitra, verkocht Hariścandra alles wat hij had, met inbegrip van zijn vrouw en kinderen. Niettemin raakte hij zelfs niet met het bereiken van de status van een candāla ontmoedigd; dus ging hij naar de hemel, samen met al de bewoners van Ayodhyā."

Harivaṁśa parva

('Geschiedenis van de Heer Zijn Dynastie') een aanhangsel bij de Mahābhārata van 16.375 verzen, geschreven door Vyāsadeva, die het leven van Kṛṣṇa beschrijft; niet te verwarren met de Harivaṁśa purāṇa, een jain-tekst.

Hartstocht

(Rajo-guṇa, rajas): een van de drie geaardheden van de stoffelijke natuur. Onder haar invloed geraakt men tot hebzucht, grote gehechtheid aan de wereld, onbedwingbare verlangens, onstuimig streven en - in weerwil van de hevige en voortdurende pogingen die men doet om zijn materiële toestand te verbeteren - chronische onvoldaanheid. De hartstocht wordt geregeerd door Brahmā.

Haryakṣa

Zie Hiraṇyākṣa.

Hastināpura

Stad van de Kurufamilie (zie b.v. S.B. 1.10: 7, 10.49 en 10.68).

- Naam van de stad gesticht door koning Hastin. Hij bevind zich zo'n honderd kilometer ten noord-oosten van het moderne Delhi op de oevers van een oud kanaal van de Ganges, en vormde de hoofdstad van de koningen van de maandynastie, zoals Ayodhyā dat was voor de zonnedynastie (zie vaṁśa); daarom maakt hij deel uit van het decor van de Mahābhārata; Yudhiṣṭhira werd hier gekroond na een triomfale zegetocht door de straten van de stad (zie ook MBh. xii, 1386-1410).

- Andere namen voor deze gevierde stad zijn Gajāhvaya, Nāga-sāhvaya, Nāgāhva en Hāctina.

Hāsya

Humor, scherts als indirecte rasa.

Hatha-yoga

(Van hatha: kracht) de yoga van de lichaamskracht (āsana, prāṇāyāma, zie ook aṣṭāṅga yoga).

Hayagrīva

Heer Kṛṣṇa's incarnatie met een paardenhoofd, die de gestolen Veda's teruggaf aan Brahmā (zie ook S.B. 8.24: 8 & 57; 5.18: 1).

Hemelse planeten

Planeten, verblijfplaatsen, werelden van het hoogste planetenstelsel, de hoogste verblijfplaats, de wereld boven deze wereld. De bewoners zijn hoger ontwikkeld, leven langer en scheppen veel meer behagen in de materie dan de bewoners van de andere planeten in het heelal. Zielen in goedheid gaan erheen om er de vruchten van hun goede werken te plukken. Maar ook daar zijn dood en wedergeboorte aanwezig - reden waarom toegewijden zich niet bijzonder tot een verblijf op de hemelse planeten aangetrokken voelen (zie ook loka).

Hiraṇyagarbha

('het goud van binnen'), naam van Brahmā, de Zelf-bestaande binnen de lotus, hij van het gouden licht, van het gouden ei van het universum.

Hiraṇyakaśipu

('Hij die denkt aan goud', 'hij die op goud teert') de koning van de asura's, gedood door Kṛṣṇa in Zijn incarnatie als Nṛsiṁhadeva. Hiraṇyakaśipu's zoon was de grote toegewijde Prahlāda Mahārāja (zie S.B. canto7, eerste hoofdstukken).

- Broer van Hiraṇyākṣa.

Hiraṇyākṣa

('Hij die leeft voor goud', 'de demon van het goud', 'hij met een oog voor goud') de demonische zoon van Kaśyapa die gedood werd door Heer Varāha. Vormde samen met zijn broer Hiraṇyakaśipu een demonisch duo dat ooit als Jaya en Viyaya de toegang tot Vaikuṇṭha bewaakte, maar ten val kwam in overtreding met de Kumāra's (zie S.B. Canto 3.16-19).

Hotā

De priester die de uitgietingen doet tijdens een offerplechtigheid (zie ook Ṛtvik).

Hṛṣīkeśa

Naam van Kṛṣṇa als de Meester van de zintuigen.

I

Ikṣvāku

Een zoon van Manu, die in het verleden de kennis van de Bhagavad Gītā ontving (zie S.B. 9.6: 4). Ook bekend onder de naam van zijn dynastie waarin Heer Rāma verscheen.

Ilā

('De uitgieting') werd geboren als een dochter van Manu Śrāddhadeva die een zoon wilde. Door gebeden van Vasiṣṭha was er een keer naar de mannelijkheid zodat Sudyumna het leven vond, die opnieuw weer in een vrouw veranderde toen hij te dicht bij Heer Śiva kwam (zie S.B. 9.1. 16-27).

Ilāvṛta-varṣa

Het centrale gebied, de plaats waar Heer Śiva mediteert. Ook bekend als de berg Meru, het centrale gebied dat als een zaadbeginsel of gouden ei de kern van het sterrenstelsel of van alle werelden vormt (zie ook Varṣa en Dvīpa en S.B. 5.16: 7 en 5.17: 15-16).

Impersonalist

Iemand die de Absolute Waarheid slechts ten aanzien van haar energieën kent en zich hierdoor slechts haar onpersoonlijke aspect realiseert.

- Andere naam voor Māyāvādī.

- Iemand die het monisme aanhangt.

Indra

De koning van de hemelse leefwerelden; de koning van de hemel. Hij doodde de demon Vṛtra.

Indriya

De zinnen, de karmendriya's en de jñānendriya's: de werkende en kennende zintuigen. De tien zinnen zijn de organen voor het horen, aanraken, zien, proeven, en ruiken, (voor de waarneming), met de mond, de handen, de benen, de geslachtsorganen en de organen voor de uitscheiding als de tiende (voor het handelen); (S.B. 3.26: 13 en zie ook Viṣaya).

Intelligentie

Of verstand:

- Stoffelijke of materiële intelligentie: het vermogen om gegevens die in de geest worden ontvangen te beoordelen en op deze wijze zowel de natuur als het functioneren van de stoffelijke energie te analyseren.

- Geestelijke intelligentie (buddhi): de oorspronkelijke intelligentie van het levend wezen, waardoor het in staat is te begrijpen hoe alles (met inbegrip van het betrokken levend wezen zelf) in relatie staat tot God, de Allerhoogste Persoon. Door deze intelligentie ontdoen we ons van onze materialistische levensopvattingen.

Irāvatī

- Vrouw van Heer Śiva.

- Vrouw van Parīkṣit, dochter van Koning Uttara, die vier zoons met hem verwekte, met Janamejaya als de eerstgeborene (S.B. 1.16: 2).

Īśa

De naam van de Almachtige Heer in de hemel (īśā betekent bezitten, delen, iemand die heer en meester is, macht en heerschappij, maar duidt ook op een Rudra en op Śiva).

Īśāvāsya

(Van Īśa: de Heer, en vāsya: bestuur): Het beginsel dat voorschrijft dat alles in dienst moet worden gesteld van de Heer, die de Allerhoogste Genieter en de Absolute Meester is, omdat alles Hem toebehoort.

ISKCON

International Society for Kṛṣṇa Consciousness: naam van de in 1966 door Swamī Prabhupāda opgerichte internationale gemeenschap voor het Kṛṣṇa-bewustzijn, ook wel Hare Kṛṣṇabeweging genoemd (zie ook math).

Īsopaniṣad

Bepaalde filosofische verhandeling over de heelheid van God. Zie Upaniṣads.

Īśvara

Een bestuurder, de (be)heerser. Kṛṣṇa is Parameśvara, de allerhoogste bestuurder of heerser (zie Yogiśvara).

- Onafhankelijkheid. Ook wel de Heer (b.v. de Heer van de Yoga: Yogiśvara).

- Hij die zichzelf en daarmee de hele wereld beheerst (zie ook Hiraṇyakaśipu)

Īśvarapranidhāna

Van zelfkennis naar Godsbewustzijn. Andere term voor toegewijde dienst (zie Bhāgavata dharma en Niyama).

Itihāsa's

Geschiedenissen, zoals de Mahābhārata en Rāmāyaṇa.

J

Jaḍa Bharata

Bharata Mahārāja in zijn laatste leven (zie S.B. 5: 9-13).

Jagāi en Mādhāi

Twee grote vrouwenjagers en dronkelappen die door Heer Nityānanda tot Vaiṣṇava's bekeerd werden (verhaal uit de Caitanya-caritāmṛta).

Jagat

Universum en ook: het levende wezen. De Heer wordt vaak omschreven als Jagatpati, Jagadīśvara of Jagannātha, de Heer van het Levende Wezen dat het Universum is (zie ook Puruṣa, en Virāṭ Rūpa).

Jagganātha

Kṛṣṇa als de Heer van het Universum, zijn mūrti wordt samen met die van Zijn 'zuster' Subhadrā (getrouwd met Arjuna) en Zijn broer Balarāma aanbeden en met ratha-yātrā door de stad rondgereden.

Jalpa

(Kletspraat): de tien verschillende soorten van vreemde praat of citra-jalpa die de gopī's in goddelijke waanzin (divyon māda) hebben met het missen van de uiterlijke aanwezigheid van Kṛṣṇa: prajalpa (minachten), parijalpa (aan de kaak stellen), vijalpa (sarcasme), ujjalpa (verwijt), sañjalpa (afkeuren), avajal-

pa (zelfverheffing), abhijalpa (klagende spijt), ājalpa (weerzin), pratijalpa (zelfminachting en hoop) en sujalpa (bezorgdheid) (zie S.B.10.47: 12-21). Hiermee gaven ze verdienstelijk gestalte aan de emotionele, irrationele relatie die de toegewijden in afzondering kunnen hebben met Kṛṣṇa (zie ook Rasa).

Jamadagni

Een van de zeven wijzen van deze manvantara (zie Ṛṣi en S.B. 8.13: 5).

- De wijze die de recitaties leidde van de Yayur-veda mantra's bij de offerplechtigheid van Hariścandra, die om een zoon te kunnen krijgen zijn zoon Rohita moest offeren aan Varuṇa (zie S.B. 9.7: 9).

- De zoon van Satyavatī, de dochter van Gādhi in de lijn van Pūrurāva in de Kuśadynastie, die door de wijze Ṛcīka werd vervloekt een hardvochtige persoonlijkheid te zijn, maar de zegen kreeg dat zijn zoon dan zo zou zijn en aldus werd er uit hem getrouwd met Renukā, de avatāra Paraśurāma geboren (S.B. 9.15: 5-13).

Hij werd gedood door de zoons van Kārtavīryārjuna (zie S.B. 9.15: 17) die treurden over de verliezen veroorzaakt door Paraśurāma en werd door Hem weer tot leven gewekt, en aldus werd hij, vanwege het aanbidden van Hem, in zijn lichamelijke gezondheid hersteld met alle levenstekenen, kennis en heugenis, de zevende ster in een constellatie van zeven, een van de grote zieners (S.B. 9.16: 24).

Jāmbavān

'Hij van de Jambubomen', de aanvoerder van de apen, ook de aanvoerder of koning van de beren genaamd. Hij mat zich met Kṛṣṇa vanwege het Syamantakajuweel, werd verslagen en overhandigde zijn dochter Jāmbavatī aan Kṛṣṇa om mee te trouwen (zie S.B. 10.56). Een bekend karakter ook vermeld in samenhang met Rāma in S.B. 8.21: 8 en in S.B. 9.10: 42-43.

Janaka

Heerser over het koninkrijk Mithila, een groot, zelfgerealiseerd vorst; schoonvader van Heer Rāmacandra. Vader van Janakī ofwel Sītā (karakter uit de Rāmāyaṇa).

Janaloka

'De wereld van de mensen'; de vijfde loka of volgende boven Mahar-loka, de plaats van de zonen van Brahmā en andere goddelijke personen (M.W.).

Janamejaya

De zoon van keizer Parīkṣit die alle slangen in het vuur offerde in reactie op Takṣaka die zijn vader had gedood (zie S.B. 12.6: 16).

Janārdana

'Hij die aanzet tot, in beweging brengt'; Viṣṇu of Kṛṣṇa als de instandhouder van alle levende wezens en de drie werelden. Hij die iedereen het beste wenst.

Janmāṣṭhamī

Kṛṣṇa's geboorte 3182 v.Chr. vond volgens vele autoriteiten plaats op de achtste dag in de donkere helft van de maand Bhādra of Śrāvaṇa, Augustus-September (zie S.B. 10.3).

Japa

Mantrameditatie; bidden op de Vedische manier: het herhalen van de Mahā-mantra en de Pañca-tattva-mantra m.b.v. de japa-mālā (Vedisch bidsnoer, zie ook de Gāyatrī).

Japa-mālā

Bidsnoer met 108 kralen plus één, waarop iedere dag 16x108 keer de Māhā-mantra wordt gechant door ISKCON toegewijden (monotoon zingen). Materi-aal: Tulsi of Neem.

Jarā

'Ouderdom': naam van de jager die Kṛṣṇa's voet doorboorde te Prabhāsa (zie S.B. 11.30). Eveneens vermeld in S.B. 4.27: 19 en als de moeder van Jarāsand-ha in S.B. 9.22: 8.

Jarāsandha

Oom van Kṛṣṇa en broer van Kaṁsa die met drieëntwintig legers zeventien keer werd verslagen door Kṛṣṇa die hem gebruikte om Zijn vijanden bijeen te brengen zodat Hij ze kon verslaan voordat Hij Zich terugtrok in Dvārakā (zie S.B. 10: 50). Rukmī en Śiśupāla waren zijn bondgenoten.

Jatāyu

Adelaar met de scherpste ogen die verslag deed aan Heer Rāmacandra over de ontvoering van Sītā en werd gedood door Rāvaṇa toen hij hem erin probeerde tegen te houden.

Jaya

Alle eer aan, uitroep van vreugde en instemming (uitgesproken: dzjéjà).

Jaya en Vijaya

Twee poortwachters van Vaikuṇṭha die vervloekt werden omdat ze een over-treding hadden begaan jegens de vier Kumāra Ṛṣi's, en daarom driemaal ge-boorte moesten nemen in de materiële wereld als de grote demonen Hiraṇya-kaśipu en Hiraṇyākṣa, Rāvaṇa en Kumbhakarṇa en Śiśupāla en Dantavakra (zie S.B. 7.1: 36-47).

Jayadeva Gosvāmī

Een grote Vaiṣṇavadichter en de schrijver van de Gītā-govinda.

Jīva

Of jiv-ātmā: de individuele ziel (zie ook Paramātmā, Ātmā. Aṇu-ātmā, Saṅ-karṣaṇ, Ātmā).

Jīva Gosvāmī

Een van de zes grote wijzen of Gosvāmī's van Vṛndāvana die Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu opvolgden en systematisch Zijn onderricht uiteenzetten.

Jīva-śakti

De tussenenergie van de Heer: het geheel van de levende wezens (zie ook Yoga-māyā, Māyā en Śakti).

Jīva-tattva

De categorie van de levende wezens (zie Ātmā), die uiterst kleine volkomen deeltjes van de Allerhoogste Godspersoon zijn. Hier tegenover staat Viṣṇu-tattva.

Jīvātmā

De individuele atomische ziel. Staat tegenover Paramātma, de Superziel (zie Ātmā).

Jñāna

(Letterlijk: kennis) geestelijke, spirituele kennis, of kennis waardoor men in staat is onderscheid te maken tussen het stoffelijk omhulsel en de geestelijke ziel.

- Waarheidsonderzoek op filosofisch niveau.

- Als negatieve term: enkel theoretische kennis.

- De epistemologie, de beschrijving van de basis, de methode, de theorie van de spirituele kennis betrekt zich, zoals beschreven in S.B. 11.28: 18, op de tijdsfactor, de uiteindelijke oorzaak (zie ook Kāla en Brahman).

- De geestelijke kennis berust op vier principes: sāṅkhya (analyse), tapas (verzaking, boete), vairaghya (onthechting) en yoga (zie ook Vidyā en Kumāra's).

Jñāna-kāṇḍa

Afdeling van de Veda's die het filosofisch waarheidsonderzoek behandelt.

Jñāna-yoga

Yoga van de kennis, yogafilosofie. Het zich in het bewustzijn verenigen in de kennis van de zelfverwerkelijking.

- De weg van de kennis. Wie deze weg begaat (de jñānī) tracht tot geestelijke volmaaktheid te komen door zijn kennis te ontwikkelen middels het zich toeleggen op het lezen van de Geschriften en het wijsgerige bespiegelen. Men kan zo tot realisatie van het onpersoonlijk Brahman komen.

Jñānendriya's

De zintuigen van waarneming van het aanraken, het zien, het proeven, het horen en het ruiken (zie Indriya's).

Jñānī

(Jñāna-yogī): iemand die uit is op kennisontwikkeling (vooral d.m.v. speculatief denken). Komt hij tot volmaaktheid, dan is hij aan Kṛṣṇa overgegeven. Niet-predikend, 'waardevrij'.

- Iemand in het bezit van geestelijke kennis (zie Jñāna).

- Spiritualist van het derde plan (zie Yogī), bedreven in Jñāna-yoga.

- Als negatieve kwalificatie: Iemand die kennis ontwikkelt door te speculeren.

K

Kaivalya-panthā

De weg van de verlichting die tot bevrijding in toegewijde dienst leidt; het vermogen tot opstaan na vallen; de weg terug naar God die ieder mens moet zien te vinden (zie mukti).

Kalā

Deelaspect, deel van een expansie. Bijvoorbeeld Balarāma is Kṛṣṇa's eerste (volkomen) expansie en Viṣṇu is een deel, kalā, van die expansie.

- Śrīla Viśvanātha Cakravartī citeert het Medinī woordenboek met de definitie van het woord kalā als zijnde: kalā mūle pravriddhau syāc chilādāv aṁśa-mātrake. "Het woord kalā betekent 'een wortel', 'toename', 'een steen' of 'een enkel deel'.

Kāla

Eeuwige Tijd, kosmische tijd. Het onpersoonlijke zichtbare aspect van Kṛṣṇa. Dat wat de materie beweegt. Opeenvolging van momenten in relatie tot de zon en de sterren gekend in de draaiing van de aarde (zie ook Tri-kālika, Śiśumāra en Yuga).

- De Tijd is de Heer Zijn onpersoonlijke aspect. De Paramparā zegt: 'Het wordt verstaan van de Vedische wetenschap van de epistemologie, de 'Nyāya-śāstra', dat kennis van een object (prameya) afhangt van een valide methode van kennen (pramāṇa) (purport 10.86: 54). Zo zou het kennen van Kṛṣṇa in de vorm van de Tijd zoals-Hij-is (Ik ben de Tijd, het licht van de zon en de maan, zoals Hij in de Gītā zegt), door middel van klokken valide lopend naar Zijn natuur, de zon, zoals met een zonnewijzer, en met kalenders geldig ingesteld naar Zijn orde, de maan, zoals met de maanfasen, de juiste brahmaanse gedragswijze vormen. Met weken naar de maan en klokken naar de zon, zou de pragmatische standaardtijd met de doodsheid van de gemiddelde tijd, de willekeurige valse eenheid van de zonetijd en de instabiliteit van de zomertijd, dan de tijd van onwetendheid zijn in ontkenning van Kṛṣṇa, de vader van de Tijd, zelfs hoewel Kṛṣṇa de aanbidding van het pragmatische en dus karmische dictaat van de standaardtijd erkent, maar niettemin die halfgodenaanbidding verkeerd en minder aantrekkelijk noemt (in S.B. 1.2: 26) (zie ook Cakra, B.G. 7: 8, 9.23, 10: 21, 30 & 33 en Bhāgavatam tijdcitaten).

- Er zijn vier manieren om je in te stellen op de zuiverheid van de tijd in relatie tot iets anders: middels de spraak, door rituelen, door overeen te stemmen of door het verschil aan te duiden; aldus bezien is de standaardtijd aanvaardbaar als een van deze vier methoden wordt gerespecteerd (zie S.B. 11.21: 10).

- Naar het lichaam zijn er van de tijd zes fasen: geboorte, groei, handhaving, het voortbrengen van bijproducten, aftakeling en de dood.

- Die tijd is geldig welke, dan wel door zijn eigen aard (de niet op winst begrepen tijd van de natuur) of op dezelfde manier naar de persoon (de Heer, of het voorwerp, de lakṣmī, de tijd voor het oogsten etc.), geschikt is voor het doen van je voorgeschreven plicht; en slecht en in overtreding is die tijd die je in je plichtsvervulling belemmerd, de tijd niet geschikt om arbeid te verrichten (lustmatige en de baatzuchtg begrepen tijd (zie ook Kālakūṭa en S.B. 11.21: 9)

- In rekenkundig opzicht staat het geheel van de indeling van de tijd beschreven in 3.11 en in 5.20-23. Hier samengevat: de tijd volgens 3.11 wordt verdeeld naar de duur van het innemen van de ruimte door - of een volle of een deel van een omloop van - een combinatie van atomen. Zo is er dan als kleinste tijdseenheid het atoom of een parama-aṇu, en zijn er achtereenvolgens een trasareṇu (dubbelatoom), een truṭi of hexatoom van drie trasareṇu's (1/16.875 seconde), die maal honderd een vedha vormen; drie van hen worden één lava genoemd; drie lava's zijn één nimeṣa (± 0.53 seconde) en de tijd van drie van hen wordt een kṣana genoemd (± 1.6 seconde), vijf daarvan zijn een kāṣṭhā (± 8 seconden) waarvan een laghu er uit vijftien bestaat (± 2 minuten). Vijftien van die laghu's wordt een nāḍikā (of daṇḍa, ± 30 minuten) genoemd en twee van hen vormen één muhūrta (ongeveer een uur) terwijl ongeveer drie daarvan een yāma of prahara vormen, afhankelijk het seizoen of de breedtegraad (in geval van onregelmatige uren). Acht yāma's beslaan een etmaal ofwel een pañcānga die voor voor één dertigste van een lunatie een tithi heet en voor de zon een kurukṣetrin of saura divasa heet - (met enkel een saura als één graad van de ecliptica, zodat een jaar dan 360 saura's kan hebben) en vijftien dagen (van acht yāma's elk) vormen één pakṣa of pañca-daśa welke men gemeten kent als zijnde ofwel zwart ofwel wit (sukla of kriṣna afhankelijk van het feit of er een volle of wassende maan dan wel een afnemende of nieuwe maan in optreedt). Twee pakṣa's vormen een māṣa (solaire maand) waarvan een tweetal een ṛtu of seizoen vormt waarvan er zes zijn (resp. 'koude' of hemanta, 'dauw' of śiśira, 'lente' of vasanta, 'warmte' of grīṣma, 'regen' of varṣās en 'herfst' of śarad, gerekend vanaf de 22e dec.). Een tropisch jaar, omschreven als één zonnegang van noord naar zuid en weer terug, is een saṁvatsara. Er worden vijf verschillende jaren onderscheiden afhankelijk van het hemellichaam in kwestie: een saṁvatsara (zonnejaar van zes seizoenen), een parivatsara (een planetair jaar, van Jupiter b.v.), een iḍāvatsara (jaar van de sterren, d.w.z. een galactisch jaar, niet te verwarren met het optisch bedrog van het ± vier minuten kortere siderische jaar - de sterren draaien niet om de poolster n.l. maar om Sagittarius A in het centrum van de Melkweg), een anuvatsara (een 'maanjaar' of een maan-cyclus of lunatie) en een gewone vatsara, een jaar van viering zoals een burgerlijk jaar en andere op de zon bemeten tropische jaren. Een godenjaar is een periode van 360 jaren en 12.000 godenjaren vormen een mahāyuga of diviya-yuga bestaande uit vier yuga's van respectievelijk vier, drie, twee en eenmaal 1200 godenjaren; 71 6/14 mahāyuga's vormen een manvantara van 852.000 godenjaren voorafgegaan en gevolgd door een periode van overgang genaamd een sandhya-yuga van ongeveer de lengte van een sathya-yuga van 4.800 godenjaren; er gaan veertien manvantara's in een kalpa, een dag van Brahmā en een nacht van Brahmā duren even lang n.l ±1000 mahāyuga's, een jaar van Brahmā bestaat uit 360 van zijn dagen en even zo lange nachten, en 50 jaren van Brahmā vormen een parārdha, de duur van 100 jaren van Brahmā vormt de totale levensduur van de kosmische schepping die een brahmāṇḍa of kosmisch ei heet en qua tijd van bestaan zo dus 311.040.000.000.000 mensenjaren (311 biljoen jaar of 311. 10^{12} jaren) beslaat. Het leven van Brahmā is slechts één ademtocht van Mahā-Viṣṇu, waarvan er, zich steeds herhalend via pralaya's of perioden van vernietiging, dus een eindeloos aantal zijn (zie ook de Vaiṣṇava-encyclopedie over de tijd van de Purāṇas).

- N.B. Een religieus, subcultureel, jaar is in India en bij de Vaiṣṇava's gewoonlijk een lunisolair jaar dat, afhankelijk van de plaatselijke cultuur, op de meest uiteenlopende data kan beginnen; d.w.z. eens in de drie jaar schrikkelt men een maand erbij om de kalender weer op de zon gelijk te zetten, zodat verjaardagen b.v. steeds op verschillende data van één maand kunnen vallen. Maar men kan met de bovenstaande beschrijving net zo goed een zonnekalender ge-

bruiken die begint bij het wintersolstitium met de lunaties apart erop aangegeven. De aanname van een 'maanjaar' met haar grove en willekeurige schrikkelmethode is, met respect voor de lunaties, niet nodig en zo kan dan de kalenderchaos in India ondervangen worden met respect voor de westerse traditie om deze lunisolaire 'maanjaren' te negeren die tijdens het romeinse rijk 45 v.Chr. reeds werden opgegeven.

- We leven nu in Kali-yuga van de achtentwintigste divya-yuga van de zevende manvantara van de twaalfde kalpa genaamd Sveta-Varaha (S.B. 2.10: 46, Skanda Puraṇa 2.39-42), in het eenenvijftigste jaar van Brahmā. Deze dag van Brahmā begon 2.3 biljoen jaar geleden. Aldus is de leeftijd van Brahmā vastgesteld op 155.521.972.949.000 mensenjaren. S.B. 12.2: 31 stelt dat Kali-yuga begon toen de constellatie van de zeven wijzen (saptarṣi) door het maanhuis van Magha ging. Hindu astrologen stelden vast dat dit gebeurde op 2 u. 27 min. van de 18e februari 3102 BC. Dit vond plaats ongeveer 36 jaar na de slag bij Kurukṣetra (zie ook Sat-kāla en Asat-kāla).

- De voortgang van kāla wordt beschreven als zijnde van een voortdurende (nitya), incidentele (naimittika), natuurlijke (elementaire or prākṛta) en uiteindelijke (ātyantika) vernietiging of pralaya (S.B. 12.4: 38).

- Een naam voor Śiva (3.12: 12)

Kālakūtha

('Het valse, het onware of de illusie van de tijd', 'de piek, het lichaam of de bergtop van de tijd') het gif ookwel halāhala genoemd, voortgebracht bij het karnen van de oceaan en opgedronken door Śiva waardoor hij een blauwe nek kreeg (zie S.B. 8.7)

- Gif in het algemeen.

Kālī

Godin waaraan vleeseters hun offers kunnen brengen (zie Durgā).

Kali-yuga

(IJzeren tijdperk) tijdvak van twist en ruzie dat zijn aanvang nam na Kṛṣṇa's heengaan 5000 jaar geleden, de achttiende Februari 3102 v.Chr., en dat gekenmerkt wordt door de vier zwakheden die de tegenhanger vormen van de vier religieuze deugden, de vier poten van de stier van dharma (śauca, tapas, dayā, satya): vrije seks, goklust, vlees eten en intoxicatie tegenover reinheid, soberheid, mededogen en waarheidsliefde: de regulerende principes (zie ook vidhi, S.B. 1.16 & 17 en 5.6: 10).

- De gelovigen (van geestelijke vooruitgang) bekend met de waarde, prijzen het tijdperk van Kali, erop wijzend dat zijn essentie eruit bestaat dat met het (enkele) gezamenlijke bezingen zo goed als alle doeleinden worden bereikt (S.B. 11.5: 36).

- Laatste yuga van een mahāyuga met een duur van 1200x360 = 432.000 jaar (zie ook dharma).

- In dezen citeert Śrī Caitanya Mahāprabhu uit de Brahma-vaivarta Purāna:

asvamedham gavālambham
sannyāsam pala-paitrkam

devarena sutotpattim
kalau panca vivarjayet

"In dit Kali-tijdperk zijn vijf handelingen verboden: het offeren van een paard in een plechtigheid, het offeren van een koe in een plechtigheid, het aanvaarden van de levensorde van sannyāsa, het brengen van vleesoffers voor de voorvaderen, en het door een man verwekken van kinderen bij de echtgenote van zijn broer."

- Besproken in: S.B. 1.1.10, 1.15: 36, 1.16, 5.6: 9, 7.9: 38, 9.12: 6, 9.22: 33-45, 10.1: 14, 10.52: 2, 10.20: 8, 11.7: 4-5, 11.5: 32-34 en 12: 1 en andere hoofdstukken van dat Canto.

Kāliya

De slang onderworpen door Kṛṣṇa die op zijn kragen danste (S.B. 10: 16 & 17)

Kalki

De verwachte incarnatie van Viṣṇu aan het einde van Kali-yuga. Als Kali-yuga afloopt verschijnt de Heer op een wit paard om de overlast aan asura's te vernietigen die zich voordoen als leiders in de wereld (zie ook S.B. 1.3: 26).

Kalpa

Een dag volgens de tijdberekening van Heer Brahmā, bestaande uit duizend cyclussen van vier era's of mahā-yuga's ofwel 4.320.000.000 jaar.

- Haalbaar, uitvoerbaar, mogelijk, gepast, geschikt, in staat, capabel, gelijk aan, geschikt voor de plicht (zie ook Kalpa-vṛkṣa).

- Een heilig voorschrift, wet, regel, beschikking (vidhi, nyāya), manier van optreden, te werk gaan, praktijk, een in acht te nemen regel voor iedere andere regel, allereerste plicht, op deze wijze.

- De meest volledige van alle zes vedāṅga's (dat wat het ritueel voorschrijft en regels verschaft voor ceremonieel of offerplechtigheid).

- Een van de twee gevallen, een kant van een argument, een alternatief (pakṣa; vikalpa); onderzoek, research.

- Vastbeslotenheid, vastberadenheid.

- Het behandelen van zieken, geneeswijze; de kunst van het medicijnen toebereiden, farmacie; de leer van de giften en tegengiften.

- Met de manier of de vorm van iets, gelijksoortig aan, overeenkomend.

Kalpataru

Kalpavṛkṣa: wensboom; een van de vijf bomen van Svarga of Indra's paradijs erom bekend dat die alle wensen vervult, boom van overvloed; welke productieve of overvloedige bron dan ook; een genereus iemand; naam van verschillende werken; een bepaald soort mengsel.

Kāma

Lust, begeerte. Het verlangen naar meer plus de onwil om los te laten door emotionele voorkeur. Ongewenste eigenschap: anartha.

- Term ook gebruikt voor het aanduiden van de regulatie van de begeerten (zie Puruṣārtha's).

- Dat wat aan de stof bindt; de ongereguleerde, ongedifferentieerde en onwetende voorkeur (zie Avidyā)

- Product van de gehechtheid (zie Rāga).

Kāmadeva

De liefdesgod (zie Kandarpa).

Kāmadhenu

De geestelijke koe die eindeloze hoeveelheden melk verschaft en die men in Goloka Vṛndāvana aantreft (zie ook Surabhi).

Kaṁsa

Koning van de Bhojadynastie; Kṛṣṇa's oom, die Hem steeds trachtte te doden, maar door Hem in Zijn jeugd reeds van de troon werd geworpen en gedood (zie Canto 10.4).

Kaṇāda

Grondlegger van de Vaiśeṣika-darṣana school van Indiase filosofie (zie ook Nyāya).

Kāṇḍa

(Gedeelte, sectie, hoofdstuk, boek) zie Trikāṇḍa en Canto.

Kandarpa

(Liefde, lust) 'hij die zelfs een God in vuur en vlam zet'; 'van een grote lichtzinnigheid'; naam van Kāmadeva of Cupido, de god van de liefde (zie ook Pradyumna).

- In de muziek de naam van een bepaalde rāga.

- Een vorm van tijd.

Kaṇḍu

Een wijze vermeld in de Rāmāyaṇa (IV-48) van wiens zware boete Indra zeer benauwd was; Indra stuurde toen het hemelse meisje Pramlocā om zijn gelofften en boete te breken. De dochter die hij kreeg heette Māriṣā, die later trouwde met Dakṣa.

Kaniṣṭha

Onontwikkelde toewijding. Benaming voor beginners in het Kṛṣṇabewustzijn of niet-spontane toegewijden (zie Bhakta en Adhikārī).

Kānti

'De vrouwelijke schoonheid, de helderheid van de maan', een naam van Lakṣmī vermeld in S.B. 10.65: 31.

Kaṇva

('Lofprijzer') een vermaarde Ṛṣi, auteur van verschillende hymnen van de Ṛg-veda; wordt gezien als een zoon van Ghora en men zegt dat hij behoort tot de familie van Aṅgirā.

- Geboren in de dynastie van Pūru als Apratiratha's zoon. Van hem was er Medhātithi van wie Praskanna en anderen er kwamen die allen tweemaal geboren zielen waren. Van Sumati was er Rebhi wiens zoon de bekende Duṣmanta was (zie S.B. 9.20: 6-7).

- De wijze die Duṣmanta, een vroege Pūruvoorvader van Bharata, huwde met Viśvāmitra's dochter Śakuntalā, die hij had ontmoet in Kaṇva's āśrama (zie S.B. 9.20: 18).

- Volgens Śrīdhara Svāmī zou Heer Kṛṣṇa met het in S.B. 10.70: 6 voor zonsopgang eerst brengen van offers en het dan pas doen van de mantra navolgen in de erfopvolging van Kaṇva Muni.

Kapila

Een incarnatie (avatāra) van Kṛṣṇa, die in Satya-yuga verscheen als zoon van Devahūti en Kardama Muni (zie S.B. 3.22) en de sāṅkhyafilosofie uiteenzette; de analyse van geest en stof, als methode om toegewijde dienst tot de Heer te cultiveren (zie S.B. 3.24-33).

Kāraṇa

De oorspronkelijke oorzaak, de oorzaak van alles, oorzakelijkheid naar de logica van God (zie ook Nimitta).

Kārana-oceaan

De oerwateren van God, de causale wateren, de hoek van het geestelijke universum waar Heer Mahā-Viṣṇu in neerligt om het geheel van de materiële universa te scheppen (zie met name Canto 2 van het S.B.).

Kāranodakaśāyī Viṣṇu

Of Mahā-Viṣṇu: eerste puruṣa-avatāra, de volkomen expansie van de Heer, die aan de stoffelijke openbaring ten grondslag ligt. Uit Hem komen het mahattattva en alle universa voort, die ten tijde van de vernietiging weer in Hem terugkeren.

Karatāla's

Schelletjes, ook wel kartels genoemd.

- Kleine cymbaaltjes gebruikt in de kīrtana.

Kardama

Wijze die, getrouwd met Devahūti, de dochter van de Manu, het leven schonk aan de avatāra Kapila (zie S.B. 3: 21-24).

Karma

Letterlijk arbeid. Meestal wordt daarmee de baatzuchtige arbeid aangeduid ofwel gehechtheid aan de resultaten van de arbeid. Geldt ook als het gevolg van daden in het verleden of als consequentie van de begeerte. Kṛṣṇa onderscheidt drie soorten:

- Karma: baatzuchtige arbeid.
- Akarma: vrij zijn van karma ofwel toegewijde dienst, vrijwilligerswerk, werken voor God.
- Vikarma: ongewenste activiteit, misdaad.

Zie verder ook S.B. 10.1: 39-40 and 10.24: 13-18 waar Hij zegt' ... als hun vijand, hun vriend of hun onpartijdig rechter; dat karma alleen hun beheerser, hun goeroe is'.

- Wet van -: wet van oorzaak en gevolg: alle materiële activiteiten, goed of slecht geven terugslag van het doen en laten.

- Elke handeling volgens de karma-kāṇḍaregels.

- activiteit in de meest algemene zin.

- Rūpa Gosvāmī, in Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu, zijn definitieve verhandeling over het proces van de toegewijde dienst, legt uit hoe bij een Vaiṣṇava die bevrijdt raakt van zijn karmische terugslagen, er sprake is van terugslagen die zich nog niet hebben aangediend (aprārabdha), die zich juist aan het aandienen zijn (kūṭa), zij die zich nog in de kiem bevinden (bīja) en zij die zich ten volle hebben gemanifesteerd (prārabdha) (zie p.p. 10.88: 8 en het vers dat de geleidelijke neergang van de gehechtheden beschrijft in 10.88: 8).

Karma-avaram

Afschuwlijk werk (zie ook Ugra).

Karma-kāṇḍa

De afdeling van de Veda's waarin behandeld wordt hoe de zwaar in de materie verstrikte persoon zijn baatzuchtig streven kan ombuigen tot activiteit waardoor hij geleidelijk wordt gelouterd.

Karma-mīmāṁsā

Zie Mīmāṁsā

Karma-yoga

Verbondenheid met God door onbaatzuchtig handelen, kenmerk van bhakti.

- Door uiteenlopende activiteiten zich naar vermogen inspannende, zó dat men vrijkomt uit de gebondenheid van de stof en het doen en laten gezuiverd wordt; inlossen van karma zodat men dichter bij Kṛṣṇa komt te staan.

- Handelen in Kṛṣṇabewustzijn; andere naam voor bhakti-yoga.

- Een van de eerste treden van de trap van het yoga-systeem. Door karma-yoga ontdoet de karma-yogī zich geleidelijk steeds meer van alle stoffelijke besmetting en leert hij zijn doen en laten te zuiveren.

- Activiteit in toegewijde dienst.

- Baatzuchtige activiteit verricht in overeenstemming met de Vedische voorschriften.

- Door Kṛṣṇa besproken in de eerste zes hoofdstukken van de Gītā; in het Bhāgavatam in: 8.1: 14, 11.3: 41-55, 11.20: 7.

Karmendriya's

De werkende zinnen van de mond (de spraak), de handen, de benen, de geslachtsorganen en de uitscheidingsorganen, zie Indriya's.

Karmi

Baatzuchtige persoon. Materieel bepaald iemand. Persoon die karma opdoet.

- Normale aard van de geconditioneerde mens uit op werken en geld verdienen.

- Materialist, die er slechts naar streeft zijn zinnen te laten genieten. Dit leidt er slechts toe dat hij steeds meer verstrikt raakt in de kringloop van geboorte en dood.

- Karma-yogī, of iemand die karma-yoga beoefent.

Karṇa

Zoon van Kuntī en halfbroer van Arjuna. In de strijd van Kurukṣetra vocht hij tegen de Pāṇḍava's.

Kārtavīryārjuna

Grote koning in de Yadudynastie die ook wel Arjuna wordt genoemd; hij werd keizer over de zeven continenten en verwierf van de yoga van Heer Dattātreya, een (aṁśa-)incarnatie van de Allerhoogste Persoonlijkheid (zie ook S.B. 9.15 & 26), uitgerust met al de grote kwaliteiten (de acht siddhi's). Er was werkelijk niemand op deze aarde te vinden die zich kon meten met hem in zijn kwaliteiten van opoffering, liefdadigheid, verzaking, yogasucces, scholing, kracht en genade. Voor de duur van vijfentachtigduizend jaar zou zijn kracht onverminderd daadwerkelijk onuitputtelijk zijn. Van zijn duizend zoons bleven er maar vijf in leven in de strijd met Paraśurāma: Jayadhvaja, Śūrasena, Vriṣabha, Madhu en Ūrjita (S.B. 9.23: 24-27).

Kārtikeya

Ook: Kārttikeya (Skanda): de jongere zoon van Heer Śiva en zijn vrouw Pārvatī; de leidende godheid van de oorlog.

Karuṇa

Mededogen, medeleven.

Kaśyapa

Wijze verleid door zijn vrouw Diti met het dharma te breken en die als gevolg daarvan de vader werd van twee van de grootste demonen, de gevallen hemelbewoners Jaya en Vijaya (zie S.B. 3.15-16) Hiraṇyākṣa en Hiraṇyakaśipu (zie S.B. 3.14 & 3.13 Varāha).

- Vader van de dwergincarnatie van de Heer, Vāmanadeva.

Kaṭhā

Verhalen, anekdotes over Hem; zuivere aanbidding.

Kaṭha Upaniṣad

Zie Upaniṣads.

Kātyāyanī

Zie Durgā.

Kaunteya

De zoon van Kuntī (Arjuna, zie ook Pṛthā).

Kaurava's

Andere naam voor de Kuruzonen van Dhṛtarāṣṭra.

- Die afstammelingen van Kuru die tegen hun neven de Pāṇḍava's vochten in de slag van Kurukṣetra.

Kauravas

Andere naam voor de Kuruzonen van Dhṛtarāṣṭra.

- Die afstammelingen van Kuru die tegen hun neven de Pāṇḍava's vochten in de slag van Kurukṣetra.

Kaustubha

Het juweel dat Kṛṣṇa om Zijn hals draagt.

- Het juweel dat met dertien andere kostbaarheden werd verkregen bij het karnen van de oceaan (zie S.B. 8.7).

- Een manier om de vingers ineen te strengelen.

- Een soort olie.

Kavaca

(Nārāyaṇa-): schild, term gebruikt voor de bescherming met mantra's zoals beschreven in S.B. 6.8: 30-10, (zie ook S.B. 6.6: 39 en Tilaka).

- Kṛṣṇa spreekt van baden in mantra's met het aanbrengen van kleitekens in S.B. 11: 27: 10.

Keśava

(Doder van Keśi): naam van Kṛṣṇa als de doder van de demon Keśi die als dol paard Gokula bedreigde.

- Ook: Hij met het fijne zwarte haar.

Keśī

Demon die de inwoners van Vṛndāvana aanviel in de gedaante van een wild paard, maar die werd gedood door Heer Kṛṣṇa.

Khaga

(Een vogel, een havik, een valk of gier) naam gebruikt voor een goddelijk soort wezen gelabeld als 'vogel uit de hemel', of iemand in relatie tot vogels, mogelijke aanduiding voor 'paradijsvogels' of excentrieke persoonlijkheden in opsommingen van soorten van maatschappelijke personen (gebruikt in S.B. 10: 74: 14-16). Ook Garuḍa is een khaga.

- Ook: een krekel, de zon, een planeet, de lucht, de wind.

Khaṭvāṅga

Een koning geboren uit de beroemde koning Viśvasaha. Hij, menig een daitya dodend, werd een keizer, die in liefdevolle dienst zijn wereldse belangen verzakend, het Spirituele Bereik van Vāsudeva bereikte (zie 9.9: 41-49). Hij was een voorvader van Rāma (zie 9.10: 1).

- Ter sprake gebracht door Kṛṣṇa als een voorbeeld van verzaking aan het eind van iemands leven (11.23: 30).

Ki

(Wat?) aanhef tot vreugderoep (jaya). Na namen van de litanie hardop voorgesproken.

Kimdeva's

Humanoïden, menselijke wezens levend op andere planeten.

Kimpuruṣa's

De bewoners van die streek, hebben de gedaante van apen (zie 5.16: 9 en 5.19).

Kinnara's

Zij die bovenmachtig zijn (zie ook 7.8: 55), waarvan beweerd wordt dat ze naar believen van gedaante kunnen veranderen.

Kīrtana

Hardop (samen-)zingen. Tweede onderdeel van het negenvoudig proces van toegewijde dienst (zie Bhāgavata dharma). Saṅkīrtan ofwel samenzang wordt ook gebruikt om de prediking van de heilige namen aan te duiden: Heer Caitanya's saṅkīrtan beweging (zie ook Japa, in het Bhāgavatam verdedigd in o.a. de verzen: 1.18: 19, 2.3: 24, 3.7: 14, 3.25: 23-25, 3.28: 18, 3.29: 18, 4.10: 30, 6.3: 22-25, 7.9: 12, 10.14: 5, 10.44: 15, 11.2: 39-40, 11.5: 36-37, 11.27: 35 & 44 and 12.3: 51-52).

Kleśa

Kleśa: hindernis van mentale of emotionele aard op het pad van zelfrealisatie.

- De substantie, de activiteit en de doener als onzuiverheden (zie 12.6: 38).

- Naar Patañjali (Y.S. 5-9) Vijf in getal: avidhyā, asmitā, rāga, dveṣa, abhiniveṣa: (resp.) onwetendheid, ik/mijn-illusie of egoïsme, verlangen of emotionele voorkeur, haat of afkeer en angst voor de dood of hechten aan het leven.

- In drieën in de Vaiṣṇavaprediking: belemmeringen vanuit de eigen persoon, door andere personen en door externe invloeden van de wereld (resp. adhyātmika, adhibautika en adhidaivika-kleśa's) (zie 1.17: 19, 3.6: 9, en 11.22: 30).

- In de toegewijde dienst komt men hindernissen te boven met de zes bladen van de klimplant van de bhakti: 'Als we beginnen in bhakti-sādhana, verschijnen twee bladen, en dat zijn kleśaghni (verlossing van ellende) en śubhadā (voorspoed). Als we aan bhāva-bhakti toekomen, verschijnt het tweede stel bladen, en dat zijn mokṣa-laghutākṛt (verheffing voorbij het verlangen naar bevrijding) en sudurlabha (de zelden bereikte liefde van Rādhā). Als er prema komt, verschijnen er nog twee, en dat zijn sāndrānanda-viśeṣātmā (speciaal geluk). Als de essentie van hlādinī en saṁvit zich vermengt en zich voordoen op het niveau van sandhinī - (zie Sat-cit-ānanda, of śuddha-sāttva) en śrī-kṛṣṇa karṣanicasa (aantrekkelijk zijn voor Kṛṣṇa Zelve)' (Tirtha Mahārāja: lezing juni 2001).

Kleśa's

Adhidaivika, adhyātmika, adhibhautika: hindernissen afkomstig van resp. de natuur, jezelf en van anderen.

Kośa

(Laag, werveling, gat, de binnenkant, de laag, een bol maar ook: schat, scrotum, zaaddoos en woordenboek), er zijn zeven lagen, dimensies of afdelingen in het lichaam van een persoon of het universum dat moet worden gezien als het lichaam van God. De paramparā bij de teksten S.B. 2.1: 25 en 4.26: 1-3, 2.6: 1, 6.16: 37 spreekt van de vijf elementen, het noumenale en fenomenale. Het Bhāgavatam spreekt van lagen waarbij iedere laag tien keer de omvang heeft van de voorgaande bestaande uit achtereenvolgens aarde, water, vuur, lucht, ether, de totale energie en het valse ego. In andere Vedāntascholen is er ook sprake van de lagen anna-maya kośa naar de aarde of de zintuigen van de handeling, prāṇa-maya kośa naar het water of de zintuigen van het waarnemen, mano-mayakośa naar het vuur of de geest, vijñāna-maya kośa naar de lucht of het intellect, ānanda-maya kośa naar de ether of het ik-bewustzijn, citta-maya kośa naar het citta, het tussenbewustzijn, de totale energie of het fenomenale en ātma-maya kośa naar mahat de totale energie van de puruṣa, het noumenale. Het hangt ook samen met delen van de hersenen en de stadia van samādhi: aarde- en waterkośa's voor de frontale gebieden, achterhoofd voor de vuurkośa, de lucht-kośa de hersenbasis en de cortex de etherkośa (zie ook Dvīpa en Dhātava - onder: elementen).

- De kośa's worden door de paramparā uitgelegd als bestaande uit eerst vier materiële stadia van ontwikkeling voordat het Kṛṣṇabewustzijn zich ontwikkelt: anna-maya, prāṇa-maya, mano-maya en vijñāna-maya. In het laatste vijñāna-mayastadium, het intellectuele stadium, realiseert men zich dat men verschilt van het lichaam. Het volgende vijfde ānanda-mayastadium wordt in de Bhagavad-gītā uitgelegd als het brahma-bhūtastadium waarin men gelijk gezind staat tegenover alle levende wezens. Aldus expandeert men, middels toegewijde dienst tot de hogere stadia van gelukzaligheid (bewustzijn en ziel ofwel ānanda, citta en ātma) in Kṛṣṇabewustzijn (zie pp 10.87: 17).

- Er is ook sprake van zeven (gelaagde) ingrediënten of bestanddelen van het lichaam (2.10: 31): nagels, huid, vet, vlees, bloed, been en merg (ook is er sprake van chijl en zaad in dit verband i.p.v. nagels en huid).

- De zeven maten van dit lichaam van het geheel van de materie, het valse ego, de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde 'die me omsluit als een vat' (S.B. 10.14: 11).

- De zeven lagen van het gouden kosmisch ei zoals bekeken vanuit de vijf elementen het ego en de geest (Sāstrī, 11.6: 16).

- Monier Williams Woordenboek: 'een term voor de drie schillen of de opeenvolging van omhullingen welke de verschillende kaders (of 'lichamen') van het lichaam uitmaken die de ziel omhullen:

- 1. de ānanda-maya-kośa of "de laag van het plezier", vormt de kāraṇa-śarīra of het "causale kader";
- 2. de vijñāna-maya-kośa of de buddhi-maya-kośa of de mano-maya-kośa of de prāṇa-maya-kośa, "de schil van het intellect of de wil of het leven", dat de sūkṣma-śarira uitmaakt of het "subtiele kader of lichaam";
- 3. de anna-maya-kośa, "de laag van de voeding", die de sthūla-śarīra vormt of het "grofstoffelijke raamwerk".

De acht schatten of nidhi's van Kuvera, van wie ook wordt gezegd dat hij maar acht tanden heeft.

Kratu

(Ritueel) een van de zeven grote wijzen die rechtstreeks voortkwamen uit Brahmā. Hij trouwde met Kriyā, de dochter van Kardama Muni (3.24: 22). Met haar was hij de vader van de zestigduizend Vālakhilya's, de wijzen die de zonnegod omringen (see ook Mahāṛṣi).

- Een van de tien zonen van Brahmā (S.B. 3.12: 22).

- Een afstammeling van Dhruva verwekt door Ulmuka in Puṣkariṇī als een van zes zeer goede zoons (S.B. 4.13: 17).

- In het woordenboek staat kratu naast aanbidden en offeren voor: plan, ontwerp, intentie, besluit, vastberadenheid, bedoeling, verlangen, wil, opzet, raadplegen, intelligentie en begrip.

- In de aanbidding van Heer Varāha is kratu een van de honderd ledematen of functies van de Heer: de Heer is yajña en kratu, opoffering en ritueel (S.B. 5.18: 35, volgens Prabhupāda).

Krodha

Woede uit frustratie over tijdelijkheid. Keerzijde van het verlangen. Anartha.

Kṛpācārya

(Kṛpa): 'de leraar uit medelijden' geestelijk leraar van de Kurufamilie die later werd uitverkozen door keizer Parīkṣit als zijn geestelijk leraar, die hij naar behoren beloonde aan de Ganges alwaar hij drie paardenoffers liet uitvoeren (zie S.B. 1.16: 3).

- Een van de zeven wijzen in de komende achtste manvatara (S.B. 8.13: 15-16).

- M.W.: Een vriend van Indra en de zoon van de wijze Śaradvat die zware boete deed waarop de jaloerse Indra derhalve een nymf stuurde om hem te verleiden, maar zonder succes; echter, van de wijze werd er een tweeling geboren uit een graspol, die werd gevonden door koning Śāntanu (zie S.B. 9.22: 16) en uit mededogen (of kṛpa) werd meegenomen naar huis en opgevoed; de dochter, Kṛpī, huwde Droṇa, en kreeg van hem een zoon genaamd Aśvatthāmā.

- M.W.: Als de raadgever van Hastināpura ook wel soms Gautama en Śāradvata genaamd.

Kṛpaṇa

(Vrek) iemand die niet wil investeren in zijn ontwikkeling, die niet tot bhakti komt; iemand die zijn talenten begraaft; iemand die zijn leven verdoet door niet naar zelfverwerkelijking te streven.

Kṛṣṇa

Kṛṣṇa: (in het Sanskriet geschreven als Kṛṣṇa) de Alaantrekkelijke Godheid. Koeherder, veldheer, vader, vriend, echtgenoot, minnaar, Vedisch vorst. Viṣṇu-avatāra.

Levensbeschrijving: Hij nam geboorte in de Yadudynastie uit Devakī met Vasudeva als Zijn vader. Dat vond volgens vele autoriteiten plaats in 3182 v. Chr. op de achtste dag in de donkere helft van de maand Bhādra of Śrāvaṇa (Augustus-September). Hij werd geboren in de gevangenis waar zijn oom Kaṁsa zijn ouders had opgesloten na een voorspelling dat hun achtste zoon hem zou doden. Kaṁsa vervolgde Hem om die reden zodat er reeds in Zijn kindertijd door Hem vele demonen werden gedood toen Hij, verborgen voor de vijand, bij de koeherders opgroeide in eerst Gokula en later te Vraja bij Mathurā, waar Hij in het bos van Vṛndāvana verbleef bij zijn pleegouders Nanda en Yaśodā. Een dorp met die naam is nu nog Zijn pelgrimsoord en het centrum van de Kṛṣṇa-bhakti in de wereld. Het jeugdvriendinnetje dat Hij naar verluid daar had (niet bij naam direct in het Bhāgavatam genoemd) staat bekend als Rādhā of Śrīmatī Rādhārāṇī en de liefde van die twee staat model voor de zuiverste man-vrouw liefde of persoonlijke liefde die er met God mogelijk is. De emotionaliteit in die relatie wordt rasa genoemd en biedt voor een ieder een ruim scala aan menselijke mogelijkheden om met Hem geestelijk om te gaan (zie ook Jalpa). Zijn relatie met ook de andere koeherderinnetjes, de gopī's, staat model voor de relatie van Hem met Zijn toegewijden in de vorm van de verschillende rasa's. Hij bestreed alle valse heersers op aarde en had als levensopdracht hun overlast weg te nemen. Naast Kaṁsa die Hij als eerste versloeg waren het later met name Jarāsandha en Śiśupāla en hun trawanten die Zijn aartsvijanden waren. Hij bevocht hen steeds samen met Zijn halfbroer Balarāma, ook wel Rāma genoemd, die door Vasudeva was verwekt in een andere vrouw van hem genaamd Rohiṇī. Balarāma geldt als Zijn eerste volledige deelaspect met dezelfde goddelijke status als Hij en als een incarnatie van Saṅkarṣaṇa. Voor Zijn missie, bouwde Hij een aparte stad in zee genaamd Dvārakā en ontwikkelde Hij, getrouwd met Rukmiṇī en de 16107 andere vrouwen die Hij voor het merendeel had bevrijd uit de handen van de schurken die Hij versloeg, een enorme familie van miljoenen leden, genaamd de Yadu's die echter, toen alle vijanden waren bestreden naar Zijn wilsbeschikking, tenslotte elkaar bestreden opdat ook zij geen overlast voor de aarde zouden vormen. Hij assisteerde zijn neef Arjuna als wagenmenner tijdens de grote slag bij Kurukṣetra toen de ganse Kurudynastie ten onder ging als gevolg van het onrecht veroorzaakt door familiale gehechtheid en bevoordeling. Na die oorlog verdween Kṛṣṇa naar Zijn hemelverblijf als gevolg van een pijl in Zijn

voet afgeschoten door een jager genaamd Jarā, kort na de slag bij Prabhāsa waar vrijwel al de Yadu's hun einde vonden. Zijn levensverhaal staat beschreven in het tiende Canto en Zijn leer zet Hij uiteen in met name het elfde Canto. De Bhagavad Gītā die Hij uitsprak voor Zijn vriend en neef Arjuna op het slagveld vertoont een sterke overeenkomst met de yogaleer zoals uitgelegd in het elfde Canto voor zijn neef Uddhava: de Udhhava Gītā. Voor de eerste deed Hij dat om aan te sporen tot de strijd tegen het onrecht, voor de tweede deed Hij dat om duidelijk te maken hoe men op aarde moet leven met Hem lijfelijk afwezig.

Hij wordt herkend als de puruṣa, de oorspronkelijke persoon van God waar Brahmā, de Schepper uit voortkwam. Hij wordt gezien als de belangrijkste, meest volledige, de Allerhoogste Persoonlijkheid of nederdaling van God op aarde, reeds bij Zijn leven door Zijn eigen familie daartoe uitgeroepen vanwege Zijn grote heldendaden en gunstige invloed. Letterlijk betekent Zijn naam: duister, vanwege Zijn donkere blauw-grijze huid. Hij wordt o.a. Hṛṣīkeṣa genoemd als de Meester van de zintuigen; Bhagavān als de Fortuinlijke of Alvervulde; Mādhava, als de telg van Madhu, de bloeiende, en als onze Lieve Heer; Madhusūdana, als degene die de demon Madhu versloeg; Śauri als de zoon van de machtige man, te weten Zijn vader Vasudeva, en als nazaat van een voorvader genaamd Śūra; Acyuta als de onfeilbare; Jagannatha als de Heer van het universum, het levende wezen; Śyāmasundara als de schoonheid met de donkere huid; Keśava als de Heer die Keśi versloeg of de Heer met de mooie haarlokken; Govinda en Gopala als de beschermer en behager van de koeien; Mukunda als de Heer van de bevrijding, Murāri als de vijand van de demon Mura, Vāsudeva als de zoon van Vasudeva en Heer van het bewustzijn, Yogīśvara als Heer van de Yoga; Yajña of Yajñeśvara als de Heer van het offer en Hari als de Hoogste persoonlijkheid, de Heer in persoon. En zo zijn er nog veel meer namen van Hem bekend.

- Kṛṣṇabewustzijn (natuurlijk bewustzijn) is die staat van bewustzijn die resulteert uit toegewijde dienst aan Heer Kṛṣṇa.

- De naam van een held en leraar in de oude Vedische tijd voordat Hij bekend werd als de Viṣṇu-avatāra (zie b.v. S.B. 6.9: 44 & 45).
De naam van een koning waarvan voorspeld werd dat hij zou regeren in Kaliyuga voor de Kurudynastie in verval dan (zie 12.1: 21).

Kṛṣṇa-Caitanya

Andere naam voor Heer Caitanya Mahāprabhu (zie ook Gauranga).

Kṛṣṇa-kathā

Gesprekken waarvan de Allerhoogste Godspersoon het onderwerp is.

Kṛṣṇabewustzijn

Het kennen van Kṛṣṇa of de omstandigheid dat men zich van Hem bewust is, Hem kent, op Hem mediteert, zich voor Hem inzet, Zijn roem verkondigt enz.

- Dat bewustzijn dat wordt bewerkstelligd door zich te houden aan de principes van de yoga (vidhi's) en het zingen van de heilige namen (japa).

- Dat bewustzijn wat wordt beijverd en uitgedragen door ISKCON, de westerse tak van het Vaiṣṇavisme zoals gegrondvest door Śrīla Prabhupāda.

- Natuurbewustzijn. Het respecteren van Kṛṣṇa als de Oorspronkelijke Persoon in zijn eerste manifestatie: het geheel van de materiële natuur (zie Puruṣa en Oṁ pūrṇam).

- Bewustzijn van de ware tijd gevormd door het licht van de maan en de zon en de sterrenhemel. Kṛṣṇa als de verpersoonlijking van de tijd en de orde van de hemelbewegingen (zie ook Śiśumāra, Kāla en Vāsudeva).

Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī

Schrijver van de Caitanya-caritāmṛta over het leven en het onderricht van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Kṛṣṇakarma

Alles doen ter wille van Kṛṣṇa.

Kṛṣṇaloka

Kṛṣṇa's verblijfplaats. Goloka Vṛndāvana of Cintāmaṇi-dhāma: de planeet of wereld waarin Kṛṣṇa in alle eeuwigheid omgaat met Zijn zuivere toegewijden; het is de hoogste planeet, het hoogste doel van alle werelden, zowel van de stoffelijke als van de geestelijke.

Kṛta

Plichtsbetrachting; satya-yuga wordt ook wel kṛta-yuga genoemd omdat de mensen in de aanvang van de schepping natuurlijk zijn in het vervullen van hun plichten (zie ook S.B. 11.17: 10, 12.3: 18).

Kṛyā-yoga

De praktische methode van het cultiveren van de yoga; het zich verenigen, het zich verbinden met, de religie met de godheid, door het gewetensvol uitvoeren van de plichten van alle dag, de actieve toewijding (zie S.B. 12.11).

Kṣara

Vergankelijk.

Kṣatriya

Ridder, krijger, politicus, edelman, bestuurder. Eén van de varṇa's.

- Iemand die zich binnen het stelsel van de maatschappelijke klassen en geestelijke orden in de klasse van de bestuurders en beschermers bevindt (tweede lid) (zie Varṇāśrama).

Kṣattā

Naam van Vidura met betrekking op zijn geboorte uit een dienstmaagd (van een śūdra samen met een kṣatriya).

Kṣetra

(Het veld): het lichaam als het veld van kennis, zowel de ziel als de Superziel is kṣetra-jña, want de individuele ziel is zich bewust van haar eigen lichaam en de Superziel is zich bewust van de lichamen van alle levende wezens. (zie Bhagavad-gītā 13-2).

Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu

Derde puruṣa-avatāra: de gedaante waarin Garbhodakaśāyī Viṣṇu binnengaat in het hart van ieder onderscheiden levend wezen, in de individualiteit van elk atoom en zelfs tussen de atomen in aanwezig is. Hij is Paramātmā, het lokale aspect van de alomtegenwoordige Superziel.

- De goddelijkheid van het behoud van de individuele gelokaliseerde ziel.

- Heer Aniruddha (zie ook Śvetadvīpa).

Kubjā

Het gebochelde dienstmeisje, ook wel bekend als Tṛvakrā ('drieknakje'), dat door Kṛṣṇa recht werd getrokken in Mathurā en Hem later intiem ontving (zie S.B. 10.41: 1-12 and 10.48).

Kulaśekhara

Een grote toegewijde koning en auteur van de Mukunda-mālā-stotra, gebeden tot Heer Kṛṣṇa.

Kumāra's

Vier ascetische zonen van Brahmā die de kind-vorm behielden. Brahmācārī's leidend tot de vier principes van kennis: sāṅkhya (analyse), tapas (verzaking, boete), vairaghya (onthechting) en yoga.

- Sanaka (heeft de leiding) Sanātana, Sanandana en Sanat-kumāra (zie S.B. 3.12: 4-7 en 3.15).

Kumbhaka

Onderdeel van de prāṇāyama waarbij de adem stil gezet wordt en vastgehouden. Fase tussen pūraka en recaka in (in en uit-ademen). Mag niet zonder āsana's worden beoefend (zie ook prāṇa, door Kṛṣṇa besproken in S.B. 11.14: 32 en B.G. 4.29).

Kuṅkuma

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Kuntī

Koningin, echtgenote van koning Pāṇḍu, Arjuna's moeder ook wel bekend als tante Pṛthā.

Kurarī

Populaire vogel, een wijfjes-visarend.

Kūrma

De Viṣṇu-avatāra in de vorm van een schildpad. Op Zijn rug werd de oceaan gekarnd met de slang Vāsuki (zie S.B. 8.7 en ook Nāga).

Kurta

Bovenkledingstuk, lang hemd. Standaardkleding van mannelijke toegewijden.

Kuru

De stichter van de dynastie waarin de Pāṇḍava's, zowel als hun aartsrivalen, de zoons van Dhṛtarāṣṭra, geboorte namen.

Kuru's

(Kaurava's): zoons van koning Dhṛtarāṣṭra, honderd in getal waarvan Duryodhana de meest bekende. Tegenstanders in de strijd van Kurukṣetra met hun neven de Pāṇḍava's die eigenlijk ook Kuru's, afstammelingen van Kuru waren (zie stamboom).

Kurukṣetra

Een bedevaartsplaats die sinds de oudste Vedische tijden als heilig wordt beschouwd; dicht bij het tegenwoordige New Delhi in India.

- Plaats waar de oorlog beschreven in het Mahābhārata werd gehouden en Kṛṣṇa Zijn Gītā sprak.

- 'Veld van Handelen'.

Kuśa

Zegenrijk gras dat bij Vedische rituelen gebruikt wordt. Lang en plat is het geschikt voor matten en zitplaatsen.

- Naam van een zoon van avatāra Rāmacandra naar wie de op hem volgende dynastie de Kuśa-vaṁśa werd vernoemd (zie S.B. 9: 12).

Kuṣmāṇḍa’s

Type van demonische dienaren van heer Śiva die ziekte veroorzaken en de meditatie verstoren.

Kūṭa-yogī's

Baatzuchtige yogabeoefenaars.

Kuvera

De schatbewaarder van de halfgoden.

L

Lāghava

(Vaardigheid, snelheid, lichtheid, gedachteloosheid, achteloosheid) aan waarde inboeten door adharma. Ook lafheid genoemd.

Lakṣmāṇa

Broer van Rāma die met Hem mee de wildernis inging bij Zijn verbanning. Wordt gezien als een incarnatie van Saṅkarṣaṇa.

- Gespeld Lakṣmaṇā: naam van een vrouw van Kṛṣṇa en een dochter van Duryodhana die elk door Kṛṣṇa en Sāmba op hun Svayaṁvara werden ontvoerd (zie 10.83: 17, 10.68: 1).

Lakṣmī

Ofwel de godin van het geluk; de eeuwige metgezellin van de Heer in Zijn Nārāyaṇa-gedaante, waarin Hij in de Vaikuṇṭha-werelden verblijft.

- Andere namen voor haar zijn: Śrī: de schoonheid en Ramā ofwel de echtgenote, de schittering, het fortuin en Kānti, de vrouwelijke schoonheid, de schittering van de maan.

- Ook de naam voor geld gebruikt in toegewijde dienst.

Lichaam, Geestelijk

Oorspronkelijke gedaante van het levend wezen. Het bestaat uit de geestelijke elementen sat, cit en ānanda (sac-cid-ānanda), respectievelijk: absolute eeuwigheid, kennis en gelukzaligheid (zie ook Svarupa, geestelijk ego).

Lichaam, Stoffelijk of Materieel

Het tijdelijk "gewaad" dat de gebonden ziel omhult (zie ook Māyā en Ahaṅkāra).

Līlā

Het bovenzinnelijk spel en vermaak, de avonturen, de wederwaardigheden van de Heer.

Līlā-avatāra's

Ontelbare incarnaties soms kalpa-avatāra's genaamd omdat ze verschijnen in iedere kalpa, zoals Matsya, Kūrma, Rāma en Nṛsiṁha, die nederdalen om in de stoffelijke wereld het geestelijk spel van de Persoonlijkheid Gods te ontvouwen (zie Avatāra, Līlā).

- (1) Catuḥsana (de Kumāra's), (2) Nārada, (3) Varāha, (4) Matsya, (5) Yajña, (6) Nara-Nārāyaṇa, (7) Kardama, Kapila, (8) Dattātreya, (9) Hayaśīrśā, (10) Haṁsa, (11) Dhruva priya, of Pṛśnigarbha, (12) Ṛṣabha, (13) Pṛthu, (14) Nṛsiṁha, (15) Kūrma, (16) Dhanvantari, (17) Mohinī, (18) Vāmana, (19) Bhārgava Paraśurāma, (20) Rāghavendra ('leider van de Raghava's' ofwel Rāma), (21) Vyāsa, (22) Pralambāri Balarāma ('de vijand van Pralamba'), (23) Kṛṣṇa, (24) Buddha en (25) Kalki" (Caitanya-caritāmṛta, Madhya līlā 20: 244 Purport).

Liṅga

Het subtiele lichaam; dat deel van iemands wezen dat men meeneemt naar een volgend leven, het omvat de persoon in zijn materiële identificaties en geest (zie S.B. 4: 29).

- Geest, intelligentie en vals ego in één (S.B. 7.2: 47).

- Een van de zestien vormen waarin Śiva wordt aanbeden overeenkomstig de zestien elementen om de weelde te verwerven behorende bij dat element. Voorheen bestonden er twaalf dominerende Śiva-liṅga's, maar het totale aantal liṅga's in India wordt geschat op dertig miljoen.

- De liṅga ook als symbool van het mannelijk geslachtsdeel wordt in steen in de combinatie met de yoni, waaruit hij dan oprijst, aanbeden als de vereniging van de kosmische energie in de Śiva-cultuur (zie ook Tantra-yoga).

- Een merkteken, een plek, een teken, een embleem, een kenteken, een kenmerk; een symptoom, teken van ziekte; wat dan ook als teken of kenmerk hebben; iedere aangenomen of valse aanduiding of kenteken, verhulling, vermomming; een bewijs; een teken van schuld, corpus delicti; geslachtskenmerk, seksueel teken; het beeld van een god, een beeltenis; het onmiskenbare teken dat het bestaan van iets bewijst in een object zoals in de voorstelling van "waar rook is is vuur"; gevolgtrekking, conclusie, reden; wat dan ook met een oorsprong en derhalve onderhevig aan weer vernietigd worden.

- De onbewerkte stam of niet verbogen stam van een zelfstandig naamwoord; een aanduiding, een woord dat ertoe dient de betekenis vast te leggen of van een ander woord.

- De orde van de religieuze student.

Lobha

Bezitsdrang (zie Anartha's)

Logica

Zie Nyāyika.

Loka

Planeet, ster, wereld, verblijfplaats. Verdeeld in veertien: vijf hogere, een van de atmosfeer, de aarde en zeven lagere.

- Tri-bhuvana: de drie werelden van hemel, hel en vagevuur.
In drieën de werelden van de aarde de atmosfeer en de hemel: Bhūr, Bhuvaḥ Svaḥ.

- Svaḥ: de vijf hemelse werelden: Svarloka, Maharloka, Janaloka, Tapoloka, en Satyaloka.

- Bhuvarloka: het bereik van de lucht, de atmosfeer, de levenskracht.

- Bhūrloka: of aardse gebieden, de middelste de madhya of martyaloka's met inbegrip van de zeven lagere, (M.W.: tot kleine stukjes reduceren, verpletteren), te weten Pātāla, Rasātala, Atala, Vitala, Nitala, Talātala, Mahātala en Sutala (zie S.B. 2-5: 36-40; 2-1: 26-39 en 11.24: 11-14).

- Er is ook nog een vijftiende wereld: siddhaloka, de plaats voorbij deze drie waar degenen van volmaaktheid heen gaan.

- In zeven opgedeeld zijn het: bhūḥ, bhuvaḥ, svaḥ, mahaḥ, janaḥ, tapaḥ en satya. Hun aanheffingen worden vyāhṛti's genoemd (zie S.B. 12.6: 44).

- Caitanya Mahāprabhu bij Zijn genade bevorderde de meest gevallen zielen van Kali-yuga tot voorbij deze werelden en zelfs tot voorbij Vaikuṇṭha, tot de allerhoogste leefwereld van Kṛṣṇa in de geestelijke hemel, genaamd Goloka Vṛndāvana.

- 'Een brahmacārī die volmaakt het celibaat beoefent in een bepaalde fase van zijn leven bereikt Maharloka, en iemand die dat volmaakt zijn leven lang doet bereikt Janaloka. Door het volmaakt naleven van de vānaprastha-orde kan men Tapoloka bereiken, en in de wereldverzakende orde bereikt men Satyaloka' (S.B. 11.24: 14).

Lokāyatika's

('Iemand met ervaring in wereldse zaken') een groep aan de boeddhisten verwante filosofen, die op aarde aanwezig waren toen Heer Kṛṣṇa de Bhagavad-Gītā sprak.

Lolārka

In een verhaal staat beschreven hoe de zonnegod ooit eens de demon Vidyunmālī nazat, waarop Heer Śiva hem in woede aanviel met zijn drietand. De zonnegod, op de vlucht geslagen, struikelde te Kāśī, alwaar hij bekend raakte als Lolārka.

Lotusvoeten

Van Pāda, voeten. Men zegt dat Kṛṣṇa lotusvoeten heeft om aan te geven dat:

1) Zijn voeten nooit weggaan van Kṛṣṇaloka, dat de vorm van een lotus heeft.

2) Zijn tenen op lotusblaadjes lijken.

3) Zijn voetzolen rood als een lotus zijn en bovendien het merkteken van een lotus te zien geven.

4) De schoonheid, zachtheid en frisheid van Zijn voeten die aan dezelfde eigenschappen als die van de lotus doen denken.

Men zegt tevens van Kṛṣṇa, maar ook van Zijn expansies en zuivere toegewijden, die Hem vertegenwoordigen, dat ze lotusvoeten hebben, om aan te geven dat ze, zoals de lotus die zich in het water bevindt nooit door het water bevochtigd wordt, hoewel ze zich in contact met māyā bevinden, nooit door de stoffelijke energie worden besmet. In die zin verwijst de term naar de beschutting van de Heer, daar waar men zijn toevlucht zoekt in geestelijke nood.

M

Mada

Valse trots, arrogantie (zie Anartha).

- Uitgelatenheid, verrukking, opwinding, inspiratie, intoxicatie; hevige passie voor iets; seksueel verlangen of plezier, begeerte, lust, bronstigheid, bronst; trots, arrogantie, verbeelding, verwaandheid over of met iets; de beschonkenheid of de waanzin in eigen persoon.

- Iedere ontremmende of bedwelmende drank, sterke drank, wijn, soma; honing; de vloeistof of het sap dat druipt van een olifant in de bronst; zaad, muskus.

- Ieder prachtig voorwerp.

- Een rivier.

- Naam van het zevende huis in de astrologie.

- Ieder landbouwwerktuig (zoals een ploeg).

Madana

Cupido, de halfgod die wellustige verlangens opwekt in de levende wezens.

Mādana-Mohana

Naam van de Allerhoogste Godspersoon, Hij die zelfs Cupido bekoort.

Mādhāi

Zie Jagāi en Mādhāi.

Mādhava

Telg van Madhu (zoetheid, de bloeiende) naam voor Kṛṣṇa als de bloeiende held, de lieve Heer van de gopī's, als de echtgenoot van Mā, de Godin van het Geluk.

- Śrīla Sanātana Gosvāmī heeft als volgt uitleg gegeven over de verschillende betekenissen van het woord mādhava: 'Mādhava duidt normaal gesproken Kṛṣṇa aan als "de Heer die de metgezel is van Lakṣmī, de godin van het geluk." Deze naam houdt ook in dat Heer Kṛṣṇa nederdaalde in de dynastie van Madhu. Aangezien de lente ook aangeduid wordt met Mādhava, wordt het begrepen dat zo gauw Heer Kṛṣṇa het Vṛndāvana woud betrad, het automatisch al de weelde van de lentetijd weerspiegelde, vol rakend van bloemen, briesjes en een hemelse atmosfeer. Een andere reden waarom Heer Kṛṣṇa bekend staat als Mādhava is dat Hij Zijn spel en vermaak geniet in madhu, de smaak van de liefde voor de metgezel(lin) (van de betekenisverklaring van S.B. 10.15: 2).

Madhu

(Zoet, heerlijk, aangenaam, bekoorlijk) Kṛṣṇa wordt soms beschreven als de Heer van, of de vijand van, Madhu of Madhusūdana, met Madhu als de duivel verslagen door Hem, waarvan het verhaal niet in het Bhāgavatam wordt gevonden maar in de Rāmāyaṇa. Madhu was een broer van Kaitabha en de vader van Lavana. Als Mādhava is Hij dan de Lieve Heer die is nedergedaald.

- Madhu als zijnde de Vṛṣṇi-nazaat van Devakṣatra de zoon van Devarāta. Van Madhu was er Kuruvaśa die Anu verwekte (S.B. 9.24: 5).

- Een afstammeling van Priyavrata: Van Utkalā, Marīci's vrouw Saraghā ,was er een kind genaamd Madhu en van Madhu’s vrouw Sumanā kwam er een zoon genaamd Vīravrata (S.B. 5.15: 14-15).

- Naam van de eerste maand van de Hindoekalender (Caitra, Maart-April). Het lenteseizoen.

Madhusūdana

(Doder van Madhu) naam van Kṛṣṇa, de Allerhoogste Godspersoon, als de doder van de demon Madhu, als degene die de demonen doodt.

Madhvācārya

Een dertiende eeuwse Vaiṣṇava geestelijk leraar die de theïstische filosofie van het zuivere dualisme predikte.

Madhya

Soort planeet (zie Loka).

Madhyama

(Midden) tweederangs toewijding; omgang met Kṛṣṇa en Zijn toegewijden zonder Zijn Alomtegenwoordigheid te herkennen (zie Adhikāri, S.B. 11.2: 46).

Mādrī

De bijvrouw (met Kuntī) van Koning Pāṇḍu en moeder van Nakula en Sahadeva.

Maha

Letterlijk: groot. Zie Mahāprabhu. Ook gebruikt voor het extern materieel vermogen in Yogamāyā.

Mahā-bhāva

Het hoogste stadium van liefde voor God.

Mahā-Lakṣmī

Zie Lakṣmī.

Mahā-Viṣṇu

Andere naam voor Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu.

Mahā-yajña's

De vijf grote offers, worden als volgt gedefinieerd: pāṭho homaś cātithīnāṁ saparyā tarpaṇaṁ baliḥ - "het reciteren van de Veda's, het brengen van offers in het offervuur, het klaar staan voor gasten, het offers brengen voor de voorvaderen en het offeren (van een deel van je voedsel) voor levende wezens in het algemeen." (S.B. 10.69: 24).

- Prabhupāda: “Deze yajña staat ook wel bekend als pañca-sūnā. Bewust of onbewust, maakt iedereen, met name de huishouder, zich schuldig aan vijf soorten van handelen. Als we water ontvangen uit een waterkoker, doden we de vele bacteriën die erin zitten. Zo ook, als we iets vermalen of voedsel gebruiken, doden we vele kiemen. Als we de vloer dweilen of vuur maken, doden we vele micro-organismen. Als we op straat lopen doden we vele mieren en andere insecten. Bewust of onbewust, zijn we in al onze verschillende activiteiten aan het doden. Daarom is het aan iedere huishouder opgelegd het pañca-sūnā offer te brengen om zichzelf te bevrijden van de terugslagen van dergelijke zondige handelingen.”

Mahābhāgavata

Zuivere toegewijde. Rondreizend predikende Vaiṣṇava; Paramparā sannyāsī (zie ook Uttama en Bhāgavata).

Mahābhārata

Epos dat de geschiedenis vertelt van Bharata varṣa, het keizerrijk van India dat vijfduizend jaar geleden de wereld beheerste.Het gaat over de strijd, de grote oorlog te Kurukṣetra, van de edelen van de Vedische beschaving ten tijde van Kṛṣṇa (zie Vyāsadeva)..

- Bekend als het grootste epische gedicht ter wereld (over 100.000 verzen).

- Zie ook Itihāsa.

- De Bhagavad Gītā maakt deel uit van dit verhaal.

- Behoort tot de z.g. vijfde Veda.

Mahābhūta

De vijf stoffelijke elementen: aarde, water, vuur, lucht en ether.

Mahādeva

'Grote god', zie Śiva.

Mahājana's

Zij vertegenwoordigen de hoogste autoriteiten die er op geestelijk gebied bestaan. De 'vaderen van de religie', allen grote toegewijden, er zijn er twaalf: Brahmā, Śiva, Manu, Kapila, Nārada Muni, Kumāra, Prahlāda, Bhīṣma, Śukadeva Gosvāmī, Yamarāja, Janaka en Bali Mahārāja.

Mahāmantra

('De grote mantra'), het lied van de verlossing, Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare, Hare Rāma Hare Rāma, Rāma Rāma Hare Hare. Mahā. Zo genoemd vanwege het feit dat hij zowel hardop, zachtjes, alleen als gezamenlijk kan worden gezongen of gechant. Door Heer Caitanya Mahāprabhu angeprezen als het redmiddel om de door de stof geconditioneerde mens in Kaliyuga vrij te maken uit de macht van de begoocheling, en om liefde voor God en de vervoering van het geestelijk leven op te wekken (zie ook Mantra, Gāyatrī).

Mahāmāyā

'De grote illusie', het vermogen van de materiële wereld om de mens te begoochelen.

- De begoochelende materiële energie, het overdekkend vermogen, van de Heer (zie ook Yoga-māyā).

Mahāprabhu

Grote meester, naam van Heer Caitanya.

Mahāprasāda

Voedsel dat geofferd is aan de Mūrti's.

Mahāpuruṣa

De grote persoon, de oorspronkelijke persoon, de Allerhoogste Persoon (zie ook Virāṭ-puruṣa).

Mahārāja

Grote koning.

- Eretitel voor een ācārya.

Mahāratha

Onoverwinnelijke, nog nooit verslagen krijger. Krijger die het alleen tegen velen, naar verluid duizenden, tegelijk kan opnemen.

Maharloka

De hogere wereld, de grotere wereld van de Vedische verzen, de wereld van de zieners waar men komt na langdurige boetedoening als vānaprastha, zie Loka.

- De verblijfplaats van die heiligen die de vernietiging van de wereld overleven (M.W.)

Mahāṛṣi

('Een grote ziener') een grote Ṛṣi of ziener, iedere grote wijze of heilige.

- Tien Mahāṛṣi's met Manu Svāyambhuva voortgesproten uit Brahmā: Marīci, Atri, Aṅgirā, Pulastya, Pulaha, Kratu, Pracetas, Vasiṣṭha, Bhṛgu, Nārada, ook wel de tien Prajāpati's genoemd; soms is het aantal beperkt tot zeven (S.B. 8.1 & 8.13), en soms worden Dakṣa, Dharma, Gautama, Kaṇva, Vālmīki, Vyāsa, Manu en Vibhāṇḍhaka erbij gerekend (S.B. b.v. 4.29: 42-44).

- Naam voor Heer Śiva.

Mahat-tattva

('Het grote principe, het principe van de kosmische intelligentie') het geheel van de stoffelijke natuur; de materiële energie in haar oorspronkelijke ongedifferentieerde vorm (zie Tattva, Brahman).

- Als het grote principe hebben we het valse ego, de drie geaardheden en de vijf elementen, de individuele manieren en de elf zinnen (de vijf zinnen van handelen en waarnemen met inbegrip van de geest) als het materiële lichaam dat voortkwam uit het ei dat het universum is (S.B. 3.32: 29).

- Ook wel mahā-brahman genoemd: Het geheel van de vierentwintig elementen van de stoffelijke natuur.

- Het Intellect, de kosmische intelligentie, ook wel mahat genaamd.

- De tweede van de z.g. sāṅkhya-tattva's.

- Naam van een van Durga's dienaren.

Mahātmā

(Letterlijk: grote ziel) hij die er volkomen van doordrongen is dat Kṛṣṇa alles is en zich derhalve aan Hem overgeeft en volkomen opgaat in toegewijde dienst aan de Heer (zie ook Ātmā).

Mahāyuga

Periode van vier yuga's, genaamd Satya, Tretā, Dvāpara, Kali, tezamen 4.32 miljoen jaar durende ofwel 1/1000 kalpa, of dag van Brahmā. Onderlinge duur: 1200 x 360 jaar met een factor van resp. 4, 3, 2 en 1 te vermenigvuldigen. Hierbij vormen 360 aardse jaren één godenjaar.

Maheśvara

Naam voor Śiva als de grote Heer.

Maireya

De bedwelmende drank die de Yadu's, de familieclan van Kṛṣṇa, dronken vlak vóór hun zelfvernietiging te Prabhāsa (zie S.B. 11.30: 12, 6.1: 58-60 en Vāruṇī).

Maithunya āgāra

De materiële wereld als gevangenis van de seksualiteit; opgesloten zijn in lustmotieven.

Maitreya Muni

De grote wijze die in het Śrīmad-Bhāgavatam in canto drie en vier wordt beschreven als degene die fundamentele Vedische wijsheden doorgaf aan Vidura.

Makara-dhvaja

Een naam voor de halfgod Cupido.

Manas

De geest of het denken dat bevrijd raakt met een mantra.

Mandara

De gouden berg gebruikt voor het karnen van de oceaan in het gevecht tussen de sura's en de asura's (zie S.B. 8.5, 6 & 7).

Māndhātā

Yuvanāśva's zoon Māndhātā heerste bij de macht van de Onfeilbare over het oppervlak van de aarde en haar zeven continenten als haar ongeëvenaarde meester. Hij aanbad in het volle bewustzijn van het ware zelf Yajña, de Heer van de Offers, de God en Superziel boven de zinnelijkheid van iedereen, in groots opgezette erediensten. Vanwaar de zon rijst boven de horizon tot overal spreekt men als het veld van handelen van de zoon van Yuvanāśva, Māndhātā (S.B. 9.6: 33-37).

Mandir

(Mandira) iedere verblijf- of wachtruimte, woning, woonplaats, huis, paleis, tempel, stad, kampement.

- Hindoetempel.

- Het lichaam.

- De zee.

- Holle achterkant van de knie.

Maṅgala-ārati

Ceremonie vóór zonsopgang om de Heer te begroeten, waarbij men Hem voedsel, lampjes, waaiers, bloemen en wierook offert.

Maṇimān

Naam van de Heer als Degene die het Kaustubha-juweel draagt.

Mantra

Geest(manas)bevrijdende woordklank of klankreeks.

- De bekendste mantras zijn de Praṇāva, de Gāyatrī en de Mahāmantra.

- Ook de bhajans gelden als gelijkwaardig aan mantra's.

- Er bestaat ook een schild van mantra's: zie Kavaca.

- De mantra AUM, de Praṇava of Oṁkāra moet door de yogī volgens Kṛṣṇa drie maal daags tien keer worden geresoneerd door de neus (zie S.B. 11.14: 35).

Manu

Verpersoonlijking van Kṛṣṇa als de bestuurder, vader en wetgever van de mensheid. Er zijn er veertien per dag van Brahmā (zie Mahāyuga) 308.6 miljoen jaar heersend. Huidige Manu, de zevende: Śrāddhadeva (ook wel Vaivasvata genoemd; zie S.B. 8.1).

- Schrijver van de Manu-saṁhitā.

- De eerste aardse mens geschapen uit Brahmā.

- Er verschijnen veertien Manu's in één dag van Brahmā, namelijk (1) Svāyambhuva, (2) Svārociṣa, (3) Uttama, (4) Tāmasa, (5) Raivata, (6) Cākṣuṣa, (7) Vaivasvata, (8) Sāvarṇi, (9) Dakṣa-sāvarṇi, (10) Brahma-sāvarṇi, (11) Dharma-sāvarṇi, (12) Rudra-sāvarṇi, (13) Deva-sāvarṇi en (14) Indra-sāvarṇi.

- Voor ieder tijdperk van Manu is er het zesvoudige van de Heer (zie S.B. 12.7: 15).

Manu-saṁhitā

Het door Manu geschreven wetboek van de mensheid.

Manu, Svāyambhuva

Voorvader van de mensheid en grootvader van Dhruva Mahārāja

Manvantara

Een periode van Manu waarvan er veertien in een dag van Brahmā gaan (S.B. 3.11: 23).

Manvantara-avatāra's

Ook wel vaibhava-avatāra's genaamd. De incarnaties naar de perioden van de Manu's, waarvan er veertien verschijnen per dag van Brahmā (S.B. 8.1).

- (S.B. 8.1, 5 & 13): (1) Yajña, (2) Vibhu, (3) Satyasena, (4) Hari, (5) Vaikuṇṭha, (6) Ajita, (7) Vāmana, (8) Sārvabhauma, (9) Ṛṣabha, (10) Viṣvaksena, (11) Dharmasetu, (12) Sudhāmā, (13) Yogeśvara en (14) Bṛhadbhānu.

Māriṣā

De lotusogige dochter die de wijze Kaṇḍu kreeg van het hemelse meisje genaamd Pramlocā. Zij werd aan de zorg van de (godheid van de) bomen overge-

laten om zorg voor haar te dragen (4.30: 13). Later trouwde ze met de Praceta's om hen tot vrede te bewegen (4.30: 48). Uit haar nam Dakṣa opnieuw geboorte na zijn neergang in overtreding met Heer Śiva (6.4: 15).

Mārkaṇḍeya Purāṇa

Zie Purāṇa's.

Mārkaṇḍeya Ṛṣi

De zoon van Mṛkaṇḍu en meest vooraanstaande nazaat van Bhṛgu die, tot het einde van de kalpa, als de enige ziel overgebleven als wijze mediteert in de Himalayas, en bekend werd als de eeuwige celibatair die voor geen enkele verleiding bezwijkt, ook al werd hij verleid door Kāmadeva (Cupido) op hem afgestuurd door Indra. Hij ontvangt van Viṣṇu de visie van Zijn begoochelend vermogen en uiteindelijk het visioen van de Heer Zelf met Zijn voet in Zijn mond liggend op een banyanblad. Hij kreeg bezoek van Nara-Nārāyaṇa en werd uiteindelijk vereerd door Śiva. Besproken in 12.8-10.

Māsa

Maand. De Vedische maanden, hun namen, hun heersers en hun overeenkomst met de Gregoriaanse kalender staat beschreven in 12.11: 33-45. De maanden van eind April tot en met eind September kennen 31 dagen op een rij als gevolg van het nirayaṇa jaar dat op de uurhoek t.o.v. de sterren de maanden schrikkelt en niet regelmatig schrikkelt om de andere maand, zoals de romeinse kalender dat oorspronkelijk deed en de Gregoriaanse nog steeds doet enigermate.

Mātsarya

Jalouzie, een anartha.

Mātsya

De visincarnatie van de Heer die Satyavrata Muni beschermt, de planeet aarde en de kruiden (S.B. 8: 24).

Māyā

(Niet-dit; wat niet is): dat wat niet is, de begoocheling van de materiële wereld, ook wel mahā-māyā genoemd (zie ook Yoga-māyā); gescheidenheid van Kṛṣṇa.

- Door haar toedoen waant de individuele ziel, door zich te vereenzelvigen met de begoochelende stoffelijke energie (Ahaṅkāra), zich heer van de schepping en allerhoogste genieter; dat wil zeggen: met het lichaam (de zinnen), de geest en de materiële intelligentie, met als gevolg dat ze haar eeuwige band (svarūpa) met de Heer kwijtraakt. Aldus geeft de geconditioneerde ziel zich over aan het najagen van werelds genot en raakt hierdoor steeds meer gevangen in de kringloop van geboorte en dood (zie Saṁsāra).

- Begoocheling; het vergeten van de relatie met Kṛṣṇa.

Māyāvādī

Met deze naam worden alle aanhangers samengevat van de twee grote filosofische stromingen die we kennen als het impersonalisme, of shankarisme (dat de eenwording van de ziel met Brahman predikt), en het nihilisme (ook bekend als de filosofie van de volkomen leegte), dat verwant is met het boeddhisme (dat het bestaan van God ontkent).

- In de strikte betekenis van het woord niet te verwarren met de esoterische filosofen die zich op een indirecte manier uitdrukken en die door Kṛṣṇa worden bevestigd als behorend tot Zijn liefde (zie ook 11.21: 35).

- Hoofdzakelijk echter betitelt men met deze naam degenen voor wie de Absolute Waarheid verstoken is van vorm, persoonlijkheid, intelligentie, zinnen enz., en die derhalve het bestaan van God als Allerhoogste Persoon afwijzen, of die denken dat de gedaante en activiteiten van de Opperheer onderworpen zijn aan de invloed van māyā, de begoochelende materiële energie (De term māyāvādī kan ook bijvoeglijk worden gebruikt - in het enkelvoud - met de betekenis: eigen aan de māyāvādī's).

- In de bredere zin retorisch gebruikt als negatieve uitdrukking in het algemeen: (illusieganger, iemand die van illusie spreekt). Niet erkende geestelijk leraren of niet-ācārya's die niet onderrichten door het voorbeeld te geven, d.w.z. niet in die zin een betere stabiliteit in bovenzinnelijkheid kunnen geven.

- Geestelijk leraren buiten een door de Heer bekrachtigde geestelijke erfopvolging.

- Therapeuten en andere hulpverleners in de geestelijke zorg die Kṛṣṇa ontkennen, maar toch leiding willen geven op geestelijk gebied.

- Nauw gedefiniëerd: aanhangers van impersonalisme (éénwording, shankarisme) en nihilisme (leer van de leegte, ontkennen van God en ziel).

- Valse leraren, profeten, bedriegers, charlatans die de mensen met mooie woorden om de tuin leiden, maar ze van God en mens vervreemden door sektarisme.

- Iemand in navolging van de ellende van Vedische ketterij die zijn aanvang nam met koning Arhat, die het voorbeeld van Ṛṣabadeva verkeerd uitdroeg na zijn verdwijnen (zie 5.6: 9).

- Volgeling van het boeddhisme.

Menakā

Het beroemde gezelschapsmeisje van de hemelse planeten dat de wijze Viśvāmitra verleidde.

Merudevī

Zij, de vrouw van koning Nābhi die de zoon van Āgnīdhra was, bracht samen met haar echtgenoot met veel zorg gebeden in aanbidding van de Allerhoogste Heer Viṣṇu, de genieter van alle offers en gaf toen geboorte aan de Almachtige Heer koning Ṛṣabha. Hem toevertrouwend aan de brahmanen deed Nābhi, met Merudevī in Badarikāśrama volledig opgegaan in de yoga, met grote voldoening en vaardigheid boetedoeningen in aanbidding van Nara-Nārāyaṇa (1.1: 13 , 5.5: 1).

Mīmāṁsā

Een van de zes darṣana's. Purva-mīmāṁsā ook wel karma-mīmāṁsā genaamd, heeft betrekking op de rituele aard van het oudere deel van de Veda's dat zich hoofdzakelijk betrekt op mantra's en de brahmaṇa's. Wordt purva genoemd

omdat het, logisch gesproken, vooraf gaat aan of vroeger is dan (purva), de uttara-mīmāṁsā, hetgeen een andere naam is voor de vedānta visie.

Mithila

Zie Nimi

Mitra

De godheid heersend over alles wat op zijn einde loopt (S.B. 2.6:9), samenhangend met Yamarāja, de heer van de dood en de vergelding.

Mleccha

Offensieve vleeseter.

- Een vreemdeling, barbaar, niet-Ariër, man van een buitengesloten soort mensen.

- Iedereen die geen Sanskriet spreekt en zich niet richt naar de gebruikelijke Hindoe instituties.

- Een persoon die van de landbouw leeft of van het vervaardigen van wapens.

- Een slecht of kwaad iemand, een zondaar.

- Hij die rundvlees eet en zich uitlaat in met zichzelf strijdige uitspraken en verstoken is van rechtschapenheid en zuiverheid van gedrag (naar de wettenmaker Baudhāyana).

- Koper; rood pigment.

Mogha

Nutteloos, tevergeefs, i.v.m. het materieel bestaan.

Moha

Begoocheling. Machtsillusie van beheersen en genieten; komt voort uit woede. Bestaat uit misvatting, misattributie (foute toeschrijving). Leidt tot geheugenverwarring en de val van de intelligentie.

- Illusie, zie ook Māyā (sammoha: van illusie).

- Zelfmisleiding; één van de vijf grote obstakels (met ahaṅkāra, kāma, mada en anvasthitvā) van avidyā, onbenul, waardoor de planeet bij gebrek aan offerbereidheid verwaarloosd raakt.

Mohinī-mūrti

Kṛṣṇa's incarnatie als de mooiste vrouw om vrede te brengen tussen de sura's en asura's die vochten om Mandara, de berg van goud (S.B. 8.9).

- De vrouw om reden waarvan Heer Śiva ten val kwam, doldwaas achter haar aanzittend (S.B. 8.12).

Mokṣa

Bevrijding, zie verder bij Mukti.

Monisme

De vanuit het dualisme (zie Vedānta) bezien ketterse theorie volgens welke het individuele levend wezen in alle opzichten gelijk is aan God en derhalve slechts één met Hem kan zijn.

- Van Śukadeva staat vermeld in S.B. 1.4: 4 dat hij, ondanks dat hij een toegewijde was, een evenwichtige monist was toen hij, nog niet herkend als de leraar van de leraren van het voorbeeld, als de eerste ācārya die het Bhāgavatam sprak, langs de deuren ging voor zijn onderhoud.

Mṛda

Heer Śiva als de mededogende.

Mṛdaṅga

Aan twee kanten bespeelbare trommel van klei, brons of kunststof die veel gebruikt wordt in de toegewijde dienst.

Mṛtyu

De dood, het sterven; de dood in eigen persoon, de god van de ziekte. Soms: de god van de liefde.

Mudgala

Uñchavṛtti: een beroemde koning die er de praktijk op nahield van het verzamelen van graan achtergelaten in het veld na de oogst. Niettemin was hij zeer gastvrij voor ongenode gasten, zelfs al had zijn familie zes maanden armoe geleden. Aldus bereikte hij Brahmaloka (geroemd in S.B. 10.72: 21).

- Śānti's zoon Suśānti had Puruja, Arka was zijn zoon en van hem ontstond Bharmyāśva die vijf zoons had met Mudgala als de oudste. Hij verzocht hen: 'Mijn zoons, als jullie er werkelijk toe in staat zijn, draag dan zorg voor de verschillende staten'. Aldus kregen ze de naam de Pañcāla's (naar de vijf staten). Van Mudgala was er een lijn bestaande uit brahmanen die bekend staat als Maudgalya (S.B. 9.21: 31-33).

Mūḍha

Dwaas, afgestompte werkezel.

Mudrā

Gebaar. De gebaren van de Heer staan voor de essentie van het doelbewuste handelen (S.B. 12.11: 16).

Mukti

(Mokṣa): de uiteindelijke bevrijding uit het materiële bestaan, die inhoudt dat men de eeuwige band met Kṛṣṇa herstelt door te komen tot toegewijde dienst aan Hem (zie ook Svarūpa en Kaivalya).

- Bevrijding of verlossing. Met deze term bedoelt men doorgaans het ontkomen aan de strenge wetten van de stoffelijke natuur (geboorte, ziekte, ouderdom en dood).

- Vimukti is de bijzondere verlossing van toegewijden op het geestelijk niveau van liefde en genegenheid met de Heer.

- Verder ook (volgens de gedachtengang van de Māyāvādī's) zich verenigen met het Brahman in de zin dat men het ego (ahaṅkāra) tracht te vernietigen teneinde hierdoor één te kunnen worden met het Absolute (hetgeen dus een kunstmatige, bedachte vorm van bevrijding is). De uiteindelijke bevrijding van het levend wezen houdt in dat het zijn eeuwige, persoonlijke band met God, Śrī Kṛṣṇa, herstelt.

- Ramanuja (zie Vedānta): we worden net als God behalve dan in twee opzichten: men blijft een vonk, een atomaire ziel, en men heeft een beperkte creativiteit.

- Madhvā (zie Vedānta): er zijn vier graden van Mokṣa:

1) sālokya: vervoerende visie van God in de Hemel.
2) sāmīpya: levend in de nabijheid van God, zoals de wijzen.
3) sārūpya: leven als een dienaar van God, met een gedaante gelijk aan die van Hem.
4) sāyujya: binnengaan in het lichaam van God - het voorrecht van de goden.

- Heer Kapila in S.B. 3.29: 13: Zonder Mij van dienst te zijn, zullen zuivere toegewijden nog niet eens als hen dit wordt aangeboden, het aanvaarden om te leven op dezelfde planeet, dezelfde weelde te genieten, persoonlijke omgang te hebben, dezelfde lichaamskenmerken te hebben of in eenheid te verkeren (de vijf vormen van bevrijding genaamd sālokya, sārṣṭi, sāmīpya, sārūpya en ekatva).

Mukti-devi

De godin die de bevrijding schenkt.

Mukunda

Heer van de Bevrijding, Kṛṣṇa als degene die bevrijding schenkt.

Muni

Wijze of zelfgerealiseerde ziel. B.v. Nārada Muni (zie ook Stitha-prajña, Ṛṣi en Sādhu).

Murāri

Heer Kṛṣṇa als de vijand van Mura, een demon die Hij versloeg toen die de stad Prāgjyotiṣa (Bhauma's hoofdstad) verdedigde met een drietand (zie S.B. 10.59).

Muraripu

(Muradviśa) een naam voor de hoogste persoonlijkheid van God, Kṛṣṇa, de doder van de demon Mura (zie S.B. 10.59).

Mūrti

Beeltenis, portret, beeld, object van toewijding en aanbidding (zie S.B. 11.27).

- Beeltenis van Kṛṣṇa Zelf, ook wel arcāgedaante genoemd en als een heuse incarnatie (openbaring) van Hem gezien.

- Moeilijkheid (zie ook S.B. 3.29: 24-25 en 7.14: 40, 11.3*4).

- Openbaring van de persoonlijke gedaante Gods in bepaalde soorten materiaal, zoals men haar aantreft in de tempels. (zie ook Vigraha).

- Herinnerd in acht vormen, zie S.B. 11: 27: 12.

- In een tempel een doorgaans formeel ingezegende beeltenis van een godheid, waarmee een bepaalde geestelijke cultuur in stand wordt gehouden.

- Maar ook beschouwd als minder belangrijk dan de wijze die als persoon moet worden gerespecteerd; mūrti's zijn er voor de beginners: zie S.B. 10.48: 31, 3.29: 25, B.G. 18: 68 & 69 en S.B. 10.86: 54, 12.10: 23.

- De materiële vorm van toewijding (zie Prākṛta) in de westerse landen, of naar het westers model in het oosten, bestaat voornamelijk uit het aanbidden van God in Zijn onpersoonlijke gedaante van de Tijd: klokken, tijdschema's en kalenders worden aanbeden als zijnde alles wat er voor God nodig is.

- Mūrti is ook de naam van de echtgenote van Dharma. Uit Mūrti, de vrouw van Dharma en de dochter van Dakṣa, nam Hij de gedaante aan van Nara-Nārāyaṇa (S.B. 2.7: 6).

N

Nābhi

Een koning, de zoon van Agnīdhra en kleinzoon van Priyavrata die een zoon was van Manu, die, een zoon wensend van Merudevī die kinderloos was, met grote aandacht gebeden opdroeg in aanbidding van Viṣṇu, en zo de vader werd van de avatāra Ṛṣabha (zie S.B. 5.3)

Nāga

Hemelslang, bewoner van Nāgaloka (zie ook Ananta Śeṣa); heeft een menselijk gezicht maar een slangenlijf. Bekende slangen: Vāsuki van het karnen van de oceaan op de rug van Kūrma en Takṣaka, de slangenvogel die keizer Parīkṣit doodde aan het eind van de voorlezing van het Bhāgavatam door Śuka.

- Slangeduivel.

- Mensen met slangachtige lichamen of zo'n karakter.

- Een wrede persoon.

- De lucht die vrijkomt bij het boeren (een van de vijf luchten van het lichaam).

- De beste of meest uitmuntende van een soort.

Nahuṣa

Voorouder van Yadu. Van een zoon van Purūravā, Āyu, was er de machtige zoon Nahuṣa en nog anderen. Nahuṣa kreeg Yati en Yayāti (ook Nāhuṣa genaamd) als zijn zonen, plus nog vier andere (S.B. 9.17: 1-3). Hij stond erom bekend dat hij door de brahmanen ertoe werd gedwongen om afstand te doen

van zijn verheven positie, vanwege het beledigen van Indra's vrouw Śacī, waardoor hij afzakte tot het leven van een slang (S.B. 9.18: 3).

- Śrīdhara Svāmī: hij raakte opgeblazen toen hij tijdelijk de positie van Indra aannam. Toen Nahuṣa uit trots enkele brahmanen gebood hem in een draagstoel te brengen naar een illegitieme ontmoeting met Indra's kuise vrouw, Śacī, brachten de brahmanen hem ten val uit zijn positie en maakten ze dat hij een oude man werd.

Naimiṣāraṇya

Het heilige woud in centraal India dat wordt beschouwd als het exacte middelpunt van het universum. Hier luisterden de wijzen naar Sūta Gosvāmī die het verhaal vertelde van Śukadeva Gosvāmī die het Bhāgavatam uiteenzette voor Parīkṣit (zie S.B. 1.1: 4).

Naiṣkama-karma

Onbaatzuchtig werk vrij van begeerte (zie Akarma).

Naiṣkarma

Zie Akarma.

Nakula

Een van Arjuna's jongere broers; tweelingbroer van Sahadeva.

Nāma

Naam, heilige naam, zie ook Harināma.

Nāmācārya

Leraar in het chanten van de heilige naam (zie ook Ācārya)

Nanda en Sunanda

Belangrijkste metgezellen van de Heer in Vaikuṇṭha die Dhruva aan het eind van zijn leven kwamen halen in een hemelwagen en hem met wijsheid toespraken (S.B. 4.12: 23-27).

- Nanda en Sunanda als de pleegvader van Kṛṣṇa en zijn jongere broer (S.B. 10.34: 4).

Nanda Mahārāja

De koning van Vraja, Heer Kṛṣṇa's pleegvader.

Nanda-nandana

Een naam van de Hoogste Persoonlijkheid van God, Kṛṣṇa, als de zoon en lieveling van Nanda Mahārāja.

Nara-Nārāyaṇa

Een incarnatie van Heer Kṛṣṇa verschijnend als twee wijzen om met hun voorbeeld de praktijk van de boetedoening te onderrichten (zie S.B. 5.19: 9-15, 2.7: 6, 4.1: 49-57, 11.4, 12.8: 35; zie ook Viṣṇu).

- Van Mūrti, de vrouw van Dharma en de dochter van Dakṣa, nam Hij de gedaante aan van Nara-Nārāyaṇa (mens, de weg van de mens). Met het aldus

onder ogen zien van Zijn persoonlijke boetedoeningen zou de Opperheer nimmer Zijn geloften gebroken zien met de hemelse schoonheden die met Cupido tot hem kwamen (S.B. 2.7: 6).

- Monier-Williams woordenboek: 'Nara: the primeval Man or eternal Spirit pervading the universe (always associated with Nārāyaṇa, son of the primeval man), both are considered either as gods or sages and accordingly called devau'.

Nārada Muni

Een grote toegewijde van de Heer, die overal in de geestelijke en stoffelijke wereld vrij rondbeweegt om de heerlijkheid van de Heer te verkondigen (wordt ook als een avatāra gezien en bhagavān genoemd). Zijn verhaal staat beschreven in S.B. 1.5: 23-31. Hij werd vervloekt door Dakṣa vanwege het bederven van de jongeren met zijn bepleiten van de wereldverzakende orde in S.B. 6.5; zijn voorgaand leven beschrijft hij in S.B. 7.15: 69-77, het Canto dat geheel bestaat uit zijn instructies.

- Eerste onder de toegewijden, beschermheer van de toegewijden. Zuivere transcendentale persoonlijkheid, leraar van Vyāsadeva, leerling van Brahmā. Bekend met zijn vīṇā (snaarinstrument).

- Zette Vyāsadeva ertoe aan het Bhāgavatam te schrijven.

- Hij wordt gerekend onder de tien zonen van Brahmā, de mahāṛṣi's en de mahājana's.

- Behoort tot de Pañca-tattva in de gedaante van Śrī Vāsādi.

Nārada-pañcarātra

Nārada Muni's boek over de methoden van mūrti aanbidding en mantra meditatie.

Narādhama

(Letterlijk: laagsten onder de mensen) degenen die maatschappelijk en politiek ontwikkeld zijn, maar er geen religieuze beginselen op nahouden.

Naraka

Hel, de helse planeten, een hels leven, beschreven in S.B. 5.26.

- Een andere naam voor Bhaumāsura.

Nārāyaṇa

(Pad van de mensen, God van de mensen, zoon van de oorspronkelijke mens): Viṣṇu-tattva-avatāra. Hij in wie allen verblijven. Wordt vier-armig voorgesteld als degeen die de wereldse verleidingen weerstaat in voorspiegeling van de hemelse schoonheden.

- Volkomen expansie van Kṛṣṇa met vier handen, die respectievelijk een schelp, een werpschijf, een knots en een lotus vasthouden.

- Heer van de hemelen, de Vaikuṇṭha werelden.

- Naam van de Allerhoogste Godspersoon, Hij die de oorsprong en het doel van alle levende wezens is (zie ook Viṣṇu en Puruṣa).

- Het deel (of de leidraad) van God met betrekking tot de mens, die bron van waaruit de wateren ontsprongen (S.B. 10.14: 14).

- Monier Williams woordenboek: 'de zoon van de oorspronkelijke Mens met wie hij in het algemeen wordt geassocieerd; hij wordt vereenzelvigd met Brahmā, met Viṣṇu of Kṛṣṇa; van the Apsara Urvaśī zegt men dat ze voortkwam uit zijn dijbeen; elders wordt hij beschouwd als zijnde Kaśyapa of Aṅgirasa, ook wel als de leider van de Sādhya's, en met de Jains als de achtste van de negen zwarte Vāsudeva's; de Puruṣa-hymne werd naar verluid door Hem opgesteld.... .

- De wijze Nārāyaṇa: voor het welzijn, in dit en het volgende leven, van de menselijke wezens die zich aan het dharma houden, voor de jñāna en zelfbeheersing in Bhārata-varṣa, heeft hij zich beziggehouden met boetedoeningen-vanaf het begin van Brahmā's dag (see S.B. 10.87: 6).

Narottama dāsa Ṭhākur

Vaiṣṇava-geestelijk leraar in de geestelijke erfopvolging van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu; leerling van Kṛṣṇa dāsa Kavirāja Gosvāmī en geestelijk leraar van Viśvanātha Cakravartī Ṭhākur. Componeerde veel van de Vaiṣṇava Bhajans.

Naṣṭān

Vernietigd zijn van de onachtzamen.

- Naṣṭa als verbreking van de erfopvolging; verstrooid.

Natuur

Stoffelijke of materiële -: andere naam voor stoffelijke energie (zie Śakti, Dharma, Māyā, Yoga-māyā).

Nava-mūrti

De negen gedaanten van de Heer: de catur-vyūha (Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna, Aniruddha) Nārāyaṇa, Varāha, Nṛsiṁha, Hayagrīva, en Vāmana (ook wordt Brahmā vermeld i.p.v. de laatstgenoemde; zie ook S.B. 11.16: 32).

Nava-yogendra's

Zie Yogendra.

Nawab Hussain Shah

De moslim bestuurder van Bengalen in de tijd van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu's verschijnen.

Neti neti

Noch dit noch dat: de manier waarop Prahlāda mediteert op de essentie van de Ziel. Zie S.B. 7.7: 23 en ook S.B. 12.6: 32-33

Nidhana

(zonder bezittingen, arm, maar ook: settelen, vernietigen, een einde vinden) wat allen overkomt die overwonnen zijn. Term voor iedereen die werd verslagen te Kurukṣetra (S.B. 11.19: 12).

Nidhi's

De acht schatten of nidhi's van Kuvera, van wie wordt gezegd dat hij ook maar acht tanden heeft (zie ook Kośa).
- Śrīla Śrīdhara Svāmī maakt melding van: padma, mahāpadma, matsya, kūrma, audaka (groeiend in water), nīla, mukunda en śankha.

- Of volgens het M.W. lexicon: padma (zuiverheid, lotus), mahāpadma (grote lotus, een toevlucht), makara (matsya, de vis, houdt verband met het kruinjuweel of de haaienvormige oorhangers van Kṛṣṇa), kacchapa (ook kūrma, ondersteuning of schildpad), mukunda (schenker van bevrijding), nanda (geluk, of een fluit), nīla (een verblijfplaats) en karva (liefde). Ze worden ook vereenzelvigd met de acht bedienden van Kuvera of Lakṣmī.

Niet-toegewijde

Iedereen die, in tegenstelling tot de toegewijde, de beginselen van de toegewijde dienst negeert of afwijst.

Nihilisme

Atheïstische leer volgens welke alles oorspronkelijk uit de 'leegte' komt en er uiteindelijk weer in zal terugkeren (zie Mayavadī's).

Nimi

Zoon van Ikṣvāku en vader van een zoon genaamd Vaideha; hij stond ook bekend als Videha omdat hij zijn lichaam kwijt raakte, vervloekt als hij was door Vasiṣṭha vanwege het niet opvolgen van instructies. De goddelijken die hem probeerden tot leven te wekken ontkende hij de wens tot leven te komen en dus werd zijn lichaam gekarnd. Om die reden werd de zoon Vaideha geboren uit dat karnen en de stad die hij grondvestte Mithila genoemd (zie S.B. 9.13 voor zijn verhaal). De dynasty onderhield altijd goede banden met de Viṣṇu-avatāra, Sītā, de vrouw van Rāma, kwam uit die dynastie voort via Koning Janaka, en ook Kṛṣṇa kon het prima vinden met de deugdzame heerser Bahulaśva van Mithila (zie S.B. 10.87).

Nimitta

De materiële oorzaak, de directe, werkzame oorzaak. De tijdsspanne of het moment dat aanleiding geeft tot de gebeurtenis (zie ook Kāraṇa).

Nimitta-mātraṁ

De achterliggende oorzaak; logica naar de causaliteit van het goddelijke (zie ook Kāraṇa, Upādāna).

Nirahaṅkāra

Vrij van vals ego (zie Ahaṅkāra).

Nirāśīḥ

Belangeloosheid; leidmotief voor gehoorzaamheid aan de geestelijk leraar.

Nirguṇa

Boven de geaardheden uitgestegen zijn. Aard van het Kṛṣṇabewustzijn (zie Guṇa).

- Eigenschap van Kṛṣṇa als zijnde vrij van de invloeden van de materiële natuur (zie ook Adhokṣaja).

Nirguṇa-brahma

De onpersoonlijke opvatting van de Absolute Waarheid als zijnde zonder eigenschappen.

Nirmamā

(Zie ook Aparigraha) onverschillig, onzelfzuchtig, vrij van bezitsdrang of hebzucht, gelofte van armoede, delen met anderen (zie ook Yama en de Śikṣāṣṭhaka).

Nirukta

Het proces en de praktijk van het expliciet gebruikmaken van de namen van de Heer in het hardop uitspreken, uitleg geven over en definiëren van de mantra's en verzen zoals ze zijn neergelegd en zo te komen tot de kennis van de Veda's.

Nirvāṇa

Het einde van materiële activiteiten en van het materiële bestaan, hetgeen voor de Vaiṣṇava's geen ontkenning van geestelijke activiteiten en een geestelijk bestaan inhoudt (zie b.v. S.B. 11.9: 12).

- Zijnstoestand waarin het stoffelijk bestaan wijkt en welk voorafgaat aan alle geestelijke, toegewijde activiteit.

- Uiteindelijke emancipatie, zaligheid, complete gelukzaligheid, volmaakte kalmte, verzonken zijn, tot rust gekomen, uitgedoofd, roerloos en onverzettelijk, opgelost.

Niṣāda

Zie Bāhuka.

Nitya

Eeuwig (continuering, behoud).

Nitya-mukta

Eeuwig bevrijd. Kenmerk van het bevrijde, geestelijk wezen. Staat van de meeste levende wezens. Ook wel nitya-siddha genoemd staande tegenover nitya-baddha, eeuwig gebonden (zie ook Svarūpa).

- De vraag wat betreft het verwarrende tegelijkertijd eeuwig gebonden en eeuwig bevrijd zijn van een ziel werd naar voren gebracht door Uddhava in S.B. 11.10: 35-37

Nityānanda

Pañca-tattva-incarnatie (avatāra) van Heer Balarāma. De oorspronkelijke geestelijk leraar van de Caitanya-missie. Belangrijkste (eeuwige) metgezel van Heer Caitanya. Ook als Bhagavān geëerd. Was een Gṛhastha.

- Incarnatie van Heer Baladeva (zie Balarāma).

Nivṛtti-mārga

Het pad van de verlossing (zie ook Apavarga). Er zijn twee dharma's: nivṛtti en pravṛtti, of plichten in samenhang met onthechting en plichten in samenhang met gehechtheid (zie ook S.B. 3-32: 2, 4.4: 20, 7.15: 47, 11.10: 4).

Niyama

(Beperken, tegenhouden, terughouden, voorkomen, beheersen) Kṛṣṇa's term voor regulatie, de dingen die men in de toegewijde dienst moet doen.

- Volgens Kṛṣṇa: 'reinheid (intern en extern), het bidsnoer doen, boete doen, ascese, opoffering, vertrouwen koesteren, gastvrijheid, Mij aanbidden, heilige plaatsen bezoeken, optreden en verlangen ter wille van het Allerhoogste, tevredenheid en het dienen van de geestelijk leraar' (zie 11.19: 33-35).

- Bij Patañjali is niyama het tweede onderdeel van de achtvoudige yoga betreffende de inachtnemingen. Onderdelen: śauca (reinheid), tapas, (boete), svādhyāya (studie), santoṣa (tevredenheid), dhānam (liefdadigheid) of īśvaraprаṇidhāna (zich voor Hem inzetten).

- Iedere vaststaande regel, wet, noodzaak, verplichting, overeenkomst.

Niyamya

Ingeperkt hebben of ingeperkt zijn, begrensd, tegengehouden, gebonden, teruggebracht, gedefinieerd.

Nṛga

Koning in the sūrya-vaṁśa die in een kameleon veranderde vanwege een affaire over het bestelen van een brahmaan, maar werd verlost door Kṛṣṇa (9.1: 11-12, 9.2: 17 & 10: 64).

Nṛsiṁha

Zie Nṛsiṁha-deva.

Nṛsiṁha-deva

Half-mens half-leeuw incarnatie van Kṛṣṇa die Prahlāda Mahārāja bevrijdde door de demonisch heerser Hiraṇyakaśipu te doden.

Nyāya

Methode, standaard, regel, axioma, plan, manier, de juiste manier, gerechtigheid, logisch argument of gevolgtrekking (zie verder Darṣana's, Nyāyika en Pramāṇa).

Nyāya-śāstra

De Vedische wetenschap van de epistemologie (kennisleer, wetenschapstheorie); 'Het wordt van de nyāya-śāstra begrepen dat de kennis van een voorwerp

(prameya) afhangt van een geldige manier van kennen (pramāṇa)' (zie S.B. 11.21: 10; pp 10.86: 54).

Nyāyika

Logica; standaard logica in de vedische filosofie omvat (ongeveer zoals de cartesiaanse methode van twijfel, indeling, ordening en volledigheid):

- viṣaya, de algemene uitgangsstelling,
- saṁśaya, de uitdrukking van twijfel,
- pūrva-pakṣa, het tegenargument,
- siddhānta, of de conclusie
- saṅgati, de samenvatting.

De saṅgati, of het laatste woord, is dat men een zuivere toegewijde van de persoonlijkheid van God moet worden en de Heer Zijn lotusvoeten moet aanbidden (zie ook S.B. 11.3: 35-40, zie ook Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākur als aangehaald in pp 11.3: 40).

- Kavirāja Gosvāmī zei hiertoe, śrī-kṛṣṇa-caitanya-dayā karaha vicāra vicāra karile citte pābe camatkāra: 'Als je je inderdaad interesseert in logica en argumenteren, wees dan zo aardig ze aan te wenden ten behoeve van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Als je dat doet, dan zal je dat opmerkelijk wonderbaarlijk vinden.' (Cc. Ādi 8.15).

O

Oceaan van Oorzaken

Zie Kāraṇa oceaan.

Oṁ

(Oṁkāra): ook wel AUM, de praṇāva, de hoogste lettergreepcombinatie waarvan de letters voor de fundamentele drieëenheid staan van guṇa's, loka's, Veda's, realisatie niveau's, namen, kleśa's, e.a.

- Geluidstrilling welke de Absolute Waarheid, Śrī Kṛṣṇa, vertegenwoordigt; ze trilt mee in de Hare Kṛṣṇa-mantra, waaraan ze ondergeschikt is.

- De heilige klank Oṁ, waarmee vele Vedische mantra's beginnen, en die de Allerhoogste Heer vertegenwoordigt (zie B.G. 9: 17, 8: 13 en 17: 24 en S.B 7.15: 31, 9.14: 48, 11.14: 34-35, 11.21: 36-40 en 12.6: 39-42).
Kṛṣṇa's advies is drie maal daags tien keer AUM te zeggen als meditatie om zo in een maand tijd de prāṇa te herstellen (zie S.B. 11.14: 35).

Oṁ pūrṇam

Mantra om de aard van God uit te drukken: God als de volmaakt absolute volledigheid, persoonlijk en onpersoonlijk, van alle dualiteit.

Oṁ tat sat

Mantra die de Absolute Waarheid vertegenwoordigt, God, de Allerhoogste Persoon. De Gītā verschaft uitleg: B.G. 17: 23.

Onwetendheid

(tamo-guṇa) traagheid, duisternis. Een van de drie geaardheden of basiskwaliteiten van de stoffelijke natuur. Degeen die zich onder haar invloed bevindt, vervalt in begoocheling en verwarring, luiheid en het gebruik van verdovende en bedwelmende middelen. Over deze geaardheid heerst Śiva (zie ook Avidyā).

P

Pāda

Voeten (zie Padma, lotusvoeten en Prabhupāda)

- Hoofdstuk, gedeelte van een boek.

- De voet van een berg.

- Een wiel.

- Een maat, een voet.

- Een kwart.

- Pada (zonder de -): een stap, ruimte, standpunt, positie, thuis.

Pāda-vibhūti

Het kwart van de totale wereld dat zichtbaar is, de materiële wereld.

Padma

Lotus, de bloem van de lotusplant Nelumbium Speciosum die zich 's avonds sluit; vaak verward met de waterlelie of de Nymphaea Alba, die eraan verwant is.

- Aanduiding van spirituele zuiverheid.

- Pādma: van de lotus, alles in verband met een lotus, ook wel naam voor een bepaalde Kalpa

Pañca-bhāga

('De vijf porties'): de vijf claimers van de offers, de vijf huishoudgodheden: de goden, de voorvaderen, de zieners, de mensen en de lagere schepselen (zie b.v. S.B. 11.23: 9 en 7.14: 15, 7.15: 6 , 10.84: 39).

Pañca-daśa

Periode van vijftien dagen (ahāni).

Pañca-mahābhūta

De vijf grofstoffelijke elementen: aarde, water, vuur, lucht, ether.

Pañca-tattva

(Pañca: vijf) De werkelijkheid van Heer Caitanya bestaande uit Hemzelf, Heer Nityānanda, Heer Advaita, Heer Gadādhara en Heer Vāsādi. Ze worden als Viṣṇu-tattva beschouwd (zie ook Pañca-tattva-mantra en Catur vyūha).

Pāñcajanya

De schelphoorn van Heer Kṛṣṇa.

Pañcarātra

Aanvulling op de Veda's, die de weg van de mūrtiverering beschrijft voor de toegewijden in het huidige tijdvak.

- Een toegewijde van Kṛṣṇa worden impliceert een opvoeding ondergaan: van mens aangetast door de symptomen van Kali-yuga (zijn als een śūdra) wordt men bevorderd tot de status van een deva.

Pāñcarātrika

Verzameling wetten en voorschriften aangaande het verrichten van toegewijde dienst.

- Een toegewijde van Kṛṣṇa willen worden houdt in dat men het accepteert een opleiding te volgen: van een persoon geïnfecteerd door de symptomen van Kali-yuga (te zijn als een śūdra) klimt men dan op tot de status van een deva.

Pañcaśikha

Iemand die bevrijd is van de begrippen van annamaya, praṇāmaya, manomaya, vijñānamaya en ānandamaya, en die zich zo volmaakt bewust is van de subtiele gelaagdheid (in kośa's) van de ziel, word een pañcaśikha genoemd. Overeenkomstig de uitlatingen van de Mahābhārata (Sānti-parva, hoofdstukken 218-219), nam een ācārya genaamd Pañcaśikha geboorte in de familie van Mahārāja Janaka, de heerser van Mithila. De Sāṅkhyafilosofen aanvaarden de Pañcaśikhācārya als een van hen.

Pāṇḍava's

Broers van Arjuna, de vijf broers, krijgsheren en intieme vrienden van Heer Kṛṣṇa, die de heerschappij over de wereld van Hem kregen na hun overwinning in de slag van Kurukṣetra.

- De vijf zoons van Koning Pāṇḍu en Koningin Kuntī: Arjuna, Sahadeva, Nakula en Bhīma en Yudhiṣṭhira.

Paṇḍita

(Hindoe: pundit): Geleerde, geleerd iemand, een geschoolde (zie S.B. en B.G. 2: 11, 4: 19, 5: 4, 5: 18, 3: 25-26)

Pāṇḍu

Een jongere broer van Dhṛtarāṣṭra, die jong stierf en vijf zoons, de Pāṇḍava's, achterliet onder de hoede van Dhṛtarāṣṭra.

Pannaga

'Laag kruipend': onderkruipsels als slangen, koningen of vijanden; slangendoders of slangeneters.

Pāpa

Zonde, moeilijkheden.

Parā-bhakti

Intieme omgang met Kṛṣṇa (hoogste vorm). Zuivere toewijding. Staat tegenover viddha-bhakti: met materiële motieven besmet (zie ook Vaidhī- en Rāgānugā-bhakti).

Parā-prakṛti

Zie Prakṛti.

Para-tattva

Het aspect van de Absolute Waarheid, 'de hoogste werkelijkheid'.

Parābhava

Nederlaag, zoals de moslim Kazi van Heer Caitanya de overwinning moest aanvaarden (C.C. Ādi 17.168).

- Het feit dat māyā iedereen in haar greep krijgt. Reden van de klankincarnatie van de Hare Kṛṣṇa mahāmantra.

Parāg-ātmā

De ziel gehecht aan zinsbevrediging.

Parakīya

Liefdesrelatie buiten het huwelijk om.

Param

Hoger, transcendent, verheven zuiver geestelijk, bovenzinnelijk, voorbij aan.

Param Brahman

Het Allerhoogste Brahman.

- De Persoonlijkheid Gods, Śrī Kṛṣṇa.

Param-dhāma

Zijn woning, de geestelijke wereld.

Param-guru

Andere naam voor geestelijk leraar. Leraar die onderricht vanuit, en ten behoeve van, het transcendente. De leraar in overstijging (zie ook Caittya).

Paramahaṁsa

(Van parama: hoogste, en haṁsa: zwaan). De meest verhevene van alle zelfgerealiseerden, of iemand die zoals een zwaan, een haṁsa, die uit een mengsel van melk en water alleen de melk weet te halen, in staat is om in alle omstandigheden altijd alleen de Heer te zien, in wie hij volkomen opgaat (zie ook Sannyāsa).

Paramahaṁsa-saṁhitā

Een andere naam voor het Śrīmad Bhāgavatam (Bhāgavata Purāṇa), de verzameling van verhalen over de Allerhoogste Zwaangelijke Heer.

Paramātmā

De Superziel (Kṣirodakaśāyī Viṣṇu). Transcendentale natuur van Kṛṣṇa. Het alomtegenwoordig plaatselijk persoonsaspect van Kṛṣṇa: 'God'.

- Tweede realisatie-niveau naast Bhagavān en Brahman (zie ook S.B. 1.2: 11, Vibhu-ātmā en Sat-cit-ānanda).

- Volkomen expansie van Kṛṣṇa (Bhagavān) die leeft in het hart van ieder levend wezen, in elk atoom van de stoffelijke schepping en zelfs tussen de atomen in. Hij vertegenwoordigt het overal plaatselijk aanwezige aspect van de Absolute Waarheid.

Parameśvara

De Superziel, de Absolute Meester.

Paramparā

('De een na de ander') geestelijke erfopvolging. Voor de Hare Kṛṣṇa's: de Brahmā-Madhvā-Gauḍīya-Sampradāya (zie ook S.B. 5.13: 24, 12.6: 46 en B.G. 4: 1-3 en Sampradāya).

- Erfopvolging van geestelijk leraren die, zonder er ook maar iets aan te veranderen, het oorspronkelijke onderricht van de Heer van geslacht op geslacht hebben overgeleverd tot op de dag van vandaag.

Paramparā-guru

Bonafide leraar in geestelijke kennis, - zelfverwerkelijkte ziel die:
1) Als leraar in erfopvolging staat en
2) Hij Tattva-darśinaḥ is, een waarheidziener (zie ook Sthita-prajña en Ācārya en Guru).

Paramparāmethode

Kennisoverdracht met het kritisch heraanpassen aan tijd en plaats van geestelijke kennis, waarbij steeds naar de bron (Kṛṣṇa en Zijn toegewijden en geschriften) wordt terugverwezen (zie Sampradāya).

Parantapa

Een naam van Arjuna - Hij die de vijand kastijdt.

Parārdha

De helft van het leven van Brahmā, dat in zijn totaal 311 biljoen 40 miljard jaar duurt.

Parāśara Muni

Een grote wijze, vader van Vyāsadeva..

Paraśurāma

Een incarnatie van de Heer die in een grijs verleden verscheen om de klasse van de krijgers, die in verval was geraakt, omver te werpen (paraśu betekent hakbijl).

Paravyoma

Het geestelijk zwerk, het geestelijk bereik, het spirituele doel. Als leefwereld ook wel Vaikuṇṭha genoemd door de Vaiṣṇava's (zie ook Mokṣa en Brahman).

Paria

Een ‘onaanraakbare’, 'asociale' met wie men omgang vermijdt (zie Caṇḍāla en Harijan).

Pārijāta

De koraalboom, Erythrina Indica. Hij verliest zijn bladeren in juni en is dan overdekt met grote donkerrode bloemen. Het is een van de bomen van het paradijs voortgebracht bij het karnen van de oceaan (zie S.B. 8.7 & 8.8) door Indra ingepikt van wie hij naderhand in beslag werd genomen door Kṛṣṇa. Ook bekend om zijn hout (vermeld in de beschrijving van b.v. Dvārakā, S.B. 10.50: 50-53).

Parīkṣit

(Parīkchit): kleinzoon van Arjuna. Zoon van Abhimanyu en Uttarā. Een mahārāja, de keizer die als kind in de baarmoeder beschermd werd door Kṛṣṇa en later de Yadudynastie voortzette. De eerste Vedische vorst die de normen voor Kali-yuga bepaalde en vervloekt werd binnen een week te sterven door de zoon van een brāhmaṇa, omdat hij een van hen niet correct behandelde. Om hem de perfectie te laten bereiken werd toen het Śrīmad Bhāgavatam voorgedragen door Śukadeva Gosvāmī, de zoon van Vyāsadeva, de oorspronkelijke auteur van het boek over de Heer en Zijn toegewijden.

- Ook wel Viṣṇudatta of Viṣṇurata genaamd, hij geschonken door, of gepresenteerd door Viṣṇu.

Pārtha-sārathi:

Kṛṣṇa, de wagenmenner van Arjuna (Pārtha).

Pārvatī

Satī, Heer Śiva's gade, wedergeboren als de dochter van de koning van de Himalaya's. Ze vervloekte koning Citraketu te worden herboren onder de demonen omdat hij haar had beledigd (zie S.B. 6.17).

Pāṣaṇḍī

(Of pāṣaṇḍa): een atheïst die denkt dat God en de halfgoden van hetzelfde niveau zijn.

- Ketterse, hypocriete bedrieger, een niet-refererende, niet-bonafide, jaloerse, filosoof of een valse prediker.

Paśu

Dierlijke aard; de slang van de Tijd in vier noodzakelijkheden, vier dierlijke geneigdheden - āhāra, nidrā, bhaya en maithuna; eten, slapen, vrezen of verdedigen en voortplanten (zie S.B. 7.9: 5).

- Benaming voor de laagste of eerste vorm van tantra-yoga, de yoga van de transformatie van seksuele energie, waarbij men zich beperkt tot één partner.

Paśu-pati

Heer Śiva als de heer van de dieren. Aanbeden door de gopa's van Vraja in S.B. 10.34.

Patañjali

De grote autoriteit van het aṣthānga-yogasysteem en auteur van de yoga-sūtra (zie ook Yoga).

- Incarnatie van Ananta Śeṣa ofwel Saṅkarṣaṇa (zie Catur-vyūha).

Paundraka

Een koning poserend als Kṛṣṇa die door hem werd gedood (zie S.B. 10.66).

Pavarga

Strijd om het bestaan, gepaard gaande met nederlaag, uitputting, gevangenschap, angst en de dood.

Pavitra

Zuiver.

Payo-vrata

(Vasten op alleen drinken, op alleen melk vasten) een vorm van vasten op de gelofte van alleen maar drinken die sarva-yajña (het offer dat alle andere offers dekt) wordt genoemd en wordt aldus, met liefdadigheid de Heer behagend, begrepen als de eigenlijke essentie van alle verzakingen, zo zegt Kaśyapa tot zijn vrouw Aditi, die op die manier vast om geboorte te geven aan Heer Vāmana (zie S.B. 8: 17).

Phala-śruti

'De vrucht van het luisteren', de belofte van succes gegeven aan een ieder die luistert, gebruikelijk aan het eind van een hoofdstuk, zoals zich dat regelmatig voordoet in het Bhāgavatam aan het eind van het bespreken van een onderwerp van de toewijding.

Phalgu-vairāgya

De onvolwassen vorm van verzaking die materiële zaken, moderne middelen, de materiële wereld afwijst die op zich bezien bevorderlijk is voor de toegewijde dienst als staande tegenover yukta-vairāgya, het alles betrekken in de dienst aan Heer Kṛṣṇa.

Phālguna

Naam van Arjuna als hij die geboren werd in de maand, op het moment waarin de volle maan staat in de Nakṣatra, in de ascendant, van (Pūrvā) Phalgunī (Februari-Maart). Zo was hij dus maar acht dagen ouder dan Kṛṣṇa die geboren was met Rohiṇī rijzend.

Piṅgalā

Prostituee aangehaald in een verhaal van Kṛṣṇa voor Uddhava, als één van de vierentwintig leraren van de avadhūta. Van haar leert men niet te verlangen en zo Kṛṣṇa te vinden (zie S.B. 11.8: 22-44).

Pipal

(Pippala) boom: (Ficus religiosa) of de aśvattha, een boom eigen aan India genaamd de heilige vijgenboom, vereerd door de Boeddhisten, die geloven dat Gautama Buddha zijn verlichting bereikte onder een Bo of Bodhi boom te Bodh Gaya. De Bo boom bereikt een grote afmeting en hoge leeftijd; de bladeren, die neerhangen van lange, flexibele bladstengels, ritselen bij het lichtste

briesje. De Pipal wordt ook wel gespeld als peepul of pipul. Alle delen van de Pipal boom, met inbegrip van de wortels, de bast, bladeren en de vruchten, zijn van nut. De botanische kwalificatie van de Bo boom is:
- Afdeling: Magnoliophyta; klasse: Magnoliopsida, orde: Urticales; familie: Moraceae.
- Beschrijving van de plant: grote boom. Bloemkleur rood. Bloeit in Februari. Vruchten in mei/juni. Wijd verspreid in de hooglanden en de vlakten.
- Plantendelen die worden gebruikt: wortel/bast/blad/vrucht.

- Vermeld als zijnde Hem in de Gītā (op B.G. 10: 26) en in het Bhāgavatam als de boom te Prabhāsa waaronder Kṛṣṇa zat toen Hij door Jarā de jager werd geraakt en Hij vertrok naar Vaikuṇṭha (zie S.B. 11.30: 27).

Piśāca's

Gele vleesetende duivels, ook wel kwade elven; en ook: een vijandig gezind iemand, een wildeman, een duivel, een duivelskind, een kwaadwillend of duivels wezen en een duivelin.

Pitā's

Overleden voorouders die zijn bevorderd naar een eerzame positie op een van de hogere planeten.

Pitṛloka

De planeten, de leefwereld van de verscheiden voorouders.

Planeten

Helse planeten: planeten, leefwerelden die tot het lagere behoren. Ze zijn van het duister en demonisch, en degenen die er als gevolg van hun zondig doen en laten komen te leven, leiden er een leven van ondraaglijk leed (zie ook Loka).

Hemelse planeten, leefwerelden die tot het hogere behoren. De wezens die er leven bevinden zich op een hoger niveau, leven veel langer en hebben er veel omvangrijker - beter gereguleerd - zingenot dan op de andere planeten van het universum (zie ook Loka).

Prabhāsa

('schittering') plaats waar Kṛṣṇa de aarde verliet.

Prabhu

Meester, eretitel voor gerespecteerde bhakta's.

Prabhupāda

Letterlijk: meester van de voeten, eretitel voor geestelijk leraar.

- Swami A.C. Bhaktivedānta Prabhupāda: de Vaiṣṇava ācārya die Hare Kṛṣṇa beweging stichtte en de bhakti-yoga van Heer Kṛṣṇa-Caitanya naar het Westen bracht en de verzen van dit boek vertaalde.

- Ook wel Viṣṇupāda: de toevlucht de beschutting die Viṣṇu is.

Prabodhānanda Sarasvatī

Grote vaiṣṇavadichter en toegewijde van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Pracetā's

De zoons van koning Prācīnabarhi. Ze trokken zich terug voor boetedoeningen en ontvingen instructie van Heer Śiva (S.B. 4.24) en Nārada (S.B. 4.31). Later trouwden ze met Māriṣā die geboorte gaf aan Dakṣa (S.B. 4.30, 31).

Pradhāna

De primaire natuur, de oerether, de primaire niet-geëvolueerde materie van de natuur, het ongedifferentieerde dat in bezit is van de gedifferentieerde materiële natuur, bestaande uit de oorzaak en het effect van de combinatie van de drie geaardheden of basiskwaliteiten (zie ook Sūtra, elementen, S.B. 3.26: 10; 3.29: 36, 10.85: 3, 11.22: 33 en 12.4: 20).

Pradyumna

'De machtige boven alle anderen', een van de vier oorspronkelijke expansies van Heer Kṛṣṇa in de geestelijke wereld heersend over de intelligentie; naar verluid een incarnatie van de God van de Liefde (zie ook Saṅkarṣaṇa - van het ego, Aniruddha - van de geest en Vāsudeva van het bewustzijn, zie ook Vyūha's, S.B. 4.24: 35-17 en Pañca-tattva).

- Naam van de god van de liefde Cupido herboren als een zoon van Kṛṣṇa en Zijn eerste vrouw Rukminī.

- Pradyumna, de zoon van Kṛṣṇa vocht tegen Śalva, een lid van de familie die partij koos voor Śiśupāla. Hij kon de grote magiër niet verslaan en zo was het Kṛṣṇa in eigen persoon die Śalva bedwong (zie S.B. 10.76).

Prahasan

Glimlachend, kenmerk van Kṛṣṇa.

Prahlāda

Een groot toegewijde van de Heer en zoon van Hiraṇyakaśipu, een demonisch heerser die door strenge onthoudingen had bedongen door geen enkel wapen te worden vernietigd, maar uiteindelijk door Heer Nṛsiṁhadeva’s nagels uit elkaar werd gereten. Prahlāda heeft een bijzondere betekenis voor de toegewijden, de bhakta's, omdat hij door steeds Kṛṣṇa te gedenken uiteindelijk de genade van de bevrijding van de ellende van zijn vader verkreeg (zie Bhāgavata Dharma, Nṛsiṁhadeva en de bhajan over hem, zie S.B. 7.5 en verder).

Prajāpati

De stamvader, b.v. Dakṣa en Kardama (zie ook Manu).

- Verwekker van de generaties.

- Heer Brahmā.

Prajñā

Geleerdheid, kennis van het goddelijke, bewustzijn van de ware kennis van God.

Prakāśa-vigraha

Gedaante van Kṛṣṇa, die op enkele uiterlijke trekken na volkomen aan Zijn oorspronkelijke gedaante gelijk is.

Prākṛta

Toewijding op derderangs, materiëel niveau: men heeft nog geen duidelijk idee van Kṛṣṇa en Zijn toegewijden. Van toepassing op Christenen en Moslims (zie S.B. 11.2: 47).

Prakṛti

De stoffelijke natuur met de levende wezens (zie S.B. 11.2: 47, apāra prakṛti en parā prakṛti)

Prakṛtiṁsvām

Kṛṣṇa's term voor Zijn eigen bovenzinnelijke gedaante.

Pralamba

Een zwarte demon gestuurd door Kaṁsa met de bedoeling Kṛṣṇa te vernietigen. Hij probeerde er vandoor te gaan met Balarāma op Zijn rug, maar werd door Hem gedood (S.B. 10.18).

Pralaya

Vernietiging. De voortgang van kāla wordt beschreven als zijnde van een voortdurende (nitya), incidentele (naimittika), natuurlijke (elementaire of prākṛtika) en uiteindelijke (ātyantika) vernietiging of pralaya (S.B. 12.4: 38).

- Een tweede soort van voleinding (pratisaṅkrama) wordt gegeven in S.B. 3.10: 14: die van de planten die eindigen met het universum, die van de lagere dieren die uitsterven, en die van de hogere wezens die in de Heer eindigen.

Pramāda

Illusies door onoplettendheid, verkeerd begrip van de werkelijkheid (zie ook Bhrama).

Pramāṇa

(maat, schaal, standaard, juiste notie, eenheid, vereniging) een middel om pramā te verwerven ofwel zekere kennis; bewijs. Volgens S.B. 11.19: 17, zijn er vier vormen van zekere kennis of bewijs: śruti, smṛti (ook wel aitihaya of traditionele kennis), pratyakṣa (directe ervaring) en anumāna (afleiding uit logisch redeneren). In de bhakti geldt ook de indeling in guru, de leraar, śastra, de geschriften, en sādhu - de medegelovige, als de bronnen van kennis hieraan verwant.

- De vier pramāṇa's volgens het M.W.-woordenboek zijn: kennis door de zintuigen, door gevolgtrekking, door vergelijking, en door verbaal gezag.

- Waarheid door zintuiglijke waarneming.

- Zes in de vedānta, viz. pratyakṣa, zinswaarneming; anumāna, gevolgtrekking; upamāna, analogie of vergelijking; śabda of āpta-vacana, verbaal gezag, openbaring; anupalabdhi of abhāva-pratyakṣa, niet-waarnemen of negatief bewijs; arthāpatti, afleiding uit omstandigheden.

- De nyāya laat er slechts vier toe, met het buitensluiten van de laatste twee.

- De sāṅkhya laat er slechts drie toe, pratyakṣa, anumāna en śabda.

Pramatha's

(uitgedacht, wijs) de verschillende mystieke toegehorigen van Heer Śiva. Ze trekken met hem ten strijde zoals met de strijd tegen Bāṇa in S.B. 10.63: 6 (en in S.B. 10.66: 31 en 10.74: 52).

Pramlocā

Het hemelse meisje door Indra gestuurd om de wijze Kandu te verleiden en van wie de dochter Mārisā werd geboren die de echtgenote werd van de Pracetā's.

Prāṇa

De levensadem, de vitale adem.

- Kosmische energie in potentie aanwezig in zuurstof; levenwekkend principe dat het hele universum doortrekt (zie ook Vāyu).

Pranaśyati

Door intelligentieverlies voor verleidingen bezwijken.

Prāṇāyāma

Prāṇāyāma: adembeheersing m.b.v. de vayus, van het regelen van de beweging van de luchten, zodat welbevinden het resultaat is (zie Vāyu; pūraka - inademen, recaka - uitademen, kumbhaka - vasthouden).

- Vierde fase van de aṣthānga-yoga, bestaande uit adembeheersing , besproken door Kṛṣṇa in S.B. 11.14: 32 en B.G. 4.29.

Prasāda

(-m): (genade, gunst) aan Kṛṣṇa geofferde voeding bereid uit melk, granen, bonen, groenten en vruchten. Wordt als heilzaam en zegenrijk beschouwd. Door offeren aan Kṛṣṇa krijgt het voedsel de kwaliteit van Kṛṣṇa.

- Elke genadeblijk van de Heer.

Pratiloma

Iemand uit een gemengd huwelijk tussen een vader van een lagere en een moeder van een hogere komaf. Ter sprake in S.B. 10.78: 24

- Iets in tegenspraak met de natuurlijke gang van zaken of orde, tegengesteld, omgekeerd, strijdig, vijandig, onaangenaam, onplezierig.

Pratyag-ātmā

De van stoffelijke banden bevrijde ziel.

Pratyāhāra

Het staken van de zinsactiviteiten; een van de acht onderdelen van de aṣthānga-yoga die volgt op de adembeheersing of prāṇāyāma; het terugtrekken van de zintuigen uit alle onnodige activiteiten, het 'de blik inwaarts richten'.

Pravṛtti-mārga

Pravṛtti-mārga: de weg van het zingenot volgens aanwijzingen van de Veda's.

- De toegewijde dienst aan de Allerhoogste Heer heet nivṛtti-dharma, het meer zinsgeoriënteerde aanbidden van de goden en de voorvaderen met ceremonieel vertoon van offerandes heet dan pravṛtti-dharma (zie ook S.B. 3.32: 2, 4.4: 20, 7.15: 47, 11.10: 4 en Dharma).

Prema

Werkelijke, spontane, devotionele liefde voor/van God (Kṛṣṇa), het resultaat van sraddhā en bhāva.

Preta's

Geesten, spoken, kwade toegehorigen van Heer Śiva.

Priyavrata

Van het seksuele leven, overeenkomstig de regels van de religie, van de vader van de mensheid Svāyambhuva Manu en zijn vrouw Śatarūpā, was er een toename van de generaties. Hij verwekte uit Śatarūpā vijf kinderen met Priyavrata en Uttānapāda als hun zoons en Ākūti (getrouwd met de wijze Ruci), Devahūti (die trouwde met Kardama) en Prasūti (die trouwde met Dakṣa) als hun dochters. De twee zoons waren van het grootste en hun zoons en kleinzoons verspreidden zich over de hele wereld. Dhruva was een kleinzoon van Uttānapāda (zie S.B. 3.12: 56, 4.1, 4.8: 7, 4.31: 26). Hoewel weifelachtig zijn plicht te doen, werd Priyavrata overtuigd door Brahmā zelf. Zo ontstonden toen de vele generaties. Hij dacht er de Heer volmaakt recht mee te doen door op een wagen de Berg van de Verlichting van de zonnegod te omkruisen. Met de sporen van zijn wielen, zo wordt gezegd, vormde hij de zeven toevluchtsoorden, de eilanden van bhū-mandala (zie S.B. 5.1 voor het verhaal). Een andere dochter genaamd Ūrjasvatī schonk hij weg als de vrouw van de grote wijze Usanā (Sukrācārya).

Pṛśnigarbha

Naam van de Heer als degene geboren uit de voorvader Pṛśni, ofwel Vāmanadeva (zie S.B. 6.18: 1-9).

Pṛthā

Arjuna's moeder, vrouw van Pāṇḍu; zie Kuntī.

Pṛthu Mahārāja

Een gevolmachtigde incarnatie van Kṛṣṇa die liet zien hoe je een ideale koning moet zijn (zie S.B. 4.15-23).

Pūjā

Verering, aanbidding, respect, eerbetuiging, verheerlijking, eerbetoon aan hogeren of de verering van de goden met ārati en kīrtan.

- Het aanbidden van de beeltenis of de godsvertegenwoordiger, thuis of in de tempel (zie Arcana en Bhāgavata dharma).

Pulaha

Een van de tien Mahāṛṣi's geboren uit Brahmā. Hij ontving van Kardama zijn dochter Gatī ten huwelijk (S.B. 3.24: 22).

- Gatī, de echtgenote van Pulaha bracht drie kuise zonen ter wereld (Karmaśreṣṭha, Varīyān en Sahiṣṇu) die alles van karma afwisten en eveneens zeer respectvol en tolerant waren (S.B. 4.1: 38).

- Zijn āśrama, ook wel Hari-kṣetra genaamd, is gelegen in Hardwar en behoort tot de heiligste plaatsen (S.B. 5.7: 8) die degene die de goedgunstigheid verlangt keer op keer weer behoort te bezoeken omdat het daar is dat van de personen de religieuze activiteiten volbracht een duizend maal effectiever zijn (zie S.B. 7.14: 30-33).

- Bharata trok zich wederom terug in Pulastya's en Pulaha's āśrama als het hert waarin hij was veranderd (zie S.B. 5.8: 30).

Pulastya

Een van de tien Mahāṛṣi's geboren uit Brahmā. Hij ontving van Kardama zijn dochter Havirbhū ten huwelijk (S.B. 3.24: 22).

- Pulastya verwekte in Zijn vrouw Havirbhū, Agastya, die in zijn volgende geboorte Dahrāgni zou zijn (hij van het vuur van de spijsvertering) en Viśravā de grote van de verzaking (S.B. 4.1: 36).

- De ene wijze die Parāsara Muni het Bhāgavatam uitlegde dat later werd verteld aan de wijze Maitreya die Vidura instrueerde (zie S.B. 3.8: 9).

- Bharata trok zich wederom terug in Pulastya's en Pulaha's āśrama als het hert waarin hij was veranderd (zie S.B. 5.8: 30).

Pundit

(Pandit): geleerde, leraar, filosoof, brahmaanse wijze, geleerd man, voorganger, priester in hindoe-plechtigheden (zie ook Mīmāṁsā en Darṣana).

- Een Hindoebrahmaan die een aanzienlijk deel van de Veda's van buiten heeft geleerd, tezamen met de bijbehorende ritmen en melodieën voor het reciteren en voordragen ervan. Hindoes huren ze om Vedische verzen te chanten bij yajña's en andere gebeurtenissen, zowel publiek als privé.

- Een term van grote achting gebruikt voor Indiase klassieke muzikanten (meestal Hindoe) die erkend zijn als meesters.

Pūraka

De fase van het inademen (zie Prāṇāyāma).

Purāṇa

Vertelling; achttien zeer oude boeken over de geschiedenis van deze planeet en andere planeten (er zijn ook achttien upapurāṇa's, kleinere purāṇa's).

- De vertellingen; achttien zeer oude boeken of bijbels, zes over Viṣṇu, zes over Śiva en zes over Brahmā, die de (Vedische) geschiedenissen van de relatie van de mensheid met de verschillende gedaanten van God en hun werelden bevatten. De Viṣṇu-purāṇa het Śrīmad Bhāgavatam, of ook wel de Bhāgavata

Purāṇa of de Paramahaṁsa Saṁhitā genoemd, geldt als de belangrijkste (zie ook S.B. 12.7: 23-24, 12.13: 4-9, Itihāsa, Veda).
Schepping, secundaire schepping, de dynastieën van de koningen, hun handelingen en de regeerperioden van de Manu's zijn de vijf kenmerken van iedere Purāṇa (Amarkhasa).

De zes Viṣṇu Purāṇa's zijn:

1. Śrīmad Bhāgavatam Purāṇa (18.000 verzen) heeft, vanwege zijn prachtige presentatie, een hoge positie verworven in de Sanskriet literatuur. Het bevat verhalen die betrekking hebben op de verschillende incarnaties van Heer Viṣṇu en grotendeels handelen over het leven en spel van Heer Kṛṣṇa.

2. Viṣṇu Purāṇa (23.000 verzen) bestaat uit vijf delen. Het eerste deel beschrijft de schepping van het universum, pralaya, en het karnen van de oceaan. Het tweede deel bevat de geografische (aardrijkskundige) beschrijving van de aarde verdeeld in zeven eilanden. Het derde deel beschrijft het ontstaan van het Bhoeddhisme. Het vierde deel bevat een beschrijving van de bevolking op de aarde vanaf het begin. Het vijfde deel is geheel gewijd aan het leven en het spel en vermaak van Heer Kṛṣṇa: (verhalen over allerlei toegewijden; beschrijving van het Varṇāśramasysteem; de zes aṅga's - delen, ledematen - van de Veda; een beschrijving van Kali-yuga; een beschrijving van het Sveta Varāha Kalpa; Viṣṇu dharmotara en Varāha Kalpa).

3. De Nāradiya of Nārada Purāṇa (25.000 verzen) is een Vaiṣṇava Purāṇa, gepresenteerd in een stijl die een tweespraak weergeeft tussen Nārada en Sanat-kumāra. Deze Purāṇa bevat een gedetailleerde beschrijving van belangrijke bedevaartplaatsen (een volledig overzicht; hij beschrijft Jagannātha Puri, Dvārakā, Badrinatha, etc.).

4. De Padma Purāṇa (55.000 verzen) bestaat uit vijf delen. In het eerste deel legt de wijze Pulastya de essentie van de religie uit aan Bhīṣma. Het tweede deel bevat een beschrijving van de aarde. Het derde deel bevat verhalen over de schepping en een geografische beschrijving van India. In het vierde deel wordt het leven van Heer Rāma beschreven. Essentiële kennis betreffende de religie wordt besproken in het vijfde deel in een tweegesprek tussen Heer Śiva en Pārvatī (behelst de heerlijkheid van het Śrīmad Bhāgavatam; de verhalen over Heer Rāma, Jagannatha, Matsya, Ekādaśī, Bhṛgu, etc.).

5. De Varāha Purāṇa (24.000 verzen) vertelt het verhaal van de redding van de aarde door de avatāra Varāha (zwijn-incarnatie van Heer Viṣṇu). (Beschrijft verschillende vrata's; manieren van aanbidding, en het zich houden aan geloften; ook de heerlijkheden van Heer Viṣṇu).

6. De Garuḍa Purāṇa (19.000 verzen) verhaalt over Heer Viṣṇu die Zijn drager-adelaar Garuḍa instrueert over de subtiliteit van de religie en het leven. Naast minder diepgaande verhalen over religie en moraal, bevat deze Purāṇa ook beschrijvingen over diamanten juwelen en manieren om de beste kwaliteit van juwelen vast te stellen (heeft als onderwerp de Bhagavad Gītā;
reïncarnatie; viṣṇu-sahāsra nama; en beschrijving van tarsya kalpa).

De zes Brahmā Purāṇa's zijn:

1. De Vāmana Purāṇa (10.000 verzen) is in zijn geheel gewijd aan de Vāmana avatāra (dwerg incarnatie) van Heer Viṣṇu, die verslag doet in een tweespraak tussen de wijze Pulastya en de toegewijde Nārada Muni.

2. De Mārkaṇḍeya Purāṇa (9.000 verzen) begint met een vraag, gesteld door de wijze Jaimini. In antwoord op deze vraag legt de wijze Mārkaṇḍeya uit wat de aard is van deze Purāṇa (verhalen over Heer Rāma en Heer Kṛṣṇa).

3. Brahmā Purāṇa (10.000 verzen). Deze purāṇa bestaat uit twee delen: de Purva Bhāga en de Uttar Bhāga. De Purva Bhāga bevat verhalen over de schepping en beschrijvingen van Heer Rāma en Heer Kṛṣṇa. De Uttar Bhāga bevat een gedetailleerde beschrijving van Puruṣottama Tīrtha, het meest beroemd onder alle heilige plaatsen.

4. Brahma Vaivarta Purāṇa (18.000 verzen). Deze purāṇa bestaat uit vier delen. Het eerste deel bevat het scheppingsverhaal. Het tweede deel verhaalt over goden en godinnen. Het derde deel bevat vertellingen in verband staand met Heer Ganeṣa. In het vierde deel wordt verhaald over het leven en activiteiten van Heer Kṛṣṇa (over de roem en spel en vermaak van Rādhā en Kṛṣṇa).

5. Brahmāṇḍa Purāṇa (12.000 verzen). Het is de laatste van de achttien purāṇa's. Deze purāṇa is nu beschikbaar in aparte onderdelen; er schijnt geen verband te bestaan tussen de onderdelen. Voorheen behelsde deze purāṇa ook de Adhyatma Rāmāyaṇa (beschrijft Vedanga's en de Adi Kala).

6. Bhaviṣya Purāṇa (14.500 verzen). Deze purāṇa bestaat uit vijf delen (parva's). Het eerste deel geeft een omschrijving van de schepping. Het tweede, derde en vierde deel bevatten gedetailleerde beschrijvingen van respectievelijk Heer Śiva, Heer Viṣṇu en Sūrya. In het vijfde deel wordt een beschrijving van de hemelen gegeven (over de glorie van de toegewijde dienst; voorspelling van Heer Caitanya).

De zes Śiva Purāṇa's zijn:

1. Skanda Purāṇa (81.100 verzen). Het is de grootste purāṇa. Hoofdzakelijk gewijd aan Kārtikeya (Skanda), de zoon van Heer Śiva en Pārvatī. Daarnaast bevat het ook veel verhalen over Heer Śiva en veel heilige pelgrimsoorden, bijna allen hoofdzakelijk gewijd aan Śiva.

2. Śiva Mahāpurāṇa (24.000 verzen). Dit is ook een enorme verzameling verhalen hoofdzakelijk gewijd aan het leven en de activiteiten van Heer Śiva. Deze purāṇa is verdeeld in zeven samhitā's, die tezamen meer dan 24.000 verzen (stanza's) bevatten.

3. Kūrma Purāṇa (17.000 verzen). De Heer Zelf heeft deze purāṇa verteld aan Nārada in Zijn schildpadincarnatie. Nārada vertelde hem aan Sūtaji die het op zijn beurt vertelde aan een groep bijeengekomen wijzen (bevat het gesprek tussen Heer Kṛṣṇa en de Zonnegod - genoemd in de Bhagavad Gītā, Dhanvantari, en beschrijft de Lakṣmī Kalpa).

4. Matsya Purāṇa (14.000 verzen) gaat over de Visincarnatie van Heer Viṣṇu en het behoud van Manu en de zaden van al het leven tijdens de vernietiging (pralaya) door de Matsya avatāra (Over het bouwen van tempels; beschrijft de Vāmana en Varāha Kalpa's).

5. Liṅga Purāṇa (11.000 verzen). Het predikwerk over de glorie van Heer Siva en de Liṅga verering (puja) is het hoofdonderwerp van deze purāṇa. Deze purāṇa in twee delen, bevat verhalen over de schepping van het universum, de oorsprong van de liṅga, van de Veda's, over Heer Brahmā, Heer Viṣṇu etc. (over de heerlijkheid van Heer Nṛsiṁhadeva; Janārdana; het verhaal van Ambarīṣa Mahārāja en de heerlijkheid van de Gāyatrī).

6. Agni Purāṇa (15.400 verzen) is gewijd aan Agni (de god van het vuur).Hij wordt gepresenteerd in de vorm van Agni predikend voor de wijze Vasiṣṭha. Hij bevat de beschrijving van verschillende incarnaties van de Heer, Heer Rāma en Heer Kṛṣṇa, alsook van de aarde en de sterren (over de śālagrāma; beschrijft de Īśāna Kalpa).

Er zijn ook tien kenmerken van een Purāṇa:

- de schepping (van dit universum, sarga),
- de daaropvolgende schepping (van verschillende werelden en wezens, visarga),
- de handhaving (het onderhoud, de vṛtti of sthāna),
- en bescherming (de rakṣā of poṣana van de levende wezens),
- de tijdperken van heersen (manvantara's van de verschillende Manu's),
- de dynastieën (vaṁśa's),
- de vertellingen over hen (vaṁśa-anucaritam),
- de vernietiging (van verschillende aard, pralaya of samsthā),
- de motivatie (van het individuele of hetu)
- en de allerhoogste toevlucht (van de Fortuinlijke of apāśraya), (zie S.B. 2.10: 1 en 12.7: 9-10).

- Śrīla Jīva Gosvāmī heeft hierbij duidelijk gemaakt dat de tien belangrijkste onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam terug te vinden zijn in ieder van de tien Canto's. Men moet niet proberen ieder van de tien toe te wijzen tot één Canto apart. Noch moet het Śrīmad Bhāgavatam kunstmatig worden uitgelegd om te bewijzen dat het in opeenvolging die onderwerpen behandelt. Het is eenvoudigweg zo dat alle aspecten van kennis belangrijk voor menselijke wezens, samengevat in de tien categorieën hierboven vermeld, worden besproken met wisselende graden van nadruk en analyse door het hele Śrīmad Bhāgavatam heen [pp. 12.7: 9-10].

Purāṇaḥ

De oudste; een kwaliteit van de ziel.

Purañjana

Koning in een allegorische voorstelling van de jīva levend in de stad met negen poorten, ofwel het lichaam (zie S.B. 4.25 en verder); een verhaal verteld door Nārada aan koning Prācīnabarhi.

Pūrṇam

(Oṁ-ūrṇam) de volheid van Kṛṣṇa: in kwaliteiten in zes: rijkdom, schoonheid, roem, kracht, kennis en verzaking (zie ook Bhaga en Vermogens).

- Naar onderdelen het Volkomen Geheel genoemd: de eenheid van Hem, de Heer; de ziel, de materie, de activiteit en de Tijd (resp. Īśvara, jīva, prakṛti, karma en kāla).

Pūru:

De zoon van koning Yayāti die de ouderdom van zijn vader overnam zodat die jong kon blijven. Aldus werd hij de grondlegger van de dynastie naar hem vernoemd. Omdat Kṛṣṇa tot de dynastie behoorde van zijn broer Yadu, die zijn vader het verzoek weigerde, kon Hij feitelijk de troon niet bestijgen na Ugrasena. De nazaten van Puru, de Kaurava's, betwistten steeds de heerschappij van de Yadu's. Als gevolg van de vloek van Yayāti werd Kṛṣṇa, met Jarāsandha en Śiśupala fanaat hatelijk achter Hem aan na de dood van Kaṁsa, gedwongen Zich terug te trekken in Dvārakā (zie o.a. S.B. 10.68: 13-22). Samen met de verbanning van de Pāṇḍava's uit de Kauravafamilie waartoe ze behoorden, leidde dat uiteindelijk tot de grote oorlog van Kurukṣetra en de val van de hele Candra-vaṁśa maandynastie van Purūravā die India regeerde na Rāmacandra (zie S.B. 9.14 en 9.18).

Purūravā

Een koning geboren uit de tot een vrouw vervloekte Sudyumna en de machtige Budha. Hij trouwde later met de hemelse Urvaśī die hem verliet in ontkenning van zijn gehechtheid (zie S.B. 9.14).

- Grondlegger van de dynastie die met de Yadu's en de Kuru's (nazaten van Pūru) met zichzelf in strijd raakte in de grote oorlog van Kurukṣetra.

Puruṣa

Het mannelijk principe; de Absolute Waarheid in oorspronkelijke persoonlijke gedaante (mahāpuruṣa). De Heer als de puruṣa nam de universele vorm aan van de materiële wereld met haar zestien principes van materiële actie (S.B. 13:1, zie ook Virāṭ-rūpa).

- De oorspronkelijke persoon, de onbelichaamde godheid.

- (als oorzaak en gevolg), de geest, de elementen, valse ego, de guṇa's, de zinnen, de Universele Vorm of Gedaante (zie Virāṭ-rūpa) met de bewegende en niet-bewegende levende wezens en volledige onafhankelijkheid tezamen.

- Het levend wezen, de persoon als genieter.

- Kṛṣṇa als de Allerhoogste Genieter.

- Viṣṇu als de eerste avatāra (puruṣa-avatāra, zie Viṣṇu).

- Kwam los van de materiële natuur te staan onder de invloed van de Tijd (zie S.B. 11.24: 3).

Puruṣa-avatāra's

De eerste expansies van Kṛṣṇa als de Oorspronkelijke Persoon, drie in getal, die betrokken zijn bij het scheppen, instandhouden en vernietigen van het stoffelijk universum. Het zijn de primaire expansies van Heer Viṣṇu:

- Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu (Māhā-Viṣṇu): ligt in de Oceaan van de Oorzaken en ademt de talloze universa uit;

- Garbhodakaśāyī Viṣṇu: gaat ieder universum binnen en schept verscheidenheid;

- Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu (de Superziel): gaat het hart binnen van ieder geschapen wezen en ieder atoom.

Puruṣārtha's

Doelen van het materiële leven. In vieren: kāma, artha, dharma, mokṣa; door resp. regulatie van lust, gewin en religieuze plicht ontstaat bevrijding. Vaak vermeld in drieën met het weglaten van de mokṣa.

Pūrvacitti

('Aankondiging vooraf, het eerste idee') de naam van de apsara waar de Heer zich toe bekent (zie S.B. 11.16: 33).

Pūrvataraṁ

(Eerder, voorgaand, van vroeger) term van toepassing op de bevrijde zielen van vroeger waarmee men contact moet hebben wil men een bewijs van de ziel hebben (zie ook Paramparā).

Pūtanā

Heks die door Kaṁsa gestuurd was om in de gedaante van een mooie vrouw baby Kṛṣṇa te doden, maar die door Heer Kṛṣṇa gedood werd en bevrijding vond (zie S.B. 10.6: 33).
Rādhā

Zie Rādhārāṇī.

R

Rādhārāṇī

Śrīmatī: jeugdvriendinnetje van Kṛṣṇa ook wel Rādhā genoemd, koeherderinnetje uit Vṛndāvana. Staat voor de zuivere liefde van en voor Kṛṣṇa. De reden van de waanzin van Heer Caitanya die zich helemaal inleefde in haar liefde (zie Gopī en verschillende bhajans over haar).

- Eeuwige metgezellin van Kṛṣṇa, persoonlijke gedaante van Zijn innerlijke geluksenergie. Ze belichaamt de volmaakte liefde en toewijding voor de Heer.

- Het Sanskriet woord rādhana betekent: gunstig stemmen, verzoenen; genoegen, bevrediging, verkrijgen, verwerven; het middel of het instrument om iets te bereiken, aanbidding. Het woord ārādha betekent bevrediging, eerbetoon.

- Śrī Hayeśvar das, de nederlandse vertaler van Prabhupāda's werk, zegt in zijn commentaren: 'Het woord "gediend" in al zijn intensiteit is de vertaling voor het Sanskrit woord ārādhika in S.B. 10.30: 28, hetgeen voor de sandhi (de vloeiende verbinding aan het eind van een woord met het begin van het volgende woord) is ingekort tot rādhika. Met dit woord wordt indirect de heilige naam van Rādhikā onthuld van Kṛṣṇa's eeuwige gezellin Śrī Rādhā: voor het overige schittert de naam van Rādhikā door afwezigheid in het Bhāgavata Purāṇa.'

Rāga

Gehechtheid, voorkeur, tegenhanger van afkeer (dveṣa). Een kleśa.

- Een muzikale stemming, noot, harmonie, melodie. Er zijn zes hoofdrāga's om een bepaald gevoel op te roepen.
- Kleuren, verven.
- Kleur, tint.
- Roodheid, ontsteking.
- Liefde, genegenheid, sympathie voor iets.
- Hevig verlangen, belangstelling, plezier, genieten van.
- Kruiden, specerij.
- Tweede dochter van Āṅgiras.
- Zon of maan.
- Een prins of koning.

Rāgānuga-bhakti

Toewijding van gevorderden die spontane liefde voor Kṛṣṇa hebben opgevat; gehecht zijn geraakt. Ook wel bhajana genoemd (tegenover arcanā-bhakti; tempeltoewijding met murti's; zie verder Vaidhi-bhakti en Sādhana-bhakti). Vorm van parā-bhakti, staande tegenover viddha-bhakti.

Raghava's

Afstammelingen van koning Raghu, met name Rāma en Lakṣmāṇa.

Raghu

Voorvader van Rāmacandra wiens dynastie ook wel de Raghu-dynastie wordt genoemd.

Rajas

Rajo-guṇa: de geaardheid hartstocht (zie Guṇa's).

Rājasūya-yajña

('de koning onder de offerplechtigheden') Vedisch offer bij de troonsbestijging van een vorst, bedoeld om zijn heerschappij over alle andere vorsten te bewijzen (zie S.B. 10.72).

Rajo-guṇa

De geaardheid hartstocht van de stoffelijke natuur (zie ook Guṇa's, Brahmā).

Rākṣasa's

Bepaald soort demonen, wildemannen, ook wel asura's genoemd, een begrip met een ruimere betekenis dat een ieder aanduidt die zich niet aan de regels houdt en slechts op genieten uit is. Daarnaast duidt de term ook de demonen aan die zich openlijk tegen de godsdienstige beginselen verzetten alsmede de kwaadaardigen die tegen Kṛṣṇa vechten.

- Menseneters.

Ramā

Goed geluk, fortuin, de schittering, de weelde, een andere naam voor Lakṣmī, de Godin van het Geluk.

Rāma

(‘vreugdebron’) de Hoogste Genieter of oneindig Gelukzalige.

- Incarnatie van Kṛṣṇa (Viṣṇu-tattva), ook wel Rāmacandra genaamd: de Viṣṇu-avatāra die samen met Hanumān en zijn apenhorden en Zijn eeuwige metgezel en broer Lakṣmaṇa (zie Saṅkarṣaṇa, Balarāma en Nityānanda) de demon Rāvaṇa versloeg om Sītā te bevrijden, Zijn vrouw die door de demon was ontvoerd (zie S.B. 9.10 en 9.11).

- Andere naam van Balārama.

- Andere naam voor Uśanā.

- Een andere naam voor Paraśurāma.

Rāmāyaṇa

('Het pad van Rāma'): het epos van de hand van Vālmīki over de avatāra Śrī Rāma die jeugdig verbannen naar het bos samen met Sītā, Zijn echtgenote, de strijd opvat tegen Rāvaṇa, een demonisch heerser en zo Zijn koninkrijk verwerft.

Rantideva

Een koning er beroemd om brahmaloka te hebben bereikt in het aan gasten en zelfs honden weggeven van zijn laatste beetje voedsel na een lange periode van schaarste (S.B. 9.10).

Rasa

(letterlijk: smaak, emotionele relatie, relatie-stroom): relatie in staat van vervoering, het hebben van emoties met Kṛṣṇa; verhouding van de Heer met de levende wezens (zie ook Viṣaya):

Zeven indirecte rasa’s (door Śrīla Rūpa Gosvāmī in de Bhakti Rasāmṛta Sindhu 2.5.115 - 116):

5. woede (raudra),
6. verwondering (adbhuta),
7. schrik (bībhatsa),
8. gruwel (bhayānaka),
9. humor (hāsya),
10. ridderlijkheid (vīra) en
11. mededogen (dayā);

en vijf directe hoofdrasa's:

1. de neutrale (śanta),
2. de dienaar-Heer-relatie (dāsya),
3. vriendschap (sākhya),

4. de ouder-kind relatie (vātsalya)
5. en de amoureuze relatie (śṛṅgāra).

Echtelijk (mādhurya) onderscheidt men śṛṅgāra in
- svakhya, volwassen en
- parakhya, jeugdig. Indirect wil zeggen vertekening in tijdelijkheid. Direct wil zeggen ten volle ervaren in staat van verlossing.

- Ook vermeld in het Bhāgavatam in vers S.B. 10.43: 17 waar Vyāsa de verschillende gemoedsgesteldheden beschrijft onder de toeschouwers als Kṛṣṇa naar voren treedt om te worstelen voor gerechtigheid in het worstelperk van Kaṁsa, verklaard door Śrīla Śrīdhara Svāmī met het citeren van het volgende vers:

raudro 'dbhutaś ca śṛṅgāro
hāsyaṁ vīro dayā tathā
bhayānakaś ca bībhatsaḥ
śāntaḥ sa-prema-bhaktikaḥśāntah sa-prema-bhaktikah

"(Er zijn tien verschillende gemoedsgesteldheden:) woede (zoals de worstelaars het zien), bewondering (zoals de mannen het zien), aantrekking in echtelijke liefde (de vrouwen), lachen (de koeherders), ridderlijkheid (de koningen), genade (Zijn ouders), verschrikking (Kaṁsa), afschuw of verachting (de onintelligenten), vredige neutraliteit (de yogī's) en liefdevolle toewijding (de Vṛṣṇi's)."

- Ook in vijven in het Bhāgavatam 7.1: 30-32 beschreven als: (30) 'Velen die in lust, weerzin, angst, genegenheid en toewijding een geest hadden die verzonken was in de Heer, hebben daardoor de zonde opgegeven en zo hun doel bereikt (31) O Koning, dat hebben de gopī's gerealiseerd middels hun lustige verlangens, Kaṁsa middels zijn angst, Śiśupāla en andere koningen middels hun hatelijkheid, Kṛṣṇa's familieleden middels hun verwantschap, jullie [Pāṇḍava's] middels jullie genegenheid en wij middels onze bhakti. (32) Als je niet wilt zijn zoals Vena, die er niet in slaagde om een van deze vijf vormen van respect met betrekking tot de Oorspronkelijke Persoon op te brengen, moet je je geest op één van deze manieren op Kṛṣṇa vestigen.'

- Śrīla Bhakti Siddhānta Sarasvatī Ṭhākur citeert de volgende Vedische uitspraak: 'raso vai saḥ, rasam hy evāyam labdhvānandī bhavati'. "Hij zelve is rasa, de smaak of gemoedsgesteldheid van een bepaalde relatie. En zeker zal iemand die deze rasa bereikt een ānandī worden, vol van gelukzaligheid" (Taittirīya Upaniṣad 2.7.1).

- Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī citeert nog een vers om het woord rasa te verklaren:

vyatītya bhāvanā-vartma
yaścamatkāra-bhāra-bhūh
hridi sattvojjvale bādham
svadate sa raso matah

"Dat wat het verstand te boven gaat, vol van verwondering is en in het hart wordt gekoesterd stralend van goedheid - dat kent men als rasa."

- Monier Williams woordenboek: (...) de smaak of het karakter van een werk, de gemoedsgesteldheid of het sentiment dat er in overheerst (van 8 tot 10 Rasa's is er over het algemeen sprake, te weten. {śringāra}, liefde; {vīra}, held-

haftyigheid; {bībhatsa}, afschuw; {raudra}, booṣeid of woede; {hāsya}, hilariteit; {bhayānaka}, schrik; {karuna}, medelijden; {adbhuta}, verwondering; {śanta}, rust en tevredenheid; {vātsalya}, ouderlijke liefde; de laatste of de twee laatste worden soms ook wel weggelaten.

- Het sap van planten, vruchtensap, welke vloeistof ook, het beste of het fijnste of belangrijkste deel van iets, de essentie, het merg, elixer, soep, serum, semen.

Rāsa-līlā

De z.g. rāsadans (rāsa betekent spel of sport of dans). Beroemde dans van Kṛṣṇa en de gopī's, 's nachts buiten in Vraja (de streek waar Hij opgroeide). Erotisch beladen. Reden van de grote bekendheid van het Bhāgavatam in India, m.n. hoofdstuk 33 van het tiende Canto ofwel van het Summum Bonum.

Ratha-yātrā

Wagenfestival waarbij Kṛṣṇa als Heer Jagganātha op een kar door de stad wordt gereden, voortgetrokken door de toegewijden.

Raudra

Woede als rasa (indirect).

Rāvaṇa

Een machtige demon genaamd tienkop, die een trap naar de hemel wilde bouwen en de straten met goud wilde plaveien, maar door Kṛṣṇa in diens Rāma-incarnatie werd gedood nadat hij Sītā ontvoerd had (zie ook Rāmāyaṇa en Hanumān en S.B. 9: 10).

Ṛbhu's

(ṛbhu betekent: slim, handig, inventief, voorkomend) een kunstenaar, iemand die met ijzer werkt, een smid, iemand die rijtuigen bouwt.

- Naam van drie semi-goddelijke wezens Ṛbhu, Vāja en Vibhvan, waarvan de naam van de eerste van toepassing is op hen allen; door sommigen geacht als staande voor de drie seizoenen van het jaar. Men veronderstelt dat ze zich in de sfeer van de zon bevinden en dat ze de kunstenaars zijn die de paarden van Indra gestalte gaven, het rijtuig van de Aśvins en de wonderkoe van Bṛhaspati. Ze maakten hun ouders jong en volbrachten vele wonderwerken. Ze verschijnen veelal ten tonele in samenhang met Indra.

Regulerende beginselen

(Zie ook Vidhi): met deze term duidt men de regels en bepalingen aan waaraan iedereen die geestelijk vooruit wil gaan zich strikt dient te houden. Men kent ze in soorten naar gelang de verschillende aspecten van het geestelijk leven, maar de belangrijkste, waaraan elk beschaafd mens zich van nature houdt - dus zeker de mens die naar zelfverwerkelijking streeft, zijn de vier volgende:

1) Geen vlees, vis of eieren eten, maar mededogend zijn en achting hebben voor alle levende wezens (zie Dayā en Ahiṁsā).

2) Geen enkel verdovend, opwekkend of bedwelmend middel gebruiken (drugs, alcohol of zelfs koffie, thee, tabak enz.), maar achting hebben voor de natuurlijke orde en de Absolute Waarheid van Zijn schepping (zie Sathya, Kāla en Puruṣa).

3) Zich niet inlaten met welke vorm van ongeoorloofde seks ook maar trouwhartig delen en zuiver zijn van geest en lichaam (zie Prema, Dāna en Śauca, geen seks terwille van de sekst buiten het huwelijk om, en binnen het huwelijk alleen seks voor het verwekken van een kind).

4) Zich niet overgeven aan kansspelen, niet meer eten of bezittingen vergaren dan nodig is, maar veeleer boetvaardig zijn, de noodzaak niet voorbij streven, weten waar en wanneer te stoppen (zie Tapas en Bhāgavata dharma).

Rohiṇī

De moeder van Balarāma, Kṛṣṇa's oudere broer. Een andere vrouw van Vasudeva.

- De naam van een vrouw van Kṛṣṇa, die naar verluid degene was aan het hoofd van de zestienduizend prinsessen die werden gevangen gehouden door Bhaumāsura.

Romaharṣaṇa

Een leerling van Vyāsadeva, een pratiloma, leiding gevend aan de grote offerplechtigheid in het Naimiṣawoud, waar Balarāma, op bedevaart met Kurukṣetra op handen, hem 'dood' sloeg met een grasspriet vanwege zijn onbeschoftheid niet op te staan bij Zijn aankomst. Zijn zoon Sūtadeva Gosvāmī nam de Vedische verantwoordelijkheid over voor de Purāṇa (zie S.B. 10: 78).

Ṛṣabha

'de beste', avatāra Heer Ṛṣabha was als koning een voorbeeld maar werd als avadhūta verkeerd begrepen (zie S.B. 5.4-5 en Māyāvāda). Hij had honderd zonen waarvan de Nava-yogendra's de bekendste zijn.

- Van hen was daadwerkelijk de oudste, Bharata, een grote beoefenaar van de yoga; hij had de beste kwaliteiten en het was door hem dat de mensen dit land Bhārata-varṣa noemden (S.B. 5.4: 9).

- Als de zoon van Koning Nābhi (de spil) werd Hij geboren als Ṛṣabha (de beste) uit Sudevī om te gaan voor de zekerheid van het uitgebalanceerd zijn in de aangelegenheid van de yoga (S.B. 2.7: 10).

- Onder de tiende Manu zal van Āyusmān, uit de schoot van Ambudhārā, Ṛṣabhadeva, een gedeeltelijke incarnatie van de Allerhoogste Heer, zijn geboorte nemen en van hem zal Adbhuta al de weelde van de drie werelden genieten (S.B. 8.13: 20).

Ṛṣi

(rishi): ('ziener') wijze, Vedisch geleerde (zie ook Muni, Vipra, Sādhu, Mahāṛṣi).

- Uit de oorspronkelijke Brahmā werden de zonen: Marīci, Atri, Aṅgirā , Pulastya, Pulaha, Kratu, Bhṛgu, Vasiṣṭha, Dakṣa en de tiende, Nārada, geboren (S.B. 3.12: 22). Dakṣa, Nārada en Bhṛgu niet meerekenend, spreekt men ook wel van de zeven wijzen die telkens per manvantara weer van naam verschillen (zie ook S.B. 8.13).

- Kaśyapa, Atri, Vasiṣṭha, Viśvāmitra, Gautama, Jamadagni en Bharadvāja zijn de namen van de zeven wijzen onder de huidige Manu Vaivasvata ook wel bekend als Śraddadeva (S.B. 8.13: 5).

Ṛta

(juist, gerecht, geschikt, passend, toepasselijk, capabel, moedig, eerlijk; gevestigde orde, wet, regel; goddelijke wet, geloof, goddelijke waarheid) term gebruik in contrast met anṛta om het ware en het valse aan te duiden, het echte en het onechte (zie ook Sat-asat, S.B. 8.7: 25, 11.28).

- Ṛta, zo zegt men, is het leven van wat er overbleef (S.B. 7.11: 18).

- Een nakomeling van Mithila: Vijaya's zoon heette Ṛta (S.B. 9.13: 25).

- Cākṣuṣa Manu; de zesde Manu schonk vrij van hartstocht via zijn koningin Naḍvalā de wereld een zoon, Ṛta, een van twaalf zonen (S.B. 4,13: 15-16).

Ṛtvik

Een priester of ṛtvij zijn; er zijn er vier van:

12. De hotā priester (hij die de uitgietingen in het vuur doet en de Ṛg-veda verzen zingt).
13. De brahma priester (die de gang van zaken bewaakt).
14. De adhvaryu priester (die de Yayur-mantra's zingt om het offer in te leiden met het gereed maken van het offerperk, het altaar etc.).
15. De udgātā priester (die de Sāma-veda hymnen zingt) (zie S.B.9.11: 2).

- De drie vormen van offeren worden uitgemaakt door de drie Veda's die de verzen bij het offeren gebruikt door de hotā, de advaryu en de udgātā-priester aanreiken.

Rudra

'De schrikwekkende': een andere naam voor Śiva, of de elf mindere expansies van zijn mannelijke helft.

- In de Vāyu-purāṇa dragen de Rudra's de namen: Ajaikapad, Ahir-budhnya, Hara, Nirrita, Īśvara, Bhuvana, Añgāraka, Ardha-ketu, Mṛtyu, Sarp en Kapālin.

Rukmī

(Van rukma: 'van goud, dat wat helder en stralend is'): de broer van Rukmiṇī en zoon van Bhīṣmaka, een bondgenoot van Jarāsandha en Śiśupāla samenspannend tegen Kṛṣṇa en verslagen door Kṛṣṇa die hem echter niet doodde (zie S.B. 10:54).

Rukmiṇī

De dochter van de koning van Vidarbha of Bhīṣmaka: Rukmiṇī, de eerste vrouw van Kṛṣṇa (zie ook Vaidarbhī). Ze werd ontvoerd voordat ze moest trouwen met Śiśupāla (zie S.B. 10: 53).

Rūpa

Vorm, gedaante (zie ook Vigraha, zie b.v. S.B. 12.11: 14-15).

Rūpa Gosvāmī

Auteur van de Bhakti-rasāmṛta-sindhu. Vertaald en bewerkt door Swami Prabhupāda als de 'Nectarzee van Zuivere Liefde'.

- Eén van de z.g. zes gosvāmī's van Vṛndāvana; de belangrijkste volgelingen van Heer Caitanya Mahāprabhu. Ze stelden Zijn leer op schrift en gelden behalve als intieme leerlingen, als grote wijzen (zie de bhajans: Nāma Sankīrtana, Śrī Śrī Śadgosvāmī-aṣthaka en Je Ānilo).

S

Śabda

Geluid (gekend als Kṛṣṇa).

- Een proces van offeren van het geluid van de beheerste geest.

- Een type van pramāṇa, of zekere waarheid van bewijs.

- Een 'voorwerp' van de zinnen (zie Viṣaya).

Śabda khe

Kṛṣṇa's uitspraak 'Ik ben het geluid in de ether' (B.G. 7.8).

- Ook wel ākāśanāda genoemd in S.B. 12.6: 37 (zie ook Diviyam śrotam).

- Het horen van de geluiden van alle levende wezens in de ether behoort tot de secundaire siddhi dūra śravaṇa ('ver-horend') vermeld in S.B. 11.15:19.

Śabda-brahman

De orale traditie, cultuur van voorschriften en rituelen die de opstap voor het Kṛṣṇa bewustzijn vormen (śābda-brahman: de Veda).

- Het spirituele, Vedische, geluid dat zich manifesteert in de vitale adem, de zinnen en de geest (zie S.B. 11.21: 36 en 11.15: 19). Mystiek in zelf-realisatie en sociaal in de traditie van de persoonlijke kennisoverdracht.

- Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura legt de verdeling van śabda als volgt uit.
1 De prāṇa fase van het Vedisch geluid, bekend als parā, bevindt zich in de ādhāra-cakra;
2 De mentale fase, bekend als paśyantī, bevindt zich in de streek van de navel, op de manipūraka-cakra;
3 De intellectuele fase, bekend als madhyamā, bevindt zich in de hartstreek, in de anāhata-cakra;
4 Ten slotte, wordt de manifeste sensorische fase van het Vedisch geluid vaikharī genoemd (zie ook Cakra).

Sac-cid-ānanda

Zie Sat-cit-ānanda.

Ṣaḍ-bhūja

De volgelingen van Caitanya Mahāprabhu aanbidden Hem ook in Zijn zesarmige gedaante van de ṣaḍ-bhuja. Twee armen dragen de waterpot en de daṇḍa

van de sannyāsī Caitanya Mahāprabhu, twee armen dragen de fluit van Heer Kṛṣṇa, en twee armen dragen de pijl en de boog van Śrī Rāmacandra. Deze ṣaḍ-bhuja gedaante is de eigenlijke strekking van vers S.B. 11.5: 34.

Ṣaḍ-ūrmi

Onderhevig zijn aan transformatie in verdelingen van de tijd (12.4: 19)

Sādhaka

Benaming voor allen die zich bezighouden met spirituele discipline (sādhana) in de yoga.

- Onderscheiden van de term bhakta als benaming van een vorm van toewijding eraan voorafgaand.

Sādhana-bhakti

Toewijding van beginners die gedisciplineerd raken onder leiding.

- Toewijding die met sādhana, spirituele discipline, dienst levert (zie ook Rāgānugā- en Vaidhi-bhakti).

- Er zijn twee soorten: besmet en onbesmet met materiële motieven: viddha en parā-bhakti.

Sādhu

(Rechte) doelbewuste, rechtgeaarde, oprechte persoon, wijze, heilige, toegewijde, waarheidzoeker.

- Zij die in volledige overgave aan Kṛṣṇa blijk geven van de grootste wijsheid en heiligheid (zie ook Śanta).

Sādhya's

(Letterlijk: zij die onderworpen zijn, beheerst, of overwonnen; samengesteld of bestuurd zijn; gerealiseerd of vervuld zijn, bewezen of aangetoond zijn; te overwinnen zijn, in de praktijk te brengen, haalbaar, te genezen of te bereiken) als term gebruikt voor 1) het type halfgoden dat wordt aanbeden voor commerciëel succes (zie S.B. 2.3: 2-7) of voor 2) de trouw van onderdanen in geval van een koning.

Sagara

('Met vergif') beroemde koning zo genaamd vanwege een overtreding t.o.v. de wijse Aurva door zijn ouders begaan. Op voorspraak van Aurva, in yoga met de Superziel van alle Vedische kennis en de verlichte zielen, was hij met paardenoffers van aanbidding voor de Heer. Zijn zonen waren verantwoordelijk voor de plaats genaamd Gangāsāgara. Het was hij die lieden van laag allooi een rol toekende. Op een dag werd het offerpaard gebruikt in het eerbetoon gestolen door Indra. De trotse zoons geboren uit Sumati, een vrouw van Sagara, zetten in opdracht van hun vader de aarde op z'n kop op zoek naar het paard, dat ze bij de wijze Kapila vonden die hen daarop tot as verschroeide met zijn blik omdat ze hem agressief bejegenden. Om hun zonden weg te wassen werd na eeuwen van verzaking de Ganges naar de aarde gebracht (zie ook S.B. 9.8 en 9.9

Saguna

(Letterlijk: begiftigd met eigenschappen): Heeft betrekking op Kṛṣṇa, de Absolute Waarheid, in de zin dat Hij eigenschappen heeft die volkomen geestelijk zijn (zie Nirguṇa en Brahman).

Sahadeva

Een van Arjuna's jongere broers. Tweelingbroer van Nakula (zie Pāṇḍava's).

Sahajiyā

Onjuiste imitatie van de liefde van de gopī's; nep-bhakti.

Sākhya

Één van de vijf directe of primaire rasa's of manifestaties van liefde die als de hoofdrasa's gelden: de broederlijke of vriendschappelijke (zie ook Bhāgavata-dharma).

Sakti

In tegenstelling tot śakti betekent dit begirp: gehechtheid, aanhang, toewijding en verslaafd zijn aan.

Śakti

Kracht, energie, vermogen, macht, kunnen, inzet, capaciteit. Vrouwelijk aspect in samenhang met materiële activiteiten. In drie soorten (zie ook Energie en verder onder Vermogens): hogere, tussen en lagere energie:

1. - Antaraṅga-śakti van Kṛṣṇa en Zijn expansies; Zijn bovenzinnelijk vermogen.,
2. - Tataṣta-śakti betreffende de individuele ziel,
3. - Bahiraṅga-śakti: de materiële energie.

- De energie of het effectief vermogen van een godheid voorgesteld als zijn vrouw en aanbeden onder verschillende namen afhankelijk van de godheid in kwestie.

- Men spreekt bij de hogere en lagere energie ook wel van resp. Viṣṇu-śakti en Mahāmāyā-śakti.

- De negen śakti's of vermogens van de Heer: vimalā, zuiverheid; utkarṣiṇī, verheven staat; jñānā, kennis; kriyā, activiteit; yogā, yoga vermogens; prahvī, bescheidenheid; satyā, waarachtigheid; īśānā, soevereiniteit en anugrahā, genade (vermeld in S.B. 11.27: 25-26).

Śakti-āveśa-avatāra

Incarnatie van Kṛṣṇa als deelpersoonlijkheid (Jezus Christus b.v.).

- Incarnaties met speciale volmachten, zie verder onder Avatāra.

- De śakti-āveśa-avatāra's worden verdeeld in:

(1) Vormen van goddelijke verzonkenheid (bhagavad-āveśa), zoals Kapiladeva of Ṛṣabhadeva.

(2) Gedaanten met goddelijke volmacht (śakti-āveśa), van wie er zeven op de voorgrond staan:
1 Śeṣa Nāga in de Vaikuṇṭha wereld, gemachtigd dienst te verlenen aan de Allerhoogste Heer (sva-sevana-śakti),

2 Anantadeva, gemachtigd de werelden te dragen van het universum (bhūdhāraṇa-śakti),
3 Heer Brahmā, gevolmachtigd met de energie de kosmische schepping tot stand te brengen (sṛṣṭi-śakti),
4 Catuḥsana, of de Kumāra's, speciaal gemachtigd de bovenzinnelijke kennis te verspreiden (jñāna-śakti),
5 Nārada Muni, gemachtigd de toegewijde dienst te verbreiden (bhakti-śakti),
6 Mahārāja Pṛthu, speciaal gevolmachtigd om over de levende wezens te heersen en ze te handhaven (pālana-śakti),
7 Paraśurāma, speciaal gevolmachtigd de schurken en demonen te vernietigen (duṣṭa-damana-śakti). (Purport CC madhya 20,246, zie ook Avatāra).

- Jezus Christus wordt ook gezien als een soort van śakti-āveśa-avatāra.

Śālva

Het demonische familielid dat partij koos voor Śiśupāla en met Pradyumna vocht, maar vanwege zijn grote macht en magie werd gedood door Kṛṣṇa. Hij staat erom bekend dat hij ten strijde trok met een vliegend fort genaamd Saubha (zie S.B. 10.76-77).

Sāma

Betekent 'tot vrede brengen'. Vasudeva wilde Kaṁsa tot vrede brengen met verwijzingen naar relaties, winst, welzijn, identiteit en verheerlijking. Het refereren aan deze vijf zorgen vormt wat sāma is, en Vasudeva's voorstelling van angst in twee situaties: in dit leven en het volgende wordt bheda genoemd (addendum Prabhupāda Canto 10.1).

Sāma-Veda

Een van de vier oorspronkelijke Veda's. De Sāma-Veda bestaat uit muzikale composities van de offerzangen.

Samādhi

Geestelijk opgaan, verzonkenheid in Kṛṣṇa, absorptie, volmaakte geestesvervoering door volkomen opgaan in toegewijde dienst.

- Eindfase van de aṣthānga-yoga, het achtvoudig pad.

- Zelfverwerkelijking (zie ook Samprajñata-, Dharmamegha- en Samprajñata).

- Patañjali beschrijft in zijn yoga-sūtra de verschillende vormen van samādhi als zijnde met en zonder 'zaad' (sabīja en nirbīja samādhi, Prabhupāda: levende en levenloze yoga zie S.B. 3.28: 34). Zaad betekent meer dan de biologie alleen, het betekent ook het hebben van gedachten, onderscheid, in relatie tot objecten: de geest bedwingen op het levenloze van een object. Zonder zaad zou zonder object zijn (en zonder gedachten).

Samāna-vāyu

De innerlijke lichaamsdruk welke voor evenwicht zorgt. Het is een van de vijf soorten lucht welke beheerst worden door de ademhalingstechniek van aṣthānga-yoga (zie Vāyu).

Samatvam

Evenwichtigheid, gelijkmoedigheid.

Sāmba

'Met de moeder': zoon van Kṛṣṇa en een van Zijn acht hoofdvrouwen: Jambavatī. Hij kaapte de dochter van Duryodhana, werd vastgezet door de Kaurava's, hetgeen toen leidde tot een campagne van Balarāma die de dynastie vervloekte waarbij Hij Hastināpura de Ganges insleepte (zie S.B. 10.68). Sāmba was de Yadu die ooit eens als een jongen de geleerden had uitgedaagd, voorwendend dat hij een zwangere vrouw was, hetgeen toen leidde tot de vloek die de Yadu-dynastie uiteindelijk vernietigde; Kṛṣṇa's laatste missie om de aarde van haar last te bevrijden (zie S.B. 11.1).

Śambhu

Naam van Heer Śiva als de goedgunstige. Heer Śiva als de weldoener, de goedgunstige.

Saṁhitā

(Verenigd, gehecht, samengesteld, gemaakt, bijeen gebracht): een verzameling van verhalen, een bijbel; het Bhāgavatam wordt ookwel de Paramahaṁsa Saṁhitā genoemd, de verzameling van verhalen over de hoogste persoon, de paramahaṁsa die de Heer is.

Śamī

Een kleine boom in het Nederlands bekend als 'kruidje-roer-me-niet', genaamd de Acacia Suma, of ook wel de Aapta, een soort mimosa met crème-kleurige bloemen en zeer hard hout dat wordt gebruikt om vuur te maken middels wrijving. Aldus wordt Agni, of vuur, soms śamī-garbha, ofwel 'uit de schoot van śamī' genoemd. Soms wordt de boom aangemerkt en aanbeden als een godin, śamī-devi.

- Komt ter sprake in de discussie van de symptomen van Kali-yuga als de boom in de richting waarvan alle andere bomen degenereren (zie S.B. 12.2: 12-16).

- De mantra 'śamī-garbhād agniṁ mantha': 'van binnen de śamī wordt het vuur opgewekt' werd door Purūravā gebruikt toen hij met śamī hout vuur maakte toen hij op Urvaśi mediteerde (zie S.B. 9.14: 44-45

Sampradāya

Vereniging van vaiṣṇava's bestaande uit verschillende scholen of math's. Voor ISKCON: de Brahmā-Madhvā-Gaudīya-sampradāya; de bengaalse tak van de Brahmā-sampradāya. Er zijn vier hoofd-sampradāya's: de Brahmā-, Śrī-, Rudra- en Kumāra-sampradāya die allen Heer Viṣṇu aanbidden (actief als de: Ramanuja-sampradāya, de Madhvā-Gaudīya-sampradāya van Heer Caitanya, de Viṣṇusvami-sampradāya en de Nimbarka-sampradāya).

De erfopvolging van de Brahmā-sampradāya is als volgt: Brahmā, Nārada, Vyāsa, Madhvācārya (Pūrnaprajna), Padmanābha, Narahari, Mādhava, Akṣobhya, Jayatīrtha, Jñānasindhu, Dayānidhi, Vidyānidhi, Rājendra Tirtha, Jayadharma (Vijayadhvaja Tīrtha), Puruṣottama Tīrtha, Brahmanya Tīrtha, Vyāsa Tīrtha, Lakṣmīpatī, Mādhavendra Pūrī, Īśvara Pūrī, Śrī Caitanya Mahāprabhu, Svarūpa Dāmodara (Viśvambara) en Śrī Rūpa Gosvāmī en anderen, Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, Kṛṣṇa dāsa Kavirāja Gosvāmī, Narottama dāsa Thhā-

kura, Viśvanātha Cakravartī Thhākura, Baladeva Vidyābhūṣana, Jagannātha dāsa Bābājī, Bhaktivinoda Thhākura, Śrī Gaura Kiṣora dāsa Bābājī, Śrīmad Bhakti siddhānta Saraswatī, A. C. Bhaktivedanta Swāmī Prabhupāda.

- Erfopvolging van geestelijke leraren (zie ook Ācārya's). Lijn in successie waarin de leer wordt doorgegeven (zie ook Paramparā).

Samprajñāta-samādhi

Opzettelijke verzonkenheid met onderscheid of 'zaad'-gedachten (sabīja v.s. nirbīja).

Saṁsāra

Oceaan van het materiële lijden. De materie als een bosbrand voor de ziel. Het rad van de herhaalde geboorte en dood.

Saṁśaya

Twijfel.

Saṁskāra

Zuiveringsritueel (zie Garbādhāna en Anna-prāśana).

- De volgende mantra b.v. is een zuiveringsmantra gebruikt als men een bad neemt (van de Garuḍa Purāṇa, geciteerd in Hari-bhakti-vilāsa 3.47); hij hoort bij het nārāyaṇa kavacha schild van mantra's gebruikt om angst te bezweren (zie S.B 6.8: 4-6).

'om apavitraḥ pavitro vā
sarvāvasthāṃ gato 'pi vā
yaḥ smaret puṇḍarīkākṣaṃ
sa bāhyābhyantaraḥ śuciḥ
śrī-viṣṇu śrī-viṣṇu śrī-viṣṇu'

'Of men nu heilig is of van de zonde
of zelfs alles mee moest maken
hij die zich de lotusvisie heugt
is vanbinnen en vanbuiten gezuiverd
Heer Viṣṇu, Heer Viṣṇu, Heer Viṣṇu'

Vertaling: "Ongezuiverd of gezuiverd, of zelfs alle omstandigheden hebben meegemaakt, iemand die zich de lotusogige Allerhoogste Persoonlijkheid herinnert is vanbinnen en vanbuiten schoon gemaakt."

- Subliminale impressie: Patañjali, Yoga Sutra III.18: 'In het waarnemen van de subliminale impressies of saṁskāra's is er de kennis van voorgaande levens' (zie ook Vāsanā).

Sāṁvartaka

Het vuur aan het eind van de tijden.

Samvatsara

Een volledig jaar, een tropisch jaar, een zonnejaar (sāmvatsara: jaarlijks, maar ook: een maancyclus van 29.5 dag, vatsara: een jaar).

Saṁvatsara

Een volledig jaar, een tropisch jaar, een zonnejaar (sāṁvatsara: jaarlijks, maar ook: een maancyclus van 29.5 dag, vatsara: een jaar).

Samyama

De integratie van concentratie, meditatie en verzonkenheid ofwel, dhāranā, dhyāna en samādhi (zie ook aṣthānga yoga).

Saṁyama

De integratie van concentratie, meditatie en verzonkenheid ofwel, dhāraṇā, dhyāna en samādhi (zie ook aṣthānga yoga).

Sanat-kumāra

Een van de vier Kumāra's, grote wijzen en goddelijke toegewijden van de Heer.

Sanātana

Eeuwig.

Sanātana Gosvāmī

Een van de zes grote geestelijk leraren van Vṛndāvana die door Heer Caitanya Mahāprabhu gemachtigd waren om de leer van het Kṛṣṇabewustzijn te vestigen en verspreiden (zie gosvāmī).

Sanātana-dhāma

De eeuwige woning, de Vaikuṇṭha-werelden in de geestelijke hemel (zie ook loka).

Sanātana-dharma

Eeuwige plicht Hem (Kṛṣṇa) te dienen als universele en absolute religie; het gevecht, de 'eeuwige oorlog' om Zijn bescherming (zie ook Bhāgavata-dharma en Varṇāśrama-dharma.)

Sanātana-yoga

De eeuwige activiteiten verricht door het levend wezen.

Saṅgaṁ

Associatie van toegewijden ook sat-saṅga genoemd, het naar waarheid of het ware associëren in toewijding.

- Naar een werelds idee: intiem zijn met, seks hebben met.

Saṅgaś

Gehechtheid (ook: rāga); de emotionele voorkeur om met materiële dingen samen te zijn.

- Materiële betrokkenheid zonder Hem er dienstbaar mee te zijn.

Sañjaya

Degene die de Gītā doorgaf aan Dhṛtarāṣṭra, rechtstreeks via helderziendheid. Hij was zijn secretaris en leerling van Vyāsadeva (zie Kurukṣetra).

Sankara

(Niet te verwarren met śankara): verwarring, vermenging, corruptie, gemengd huwelijk (van klassen m.n.).

- Ongewenst nageslacht; van gemengde huwelijken.

Śaṅkara

Heer Śiva als de brenger van voorspoed; de machtigste van de elf Rudra's, van wie de tien minder machtige overigens afstammen.

- Brenger van voorspoed, gelukbrenger, begunstiger.

- Naam van een zoon van Kaśyapa en Danu (zie ook S.B. 6.6: 27-31).

- Naam van verschillende auteurs en commentatoren, m.n. van Saṅkarācārya.

- Een bepaalde Rāga of muzikale stemming.

Śankarācārya

- Een incarnatie van Heer Śiva, die in de achtste eeuw verscheen om een impersonalistische filosofie te verkondigen, waarmee hij het boeddhisme uit India wilde wegvagen teneinde het gezag van de Veda's weer te kunnen vestigen.

- Verkondiger van de Māyāvādīfilosofie waarin de Heer en het levend wezen gelijk worden gesteld (zie verder onder Śankarācārya).

- Śaṅkarācārya:Vedāntisch filosoof en vertaler van de Gītā (leefde 788-820 A.D., maar volgens de traditie 200 B.C.). Hij deed het brahmanisme weer opleven met het prediken van de eenheid van de ziel met Brahman; zijn toeneiging en heiligheid waren dermate in opspraak dat hij, ook wonderen verrichtend, voor een incarnatie van Śiva werd aangezien in zijn verdedigen van het onpersoonlijk aspect van Kṛṣṇa's leringen. Zijn filosofie wordt vaak als het śaṅkarisme gerangschikt onder de impersonalisten en samen met het voidisme van de boeddhisten bevochten door de Vaiṣṇava's als zijnde een māyāvāda bedreiging voor hun personalistische benadering en verdedigen van de klassieke orde van de Indiase samenleving. Śaṅkara droeg overigens zelf ook bij met zijn missie tegen het boeddhisme ter verdediging van de Vedische cultuur.

- Zijn vier belangrijkste leerlingen waren Padma-pāda, Hastāmalaka, Sureśvara of Mandana, en Trothaka; een andere leerling van hem, Ānanda-giri, schreef een geschiedenis over zijn controversiële gedragingen, genaamd de Śaṅkara-vijaya.

- De traditie maakt van hem de grondlegger van een van de belangrijkste Saiva (Śiva)sekten, de Daśana-nāmi-Dandin's ofwel 'De tien-namige bedelmonniken'.

- Hij staat bekend als de auteur van een groot aantal oorspronkelijke werken, zoals de Ātma-bodha, Ānanda-lahari, Jñāna-bodhinī, Mani-ratna-mālā; en van commentaren op de Upaniṣads, de Brahma-mimāṁsā ofwel de Vedānta-sūtra, de Bhagavad-gītā, en de Mahābhārata.

- Naam van verschillende leraren en auteurs.

Saṅkarṣaṇa

('Hij die verenigt, samentrekt, ploegt', zie S.B. 10.8: 12), de eerste expansie van de Allerhoogste Persoonlijkheid, die verantwoordelijk is voor de jīva, de individuele ziel of het ego-bewustzijn (Aniruddha van de geest en Vāsudeva van het bewustzijn en Pradyumna of de intelligentie, zie ook S.B. 4.24: 35-37 en Pañcatattva).

- Als een transcendentale expansie van Heer Balarāma (Nityānanda) Mahā-genoemd, en Halāyudha, vertegenwoordigt Hij het aspect van de individuele ziel (de jīva). Is de oorsprong van de puruṣa-avatāra's (zie Viṣṇu en Vyūhas).

Sāṅkhya

Analytische kennis; de filosofische analyse van het materiële en het geestelijke en de bestuurder van beiden.

- Theïstisch naar de avatāra Kapila (zie S.B. 3.25) een filosofisch stelsel dat de analytische bestudering van de ziel behelst als onderscheiden van de vieren-twintig elementen van de stoffelijke natuur.

- Atheïstisch naar een filosoof van dezelfde naam een materieel analysesys-teem van de wereld van de verschijnselen in haar verschillende openbaringen.

- School van yogafilosofie waartoe Patañjali wordt gerekend (zie ook Vidhya en Yoga en Aṣthānga).

Sāṅkhya-yoga

Grondige bestudering van het geestelijk ego als verschillend van het stoffelijk lichaam. Hierdoor wordt het levend wezen tot bhakti-yoga gebracht, waarin het kan overgaan tot de geestelijke activiteiten, welke zijn eigenlijke activitei-ten zijn.

Saṅkīrtan

Prediking van Zijn Heerlijkheid rechtstreeks, per orale traditie, of indirect via de geschriften. Ingesteld door Śrī Caitanya Mahāprabhu (zie ook Yajña)

Saṅkīrtana

Alle activiteit die erop gericht is de heerlijkheid van God te verkondigen tot heil van iedereen.

Saṅkīrtana-yajña

Of mahā-yajña: Het belangrijkste van alle offers, ingesteld door Śrī Caitanya Mahāprabhu, bestaande uit het verkondigen van de heerlijkheid Gods.

- De belangrijkste vorm hiervan bestaat uit het gezamenlijk in het openbaar zingen van de heilige namen van de Heer, waarbij altijd gedanst en Prasāda (zie aldaar) uitgedeeld wordt. Het Bhāgavatam noemt saṅkīrtana de enige me-thode om de verloederende invloed van kali-yuga tegen te gaan (zie o.a. 1.2: 16, 1.6: 32, 2.1: 11, 5.5: 10-13, 6.3: 22, 7.5: 23-24, 8.17: 8, 9.5: 21, 11.5: 36-37, 11.11: 23-24, 11.14: 24, 11.27: 35, 11.28: 40).

Sannyāsa

Het zich onthechten van de vruchten van doen en laten bij het vervullen van de plicht.

- De wereldverzakende orde, āśrama, van de rondtrekkende predikers (zie ook Mahābhāgavata).

- Vierde en laatste orde of fase van het geestelijk leven (zie Āśrama); volkomen verzaking van gezins- en maatschappelijk leven teneinde tot volmaakte beheersing van geest en zinnen te komen en zich geheel te kunnen wijden aan het dienen van Kṛṣṇa.

- Er zijn vier stadia in het aanvaarden van de wereldverzakende orde:
1. Kutīcaka: men verblijft buiten het dorp in een hutje, en wat men nodig heeft, met name iemands voedsel, krijgt men van huis;
2. Bahūdaka: men aanvaardt niet langer meer wat dan ook van huis: in plaats daarvan vergaart men, madhukari, met "het beroep van de hommels", wat men nodig heeft, met name iemands voedsel, van verschillende plaatsen;
3. Parivrājakācārya: men reist over de gehele wereld rond om de heerlijkheden van Heer Vāsudeva te prediken en wat men nodig heeft, met name iemands voedsel, vergaart men van vele plaatsen;
4. Paramahaṁsa: hij rondt zijn preekwerk af en gaat op één plaats zitten, strikt voor het heil van de vooruitgang in het geestelijk leven.

Sannyāsī

De toegewijde van Kṛṣṇa die alles opgeeft om de Heer te kunnen dienen (zie S.B. 11.18).

- Iemand die leeft volgens de regels en normen van sannyāsa (zie ook Āśrama).

Sanskriet

De taal van de Veda's, een van de oudste talen ter wereld. Een dode taal, die ten grondslag ligt aan moderne Indische talen als Hindi en Bangla, hoofdzakelijk nog gepraktiseerd door priesters reciterend uit de klassieke geschriften (zie Viśvakoṣa).

- De taal kenmerkt zich door het zich vervoegen van praktisch ieder woord in een zin naar het heersende werkwoord. Het kent als oude taal een eindeloze connotatie waarin woorden als karma en dharma meerdere bladzijden beslaan om te beschrijven en er ook voor ieder Engels woord talloze Sanskriet omschrijvingen te vinden zijn. Het begrip voor het Sanskriet hangt dus sterk af van de leerschool van interpretatie (zie ook siddhānta).

- Grammaticaal, kent het Sanskriet acht naamvallen (nominatief, accusatief, genitief, datief, ablatief, instrumentaal, vocatief, en locatief), drie geslachten (masculien, feminiem, en onzijdig), drie getalswaarden voor werkwoorden, zelfstandig naamwoorden, voornaamwoorden en bijvoegelijk naamwoorden (enkelvoudig, tweevoudig en meervoudig), en drie stemmen voor het werkwoord (actief, middel, en passief). De taal is in hoge mate verbogen dus.

- De oorspronkelijke tekentaal wordt Devanāgarī genoemd. De vertaling in westerse tekens wordt I-trans genoemd (zie downloads op bhagavata.org).

Santa

Één van de vijf directe of primaire rasa's of manifestaties van liefde die als de hoofdrasa's gelden: de neutrale.

Śanta

Śanta: een gerealiseerde toegewijde, zij die de vrede hebben bereikt; (zie ook Muni en Sādhu).

Śānti

Vrede.

Santosa

(Santuṣ): vredesgezindheid; tevredenheid ter wille van genoeglijkheid, onderdeel van niyama.

Śaraṇya

Kṛṣṇa als de Beschermer, de Toevlucht, Hij die Soelaas biedt (zie S.B. 10.66: 37).

Sarasvatī

De halfgodin van de ontwikkeling en geleerdheid. Eeuwige Metgezel van Heer Brahmā.

Sarga

De materiële schepping, de primaire schepping. De vijf grofstoffelijke elementen, de objecten van de zinnen en de zintuigen zelf met inbegrip van het denken, geven aanleiding tot de manifestatie die het geschapen universum van de Schepper wordt genoemd (S.B. 2.10: 3, zie ook Visarga en S.B. 2.10: 1-7, en 12: 7: 9-11)

Sārī

Lange naadloze kleurige doek waarmee de vrouwelijke toegewijde zich kleedt.

- Traditionele Indiase dracht, omgewikkelde doek, voor vrouwen.

Śārṅga

De naam van de boog van Kṛṣṇa.

Śarva

Hij die doodt met pijlen, een naam van heer Śiva (zie S.B. 12.10: 35).

Sarva-gataḥ

Alomtegenwoordig. Kenmerk van de ziel.

Śāstra

(Gebod, voorschrift, opdracht, regel, instructie, advies, raadgeving) Vedische geschriften, de geopenbaarde Schrift (zie ook Veda's). De Vedische studies, de geopenbaarde instructies, de verhandelingen, de handboeken, de leringen naar de heilige geschriften van de Veda's en Upaniṣad's (zie ook Śruti en Veda).

Śāśvata

Bestendig, kwaliteit van de ziel (gebruikt in B.G. 1.42, 2.20)

Sat

(Zijn, bestaan, gebeuren, plaats vinden, aanwezig zijn; het ware, het echte, het goede, het juiste; het mooie, wijze en eerlijke) in de tegenstelling sat-asat wordt met deze term de absolute waarheid aangeduid in tegenstelling tot de relatieve waarheid, de natuur zoals tegengesteld aan de cultuur, de Tijd van de dynamische, levende, natuurlijke werkelijkheid in tegenstelling tot de door mensen gemaakte illusoire (doch noodzakelijke) fixaties van orde, het aangeduide in verhouding tot de aanduiding (zie ook Ṛta-anṛta en S.B. 11: 28).

- Het weerklinken van het woord Sat bezigt men in de overeengekomen handelingen van de toewijding naar de aard van het Allerhoogste; het wordt geuit om de bedoelde handelingen aan te duiden zowel als het Absolute van de waarheid (B.G. 17: 26-27).

Sat-cit-ānanda-vigraha

Sat(Sac)-cit-ānanda-vigraha: Kṛṣṇa in Zijn gedaante van eeuwigheid, bewustzijn en gelukzaligheid (zie ook Oṁ tat sat).

Ṣaṭ-guṇa

De zes kwaliteiten van een materieel bestaan: honger, dorst, treurnis, ouderdom, illusie en de dood (zie volgende woord).

Sat-kāla

De eeuwige tijd voor zich, zonder verdere aanduiding of indeling gekend als de beweging van de materie, of dat wat de materie in beweging houdt (zie Kāla en Asat-kāla).

Sat-saṅga

Associatie van toegewijden of simpelweg saṅgam, de ontmoeting; de eeuwige verbondenheid van Kṛṣṇa en Zijn toegewijden.

Ṣat-ūrmi

De zes vormen van materiële ellende, de zes 'golven' van de oceaan van de materie of zes ‘vijanden’ van het lichaam: honger, dorst, verval, dood, verdriet en illusie (see S.B. 5.11: 15). Ook wel gekend als de vier vormen van misère: geboorte, ziekte, ouderdom en dood (zie Ṣaṭ-guṇa).

Ṣaṭ-varga

De zes vijanden met de zes zintuigen (de vijf plus de geest) van de lust, de woede, de begeerte, de gekte, de bedwelming en de afgunst (zie S.B. 11.26: 24) ook wel de zes plunderaars genoemd, ṣath-dasyūn (in S.B. 7.8: 10).

Śatarūpā

Echtgenote van Svāyambhuva Manu (zie S.B. 3.12: 54) en de moeder van Devahūti.

- Onder de dames is Kṛṣṇa Śatarūpā (zie ook Mohini Mūrti, S.B. 11.16: 25).

- Vedisch equivalent van Eva, de eerste geschapen vrouw.

Satī

Vrijwillige zelfverbranding van vrouwen na het heengaan van hun echtgenoot. Traditionalistische dwangmatigheid die in onbruik is geraakt.

- Dochter van prajāpati Dakṣa (zie S.B. 4.4).

Satrājit

'Altijd van de overwinning'. Hij was een zoon van Nighna (zie S.B. 9.24: 13) en vader van Satyabhama; hij schonk haar om af te doen met de syamantaka-kwestie (zie S.B. 10.56) en werd zo de schoonvader van Kṛṣṇa. Hij werd gedood door Satadhanvan.

Sattva

De geaardheid of natuurlijke basiskwaliteit goedheid, de kwaliteit of de zuiverheid van het goede dat de persoon waarachtig, eerlijk en wijs maakt (zie Guṇa's).

- Śuddha-sattva of śuddha-śīla: zuivere goedheid, zuiver karakter, onschuld begeerteloosheid, een kwaliteit op hoog niveau van bhakti.

- De weg van goedheid tot Kṛṣṇabewustzijn in de overstijging van de geaardheden of basiskwaliteiten.

- Karakter, vitale adem, leven, bewustzijn, sterk zijn, karakter, kracht, stevigheid, energie, vastbeslotenheid, moed, zelfbeheersing, gezond verstand, wijsheid, grootmoedigheid.

- De hoogste van de drie geaardheden of basiskwaliteiten (B.G. 14: 6).

- Innerlijke kracht, zijn, existentie, wezen, realiteit, ware essentie, aard, aanleg of geest.

- Spirituele, geestelijke essentie, geestelijkheid, geest.

- Een zuiver iets, rein.

- Materiële of elementaire substantie, wezen, materie, een ding.

Sātvata

(van Satvata, Hij die van de absolute waarheid is, een naam van Kṛṣṇa). Andere naam voor toegewijde, dienaar van de Absolute Waarheid (Sat).

- In het bijzonder degenen die Kṛṣṇa toegewijd zijn; de Yadu's en de Vaiṣṇava's.

Satya

Waarheid, waarheidsliefde. Tweede kenmerk van de yama (zie Aṣthānga-yoga). Een poot van de stier van dharma (zie Kali-yuga).

- Naam voor het eerste tijdvak van een mahāyuga (zie ook Kṛta).

- Als kenmerk van de bhakti: zie Satya-dharma.

- Naam van een loka: 'de plaats van de waarheid', ook wel brahma-loka genaamd.

Satya-dharma

De religie van de waarheid. Term voor Kṛṣṇa-bhakti als de waarheidlievende plichtsvervulling (het 'ware werk').

Satya-yuga

Eerste tijdvak van een mahāyuga, viermaal zo lang durend als Kali-yuga (zie aldaar, zie ook Haṁsa en Kṛta).

Sātyaki

De zoon van Satyaka zie S.B. 9.24: 14, die eveneens, behalve Dāruka (zie S.B. 10.53: 5), diende als Kṛṣṇa's wagenmenner; wordt ook wel Yuyudhāna genoemd (zie S.B. 3.1: 31).

Satyam-śivam-sundaram

Het ware, bewuste en schone als essentie van de goddelijkheid.

Satyavatī

Moeder van Vyāsadeva, de auteur van dit boek, die Parāśara Muni als Zijn vader had. Op haar verzoek werden er door Vyāsa zoons verwekt: Dhṛtarāṣṭra, Pāṇḍu [respectievelijk bij Ambikā en Ambālikā] alsmede de zoon Vidura [die hij verwekte bij Vicitravīrya's dienstmaagd, zie ook 1.13].

- Van Gādhi was er in de lijn van Pūrurāva in de Kuśadynastie van Vasu een dochter, eveneens genaamd Satyavatī, die door de brahmaan Ricīka gevraagd werd zijn vrouw te zijn. Jamadagni, een van de zeven wijzen van deze manvantara, was haar zoon.

- Śāntanu verwekte in de schoot van weer een andere Satyavatī, de dochter van Dāsa [een visser], de zoon Citrāṅgada. Zij was eigenlijk de dochter van Uparicara Vasu uit de schoot van de vissersvrouw die bekend staat als Matsyagarbhā.

Satyavrata

Een godvrezende koning, een grote persoonlijkheid en toegewijde van Heer Nārāyaṇa, die boetedoeningen en verzakingen deed alleen maar levend op water; hij raakte als een zoon van de zonnegod bekend als Śrāddhadeva door Heer Hari persoonlijk de positie van Manu (Vaiṣvasvata Manu) toevertrouwd. Hij was degene die Matsya ontdekte, de Heer in Zijn vis-incarnatie (S.B. 8.24: 10).

Saubhari Muni

Machtige mysticus die ten val kwam, aangetrokken door de seksualiteit van twee parende vissen (S.B 9.6).

Śauca

Reinheid (voor het zelfbewustzijn ook geestelijk). Onderdeel van niyama (zie ook Vidhi). Hangt samen met het streven naar respect voor het celibaat, de oorspronkelijke persoon, de kinderziel (zie ook Dāna).

Śaunaka

Een Ṛṣi aan het hoofd van de wijzen die aanwezig waren in Naimiṣāraṇya toen Sūta Gosvāmī het Śrīmad Bhāgavatam vertelde.

Śauri

(‘Van Śūra’, zoon van de machtige held, de sterke, en śaurya, de heldhaftigheid, het kunnen): nazaat van Śūra (9.24: 27).

- Naam van Kṛṣṇa (zie 10.32) als de kleinzoon van de machtige man, te weten Śūra, de vader van Zijn vader Vasudeva.

Sāyujya

De onpersoonlijke verlossing waarbij men in de brahmajyoti opgaat.

Śibi

Een koning beroemd om zijn beschermen van een duif die bij hem z'n toevlucht gezocht had en waarvoor hij zijn eigen vlees aan een havik te eten gaf en aldus de hemel bereikte. Geprezen in 1.12: 20 en 10.72: 21.

- Śibi, Vara, Krimi en Dakṣa waren de vier geboren uit Uśīnara (9.23: 3-4).

Siddha's

Soort van mensen, de vervolmaakten, zij die perfect zijn, de zelfgerealiseerden, de zieners, de waarheidsprekers, de heiligen, zij van toverkunsten of zij die zijn uitgerust met bovennatuurlijke krachten.

Siddhaloka

De plaats voorbij de drie belangrijkste loka's waarvan men niet terugkeert, waar de vervolmaakten heen gaan (zie ook Vaikuṇṭha).

- De wereld van de gezegenden (M.W.).

Siddhānta

De slotconclusie van de Veda's dat realisatie van de svarūpa in relatie van dienstbaarheid tot Kṛṣṇa het Kṛṣṇabewustzijn van eenheid in verscheidenheid geeft ofwel het herkennen van de Godspersoon in de (materiële) wereld (zie ook Nyāyika, Vedānta en Achintya-bheda-abheda-tattva, en B.G. 9: 15).

- Het feit van de schepping die er niet werkelijk is, van Zijn ware eenheid in de begoochelende tijdelijke werkelijkheid, van Zijn gelijktijdig één en verschillend zijn, wordt besproken in hoofdstuk S.B. 11.28 en in S.B. 12.4: 23-24.

Siddhi's

Yogaperfecties, mystieke vermogens, geestelijke verworvenheden die een belemmering in de zelfrealisatie kunnen vormen. Er zijn acht hoofdsiddhi’s:
1 Het vermogen zich met het kleinste (aṇimā),
2 grootste (mahimā),
3 zwaarste (garimā),
4 en lichtste (laghimā) te kunnen identificeren, en
5 op eigen wens handelend (prākāmyaṁ),
6 overal toegang toe hebbend (prāpti),
7 de krachten in gang te zetten (vaśitva),
8 en de overhand te hebben (īśitvam).
(zie ook kaivalya en bhāgavata dharma en S.B. 5.6: 1 over de belemmering die ze kunnen vormen of S.B. 9.4: 24-25, 11: 15, 11.28: 42-43 , 11.14: 14 voor hun niet van belang zijn voor de toegewijden).

- Er is ook sprake van de siddhi van het beantwoorden aan welk verlangen ook dat Zijn gunst verlangt: de kāmāvasāyitā siddhi als nummer acht, waarbij de garimā met de laghimā siddhi wordt samengenomen als zijnde laghimā (zie S.B. 11.15: 4-5).

- Er zijn acht hoofdsiddhi's, zoals hierboven vermeld, tien secundaire siddhi's, en vijf siddhi's specifiek voor het zich concentreren in de yoga (zie S.B. 11.15: 4-6).
De tien secundaire siddhi's:
1 Om in dit lichaam niet te worden geplaagd door honger en dorst en dergelijke,
2 om dingen ver weg te zien en
3 om dingen ver weg te horen,
4 om met de snelheid van de geest zich te verplaatsen,
5 om naar believen iedere willekeurige vorm aan te nemen,
6 om de lichamen van anderen binnen te gaan,
7 te sterven bij wilsbesluit,
8 getuige te zijn van het spel [van de meisjes van de hemel] met de goden,
9 om naar eigen besluit van volmaakt succes te zijn,
10 en om zijn wilsuiting ongehinderd nageleefd te krijgen.
De vijf siddhi's van concentratie in yoga zijn:
1 Kennis te hebben van het verleden, het heden en de toekomst,
2 om vrij te zijn van de dualiteiten,
3 weet te hebben van wat anderen denken,
4 om de werking van het vuur, de zon, het water, vergif enzovoorts te stoppen
5 en niet door anderen overweldigd te zijn.

Śikhā

Plukje haar achtergelaten achter op het geschoren hoofd van mannelijke toegewijden (bij de monniken dus). Kenmerk van Vaiṣṇava toegewijden die in de tempel leven (zie ook Guru-kula).

Śikṣāṣthaka

Acht verzen van de hand van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu, die het chanten van de heilige naam van de Heer verheerlijken (zie de Bhajan).

Śila

'Van de stenen' leven, leven van het bijeenrapen van korenaren achtergelaten in het veld, Vedisch in de bijstand zitten (zie ook S.B. 6.7: 36, 7.15: 30, 11.17: 41 & 43).

Śiśumāra-cakra

('Dolfijn-schijf'): de sterrenhemel die Vāsudeva wordt genoemd omdat men vanaf de aarde Kṛṣṇa daarmee rechtstreeks kan waarnemen in de vorm van de kosmische, galactische tijd ofwel de melkweg in de vorm van een dolfijn.

- Ook wel de lotus van de schepping, het ontvouwde universum, waaruit Brahmā voortkomt, ontsprongen aan de navel van Viṣṇu.

- Naam voor het onpersoonlijk tijdsaspect van Kṛṣṇa (zie ook Kāla en Cakra).

- Er is ook een mantra genaamd Śiśumāra: 'Onze eerbetuigingen aan deze rustplaats van al de lichtende werelden, aan de meester van de halfgoden, de

Grote Persoonlijkheid in de vorm van de Tijd, op wie wij mediteren' (zie S.B. 5.23: 8).

Śiśupāla

Heerser van Cedi, tegenstander van Kṛṣṇa, zijn aartsvijand die het hield met Jarāsandha en Rukmī, uiteindelijk onthoofd door Zijn cakra. Is één van de drie demonische incarnaties van Jaya, de gevallen poortwachter van Vaikuṇṭha. Kṛṣṇa kaapte Rukminī, Zijn eerste vrouw weg voor zijn neus voordat hij met haar kon trouwen (zie S.B. 10.53).

Śiṣya

Onderricht worden, instructie ontvangen (zie Guru).

Sītā

De echtgenote van Rāma waar het in de Rāmāyaṇa allemaal om draait: ze werd ontvoerd door de demon Rāvaṇa. Ook Janakī, als de dochter van Janaka genoemd. Ze werd Sītā of 'voor' genoemd omdat naar verluid ze uit een voor in de aarde was geboren die door Janaka tijdens het ploegen was gemaakt om de aarde voor te bereiden op een offer door hem ingesteld om nageslacht te krijgen, vandaar haar bijnaam Ayoni-ja, "niet uit de baarmoeder geboren". (sita, zonder streepjes betekent ook het heldere van het maanlicht, blank, licht, gebonden en verbonden, terwijl het candra van Rāmacandra slaat op de maan).

Śiva

(Ook wel gespeld als Shiva of Siva): ('de goedgunstige') halfgod, ook wel Śaṅkara (de brenger van voorspoed), Bhava (van het bestaan) Śambhu (als de weldoener), Mṛda (de mededogende) of Rudra (de gruwelijke), Giriśa (de heer van de berg), Śarva (hij die doodt met pijlen) en Mahādeva (de grote god) genoemd. God van de Vernietiging, heerst over de geaardheid onwetendheid. Mediteert met Pārvatī op de berg Kailasa. Ook wel de yogī van de yogī's genoemd. Is voortgekomen uit Brahmā met méér eigenschappen dan (zie S.B. 3.12: 7) zijn 'vader' zelf. Bekend met trommel en japa en door zijn kosmische dans ten tijde van het einde van de schepping.

- Van Brahmā ontving hij eveneens de namen: Manyu, Manu, Mahinasa, Mahan, Ṛtadhvaja, Ugraretā, Bhava, Kāla, Vāmadeva en Dhṛtavrata. Zijn elf vrouwen zijn Dhī, Dhṛti, Rasalā, Umā, Niyut, Sarpi, Ilā, Ambikā, Irāvatī, Svadhā en Dīkṣā (S.B. 3.12: 12-13).

- Zuivere toegewijde belast met de vernietiging van het universum aan het eind van het leven van Brahmā, zijn verwekker.

- Vals ego transformeert in geest, de tien zinnen (ogen, oren, neus, tong, huis, handen, voeten, stem, genitaliën en anus), en vijf fysieke elementen (aarde, water vuur, lucht en ether). Heer Śiva verschijnt in een specifieke liṅgavorm in ieder van deze zestien substanties en kan in een van deze liṅgagedaanten worden aanbeden om de mystieke volheden te verkrijgen die er betrekking op hebben. Aldus verleent heer Śiva's ākāśa-liṅga de volheid van de ether, zijn jyotir-liṅga de volheid van het vuur, enzovoorts. (zie S.B. 10.88: 4).

- Śiva, die altijd verenigd is met zijn śakti, wordt aanbeden in zijn drie manifeste guṇa-aspecten: de emotie (zijn sattva), de autoriteit (zijn rajas) en de traagheid (zijn tamas) en is aldus (de belichaming van) het drievoudige van het ego (S.B. 10.88: 3).

Śivānanda Sena

Grote gṛhastha, toegewijde van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Skanda

(Alles wat springt of hupt, krekel; spuiten, uitstromen, voortvloeien, overstromen, morsen, vergieten; tenondergaan, vernietiging; kwikzilver) de 'Aanvaller', de naam van Kārttikeya, de zoon van Śiva of van Agni; hij wordt de god van de oorlog genoemd omdat hij de leider is van Śiva's horden tegen de vijanden van de goden. Hij is ook de leider van de demonen van de ziekte die kinderen aanvallen en ook de god van de inbrekers en de dieven.

- Een koning of een prins.

- Een slim of geleerd iemand.

- Het lichaam.

Slag van Kurukṣetra

(Genoemd naar de heilige plek waar de slag zich afspeelde): Een strijd waarin vijfduizend jaar geleden de zoons van Pāṇḍu en die van Dhṛtarāṣṭra elkaar de heerschappij over de aarde betwistten. Na slechts achttien dagen vechten, waarbij ongeveer 3.94 miljoen krijgers het leven lieten, behaalden Pāṇḍu's zoons de overwinning.

Śloka

Sanskriet vers.

Smaraṇam

Voortdurend denken aan Kṛṣṇa (een van de negen methoden van de toegewijde dienst, zie ook Bhāgavata-dharma).

Smārta's

Brāhmaṇa's, brahmanen die slechts geïnteresseerd zijn in het uiterlijk vertoon van Vedische regels en rituelen, in plaats van in het bereiken van Heer Kṛṣṇa, die het doel van de Veda's is.

Smṛti

Geheugen, de kennis van de Itihāsa's en Purāṇa's (zie ook Vibhrahma).

- De Vedische kennis verdeelt men in smṛti en śruti: dat wat rechtstreeks van God gehoord werd - de kennis van de Veda's en Upaniṣads rechtstreeks van Hem - en dat wat herinnerd wordt als de smṛti - beschrijvingen door verloste zielen zoals in de Purāṇa's (zie ook Veda).

- Geschriften vastgelegd door levende wezens onder bovenzinnelijke leiding, van even groot gewicht als de śruti (Zie Geschriften, geopenbaarde).

- Geschriften die verdere uitleg geven over de vier oorspronkelijke Veda's en de Upanisads (zie purāṇa's).

Soma

(-Rasa): het gefermenteerd zuur sap van een klimplant dat, vermengd met geklaarde boter, wordt gebruikt door brahmanen bij Vedische rituelen.

- Naam van de maangod (zie Candra).

Śraddhā

Geloof; opvatten van sympathie voor de bezigheid en de sfeer van de toegewijde dienst; vertrouwen (zie bhāva).

Śrāddha

Ritueel dat gehouden wordt ten bate van de overleden voorouders.

Śrāddhadeva

Satyavrata, de huidige Manu.

Śravaṇa

Luisteren, vernemen over de Heer; de eerste van de negen fasen van toegewijde dienst (zie verder Bhāgavata-dharma).

Śravaṇaṁ kīrtanaṁ viṣṇoḥ

De toegewijde weg van het luisteren naar onderricht en verhalen over Heer Viṣṇu en het verheerlijken van Zijn roem (zie Bhāgavata-dharma).

Śrī

Heer.

- Het mooiste.

- Een naam voor de Godin van het geluk (zie ook Lakṣmī)

Śrī Kṛṣṇa Caitanya

Zie Caitanya

Śrī Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva

Zie Vyāsadeva.

Śrīdhara Svāmī

Vaiṣṇava ācārya in de lijn van Viṣṇu Svāmī (zie Paramparā).

- De schrijver van het oudst bestaande Vaiṣṇavacommentaar op het Śrīmad Bhāgavatam en de Bhagavad Gītā.

Śrīla A.C. Bhaktivedānta Swami Prabhupāda

Zie Prabhupāda

Śrīla Viṣvanātha Cakravarti Ṭhākura

Zie Viṣvanātha.

Śrīla Vyāsadeva

Zie Vyāsadeva.

Śrīmad Bhāgavatam

(Bhāgavata Purāṇa): het mooiste over Hem die fortuinlijk is. De Kṛṣṇa-'Bijbel', gesproken door Śukadeva Gosvāmī, de zoon van Vyāsadeva die het verhaal van Kṛṣṇa vastlegde. In dit boek van ca. 18.000 verzen, deze verzameling van klassieke verhalen, wordt alles en iedereen van belang voor de bhakti-yoga beschreven, alsmede het gehele leven van Heer Kṛṣṇa en andere avatāra's van Viṣṇu. Als een compendium van Vedische kennis, bevat het beknopt de strekking van de Vedische geschriften (zie bhagavata.org).

- Belangrijkste van de achttien Purāṇa's ook wel de Paramahaṁsa-saṁhitā genoemd (zie Saṁhitā).

- Een van de zes Viṣṇu Purāṇa's.

Śrīmate Rādhārāṇī

Jeugdvriendinnetje van Kṛṣṇa. Belangrijkste gopī. Aanbeden als Kṛṣṇa's eeuwige pleziervermogen. Heer Caitanya's belangrijkste inleving in de bhakti (zie ook Rādhārāṇī).

Śrīvatsa

Een teken op de borst van Heer Kṛṣṇa bestaande uit drie grijze haren.

- Een merkteken beschreven door de Vaiṣṇava-toṣanī als bestaande uit een krul van fijn blond haar aan de bovenzijde van de rechter kant van Heer Viṣṇu's borst. Dit kenmerk geldt niet voor gewone toegewijden. Het is een bijzonder kenmerk van Viṣṇu of Kṛṣṇa.

Śṛṅgāra

Één van de vijf directe of primaire rasa's of manifestaties van liefde die als de hoofdrasa's gelden: de amoureuze die men echtelijk, mādhurya, onderscheid in sakhya, volwassen en pārakya, jeugdig.

Śṛṅgi

De naam van de zoon van Ṛṣi Śamīka die wraak nam voor zijn vader, die werd beledigd door keizer Parīkṣit. Hij sprak de vloek uit dat de keizer na zeven dagen zou sterven aan de beet van een slangenvogel (zie S.B. 1.18: 24-46).

Śrota

Een manier van offeren van geluid door passief luisteren. Staat tegenover śabda: het offeren van het geluid van de beheerste geest; mantra en bhajan (zie Apauruṣa en Divyam śrotam).

Śruti

Dat wat gehoord wordt; het gesproken woord; heeft betrekking op de mondelinge overlevering van Vedische kennis (zie ook Smṛti).

- Schriften welke rechtstreeks van God Zelf ontvangen zijn, de Veda's en Upaniṣads, anders dan het geval is met de smṛti.

Sthita-dhī-muni

Sthita-dhī(ra)-muni (sthita - standvastig; dhīra - onverstoorbaar; muni - wijze): Iemand die altijd opgaat in Kṛṣṇabewustzijn en bijgevolg niet in verwar-

ring raakt door de materiële natuur of de werking van de basiskwaliteiten of geaardheden (zie Guṇa's).

Sthita-prajña

Stabiel zijn in bovenzinnelijkheid. Gevestigd zijn in wijsheid. Evenwichtigheid.

Strī

('Zij die kinderen draagt') vrouw (zie Yoṣita).

Subhadrā

Zuster van Kṛṣṇa, getrouwd met Arjuna. Wordt bezongen in de Jagannātha mantra (zie Bhajan).

Sudarśana

Naam van een Vidyādhara die door Kṛṣṇa werd verlost uit zijn slangenlijf (zie S.B. 10:34)

Sudharmā

De Heer Zijn koninklijke vergaderzaal in Dvārakā die voor hen die er binnengingen de ṣat-ūrmi zes plagen van een materieel leven afweert te weten honger, dorst, weeklagen, misvatting, ouderdom en de dood (zie S.B. 10.50: 54 en 10.70: 17).

Śūdra

Laaggeborene, arbeider, kameraad, vriend (zie Varṇa).

- Arbeiders, handwerkslieden en artiesten, die de leden van de drie andere varṇa's diensten verlenen.

Śūdrānī

Śūdravrouw.

Sudyumna

Zie Ilā.

Śuka

Papegaai. Genoemd als eigenschap van toegewijden die strikt in navolging leven en spreken, improviseren en zelfrealiseren in navolging van de śastra's (zie Anukaraṇa en Anusaraṇa)

Śukadeva

Zie Śukadeva Gosvāmī.

Śukadeva Gosvāmī

De naam van de eerste geestelijk leraar, de ācārya, die het Śrīmad Bhāgavatam, het verhaal van Kṛṣṇa, sprak voor Mahārāja Parīkṣit. De toegewijden van Kṛṣṇa volgen hem hierin allemaal na. Hij is de zoon van Vyāsadeva die het Bhāgavatam gestimuleerd door Nārada Muni op schrift stelde.

Sukha

Vreugde, geluk, welbehagen. Staat tegenover duhkha, ongeluk. (Zie ook Ānanda: eeuwig geluk, het geluk van de ziel, en Rāma: voldoening, vreugde.)

Śukrācārya

('De oorspronkelijke leraar'), een 'zoon van Bhṛgu', een wijze, de geestelijk leraar van de asura's ook wel Kavi Bhārgava of Uśanā genaamd, een identiteit van Kṛṣṇa; een nazaat van de wijze Mārkaṇḍeya (S.B. 4.1: 45).

- Koning Yayāti huwde een dochter van Śukrācārya genaamd Devayānī uit wie Yadu werd geboren, de grondlegger van de Yadudynastie waar Heer Kṛṣṇa toe behoorde (S.B. 9.18: 4).

- Schonk een schelphoorn toen Bali weer tot leven werd gewekt nadat hij was verslagen door Indra (S.B. 8.15: 6).

- Vervloekte Bali vanwege zijn ongehoorzaamheid zodat hij al zijn land aan Heer Vāmanadeva kwijtraakte (S.B. 8.20: 15).

- Śukra excuseerde later Bali voor zijn onvolkomenheden (S.B. 8.23: 15).

- Hij had twee zoons Shanda en Amarka die probeerden Prahlāda op te voeden, maar mislukten erin hem uit zijn liefde voor Viṣṇu te praten (S.B. 7.8: 2).

Sukṛtina

Vroomheid die zich aan de regelen van de Schrift houdt en de Heer toegewijd dient.

Sumantu Muni

Sumantu betekent: makkelijk te weten, goed bekend, vriendelijk sentiment of een aanroeping.

- Zoon van Jaimini Ṛṣi die de Sāma Veda onder zijn hoede had (12.6: 75).

- Naam van een leraar, een Vedische wijze, een priester.

- Een discipel van Vyāsa en auteur van een Dharma-śāstra. De Atharva mantra's van de wijzen Atharva en Aṅgirā werden door Vyāsa aan Sumantu toevertrouwd (12.6: 52-53).

- Sumantu, de kenner van de Atharva Veda, instrueerde zijn verzameling aan zijn discipel Kabandha die hem in tweeën deelde en doorgaf aan Pathya en Vedadarśa (12.7: 1).

- Aṅgirā wordt ook wel (een) Sumantu Muni genoemd omdat hij strikt (dāruṇaḥ of fanatiek) de Atharva mantra's naleefde (1.4: 22).

Suparna's

'De broeders van Garuḍa'; een groep hemelse wezens, de reciteerders van versregels.

Superziel

Zie Paramātmā.

Sura

Een god, goddelijkheid, een godheid, de zon, maar ook: een Godbewust iemand. Iemand van het licht, een gelovige, een verlichte ziel vrij van materiële verlangens.

Sūra

De zon, de verlichte ziel, een wijs geleerd man, toegewijde, beschaafd mens. Staat tegenover asura, boze geest, demon. Afgeleid van licht, zon, de zonnegod. Verwijst naar het al dan niet verlicht God van dienst zijn.

Surabhi

De koeien in Kṛṣṇa-loka. Ze geven een onbeperkte hoeveelheid melk. Vormen een heilig symbool van de Vedische welvaart (zie ook Kāmadhenu)

Sūrya

De zonnegod, de verpersoonlijking van de orde van de zon zoals we die kennen van de natuur (zie S.B. 5.22).

- Voor iedere maand van het jaar is er een andere representant van de zonnegod die over die maand heerst (zie S.B. 12.11: 33-45).

Sūrya-namaskār

Begroeting van de zonnegod Sūrya, dan wel de orde van de zonnetijd, middels een serie āsana's die tezamen een ter aarde werping vormen voor Kṛṣṇa in de vorm van de Tijd en het licht van de zon (zie ook tijdcitaten, S.B. 11.11: 43-45 en B.G. 7: 8 en de Gāyatrī).

Sūryaloka

De zonneplaneet; de wereld van de orde van de zon (zie ook Loka).

Sūta

Een zoon uit een gemengd huwelijk tussen een brahmaanse vader en een kṣatriya moeder (zie ook Pratiloma).

Sūta Gosvāmī

Zoon van Romaharṣana, de wijze die de gesprekken tussen Parīkṣit en Śukadeva besprak voor de wijzen die bijeen waren gekomen in het woud van Naimiṣāranya.

Sūtra

Een in enkele woorden samengevatte diepe geestelijke lering (zie ook Śloka).

- Een draad, het primaire van de materie (pradhāna of mahat-tattva) als de draad van Hem (zie S.B. 11.9: 19, 11.15: 14, 11.22: 13, 11.24: 6 en B.G. 7: 7).

Sva-dharma

Eigen aard, eigen natuur (zie b.v. S.B. 12.6: 70).

- De verworven plichtsbetrachting in toegewijde dienst.

- De specifieke op zelfverwerkelijking gerichte plicht van een bepaald levend wezen overeenkomstig de religieuze beginselen.

Svādhyāya

Zelfstudie voor de zelfrealisatie en onbaatzuchtige liefdadigheid (zie Niyama).

Svāmī

Ander woord voor Gosvāmī.

- Iemand die geest en zinnen beheerst; titel van iemand in de wereldverzakende levensorde (zie Sannyāsī, Ācārya en Gosvāmī).

- Eretitel voor geestelijk leraren.

Svargaloka

De hemelse planeten of verblijfplaatsen van de halfgoden (zie Loka).

- Naam voor de berg Meru.

Svarūpa

De eigen vorm, je ware aard, je karakter. De oorspronkelijke vorm, de eigenlijke positie, de eeuwige dienstrelatie met Kṛṣṇa, de wezensaard die in ieder leven na iedere geboorte weer opnieuw wordt opgewekt ter vervolmaking. Ook: nitya-svarūpa: de eeuwige band met Kṛṣṇa die ieder leven opnieuw moet worden opgewekt en verder ontwikkeld. Doel van de zelfverwerkelijking (zie ook Siddhānta en Nitya).

Svarūpa-siddhi

De volmaakte realisatie van de wezensaard van de ziel.

Svāyambhuva Manu

De oorspronkelijke vader van de mensheid (zie Manu).

- Vedisch equivalent van Adam, de eerste persoon van de mensheid (zie ook S.B. 3.12: 54).

Svayaṁrūpa

Kṛṣṇa als avatāra in 'eigen vorm' neergedaald (zie ook Prakṛtiṁ svām).

Svayaṁvara

De plechtigheid waarbij een prinses zich haar gemaal kiest. Bij de gelegenheid ontvoerden Kṛṣṇa, Sāmba en Arjuna hun vrouwen: Rukmiṇī (S.B. 10.53), Mitravindā (S.B. 10.83: 12), Lakṣmaṇā (S.B. 10.83: 17; 10.68.1), en Subhadrā (S.B. 10.86).

Śvetadvīpa

Het witte eiland in de melkoceaan van heer Viṣṇu die daar heerst in de gedaante van de Allerhoogste Heer Aniruddha, de Heer van de Geest (S.B. 8.4: 17-24).

Śvetāśvatara Upaniṣad

Zie Upaniṣads.

Syamantaka

Een speciaal zegenrijk intens stralend juweel in het bezit van de Yadu's in Dvārakā gebruikt in de aanbidding van Sūrya, de zonnegod (voor het verhaal zie S.B. 10: 56).

Śyāmasundara

Naam van Kṛṣṇa als 'mooi met Zijn donkere huid'.

- Schoonheid van de grijze huid. De verheven gedaante van Kṛṣṇa als jongeling in Vṛndāvana, bekend met de pauwenveer, fluit en gele dhotī.

T

Takṣaka

De slangenvogel die in de gedaante van een brahmaan het leven beëindigde van keizer Parīkṣit die het Śrīmad Bhāgavatam vernam van Śukadeva Gosvāmī (S.B. 4.18: 22, 12.6).

- Een lid van de Kuśadynastie (S.B. 9.12: 8).

Tamas

Geaardheid onwetendheid, ook wel met traagheid en duisternis aangeduid (zie ook Guṇa's, Avidyā, Śiva).

Tamo-guṇa

De geaardheid onwetendheid, of traagheid van de stoffelijke natuur. Geassocieerd met de winter en de godheid Śiva (guṇa).

Tanmātra

Als klank: de oervorm van śabda, geluid dat als Kṛṣṇa wordt gekend, in de schepping voorafgaande aan de scheppingen van materie in de ruimte.

- De vijf subtiele elementen ook wel viṣaya, de zinsobjecten genoemd van het geluid (śabda), de aanraking (sparśa), de vorm (rūpa), de smaak (rasa), en het aroma (gandha, zie ook Elementen).

Tantra

Naam voor specialistische Vedische geschriften. Ze vormen de geschriften in aanvulling op de Veda's en geven gedetailleerde instructies aangaande spirituele praktijk.

Tāntra

Betekent snaren of draden hebben; gereguleerd zijn met een bepaalde regel, zoals b.v. japa doen, drie maal daags AUM zeggen etc.; betrekking hebben op de Tantra's; de muziek van een snaarinstrument

Tantra-yoga

Verbondenheid met God door de transformatie van seksuele energie; een praktijk van de Śiva-aanbidding (zie ook Liṅga en Yoni). Drie soorten:

- Paśu (dierlijk, bezitterig): met één partner.

- Vira (ridderlijk, delend, meer onthecht): met meerdere partners.

- Divya (goddelijk, toegewijd) celibatair/enkel voortplanting (vergelijk Adhikāri).

Vaiṣṇava's oriënteren zich op het hoogste (divya) niveau, maar noemen zich nooit tāntrika's omdat ze primair het celibaat ook binnen het huwelijk voorop stellen.

Tāntrika

Iemand die volledig thuis is in welke wetenschap of systeem ook; een volgeling van de Tantra doctrine (zie ook Tantra-yoga).

Tapas

Versobering, boete, vrijwillig lijden ter bestrijding van onzuiverheden en het bereiken van een hoger doel.

- Vrijwillig aanvaarden van zekere beperkingen in materieel opzicht met het oog op geestelijke vooruitgang. Onderdeel van de niyamya (zie ook Vidyā, Vidhi en Aṣthānga-yoga).

- Zich terugtrekken in het bos na het huishoudelijk bestaan (zie ook Vānaprastha).

- De eerste twee lettergrepen die heer Brahmā geboren op de lotus hoorde waren 'ta' en 'pa' (S.B. 2.9: 6).

- Naam van een loka, tapoloka, de plaats van boete, boven janaloka.

Tārā

Vrouw van Bṛhaspati die werd ontvoerd door Soma, de god van de maan, in een arrogante bui. Hierover rees een conflict tussen de goden en de demonen. Door Brahmā weer teruggebracht naar Bṛhaspati, bleek ze zwanger te zijn. De

naam van het kind was Budha, van hem werd, uit Ilā (voorheen Sudyumna) Purūravā geboren (S.B. 9.14: 4-13).

Tārkṣya-putraḥ

De zoon van Tārkṣya: zie Guruḍa.

Tat

(Tad): dat, dit, deze wereld, brahma, daar, dan. Term gebruikt om de werkelijkheid aan te duiden van en het offer voor Viṣṇu, God of de geest van de Absolute Waarheid (B.G. 3: 9).

- Voor hen die uitzien naar bevrijding, gebruikt men deze term als men niet op de resultaten van de offers uit is met de verschillende activiteiten van liefdadigheid en boete (B.G. 17: 25).

- Beroemde mantra's met Tat:
  - 'Oṁ tat sat', 'Wij offeren voor de Absolute Waarheid';

    - 'Tat Tvam Asi', 'Dat Zijt Gij'.

Taṭasthā-śakti

De levende wezens, de tussen-energie van de Allerhoogste Heer.

Tattva

Element, werkelijkheid van, waarheid, wezenlijke aard, essentie, principe van; in drie soorten:

- Jīva-tattva (resp.) gewone zielen,

- Viṣṇu-tattva: al die expansies en expansies van expansies (zie Kalā) die in geen enkel opzicht van Hem verschillen en

- Mahā-tattva: en het geheel van de (vierentwintig) stoffelijke elementen.

- De negen basis principes of grond-elementen van de schepping (tattva's), zoals vermeld in S.B. 12.11: 5 zijn māyā (ofwel prakṛti), mahat-tattva of de kosmische intelligentie, haar actieve beginsel of de sūtra, het valse ego van de vereenzelviging van het levende wezen met de materie of ahaṅkāra, en de vijf subtiele elementen ofwel de zinsobjecten: de tanmātrā's. Ook in zevenen: intelligentie, vals ego en de vijf zinsobjecten (zie ook Vikāra).

Tattva-darśinah

Waarheidziener, stabiel gevestigd in bovenzinnelijkheid. Kenmerk van bonafide leraarschap (zie Paramparā-guru, Stitha-prajña).

Tattvavit

Iemand die de Absolute Waarheid kent in haar drie verschillende aspecten van Brahman, Paramātmā en Bhagavān.

Tejas

Pracht, schittering, brille, licht, helderheid van de ogen, het vitaal vermogen, de waardigheid, geestelijk of moreel magisch vermogen of invloed, majesteit,

heerlijkheid, autoriteit, het vuur in de tegenstelling, inzet, geest, doeltreffendheid, essentie; het zaad, de mannelijkheid, het merg; het brein maar ook: ongeduld, heftigheid en energiek tegenwicht. Wordt beweerd vertegenwoordigd te zijn in Kṛṣṇa's Sudarśana-cakra (zie S.B. 12.11: 14-15).

Tilaka

Gele klei uit de heilige rivieren van India door de Vaiṣṇava's in de vorm van een stemvork met een blaadje tulsī (of tulasī) in klei op de neus en het voorhoofd aangebracht (en andere plaatsen op het lichaam) als teken van onderwerping aan de leer (zie ook Kavaca).

Timiṅgila

Enorme walvis-etende roofvis.

Titikṣa

Verdraagzaamheid, tolerantie, niet aangedaan zijn.

Toegewijde

Zie bhakta en adhikāri.

Toegewijde dienst

Zie bhakti.

Toegewijde, Zuivere

Iemand die los van alle gehechtheid aan de vruchten van zijn doen en laten (karma) en vrij van speculatief denken, zich met lichaam en ziel overgeeft aan het dienen van de Heer en zo de volmaaktheid van de toewijding aan God en het toppunt van de geestelijke realisatie bereikt (zie ook bhakta, bhāgavata, sadhu, sadhaka, Paramahaṁsa, ācārya, gosvāmī).

Transcendentaal

Bovenzinnelijk; datgene wat boven de stof uitstijgt en vrij is van de invloed van de drieërlei aard van de materiële natuur (zie Param, Nirguṇa, Guṇa).

Transcendentalist

Een ieder die ernaar streeft het bovenzinnelijk vlak te bereiken.

Tretā-yuga

Tweede tijdvak van een mahāyuga, driemaal zo lang durend als Kali-yuga.

- Aan het begin van Tretā-yuga, o hoogst fortuinlijke, verscheen van de prāṇa uit Mijn hart de drievoud van het kennen (de drie Veda's) en daaruit verscheen Ik in drie drie vormen van offeren (S.B. 11.17: 12)

Tripad-vibhuti

Het driekwart van de werkelijkheid dat zich in het paravyoma (het geestelijk zwerk) bevindt (zie ook Paraṁ-dhāma).

Tripura

De drie asura steden van goud, zilver en ijzer gebouwd door Maya Dānava die immens groot waren, van een ongewoon verkeer waren en bijzondere eigenschappen hadden (men zegt dat ze als luchtschepen boven elkaar zweefden in

de hemel). Vanwege de problemen die de asura's met hen veroorzaakten werden de steden door Heer Śiva doorboord zodat al de inwoners dood neervielen (zie S.B. 7.10: 54-55).

Trivakrā

'Drieknakje' een gebocheld meisje dat door Kṛṣṇa verlost werd . Ze staat ook wel bekend als Kubjā (zie S.B. 10.41: 1-12 en 10.48).

Tulādhāra

Een andere naam voor Vaṇikpatha. Hij is een vaiśya, en zijn verhaal staat vermeld in de Mahābhārata in samenhang met de trots van Jājali Muni. Deze muni bovenmate trots op zijn verzaking en wijsheid hoorde langs bovenzinnelijke weg van een koopman die meer wijsheid zou bezitten dan hij. Hij zocht Tulādhāra op die hem uitlegde dat hij zijn wijsheid had verworven door God te aanbidden met het principe van de onschadelijkheid, met het voor alle levende wezens goed zijn (vermeld in S.B. 11.12: 3-6).

Tulasī

(Tulsī) Heilige (basilicum) plant, lievelingsplant van Kṛṣṇa, is een grote toegewijde van de Heer. Incarnatie van een vrouwelijke toegewijde die in de toegewijde dienst speciaal wordt aanbeden. De blaadjes zijn eetbaar en worden vaak op prasādam gelegd. De bladeren worden altijd geofferd aan Zijn lotusvoeten.

- De aanbidding van godin Tulasī devī maakt integraal deel uit van de Vaiṣṇava tempelroutines.

Tumburu

De naam van de gandharva, de zanger van de hemel in persoon.

Turīya

De bovenbewuste staat van de ziel in zelfrealisatie (zie S.B. 12.11: 22, en ook Avasthātraya). Naam voor de vierde bewustzijnsstaat na de drie van waken, slapen en diepe slaap.

Tweemaal geborene

(dvija);

- Bevoegde brahmaan.

- Waardig lid van een van de drie hoogste varṇa's (brāhmaṇa, kṣatriya en vaiśya).

- Iemand die de geestelijke inwijding heeft ontvangen van een bonafide geestelijk leraar. Iemand die aldus met een nieuw leven is begonnen (zie Dikṣa).

Tyāga

Verzaking, gekend in drie soorten overeenkomstig de guṇa's:

- Uit angst of gemakzucht: hartstocht;

- Plichtverzakend: onwetendheid.

- Zonder begeerte: goedheid (zie Naiṣkāma-karma)

U

Uccaiḥśravā

Een paard, geboren uit de nectar die ontstond bij het karnen van de oceaan, en beschouwd als vertegenwoordiger van Kṛṣṇa (S.B. 8.8: 3 en 11.16: 18).

Udāna-vāyu

Lucht in het lichaam die naar boven gaat en welke beheerst wordt door de ademhalingstechniek van aṣthānga-yoga (zie Vāyu).

Uddhava

(Offervuur, een feest, een vrije dag; plezier, genoegen) Kṛṣṇa's beste vriend en neef. Kṛṣṇa spreekt uitvoerig met hem in het elfde Canto. In het tiende canto hoofdstuk 46 & 47 bemiddelt hij in de relatie van Kṛṣṇa met de gopi's.

-Śrī Hari-vaṁśa stelt dat Uddhava de zoon is van Vasudeva's broer Devabhāga. Aldus is hij Kṛṣṇa's neef.

- Kṛṣṇa noemt hem een discipel van Bṛhaspati (S.B. 11.23: 2).

Uddhava Gītā

De hoofdstukken zeven tot negenentwintig van het elfde Canto die een alternatieve Gītā vormen waarin Kṛṣṇa uitlegt hoe Zijn liefde in Zijn fysieke afwezigheid te leven.

Udgātā

De priester die de Sāma Veda hymnen zingt (zie ook Ṛtvik).

Ugra-karma

Kwalijke activiteit (zie ook Karma).

Ugrasena

Ook wel Āhuka genaamd,'hij die de offers brengt'. De oude koning van de Yadu's, gevangen gezet door zijn eigen zoon Kaṁsa en bevrijd door Kṛṣṇa. Ugrasena's dochters Kaṁsā, Kaṁsavatī, Kaṅkā, Śūrabhū en Rāṣṭrapālikā werden de echtgenotes van de jongere broers van Vasudeva, de vader van Kṛṣṇa (S.B. 9.24: 21-25).

Umā

(Pracht, licht; roem, reputatie; rust, vredigheid; nacht). Godin, een van de elf vrouwen van Śiva (S.B. 3.12: 13) ook wel Pārvatī en Durgā genaamd. Naar verluid is de naam afgeleid van umā!, "Laat het!", de uitroep aan het adres van Pārvatī door haar moeder om niet aan verzakingen te beginnen.

- Naam van verschillende vrouwen.

Universum

(Jagat);

1) De gehele materiële openbaring, welke uit ontelbare universa bestaat.

2) Sterrenstelsel.

3) Een gesloten bol omgeven door zeven materiële schalen, waarin zich veertien planetenstelsels bevinden, die elk uit ontelbare planeten bestaan (zie ook Dvīpa en Loka).

4) Het Levende Wezen.

Upa-

Voorzetsel voor werkwoorden en zelfstandige naamwoorden uitdrukking gevend aan: er naartoe, in de nabijheid van, aan de kant van, met, samen met, onder, neer, in de buurt komen, benaderen, ondergaan; ofwel een samenhang in tijd en ruimte, aantal, mate, graad, overeenkomst en relatie, steeds met het idee van nevengeschiktheid en ondergeschiktheid, zoals de ringvinger naast de pink 'upa' is (zie ook Upa-purāṇa en Upadeva).

Upa-hanyām

Verstoring (vernietiging) van vrede door ongewenste lieden.

Upa-Purāṇa

Een kleinere verzameling van klassieke verhalen. Ook in achttien stuks onderscheiden zoals opgesomd in de Kūrma-purāṇa:

1. Sānatkumāra,
2. Narasiṁha (fr. Nṛsiṁha)
3. Bhāmda,
4. Śiva-dharma,
5. Daurvāsasa,
6. Nāradīya,
7. Kapila,
8. Vāmana,
9. Auśanasa,
10. Brahmāṇḍa,
11. Vāruṇa,
12. Kālikā-purāṇa,
13. Māheśvara,
14. Sāmba,
15. Saura,
16. Pārāśara,
17. Mārīca,
18. Bhārgava (zie Purāṇa).

Upādāna

De materiële oorzaak, de bestanddelen; de Heer is degene die alle materiële oorzaken laat zien (S.B. 6.9: 42).

Upādāna-kāraṇa

(Logica van) de materiële oorzaak (zie ook Nimitta).

Upadeva

Een lagere of mindere godheid als b.v. een Yakṣa, Gandharva, Apsara, Vidyādhara en dergelijke.

Upadharma

Gemoraliseer zonder liefde voor de waarheid in relatie tot Kṛṣṇa (sahya-dharma). Subreligieus bezig zijn zonder werkelijke dienstbaarheid.

- Het dharma zelfverzonnen als iets anders (zie S.B. 7.15: 12-14).

Upaniṣads

Het onderliggende mysterie, de geheime leer. Filosofisch gedeelte van de Veda's, honderdacht in getal (zie ook Veda) bedoeld om de persoonlijke aard van de Absolute Waarheid te begrijpen. In het Bhāgavatam worden ze samengevat in S.B. 10.87.

Upāsana

(dienen, dienst, bedienen, opwachten, respect; eerbetoon, verering, aanbidding) Aanbidding.

- Met Rāmānuja, bestaand uit vijf delen, te weten:
  - Abhigamana of benaderen,
  - Upādāna of het voorbereiden op het offeren,
  - Ijyā of the uitgieting, de offergave,
  - Svādhyāya of reciteren,
  - Yoga of devotie.

Upāsanā-kāṇḍa

Het gedeelte van de Veda's dat de toegewijde dienst behandelt (zie ook Veda's).

Upaveda's

'Secundaire Veda's.' Een categorie van teksten over heilige wetenschappen, in de loop van de tijd samengesteld door ṛṣi's om de Vedische kennis te versterken en toe te passen. De vier vooraanstaande upaveda's (ieder bestaande uit talloze teksten) zijn:

1 Arthaveda (staats-bedrijfsvoering),
2 Āyurveda (gezondheid),
3 Dhanurveda (militaire wetenschap) en
4 Gandharvaveda (muziek en kunsten).

Ook worden de volgende soms geclassificeerd als zijnde upaveda's:

5 Sthapatyaveda (over architectuur) en de
6 Kāma śāstra's (teksten over erotische liefde, zie Wikipedia).

Upendra

Een andere naam voor Heer Vāmana, de zoon van Aditi en Kaśyapa (S.B. 8.18).

- Letterlijk: 'De jongere broer van Heer Indra'.

- De naam van een expansie van de Heer: 'Marutvān en Jayanta namen geboorte uit Marutvatī. Jayanta was een expansie van Vāsudeva, die alzo bekend stond als Upendra (S.B. 6.6: 8).

Uraga's

'Naar de borst', de 'semi-goddelijke slangen of serpenten', voorgesteld met een menselijk gezicht; een term gebruikt voor mensen die uitmunten.

Ūrdhva-retaḥ

Mannelijk iemand wiens zaad 'opwaarts stroomt', interne aandrift door seksuele onthouding. Bij de Kumāra's (vier zonen van Brahmā die de kind-vorm behielden) leidend tot de vier principes van kennis:

1. sāṅkhya (analyse),
2. tapas (boete),
3. vairaghya (onthechting) en
4. yoga (zie S.B. 11.17: 25).

Urugāya

('Bezongen door velen'), de Heer als de drager van de schelphoorn.

Urukrama

('De grote, orde, regeling, gang') De Heer met de grote stappen, Vāmanadeva, ook genaamd 'de grote Avonturier' of Hij die bovenzinnelijke daden verricht (zie ook Upendra).

Urvaśī

Hemelse gezelschapsdame die trouwde met Koning Purūravā; ze werd vervloekt door Mitra en Varuṇa die in haar aanwezigheid hun zaad loosden in een aarden pot en uit dat zaad werden de wijzen Agastya en Vasiṣṭha geboren (S.B. 6.18: 6).

- Haar zes zoons met Purūravā waren: Āyu, Śrutāyu, Satyāyu, Raya, Vijaya en Jaya (S.B. 9.15: 1).

Ūṣā

'Ochtendgloren', dochter van Bāṇa die Aniruddha in een droom ontmoette en Hem naar haar paleis liet brengen waarop Hij toen werd gevangen genomen (zie S.B. 10.62).
Uśanā

Een andere naam van Śukrācarya ofwel Kavi Bhārgava, de geestelijk leraar van de Asura's. Kṛṣṇa noemt Zichzelf als zodanig de grootste onder de denkers (B.G. 10: 37).

- Hij wordt ook Rāma genoemd.

Uttama

(Allerhoogste, uiterst) Toewijding op het hoogste niveau: het herkennen van Kṛṣṇa in alles en allen (zie S.B. 11.2: 45 en ook Mahā-bhāgavata).

Uttamaśloka

Naam van de Heer Geprezen in de Verzen.

Uttānapāda

De zoon van Svāyambhuva Manu en de vader van Dhruva Mahārāja.

Uttarā

Moeder van Parīkṣit en echtgenote van Abhimanyu, die de zoon was geboren uit het huwelijk tussen Subhadrā, Kṛṣṇa's zuster, en Arjuna. In S.B. 1.8: 9 verzocht ze Kṛṣṇa haar en haar vrucht, de ongeboren Parīkṣit, te redden van de verzengende stralen van het brahmāstrawapen gelanceerd door Aśvatthāmā (zie ook S.B. 1.7 & 8).

Uttara-mīmāṁsā s

De Vedāntische filosofie, zie ook Mīmāṁsā en Darṣana.

V

Vāda

Argument; spreken van of over. Uiteinde van woorden om het argument van iets aan te duiden zoals bij māyāvāda.

Vaibhāṣika's

Een groep van aan de Boeddhisten verwante filosofen, die er waren in de tijd toen Kṛṣṇa de Bhagavad-gītā sprak en die aannemen dat het leven ontstaat uit een bepaalde tot rijpheid gekomen menging van stoffelijke bestanddelen.

Vaibhava-prakāśa

De perfectie van de Heer om Zichzelf uit te breiden in meer dan één gedaante en tegelijkertijd op te treden zoals dat gebeurt in S.B. 10.33: 20, 10.69: 41, 10.13: 18 en 10.86: 26.

Vaidarbhī

De dochter van de koning van Vidarbha of Bhīṣmaka: Rukmiṇī, Kṛṣṇa's eerste vrouw.

Vaidhī-bhakti

Toewijding op het niveau van het strikt volgen van regels en aanbidding van de mūrti. Toewijding in horigheid. Beginstadium van de bhakti (zie ook Rāgānuga- en Sādhana-bhakti).

Vaidūrya

('Kattenoog'-edelsteen); een steensoort vaak vermeld in de beschrijvingen van de Vedische architectuur van weelderig versierde gebouwen en paleizen.

Vaijayantī:

'Van de overwinning', de naam van Kṛṣṇa's bloemenslinger bestaande uit bloemen in vijf verschillende kleuren.

Vaikuṇṭha

(-loka): lett. de plaats waar geen indolentie, dwaasheid, domheid, luiheid of - retorisch gesproken - angst heerst. De hemelse woning van de Heer Nārāyaṇa. De ideale planeet, de geestelijke wereld. Er zijn meerdere vaikuṇṭhaloka's: afhankelijk van de gedaante van de Heer daar aanbeden.

- Het geestelijk koninkrijk, waar alles sat-cit-ānanda is, eeuwig, vol wijsheid en gelukzaligheid (zie ook S.B. 3.15).

Vairāgya

Onthechting (zie ook Vidhya).

- Losmaking van de stof en hechting van de geest aan het bovenzinnelijke.

Vaiśeṣika

(Speciaal, bijzonder, specifiek, karakteristiek, onderscheiden, uitnemend, uitzonderlijk) Een van de zes darṣana's met betrekking of behorende tot of gebaseerd op of handelend over de Vaiśeṣika doctrine.

- Naam van de latere van de twee grote afdelingen van de Nyāya school van filosofie (werd gegrondvest door Kanāda, en verschilt van de, 'eigenlijke' Nyāya' gegrondvest door Gautama, in het hooghouden van zeven categorieën of onderwerpen in plaats van zestien; en meer in het bijzonder haar doctrine van viśeṣa, of de eeuwig afzonderlijke aard van de negen substanties van de lucht, het vuur, het water, de aarde, de geest, de ether, de tijd, de ruimte en de ziel, waarvan de eerste vijf, met inbegrip van de geest, voor atomisch worden gehouden.

Vaiṣṇava

Zie Vaiṣṇava’s

Vaiṣṇava's

Toegewijden van Heer Viṣṇu - personen die de vidhi volgen: de basidiscipline van geen vlees, vis, en eieren eten, geen intoxicatie, illegitieme sex of gokken met geld, en dagelijks het chanten van zestien ronden japa (zie ook Caitanya).

- Persoon die het materiële leven heeft opgegeven en leeft in volledige overgave aan Viṣṇu.

- Kṛṣṇa als de Allerhoogste en Zijn vertegenwoordiger, de geestelijk leraar (zie ook Bhakta en Ācārya).

- Een ieder die zijn leven aan Kṛṣṇa wijdt en in Hem de God van het Behoud, Heer Viṣṇu herkent (zie ook Āryan).

- Andere naam voor bhakta of toegewijde.

- Bijvoeglijk gebruikt: aan de Vaiṣṇava eigen.

Vaiṣṇavisme

De Vaiṣṇava-leer, die alles in relatie tot Viṣṇu, God, beschouwt en wil dat men vanuit deze relatie te werk gaat.

Vaiśya

Landbouwers en handelaren. Ze voorzien in de levensbehoeften van de samenleving en waken over het welzijn van de dieren, met name van de koe.
- Een van de varṇa's (zie Varṇāśrama).

Vaivasvata Manu

Zie Manu.

Vālakhilya's

De zestigduizend wijzen die de zonnegod omringen (zie S.B. 4.1: 39 en 5.21: 17).

Vālmīki

De wijze die Sītā opving na haar verbanning. Schrijver van de Rāmāyaṇa, het epos over Rāma die de demon Rāvaṇa verslaat.

Vals Ego

(Of ahaṅkāra): de illusoire gedachte dat men de absolute meester, de allerhoogste eigenaar en de rechtmatige genieter van alle geneugten van de wereld is, als gevolg waarvan de ziel zich vereenzelvigt met het stoffelijk lichaam.

- De 'knoop' die ziel en lichaam bij elkaar houdt, alsook alles wat daarmee verband houdt (uiterlijk, nationaliteit, ras, familie, religieuze denominatie, vreugde en verdriet enz.).

- Vereenzelviging met het lichaam, het lichaam aanzien voor het ware zelf.

- Een symptoom van begoocheling.

- De oorsprong van de gebondenheid aan de stof.

- Zetel van angst en neurose, ofwel het hebben van een ineffectieve geest (zie verder Ahaṅkāra).

Vāmana

(-deva) de Heer die incarneerde in de gedaante van een dwerg, een brahmaanse jongen (zie ook Bali Mahārāja, Upendra en S.B. 8.18).

- Een Viṣṇu-āvatara die met het bedingen van een paar stappen grond de hele wereld voor zich opeiste (zie ook Urukrama).

Vaṁśa

Dynastie; Heer Rāma verscheen in de Sūrya-vaṁśa van Ikṣvāku ofwel de zonnedynastie, en Heer Kṛṣṇa verscheen in de Candra-vaṁśa ofwel de maandynastie.

Vānaprastha dubbel

De teruggetrokken positie, doorgaans derde levensfase tussen de 40 en 60 jaar. Derde āśrama van het Varṇāśrama-stelsel: het stelsel van klassen (roepingen van dienstbaarheid) en geestelijke afdelingen (vormen van civiele status). De term wordt veelal gereserveerd voor zuivere toegewijden (geïnitieerden) die niet meer in de tempel leven en hun nageslacht al verwekt hebben of daar niet meer op uit zijn. Levensfase van bezinning en voorbereiding op de onthechte staat (zie Sannyāsa, S.B. 7.12: 17-31 en 11.18).

- Periode van zuivering, bedevaarten, studie, inkeer en overdracht van de kennis en macht naar de volgende generatie.

- Het zich losmaken van het gezinsleven.

- Iemand die volgens de regels van deze āśrama leeft.

Vānara's

Half-apen aangevoerd door Hanumān, die Heer Rāma hielpen bij het bevrijden van Sītā, Zijn echtgenote (zie ook Kimpuruṣa's).

Vānī

Communicatie, bericht, woorden, omgang met Kṛṣṇa op het akoustische vlak. Heeft bij de Vaiṣṇava's de voorkeur boven Vapu, het fysieke niveau.

Vāntāśī

'Iemand die zijn eigen kots opeet'. Als een verzaakte persoon weer opnieuw voorrang geeft aan de burgerlijke waarden van de materialistische bezigheden van een huishoudelijk leven, wordt zo iemand als een schaamteloze persoon gezien die a.h.w. zijn eigen kots opeet (zie S.B. 7.15: 36 en 11.18: 10).

Vapu

Het lichaam, omgang met Kṛṣṇa op het fysieke vlak (see Vānī).

Varāha

Incarnatie van Heer Kṛṣṇa, als reusachtig everzwijn (zie S.B. 3-13, 18 & 19).

- Een Viṣṇu-avatāra.

Varṇa

Elk van de vier afdelingen van de samenleving verdeeld naar de natuurlijke functieverrichting van haar leden.

- Beroepsoriëntaties, beroepen, roepingen, klasse.

- Kleur.

- In vieren:
  - Brāhmaṇa's: brahmanen, geestelijken en intellectuelen.
  - Kṣatriya's, bestuurders, officieren.
  - Vaiśya's: handelaren, en boeren.
  - Śūdra's: arbeiders en handwerkslieden (zie ook Varṇāśrama).

- Te onderscheiden van Jāti, of kaste, de klasse-afdeling bepaald door geboorte, in plaats van een op vrije wil gebaseerde roeping.

- Het eerbiedigen van dit systeem geeft harmonie en evenwicht in de samenleving. Als kastenstelsel werd het echter onderworpen door Heer Caitanya, die de liefde voor Kṛṣṇa plaatste boven alle andere identiteitskenmerken (zie ook B.G. 4: 13).

- Zie ook S.B. 11.23: 43 waar Kṛṣṇa deze klassen in verband brengt met de verschillende basiskwaliteiten en kleuren.

- Belangrijk is S.B. 7.11: 35: 'En als bij een persoon de kenmerken die horen bij een bepaalde klasse anders dan de eigen klasse kunnen worden waargenomen, behoort men voorzeker die persoon daar ook voor aan te zien (: hij die zich b.v. gedraagt als een brahmaan moet als zodanig beschouwd worden).'

Varṇa-śankara

'Klassen-verwarring'.

- Ongewenst nageslacht, dat verwekt wordt wanneer men zich niet meer aan de religieuze beginselen houdt.

- Gemengd huwelijk van verschillende kasten.

- Identiteitsverwarring, b.v. emancipatie op materiële waarden.

Varṇāśrama

Systeem van statusoriëntaties, de vier varṇa's, sociale geledingen, klassen of beroepsoriëntaties, en āśrama's geestelijke levensorden of statussen tezamen dat vóór Heer Caitanya nederdaalde werd gepredikt als de juiste benadering om Kṛṣṇa te dienen, maar daarna voor de bhakti niet langer gold als het uiteindelijk criterium van onderscheid, daar ook transcendentie in toewijding (zie Aṣṭhānga en Bhāgavata-dharma) en kwaliteit (ervaring, zie Guṇa) van belang zijn (zie ook B.G. 3: 35, 4: 13 en de basis 7: 11-14; 11.17 & 18, het relatieve S.B. 7.11: 35 en het kritische erover: S.B. 1.2: 8, 10.60: 52).

Varṇāśrama-dharma

Ieders plichtsvervulling naar geboorte, de klasse of iemands roeping (varṇa), en geestelijke ontwikkeling, de geestelijke afdeling van een zekere status- of leeftijdsgroep (āśrama).

Varṣa

Gebied, landstreek, land afgebakend door bergketens. Er is een - galactisch, universeel, bovenzinnelijk, holistisch - centraal gebied genaamd Ilāvṛta-varṣa waar Heer Brahmā op de berg Meru zit en waar Heer Śiva als enige Hoogste Persoonlijkheid verblijft. Daarnaast zijn er nog acht varṣa's naar alle kanten zich uitstrekkend waarvan Bharata-varṣa ook de naam voor India is (zie ook Dvīpa, S.B. 5.16 en 5.17).

Varuṇa

De halfgod heersend over de wateren, de zeeën en oceanen (zie S.B. 3.17: 25-31).

Vāruṇī

Soort van alcoholische drank bereid uit varkensgras vermengd met het sap van de dadel of de palm en gedestilleerd, volgens de paramparā vermengd met honing. Vloeide naar de genade van Varuṇa uit de holte van een boom toen Balarāma eens 's nachts de Yamunā opzocht met de gopi's (zie S.B. 10.65, 10.67: 9-10 en Maireya).

- Dochter van Varuṇa.

Vāsādi

(-, Śrī) Pañca-tattva-incarnatie van Nārada Muni. Eerste toegewijde, leider in de toegewijde dienst.

Vāsanā

Geneigdheid op basis van het karma. Hindernis in de eigen conditionering en ervaring van mogelijk ook vorige levens. Ook het huidige bewustzijn van voorgaande waarnemingen. Dus ook trauma's, herinneringen e.d. (zie ook Liṅga, en Saṁskāra en S.B. 10.51: 60 en 12.7: 12).

Vasiṣṭha Muni

Grote en beroemde wijze brāhmaṇa. Trad in de Rāmāyaṇa op als de wijze die een discussie aanging met Heer Rāma als Zijn leerling over de betekenis van de eenheid van God, ziel en wereld. Deze wijze schreef hierover een boek dat bekend staat als de Yogavasiṣṭha. Hij treedt ook in andere tijdvakken op als een van de grote wijzen die telkens weer geboorte nemen (zie ook Ṛṣi).

Vasu

Naam ook gebruikt voor Uddhava of een ieder die welgesteld is (zie S.B. 3.4: 11).

- Een in het Bhāgavatam niet vermelde zoon van Uttānapāda, de vader van Dhruva (S.B. 4.8: 8).

- Naam van een vrouw van Yamarāja die geboorte gaf aan de acht Vasu's (S.B. 6.6: 10-11).

- Van Dhṛṣṭa een zoon van Manu (of Ṣṛṣtha) kwam een kaste van kṣatriya's tot stand die in de wereld, met het bereikt hebben van de positie van brahmanen, de naam Dhārṣṭa kregen. Van Nṛga was er de opvolging van eerst Sumati, toen Bhūtajyoti en daarna Vasu. Van Vasu was er een zoon genaamd Pratīka (S.B. 9.2: 17-18).

- Een van de zes zoons die Vasudeva, de vader van Kṛṣṇa had met Śrīdevā (zie S.B. 9.24: 51).

- Een zoon die Kṛṣṇa had met Nāgnajitī, ofwel Satyā, (S.B. zie 10.61: 13).

- Naam van een handlanger van Bhaumāsura (zie S.B. 10.59: 12).

- Een zoon van koning Vatsara (S.B. 4.13: 12).

- Naam van de schoonmoeder van Parāśara de vader van Vyāsadeva (zie S.B. 1.4: 14).

- Zoon van Kuśa, een van de nazaten van Puru (S.B. 9.15: 4).

- Een zoon van Hiraṇyaretā, een zoon van Mahārāja Priyavrata (S.B. 5.20: 14).

Vasu's

Letterlijk: 'de goeden die helder zijn'. Bepaalde goden, m.n. de Āditya's, Marut's, Aśvin's, Indra, Rudra, Vāyu, Viṣṇu, Śiva, en Kuvera (zie B.G. 10.23 en ook S.B. 7.8: 37-56).

- Naam van een bepaald soort halfgoden, wiens aantal meestal acht is, en wiens leider Indra is, later zijn dat Agni en Viṣṇu; ze vormen een van de negen Gaṇa's of klassen opgesomd onder Gaṇa-devatā (de Āditya's, Viśva's, Vasu's, Tuṣita's , Ābhāsvara's, Anila's, Mahārājika's, Sādhya's, en Rudra's)

De acht Vasu's waren oorspronkelijk personificaties, zoals andere Vedische godheden, van natuurlijke fenomenen. Volgens de Viṣṇu Purāṇa bestaan ze uit de volgende acht:

1. Apa 'water';
2. Dhruva, 'de Poolster';
3. Soma, 'de Maan';
4. Dhara, 'Aarde';
5. Anila, 'Wind';
6. Anala of Pāvaka, 'Vuur';
7. Pratyuṣa, 'het Ochtendgloren';
8. Prabhāsa, 'Schittering' (M.W.-woordenboek).

- De acht Vasu's volgens de Bṛhadaranyak Upaniṣad 3.9: 2. zijn: Agni (vuur-god), Pṛthivi (aardegodin), Vāyu (windgod), Antaṛkṣa (ruimtegod), Aditya (zonnegod), Dyo (god van de lichtende hemel), Chandrama (maangod) en Nakṣatra (god van de nakṣatra's, maangoden. Nakṣatra's zijn er 27, genaamd Magha, Rohiṇi etc.).

Vasudeva

De vader van Heer Kṛṣṇa.

- Zoon van grootvader Śūra (zie S.B. 9.24: 27-31).

- Wordt ook wel Ānakadundubhi genoemd.

Vāsudeva

(Vāsu betekent het Allerhoogste Wezen van Viṣṇu verblijvend in een ieder, of letterlijk: 'God van de Geest, de Ziel of het bewustzijn', zie S.B. 4.3: 23) naam voor Kṛṣṇa als de zoon van Vasudeva (zijn pleegvader heette Nanda, zie ook Devakī).

- Naam voor Kṛṣṇa in Zijn manifestatie als de kosmische tijd (zie Śiśumāra-cakra).

- Vāsudeva: het niveau waarop men begrijpt wat God is en hoe men met betrekking tot Zijn verschillende energieën moet handelen.

- Naam van de Allerhoogste Godspersoon, de eigenaar van alles, materieel en spiritueel.

- Een van de vier eeuwige gedaanten van de Heer (zie ook Vyūha).

Vāsuki

De slang als touw gebruikt om in de oceaan van melk de berg Mandara te karnen (zie S.B. 8.7).

Vāyu

(Lucht, vitale energie) beweging van de lucht bij het beheersen van de ademhaling (zie Prāṇāyāma). In vijf soorten: opgaande (udana), neergaande (apāna) uitdijende (vyāna) gebalanceerde (samāna) en hoger (prāṇavāyu).

- De halfgod die de wind bestuurt.

Veda

(Kennis) geestelijke kennis, zie Śruti.

- De oorspronkelijke Veda, in vieren verdeeld (zie Veda's en S.B. 12.6: 48-80).

Veda's

Omvatten de vier Veda's (de Ṛg, Yajur, Sāma en Atharva) en de honderdacht Upaniṣad's, die het filosofische gedeelte behelzen, en de aanvulling, de 'vijfde Veda', daarop: de achttien Purāṇa's met het Śrīmad Bhāgavatam als de Bhāgavata Purāṇa, het Mahābhārata (waarvan de Bhagavad-Gītā deel uitmaakt), de Vedānta-sūtra. De avatāra Vyāsadeva stelde hierin vijfduizend jaar geleden de hele geestelijke kennis te boek, welke oorspronkelijk door Kṛṣṇa Zelf werd overgeleverd langs de mondelinge weg (tot de Vedische Schriften behoren verder alle paramparā-geschriften, zoals het Rāmāyaṇa, de Bhakti-rasāmṛta-sindhu, de Caitanya-caritāmṛta enz.).

- Oorspronkelijk door Vyāsa in vieren gedeelde geestelijke erfgoed van de Vedische cultuur (zie S.B. 12.6: 48-49):
  - Ṛg of Ṛg-veda: de gebeden; 1028 verzen over offers brengen aan goden en de schepping van de mens uit de Puruṣa;
  - Yajur-veda: hymnen voor offerandes; mantra's in de maancultuur;
  - Sāma-veda: liederen van dezelfde gebeden en hymnen in metrums voor de liederen ter begeleiding van de offers;
  - Atharva-veda: mystieke hymnen over het onderhouden en vernietigen van het lichaam en de wereld teneinde ze uit te duiden voor de beschaafde samenleving.

- Latere literatuur, de Purāṇa's (Gītā, Bhāgavatam, Mahābhārata) wordt tot de vijfde Veda gerekend.

- Er wordt ook wel eens gesproken van de drie Veda's, waarvan de Ṛg-veda de meest oorspronkelijke is, met weglating van de laatste naar verluid later toegevoegde Atharva-veda met de mystieke hymen. De driedeling in Vedische principes in deze samenhang verwijst naar upāsanā: offers, lied en gebed; karma: vruchtdragende arbeid, jñāna: spirituele kennis.

- Ieder van de Veda's kent twee gedeelten die beiden śruti heten, mondeling geopenbaard en overgebracht via de godheid, en gehoord maar niet samengesteld of opgeschreven door mensen;
  1. Mantra, de woorden van gebed en aanbidding vaak gericht op ofwel het vuur of een gestalte van de zon of een gestalte van de lucht, de ether, de wind, en het bidden voor gezondheid, welvaart, een lang leven, vee, nageslacht, de overwinning, en ook de vergeving van zonden.
  2. Brāhmaṇa, bestaand uit vidhi en artha-vāda: aanwijzing voor de gang van zaken wat betreft de plechtigheden waarbij de mantra's moeten worden ingezet en verklaringen van de legenden verbonden met de mantra's (zie ook Brāhmaṇa en Vidhi).

- De mantra's zijn met de drie Veda's er in drie vormen:

1. Ṛg, metrische verzen van lofprijzing, bedoeld voor het luid reciteren.
2. Yajur, proza verzen, bedoeld voor het reciteren op een lagere toon bij offerplechtigheden.
3. Sāman, metrische verzen, bedoeld om te worden gezongen bij de Soma- of Maan-plant plechtigheden.

De mantra's van de vierde of Atharva-veda dragen geen speciale naam. Terwijl Yajur-veda en Sāma-veda verzen hoofdzakelijk steunen op de Ṛg-veda zijn ze in feite niet zozeer verzamelingen van gebeden en hymnen als meer speciale boeken van gebeden en hymnen bedoeld als handboeken voor respectievelijk de adhvaryu en udgātā priesters (zie Ṛtvik). Maar de atharva mantra's als een ware collectie van oorspronkelijke hymnen vermengd met aanheffingen ontlenen weinig aan de Ṛg-veda; ze staan niet rechtstreeks in verband met offerplechtigheden, maar worden verondersteld door enkele recitatie een lang leven te geven, ziekten te genezen, vijanden te gronde te richten en dergelijke.

- Voor het brāhmaṇa-deel ontwikkelden zich twee andere afdelingen van Vedische geschriften, die dus somtijds worden gerekend onder het begrip Veda:
1) De sūtra's; de reeksen van regels in de vorm van aforismen
2) De upaniṣad's; de mystieke verhandelingen over de aard van God en de relatie van de ziel met de materie welke aan de Āranyaka's werden gehecht, en uitgroeiden tot de ware Veda van de nadenkende Hindoes, hetgeen leidde tot de darṣana's de filosofische systemen.

- Veda betekent ook voelen, waarnemen; vinden, verwerven, krijgen; eigendom goederen; weven samenbinden, van een bos haar of een bos gras tot een bezem, of voor andere toepassingen bij rituelen, als matten en vuurstapels.

Vedāṅga's

Bepaalde werken of klassen van werken die als aanvullend, of in sommige gevallen als deel uitmakend van de Veda's worden beschouwd. Er zijn zes aṇga's of afdelingen van verklaringen bij de Veda's:

A Twee voor het juiste lezen of reciteren.
1. Śikṣa, de wetenschap van het juiste articuleren en uitspreken.
2. Chandas: metrums (zoals vertegenwoordigd door Piṅgalanāga of Piṅgalācārya).

B Twee voor het begrijpen van de Vedische teksten.
3. Vyākarana: taal-analyse of grammatica (vertegenwoordigd door de gevierde sūtra's van Panini).
4. Nirukta: de verklaring van moeilijke Vedische termen (van Yāska).

C Twee voor de juiste toepassing in offerplechtigheden.
5. Jyotiṣa: astronomie, of veeleer de Vedische kalender; een kleine richtlijn om de meest gunstige dagen voor offerplechtigheden vast te stellen.
6. Kalpa: het ceremoniële (vertegenwoordigd door een groot aantal sūtra werken, de srauta, grihya, dharma en sulba van de verschillende Ṛṣi's).

Vedānta

(Kennis-einde): de conclusies, of commentaren van de Vedische kennis zoals neergelegd in de Bhagavad-Gītā, Vedānta-sūtra en de Upaniṣad's en vervolgens in het Śrīmad Bhāgavatam, die de hoogste realisatie onderrichten van de Absolute Waarheid: overgave aan Kṛṣṇa; de essentie van de Vedische filosofie.

- 'Volledige kennis van de Veda', soms de uttara-mīmāṁsā genoemd. Met het mīmāṁsā deel het derde duplet van Vedische darṣana's. Bestaat uit het onderricht in de uiteindelijke visie van de Veda of eenvoudig dat wat is uitgelegd in de Upaniṣad's welke men aantreft aan het einde van de Veda (zie ook Śruti).

- Gedurende de "scholastieke periode" (700-1700), werden er drie hoofdvariaties van de klassieke vedānta ontwikkeld:
  1) Advaita Vedānta, of zuiver nondualisme, vertegenwoordigd door Śaṅkara (788-820); (zie ook Monisme);
  2) Viṣiṣṭadvaita Vedānta, of gekwalificeerd nondualisme, de menselijke geest staat apart en verschilt van de Ene Allerhoogste Geest hoewel hij ervan afhankelijk is en er uiteindelijk mee verenigd moet zijn in zijn volheid uitgedrukt in de Vaiṣṇava doctrine van Rāmānuja (1017-1137);
  3) Dvaita Vedānta, dualisme voorgestaan door de Vaiṣṇava heilige Madhvā (1197-1278) (zie verder: Systemen van yoga filosofie en Siddhānta).

In totaal onderscheidt men zes scholen gegrondvest door:

- Rāmānuja 1017-1127, vasiṣṭha-advaita, de aangepaste, of gekwalificeerde niet-dualistische school. Wel eenheid, maar de individuele zielen verschillen.

- Madhvā 1197-1273, dvaita, de dualistische school.

- Nimbārka late 13e eeuw, dvaita-advaita, de dualistische-non-dualistische school.

- Vallabha 1480-c1530, śudda-advaita, de zuivere advaita school.

  - Caitanya 1485-1533, acintya-bhedābheda-tattva: ondoorgrondelijke eenheid in verscheidenheid (deze school is de school van Prabhupāda die de bronvertalingen op vedabase.io voortbracht).

  - Baladeva vroeg 18e eeuw acintya-bhedābheda volgeling van Caitanya.

Vedisch

Alles aangaande de geestelijke kennis van de Veda's en literatuur in navolging ervan (zie ook Upaniṣad's, Purāṇa's, Itihasa's).

- Twee soorten van Vedische kennis:

  - Śruti, kennis rechtstreeks van Hem, de vier Veda's en de 108 Upaniṣad's, en:

  - Smṛti, beschrijvingen van de Vedische waarheid door verloste zielen als Vyāsa, Patañjali en Vālmīki; de Rāmāyaṇa, de Yogasūtra, de Śrīmad Bhāgavatam en de Bhagavad Gītā.

Vena

De demonische zoon van koning Aṅga en vader van koning Pṛthu (zie S.B. 4.14).

Verlossing

Men verstaat hieronder in de regel het ontsnappen aan de greep van de strenge natuurwetten (van geboorte, ziekte, ouderdom en dood) of ook (bij de

Māyāvādi's) de vereenzelviging met Brahman, waardoor men het ego door vereniging met het Absolute wil vernietigen (hetgeen een irreëel streven moet worden genoemd).

- De uiteindelijke verlossing bestaat eruit dat men de persoonlijke band herstelt die ons eeuwig met het Absolute, namelijk Kṛṣṇa, de Opperheer, verbindt (zie ook Svarūpa, Sva-dharma en Mukti).

Vermogens

(śakti):

- De Allerhoogste Heer Zijn (vrouwelijke) interne vermogens van het geluk (Śrī), de voorspoed (puṣṭhi, of ook wel kracht), de spraak (gīr of kennis), de schoonheid (kānti), de roem (kīrti), tevredenheid (tuṣṭhi of verzaking - deze eersten zijn Zijn zes vermogens, zie ook bhaga), comfort (ilā, bhu-śakti, het aarde-element of sandhinī) en macht (ūrjā expanderend als Tulasī); Zijn vermogens van weten en niet weten (vidyā and avidyā, leidend tot bevrijding en gebondenheid); Zijn inwendig vermogen tot plezier (śakti of hlādinī), Zijn marginaal vermogen (ca of jīva-śakti) en Zijn creatief vermogen (Māyā) (zie S.B. 10.39: 53-55).

- Spirituele vermogen van de Heer, welk kan worden verdeeld in drie categorieën.

  - sandhinī, het vermogen van het eeuwigdurend bestaan;

  - samvit, het vermogen van de alwetendheid;

  - en hlādinī, het vermogen van de verrukking.
  Kṛṣṇa's vermogen tot existeren, Zijn vermogen tot kennis en Zijn vermogen tot plezier - zijn verschillend van yoga-māyā. Ieder is een apart vermogen. Dit is een andere formulering van de goddelijkheid in de termen van sat-cit-ānanda; Kṛṣṇa als zijnde eeuwigheid, bewustzijn en gelukzaligheid (zie ook Śakti).

- De negen vermogens, machten, energieën van de materiële natuur (prakṛti), het levende wezen (puruṣa), de kosmische intelligentie (mahat-tattva), het valse ego (ahaṅkāra) en de vijf voorwerpen van de zinnen (de tanmātra's) van het geluid, de aanraking, de vorm, de smaak, en het aroma (zie ook de negen śakti's, S.B. 11.19: 14, 11.22 en 12.12: 68).

Verstand

Zie Intelligentie.

Vi-bhāgavit

(Deśa kāla -): aanpassing aan tijd en omstandigheden. Eigenschap van Kṛṣṇa (zie Paramparā-methode en S.B. 4.8: 54).

Vibhrama

Verwarring door lustmotieven, gebrek aan concentratie.

Vibhu-ātmā

Andere benaming voor Superziel, paramātmā om Zijn vermogen aan te duiden tegenover aṇu - ātmā, de atomische jīva-ātmā.

Viddhā-bhakti

Toewijding besmet met materiële motieven (zie ook Parā-bhakti).

Vidhi

(Van vidha, in orde brengen) regulerende beginselen: geen vlees eten (zie b.v. S.B. 10.1: 4), geen illegitieme seksualiteit en geen intoxicatie of gokken. Ze zijn afgeleid van de eeuwige waarden resp. dayā, śauca (of dāna), satya, tapas; mededogen, zuiverheid of trouw, waarheid, en soberheid of boete (zie ook Regulerende beginselen, Kali-yuga, S.B. 1.17: 24 en 12.3: 18).

Vidura

Groot toegewijde, een lid van de Kurudynastie, die het Śrīmad Bhāgavatam hoorde van Maitreya Muni (zie S.B. Canto's 3 & 4). Zoon van Vyāsa en de dienstmaagd Sūdri, broer van Dhṛtarāṣṭra en Pāṇḍu.

Vidya

Vinden, verwerven, verkrijgen.

Vidyā

Welke vorm van kennis ook, waar of vals; wetenschap, leren, geleerdheid, filosofie. Spiritueel afhankelijk van de vier principes die tot de geestelijke kennis van de jñāna leiden: tapas, sāṅkhya, vairāghya en yoga: boete, analyse, onthechting en bewustzijnsvereniging (zie Ūrdhva-retasaḥ).

- M.W.-woordenboek: 'kennis van de ziel of van de spirituele waarheid; volgens anderen, kent Vidyā veertien afdelingen, te weten de vier Veda's, de zes vedāṅga's, de purāṇa's, de mīmāṁsā, nyāya, en dharma of wet; of met de vier upa-veda's, achttien afdelingen; anderen spreken van 33 en zelfs 64 wetenschappen'.

- Kennis is ook gepersonifieerd en geïdentificeerd met Durgā; van haar zegt men zelfs dat ze gebeden zou hebben opgesteld en magische formules.

- Een kleine bel.

- Een mystieke vaardigheid.

Vidyādhara

('Iemand van de wetenschap of van toverformules'): klasse van mindere halfgoden staande voor de wetenschappers, zij die zich baseren op de kennis. Naar verluid zich ophoudend in de Himalaya's, van respect voor Śiva, en behept met magische krachten.

- Fee, tovenaar.

- Naam van verschillende geleerden.

- De meest vooraanstaande heer van alle fee-achtige wezens (cakravartin).

- Gespeld als vidyādhāra: 'vergaarbak van kennis, een groot geleerde'.

- De heer van de Vidyādhara's wordt Sudarśana genoemd en wordt besproken in S.B. 10: 34

Vigata-jvaraḥ

Zonder luiheid, opwinding of lafheid; wakker zijn: Kṛṣṇa's pleidooi tegen het pragmatisme (gemakzucht, zie B.G 3.30).

Vigraha

Gedaante.

- Arcā-vigraha: Zijn beeltenis (zie ook Mūrti).

Vijñāna

Wijsheid, gerealiseerde kennis, het resultaat van jñāna, geestelijke, spirituele kennis (zie S.B. 11.19: 15).

Vijnānam-brahman

Het geestelijke, de geestelijke ziel.

Vikāra

De transformaties of afgeleiden van de materiële natuur in de zin van producenten: de zeven vikāra tattva's, te weten de intelligentie, het valse ego en de vijf zinsobjecten of de tanmātrā's, en hun 16 vikāra producten: de vijf basiselementen (mahābhūta's) en de waarnemende en handelende zinnen (indrya's) plus de geest (manas).

Vikarma

Ongewenste activiteiten. Oorzaak van vallen: verwijderd raken van Kṛṣṇa.

Vimāna

(Van vi: los van, orde, in toenemende mate, en māna: gebouw, altaar, maatregel, maar ook: mening, notie en idee) paleis, vliegtuig, hoog in de lucht oprijzend gebouw, verheven verblijfplaats of transportmiddel of ook tempel. Ook het idee van vimāna als zijnde een afzonderlijk idee of een mening of een algemeen idee van orde dat op zich staat moet in overweging worden genomen met het verstaan van dit begrip dat vaak gebruikt wordt in de context van het naar de hemel gaan.

- Als transportmiddel of hemels voertuig: zie S.B. 4.3: 12, 4.12: 19, 6.2: 44.

- Als paleis in S.B. 3.23: 45.

- Als hoog oprijzend gebouw in S.B. 2.9: 13.

- Als een tempel in S.B. 11: 10: 24.

- Als een notie van orde in S.B. 11: 10: 25.

- Als een hogere geest in S.B. 11.30: 40.

- Sommige vertalers spreken ook van vliegende paleizen en er zijn zelfs speculanten die verbanden leggen met vliegende schotels.

Vimūḍha

Verdwaasd, begoocheld, verward, onbewust (zie ook Mūdha).

Vīnā

Het snaarinstrument waar Nārada Muni steeds mee te zien is.

Vināyaka's

(Van vinaya: opvoeding, afleiding, bescheidenheid, controle) demonen van de opvoeding, afleiders, vernederende types, controle freaks. Toegehorigen van Heer Śiva.

Vipra

Geleerde in Vedische wijsheid.

Vipra-lipsā

Neiging tot bedrog als menselijke zwakheid (zie ook Bhrama).

Vira

(Held), ridderlijkheid als rasa (indirect).

- Meest intieme vorm van dienaarschap in Kṛṣṇa-līlā.

- Vorm van tantra-yoga waarbij men, onder leiding van een heilige man, achtereen meerdere partners kan hebben, als 'held' van de liefde. Ook door te onthechten van een vaste partner kan men de seksualiteit tot spirituele ver-

dieping brengen zodat uiteindelijk de sex onder controle is en men van zuivere toewijding kan spreken zonder materiële motieven.

Virāṭ-puruṣa

Het universum als de oorspronkelijke persoon; de zichtbare persoon van de Heer als het geheel van alle stoffelijke openbaringen.

Virāṭ-rūpa

Grote (kosmische) gedaante of universele gedaante van Kṛṣṇa. Zijn uitwendige manifestatie zoals in het tweede Canto, eerste hoofdstuk, van het Śrīmad Bhāgavatam beschreven.

- De gedaante die Kṛṣṇa,

Viriñca

De zuivere voorbij alle hartstocht, naam voor Heer Brahmā.

Virya

Energie, vermogen, kennis, kracht, inzet als gevolg van overtuiging in continentie (zie Brahmacārya).

Visarga

De secundaire schepping, de resulterende activiteiten van de interactie naar de geaardheden van de primaire schepping ofwel sarga (S.B. 2.10: 3).

Viṣaya

De zinnen hebben ieder hun eigen viṣaya of voorwerp: te weten

1. śabda, "geluid", voor het oor;
2. sparśa, "aanraking", voor de huid;
3. rūpa, "vorm" of "kleur";
4. rasa, "smaak", voor de tong en
5. gandha, "geur" voor de neus.

Deze vijf viṣaya's worden soms de guṇa's of de "eigenschappen" van respectievelijk de vijf elementen van de ether, de lucht, het vuur, het water en de aarde genoemd (zie ook Tanmātra, Indriya en Mahābhūta).

Viśeṣa's

De eigenschappen, de identiteitskenmerken, die dingen van elkaar onderscheiden, ze hun identiteit verlenen (zie ook Svarūpa en Vaiśesika).

Viṣṇu

God de behouder, heerser over de geaardheid goedheid. Wordt in drieën gekend als puruṣa-avatāra (zie ook Catur-vyūha).

- Mahā-Viṣṇu of Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu uit wiens poriën alle universa verschijnen (zie Vāsudeva en Nārāyaṇa)

- Garbhodakaśāyī Viṣṇu: voor ieder universum op een slangenbed (zie Ādiśeṣa en Saṅkarṣaṇa) gelegen en Heer Brahmā met de gehele verscheidenheid voortbrengend (zie Pradyumna).

- Kṣirodakaśāyī Viṣṇu: voor iedere bestaansvorm lokaal aanwezig als het Paramātmā of God in het hart (zie Aniruddha).

Zie voor een beschrijving van de Viṣṇu-avatāra's S.B. 2.7. en 11.5.

Viṣṇu Purāṇa

Zie Purāṇa's.

Viṣṇu-jana

Andere naam voor Bhakta.

Viṣṇu-māyā

De speciale genade van Viṣṇu die ook haar geboorte nam in de verschillende vermogens van zich tot Hem verhouden toen Kṛṣṇa nederdaalde. Er zijn twee aspecten: unmukha ('naar opzien'), de bevrijde manier van omgaan met Hem in de verschillende rāsa's en āvaraṇikā ('de verhulde manier'), de geconditioneerde manier van gevangen zijn in de strikken van karma (zie S.B. 10.1: 25).

Viṣṇu-tattva

De status of de categorie van God, de werkelijkheid van Viṣṇu (zie Avatāra).

- Al die goddelijke openbaringen, de eerste expansies, de volkomen expansies of expansies van volkomen expansies van de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, die in geen enkel opzicht van Hem verschillen, zulks in tegenstelling tot jīva-tattva (zie Expansie, volkomen-).

Viṣṇu-tattva-avatāra

Alle nederdalingen van Kṛṣṇa in de stof als volkomen deelaspect met Zijn volle vermogen (in tegenstelling tot jīva-tattva: onvolkomen expansies met beperkt vermogen).

Viṣṇupāda

'Viṣṇu Zijn Voeten', andere naam voor Prabhupāda, de 'Meester van de Voeten'.

Viśva-rūpa

(virāṭ-rūpa) De universele gedaante van Heer Kṛṣṇa, zoals beschreven in Hoofdstuk elf van de Bhagavad Gītā.

- Naam van een groot toegewijde, de zoon van Tvaṣṭhā (S.B. 5.15: 14-15), die door Indra werd gedood toen hij offers bracht voor de asura's, hetgeen later leidde tot de strijd met Vṛtāsura (zie vanaf S.B. 6.7: 25).

Viśvadeva's

(Of viśvedeva) Viśwa betekent: alles, iedereen; gans, geheel, universeel, alles doordringend, d.w.z. Viṣṇu, het intellect, etc.); al de goden of als een klasse apart de Al-goden staande voor het intellect het universum (zie S.B. 2.3: 2-7).

Viśvakarma

De architect van de goden die een stad bouwde, Indraprastha geheten, in opdracht van Kṛṣṇa, voor de Pāṇḍava's (zie S.B. 10.58: 24).

Viśvakośa

Een oud Sanskriet woordenboek (zie ook een modern Sanskriet woordenboek op www.sanskrit-lexicon.uni-koeln.de/scans/csl-santam/php/index.html)).

Viṣvaksena

('De Heer wiens machten door het gehele universum heen worden aangetroffen') Een expansie, een persoonlijke metgezel, een bewaker van de Heer die bekend staat als de verpersoonlijking van de tantra-geschriften (zie S.B. 12.11: 20 en 5.20: 40).

- Brahmadatta, die een grote yogī was, kreeg bij zijn vrouw Sarasvatī een zoon die Viṣvaksena heette. Naar de instructie van de ṛṣi Jaigīṣavya werd in het verleden door hem een beschrijving van de yoga (een zogenaamde tantra) opgesteld (S.B. 9.21: 25-26).

Viśvāmitra

Een beroemde wijze in de tijd van Rāma die met een offer Zijn eer verdedigde van het feitelijk met Lakṣmāṇa, gedood hebben van de vijand (zie S.B. 9.10: 5). Hij wedijverde met Vasiṣṭha als twee vogels; als een kṣatriya, onderging hij zware boetedoeningen om een brahmaan te worden (zie ook Hariścanda).

- Hij had honderd-en-een zoons die vanwege de middelste genaamd Madhucchandā als groep bekend stonden als de Madhucchandā's (S.B. 9.16: 28).

Viśvanātha Cakravartī Ṭhākur

Vaiṣṇava-ācārya, zesde in de geestelijke erfopvolging van Caitanya Mahāprabhu (zie Paramparā).

- Vaiṣṇava geestelijk leraar die een commentaar schreef op het Śrīmad Bhāgavatam in de geestelijke erfopvolging van Heer Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Viśvāvasu

('Alles genererend') De naam van de Heer onder de Gandharva's (zie S.B. 11.16: 33).

Vitarka

Met vicāra, ānanda-sānanda, asmitā-sāsmita, de stadia van samādhi op het niveau van de vijf elementen aarde, water, vuur, lucht en ether, omschreven als de studie, het intellect, geluk tot vervoering en het ik tot goedheid brengen ter bevrijding (zie ook Mukti).

Vivasvān

De naam van de huidige zonnegod, aan wie de Bhagavad Gītā zo'n 120.400.000 jaar geleden werd onderwezen. Zie ook Paramparā.

Viveka

Onderscheidingsvermogen. Door kennis van de kleśa's die de continentie, het behoud van de ziel, verstoren komt men tot geestelijke ontwikkeling.

Vraja

Koeherdersgemeenschap, naam van het dorp in het woud van Vṛndāvana waar Kṛṣṇa opgroeide na Gokula.

Vṛkāsura

(Vṛka):('de verscheurder, de wolf') een demonische zoon van Śakuni (zie S.B. 9.24: 5) die de genade van Śiva uitdaagde door het vlees van zijn eigen lichaam te offeren en daaropvolgend hem nazat tot zijn grote schrik, met de zegen van hem verkregen dat iedereen zou sterven op wiens hoofd hij zijn hand zou leggen. Genoemd als voorbeeld voor het probleem van de ondankbare of onwaardige die zich keert tegen zijn eigen weldoener in S.B. 10: 88.

Vṛndāvana

('Trosjeswoud') Bedevaartsplaats op de plaats waar Kṛṣṇa Zijn jeugd doorbracht.

- De bovenzinnelijke verblijfplaats van Heer Kṛṣṇa. Wordt ook wel Goloka Vṛndāvana of Kṛṣṇaloka genoemd. Het dorp Vṛndāvana in het Mathurā District van Uttar Pradesh, India, waar Kṛṣṇa vijfduizend jaar geleden verscheen, is een manifestatie op aarde van Kṛṣṇa's verblijfplaats in de geestelijke wereld.

- Bos rijk met Tulsī van Kṛṣṇa's līlā.

- Waar Kṛṣṇa woonde na Vraja of ook Gokula.

Vṛtrāsura

(Vṛtra): grote demon die gedood werd door Indra. In feite was het de toegewijde Viśvarūpa, zijn 'broer' zoals hij zelf zegt, die door Indra gedood was vanwege zijn offers voor de asura's (zie S.B. 6.8-12).

Vrtti

Levensonderhoud, gedragswijze, karakter, behandeling, toeneiging, functioneren, verschijnen. Zie b.v. S.B. 10.85: 45 en ook de Vedabase voor het uiteenlopend gebruik van dit woord (zie ook S.B. 12.7: 13).

- Patañjali, Yogasūtra nummer een en twee: atha yogānuśāsanam, yogah citta vṛtti nirodha; de les van de yoga nu, is het (karmisch) geredeneer over het levensonderhoud, het zich in bochten wringen, een halt toe te roepen.

Vyāsadeva

(Letterlijk, 'de samensteller, de godheid die de verzen bijeenbracht') Hij was de zoon van Satyavatī verwekt door Parāśara Muni. Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva is de auteur van de Gītā en het Śrīmad Bhāgavatam, de Mahābhārata, en de Vedānta-sūtra. Hij comprimeerde de Vedische kennis en deelde de Veda in vieren. Hij was de leraar van Sañjaya en leerling van Nārada Muni, hij was de vader van Śukadeva.

- De grootste filosoof van de oude tijd, deelde de Veda in vieren. Wordt gezien als een expansie van Viṣṇu, als bhagavān, gemachtigd tot het verrichten van literaire activiteiten.

Vyāsāsana

Verheven zitplaats waarop de vertegenwoordiger van Vyāsadeva gerechtigd is plaats te nemen. Vedisch preekgestoelte.

Vyūha

(Catur-) Naast elkaar zetten, verdelen, arrangement, maar ook: beredeneren, logica (of van vyu: aansporen, aanzetten, tot leven wekken)

De vier eeuwige gedaanten van de Heer:
1. Vāsudeva, de Heer van het Bewustzijn;
2. Saṅkarṣaṇa, de Heer van het Ego, de individualiteit, de jīva;
3. Aniruddha, de Heer van de Geest
4. Pradyumna, de Heer van de Intelligentie (zie ook Pañcatattva en S.B. 12.11: 21).

- Ingedeeld naar de drie (puruṣa-āvatara-)vormen van Viṣṇu: 'Het oorspronkelijke wezen is Vāsudeva, de Persoonlijkheid van God. Als de godheid Zijn oerenergieën en volheden manifesteert, wordt Hij Saṅkarṣaṇa genoemd. Pradyumna vormt de basis van de Viṣṇu expansie die de ziel is van het gehele universum en Aniruddha is de basis van de persoonlijke manifestatie van Viṣṇu als de Superziel van iedere individuele entiteit binnen het universum'.

W

Wensboom

(kalpa-vṛkṣa) Boom te vinden in Goloka Vṛndāvana, die alle wensen in vervulling laat gaan.

- Aanduiding voor de Vaiṣṇava's die ieders rechtschapen wensen in vervulling doen gaan (zie ook de vaiṣṇava pranāma).

Wezen, levend

(bhūta) Geïncarneerde ziel, bekleed met een lichaamsvorm uit een van de 8.400.000 vormen die Vedisch begrepen het universum bevolken (900.000 waterwezens, 2.000.000 plantensoorten, 1.100.000 insecten, en reptielen, 1.000.000 vogelsoorten, 3.000.000 zoogdiersoorten en 400.000 menssoorten) (zie Ātma, Jīva).

Y

Yādava's

Andere naam voor de Yadu's.

Yadṛcchayā-copapannaṁ

(Van-zelf-ook-aangekomen) Buiten eigen toedoen. Betreft de onschuld van het verdedigen van Kṛṣṇa's belangen.

Yadu

De oudste zoon van Yayāti, broer van Puru), die zijn vader ongehoorzaam de troonsopvolging werd ontzegd.

- De naam van de familie van Kṛṣṇa, omschreven in S.B. 9.23: 18-19. (Zijn familieclan zelf heette, in contrast met de Bhoja's van Kaṁsa, Vṛṣṇi hetgeen sterk, mannelijk en stier betekent).

- Vanwege de vloek van Yayāti (zie S.B. 9.18: 42), zegt Kṛṣṇa (in S.B. 10.45: 13), dat men van Yadu niet op de troon behoort te zitten.

Yajña

(Offer) Naam voor Viṣṇu als de Heer van het Offer. Overeenkomstig karma, varṇāśrama en sva-dharma moet iedereen die gelukkig wil zijn offers brengen ter wille van Viṣṇu (uitgesproken: jàknjà).

- Vedisch offeren, stelselmatig gedaan. Een offer, activiteit om Heer Viṣṇu of de halfgoden voldoening te schenken.

Yajña-puruṣa

De uiteindelijke Persoonlijkheid van elk offer.

Yajñabhuk

Naam van de Heer als de genieter van de offers.

Yajñeśvara

Naam van Heer Kṛṣṇa - de heerser over de offers.

Yajur Veda

Zie Veda's.

Yakṣa's

De schatbewakers, toegehorigen van Kuvera, de bewakers van de rijkdom, half-goddelijke wezens somtijds beschouwd als geesten en spoken van demonische bezetenheid.

Yama

Onthoudingen, eerste onderdeel van de aṣṭhānga-yoga, ookwel de grote gelofte genoemd. Onderdelen: ahiṁsā: geweldlooṣeid, satya: waarheidsliefde, asteya: niet stelen, brahmacārya, celibaat en aparigraha: zonder bezit zijn. Geweldloos wordt men effectief en zonder verlangen krijgt men de inzet die het juiste begrip voor de zin van het leven geeft.

- Volgens Kṛṣṇa: 'Geweldloosheid, waarheidsliefde, het niet begeren of toeëigenen van het bezit van anderen, onthechting, nederigheid, zonder bezitsdrang zijn, geloven in God, celibaat als ook stilte, standvastigheid, vergevingsgezindheid en onbevreesdheid', zie S.B. 11.19: 33-35.

Yamadūta's

De helpers van Yamarāja.

Yamarāja

Of Yama: ook wel Dharma, genoemd, zoon van de zonnegod, Heer van de dood, Heer van de vergelding. De halfgod die zondaars na hun dood hun straf toebedeelt. Hij behoort tot de twaalf mahājana's. (zie ook S.B. 5.26).

Yamunā

De rivier die langs Vraja stroomt waar Kṛṣṇa speelde.

Yamunācārya

Een grote geestelijk leraar in de Śrī-Sampradāya, een van de belangrijke geestelijke erfopvolgingslijnen.

Yantra

Meditatieobject.

Yaśodā

Heer Kṛṣṇa's pleegmoeder, Zijn pleegvader heette Nanda en Zijn broer Balarāma. Zijn eigenlijke vader en moeder waren Vasudeva en Devakī. Ze werden gevangen gehouden door Kaṁsa toen die wist dat Kṛṣṇa geboren zou worden. Om die reden werd het kind Kṛṣṇa ondergebracht bij pleegouders.

Yaśodā-nandana

Yaśodā's kind, Kṛṣṇa.

Yātudhāna's

(Van yātu, tovenarij, er tegen ingaan en dhāna, overdekken) Beoefenaars van trucs en zwarte magie. Klasse demonen die Heer Śiva volgen.

Yavana's

Buitenlanders of barbaren, Grieken of later ook wel Moslims, ook wel de mlecha's of vleeseters genoemd (zie 4.27: 23).

Yayāti

Of Nāhuṣa, de zoon van Nahuṣa, de koning die vanwege zijn lust door de leraar Sukrācārya vervloekt werd om vroegtijdig oud te worden (zie ook Yadu en Puru).

Yayur

Zie Veda's.

Yoga

Wetenschap van de bewustzijnsvereniging; het zich verbinden met het absolute ofwel God. Yoga in de ruime zin wordt verdeeld in drieën naar de vereniging in de kennis, de werklast en de toewijding: jñāna, karma en upāsana of bhakti-yoga (Kṛṣṇa, zie ook Trikāṇḍa).

- Eng gedefiniëerd als zijnde mystiek heeft het betrekking op de aṣṭhānga-yoga, het achtvoudige pad waarvan de afdeling van de hatha, de lichaamshoudingen voor de meditatie, in het Westen populair werden als de yoga.

- Kṛṣṇa draagt de naam Yogiśvara ofwel Heer, of beheerser van de Yoga, maar ook heer Śiva wordt beschouwd als de yogī van de yogī 's.

- De wetenschap van de yoga vormt de grondslag voor het Hindoe-geloof met Vyāsadeva als de belangrijkste verdediger en schrijver van de klassieke orde

ervan (zie ook Hatha-yoga, Karma-yoga, Jñāna-yoga, Buddhi-yoga en Kriyā-yoga).

- Het inspannen voor, verbinden met, hechten aan, optuigen van, voorplaatsen van (paarden); welke verbinding, vereniging, combinatie, of vorm van contact leggen ook; een remedie, een geneesmethode; een middel, redmiddel, hulpmiddel, manier, methode; te werkstelling, gebruik, toepassing, of uitvoeringspraktijk.

- De vereniging van de individuele ziel met de universele ziel.

- Devotie, vroom zoeken naar God.

- Contact hebben met of zich in verbinding stellen met de buitenwereld.

- Conjunctie, gelukkige samenloop van een ster.

- Kṛṣṇa (B.G. 2: 48): verbondenheid, gelijkmoedigheid, evenwichtigheid van geest.

- Er bestaan zes systemen van filosofie of darṣana's rond de yoga, ontwikkeld in reactie om tegenwicht te bieden aan materialistische, jainistische en boeddhistische gezichtspunten.
  1: Vaiśeṣika; atheïstisch; metafysisch, atomische kijk. Uitgedragen door Kanāda.
  2: Nyāya; logica; methode, epistemologie, dialectiek. Uitgedragen door Gautama.
  3: Yoga: het achtvoudig pad van aṣṭhānga; onderscheid tussen het persoonlijke en materiële. Uitgedragen door Patañjali.
  4: Sāṅkhya; dualistisch realisme; indelingen, opsommingen van elementen. Uitgedragen door Kapila.
  5: Karma-mīmāṁsā: exegese en offeren vanuit het idee van een veelvoud van zielen en substanties; cultuur van de hymnen van de vroege Veda, ook wel purva-mīmāṁsā genoemd. Uitgedragen door Jaimini.
  6: Vedānta: conclusie, commentaar aan het einde van, slotsom, Vedānta-sūtra of Brahma-sūtra als commentaar op de upaniṣad's; het idee van de latere Veda of ook wel uttara-mīmāṁsā en uitgedragen door Bhādarāyana (Vyāsa).

- De paramparā stelt: in pp 10.87: 25 'Van de zes orthodoxe filosofieën van de Vedische traditie - Sāṅkhya, Yoga, Nyāya, Vaiśeṣika, Mīmāṁsā en Vedānta - is alleen de Vedānta van Bādarāyana Vyāsa vrij van vergissingen, en dat alleen maar mits geïnterpreteerd door de bonafide Vaiṣṇava ācārya's. Ieder van de zes scholen, desondanks, vormen een soort van praktische bijdrage tot de Vedische scholing: de atheïstische Sāṅkhya verklaart de evolutie van natuurlijke elementen van het fijne- naar het grofstoffelijke, Patañjali's yoga beschrijft de achtvoudige methode van de meditatie, Nyāya verschaft uitleg over de technieken van de logica, Vaiśeṣika heeft achting voor de fundamentele metafysische categorieën van de werkelijkheid, en Mīmāṁsā biedt het standaard instrumentarium voor de interpretatie van de geschriften'.

- Mysticisme dat leidt tot bevrijding van de ziel uit haar materiële kluister.

- Het zich door onthoudingen, inachtnemingen in lichaamshoudingen de adem beheersend, verinnerlijken en concentreren zodat overstijging plaats-

vindt en verzonkenheid in het bovenzinnelijke tot stand komt (zie ook Aṣṭhāṅga-yoga en Vidyā).

- Patañjali, yoga sūtra nummer een en twee: 'atha yogānuśāsanam, yogaḥ citta-vṛtti-nirodhaḥ'; de les van de yoga nu, is het (karmisch) geredeneer over het levensonderhoud, het zich in bochten wringen, een halt toe te roepen.

Yoga-māyā

De māyā of de magische kracht van abstracte meditatie. Het mystiek, innerlijk vermogen van Heer Kṛṣṇa.

- 'Wat een persoon wegtrekt van de Hoogste Persoonlijkheid van God wordt jaḍa-māyā genoemd, en de māyā die optreedt op het transcendentale platform wordt yoga-māyā genoemd' (addendum Prabhupāda, Canto 10, hoofdstuk 1).

- Het vermogen waarmee Kṛṣṇa zich dan weer wel en dan weer niet toont in tegenstelling tot mahā-māyā, de begoochelende kwaliteit van de materiële energie.

- De māyā van binnenuit tegenover die van buitenaf.

- De macht van God in de schepping van de wereld verpersoonlijkt door een beeltenis.

- Speciale kennis.

- Genade.

- Naam van Durgā.

- Het Bhāgavatam verklaart (addendum Prabhupāda, Canto 10, hoofdstuk 1): 'Durgā verschilt niet van yoga-māyā. Als men Durgā correct begrijpt, raakt men terstond bevrijd, want Durgā is oorspronkelijk het spiritueel vermogen, hlādinī-śakti, bij wiens genade men de Allerhoogste Persoonlijkheid van God heel makkelijk kan begrijpen. Rādhā kṛṣṇa-praṇaya-vikṛtir hlādinī śaktir asmād (Adi 1.5). De mahā-māyā-śakti, echter is een overdekking van yogamāyā, en zij wordt daarom het overdekkend vermogen genoemd. Door dit overdekkende vermogen, raakt de hele wereld verbijsterd (yayā sammohitaṁ jagat). Samenvattend: het verbijsteren van de geconditioneerde zielen en het bevrijden van toegewijden zijn beide functies die behoren tot yoga-māyā.'

Yoga-nīdra

'De sluimerende eenheid'.

- Betiteling van de meditatiesluimer waarin Mahā-Viṣṇu op de Oceaan van Oorzaken neerligt (zie ook Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu).

- Naam van de verblijfsperiode van Brahmā in het lichaam van Garbhodakaśāyī Viṣṇu.

Yoga-siddhi's

Materiële volmaaktheden die men verkrijgt door het beoefenen van mystieke meditatie. Bijvoorbeeld het vermogen om lichter dan lucht of kleiner dan een atoom te worden (zie verder Siddhi).

Yoga-sūtra

Analytisch geschrift van Patañjali over de ins en outs van de yogafilosofie, zich concentrerend op het aṣthānga yoga systeem: de achtvoudige yoga.

Yogārūḍha

De hoogste yogafase.

Yogendra

Een meester of ingewijde van de yoga.

- De Nava-yogendra's: de negen wijze zoons van verzaking van vader Ṛṣabha en moeder Yayantī (S.B. 5.4: 8) die voor koning Nimi uitweidden over de wetenschap van de toegewijde dienst (zie S.B. 11.2-5).

Yogī

Iemand die yoga beoefent.

- Transcendentalist van de eerste, tweede of derde orde, respectievelijk toegewijde, yogī en jñānī.

- Transcendentalist van het tweede plan, bedreven in aṣthānga-yoga of een van de daaraan verwante yoga's.

Yogīśvara

Naam voor Kṛṣṇa als de Heer van de Yoga - aanduiding voor grote persoonlijkheden in de yoga. (zie ook Īśvara).

Yojana

Vedische lengtemaat, gelijk aan ongeveer dertien kilometer. In andere contexten een lengtemaat op kosmische schaal gebruikt ook wel als lichtjaren te beschouwen en meer op aarde als lengten van 4-14 km.

- Eenheidsmaat van een grote afstand.

Yoni

Vrouwelijk geslachtsdeel; wordt in steen weergegeven in vereniging met de liṅga aanbeden in de Śiva-cultuur als het symbool van de vereniging van de kosmische energie.

Yoṣita

Een vrouw, een echtgenote ook wel strī genaamd ('draagster van kinderen').

- Besproken in het Bhāgavatam vanwege hun positieve kwaliteiten zowel als om hun vermogen tot verleiden. De waarschuwing voor de wijzen geldt terwille van de vrede van de geest niet het contact aan te gaan, het initiatief te nemen, met vrouwen en mannen geïnteresseerd in sex, niet zo zeer dat contact te vermijden.

- Om b.v. niet vers S.B. 11.14: 29 verkeerd geïnterpreteerd te hebben naar het Sanskrit woord saṅgaṁ, dat men in zelfverwerkelijking de omgang met vrouwen zou moeten schuwen in plaats van het intiem zijn met hen, werd door Svamī Prabhupāda benadrukt, tegen de traditie in India in, dat vrouwen en mannen heel goed met elkaar kunnen omgaan levend in een tempel

of in een huishouden vanuit de cultuur van het Kṛṣṇabewustzijn. Dit was een van zijn grote wapenfeiten van het hervormen van de traditionele verkrampte tempeltraditie in India die negatief is over het samenleven met vrouwen (zie ook S.B. 1.4: 25, 5.5: 2, 5.13: 16, 6.9: 9, 7.12: 9, 9.14: 36, 9.19: 17, 10.10: 8, 10.51: 51, 10.60: 44-45-48, 11.26: 22-24).

Yudhiṣṭhira

De oudste van de Pāṇḍava-broers die na de grote oorlog van de Mahābhārata de troon besteeg als de overwinnaar.

Yuga

Tijdvak variërend van 1-4 x 1200 x 360 jaar (zie Mahāyuga).

- Men kent Satya (of Kṛta-yuga), Treta-, Dvāpara- en Kali-yuga waarbij het de laatstgenoemde is, onze huidige yuga, die het kortst duurt. Die nam zijn aanvang na Kṛṣṇa's heengaan (zie ook Parīkṣit).

- Era's in het bestaan van een heelal, die telkens in een kringloop van vier rondgaan waarin religie en de goede kwaliteiten van de mens geleidelijk aan afnemen.

- De Heer verschijnt verschillend in de verschillende yuga's: zie S.B. 11.5: 20-42, 11.17: 10-12, 3.11: 18-24 en 12.2.

Yuga-avatāra's

Avatāra's die in de vier verschillende yuga's bij de overgang van de ene naar de andere yuga verschijnen om de zelfverwerkelijkingsmethode geëigend voor het betreffende tijdvak te verkondigen. Rāma (einde van Tretā), Kṛṣṇa (einde van Dvāpara), Kalki (einde van Kali).

- Betekenisverklaring C.C. madhya 20.246:
De vier yuga-avatāra's zijn:
(1) sukla (wit) in satya-yuga (S.B. 11.5: 21),
(2) rakta (rood) in Tretā-yuga (S.B. 11.5: 24),
(3) āyāma (donkerblauw) in Dvāpara-yuga (S.B. 11.5: 27) en
(4) algemeen kṛṣṇa (zwart) maar in speciale gevallen pīta (geel) zoals Caitanya Mahāprabhu in Kali-yuga (S.B. 11.5: 32 en 10.8: 13).

Yuga’s

Zie Yuga.

Yukta-vairāgya

Volwassen vorm van verzaking waarin men alles betrekt in de dienst aan de Heer (zie ook Phalgu-vairāgya).

Z

Zinnen

(Indriya): de vijf zinnen of zintuigen: het gehoor, de tastzin, het gezicht, de smaak en de reuk. Tevens, in ruimere zin, de tien zinsorganen met soms de geest als het elfde zintuig: de waarnemings-organen of jñānendriya's (oren, huid, ogen, tong en neus) en de werktuigen karmendriya's (mond, armen, benen, geslachtsorgaan en anus), worden tot de vijfentwintig elementen gerekend (zie ook Elementen).